

Stanisław Sarnicki
Statuta i metryka przywilejow koronnych

Biblioteka źródeł Słownika polszczyzny XVI wieku

Repozytorium cyfrowe tekstów szesnastowiecznych (w jednolitej transliteracji zgodnej z *Zasadami wydawania tekstów staropolskich (projekt)*, Wrocław 1955) – red. P. Potoniec, K. Opaliński

Piśmiennictwo prawne

oprac. Krzysztof Opaliński, Anetta Luto-Kamińska

ISBN 978-83-65832-90-0 (całość)

ISBN 978-83-65832-07-8

strona: kt

- 1: STATVTA
- 2: Y METRIKA
- 3: PRZYWILEIOW
- 4: KORONNYCH:
- 5: IĘZYKIEM POLSKIM
- 6: SPISANE.
- 7: Y porządkiem prąwie przyrodzonym
- 8: á bårzo fnádny m nowo
- 9: zebráné:
- 10: PRZEZ
- 11: STANISLAWA SARNICKIEGO,
- 12: Szláchcicá y obywatelá Chełm=
- 13: skiéy ziemie, Woysk,
- 14: Krasn.
- 15: W Krákowie/
- 16: w Drukárni Lázárczowéy, Roku
- 17: Panskiégo, 1594.

strona: *3

- 1: NIASNIEYSZEMV
- 2: ZYGMVNTOWI
- 3: TRZECIEMV,
- 4: Z BOZEY LASKI KROLOWI POLSKIEMV, WIEL=
- 5: KIEMV KSIąZęCIV LITEWSKIEMV, RVSKIEMV,
- 6: PRVSKIEMV, MAZOWECKIEMV, ZMVDZKIEMV:
- 7: INFLANTSKIEMV, &C. &C. SZWEDZKIEMV,
- 8: GOTTSKIEMV, WANDALSKIEMV, DZEDZI=
- 9: CZNEMV KROLOWI, &Ce.
- 10: STANISLAW SARNICKI, WOYSKI KRASNOSTAWSKI,
- 11: łcześniełiwégo pánowánia od páná Bogá, y poddánosc

- 12: wierną łwą vniżenie záléca.
- 13: PO WSZYSTKIE WIEKI,
- 14: Naiáfnieyfzy Miłóściwy Królu/ łła=
15: wny bywał tytuł y zwołanie legií
16: látow: Draco Athenienfium,
17: Numma v RZymian:
18: v nas Pola=
19: ków Kázimiérz Wielki/ tego nam
20: ieft dowodem iftotnym/ który nie
21: ták dla victoriy/ którými téz y inni
22: Królowie z nim zrównáli/ álbo y
23: przerównáli:
24: ále więcéy od praw któ=
25: ré nádał, y od rzádu dobrégo/ który w RZeczypołpolitáy poftá=
26: nowił/ y onéy odumárł/ Wielkim ieft názwan. Wáńzá Kró.
27: M. ácz ma ozdób innych niemáło fwégo pánowánia/ z wielką
28: pochwałá ludzká.
29: Abowiém naprzód ciuilia bella, potym exter=
30: na vfpokoileś W. Kró. M. á tego roku z Turkiem/ z Mośkie=
31: wfkim pokóy sławny vczynileś/ á práwie Iani templum w Iano=
32: wcu zówárleś W.K.M. A z RZéńzú nietylko pokóy/ ále y wefe=
33: lé.
34: Spráwiwłzy tedy ták zacné rzeczy ná świece/ y ná ítolicy
35: Królewskiéy fpokoynie vsiadłzy: do czegóz małz W.K.M. te=
36: go fczęścia wielkiégo napzedniéy wzyć iedno do napráwy w Rze=
37: czypołpolitáy álbo Correctury praw?
38: A to przykłádem Monár=
39: chów wielkich: Conftántiná Wielkiégo/ Iuftinianá Ítanowicie=
40: lá praw RZymfkich/ y Kázimiérzá Wielkiégo/ którzy tákiéż po
41: zwycięztwách ná to fie vdáli/

42: y ten owoc y cěl nayprzednieyŝy

strona: 3v

- 1: ŝwych zwycięztw vpátrywáli/ áby w kościele chwałę Bożą/ á w
- 2: Rzeczypoŝpo. rząd dobry vczynili: y w práwiwŝy w rézę ŝwą ká=
- 3: żdą rzecz/
- 4: nápatrzyli ŝie áż do náŝycenia rządu dobrého/ y bona
- 5: Domini in terra viuentium, doŝtáli ŝie do rádoŝci wiecznych. Te=
- 6: go ŝczęŝcia y ŝummum bonum ná ŝwiecie winczuiemy téż W.
- 7: Kró. M.
- 8: Y nie bez przyczyny zá ŝtárych Królów ielcze zá Ol=
- 9: bráchtá/ Zygmuntá/ Zyg. Auguŝtá/ wŝyŝtkie ordines regni do=
- 10: magály ŝie téy Correktury praw/ y dżiŝ domagáią gdyż ná tym
- 11: ŝalus, felicitas, incolumitas, ŝtabilimentum, y ozdoba RZeczypo=
- 12: ŝpolitéy należy.

strona: K10.571a

- 1: Bo iáko Philozoph mówi: Super Heŝperum
- 2: & Luciferum wynoŝząc y wychwaláiąc porządek biegów niebie=
- 3: ŝkich/ nie mniéy porządek/ zgodá/ y melodia praw/ godna ieŝt
- 4: pochwały ludzkiéy. Y iáko piękna ieŝt rzecz/ á práwie duŝzę o=
- 5: chładza/ do ogrodá álbo wirydarzá wniŝdź/
- 6: áno tu drzewá ochę=
- 7: dożné/ tu fontany/ tu drzewá ogániŝté ad quincuncem porządnie
- 8: rozłádzone/ á niżéy ŝtrumienié wód żywych/ po kámieniu wy=
- 9: ŝkákuiące opływáią/ byŝtroŝcią ŝwą ochładzáiąc ich ŝpániałoŝc:
- 10: a ŝczépu rozlicznému wzroŝtu dodáwáiąc:
- 11: Táкке niemniéy/
- 12: rzecz nietylko piękna/ ále téż wielce vżyteczna káždému Páńŝtwu
- 13: práwá porządnie miec ŝpiŝané. Bo iáko wodá ŝtrumieńmi pły=
- 14: náć między ŝczépiem drzewa y żiołá ochładza/
- 15: obweŝela/ y wzro=

- 16: łtu im dodáie: tákże łercá człówiecze/ práwi/ Królów pobożnych
17: będąc odwilżoné y ochłodzoné/ wzrołt biorą wzięłzy ku połtu=
18: łzeńłtwu/ y káżdý łpráwie łłufznéy y pocziwéy.
19: Dla którédy
20: przyczyny wychwaláiąc pod niebo zacność praw/ dobrze iełt po=
21: wiedźiano/ y ná krótcé wyrażono przy Státucie Ottoná Céfárzá/
22: twiárdząc o téy náuce/ że oná
23: Cóz tu mogł bydź więdéy/ y ozdobiédy ku łławie téy ná=
24: uki wyrzeczono? A przetóz Naiáńniédy Miłóściwy Królu/ ie=
25: łliże łie chce W.Kró. M. z przodki łwémi zrównác/ á to Pan
26: Bóg dáie W. Kró. M. pobudkę teraz y okázia/
27: że nie tylko
28: zrównác/ ále y oné zámierzyc wiele może W.K.M. Podáie
29: mówię do rąk W.K.M. ten Státut nowédy ediciidy/ którédy
30: łstrukturze/ iefli łie kto przypátrzy: obaczy że iełt dołtáteczniédy/
31: porządniédy/ krółłzy/ y wżyteczniédy.
32: Iełt dołtáteczniédy:
33: Bo iuż dwánaście Séymów minéł/ po ołtátecznym wydániu
34: Státutu/ którých Conłtitucię w łexterniédy rołtrzeláné/ y rozró=

strona: 4

Przedmowá do Krolá Iego M.

znioné dotychmiałł leżá/
1: á żaden łie ich nie ołtráłzył áni podiał
2: wwieźdź do iednégo methodum, áłbo ordynku przyłtoynédy/
3: áby ták ieden káždy/ choć kto nowo zołtánie Woiewodá/ Pod=
4: komorzým/ Stárołtá/ áłbo Sędziá Ziemłkim/ mógl połpołu po=
5: rządnie/
6: iáko ná tablicy łpíłáné powinnołci łwego wrzędu mieć.
7: Więd y przywileiów potrzebnych ktemu przyłóżyłem/ y Arborem

- 8: Confanguinitatis y Affinitatum, y innych wiele rzeczy potrzebnych
- 9: przydałem.
- 10: Iest porządniejszy. Bo duce natura & comite arte
- 11: fermocinandi/ iest porządnie ná kształt dwunaście tablic itá=
- 12: rych praw RZymfkich w rézę fwą wprawiony: że de omni quaefi=
- 13: bili, o káždéy rzeczy może wnet káždy poráde/
- 14: tytuł/ itátut/ y
- 15: wierfz náwet ználésc fobie/ bez żadnéy moleftiiéy: Gdyż káždéy
- 16: iurifdiciiéy/ ktorých iest dwanáście práwo iest ofobno á ofobno
- 17: kuńfztownie iáko w fzkátułách fwych záwárté:
- 18: ponieważ od fie=
- 19: bie reali & notabili differentia rozdzielone/ ták ná przodku/ iá=
- 20: ko we śródku/ y ná końcu tákże. Bo w káždéy z tych iurifdiciy
- 21: zofobná/ inákfzé iest pozwánie/ inákfzy proceff/ inákfza Exeku=
- 22: cia.
- 23: A ták/ które rzeczy fą od siebie rózné y rozdzielné máteriá y
- 24: formá/ té téż y w pińaniu mułzá od siebie rozdzielnie ftánać w
- 25: miedzách fwych. Iest téż krótfzy.
- 26: Bo rzeczy té/ które były nie ták
- 27: potrzebnie w Státut námiéfszáné vprzátanálem/ y do Metriki ná
- 28: koniec kfiąg znióflém/ áby niezáwadzáły/ áni zátrudniáły fá=
- 29: méy rzeczy/ á iednom íam process práwá zoftáwił y effentialia.
- 30: Ale choćby téż był dłuźfzy/ tedy gdzie methodus iest/ tám y dłu=
- 31: gość nie bárzo wádzić może. Bo iednák wedle methodum, iáko
- 32: po fznurku/ káždéy rzeczy można dósdź/ którém ieno kto potrzebu=
- 33: ie/ extrauagantiam tu nic niezofstáwuiący/
- 34: czego iednák y com=
- 35: pilator práwá duchownégo w Dekréciech RZymfkich niemógł
- 36: fie vítrzedz y wwiárowác. Przeto ofobné kfięgi Extrauagantes,
- 37: intitúlował/ kędy tám té Dekrétá zniófl/ ktorých in methodū

- 38: nie mógł zawrząć.
- 39: Ieſt ieſzcze vżytecznieyſzy. Bo mu będzie au=
- 40: thoritatem nie ładaiąką czyniła tá ſtarych praw Rzymſkich di=
- 41: uifia y ładność/ y łatwość ku wyrozumieniu y ku pamięci.
- 42: Ktemu/ że ieſt po Polſku przełożony/ bez fałſzu (Iaków da pan
- 43: Bóg vmyſlnie nicem nie zmylił) A Polakom ięzykiem Polſkim
- 44: naprzyſtoyniéy ieſt w téy mierze philozophować. Do czego y
- 45: Zygmunt Auguſt ſławnéy pamięci Wuy W.K.M. pilnie ludzi
- 46: wiódł y vpominał/
- 47: co pamięć ludzka ieſzcze znoſi/ y w Státucie
- 48: o tym Conſtituciy pełno. Bo ná koniec y pobór ná to w Wiel.
- 49: Kſięſtwie Litew. działywáli/ koſzty niemáé podéymuiąc/ áby

strona: 4v

Przedmowá do Krolá I.M.

ieno do téy perfectiiey RZeczypoſpolitą przewieźdź mogli.

- 1: In
- 2: ſumma, obaczy to káždy/ ieſliby tá Correcturá praw doſzła/ te=
- 3: dy połowicą wietſzą Panom Correctorom vbędzie pracéy/ którzy
- 4: ná to będą obráni/ gdy ten mój porządek przed ſię wezmą.
- 5: Ie=
- 6: ſliby téż zá iákim niefcześciem tá Correcturá nie doſzła/ tedyby
- 7: ſie iednák ludzie mogli nie ładaiáko contentowác tá moią edi=
- 8: cią teráznieyſzą/ ná poſzlednieyſzych Séymów Conſtituciyach prze=
- 9: ſtawaiąc/ wedle rády ſtárégo Królá Zygmuntá/
- 10: który ták ſtáno
- 11: wiąc mówi:
- 12: Ale ná krótce wy=
- 13: liczywſzy pożytki téy ediciiéy moiéy/ y záléciwſzy ſkromnie pra=
- 14: cą moię życzliwą przeciw Oyczyźnie: y ſam ſiebie pod kádkę y o=
- 15: bronę W.K.M. zálécam y vciekam/

- 16: iáko życzliwy łługá/ y
- 17: dawny patient W.K.M. Datum Lipfię w Ruśi wśi oyczy=
- 18: łtęy/ Anno 1592. octaua Septemb. kiedy z wielkim triumphem
- 19: y wefełém Oświecony Król Zygmunt Polłki/ Dział W.K.M.
- 20: zwyciężtwo v Orłzęy nád Mołkwą otrzymał/ Roku 1514.
- 21: Mo=
- 22: łkwy poráziwłzy 80 000. z kąd łławą wieczną świát nápełnił po
- 23: włzyłtkich kráiach Krześciáńłkich y Pogáńłkich. Działo łie to
- 24: siódmgó roku/ iáko był zołtał Królem Polłkim o tymże czá=
- 25: łie/ iáko teraz Séym ninieyłzy łeft złożony.

strona: 5

- 1: WIZERVNK Y ROZDZIAŁ
- 2: STATVTV NOWOWYDANEGO, NA
- 3: kłztałt dwunaście tablic łtórych praw Rzymłkich,
- 4: piérwłzą rázą Królowi łego M. ná Séymie 1592.
- 5: podány.
- 6: I. TABLICA.
- 7: ZAmyka w łobie práwo Koronné Królewłkié, którégó principa=
- 8: łem łeft KROL. List 1.
- 9: II. TABLICA.
- 10: PRáwo Duchowné, którégó powodem ARCYBISKVP. List 167
- 11: III. TABLICA.
- 12: PRáwo Woiewodze, tego powodem WOIEWODA. List 229
- 13: IIII. TABLICA.
- 14: PRáwo Nadworné, tego powodem MARSZALEK. List 309
- 15: V. TABLICA.
- 16: PRáwo Káncelláriiéy, tego powodem KANCLERZ. List 315
- 17: VI. TABLICA.
- 18: PRáwo Fiłci Skárbowé, tego powodem PODSKARBI. List 333
- 19: VII. TABLICA.

- 20: PRáwo Rycérkié, tego powodem HETMAN. List 423
- 21: VIII. TABLICA.
- 22: PRáwo Grániczné, téy iurifdicieiéy powod. PODKOMORZY. Li. 457
- 23: IX. TABLICA.
- 24: PRáwo Grodzkié. tego powodem STAROSTA. List 481
- 25: X. TABLICA.
- 26: PRáwo Ziemskié, tego powodem SędZIA ZIEMSKI. List 553
- 27: XI. TABLICA.
- 28: PRáwo Nommiárkié, tego powodem KOMMISSARZE. List 837
- 29: XII. TABLICA.
- 30: PRáwo Tribunálkié vltimę instantię, principałem
- 31: tego TRIBVNALISTAE List 849
- 32: METRIKę Státutową przydałem ná końcu Fol. 877. kędym v=
- 33: rumowały zniófl wżytkié nieták potrzebne rzeczy z Státutu, któ=

strona: 5v

Wizerunk Státutu
nowo wydánego.

ré Státutem bydz niemogá nazwané: y dla tegom ie też ná końcu

- 1: złożył.
- 2: A fą iéy trzy części.
- 3: PIERWSZA, w której fą práwá ábrogowané álbo wywyetrzá=
- 4: lé, y przywileie rzędem iáko po sobie idą oné páńltwá y Woiewódz=
- 5: twá którym fłużą.
- 6: DRVGA część ma w sobie formularze pozwów, zapifów, obligá=
- 7: ciy, y controwerliy, czego było w Státut námiélfzano. Lecz iedná=
- 8: fą rzeczy potrzebne.
- 9: Bo nie dosyc iest ze kto vmié Státut, y czyta
- 10: go, á nieumié sobie y przyacielowi pozwu nápiáfć, áni contrower=
- 11: liiéy. Przetóz znamu sílá Iurifów, co vmieią práwá, ftátuty, á
- 12: przedsię tępi fą do píania práwnych póftępków.

- 13: TRZECIA część, kędy iuż Exempla Ifagogica álbo Practica
- 14: fą zniešioné Státutu viąwłzy. Iáko ono: Depofuit Nagot quere=
- 15: lam contra Egidium. Andream, Ioanem &c. Ale tych wieków
- 16: iuż fą chytrzeyfzé przykłády,
- 17: które łobie moze młody iuwánt fpifác
- 18: tymże porządkiem, iáko fą fpecies dwánašcie praw wyliczoné, iá=
- 19: ko co kiedy przypadáło przed Królem, fądem Ziemfłkim, Tribuna=
- 20: łem, etc.
- 21: Bo sílá ich znamy co Státut vmieią, y pišác pozwy, zapi=
- 22: sy vmieią, á przedšię gdy do práktyki przydźie, nieumieią łobie
- 23: przed fądem począc, y ex tempore łobie confilium wźiác.
- 24: Ale kie=
- 25: dy pogotowiu będą mieć exempla practica, mogą bydź fpofobniey=
- 26: fzémi łácno do wšzyfłkiégo.
- 27: Iam náwet zebrał y Formularze terminátur Pišárškich/ co owo
- 28: więc Dekrétá ná pozwiéich króciuchno terminuią confignując:
- 29: áby
- 30: ták młódzy przyuczył fie ftylum Cancellarię, gdy będą od fwych
- 31: fápientów z inftruciámi poŸláni do Grodu, álbo do Ziemfłtwá
- 32: raz y kilká: tedy y fámi potym przez fię będąc zápráwieni, będą
- 33: mogli fpráwy odpráwowác.
- 34: Ale iuż ci sílá máią naprzód, którzy
- 35: zmłodu Diálektiki y artes dicendi vczyli fie.

strona: 6

- 1: DIGESTVM
- 2: O porządzeniu gruntownym Státutu/ wedle
- 3: oney powiešci/
- 4: Qui bené diuidit, bené docet.
- 5: WSzelka diwizia, która bywa fecundum artem,
- 6: álbo iest generis in fpecies, álbo totius in partes,

- 7: álbo vocabuli in lignificata. A zásię przeciwnym
- 8: obyczáiem, ktoby genus in partes dzielił, iuz iest
- 9: vitium nieládá,
- 10: iáko iest ná przykład ten Státut,
- 11: który ná obiecádło dziela. Bo iednéy rzeczy fzu=
- 12: káiąc, musí látác po Státućie, które Státuty po kártách fą różnie
- 13: rozćifkáné.
- 14: Iáko ná przykład, gdyby kto chciał mieć wiadomość
- 15: práwá Duchownégo, musí naprzód weyźrzeć w Literę A. áli fie
- 16: tráfi ná czele ABBAS. Y zás ná końcu w literze S. Sacramenta,
- 17: Sacrilegium: dopiéro znowu wróćić fie ná śrzodek, y pátrząc Hae=
- 18: reticus, Moniales.
- 19: Item, gdy kto chce w Ziemskim práwie niéco
- 20: wiedzieć, tedy pátrzą naprzód tytułu, Actor: á Reus zásię áz ná
- 21: końcu obiecádłá znajdzie: gdyż to copulatiué miáło bydz zła=
- 22: czono, chciałiby kto cále rzecz rozumieć:
- 23: dopiéro Iudex, y zásię Sub.
- 24: iudex ná końcu: dopiéro Notarius we śrzodku. To ták o káżdey
- 25: rzeczy musí fie kłufác czytelnik z myślą fwą, tułáiąc fie tám y lám
- 26: by fzalony w Kánikułę.
- 27: Záczyń fie rzecz záciiąga, że ią y wyrozu=
- 28: mieć trudno, y pámiętác ielcze trudniéy, y wymówić onęz rzecz nie
- 29: podobna. Y dla tego iáko baczę, profectu gruntownégo w Polfcze
- 30: nie biorą fstudenti Iuris: wyiawfzy longo vfu, kto torbę dłuęgo nofi
- 31: zá RZecznikiem.
- 32: Item, tymże obyczáiem, kto zásię totum in fpecies á nie in par=
- 33: tes dzieli, téz vitium niemále. Iáko ná przykład: Státut, który
- 34: przez Króle, iáko ieden po drugim pánowál, dziela, intituluując:
- 35: Státut Kázimiérzów, Státut Iágełłów, Státut Alexándrów, Zy=
- 36: gmuntów, etc. Téż y tu niepożytki płyną: Bo y tu poiąc cáley rze=

- 37: czy trudno, y ku pámięci, y ku wyrozumieniu ięfcze trudnię y iest.
- 38: Item, Diuifio non debet effe anguftior fuo diuifo, neque la=
- 39: xior: iáko y regula definitionis w łobie zámyka, iáko iest oná di=
- 40: wizia kędy Státut dzielą in perfonas, res, & actiones:
- 41: gdyż fie
- 42: żadną miárą, żadnym obyczáiem nie zmieści, áni wybuduie wły=
- 43: tká máteria Státutowa, zoftáne ię y sílá ná koli, y nie będzie fie
- 44: rzecz po łzwie prólá. A bowiém tákiego łpołobu rozdział cieśniey=
- 45: łzy iest nád rzecz która fie dzielić ma.
- 46: Tákci iest záprawdę, żeć

strona: 6v

Digeftum o porządze, grunto. Státu.

- 1: to iest diwizia iuris imperialis, iáko ex codide Iuftiniani ná oko
- 2: to widzieć: ále Inftitutiones Iuftiniani, ieno tylko część práwá tę
- 3: odpráwuia, którą zową Diiudicatiua iuftitia:
- 4: y iest to bárzo wła=
- 5: fna diuifia Iuftitia diiudicatiua: ále tám de vniuerfo ftatu imperij:
- 6: o Márzáłku, o Káncellárii, o Séymiech nic nie tráktuie, áni fta=
- 7: tum y regimen totius imperij nie opifuie, co práwá náłzé Polłkie
- 8: w łobie zámykáią.
- 9: Otóz Státut Polłki łzérzýy łkrzydłá łwé rozścią=
- 10: ga, á práwo Céfárłkie de łpecie tylko mowia, to iest, de iuftitia fo=
- 11: renfi feu diiudicatiua. A ták ex łpeciali diuifione czynić genera=
- 12: lem, ex particulari vniurfalem, iest to wielkie abfurdum,
- 13: y muíi
- 14: fie zátym rzecz włyłtká łámáć y kruzyc: iáko ktoby chćiał w kor=
- 15: cowy wór grochu **czwiértnie** [!] wetknąc: Tákże kto w tę ciálną diwi
- 16: zią chćiałby włyłtkę máchinę praw włozyc, niemoże tego vczynić,
- 17: żeby niemiał gwałtu rzeczy vczynić.

- 18: Item, Diuifio nō debet confutare ex partibus diſsimilarib. któ=
19: ré nie ſą homiomeri, iáko ié Grékowie zową. A Philoſophi y Iu=
20: riſtę ták mówią:
21: Iáko ci czynią co Státut dzieląc námiéſzáli nie iednoſtáynych rzeczy
22: y rozmaítých: iáko ſą formy pozwów, zapifów, reieſtrów, ordiná=
23: ciy żupnych, Vniwerſałów, etc.
24: Któré rzeczy nie ſą leges właſnie
25: mówiąc, áni ták zwáne bydź mogą, iednákke ich opuſcić zgoła nie
26: godziło ſie. Bo ták mowią Iuriſperiti,
27: Przetóż ia nieſmiałem odrzućić ich, álem ie vrumowawſzy ná koń=
28: cu do Metriki zgromádził:
29: áby niezátрудniály y niezámierzwiály
30: proceſſum iuris ſámégo. A tom vczynił ná pámiátkę tych, którzy
31: ie ſtánowili. Iáko iest Státut Kázimiérzá Wielk. nieledá antiqui=
32: tas,
33: y inych, którzy téż pracowáli in ea Repub. y niemniéy ſą ſławy
34: godni, iáko y oni co ſie o nie bili ſwą krew rozléwáiąc. Alleguią nie
35: którzy Ciceronem de legib. iákoby niepodobna rzecz miála bydź
36: práwá wſzytkié w porządek wpráwić. Ale Alciatus piſze
37: To iuz po Cyceronie ten tego dokazał.
38: MEMORIALE
39: NA DRVGIM SEYMIE, ANNI
40: M.D.XCIII. Senatowi tákze publicé przez
41: authorá podané.
42: Moi Miłoſćiwi Pánowie/ ſłużby ſwe
43: zálećiwſzy do łálki W.M. mych M.
44: Pánow.
45: Iáko ſtárzy Pánowie Polſczy o to vprzęymie ſie ſtá=
46: ráli, áby práwá ſwé cáłe, porządne. y korigowáne
47: mieli: pokázuie ſie ztąd dowodnie y iáfnie, że ode

- 48: Itá lat y Pánów fwyh Królów Polfkich, vftáwi=
49: cznie ná Séymiéch tego fie vpomináli,
50: y gorliwie o
51: to pošili: y oni im téz to obiecowali. Co z wiela Stá
52: tutów moze fie pokázác: á ofobliwie roku 1520. w Bydgofczý v=
53: czynionégó, kędy ták Zygmunt król wyznawa:
54: Ale potym iáko Zygmunt królo=
55: wał, świeżfza y bárziéy vgaráiąca przyczyná téy Correktury praw
56: przyftąpiłá. Bo iuż cztérnaście léymów minęło, zá Henryká, Ste=
57: phaná, teraz,
58: których Conftitucię rozłtrzeláné, y rozróznioné, iáko
59: fcope diffolutę w fexterniéch leżą, á żaden fie ich ad certā & artifi=
60: ciofam methodum porządzić y zreieftrować nie podiał.
61: Więc oné
62: Itaré, które tych wieków iákoby odłogiem leżą próznuiąc, poniekađ
63: fą porządzoné: á té nowe poźlednieyřzé, ná których więcey, á prawie
64: wřzytko należy, w fwym nierządźie, y zawroćie wáriowané leżą:
65: że
66: w niéy iednéy rzeczy iáko perły w korcu máku przychodzi řzukác. Bo

strona: 7v

Memoriale ná Seymie.

tenże Zygmunt vftáwił, że pofteriora ligant, y tego fie dziś mocno

- 1: dźierzą. Noc Statum mowiąc,
2: Ze iuż ták wiele tych ftátutów ró=
3: znych y Conftituciy nárořło, y ná káždy rok przyrařta, że certa fen=
4: tentia legū ex eis elici non poteřt. A nie mieć certam řententiam
5: legum, iest iákoby abřq; legibus bydź: á bydź abřq; legibus Rze=
6: czypořpo. iest iákoby ciáło bez duřze,
7: iáko Plato y Ariřtoteles w
8: księgách de legibus y de Repub. wywodzą. A iáko tenże Philo=

- 9: zoph mowi: także
- 10: w księgách które nie są działem pewnym obrámováné, iest iákoby
- 11: w leśie wielkim przebywáć którego áni początku áni końcá nie wi=
- 12: dáć.
- 13: Iac sie nie wydáię zá Iurifte, áni téz co iest powinna rzecz, kto
- 14: vmié lutniá vczynić áby winien był vmieć ná niéy grác: dosyc iest
- 15: na Mechániká profstaká, że on vczyni lutniá dobrá, á drugi czyiá
- 16: to iest profefsia, niechay ná niéy gra.
- 17: Ieno iże przypowieść iest,
- 18: To
- 19: iest, Otóz, izem sie z młodu nie obi=
- 20: ter vczył artes y partes pod dobrémi přęceptormi, á fześcdzieśiát mi
- 21: téz lat minęło, w tymem posługę śwá chciáł, zá spómożeniém Bo=
- 22: żym Rzeczypo[po. odd[ác].
- 23: A w tym nie ma mi nikt zazdrościć, bo
- 24: to iest vilium naturarum grzéch, Zazdrość. Wlzák sie z tym niekri=
- 25: ię, gotówem iest rationem reddere mégo przefięwzięcia publicé
- 26: & priuatim.
- 27: Y dla tegom wizerunk téy rzeczy ná Séymie przefszłym
- 28: Królowi Ieg^o M. y Rzeczypo. iáwnie podał, y przytym sam Exem=
- 29: plarz: y nieználazł sie żaden, da pan Bóg, któryby mię w tym lztro
- 30: fował:
- 31: y owlzem z wielkimi dzięki, wdzięcznością, y pochwałá ludz=
- 32: ką to odemnie, ták ná féymikoch, iáko y ná Wálnym Séymie przy=
- 33: ięto. Bo w przednieifzych Woiewództwiéch kilkánaście Máley y
- 34: Wielkiéy Polfki
- 35: dokładnie to moje podánié w Artykuły było wpi=
- 36: láné, y pánom Posłóm poruczoné: y potym ná Séymie wielkim w
- 37: kole Pofeskim, nemine reclamante, kilká kroć tá rzecz byłá po=
- 38: wtórzona y áprobowána.

- 39: A tak ápprobowána, że téż tyśiác zło=
40: tych ná reftách poborowych, miáło honorarium było mi podáro=
41: wáné. Któré poštulatum od pánów koła PofelŃkiégo Królowi leg^o
42: M. y Senatowi, támże przy zegnánium, przez zacné ludzi, fauente &
43: adnuente ordine Senatorio, było szérokiémi słowy odnieśioné.
44: Lecz potym iáko inné spráwy wżysťkié Rzeczypośpolitéy, tak y tá
45: ná drugi Séym była odłożona, Otóż teraz mym Miłóściwym Pá=

strona: 8

Memoriale ná Seymie.

nóm tę rzecz przypominam, y znowu ten Memoriał, iáko excitarz

- 1: podáię.
2: Póki iefcze oczy tą pracą Státutową náderwáné widzą,
3: y zdrowia nieco ftáie, chcę służyć Rzeczypośpolitéy, y tego ku
4: chwale Bożéy naprzód, y dobrému Rzeczypośpolitéy dokonác.
5: Co day Pánie Boże.
6: PROCLAMA.
7: OZnáymuię káždemu/ komu to należy
8: wiedźcieć/ iż Státut PolŃki w druk
9: wychodzi pod temi czáfy/ wedle tego
10: iákom sŃe z tą rzeczą ná dwu prze=
11: szłych Seymiech publice declárował y opowiá=
12: dał.
13: A to dla tego/ áby tym śnádniey mógł
14: bydź do Woiewodztw ku rewidovánium y korri=
15: gowánium rozesłány. Bo wypisowác tak wiele
16: Exemplarzow/ iáko wiele iefť Powiátow/ kofzt
17: wielki/
18: y niepodobna rzecz ile mnie iuż zefzłemu
19: w leciech człowiekowi/ y ratunku od Rzeczypo=
20: śpolitey niemáiąc. Ale kiedy sŃe tak poda/ tedy

- 21: Inádniey y wolno bédzcie tym ktorzy fy z tym ro=
22: zumieią korigowác/
23: y onę korigurę/ á tákże
24: Confuetudines powiátow zebrác/ o co pilnie pro
25: fze mych M. Pánow/ y ná Tribunal do Pána
26: Márzalká Tribunału fwoie videre odesłác do
27: Lubliná.
28: Dla czego y kilkánaście kart nie pífa=
29: nych ná koncu dla korigowánia zostáwione fá:
30: przykádem/ iáko byío zá świętey pámięci Kro=
31: lá Zygmuntá ftárego przy iego Conftituciách

strona: 8v

Proclámá.

vczyniono.

- 1: Zá ktorým poštěpkim tá rzecz ná
2: Seym przyfzły bédzcie moglá bydz Inádnie od=
3: niešioná/ y cále á zupełnie ex communi laudo
4: pod rozłádek Krolá Iego M. Senatu/ Pá=
5: now Posłow/ y wřzego Rycerřtwá podána:
6: A potym bédzieli się zdáło rekudowána. Do
7: czego day Panie Boże Krolowi Iego M. zdro
8: wie chęć/ y řpofobność wřzem Stanom: áby iuż
9: z tych Lábiryntow/ ktore dotychmiałt pánowá=
10: ły przy řádziech/ Rzeczpořpolita moglá bydz wy=
11: prowadzoná. Co day Pánie Boże.

strona: 1

- 1: PIERWSZE
2: KSIĘGI PRAW
3: KORONNYCH:
4: W ktorých opifawřzy

- 5: INTERREGNVM,
- 6: ELEKCIA,
- 7: KORONACIA,
- 8: PRZYSIĘGĘ KROLEWSKĄ.
- 9: We czterech vrzędách Krolewfkich/
- 10: W WIERNOSCI,
- 11: W CHOWANIV IEDNOSCI,
- 12: W OBRONIE,
- 13: W SPRAWIEDLIWOSCI.
- 14: Wízyftko Wielkié y Wálné
- 15: Práwo fie zámyka.

strona: 2v

- 1: PIERWSZA TABLICA
- 2: Wálnégo Práwa, ná przykład
- 3: Rzymfkich praw. Cztery chárifmaté/ które przed Królem nofzą: cztery Vrzędy przednie Królewfkie znacza:
- 4: do których pewné tytuły/ á do tytułów Státuty/ á ftátuty ná wierfze rozdzieloné: Te cztery kleynoty znacza: Naprzód Artykuły które Rzeczpołpolita Królom y wierze ich zwierzyła íacrofancté dotrzymać:
- 5: Co Wieniec álbo Koroná znaczy závártá. Artykuły zásię íá té:
- 6: 1. Rząd Séymowy y abfolutū Dominiū.
- 7: Práwa Koronné.
- 8: Libertates.
- 9: Rozdawánié vrzędów, y merita nagrody.
- 10: Zamki, miáltá y inné dobrá Koronné kleynoty.
- 11: Pacta Conuent. viścić.

strona: 2

- 1: Powtóré, w cáłości Rzeczypołpolitéy corpus dochowác. Co znaczy íábłko. Dochowanié zásię potrzebuie
- 2: 1. Viiéy, Vniowánych Pańftw przeftzegác.

- 3: Compozyciiéy dofyć czynić.
- 4: Woyfká nie rozdzielác.
- 5: Conuenticula y difmembráciiey wízelákiey zábiegác.
- 6: Potrzećie, Obronę, Co znáczy Miecz. Potoczną. Wálną. Zamki, twiárdze. Apparat woienny
- 7: Poczwarté, Spráwiedliwoś Co znáczy Sceptrum.
- 8: Przed wkroczeniém do łádu
- 9: Przy łámym łádzeniu y rozbierániu.
- 10: Po wkróczeniu y rozłádzeniu.

strona: 3

- 1: KROL
- 2: O pobożności Królów Polńkich
- 3: z kłiąg Státutu.
- 4: KV czći y chwale wízechmogące=
- 5: go Bogá. rć.
- 6: Item, Ku chwale Bożéy/ y długiému
- 7: królowániu/ Amen.
- 8: Pánńtwá nálnégo
- 9: práwá przodkow nálnych wydáciemy na
- 10: iáwią vmyślili. Alexánder Król/
- 11: Item, Aby chwałá Boża zá nálnégo

strona: 4

- 1: czásu romnażálá fie:
- 2: Obiecuiemy/ ize gdziekolwiek szláchćicy
- 3: trwálé podpomożenie kápłanowi będą chćieli náznáczyć/ że
- 4: támże bez odwłoki w ichże máiętności kościól fundowác bę=
- 5: dziemy. Titul. Kościól/ Stat. 2.
- 6: Item. Król Władýłlaw mowi: Przetoż ná to baczenie má=
- 7: iąc: iż Bog spráwcá pokoiu niemoże byđz dośkonále chwalon/
- 8: ieno w pokoiu: A iż nád ten niemoże byđz ná świećie nic pros=
- 9: łzého požádanó/ rć.

- 10: záczym ginie chwałá Boża/ á rozłanié
- 11: krwie wóczyna fie / rć. Ale náuczycielká wżytkich dóbr miłość/
- 12: która nic nieumié zdroźného/ nic ostrého/ nic zámiełzáného/ rć.
- 13: Ku chwale tedy y czći Bogá wżechmogącego/ y Błogołławio=
- 14: néy y chwalebnyé Pánnny Máriéy/ y wżytkiéy rzéłzy niebiełkiéy/
- 15: y ku rozmnożeniu wiáry/ ku łprawowánniu łprawiedliwości y
- 16: wiáry Krześciánłkiéy/ ku zbáwiennému rozmnożeniu/ od wo=
- 17: ien których fie oplákiwác godzi/ rć.
- 18: W Imię Boże Amen. Ná wieczną téy rzeczy pámiéć. Iż
- 19: między požądnoścíá ludzkiéy woléy/ która fie dzieie okróm Bo
- 20: gá łprawce wżytkich rzeczy: żadna rzecz nie iełt požądliwłza/
- 21: áni wdzięczniéyłza (iáko tego vłtáwicznie doświadczy) áni
- 22: żadna ludzkiému rodzáiowi nie iełt zdrowłza/ potrzebniéyłza/
- 23: milłza/ y pożyteczniéyłza iáko pokóy w Národzeniu odkupiciéłá
- 24: Páná nálzého Iezu Kryłtá/
- 25: ludzióm dobréy woléy przez Anyo=
- 26: ły opowiedziány: y w odelzćiu do Oycá zebránniu Apołtolłkié=
- 27: mu/ y wżyłtkim którzy po Apołtoléch idą/ powtórzony/ dáro=
- 28: wány/ y obiecány rć.
- 29: Item, Król Kázimiérz Trzeci, ták mówi y łtánowi: Iełłize po=
- 30: żytków/ wolności łtanóm Rzeczypołpolitéy rozłzérzamy/ dá=
- 31: leko więcéy łignum gratiae, to iest, z łoná miłościwéy łáłki wi=
- 32: nien vdziéłác kościółowi Bożému:
- 33: zkąd cześć y chwałá nay=
- 34: wysłzému Pánu Iezułowi Kryłtułowi Stworzycielowi wżech
- 35: rzeczy/ y zbáwienie dułzóm przychodzi/ Titul. o dzieięćin.
- 36: INTERREGNUM.
- 37: Czáfu pod Interregnum gránice kró=
- 38: lełtwá máią bydz bronioné.
- 39: Iełłiby który z zagránicznych ludzi kościóły álbo dobrá ko=

strona: 5

Práva Krolew.
álbo Wálnego Księgi
pierwíze o Interregnum.

ścielné/

- 1: álbo pográniczné kraie królestwá nálezého śmiał przená=
- 2: gábác/ pókiby Król nie był koronowány. Chcemy y obiecuie=
- 3: my ie bez ofzúkánia y zdrády gdy bédziemy o to ofobnie obeflá=
- 4: ni/ wedle możności nálezéy y máietności zgodnie bronić.
- 5: Biorący z Skárbu czáfu bezkrólowá=
- 6: nia, winien iest kazni peculatus.
- 7: IEśli kto co z skárbu weźmie álbo włápi/ álbo którymkolwiek
- 8: ípořobem ná włáfné vžitki obróci/ á zwlázczá w tym czášie gdy
- 9: królá nie obiorą: niech bédzie ofádzón/
- 10: iż iest winien peulatus,
- 11: zdrády y íkrádniénia Rzeczyřpólitéy.(*marg*) Zygmunt w Krák. 1507. fol. 3. (-)Káptur Krákowłki 1572, który fie zga
- 12: dza z ítárym w Rádomłku 1382. vczy=
- 13: nionym. y z Wářzáfłkim Général=
- 14: nym 1573, których obá w Metryce
- 15: Státutowéy znaydzieřz.
- 16: MY tedy iáko potomkowie řławných á vczíwých przodków
- 17: nálezých/ přećiwko tákim powřtác/ którzyby řwofoleńřtwá/
- 18: gwałty/ náíázdy/ łupieřtwá/ ták máietności Duchowných y
- 19: Swietckich ofób/ y kořćiołów: álbo iákiéřkolwiek inne řwo=
- 20: woleńřtwá czynić fie wáżyli/
- 21: zápomniáfłzy cnoty á powino=
- 22: wáctwá tego řwégo/ które nań/ kto fie ieno zá potomká téy za=
- 23: cnéy Korony/ y przodków tych/ którzy to nań włóżyli znác chce/
- 24: iest włóžono:(*marg*) Z Conřtituciy/ řłřř II 9 (-)

- 25: á ku tákiego každého szkodzie á zniíczeniu/ ták ná
- 26: íciele/ iáko na máietności fie rufzyć/ ták wízyfcy ípólem/ iáko téz
- 27: y iedná iákażkolwiek część/do którychby iedno tylko piérwéy
- 28: wiadomośc o takim íwowoleńftwie przyfzła.
- 29: Spráwiedliwofcí ípofób Interregno,
- 30: SPráwiedliwofcí táki porządek w mocy záchowuiemy/ iáki (*marg*) Confederá. Wárfzaw.
- Fol. 120. (-)

strona: 6

- 1: íobie które Woiewództwo domá ípólnie poftánowiło/ álbo íe=
- 2: ícze poftánowi zgodnie: tákże y około obrony potrzebny zam=
- 3: ków pogránicznych.
- 4: Táme y o dlugách pewnych, iáko ich docho=
- 5: dziec íub Enterregno znydziefz.
- 6: Praefcriptio álbo fatalia pod
- 7: Interregnum.
- 8: ABy obyvátele koronni ex ignorantia w íwych ípráwách y po
- 9: stepkach práwnych nieupádli/ to co oni íobie w íwych wftá=
- 10: wách íub Interregnis wárowáli:
- 11: Wftáwiamy/ áby żadna prae=
- 12: ícriptia neque Iuris fatalia po té oboie Interregná/ poczawfzy
- 13: od śmierci przodká náfzego flawnéy pámiéci Zygmuntá Augu=
- 14: ftá/ áz do Roku od dnia koronáciiey náfzey/ w práwie káždym
- 15: nikomu nie ízły.
- 16: A ktoby tego wzywał/ tedy mi nie ma nic bydz
- 17: pomocno. Tóz y ná potomné czáfy rozumiano y záchowano
- 18: bydz ma/ z tą declárátiią/ iz każdy íiue Actor, íiue reus, który po=
- 19: trzebuie continuowác caufam, ma miec fyfztu y czáfu od dnia
- 20: Koronáciiey náfzey rok.
- 21: Tóz y o zapifách Grodzkich nieprzenie=
- 22: íionych rozumiec fie ma.

- 23: Dwu Hetmánów sub Interregno po Henryku w Andrze=
24: iowie było obrano fol. 136 y 137. w Conftit.
25: y Róty z Woie=
26: wódtw im było poruczono 136. LEGITIMVM, czáfu Bezkró=
27: lowania to zową, co fie ieno pro falute Reipub. dzieie. LEX
28: Castrenfis 138. Potym 1589. Dwu Hetmánów władza sub
29: Interregno, władza y porozumienié iáko ma íść. Stat. 14
30: ver. 2 list 8. y niżej.
31: W niebytności Królewkiéy iáko
32: łady isc máią.
33: ROki Ziemkié/ Grodzkié/ Akty grániczné/ ták Podkomorzkié/
34: iáko y Comifsárkié/ Rewiziie/ y infzé wšzytkié subfellia, tákże iu=
35: dicia vltimae inftantiae Tribunálkié/ íść máią obyczáiem zwy=
36: kłym
37: pod niebytność nálezę/ iáko y przy nas. O retentá pro=
38: wentów ftólu nálezego/ o retentá Poborowé/ vrzędy Stárościé
39: y Poborce/ y Száfárze/ v których fie pokazály retentá:
40: y o re=
41: tentá dawne Quárty/ ták przefzłych lat/ które fie ná przefzłym y
42: ná tym Séymie odłądzić nie mogły/ iáko y z przefzłych/ & ex=
43: Prává krolew. álbo wálnego

strona: 7

Księgi pierwsze o
łądziech pod Interreg.

emptionis bonorum regalium & cognitionis ftárych fummm/

- 1: któ=
2: réby xxxx wákowály/ á byli zápozwáni/ y teraz/ y áz do przyiázdu ná
3: fzégo/ ták in principali, quám in executione rei iudicatae,
4: co ie=
5: dnák nie ma fie ściągác ná fummy nowe quigentorum milli=

- 6: um: także o dobrá y fummy/ iure caduco od nas komu dáné/
7: fkarb nález/ y Inftigator nález ma pociągác do zwrócenia nález=
8: go przed Tribunał pro hac vice.
9: Wyiawłyzy z tego ákcye Quár=
10: ciáné odesłané z Tribunału Lubelskiég^o y Wileńského ná Séym.
11: Także y Quárty z Woiewództwá Wołyńského z dóbr nie rewi=
12: dowánych/ y w fummach ftarych zápiřánych/ które do cognici=
13: iey léymowey zoftawác máią.
14: Które wřzyftkié prowentá má=
15: ią bydź płaconé do fkarbu Koronnég/ iáko y W.X. Litew=
16: fkiego/ lub poena wedle Conftitciiéy anni 1591.
17: Tenże proces
18: ma bydź záchowány w W.X. Litewřkim/ tylko o prowentá ftó
19: łú nálezego. Także řzláchćicowi/ któryby bądź w Quárćie/ bądź
20: w iákich innych prowentách królewřkich/ máiętność řwá ziem=
21: fką puścił/
22: wolno będzie do wykupná inter caufas officii ná Tri
23: bunał pozwác. Takowymże processém wolno będzie káždé=
24: mu dochodzić poffefsiiéy dóbr náleznych/ gdzieby ie komu gwał=
25: tem odięto:
26: które řpráwy nietylko z pozwu/ ále y z áppelláciiey
27: ab exequutione przypadáiącé/ řádzoné máią bydź ná Tribuna=
28: le w řześć niedziel po áppelláciiey inter caufas officij.
29: Także ie=
30: řliby o niepuřczenié dóbr náleznych áppellácya vřořlá/ ná Tribu=
31: nał ma iść inter caufas officii. Gdy kto qwit od řtrony otrzy=
32: ma z przewodu práwá y bänniciiey/
33: ma iuż mieć zátym locum
34: řtandi v káždégo práwá/ zá onym quitem choćby reláxáciiey nie
35: miał/ áż do dwunařtu niedziel/ po zwróceniu nálezym do Koro=

- 36: ny.
- 37: Które to sprawy nowo odefláne/ máią sie zás zá przyiáz=
38: dem da pan Bóg łczęśliwym názym/ do włańnego fwégo try=
39: bu/ y forum proprium wrócić. A tá Conſtitucya o łądzeniu
40: retent Poborowych y Quárciánych/ y ſumm ftarych/ nie ma sie
41: ſciągąc ná X.L. Litewłkie/ iedno ná Koronę.
- 42: O Conuocaciach Arcybifkupich.
- 43: OBwieſcić ma X. Arcybifkup ſenatoróm oboygá narodu/ y
44: czás náznaczyć iáki/ ná któryby wſzyłcy ziąchác sie mogli do
45: Wárłzáwy.(*marg*) Sig. 3. w Wárłzáwie 1593. liſt 8.2. (-)

strona: 8

- 1: ELEKCIA KROLA.
- 2: PANowie y ſzláchtá Króleſtwa Polłkiego, Lodwikowi
3: królowi zwolili, áby ſynowie iego ná króleſtwo wftępo=
4: wáli: á ieſliby niebyli ſynowie, áby dźiėwki dźiedziczyły.
- 5: TENże Lódwik zé zezwoleniém Pánów, Rycérztwá, y
6: ſzláchty płuie liſty, które zábraniáią, áby płec biały=
7: głowy ná Kroleſtvo nie byłá wybiérána. (*marg*) Przywiléy ten Lodwików w Koſzycach
vczyniony/ Roku 1374. fol. 40 y niżey w Metryce ſtátuyowey.
- 1: Y ten drugi Przywiléy w Metrice. (-)Litwá zeznawa, iz Władysław Iágełło
8: mąż Iádwidze córce Lodwikowéy
9: dány, od Polaków ná króleſtvo ieſt
10: obran wolnie.
- 11: Oznáymuiey którym wiedzieć należy wſzytkim. My Preła=
12: ci/ Kſiążętá/ Pánowie/ Szłáchtá/ obywátele ziem Litew=
13: łkich y Rułkich: to ieſt/ Iákub z przeyzrzenia Bożégo Wileńłkie=
14: go koſciołá Bifkup:
15: Kſiążę Iwan Olimunty z ſyny ſwémi/
16: rc. wyznawamy/ którymi to przynależy wiedzieć wſzytkim: Iz
17: tego czáfu Prełáci/ Kſiążętá/ Pánowie y ſzláchtá/ y wſzyłtko

- 18: pośpółtwa królestwa Polfkiego/
19: za pomocą łafki Bożey Na=
20: iáfnieyżé Książę Pána Władysława Krolá Polfkiego/ Na=
21: wyszéz Książę Litewfkie/ Dziedzicá Rusfkiego/ páná náfzého
22: nałáfkwáfzého z pogánfkich błędów wywiódłzy/ za Królá y pá=
23: ná łobie wzięli. (*marg*) Z Iágełłowého przywileiu w Wilnie 1401. Lišt 128. (–)
24: Władysław Iágełło o wolnym obrá=
25: niu Władysławá álbo Kázimiérz=
26: rzá łynów łwych ták piłze. (*marg*) Z Przywileiu Władysława w Iedlnéy 1433. Lišt 50. (–)
27: Władysław z łafki Bożey Król Polfki/ ziem Krákwfkiey/
28: Sándomiérfkiey/ Sirádzkiey/ Lánczyckiey/ Kuiáwfkiey/ y Li=
29: tewfkie Książę/ Pomorfski/ Ruski/ pan y dziedzic/ rć. dáiemy
30: znać ninieyřzym liřtem tym wřzyřtkim/ którym to wiedzieć ieřt
31: potrzebá:
32: Iř my vwařáiác z dobrym baczeniém rozumu nie=
33: náruřzoná wniwczym wiernořć/ y potężná obywfátelów króle
34: řtwá Polfkiego řtałořć:
35: którą oni ná woynach y potykániu/ z

strona: 9

Księgi pierwsze o Electiiey.

łczęřliwémi (za pomocą Bożą) náfzémi triumphy/ częřto czę=
1: řtokroć dla obrony náfzey y królestwa tego dźierząc ná łobie/
2: nieprzyaciéłfkie naiázdy podięli:
3: y którzy wiernym pořłuzen=
4: řtwem ná żądánié náfze bárzo trudné nieprzeřpieczenřtwá ćiał/
5: y vmnieyřzenia máiętnořci podéymuiąc/ wřzędzy y záfwdzy nam
6: byli pořłuzni.
7: Záf którými řpráwámi cnotliwémi/ wielkie dá=
8: ry łczodroblivořci náfzey przyřtoynie řą záfłuzyli. Ieřcze tá=
9: kowé ich řą ku nam záfługi y merita:

- 10: że téz y przeciwko fynóm
- 11: nálezym zacnym książętóm Władysławowi y Kázimiéřzowi
- 12: chęć y łczérą powolność okazać nie ząpomnieli/
- 13: á to w tym/ że
- 14: z nich iedného/ którégó ná rządzenié królestwá godnieyřzégó v=
- 15: znáią/ nápomnieni przez pińanie álbo obwieřczenié nálezé/ łobie
- 16: do czáfú żywotá nálezégó zá Królá/
- 17: książę/ páná y dziedzicá kró
- 18: leřtwá tego Polřkiégó/ y źemie Litewřkiéy y Rusřkiéy (które
- 19: źemie zacné książę Zygmunt Kierřtuty/ Wielkie Książę Li=
- 20: tewřkie brát nález namilřzy/ iáko teraz dźierzy/ ták do żywotá
- 21: łwego dźierzeć ma:
- 22: á po śmierći iego ná nas/ y łyny nález prze=
- 23: rzeczoné/ y koronę prawdzíwym y dziedzicznym łpadkiem przy=
- 24: páść máią/ iáko to otworzyřtými łifty ná to vczynionými iest
- 25: vtwiérdzono)
- 26: pokornie y pořlufźnie przyięli: y koronę królew=
- 27: łką/ y z łcepty królewřkiémi z vczćiwořcią wielką ceremoniy
- 28: powinny ł obiecáli/ iáko prawdzíwego/ y wedle práwá po=
- 29: tomká/ gdy látá łlufźné będzie miał/ ná królestwo władzić.
- 30: Zá
- 31: co godni łą/ áby godnémi dáry/ zá wdźięczną z obopólnořcią
- 32: królewřkiégó dořtoieńřtwá nálezégó/ to im było oddano.
- 33: Táke Ian Olbrácht Król, o obrániu
- 34: łwym ná królestwo piřze.
- 35: MY Ian Olbrácht/ řć. dáiemy znáć/ iz wysłřzégó czáfú zá bo
- 36: zką pomocą/ y łpólńą á zgodńą Prełátów/ Pánów/ Rad/ y
- 37: wřzyřtkich obywatelów królestwá nálezégó Polřkiégó zyczliwo=
- 38: řcią/
- 39: ná królestwo w tym zacnym królestwie nálezym Polřkim/

- 40: które ná ten czas dla śmierci świętego Kázimierzá oycá nálezego
41: wákowáło/ iestelmy wzięci.
42: Alexander tákze fwiadczy, iz iest
43: wolnie obran.
44: MY Alexánder ku wiadomości przywodzimy/ iz zá Bo=
45: zką y Zbáwicielá nálezego łáską ná królestwo Oycowfkie w=
46: łtapilifmy.
47: Zygmunt Król fwiadczy, iz zá zwo=
48: leniem wšzytkich iest obrány.
49: MY Zygmunt dáiemy znác/ iz máło co przedtym/ zá zwole=
50: niem wšzytkich Prełátów/ Pánów królestwá/ álbo lepiéy wšzy=
51: łtkiéy szláchty y ludu/ koroná ná głowę nálezę iest włożoná.
52: Zygmunt tego przełtrzéga, áby o=
53: biéránié królá było wolné, zło=
54: zwyłzy ná to Séym.
55: MY Zygmunt/ czynimy iáwno przez ninieyłzy list wšzytkim: iz
56: ácz w królestwie nálezym/ kiedy króle zchodźili á królestwo wá=
57: kowáło/ był ten łtarádawny zwyczaj/
58: áby Pánowie Rádni łta
59: nu oboygá/ porádziwłzy łie łpólnie miédy łobá/ Séym Wál=
60: ny obierániá połtanawiáli/ y ón wšzytkim członkóm y łtanóm
61: królestwá wczás/ áby każdy któryby chćiał/ mógl przyiechác
62: nań/ ogłáłzáli:
63: ále iz w obierániu Naiálnieyłzego Książęciá pá
64: ná Zygmutá Wtóręgo Królá Polfkiego/ y Wielkiego Książ=
65: żeciá Litewfkiego/ łyná nálezego namilłzego ten obyczay iest o=
66: pułczon
67: nie žeby vmyłłnie: ále iz zá żywotá nálezego/ gdy ielcze
68: królestwo nie wákowáło/ y więcéy z przeyźrzenia božęgo/ á niźli
69: z ludzkiéy rády obránié Ieg^o królewfkiéy M. sftáło łie)

70: Przetóż

71: bacząc tak wielką wŹytkich poddanych náfzych przeciwko nam

72: y Naiáfnietylzy naród náfz/ álbo fámilią/ wiaré/ życzliwość/ y

73: wŹeláką vczćiwość:

74: iż to obránié fyná náfżégo Naiáfnietylżégo

75: iákokolwiek nád ftary zwyczaj vczynioné pochwalili/ y zá w=

76: dŹięczné mieli: á ktemu niechcąc/ áby przez tákové obránié nie=

77: co ná potym ftarému zwyczáiowi vblizyło fie/ fkázuiemy:

78: áby

79: nápotym/ ilekroć król z tego światá zchodzić będzie/ á króle=

80: ftwo będzie wákowác/ álbo obiéránié iákokolwiek przyda fie

strona: 11

Prává krolew.

álbo wálnego Księgi

pierwŹe o Electiiey.

bydŹ/

1: Pánowie y Rádá oboygá Stanu wedle ftarádawnégo

2: zwyczáiu/ Piérwéy/ niŹ ku wybiéraniu poŹtąpią/ Séym wálny

3: dla obiérania poŹtánowią: y on wŹyŹtkim obywatelom y pán=

4: ftwo wczás opowiedzą:

5: ná którym to Séymie wedle ftarégo

6: zwyczáiu w obiéraniu máią poŹtępowác. Ná Źwiádectwo

7: tego/ rc. Dan w Krákowie ná Séymie Wálnym w Źobotę

8: blifką przed NiedŹielą ŹrzodopoŹtną/ Roku pánłkiégo 1530.

9: Táfz przeŹtrogá wolnégo obiérania Króla, iest vczyniona

10: w Piotrkowie Roku Pánłkiégo, 1538.

11: Król Zygmunt AuguŹt ná króleŹtvo

12: wŹięty, o obránii Źwym y potwier

13: dzeniu praw tak piŹze.

14: W Imię BoŹe/ Amen. Ku wiecznéy pámieći. PoniewaŹ

- 15: niepewna iest á nie trwała pámięć ludzka/ zwykli są ludzie pi=
16: smem to opátrować/ czego wieczną pámięć mieć chcą.
17: A dla
18: tego My Zygmunt Auguft/ z łáki Bożey Król Polki/ wielki
19: Książd Litewki/ á Ziem Krákwfkiéy/ Sędomiérskiéy/ Sié=
20: rádzkiéy/ Łęczyckiéy/ Kuiáwkiéy/ Ruskiéy/ wżyftkich Prus/ Mázoweckiéy/
21: Zmódzkiéy/ Pomorfkiéy/ Chełmieńskiéy/ El=
22: bieńskiéy/ Pan y dziedzić. Oznáymuiemy ninieyftzym listem
23: wżyftkim którym to należy/ tym którzy teraz są/ y którzy ná po=
24: tomné czáfy będą.
25: Gdy przed dwiemádziefy lat/ zá żywotá
26: ielcze świętey pámięci Króla Zygmunta Oycá nászego/ zá zgo=
27: dnym zwoleniem Rád nászych/ ták duchowného iáko y swiet
28: ckiego ftanu/ y infzego Rycérftwa ftanów koronnych ná króle=
29: ftwo Polskie obráni y koronowani iestelmy:
30: gdzie wżyftkié
31: Rády koronné/ y ftany infzé/ przyfięę powinnyé wiary/ y pod=
32: dáńftwa y posłufzeńftwa nam vczynili: á wżákóz ták/ iż nam
33: tego winni bydź niemieli/ dokądby było sftawáło w żywoćie
34: Króla Iego M. Oycá nászego:
35: przy którym wżyftká wádzá y
36: zwiérzchność królewftka trwac miałá/ iákóz do końca żywotá
37: iego trwála.../ iż látá nászé ná ten czás potemu nie były áby
38: smy powinnaé przyfięę vczynić mogli/ wedle ftarégo dawné=
39: go záchowania przodków nászych Królów Polskich:
40: obowią=
41: zał sie ná to Król leg^o M. Oyciec nász/ gdybyfmy do lat zupeł=
42: nych przyfzli/ iżechmy mieli przyfięę vczynić/ á iá sie obowią=

- 2: y łwobody
- 3: łprawiedliwé/ á łłufzné téy to korony nálezéy/ duchowné y łwiet=
4: ckié/ którýmżekolwiek łtanóm y ludźiom/ żadnych nie wymu=
5: iąc/ od przodków nálezych Królów y Książąt Polńkich
6: á miá=
7: nowicie od łwłętyéy pámięci Królów/ Kázimierzá Wielkięgo/
8: Łodowiká/ Władysłáwá Prádźiádá/ Władysłáwá łtárego łtry
9: iá/ Kázimierzá dźiádá/ Olbráchtá y Alexándrá łtryiów/ y Króla
10: łeg^o M. Zygmuntá Oycá nálezęgo dáné/ we włzem mocnie trzy=
11: máć/ chowác y bronic:
12: á to cobykolwiek niełłufnznie od téy ko=
13: rony oddalono y odięto było/ wedle możnołci nálezéy zdołić/ y
14: do iednołci korony przyłaczyć/ nie vmnieyłzáiąc niwczym grá
15: nic korony Polńkięy/ ále przyczyniáiąc ile będziem moc nawię=
16: céy.
17: Iákóżełmy temu obowłżkowi dołyc vczynili/ gdyłmy
18: łiódmęgo roku po koronáciiey nálezéy zwykłym obyczáiem w ko=
19: łciele przyłięę vczynili.
20: Po któręy to przyłiędze nálezéy/ dálilmy
21: liłty na się włzytkim poddánym nálezym: Iż gđzieby pan Bóg
22: z tego łwiátá Króla łeg^o M. Oycá nálezęgo wźiác był raczył/
23: niepiérwéy poddáni nálezzy winniby nam mieli byđż połłufzeń=
24: łtwo:
25: áliżbyłmy włzem wobec włzytkie liłty y przywileie/ ták
26: połpolité koronné y pańłtw iey należących/ iáko ołobnych ołób
27: y mieyłc/ włzelákie wolnołci/ liłty/ y łwobody od wysłzéy miá=
28: nowáných przodków nálezych dáné/
29: y któręby ielcze od Króla
30: łeg^o M. Oycá nálezęgo dokądby żyw był dáné były/ liłty nálezými

- 31: vtwiárdzili: y oné ták/ iáko lámé w łobie łą/ w łłufzną Exequu=
32: tią wedle możności nálezý wftáwili.
33: A gdyż więc iuz ktemu
34: przyfzlo/ iż Pan Bóg Królá Ieg^o M. Oycá nálezego z tego swiá=
35: tá wziąć raczył: á iuz zá tym wolnym obrániém y koronowá=
36: niém nálezym łpráwá y zwiérzchność á władza koronna iuz ná
37: nas przypádłá/
38: ná przyśięgę nálezę pomniąc/ któráfmy vczynili/
39: y ná ten obowięzek łiftowny/ którýfmy ná się dáli/ złożyłifmy
40: Séym koronny iáko dla innych potrzeb koronnych/ ták przednié
41: dla tego:
42: ábyfmy to wypełnili łkutkiem poddányim nálezym/ co=
43: chmy im byli łłowem y łiftem nálezym obiecáli. A ták z tych
44: przyczyn vważywłzy włzytki rzeczy dobrze v siebie/ z dobrym ro
45: zmyłem nálezym/
46: zá prośbą włzech łtanów koronnych ná tym
47: Séymie będących/ włzytki práwá/ Státutá/ dániny/ wolności/
48: łwobody/ wyłády/ zwyczáie/ y inné włzyłtkié łifty y przywileie/
49: którýmkoľwiek łpofobem łów łpifáné/ ták łpółpolité włzý ko=
50: rony/ y państw iéy należących Duchowné y łwietckié/ iáko y z
51: łofobná włzem łtanóm/ y perłonam/ y mieyłcóm łpółpolicie y z

strona: 13

Práwá krolew.

álbo wálnego Księgi

pierwłze o Elekciiey

łofobná/ żadnégo nie wymuiąc/

- 1: od królów y królowych/ ksią=
2: żát/ panów y dziedzicow korony Polłkiéy y ziem iéy: á miáno=
3: wicie od krolów łwietéy pámiéci/ Kázimirzá Królá wielkiego/
4: Lodowiká Loifá/ Władyłławá Prádziádá/

- 5: Władysława ftaré=
6: go ftryiá/ Kázimirzá džiádá/ Olbráchtá y Alexándrá ftryiów/
7: y od Królá Ieg^o M. Oycá náfzého przodków náfzych fprawie=
8: dliwie á fufznie/ y fprawiedliwie á fufznie dáné/ y wydáné:
9: któ=
10: ré tákiéy mocy miec chcemy/ iákoby tu fłowo od fłowá piáné
11: były/ ták iáko lámé w łobie brzmiá/ nic im nie vmnieyfzáiác/
12: áni włączáiác/ odnowíc/ potwiérdzić/ vpewnić/ y vmocnić
13: vmýšlilífmy.
14: Iákóž tym líftem náfzym odnawiamy/ vma=
15: cniamy/ potwiérdzamy/ y vpewniamy: y mocné/ trwálé/ nie
16: wątpliwé/ nieporufzoné/ á nieodmienné miec chcemy ná czáfy
17: wieczné.
18: Y obiecuiemy fłowem náfzym Królewfkim/ y pod
19: tą przyśięgá/ któráfmy vczynili/ obowięzuiemy fie/ iż té wfzyt=
20: ki wyszfzy miánowáné Prává/ Státutá/ Swobody/ Wol=
21: nošci/ Dániny/ Przywileie
22: y Lífty przez Przodki náfze fławnéy
23: pámięci/ á miánowicie przez Królá Ieg^o M. Oycá náfzého fłu=
24: fznie y fprawiedliwie dáné y wydáné/ mocnie á nieporufzenié
25: dżierzéc/
26: y wedle nich poddáné náfze fłanów wfzytkich ták wo=
27: bec wfzytki/ iáko z ofobná káfdego záchowywác będziemy/ y
28: wfzytkim dżierzéc y záchowywác rofkazemy czáfy wiecznémi.
29: A to/ coby im było przeciwného/ áni fámi czynić będziemy: áni
30: innym czynić dopuścimy.
31: A gdzieby fie przytráfiło/ iżby álbo
32: przez nas/ álbo przez kogo inzfzego sftałó fie co tákowého tym to
33: právóm/ Státutóm/ Dáninóm/ Przywileióm/ Líftóm/ Swo=
34: bodóm/ y Wolnościóm przeciwného;

- 35: álbo iżbyłmy im dero=
36: gowác/ álbo abrogowác łami przez łie czym chćieli: tedy to w=
37: łzytko żadný mocy áni wagi mieć nie ma: ále włzytko mocą te=
38: go łeymu nıkczemné y łkażoné rozumiano bydź ma:
39: iákóz y my
40: to pľuiemy y kázimy/ á nıkczemné bydź náyduiemy tym łıtem
41: nálzym czály wiecznémi. Ale iż od niemálęgo czálu w wielu
42: rzeczach przeciw tym to práwóm/ przywileióm/ y fwobodóm
43: koronnym iełt łie wykróczyło/ y im łie vblżyło:
44: zá prośbami
45: Połłów od Rycérłtwá y rádami Rad nálznych koronnych zdáło
46: łie nam bydź potrzebno/ ábyłmy to wedle powinowáctwá y o=
47: piłania nálzého tu ná tym łeymie nápráwili/ y ku piérwłzému
48: łpołobu przewróćili y przywiedli/ á w powinną Exequíą
49: włtáwili.
50: Iełli Król Polłki przez potomłtwá
51: zeydzie, Polacy przez Litwy kró=
52: lá niech nie obiéráią.(*marg*) Z Przywileiu Prełátów Litewłkich 1401. Liłt 126. (–)
53: DOkłádamy tu/ iż Pręłáci/ Pánowie/ y Szłáchtá królełtwá
54: Polłkiého/ gdy król przez płodu y potomłtwá práwdziwego
55: zeydzie/ króla y páná niemáią łobie obierác/ przez wiadomości
56: y rády nálzého/
57: to iełt Alexándrá Wielkiého ksiáżęćią/ Pánów y
58: łzláchty źiem Litewłkich przereczonych/ wedle zámknienia li=
59: łtów piérwłzych.(*marg*) w Piotrko. 1538. w Láćińłkim stát. 12. ver. 2. (–)
60: Statutum aeuiternum Zygmuntá
61: króla, w którym obyczay Electi=
62: iéy łtárodawny koronny opiľuie.
63: ZA zezwoleniém Senatu i Połłów źiemłkich vłtáwiamy łtá=
64: tut/ który wiecznémi czály ma bydź chowan.

- 65: Iż gdyby ná królá
- 66: Polfkiég^o przypádło/ iżby z tego światá zszedł: tedy wedle ftárég^o
- 67: obyczáiu y zwyczáiu/ y wedle praw koronnych generálnych/
- 68: Séym koronny ma bydź złożón/ ku obiéraniu nowého królá.
- 69: A
- 70: niech będzie obiéránié wolné: áby tak zá wšyftkich koronnych
- 71: Senatorów/ Prełatów/ Baronów/ y ftanu szlacheckiego/ któ=
- 72: rzyby ieno ná tym féymie byli/ nowy król obrany y opowiedzian.
- 73: Tu niewpmina Confederáciiey iáko w onym Státucie 1430.(*marg*) Conftitutia Iędrzeiowfka ver. 6. Zygmunt 3. Conftit. 1593. Lift 5. (–)
- 74: O pozytkách wolnéy Electiiey.
- 75: CHćac przykłádem przodków fwych zátrzymác wolności y
- 76: fwobody nászé: á náywięcéy tę/ która iest źródłem wšyftkich
- 77: fwobód nászych/ Wolné obiéránié Pána.
- 78: O téyze wolnéy Electiiey.
- 79: ACz fwobody narodu Polfkiego y Litewfkiego nie wątpliwé
- 80: są/ y wšému światu iáwne. Iednák z przyczyn odiázdu tego ná=
- 81: szégo zdáło fie nam ná ten czás to declárowác:
- 82: Iż iáko my we=
- 83: dle Conftituciiéy ná Electiiey Henrykowéy poštánowionéy/

strona: 15

Prává krolew.
álbo wálnego Księgi
pierwŹe o Electiiey.

- 1: nie mamy/ áni możemy miánowác/ áni ftaráć fie o fuccesorá/
- 2: á tym mniéy per cešsionem kogo ná królestwo wládzác:
- 3: y gdy=
- 4: byfmy to/ czego Boże vchoway/ vczynili/ tedyby to było irri=
- 5: tum & inane. Ták téz praetenfię wšzelákié/ z którychkolwiek
- 6: miar/ y czyiežkolwiek cešsię waźné nie są/ áni bydź mogą:

- 7: Y kto
- 8: bykolwiek tém internus, quám externus, zá czáfu pánowánia
- 9: nálezego/ bądź po skończeniu/ z tych miar mimo wolną przyślą
- 10: Electiá/ by téż do koronáciiey przez gwałt przyśzedł/ ná páno=
- 11: wánie téy korony nástępował/ ten ma byđz poczytan za hoftem
- 12: patriae:
- 13: y wśzyfcy którzyby mu tego pomagáli/ zá perduelles.
- 14: Tákże wśzytkié práwá tak przyrodzoné/ iáko y piśané/ poeny/ y
- 15: pośtěpki/ y śpiłki do powśtánia contra hoftes patriae, & perdu=
- 16: elles vczynioné/ przeciwko nim podnieśioné/ y wykonané byđz
- 17: máią.
- 18: Któré práwo wiecznémi czáfy ma byđz świątobliwie/
- 19: y nienáruśzenié chowáné: y kto by ie w wątpliwość wwodźił/
- 20: ma byđz mian/ y karan zá hoftem patriae, & perdullem.
- 21: To śpráwiedliwa iest, ieśliby záwždy Elekciá przód v=
- 22: przédzáłá napráwá Exorbitánciy: ále bez tego trudno
- 23: fie ma podobác.(*marg*) w Conſtit. liſt. 121.

-1: Gośpód nie zářtěpowác. (-)

24: PORZĄDEK NA SEYMIE

- 25: Wálnym, do obiéránia Páná y Króla nowego,
- 26: przez Ich M. pány Rády, y wśzytko Rycérřtwo
- 27: koronné. y Wielkiégo Křięřtwá Litewskiégo,
- 28: pořtánowiony pod Wářiřzawá, przy wsi Ká=
- 29: mięniu, dnia řzóřtęgo Mieřięcá Kwiethiá,
- 30: 1573.
- 31: NAprzód pokóy pořpolity przy téy Electiiey Páná nowego
- 32: wáruiąc/ ták Ich M. pořtánowili/ y obwołác/ áby do wřzyt=
- 33: kich wiadomořci przyřzłó/ rořkazác raczyli:
- 34: Aby řáden ná té
- 35: pláce gdzie fie Woiewóđztwá do namiotów řwych zięřdzáią/ y

- 36: tám gdzie fie Ich M. pánowie Rádá y z Rycérftwem wízyt=
37: kim do Rády zieżdzáią/
38: żadną zbroią/ żadną ftrzelbą/ áni ze
39: wízeláką bronią/ okróm zwyczajnýy/ to ieft/ mieczá/ kordá/ fzá=
40: ble/ koncérzá/ fzpady/ przyiechác ważyć fie nie śmiał:
41: á ktoby fie
42: tego ważył/ ma bydź karan ná gárdle. A ieden drugiégo fta=
43: nowifká/ álbo gofpód z vrzędu iemu náznáczonych/ áby nie zá=
44: ftepował: á ktoby záftąpił/ áby wnet vprzátął.
45: Aby fie káždy ták ná ftánowifkach fwoich/ iáko w mieście/
46: ták ná przedmieściu/ á pogotowiu ná tych mieyfcach/ gdzie fie
47: Woiewódtwá do namiotów fwych zieżdzáią/ y tám gdzie Ich
48: M. ze wízytkim Rycérftwem do Rády záfiadáią:
49: tákże y w
50: potykániu ieden drugiégo w dródze/ ná moście/ fpokoynie ieden
51: przeciw drugiému záchowál: á owízem áby fie zwad ieden z
52: drugim ftrzegł:
53: tákże tumultów/ rozruchów/ fediciy áby żaden
54: czynić/ áni do nich przyczyny dawác nie śmiał. Tákże z łu=
55: kiem/ Rufznicą/ chodzić á pogotowiu z niéy ftrzelác: tákże ha=
56: kownic/ łuków/ dział ważyć fie nie śmiał.
57: A ktoby z rufznicą
58: nábitą chodził/ álbo z nią z gofpody álbo z ftania fwégo tu do
59: namiotów przyiechál/ á pogotowiu gdzieby z niéy ftrzelał/ ták=
60: że z łuków/ hakownic/ dział/ tákowy ma bydź więzieniem ka=
61: ran przez Electią:
62: á ktoby wízedł/ ma bydź pro euicto, y poiman
63: od káždégo vrzędu/ á ná gárdle karan.
64: A ktoby broní dobył wízędzie/ ma bydź karan dwudźieftą

- 65: grzywien. A ktoby ránił/ ma bydź karan ná gárdle. (*marg*) Luki. Rufznice. Hakownice. Działa. Bronieý dobycie. Ktoby z moftu zepchnął. Namioty nienáiezdźać. (–)
- 66: A ktoby rozruch álbo sedycią iáką czynić chćiał/ álbo ią zá=
- 67: czął/ tákowy ma bydź karan ná gárdle.
- 68: A ktoby zábił/ ma
- 69: bydź karan ná gárdle.
- 70: A ktoby z moftu ieden drugiego zepchnął/ ma bydź ná gár=
- 71: dle karan. (*marg*) Páchołętá przeciw postronnym. Sługá. (–)
- 72: Ná té namioty/ gdzie Połowie y Rádá zásiadáią/ áby za=
- 73: den ták koñmi/ iáko y wozmi náiezdźać/ áni między namioty
- 74: Itáwiác ważyć fie nie śmiał/ pogotowiu do namiotów wiez=
- 75: dźać ábo konie wodzić:
- 76: á ktoby tego przeštác niechćiał/ zá nápo=
- 77: mnieniem sług páná Márzałkowych/ ták korony Polkiéy/ iáko
- 78: y Wielkiego X. Litewkiego/ káždy v fwégo narodu przeštác
- 79: niechćiał/ ma bydź arbitio Senatus karan.
- 80: Cudzoziemcy/ páchołętá/ pácholikowie/ y inné lekkie ofoby/
- 81: áby fie do tego namiotu nie cífnęły/ gdzie Ich M. ták pánowie
- 82: Rády/ iáko y Rycérstwo zásiadác będą/ y gdziekolwiek ná in=
- 83: nym mieýscu będąc/ áby fie spokoynie bez wšelákiego wołania/
- 84: huczenia/ gwizdania záchowáli: á zwłazczá przy sľuchaniu Po=
- 85: sľów Pánów postronnych/ którym ták sámym/ iáko sľugom ich
- 86: przyftoynie fie záchowuícím káždy ná káždym mieýscu/ áby
- 87: powinny vcziwość czynił.
- 88: A ktoby fie z tákowych niepo=
- 89: koynie záchował/ ábo nie posľufzny był/ gdy mi fie laská ábo
- 90: biczem dostanie/ áby to ich M. Pánów nieobrazáło/ bo káždy
- 91: sľufnie domá náuczyć ma sľugę fwégo/ iáko fie między ludźmi
- 92: záchowác ma.

Prává krolew.

álbo wálnego Księgi

pierwíze o Electiiey.

- 1: Aby żaden/ ták w mieście/ iáko y połtroną/ żadný rzeczy
- 2: mocą áni gwałtem brác ważyć sie nie śmiał/ iedno ták iáko v=
- 3: tárguie.
- 4: A ci którzy przedaią/ áby téz pobożnie rzeczy śwę prze
- 5: dawáli. A ktoby gwałtem co wziął/ ma łtronie we dwoię
- 6: zapłacić/ onéy co wziął/ zá dowodem łtrony.(*marg*) Przełtrzeństwo dróg. (—)
- 7: Aby żaden nie śmiał od siódmeý do dziewięteý godziny ná
- 8: pułzegárzu/ do Wárszawy ná mołt wieźdzác/ áni w vlicach/ w
- 9: mieście/ áni ná przedmieściu zácieśniác/ zwłalczá wozmi:
- 10: tákże
- 11: od trzeciéy do piąteý po południu z Wárszawy przez mołt z wo=
- 12: zem iechác/ á to dla zátarcia y záciśnienia Ich M. tych/ którzy z
- 13: támtéy łtrony ku łprawóm Rzeczypołpoliteý zieżdzaią sie/
- 14: y záś
- 15: tám ná śwę łtanowiłká wrácią sie: czego czeladz Ich M. Pá=
- 16: nów Márszałków ma przełtrzegác. A iesli sie od nich o to kto
- 17: rému woźnicy łalką dołtanie/ nie ma to ich pánów obrażác/
- 18: á
- 19: do Rády ná mieyscá śwę/ káždy áby o ółmeý godzinie ná puł=
- 20: zegárzu áby sie łtawił/
- 21: Aby nikt nie śmiał ná ten plác gdzie namioty rozbité łtoią/
- 22: wożíc ku łzynku gorzałki/ winá/ piwá/ áni włzelákiego pičia.
- 23: A
- 24: ktoby sie tego ważył/ ma vtrácić to/ co przywiezie.
- 25: Myńcá włzeláka Litewłka/ Czeska/ áby była brána/ wedle V
- 26: niuerłalu y wywołania łeymu Wárszawłkiego bliłko przełzłé=
- 27: go:

- 28: á ktoby brác niechciał/ áby był winą karan/ w tymże Edyct
- 29: cie Wárfzáwfkim opifána. (*marg*) Czas confilii. Szyнк. Myńcá. Sług obwárowánié. (–)
- 30: A tego włytykiégo przeſtrzegáć y pilnowáć máią ſłudzy Ich
- 31: M. pánow Márſzałków/ którym to porucza: ná które ktoby ſie
- 32: tárgnął/ ábo vderzył á nie ránił/ ná ręce: á kto ráni/ ná gárdle
- 33: ma bydź karan.
- 34: A ieſliby téż ci ſłudzy w czym wyſtąpili/ ábo
- 35: komu vbliżyli/ tedy tákowi ſkárzyć przed Ieg^o M. pánem Már=
- 36: ſzałkiem/ á tám z niego ſpráwiedliwoſć nieodwłoczna będzie:
- 37: ále ſam ſobie áby z nich żaden ſpráwiedliwoſci nie czynił/ áni
- 38: ſie ná nie tárgał/ pod takimże karániém.
- 39: A z nich gdzieby Ich
- 40: M. pánowie Márſzałkowie ſpráwiedliwoſci niechcieli/ ábo
- 41: ſie zbrániáli vczynić/ tedy Ich M. pánowie Rády y Rycérſtwo
- 42: ſámi ſpráwiedliwoſć w tym czynić będą tu w Kole w Rádzie.
- 43: A o té włytykié wyſtępk/ y winy ih wyſzézé opifáné/
- 44: ma bydź rozłádek tu w Rádzie/ przez Deputy/ które Ich M.
- 45: Pánowie Rády/ tákże y Rycérſtwo z poſrzodku ſiebie ná to
- 46: wyfádzá.

strona: 18

- 1: Z którego narodu Polakóm Królá
- 2: obiéráć náſtufzniéy.
- 3: GDyż Monárchiae y páńſtwá wobec włytyki ná tym fundá=
- 4: menćie ſie zákládáią/ y przez to zádzierzywáné bywáią:(*marg*) w Wárfzá. ((tekst łącz.)) liſt
133. w Conſtitut. (–)
- 5: to włyzy=
- 6: tko máiąc przed oczymá/ wzięliſmy przed ſię ſubiectum rády do=
- 7: brotliwego Bogá náſzláduiąć/ iżbyſmy z narodu ſwego Królá
- 8: ſobie obráć mogli: poniewáż námi żaden extraneus rządzić y
- 9: ſpráwowáć/ wykonywáiąc powinnoſci ſwe królewſkie/ nie

- 10: mógłby tak śnádnie.
- 11: Przydatek: Pilnie to Polacy ftárzy opátrowáli, żeby zam
- 12: ków, twirdzy, áni Dignitarztw nieporuczano cudzym, ieno
- 13: fzláchćicóm vrodzonym ex genealogia polaków.
- 14: Izaż niwię=
- 15: tía rzecz ieft bydź królem? A czemuż tak naiwysłzé dignitár
- 16: ftwo extraneis poruczaią. O tym śiła Tit. Indigena. fta. 1. 2. 3.
- 17: O nomináciiey y poblíkáciiey kró=
- 18: lá, o mieyfcu y o czáfie ná Ele=
- 19: ctiiey práwnym.(*marg*) W Krákowie w Confirmáciiey Stephan. 1576. lift 139. w Conftitut.
- (-)
- 20: PRzeto my mocą vchwały tego ziązdu/ wiedząc że tych czá=
- 21: sów pan Bóg nie dáie królów przez oczywište powołánié/ iáko
- 22: pierwéy: ále per inspirationem fuam, ná kogo fercá y myśli ludz
- 23: kié nákloni:
- 24: widząc wśzytkich iednoftáyné fercá y głófy/ nic w
- 25: tym niepochybuiąc/ że vox populi, vox Dei eft, máiąc to zá łobą
- 26: z praw y wolności náfzych/ że nam áni nominácia czyiá/ áni
- 27: publikácia króla dáie/ ále confenfus omnium,
- 28: ná którym fie iáko
- 29: ná gruncie nominácia y publikácia zákłáda. Widząc y to/ że
- 30: inordinaté nie ná mieyfcu vprzywileiowaným/ obwołánym/ o=
- 31: piánym/ okopem náznáczonym/ y pokojem pólpolitym obwá=
- 32: rowánym/
- 33: áni czáfu fwégo to fie sftáło/ nád niezliczonéy wiel=
- 34: kości wśzech ftanów pozwolenié.
- 35: A fprawiedliwość nie niešie, ábyfmy dla fześci wśzyfcy mieli zginąć.
- 36: Król nie ma fuccefforá ná króleftwo
- 37: miánowác zá zywotá fwégo.

38: CO fie tycze wolności y vchwał/ ná Electiiey Henryká krolá/(*marg*) Stephan ná koronáciiey féymu 1576. Lišt 159. w Conftitu. (–)

strona: 19

Prává krolew.
álbo wálnego Księgi
pierwŹe o Koronáciiey.

- 1: którycheŹmy wzmainkę vczynili/ tedy té fą.
- 2: Naprzód/ iż my zá
- 3: żywotá náŹégo/ y potomkowie náŹy królowie polŹcy/ y čiŹ Wiel
- 4: kié X. LitewŹkié/ RuŹkié/ Prufkié/ Mázoweckié/ Zmódzkié/ Ki=
- 5: iowŹkié/ WołynŹkié/ Podláfkié/ InŹlantckié/ y innych pańŹtw/
- 6: nie mamy miánowác/
- 7: áni obiérác/ áni obiéránia iákiego Źklá=
- 8: dáć žadnym Źpofobem/ áni kŹtałtem wymyŹlonym/ krolá ná
- 9: pańŹtwo Źuccesora náŹégo wládzác. A to dla tego/
- 10: áby zá=
- 11: wŹdy wiecznémi czáfy po zefŹciu náŹym/ y potomków náŹyeh/
- 12: wolné obiéránié Królá zoŹtawáło/ wŹzem Źtanóm koronnym.
- 13: Dla czego y Tytułu Haeredus vŹywác nie mamy/ áni potomko=
- 14: wie náŹy królowie PolŹcy.
- 15: Podobny temuŹ w Confirmáciiey ártykułów Henryko
- 16: wych, Artykuł piérwŹy, liŹt 147, w ConŹtituciach.
- 17: Titul Haeredis.
- 18: KRól nie ma Źuccesora žadnym kuńŹtem miánowác/ áni ty=
- 19: tułu Haeredis vŹywác. w przeŹŹłym Źtátućie ver. 4.
- 20: KORONACIA.
- 21: Królá ŹlufŹnie obránégo, zadeno=
- 22: króm Arcybifkupá Gnieznien=
- 23: Źkiégo koronowác nie ma.(*marg*) Zygmunt w Kráko. 1507. liŹt 3. w PolŹkim liŹt 8.
- 1: W Kráko. 1576. ná koronáciiey Step. Źtát. I. liŹt 158. (–)

- 24: KRólá wolno obránégo/ żaden inny koronowác nie ma/ o=
25: prócz księdzÁ ArcybiskupÁ Gnieźnieńkiégo/ wedle Przywileiu
26: iégo/ przez królÁ KázimiérzÁ dánégo/ Roku páńkiégo/ 1451.
27: Przy którym Arcybiskupie máiÁ bydz/ którzy ktemu wedle stá=
28: rádawnégo zwyczÁiu nalezÁ Biskupi.
29: Kráków, mieyfce koronowánia
30: wedle práwÁ.
31: OZnáymuiemy wżem wobec/ y komu to wiedzić należy y po
32: trzebÁ.
33: Iż gdyfmy zá kÁkÁ á pomocÁ BozÁ/ tu ná to mieyfce
34: do KrákowÁ/ gdzie królowie polscy zwykli bydz koronowáni/
35: przyicháli: y zá iégo świętým błogóśławienstwem koronÁ zwy

strona: 20

- 1: kłÁ iestefmy koronowáni.
2: Tedy według obowiązku Posłów
3: náłzych w WÁrłzÁwie ná Electiiéy náłzény bédÁcych/ imieniem
4: náłzym vczynionégo/ y náłzého téz tákze w Węgrzéch/ którym
5: obowÁzÁlifmy sie przy koronÁciiéy náłzény/
6: tego czegoby obywÁ
7: telom koronnym/ ku pomnożeniu wolności ich potrzebÁ przy=
8: czynić/ przyÁć/ y potwierdzić/ pewné Artykuły niżey pomienio=
9: né/ do wolności y porzÁdku ich potrzebne
10: (to) z przyzwoleniem pá=
11: nów Rad koronnych/ Duchownych y świetckich/ y Posłów
12: źiemskich/ postÁnowilifmy.
13: Od kogo, y zá iÁkÁ strazÁ tá KoronÁ
14: ma bydz chowÁna.(*marg*) [Alexánder Krol list 114.](http://rcin.org.pl) (-)
15: DLa tego vřÁwiono iest: iż PodkÁrbi Koronny/ iÁko koro=
16: ny y kÁrby kroleřtwÁ/ które rzeczy między nawięřzými sÁ na=
17: wysřze/ chowa: ták téz niechay ná łobie PánÁ RÁdnégo ołobę

- 18: niešie.
- 19: Temu podobny z poprawą.
- 20: KOroná krolestwá Polského ma bydź w skárbie Koronnym
- 21: w Krákwie chowána/ przez pána Podkárbiého Koronného/
- 22: zá pieczęćiami y kluczami fenatorów tych:
- 23: to iest Káztelaná
- 24: Krákwfkiego/ Woiewody Krákwfkiego/ Poznánfkiego/
- 25: Wileńfkiego/ Sędomirfkiego/ Kalifkiego/ y Trockiego: któ=
- 26: rzy iey otwarzać niemáią/ iedno zá zezwoleniem spólnym wżech
- 27: Rad Koronnych y stanów.
- 28: A wżakóż niebytność którego z
- 29: nich prze chorobę/ álbo inné legale impedimentum przekażać nie
- 30: ma spólnego zezwolenia/ owżem absens zá obwieśczeniem in=
- 31: nych fenatorów/ powinien támże klucz swóy do innych Kole=
- 32: gów przelść. (*marg*) Stephan w Kráko. 1576 w Conft. List 160. (–)
- 33: A ieliby którego śmierć zászła/ tedy inni Kole=
- 34: gowie praeſentes moc máią zamek iego otworzyć/ y pieczęć o=
- 35: dedrzeć.
- 36: W Pontificale w księgách znajdzieſz formularz koronowania króla.

strona: 21

Práva krolew.

álbo wálnego Księgi

pierwſze o Máieſtaćie

- 1: MAIESTAT.
- 2: Máieſtat Królewſki przez ſprawie=
- 3: dliwoſc bywa wtwierdzony. (*marg*) Ian Olbrácht w Piotrko. liſt. 91. w Láćińſkim liſt 279.
w Polſkim liſt 605. ver. 2. (–)
- 4: GDy Król ſłuſznie obrány y vkoronowany/ ſłuſznie ná thro=
- 5: nie záſiedzie/ dopiéro ſie iego ſczęſliwé pánowánié ſtánié/ y v
- 6: ſwych poddanych nietylko moc bierze/ ále téz iákoby perły iákie

7: łńnieie.

8: I. Gdy fie ná wiarę y ná życzliwość poddanych fwo=

9: ich oględuie. II. Gdy wżytkié myśli fwé do tego obráca/ áby

10: poddáni iego w pokoiu żyli/ w fprawiedliwości y vczciwości.(*margin*) w Piotrko. 1447.

lift 89. (-)

11: III. Gdy zá wierné y życzliwé poślugi dla ośláchceniá królew=

12: fkiéy ołoby przyśltoyné nagrody czyni. IIII. Gdy práwá da=

13: wné przez inné króle y pány vczynioné potwiérdza. Ná czym

14: fie ftáránié v wiela królów y książąt nie myli.

15: Abowiém zá=

16: chowánié wierności tym mocnieyżzé łobie fpołabiáią/ gdy ży=

17: czliwość páná zwierzchnégo przeciw poddánym baczą. Ol=

18: brycht w Przywileiu fwym, który w Metrice ftátutowéy znay=

19: dziełz. V. Iełcze to, gdy w łobie ma, co Król Káżimiérz wfpo=

20: mina.

21: Acz fie wżytkimi złémi vczynki brzydżimy/ y káždéy złéy

22: rzeczy vży królewłkié fluchác zdrygáią fie: á wżákże tych więcéy

23: złości nie rádži fluchamy/ które fie dzieią w Rzeczypółpolitéy

24: zdráda/ chytróścią/ álbo gwałtem złodźiei y łupieźców:

25: Abo=

26: wiém tákowé tym wiéłżégo karániá przeciwko łobie potrzebu=

27: ią/ im więcéy do tego czáfu rozmnożyłá fie złość ich.

28: Zacnoć Królewłka przez niełprá=

29: wiedliwosc bywa ohydżona.(*margin*) Olbrácht w Piotr. 1549. lift 96. (-)

30: Abowiém zacnoć Máiełtatu Królewłkiégo przez wyłtępek

31: niełprawiedliwości bywa profánowaná: to iełt ohydżoná.

32: OBRAZENIE MAIESTATV

33: KROLEWSKIEGO,

34: Obrázenie Máiełtatu Królewłkiégo,

35: tylko w ołobie Królewłkiéy bywa dopu

36: Íczono.

strona: 22

- 1: OBrázení Máieftatu Królewkiégo/ zá žádáním Pořlów
- 2: ziemřkich/ niehcemy áby miáło indźiéy mieyřce/ áni ná inné ořo=
- 3: by (choć ná łobie vrzędy Rzeczypořpolitéy nořzą) wyciągáné:
- 4: ále iefli przez którégokolwiek zły vczynek/ ábo męžobóyřtwo/ w
- 5: tákowych ořobách/ którzy mimo ořobę nářzę/ ábo Rádńą/ ábo
- 6: inné dořtoienřtwo y mieyřce/ ábo vrząd Rzeczypořpolitéy no=
- 7: řzą/ będzie vczynioné: tákowy wedle řtátutu karány bydź ma.
- 8: Kto miecz wymie ábo náni przed
- 9: Królem.
- 10: NAd to vřtáwiamy: iefli kto przed námi miecz álbo kórd wyy(*marg*) Támže (-)
- 11: mie y kogo ráni/ przez łářki niech będzie karan: á iefli dobywřzy
- 12: broniéy nie ráni/ niech będzie ná łářce nářzéy.
- 13: Y tóž řkázuiemy
- 14: chowáć/ iefli przed řtárořtą nářzym to będzie vczyniono.
- 15: Crimen laeřé maieřtatis, y perduellio, y proces práwny w
- 16: tym, Pátrz niřéy w Metrice dořtáteczniéy: bo tu dľugo.
- 17: Item niřéy Titulo, Crimen laeřae.
- 18: PRZYSIĘGA KROLEWSKA.
- 19: Formá przyřięgi królá Alexándrá, Henryká, Stepha=
- 20: ná, w Metrice znaydźie: Ale Zygmuntá trzećiégo przy
- 21: řięgi niehciałem řie wařyc przekłádáć: ále iáko iest řá
- 22: má w łobie, ták ią kłáde. (*marg*) Zygmunt w Kráko. 1539. a Lácín. Liřt 70. A w Polř. liřt 9. řta 2 Kázimiérz w Wiřlicy 1368 Liřt. 39.
- 1: Zygm. III. 1588. ná koruná. liřt I.
- 1: Ná řéymie Koroná. 1588. liřt 5. (-)

strona: 23

Práwá krolew. álbo
wálnego Księgi pierwŕze
o przyŕiędze Kro.

- 1: W Tę przyŕiędze Królewŕkię zámýkáią ŕie cztery Artyku=
- 2: ły co przednieyŕzé, Wiárá, Pokóy, Obróná, Spráwiedliwoŕć, do
- 3: których ŕie wŕzyŕtkié inné iáko rzeki do odnogi morŕkię ŕciágáią.
- 4: A z tych czterech Artykułów przyŕięgi, idą vrzędy cztery, álbo of=
- 5: ficia królewŕkię: do których officia wŕzyŕtkié tytuły téy piérwŕzý
- 6: częŕci ŕtátutowý ŕie ŕciágáią z ŕtrony królewŕkię:
- 7: do tytułów
- 8: zász wŕzyŕtkié ŕtátuty bárzo piękny kŕztałtem ŕie conformuá. W

strona: 25

Práwá krolew.
álbo wálnego Księgi
pierwŕze o przyŕiędze.

- 1: czym do koŕdęgo roŕtropnégo czytelniká iudicium, gdy do końca
- 2: przeŕrzy á przeczcí, ápelluię.
- 3: Wykład ártykułu de obedientia, ná końcu tych ksiąg piér=
- 4: wŕzych znaydziefz.
- 5: Senat tákŕze przyŕięga królowi ná tę formę: Tytul. Iurámen=
- 6: tu for. Támŕze Miŕtrŕ Pruŕki, ábo Poŕłowie, Sta. 3.
- 7: Item, Confiliarij Pruŕcy, Stat. 45.
- 8: Item, Burmiŕtrŕo. miaŕt., Stat.. 7.
- 9: Item, Stároŕtowie Pruŕcy, Stat. 10.
- 10: Item, Burgrabiá Gdańŕki, Stat. II.
- 11: Item, Poŕłowie Wołócy, Pánowie Rádni, Stat. 13.
- 12: Item, Woiewodá Multáńŕki, Stat. 14.
- 13: Przyŕięgá Zátorŕkięgo X.
- 14: Item, Staroŕtowie.
- 15: Item, Zydowie przyŕięgáią ná koronácię. A Iurámenty

- 16: Sędziów ziemskich do powiatów odfyłaią. Stat. 17 v. 6
- 17: KROLOWA.
- 18: OZenienie krolewskie, vide tranfactionem cum Rege Ste=
19: phano. Koronacia Królowey: Priluf. list 22 Stat. 2. ver. 2. Ieno
20: od tegóz Arcybiskupá.
- 21: Opráwá, ((tekst łącz.))
- 22: Item, Litwy opráwá ma téż dolédz
23: y Wielkiego X. ((tekst łącz.))
- 24: O Opráwie Królowey Conf. 1581. Opráwá Kró:
25: Inśtrá list
26: 89. ver. 12. (*marg*) 1593. List 11. (-)
- 27: Opráwá K. Iey M. Anny, Zygmuntá
- 28: III. Małzonki.
- 29: Iz wedle Confituciiey przodká nálezego Króla Stephana/
30: anni 1581. miáło bydz námówiono od wżech stanów/ ná któ=
31: rychby dobrách opráwy Królów Polńkich miály bydz czynio=
32: né:
33: tedy zá rádą PP. Rad/ y pozwoleniem wżech stanów o=
34: boygá narodu miánowané/ y nánáczoné tu lą ná tym Séymie
35: dobrá ťtołu nálezego Królewskiego/ to iest Biéłk/ Ráygrad/
36: Grudziądz/ Tucholá/
37: Swiećie/ Lomzá/ Luboml/ Vśćie z

strona: 26

- 1: Piłą/ Iurbork z Nową Wolą/ y z Leśnictwem/ Vpita ze w=
2: ťzytkiemi włościami y folwarkámi/ vná cum iuribus patronatus
3: w tych wťzytkich pomienionych dobrách/
4: ná których ťaluis iuri=
5: bus Kró: Iey M. Pániy ćiotki nálezey/ & modernorum poťťe=
6: ťorum, ná ten czás opráwé pięćdziesiąt tysięcy złotych polńkich
7: wiáná/

- 8: á drugą piecdzieśiat tyśięcy przywianku Kró: Iéy M.
- 9: małżonce náfzëy nieomiefzkále wydác z Káncelláriy náfzých ro=
10: fkażemy. A przytym wedle obyczáiu dawnégo donum nupti=
11: ale złotych dwá tyśięcá czérwonych we złoćie doroczné/ Iéy
12: Kró: M. ma bydź od nas náznáczoné.
- 13: Którá to opráwá/ y
14: donum nuptiale, ma bydź tym kíztałtem wáżna/ iefli (wyiáwfy
15: śmierć náfzë) fczęśliwe zwróciwfy fie z królestwá náfzëgo
16: Szwedzkiégo/ koronę y páńftwo to obecnie do ofátniégo kréfu
17: żywotá náfzëgo fprawowác będziemy.
- 18: Wfzákże té zamki fzla=
19: chćicóm obywatélóm kráiów tych/ gdzie té zamki leżą/ zléconé
20: y dawáné bydź máiá/ których iurisdicia fádowa opráwie pod=
21: ledz nie ma.
- 22: WOLNOSC OD QVARTY dóbr Kró: Iéy M. Anny ftárfzëy,
23: Pátrz niżëy w tychże księgách piérwzych, pod tytułem Quártá.

strona: 27

Práwá Krolew. álbo
wálnego Księgi piérwfe
o powinności Kro:

- 1: WIERNOSC
2: FIDEM SERVAVI: IN RELIQVO,
3: REPOSITA EST MIHI CORONA.
4: PIERWSZA POWIN=
5: NOSC KROLEWSKA, AL=
6: bo Artykuł przyfiegí iego.
7: Wierze iego polécáią rząd Séymowy, Práwá Koron=
8: né, Wolności, rozdawánié vrzędów, Stáróftw, & c.
9: Do obiáśnienia tego vrzędu, té tytuły niżëy rzędem poło=
10: zóné, z ich włáfnémi ftátuty należą,

- 11: O SEYMIECH,
- 12: o powazności wstaw Séymowych:
- 13: á ize Séym repraefentuie ciało w=
- 14: sztykiégo Kroleństwa.
- 15: MY Ian Olbrycht/ z łáski Bożéy Król Polłki/ za spólnym y
- 16: długim poradzeniem z Prełaty/
- 17: Pány/ szlácheckim łtanie/ y z
- 18: Połłami ziemłkiémi/ y poddánémi nászemi wšzytkiémi/ Ducho=
- 19: wnémi y świetłkiémi/ którzyłmy fie tu do Piotrkowá zgromá=
- 20: dżili/ y którzy tu repraefentuiemy ciało tegoż króleństwa/ (marg) Ian Olbrycht 1496. Lift
96. (-)
- 21: z dołko=
- strona: 28
- 1: náłá mocą/ y tych którzy przytomni nie łą: poniełąd zálécáiąc
- 2: łtátuty przełzłé/ y łtánowiąc téż przyłzłé. Y téż dla wiela przy=
- 3: padłków przypádlých nowé połtánawiamy.
- 4: W Lublinie álbo w Parcowie Poła=
- 5: cy z Litwą Séymy miéwác máią.
- 6: TO téż dokłádamy ołobliwie/ y miánowicie: iż przerzeczeni
- 7: Pánowie y szláchtá Króleństwa Polłkiégo/ y ziem Litewłkich(marg) Iágiełło y Witułł Lift
127. (-)
- 8: Séymy y łtánowienia rzeczy/ kiedy tego bédźie potrzebá w Lu
- 9: blińie álbo w Parcowie/ álbo ná innych mieyłcách ktemu łpo=
- 10: łobnych/ zá dozwoleniem y wolą nászą máią odpráwiác dla
- 11: pożyłtku y potrzeby Króleństwa Polłkiégo/ y dla lepłzégó ziem
- 12: Litewłkich przerzeczonych.
- 13: Séymy w Wárlzáwie bywác máią.
- 14: Mieyłce Séymóm Wálnym Koronnym w Polłcze iáko ie(marg) Tamże (-)
- 15: łkłádac mamy: ták iuz Wárlzáwę ná to náznáczamy.
- 16: Króm Wárlzáwy moze mieyłce

- 17: Séymowi odmienić.
- 18: WSzákże gdzieby cafus iáki przypadł znaczny/ żeby tám zło=(*marg*) Támże (-)
- 19: żon y trzyman bydź niemógł: wolno nam będzie zá dozwole=
- 20: niem/ y rádą Pánów Rad oboygá narodu tám ij złożyć/gdzie=
- 21: by commodius bydź mogło w Polfcze. (*marg*) Zygmunt Auguft w Lublinie/ 1569. (-)
- 22: Séymy w Piotrkowie niech będą,
- 23: wyiáwłzy zeby temu co było ná
- 24: przekázie.
- 25: Zygmunt w Krákwie/ 1540.
- 26: Tákiz drugi 1543. w Metrice pátrz: Bo káłowánych Stá=
- 27: tutów nie trzebá kłáść dla zátrudnienia y przedłużenia.

strona: 29

Práwá Krolew.
álbo Wálnego Księgi
pierwłze o Seymiech.

- 1: Viná vftáwiona ná Bifkupy, Woiewo=
- 2: dy y Káfztelany: kórzzy ná Séy=
- 3: my Powiátowé nieprzyezdzáią.(*marg*) Zygmunt w Krako. 1510 Lift 8.
- 1: Zygmunt w Bydgo. Lift 26. Stephan 1576. w Conftit. Lift 148. (-)
- 4: Skázuiemy: áby Bifkupi/ Woiewodowie/ y Káfztelani/ y
- 5: inni włzyfcy Vrzędnicy byli powinni bydź ná Séymie Ziem=
- 6: fkim: w Wielkiéy Polfcze ná Kolfkim: w ziemi Krákwofkiéy/
- 7: Nowym mieście Korczynie:
- 8: á to máią czynić pod winámi.
- 9: Abowiém Bifkupi zá winę będą powinni záplácić/ iefli fie fłu=
- 10: fzną wymówką ná tym Séymie nieobmówią: Cztérdzieści
- 11: grzywien.
- 12: A Woiewodowie/ y piérwłzy Káfztelani/ będą po=
- 13: winni záplácić/ iefli przez vpor ná Séymie nie będą/ y fłufzną
- 14: wymówką fie nie wymówią: támże ná Séymie Powiátowym

- 15: dwadźiesięć grzywien:
- 16: A Káľztelanowie mnieyŝy będą plá=
- 17: ćic zá niebyćie łwé dźieŝeć grzywien: które máią bydź do ŝkár=
- 18: bu náłżego obróconé/ ielŝi tákże ŝłufzná wymówká y trudnoŝciá
- 19: mi nie obmówiá ŝie.
- 20: A té winy do ŝkárbu náłżego nie odpu=
- 21: ŝzczenié máią bydź obróconé.
- 22: Winá ná té, którzy Séymy Powiáto=
- 23: wé gwałcá álbo przekázuiá.
- 24: Ninieyŝym Státutem to wŝtawiamy:
- 25: iż którzybykolwiek
- 26: czyniáć zwády ná Séymiech mieczów dobyli/ máią bydź karáni
- 27: winá dwudźieftá grzywien Póľkich: á ielŝi kogo rániá/ tedy
- 28: niechay winá Státutowá/ która przedtym ieŝt vczynioná/ bę=
- 29: dá karáni.
- 30: A ielŝi kogo zábiia/ niech ná gárdle będą karáni: A
- 31: przeciwo tákowym Stároŝtowie mieyŝc inquiliciá y exequu=
- 32: ciá tego Státutu czynić będą powinni pod winá ŝtá grzywien
- 33: Póľkich
- 34: A ći/ którzy vczyniwŝy zły vczynek/ vćieká z Króle=
- 35: ŝtwá/ niech będą wywołáni/ y bezecni bydź opowiedzeni: iá=
- 36: kóŝ ie przezecći bydź obiáŝniamy.
- 37: Séym wáľny we dwu lat, á do ŝzeŝci
- 38: niedziel ŝie konczy.
- 39: SEym Wáľny Koronny we dwie lećie nadáľey ma bydź ŝkłá=

strona: 30

- 1: dan: á gdzieby tego była pilna á gwałtowna potrzebá Rzeczy
- 2: póľpolitéy/ tedy zá rádá pánów Rad oboygá Pánŝtwá/ iáko
- 3: czás y potrzebá Rzeczypóľpolitéy przynoŝić będzie/ powinni go
- 4: ŝkłádać będziemy.

- 5: A dłużey go dzierzeć nie mamy nadáley do
- 6: łześci niedziel.
- 7: Séym od którego czáfu fie poczyna.(*marg*) Stephan w Wárzáz. 1578 Lift 186. w Conftit. (-)
- 8: A Izeby fie criminales actiones ná Séymie záfwe odładzić
- 9: y odprawowác mogly: tedy od poczęcia Séymu/ który ná ná=
- 10: znaczony dzień lifty féymowémi Propofitią záczynác fie ma zá=
- 11: wždy.
- 12: O koncu Séymu do práwá iáko fie
- 13: ma liczyc.
- 14: GRODZKIE IVRIDIKI, niemáią fie poczynác aż dwie
- 15: niedzieli po Séymie 1289. Stat. 71. Tákze y Sądy ziem=
- 16: fkié, ver. 1.
- 17: WAKANCIE Y KADVKI, ná początku Séymu rozda=
- 18: wác, Titul. Caduc. 8.(*marg*) Conf. féym. 1591. Item. 1593. Conft. 21. Lift 17. (-)
- 19: ABSENTES, łwoię władzą praesentibus zoftáwuia, áni mo=
- 20: gą fie włkárzywác. ((tekst łac.))
- 21: Lift 16.
- 22: ZIEMSKIE SąDY, máią íść áze do Séymików Powiáto=
- 23: wych, choć lifty Séymowé wynidą.
- 24: O CZASIE Y MIEYSCV
- 25: Séymóm Głównym y Powiátowym.(*marg*) Zygmunt w Kráko. 1507. Lift 8. (-)
- 26: Káncellária będzir náuczóná o ná=
- 27: znaczeniu czáfów Séymowych, y o Séymie Szrodzkim, Kólkim y
- 28: Piotrkówkim.
- 29: OPátruiąc áby Séymy Powiátowé łłufznym porządkiem

strona: 31

Práwá krolew. álbo
wálnego Księgi pierwíze
o Seymiech powiáto.

- 1: gdy tego będzie potrzebá/ mogly bywác/ obiecuiemy dáć náu=

- 2: kę Kancellárii: aby tym Séymóm mieyfcá słuźné y czas ná
- 3: liściéch opifowála:(*marg*) w Lublin. 1569. (–)
- 4: á zwłaczá/ áby féymik Szrodzki dwie nie=
- 5: dzieli przed Kolłkim/ á po nim Piotrkowski ósm dni przed tym
- 6: náznaczyć pámiętała.
- 7: Tákisz státut Królá Zygmuntá Aug.(*marg*) Támże 5. Támże 3. Támże 6. (–)
- 8: SEymiki powiatowé wedle obyczáiu ták w Polłcze iáko y
- 9: w Litwie fkládáné y trzymáné bydź máią: których oznáčeníé
- 10: Kancellárię náłzé w odlyłaniu Liłtów/ y Stároftowie w roz=
- 11: lyłaniu ich ták sie záchowác máią:
- 12: iákoby publikácyá ich dwie
- 13: álbo trzy niedziele przed nimi do wiadomości ludzkiéy przyfzła.
- 14: Séymy czáfu y mieyfcá opifánégo
- 15: bydź máią.(*marg*) w Lublin. 1569. (–)
- 16: Aby zá fczęfnégo pánowánia náłzégo fpráwy póspolitę rzá=
- 17: dnie fzy/ Séymy Wálné tákże y Powiatowé/ wedle czáfu y
- 18: mieyfcá státutem opifánégo/ fkládác będziemy.(*marg*) Tenże w Piotrk. 1550. (–)
- 19: Mieyfcá y fpołób Séymików
- 20: Powiatowych.
- 21: W Rzád á stáradawny zwyczaj Séymiki Powiatowé w=
- 22: práwić chcąc/ póstánawiamy y opátruiemy/(*marg*) Zygmunt Auguft w Piotrko. 1565. (–)
- 23: żeby Rády ná=
- 24: fze Duchowné y Swietckie ná Séymikách bywały/ á fpólnie z
- 25: fzláchtą Artykuły fpiłowały: y potym ie ná głównieyfe Séy=
- 26: my do Nowégo miáftá/ y do Koła/ y do Wárfzáwy iáko gdzie
- 27: w któręy częsci korony náłzey stáradawny zwyczaj ieft/ znošili:
- 28: y tám záś znowu/ gdzie iuż więtfze koło wfzytkich będzie/ té to
- 29: Artykuły korygowáli/ y między sobá zgadzáli: áby po tym wfzy
- 30: tkich rzeczy ná Séymiéch koronnych włácnienié y přędfza odprá=
- 31: wá bydź mogła.

32: Séym Powiátowy w Rádzieiowie tylko

33: Brzéfkiéy y Inowłócláwfkíéy ziemi, nápotym ma bydz skłádan.

strona: 32

1: ZWaláiąc ná próšby ziem Brzéfkich y Inowłócláwfkich v=

2: ftáwiamy: áby oboiéy téy ziemi ieden Seym ziemfki w Rádzie

3: iowie ná potym był fkládan.

4: Ieden Séym Powiátowy w Sędomiér=

5: fkiéy ziemi áby był skłádan.(*marg*) Zygmunt w Kráko. 1510 Lišt 9.

-1: Zygmunt [!] w Piotrko. 1519. Lišt 23.

-1: Zyg. Aug. w Wárfzá. 1563.

-1: Zyg. Aug. w Piotrko. 1567.

-1: Zyg. Aug. w Lublinie 1569.

-1: Támže. (-)

6: IEden tylko Powiátowy Séym w Sędomiérzkiéy zie=

7: mi/ wedle ftárádawnégo zwyczáiu niech będzie fprawowan.

8: A Séym w Skrzynnie/ który był przez nas wysłzych lat poz=

9: zwolon kázimy y zátrácamy.(*marg*) Támže. Támže. Támže. Támže. (-)

10: Séymik Powiátowy w Háliczu.

11: ZA pilnym žádániém Połów ziemie Hálickiéy/ y zezwole=

12: niem fpółem Rad/ prze zágefłczenié y náliádłość Rycérftwá/ o=

13: nych kráiów/y prze dalekość drógi niebefpiecznościam onych

14: kráiów folguiąc:

15: vftáwuiemy féymik Powiátowy w Háliczu:

16: áby tám obyczáiem innych Powiátowych féymików Káztelan

17: z fzláchtą Połly obierál/ nieprzyczyniáiąc ich nád dawny zwy=

18: czay: izby fie o potrzebách połpolitych tám námawiác mogli.

19: A ten féymik vprzędzác ma generalem Wifneńki/ wedle zwy=

20: czáiu innych powiátowych féymików.

21: Séymik Powiátowt Dobrzynfki.

22: NA próšbę Połłów Dobrzyńfkich pozwalamy:

- 23: áby féymik
- 24: Powiátowy w Lipnie w poórzód ziemie Dobrzyńfkiéy/ wedle
- 25: ftárég^o zwyczáiu odpráwowan záfwe bywał ná potomné czáfy.
- 26: Séymik Ráwfski.
- 27: SEymik Powiátowy w Woiewództwie Ráwfskim bydź
- 28: ma w Ráwie.
- 29: Séymik Profznowski.
- 30: SEymik téż Powiátowy ziemie Krákwfskiéy/ który w Pro
- 31: fzowicach bywa záfwe/ ná potym czτέρzy dni przed Nowo=
- 32: mieyfkim wiefzym/ fkládan bydź ma.

strona: 33

Práwá krolew. álbo
wálnego Kóiefi pierwfze
o Seymikoch powiá.

- 1: Séymik Mińfski.
- 2: POwiáty Woiewództwá Mińfskiégo/ Możerfski y Rze=
- 3: czycki/ przy tymże Woiewództwie Mińfskim zoftáwuiemy: w
- 4: którym iáko ná Séymiki Powiátowé ziefdzáć fie/ ták téż wfy=
- 5: tki fpráwy fwoie odpráwować máią.
- 6: Seymik Goftínski y Socháczowski.
- 7: SEymiki Powiátowé ziemie Goftińfskiéy w Gábinie/ á So
- 8: cháczowfskié w Socháczowie wedle ftárégo zwyczáiu/ áby by=
- 9: fy trzymáné.(*marg*) Támże. (–)
- 10: gdyż przy Lubelfkiéy Conftituciiéy prze nie byćie
- 11: Poółów onych ziem ieft opuóczon propter legalia impedimenta.
- 12: Przefiwko czemu/ ácz fie Poółowie ziemie Ráwfskiéy opowie=
- 13: dáli: Iednák my widzác iz to zdawná té ziemie miéwály/ tedy
- 14: im to pozwalamy.
- 15: Seymik Łucki.
- 16: SEymik który przed wielkim Séymém zwykl bywác w

17: tym Woiewództwie/ áby zówlże ieden w Lucku bywał.(*marg*) Tenże Lišt 164. Tenże w Wárfzá. 1581. Lišt 4. (-)

18: Seymik Oświęćimski y Zatorski.

19: SEymik Oświęćimskiéy y Zatorfkiéy ziemie/ ma bydź zá=

20: wždy trzy dni przed Profzowfkim féymikiem w Zatorze przez

21: nas skłádány/ ku obrániu Połlá ná Séym Wálny/ któryby na=

22: przód do Profzowic ná féymik iechał.

23: Połlá náfzého ná ten

24: tám féymik nie będzie potrzebá połyłác/ tylko instructią do

25: Stárofty Oświęćimfkiého. A lifty okołó tego féymiku Za=

26: torfkiého máią bydź połyłané álbo do Kráková álbo do O=

27: święćimiá.

28: O rozłyłaniu Seymikowych lištów.

29: SEymiki Powiátowé wedle obyczáiu/ ták w Polfcze/ iá=

30: ko y w Litwie skłádáné y trzymáné bydź máią/ których oznácze=

31: nie Káncellárié náfzé w odłyłaniu lištów/ y Stároftowie w

32: rozłyłaniu ich ták sie záchowác máią/

33: iákoby Publikácya ich

34: dwie álbo trzy niedziele przed nimi do wiadomośći ludzkiéy

35: przyłzá.

strona: 34

1: O Wołyńfkich féymikach y o Połłéh, że koronnym

2: obyczáiem máią féymiki miec y féymowác.

3: Pátrz Titul.

4: Wołyń. Przywiléy Stat. 5 y 6. Titul o Séymiéh, tu

5: włafnie máią bydź ingroffowané.

6: Ktoby féymowé lifty álbo Wići woienne zátzymał:

7: vide Titul ((tekst łác.))(*marg*) Roku 1560. Lišt 794 (-)

8: O SEYMIKACH, obiéránia Sędziów Trybunału,

9: weyźrzcé nizéy w ksiégi 12.

- 10: O CONVOCACIACH,
11: O nieftánowieniu fpraw Seymowi
12: należących.(*marg*) Zygm. III. 1588 Lift 24. (-)
13: GDyby lie do nas pánóm Rádóm ziaćhác tráfiło/ dla iákich
14: fpraw koronnych: tedy z nimi nie mamy nic ftánowić/ coby féy=
15: mowi y ftánóm koronnym należáło. Gdyż to ná Séymie od=
16: práwowaano bydź ma: alias to włytko irritum ma bydź.
17: O Conwokáciach Arcybifkupich w niebytności króle=
18: włkiéy: Pátrz wyszféy fol. 7.
19: SENATOR,
20: O mieyfćach Senatorów Koron=
21: nych, y Wielkiego X. y innych do
22: tey iedności należących.
23: Doftoienftwá w Práwiech máią bydz záchowáné:
24: á iedno fynóm Koronnym dawáné: Eexpektátywy nie
25: máią bydz ná nie dawáné, áni ich dochody
26: vmnieyfzoné.

strona: 25

Práwá Krolew. álbo
Wálnego Księgi pierwfe
o przyśiędze Senator.

- 1: DOftoienftwá Kościelné y Swietckie królestwá Polfkie=
2: go/ iednoftáynie przy práwiech/ y zwyczáiach/ y wolnościach
3: ich/ które y których czáfy Naiálnieyfzych Książąt/ Pánów Kázi=
4: miérzá/
5: Lódowiká/ y innych Królów y Książąt dziedźców kró=
6: leftwá Polfkiego vzywáli/ dopufczamy ftać/ y chcemy przy nich
7: zoftáwić. Które to doftoienftwá gdyby wakowáły/ to ieft/
8: gdyby ten/ który ie miał vmárł/
9: żadnému cudzoziemcowi po=

- 10: łtronnému/ iedno łzláchćicowi dobrze zálłuzónému/ y w łła=
11: wie chwalebnie záchowálému onéy źiemie/ w którém Dołto=
12: ieńłtwo tákowé bęđzie wákowáło: to iest w źiemie Krákow=
13: łkiém/ obywałelowi Krákowłkiému/
14: w Sędomiérłkiém/ Sędo
15: miérłkiému: w Wielkiém Polfcze/ obywałelóm Wielkiém Pol=
16: łki: A ták we włzyłtkich źiemiech królestwá nálżégo bęđziemy
17: dáwác y rozdáwác.
18: Ná które dołtoieńłtwá ták Duchowné iáko
19: łwietckie Expectáttyw zápiłánych żadnéy ółobie nie damy ná
20: przyłżłé czáy. A tákowych Dołtoieńłtw przereczonych/ ták du=
21: chownych iáko łwietckich/ nie mamy vmnieyłżác/ potłumiác:
22: y
23: ich dźierzaw/ czynłzów álbo dochodów ku nim należących przez
24: łłuznégo vznánia Prává nie mamy brác.(*marg*) Z Przywil. Iágełłow. w Iedlném 1433.

Liłt 50. (-)

- 25: Rády Koronné z łzláchty máią
26: byđz wybiéráné.
27: IZ łtan Rycérłki przodek ma w koronie téy: nie ma byđż źa
28: den w Rádźie nálżém/ iedno z Rycérłkiémgo narodu/ ták Ducho=
29: wny iáko łwietcki.
30: Przyłżégá Senatorów Koronnych.
31: IA N. Przyłżégam: iż Naiálnieyłżemu
32: Kłiążęcieu/ Pánu á Pánu N. Krolowi Polłkie=
33: mu/ bęđę wierny(*marg*) Zygm. Aug. 1550 Liłt 4.

-1: Liłt 161. w Łác. 78. (-)

- 34: y o iego Máiełtacie y Rzeczy=
35: połpolitey krolełtwá iego wiernie bęđę rádźił: tá=
36: iemnice/ ktore mnie przez Máiełtat Krolewłki y
37: Rády iego bęđą powiedziáne/

38: dotykájące łye ál=

39: bo Krolewfkiego Máieftatu/ álbo Rzeczypołpo=

strona: 36

1: litey/ álbo oboygá/ żadnemu ku łzkodzie Krolew=

2: łkicy y Rzeczypołpolitey nie odkryię: ále wedle

3: możności mey pożytki krolewfkiego Máieftatu/

4: Kroleftwá y Rzeczypołpolitey rozmnażác będe:

5: y co będe wiedział/ y będe rozumiał Máieftato=

6: wi krolewfkiemu/ y Rzeczypołpolitey obraźliwe=

7: go y łzkodliwego/ przełtrzegác będe: á żeby to nie

8: było/ záłtáwiác łye/ y ono odwrácác będe.

9: Ták

10: mię Boże włpomoż/ y tá łwięta Ewángelia.

11: albo ten łwięty Krzyż.

12: Popráwá przyłięgi téy Senátorfkicy,

13: z łtrony Sądów.(*marg*) 1588. Sta. 32. liłt 40. (–)

14: O mieyłcu pánów Litewfkich między

15: Rádámi Koronnými.

16: Mleyłcá pánóm Rádóm Litewfkim/ ták Duchownym iá=

17: ko łwiętkim/ między Pány Rádámi Koronnými/ iáko iuż ie=

18: dnému á łpólnému Senatowi dáliłmy y náznaczyli.

19: PAnowie Senatorowie/ którzy po téy Conłtituciiéy ná=

20: łtáwác będa/ ponieważ téż przy nas ładzą/ máią do piérwłzych

21: przyłięg Senatorfkich w przyłiędze łwéy té łłowá przyłádác:

22: et in iudicio iulte łententiam dicam.

23: Mleyłce w Rádzie Biłkupá

24: Wendenfkiego.

25: Biłkupowi Wendenfkému teraznieyłzému/ ((tekst łąc.))

26: mleyłce

27: w Rádzie wedle X. Biłkupá Kámienieckiego náznáczamy.

strona: 37

Prává krolew.
álbo wálnego Księgi
pierwíze o Rádzie koron.

- 1: PORZĄDEK RADY,
- 2: Koronnéy, Polskiéy y Litewskiéy, iáko iuz ie=
- 3: dnéy Rzeczypołpolitéy, poštánowiony przez
- 4: Kró. Ieg^o M. y Rádę Koronną, w Lublinie ná Séy=
- 5: mie Wálnym Ípólnym, Roku pánskiégo.1569.
- 6: ARCYBISKVPI.
- 7: Gnieźnieńki/
- 8: Lwowńki/
- 9: BISKVPI.
- 10: Krákwńki/
- 11: Kuiáwńki/
- 12: Wileńki/
- 13: Poznánńki/
- 14: Płocki/
- 15: Lucki/
- 16: Hálsberńki/
- 17: Przemyńki/
- 18: Zmudzki/
- 19: Chełmieńki/
- 20: Chełmńki/
- 21: Kiiowńki/
- 22: Kámieniecki/
- 23: Wendeńki/
- 24: KASZTELAN
- 25: Krákwńki/
- 26: WOIEWODowie

- 27: Koronni.
- 28: Poznańfki/
- 29: Krakówfki/
- 30: Wileńfki/
- 31: Sędomiérfki/
- 32: Káztel. Wileń.
- 33: Woiew. Kálifki/
- 34: Trocki/
- 35: Sirádzki/
- 36: Káztel. Trocki/
- 37: Woiew. Łęczycki/
- 38: Stáro. Zmudzki/
- 39: Woiew. Brzéfki/
- 40: Kiiowfki/
- 41: Inowrocłáwski/
- 42: Rufki/
- 43: Wołyńfki/
- 44: Podolfki/
- 45: Smoleńfki/
- 46: Lubelfki/
- 47: Połocki/
- 48: Bełzki/
- 49: Nowogrodzki/
- 50: Płocki/
- 51: Witepki/
- 52: Mázowecki/
- 53: Podláfki/
- 54: Ráwki/
- 55: Brześcieniefki/
- 56: Chełmieńfki/

- 57: Mściłławki/
- 58: Málborfki/
- 59: Brácláwfkí/
- 60: Pomorzki/
- 61: Mińfki/
- 62: KASZTELANI
- 63: wietfzy.
- 64: Poznánfki/
- 65: Sędomiérfki/
- 66: Kálifki/
- 67: Woynicki/
- 68: Gniéźnieńfki/
- 69: Siérádzki/
- 70: Lęczycki/
- 71: Zmudzki/
- 72: Brzéfki/
- 73: Kiiowfki/
- 74: Inowłocławfki/
- 75: Lwowfki/
- 76: Wołynfki/
- 77: Kámieniecki/
- 78: Smoleńfki/
- 79: Lubelfki/
- 80: Połocki/
- 81: Bełzki/
- 82: Nowogrodzki/
- 83: Płocki/
- 84: Witepfki/
- 85: Czérfki/
- 86: Podláfki/

- 87: Ráwłki/
- 88: Brześcieńłki/
- 89: Chełmieńłki/
- 90: Mściłławłki/
- 91: Elbieńłki/

strona: 38

- 1: Brácláwłki/
- 2: Gdańłki/
- 3: Minłki.
- 4: KASZTELANI
- 5: mnieyłzy.
- 6: Sądecki/
- 7: Miedzyrzécki
- 8: Wiślicki/
- 9: Biécki/
- 10: Rogożinłki/
- 11: Radomłki/
- 12: Zawichołłki/
- 13: Lędzki/
- 14: Szremłki/
- 15: Zárnowłki/
- 16: Málógołki/
- 17: Wieluńłki/
- 18: Przemyłłki/
- 19: Hálicki/
- 20: Sánocki/
- 21: Chełmłki/
- 22: Dobrzyńłki/
- 23: Połaniecki/
- 24: Przemęcki/

- 25: Krzywiewński/
- 26: Czechowki/
- 27: Nakielki/
- 28: Rośperki/
- 29: Biechowki/
- 30: Bydgoski/
- 31: Brzeźniński/
- 32: Krufzwicki/
- 33: Oświęcimski/
- 34: Kámieński/
- 35: Spicymirski/
- 36: Inowłocki/
- 37: Kowalski/
- 38: Sántocki/
- 39: Sochaczowski/
- 40: Wárzawski/
- 41: Gościński/
- 42: Wiński/
- 43: Raćięski/
- 44: Sipski/
- 45: Wyłogrodzki/
- 46: Rypieński/
- 47: Zákroczyński/
- 48: Ciechanowski/
- 49: Liwski/
- 50: Słóński/
- 51: Lubączowski/
- 52: Konárski Sirádzki/
- 53: Konárski Lęczycki/
- 54: Konárski Kuiawski/

- 55: Márfzałek Koronny/
56: Márfzałek Litewfki/
57: Kánclérz Koronny/
58: Kánclérz Litewfki/
59: Podkánclérzy Koro.
60: Podkánclérzy Lite.
61: Podfkárbi Koronny
62: Podfkárbi Litewfki/
63: Márfza. Dwor. kor.
64: Márfza. Dwo. Lit.
65: Referendarze téz przy Królu máią moc zdánie fwé w Rádzie
66: powiedzić.
67: O powazności generálnéy Senato=
68: rów przy Królu, ze bez nich nie
69: ma nic fprawowác Król.
70: NIgdy to nie bédzie dopuřczono/ áby Król fwych Pánów
71: Rádnych porády miał zániedbawác: żeby miał cózkolwiek
72: przed fię brác y ftánowić/ niepodawřzy tego ku porádzie Pá=
73: nów Senatorów.
74: Ordinácia zá Steph. Kro. przeto ieřt
75: vczynioná, áby fzeřnalcie Senato=
76: rów przy królu mieřzkáli.

strona: 39

Prává krolew. álbo
wálnego Księgi pierwřze
o Ordi. fenat. przy Kro.

- 1: PRzeto vřtáviamy/ y zá wieczné práwo mieć chcemy: áby
2: káždégo Séymu Wálnégo náznáczeni y miánowani byli z rad
3: Koronnych ořób fzeřnařcie/ ták z Polřki/ iáko y z Litwy/ y z in=
4: nych Pańřtw do korony naleřących/

- 5: z wiadomością wŕzech ſta=
6: nów ku innym Vrzędnikóm Koronnym/ Polſkim y Litewſkim/
7: którzyby przy nas wŕtawicznie byli: przeſtrzegáiąc oſoby y doſto
8: ieńſtwa náſzego/ wolności poſpolitéy/ bez których rády y wiá=
9: domoſci/ nic my y potomkowie náſzy czynić nie mamy/
10: áni bę=
11: dzień mogli w ſprávách potocznych (niewzruſzájąc nic léymo=
12: wych.)(*marg*) Stephan w Kráko. 1576 Liſt 159. (–)
13: A ci Pánowie będą powinni przeſtrzegáiąc/
14: áby we wŕzy=
15: tkich ſprávách/ nic ſie nie działo contra dignitatem noſtram, y
16: przeciw práwu poſpolitému/ z czego potym będą powinni re=
17: ſpondowác/ ná Séymie Wálnym bliſko przyſzłym.
18: A wŕzák=
19: że/ káżdému z Pánów Rad Senatorów/ przyiechác do nas ile
20: kroć który raczy/ y obecnie mieſzkác wolno ma bydź/ y do káždéy innéy/ iáko Rády
przypuſzczamy/ y owŕzem
21: rádźić y wiedzieć powinni będą.
22: Ták/ że ci Deputáci nic przed
23: żadnym z nich mieć nie będą więcéy/ okróń tego/ że iuż oni do
24: czáfu ſwego obecnie powinni będą mieſzkác przy nas. Nie zá
25: niechawáiąc obyczáiu ſtárégo/ opiſowánia liſty náſzemi/ ad
26: confiliarios abſentes, gdy ſie co tákiégo tráfi.
27: Náznáczenie tych
28: Senatorów ná Séymie ma bydź/ zaráz oſób ſzeſnaſcie/ ná ká=
29: żde pułroká oſób cztery/ ieden z Biſkupów/ ieden z Woiewód/ á
30: dwa z Káſztelanów: á máią iſć koleię/ iáko w Rádzie ſiedzą.
31: A ieſliby który w ſwéy koleięy zoſtác niechciał/ álbo per aliquod
32: Legale impedimentum niemógł/ áby ſie zaráz támże ná Séy=
33: mie opowiedział/ á inſzy ex ordine ná iego mieyſce neceſſario ná

- 34:znaczony był.
- 35: A ci máią mieć opátrzenie z fkárbu náfzého y po=
36: tomków náfzych: Bifkupi z Rufkich kráiów/ y inni świetckie=
37: go ftanu Senatorowie/ kázdy ná fwé pułroká po pięći fet zło=
38: tych.
- 39: A Pánowie Duchowni kráiów Polfkich/ tego niepo=
40: trzebuią/ gdyż fą dobrze opátrzeni.
- 41: Król rofkázuie, áby kázdy wrzędu
42: fwého pilnował.(*marg*) *Prełaci w Piotrko. 1503. Lift III. (-)*
- 43: Dİgnitarze y Wrzędnicy niech wiedzą fwé wrzędy: á iefli
44: którym nie fą wiadomé/ przez Króla y Pány máią bydz náu=
45: czeni: y té Wrzędy ták domá/ iáko ná woynie niech wedle po=

strona: 40

- 1: winowáctwá wypełniaią:
2: áby przez kogo niebyli w pożytkach
3: fwych ofzukáni obywatéle królefstwá/ rządu nie máiąc/ w vci=
4: fkánium rzemiefłników/ y od kupców/ którzy fámie rzeczy zákupu=
5: ią.(*marg*) *Alexánder 1503. Lift III. (-)*
- 6: A cokolwiek Woiewodowie z wrzędu fwého poftáno=
7: wią/ á zwłafczá w miefciéch: to Stároftowie z wrzędu fwého
8: niech exequuią/ pod winą ftrácenia wrzędu. A iefliby miał
9: Stároftwo w zaftáwie/ niech ftráci fto grzywien fummy téy
10: zápifáney/ tyle ile kroć będzie ználeziön.
- 11: Podobny temu.
- 12: IEden koždy wrząd do fwéy fpráwy iefł náfznáczony.
- 13: A Król, iáko primum mobile, ma ich
14: do tego pobudzác, porufzác, y v=
15: pominác Lifty fwémi.(*marg*) *Kazimierz w Niefzo. 1454. Lift 92. (-)*
- 16: Z Strony prófby vczynionéy około tego/ áby kázdy z Wo=
17: iewód z Stároftów fwóy Wrząd exequował y wykonywał/ á

- 18: także y z Vrzędników innych ziemskich.
- 19: Acz wiemy że iawnie
- 20: y dokładnie wyrażone są o tym z Státutu piłmá: y winy do
- 21: tego przydane są przeciw zániedbájącym swych vrzędów. A
- 22: wżákóz dogadzając prósbóm Posłów y Rycérstwá korony ná=
- 23: széy/
- 24: będziemy dáwać o tych rzeczach listy nászé do przerzeczó=
- 25: nych Woiewodów y Stároftów/ y do innych Dignitarzów
- 26: ábo Vrzędników/ którými oné będziemy vpominác/ áby vrzę=
- 27: dóm swym dofyć czynili.
- 28: Pátrż v Przyłufkiego List 566. Królá Zygmuntá ((tekst łącz.))
- 29: Item, ma vpominác y porużác Król inżych Vrzędni=
- 30: ków y Dignitarzów ad exequenda officia sua, & maxi=
- 31: me Capitaneos: iáko primum mobile inżé sfery y plá
- 32: nety żeby sie obracały, pobudza y incytuie, ((tekst łącz.))

strona: 41

Prává krolew. albo
wálnego. Księgi pier.
o Przysię. Miłtrzá Pru.

- 1: PRZYŚIĘGA
- 2: Którą Miłtrż Pruski y iego potomkowie,
- 3: Naiáfnieyżému Pánu, Kázimierzowi Kró=
- 4: lowi/ y potomkóm iego, y Królestwu Pol=
- 5: skiému czynić będzie powinien: bo téz
- 6: ieft Rádą Królewską X. Pruskié.
- 7: IA N. Miłtrż Wielki/ Zakonu Pánny
- 8: Máriiey w Niemcach/ Książę y Rádą krolestwá
- 9: Polskiego/ przysięgam: iż od tey godziny będę
- 10: wiernym Naiáfnieyżemu Książęciu Pánu Ká=
- 11: zimierzowi Krolowi/

- 12: y potomkom iego krolom/
13: y Kroleſtwu polſkiemu: y ich rozmnożenia będą
14: wiernie ſprawował: y ſprawom krolewſkim y kro
15: leſtwá wiernie rádził:(*marg*) W Polſkim Liſt 125. w ſtárim Liſt 145. (-)
16: y táiemnice/ ktore mnie kto
17: rymkolwiek ſpoſobem źwierzone będą/ ku ich ſzko=
18: dzie żadnemu obiáwiác nie będą: nád to pokoy te
19: rázniefzy/ we wſzytkich kondiciách y Artykułach
20: chowác będą/ y ſtrzedz.
21: Ták mię pan Bog niech
22: wſpomoże/ y ten ſwięty Krzyż.
23: Miſtrz álbo Kſiążę Prufkié, zá piérwſzą Rádą kró=
24: lewſką y wieczną, iáko iest przyięty zá Króla Káźimié=
25: rzám y Komendorowie iego, czytay o tym w pokoiu vczy=
26: nionym z Pruffy, Liſt 145. y w Metrice.
27: Item, Rády źiem Prufkich wedle práwá y potrzeby
28: źiemie, Liſt 162.
29: Item, Rády Prufkié w poſrzodku Rády iáko przyſię=
30: gáią, Liſt 162. które wſzytkié rzeczy niżej w Metrice
31: ſtátutowéy znaydzieſz.
32: Item, Porządek iáko przed Vnią Koronni Pánowie
33: záſiadáli w Rádę, támże znaydzieſz w Metrice: gdyż
34: tá iest intencja, á dobra, nie zátrudniác tu, áni przedłu=
35: zác rzeczami témi, których práxis niepotrzebuie názbýt.
36: O TAIEMNEY RADZIE.
37: O táiemnéy Rádzie y o Senatorách, których zowá Ma=
38: iores Confiliarij, & Minores Confiliarij: czytay w kſię
39: gách Cromeri Sarmartia, lib. 2 Liſt 122. Támże o
40: nowéy Rádzie y o ſtáréy: Maiores Confiliarij znáczą
41: ſie do Sierádzkiego áże podobno Káźtelaná.

- 42: A zową
- 43: ie dla tego Maiores: Bo kiedy táiemna Rádá bywa,
- 44: tedy ci zoftáią z Królem, etc.
- 45: POSLOWIE SEYMOWI,
- 46: Którzy y iácy, y iáko wiele Połłów
- 47: ná Séym fláni bydz máią. (*marg*) Zigmunt w Kráko. 1540. (–)
- 48: GDyśmy widzieli liczbę Połłów ziemfkich/ którzy ná Séym
- 49: Wálny bywáią połyáni: iz tak dálece rozmnożyła fie/ że téz
- 50: fkarb Rzeczypospolitéy ná nie nád fprawiedliwość był obcią=
- 51: zon/ y wielka część podatków połpolitych ná nie była wyda=
- 52: wána:
- 53: á obroná Rzeczypospolitéy przez to była vmnieyfzona/
- 54: y tudziész wíztyki fprawowánia rzeczy y namowy ná léymiech/
- 55: które zá potrzebą miály bydz zniemi fprawowáné/ dlugi czas
- 56: musiał brác/ dla wielkości ich liczby: których wiele ná ten v=
- 57: rząd fie wtręcáli.
- 58: Aby tedy fprawy fądowné/ pozwy v fą=
- 59: dów/ y inné fprawy włáfné/ które im przynależą/ ná Séymiech
- 60: mogli fnádniéy odprawowác: dla tego/ zá rádą Rad náłzych/
- 61: przy bytności Połłów ziemfkich/ przed zámknieniem Séymu
- 62: ninieyfného kazálifmy opowiedziéc/ y tą wftawą náłzą fkázuie=
- 63: my:
- 64: áby ná Seymiech Powiátowych Połłów ná Séym Wál
- 65: ny nie więcéy obiérano/ iedno tak wiele/ iáko przedtym obiéra=
- 66: no zá **fczeńnego [!]** królowánia przodków náłzych:
- 67: y áby zaden ná
- 68: Pofelstwo nie był obiéran/ który rzecz y fprawę fądowną/ któ=
- 69: raby ná Séymie miála bydz fprawowáná/ miał. Abowiem
- 70: przez to y fady Séymowé bywáią zatrudnioné/ y fprawy Po=
- 71: felskie częstokroć bywáią opufczoné: gdy oboiéy fprawie dofyć

72: vczynić nie mogą.

strona: 43

Prává krolew. álbo
wálnego Księgi pierwíze
o Połłách Seymo.

- 1: Połłowi iádácemu ná Séym ábo wrá
- 2: cáiąćemu lie, ktoby gwałt vczynił:
- 3: A także Confiliarzowi, y Połłowi
- 4: królewfkiému: także Commiffa=
- 5: rzowi, y Sędziem.
- 6: PRzećiwko tym/ których fwa wola tak lie rozmnożyła/ iż
- 7: téż ná drógách połpolitych/ po wsiach y miáfteczkach nietylko
- 8: ofoby nie będącé ná vrzędziéch/ ále téż którzy Rzeczypołpolitéy
- 9: ofoby ná łobie niofą/ gwałćić nie obawiáią lie:
- 10: przećiwko tedy
- 11: tákowych ludzi wízeteczności vłkrómieniu y pohámowaniu/
- 12: zá rádá wízýftkich króleftwá Rad vftáwiamy y fkázuiemy:(*marg*) Zygmunt w Kráko: 1539.
- (-)
- 13: áby
- 14: ktokolwiek Prełaty/ Pány/ y Rády króleftwá ftanu którégokol=
- 15: wiek/ y także Połły/ álbo náłzé/ álbo ziemfkié/ którzy íprawuią
- 16: náłzé álbo Rzeczypołpolitéy íprawy/
- 17: y ná Séymy Wálné álbo
- 18: ziemfkié iádácé/ álbo ná nich miezfkáiąćé/ álbo z nich do domów
- 19: íwoich wráćiąćé lie cztery niedziewie przed séymy/ y drugie czte=
- 20: rzy po séymiéch/
- 21: bądź ná drógách/ bądź we wsiach y miáftecz=
- 22: kach: którymkolwiek ípołobem śmiałby náíéchác/ álbo zgwał=
- 23: ćić: niech będzie ofádzón/ iż obráził Máieftat Królá Ieg^o M.
- 24: Tóz téż y o tych/ którzy ná ładziéch, choć ziemfkich/ choć kommif

- 25: íárfkich/ Kommifsarze/ Sędzie/ álbo Vrzędniki ípráwuicé
- 26: potrzeby koronné śmiałby zgwałćić/ ma bydź rozumiano/ áby
- 27: tákże téyże winy obráżenia Máieftatu Królewfkiego byli winni.
- 28: Skázono to práwo, ále in parte, z=
- 29: ítrony grauitatem poeny.
- 30: OBráżenie Máieftatu Królewfkiego/ zá żądaniem Pośłów
- 31: Ziemfkich/ niehcemy áby miało indziéy mieyfcie: y áni ma bydź
- 32: ná inné ofoby/ choć ná łobie vrzędny Rzeczypośpolitéy nośzą/
- 33: wyciągáne:
- 34: Ale iefli przez którégokolwiek zly vczynek/ ábo mę=
- 35: zobóyftwo w tákowych ofobách będzie dopuřczono/ którzy mi=
- 36: mo ofobę náśzę/ ábo Rádną/ álbo inné Dořtoienftwo/ y miey=
- 37: fce álbo Vrząd Rzeczypośpolitéy nośzą: tákowi wedle ftátutu
- 38: karáni niech będą.
- 39: Dawanie ípráwy Pośłów Ziemfkich o
- 40: ípráwách przeřzłych Seymowych.
- 41: DAWać ípráwę máią Pośłowie z káždégo Séymu przyiá=
- 42: chawřzy/ to co ípráwili ná przeřzłym Séymie przed Brácią ná
- 43: Elektiiéy téy/ gdy Deputy ná Trybunał obiérác będą.
- 44: Popráwiono potym.
- 45: ALe lepiéy gdy czas náznáczą we cztérzy niedziele po féymie
- 46: Rozdawanie Gośpód.(*marg*) Zygm. III. w Wárfzá. 1589. Liřt 19.
- 1: Zygm. Aug. w Piotrko: 1565. Liřt 45. (–)
- 47: PONieważ ná féymikach y řádziech o Gośpody wielka tru=
- 48: dnoć różnice bywáią: tedy Stárořtowie álbo Dzierżawce
- 49: mieyřc onych/ gdzie řády álbo féymiki będą/ habita ratione di=
- 50: gnitatis perfonarum máią ie rozdawác.
- 51: Liczbá Pośłów.
- 52: Íáko wiele z káždégo Woiewództwá y źemie Powiá=
- 53: towéy ma bywác Pośłów, znaydźiefz o tym niżej w księ=

- 54: gách 12. Tribunálkích przy liczbie Deputatów.
- 55: Pośłowie inftigowác máią ná negligentes Dignita=
56: rios, ná Séymiech, y ná Séymikach: ábo impoffefsio=
57: natos. Titul. Dignitates, Stat. 12. ver. 3.
- 58: Nietylko Pośłów Król, ále & Dominos illius terrae,
59: in qua agitur de commodo Reipub. in illa terra, ma fie rádźić. Titul. Podfkárbi, List. 279.
ítat. I. ver. 4.
- 60: O Poślách cudzoziemskich.
- 61: PRzyczyny/ áby Pośłowie od Pánów świetckich Koronie
62: przyległych/ w niebytności náłzéy tu do Korony wieždźác mieli/
63: nie widzimy.(*marg*) 1593 List 5. (-)
- 64: A gdzieby Turecki Czauř/ álbo Moskiewfki/ álbo
65: Tátárki goniec przyiechał/ tedy zaráz Stárořtá vkráinny/ ma
66: řługę iedného wypráwić do X. Arcybifkupá/ y Podfkárbiégo/
67: dáiąc mu znác o tym Pośle:
68: á drugiégo řługę ma przydác Po=
69: řłowi któryby go pilnował/ żeby z nikim nie porozumiéwał fie/

strona: 45

Práwá krolew. álbo
wálnego Księgi pierwřze
o directiey feymo.y
doprowadził go do Wárfzáwy.

- 2: A X. Arcybifkup/ fkoro go
3: dóydzie wiadomořć o tákowym Pośle/ do Rad oboygá naro=
4: du rořpifác zarázem ma/ y czás podobny záložyc ná ziecháníe fie
5: do przeřłuchánia onégo Pořlá/ wważywřzy odległořć mieyřć
6: tych Senatorów/ których wzywác będzie.
7: Którzy to Sena=
8: torowie z X. Arcybifkupem zgromádzieni/ będą mieli faculta=
9: tem té lifty przynieřoné otworzyc/ coby Pośłowie chćieli po=

- 10: wiedzieć/ prześluchać/
11: á potym zá łpólną rádá Senatorów
12: wedle tego/ zkład iákié pofelstwo przybędzie/ y iáko potrzebá
13: R.P. vkaże/ odprawić: álbo do náuki náležý zábáwión był.
14: Sumpt ták do pofylánia do innych PP. Rad/ iáko ná Połty/
15: którym lie łtácyé dawáią/ y ná té gońce/ ma bydz z łkárbu ná=
16: łzého Polłkiého y Litewłkiého według biegu dawného od=
17: praw tákowych/ ochróniwłzy tego/
18: áby té sumpty przez Pod=
19: łkárbie/ á nie z Zup koronnych/ áni z Stárołtwá Brzélkiého czy=
20: nioné były. Goniec Mołkiewłki z tákowáz pilnołciá do Wil
21: ná ma bydz prowadzón/
22: y tám od PP. Rad/ y listy od niego
23: przyjeté/ y vłtné pofelstwo prześlucháné/ á ták listy iáko pofel=
24: łtwo z PP. Rádámi oboygá narodu komunikowáné/ y zá
25: porozumieniem włzytkich odpráwioné.
26: Y to włzytko co iełt
27: wysłzý złtrony odpráwy Połłów nápiłáno/ záchowano bydz
28: ma.
29: O tymże, naydziefz nižý, Titulo Pofelłtwá.
30: DIRECTIA SEYMOW,
31: O directiiéy álbo połstowániu Sey=
32: mów: o Przách y Odeprách.
33: TEż vłtáviamy: áby w łádziefch žiemłkich y łtárołciach w=
34: łpory mogły bydz czynioné przez pozwáného przed odeprzá: ále
35: po odpowiefzi pozwáného ná žalobę powodowéy łtronie łę=
36: dzia odciáwłzy włpory y fwary zbytnie/
37: káždéy łtronie niech v=
38: czyni łpráwiefliwołł nieodwłoczną.
39: Przedłżenia Séymów, zganiáią niektórzy przyczynę ná

40: wielkość Pośłów: ále y w to trzebá potráfiác, iákoby direk=

41: cya miáła mieyfce. (*marg*) Kázimierz w Niefzo. Lišt 94. (–)

42: Sędzióm ziemskim Król Kázimiérz tu

43: rokázuié, żeby fie nie dáli rozciągáć ftronóm w długich mo=

44: wách, czyniác Prze y Odeprze:

45: Ale żeby odciąwłzy fwary y v=

strona: 46

1: pory zbytnié, żeby fprawiedliwość nieodwłoczną czynili. Dá=

2: leko więcéy należy Królowi Ieg^o M. y Rectoróm Séymowym

3: ná to pieczą mieć,

4: áby owé zbytnié Oratórię vftály, y owé za=

5: loty niepotrzebné odcięte były: á iżby w zwyczaj wéwzło, te=

6: go któryby tákimi mowámi nárabiał, náprowadzáć ná fzcie=

7: fzkę y methodum, żeby do rzeczy mówił.

8: Rádzą też niektórzy áby Státut táki był vczynion, żeby

9: Vota fwe PP. Pośłowie winni odpráwić do trzech niedziel

10: w Séym:(*marg*) Stephan w Konfir. 1573 Lišt 148. (–)

11: A żeby nikt do nich ták z pánów iáko y z vbozfzych

12: nie wchadzał ku zátrudnieniu rzeczy, áże fie fkończą Votá, że=

13: by im ták drugie trzy niedziele zoftály, ku fpiłowániu Con=

14: cluziy, y o odpráwowániu innych rzeczy.

15: VOTVM Y O CONCLVZIACH

16: O zbierániu y zámknieniu Wót:

17: A iz Krol z témi winien przefta=

18: wác, ktorzy wedle práwá rádzą y

19: wotuią.

20: CZęfto fie téż to przytráfiác może/

21: iż między ták wielą Se=

22: natorów fententię/ zdánia y rozumienia bydź mogá rózné/ á nie

23: ná włzem záwždy zgodné w fprawách w fzelákich, Przeto my

- 24: y potomkowie náfzy władzą fwą nic concludowác nie mamy/
25: ále fie co napilniéy ftárác/ ábyfmy wftykié do iednéy sentenciéy
26: przywieźć mogli/ vwaźaiác wftykié wywody ich/ któraby fie
27: z Prawem/ Wolnościámi póspolitými/ y z więtfzym pózytkiem
28: Rzeczypośpolitéy pokazowály:
29: á któraby wolnościám/ prá=
30: wóm/ y fwobodóm wftykim Pánftwóm nádánym przeciwné
31: nie były. A ieflibyfmy do iednéy á zgodnéy sententiiéy przy
32: wiéźć niemogli/
33: tedy przy tych konkluzya náfzá zoftáwác ma/
34: którzyby fie nablížéy ku wolnościóm/ práwóm/ y zwyczáióm/
35: wedle praw káždéy źiemie/ y dobrému R.P. fklániáli/ okróm
36: fpraw féymowych/
37: które fie zwykłym obyczáiem/ z wiadomo=
38: ścią y przyzwoleniém wfzech ftanów odprawowác máią.

strona: 47

Práwá krolew. álbo
wálnego Księgi pierwfze
o Votum y o Conclu.

- 1: Temuz podobny: przy Séymie, kto
2: lepiéy.
3: CZęfto fie téż to przytráfiác może/ iż między wolą Senáto=
4: rów sententię/ zdánia/ y rozumienia bydź mogá rózné/ á nie ná
5: wfzem záwždy zgodné w fprawách wfzelákich rc. iáko y w pier=
6: wfzym.
7: A ieflibyfmy ich do iednéy á zgodnéy sentenciéy przy=
8: wiéźć niemogli/ tedy przy tych concluzya náfzá zoftáwác ma/
9: którzyby fie nablížéy wolnościóm/ práwóm/ á zwyczáióm
10: wedle praw káždéy źiemie y dobrému R.P. fklániáli/
11: okróm

- 12: Ípraw léymowych/ które fie zwykłym obyczáiem/ z wiadomo=
13: ścią y z przyzwoleniém wżech Ítanów odprawowác máią.
14: Przy Sędziéch gdzie więcéy, tá
15: część konkluduie.(*marg*) 1576 Státt II. Liít 159. (–)
16: PAnóm Rádóm náłzym/ y Pośłóm Ziemłkim/ niżéy opifá=
17: nym w tym dáć czás/ áby ná tę Íprawę ná Séymie onym bez by
18: tności náłzéy wotowáli: y w niéy fie/ wedle potrzeby/ rozmó=
19: wili.
20: A gdyby fie Ípólnie wżyfcy ná iednę Íentencyą zgodźili:
21: tedy táki dekret przez nie w niebytności náłzéy konkludowány
22: przy nas ex Ícripto ma byđz ferowan przez Márłzalká.
23: A gdzie
24: by fie wżyfcy ná ieden Dekret zgodźić nie mogli/ tedy przy wię=
25: tżéy części konkluzya zořtáwác ma.(*marg*) Zygm III. 1588. Ná koron. Liít 22. (–)
26: Y ná Sędziéch Trybunálnych
27: tákze.(*marg*) 1578. Liít 185. (–)
28: A Gdzieby fie tráfiłá różność/ álbo téz paritas votorum, má=
29: ią raz/ dwá/ trzy znowu per votá puścić/ y przy téy Ítronie kon
30: kluzya zořtáwác ma/ która zá sobą dowodów práwnych więcéy
31: bęđzie miáłá: á potym maior pars konkludowác ma.
32: ((tekst łác.))
33: Nie liczbą liczoné, ále Ípráwnym gwichtem máią byđz wotá
34: ważoné.

strona: 48

- 1: DRVGI ARTYKVL
2: PIERWSZEY POWINNOSCI
3: krolewskiey.
4: Práwa chowác, y onych Tutorem byđz:
5: pod Íwym patrociniem ich poddánym
6: Íwym dotrzymawác y dochowywác.

- 7: IVS.
- 8: IVs, Státut, leges, Conftitucię, fą fłowá fobie przyleglé, y wie=
- 9: le ich iest, co ie confunduią: Ale ich trzebá rozeznác, Bo ácz Pola=
- 10: cy iednym fłowem to zową Práwo: ále iednák Ius iest, iákoby ge=
- 11: nus, á te drugie fą fpecies.
- 12: Iedno ieft ius diuinum, drugie natu=
- 13: rale trzećie poftituum fcriptum, które zásię dzieli fie: iedno iest
- 14: Kościelne, Mieyſckie, Szlácheckie, y kmiece Wieyfkie.
- 15: Ale
- 16: Státut zwano té práwá, póki ie ftarzy królowie fámi ftánowili,
- 17: Conftitucię włáfnie te zową, które ftánowią te trzy ftany poſpołu,
- 18: Król, Senat, y Poſłowie, co znaczy tá Coniunctio Con.
- 19: Práwo, dar Bozy ieft.
- 20: IZe práwo Boże dar Boży ieft/ tedy tego wſzyfcy poſłuſzni
- 21: bydź powinniſmy: á zwłáczá iź bez niego Rzeczpoſpolita/ iá=
- 22: ko ciáło bez duſze w mocy fwéy ftać/ áni rządzone bydź niemoże.
- 23: Trzy pozytki Praw przednieyſze:
- 24: Zygmunt Król chwałąc ie wylicza.(*marg*) Zygmunt w Kráko. 1507. Liſt I.
- 1: w Kráko. z Przywile. 1507. Liſt. (-)
- 25: PRzetóz chodząc my fzcieżkám y zá przykádám przodków
- 26: náſzych/ którzy chcąc dogodzić rozmáitym potrzebóm rozmái=
- 27: tych czáfów y odmiénnoſci/ rozmáité práwá ftánowili/ áby
- 28: wyſtępkie były powſciágnioné:
- 29: áby dobre obyczáie były po=
- 30: mnożoné: á to co fprawiedliwego y dobrého ieft/ áby po krole=
- 31: ftwie było záchowano/ rć.

strona: 49

Práwá krolew. álbo
wálnego Kſięgi pierwſze

o práw. Kro. y Kon.
<http://rcin.org.pl>

- 1: Podobny temuz.
- 2: Dla tego sie Práva ftánowią/ y Státuty/ áby zuchwál=
- 3: ftwo ludzkie było powściągnioné/ á niewinność wefeliá sie/ y
- 4: vbefieczona była. (marg) Kázimiérz w Kráko. 1368. Lift 53. (-)
- 5: Krótkie przypowieci prawné
- 6: Królów Polkich.
- 7: NAdáremné fá práwa które od wżytkich nie bywáią cho=
- 8: wáné: á chowané bydź niemogą/ iefli nie będą publikowané.(marg) Zygmunt Ná koron: 1507. Lift I.
- 1: Kázimiérz w Willicy 1368. Lift 7. Támże. (-)
- 9: Nie ma bydź gániono/ że práwa ludzkie niekiedy wedle czá=
- 10: íów rozmáitości y zwyczáiów bywáią odmienioné.
- 11: Mąż dofkonáły/ nietylko zbroią/ ále y Státuty ma bydź
- 12: vzbroyony.
- 13: Tráci ten Przywiléy/ kto go nie vżywa wedle dozwolonéy
- 14: iemu wolności.
- 15: Jedno sie práwo ftanowi/ áby naród dla rozmáitości praw
- 16: nieftał sie monftrum, cudem o wielu głów.
- 17: Przez rózné obyczáie fádów lud sie rozrywa.
- 18: Státut káždy ná przyfzłé czáfy pátrzy/ nie ná przeftlé.
- 19: Król pod iednym právem z námi. Bo/ ycud Rex, vna Lex. ((19-20 tekst łącz.))
- 20: CONSTITVCIE
- 21: Vftáwy nie indziey, iedno ná Séymie
- 22: máią bydź czynioné.(marg) Tenże. Lift. 3.
- 1: Tenże. Lift 32.
- 1: Iágełło 1513. Tit. Conf. ftá. 8.
- 1: Kázimi. 3. w Niefzo. 1454. Lift 95. (-)
- 23: OBiecuiemy/ iż żadnych vftaw czynić niebędziemy nowych/
- 24: áni poddánym ná woynę rufzyć sie każemy przez Séymu: który
- 25: ma bydź we wżyftkich ziemiách poftánowiony.

- 26: Król wftaw przeciwko prawu nie ma
- 27: czynić przez poſpolitęgo człowieka.
- 28: GDy Prává poſpolité y Wftawy Koronné nie iednégo/ ále
- 29: poſpolity lud obowięzuią: dla tego ná tym Séymie Rádom=
- 30: ſkim/ ze wſzytkiémi Króleſtwá náſzého Preláty/ Rádámi/ Pá=
- 31: ny/ y Poſły Ziemſkiémi/
- 32: ſłuſzną y wedle rozumu rzecz bydź ro=
- 33: zumielímy/ y teſ wftáwiamy: áby ná potym ná przyſzłé czáfy nic
- 34: nie było przez nas y potomki náſzé ſtánowiono/ przez ſpólného
- 35: Rad y Poſłów ziemſkich zwolenia/
- 36: coby było ku krzywdzie y
- 37: wćíſku Rzeczypoſpolitéy/ y ſzkodzie y niepożytku každého czło=
- 38: wieká: y coby miało bydź ku odnowieniu iákiemu prává po=
- 39: ſpolitégo y wolności poſpolitéy.
- 40: Wftawy nowé zadnégo obowięzo=
- 41: wác nie máią ku trzymániu ich, áz
- 42: piérwéy będą obwołáné.(*marg*) Alexander 1505. Liſt 115.
- 1: Zygmunt w Kráko. 1507.
- 1: Liſt I.
- 1: Zygmunt w Piot. 1538. (-)
- 43: ABy przez niewiádomość nowéy wftáwy kto nie był omy=
- 44: lon/ gdyby co przeciwko wftáwie czynił téy/ któraby nie była ku(*marg*) Támże Támże (-)
- 45: wiádomości wſzech przywiedzioná:
- 46: dla tego w Conſtytuciách
- 47: náſzych/ chcąc iáwnie poſtępowáć/ ſkázuiemy: áby żaden nie
- 48: był piérwéy powinien ku chowániu nowéy wftáwy/ ázby była
- 49: przez obwołánié w Króleſtwie obiáſnioná.
- 50: Prózné ſą Prává, ieſli około nich
- 51: wiádomości obwołánia nie
- 52: będzie.

- 53: COyż [!] prózné iest práwo/ iefli nie będzie chowano: A cho=
54: wáné bydź niemoże/ ázby ku wiadomości przyfzło:
55: dla tego
56: wżyftkie wftawy náfzé/ w iedno zebrać/ y ku wżzech wiadomo=
57: ści wydrukowác/ y oznaymic ábo obwołác rofkazálifmy.
58: Król fwą włafną mocą Praw y wftaw
59: ftawić niemoze.
60: VStaw nowych nie będziemy czynić/ iedno zá zwoleniém
61: Rad y Pořów Ziemřkich wedle Státutu Alexándra Królá.

strona: 51

Prává krolew.
ábo wálnego Křięgi
pierwfze o wykłá. praw.

(marg) Zygmunt Trzeci 1588. Liřt 24. (-)

- 1: O Conřtytuciach Sýmowych:
2: Rogatio y Abrogatio ich.
3: Conřtytucie ná Sýmie zgodnie nápiřané/ máią bydź pod=
4: piřané przez PP. Senatory ná to deputowáné: tákże przez té
5: ořoby/ które będą z Kołá **Pofeřłkięgo** [!] ná to náznáczoné:
6: y ták
7: potym do Káncelláryięy máią bydź podáné: á przy bytności ich
8: przed námi czytáné/ cum interrogatione przez pány Pieczętarze/
9: iefliże ie my/ y PP. Rády/ y Pořowie pieczętowác każemy.
10: W Króleřtwie Polřkim, iedno Prá=
11: wo wżyřtkim ma bydz.
12: GDyż pod iednym Křiążęciem y iedną głowá/ iedenże lud/
13: różnych praw nie miałby mieć: áby nie był iákim dźiwem/ má=
14: iác różné głowy.
15: Iest to tedy pożyteczne Rzeczypořpolitęy: á=
16: by iednym y iednákim Práwem/ ták Krákwianię/ to iest Má=

- 17: lęy Polłki/ iáko y Wielkięy Polłki obyvátele/ y inné pod Króle=
18: łtwem náłzym będącé źiemie vżywály/ y im fie łądźiły:
19: gdyż iest
20: iedno Książę włzyłtkich/ y ieden Pan.
21: Tákiz drugi równie, Władýłław Iágełło w Czérwień. 1422.
22: Liłt 4. znaydziełz w Metrice Státutowéy. (*marg*) Kázimirz Wielki w Willicy 1368. Liłt 32. (–)
23: O WYKLADANIV PRAW.
24: Iáko máią bydz Práwá y liłty,
25: y zapiły wykłádáné. (*marg*) Zygmunt w Kráko. 1510. Liłt 15. (–)
26: Do czego przyłóżyć bárzo podobny temu Dyłkurz Do=
27: ktorá Pánormitaná, który przytacza Bodżetá Biłkup: któ=
28: ty dyłkurz w Metryce naydziełz z Státutu wyięty.
29: CHćac łkázic wátpliwości/ które częłtokroć przy zapiłiéch
30: ná dobrá Króléwłkié/ álbo Przywileiách przed nas połózonych
31: zwykły fie wynarzác: tedy tákowéy wátpliwości/ przełtawáiąc
32: przy łtárym zwyczáiu/ którego zdawná vżywano/
33: ták zábiéga=
34: my: Iż którélkolwiek rzeczy ofóbliwie w przywileiu/ álbo w za=
35: piłsie będą dotknioné/ té máią bydź dźierzáné: á tego ofóbného

strona: 52

- 1: koždéy rzeczy dotknienia/
2: ielli iákié potym iest zámknienie po=
3: włzechné/ to iest włzytko zámýkáiąc ogółem/ tylko ná rzeczy miá=
4: nowáné w ofóbnym rzeczy dotknieniu/ ma bydź rozumíané/ á
5: nie ná inné.
6: Ale gdzie ofóbnéy zmiánki w przywileiu álbo w
7: zapiłsie o Mycie/ o Woiennym woźie/ o dwu grołzu pody=
8: mném/ o łtáciiey o podawániu Duchowného opátrzenia/ á
9: nie vczyniono: to bywa rozumiano/

- 10: iż prądu królewkiemu
- 11: iest zachowano. A té zapify/ które iednym związkiem w łobie
- 12: wżytko zámykáią/ nic nie wymuiąc/ áni zołobná mieniąc/ ále
- 13: wżytko Pántwo ná ołobę przenořząc/ wżytko w łobie zámy
- 14: káią/ y Dzierżawcy przyczytáné bywáią.
- 15: A tákové wykłádání ma bydz
- 16: prořté, á niewykřétné.
- 17: PRzywileie pořpolité y ołobliwé/ niemáią bydz wykłádá=
- 18: niem iákim ná inné rozumienié obracáné/ iedno ná to/ iáko w
- 19: łobie brzmią/ y ták iáko w łobie łą nápiáné:
- 20: á ináčéy nie máią
- 21: bydz rozumíané.(*marg*) Zygmunt w Piotrko. 1538. (–)
- 22: O wykřétnym á nie włádnym wy=
- 23: kłádzie łtátutów.(*marg*) Kázim. III. 1478. Liřt 85. (–)
- 24: ARendy ábo naymu/ w téy źiemi/ Zamku/ w Mieřcie/ Miá=
- 25: łteczkach/ Wřiach/ ábo którýchkolwiek przerzeczonych rzeczach/
- 26: ták w częřci/ iáko we wżytkim nie zápiřzemy/
- 27: áłbo zápiřác do=
- 28: zwolimy/ wiedząc áłbo niewiedząc/ prořto áłbo nie z prořtá/
- 29: áłbo którąkolwiek wymyřloną przyczyną/ okáziją y bárwą.(*marg*) Krol ráczéy zwykł
vchylác práwá łwego dla dobrég^o Rzeczypoř. 1579. łtát. 53. (–)
- 30: Ktemu wżyřtkié okázynie/ bárwy/ łztuki/ przyczyny/ chytróřci/
- 31: zdrády/ wymyřły/ którąkolwiek łubtelnořcią wymyřloné/ ná=
- 32: piáné/ y wložoné/ żadnému człówiekowi/ którégobykolwiek
- 33: záwołánia/ łtanu/ płci/ áłbo dořtoieńřtwá był/
- 34: któryby prze=
- 35: ćiwko nářzému pořtánowieniu w cáłóřci/ áłbo w częřci wyřtą=
- 36: pił/ áłbo przeciwo niemu był/ áłbo žeby ią zgwałcił/ niehcemy
- 37: bydz pomocné/ áni go do iákiéy wymówki y łprawównia łwé
- 38: go złégo vczynku y wyřtěpku onégo nie przypořćimy/

39: áby nie

40: miał być ciągnion ku obwinieniu y karaniu. ((tekst łącz.))

strona: 53

Prává krolew.
álbo wálnego Księgi
pierwíze o potwier. praw.

(*marg*) Stephan w Confir. Praw/ 1573. ver. 5. Lift 148. (-)

1: O wykładziéch z práwá cudzo=

2: ziemfkiego.

3: TAKże obiecuiem/ iż wykładów nie przypuścim/ áni wywo=

4: dów żadnych z práwá obcégo.

5: POTWIERDZENIE PRAW.

6: Lódwik Król obiecuię wżytkié oby=

7: wátele królestwá, którégobykol=

8: wiek ftanu byli, przy wolnościách

9: ich zachować.

10: WSzytki Przełożoné/ Pány/ Szláchte/ Mieczány/ Miá=

11: łteczká/ Wśi/ Dzierzáwy ich/ lud y kmiećie w ich wolnościách

12: obiecuiemy y obowięzuiemy łie záchowywáć:(*marg*) Z Przywil. w Kófzyc. dánego/ 1374.

Lift 41. (-)

13: y przeciwko wol

14: nościóm ich/ nie będziemy áni łámi/ áni przez kogo innégo ka=

15: zemy wćilkáć.

16: Władyfław łágełło, przywileie wży=

17: tki, y wolności, wżytkim obyvá=

18: telóm dáné, potwierdza.

19: NA óftátek/ áby poddáni y obyvátele królestwá náłzého/

20: ták duchowni/ iáko świetcy/ przez wízelkiéy wátpliwości praw

21: y przywileiów/ które im dawno od przodków náłzych świetéy

22: pámięći królów Polfkich/ y od nas łá dáné:

- 23: **przełpicznie** [!] mogli
- 24: używać/ y żadnéy wątpliwości o ich dzierzeniu nie mieli: wży
- 25: łtkié y koždé z ołobná Przewileie/ Práwá/ Wolności/ y nádá=
- 26: nia náłzé y przodków náłzych przerzeczonych/ które otrzymáli y
- 27: trzymáią/
- 28: pod którymkolwiek łpołobem łłów/ we wżytkich
- 29: punktíech/ łpołobiéch/ ártykuléch/ wyrozumieniu/ y zámknie=
- 30: niu ich/ ninieyfzym Przywileiem odnawiamy/ vtwiérdzamy/
- 31: pochwalamy/ y wieczną im moc przykłádamy y przydáiemy.
- 32: Tákże Król Olbrycht, Alexánder, Zygmunt Auguft, Henryk,(*marg*) Z Przywil. Iágiełło.
bliłko Czerwieńfká dánégo/ 1422. Liłt 49. (-)

strona: 54

- 1: y Król, Stephan, wżytkich Przywileie Confirmationis: kto będzie
- 2: chciał, znaydzie w Metrice:
- 3: bo tu zatrudniác álbo przedłużác, ile
- 4: ná przodku, nie iest rzecz łufzna.
- 5: EXEKVCIIA PRAW.
- 6: Iázy ná rzékach niech będą zrzucóné.(*marg*) Ián Olbri. w Piotr. 1496. Liłt 98. (-)
- 7: A Iż próznoby Práwá czynić/ gđzieby nie były exequowá=
- 8: né: dla tego obiecuiemy Státut ninieyfzy náłz od tego czáfu do
- 9: łkutku přędzégó przywieźć/ y vczynić władzą náłzą królewfką:
- 10: áby rzéki były wyczyścióné/ á obywátele žiem náłzych áby wol=
- 11: nie pływáli.
- 12: Podobny temuz.
- 13: GDyż prózné iest Práwo/ iefli nie będzie chowano/ rć.
- 14: Wżytkié Przywileie, Práwá y łwo=
- 15: body koronné potwiérdza, y w E=
- 16: xekuccią z łwémi pewnémi Conłti
- 17: tuciámi włtáwia.
- 18: IZ gđzieby pan Bóg z tego światá Króla *leg*^o M. Oycá

- 19: nálezego wziąć był raczył: nie piérwéy poddáni nálezny winniby
- 20: nam mieli bydz pośluzzeństwo/ áliżbyfmy wżem wobec wżyt=
- 21: kié Lifty y przywileie/
- 22: Ták poşpolité koronné/ y państw iéy nale=
- 23: żących/ iáko ofobnych ofób/ y mieyśc/ wżelákich wolności/ Li=
- 24: lity/ y łwobody/ od wyszżey miánowanych przodków náleznych dá=
- 25: né:
- 26: y któręby ielcze od Krolá leg^o M. Oycá nálezego/ dokądby
- 27: żyw był dáné były/ lifty nálezemi vtwiárdźili: y one ták iáko lá=
- 28: mé w łobie łą w łufzną Exekucią wedle możności nálezny w=
- 29: łtawili. (*margin*) Sig. w Krá. 1507. Lift 1.
- 1: Zyg. Aug. 1550. Stá. I. Lift I
- 1: Conft. 1588. Sta. 6. Lift 24 (-)
- 30: Zámknienié Exekuciiéy w Ruśi
- 31: y w Podolu.
- 32: EXekucią łtátutów/ ((tekst łąc.))

strona: 55

Práwá Krolew. álbo
Wálnego Księgi piérwżze
o korrekturze praw.

- 1: od przodków náleznych vczynionych/ záwiéráiąc/ obiec=
- 2: iemy:
- 3: iż wżględem ich/ iuż więcey żadného z poddáných náleznych
- 4: w Rułkim y w Podolłkim Woiewódtwách/ o dobrá wżelá=
- 5: kié/ któręchby iuż kto od przodków náleznych odlądzon nie był/ in
- 6: futurum inquietowác nie będziemy: wyiáwłży té dobrá/ o któ=
- 7: ré iuż litis pendentia záłzłá.
- 8: Tu łie piłáło generaliter de Exemptione. Ale potym z ofobná o
- 9: káždęy. Vide Tit. Bona Regalia, w tychże piérwżzych księ=
- 10: gách niżęy.

- 11: CORRECTVRA PRAW.
- 12: CASIMIRIANS correctura tá iest: Iż przyznawáią, że Ius Cano=
13: nicum popráwia Ius pofitium koronného: Bo wŕzytkié práwá té=
14: mu deferuią: O czym pátrż ((tekst. łącz.))
- 15: Item, Stáré práwá przez pofzlednieyŕzé bywáią corrigowáné,
16: wedle wiérŕzá oného: Noua iura veteribus dant expofitionem:
17: Vetera nouis addunt authoritatem.
- 18: Spofób Correctury za Króla
- 19: Zygmuntá opifany.
- 20: ACz przed tym/ gdy tego potrzeby pofpolité y wŕzytkich po=
21: żytek potrzebował/ y ktemu wiódł/ ŕkazálfmy ná wiele króle=
22: ftwá náŕzego Séymiech Wálnych:(*marg*) Zygmunt w Krak. 1532. (-)
- 23: áby wŕzytki Práwá y Stá=
24: tutá koronné/ którékolwiek zdawná fá chowáné/ od pewnych
25: Deputatów w práwie náuczonych/ ták duchownych iáko ŕwiet
26: ckich ofób były przeyŕżráné: áby z nich róznicá wŕzytká/ y ŕzko=
27: dliwa wátpiénia przyczyná bylá odietá.
- 28: A wŕzákże iż dla wiel=
29: kich trudnoŕci/ którę przypadáły z wielkoŕci náznáczonych ofób/
30: którę nie rychló ztąd y z onąd ŕie zięŕdzáły/ y częŕtokroć między
31: ŕobą były niezgodné/ tá rzecz poniekad poczęta/ do tego czáŕu
32: ku końcu nie moglá byđ przywiedzioná:
- 33: My ábyfmy potrze=
34: bie Rzeczypofpolitéy/ y tákże w dokonániu rychleyŕzym téy ŕprá
35: wy/ doŕtoieńŕtwu náŕzemu porádzili/ piérwŕzé w práwie vczó=
36: né deputaty do mniefŕzéy liczby przywodząc/ zá rádą wŕzytkich
37: Rad náŕzych ŕkazálfmy/
38: y ŕkázuiemy przez niniefŕzy Liŕt: áby
39: ŕzeŕć tylko z oboygá ŕtanu ofób niŕéy nápiŕanych byli ná to v=
40: waŕenié y popráwę Praw náznáczeni:

41: którzy tu do Krakowá

strona: 56

1: ná dzień piérwŷy Máii bliŷko przyŷlŷégo ziechawŷy ŷie/ ŷtátu=

2: tów práwnych trudnoŷ (zániechawŷy Przywileiów y innych

3: ŷtátutów/ które do ŷádu nie naleŷá) obiáŷnić máiiá/

4: wátpli=

5: woŷć odkłádaíac/ y wŷyŷtko cokolwiek im bédŷie ŷie zdáło po=

6: trzebneŷo ku záchowániu w ŷádzích ŷpráwiedliwoŷci/ ku ie=

7: dnoŷtáynoŷci przywodzáce/ odrzuciwŷy y ábroguiác wŷzelkié zá

8: trudnienia/ y klauzuły:

9: z którychby ná potym wátpliwoŷć/

10: która do tego czáŷu ŷędzióm trud=

11: noŷci zádawáá/ nie mogli ŷie

12: wczáć. Co gdy bédŷie od nich wczyniono/ ná potym ŷkázuie=

13: my:

14: áby ŷtátutów y práwá ŷádownégo forma, przez rzeczóné

15: ŷzeŷć męŷów popráwioná ná wiele exemplarzów rozpiŷaná/ y

16: ná powi

17: á tám przy bytnoŷci Di=

18: gnitarzów/ Vrzedników/ y innéy ŷzláchty oŷób nie zwołániém/

19: ále z wielká pilnoŷciá wŷyŷtykich bylá przeczytána: á potym áby

20: poŷlowie z poŷrzedku ŷzláchty/ iáko rzeczono ieŷt zebráné/ niech

21: bédá obráni:

22: którzy tákowy ŷpoŷób ŷtátutów y práwá poprá=

23: wiony/ ná Wálny Séym bliŷko przyŷlŷy przynioŷŷy/ bédá mo=

24: gli álbo zwolić imieniém wŷyŷtykich ná przerzeczoná popráwé:

25: albo oné zá potrzebá z lepŷzym baczeniem poŷtánowić/ z náŷzá y

26: wŷytkiéy Rády mocá y rádá:

27: ŷeby iuŷ nápotym zá niepewné

28: pewné/ zá niepoŷyteczne/ poŷyteczne ŷádowné wŷtáwy były: áni

- 29: dáleý dla niepewnégó wykładáiących łporu od czynienia łprá=
30: wiedliwości tym/ którzy łie práwuią/ łędziowie łie byli zádzier=
31: żeni.
32: A łą przez nas náznáczeni praw y łtátutów przerzeczo=
33: nych poprawcy: Z Wielkiéy Polłki/ Vrodzony Ian Niemoie=
34: włki/ Sędzia Inowłocławłki: y Vrodzony Máciéy Krzyża=
35: nowłki/ Podłędek Poznánłki.
36: Z Máłéy Polłki/ Vrodzony
37: Jan Pieniázek z Krużłowéy/ Sędzia Krákowłki: Vrodzony
38: Bernát Macieiowłki/ Sędzia Sędomiérłki/ Referendarze
39: náłzy:
40: Ku którym przydálifmy dwu w práwie náuczonych Du=
41: chownych: To łeft/ Wielebné Mikołáiá Zamołckiégo/ Scho=
42: láłtiká Łęczyckiégo/ y Grzegorzá Myłzkowłkiégo/ Kánoniká
43: Krákowłkiégo/ Sekretarze náłzé.
44: A iż w królestwie náłzym
45: nietylko píáné vłtawy/ ále téz y zwyczáie záłtárzáłé zá Práwo
46: ná wiely mieýscach łą chováné/ vłtawiamy: áby káždy z ofo=
47: bná Woiewodá zwyczáie káždy z łwégo Woiewództwá łpíłá=
48: li/ y tu do Krákowá ná dzień piérwłzy miełięcá Máiiá do nas
49: połłáli.
50: Abowiém oné/ iáko y inné práwá rozłádkowi tym
51: Deputatóm poruczmy: áby iednáko y w tych iednołtáyny
52: zwyczáy łáduw/ odrzuciwłzy trudné y wátpliwé wykładánia/
53: był połtánowion.

strona: 57

Práwá krolew. álbo
wálnego Kłięgi piérwłze
o korrecturze praw.

- 1: O téyze Correcturze łtanów koron=

- 2: nych było pieczołowanié zá
- 3: Królá Auguſtá. (*marg*) Zygmunt [!] Auguſt w Wárfzá. 1565. (–)
- 4: NA przełożenié Státutu z łacínſkiego ná polſkié/ y ná zga=
- 5: dzánié y znaſzánié wſzytkich ſtátutów/ deputuiem páná Lubel=
- 6: ſkiego/ á páná Herbórtá Podkomorzégo
- 7: Przemyſſkiego:
- 8: którzy do przyſzłégo Séymu koronnégo máią ij
- 9: przełożyć ná polſki ięzyk/ y zgodzić wſzytki Státutá y Conſtitu=
- 10: cię léymowé/ tym porządkiem iáko ieſt Correctura Statutorum,
- 11: nie odſtępując w niczym Práwá poſpolitégo/ áni mu nie vy=
- 12: muiąc/ áni przyczyniając:
- 13: y ná przyſzły Séym máią to ku prze=
- 14: źrzeniu á rozſładkowi léymowému przywieźć. A ieſliby któ=
- 15: rykolwiek z tych wyſzzych námiętionych do przekładania tego z
- 16: przyczyny ſłuſznéy bydź niemógł/ tedy nam będzie wolno inné=
- 17: go ná to mieyſce dáć y náznaczyć.
- 18: O correcturze z Státutem praw
- 19: Litewſkich.
- 20: Tákże y ſtany Wielk. X. Litewſkiego, Roku 1569. korre=
- 21: cturę Praw ſwych z takim wważeniem, y z takim ſtáraniem
- 22: pilnie byli przed ſię wzięli, że téż ná to ſumptu wielkiego v=
- 23: czynić nie litowáli.
- 24: bo pobór z kázdéy włóki po iednému gro=
- 25: ſzu, y od ſzlácty po dwu groſzu, którzy poddánych nie máią,
- 26: ná ſtrawę włożyli byli: mieyſce w Wilnie, á czás ná S. Mar=
- 27: ćin było złożono.
- 28: A ci Deputáci mieli ſtátut polſki przed ſię
- 29: wzięć, á mieli z nim co nablížey oné práwá Litewſkie zgodzić. (*marg*) Zygmunt Auguſt 1569 Liſt. 112.
- 1: Zygm. III. 1589 Liſt 16. (–)

30: ABy iuz we wŹytkich pánŹtwách/ iáko w iednéy Rzeczypo=

31: Źpolitéy/ iednáka á nie odwłoczna ŹpráwiedliwoŹ ludźiom iŹć

32: mogłá: A té práwá y z correcturá ná Séym Wálny mieli ich

33: przeniéŹć.

34: (Słowá Źá Źtátutowé.) Co y potym zá Królá Ste=

35: phaná continuowáli/ 1579. Stat. 71.

36: Correcturá praw.

37: NA correcturę práwá ŹiemŹkiégo koronnégo/ y dla Źpifánia

strona: 58

1: doŹkonálnégo y gruntownégo iednégo Źtátutu iézykiem pol=

2: Źkim/

3: y tákże do vkrócenia proceŹsu ad inŹcriptiones, któryby

4: był okróm wŹzelákich dilácyj/ y niepotrzebnych exceptij wyná=

5: leźion: tákże téż dla wynáleźenia y Źpifánia obyczáiu exekuciiéy

6: prędkiéy rzeczy oŹádzonéy/

7: deputuiemy oŹoby niźéy opiŹané z

8: Rad Duchownych y Źwietckich/ y z Rycérztwá/ rć. którzy ná

9: czás S. Marćiná w Roku ninieyŹzym/ do Lubliná Źiáchác Źie

10: máiá/

11: á im Źalaria de Źuo brácia ná Źéymikach obiéránia Trybu=

12: náliŹtów dáć máiá/ vchwaliwŹy certam quotam káždé Woie=

13: wódtwo ná Źię.

14: Correcturá praw per Ius Canonicum bywa. ((tekst łać.))

15: IeŹliby correcturá praw nie doŹłá,

16: tedy poŹlednieyŹych Státutów

17: vzywác. ((w. 18-21 tekst łać))

18: Correcturá troiáka. Textualis, Kiedy iedno Źłowká, liter, álbo Źylab popráwia.

19: Moralis, Obyczáyna: że iedno y tu y owdźie w czéŹci popráwia mnieyŹych rzeczy. (*marg*)

Zygmunt w Kráko. 1543. ((tekst łać.)) (-)

20: Realis, Którá filaróm RzeczypoŹpolitéy Źie dotyká: Tá w ŹzeŹci Źtopniach záwiŹlá.

strona: 59

Prawa Krolew. albo
Wálnego Księgi pierwfze
o Zwyczajóich práw.

- 1: PRZEŁOZENIE PRAW
- 2: ná polfki ięzyk.
- 3: BAcząc potrzebę/ áby Prává á Státutá polfkie/ polfkim
- 4: ięzykiem były potrzebnieyfze wfyfym/ niż łácinfkie:(*marg*) Zygmunt Auguft w Piotrko. 1562. (-)
- 5: z tych
- 6: przyczyn/ deputuiemy z rádą pánów Rad koronnych pewné o=
- 7: łoby ku tákowéy íprawie ná tym Séymie przyfzłym.
- 8: Temuż podobny, Iákoś piérwéy miał: Zygmunt August w
- 9: Wárfzá. 1563. Fol. 57.
- 10: Przełożenie Státutu.
- 11: POzwalamy/ áby Vrodzony Jan Herbórt z Fulfztyná/
- 12: Podkomorzy Przemyłfki/ Sekretarz náfz/ íam tylko/ ták iáko iuż
- 13: począł/ Státut ná polfkie przełożył/ y ná przyfzły Séym KO=
- 14: ronny wygotował.
- 15: CONSVETVDINES.
- 16: O zwyczajách práwnych. ((tekst łác. (w. 16-17))
- 17: ACz my Alexánder Król/ wypifálfmy wysfzéz ípołoby y
- 18: przywileie ípráwiedliwóści połpolitéy/ przez niegdy przodki ná
- 19: ízé Książętá y potym Króle Polfkie/
- 20: ku czynieniu ípráwiedli=
- 21: wóści/ w tym zacnym Króleftwie náfzym nádáné: áby zá czá=
- 22: íem íędziowie ziemfcy/ którzy ípráwiedliwość y ípráwy íádo=
- 23: wé odprawowác zwykli/ ich náfládowáli. (*marg*) Zygmunt Auguft w Piotrk. 1565.
- 1: Alexánder Lift 120.
- 1: Alexánder w Rádóm. 1505.

-1: Lift 124. (-)

24: Wfzákze iż nád té

25: kážda žiemiá fwe zwyklá mieć ofobliwé zwyczáie:

26: dla tego žie=

27: mie Krákwfkiéy zwyczáie té/ ktoré fą w niéy wżięté y pochwa=

28: loné/ ninieyżym pólpolitym práwá žiemfkiégo króleftwá nálež=

29: go práwom przypifálimy/

30: y oné mocné vczynilifmy/ y áby zá

31: práwo wiecznie były dżierżané fkazálimy: y tu oné przypifuie=

32: my/ pochwalamy/ y fkazuiemy przez ninieyży ftátut.

33: Zwyczáie práwá niech będą dżierżané.

34: WSzytkié práwá przerzeczoné/ My Alexánder z łáfki Božéy

strona: 60

1: Król/ z zwyczáiów ták Žiemfkich iáko Grodzkich fádów žiemie

2: Krákwfkiéy zebrálimy: ktoré przypifáné ciálu práwá fkazáli=

3: fmy w žiemi Krákwfkiéy zá vchwałá onéy žiemie dżierżec ná

4: wieki.

5: Który dekret nálež wfzyftkim innym žiemiach przez ni=

6: nieyży oznáymuiemy rádą náležą vpomináiąc: áby dla otrzy=

7: mánia y záchowánia fprawiedliwóści/ álbo té práwá przyięli

8: álbo ná kfztałt tych/ fwé niechay fpifżą ná pápiérze:

9: dla których

10: dwánaście kart zoftáwilifmy/ y káždáy žiemi tylkólz kart dáie=

11: my. Wfzákze ták/ iż gdy inné žiemie nápisżą fwé zwyczáie/

12: piérwéy ie nam álbo potomkóm náležym niech deferuią: áby by=

13: ły przez nas porządnie fpifáné.

14: Które potym porządnie fpifá=

15: né my álbo potomkowie náležy do kfąg ftátutowych króleftwá

16: w žiemi onéy/ z któráy zwyczáie nam będą podáné/ ná dwána=

17: fście kart wiernie fpifáné wróćimy/

- 18: y potomkowie náfzy wróćą/
19: przez Dekret Máieftatu náfzého królewfskiego popráwioné/ v=
20: miárkowáne y pochwaloné.
21: REGVLA, Przy állegowaniu Confuetudines, záfzdy ie=
22: dnák recurrendum ad ftatuta originalia Cazimiri. Ná=
23: ucza tám fędźie. ((tekst łącz.))
24: Przydatek.
25: ZLé zwyczáie káfíuie Zygmunt Król, a nie Confuetudines, ále
26: corruptelas ráczéy ie zowie, Tit. Confuetudines, Lege 4. A w
27: Polfkim Stát. List. 4. fta. I Confíuetudines Cracouieñ. wefpó=
28: łek zebráné znajdziefz w Stá. Lafkiego, list 121. które Król Alexán
29: der potwierdza.
30: Y z ofobná záf Confuetudines Prouinciales.
31: Confuetudines Podláfkie w Conftituciach 1569. fta d. list 110.
32: Item, Confuetudines Mázoweckie pátrz Tit. Mázowfze, á w Con=
33: ftituciach Roku 1576. list 167. Ale y záf Zygmuntáf trzeciého, o
34: tęfz correcturę kuífzono fie, Roku 1589. ftát. 35. ((tekst łącz.))
35: PRZYWILEIE.
36: IAko Królowie poprzyfiegáią wífzifkie Przywileie chowáf, czy=
37: tay in forma Iuramentorum królewfskich, y w Confirmáciách ich:
38: O czym fzerzéf w Metrice ftátutowéy, ná początku: támze y lámé
39: przywileie fáf ingroffowáné.

strona: 61

Prává krolew. álbo
wálnego Kfíegi pierwfze
o potwier. przywilo.

- 1: Hoyné potwierdzenié Przywileiów ftározytnych, którym choćby co
2: derogowali, lámiz poffefforowie
3: przez niepráwné vzywánié: tedy
4: ie do piérwfzego ftanu ich, y mo=

- 5: cy przywodzi.
- 6: DO tegóż máiąc ná baczeniu/ ize obyvátele przerzeczoné=
- 7: go króleftwá náfzého/ kwóli Máieftatu náfzého/ Przywileióm
- 8: fámym/ od nas/ y od náfzych przodków im pozwolonym/ nie=
- 9: kiedy derogowáli.
- 10: Téfz ich przywileie náfzé/ y przodków ná=
- 11: fzych Królów/ y Książąt/ y dziedziców włáfnych y prawdzi=
- 12: wych króleftwá przerzeczoného/ do piérwzfého ftánowienia ich
- 13: przywodźimy/
- 14: y nápráwiamy/ y w zupełność wftáwiamy/ y
- 15: obroną ninieyfzého piímá ich potwierdzámy/ rátifikuiemy/ y
- 16: obiáfniamy/ áby miály moc wieczného trwania.(*margin*) Włádiłł. Iágełło Liłt 52 w Lacinfk.
189. (–)
- 17: Przywileie fie káffuią, choćby iemi
- 18: wyftępní wyymowáli fie od
- 19: fądów.
- 20: VStáwiamy: áby pozwáni o którékólwiek obwinienia y
- 21: wyftępkí w náfzym fądzie/ byli fądzeni: á izby winni byli od=
- 22: powiedác: á będąc pokonáni/ żeby przyftoyną káźnią byli kará=
- 23: ni/
- 24: nie oględuiác fie ná to/ iákokólwiekby fie miánowáli/ choć=
- 25: by téz ná to mieli przywileie náfzé álbo przodków náfzych/ y o=
- 26: némi fie fczyčili: któréd/ ile ku temu/ iáko bárzo fzkodliwé y obłę=
- 27: dliwé káfsuiemy/ wniwecz obrácamy o odwoływamy.
- 28: A co fie
- 29: tycze quéftiy dziedzicznych/ y innych iákichkólwiek/ którédby po=
- 30: zwáni przed náfzym fądem miánowáli: tákowi/ ieſliby od ná=
- 31: fzéy iuridicieiéy chćieli fie vchylác/ niehcąc fie w oné quéftiie w=
- 32: dawác:
- 33: fkázuiemy/ áby przerzeczeni pozwáncy od tychmiałt/

- 34: któregółkolwiek ſtanu y kondyciiéy byli/ żeby zá zwyciężoné
- 35: právem poczytáni byli.(*marg*) Kázim. W. w Wiflicy cy Liſt 13. w Lacinſk. 199. (–)
- strona: 62
- 1: Przeciwko Przywileiowi niech za=
- 2: den pozywan nie będzie.
- 3: Vſtáwiamy/ iż gdy kto przeciwko ſwému Przywileiowi
- 4: w którýkółwiek rzeczy będzie pozywan/ y vkaże ſwóy przywi=
- 5: léy v ſádu: niech tráci kopę grofzy/ którą ſędzia od tego który v=
- 6: kázuie przywiléy ſobie weźmie.
- 7: Ale iefli powód nie zechce przy
- 8: ſiádz/ że niewiedział/ áby pozwány był vprzywileiowány: zá=
- 9: plăci pozwánému przerzeczonému kopę/ którą ſtrácił.(*marg*) Kázi. W. w Wiflicy Liſt 24. (–)
- 10: A iefli
- 11: téż powodowa ſtroná zechce przyſiádz/ iż niewiedziáł/ żeby
- 12: ten którýgo pozwał miał przywiléy/ y áby był opátrzon takim
- 13: przywileiem: vczyniwſzy tákowá przyſięgę/ nie zapláci kopy o=
- 14: nému/ którýgo pozwał.
- 15: Regulae iuris powſzechné.
- 16: PRzywileie máią byđz chowáné, które zwláſzczá ſłużá ku pożyt=
- 17: kóm Rzeczypoſpolitéy. ((w. 16-18 tekst łącz.))
- 18: Król przywileie potwierdza, ále iuſté & legitimé emanatas. ((20 w. - tekst łącz.))
- 19: Lat. liſt 57. (*marg*) Titul Priui. Iágełło in Iedlna Liſt 50. uerſus 15. Ex Decretis ále potwierdzonego. Caſimir M. 1368. Liſt 28. (–)

strona: 63

Práwá krolew.
álbo wálnego Kſięgi
pierwíze o Wolnoſciách.

1: TRZECI ARTYKVL

2: PIERWSZEY POWINNOSCI

- 3: Krolewskiey.
- 4: Libertates, Swobody, które do wiernych
- 5: rąk iemu fą zwierzoné, dochowác: y pod
- 6: fwym patrocinium dotrzymác ich ma.
- 7: LIBERTATES
- 8: PODIMNE
- 9: Grunty pánfskie y Szláchecckie fą wol=
- 10: né od wfzytkich podatków, ieno
- 11: dwa grofzá Podimné.(*marg*) Lodwik. w Kofzy. 1374 Lift 40. (–)
- 12: Dla zaślug y wiernych poślug vczynionych/ y dla dobréy
- 13: woléy wfzytkich (którą nam y potomftwu náfzému oboiéy płci
- 14: pod przysięgą pokazáli/ y ná potym zá czáfem y mieyfcem fą go=
- 15: towi wierné fłużby zá wolą Bożą pokazowác)
- 16: chcąc im to o=
- 17: fobliwą fáfką nágrodzić/ miáfć/ zamki/ dzierzawy/ miáftecz=
- 18: ká/ y wfi/ y poddáné we wfiách wfzytkiégo królestwá Polfskie=
- 19: go/ którzy w nim miefzkáią/ pánów y fzláchty wfzytkich czyni=
- 20: my wolné/
- 21: y wymuiemy od fkládania wfzytkich dani álbo po=
- 22: datków/ ták pofpolitych iáko ofobliwych/ którymkolwiek imie=
- 23: niem byłyby zwáné:
- 24: y od wfzytkich poślug/ robót/ draźnienia/
- 25: vciłków nawiętzych/ któreby miály bydź w rzeczach y w ofo=
- 26: bach/ fczérze y prościé wolni/ chcemy áby wyfwobodzeni y wy=
- 27: ięci byli:
- 28: ále tylko chcemy mieć ná tym dofyc/ áby dwa grofzá
- 29: monety polfskiéy/ których ośm á cztérdzieści grofzy grzywnę
- 30: czynią połfką/
- 31: z káfdego łanu álbo części łanu ośiádłégo/ ná
- 32: káfdy rok nam y potomków náfzym/ ná święto świętégo Mar

- 33: ćiná Cofełsorá ná znák naywyszégo pánowánia/ y ná wy=
34: znánié korony królestwá Polłkiégo były płáconé.
35: Polacy królóm zwiérzáią fie zdro=
36: wia, máiętności: y co ieft nád
37: włzytkié złotá y kléynoty droz=
38: łzého swoich wolności.(*marg*) Zygm. III. w Confir. Praw ná początku 1588. (–)
39: A Gdyż o nas łtany Koronné mniémánié to poięli/ że téż
40: zdrowie/ maiętności/ y téż to co ieft nád włzytkié bogáctwá
41: drozłzého/ wolności łwych/praerogátiw/ y łwobód/ nawet
42: chárifmatá włzelákie/ do wierności náłzény y opiece náłzény/ ták
43: rozumieli:
44: że fie ták nalepiéy sftáło/ że ie nam polęcili. Tedy
45: o tym fie mamy pieczołowác/ żebyłmy temu o nas mniémá=
46: niu dofyć vczynili/ rć.
47: Iáko Król regalia iura ták łzláchćic iura terrełtria (oppo=
48: nuntur haec) pięc grzywien ad háłtam chłubi fie z tego.
49: Vide tit. Ziemłkie łzkody, damna terrełtria, facit ad
50: hoc. Tit. Bella, Sta. 17. ver. 4
51: Mądrzy ludzie y legiłłátorowie z
52: kąd ná to nápadli, ze wolności
53: wymysłili.
54: IZ wolność ná to przez ludzi mądré ieft wynáleżioná: áby
55: láfy y gáie/ gdzie máłe łą y przychodzą pożytki/ były wykopy=
56: wáné/ y ku więłzym pożytkóm przywiedżioné.
57: Król łtáciéy v pánów y łzláchty
58: niech nie miéwa.
59: IEłli fie którégokolwiek czáfu nam y potomkom náłzym
60: przyda przez królestwo iechác/(*marg*) Iágełło 1423 Liłt 6
-1: Z Przewil. Łódwiká w Kofzyc. 1374 Liłt 40. (–)
61: złtępowánia żadnégo do Pá=
<http://rcin.org.pl>

- 62: now/ Szlachty/ Rycerstwa/ y ich ludu y kmieci/ nie bedziemy
63: czynic przeciwko ich wolcy: ani zadney rzeczy wzgledem tego
64: zstepowania nie kazemy od nich wyciagac.
65: A iefli inaczeyby
66: nie moglo bydz/ iedno zebymy musieli zstepic/ tedy za nalfzym
67: nakladem y pieniadzmi kazemy zywnosci/ y potrzeby inne so=
68: bie gotowac.
69: Nad to/ wzytki Pany/ Przezonone/ Szlachte/

strona: 65

Prawa krolew. albo
walnego Ksiegi pierwze
o Przywile. y Wolno.

- 1: Rycerstwo/ miastá/ miasteczka/ wsi/ dzierzawy/ y ich lud/ y
2: kmiecie w ich wolnosciach obiecuiemy zachowac:
3: ani one prze=
4: ciwko ich wolnosciach niehcemy ani kazemy przez kogokol=
5: wiek vciakac.
6: GLOWNE PRZYWILEIE
7: y Wolnosci cztery, na ktorzych
8: Polka Korona zdawna zasiadla.
9: Pierwszy, iz sobie wolnie obieramy Pana wzyfcy.
10: Drugi, iz nic nowego niemoze Król Polki Pan nalfz
11: stanowic bez nas wzytkich,
12: Trzeci, iz nas ladcic niemoze priuatim ni ocz, oprócz
13: Séymu. bez Rad Koronnych, na Dworze fwym,
14: exceptis prouentibus.
15: Czwarty, iz poddanych fwych szlachcicow karac
16: niemoze, azby pierwey prawem Ziemiakim byli ra=
17: cionabiliter przekonani.
18: W tych wolnosciach vkochala fie Korona ta, iako te=

- 19: raz ielt in flore.
- 20: Ielcze okrągleyfzemi fłowy tego wżystkiégo ogárnienié
- 21: iednégo Senatorá.
- 22: Królá łobie obiéramy.
- 23: Prawo łobie łami czyniémy.
- 24: Sędziégo y Podkomorzégo łobie do tych praw iáko
- 25: Exekutorów obiéramy.
- 26: Y zásię onych deponowác wolność mamy. Iefli &c.
- 27: ZA zezwoleniem Senatu y Posłów Ziemfkich/ Vítawiamy
- 28: Státut/ który wiecznémi czály ma bydz chowan.(*marg*) I. główny przywiléy y wolność/
z łtrony obiéránia Pá. Zygmunt w Piotrko 1538. w Łac. łtá. 12. ver. 2. (–)
- 29: Iż gdyby ná
- 30: Królá Polfkiég^o przypádło/ iżby z teg^o światá złzedł: Tedy wedle
- 31: łtárég^o obyczáiu y zwyczáiu/ y wedle Praw Koronnych Generál
- 32: nych Séym Koronny ma bydz złożon ku obiéraniu nowégo
- 33: Króla.
- 34: A niech będzie obiéránié wolné: áby ták zá wżyftkich
- 35: Koronnych Senatorów/ Pręłatów/ Báronów/ y łtanu Szlá
- strona: 66
- 1: checkiégo/ którzyby iedno ná tym Séymie byli/ nowy Król o=
- 2: bran był y opowiedzian.
- 3: Vítaw nowych nie będziemy czynić/ iedno zá zwoleniém
- 4: Rad y Posłów Ziemfkich/ wedle łtátutu Alexándrá Królá.(*marg*) II. Głów. przy. y wol.
od vítaw Zyg. w Pio.1538. (–)
- 5: Ze nas Król nie może niécz priuatim łądzić oprócz Séymu
- 6: bez Rad Koronnych/ ná Dworze fwym/ exceptis prouentibus.
- 7: A ktoby łie ważył o infze rzeczy/ niż o té które włafnie Sądóm
- 8: náłzym należą/ zá Dworem álbo ná Séym wyzywác/
- 9: tákí ma
- 10: bydz támże we łtu grzywien winy łtronie przekonan.

- 11: Iż poddanych śwych Szláchćiców kárác nie może/ áźby pier=
12: wéy Práwem Ziemfkim byli przekonáni: wedle onégo dawné=
13: go Státutu.
14: ((tekst łącz.))
15: Ale nietylko poymać, ále y śzlubem
16: więźać nie może.(*marg*) III. Głó. Przy. y wol. od łądu Zyg. Aug: w Co. Wár. 1557. lift
6. ftá. I.
-1: III. Głó. Przy. y wftáwá zftromy imánia/ Tit. Captiuitas. (-)
17: GDyż ták potrzebowały poddanych náfzych śpráwy/ łkazá=
18: lífmy: áby żaden śzláchćic poddány náfz śzlubem nie był przez
19: nas wiązan/ iedno práwem zwyciężony.(*marg*) Zigmunt w Kráko. 1540. (-)
20: A wźákże ináčéy
21: záchowác lie ma w śłużbie woienney/ y gdzie nam álbo które=
22: mu z poddanych náfzych przydzie śpráwá z ślužebnikiem/ z vrzę=
23: dnikiem/ z śprawcá/ álbo poddány śwym:
24: y gdzieby dla śprá
25: wy Rzeczypośpolitéy miáło bydź co z kimkolwiek czyniono.
26: Tákiz drugi Státut.(*marg*) Zyg. Aug. w Piotrko. 1550. (-)
27: ŚZlubem żadny śzláchćic ośiádły wiązan nie ma bydź od nas/
28: áni od żadnych vrzędników náfzych/ ieno wedle opifánia
29: łtátutu/ Roku 1540. A łádzon téż nikt bydź nie ma/ iedno
30: práwem przekonány wedle łtátutów y Przywileiów.
31: Y to niepoślednieyśza wolność, de
32: confícatíone bonorum.
33: ABy obfítzjá łáfká byli od nas obywátele królestwá poćie=
34: śzeni/ y przeciwko nam wietźzjá wiárę y pośługę pokázowáli/
35: obiecuiemy/
36: iż od tego czáfu y ná potym żadnégo poddánégo
37: królestwá náfzégó/ którégokolwiek dośtoieńftwá/ przełożenia/

Prává krolew.
álbo wálnego Księgi
pierwíże o Wolnościách.

- 1: ftanu/ y ftopniá będzie/ dóbr dziedzicznych nie będziemy brác/
- 2: áni do fkárbu brác álbo obrácác rofkażemy/ áni fie w tákowé
- 3: dobrá przez nas/ álbo vrzędniki náłzé/ álbo inné którékólowiek
- 4: ludzie nie w wiążemy/ áni każemy w więzáć/ zá iákiékólowiek
- 5: wyftępkí álbo przewiniénia:
- 6: áżby piérwéy o tym vprzędził fąd
- 7: náłzych fędzi/ które ná to náznáczymy z náłzemi Prełaty/ Pány/
- 8: Sąđ/ y vważné vznánié y fkażánié.(*marg*) Kázimierz w Niefzo. 1454 Lift 95. (-)
- 9: Ale y od woyny wolni fą, chybáby ná
- 10: to fámi ná Séymie dobrowolnie
- 11: zwolili.
- 12: Obiecuiemy/ iż żadnych vftaw nowych niehcemy czynić/
- 13: áni rofkażemy poddánym náłzym ná Woynę fie rułzyć przez féy
- 14: mu poľpolitégo: który ma byđż w káždéy žiemi.
- 15: Item, od poborów y od contribu=
- 16: ciy wolni, chybáby ná to ná Séy
- 17: mie fámi dobrowolnie zwolili.
- 18: OBiecuiemy/ że od tych miaft nie będziem niiákich popłát=
- 19: ków wyciągác/ áni poborów wiárdunkowych/ áni po fześci
- 20: grofzowych/ od žiemian/ áni od ich ludzi.
- 21: Ale będziemy prze
- 22: ftáwác ná dwu grofzu/ wedle ftárádawnégo zwyczáiu.
- 23: Ode clá ták ftárégo iáko y nowégo
- 24: wolni. (*marg*) Tákowyż Lódwi: wysłzény Tit. tegóž ftá. I. Kázimiérz Iágełło 1447. Lift 90. (-)
- 25: CLá wżyftkié/ po śmierci páná Władyfláwá Oycá náłzé=
- 26: go/ pod którymkólowiek fpoľobem flów y przyczyn dáné/ ták ná

- 27: ziemi iáko ná wodách/ iáko té które Rzeczpołpolitą bárzo obra=
28: záią/ pľuujemy y nikczemné byđz czynimy/ y ich wybiéránia ná
29: potym frodze zákázuiemy.
30: Od moftowégo tákze fą wolni: á
31: kto chce wbród iechác, nie ma
32: mu bydz broniono.(*marg*) Zygmunt w Piotrko. 1538.
-1: Zygmunt Auguřt w Piotrko. 1550.
-1: Stephan 1578. ftá. 22
-1: Iágełło w Iedlnéy Liřt 51. (-)
33: PRzywileie pořlednieyřze po przywileiu Królá Lódwiká/
34: który ielř dan wřzyřtkiéy řzlachcie/ fą dáné ofobóm pewnym ál=
35: bo miáľtóm ná cłá Moftowé/ álbo Grobelné/ przeciwko po=
36: řpolitéy řzlácheckiéy wolnořci:
37: té wřzyřtkié ná ninieyřzym Séy=
38: mie przez nas były řkážoné y kářsowané.
39: Item, od wymiernégo téz fą wolni.
40: PONieważ řtan Rycérřki y Duchowny y ich poddáni/ zá
41: nádániém y vřzywileiowaníém Przodków nářzych tę řwobo=
42: dę máią: iř Cěl řadnych áni Myř wódných/ tárgowych/ po=
43: mierných/ ták téz y ludzie ich od tego co řie im domá rodži
44: pľácić winni nie fą.
45: Od targowégo y łokćiwégo wolni.
46: TAKże targowé/ łokćiwé/ áby były řkážoné y znieřioné/ po=
47: dług Conřtituciy piérwřzych.
48: Iuřticionarii.
49: WOLnořć á Iuřticionariis.
50: PRAEROGATIWY.
51: Praerogátiwy řzlácheckié/ ácz w wielu rzeczach by=
52: wáią doznáné/ y nád inné řtany w tych Páńřtwách przodkuią:
53: ále w tych czteréř rzeczach naznáczniéy řie pokázuią.

- 54: Piérwfsza, ze świádectwo fzlácheckie przeciw innym
55: fstanóm przodek ma, á przeciwko niemu innych
56: fstanów nie idą: Pátrz tit. Teftis. lege 6. v. 2.
57: Druga, ze ad dignitates feculares & ecclefiasticas
58: przyftęp ma: co iuz plebeis nie idzie, y owfzem ve=

strona: 69

Práwá krolew.
álbo wálnego Księgi
pierwfze o Wolnościách.

- 1: titum eft. Pátrz ((tekst łącz.))
2: Trzecia, o zabicie głowy fzlácheckiey: Albo gdzie=
3: by téz fzláchcic zabił: wielką Praerogatiwą fzlách=
4: ćic ieft vcczón. Tit. Głównik. Sat. 4.
5: Czwarta, o rány Szlácheckie, Mutilatio membro=
6: rum: Inuafio domeftica. W tych tituléch wielkie
7: Praerogatiwy fzláchecki fstan otrzymuie. (marg) Zygmunt Auguft 1550 w Piotrk. (-)
8: Królowie Polfcy w fwych Iurámenćiech poprzyfięgią té
9: pręrogatiwy fstanowi tému dochowywác, y w liczbę Se=
10: natorów nie brác, ieno fzláchcicá: gdyż ((tekst łącz.))
11: IMMVNITATES.
12: Kuiáwka y Dobrzyńka ziemiá od
13: daniéy owfá ieft wolna.
14: WSzyfcy obywatéle ziem Kuiáwkiey y Dobrzyńkiey/ z o=
15: wfá/ który nam zwykli płácić/ do dziefiáci lat tylko nam będą
16: powinni z niego odpowiedác: które gdy wynidą/ od tákowé=
17: go owfá będą wolni y wyięci. (marg) Władyfł. Iágełło 1433. Lift 52. (-)
18: Ruśka ziemiá od daniéy owfowéy
19: wolná.
20: Z Podatku owfowégo nam do żywotá nálfzého íamá Ru=
21: fka ziemiá dofyc czynić będzie.

- 22: Do tychże immunitates należy Przywiléy Lódwików kę=
23: dy mówi: ((tekst łąc. do w. 28))
24: Iednák trzebá tego Itrzędz, áby té Libertates zá niepo=
25: rządkiem, nie obróciły fie in licentiam & corruptelam.
26: Tit. Contrib. w Lác. Sta. 4 ver. 3.
27: CZWARTY ARTYKVL
28: PIERWSZEY POWINNOSCI
29: Krolewskiey:
30: Dignitates Koronné, których Izáfowánié
31: iemu do wiernych rąk zwierzoné, go=
32: dnym rozdávác.
33: DIGNITATES.
34: Doftoienftwá y vrzędz, w práwiech
35: fwyh máią bydz záchowáné: á ie=
36: no Synóm Koronnym dawáné:
37: Expektátitwy niemáią bydz ná nie
38: dawáné, áni ich dochody vmniey
39: Izáné.
40: DOftoienftwá kościelné y świetckie Króleftwá Polfkiego/
41: iednoftáynie przy Prawiech y zwyczáiach y wolnościach ich/
42: które y których czáfu Naiásnieylych Książąt Pánów/ Kázimie
43: rzá/
44: Lodowiká/ y innych Rrółów [!] y Książąt/ dziedziców Kró=
45: leftwá Polfkiego vzywáli/ dopufczamy Itać/ y chcemy przy nich
46: zoftáwić.(*marg*) Z Przywil. Iágełłow, w Iedlnéy 1433 Lift 50. (–)
47: Które to doftoienftwá gdyby wákowáły/ to ieft gdy
48: by ten/ który ie miał vmárł/ żadnému cudzoziemcowi poItron=
49: nemu/ iedno Szláchćicowi dobrze záIłużonému/ y w Iławie
50: chwálebnie záchowálemu onéy ziemie/ w której Doftoienftwo
51: tákowe będzie wákowało:

- 52: to ielt w ziemi Krakowfkiéy obywa
- 53: telowi Krakowfkiému/ w Sándomierfkiéy/ Sándomierfkié=
- 54: mu/ w Wielkiéy Polfzce obywatélóm Wielkiéy Polfki: á tak we
- 55: wzyftkich ziemiách Królestwá náfzého bédziemy dáwác/ y roz=
- 56: dáwác. (marg) VACANTiae.
- 1: 2. Dobrze záfluzonem^v.
- 1: 3. Z pochwałá ludzi. w flawie dobrze záchowałem^v
- 1: Obywatélóm fpól powiatowym.
- 1: Expectátiwy. (-)
- 57: Ná które doftoiénftwá tak Duchowné iáko Swietckié
- 58: Expektátyw zápiáných żadnéy olobie nie damy ná przyfzlé czá=
- 59: fy. A takowych doftoiénftw przerezczonych tak Duchowných

strona: 71

Práwá krolew. álbo
wálnego Księgi pierwfze
o Doftoién: y vrzę.

- 1: iáko Swietckich nie mamy vmnieyfzác/ potłumiác: y ich dzier=
- 2: zaw/ czynfzow/ álbo dochodów ku nim należących przez flufzné
- 3: go vznánia Práwá nie mamy brác.(marg) 6. Potłumiác.
- 1: Brác. (-)
- 4: Rády Koronné z Szláchty máią
- 5: bydz wybieráné.
- 6: IZ Stan Rycérfki przodek ma w Koronie téy: nie ma bydz
- 7: zaden w Rádzie/ iedno z Rycérfkiégo narodu/ tak Duchowny
- 8: iáko Swietcki.(marg) Zyg. Aug. 1550. (-)
- 9: Doftoiénftwá ábo vrzędy Królestwá,
- 10: lámym obywatélóm Szlacheckié=
- 11: go rodu, nie innym máią dáwác.(marg) Z Przywil. Lódwiko. w Kofzyc. 1374, Lift 41. (-)
- 12: OBiecuiemy/ iz takowych vrzędów y doftoiénftw/ iáko fá

- 13: Woiewództwá/ Káźtelánię/ Sądy/ Podkomórfwá/ y tym
14: podobné/ które do żywotá zwykły bydź dawáné/
15: y innym któ=
16: rymkolwiek ludzióm obcym/ przychodnióm nie będziemy dá=
17: wác/ oprócz łámy m fynóm Koronnym/ y miełzkáiącym w tych
18: ziemiách/ etc.
19: To znaydziełz w Metrice Státutowéy.
20: Sześć Włafności.
21: 1. Załługá. 4. Dowćip.
22: 2. Cnotá. 5. Rozum.
23: 3. Wieku nie młodégo. 6. Osiadły rodzic.
24: Máią bydź obaczeni w tych, co bywáią ná vrzedy Ko=
25: ścielné y Senatorfkié obiéráni.
26: Gdyż tuteczni obywátele zá fwoie załlugi y cnoty nád przy
27: chodnie słuźnie máią bydź przekładáni: obiecuiemy liłtem ni=
28: nieyłzym Dignitarłtwá/ Káźtelániy/ y Vrzędów wlyłtkich
29: Królełtwá náłzého/
30: nikomu/ iedno ofobóm dobrze záłłuzonym/
31: láty/ rozumem/ y mądrościá okazálym/ y iedno tutecznym ro=
32: dákóm/ nie rozdávác: y damy Vrząd onéy ofobie/(*marg*) Káźi. w Niefzo. 1454. Liłt 92.

(-)

33: która

strona: 72

- 1: onéy ziemie będzie obywátelem: w której tákowe dołtoieńftwo
2: będzie dignitarzá álbo vrzędniká potrzebowało: y który támże
3: będzie miał dziedziczné dobrá.
4: A to dla tego: ábyłmy zámknęli
5: drógę nielubościóm y łzemrániu ludzkiému.
6: O zmyłłonych ośiadłościách.(*marg*) Zygmunt w Piotrko. 1538.
-1: Zyg. Aug. w Piotrko. 1562. (-)

- 7: KV vłtrzezeniu zmyslenia/ które przytrafią lie bydź około
8: mienia ośiádłości/ vłtawiamy ná potym/ chcąc by ták było cho
9: wano: iż doſtoieńtwa/ Stároſtwa/ y inſzé vrzędy ziemſkie nie
10: innym mogą bydź/ áni máią bydź dáné:
11: ieno tym/ którzy przed=
12: tym mieli nie zmyſłoną/ áni pod iáką bárwą/ ále iftotną á pra=
13: wdziwą dóbr dziedzicznych ośiádłość w onéy ziemi: w którém
14: Doſtoieńtwa álbo Stároſtwa przez Vrzędników fą:
15: chćali
16: mieć ſpofobny ku otrzymániu tego doſtoieńtwa przyſtęp.
17: O tychze zmyſlonych ośiádłościách.
18: GDyż o tym piérwſze Státutá doſtátecznie vczą:
19: áby ká=
20: żdy Dignitarz y vrzędnik w téy ziemi był oſiádły/ gdzie digni=
21: tárłtwa dżierzy: á iż częſtokroć tákowé wątpliwoſci lie wćczy=
22: náły/ że téż wiele ludzi ták to ciáfno rozumieli/ chcąc áby ci to
23: Dignitarze y Vrzędnicy nie w ziemi/ ále w Powiećiech bywá=
24: li ośiedli.
25: Obiáſniáiąc tedy Státutá o tym przez przodki náłzé
26: piérwéy vczynioné/ vłtawuiemy: áby káždy Dignitarz y Vrzę=
27: dnik w ſwym Woiewództwie doſkonáłą á nie zmyſłoną oſiá=
28: dłość miał: á ktemu tákową/ w którémby mógl pomieſzkiwáć.
29: A ośiádłość tákowa ma lie rozumieć w okręgu Woiewództwá
30: onégo/ nie w Powiećie. Wymuiąc z tego Ruſkie/ Mázowec=
31: kie y Ráwſkie Woiewództwá/ ktemu ziemię Wieluńſką/ podle
32: Przywileiá Kázimiérzá Krolá:
33: które przez ſwą ſzórokość wiele
34: ziem w łobie zámykáią: á tákowé ziemie ołobné ziemſkie Sę=
35: dzie/ y inné Vrzędniki w łobie máią. W tych tedy Woiewódz=
36: twách wyſzém miánowaných ták vłtawiamy:

- 37: áby káždy Vrzę=
38: dnik ziemfki/ iuz nie w Woiewództwie/ ále w onéy ziemi/ która
39: íwóy Sąd ziemfki ma/ był ośiádły. Wymuiąc z tego tylko
40: Woiewody: którzy w którýkolwiek ziemi onégo Woiewódz=
41: twá będą mieli ośiádłość/ zá dobrą y doftáteczną ma bydź
42: rozumiáná.

strona: 73

Práwá Krolew.
álbo Wálnego Księgi
pierwíze o Wolnościach.

- 1: Ieśli nieośiádłému zá iáką załugę do=
2: ftoiénstwo będzie dano, w półroku
3: niech fie o ośiádłość ftára.(*marg*) Zygmunt w Kráko: 1510. Lift 10. (-)
4: Chcąc záchowác w ftórych wftáwách íspráwiedliwość/ bę=
5: dżiemy ón Státut przywodzić ku słuźnému skutkowi: Iz któ=
6: rymkolwiek doftoiénstwá y vrzędy będziemy dáwác ziemfkié/
7: máią bydź ośiedli:
8: á ieślibychmy którému nieośiádłému zá iáką
9: znaczną załugę doftoiénstwo y vrząd dáli: tákowy będzie fie
10: powinien ftárác o ośiádłość od wzięcia vrzędu w półroku/
11: pod ítráceniém doftoiénstwá y vrzędu.
12: A tym/ którzy ná ten
13: czás są nie ośiedli/ doftoiénstwá y vrzędy dżierząc/ ieśli od te=
14: go czásu do półroká nie vczynią fie ośiádłemi/ doftoiénstwo y
15: vrząd iemu weźmiemy.
16: Ale dżierzáwy nieośiádłym wolno dáwác, iedno rodakóm
17: Szlách: 1562. Stá. 20. list 14. Iełcze dokładnieyśza Confti
18: tucia o zmyflonéy ośiádłości ieft 1563. Stá. II. lift 20.b.
19: Kędyby przemiefzkycwác mógl: á nie zmyfloná: á któ=
20: réyby nie w ten czás doftał, gdy Vrząd wákuie álbo

- 21: Dignitárstwo: Ale przedtym ośiádłą: á nie nowo zápi=
22: íaná. Támże y procefs przeciw takim ołtrzeyfzy:
23: INDIGENATVS
24: Doftoienftwá tego rodzáiu Polfkié=
25: go ludzióm máią bydz dawáné: iná=
26: czéy obránego niema nikt słuchác.(*marg*) Rády Koronne 1503. Lišt III. (–)
27: ZA iednoftáynym Pánów Duchownych y Swietckich/ y
28: Pořów Ziemfkich/ ná tym Séymie Piotrkowfkim zebránych/
29: pořpolitym řkazániém: od řtárého Státutu nie odřtěpując/ v=
30: řtáwiono ieft:
31: iż Doftoienftwá y wrzędý ziemfkié przez Króla
32: Iego M. tylko obywatelóm Ziem/ óśiádłym/ godnym má=
33: ią bydz dawáné. A iefli będzie ináčéy vczyniono/ to niémá
34: bydz chowano:
35: áni temu/ którému tákowe Doftoienftwo y V=
36: rząd przeciwko przerzeczonéy Vřtáwie będzie dan/ niema bydz
37: dopuřczono vzywánié tákowego Doftoienftwá y Wrzędu/ áni

strona: 74

- 1: iemu ma bydz czynioné iákie pořřuźeńftwo.
2: A o Królu Ieg^o
3: M. ták czyniacému niema bydz ináčéy rozumiano: iedno iż
4: przeciwko przyřiędze řwéy/ krzywde vczynił Przywileiowi po=
5: řpolitému.
6: Tákowyz drugi Státut.
7: ZAdnému nápotym ná wieczné czáfy Cudzořiemcowi/ iá=
8: kich Zamków ábo Doftoienftw nie damy/ áni potomkowie ná=
9: řzy nie dádzą.(*marg*) Zygmunt w Piotrko. 1538. (–)
10: A którybykolwiek przeciwko ninieyřzéy vřtáwie
11: iáki Vřząd álbo Doftoienftwá trzymał/ y nápomniony niepu=
12: řcił: dobrá iego máią bydz do řkárbu obróconé/ á řam ma bydz

- 13: beze czći.
- 14: Tákowyz Trzeći.
- 15: Ponieważ ieštefmy Królem Polfkim/ zamków/ áni dźier=
16: żaw żadnych zwiérżać fie niehcemy/ iedno Polakóm fzláchec=
17: kiégo narodu ośiádłym: á to wedle Przywileiu *Lódwikoweg*^o.
- 18: Pan Herbórt włafnie wykłáda: ((tekst łącz.))
- 19: P. BATOROWIE.
- 20: Pánowie Batorowie iáko fą przyięći pro indigenis Regni
21: Poloniae pátrż w Metrice Tit. Indigenatus, nietylko
22: żeby Polak, nietylko ośiádły, nie tylko genealogia no
23: bilis, ále żeby był contribulis fspółpowiátowy obywatél
24: fzláchćic.
- 25: Tit. Dignit. Sta. I. ver. 4. Item, tit tenże 9.
26: ver. 3. A to fie rozumie y o dignitates powiátowych, że
27: máią bydź ośiedli, 155. Tit. Dignit. fta. 7. w Lácińfkim.
- 28: Indigenatus pánów Bekiefzów
29: Władyfławá y Gábriela.
- 30: MAiąc przed oczymá mężné y dofyc dźiélne poślugi PP.
31: Bekiefzów ná expedycyách woiennych téy R.P. przez nie poka=
32: zálé: gdyż ieden pan Gábryel zá przodká náfżégo w fzturmie ná
33: murzéch mieyśckich Pfkowfkich w Mośkwie/ w żiemi nieprzy=
34: iácielfkiéy/
35: z wielką fławą fwą zdrowie położył/ á drugi pan
36: Kálper w téyże żiemi nieprzyácielfkiéy/ tákże ná potrzebie przod
37: ká náfżégo woienney/ pracámi woienney ftrapiony/ rychło po=
38: tym vmárł:
39: którym R.P. oddawiać wdźięczność/ ták Ko=

Prawą krolew.
álbo wálnego Księgi
pierwíze o Wolnościách.

- 1: roná/ iáko y W.X. Litewłkié zá indigeny fwé przyięli.
- 2: Chcąc
- 3: potomki ich páná Władýfláwá y Gábryelá Bekiefzá/ do náfzény
- 4: y R.P. poślugi ochotnieyfszé vczynić/ zá przyczyną Połłów ziem
- 5: fkich/ y rádą PP. Rad náfzých oboygá narodu/ onym iáko fili
- 6: is ((tekst łącz.))
- 7: ((tekst łącz.))
- 8: oycá y ftryiá wysłzény pomięnio=
- 9: nych przodków fwych/ ták w Koronie/ iáko téz y w W.X. Li=
- 10: tewłkim/ ((tekst łącz.))
- 11: mo=
- 12: cą tego Séymu dáiąc im pozwalamy.
- 13: Z tą iednák oftrogą/ á=
- 14: by ci prerzeczeni obá PP. Władýflaw y Gábryel/ Bekiefzowie/
- 15: iuramentum fidelitatis, nam/ y Koronie/ także y W.X. Litew=
- 16: fkiému vczynili.
- 17: Iákóz iuż ieden z nich Władýflaw/ który w
- 18: Koronie/ y w W.X. Litewłkim indigenatum przyiáwłzy/ y pre=
- 19: fens będąc ná Séymie/ nam y Koronie/ y W.X. Litew=
- 20: fkiému przyięgę oddał.
- 21: A pan Gabryel młodzy/ który w Ko=
- 22: ronie y w W.X. Ltewłkim indigenatum przyiáł/ ná przyśłzym
- 23: Séymie tákąż przyięgę vczynić będzie powinien.
- 24: Indigenatus Pánów Wołofkich.
- 25: DLa wáżnych przyczyn zá zgodną intercefsyą PP. Rad/
- 26: Lukafzá Stroycá/ y Ieremia Mogiłę narodu Wołofkiého/ lu=
- 27: dzie w oyczyźnie ich znácznie vrodzoné/ y ná zacnych vrzędziéch

- 28: w pánstwie tám tym będącé/
29: zá pozwoleniem włzech ftanów
30: y Połłów ziemkich/ zá lzláchćice y obywátele Korony téy przy=
31: muiemy. Condicye onym w przywileiu ich opifáné do wypeł=
32: nienia wcale záchowuiąc/ oddawfzy piérwéy powinny przyfię=
33: gę nam/ y Koronie náfzey. (*marg*) Zygmunt w Piotrk. 1593. Lišt 14. (–)
34: VACANCIAE.
35: Doftoienftwá y Wákáncię ná począt=
36: ku Séymu máią bydz rozdawané o=
37: śiádłym w onych powieciéch. (*marg*) Zygmunt w Piotrk. 1543. ftátut 12. w łácin. (–)
38: ABy fpráwy ziemkíe nie były zániedbáné/ nápotym będziem
39: winni tákowé Vrzędy y Doftoieńftwá ná początku Séymu/

strona: 76

- 1: piérwéy niż fie Séym generálny pocznie/ do tego godnością
2: fpołobnym ośiádłym rodákóm onéy ziemie/ według Przywi=
3: leiów y Státutów rozdawác.
4: Iełcze o Wákánciach.
5: Wákáncię włzelákie nadáléy pułroká/ potym iáko fie która
6: otworzy/ rozdawané bydź máią: Iednák któréby immediaté
7: przed Séymem przypádły/ máią bydź nadáléy w tydzién po po=
8: częćiu Séymu rozdáné.
9: Czego Połłowie ná Séymie popié=
10: ráć máią.
11: INCOMPATIBILIA.
12: Woiewodá y Káłztelan nie ma bydz
13: ná Stároftwo ftáwión wyiáwłzy
14: Stároftę Krákowskiégo. (*marg*) Zygm. III. 1588 Lišt 40. (–)
15: GDyż káždému vrzędowi fą náznáczoné pewné fpráwy: o=
16: biecuiey w żadnych ziemiách króleftwá náfzého Woiewodę
17: áni Káłztelaná ná Stároftwo nie wládzác: wyiáwłzy Stá=

- 18: roftę Krákwofkiégo.
- 19: Tákowyfz potym.
- 20: PRzy rozdawániu Doftoiéńftw y Vrzędów/ ná potym
- 21: Státuty Polfkie bédziem chowác koronné: iże Dignitarzów
- 22: ná Stároftwo onych mieyfc nie bédziem ftánowić/ á zwłáfczá
- 23: iże práwámi koronnémi opátrzone iéft/
- 24: áby żaden Káfcztelan
- 25: áni Woiewodá onéy żiemie/ w którey fądy fądzone bywáią/ ftá=
- 26: roftwá nie trzymał.(*marg*) Kázi. III. w Niefzo. y w Opok. 1454. Lift 92.
- 1: Zygmunt w Piotrko. 1538
- 1: Zyg. Aug. w Piot. 1562. (-)
- 27: A przetóz któryżkolwiekby fie ważył co
- 28: wżiąć przeciwo téy ordináciiey y ftáremu koronnému poftá=
- 29: nowieniu: gdzieby táki był nápomniony ná Séymie Generál=
- 30: nym/ álbo téż ná féymiku powiátowym/ á ón by tákowego Di=
- 31: gnitárftwá álbo Vrzędu refignowác zániedbał/
- 32: tákowy fa=
- 33: mym vczynkiem ftawa fie bezecnym/ rć.
- 34: Podobná temu Vftáwá.
- 35: GDyż káżdé Dignitárftwo/ ktemu y Vrząd żiemfki ofobné

strona: 77

Práwá krolew. álbo
wálnego Księgi pierw.
o rozdawániu Vrzę.

- 1: powinowáctwo/ podle piérwfczych Státutów w fobie má:
- 2: zá pilnym żądániém Polfów koronnych vftáwuiemy/ przechyláiąc
- 3: fie do Státutów piérwéy o tym wydánych: że żaden Woie=
- 4: wodá áni Káfcztelan Stároftą áni Vrzędnikiem żiemfkim bydź
- 5: niemoże w iednym Woiewództwie:
- 6: okromia Stároftwá á

- 7: Woiewódtwá y Káosztelániiey Kráowfkiey: które podle da=
8: wnieyfzych Státutów fpołu ftać może. Ale káždy inny wrząd
9: źiemfki z ftároftwem téż y z Kráowfkim fpołu ftać niemoże/
10: wyiáwfy teraznieyfzého pośseforá.
11: Doftoienftwá które nie mogą
12: wefpół ftać.
13: KÁosztelan ieden Burgrábią zamku Kráowfkiego bydź nie
14: może. Gdyż ná woynie Káosztelaná káždého bytności dla fprá=
15: wowánia ludźi ieft potrzebá:
16: Burgrábiá zásię ná zamku Krá=
17: kowfkim obecnie bydź powinien. Z tych tedy przyczyn/ y ná
18: ten czás káždy Káosztelan Burgrábftwo puścić będzie powi=
19: nien exnunc:
20: y ná potym Burgrabftw Káosztelanóm dawác nie
21: będziemy/ gdyż to oboie ftać wefpólek niemoże.(*marg*) Zygmunt Auguft w Piotrk. 1562.
(-)
22: Iełcze o dwoygu fądowym Stároftwie.
23: GDyż ieft rzecz flufzna/ áby káždy ná iednym Vrzędzie prze=
24: ftał: áby tym pilniey powinności oného Vrzędu wykonywał:
25: vftáwuiemy/ áby żaden dwoygá ftároftwá fądowego dźierzec
26: niemógł.
27: A iefliby kto był nálezión/ któryby niebacząc nic ná
28: tę vftáwę Koronná/ śmiał v nas tákowe ftároftwá vprościć/
29: tedy tákiemu máią bydź bona confifzkowáné:
30: á ktemu pozwá=
31: ny od kogózkolwiek bądź do któregózkolwiek fądu ábo wrzędu/
32: winy dwie ście grzywien przepada.(*marg*) Zygmunt Auguft w Piotr. 1562. (-)
33: Którą winę ná piérw=
34: fzym roku iáko ná závitym/ nie odchodząc od fądu odłóżyć bę=
35: dźie ftronie powinien: y tákowe ftároftwá támże in infanti pu

36: ścić ma: exceptis modernis possessoribus, którzy do żywota ita=

37: roftwá oboie trzymáć máią.

38: O ípólności Vrzędów Koronnych

39: z Dignitárftwy.

strona: 78

1: IZ prošili Pošłowie ziemscy/ áby Márzalek y Podškárbi

2: Koronny przy vrzędziéch fwych Dignitarftw nie trzymáli/(*marg*) Zyg. Aug. w Piotrko.
1565. (-)

3: po=

4: nieważ że z tychże vrzędów fwych/ y mieyfce y Wotum w Rá=

5: dzie náłzény máią/ y zázwdy mieć mogą/ á niemogá zás dwoy=

6: gá mieyfca w Rádzie zásiádác.

7: Ná ten czás želmy té Vrzędy

8: ná początku pánowania náłzého wefpólek z Doštoieńftwy zá=

9: ftáli: y pámięć ielt/ że y zá niebofczyká Króla Zygmunta Oycá

10: y innych przodków náłzych/ tákże téż wefpólek té vrzędy z Di=

11: gnitárftwami bywały:

12: tedy pošełsory ich teráznieyfszé przy do

13: ftoieńftwách zoftáwiamy. A wšzákże iż zwłáfczá czáfu pošpo=

14: litého rułzenia ná woynę ošobné przy ošobie náłzény vrzędów ko=

15: ronnych/ á ošobné téż Dignitarftw/ gdzie indzie ná fwych miey

16: fcach powinowáctwo y špráwá bydź muši:

17: przeto po zelźciu

18: teráznieyfszych oššełsorów/ nie mamy tych vrzędów żadnému

19: Dignitarzowi dáwác.

20: Mnieyfszé Incompatibilia.(*marg*) Zygmunt Augušt w Wárfzá. 1563 w Conftit. Lift 22. (-)

21: Káždy vrząd ma šwé špráwy: y nie máią dáléy dzierzeć Šę=

22: dźiowie Ziemscy y Piárzowie Ziemscy, Grodzkich šą=

23: dów albo piárftw wefpólek z ziemškimi.

24: Item, Duchowna ošobá Piárzem ziemškim bydź nie może.

- 25: Item żaden Piłarz y podpifek v tego ładu, v którego sie
- 26: dži, niemoże kaur żadnych fprawować. Aug. 1550. Sta. 33. y 34.(*marg*) Zyg. Aug. Piotrk.
1565 Lift 58. (–) MERITA NAGRODA.
- 27: A Ten Séym przyfzły/ ma fie począc od exequuciiéy tych rze
- 28: czy które fie ná terážnieyfzym Séymie nie dokonály wedle Con=
- 29: ftituciiéy:
- 30: á te gdy fie dokona/ mamy z pány Rádámi Koron=
- 31: némi y z Pořły ziemfkiémi náležć obyczay/ iákoby ludzie dobrze
- 32: zářłuzeni Rzeczypořpolitéy/ zapłátę cnotliwych pořług řwoich
- 33: mieli/ á potym czwartą część ná obronę Rzeczypořpolitéy od=
- 34: łožć bęđziem powinni.
- 35: Tákiz drugi.
- 36: A Támže též mamy náležć obyczay z pány Rádámi nářzemi/
- 37: iákoby ludzie dobrze zářłuzeni Rzeczypořpolitéy/ zapłátę cno=
- 38: tliwych zařług mieli/ wedle Conřtituciiéy Wářřawfkiéy.

strona: 79

Práwá krolew.
álbo wálnego Křięgi
pierwřze o nagrodách.

- 1: Tákiz trzeci.
- 2: A Támže ná Séymie Piotrkowfkim Koronnym bliřko przy
- 3: řłym obyczay náležć bęđziemy powinni/ wedle Conřtituciy
- 4: piérwřzych: áby pocźciwie zářłuzeni Rzeczypořpolitéy ludzie/
- 5: nagrodę řłuzb řwych przyřtoyną mieli.
- 6: Ieřce tákiz.
- 7: NÁydówánié obyczáiu/ którymby pocźciwie zářłuzeni lu=
- 8: dźie nagrodę przyřtoyną řłuzbóm řwym mieli/ záchowáné było
- 9: do Séymu tego Conřtituciami przeřřłémi/ do których przyřtá=
- 10: wáięć/ y widząc rzecz byđź potrzebnią y przyřtoyną/ náyduie=
- 11: my:

- 12: Iż zaśluzonym ludzióm Rzeczypośpolitáy/ Dośtoieńftwy/
13: Vrzędy/ Dożywočia ná dobrách náfzych/ kádukiem/ y niefłuże=
14: niem woyny/ przypádlémi dobry/ y innémi wfzytkimi zaplátá=
15: mi/
16: wedle zdánia y woléy náfzény/ którémby práwá nie obrażáiąc/
17: wieczną zá łobą pámiéc y poczcíwá sławę niofły/ były fłuźby
18: nágradzáné.
19: Minutiora bona vbogim páchołkóm
20: w Inflantciéch pro meritis
21: aequaliter.
22: INfzéz zamki y dobrá/ okróm wyszéz omięnionych zam=
23: ków/ máią téż bydź Inflantóm zaśluzonym/ do dzierzáwy po=
24: dawáné: á minutiora bona páchołkóm chudym zaśluzonym/
25: Pólkiégo/ Litéwkiégo/ y Inflatckiégo narodów in vfumfru=
26: ctum aduitalem, dawáné aequaliter.
27: Item, w Koronie minutiora bona wolno dáć było 156. fta. 2.
28: Z trzech części wolno Królowi
29: nágrádzác.
30: A Iefliż my pośeśorowi którému dóbr fwoich łáfkę iáką
31: vczynić chćieć będziemy: tedy to z fwych trzech części vczynić
32: będziem mogli. (*margin*) Zyg. Augu. w Lublin. 1566. Liřt 70.
-1: Tenże. w Piotr. 1567. Liřt 73.
-1: Zyg. III. w Wárfzá. 1589. Liřt 9.
-1: Zyg. Augu. w Piotrko. 1562. ftátut 14. verfus 3. Liřt 13. (-)
33: Zá zařlugi zacné praerogátiwá.
34: A Ieflibychmy którému nieośiádlému zá iáką znaczną zařlu=
35: gę dośtoieńftwo y vrząd dáli/ tákowy będzie fie powinien ftá=
36: ráć o ośiádłość od wzięcia vrzędu w pułroku/ pod ftráceniem
37: dośtoieńftwá y vrzędu.
38: Máieřtat Królewřki w ten czás moc

- 39: bierze, gdy zá zaślugi godné brá=
40: wia poddánym oddáie.(*marg*) Zygmunt w Kráko. 1510. Lift 10.
-1: Ian Olbr. w Przywil. Lift 91. (-)
41: W Ten czás łczęśliwé pánowanié Królewkié/ nietylko moc
42: bierze/ ále iákoby perły nád nim fie łńnieią: gdy zá wierné y ży=
43: czliwe zaślugi/ dla ofzláchceniá królewskiéy ofoby/ przyłtoyné
44: nagrody swoim wiernym poddánym oddáie.
45: ((w. 13-17 tekst łąc.))
46: Niegodni wiele máią, á godni záś máło,
47: Czym pokóy półpolity domá nie iest cáło.
48: Chudémi włzędzie zátkác, ich prace, roboty:
49: Więc téż łłufznéy zapłáty, zwykły niemieć cnoty.
50: Iefcze: OFFICIA Y DOSTO=
51: IENSTWA.
52: Przyczyny, czemu vrzędý w Pol=
53: łcze nie amouibiles.(*marg*) Zygmunt w Piotrko. 1538. (-)(*marg*) Alexánder w Rádóm.
1505. Lift 119. (-)
54: IZ Dołtoieniów y Vrzędów po Séymie blifko przefłłym/
55: wedle łtárégo zwyczáiu przez nas podáných niegodzi fie nam
56: brác/ y od tych/ którym łá dáné/ oddalác y brác: boby tákowé
57: ofób zacnych rułzenié z mieysc/ imięniu ich przyniołło nieiákíe
58: zelżenié:
59: y byłoby wnétrznéy nienawiści y rołterku niemálé zá=

strona: 81

Práwá krolew. ábo
wálnego Księgi pierwłze
o rozdawá. dołtoien.

- 1: palenié. A ták ná przyłzłe czáfy gdy té mieyscá będą wáko=
2: wác/ wedle łtátutów Królestwá náłzég^o będziemy ie podawác.
3: Vrzędów áni przyczyniác áni

- 4: vmnieyŹać.
- 5: VRzędów y DoŹtoynoŹci/ áni ich przyczyniáć/ áni ich v=
- 6: mnieyŹać nie bédziemy: iedno té które Źą w Práwie opiáné y
- 7: poŹtánowioné.
- 8: DiŹcipliná ná przelępcé.
- 9: PRzećiwko wŹelákim officia dźierzący/ przeciwo tym
- 10: ConŹtitucióm: A przetóŹ vŹtáwiamy/ żeby licentia byŹá pow=
- 11: Źciągnioná młodych ludzi/ y innych/ áby w káždych powiećiech
- 12: žiem koronnych StároŹtowie/ Vrzędnicy/ y Dignitarze mieyŹc
- 13: byli oŹiedli:
- 14: których liŹtámi náŹzemi obiecuiemy náwiédzáć/
- 15: áby vrzędóm Źwoim doŹyć czynili: á ieŹliby po trzy kroć ná=
- 16: wiedzeni/ álbo obeŹláni/ nie Źtárali Źie áby vrzędóm Źwym do=
- 17: Źyć czynili/
- 18: tedy od onych Vrzędów y doŹtoieńŹtw máią bydź
- 19: oddaleni: á iuŹ łámą rzeczą iŹtotnie priwowáni Źą. A tákże
- 20: máią bydź vpómnieni/ áni oŹiádlémi byli/ á iŹby częŹćiey oné
- 21: mieyŹcá náwiédzáli/ kędy vrzędy y doŹtoienŹtwá máią.
- 22: O ALIENACIACH
- 23: przednich XII.
- 24: PIATY ARTYKVL
- 25: PIERWSZEY POWINNOSCI
- 26: Krolewskiej.
- 27: Dobrá RzeczypoŹpolitéy do kupy zgromádzáć,
- 28: y záŹ onémi Źczodrze y opátrznie rękámi
- 29: goŹpodárfkimi wedle Praw Źzáfowáć.
- 30: BONORVM REGAL.
- 31: ALIENACIAE.
- 32: Skárby niech Król zbiéra, dla Źczodro=
- 33: bliwoŹci ku RzeczypoŹpolitéy.(*marg*) Káži. 3. LiŹt 76.

- 1: Kázimi. 3. Lift 76. (-)
- 34: ACz z powinności Królewkiéy fczodrobliwości/ ku wżyt=
35: kich poddanych pożytku y rozmnożeniu/ okiem opátrowania
36: mamy pilność czynić:
37: wżákże ku rozmnożeniu fkárbów y po=
38: żytku królestwá náfżego tym fkłonniefzy bydź mamy: z których
39: królestwá y poddanych náfżych pożytków/ moglibyfmy słuźnie
40: opátrowania czynić.
41: WIECZNOSCI.
42: I. Alienatio.
43: ALe iż Koroná królestwá przereczoného przez tákowe fuc=
44: cefsię mogłaby ktorymkolwiek fpořobem bydź rozdzieloná/ y
45: rozerwána/ y którymkolwiek fpořobem zgwałcona: przeto o=
46: biecuiemy
47: dobrym słowem pod przyśięgá náfżá/ tę Koronę kró
48: lestwá Polfkiégo záfżdy/ cáłá/ zdrowá/ y nieumniefzoná zá=
49: chowác: y żadnych ziem álbo cześci od niéy nie oddalác/
50: áni v=

strona: 83

Práwá Krolew.
álbo Wálnego Księgi
pierwfe o Alienáciách.

- 1: mniefzác: ále onę rozmnażác y iéy dořtawác. iákóz ná Koro=
2: náciiéy náfżey ieftefmy y byliemy náfżemi lifty obowiężáni.
3: Niechay pieniądze tráci. który ie
4: dał ná ziemie główné, w których
5: fá Stárořtwá.
6: GDyż dobrá y dźierzawy řtołu náfżego Królewfiégo nie
7: tylko dla ořoby náfżey/ ále y dla obrony y záchowánia Króle=
8: řtwá wżyřtkiégo/ od pocżátku fá pořánowioné:

- 9: obiecuiemy
- 10: iż nie będzim záfawiać w pieniądze zamków y ziem piérw=
- 11: lzych/ w których Stároftwá łą. A ieſliby od nas kto tákowé
- 12: ziemie álbo zamki ták w záfawie wzięł/ pieniądze przezeń dá=
- 13: né tym fámym niech tráci.
- 14: Dobrá Królewſkié w potrzebie Rze=
- 15: czypoſpolitéy, iedno ná Séymie
- 16: Wálnym máią bydz zápiſowáné, á
- 17: to tylko ná wydzierzenie: á iná=
- 18: czéy kto czyniąc, cześć y pienią=
- 19: dze trácić ma.
- 20: IZ z dóbr Stolice Królewſkiéy ſtan królewſki zwykł ofo=
- 21: bné miec opátrenie:(*marg*) Káži. III. w Nieſzo. 1454 Liſt 93.
- 1: Alexánder w Piotrko. 1504. Liſt 114. (-)
- 22: á gdyby tego niebyło/ tedy ſtan Królew=
- 23: ſki muſiałby bydz podéymowan pomocámi, któreby wſzytkich
- 24: doległy: á ták wiele potrzeb w Króleſtwie noſić ſie przydawa:
- 25: że téz y poſpolitými pomocámi niepodobieńſtwo doſyćby im v=
- 26: czynić.
- 27: A ták opátrując ſtan Królewſki/ y potrzeby przypadá
- 28: iące/ á żeby zá czáfem mogły bydz wyſwobodzone wſzytki do=
- 29: brá ſtołu Królewſkiégo/ wſtáwiono ieſt/ y przez máyeſtat Kró=
- 30: lewſki ma bydz wtwiárdzono:
- 31: iż dobrá Królewſkié/ gdy będą
- 32: wykupioné/ álbo którymkolwiek obyczáiem przypadná ná Kró=
- 33: lá Iego M. iuz wiécéy niemáią bydz záfawiané/ áni dárowá=
- 34: né przez Máyeſtat Królewſki:
- 35: chybá żeby ná wálnym Séymie
- 36: ná potrzebę Rzeczypoſpolitéy Pánowie Rádni zwolili záfá=
- 37: wić/ dárować/ álbo zápiſać

38: Dla tego Król Ieg^o M. żadné=

strona: 84

1: mu nápotym do summ piérwzych ná dobrách królewskich nic

2: przypifác nie ma: á iesliby przydał sie bydź zapis/ tedy y to ná

3: Séymie Wálnym z zezwoleniém Senátorów koronnych bydź ma.

4: A choćeby y ták było/ tedy iednák Dekret wiecznym czá

5: lóm służący wyzedł ták: iż nikomu żadnych dóbr sfołu Kró=

6: lewskiego nie ma Máieftat królewski zápisác/ przez obowiázku

7: wydźierzenie.

8: A któryby przeciwko temu Státutowi pienia=

9: dze ná dobrá królewskie dał/ ták tráci y cześć/ y pieniądze/ któ=

10: ré ma zápisáné.(*marg*) Zygmunt Augúst w Piotr. 1562. (–)

11: O Státucie Króla Alexándra.

12: Státut Króla Alexándra Stryiá náłzého ták ij wykłádác

13: y rozumieć náyduiemy/ iáko słowá tego Státutu samé w so=

14: bie brzmią/ y obmawiáią: y w mocy sówéy ij zostáwuiemy.

15: A

16: ták wzytkié po tym to státucie dániny/ dárowizny wieczné/

17: feuda álbo lenna, téz y przedánia náłzé y przodków náłzych: tákze

18: téz funduszé y nádánia wzyftkich Duchowieństw iákózkolwiek

19: zápisáné/ máią bydź y sá tym Státutem kálowáné/

20: á wniwecz

21: obróconé: iáko té/ które sá Práwu pópolitému przeciwné ná=

22: leżioné/ y ofádzoné/ we wzyftkich páństwach y księztwách

23: do Koróny należących/ ták w Księztwie y ziemiách Pruftkich/

24: iáko Zatorftkim y Oświęcimftkim Księztwie:

25: gdyż té Księztwá

26: pod iedną pieczęcią y laską koronną sá. Tákowé wzytkié i=

27: mioná dáné/ infeudowáné y przedáné w ziemiách wyszýy omie

28: mionych/ przypadáią w ręce náłzé y Rzeczypópolitéy:

- 29: ołtáwu=
- 30: iąc w mocy feuda y lenna Książąt Prułkiégo y Pomorzkich: z
- 31: którými prze potrzebę y dobre połpolité/ zá zwoleniém łtanów
- 32: Koronnych/ té lenna vczynioné y nádáné łą zdawná.
- 33: Co łie
- 34: tknie Woiewództwá Mázoweckiégo/ to nie podpada pod exe=
- 35: quuciá Státutu Alexándrowégo/ áż do dánia y vprzywileio=
- 36: wánia Státutów y wolności ich/ zá pánowánia łwiétéy pá=
- 37: miéci Króla Zygmuntá Oycá náłżégo:
- 38: zá którégó pánowánia
- 39: do korony per łucelšionem przypádły: czego datá ich Státu=
- 40: tu łżérzéy łwiádczy/ y obmawia.
- 41: Alexándrowym.(*marg*) Zygmunt Augułt w Wárlz. 1563. (–)
- 42: AZe náołtátek ná Státut Króla Alexándrá Stryiá náłżé=
- 43: go/ De bonis Regalibus, Łifty tákże włzyłtki z wielkálmy pilno

strona: 85

Práwá krolew.
álbo wálnego Kłięgi
pierwłze o Alienáciách.

- 1: łciá z Rádámi Koronnými/ y z Połły łziemłkimi rewidowáli:
- 2: á z ołobná ná káždy/ rády ich łłucháli/ y łkazánia przy włzech czy=
- 3: nili/ nie łolguiąc łtanóm ładnym ze włzech pańłtw koronnych/
- 4: ná káždé dárowizny/ lenná/ załtáwy/ dożywočia/ łrimárki/ y
- 5: fundułzé/ po Alexándrze:
- 6: włzyłtki té wynáláskiem y decláráciá
- 7: Sémyu przełżłégo/ y ktemu zá rádą Senatorów koronnych/ y
- 8: Połłów łziemłkich odpráwuiąc/ dobrze łie łiftóm przypátruiąc/
- 9: Dekretálmy czynili/ y z łálki Bożéy dokonáli.
- 10: łákóž iuż włzy=
- 11: łtki mocą vchwały połpolitéy Sémyu przełżłégo Piotrkow=

- 12: łkiego/ y terażnieyżęgo Wárfzáwłkiego/ z zwolenia Pánów
- 13: Rad koronnych/ y Połłów ziemłkich vtwiérdzamy w zupełnéy
- 14: mocy/ wárunki wólzélákie w Conftituciiéy łónłkiey opifáné oftá=
- 15: wuiąc o tych Artykuléch wysłzézéy miánowáných.
- 16: A ci wólzy=
- 17: łcy/ którzyby byli pozwáni/ vigore conftitutionis Séymu prze=
- 18: łzłęgo Piotrkowłkiego o Ewikcią/ bądź to o fummy/ bądź to
- 19: o dobrá: tedy Roku mieć nie mogą piérwéy/ áż ná Séymie
- 20: przyłzłým Koronnym: y ktoby interim ináčézéy zá Dworem nád
- 21: kim otrzymał/ irritum & inane.
- 22: Státut Alexándrów.
- 23: STátut Alexándrów o Dobrách łtolice náłzézéy królewłkiey
- 24: dekláruiąc zwalamy: áby Dżiedżictwá/ áni Lenná wieczné nie
- 25: były nigdy dawáné.(*marg*) Zygmunt Augułt w Piotrko. 1565. (-)
- 26: Załtáwy á zápiłowánié fumm ná imio=
- 27: nách łtolice náłzézéy/ gđżeby byđż mułiały/ propter grauem ne=
- 28: cełsitate Reipublicae: tedy nie ináčézéy áby były/ iedno ná Séy
- 29: mie Wálnym koronnym/ zá iednołtáynym pozwoleniém Rad
- 30: náłzých koronnych Duchowných y Swietłkich/ y Pólłów ziem
- 31: łkich/ ad extenuationem.
- 32: Y gđżeby załtáwá tákowa ad exte=
- 33: nuationem byđż mułiałá: áby to w Conftitucią onégo Séy=
- 34: mu było wpiłfano/ ná iáką potrzebę Rzeczypołpolitéy/ y iák
- 35: wielka fummá/ y ná które imioná tákowa fummá wziąc ielt po=
- 36: zwolona: ((tekst łąc.))
- 37: Zołtáwuiemy iednáłk w mocy/ y
- 38: w łzáfunku náłzým dobrá wólzýtłki ná nas/ álbo do łtolice náłzézéy
- 39: królewłkiey przypáđłé/ y które potým przypáđác bęđą prze nie
- 40: łłuzenié woyny/ Iure caduco, inłcripto, donato od kogo/ wedle
- 41: Státutu.

42: O czym Constitucya dwuletnia Piotrkowfka lzé=

43: rzéy świadczy/ Articulo, O karaniu wyftępnych.

strona: 86

1: DOZYWOCIA. II.

2: LIfty dożywotné od nas dáné/ we wftytkim wedle ich

3: brzmienia álbo opifánia przez nas będą chowáné.

4: O tychze dożywoćiach.

5: ABy téz y to iákiego zatrudnienia około dożywoć/ któréry

6: Práwu pólpolitému przeciwné nie były/ nie czyniło/ ták o tym

7: znáyduiemy:

8: iż Dożywoćie ná káždéy ftáréy fummie ieft dobré.

9: Dożywoćie oycowi z dziećmi dáné/ á chocia téz dzieci nieby=

10: łyby miánowáné exprefsé, á oyciec przed tym Séymem gdzieby

11: iuz vmárł/ á dzieci in pósfefsione zoftály:

12: tedy ieden w dożywo

13: ćiu znich/ á nie więcéy ma zoftać/ znáyduiemy/ bo nie ma bydź

14: rozumiano zá expectatiue áni folide.(*marg*) Zygmunt 1538.

-1: Zygmunt August 1562. (-)

15: Dożywoćie bráćiey dáná bądź dwiemá/ bądź więcéy/ gdzie

16: káždy pro fuo intereffe vżywa go/ to ieft rozdzielną álbo niero=

17: zdzielną máiętnością/ iż gdy znich vmrze który/ tedy oni dru=

18: dzy iuz nie w dożywoćia fuceduią/ tylko w fummę/

19: ták iż oná

20: część vmárłego ieft ná fkupie/ chocia w tym to ták exprefsé nie

21: ftoi/ NIE IEST SOLIDVM, ANI EXPECTATIVA: á iefli niemáfz

22: fummy na tákim imieniu/ tedy tákże ma bydź rozumiano.

23: Dożywoćie oycowi z fynem dáné/ gdzie więc fynowi pósfefsionem

24: puści przed ninieyfzym Séymem/ álbo concluzią Séy=

25: mową/ nie ieft expectatiua: exceptis fądowych mieyfć.

26: Gdyż

- 27: Státut ieft: że officia Sądowé máią bydź dawáné aetate, in=
28: telligentia bené vigentibus. A ták ná to ma bydź bączność w tá
29: kowym wftępowániu/ áby był & aetate legitimabilis. Gdyż Stá
30: tut mówi ((tekst łącz.))
31: Dożywoćie dwiemá bráćieý dáné coniunctim & feparatim,
32: gdy ieden drugiemu tego choćia exnunc wftępuie/ álbo przed
33: concluźią tego Séymu/ nie ieft folidum áni expectatiua.(*marg*) Zyg. Aug. w Lublinie.
1566. (-)
34: Dożywoćie mężowi z żoná dáné/ á iednoby z nich vmárło ál=
35: bo vmrze: tedy fuperftes w dożywoćiu zoftawa.
36: Dobrá náfze Królewkié/ dáné komu do pewnégo czáfu zámie
37: rzonego/ niemáią bydź dłużej trzymáné/ tylko ad vitam vnus
38: perfonae exnunc poftidentis.
39: O Dożywoćiach ná dobrá Królewkié.
40: A Dożywoćia niemáią bydź dawáné ná dobrá ftołu Kró=

strona: 87

Práwá Krolew. álbo
Wálnego Księgi pier. o
Dożywoćiach y Lennach.

- 1: lewkiégo należącé/
2: gdzieby ftaré fummy były ná dobrách ná=
3: fzych Królewkich: iedno ktoby chćiał vpuścić nam **prynamniéy** [!]
4: czwartá część fummy głównéy zápiśanéy ftaréy: w którój oné
5: dobrá dzierzáné były/ álbo dzierzéc fie miály.
6: A wřákże wřyft=
7: kié inné Dożywoćia/ według Conftituciy piérwfzych zoftáwác
8: y dáwác fie máią.
9: O Dożywoćiach ná ftráconych
10: fummach.
11: GDzieby téz kto máiąc piérwéy Dożywoćie ná dobrách kto

- 12: rychkolwiek náleznych/ potym wieczność łobie otrzymał ná nié/
13: któraby mu przez tę Exekucyą wpásć musiałá/ tedy przy doży=
14: woćiu zołtác káždy ma. (*marg*) Augušt w Piotrk. 1562. (–)
15: LENNA FEVDA. III.
16: Stephan K. obiecuię wieczności nie
17: poczytác zá Lenné. (*marg*) Zygmunt Augušt w Piotrk. 1567. Lišt 74.
-1: łtatut 18 w conłtit. (–)
18: TAKże obiecuiemy/ iż wykłádów nie przepuścimy/ áni wy=
19: wodów żadnych z Práwá obcégo/ áni dániny z Przodków ná=
20: łzych dóbr práwem dziedzicznym nádanych/ miály byđż zá Len=
21: ná poczytáné: tylko ná którychby łtało miánowicie/ że łą nádá=
22: né Iure feudali.
23: Kráie Podolłkié y Rułkié.
24: Z Podolłkiégo y Rułkiégo częścí Woiewódtw Połłowie
25: opowiedáli: Iż Tátárowie y Wołochowie/ wiele dzierzaw w
26: onych kráiach popułtołzyli:
27: prołząc/ áby ci w których łie to poł=
28: łełsiach łtało/ nie byli powinni do oddawánia częścí czwartéy
29: ná ten czás: ktemu/ iż tám w tych kráiach łą niektóre mieyłcá/
30: ná których iełliby inłżégo opátrzenia wiecznościóm álbo Len=
31: nym nie mogli mieć/ trudnoby ołiádác mieli/ zkądby Rzeczy=
32: połpolitéy żaden pożytek niebył iedno łzkodá/ gdyby tám té miey
33: łcá pułtyniámi miály zołtác.
34: A ták zá rádą Pánów Rad ná
35: łzych/ y pozwoleniém Połłów Ziemłkich/ zdáło łie w rzeczy obo=
36: iéy wysłżéy opilánéy/ ták połtápić: áby z tego Séymu ieden z

strona: 88

- 1: Wielkiéy Połłki/ á drugi z Máłéy przez nas y Rády nálezé/ byli
2: obráni Rewizorowie.
3: iákóz obráni łą z Máłéy Połłki/ Vrodzo=

- 4: ny Mikołay Ligezǎ z Bobrkǎ ZǎwichoŃki/ Biécki y Zydǎczow=
5: Ńki Stǎroftǎ: ǎ z Wielkiéy PolŃki/ Vrodzony Andrżéy IłowŃki
6: WiŃki/ Kǎłztelani.
7: A ċi Rewizorowie przed Séymem bliŃko
8: przyŃlżłym tǎm ziǎchawŃzy/ ǎby to popalenié oglǎdǎli/ y przy by=
9: tnoŃci Stǎroft onych mieyŃc/ przypǎtrzywŃzy Ńie mieyŃcom y v=
10: roczyŃkóm/
11: któré ná tych tǎm niebeŃpiecznych mieyŃcǎch Lenny/
12: WiecznoŃciǎmi/ ǎlbo téż do iǎkiego niemǎłégo czǎfu zǎsiǎdǎc=
13: by miǎły/ nam y wŃytkim Stanóm Koronnym ná przyŃlżłym
14: Séymie o tym wŃytkim żeby oznaymili/
15: y doŃtǎtecznǎ Ńprǎwé
16: dǎli: żebyŃmy my/ zǎ rǎdǎ Rad nǎlżych y pozwoleniém PoŃłów
17: ZiemŃkich/ tǎk w tym poŃtǎpili/ iǎkoby byŃo nalepiéy y nauży=
18: teczniéy RzeczypoŃpolitéy.
19: A co Ńie tycze oddawǎnia czwartéy
20: czéŃci z podwysŃzenia Arend/ y oddǎnia piǎtéy czéŃci z Doży=
21: wóć goŃych/ tedy ċi tylko bédǎ wolni/ którzy Ńzkody od Tǎtar y
22: Wołochów podięli/ in Anno 1566. & Anno 1567.
23: A to do drugié=
24: go bliŃko przyŃlżłégo Séymu: y bédǎ ċi poŃzkodzeni té Ńzkody Ńwo
25: ie pokǎzǎć powinni przed Rewizory wysŃzéy opiŃǎnemi/ żeby téż
26: zǎŃ Rewizorowie o tym nam y wŃytkim Stanóm Koronnym
27: ná przyŃlżłym Séymie doŃtǎtecznǎ Ńprǎwé dǎć mogli.
28: Feudǎ w Ziemi RuŃkiéy y
29: PodolŃkiéy.
30: ZA proŃbǎ PoŃłów ziem RuŃkich y PodolŃkich/ y zǎ pozwo
31: leniém wŃzech Stanów Koronnych/ wŃtǎwiamy y pozwǎla=
32: my/
33: że Prǎwǎ Lenné Exequuciiéy podległé/ niemǎǎ bydź ro=
<http://rcin.org.pl>

- 34: zumiáné/ iedno od Státutu Króla Alexándra/ Anni 1504.(*marg*) Stephan w Kráko. 1576.
Liřt 163. w confiti. Zyg. trzeci 1588. Liřt 51. (–)
- 35: Po Státucie Alexándrowym, wřzyřtkié Lenná káfowař
- 36: August Exequucią, Confıt: 1562.
- 37: Zámknienie przelřlych Státutów.
- 38: FEudá Ziem Rufkich y Podolřkich przed Státutem Ale=
39: xándrowym nádáné/
40: y Conřtituciami króla Stephaná w dzie
41: dźictwá obróconé/ nie máią bydź iuź więćey in controuerřiam
42: quamius przywodzoné/ choćby kto tákiemi dobry przez confen=
43: řu nářzego diřponowař/ álbo ich téz kto przez zapis dořtař.

strona: 89

Práwá krolew.
álbo wálnego Křięgi
pierwřze o Arendách.

- 1: Wiecznořcią dáné dobrá przed Alexándrem, zá Lenná
2: niéma Król poczytác. Steph. 1573. Liřt 148.
3: ARENDY IIII.
4: O Arendach dożywotnych, y do=
5: zywořciach gořych, ábo de Plano.(*marg*) Zyg. Aug. w Piotrko. 1567. (–)
6: PAnowie Rády niechcąc řie wdác w dřugié tu interpretá=
7: cię Legum, iedno z vprzýmey chuci á miřóřci řwéy řzukaiąc áby
8: byřo wychowánié řtanu nářzego Królewřkiego/ y obroná Rze=
9: czypořpolitéy:
10: przyzwalaią dobrowolnie ná podwysřzenie A=
11: rend/ Stárořtw/ y Dzierzaw nařzych/ ořtáiąc mocnie przy Do=
12: zywořciach nádanych: które z řpólného niedawného zwolenia
13: Rad y Pořřów máią bydź mocno dźierzáné:
14: y które téz dożywo
15: ćia Arend/ do żywotá káždému **trymác [!]** mamy. A wřzákze któ=

- 16: rzy chcą ná liczbie zoftác/ to im będzie wolno. Co fie tycze go=
17: légo dożywočia/ ná których fumm nie było/ ábo y teraz niemálfz/
18: álbo bywfzy vpádly:
19: tákie téz máią mocno zoftác ad vitam ad
20: praefens poſidentis, tym obyczáiem: áby téz nieco poftąpili do
21: ſkárbu náſzého/ iáko y ci którzy Arend podwyszyli/ á to przy
22: Rewizyiéy nowéy.
23: Tákowaz Vítawá.
24: ARendy dożywočné/ dożywočia golé/ y podwyszenie árend/
25: z których poſeſsorowie według Conſtituciy przeſzłych/ nieco
26: poftąpić byli powinni/ ták declárujemy:
27: Iż piąta część docho=
28: dów wſzelákich/ według Inwentarzów Rewizorſkich/ ma byđz
29: z gołych dożywoć. A co fie tycze Arend podwyszenia:
30: tedy A=
31: rendę oddawſzy ſpełná do ſkárbu/ oſtátek co zoftanie docho=
32: dów przy Stároſcie/ wedle Rewizorów/ którzy byli y nápo=
33: tym będą/ piątą część do ſkárbu náſzého dáwać máią: á to ma
34: byđz rozumiano zá podwyszenie Arend:
35: y dżiac fie to ma pod
36: winą w Conſtituciiéy Lubelſkiéy opiłaná/ náyduiac iż té wſzy=
37: tki afficit Conſtituciia Lubelſka/ którzykolwiek tu ná tym Séy=
38: mie nie oddádzą czwartéy części/ nieco z dożywoć gołych/ y
39: podwyszenia Arend:
40: ponieważ że tu ieſt to podwyszenie A=
41: rend/ y nieco z dożywoć gołych miánowané y declárowané: y

strona: 90

- 1: tu iuż ma byđz oddawané wedle Conſtituciiéy Séymów prze=
2: ſzłych.
3: Formularz Arend potocznych niżej znaydziefz, tit. In=

- 4: ſcriptiones. A w Łácińſkim tytuł tenże, Sta. 8.
- 5: FRYMARKI. V.
- 6: O rewidowaniu frymárków.(*marg*) Zyg. Aug. w Piotrko. 1562.
- 1: Zyg. Aug. w Wárſzá. 1563. (-)
- 7: FRymárki wſzytkié/ któreby były z ſzkodą Rzeczypoſpolitéy/
8: máią ſie náząd cofnąć: boby tákowe Frymárki były z niepożytko=
9: kiem Rzeczypoſpolitéy. Ale iż tákowe frymárki/ któreby były
10: bez ſzkody/ y owſzem z pożytkiem Rzeczypoſpolitéy/ nie mogą
11: tu byđż rozeznáne:
12: dla tego wſtawuiemy/ áby teraz vigore Con
13: uentus były deputowane w káżdéy ziemi pewné oſoby/ które że=
14: by oglądáły y popisáły wielkość y dobroć tych imiów/ które y
15: królowi dano/ y król dał:
16: A tákowe ſpifki áby były ná przyſzły
17: Séym znieſioné: á tám dopiéro z tákowych ſpifków łatwiéy
18: ſie rozeznác y rozſądzić bęđzie mogło/ ná których Rzeczypoſpoli=
19: ta mieyſcach byłáby wſzkodzoná:
20: á dopiéro tákowe wſzkodze=
21: nia Rzeczypoſpolitéy/ w tych frymárkach máią byđż rozſądzo=
22: né. A nápotym kiedybyfmy z ſwéy ſtrony/ álbo téz kto inny z
23: ſwéy ſtrony frymárku iákiego z imięniem náſzym potrzebowa=
24: li/
25: tedy piérwéy máią byđż Rewizorowie z Séymu wyſłáni/ á
26: potym zá ich doſtáteczną ſprawą y opifániém pożytków przyle=
27: głóſci rć. ná Séymie Wálnym omnium ordinum conſenſu koń
28: czyć ſie máią.
29: Téż to przykádáiąc/ gdyż téż to vim frymárków ſapit, ieſliby
30: kto zá otrzymániem wiecznym dániny/ nam iáką wieſ puſcił/
31: álbo ſummę ſtárą/ któraby ſie przed Státutem oſtác mogła:
32: á okazał to iádnými documenty/ żeſmy tákowá wieſ/ ná który

- 33: dobrá á łtára łumma byłá/ od niego przyięli: choćby téz to in
- 34: Priulegio donationis nie było expreffum:
- 35: tedy/ gdy to będzie o=
- 36: kazano iálnie/ powinni będziemy zásię onému téz wieś/ y z tąz
- 37: łumną wrócić: gdyż iego donácyá przed právem poľpolitym
- 38: zołtác łie nie mogłá/ á cognitio tego ná Séymie bydz ma.
- 39: O tychze frymárkach.
- 40: FRymárki włyżtkié/ cíz Rewizorowie rewidowác máią:

strona: 91

Práwá krolew.
álbo wálnego Księgi
pierwżze o Frimárkach.

- 1: czego y Stárořtowie/ álbo ich Podřtárořćiówie łpólem z in=
- 2: némi doźrzedc máią.
- 3: O wpifániu frymárków do ksiąg.
- 4: FRymárki dóbr náłżych z kimżekolwiek vczynioné/ wedle o=
- 5: pifánia Conřtituciy czynioné y pozwoloné bydz máią:(*marg*) Zyg. Aug. w Lublin. 1569.
- (-)
- 6: które ná
- 7: Séymie de confenfu omnium ordinum, gdy ápprowáné bę=
- 8: dą/ w Aktá Séymowé/ ktoré tu ná tym Séymie vczynić róľka=
- 9: záľifmy/ wpifané bydz máią:(*marg*) Zygm. III. 1589. Liřt 39.
- 1: 1565. Liřt 48. Zyg. Aug. w Conřti. (-)
- 10: których Akt księgi iedné przy Kán
- 11: celláriiéy náłżey/ á drugié przy tym łkárbie/ y Deputáciéch czwar
- 12: téy częřći wysłżey opifanéy chowáné/ y ná Seym przez nie przy=
- 13: wożoné bydz máią.
- 14: A ktemu ten káždy/ z którym łie frymárk
- 15: sřtanie/ ná pierwżze łądy ziemłkié po Séymie/ liřt ten łwóy fry=
- 16: márkowy tám publikowác/ y od ładu ziemłkiégo woźnégo ad

- 17: intromittendum ma wzięć.
- 18: Wszakże które sie ná przeszłych féy=
- 19: miech fkończyły/ mocy záchowywamy y zoftawiamy.
- 20: Kauzy frymárków dóbr królewskich
- 21: w Wielkim X. Litewskim.
- 22: ZAmiány y frymárki/ któreby od przodków naszých weşły w
- 23: domy szlacheckie wiecznością/ iesliby o té dobrá kto pozywał/ y
- 24: právem dziedzicznym v poşesorsów tego dochodzić chciał/
- 25: tedy şprawy takie şami şadzić mamy w Litwie.
- 26: A każdy vřząd
- 27: takowá şprawę do nas odşyłać winien będzie.
- 28: Bona litigioşa iáko zá dobrá królew=
- 29: şkie frymárkiem vdaia.
- 30: CO sie tycze rzeczy nam dáných/ álbo zápisáných/ które iuż şa
- 31: przed tym dáné álbo zápisáné/
- 32: maia şwą drogę wedle Confti=
- 33: tuciiy Piotrkowskiy. Ale któreby potym zápisowané álbo
- 34: dárowané bydz miały/ osoby naszey niewolić w tym niechce=
- 35: my. Wolno nam będzie bona non litigioşa przyimowác/ y o
- 36: nie czynić ná Séymie Právem przyştoynym.
- 37: O frymárkach które nie były rewí=
- 38: dowané przez deputowané Rewí=
- 39: zory z Séymu.(*marg*) Zyg. Aug. w Piotrko. 1567. Liřt 73 w Conftit. Zyg. Aug. w Piotrko. 1562. Liřt 10. w Conftit. tit. Testamen. (-)
- 40: FRymárki żadné/ któreby nie były rewí=
- 41: towané Rewízory z Séymu/ y potym nie byłyby ná Séymiech
- 42: Koronnych ápprowané/ nie będą żadney ważnoşci:
- 43: iákóż
- 44: frymárku Blizánowskiy Thykádłowa/ rć. wşi od Stáro=
- 45: ştwá Kálifkiy zá wşi w Mázowşu/ który iáko przedtym nie

- 46: był/ y Rewizya lie około niego żadna nie działá/ ták go též áp=
47: prowobác nie możemy/ ánic chcemy.
48: NADANIA, FVNDACIĘ. VI.
49: Státutem Królá Alexándrá wśzyftkié
50: fundufze, nádania Duchowien=
51: Itwu, Ią kálsowáné.(*marg*) Dla vmnieyżenia słuźby woienney, Testámentem zákázuie
wieczności oddawác/ ále Królowi królewczynę może. (-)
52: A Ták wśzyftki potym to Státucie Dániny/ Dárowizny
53: wieczné/ Feudá álbo Lenná/ též y przedánia náłzé/ y przodków
54: náłzych. Tákże též Fundufze y Nádania wśzyftkich Ducho=
55: wieńftw iákóžkolwiek zápiśáné/
56: máią bydź y Ią tym Státutem
57: kálsowáné á wniwecz obróconé/ iáko té/ które Ią práwu pośpo=
58: litému przeciwné náležioné y ofádzóné we wśzytkich páńftwách
59: y księztwách do korony należących/
60: ták w księztwie y ziemiách
61: Prufkich/ iáko Zatorfkim y Oświecimfkim księztwie.
62: Temuś podobny: iednákze do
63: przyślęgo Séymu Exequucya
64: tego iest odložona.(*marg*) Zyg. Aug. w Wárfzá. 1563. (-)
65: IEdnák káždy pośfeffor bonorum Regalium, zá Iwym Prá=
66: wem bądź to dárowizną/ zaftawą/ lennem/ dożywoćiem/ rć.
67: á tákże Iżpitálné/ kollegiáckie/ klaźtorné/ y inIzé nádania po A=
68: lexándrze/ w Ipokoinym vzywaniu oftác lie máią
69: (nie incluđu=
70: iác w to dóbr y Itáróftw náłzych wolnych/ któreby wákowály:

strona: 93

Práwá krolew. ábo wálnego

Księgi pierwśze o Fundáciách.

1: bo tym Iżáfowác wolno wedle Práwá nam iest)

- 2: áże do przyślzłé
- 3: go Séymu Koronného/ ná którym my Exequucyą doftátecz=
- 4: ną/ ták Artykułóm w Conftituciiéy łónłkiéy opifánym/ iáko y
- 5: innému wŷytkiému/
- 6: cokolwiek nam Státutów koronnych/ y
- 7: Przywileiów pólpolitych pokazano będzie/ vczynić fie obowie=
- 8: zuiemy. Ani drzewiéy pólsefsiiéy brác w imioná/ ná tym Sey
- 9: mie pófádzoné/ y Rewizyą tą declárowáné/ y przez Rewizory
- 10: inwentowáné mamy:
- 11: áż piérwéy ná tym to bliłko przyślzłym
- 12: Séymie doftáteczną Exequucyą wysłzéy opifáną vczynimy/ á
- 13: generaliter wŷytko ze zwoleniem wŷytkiégo Séymu conclu=
- 14: duiemy:
- 15: gdyżelmy nie in parte ále in toto Exequucyą czynić
- 16: zówždy pownni.
- 17: Tész fundáciie y frymárki po Ale=
- 18: xándrze mocą Séymu Piotrkow=
- 19: łkiégo y tego Wárlzáwłkiégo po=
- 20: wtóré káłfuią.
- 21: LEnná/ Zaftáwy/ Dożywočia/ Frymárki y Fundufze po A=
- 22: lexándrze/ wŷytki té wynáłfkiem y Declárácią Séymu prze=
- 23: łzłégo/ y ktemu zá rádą Senatorów koronnych/ y Połłów ziem=
- 24: łkich odpráwuiąc/ dobrze fie liftóm przypátruiąc/ Decretáłmy=
- 25: czynili/
- 26: y z łálki Bożéy dokonáli. Iákóz iuz wŷytki mocą vch=
- 27: wały pólpolitáy Séymu przełzłégo Piotrkowłkiégo/ y terá=
- 28: zniéyłzégo Wárlzáwłkiégo zwolenia pánów Rad Koronnych/ y
- 29: Połłów ziemłkich/
- 30: vtwiárdzamy w zupełnéy mocy wárunki
- 31: wŷzelákie w Conftituciiéy łónłkiéy opifáné ołtáwuiać.

- 32: Fundácia nowa 10. marcas w Lublinie ná kościół S.
- 33: Stániłławá 1589. fol. 41. (*marg*) Zyg. Aug. w Piotrko. 1563. Lišt 18. w Confti.
- 1: Zyg. Aug. w Piotrko. 1562. (-)
- 34: DANINY, Y DONACIE. VII.
- 35: Dániny po Státucie Alexándrowym,
- 36: y oładzeniu ftórych lištów.
- 37: Item/ Oštrzegáiąc áby żaden w téy Exequuciiéy nád łłu=
- 38: łżność obciążón nie był/ wftáwiamy: iż iešliby kto nád dáninę

strona: 94

- 1: od nas álbo téż od Oycá náłżégo/ po Státucie Króla Alexán=
- 2: drá štryjá náłżégo otrzymána/ nálażł iákié štaré lišty:
- 3: którými li=
- 4: šty móglby to iáśnie pokázác/ że tákowe dobrá były nie náłże:
- 5: tedy tákowa wątpliwość ma byđż łądzóná ná Séymie Wál=
- 6: nym.
- 7: A iešliby to było ná Séymie tym to náležiono/ iż táko=
- 8: wé dobrá były od nás dáné/ á nienależály štołu náłżému króle=
- 9: wfkiému/ álbo téż w iákich šummách/ álbo przeżyłkach téż były
- 10: przez przodki náłże komu odięté:
- 11: tedy tákowe dobrá podle nála=
- 12: zku Séymowégo z Rádami Koronnými będziem powinni te=
- 13: mu/ komu będzié należało wrócić/ á onégo przy nich záchowác. (*marg*) Zyg. Aug. w Piotrko. 1565.
- 1: Zyg. Aug. w Lublin. 1566. (-)
- 14: Item, Iešliby téż przez nas/ álbo przez przodki náłże komu
- 15: były dobrá confilcowáné/ á potym tákowe dobrá były przez nas
- 16: álbo téż przodki náłże zášię wróconé/
- 17: álbo dáné piérwšzym poł=
- 18: šešsoróm/ álbo potomštwu ich: tákowe dániny máią zoštác cá=
- 19: łé á nie nárušzóné: áni Exequuciiéy podłéc máią; y téż tákowe

- 20: dobrá ná lálce nálezý záváze závály.
- 21: Ktemu: Iefliby kto okazał/ że mu przeciwko práwu od nas
- 22: álbo od przodków nálezých dobrá iego dziedziczné wzięté byly y
- 23: fą:
- 24: tedy przy Rewiziiéy liftów/ gdy to legitime od tegóz okaza=
- 25: no będzie przez lift iego y Munimenta, że to iego włańność/
- 26: nullo iure wzięta: o tákové dobrá będziemy powinni ná Séy=
- 27: mie Wálnym vznánié vczynić przy Rewiziiéy iego Práwa.
- 28: Drugi o tymze.
- 29: OKoło fądzenia ftórych liftów/ któreby kto miał ná imioná
- 30: przez nas álbo przodki nálezé/ nullo iure wzięté: to odkładamy
- 31: do drugiégo blińko przyfzłego Séymu Koronného/ in eodem
- 32: vigore,
- 33: iáko tu teraz ná ten Séym z przefzłego Séymu Wárfzá=
- 34: wńkiego odłożono było. A tákze téz y co gnia około 11 liftów
- 35: Swidrygała/ Lwá/ y innych ksiąząt:
- 36: około których liftów ná
- 37: przefzłym Séymie Wárfzáwńkim przy Rewiziiéy nieiáka różni=
- 38: cá byłá/ y tu fie ná ten Séym odłożyła/ do drugiégo blińko przy=
- 39: fzłego Séymu Koronného odkładamy.
- 40: Lifty Lwá, Swidrygała.
- 41: A w dálnym téyze Conftituciiéy przegładaniu/ o fądzeniu
- 42: ftórych liftów Lwá/ Swidrygała/ y innych ksiąząt/ których
- 43: cognicia ná ten Séym byłá odłożoná/ ták cum Ordinibus Re=

strona: 95

Práwa krolew.
albo wálnego Księgi
pierwíze o Donácyách.

- 1: gni náležíłmy:
- 2: Iż kózkolwiek zá lifty témi iefť in poffefsione

- 3: bonorum quorumcunque, przy niéy ma bydź zachowan perpe=
4: tue & in aeuum, iuxta tenorem earundem literarum.
5: O dárowaniu imiów szlachcie ná
6: wojnie bez przywileiu.
7: TYm Státutem fkázuiemy ná wieki bydź chowano/ iż dá=
8: rowania ftale y mocnie máią ftać/ choćby téz Przywiléy ná nié
9: nie był dan:
10: gdy tylko śmiercią onégo który dárował/ álbo któ
11: rému dar sie sftal/ to było potwierdzono/ á zwłóczá tym/ któ=
12: rzy známi álbo z nászemi potomki mężnie ná wojnie woiuiąc
13: byli zábići: tákowe dárowania niech wieczną moc máią.
14: SąDZENIE ftórych listów, Iesliby kto mógl pokázác iáinie, że
15: tákowe dobrá były nie Królewskie, 1562. Sta. 21. ver. 1.
16: ZATAIENIE listów chcąc vléc, poštěpek do Powiátów odsyła,
17: 1563. Sta. 18. á w Polkim Sta. 1566. list 48. Sta. 2.
18: Do Séymu przyfzłego odkłáda rewidowánié ftórych listów,
19: 1562. 52. 24.
20: Dobrá królewskie rozdávác, íze Królóm Polkim ręká iuz íest
21: záwárta: tedy gdzieby były záwiedzioné, Dzierzawcę, á Dzier=
22: zawcá Ewiktorá: w Polkim 1562. List 9. fta. 2.
23: O dáninach Kniázia Rożyńskiego, Taránowskiego, Chodkie=
24: wiczóm z Swifłości, Czápli Máximowi, Połotyńskiemu, Niemie=
25: rze, Fárenfbekowi, y innym: w Metrice. 1581. fol. 221. Confti=
26: tuciiéy o tym trzebá szukác: bo tu tym zátrudniác niechcielímy,
27: Nimietatem sie ftrzegąc. (*marg*) Kázimie. Wielki. w Wifli. 1368. List 38. (-)
28: MINVTIORA BONA, wolno było przed Alexándrem od ftáro=
29: ftwá oderwác y dáć, 1562. fta. 2. ver. 3.
30: INCORPORACIĘ, Krofnu Wóytoftwo,
31: Lublinowi,
32: Lęczycy,

- 33: Włchowéy,
34: Srzedzie, 1589. fta. 150.
35: O ZASTĘPCY, potym iáko ręká Królóm Polłkim závártá,
36: 1562. fta. 9.
37: CONFISZKOWANE DOBRA, 1562. fta. 21.
38: WZIĘTE nullo iure, 1562. fta. 21.

strona: 96

- 1: KADVKI Y WAKANCIAE. VIII.
2: Dobrá ná Królá przypadájące.
3: DObrá włzelákie/ któręby ná nas przypádły/ abo prze niełtu=
4: żenię woyny/ ábo iure caduco, ábo dániną/ ábo zápińániém iá=
5: kim/ ábo iákimkolwiek inłzym przypadkiem wedle Práwá po=
6: łpolitęgo:
7: tákowe dobrá będzie nam y potomkóm náłzym wol=
8: no łzáfowác y dawác wedle wolęý náłzęý: á włzákże tylko Po=
9: lákóm/ á łtanu łzlácheckięgo/ dla nieumnieýłzenia łłżby wo=
10: iennęý.
11: NVLLO IVRE. IX.
12: Nullo iure wzięté dobrá.
13: Czyniác téż dofyć Conłtutuciięý przefłłęgo Séymu/ o łą=
14: dzęniu łtárych łłtów/ gdy nam okázowáli poddáni náłzy/ iż
15: któręmu dobrá iego włáfné dziedźicznę/ nullo iure były wzięté:
16: pilnołmy tego z Rádámi náłzęmi przy Połłéch Ziemiłkich prze=
17: łłuchywáli: y ku łpráwiedliwołci łie przychyláiąc/ onęłmy im
18: przyłdźili.(*marg*) Zyg. Aug. w Piotrko. 1562.
-1: Zyg. Aug. w Wárfzá. 1563. (-)
19: Iakóz tego z dobrołci łwęý páńłkięý/ włzem áż do
20: Séymu przyłłłęgo Koronnęgo pozwáłamy: áby káždy ktoby
21: ieno miáł łie częgo łłłżnie vpomináć/ nam ná Séymie przed
22: Rewizormi témi okázáł dowodnym łwiádectwem:

- 23: iż mu to/
24: czego fie vpomina/ nullo iure wzięto: nacz Przywileie vkázác
25: ma/ iákóz ie iuż infzy przed námi vkázowáli: á my vznánié prá=
26: wá tákiego káždého/ y rozłádek fprawiedliwy ná Séymie przy=
27: fzlým Koronnym vczynić mamy.
28: A gdy nam to od niego doftá
29: tecznie pokazano będzie/ że nullo iure fą mu dobrá iego wziętę:
30: wrócić mu ie powinni będziemy, A ktoby tego potrzebował/
31: ma oznaymić Rewizoróm: á oni ku temu ziáchác máią.
32: Item, 1562. fta.21
33: Item, 1565. w Polkim ftát. list 48. fta. 3.
34: Item, 1581. fta. 6.
35: Támże dokláda, że Królo. bez Pręfcriptiy
36: vfprawiedl.

strona: 97

Práwá krolew. álbo
wálnego Księgi pier. o
Expect. Iurg. Wyku.

- 1: EXPECTATYWY. X.
2: Expektátywy, Iurapatronatus, y Soli=
3: dá kálowano.
4: A Iż wiele ieft nádano zá Króla Ieg^o M. świętęty pámieći
5: Oycá náfzého/ y zá nas téz iuż Expectátiwy/ które fą przeciw
6: Práwu poľpolitému:
7: zá profbámi Poľłów koronnych/ y rádá
8: Rad náfzych wlfzytki Expectátiwy/ które fą zá Iego Krolew=
9: fkięy M. Oycá náfzého/ y zá nas téz którymkolwiek fpoľobem
10: dáné przeciw práwu poľpolitému:
11: ták téz y Solidá/ albo fpol=
12: né dzierzenia/ do tego y Iurapatronatus/ które fobie księza ná pe

- 13: wné oľoby wypráwuia/ ikáziliľmy y zepľowáli/ ták iż żadnéy
- 14: mocy mieć ne máia:
- 15: á my ich téz áni potomkowie náľzy dawác
- 16: nikomu nie máia. Wľzákóz dożywočia y consenfy wľzytki po=
- 17: dle Státutu w mocy zoľtáwiamy/ które Práwu poľpolitému
- 18: nie ľá przeciwné.
- 19: ((tekst ľac.)) List 55.
- 20: IVRGELTY. XI.
- 21: VKazáli nam Poľľowie Ziemľcy opátrzenie od Rzeczypo=
- 22: ľpolitéy ľtoľu náľzégó/ y innych potrzeb Koronnych/ y náľzych/
- 23: z dóbr y dochodów wľzytkich/ które ľkárbowi náľzému należą.
- 24: Lecz iż ten ľkarb/ dobrá y prowentá onerámi y iurgelty ľá ści=
- 25: śnione: przetóz onych ná przyľzľym piérwľzym Séymie cogni=
- 26: cyá mamy vczynić/ z ľtany Koronnémi do Séymu należácémi/
- 27: gdzie káždy pro cognitione tego ma ľie ľtáwić peremptorie z
- 28: práwem ľwym bez pozwu:
- 29: wľzákże póki tá cognicia nie dóy=
- 30: dzie/ niehcemy derogowác Práwu niczyiemu.(*marg*) Zyg. Aug. w Piotrko. 1550 Liť 3.
w Conľti. Zyg. III. w Wárlzá. 1589. Liť 17. w Conľti. (–)
- 31: Iurgeltów ná Soli Bydgoľkiégó ľkľádu, żadnému nie da=
- 32: wác, á iefli ľá dáné, káľuia. 1576.
- 33: Item, o Iurgeltách cognicia. 1589.
- 34: WYKVPNA. XII.
- 35: O dobrách Króľewľkich, od Króľowéy Iéy M. wykupio=
- 36: nych, w Metrice znajdzieľ: Zygmunt w Krákwie, 1540.
- 37: Spoľób wykupienia dóbr Króľewľkich.
- 38: IZ przy wykupnie dóbr náľzych Króľewľkich/ zwykľo ľie
- 39: przydáwác: że Dzierżawcy/ z których rák bywáia dobrá wyku=
- 40: powáné/ ciężkoći y trudnoći znosić bywáia przymuľzáni:
- 41: á=

- 42: by tedy to nie bywáło/ wítáwiamy/ żeby przy wykupnie dóbr
- 43: náleznych królewskich/ bądź oné do stołu nálezého Królewskiego/
- 44: bądź téż przez kogo inného zá dozwozeniem nálezym byłyby wy=
- 45: kupówané/
- 46: nie było ná potym chowané zápowiedánié pienię=
- 47: dzy człowiekowi ośiádłému/ także y nieośiádłému/ który zásię
- 48: itáwi rękoymie.(*marg*) Zygmunt w Piotrk. 1538.
- 1: Zygmunt w Kráko. 1507. Lišt 3. (-)
- 49: Ale iesli który poddány nález powiádał/ iż z o=
- 50: nych dóbr wykupionych/ od tego który iesť wykupión/ krzyw=
- 51: dę y szkodę ma: tedy o takąową krzywdę álbo szkodę Prawem
- 52: ziemskim niech z nim czyni:
- 53: á potym ku rumowániu káždy/ z
- 54: którého rąk choć przez nas/ álbo kogo iného dobrá nález bywá=
- 55: ią wykupioné/ czás sześć niedziel wolny niechay ma:
- 56: w którym
- 57: czálie wolno będzie wykupionému wśyftki/ y káždé z ośobná
- 58: rzeczy y dobrá którękolwiek ruchomé włálné wywiéźć/ wygnáć/
- 59: y wyniéść. A takąové wykupowánié ma bydź w włálnym
- 60: Powiećie: gdy przez kogo inného/ nie przez nas bywáią wyku=
- 61: powané.
- 62: A rok pozwu ku wykupiéniu dóbr/ choć przez nas
- 63: choć przez kogo inného zá dozwozeniem nálezym bywáią wyku=
- 64: powané/ ma bydź sześć niedziel od czáfu położenia pozwu.
- 65: Przy wykupnie dóbr do skárbu kró=
- 66: lewskiego należących, iáko Lišty
- 67: máią bydz rewidowané.
- 68: Dla znieśienia wątpliwości/ y dla oddalenia sporów nie=
- 69: potrzebnych/ które mogą sie wżczynáć z różności zapisów dóbr
- 70: náleznych/ wítáwiamy:

- 71: iż gdy tákowé dobrá wykupić zechcemy/
72: máią bydz ogładané lifty zapifów: á które łufznie/ íprawiedli=
73: wie/ y wedle Práwá fą zápiáné: które téz ináčéy/ to ma bydz
74: vzano y íkazano przez nas y Rády náfzé.
75: A iefli kto táko=
76: wym vznániem y Dekretem czuły fie bydz včífnionym/ będzie
77: mu wolno to vznánié včífku fwégo przez ápellácią przynieść
78: ná Séym Wálny.

strona: 99

Práwá krolew.
álbo wálnego Księgi
pierwíze o Wykupnách.

- 1: A tákowé wykładánié ma bydz pro=
2: íté, á niewykrętné.
3: PRzywileie pófpolité y ofobliwé/ nie máią bydz wykładá=
4: niém iákim ná inné rozumienié obracáné/ iedno ná to: iáko w
5: łobie brzmią/ y ták iáko w łobie fą nápiáné/ á ináčéy nie máią
6: bydz rozumíané.
7: LIQVIDATIAE.
8: STARE SVMMY, 1565. ítá. 27. Item, ítáré fummy czwartégo do=
9: żywočia bywáią wytrzymáné, Iako, 1588. ítá. 28.
10: NOWE SVMMY, 1562. ítá. 8. Nowe fummy w X. Litewfk.
11: 1589. ítá. 83.
12: ZŁĄCZENIE ítórych fumm, y odnawianié ítórych listów, 1562.
13: ítá. 6.
14: PRZYPISANIE fumm, 1562. ítá. 7. Item, tit. Bona Regalia,
15: ítá. 14. w Lácińfkim.
16: SVMMY nábyté, ná Prufkiéy wojnie, 1562. ítá. 8
17: ZAPISOWANIA ZASTAWY, fummy zápiác mogą, y teraz bydz
18: po Exequutiíey: ále iedno ad extenuationem ítatuti aeutiterni.

- 19: Alexándrá wykład, 1562. ftá. 21.
- 20: NABYCIE pięci kroc fto tyśięcy pátrz w Metrice.
- 21: SVMMA POZWOLONA Kárchowśkiému z Siefzwieyfkiego ftár.
- 22: 1589, ftá. 94. Item, Podbielłkiému 95. Andrzejowi Wołkowi.
- 23: CONSENSVS wżytkie potwierdza, y w mocy fwey zachowywa,
- 24: które iuri communi nie fą przeciwné, 1550. ftá. 10. obiecuie
- 25: nie brónić confenfu. tit. Molend. ftá. 3. Od confenfu 15. gro=
- 26: fzy. Poena kto abscue confenfu przedáie, záftáwia.
- 27: OPRAWY KROLOWAM, Zophiiéy Królowéy 1562. ftá. 2.
- 28: weyźrzy w Metrykę.
- 29: Opráwá Królo. Bony. vide Metri.
- 30: Opráwá Królowéy Anny w Metryce.
- 31: Opráwy Królewien, máią fie dotykác y X.
- 32: Litewłkiego.
- 33: Liqidacie, 1566. ftá. 5.
- 34: SCVLTTETVS Wóyt. tit. Palat. 234.
- 35: Wżytkie królew=
- 36: fkich dóbr contrá=
- 37: kty do dwu iedno
- 38: principales contra
- 39: crus referuntur:
- 40: do Frymárków á
- 41: do Donáciy.
- 42: O tych contráctach y náturze ich difcurfy, znydziefz lib. 10. ná o=
- 43: ftátku w wykładzie ósmégo przykazania Decálogu.
- 44: ((od 1 w. do w. 27 tekst łącz.))
- 45: LVSTRATOROWIE.
- 46: Intencia Authorowá.
- 47: KROL AVGVST flawnéy pámięci, pomniác ná to, będąc bárzo
- 48: w młodych leciéch na królestwo obrány y podwysłzony, te zaś przy=

strona: 101

Prává krolew.
álbo wálnego Księgi
pierwsze o Lufráciiey

- 1: rzékł oyciec iego Zygmunt Itáry,
- 2: że miał poprzyśiádz y dofyc vczy=
- 3: nić oycowfkiéy y fwoiéy przysiédze (iáko sam świádczy w Confirmá=
- 4: ciiéy fwéy Praw) Itárał fie o to, áby to wykonał, y ku exequuti=
- 5: iéy przywiódł, ná co byl obowiázan.
- 6: A to tym Ípofobem y porząd=
- 7: kiem czynił: Wyłozywłzy y obiáśniwłzy vigore & autoritate féy=
- 8: mowégo Ítatutum aeuiternum Króla Alexándra, y obiáśniwłzy
- 9: bárzo dokłádnie té włzytki tytuły Prává wysłzéy rzędem położoné,
- 10: ná włzytkie tortuofof contractus, álbo zaloty,
- 11: którémí niektóry
- 12: zwykli byli [!] Ízpócić Státut sławny Alexándrów. Rozesłał po włzyt=
- 13: kich Woiewódtwách y Powiátach Koronnych Lufratory y ludzi
- 14: sławnych dobrze záwołáných, ktemu y vmieiętných w Íprawách ko=
- 15: ronnych:
- 16: którzy & maiora & minutiora bona Regia włzędy náwie=
- 17: dźili (obáciiwáiąc, vpátrywáiąc, y reieltruiąc) coby fie gdzie włzę=
- 18: dzie dźiało y exorbitowáło przeciwko Artykułóm y punctóm Prá=
- 19: wnym obiáfnionym z Ítróny dóbr menfae Regiae.
- 20: álbo dóbr Ítolice
- 21: królewkiéy, álbo bonorum Respub. (Bo té przezwilká wielekroć
- 22: confunduią) dopiéro włzytkim poífessoróm dubiorum vczynił rok
- 23: záwity ná Séymie, á drugich Instigatorowie pozywáli:
- 24: Támże
- 25: Przywileie, Lifty, Zapify ich vważono, y łádzono, iáko o tym łá
- 26: Conftitucię Séymu Lubelskiégo 1569, których ia tu nie kłáde: bo

- 27: to iest intencia compilera tych Praw Polkich, nie wpisowac tu
- 28: w te praktyke prawną, ieno mere leges nazwane.
- 29: A leges to są
- 30: wławnie, co zachodzą wżytkich. A przetoż wżytkie priwatne rze=
- 31: czy, iako są náraccie dlugie rei geftae, Tranfaccie, Ordinaccie, Przy=
- 32: wilele, Incorporaccie, Dyskurfy vczonych Iuristow, Anormitanow.
- 33: Item, Daniny, Libertaccie miast, y inne tym podobne, których
- 34: bylo namielzono w statur, y zatlumiono wżytek porzadek prawny.
- 35: Te wżytke rzeczy do Metryki statutowey odlylamy, iako do zwie
- 36: rzyńca iakięgo:
- 37: która na koncu Statutu bedzie przydana, tam
- 38: wżytko znaydziez.
- 39: O LVSTRACIEY.
- 40: LVtratio wżytkich dochodow Koronnych/ w piec a w
- 41: piec lat zawzdy ma bydz czyniona:(*marg*) Zyg. Aug. w Piotrko. 1562. (-)
- 42: aby za przymnozeniem po=
- 43: zytkow tez y ta czwarta czesc/ która na zolnierze dla obrony gra=
- 44: niczney dawac mamy/ takze pomnozona byla. A ieslizeby tez
- 45: za iakim przypadkiem pozytkow Koronnych vmnieyzylo sie/
- 46: aby tez w tej czwartej czesci vmnieyzenie bylo.
- 47: O Lufratorach.
- 48: LVtratory wedle Constitucii do wzzech Imion y dobr
- 49: naleznych wolnych/ nullis penitus exceptis, wedle Constitucii
- 50: deputuiemy y wylylamy.(*marg*) w Lublin 1569. (-)
- 51: O EXEKUCIEY.
- 52: ((w. 6 i w. 7- tekst lac.))
- 53: QVARTA.
- 54: BONA MENSÆ REGIÆ,
- 55: ORDINACIA DOCHODOW
- 56: totius corporis regni: na on czas

- 57: rozdział Korony.(*marg*) Zyg. Aug. w Piotrko. 1562. Liſt 12. (-)
- 58: Wſzytká piéc części Korony, t.i. iedné do
- 59: Wielkiéy Polſki, drugié do máłéy, trzecié
- 60: do Mázowſza, czwarté do Ruſi, piąté do
- 61: Prus.
- 62: Auguſt ſwiętény pámięci Król, recu=
- 63: perowawſzy dobrá królewſkié: or=
- 64: dynácią y porządzenié ich, tákié
- 65: vczynił.
- 66: PO námówieniu tych Artykułów Vniwerſałowych/ które
- 67: ſie tyczą wnątrzných ſpraw Koronnych/
- 68: ktemu zá pilnym á v=
- 69: ſilnym ſolicitowánim Poſłów ziemſkich o poſtánowieniu o=
- 70: bróny potoczney tákowéy/ któraby rok od roku ná gránicach
- 71: Koronnych dzierzána bydz miála/
- 72: tedy my z łálki náłzény królew
- 73: ſkiéy/ á z miłóſci przeciwko Rzeczypoſpolitéy pozwalamy te=
- 74: go/ áby czwarta część wſzytkich dochodów totius corporis Re=
- 75: gni, ku ſtołu náłzemu należących/ była ná obronę potoczną o=
- 76: bróconá/ tym obyczáiem:

strona: 103

Práwá krolew.

álbo wálnego Kſięgi

pierwſze o Quárćie.

- 1: że naprzód ze wſzytkich dochodów ká=
- 2: zdégo Stároſtwá/ y káždéy dzierzawy náłzény królewſkiéy/ ma
- 3: bydz odłożono ná wychowánié Stároſty álbo Dzierżawce/
- 4: wedle Rewiziiéy nowéy/ to czymby ſie mógl dobrze wychowác:
- 5: potym wſzytkié dochody máią bydz ná cztery części rozdzielo=
- 6: né: z których czwarta część ná obronę potoczną/ Rok od roku

- 7: z fkarbu nálezego będzien powinni dawać/ tak z dożywotnych
- 8: Arend/ y z dożywoć gołych/ albo de plano, iako y ze wżytkich
- 9: innych dochodów ftołu nálezego królewskiego/ nullis exceptis.
- 10: A wżakże ci którzy mają Arendy dożywotné/ y dożywoćia
- 11: gołe/ będą powinni nieco podwyższyć a poštěpic do fkarbu na
- 12: wychowanie ftołu nálezego/ tak iako fie na to dobrowolnie ze=
- 13: zwolili.
- 14: Którey czwartey części wyszney miánowaney/ mocą
- 15: vchwały Séymu ninieyżego/ na służebné obróny potoczney
- 16: poštěpuiemy iuż exnunc y na potomné czály/ łami y potomko=
- 17: wie nálezzy przeřtawac będzieny na ordinarios & extraordinarios
- 18: łumptus,
- 19: y na opráwienie zamków Koronnych/ y opátrzenie
- 20: ich ku obronie/ na trzech częścicach dochodów: opátrzywży na=
- 21: przód ze wżytkich czterech części Stárořty y Dzierżawce/ y
- 22: ich wychowanie.
- 23: A dla zgody/ y miłości między łtany/ tę czwartą część któ=
- 24: raby miałá przyřć z Arend dożywotnych/ y z gołych dożywoć/
- 25: bierzemy na łwé trzy części/ że z nich ią odpráwować mamy/
- 26: y
- 27: oddawać na służebné z fkarbu Koronnego/ tak iako fie pokaże
- 28: z Rewiziiey z tych nowych Inwentarzów/ które mają byđz na
- 29: przyřzły Séym znieřioné/ wżytkich dochodów nálezego Króle=
- 30: wskiego imienia.
- 31: A tego też/ na które zářzły Arendy dożywo=
- 32: tné/ y gołe dożywoćia/ aby iuż nigdzie indzie nikt nie pátrzył
- 33: téy czwartey części z Arend dożywotnych y dożywoćia gołe=
- 34: go/ iedno v nas w fkarbie nálezym rok podle roku/ iako y czwar
- 35: téy części dochodów ze wżyřtkiego innego imienia nálezego.
- 36: Státut Króla Alexándra w mocy zořtáwuiać de bonia men

- 37: lae Regalis vřtáwuiemy: áby Kánclérz y Podkánclérzy Koron=
38: ny nie śmieli liřtów mimo Státut ten wydawác/ ná Doná=
39: cię/ obligácię/ wendicię/ feudá/ pod vřáceniem vrřędu ad in=
40: łtigationem Nuntiorum Terreřtrium.
41: Szerłzé obiáńnienié téy Ordynáci=
42: iéy, iáko łie máią rozumieć té pięć
43: częřći.
44: O Koło opátrzenia Stárořtów y Dźierźáwiec/ które odkład
45: czwartéy częřći vřředźić miáło/ náyduiemy zá rádą Senatu
46: Koronnégo/ y pozwoleniem Połłów źiemłkich:
47: iż ze wřzytkich
48: prowentów przez Rewizory/ którzy byly y nápotym będą/ re=
49: widowánych y łźácowánych/ ma byđź napřzód odłáczona pią=
50: ta częřć/ która źeby do trzech częřći náłzych przyłáczoná byłá.
51: A my łámi źebyłmy Stárořty y Dźierźawce opátrowali/ we=
52: dle tego iáko gđźie nálepiéy rozumieć bęđźiemy/ y iáko mieyłce
53: y vrřąd który bęđźie potrzebował/ zořtáwiáiąc łpełná czwartą
54: częřć ná obronę Rzeczypołpolitéy pozwoloną.
55: Ku temuz deklárowánié z łtróny
56: piątéy częřći z gołych dożywoć.(*marg*) Auguły w Piotr. 1567. Liřt 71. w Conřti.
-1: Tenże Támźe 1567. Liřt 72. (-)
57: ARendy dożywoťné/ dożywoćia gołé/ y podwysźzenié A=
58: rend/ z których pořseřsorowie według Conřtituciy przeřłżlych/
59: nieco pořtápić byly powinni/ ták decláruiemy: Iź piąta częřć
60: dochodów wřzeláłkich/ według Inuentarzów Rewizorłkich/
61: ma byđź z gołych dożywoć.
62: A co łie tycze Arend podwysźze=
63: nia/ tedy Arendę oddawłzy łpełná do łkárbu/ ořtátek co zořtá=
64: nie dochodów przy Stárořćie/ wedle Rewizorów którzy byly/
65: y nápotym będą/ piątą częřć do łkárbu náłźego dawác máią.

- 66: A to ma bydź rozumiano zá podwysźzenie Arend. Y dziać sie
67: to ma/ pod winą w Conftituciiéy Lubelſkiéy opifańa: náydu=
68: iac iż té wŕzytki afficit Conftitucia Lubelſka/ którzykolwiek tu
69: ná tym Séymie nie oddádzą czwartéy części/ nieco z dożywoć
70: gołych/ y podwysźzenia Arend.
71: Ponieważ że tu ieſt to pod=
72: wysźzenie Arend/ y nieco z dożywoć gołych miánowané y de=
73: clárowané/ y tu iuż ma bydź oddawané wedle Conftituciy
74: Séymów przefzłych.
75: Item, zá Stephaná Decláraciiéy o trzech częściách pátrzyć,
76: czym Pan Kánclérz állegował.

strona: 105

Práwa krolew. ábo wálnego

Kſięgi pierwŕze o Qwárćie.

- 1: Wolność od QWárty Królowéy
2: Iéy M. Anny ſtárfzéy.(*marg*) Zyg. III. w Wárfzá. 1593. Liſt 12.
-1: Port w Kieydan. Conftitu. Liſt 220. (-)
3: ZA zgodnym wŕzech ſtanów zezwoleniem/ przychyláiac ſie
4: do decláraciiéy S. pámiéci Króla Stephaná przodka náſzého/
5: ná Séymie Wálnym Wárfzáwſkim w roku 1585. zá pozwo=
6: leniem wŕzech ſtanów Koronnych vczynionéy/ onę authoritate
7: praefentis Conuentus ápprobuiemy/
8: y dobrá Iéy Kró. M. dzier
9: záwy y włoſci Biélfkiéy z leſnictwem/ y wſiámi/ folwárkámi
10: do tego należacémi: y od dwu ſet beczech owlá Kleſczelſkiégo
11: w Stároſtwie Bełzkim Iéy K.M. należacégo.
12: Item, Ty=
13: koćińkié tákże z leſnictwem Ráygrodu y Auguſtowá/ tákże
14: moſtu y młynów Wárfzáwſkich/ z czego dwoygá dzieie ſie po=
15: práwa moſtu Wárfzáwſkiégo/ oddawania quárty R.P. na=

- 16: leżący/ do żywota Iéy Kró. M. wolné czyniémy/
17: áby Iéy K.
18: M. z tych dóbr zupełné prowenty do żywota fwégo miáá. A
19: to coby ná qwártę odchodzić miáó/ áby fie do Iéy Kro. M. o=
20: bracáło/
21: y ktemu dżierzawce tych dóbr pomienionych ninieyżé
22: y zmárłé z potomstwem ich/ którzy byli od Inftigatorá náłzého
23: eo nomine quocunque modo zpozwáni/ od pozwów/ ákciy/
24: y
25: win wżelákich wolnémi perpetuo czynimy/ autoritate con=
26: uentus íftius generalis: ita tamen, iż po śmierci Iéy Król. M. z
27: tych wżyśtkich dóbr qwártá R.P. według rewiziiéy/ y piér=
28: wżéy Conftituciiéy oddawána bydź ma/ áfsecuráciiey opráwy
29: Kró. Iéy M. in dubium non vocando.
30: Inwentarz dóbr Koronnych,
31: álbo Summáriuż.
32: NAprzód latifundia Koronné ták wielkié, że téż pięć Kró=
33: leśtw ná nie przed dwiemá fty lat były fundowáné od Papieżá:
34: Hálickié, Kiiowfkié, Połockié, Inflantckié, y Polfkié.
35: Item, Kśięztwá Prufkié, Kurlándckié, Vdzielné, y innych
36: Kśiężąt Ruřkich.
37: Item, Ziemice y Powiáty wielkié, które w fwym łtanie y regi=
38: menćie zołtáwiáią.
39: Item, Brzegi morzkie, kędy Burfztyny, Lowiřká ryb morzkich
40: y inné pręrogátiwy, które w łobie zámyka Dominium maris.
41: Item, Portowé miáłtá z ich portámi y náwigáciámi:
42: iáko iest

strona: 106

- 1: Gdańfk, Elbląg, Królewiec, Rygá, Párnáwá, y té które łą w ocze=
2: kiwaniu, Rewel y Narwá. Ná których gdyby były włożoné con=

- 3: dycie, áby pewnych czáfów winni byli po kilku okrętów wedle pro=
4: porciiéy ná morze,
5: z Armatą, y Admirałem koronnym z Fráybite=
6: rámi, ku vtwiérdzeniu maris dominium Połkiego y Litewskiego:
7: byłáby rzecz wielka, y wiecznéy pámięci godna, y poniekađ podo=
8: bna Confederáciiey.
9: Anfes, siedmdzieśiát miast Niemieckich Po=
10: morzkich, zá którym porządkiem mogłáby zgołá iuż ftánać Náwi
11: gácia Mołkiewfka, y zásię wróciłyby fie do nas Sobole, y inné to=
12: wáry Mołkiewfkié,
13: które inędy niewiedziáły drógi do Fránciéy
14: Włóch, y Hiszpániiey, iedno przez Lublin: zkąd ono bywáły fła=
15: wné iármárki Lubelskié. O czym téż przemyślawał Auguśt Król,
16: kiedy ono Fráybiterowie poścináni byli: y tákże potym Król
17: Stephan.
18: Item, Intratá Ryfka wedle tránfactiiey Stephanowéy.
19: Item, Intratá Barenfis z Włóch.
20: Item, Oekonomię Málborfkie, Grodzieńskie, Sámborfkie, y
21: Rządy wielkie Krákowfkie,
22: y Sędomirzkie Stárośtwo z iego prę=
23: rogátiwámi wedle Státutu Króla Władysławá de bonis Magnae
24: procuratię: y Kázimierzá III. ná ziemię Sędomirzką, o których
25: obudwu y o Bełzie Przywileie znaydzieńz de verbo ad verbum w
26: Metryce, bo tám tego mieyfce.
27: Item, Stárośtwá fádowe których liczą w Máley Polfcze czter=
28: dzieści, oprócz dzierzaw z intratámi ich. w Wielkicy Polfcze trzy
29: dzieści: w Mázowfzu dwánaście: w Inflanćech trzydzieści. W
30: Litwie wiele ich pytay fie Oekonomiiey w láméy Litwie 1589. Gro
31: dziens, Száwle, Mohiłów, Brzeřka, Olitá.
32: Item, Góry kruzcowe. Item, Zupy Krákowfkie, y Rufkie.

- 33: Item, Clá Itaré y nowé, y wodné. Item, dochody Porádného,
34: Fum, Woále, Cifzy, etc.
35: Item, Bona mobilia, iáko Archium Regium Caza Regia,
36: Chtrifmata Regni.
37: Té wżytki rzeczy do wierności Królów fwyh Polacy, których
38: wolno iáko lud wolny obiéráiąc zléciáią, powierzáią: y ná znak te=
39: go klucze od zamków, miast, solenniter przy Koronáciiey Bur=
40: miřtrzowie im oddáią.
41: Tit. merita ná końcu. Item, lib. 2.
42: confuetudinum Regni.(*marg*) Przywileie ná Rzády Wielkié/ y ná ziemię Sędomierską
-1: Liczba Stáróftw (-)

strona: 107

Práwá krolew. ábo wálnego

Księgi pierwŝze o Quárćie.

- 1: Inwentarz dochodów Wielk. X.
2: Litewŝkiégo.
3: W Wielkim Księřtwie Litewŝkim/ Grodno ze wżytkim/
4: Száwle ze wżytki pořt deceřsum moderni pořseřforis:(*marg*) Zygm. III. w Wářřá. 1589.
Liřt 38. (-)
5: Brzếć
6: z Kobryniem ze wżytkim: Mohiłow ze wżytkim: Olitá ze
7: wżytkim: y Mytá Itaré máią bydź wolné/ áby z nich prowen=
8: ty řkárbu Wielkiégo X. Litewŝkiégo dochodźiły: woále zácho=
9: wawřzy iednák káždégo przy Práwie iego/ które tę Conřtitu=
10: cią vprzędziło.
11: O cudzoziemcach co v Gdańŝká řo=
12: bie máiętności nákupili.
13: IZ řilá ludźi z zamorza cudzoziemców do Prus řie przypro=
14: wádzilo/ kóřrzy ziemiřkich máiętności nákupili/ álbo ná tákowe
15: imioná y ná zařtáwę dawáli/ y dawáią.

- 16: A iż tákowi ludzie
- 17: przychodniowie/ nie są Nobiles Regni & terrarum coniuncta=
18: rum, Vítawiamy tę Conftitucią ninieyszą/ áby ci Zamorfczy=
19: cy y cudzoziemcy/ co máiętności ziemfkich nákupili do trzech lat
20: powinni to **poprzédzić** [!] / pod vtrácceniém tychże máiętności.
- 21: A
- 22: ktoby sie tákowy tego nápotym ważył/ zázraz in infntanti, y pie=
23: niądze y máiętność ziemfką tráćić ma do skárbu Koronného/ o
24: co forum ad infntationem cuiusuis ná Tribunal peremptorie
25: bydź ma inter officij caufas.
- 26: Wsi poślufzné.(*margin*) Zygm. III. w Wárfzá. 1589. Lift 38.
- 1: Tenże 1589 Lift 15.
- 1: Zyg. Aug. w Piotrko. 1565. Lift 65. (—)
- 27: WSi náłzé Królewkié/ y pánóm Duchownych/ y kázdych
28: innych które są ná iákichkolwiek poślugách/ á choć téz y cynfzów
29: nie płácą/ y podatków przedtym nie dawáli/ ábo téz y dzieię=
30: ćin nie płácáli/ ná ten rok iuz powinni płáćić są/
31: ták iáko infzy
32: wlyfcy wespół z dzieięćiną po grofzy **dwudzieftwu** [!]

strona: 108

- 1: SZOSTY ARTYKVL
- 2: PIERWSZEY POWINNOSCI
- 3: Krolewskiey.
- 4: Páktá Conuenta dotrzymáć, które Máie=
5: ftatowi Królewskiému zwierzóné y złé=
6: coné, których teraz zmówionych liczą
- 7: XIII.
- 8: I. Aby Król Naiáfnieyfy Zygmunt Trzeći, ná Królestwo
9: Szwedzkie sukcedował dziedzicznym právem, y iego potomek pier=
10: worodny: zá którym przypadkiem żeby mu wolno było y tám ná

- 11: czas odiechąć, zá pozwoleniem Pánów Rad Koronnych.
- 12: II. Część Inflantckiey ziemie, która iest w dzierzeniu Króla
- 13: Szwedzkiego do tych miast, Królestwu y Wielkiemu Księ. Litew=
- 14: fkiemu incorporować:
- 15: zá co Królowa Anná iści lie ná Królestwie
- 16: Neápolitańskim, Księztwie Barfkim y Różańskim Duoaná Fog=
- 17: gia ná wienie, y przywianku, y ná summách wżytkich, ná rzeczach
- 18: ruchómých y nieruchómých.
- 19: III. Classem y z woýkiem tu obrócić ku potrzebie R.P.
- 20: IIII. Appáratu dział woiennych ku dobywaniu Smoleńká,
- 21: Nowogrodá, y Pfkowá, y z kulámi dożyczyć fwym kofztem.
- 22: V. Summy pożyczanéy Auguſtowi Kró: odstępic y ſpadków.
- 23: VI. Strzelby w Kieſi ſpólną ręką odietą pozwolić.
- 24: VII. Pięć zamków ná granicy *fwyw* [!] kofztem zbudować.
- 25: VIII. Cudzoziemców zlobą nie przywozić, y odpráwić okróm
- 26: niektórym domowników.
- 27: IX. Zołnierzów ku ſtrażey zdrowia ſwego żadnych cudzoziem
- 28: ców niechowác.
- 29: X. Zołnierzóm Inflantfkim & cohorti zapláćić. Volfcianae
- 30: cohorti.
- 31: Confederáciiey złtrony rozróznionych w wierze pod przy=
- 32: sięgá dochowác.
- 33: XII. Długu Rycérztwu popláćić, którzy czáfu interregnum
- 34: kofzt podéymowáli.
- 35: XIII. Práwá, Wolności, Artykułów Henrykowych, y co do
- 36: correctury Praw y wolności należy dotrzymác y wypełnić:
- 37: A to

Prawa krolew.
albo wálnego Księgi
pierwze o Vniiey.

- 1: wżyftko zaráz skoro wysiędzie z morzá ná brzeg, ma poprzyśiądz y
- 2: potwiérdzić, okrómią Artykułu z ftrony części Inflantckiey ziemie:
- 3: w czym folgá zachowana iest do onégo czásu, áże przydzie ku pófles=
- 4: liiey przereczonégo królestwa Szwedzkiego: A tego wżyftkiego
- 5: nienárużenié dochowác, y nierozwálác, áni rofparác, áni profto
- 6: áni ná vkoś.
- 7: Tych wżyftkich Páktów spifek słowo od słowá ni=
- 8: zey w Metryce ftátutowey znaydziefz.
- 9: IEDNOSC,
- 10: POKOY, ZGODA.
- 11: ODOREM, SAPOREM, COLOREM, ET VIGOREM
- 12: DVRABILITATIS, SI INDIVISVM EST, SERVAT.
- 13: DRVGA POWINNOSC
- 14: KROLEWSKA:
- 15: Poddánych fwych do iedności zgániác, iáko
- 16: do iedney owczárnie páltérz: gdyz wśzelkie
- 17: królestwo w sobie rozdziéloné ginie.
- 18: VNIA.
- 19: Obiecuie Litewfkie Księftwo, Prufsy,
- 20: y inné rózné do iedności przywieźć.
- 21: Sprawcá pokoiu/ do iedności y do pokoiu duchá/ fwémi
- 22: ogrómnémi mándaty ná káždy czás nas wzywa.
- 23: GDyż wżyftkim rzecz iest doświádczona: iż moc fkupiona
- 24: y ziednoczona zwykłą bydz zázwdy mocnieyfa/ niź rozdzielo=
- 25: na: obiecuie pilność vczynić/ ábyfmy Wielkie Księftwo
- 26: Litewfkie/ y ziemie Prufkie/ y inné ziemie pográniczné krole=
- 27: ftwu/ do iedności przywieźć mogli:

- 28: y iáko nańnádníeý będzíe
- 29: mogło bydź/ w to vgdzác będzíemy: áby wśzytki brzemioná
- 30: ípólné nośili/ y monetę iednąką póspolícíe bráli: á zwłáfczá
- 31: gdy Séym oboim Páńftwóm przerzeczoným ku fkończeniu te=
- 32: go potánowiémy.
- 33: O iedności záchowániu y do=
- 34: dzierzeniu.
- 35: ALe iż Koroná Królestwá przerzeczonegó przez tákowe fuc=
- 36: cełsíę mogłáby którýmkoľwíek ípósobem bydź rozdzielona/ rć.
- 37: iáko wyszý w Piątým Artykule/ Lift 82. (*marg*) I. Artykuł. Władífla. y Prufcy Místrzow.
1404. Lift 132.
- 1: Zygmunt w Kráko. 1510. Lift 8.
- 1: Z przywile. Ludwiko. w Kofzyc. 1374. Lift 40.
- 1: Zygmunt w Kráko. 1539. (-)
- 38: Podobna temu Vítává.
- 39: GDyż rozmáitémi przykłády bywamy náuczeni: iż moc zie=
- 40: dnoczona/ íełt mocnieyfza/ níż rozdzielona. Co my pilnie w
- 41: vmýśle náłzym rozwažíác/ á wídzác królestwu náłzému wíet=
- 42: ízé teraz y ciężłze níż kiedy przedtým nieprzełpieczności náłégác:
- 43: ábyfmy íe tedy tym łatwiéy od nas y poddánych náłzych gardł
- 44: odpędzić mogli/ obiecuiemy pilné ftaránie vczyníc wśzelkim
- 45: ípósobem vczíiwym: áby kśięstwá náłzé Litewłkié/ Zatorłkié/
- 46: y Oświéćimłkié/
- 47: y źiemie náłzé Prufkié do tegołmy przywiedli/
- 48: (poniewáż baczą w nieprzełpieczeńftwie królestwá náłzého/ téż
- 49: íwé nieprzełpieczeńftwo bydź: á iż królestwo náłzé niemogłoby
- 50: vpaść króm vpadku onych źiem)
- 51: wśzytki íwé síły złączyli z kró=

Práwá krolew. ábo wálnego

Księgi pierwŕze o Vniiey.

- 1: leŕtwá náŕzého síłami: Iż gdyby możny iáki nieprzyáciel gwałt
- 2: nam iáki vczynić chćiał/ złączywŕzy vmyŕły/ y moc woienną w
- 3: iedno/ łacwiéybyfmy mogli onému odeprzć.
- 4: Ná on czás Ariŕtoteles kwóli fwému Alexán-
- 5: drowi Mácedonŕkiému: á teraz kwóli Alexán
- 6: drowi Królowi Polŕkiému Legiŕlator Philo=
- 7: zophuie.(*marg*) 1501. w Mielnimv Alexánder. (-)
- 8: VNiia króleŕtwá Polŕkiého y Wielkiého X. Litewŕkiého/ nie=
- 9: tylko iest pożyteczna/ ále y powinna: ábowiém Vniiey y ziedno=
- 10: czenia/ którego naipilniéy w zákładaniu Króleŕtw y Pańŕtw po=
- 11: żądáią/ przyczyną iest záfwe przywoitŕzą ieden/ á niŕeli wie=
- 12: lość.
- 13: A przetsóz on Philozoph wyłoce dowćipny/ przypátry=
- 14: ćiel y bádacz biegu náтуры/ gdy ŕie obráchował/ bádáiąc ŕie co=
- 15: by był zá nayłufzniefzy obyczay rządzenia Rzeczypoŕpolitéy/
- 16: záwołał ŕłowy y wierŕzem Homerufá Poéty Gréckiého:
- 17: KROL IEDEN, iedności rychléy dogodźi;
- 18: WIELOPANOSZA, rząd rádá roŕpłafzá.
- 19: Dáiąc znác/ że inŕŕe rzeczy łacniéy ku ziednoczeniu przywiéźć/
- 20: gdy róŕnych narodów ludźiem ieden Król pánuie:
- 21: Abowiém
- 22: tym ŕpoŕobem róŕne náćię/ y róŕne páńŕtwá/ y ŕtany róŕne we=
- 23: ŕpółek rychléy iedno poczynáią rozumieć/ y w iedno á nieroz=
- 24: dźiélne ćiało przez ŕpoienié y zlepienié iednych Praw zwykły ŕie
- 25: zchadzác y zráŕtác.
- 26: A przetóz My Alexánder Król/ rć. vni=
- 27: tatem in proportione dodźierzeć. rć.
- 28: COMPOSICIA

- 29: Między łtanem Duchownych á
- 30: Swietckich.(*marg*) II. Artykuł. Alexánder w Rádom. 1505. Liłt 117. (-)
- 31: Niezgody domowé, gorłzé nád woynę.
- 32: CHęć zá czáfu náłzégó łczęśliwégó Pánowánia zábieżec
- 33: wczás rołtérkóm y niezgodóm domowym (które gorłzé bywá=
- 34: ią niż woyny z obcym) których rołtérków niktóre znáki iuż łe
- 35: poczęły/ á to ztąd/ iż Dołtoioeńłtwá y mieyłcá/ rć.
- 36: Obiecuie Król włzytkie różnice mię=
- 37: dzy Duchownémi y Swietckieimi
- 38: pogodźic.
- 39: OBiecuie/ iáko łkoro z woienney potrzeby (zá wlpomo=
- 40: żeniém Bożym) do żiem náłzych przyda łe nam wróćic: że włzy
- 41: tkie różnice záczęte między Duchownémi y Swietckieimi ná
- 42: Séymie Wálnym všmierzemy.
- 43: Zá wolá Króla Kázimierzá, Bo=
- 44: dzántá Biłkup Krákowłki, około
- 45: dziełáci różnic, ták połtanowił
- 46: ná Séymie.
- 47: GDy były rułzone nienawiłci wielkie y różnołci między
- 48: Duchownémi y Swietckieimi ołobámi/ Pány Diocełfiiéy Krá=
- 49: kowłkiéy:
- 50: potym były wlpokoione między nimi ná Séymie
- 51: przez Króla Kázimierzá/ y ná Synodzie przez Bodzántę Bi=
- 52: łkupá Krákowłkiego ná ieden czás/ w Kráowie czwartégó
- 53: dnia Miełięcá Czérwcá/ Roku 1369. złożonym.
- 54: Przy czym
- 55: był Iárołław Gnieźnieńłki Arcybıłkup/ Bogurya rzeczony: kto
- 56: ry ná ten czás zá przyczyná onych różnołci/ zá władzú łwego
- 57: przełóżeńłtwá/ wizytowál Diocełziá Krákowłkú.
- 58: A łá po=

- 59: Itánowioné rzeczy niżéy nápiáné/ o wolności Dzieięćin/ o wy=
60: dźieraniu Dzieięćin/ o czásie wytykánia Dzieięćin/ około
61: targu/ około kupienia Dzieięćiny przez Pány/ około bránia iéy
62: z pługu/ około naymu nowiny/ y ich półtepkach/ rć.
63: około Co=
64: lumbáciiey/ około Wizytáciiey Ardziakońkiéy/ o wyprawie Du
65: chowieńtwa ná woynę/ o pozywaniu świetckich do fądu
66: Duchownég^o / o opráwie kościoła/(*marg*) Kázimierz w Niezow. 1454. List 93. List 55. (-)
67: o dzieięćinie konopnéy/ o Inter=
68: diktcie trzech dni przeltánia od słuźby božéy. około zapłaty(*marg*) Tabellionum álbo
iáwnym Piárzom. (-)
69: Po=
70: łóm/ około budowania kościołów w imieniu szlacheckim: iá=
71: ko to wżytko niżéy ielt nápiáno.

strona: 113

Práwá krolew. álbo
Wálnego Księgi pier.
o Compozyciach.

- 1: Różnicá złtrony wyzwánia z Powiá=
2: tu do Duchownégó práwá.
3: CHcąc záchowác zgodę (która ielt mátká rozmnożenia) mię
4: dzy Duchownémi y Świetckiémi olobámi/ zákázuiemy nápo=
5: tym/
6: áby świetckie oloby oboiéy płci w fądy duchowné nie w=
7: dawály sie o rzecz świetcką/ álbo o dług vczyniony/ álbo który
8: ielcze vczynion bydź ma: y żaden świetcki świetckiégó o rzecz
9: íczérze świetcką do fądu Duchownég^o niech nie śmie pozywác.
10: Różność złtrony inhibiciy.
11: CHcąc zámknąc drógę różnicóm/ które sie wielkie wczęły

- 12: między łtanem duchownym y świetckim/ złstrony liłtów záká=
13: zuiących/ które Prełáci duchowni do Práwá świetckiego da=
14: wác zwykli/ vltáwiamy:
15: áby Prełáci duchowni od tákowych
16: liłtów łpráwiedliwósci hámuujących przełtáli/ á zwłáczá w
17: łpráwách o rzeczy do łądu świetckiego przynależących. Wyiá=
18: włyzy łpráwy/ które Práwu Duchownému łá podległe:
19: w które
20: łąd źiemłki żadnym obyczáiem wdawác łie nie ma.
21: O róznicy złstrony mieyłc przed świetckimi Senatory, przy
22: boku królewłkim: czytay w Kroynice Kromerowéy.
23: Item in Annalib. pólzledzéy wydáných.
24: COMPOSICIIA druga
25: Przełtrzéga tákze rozruchu między
26: Rycérłkim łtanem, á między ple=
27: beios, áby łie díłplicantiam zábié=
28: gáło wczás. (*marg*) Ian Olbr. w Piotrko. 1496. Liłt 108.
-1: III Artykuł.
-1: Ian Olb. w Piotrko. 1496. Liłt 100. (–)
29: ABy łie co nie zdáło bydź vczynionégo z nienawiłci plebei=
30: orum, których łtan zwykl vzywác ołobnych praerogátyw y ná=
31: dánia łwego w Królestwie náłzym: dla tego ácz łynowie łzłá=
32: checcy/ zdádzą łie tákze bydź vczeniy częłtokroć vczeńłzy nád
33: prołtého łtanu łudzi/ rć.
34: NABOZENSTWO.
35: Kompozyciia złstrony rozróznienia
36: w wierze. ((od w. 4 - w. 12. tekst łác.))(*marg*) IIII. Artykuł.
-1: Stephanowá przyłię. 1576. w Conłti. Liłt 144.
-1: Tenze Támze Liłt 147. (–)
37: Tákze w Confirmáciiey praw tólz

- 38: powtarza.
- 39: A Iż w téy zacnéy Koronie narodu Polfkiégo/ Litewfkié=
40: go/ Rułkiégo/ Inflantfkiégo/ y innych iest niemáło difsidentes
41: in religione,
42: przeltrégaiąc nápotym iákich fediciy y tumultów/
43: z téy przyczyny/ rozerwánia/ álbo niezgody religiiéy. Wárowá
44: li to łobie niektórzy obywátele Koronni Confoederáciá o fobli=
45: wá:
46: że w téy mierze in caufa Religionis, máią w pokoiu bydź
47: záchowani/ którą my im obiecuiemy trzymác wcale/ czáfy wie=
48: cznémi.
49: Tákże Król Henryk w przyśiędze śwéy. List. 131. Conft. y w
50: Confir. Praw.
51: Tákże krol Zygmunt III. w przyśiędze śwéy,
52: w Conft. anni 1587. list 6. A w Confirmáciiey list 10. Te
53: wżytkié rzeczy w Metryce znaydziełz łowo od łowá.
54: Tego wżytkiégo łzerfz obiałnienié znaydziełz in Confoede=
55: ratione generali Varfauién.
56: ták iáko tám iest nápiáno
57: ad verbum, list 120.
58: MY Rády Koronné/ Duchowné y Swietckié/ y Rycér=
59: łtwo wżyłtko/ y łtany inłzé iednéy á nierozdzielnéy R.P. z
60: wielkiéy y z máłéy Polfki/
61: Wielkiégo X. Litewfkiégo/ Kiiowá/

strona: 115

Práwá krolew. albo
wálnego Księgi pierwzé
o rozności w práwiech.

- 1: Wołyniá/ Podlálza/ z ziemie Rułkiéy/ Prufkiéy/ Pomorzkiéy/
2: Zmudzkiéy/ Inflantckiéy/ y miáłta koronné.

- 3: Oznáymuiemy
- 4: wŷzytkim wobec komu należy ad perpetuam rei memoriam, rć.
- 5: A wnet potym. A iż w Rzeczypolitéy nálezý iest difsidium
- 6: niemálé in cauŷa Religionis Christianae: zábiégáiąc temu/ áby ŷie
- 7: z téy przyczyny między ludźmi ŷedyciia iáka ŷzkodliwa nie wćzęc=
- 8: ła/ którą po inŷzych królestwách iáinnie widzimy:
- 9: Obiecuiemy to
- 10: ŷobie ŷpólnie/ pro nobis & ŷucceŷforibus noŷtris in perpetuum,
- 11: ŷub vinculo iuramenti, fide, honore, & conŷcientiis noŷtris: iż
- 12: którzy iestelmy difsidentes de religione, pokóy między ŷobą zá=
- 13: chowác/
- 14: á dla rózný wiary y odmiány w koŷcielách/ krwie nie
- 15: przeléwác/ áni ŷie poenowác conŷŷcacione bonorum, poczciwo=
- 16: ŷcią/ carceribus, & exilio, y zwiérzchnoŷci iednéy/ áni vrzędo=
- 17: wi do tákowégo progrefu ŷadnym ŷpofobem niepomagác:
- 18: y
- 19: owŷzem gdzieby ią kto przeléwác chćiał/ ex iŷta cauŷa záŷtáwiác
- 20: ŷie o to wŷzyŷcy będziem powinni/ choćby téż zá prętextem De=
- 21: kretu/ álbo zá poŷtępkem iákim ŷadowym kto to czynić chćiał.
- 22: Przeciwo tym wŷzyŷtkim Conŷfederáciim, záwŷze prote=
- 23: ŷtácię bywály niemálé ná Séymiech.(*marg*) Zyg. Aug. w Lublin. 1569. Liŷt 91.
- 1: Archimędr. Władykowie ná woynę iáda.
- 1: y Contribucie dáia.
- 1: w Confoe. Wárlzaw. 1573.
- 1: Liŷt 120. (—)
- 24: Z ŷtrony Religiiéy Ruŷkiéy.
- 25: KV temu téż obiecuiemy/ y powinni będziemy wŷzech prze=
- 26: rzeczonych Kŷiażąt ziemie Wołyńŷkiéy obywatelów/ y potom
- 27: ków ich/ ták Rzymŷkiégo iáko y Gréckiégo zakonu będących/
- 28: w

- 29: ich stáradawnéy czci y doŝtoynoŝci/ iáko z przodków swoich y
- 30: do tego czáfu byli záchowác/ y oné wedle cnoty y godnoŝci ká=
- 31: ŝdégó/ á vpodobánia náŝégó/ bez zawády Artykułów w Stá=
- 32: tućie/ rć. ná vrzędý przekłádác.
- 33: Temuz podobny.
- 34: ABy wŝytkié beneficia Iurispatronatus Regii Praelaturarum
- 35: Eccleŝiasticarum, iáko Arcybiskupŝtw/ Biskupŝtw/ y inŝzych
- 36: wŝélákich beneficiy były dawáné nie inŝzym/ iedno Rzymŝkié=
- 37: go koŝciołá Klerykóm indigenis Polonis, iuxta ŝtatutum.
- 38: A be=
- 39: neficia koŝciołów Gréckich/ ludzióm teyŝe Gréckiéy wiáry da=
- 40: wáné bydŝ máią.

strona: 116

- 1: Niepozytki róžnoŝci wiáry.
- 2: ABowiém częŝtokróć róžnoŝć wiáry/ przywodzi róžnoŝć v=
- 3: myŝłów: y rády bywáią wydawáné/ które máią bydŝ tájemnie
- 4: chowáné.
- 5: PRAWA ROZNOSC.
- 6: Prává róžnoŝć, ciągnie téz zá ŝo=
- 7: bą rozdwoienié ludu, y rozerwá=
- 8: nie ciáłá Korony.
- 9: GDyŝ pod iednym Kŝiáŝęćiem y iedną głowá/ iedenŝe lud
- 10: róŝnych Praw nie miałby mieć: áby nie był iákim dŝiwem/ má=
- 11: iác róŝné głowy.
- 12: Ieŝt to tedy pozyteczne Rzeczypoŝpolitéy/
- 13: áby iednym y iednákim právem ták Krákowiánie/ to ieŝt Má=
- 14: léy Polŝki/ iáko Wielkiéy Polŝki obywatéle/ y inné pod Króle=
- 15: ŝtwem náŝzym będącé ŝiemie/ vzywáły/ y im ŝie ŝądŝiły:
- 16: gdyŝ

17: ieft iedno Książę wŷyftkich/ y ieden Pan.(*marg*) Przywileie. Litewŷkie 1413. Liŷt 125.
Státu. 12

-1: V. Artykuł.

-1: Káźimierz Wielki w Wiŷlicy 1368. Liŷt 32.

-1: Władisł. Iágełło w Czerwie. 1422. Liŷt 49. (-)

18: Temuz podobny.

19: GDyż wŷyftkim ziemióm/ które okrag Królestwá náłzého

20: zámyka/ iáko iedno Książę y Pan iednoŷtáynie pánujemy: nie

21: ieft tedy ŷlufzna rzecz/ áby rozmáitémi obyczáymi ŷádenia lud

22: nam poddány/ y pod nályzym rzádeniém będący/ miał ŷie ro=

23: zmáitoŷciá ŷádów dzielić.

24: Dla tego wiecznym zápowiedze=

25: nim vŷtáwiamy/ áby wŷyŷcy y káždy zoŷobná/ ludzie królestwá

26: náłzého/ którégokolwiek ŷtanu/ doŷtoieńŷtwá/ y ŷtopniá będą=

27: cy/(*marg*) VI. Artykuł. Zyg. Aug. w Wárfzá. 1557. Liŷt 7. (-)

28: ŷpráwy ná ŷádziéch nályzych ziemŷkich przekládájący/ álbo któ

29: ré zechcá przekládác oŷobliwie káždy zoŷobná y wŷyŷcy wobec/

30: iednym práwem/ obyczáymi/ zwyczáiem/ po wŷyftkim Kró=

31: leŷtwie nályzym byli ŷádeni.

32: WOYSKO.

33: Rozdział woyŷká, rozerwánié mocy

34: téz wielce czyni.

35: IZ téz gwałtownému nieprzyacielowi podatkowá obro=

strona: 117

Práwá krolew. álbo
wálnego Kŷięgi pierwŷze
o roznoŷci w prá.

1: ná/ którámy ná ten Rok vchwalili/ odpór dáć ŷie niemoże.

2: Zá

3: namowá Rad nályzych/ y proŷbá Poŷłów ziemŷkich/ vchwalili=

- 4: łmy wojnę/ álbo rużenie póspolité: ku którému/ gdybyłmy łie o
- 5: gwałtownym nieprzyacielowi ofłyzeli/ łami ofobą náfzą przy=
- 6: iedziemy.
- 7: Ale iefliby łie ná rózné mieyfcá gwałtowny nieprzyia=
- 8: ciél oborzyl/ ták żeby nie ná iednym mieyfcu odporu potrzebá/
- 9: któryby łie włzyłcy około ofoby náfzý bá=
- 10: wili.
- 11: Zá pozwoleniém tedy Połów ziemłkich od Rycérztwá ná
- 12: ten Rok tylko/ będzie ná woli náfzý opátrzyč/ iákoby łie każda
- 13: potrzebá łtátecznie odpráwiłá.
- 14: A tám gdzie nagleyfa potrze=
- 15: bá będzie/ łami ofobą náfzą łie obróćimy z poczem ludzi/ iáki
- 16: będziem rozumieč bydż potrzebny. A inné Woiewódtwá dru
- 17: giéy potrzebie przyleglé/ támże z Hetmánem gdzie będzie trze=
- 18: bá/ obróćić łie máią.
- 19: Które pozwolenie Połów ziemłkich ná
- 20: rozdział ten woienny ná ten rok tylko vczynioné/ łtanu Rycér=
- 21: łkiému vblizenia żadného niezc nie ma/ áni tę łequellę czynič/
- 22: żeby miał bydż rozdwaian nápotym/ ále ma bydż záchowan
- 23: wolno ná potomné czály/ wedle praw á wolności łwych.
- 24: Temuz podobny.
- 25: NApród/ żadného rozerwánia między łobą nie czynič/ áni
- 26: dímmembráciiey żadnéy dopuścič/ iáko w iednéy nierozdzielnéy
- 27: R.P. áni iedná część bez drugiéy Páná łobie obiérác/ áni factio=
- 28: ne priuata z inłzym nárabiač.
- 29: Ale podług mieyfcá y czálu tu ná=
- 30: znáczoného ziechác łie do grómády koronnéy/ y łpólnie á łpókoy=
- 31: nie ten Akt Electionis podług woléy bożéy do skutku łłufzného
- 32: przywiézc:(*marg*) Confoeder 1573. Liłt 119. (-)
- 33: á ináczéy ná żadného Páná nie pozwalác/ iedno z tá=

- 34: kową pewną á miánowitą vmową: Iż nam piérwéy Práwá
- 35: wŷzytkié/ Przywileie y Wolności náŷzé/ które fą/ y które mu po=
- 36: damy/ poŷt Electionem poprzyŷiac ma.
- 37: A miánowicie to po=
- 38: przyŷiac/ pokóy poŷpolity między rożerwánémi [!] y różnémi lu=
- 39: dźmi w wierze y w nabożeńŷtwie záchowywáć/ y nas zá gráni=
- 40: cę koronną nigdy nie ciągnąć żadnym obyczáiem/
- 41: áni proŷbą
- 42: Królewŷką ŷwą/ áni ŷolutione quinq; marcarum ŷuper haŷtam,
- 43: áni ruŷzenia poŷpolitégo bez vchwały Séymowéy czynić.
- 44: CONVENTICVLA, GVERRI,
- 45: TVMVLTY.
- 46: Poddánych pod iednym Pánem ku
- 47: ŷpokoynému zyciu vpomina.
- 48: IEŷt wielce pożyteczno Rzeczypoŷpolitéy/ áby poddáni
- 49: ŷpokoynie żyli: co ŷie ŷtawa/ gdy nikomu ŷzkód niewyrządza=
- 50: ią/ á cnotą ŷczérą złączywŷzy ŷie zmagáią.
- 51: Bunty y Guerry czynić, ieŷt Rze=
- 52: czypoŷpolitéy ŷzkodliwa.(*margin*) Zygmunt w Piotrko. 1523.
- 1: Kázimi. Jágełło w Piotr. 1447. Liŷt 91.
- 1: Zygm. III. 1503. Liŷt 4. (-)
- 53: W Niektórych ludźiach zły vpór y ŷmiałość/ to ieŷt iż chcąc
- 54: ŷie ŷwych krzywd y záłoŷci pomŷcić/ częŷtokroć woyny ŷzkodli=
- 55: wé Króleŷtwu náŷzému pobudzáią/ y ŷzkody wielkié ŷprawuiał:
- 56: dla tego roŷkázuiemy ninieyŷzą zapowiedzią:
- 57: áby żaden które=
- 58: gokolwiek ŷtanu álbo záwołania będąc rozgniewány iákim=
- 59: kolwiek obráżeniém/ álbo krzywdą/ álbo ŷzkodą/ nie ŷmiał
- 60: przez náŷzégo zwolenia woiowáć álbo vtarczek przeciw oŷo=
- 61: bam poŷtronnym y tutecznym zruŷzáć.

- 62: A ieliby kto śmiał
- 63: przeciw téy Conftituciiéy vczynić/ tego przekonáného ná zápłá=
64: cenié szkód wśyftkich/ które my álbo poddáni náſzy dla tego
65: podięli/ fkázuiemy:
- 66: á ieliby fie doftátieczna zapłátá/ álbo w czę
67: ści ſzkód onych dla iego poczęcia wojny przeciw Króléftwu/
68: álbo oſobom podnieſionéy nie sftała/ tedy fkázuiemy go/ áby
69: był ná cíele karan.
- 70: O Práctykántách.
- 71: KToby od tego czáfu w práctykách z kimkolwiek około pá=
72: nowánia czyiéggokolwiek/ y poładzenia ná ſtolicy pańftw tych
73: doznán był/
74: tedy o to od Inſtigatorá z delátorem/ iáko y od íá=
75: mégo delatorá vrodzenia ſzlácheckiego/ może bydz ná Séym
76: pozwan iáko perduellis: á pod ten odiazd náſz/ w niebytnoſci
77: náſzéy do Trybunału.
- 78: Przeciw którym ták ma bydz poſtápio=
79: no. Połóżywſzy pozew przed terminem ſześć niedziel/ y vczy=
80: niwſzy zaráz relácią położenia pozwu w Grodzie powiátu o=
81: négo/ w którym citatus ma mieſzkánié/
82: á gołocie wſzędzie w rę
83: ce może bydz dáný pozew/ álbo w párafiiéy położony. A dla
84: doftátiecznéy wiadomoſci/ ma bydz od woźnégo pozew publi=
85: kowan w Grodzie onym/ pod którym záftan z pozvem będzie/

strona: 119

- 1: álbo położon ná gołotę/ á poená ták ná pozwáného iáko y ná de=
2: latorá/

Prává krolew.

álbo wálnego Kſięgi

pierwſze o Gwerrách.

<http://rcin.org.pl>

- 3: także y process w takiéy spráwie taki ma bydź/ iáki iest
- 4: opifány w Conftituciiéy Koronáciiey nálezéy: y tá spráwá ma
- 5: bydź continuowána takowym porządkiem y poštěpkiem/
- 6: iáki
- 7: iest opifány w téy to Conftituciiéy contra perduelles, & patra=
- 8: tores criminis laefae maieftatis. A PP. Stároftowie w téy mie=
- 9: rze zá odeftánien TribunálŃkim/ exekucią tám in bonis, quam
- 10: in perfonis czynić máią/
- 11: Ńum poena trecentarum marcarum, cum
- 12: motione Nobilitatis, Ńi adeo fuerit fortis. iáko ná bannity/ z ob=
- 13: wiefczeniem Ńzláchy od StároŃty przez vniwerŃały/ choć bez
- 14: mádatów nálezých/ pod niebytność nálezę.
- 15: A gdzieby który
- 16: Stároftá w tym był obwiniony y przekonány/ tedy takiż pro=
- 17: ces/ y exekucia takoważ ma bydź przeciwko nim vczynioná per
- 18: viciniorem Capitaneum, do którégó dekretem TribunálŃkim o=
- 19: deŃány będzie.
- 20: Confoederácia Ńtára: zpryŃięzenie
- 21: przeciw buntownikóm y przeciw=
- 22: ko Haeretykóm.
- 23: IZ ktobykolwiek był tu obywatélem królestwá PolŃkiégó/
- 24: máiąc w królestwie PolŃkim imięnie/
- 25: á chćiałby nieiákie niepo=
- 26: Ńłufzeńtwá przeciwko práwu PolŃkiému poŃpolitému/ álbo téz
- 27: iákové niepokoie nam y królestwu PolŃkiému Ńzkodliwe komu
- 28: wyrządzać(*marg*) w Korczy 1437 LiŃt 76. (–)
- 29: przez dozwoienia Pána nálezégó Króla nałáfkáw=
- 30: Ńzégó/ y Rad iego/ áni ná Práwie ziemŃkim poŃpolitým niech=
- 31: ćiałby przeŃtáwáć/ álbo kácérŃkie błędy vnoŃić/ y ie forytowáć:
- 32: tedy przeciwko takowému y takowym/ by téz niewiedzić iákié=

- 33: go ftanu y záwołania byli/ Duchowni y świętcy/ chcemy ku
- 34: lkázie ich powftác/ y obiecuiemy pod wiarą y czcią náfzą bez
- 35: chytróści y zdrády:
- 36: áni im pomocą y rádą álbo przyiáźnią chce=
- 37: my pomagác/ pod wiarą y czcią náfzą: choćiaby krewnością/
- 38: przyiáźnią po żonách/ álbo którąkolwiek blifkością nam/ álbo
- 39: którýmkolwiek z náfzych byli powinni:
- 40: áni zá nimi chcemy mó=
- 41: wić żadnégo słowá/ ále oné chcemy y obiecuiemy kárác. Wfzák=
- 42: że Praw náfzych Książęcych y ziemfkich niwczym nie gwałcąc
- 43: áni od nich odstępując.
- 44: Confoederáciia nowa temuz podo=
- 45: bna, áby fie Difplicantiam zá=
- 46: biégáło wczás.
- 47: NAprzod/ żadnégo rozerwánia między łobą nie czynić/ áni
- 48: difmembráciiey żadnéy dopuścić/
- 49: iáko w iednéy nierozdzielnéy
- 50: R.P. áni iedná część bez drugiéy Páná łobie obiérác/ áni facti=
- 51: one priuata z infzym nárábiác/ rc.(*marg*) Confederá. 1573. Lift 119.
- 1: Zyg. III. 1593. Lift 7. (-)
- 52: O Tumulciéch.
- 53: STátut Toruńki pociągamy y decláruiemy/ do wfzelákich
- 54: tumultów/ któreby fie pod odiazd náfz do Szweciiey z którey=
- 55: kolwiek miáry y przyczyny/ w miefcích wfzyftkich ná wfzelákich
- 56: mieyfcách dźiály/
- 57: tákiż máią bydź fpólnie przez vrząd Stáro=
- 58: ści y Mieyfccki hámováni y koieni: y ci którzyby tumultuowá=
- 59: li/ máią bydź od nich imáni/
- 60: y zá zgodnym obu vrzędów/ ták
- 61: zamkowégo iáko y mieyfcckiego ofádzieniem karáni/ etiam cum

62: refufione damnorum, łaluo łcrutinio & appellatione łzláchćico=

63: wi tylko ná Trybunał. A gdzieby różność między témi vrzędý

64: byłá/ máią dośiądz informáciieý Tribunálkiéý.

65: A gdzieby co

66: ná vrzędách/ álbo iednym z nich łchodźiło/ máią bydź o to do

67: Trybunału ex officio pozwáni/ od vkrzywdzonych: y gdzieby

68: winnémi byli ználeżieni/ máią bydź poena trecentarum marca=

69: rum, & refufione damnorum karáni.

70: Włzákże máią bydź bli=

71: łcy do ewáziiéý. Nihilominus patratores tumultus, którzyby z rąk

72: vrzędowych/ álbo więźienia vćiekli/ łzláchćicy/ mogą bydź ex

73: bonis vel perfonis łuis, w vrzędzie Grodzkim fori łui requiro=

74: wáni.

75: A iefliby krwie roźlanie łie łtáło/ ná gárdle karáni/ á z

76: dóbr iego łzkody nágradzáné/ łaluo łcrutinio & appellatione ná

77: Trybunał/ bydź máią. Plebei záśię vbicunque depraehenłi,

78: imáni/ y przez vrzędý Stárośćie/ y Mieýłckie łądzeni/y kará=

79: ni bydź máią.

80: A gdzieby kto przy hámwániu tumultów mo=

81: cą łprzećiwił łie tym vrzędóm/ á w tym byłby zábit ábo ránión/

82: tedy o to vrzędóm/ áni ich łługóm/ áni pomocnikóm/ nie może

83: bydź akciia intentowána.

84: A tá Conłtituciia ma łie łćiągác

85: ták do ziem Koronnych/ iáko y W.X. Litewłkiégo/ y innych

86: pańłtw do nich należących/ z czego iednák zá żądániem PP.

87: Połłów ziemię Prufką wymuiemy.

88: Którá to Conłtitucia ma

strona: 121

Práwá krolew. ábo wálnego

Kśięgi pierwłze o Guerrách.

<http://rcin.org.pl>

- 1: trwać do cząfu nąznáczoného z wrócenia nálezého ze Szweciiéy.
- 2: Item, O Tumulciéich iáko máią bydź gálzoné y tłumioné,
- 3: znaydziefz Titulo Kráków, Conft. oítátnia.
- 4: Conclufia, y Páráclefis do zgody
- 5: y iedności.
- 6: BARzo wiele á práwie wlýztko: bo zdrowié nálezé, ná téy po=
- 7: winności przeciw Rzeczypospolitéy należy. A prędlzého zginie=
- 8: nia niémáfz, iáko gdy rozerwánié prze niezgodę álbo iákié do=
- 9: pułczenie Boskié ná Rzeczpospolitą przychodzi.
- 10: Przeto w natru=
- 11: dniefz é przygody, które Rzeczpospolitą kiedy záchodziły, ftárzy
- 12: Polacy zwykli do kupy, á do przyrzeczenia łobie przyłtępowác. Tá=
- 13: táfcy Carzowie miáfto łymbolum łnop łtrzał zwiázány nołili, áby
- 14: pámiétáli łtrzéc łie rozerwánia.
- 15: bo łtrzałę poiedynkiem łácnó zła=
- 16: máć, ále zwiázáné trudno. Czego iest wizerunk málowány w onym
- 17: Támerlanie. Ale nálezý przodkowie miáfto łtrzał, iábłko Królóm
- 18: w ręce dawáli.
- 19: Bo iáko iábłko cáłé á nierozdzieloné trwa dluzéy:
- 20: á rozerznioné, colorem, odorem, łaporem, y łámo łie od łiebie
- 21: tráci. Do tegóz wiodác, ábyłmy zgodę y iedność królówi między
- 22: poddánymi łwémi mnożyli y łczépili.
- 23: Niektórzy Mądrość y artem
- 24: regiam to zową, niezgody między poddánémi łwémi wpułczác, áby
- 25: ich ná podatki rychléy przywiedli. Nie ták łtárzy pánowie Pol=
- 26: łczy czynili: ále do zgody, do iedności zázwdy poddáných łwoich wie
- 27: dli,
- 28: y dla tego przyłięgáią, Pacem inter dífsidentes manu tene=
- 29: bo do tego przymiérzáiąc y przymawiáiąc łie łwą przypowiełcią,
- 30: iáko y znákem iábłká pokázuią iáwnie, które w ręku piáftuią,

- 31: gdy ich Królmi czynią, á ná iábłku krzyż:
32: áby zgodę w Pánu Kry=
33: łtušie mnożyli, y onę przed oczymá mieli. Bo co w rękach noši=
34: my piáltuiąc, to przed oczymá mieć káždy musí póspolície. Król
35: Lokietek w téy mierze między wšytkimi królmi sławę odźierzał:
36: Bo páństwo to, które było prze rozrodzenié Królewiców Polńkich,
37: rozerwáné, y ná łztuczki rozdźieloné, ón ie zász reuniował, y do ie=
38: dności do kupy przywiódł. Przeto tym iábłkiem zą tę cnotę łłu=
39: łznie ma bydź dárowány:
40: wedle przypowieści trzech onych Bogiń:
41: Pulchriori detur. Acz téy sławy iego y fyn iego Kázimiérz Wielki
42: popráwił: nietylko że Ruńkié kráie ziednoczył, ále iże Práwá łpi=
43: ławšzy, łtabilimentum regni wielkié vczyił.
44: Tákże po nim Iá=
45: gełło, który księztwo wielkié vniował. Wołyn, Kiiów, Podlálzé,
46: etć. Przetóz pánowie Polacy y Litwá niehcąli zginąc nagle, niech

strona: 122

- 1: łie trzymáią przodków łwych tego zwyczáiu y trádiciy:
2: A žadnémi
3: dáry áni prósbámi, áni złotem, áni żelázem nie dáli łie od téy ie=
4: dności vniiéy y diłmembráciiey odrywác. Do iedności práwéy,
5: y iedności wiáry, áby łie cífnęli, á mocy łwéy rozdźiałámy nowé=
6: mi nie dáli łie rozrywác.
7: OBRONA
8: TRZECIA POWINNOSC
9: KROLEWSKA.
10: Poddánych Królestwá łwégo bróńić, rá=
11: dą, y bróńią woienną, y dilatatione finium.
12: RADA.
13: Wšytkich niebełpiezenftw obmyślá=

- 14: wania, piérwéy rádą niz woyną ko=
15: łztowác. (*marg*) Kázimiérz w Niefzo. 1454. Lift 95. (-)
16: OBiécuiemy/ iż żadnych wftaw nowych niehcemy czynić/ á=

strona: 123

Práwá krolew.
álbo wálnego Księgi
pierwíze o Obronie.

- 1: ni rofkazemy poddánym náłzym ná woynę fie rufzyć przez Séy
2: my półpolitégo: który ma bydź w káždéy ziemi.
3: Temuz podobna wftáwá.
4: POłpolité rufzenié woyny nieináczy/ iedno rozmyflnie y
5: z fluznych przyczyn y potrzeby półpolitéy ná przyłzłé czáfy wftá=
6: wiác będziemy/ wedle wftáwy łtátutów: piérwéy zložywłzy
7: Séym Wálny y Powiátowy.
8: A gdy będzie vchwaloné rufze=
9: nie półpolité/ ku odmięnieniu iego/ Séymy niemáią bydź flklá=
10: dáné: áby zá flkazániém y obwołániém woienным/ gdy flzlách=
11: tá ná woynę zgotuie fie/ iefliby tegóz czáfu muśieli fie flkládác/
12: dwoiákim nakładem obciążeniby muśieli bydź.
13: Powiátowé Séymy przed woyną
14: niech będą.
15: IZesmy fie ták zwolili ze włzyftkimi poddánémi náłzémi/ á=
16: by káždą woienną wypráwę Séymiki Powiátowé ná miey=
17: łcach wedle zwyczáiu vprzędzáły.
18: Dla tego wftáwiamy: iż
19: my y potomkowie náłzy/ ilekroć Woynę półpolitą zehcemy
20: mieć za potrzebą iáką/ tylekroć Powiátowé Séymy mamy á=
21: bo máią wftáwić. To ieft obywátelóm ziemi Krákowłkiéy w
22: Profzowicach:
23: Sądeckiéy y Biéckiéy/ we Czchowie; Sędo=

- 24: mirłkiéy/ Nowym mieście: w Wielkiéy Polłcze y w Szcho=
25: wfkiéy ziemi/ we Srzedzie: Siérádzkiéy y Wieluńkiéy/ w Sié
26: rządu: Łęczyckiéy/ Kuiawłkiéy/ y Brzéfkiéy/ w Brzésieu:
27: Do=
28: brzyńłkiéy/ Rypieńłkiéy/ Gołtyńłkiéy/ Sochączowłkiéy w Ry=
29: piniu: Ráwłkiéy w Ráwie: Lubelłkiéy/ y Lukowłkiéy/ w V=
30: rzędownie: Chełmłkiéy y Rubiełzowłkiéy y Bełłkiéy/ w Bułku:(*marg*) Zygmunt w Piotrk.
1538. (–)
31: Przemyłłkiéy w Mościłkach: Podolłkiéy w Kámieńcu: Sá=
32: nockiéy/ w Sánoku: Lwowłkiéy/ w Wiśni: Hálickiéy/ w
33: Trębowli: áby rádzili około potrzeby/ któraby nád námi y kró=
34: lełtwem wiśiáła.
35: Przeciwo tym Státutóm exceptia.
36: A Iż niepewna iełt przyłzłych czálów wiadomóść/ áni prze=
37: óiwko (*marg*) Ian Olbr. 1496. Liłt 105. Zygmunt w Kráko. 1527. (–)
38: nim mogá byđz dáné pewné rády y opátrzenia:
39: będzie

strona: 124

- 1: w mocy náłzéy zá Dekretem tego Seymu rułzyc woynę polpo=
2: litą: gđzieby tákowa nawálna potrzebá przyłzła/ żeby pomoc
3: vchwaloná nie mogła temu dołyc vczynić.
4: GRANICE.
5: Gránice Koronné, y Wielkiégo X.
6: Litewłkiégo, obiecuie Król nie=
7: umnieyłzác, ále ich brónić.
8: A To włzyłtko/ co iełt niełłuznie od tego Królestwá odda=
9: lono álbo rozerwano/ wedle mocy méy/ do tegóz Królestwá
10: przygromádzę:
11: Gránic królestwá mégo Polłkiégo nie będe v=
12: mnieyłzác/ ále ráczéy wedle możności méy brónić y rozłzérzác

13: będę. Ták mi Boże pomagay/ y té święté bołkie Ewányelie.(*marg*) Alexánder Liſt 161.

w Przyśiędze Krole. (–)

14: Tákże y Królowie poſzledni

15: przyſięgáią.

16: A To wſzyftko co ieſt nieſłufznie od tego Króleſtwá/ y od

17: Wielkiego Kſięztwá Litewłkiego/ y od tych Pańſtw iákimkol=

18: wiek obyczáiem oddalono/ álbo przez woynę/ álbo którymkol=

19: wiek inſzym ſpoſobem oderwano/

20: do tegóz króleſtwá Polłkié=

21: go/ y Wielkiego X. Litewłkiego przygromadzę: á gránic Kró=

22: leſtwá tego/ y Wielkiego Kſięztwá Litewłkiego nie będę v=

23: mnieyſzác/ ále ráczéy będę brónić/ y rozſzérzác. Ták mię

24: Boże wſpomoż.

25: POSELSTWA.

26: A tego naprzód przez poſelſtwo, y

27: rádami dobrémi dochodzić.(*marg*) w Przyſię. Zygm. III. 1588. Liſt. 6. w Confir. Stepháno.

1573 Liſt 147. (–)

28: A w ſprávách Koronnych/ które ſie dotykác będą oſoby

29: náſzéy/ y Doſtoieńſtwá náſzego/ poſelſtw do cudzych kráiów

30: wyſyłania/ y cudzych tákże poſelſtw ſłuchánia/ y odpráwowá=

31: nia Wóyfk iákich/ álbo żołniérzów zbieránia álbo przyimowania.

strona: 125

Práwá krolew. álbo
wálnego Kſięgi pierwſze
o Obronie gránic.

1: My/ y potomkowie náſzy/ nic záczynác y czynić nie mamy

2: bez rády Rad Koronnych oboygá narodu: Spraw Séymo=

3: wi należácych niwczym nie wzruſzáiac.

4: A wſzáków té poſel=

5: ſtwá/ któreby ſie Rzeczypoſpolitéy nie dotykały/ á mogły bydź

- 6: wedle ich czáfu y potrzeby odpráwováné: tedy té mamy/ y bę=
7: dzień mogli záfwe odpráwować/ zá wiadomościá Panów
8: Rad Koronnych/ oboygá narodu/ którzy przez nas miełzkác
9: będą.
10: De pactis & foederibus, zwyczáy=
11: nych, nowych fie wyftrzegác, ab=
12: solutum dominiū nienárułzáiac.
13: PActa & foedera z Pány poltronnémi/ zwłafczá pogránicz=
14: némi mámy ponowić:
15: á nigdy pakt y foederá/ tákże legáciy flú=
16: cháńia/ odpráwovánia/ wyfyłania/ okróń wiadomości Pá=
17: nów Senatorów/ zwłafczá ná Dworze będących/ czynić nie
18: mamy.(*marg*) Zygm. III. 1588. Liłt 14. (–)
19: GOTOWOSC.
20: Gotowość w rzeczach woiennych
21: y inné Appáraty woienne, nie=
22: przyaciéla od vporu hámuie, &
23: opinionem virtutis militaris do=
24: chowuie.(*marg*) Stephán w Confir. 1576. Liłt 159.
-1: Zygm. III. w Confir. Páct. Liłt 15. (–)
25: A Czáfu woyny będąiemy potrzeby wfzyłtkié kofztem fwym
26: odpráwować/ iáko dżiáła/ prochy/ pułzkarze/ draby/ y ftraż
27: wízeláką.
28: Temuz podobny.
29: Item/ Dżiał woiennych moc niepodłą ku potrzebie Kró=
30: lełtwá Polłkiégo/ y Wielkiégo Kśięztwá Litewłkiégo potrze=
31: bną.
32: A zwłafcza iefliby fie zdáło kiedy Nowogrodá/ Płko=
33: wá/ álbo Smoleńká dobywác/ wfzyłtkié ku téy rzeczy ták dżiá=
34: lá/ iáko y prochy/ y kule potrzebne z Królełtwá Szwedckiégo/

- 35: będziemy kofztem fwym dodawác.
- 36: ZAMKI.
- 37: Zamki ftáré kto ma opátrowác.
- 38: Item/ Iefli który zamek ftáry będzie potrzebował oprá=
- 39: wy: tedy czáfu pokoiu Burgrábiá álbo Dzierzawcá/ álbo któ=
- 40: rému ieft poruczón/ będzie powinien ij opráwować.
- 41: Ale gdy
- 42: fie záczenie woyná/ álbo rozruch iáki: tedy zamki náfzé ná pográ
- 43: niczu Królestwá náfzého położóné y będącé/ ludzie onych po=
- 44: wiátów/ gdzie zamki fą położóné/ będą powinni popráwo=
- 45: wác y budowác.(*marg*) Lódwik. w Przywi. 1374. (–)
- 46: Item, Iefli który zamek dla obrony y pożytku tego Króle=
- 47: ftwá/ zá rádá y zwoleniem Pánów zechcemy budowác: tedy
- 48: ná budowánié oného ciż przełożeni w Królestwie będą powin
- 49: ni pomagác.(*marg*) Kázim. W. w Wiflicy 1368. List 33. (–)
- 50: A iefli króm wiadomości y zwolenia téyże ízlách=
- 51: ty y Pánów zechcemy budowác: tedy to budowánié náfzym
- 52: kofztem y wydatki czynić będziemy.
- 53: Item, in Conuentione pactorum conuentorum, Zygmunt
- 54: III. Artykuł 7. ku temuż znajdziefz.
- 55: OKAZOWANIE.
- 56: IZ w zbroynym Rycérztwie zacność/ y obroná wízyftkié=
- 57: go Królestwá należy: przetóz powinien ieft koždy Rycérzki
- 58: człowiek wedle wielkości máiętności fwych y dochodów Rze=
- 59: czypořpolitéy z pewná liczbá zbroynych ludzi fłużyć/ y iéy po=
- 60: mocen bydz.
- 61: Spofobność y gotowość, okázowá=
- 62: nie zřobá przynoři.
- 63: CO fie tycze okázowánia w Powiećiech/ żeby ná dzień pe=
- 64: wny pořtánowiono byřo:(*marg*) Zyg. Aug. Piotrko. 1562. (–)

- 65: áby fie wiedzieć mogło/ iáko kto z
- 66: Rycérzkiégo ftanu wedle powinności fwoiéy fzlácheckiéy ieft
- 67: gotów ku słuźbie Rzeczypóspolitáy/ á ku obronie oyczyzny fwo=
- 68: iéy. Sklániáiąc fie ku próšbie Pośłów źiemśkich/ rofkázuiemy:
- 69: áby to okázowánié we wśzytkich Woiewództwách ná dzień S.
- 70: Woyciechá/ Roku 1564. było: á tám iżby Woiewodowie/

strona: 127

Prává krolew.
álbo wálnego Kśięgi
pierwŕze o okázowánium.

- 1: Káľztelani/ y inni Dignitarze wśzyfcy okázowác fie téź byli po=
- 2: winni/ fub poena in ftatuto exprefsa de expeditione generali.
- 3: A
- 4: Woiewodowie mieyfc do okázowánia tákiégo w głównych
- 5: mieściéch wywołác á oznáczyc pod takáź winą bęďą powinni.
- 6: Ná drugim Séymie okázowánié.(*marg*) Zyg. Aug. w Wárfzá. 1563. (-)
- 7: GDyź prze pilné fpráwy Seymowé/ które fie tak dľugo pro=
- 8: wáďziły/ á panowie Woiewodowie y fzláchy wiele zábáwić
- 9: fie tu muśieli/ Okázowánié dóyďź ná czás náznáczony nie mo=
- 10: gło:
- 11: przeto zá zwoleniem Séymowym odkłádamy ie ná świę=
- 12: to świętého Mácieiá Apoftoła bliľko przyśłé: tego dokłádá=
- 13: iąc/ áby iuź tám tak fie káźdy okazác byľ powinien: iáko woynę
- 14: póspolitą ieft powinien słuźyc.
- 15: Y iuź mieyfcá Woiewódz=
- 16: twóm ku takowému okázowánium fkládamy.
- 17: Woiewódtwu Krákwfkiému/ v Krákwá przed Kázi=
- 18: miérzem.
- 19: Poznánfkiému/ v Poznánia.
- 20: Sędomirfkiému/ v Pokrzywnice.

- 21: Kálifkiému/ v Pyzdr.
- 22: Sierádzkiému/ v Siérádzá/ y ziemi Wieluńfkiéy.
- 23: Lęczyckiému/ v Lęczyce.
- 24: Brzelkiému/ v Brześcia.
- 25: Inowłocławfkiému/ v Inowłocławiá.
- 26: Ziemi Dobrzyńfkiéy/ v Lipná.
- 27: Ziemióm Rułkim/ Lwowfkiéy/ v Glinian z Woiewodą.
- 28: Przemyłfkiéy/ v Medyki.
- 29: Sánockiéy/ v Sánoká.
- 30: Chełmfkiéy/ v Chełmá.
- 31: Hálickiéy/
- 32: Trębowelfkiéy/ v Háliczá.
- 33: Kołomyyfkiéy/ v Háliczá.
- 34: z Káztelanem.
- 35: Wioewództwu Podolfkiému/ v Baliná.
- 36: Lubelfkiému/ v Lubliná nád Byłtrzycą.
- 37: Bełfkiému/ v Bełzá.
- 38: Płockiému/ v Ráciązá.
- 39: Mázowieckiému/ ná trzech mieyfćách/ gdzie łady łwé no=
40: wé mieli.
- 41: Ráwfkiému/ v Socháczowá.
- 42: To naprzód opátuiąc: áby żadnych krzywd/ żadnych łzkód/

strona: 128

- 1: nikomu/ ták Duchownégo/ iáko Swietckiego łtanu/ czynić
- 2: nikt nie śmiał:
- 3: ták ołobóm/ iáko łługóm y poddánym ich: ták
- 4: ná mieyfcu/ iáko w ciągnieniu ná mieyfce/ y w ciągnieniu od
- 5: mieyfćá ku okázowánium náznáczonégo. A ktoby łie tego wa=
6: żył/ żeby krzywdę álbo łzkodę komu vczynił:
- 7: tedy ten pozwány

- 8: do Stárofty/ ((tekst łąć.))
- 9: ma to zápłacić/ wedle ofzácowania ftrony obražo=
- 10: ney/ medio iuramento: á reus poterit etiam iutamento euadere,
- 11: quod neque per fe, neque per feruum fuum tego nie vczyńił.
- 12: A iż ná tákowe ziącháńia ludźi fie wiele zwiéźć muśi różnych
- 13: myśli/ álbo téz zánieprzyziáźnieni/ álbo zwaśnieni/ by inać ku
- 14: iákim roftérkóm álbo zwádóm nie przyśzło: przeto ieft potrze=
- 15: bá pokóy pośpolity w tym oftrzędz.
- 16: Ieſliby tedy kto kogo w ciągnieniu do mieyſcá náznáczoné=
- 17: go dwie niedźieli przedtym/ álbo ná zad do domu odciągaiać
- 18: we dwie niedźieli po okázowaniu ná gábał:
- 19: táki przez Woiewo
- 20: dę álbo Káſztelany z Vrzędniki źiemſkiémi przy okázowaniu/
- 21: gdy nań dowód ſłuźny dwu ſzláchćiców poczciwych zeznány
- 22: będzie/ poiman bydź ma/ y w więźieniu dwie niedźieli trzy=
- 23: man:
- 24: á vchoway Boże/ żeby kto kogo álbo w ciągnieniu/ álbo
- 25: ná mieyſcu/ álbo w odciągnieniu zábił infra praefcriptum tem=
- 26: pus: tákowy ma bydź przez Woiewodę y Káſztelaná poiman y
- 27: ſądzon:
- 28: od Woiewody/ gdy Woiewodá będzie: álbo od Ká=
- 29: ſztelaná z Vrzędniki źiemſkimi: ná co ſcrutinium doftátieczné ma
- 30: bydź/ ficut in recenti crimine, y ná gárdle ſkaran:
- 31: á ieſliby zia=
- 32: chał boiać ſie kaźni/ tedy ma bydź proſcriptus y bannitus de Re=
- 33: gno, Dominisque nobis ſubiectis: ac bona eius debent confi=
- 34: ſcari ad inſtigationem propinquorū, wedle Státutu Anni 1507.
- 35: A ieſliby kto ránił/ ma bydź poiman/ y tákże ſądzón za ſłu=
- 36: ſznym ſcrutinium, y do wieże władzón: á ták Rok ſiedzieć ná
- 37: dnie w Stároftwie bliźzym okázowania/ y z więźienia nie wy=

- 38: chodząc zá ránę parti laefae dác fto grzywien.
- 39: A to Woiewo=
- 40: da álbo Káľztelan káždy ma exequowác y Stároftá/ gdy mu
- 41: winowáćiec oddán będzie/ ((tekst łąć.))
- 42: A to wzyftko co fie poftánowiło/ ná ten
- 43: ieden raz okázowánia tylko ściągác fie ma/ ad hunc folum a=
- 44: ctum pro hac vice.
- 45: Od okázowánia, pro hac vice tantum, máią bydz wolni
- 46: Dworzánie/ y fłudzy dworfcy náfzy/ którzy ná ten czás przy nas
- 47: oľobámi fwémi będa. A tákiż téż żołniérze/
- 48: którzy nam zá

strona: 129

Práwá krolew.

álbo wálnego Księgi

pierwfze o Wićiach.

- 1: pieniádze náfze żołniérfką fłużá/ álbo ná ten czás fłużyć będa.
- 2: Táke y Rewizorowie/ którefmy ku rewidowániau dóbr náfzych
- 3: deputowáli.
- 4: A wżákze tákowi wzyfcy będa fie winni potym
- 5: rázem iedného dnia okázác w Powiećiech fwych/ po rofpucze=
- 6: niu żołniérzów w fzeć niedziel:(*marg*) Zygmunt w Bydgo. 1520. Liť 25. (-)
- 7: od fádów téż wżelákich żołnié=
- 8: rze tákowi wolni będa/ áż do przyfzłego Wálnego Séymu: o=
- 9: prócz tych/ którzy ku zapifóm fprawy iákie máią/ álbo mieć bę=
- 10: da. A ták ku lepfzému tego wzyftkiégo świádecťwu/ Pieczęć
- 11: náfze przyćifnáćefmy kazáli.
- 12: Dan w Wárfzawie ná Séymie
- 13: Wálnym Koronnym/ pierwfzego dnia Kwietniá/ Roku Bo=
- 14: zégo/ Tyfiáćného/ piéćfletného/ fzećdźiefiátégo czwartégo.
- 15: Pánowánia náfzego/ Trzydziéftégo piátégo.

- 16: WICI.
- 17: Wići przed woyną máią bydz
- 18: wyfylané.
- 19: VStáwiamy/ y ten porządek czynimy: áby gdy póspolité
- 20: rufzenie wedle dawnych Státutów przez nas y potomki náłzé
- 21: będąie vchwaloné: tedy troie Wići iedné zá drugimi ofobno
- 22: niech będą fláné/ á ná ofstátnich liściéch Wići/ będąie miánowan
- 23: dzień Séymików Powiátowych.
- 24: Ná który czás w Powie=
- 25: íéch Káłztelani powiátowi będą powinni z fzláchtą fie ziecháć/
- 26: y między łobą póftánowić iednoftáynie czás y mieyfce: ták áby
- 27: fie fzláchtá Powiátów z fwémi Káłztelany ná mieyfce póspoli=
- 28: tému rufzeniu náznáczoné ziecháá.
- 29: A Káłztelan w ciągnie=
- 30: niu fpráwiedliwość z fzláchty czynić ma/ tym którzy fie ná nie
- 31: fkárzą o fzkody y o krzywdy: á niepořłufzné nam y potomkóm
- 32: náłzym będąie odnořić: co iefli nie vczyni/ łam fzkody pláćić bę=
- 33: dzie.
- 34: A gdyby Káłztelan dla choroby álbo dla innéy przyczy=
- 35: ny ciągnáć niemógł/ tedy ma ná mieyfce fwé godného inégo
- 36: fzláchćicá náznáczyć/ ku wypełnieniu przerzeczonych rzeczy.
- 37: Iedné Wići zá dwoie nie máią bydz
- 38: fláné. (*marg*) Zyg. Aug. w Piotrko. 1550. (-)
- 39: WIći iedné zá dwoie bez vchwały Séymowéy nie máią

strona: 130

- 1: bydz wyfylané/ iedno iedné po drugich wedle Státutu. A o=
- 2: koło wyzwolenia od woyny wedle ftarádawnégo zwyczáiu y
- 3: práwá póspolitégo záchowamy fie.
- 4: POTOCZNA OBRONA.
- 5: Bronić od nieprzyaciéłá Szláchćá

- 6: powinna była.
- 7: TO iedno wyráziwfy: iż gdzieby naiazd nieprzyacielki ná
- 8: rzezone Kroleftwo zkąd przypadł: tedy szláchtá Koronna ku
- 9: odpędzeniu ich fregości ma fie záftáwić ze wzytká mocá.
- 10: Królowie pozledni potym tę po=
- 11: winność ná fie przyieli, Quártę
- 12: oštáwuiąc.
- 13: GRánice Koronné oboygá narodu/ wzyftkich Pańftw do
- 14: Korony należących/ od wtárgnienia nieprzyacielá wšelákie=
- 15: go/ obroná opátrowác nakładem náfzym mamy/
- 16: y powinni bę=
- 17: dziemy y potomkowie náfzy/ oštáwuiąc Quártę w mocy we=
- 18: dle Státutu Polfkiégo.
- 19: Podobna temuz
- 20: Ale tu y potomki obowięzuie y Król Zygmunt III. to
- 21: wzyftko confirmuie y rátifikuie.
- 22: GRánice Koronné oboygá narodu y wzyftkich Pańftw do
- 23: Korony należących/ od wtárgnienia nieprzyacielá wšelákie=
- 24: go/ obroná opátrowác/ nakładem náfzym mamy y powinni bę=
- 25: dziem y potomkowie náfzy/ oštáwuiąc Quártę w mocy we=
- 26: dle Státutu Polfkiégo.
- 27: Difcurs niektórych.(*marg*) Ludwik w Przywileiu w Kofzycá. dány 1374. Lift 40.
- 1: Henryk w Confirmá. 1574.
- 1: Stephán 1576. Lift 147.
- 1: Zygm III. w Confir. 1587. (-)
- 28: MIáfto nakládów ná obronę potoczną, y áby Quártá domá zo=
- 29: ftálá, rádzą niektórzy,
- 30: Márchionatus Niemieckim fpołobem po=

Práwá krolew. albo
wálnego Księgi pier. o
Ruźzeniu pólpolitym.

- 1: ftánowić. Bo Márchionów vrząd iest, pográniczną obronę dzier=
2: żeć: y ztąd ie Marchiones ięzykiem fwym zową, co gránice ftrzędz
3: winni.
4: Tych iest przednieyźych sześć, Antuerpienfis Marchio od
5: Fránciiéy obronę dzierzý: Auftriae od Węgier: Moráwłki od Má=
6: łey Polłki: Brándenburłki Márchio od Wielkiéy polłki: Turyń=
7: łki od Angliiéy.
8: A ná to máią páńftwá vdziélné Práwem pe=
9: wnym, kędy oné źiemie ruźzyć mogą, y zamki opátruią przy gráni=
10: cy: puźkárnie, prochownie, płátnérze, fundowáné máią, y inné
11: áppáraty woienné: owa fie káždy funduie ná to.
12: Iełliby ieden nie
13: mógl zádźierzeć ná łobie nieprzyaciéłá, tedy go blizłzy winni ráto=
14: wác. Ták y v nas od Tátárov kiedyby ieden Márchio Nieftro=
15: wy był, kędy Szárygród: Drugi Bohowy, kędy Bráclaw: Trzeći
16: Nieprowy, kędy Kiiów:
17: A tákże y wyszézý od Mołkwy nád Dźwi=
18: ną od Smoleńska, Witepłká, Inflant, áż do morzá, któreby prá=
19: wem lennym álbo niewárownym dzierzeli, żeby tym pilniéy fie
20: fundowály zamki: ftrzelby, żołniérze, wybráńce, kozaki, etc. mie=
21: li:
22: tedybyłmy tych háłásów, wltáwicznych poborów ták ciężkich
23: włzli, y Quártáby zołtálá domá. Gdyż to iest iákoby lex naturae:
24: że dálzéz członki w cíele winné brónić cíálá y vitalia membra.
25: A
26: vitalia membra (iáko iet łerce, głowá) winné duchem, poráđą, y
27: mocą pośiłkowác oné odległé członki: iáko łá ręce, nogi, etc. rá=

- 28: mioná którými fie człowiek zwykł brónić.
- 29: O Woynie/ álbo Rufzeniu poľpolitym/ nic záczynác nie
- 30: mamy/ imo pozwolenié Séymowé wľzech łtanów/ áni zá grá=
- 31: nice Koronné oboygá narodu Rycérztwá Koronnégo/ woien=
- 32: nym obyczáiem wywodzić:
- 33: żadnym łpoľobem/ áni proľbá ná=
- 34: łzą Królewłką/ áni płáceniém piąci grzywien łuper łaftam, my
- 35: y potomkowie názy Królowie Polłczy niemamy/ y łłowem
- 36: názym Królewłkim przyrzékamy.(*marg*) Henryk w Confirmá. 1573. Liłt 147. (–)
- 37: Włzákże/ ieflibyłmy zá v=
- 38: chwałá Séymowá rufzenie poľpolité vczynili/ iednák nie dłu=
- 39: żéy mamy dźierżec poddánych názych ná mieyłcu/ tám kędy im
- 40: Wiciámi ołtátecznémi/ to iefł/ Liłty woiennémi czás y mieyłce
- 41: oznáczemy/ iedno dwie niedźieli.
- 42: A ieflibyłmy zá pozwole=
- 43: niem wľzech łtanów zá gránice poddáné łwé wywiéżć chćieli/ á
- 44: oni nam tego dobrowolnie dozwolili/ tedy ná káždégo zoľo=
- 45: bná iézdnégo żadnéy oľoby nie wymuiác/ tákże y łzláchćicá pie
- 46: łżégo woynę łłżyć powinnégo/ powinnıłmy im dáć/
- 47: niż fie z

strona: 132

- 1: gránic rufzámy/ po piąci grzywien: á nie mamy ich dłużéy trzy=
- 2: máć ná żołdzie tych piąci grzywien/ iedno ćwierć roku. Roz=
- 3: dźiału żadnégo ná częłci wóyłk/ ták wielkiég^o iáko y máłégo/ nie=
- 4: czyniac między nimi.
- 5: A ieflibyłmy ich do dwu niedźiel nie rufzéli
- 6: zá gránice/ tedy przy nas dłużéy trwác nie bęđą powinni. A
- 7: czáľu woyny bęđziemy potrzeby włyżłtkié kóľztem łwym odprá
- 8: wowác/ iáko dźiáľá/ prochy/ pułzkarze/ draby/ y łtraż włzeláką.
- 9: Temuz podobny.

- 10: O Woynie/ álbo Ruŕzeniu poŕpolitym/ nic záczynác nie ma=
11: my/ imo pozwolenié Séymowé wŕzech ŕtanów/ áni zá gránice
12: Koronné/ oboygá narodu Rycérztwá Koronnégo woienным
13: obyczáiem wywodzić/
14: żadnym ŕpoŕobem/ áni proŕbą náŕzą
15: Królewŕką/ áni płáceniém piáci grzywien ŕuper haftam, my y
16: potomkowie náŕzy Królowie Polŕczy nie mamy/ y ŕłowem ná=
17: ŕzym Królewŕkim przyrzékamy.
18: Wŕzákže/ ieŕlibyŕmy zá vch=
19: waŕá Séymowá Ruŕzenie poŕpolité vczynili/ iednák nie dŕu=
20: zéy mamy dzierzec poddáných náŕzych ná mieyŕcu/ tám kędy im
21: Wiáciami oŕtátecznémi/ to ieŕt/ Liŕty woiennémi czás y mieyŕce
22: oznáczymy/ iedno dwie niedzieli.
23: A ieŕlibyŕmy zá pozwole=
24: niém wŕzech ŕtanów zá gránice poddáné ŕwé wywiezc chćieli/
25: á oni nam tego dobrowolnie dozwolili: tedy ná káždégo zoŕo=
26: bná iézdnégo/
27: żadnéy oŕoby nie wymuiác/ tákže ŕzláchćicá pie=
28: ŕzého woynę ŕłużyć powinnégo/ powinniŕmy im dáć/ niŕ ŕie z
29: gránic ruŕzymy/ po piáci grzywien: á nie mamy ich dŕuzéy trzy=
30: máć ná zoŕdzie tych piáci grzywien/ iedno ćwierć roku.
31: Roz=
32: działu żadnégo ná częŕci wóyŕk/ ták wielkiégo/ iáko y málégo
33: nie czyniác między nimi. A ieŕlibyŕmy ich do dwu niedziel nie
34: ruŕzéli zá gránice/ tedy przy nas dŕuzéy trwác nie będą powin=
35: ni.
36: A czáŕu woyny będziem potrzeby wŕzyŕtkie koŕztem ŕwym
37: odpráwowác/ iáko działá/ prochy/ puŕzkarze/ draby/ y ŕtraŕ
38: wŕzeláką.(*marg*) Stephan w Conŕti. 1576. Liŕt 159.

- 39: Potwierdzenie tego, wżysztkiego,
40: przez Zygmunta Trzecięgo, w
41: przysiędze y Confirm. Praw.
42: WSzytki Práva/ Wolności/ Przywileie poşpolité y oşobné

strona: 133

Práva krolew. álbo
wálnego Księgi pierwże
o Rużeniu poşpo.

- 1: rć.
2: od Królów Kázimiérzá Ítáręgo/ Lódwiká rć. áże do Hen=
3: ryká/ Stephaná/ królów Poşkich/ y Wielkich Książąt Lite=
4: wřkich przodków moich/ łufznie y práwnie wydáné/ pozwo=
5: loné/ darováné:
6: álbo téż od wżysztkich Pánów pod Interregnum
7: poştánowioné/ y wrádoné y mnie ofiárowáné/ etc. Ták=
8: że pákté y condicię z moimi Poşty poştánowioné/ w rękách bę=
9: dę trzymał/ záchowywał/ Ítrzęgl/ dżierzał:
10: we wżysztkch Ar=
11: rtykuléch/ condyciach/ y punktciéch w tychże wyráżonych/ rć.
12: Co w Metryce dáléy znaydziefz.(*marg*) Zyg. III 1593. Liřt 8.
-1: Zyg. III. 1593. Liřt 8. (-)
13: O poşpolitym rużeniu pod czásem
14: odiázdu królewfkięgo z Korony.
15: A Iz tego ieřt pótrzebá/ áby pod czás odiáchánia nářzého tá
16: Rzeczpoşpolita od wřzech poştronnych nieprzyciáielřkich naiá=
17: zdów y gwałtów byłá opátrzoná.
18: Przetóż gdzieby co gwał=
19: townégo do nieprzyciáiół poştronnych/ y wielka iáka nawáł=
20: nořć od możnégo iákięgo nieprzyciáielá/ pod czás odiázdu nářzé=
21: go/ ná Rzeczpoşpolitá przypádlá/

- 22: tedy vchwalamy z pozwo=
23: leniém wżyftkich ftanów/ ná wżeláką gwałtowną moc/ y na=
24: iazd nieprzyacielski/ poſpolité rużenié/ y tą vchwałą ninieyſzą
25: po publikowánium Conſtituciy Séymu tego ma byđz zá dwoie
26: Wići poczytano: á W. X. Litewſkim/ przez lifty woienié/ we=
27: dle dawného zwyczáiu.
28: O Conuokáciiey Arcybiskupiéy,
29: czáfu poſpolitého Rużenia w
30: niebytności Królewſkiey.
31: A Ieliby tákowy gwałt/ pod czás odiázdu náſzego ná
32: R.P. przypadł/ którémuby ſie ináčzey odeprzec nie mogło/ ie=
33: dno poſpolitym rużeniém/
34: tedy trzećie tákowym ſpoſobem
35: wyſłané wići byđz máią. Naprzód Hetmánowie ták Koron=
36: ni/ iáko y W.X. Litewſkiego/ vpátrzywſzy iáko naprędzey bę=
37: dzie mógl niebeſpieczeńſtwo/ któreby ná R.P. przychođziło/
38: obwieſćić ma X. Arcybiskupowi/
39: który záraz obwieſćić powi=
40: nien Senatoróm oboygá narodu/ y czás náznaczyć iáki/ ná
41: któryby wżyſcy ziáchác ſie mogli do Wárfzáwy/ á tám ziáchá=

strona: 134

- 1: wży ſie
2: conſultatione facta vigore vchwały ninieyſzey/ będą
3: mogli PP. Senatorowie trzećie Wići zá ſpólną zgodą roze=
4: ſłác. Zá którými káždy/ ſub poena de expeditione bellica ſanci=
5: ta, ſtáwić ſie ná mieyſce bęđzie powinien.
6: WOYNA MORZKA.
7: O woysku morzkim, iáko ieſt wielce
8: potrzebne do wiela rzeczy, téz obiecuią przerzeczeni Poſłowie.
9: NAIáfnieyſzego Króla obránego/ iáko ſkoro zá wolą Bożą

- 10: do Królestwa śwęgo przyedzie/
11: że winien będzie woŷko morz=
12: kię potrzebnę/ doŷtęcznie/ ku obronie portów morzkich/ y zá=
13: dźierzeniu Dominium maris, Páńŷtwá Koronnęgo/ y prowín=
14: ciy iemu przyległych/ ták iáko ŷie podáie wŷyŷtko ono połozenie
15: mieyŷc Polŷkiego páńŷtwá/ ŷwym koŷtem chowác.
16: Które to
17: woŷko ták ŷpoŷobi y poŷtánowi/ iáko rzecz będzie potrzebo=
18: wáá wedle porády ŷtánów Koronnych. Którego woŷká po=
19: żytek ŷie pokaże wielki ku zábronieniu Náwigáciiey portu Na=
20: rewŷkiego/ y ku doŷtaniu y dobyćiu tego portu do Królestwá
21: należącego.
22: O tymże Zygmunt III. ŷtánowi.
23: Item/ Woŷko Morzkie wŷyŷtkiémi doŷtátkámi opátrzo
24: né/ ku potrzebie Korony Polŷkiéy y Wielkiego Kŷięztwá Lite=
25: wŷkiego ŷwym koŷtem chcę wyŷtáwić/(*marg*) Henr. Król 1573. 16. MAij Liŷt 129. ((tekst
łáć.)) opifuie (-)
26: áni w tym wŷtawác bę=
27: dźiem/ záŷtáwiáiac ŷie ná morzu dla potrzeby Korony Polŷkiéy/
28: y Wielkiego Kŷięztwá Litewŷkiego.(*marg*) w Confir. Pakt. Liŷt 15.
-1: O tymże czytay wyŷŷzý tit. Inwentarz. Liŷt 105. (-)
29: PRZYPOMNIENIE.
30: OD Narwie do Gdańŷká álbo do Lemburgu, iest 130. mil mo
31: rzem brzegu piękńego, y wielce pożyteczńego: zkąd go Moŷkiew=
32: ŷki ŷtary zwáŷ Serebrnym brzegiem. Wielka to iest diŷtáncia, że
33: áni ci ztąd, áni owi ztámtąd ná ráunek niemoŷliby przybydź
34: cza=
35: ŷu gwałtowný potrzeby, ledwo zá ŷzeŷć niedźiel landem. A nimby

Práwá krolew. ábo wálnego

Księgi pierwŹze o Więżniach.

- 1: woylko dołzłó, tymby sie fámo znędziłó, y ónby kray znędziłó cią=
- 2: gnąc:
- 3: y zółdby im musiał iść, nimby dociągnęli, z wielką szkodą
- 4: skárbu. A kiedyby tá clafsis ábo flotá bylá, o którój tu wípomi=
- 5: na w ConŹtituciiój, tedyby zá sześć dni mógl woylko przywieść ná
- 6: rátunek Narwi.
- 7: á z Narwie
- 8: także ná rátunek Prufóm zá sześć dni,
- 9: czegoby zá sześć niedziel landem niemógl spráwić. Także y z portu
- 10: który w ConŹtituciach spomináią, Kieydany, pomocy moglá byđz.
- 11: WIĘZNIIE.
- 12: Zapláta temu kto więźniá poima.
- 13: IEśli kto z náfzych przełożonych z szláchty/ Pánów/ álbo
- 14: obywatelów/ którój álbo którój więźnie którójkolwiek stanu
- 15: álbo záwołánia/ y przełożenia będącego poima: onému/ álbo
- 16: onym obiecuiemy
- 17: od każdój takowój więźniá dáć y zaplácić
- 18: iedną kopę monety w Królestwie biężący: á więźniá sobie
- 19: wziąć mamy/ ábyłmy go ná się szácowáli. Wyiáwłzy Mie=
- 20: szczany y prótój stanu ludzie: którój szácować będą oni/ którzy
- 21: ich przywiódą/ álbo ie poymáią/ wedle wolój swój.
- 22: Więżnie swé z zátrzymánia Król ma
- 23: wyśwobodzić, y szkody nágródzić.
- 24: IEśliby naiazd nieprzyacielski ná rzeczóné królestwo zkąd
- 25: przypadł: tedy szláchta Koronna ku odpędzeniu ich frogości
- 26: ma sie zástáwić ze wízyftką mocą swą.
- 27: A Iesliby téz zá czału
- 28: pánowánia náfzój/ ábo potomków náfzych dla woyny zá grá=

29: nice królestwá iechác nam była potrzebá:(*marg*) Władysł. Iágełło w Iedlnéy 1433. Lift 51.

-1: Lódwik 1374 Lift 40

-1: Zyg. III. 1593. Lift 9. (-)

30: álbo táż szláchta przy

31: bytności nálezý z którémikolwiek nieprzyiaćioły ná woynie pot=

32: kánié vczyni/ á niktórzy z nich w tymże potkaniu będą poimáni:

33: álbo zátrzymáni/ álbo y szkody bądź malé/ bądź wielkie podéy=

34: mą w rzeczach y ofobách/ tedy im to doftátecznie nágródzimy.

35: OPATRZENIE MIAST.

36: BEspieczęńtwo miał nálezych Krákowá/ Lubowle/ Ráb

37: sztyńná/ Oświęcimiá/ Kámieńcá/ á tego z Quárty/ Poznánia

strona: 136

1: Kiiowá/ Bráclawia/ zá vchwałá Séymu tego/ ludem służe=

2: bnym piełzym opátruujemy. Którzy to ludzie máią byđz pod

3: zleceniém Stárościnyń.

4: Iedńák Rotmińtrze/ Porucznicy má=

5: ią przysiędz/ że wiernie mieyfc łobie náznáczonych sńtrzedz/ y

6: nam do czáfu náznáczonégo dotrzymáné będą. Do buntów

7: y zářćia inter priuatas perłonas, przymiéřzywác łie nie máią.

8: Zamków y Miał łobie náznáczonych/ przy Stárościéich ná=

9: szych bróńić/ tákże y tumultów z którýykolwiek miáry y przyczy=

10: ny/ którýbykolwiek w miářćách tych nálezych wćzynály łie/ zá

11: tychże Stárořćtów rořkazániém/ bróńić máią/

12: wierność y pod=

13: dáność nam we wřzyřćkim wćále záchowuiác.

14: CONTENTACIA.

15: Nagrodá Rycérzćkim ludzióm od

16: Króla Iego M. y wdźięczność zá

17: ich pořługi.(*marg*) Z Przywil. Iágełłów. 1422. Lift 48. (-)

18: MAiąc baczenié ná wiáre wielká/ y ná słuźby záwždy wier

- 19: né/ którými Pręłáci/ Pánowie/ Przełożeni/ Szláchta/ y wfy=
20: łtko Krółłtwá náfzého Rycérztwo/ iuż rádząc/ niegdy téz ná
21: woynach/ y innych przypadkách y przygodách vprzemyą cnotą
22: knam przyftawáiąc/
23: wdzięczną chęć nam pokázowali/ y bez
24: przelánkú pokázuią/ y iefcze tym więcéy ná przyfzłé czáfy poka=
25: zác mogą: z tych tedy przyczyn królewłkiéy łczodrobliwości ná=
26: łzény dáry v nas łobie záfłuzyli.
27: O dárowaniu imiön Szláchcie
28: przez Króla.
29: TYm Státutem fkázuiemy ná wieki bydź chowano: iż dá=
30: rowania łtale y mocnie máią łtać/ choćby téz Przywiléy ná nie
31: nie był dan:(*marg*) Támże. (-)
32: gdy tylko łmiercią oného który dárował/ ábo któ=
33: rému dar łie słał/ to było potwierdzono: á zwłafczá tym/ któ=
34: rzy známi/ álbo z náfzými potomki mężnie ná woynie woiiąc/
35: byli zábici: tákowé dárowania nich wieczną moc máią. (*marg*) Káz. Wiel. w Willicy 1368.
Liłt 38. (-)

strona: 137

Práwá krolew. álbo
wálnego Księgi pierwłze
o Spráwiedliwości.

- 1: SPRAWIEDLIWOSC
2: CZWARTA POWIN=
3: NOSC KROLEWSKA.
4: Spráwiedliwość czynić łam: y in=
5: nych od vkrzywdzenia powściągác.
6: SPRAWIEDLIWOSC
7: zacność Królewłka.
8: ABowiém zacność Królewłka/ prze grzech niespráwiedli=

- 9: wości bywa zelżoná.
- 10: Pokóy Koronny przez Sprawiedli=
- 11: wość bywa záhámowany. (*marg*) Olbrácht w Piotrk. 1496. Lift 96.
- 1: Kázimierz w Kráko. 1369. Lift 53. (-)
- 12: GDyż pímo święté świádczy/ że wśyftek wiek człowieczy
- 13: ieft skłonny ku złému/ y wśelkie stworzenie w wyftępku sie znáyduie.
- 14: Ktemu/ że przyrodzenie człowieczé łączniéy vpada ku złému/
- 15: ták/ ize złości ráczéy názláduiemy. Acz Páńfka wftáwá ieft/
- 16: że poddáni máią bydź fromieźliwi/ fkrómni/ fprawiedliwi/ fpo
- 17: koyni:
- 18: á wśákóz niepohámowana požádlivość/ by nie byłá
- 19: pohámowana ftáraniem fprawiedliwości/ tedyby záprawdę
- 20: zgodá y pokóy między ludźmi zginęłá. Nawysźé tedy dobro
- 21: ieft w tym żywoćie/ fprawiedliwości názláduwáć/ y iedné=
- 22: mu káždému co iego ieft przywłáczáć.
- 23: Formá przyśięgi Królewskiéy.
- 24: SPrawiedliwość wśytkim obywatelóm Koronnym/ we=
- 25: dle Praw póspolitych/ we wśyftkich Páńftwách póstánowio=
- 26: nych/ bez wśelákiéy przewłoki y odwłoki będę czynił:
- 27: nie má=
- 28: iąc względu álbo brákowánia ná wśelákie ofoby.
- 29: MATERIA SĄDÓW KROL:
- 30: Co zá máteriá do fwych fádów
- 31: Król sobie zoftáwił. (*marg*) Zyg. III. 1587. Lift 7. (-)
- 32: EXceptis caufis mere criminalibus, które fádowi nászému
- 33: ná Séymie należéc máią. A gdzieby kto ex ciuili caufa crimi=
- 34: nalem czyniáć/ ná Séym álbo zá Dworem kogo wyzwał/ tedy
- 35: gdy będzie vznána przez nas ná Séymie bydź caufa ciuilis, ma
- 36: tákowy ((tekst. łącz.))
- 37: według Conftituciiéy

- 38: A caufa ma bydź ode=
39: Iłána ad forum competens. A wżákże ((tekst łąć))
40: áppellácia ma bydź ((tekst łąć do w. 28))
41: które łądowi ná=
42: Iżému zołtáwuiemy.(*marg*) Stephan w Confti. o Tribu. 1578. Liłt 185. (-)
43: A iełliby kto Stároftę álbo Dżierzawcę
44: pozwał o grunty náłzé/ z których Dżierzawcá álbo Stároftá
45: Quártę dawa/ ábo pod rewizią y lułtrácią podpádły/ tákże
46: które w ftárych fummách Ią incriptae, o tákie dobrá ma Iąd o=
47: dełłác ná Séym pro cognitione nołtra.
48: A nam Iámému o do=
49: brá náłzé iuxta praefcriptum Statuti czynić/ y onych dochodzić
50: wolno záfwe będzie.

strona: 139

Práwá Krolew. álbo
Wálnego Księgi pierwłze
o Sądżiech krolew.

- 1: Táłże o niewydánié Quártý/ y o dobrá nullo iure recepta, ná
2: Séymie Iądy bydź máią. Exceptis quoque caufis iuris Magde=
3: burgenfis, Teutonici, & Culmenfis, które z ołtrzeżeniem rzeczy
4: w ftátuće opifánych Iądowi náłzému należeć będą.
5: Złtrony
6: przeżyłków interim otrzymánych przeciw miáłtóm/ táłże téż
7: miełczan przeciw Izláchćie/ to fie záchowác ma do vznánia ná=
8: Iżégo/ iáko około przeżyłków Duchownych.
9: Iełcze potym niektóre z tego Reyeltru Ią wyięté, á do Trybunál
10: Ikiégo Iądu przyłączoné: O czym weyżrzy w Conftitucie Séymów
11: annorum 1590. y záfie 1591. iáko o niewydánié Quártý, y inné
12: niektóre Ikárbowé kauzy.
13: Item, Státut Zygmuntów de caufis officij, iuz iest zniešión, że

- 14: nie trzebá znimi ná Roki królewŕkie, bo ná Trybunał łá odeŕłáné.
- 15: Item, o Remiŕfiách od Trybunału, 1581.(*marg*) Zygmunt 1538. (–)
- 16: Item, Reyeŕtr Artykulów, które Król łądzi, ((tekst łác.)) w Łácińŕkim.
- 17: Item, Appellácię od łądów Kŕiężęciá Pruŕkiego, Kurláncki=
- 18: go, ((tekst łác.))
- 19: CZASY SĄDOW KRO:(*marg*) Con. Wár. 1589. Liŕt 37. (–)
- 20: Spráwy ná Séym przypádłé, we Srzo=
- 21: dę y w Piątek ná kozdy tydzien má
- 22: iá bydz łádzoné: á po zámknieniu
- 23: Séymu dáléy łádzic nie máia.
- 24: ZWalamy/ áby łpráwy ná Séym Wálny Króleŕtwá przy=
- 25: pádlé dwa dni w tydzien/ to iest/ we ŕzodę y w piątek/ przez
- 26: nas były vznawáné y łádzoné:
- 27: á gdy fie sítanie zámknienie
- 28: Séymu/ żaden potym w łpráwach/ które ná Séym przypádná/
- 29: nie ma bydz/ áni będzie mógl bydz łádzon.
- 30: Criminalia Litewŕkie, y łády
- 31: Séymowé.
- 32: VStáwuiemy/ áby ná Seymie Wálnym káždęgo tegodniá

strona: 140

- 1: w dzień ieden/ miánowicie Wtorkowy/ łpráwy główné Litew=
- 2: ŕkie Séymowé przez nas łádzoné y odpráwowáné były.
- 3: Król wyiezdziáiac do któręy ziemie
- 4: y powiátu, ma z Stároŕty łprá=
- 5: wiedliwoŕ czynić.
- 6: OBiēcuiemy/ iż záwždy ná przyiechánium náŕzych do ziem
- 7: któręchkolwiek náŕzych/ w káždym Powiećie/ do któręgo łczę=
- 8: ŕliwie przyedziemy/ wŕzyŕtkim proŕzácym łpráwiedliwoŕci
- 9: z Stároŕtámi náŕzemi onę czynić roŕkażemy.
- 10: ((tekst łác.))

- 11: INSTIGATOR.
- 12: Vrząd Inftigstorłki.
- 13: A Zeby do ípraw nullo iure mógl byđź Inftigator gotowy/
14: ((tekst łąć.)) y z drugiéy łtrony/ áby
15: téż przewłoká dálřza/ tym którzy fie vpomináią nie byłá:(*marg*) w Łać. (–)
16: káždy
17: któryby praetenderet żeby mu bona nullo iure były odięćé/ ma
18: ná piérwřzé á nadaléy wtóre Roki ziemłkié/ któryby był z Má=
19: łopolłkich Woiewódtw w Krákwie/ z **Wielopolłkich** [!] w Po=
20: znániu/
21: z Rułkich wřzech we Lwowie/ z Mázowieckich w
22: Wárfzáwie/ dáć fie wpiłáć w Reyetr.
23: Inftigator zá Dworem niepotrže=
24: bnie nikogo niema wyzywáć.(*marg*) Kázimierz w Nieřzow. Liřt 93. (–)
25: NAprzód zábiegáiąć temu/ áby ludźie niepotrzebnie wyćią=
26: gáni zá Dworem nářzym niebyli/ vřtáwiamy: iż Inftigator
27: nářz nie ma nikogo pozwáć ad instantiam řuam, áni oľoby nářzéy/
28: áni zá diláćią łtrony/ tylko o rzeczy włáľnie naleźáćé oľobie/
29: zwiérzchnośći/ poźytkóm/ y imionóm nářzym: (*marg*) Stephán w Wárfzá. 1581. Liřt 3.
Státut 2. w Conřtit. 1557. Liřt 6. (–)
30: A ktoby fie wa=
31: źył o inřzé rzeczy niź o té/ które włáľnie łáďóm nářzym naleźá/ zá
32: dworem álbo ná Séym wyzywáć: táki ma byđź táľże we řtu
33: grzywien winy łtronie przekazan.

strona: 141

Práwá krolew. ábo wáľnego
Księgi piérwřze o Inftigatorze.

- 1: W pozwie vřczypliwe řłowá, y czci
2: czyiéy dotykáiąćé, niemáią byđz
3: wnařzáné, ták przed Królem Ieg^o

- 4: M. iáko y przed innym fądem.
- 5: MAyeftat Królewki Dekretem fwym/ ná wieczné czáfy/
- 6: iáko mocą Státutu/ wżyftkim poſpolicie ták Prokuratoróm/
- 7: iáko téż innym ofobóm/ którégokolwiek ftanu y záwołanie by=
- 8: łyby/ rofkázác y zábrónić raczył:
- 9: áby żaden pozwu niewczciwé=
- 10: go y fłów/ którėby czyiėy poczciwoſci y dobrėy fławie dotykác
- 11: miály/ nápiſánych/ áni przed Máieftatem Królá Ieg^o M. áni
- 12: przed káždy fąd Ziemſki álbo Grodzki wnoſić/ álbo nań co fprá
- 13: wowác nie ſmiał/ pod winą ſiedzenia iednégo tygodniá w
- 14: wieży:
- 15: która winá ma bydź od tych odnoſzoná/ którzy przeciw=
- 16: ko temu Dekretowi ninieyſzemu przeciwnie czynić będą.
- 17: Artykułów Reyeſtr Inſtigatorſkich
- 18: y formá pozywác tákich.(*marg*) Dekret Krolá Zyg. pierw. (-)
- 19: POzywa cię: iżeſ ty zápomniawłzy dobrėgo obywatelá y
- 20: wiernėgo poddánego powinnoſci/ mówił to álbo owo prze=
- 21: ciw perfonie królewkiėy/ áboſ téż (czego Boże nieday) potá=
- 22: iemnie/ ná iego fkazę práktykował:
- 23: przez co tę ábo owę káźń zá=
- 24: fłużyłeſ/ iákoć to ſzėrzėy bėdzie ná Roku wyłożono.
- 25: Item, iżeſ ty kaźni ſiedzenia Nam y Rzeczypoſpolitėy prze=
- 26: winionėy nie wyſiedział.(*marg*) Zygmunt w Piotrko. 1523, Liſt 32. (-)
- 27: Item, iżeſ ty fądy/ y Commiſarze/ y Séymów pokóy poſpo=
- 28: lity zrufzył/ álbo Poſłóm náſzym gwałt vczynił.
- 29: Item, iżeſ ty dobróm fkárbowym w tym á w tym/ tę álbo o=
- 30: wę ſzkodę wyrządził: z onych pieniądze/ które od nas odbiė=
- 31: ráné bywály/ y dochody czynſzów z dóbr náſzych/ álbo czynſz ná
- 32: fię zátrzymał.
- 33: Item, iżeſ ty łól nád zákazánié náſze poſpolité tám álbo ow=

- 34: dzie przewoził/
35: Item, iżeś ty morze náfz zbóycámi morzkiémi nápełnił/ y to=
36: wáry do brzegu wyrzuconé przywłáfczyłéś fobie.
37: Item, iżeś ty rzeki fpuftné przenágábał.
38: Item, iżeś ty gofcinieć náfz fcieśnił/ álbo záfiadł/ záwárł/
39: álbo zaléwkíem zálał/ álbo gorfzym mieyfcm obrócił/ álbo téz
40: odwrócił.
41: Item, iżeś ty fzlák/ gdfie konie álbo woły goniono z Korony/
42: nád Dekret królewfi v ganiał.
43: Item, Myto y Cło nowe fobieś wymyfił: álbo téz rzeczy
44: które z Komifsiiey ná nas przypadáły/ gwałtemeś pobrał.
45: Item, Monetę fałzywą kułeś/ álbo téz wniółeś.
46: Item, iżeś win/ któreś nam przepadł/ álbo fkárbowi náfz=
47: mu nie záplácił.
48: Item, iżeś ty wpadł w winę peculatus, alias fkárb pófpoli=
49: ty z ofzukániém v fzkodził.
50: Item, iżeś ty famofum libellum, álbo Páfquilufz vczynił/ ál=
51: bo dla iákiego inégo złégo vczynku w winę wpadł.
52: Item, iżeś ty pánnę ábo wdowę/ ábo żonę tego ábo owégo
53: vniół y zgwałcił.
54: Item, iżeś ty Gléytowy fiłt wiáry pófpolitáy/ temu álbo o=
55: wému dány/ póflány/ złamał/ zátrzymał.
56: Item, iżeś ty fiłty Séymowé álbo Wići woienné odebrał/
57: y zádzierzał.
58: Item, iżeś ty fzlub obowíázkú złamał.
59: Item, iżeś ty woyfko zebrałfzy ná zamek/ tego ábo owégo r=
60: ká nieprzyaciélfką dobył/ w czym pokóy Rzeczypófpolitáy zru=
61: fzywfzy/ álbo téz woyfko nád Dekret Séymowy zá gránice do
62: nieprzyaciół wywiódléś.
63: Item, iżeś ty w bitwie plácu niedołał/ alias vciékl.

- 64: Item, iżeś ty táiemną rádę tobie zwierzoną/ działá/ zbroie/
65: prochy do dział/ woylko/ zamki álbo miáltá náfzé nieprzyaíció=
66: łóm ná zdrádzíe wydał.
67: Item, iżeś ty ná woynę póspolitého rużenia/ álbo téż zołd
68: służby woiennéy wzięwłzy niedośłużył/ rć. y inné podobné
69: tym Artykułóm.
70: PRZYPOMNIENIE Z STRONY
71: INSTIGATOROW.
72: TAK wiele rozumieią, co de Repub. mówić vmieią: że potrze
73: báby Inftigatorów więcéy mieć w każdym zośobná Woiewódtwie,
74: y ich opátrzyć. Bo exekucia Praw ináczéy niemoże dóżć, á Práwá
75: bez exekuciiéy zimné łą:
76: á bez Práwá rząd Rzeczypóspolitéy łtać

strona: 143

Práwá krolew.
álbo wálnego Księgi
pierwłze o Pozwiech.

- 1: nikaki niemoże. A ieden Inftigator ták wiele Artykułóm łpro=
2: łtać, odia odiać niemoże.
3: Więc y łpraw łie przyczyniło zá Vnią,
4: á Séymu łie vkróciło: bo iedno łżeść niedziél. Tedy iáko Król Ieg^o
5: M. niemoże tego odłádzić, ták y Inftigator ieden inftigowác, y
6: ták wiele rzeczy popiérác niemoże, y niepodobna rzecz.
7: Inftigator z porády Márśzałká, Kánclérzá, y Podłkárbiégo po=
8: czynác ma. ((tekst łác.)) y
9: Sam Inftigator w niektórych rzeczach ma byđź Aktorem. ((tekst łác.))
10: Tóż czynią Procuratores fiłci co Inftig. ((tekst łác.))
11: Zup. inftigowác, List ((tekst łác.))
12: POZWY
13: Y O NADWORNYPH.

- 14: Około pozwów przed Królem Iego
- 15: M. Nadwornych, y innych ładziéch.
- 16: STáry Státut flufznym vmiárkowániém wykładáiąc/ v=
- 17: Itáwiamy:(*marg*) Zygmunt 1511 List Zygmunt w Piotrko. 1507. List 21. (-)
- 18: áby Prokurator ták ośiádły iáko nie ośiádły/ máiąc
- 19: doftáteczną prokurácią/ y moc v łádów Itawác/ y wżyftko czy=
- 20: nić y fprawowác/ co iego Princypałá fprawy y fpraw fie doty=
- 21: cze/
- 22: też ftronę Pozwem Nadwornym pozwác/ fędziégo rużyc/
- 23: y wżyftko czynić/ co ku obronie fprawy iego przynależy: wżák=
- 24: że zapisów áni nowych czynić/ áni stárych kwitowác/ áni pie=
- 25: niędzy zápilánych brác będzie mógl/ okróm bytności fwéy
- 26: ftrony Powodowéy.
- 27: Pozew Nadworny tylko, gdy Król
- 28: w którém zemi ieft, bywa: á in=
- 29: né forum fori odfláią.
- 30: IZ Termin/ álbo iáko mówią/ Nadworny Rok wielóm
- 31: ludzióm trudności przynosić zwykl/(*marg*) Támże. (-)
- 32: dla tego/ iż niekiedy ci/
- 33: którzy fprawy pofpolité przy nas odpráwuią/ nieuważnie y v=

strona: 144

- 1: pornie od každého zwykli bydź pozywáni/ y w fprawách Rze=
- 2: czypołpolitéy zátrudnieni:
- 3: Vítawiamy/ áby nápotym/ gdy my
- 4: będziemy w ziemiách Máłéy Polski/ żaden okróm tego/ który
- 5: w onychże ziemiách mieszkánié ma/ przed nas Nadwornym po=
- 6: zwem niemógł bydź pozwan/ o fumnę w Státucie opifaná.
- 7: Tákże gdy będziemy w ziemiách Wielkiéy Polski/ tylko z tychże
- 8: ziem szláchtá do sądu Dworu náżégo ma bydź pozywáná. A
- 9: fprawy przed námi niefkończoné/ do powiátu pozwanégo má=

- 10: ią bydz odefláné:
- 11: które Sędzia Ziemi fki będzie fadzil/ y ná Ro=
- 12: céch o wízelką fumnę/ o którą przed námi rzecz fie pocznie.
- 13: O pozwie niefpodziéwanym ná
- 14: kogo przypádlým.
- 15: GDyż w rozmyśle dobrym zależy mátká cnót Dícretio, to
- 16: ieft/ dobre rzeczy vważenié y rozeznánié: przydawa fie częfto=
- 17: kroc/ iz niektórzy náfzy fludzy/ álbo inni iákokolwiek ná Dwo=
- 18: rze náfzym poftánowieni/ álbo v fądu záftáni/ z tráfunku nád
- 19: nádzieię przed nas/ álbo przed fędziégo bywáią wyzywáni:
- 20: y
- 21: quaeftię álbo fpráwy/ o których namniéy niemyflili/ bywáią im
- 22: zádawáné: á tak chcąc oboię ftronę obwárowác/ áby rzeczo=
- 23: nym obyczáiem pozwáni z dobrym rozmyflem y vważeniém ná
- 24: rzeczy íobie zádáné odpowiadáli/
- 25: á Powodowé ftrony w fwo=
- 26: ich fpráwách nie były omyláné/ vftáwiamy: iz gdy kto ná Dwo=
- 27: rze náfzym álbo ná fądzie będzie ználezión/ y przed nas álbo fę=
- 28: dziégo náfzého bytność obyczáiem przerzeczoným wyzwan:
- 29: te=
- 30: dy Powodowa ftroná/ álbo íam fędzia onę fpráwę pozwáné=
- 31: mu dowodnie ma przelożyć/ y ná písmie będzie powinien od=
- 32: dáć: áby odpowiadał ná téż rzecz y pytánié.(*marg*) Kázimierz w Wiflicy Lift 12. (–)
- 33: Rokí nadworné Sędzia Ziemi fki moze fadzic: á niedokończoné.
- 34: ((łac.))
- 35: O pozwie verbali, záoczným pozwem Conft.
- 36: Formá pozwu Nadworného.(*marg*) In Priluífii doftátecznie Lift 55. (–)

- 1: TERMIN.
- 2: Ná pozwie, który iest nápiřány ná Séym, Rok řzóřtého dnia po przy
- 3: iechániu Królewřkim niech bę=
- 4: dzie nápiřan. (*marg*) Ián Olbr. Liřt Kázimierz w Wilicy Liřt (-)
- 5: IZ niekiedy Rok Pozwów zámieřzáníe był piřan ná Séym
- 6: Wálny/ álbo nie był pewnym miánowániém dnia oznáczón/
- 7: álbo ná długi czás był náznáczón:
- 8: zkąd przydawáło sie/ iż vbo=
- 9: dzy niektórzy nieczekáiąc Roku/ dla niedořtátku wydatków z
- 10: Séymu odiězdźáli/ zkąd w nieřpráwiedliwořci bywáli zánie=
- 11: dbáni:
- 12: tą tedy przyczyną poruřzeni vřtáwiamy: áby Pozew
- 13: řtrony Powodowéy přećiwko pozwánému/ który ma byđz ná
- 14: Séym Wálny/ w łobie zámýkał Rok/ álbo dzień řzóřty po przy=
- 15: iechániu nářzym ná mieyřce Séymu/ pod winą trzech grzy=
- 16: wien.
- 17: A to dla tego/ iż gdy wynidźie ieden tydzień po przye=
- 18: chániu nářzym ná Séym/ Zdánia y Sądy będą řpráwowáne/
- 19: áby nakłády y wydatki wielkimi ludźie nie byli vćiřnieni.
- 20: Pozwowi Nadwornému o Dżidzi=
- 21: ctwo álo o Summę czterdźieřci
- 22: grzywien. Rok we trzy niedziele
- 23: ma bydz: á o mnieyřzą řummę ál=
- 24: bo o krzywdę, názáiutrz moze
- 25: czynić.
- 26: IEřli řpráwá będźie o Dźiedzictwo/ álbo o wielką řummę
- 27: pieniędzy/ to iest/ o Cztěrdźieřci grzywien: Rok przez Sędzié=
- 28: go we trzy niedziele má byđz mu náznáczón: ále o mnieyřzy dług/
- 29: álbo krzywdę řłówną/ do iutrá Rok niech będźie przedłużón.
- 30: Roki zá Dworem wedle Státutów niech

- 31: będą nąznáczoné.
- 32: POzwy y Roki zá Dworem/ ktoré ták zową wedle Stá=
- 33: tutów/ O porzákdu Pozwów/ y ich kładźieniu vczynionych/
- 34: niech będą nąznáczáné.(*marg*) Zygmunt w Piotrk. (–)
- 35: ACTA.
- 36: Séymowé rzeczy do Káncelláriiéy,
- 37: á Ziemśkié, w Ziemśkié Actá
- 38: wpifane bydz máią.
- 39: IZ téż Práwem pólpolitym róznym vrzędóm/ rózné íprá=
- 40: wy fá przypifáné:(*marg*) Zyg. Aug. 1550 Lišt 2. w Confti. (–)
- 41: cokolwiek Ziemśkim ípráwom fádowym ná=
- 42: leży/ ktoré przy bytności náfzéy ípráwowané bywáią: to w ziem
- 43: fkie kśięgi wpifano bydź má: á infzé rzeczy y ípráwy do Kán=
- 44: celláriiéy náfzéy/
- 45: wedle ítárádnégo zwyczáiu Státutu/
- 46: Roku Pánfkiego 1538, wedle tegóz Roku Státutu Referen=
- 47: darze náfzy záchowywác fie máią
- 48: Sądowi ná Séymie nąznáczonému
- 49: ieden álbo dwá z Rády, álbo z V=
- 50: rzędników Mázowieckiego Kśię=
- 51: ztwá, niech będą przyfádzeni.
- 52: ABy Práwóm y zwyczáiom Kśięztwá Mázowieckiego
- 53: przerzeczonégo náfzého w czym fie nieubliżyło/ á zwłáczá ná
- 54: Séymiéch Wálnych królestwá náfzého/ gdzie ípráwy przez Ap=
- 55: pellácię do fádu náfzého zwykły fie zftáczác:
- 56: obiecuiemy/ iż do
- 57: fędzi/ ktoré ná fádzenie ípraw ná Séymie królestwá nąznáczy=
- 58: my/ iednégo álbo dwu z Rad náfzych/ álbo Vrzędników Kśię=
- 59: ztwá onégo przydamy fędzi/ którzy będą vmieiętni około vftaw
- 60: y zwyczáiom Kśięztwá onégo.(*marg*) Zygmunt w Piotrk. z Státutu Mázowie. (–)

strona: 147

Práva krolew.
albo wálnego Księgi
pierwŹze o Criminałách.

- 1: DRVGA CZĘSC
- 2: CZWARTEY POWINNOSCI
- 3: Krolewskiey.
- 4: Sam kłztałt Spráwiedliwosci łádów
- 5: pokazuiąca.(*marg*) Kázi. III. w Niefzo. 1454. (-)
- 6: SPRAWIEDLIWOSC.
- 7: Sędzióm rofkázuie Król áby łádzili
- 8: wedle ftateram AEquitatis:
- 9: Sędziowie Ziemfcy Królestwá náfzého/ do Constituciy fie
- 10: nákloniwŹzy/ y z nich wyuczenie poiąwŹzy/ w łádeniu fpraw
- 11: niech záchowuią ftateram aequitatis. to iest/ Wágę fprawie=
- 12: dliwosci.
- 13: CRIMINALES.
- 14: O rzeczach które fie poczciwosci
- 15: dotyczą.
- 16: IZ fie to zábiegło/ że iáko wielka licentia w ludziéch vroflá/
- 17: iuz práwie bez wftydu/ ludzie niebacząc nic ná przyrodzoná
- 18: vcziwosc/ bez boiáźni wyftępuią.
- 19: To téz nie mniefza/ iz fie
- 20: zásię ták wiele potwarzy námnożyło/ że téz té bez przyczyny cri
- 21: minaliter pozywáią perfony niewinné/ y wyciągáią Akcię/ któ=
- 22: réby włáfnie miály bydź Ziemfkie Grodzkie/ álbo ciuiles rzeczo=
- 23: né ná Séym ábo zá Dworem przed olobę náfzę:
- 24: Czym fie wie=
- 25: le omiefzkiwa fprawóm Koronnym/ y ludzie fie tym wielce fzko
- 26: dzą. A ták temu zábiegáiąc/ ze zwoleniem wŹzech ftanów/ ná

27: ninieyżym Séymie będących/ vftáwiamy:(*marg*) Zyg. Aug. w Piotrk. 1565. Lift 54. (-)

28: iż ktobykolwiek ná

strona: 148

1: potomné czáfy pozwał iáką perfonę criminaliter in caufis hono=

2: rem tangentes, przed Máieftat nálz ná Séym/ iákóž nie gdzie

3: indzie o to pozwać nikt nie ma łczypiąc go ná poczciwości ie=

4: go:

5: iuz ma bydz tak gotów/ iákoby vkazał rzecz bydz prawdzi=

6: wą/ którą pozwanému záda. Táke téz y pozwany ma bydz

7: gotów ze wżyftkimi ku okazaniu niewinności fwéy.

8: A gdzie=

9: by więc z obudwu łtron tákové wywody wątpliwé były/ ál=

10: bo z którýkolwiek łtrony/ tedy w téy mierze łcrutinium ma

11: bydz czyniono w onym Powiećie álbo Ziemi/ gdzie Wiécá łą=

12: dzone będą/ vbi crimen commiřsum eft.

13: A iż ná káždy Rok

14: Wiécá máią bydz w káżdym Woiewódtwie/ tedy wolno to

15: będzie tak Aktorowi/ iáko citato, dóydáli Wiécá przed Séy=

16: mem przypozwać pozvem zá ziemřką membraną łtronę drugą

17: ná Wiécá. A zá onym przypozvem ná Wiécach/ będzie po=

18: winien łąd wiécowy vczynić łcrutinium.

19: A naprzód wżyfcy

20: Dignitarze/ y Vrzędnicy/ y inży řwiádkowie/ będą powinni

21: pod łumnieniem wiadomořć łwoię w téy rzeczy powiedzić.

22: Potym y káždy łzláchćic iny/ któryby iedno w tym był requiro=

23: wan.

24: Gdzieby téz więc po łápozwaniu/ Wiécá nie dořły przed

25: Séymem: Aktor álbo téz Citatus, pozwałby ad deducendum

26: łcrutinium, & audienda łeftimonia. Tedy my ná Séymie bę=

27: dzieł powinni łkrutatory dáć do onéy łziemie/ gdzie łie crimen

- 28: sftáło/ ((tekst. łącz.))
- 29: Po którym sscrutinium
- 30: á pewnym wywiadowaniu/ tedy my mamy/ álbo Aktorowi/
- 31: dowód/ álbo citáto odwód fkázác/ to iest: która sstroná pew=
- 32: nieyżé dowody zá sobá będzie miała.
- 33: A gdzieby sie nálázło
- 34: przez Dekret nász/ iż citatus niewinnie á potwornie pozwan
- 35: był: tedy ón Aktor będzie mu powinien wnet do fądu nie od=
- 36: chodząc/ fto grzywien winy położyć: y ná cokolwiek/ ná fzkody
- 37: przyśięże/ co pozwány ná Práwo náłożył/ zápláćić ma przy przy=
- 38: sście.
- 39: Y ktemu iefcze dwánaście niedziél ná dnie w wieży
- 40: sściec ma/ ziemie álbo powiatu fwégo. A wśzákoż té Akcję/
- 41: które sie ciągną z dawnégo práwá y zwyczajów/choćiaby do=
- 42: brze były criminales, do fądu Grodzkiego y Ziemfkiego/ nie má=
- 43: ią podlegác téy Conftituciiéy.
- 44: Caufae criminales y sscrutinium.
- 45: SScrutinia in caufis criminalibus máią bydź zá(marg) Stephan w Wárlzá. 1578. Lift 186.
- (-)
- 46: przypozwá=

strona: 149

Práwá krolew.
álbo wálnego Księgi
pierwfe o Criminałách.

- 1: niém sstrony przez sstronę/
- 2: ná ziemfkich/ álbo Grodzkich Rokách
- 3: fądowych ((tekst. łącz.)) co piérwéy
- 4: będzie ((tekst łącz.)) wypráwováné. A
- 5: to dla tego/ gdy sstroná sstronę pozowie ná Séym/ áby tám iuz
- 6: obie tronie były cum sstrutiniis gotowé dla pędkiego odpráwo

- 7: wánia łpraw.
- 8: A iżeby fie criminales acciones ná Séymie zá=
- 9: wíże odlądzić y odpráwować mogly/ tedy od poczęcia Séy=
- 10: mu/ który ná náznáczony dzień lífty Séymowémi propozycią
- 11: záczynác fie ma záváždy.
- 12: A po propozyciiéy/ y odpráwieniu
- 13: przy Pośléch žiemłkich wót Senatorłkich/ tydzień cały dzień
- 14: podle dniá mamy mieć wolny do łądów criminalium actio=
- 15: num.
- 16: A potym póki iedno Séym bédźie/ mamy odpráwować
- 17: té criminalia, ná káżdą Srzodę/ Piątek/ y Sobotę/ nie omie=
- 18: łzkawáiąc innych łpraw Séymowi należących. A zwłáčzá
- 19: nullo iure, y Quárty łądzenia/ wedle Conłtituciiéy Lubelłkiéy/
- 20: ((tekst łąc.))
- 21: Dwoiákié łpráwy, które fie pocz=
- 22: óiwości dotyczą: iedné mere cri
- 23: minalia, á drugie ták rzeknącé
- 24: criminalia.
- 25: EXceptis caufis mere criminalibus które łądowi náłżému
- 26: ná Séymie należéc máią.
- 27: A gdzieby kto ex ciuili caufa crimi=
- 28: nalem czyniác/ ná Séym álbo zá Dworem kogo wyzwał/ tedy
- 29: gdy bédźie vznáná przez nas ná Séymie bydź caufa ciuilis, ma
- 30: tákowy ((tekst łąc.))
- 31: według Conłtituciy.
- 32: A caufa ma bydź odełłá=
- 33: na ad forum competens. A wízákże ((tekst łąc.))
- 34: Appellácia ma bydź ((tekst łąc. do w. 32)) które łądowi náłżému zołtáwuiemy.
- 35: O criminaléłch Wołynłkich.(*marg*) Stephan w Wárłzá. 1578. Liłt 185. Pozwyłżono (-)

36: A Sprawá ma bydz odełána do należącého łádu/(*marg*) Zyg. III. w Wárfzá. 1589. Lift

52. (–)

37: wízák=

strona: 150

1: że w Artykuléch Criminálnych/ od łádu y práwá Grodzkiého

2: áppellácia ma bydz do łádu Trybunálfskiého/ wyiáwfyz tylko

3: Ípráwy Práwá Máýdeburfskiého/

4: rzeczy fkárbu náłzého/ które

5: zołtrożeniém pewnym łádowni náłzému należéc będą. ((od w. 5 do w. 7 – tekst łác.))

6: W Ípráwách criminalia, áni Król, áni Stárołtá nie ma vzná=

7: wác, áni żadnego fkázowác, áz któryby fie o iáki vczynek wyznał,

8: ábo práwem przewycięzon był do wyznánia. w Polfskim 27. I.

9: BEZECNI

10: KTORZY SĄ.

11: Siedmnaście łtopniów bezecnych.

12: BEZecni/ którzy z królestwá zieżdzáią rozboie czyniác.(*marg*) w Lácinfsk. Lift (–)

13: Bezecni/ którzy Hęretyków brónią. Tit. Hęretyk.

14: Bezecni łą/ którzy zbóyce y złodzieie w domu przechowywáią.

15: Którzy w Reyelstrzech trzy rázy łą popifáni. Tit. Szláhcic.

16: Bezecni łą/ którzy przez świádków oczyszcienia do łádów przy=

17: łtępuią.

18: Bezecni łą/ którzy oyce łwé álbo bráciá zábiiáią.

19: Bezecni łą wzyłcy/ którzy popełniwłzy złodzieyftwo vciekáią.

20: ((tekst łác.))

21: Bezecni łą/ którzy złodzieie przechowywáią.

22: Bezecni łą/ którzy czwarty raz o potwarftwo bywáią pozywá

23: ni.

24: Bezecni łą/ którzy náłzcie domowé vczyniwłzy/ z królestwá v=

25: ciekáią.

26: Bezecni łą/ którzy o poimánié bywáią pokonáni.

- 27: Bezecni bywáią pokonáni.
28: Bezecni fą fłudzy/ którzy złoczyńców nie gonią/ gdy Pan rofka=
29: że.
30: Bezecni fą/ którzy czáfu Rużenia woienného od pánów odfta=
31: waią.
32: Bezecni fą mężobóycy/ którzy pozwáni nie ftaną/ zwłafczá nie
33: ośiedli.

strona: 151

Práwá krolew. álbo
wálného Księgi pierw.
de Crimine laefae M.

- 1: Bezecni fą wżylcy/ którzy ná Séymie záburzenie vczyniwłzy
2: vćiekáią.
3: Bezecni fą/ którzy vrzędy y doftoiénftwá przeciwko Státuto=
4: wi biorą: á vpomnieni/ niepufczáią ich.
5: Bezecni fą/ którzy Zamki Koronné przeciw Státutowi trzy=
6: máią.
7: CRIMEN LAESAE M. REGIAE.
8: Pátrząc trzebá wyszýy, List 21. dwa Státuty o téy rzeczy:
9: ále tu iuz fám Proces opifány.
10: Poftępek práwny in caufa criminis laefę
11: Maieftatis Regię:(*marg*) Zygm. III. Lift (-)
12: IEfliby kiedykolwiek nam/ y potomkóm nálzym Królóm
13: Polkim/ z poddánym fwym/ fzlácheckiego záwołania/ przyfzłá
14: Íprává o crimen laesae Maieftatis, które tylko in perfonam Regiam,
15: podług Práwá/ ((tekst łącz.))
16: tedy od Infigatorá nálzého/ zá wiadomościá Márzfalká ná=
17: fzego/ ma ná tákowego pozew/ fześć niedziél przed terminem/
18: bydz położony ná Séym: y oného położenia relácia w księgách
19: Grodzkich tegóz Powiátu/ ma bydz zápiána/

20: w którą pozew
21: ma być wpisany/ y na Séymiku takie położenie pozwu/ dla
22: dostatecznej wiadomości przez woźnego ma być publikowa=
23: né. Który tak pozwany/ ma peremptorie stanać:
24: y gdy sprawa=
25: wa z pozwu takowego przypadnie/ mamy/ wyfluchawczy pro=
26: pozycją y dowody Instigatora naszego/ także y strony obwi=
27: nionej/ Panom Radom naszym/ y Posłom ziemskim/ niezey o=
28: pisanym/ w tym dać czas/
29: aby na tę sprawę na Séymie onym/
30: bez bytności naszego/ wotowali: y w niej się/ wedle potrzeby/
31: rozmówili. A gdyby się wspólnie wszyscy na jedną sentencją
32: zgodzili/
33: tedy taki Dekret przez nie/ w niebytności naszego con=
34: cludowany/ przy nas ex scripto ma być ferowan przez Mār=
35: szalką. A gdzieby się wszyscy na jeden Dekret zgodzić niemo=
36: gli/ tedy przy świętzej części concluzya zostawać ma.
37: Do któ=
38: rego takowego sądu z koła Poselskiego/ deputowani być ma=
39: ją ośm osób: którzy przysięgli/ na prawne y na sprawiedliwe/

strona: 152

1: podług sumnienia/ wotowani/ przy paniach Senatorzech wo=
2: tować.
3: y wota ich także jako y Panów Rad/ liczone y poracho=
4: wane być mają. Delator żeby był przy Instigatorze dla con=
5: wikciéy/ który może być y plebeius.
6: A gdzieby probationes &
7: documenta contra reum, nie były certa manifesta, notoria &
8: sufficientia tedy obwiniony/ bliższy zawsze będzie do Ewazi=
9: iey/ wedle Statutu de viro bonae famae, choćby też eiufmodi

- 10: infufficientia documenta & probationes, były depozycyámi po=
11: przyśiężonémi vtwiérdzoné.
12: Tákże ieſliby była votorum pa=
13: ritas, tedy obwiniony do odvodu bliźſzy bydź ma. To miá=
14: nowicie wáruiąc/ iż ktobykolwiek był ((tekst łąć.))
15: á toby nań doſtátecznie było
16: dowiedziono/ iáko wyſzézý nápiſano ieſt/ ma bydź do tego łą=
17: pozwan: á byłiby iáko y Pryncypał conuictus, reus eſſe cri=
18: minis condemnabitur.
19: A ten któryby **ratione** [!] criminis laesae Ma=
20: ieſtatis był pozwány/ nie ma w więtſzym poczćie ná Séym przy
21: iéżdźać/ tylko ad ſummum, ze dwudzieſtą oſób/ incluuiąc w
22: to/ ták przyiaćiele iáko y ſługi: y w tákiéyże liczbie oſób/ do miey
23: ſcá ſądów/ nie więtſzézý przychodzić ma.
24: Prokurator ma bydź
25: dan z Práwá/ ieſliby go ſtroná obwiniona potrzebowałá. któ=
26: ry ták przydány/ poſt propoſitionem & documenta omnia, per
27: Inſtigatorem exhibita, ma mieć ſpatium deliberañ ad reſponden=
28: dum do trzeciégo dnia/ będzieli tego ſtroná potrzebowałá.
29: A
30: ieſliby ſie to pokazało/ iżby pozwány niewinnie á potwornie
31: był odnieſiön/ ma bydź ((tekst łąć.))
32: karan wedle Conſtituciiéy/ ná tákié anno 156 quinto v=
33: chwalonéy/ á ná tym Seymie poprawionéy: á plebeius poena
34: capitis.
35: Iednak gdzieby obwiniony nie zgoła/ ále przez przy=
36: ſięgę ſie odwiódl/ tedy ná Delatorá żadna poená ſciągáć ſie nie
37: ma. A tákowa ſpráwá nie ma bydź przez Inſtigatorá żadnym
38: obyczáiem zwłóczóná:
39: owłzem przez té oſoby/ które do tego łą=

- 40: du wyszféy fą nąznáczoné/ fądzoná bydz ma/ ták áby iuz ná
- 41: tymże Seymie odpráwióná byłą: alias ná dokończeniu Séy=
- 42: mu nie ma bydz bronioná/ y owfzem dopułczoná pozwánému
- 43: euazia/ gđzieby mu z práwá przyfzło:
- 44: oprócz żeby fám pozwá=
- 45: ny vżywał diláciéy vera infirmitate, którą fámá iedná in eo ca=
- 46: fu ma bydz pozwoloná/ do dwu niedziél: álbo żeby on fąd v=
- 47: znał ex allegatis & refponfis, żeby w tym potrzebnę było fcruti=
- 48: nium.
- 49: Iáko gdy Król z poddánym zaydzie w iáki kłopot, zwłáczá

strona: 153

Práwá krolew. álbo
wálnego Księgi pierwíze
de Parduellionis Cri.

- 1: in crimine laefae Maiefatis, pátrz Alexándrá Królá Przywileiu w
- 2: Metryce, tám iáki poftępek w téy mierze przyfłoi, znaydziefz.
- 3: PERDVELLIONIS CRIMEN.
- 4: Wyftępek przeciw Rzeczypołpo.
- 5: y Oyczyźnie, alias Perduellia.
- 6: TAKiż poftępek ma bydz in caufa perduellionis, contra R.P.
- 7: to iefł/ gdyby kto czynił bunty przeciwko Rzeczypołpolitéy/
- 8: porozumiéwáiąc fie z nieprzyaciélem Koronnym ku fzkodzie
- 9: Koronnéy:
- 10: wynośił táiemnice R.P. zwierzóné: nieprzyacie=
- 11: lowi Koronnému/ podał mu zamek ná zmowie: wzrúfzał pa=
- 12: cta & faedera z poftrońnémi Pány/ rebellią factó pokázuiąc: ál=
- 13: bo którykolwiek iny wyftępek popełnił/ któryby włáfnie był cō=
- 14: tra Rempub.
- 15: Jednák iuz in tali cafu, my iáko głowá/ z pány Rá
- 16: dámi/ y z ośmią Deputatów Pofelkích/ fądzić/ y przy wiet=

- 17: Iżéy części concluzią vczynić mamy: w których ((tekst łąc.))
- 18: To
- 19: wáruiąc/ iż gdzieby in ea caufa perduellionis Delatora nie sftá=
- 20: ło/ tedy sam Inftigator/ z wiadomością Márłzałká nálezego/
- 21: máiąc certa & eidentia documenta, taką kauzę może inftituere
- 22: & continuare, záchowuiąc w fwyé mocy poftępek/ tu ná tym
- 23: Séymie ofobno contra perduelles modernos vczyniony.
- 24: Reftitucia rozróznionych
- 25: w Elekciéy.
- 26: Z Wrodzonéy dobroci y láłki nálezéy królewłkiéy/ zá pozwo=
- 27: leniem PP. Rad włzech zgodnym y prośbą Połłów Ziemłkich.(*marg*) Zygm. III. Liłt
- 1: Zygm. III. Liłt (-)
- 28: Ze włyłtkich/ którzy in hoc exilio łą/ álbo którzy byli in contu=
- 29: matiam zdáni w Krákwie/ dla popiérania Arcykłiążéćia Ieg^o
- 30: M. Máximilianá/ decreta poenarum infamiae znośiémy/
- 31: y oné
- 32: in priłtinum ftatū reftituiemy/ wolného im przyiázdu do Koro=
- 33: ny exnunc pozwaláiąc/ á oni máią wierność nam przysięgą
- 34: łwą oświadczyć.

strona: 154

- 1: DVELLVM.
- 2: O wyzwaniu ná pojedynek.
- 3: IZ łie to między ludźmi rozbieżáło/ że ieden drugiégo ná
- 4: pojedynek wyzywał/ nád práwo Krześciáńłkié/ tedy vchwa=
- 5: lamy/ áby żaden łzláchćic łzláchćicá ná duellum nie wyzywał: á
- 6: wyzwány/ áby łie nie sftáwił/ oprócz żeby to było komu przez
- 7: nas dopułczono.
- 8: A ktoby łie przeciw temu poftánowieniu
- 9: wazył tego vczynić/ tedy ma łiedzić pułroká w wiezy/ y łześć=
- 10: dziełát grzywien dáć: o co forum w Ziemłtwie.(*marg*) Zygm. III. liłt (-)

- 11: De duellis, czytay w Státucie Itárym, gdzie Gregorius
- 12: Papiéż oné odrzuca, iáko té które fą przeciwné práwu
- 13: Bożému (fą fłowá Státutowé) Támże nágánił Specu=
14: lum Saxonum z téyże przyczyny de duellis list CLXXIII.
- 15: KWAPLIWOSC.
- 16: W fádzeniu, kwápliwóci ma fie
- 17: ftrzędz Pan. a AEquitatem fie
- 18: dokládác.(*marg*) Kázim. W. w Wiflicy Lift
- 1: Władifła. Iágełło w Przywil. Lift
- 1: Kázi. III w Piotrko. Lift (-)
- 19: ACzkolwiek w wielu fprawách prędkość zálécáią/ y w fza=
20: kóz táż prędkość álbo kwápliwóść w fádzeniu y odprawowá=
21: niu niektórych kaur/ fłufznie nie ma bydz záchowána/ á owfzem
22: przedłużona y przymnażána:
23: z téy przyczyny/ ize fádzącému
24: w fzyftko potrzebá ieft zwártowác.
- 25: O tymze.
- 26: Sąd náfz/ y tych/ których ná to deputuiemy z Pręłaty/ y téże
27: wefpółek z Pány/ matura cognitio, t.i. doyźrzálé vznánié y De=
28: kret ma zátym náfzładowác.
- 29: O tymze
- 30: TYm fpośóbem wagę álbo funt fprawiedliwóci záchowa=

strona: 155

Práwá krolew. ábo
wálnego Księgi pier. o
kwápliwóci ná fádziech.

- 1: my/ iefli tym którzy fie nie porownywáią rádži/ z ftráchem
- 2: Praw rátunku vdziélamy/ záfstawuiąc fie zá drobnieyfz/ bu=
3: cznieyfzych niezáhámuiemy.
- 4: Ku temuz o fwiétéy fprawiedliwóci.

- 5: GDyż Trybunał łprawiedliwoścł fą do prąwice nay=
6: wyszégó Bogą/ z rządzienia Bożégó záchowáné ku rozezná=
7: niu łprawiedliwéy rzeczy.
8: Tedy y my/ którzy namiełtnic=
9: two pieczołowánia ludzkiego poruczoné niešiemy/ imięniem
10: łprawiedliwoścł/ prawdy w prawdzie łzukamy/ Bogą potáie=
11: mnie w tym wierząc/ rć.
12: PRZYPOMNIENIE.
13: TAK rozumieią mądrzy Prąwnicy: nim niśzy vrząd, tym łie
14: do práwá práwnégó bárziéy przywiézuie: A nim wysłzy vrząd, tym
15: łie do łprawiedliwoścł iest wolny gárnać, niéco vchyliwłzy práwá.
16: A iż Król á Trybunał naywysłzy vrząd trzyma y ołtáteczny rozłą=
17: dek, tym mu wolniéy iest y należy łprawiedliwoścł y Prąwá łie
18: przydzierzywác: łprawiedliwoścł iednák w práwéy ręce máiąc, á w
19: lewéy Prąwo.
20: POKI SPRAWA W ZAWIE=
21: SZENIV IEST.
22: Zgadzáiący łie, od win wolen by=
23: wa: táka iest benignitas Prąwá
24: Polkiégó.(*marg*) Z przywile. Włádifłá. Lift. (-)
25: TEż iefli którzy obywátele náłzy/ álbo którzy ini Króle=
26: łtwie náłzym miełzkáiący/ gdy iefcze Dekret nie iest vczyniony
27: w łądziéch/ chćieliby łie zgadzác o którékólwiek rzeczy: tych od
28: win náłzych y Sędziéch/ y Podłędków y Woiewodzych/ y Ká=
29: łztelánłkich/ czynimy wolné y łwobodné.

strona: 156

- 1: O GLEycIECH,
2: Gléytowé lifty kto dáwác moze.
3: VStáwiamy/ iż gdy kto przed námi/ álbo náłzym Stáro=
4: łtą o iáki wyłtępek álbo zły vczynek bédzie ołkárzon/ á ku oka=

- 5: zaniu fwéy niewinności przez nas álbo Stároftę náfzého nie
6: będzie dopuřczon/
7: á dla tego przydáloby fie mu vćić: á ták/ że=
8: by tákowé iego vćiekánié nieřlawy mu nie przyniořło: tedy ten
9: vćiekáiący przed Naywielebnieyfzym w Pánu Kryřtuřie Oy=
10: cem/ Biřkupem Krákowřkim/ álbo Krákowřkim/ álbo Sędo=
11: miérřkim Woiewodą/ będzie fie řwiadczył/
12: iżeřmy mu/ álbo
13: Stároftá náfz okázác niewinności fwéy niechćieli dopuřćić: á
14: ći przerzeczeni álbo Woiewodá náfz onéy źiemie temu vćiekáią=
15: cému może dác Gléyt do dwu Mieřęcy/ y oného zbiegłého mo
16: że chowác.
17: W którym to czásie tenże Woiewodá v nas álbo
18: v potomków náfzych temu zbiegłemu niech řzuka řáfki/ ábyřmy
19: go ku řpráwiedliwořci dopuřćili.(*marg*) *Kázimierz Wielky w Wiflicy Lift (-)*
20: Czego ielli przerzeczony
21: Woiewodá nie będzie mógl vprořić/ to ielt/ iż go niebęđziemy
22: chćiec przepuřćić ku řpráwie iego niewinności/ tedy Woiewo=
23: dá do gránic źemie będzie go powinien doprowádźić:
24: który od
25: czáfu doprowádzenia Woiewodzého przez Rok źiemie Króle=
26: řtwu obywatelóm řadnych řzkód czynić niema: á żoná w do=
27: brách iego w **pokoin** [!] ón rok ma byđż zániecháná.
28: Ten rok
29: gdy wynidźie/ przez który czás vřtáwicznie ma fie řtárác o řáfkę
30: náfzę: á gdyby iéy otrzymác nie mógl/ á ten to przerzeczony řzko
31: dy iákie poddánym náfzym poczynił/
32: zá to nie ma byđż zá beze=
33: cného mian/ áni obywatele Pańřtw náfzych włápióného máią
34: dác nam álbo Stárořcie náfzému ná řmierć: áni zá to w iáki

- 35: gniéw nálz máią przydz poddáni náłzy.
- 36: A iefli komu fie przy=
- 37: da ze złości fwéy y przez winy vciéc/ y niechcieć bydz pośluzen
- 38: prawá/ á vciékły/ czyniłby obywatelóm y Królestwu szkody:(*marg*) Bez obrázy Pána gleyt może bydz wydány. (–)
- 39: dobrá iego nieruchomé (wyiáwłzy opráwę żony iego) Komo=
- 40: rze náłzéy ná wieki niech będą oddáné: á ruchomé między nas y
- 41: Przełożoné náłzé ná poły máią bydz rozdzieloné.
- 42: A iefli bę=
- 43: dzie poiman przez kogokolwiek/ niech będzie ná łáńce náłzéy: áni dla poimánia onégo nie ma bydz żaden gniéw/ áni nieprzyiaźń
- 44: od przyiaćiół iego skryta álbo iáwna:
- 45: á żoná iego przy opráwie
- 46: zołtanie/ iáko wyszézéy ieft **napiáno** [!]: álbo onę będzie iéy wolno
- 47: przedác.

strona: 157

Prává krolew.
álbo wálnego Księgi
pierwłze o Gleyćiech.

- 1: Włzyłtkim Gléyty máią bydz dáné.
- 2: IZ częłtokroć przydawa fie obywatelóm Królestwá/ zá
- 3: przygodą przypadáiącą/ álbo dla nieprzełpieczeństwá żywotá z
- 4: Królestwá z potrzeby wyiechác:(*marg*) Ian Olbr. Liłt (–)
- 5: á ták áby Máyełtat Królew=
- 6: łki o niełprawiedliwość łzon nie był/ chcemy/ vłtáwiamy/ y
- 7: łkázuiemy: áby obywatelóm łzláchcicóm/ ábo téż prołtého ro=
- 8: du oboiéy płci ludzióm/ którégobykolwiek łtanu ábo dołtoiełńtwá byli
- 9: (którzy dla bełpieczeństwá óób łwych y zá potrzebá
- 10: z Królestwá wyiádad) Gléyt y vprzełpieczenié przez nas y po=
- 11: tomki náłzé było dáné tym/ którzy o nie prołza/

- 12: áby w fwobo=
13: dzie poľpolitéy będąc álbo fie ſprawowáli/ álbo ſprawiedliwo=
14: ści proſili/ álbo téż oſkárzeni będąc wſprawiedliwiáli fie.
15: Stároſtowie ſługóm gléytownych
16: liſtów przeciwko Pánóm dáváć
17: nie máią.
18: GDy fie ſkárzyli Pręłáci y Pánowie Wielkiéy Polſki/ iż z nie
19: iákim deſpektem y obelżeniem ich do tego czáfu Stároſtowie Poznáńſcy gléytowne liſty/
kmećióm ich/ y poddánym zwykli
20: dáváć:
21: wtáwiamy zá ſpólnym zwoleniém/ áby nápotym Prę=
22: łackim/ Páńłkim/ y innych obywatelów náſzych poddánym/
23: kmećióm/ miełczánom álbo ſługóm/ Stároſtowie mieyfc gléy=
24: townych liſtów nie dawáli:(*marg*) *Alexánder w Rádom. Liſt (-)*
25: ále ſkázuiemy/ áby w przypádłych
26: rzeczach do Práwá poľpolitégo wćiekáli fie kmećie/ y inni któ=
27: rzy fie ſkárzą: á ták áby od Práwá káždému obroná byłą po=
28: winna.
29: Komu gléyt dádzą, niech go
30: obwołáią.
31: ABy ná obie ſtronie około Gléytowéy przefpiecznoſci o=
32: nych/ którym nieprzyiaźni bywáią opowiedáné/ było obwáro=
33: wano: á iżby ci/ którym karánié przynależy/ potwarzmi gléyto=
34: wnych liſtów niewinnie nie byli wikłáni:
35: ſkázuiemy/ áby w
36: winę żadnégo gléytownégo liſtu żaden nie wpadał/ iedno zá
37: tákowym gléytownym liſtem/ który będzie obwołan/ y który=
38: by fie im iáwnie brónić chciał.(*marg*) *Zygmunt w Kráko. (-)*

- 2: máią bydz.
- 3: LIfty gléytowné żadné/ którėby były Práwu poľpolitėmu
- 4: przeciwné/ nie máią bydz dawáné: á iefli kto ie otrzyma/ niech
- 5: nikczmné będa. (*marg*) Zyg. Aug. w Piotrko. Zyg. III Lift.
- 1: Kázimierz Wielki Lift (-)
- 6: Approbatio Salui conductus Pána
- 7: Kryľztophá Zborowfkiėgo.
- 8: SALuum Conductum o bytnośći y mieszkániu w Polfcze áż
- 9: do Séymu przyľzłėgo/ y dwie niedźieli po Séymie/ Vrodzoné=
- 10: go Kryľztophá Zborowfkiėgo/ we wľzyťkich punktách y klau=
- 11: zulách iego/ vchwałá Séymu tego vmacniamy/
- 12: y áprobuie=
- 13: my/ záchowuiác wćale Conťtituciá anni 89. & anni 1591. tyczących fie oľoby lámėgo y domu iego.
- 14: Tóż fie ma rozumieć, gdy przeciw Práwu opiekę Król dáie.
- 15: Bywáią téż zeznánia zapifów przed Królem.
- 16: Syła téż Król do niemocnych dla czyniėnia Testámentów.
- 17: SZLVBEM WIĄZANIE, O tym pátrzay wysźey ((od w. 17- do w. 20 tekst łac.))
- 18: NA ROZMYSLENIE.
- 19: Ná rozmyślenie nie przychodzi
- 20: Królowi brác, iedno rozmyślnie
- 21: wedle řprawiedliwośći řdźić.
- 22: GDyż w poľtepkách Práwnych v řprawiedliwych řdźi nie
- 23: ma miec [!] waśń mieyfcá/ áni ľáfká nie ma ľobie nic przywłáfczác/
- 24: tákże boiáźń nie ma nic przemagác/ áni zapłátá řprawiedliwo=
- 25: ści wywracác:
- 26: bo oni noľzą wagę w rėkach/ którą ná řzalách
- 27: zówieśiwľzy iednoťáynie/ áby w rozumieniu y czyniėniu řkazá=
- 28: nia lámėgo Bogá przed oczymá máiąć/ ľawy řwėy nie zápá=

Práwá krolew. ábo
wálnego Księgi pier.
o brániu ná rozmyśle.

- 1: miętáli/
- 2: y áby przenáfzládownicy czći fwéy przeciwko fwému
- 3: sumnieniu y fprawiedliwości dla łálki álbo fczęśćcia czyiégo nic
- 4: nie czynili ku vblízeniu ftronie.
- 5: Podobny temuz.
- 6: Sędzia ma fie przypodobác ku pro=
- 7: ftoćie ftron, iefliby która niedo=
- 8: myślnie opuściłá potrzebne rze=
- 9: czy fobie do fpráwy.(*marg*) Zygmunt w Piotrk. Lift (-)
- 10: BEdźie powinien Sędzia ná fądźie síedzący od ftron fto=
- 11: iących przed vczynieniem fkazánia pytác/ iefliby mieli iákie mu=
- 12: nimentá álbo dowody/ álbo obrony Práwné fłufzné ku popié=
- 13: rániu fwéy rzeczy: áby ludzie prości proftotą fwą w rzeczach
- 14: fwych nie vpádli.
- 15: A będzie wolno oboiéy ftronie przywodźic
- 16: rzeczy pomocné/ y fłowné/ y liftowé przed vczynieniem fkazánia:
- 17: y niech káždéy ftronie będzie wolno w fzyftko czego ma potrze=
- 18: bę przywodźic/ y kláść przed vczynieniem fkazánia.
- 19: PRZYSIĘGI.
- 20: PRzysięgi które fkazuią v fądu náfzého/ ták ná Séymie/ iá=
- 21: ko króm Séymu/ máią bydź od fylané do Powiátów/ chyba iż
- 22: kto támże będzie chciał przyśiádz.(*marg*) Zyg. Aug. Lift w Confti. (-)
- 23: ODESZCIE.
- 24: Wolność odefzcia ná porádę.
- 25: GDy iuz ná pozew y przypozew ku do fyc vczynieniu ftrony
- 26: fpór wiodą/ tedy iefliby która ftroná potrzebowałá ná ftronę
- 27: odyść od fądu/ może fie ná ftronę odwieść od fądu

- 28: z przyiacio=
29: ły fwémi y z Prokuratoro ná poradę/ wyfluchawfzy Akciiéy po=
30: wodowéy ftrony/ á wżákóž ták žeby zásię wróciwfzy fie od po=
31: rády/ odpowiędz vczyniła ftroná pozwána.
32: SCRVTINIUM, o tym pátrž w Práwie Ziemfkim, Księgi X.

strona: 160

- 1: INTERPRETATIO PRIVILEGIORVM, Pátrž w práwie
2: Káncelláriiiiéy.
3: TESTAMENTVM, Iáko Król zwykł do niemocnych Vrząd
4: fyłác pátrž Tit.AEger.
5: Są y inné Tytuły y z ich Státutámi obwłáfnémi, ku nábyciu
6: biegłości w práwie Królewfkim: Iáko iest, Obligácia, Minutá, ((w. 7 do 8 - tekst łącz.))
7: Pręscriptia, Contumácia, Inhibicia, Mán=
8: daty, Exempty, ((w. 9 - 10 tekst łącz.))
9: Tych wżyftkich tytułów z Státutámi włá=
10: Inémi opifánié znaydziefz w Práwie Ziemfkim, w Księgách 10.
11: TRZECIA CZĘSC
12: CZWARTEY POWINNOSCI
13: Krolewskiej.
14: O rzeczach po fądziéch Królewfkich.
15: O Areftowánio fpraw ofádzonych.
16: GDy kto kogo zda niefpráwiedliwie/ zdány niech áreftuie
17: zdánié w Księgách. A iefli pozowie o niefpráwiedliwe zdá=
18: nié/ tedy ón/ który ták zdał/ ma záplácić winę trzy grzywny: á
19: zdánié wypifác z ksiąg.
20: A iefli zdány nie áreftowałby zdánia/
21: tedy ón/ który zdał/ może wypifác okróm winy.
22: PRZESĄDZONE WINY.
23: Winy fądowné nie máią bydz
24: nikomu dárowáné.(*marg*) Zwyczaj ziemie Krá. Z Przywil. Władysł. Lift (-)

- 25: TEż obiecuiemy: iż Win ná szláchcie nam sádownie skazá=
26: nych/ żadnému nie obiecuiemy ku wyciąganiu dopuścić: ále o=
27: né przez nas ábo Stárofty ábo vrzędniki nászé będziemy wycię=
28: gác/ á wyciągnioné będziemy wedle woléy nászéy sáfowác.

strona: 161

Prává krolew.
ábo wálnego Księgi
pierwze o Appelláciách.

- 1: Temuz podobny.
2: WIn przeáfadzonych żadnych ná Szláchcie dawác nie bę=
3: dzień/ wedle Przywileiu Prádziádá nászégo Króla Iágełlá.
4: SALARIA, Iákie podatki przy sáfdziéch, y od Pozwów, y od Li=
5: ftów v Dworu: pátrż Tit. Cáncellária,
6: APPELLACIA.
7: Appellácia do KRóla.(*marg*) Zyg. Aug. Stá. 7. w polkim státucie sílá o tym/ list (-)
8: MOże tedy áppelowác od Roków przerzeczonych głów=
9: nych do Królewského Máyeftatu/ iáko do Pána wyszého
10: wśyftkich Praw/ dla otrzymanía sáfprawiedliwósci.(*marg*) Zygmunt w Piotrk. List (-)
11: Appellácia od Króla w niektórych
12: rzeczach ná Séym.
13: DLa znieśienia wátpliwósci/ y dla oddalenia sáfporów nie
14: potrzebnych/ które mogą sie wczynác z różności zapisów dóbr
15: nászych/ wftáwiamy:
16: iż gdy tákowe dobrá wykupić zechcemy/
17: máią bydz ogládáné Listy zapisów: á które sáfłuznie/ sáfprawie=
18: dliwie/ y wedle Prává sáfzápifáné/ które téz ináčéy: to ma
19: bydz vzano y skazano przez nas y Rády nászé.
20: A iefli kto tá=
21: kowym vznániém y Dekretem czułby sie bydz wciśnionym: bę=
22: dzie mu wolno to vznánié wciśku sáfwego przez áppellácią przy=

- 23: nieść ná Séym Wálny.
- 24: EXEKVCIA SĄDOW KROLEWSKICH, przychodzi ná vrząd Már=
25: fzałkowfki, álbo odsyłáią ad brachium Regale: wżákże nie vbli=
26: żáiąc nic onému Státutowi y wolności, ((w. 24-25 tekst łącz.))
27: o
28: Wolnościách. ((26-28 w. tekst łącz.)) (*marg*) Zygmunt [!] w Kráko. Lift.
-1: Séymowych Conftituciy Zygmunt król nie fromał fie retráctowác (-)

strona: 162

- 1: Iáko Stáro=
2: ftá Królewfki/
3: ták y íam Król
4: troiákié kauzy
5: y íądy miéwa.
6: Stároftá ma
7: Grodzkié Ro=
8: ki/ Querellę/ y
9: Coercicia:
10: Tákże y Król.
11: ZAMKNIENIE.
12: I Cauzy Séymowé ad conuenti=
13: onem ftatis diebus in Comi=
14: tiis iudicentur. List 376. Itē,
15: Stá. ftáry, 151. ftá. II.
16: Te dni
17: miáfto Terminos Regales, o
18: których małz sílá, Tit. Ap=
19: pellatio: Otóz ono częfto wfpomina ad Ter=
20: minos &c comitia: vel quod prius horum fue=
21: rit: iáko téz ad colloquia vel comitia, vel
22: quod horum prius fuerit.

- 23: A ná Séym Ter=
24: min, fexta die poft ingreffum, Item, de caulis officij vt iudicentur non expectatis termi=
25: nis Regalibus.
26: Criminály/
27: Remif=
28: íie od
29: Trybu=
30: nału/ gdy ((t. łąć.)) gdy ((t. łąć.))
31: II. Caufae poft Curiam Zadworné 187. á 185.
32: w Polſkim 30. zowie tám Pozwy y Roki zá
33: Dworem Hetermini. Bo tám dokláda, Przed
34: námi: á tám mówi, Ná Séym. ((do w.22 - tekst łąć.))
35: III. Cauzy Nadworné Curiales, Tu dáią po=
36: zwy in loco facti ná Dworze. Item, Nie=
37: mieckie kauzy. Kauzy potoczne Emergen=
38: tes, in Hoſpicio citati. ((do w.28 - tekst łąć.))
39: Ter=
40: minus facionatus, 283. 5. zaoczny, oczywiſny,
41: Areſtatio in hoſpicio.
42: OBLIGATIA.
43: Obowiázek Królów Polſkich zſtrony niepoſłuzen=
44: ítwá obywatelów, gdzieby ſobie co pozwaláli vpor=
45: négo, przeciwko Práwóm y wolnoſcióm czynić.

strona: 163

Práwa krolew. álbo
wálnego Kſięgi pierwſze
o Obowiádku krole.

strona: 163

- 1: Prózno Práwá czynić, króm exe=
2: quowánia ich.

- 3: PRóżno ieft Prawá czynić/ które wyifczáné álbo exequo=
4: wáné nie będą.
5: Król Alexánder w Piotrkowie w
6: potwierdzeniu Praw ná
7: Koronáciiey.
8: PRzetóż teráznieyłym píániem náłym vmacniamy/ v=
9: twierdzamy y pochwalamy: áby ná wieczné czáfy prawdziwą/
10: wieczną/ nie wątpliwą moc miály:(*marg*) Olbrácht w Piotrk. Lift Roku Pán. 1505. w
Kráko. (-)
11: obiecuiąc pod przysięgą/
12: która fie ná przerzeczonéy fczęśliwéy Koronáciiey náłzény przez
13: nas skutecznie sítałá/ náłzą oné wzyftkié y káždé zofobná we
14: wzyftkich zwyczáiach/ obyčzáiach/ położeniu/ wypifániu
15: ár=
16: tykuléch/ punktciéch/ fpofobiech/ mocnie/ niezgwałcenié trzy=
17: máć/ záchowywác/ y cále trzymác/ mieć/ záchowywác/ rofkáże
18: my ná wieczné czáfy.
19: A ieflibyśmy co przeciwko wolnościóm/
20: przywileióm/ fwobodóm/ y Práwóm przerzeczoného Króle=
21: ftwá náłzého vczynili: to wzyftko ma byđz nikczemné/ prózné/
22: y zá nic ie mieć od tego czáfu chcemy y fkázuiemy: y to wzyftko
23: nikczemnym próznym przez ninieyfy lift czynimy.
24: Temuz podobny Zygmuntá Królá.
25: To przydawáiąc mocą przysięgi/ którąmy przy Koronáci=
26: iey vczynili/ wzyftkié przerzeczoné wolności we wzyftkich zwy=
27: czáiach/ wypifániu/ punktciéch/ członkach/ konkluziách/ rozu=
28: mieniu/
29: mocnie y niezgwałcenié dźierzeć/ y rofkazác/ dźierzeć/
30: mieć y záchowác ná wieczné czáfy. A iefli co przeciwko wol=
31: ności/ przywileióm/ práwóm/ y fwobodóm/ przerzeczoného

- 32: Królestwá vczyniemy/
33: onym co vblizáiac/ y oné pfuiąc wcá=
34: łości álbo w części/ którýkolwiek rzeczy wyszýy miánowá=
35: néy: to wżyftko niech bédzie nikczemné y próžno/ y áby żádný
36: mocy áni władzýy niemiálo/ mocno mieć chcemy.

strona: 164

- 1: Temuz podobny Zygmuntá Auguftá.
2: OBieciemy słowem nászym Królewskim/ y pod tą przysię=
3: gą/ którým vczynili/ obowiązujemy fie/ iż té wżyftki wyszýy
4: miánowané Prává/ Státutá/ Swobody/ Wolności/ Dáni=
5: ny/
6: Przywileie/ y Lifty przez przodki nászé sławnéy pámięci/ á
7: miánowicie przez Królá Ieg^o M. Oycá nászégo słufznie y sprá=
8: wiedliwie dáné y wydáné/ mocnie á nieporużenié dżierżec/
9: y
10: wedle nich poddáné nászé ftanów wżyftkich ták wobec wżyt=
11: ki/ iáko y zofobná káżdého záchowywác bédziemy/ y wżyftkim
12: dżierżec y záchowywác rofkazemy czáły wiecznémi. A to/ co
13: by im było przeciwného/ áni fámi czynić bédziemy/ áni innym
14: czynić dopuścimy.
15: A gdzieby fie przytráfiło/ iżby álbo przez
16: nas álbo przez kogo inżégo stáło fie co tákowého tym to Prá=
17: wóm/ Státutom/ Dáninom/ Przywileiom/ Liftoim/ Swo=
18: bodóm/ y Wolnościóm przeciwného:
19: álbo iżbyfmy im dero=
20: gowác/ álbo abrogowác fámi przez się czym chćieli: tedy to
21: wżyftko żádný mocy áni wagi mieć nie ma: ále wżyftko mo=
22: cą tego Séymu nikczemné y fkázone rozumiano bydź ma.
23: iákóž
24: y my to pfuiemy y káżimy/ á nikczemné bydź náydujemy tym li=
<http://rcin.org.pl>

25: Ítem náłzým czáły wiecznémi.

26: Temuz podobny Królá Stephaná.(*marg*) w Przysię. Lift (-)((do końca strony tekst łąć))

strona: 165

Práwá Krolew. álbo
Wálnego Księgi pierwŹe
o Obowiáku krole.

1: Declaratio articuli de obedientia.

2: ARtykuł de obedientia non praeŹtanda móglby przyczyná

3: bydź róŹného rozumienia y wykládanía.

4: Przeto wárując w

5: tym Regiam dignitatem, interpretáciá Artykułu tego/ którú Po=

6: łowie Koronni w Węgrzéch/ z poruczenia wŹzech Ítanów nam

7: podáli/ Teraz zá Ípólnym wŹzech zwoleniem wtwiérdzamy/ y

8: pewná bydź znáydujemy. Którá tákowa ieŹt. ((do w.26 tekst łąć.)) (*marg*) w ConŹti. Seymu
koronáciiey Stephán Lift (-)

9: Henryk Król, y Pan náłz dźisieyŹzy, temuŹ podobná Confirmá=

10: ciá y Obligáciá vczynił: czego wŹyŹtkiégo Copią w Metryce znay=

11: dzieŹ.

12: Bo ieŹli przeciw Dignitarzóm ninieyŹzym ten ieŹt poŹtępek, Źe

13: piérwéy trina vice auifati: ieŹliby vpornie w tym leŹeli, dopiéro ich

14: deponuiá: Dáleko wiéćey przeciw Królóm nie ma Źie nic Źkwá=

15: pliwie poczynáć. ((tekst łąć.))

16: Alexánder in Radom. ((tekst łąć.))

17: WyiáwŹzy w nagłéy rzeczy, gđzieby criminaliter, á o zdráde.

strona: 166

1: DRVGA TABLICA

2: PRAWA DVCHOWNEGO.

3: Íáko téz v Rzymian był rex Sacrorum.

4: KoŹcielnych

5: ofób z Státu=

- 6: tu opifánych/
- 7: Arcybifkupá/
- 8: Bifkupów/
- 9: Kánoników/
- 10: y fundácii ko=
- 11: ścielnych:
- 12: kte=
- 13: mu czteréch v=
- 14: rzędów Ducho
- 15: wnych ofób/
- 16: do których pe=
- 17: wné tytuły/ do
- 18: tytułów ftátu=
- 19: ty/ á ftátuty ná
- 20: wiérzézé rozdzie
- 21: loné/ powinność ieft
- 22: I. Chwałę Bożą pomnażać.
- 23: A do tego należą
- 24: Duchowni/
- 25: Akadémia/
- 26: Opáci/
- 27: Kłařztory/
- 28: Władycťwá.
- 29: II. Rząd dobry w ludu, zwie
- 30: rzonym od Bogá, czynić.
- 31: Bo tego należą wifitácie/
- 32: Archidiakon/
- 33: Kořcioły/
- 34: Sácrámentá/
- 35: Skárby Kořcielné.

- 36: III. Sądy y Iurifdicią śwę od=
37: prawować, wedle Arty=
38: kulów [!] Prawu Duchow=
39: nému podległych. A do
40: tego nie ściąga
41: Prawo Duchowné y artykuły im podległe/ Wykładanie Práv/ Heretyk/ Scyfmátyk/ Aktá Duchowné.
42: IIII. Senatorem wiernym bydz Regi & Regno, wedle ich przysięgi. Difcipliná kościelna.

strona: 167

- 1: DRVGIE KSIĘGI
2: PRAW
3: KORONNYCH.
4: W KTORYCH PRAWO DVCHO=
5: WNE, PRZEDTYM PO WSZY=
6: STKICH KARTACH STATVTV
7: ROZSYPANE, A TERAZ W KVPE
8: IEST ZEBRANE, Y NADOBNYM
9: PORZĄDKIEM OBIASNIONE.

strona: 168

- 1: IASNIE OSWIECONEM^V KSIąZęcIV,
2: leg^o M. X. Ierzemu, Kardynałowi,
3: RADZIWIŁOWI,
4: BISKVPOWI KRAKOWSKIEMV, KSIąZęcIV
5: NA OLYCE Y NIESWIEZY, &c. &c.
6: Pánu śwému M.
7: Oświecone Miłościwe Książę.
8: MAm ia przyczyny domowé, przeczem ia winien służby śwé od=
9: dawać Wąlzéy Książęcéy M. o czym wie dobrze leg^o M. pan Wo=
10: iewodá Trocki, Pan Brát Wąlzéy X.M.

- 11: Bo moi rodzeni y powi=
12: nowáci, fámiliiey zacnéy Wáńzéy X.M. długi czás byli łługámi.
13: Ale iest iefzcze druga przyczyná wietfzá, że ia w ofobie Wáńzéy X.
14: M. Duchowné Práwo, Ieg^o M.X. Arcybiskupowi Gniéznienfkié=
15: mu oddáię, & toti ordini Ecclefiáftico.
16: Bych nie miał nic wiefcéy
17: zálécenia v ftanu Duchownégo, ieno zem Práwo Duchowné, któ=
18: ré było po wšzyftkim Státucie rozsypané, w kupę zebrał, y zebra=
19: wšzy porządnie y methodicè porządził: tedy pewieném tego, że mi
20: wšzyfcy Ich M. mogą miłofciwą łáfkę fwą obiecować.
21: Vmyflnie
22: da pan Bóg nicem nie zbłádził áni odmiénił. Co iefli ták iest, do
23: vřzu Wáńzéy X.M. áppelluię: á przytym me, & obfequia mea,
24: fed & feruitia do łáłki Wáńzéy X.M. mégo M. Páná zálécam.

strona: 169

- 1: ARCYBISKVP
2: Zacnoř y praerogátywá koronowánia
3: Królá, fámému Arcybiskupowi
4: Gniéznienfkiému należy.
5: KRólá wolno obránego/ żaden
6: inny koronowác nie ma/ oprócz księdzá
7: Arcybiskupá Gniéznienfkiégo/(*marg*) Zyg. Aug. (-)
8: wedle
9: Przywileiu iego/ przez Królá Kázimié=
10: rzá dánégo/ Roku Pánfkiégo/ 1451.
11: Przy którym Arcybiskupie máią bydź/ któ
12: rzy ktemu wedle ftarádawnégo zwyczáiu
13: należą/ Biskupi.

strona: 170

- 1: Ale y Królówéy nikt inny nie má koronowác, jedno tenże

- 2: Arcybiskup. Priluf. List
- 3: Moderowano to zltrony Koronáciéy w Iędrzeiowie,
- 4: Ieśli kto przed księdzem Arcybisku=
5: pem szkárádé łłowá będzie
6: mówił.
- 7: IEśli kto przed księdzem Arcybiskupem szkárádé łłowá bę=
8: dzie mowił: winę niechay temuż Arcybiskupowi trzy grzyw=
9: ny/ álbo iáko zowá/ piątnądzieftá zápłáci.
- 10: Ieśli kto przed Księdzem Arcybi=
11: skupem kogo ráni, álbo miecz
12: wymie.
- 13: IEśli kto przed księdzem Arcybiskupem miecz/ álbo kórd
14: wymie/ choć kogo ráni álbo nie ráni: siedmnądzieftá/ to ieft/
15: czternaścią grzywien ma bydź karan: która ma bydź Księdzu
16: Arcybiskupowi dáná.
- 17: LAGATVS NATVS, Y PRIMAS,
18: KARDYNAŁ, BISKVP.
- 19: O zwiérchności Arcybiskupiéy.
- 20: NAprzód tedy/ iże Stolicá Metropolitáńska/ rć.(*marg*) Kázimirz w Willicy Lift.
-1: Kázimirz w Willicy. Lift
-1: Alexánder Król (-)
- 21: My Ale=
22: xánder Król oznáymuiemy: iż Nawielebnieyzy w Pánie Kry=
23: łtušie oyćiec/ Pan Andrżey Róza/ Arcybiskup Gniéźnieński/
24: y Królestwá nálezego Primás/ przy bytności Rad y Przeło=
25: żonych Duchownych y Swietckich/ podał nam próby łwé/
26: ábyłmy z Reyeltrów Káncelláriiéy Oświeconého KAži=
27: miérzá Króla Polkiégo Oycá nálezego/ Przywiléy kościołowi
28: Gniéźnieńskiemu przynależący/ przez Máieftat królewki Oycá
29: nálezego dáný/ y pozwolony przypifác/ y odnowić/ y potwiér=

30: dźić raczyli: który ielt táki.

strona: 171

Prává Duchownego
Księgi wtore o
zwierzchności Arcybisk.

- 1: KAZIMIERZ. Oznáymuiemy ninieyřzym Liřtem wřzyt=
2: kim/ teraz y potym będącym/ którym tego wiedźieć ielt potrze=
3: bá:
4: iż gdy między ziemiámi Królestwá nářzého Polřkiego/ y
5: poddánych nářzych niemále różności y řpory řtáły fie/ około
6: Kárdynálřtwá Nawielebnieyřzego w Pánu Kryřtuřie/ Pána
7: Zbigniewá Biskupá Krácowřkiego:
8: dla których różnic Rzecz=
9: pořpolita práwie fie tárgáá/ y wiele řzkody bráá. My tedy tá=
10: kowá różność y řpory (iakořmy ná to z vrřędu nářzého powin=
11: ni) chcąc oddalić/ wřpokoić/ y porownáć
12: y chcąc źiemie nářze
13: ku iedności przywieźć/ złożywřzy przez nas/ nawięcéy dla téy
14: rzeczy/ Séym z Pręłaty y Pány Królestwá nářzého/ w mieřcie
15: w Piotrkowie ná dźień Swięteczny/ zá rádá tychže Pręłátów
16: y Pánów Królestwá nářzého/
17: tákeřmy tę rzecz zámknęli/ deter=
18: minowáli/ y řkazáli. Naprzód/ iż Stolicá Metropolitaná ko=
19: řcioá Gnieźnieńřkiego/ y Křiędzá Arcybiskupá/ y Primáá téy=
20: že Stolicę ná ten czas będącégo/ we wřzyřtkim práwie/ po=
21: wadze/
22: mocy/ pręrogátiwie/ iurisdiciiéy/ zwyczáiu/ które inych
23: czářów kořciól Gnieźnieńřki z řtarádawná nád kořciólem Krá=
24: kowřkim miał y ma/ ma bydź ná wieki záchowána. Tochmy
25: též wřtáwili y pořtánowali:

- 26: iż przerweczoného Zbigniewá Kár=
27: dynalá y Biskupá Krakowfkiého/ wżyfcy y kázdy zołobná oby=
28: wátele/ którégokolwiek ftánu y doštoienftwá będący/ zá praw=
29: dżiwého y niewątpliwého Kárdynałá będą trzymác y rozu=
30: mieć/
31: y iego tytułem Kárdynálkim piác/ y napify czynić/ y
32: zwác oného powinni y przyciśnieni będą.(*marg*) Zaden z duchownych Prálatow niema doftáwác Tytułu Kárdinálkiého. Ordinácya zftzony miefcá Kárdynałowi w Senácie. (–)
33: Ale od tychmiałt
34: nápotym/ áni ksiądz Arcybiskup Gniéźnieński/ áni Biskup Krá
35: kowfki/ áni inni Biskupi nie máią prósić/ álbo którymkolwiek
36: obyczáiem vprázác Doštoienftwá Kárdynálkiého/ álbo Po=
37: felftwá Stolice Apoftolfskiéy/ przez dozwołenia náłzého/ y
38: wżyftkich Rad Królestwá.
39: A żeby wżyftkié przekázy w da=
40: wániu rády dla dobrého połpolitého wftály/ y trudności były
41: odcięté/ y áby mocna ftáłość Rad w Królestwie náłzym zoftá=
42: łá: obádwá przerweczeni Praełáci máią ieżdżić z inémi Praełaty
43: y Pány ná Séymy zá czáfem złożoné/
44: áby dawáli rády Rzeczy
45: połpolitéy pożyteczné wedle tego/ iáko ktory w czym pytan bę=
46: dzie. Ale ieden z nich iedného dnia/ á drugi drugiégo do Rá=
47: dy przychodzić ma/ wezwány od nas: á nie wezwány/ w go=
48: fpodzie ma zoftác.
49: Wízákże ma dawác ztámtd rády potre=
50: bné ná to/ o co będzie pytan. A ten ninieyfzy Dekret w prze=
51: rzeczonych rzeczach vczyniony/ miány/ y zámkniony/ niezgwałce

strona: 172

1: nie y króm fporu wżelákiego trzyman y záchowan bydż ma.

2: A

- 3: któryby tego Dekretu chować/ dźierżec y pilnować niechciał/
4: y im gárdził/ álbo nań dbać niechciał/ tedy my przeciwko táko=
5: wéy łronie przerzeczonych vřtav niechowaiący/ y wřzyřtkie
6: Rády nářze y obyvátele mamy bydź/ y niedopuřczác mu řwéy
7: woléy.
8: Ku któremu wřzyřtkich rzeczy wierze y řwiádectwu
9: pieczęć nářza temu liřtowi ieřt závářzona. Dźiało řie to w
10: Piotrkowie ná Wálnym Séymie w Piątek po oktawie Świá
11: teczny/ Roku Páńřkiego 1451.
12: Ze téř Arcybifkup Gniéřnieńřki miéřdy Królem á Bifku=
13: pem Krákwřkim rozřádek czyni, Patrz ((tekřt łác. do w. 13))
14: Iže teraz mieyřce Kárdynałóm dáia, iáko kárdynałóm w Se=
15: naćie: Ale przedřię Arcybifkup piérwéy wotuie.
16: ((od w. 16-19. tekřt łác.))
17: Ieřli Bifkupi máia przyřięgác w Rádźie, weyźrzy w Conřtitu=
18: ciá Króla Auguřtá. Item weyźrzy 1588. fol. 40. przydáwác má=
19: ia w przyřiędze: ((do w. 23 t. łác.))(*marg*) Ian Olbr. w Piotrk. Liřt (-)
20: IVSPATRONATVS,
21: O PODAWANIV.
22: Kto łobie vproři Duchowné opá=
23: trzenie podawania Królewřkié=
24: go, álbo poddánych iego, iáko
25: ma bydz karan.
26: IEřliby kto Duchowné opářzenie podawania nářzego
27: Królewřkiego/ álbo poddánych nářzych ku krzywdźie y vblize=

strona: 173

Práwa Duchownego Księgi
wtore o podawaniu beneficiy.

- 1: niu podawania nářzego y tychže poddánych nářzych z któreykol=
2: wiek przyczyny vprořił/

- 3: vřtáviamy/ y řkázuiemy/ y rořkázuię=
4: my: áby tákowy ná wřzyřtkich dobrách řwych ták řpólnych/ iá=
5: ko włáfnych řwietckich byli karáni: to ieřt/ áby im dobrá były
6: do řkárbu álbo řtołu nářzęgo wřiętę/
7: á kořcielnę dobrá ich áby
8: byly zápowiędźiánę/ y do řkárbu obróconę: y ieřcze nád to/ niech
9: będą zárázem tákowi wywołáni.
10: Tákí drugi Státut.*(marg)* Alexander Rádóm. Liřt (-)
11: ABy żaden bądź któregokolwiek rodźáiu y záwołánia Be=
12: neficium podawánia nářzęgo nie řmiał iáko vprařzác/ álbo po=
13: danęgo od kogokolwiek przyimowác przez dozwołenia nářzeg^o /
14: pod winą przerzeczonę káźni:
15: to ieřt/ wywołánia/ y dóbr ták
16: ięgo iáko tęż rodźiców y przyacióř ięgo do řkárbu obrócenia.*(marg)* Alexander w Rádóm.

Liřt

- 1: Zygmunt w Kráko. Liřt (-)
17: Tákiz trzeci Státut.
18: PRzydáię fie częřtokroć: iż Koryrozowie y biegunowie
19: do Rzymá duchownę opátrzenia/ które przez poddánę nářzę z
20: dóbr ich ku poćieřze przyacióř żywiących y vmárłych řą nádánę/
21: vprařzáią/
22: á ztąd wielkie řkody vbogięy řzláchcie/ Práwem fie
23: broniącéy zádawác zwykli: dla tego řkázuiemy/ áby ři/ którzy
24: opátrzenie duchownę v Stolicy Apořtolřkięy podawánia ná=
25: řzęgo/ y tákże Pánów y řzláchty řwietckięy Króleřtwá nářzęgo
26: vprařzáią/ byli karáni ná ořobie y dobrách řwych:
27: tákże przyia=
28: řiele y powinowáci tych/ którzy vprařzáią/ tákowąż káźnią niech
29: będą karáni.
30: Podawánia, które nie będą ná Li=
<http://rcin.org.pl>

- 31: ściéch wyrázone, Królewkiému
32: podawániu fą záchowáné.
33: GDzie ofobnéy zmienki w Przywileiu álbo w zapísié o po=
34: dawániu nie íeft vczyniono: Práwu Królewkiému íeft zácho=
35: wano.

strona: 174

- 1: Podawánie, które sobie księża ná iné
2: vprafzáią, fą fkázone.
3: POdawánie/ które sobie księża ná pewné ofoby wyprá=
4: wuią/ fkáziliłmy y zepfowáli/ ták iż żadnéy mocy mieć nie
5: maią.
6: ANNATY, SACRY.
7: Annaty więcéy nie dawác Papiezo=
8: wi, ále ná obronę R.P.
9: Dofýc czyniác prósbóm Pánów Rad náłznych świetckich
10: y Połłów Ziemfkich/ poźlemy do świętego Oycá Papieżá pro=
11: śíc o Annaty/ ábyłmy ich z Królestwá nie dopuścili wynośc/
12: ále żeby w Królestwie zořtály ná obronę Rzeczypořpolitéy.
13: A
14: íeřlibyłmy ich vprośc nie mogli [!] / tedy iuż od tychmiałt mamy
15: íie mu opowiedzic [!] / że ich my áni dawác/ áni wynośc żadnym
16: křztałtem nie dopuścimy.(marg) Zyg. Aug. w Piotrk.
-1: Zygmunt w Kráko. (-)
17: O tychze Annaciech.
18: SWiętobliwy Máyeřtat Królewki/ między innémi przy=
19: czynámi Legáciiey do Rzymu/ w Rzymie v Papieżá będzie v=
20: síłował/ áby Annaty zořtály w Królestwie/ rc.(marg) táme. Tenze Krol (-)
21: Temuz podobny, o Bázyleyřkim
22: Concilium.
23: ANnaty będzie vsíłował vprośc v Papieżá/ które íemu(marg) w Lác. líft. (-)

- 24: nález Biskupi przeciwko Dekretóm Bázyleyfskiego Concilium
- 25: zwykli dáwác.
- 26: Annaty.
- 27: POzwalamy/ áby Annaty w Koronie zoftály ná obronę
- 28: Rzeczypospolitáy.(*marg*) Zygmunt y Pánowie w Piotrko. w Conftit. Piotrkow Lift (-)

strona: 175

- 1: Pod winą duplicis Annatae, máią
- 2: bydz oddawáné do skárbu.
- 3: ANnaty/ które Séymową Conftitucią fą pozwoloné/ ná
- 4: obronę potoczną: támże máią bydz oddawáné od polsefsorá/
- 5: od Contituciiéy dwuletniéy Piotrkowfskiéy/ pod winą dupli=
- 6: cis annatae.
- 7: Temuz podobny.
- 8: ANnaty Ich M. Księża Biskupi wedle Conftituciiéy An=
- 9: ni 1567. Anni 1569. powinni oddawác támże w Wárzawie
- 10: do skárbu Koronného sub poenis ibidem exprefsis.(*marg*) Conftitu. Lubelskie Lift (-)
- 11: KORTYZANI.
- 12: Ná Kortyzany grozá.
- 13: IEfliby kto przeciwko poftánowieniu Státutowému co
- 14: právem Kortyzánfskim otrzymał: niech będzie wywołán zará=
- 15: zem/ y dobrá iego wedle Státutu máią bydz do skárbu nález=
- 16: go obróconé.
- 17: A iefliby zá boiážnią przerwczoného karánia
- 18: odstąpił od Prává y kauzy lwéy: tedy przedsię ku zápláceniu
- 19: szkód y nakládu temu/ przeciwko któremu Právem Kortyzán=
- 20: fskim czynił/ będzie powinien/ y ma bydz przycíśnión:
- 21: á szkody
- 22: y naklády przysięgá tego/ który z nim právem czynił/ máią bydz
- 23: dowodzoné.(*marg*) w Confir. Iędrzejow. Lift

- 1: Zygmunt w Piotrko.
- 1: Zygmunt (-)
- 24: Kortyzáni pod winą wywołania, má=
25: ią fie do Beneficiy wrócić.
- 26: IZ niektórzy z poddanych náfzych od wiele lat w Rzymie
27: mieszkáiąc/ w Królestwie náfzym niemáło duchownych vrzę=
28: dów/ ftáranié około duřz máiącé dzierżą:
29: y té częftókróć zanie=
30: dbawáiąc inřzych tu w królestwie mieszkájących pokoiowi y
31: Bozkim pořługóm oddané/ Pozwy do Rzymřkiégo Dworu
32: wyzywáią/ práwy motáią/ y rozmáicie trapią:
33: która ich řwa=
34: wola y nie dobré przedřiwzięcie w vmyřłach poddanych ná=
35: řzych niemále zruřzenie vczyniá. Dla tego prořbą Pořłów ná=

strona: 176

- 1: řzych źiemřkich/ y wołaniém niktórych poddanych náfzych poru=
2: řzeni y práwie przymuřzeni/ vřtáwiamy:
3: áby wřzyřcy tácy Kor=
4: tyzani z Rzymu do Królestwá náfřégo/ y do Beneficiy które
5: dzierżą/ byli wyzwáni: á gdzieby fie wezwáni przez nas w ná=
6: znáczonym czářie niewróćili/ zá wywołané y bezecné niechay
7: będa miáni:
8: áni ná potym niech przywróćenia do Oyczyzny nie
9: máią.
10: Temuz podobny.
11: ABy tákowi Kortyzani ku niedořtoieńřtwu náfřému y o=
12: belženiu narodu Pořłkiégo ná Dworze Rzymřkim tákowémi
13: nieprzyřtoynémi chytróřciámi fie nie ćwiczyli/
14: zá iednořtáyną
15: ráđą y zwoleniém Rad náfzych/ y Pořłów źiemřkich królestwá

- 16: nálezego fıkázuiemy y wftáwiamy: áby tym Kortyzanóm poddá=
17: nym nálezym/ którzy y króleftwie y w Pańftwách nálezych Du=
18: chowné mieyfćá trzymáią/
19: którzy poddánym y fługom nálezym
20: fwowolnie przykrości zádáią/ przywodząc ie ku fumptom y na
21: kładóm niepotrzebnym/ którzy wzywáią Praw króleftwá ná=
22: fzego/ Przywileiów od ftolice Apoftolfskiéy nam y Króleftwu
23: nálezému pozwolonych:
24: áby iuz przez nas byli wezwáni/ otwo=
25: rzyftémi Lifty nálezemi: które do kościołów ich pozlemy/ áby w
26: fześci Mieřicy (od czáfu do kościołów listów nálezych oddá=
27: nych čás obliczywfzy) do Króleftwá y Pańftw nálezych/ y do
28: wrzędów fwych kościelnych wrócili fie/
29: wedle wftáwy Piotr=
30: kowfskiéy przerzeczonéy/ rć.
31: Edict ten zupełnié znajdziefz w Metrice Státutowéy.
32: O BISKVPSTWACH.
33: Statuta de Cortifanis w mocy zachowuiemy/ y oné do exe=
34: kuciiéy przywodząc/ vchwalamy ná wieczné czáfy:
35: áby żadna
36: ośobá/ Bifkupftw/ ku vblizeniu práwá nálezego **królewfskieg^o** / nie
37: otrzymywáá/ ále do nich wedle praw y zwyczáiów ftárádaw=
38: nych przychodziła: áliás to wżytko inaczéy otrzymano/ ma bydź
39: iritum & inane.
40: PENSIAE.
41: Wymyřlnych obyczáiów nábywánie Duchownégo chlebá. Prawo zákázuie.(*marg*)
Zygmunt w Kráko. Zygm. III. ná Séymie **Kornáciey** [!] List (-)

1: ((od w. 1 do 28. tekst łącz.))

2: PLEBEIVS.

3: Kánonie ná Tumách Szláchcícóm z

4: oycá y z mátki, máią bydz dawáné.(*marg*) Ian Olbr. w Piotrko. Lift. (-)

5: ACz przez święté niegdy Króle Polfkie przodki nález z ftará=

strona: 178

1: dawná było wftáwiono/

2: y przez niektóry czas niezgwałcenié by=

3: ło chowano: áby dla obrony Kościelnéy y dóbr iego/ do prze=

4: dnieyfzych kościołów/ to iest Gnieźnieńkiégo/ Krákwfkiégo/

5: Włocławfkiégo/ Poznánfkiégo/ Płockiégo/ nie były przimo=

6: wáné/

7: iákóz nie były przimowáné/ ná doftoieńftwá perfona=

8: tus, Vrzędý/ Kánoniae/ y Prębendi/ ofoby nie szlácheckiégo y proftégo ftanu: które ku obronie potrzebnéy kościołów w kró=

9: leftwie nálezym/

10: zwłaczá dla ludzi fwowolnych y częftych wy=

11: praw woiennych/ máło/ álbo nic/ mogá bydz pomocni kościo=

12: łóm: ále tylko mieli bydz przimowani Pánowie Vrodzeni y

13: szláchetni: z którychby prędká y łácwa obroná Kościołóm mo=

14: gła bydz.

15: Wízákże gdy przez nieiákiés ochylánié/ które było w

16: Státucie y Przywileiu ftárym záchowané/ wiele ofób profté=

17: go ftanu do kościołów przerzeczonych tych czáfów było brano/

18: ták iż kościelné dobrá żadnéy obrony niemiály:

19: y dla tego z wiel=

20: kiéy części spuftofzone y skázone/ á ná niektórych mieyfćách ták

21: zepłowáné były: że téz niémá sz domów **wczesnych** [!] ná grunciéch

22: ofobóm kościelnym ku mieszkániu: á to wšyftko ztąd/ iż ludzie

23: proftégo ftanu ich nie broniá.

24: Téz obaczywáiąc ciężkié nietyl=
25: ko Duchowieńtwá/ ále y Królestwá nálezego y Rzeczypołpoli=
26: téy szkody/ które z zachowania beneficyi zá żywotá pośeśsorá
27: nie dawno wymyślonégo/ y z penliiéy/ która bywa dawaná o=
28: łobóm/ nie w tym królestwie zrodzonym/ y nie tu mieřkáią=
29: cym
30: iáko káždégo czáfu doznawamy łkutkiem. Iż tedy té łzko=
31: dy ztąd przychodzą/ y przez nie chwałá Boża bywa vmnieyfzo=
32: na: obroná kościelna y wolności bywa odięta/ y przyřtęp ofo=
33: bóm godnym/ które łą Rzeczypołpolitéy Krześciianłkiéy y kró=
34: leřtwu nálezemu pożyteczné/ bywa odięté:
35: ktemu y pogorłzenia
36: od Duchowieńtwá wczynáią fie w ludziach nam poddánych.
37: Dla czego my niemniéy Rzeczypołpolitéy/ iáko téz Kościelnéy
38: Królestwá nálezego w téy mierze (iákołmy powinni) łzkodzie
39: chcąc zábieżeć wřtawiamy:
40: áby w káždych Kápitułách kościo=
41: łów przerzeczonych ná Dořtoieńtwá/ perfonatus, y vrzędy/ y
42: Kánonię y Prębendy nie byli bráni/ tylko ořoby té/ które łą o=
43: bywátelmi Królestwá Polłkiégo łzláchćicy z oboygá rodziców:
44: o których łzláchectwie tákby wiadomo y dowiedziano było: iá=
45: ko w połpolitym Práwie Królestwá nálezego łzláchectwo nie=
46: nágánioné zwykło byđz dowodzoné.

strona: 179

Práwá Duchownego
Księgi wtore o Plebeiufzach.

1: Tákiz Státut.
2: DO kościołów Tumłkich w królestwie nálezym niech nie
3: będą przymowáni ná Biskupřtwá/ Pręłatury/ Kánonię/ ie=
4: dno łzláchćicy z obudwu rodziców/ y którzy łą obyczáiem łzlá=
<http://rcin.org.pl>

- 5: checkim wychowáni:
- 6: á proftégo ftanu ludzi pewna liczbá niech
- 7: przy kościeléch będzie. A którzy z nich ná Biskupstwa y Prała=
- 8: tury łá podniešieni/ którzyby nie byli z oboygá rodziców náro=
- 9: dzeni y wychowáni obyczáiem szlachciców
- 10: niech ná wyszéz nie
- 11: wstępuią/ pod winá wiecznégo wywołánia y dóbr rodziców
- 12: ich/ y krewnych do skárbu wzięcia/ tych/ którzyby kušili sie prze=
- 13: ciwko takowému porządku to czynić/ zá załoną iákiékolwiek
- 14: mocy y władzéz.
- 15: Dla tego ninieyży y niżéz napisány Státut
- 16: ná to iáwnie vczyniony nászemi ninieyżemi/ y innemi przez nas
- 17: potwierdzonemi przodków nászych Státutmi/ y Przywileymi
- 18: wiecznemi przypifuiemy pod takowemi słowy.
- 19: Státut o proftégo ftanu ludziach:
- 20: NA prošbę Naiáfnieyżéz Księżny/ Pániéz Helzbiety/ z łá=
- 21: Źki Bożéz Królowéz Polkiéz/ Mátki nászéz/ vstáwiony: zá=
- 22: mykájąc w łobie/ którzy y iáko ná Biskupstwa y Doštoieństwa
- 23: máią bydz bráni:
- 24: y iáko szlachectwo takowych ná potym ma
- 25: bydz dowodzoné.
- 26: Ten Státut w Metrice státutowéz znajdzieš.
- 27: ZYGMVNT Potwierdza Práwá przeciwko proftégo Źta=
- 28: nu ludziám/ y przeciwko Kortyzanom. w Metrice znajdzieš.
- 29: O INDVLTCIE v Oycá S. Papieżá vprošzonym/ ná
- 30: podawánié Beneficy košcielnych w Źzeš Miesięcy. Máło co
- 31: niżéz naydzieš przed Akádemią.(*marg*) Alexander Lift
- 1: Alexander [!] w Rádom.
- 1: Zyg. w kra. Lift Zyg. Aug. w Kráko. Ian Olbr. w Piotrko. (-)
- 32: Wiele, y iácy, proftégo ftanu lu=

- 33: dzie, do kościołów Tumfkich
34: máią bydz bráni.
35: ABy sie co nie zdáło bydz vczynioného z nienawiści profté=
36: go ftanu ludzi/ których ftan zwykł vzywác ofobného opátrze=

strona: 180

- 1: nia y nádania śwého w Królestwie náfzym:
2: dla tego ácz lyno=
3: wie szláheccy/ zdádzą sie także bydz vczeni/ y częftokroć vczen=
4: lzy nád proftého ftanu ludzie: y niemálz téy Kápituły/ któraby
5: ludzi vczonych y biegłych/ Pręlatów/ Kánoników/ szláhciców
6: w łobie nie miála/
7: którzy nie mniéy są godni ku potrzebie/ iáko
8: téz ku czci y ozdobie kościołów: y którzy o kościołách zwykli y
9: vmieią rádźić. Wfzákze mimo Doktory/ którzy są w Kápitu=
10: łach z fynów szlácheckich/ fkázuiemy/
11: áby byli téz przypuśczeni
12: Doktorowie z proftého rodzái u pod liczbą y porządkiem niżéy
13: nápińány: to iest/ v Kościołów przerzeczonych/ v których są
14: Doktorowie/ (*margin*) Zygmunt Zyg. Aug. w Piotrko. (-)
15: ábo czytáiący Prawo Duchowné y święté písmo/
16: bądź zdawná/ bądź téz teraz nowo poftánowieni y fundowá=
17: ni/ álbo gdzie máią bydz przez nową fundácią ná nie nádáną
18: ftáwieni: ná tych mówié mieyfcách ieden ma bydz Doktor w
19: świętym Písmie:
20: drugi w Prawie Duchownym: á trzeci w
21: Lékárkiéy náuce. A gdzie v kościołów nie są fundowáni prze=
22: rzeczeni Doktorowie/ fkázuiemy/ áby nie wiécéy ich było/ iedno
23: dwa w świętym Písmie/ dwa w Prawie Duchownym/ á pią=
24: ty w Lékárkiéy náuce.
25: Ktorzy to nieináczy będą przyjmowá

- 26: ni w kápitułach: iedno których przełożeni mieyfc godné w táko=
27: wych náukách doktorfkich pochwałą: y tákowi/ ná które będą
28: rádzić/ áby pod tąż liczbą byli przyięći.
29: Podobnyz temu Státut.
30: STátuty o liczbie proftégo ftanu ludzi/ którzy máią bydz
31: do głównych Kościołów bráni/ y około odięcia penfiiéy/ y o
32: winie ná Kortyzany/ ilekroć będzie potrzebá/ będziem y rofka=
33: zemy exequowác.
34: O tychze ludziach proftégo ftanu,
35: Zygmunt Auguft piŕze.
36: GDyż to ieft Státuty przodków názych opátrzone/ áby
37: ludzie narodu proftégo do głównych Kościołów dawáni nie
38: byli/ tylko ludzie narodu y krwie Polŕkiéy:
39: rofkażemy Kápi=
40: tułam/ áby ich między fię nád opifány poczet nieprzyimowáli.

strona: 181

Práwá Duchownego Księgi
wtore o wolnościách kościel.

- 1: KOSCIOŁY.
2: O praerogátywach kościołów Tum=
3: fkich, y o wolności kościelnéy.
4: WSzyftki domy Bożé álbo Kościoły/ we wŕzytkich ich prá
5: wiéch/ fwobodách/ wolnościách/ gránicach/ rozdźiałách ftá=
6: rych/ których zá czáfów ŕwitych Przodków názych Królów
7: Polŕkich y Kŕiążąt vzywáli/ chcemy wcale záchowác.
8: Doŕtoienftwá kościelné przy Prá=
9: wiéch y wolnościach ich zácho=
10: wywa.
11: DOŕtoienftwá kościelné y ŕwietckie Króleftwá Polŕkie=
12: go iednoftáynie przy práwiéch y zwyczáiach y wolnościach ich/

- 13: które y ktorých/ czásu Naiáfnieyfzych Książąt/ Pánów Kázimie
14: rzą Lódwiká/ y innych Królów y Książąt/ dziedźców Króle=
15: łtwá Polfkiego vzywáli/ dopuľczamy łtać/ y chcemy przy nich
16: zołtáwić.
17: Ktoré to dołtoieńftwá gdyby wákowáły/ to iełt
18: gdyby ten/ który ie miał vmárl/ żadnému codzoźiemcowi po=
19: łtronnému iedno łzláchćicowi dobrze záłłuzónému/ y w łławie
20: chwalebnie záchowálemu onéy źiemie/ w którém dołtoieńftwo
21: tákowe będzie wákowało/
22: to iełt/ w źiemie Krákwfkiéy oby=
23: wátelowi Krákwfkiému: w Sędomiérfkiéy/ Sędomiérfkié=
24: mu: w Wielkiéy Polfcze obywałóm Wielkiéy Polfki: á ták
25: we włyłtkich źiemiach Królestwá náłzého będzimy dáwáć/ y
26: rozdáwáć.
27: Ná które dołtoieńftwá ták Duchowné iáko y świet
28: ckié/ Expektátyw zápiłánych żadnéy ołobie nie damy ná przyłzłé
29: czáfy. A tákowych Dołtoieńftw przerzeczonych/ ták Ducho=
30: wnych iáko y Swietckich niemamy vmnieyłzác/ potłumiác:
31: y
32: ich dzierzaw/ czynfzów/ áłbo dochodów ku nim náležácych
33: przez łłufzného vznánia práwá nie mamy brác.(*marg*) Iágełło w Iedlney Liłt
-1: Támże Liłt.
-1: Zygmunt w Krák. Pożogá (-)

strona: 182

- 1: Práwo poľpolité nie dopuľcza, á=
2: by byli bronieni od Kościołów
3: nocni złodzieie.
4: NOcni łzkódnicy ná polu/ grunćiech/ rolách: tákże zwadz=
5: ce/ y ná dobrowolnych drógách záłtępuiácy:
6: ktemu złodzieie iá=

- 7: wni/ álbo trzykróć do Reyeftru wpińáni: iefcze którzy pałą y
- 8: gwałcą wolności kościelné: ci wżyfcy tákowi máią bydź z ko=
- 9: ściołów bráni/ á nie ma ich żaden brónić.
- 10: O fkárbach kościelnych niżéy Tytuł włafny naydziefz.
- 11: FVNDACIAE.
- 12: O FVNDACIACH y nádaniu Kościołów/ Kłafzto=
- 13: rów/ Kollegia/ Szpitalów/ y infzé nádania/ co o nich rozumieć:
- 14: Znaydziefz wyszféy w ksiégach Piérwżyich w Tytule, Nádania,
- 15: Fundácię.(*marg*) Zygm. III Lift. (–)
- 16: O rekuperowánium dóbr kościelnych
- 17: álienowánym.
- 18: IZ wiele dóbr Kościelnych od Kościołów y Kłafztorów
- 19: nieflufznie ieft álienowánym/ ták/ iż powinnościam onych ko=
- 20: ściołów nie może fie przyfytoynie dofyc czynić.
- 21: Poftánawia=
- 22: my/ áby nápotym álienácię żadné waźné nie były/ którychby w
- 23: Práwiéch y Przywileiach przyczyn y kondicij flufznych/ y oné=
- 24: mu kościołowi pożytecznych/ probabiliter fpecificé, & auten=
- 25: ticé wyrażonych y opifánym nie było:
- 26: y confenfý/ quorum in=
- 27: tereft, wedle práwá nie przyftąpiły. A ináczéy álienatá/ prá=
- 28: wem rekuperowác fuccefforibus zówždy wolno będzie: o co
- 29: forum w Ziemftwie ratione bonorum vkázuiemy.
- 30: Iednák do
- 31: fwego żywotá poífelfores vżywánié mogą dáwác/ citra tamen
- 32: praeiudicium Ecclesiae, & derogationem onerum ipfis, według
- 33: práwá/ incumbentium. Tóz fie y o dobrách Gréckich Władycw
- 34: y Monáfterów rozumieć ma.

Práva Duchownego
Księgi wtore o Dzieięćcinach.

- 1: DZIESIĘCINY.
- 2: Iároflaw Arcybiskup Gnieznienfki,
- 3: między Kázimiérzem á Bodzán=
- 4: tą Biskupem Krákowfkim, około
- 5: różności Dzieięćcin, tak poftá=
- 6: nowił.
- 7: Kázimiérz z łáfki Bożey Król Polfki: Oznáymuiemy niniey=
- 8: łzym píániém: iż chcąc áby poddáni náfzy w królestwie náfzym
- 9: miezkáiący/ á zwłaczá w królestwie Polfkim y w ziemiách/ bę=
- 10: dąc którégokolwiek ftanu y záwołánia/ poczcíwie żyli/
- 11: á ieden
- 12: drugiego nie obrażał/ y áby práwo szło káždému: nád to zá rá=
- 13: dą Wielebného w Pánie Kryftušie Oycá y Páná Iároflawá/
- 14: świętego kościoła Gnieźnieńfkiego Arcybiskupá/
- 15: także Pręła=
- 16: tów/ Woiewód/ Pánów/ y wżyfłkiéy szłáchty náfzey Polfkiéy/
- 17: ná wieczną pámięć wydálifmy Státutá niżey nápiáné:(*marg*) Kázi. Król Lišt
- 1: Támże ná tym Liście. (–)
- 18: chcąc
- 19: áby té Státutá w przerzeczonéy ziemi Polfkiéy/ od wżyfłkich
- 20: były chowáné/ iefliże chcą vydź niełáfki náfzey/ y kázni w nich
- 21: nápiáných. Abowiém potrzebuie tego częłtokroć śmiáłość
- 22: złych/
- 23: ábyfmy nietylko zákázowác co mieli/ ále téż y winę ná
- 24: przestępcę włożyli.
- 25: Król máiąc przy łobie Arcybifku=
- 26: pá Gnieznienfkiego iáko iedna=
- 27: czá, tak z nim około Dzieięćcin

- 28: poftánowił.
- 29: MY tedy Iároflaw/ Boskim przezyrzeniem Świętego
- 30: Gniéznienfskiego Kościoła Arcybifkup/ w Krákovfkim Bi=
31: fkupftwie ná Wizytáciiey będąc/ wfyftkim/ do których té Lifty
32: przydą/ chcemy bydz wiadomo:
33: iż przez Naiáfnieyfsz Kfiążę
34: Króla Kázimiérzá z Iáiki Bożey Króla Polfskiego/ y obrońce [!] náfszego z iednéy ftrony/
á Bodzántą z drugiéy ftrony brátá ná=
35: fszego namilfszego/ Bifkupá Krákovfskiego/
36: gdy była wąpli=

strona: 184

- 1: wość wfczéta około Dziefięcin/ y około innych rzeczy niżey o=
2: piánych/ potym iż ftrony chcąc ku zgodzie bez obrażenia fu=
3: mniénia przyfc/ ná nas dobrowolnie z pewnéy wiadomości
4: nie żadnym obładzeniem/
5: áni iáką zdrądą ofzukáni/ zá Artyku=
6: fy niżey opiáné z ftrony fwéy y namiáftków fwych/ zgodnie fie
7: zgadzaiąc/ dáli fie ná náfsz wyrok/
8: iáko ná nalazek Compromif=
9: fárfki/ y ná nas iáko iednaczá/ pochwalićielá y definitorá/ álbo
10: przyacielfkiego zgodzićielá/ dáiąc y pozwalaiąc nam wolną y
11: ftáteczną moc y władzą:
12: ábyfmy mogli zgołá/ y przez práw=
13: nych poftępkow/ y obyczaiu fądowego ná przerzeczoné Arty=
14: kuły fkázác/ pochwalić/ fkończyć/ iednác/ poftánowić/ práwny
15: poftępek záchowawfzy/ iákokolwiek nam będzie fie zdáło nale=
16: piéy y napozyteczniéy.
17: My tedy wezwawfzy imiénia [!] Bożé=
18: go/ y poradziwfzy fie ludzi mądrych/ y dobrze fie około tego ro=
19: zmyfliwfzy/ dla dobrého pokoju y pożytku Kościoła Krákow=

- 20: ſkiego/ mocą Compromiffu przereczoného vchwalamy/
21: po=
22: ſtánawiamy/ ſkázuiemy/ y kończąc rzecz/ to iednání czynimy/
23: między Królem leg^o M. y Biſkupem przereczonym.
24: Kto folwárkową Dzieſięćinę wydziéra.(*marg*) Liſt Liſt Támże (-)
25: IEſli który ſzláchćic Dzieſięćinę po Folwárku wydrze/ tá=
26: kowy wydziércá álbo złoczyńcá/ piérwéy vpomniony/ będzie
27: zákłęt: á gdzieby w klátwie przez ſześć Mieſięcy trwác miał:
28: tedy poddáni w iego wſi mieſzkáiący/ którzy byli powinni Dzie
29: ſięćinę dáwac/ máią bydź zákłęci z tym/ który był pobrał Dzie=
30: ſięćinę. A gdzie żoná czyiá w niebytnoſci mężowéy Dzieſię=
31: ćinę wydrze:
32: przez klátwę koſcielną ma bydź ku doſycь vczynié=
33: niu ſłuſznému przeciwo tákowéy poſtąpiono: która ieſliby
34: przez ſześć Mieſięcy w klátwie zátwárdziałym vmyſłem trwá
35: łá/
36: tedy kmiecie w téyże wſi/ gdzie Dzieſięćiná była włápióna/
37: z nią weſpółek máią bydź zákłęci.
38: O poſtánowieniu targu około
39: Dzieſięćiny.
40: TEż którybykolwiek Pan we wſi chciał Dzieſięćinę kupić/
41: przed ſwiętym Iákubem ma z Pánem Dzieſięćiny ſtánowić:

strona: 185

Práwá Duchownego

Kſięgi wtore o Dzieſięćinach.

- 1: bo gdy tego nie vczyni/ tedy Pan Dzieſięćinny Dzieſięćinę
2: przeda wolnie: á przekazowánié Páná onéy wſi nie má nic
3: ſzkodzić.
4: Około Dzieſięćiny z poſianych
5: rzeczy ná ogrodzie.

- 6: GDźiekolwiek pługiem w ogrodzie álbo ná polu będzie o=
7: rano/ Dźiesięćiná zupełnie ma bydź dawána/ wyiawfzy Rzepę/
8: mák/ kápuftę/ cebulę/ czofnek/ y iné rzeczy tym podobné ná o=
9: grodzie lie rodzące.
10: Ieſliby kto orząc ſzczępił/ Dźiesięćiná od
11: tego żadnym obyczáiem nie ma bydź brána.
12: Zá wolą króla Kázimiérzá, Bodzán=
13: tá Biſkup Krákowski około Dzie=
14: sięćin ták poſtánowił ná Séymie.
15: By były zá niezawiſci wielkie y różnoſci/ między
16: Duchownými y Swietckými oſobámi/ Pány Dioceſiiey Krá=
17: kowſkiéy:(*marg*) [Liſt Liſt](#)
-1: Tenże (–)
18: potym były wfpokoioné między niemi ná Séymie
19: przez Króla Kázimiérzá/ y ná Synodzie przez Bodzántę Bi=
20: ſkupá Krákowſkiego ná ieden czás/ w Krákowie czwartého
21: dnia Mieſiáca Czérwca/ Roku 1369. złożonym.
22: Przy czym
23: był Iároſław Gniéźnieńſki Arcybifkup Boguria rzeczony: kó
24: ry ná ten czás przyczyną onych różnoſci zá władzą ſwego
25: przełożeńſtwá wizytował Dioceſiá Krákowſką.
26: A ſá poſtá=
27: nowioné rzeczy niżej nápiſané/ o wolnoſci Dźiesięćin/ o wy=
28: dźieraniu Dźiesięćin/ o czáſie wytykánia Dźiesięćiny/ około
29: targu/ około kupienia Dźiesięćiny przez Pány/
30: około brania iéy
31: z pługu/ około naymu nowiny/ y ich poſtępkách/ rc. około Co=
32: lumbáciiey/ około Wizytáciiey Ardźiákońſkiéy/ w wyprawie
33: Duchowieńſtwá ná wojnę/
34: o pozywaniu ſwietckich do ſądu

- 35: duchowného/ o opráwie kościoła/ o Dzieięćinie konopnéy/ o
36: interdiktcie trzech dni przeltánia od służby božéy/ około zapła=
37: ty Polóm/
38: około budowánia kościołów w imięniu szláhec=
39: kim: iáko to wšyftko nižéy iest nápisano:
40: W Imię Bože Amen. Niechay wiedzą wšyfcy/

strona: 186

- 1: którzy ninieyszého stánowienia wiadomośc będą mieć:
2: iż my Bodzántá z božkiego przežrzenia y Stolicy Apóstolskiéy/ Bi=
3: skup Krákwski/ przypátrując sie/ iż ziemiá Lubelska/ Siecie=
4: chowka/ y Lukowska/ nážéy Diocefiiey/ przez naiazd niewier=
5: nych Tátarów y Litwy dla grzechów nážych są po wielkiéy czę
6: ści spuštozoné.
7: Chcąc tedy áby ku osádzie tych ziem lud Krze=
8: ściiánski był przywiedzion/ ná vsilną prošbę Naiáfnieyszého
9: Książęciá Páná nážého Páná Kázimiérzá/ z łáski božéy Króla
10: Polkiego ošwieconého/ zá wolą y dozwozeniem Bráciéy ná=
11: széy Kápituły Krákwskiéy/
12: wšyftkim y káždému zošobná/ któ=
13: rzy w ziemiach przerzeczonych osiędą/ álbo do tego czáfu osie=
14: dli we wsiach przerzeczonych y osiádłościach/ w których do
15: stołu nážého Biskupiého dzieięćiny naležáły/
16: od płacéy dzie=
17: sięćiny/ trzydzieści lat od daty terážnieyszéy zupełná/ y wšzelá=
18: ką dájemy wolnośc. A wšákže ták/ iż iesli w czásie téy wol=
19: ności będzie przerzeczony Król leg^o M. álbo iego Vrzednicy/
20: álbo szláchtá którakolwiek/ ná Borách swych/ które są w przerze=
21: czonych ziemiách/
22: dzieięćinę od swych kmieci weźmie/ álbo ku
23: pożytku swému obráćć ie chciał/ tedy od tego czáfu wolnośc

- 24: tá nic przekazowác nie ma: áby téz dzieięćiná dóbr tychże ná
25: łtół náłz/ przez wólkiégo łporu niemiála bydz przywróconá.
26: A w tych folwárcech/ w których dzieięćiná nie będzie bráná/
27: wolność niech trwa/ iáko przedtym iełt dáná. Ale przez náłżę
28: tę wolność/ Zakonnikóm y Księżéy téz świetckieý/
29: którzykol=
30: wiek w ziemiách przereczonych względem łwych kłałtorów/
31: innégo kościelnégo opátrzenia/ dzieięćiny dzierzá/ ábo dzier
32: żeli/ żadnégo vblizenia niehcemy czynić/ ále káždy z nich przy
33: práwie łwym zoltánie/ iáko piérwéy.
34: Dzieięćiny iáko bywály dawáné z
35: łtarádná, ták máią bydz dáwá
36: né: y o Dzieięćinach Wóytow=
37: skich álbo Szółtyskich.
38: TO téz rofkázuiemy/ zá przyzwoleniem Paná náłżégo Kró=
39: lá Ieg^o M. (*marg*) Lift (-)
40: iż gdziekolwiek we wólzýłkim Bilkupłtwie náłzym/
41: w mieściéich/ zamkach/ miáłteczkach/ wsiach/ folwárcéch/ o=
42: siádłóściách/ dzieięćiná łnopowa z polá do tych czálów była bráná:

strona: 187

Práwá Duchownego/
Księgi wtore o dzieięćinach.

- 1: tám y teraz tymże łpołobem dzieięćiny nápotym máią
2: bydz bráné/ nic niedbáiąc ná przeciwiénié czyie. Ale Wóyto=
3: wie/ Sołtyši/ w mieściéich/ w miáłteczkach/ álbo we wsiach/
4: w których dzieięćiny łnopowé płácá/ ze czτέρéch włók Woyto=
5: łtwá łwégo/ które będą robić włáfná robotá y nakłádem/ z
6: káždéy włóki przereczonéy/ ná dzień **świetégo [!]** Marćiná ksiéży=
7: cá Liftópádá/ ósm grofzy Práłkich zá dzieięćinę nam záplácá.
8: A iełli wיעéy włók zechcá robić niź czτέρzy/ álbo przereczoné

- 9: cztérzy przedádzą/ naymą/ álbo dádzą ku robieniu: z tych má=
10: ią dác taką dzieięćinę łnopową ná polu/ iáką inni kmiecie ich
11: łásiedźi zwykli płácić.
12: Dzieięćin wytykánia czas.
13: ABy roboty ludzkie dla leniřtwá tych/ którzy wytykáia/ nie
14: omieřkály łie: łkázuiemy/ áby káždy w Oktawę łwiętego Iá=
15: kubá ku zbierániu łwéy dzieięćiny/ álbo przez łię/ álbo przez
16: połá łwégo ku temu godného był gotow.
17: á ieřliby ináčéy v=
18: czynił/ tedy odłóżywłzy y zołtáwiwłzy ná polu pięć łnopów z
19: káždéy kopy zboża/ káždy łwé wolnie wozić będzie.
20: Około dzieięćin ná nowinách.(*marg*) Lift Lift. (-)
21: NA nowinach/ które łie poczęły zá Wiłłá/ y ku gránicy Ru=
22: łkiey/ Węgierłkiey/ áż do gránic łiemie/ gđzie do tego czáfu
23: nam łnopowa dzieięćiná nie byłá dawána/ gdy wolność łie
24: wypełni/
25: z káždéy włóki máłéy álbo wielkiey ośiádléy/ álbo któ=
26: rá ofádzic máia/ wiérdunek grofzy Práłkich ná łwięto łwięte=
27: go Marćiná przereczoné/ ná káždy rok nam máia byđz płáco=
28: né miałto dzieięćiny folwárkowéy.
29: A Wóytowie/ Sołty=
30: śi z nowin przereczonych ze cztérech włók álbo źrzebia/ Wóy=
31: tořtwá álbo Sołtyřtwá/ któreby robili włáłnémi robotámi/
32: iáko łie przedtym rzekłó/ z káždéy włóki przereczonéy łześć gro=
33: łzy płácić máia/
34: onému kořciółowi zá dzieięćinę/ gđzie łłuchá=
35: iá chwały Božéy/ y przyjmuią kořcielne łwiętořci. A ieřliby
36: więcéy niź cztérzy włoki robili/ álbo niektórzy z nich nieco innym
37: przedáli/ náiełi álbo dáli ku roboćie:
38: z káždéy z nich włóki/ ie=

39: den wiárdunek grofzy/ iáko y kmiećie/ ná święto przerzeczoné

40: zá dzieśięćinę zápláca. A ktemu zá tę łáfkę/ którą im czynimy

strona: 188

w płáczeniu dzieśięćiny/ iáko lie rzekło/

1: ciż Wóytowie y Soł=

2: tyłowie Wiárdunki náłzé dzieśięćinné w święto świętého

3: Marćiná wyszłéy miánowáné/ pod przyśięgą wierności íwéy

4: od ludzi wybrać/ á nam/ álbo náłzému íprawcy/ w piętnáście

5: dni przed **świędki** [!] blińko przyśłzłemi przynieść wiernie y cále bę=

6: dą powinni.

7: A wżákże gđzie ná przerzeczonych Nowinach

8: nam dzieśięćiná ínopowa byłá płáconá/ ielcze ná przyśłzłé czáfy

9: ná wieki płácona ma bydź: áni íey dla tego popuńczamy ná

10: Wierdunki.

11: O Dzieśięćinach ról płónnych y

12: Długiégopolá y Czorfłyná ku

13: Myślimicóm,

14: ALe iż w rozďiałéł przy Długimpolu Czorfłynie pod tą

15: gránicą/ to ielť/ między drógą która bieży do Myślimic ku

16: Twárdofzynu/

17: y między Słoną górą ku górze/ którą zową Ob=

18: zdów w Dunáiec/ y iákońmy wyrozumieli/ íą polá płónné/ y **zi**=

19: **wná** [!] wielkie dluzéy ziemię zátrzymawáią/ ták iż krótki čás

20: przez rok tám robią/ chcąc łáfkáwiéy z onych ítron obywał=

21: mi lie obéyďz y pošťánowić/

22: všťawiamy: iż kmiećie przerzecz=

23: ni/ którzy lie tám ofáďzili/ y nápotym ofáďzą/ ná święto świę=

24: tého Marćiná przerzeczoného/ zá Dzieśięćinę z káďdáy włóki

25: íżeść grofzy/ grofzów Práfkich ná káďdy rok nam niechay záplá=

26: cá:

- 27: które pieniądze Sołtyśi mieysć przerzeczonych będą odbie=
28: rąc/ y nam álbo fprawcy náfzému oddawác/ iáko w téy rzeczy
29: wyszézey fkończenié ieft wyrażono.
30: A to fámo rozgraniczenié około płácenia wiárdunków zá dzieięćinę ná mieysćách wys=
31: fzezey wyrażonych/ doftátecznie z Pánem Kázimiérzem Królem/
32: iż ma trwác/ poftánowiliłmy:
33: á wáfzákze nápotym ná miáftá/
34: wśi/ miáfteczka/ folwárki/ ośiádłości/ którekolwiek we wízy=
35: ftkim okręgu Bifkupftwá náfzého/ gdzie nam fnopową dzie=
36: sięćinę z ftarádawna płacą/ to nigdy ná żadny czás ściągác
37: fie nie ma.

strona: 189

Práwá Duchownego

Księgi wtore o dzieięćinách.

- 1: O Dzieięćinách przez Szláchtę
2: zoráných, árendowaných, álbo
3: od kmieći miáných.(*marg*) Lift Lift Lift (-)
4: SKázuiemy/ iż gdziekolwiek który Szláchćic drugiému
5: fzláchćicowi fobie równému/ gdy będzie potrzebą przyćisnion/
6: dziedzictwo fwé záftáwi/ á ten/ który ná zaftáwę dał/ będzie
7: rolą orał/
8: tedy dzieięćinę zboża z pól fwych niech płáci onému
9: kościołowi/ którému ten/ który záftáwił/ płácić był zwykł z ftá=
10: rádawná. Ale iefli przerzeczony zaftáwnik chciałby roboty
11: fwé rozfzerzyć / zganiáiąc kmiećie/ á orząc polá ich:
12: tedy z pól o=
13: ných kmieći/ które orze/ będzie powinien płácić dzieięćinę w
14: gonitwę: choćiayby téz fzláchćic kmiećiowi/ álbo komu inému
15: dziedzictwo záftáwił.
16: Tenze niezláchćic/ dzieięćinę/ która ieft

- 17: niewolna/ komu z Práwá będzie powinien/ z pól które zásié=
18: wa/ będzie powinien dáć.
19: Około dzieięćin, które wzdłuz idą.
20: NAKoniec vřtáwiamy/ y pořtánowiliřmy zá wolą y przy
21: zwoleniem ofobliwym Páná nářzého Królá przerzeczoného: iż
22: gdziekolwiek od řtárych pól wciążz ktokolwiek lářy/ chróřty/
23: álbo dąbrowy będzie kopał/
24: do dzieięćinę ma bráć z nowin/
25: od tych czářów: ná kogo z řtárych ról dzieięćiná z przodku przy
26: należáá. Ale ieřli z práwéy álbo lewéy řtrony od řtárych pól
27: kmiećie będą pořádzeni/
28: y wykopáią lářy/ chróřty/ gáie/ dąbro=
29: wy/przerzeczeni kmiećie z pól ich ták wypráwnych nam/ y ná=
30: řzym potomkóm dzieięćinę pláćić będą powinni.
31: Około tych, co dzieięćiny y do=
32: brá kořcielné chwytaią: y około
33: tych, którzy klátwę więćey niz
34: Rok ná fobie niořą.
35: W Imię Boże Amen/ etć.
36: MY tedy Włádyřław/
37: wielkim pořądaniem/ y przodków nářzych przykłádem/ iáko o=

strona: 190

- 1: brońce y záchowywáćiele Praw/ Wolnořci/ y Przywileiów
2: kořcielnych/ y ofób iemu poddánych/
3: rozmnożenia wolnořci
4: kořcielnéy z povinnořci nářzey prágnąc/ y Státutóm tákowym
5: chcąc exequuciá wczynić/ (bo próznoby Práwá dáwáć/ gdyby
6: ku exequuciiéy nie były przywiedzióné) y chcąc to wiedzjeć/
7: áby/
8: którego boiaźń Boża y miecz duchowny od złého niehámuie/

- 9: kaźnią doczełną był powściągniony/ ninieyżym nálezym De=
10: kretem/ zá ráđą y iednoftáynym Pręłatów y Przełożonych ná=
11: fzych požądaniém/ wiadomością/ przyzwoleniem/ chcemy/
12: fka=
13: zuiemy/ y mocnie á fkutecznie ná wieki obiecuiemy chowác.
14: Przeto iuż wftáwiamy y ordinuiemy przez Przywiléy ninieyży:
15: iż gdy który obywatél Królestwá nálezego którégokolwiek ftanu
16: y záwołania/
17: o włápienie dziesięcin y innych rzeczy kościelnych
18: opánowanié/ álbo o którégokolwiek wyftępki/ téż o niepoftu=
19: fzeńftwo Prává y rofkazania świętego kościelného fkazaniem
20: fprawiedliwie będzie zákłęt:
21: á takową klątwe dłużey niż rok
22: práwny vpornie będzie ná łobie nośil/ áni by ftarał fie do rá=
23: mięniá świętáy mátki Kościoła przywrócić/ y zá wyftępek
24: fłuźného polepfzenia vczynić:
25: tedy gdy rok takowy wynidzie/
26: wftyłtki dobrá oného zákłętého ruchomé y nieruchomé/ które ná
27: ten czas będzie dzierzał/ máią bydź wzięté przez Stároftę
28: mieyśc/ którému dobrá fą podległé:
29: á tak długo ie
30: íci Stárofto
31: wie trzymác máią/ áżby przez té zákłété/ álbo przez Stárofty
32: przerzeczoné z takowych dóbr fzkody y fzacunk obráżonym/ y
33: którzy fzkodę máią/ doftátecznie fie zapláciło.
34: Które rzeczy gdy
35: popláconé będą/ tedy dobrá przerzeczoné zákłętym/ ále rozgrze=
36: fzonym/ zaśię máią bydź przywróconé przez Stárofty przerze=
37: czoné.(*marg*) Liłt (-)
38: Rofkázuiemy tedy/ rć. wftyłtkim/ y káżdému Stáro=

- 39: ście Królestwa nálezego/ y ich Podtárościam/ áby ku pohámo=
40: waniu tákowych záklętych vporu. rc. W Metrice státutowéy
41: zupełny ten Státut znaydzieíz.
42: KONOPNA.
43: Około dzieiesięćiny konopnéy.
44: O Dzieiesięćinę Konopną ták vltáviamy. Którykolwiek
45: kmieć orze całym pługiem/ ile będzie miał wołów álbo koni/
46: ma dáć cztery wiązani konopi gotowych/ wedle stárego zwy=
47: czáiu ziemie:
48: á który połowicę pługu/ dwie wiązani dáć będzie

strona: 191

Práva Duchownego
Księgi wtore o Roku łáski.

- 1: powinien: á którzy około konopi nie robią/ od Dzieiesięćiny ko=
2: nopnéy máią bydz wolni.
3: COLVMBATIO.
4: O Stołowym álbo Kolędzie.
5: NAd to rofkázuiemy/ zeby Stołowého álbo Kolędy Re=
6: ktorowie kościelni niewyciągáli nápotym od stwých Párochi=
7: ánow poniewolnie.
8: Ale coby który chciał po dobréy woli
9: proszácému/ zeby dawał: A to co dáią/ z podziękowánim
10: przymował.(marg) Bodzántá Biskup Krákowski Lift Lift (-)
11: ROK ŁASKI.
12: O roku łáski.
13: VStává tá iest Księdzá Ianá Lutká/ Biskupá Krákow=
14: íkiego: iż kázdy Pręt/ Kánonik/ Altáristá/ Pleban/ Wikárij/
15: y którękolwiek beneficium máiący/ bądź curátum, bądź nie cu
16: ratum we wzyftkiéy Diocefiiéy Krákowłkiéy/
17: iefli vmrze w

- 18: piérwzé trzy księżyce Roku/ począwzy od Nowého látá/ niech
19: ma czwartą część wzyftkich dochodów/ wedle prawdziwego
20: szącunku swych beneficij: ale succesorowi swému niech zoftá=
21: wi zbozá letnié/ ku ośianiu folwárku.
22: A iesli we trzech wtó=
23: rych Mieśiácách zéydzie/ niech ma połowicę: iesli we trzech
24: trzech Mieśiácách/ niech ma trzecią część zboża ożimého/ zo=
25: ftáwiwzy temu/ który po nim będzie/ zboża/ wedle wielkości
26: folwárku nieośianého:
27: á iesli w oštátnich Mieśiácach żywotá
28: dokona/ niech ma wzyftko.
29: O piéniedzu Świętego Piotrá.
30: O piéniedzu Świętego Piotrá, który zwykli dawác Pogłowie
31: do Rzymu: z naydziefz in Confuetudinibus Regni Ksiédzá Kró=
32: mérá: y w ksiégách Annalium.

strona: 192

- 1: O CZTERZECH
2: VRZĘDZIECH
3: osób Kościelnych:
4: Do których té tytuły należą, z ich włafnémi Státuty
5: práwá Duchowného, porządkiem swym.
6: Pierwzy Duchowny vrząd iest: **Chwałę** [!] bożą
7: pomnażác/ y o vczonych ludziach ftárание mieć.
8: O INDVLTCIE
9: V Oycá S. Papieżá vproszonym,
10: ná podawánié Beneficij Kościel=
11: nych w **szesc** [!] Mieśiecy.
12: GDyż wielka część Rzeczypośpolitéy náfzény ná ftanie Du=
13: chownym należy/
14: á kościoły Królestwá náfzého przez przodki

- 15: nález fą hoynie nádáné: częścią dla odprówowania chwały bo=
16: zéy/ y iéy záchowánia: częścią téż dla opátrowánia ludzi vczó=
17: nych y godnych/ á zwłáfczá szlácheckich:
18: z których máłoby fie ná=
19: lázło/ by mieli mieć chuc y doftátek vczyné fie náuk/ álbo czego
20: dobrého/ záczym ludzie ku więtfzym ftanom zwykli przycho=
21: dżić:(*marg*) Zy. w Krá. (-)
22: gdyby dobrá Kościelné tákowym nietylko pomocy ku ży=
23: ćiu/ ále téż podpomożenia im y przyiaćiołóm ich nie dawály/ z=
24: kądby szláchtá Koronna będąc nalepfzá częścią królestwá te=
25: go/
26: y których domy y fámilię/ częścią zá rozmnożeniém potom
27: ftwá/ częścią téż zá innémi przygodámi częftokróć bywáią po=
28: trzebnémi/ miáłá ftanu y podwyszénia fwégo podpomożenié
29: y podpore.
30: Ale iż zá czáfem wiele niegodnych ludzi rozmáité=
31: mi chytróćiami/ á zwłáfczá Rzymfkim vprafzániém/ ná Bene=
32: ficia fie wtráćáli/ godné ludzie do nich vbiegáiąc:
33: dlá tey przy=
34: czyny Przodkowie nález rozmáitémi Státuty/ y ciężkiémi wi=
35: námi podawánia fwé/ y poddáných fwych świetckich vtwiér=
36: dżili y obrónili. Jedno iż przełózeni Duchowni w Króle=

strona: 193

Prává Duchownego Księgi
wtore o Indultćie Papiéfkim.

- 1: ftwie nálezym
2: (którym więcéy należy do Stanu y Doftoieńftwá
3: kościelného przeltrzegáć/ y lepiéy vmieią ofoby Duchowné ko=
4: ściołowi y Rzeczypořpolitéy godné obieráć) do tego czáfu nie
5: mieli nic pomocy:

- 6: iákoby fwé podawánia y prowizie/ choć tyl=
7: ko w Mieśiáczach fwych/ przeciwko Rzymfkim rozmáitým re=
8: ferwáciom [!] / accefsóm [!] / regrefsóm/ y coadiutoriam/ y innym tá=
9: kowym trudnościam mogli brónić: zkad Práwá y wyciągánié
10: wielkich nákladów przychodziły.
11: My tedy między inémi rze=
12: czámi/ które zá czáfu sczęlnégo Pánowánia nálzégo w Króle=
13: łtwie nálzym łtarálimy sie nápráwić/ tákowá zelzywość y łzko
14: dy/ ták Kościelné/ iáko téz Rzeczypołpo.
15: bacząc/ z wielką pil=
16: nością łtarálimy sie v Naświéłzého w Pánu Kryftušie Oy=
17: cá y Páná Klemená síódmégo/ świętego Rzymfkiégo y po=
18: włzechnégo Kościoła nawyszého Bifkupá:
19: áby co niektoré iné
20: Królestwá y Pánłtwá [!] zá wielki y ofobny máią Przywiléy/ y z
21: pilnością chowáią/ nam y królestwu nálzému/ iáko przeciwko
22: Stolicy Apołtolfkiéy/ ták téz przeciwko wzyłtkiému Krześci=
23: iánłtwu dobrze záchowálemu/
24: tákiégóz Przywileiu nam poz=
25: wolić raczył: to ieft/ áby przełoženi kościelni/ y iné ofoby Du=
26: chowné/ ná wieczné czáfy nápotym mieli zobopólnie z łtolicá
27: Apołtolfká łześć Mieśięcy wolnych:
28: w których żadné iákiekol=
29: wiek referwácie/ żadné ácefsy/ y regrefsy/ y coádiutorie/ y iné
30: przekázy z Dworu Rzymfkiégo/ w prowiziach y podawánium
31: ich nie mogli przekázowác/ áni sie im przeciwić.
32: Który to Przy
33: wiléy z łáfki y z dobrotliwości iégo świętości otrzymálimy/
34: zacnémi dowody y klauzulámi vtwiárdzony. Iákóz sie to z
35: Przywileiu iáfnie pokázuie: którego przepisy do wzyłtkich Ko=
<http://rcin.org.pl>

- 36: ściołów głównych łą pod pieczęcią nąszą przełłané.
- 37: Włzákze iż
- 38: tákowy iest w wielu ludzi vpór/ ták wielka ludzi y czáfów ro=
- 39: zmáitość/ iż nic ták gruntowného otrzymác/ y poftánowić fie
- 40: nie może/ coby nie miéłzło fie/ y nie vpádło nápotym/
- 41: gdyby v=
- 42: śilnością y mocą Pánów broniono y trzymano nie było: zá rá=
- 43: dą y zwoleniem wżyftkich iednoftáynie ták Rad/ iáko Połłów
- 44: Ziemfkich Królestwá nálezego/ vftáwiamy y fkázuiemy/ ná wie=
- 45: czné czáfy áby było chowano:
- 46: Iż ktoby przeciwko Przywileio=
- 47: wi ták pożytecznému/ y zá tákową pracą y ftarániém nálezym o=
- 48: trzymánému przez vwłaczánia/ álbo przez którékolwiek fpofo=
- 49: by niéco przez fię/ álbo przez napráwné ofoby/ álbo którýmkol=
- 50: wiek fpofohem álbo bárwą/
- 51: ten Przywiley w części/ álbo we
- 52: wżyftkim przestępiąc/ álbo przeciwko niemu niéco kułząc sie/

strona: 194

- 1: śmiáłością vporną ważył fie zgwałćić/ y téż przeciwko iego v=
- 2: ftáwie opátrzenie iákiékolwiek duchowné wzięłby/ álbo chciał
- 3: wziác/
- 4: álbo penfią iáką z dochodu duchowného opátrzenia
- 5: przezeń vprólzoného y przyiętego łobie záchowác chciał: tákó=
- 6: wy którégokolwiekby był ftanu/ doftoienftwá/ záwołánia/ wi=
- 7: nie w Státucie Oświeconych Pánów/
- 8: Ianá Olbráchtá y A=
- 9: lexándrá Królów Polfkich bráciéy y przodków nálezych/ które
- 10: przeciwko tym/ którzy z proftého ftanu do wietłzych kościołów
- 11: ftaráią fie bydż przyięci/ y tákże przeciwko Kortezanóm wydá=
- 12: néy/ ma **podłec** [!] zarázém: to iest/

- 13: áby wŷyftkié dobrá iego po=
- 14: ſpolité y oſobné/ ruchomé y nieruchomé/ ſwietckié do ſkárbu y
- 15: ſtołu náŷzego były wzięté y oddáné: á dobrá tákowégo Ducho=
- 16: wné/ áby były áreſtowáné y rozprzedáné:
- 17: y ktemu ma bydź z kró
- 18: leſtwá y z Pańſtw náŷzych wywołániém karan. A iżby ſie po=
- 19: ſtronnym oſobom przeciwko temu Przywileiowi kuſić ſie o co
- 20: drógá nie otwieráá/ gdyby przez nápráwné oſoby przeciwić ſie
- 21: iemu iáki obyczáy był zoſtáwion:
- 22: wſtáwiamy y ſkázuiemy ie tá=
- 23: kowéyże winie y karániu y kaźni bydź podleglé: á iż tymże oby=
- 24: czáiem **maią** [!] bydź karáni wŷyſcy y káždy zoſobná/ Pręłáci/ Du=
- 25: chowni y Swietcy/ y Kápituły ták Swietckié/ iáko y Zakon=
- 26: nicze/ Opáci/
- 27: Kánonicy/ Plebani/ Wikárię/ y ini opátrzenia
- 28: Duchownégo Dźierzawcy/ y którzykolwiek ſtárfzy wŷyftkich ko
- 29: ſciołów: tákże ſłudzy/ Piárze/ y którzykolwiek inne Duchowné
- 30: y Swietckié oſoby króleſtwá náŷzego/
- 31: y ini zkádkkolwiek będą=
- 32: cy/ którzyby liſty którzykolwiek Przywileiowi króleſtwá náŷzego/
- 33: y ninieyſzemu poſtánowieniu przeciwné oſobóm poſtronnym/
- 34: álbo obywatélóm/ y innym którzykolwiek ſtopniá/ záwołania/
- 35: przełożenia/ y którzykolwiek doſtoieńſtwá będącym/ prowi=
- 36: ſię/ vitalitates, penſię/ ſurrogácię/ y którzykolwiek poſtępkí o=
- 37: trzymánié iákié w ſobie máiącé przynieſli/
- 38: iáwnie y táiemnie pu
- 39: blikowáli/ álbo którzyby tákowych penſiy táiąc/ oné ſummámi
- 40: pieniężnémi odkupowáli/ y tákové odſtępkí y rezygnácie du
- 41: chownégo opátrzenia/ álbo Práwá knim należącé przyimowá=
- 42: li y przyięli:

- 43: álbo którzyby nápominánia/ klátwy/ prokurácię/
44: fequeftrácię przeciwko opátrzeniu/ które fie sítály przez Vrzę=
45: dniki kościelné/ o niezápłácenie penfiy/ téż zá włafną wolą zá=
46: chowáných w íobie zámykáiące/ którąkolwiek mocą dáné przy=
47: ięliby/
48: álbo exequowác ie śmieli/ álbo tákowych rzeczy obroń=
49: cé/ Exekutory/ Prokuratory/ álbo popiéráczce wípomagáliby/
50: chowáli/ y im wípomożenie iákie śmieliby dáwác/ álbo izby tá=

strona: 195

Práwá Duchownego Księgi
wtore o Akádemi. Krak.

- 1: kowé rzeczy czyniono podpomagáli:
2: tácy winóm opifáným
3: niech będą podlegli/ á Stároftowie mieyfc pod winámi vftá=
4: wionémi ná niedbálé Stárofty/ przeciwko tákowym przestęp=
5: cóm íporným/ nie folguiąc/ áni namniéy nie odpufczáiąc/ niech
6: poftąpią.
7: Dan ná Wálným Séymie Krákowfkim/ w dzień
8: Świętego Fábianá y Sebáltianá Męczenników/ Roku pán=
9: íkiego 1532. Królestwá náfzého dwudzieltého piátého.
10: O tymze, ze chwałą Boza od kościel=
11: ných óób ma bydz rozmnazána.
12: TEdy więcéy kościolóm (zkd chwałą y cześć naywyszéz=
13: mu Pánu Iezu Kryftufowi wzyftkich rzeczy ítworzycielowi/
14: y dufnéz zbáwienie przychodzi) y ofobam y członkam Kościel=
15: nym to czynić y vżyczáć íeft flufzniéy/ rc.
16: AKADEMIA.
17: O flawnéy Akádemiiey Krákowfkiey,
18: y o wolności Studentfkiey.(marg) Lift
-1: Z biblioteki Akádemiiey Kráko. (-)

- 19: Władysław Król Polki/ rć.
20: Oznáymuiemy/ iż gdyfmy
21: z Bozkiego zrzádenia z błędów Pogánfkich/ y z ćiemności do
22: światłości/ á do poznánia iego imięnia z miłosierdzia iegóz lá=
23: mégo byli przywiedźieni:
24: y gdy potym nas Pan Bóg ná Kró=
25: lewki łtopień władzić raczył/ do tegofmy pilność śwą przyło=
26: żyli: áby którychefmy będąc w zabobonách bálwochwálfkich/
27: miánowicie Litwę/ mieli vczestniki ćiemności/
28: tych zás łprá=
29: wámi poboźnémi Krześciánfkiami (bez których y wiará niepo=
30: żyteczna ieft) ná dobrą drogę przywieźć/ y z nich fynty światło=
31: ści vczynić mogli.
32: Co inák nie rozumiémy móc bydź/ iedno
33: zá pomocą ludzi tákowych/ których w pílmie biegłych bydź ro=
34: zumiémy: bo z náuk wolnych Rzeczpołpolita zázwdy pomno=
35: żenie bierze.
36: Abowiem widzimy to ná oko/ y doświádczyli=
37: łmy tego dobrze/ iáko Paryż zá zgromádeniem y przyzwániém
38: ludzi vczonych y mądrych włyftkę Fráncią zdoibi: Padwá tak=
39: że y Bononia/ włyftkę Włofką ziemię sławną czyni:
40: Prágá zá=
41: się Czechy oświéca: á Niemiecká ziemię/ Vxonía ofzláchcia.

strona: 196

- 1: Záprawdę/ dla tegofmy z Bozkiego zrzádenia Páństwo lu=
2: dźi rozmáitych y Prowinciy różnych przyięli/ y ná Królestwo
3: Polkie koronowáni/
4: ábyfmy tóz królestwo vczonémi ludźmi
5: ozdobili: y áby náukámi ich nieumiejętność wypędziwfzy/ kró=
6: lestwo to náfzē zá żywotá łczęśliwego Pánowania náfzēgo z i=

- 7: némi kráinámi/ mogliŃmy porównáć: nic niewątpiáć/ iź tá Ńprá=
8: wá poddánym náŃzym pożytek przynieŃŃie/
9: á zwłáfczá w mie=
10: Ńćie náŃzym w Krákowie/ w którym chcemy Ńtudium we wŃze=
11: lákich náukách/ iáko miánowicie w Theologiiéy/ in iure cano=
12: nico, w PhiŃice/ w Práwiéch/ y w inych náukách wŃzyŃtkich
13: wyzwolonych:
14: y zá przyŃtoyná Ńie nam rzecz zdáło Kollegium
15: miánowáć/ obráć/ poŃtánowić/ záŃadzić/ ordynowáć/ y erigo=
16: wáć: y iuz tym LiŃtem teráznieyŃszym záŃadzamy/ poŃtánawia=
17: my ná wieczné czáŃy.
18: Y niechay iuz táń będzie iáko iáka Perlá
19: náuk wŃzyŃtkich: áby wypuŃczáá z Ńiebie ludźie porádné/ cno=
20: támi ozdobioné/ y w rozmáitych proféŃsiach ćwiczoná: y niech
21: táń będzie Ńtudnicá Náuk/ z których będą mogli wŃzyŃcy czér=
22: páć/ chcácy co vmieć.
23: TO KOLLEGIVM ták fundowáné, Pápiéź Vrban con=
24: firmowáł, zákázuiać w nim tylko Theologiiéy czytáć. O tym
25: Przywiléy zñaydziefz ná końcu w Metrice Státutowéy.
26: PAPIEZ BONIFACIVS dopuŃcił czytáć Theologiéy:
27: Y o tym táńże w Metrice Státutowéy zñaydziefz.
28: Doktorowie máia bydz ná Kano
29: niae do TumŃkich koŃciołów brá
30: ni, y iáko ich wiele bydz ma przy
31: koŃciele.
32: ABy Ńie co nie zdáło bydź vczynionégo z nienawiŃci profte=
33: go Ńtanu ludźi/ który Ńtan zwykł vzywáć oŃobnégo opátrzenia
34: y nádánia Ńwégo w królestwie náŃzym:(*marg*) Ian Olbr. w Piotrko. LiŃt (-)
35: dla tego ácz Ńynowie
36: Ńzlácheccy/ zdádzą Ńie tákże bydź vczeni/ y częŃtokróć vczeńŃzy

- 37: nád proftégo łtanu ludzie: y niemálz téy Kápituły/ któraby
38: ludzi vczonych y biegłych Pręłatów/ Kánoników szláhciców
39: w łobie nie miála:
40: którzy nie mniéy są godni ku potrzebie/ iáko
41: téż ku czci y ozdobie kościołów: y którzy o kościołách zwykli y v=

strona: 197

Práwá Duchownego Księgi
wtore o Akádemiiey Krák.

- 1: mieię rádzic.
2: Wízákże mimo Doktory/ którzy są w kápitułách
3: z fynów szláheckich/ fkázuiemy/ áby byli téż przypuśceni Do=
4: ktorowie z proftégo rodziáu pod liczbą y porządkiem niżéy ná=
5: piánym: to ieft v kościołów przerzeczonych/
6: v których są Do=
7: ktorowie/ álbo czytáiący Práwo duchowné y święté Piśmo/
8: bądź zdawná/ bądź téż teraz nowo poštánowieni y fundowá=
9: ni/ álbo gdzie máię bydź przez nową fundácią ná nie nádána
10: łtawieni:
11: ná tych mówię mieyfcach ieden ma bydź Doktor w
12: świętym Piśmie/ drugi w Práwie Duchownym/ á trzeci w
13: Lékárkiéy náuce. A gdzie v kościołów nie są fundowáni
14: przerzeczeni Doktorowie/ fkázuiemy:
15: áby nie wiécéy ich było/
16: iedno dwá w świętym piśmie/ dwá w práwie duchownym/ á
17: piąty w Lékárkiéy náuce. Którzy to nie ináčéy będą przy=
18: mowáni w Kápitułách/ iedno których Przełożeni mieyfc godné
19: w tákowych náukách doktorfkich pochwałą:
20: y tákowi/ ná któ=
21: ré będą rádzic/ áby pod tąż liczbą przyięci byli.
22: O Doktorách téż Medicine, pátrz Titulo Palatinus, Aptéki.

- 23: O tychże ludziach proftégo łtanu,
24: Zygmunt AuguŃt piŃze.
25: GDyż to ieŃt Státuty przodków náfzych opátrcono/ áby
26: ludzie narodu proftégo do głównych koŃciołów dawáni nie
27: byli/ tylko ludzie narodu y krwi PolŃkiéy: rofkażemy Kápi=
28: tułam/ áby ich między fię nád opiŃány poczet nie przyjmowali.
29: Dekret Synodu PiotrkowŃkiégo o
30: Lektorách, którymby miały
31: bydz od Bifkupów Salaria plá=
32: coné.
33: KV reformowánium Akádemiiéy KrákowŃkiéy mátki náfzény/
34: y dla przymnożenia prowentów Lektoróm/ y przyzwánia z i=
35: nąd/
36: Lektorum y dwiemá Profefsoróm in humanitate czytáią=
37: cym/ leg^o M. KŃsádz Arcybifkup Gnieźnieńki/ ftoiąc przy de=
38: liberáciiey ná przelżłym Synodzie vczynionéy/ obiecał ná tym
39: Ńwíęty m Synodzie/ fto Dukatów we złoćie z ftrony koŃciołá
40: Gnieźnieńkiégo: (*marg*) Zyg. Aug. w Piotrko. Zá Gamra. Arcybifku. (–)
41: tákże z ftrony koŃciołá KrákowŃkiégo drugié

strona: 198

- 1: fto Ńkótów we złoćie: KŃsádz Bifkup KuiáwŃki fto złotych w
2: monećie pułkopkowych: á KŃsádz Płocki tákże fto:
3: PoznánŃki
4: fto tákże po pułkopiu/ z Dekretu y z ordynáciiey Synodu (ná co
5: leg^o M. KŃsádz Bifkup PoznánŃki Ńam oŃobą Ńwą/ á drugich
6: Bifkupów poŃłowie zwolili) dáć y zápláćić będą winni:
7: á ná
8: to Kápituly koŃciołów przerzeczonych Ńwóy confens obiecáli
9: dáć/ będąc przy téy nádźiei: iż tá vchwałá pożytek wŃzyŃtkiému
10: królestwu miała przynieŃć. Y máią bydz Ich M. KŃŃęza Bi=

- 11: Ikupi vpomnieni vchwałą tego Synodu:
- 12: áby temu Dekreto=
- 13: wi dofyć czynili/ y confenfy v kápituł otrzymáli pod winą ftá
- 14: złotych czérwonych: którøy Synód álbo Książdz Arcybiskup
- 15: będzie fie v wżyftkich vpominał w iednym roku.
- 16: A Opáci wzięli łobie ná rozmysłenié.
- 17: ALe Książá Opáci/ którzy ná ten Synód przyiecháli/ dla
- 18: niebytności innych Opátów y Zakonników/ y ktemu dla tego/
- 19: iż fie z brácią śwá ná to nie námáwiáli áni rádžili/
- 20: wzięli łobie
- 21: ad deliberandum, ná co potym máią śwé zdánié powiedzieć.
- 22: Iego Królew. M. ma bydz prózo=
- 23: ná, áby Lectoróm czynsz iáki
- 24: chciał náznaczyć.
- 25: A Máią Ich M. Książdz Arcybiskup z Biskupy/ Ieg^o K.
- 26: M. pokornie prosić/ áby Ieg^o Królewka M. ná rzecz ták świę=
- 27: tą y chwalebną á bárzo potrzebną/ z śwych dochodów iáki
- 28: czynsz Akádemiiey téy raczył poftánowić.
- 29: Z Miłtrzów álbo Bákálarzów pro=
- 30: mowuiących, nie ma bydz wie=
- 31: le wyciągano: á Akadémia niech
- 32: będzie reformována. (*marg*) Ian Lafki Arcybiskup w Lanczy. (–)
- 33: IZ Akadémia álbo sławna łzkołá Krákowka/ dla niektó=
- 34: rych nowo wymysłonych y nie znośnych zwyczáiów/ y dla wy=

strona: 199

Práwá Duchownego Księgi
wtore o Akádemiiey Krák.

- 1: ciągánia z promowuiących fie ná Miłtrzoftwo/
- 2: álbo ná co in=

- 3: négo niezwyčajného datku: która to Akadémia iákoś tych czá=
4: łów flábieć poczęła z wielką nieczcią y szkoda Rzeczypołitéy.
5: A tak zdało sie temu wżyftkiému ná Synodzie zgromádeniu/
6: áby Reuerendiřimi in Chriřto Patres, Křiadz Arcybřkup Gnié=
7: źnieńki/ y Břkup Krákwski/ y Przemyřłki/ zięchawřzy do Krá
8: kowá/ reformácią w Akadémiiéy vczynili/ mocą Breuis Apořto=
9: lici ná to pozwolonégo:
10: y niech wżyftkié abufus wkorzenioné z
11: niéy wyrzucą: y tak ią we wżyftkim niech reformuią/ áby zász
12: Vniuerřitas ku piérwřzéy řwéy řlawie przyřłá/ á žeby Studen=
13: tóm ná promocią sie gotuiącym řléy vczynili/ á tak wielkich ná=
14: kłádów nie czynili przy promociách řwych.
15: A zwałsczá žeby
16: nowy porządek pořtawili ná kolegiátury y lektury: y taki po=
17: rządek/ któryby nalepřzy byđź mógl. A iesliź więc wżyřcy ři
18: zięchác nie będą móc/ tedy iednák ieden ábo dwá z nich to niech
19: řpráwią:
20: á iesliby żaden z nich niemógł tego vczynić/ tedy
21: wżdy niech deputuią ná to iákié ludzie godné y vczoné/ którym
22: dawné Conřtitucie Kolegiáckie řą wiadomé:
23: á ři co vczynią/
24: to Vniuerřitas wżyřtká ma przyięć/ y wedle tego sie nápotym
25: záchowác.
26: Ná więřłzé řzkoły Miřtrowie y Bá=
27: kálarze niech będą bráni.
28: IZ Kořciół Boży iáko mátká dobra ma opátrząc/ áby vbo=
29: dzy/ którym nie máią z kąd rodzice nákládác/ mieli sie gdzie v=
30: czyć/ áby zą tą řpráwą Rzeczypołolita y Kořciół był náukámi
31: řwiétny/ y vczonémi ludźmi zdobiony:
32: á tak zą ráđą tego Sy=

- 33: nodu to fıkázuiemy: áby Ordinarii locorum nie tylko przy Tumfıkich kościołách/ ná fzkolách Rectory/ Miftrze mieli/ y chowác
- 34: rofkazáli: ále téz po miáfteczkách wiefłznych y mnieyfłznych niech
- 35: Bákálarze będą/
- 36: gdzie Miftrzowie wychowánia mieć niemo=
- 37: gą. Ale ná iné mnieyfłzé mieyfłcá młódziénce iákie godné á vczó=
- 38: né niech biorą/ tego przefttrégáiąc/ áby Rektorowie fzkolni ná
- 39: fzkolách w fzkolách mieli godné á obyczáyne y niefwowolné za=
- 40: ki/
- 41: których máią dobrze rządzić/ y w groźie dobréy mieć. Ale
- 42: którzyby fie karác dać niechćieli/ tych Ordinariis álbo Officia=
- 43: łóm ich/ niech ná karánie odefłzłá.
- 44: Wagułowie z fzkoły wypędzeni
- 45: bydz máią.
- 46: ZAKi waguíácé fie/ á po fwéy woléy biegáiácé z miaft y z
- 47: miáfteczek rofkázuiemy **wypędzác [!]** .
- 48: Kmiocy fynowie máią bydz wolno
- 49: ná náukę fzkolną pułczeni.
- 50: ZAbiegáiąc fwéy woléy ták młodych chłopowiców/ iáko
- 51: fpułtofzeniu dóbr/ gdyż przez młódziénce/ ze wsi od włáfných
- 52: rodziców odchodzácé/ wsi bywáią fpułtofzoné/ dla niedoftát=
- 53: ku robotników/ którzy ná rolách máią bydz ofádzeni:
- 54: á záz to
- 55: niektorzy pod bárwą včenje fie rzemiófl od rodziców odcho=
- 56: dzą/ drabfłką fłuząc/ y ku złému fie towarzýftwu przyłączáiąc/
- 57: krádną/zbiíáią/ y w luderę fie obracáią.
- 58: A ták vftáwiamy:
- 59: iż tylko ieden fyn ze wsi od oycá ma odéydz ná fłuzbę/ á zwłá=
- 60: fczá ná náukę fzkolną/ álbo ná rzemieřło: á ini niech zoftáną ná dziedźinie z rodzicmi.
- 61: A gdy będzie który miał odéydz/ ma do=

- 62: zwolenie wziąć y lift świadeczny od Pánów mieyc/ iáko iest
- 63: wypuńczony/ áby fzedł ná rzemieřło y ná řluzbę.(*marg*) Ian Olbr. w Piotrko. Lift (-)
- 64: Tenże Stá=
- 65: tut řkázuiemy ná dobrá řtołu nářzého Królewřkiego/ y Ducho=
- 66: wnych y Swietckich ofób/ řadného nie wymuiąc/ ták iż Stá=
- 67: rořtowie y Dzierřawcy dóbr nářzych dozwołenia y lifty řwiá=
- 68: deczné máią dáwać odchodzącému:
- 69: á w inych dobrách Páno=
- 70: wie mieyc to czynić máią. A iefliby ieno iedyny řyn był/ ten ná
- 71: dziedzinie mieřzkác ma/ y robić w domu z rodzicmi/ álbo ná
- 72: téyże dziedzinie/ gdzie rodzicy mieřkáią/ mieřkánia álbo řluzby
- 73: álbo řywności niech řzuka.
- 74: A iefliby który młódeniec ze wři
- 75: mimo to řkazánié wćiekáiący był náležión w miářtách/ álbo gdziekolwiek indzie: tedy Pánu oného miey
- 76: řcá/ z którego wćiekł/ przez řadného práwá ma bydź wřócon/
- 77: pod winą cztérnařcie grzywien: á przedřię oni/ którzy go zá=
- 78: trzymáli/ winę tylekřóć/ ilekřóby ináčyé vczynili zápláciwřy/
- 79: wřóćić go będą powinni.

strona: 201

Práwá Duchowného Křięgi
wtore o wolnoř. y kárno. Stu.

- 1: Opáci řkoły w kłářtorzech řwych
- 2: máią chowác.
- 3: A Poniewář nie iest tákowy poczet zakonników w kłářto=
- 4: rzéch/ iáko bywał przedtym:
- 5: winni będą Opáci pewny poczet
- 6: řzlácheckich dzieći w kłářtorzéch chowác/ á oné támże ludzióm
- 7: godnym náuk wyzwolonych vzyć dác: wedle tego/ iáko ká=
- 8: řdému Opátowi Křięża Biřkupi onych mieyc náznácą y o=

- 9: miánuią.
- 10: O szkole Krákwfkiéy, Poznán=
- 11: fkiéy, y Póltowfkiéy.
- 12: O Szkołę Krákwfką/ Poznánfką/ y Póltowfką/ iáko Po=
- 13: łowie profzą áby reformowáné były.(*marg*) Zyg. Aug. w Piotrkowie.
- 1: Támże. w Kráko. (-)
- 14: Aczkołwiek to należy
- 15: ná vrząd Ich M. Księżéy Bifkupów/ którym tego práwo po=
- 16: fpolité y przodkowie náłzy zwierzyli/ iáko Fundatorowie á na=
- 17: dawce tych to szkół: wśákże my w téy mierze Księżą Bifkupy
- 18: y Rektory nápomniemy/
- 19: y z zwiérzchności náłzéy tego doyźrze=
- 20: my/ áby szkoly té w dobréy fprawie były.
- 21: O WOLNOSCIACH Y KAR=
- 22: ności Studentfkiéy, y innych
- 23: Práwiéch Akádemiiey.
- 24: IAgełło Król Polfki/ rć. Wízyftkim y káždému z ofo=
- 25: bná Klerykóm/ Láikóm/ Zakóm/ którégózkolwiek ftanu/ kon=
- 26: diciiey/ y záwołánia/ á miánowicie Rektoróm Vniuerfitatis, Do=
- 27: ktoróm/ Mágiftratóm/ Bákálarzóm/
- 28: Studentóm/ Pifárzóm/ Drukárzóm/ Bibliopolóm/ Bedellufóm/ y ich towarzysóm
- 29: wízyftkim/ którzy fie iedno dla náuki do miáftá przerzeczonégo
- 30: Krákwfkiégo vdádzą/ y tám miefzkác będą/ Artykuły fpiáné
- 31: á ná tym Cyrográphie wyrażoné niezgwałcenié chowác obie=
- 32: cuiemy:
- 33: y onym łáfkę fwą okazác chcemy: y oné lámé y káždé=
- 34: go z nich przy fwych práwiéch/ przywileiách/ wolnościách/
- 35: świebodách/ Státuciech/ łáfkách y zwyczajách wízyftkich/ któ=
- 36: ré w Kollegiách zwykły bydź chowáné/ chowác/ trzymác/ y

- 1: bronić chcemy.
- 2: Y wżyftkié y koźdého z ofobná/ kleryki/ żaki/
- 3: Ńtudenty/ láiki do przerzeczoného miałtá KrákowŃkiého/ dla
- 4: náuki (iáko fie rzekło) przefzłémi czáfy iádácé/ ná iáchániu do
- 5: niego/ y ná obieździe/ ze wżyftkimi ich rzeczámi/ to ieft/ końmi/
- 6: ksiégámi/ Ńzatámi/ poŃcielmi/ pieniádzmi/ y Ńprzety od wżelá=
- 7: kich płac/ podatków/ moŃtowych/ woien/ Ńtraży/ clá/ mytá/
- 8: dzieŃięcin/ ciáżenia wżelkiého/ zá wiadomoŃciá náŃzá wyymuie=
- 9: my/ y władzá KrólewŃká wolné czynimy:
- 10: chcąc tego/ iżeby od
- 11: przerzeczonych żaków álbo Studentów/ którzy Ńobie álbo fá=
- 12: mi/ álbo przez przyiáciele y przez iné którékólowiek ofoby przefy=
- 13: łáią w iedzeniu/
- 14: w pićiu/ żywnoŃciach/ we zbożu/ w mącé/
- 15: Ńłodzie/ w piwie/ w piwie/ w winie/ y innych trunkách: we drwách/ y in=
- 16: nych potrzebách/ przez które żiemie Królestwá náŃzého żadného
- 17: clá áni podatku álbo dzieŃięciny nie brano:
- 18: áni im Rzeźnicy/
- 19: Piekárze/ młynárze/ ciężko niech nie czyniá/ álbo kłopotu nie
- 20: zadáią/ chcąc od żaków y Ńtudentów od iátek/ pożytków/ mły=
- 21: nów/ więcý niż od miefczan y miefczáięcych w Krákowie wy=
- 22: ciągác.
- 23: Ale żeby pod tytułem StudentŃkim od kupców y innych iá=
- 24: kié zdrády nie były czynioné: Ńkázuiemy w téy mierze przyŃiędze
- 25: wierzyć/ ieffliby fie iá zdáło od tych/ którzy takowé rzeczy wio=
- 26: zą/ wyciągác:
- 27: y niech Ńwiádectwá liŃtowné od Rektorá Vni=
- 28: uerfitatis vkázuiá: którym liŃtóm w téy mierzy roŃkázuiemy dá=
- 29: wać [!] zupełná wiáre.
- 30: Nádto/ ieffliby który Student álbo żak do Krákowá ná ná=

- 31: ukę iádąc/ od zbóyców y złoczyńców był złupión/
32: álbo w czym
33: wízkodzon w dobrách íwych w którychkolwiek/ ták iáwnie iáko
34: pokryiomką/ tedy wízelką pilność do tego przyłożymy/ y przy=
35: łóżyć rofkazemy/ áby ci łotrowie y zbóycy byli przez wrzędniki
36: Królestwá náfzégó ízukáni:
37: y té ízkody/ które Studentóm y **za**=
38: **kom** [!] poczynili/ mogły byđz wróconé: á tákowi złoczyńce przez
39: wrząd náfz niech będą karáni.
40: RECTOR AKADEMIEY,
41: y iego zacność.(*marg*) Tenże Támże. (-)
42: A Zeby porządek dobry y kárność między ítudenty był zá=
43: chowan: chcemy/ áby wízyfcy zácy y Studenći do Krákowá
44: przyiezdżaiący/ y táb íie vcząc/ íwégó Rektorá mieli/
45: któryby íe

strona: 203

Prává Duchownego Księgi
wtore o Rektorow. zacności.

- 1: w íprawách mieyfkich vczył/ íądził/ y Iurisdycią miał nád
2: wízyftkimi: którému oni pod przyśięgą powinné posłufzeńftwo
3: czynić/ y iego we czći mieć będą winni.
4: A żaden w tych kau=
5: zách mieyfkich Studenty/ y żaki Akádemiéy Krákowfkiéy/ któ=
6: régożkolwiek ítanu y záwołania będący/ gdzie indzie przed íe=
7: dżiégo oboiégo Duchownégó y Swietckiégó niemoże pozy=
8: wác.
9: A od Decretu Rektorowégó żaden áppellowác niemo=
10: że: á íesliby áppellował/ tedy áppellácia nie ma byđz dopuńczo=
11: ná: á ón áppelluiący nie ma byđz od żadnégo íędżiégo Ducho=
12: wnégó álbo Swietckiégó íłuchan:

- 13: ále Rektorowá Sentencia
- 14: niech we wŹyftkim waŹna bęǳie.
- 15: WŹákŹe iednák ieŹliby Źentencia Rektorowá nikczemna ábo
- 16: nieŹpráwiedliwa Źie byǳŹ zdála: ConŹyliarze VniuerŹitatis niech
- 17: to mięǳy Źobá rozbiorá/ á co bęǳie Źpráwiedliwého/ niechay
- 18: concluduiá.
- 19: Cryminały z Źtrony Studentów
- 20: kto ma Źáǳiǳ.
- 21: Mimo to ieŹcŹe/ przerzeczony Rector/ Źaki y Studenty
- 22: Źwé in cauŹis criminalibus mnieyŹzych/ iáko o zawłóŹki/ y o pię=
- 23: Źtuki/ y zkrwáwienié/ ále nie w wielkiéy zwáǳie vczynioné/ ma
- 24: moc Źáǳiǳ:
- 25: áni dla tego Źacy y Studenti z ich towarŹyŹzami y
- 26: Źeruitory do iného Źáǳu nie máiá byǳŹ pozywáni. Ale gǳie=
- 27: by (czego BoŹe vchoway) Student/ Źak/ álbo który z przerze=
- 28: czonych ná kradŹieŹtwie/
- 29: cudzołoztwie/ gwałǳie pánieŹŹkim/
- 30: męŹobóyŹtwie/ ábo in alio facto criminali, á nie cudnym byŹ poi=
- 31: mány/ iuŹ to nie Rektorów Źáǳ bęǳie/ ále táki criminaliter
- 32: poimány/ bęǳácl klerykem do BiŹkupiého Źáǳu:
- 33: á láik/ to ieŹŹt/
- 34: Źwięćenia Źadného nie máiácy/ do náŹzégo Źáǳu bęǳie ode=
- 35: Źłan: y káŹdy táki Źak/ láik/ Bedellus, Bibliopolá y Drukarz/ ábo
- 36: ich Źługá/ o męŹobóyŹtwo/ poŹogę/ cudzołoztwo/
- 37: vćięćie człon
- 38: ku/ álbo o ránę Źmiertelná/ álbo dla iného łotroŹtwá wielkié=
- 39: go obwiniony/ iuŹ nie wedle zwyczáiu pátriiéy álbo Króle=
- 40: Źtwá náŹzégo/ áni wedle Státutów iego/
- 41: ále wedle praw od
- 42: Źęǳiégo przez nas deputowáného/ criminaliter ofkárŹony bę=

43: dźie łądżón: ále iednák/ ku expurgáciiey winy łobie zádánéy/

44: ma mu bydź dopułczono świádectwo ludzi łtátecznych.

45: Ale choć który łcholaris álbo Student/ álbo który z pomię=

strona: 204

1: nionych będzie o którąkolwiek rzecz/ bądź wielką/ bądź málą/

2: winowány/ przedsię iednák nie ma go śmieć żaden imác álbo

3: trzymác bez łług Rektorowych/ y zopytawłszy go piérwéy o to.

4: Wyrzucony od Rektora, ma bydz

5: wygnány z Krakowá.

6: IEłcze/ iekli Rektor przeciwo którému z Iurisdiciiey łwéy

7: práwnie połtapi/ y iego wedle Státutów de Vniuerfítate ex=

8: cluduie/

9: tedy táki ná żądanie Rektorowe z obu miałt/ ták z Krá

10: kowá/ iáko z Kázimiérzá/ y z innych któreby ielcze były zbud=

11: wáne przy Krakowie álbo Kázimiérzu/ przez Wóyty/ Mielczá

12: ny/nátychmiałt ma bydź wygnány:

13: áni żaden nie ma łie wa=

14: żyć takowégo w dóm pułczác/ álbo przechowywác/ álbo mu

15: iákich potrzeb ku żywnoóci y przyodżianiu dodawác.

16: Contumax Rektorowi hámowan

17: bydz ma.

18: A Iekliby żak álbo Student/ álbo inny z przereczonych ná

19: Mándat Rektorów nic nie chciał dbác/ y nie był mu **połłuzen** [/] : tedy ná żądanie tegóž

Rektora Wóytowie y Ráyce miałt po=

20: mięnionych będą winni łwé łługi połłác ku pohámowaniu v=

21: poru onégo niepołłuznégo.

22: A té Státutá w tym liócie opifáne pod dzieóścią grzywien

23: grołzów Práłkich/ które do łkárbu Studentłkiégo máią przy=

24: páóć/ chcemy mocnie bydź chowané: którą winą Státuto=

25: wą chcemy karác przełtępcé.(*marg*) Táme. (-)

- 26: KANCLERZA KOLLEIAC=
27: kięgo moc.
28: TEż poştánawamy: iż ilekroć którzy Studenći w którę=
29: kolwiek profesiiey przez Doktory álbo Miřtrze ná examen we=
30: dle zwyczajiu będą przypuřczeni:
31: tedy Kánclérz nář ná ten čás
32: będący/ iáko zwiérchnieyřzy/ ono examen ápprobowác będzie
33: miał wřzelką moc.

strona: 205

Práwá Duchownego Księgi
wtore o wolnořciách Stud.

- 1: Bánkiérz álbo zyd Studentcki.
2: OBiecuiemy téř náznáczyc przereczonym Studentóm
3: Bánkiérzá álbo Zydá w Krákowie/ który będzie miał dořtátek
4: pieniędy ku požyczaniu im ná zařtáwy: á ten od grzywny nie
5: więcéy ná mieřiac będzie lichwy wyciágał/ ieno ieden groř.
6: Státutá Akádemiiey Król potwiérdza.
7: NAKoniec Státutá od Doktorów y Miřtrów przereczo=
8: négo Krákowřkiego Kollegium poştánowioné/ które lie tu nie
9: mogá wlořyc/ chcemy dla řtudium ich mieć zá confirmowáné.
10: Domu Kollegiáckiego wybudowánié
11: y libertácia.
12: A Zeby Doktorowie/ Miřtrowie/ Licencyáci/ Bákálarze/
13: y Studenći Vniuerřitatis Krákowřkiéy przereczonéy/ řwé Le=
14: ktury/ Exercycia/ Akty tym wolniey y beřpieczniey mogli řprá=
15: wowác:
16: dla mieřzkánia Miřtróm/ y dla řchadzki řtudentckiéy/
17: y řaków wřzyřtkich przy Kollegium Krákowřkim przereczo=
18: nym mieřzkáiącym nář dom/ który był řczepaná Páncérzá/ y
19: który Herzdof mieřczánin niegdy Krákowřki miał/ ná Vlicy

- 20: S. Anny/
21: iáko w łobie iest w fzerz y w dłuż náznaczyliſmy:
22: który dóm od wſzytkich podatków/ czynſzów/ praw/ cięży/ y
23: wydérków wolny czyniąc ná Kollegium przerzeczone odda=
24: wamy/ incorporuiemy/ przyłączamy ná wieki/
25: nie záchowuiąc
26: łobie w nim/ áni ná ſię/ áni ná potomki náſzé nic Práwá áni
27: zwiérzchności. Który to dóm chcemy áby téz wolność/ á z=
28: włalczá kiedy komu do niego przyda ſie vćiec/ y innych wol=
29: noſci/ które koſcioły Bogu oddané máią/ miał y z nich ſie we=
30: ſelił:
31: á téy wolności Doktorowie/ Miſtrzowie/ Kollegiaći má
32: ią ſie ná wieczné czáſy trzymać y brónić.
33: Iest y Ordinácia Króla Stephaná, z ſtrony vſmierzenia tumul=
34: tów mieyſckich y Studentckich: którey ſie dowiádowác w Akćiech
35: Krákowſkich.

strona: 206

- 1: Wolności Kollegium Nieſwieżki=
2: go: & adſcriptio bonorum im=
3: munitati Eccleſiae.
4: ZA proſbą Káſztelaná Trockiého/ Iáſnie Wielmożného
5: Mikołaiá Kryſztophá Rádziwiłá/ Kſiążęćia ná Ołyce y Nie=
6: ſwieżu:
7: y zá przyczyną zgodną Pánów Rad y Poſłów Ziem=
8: ſkich oboygá narodu/ dobrá od pomięzioného Káſztelaná Tro
9: ckiego ná Kollegium Nieſwieżkié Societatis Ieſu nádáné y fun=
10: dowáné wołość Lupſką/to iest ſiołá/
11: Tuchowice/ Swieći=
12: ce/ Nowoſiołki/ Rozdziáłowice/ Zalipienié/ Załuże/ Vzonkę/
13: Rudawá/ cum omnibus pertinenē wyzwalamy od ſłuźby ziem=
<http://rcin.org.pl>

- 14: Ńkiéy woienney ((do w.16 - tekst łać.)) iáko o tym Przywiléy od nas dány
- 15: obmawia.
- 16: O OPACIECH Y KLA=
- 17: SZTORACH.
- 18: Konwent Lubińki Opátá wybránego/ Królowi Ieg^o M.
- 19: pŕesentowác ma. To w Metryce Státutowéy naydzieŕz.(*marg*) Zygm. III. w Confti. w Wárfzá. Liŕt. (-)
- 20: Ani Biŕkup Poznánki ŕwiéćić Opátá Lubinŕkiégo ma/ do=
- 21: kądby Król Ieg^o M. ná to niezwoił.
- 22: Támŕze w Metryce Státutowéy naydzieŕz.
- 23: Polacy do klaŕztorów Króleŕtwá
- 24: Polŕkiégo máią bydŕz pŕziymowá
- 25: ni: wyiáwŕzy zeby tego Niemie=
- 26: ckié Przywileie bróniły.
- 27: CHćac niektóre niepoboŕné zwyczáie w niektórych Króleŕtwá(*marg*) Liŕt Liŕt Zygmunt w Piotrko. Liŕt (-)
- 28: náŕŕzego klaŕztorzech pokáŕzić/ do których tylko brácia narodu

strona: 207

Práwá Duchownego Kŕŕŕgi
wtore o Opáctwach. y Klaŕzto.

- 1: Niemieckiégo zwykli bydŕz pŕziymowáni/
- 2: á to ná wzgárdę na=
- 3: rodu Polŕkiégo: vŕtáwiamy/ áby káŕdy Biŕkup w ŕwym Bi=
- 4: ŕkupŕtwie ogládał Przywileie tákowych klaŕztorów: á ieŕliby
- 5: w tákowych Przywileiach nie było to wyrázono/
- 6: áby tylko
- 7: Niemcy do pŕzerzeczonych klaŕztorów byli bráni/ niech to opá=
- 8: trzy/ áby do tákowych klaŕztorów ták Polacy/ iáko y Niemcy
- 9: byli pŕziymowáni.

- 10: Włzákże Opáci y Probołczowie kłafztorni łtanu łzlácheckíe=
11: go: á iefliby łzlácht y nie było/ tedy z profłtégó rodzáiu/ tylko że=
12: by byli Polacy/ máią bydź wybiéráni. Támże w Metryce.(*marg*) Zygmunt Zygmunt. (-)
13: Tákowyłz Státut okołó Opátów/ y tudziéż áby w niektó=
14: rych kłafztorách niekiedy Niemcy/ niekiedy Polacy ná Opáctwá
15: byli wybiéráni: y áby Polakóm do kłafztorów Niemieckich był
16: wolny przyłtęp. Pátrż w Metryce Státutowéy.
17: O tychże łzlácheckich Opáciéch.
18: ABy nádánia Kłafztorné záchowáné łacwiéy bydź mogły/ y
19: ponáwiáiac Státut 1538. vłtáwiamy: áby żaden Opátem
20: nie był obierán/ iedno Polłkiégó łzlácheckiégo z oycá y z mátki
21: narodu/ á godny człówiek.
22: A gdzieby w tym kłafztorze/ w
23: którym Opáctwo wákwóć bédzie/ nie był profelsowány ná=
24: lezión godny łzláchćic/ támże obecnie zdawná miełzkáiący:(*marg*) Zygmunt Augułt w
Piotrko. (-)
25: áby
26: z onéyże Diocefiíiéy/ w której iefł kłafztór/ łzláchćic godny łtanu
27: Duchownégó był obiérán/ y połtulowan ná Opáctwo: á bę=
28: dác ták obran bez profelsiiéy/ ma bydź przez nas Loci ordinario
29: pręłentowan:
30: á zátym przezeń ínłtituowan álbo potwiérđzon
31: ná Opáctwo/ á ma bydź profelsowan.
32: Opáci máią Miłtrze Szłácheckim
33: dziecióm w kłafztorzéch chowáć.(*marg*) Naidziéłz ten łtátut wysłzéy. Liłt (-)
34: A Poniewáż nie iefł tákowy poczet Zakonników w kłafzto=
35: rzéch/ rc. ((w. 31 i 32 -tekst łác.))

strona: 208

1: ((w. 1-2 tekst łác.))

2: A iest ich 24).

- 3: KONTOR, O Kontorze Poznáníłkim v S. Ianá zá Tumem, py=
4: tay fie o Przywileiu iego.
5: O MNISZKACH.
6: Mniłzki w oyczyłté y máćierzyłté
7: dobrá mogą włtępowác, włzákze
8: ich oddalić nie mogą, ále ná po=
9: łowicy czynłzów od Krewnych,
10: póki zywi, przełtawác máią.
11: TEż włtawiamy: iż gdy Mniłzki do zakonu któręgo/ od
12: łtolice Apołtolłkięý pochwalonęgo włtąpią/ ácz świałá y dóbr
13: świetckich odrzekłý fie/ y nic włafnégo mieć nie mogą:
14: włzák=
15: że iż nie łą włzędy łłufznie opátrzonę/ y dozwołono im z łálki
16: łtolice Apołtolłkięý/ áby mogłý w dobrá máćierzyłté y oyczy=
17: łté/ którę ná nie przypádną/ włtępowác:
18: y tákimi dobry zá zwo
19: leniem y zwięrzchnoócią łwych łtárlzých łzáfowác: ále iż wiele
20: łkarg poddánych náłzých przychođziło/ którým to zá przy
21: krę było/ żeby Mniłzki miály włtępowác w dobrá oyczyłté y
22: máćierzyłté/
23: którę ná nie po ómierći rodźiców álbo krewnych
24: przypádną: y chćieli ie práwem od tákowych włtępków odłtér=
25: knąc.(*marg*) Zygmunt w Kráko. (-)
26: Chcąc tedy tákowé łkargi włkrómić/ y Mniłzki w mi=
27: łóści y w łálce powinowátých záchowác/ y ich potrzebóm łá=
28: łkáwie poráđzić: włtawiamy y rozrzádzamy zá rádą Kóronną
29: łtanu oboygá/ y Połłów Zięmłkich:
30: iż Mniłzki którę do zako=
31: nu włtąpią/ y w kłáwtorzéch miełzkiáią/ mogą włtępowác w
32: dobra oyczyłté y máćierzyłté práwem ná nie przypádlé: włzákze

- 33: ich oddalić od krewnych y bliżkich/
34: álbo ná iné obcé ofoby prze=
35: niéść żadnym obyczáiem nie będą móc/ ále iáko skoro ná nie ábo
36: z nich ná którą tákové dobrá przypadną právem słuźného s pa=
37: dku/
38: tedy bliżcy krewni przyrodni powinowáci ich oné dobrá
39: trzymać/ y oné w wiázác sie mogą/ á z nich połowicę wży=
40: s tkich czynsów y dochodów pieniężnych im/ y káždý z nich z ofobná zápláćić będą do
śmierci ich powinni.

strona: 209

Práwá Duchownego
Księgi wtorc o Mniźkach.

- 1: A druga poło=
2: wicá dochodów pieniężnych/ y wżyftkié iné pożytki z imión o=
3: nych przychodzącé ná się otrzymáią: z których będą słuźby rze=
4: czypośpolitéy/ y woienną wyprawę ná sobie nośić.
5: A iefli
6: dobrá ná Mniźki przypadlé żadnych dochodów czynsowych
7: nie będą miály/ á byłyby w nich folwárki/ álbo stáwy/ álbo
8: młyny/ álbo łąki/ álbo láfy godné ku rąbaniu/ álbo bárći/ álbo
9: role któreby mógl ofádzić/
10: gdyby w tych dobrach były
11: y iné pożytki którymbykolwiek imię=
12: niem były zwáné: w tákovéy mierze Biskup álbo Ordinarius loci, álbo iego Official z
Stároftą źiemie álbo Powiátu oné=
13: go/ w którym tákové dobrá są położoné/
14: będą sie pytać pilnie/
15: iáko wiele z tákowych dóbr może ná káždy rok pożytku przycho=
16: dzić/ y oné pożytki/ któreby ná káždy rok z nich mogły bydź/ pil=
17: nie będą szácować:

- 18: á ná którą sumnę ofzácuią/ tedy powinno=
19: wáci przerwczonych Mnifzek/ którzy té dobrá będą dzierzeń/ bę=
20: dą powinni im/ y káždéy z ofobná połowicę téy summy ná ká=
21: źdy rok przez wšelákiego fporu dáwać:
22: A iefliby ci krewni
23: byli niedbáli w płáczeniu/ y nápomnieni lítem nápomnienia
24: od Księdzá Bifkupá/ álbo Officiałá iego/ nie zechcą im przez v=
25: pór fwóy dofyc vczynić:
26: y gdyby záklęci trzy Miefiące klą=
27: twy Kościelné ná łobie dzierzeli: tedy wolność y moc będą
28: mieć Mnifzki przerwczoné inému powinowátému którému ál=
29: bo obcému náiąć/ wedle woléy fwéy do żywotá fwégo:
30: á po
31: śmierci ich tákowé dobrá/ ná blizfzé ich krewné záfię będą przy=
32: wróconé/ y máią przypáść.
33: Mnifzki dóbr fwych dziedzicznych,
34: we dwudziestu lat dochodzić
35: mogą.(*marg*) Zygmunt w Piotrk. Lift (-)
36: PRAefcriptia Pánnóm Zakonnym ku dochodzeniu dóbr
37: dziedzicznych/ niech będzie od przyięcia Reguły do dwudziestu
38: lat. Abowiém flufzna fie rzecz zdála/ áby ten czás był wzglę=
39: dem zakonu poftánowión:
40: iż iáko mężátki máią dziefięć lat:
41: oné téż iáko oblubienicé Pána Kryftufowé/ które w kłáfzto=
42: rzéch zámknioné/ y wychowané ták rychło o rzeczach fwych wiá
43: domości mieć nie mogą/ dwoiáko więcéy czás miály.

strona: 210

- 1: DOBRA KOSCIELNE.
2: Alienácie dóbr kościelnych nie fą
3: wazné, od fucefforów mogą bydz

- 4: rekuperowané: iednák od Poſſeſ=
5: forów kłieży mogą bydz dáné
6: do ſwégo zywotá, abſque prae=
7: iudicio Eccleſiae.
8: IZ wiele dóbr koſcielných od koſciółów y kłafztorów nie
9: ſłuſznie ieſt álienowaných/ ták/ iż powinnoſciam onych koſcio=
10: łów nie może ſie przyſtoynie doſyć czynić. Poſtánawiamy/
11: áby nápotym álienácię żadné waźné nie były/
12: którychby w prá=
13: wiéch y przywileiach przyczyn y condiciy ſłuſznych/ y onému ko=
14: ſciołowi pożytecznych/ probabiliter, ſpecificé & autenticé, wy=
15: ráżonych y opiłanych nie było: y conſenſy quorum intereſt, we=
16: dle práwá nie przyſtąpiły.
17: A ináčéy alienatá/ práwem reku=
18: perowác ſucceſſoribus zázwdy wolno będzie: o co forum w
19: Ziemſtwie ratione bonorum vkázuiemy: iednák do ſwégo ży=
20: wotá poſſeſſores vżywánié mogą dáwác/ ((tekst łac.))
21: według práwá
22: incumbentium. Tóz ſie y o dobrách Gréckich Władyctw y
23: Monáſterów rozumieć ma.
24: HOSPITALIA, Prilufius fol. 352. ver. 26.
25: WLADYCTWA Y MONA=
26: ſtery Gréckich koſciółów.
27: Toż ſie rozumieć ma y o dobrách Gréckich, Władyctw y Mo=
28: náſterów z ſtróny álienáciiey.
29: Item, Beneficia nie máią bydz dawáné, iedno Romanae fidei,
30: á Gréckiey Gréczańóm Ruſi. ((t. łac.)) Téyże Gré=
31: ckiey wiáry, etc.

Práva Duchownego
Księgi wtore o Wizytáciách.

- 1: DRVGI VRZĄD
- 2: DVCHOWNYCH,
- 3: Rząd dobry czynić w Kościele:
- 4: Do którego té tytuły należą z ich włádnemi
- 5: Státuty.
- 6: WIZYTACIE.(*marg*) Lift Lift (–)
- 7: Synod, y Vifitatio diocešana, welpó=
- 8: łek były dla rządu dobrého kościel=
- 9: négo, zá Wielkiego Kázimiérzá.
- 10: GDy były zruřoné nienawiřci wielkie y różnořci między
- 11: Duchownými y Swietckými ofobámi/ Pány Dioceziiiéy Krá=
- 12: kowfkiéy:
- 13: potym były vřpokoioné między nimi ná Séymie
- 14: przez Królá Kázimiérzá/ y ná Synodzie przez Bodzántę Bi=
- 15: łkupá Krákowřkiégo ná ieden čás/ w Krákowie czwartégo
- 16: dnia Mieřácá Czérwcá/ Roku 1369. złożonym.
- 17: Przy czym
- 18: był Iárořław Gniéźnieńřki Arcybřřkup Bogurya rzeczony:
- 19: który ná ten čás zá przyczyná onych różnořci zá władzá řwégo
- 20: przełożeńřtwá wizytowař Dioceřią Krákowřką.
- 21: ARCHIDIAKON.
- 22: Wizytácie párořiálné dla lepřzé=
- 23: go rządu vřtáwioné ná tymze Sy=
- 24: nodzie w Krákowie, y poruczo
- 25: né Archidiakonóm.
- 26: A Są pořtánowioné rzeczy nižéy nápiřáné/ o wolnořci
- 27: Džieřięćin/ o wydžierániu džieřięćin/
- 28: o czářie wytykánia džie=

29: sięćin/ około targu/ około kupienia dzieiesięćiny przez Pány/ o=

strona: 212

1: koło bránia iéy z pługu/ około naymu nowiny/ y ich poštěp=

2: kach/ rć. około Columbáciéy/ około Wizytáciéy Ardźiakoń=

3: Źkiéy/ rć.

4: O téyze Wizytáciéy przez

5: Archidiakony.

6: NAd to/ zákázuiemy téż Ardźiakonom/ y Probořczóm/ y

7: innym Praelatóm nářzéy Diocecfiiéy/ którzy máią poruczoną lu=

8: risdicią/ áby wizytuiąć/ ná zwyřz nie wynořili podwysřzenia

9: liczby/ która ieřt w práwie pořtanowiona.

10: A czáfu wizytáci=

11: iéy/ áby pieniędzy nie wyćiągáli ná poddánych.

12: SACRAMENTA.

13: Rządźiciele kořciółów zá řwiátořci

14: pieniędzy niech niewyćiągáią.(*marg*) Bodzántá Biřkup Liřt (–)

15: RZądźicielowie téż kořcielni/ zá řwiátořci kořcielné

16: które dármo máią bydź řzáfowané/ niech nic niewyćiągáią: á

17: inák/ tedy ich będźiemy ciężko karác.(*marg*) Bodzántá Biřkup Liřt. (–)

18: Artykuł o řiedmi Sákrámenćiéch, y

19: o przedawániu řwiętych rzeczy,

20: řáduwi Duchownému podległy.

21: TEż o Dźięięćinach/ o řiedmi Sakrámentach Kořciel=

22: nych/ o Beneficiach/ o řwiętokradztwie/ o Symoniiéy/ o Li=

23: chwách/

24: o mężobóyztwie Duchownych ořób/ o tágáiących řie

25: ná kleryki/ álbo im ránę zádáiących/ o řwiętokupřtwie/ y któ=

26: rzy řie pod obronę Kořcielną álbo do Klářtorów wćiekáią.(*marg*) Zygmunt w Krako. (–)

27: Wřzákźe wymuiemy oné którym práwo nie dopuřcza/ áby ie

28: kořcioły miály brónić.

29: SKARB KOSCIELNY.

30: ABy fkarby kościelne wcale były zachowane/ wstawiamy:(*marg*) Zyg. Aug. (-)

strona: 213

Prawa Duchownego Księgi
wtore o Prawie duchnym

1: iż Księża Biskupi w mieściech a w imionach naleznych Królew=

2: fkich z Starostami albo Dzierżawcami nalezemi/ a w szlachec=

3: kich z podawcami/ mają Inwentarze frębra y fkarbów Ko=

4: ścielnych czynić.

5: TRZECI VRZĄD

6: DVCHOWNY:

7: Sądy Duchowne odprawować/ wedle fwey

8: Iurisdiciei:

9: Do którego té tytuły z ich Statuty wławnemi

10: należą.

11: PRAWO DVCHOWNE.

12: MATERIA SĄDOW DVCHOWNYCH.

13: Artykuły prawa Duchownému

14: podległé/

15: ROznice fadowé między Duchownemi y Swietckimi ná

16: tym Séymie z Rádami nalezemi oboygá ftanu/ y z Połły ziem=

17: fkimi tak poftánawiamy:

18: aby więcéy ieden drugiego do prawá

19: łobie nienależącego nie pozywał. Aby tedy wiedzieć/ które

20: kauzy do Duchownego prawá/ które do swietckiego przyfłuchaią:

21: tym opifaniem oznáymuiemy/ opifuiemy/ poftánawia=

22: my/ zá przyzwoleniem Pánów y Pręlatów Duchownych/ y

23: Pánów Swietckich/ y Połłów Ziemfkich.(*marg*) Zygmunt w Kráko. (-)

24: Naprzód prawu Duchownému należy fąd/ rozeznác różni=

25: ce około wiary świętáy Krześcianfkiéy/ o Heretykach/ Scy=

- 26: Imátýkach/ Bluźniércach Bożych/ y ApoŃtátách.
- 27: Item, o DzieŃŃŃcinach/ o Ńiedmi Sákramentach KoŃciel=
28: nych/ o Beneficiach/ o Ńwiętokradźtwie/ o Symoniiéy/ o Li=
29: chwach/ o MężobóyŃtwie Duchownych oŃób/ o tárǵaiących
30: Ńie ná kleryki álbo im ránę zádaiących/ o ŃwiętokupŃtwie: (*marg*) O Haeretikach.
Scyzmátýkach. Bluzniercách. ApoŃtátách. DzieŃŃŃcinách. O Siedmi Ńacramentách. O
Symoniiéy. Lichwie. ŃwiętokupŃtwie. Ránách duchownych. (–)
- 31: y kto
- 32: rzy Ńie pod obronę KoŃcielną/ álbo do KláŃztorów wćiekaią.

strona: 214

- 1: WŃzákże wymuiemy oné/ którym práwo niedopuŃcza/ áby ie
2: koŃcioły miály brónić/ iáko Ńą nocni Ńzkódnicy ná polu/ grun=
3: ciéch/ rolách: tákże zwadźce/ y ná dobrowolnych drógách zá=
4: Ńtępuiący:
5: ktemu złodźieie iáwni/ ábo trzykroć do reyeftru w=
6: piŃáni: ieŃcze którzy palą y gwałcą wolnoŃci koŃcielné: Ńi wŃzy=
7: Ńcy tákowi máią bydź z koŃciołów bráni/ á nie ma ich żaden
8: brónić.
- 9: Item, Sądowi duchownému podległy wróźki/ czáry/ czár=
10: nokŃŃŃtwá/ czynŃzé koŃcielné ziemkŃkié y doczeŃné/ nowe kupié
11: nádania koŃcielné/ alias PoŃwiátné.(*marg*) Wróźki. Czáry. Widerkaw PoŃwiátné [!] (–)
- 12: WŃzákże o funduŃzach
13: álbo nádaniu koŃcielnym/ to ieŃt/ PoŃwiátnym/ ták Ńie Ńtáá
14: vchwaá: Iż ieŃli który z duchonych álbo liŃtmi/ álbo poŃŃeŃ=
15: Ńiá dawną to PoŃwiátné otrzyma:
16: á byłoby temu koŃciołowi
17: álbo tey oŃobie duchownéy/ która w poŃŃeŃŃiiéy ieŃt/ nieporzą
18: dnie álbo gwałtem odieťé/ tedy ták przypozwány ma bydź Ńą=
19: dzón podług Ńtárádawného zwyczaiu práwá Duchowného:
20: wyiáwŃzy żeby Ńwietcki przypozwány ná terminie Ńtoiąc tym

- 21: zbiaiał: że tá rzecz/ o którą go pozwano/ nie iest kościelna: to
- 22: iest/ iż ón Duchowny więcéy łobie Poświętného przywłaczył/
- 23: y w łzérz á w dłuż przypuścił więcéy/ niż ná fundáciiéy łtoi:
- 24: te=
- 25: dy w téy mierze łędzia Duchowny przyładzić to ma Akorowi/
- 26: co fundácia opiéwa/ álbo coby Pan łprawiedliwie mu przyłá=
- 27: dził/ álbo coby prawem pokazał: á o ón óstátek którého mu pan
- 28: broni/ ma byđz odefłan do práwá Ziemłkiého.
- 29: W którém to
- 30: łpráwie/ zá włáność/ zá gránice álbo miedzą od Dekretu ode=
- 31: łłáného/ od práwá Duchowného do Ziemłkiého/ do wysłzego
- 32: práwá Duchowného álbo Rzymłkiého áppellácia nie ma byđz
- 33: dopułczona/ pod winą niżém wyrażoną.
- 34: Item, łądem Duchownym ma byđz łądzona znędziála/ któ=
- 35: ra łobie łtráwy zárobić nie może.
- 36: Item, temu łądowi Duchownému nalezy dowiedziéc łie y
- 37: łądzic/ które dzieci dobrého łozá łą álbo nie.(*marg*) Dobrowolne. (-)
- 38: Item, v práwá Duchowného tych kauzy máią byđz odprá=
- 39: wowáné/ którzy łię dobrowolnie wdáią y zápiłuią w práwie
- 40: Duchownym. Wyiáwłzy té zápiły/ któreby kmiećie y poddáni
- 41: łzlácheccy czynili między łobą v łądu duchowného.
- 42: Które tá=
- 43: kie zápiły/ kmieći y poddáných Ziemiałńkich/ nie máią Ducho=
- 44: wni dopułczác v łiebie: á choćby przyłeli/ tedy przedsię od tych
- 45: miałł tákowé zápiły nie będa miałły żadnéy mocy.
- 46: Ale zápiły
- 47: y łprzedánié **dzielićin [!]** / które zá dług kościołowi/ álbo **ktorém [!]** o=

- 1: łobie Duchownéy będą zápiśané/ mogą byđ przyjęté y ładzo=
- 2: né v ładu duchownégo.
- 3: Ale to ma byđ rozumiano o kmie=
- 4: ćiach y poddánych/ którzy łobie łą wolni/ y nikomu nic niewin=
- 5: ni/ y ktemu náłzy królewscy: także y o kmiećiach pod Duchow=
- 6: némi miefzkájących/
- 7: którym wzyśtkim wolno będzie czynić y
- 8: przyjmowác ná fię zapify/ tylko žeby od kmieći y poddánych źie=
- 9: miáńłkich nie były v duchownégo práwá przyjmowáné.
- 10: Item, O bićia y wyśtepkki kościołóm y ofobom kościelnym y
- 11: święcenié máiącym vczynioné to práwo ma ładzić. Ale w to
- 12: nie wkładáiąc łług kościelnych/ którzy kościołowi łługąc y Ako=
- 13: litámi bywłzy potym fie zozeniáli:
- 14: także wyiác trzebá y té/ któ=
- 15: rzyby łługámi kościelnými będąc (okróm kápłanów) łámi w
- 16: kárczmie guzá łlukámi/ y byliby przeświádczeni/ že łámi zwáde
- 17: zácęli: których wzyśtkich Duchownym práwem niemáią łą=
- 18: dźić.
- 19: Item, ładowi Duchownému łą poddáné kauzy Iuriśpatro=
- 20: natus, álbo podawánié Plebániy/ Ołtarzy/ Praebend/ y innych
- 21: Beneficy: także téz Rozwody/ y wiáná między rozwiedźioné=
- 22: mi perfonámi.
- 23: Wízákże iednák vznánié/ álbo rozłádek około
- 24: wiáná perfony rozwiedźionéy/ ma byđ odełáné do Máiełta=
- 25: tu Króla Ieg^o M. wedle łtárádawnégo zwyczáiu.(*marg*) Rozwody. Wiáná do ziemśtwá. (-)
- 26: Ale łpráwá około Teśtámentu/ ma byđ w oboim práwie
- 27: Duchownym y Swietckim ładzona: wyiáwłzy žeby fie które
- 28: w práwie świetckim śtály:
- 29: bo tákowé w tymże práwie máią
- 30: byđ vznawáné/ chybáby co w tákowym teśtámenćie ná ko=

- 31: ściół albo ná miłosierné vczynki było odkazano: ále żadna rzecz
- 32: poddána práwu ziemfkiému/ nie ma bydź przeciwko Státuto=
- 33: wi állegowána álbo odkázowána.
- 34: A Teftáment oboygá prá
- 35: wá ten ieft/ który przed iáwnym Pifárzem bywa: álbo ktoby
- 36: go włafną ręką nápiśał: álbo więc przy których świádkách/ á
- 37: zwłáczá przy ízláchćicach był vczyniony.
- 38: Wízákże to ma bydź
- 39: ná woléy ízláchćie/ ále nie miefczánóm: y o tákie rzeczy może/ kto
- 40: chce/ pozwác ták do práwá Duchowného/ iáko świetckiego: do
- 41: którego kto przyflucha/ y to ma bydź ná iego woléy.
- 42: Ale Te=
- 43: ftáment przed námi/ álbo przed którym práwem ziemfkim/ zam=
- 44: kowym/ mieyfckim/ wieyfkim/ przed Wóytem y przysięzniki v=
- 45: czyniony/ v fądu Duchowného nie będzie miał mieyfćá/ ále
- 46: może go kto o to rułzáć práwem Duchownym.
- 47: Wyiąwłzy
- 48: żeby co niezdrožného práwu ziemfkiému kościołowi było od=
- 49: kazano: tedy w ten czás będzie wolno chceli do duchowného/

strona: 216

- 1: chceli do świetckiego práwá przypożwác ítronę.
- 2: A iefliby który z Duchownych którego Szłáchćicá álbo iego
- 3: poddáného do práwá duchowného o iną rzecz/ która nie ieft
- 4: wyszézey wyrázoná/ poćiągał y pozywał: tedy támże temu to
- 5: pozwánému na winę położyć czternaście grzywien:
- 6: która wi=
- 7: ná (*marg*) Winá. (–)
- 8: ma nań bydź od práwá duchowného pod klátwą włożona:
- 9: á od Dekretu téy winy nie ma dopuścić Sędzia Duchowny
- 10: Appelláciiey.

- 11: Inné wżyftkie kauzy práwo świetckie ma odprawić/ ták iż
- 12: iefli co duchowni z świetckimi/ álbo z ich poddánemi będą mie=
- 13: li/ tedy práwem świetckim będą z nimi o to czynić.
- 14: Tákże ie=
- 15: fliby który świetcki duchownego do świetckiego y ziemfkiego
- 16: práwá dla tych Artykułów Duchownému práwu należących/
- 17: pociągnąć chciał/ tedy tákí táz winą cztérińscia grzywien ma
- 18: bydź karan.
- 19: Wżákże iednák niehcemy nic tą Conftitucią derogowác
- 20: práwóm y przywileióm Duchownym/ w Státucie opifánym/
- 21: to ieft/ áby w nich nic nie odmińiano áni kálsowano/ co fię w
- 22: nich więcý/ niż tá Conftitucia brzmi/ náyduie.
- 23: Y tákemy z
- 24: Rádami náfzemi y Połty ziemfkiemi poftánowili. Abowiém
- 25: powinniemy káždému ták Duchownému/ iáko Swietckiemu
- 26: poddánému náfzemu to trzymác y reformowác/ wedle Con=
- 27: ftituciy piérwżyich.
- 28: WYKŁADANIE PRAW.
- 29: BYłaby rzecz przemierzła wżyftek wykład Státutu prouinci=
- 30: iey Gniźńnieńfkiey tu wpiłowác. Ale iednák fententię ofobniey=
- 31: fze z niego wpiłac fię godzi:
- 32: bo fą y ofobliwé, y fą nápińané od Wie
- 33: lebného Mikołáiá Kotficá, z rofkazania Króla Alexándra.

strona: 217

Práwá Duchownego
Księgi wtore o Haeretykách.

- 1: ((od w. 1 do 24 tekst łącz.))
- 2: Item, o świádkoch, iże ((tekst łącz.))
- 3: zwłáfzcá iefli ((tekst łącz.)) A náwet pozwala,
- 4: ((t. łącz.)) przez męki.

- 5: Téz to ku wykładowi należy wiedzieć, że ((t. łac.))
- 6: Przeto Grzegórz Papiéz ((t. łac.))
- 7: Tákże Státut de duellis káf=
- 8: íuie.
- 9: O czym znaydziez w Státucie ftárym, list 174. Item legem
- 10: Rodiam, y przyczyny tego, o czym przywiléy świadczy, list 747. w
- 11: Metryce Státutu Herbórtowégo, Król Iágełło
- 12: SąDY KOSCIELNE miłósiernieyńzé. ((w. 35 i 36 t. łac.))

strona: 218

- 1: HAERETYK.
- 2: Przeciwko Haeretykóm, y fauto=
- 3: róm ich.
- 4: Władýflaw z łáski Bożéy Król Polfki/ y ziem Krákow=
- 5: fkiéy/ rc. Książę nawysńzé Litewfkié: Pomorzki/ Rulfki/ Pan
- 6: y Dźiedzic: oznáymuiemy ninieyńzym listem/
- 7: którym wiedzieć
- 8: należy wśzyftkim teraz y potym będącym/ do których przydzie
- 9: tych listów znáiomóść: Iż gdy nie ieft rzecz nam przyftoyna
- 10: dísimulácią ochylác/ y owłzem do tego nas ciśnie práwo bo=
- 11: że/
- 12: ábyfmy Kácérzkie zaráźliwe błędy (które ná wzgárdę bożą/
- 13: y ku wśzkodzeniu y zwątleniu w iáry [!] Krześciiańfkiéy/ ktemu ku
- 14: vpadku Rzeczypośpolitéy źli ludzie poczynili) by téz niewiém
- 15: iákie mielifmy nieprzefpieczeńftwá podiac/ od gránic náńzych
- 16: odpędzáli/ y mieczem odwracáli:
- 17: żeby ci/ którzy karániém Ko=
- 18: ścielnym nie bywáią odftráfzeni/ ludzką frogością byli kará=
- 19: ni. Przetóz máiac ftáteczną Ráde/ z Pręłaty y pány náńzemi/
- 20: za confenfy y pewną ich y náńzą wiadomością/ pífániém niniey
- 21: fzym fkázuiemy/

- 22: y zá mocny/ gruntowny/ y zá nieodwołány E=
23: dykt mieć rofkázuiemy: Iz którybykolwiek w królestwie ná=
24: ízym/ y w ziemiách nam podległych Hęretyk álbo kácerztwem
25: zaráżony/ álbo podeżrzány w hęreziíy/ álbo ich obrońcá/ álbo
26: podpomożyciél ználezión był:
27: táki káždy przez náłzé łtárołty
28: Ráde Mieyfká/ y inné vrzędniki/ y przez którékolwiek poddáne
29: náłzé/ choćiay ná vrzędziéch choć nie ná vrzędziéch będącé/ iáko
30: obrażcá Máiełtatu Królewkiégo/ ma bydź poiman/ y co załtu=
31: żył ma bydź karán.
32: A którzyby przyfzli z Czech do królestwá
33: náłzégo/ tákowi poimáni pod Examen Ordinariis loci y Inqui=
34: łitoróm/ którzy od łtolice Apostolłkiéy łá álbo będą wyłádzeni/
35: niech będą oddáni. (*margin*) Włádyłła. Iágełło w Wielun. Liłt (–)
36: A iefliby który obywałéł królestwá náłzé=
37: go którégokolwiek łtanu/ dołtoienłtwá y záwołánia/ od tego
38: czałtu do łwiéłtá Bożégo włtápienia bliłkiego/ zániedbał łie z
39: Czełkiéy ziemie álbo niechćiał wróćić/ álbo wzgárdził/ niechay
40: będącie mian zá przekonánégo Hęretyka:
41: y kárániu niech będącie
42: podległy temu/ którym zwykli bydź karáni Hęretycy: áni iuz
43: wiécéy do królestwá náłzégo ná miełzkánié niech łie nie wráca:
44: á ktemu włzytki dobrá ich/ ruchomé y nieruchomé/ w których=
45: kolwiekby rzeczach były/ niech będą publikowáné/
46: y do łkárbu

strona: 219

Práwá Duchownego
Kłięgi wtore o Haeretykách.

- 1: náłzégo obróconé: á potomłtwo ich ták męzczyzná iáko białá=
2: głowá/ niech ná wieki nie ma żadnégo włtępu do ich dóbr/ y

- 3: niech będzie bezecné:
- 4: á niech nigdy ná iákie doštoienftwá y vrzę
- 5: dy przyftępu nie ma: ále z rodzicmi fwémi zázwdy niech beze=
- 6: czći zoftáne/ áni nápotym niech lie nie wefeli z iákiego przywi=
- 7: leiu fzláhectwá álbo doštoienftwá.
- 8: Iełcze zákázuiemy pod
- 9: tákimiż winámi kupcóm wżyftkim/ y innym ludzióm/ którego=
- 10: kolwiek zázwołánia/ áby od tego czáfu y nápotym/ żadnych rze=
- 11: czy przedáynych/ zwłáczá ołowu/ zbróy/ y innych potrzeb ku ie=
- 12: dzeniu y pićiu/ do Czech nie śmieli wożić/ álbo nośić.
- 13: A prze=
- 14: tóż wam wżyftkim y káždému z ołobná Stároftóm/ Burgrá=
- 15: bióm/ Sprawcóm/ Burmiłtržóm/ Ráycóm mieyfckim/ y in=
- 16: nym króleftwá náłżego vrzędnikóm y poddánym którymkol=
- 17: wiek/ do których ninieyfy liłt przyidzie/ rofkázuiemy/
- 18: ábyście
- 19: ninieyfyż zapowiedzi náłżey wiernie y mocnie przełtržęgáli: á
- 20: żebyście w mieściéch y we wsiách/ y po wżyftkich mieyfcách
- 21: iáwnych y ołobnych/ á zwłáczá gdzie łády będą/
- 22: y gdziekol=
- 23: wiek przygodzi lie bydż iáki ziazd/ iáwnie przez woźné kazáli ob=
- 24: wołác: áby żaden niewiádomości łobie ná pomoc nie mógl
- 25: brác.
- 26: Zá świádectwem tego Mándatu/ ku któremu pieczęć
- 27: náłzá iełt zázwiefzona. Dan w Wieluniu w Niedzielę Białą/
- 28: Roku Pánłkięgo/ 1429.
- 29: Sprzyśięzenie Pánów ták Duchow=
- 30: nych iáko Swietckich, przeciwo
- 31: Haeretykóm y ich pomocnikóm.
- 32: MY pánowie Duchowni y Swietcy/ Przełoženi/ Grábio

- 33: wie/ Rycérstwo/ Szláchtá/ Miáftá/ y wżyftká Communitas
- 34: króleftwá Polfkiégo/ ofobliwie káždy zofobná/ y fpólnie wży=
- 35: fcy iednym vmyftém/ iedną wolą/ wiadomością/
- 36: zwoleniém
- 37: y iednoftáynym potwiérdzeniém/ wżyfcy iednoftáynie oznáy=
- 38: muiemy wżyftkim przez ninieyfté poftánowienié/ którym to na=
- 39: leży/ ták teraz iáko potym będącym/ którzy tego wiadomość
- 40: mieć będą:
- 41: Iż my/ obaczywży niektóre nieporządki/ które fie w
- 42: króleftwie poczęły wznieć/ widząc lifty przodków názych w
- 43: Poznaniu/ w Piotrkowie y w Iedlnéy vczynioné/ przy tychże
- 44: liściéch y ich Artykułach/ któremikolwiek fłowy fą nápiáné/(*marg*) Lift (-)

strona: 220

- 1: chcemy zázwdy y obiecuiemy zoftáć/ a zwłáfczáz przy tym árty=
- 2: kule:
- 3: iż którykolwiekby był tu obyvátelem króleftwá Polfkié=
- 4: go/ máiąc w króleftwie Polfkim imięnié/ á chćiałby nieiákié nie
- 5: poftłużeńftwá przeciwno práwu Polfkiému poftpolitému/ álbo
- 6: téz iákové niepokoie nam y króleftwu Polfkiému fzkodliwe ko=
- 7: mu wyrządź/
- 8: przez dozwoienia Páná nászégo Królá nááfká=
- 9: wżégo/ y Rad iego: áni ná práwie Ziemfkim poftpolitym nie=
- 10: chćiałby przefławáć/ álbo kácerfkié błędy wnośić y ie foryto=
- 11: wáć:
- 12: tedy przeciwno tákowému y tákowym/ by téz niewiedźić
- 13: iákiégo ftanu y zázwołania byli/ Duchowni y Swietcy/ chce=
- 14: my ku fkázie ich **pawftáć** [!]: y obiecuiemy pod wiárą/ y czćią náfzą/
- 15: bez chytróści y zdrády/ áni im pomocą/ y ráďą/ álbo przyiáźniá
- 16: chcemy pomagáć/ pod wiárą y czćią náfzą: choćiayby krewno=
- 17: śćią/ przyiáźniá po zónách/ álbo którąkolwiek blifkośćią nam

- 18: álbo którymkolwiek z náleznych byli powinni:
19: áni zá nimi chcemy
20: mówić iedného fłowá/ ále oné chcemy y obiecuiemy kárác.
21: Wízákże Praw náleznych Książęcych y ziemfkich niwczym nie
22: gwałcąc/ áni od nich odstępując.
23: Zá świadectwem tego li=
24: ítu/ którému pieczęci nález z podpisániém imiön náleznych fą zá=
25: wiefzoné. Nápiřan y dan w Korczynie w Piątek w dzień
26: świętého Márká Apořtołá y Ewányeliřty/ ná Séymie Wál=
27: nym/ Roku Páńłkiého/ 1437.
28: ((od w. 23 do końca strony tekst łąć.))

strona: 221

Práwá Duchownego Księgi
wtore o Salaria y Spiřnym.

- 1: SCISMATIK.
2: NAprzód práwu Duchownému należy fąd/ rozeznác różni=
3: ce około Wiáry świętény Krzeřćiańłkiéy/ o Hęretykach/ Scy=
4: fmatykach/ bluźniércach bożych/ y Apořtátach.
5: Item, weyźrzyć w Metrykę Tit. RVSSIA. Szeřć fekt wřpomi=
6: na w przywileiu Olbráchtowym, które fą w koronie y w Księztwie
7: Wielkim, ((w. 8 i 9 tekst łąć.))(marg) Zygmunt w Kráko. Bodzántá Lift (-)
8: SALARIA.
9: Duchownym piřarzóm zapłátá.
10: Vřtáwiliřmy/ y ninieyřzym pořtánowaniem vřtáwiamy/
11: aby káždy Piřarz iáwny/ álbo ofobliwy Dworu nálezého Bi=
12: fkupiého/ álbo Dioeceřiiéy Krákwłskiéy przerzeczónéy/
13: zá któřá=
14: kolwiek rzecz vczynioná/ álbo ná wolnořć/ to iefř Przywile=
15: iem nápiřaná/ więcéy nic nád řzeřć grořzy práłkich wyćięgác á=
16: ni brác od niedořtátecznych nie máia/ iákákolwiek bárwą wy=

- 17: należoną.
- 18: Tákże y zá kázde kwity ieden grofz práłki: teź od
- 19: Dekretu zdánia dwá grofzá: á od Aggráwáciy/ to ieft/ wtó=
- 20: réy klátwy/ téź nic więcéy iedno łżeć grofzy rzeczonych práłkich
- 21: od niedoftátiecznieyfzych.
- 22: A té przerzeczoné profzácych nie máią
- 23: bydź wyciągáné pod winą klátwy/ którém onych/ którzybykol=
- 24: wiek ninieyfzému Státutowi/ y temu poftánowieniu czynili=
- 25: by vpornie/ dla tego wftáwiamy/ áby temu podlegli. ((do końca strony tekst łąć.))
- 26: SPISNE.
- 27: Spífne á decimis pecuniariis non
- 28: exigatur.
- 29: ITem ftatuimus, vt Spífne non exigatur in exactionibus
- 30: & decimis pecuniariis, & similiter in exactione duorū grof=
- 31: forum, quae vulgò Regalia vocantur.
- 32: od w. 1 do 15 t. łąć.))
- 33: O PRZYSIĘDZE DVCHO=
- 34: WNYCH.
- 35: Przełtrzegáią tego, áby Duchowni
- 36: przed Swietckimi ofobámi, nie przyięgáli.(*marg*) WŁádifła. Liłt Kázimierz Liłt (-)
- 37: KTórą przyięgę Poborcá swietcki przed Stároftą onégo
- 38: mieyfćá vczyni/ y iego Sukkollektor: á Duchowny przed iáw=
- 39: nym Piárzem/ y przed świádkámi wiáry godnémi: między któ=
- 40: rémi iednáć ma bydź Stároftá y Podftárości. ((w. 25 t. łąć.))
- 41: Co łie znáćy przez tytuł Protonotarius: pátrz ((t. łąć.))(*marg*) w Łác. Liłt (-)

strona: 223

Práwá Duchownego Księgi
wtore o Aktách duchownych.

- 1: ACTA DVCHOWNE.
- 2: Aktów Duchownych iáća zmiánká

- 3: iest w Státuće.
- 4: Y Obowięzue fie ninieylym zapifem przerzeczony N. z kmie
- 5: ćmi téyże wśi ((w. 6-18 tekst łąc.))(marg) Zygmunt w Piotrk. (-)
- 6: CZWARTY VRZĄD
- 7: PRZEŁOZONYCH
- 8: Senatorów,
- 9: Dobrze rádźić o Rzeczypospolitey.
- 10: O CZYM pátrzay formam iuramenti Senatorfkiéy wys=
- 11: lzéy, gdzie dokład w przyśiędze: Królowi Polfkiému będę wier=
- 12: ny: o Rzeczypospolitéy wiernie będę rádźił/
- 13: Pożytki Máiefta=
- 14: tu królewskiégo/ Królestwá/ y Rzeczypospolitéy/ co będę rozu=

strona: 224

- 1: miał obráźliwégo y szkodliwégo przeltrzegáć będę/ żeby to nie
- 2: było/ záltawuiąc fie/ y ono odwráćć będę/ rc.
- 3: ITEM O BISKVPIECH, że w Przyśiędze fwéy przyda=
- 4: wáć maią: Ze téż ná łądziéch siedząc spráwiedliwie fwé zdánie po=
- 5: wiádáć, ((t. łąc.))
- 6: ITEM, IAKA WINA ná Bifkupy iest poştánowiona, iefli
- 7: ná Séym zániedbáli iecháć. Tit. o Séymie wysłzéy.
- 8: ITEM, NA ARCYBISKVPA, iáko ná tégo, który iest
- 9: Legatem y Prymálem, iefcze więtfzé y twárdłzé powinności wkłá=
- 10: da. O czym naydziełz wysłzéy Titul. Arcybifkup. Legatus natus y Primas.
- 11: DISCIPLINA,
- 12: ALBO KARNOSC.
- 13: O Klátwie Kościelnéy.
- 14: Té wlyzftkié porządki twiárdzą fie kárnością: gdyż Kázimiérz
- 15: mówi: Dáremné iest Práwo/ do którégó kárność nie iest przy=
- 16: dána.
- 17: Klátwá profta Contumáciiey. ((t. łąc.)) Stopnie Klátw.

- 18: Iárośław Gnieznienŕki Arcybifkup
19: około chowánia Klątwy.
20: O Chowániu Klątwy álbo Interdiktu tákeśmy ŕkazáli. Iż
21: gdy z przygody iákiéykolwiek przyda ŕie/ iż ná Kráków będzie
22: dáná klątwa/
23: tedy miáŕto Kázimiérz przy rzéce Wiśle/ téy klą=
24: twie nie ma bydź podleglé: Y tákże gdy Kázimiérz záklną/ Krá
25: ków ma bydź wolny od klątwy.

strona: 225

Práwá Duchownego Księgi
wtore o Klątwie Kościel.

- 1: O prześtániu od Bozéy ŕluzby dla
2: zaklétégo.
3: TEż vřtáwiamy: iż gđziekolwiek do którégokolwiek Ko=
4: ściółá álbo miáŕtá zákłéty od práwá przydźie/(*marg*) Támże Támże Támże (-)
5: tedy ma bydź
6: prześtano od ŕluzby bozéy: ále gdy z kościółá álbo z cméntarzá
7: wynidźie/ ŕluzbá boża niech idźie/ y niech ŕie pocznie.
8: Klątwa trzydniowa chowáná bydz
9: nie ma.
10: MIędzy inémi rzeczámí vřtáwiamy/ y ŕkázuiemy iáŕnie: iż
11: klątwa tá/ która do trzeciégo dnia trwác ma/ która byłá y in=
12: nych czáŕów chowáná po wřzyřtkich kościółách/ dla przyřřcia
13: zákłéto/ od tego czáŕu przez żadnégo nie ma bydź chowáná:
14: áby wielkość naboźnégo ludu dla wyřřętku iednégo vpornégo
15: przez nabożeńřtwa řwego nie byłá, Ale gđzieby ŕkazánie řtoli=
16: ce Apofłolřkiéy/ którémý práwá niemożemy vřtáwić byłó:
17: rořkázuiemy/
18: obyczay rořkazánia pilnie chowác/ y ku exequuci=
19: iéy przywodźić/ którémý rzeczy nie ma řzkodźić to pořtánowienié

- 20: wyszýy nápiáné o kłátwie do trzeciégó dnia trwáiącý.
- 21: O zákłétych w Párafiiéy.
- 22: TO téz chcemy: áby dla zákłétego iednégo/ który ná mieyfce
- 23: iákié przydzie/ Plebániiey onéy ludzcie nieprzeftawáli nabożeń=
- 24: ftwá fwégo/ wyiáwfy żeby było zákłécie Papielkié,
- 25: O niedopufczeniu klétego do práwá.
- 26: IZ fie Poftowie fkarzú/ że kléci nie bywáią do fádów przy=
- 27: pufczeni/ y tym od fwoiéy fpráwiedliwoáci odpadáią:
- 28: iż o tym
- 29: Státutów iálnych niemálfz/ iefliby w téy mierze abufus iákié by=
- 30: fo/ náyduiemy/ áby ná ftronę było odłożono.
- 31: O Kłátwách zá krzywdy, y imioná
- 32: kościelné wydáných. (*marg*) Lift Iároftaw Arcybifkup Gniéźnieńfki [!] / y Bodzántá Bifzkup [!] Krákowfki Lift Zyg. Aug. (-)

strona: 226

(*marg*) Alexánder Lift (-)

- 1: ABy wátpliwoáci wiéćéy nie było okofo Interdiktów y
- 2: Exkommunikáciy/ wedle Státutu Gniéźnieńfkiéy Prowinci=
- 3: iéy dla wydárčia imiédia/ y tárkania fie ná ofoby Kościelné:
- 4: My Alexánder Król/ dla reformáciiey poddáných nálfzych Du=
- 5: chowných y Swietckich/ práwá Duchownégo nieumieiących/
- 6: decifiá de corpore Iuris, y o kfiégách Doktorów kościelných w
- 7: Státucie Prowinciálfkim Gniéźnieńfkim nápiáná:
- 8: y przez
- 9: Wielebnégo Mikołáiá Rotficá Ardziákoná Poznánfkiégo/ y
- 10: Kánoniká Gniéźnieńfkiégo/ w práwie duchownym Doktorá/
- 11: zebráná miéędzy przywileie Koronné w iedno zebráne/ kazálfimy
- 12: wpifác tym porzádkiem.
- 13: Státut Diocefiiey Gniéźnieńfkiéy
- 14: pod tytułem de raptu ták rozpráwia y ftánowi: Iz cí/ którzy

- 15: Dzieiesięćiny/ polsefsię/ czynsze/ y imioná rucháiące kościołóm
16: y ofobam Duchownym/ y ich poddánym należące wydźieráią/
17: náieżdzáią/ okupuią/ nieśpráwiedliwie ciążáią/ wyciągáią
18: álbo iákimkolwiek łpofobem ciężkość im czynią/ álbo ná ich
19: imionách łzkody znaczné y iáwné czynią:
20: tedy po trzech dni (ie=
21: łli łzkód nie nágródzą) w klątwe zaráz ipfo factó wpadáią.
22: EXEKVCIA.
23: O Exekuciiéy nád témi, którzy
24: Klątwe więcéy niz Rok ná ło=
25: bie ciérpią, dla pobránia dóbr
26: y Dzieiesięćin Kościelnych, ad
27: Brachium Regale, do Grodu
28: do Stároftów odefłano.
29: WLADYSŁAW
30: IAGELLO.
31: 1433. W Krákwie ná Séymie, który nay=
32: dziełz w Státucie stárym, list 63. á w Polłkim
33: Státucie list 592. ver á Párágráph. Ale iż
34: w niektorich ofobách łwietckich/ etc.

strona: 227

Práwá Duchownego

Księgi wtore o Exekuciiéy.

- 1: KAZIMIERZ III. Syn iego tóz powtórzył y potwierdził
2: támże znaydziełz przy Iágellowym.
3: ZYGMVNT STARY. 1523. w Piotrkowie list 40. á w Polłkim 231.
4: nieco zniżył iuz tego Státutu: bo łwiádków
5: lubo klętych do łwiádectwá w Práwie gráni=
6: cznym przypuścić kazał.
7: ZYGM: AVGVST. 1562. Stá. 23. y Stá. 40 list 15. pomiárko=

- 8: wał bárziéy tę vftáwę: czego y potym 1565.
9: Stá. 44. list 53. potwierdził.
10: STEPHAN. 1578. Stá. 4. ver. 5. list 185. Do Compofici=
11: iéy ná Séym przyfzły odłożył.
12: gdy do Stá=
13: tutu Trybunálfskiégo tákié fpráwy náchyliły
14: fie były. Tenże Stephan w Wárfzawie,
15: 1581. Stá. 41. List 218. tákże do drugiégo
16: Séymu tę rzecz odłożył. Tęż Exequucią do
17: Dekretów Trybunálnych nie przypufczáiąc.

strona: 228

- 1: IASNIE WIELMOZNEM^V PANV A PANV,
2: IEG^O M. PANV MIKOŁAIOWI
3: FIRLEIOWI Z DĄBROWICE,
4: WOIEWODZIE KRAKOWSKIEMV,
5: Stároście Nowomieyfskiému, y Kázimiérz=
6: kiému, & cę. Pánu fwému Miłóściwému.
7: BEdzie mi tego dłufo żal. Iáfnie Wielmożny á M. Pánie, zem
8: nie mógl ktemu przyść, ábych był Conferencią mieć mógl z Wálfzą
9: Wielmožnością o téy edicieiéy Státutu: Co mi odiełá częścią ftá=
10: rość moiá, częścią téż domowa potrzebá:
11: Bo pewienem tego, żebyś
12: mi był W.M. mógl niemálo o tym przydáć. Ale iákóžkolwiek,
13: ábych pokazał fie tym, zem iest dawnym flugą domu Wá. Wiel=
14: możności: tedy to pápiérowé podárze W.M. Pánu fwemu M.
15: ofiáruię.
16: Wfzákże to iefcze nie vćiekło. Profzę wfzyftkich, áby
17: iudicia fwé tu znieśli: á dáleko więcéy W.M. mégo M. Páná, o
18: którym wiem pewnie, że niewiele ich iest, coby W.M. mogli celo=
19: wác in profefsióne iuris Polonici:

- 20: O czym ośtátek do wftnégo oglą=
21: dánia odkładam z W.M. mym M. Pánem. A przytym profzę,
22: áby W.M. tę pracą moię záléconą mieć raczył, y innym ią zálé=
23: cał, y w obronie fwoiéy miał.

strona: 229

- 1: TRZECIE KSIĘGI
2: PRAW
3: KORONNYCH.
4: WOIEWODZEY IVRISDICIEY,
5: Y DIGNITARZOW INNYCH: DLA
6: RZĄDV, OBRONY, Y SPRAWIE=
7: DLIWOSCI, PO ROZDZIELNYCH
8: ZIEMIACH PANSTWA POLSKIEGO,
9: Y LITEWSKIEGO: ROZSTAWIO=
10: NYCH.

strona: 230

- 1: TRZECIA TABLICA PRAW
2: Powiátowych z ftrony rządu, obrony, y żywności
3: po Woiewództwiéch, co zową Iure Municipalia.
4: I. Bydź wiernym/ czuynym/ pilnym Senatorem: który=
5: by fie y opponowác winien przy Práwie/ y dobrem
6: Rzeczypołpolitéy.
7: Cztérzy vrzędy Woiewodze/ wprzód opifawfzy ołoby/ Woiewodę/ Káfztelaná/
Podkomorzégo/ Stároftę/ Lowczégo/ Mieczniká/ Chorążégo/ Woyfkiégo/ fzláchćicá/ rć.
zámýkáią w łobie
8: Iurisdicią fwoię odpráwowác wiernie: á tu fie ściągáią Wiecá. Gleyty. Woźné ftánowić. Nád
Zydy. Rząd Powiátowy w Powiećie fwym záfodzić/ y onégo z pilnością przeftrzegác/ iáko
I. Sanitatis, do którégó należą Aptéki. Aromatá.
9: Prowentów/ y żywności/ y z ftrony deduktiiey w coloniarum, iáko Lignatio. Wánczos.
Máfzty. Liquida. Gorzałká. Piwo. Korzec. Gárniec. Lokieć. Funt.

10: III. Woienną łprawę zwłaczá czáfu rułzenia połpolitég^o ná pieczy mieć/ á tu lię ściąga
Rułzenie połpolité. Ciągnienié ná wojnę. Zywność. Wozy woienne. Pogranicze.

11: DIVISIA Woiewódtw, które zową w práwie, Woiewódtwá wietłzé: á które mniefze,
naydzieł Tit. Tribunal. ca. 3. w Księ. 12.

strona: 231

1: WOIEWODA.

2: Woiewodowie ná Stároftwá niech nie

3: będą łtáwieni.

4: GDyż włyftkim łprawám ofo=

5: bné vrzędy łá náznáczoné: obiecuiemy w

6: żadnych ziemiách króleftwá náłzégo/ Wo

7: iewoodę álbo Káłztelaná ná Stároftwo

8: nie włádzáć: wyiáwłzy Stároftę Krá=

9: kowłkiégo.(*marg*) Káži. III w Niełzo. y w Opo. Liłt. Zyg. Aug. w Piotrk. (-)

10: Tákiz Státut.

11: GDyż káždé Dignitárftwo/ ktemu y Vrząd Ziemłki/ ołobné

strona: 232

1: powinóctwo/ podle piérwłzych Státutów w łobie ma:

2: zá pilnym żądániém Połłów Koronnych vłtáwuiemy/

3: przy=

4: chyláiąc lié do Státutów piérwéy o tym wydánych: że żaden

5: Woiewodá/ áni Káłztelan/ Stároftá áni Vrzędnikiem Ziem=

6: łkim/ byđż nie może w iednym Woiewódtwie:

7: okrómia Stá=

8: roftwá/ á Woiewódtwá/ y Káłztelániéy Krácowłkich/ które

9: podle dawniefłzych Státutów łpołu łtác może. Ale káždy

10: iny vrząd Ziemłki z Stároftwem/ téż y z Krácowłkim/ łpołu

11: łtác nie może/ wyiáwłzy teráznieyłzégo połsełsorá.

12: KASZTELAN.

13: Káłztelánłcy łędziowie o głowę

- 14: łądzić máią.
- 15: VStáwiamy/ áby o káždą głowę łądziowie Kálesztelánfcy
- 16: káždy w fwéy Kálesztelániéy łądzić y vznáwác miał moc.(*marg*) Káz. Wiel. w Wiflicy Lift
Kázimierz w Wiflicy Lift (-)
- 17: Kálesztelanóm mieyfcá náznáczoné
- 18: ku łądzeniu.
- 19: IZ częftokroc íi/ którzy łądzić wládzá máią/ z przygody y
- 20: wedle woléy fwéy zwykli ku łądzeniu obiérác sobie mieyfcá
- 21: gđziekolwiek niezámierné:
- 22: á ták áby káždy ná zámierzonych
- 23: mieyfcach przeftawał/ vftáwiamy: áby Krácowfki Kálesztelan
- 24: ná trzech tylko mieyfcách/ to íest w Krácowie/ w Andrzeiowie/
- 25: w Wieliczce był y będzie powinien łądy fwé odpráwowác.
- 26: A
- 27: gđzieby ináczéy czynił/ tedy íáko nie od włáfnégo łądziégo/ co=
- 28: kolwiek vczyni álbo ofádzi/ ono zádnéy mocy bydź nie ma. Co
- 29: téz y o Kálesztelanie Sędomiérzkim/ y o innych vftáwiamy.
- 30: ((t. łąc.)) Kálesztelani nie máią wy=
- 31: dáwác pozwów ((t. łąc.))
- 32: Item, íáko o głowę łądzili.
- 33: Item, ná wojnie złtrony żywności woylká íáką pieczę máią
- 34: mieć, íáko niekiedy Ediles Annonae v Rzymian. Pátrz nížéy Tit.
- 35: Bellum w tychże księgách trzećich.
- 36: Item, Támże cífz Kálesztelani, máią bydź magíftri fenitatis, y o
- 37: chorych álbo ránných pieczę mieć: Támże naydźiefz nížéy Titulo Bellum.

strona: 233

Woiewodzega Rządu

Księgi trzećie o Vrzędnikach.

- 1: Item, íáko winy biéráli kozuchy, hermelinas, murmelinas, y
- 2: vulpinas: zkąd íełcze Winą Kocowá zowá: naydźiefz nížéy o łą=

- 3: dźiéch Woiewodzých, w téyże kśiędze trzeciéy.
- 4: PODKOMORZY.
- 5: Ten ma moc grániczenia:
- 6: sypánia kopców, y inné díspositię z=
- 7: łtrony gruntów: o czym znaydziefz włafny Tytuł nizéy. Titulo
- 8: PODKOMORZY.
- 9: STAROSTA.
- 10: Od wżyftkich łądów Dekretá ku Exekuciiéy przywodzi: O
- 11: czym znaydziefz włafny rozdział, y tytuł, y wrzędy iego, w kśię=
- 12: gách IX.
- 13: VENATOR.
- 14: GLADIFER.
- 15: Miecznik, który miecz nośi, gdy sie pompá álbo fest iáki tráfi.
- 16: CHORAŻY.
- 17: Tego wrząd chorągiew łwégo powiátu nośić ná woynie.
- 18: Item, przy pogrzebie królewłkim tákze sie winien okázác. List
- 19: w Conłt. 127.
- 20: ((w. 19 do 23. t. łác.))
- 21: Tych wrzędników co łá zá powinności w powiećiéch ich, y któ=
- 22: rym porzánkciem ich wyliczáią, czytay w Kśięgách Cromerowych o
- 23: zwyczáiach Koronnych. Acz w Conłtuciach Séymowych pozłe=
- 24: dnich nieco łię odmięniło:
- 25: bo ná niektórych więcéy powinności wło
- 26: żono, y wrzędów przydano, niektórym więto. Więc y porzánkciem
- 27: inákłzym ie wyliczáią, y w drugich powiećiech, kędy ich nie by=
- 28: wáło, przyczyniono.
- 29: Podczáfy, Stolnik, Cześnik, Podłtoli, máią
- 30: bydź w Rułkich Woiewódtwách: Ná Wołyniu, Brácláwiu, y Ki=
- 31: iowie: pátrż w Conłtuciach 1578. Stá. 42.
- 32: Itē, O wrzędnikách Brácláwłkich y Wołýńłkich Woiewódtw.

33: 1586. Sta. 73.

strona: 234

1: O WOYSKICH.

2: SKázuiemy/ áby nowi Woyfcy/ którzykolwiek fą od nas

3: gdziekolwiek poftánowieni/ nie dłużéy trwáli/ iedno do śmier=

4: ci dżiśieyfzych dżierzáwec/ którzy gdy z tego światá zéyda/ téz

5: y Woyftwá niech będą rozumiané á zginioné:

6: áni nowych ná

7: potym żadnych nie będziemy wftáwiác: ftaré lepák dobrze zá=

8: służonym álbo rycérzóm iuz wylżonym będziemy dáwác.(*marg*) Zygmunt w Piotrko.

Zyg. Aug. (-)

9: Podobny temu Státut.

10: A Iż woiennéy służby nie málo Woyfkimi ginie: wżyftki

11: té/ które fą po roku 1538. vczynioné/ pfuiemy: á ftarémi we=

12: dle Státutu tegóz fzáfowác będziemy. Ale y té/ które zamków

13: nie máią/ y té téz pfuiemy: iedno té zoftáwiamy/ które zamki

14: máią.

15: Podkomorzóm, Chorążóm, Woy=

16: fkim, w czym przyczyniono v=

17: rzędów.

18: Aby tego roku ie powinni obiechác/ y zrewidowác Podko=

19: morzowie/ Chorążowie/ Woyfcy/ w fwoich Woiewództwách.

20: A niżli ná rewidowánié wyiáda/ w powietnych á głównych

21: mieściéch/ máią to publikowác cztery niedziele przed wyiáz=

22: dem fwym:(*marg*) Stephán w Wárfzá. Lift

-1: Ian Olbr. w Piotrko. Lift (-)

23: áby káždy ftáwił fie przed nimi z listy fwémi ná cło

24: nádánemi/ á potym ná Séym przyfzły rekognicie fwoie przyfłác

25: ná tákie cła/ któreby były potrzebne. Co vczynić powinni fub

26: priuatione officij fui.

- 27: Tychze Dignitarzów powiatowych
28: do Kommissiiey Królewskiey, y do czynienia granic vzywac iest
29: obyczay.
30: MY/ y potomkowi nálny/ wedle starych Statutów/ ku roz=

strona: 235

Woiewodzego rządu
Księgi trzecie o Podwoiewo.

graniczeniu sprawiedliwości/

- 1: Kommissarze onéy ziemie y po=
2: wiātu/ w którym dobrá ku rozgraniczeniu leżą/ dwu Dignita=
3: rzów (co sie rozumié o Woiewodách álbo Káztelaniéch) á
4: dwu vrzędników z Podkomorzym támtéyze ziemie náznaczy=
5: my/ y náznaczyć będą powinni.
6: Dochód ich przy czynieniu granic.
7: GDy kto niesłufznie nágáni skazánié Podkomorzégo/ ma
8: dáć mu zá winę łześć grzywien:(*marg*) Kázimierz w Wislicy Lift (-)
9: á Komornikowi iego álbo in=
10: nych Dignitarzow Komornikóm/ wiárdunk przez wízelkiego
11: sporu piérwéy/ á niżli do którego słuchánia będzie przypuŃczon/
12: dáć y doŃyć vczynić będzie powinien.
13: Item, przy deliberáciách woiennych ná woynách máią confulti=
14: uam vocem, fol 133. ver. 5.
15: PODWOIEWODZY.
16: A Gdzieby zá niewiádomościá Woiewody przez niedbá=
17: łość Podwoiewodzégo szácunk rzeczy przerzeczonych był opu=
18: łczón:
19: Woiewodzie ma byđ Podwoiewodzégo niedbałość
20: opowiedziána. Ale iesli Woiewodá widzac tákowe niedbál=
21: stwo vrzędu swégo w słufzny porządek go nie vstáwi/ y rzeczy
22: szácowác nie będzie/ cénę słufzną im poštánawiájąc:

- 23: tedy po=
24: zwány vrzędu iáko ná závitym roku/ fto grzywien pieniędzy
25: będzie powinien zápłacić.
26: Podwoiewodzého Iurisdicia, ścią=
27: ga fie nietylko ná królewłkie pod
28: dáné, ále y ná Ziemłkie.
29: A Iełli Duchownych Pánów u Swietckich/ y fzláchty pod=
30: dáni będą do ich pánów álbo vrzędników pozwáni/ rć. Má=
31: ło co nižéy náydziełz ten Státut.(*marg*) Támże. Zygmunt w Piotrk. Tenże. Támże. Zyg.
Aug. w Piotrko. (-)
32: Temuz podobny.
33: A Ktoby więc vřtávam Woiewodzym álbo ich Podwo=

strona: 236

- 1: iewodzych nie dofyc czyniácy/ álbo oné przestępuiácy/ rć. A
2: máło nižéy.(*marg*) Władiflá. Iágełło w Kráko. y Wárcie Lift (-)
3: A iefliżeby téz Burmiřtr był Duchowného ál=
4: bo Swietckiego ktorého poddáného náłzého/ tedy przed iego
5: páná álbo vrzędniká ma bydź pozwan/ rć.
6: Y ten Státut naydziełz nižéy.
7: Komornik Woiewodzin.
8: KOMornik Woiewodzin przedtym ná fądziéch śiadał/ á
9: przez niego waźné nie były.
10: SęDZIA Woiewodzin Zydowłki. O vrzędzie Zydow=
11: łkim pátrzay nižéy, Titulo ZYD.
12: SZLACHCIC.
13: Definicia fzláchćicá Polłkiego,
14: co iefł Szláchćic.
15: SLáchćicy z obudwu rodziców/ y ktorzy fą obyczáiem fzlá=
16: checkim wychowáni: á prořtého řtanu ludži/ pewna liczbá niech
17: przy kořcieléch będzie.

- 18: A którzy z nich ná Biskupstwa y Pręła=
19: tury łą podnieśieni/ którzyby nie byli z oboygá rodziców náro=
20: dzeni y wychowani obyczaiem szlachciców: niech ná wyszże nie
21: wstępuią/(*marg*) *Alexánder. Lift (-)*
22: pod winą wieczného wywołania/ y dóbr rodziców
23: ich y krewnych do fkarbu wzięcia tych/ którzyby kuśili się prze=
24: ciwko takowému porządku to czynić/ zá załoną iákiéykolwiek
25: mocy y władzý.
26: Definicia szlachcicá iefcze iáfniey=
27: łza: á iz przeciwnym obyczaiem
28: szlachectwo ginie przez odmien
29: né obyczaiów y condiciy Szlá=
30: chectwu przeciwnych.(*marg*) *Alexánder w Rádom Lift (-)*
31: A Iz zwykło bydż pytanie o obyczaiu szlachectwá (które zwy
32: kło bydż różnym obyczaiem rozumiano) obiáfniamy ile ku te=
33: mu Státutowi należy: iz ten tylko ma bydż zwan szlachcicem/

strona: 237

Woiewodzego rządu

Księgi trzećie o Szlachectwie.

- 1: y może bydż godzien ku wzięciu przereczonych Dośtoieństw y
2: Duchowného opátrzenia: którego obádwa byli rodzicy szlach=
3: ícy/ y w szlacheckim domu sie vrodził:
4: y który tak łam/ iáko ro=
5: dżice iego mieszkalí y mieszkaíą/ w fwych dżierzawách/ zamkách/
6: miáfteczkách/ wśiách/ wedle obyczaiu oyczyzny y zwyczaiu szlá=
7: chty/ żywiąc prawmi szlacheckimi królestwá náłzého.
8: W któ=
9: rym szlachectwie y té chcemy bydż poczytáné: którzy ácz z mátki
10: prostého łtanu/ wźákże z oycá szlachcicá łą vrodzeni: á ich ro=
11: dżice y on łam żywie y żył w królestwie ná křztałt innych szlach=
<http://rcin.org.pl>

- 12: ćiców
- 13: (iáko wyszézý iest opifano) y nie robili áni robią táko=
- 14: wych rzemióół/ áni sie báwią témi správami/ które poópolicie
- 15: miefczanie/ y ci/ którzy w mieściéch miefczkáią/ zwykli robić y
- 16: správowác.
- 17: Abowiém przeciwnými správami/ które szlách=
- 18: ćicóm nie przynależą/ szláchectwo w profty y poópolitého czło=
- 19: wieká ftan sie obráca.
- 20: Kto chce Szláchectwá dowiédz.
- 21: niech stáwi sześć Szláhciców.
- 22: dwu z fwégo rodzáiu, á czté=
- 23: rzech do dziádów y mátki.
- 24: Szlácheckie pokolenie z rodziców zázwdy ma poczátek:
- 25: których potomkowie fwé poófcie od nich z rodzáiu fwégo zwy=
- 26: kli dowodzić wiernym swiádectwem.(*marg*) Kázim. III Lift (-)
- 27: Iefli tedy kto powiá=
- 28: da y twiérdzi sie bydź szláhcicem/ y zacnym/ gdy ini szláhcicy
- 29: tego przą: ku dowiedźzeniu fwégo pokolenia szlácheckiego/ ma
- 30: wieźć mężów szláhciców stárszych/ dwu z pokolenia fwé=
- 31: go národzonych:
- 32: áby ci dwa przysięgłzy rzekli/ iż iest ich brát/
- 33: z domu y pokolenia ich oycowskiého vrodzony: y tákże y z wtó=
- 34: régo y trzeciého pokolenia ma po dwu swiádku wieźć.
- 35: O NAGANIENIV SZLA=
- 36: CHECTWA.
- 37: Gdy kto szláhcicowi y mátkce iego
- 38: przygáni.

strona: 238

- 1: GDyż z kázdego bláznowánia y plugáwych flów/ które ku
- 2: swaróm ludzie przywodzi/ ludzie cnotliwi nie bez przyczyny

- 3: máią fie wiárowác.
- 4: Ale iż niektórzy ináčézý tylko boiáznią
- 5: winy (áč fą drudzy/ którzy zá dobrą wołą od tego fię zátrzymá=
- 6: wáią) niemogą bydź od tego powciągáni: dla tego chcemy/(*marg*) Kázimierz w Wiflicy
Lift. (-)
- 7: iż
- 8: ielli który szláchcic ięzyká fwégo nie hámując szláchcicá zhánbi
- 9: twiérząc/ áby był nie dobrý mátki fynem: á zarázem tego co
- 10: powiedział nie odwoła ábo nie záprzy/ áni dowiedźie go bydź
- 11: tákowym/ iáko mowił:
- 12: tedy zá nágánienié onégo/ którégó tak
- 13: nágánił/ względem winy niech zápláci *szcścdzieśiat* [!] grzywien
- 14: grofzów/ tak iákoby ij zábił.(*marg*) Iágełło w Kráko. Lift. Tamże. (-)
- 15: Tóz mowimy/ gdy mátkę iego
- 16: názowie nierządną niewiáftą/ á tego nie dowiedźie co twiér=
- 17: dźił: y skázuiemy/ iż w tákowąż winę wpadł: á odwoływá=
- 18: iąc ma mówić: iż com mówił/ łgałem iáko pies.
- 19: Kto przygániwfzy Szláchcicowi
- 20: záprzy fie, iż tego nie
- 21: mówił.
- 22: IEfli który Szláchcic/ álbo który mięniąc fie bydź szláchec=
- 23: kiégo rodu rzeczé:
- 24: iż kto iemu będąc nierówny w rodzáiu/ zá=
- 25: dał mu fłowá zelżywé: tedy ón obwiniony/ który nie ieft szlá=
- 26: chćicowi rowny/ ielli fie záprzy/ iż mu nie złorzeczył/ włáfną
- 27: przysięgą oczyści fie.
- 28: Kmieć nágánieniém nie moze szlá
- 29: chćicá zelzyć: wyiáwfzy zeby fły
- 30: szłał, iż go szláchcic nágánił, á
- 31: on fie tego nie fpráwił.

- 32: KMieć nie będzie mógł Szlachćicá ktorégokolwiek/
33: álbo który fie zá Szlachćicá ma/ względem Szlachectwá
34: iego nágánić:
35: wyiawłzy/ żeby KMieć łyłzał/ iż był ná=
36: gánión przez infzého Szlachćicá: á ón w takim nágániéniu

strona: 239

Woiewodzego rządu Księgi
trzećie o Nobilitáciiey szlach.

- 1: nie oczyści fie.
2: Włzákże to chcemy rozumieć o tych szlachći=
3: cach/ którzy na wyprawách woiennych służą/ y sądom Ziem=
4: skim są podlegli: á nie o tych szlachćicach/ którzy w mieście mie=
5: szkáiąc piwo szynkuia/ álbo którzy tułaiąc fie nic w ziemi nie má
6: iąc.
7: Abowiem takowi powinni fie spráwić.
8: Karánié ná tego co fie szlachćicem
9: czyni á nie iest.(*marg*) Zyg. Aug. w Wárfzá. Lift. w Confti.
-1: Zyg. III w Wárfzá. Lift w Confti.
-1: Stephán w Wárfzá. Lift w Confti. Tenże. Támże. (-)
10: GDzieby kto zá szlachćicá fie miał/ nie będąc im/ á był zábit/
11: takowého głowá gdy fie to scrutinium okaże/ płaconá bydź nie
12: ma: co fie rozumieć ma/ gdzieby o głowę iego iáko o szláchecká
13: powołanie było vczynioné.
14: A ktoby o takowá głowę földro
15: wał/ takowy ma zápláćić winę što y dwádźieściá grzywien/ y
16: rok á sześć niedziel w wieży ná dnie siedzieć. Także y o rá=
17: nách rozumieć fie ma.
18: Item, Swiádectwo takiého nie iest ważné.
19: O tymze.
20: IEśliby fie kto szlachćicem mienił/ y vdawał nie będąc im/

- 21: áby dobrá swoie trácił/ połowicę do Quárty/ á połowicę do de=
22: latorá/ o co forum ná Trybunał inter caufas officij.
23: A impoffeł=
24: lionatus táki w Grodzie álbo ná Trybunale ma reſpondowác/
25: y zá przełádeniém puł roká w wieży ma ſiedzić. Nie przywo=
26: dząc in dubium, tych którzy legittime od Przodków náłzych łá
27: creowáni/ tákże y od nas.
28: Wfzákże ktoby kogo niewinnie o to
29: obwinił/ y ákciá intentował/ táki ma bydz winá wedle Státu=
30: tu karan/ y tám przekázan kędy pozwánego niewinnie wyzwał.
31: O NOBILITACIEY.
32: VStáwiamy/ áby plebei nie byli kreowáni ná ſzláchectwo/
33: iedno ná Séymie/ zá wiadomościá pánów Rad/ álbo w woy=
34: łcze/ dla znácznego w męztwie fwęgo poczynánia y dziélności.
35: O ſzláchcie co zgołócieli.
36: Ludzie narodu ſzlácheckiego/ którzy imioná poprzedáli/ á w
37: mieſciéch mieſzkáią/ y z lichwy żyią/ po kilká tyſięcy złotych má=
38: iąc/ á ziemftwá nie máiąc: áby káždy tákowy woynę powi=
strona: 240

- 1: nien ſłużyć z fummy pieniężnéy/ ((t. łac.))
2: Iákich obyczáiów ma bydz ſzláchćic
3: Polſki.
4: GDyż Piſmo S. ſwiádczy/ iż wfzyſtek wiek człowieczy po=
5: cząwſzy od młodoſci ieſt zły:(*marg*) Kázimierz w Kráko. Lift. (-)
6: á iże wfzyſtko ſtworzenie grzécho=
7: wi ieſt podległé/ á náturá ludzka łácno vpáda we złoſci/ ták iże
8: y rádži náſzláduiemy wyſtępków. Aczkolwiek pan Bóg po=
9: ſtánowił/ iż poddáni máią bydz ſromieźliwi/ ſkromni/ ſprá=
10: wiedliwi/ y ſpokoyni.
11: A wfzákóz niepohámowana požádlie=
<http://rcin.org.pl>

- 12: wość/ by nie była od śprawiedliwości poślku potłumioná/ te=
13: dyby záprawdę zgodá y pokóy między ludźmi záginął. Na=
14: wyszće tedy dobro iest w tym to żywoćie/ śprawiedliwości ná=
15: szładować/ y káždému co czyie iest przywłańczać.
16: O wolności szłácheckiéy. Titulo REX. 261.
17: O imániu szłáchćicá, 239.
18: Item, o ránách szłácheckich, 243.
19: Item, o mężobóystwie szłáchćiców, 245.
20: Item, o białychgłowách szłácheckich, 275.
21: Który otrzymawłzy lift ná szłáhec=
22: two, obchodów mieyfkich pátrzy.
23: Mlefczanie/ którzy ziemłkie imioná máią/ gdy będą o nie
24: pozywáni od kogo/ záchowamy sie wedle práwá.(*marg*) Kázimierz álleguie ś. Páwłem ad Rom. y Moyżefzem. (-)
25: Drudzy
26: szłáchectwem sie brónić nie mogą/ którzy lifty ná szłáchectwo o=
27: trzymawłzy/ biorą ná sie śprawy łtanu Rycérzkiému nieprzy=
28: łtoyné/ które są Státutem opisáné: żaden sie tákowym liftem
29: práwá łczyćić nie będąćie mógl.
30: PRZEMOWA.
31: ODpráwiwłzy opisánié Woiewodze y śpół wrzędników, y o=
32: bywátelów powiátowych Woiewódtw: káždégo wrząd iego, będąć
33: wiliczał y Tytuły, y Státuty do káždégo tytułu należáćé wlańnie.(*marg*) Zyg. Aug. w Piotrko. (-)
34: Wielka władza y derewnia bywála niekiedy Woiewodza: ále
35: po trzy kroć iest iuz vmnieyłzona, tym co im Wiécowé łady odięli: y
36: woienna władza vmnieyłzoná, gdy żołniérzém á nie pośpolitym ru=
37: łzeniem ięli sie Polacy walczyć, przykłaćdem sąsiádów Krześcián=
38: łkich narodów.

Woiewodzego rządu Księgi
trzećie o powinno. Woiewo.

- 1: PIERWSZY VRZĄD
- 2: NA WOIEWODĘ
- 3: należący:
- 4: Bydź dobrym á wiernym Senatorem
- 5: Rzeczypołpolitey:
- 6: Czego dowód małz w formie Senatorfkiéy. Titulo SENATOR.
- 7: Sta. 3. List 35.
- 8: DRVGA POWINNOSC.
- 9: Sprawiedliwości przeltrzegąc.
- 10: WIECA.
- 11: Acz Wiécá iuż vftály indziéy, ále iednák Podláfzanie ie łobie
- 12: zoftáwili:
- 13: dla których confignácią tylko tych Státutów tu vczynię,
- 14: á w Metryce cále będą introdukowáné. Bo Státuty Wiécowé
- 15: po wielkiéy części obiáfniaią Conftitucię Trybunálné. ((do końca strony tekst łaciński))
- 16: ((od w. 1 do 11-t. łac.))
- 17: O Wiécách Státuty káfłowano w Conftituciach, list.
- 18: GLEYTY WOIEWODZE,
- 19: Y MORATORIAE LITERAE ZOWIE.(*marg*) Iednák wiecowych per motiones kauzy referwuié do Tribunału ftát. 5. (–)
- 20: Item, Intercefforem moze bydz
- 21: Woiewodá, y gléyt moze dáć o=
- 22: fkárzonym do okazánia ípráwie=
- 23: dliwości.
- 24: WOiewodá náłz onéy źiemie/ temu vćiekáiącému moze dáć
- 25: gléyt do dwu Mieśięcy/ y onégo zbieglégo moze chowác.
- 26: W
- 27: którym to czásie tenze Woiewodá/ v nas álbo v potomków

- 28: náleznych/ temu zbiegłému niech szuka łalki/ ábyfmy go ku sprá=
29: wiedliwości dopuścili.(*marg*) Kázimierz Wielki w Wilicy Lift (-)
30: Czego iefli przereczony Woiewo=
31: dá nie będzie mógł vprošić/ to iest/ iż go nie będziemy chćieć
32: przypuścić ku spráwie iego niewinności/ tedy Woiewodá do
33: gránic zemie będzie go powinien doprowadzić:
34: który od czá=
35: íu doprowadzenia Woiewodzého przez rok/ Ziemi Królestwu
36: obywatélóm żadnych szkód czynić nie ma: á zóná w dobrách
37: iego w pokoiu on rok ma bydż zániecháná.
38: Temuz podobny o zelázných.(*marg*) Zygm. III. w Kráko. Lift. Stá. (-)
39: STátut Anni Domini 1543. o niedawániu Gléytów/ ítu=
40: gam y poddánym przeciwko pánóm: iáko miešczánóm/ ták ge=

strona: 243

Woiewodzego rządu

Księgi trzecie o Gleyćiech.

- 1: neraliter omnibus incolis cuiuscunq; ciuitatis, y priwatnym
2: ofobóm przeciw szlachćicóm y ich poddánym. ápprobiemy:
3: iżeby té gléyty nie były więcéy z Káncelláriiéy nálezéy wydawá=
4: né/ wárujemy wiecznémi czáfy. Wízákze nam będzie wolno
5: dáwać gléyty między Stároftami y Dzierzawcámi/ á między
6: Miešczány y Kmiećmi nálezémi królewskiémi.
7: Tákze téz tym nie
8: zábraniaemy dawanie zakłádów náleznych/ Nobili contra Nobi=
9: lem, tákze między szlachćtá á ofobámi miešckimi miałt náleznych y
10: duchownych/ ípecifikuiąc iednák ofoby.
11: O które zakłády forum
12: szlachćie nie ma bydż ieno w ziemštwie/ & per áppellationem
13: ná Trybunale. Tákze téz Literae moratoriae, aliás Zelázné li=
14: íty/ miešczánóm y Zydóm przeciwko szlachćie z štrony niepláce=

- 15: nia długów/ nie máią byđ dawáne.
- 16: A gdzieby co in contra=
17: rium z Káncelláriéy było wydano/ tedy to ma byđ irritum &
18: inane. A między mieſczány/ y infzémi ofobámi/ nie máią byđ
19: bez ſłuſznéy/ y w práwiéch opifánéy przyczyny przez Káncellá=
20: rią dawáne.
- 21: Srogié karánié kto łamie gléyt.
- 22: A Ieſliby kto tákową wolność y przeſpieczeńſtwo poſpoli=
23: té pod miánowanym czáfem którymkolwiek ſpoſobem/ w któ=
24: réykolwiek ofobie zgwałcił:
25: w tákowy ma byđ karan nie iná=
26: czéy/ iákoby gléyt náſz królewſki zgwałcił.
- 27: Inné okolicznoſci z ſtrony Gléytów znaydzieſz wyſzézéy.
- 28: POBORCOWIE téz przed Woiewodą odpowiadáią:
29: Pátrz CONTRIBVTIO Pobór, Stá. 6. w Lácińſkim.
30: WOZNOWIE.
31: Woznych Woiewodá ſtánowi, y w ſwéy
32: Iuriſdiciiéy y w obronie ma.
33: WOżnych żaden iedno Woiewodowie ſtánowić nie ma: y
34: oné ſądzić/ y o ich vbićie álbo rány/ álbo o głowę winy wycię=
35: gác y brác niech máią zupełną moc.(*marg*) Zygmunt w Piotrko. (-)
36: O Generaléch kto ich ſtánowi: pátrz Titulo Káncellária.
37: Inné okolicznoſci zſtrony Wożnych naydzieſz niżéy w Ziem=
38: ſkim práwie. Titulo Iudex.(*marg*) Káźimierz Wielki w Wiſlicy Liſt (-)

strona: 244

- 1: O ZYDZIECH.
2: SZESCDZIESIĄT CONSTITVCIIY
3: Práwá Zydwſkiego porządzonych, ná
4: kłztałt praw Céſárzkich: dzieląc ná trzy czę=
5: ſci: In Perſonas, Res & Actiones.

6: PIERWSZA CZĘSC

7: Státutu Zydowfkiégo.

8: DE PERSONIS.

9: Iáko inné téz práwá fądownégo dzieląc: á to wedle po=

10: rządku Státutu Lácińfkiégo, bo Polfki nieco fie chybia.

11: Zydowie fą, Iedni pod Królem miefzkáią.

12: Drudzy pod pány Itánu Rycérzkiégo.

13: Item, Iedni w mieściéich Drudzy we wsiách.

14: Iedni obywátele, przychodniowie goście.

15: Zydowie poddáni fzláchetcy, nie fą pod obroną królewfką: z téy

16: przyczyny, że Król z nich pożytku nie ma. Sta. 50. ver. I. w Lá=

17: cińfkim. Item, áni wolności Zydóm od Królów nádáné, ná

18: nich nie należą. Stá. w Polfkim. 50. ver. 2.

19: Zydzi ná wsiách, áni łokciem, áni funtem nie máią kupczyk. w

20: Polfkim ((t. łącz.))

21: DRVGA CZĘSC PRAWA

22: Zydowfkiégo:

23: EX PARTE RERVM

24: Tymże fpořobem ná fześć części dzieląc iáko y w Ziemfkim

25: práwie.

26: DE PARENTELA.

27: Ktoby Zydowi odwiódł dźięcię. Sta. 29

28: Zydóm áby nie fłużyli fłudzy z Krzeřcian vtřiusque fexus, pod winą

strona: 245

Woiewodzego rządu

Księgi trzećie o Zydziech.

1: Itá grzywien. Pod winą fiedzenia w wieży.

2: A to

3: ftrzegąc pomiefzánia nierządu. bo oni ftárégo zakonu de concu=

4: binatu ápprobuią.

5: DE VIOLENTO.

6: Ieſliby Zydowie między ſobą reatus, to iest, gwerry czynili, winá

7: ná nie. ((w. 7-9 t. łąć.))

8: Siny raz, támże.

9: Szkoła Zydowſka, támże. ((w. 11 i 12 t. łąć.))

10: Gdyby kto ná Zydá fie ieno rzućił gwałtownie.

11: Gdy Zydowi dádzą winę o zabićie dźiěćięćia: Iákóž tego ad ma=

12: gicas artes wżywáią.

13: Támże proces ſ oczyszćienia.

14: Gdyby Zyd pro guerra obwiniony, nie miałto ma ſądzić, ále Król

15: álbo Woiewodá: A ieſliby Króla fie oſoby dotykało, tedy ſam

16: Król ma ſądzić. ((w. 19-21 t. łąć.))

17: DE CONNVBIIS.

18: Státut on, áby ſług nie chowáli vtriuſque ſexus z Krzeſćian, Stat.

19: 54. w Polſkim. Bo oni potáiemnie poligámia ſtáręgo zakonu

20: chwałá, ieno práwu Koronnému folguiá. Ale oni będąc orien=

21: tales, iáko orientales rádźiby żyli. ((do w. 33 t. łąć.)) Zuppy 53. w Polſkim. ((w. 34 i 35 t. łąć.))

22: ((w. 1 t. łąć.))

23: Zábronienie Zydóm Ceł, Czopowęgo, Myt, Zup, Kárczem, Náý=

24: mów, áni pod tytułem obróńców. Stá. 53. w Polſkim 52.

25: Item, árendy immobilium. Item, áby ná liſty dźiedzicznę lichwy

26: nie bráli. ((t. łąć.)) ((w. 6 - t. łąć))

27: Item, o wźięćiu gwałtem žydowi zaſtáwnych rzeczy, 32. w Polſkim.

28: O koniách zaſtáwnych.

29: Victualia wolno im kupowác, y chlebá fie dotykác, iáko Krzeſćia=

30: nie (znác že im tego ſtárzy oracze brónili)

31: Pignus mutatum ieſli zgorę, ſequitur wolnoſć od lichwy.

32: ((w. 12-15 t. łąć.))

33: O tymże, 47. Zygmunt.

- 34: A nawet iefli załtępcę nie łtawi.
- 35: Niech ii obiełzą. ((t. łac. do w. 23))
- 36: w Polłkim. ((t. łac. do w. 27))
- 37: DE FALSO.
- 38: O fałżowaniu monety przez żydy. Sta. 37. w Polłkim.
- 39: Kołtéróm co dodaią pieniędzy.
- 40: ((w. 32 i 33 t. łac.))
- 41: Tákże Krześciánin ná pomowę żydowłką, iefli Zyd nie ma świád
- 42: ká, łam Krześciányn fie odwodzi ((do w. 37 - t. łac.))
- 43: Iáko miáftá vbozą Monopolia, anticipañ. targi przed miáfto wy=
- 44: chodząc.

strona: 247

Woiewodzego rządu

Księgi trzećie o Zydziech.

- 1: Krześciánin bez świátká twierdząc, że mu załtawę dał: Zyd od=
- 2: wieźć fie iurámentem może. Y to libertas wielka. Bo tá pręro=
- 3: gátiwá łłuzý, ieno bonae viro famaе. Sta. 7 w Polłkim. ((w. 4 t. łac.))
- 4: Iefli o zabićie dziećięciá Krześciánłkięgo, trzemá krześciány, y trze=
- 5: má żydy ma bydź świádki przekonan. ((do w. 11 t. łac.))
- 6: Item, o táiemnym fałżowaniu monety, o łtrzyżeniu, o piłowaniu,
- 7: wymázaniu, pułtoráków, talerów, złotých czérwonych.
- 8: ((od w. 14-16 t. łac.))
- 9: Pol=
- 10: łkim. ((do w. 18 t. łac.))
- 11: TRZECIA CZĘSC
- 12: práwá Zydowłkięgo:
- 13: ACTIONIS.
- 14: O procełsie, álbo połtępku ich práwá.
- 15: SęDZIA y FORVM. Iefli o rány, przed Woiewodę ((t. łac. do w. 31)
- 16: przed łzkólniká pozywaią ich. ((w. 32 i 33 t. łac.)) zapifu

- 17: ((od w. 1 do 18 t. łącz.))
- 18: Wolno fie im chlebá dotykác. ((w. 20 i 21 t. łącz.))
- 19: EDIKTY, które fie Zydów dotyczą. ((w. 23 do w. 30 t. łącz.))
- 20: Aby monopolia nie ftrouili, z miáfty páktá niech dźierzą.
- 21: Winą peculatus áby byli karáni.
- 22: Przed miáfto niech niewybiegáią. ((t. łącz.))
- 23: Doktormi lékárfskiemi nie mogą bydź.
- 24: Konie niech nie wywodzą. ((w. 36 i 37 t. łącz.))

strona: 249

Woiewodzego rzádu Księgi
trzećie o przywil. zydow.

- 1: Przywiléy wolności Zydowfskiéy,
- 2: przez Bolefławá Księżę Wielkiéy
- 3: Polfski, prádziádá Wielkiégo Ká=
4: zimiérzá dáný, potym przez Ká=
5: zimiérzá Królá potwiérdzony, á
6: przez Alexándrá Królá w Státut
7: wpiáfány.
- 8: W Imię Boże Amen. ABy Dekretá Królewfskié
- 9: zá czáfem nie były od ludzi zápamiętáné: tedy fłufznie mądrych
- 10: ludzi baczenié to opátrzyło: áby písmem dla pámięci przyfzłych
- 11: były wárowáné.
- 12: Dla tego my Kázimiérz z fálki Bożéy Król
- 13: Polfski/ y ziem Krákowfskiéy/ Sędomiérzkiéy/ Siérádzkiéy/ Lę=
14: czyckiéy/ Kuiáfwiéy/ Pomorzkiéy/ Pan y Dźiedzic: Obiáfnia=
15: my ku wiadomości wfyfłkich/ ták teráznieyfzych/ iáko potym
16: będfących:
- 17: Iż gdy przed nas y Pány náfzé przyfzli mężowie go=
18: dni y náfzy wierni/ Zydowie ziem náfzych/ y vkazáli nam przy=
19: wiléy Księżęciá Bolefławá/ świętéy pámięci niegdy Księżę=

- 20: ćia Polłkięgo/ Prądziádá náłzęgo namilłzęgo/ ná práwá łwé:
21: y
22: prółili pokornie/ áby ten przywiléy náłzą Królewłką pieczęcią
23: raczyliłmy odnowić y potwiérdzić: á tego przywileiu rozumie=
24: nie łowo od łowá ięłt tákié.
25: W Imię Boze Amen. LVdzkięgo narodu łprawy
26: ięłli nie będá podpárté łwiádectwem łłownym/ álbo piłmem
27: prędko przechodzą/ y práwie od pámięci ludzkięy odpadáią.(*marg*) Liłłt (-)
28: Dla tego my Bolełław z łáłki Božęy Kłiężę Wielkięy Polłki/
29: oznáymuiełm ták ninieyłzym iáko potym bęđącym/ do ktorých
30: wiadomołci przyyđdzie ninieyłzē piłánié:
31: Iłł Zydów náłzých po
32: włzyłłtkięy žięmi páńłłtwá náłzęgo miełłzkáiącyłł Státuty y przy
33: wileie/ któré od nas otrzymáli/ łowo od łowá iáko łą w łobie
34: nižęy nápiłáné/ tym łłpołobem chcemy áby były obiáłłnioné.

strona: 250

- 1: Krzełłciánin nie ma byđz przypu=
2: łczon ná łwiádectwo przećiłwko
3: Zydowi, ázby tego dowodził
4: przez Zydá y Krzełłciániná.
5: NAprzód włłtáwiamiy:
6: áby o pieniáđze álbo o któráłłkółwiek
7: rzecz/ ták ruchomą iáko nieruchomą/ álbo in caulá criminali, któ
8: ra łie dotyczy ofoby/ álbo rzeczy Zydowłłkięy/ żaden Krzełłciá=
9: nin nie był dopułłczon przećiłwko Zydowi ku łwiádectwu/ ie=
10: dno z Krzełłciáninem á z Zydem.
11: Ięłli Krzełłciánin o rzeczy żałłtáw=
12: né pozywa Zydá, á Zyd przy:
13: tedy przez przyłłięę łwá bęđzie
14: Zyd wolen.

- 15: IElli Krześcíanin Zydowi trudność zádáie/ twierdząc iż
- 16: mu fánty záltáwił/ á Zyd tego przy:
- 17: á Krześcíanin prostym fłó=
- 18: wóm Zydowłkim niechćiałby wierzyć: tedy Zyd ná ták wielką
- 19: rzecz przysięgłszy/ iáko ieft obwinion/ będzie wolen.
- 20: Iełli Krześcíanin twierdzi, iż w
- 21: mnieyłzéry summie záltáwił, niz
- 22: Zyd powiáda:
- 23: tedy Zyd ma
- 24: przysięgą fwą dowieźć, iż w więt=
- 25: łzéry summie.
- 26: IElli Krześcíanin záltáwi Zydowi zakład/ twierdząc iż
- 27: w mnieyłzéry summie záltáwił niż Zyd zna/ tedy przysięże Zyd
- 28: ná zakład łobie dány:
- 29: á ná co przysięże/ Krześcíanin nie ma łie
- 30: zbrániáć iemu zápłáćić.

strona: 251

Woiewodzego rządu
Księgi trzećie o Zydziech.

- 1: Iełli Zyd powie, iż Krześcíaninowi
- 2: co pozyczył: tedy Krześcíanin
- 3: przysięgą łie odwiedzie.
- 4: IEłli Zyd nie wzięwłszy do siebie świádków powie/ iż
- 5: Krześcíaninowi pozyczył iákiego zakłádu/ á ón tego záprzy: o
- 6: tákową rzecz Krześcíanin przez fwą włáfną przysięgę łie od=
- 7: wiedzie.
- 8: Zyd w záltáwę włzyłtki rzeczy mo=
- 9: ze bráć: wyiáwłszy kościelne ap=
- 10: paraty y łzáty zkrwáwioné.
- 11: ZYd włzyłtkie rzeczy którékólwiek mu przyniołá/ może w za=

- 12: Itawę brąc:
- 13: którymkolwiek imieniem byłyby zwané/ nic fie nie
- 14: pytáiąc/ wyiáwłzy Izáty krwią zmoczoné/ y kościelné áppára=
- 15: ty: których żadnym obyczáiem nie ma przyjmowác.
- 16: Zyd przeciwko Krześciáninowi
- 17: przyśięze, iz niewiedział, áby
- 18: zakład był krádziony, álbo gwał
- 19: tem wzięty, gdy iemu był zá=
- 20: Itawian.
- 21: IElli Krześciánin zádawał trudnoś Zydowi/ iz za=
- 22: kład v žydá záftáły ieft mu vkrádziony/ álbo gwałtem wzięty:
- 23: Zyd niech przyśięze ná ón zakład/ iz biorąc onę záftawę niewie=
- 24: dział bydż krádzioną álbo komu wydártą: ále to włóżywłzy w
- 25: przyśięgę/ w czym ieft zakład tákowy záftáwiony:
- 26: á gdy to v=
- 27: czyni/ Krześciánin będzie mu powinien lichwę záplácić/ która
- 28: w tym czásie vroflá.

strona: 252

- 1: Iefli Krześciánin co v Zydá záftáwił,
- 2: á Zyd y fwé przy tym Itrácił: tedy
- 3: Zyd przyśięze, á będzie wolen.
- 4: A Iefli Zyd przez przygodę ogniową/ álbo przez złódziey=
- 5: Itwo/ álbo przez gwałt iáki Itráci rzeczy fwé z zaklády záfta=
- 6: wionémi/ á to będzie wiadomo: á Krześciánin przedsię/ który
- 7: záftáwił/ iemu trudności zádaie:
- 8: Zyd włáfną przyśięgą Krze=
- 9: ściániná odbędzie.
- 10: Miáfto, nic niech nie poštěpuie prze
- 11: ciwko Zydowi, iedno pan zwiérz=
- 12: chni álbo Woiewodá: á o wyftę=

- 13: pek ołoby Zydowłkiéy ładzić łá=
14: mému Pánu zwiérzchniemu ieft
15: záchowano.
16: IEśli Zydowie między łobą niezgodę álbo woynę iáką zru
17: łzą/ łędzia miáltá náłzého żadnéy zwiérzchności práwá niech ło=
18: bie nád nimi nie przywłacza: ále my tylko/ álbo náłz Woiewo=
19: dá/ álbo iego łędzia ten ład odpráwować będzie.
20: A ieśli wy
21: łtępek ná ołobę zydowłką ściága łie/ tedy tákowa rzecz ołobie
22: náłzéy ku ładzeniu będzie záchowána.
23: Winá która ma bydz płáconá zá rá=
24: nę Zydowłką, ma nalezeć Pánu
25: zwiérzchniemu Woiewodzie, y
26: ránnému.
27: IEśli Krześciánin Zydowi którymkolwiek łpołobem ránę
28: záda/ tedy obwiniony nam y náłzému Woiewodzie niech wi=
29: nę zápláci: która ma bydz do łkárbu náłzého obróconá wedle
30: tego/ iáko moze łáłkę náłzę łobie przednáć:(*mag*) Lift (-)
31: á onému ránné=

strona: 253

Woiewodzego rzádu

Księgi trzećie o Zydziech.

- 1: mu niech zápláci zá léczenié ran/ y zá nakłády: iáko práwá źie=
2: mie náłzéy potrzebią/ y ich powinność niešie.
3: Zá głowę Zydowłką winá Pánu
4: zwiérzchnému przynalezy, to
5: ieft, łprzedánié dóbr do łkárbu.
6: IEśli Krześciánin Zydá zábiie/ łłufznym ładem niech bę=
7: dzie karan: y włyfki dobrá iego ruchomé y nieruchomé w ná=
8: łzę moc niech przypádną.

- 9: Zá ránę síną zydowfką winá ma bydz
- 10: Woiewodzie dáná, á obrázonému
- 11: ma bydz dofyc czyniono.
- 12: IEfli Krześcíanin Zydá vderzy/ wízákże ták/ iż krwie nie
- 13: rozleie: tedy ten/ który vderzył ma bydz przez Woiewodę po=
- 14: ciągnión wedle zwyczáiu ziemie nálfzý:
- 15: á vderzonému ma do=
- 16: fyc vczyníc/ iáko zwyczay ieft w ziemi nálfzý. A ieftli pienię=
- 17: dzy nie będzie mógl miec/ tedy tákowy zá ten vczynek będzie/
- 18: iáko słuźna rzecz ieft/ karan.
- 19: O wyciąganiu cłá od Zydów.
- 20: GDziekolwiek Zyd przez páńftwá nálfzé poiedzie/ żaden ie=
- 21: mu trudności iákiéy/ álbo przykrości/ álbo obciążenia niech
- 22: nie czyni: á ieftli kupié álbo rzeczy iákié powieźie/ z których cło
- 23: iákié ma przyśc:
- 24: przez wżyfłki mieyfcá ceł Zyd niechay nie płáci
- 25: inégo/ iedno które ieft powinné cło: ták iáko płáci káždy miefczá
- 26: nin onégo miáftá/ w którym Zyd ná ten czás mieźka.
- 27: Około prowadzenia Zydów vmárłych.
- 28: IEfli Zydowie wedle zwyczáiu fwégo którégó z vmárłych
- 29: fwych/ álbo z miáftá do miáftá/ álbo z powiátu do powiátu/
- 30: álbo z ziemie do ziemie poprowadzą:
- 31: chcemy/ áby nic przez Pi=

strona: 254

- 1: fárze nálfzé z nich nie było wyciągano: á ieftli Pifarz co wycią=
- 2: gnie/ chcemy áby był iáko rozbóycá karan.
- 3: O rozfypaniu cméntarzá Zydowfkiégó.
- 4: IEfli Krześcíanin Cméntarz álbo groby Zydowfkie iáko=
- 5: kolwiek rozfypie/ álbo gwałtem náiedzie: chcemy/ áby wedle
- 6: zwyczáiu ziemie nálfzý y praw był ciężko karan:

- 7: á wŕzyftkié rze=
8: czy iego niech do fkárbu náfzého będą obróconé/ iákowéby=
9: kolwiek były.
10: O zgwałceniu ŕzkoły Zydowŕkiéy.
11: IEŕli kto zuchwále będzie ćifkał ná ŕzkoły Zydowŕkié/ náfzé=
12: mu Woiewodzie dwa kámieniá pieprzu ma zápláć.
13: Około winy Sędziemu, którą Zyd
14: powinien.
15: IEŕli Zyd Sędziému ŕwému w winie pieniężnéy/ którą
16: Wándel zowá/ będzie znalezión bydź winny: kámień pieprzu
17: winy/ która ieŕt zdawná włożoná/ niech Sędziému zápláć.
18: O niepoŕŕuŕzenŕtwo, którą karniá
19: Zyd ma bydz karan.
20: IEŕli Zyd przez rofkazánié ŕwého ŕędziégo będzie wezwan
21: do ŕádu/ á zá piérwŕzym pozwem y zá wtórym nie przydzie:
22: zá
23: obádwa rázy niepoŕŕuŕzné winę/ która ieŕt zwyczajná z ŕtárádá
24: wná/ niech zápláć: á ieŕli zá trzecím rofkazániém nie przydzie/
25: winę/ która przynależy zá to/ niech przerzeczonému Sędziému
26: zápláć.
27: IEŕli Zyd Zydá ráni, winę wedle zwyczá
28: iu ziemie Sędziému niech zápláć.
29: IEŕli Zyd Zydá ráni/ winę Sędziemu [!] ŕwému wedle zie=
30: mie náfzény zwyczajiu niech zápláć.

strona: 255

Woiewodzego rządu
Kŕięgi trzećie o Zydziech.

- 1: Iáko Zydowie przyŕięgáć máią.
2: Vŕtáwiamy/ áby żaden Zyd nie przyŕięgał ná Rodáł ich/
3: iedno o wielkie ŕpráwy/ które ŕie ŕćiągáią áż ná pięddzieŕt

- 4: grzywien/ álbo kiedy będzie przez nas wyzwany:
- 5: á o mnieyŝé
- 6: Ísprawy ma przysięgáć przed ŝkołą v drzwi przerzeczonéy ŝkoły.
- 7: O táiemnym zábićiu Zydowŝkim.
- 8: IEŝli Zyd potáiemnie będzie zábit/ ták iżby przez ŝwiádec=
- 9: two nie mogło bydź to dowiedziono:
- 10: á ieŝli po dowiádowná=
- 11: niu będą mieć kogo zá podeŝrzanégo: tedy my Zydóm prze=
- 12: ćiwko temu podeŝrzanému będziemy pomagáć Íprawiedliwo=
- 13: ŝći wedle práwá.
- 14: O gwałcie, który rękómá będzie
- 15: Zydóm zádan.
- 16: IEŝli Krzeŝćiánin ná którégó Zydá rzući ŝie gwałtownie
- 17: rękómá: wedle tego iáko práwá ziemie náŝzény potrzebowáć bę=
- 18: dá/ niech karan będzie.
- 19: O władzy Sędziégó Zydowŝkiégó.
- 20: Sędzia Zydowŝki żadnéy Ísprawy ná ŝąd niech nie przywo=
- 21: dźi/ która ŝie między Zydy zácnie/ póki nie będzie przez ŝkárge
- 22: przedeń przynieŝioná. A Zydowie przy ŝkołách/ álbo gdzie ŝo=
- 23: bie obiorá niech będą ŝádzeni.
- 24: O przyroŝcieniu lichwy.
- 25: IEŝli Krzeŝćiánin od Zydá wypráwi ŝwóy zakład/ á lichwy
- 26: nie zápláći: téy lichwy ieŝli w Mieŝiácu nie dá/ do onéy lichwy
- 27: niech mu lichwá przybędzie.(*marg*) Lift (-)
- 28: O złozeniu álbo ŝtaniu v Zydá.
- 29: CHcemy/ áby záden w domu Zydowŝkim nie ŝtawał.

strona: 256

- 1: O liŝciéch y o dzierzeniu dóbr
- 2: nieruchomych.
- 3: IEŝli Zyd ná dzierzenie imięnia/ álbo ná lifty dóbr nieru=

- 4: chomych pieniędzy pożyczczy/ á tego ten którego rzecz iest dowie=
5: dzie: My wítawiamy/ áby Zydowi y pieniądze y listy zaftaw=
6: né były odfądzoné.
7: O dzieciach Zydowfkich.
8: IEfli który álbo która dżięcię Zydóm odwiedzie: chcemy/
9: áby takowi byli skazáni iáko złodzieie.
10: O władzý Sędziégo Zydowfkiego.
11: IEfli Zyd weźmie od Krześciániná zakład/ á przez rok bę=
12: dzie go v siebie dżierzał: á wagá álbo céná zakładu nie prze=
13: wyszy dánych pieniędzy/ Zyd fędziému swému zakład niech
14: pokaże:
15: á iefli zakład nie będzie dobry/ Woiewodzie náfzému/
16: álbo swému fędziému niech vkaże/ álbo potym przedania niech
17: ma wolność. A iefli zakład piérwý/ niż rok wynidzie fwé=
18: mu fędziému pokaże/ á zakład v Zydá nád rok y dzień pozostá=
19: nie:
20: nápotym żadnému nie będzie **odpowiádal [!]** o ten zakład.
21: Zydowie niech nie będa fądzeni
22: w ich święto.
23: CHcemy/ áby żaden z Zydów ku zápláczeniu zaftáwnych
24: zakládów w ich święto przycifkác nie śmiał.
25: O wzięciu zaftáwnych rzeczy
26: Zydóm gwałtem.
27: KTórykolwiek Krześciánin gwałtem weźmie zaftáwę fwą
28: od Zydá/ álbo gwałt w domu iego vczyni: iáko rozbóycá ná=
29: fżégo skárbu niech będzie surowo karan.

strona: 257

Woiewodzego rzádu

Księgi trzećie o Zydziech.

- 1: Zydowfkie wyftępkki niech w ichze

- 2: łzkołách będą łądzoné.
- 3: PRzećiwko Zydowi tylko w łzkołách/ álbo gdzie bywáią
- 4: łądzeni wřzyfcy Zydowie/
- 5: Práwem niech będzie czyniono:
- 6: wyiąwřzy nas/ y Woiewodę náłzého/ którzy możemy ie przed=
- 7: się wyzwáć.
- 8: Gdy Zydowi dádzą winę o zábicié
- 9: dziecieciá.
- 10: WEdle vřtaw Papiéfkich/ imieniem Oycá náłzého święté=
- 11: go frogo rofkázuiemy: áby nápotym žadni Zydowie/ którzy łą
- 12: w Páńřtwie náłzym/ nie byli winowáni/ żeby vřzywáć mieli
- 13: krwie ludzkiéy:
- 14: gdyż wedle rofkazánia zakonu od wřzelkiéy
- 15: krwie wřtrzymawáią łie wřzyfcy Zydowie. Ale ieřli który Zyd
- 16: o zábicié którego dziecięciá Krześciáńskiégo będzie obwinión/
- 17: ma byđż pokonan trzemi Krześciány/ y trzemi žydy:
- 18: á gdy bę=
- 19: dzie pokonan/ tedy tylko ma byđż karan winą/ która zwyklá
- 20: nářłádownáć zá takim vczynkiem dopuřczonym. A ieřli Zydá
- 21: řwiádkowie przerzeczeni y iego niewinnořć oczyřci:
- 22: tedy kaźń/
- 23: którą Zyd miał podiąć/ zá onę potwarz řłufźnie ma podiąć ie=
- 24: go winuiący.
- 25: Ile Zyd pozyczył, tyle iemu ma byđż
- 26: wrócono z lichwą.
- 27: Vřtáviamy/ iż cokolwiek Zyd pozyczył/ choć będzie złoto
- 28: choć pienádze/ choć řrebro: tedy tylóž ma mu byđż záplácono
- 29: álbo wrócono z lichwą przyrořłą.
- 30: O koniách zářtávionych.
- 31: CHcemy/ áby Zydowie konie wřzyřtkié iákiékolwiek będą/

- 32: mogli brąc w zaftawę/ ále iáwnie we dnie: á iefliby który koń
33: v Zydá vkrádziony przez którego Krześciániná był znalezión/
34: Zyd ma fie przysięgą oczyścić mówiąc:
35: iż tego koniá iáwnie y
36: we dnie zá tákové pieniądze iáko wiele dał miał zaftawioné=
37: go/ y miał go zá nie krádzioného.

strona: 258

- 1: O łzukaniu fałszywéy monety v
2: Zydów.
3: TEż zákázuiemy: áby Myńcarze w Páńftwie nałzym bę=
4: dący nie śmieli Zydów z fałszywými pieniádzmi/ álbo z innými
5: rzeczami łami przez fie okróm Połá náłzého/ álbo Woiewody
6: náłzého/ álbo przez vczciwych miefczan/ y iákimkolwiek spo=
7: łobem zátrzymawác/ álbo imác.
8: Gdy Zyd w nocy o gwałt łobie czy=
9: niony woła.
10: VStáwiamy: iefli Zyd który przymufzony wielką potrzebą
11: w nocy będzie wołał: á iefli łąsiedzi Krześciánie zániedbáią
12: dáć mu pomocy łłufzný/ áni by przyłzli ná wołánié iego:
13: káždy
14: łąsiad iego Krześciánin trzydzieści łzelągów niech będzie po=
15: winien záplácic.
16: O kupowaniu zywności Zydowlkiéy.
17: VStáwiamy: áby Zydowie przedawáli y kupowáli włzyt=
18: kié rzeczy wolnie:
19: y chlebá niech fie dotykáią iáko Krześciánie:
20: á ktorzy tego zákázowác będą/ winę Woiewodzie záplácic bę=
21: dą powinni. A žeby włzyftkié té rzeczy wysłzý nápiłané miá=
22: ły moc ná wieki/
23: ninieyłzé vftawy z nápiłaniem **świątków** [!] dá=
<http://rcin.org.pl>

- 24: liśmy im/ dla przestrogi/ álbo obróny: którém y pieczęcią ná=
25: łzą vmocnili. A téy rzeczy świádkowie łą Grábiá Arbeld
26: Woiewodá Kálifki/ tákże Grábiá Káztelan Gniéźnieńki/
27: Grábiá Iáńkal/ Grábiá Máciéy Káztelan Lendfki/ Grábiá
28: Szczáns Káztelan Kálifki/ Grábiá Derflaw Lowczy Lendz=
29: ki/ y innych wiele Pánów źemie náłzý.(*marg*) Lift (-)
30: Działo łie w mieście
31: Kálifzu náziutrz po Wniebowzięciu Błogółáwionéy Pánny
32: Máriiéy/ Roku Páńského 1264. ómého dnia Września.
33: My tedy práwo ich pilnie opátrzywłzy/ y w nie weyźrza=
34: włzy/
35: Státut przodków náłzych chcąc węcý potwiérdzić niź
36: go wípominác/ przywiedźieni łáskáwie ich záłłuzonym poźa=
37: dániém/ do tego czáfu przerzeczoné włzyłtki práwá ich odnawia
38: my/ potwiérdzamy/ mocné czynimy/
39: ná znák wiecznéy mocno=

strona: 259

Woiewodzego rządu

Księgi trzećie o Zydziech.

- 1: ści y wiadomości tym ninieyłzym liłtem/ pieczęć náłzý przyklá=
2: damy. Dan w Krákwie w dzień błogółáwionych Męczen
3: ników Dyonizégo y iego towarzysłzów/ Roku páńského 1534.
4: Przy czym byli szłáchetni náłzy Spicymierz Káztelan Kráko=
5: wfki/ Nifczyn Sędomierzki/ Mikołay Woiewodá Krákow=
6: fki/ Andrżéy Lowczy/ Krzywofád Podkomorzy Krákwofki/ y
7: innych wiele wiáry godnych.
8: Dan przez ręce Zbigniewá/ Pro=
9: bołczá Krákwofkiego/ Káncłérzá náłzého.
10: Zydowie ná tegodnie niech lich=
11: wy wyciągáią, á iefli ná liłty pie=

- 12: niędzy dádzą, ten który ie we=
13: zmie, nie będzie powinien li=
14: chwy płácić.
15: GDyż w wyciąganiu álbo požárciu lichw ieft nienáfycona
16: żądza/ á w wycifkaniu pieniędzy niektórzy miáry nie máią. Dla
17: tego poftánowiá náfzych Pánów y szláchty władza/(*marg*) Kázimierz w Wiflicy. Lift. (-)
18: áby Zy=
19: dowie wiáry náfzéry prawdziwi nieprzyaciéle/ á pieniędzy fwych
20: Krześciánóm pożyczáiący/ nie wiécý ná kázdy tydzién lichwy
21: wyciągáć/ iedno tylko iednę kwartę/ aliás ieden grofz od grzy=
22: wny nie śmieli/ y będą powinni z dzięką bráć.
23: A iefliby któ=
24: rzy Zydowie przez nowe zdrády ná lifty zaftáwné pieniędzy
25: fwych pożyczáli/ á przez dwie lecie tego pożyczzenia zaniecháli=
26: by o lichwę przyroślá/ y o fumnę główną do sádu przywodzić:
27: tedy od tego czáfu zárázem lichwę/ która zá dwie lecie przyro=
28: ślá/ máią ftrácić: á ná głównéy fummie sáméy króm wżelkich
29: lichw máią mieć dofýć:(*marg*) Kázimierz w Wiflicy Lift (-)
30: áni przez tákowy lift zaftáwny tego/
31: który zaftáwił/ będą mogli ná wietřzą fumnę przycifnáć: áni
32: ten/ który zaftáwił będzie powinien ftáwáć/ álbo wzgląd mieć
33: ná śwá zaftáwę/ álbo obietnicę: która fie nád to wiécý wy=
34: ciąga.
35: Zydowie ná lifty niech nie dáią,
36: iedno ná zaftáwę.
37: GDyż złości Zydowfkiéy intencia około tego nawięcéy cho=

strona: 260

dzi/ iákoby Krześciánfkie máiętności y bogáctwá zázwdy po=

1: tłumiali y wykorzeniáli: flufzna tedy rzecz ieft poftánowić/
2: áby

- 3: żaden Żyd więcéy żadnému Krześciáninowi w królestwie ná=
4: łzym będącému od tego czáfu pieniędzy łwych ná lifty załtáw=
5: né nie pożyczáł/ áni dáwał/ iedno tylko ná zakład będzie mógl
6: pożyczyc/ wedle zwyczáiu z łtarádawná záchowáłego.
7: Tákowaz wltáwá.
8: ZŁośliwa żydowłka zdrádá/ gdyż zázwdy iełt Krześciá=
9: nóm przeciwna y nieprzyiázłliwa/ á nietylko przeciwko Wierze
10: y ciálu/ ále téz w rozerwaniu máiętności y braniu dóbr pilno
11: pilnuie:
12: y ácz w wltáwie/ która łie poczyna/ Gdyż złości/ rć.
13: iełt to im zákazano/ áby nie dáwali ludzióm którégózkolwiek
14: łtanu álbo zázwołania będącym/ pieniądze ná lifty y ná zapifý/
15: iedno tylko ná zakłády álbo załtáwy:
16: á włzákze oni ná to nie=
17: dbáiąc/ nie przełstawáią dáwáć pieniędzy ná lifty y ná zapifý/
18: przeciwko práwóm Duchownym y Swietckim/ które tego bár
19: zo zákázuią.(*marg*) Kázimierz w Wiflicy Liłt (-)
20: Dla tego chcąc poddánym žiem náłzych pomoc
21: łáłkáwie: iákóz z wiáry Krześciáńłkiéy iełtełmy to powinni/ ná
22: potym zákázuiemy: áby żydowie ná lifty y zapifý pieniędzy nie
23: pożyczáli/ iedno tylko ná zakłády:
24: iáko w wysłzym tymże prá=
25: wie iełt to wyráżono. Iełli tedy kto z Żydów tákowé lifty ná
26: potym álbo zapifý pokaże/ álbo ná nie pieniędzy da: tedy tákó=
27: wé lifty álbo zapifý nie máią byđż żadnéy mocy:
28: á ten który pie=
29: niáđze tákowé weźmie/ nie będzie powinien ku zápláceniu ich.
30: Żydowłka praescriptia wedle práwá
31: w załtáwách y w zapifých trzy lá
32: tá: ále nie máią nic dáwáć ná má=
<http://rcin.org.pl>

- 33: iętności:
34: téfz wolności ich, które
35: práwu Bożému y Ziemskiemu łą
36: przeciwné, łą abrogowáné y łká=
37: zoné,(*marg*) Kázi. w Niefzo. Lift (-)
38: GDyż niewierni nie máią fie wefelić z więtfzého nádánia wol=

strona: 261

- 1: ności/ niżli którzy w páná Kryftufá Bogá wierzą:

Woiewodzego rządu
Księgi trzećie o Zydziech.

- 2: áni słudzy
3: nie máią byđź lepfzéy wagi/ niżli fynowie: Vltáwiamy/ áby
4: Zydowie vzywáli praw wedle vltaw w Wárcie vczynionych/
5: iáko ina szláchtá ziem nálfzych/
6: ile fie dotyczy dawności: to iest/
7: trzech lat niech vzywáią přęscriptiéy w zaftáwách y zapisiéich
8: fwych/ áni będą mogli dáć iákiéy fummy pieniędzy ná zaftáwę
9: którychkolwiek dóbr/ álbo ná lifty zapifów.
10: A iefli dádzą nád
11: zákazánié takowégo Státutu/ tedy zarázem pieniądze niech
12: łtrácą/ y zaftáwá z zapifem takowym niech będzie nikczemna.(*marg*) Zygmunt w Kráko.
Lift. Tenże. (-)
13: Lifty téz wlyfłtkié ná wolności Zydóm w Królestwie nálfzym
14: miezfłkáiącym przez nas po Koronáciéy nálfzey dáné/ á Práwu
15: Bożému y vltavam ziem przeciwné rewokuiemy/ y káżimy/ y
16: chcemy áby żadnéy mocy y władzéy niemiály:
17: które to sfłzázenié
18: y obligácię ich/ kažemy opowiedziéć wlyfłtkim przez obwołá=
19: nie iáwné: y to wlyfłtko obiecuiemy mieć zá pewno y nam w=
20: dzięczno:

- 21: y łami ie dźierżec nie zgwałcenié/ y áby od inych dźier
22: záné były/ rofkażemy. Zá świádectwem ninieyłym náfzych
23: liftów/ którym pieczęć iest záfiezóná. Dan w Niefzowéy w
24: Sobotę po S. Helźbiécie/ Roku Páfkiégo 1454.
25: Zydowie wedle woléy Káfcelláriiéy
26: lifty płácić máią.
27: ZYdowie będą płácić lifty/ wedle fzfáunku y woléy Káf=
28: celláriiéy náfzény.
29: Záfstaw niech nieogłéduią ftfáfzy
30: Zydowfcy ále w kfięgi ich niech
31: będą wpifowáné.
32: OKoło ogłédowáfia przez ftfáfzého Zydowfkiégo záfłá=
33: dów/ które będą przynáfzáné do Zydów/ nie zda fie nam to rzecz
34: fłufzna vczyniona:
35: gdyź káfdy ten/ który záfáfwia/ tego nafię=
36: céy zwykł fie ftfáfzédz/ áby w nędzy y niedofáftku komu nie od=
37: krył fie. A przeto rofkażemy/ áby rzeczy záfáfwné y dźiéf ich
38: záfáfwy wedle ftfáfregó zwyczáfiu w kfięgi Zydowfkié był w=
39: pifowan.

strona: 262

- 1: O tymze druga vtfáfwá Królá
2: Zygmuntá.
3: Záfáfwy Zydowie máią wpifowáf w kfięgi/ wedle Stáf=
4: tutu náfzého Kráfowfkiégo/ ná Wáfnym Séymie vczynioné=
5: go/ Roku Páfkiégo/ 1532.
6: Zyd iefli nie ftfáfwi záfáfpcé, niech
7: ij obiefzáf.
8: IZ zbytnia ffwawola y wielkość złodźiei ztfáf rozmnoźyfá
9: fie/ że złodźieie máią rzeczy kráfzfionych v Zydów przedawáfie
10: przefpieczné:

- 11: któręy złęy rzeczy áby fie ząbieżáło/ zá rádą Pánów
- 12: króleftwá náłzého/ y zá żądániém Pořłów žiemřkich/ řkázuiemy/
13: y řkazáľimy: Iż iefli Zydowie o rzecz kráđżioną y do nich przy=
14: nieřioną zařtępcę řtáwić nie będą mogli áľbo niechćieli/
15: do řą=
16: du o to pozwáni karániém řzubienicé [.] / iáko ći którzy řą wczeftni=
17: cy złóđżieřtwá/ niech będą karáni.
18: W zóľtych czapkách Zydowie niech
19: chodzą po vlicách, pod winą puř=
20: kopkową: wyiáwřzy zeby ná dró=
21: dze byli.
22: IZ Zydowie zániechawřzy řtáreģo zwyczáiu/ y zárzućiwřzy
23: znáki/ przez które od Krzeřćian byli poznawáni/ vbiór Krze=
24: řćianóm we wřzyřtkim podobny wřięľi/ ták iż między Krzeřći=
25: ány nie mogą byđż poznáni:
26: Vřtáwiamy/ áby ná wieki byľo
27: chowano/ żeby wřzyřcy y káđdy z ořobná wřzędzie w króleftwie
28: nářzym Zyd znáki/ to iefť biéretki/ áľbo mycki/ áľbo inné czapki
29: zóľté ná káđdych mieyřcach nořili: wyiáwřzy té/ którzy řą ná dró
30: gách.
31: Abowiém gdy w dródze będą/ będącie im wolno tákowé
32: znáki zľożyć áľbo řkryć. A iefťli kto z Zydów iáko przeřtępcá te=
33: go práwá/ nie nořząc czapki zóľtéy ná głowie/ będącie ořkárżón
34: y przekonan/
35: tedy wedle zwyczáiu žiemie káđdey/ Woiewodzie
36: mieyřcá/ áľbo iego Podwoiewodzemu/ áľbo Sędziému tyle=

strona: 263

Woiewodzego rządu

Księgi trzećie o Zydziech.

- 1: kroć/ ileby fie téy vřtáwie przećiwieć ważyľ/ winy zľoty ząpľáćić

- 2: będzie powinien:
- 3: którę połowicá Woiewodzie álbo Podwo=
4: iewodzemu álbo sędziému/ á druga połowicá instyguiącemu
5: ma sie dostác.
- 6: Zakłady Zydóm dáné nie máią bydz
7: ná ołoby, iedno ná połpółtwa
8: wyciągáné.
- 9: IZ dla opátrzenia przespiceństvá Zydowfskięgo/ y vkró=
10: mienia swowolnych ludzi smiáłości/ Zydóm ná niektórych
11: mieyscach dálimy zakłady/ sćiągájące sie ná wielkie fummy/(*marg*) Zygmunt w Piotrk.
(-)
- 12: które to zakłady nie ná osobné perfony/ ále tylko ná połpółtwa/
13: álbo ná inné zebránié mieysckie/ które przez sprzyśięnié álbo
14: spiknienié iákie rozruch álbo zburzenié ku škázie y zátroceniu Zy=
15: dów vczynić zechce/
16: chcemy y obiátniamy/ áby były włożoné.
17: Zydowie ná wsiách niech nie tárguią.
18: GDyż Krześciánóm práwá Koronné kupiectwá y targów
19: ná wsiách czynić zákázuią/
20: tedy rozumiémy/ iż tóz Zydóm tym
21: sie mnięý czynić godzi: y owlzem im tego pod ciężkimi winámi/
22: áby tákowych rzeczy nie smieli czynić/ zákázuiemy y zábrania=
23: my/ pod stráceniém wzyřtkich rzeczy wedle Státutu stáręgo.
24: Konie przez Zydý niech nie będa
25: wywodzoné.
26: KONie przez kupce álbo przez Zydý wywodzoné/ áni škóry
27: przez Gárbárze y Furmány wywozoné z korony bydz nie máią:(*marg*) Zyg. Aug. w Piotrk.
Zygmunt w Kráko. (-)
- 28: á ci/ którzyby ie chćieli wywozić/ hámováni przez Stárořty
29: bydz máią/ którzy tego pilnie przeltręgác będa/ wedle vchwa=

30: ły Státutów dawnych.

31: Iáko Zydowie przyśięgáć máią.

32: VStáwiamy/ áby żaden Zyd nie przyśięgáł ná Rodał ich/

strona: 264

1: ieno o wielkie fprawy/ które sie ściągáią aż do pięćdziesiąt

2: grzywien frébrá/ álbo gdy będzie przed nas wyzwan. A o

3: mnieyżé rzeczy ma przyśięgáć przed fzkolámi v drzwi przerzeczonéy fzkoły.

4: Przyśięgá Zydowfka.

5: ZYd ma sie obrócić przeciwko fłońcu ofobnie od ludzi inych:

6: y ma ftać bofso ná iednym ftołku przyoblókfy sie płáczem ábo

7: fuknią/ á czapkę Zydowfką ma mieć ná głowie.

8: A iefli sie po=

9: tknie trzy kroć/ tedy ták wiele wiárdunków tráci: á iefli czwar

10: ty raz/ tedy zoftáie winien w onéy rzeczy. A ták niech mówi

11: ten/ który Zydowi przyśięgę przepowíádác będzie.

12: Heliafzu Zydzie/ ia ciebie nápominam przez te

13: trzy litery/ y przez ten zakon/ ktory dał pan Bog

14: Moyzełzowi ná tablicy kámienney ná gorze Sy=

15: nai: iż te księgi álbo ten Rodał iefł prawdziwy

16: y fprawiedliwy/

17: ná ktory ty Zydzie przyśięgáć

18: małz temu prawdziwemu Krześciáninowi o tá=

19: kowy wyftępek/ álbo rzecz/ o którą cię przed fąd

20: przywiodł. Y niech mu ták będzie przepowíádáná przyśięgá:

21: Iżéś w tey rzeczy niewinien/ o którą cię ten Krze

22: ściánin winuie: ták cię Bog niech wfpomoże/ y

23: ten fám/ ktory niebo y ziemię/ powietrze y rofse/

24: gory/ págorki/ kwiatki y trawy fтворzył.

25: A ie=

26: slis winien/ niech cię trąd y iad zarázi/ ten ktory

- 27: zá modlitwą Helizeufzową Náámáná opuścił/ á
- 28: Gezego zaráził. Y iesliś winien/ niech cię ogien
- 29: niebieski śpali/ y káduk popádnie/ y płynienie
- 30: krwie.
- 31: Y iesli ielteś winien/ ábyś był zátácon ná
- 32: twey dufzy/ y ná twym cíele/ y ná twych rzeczach: y
- 33: niech cię to potka/ co żonę Lotowę/ ktora przemie
- 34: niona była w słup folny/ kiedy fie zápádlá Sodomá y Gomorrá.

strona: 265

Woiewodzego rzádu

Księgi trzećie o Zydziech.

- 1: Y iesliś ielt winien/ ábyś nigdy
- 2: nieprzyzedł ná łono Abráámowo/ gdzie Krze=
- 3: ściánie/ Zydowie/ y Pogánie przed stworzyćie=
- 4: lem wżytkich rzeczy zmartwychwítaná.
- 5: Y iesliś
- 6: winien/ niech cię zakon Moyzełzow zmáze/ który
- 7: ná gorze Synai Pan Bog dał Moyzełzowi/ y
- 8: ktory łam Pan Bog pálcem łwym nápił ná
- 9: tablicy kámienney: A iesliś winien/ niech cię po=
- 10: hánbi wżyftko pímo/ ktore ielt nápiłáno w pięci
- 11: księgách Moyzełzowych.
- 12: A iesli twoiá przysię=
- 13: gá nie ielt śpáwiedliwa/ áni czyfta/ áni prawdzi
- 14: wa/ áby cię Adonái zmázał mocą łwego Boztwá/
- 15: y niech cię wezmą wżyftcy źli duchowie/ y niech cię
- 16: doprowadzą ná wieczne potępienie ná wieki wie=
- 17: kow/ Amen.
- 18: Zydowie śzláchćie poddáni, nic ło=
- 19: bie w obronie królewkiéy niech

- 20: nie pokładáią.
- 21: KTóra szláchta w miásteckách y we wsiách fwych Zydy
- 22: ma/ wolno im to pułczamy/(*marg*) Zygmunt w Kráko. (-)
- 23: áby z nich fámi pożytki bráli/ y im
- 24: wedle zdánia fwégo sprawiedliwość czynili. Ale z których
- 25: Zydów żaden pożytek nas nie dochodzi/ tym Zydóm nie dopu
- 26: łczamy práwá wżywác/ przez nas y przodki náłzé nádánégo:
- 27: áni
- 28: chcemy/ áby o ich krzywdy przed nas przynałzano co było: áby
- 29: iáko z nich żadnégo pożytku nie mamy/ ták téż niech żadný o=
- 30: brony w nas nie máią położonéy.
- 31: O ZYDOWSKIM KVPIE=
- 32: CTWIE, Y HANDLV ICH.
- 33: Zydowie áni ná Cłá, áni ná inné v=
- 34: rzędy nie máią bydz przekładáni.
- 35: VStáwiamy/ áby nie zgwałcenié było chowano/ żeby Zy=
- 36: dowie nie byli/ áni mogli bydz ná Cłá przekładáni: rozumie=
- 37: iąc/ iż to rzecz niegodna y práwu Bożému przeciwna/
- 38: áby te=
- 39: go narodu ludzie czci y wrzędów miedzy Krześciány iákich v=
- 40: żywác mieli.
- 41: Miára y spóśób kupowánia Zydóm
- 42: ma bydz włożoná, á wżákze we=
- 43: dle poštánowienia, które máią z
- 44: miáły, niech sie záchowáią.
- 45: CHcemy/ áby Zydowie nie mieli wolnégo kupiectwá we
- 46: wżyśtkich rzeczách: ále ten obyczay/ który będzie poštánowion
- 47: ku szukániu żywnósci ich/ wżędzie w króleftwie náłzym niech
- 48: dżierzą y pilnie ij chowáią:
- 49: y tákże vmowy y poštánowienia/

- 50: które z niektórymi miały wziętymi królestwa naszego mają/ we
- 51: wszystkim niech trzymają.
- 52: Potwierdzenie Statutu przez Zygy=
- 53: muntą Króla na Zydy uczynio=
- 54: nego.
- 55: A iż też Polowie kárzą sie/ że przez Zydy wszystkie hande
- 56: y żywności Mieczanóm a poddanym naszym są odjęte: rokka=
- 57: zuiemy/ aby w tej mierze był zachowan Statut 1538. ((t. łącz.))
- 58: Ktemu/ aby Zyd Zup/ Ciel/ y
- 59: najmów żadnych nie trzymał/ tak iako o tym Statut uczy.
- 60: Odłożenie pakt Zydowskich,
- 61: które z mieczany mają.(*marg*) Zygmunt w Piotrk. Tamże. Zyg. Aug. w Piotrko. Tenże. Tamże. (-)
- 62: Wedle Constituciiy Piotrkowskiej postanowicemy byli

strona: 267

Woiewodzego rządu

Księgi trzecie o Zydziech.

- gotowi/ około kupiectwa Zydowskiego.(*marg*) Tamże. Zyg. Aug. w Piotrko. (-)
- 1: Ale iż pakt/ które
- 2: miały z nimi/ y oni z miały mają/ wkazać teraz nie mogli: te=
- 3: dy nie derogując nic paktam mieysckim/ y owlzem ie w mocy
- 4: zostawując/ odkładamy to do drugiego przyszłego Séymu Ko=
- 5: ronnego:
- 6: tak iżby na drugim blisko przyszłym Séymie byli mie=
- 7: śczenie y żydowie powinni kłaść pacta & conuentiones, które
- 8: mają z miały/ około kupiectwa żywności ich.
- 9: Zeby Ciel. myt. &c. Zyd nie
- 10: trzymał.
- 11: OPatruiemy też to/ y wszystkim Woiewodom Korony y
- 12: Państw naszych rokkauiemy vchwałą Séymu ninieyszego:

- 13: áby káždy w Woiewództwie fwym żadnému Żydowi/ Zup/
14: Ceł/ y naymów trzymać nie dopułczał żadnych.
15: Iáko o tym y
16: przednieyżé Státutá/ y Piotrkowfka Conſtitucia vczy/ pod
17: winą ftá grzywien totiens quotiens: o którą Inſtigator czynić
18: będzie powinien/ álbo Połowie deferować.
19: O kupiectwie Zydowskim y o zá=
20: brónieniu Ceł. Myt. Zup. kár=
21: czem, naymów Zydóm.
22: ZYdowie mimo páktá/ które z miáfty máią/ áby kupiectwá
23: miefczánóm nie odéymowali/ áni fie iemi bawili/
24: Ceł/ Myt/
25: Zup/ Soli/ Kárczem/ y żadnych naymów w koronie zá fwym
26: áni zá cudzym Tytułem żeby nie ſprávowali exnunc pod wi=
27: ną Státutu Zygmuntá Królá/ Roku 1538. wydáną:
28: o któ=
29: rą winę/ ná którymbykolwiek mieyfcu Zyd táki był trefion á
30: obwinión/ królewſcy przed Woiewodą álbo ich vrzędem/ á
31: páńſcy przed fwémi Pány Duchownémi álbo Swietckiémi/
32: álbo przed ich vrzędniki ftáwać máią/
33: y karáni bydź przez té to
34: Woiewody álbo ich vrząd/ álbo téż przez Pány przerweczoné/
35: álbo ich vrzędniki/ pod winą dwuſtu grzywien:(*marg*) Támże. Zyg. Aug. w Piotrko. (-)
36: którém poło=
37: wicá ſtronie inſtiguiający/ á połowicá vrzędowi bydź ma/ nie
38: oglądáiąc fie ná ſwiadki zydowlkie/ áni ná liſty żadné.

strona: 268

- 1: Zeby Krzeſćíanin Zydowi nie ſłużył.
2: A iż téż w tym fie ſilny nierząd dzieie/ że w Koronie náłżém
3: niektórzy Krzeſćíanie Zydóm ſłużą: vftáwiamy/ y rofkázuie=

- 4: my/ żeby pod winą łtá grzywien ná żydá/ żeby nie śmiał Zyd
- 5: Krześciániná vtriusque fexus záłługi łobie przyimowác.
- 6: A
- 7: Krześciánin áby téz zá Zydowi nie łłuzył/ pod więźzieniem.
- 8: A iżby łie to działo we włzyłtkich ták náłzych/ iáko téz w Du=
- 9: chownych y Páńłkich mieściéch y miáłteczkách: rołkázuiemy/
- 10: żeby tego Stárołtowie y Burmiłtrzewie mieyłc onych doy=
- 11: źrzeli/ y Státut ten exequowáli.
- 12: A włzákke to rozumieć łie
- 13: ma o czeládzi domowéy vtriusque łexus, którąby łobie w do=
- 14: miéch łwych chowác mieli: Secus rozumiano bydź ma o fur=
- 15: mániéch/ wołowcách/ których w drógách ná czás potrzebo=
- 16: wác y náymowác mułzą.
- 17: TRZECI VRZĄD
- 18: WOIEWODZY.
- 19: Rząd w Woiewodztwie łwym powiátowy
- 20: záwodzić:
- 21: Do czego té tytuły z ich włáłnémi Státuty tu należą:
- 22: bo Woiewodá iest principálem porządków.(*marg*) Tenże. Támże. (–)
- 23: SEYMIKI POWIATOWE.
- 24: Rády Duchowné, y Swietckie iáko
- 25: łą Woiewodowie, áby ná łéymi=
- 26: kách Powiátowych bywáli.
- 27: W Rząd á łtárádawny zwyczaj Séymiki powiátowé w=
- 28: práwić chcąc. Połtánawiamy y opátruiemy to/
- 29: żeby Rády
- 30: náłzé Duchowné y Swietckie ná Séymikach bywály/ á łpól=
- 31: nie z Szłáchtą Artykuły łpifowály/ y potym ie ná głównieyłzé
- 32: Séymy do Nowégo miáłtá/ y do Kołá/(*marg*) w Conłti. Piotrkow. Lift. Státut. (–)
- 33: y do Wárlzáwy/ iáko

strona: 269

Woiewodzego rządu
Księgi trzećie o Vítawách.

- 1: gdzie w której części korony nálezý ftarádawny zwyczaj iest/
- 2: znošili:(*marg*) Zygmunt w Piotrk. List. (-)
- 3: y tám zaś znowu/ gdzie iuż więtzé koło wšyřtkich bę=
- 4: dzie/ té to Artykuły korigowali/ y między sobą zgadzali. Aby
- 5: potym wšyřtkich rzeczy ná Séymiech Koronnych/ włácnienie
- 6: y předřza odpráwá bydź mogła.
- 7: DIGNITARZE.
- 8: Y to do rządu dobrého należy, ze
- 9: Sędziowie y inni Dignitarze,
- 10: przed Woiewodami fwémi przy=
- 11: sięgę czynią ná fwóy vrząd.
- 12: Sędziowie Ziemiſcy y Grodzcy/ Podfędkowie/ Piárze/
- 13: niech będą przyšięgli:
- 14: y ná piérwřzych Rocéh ziemřkich niech
- 15: przyšięgę vczynią/ pod winą řtrácenie vržędu: to iest/ ziemřcy
- 16: Sędziowie przed Woiewodami fwémi álbo Kářztelanem o=
- 17: néy ziemie: á Grodzcy przed Stárořtą albo Podřtárořćim o=
- 18: négo mieyřcá.
- 19: A řkazánié ich ielli kiedy będzie řkázoné/ nic ich
- 20: pocřciwořći y dobrý řławie nie będzie řzkodřilo.
- 21: RZĄD PO WOIEWODZ=
- 22: TWIECH.
- 23: Powinowáctwo Woiewodze oko=
- 24: ło vřtaw rzeczam: y exekucia ie=
- 25: go dořtáteczna.
- 26: CHćac/ áby tym lepiéy y rychléy powinowáctwu řwému
- 27: Woiewodowie Korony nálezý/ około vřtaw y ceny rzeczam

- 28: czynili dofyć/ zebrałszy z wielu przednieyfzych Státutów/ te=
29: różniefzą Conftitucią ná wieczné czáfy poftánawiamy:
30: áby
31: wŷyfcy Woiewodowie Woiewództwá fwégo/ wftáwy y ceny
32: rzeczam czynili/ przynamniéy dwa kroć do roku/ wedle Confti=
33: tuciiéy Niefzowfkiéy:(*marg*) Conftituc. Piotrkow. Státut. Lift (-)
34: wezwawŷy do ŷiebie Stároft mieyfć o=

strona: 270

- nych/ ná których wftáwy y ceny czynić będą/ ábo ich Podftáro=
1: ŷciów/ ktemu téz y Dignitarzów y Vrzędników ziemŷkich/ któ=
2: rych ná ten czás fnádnie doftác będą móc.
3: A máią té to v=
4: ftáwy y ceny czynić wŷyfzkich lukien/ y innych rzeczy ziemŷkich/
5: kromia zboża/ którekolwiék ná targ przez kmiotki y inné poddá=
6: né bywáią wożoné/ y w Koronie nálféy náydowané/
7: á nietyl=
8: ko wftáwy rzeczam máią vczynić ále téz y miáry wymierzyć/
9: poftánowić y opówiedzieć/ wedle ftarádawnégo zwyczáiu/ y
10: vchwały niniefzého Séymu. Ktemu téz máią vczynić wftá=
11: wy y cenę kupiam y rzeczam wŷyfzkim przedáynym/
12: które z cu=
13: dzych ftron bywáią przywożoné. Dowiedziawŷy ŷie praw=
14: dźiwémi ŷwiádectwy y dowody/ iákie lą ceny y przedawania
15: tych rzeczy w cudzych ziemiách/ wezwawŷy téz ku temu do ŷie=
16: bie Rádziec/
17: Láwników/ y ftárfzych rzemióŷł miałt onych/ w
18: których té wftáwy czynić będą/ áby tym lepiéy obyczay/ formę y
19: cenę rzemieŷlników rzeczy/ które máią bydź czynioné/ poftáno=
20: wić mogli/
21: y tym pilniéy przeŷtrzegác/ áby w tym nikt ofzukan

- 22: nie był. A ieliby téz kto inżym iákim niezwyčajnym/ álbo
- 23: olobnym obyczáiem/ y formá rzeczy rzemiełnicze mieć chćiał/ té
- 24: ták zápłáci/ iáko sie z rzemiełnikiem będzie mógl zgodzić y łtár=
- 25: gowác.
- 26: A tá vřtáwá przez Woiewody álbo ich Podwoie=
- 27: wodze ma bydź czynioná przy Rádzie ná Ratufzu przednieyřzé=
- 28: go miáltá w Woiewództwách ich: która publikowána y ob=
- 29: wołána bydź ma przez Woźného
- 30: w miáltach y w miálteczkách
- 31: nářych/ y wřyřtkich poddánych nářych/ ták Duchownych iáko
- 32: y řwietckich/ Woiewództwá ich: y máią bydź dáne řpifánia
- 33: vřtaw y ceny téy/ wřyřtkim křóřyby iedno chćieli z miáltá oné=
- 34: go głównieyřzého.
- 35: Wedle którego/ we wřyřtkich miełćiech y
- 36: miálteczkach wřyřtko przedawano y czyniono przez rzemieł=
- 37: niki bydź ma.
- 38: A ktoby więc vřtáwy té przez Woiewody nářé pořtánowio=
- 39: né přeřtěpowác chćiał/ álbo ich nie trzymał:
- 40: Tedy táki káždy
- 41: peremptorié pozwan bydź ma przez Woźného álbo Podwoy=
- 42: řkiego řługę práwného Wóytowřkiego/ przed Burmiřtrzá miá=
- 43: łtá álbo miálteczká oného/
- 44: w křóřymby ten człowiek był vřtá=
- 45: wam Woiewodzym álbo ich Podwoiewodzych nie dofyc czy=
- 46: niący/ álbo oné přeřtěpuiący. Křóřy Burmiřtrz bez wřzelá=
- 47: kich odwłók/ přeřtěpniká oného/ winá cztérnařciá grzywien
- 48: kárác ma.
- 49: Křóřey winy połowicá Woiewodźie/ á połowicá
- 50: řtronie inřttiguiący przyřć ma. A temu zás křóřyby prał á

Woiewodzego rządu

Księgi trzećie o Vítawách.

- 1: nie byłyby nań świadectwá doftáteczné/ przysięgá cieiefna fka=
- 2: zána bydź ma.
- 3: A Burmiłtrzowie miałt y miáfteczek náfzych/
- 4: którzyby w Vrzędzie á w powinowácvie fwym około vczy=
- 5: nienia fprawiedliwości niedbáli byli:(*marg*) Conf. Wér. Lift Stá. (-)
- 6: tedy przez Woiewody
- 7: álbo ich Podwoiewodze/ záwitym rokiem/ ná rátuřz przedniey=
- 8: fzego miáftá pozwáni bydź máią/ y winá ftá grzywien pienię=
- 9: dzy liczby polfkiéy karáni/ tyle kroć/ ileby niedbáli w vrzędzie
- 10: fwym náležieni byli/
- 11: któréry winy dwie części fkárbowi náfzému/ á trzećia Woiewodzie bydź ma. Zořtáwuiać iednák áp=
- 12: pelláciá do nas z miałt y miáfteczek náfzych/ ftronie/ któraby fie
- 13: vkrzywdzoná bydź rozumiała.
- 14: A iefliżeby ápellácia nie by=
- 15: łá vczynioná/ ma bydź z takim káždym Burmiłtrzem odeřlano/
- 16: dla exequuciiéy/ do Stárořty naleźnégo: który exequuciá De=
- 17: kretu przerzeczonégo/
- 18: pod winá ftá grzywien tákowychże pie=
- 19: niędzy iáko wysřzéy/ vczynić będzie powinien. A iefliżeby téz
- 20: Burmiłtrz był Duchownégo álbo řwietckiégo którého poddá=
- 21: négo náfzego/
- 22: tedy przed iego páná álbo vrzędniká ma bydź po=
- 23: zywan/ y winnym będąc/ma bydź w czwórnaście grzywien
- 24: przekazan/ tylekroć ileby nie dořyc czynił vrzędowi fwému.
- 25: Któréry winy/ tedy pánu iego połowicá/ á połowicá ftronie in=
- 26: řtiguiácéy iść ma.
- 27: Gdzieby tez więc Woiewodá mieřcá kto=

- 28: régo ná fkárgę czyię fprawiedliwości w miefciech y miáftecz=
29: kách náfzych z Burmiftrzá vczynić nie chćiał/ á byłby z vrzędu
30: pozwány/ y w kauzieby vpadł/ fto grzywien tymże fpofobem
31: przepádnie.
32: A Pánowie téz záś/ ták Duchowni iáko y świet=
33: cy/ w tákiéyze fprawie/ fprawiedliwość czynić omiefzkawáią=
34: cy/ o nieuczynienié fprawiedliwości do ziemftwá pozwáni pe=
35: remptorié,
36: winá cztérnafcia grzywien pieniędzy karáni bydź
37: máią/ y káždy z nich zofobná/ falua appellatione vel motione ad
38: nos, któręy winy połowicá fądowi/ á połowicá ftronie powo=
39: dowéy bydź ma.
40: A co fie tycze Rułkiégo y Mázoweckiégo Woiewódtw/ iż
41: fą Woiewodztwá niemále: tedy chcemy/ áby Woiewodá tym=
42: że porządkiem w káždęy ziemi Woiewódtwá fwégo/ wzyftko
43: to/ co iefł wyszćey omieniono/ czynił y czynić był powinien.
44: Około vftaw Woiewodzych. ((w. 37-38 t. łać.))
45: Vftáwiamy/ iż vkrzyw=
strona: 272

dzony od rzemiefłników/ kórzby nád vftawę Pánów Woie=

- 1: wód/ drożęy rzeczy fwé przedawáli/
2: tákiégo rzemiefłniká napiér=
3: wéy deferowác ma do vrzędu Woiewodzégo/ przy którym v=
4: krzywdzonym vrząd Woiewodzin/ ma poftać do vrzędu miey=
5: fćkiégo po dálfzą exekucią/ wedle Conftituciiéy.
6: á gđzieby
7: vrzędu Woiewodzégo nie było/ tedy nie czekáiąc nań/ vrząd
8: mieyfćki gdy tákowy vkrzywdzony fkárzyć będzie/ nád tranf=
9: grefsorem exekucią czynić powinien. O czym gdyby do nas
10: áppellacia vroflá/ nie omiefzkánié rozfádek náfz vczynimy.

- 11: O vřtávách Woiewódzkich.
- 12: ABy z porządku Woiewodziného y Stárościného/ vřząd
- 13: Srárościn czynił exekucią w mieřćiech/ á o nie czynienié dořć
- 14: vřtávóm Woiewodzym y Stárościnym/ áby wedle Conřti=
- 15: tuciiéy
- 16: káždemu řzláchćicowi czynić právem było wolno przed
- 17: Burmiřtrzem. A gdzieby Burmiřtrz řpráviedliwořći nie v=
- 18: vczynił/ tedy o to ma mieć forum przed Woiewodą y Stárořtą/
- 19: álbo ich vřředy in abřentia illorum.
- 20: W czym/ té obádwa v=
- 21: rředy/ řadnéy zwłoki nie máią czynić: ále quotienřcunque táka
- 22: řprává przypádnie/ onę niemieřzkánié odřráwić řpólnie ná ra=
- 23: tuřzu máią. W czym ieliby byłá conformis vřiuřque officij
- 24: řententia, ma tranřire in rem iudicatam.
- 25: A gdzieby téř więć iá=
- 26: ka wąřpliwořć vřořlá/ álbo róřnořć międy témi vřředy de
- 27: řententia ferenda byłá/ máią per literas informáciiey od nas pro
- 28: řić. Który liřt/ vřząd Stárościn řumptibus mieyřćkiemi nam
- 29: bęđzie powinien niemieřzkánié odeřłáć.
- 30: A ieliby więć w tym
- 31: iákie zánieđbánié było/ ((do w. 28 t. řáć.))
- 32: řententia Woiewo=
- 33: dza ((t. řáć.))
- 34: MONOPOLIA, Y PROPOLIA.
- 35: Przećiw zákupowánui towárów.
- 36: Vřkaržáli řie poddáni nářzy obćiąřeni byđř tym: Iř nie=
- 37: křóre ořoby wořki y řól řámi zákupowáli/ inym kupiectwá prze=
- 38: kázuiąć.(*marg*) Conřtituc. w Wářiřzá. Liřt. Státu. (–)Conřtituc. Piotřkow. Liřt Státu.
- 39: Przeto my znáiąć rřecz byđř řřkodliwá/ vřtáviamy:

Woiewodzego rządu

Księgi trzećie o Vítawách.

- 1: áby wżyftki towáry którékólowiek łą w Koronie y do Korony
- 2: przychodzą/ wolné były wiecznémi czáfy wżem poddánym ko=
- 3: ronnym/ ktoby iedno iemi hándlowác chćiał.
- 4: A iefliby kto
- 5: lífty iákiemi z Káncelláriiéy łobie dánémi/ przekazowác to
- 6: chćiał y śmiał/ áby karan był poena peculatus, y líftóm tákowym/
- 7: którém teraz y ná potomné czáfy wniwecz obrácamy/ nulla
- 8: praeftetur obedia v káždégo vrzędú.
- 9: Item, pátrz nižéy w Księgách 6. Titulo Poborcá.
- 10: APTEKI, KORZENIA.
- 11: Aptéki Doktorowie lékárscy káždé=
- 12: go roku oględowác máią.(*marg*) Zygmunt wPiotrko. Líft Zygmunt w Kráko. (-)
- 13: IZ wiele z Aptékárzów nie máiąc rzeczy potrzebnych ku lé=
- 14: karftwóm iednę rzecz zá drugą zwykli kłáść/ álbo z ftárych y z=
- 15: wietrzálych rzeczy lékárstwá czynić: zkąd wiele ludži w niebe=
- 16: ípieczność żywotá łwégo przychodzi.
- 17: Dla tego vftáwiamy/
- 18: y łkázuiemy: áby nápotym Doktorowie lékárscy w miełciéch
- 19: w których miełzkáią/ Aptéki káždégo roku z pilnością przegłá=
- 20: dáli: á Aptekárze będą im powinni wżyftko pokázác pod łtrá=
- 21: ceniém Aptéki.
- 22: Którzy Doktorowie tákové Aptékárze niepołufzné y nie máiącé rzeczy potrzebnych y
- tákże świežych/ będą
- 23: powinni nam y Rádžie mieyłckiéy olkáržyc y opowiedžiec pod łáłką náłżá.
- 24: Korzenié po czemu płáconé bydz
- 25: ma, y iáko droga kwartá winá,
- 26: máłmáziéy, mułzkátele ma bydz.
- 27: OBadzáiąc my wiele kupców tutecznych y połtronnych/

- 28: którzy w swych kramiéch wstawy swoie około płacenia korzenia
- 29: y rzeczy wżyftkich z inąd przywieżionych ná káždy czas podno=
30: fza/
31: ku wielkiéy wżyftkich poddanych náłznych obciążliwości: á
32: krolestwo náłzé wedle woléy swéy wyciągáią/ w którym wży=
33: wanié korzenia y rzeczy przerzeczonych pólpolitfzé niż gdzie in=
34: dzie zwykło bydz.
35: Chcąc tedy płacenia tych rzeczy ku pewnému

strona: 274

- 1: pomiárkowaniu przywiéść/y ku pólpolitému rzeczypólpolitéy
2: pożytku pomierzyć/ y wietfzéy części niż mnieyfzéy chcąc rádźić/
3: wstawilifmy/ y fskazáli
4: ná Séymie Wálnym Piotrkowfkim bli=
5: fko przefzłym zá rádą náłznych Rad tám známi będących: áby iá=
6: ko korzenie/ ták téz winá fzynkowné od Wielkiéynocy blifko przy
7: fzléy tym fpořobem nadrożéy były przedawáné y kupowáné.
8: Funt pieprzu/ zá ořm grofzy.
9: Funt fzafranu zá kopę.
10: Funt imbiéru/ zá ořm grofzy.
11: Funt gwoźdźików/ zá pułkopy.
12: Funt cynámonu/ zá pułkopy.
13: Funt kwiatu muřzkatowégo/ zá pułkopy.
14: Kámień cukru/ zá pułtrzećią złotégo.
15: Kámień oliwy/ zá czterdzieřci grofzy.
16: Kámień migdałów Weneckich/ zá trzy wierdunki.
17: Kámień migdałów/ które z Gdańfká przychodzą/ zá pułkopy.
18: Kámień wielkich rózynków/ zá piętnařcie grofzy.
19: Kámień máłych rózynków/ zá pułkopy.
20: Kámień ryżu/ zá ořmnařcie grofzy.
21: Funt kminu/ zá grofz.

- 22: Winá Seremłkiégo kwartá/ zá pułtorá grofzá.
- 23: Winá ziemłkiégo Węgierłkiégo iedná kwartá/ nadrožéy zá
- 24: grofz niech będzie płáconá.
- 25: Máłmáziiéy Gréckiéy kwartá/ zá dwa grofzá.
- 26: Máłmáziiéy Włofłkiéy y Mułzkátele kwartá nie ma bydź
- 27: płáconá drožéy trzech grofzy.
- 28: A który korzenia y rzeczy przereczonych zá taką cené wítawio
- 29: ną nie móglby przedác/ niechay do króleřtwá wozić ich żadnym
- 30: obyczáiem nie śmié/ áni ich wywozić pod řtrácceniém tychże rze
- 31: czy/ które nád zákazánié náłzé przywiezie/ álbo przedáwác bę=
- 32: dzie.
- 33: Wítawiamy téz y řkázuiemy: áby złoto y řrébro w ni=
- 34: cíech pod řtrácceniém/ y do řkárbu náłžégo rzeczy obrócceniém ná
- 35: potym do króleřtwá náłžégo nie było wożono y przedawano.
- 36: A iżby takowa wítawá náłzá wzięłá řwóy řkutek: wam wřzy=
- 37: řtkim y káždému zořobná przereczonym którégokolwiek řtanu
- 38: y obelřcia będącym/ řrodze rořkázuiemy:
- 39: áby od Wielkiéynocy
- 40: przyřžléy żaden nie śmiáł drožéy nád to/ iáko ieřt opiřano/ wi=
- 41: ná Seremłkiégo/ y ziemłkiégo Węgierłkiégo/ y méłmáziiéy/ y
- 42: korzenia/ y innych rzeczy przereczonych/ gđziékolwiek w króle=
- 43: řtwie náłżym przedáwác/
- 44: y przereczonégo řrébrá y złotá w ni=

strona: 275

Woiewodzého řřádu

Křięgi trzećie o Wítáwách.

- 1: cíach wiéccy do kroleřtwá náłžégo wozić/ pod řtrácceniém tych=
- 2: że rzeczy.
- 3: Dla tego wam/ á zwłáćzá Stárořtóm mieyřc/ y
- 4: ich Podřtárořćióm/ y miářt y miářtecek Burmiřtróm y Ráy=

- 5: cóm rofkázuiemy: ábyście tę vftáwę nálżę w mieściéch/ y w
- 6: miáfteczkách v kościołów Fáfkich w święté dni/
- 7: przez iáwné
- 8: obwołanie dla wzyftkich/ którym przynależy wiadomośc/ ka=
- 9: záli opowiedzieć. A wy Woiewodowie y Káftelani w ftrze
- 10: żeniu y w dowiádowniu fie/ áby żaden téy vftáwy nálżey nie
- 11: przeftepował/
- 12: pracą y pilnośc wzyftkę wefpólek z Celniki/ któ=
- 13: ré wam ku téy pracy ftrzeżeniu przydáiemy/ czyńcie: y których=
- 14: kolwiek znajdziecie y dóydziecie w náfzaniu y przedawaniu
- 15: tych rzeczy przerzeczonych bydź wyftępné przeciw temu zábro=
- 16: nieniu náfzému:
- 17: tedy ich té kupié do fkárbu náfżego bierzcie/ y
- 18: nam wiernie y cále záchowaycie/ pod winámi ná Stárofty y
- 19: Vrzędniki niedbále vftáwionémi: y pod łáfką náfzą ináczey nie
- 20: czyńcie.(*marg*) Ian Olbr. w Piotrko. 1496. Lift 103. (-)
- 21: SZACVNK ZŁOTEGO
- 22: CZERWONEGO.
- 23: ZŁoty Czérwony zá trzydzieści grofzy fzácowan bydź ma.
- 24: To znajdziefz Titulo Podfkárbi: bo temu tém fłufzniefza iest
- 25: rzecz bydź.
- 26: Potym zá trzydzieści y zá dwa grofzá ieft ofzácowan. Tam
- 27: że znajdziefz Titulo Podfkárbi.
- 28: MIESZANIE Y KVPCY.
- 29: Iefli co kupcy álbo miefzanie dá=
- 30: dzą ná bórg bez zapifu, iáko ma
- 31: fwego dochodzić, albo obwinio
- 32: ny, iáko fie ma brónić.(*marg*) Alexánder w Rádom. Lift
- 1: Káżimierz w Willicy Lift. (-)
- 33: KONiec chcąc vczyńić práwowaniu/ yftáwiamy: iż iefli

- 34: który mieścánin/ álbo który wierzy komu/ pożyczý fukná/ álbo
35: innych rzeczy/ álbo kupi którému obywatelowi przez zapifu ál=
36: bo cyrographu/ którýmby sie dług znaczyć mógł/
37: tedy ón mie=

strona: 276

łczánin chcąc z dłużnikiem czynić świadki dowiedzie/ iż tę v=

1: mowę między sobą mieli: czego iefli dowiedzie/ prawnie zy=

2: łcze fwoié rzeczy.

3: Ale iefli ten którému winę dáie/ będzie przzał

4: oného długu: tám obwyniony vczyniwłzy włafną przysięgę

5: będzie wolen prawného poštěpku/ od tego który go pozywał.

6: Ktorzy pożyczaią pieniędzy bez

7: zapifu, on którému pożyczono,

8: przysięga włzyftkiého zbędzie.

9: GDy kto komu pieniędzy pożyczý/ á zapifu nie będzie miał/

10: á pozowie o to łwého winowáycę/

11: tedy pozwány przysięgę v=

12: czyniwłzy od długu będzie wolen wypulczon.

13: Kupcy długów w reyełtrzech nápi=

14: łanych od łzláchty przed trze=

15: mi łaty niech sie vpominaią.

16: STátut o Reyełtrzech kupieckich/ iż przysięgą łwą z łwiá=

17: dki máią ie vtwiérdzić/ w mocy zołtáwiwłzy/ to ktemu przy=

18: dáiemy: Iż kupcy łami długów w reyełtrzech łwych nápiá=

19: nych od łzláchty/ niż trzy łatá wynidą/ máią sie vpominác.

20: A

21: bowiem gdy trzy łatá wynidą/ dług łakowy nie będzie mógł

22: bydz wyciągány od łzláchćicá/ wedle poštánowienia Státutu

23: tego/ który mu zábroni przedzierzanié dawności trzech lat: ále

24: prawem połpolitym dłużniká w ładzie/ do którého należy/ ma

- 25: pátrzać.
- 26: A to tylko ma fie rozumieć/ gdzie kupcowi z fzlách=
- 27: íciem będzie rzecz. Abowiem kupcy między fobą niech zácho=
- 28: wáią ftary zwyczaj w płáczeniu y w wyciągániu fwych dlugów.(*marg*) Zwyczajy ziemie Krákowfk. (-)
- 29: Kupcy y rzemieślnicy potrzebne
- 30: rzeczy niech przywozą y czynią.
- 31: KVpcy/ rzemieślnicy/ y inni tákowi niech kupczą rzeczami
- 32: potrzebne ku potrzebam ludzkim.(*marg*) Zygmunt w Kráko. Zygmunt w Kráko. (-)

strona: 277

Woiewodzego rządu
Księgi trzećie o Kupcách.

- 1: O kupcách cudzoziemfkich.
- 2: CO fie tycze Włochów/ Szotów/ y innych cudzoziemców/
- 3: prze które miáltá náfze wielką fzkodę y znińczenie biorą:
- 4: tákowé=
- 5: mu káżdemu/ któryby ośiádłości á práwá mieyfkiego nie miał/
- 6: rofkázuiemy: áby im były miáltá y hándle zápowiedziáné iuz
- 7: exnunc.
- 8: O tychze kupcách.(*marg*) Zyg. Aug. w Piotrko. Tenze. Támze. Zygmunt w Piotrk. (-)
- 9: O Włochách/ Szotách/ y innych cudzoziemfkich kupcách/
- 10: którzy nietylko miáltá y kupce Koronné pokázili/ ále y Koronie
- 11: nie pomogli: przeto Státut Piotrkowfki w Exekucią przy=
- 12: wieźć chcąc/ náyduiemy:
- 13: áby káždy Stároftá z wrzędem miey=
- 14: fckim Státutu Piotrkowfkiego/ ták iáko ieft nápiřan/exequ=
- 15: cią czynił. A którzyby iuz kupcy ośiádłość y práwo mieyfkie
- 16: mieli/
- 17: tedy áby fie ták záchowáli/ iáko fie náfzy záchowuią: to
- 18: ieft/ áby nam y miáltóm przysięgáli/ onera ciuilia nieřli/ y po=

- 19: łuźeństwo wśelákie wrzędowi mieyśćkiému czynili/ nie bró=
20: niąc sie żadnemi lifty wolnemi:
21: y dóbr nábytych z Korony nie
22: wywoźili sub confiscationa bonorum. Czego Stároftwie
23: y Celnicy doględác máią.
24: PRZEKVPNIOWIE.
25: Przekupniowie y rzemieślnicy szlá=
26: checcy targowé niech dáią.
27: KTórzykolwiek ná przekup co kupią w mieśćiech y w miá=
28: łteczkách/ ci targowé zwyklé y łuźné płáćić będą powinni: á
29: od rzeczy rzemieślnicznych/ które poddáni szlácheccy wiozą do
30: miaft y miáłteczek/
31: iáko od kól/ mišek/ konwi/ y od innych niech
32: będzie miernie targowé brano wedle ftárégo zwyczáiu.
33: O Przekupniách winá Węgierfkiégo, Moráwfkégo, Mál=
34: máziiéy: czytay 1581. Sta. 8.
35: DOSTATEK TOWARV.
36: Doftátku y okwitości wśelákich
37: rzeczy w powiećiech po Woie=
38: wódtwách áby doftawáło, Wo=
39: wodowie [!]
40: máią opátrzyć.
41: IZ Kupcy/ Rzemieślnicy/ y inni/ którzy rzeczámí ku vzywá=
42: niu ludzkiému potrzebnemi kupczą/
43: té rzeczy wedle woléy
44: śwéy/ y iáko baczą potrzebę ludzką/ á zwłáczá pod wypráwą
45: woienną/ niepoboźnie szácowác y przedáwác zwykli/ z vćifkiem
46: wielkim szláchty/ y wśyftkiégo ludu:
47: przeto chcemy/ áby Wo=
48: iewodowie śwé wrzędy w vftáwianiu rzeczy przedáynych pil=

- 49: nie wedle łtárégo Státutu łpráwowáli: którym Woiewo=
50: dóm Stároftowie mieyfł w łpráwowániu łwégo wrzędu
51: niech nie przekazáią/ ále ráczéy onym wízyłtką pomocą łwą
52: niech pomagáią.
53: A Woiewodowie tá cénę rzeczóm niech
54: wkładáią: áby nie drożéy były przedawáne po wyłłaniu Wići:
55: iedno iáko przedtym przez kupce y rzemiełłniki przedawáne
56: bydź zwykły.(*marg*) Zygmunt Łift (-)
57: Dla téyże okwitości kupcóm y rzemiełłnikóm, áby doda=
58: wáli włtáwicznie potrzeb, znaydźiefł ((do w. 20 t. łác.))
59: Dla téyże okwitości zákázuią wywożíc łtátków y naczynia z
60: páńłtwá. Titulo, támże.
61: LISZKI.(*marg*) Zyg. Aug. (-)
62: Łifzek młodych áby nie zbieráno/ á v kogo ie znaydą/ áby
63: dzieięć grzywien przepadł/ á Łifzki rozpuścił.
64: WAGA.
65: Wagá y miárá Krákwłka z Płocką,
66: niech będzie iednáka: á włzákze
67: Łwowlka z Lubelłką niech w łwéy
68: mierze zołtána.

strona: 279

Woiewodzého rzádu Księgi
trzećie o Wadze y Mierze.

- 1: ABy w Królestwie iednákość byłá chowaná wagi y miá=
2: ry/ włtáviamy: áby wážnołc wagi y tákże łokiec Krákwłki
3: z Poznánłkim na wieki były iednákié:
4: ále wagá y łokieć Lwo=
5: włki z Lubelłkim z łłufznéy przyczyny chcemy/ áby zołtály w
6: łwym łtanie.
7: Miárá Płotcka z Poznánłką ielł

- 8: porównána.
- 9: IZ Połłowie źiemie Płotckiéy prośili/ áby funt y wagá
- 10: Płotcka z Poznánfką byłą porównána:
- 11: tedy Woiewodá/ Stá
- 12: roftá/ Káłztelan/ y inni vrzędnicy źiemie Płotckiéy wezwawłszy
- 13: do siebie miefczan y kupców miáftá náłzého Płotckiého/ oné z
- 14: rołkazánia náłzého porównáią/ y iednoftáynie poftánowią/ iá=
- 15: ko im naylepiéy y napóżyteczniéy zdác fie będzie.
- 16: Vftáwá ná wagi i ná miáry.
- 17: OPátruiąc téz to/ iż zá różnościá wagi y miar wřzelákich
- 18: w Koronie/ że w káżdym Woiewódstwie inákřzé y różné były/
- 19: nierządu fie záwadzáło: że Woiewodowie niemogli tego v=
- 20: ważyć/
- 21: áby vftáwy wřzelákich rzeczy ták były poftánowioné/
- 22: żeby ták fzláchtá/ iáko y kupcy/ y rzemiełnicy nie byli vciśnieni:
- 23: dla czego ná tym Séymie rołkazáliłmy iuż po wřzyftkiéy koro=
- 24: nie poftánowić iednoftáyną wagę poczawłszy od łótá y łkoycá.
- 25: Iż trzydzieści y dwa łóty/ á czterdzieści y ósm łkoycy/ máią
- 26: mieć ieden funt: á trzydzieści dwa funtów/ máią ważyć ká=
- 27: mień ieden: á pięć kámięni tákowych/ máią ważyć ieden cętnar.(*marg*) Zygmunt w Kráko.
Lift. Támże. (–)
- 28: A co fie tycze łokciów ná mierzenie wřzelákich towarów/ tedy
- 29: ma byđz po wřzyftkiéy Koronie łokiec ieden Koronny/ wedle
- 30: Krákowskiéy teráznieyłzey miáry.
- 31: Korzec/ tenby téz łłufznie po wřzyftkiéy Koronie iednáki byđz
- 32: miał.
- 33: A wřzákże ná ten czás to poftánawiamy/ áby tylko ká=
- 34: źdym Woiewódstwie/ á w Ruśi/ y w Mázowřzu w káždéy
- 35: źiemii iednáki był/ iáki ieřt w głównieyłzym mieřcie oného Wo=
- 36: iewódstwá álbo źiemie Rułkiého y Mázowieckiého Woie=

37: wództw. (*marg*) Conſtituc. Piotrkow. Liſt. Státut (-)

38: A wſzákże ſpy y dáni iákimkolwiek przezwiſkiem miánowá=

39: ne/ wſzyfcy poddáni nam y pánóm ſwym/ y komu powinni/

strona: 280

1: wedla ſtárádawnéy miáry y powinowáctwá oddawác będą.

2: A ná Séymikach powiátowych przed Séymém bliſko przy=

3: ſzłym Koronnym ma ſie Rycérztwo rozmówić/ ieſliżeby iedná=

4: ki po wſzéy Koronie korzec/ y iákowyby bydź miał.

5: Kwartá picia wſzelákiego/ iáko teráznieyſza Krákowſka po

6: wſzyſtkiéy Koronie bydź ma: á cztery kwarty tákie máią czynić/

7: gárniec. Gárcy záś tákich w Báréle dwádźieſciá y cztery.

8: Beczká piwá ma bydź wſzędzie táka/ która będzie miałá w

9: ſobie gárcy piwá/ wyſzley omienionych ſiedmdźieſiát y dwá.

10: A té wſzyſtkie miáry y wagi wyſzley opifáne będą wymiar=

11: né y céchowáne y oddáne Woiewodóm.

12: A Woiewodowie

13: ſkoro po tym Séymie máią wczynić Conuokáciá Dignitarzów

14: y wrzędów Stároſcich/ y Rády onégo Woiewództwá glów=

15: nieyſzego miáſtá/ których będą móc doſtác.

16: A támże wſtáwę

17: káždy Woiewodá ma opowiedzieć/ y té miáry y wagi ná zam=

18: ku Stároſtóm/ y do káždégo miáſtá y miáſteczká ſpráwiedli=

19: wie/ pod ſwą céchą wymierzyć y oddác:

20: które w káždym mie=

21: ſcie y miáſteczku ná ratuſzu máią bydź chowáne. A tám przez

22: Burmiſtrzá káždému/ ktoby tego potrzebował/ pod ich cechą

23: wymierzoné bydź máią ſpráwiedliwie/ nie wyciągáiąc nic od

24: żadnégo zá to.

25: A potym Woiewodowie té miáry y wagi któ=

26: ré tu z Séymu wezmá ná zamki glówné/ Stároſtóm oddác

- 27: máią. A tákowych miar y wag/ áby wżędy pod winámi w
- 28: Státuciéch opifánémi vzywano.(*marg*) Conftituc. Piotrkow. Lift Státut. (-)
- 29: A iżby fie temu wżyftkiému Exequucia działá/ tedy iuz te=
- 30: raz czás náznáczamy/ że fie począc ma po wżyftkiéy koronie od
- 31: blińko przyfzlęgo świętá świętego Michálá.
- 32: SVKNA ZIEMSKIE.
- 33: IZ fie téz y w tym wielki nierząd y ořzukáwanié dzieie: tedy
- 34: vchwalamy/ y teráznieyfzú Conftitucią pořtánawiamy/ áby fu
- 35: kná wżélákie źiemfkie ináczéy robioné nie były/ ieno ná řzerz/ dwa
- 36: łokciá koronné bez kráyki: á wzdłuż łokci trzydzieřci.
- 37: A kto=
- 38: by fie tego ważyć chćiał/ wężłzé álbo króřfzé robić/ álbo przeda=
- 39: wác/ temu máią byđz bráné oné řukná przez Woiewody álbo
- 40: Podwoiewodze ich/ których połowicá do řkárbu nářzego/ á
- 41: połowicá Woiewodźie ma przypadác.
- 42: A temu Exequucia
- 43: ma byđz od świętego Michálá blińko przyfzlęgo.

strona: 281

Woiewodzego rządu Křięgi
trzećie o řuknách y korcách.

- 1: Sukná wężłzé álbo króřfzé, kto prze
- 2: dáie, niech ie tráci: z których
- 3: trzećia część Woiewodzie, á
- 4: dwie do řkárbu Króřewfkiego,
- 5: byđz máią.
- 6: IZby mogłá przydác fie zdrádá w tkánii řukien/ które w
- 7: króřeřtwie zwykły byđz przedawáné/ nietylko w vmnieyfźeniu
- 8: dobroći/ ále téz w dłuřořci y řzerokořci miáry álbo łokciá/ dla
- 9: tego vřtáviamy:
- 10: Iż ieřliby kto álbo wężłzé řukno álbo krotfzé

- 11: nád zwyczaj śmiał przedawać/ tákowy niech będzie karan
- 12: winą fałzu: á przedsię niech wżyftko ono fukno zarázem trá=
- 13: ci: którego trzečia część Woiewodzie/ á nam drugie dwie czę=
- 14: ści bydz máią.
- 15: O tymze Státut. ((od w. 15 do 24 t. łącz.))
- 16: KORCE.
- 17: Korce ná ratufzu darmo máią bydz
- 18: dawáne, pod ftrych mierzoné:
- 19: kto przedaie ten mierzy.(*marg*) Zygmunt w Kráko. Lift. (-)
- 20: IZ nie malé vciąžení vbodzy ludzie máią/ którzy z zbozem
- 21: do tárgu ieżdzą/ prze rózne miáry/ á ták vftáwiamy/ áby w ra=
- 22: tufzach korce były fprawiedliwéy miáry: które darmo máią
- 23: bydz dawáne ludzióm ku mierze/
- 24: które równo bez káždégo
- 25: wierzchu mierzyć máią/ to ieft pod ftrych: á ten kto przedaie
- 26: ten mierzyć ma/ á nie ten co kupuie: á infzémi korcy/ áby mie
- 27: rzono nie było.
- 28: LANEVS.
- 29: Lenu Fráncufkiégo (álbo Franconicus álbo téz Teutonicus)
- 30: opifánia w Státucie niémálfz: Ale w Księgách Krácowfkich o tym
- 31: łanie to iest pífano. ((do w. 21 t. łącz.))(*marg*) Zyg. Aug. (-)
- 32: Do tegóz należą wierfz té nižéy nápiáné. ((w. 23 i 24 t. łącz.))
- 33: Laneus zásię Coniecturalis w Stá=
- 34: tućie ták go opifuią. ((do końca strony tekst łącz.))

strona: 283

Woiewodzega rzádu
Księgi trzećie o Lan.
włokách y miedzi.

- 1: LAN POLSKI, ták rozumiém, że iest ieden pomiar co y
- 2: Fráncufkiégo. Bo to nie darmo w księgách Krácowfkich dla in=

- 3: formáciiey wpiłano náciiey Polłkiéy.
- 4: Druga, kto łie przypátrzy, tedy miáry inéy łpołób znáczy łie, że
- 5: Polacy z Fránciiey bráli podobno od onégo ielcze czáfu, kiedy Frán
- 6: cią, Gotti, y Wándali przodkowie Polłczy woiowáli:
- 7: Ktemu mię
- 8: téż w tym mniémániu niepomáłu podpiérá, że miáry łpołób z Frán
- 9: ciiéy, álbo z Niemiec Polacy wzięli. Bo małdr Páryłki, dwána=
- 10: ście czwiérćień, iáko y w Polłcze czyni:
- 11: A czwiértniá Paryłka ielł
- 12: tylka, iáko w Krákwie Kázimiérzka, álbo w Wielkiéy Polłcze
- 13: Káliłka: bo tákże czwórzy korce Krákwłłkié vczyni, iáko Káliłka
- 14: álbo Kázimiérzka.
- 15: Przetóz podobna rzecz, że y łan mułiał z Frán=
- 16: ciiéy tu do nas przyść.
- 17: Ktemu vłtáwá, co dziéń w tydzień kmieć winien robić z łanu:
- 18: że łie to rozumie o łanie tákim. O czym czytay Titulo, Kmieć. ((t. łac do w. 22))
- 19: CHELMIENSKA WLOKA, iest zásię mnielłza, máło
- 20: co wiecey niź czwiérćiá nád łan Fráncułłki. O czym czytay diłłkurs
- 21: potrzebny Stániłłáwá Grzebłłkiégo, Kollegiatá Krákwłłkiégo,
- 22: człeká gruntownie vczónégo, przyiácielá mégo wielkiégo, w kzię=
- 23: gách [!] iego Miernickich.
- 24: O MIEDZI.
- 25: CONłtituciá 1565. omienioné łą Towáry/ które do
- 26: Gdańłká pułczáné byđź máią: co my w mocy ołtáwuiąc/ po=
- 27: zwalamy tego:(*marg*) Conłtituc. Piotrkow. Liłł. Státut (–)
- 28: áby Miédź wolno z Krákwá do Gdańłká
- 29: wodą łpułczána byłá/ odpráwiłłzy mytá zwyczáyne zdawná
- 30: w Koronie y w Páńłtwách náłłzych/ gdyż tego páktá z inłłzemi
- 31: páńłtwy ku dobrému Rzeczypołłpolitéy náłłzey potrzebuią:
- 32: A

33: wżákóž z tym dokładem/ áby iéy piérwéy doštátek tym był

34: dan/ którzy iéy w Koronie potrzebuia.

strona: 284

1: PIWO.

2: Szlácheckiego ftanu ludzióm wol=

3: né piwá wárzenié, y przewozné

4: zkądkolwiek szynkowác.

5: ((od w. 5 do 18 t. łąc.))

6: Piwo Wrocławskie.

7: Piwá Wrocławskiego/ áby żaden do Korony wozić/ y

8: w Mieściech/ y w miásteckách/ także y po wsiách szynkowác

9: nie śmiał/ pod winą czternaścia grzywien.

10: O którą máia

11: czynić Stároftowie nászy/ przed Vrząd fwóy pozwawfzy

12: takiego ktoby szynkowác śmiał. A komužkolwiek przez nas

13: fą nádáné listy/ wolności do szynków piw takowych/ takie v=

14: chwałą Séymową podnošimy y kázimy.

15: PRAECIA RERVM.

16: Céná y wítawá.(*marg*) Wárlzaw. Confti. Sey. List Státu. (–)

strona: 285

Woiewodzego
rządu Księgi trzećie o
Rzemief. Kárcz. y Rzeźn.

1: Miárá y céná ná Rzemiefniki, Kár=

2: czmarze, y téz Rzezniki.

3: CHcemy/ áby kázdy Woiewodá w fwym Woiewództwie

4: miał moc w kázdych mieściech/ rzemiefnikom wżelkim y kár=

5: czmarzóm/ pewną miarę y obyczay przedawania rzeczy w ich

6: rzemieśle poštánowić: áby obywátele nászy y ich ludzie przedá=

7: wániem nie byli wćifkáni.

- 8: Co przerzeczony Woiewodá ká=
9: źdého roku będzie powinien vczynić/ pod winą wielką króle=
10: wlką: która zwykła bydź brána w káždych źiemiách z tych/ któ=
11: rzy nie łą poślufzni Mándatów.
12: Céné rzeczóm y miáry niech będą
13: poštánowioné, á bráctwá niech
14: nie będą.
15: IAko Król Władisław przodek náfz ná Séymie Wartc=
16: kim/ obaczywáiąc iż rzemieślnicy przedawániu rzeczy nie=
17: łpráwiedliwie sie záchowáli/ ná to vczynił práwo ósobné:
18: ták=
19: że my wiedząc ślufznie/ y zá dobrą rádą onę vřtáwę bydź vch=
20: waloná/ łkazáliřmy/ áby była pochwaloná/ vmocnioná: y po=
21: chwalamy ią y vmacniamy vřtáwiáiąc: áby Woiewodowie w
22: káždéy źiemi łwégo Woiewódstwá/
23: wezwawřzy do siebie
24: Stárořtów mieyřc y Vrzędników/ które będą mogli mieć/ ná
25: káždy rok y pewnych dni/ ták zboża/ iáko łukien y innych rzeczy
26: źiemřkich/ które ná tárgi przez kmiećie bywáią wożoné/ y które
27: łie znáyduią w Królestwie náfzym/ céné y miáry vkładáli/
28: po=
29: łtánawiáli/ miárkowáli/ y czynili wedle łtárádawnégo zwy=
30: czáiu. To przytym opátruiąc/ áby przy miárách y przedawá=
31: niu zdrády nie były dopuřczáné: áby wedle onégo Státutu
32: Kázimierzowégo bráctwá były łkazóné.
33: A ieřliby Woiewo=
34: dá álbo inni Woiewodowie náfzy tám tego łtárego y niniey=
35: łzého Státutu náfzého exekuciiéy czynić zániecháli/ y w obaczy=
36: wániu y poštánowiéniu téy cény niedbáli y leniwi byli vznáni/
37: álbo z nich który tákí był:

- 38: tedy tákowy niedbály Woiewodá zá
- 39: winę téy niedbáłości Inochodniká nam dác ma/ y będzie po=
- 40: winien tyle/ ile kroć niedbálftwá w przereczonych rzeczach dó
- 41: puści fie/ y ma bydź tą winą przez nas y potomki nálezé karan.
- 42: Woiewodzé wítawy Stároftowie
- 43: niech ilczą.
- 44: DYgnitarze y Vrzędnicy niech znáią fwé vrzędy: á iefli któ
- 45: rym będą nieznáiomé/ od królewfskiego Máieftatu y Pánów
- 46: niech będą náuczeni:(*marg*) *Alexánder. Lift. (-)*
- 47: á oné ták domá iáko ná woynie wedle po=
- 48: winności niech fprawuia/ áby przez kogo w pożytkách fwych
- 49: obywátele nie byli ofzukáni: á żeby zá nieporządkiem wćifki od
- 50: rzemiełników y kupców nie byli obciążeni.
- 51: Cokolwiek Wo=
- 52: iewodowie z vrzędu fwégo poftánowia/ á zwłafzczá w mie=
- 53: ściéch: to Stároftowie z vrzędu fwégo niech wyifczáią/ pod
- 54: winą ftrácenia vrzędu.(*marg*) *Alexánder w Rádom. Lift (-)*
- 55: A iefliby w zaftáwie dźierzał Stá=
- 56: roftwo/ tedy fto grzywien niech zápifánych piéniędzy ftráći
- 57: tyle kroć ile będzie doznána neglientia iego.
- 58: Céná rzeczy przedáynych, ná
- 59: kłztałt obcych ludzi, niech bę=
- 60: dzie poftánowioná.
- 61: ACzokolwiek o płacéy y cénie rzeczy przedáynych iefł dofyć ná
- 62: pífano/ y w nálezých wysfzych/ y przodkow nálezých przywileiach:
- 63: wlfákże/ iż fna prze niedbáłość nie bywa wykonywánié dekre=
- 64: tu/ dla tego my powtóré y potrzećie fkázuujemy y wítawiamy:
- 65: áby Woiewodowie w fwych Woiewództwách cénę kupi/ y
- 66: innych przedáynych rzeczy poftánawiali: y niech fie dowiedzą
- 67: zá prawdźiwémi świádectwy y dowody cény rzeczy/ iáko w

68: postronnych ziemiach, zkąd bywają przewożone/ idą:

69: y we=

70: dle tego niech postanowią uczyniwszy słuszny szacunek. A nie=

71: posłuszni y wżądźający takową wstawę przez Woiewodę v=

72: czynioną/ niech będą karani strąceniem rzeczy y kupi swych.

73: KSZTAŁT.

74: Nietylko dośtatek, ale zeby ochędo=

75: znie robił rzemieślnik, dla tego kaze

76: kształt wytwócić Woiewodzie.

strona: 287

Woiewodzego rządu

Księgi trzecie o Składziech.

1: KTórzy to Woiewodowie/ iako/ y ná iaką formę ma kto co

2: robić/ y iako drogo który rzemieślnik ma którą robotę wypuścić

3: od rąk/ ośzacować mają.(marg) Zygmunt wKrako. List. (-)

4: A iesli kto niezwyčajnym obyczá=

5: iem y formą zechce od rzemieślniká co mieć/ ono niech tak plá=

6: ci/ iako z rzemieślnikiem będzie mógł zmówić.(marg) Zyg. Aug. w Piotrko. Tąmże. (-)

7: A tá wstawá

8: nietylko w náfzych miáfách y miáfteczkách/ ale téz we wżyft=

9: kich Duchownych y świetckich którégokolwiek ftanu y záwołá=

10: nia fą/ ma byđz przez Woiewody ftánowiona:

11: á po postáno=

12: wieniu téy przez Ráyce w mieściéch y w miáfteczkách ma byđz

13: chowána/ y exequowána. Którzy to Ráyce/ przeftępniki téy

14: Conftituciiéy będą kárác winą czternaścia grzywien: która

15: Woiewodzie zápláconá byđz ma.

16: A Woiewodá lepak Ráy=

17: ce/ którzy tego vrzędu łobie złéconégó zániedbawác będą/ ile=

18: kroć wystąpią/ ma kárác ftém grzywien: z których dwie części

- 19: do fkárbu náfzégó máią bydź dáné/ á trzecią część Woiewo=
20: dzie dáiemy.
21: A gdzie Woiewodá wyftąpi/ y wrzędú fwégo
22: którégokolwiek zániedba: obiecuiemy go kárác ítem grzywien:
23: które máią bydź do fkárbu náfzégó obróconé/ ilekroć tego do=
24: znamy.
25: EMPORIA, SKŁADY.
26: O SKŁADZIECH, Pátrz Titulo, Podfkárbi.
27: O fkładziéch, y ftórych drógách.
28: O Składy którémí íe mieni ítan Rycérzki bydź obciążony/
29: miefczanie máią kłáść przywileie fwé y lífty ná Séymie przy=
30: ízłym:
31: á tám co będziem náspráwiedliwízégó rozumieli/ to zá
32: rádą Rad náfzých vczyniémy.
33: Zygmunt Auguft, z łáski Bozély Król
34: Polfki, &c.
35: OZnámuiem wízem y káždému z oíobná/ którégózkolwiek
36: ítanu/ przełożeńftwá/ y wrzędów ludzióm: do których wiádo=
37: móści to píánié náfzé dóydzie.
38: Gdyżefmy ná ninieyfzym Séy
39: mie Koronnym Piotrkowfkim między inémi rzeczámi w rząd
40: á íprawę fwą wízyftkié fkłady mieyfckie od przodków náfzých y

strona: 288

nas fámych nádáné/ y drógi do nich zwyklé y ítarádawné przy=

- 1: wileymi mieyfckimi opifané w mocy fwéy záchowáli.
2: Tedy
3: íe teraz zá rádą pánów Rad náfzých/ y zá pozwoleniem Po=
4: słów ziemfkich/ ná teráznieyfzym Séymie wefpótek známi bę=
5: dących opifuiemy/ áby káždy komu potrzebá o tych fkładziéch y
6: ítórych drógách wiedział/ y tám íe ná nich íprawował/ iáko o=

- 7: piśuiemy.
- 8: A iáko które miałto fwé przywileie ma/ nic nie de=
9: rogując iednák przedsię/ prawóm y poštěpkóm práwnym/ które
10: między sobą niektóre miałtá y miałteczká około tych fkládów y
11: dróg máią/ áboby potym iefcze flufznie mieć mogły.
- 12: O tychze fkládziéch. ((tekst łącz.))
- 13: fklády
- 14: Winné fklády cudzoziemfkie áby
- 15: nie były.
- 16: VStáwuiemy zá zgodą wńzech ftanów/ áby żaden z cudzo=
17: ziemcow do Korony winá/ máłmáziiey/ muřzkáteły/ z fałřo=
18: wánych nie woził/
19: áni żadného monopolium w tym nie czynił/
20: w páńftwách nářnych/ áni go
21: do piwnic fkládał/ áni do řwych
22: kámienic/ któreby mieli Węgrowie w mieřciéch nářnych/
23: iákóř
- 24: nie máią ich kupowác bez confenfu nářného/ ále ie ná fkládziéch
25: zwykłych ná rynku przedawał/ ináčéy ma winá tráćić/ czego
26: w miařtách nářnych Stárořtowie: á w řzlácheckich dobrách
27: przeřtrégác Pánowie ich máią pod winą řtá grzywien.
28: O któ=
29: rą wolno będzie káżdému řzláchćicowi ná Tribunal pozwác.
30: To iednák wárując/ áby wolno było cudzořiemcóm po Koro=

strona: 289

Woiewodzega rządu

Księgi trzećie o Iármárkách.

nie winá řwoie przedawác/ gđzieby go ná fkládziéch do trzech

1: niedziel nie przedáli.

2: Szynkarze téř nie máią drořéy winá

- 3: przedawác iedno łtáré przednié po pięci grofzy/ podlejšé po czté
4: ry/ á młóde po grofzy trzy: máłmázyą przednią po grofzy pięci/
5: podlejšą po grofzy cztéry/ tákże y mułzkátełę.
6: Czego vrzędy
7: Woiewodze przełtrzegác powinni. A exekucia téy Conřtitu=
8: ciiéy ma łie począc od S. Michála roku terázniejšégo. Co
9: vrzędy Woiewodze łtánowié máią.
10: Item, o łkłádziéłh Krákowłkim, Poznánłkim, Lubelłkim, y
11: innych miast wedle Woiewódtw, rzędem znaydziéłz ná końcu w
12: Metrice. A w Polłkim Státuóie, list 321.
13: IARMARKI.
14: Iármárki y targi ná wsiách niech
15: nie będa.
16: CHcąc to opátrzyć/ áby miáłteczká nie były włzkodzoné: y
17: tákże ci poddáni/ ku których krzywdzie Tárgi ná wsiách zwy=
18: kły bywác: wltáwiamy y łkázuiemy/
19: áby Stárołtowie mieyłc
20: Targów ná wsiách przez iáwnné obwołánié zázakáli łprawo=
21: wác/ á zwłáczzá ná wsiách y ná innych mieyłcáçłh/ którym Iár=
22: márki y Targi zá przywileiem nie łą pozwoloné/ áby rzeczy
23: przedawáli łokóiem álbo funtem.
24: A którzy ináčéy czynić bę=
25: da/ niech będa karáni przez wzięóie rzeczy które przedáią: wy=
26: iąwłzy zboże y bydłó włzelkié. A łami Stárołtowie máią
27: bróńóie kupcóm/(*marg*) Zygmunt Lift (-)
28: áby tylko zwyczáyneimi drógámi y gołścińcámi
29: nie miiáiąc Ceł ieždžili/ pod łtráceniém rzeczy/ które nie go=
30: łóńócem powiozą.
31: Iármárki w Polłkich miełóiech, miáłto Niemieckich máią
32: byđż wltáwioné:

- 33: y wylicza w Wielkiéy Polfcze, y w Máléy Pol=
34: fcze list 310. w Polfkim Státucie. Item, vltáwá ná fklády y Iár=
35: máрки pográniczné 315. rzędem ie wpifuié Wielkiéy y Máléy.
36: TARG, Y TARGOWE.
37: Ná tárgu targowé rzeczy kupuią=
38: cému, nie ma bydz od miefczan
39: zákázywánié.
40: IZ w kupowánium y w przedawánium rzeczy ma bydz iedno=
41: Itáyność chowána/ vltáwiamy:(*marg*) Kázimierz w Niefzo. y w Opo. Liít (-)
42: áby miáltá nálfzé y wftyłtkié
43: inné nie czyniły zákázowania ná tárkách dla pożytku fwégo á
44: ku fzkodzie innym/ wielzáiąc iákiés znáki/ któreby zákázanié zná=
45: czyły:
46: ále káždému/ który przyiedzie ná targ/ niechay będzie
47: wolno przedawác y kupowác rzeczy/ wedle vpodobánia fwé=
48: go. A iefli miefczanie co przeciwnégo vczynią/ niech ma moc
49: Stároftá nálfz oné ná trzech grzywnách karác.
50: ((od w. 12 do 26 t. łącz.))
51: PRZEKVPNIOWIE targowé máią pláćić/ ále pomiernie:
52: Iest o tymże Státut wyszfzy w tychże ksiég. Titu. Przekupniowie.
53: Targi y targowé dwoiákié: Tárgi wielkié, y tegodniowé. w
54: Polfkim Stát. list. (*marg*) Zygmunt w Piotrk. (-)

strona: 291

Woiewodzego
rządu Księgi trzećie o
Targowym y Koniéch.

- 1: O targowym ná Séymie, ná Woynie: Patrz Tit. Marfchalcus.
2: SKORY.
3: SKóry przez Gárbárze y furmány/ wywożoné z Korony
4: bydz nie máią.

- 5: KONIE.
- 6: Konie z królestwá áby nie były
- 7: wywodzoné.(*marg*) Zyg. Aug. Státut Lift. Zygmunt w Piotrk. Zyg. Aug. w Piotrk. (–)
- 8: CHcemy/ áby było wżyftkim y káždému z ofobná zápowie=
- 9: dziano/ żeby żaden nieśmiał ftádá koni álbo klacz z królestwá
- 10: náłżego do postronnych ftrón pędzić/ pod ftráceniém koni/ tá=
- 11: kowych/ y pod winą náłżą królewfką.
- 12: Táki drugi Státut.
- 13: KONie przez kupce álbo y przez Zydy/ nie máią bydź wywo=
- 14: dzoné: á ci którzyby ie wywodzić chćieli/ hánowáni przez Stá
- 15: rofty bydź máią/ którzy tego pilnie przefturzégác máią wedle v=
- 16: ftáwy y Státutow dawnych.
- 17: Tákowaz trzečia vftáwá.
- 18: ABy konie z Korony wywodzoné nie były/ Stároftowie
- 19: pilnie ftrzedź máią: á ktoby ie wygnác chćiał/ tákiému ie Stá=
- 20: roftowie álbo Celnicy brác máią.
- 21: A któryby śmiał konie prze
- 22: puścić wiadomie/ iefli Stároftá álbo Celnik/ ma przepaść/
- 23: dwieście grzywien: á iefliby fie tego Piáraz Celny ważył/ tedy
- 24: ma śiedzieć dwánaście niedziel w wieży.(*marg*) Tenże w Wárfzá. Káz. Wiel. w Wiflicy.
Lift. (–)
- 25: A Zydowie áby ié=
- 26: mi przekupowác nie śmieli: á któryby ważył fie tego/ tedy przez
- 27: Stárofty ma bydź iman/ á konie máią mu bydź wzięté/ á fam
- 28: obiefzón bez folgi.
- 29: O koniu obráżonym/ gdy go ieden drugiému pożyczczy. Nay=
- 30: dziefz to w práwie ziemfkim niżéy.

strona: 292

1: Konie które pędzą ná Iármárki,

2: nie máią bydź ná drógách prze=

- 3: dawáné.
- 4: KOnie które z Węgier y z kąd inąd ná Iármárki pędzą áby
- 5: nie były przedawáné w dródze/ iedno ná Iármárcéch: á Stá=
- 6: roftowie nie máią przekázác áni hámowác wolného kupowá=
- 7: nia szlachćie żadnym obyczáiem/ pod winą štá grzywien:
- 8: o
- 9: którą przed Króla Ieg^o M. álbo do Grodu máią bydź pozwá=
- 10: ni: á tám peremptorie ná piérwłzy pozew máią sie sádownie
- 11: rozepzcć/ y támże zá winę dofyć czynić: á téy winy połowicá
- 12: Królowi Ieg^o M. á połowicá sronie ma przyśc.
- 13: WINO, MAŁMAZIA,
- 14: MORAWSKIE.
- 15: O przekupniách winá.
- 16: Winá wšelákie Węgierfkie/ któreby do skłádów przywožo=
- 17: né były/ á potym przedáné áby go nieśmiał żaden z wozów z
- 18: stáwiác/ áżby było popieczetowáné od vrzędu mieyfckiego.
- 19: Támże w piwnicách wšyftkie winá/ áby były popieczetowá=
- 20: né/ y nie były szynkowáné áż zá wiadomościá y vstáwą Woie=
- 21: wodżiną/ álbo iego vrzędu.(*marg*) Zyg. Aug. w Wárfzá. Constituc. List. Zyg. III List. (-)
- 22: Moráwfkie tákże winá/ & alte=
- 23: rius, generis áby w tych piwnicách y w domiéch nie były sklá=
- 24: dáné/ ále w ofobliwych dla pomiészánia ich. Tóz o Máłmá=
- 25: ziach/ y innych trunkach cudzoziemfkich ma bydź rozumiano.
- 26: A któryby sie contrarium ważył vczynić/ poenam centum mar=
- 27: carum, álbo amifionem winá/ si valorem centum marcarum
- 28: non excedit, przepada.
- 29: Którey winy połowicá Woiewodzie/
- 30: á połowicá sronie instiguiácý przyśc ma.
- 31: O Seremfkim winie, Węgierfkim pošpolitym, y o Máłmázi=
- 32: iéy, iáko to tani towar bywał. pátrż wyszéz Tit. Aptéki.

33: Winá Endeburfskié.

34: Conftitucia Anni 1578. o niekupowaniu winá w Węgrzéch

strona: 293

Woiewodzego rządu Księgi
trzećcie o dłużeniu kmiącym.

przez poddáné náfzé ná winá Endemburfskié/ Rákufskié/ Swię

1: toiérzkié/ y infzé ściągác fie nie ma/ które/

2: gdyż té winá fkládów

3: żadnych nie máią/ y przez poftrońné ludźie do Korony przywie

4: dźioné nie bywáią: przeto wolno ie poddánym náfzym ná miey

5: fćách przeopifánych kupowác/

6: y do Korony prowadźić bez wíze

7: lákiego Stáróftw y Célńików náfzych impedimentu.

8: O tymże winie naydźiefz wyszéz Titulo, Skłády. ((t. łącz.))

9: KARCZMA Y GOSPODY.

10: POkármowánié koni/ dobytku w kárczmách/ wśiách/ y ná

11: mieyfcách puftych/ żaden nie ma drzeć fwowolnie. ((t. łącz.))

12: Ani gwałtu czynić. Ale żeby káždy fwych rzeczy wzywał wol=

13: nie według zdánia fwégo.

14: Kázimiérz w Wiślicy ten Stá=

15: tut vczynił. Káźń y winá ná tákowego. ((t. łącz.)) Rozbóy=

16: nik. Item, gwałtowné wźięćie. Item. Tit. Drógi. Item, Tit.

17: Náfzćie ná dóm. ((. 16 i 17 t. łącz.))

18: O profćego ftanu ludziách, y o

19: kmiących fynách, co nád ftan

20: fwóy ná fźáty fie przekłádáią.

21: DLa fwowoleńftwá kmiécégo/ którzy kmićie iákoby za=

22: dnégo práwá nád łobą niemieli/(*marg*) Ian Olbr. w Piotrko. Lift (-)

23: niektórzy z nich w pychę pod=

24: nofzą fie w drogich fźátách chodzac/ y wydatki wielkie czyniąc/

- 25: co ich łtanu nie przynależy: zkąd w długi między mieścány nád
26: máiętności łwé wchodzą:
27: dla których długów mieścánié zwy
28: kli kmiecie w mieściéech y w miáfteczkách ząpowiádác/ zątrzy=
29: mawác/ y pozywác/ opuściwłzy práwo/ do którégó kmieć w=
30: zgłędem miefzkánia łwégó przynależy.
31: Dla tego vftáwiamy/
32: chcąc zámknąc drógę tákiemu dłużeniu kmieckiemu: áby mie=
33: łczánié o tákowé długi/ którymkolwiekby łie obyczáiem łtály/
34: bądż łą ząpifáné w mieyfckich ksiégách álbo nie ząpifáné/ nie
35: mogli áni mogą kmiecie pozywác/
36: ząpowiádác/ zątrzymywác

strona: 294

- 1: w mieściéech w miáfteczkách: ále o tákowé długi ná mieyfách
2: dżiedzicznych/ ná których tákowi kmiecie miefzkáią/ łpráwiedli=
3: wości żądác máią wedle práwá/ rc.
4: Do tegóz należy Státut de auro filato, którégó kópią máłz
5: wysłzény. Titu. Korzenié. ((t. łác.))
6: CVDZOZIEMSKIE RZECZY.
7: Siłá rzeczy cudzoziemfkich z dálekich kráiów przewożné wfpo=
8: mina Státut. ((t. łác.))
9: Bo ludźie łtárzy przełtrzé=
10: gáli tego áby luxus pohámowan był, á żeby z cudzych kráiów do
11: nas przenieśión nie był.
12: MAGISTRATVS SANITATIS.
13: Téz y v nas iáko v Wenetów chćiano mieć Magiftratam łá=
14: nitatis, którzyby lékarztw y Apték dogłądáli.
15: Przyczynę tę da=
16: wáiąc w onéy chwalebnie wyfokiéy łentenciéy: ((t. łác))
17: Y wfpomina tám Apté=

- 18: kárfką phrařim álbo termin: Którzy to Aptékárze zwykli quid
19: pro quo przedawác. O czym Státut znaydziefz wyszřey Tit. Aptéki.
20: ZBOZE.
21: O wolnym przedawaniu zboza řzlá=
22: checkiégo w Bydgořczy.
23: GDy fie przed námi řkárzyli obyvátele řiem Kuiáwřkich/
24: iř przed mieřczány nářzé Bydgořkié byli zniewoláni:
25: bo gdy ze
26: wři řwych zboza targ z kim vczyniwřzy wořą do miářtá/ wnet
27: inřzy mieřczánié nie czyniác targu/ ono zbože bráli do řwych
28: domów y řzpiklérzów:
29: zá které zbože ácz pláćili/ wřzákže iř to
30: czynili ku krzywdřie onému piérwřzému kupcowi/ y ku zniewo=
31: leniu řzlácheckiému/ dla tego vřtáwiamy:(*marg*) Alexander. Lift. (-)
32: áby w Bydgořczy
33: řzláchćie było wolné przedawánié y zwořenié zboza przez prze=
34: kázy iákiéy mieřczan onych: které od tego hámowác Stáro=
35: řćie zá czářem będácému iest poruczono.
36: Y nád to niechay bę=
37: dą liřty królewřkié/ ilekroć tego będřie potrzebá/ zá któremi

strona: 295

Woiewodzego rřądu Křięgi
trzećie o zbožu řzlácheckim.

- 1: winá czřternařćie grzywien z ořoby téy/ która ináczey czynić bę=
2: dřie/ wyciągáná bydř ma.
3: O wolnym przedawaniu zboza zá
4: gránice: y o wolnym kupowá=
5: niu tych, którzy z cudzych řiem
6: tu przyiezdziáią. ((w. 7 do 15 t. řác.))
7: Gdanřczánié máią przywiléy poká

8: zác, y dowiéść, ze šzláchtá Ko=

9: ronna do ich rąk tylko fą powin=

10: ni zbozá fwoie przedáwác.

11: ((w. 20 do końca strony t. łącz))

strona: 296

1: ((od w. 1 do w. 3 t. łącz.))

2: Item, O wolnościách šzláchtý Koronnéy. O myćie Fundczo=

3: lu: O cle Lobegeld: O cle Niderloge: znajdzieř Przywileie ná

4: końcu Státutu Polřkiégo: list 747. Item, list 749.

5: O BRÁCTWACH.

6: Przeciř Bráctwam Rzemieřniczym šilá Státutów iest vczynio=

7: nych zá Królá Zygmuntá: podobno obáwiáiąc šie buntów táie=

8: mnych.(*marg*) Władisłá. Iágeřło Liřt. (–)

9: Bo w oné czasy náftawály woyny chłopińkie, poddánych y

10: řług przeciřko pánóm řwym, po wřzyřtkiéy Rzeřzy Niemieckiéy

11: które zwano Paurkrig. Ale záložyc officinas artificum, y ná=

12: dáć im nieiákie wolności iáko iest rzecz potrzebna, zřąd šie poká=

13: zuie,

14: žeby nam nie trzebá było žebrác ták wiele v cudzych kráin

15: řukien, zbróy, kos do kořzenia, y nořów: bobyřmy to domá mieli.

16: Zá co wřzyřtko teraz cudzořiemcy od nas pieniádze y řkárby ná ko=

17: řdy iármářk wywořą.

18: Ale iuř przyřřapim do wyliczánia Státu=

19: tów o Bráctwách.

20: Bráctwá máiá bydz řkázoné.

21: ABy šie zámknęłá drógá Bráctwam/ które rzemieřnicy w

22: mieřciéř między řobá záchowuiá:

23: áby Woie=

24: wodá y Stárořtá z inřzemi Vřřędniki źemie onéy ná káždy rok

25: w pewny dzień miáry ták zbozá/ iáko y řukien/ y innych rzeczy

- 26: ziemskich/
27: które bywają przez kmiecie na targ wozone/ y które
28: sie znaydują w Królestwie/ cenę wkładac y takowych miar po=
29: prawować mógł wedle zwyczajiu zdawną zachowałégo: aby
30: przy takowych miarach y płacę zdrady nie były czynioné.
31: A ie=
32: śliby na dälzzy czas przeciwko téy wstawie nälzëy przereczoné
33: bractwa w którychkolwiek mieścicach między Rzemieślniki zná=
34: leżoné były/ tedy takowi rzemieślnicy/ między którymi takowé
35: bractwo byłoby znależoné/
36: za winę siedmdziesiąt grzywien
37: do fkarbu nälzëgo niech położą.

strona: 297

Woiewodzëgo rządu Księgi
trzećie o Bract. ábo Cechach.

(*marg*) Zygmunt w Kráko. (–)

- 1: Bractwa były dopuśczone, iedno
2: tym sposobem, aby Woiewodo-
3: wie z Vrzedniki płacą rzeczóm
4: spráwiedliwą wkładáli.
5: Około Bractw/ które Céchy w mieścicach y w miasteczkach
6: zową/ nie zdało sie nam y Rádam nälzým nic odmiënić.
7: Abo=
8: wiem té polpoltwa álbo Bractwa po dekrećich starych Stá=
9: tutów wżëdy znaydują sie bydż do tego czáfu ciérpiáné/ y tak
10: nowémi iáko stáremi listy/ y przywileymi wtwierdzone/
11: y pod=
12: dani wżelákiégo stanu w królestwie nälzým z ich porządków y
13: przywileiów za słufznými obyczáymi y przywileymi wtwierdzo=
14: némi/ żadnéy szkody zdádzą sie niemiec/
<http://rcin.org.pl>

- 15: gdy tylko przez Woie=
16: wody/ y infzē Vrzędniki/ ábo ná innych Doštoienftwách będą=
17: cé/ nie będzie tym Bráctwam dopułczono źle praw łwych v=
18: żywać. Dla tego ze wŷzyftką Ráđą náŷą vftáwiamy y łkázui=
19: my:
20: áby nápotym Woiewodowie inné ná przełóženftwach ták=
21: że ná vrzędziéch będącé/ do siebie wźiáwŷzy tego łtrzegli/ we=
22: dle włáfności Dkretów y Státutów okołó ceny rzeczy prze=
23: dáynych/ y płacéy rzemiełnikóm przed tym vftáwionéy:
24: áby
25: żaden przeciwo łpráwiedliwości y poftánowieniu Státu=
26: tów/ ták w rzeczách przedáynych/ które przynależą ku połpoli=
27: tym potrzebóm/ iáko téż y w rzemiełléch/ y płacéy rzemiełni=
28: kóm nie był vciśnión.
29: Bráctwá Céchów áby zniešioné
30: były.
31: CZęłtými wŷzyftkiéy Szłáchty y Połłów od niéy połłánych
32: królestwá náŷégo łkárgámi porułzeni/ vftáwiamy:(*marg*) Zygmunt w Piotrk. (–)
33: áby wŷzyt=
34: kié Céchy/ które Bráctwá rzemiełnicze zową/ y wŷzyftkié nie
35: łłufzné rzeczy które w nich ku łzkodzie/ y ku krzywdzie poddá=
36: nych królestwá náŷégo łą wymyślóné/
37: we wŷzyftkich miešciéch
38: y miáłteczkách królestwá náŷégo były zniešioné y oddaloné/ iá=
39: kołmy tákowé Bráctwá Dekretem náŷym ná tym Séymie
40: łkázili.
41: Królá Zygmunta Augułta o tych=
42: ze przerzeczonych Bráctwách
43: Conftitucia.
44: CEchy/ iz dawno od przodków náŷzych łą podniešioné: y

- 45: my ie téż teraz wedle piérwŹyich Státutów podnoŹimy/ y w
- 46: niwecz obrácamy: oprócz rządów y obchodów koŹcielnych.
- 47: CZWARTY VRZÁD
- 48: WOIEWODZY:
- 49: Woynę rufzenia poŹpolitego záŹtępowáć/ y
- 50: oney powodem bydź/ z Źwym
- 51: Woiewodztwem:
- 52: Które poŹzykowawŹy iáko huff namocnieyŹy, z Ká=
- 53: Źztelaném, y Źpółvrzędniki, y Źpółpomocniki odpór nie=
- 54: przyiácielowi dáć.
- 55: Woyná ná Séymie ma bydz zložoná.
- 56: OBiecuiemy/ iż żadnych vřtav nowych niehcemy czynić/
- 57: áni roŹkażemy poddánym náŹzym ná Woynę Źie rufzyć przez
- 58: Séymu poŹpolitégo: który ma bydź w káždéy Źiemi.
- 59: Przeciwo temu Státutowi exceptia.
- 60: A Iż niepewna iest przyŹlych czálów wiadomoŹć/ áni prze=
- 61: ciwo nim mogá bydź dáné pewné rády y opátrzenia:(*marg*) Kázimierz w NieŹzo. Liřt
- 1: Zygmunt w Kráko. (-)
- 62: będzie
- 63: w mocy náŹyéy zá Dekretem tego Séymu rufzyć woynę poŹpo
- 64: litá: gđzieby tákowa nawálna potrzebá przeŹlá/ Źeby pomoc
- 65: vchwaloná nie moglá temu doŹyć vczynić.

strona: 299

Woiewodzego rządu KŹięgi
trzećie o Rufzeniu ná woynę.

- 1: Powiátowé Séymy przed woyná
- 2: niech będą.
- 3: IZeŹmy Źie ták zwolili ze wŹyŹłtkimi poddánými náŹzémi:
- 4: áby káždá Woienná wypráwę Séymiki powiátowé ná miey=
- 5: Źcách wedle zwyczáiu vprzędzáły.

- 6: Dla tego vřtáviamy/ iż
- 7: my/ y potomkowie náfzy ilekroć woynę pořpolitą zechcemy
- 8: mieć zá potrzebą iáką/ tylekroć powiatowé Séymy mamy/ ábo
- 9: máią vřtávić. To iest/ obyvátelóm źemie Krákowfkiéy w Pro
- 10: řzowicach:
- 11: Sądeckiéy y Biéckiéy/ we Czchowie: Sędomiérz=
- 12: kiéy/ w Nowym mieście: w Wielkiéy Polřcze/ y w Schowfkiéy
- 13: źiemie/ we Srzedźie: Siérádzkiéy y Wieluńfkiéy/ w Siérádzu:
- 14: Łęczyckiéy/ Kuiáwfiéy/ y Brzėfkiéy/ w Brzėřciu: Dobrzyń=
- 15: fkiéy/ Rypieńfkiéy/ Gořtynfkiéy/ Socháčzowfkiéy w Rypiniu:
- 16: Ráwfiéy/ w Ráwie: Lubelfkiéy/ y Lukowfkiéy w Vrzędowie:
- 17: Chełmfkiéy y Rubieřzowfkiéy/ y Beřfkiéy/ w Buřku:
- 18: Przemyřł=
- 19: kiéy/ w Mořciřkách: Podolfkiéy/ w Kámieńcu: Sánockiéy/ w
- 20: Sánoku: Lwowfkiéy/ w Wiřni: Hálickiéy/ w Trębowli: áby
- 21: rářzili około potrzeby/ któraby nád námi y króleřtwem wiřiałá.
- 22: Podobna temu vřtává.
- 23: POřpolité ruřzenie woyny nie ináčey/ iedno rozmyřlnie/ y
- 24: z řlufznych przyczyn y potrzeby pořpolitéy ná przyřřłé czáfy vřtá=
- 25: wiác będziemy/ wedle vřtáwy Státutów piérwéy złożywřzy
- 26: Séym Wálny y Powiatowy.
- 27: A gdy będzie vchwaloné ru=
- 28: řzenie pořpolité/ ku odmienięniu iego Séymy nie máią byđ
- 29: řkładáné: áby zá řkazániém y obwołániém woennym/ gdy řzlá=
- 30: chtá ná woynę zgotuie řie/(*marg*) Ian Olb. Liřt (–)
- 31: ieřliby tegóř czáfu muřieli řie řklá=
- 32: dáć/ dwoiákim nákládem obciáženiby muřieli byđ.
- 33: WICI. O wysyłaniu Wići, y inné porřádky, nayđźieř wysřzey
- 34: w trzeciéy powinnořci Królewfiéy.(*marg*) Zygmunt w Piotrk. (–)
- 35: Potrzebá iest tego, ile može

- 36: bydź, wyłtrzegąc sie powtarzania: Aczci ná niektórych mieyfcách
- 37: trudno sie tego vwiárovác. Zátzymác Wići, álbo Séymowé
- 38: lifty, winá y karánié. ((t. łąc do w. 33))
- 39: Którzy od woyny máią bydz wolni.
- 40: TEż vftáwiamy: iż ná tychże Séymiéch Powiátowych
- 41: będzie wolno tymże Káfztelanóm niemocné/ którzy ná woynę
- 42: nie mogą iechác/ z kilkiem fzláchćiców oględác/ y oné nam y
- 43: potomkóm náfzym opowiedzić:
- 44: á potym przed námi y potom
- 45: ki náfzemi imięniem tego chorého świádkowie cztérzény fzláchći=
- 46: cy godni będą miánowani: którzy cztérzény świádkowie/ álbo
- 47: inni wybráni fzláchćicy przysiádz máią ná prawdziwą choro=
- 48: bę/ z onym chorym gdy ozdrowieie.
- 49: A iefli ten chory ze czté=
- 50: rzmi świádkie nie przysięże ná prawdziwą chorobę: tedy táko=
- 51: wého niemocného máiętność vprofzoná ma wedle dárovania
- 52: náfzego álbo poddánych náfzych koniec fwóy wziác: y przedsię
- 53: iednák tákowy chory ma służyć woienną wypráwę.
- 54: Podobna temu vftáwá.
- 55: Będziemy sie nápotym tego ftrzedz: ábyfmy tak my/ iáko
- 56: potomkowie náfzy tego/ któryby ná słuźbę woienną z Prává
- 57: był powinien/ od woienney wypráwy wolného y wyiętego nie
- 58: czynili/
- 59: okróm tych/ którzy choruią/ álbo sfárzeli sie/ álbo ná
- 60: potrzebie Rzeczypołpolitéy fą: y Podftároście tych mieyfc
- 61: gdzie fą fady ná zamkách ná gránicach króleftwá leżących.
- 62: Sołtyfi tak fkupieni iáko y nie fku=
- 63: pieni ná woynę winni iść.
- 64: IZ gdzie ludzi więcéy/ tám moc silnieyfza/ ponawiáiąc ftá=
- 65: ré Státutá/ vftáwiamy/ áby z Szoltyftw y Wóytoftw wo=

- 66: ienna służbá szła rák [!] z ośiádłych/ iáko y z fkupionych.
- 67: A wřzá=
- 68: kóz ná przyřzłym Séymie okazać to księża máią/ iefli Szoltyři
- 69: ich álbo Woytowie od woiennéy służby wolni fą/ wedle Stá=
- 70: tutu/ Roku Páńłkiego/ 1538.(*marg*) Zygmunt w Bydgo. Lift. (–)
- 71: A gdzieby tego nie vczynili/ te=
- 72: dy Wóytořtwá y Szoltyřtwá ich ná woynę iuř winni będą.
- 73: Polłkie práwá téř przeřtrzęgáią tego, áby fecundum quanti=
- 74: tatem bonorum téř służenié woyny było. Tit. Tutor. w Láćińłk.
- 75: Sta. 3. (*marg*) Zygmunt w Piotrk. Conřtituc. Lift. Státut. (–)
- 76: Przetóz y řzacowánia máiętnořci niekiedy przed woyną
- 77: tu w Polłcze kofztowano.
- 78: Item, fundatio Collegij PP. Ráđziwiłów w Nieřwiéřu, któ=
- 79: rych ((t. łáć.)). Incorporuie támté
- 80: dobrá dobram kořcielnym. Conřt. ((t. łáć.))

strona: 301

Woiewodzego
rządu Księgi trzećie o
Ciągnieniu ná woynę.

- 1: Item, woynę służyc winni co w mieřciéłł mieřłkáią, przedawřzy
- 2: źiemłkie imienié. ((t. łáć.))
- 3: CIĄGNIENIE.
- 4: Kářtelánłki vrząd ná woynie.
- 5: IZ zá iákimř złym zwyczáiem řzláchtá nieporządnie czáfu
- 6: pořpolitégo ruřzenia ciągnęłá/ nie przeřtrzęgáiąc řtarádnym
- 7: vřtaw: przeto przy řtárym Státućie řtoiąc řkázuiemy:(*marg*) Zygmunt w Bydgo. Lift. (–)
- 8: áby Kářtelani powiáty řwé ná mieřłce przez Wići przez nas názná=
- 9: czoné/ ludźióm řzkody nieczyniąc wiedli. Y tym władzą dá=
- 10: iemy karác wyřtępné/ y którzy vpornie řzkody ludźióm czynią/
- 11: nie chowáiąc pořtánowienia w kupowánium żywnořci.

- 12: A ie=
13: fliby Káztelanowie vrzędu fwęgo wypełnić zániedbáli/ áni
14: w ciągu w szkód nie zábaniáli/ tedy będą powinni szkody
15: zapłacić tym/ którzy ie ciérpią:
16: iefliby nam winnych nie wyda=
17: li: á nam zásię za fwé niedbálftwo czternaście grzywien prze=
18: pądna. Woiewodowie lepak z Káztelany będą szykować
19: powiaty: y ku wiedzieniu Káztelanóm oné rozdziela y poru=
20: czą:
21: á zwłaczá w Wielkiéy Poltce/ gdzie nic takowégo przed=
22: tym nie znáyduie iie bydż poftánowiono. A gdy Káztelan
23: będą iie rufzał ná woynę/ áby z nim wżyfcy ciągnęli/ ma Ká=
24: sztelan fwému woylku mieyfce náznaczyć:
25: y ná mieyfcu ku téy
26: spráwie flufznym namiot fwóy rozbić/ y cztery dni ná onym
27: mieyfcu zmieyfkáć/ á potym ciągnąc przez ludziéy krzywdy/
28: wżyftkié żywności iáko Státutem iest obwárowano plácić.
29: A gdy za mieyfce ná Wićiach náznáczoné przyciągnie/ tám
30: Woiewodzie fwému powiat/ który wiódł odda.
31: Zá gránice nie ma wiezdź Król woylká: y do tego nie ma ich
32: wiezdź áni pláceniem piáci grzywien super haftam áni prósbą.
33: Item, nie ma ich dluzéy trzymáć, ieno dwie niedzieli ná miey=
34: fcu. Stephan Król in literis Confirmat. 1573. b. list147
35: Ale potym lepiéy áktikowác tę Conftitucię.
36: Iefliby Káztelan záchorzał.(marg) Zygmunt w Bydgo. Lift (-)
37: Szláchtá z Powiatów z fwémi Káztelany ná mieyfce po=
38: spolitéy woynie náznáczoné niech ciągnie: á Káztelan cią=

strona: 302

gnieniu spráwiedliwość z szláchty czynić ma/ tym którzy iie ná

1: nie fkárzą o szkody y o krzywdy:

- 2: á niepořłufzné nam y potom=
3: kóm nářzym będzie odnořić: co ieřli nie vczyni/ řam řzkody pła=
4: ćić będzie. A gdyby Kářztelan dla choroby/ álbo dla inřzék
5: przyczyny ćiągnąć niemógł/ tedy ná mieyřce řwé godného iné=
6: go řzláchćicá náznaczy/
7: ku wypeřnieniu przereczonych rzeczy.
8: Kářztelani ná Séymikach, które vprzędzią Ruřzenie pořpoli=
9: té, máię niemocnych rewidowác. O czym řzérzék Státut wysřzék.
10: Item, tych co ná řtudium iádą excipuią.
11: TAXA ZYWNOSCI.
12: Wřozenie cény rzeczam ku zyw=
13: nořci należącym w ćiągnieniu
14: ná woynę.
15: ABy ruřzenie ná woynę porządne nápotym było/ y ku obro=
16: nie á nie ku řkázie obracáo řie/ przychyláiąc řie ku řtarádawnék/
17: ordináciiek y Státutowi vřtawiamy/
18: y ten porządek czynimy/
19: áby Kářztelan gdy będzie miał ná woienną wyprąwę z řzlách=
20: tą powiátów řwych ćiągnąć/ cztérzy á namniék trzy dni ná
21: mieyřcu ku řćiągnieniu náznaczonym w powiećie řwym cze=
22: kał.
23: A którzy z řzláchty ná ón dzień nie řćiągną řie/ álbo z nim
24: vřtawicznie nie będą ćiągnęli/ á řami przez Kářztelaná řwego
25: ćiągnąc řzkody iákie czynili/ tedy we dwoie tym/ którym řzkodá
26: ieřt vczynioná/ płáćić máię y powinni będą.
27: A tenże Kářzte=
28: lan z Powiátem řwym ćiągnąc/ řtania álbo odpoczywania
29: řwé z řzláchty czynić będzie nie we wřiach/ áni w miářteczkách/
30: ále bliřko nich/ wedle Státutu Koronného.
31: A ieřliby kmie=

- 32: cie álbo chłopi żywności y innych potrzeb do woyfka niechcie=
33: li wieźć/ tedy sam Káztelan do blifkiéy wsi ługi fwé/ álbo
34: którékolwiek szlachice dobre ludzi pošćać ma:
35: którzy potrzeby
36: wšyřtkim tym/ którzy po nie poiáda/ rozdáwáć będa/ o to fie
37: řtáraiąc/ áby gotowými pieniádzmi płacono/ obyczáiem y po=
38: rządkiem nižéy opifánym. To ieřt:(*marg*) Zygmunt w Piotrk. Liřt. (-)
39: Siána ile moze iednym koniem záwiéźć álbo zániéřć/ zá ie=

strona: 303

Woiewodzego rządu Księgi
trzećie o Zołnierzu y służe.

- 1: den grořz: á co dwiemá kořmi przywieźie álbo przynieřie/ zá
2: dwa grořzé: co czteryřmi/ zá cztery grořze.
3: Kopá žytá/ zá trzy grořze.
4: Korzec owlá/ zá grořz.
5: Kopá owlá/ zá dwa grořzá.
6: Wól zá pułgrzywny.
7: Iáłowicá/ zá řzelnařćie grořzy.
8: Wieprz/ zá wiárdunk.
9: Skop álbo Báran/ zá trzy grořze.
10: Geři/ kury/ kurczętá/ iáko w řtárym Státuće ieřt opifano/
11: ták máią bydź płaconé.(*marg*) Zygmunt w Kráko. Liřt.
-1: Ian Olbr. w Piotrko. Liřt. (-)
12: WOIENNE WOZY.
13: KEdy w PRzywileiu álbo w zapiřie niémářz ofobliwéy
14: zmianki o Woźie Woiennym: Tedy fie to ma rozumieć/ že to
15: záwiřło ná zdániu Królewřkim/ álbo ná Práwie.
16: ZOLNIERZ.
17: O słuzebných, którzy řzkody álbo
18: krzywdy duchownym czynią.

- 19: BAcząc wielkie łzkody/ vćifki/ łupieftwá/ gwałty/ które łłu
- 20: żebni w imięniu y poddánych duchowieńftwu zwykli bez na=
- 21: grody włzelákiéy czynić/ poftánawiamy:
- 22: áby nápotym żołnié=
- 23: rze ná którychkolwiek czáfu potrzeby mieyfcach będący/ łzkody
- 24: włyftkié/ vćifki/ łupieftwá/ gwałty/ y krzywdy nágradźili:
- 25: do czego ie Stároftowie mieyfc z grozą powinny máią przy=
- 26: ćifnać/
- 27: á Rotmiłtrzowie y Dzięśiátnicy tákowych łzkódników
- 28: iáko którzy wiedzą o tym włyftkim/ y iáko źli ich wódze wie=
- 29: ży ták długo siedzieć máią: áż sie oné łzkody nágradzą.
- 30: O łluzebnych ludziach, którzy
- 31: w Ruśi łzkody czynią.
- 32: IZ łluzebni ludzie w Ruśi łluząc/ zwykli po wyfzćiu łłu=
- 33: żby wiele łzkód w máiętności ták Duchownych iáko y Swiet
- 34: ckich czynić/ vftáwiamy:(*marg*) Zygmunt. Lišt. (–)
- 35: iż iefliby którzy z Rycérztwá łzkody
- 36: iákié/ ták Duchownym iáko Swietckim vczynili/ niech będą
- 37: powinni wzięwłzy od nas żółd/ oné nágradzić.
- 38: POGRANICZE. ((w. 7 i 8 t. łącz.))
- 39: A Iż częłté gwałty poddánym náłzym z łąśiedzckich pańftw
- 40: przez niektóre gwałtowniki łie dzieią/ á zwłáfczá z Słáfká y
- 41: z Węgier: włóżymy łie w to/ áby wedle pakt łpráwiedliwość
- 42: vkrzywdzonym byłá/ y potym áby był wedle nich pokóy zácho=
- 43: wan.
- 44: Czego iefliby łie dóyždź nie mogłó/ w tym żalu poddá=
- 45: nych náłzych: będziemy winni vchylić im tego/ co Conftitucia
- 46: Króla Zygmunta w Roku Millefimo, quingentefimo, trigefimo
- 47: łecundo, vczyniona/ w łobie obmawia:
- 48: rofkázuiąc to włzem

- 49: poddánym nálezym/ mocą téy vchwały Séymowéy/ áby táko=
50: wych naiezników/ y gwałtowników żaden záchowywác/ y w
51: dóm łwóy przyimowác nie śmiał/ łub poena de guerris łan=
52: cita.
53: INTERREGNUM. Czáfú Interregnum łtraż vkráina pá=
54: nóm Woiewodóm iest poruczoná: ne quid detrimenti Rełpublica patiatúr. O czym pátrż
w Conłtutuciách.(*marg*) Stephan w Wárlzá. w Conłfir. Liłt. Stát. (–)
55: Inné połtępki z łtrony woyny znaydziełz w ksiégách piérw=
56: łzych, o Królewłkiéy powinnołci trzećiéy. bo łie Woyná napiér=
57: wéy Królá dotyka.
58: Ale w łiódmych ksiégách, kędy o obronie
59: práwá łie zniołły, tám łzérzéy y dokłádniéy o tych rzeczach znay=
60: dziełz. Tu łie iedno té rzeczy włpomniáły, które Woiewodzému
61: wrzędowi z łtrony obróny włáfnie należą.

strona: 305

Woiewodzego rządu Księgi
trzećie o Zołnierzu y łłuże.

- 1: DISCIPLINA. A iże żadné práwá przez diłcipliny álbo
2: kárnołci nie łą mocné: tedy y Woiewodowie nie łą wyięci od di=
3: łcipliny.
4: Zwłáfczá ielłiby porządków w práwie opifánych nieprze=
5: łtrzegáli po łwych Woiewódtwách. O czym znaydziełz w Státu=
6: łie Łácińłkim. ((t. łac.))
7: kędy łto grzy=
8: wien ná nim przekázuią, gdzieby łie ináczéy záchowál: poniewáz
9: ma byđż princypálem włzyłtkich porządków Powiátowych.
10: O OKAZOWANIV.
11: Pátrż w Księgách piérwłzych. Titulo, OKAZOWANIE.
12: WIELMOZNEMV PANV A PANV,
13: IEG^o M. PANV STANISŁAWOWI

- 14: PRZYISMSKIEMV, MARSZAŁKOWI
- 15: WIELKIEMV KORONNEMV, STA=
- 16: rofcie Koninfskiému, &cę. &cę/
- 17: mému M. Pánu.
- 18: IZe Pan Bóg W.M. nowo ná to zacné Dignitárftwo wyftáwił,
- 19: abyś Wá. Wielm. był rządźicielem y moderátorem, nietylko
- 20: Dworu Króla leg^o M. ále y wftyftkich naiwyszych Séymów y zia=
- 21: zdów Rzeczypołp. z czego widzę ludzie z wielką pochwałą conten=
- 22: íi.
- 23: A ize té księgi nowo wychodzą w tych czásiéch, tedy y ia, á=
- 24: bych fie pokazał wdzięcznym téy łáski Božéy, y záwołania tego,
- 25: którym W.M. Pan Bóg vczćić raczył:
- 26: té księgi o Vrządzie
- 27: *Márzołkowfkim* [!] W. M. Pánu fwému M. iáko Márzałkowi
- 28: Wielkiému ofiáruię. Nic niewątpiąc, że W.M. przyftęp Pan
- 29: mój M. temu przedsięwzięciu moiému będziefz raczył vczynić, w
- 30: ten czas
- 31: kiedy W.M. będziefz łáfką przed Królem leg^o M. plác
- 32: wftyftkim dobrym rzeczam y ludźiem będziefz vprzeftwieniał, o co
- 33: proftę. A zátym zálécam ftużby ftwé do łáski W.M. mégo M.
- 34: Pána.
- 35: CZWARTE
- 36: KSIĘGI PRAWA
- 37: NADWORNEGO,
- 38: álbo
- 39: MARSZAŁKOWSKIEGO:
- 40: KĘDY Y O PRZEDNICH INNYCH
- 41: VRZĘDNIKACH DWORSKICH Y V=
- 42: RZĘDZIECH ICH STATVTY SIE
- 43: ZNOSZA, Y INNE OKOLICZNOSCI

44: OPISVIĄ.

45: TABLICA CZWARTA

46: PRAWA NADWORNEGO.

47: Vrzędy Márzzałkow porządnie Státuty Kázimierzowe y Alexándrowe opifuią.

48: Wszyftkich porządków przeftzregać y bydź Magifter caeremoniarum.

49: Popifować Dworzány, im płáćić: Re=

50: ieftrá chowác, y pieczę o nich mieć.

51: Goście, y Rády Koronné przyjmowác

52: Iurifdycją rozładzánia, Artykułów pe=

53: wnych vpominánia, y karánia

54: mieć ma.

55: Céne drogości y tárgowé przy Dworze

56: á w Woyfcze z Hetmánem ftánowi.

strona: 309

1: MARSZALEK.

2: Márzzałkoftwo, Kánclérftwo, Podkán=

3: clérftwo, nie rozdziélnie ma bydz

4: z którýkolwiek ziemie ludzióm da=

5: wano.

6: OBiecuujemy Kánlerztwo/ Pod=

7: kánclérztwo/ Márzzałkoftwo/ y inné

8: Vrzędy Dworskié rozdávác nie rozdziél=

9: nie ludzióm godnym/ choć z Wielkiéy

10: Polfki/ choć z Máléy Polfki.(*marg*) Kázim. III w Niefzo. y w Opok. Lift (-)

strona: 310

1: O vrzędziech Márzzałká Koronnégo

2: y Nadwornégo.

3: VRzędy Koronné y Dwor=

4: fkié/ zwłáfczá Márzzałków/ były

5: do tego czáfu trzymáné z zwyczá=

- 6: iu iákiégoś. (*marg*) Alexánder w Piotrko. Lift. (-)
- 7: Aczkolwiek każdy z
- 8: nich wie swoię powinność y pra=
- 9: cą: wżákże dla tego/ iż dwa vrzę=
- 10: dnicy w iednych spráwách obié=
- 11: ráią sie: częścią téz iż nie było o=
- 12: pifano/ czego káždy z nich pilno=
- 13: wác miał:
- 14: á ztąd przedawáły sie
- 15: obłędliwości y omiezkánia w
- 16: tych rzeczach/ które im przynależá=
- 17: ło opátrowác y czynić: y tákże
- 18: między nimi niezgody bywáły.
- 19: Dla tego zá słuźną przyczyną ma
- 20: bydź to opátrzono:
- 21: iż vrząd Már
- 22: szałká Koronného/ y Márzalká
- 23: Nadworného/ choćiaby obádwa
- 24: álbo ieden z nich był ná Dworze/
- 25: ma bydź spráwcą y Miftrzem w=
- 26: sżyłtkich Dworłkich cęremoniy:
- 27: to iest/ zwyczáiów y Dworzan.
- 28: PIECZĄ MIEC O SLVgách Dworu Królewłkiego.
- 29: Których oboygá ten będzie v=
- 30: rząd/ popisowác Dworzány/ im
- 31: płácić/ reyełtrá chowác/ y wie=
- 32: dzieć którzy są pilni/ którzy niedbá
- 33: li/ y którzy dobrzy którzy źli:
- 34: nie=
- 35: posłuźnych nie dopuśczać ná dwo

- 36: rze chowác: ále nápomínác/ áby
37: tákowi od fluzby Dworfkiéy byli
38: odkazáni. GOSCIE, Y RADY przyjmowác.
39: Goście y Rády Koronné má=
40: ią przyjmowác/ y tego ftrzedz/ á=
41: by káždému powinna cześć z ftron=
42: ny Máieftatu Króla leg^o M. we=

strona: 311

Márfzałkow, przy dworze

Krol. rzádu Księgi czwarte.

- 1: dla záflugi ošoby byłá wyrządzá=
2: na.
3: Y tákże złé przykłády álbo wy=
4: ftepkí máią miárkowác/ álbo od=
5: pędzác/ álbo popráwowác kará=
6: niém/ wedle vczynku dopuřczo=
7: négo: awo wřzyřtki rzeczy máią
8: pořtánawiác/ przekłádác/ y ordy=
9: nowác/
10: ták ná Dworze/ w Dwo=
11: rzéch/ w domiéch/ komorách/ ábo
12: pokoiach y v ftołów Królewkich/
13: iáko téz w innych vrzędziéch y v=
14: rzędnikach/ ku rycérřkim pocztóm
15: Króla leg^o M. przynależących:
16: KARANIE, VPOMINAnié, Exekucia, y rozřádzác niektóre Artykuły.
17: ná co ieřt mu dána zupeřna moc
18: vřtáwiác/ odmięniác/ y wřzyřtko
19: z lepřzym porządkiem czynić/ zá ze=

20: zwoleniém y władzą Króla ieg^o
21: M.
22: A áczkolwiek Márfałek
23: Koronny tę władzą zwykł mieć/
24: iż gdy ón ná Dworze będzie/ ná
25: ten czas Márfałek Nadworny w
26: żadné rzády vrzędowi fwému
27: przynależáce nie zwykł lie wda=
28: wác:
29: wżákże iż Márfałek Ko=
30: ronny częłtokroć zwykł nie bywác
31: przy Dworze: áby tedy w nieby=
32: tności ieg^o wiedział y vmiał Már
33: fzałek Nadworny odpráwowác
34: to/ co dobrym porzádkiem przez
35: Márfałká Koronnégo było od=
36: práwowano ná Dworze:
37: vftá=
38: wiamy/ iż té vrzędy z powinno=
39: ści vrzędu niech będą zobopólné
40: y nie rózné tym fpofohem: Iż ile
41: kroć Márfałek Koronny będzie
42: ná Dworze/ záwždy ku káždéy fprá
43: wie vrzędu fwégo ma wezwác
44: Márfałká Nadwornégo:
45: zá iego
46: wiadomościá wżyftko czyniác/

strona: 312

1: co Márfałkowému Vrzędowi

2: przynależy. A gdy od Dworu <http://rcin.org.pl>

- 3: odiáchác ma/ odda Reyeftrá y
- 4: Ípráwę vrzędú Márřzałkowi Na
- 5: dwornému.
- 6: W którym Már=
- 7: řzałku Koronnym niech będzie nay
- 8: wysřza władza/ ku wřzyřtkim rze
- 9: czam wysřzény nápiřánym.
- 10: A gdy iego nie będzie ná Dwo
- 11: rze/ w ořobie mnieyřzého Már=
- 12: řzałká niechay tářz będzie władza/
- 13: á nie mnieyřza:
- 14: którą Koronny
- 15: Márřzałek ná Dworze ořobą řwą
- 16: będąc zwyřł mieć.
- 17: Któřemu Márřzałkowi/ gdy
- 18: Ípráwuie vrząd Dworřki/ y ieřt
- 19: ná nim ořobą řwą/ ieřt przyřádo
- 20: né bránié Targowého/ y władza
- 21: wkłádác ceny rzeczóm:
- 22: które ná po=
- 23: trzebę Dworřką bywáią przywie
- 24: řioné. A tákowé Targowé brác
- 25: ma pomierniéy/ niř zwyřł czynić/
- 26: y nie ináčzény: iedno iáko práwem
- 27: pořpolitym y zwyczáiem w mie=
- 28: řciéch y w miářteczkach onych/ do
- 29: których będzie przyiędzano/ zwy=
- 30: kło bydř brano.
- 31: A wřzákže o tar
- 32: gowym polnym/ tedy tá moc

- 33: niech będzie zachowana do Het=
34: maná Wielkiego: aby za spólną
35: radą zapłata rzeczy była dawana. CENę DROGOSCI y Targowé. VSTAWA NA MARSZALKI.
36: A bądź domá/ bądź gdzie indziéy
37: leg^o Królewka M. osobą swą
38: będzie/ tedy cokolwiek Marszałek
39: albo Hetman ku płaceniu rzeczy/
40: y ku pospolitému postanowieniu
41: chować postanowi: takową v=
42: itawę przez obwołanie Woźnego
43: ma opowiedzieć.
44: A ieliby Marszałek w płace=

strona: 313

Marszałkow. przy dworze

Kro. rządu Księgi czwarte.

- 1: niu rzeczy y targowého z miary wyłtępowal/ niechay maia
2: moc Rady na Dworze będącé to miarkowac/ y iemu rofkazo=
3: wac:
4: którym iefli Marszałek nie będzie posłuzen/ tedy iako nie=
5: posłuzny do władzy y mocy Séymu Wálného/ który blisko
6: będzie/ niech będzie odniesion y oskarczón.
7: Iest y innych vrzędów węcý, które Marszałkowi Koronné=
8: mu należą które tylko w zwyczajiu są. Wszakże ie znaydziesz po=
9: pisané w księgách Zwyczajów Koronnych, Lib. II. list 127. Autor
10: tych ksiąg Krómer Biskup Elperki.
11: MARSZAŁEK W.X. LITEW.
12: Za Króla Stephaná téz nieiaka różnicá w téy mierze pocęła
13: była nastawac między Marszałki Litewskými: á między Marszał
14: ki Koronnými: ale była wspokoiona:
<http://rcin.org.pl>

- 15: y iest o tym ordinácia Kró=
16: lewka zda mi fie ná Conuokáciiey w Lublinie przed kilka lat v=
17: czyniona: Trzebá fie o niey pytać.
18: MARSZAŁEK NADWORNY
19: Koronny.
20: GDy Márzalek Koronny odiézdza ode Dworu, tedy oná
21: wzyftká władza zoftawa przy Márzalku Nadwornym gdy przy=
22: tomny ná Dworze zoftanie. Bo y Dworem rządzi,
23: y cénę ná rze=
24: rzy przedáyné ftánowi, y Targowé nań przychodzi.
25: A iefliżeby obádwá ná Dworze przytomni byli, tedy vrząd Na=
26: dworného Márzalká poniekąd pozoftawa.
27: A wżákóz Król Ale=
28: xánder poftánawia, żeby Wielki Márzalek, Márzalká Na=
29: dworného do wzyftkich rad y tráktátów wzywał: áby gdy on od=
30: iedzie, wiedział/ iákoby miał continuowác biég y poftępek rządu
31: Nadworného. O czym ná końcu znaydziefz w Ordynáciiey Kró=
32: lá Alexándrá.
33: MARSZALEK NADWORNY LITEWSKI.

strona: 314

- 1: WIELMOZNEM^V A MILOSCIWEM^V PANV.
2: IEG^O M.X. Ianowi Tarnowskiemu
3: PODKANCLERZEM^V KORONNEM^V,
4: PROBOSCZOWI KRAKOWSKIEM^V,
5: &cę. &cę.
6: IEfli ták iest, Wielmożny á Miłościwy Pánie, że Státut, który=
7: by miał bydź porządnie wydány, miałby bydź piérwéy po Powie=
8: ciéch rozefłány, y potym Korrektoróm podány:
9: á náwet ná Séymie

- 10: przez Króla Ieg^o M. y Senat ápprobowany: do czego fie téz, zda mi
- 11: fie, chyli Státut świętáy pámieci Króla Zygmuntá: tedyby fie zá le=
- 12: dwie który Státut zořtał, które dotychmiast wydawano.
- 13: Bo ácz
- 14: Ieg^o M. X. Arcybiskupá Lafkiego edicie Séymowá sententiá
- 15: iest authorizowany, ále žeby był ad iudicia wřzyřtkich przedtym
- 16: rozefřány, o tym nie znáyduiá nigdřiey:
- 17: á dáleko mniéy authoro=
- 18: wie, którzy potym w tych rzeczách pracowáli, nie mogli do tego kré
- 19: řu przyřdř. Wřzákže im ma zá co dřiękować pořteritas. Bo, by fie
- 20: byli nie wrywáli, tedybyřmy byli ná tym wielce řzkodowáli.
- 21: Ia
- 22: Wielm. á M.X. Podkánclérzy, áczem po té wřzyřtkié Séymy w
- 23: tym eláborował, wřzákžem iednák do czegom godřil, nie mógl v=
- 24: mierzyć. Swiádomá tego Wiel. Wářzá, žem o tym w kácie nie
- 25: mówił:
- 26: Bywáło o tym po kilká Séymów w kole Pofelřkim, náwet
- 27: przez Ich M. Pány Pořly do Króla Ieg^o M. y do Senatu były té rze=
- 28: czy odnieřioné. W tym odiařd Króla Ieg^o M. intenciá moię prze=
- 29: rwał.
- 30: Wřzákóz to co fie dotychmiast nie řřtało, to fie może řřtać:
- 31: gdyž ia to Volumen: dla tego po Woiewództwách rozřyłam, áby o
- 32: tym káždy mógl iudicium ferowác in principali řcopo: to iest, že=
- 33: by porządnie y methodice té rzeczy in lucem wřřly:
- 34: pewieném te=
- 35: go, že fie nic nie pochybiło, o cobych &c publicam díputationem
- 36: řuřtinere nie řrómał fie. Ieřli téz gdzie nieco fie pochybiło, wřzák
- 37: to może iefcze popráwić, w ták wielu y wielkich rzeczách nie dři=
- 38: wia temu.

39: Co ia mądrému baczeniu y rozładkowi Wálfzý Wiel.

40: zoftáwiam: y niewątpię, że W.M. poświadczy mi tego wżyfłkié=

41: go fuo fuffragio. Przytym fłużby fwé vnizoné do łáski Wálfzý Wiel. mégo M. Pána zálécam.

strona: 315

1: PIĄTE KŚIĘGI

2: PRAWA

3: KANCELLARIIEY:

4: W KTORYCH SIE ZAMYKA

5: WSZYSTEK PORZĄDEK PISM

6: KROLEWSKICH Y SEYMOWYCH, | PRZYWILEIOW, MANDATOW,

7: WICI, DEKRETOW: Y PRAWA

8: SVMMARIVSZ MIEYSCKICH

9: KAVS.

strona: 316

1: PIĄTA TABLICA

2: PRAWA KANCELLARIIEY. Vrzędy Kánclerzá y Podkánclerzego.

3: I. Liłtów práwu przeciwnych niewydáwác:

4: do cudzych ziem pílmá y Expedicję

5: wypráwowác.

6: II. Spráwy Niemieckie fądzić.

7: III. Dekretá y Przywileie, Séymowé Con=

8: ftitucję fpiłowác, dochowác, y Me=

9: trykę Królewfká w fwéy władzy

10: mieć.

11: IIII. Doktory, Kleryki, Muzyki, Króle=

12: wfkié fługi, y tym podobné w fwéy

13: opátrznóści mieć.

14: O tym Tytuły niżéy położoné przeźrzy.

strona: 317

- 1: CANCELLARIVS.
- 2: Kánclérztwo y Podkánclérztwo,
- 3: nierozdzielnie ma bydz z któ=
- 4: réykolwiek ziemie ludzióm da=
- 5: wano.(*marg*) Kázim. III. w Niefzo. y w Opok. Lift. (–)
- 6: OBiecuujemy: KANclerztwo/
- 7: Podkánclérztwo/ Márzzałkoftwo/ y
- 8: inné Vrzędy Dworfkié rozdávác nieroz=
- 9: dziélnie ludzióm godnym/ choć z Wiel=
- 10: kiéy Polfki/ choć z Máłéy Polfki.
- 11: Ná Kánclérztwie y Podkánclérz=
- 12: twie Koronnym ieden ma bydz
- 13: Duchowny, drugi Swietcki.
- 14: POzwalájąc ná próšby Pánów y Szláchty Koronnéy/ v=
- 15: Itáviamy Státutem wiekuilnym:
- 16: iż ná przyłzłé czáfy ná vrzę=
- 17: dy Kánclérzkié y Podkánclérzkié/ gdy będą wákowác/ to ieft/
- 18: gdy vrzędnicy zemrą/ álbo ná infzé vrzędy poftąpią/ my y po=
- 19: tomkowie náłzy ná ieden vrząd z tych dwu iednę perfonę du=
- 20: chowną/ á drugą świetcką przelożyć mamy:
- 21: á to dla fpraw/
- 22: które niekiedy tákowe przypadáią: iż Duchownéy ofobie fku=
- 23: cznéy Exekuciiéy ich czynić fie nie godzi.
- 24: Vrzędy Kánclérzkié, ná Séymie
- 25: Wálnym Król ma rozdávác, z
- 26: porádą Rádnych Pánów. (*marg*) Zygmunt. Lift. Alexánder w Rádom. Lift. Alexánder w Piotrko. Lift. (–)
- 27: VRzędy Káncelláriéy/ Król nápotym ma rozdávác ná
- 28: Séymie Wálnym z porádą Rádnych Pánów.
- 29: PIERWSZY VRZĄD

- 30: KANCLERZKI.
- 31: Kánclérz y Podkánclérzy, liftów
- 32: práwu przeciwnych, wydawać
- 33: nie máią.
- 34: KANclérz y Podkánclérzy liftów ná donáciu y zapify dóbr/
- 35: nie ma ináčzý wydawać/
- 36: iedno iáko Práwá Koronné w łobie
- 37: máią. A lifty práwu przeciwné té máią bydź rozumíané: li=
- 38: lity zákázuiące łádów/ które wychodzą nie zá potrzebą Rzeczy=
- 39: połpolitéy: także Kommísię między ofobámi:
- 40: chybá żeby o=

strona: 319

Káncelláriiey
rządu Księgi piąte o
przełłuchywániu łpraw.

dział má gránicach/ y zá zezwoleniem łtron były iefcze o wol=

- 1: noóci od połpolitégo rufzenia ná woynę.
- 2: Temuz podobny, ále cum poena.
- 3: STátut Króla Alexándrá w mocy zołtáwuiąc de bonis
- 4: menfae Regalis vftáwuiemy: áby Kánclérz y Podkánclérzy Ko=
- 5: ronni/nie śmieli liftów mimo Státut ten wydawać/ ná do=
- 6: nácię/ obligácię/ vendicię/ feudá/ pod vtrácceniém vrzędu ((t. łac))
- 7: Odpráwá liftów y przywileiów do
- 8: ziemie Inflantckiéy.
- 9: Liłty/ Przywileie wólzélákié/ pod dwiemá pieczęciámi/ Ko=
- 10: ronną y Wielkiého Księłtwá Litewłkiého/ máią bydź do téy
- 11: prowinciiéy dawáné:
- 12: á któryby inákłzym obyczáiem co w téy
- 13: prowinciiéy vprosił/ otrzymał/ to wážno y trzymano bydź
- 14: nie ma.(marg) Zyg. Aug. Piotrko. Lift. w Conłtit.

- 1: Zyg. III. w Wárfzá. Liŧt Státut.
- 1: Zyg. Aug. w Piotrko. (–)
- 15: DRVGI VRZĄD
- 16: Kánclérze ŧpraw Niemieckich, y
- 17: tákze Refferendarze máią prze=
- 18: ŧluchywać, y Królowi ŧpólnie
- 19: odnoŧić.
- 20: IZ w ŧądziéch Niemieckich wiele ŧpraw zwykłą Szláchtá
- 21: mieć:
- 22: gdy tedy tákowé rzeczy przydadzą ŧie/ tedy ie z Rádámi/
- 23: które przy nas ná ten czás będą/ będąiemy ŧądzić y odpráwo=
- 24: wác. A Kánclérze z Refferendarzámí będą ich ŧluchác/ y przy
- 25: ŧtronách nam ie odnoŧić.

strona: 320

- 1: PRAWA MIEYSCKIEGO METHODVVS
- 2: álbo porządek.
- 3: Burmiŧtr
- 4: Wóyt,
- 5: Ráycá,
- 6: Gromádá,
- 7: Wilkirze,
- 8: De Parentela, iáko téz nižéy vžrzyŧz w Ziemŧkim
- 9: práwie. ((w. 10 do 14. t. łać.))(*marg*) Stephan Liŧt. (–)
- 10: Té rzeczy które vprzędziáią ŧąd.
- 11: Rzeczy przy ŧámym ŧądzie trzebá záchowác: co
- 12: Formam iudicij zowá.
- 13: Item, co záchowano ma byđz przy ŧądzie:
- 14: Iáko ŧą, Appellácia do Króla do Wysŧžégo práwá. do Siedmi miaŧt.
- 15: Rzeczy które ŧądowi ŧwému zá=
- 16: chowuie Król, z ŧtrony práwá

- 17: Mieyfckiego, ((w. 23 i 24 t. łąc.))
- 18: które z otrzeżeniem rzeczy w Státucie opifánych
- 19: fądowi náfzému należéc będą.
- 20: Z ftrony przezyfków interim
- 21: otrzymaných przeciw miáfłóm: tákże téż miefczan przeciw fzlá=
- 22: chćie/ to fie záchowác ma/ do vznánia náfzého/ iáko około prze=
- 23: zyfków Duchownych.
- 24: Item, fądzić 12. fpecies alienationis bonorum regni, y refe=
- 25: rowác do Królá gdy áppelluią, iáko fą wysfzéz y piérwfzych kfię=
- 26: gách opifáné, to iest: Wieczność, Dożywoćia, Lenná, Fouda [!],
- 27: Arendi, Frymárki, Nádánia, Fundácię, Dániny y Donácie, Ká=
- 28: duki y Wákáncie, Nullo iure, Expectátywy, Iurgielty, Wyku=
- 29: pná.

strona: 321

Kancelláriiey rządu Kfięgi
piąte o wpiłowaniu do kfiąg.

- 1: ADMONITIO.
- 2: Potym ná kogo przydźie correctura iurium, niech pámięta, że tu
- 3: ná tym mieyfcu ma bydź wizerunk práwá mieyfckiego ex iure Sa=
- 4: xonico fátécznie włożyć.
- 5: TRZECI VRZĄD
- 6: W KANCELLARIIEY:
- 7: Kfięgi/ kędy Dekretá y Przywileie fą fpiáf=
- 8: ne/ y Metryki/ dobrze fprawowác y chowác/
- 9: y wydawác z nich fprawnie.(*marg*) Zygmunt w Piotrk. (–)
- 10: Co wpiáno ma bydź w kfięgi Kán=
- 11: celláriiey: y tákże gdy kto lifty
- 12: ftráci, álbo mu będą zfałzowáné.
- 13: ABy ná przyfzłé czáfy kfięgi Káncelláriiey náfzéz tym pilniéy
- 14: były piáné y chowáné/ chcemy y mocnie fkázuiemy/

- 15: áby Kán=
16: clérz y Podkánclérzy Koronni íami/ tákowe księgi pod ftrażą
17: íwą mieli: y niech máią iedného álbo dwu piíarów przysię=
18: głych/ którzy wízyftkié przywileie/ Dekrety/
19: zeznánia/ y inné
20: rzeczy/ które ku potrzebie y przepieczęńtwu ludzkiému przed
21: námi lie dzieią/ y zá pieczęcią náfzą bywáią pozwaláné/ íczérze
22: y wiernie w księgi tákowe ábo Reyeftrá wpiíowali.
23: A gdy=
24: by kto z poddánych náfzych zá przygodą íáką nieścęfną/ álbo z
25: tráfunku lífty od nas wydáné y w księgi Káncelláriiéy náfzéz
26: wpiíané ítrácił/ álbo íákokolwiek zfałżowáné álbo zgwałco=
27: né: miał:
28: Vrzędnicy Káncelláriiéy náfzéz będą powinni wízy=
29: ítkim tákim/ gdy będą prośíc/ przez wízelkiéy trudności y zbra=
30: niánia/ inízé lífty z ksiąg náfzych/ nie odmiéniáiąc nic z piér=
31: wízych líftów/ pod pieczęcią náfzą wydác.

strona: 322

- 1: CZWARTY VRZĄD
2: Miítrze y Doktory kreowác.
3: TE poítánawiamy: iż ilekroć którzy Studenci w którém=
4: kolwiek profesiiéy przez Doktory ábo Miítrze ná examen we=
5: dle zwyczáiu będą przypuśczeni:
6: tedy Kánclérz náfz ná ten czas
7: będący/ íáko zwiérzchnieyfy/ ono examen áprobowác będąie
8: miał wízelką moc. (*marg*) **Władisław** [!] Iagełło w Kráko. (-)
9: Téż y Księżą Królewską, Muzyki, y inné tym podobné w
10: íwoim regimenćie ma Kánclérz: Lafkę téż nośi przed Królem w
11: niebytności Márzalków. Są y inné powinności iego, które znay=
12: dziełz w Księgách Confuetudinum regni, List 129.

13: KANCLERZ LITEWSKI.

14: Ten Litewkié sprawy opátruie, wżákże y Polńkich sie doty=

15: ka: zwłáczá gdy Polńkich Kánclérzów niemá sz. Bo y od Królá in

16: publico oręduie,

17: y Polóm cudzoziemńkim odpowiódź dáie, zwłá=

18: ńczá Tátárńkim, y Mońkiewńkim. Téż Inflantckié lińty bez przy

19: łożenia pieczęci Litewkiéy nie sá waźné. O czym wyszýy.(*marg*) Alexánder w Piotrk.

Lif. (-)

20: PODKANCLERZY.

21: Kánclérzá y Podkánclérzého,

22: rowna authoritas.

23: KAnclérzkié y Podkánclérzkié vrzędý/ od tego czáfu włá=

24: dzá/ exekucjá/ odpráwá y zwyczáiem/ ták máiá bydź spórzádo=

25: né/ iákoby włáfnie iedný mocy były rozumíané.

26: KANCLERZ Y PODKANCLERZY Lifów práwu

27: przeciwnych nie ma wydáwáć. O czym wyszýy dwá Státuty,

28: przy vrzędzie Kánclérzowym.

strona: 323

Káncelláriiey rządu Księgi

piąte o sekretarzu wielkim.

1: SEKRETARZ WIELKI.

2: O Sekretarzu więtszym, y przywi=

3: leiu iego.

4: DLa wielkości Sekretarzów: gdyż káždy z Pińarzów y

5: tákże z Komorników chodząc do Komory Królewskiéy Sekre

6: tarzém sie zowie:

7: pońtánowiono iest zá spólnym Królá Iego

8: M. y Pręlatów/ y Pánów zwoleniém/ áby ieden był zawždy

9: Sekretarz: który ma wiedzieć táiemné odpráwy Rzeczypo-

10: litéy.

- 11: Który téz będzie do tych táiemnic przypuǳzon/ które
- 12: Kánclérzowi y Podkánclérzemu królestwá będą opowiedziá=
- 13: né. Który téz niech będzie piérwǳy oczekawáiący Pręlatu/
- 14: Doštoieńtwa/ y innégo Duchownégo opátrzenia:
- 15: y ten ma
- 16: wnet po Kánclérzu y Podkánclérzym/ ná tákowe Vrzędy
- 17: wstępować.
- 18: Tákowyz drugi Státut, o opátrze
- 19: niu Sakr. Wielkiégo: które lo=
- 20: bie Król w mocy zoštáwił.(*marg*) Alexánd. List. (–)
- 21: W Státucie Alexándrá Króla/ co iest nápiáno o Kánclé=
- 22: rzu y Podkánclérzym/ około opátrowánia ich ná Doštoień=
- 23: twa y Vrzędy Duchowné y Swietckié: tedy ták to opátrując
- 24: kázuiemy:
- 25: Iż My y potomkowie nászy máią mieć słuźny
- 26: wzgląd ná prace y zaślugi ich. Wízákże w nászey y potomków
- 27: nászych dobréy woléy to zoštáwiamy:(*marg*) Zygmunt w Kráko. (–)
- 28: áby wedle zaślug y dziéł=
- 29: ności káždégo/ nam to było wolno/ iáko fie czás poda/ y tu=
- 30: dziéłz Rzeczypośpolitéy będzie pożyteczne/ káždégo z nich ná
- 31: wyszy łtan y opátrzenie wyszé podnieźć:
- 32: które tákże vmiár=
- 33: kowánié (około podnieśienia) Sekretarzá piérwǳégo/ álbo
- 34: więtfzého chcemy rozumieć.
- 35: REFERENDARZE.

strona: 324

- 1: Ná Dworze Króla Iego M. máią
- 2: bydz dwa Sekretarze w Práwie
- 3: vczeni,
- 4: którzy skárgi prześluchá

- 5: né odnośic máią, y wedle zdánia
- 6: Królá Iego M. odpráwowác.
- 7: DLa iáfniey/żégo czynienia /spráwedliwości/ y odpráwo=
- 8: wánia /kárgi kładących/ wstawiamy:
- 9: áby dwá byli w Práwie
- 10: wczeni/ ieden Duchowny drugi świetcki: którzy przez nas o=
- 11: bráni/ máią zá Dworem iezdźic/ á ci będąc przysięgli/ máią słu=
- 12: chác /karg:
- 13: y té wżędnikóm Káncelláriiey Królestwá nálezégo
- 14: wiernie winni będą odnośic: ci lepak zá nálezym y potomków
- 15: nálezych rofkazániém/ odpráwowác będą wedle tego/ iáko prá=
- 16: wo y /spráwedliwośc rádźic będzie/ y iáko /kárżących sie potrze
- 17: bá będzie potrzebowałá.
- 18: A niechay siedzą przyśluchawáiąc
- 19: /karg po Mízy nálezéy/ aż do godziny obiedniey: po obiedzie zá=
- 20: się do wieczery/ ábyfmy wolniey mogli rádam y innym /sprá=
- 21: wam nálezym przypilnowác.
- 22: Wízákże /spráwy /ładowné Sé=
- 23: dźiému wedle Státutu máią bydź zlecáné.
- 24: Refferendarze w /spráwy /ładowé w=
- 25: dáwác sie nie máią, iedno tylko
- 26: przy Królu /spraw máią słućhác.
- 27: REfferendarze nálezly tylko /karg á nie /ładów/ wedle Stá=
- 28: tutów Królestwá/ pilnowác będą: áni sie nápotym w /łady
- 29: świetckie miéłżác będą mogli/ tylko przy bytności nálezéy/ gdy
- 30: /ámi przy wznániu /spraw oblicznie będziemy.
- 31: Abowiém przy
- 32: nas siedziec/ y rádę dáwác będą mogli. które téż wedle Stá=
- 33: tutów będziemy záwždy náznáczác/ gdy będą wákowác. A
- 34: Sędźiowie y Podśędzkowie ziem /spraw słućhác/ y oné /ładźic

- 35: ná Dworze náfzým będą/
36: wedle Státutu Kázimiérzá/ który
37: ieft nápiřan ná dźieřířým liřcie.(*marg*) Zygmunt w Kráko. Liřt. Zygmunt [!] w Piotrko.
(-)

strona: 325

Káncellářiiey rřádu Křięgi
piąte o Referendarzách.

- 1: O tychze Referendarzách.
2: WEdle Státutu Roku 1538. Referendarze náfzy zácho=
3: wywác fie máią.
4: Referendarze řpráwy Niemieckie
5: Królowi referowác máią.(*marg*) Zyg. Aug. Tenże. Támże. (-)
6: IZ w řádzích Niemieckich wiele řpraw Szláchtá miéwa:
7: gdy fie tákowé řpráwy przytoczą: tedy ie z Rádámi/ które przy
8: nas będą/ odpráwowác y řádzíc będziiemy.(*marg*) w Zwycáioch źiemie Krákow. Liřt. (-)
9: A Káncellária z
10: Referendarzmi przeřłuchawác ich będzie/ y przy řtronách re=
11: ferowác.
12: PIECZĘC.
13: Liřt nie pieczętowány nic nie wazy.(*marg*) Stephan. Liřt. (-)
14: I Tem, Prořtá Minutá nic fie dowieźć nie może: Ale ie=
15: dno liřtámi álbo minutá pod pieczęcią/ álbo Křięgámi przed
16: řády.
17: Ofobnéy pieczęci Król nie ma vzy=
18: wác iedno Koronnéy.
19: O Biecuieł tēz řłowem náfzým Królewřkim/ iź my y po=
20: tomkowie náfzy/ Sygnetu řadnégo vzywác nie mamy/ áni pie
21: częci ofobnéy w řpráwách Rzeczypořpolitéy náležácyh/ ((t. łác.))
22: iedno Koronnych pieczęci/
23: które przy

24: Kánclérzach y Podkánclérzach łą/ ták Polńkich iáko y Litew=

25: łkich

26: Ale y w łtárych lišćiech znáyduiemy oné łłowá: ((do końca strony t. łac.))

strona: 326

1: LISTY.

2: Szácunek lištów Káncelláriiéy.

3: ABy poddáni náłzy w Káncelláriiéy náłzéy od Piłárzów

4: nád łpráwiedliwošć nie byli obćiążeni: łkázuiemy/ áby nápo=

5: tym od pozwów w Káncelláriiéy nic nie brano:

6: Od Prokuráciiéy trzy grołze.

7: Od Kommišiiéy z Mándatem/ dziešięć grołzy.

8: Od zezwolenia ná dobrá náłzé królewłkié/ dwa złoté.

9: Od innych zapišów połpolitych/ dwie kopie.

10: Od lištów káždych zámknionych/ łzešć grołzy.

11: Od lištów wiecznych ná pérgáminie z iedwabiem/ piéć kóp.

12: A tákowy przereczony łzácunek łkázuiemy/ áby był chowan z

13: łálki náłzéy przeciwko łzláchćie:

14: którym w téy mierze tę łálkę

15: przed innémi chćielifmy okázáć. Ale miešczánie/ Zydzi/ y lu=

16: dzie połtronni będą płáćić lišty wedle náłazku y woléy Kán=

17: celláriiéy náłzéy.(*marg*) Zygmunt w Piotrko. Lišt. (-)

18: Potwiérdzenié tego Státutu.

19: CHćąc włtrzedz/ áby łzláchćá wćiążoná nie byłá/ ponawia=

20: my Státut: áby vrząd Grodzki nic nie brał od w więzowá=

21: nia.(*marg*) Zyg. Aug. w Piotrk. (-)

22: Káncellária téz/ Ziemłcy Piłárze y Grodzcy/ okołó brá=

23: nia włzelákich lištów y piłania/ máią łie záchowáć wedle Stá=

24: tutu Krółá Iego M. Oycá náłzégo: tákze od membran po=

25: zwów y wzdawánia.

26: Kto lišty łtráći ná dobrá królewłkié.

- 27: A Ktoby powiadał/ iż listy stracił ná dobrá królewkié: á
- 28: ieiliby o zgubie ich w roku/ który od stracenia listów poczytan
- 29: bydz ma/(*marg*) Aleksánder w Piotr. List. (-)
- 30: iáwného y dowodného świadectwá álbo oświád=
- 31: czenia przez Stároftą y Woiewodą fwéy ziemie (bo przed ni=
- 32: mi to bydz ma) nie vczynił:
- 33: tákowy/ gdy rok po straceniu li=
- 34: stów wynidzie/ iuz nie otrzyma odnowienia: áni będzie miał
- 35: drógi ku dowodowi ná nie ná wieki. A dowód straconych
- 36: listów czynić będzie przed Królem Ieg^o M.

strona: 327

Kancelláriiey rządu Księgi
piąte o pieczęci y liściech.

- 1: WYKŁAD LISTOW.
- 2: A tákowé wykładánié ma bydz profte
- 3: á nie wykretné.(*marg*) Zygmunt w Piotrk.
- 1: Zygmunt w Kráko. (-)
- 4: PRzywileie poľpolité y ofobliwé/ nie máią bydz wykładá=
- 5: niém iákim ná iné rozumienié obracáné/ iedno ná to: iáko w fo=
- 6: bie brzmią/ y ták iáko w łobie łą nápiłáné: á ináčéy nie máią
- 7: bydz rozumiáné.
- 8: Iefli kto fałsz listóm záda.
- 9: ABy nápotym złość potwarców y krzywoprzysięzców/
- 10: śwawola była pohámowáná y zádzierzáná/ wltáwiamy przez
- 11: ninieyfzy list:
- 12: iż ktoby v ładu listy stronie fwéy przeciwnéy w
- 13: fałszu podeyżrzané vkazał: á stronáby sie nápiérála y prośiła ná
- 14: tákowé listy o dowód: będzie ich powinien księgami ładow=
- 15: némi ziemskiemi dowieść.
- 16: Do których ksiąg/ gdyby sie ten/

- 17: który lift vkázuie/ odwołał/ y prosił áby do nich był odeślan/
18: ma mu bydź dáná dylácia ná piérwłzé roki ziemłkié/ które po téy
19: íprawie nablisłzé będą.
20: Ná których iefli dowiedźie/ iż lift iego
21: ieft w księgách/ tedy nie będzie powinien innémi ípołoby oné=
22: go listu dowodzić. Ale gdy ten/ który lift pokázuie/ nie mógl=
23: by księgámi ziemłkiémi onégo dowieść:
24: w tákowéy rzeczy ten/
25: który lift do łádu wnośi/ támże będzie powinien miánowác
26: ósmnaście świádków/ ízláchćiców ośiádlých: mężów dobréy
27: y cáłéy wiáry y ławy:(*marg*) Zygmunt w Piotrk.
-1: Zygmunt w Kráko. (-)
28: z których przez onégo/ który lift bydź po=
29: deyżrzány o fałżu twiérdzi/ íześć mężów máią bydź obráni:
30: którzy weśpółek z onym/ który lift podeyżrzány w fałżu poká=
31: zuie/ íześć mężów máią bydź obráni:
32: á ci weśpółek z onym/ któ=
33: ry lift podeyżrzány wnośi/ przyśięgá/ iż on lift nie ieft fałżywy/
34: ále łłuzny z ksiąg łádowych wyłzedł/ popráwić będą powin=
35: ni.
36: A iefli ten/ który lift vkázuie/ księgámi bydź íprawiedliwy
37: y łłuzny dowiedźie/ tedy ten/ który vpornie listowi fałż zádał/
38: czternásćie grzywien piéniędzy póspolitych łtronie ma przepásdź:
39: y nád to we trzech grzywnách piéniędzy/ które tudziéłz
40: łádowi będą zápláconé/ ma bydź łkazan. A gdzieby Akt y
41: ksiąg ziemłkich nie było/ álboby pogorzály/ álbo mocą nieprzy=

strona: 328

iaćielłką były łtráconé/ álboby którymkolwiek przygodnym

1: przypadkiem zginéły:

2: tedy dołyc bydź rozumiémy/ iż w táko=

- 3: wym przypadku lift/ który zá podeyżrzány ieft mian/ będzie do=
4: wiedziön y oczyściön wedle zwyczáiu ftárégo: to ieft/ onégo
5: fámego y innych dwu świádków szláhciców ośiádlých dobréy
6: y nie nágánionéy flawy cíelefná przyśięgá.
7: ((w. 7 do 10 t. łącz.))
8: IZ téż Práwem pólpolitym różnym vrzędóm/ różné spráwy
9: fá przypifáné: cokolwiek ziemfkim spráwám fádowym náležy/
10: które przy bytności náležy spráwowáné bywáią:
11: to w ziemfkié
12: księgi wpifowano bydź ma/ á infzé rzeczy y spráwy/ do Káncel=
13: láriiey náležy/ wedle ftárádawnégo zwyczáiu y Státutu/
14: Roku Páńfkiégo/ 1538.
15: METRYKA KANCELLARIIEY.
16: Káncelláriiey księgi, które Metry=
17: ká zowá, nic nie wazá ku dowodo
18: wi ná máietności.(*marg*) *Zyg. Aug w Piotrko. w Confti. Lift.*
-1: *Zygmunt w Piotrk. (-)*
19: GDyż nie máłá szkodę muśieliby podiáć wiele z poddáných
20: náležých/ gdyby księgi álbo Reyeftrá/ w których wielkiéy wagi
21: Przywileie y infzé práwá ludzkié/ y tákże munimentá fá wiernie
22: wpifáné/ miály bydź miáné zá podeyżrzáné:
23: iáko o tym y do te=
24: go czáfu zá różnym rozumieniem mniemánié było, y niektórzy
25: byli/ którzy o to próšili/ áby księgi tákowé były zkáfowáné.
26: My tedy chcáć niektóre z boiáźni nie potrzebny wyzwolić/ ná
27: ninieyfzym Séymie fkázuiemy:
28: áby żaden z poddáných náležých
29: nie mógl bydź rużzan/ gában/ y ku nieprzešpieczeńftwu o máie=
30: tności fwé przywodzón zá takimi lifty/ któreby z ksiąg Káncel=
31: láriiey były wyięté/ żeby iemi miano królewczynny dowodzić.

strona: 329

Kancelláriiey rządu Księgi
piąte o ftráconych liściech.

- 1: Abowiém tákové lífty ku tákiému dowodowi/ áby kto z pod=
- 2: dáných náfzych miał bydz máiętnościami rufzan/ fkázuiemy
- 3: bydz nikkzemné y nieważné.(*marg*) Támże. Zygmunt w Piotrk. (-)
- 4: Co wpiáno bydz ma w księgi Kancelláriiey: y tákże gdy kto
- 5: lífty ftráci/ álbo mu będą zfałżzowáné. Ten Státut znaydziefz
- 6: wysłzéy, w Trzećim vrzędzie Kancelláriiey.
- 7: Ieiliby líftów w księgach Kancel=
- 8: láriiey nie było, álbo zeby były
- 9: podeyzzráné.
- 10: ALe gdzieby lífty z ksiąg Kancelláriiey wyięté powiedział
- 11: kto bydz podeyzzráné/ y ieiliby Reyeftry álbo księgami Kán=
- 12: celláriiey dla ftárości nie mogły bydz dowiedzioné/ tedy przy=
- 13: sięgą tego/ który ie pokázuie/ iáko obyczay íeft/ maia bydz po=
- 14: práwioné.
- 15: IASNIE WIELMOZNEMV PANV.
- 16: leg^o M. Panu Ianowi Firleiwii,
- 17: Z DĄBROWICE,
- 18: ODSKARBIEM^VKORONNEM^V
- 19: &cę. &cę.
- 20: Choćbym chciał minąć W.M. Miłościwy Pánie, nie mo=
- 21: gę tego żadną miarą vczynić,
- 22: gdyż ten porządek zá íobą to pocią=
- 23: ga: á co więtfzého, zacné cnoty y godność, które przy W.M. pan
- 24: Bóg zoftawił, do tego mię wiodą y vpomináią: ktemu co dzień, y
- 25: co rok, to więtfzą á więtfzą expectátią o W.Wielm. ludzie póy=
- 26: muią:

- 27: w czym fie vpewniamy, że W.M: nietylko zrównałz z przo=
28: dki fwoimi, ále y wiele ich zámierzylz. Czego ie ieden flugá do=
29: mu W. Wielm. W.M. wiernie życzę, y winfzuię:
30: y ná znák te=
31: go, to Ius Fifcale iáko Wielkiému Podfkárbiému Koronnému
32: dedikuię y ofiáruię. W.M. mój M. Pan, z miłościwą łáfką
33: przyiąć raczylz, y mym M. pánem bédziefz, profzę.

strona: 331

- 1: SZOSTE KSIĘGI
2: PRAWA FISCI
3: SKARBOWEGO.
4: O POMNOZENIV: Y SZAFOWA=
5: NIV PORZĄDNYM SKARBV KO=
6: RONNEGO POSPOLITEGO, Z
7: STATVTV PRAWA KORONNE=
8: GO POSPOLITEGO.

strona: 332

- 1: SZOSTA TABLICA
2: ná kłztałt Praw Rzymfkich: w którém Leges
3: Fifci. Skárbowé Práwo zámyka fie. POLNY PISARZ PISARZ SKARBOWY. POBORCE.
Korony/ Chorągwie. Pánem Rádnym, iáko y inni Senatorowie. ((reszta strony t. łącz.))

strona: 333

- 1: PODSKARBI,
2: Y SKARB.
3: ABY SIE WSZYSTKIM WOBEC
4: dobrze działo, Król oko opátrznóści ma
5: mieć: ále iefcze więcéy, áby fkarb póspoli=
6: ty okwitfzy był.(*marg*) Kázi. III. Lift. (-)
7: IZ ácz z powinności Krolewfkiey
8: fczodrobliwości/ ku wfzyftkich poddánych

- 9: pożytku y rozmnożeniu/ oko opátržno=
10: ści mielibyśmy mieć: wżákże więtfzą pil=
11: ność około rozmnożenia skárbów/ y pro=
12: wentów Królestwá náfzého/ mieć przy=
13: łtoi:
14: ábyśmy z nich królestwá y poddánych
15: náfzych pożytki mogli opátrować.

strona: 334

- 1: O chowániu y łzáfowániu pieniędzy
2: królewfkich.(*marg*) Zygmunt w Kráko. Lift. Alexánder Krol Lift. Zyg. Aug. w Wárfzá. (-)
3: IZ té rzeczy/ które od wżyftkich dla póspolitého pożytku
4: bywáią znofzoné/ godzi sie/ iesli ich co odpráwiwłzy/ zá czáfem
5: przypadájące potrzeby/ zoftanie/ dla przyszłych potrzeb pilnie
6: chowác:
7: Vítawiamy/ áby cokolwiek przyda sie póspolitych
8: pieniędzy do skárbu włóżyć/ to było w mocy y ná woli náfzény
9: y potomków náfzych ták łzáfowác/ iáko pożytek y potrzebá kró=
10: lestwá potrzebować będzie/
11: vzywáiąc w tym rády Pánów
12: Rádnych/ którzy ná ten czás známi/ álbo z potomki náfzemi bę=
13: dą: y rádząc sie Pánów onéy ziemie/ w którém słuźny przyda sie
14: czás opátwienia pożytku póspolitého vczynić.
15: A cokolwiek/
16: opátrzywłzy potrzeby póspolité/ zbędzie: skázuiemy/ áby wier
17: nie w skárbie było chowano: z którém iesliby kto wzięł/ v=
18: chwycił/
19: álbo którymkolwiek łpořobem ná potrzeby włáfné
20: obrócił/ a zwłáczáz/ gdy iefcze Króla nie obiorą/ niech będzie o=
21: łądzón/ iż iesť zdrády/ y łkrádzienia Rzeczypóspolitáy winien.
22: Vrząd Podfkárbiého nie ma nigdy

- 23: wákowác.
- 24: STárémi królestwá nálezégo wftáwámi/ w wiedziono iest
- 25: łłufznie y potrzebnie: áby zówždy był Podfkárbi **Roronny** [!] / y
- 26: Podfkárbi Nadworny: iákóz do tego czáfu zwykło to bydz.
- 27: Skarb Koronny.
- 28: PIlna á pótrzebna nam łie rzecz zdála/ áby Skarb Koron=
- 29: ny był rzádnie oddawan Podfkárbiému. Przetóz gdykol=
- 30: wiek Podfkárbtwo komu damy/ tedy zaráz deputowác bę=
- 31: dźiemy cztérzech z Rády Koronnéy/
- 32: dwu z Wielkiéy/ á dwu z
- 33: Máłéy Polfki/ ex maioribus Confiliariis: którzy z Reyeftru od=
- 34: dác wżyftko w fkárbie Podfkárbiému máią/ ták Korony/ iáko
- 35: y inné wżyftkié rzeczy do fkárbu należácé/ téż y wżyftkié przy=
- 36: wileie/ y lifty Koronné.
- 37: A wżyftko porządnie łpráwiwłzy y
- 38: łpifawłzy/ ieden Reyeftr nam oddác máią/ drugi przy łobie
- 39: mieć/ trzeci Podfkárbiému dác/

strona: 335

Podfkárbiego rzádu Kłięgi
łzofté o fkárbie Koronnym.

- 1: Podfkárbi zvrzędem łwym nie ma
- 2: innych dignitarłtw dzierzeć.
- 3: IZ prołili Połłowie źiemłcy/ áby Márłzałek y Podfkárbi
- 4: Koronny przy vrzędźiéch łwych/ Dignitarłtw nie trzymáli.
- 5: Poniewáż/ że z tychże vrzędów łwych/ y mieyłce/ y **Wotóm** [!] w
- 6: Rádźie nálezéy máią y zówždy mieć mogá/ á niemogá zás dwoy
- 7: gá mieyłcá w Rádźie załiadác.(*marg*) Zyg. Aug. w Piotrk. Lift. w Confti. (–)
- 8: Ná ten czás/ źelmy té vrzędý
- 9: ná początku pánowánia nálezégo/ wełpólek z Dołftoiełftwy zá=
- 10: łtáli/ y pámięć iest/ że y zá niebołczyká Królá Zygmuntá Oycá/ y

- 11: innych przodków náleznych:
- 12: także téż wespół téż z Digni=
- 13: tárftwy bywały: tedy pólsefsory ich teráznieyżé przy dołtoień
- 14: łtwách zołtáwiamy.(*marg*) Alexander Krol Lift (-)
- 15: Awżákże/ iż zwłáczá czáfu pólpolitégo
- 16: rufzenia ná woynę/ ofobné przy ofobie nálezéy wrzędów koron=
- 17: nych/ á ofobné téż Dignitarłtw gdzie indziéy/ ná łwych miey=
- 18: łcách/ powinowáctwo y łpráwá bydź muśi.
- 19: Przeto po za=
- 20: łzciu teráznieyżých pólsefsorów/ nie mamy tych Wrzędów
- 21: żadnému Dignitarzowi dáwáć.
- 22: PODSKARBI NADWORNY.
- 23: O włáfnosciách Nadwornégo
- 24: Podłkárbiégo.
- 25: A Ná Dworze Nadworny Podłkárbi/ iáko łkárów Dwor
- 26: łkich Sekretarz/ niech będzie człowiek dobry/ łkrómny y rozu=
- 27: mny: który przez Króla *Ieg*^o M. będzie wítáwion y trzyman:
- 28: áni nigdy od Dworu nie ma bydź oddalón.
- 29: Który to w nie=
- 30: bytności Podłkárbiégo Koronnégo włyłtki pieniádze docho=
- 31: dów Królewłkich/ y inné zkádkolwiek do Máiełtatu królew=
- 32: łkiégo dáné/ do łkárbu będzie brał/
- 33: y onémi zá rádą wrzędni=
- 34: ków Y Rad Nadwornych będzie łzáfowáł/ zá rołkazániém Kró=
- 35: lá *Ieg*^o M. y włyłtkié inné rzeczy będzie czynił z Dworzány y z
- 36: naiemnémi żołniérzmi/ które Podłkárbiému Koronnému przy=
- 37: należą.
- 38: A włzákże/ gdy Podłkárbi Koronny oblicznie będzie/
- 39: Podłkárbi Dworny nic tych rzeczy łpráwowáć nie będzie/ któ=
- 40: ré zależą ná Podłkárbiégo Koronnégo; ále z wiadomością y

41: rádą Podfkárbiégo Koronnégo będzie rozrządzał/

42: y czynił to/

strona: 336

1: ná co ieft powinien. Ale niechay będzie przysięgły/ y spofo=

2: bny do czyniénia liczby poſpolitéy/ ziemſkiéy/ y królewſkiéy o=

3: ſobliwéy/

4: ták iákoby przy wſzyſtkich liczbach/ bądź w niebytno=

5: ſci Podfkárbiégo Koronnégo/ bądź téz przy bytnoſci iego by=

6: wał/ y onych Reyeſtrá chował: y ſzáfárze pożyteczné wſtáwiał/

7: á niepożyteczné káził/ y z nimi liczbę czynił:

8: żeby Król Ieg^o M.

9: y káždy mógl porozumieć/ iż pilnie czynił pilnoſć w tym/ áby

10: pieniądze Królewſkie próznie/ niewiernie/ y wtrátne/ nie były

11: ſzáfowáné.(*marg*) Władifła. Iágelło. Liſt. (–)

12: **RZĄDZCA [!] WIELKI.**

13: Dobrá królewſkié/ które ku Wielkim Rządóm Krákowſkim

14: należą/ nie máią bydź záftáwiané. Státut ten w Metryce

15: Státutowéy wſzytek z naydzieſz: y tu go potym może áktykowác.

16: O tymze Státucie Króla Włady=

17: ſławowym, de bonis magnae Pro=

18: curationis.

19: Státut Króla Władyſławá/ o Wielkich Rządziéch ták ob=

20: iáfniamy.(*marg*) Zyg. Aug. w Piotrk. (–)

21: Gdyż Król Władyſław ná ſię tylko/ á ná potomki

22: ſwé ten Státut ((t. łąc.))

23: wczynił: á ná té/ którzyby pieniądze ſuper ea bona dawáli/ poe=

24: ny żadnéy nie włożył: tédy ták znáydujemy:

25: Aby nikt tym Stá

26: tutem pieniędzy ſwych/ które był ((t. łąc.))

27: dał/ nie trácił/ áż do Státutu Króla Alexándra: który iá=

- 28: ko fie łuper omnia bona Regalia extendit, ták téz áby od iego v=
29: chwały wřzyfcy/ którzy ((t. łac.)) pienię
30: dzy dawáli/
31: álbo téz donácię iákię otrzymáli/ temu Státuto=
32: wi Królá Alexándrá podlegli. Wřzákze tego ták dokłádamy/
33: gdzieby fie pokazały Castra principalia, to iest/
34: gdzieby ładowé
35: Stárořtwá były w tych dobrách magnaę Procuracionis: tedy
36: tákowé Stárořtwá Exekuciię Státutu Królá Kázimiérzá
37: bydź podległými znáydujemy: to iest/ że Summy ná nich zápi=
38: łané ginąć máią.
39: Znáydując téz to: iż Dożywočia ná tych to
40: dobrách magnaę Procuracionis nie mogą fie zořtác/ ále łkupio=
41: némi záwřze bydź mogą: gdyż całé á nie rozdzielné bydź máią.
42: wřzyłtkié záchowané:

strona: 337

Podkárbiego rządu Księgi
łzořte o Zupách Krákw.

- 1: wyiawřzy/ iżby tákowé dobrá były téz
2: przed tym Státutem Władiláwá Królá zářtáwioné: ná tá=
3: kowych ma téz dożywoćie całé á nie náruřzoné zořtác.
4: ZVPNIK,
5: Inřze potwierdzenie Státutów Zupnych, iednákię z piérwřzym,
6: iedno iż króřřze.
7: Przednieyřza część łkárków
8: królewřkich Sól.(*marg*) Káži. III. Liřt. (-)
9: IZ ácz z powinnořci Królewřkięj łczodroblivořci ku wřzy
10: łtkich poddánych pożytku y rozmnożeniu oko opářrzořci mie=
11: libyřmy mieć: wřzákze więřřzą pilnořć około rozmnożenia łkár
12:ków y prowentów króřřtwá nářřego mieć przyřtoi:

- 13: ábyłmy z
- 14: nich królestwá y poddánych náfzych pożytki mogli opátrowác.
- 15: Gdyż tedy Zupy náfzé Bocheńkié y Wielkikié część nalepřza
- 16: dochodów y řkárbu królestwá ieřt:
- 17: które do tego czáfu/ dla zby
- 18: tniégo y práwie vřtáviczného řzláchy/ y rozmáitych ořób w
- 19: nich bywánia/ y w wyrabiániu foli w wielkiéy częřci řpuřto=
- 20: řzenié y vpadek wřięli/ á to z téy przyczyny:
- 21: iż áni Zupnik/ áni
- 22: iego vrzędnicy nie mogli pilnowác robót/ zábáwieni odprá=
- 23: wowánem y pracá/ řć. Nižéy znaydzieřz wřzyřtek.
- 24: Potwiérdzenie Státutów o Zupách
- 25: Solnych, przez řwiétego niegdy
- 26: Kázimiérzá Wielkiég^o wydánych.
- 27: Imioná pánow Duchownych/ ktorzy ten Re=
- 28: yeřtr zbieráli.
- 29: Imioná pánow řwietckich te řá.
- 30: Imioná řtárych Zupnikow/ Báchmiřtrzew/
- 31: Stygárow/ etc.
- 32: Przedánie Zup.

strona: 338

- 1: Práwá Vrzędnikow Zupnych.
- 2: Práwá pánow ná Zupách/ ktore ná liczbie nie
- 3: máią bydź kładźione.
- 4: Práwá Podkomorzego.
- 5: Práwá Zupnikow.
- 6: Práwá tych/ ktorzy fol wyciągáią/ wycináią/
- 7: to ieřt/ **Stolnikow** [!] .
- 8: Práwá Báchmiřtrzew.
- 9: Do tegoż.

- 10: Inłze potwierdzenie Státutow Zupnych iedná=
11: kie z pierwłzym/ iedno iż krotłze.
12: Státut odnowiony o foli przewoźney.
13: O niedopuszczániu połtronney foli.
14: O wolnym wożeniu foli/ y przedawániu.
15: O wożeniu foli do tych ziem/ gdzie woda bywa
16: łpułczána.
17: Sol połtronna y morzka/ áby do Kráyney y Pá=
18: łuk nie byłá wożoná/ Stárołtowie tego prze=
19: łtrzegáć będą: á Rułkiew foli łkład w Byd=
20: gołczy/ y cená iey ielł włtáwioná.
21: Sol zá zwykłą cenę niech będąie przedawáná/ y
22: iey dołtátek bydlł ma.
23: Podobne temuż.
24: Beczká foli zamorzkiey ná łzkutę może bydlł brá=
25: na.
26: O foli Loifowey.
27: Sol Prufka.
28: O teyże foli.
29: Ielłcze o teyże foli.
30: Sol ná komorách Mázoweckich.
31: O myćie ná Zupách Rułkich.

strona: 339

Podkárbiego rządu

Księgi łzołte o Zupnikách.

- 1: Niebełpiecznościam Zup niniey=
2: łzych y przyłzłych, zábiezec
3: wczás trzebá.
4: ZVpy Wielickié y Bocheńłkié/ iáko promptuarium thełauri
5: Regni/ maią bydlł w dobrym rządzie.

- 6: Y áby do znińczenia zá
- 7: obmyślánem zbytnim pożytków przez Zupniki/ dla podebrá=
- 8: nia fundámentów y wybieránia szkodliwego rumów/ zá czá=
- 9: íem nie przyśzły:(*marg*) Zyg. III. w Kráko. Lift. (-)
- 10: będziem pofyłać przy Podkárbbim Kommif=
- 11: farze co dwie lećie/ nie vymuiąc nic práwá ofobam zdawná do
- 12: Zup należącym: którzy iurati/ ípuściwłzy íie ná dól/ máią doglą
- 13: dáć/ íákoby w Zupách ízkodá y ruina nie byłá/ y pericula prae=
- 14: íentia & c futura były opátrzone.
- 15: Tákże filary íolné áby były ípifá
- 16: né: á tych áby żaden dzierzawcá Zup nie śmiał vmnieyfzác y ni=
- 17: íczyć. Tákże y firítów/ íub priuatione honoris & confícatíone
- 18: bonorum: o co forum ná Séym od Infíigatorá ex delatione
- 19: Commifíariorum.
- 20: Niżey cále znaydziefz Státuty íámé: Tu iedno Tytuły
- 21: wípomniály íie, áby iedno Corpus iuris conítaret.
- 22: **MVRMISTRZ** [!] RVDMISTRZ.
- 23: W tychże wysłzych Státutách Zupnych znaydziefz.
- 24: ZVPNIK OLKVSKI.
- 25: O Zupie, írébrá y ółowu, w Olkufzu.
- 26: ABy wåtpliwość żadna około gruntów ízlácheckich nie by=
- 27: íá/ wolné záwżdy ze wízemi pożytkámi/ którébecy íie kolwiek ná
- 28: ich grunciécch pokázowály.
- 29: Téz y krufzce wízelákié y okná íol=
- 30: né zoítáwác máią. A my y potomkowie názy przekázywác im
- 31: nie mamy/ czály wiecznémi wolného wżywánia.(*marg*) Stephan w lífcie Confirm. Lift. (-)

strona: 340

- 1: ((od w. 1 do 11 t. íáć))
- 2: Menfarij, aliás Stolnicy/ Mineratores, aliás Rudnicy/
- 3: MISTRZ MYNCE.

- 4: Podkárbi iest sprawcą monety.
- 5: Iełcze Podkárbi Koronny ma bydź iednym sprawcą mo=
- 6: net/ które zá czálem máią bydź bité:
- 7: który dofyć y názbyt iest
- 8: obdárzón czynszámi Zupnémi. Sam téż ma mieć pilność
- 9: wżyftkę około monety: y niechay ma Probiérze/ y swoie Myń=
- 10: carze/ którzy bić będą: á ón niech im płáci:
- 11: y iemu niech będzie
- 12: płácono po cztery grzywny ná tydzień: którą płacá z tego puł=
- 13: złotého/ które przyrafta w bićiu/ niech bierze: y z tégóz pułzłó=
- 14: tégó innym robotnikóm w myńcy/ y wżytki potrzeby do Myń=
- 15: ce należácé będzie płácił/ y fkupował.
- 16: A cokolwiek z tego puł
- 17: złotého zbędzie/zápłáciwży mytá y nakłady ná bićie monety/
- 18: to niech ku Królewkiému Máiestatu y Rzeczypóspolitáy po=
- 19: żytku sie obróci.(*marg*) *Alexánder Krol Lift. (-)*
- 20: PISARZ POLNY.
- 21: Przysięgá Pifárzá Polného, z któ=
- 22: réy vrząd y powinność iego lá=
- 23: twie obáczyć. ((do końca strony t. łącz.))

strona: 341

Podkárbiego rzádu
Księgi Izołte o Pifarzu
polnym y Celni.

((od w. 1 do 23 t. łącz.))

- 1: CELNICY.
- 2: Célnicy, Mytnicy, Zupnicy, y
- 3: tym podobni, iáko są Czopow=
- 4: nicy: nie Zydowie, ále ludzie
- 5: Krześciánfcy bydź máią.

strona: 342

- 1: CElnicy/ Mytnicy/ Zupnicy/ máią bydź ludzie osiedli/
- 2: Krześciánlkiéy wiáry/ máiętni/ y káždy z nich czwartą część od
- 3: dáwac z dochodów tych im zléconych/ pod winą vtrácenia v=
- 4: rzędu będzie powinien.
- 5: A iednák de luis haereditariis bonis,
- 6: po zápozwaniu/ oddac tę czwartą część nie oddaną: także też
- 7: wízelákich innych Krufzców. Zupnicy gdy do pożytku á fkut=
- 8: ku fwego przydą/ powinni będą dáwac czwartą część.
- 9: Iáko po śmierci Dzierzawców, tak
- 10: y Célników, Zupników, Pod=
- 11: fkárbi winien pošyłać Surroga=
- 12: tory swoie.(*marg*) Zy. Aug. w Lubli. Lift. w Confti. Támże. (-)
- 13: PO káždého Stárofty/ Dzierzawce/ Celniká/ Mytniká/
- 14: Zupniká śmierci/ pan Podfkárbi Koronny/ zá rofkazaniem ná=
- 15: fzym pošlac ma dla vczynienia Inwentarzá/ y dla opátrzenia
- 16: prowentów/ áz my wákancią tę komu oddamy:
- 17: y pilnowac
- 18: tego/ áby czwarta część niezginęła Rzeczypośpolitéy: alioquin
- 19: de fuo to nágradzić będzie powinien Pan Podkárbi/ &c sub
- 20: priuatione officij. ((w. 19 do 23 t. łącz.))
- 21: POBORCA. ((w. 25 i 26 t. łącz.))
- 22: Poborcá niedbály gdzie może bydź przyścigniony. O tym
- 23: nižey Státut wtóry.
- 24: O fzacowaniu dóbr cum quantitate &c qualitate fundi. Pátrz
- 25: wyszeyer w Piérwzych księgách. Titulo Wykupná.
- 26: ((w. 31 i 32 t. łącz.))

strona: 343

Podfkárbiego rzádu

Księgi fzofté o Poborcách.

<http://rcin.org.pl>

- 1: Contributio y Pobór, y Rużenie poſpolité, incompatibilia fą. ((t. łać.))
- 2: Od poborów, którzy wolny fą.
- 3: Vítawiamy/ áby role/ ogrody/ Szołtyftwá pułté od płá=
- 4: cenia Poborów vchwalonych/ były wolné: á z młynów wedle
- 5: ftórych kwitów pobory niech będą wyciągáné.(*marg*) Zygmunt Liſt. (–)
- 6: Ieſli którzy
- 7: dla iákiéy przygody wolnością y ſwobodą fą obdárzeni: od
- 8: płácenia tychże poborów (wyiáwſzy Czopowé) iáko długo tá=
- 9: kowa wolność bédzie trwáć/ máią bydź wolni.
- 10: Poborce przed kim powinni
- 11: odpowiadać.
- 12: CHćąc zámknąć przyczynę krzywdam/ które częſtokroć od
- 13: Poborców ludzióm poddánym náłżych w wyciągániu Pobo=
- 14: rów bywáią czynioné/ vítawiamy:
- 15: áby nápotym ieſliby Po=
- 16: borce niekiedy nád Liſt Vniwerſáłowy w płáceniu kogo vci=
- 17: ſnęli/ tedy ná ſkárge poddánym o tákowé krzywdy przed Bi=
- 18: ſkupem onéy ziemie/ Woiewodą/ y Káſztellanem/ odpowia=
- 19: dáć/ y ſkazániu ich bydź poſłuſzni/ będą powinni.
- 20: Iáko Pobory máią bydź wybieráné,
- 21: BAcząc/ iż ten zwyczaj/ który w wyciągániu y w znoſzeniu
- 22: Poborów w królestwie vchwalonych był zdawná chowan/
- 23: wielką ſzkodę Rzeczypoſpolitéy przynoſi:
- 24: dla tego zdáło ſie
- 25: nam przez ſekret ninieyſzy vítawić/ áby w wyciągániu y zno=
- 26: ſzeniu poſpolitych Poborów/ tákowy wſzędny obyczaj y porzą=
- 27: dek był chowan:(*marg*) Zygmunt Liſt. Zygmunt. (–)
- 28: żeby kmiecie którzy fą powinni Pobory płácić/
- 29: do Páná álbo Dzierżawce wſi/ w którém mieſzkáią/ którego=
- 30: kolwiekby ſtanu y doſtoieńſtwá był/ wedle Séymowéy v=

- 31: chwały y poştánowienia w Liściéch Vniwerfałowych opiá=
32: négo/ byli powinni Pobory znieść:
33: á ci pánowie álbo Dzierża=
34: wce onych kmieci/ álbo innych którychkolwiek obowiążanych
35: ku płáczeniu Poborów do Poborców w ziemiách náznáczonych
36: y poştánowionych/ cále y wedle poştánowienia Seymówego.

strona: 344

- 1: przez fię álbo przez vrzędniki fwé odniofá/
2: wefpołek z oną czę=
3: ścią pieniędzy/ którą oni lámí Pánowie zá vchwałá Séymo=
4: wą máią zápłácić/ z ftrony Poboru: o któręy rzeczy ták Pobor=
5: cá onému Pánu álbo vrzędnikowi páná onégo/ który pieniá=
6: dze przyniešie/
7: iáko téż Pan álbo vrzędnik Poborcy/ który pie=
8: niądze Poborowé bierze/ zobopólnie lift pieczętowány y pod=
9: piány zeznánia łobie dádzá.
10: O niewydánié Poborów bez
11: áppelláciiey.
12: O Poborów niewydánié/ Poborcowie wśzyłtki którzykol=
13: wiek niewydáli/ Stároftóm deferowác máią: á Stárofto=
14: wie wedle Státutu poştąpić przeciw nim máią/ Appelláciiey
15: żadnéy mieyfcá nie dáiąc.
16: Wárunek wybieránia Poborów.
17: POborcowie wśzyfcy do wybieránia Poboru y Czopowé=
18: go w Woiewództwách/ powieciéch/ y ziemiách náznáczeni/ y
19: niżey opiáni ná wybieránié tego Poboru y Czopowégo/ táką
20: przysięgá obowiążani bydź máią/
21: iáko ci/ którzy ná wybierá=
22: nie Pogłównégo fą náznáczeni. A tę przysięgę vczynić będą
23: powinni ná Rokách Grodzkich blizfzych przed S. Marćinem/

- 24: które ex necessitate po wżyfłtkiéy Koronie łądzone być máią.
25: A ci Poborce wżyfłcy/ także y Succollektorowie będą powin=
26: ni/ lub fide & confcientia, pilnie y spráwiedliwie/ nikomu nie
27: folguiąc/ ten Pobór wybierać/ y wcale nic łobie nie przywła=
28: łczáiąc/
29: iáko wysłzéry opifano oddáwác zarázem/ po odebrániu
30: do pánów Prowizorów y Podłkárbiów/ Koronného/ y Wiel=
31: kiého X. Litewłkiého/ ná tym Séymie miánowaných/ tym o=
32: byczáiem:
33: że ten co będzie oddawał/ ma dáć álbo poślác reko=
34: gnicą temu to @@@@@ tego podatku wżyfłtkiého z ról
35: y máiętności łwéy łspecifikuiąc wżyfłtko/ iáko wiele od czego oddał.
36: A tákowá recognicią ná spráwiedliwe oddánié/ Czo=
37: powého poboru/ iáko wysłzéry obmienio/ przez Káczmarzá/ á
38: ná Lanowé przez fię álbo łługę łwého zołtáwić ma.(*marg*) Zyg. Aug. w Wárlzá.
-1: Zyg. III w Vniwer. Poboro. (-)

strona: 345

Podłkárbiego rzádu

Księgi łzołte o Poborcách.

- 1: O niewydánié Poboru iáki połtępek
2: bydz ma.
3: A Gdzieby kto Poborów nie wydał/ tedy tákowého Pobor=
4: cá do vrzędu zamkowého/ gdzie podłęgl powinien deferowác/
5: y oného poená quaturdecim marcarum in codem termino, któ=
6: ry ma byđz peremptorius, poenowác/ y do oddániá Poborów
7: wcale práwem przymusić: w czym tákowy porzádek ma byđz
8: záchowány:(*marg*) Táme. (-)
9: Aby káždy Poborcá był powinien káždého/ który
10: Poboru nie oddał nadaléy do dniá trzech Królów/ w Roku
11: 1591. blifko przyłzłého/ od czáfu zapláty w Vniwerłale názná

- 12: czoného/ dác Stároście ná reláciiey.
- 13: A Stároftá áby był
- 14: powinien do dzieściá niedziel wżyftkié poddáné ná deláciiey
- 15: Ípozywác: á ná którymkolwiek roku/ nie ma bydź wywodzón
- 16: progres pozwánému/ in caufis eiułmodi:
- 17: tákże accelsoria/ áni
- 18: delácie żadné mieyfcá nie máią mieć: gdyż káždy winien respon=
- 19: dere & fatisfacere decreto quolibet, kiedy mu pozew ad notiti=
- 20: am przydźie/
- 21: y exekucią line intermiłsione, aż do vkazánia kwitu
- 22: od Poborce/ czynić/ bez wżelákiego nakládu/ któryby Pobor=
- 23: ce ná to czynić mieli. A gđzieby Poborcá nie dał ná deláciiey/
- 24: álbo Stároftá ((t. łącz.)) nie pozywał:
- 25: tedy
- 26: iuż Poborcá/ álbo Stároftá/ iesliby negligentes byli/ Pobor=
- 27: cá in delatione, á Stároftá ((t. łącz.))
- 28: pánóm Prowizoróm/ y Podfkárbióm/ Koronnému/
- 29: y wielkiego Księstwa Litewfkiego/
- 30: o to pozywájącym ná ex=
- 31: penfa práwné połowicę/ á drugą połowicę do Poborów z win
- 32: przepádnie. O co wżyftko práwo do Tribunálu Rokiem zá=
- 33: witym/ tyle ile rózów w tym łie niedbálym pokaże.
- 34: ((w. 28 do 31 t. łącz.))
- 35: A co Stároftá z Deláciiey wybierze/ ábo to do Poborce wy=
- 36: dawał/ który zás do pánów Prowizorów y Podfkárbiów/ Ko
- 37: ronného/ y Wielkiego X. Litewfkiego/ odnieść ma.
- 38: á iesli=
- 39: by Poborcá ná deláciiey kogo niewinnie podał/ tedy zá vkazá=
- 40: niém kwitu zupełného oddánia Contribuciiéy/ łtronę wolną
- 41: Stároftá od wżyftkiego vczynić będzie powinien/

42: á ná Po=

43: borcy fkaże ((t. łącz.))

strona: 346

1: ((t. łącz.)) połowicę

2: Stároście/ á połowicę ftronie pozwánéy. Tákże téż gdzie=

3: by z dóbr náfzych królewfkich/ Stároftá álbo Dzierzawcá/ ták

4: w Koronie/ iáko y w Wielkim Księztwie Lit. tego podatku

5: nie oddał/

6: tákowéyże winie iáko y fzláchćic podléc ma. O co

7: od Poborce bliszfego którégokolwiek przyleglégo Grodu po

8: zwan bydź ma. O którą winę od Poborce pozwány/ ((t. łącz.))

9: powinien będfie relpondo=

10: wác/ y tę winę ((t. łącz.)) odłóżyć.

11: Pánowie Poborcy gdzie liczbę czy=

12: nić máią z Poborów.

13: Z Których to Poborów Poborce liczbę czynić będą/ tám

14: gdzie z Dworem náfzym ná ten czas będfiemy/ w fkarbie Ko=

15: ronnym/ y Wielkiégo X. Litewfkiego/

16: przy bytności pánów

17: Prowizorów/ ná tym Séymie náfznaczonych/ w dzieięć nie=

18: dziel po wybraniu łanowégo/ y infzych poborów/ które według

19: czáfów przeopifanych oddawáné bydź máią.

20: A z Czopowé=

21: go/ po wyfzćiu Roku/ od poczęcia Czopowégo/ kwity Pobor=

22: cóm od Pánów Prowizorów y Podfkárbich/ Koronnégo/ y

23: Wielkiégo X. Litewfkiego z odebranych poborów/ dawáné

24: bydź máią.

25: Przyięgá pánów Poborców, y ich

26: Succollectorów.

27: POborcowie wfzyfcy y ich Succollectorowie/ do wybié=

- 28: rania poboru w Woiewództwách/ Powiećiech/ y ziemiách ná=
29: znáčení y nižéy opifáni/(*marg*) Támże. (-)
30: ná wybieránié tego poboru przysięgą
31: obowiązáni bydź máią.
32: A tę przysięgę vczynić będą powin=
33: ni ná Rokách Grodzkich bliszych po S. Woyćiefze blifko przy=
34: ízłym w tę rotę.(*marg*) Zygm. III. w vniwerf. Poboro. Lift. (-)
35: Ia N. przysięgam/ iż wyszzey opifáných po=
36: datkow w **wybiraniu** [!] y wyciąganiu wierny
37: będę/ Naiálnieydzemu Pánu/ Pánu Zygmun=

strona: 347

Podkárbiego rządu Księgi
Ízofté o przysię. Poborców.

- 1: towi **Trzećiemu** [!] /
2: z łáfki Bożey Krolowi Polfkie=
3: mu/ Wielkiemu Książęćiu Litewfkiemu/ Rułkie=
4: mu/ etc. y Rzeczypołpo. á chcę y iełtem powinien
5: wízeláką pracą/ Ítáraniem/ Íczerością y pilno=
6: śćią/ podatki
7: według vchwały líftow Vniwerfál=
8: nych/ ná Seymie Wálnym Wárfzáwfkim blifko
9: przefzłym/ vchwalonych y poftánowionych/ wier=
10: nie wycięgác y zbierác:
11: żadnemu człówiekowi iá=
12: kiegokolwiek ftanu/ płći/ y powołánia/ bądź dla
13: miłóści y przychylności/ álbo nagrody niefolgu=
14: iąc.
15: Naprzod z dobr Krolewfkich y Duchow=
16: nych/ potym z dobr wízelákich ízlácheckich ofob/
17: bez przekázy wolności y fwobod/ iákakolwiek wla

- 18: dzą komużkolwiek nádanych/ tych ktorzyby zátrzy
- 19: máli táki podatek/ Stároście onego mieyfcá de=
- 20: feruię.
- 21: A wybráne pieniądze/ nie obracáiąc ich
- 22: ná fwoy włafny pożytek/ áni względem vfolgo=
- 23: wánia/ áni kwitów mnieyźzych dawánia/ y vpo=
- 24: minkow niebiorąc/ do rąk tych wiernie y zupeł=
- 25: nie oddam/ iáko iest wysźzey poštánowiono.
- 26: Ták
- 27: mi pan Bog niech pomoże/ y święta Ewanyelia.
- 28: Sálaria **kázdého** [!] Woiewódtwá náznáczoné fą Poborcóm/
- 29: ták Duchownym iáko y świetckim/ w Vniwerfale Poboro=
- 30: wym anni 1527. zá Zygmuntá:
- 31: który áktykował ad verbum
- 32: Pan Herbórt w Polřkim, Fol. 90. Patrz niźey w Metryce.
- 33: Ale potym od grzywny ięto pláćić. O czym Vniwerfaly
- 34: poźlednieyźzé zá Stephaná.
- 35: Ná Stárofty kaźń ktorzyby exekuciię czynić o nie wydání
- 36: Poborów zániedbáli. Trzebá go przełóżyć y áktykowác, w
- 37: Láćińřkim
- 38: Poborcowie á Iudiciis liberi. w Láćińřkim(*marg*) Zygmunt w Kráko. (-)
- 39: Poborców beřpieczeńřtwo: ((t. łác. do w. 2))
- 40: Támże w Láćińřkim, ((w. 3 t. łác.))
- 41: **Wyliczené** [!] towarów leśnych przezwiłki Niemieckimi za=
- 42: morzkimi: Klepki, Wařilki, Cembrowiny, Mázty Bale, Tar=
- 43: ćice, Pipełki, Wánczoře.
- 44: Extraordinaria contributio:
- 45: Monopolia.
- 46: OSobliwie to wáruiemy/ iż podatków/ áni Poborów źa=
- 47: dnych/ ná imionách náźych królewřkich/ y Rad Duchownych/

- 48: także Ceł nowych/
49: ná miáftách náfzych w Polfcze y w Litwie/
50: y we wżyftkich źiemiách/ do Korony należących fkládác y po=
51: Itánawiác nie mamy/ bez zwolenie wżzech Itanów ná Séymie
52: Wálnym:
53: Ani téż Monopolia rzeczy tych/ które z pańftw ko=
54: ronnych/ ták Polfkich iáko Litewfkich pochodzą/ vftáwiác do=
55: puścić nie mamy.
56: POGLOWNE.(*marg*) Stephan Lift. Stá. Conftitu. Lift. (–)
57: Pogłówné tych poźlednich wieków wfpomináią zá Zygmunta,
58: 1520 gdy Turcy Ludwiká Króla porázili: A toć była włafna ok=
59: kázia ták wielkiego podatku: Acz téż y w Prusíech woyná záczy=
60: nála fie: Tego Reyeftr w Metryce małz.
61: Drugié pogłówné anni 1590. okkázia iego była: tákiéż Tu=
62: recka pogrózká przez Baglerbeká á Synam Bálze.
63: Pogłowie Zydowfkíe przy Poborzéch bywáło: anno 1590. ex=
64: traordfinarié.
65: CZOPOWE.
66: Czopowé od piw rozmáitych: Gdańfkíego, Wrocławfkíego,
67: gorzałki.
68: Czopowe [!] od winá Endeburzkíego, Rékułfkíego, Moráwfkíego,
69: Rińfkíego, Włofkíego, Gubińfkíego, Krośińfkíego, Wołofkíego,
70: Fráncułfkíego, Hiszpáńfkíego, Piniołu, Alekántu, Seki, Medery,
71: Ozoie, Kánary.
72: Od Miodów: Troyniku, Kierftrągu, Málinniku.

strona: 349

Podkárbiego rzádu

Księgi Ízofte o podymnym.

- 1: Od Málmáziiey, Mułzkáteły, y innych Gréckich win, wydwor=
2: né bádánié tám znaydziefz.

- 3: PODYMNE.
- 4: ALBO PORADLNE: Y NA POBORCE.
- 5: Król od wŹytkich podatków Źzlá=
- 6: chtę wolną czyni, iedno Pody=
- 7: mné z łanu łobie zoŹtáwia. DLa zaŹług y wiernych poŹług vczynionych/ y dobréy wo=
- 8: léy wŹyŹtkich/ którą nam y náŹzému potomŹtwu oboiéy pŹci
- 9: przez przyŹięgę pokazáli/ y ná potomné czáły ná Źwym mieyŹcu
- 10: y Źwégo czáfu zá pomocą Bożą przeciwo nam czynić łą goto=
- 11: wi/
- 12: chcąc téż im oŹobliwą łáŹkę náŹzę KrólewŹką pokazác/ miá=
- 13: łtá/ zamki/ dźierzáwy/ miáŹteczká/ y wŹi/ y obyvátele wŹi/ po
- 14: wŹyŹtkim królestwie mieŹzkáiącé/ ták páńŹkié/ iáko wŹyŹtkich
- 15: Źzláchćiców czynimy wolné/
- 16: wyŹwobodzamy y wymuiemy od
- 17: wŹyŹtkiégo y káždégo zoŹobná Źkłádánia/ dárowánia/ podat=
- 18: ków ták poŹpolitych iáko oŹobliwych/ którymkolwiek imięniem
- 19: byłyby zwáné:
- 20: y zgołá tego chcemy/ áby od wŹyŹtkich Źlužb/
- 21: robót/ draźnienia/ vtrápiania y nędzenia/ któréry miály bydź
- 22: czynioné w rzeczách áłbo oŹobách poddáných náŹzych byli wol=
- 23: ni/ y od wŹyŹtkiégo wybáwieni.
- 24: A tylko ná tym chcemy mieć
- 25: doŹyć: áby dwa groŹzá monety zwykléy/ á w kroleŹtwie biežą=
- 26: céy tych groŹzów/ których czterdźięci y ósm/ czynią grzywnę
- 27: PolŹką/ (*marg*) z Przywileiu Ludwikowego w Kofzycách 1347 LiŹt. (-)
- 28: z káždéy włóki/ áłbo łanu/ áłbo z częŹci łanu oŹádz=
- 29: néy/ y w poŹseŹsiéy będącéy ná káždy rok nam y potomkóm
- 30: náŹzym/ ná Źwięto S. Marćiná ConfęŹsorá/ ná znák naywys=
- 31: Źzého páńŹtwá y wyznawánia Korony KróleŹtwá PolŹkiégo
- 32: były pŹáconé.

- 33: Podymné poľpolitą monetą, álbo
- 34: Práfką niech będzie płacono.(*marg*) z Przywile. Włády. blisko Czerw. Lišt. (-)
- 35: SKázuiemy/ y zápowiedzeniem wiecznym wstáwiamy:
- 36: áby od tego czáfu w ziemiách Krákovskéi y Sędomierzskéi/
- 37: nie ina/ iedno tá monetá poľpolita/ która w króleftwie bieży/
- 38: zá podatki náłzé była wyciągána: to opátrzywfy/ iż iefli pod=
- 39: dáni náłzy niektórzy w przereczonych ziemiach od fwych kmieci
- 40: zá fwé czynszé grofze Bráfkie będą brác/ álbo zechcą brác/
- 41: tedy
- 42: tákowi kmiecie nam téz ku płáceniu tákowychze grofzów Prá=
- 43: fkich zá podatki náłzé przez Poborce náłzé będą przyciśnieni.
- 44: Podymné lámi kmiecie máiá dáwác.
- 45: NAd to czynimy wolné/ y ná wieki wyfwobodzamy wfy=
- 46: ftki y káždé zoľobná, wlyftekich náłzych obywatelów kmieci/
- 47: od wlyftekiei płácý/ podatków/ wyciągánia/ powozów/ ro=
- 48: bót które Podwodą zową/ wciľków/ obciázenia zboża/ oľpów:
- 49: tylko przeltáiemy ná dwu grofzách monety zwyczáynéy Pol=
- 50: fkiey/ w króleftwie Polskim poľpolicie biežácej. Które dwa
- 51: grofzá káždy kmieć przereczonych obywatelów náłzych z káždé=
- 52: go łanu ośiádlégo będzie płácił:
- 53: choćiayby téz wiecey oľb ná
- 54: nim siedziáło. Ale wymuiemy od téy płácý Soľtyfy y ľlu=
- 55: gi ich/ chcąc áby od tákowégo płácenia dwu grofzu byli wolni
- 56: y wyięci.
- 57: Táke téz Młynárze/ Kárczmarze/ y zagrodnicy/
- 58: którzy nie máiá áni robią ról/ to iefł łanów cálych álbo poľowi
- 59: ce: którzy tu tylko táke máiá bydź wyięci/ káždégo roku ná przy
- 60: ľzle czáfy ná święto S. Mikołáiá płácić będą.
- 61: Ale iefli z prze=
- 62: rzeczonych młynárzów/ álbo Kárczmarzów/ álbo zagrodni=

- 63: ków który cały łan będzie ząsięwał/ tedy płąćić dwą grofzė bę=
64: dzie.(*marg*) z Przywile. Władifłá. Iágełłá w Iedlney. Lift. (-)
65: A iefli połowicę/ tedy przedsię grofz takowýze monety
66: nam będzie powinien. Ná które to płąćenié dwu grofzu My=
67: nice przereczonéy/ Naiáfnieyftému Książęćiu Pánu Ludwi=
68: kowi Węgierfkiému y Polfkiému Królwi dobrowolnie pod=
69: dáli fie.
70: Podymnégo nie ząpłáconégo winá.
71: A Iefli w náznáczonym czáfie nam która wief takowych
72: pieniędzy zániedba ząpłáćić/ tedy ten/ którėgo ku wybierániu
73: takowėgo podatku wftáwiemy y náznáczėmy/(*marg*) z Przywile. Iágełłow. w Iedlney y
Lift. (-)
74: w tėyże wsi ie=
75: dnėgo wołu wzglėdem nieząpłáćenia/ przez nádzieie wróćenia
76: wźiąć będzie miał zupełną moc. A iefli we czwórnaście dni
77: po wźięćiu takowėgo wołu táfz wief/
78: y którakolwiek ina prze=

strona: 351

Podfkárbiego rzádu

Kfięgi fzoftę o podymnym.

- 1: rzeczonych pieniędzy nie ząpłáćić/ tedy Poborcá náfz dwą woły
2: takimże fpofohem przez nádzieie wróćenia niech weźmie.
3: Król z poddánych więćey dwu gro=
4: fzu nie ma wyciągáć.
5: OBięcuiemy/ iż od tych czáfów nie będziemy wyciągáć iá=
6: kięy płácęy/ áłbo dawánia Wierdunków/ áłbo fześci grofzy od
7: obywtelów áłbo ich ludzi:
8: ále tylko ná płąćeniu dwu grofzu
9: z káfđęgo łanu mamy przefłáwáć y mieć dofyc/ wedle fłáráda=
10: wnėgo zwyczáiu.

- 11: Miefczánie od Podymnégo wolni.(*marg*) Kázimierz w Niefzo. Lift. (-)
- 12: O Mieściéch ftarych y nowych zá czáfu pánowánia náfzé=
13: go ofádzonych/ ták vftáwiamy: iż ten miefczánin/ który w mie=
14: ście z żoną/ z dziećmi y z czeládzią miefzka/á rolą fam/ álbo przez
15: fwégo zagrodniká/ álbo oraczá robi:
16: nie bédzie powinien ná
17: záplácenie przerzeczonégo Porádnégo: ále iefli przed miástem/
18: álbo miáfteczkiem miefzka/ niech plăci przerzeczoné Porádné/
19: ták iákoby we wsi śiedział.
20: A temu nic nie ma przefzkádzác/
21: iż do práwá y zwiérchności tego miáltá álbo miáfteczká przy=
22: należy/ álbo z nimi iákíe obowiązki/ to iefť iákíe podatki y iné
23: roboty podéymuie.
24: Podymnégo z cálégo łanu dwa gro=
25: fzá máią bydz dawáné.(*marg*) Włá. Iág. w Iedlney Lift.
-1: Ian Olbr. w Piotrko. Lift. (-)
26: VStáwiamy/ áby monetá w Królestwie póspolície bie=
27: żąca/
28: to iefť Pułgrofzki zá podatki dwu grofzu (które niektórzy
29: Królewfkíe y Porádné/ á niektórzy Podymné zowá) wfzędý
30: byłá bráná: y ácz tego podatku lámá włafność imiienia znáczy/
31: y zwyczaj plăceni pokázuie:
32: wżákże gdyfmy wyrozumieli ná
33: niektórych mieyfćách/ iż wnófzą zwyczáie nie zwyklé w podat=
34: ków tákowych wyciągániu: iáko łna ná niektórych mieyfćách z
35: łanu po wierdunku/
36: ná niektórych/ á zwłáfczá w Hálickiéy źie=
37: mi/ z krzywdá y z wćisnieniem poddánych náfzych/ z káždéy czę=

- 2: rzy wyciągáią podobáło:
- 3: dla tego ácz pewnémi Przywileymi
- 4: przodków náfzych/ y ich y królestwá Státutmi y zwyczajmi
- 5: było to poštánowiono y vchwalono: iż po dwu grofzu miało
- 6: bydz płacono:
- 7: wáfzákze my ofobliwie dla zatłumienia błędów/
- 8: które fie množyc poczęły/ vftáwiamy: áby wyciągánié dwu
- 9: grofzu nie z domów álbo z części ról/ ále z káfzdego łanu roléy/
- 10: álbo cáley włoki po dwa grofzá mynicą náfzą królewfką/
- 11: która
- 12: zwyklá bydz w królestwie bráná/ á nie ináfzéz y było płacono ná
- 13: wieki/ we wáfzýftkich źemiách/ powiećiech/ y mieyfcách ziem
- 14: náfzych.(*marg*) Tenże Krol. Lift (-)
- 15: Podymné od których nie ma bydz
- 16: wyciągáne.
- 17: W Wyciąganiu podatków ftarych/ álbo zá czáfem vchwa=
- 18: lonych chcemy y vftáwiamy: áby Poborce náfzy tak byli báfzni
- 19: y roftropni/ żeby z ludzi/
- 20: którzy przedtym zá iáfzákólwiek przy=
- 21: czyną łá od Czynfzów rocznych wyfwobodzeni/ w tym czáfie
- 22: póki wolność nie wynidzie/ podatków vchwalonych/ álbo któ
- 23: ré vchwaloné bydz máią/ nic nie śmieli áni mogli wyciągáf.
- 24: Podymné nie wyrázoné ná liściefch,
- 25: Królowi leg^o M. przynalezy.
- 26: GDy ofobliwéy zmienki w Przywileiách álbo w zapiśiefch
- 27: dwu grofzy niémáfz/ Práwu Królewfkiefmu okáfzue fie bydz
- 28: záfchowano.
- 29: Wśi kłáfztorné, tak iáfko ízláfhec=
- 30: kié, Podymné pláfcié máią.
- 31: VCiéfkom niektórych kłáfztorów chcáf záfbieżec/ vftáwiamy:(*marg*) Zyg. w krá. Lift

-1: Zygmunt w Piotrk.

-1: Lift. (-)

32: áby wyciągání dwu grofzy ták było płácono ze wśi y máię=

33: tności kłaŹtornych/ iáko ze wśi Szlácheckich zwykło Pody=

34: mné bydź płácono.

strona: 353

Podfkárbiego rządu

Księgi łzoŹte o Podymnym.

1: Ciąza nie ma bydź więtfza, ieno co=

2: by łtało záto, zá co ciázaią.

3: TEż vftáwiamy: iż ilekroć przez StároŹty náŹe/ álbo ich

4: vrzędniki tráfi Źie dzieckowáníe álbo ciążáníe czynić z dekretu

5: łędzięgo ziemŹkiego/ álbo o podatki KrólewŹkie/

6: áby nie bráli

7: StároŹtowie więcéy/ iedno to/ coby łtało zá to/ zá co ciázaią:

8: á co łwym ci którzy ciążaią/ zwykli brác: to zákázuiemy/ áby

9: nie było bráno.(*marg*) Kázimierz w Niefzo. Lift. (-)

10: Woiewodowie y niektórzy KáŹtel=

11: łani łą wolni od Podymného.

12: ACz wŹyŹcy ziem náŹyich ná DoŹtoieńŹtwách będący/ á

13: zwłáczá w MázowŹu pokornie nas próŹili/ áby byli wolni

14: od płácenia Podymného dwu grofzy:

15: wŹákże my wolnoŹ rze

16: czoną nieplácenia tylko Woiewodóm y KáŹtelanom tym/ któ=

17: rzy ná mieyŹcách Woiewodów KáŹtelániie dźierzą/ dáiemy y

18: pozwalamy. WŹákże chcemy/(*marg*) Zygmunt w Kráko. Lift. (-)

19: áby w káŹdych ziemiách y Stá=

20: roŹtwách StároŹtowie mieyŹc czynŹe y dochody którękolwiek/

21: które zá czáfu przodków náŹyich/ á zwłáczá w ziemiách náŹyich

22: Mázoweckich zá czáfu KŹiáŹąt/ przez vrzędniki były bráne/

- 23: tymże vrzędnikóm ziemłkim áby były płáconé.
24: Poborcá álbo który Podymné wy=
25: bierá, Spiłnégo niech nie bierze.
26: PRzerzeczony wycięgácz pieniędzy rzeczonych/ względem
27: znáku/ który Napifnym zowá/ niech nic nie wyciąga/ áni bie=
28: rze.(*marg*) Władifł. Liłt.
-1: Kázi. Iág. w Korczy. Liłt (-)
29: A wżákże liłty fwémi niech kmiéćie kwituie z záplácenia.
30: Tákowaz vřtáwá.
31: CHcemy y skázuiemy: áby pieniądze álbo Wpiłné/ zá wy=
32: ciągánié podatków náłzych Królewłkich nápotym nie było brá=
33: né/ áni wyciągáné.

strona: 354

- 1: Którzy wybiéráiąc podatki Kró=
2: lewłkie Spiłné biorá, iáko máią
3: bydz karáni.
4: VStáwiamy/ áby Burgrábiowie y inni/ którzy wybieráią
5: królewłkie požytki/ álbo Stároftowie náłzy/ nic nie wyciągáli
6: Spiłnégo z ludži/ ták Szlácheckich iáko Duchownych:
7: á iefli
8: ináczéy vczynią/ á będą nieośiádli/ w gołpodách fwych przez Burgrábiego mieyfćá/ álbo
Burmiftrzá niech będą zápowie=
9: dzieni do tąd/ áż co wzięli wróćá. y ktemu winy trzy grzywny
10: niech zápláćá temu/ od kogo tákowé Spiłné wyciągná.
11: Podobnaz temu vřtáwá.
12: VStáwiamy/ áby Spiłné nie było wyciągano w podat=
13: kách piéniężnych/ y tákże w wybiéraniu dwu grofzy/ które po=
14: Ípoliće Królełtwem zowá.(*marg*) Kázimierz Liłt. Zyg. w Pio. Liłt (-)
15: O Podymnym fub Interregnis.
16: POdymnégo álbo Poráđnlégo/ iż duobus híłce Interregnis

- 17: ludzi wiele nie dawało: mając za to/ iż go nie byli powinni dać=
18: wac dla tego/ iż Króla głowy fwey nie mieli:
19: gdyż to tylko pa=
20: nom swym Królóm Polkim/ ((t. łącz))
21: Rycerstwo pozwoliło. Ale iż to Podymné Stároftóm
22: między infzemi prowentami porachowano/ z czego téz y Quár=
23: ta idzie/(*marg*) Stephan Lift. ftá. (-)
24: tedy tak deklarujemy z pozwoleniem wżech ftanów/
25: aby było takowe Podymné zadržmáné/ Stároftóm nászym/ ((t. łącz.)) oddané. A wżákże
okróm win o
26: tym opifánych.
27: A z nowych ośiadłości oddané bydż mają/
28: gdzie iuz wolności przeszły/ iako y ftarych.
29: SZAFARZE POBO=
30: rowi y Prowizorowie.
31: O tych znajdziez w Metryce w Conftitucióy, Roku 1567.
32: Po=

strona: 355

Podfkárbiego rządu Księgi
fzołte o Száfárách y Pobor.

- 1: dobného coś było vczyniono Roku 1590. przy wyprawie przeciw
2: Turkowi ná Pogłowné, że było obrano Prowizory woyny Turec=
3: kiéy.
4: Liczbá Száfárázów y Poborców.
5: SZáfárze y Poborce wżyftkich in genere Poborów przeszłych
6: w Koronie/ wyiawfzy Woiewódtwo Poznánfkié/ y Kálifkié/
7: które oddawfzy nam dwádzieściá tyśięcy retent/ o ołtátek wzię=
8: li sobie odnieśc do Woiewódtw/
9: liczbę vczynić powinni przed
10: Podfkárbiámi nászymi/ y pány Prowizorámi/ którzy tu ná Séy=

- 11: mie do fzáfunku y nábývánía pieniędzy dla potrzeb Rzeczypo:
12: fą názńaczeni/ ná Swiátki blifko przyfzłé/ tám kędy z Dworem
13: ná ten czás bęđziemy/ ((t. łąć.))
14: A co=
15: kolwiek do fkárbu náfzého królewfkiego/ ábo ná Zołnierzá/ ábo
16: téż komu infzému/
17: ná zieżdziéch vczynionym wydano ieft/ to im ná liczbie przyięto
18: byđż ma.(*marg*) Zygm. III. w Wárfzá. Lift. (–)
19: z tym dokładem/ żeby/ niż do czyniienia liczby przydzie/
20: Rotmiítrze od nich zupełną zapłátę według przypowiedzenia
21: im fłużby do Hetmáná náfzého Koronného/ álbo od Powiátu
22: mieli.
23: tákże y Hetmánowi piérwéy odłóżywłzy co fwémi záło=
24: żył: w tych zwłafczá Woieódtwách gđzie pobory wyftár=
25: czą: á gđzieby nie wyftarczyły tym co od Hetmáná fą przyięći/
26: Prowizorowie dopłáćić máią z pieniędzy ná tym Séymie vkazá
27: nych.
28: tákże z Czopowého/ którého iefcze dobiéráć máią przed té=
29: miż *ofsobámi* [!] / nadáléy we trzy niedźiele po wyfzciu káfzdego
30: kwártału/ liczbę vczynić będą powinni/ ((t. łąć)) o
31: którą káfzdeму ((t. łąć)) wolno bęđzie
32: czynić ná Trybunale.
33: A iż fie náyduią Poborcy y Száfárze ták niedbáli/ że nie dawaią ná delácie do Grodów/
tych którzy po=
34: borów nie płáćą/ tedy káfzdy Poborcá/ któryby przy czyniieniu
35: liczby/ nie vkazał autenticè deláciiey od fiebie podanéy/
36: bęđzie
37: powinien de fuo retentá wlyfztkié zapłáćić. A gđzieby Poborcá
38: dał ná delácie taką retentę/ która iuż dawno relácią Woźného
39: zniešona ieft/ tákowy Poborcá ma poenam luere iuxta anti=
<http://rcin.org.pl>

- 40: quam conftitutionem.
- 41: A iż téż Stároftowie fą niedbáli in exe=
- 42: quotione tych retent/ tedy zámiérmamy im krés do Swiątek/ á=
- 43: by káždy vigore conftitutionis praefentis, powinien był Podfkár
- 44: bióm názym y Prowizoróm przeopifánym/ ((t. łac.))
- 45: álbo retentá wyciągnioné oddác/ álbo de fuo záplácíc.

strona: 356

- 1: PIERWÍZY VRZĄD
- 2: PODSKARBIEGO:
- 3: Charímatá álbo klejnoty máiefta=
- 4: tu Królewkiégo, á także fcriptu=
- 5: ry koronné, Chorągiew, y inné
- 6: antiquitates, wiernie y zyczliwie
- 7: chowác, y fprzety Królewkié
- 8: STárémi Króleftwá náznego vftáwámi/ w wiedziono ieft
- 9: fłużnie y potrzebnie: áby záwždy był Podfkárbi Koronny
- 10: y Podfkárbi Nadworny: iákóz do tego czáfu zwykło to bydź.
- 11: Ale iż nie było żadną vftáwą rozrządzono/ coby któremu nale=
- 12: záło z vrzędu ich/ dla tego vftáwiono ieft: iż Podfkárbi Ko=
- 13: ronny/ iáko Korony y fkárby króleftwá/ które rzeczy między na=
- 14: więtfzémi fą nawysfzé/ chowa/ rc.
- 15: O chowaniu téyze Korony doklá=
- 16: dnief, zá pieczęcią y kluczmi
- 17: Senatorów.
- 18: KORoná Króleftwá Polkiégo ma bydź w fkárbie Koron=
- 19: nym w Krákwie chowaná/ przez páná Podfkárbiégo Koron=
- 20: négo zá pieczęćiami y kluczami/ rc.
- 21: Ten Státut zupełnie in=
- 22: grofowan ieft w piérwzych Księgách. Titulo, Koronácia.

23: Reyeftr rzeczy fkarbowych, Korony, etc. Patrz Titulo Podfkarbi.(*marg*) Alexánder Krol
Lift. w Confti. Lift. (-)

strona: 357

Pofkárbiego rządu Księgi
fzołte o Dochodách Koron.

1: DRVGI VRZĄD

2: PODSKARBIEGO:

3: Rádnym pánem bydz, godnie wedle

4: przyśięgi Senatorfkiéy.

5: TAKże téż niechay ná fobie Páná Rádného ofobę niešie/ rć.

6: TRZECI VRZĄD

7: PODSKARBIEGO:

8: Aby będąc gofpodárnym, vmiał

9: chętliwie intraty álbo dochody

10: Koronné zbierać: y był czuynym

11: y wiernym.

12: Podfkarbi Koronny będącie powinien/ fkoró po śmierci

13: któręy ofoby ((t. łącz.)) oné dobrá opá=

14: trzyć:(*marg*) Alexánder Krol Lift.

-1: Zyg. Aug. w Piotrk. (-)

15: á komukolwiek od nas ku dżierzeniu będą poruczoné/ á=

16: by od niego ták liczbę przyjmował/ á nie ináčęy/ iedno iáko z

17: któręgo imięnia przez Inwentarze terážnieyfzych Rewizorów

18: **okazanó [!]** będącie.

19: A iefliż my/ pośsefSOROWI któremu dóbr fwych

20: fáfkę iáką vczynić chćieć będąciemy/ tedy to z fwych trzech części

21: vczynić będąciemy mogli. Ale iżby tá czwarta część/ która ná

22: obronę pośpolitą ísdź ma/ záfwdy ípełná dochodzilá:

23: tego

24: Podfkarbi pilen bydź ma.

- 25: Íako Íkarb po zefzciu káždégo PodÍkárbiégo przez czterzech
26: Deputátów ma bydź rewidowan. Pátrz wyszýy Titulo Pod=
27: Íkárbi. Stá. 3. Párágraf, Pilna. Fol. 334.
28: Reyestrowánié dóbr KrólewÍkich. Pátrz wyszýy w księ=
29: gách piérwýzych. Titulo, Odynácia dóbr koronnych. Y docho=
30: dów Inwentarz.

strona: 358

- 1: DOCHODY STAROSTW,
2: y Dzierzaw KrólewÍkich.
3: Liczbá Stáróftw.
4: Máley PolÍki, 40.
5: Wielkiéy PolÍki, 30
6: W PruÍiéch, 20
7: W MázowÍzu, 12
8: W Inflantciéch, 30
9: W Litwie Conft. 1589. Stá. 87. list. 36.
10: LVSTRATOROWIE.
11: O LuÍtratorách w Práwie KrólewÍkim wyszýy znaydziesz.
12: ALIENACIIAE.
13: Alienáciy dóbr KrólewÍkich menÍae Regiae dwánáście obyczá
14: íów przednieyÍzych opifuiá sie wedle práwá, w ksiégách piérwýzych.
15: EXEKVCIA.
16: Exekucia y rekuperácia dóbr królewÍkich. Exekucia dóbr
17: KrólewÍkich opifuie sie zá AuguÍtá Królá, wyszýy ((t. Íac. do w. 18))
18: ORDINACIA.
19: Ordinácia ábo porzádzenié tychze dóbr ná piéc czéÍci. Z któ=
20: rych piáci czéÍci trzy ná Królá do Íkárbu królewÍkiégo: Czwarta
21: ná obrónę: Piáta ná Stáróftę. O tym czytay w ksiégách piér=
22: wýzych. Titulo, Ordinácia dochodów.
23: OEKONOMIIAE.

- 24: Pátrz wyszóy (t. łac.) Inwentarz.
25: O OEkonomiách Litewfkich mówi Conftit.
26: O Málborfkiéy. Derpt téz ná Oekonomiéy,

strona: 359

Podfkárbiégo rządu
Księgi fzołte o Czwartey
części Ráv.łfkiey

strona: 359

- 1: QVARTA RAWSKA
2: Qwártá fie poczęła w Piotrkowie. 1562. Stá. 13. List. 13.
3: O tym Conftit.
4: Item, 1567. List 72. Conftit. 5.
5: O Qwarćie rzędem
6: Séymy idą fześć.
7: O viśczeniu Podfkárbiégo ftrony
8: zwłaczá téy czwartéy części.
9: TAKże vftáwiamy: że Podfkárbi káždy Koronny/ téy czwar=
10: téy części nie ma obráć/ ieno ná służebné obrony potoczny:
11: y ma fie przy liczbie w tym ná káždy rok Rzeczypołpolicéy v=
12: íprawiedliwić/ pod winą priuationis officij, ná káždym Séy=
13: mie Wálnym/ przed pány Rádámi/ y przy Poślech/ totiens quo=
14: tiens byłáby ná wieczné czáfy potrzebá.
15: A kwity náłzemi ábo
16: czyiemí inłzemi nie ma fie brónić: chybá któróbý były ná służe=
17: bné obróny potoczny obróconé. O co Połóm inłtigowáć
18: będzie wolno.(*marg*) Zyg. Aug. w Piotrk. w Confti. Liłt. (-)
19: O pozwoleniu czwartéy części ná obronę potoczną. Pátrz
20: wyszóy w ksiégách piérwzych. Titulo, Ordinácia dochodów ((t. łac do w. 20))
21: Pozwolenié Quárty do stołu królewskieg^o.
22: POtrzebóm/ fkárbu náłzgo [!] dogadzáiác/Stároftowie y

- 23: dzierzawcy dóbr náleznych wolnych/ z chęci y z dobréj woléy fwéy/
24: poftąpili nam y poftępuią/ drugą taką Quártę/
25: y pod tymże wá
26: runkiem iáko do Ráwy dáią/ do lat trzech/ kładąc w to y ten
27: rok który ná przefzłym Séymie nam poftąpion/ to iest iedná ma
28: bydź ná przyfzłe fwiątki dáná/ á druga in Anno 1592. Trzecia
29: in Anno 1593.
30: Száfunek y wárunek Czwartéy części.
31: TAK iáko Poftowie ziemfcy profzą/ áby im wolny plác był
32: zoftawión/ námawiác o fzfafunku y wárunku Czwartéy części
33: ná obronę potoczną pozwolonéy/ gdy do efektu przydzie/
34: á In
35: wentarze Rewizorowie zniofą y pokażą: pozwalamy im tego.
36: A wzfákże z pány Rádami ftanu oboiégo/ wefpólek wolny plác
37: do tego mieć máią: gdy do efektu przydzie/ á Inwentarze Re=
38: wizerowie zniofą y pokażą:
39: ZNáiąc my tę bydź powinność nálezę/ ábyfmy to wzfyfko/
40: w czymbykolwiek exequuciey nie dofyc fie ftáło/ álbo coby ná
41: ten Séym z przefzłego Piotrkowfkiego Conftituciami ku wy=
42: konaniu záwiflo/ ná teráznieyfzym Séymie ku fktkowi przy=
43: wiedli.
44: A iż między infzemi około rządu Koronnégo Arty=
45: kułmi wárunek y fzfafunek Czwartéy części którálmy z docho=
46: dów ftólu nálezego dla dobrégo y obrony Rzeczypópolitéy do=
47: browolnie poftąpili/ miał bydź opátrzon:
48: przeto niwczym nie deroguiąc vrzędowi dobrze przez przodki nálezé vprzywileiowá=
49: nému/ y przez nas lámégo Conftituciami obwárowánému/
50: Podfkarbftwá Koronnégo/ y owfzem we wfzem przełożení=
51: ftwie y pręrogatywách ten vrząd Koronny wcale zoftawuiąc/
52: y dla tegóz téz nic nie vymuiąc władzéy y przełożeníwá Wiel=
<http://rcin.org.pl>

- 53: możnému Stániłławowi Sobkowi z Suleiowá/ Káfztela=
54: nowi Sędomiérzkiému/ á ná ten czas Podfkárbiému Koron=
55: nému/ (*marg*) Zyg. Aug. w Piotrko. (–)
56: którégó cnoty/ wiáry/ życzliwości przeciw nam y Rze=
57: czypośpolitéy/ także téż iáko w infzych wielkich śprawách/ tak
58: téż y ná tym Vrzędzie Koronnym dośtátecznéy dźielności do=
59: brzełmy doználi.
60: Zá rádą y zezwoleniém Pánów Rad/ y Po=
61: śłów żiemłkich Koronnych/ dla pośtánowienia y opátrzenia
62: śkárbu pośpolitégó Rzeczypośpolitéy/ który fie zá czáfem záło=
63: żyć będzie mógl/
64: ná co y tá czwarta część przez nas iefť oddáná/
65: ten porządek y opátrzenié obyczáiem niżej pińánym śtáwiemy.(*marg*) Zyg. Aug. w Lubli.
Podfkárbi. (–)
66: A Naprzód wáruiąc to/ áby wśzyťkié prowenty Stołu ná=
67: śzégó Królewśkiégó/ ná wśzelákim mieyfcu będącé páńśtw Ko=
68: rony Polśkiéy/ z których tá czwarta część iefť oddzieloná/ do
69: śkárbu náśzégó/ á do rąk iego były oddawáné/
70: którými ón śzáfó=
71: wác będzie według rofkazánia náśzégó.

strona: 361

Podfkárbiego rządu Kśięgi
śzołte o Czwartey części.

(*marg*) Deputáci do Podfkárbiego.

- 1: Oddanie czwartey części. (–)
1: DEputuiemy do páná Podfkárbiego Koronnégó czťrzy
2: ofoby Deputatów/ dwu z Rády/ á dwu z Rycérztwá ad hunc
3: śolum actum: to iefť Vrodzonégó Ianá Tárłá z Śczekárzo=
4: wic/ Káfztelaná Rádomśkiégó/ Stárołte Pilźnieńkiégó:
5: Woyćiechá Przyiemłkiégó/ Káfztelaná Lędłkiégó; Stániłłá=

- 6: wá Dębieńfkiého/ Stároftę Chęćińfkiého: Dobrogoftá Po=
7: tworowfkiého/ Sędziého ziemfkiého Kálifkiého.
8: Nie żeby tá=
9: kié którzyby w vrzędzie iego przefzkádzác mieli/ álbo ((t. łącz.))
10: przyfádzác: tylko ku odbieraniu/
11: chowaniu/ y fzáfowaniu czwartéy części/ á to dla śmierci Pod=
12: fkarbiého Koronného.
13: Ktorzy to Deputáci czčić y ważyć pá=
14: ná Podfkarbiého/ iáko Rádę y Vrzedniká Koronného będą
15: powinni. A opifaná powinność máią czynić z wolą nálfą
16: królewfką/ y zá rádą pánów Rad/ y z wiadomością páná Pod=
17: fkarbiého Koronného/
18: iáko ná Séymiech ftánowiec fie będzie.
19: A dáléy w vrząd iego w niczym fie wtrącác nie máią/ ták iż iné
20: wfzyftkie fprawy vrzędowi Podfkarbftwá Koronného należą=
21: cé/ wedle przywileiu y Státutu/ we wfzem cále á fkutecznie zá=
22: chowané bydź máią.
23: ODDawác tę Czwartą część káždy ((t. łącz.))
24: pod vtráceniem Dzierżawy/ wedle Confti=
25: tuciiéy powinien będzie.(*marg*) Celnicy Mytnicy żupnicy máią oddawác czwartą część.
(-)
26: CElnicy/ Mytnicy/ Żupnicy máią bydź ludzie ośiadli/
27: Krześciánfkiéy wiary/ máiętni: y káždy z nich Czwartą część
28: oddawác z dochodów tych im zléconych/ pod winą vtrácenia
29: vrzędu/ będzie powinien.
30: A iednák ((t. łącz.))
31: po zápozwaniu/ oddác tę czwartą część nie oddaną/ tákże téż
32: wfzelákich innych Krufzców/ Żupnicy gdy do pożytku á fkutku
33: fwego przydą/ powinni będą dáwác czwartą część.
34: PO káždého Stárofty/ Dzierżawce/ Celniká/ Mytniká/

- 35: Zupniká śmierci/ pan Podłkárbi Koronny/ zá rofkazániém ná=
36: łzym połłác ma dla vczyniénia Inwentarzá/ y dla opátrzenia [!]
37: prowentów/ áż my wákáncią tę komu oddamy:
38: y pilnowác te=
39: go/ áby czwarta część nie zginęła Rzeczypołpolitéy: alioquin
40: de suo to nágradzić będzie powinien pan Podłkárbi/ & sub pri=
41: uatione officij.(*marg*) O śmierci łprawce ktorego. (-)

strona: 362

- 1: ANaty/ które Séymową Conłtitucią łą pozwoloné ná o=
2: bronę potoczną: támże máią bydź oddawané od Połsefsorá/
3: od Conłtituciiéy dwuletniéy Piotrkowłkiéy: pod winą du=
4: plicis Annatae.
5: Mieyłce ku oddawániu y chowániu tych prowentów/ po=
6: łtánawiamy zamek Ráwłki.
7: CZás ku znołzeniu téy Czwartéy części/ y innych prowen=
8: tów Swiátki.(*marg*) Annaty. (-)
9: ODbiérác to włzyłtko pan Podłkárbi Koronny z Deputa=
10: ty ma ták/ iáko łie iuż po té dwa Séymy záczyłó.
11: KWitowác káždégo pod łwą pieczęcią łkárbną pan Pod=
12: łkárbi ma z podpisém Deputatów/ á nie ináčéy.
13: NA mieyłce y czás opifny pan Podłkárbi Koronny y De=
14: putaći zióchác łie máią/ ((t. łąc.)) y miełzkác tám
15: trzy niedziele łpełná dla odbiéránia tych prowentów.(*marg*) Mieyłce oddánia prowentów.
Czás oddánia ich. (-)
16: REyefłrá tego włzyłtkiégo máią mieć przy łobie/ káždy z nich
17: łobné podpisáné łpólné/ zá pieczęćiami łpólnémi.(*marg*) Odbieránie. Kwitowánie ich.
Ziózd ku odbierániu prowentów. Reiefłrá prowentów. (-)
18: KSięgi máią mieć iedné/ w które kwity włzyłtki wpifowá=
19: né máią bydź/ y tám ołtáwác przy prowenćiech oddánych: á dru

20: gié ná Séym przynofzone bydz máią.(*marg*) Księgi kwitow. Przygodá odnofzácego pieniądze. (-)

21: IEfliby komu flugá poflány z témi pieniądzmí Czwartéy

22: części/ álbo vmárł ná dródze/ álbo fie iáki cafus przytráfił/ tedy

23: ten/ czyie pieniądze były/ ma oświádczenié przygody onéy fwéy

24: w Grodzie blizfzym vczynić/ y zápiśác.

25: A zátym poftępkíem

26: vtracác Dzierzáwy fwéy nie będzíe/ ále zápláćić ma ná blizfé

27: zięchánié páná Podfkárbiego Koronného y Deputatów.

28: OSwiádczenié ono zlobá máiąc/ y przyśięgá probowác

29: tám przed pánem Podfkárbim y Deputaty ma

30: Száfowác témi prowenty tego fkárbu pófpolitého/ Pan

31: Podfkárbi Koronny ma z Deputaty ná fluzebné(*marg*) Prowentow ízáfunek. (-)

32: tylko poto=

strona: 363

Podfkárbiego rzádu Księgi

ízofté o Czwartey części.

cznéy obrony/ z wiadomościá nálfzá y Rad Koronnych/ we=

1: dle Conftituciiéy.

2: A NAprzód po odebrániu tych prowentów/ pan Podfkárbi

3: z Deputaty pieniędzy obliczyć ma ná pułroká cále żołnierzóm:

4: które gdy Deputat odnieśie do Lwowá/ ma oddác z nich Piśá=

5: rzowi Polnému połowice ná iednę czwierć látá/

6: zá wiadomo=

7: ściá Hetmáńská: á drugá połowicę ma oddác y íchowác ná

8: Ratułzu pod pieczęciá Piśárzá Polného/ y Stárofty álbo Pod

9: ftárościégo/ y Burmítrzá Lowfkiégo y Mieyfká.

10: których

11: Piśarz nie ma ruśzác/ áz ná pláćenié żołnierzóm/ gdy przydzíe

12: druga czwierć látá. Tákze ma bydz y ná drugie pułroká.

- 13: A Iełlizeby gdzie indzie/ niżli ná Podolu woýłko było/ zá
14: potrzebą obrony/ álbo żeby téz infzy ludzie służeźni przyię=
15: ci byli:
16: tedy tám/ gdzieby blisko woýłká napewnieýłzé mieý=
17: łce było/ té pieniądze odnołzone y chowane bydź máią ná
18: to mieýłce/ obyczáiem wysłzéz miánowaným.
19: Ołtátek
20: pieniędzy schowác wiernie ná mieýłcu obmienioným/ pod
21: kluczmi łpólnými y pieczęćiami máią/ ták Pan Podłkárbi/
22: iáko y Deputáci.
23: NA drugie pułroká (gdyż słuźbá ma bydź od roku do roku)
24: máią łie záchác ná toż mieýłce/ Pan Podłkárbi y Deputa=
25: ci: y ná Nowé láto znowu pieniądze żołniérzóm obliczyć ná
26: drugie pułroká.
27: ODność té pieniądze Deputat ieden piérwłzą ratę/ á dru=
28: gi/ drugą ratę ma bydź powinien do Lwowá: y tám łe z wiá=
29: domośćią Hetmáńłką Piłárzowi oddáwác Polnému/ zá Kwi
30: ty słuźnými/ wedle porządku wysłzéz opifánego.
31: DEputat w odnołzeniu tych pieniędzy ma nakłádu wiel=
32: kięgo nie czynić/ á owłzem włzyłtko łtátecznie reyestrowác:
33: bo opátrzenie łego ná to odnołzenie ma bydź z tychże pieniędzy
34: połpolitych: z których liczbę powinien vczynić.
35: Nłebytność Pána Podłkárbięgo Koronnégo/ álbo De=
36: putatá którego prze słuźną przyczynę/ nie ma záłzkadzac w od=
37: biéraniu tych Prowentów/ (*marg*) O niebytnośći P. Podłkárbięgo y deputatow. (–)
38: ná obronę potocznią pozwolo=

strona: 364

- 1: nych/ y száfowanié łch: gdy ná łwé mieýłce Szłáchćicá ośiá=
2: dłęgo/ y vczłiwęgo/ ((t. łac.)) y pieczęćią łwą
3: przyłzle/ y z kluczem.

- 4: A Ieſliby śmierć którego z tych álbo Deputatów/ álbo Pá=
5: ná Podfkárbięgo záſzlá/ tedy ſuperſtites máią moc wſzytko
6: ſprávować/ oznaymiwſzy nam naprzód śmierć onęgo.(*marg*) O śmierci ich (–)
7: Liczbę czynić z tych prowentów máią ná Séymie Wál=
8: nym/ dnia ſzóltęgo od záczęcia Séymu/ przed námi y Rá=
9: dámi Koronnými/ y Poſły Ziemfkimi/ Pan Podfkárbi Ko=
10: ronny y Deputáci:
11: y doſtátecznie ſie wſpráviedliwić Rze=
12: czypoſpolitęy Kwitámi nie inſzými/ iedno któręby były ná ſłu=
13: żebnę potocznyę obrony/ wedle Conſtituciięy.(*marg*) O liczbie z prowentow. (–)
14: A ná Sey=
15: mie nie ma nic bydź ſprávowano/ áż ſie tá liczbá piérwę od=
16: práwi: támże kwit ſobie od nas z wiadomością Rad Koron=
17: nych/ y Poſłów ziemfkich otrzymác.(*marg*) Deputaci iáko długo trwác máią. (–)
18: DEputáci iedno od Séymu do Séymu drugięgo trwác
19: będą ná tym vrzędzie ſwym/ á inni ná to mieyſce obráni bydź
20: máią: którym oni przednieyſzy wſzytko ſtátecznie oddác będą
21: powinni/ przy pánu Podfkár bim.
22: Ieſliżeby śmierć páná Podfkárbięgo álbo Deputatá któ=
23: régo záſzlá piérwę/ niźliby liczbę ná Séymie vczynili: tedy
24: ſuperſtites pan Podfkárbi z inými Deputaty liczbę vczynią.(*marg*) O śmierci Deputatow
(–)
25: KToby nie dał tych dochodów ná czás y mieyſce opiáné/
26: tedy pan Podfkárbi z Deputaty máią nam záraz deferowác
27: wſzytki.(*marg*) Winá nie oddánia dochodow. (–)
28: A my ná w wiązániię dzierzaw onych/ z których pro=
29: went nie ieſt wydan/ tákże ná odięcie Zup/ Ceł/ Myt/ y innych
30: wſzytkich ((t. łąc.)) dochodów/ z którychby czwar
31: téy częſci nie oddano/ poſzlemy:
32: v przedſię o niewydániię czwar

- 33: téy części/ którą oddać będzie powinien ((t. łąc.))
- 34: pozwiemy/ iáko Conftitucia obmawia/ ná Séym Wálny.(*marg*) O śmierci Dzierżawce ktorego. (-)
- 35: REłpekt ma bydź ná to/ iełliby który Dzierżawcą przed
- 36: wyłzciem Roku/ któregoby miał dáwać Czwartą część v=
- 37: márl/ áby nie więcéy potomkowie zmárłego dawáli/ iedno
- 38: coby łłufznie przychodziło:
- 39: ołtátek Dzierżawcą fucełfor dokłá=

strona: 365

Podkárbięgo rządu Księgi
łzołte o Czwartęy części.

- 1: dáć ma wedle liczby.(*marg*) Deputáci przyśięgáć máią
- 1: Stárościa Przyśięgá (-)
- 2: A coby fie kolwiek rzeczy náłázło nád
- 3: Inwentarz/ to włzyłtko potomkowie z Stárółtw wolno wy=
- 4: wiéźć máią/ y długi łwé wyćiągáć: czego Pan Podkárbi bró=
- 5: nić nie ma.
- 6: A Gdyby przypáđło Iterregnum, pan Podkárbi y Depu=
- 7: taći tego łkárbu póspolitégo piędzmi nie máią łzáfówáć/ ie=
- 8: dno zá wiadomościá y rołkazániém Rad Koronnych/ ((t. łąc.))
- 9: A ktoby téż śmiał kiedykolwiek rzucić fie ná ten
- 10: łkarb póspolity/ álboby hánowáł páná Podkárbięgo z De=
- 11: putaty w łzáfunku ich wyszłęy opifánym/ áłbo żeby téż Stáro=
- 12: łtá páná Podkárbięgo z Deputaty od zamku przerzeczonęgo/
- 13: y
- 14: od piędzzy hánowáć chćiał/ á Radby Koronnych niechćiał
- 15: bydź półłuzen: tákowy káždy táz winá peculatus będzie karan.(*marg*) Opátrzenie Podkárbięgo y Deputatow (-)
- 16: PAnowie Deputáci máią przyśięgáć ná powinność łwą/
- 17: y ná to/ iż tempore Interregni nie máią welpółek z pánem Pod=

- 18: fkarbim száfowác pieniádzmi Rzeczypośpolitéy/ iedno zá wo=
19: lą y rofkazániém Rad Koronnych.
20: STároftá mieyfćá tego ma przysięgać: iż páná Podfkár=
21: bięgo z Deputaty/ ma do zamku zázwdy ((t. łącz.))
22: pufczác: y fkarbu pośpolitégo dla złodzieyftwá w nieby=
23: tności páná Podfkárbięgo przeftzegác.
24: A gdzieby powie=
25: trze przypádko ná mieyfcu náznáczonym: tedy my mamy zá o=
26: znaymieniem páná Podfkárbięgo infzé mieyfce dla odbieránia
27: pieniędzy náznáczyć.(*marg*) w Liściéch Potwierd. Lift. (-)
28: OPátrzenie álbo falariaum páná Podfkárbięgo to ma bydź:
29: pánu Podkárbięmu z tego fkarbu pośpolitégo/ Tyśiác zło=
30: tych: pánóm Deputátóm z Rády po trzech fet złotych: á dru=
31: gim po dwu fet złotych.
32: Stephan okróm Quárty obiecuie
33: obronę potoczną odpráwowác.
34: GRánice Koronné oboygá narodu/ y wzyftkich páńftw
35: do Korony należácych/ od wtárgnienia nieprzyacielá wżelá=
36: kięgo/ obroná opátrowác nakładem nászym mamy/
37: y powinni

strona: 366

- 1: będziemy y potomkowie nászy/ oštáwuiác Quártę w mocy/
2: wedle Státutu Polkięgo.
3: Obróná z Quárty.(*marg*) Zygm. III. w Wárfzá. Lift. Lift. (-)(*marg*) Zygm. III. Lift. (-)
4: ZOłniérz Quárćiány/ który ma fie we wzyftkim záchowác
5: wedle Conftituciięy Anni 1591. wedle któręy zołniérzá tám
6: mieć chcemy: do któręy to przykładamy/ áby RotmiŃtrze z to=
7: wárzyfzámí przysięgę vczynili/ że nam wiáry y poddánftwá
8: ftátecznie dotrzymáią/
9: do żadnych priwatnych potrzeb/ y do

10: żadnych tumultów wewnętrznych mieć nie mają. Który
11: żołnierz wedle téż Conftituciiéy żimie w dobrách náleznych kró=
12: lewkich naybliżéy vkráiny żimowác ma/
13: ták żeby krzywda za=
14: dnych nie czynił. Czego obecnie przeftżégác ma Hetman Pol=
15: ny/ nie derogując tym nic iednák władzéy Hetmáná Koronné=
16: go. A ná przyfzłé láto zaráz ma bydź w obóz wpráwión.
17: Zy=
18: wność płácic w miáfteczkách y dobrách náleznych będą/ podług
19: vftáwy/ którým tu zá podpisem nálezym/ y pieczęcią Koron=
20: ną dáli. A gdy máią iżdź do obozu/ pieniądze ná dwie ćwier
21: ci látá dáné im będą/ przez ręce Rotmitrzowfkié.
22: A Rotmi=
23: ftrze máią tego doyżrzeć/ iákoby fie káždy towarzysz iego opá=
24: trzył doftátecznie do obozu żywnością/ wedle ártýkułów zá=
25: chowác fie máią. Rotmiſtrze obecnie záfzwe bydź przy ró=
26: tách/
27: y nie zieżdzác okróm pozwolenia Hetmánfkiégo liftowné
28: go/ ((t. łącz.)) á nie máią ciągnác róty przez Koronę
29: fkupiwfzy fie/ ále káždy towarzysz ma iżdź ofobno/ iáko priuatus
30: do popifu/ ((t. łącz.))
31: o którą vkrzywdzoné=
32: mu wolno czynic ná Trybunał. Czynic fprawiedliwość z żoł
33: niérzá vkrzywdzonym powinien Hetman/ z tym iednák do=
34: kładem/
35: áby vkrzywdzonému wolno było Rotmiſtrzá pozwác
36: do Trybunału wedle téż Conftituciiéy/ ieſliby fie niechciał
37: vkrzywdzony dekretem Hetmánfkim contentowác/ záchowu=
38: iác fie we wſzem wedle téż Conftituciiéy.
39: Ieſzcze o chowaniu Quárty.

- 40: BEłpieczeństwo chowania Quárty w Ráwie ták opátru=
41: iemy/ áby Stároftá Ráwłki teráznieyły/ y ná potym będący/
42: powinien bywać przy Podfkárbim Koronnym/ álbo vrzędzie iego:

strona: 367

Podfkárbiego rządu Księgi
łzołte o Czwartey części.

- 1: tákże przy Deputáciéch/ áby wiedział/ co do fkárbu wło=
2: żono y fchowano będzie: gdyż Conftitucią obwárowano/ że
3: on łtrózem tego fkárbu powinien bydź:
4: ná co łalarium Stáro=
5: ście dwie ście złoty ch náznáczamy. A któryby Deputat do
6: Quárty in perfona nie przyiechał/ tedy łalarium brác nie ma.
7: O łtórych łummách złtrony Quárty.
8: Vpułczenie Czwartéy części łtórych łumm zá dożywoćiem/
9: tak dekláruiemy: że włzyłtká łummá ná cztery części ma bydź
10: rozłožoná: á zá káždé dożywoćie iedná część z tych czteréch ma
11: bydź Vpułczoná:
12: ták iż czworgiem dożywoćia káždá łummá
13: ma wźiąć koniec y extenuacią łwoię. Záčzym ná którýby
14: dźierzáwie po Conftituciiéy było czworo dożywoćie wytrzy=
15: máné/ tedy piąty połsełfor iuż powinien Quártę płácić
16: y rełpon
17: dowác do fkárbu wedle przywileiu łwégo: wyiáwłzy/ żeby
18: kto iuż teraz zá piątym dożywoćiem od piérwłzéy o tym Con=
19: łtituciiéy dobrá trzymał/(*marg*) Tenże. Liłt. łtá. (–)
20: ten tákowy modernus połsełfor, ma
21: bydź záchowány do łmierći w połsełsiiey.
22: Quarta, non obłtante reformati=
23: one Reginalis, ma izdz z dóbr
24: reformowánych.

- 25: QVártá z tych dobr Mázoweckich ((t. łącz.))
- 26: iżdz ma do Ráwy przedsię. Nie poddaiąc ktemu pod tę
- 27: Oprawę miałtá Wárlzáwy/ z ftrony iurisdiciiéy/ ((t. łącz. do w. 24))(marg) Stephan ftá. ver.
- 1: Zygm. III. Lift. ftá. ver. (-)
- 28: Incorporácie Wóytoftw deroguią
- 29: Quárćie.
- 30: LEcz że nam dano íprawę/ áby tá inkorporácia miałá bydz
- 31: z vblizeniém y z vymą pożytków ftołu nálzégo y Quárty/ tedy=
- 32: ímy ná ten czás tego im nie pozwolili.
- 33: Dobrá Królowéy Iéy M. Anny ftárfzéy, wolné od Quárty:
- 34: Naydziefz wyszéz y piérfwzych ksiégách.

strona: 368

- 1: ((w. 1 i 2 t. łącz.))
- 2: O zálozeniu fkarbu póspolitégo ku
- 3: porátowánui vbogich, iefcze zá
- 4: Auguftá rádzono.
- 5: W inzych Królestwách cudzoziemfkich, názwáli táki fkarb
- 6: Montem pietatis.
- 7: O Zálozeniu fkarbu póspolitégo ku czwartéy części/ y o o=
- 8: byczáiu íprawiedliwości/ áby fie tym přędzéz odprawowác
- 9: moglá/ y innych wiele ípraw/ rc.
- 10: Ná Séymiki y wielki Séym
- 11: odkláda.
- 12: ZVPY SOLNE.
- 13: Potwiérdzénie Státutów o Zupách
- 14: Solnych, przez Swiętého niegdy
- 15: Kázimiéřzá Wielk. wydánych.(marg) w Lublinie ftá. Lift. (-)
- 16: W Imie Bože/ Amen. NA wieczną pámiéc. A=
- 17: by błád zápámiétánia íprawám/ któré fie zá czáfem dzieiá/ nie
- 18: przyniófl fzkody iákíéy/ Królów y Książát wyfokíé Rády vftá=

- 19: wiły:
- 20: áby tákowé rzeczy pímem y nápiániém świádków wie=
- 21: czné były czynioné. Dla tego My Kázimiérz/ z łáki Božéy
- 22: Król Políki/ y ziem Krákwfkiéy/ Sędomierzkiéy/ Siérádz=
- 23: kiéy/
- 24: Lęczyckiéy/ Kuiáwfkíéy/ Wielkié Książę Litewfkíé/ Po=
- 25: morzki/ Ruíki y Pruíki/ Pan y Dźiedzic/ oznáymuiemy przez
- 26: ninieyfzy Przywiléy/ którym to wiedźciec należy/ teraz y potym
- 27: będącym/ którzy tego wiadomośc będą mieli.
- 28: Iż ácz z po=
- 29: winności Królewfkíéy íczodrobliwości ku wżyítkich poddá=
- 30: nych pożytku y rozmnożeniu oko opátrności mielibyśmy miec:
- 31: wízákże wíętszą pilność około rozmnożenia íkárków y prowen
- 32: tów Królestwá náfzého miec przyštoí:
- 33: ábyśmy z nich królestwá
- 34: y poddánych náfzych pożytki mogli opátrowáć. Gdyż tedy

strona: 369

Podfkárbiego rządu Księgi
ízoíte o Zupách Solnych.

- 1: Zupy náfzé Bocheńfkíé y Wielickíé częśc naylepfza dochodów y
- 2: íkárbu królestwá íeft:
- 3: które do tego czáfu/ dla zbytniégo y prá=
- 4: wie wítawiczného Szláchty/ y rozmaitych ofób w nich bywá=
- 5: nia/ y w wyrabiániu Soli w wielkiéy części ípuštofzenie y v=
- 6: padek wžíęły:
- 7: á to z téy przyczyny/ iż áni Zupnik/ áni íeg^o vrzędni=
- 8: cy nie mogli pilnowáć robót/ zábáwieni odpráwowániém y
- 9: pracą gościnną: á gdzieby íie wczás temu nie zabieżáło/ trze=
- 10: bá íie ítrzędz/ áby vpadku y ítráty z gruntu niepodięły y vcier=
- 11: piáły.

- 12: Chcąc tedy takowému vpadku/ y szkodzie zabięzić: iż
- 13: należy ná opátrzného Pána przefzłych rzeczy pámięć máiąc/ pil=
- 14: no przegładác przyfzłé/ á ná wŷyfłtko fie dobrze rozmyŷliwŷy/
- 15: potym koždą rzecz zoŷobná dobrze rozráchowác.
- 16: Náfzládu=
- 17: iác tedy poŷtępków przodká náfzého/ ŷwięty pámięći Pána Ká
- 18: žimięrzá Króla Polŷkiego: który przerzeczony ŷkarb Zup tak w
- 19: cáłoŷci/ iáko w częŷciách/ y wŷyfłtkich dochodách porządnie ro=
- 20: ŷpráwił/ y iáko gránicámi iákiemi poŷtánowił/
- 21: vŷtáwił/ ordi=
- 22: nácią vczynił: y áby takowé rozrzázenié/ poŷtánowienié/ ná
- 23: wieczné czáfy byío dżieržané/ chowáné/ ŷtrzežoné/ pod winá=
- 24: mi/ które w nich ŷá opiáné/ vŷtáwił y ŷkazał.
- 25: Aby tedy y my/
- 26: y którykolwiek inny z poddánych náŷych/ takowému poŷtáno=
- 27: wieniu y rozrzázeniu przez niewiádomoŷć do przeciwného nie
- 28: vczynił: vŷtáviamy/
- 29: y ninieyŷym zápowiedzeniem dla wiet=
- 30: ŷzey mocy obiáŷniamy: áby Káziemięrzá Króla przerzeczoného
- 31: Státutu y Vŷtáwy/ które do tego czáfu w Skárbie náŷym ŷá
- 32: chowáné/ we wŷyfłtkim wedle vŷtáwy y porzádku y rozrzádze=
- 33: nia iego były trzymáné
- 34: y záchowáné ná czáfy wieczné: których
- 35: též Conŷtituciy poŷtępek y Artykuły/ z péwney wiádomoŷci y z
- 36: dobrze vvažonéy y vžytéy rády/ we wŷyfłtkich ich punktciéh/
- 37: czáŷtkách/ zámknieniu/ mocné wdżięcznie czynimy/
- 38: pochwa=
- 39: lamy y potwięrdzamy. Wŷzákže to ŷpacyfikuiemy y wyráza=
- 40: my: iż wŷyfłtkié zápláty y czynŷzé tak Duchownym iáko Swiet
- 41: ckim oŷobam/

- 42: przez Przodki nález ná wieczność álbo do czáfu/
43: álbo do żywotá zápisáné z ftarádawná/ które zwykły bydz przez
44: Zupniki płáconé/ y Lifty fprawiedliwie y wedle práwá iákokol=
45: wiek wyfzłé/ máią trwác w fwéy mocy y ftałości.
46: A iżby zá
47: czáfem którąkolwiek bárwą/ chytróścią/ álbo domyflém/ Stá=
48: tuty y porządki przerzeczoné nieprzydáo fię w wąpliwość
49: przez kogo wwiézdź/y o ich w łobie zámknieniu nie było wą=
50: pienie iákié/
51: tedy rozumielifmy zá potrzebną rzecz/ áby tu były
52: wpifáné: á tych rozumienié y brzmienié ieft tákowé.

strona: 370

- 1: W Imię Boże/ Amen. To niechay będzie
2: wiadomo:
3: iż pod Rokiem Wcielenia Pánfkiego/ Tyfiącnym
4: Trzechfletnym fześciódziefiątym y ofnym/ ten ninieyfzy Reyeftr
5: ieft nápisán w Piątek po Przewodnéy Niedzieli ná Zamku Krá
6: kowfkim/
7: ná wieczną pámięć/ ku czći y chwale Bogá wfzech=
8: mogácego/ y Błogofławionéy Pánny Máriiéy Mátki iego
9: chwalebnyé/ y dla załług wfzyftkich Swiętych y święćic/ á ná
10: rofkazánié Naiáfnieyfzégó Kfiążęćiá y páná/
11: Páná Kázimiérzá
12: z łáfkí Bożéy Królá Polfkiego/ Krácowfkiéy/ Sędomiérzkiéy/
13: Siérádzkiéy/ Lęczyckiéy/ Kuiawfkiéy/ Pomorzkiéy/ Ziem Dzię=
14: dżicá: nápisány przez ręce Pifárzá páná Demetriulá ná ten čás
15: Podfkárbiégo.
16: Dla téy przyczyny ten Reyeftr ieft fpifán: áby
17: zły zwyczaj wftrzeżón bydz mógl ná wieczné czáfy: y áby zwy=
18: czay Zup Królá ieg^o M. Kázimiérzá y iego wfzyftkiéy Rády/

- 19: przez iego włainé potomki ná wieczné czáfy był trzyman.
- 20: Abo=
- 21: wiem tenże pan Kázimiérz Król nic nie kazał w Reyeftrze przy
- 22: dáć/ álbo vmnieyfzyć: ále kazał Reyeftr ípifác/ y wízyftki zwy=
- 23: czáie pilnie ftáré ná wieki náznáczyć/
- 24: iáko ftárádawni Zupni=
- 25: cy piérwízy Poryn Fráncus/ Woyćiech/ którzy miáry miáلكiéy
- 26: foli vmnieyftéli/ Piotr Wynryk/ Gotfryd Fráncus/ Pan A=
- 27: dam/ kápłan/ Mikołay Zupnicy dźierzeli.
- 28: A to dla tego było
- 29: vczyniono/ iż w kupowániu Zup Truchlá/ Henzel/ Buttá/
- 30: Lesko Zyd/ Bártek Mynicarz/ Arnolff Wielkier/ dla foli/ któ=
- 31: ra zoftawáá wzdawániu Zup/ y innych rzeczy/ które były w
- 32: Zupách między sobą mocnie fie práwowáli/ wádzili:
- 33: iż niewie=
- 34: dźieli w Zupách miáry/ kíztałtu/ y zwyczáiu: y dla tego byli we
- 35: zwáni ftárfzy Zupnicy/ to ieft/ Piotr Winryk/ Pan Adam
- 36: Książdz/ Gothfryd/ Mikołay Zupnik:
- 37: którzy rządzáli Zupy zá
- 38: czáfu Iego M. Króla Kázimiérzá/ áby obyczay rządzenia Zup
- 39: pod przysięgą ich ná wieczné czáfy był trzyman. Téż w píá=
- 40: niu tego Reyeftru byłá wezwána Rádá Króla Ieg^o M.
- 41: to ieft/
- 42: Duchowna y Swietcka/ którém byłá daná zupełna moc Króla
- 43: Ieg^o M. áby ninieyfzy Reyeftr był ípifan/ dla záchowánia prá=
- 44: wdźiwégo dobrégo ftárégo zwyczáiu:
- 45: y dla pożytków rzeczo=
- 46: négo Króla/ y iego potomków słuźnych/ y wízyftkiégo króle=
- 47: ftwá ná wieczné czáfy.

Podkárbiego rządu Księgi

Ízofté o Zupách folnych.

- 1: Imioná Pánów Duchownych, którzy
- 2: ten Reyeftr zbiéráli.
- 3: PIérwfy Pan Floryan/ Biłkup Krákowfki: potym Pan
- 4: Wilk Kánclérz Krákowfki: Zawifzá Archydiákon Krákowfki.
- 5: Item, Ianko brát Szymków/ Podkánclérzy: Bodżetá Spraw
- 6: cá álbo Rządźcá powfzechny:
- 7: Pan Micháłko Kánonik Krá=
- 8: kowfki/ piérwfy Pifarz Królá Ieg^o M. Szymko pifarz królew=
- 9: fki: Ian Ielitkowitz/ który ná ten czás dźierzał Mynicę do
- 10: wiernych rąk z Lélkiem Zydem.
- 11: Imioná Pánów Swietckich té fą.
- 12: PIérwfy Pan Ian z Melftiná/ Káłztelan Krákowfki:
- 13: Pan Neorzá/ Woiewodá Krákowfki: Pan Wáfrołzki/ Pod=
- 14: fędek Krákowfki: Pan Mściwiéy z Kwiliny Podkomorzy:
- 15: Pan Ottá z Pilce:
- 16: Pan Swiátóflaw/ Podpodkárbi: Pan
- 17: Dimitr/ Podkárbi: Málochá ftáry Rządźcá: Szczepanko
- 18: Miłtrz Murów.
- 19: Imoná ftárych Zupników, Bách=
- 20: miłtrzów, Stygárov, &c.
- 21: PIérwfy Czyndel Stygar z Gór Rutnyńfkich: Tyczkrác
- 22: z Tęczyná: Bernád Stygár z Węgier:
- 23: Stygár z Kázimiérzá.
- 24: Item, ftárlzy Zupnicy, to iefł/ Piotr Winryk/ Gotfryd Frán=
- 25: cuz/ Pan Adám Kfiádz/ Mikołay Zupnik. Item, ftárlzy Zu=
- 26: pnicy: którzy rządźili Zupy/ które im były zléconé do wiernych
- 27: rąk/ zá czáfu Ieg^o M. Królá Kázimiérzá.

- 28: A tám pod przy=
29: sięgą wżyſtek zwyczaj przez nie podány/ Król Ieg^o M. Kázi=
30: miérz/ ze wżyſtką Rádą ſwą/ to ieſt/ Duchowną y Swiet=
31: cką/ ná wieczné czáfy áby był chowan potwiérdzili.
32: Do Re=
33: yeſtru przez Ieg^o M. Króla y iego Rádę/ byli wezwáni terá=
34: znieyſzy Zupnicy ku potwiérdzeniu: naprzód Trytá/ Leſzko
35: Zyd: Item, Henfelburg/ Bártko Mynicarz/ Arnóld Wielkier.
36: Téż byli wezwáni ku czyniériu Reyeftru Podzupkowie/ Bách=
37: miſtrzowie/ Stygárowie oboiéy Zupy: którzy wżyſtkié zwy=

strona: 372

- 1: czáie rząduenia Zup vmieli. Piérwſzy był Woyciech Miſtrz
2: Moſtów/ brát Hánkonów/ z Mienfelnic:
3: Ian Pánlinów
4: Podzupek z Wieliczki/ Rorezek Stálmách górny/ Gifzko Sty=
5: gár z Wieliczki/ Mikołay Stygár z Wieliczki/ Czándycz z O=
6: páwy Podzupek z Wieliczki/ Penak Báchmiſtrz z Bochnie/
7: pan
8: Ian Prębendarz z Zupy Bocheńſkiéy/ Czkuſfunf Stálmách
9: gór Bocheńſkich/ Bullein Báchmiſtrz Bocheńſki/ Ian Prokien=
10: dorff Stygár z Bochnie/ Kutá Báchmiſtrz z Bochnie/ Piotr
11: Wieruſz Stygár z Bochnie.
12: Naprzód/ napiérwéy y náde=
13: wżyſtko Ieg^o M. Król Każimiérz ze wżyſtką Rádą/ piérwéy
14: miánowány zwyczaj Reyeftru potwiérdzili: áby żaden z Pá=
15: nów bądź wielki bądź máły/ bądź Káſztelan álbo Stároftá
16: nie ſmiał chodzić do Zup.
17: Przyczyná temu/ iż przyiechał był
18: pan Neorzá Woiewodá przed Zupę/ y kazał ſobie dáć poczeſto=

- 19: wánié. Od tego czáfu leg^o M. Król dowiedziawfzy fie/ gnie=
20: wał fie nań więcý niź dwá Mieściác:(*marg*) Zaden do Zup chodźić nie ma (-)
21: y ledwie odpuśczenié
22: przez Pány iemu było vprofzoné. A ták leg^o M. Król pod ka=
23: rániem ná gárdle y máietności rofkázuie: áby żaden z Pánów
24: więcý nie śmiał chodźić do Zupy.
25: Abowiém gdy Szláchtá
26: przychodzi do Zup/ tedy Zupnik pożytków leg^o M. Króla nie
27: może ták pilnie doględáć/ dla przekázy pánów do Zupy przyież=
28: dźáiacych.
29: Dla tego vftáwiono ieft/ áby Szláchtá nigdy nie
30: náwiędzálá Zup/ áżby to było z wielkiéy láfki Króla leg^o M. (*marg*) Koni żadnych cudzych
do Zup nie przimowác. Zadnemu potrzeb z Zupy dáwác nie máią. (-)
31: Téz vftáwiono ieft: áby żaden Zupnik pod gárdlem y dóbr
32: fwyh/ nieśmiał żadného konia páńfkiego y fzlácheckiego do
33: Zup przimowác/ y oného kármić: wyiáwfy konie królewfié.
34: Przyczyná tego: iż pieniądze Króla leg^o M. ná liczbie Zupnéy/
35: które z Zup przychodzą/ bywáią vmnieyřáné.(*marg*) Od Bálwáná wyrobioného trzy
grofze. Bálwan foli dárowány Zupnik Krolowi ná liczbę po czemu kláść ma. (-)
36: Téz vftáwio=
37: no ieft: áby gdy Zupy bywáią dáné do wiernych rąk/ zaden
38: Zupnik/ który dźierzy Zupy do wiernych rąk/ nie śmiał przez
39: dozwolenia Króla leg^o M. którego z Pánów do Zup puřzác/
40: y iemu potrzeb z iego końmi y z czeládzią dáwác.
41: Téz vftá=
42: wiono ieft: áby żaden z Zupników/ który dźierzy Zupy do wier=
43: nych rąk/ nie plácił bancum Salis, to ieft/ bálwáná wyciętego
44: przez robotniki/ iedno po trzy grofze/ nie řzácowawfzy Trágá=
45: rzów.

- 46: Téz vltáwiono ieft: áby Zupnik/ który dżierzy Zupy
47: do wiernych rąk/ bálwan foli dárowány pánóm Szláchcie/
48: álbo którymkolwiek ofobam/ nie miał ináčzý kłáść Królowi
49: Ieg^o M. ná liczbie w Zupie Wielickiéy/ iedno po pięći grofzy:
50: á
51: w Zupie Bocheńkiéy po íześci grofzy/ w to zámknąwłzy Trá=

strona: 373

Podkárbięgo rządu Księgi
ízołte o Zupách Solnych.

gárze y píárze.

- 1: A iefli Król Ieg^o M. którego ízláchćicá dáruię
2: foli Cętnarem álbo beczkámi: tedy Zupnik/ który dżierzy Zupy
3: ku wiernéy ręce/ włzytki cętnary má ípíáć/ y oné w Reyeftrách
4: przy liczbie pokázáć.
5: Téz iefli Król Ieg^o M. którego Páná ál=
6: bo ízláchćicá/ álbo Zakonniká miáłką folá dáruię/ tedy Zupnik/
7: który dżierzy Zupy do wiernych rąk/ nie má ináčzý miáry foli
8: poczytáć ná liczbie/ iedno po czτέρzy grołze.
9: Téz Sol/ która
10: bywa daná ízláchćie álbo Zakonnikóm przez Króla Ieg^o M. be=
11: czkámi/ Zupnik który dżierzy Zupy do wiernych rąk/ nie má te=
12: go Królowi Ieg^o M. poczytáć ná liczbie: ábowiém to nie ieft
13: wedle práwá.
14: Téz vltáwiono ieft: iż żaden Zupnik nie má
15: íam foli przedáwáć ná Skłádzie Krákowfkim/ áni żaden ítu=
16: gá Zupników: ále Zupnik má íól przedáwáć Kupcóm/ y tym
17: którzy około foli íie obieráią/
18: ták z Krákowá/ iáko kupcóm/ to
19: ieft Mieścánóm z Wieliczki: á oni mieścánie z Wieliczki máią

- 20: mieć zupełną moc przedawania foli ná Skłádzie Krákówkim.
- 21: Téz vřtáwiono iest: iż Bocheńscy kupcy folni/ máią zupełną
- 22: moc Sól czytą wozić do postronnych łtron: to iest/ do Má=
- 23: zowřza/ Rułkiéy źiemie/ y Słáfkíéy/ y do Litwy/ y ku Lublinu.
- 24: Téz vřtáwiamy: iż Miełczánie Bocheńscy álbo kupcy foli má=
- 25: ią mieć zupełną moc poľpolitą sól wozić do skłádu Krákow=
- 26: łkiégo/ dla Piekárzów chlebá/ y dla Furmánów z innych łtron
- 27: przyiezdźáiących.
- 28: Téz vřtáwiamy z roľkazánia Króla Ieg^o M.
- 29: Kázimiérzá: iż Sól innym łpoľobem nie ma bydź do Węgier
- 30: dawáná/ iedno koždy Cętnar po cztery grołze/ które łą w zło=
- 31: tym czerwonym:
- 32: á Złoté nie máią bydź ináczéy bráné/ iedno po
- 33: siedmi Szkotów/ to iest po czternaście grołzy. Przyczyná tá
- 34: iest: iż Węgrom bywa łtłuczón ieden bálwan foli/ który łtoi zá
- 35: dwie grzywnie: á łtłuczony ledwo pułtorá złotégo do Węgier
- 36: zápláci.
- 37: A to iest z łzkodą Zupy/ która łzkodá dotyka sie Zu=
- 38: py Wielickiéy. Téz vřtáwiamy: áby Sól/ która bywa dawá=
- 39: ná z Zupy Bocheńskíéy do Cypłkiéy źiemie/ koždy Cętnar iéy
- 40: był dawán po cztery grołze we złotym czerwonym:
- 41: á koždy
- 42: złoty ma bydź bran po ósmi skótów/ to iest/ po łeřnaście gro=
- 43: łzy Polłkich.(*marg*) Do Węgier sól poczem^v ma bydź dawáná. Skót waży dwa grołzá. (-)
- 44: Téz iestli źelázo będzie przywieźiono z Węgier do
- 45: Zup zá sól w cętnarách/ tedy vřtáwiono iest: iż koždy Cętnar
- 46: źelázá przez Zupniká nie ma bydź innym łpoľobem bran/ iedno
- 47: po siedmi skótów/ to iest/ czternaście grołzy.
- 48: Téz vřtáwia=
- 49: my: áby ludźie/ którzy biorą do Węgier w Zupie Wielickiéy

50: Sól cętnarową/ á iefli onéy foli do Węgier nieodwiozą/ ále

strona: 374

1: ią ná gránicách przedádzą: tedy konie y z folą tám/ gdzie ie znay=

2: dą/ máią przez wśelkiéy wymówki ftrácić.

3: Vítawiamy ták=

4: że iż iefli ludzie do źiemie Cypłkiéy Sól z Zupy Bocheńłkiéy

5: wezmą/ á iefli ią w Sączu álbo ná innych gránicách przedá=

6: dzą: tákowąż kaźń máią znośić.

7: Vítawiamy téż: iż kiedy ko=

8: nie Królá leg^o M. bywáią pofyláné do Zupy/ tedy Zupnik ko=

9: nióm onym/ ná koźdégo koniá ma dáć korzec owfá ná dzień y

10: síána y fłomy wśelką potrzebę:

11: á liczbę koni ma wiernie fpi=

12: fác. Téż vítawiamy: iż gdy biorą konie królewłkié do Zup/

13: tedy Zupnik będzie powinien do czteréch koni chowác iedného

14: máłztálérzá ná to mocného:

15: y ma iemu wśyfłki potrzeby dá=

16: wác ku żywności/ y ku odzianiu/ á to wśyfłko wiernie fpiác

17: ma/ y tym którzy liczby fłucháią pokázác: áby oni oglądáli/ ná

18: wiele Summá piéniędzy królewłkich wychodźi.

19: Téż vítá=

20: wiamy: áby vbodzy iáłmuźną żyiący/ których iefł w Zupie Wie

21: lickiéy fześć/ y tákże wiele w Zupie Bochenłkiéy/ z tym chlebem/

22: który im bywa dawán po Mfzách/ nie byli kładźieni ná liczbie.

23: Abowiém to iefł potwiérdzono zá dułze oycá/ y mátki Królá

24: Káźimiérzá/ y innych ich rodziców przodków: y tymże vbogim

25: ná koźdy rok ma bydź dawáno przyodźienié fłufzné.

26: Przedanie Zup.

27: TEż vítawiamy: iż iefli będa Zupy przedané przez Królá

28: leg^o M. y iego Ráde/ tedy ten/ który Zupy kupi/ iefł powinien

- 29: Sól/ iákokolwiek iéy wiele będzie ználeziono/ pilnie śpifác: y o=
30: nę śpifaná wedle Státutów rády przyiác.
- 31: Též vřtáviamy:
- 32: áby káždy Báľwan nieináczéy od Króla był przyjmowan w Zu
33: pie Wielickiéy/ wřzyřtko obráchowawřzy/ iáko ślági/ powro=
34: zy konopné/ łyczáné/ nieináczéy iedno po piáci grořzy: á w Bo=
35: chni iedno po řześci grořzy.
- 36: Též vřtáviamy: iž ilekolwiek ká=
37: mięni łoiu będzie ználeziono/ nie máią bydž ináczéy poczytáné
38: zá gotowé pieniądze/ iedno iáko w tárgu: á w drobnéy foli ko=
39: źdy **Kámien** [!] po řześci grořzy.(*marg*) Liřt. (-)
- 40: Též vřtáviamy: iž liczbá blach
41: żelázných ma bydž poczytána kópá ich w drobnéy foli po grzy=
42: wnie. Též vřtáviamy: áby kliny żelázné/ ile ich w Zupách
43: będzie ználeziono/ nie ináczéy były ráchowáné/ iedno koždy po
44: puľgrořzku.
- 45: Též vřtáviamy: áby powrozy łyczáné nie iná=
46: czéy były poczytáné w ráchunku/ iedno koždy po ósmi řkótów.

strona: 375

Podřkárbiego rządu Křięgi

řzořte o Zupách Solnych.

- 1: Též vřtáviamy: áby powrozy konopné nie innym řpořobem
2: były ná liczbie poczytáné/ iedno koždy **kámien** [!] po řześci grořzy.
- 3: Též vřtáviamy: áby koždy Zupnik/ który kupi Zupy od Króla
4: **Ieg**^o M. był powinien tákże wiele wrócić foli/ iáko przyiął/ y
5: tákże wiele łoiu/ y wřzyřtkich iných rzeczy/ iáko wiele przyiął.
6: A ieřliby po oddániu Zup řwégo vrřędu ták wiele/ iáko przyiął/
7: nie oddał/ tedy wřzyřtko ma záplácić królowi gotowémi pie=
8: niądzi: iáko to w foli y báľwániéch y w drobnéy y w iných
9: rzeczách iest obiáfniono.

- 10: Téz vřtáviamy: iż kto kupi Zupy
11: od Króla/ nie ma chować szlachty y pánów: iáko przed tym o=
12: pifano iest. A to dla téy przyczyny/ áby zły zwyczaj z tąd nie
13: był dopuřczon.
14: Téz vřtáviamy: áby koždy Zupnik/ który ku=
15: pi Zupy od Króla **Ieg^o M.** ináčéy nie dawał báłwáná foli/ w
16: którym iest sześć cętnarów/ iedno po pułtory grzywny.
17: Téz
18: vřtáviamy: áby báłwan foli/ w którym iest ósm cętnarów/
19: řwym kupcóm folnym/ to iest/ obywatelóm królestwa nie był
20: ináčéy dawan/ iedno po dwie grzywnie. Téz vřtáviamy:
21: iż Zupnik pořtronnym ludzióm/ to iest/ z innych ziem iedného
22: cętnaru foli/ w którym iest ósm cętnarów/ nie ma drożéy dá=
23: wác/ iedno po dwie kopie. Téz vřtáviamy: iż koždy grzy=
24: wná wedle Státutów czyni sześć miárek foli drobnéy.
25: A ten
26: Státut vczyniliřmy pożyteczny/ wiernie obráchowawřzy/ áby
27: y kupcy folni mieli zarobek/ y Król řeby miał obfity pożytek.
28: Téz vřtáviamy: z rořkazania dawného Króla **Ieg^o M.** Káži=
29: miérzá:

- 30: **iż iesli Król **Ieg^o M.** którego pána Szlachćicá/ Zakon=
31: **niká/ iákim báłwánem foli dáruié: Zupnik oného báłwáná nie**
32: **ma ináčéy řzacowác Królowi **Ieg^o M.** iedno zá puł grzywny:**
33: **á miárkę drobnéy foli zá cztérzy grořze: Cętnar w Wieliczce po**
34: **řześci grořzy: w Bochni po ósmi grořzy: á w oboiéy Zupie be=
35: czkę po wierdunku.****

- 36: Téz vřtáviamy: iż koždy báłwan foli/
37: który bywa wycięt w Bochni/ innym řpofobem nie ma bydź
38: poczytan Królowi **Ieg^o M.** wzdawaniu/ Zup/ iedno po řześci

39: grofzy/ wŕszytko obráchowawŕzy w to. Téŕ vŕtáwiamy:

40: iŕ

41: koŕdy Zupnik/ który kupi Zupy od Króla/ w zdawániu ŕwego

42: Vrŕedu nie ma/ áni bédzie powinien ŕoli bálwánowéy wiécéy

43: odwiédzdz/ iedno trzy ŕtá bálwánów do ŕkładu poŕpolitégo: to

44: iest/ ná rynek Krákowŕki:

45: á iestli wiécéy odwieŕie/ gádziekolwiek

46: bédzie ználeŕioná bádz w domiéch/ bádz w piwnicách/ álbo w

47: ŕtáyniách/ oná ŕól ma bydz wŕszytká wŕiétá ná Komoré królew=

48: ŕką: á Zupnikowi wŕszytkié dobrá máią bydz wŕiété:

49: wyiáwŕzy

strona: 376

1: ŕeby to Zupnik miał z roŕkazánia królewŕkiego. Téŕ vŕtáwia-

2: my: iŕ koŕdy Zupnik choć bédzie ten/ który do wiernych rák

3: dzierzy Zupy/ choć téŕ zákupi Zupy/ nie ma bálwána ŕoli Kró=

4: lowi poczytác/ iedno po piáci grofzy w Wielicdze:

5: á w Bochni

6: po ŕzeŕci/ iuŕ w to wlóŕywŕzy lóy y inné rzeczy doŕyć drogo ofzá

7: cowawŕzy. Téŕ vŕtáwiamy: iŕ vbodzy/ którzy ŕą przez Kró=

8: lá poŕtánowieni/ od Zupniká który kupi Zupy/ nie máią bydz

9: ná liczbie kładziéni.

10: Téŕ vŕtáwiamy: iŕ Zupnik/ który kupi

11: Zupy/ nie bédzie powinien wiécéy koni Królewŕkich do Zup

12: przyimowác/ iedno iáko wiele w nymie Zup iest wyráŕono: á

13: do tych koni/ któré ŕą w kupnie wyráŕoné/ to iest/ do cztérzéch/

14: ma chowác iednégo ŕlugé godnégo:

15: którému ŕludze/ ma poŕtá=

16: nowié żywnoŕć y odziénié: á to nie ma bydz kładziéno ná licz=

17: bę Królowi. Téŕ vŕtáwiamy: iestli wiécéy koni bédzie przy=

18: wiedziéno/ niŕ iest wyráŕono w przedániu Zup/

19: tedy ná koždé=

20: go koniá má bydź dawan ieden korzec owfá ná dzień z síanem

21: y z łomą: á to ná liczbie ma bydź ták kładźiono/ iáko ná rynku

22: ieft kupiono.

23: A do czτέρzéch koni/ ieden ma bydź sługá cho=

24: wan: á słudze ma dáć wychowánié ná koždy tydzién po sześci

25: grofzy: co ma bydź ná liczbie kładźiono. **Téz [!]** vftáwiamy ná

26: wieczné czáfy:

27: iż koždy Zupnik/ który kupi Zupy/ ma dáwać

28: Królowi potrzeby wsfyftkié/ y Iéy M. Królowéy/ y wsfyftkié=

29: mu **dworówi [!]** / y konióm sfráwę/ y inné potrzeby raz w rok w

30: oboiéy Zupie:

31: á Zupnik bédzie powinien dárowác Króla ftem

32: czerwonych złotych: á pániá Królowá piécdziesiąt: á to nie

33: ma bydź kładźiono ná liczbie Zup. **Téz vftáwiamy:**

34: áby Zupy

35: nie taniéy bywały przedawané/ iedno zá ósmnaście tyśięcy

36: grzywien/ połowicę grofzów/ połowicę kwartników álbo mo=

37: nety pofpolitéy: iáko są przedané przez włafné vftá Króla Ká=

38: źimiérzá/

39: Truchlonowi Leskowi Zydowi/ Henselburgowi/

40: Bártkowi Mynicarzowi/ y Arnoldowi Wielkierowi. Abo=

41: wiém w iednym tegodniu bylá czworáka odmianá Zupników:

42: iż ieden nád drugiego piéniádzmi przekłádał.

43: Práwá Vrzędników Zupnych.

44: **TÉz vftáwiamy Práwá Vrzędników Zupnych.** Naprzód

45: Podzupkowi nich bédzie dawano pułgrzywny ná tydzién:

46: Stygárowi w Bochni wiárdunek: Stygárowi w Wieliczce

strona: 377

1: siedm grofzy:
<http://rcin.org.pl>

Podkárbiiego
rządu Księgi szofte
o Zupách Solnych.

- 1: Ważnikowi siedm grofzy w Wieliczce/ y trzečia
- 2: część waźného: Ważnikowi w Bochni sześć grofzy/ y czwarta
- 3: część kárbného. Item, w Wieliczce Kárbnikowi siedm gro=
- 4: fzy: Száfárczowi w Wieliczce siedm grofzy/ y wżyftkié malé
- 5: fkóry: Száfárczowi w Bochni sześć grofzy: Piwnicznému dwa
- 6: grofzá: Podrzánczému dwa grofzá:
- 7: koźdému Strzelcowi czté=
- 8: rzy grofze: Kuchárczowi cztery grofze: Kuchćikowi dwa gro=
- 9: fzá: temu/ który myie Miłki/ dwa grofzá: Odźwiérnému dwa
- 10: grofzá: Komornikowi/ który przeftrzeża kráđzionéy foli/ czté=
- 11: rzy grofze:
- 12: Podkárbiému/ który fkrzyneczke nośi/ dwa gro=
- 13: fzá: Piecuchowi dwa grofzá: temu/ który przykrywa ftól/ dwa
- 14: grofzá: Leśnému/ który Láńów ftrzeże/ cztery grofze.
- 15: Téż
- 16: vftáwiamy wżyftkim przerzeczoným Vrzednikóm ná koźdy rok
- 17: dwoiákie fzáty/ to iest Letnié y ná Zimę: á ná koźdy Mieśiác
- 18: koźdému trzewiki. Téż vftáwiamy:
- 19: iż kwity pánów Szlách=
- 20: ty/ pánów Duchownych/ iákiégobykolwiek ftanu byli/ Zupni=
- 21: kowi nie máią bydź dawáné: wyiáwży tylko kwity folné. A=
- 22: bowiém tákowé kwity folné Zupnik będzie powinien odpráwo
- 23: wác.
- 24: Téż vftáwiamy: iż Dymitr Podkárbi wżyftki kwity
- 25: Pánów y Szláchty/ którégobykolwiek ftanu byli/ w pieniá=
- 26: dzách ma odpráwować: á pieniądze od Zupniká ma brác/ y od

27: wŹyŹtłkich StároŹtów/ Sprawców wŹyŹtłkiego Króleftwá

28: PolŹkiégo:

29: á oné do Źkárbu kłáŹdŹ/ y onémi Źzáfowáć wedle te=

30: go/ iáko Król **Ieg^o** M. poruczy y roŹkaŹe.

31: Práwá Pánów ná Zupách, które ná

32: liczbie nie máią bydz kłádzioné.

(*marg*) Lift. (–)

33: KÁpitułá KrákovŹka/ ma mieć Źto grzywien. KÁpitułá

34: GniéŹnieńŹka/ Źto grzywien. Prębenarzewi w Zupie Bo=

35: cheńŹkiéy Źwiétego StániŹławá ná koŹdé Suché dni bywáią

36: dawáné dwie grzywnie/ á nie wiéćéy:

37: który nie ma mieć iedno

38: iednégo Źługę w górách/ á iednégo v Ołtarzá Źluzáćégo. Któ=

39: ry Prębenarzewi y Źługá máią mieć odŹienié iedno od Zupniká w

40: roku: ále Źadnégo koniá nie ma chowáć w Zupách.

41: Pleba=

42: nowi: w Bochni ná koŹdy tydzień bywa dawáná grzywná.

43: Plebanowi w Wieliczce ná koŹdy **tydzien [!]** korzec Źoli miáłkiéy.

44: Plebanowi z Kołoceláriiéy bywáią dáwáné piéć grzywien/ y

45: Źukná ósm łóćci krótkich/ y báłwan Źoli.

46: Plebanowi z Nie=

strona: 378

1: połomic bywáią dawáné ná koŹdy rok cztery kámienie łóiiu/ y

2: **táke [!]** wiele woŹku. Wikárióm koŹciółá KÁpituły Krákow=

3: Źkiéy bywáią dawáné ná koŹdy rok ŹzeŹćdŹieŹiát y ŹzeŹć miar Źo=

4: li miáłkiéy.

5: Hánkonowi/ którégo zowá Styberyn/ z Wieli=

6: czki y iego włáńnym potomkóm zá práwem iego dŹiedzicznym/

7: zá iego miŹtrzoŹtwo támŹe w Wieliczce nád KÁrbáriá/ dáie=

8: my trzydŹieŹci grzywien ná koŹdy rok: co ná wieczné czáły

- 9: trwać ma:
- 10: áni to ná liczbie ma bydź kładziono. Téz Sól bál
- 11: wánowa/ która bywa dawána Mniúzkóm do Wrocławia/ y
- 12: íól do zamków królewskich/ bądź w bałwánách/ bądź miálka/
- 13: nie ma bydź kładziona ná liczbę.
- 14: Téz przy bytności wúzytkiéy
- 15: Rády/ pan Ian Kálztelan Krákowki/ z brátem íwym pánem
- 16: Ráfałem dziedzicem z Tarnowá/ vkaáli nieiákie Lífty Vrzę=
- 17: du górného ná Bochni/ to íest/ ná górę Krákowską:
- 18: ná których
- 19: liściéch to było nápisáno: iż mieli mieć ná koždy tydzień [!] kopę
- 20: grofzy: które lífty przez Króla Kázimierzá y wúzytkę Rádę z
- 21: gruntu íą íkázoné.
- 22: A dla tego rofkazał Król íeg^o M. że ná
- 23: wieczné czáfy żaden z Pánów nie ma mieć żadného czynszu ná
- 24: Zupách/ okróm tych/ którzy íą w Reyestrze nápisáni: á oítátnié
- 25: przez Rádę potwiérdzeni.
- 26: A íi/ którzy ináčéy vczynią/ ná
- 27: gárdle y ná máiętności máią bydź karáni.
- 28: Prává Podkomorzégo.
- 29: Téz vítáwiamy: iż gdy Podkomorzy Zupniká náwiédza w
- 30: Zupách/ tedy Zupnik względem íego vrzędu będzie mu powi=
- 31: nien dáć poítaw íukná Máchelskiégo:
- 32: á íesli Zupnik nie będzie
- 33: miał poítawu/ tedy miálto poítawu ma mu dáć dzieíęć grzy=
- 34: wien. Téz vítáwiamy: iż Podkomorzy nie ma chodzić do
- 35: Zup/ áby onym co nie przekažil: ále ma do Gófpody zítepić:
- 36: á
- 37: tám mu máią bydź dawáné potrzeby przez ítárfzé Stolniki: to
- 38: íest/ íedná miárká owía/ ósm kurczát/ kopá chlebá/ pułcwier=

- 39: ci mięłá wołowégó/ y z piwem. Co dla tego vřtáwiono: á=
40: by Zupá przezeń nie byłá zátrudnioná.
41: Též vřtáwiamy: áby
42: Podkomorzy żadnégó człówieká/ który w Zupie mieřzka/ nie
43: śmiał łądzić: y żadnégó koniá w Zupách nie ma řtáwiác/ ie=
44: dno koniá řwégó komorniká/ któryby řtał zá trzy grzywny.
45: A
46: iefli ten koń ná pořtudze Zupnéy zdechnie/ tedy Zupnik ná miey=
47: řce onégó koniá ma innégó pořtáwić. Též vřtáwiamy: iż ten=

strona: 379

Podkárbiégó rządu Księgi
řzořte o Zupách Solnych.

że Podkomorzy

- 1: ná **dzién** [!] świętégó Ianá Krzcićielá ma wybié=
2: ráć Ráyce w Wielicze y řtárlzé Stolniki/ to iefł robotniki w
3: górách/ w Bochni ná **dzién** [!] Obrzezánia Pánřkiégó/ y oné we=
4: dle praw ich řędzić.
5: Též vřtáwiamy: áby żaden choć wielki
6: choć máły nie śmiał zátrudniác Zup/ y do nich wchodzić: iedno
7: tylko Dymitr Podkárbi ze czřtérzmi **konmi** [!] / gdy przyiedźie brác
8: pieniądze od Zupniká/ pod gárdłem y řtráceniém wřzyřtkich
9: dóbr.
10: Práwá Zupników.
11: Vřtáwiamy: iż żaden z Zupników nie iefł powinien od=
12: powiedác tym/ którzy řie nań řkárżá/ iedno przed Królem Ieg^o
13: M. gdy przez iego Sygnet będzie pozwan. Též vřtáwiamy:
14: iż żaden nie ma řądzić czeládzi Zupnéy/ iedno řam Zupnik.
15: Práwá tych, którzy Sól wycináią:
16: to iefł, Stolników.
17: Vřtáwiamy/ ták chcąc mieć: áby w oboiégó Zupie/ ták w

- 18: Wielickiéy iáko w Bochenkiéy tylko robili łżeśódzieśiát tych/
19: którzy łól wycináią:
20: które po Polłku Stolniki zową: w to
21: zamknąwfzy czeladz gościnną. A nie więcéy ich robić ma z téy
22: przyczyny: iż iefliby ich więcéy robiło/ rychléyby łól z gór wyko=
23: pána byłá.
24: Téż vřtáwiamy: iż cí Stolnicy máią robić vřtá=
25: wicznie od świętégo Marciná/ áż do Świętek: á iefli potrze=
26: bá będzie/ tedy máią robić od świętégo Michála/ áż do świę=
27: tá przerweczonégo: którzy Stolnicy máią łłuchác Zupniká
28: y
29: Stygára/ ilekroć będzie potrzebá. Téż vřtáwiamy: iefli kto
30: z tych Stolników niechcąc łłuchác/ Sól zepfuie/ tedy Stygár
31: ma onégo kárác/ y ták długo do góry nie puścić/ aż od Zupniká y
32: od Stygára odpułczenié vprośi.
33: Téż vřtáwiamy: áby wřzyfcy
34: Trágárze niepołłufzni/ gdy co złégo zbroią/ álbo robić nieze=
35: chcą/ tenże Stygár ma im roboty zábrónić/ á drugich ná to
36: mieyfce záłádzić.
37: Prává Báchmiřtrów.38: TEż vřtáwiamy: iż Miřtrz nád górmí przelożony nie ma mieć

strona: 380

- 1: żadnégo czynłzu z Zup/ áni tygodniowégo/ áni rocznégo/ iedno
2: tylko Sługi/ które zdawná ná górách miał: á onémi włáfnémi
3: pieniádzmi ma płácić wedle zwyczáiu gór pieniężnych/ ktorých
4: z siekiéry dořtał.
5: A Cieřli Górnému ná mieyfcu tego/ który
6: robi włáfnémi rękámi ná górách/ ma byđz dano ná koždy ty=
7: **dzién [!]** wiárdunk/ y żywność/ y odźienié: iáko innym Vřzędni=
8: kóm.

- 9: Těż vřtáviamy: iż w kožděy górze máią bydź pořtáwie
- 10: ni dwa robotnicy dla řzukánia foli: á ono co będzie ználeżiono
- 11: przez nie/ ma bydź pilnie opátrzone dobrěmi řciánami řolněmi.
- 12: A kiedy ři co řól kopáią/ włáfněmi rękámí co vrobíą/ tedy Zu=
- 13: pnik weřpólek z Báchmiřtrzem ma im piece z řciánami dáć/ á
- 14: řadnych dárów od nich nie bráć. Abowiěm to ieřt dar Boży
- 15: nie Báchmiřtrzów.
- 16: Zá řwiádectwem tego Liřtu/ któřemu
- 17: pieczęć nářzá ieřt záwieřzoná.
- 18: Do tegóz.
- 19: MY tedy Zbygniew z řmiłowánia Bożęgo řwiětęgo Rzym
- 20: řkiego Kořciółá/ Tytułu řwiětęy Pryřzki Kárdynał/ y Biřkup
- 21: Krákwřki:
- 22: Włádyřław z řářki Bożęy/ řwiětęgo Kořciółá
- 23: Gniěźnienřkięgo Arcybiřkup y Prymás: Ian z tęyże řářki bożęy
- 24: Włocławřki: Andrżęy tákże z řářki bożęy/ Poznánřki: kořcio=
- 25: łów Biřkupi: Ian z Czyřowá Kářztelan y Stárořtá:
- 26: Ian z
- 27: Tęczyná Woiewodá Krákwřki: Lukařz z Góřki Poznánřki:
- 28: Ian z Oleřnice řędomiěřzki: Woyćiech z Máłęgo Łęczycki:
- 29: Ian z Kretkowá Brzěřki/ Woiewodowie: Ian z Koniecpolá
- 30: Króleřtwá Polřkiego Kánclěřz:
- 31: Przybór z támtądże Kářztelan
- 32: řędomiěřzki: Kreřław z Kurozwiąk Lubelřki: Wáwrzyniec
- 33: Zareřbá řiěradzki: Piotr Skóřá z Gáiu Kářiřki: Stániřław
- 34: z Ořtrorogá Gniěźnieńřki: Mikołay z Ofoliná Woynicki/ Mi=
- 35: kołay z Vrzymowá Brzěřki:
- 36: Piotr z Kurowá řádecki: Hyn=
- 37: cá z Rogowá Rořperřki/ y Króleřtwá Polřkiego Podřkárbi:
- 38: Mikołay z Wierbiąřká Dobřzynřki: Grzegóřz z Bráńczá Rá=

- 39: domirfki: Ian z Bniná Międzyrzécki:
40: Mikołay z Wiśniczá
41: Lwowfki: Mikołay z Zákierzowá Wiślicki: Szczepan z Opo=
42: rowá Brzeżinſki: Piotr z Striykowá Włocławfki: Ian z
43: Bobrki Biécki: Woyćiech z Michowá [!] Závichoyfki:
44: Mikołay
45: z Próchnice Przemyfki: Ian z Kurcháchnice Hálicki: Borko z
46: Ośieczná Nakielfki/ Káľztelani Mikołay z Brzežia króleſtwá
47: Polſkiégo Márſzałek/ Ian z Pilce/ Bártoſz Obulec z Bory Krákowfki/

strona: 381

Podfkárbiego rządu Kſięgi
ſzoſte o Zupách ſolnych.

- 1: Mikołay z Wyłmuthowá Sędomiérzki: Tomáľz z
2: Soboty Lęczycki/ Sędziowie: Piotr Száfrániec Krákow=
3: fki: Ian z Czárnkowá Poznánfki:
4: Mikołay Powála z Mágnu
5: ſzowá Sędomiérzki: Piotr z Brudzowá Káľifki: Ian Kuro=
6: pátwá z Lákuchowá Lubelfki: Michał z Láľotki Dobrzynſki
7: Mikołay Bolá Inowłocławfki/ Podkomorzowie. Ian Biezad
8: z Morfká Krákowfki:
9: Mikołay z támtądze Sędomiérzki: Mi
10: kołay z Noykowá Sądecki/ Chorążowie. Mikołay Podfędek.
11: Sędomiérzki/ y infzy Pręłáci/ Panowie/ Dygnitarze/ Szlách=
12: tá y Przełoženi ná tym Séymie Wálnym Piotrkowfkim zebra=
13: ni/
14: przełtawáiąc przy pochwaleniu y potwierdzeniu przerzeczo
15: négo Naiálnieyľzého páná ſwiętáy pámieći Króla Kázimiérzá/
16: téż Státuty wedle tego/ iáko tu ľą wpiſáné/ we wſzyłtkim po=
17: chwaláiąc we wſzyłtkich Punktćiech/
18: Artykułách y klauzulách

19: będziemy ich pilnować/ łtrzędz/ y chować: á nigdy im łłowem
20: álbo vczynkiem nie będziemy łie przeciwić. Z któręy przyczy=
21: ny y pieczęći náłzé ninieyłzym kazáłıfmy záwiesić/
22: dla mocniey=
23: łzęy ich wagi/ y ná świádectwo włzyłtkich/ y káždy [!] z ofobná rze=
24: czy przerzeczoných. Działo łie to ná Séymie Piotrkowłkim/
25: w Piątek po Oktawie Swiętecznéy/ Roku Pánłkiego/
26: Ty=
27: śiácnęgo czτέρęchłetnégo pięćdziesiątnęgo piérwłzęgo. Przy
28: Pánách przerzeczoných. Dan przez ręce Wielmożnych/ Ianá
29: z Koniecpolá królestwá Polłkiego Kánclérzá/ y Piotrá z Cze=
30: koćiná/ tegóz Królestwá Podkánclerzęgo/ nam łczérze miłých.
31: Inłzé potwiárdzenie Státutów Zu=
32: pnych iednákié z piérwłzym, ie=
33: dno iz krótfzé.
34: W Imię Boże/ Amen. NA wieczną pámięć.
35: Aby
36: błáđ zápámiętánia łprawám/ którę łie zá czáfem dzieiá/ nie przy=
37: niółł łzkody iákiéy/ Królów y Książąt wyłokié Rády vłtáwi=
38: ły: áby tákowe rzeczy píłmem y nápiłániem świádków wieczné
39: były czynioné.
40: Dla tego My Kázimiérz z łálki Božęy Król
41: Polłki/ y ziem Krácowłkiéy/ Sędomiérzkiéy/ Siérádzkiéy/ Lę=
42: czyckiéy/ Kuiáwłkiéy/ Wielkié Książę Litewłkié/ Pomorzki/
43: Rułki y Prułki Pan y Dźiedzic: Oznáymuiemy przez ninieyłzy
44: Przywiléy/
45: którým to wiedzieć náleży teraz y potým bęđącym/

strona: 382

1: którzy tego wiádomość bęđą mieli. Iż ácz z powinności Kró=
2: lewłkiéy łczodrobliwósci ku włzyłtkich poddáných pożytku y

- 3: rozmnożeniu oko opátrznóści mielibyśmy mieć:
- 4: wżákże wíęť =
- 5: łzą pilność około rozmnożenia łkárków y prowentów Króle =
- 6: łtwá nálezgo mieć nam przyłtoi/ ábyłmy z nich królestwá y pod =
- 7: dáných nálezých pożytki mogli opátrowáć.
- 8: Gdyż tedy Zupy
- 9: nálezé Bochenłkie y Wielickie część naleplza dochodów y łkárbu
- 10: królestwá iest/ które do tego czáfu/ dla zbytniego y práwie v =
- 11: łtáwiczného Szłáchty/ y rozmaitych osób w nich bywánia/
- 12: y
- 13: w wyrabiániu foli w wielkiey częłści łpułtołzenié y vpadek
- 14: wzięły/ á to z téy przyczyny: iż áni Zupnik/ áni iego **vrzednicy** [!]
- 15: nie mogli pilnowáć robót/ zábáwieni odpráwowánien y pra =
- 16: cá gołócinną:
- 17: á gdzieby łie wczás temu nie zábieżáło/ trzebá łie
- 18: łtrzedz/ áby vpadku y łtráty z gruntu niepodieły y vcierpiály.
- 19: Chcąc tedy tákowému vpadku/ y łzkodzie zábieżéć: iż należy ná
- 20: opátrznego Páná przełzłych rzeczy pámiéć máiac/ pilno przegłá
- 21: dáć przyłzłé:
- 22: á ná wżyłtko łie dobrze rozmyłliwłzy/ potym ko =
- 23: źdą rzecz z ołobná dobrze rozráchowáć. Nálezłáduiąc tedy
- 24: połtepków przodká nálezgo łwiętey pámiéći Páná Kázimiérzá
- 25: Krółá Polłkiego:
- 26: który przerzeczoný łkarb Zup ták w cáłółci/
- 27: iáko w częłłciách/ y wżyłtkich dochodách porządnie rołpráwił/
- 28: y iáko gránicámi iákiémi połtánowił/ vłtáwił/ ordynácią vczy =
- 29: nił:
- 30: y áby tákowe rozrządzenié/ połtánowienié/ ná wieczné
- 31: czály byłó dzierzáné/ chowáné/ łtrzeżoné/ pod winámi/ które
- 32: w nich łą opifáné/ vłtáwił y łkazał.

- 33: Aby tedy y My/ y któ=
34: rykolwiek inny z poddanych náleznych takowému poftánowieniu
35: y rozrządzeniu przez niewiádomość co przeciwného nie vczynił:
36: vftáwiamy/ y ninieyżym zápowiedzeniem dla wietřzéy mocy
37: obiádniamy:
38: áby Kázimierzá Króla przerzeczoného Státuty
39: y Vftáwy/ które do tego czáfu w fkarbie nálezym lą chowáné/
40: we wlyztkim wedle vftáwy y porzádku y rozrządzenia iego by=
41: lą trzymáné/ y záchowáné ná czáfy wieczné:
42: których téz Confti=
43: tuciy poftępek y Artykuły/ z pewnéy wiadomořci y z dobrze v=
44: ważonéy y vzytéy rády/ we wlyzftkich ich punktciéch/ cząftkách/
45: zámknieniu/ mocné wdźięcznie czyniemy/ pochwalamy y po=
46: twiérdzamy.
47: Zá świádectwem tego Liřtu/ ktorém Pieczęć
48: nálezá ieft záwiefzoná.
49: My tedy Zbygniew z řmiłowánia Bożého řwiętego Rzym
50: řkiego Kořciołá/ Tytułu řwiętey Pryřzki Kárdynał y Biřkup

strona: 383

- 1: Krákowřki/

Podřkárbięgo rzádu Křięgi
řzořte o Zupách řolnych.

- 2: Władyřlaw z řářki Bożey řwiętego Kořciołá
3: Gnięźnieńřkięgo Arcybiřkup y Primás/ Ian z téyže řářki Bożey
4: Włocłáwřki/ Andrżey tákże z řářki Bożey Poznánřki/ Kořcio=
5: łów Biřkupi:
6: Ian z Czyżowá Kářztelan y Stárořta/ Ian z Te=
7: czyná Woiewodá Krákowřki/ Lukář z Góřki Poznánřki/ Ian
8: z Oleřnice ředomięřzki/ Woyćiech z Máłego Łęczycki/ Ian
9: z Kretkowá Brzėřki/ Woiewodowie:

- 10: Ian z Koniecpolá Kró=
- 11: leŧwá Polŧkiego Kánclérz/ Przybór z támtądže Káŧztelan Sę=
- 12: domiérzki/ Kreflaw z Kurozwiąk Lubelŧki/ Wáwrzyniec Za=
- 13: rębá Siérádzki/ Piótr Skórá z Gáiu Kálifki/
- 14: Stániŧław z O=
- 15: łtrorogá Gniéźnieńŧki/ Mikołay z Ofoliná Woynicki/ Miko=
- 16: łay z Vrzymowá Brzélki/ Piotr z Kurowá Sądecki/ Hyncá z
- 17: Rogowá Rołperŧki y Króleŧwá Polŧkiego Podŧkárbi/
- 18: Mi=
- 19: kołay z Wierbiąłká Dobrzynŧki/ Grzegórz z Bránczá Rádomir=
- 20: łki/ Ian z Bniná Miedzyrzecki/ Mikołay z Wiśniczá Lwow=
- 21: łki/ Mikołay z Zákierzowá Wiślicki/ Szczepan z Oporowá
- 22: Brzeżinŧki/ Piotr z Striykowá Włocławŧki/
- 23: Ian z Bobrki
- 24: Biécki/ Woyćiech z Michowá Zawichoyŧki/ Mikołay z Pro=
- 25: chnice Przemyŧki/ Ian z Kurcháchnice Hálicki/ Borko z Ošie=
- 26: czná Nakielŧki/ Káŧztelani: Mikołay z Brzežia/ króleŧwá Pol=
- 27: łkiego Márŧzałek/
- 28: Ian z Pilce/ Bártołz Obulec z Bory Kráko=
- 29: włki/ Mikołay z Wyłmuthowá Sędomiérzki/ Tomáŧz z So=
- 30: boty Łęczycki/ Sędziowie: Piotr Száfrániec Krácowŧki/
- 31: Ian z Czárnkowá Poznánŧki/ Mikołay Powála z Mágnułzo=
- 32: wá Sędomiérzki/
- 33: Piotr z Brudzowá Kálifki/ Ian Kuropá=
- 34: twá z Lákuchowá Lubelŧki/ Michał z Láŧotki Dobrzynŧki/
- 35: Mikołay Bolá Inowłocławŧki/ Podkomorzowie: Ian Bieząd
- 36: z Morŧká Krácowŧki/ Mikołay z támtądže Sędomiérzki/
- 37: Mi=
- 38: kołay z Noykowá Sądecki/ Chorążowie: Mikołay Podŧędek
- 39: Sędomiérzki/ y inŧzy Pręłáci/ Pánowie/ Dignitarze/ Szłách=

- 40: tá y Przełożeni ná tym Séymie Wálnym Piotrkowłkim zebrá=
41: ni/
42: przeftawáiąc przy pochwaleniu y potwierdzeniu przerzeczo
43: négo Naiálnieyłzégó Páná świętáy pámięci Królá Kázimié=
44: rzá/ téłz Státuty wedle tego/ iáko tu fą wpifáné/ we wżyftkim
45: pochwaláiąc we wżyftkich Punktciéh/
46: Artykułách y **kłauzu**=
47: **łách** [!] będziemy ich pilnowác/ ftrzędz/ y chowác: á nigdy im fłó=
48: wem álbo vczynkiem nie będziemy fie przeciwić. Z któráy przy=
49: czyny y pieczęci náłzé ninieyłzym kazálifmy ząwieścić/
50: dla mo=
51: cnieyłzáy ich wagi/ y ná świádectwo wżyftkich/ y káždy zofo=
52: bná rzeczy przerzeczonych. Działo fie to ná Séymie Piotrko=

strona: 384

- 1: włkim/ w Piątek po Oktawie Swiątecznéy/ Roku pánfkiégó
2: Tyfiácnégó/ cztériéhftetnégo/ pięćdziefiátnégó piérwłzégó.
3: Przy Pánách przerzeczonych. Dan przez ręce Wielmnożnych/
4: Ianá z Koniecpolá/ Króleftwá Polłkiégó Kánclérzá/ y Pio=
5: trá z Czekoćiná/ tegóž króleftwá Podkánclérzégó/ nam fczérze
6: miłych.
7: Státut odnowiony o Soli przewoznéy.
8: ACz Oyćiec náłz vftáwił péwnym Przywileiem/ który ieft
9: nápiřan o foli poftrońnéy/ która bywa wożoná do ziem/ do
10: którých niemiáláby bydź wożoná: to ieft/ iáko ma bydź zápo=
11: wiedána/ y iákoby fie w zápowiedániu iéy fprawowác miano:
12: á wżákže iż dżiřieyłzych czáfów **Vtzędnicy** [!] zdádzą fie wyftępo=
13: wác z kréfu Vrzędu fwego/ y od Conftituciy tákže od Przywi=
14: leiu onégó/ dopuřczáiąc fie niektórych rzeczy vpornie y z krzywđá
15: též przeciwiwo przywileiowi.
16: Dla tego tenze Státut iáko po=
<http://rcin.org.pl>

- 17: rządny y z dobrym rozmyśłem vczyniony w ten nález ninieyszny
- 18: Státut od łowá do łowá skázuiemy potrzebnie włożyć: á
- 19: iest ten: Iż widzimy(*marg*) Ian Olbr. w Piotrk. Liśt (-)
- 20: pośpolity skarb królestwá nálezego w Zu=
- 21: pách Krákovfkich vřtávicznie schodzić y bydź vmnieyszony/ á
- 22: to dla łoli pośtronnéy řwownégo przewożenia z innych
- 23: řtrón do królestwá nálezego/ á zwłáczá do Wielkiéy Polfki:
- 24: v
- 25: których wolno nád řtáry zwyczaj ku pożytku ich pośpolitému
- 26: byłá przedawána/ z řzkodá Rzeczypośpolitéy/ y Zup Wielickich
- 27: y Bocheńfkich skázie. A ták zá řpolná rádą wřyzřtkich Rad
- 28: nálezych/
- 29: przyřzliřmy do niżej nápiřánégo skázania/ y pořtáno=
- 30: wienia: áby Sól Wielickich y Bocheńfkich Zup/ przez wřyzřtki
- 31: królestwá obyvátele/ którégokolwiek řtanu řá/ byłá wożoná
- 32: y przedawána:
- 33: A žeby řaden pośtronnéy łoli w domu/ álbo ná
- 34: dziedzinie řwéy nie řmiał mieć/ y ieść/ álbo chowác/ pod winá
- 35: cztérnařcie grzywien: tyle ilekroć będzie ználezioná/ bez wřzel=
- 36: kiéy řolgi.
- 37: Wřzákże Ziemie Ruřkié/ gdzie řól iest włáfná/ od
- 38: tego obowiáku y Státutu chcemy bydź wyięté. Któré to
- 39: winy przez Stárořty mieřc zá ciáženiem niech będa wycięgá=
- 40: né obyčzáiem zwyczáynym/ áż do w wiázania w té dobrá/ w
- 41: których řól przewořná będzie ználezioná:
- 42: które to w wiązanié
- 43: ma bydź dżierzano do zupełného dořyc vczyniéniá win y řzkód.
- 44: A iefli v którégokolwiek Szłáhcicá Duchownégo álbo řwiet=

Podkárbiiego rzádu Księgi
Izofte o Zupach Solnych.

ckiego/

- 1: którégokolwiek Istanu y záwoIána **przerzeczona** [!] Iól zá=
- 2: kazána w domu álbo we dworze będzie ználeżiona: tákowy ty=
- 3: lekroć przez odpufczenia rzeczona winą Królewfką czternaścia
- 4: grzywien niech będzie karán:
- 5: y ku zápláccniu iéy obyczáiem
- 6: przerzeczonym będzie przymufzon. A iefli v Kmieciá będzie zná=
- 7: leżiona: ilekroć to vczyni/ tenże Kmieć tákowąż winą niech
- 8: będzie karán. A gđzieby zá ciążą zániedbál tey winy zápláccić:
- 9: tedy nic niebacząc ná przeciwienie dziedzicá w tey mierze (**kto=**
- 10: **rzy** [!] ták Poddáne Iwé ma **trzymáć** [!] / iákoby wyftępni niebyli) má=
- 11: iętności onego Kmieciá będą mogli/ y máią ie do Skárbu o=
- 12: bróccić/ Izacuiąc ie iáko winá niešie:
- 13: á oftátek coby nád winę
- 14: zbywálo máiętności/ niech będzie Kmieciowi zoftáwiono. A
- 15: gđzieby máiętności Kmieckiey zá zápláccnie winy niebyło: te=
- 16: dy tákowy kmieć ma bydź poyman/ y w więżzieniu dzierzán aż
- 17: do Iłufznéy zápláty winy.
- 18: A iefliby fie też przygodżiło: zeby w
- 19: Mieściéch álbo w Miáfteczkách/ v którychkolwiek ofób táko=
- 20: wa Sól byIá ználeżiona álbo mianá/ ziedzona/ przedawána/
- 21: záchowána:
- 22: tedy Ráyce rzeczonych Miáfł tákowąż winą
- 23: czternaścia grzywien niech będą káráni. Któré Miáfłá y
- 24: Miáfteczká z ich obywatelmi niech tákowy porządek miedzy
- 25: Iobą chowáią:
- 26: áby poItronnéy Ioli ku Izkodzie RzeczypoIpol.
- 27: y Króleřtwá náIzego v siebie nie mieli/ áni iéy przedawáli/ álbo

- 28: chowáli potáiemnie/ álbo otworzyście. Dla tego My Ian
29: Olbrácht Król fkázuiemy:
30: áby tákowym porządkiem Dekretu
31: Oycowfskiego Státut o foli ná wieki był chowan. A iefli cí/
32: którzy ku brániu álbo zápowiedániu foli będą zá czáfem názná=
33: czeni/ ináčéy w náydowaniu álbo w zapowiedániu foli/ y ták=
34: że w karániu przestępnych poftąpią:
35: tedy fkázuiemy tákowé/
36: którzy ináčéy czynią/ winą cztérnaścia grzywien kárác: o któ=
37: rą winę przed Woiewodę onéy ziemie y mieyfcá będą powinni
38: ftawác/ odpowiedác/ y wedle iego fkazánia tę winę Woiewo=
39: dzie płácić: która to winá obyczáiem Prává Ziemfskiego ma
40: bydz wyciągána.
41: A iefli tákowi będą nieosiádli/ bédzie miał
42: y niech ma moc fam Woiewodá oné imác/ zádzierzywác/ iáko
43: gwałtowniki prává y fprawiedliwósci poſpolitéy/ nie puszczá=
44: ią ich/ áz álbo winę onę zápláca/ álbo rękóymie zá się ku záplá=
45: ceniu poftawią.
46: O niedopuszczániu poſtronnéy foli.

strona: 386

- 1: Kázác nowé wynálaſki/ zá rádą Rad nálzzych/ które bywały
2: vftawíané przelzłych czáfów/ fkárbu nálzému przeciwné/ Sól
3: Krákowfską od piérwfszego ftanu y porządku (preſtawáiąc przy
4: ftarych Státuciéch) fkazániém nálzym przywodzimy: á to/
5: áby
6: Zupy Krákowfskie ku ſzkodzie Rzeczypoſpolitéy w nieprzeſpie=
7: czność nie były przywodzoné. Dla tego przy ftarych Confti=
8: tuciách ſtoiąc/ rofkázuiemy wzyſtkim Stároſtóm: áby po=
9: winność Vrządu ſwégo wykonywáli/ w niedopuszczániu po=
10: ſtronnéy foli:

- 11: którabykolwiek
- 12: była przywiezioná do tych mieyfc
- 13: gdzie vzywánié foli Krákowskiéy zwykło bydź/ pod winámi/
- 14: które fą zdawná poftánowioné ná Stárofty/ ná té/ którzy za=
- 15: ftáwné/ iáko y ná té/ którzy máią wolné Stároftwá.
- 16: O wolnym wozeniu foli, y prze=
- 17: dawaniu.
- 18: POrufzeni częftémi fkárgami poddánych náfzych o drogo=
- 19: ści foli/ która fie zwykłą przydawác w ziemiách Wielkiéy Pol=
- 20: fki y Kuiáwfskiéy/
- 21: ácz pewni Furmání ná pewné mieyfcá z dro=
- 22: bną folą ieżdźić/ y onę w beczkách fkládác zwykli/ wżákże kázac
- 23: tákowych beczek fklády/ vftáwiamy: áby Furmání folni/ wżę=
- 24: dy okróm Areftów/ álbo zábraniánia z folą iecháli/
- 25: y onę w be=
- 26: czkách fkládáiác/ álbo nie fkládáiác/ álbo iá ná woziéch máiac/
- 27: gdzie fie im będzie zdáło czáfu fwégo y godziny zwyczajnéy/ zá
- 28: fłufzną zaplátę w mieściéch/ w miáfteczkách/ y we wsiách/ prze=
- 29: dawáli kupuiącym wżędy ták wolnie/
- 30: iákoby ná żadnych miey=
- 31: fcách ku fkládaniu niemogli bydź przypędzeni: wżákże płácac
- 32: Targowé/ które cztérnaście grzywien pewnéy winy zá fobą
- 33: niešie/ od tych którzy ábo więzienia ábo przedawánia chcieliby
- 34: brónić:
- 35: która to winá przez nas y Stárofty náfzé ma bydź
- 36: wyćiágána.
- 37: O wozeniu foli do tych ziem, gdzie
- 38: woda bywa fpufczána.(*marg*) Zygmunt w Kráko. Lift.
- 1: Ian Olbr. Lift.
- 1: Zygmunt w Piotrk. Lift (-)

- 39: OBiecuemy: iż doftátek foli dowieźiemy do wŷyftkich onych
40: ziem/ do których zwykła bydź wodą ſpuczana: áby każda ziem
41: przerzeczonych foli/ której ſtarádawná zwykła vzywác/ y teraz

strona: 387

- 1: doftátecznie vzywála:

strona: 387

Podkárbiego rządu Kŷięgi
ſzoſte o Zupách Solnych.

- 1: á žeby zá ſłufzné pieniądze od kupców
2: ſzláchcie/ y poſpolitému człowiekowi bywála przedawána/
3: Woiewodowie niech opátrzą.
4: Sól poſtronna y Morzka, áby do
5: Kráynéy y Páluk nie była wozo=
6: ná, Stároſtowie tego przeſtrzé=
7: gác będą: A Ruſkiéy foli ſkład w
8: Bydgołczy, y céná iéy ieſt vftá=
9: wioná.(*marg*) Zygmunt w Bydgołczy. Liſt. (-)
10: SToiąc przy ſtárym Státućie o poſtronnéy foli vczynio=
11: nym/ á przeſtrzegáiąc w tym pożytku ſkárbu náſzego królew=
12: ſkiégo y Rzeczypoſpolitéy/ zákázuiemy vzywánia foli poſtron=
13: néy koždéy ták Háłſkiey/ iáko krupiáltéy/
14: która morzem zwykła
15: bydź przywożoná/ ná wŷyftkich mieyfcách ziem Polſkich: ná
16: których ſtáregó zwyczajiu było vzywánié téy foli: ále nápotym
17: foli náſzéy Ruſkiéy królewſkiey miáſto onéy/ ludzie poſtronni
18: niech vzywáią/
19: wŷákże ták: iż ſkład Ruſkiéy foli w Bydgołczy
20: poſtánowiemy: áby ſkładu Bydgołſkiégo ná mieyfcá oné/ ná któ
21: rych poſtronnéy foli zwykło bydź vzywánié/ zá záplátą ſól by=
22: łá podawána.

- 23: O której tak postanawiamy: aby na tymże
- 24: składzie każda beczka foli dobrze nabita tak wielka/ iako fol na=
- 25: szą Królewska w Toruniu zwykła byćz przedawana/ była ku=
- 26: powana za iedną grzywnę Polką.
- 27: A iż takowe podawanie
- 28: foli Ruskiej do składu Bydgoskiego niemoze tak prędko byćz
- 29: przywiezioné/ dopuszczamy: aby w tym czasie foli onéy zwy=
- 30: kley postronnéy używali/ aż do tego czasu/ póki używania iéy
- 31: nie zabronimy/
- 32: y póki Starostóm/ aby takowe używania od=
- 33: dalili/ nie rozkazemy: to iest/ póki foli Ruskiej dostatek tu na
- 34: skład Bydgoski nie będziez znieśión. A to niż ta fol postron=
- 35: na wtanie/ przed sześciu niedziel będziez publikowano/
- 36: aby onę
- 37: wszystkie rozprzedali/ y aby iéy więcej nie używali. A gdy po
- 38: publikacjiéy sześć niedziel wynida/ żaden nie ma do Królestwa
- 39: foli onéy wozić/ pod straceniém dóbr wszystkich/ y kupi swych:
- 40: tak że żaden onéy używać nie będziez sie ważył/ pod winu czter=

strona: 388

- 1: nasza grzywien pieniędzy: którą będąz powinni przez żadnego
- 2: odpuszczenia ci/ v których będziez należóna/ zapłacić.
- 3: Obacz=
- 4: iac też/ iż aczkolwiek postanowiono było w Kráynéy/ y w Pá=
- 5: łukoch wszystkim obywatelóm foli Zup Krakowskich używać:
- 6: wszakże máiac tego pewną wiadomość/ iż rzadko albo inadz
- 7: nigdy onéy foli nalezéy Krakowskiej/ ale postronnéy/
- 8: którą kru=
- 9: piątą zowu/ używajú/ nie przez szkody nalezéy/ y obciążliwości
- 10: Zup nalezých: dla tego wtawiamy: aby napotym poddani na=
- 11: szy z Páluk y z Kráynéy foli nalezéy Ruskiej tak/ iako inni podda=

- 12: ni nálzy/
13: gdzie sól Sólka zwykła bydz przedawána/ zá zaplátą
14: wyszłéy nápiśaná iéy vzywáli pod winámi wypisánémi.
15: Sól zá zwykłą cénę niech bédzie prze=
16: dawána, y iéy doftátek bydz ma.
17: PRzedawánié foli y iéy íprawowanié obiecuiemy ták ípra=
18: wowác/ iákoby y zá zwykłą cénę byłá przedawána/ y doftátek
19: iéy/ ile bydz bédzie mogło/ wszédy był.(*marg*) Zygmunt w Kráko.
-1: Zyg. Aug. w Piotrk.
-1: Zyg. Aug. w Piotrk.
-1: Zyg. Aug. w Piotrk. (-)
20: Podobny temuz.
21: SOLi doftátkiem wśzyftki páńftwá fwé opátrzáć bédziemy/
22: wedle praw opifáných.
23: Beczká foli zamorzkiéy ná ízkuté
24: moze bydz brána.
25: ACzkolwiek Státuty Koronnémi zákazána iéft sól Zamorz=
26: ka: á wśzáków folguiác w tym poddánym nálzym/ dozwalamy
27: im: áby ná ízkuty/ które z Gdańská idą/ ku żywności czeládzi/
28: która iéft przy nich/ beczká foli byłá brána ná ízkuty.
29: O Soli Loifowéy.
30: IZ prze słuźné przyczyny dopuściło sie było Loifóm Gdan=
31: íczánóm Sól wárzyć: non éft dignitatis noítrae Regiae, ábyfmy
32: im to z trzákiem/ zwłáczá non vocatis neque conuictis odiać
33: mieli.
34: A wśzákke sie to fámo odéymie/ kiedy sie Zupy Rułkié w

strona: 389

Podkárbiégo rzádu Kśięgi
ízofté o Zupách Solnych.

- 1: íwóy porzádek wftáwią: o co sie y my z pilnością ítárác bę=

- 2: dziemy.
- 3: Wfzákóz iednák in deffectu foli/ będzie wolno Szlá=
- 4: chćie/ ku fwoiéy tylko potrzebie Grádowéy foli kupowác y v=
- 5: żywác.
- 6: SOL PRVSKA.
- 7: IZ fie fkárzyli Pořłowie Ziemřcy/ żeby Szláchtá z Wielkiéy
- 8: Polřki/ y z Mázowřz/ Pruřkim žiemiam przyległa/
- 9: była oćią=
- 10: żoná przedawániém foli Pruřkiéy: któregofmy ku pożytku ná=
- 11: řzému Vrodzonému Stániřławowi Gráiorwřkiému/ Dwo=
- 12: rzáninowi nářzému pozwolili/ prořzac ábyřmy z nich tę ángárią
- 13: żłóżyli:
- 14: á rárczéy žebyřmy fámi řzláchćie z Wielkiéy Polřki/ foli
- 15: Pruřkiéy zá pieniądze ich dodawáli: á w Mázowřzu/ iáko w
- 16: Srzeńřkim/ Młáwřkim/ Ciechanowřkim/ Przáńniřkim/ Má=
- 17: kowřkim/
- 18: Rózáńřkim/ Wiřkim/ Lomźieńřkim/ Kołynřkim/
- 19: Ořtrołęckim/ Wářzofkim/ Zębrowřkim/ y Nurřkim powie=
- 20: ćiech: które tákże řą žiemiam Pruřkim przyległé/ á odległé zář
- 21: od řkładów nářzych folnych/
- 22: Ruřkiéy y Krácowřkiéy foli zá da=
- 23: tkiem pewnym woźic y vżywác dopuřczáli. Iákóz ácz ieřt rzecz
- 24: nářzá włářna/ któřářmy Gráiorwřkiému poruczyli:(*marg*) Zyg. Aug. w Piotrk. (–)
- 25: wfzákóz czy=
- 26: niác dořyc prořbie poddánych nářzych/ y niechcąc žeby czym prze
- 27: ćiwko wolnořciam řwym obćiążeni bydź mieli/ zá dobrowol=
- 28: nym ich fámych do tego pozwoleniém/ vchwałá Séymu ni=
- 29: nieyřžégo przez ten czás/
- 30: niřli Séym przyřřly Koronny dóydzie
- 31: řzláchćie z Wielkiéy Polřki/ która z Bydgořczéy foli Ruřkiéy v=

- 32: żywa/ gdyby foli Rułkiéy nie doftawáło/ zá pieniądze ich foli
33: Prułkiéy ná fkládzie Bydgołkim po złotému Polłkiému káżdą
34: beczkę dáwác będziemy.
35: A w Ziemiách y Powiećiech przerze=
36: czonych Srzeńłkim/ Młáwłkim/ Ciechanowłkim/ Przáfny=
37: łkim/ Rózáńłkim/ Mákowłkim/ Wiłkim/ Lomźieńłkim/ Ko=
38: łynłkim/ Ołtrołęckim/ Wáłzofłkim/ Zębrowłkim y Nurłkim/
39: także téz do przyłzłégo Séymu Koronnégo pozwalamy: żeby
40: łámi łobie łól Prułką ze Gdańłká/ z Królewćá/ y z innych miałt
41: Prułkich drógámi zwyczáynémi/ y które przez nas połtánowio=
42: né będą/ wozić mogli/ y onéy ku potrzebie łwéy vzywác.
43: A
44: włzákze żeby nam álbo Piłárzóm náłzym od koždéy beczki po
45: łzełci grołzy dawáli.

strona: 390

- 1: O téyze Soli.
2: Są dawné Státutá przodków náłzych/ iż in deffectu łalis
3: nołtri in Camera Bydgołtieñ. & etiam Dibouieñ.
4: gđzie téz Ko=
5: morę nową téyze foli połtánawiamy: tedy zamorzkiéy foli/ któ=
6: rą Grádową álbo Krupiáłtą zową/ vzywác wolno ielt pod=
7: dánym Koronnym/ y ze Gdańłká iá wozić.(*marg*) Zyg. Aug. w Piotrk. (-)
8: Czego ielłiby łie
9: kto ważył mimo Státutá y Conłtutię o tym vczynioné/ zá
10: iákim Mándatem otrzymánym ad łui importunam łntantiam
11: tego bróńić y hámwóc:
12: tedy tákowy ma byđz karan conłfłca=
13: tione bonorum, połowicá nam/ á druga czwartéy częłłci ná łłu=
14: żebné Rzeczypołpolitéy foro nołtro exigeñ. A ielłiby impoł=
15: łełfionatus ważył łie tego/ tedy poena peculatus náń łie łcią=

- 16: gąc ma.
- 17: Iełcze o tężze Soli.
- 18: SOli Rułkiéy/ Bydgołkiéy Komory nieruchomości/ y ow=
- 19: łzem onę w łwym ták porządku záchowywáiąc/ Komorę dru=
- 20: gą w Dybowie wstawiamy:(*marg*) Zyg. Aug. w Lublinie. (-)
- 21: & in deffectu foli náłżéy á nie za=
- 22: morzkiéy w Komorách tych náłżych o wolnym wżywaniu foli
- 23: zamorzkiéy/ to iełt Grádowéy/ Státutá wżyłtkié w mocy zo=
- 24: łstawuiemy.
- 25: A ołobliwie Státut Piotrkowłkiégo Séymu/
- 26: Roku 1567. który we wżyłtkich Condyciách tym ninieyłzym
- 27: wmacniamy y wtwiérdzamy: ták iż Lois Grádowéy foli Za=
- 28: morzkiéy więcéy wárzyć nie ma/ pod winą łtá grzywien.
- 29: O
- 30: którą kto go iedno pozowie/ będzie powinien sub simili vadio
- 31: położyć ná piérwłszym Roku/ iáko ná ząwitym przed tym Vrzę=
- 32: dem/ przed którykolwiek będzie pozwány toties quoties opus
- 33: fuerit, żadnémi przyczynámi/ áni fortélmi z tego łie nie wyy=
- 34: muiąc.
- 35: Sól ná Komorách Mázoweckich.
- 36: OKoło foli/ która wodą do Komor bywa łpułczána/ pro=
- 37: śili Połłowie Woiewóđztwá Mázoweckiégo/(*marg*) Zyg. Aug. w Piotrk. (-)
- 38: áby zaráz po
- 39: przypułczeniu do Komór/ która nie z Komieg/ ále z Komór ma
- 40: byđz przedawána/ byli powinni Piłárze łolni przywieżenie
- 41: foli téy do Komory publikowác y obwołác ná mieyłcách iáw=

strona: 391

nych:

Podkárbięgo rządu Księgi

łzołte o Zupách łolnych.

<http://rcin.org.pl>

- 1: y po obwołaniu przez cztery niedziele/ żeby iey niko=
- 2: mu inemu nie przedawali/ iedno ludzióm ftanu szlacheckiego/
- 3: na ich tylko własną potrzebę/ a nie na przekup.
- 4: A po wyźciu
- 5: czterech niedziel wolno będzie każdemu sól kupować/ także na
- 6: potrzebę swoię przy becze iedney Bochence/ dwie Wielickie
- 7: przedawiać. A w tym iuz Piłarze Komór solnych trudno=
- 8: ści y molestiiey żadney mieć nie mają.
- 9: O Mycie na Zupach Ruskich.
- 10: Myto w Zupach Ruskich nowo wstawione znalazamy: a ie=
- 11: lli więc kto vpornie za Lity iakiemi naszemi/ chciałby Myto
- 12: brąc/ a ludzie tam obciążać/
- 13: tedy pozwany do Statutu sła=
- 14: wney pamięci Króla Zygmunta Oycá naszego/ który sie poczyna=
- 15: na/ Statuimus & decernimus. A gdziebykolwiek był pozwan/ ie=
- 16: lli do Sądu Ziemskiego/ albo Grodzkiego/ albo do Vrzędu:
- 17: powinien będzie odpowiadać na pierwszym roku/ iako na za=
- 18: witym. A gdzie będzie przewyciężón Celnik ten/ w którym=
- 19: kolwiek sądzie w Koronie tak w Ziemskim iako w Grodzkim/
- 20: y iako y w vrzędzie/
- 21: ma wrócić Clo sronie z winą dwu set grzy
- 22: wien/ y Sądowi albo Vrzędowi także dwie ście grzywien ma
- 23: położyć nie odchodząc od sądu. A od takowey sprawy nie ma
- 24: sądu albo Gród przyjmować ruzenia albo appellaciiey/ iako od
- 25: rzeczy przez przywileie y Statutá Koronné sądzonęy.
- 26: A kto=
- 27: by takowego Mytnika fcyzić/ albo brócić/ y zastępować
- 28: chciał/ tedy pozwany o to do któregokolwiek sądu albo vrzędu/
- 29: powinien stanać y odpowiadać peremptorie: y winę tyśiąć
- 30: grzywien Monety Polskiej przepadać Aktorowi/ y sądowi/

- 31: toties quoties.
- 32: A iefliby vpornie winy nie położywfzy odźzedł/
33: ma bydź odefłany do vrzędu/ gdzie pośsefią ma pro Exequu=
34: tione rei iudicatae, abſque vlla vbiuis appellatione & motione.
35: A iefliby był impoffeſſionatus, tedy z nim poſtąpić iáko przeciw
36: nieoſiádlému/ wedle Státutu. Wfzákże deputuiemy y wy=
37: fyłamy Rewizory/ Wielmożnégo Piotrá Zborowſkiego/ Wo=
38: iewodę Sędomiérzkiego/ y Vrodzonego Andrzeiá Dębowſkie=
39: go/ Káſztelaná Siérádzkiego/ rć.
40: ku pánu Podſkárbiému Ko=
41: ronnému/ ku oglądaniu wſzyftkich Zup náſzych/ y ku ſkuteczne=
42: mu wywiedzeniu pożytków/ tákże y nakładów innych. Co
43: ſkutecznie ná przyſzły Séym przynieſć będą powinni:
44: áby fie w

strona: 392

- 1: tym ták poſtąpiło/ iákoby y ſumpty tám czynioné wſzyftkiému
2: podléc mogły: y to fie ználéć y poſtánowić mogło/ coby było
3: ku lepszému y wżytecznieyſzému Rzeczypoſpolitéy.
4: A iefliby
5: który prze ſmierć álbo chorobę z miánowanych nie mógl bydź
6: ná téy rewiziiéy/ inſzego ná to mieyſce deputuiemy.
7: SOL RVSKA.
8: w Wielkiéy Polfcze.(*marg*) Stephan. Liſt. ftá. (-)
9: SKárzyli fie przed námi Poſłowie/ z Woiewództwá Wiel=
10: kiéy Polſki/ imięniém Rycérztwá onych Woiewództw/ ná Zu=
11: pniká náſzego Ruſkiego/ iż im ſoli z Zup Ruſkich/ wedle ftórych
12: Státutów/ á zwłáczá anni 1520. Fol. 27. do ſkładu Bydgoſkie
13: go nie ſpuſcza/
14: czym wielka á ſzkodliwa ángária ná nie ieſt w=
15: nieſioná/ gdyż ſól wſzyftká z Zup Ruſkich nie gdzie indzie iedno

- 16: ná fkládzie Zupy Bydgoſkiéy/ ma byđ fkládána y przedawána.
- 17: My chcąc z nich tę ángárią złożyć/ á przy práwie ie záchowác:
- 18: Vchwałą Séymu tego poſtánawiamy/ áby Zupnik náſz Ru=
- 19: ſki/ wſzytkę fól/ którą z Ruſi rzeką Sanem/ á potym Wiſłą
- 20: puſcza/ káždy rok do Bydgoſczy ſpuſcił.
- 21: A onéy nie gđzie in=
- 22: dzie z nią płynąc/ przez ſługi y robotniki ſwé nie przedawał/ ie=
- 23: dno w Bydgoſczy/ zá zwyklé pieniądze po grzywnie pod wi=
- 24: ną tyſiącá grzywien/ zá Inſtigácią Poſłów tychże Woie=
- 25: wódtw/ ná opráwę zamku Káliſkiégo.
- 26: A iżeby tá fól wedle
- 27: kondicieiéy káżdému rozdawána y ſzáfowána byłą/ wolno bę=
- 28: dzie nam dáć ná Zupnikoſtwo Bydgoſkié/ oſobę godną/ oſiá=
- 29: dłą/ z Woiewódtwá Poznánſkiégo/ álbo Káliſkiégo/
- 30: do od=
- 31: biérania téy foli od Piſárzów Zupniká Ruſkiégo/ zá rekognicią
- 32: do ksiąg Grodzkich Bydgoſkich/ y z przyſięgą Piſárzów któ=
- 33: rzy z nią przyplłyną taką:
- 34: Iż wſzytkę ſpełná przywieźli/ á wię=
- 35: céy iéy nie ſpuſczono/ z którégó ſzáfunku liczbę czynić przed nimi/
- 36: álbo ich Deputaty/ ná Séymiku Srzędzkim/ powinien będzie
- 37: y to pokázác:
- 38: Iż w tym w oſobie żadnégo ſzláchcicá Rzeczypo=
- 39: ſpolitéy krzywdy nie vczynił/ pod winą ſtá grzywien. O któ=
- 40: rą w grodzie vkrzywdzonému/ winien odpowiadác perem=
- 41: ptorie.
- 42: A Iurgieltów żadnych/ nikomu ſolą ná fkládzie Zu=
- 43: py Bydgoſkiéy nie damy. A ieſli które dáné ſą/ iáko práwu o=
- 44: nych Woiewódtw przeciwné á ſzkodliwé/ ábroguiemy y wniwecz obrácamy.

Podkárbięgo rządu Księęi

łzołte o Zupách Solnych.

- 1: Włzákże téz do Dobrzyniá y Dybowá/ ma
- 2: bydź sól fkládáná/ wedle ftáręgo Práwá y zwyczáiu.(*marg*) Tenże w Wár. ftá.
- 1: Tenże. Támże ftá. (–)
- 3: SOL PŁOTCKA.
- 4: Z Komory Płotckiéy Zupnik powinien soli dodáwác ziemi
- 5: Gołtyńfkiéy/ któręy nie ma fkládác indziéy/ iedno ná ftároda=
- 6: wné mieyfce.
- 7: O Zupách Krákowfkich y o ruinách.
- 8: IZ do wiadomości náłzęy przychodzi/ żeby fie ruiny záczy=
- 9: nác miály w górách Zup Wielickich y Bocheńfkich/ tedy z Séy=
- 10: mu tego wyłzlemi Komiłsarze/ áby zá ich rewizią opátrzone
- 11: to było/ ne quid detrimenti vectigal illud patiat, ná potomné
- 12: czály.
- 13: Ciż máią doyźrzcć/ żeby łzláchcie/ eodem precio & pon
- 14: dere ac magnitudine, w cętnarzéch/ bálwániéch/ y inna sól by=
- 15: łá przedawána/ wedle Státutów piérwłznych/ okołó tego ná=
- 16: pińánych/ łub poena centum marcarum.
- 17: Item, o tychze Zupách, y o Komił=
- 18: łarzách dwulet nich.
- 19: ZVpy Wielickié y Bocheńfkié/ iáko promptuarium thesauri
- 20: regni máią bydź w dobrym rządzíe.(*marg*) Zyg. III. Lift. ftá. (–)
- 21: Y áby do zniłczenia zá
- 22: obmyłłániém zbytniém pożytków przez Zupniki/ dla podebrá=
- 23: nia fundámętów/ y wybiéránia łzkodliwégo rumów/ zá czá=
- 24: łem nie przyłzły:
- 25: będziem pošyłác przy Podkárbbim Komiłsa=
- 26: rze co dwie łecie/ nie vymuiác nic práwá ołobam zdawná do
- 27: Zup należácym: którzy iurati łpułciwłzy fie ná dół/ máią do=

- 28: glądác/ iákoby w Zupách szkodá/ y ruiná nie byłá/
29: y pericula
30: praefentia & futura były opátrzoné. Tákże filary folné áby by=
31: ły spifáné: á tych áby żaden Dzierżawcá Zup nie śmiał vmniey=
32: szác y nićzyć.
33: Tákże o Firštów/ lub priuatióne honoris & confíscatióne bonorum:
34: o co forum ná Séym od Infítigatorá ex
35: delatióne Commífariórum.
36: O folnych fkládziéch Mázoweckich.

strona: 394

- 1: GDyż Conftitucia Séymu Wárszáfkiégo Anni 1581. o=
2: koło fkládów folnych to obmawia/ áby w mieściéch vprzywi=
3: leiowaných fklády folné w mocy fwéy zoftawály/ á vrzędý któ=
4: rym to należy áby przeftżégáli/ iákoby fkárbowi nászemu fsko=
5: dá nie byłá/
6: tedy zá prósbą Polów ziemfkich Woiewódtwá
7: Mázoweckiégo/ powiátów/ Lomziéńfkiego/ Rózańfkiego/
8: Wikiekiego/ vítawiamy: áby fklády folné z Zup Krákowfkich
9: były w Lomzie/ w Róźanie vtwierdzone.
10: Ná które Komory
11: Zupnicy Krákowfcy pro tempore exiftentes, dodáwác foli be=
12: czkowéy będą powinni/ ná káždy rok Wielickiéy foli beczek ty=
13: śiác: á Bocheńfkich beczek pięć let/
14: którą sól ludzie szlácheccy/
15: nie drożey iedno po grofzy dziewięćdziesiąt y trzy płácić ná Ko
16: morze máią/ biorąc Wielickiéy beczek dwie/ á Bocheńfkiey trze=
17: cią po iednych pieniądżách.
18: Czas ten poftánawiamy od Swią
19: tek fkoro sól będzie przypláwioná/ do cztérzéch niedziél po ob=
20: wołaniu w miásteczkách/ áby ludzie szlácheccy tę sól z komory

- 21: kupowali/
22: nie na żadne handel/ ale tylko na fwa domowa po=
23: trzebę/ a po tych czasiach wolno będzie Zupnikom y ich Pila=
24: rzom przedawac ludziom kupieckim iako beda mogli.(*marg*) Tenze w Warfza. Lift. ftá. (-)
25: To tez
26: wariemy/ zeby fol krupiafta zamorzka w te tam kraie nie byla
27: przywozona/ ani kupowana/ pod wina czternaścia grzywien:
28: o która winę w Grodzie kazdy pozwany peremptorie respon=
29: dowac ma/
30: czego y Starostowie nazy przeltrzegac beda po=
31: winni/ y o to do Grodu ad instantiam Inftigatoris za delacia
32: Pilarzow od Zupnikow/ albo komu oni poruca pozowac be=
33: da mogli.
34: Nawigaciiey wolney bronie tez Starostowie/ ani
35: cla od foli nazyey/ tak Ruskiy iako y Krakowfskiy brac nie ma=
36: ia/ gdyz to z nazy z skarbu nazyego szkoda wielka/ pod winami
37: dawno opisanemi:
38: takze y do Stezyce/ podlug dawnego zwy=
39: czaiu/ foli Krakowfskiy dodawac bedzie powinien co potrze=
40: ba/ Zupnik nazy wyszyy przereczony.(*marg*) Zyg. III. w Warfza. Lift. ftá. (-)
41: Item, o skladzie foli Ruskiy
42: w Bydgoczy.
43: IZ sie vkarzali Polowie Woiewodztw Wielgopolkich:
44: ze foli z Zup Ruskich dostatku nie mايا/ przeto tak opatruiemy
45: to/
46: aby Zupnik nazy Ruski byl powinien w kazdym roku/ od zi=
47: my blifko przyzlzy do Swiatek anni 1590. y tak potym od

Podkárbiego rzádu
Księgi fzofté o fkládzie
y mierze foli Rułk.

- 1: Swiątek do Swiątek wyftáwiác w Bydgołczy/ iedenaście
- 2: tyśięcy beczek foli z dołypką.
- 3: A co nád té iedenaście tyśięcy
- 4: beczek foli będzie mógl mieć/ to mu wolno będzie kędy chćieć
- 5: fpuścíc/ y przedáwác/ przez Fáktory fwoie iáko vtárguie:
- 6: to ie=
- 7: dnák wáruiąc/ áby fól Rułka ná té fklády kędy Krákwólka fól
- 8: bywa fkládána/ Rułka nie była fkládána y przedawána/
- 9: gdzie=
- 10: by w Bydgołczy tá fól fzlácheckiego ftanu ludzióm do czwierci
- 11: látá nie mogła bydż przedána/ po złożeniu/ tedy iá wolno bę=
- 12: dzie Zupnikowi Bydgołkiemu przedáwác furmánóm/ zá wiá=
- 13: domością Piárzá Zupniká Rułkiého:
- 14: á to dla tego/ áby téz
- 15: Zupnik Bydgołki Zupnikowi Rułkiému zá tę fól po fpułczeniu
- 16: iéy/ nádáléy w czwierc látá pieniądze álbo kwity zá náłzym ro=
- 17: fkazániém wydánych pieniędzy oddawał: wízákże frochtarzóm
- 18: záraz pláćić ma.
- 19: Co wízyftko vczynić będzie powinien/ pod
- 20: winą piąćią let grzywien: o którą zá Dworem ná Séym Zu=
- 21: pnikowi Rułkiému odpowiadác ma.(*marg*) Zyg. III Liłt. fta. (–)
- 22: A gdzieby téz nie wy=
- 23: ftáwił Zupnik Rułki którego roku tych iedenaftu tyśięcy beczek/
- 24: tedy ma podpádác lub priuationē officij, za inftigácią przez fkar
- 25: gę Połów z támtych Woiewództw Wielgopolłkich ná Séy=
- 26: mie.
- 27: Iednák legalia impedimenta, prze któreby tá fól [!] fpułczo=

- 28: ná bydź niemogła/ máią mieć mieyfce zá pewnym dowodem.
- 29: A ná tę iedenaście tysięcy beczek foli/ ma dáwać kwity Zupnik
- 30: Bydgołki/ fáktoróm Zupniká Rułkiého/
- 31: który iuż ma bydź wa=
- 32: żny bez przysięgi Piárzá Rułkiého: zoftáwuiąc téż w mocy
- 33: fklad Dybowłki y Dobrzyńki/ wedle Conftituciiéy Anni 1576.
- 34: nie inkluduiąc w to co tám będzie fkladáno/ tego co ieft wys=
- 35: fzéy do Bydgołczy oznáczono.
- 36: O vmnieyfzeniu miáry w Zupách
- 37: Rułkich.
- 38: SKárzyli fie obywatéle ziem Rułkich/ iż w Zupách táme=
- 39: cznych vmnieyfzono miáry solnéy: ktemu od ludzi fzlácheckich/
- 40: y ich poddánych po sól przyéżdżáiących wyciągáią nád ich po=
- 41: winność dáwanié owfów.
- 42: Przetóż to wśyfłtko/ coby nád ftá=
- 43: ry Zwyczaj w téy mierze było wniesiono/ podnośimy. A ie=
- 44: fliby Zupnicy náłzy kogo w tym nád flufzność ángariowáli:
- 45: pozwáni/ pro poena centum marcarum, do fądu ziemłkiého/
- 46: mieyfca oného/ ná piérwłszym roku peremptoriè odpowiedác
- 47: będą powinni.

strona: 396

- 1: MYTA, CŁA, MOSTOWE,
- 2: TARGOWE, POWOŁYW CZYZNA,
- 3: WOYSKIE.
- 4: Cła po śmierci Króla Władysława
- 5: dáné, fą fkażoné.
- 6: Cła wśyfłtki/ po śmierci pana Władysława Oycá náłzégo/
- 7: pod którymkolwiek fpołobem flów y przyczyn dáné/ (*marg*) Kázimierz Iágełło Lift. (–)
- 8: ták ná źie=
- 9: mi iáko ná wodách/ iáko té/ które Rzeczpołpolitą bárzo obra=

- 10: żaią/ pľuiemy y nıczemné byđz czynımy/ y ıch wybıerania ná
- 11: potym frodze zákazuiemy.(*marg*) Tenze. Lift. (–)
- 12: Clá zaden łobie vpornie nie ma
- 13: vľtáwiác.
- 14: O Tych którzy clá ná źiemı biorą/ ıeft przed námi przełozo=
- 15: no/ áby práwá przed Królem Ieg^o M. gdy będa o nich pytáni/
- 16: połozyli: ıefli iákie ná tákowé clá máia.
- 17: A ıefli z tych/ którzy
- 18: clá wybıeraią/ będzie kto znaleźion práwá nie máiac/ áleby
- 19: włálnym vporem tákie wybıerał: tedy przez ninieyľzy teg^o Séy=
- 20: mu Dekret dobrá fwoie/ gdzie tákowé clá wybıerał/ ma ľlu=
- 21: ľznie ftrácić/ á ná Króla Ieg^o M. obróćć.
- 22: Ale ıednák przeciw=
- 23: ko tym Król Ieg^o M. przedsię práwo ofádzi: á ci/ którzy ná nim
- 24: będa siedzieć/ ľkazánié vczynią wedle poľtanowienia Artyku=
- 25: ľlu ninieyľzého.(*marg*) Alexánder w Rado. Lift. (–)
- 26: Podobna temu vľtáwá.
- 27: IZ káždé pobieránié/ które bywa zá práwem cudzym álbo
- 28: ofobliwym/ poľpolitą wolność/ iáko do tego podobieńľtwo
- 29: ıeft/ obrázićby muśiało: dla obroniénia tedy práwá poľpolité=
- 30: go y wolności obywatelów/
- 31: zá zwoleniem poľpolicie wľzyľt=
- 32: kich vľtáwiamy: áby żaden z Duchownych y Swietckich no=
- 33: wégo clá nie poľtanawiał/ áni śmiał w ľwym imieniu ľtáno=
- 34: wić/ przez dozwołenia y dárowania náľzého/ y Rad Koron=
- 35: nych ná Séymie Wálnym.
- 36: A ıefli kto ináczéy vczyni/ tákowy

Podkárbięgo rządu Księgi

szofte o Myćie/ Cle/ Mofto.

- 1: prawem przekonány przez nas y potomki náfzē/ wedle náfzēgo
- 2: y Rad náfzych zdánia karániém wźięcia onych dóbr/
- 3: w których
- 4: fwą wolą y włafną fwą władzą y prawem/ iákoby náfzym plá
- 5: cenia cłá fobie z poddáných náfzych/ którzy z pófpolitēy wolno=
- 6: ści práwá fie wefelą/ vftáwił.
- 7: Którzy nie máią álbo ftrácą lifty
- 8: ná Cłá dawné, w tym łáfki Kró=
- 9: lewfkiēy niech fzukáią.
- 10: KTórzy nie máią Liftów/ álbo ie ftrácą ná cłá/ których da=
- 11: wno vzywáią: będą fzukác w téy rzeczy łáfki náfzēy/ y potom=
- 12: ków náfzych.
- 13: Lifty ná Cłá máią bydz przegładá=
- 14: ne, á niefłufzné niech będą fká=
- 15: zoné.
- 16: IZ ták wiele ieft Cel/ álbo Myt przez ládá kogo vczynio=
- 17: nych/ że téz w płáceniu ich/ ludzie náfzy bárzo fie fkarżą bydz v=
- 18: ciśnieni:
- 19: My ich maiętnościam chcąc pomoc/ y oné z tych vci=
- 20: fków wyiác/ náfznaczyliſmy **niktóre** [!] z Rad náfzych/ którzy pilnie
- 21: obaczyć máią fpořób cěl/ y áby káfzdego liftu w fobie zámknie=
- 22: nié ná Cłá/ ná Moftowé/ ná Gróbelné nápiřáli.
- 23: Aby my v=
- 24: znawřzy wfzyřtkié y káfzde z ofobná pozwolenié ná tákié cłá/ zá
- 25: rádą Rad náfzych/ y zwoleniém Pořłów źiemřkich/ iáko fboro
- 26: będźiemy móć temu dořyc vczynić/ y do tego drógę mieć/ które
- 27: řpráwiedliwé y řłufzné będą fie zdác/ té ábyřmy potwiérdźli:
- 28: á które záię nieřpráwiedliwé/ té ábyřmy řkáźili: y to opátryli/

- 29: áby nápotym včílki iákie ná ludži nie były kładzioné/ nád prá=
30: wo y fprawiedliwość: áby nápotym tákowe fkárgi przed nas
31: nie przychodźiły.
32: A które przywileie nie będą mogły bydź v=
33: kazané przed Séymem przyślzym/ ná Séymie máią bydź vka=
34: záné/ y przegładnioné.(*margin*) Zygmunt w Piotrk. List. Zygmunt. (-)

strona: 398

- 1: Cło iefli nie wyráźnie na liściéich
2: Królewfkich będzie nápiáno.
3: Práwu Królewfkíemu ieft zácho=
4: wano.
5: GDzie ofobliwéy zmienki w Przywileiu/ álbo w zapišie o
6: Cle nie ieft vczyniono/ Práwu Królewfkíemu vznawamy
7: bydź záchowano.
8: Przemytників z ich foritarzmi winá.
9: GDy frodzéy potrzebá tákowe kárác/ którzy ku zdrádzie po=
10: żytków Rzeczypośpolitéy fwowolnie wyftępuią: fkázuiemy zá
11: rádą Rad náłzych káždégo/
12: którykolwiek cło ná potrzebę Rze=
13: czypośpolitéy vftáwioné iáko od wołów/ od fkór/ y od innych
14: rzeczy tákowych śmiałby przeiechác/ y ofzukác/ woły z króle=
15: ftwá wypędzaiąc/ y fkóry wywoząc/ nie zápláciwśzy cła:
16: tedy
17: fkázuiemy/ áby zá tákowy wyftępek winá fkrádzienia Rzeczy=
18: pośpolitéy/ y ná dobrách wśzyftkich fwych pozwány wedle zdá=
19: nia náłzégo był karan.
20: Ale nie mniéy tych/ zá których dopu=
21: fczeniem/ przyiáźnią/ rádą/ á zwłáczzá vrzędników y obyváte=
22: lów ná gránicách wśzędzie miefzkáiących/ to przeiechánié fie sftá
23: ło: o tákowá zdráde iáko wysfzéy ieft rzeczone/ będziemy ká=

- 24: rąc.
- 25: Gdyż ci/ co źle czynią/ y którzy ná złé zwaláią/ iednąką
- 26: winą máią bydź karáni. A ten Státut ma fie ściągác nietyl=
- 27: ko ná przyślzé rzeczy/ ále téz ná prześlzé.(*marg*) Zygmunt w Kráko.
- 1: Lift. Tenże. Támże. Lift. (-)
- 28: Nowé Cło tylko od tych rzeczy,
- 29: które bywáią pędzoné ábo wiezio
- 30: né z Królestwá, ma bydz brano.
- 31: WSzyfcy obywátele/ y inni ludźie którzykolwiek téz po=
- 32: łtronni/(*marg*) Zygmunt w Kráko. (-)
- 33: którzy woły/ bydłá/ y inné rzeczy/ od których cło nowé
- 34: ma bydź płáconé/ w królestwie kupuią/ á oné zá gránice króle=
- 35: łtwá wiozą/ álbo gonią/ będą powinni pokázác fie w Komo=
- 36: rách/ które łą ná cłá náznáczoné:
- 37: á w onych komorách cło po=

strona: 399

Podfkárbiego rządu Księgi

łzołte o Cłách nowych.

- 1: winné będą powinni zápłácíc: iefliż tákowé woły álbo bydłá y
- 2: iné rzeczy ku przekupowániu zá gránice łą kupioné:
- 3: ále od tych
- 4: rzeczy/ które ku włáfnéy potrzebie/ ábo ku zábićiu w królestwie/
- 5: álbo ku przedawániu w królestwie łą kupioné/ myto nie ma
- 6: bydź płáconé.(*marg*) Zyg. Aug. w Piotrk. (-)
- 7: A iefliby kto z tákowémi wołmi/ bydły/ y inné=
- 8: mi rzeczámi w królestwie kupionémi minął komory mytné/ w
- 9: nich fie nie pokazawłzy: tákowé rzeczy niech łtráći: á mytnikom
- 10: będźie wolno ie zápówiedźieć/ y zábrác.
- 11: Cłá nowégo gránicznégo Szłáchtá
- 12: nie winná płácíc.

- 13: IZ Clá nowego graniczného płáćić nam winni nie będą od
14: tego czáfu ftan Rycérzki y Duchowny od wołów/ któreby
15: fie w dómách ich vchowály/ álbo kupné/ któreby zbożem ich
16: karmioné były.
17: Ná co fámi álbo fprawcy ich/ którzy tákówé
18: woły pożoną/ ná komorách przysięgę powinni czynić będą/
19: áby w tym ofzukánié iákié nie było: ták iáko fie ná wodnym cle
20: fzláchtá záchowywa przez fprawce álbo przez flugi.
21: Tákte téz
22: y o Powołowczyznie ma bydź rozumiano.
23: Clá Moftowé, Grobelné, ku
24: exekuciiéy.
25: I Tem, O káffłowánié cěl Moftowych/ grobelnych/ priuata=
26: rum perfonarum.(*marg*) Tenże. Támże. Lift. ftá. w Confti. (-)
27: Tákte téz o wolności nowé/ które łobie miá
28: ftá y ofoby niektóre vprofiły/ po Státucie Kázimiérzowym Iá
29: gełowym/ té wzyftki rzeczy ná drugi Séym do rewiziiéy
30: Liftów odkładamy.(*marg*) Tenże. Támże. Lift ftá. w Confti. (-)
31: Clá przerzeczoné káfsuią.
32: O Cléch ták náyduiemy/ że wzyftki clá y mytá wfelákié wo
33: dné y ziemkié/ wedle Státutu Króla Kázimiérzá/ którekol=
34: wiek fą po śmierci Władysławá Iágełlá dáné/ té wzyftki káf=
35: fuiemy:
36: wżákóz gdzieby które potrzebne były/ tedy ciż Rewi=
37: zowie którzy ná rewizią dóbr poiáda/ rewidowác y oględác
38: ie máią/ y tego dác fprawę ná przyfzłym Séymie.(*marg*) Tenże w Wárfzá. Lift. ftá. w
Conft. (-)

strona: 400

1: Odłożenié cěl y myt do drugiégo

2: Séymu zás odkładáią, in eodem

- 3: vigore.(*marg*) Tenże w Piotrk.
- 1: Lift. Itá.
- 1: Lift. Itá. w Confti.
- 1: Lift. Itá. w Conft.
- 1: Stephan w Wárfzá. Lift.
- 1: Itá. w Conft. (-)
- 4: OKoło Cél/ moftowych/ grobelnych/ y innych wízelákich
- 5: myt/ tákże téz około wolności od cél/ myt/ y brukowych/ ko=
- 6: mužkolwiek nádanych/ iáko fie to tu było wízyftko odłożyło z
- 7: Séymu Wárfzáwfkiego/ y nie odpráwiło fie tu.
- 8: Ták fie téz
- 9: to zász z tego Séymu in eodem vigore ná inny Séym Koron=
- 10: ny bliſko przyſzły/ do zióchánia y ípráwy Rewizorów vchwa=
- 11: łá Séymu teráznieyſzego odkłáda.
- 12: Zeby cél, myt, &c. Zyd nie trzymał.
- 13: OPátruiemy téz to/ y wízyftkim Woiewodóm Korony y
- 14: páńftw náłzych rofkázuiemy/ vchwałá Séymu ninieyſzego: á=
- 15: by káždy w Woiewództwie ſwym żadnému Zydowi/ Zup/
- 16: Cél/ y naymów trzymáć nie dopuſczał żadnych.
- 17: Iáko o tym
- 18: y przednieyſzé Státutá y Piotrkowfka Conſtitucia vczy/ pod
- 19: winá Itá grzywien/ toties quoties. o którą Inftigator czynić
- 20: będzie powinien/ álbo Połłowie deferowác.
- 21: Iełcze o Cléch tychze: ná inny
- 22: odłożono Séym.
- 23: CLá/ Mytá/ Moftowé/ Grobelné/ ziemſkié y wodné/ iż tu
- 24: prze krótkość czáfu ſkończone bydz nie mogły/ ná inny Séym
- 25: przekłádamy/ z tym dokłádem: Iż gdy będą dokończone Vni=
- 26: werſałem opiáné/ y potym obwołané w ziemiách będą.
- 27: Iełcze o tychze Cléch dokłádniéy,

- 28: y o Targowym, Łokciowym.
- 29: MYtá/ Clá/ ták wodné ziemné/ grobelné/ y infzé wżelákié/
- 30: które fą przeciwko práwu dáné/ y które po Státucie Kázimié=
- 31: rzá Iágełłá fą per subditos regni otrzymáné:
- 32: Tákże targowé

strona: 401

Podfkárbiego rządu Księgi
fzołte o Clách/ Targo. łokcio.

- 1: łokciowé/ áby były fkáżoné/ zniešioné/ podług Conſtituciy
- 2: piérwſzych.
- 3: A gdzieby były potrzebne nowe y potrzebowały
- 4: naprawy dla przeiázdów/ iáko ná rzékách/ błotách/ y ieżierzy=
- 5: fkách/ ná mieyfcach nieprzebytych/ tákowé zołtác máią/
- 6: we=
- 7: dług vznánia Rewizorów/ które fą rewidowáné/ á które nie
- 8: fą/ áby tego roku ie powinni obiechác/ y zrewidowác/ Podko=
- 9: morzowie/ Chorążowie/ Woyfcy/ w fwoich Woiewództwách.
- 10: A niźli ná rewidowánié wyiáda/ w powietnych á głównych
- 11: miešciéch/ máią to publikowác cztery niedziele przed wyiáz=
- 12: dem fwym/ áby káždy ftáwił fie przed nimi z liſty fwémi ná cło
- 13: nádánémi:
- 14: á potym ná Séym przyfzły rekognicię fwoie przy=
- 15: fłác ná takie clá/ któreby były potrzebne. Co vczynić powinni
- 16: ſub priuatione officij fui.
- 17: A Conſtitucią Króla Zygmunta/ o
- 18: cléch grobelnych/ y innych tákowych rzeczách: roku Milleſimo,
- 19: quingentefimo, trigefimo octauo vczynioną/ extenduiemy do
- 20: wízech którégokolwiek ftanu ludzi/ którýkolwiek vokáciiey/ któ=
- 21: rzyby cło od kogo co go nie winien bráli:
- 22: tákże téz tym/ któ=

- 23: rzyby przysięgę inakłszą á niż ieft w Státucie Alexándrowym/
24: ((roku 1504 - po łącz.)) opifána/ wyciągáli/ álbo
25: kogo do iterowánia iéy/ gdy raz przed Vrzędem vczyniona bę=
26: dzie/ przywodźili.
27: Z których káždy ma byđż karan winą ftá
28: grzywien ((do w. 24 t. łącz.))
29: A przysięgá nie inakłsza ma byđż czyniona ie=
30: dno iáka ieft opifána ((t. łącz. do w. 26))
31: Okrom cłá pograniczného/ którého
32: przysięgę ná gránicy/ wedle práwá y zwyczáiu záchowuiemy.
33: Podobny temu Státut 1569. w Conftituc. Lift Stá.
34: Item Stá: 47. kędy tákiéż odkłáda.
35: CLA Y MYTA ná popráwę Zamków: támże, Stá.
36: Cłá w Zupách Rułkich zniešioné,
37: y procesłs, y forum vbiquitarium.
38: MYto w Zupách Rułkich nové vřtáwioné znařzamy. A ieřli
39: więć kto vpornie zá liřty iákiemi nářzemi chćiałby myto bráć/ á lu
40: dzie tám obćiążáć/ tedy ma byđż pozwány do Státutu řlawnéy
41: pámięći Króla Zygmunta Oycá nářzého/ który řię poczyna: ((t. łącz.)) (*marg*) Zyg. Aug.
Lift. ftá. w Conft. (-)
42: A gdziebykolwiek był pozwán/ ieřli do

strona: 402

- 1: řádu Ziemřkiego/ álbo Grodzkiego/ álbo do vrzędu/ powinien
2: bęđżie odpowiadáć ná piérwřzym roku/ iáko ná záwitym.
3: A
4: gdzie bęđżie przewyciężon/ Celnik ten/ w którymkolwiek řádzie
5: w Koronie/ ták w Ziemřkim/ iáko y w Grodzkim/ y iáko y w
6: vrzędzie/ ma wróćić cłó řtronie/ z winą dwu řet grzywien/
7: y
8: řádowni álbo vrzędowi tákże dwieřćie grzywien ma połóżyć

- 9: nie odchodząc od sądu. A od takowey sprawy nie ma sąd al=
10: bo Gród przyjmować ruzenia albo appellaciiéy/ iako od rzeczy
11: przez przywileie y statuta koronné ofadzonéy.
12: A ktoby takowé=
13: go Mytniká fczyćic/ albo brónic/ y zástępować chciał: tedy po=
14: zwány o to do któregokolwiek sądu/ albo wrzędu/ powinien
15: stanać/ y odpowiedać peremptorie/ y winę tyśiacá grzywien
16: monety Polśkiéy przepadać Aktorowi y sądowi/ ((t. łąc.))
17: A ieliby vpornie winy nie položywśzy odźzedł/ ma byđz ode=
18: stány do wrzędu/ gdzie pośseśsią ma pro exequutione rei iudi=
19: catae, abśque vlla vbiuis appellatione & motione.
20: A ieliby był
21: impośsefionatus, tedy z nim pośtąpić/ iako przeciw nieośiadłé=
22: mu/ wedle Statutu: wśzakże deputuiemy y wyśłamy Rewi=
23: zory/ Wielmoźnégo Piotrá Zborowśkiégo/
24: Woiewodę Sę=
25: domiérzkiégo: y Vrodzonégo Andrzeiá Dębowśkiégo/ Kázté=
26: laná Siérádzkiégo/ rc. ku pánu Podśkárbiému Koronnému/
27: ku oglądaniu wśzyśtkich Zup náśzych/
28: y ku fkutecznému wywie=
29: dzeniu poźytków/ także y nakładów innych/ co fkutecznie ná
30: przyśzły Séym przynieść będą powinni: aby śie w tym tak po=
31: śtąpiło/ iakoby y sumpty tám czynioné wśzyśtkiému podłéc mo=
32: gły/
33: y to śie ználéć y pośtanowic mogło/ coby było ku lepszému
34: y wśytecznieyśzému Rzeczypośpolitéy. A ieliby który prze
35: śmierć albo chorobę z miánowaných nie mógł byđz ná téy Re=
36: wiziiéy/ inśzego ná to mieyśce deputuiemy.
37: Célnicy máią byđz ośiadli/ máiętni/ y Krześciánśkiéy wiary.
38: Item, ten Statut wśśzéy w tychże kśięgách.

- 39: Item, drugi Státut po śmierci Célniká, Zupniká, etc. Pan
- 40: Podfkárbi ma vczynić ordynácią prowentów.
- 41: Rewidowánié Cěl.
- 42: Clá wżyftkié poddánych náfzych/ áby były przez Vrzędni=
- 43: ki w Státucie do tego náfznáczoné rewidowáné/ to ieft/ áby
- 44: ípifáli włafność mieyfc/
- 45: circumftancię wżyftkié/ z którychby

strona: 403

Podfkárbięgo rzędu Księgi
Ízoftę o rewidowánium cěl.

- 1: mógl fie wżiáć dáfzy poftępek kogniciiey/ gdy tego relácią v=
- 2: czynią. Co wżyftko wykonywáć máią lub fide & confcientia
- 3: íua.
- 4: A tych rewiziy dopuścić íi którzy clá máią/ lub priuatio=
- 5: ne onégo clá powinni íą. Iednák podwysłzení nád piérwży
- 6: przywiléy Mytá y Clá/ álbo nowégo póftánowienié/ iefliby íi/
- 7: álbo piérwży rewizorowie gdzie vczynili/
- 8: tedy to zá rewizią
- 9: tákowá nowá/ y relácią íey ná Séymie/ iefliby nie flufzné by=
- 10: ło/ ma byđ irritum & inane, choćby téz y Lift náfz ná to íobie
- 11: ziednáł. Gdyż Rewizorowie tylko obiechác/ praecedente pu=
- 12: blicatione rewidowác
- 13: á potym zupełná ípráwę odefłác/ álbo
- 14: odnieść ná Séym máią. A gdzieby który z tych vrzędników
- 15: prze prawdżiwá chorobę íwoię/ álbo íákié legale impedimen=
- 16: tum dofyć temu vczynić nie mógl/
- 17: tedy autoritate noftre Regia, iníżégo vrzędniká ziemkiégo ná to będziem deputowác. Íá
- 18: kóz ná mieyfcę teráfnieyíżégo Podkomorzégo Chełmfkiégo/ w
- 19: niedoítátku zdrowia íego/ deputuiemy Lowczégo ziemie onéy
- 20: ad hunc actum.

- 21: A iżby ci Vrzędnicy wiedzieli/ gdzie iechać
- 22: máią bydź powinni: ci wżylcy/ którzy cła y mytá máią/ opo=
- 23: wiedzieć fie z mytem fwym álbo cłem ná wtóre Roki ziemskié/
- 24: w fwym powiećie powinni będą.
- 25: A któryby fie nie opowie=
- 26: dział/ ná Séym pozwany/ Myto álbo Cło tráćić będzie.
- 27: Cła od wołów Szlacheckich wławnym
- 28: wozem.(*marg*) Tenże. Lift. Confti. Zyg. III. w Kráko. Lift. ftá. (-)
- 29: Powołowczyzny/ y woły/ wławnym zbożem zimowáné
- 30: szlacheckié/ áby przez Komory celné/ podług wolności szlachec=
- 31: kich/ bez myt y cěl były przepuścáné/ według dawnych Confti=
- 32: tuciy/
- 33: pod winą ftá grzywien. A przysięgi szlachćicóm álbo
- 34: ich szługóm szlachćicóm téż brónić nie máią.
- 35: O mytách ná rzekách, y kwiciéch
- 36: piárzów celnych.
- 37: Wielkie fie vćiążenié dzieie ludzióm szlacheckim/ wyciągá=
- 38: niém myt ná rzekách szpułnych/ ták przez dziedzice gruntów
- 39: przyległych/ iáko prze iné dignitarze Koronné y Vrzędniki ziem=
- 40: skié.
- 41: A iż rzeczy wławnégo vrodzáiú szlacheckiego/ są wolné
- 42: od wszelákich cěl y myt: Przetóz poftánawiamy/ áby ludzie szlá=

strona: 404

- 1: checcy/ ná rzekách szpułczáiąc z fwégo wławnégo vrodzáiú/ á nie
- 2: szkupováné zboża/ y inné towáry/
- 3: żadnémi myty/ cły/ y woy=
- 4: skiémi/ zá przysięgá pánów álbo fáktorów ich/ wedle piérwżey
- 5: Conftituciiéy/ ni od kogo ángáriowani nie byli/ sub poena quin
- 6: gentarum marcarum, o którą tranfgreffores odpowiadác máią/
- 7: wedle piérwżych Conftituciy.

- 8: Z łrony téz ludzi kupieckich/
9: iż iest wątpliwość o takich myciéch wodnych/ które niektórzy
10: dziedzicy/ nie podéymuiąc kołztów w przeprowowaniu rzéki/
11: od nich wyciągáią:
12: Przeto Infigator nász powinien bédzie
13: wżyftkié/ á ołobliwie dziedzice/ y dzierzawce Nowodworškié/
14: Tarnowškié/ Zgierskié/ Rynárzewškié/ y Célniki Dybowškié
15: pro cognitione iurium, ná Séym przyfzły łpozywác:
16: czego iefli=
17: by nie vczynił/ káždému ktoby chćiał/ wolno bydź ma tego po=
18: przéc. A pífarze célni od kwitów brác nic nie máią od żadné=
19: go iákíékółwiek kondicieiéy/ łub poena de iniufte exacto teloneo:
20: o co forum ná Trybunale/ álbo przed którýmkoľwiek vrzędem/
21: álbo ładem/ ták ziemłkim iáko y grodzkim.
22: MYT Podlálkich zniešienié, 1588. List. łta.(*marg*) Tenze. Łift. łtá. Zyg. III. w Wárłzá.
Łift. łtá. (–)
23: O mytá forum iedno ná Trybunał.
24: DEkretá Trybunálłkié o nie łłufzné mytá bránié/ zá mie=
25: łczány teraz y nápotým vczynioné/ żeby in dubium nie były wo=
26: kowáné połtánawiamy/
27: áby miełczan o zły przewód ratióne
28: decretorum eiufmodi iniufťae exactionis teloneorum ná Try=
29: bunale otrzymáných/ nigdzie indzie nie pozywano/ ieno ná
30: Trybunał:
31: á przypozwámi zadwornémi exekucia dekretów
32: Trybunálłkich hámována bydź nie ma: gdyż Dekretá Trybu=
33: nálné máią we wżyftkim nienárułzenié zołtáwác.
34: REWIZIá CEL zášię znowu wložono ná Vrzędniki Ziem=
35: łkié, áby rewidowawłszy rekognicié ná Séym przyfzły 1589, ode=
36: łłáli.

- 37: Wolność od cěl ludzi szlácheckich
38: w Wielkim X. Litewłkim.
39: CElnicy Mytnicy w Wielkim Księztwie Litewłkim ná
40: Komorách mytnych/ ták wodnych/ iáko y ziemłkim/ żadného

strona: 405

Podkárbiego rządu
Księgi szofte o Mynicy.

- 1: hánowánia y zádzierzywánia nie czyniác/
2: owłzem zá przysięgá
3: v grodu/ álbo piérwšzėy Komory wolno przepuščzáiác myt od
4: zbóz y towárów wšelákich szlácheckich oboygá narodu brác
5: nie máią/ łub poena ftá kóp Litewłkich.
6: A piárze cėlni nie
7: máią wiēcėy od kwitu/ nád dwá grołzá wyćiągác/ o co włzy=
8: łtko do Trybunału/ y do káždėgo vrzędu wolno pozwác bę=
9: dzie/ tákże zá Dworem náłzym.
10: ODPVSCZENIE CLA y Czopowėgo miáftu Krákowu: á
11: podwysłzeniė mostowėgo. Conftitucia. List.
12: PODWYSSZENIE CLA Kázimierzánóm: Od koniá káždėgo
13: po pułgrołzku. Conft. List. O tym pátrż w Metryce,
14: Titulo, Kráków, Kázimierz.
15: GORY KRVSZCOWE.
16: Pátrż wysłzėy. Titulo, Zupy Olkułkiė.
17: MONETA, MYNICA.
18: Monetá niech iedná bėdzie w Kró=
19: lełtwie Polłkim.(*marg*) Kázimierz w Wisłicy. List. (-)
20: VStáwiamy zá rádę y zwoleniėm włzyłtkich pánów: áby
21: iedná monétá we włzyłtkim Królełtwie náłzym byłá miáná:
22: która ma byđż wieczna y dobra w wadze/ áby innym tym byłá
23: przyiemnieyłza y wdzięcznieyłza.

- 24: Król nie ma kowác monety, przez
25: dozwozenia Rad.
26: OBiēcuiemy od tych czálów nigdy przez rády y przyzwole=
27: nia ofobnégo/ y dopuśczenia Pánów królestwá náfzého/ moné=
28: ty teraz w królestwie náfzym bieżący/
29: álbo téż połtronnéy/ ábo
30: nowo wymyślónéy nie kázác áni dopuścić bić: A tych/ któ=
31: rzy ią będą bić/ wedle ich zaślugi winámi będziemy kárác:(*margin*) Włá. Iág. w Czerw.

Lift. (-)

- 32: áby
33: przez to łzkody/ y nieznośny poddánych náfzych niedośćátek (któ=
34: ry łie przez monety złé wzywánié obfićie w Królestwie náfzym

strona: 406

- 1: rozmnożył) zá łczęśliwégo pánowánia náfzého był oddalon.
2: Iáko świětéy pámići Pan Kázimiérz niegdy Król Polłki/
3: przodek náfz tego im pozwolił w ksiégách ziemłkich: które z
4: Pręłaty y z Pány łwémi niegdy w Wiślicy ná Séymie Wál=
5: nym wydał/ y ná pámić wiczná zošťáwił.
6: Przez rády pánów Rad monétá nie
7: ma bydz kowána.
8: OBiēcuiemy zá sławné łyny náfzé: iż gdy zá Bożá wolá ie=
9: den z nich ná królestwo będzie obran/ y rząd królestwá obéy=
10: mie/
11: monety z którégokolwiek krułzcu przez dozwozenia y rády
12: Duchownych Pánów y Swietckich w królestwie Polłkim nie
13: dopuści kowác: ták iáko y my przez dozwozenia y rády táko=
14: wéy monéty nie chćieli kowác/ ániłmy kowáli.
15: Podobna téyze wítáwá.
16: CHćąc łie téż porównác przodkóm náfzym/ obiecuiemy: iż
17: monéty bić okróm dozwozenia Séymowégo wedle praw opi=

- 18: íánych/ áni téz inną mynicą żadną z innych pańftw náleznych Ko
19: rony niewolić nie będziemy.
20: Kázimiérzá Trzećiego Iágełlá Státut o przywileiowaniu
21: drobnych pieniędzy, których valorem liczą dziewięć w pul=
22: grofzá, nie iest potrzebny: ponieważ iuż záginęły drobne
23: pieniądze y kwartniki:
24: tylko o wyglądzeniu fáłszywéy mo=
25: néty z Korony, y o odbieraniu długów v práwá pieniędzy
26: pożyczanych, w téy mierze potrzebny iest ten Státut.(*marg*) Władisł. Iágełło w Iedlney.
Lift.

- 1: Zyg. Aug. w Piotrk.
-1: Kázi. III. Iágełło w Piotrk. Lift. (-)
27: O wyglądzeniu fáłszywéy monety
28: z Korony.
29: CHćąc nád to Rzeczypospolitéy pomoc/ áby źli ludzie nie
30: mieli przyczyny ku wnośzeniu fáłszywéy monety do królestwá
31: nálezego:
32: Vítawiamy y rozrządzamy zá iednoftáyną Rad ná=
33: ízych rádą: Iż v kogokolwiek którégokolwiek ftanu człowieká/
34: w iednéy grzywnie dwa grofzá fáłszywé będą ználezioné: ón/
35: którégó grzywná będzie/ niech grzywnę ítráci.
36: á v kogo íześć

strona: 407

Podfkárbiego
rzádu Księgi ízołte o
monetách rozmáitych.

- 1: grofzy złé w iednéy grzywnie będą ználezioné: tákowy wedle
2: piérwzégó poftánowiénia będzie karan. A miedzy témi/ któ=
3: rzy pieniędzy pożyczáią/
4: którzy máią zápiły ná pułgrofzki/ ták

- 5: iest poftánowiono: Iż káždy z tákowych/ który ma pieniądze
- 6: łobie zápiřané przed tą wítawą/ będzie mu wolno wyćiągąć
- 7: pieniądze w monécie wedle zapifu řwégo/ iákié řą opifáné.
- 8: A
- 9: nápotym ieno drobné pieniądze/ álbo zgoła grzywny monety y
- 10: liczby Polřkiéy między témi/ którzy zápiřuią/ niech będą zápiřo=
- 11: wáné:(*marg*) O odbierániu długow v křiąg: iż nie ma byđ w téy mierze wykřétné wyćiągánié. (-)
- 12: y kážde długi niech będą máłemi piéniędzmi płaconé/ y
- 13: wyćiągáné: to iest tylko dźwiéć piéniędzy w pułgrořzá řzéro=
- 14: kié licząc.
- 15: Pořpolitémi piéniędzmi álbo Prá=
- 16: řkiémi podatki Królewřkié pła=
- 17: coné byđz máią.
- 18: NAd to/ ácz Poborcy nářzy w źiemiách Krákwřkiéy y Sę=
- 19: domiérřkiéy/ zá podatki nářzé które królestwem zową/ ná znák
- 20: poddánřtwá y prawđřiwégo pánřtwá/ które nam **lácą** [!] mone=
- 21: tą pořpolitą y zwykłémi grořzmi Prářkiémi/
- 22: od kmieći wźięli/
- 23: y do řkárbu nářzégo wniesli: á wřákže áby nápotym przerze=
- 24: czonym źiemiám to nie przyniořło iákiéy řzkody/ álbo práwóm v=
- 25: bliřenia: řkázuiemy/
- 26: y tym zápowiedzeniém ná wieki wítawia=
- 27: my: iż od tego czářu w przerzeczonych źiemiách Krákwřkiéy/
- 28: Sędomiérřkiéy nie inna/ iedno bieźąca y pořpolita w Króle=
- 29: řtwie monetá zá tákowe podatki nam ma byđz wyćiągána.
- 30: To opátrzywřzy/ iż ielli niektóřzy poddáni nářzy w rzeczonych
- 31: źiemiách od řwych kmieći zá czynřze ich grořze Prářkié będą bráć/
- 32: álbo zechcą bráć/ oni téź kmiećie ku płáceniu nam tákowychže
- 33: grořzów Prářkich zá podatki nářzé przez Poborce nářzé niech

- 34: będą przyciśnieni.
- 35: MONETY Swidnickiéy wywołánié. W dawnych
- 36: Státuciéch znajdźiesz, nie zatrudniáiąc tym Czytelni=
37: ká: ponieważ to iuż minęło.
- 38: Ieśli kogo obwinia o bićie monety.(*marg*) Támże. (-)(*marg*) z Przywileiu Władyf. Iágełła
w Czerwińf. Liłt. (-)
- 39: DLa poprawienia łzkárádych złości y fałszów/(*marg*) Tenże Támże (-)(*marg*) Zygmunt
w Kráko. (-)

40: od których téż

strona: 408

- 1: y szláchtá królestwá nászégo niektóre (iáko dżisieyfzych czáfów
- 2: v ludzi iełt złości dofyć) nie łtrzymawáią fie/ vltáwiamy:
- 3: iż o=
- 4: łkárżony y obwiniony o fałszywą monetę który szláchćic/ które=
- 5: gokolwiek łtanu y dołtoieńłtwá/ ma bydź pozwan przed ofo=
- 6: bę nászę/ z vrzędu nászégo.
- 7: A ieśli będzie mógl bydź pokonan
- 8: przez dwa świádki szláchćice/ którzy będą doznáni w tákimże
- 9: wyłtępku fałszywéy monety/ y będą iuż łkazáni/ y ołtátnim ka=
10: rániém pokaráni:
- 11: á zeználiby iż ón iełt winien tákiego wyłtęp=
12: ku/ że fałszywą monetę bił/ álbo rádę/ pomoc/ obronę ku táko=
13: wému kowániu dał/ á iełliby w tákowym zeznániu trwáli/ y
14: śmierćią to potwiérdzili/
15: tedy tákowy ná gárdle ma bydź ka=
16: ran/ y dobrá iego niech do łkárbu nászégo Królewłkiégo będą
17: záttrzymáné: A dla zámknienia drógi potwárzam ludzkim/ za=
18: dnému tych dóbr nie będziemy dáwác/
19: álbo więc żywot/ zdro=
20: wie y łtan tákowégo szláchćicá obwinionégo/ y tym obyczáiem

- 21: pokonáného/ będzie ná łásce náfzéry Królewíkiéy. A iefli świád
- 22: kowie przeciúwko niemu świádczący nie będą fzláchćicy/
- 23: ále in=
- 24: négo nizłzého łtanu/ ták tuteczni iáko połtronni/ którzy poymá=
- 25: ni w tákowym vczynku przeciúwko niemu będą świádczyć/ y
- 26: nie odwoływać álbo zeznánia fwégo kłobie nie będą bráć/ y ták
- 27: zéydá ná gárdle łkaráni:
- 28: w tákowéy rzeczy fzláchćic obwinio=
- 29: ny y ofkárżony będzie fie oczyściał ośmnaście świádków fzlá=
- 30: chćiców: które my łami obierzemy ze trzech ośmnaście/ to iefł/
- 31: z pięćdziesiąt y czteréch świádków fzláchćiców/
- 32: które ón/ który
- 33: fie ma łpráwować/ będzie powinien przed námi łtáwić w łze=
- 34: ści niedziél ode dnia łkazáného iemu ku łpráwie.
- 35: Który iefli=
- 36: by w dowódzie y łpráwieniu łwym włtał/ ma byđz mian zá
- 37: zwyciężoného y pokonáného: y będzie karan winá fałzú: á ie=
- 38: fli fie łpráwi/ ma byđz wolnym vczynión od obwinienia.
- 39: Ale
- 40: gđzieby potym o ten wyłtępek fałzywéy monety/ raz fie oby=
- 41: czáiem przerzeczoným łpráwiwłzy był ofkárżón y obwinión/ y
- 42: świádectwy ludzkiemi/ mieyłkiého/ chłopskiého/ álbo którého=
- 43: kolwiek inného łtanu obyčzáiem przerzeczoným przekonan:
- 44: do
- 45: inného oczyśćienia fwégo węcéy nie ma byđz przypułczón: ále
- 46: iáko fałzérz ma byđz winá łłufzną karan: y włzyłtkié dobrá ie=
- 47: go máią byđz do łkárbu náfzého obróconé:
- 48: á głowá iego y zdro
- 49: wie ma byđz ná łásce náfzéry Królewíkiéy: á pozwány pozwem
- 50: náfzym o fałzywą monetę/ przed námi ma łtánać nie odzywá=

51: iąc lie do powiatu.

52: A iefli ná piérwłym roku nie ftanie/ bę=

53: dzie pozwan wtórym pozwem: á Rok ná piérwłym/ także ná

strona: 409

Podfkárbiego rządu

Księgi Izołte o monetách.

1: drugim pozwie ma mu bydź náznáczón/ we cztery niedziele od

2: położenia y wykonánia tego pozwu.

3: Który iefli ná wtórym

4: roku nie ftanie/ niech będzie mian zá przekonáného/ bądź ošia=

5: dły/ bądź nieośiádły: y ma bydź wywołan z królestwá: á do=

6: brá iego do fkárbu będą wzięté.

7: A ten Státut ninieyfy ma

8: trwác do żywotá nászégo.

9: Monetá Prufka niech będzie zápo=

10: wiedziána, álbo ftárym obyczá=

11: iem niech ią biią.(*marg*) Zygmunt w Kráko. (-)

12: IZ ztąd wielką Izkodę do Rzeczypołpolitéy królestwá wi=

13: dżimy przychodzić: żełmy od kilká lat piéniędzy przestáli bić: á

14: Prufacy w przedsięwzięciu fwym trwáią.

15: Dla tego obiecú=

16: iemy to vczynić/ y frodze zákażemy miáltóm Prufkim/ áby iefli

17: chcą monetę bić/ iáko przywileie ich w łobie zámykáią/ ftaré

18: znáki ná nie kładli/ á nászych znáków nie śmieli vzywác.

19: A

20: iefli nie będą poślufzni/ tedy zápowiedzią to ołtrzeżemy/ áby zá

21: den nád wolá nászę pod znákiem nászym piéniędzy bitych y ko=

22: wáných nie vzywác: y áby tákové piéniądze były wyrzuconé y

23: **wywołáné** [!] / o to lie ftárác będziemy.

24: Monetá okróM Séymowégo zwo=

- 25: lenia bita bydz nie moze.
- 26: CHćac fie téz porównać w tym przodków nálezym/ obiecu=
27: iemy:(*marg*) Zyg. Aug. Liřt. řtá.
- 1: Zyg. Aug. Liřt. řtá. (-)
- 28: iř monety bić okróćm zwolenia Sýmowégo/ wedle
29: praw opifánych/ áni téz iną Myńcą żadną z innych Pańřtw
30: nálezych Korony ćifnąć nie będziem.
31: Monety áby z Korony nie wynořzo=
32: no, wywiadowác fie máią.
33: OKoło monety wynořżenia z Korony/ wywiadowác fie
34: Woiewodowie y Stárořtowie máią z témi/ którzy řą wyřádze
35: ni ná Myńcę: y řtrzędz tego máią/ áby wynořzoná nie byłá.

strona: 410

- 1: Monety kowánié ofobam co fie ná
2: tym rozumieią, poruczoné ma
3: bydz: y o Talerách złych.
4: OKoło kowánia myńce/ ná ten czás ták ná přędce pořtáno=
5: wiono bydź nie może/ ále poruczimy pewnym ofobam/
6: którzy
7: fie z tym dobrze rozumieią/ áby přród namowę y rádę z řobą vczy
8: nili/ iákoby co nápotym około kowánia myńce téy pořtánowio
9: no bydź miało.(*marg*) Tenże. Liřt. řtá. (-)
10: A co fie tycze Talerów złych á nieważnych/ których fie tu témi czáły do Korony wiele
wniořło: záczyć Ko=
11: roná řilną řzkodę podéymuie: tedy ták pořtánawiamy/(*marg*) Přytác fie o tym vniuerřale.
(-)
12: áby ich
13: iuř exnunc ták w Gdánřku/ iáko y gdzie indzie/ we wřzyřćkich
14: pańřtwách Korony nálezý ináczyć nie brano/ iedno iáko o tym
15: ofobny Vniuerřal z tego Sýmu wyřłány obmawia.

- 16: O monécie drobnéy: o wywołaniu
- 17: do pułroká monety postronnéy
- 18: niewaznéy: szelági Węgierfkie,
- 19: pietaki: y o Litewfkiéy monécie.
- 20: IZ wiele fie wniosło do Korony nie waźnéy monety cudzo=
- 21: ziemfkiéy/ z wielką szkodą R.P. wftawiamy:
- 22: áby przerzeczona
- 23: myńcá drobna nieważna/ iáko Słáwka/ Brándenburfka/ Sá=
- 24: fka/ y infsza wśzeláka/ okróm szelągów Węgierfkich y popiętnych
- 25: grofzów/ które do tego czáfu biorą/ więcéy do Korony wnoszo=
- 26: ná nie byłá/
- 27: áni bráná pod wtrácceniém iéy do fkarbu nászégo.
- 28: A tá/ co iest w Koronie/ áby nadáléy do pułroká zbywáná by=
- 29: łá.(*marg*) Zyg. III. List. ftá. (-)
- 30: A Gdańczánié/ Elbiążánié/ y inné portowé y pográni=
- 31: czné pogłówné miáltá/ ná to pilné oko mieć máią/ żeby mone=
- 32: ty postronnéy nieważnéy do Korony nie wpuśczáli/ pod wtrá=
- 33: ceniém téy monety/ & poena arbitrio noftro irrogā.
- 34: Monetá
- 35: Litewfka/ iáko dobra y waźna/ in fuo pondere & aestimatione,
- 36: iáko w Wielkim Kśięftwie Litewfkim/ ták y w Koronie wśzę=
- 37: dzie ma bydz bráná.
- 38: Tu téz naleźy Conftitucia, O pozwoleniu Zygmuntowi
- 39: Auguftowi pożyczyc piąćikroć ftá tyśięcy.

strona: 411

Podfkarbiego rządu
Kśięgi szofte o Czwar.
wrzędzie Podfkar.

1: CZWARTY VRZĄD

2: PODSKARBIEGO:

- 3: Aby nietylko dobrym zbieraczem perceptow/ ále
4: y życzliwym á wiernym száfárzem expozytow
5: był: opátruiąc potrzeby Koronne y potoczne:
6: Stół Królewki, Kuchnią, Piwnicę, Stáynią: także
7: Dwór: Połły, Goście, y inné perfony ku potrzebie y
8: ozdobie dworu Królewkiego należące.
9: O SZAFOWANIV
10: ZYCZLIWYM.
11: IZ pilnie czynił pilność w tym/ áby pieniądze Królewkie
12: próznie/ niewiernie/ y vtrátnie/ nie były száfowané.
13: Száfowanié ma bydz zá rofkázániém
14: Króla, y ráda pánów Rad Koron=
15: nych, y pánów onéy ziemie gdzie
16: fie znáyduie pożytek póspolity.
17: IZ té rzeczy/ które od wżyftkich dla póspolitého pożytku
18: bywáią znofzone/ godzi fie/ iesli ich co odpráwiwszy zá czáfem
19: przypadájące potrzeby/ zoftánie/ dla przyfzłych potrzeb pilnie
20: chowác.
21: Vftáwiamy/ áby cokolwiek przyda fie póspolitych
22: pieniędzy do fkárbu włożyć/ to było w mocy y ná woléy náfzéz/
23: y potomków náfzych tak száfowác/ iáko pożytek y potrebá kró=
24: leftwá potrzebowác bédzie.
25: Vzywáiąc w tym rady Pá=
26: nów Rádnych/ którzy ná ten czas známi/ álbo z potomki náfzé=
27: mi bédą. Y rádząc fie Pánów onéy ziemie/ w którém **fluflny** [.]
28: przyda fie czas opátrzenia pożytku póspolitého vczynić.
29: A
30: cokolwiek/ opátrzywszy potrzeby póspolitého/ zbédzie/ fkázuiemy/
31: áby wiernie w fkárbie było chowano: (*marg*) Alexander Krol Lift.
-1: Zygmunt w Kráko. Lift. (-)

- 32: z którego ieśliby kto
33: wziął/ vchwycił/ álbo którymkolwiek ſpoſobem ná potrzeby
34: włafné obrócił/ á zwłafczą gdy ieſzcze Królá nie obiorą/ niech

strona: 412

- 1: będzie ofądzon/ iz ieſt zdrády/ y ſkrádzienia Rzeczypo. winien.
2: Iáko ſie ma to ſłowo rozumieć, Mandante Rege, pátrz
3: Tit. Senator. Párágrápho, Conclufia votorum. list.
4: Item, w przeſzym Státucie,
5: PIĄTY VRZĄD
6: PODSKARBIEGO.
7: Iurisdicia/ ktora ſye we trzech rzeczách zámyka:
8: W poſtánowieniu Quęſtorów, Curatorów, y Diſpenſátorów.
9: Druga w ſłuchániu liczby tychże Curatorów, Quęſtorów, y
10: dyſpenſátorów.
11: Trzecia w poenowániu odpornych, y exauthorowániu ſzáfá=
12: rzów złych.
13: Stánowić ſprawce, ſzáfárze, y zbie=
14: rácze dochodów vrząd Podfkár=
15: bięgo: á także liczby ich ſłuchác.
16: TEż ſam Podfkárbi z ſwéy iáko vprzywileiowanéy wla=
17: dzéy będzie czynił wypráwy/ przepowiadánia/ ráchunki ludzi
18: ſłużebnych/ Dworzan/ y wſzytkich/ którym względem ſłuż=
19: by/ álbo od Rzeczypoſpolitéy álbo od Máieſtatu Królewſkié=
20: go będzie co winno.
21: Formá pozwów o ſkárbowé pro=
22: wenty od Inſtigatorá.
23: POzywa cie: iześ ty zápomniawłzy dobrého obywatelá/ y
24: wierného poddánego powinności: dobróm ſkárbowym w
25: tym á w tym/ tę ábo owę ſzkodę wyrządził.
26: Y z onych pienię=

- 27: dzy/ które od was odbiérané bywały/ y dochody czynfzów z dóbr
28: náfzych/ áby czynfz ná się záftrzymáfes/ rć. List 141. wysfzéf.
29: Táfże y o inné tym podobné rzeczy propozycię pozwów táfkich
30: znaydfziefz.

strona: 413

Podfkárbiego rzáfdu
Ksíęgi fzofté o piątym
wrzędzie Podfkár.

- 1: Proces, íáko ma w téy mierze Pod=
2: skárbi postępić, zwáfzczáf o nie
3: wydánié Qwáfarty, y o kwitowáf=
4: niu pieczęciáf skárbnáf.
5: ODbiéráf to wáfzyftko Pan Podfkárbi Koronny/ z Depu=
6: taty ma táf/ íáko fie iufz po té dwáf Séymy zaczęło.
7: Kwitowáf káfždégo pod fwą pieczęciáf fkarbnáf Pan Pod=
8: fkarbi ma z podpifem Deputatów/ á nie ináfczéf.
9: Ná mieyfce y czáf opifány/ pan Podfkárbi Koronny y De=
10: putáfci ziefcháf fie máiáf/ fub poena fimilis falarij: y miefzkáf táf
11: trzy niedzielé fpełnáf/ dla odbiéráfniáf tych prowentów.
12: Ktoby nie dał tych dochodów ná czáf y mieyfce opifánéf/ te=
13: dy pan Podfkárbi z Deputaty máiáf nam záfraz deferowáf wáfzy
14: ftki. A my ná w wiáfzáfnié Dzierzaw onych/ z którých prowent
15: nie íeft wydan/
16: táfże ná odiefcie Zup/ Ceł/ Myt/ y inných wáfzy=
17: ftkich in genere nullis exceptis dochodów/ z którýchby czwartéf
18: częfci nie oddano/ pofzlemy/ y przedfief o niewydánié Czwar=
19: téy częfci/ któráf oddáf będfzie powinien de bonis haereditariis
20: pozwiemy/
21: íáko Conftitucia obmawia ná Séym Wáfny.
22: APPELLACIIEY íáko dopufzczáfia od fadu królewfkiefgo

- 23: przy wykupnách ná Séy. Pátrz wyszézý. Titulo, Wykupná.
- 24: Stá.
- 25: APPELLACIIEY iáko nie dopuľczaią o niewydánié pobo=
- 26: rów. Pátrz wyszézý, Titulo, Poborcá. Stá.
- 27: Iáko Trybunał fkárbowy w Lubli=
- 28: nie y w Wilnie był fundowány,
- 29: dla prędzézý exequutiiéy.(marg) Zyg. Aug. w Lublin. w Confti. Lift.
- 1: Lift. ftá.
- 1: Zyg. III. w Wárfzá. Lift. (-)
- 30: IZ przez té przeszlé czáfy/ począwľzy od Koronáciiey łlaw=
- 31: néy pámiéci Króla Stephaná/ dla wielkiego zátrudnienia/ któ=
- 32: ré w Koronie bywáło/ przyszđ nigdy niemogło do łtáteczného
- 33: wysłuchánia liczby/
- 34: y záwárcia ich/ z łzáfunków Poborowych y
- 35: Qwárciánych/ y iákichkolwiek pólpolitych Kontribuciy vchwa
- 36: lonych. tákże prowentów z dóbr Rzeczypoľpolitéy tempore In=

strona: 414

- 1: terregni wolnych: y gdzie dożywoćia nie zákroczyły.
- 2: Aby tedy
- 3: cále wľzyftko R.P. co iéy wľánie należy doľzło/ á káždy fie iéy
- 4: iuż finaliter vľpráwiedliwił/ poštánawiamy: Aby Száfárze y
- 5: Poborce wľzytkich in genere poborowych reľzt/ y retent/ od Ko=
- 6: ronáciiey Króla Stephaná/ przy których fie pokazác mogá/
- 7: we=
- 8: dle reyestrów fkárbowych iákiékolwiek retentá/ á nie vľpráwie=
- 9: dliwią fie fkárbowi/ w tym coby fkárbowi należało/ ad Domi=
- 10: nicam Misericordiae powinni byli/ cí którzy łą pozwáni wedľug
- 11: pozwów ná nie wydánych/ łtáwić fie:
- 12: Koronni w Lublinie/ á
- 13: Litewľzcy w Wilnie/ ná Poniedziałek piérwľzy poľt Dominicam

- 43: Izká/ Woiewodę Sędomiérzkiégo: Czérnégo Lu=
44: belkiégo Piotrá Nifczyckiégo Belkiégo/ Iędrzeiá Firleia z Dą=
45: browice Rádomfkiégo/
46: Iędrzeiá Męcińfkiégo Wieluńfkiégo/
47: Ianá Ofowfkiég°Polánieckiég° / Kálfzelany. A z Litewfkich do
48: Wilná wielebnégo X. Sámuelá Gedruciá Bifkupá Zmudzkié=
49: go/
50: Wielmożnégo y Vrodzonych Bogdaná Sápifę/ Woiewodę
51: Mińfkiégo/ Mikołaiá Náruzfewicá Zmudzkiégo/ Marcińá Stra=

strona: 415

Podfkárbiego rzádu
Księgi Izołte o piątym
vrzędzie Podfkár.

- 1: wińfkiégo Mińfkiégo/ Kálfzelany.
2: A do nich miánowáné bydz
3: máią ofoby z Woiewódtwá káždégo po iednému ná zieżdziéch/
4: Woiewódtwách/ y Ziemiách/ które im teraz fkládamy blifko
5: przyfzłych/
6: y którym falaria náznáczoné fá w Vniwerfale Pobo=
7: rowym/ á do tego win przefádzonych/ któreby fie práwnie po=
8: kazály/ Czwartá część ratióne retentórum tylko Poborowych.
9: A Podfkárbowie názy reyeftrá tám przyniész máią.
10: A gdzie=
11: by fámi bydz niemogli/tedy píárze fwé z Reyeftry pošláć po=
12: winni będá. Tákze y potomkowie Podfkárbiow przefzłych re=
13: yeftrá téz fwé/ któreby do tych fpraw potrzebne mieli/ ábo przy=
14: wiész álbo pošláć máią.
15: Którzy pod przysięgá fkárbowi náfz=
16: mu vczynioná wiernie/ wlyfłkié retentá onym wiadomé ná
17: reyeftrze podádzá/ y liczbę vczyniá/ nie ochyláiac áni folguiác

18: nikomu.
19: Którzy to Deputaci nâznâczeni Koronni w Lublinie/
20: á Wielkiego X. Litewkiego w Wilnie zâsieć będa powinni
21: pod ítem grzywien. Iednâk abfencia niektórych szkodzić téy
22: ísprawie nie ma: ále ci którzy sie zîada/ odprawowâc to mogâ:
23: y
24: winę/ którâby abfentes przepâdli/ perēptoriē ná Tribunale wy=
25: ciągâc/ y niâ sie podzielić máiâ/ excepta vera infirmitate. A má=
26: iâ zâsieć w Poniedziâlek poít Dominicam Misericordiae, y ták
27: dâugo zmieszkać/ áz sie liczbâ we wzyítkim odprâwi.
28: Których
29: autoritate iudicum Tribunalis regni álfekuruujemy. A piérw=
30: ízêgo dnia przy zâsiedzeniu przed Vrzędem Grodzkim Lubelskim/
31: á w Wielkim X. Litewkim przed Vrzędem Grodzkim Wileń=
32: íkim/
33: przysięgę vczynić zâ wydâniem Roty tegóz Vrzędu/ oby=
34: czâiem Sędziów Trybunálkich będa powinni. Przed którêmi
35: wzyítcy in genere & ípecie, Podfkârbich przefzłych potomkowie
36: Száfârzé/ Poborcy/ y Stâroítowie íadowi/ ábo potomkowie
37: zmârłych Stâroít/ przy którýchby refzty poborowé iâkie były/ ítâ
38: nâc máiâ/ liczbę doítâtecznâ obyczâiem wyszézý opílanym vczy=
39: nić.
40: Zâchowuiâc w mocy quitj poborowé Podfkârbiów nâlzých/
41: ile kiedy im odbiérânié poborowych pieniędzy należało/ którê
42: quity liquidowâc sie máiâ ráciâ Podfkârbich/ áby sie okazało/ ie=
43: íli sie ná to obróciło/ ná co sie Pobór vchwalâł.
44: Tâkze y quity ná
45: ízê/ którêfmy my álbo ántecēfisorowie nâlzy/ Podfkârbióm z pie=
46: niędzy Rzeczypoítolitý vigore y zâ wiadomoścîâ Séymu da=
47: wâli/ in robore zâchowâné bydz máiâ/

- 48: oprócz quitów z pobo=
49: ru Wielkiego X. Litewkiego/ w Roku 1589. pozwolonego.
50: Gdyż z tego poboru wcale liczbą przed témiz Deputy w Wil=
51: nie czyniona bydz ma.
52: Także y quity z Woiewództw Poznán=

strona: 416

- 1: lkiego/ Kálilkiego/ y Kuiawskiego y innych/ zá zezwoleniem ich
2: fzáfarów dáné/ w mocy zoftawuiem: Aby bez difquizyciiéy
3: przyjeté byly.
4: Z Tych iednak reft poborowych/ które nam ná przeszłym Séy=
5: mie od ftanów fą dárováné/ nam fámym Podfkárbi Koronny
6: liczbę vczynić będzie powinien. Wzákże tegóz poboru refty/
7: któ=
8: réby przy Poborcách ábo Sáfárách [!] zoftály/ támże liquidowá=
9: né y do fkárbu nálzého wyciągáné bydz máią. A z quártý téz te=
10: go roku Podfkárbi Koronny z Deputy/ támże liczbę vczynić
11: máią.
12: Támże y prowizorowie Séymu przeszłego náznáczeni/
13: liczbę/ która ná tym Séymie prze krótkość czásu wyfluchána
14: bydz niemoglá/ doftátieczną/ tám perceptorum quám expanfo=
15: rum, vczynić będa powinni.
16: A którykolwiek Podfkárbi/
17: Száfarz/ Poborcá/ Stároftá/ ábo potomkowie ich/ zoftáná ná
18: liczbie fumnę iáką/ támże záraz wcale do rąk Podfkárbiów z
19: wiadomościá Deputatów oddác kázdy ma lub poena duplicis
20: penfionis & poena bannitionis.
21: A iefliby który Podfkárbi/ Po=
22: borcá/ Száfarz/ ábo Stároftá/ ábo potomkowie zmárłych nie
23: ftánął ná czás czyniénia liczbie náznáczony/ takowého Inftiga=
24: tor nálz pozwác ma ná Trybunał Lubelki/

- 25: á w W.X. Lit. ná
- 26: Trybunał Wileńki/ po fkończeniu czáfu liczbie přęfigowáného/
- 27: który ((t. łąć))
- 28: ma ftanáć y reŝpondowác tám przed łademTrybu=
- 29: nálfkim/ y we wŝyftkim wŝpráwiedliwić fie ŝub poena banniti=
- 30: onis in inŝtanti decerneñ. ((t. łąć...))
- 31: A ŝublácia ŝadna tákowé=
- 32: go wŝpomóc nie moŝe/ áŝby doŝyć vczynił pro iudicatis & pro
- 33: poena duplici. Iednák ieŝliby onę ignoráncią znieŝć chćiał/ tam=
- 34: ŝe in inŝtanti we wŝyftkim wŝpráwiedliwić fie powinien.
- 35: O co
- 36: wŝyftko ták przeciŝ Podŝkárbióm/ Stároŝtóm/ Száfáŝzóm
- 37: iáko y Poborcóm/ y ich potomkóm/ y tym wŝyftkim przy których
- 38: by fie cokolwiek nam y R.P. naleŝącego z reŝzt poborowych nam
- 39: naleŝących pokazało/
- 40: Inŝtigator czynić ma/ y exequuciiéy fine in=
- 41: termiŝsione popiérác: Ná które práwne procesy ŝumpt ma mieć
- 42: Inŝtigator z tychŝe retentów. A pieniądze tákowych retent
- 43: poborowych Rzeczypoŝpol. naleŝących/
- 44: iáko y z Qwárćiánych
- 45: wybráné/ które z ofádzonych dekretów przychođzić będą/ y z wi=
- 46: námi wŝytkiémi/ Deputáci wćále do ŝiebie/ od wŝytkich z wiá=
- 47: domoŝcią Podŝkárkich/ prze którychby fie cokolwiek Rzeczypo.

strona: 417

- 1: pokazało/

Podŝkárbięgo rŝądu
Kŝięgi ŝzoŝte o piątym
vrzędŝie Podŝkár.

- 2: wŝiáć/ y do Poborów vchwalonych przyłáczyc. A
- 3: któreby nam naleŝály/ v Podŝkárbięgo ná potrzebę náŝę zácho=

- 4: wáné bydź máią.
- 5: A od tákowych ípraw Trybunał/ od żadnéy
- 6: ítrony brác niéma nic/ áni pifarz od extráktów sub priuatione
- 7: officij. A z tego wśzyftkiégo/ coby Rzeczyp. á nie nam należało/
- 8: żołniérzóm ípołobem w Afsekuráciiey im nápińánym/
- 9: Deputa=
- 10: íci ábo ízáfárze znofząc pośpołu wśzytkié pieniądze/ íż wedle czá=
- 11: íu y mieyńca táme náznáczonégo/ pláćić máią. A reftę/ co nád
- 12: záplátę żołniérzóm zoftáne/ ná wykupno dóbr w piáci kroć ítá
- 13: tyśięcy złoty z áwiedziony náznáczamy/
- 14: y Deputátóm to/ z
- 15: wiadomościá Podfkárbiégo/ poruczamy. A liczbę tego w
- 16: ízytkiégo/ cokolwiek do rąk ich dóydzie/ y iáko co odpráwiá/ ná
- 17: poczátku przyśzlégo Séymu przy czynieniu liczby z quárty/ przed
- 18: Deputaty ná to wyfádzonémi/ vczynić będą powinni, sub poe=
- 19: na confiscationis bonorum.
- 20: Zaczym tych wśzytkich/ którzy íye
- 21: przed nimi R.P. wípráwiedliwiá/ Deputáci z wiadomościá te=
- 22: góz Podfkárbiégo quitowác máią. Táke w W.X. Lit. cokol=
- 23: wiek íye przy Száfárách/ Poborcách/ y Stároftách z liczb reft
- 24: poborowych pokaże/
- 25: zá vkzániém tych Deputátów/ iáko wiele
- 26: przy którym z nich zoftáne/ do rąk Podfkárbiégo W.X. Lite=
- 27: wíkiégo/ ná mieyńcu do liczby náznáczonem/ to íeft w Wilnie/
- 28: oddáno do nich bydź ma:
- 29: których wśzytkich retent/ ták tych które
- 30: z téy liczby do rąk íego oddáné będą/ iáko y tych/ które przed tą li=
- 31: czbá do Száfárázów y Poborców po zápláceniu żołniérzkiégo
- 32: długu/ oddáné íá y będą.
- 33: A ná potrzebę R.P. niewydáné/ ni=

- 34: nacz obráćć y wydáwáć nie ma/ áż gdzieby fie zgodnie ná Séy=
35: mie drógá vkazála/ lub poena in duplo de fuo od kogokolwiek
36: narodu fzlácheckiégo ná Trybunał pozwány/ pendenda.
37: Przed
38: temiż Podfkárbiámi y Deputaty/ liczbá ma bydź czynioná zá
39: przysięgá/ iż wiernie & ablique fauore, káždégo poczet popiśo=
40: wał/ od piárzá nášzého Polnégo Koronného/ y od tych którym
41: to kiedykolwiek należało/
42: słuźb wśzytkich żołnierzów od Byczyń
43: sikiéy potrzeby/ y ná tę woynę przeciwko Turkom w roku prze=
44: szłym sपोobionych: od którego czáfu/ y iáko długo służyli/ áby fie
45: pewna wiadomość wziąć mogła/ iáko wiele żołnierzowi wśzy=
46: tkiému pláćić winno.
47: Y iefliby pobory przefzłé Quárty/ frébro
48: w Krákwie rozdáné/ tákże pieniądze od Wiel. X. Lite. z Zy=
49: dów pobory/ y inśze wśzelkie dochody/ do zapłaty iém należácé
50: nie wyftarczyły.
51: Czego wśzytkiégo dośtáteczną sप्रáwe wziáwśzy
52: zá dekláráciá ich/ v tego/ v kógoby fie pokazáło/ Infstigator nász

strona: 418

- 1: ná Trybunale dochodzić ma. Tákte y piárz polny W.X. Lit.
2: z tákowąż liczbą do Wilná przyiechác/
3: y tákowąż przysięgę v=
4: czyniwśzy/ y przed temiż Podfkárbiámi y Deputaty oné vczynić
5: ma. Iż Deputáci dla czynienia sप्रáwiedliwości z żołnierzów/
6: y dla zapłaty im náznáczonéy z poboru y z retent/
7: wedla Afse=
8: kuráciiey żołnierzów dla zapłaty/ y sádwów o krzywdy ofobno v=
9: czynionéy/ do Lubliná ziechác fie máią ná dzień S. Michála bli=
10: lko przyśzłego: iakóz dla chowánia pieniędzy/ Stároftá nász Lu=

- 11: belłki
- 12: mieyfcá bełpiecznégo ná zamku náłzym Lubelłkim dáć ma/
- 13: y dla łądów gmáchu pozwolić y połtápić/ przy których Deputa=
- 14: cíech Vrząd Grodzki zupełny/ záśiádác powinien będzie/ y łądy
- 15: niżej opisáné równo z nimi odpráwować.
- 16: A dekretá ich piáarz
- 17: Grodzki Actá Grodu támechnégo wpiłować/ á łtronóm po=
- 18: trzebuiácém pod pieczęcią Grodzką/ á z podpisem dwóch ná to
- 19: od nich deputowáných wydáwác ma:
- 20: co wšyłtko Stárołtá
- 21: vczynić będzie powinien łub pęna mille Mar. Których extráctów
- 22: płáca niedrołżza tylko po grołzy trzy/ y z pieczęcią autenticè byđz
- 23: ma. A tóż łye ma rozumieć o Vrzędzie Grodzkim Wileńłkim.
- 24: Sądzić máią łpráwy wšyłtkie żołnierzów nemine excepto.
- 25: A
- 26: włzelakié excellý y łzkodj/ komukolwiek vczynioné/ łądzic/ tákze y
- 27: pieniądze onym záłłżoné/ przy bytności piáarzá náłżégo polné=
- 28: go/ łpołobem w Afsekuráciiey tákze żołnierzom zápláćie ná
- 29: tym Séymie połtánowioným/ dáwác máią.
- 30: Które dekretá y
- 31: procełsy/ przez nie łkazáné/ autoritate eadem, iáko y łądów Try=
- 32: bunálłkich vtwierdzamy/ y exeqwuciá ich przez Stárołty áby
- 33: czynioná byłá/ łub pęnis w téyże Afsekuráciiey opisáných wáru=
- 34: iemy.
- 35: A ordo/ ták okołó reyeftru/ iáko y między ołobámi przy=
- 36: chodzącémi do łądu/ obyczáiem Trybunálłkim/ przy łądziech
- 37: záchowan byđz ma.
- 38: W rzeczách łkárbowých od Podłkárbiégo wyzywác zá Dworem
- 39: o co: y ná Infłigatorá. ((t. łác.)) pod winá 100
- 40: grzywien.

- 41: A Prokuratorá siedzeniem karzą.
- 42: Item, pátrzyć ((t. łąc.))
- 43: List. ((t. łąc.)) w Lácińfkim ((t. łąc.))
- 44: Téż Iurisdyciiéy część niemála zawióflá w tym Podfkárbiégo:
- 45: że fkoro po śmierci Dzierżawców dóbr y dochodów królewfkich, w
- 46: oné wákancię (y do Ráwy) ma wiáchác, y inuentowác oné dobrá,
- 47: wyszóy.
- 48: Anno 1590. odfyłano do Trybunału ípráwy íkárbowé: á dru=

strona: 419

Podfkárbiégo rządu Księgi
ízofté o obligáciiey Podfkárb.

- 1: giégo Roku dla pewnieyfzóy Exekuciiéy w rzeczách íkárbowych
- 2: Trybunał było ordinowano íkárbowi ná zamku Lubelíkim.
- 3: Ale
- 4: to temporalia.
- 5: Item, Poborce téż o niewczynienié liczby doftátecznéy, o reten=
- 6: tá, odsyła do Grodu: y inné dlužniki ad forum competens ich
- 7: włáfné: álbo iáko Vniwerfały którego Séymu vczą.
- 8: Item, Státut ón tu należy: Zadnégo dóbr nie będziemy confi=
- 9: ízkowác/ áże piérwéy práwem byliby przekonáni.
- 10: Exautorátia Száfárzów w mocy íest Podfkárbiégo. ((w. 10 i 11 - t. łąc.))
- 11: Deftruere, tu waży to słówko, iáko w Con=
- 12: foedęráciiey: Confurgemus in eorum destructionem.
- 13: OBLIGATIA Y WINA
- 14: ná Podfkárbiégo. ((t. łąc.))
- 15: á kwity Królewfskiémi nie ma íie brónić.
- 16: Item, Podfkárbi ná Séymie káżdym Wálnym przed Rádámi,
- 17: y Poíly ziemfskiémi liczbę czynić będzie powinien.
- 18: O vísczeniu Podfkárbiégo.
- 19: TAKże vftáwiamy: że Podfkárbi káždy Koronny téy Czwar

- 20: téy części nie ma obráćć iedno ná słuźebné obróny potoczney/
21: y ma fie przy liczbie w tym ná káždy rok R.P. wpráwiedliwić/(*marg*) Lift. ftá. (-)
22: pod winą priuationis officij ná káżdym Séymie wálnym przed
23: Pány Rádámi/ á przy Pośléch/ totiens quotiens byłáby ná wie=
24: czné czáfy potrzebá:(*marg*) Zyg. Aug. w Piotrk. Lift. w Conft. (-)
25: á kwity ná słuźemi/ álbo czyiémi infzemi/ nie
26: ma fie brónić/ chyba którébecy były ná słuźebné obróny potoczney
27: obróconé. O co Połóm instigowác bédzie wolno.(*marg*) Zyg. w krá. Lift. (-)
28: Tákze ná Séymie Toruńskim ná końcu Vniwerśału 1577.
29: Poena peculatus co iest.
30: A Cokolwiek/ opátrzywśy potrzeby póspolité/ zbédzie: fká=

strona: 420

- 1: zuiemy/ áby wiernie w skárbie było chowano:
2: z którécgo ielliby
3: kto wźiáł/ vchwyćił/ álbo którymkolwiek sponobem ná potrze=
4: by włáfné obróćił/ á zwłásczá gdy ielcze Króla nie obiorą: niech
5: bédzie ołádzón/ iż iest zdrády/ y skrádźienia Rzeczypośpolitéy
6: winien.
7: Poena repetundarum co iest ((w. 7 t. łąć.))
8: Poena perduellionis co iest.
9: TÁkiż póstępek ma bydź in causa perduellionis, contra R.P. ((w. 10 i 11 - t. łąć.))(*marg*)
Zygm. III. w Kráko. Lift. ver. (-)
10: TO iest/ gdyby kto czynił bunty contra Rempub. porozumiéwá=
11: iąc fie z nieprzyiacielem Koronnym/ ku szkodźie Korony: Wy=
12: nośił táiemnice Rzeczypośpo. zwierzoné nieprzyiacielowi Ko=
13: ronnému:
14: podał mu zamek ná zmowie: wzruszał pacta & foe=
15: dera z póstronnými pány: rebelliá factó pokázuiąc/ ábo który=
16: kolwiek póstępek popełnił inny/ któryby włáfnie był contra
17: Rempublicam, &c.

strona: 421

- 1: SIODME KSIĘGI
- 2: PRAWA
- 3: RYCERZKIEGO:
- 4: O RVSZENIV POSPOLITYM,
- 5: O POTOCZNEY OBRONIE,
- 6: Y O INNYCH WOIENNYCH
- 7: POSTęPKACH PRAWA, Z STRONY
- 8: HETMANA.
- 9: IASNIE WIELMOZNEMV PANV, A PANV,
- 10: Ieg^o M. Panu Ianowi Zamoyskiem^v
- 11: KANCLERZOWI, Y HETMANOWI
- 12: WIELKIEMV KORONNEMV, &c. &c.
- 13: Pánu fwému M.
- 14: WSpómniawfzy Połock, Wielkiéluki, Záwołócié, Pfków, In=
- 15: flanty, którés W.M. zwoiował:
- 16: y inné Ípráwy R.P. którés Wá.
- 17: Wielm. duce fortuna, & comite virtute wykonał, muśi kázda ae=
- 18: tas ludzi po nas będących z podziwieniem częśto W.M. wfpomi=
- 19: nác, y zá to dziękowác.
- 20: Do czego y ia fie przychyláiąc wedle fwéy
- 21: máłóści, to zebránié Práwá Rycérzkiego z Státutów Koronnych
- 22: W.M. mému M. Pánu miáśto honorarium ofiáruię: Prośzac á=
- 23: byś W.M. v siebie ie záléconé miał, y innym ie zálécał, y moim
- 24: M. Pánem był:
- 25: którého M. kálce pilnie á pilnie fie zálécam.

strona: 422

- 1: SIODMA TABLICA
- 2: NA KSZTALT PRAW RZYMSKICH,
- 3: O rzeczách woiennych y Rycérzkim práwie.

- 4: Dux belli supremus,
- 5: Polski polny.
- 6: Litewski.
- 7: Inflantcki.
- 8: Kozácki.
- 9: Campiductor.
- 10: Rothmagiftri,
- 11: Porucznik
- 12: Notarius exercitus.
- 13: Miles.
- 14: Magifter annonae Caftellanus.
- 15: Metator castrorum.
- 16: Hetmańskie trzy przednieyſze vrzędy.
- 17: PRIMVM OFFicium Ducis ſupremi: Adminiſtrare res, quae praecedunt ordine cōflictum.
- 18: SECVNDVM OFFicium: Adminiſtrare res eas, quae iam ipſum conflictum vergunt: ad quod iſti loci legum relegendi.
- 19: TERTIVM OFFicium: ſoire adminiſtrare res, quae poſt cōflictum felicem & aduerſum fieri ſolent: locos reuide iſtos. ((t. łąć.)) Ciągnienié woynká.
- 20: Iurisdicia Hetmańſka/ gdy z Polnym Hetmánem/ z Rotmiſtrzami ſtárlzemi záſiędźcie: á Pifarz polny Akta woienne zápisze.
- 21: Sądzić o niepoſłufzeńtwo/ zwády/ ſzkody/ niedoſtanié plácu.
- 22: Item., In armata militia honor Regis.
- 23: Cénę rzeczam.
- 24: ((t. łąć.)) Szykowánie woynká. ((t. łąć.)) OFFICIA CAMPIDVCTORIS z inſzý miáry. ((t. łąć.))

strona: 423

- 1: WOYNA.
- 2: Woyná nie ku ſkázie króleſtwá, ále
- 3: ráczýy ku obrónie.
- 4: ABy woyná porządny obyczáiem odpráwowána byłá/ te=

- 5: dy ku obronie Królestwá á nie ku škázíe ma bydz.
6: W których przypadkách rufzenia
7: poşpolitégo Woynę podnoşzą,
8: przyczyny.
9: A Tákové rufzenie (*marg*) Zygmunt w Piotrk. List. (-)
10: poşpolité nie ma bywáć/ ieno áżby pe=

strona: 424

- 1: wna á dowodna rzecz byłá (czego Boże rácz záchowáć) że nie=
2: przyaciél štárgawşzy przymiérze/ które z Królewşkim Máiešta=
3: tem było zákroczyło/
4: íam głowá íwá do królestwá miał wtár=
5: gnáć/ ábo téz gwałtowná moc ludu íwego/ którzy rofkázowá=
6: niu íego podlegli/ ku íplóndrowániu Królestwá náíłáć miał
7: wolá/ którymby nádzíeíá niebyłá/ áby zwykła obroná im zdo=
8: íáć moglá.
9: Gdyż rufzenie poşpolité íeşt vrádzoné oştátníe tyl=
10: ko przeciw gwałtownéy mocy zá vchwałá y zezwoleníem
11: wşyştkich ordines, &c.(*marg*) Zygmunt w Kráko. (-)
12: O niepozytkách które z woyny po=
13: chodzą: á iz rufzenie poşpolité
14: Król w mocy íwéy zoştáwuie.
15: A Íż nie pewna íeşt przyşzłych czáíów wiadomoştć/ áni prze=
16: cíwko nim mogá bydz dáné pewné rády y opátrzenia:
17: będzíe
18: w mocy náízéy zá Dekrétem tego Séymu rufzyć woynę poşpo=
19: litá: gdzíeby tákowa nawálna potrzebá przyşzłá/ żeby pomoc
20: vchwalona niemoglá temu dofyc vczynić.
21: O DWOIAKIEY WOYNIE POTOCZNEY y Ru
22: ízeniu poşpolitym: á zwláízczá gdyby ze dwu ítron zaráz nádcíagnáł
23: nieprzyaciél, ordinácia Auguştá, y o rozdzíale woynká: y gdy in

- 24: regia perłona Król ma zołtác:
- 25: czytay Státut Auguštá wysłzény w
- 26: piérwzych księgách Titulo, O rozdziale woyská. Támże y o He=
- 27: tmánie Koronnym. Item, wysłzény Stá. 2. A w Łáciń. Stá. 10.
- 28: Wóyny y pokoju pozytki y niepo=
- 29: zytki wylicza per antithesim: á
- 30: naprzód, iz Bóg niemoze bydz
- 31: dołkonále chwalon.
- 32: Przetóz ná to baczenié máiąc: iz Bóg Íprawcá pokoju
- 33: nie moze bydz dołkonále chwalon/ rć.
- 34: Ten ná początku ná
- 35: piérwzény kárćie znaydziełz wysłzény w księgách piérwzych.

strona: 425

Rycerłkiego práwá Kłięgi
śiodme o Hetmániech.

- 1: HETMANI.
- 2: Stáropolłki zwyczaj, ze Król w
- 3: perłonie śwý ná woynie Het=
- 4: mánem, á mieyscem woysko be=
- 5: Ípiecznym opátrza.
- 6: ((w. 6 - 12 t. łác.))
- 7: Temuz podobny. ((w. 14 i 15 t. łác.))
- 8: Ten Státut po pol=
- 9: łku wysłzény. Tit. Woysko.
- 10: W Interregnum po Henryku dwu Hetmánów było poštá=
- 11: nowiono w Iędrzeiowie. Ale to było temporale.(*marg*) w Confti. Lift. Lift. (-)
- 12: W drugié Interregnum Affekurácia Hetmánłska: zeby mu by=
- 13: ło wolno vzywác wšelákich dowćipów, choćby y z łzkodá czyiá: Ie=
- 14: łliby inák nie mogło bydz, Item, łzkód tych gdzie máią śćigác.
- 15: O władzý Hetmánłkiéy obu naro

- 16: dów, iáko y o Márfszałk. y o In=
17: flant, Hetmánie.
18: HEtmánóm Wielkim obiémá/ ták Koronnému/ iáko y
19: Wielkiego Księztwá Litewłkiego/ gdyby sie tráfiło bydź/ bądź
20: przy bytności/ álbo w niebytności nálezý w támtéy prowincí=
21: iéy/ czáfu woyny/
22: tedy ludzie narodu Polłkiego pod spráwá

strona: 426

- 1: Hetmáná Koronného. A ludzie narodu Litewłkiego/ pod
2: spráwá Hetmáná Wielkiego Księztwá Litewłkiég^o bydź máią.
3: Tempore Interregni máią sie obá o obronie téy prowincí=
4: ciiéy/ y zádźierzeniu iéy przy spólnéy Rzeczypołpo. oboygá na=
5: rodu znáfzác/ káždy władze fwéy nád ludźmi fwégo narodu v=
6: żywáiąc. A Pánów Rad oboygá narodów dokládáiąc sie.
7: 3. Ludzie zás narodu Inflantckiego/ przełożoného fwégo
8: od obudwu Hetmánów mieć máią. Gdyby iáka expedicia
9: byłá/ w którýby obá Hetmáni byli/ połowicá pod Polłkim/ po=
10: łowicá pod Litewłkim Hetmánem bydź máią.
11: 4. Absentes tákże káždy przez Poruczniki/ ludźmi narodu
12: fwégo/ władzy wżywác ma/ y nád połowicá ludzi Inflant=
13: ckich.
14: 5. Vrgente necesitate, zá spólná zgodá ieden drugiému/
15: gdyby obá bydź nie mogli/ wstápic ma władzý nád wżýftkiémi
16: ludźmi/
17: iáko necesitas spólnéy Rzeczypołpolitéy oboygá naro=
18: dów okaże.
19: 6. Máią téż cíż Hetmáni od Rotmístrów pomienionych/
20: y od żołniérzów na zamkách/
21: y od pułkarczów przýsięgę táká
22: odbierác/ iáka Stároftóm iest wyszýy opifána. ((w 21 do 30 t. łącz.))

23: Innych rzeczy pátrz ((t. łac.)) wysłzýy.

24: ROTMISTRZ Y

25: PORVCZNIK.

strona: 427

Rycerzkiego práwá Księgi
śiodme o Rotmiłtrz. y Porucz.

1: Polacy nie przymufzáią do

2: przyśięgi Rotmiłtrze.(*marg*) Zyg. w krá.

-1: Stephan we Lwo. Liłt. (-)

3: ZOłnierze pieniężni/ áni ich Rotmiłtrze nie máią byđz przy

4: nucáni do niezwyčáynych przyśięg przez Hetmáná Generála

5: wżyftkięgo woýfká: A wżákóz byđz máią pośłufzni Hetmá=

6: nowi/ y wedle żołnierzkięgo pośłufzeńftwá iemu poddáni.

7: Rotmiłtrz łam poczet miéwał iedno ná 10 koni: á Dzieśią=

8: tnik nawięcý ná ośm koni.

9: Sam łzkody opráwuie zá towarzysłzé. Dla czego ma

10: moc pieniędzy powściágnáć przy łobie.

11: Dwie niedźieli ma ná ciágnienié.

12: Nie przez łubłtitutá ále łam przytómny przy Róćie ma byđz, y wrá=

13: cáiąc łie.

14: Stácyynęgo depáktuiąc nie ma wycięgáć.

15: Rotmiłtrze z onychże Woiewódtw máią byđz wybieráni.

16: Alias Król y Hetman obiéwał z inąd. Ma byđz obrány exer=

17: citatus.

18: Stároftóm Ruskim Rót nie dáią.

19: A Wżákóz áby Stároftóm támečnym Rót nie dawano.

20: A cí łłuzębni máią byđz iefli bełpieczeńftwo pewné od Tátar

21: Prekopłkich/ Biáłogrodzkich/ y innych/ nieomiefzkále pewnie

22: poštánowioné nie bęđzie.

23: W czym łie my záchowáć bęđziemy

- 24: powinni/ wedle potrzeby/ áby y oné kráie w niebezpieczeń=
25: łtwie záchowáné/ y ludzie słuźebni tám chowáni byli/ iáko po=
26: trzebá okaże. ((do końca strony t. łącz.))

strona: 428

- 1: ((w. 1 do 4 t. łącz.))
2: TOWARZYSZ. DZIESIĄTNIK.
3: ZOŁNIERZ. PVSZKARZ.
4: Máią byđź poślufzni Hetmánowi. Ale przy=
5: sięgáć nie powinni, wyiáwłzy ná zamku. y Puźkarze
6: przysięgáć máią.
7: ITem, Rotmiłtrze máią byđź w tym opátrzni/ áby nikogo
8: zá towáryłz nie przyjmowáli/ ieno nawięcéy ná ośm koni/ ál=
9: bo ná siedm máło mniéy/ álbo sześć/ pięć/ czwórzy:
10: A iżby ká=
11: źdy z Rycérztwá sam przez się służył/ nie przez namiáłtká/ áni
12: przez śwé ługi.
13: ((w. 15 - t. łącz.))
14: Exemptia im służyłá.
15: Woluntáryuśóm exemptia służy.
16: WYBRANCY.
17: OPátruiąc to/ ábyłmy w Koronie y Páńłtwách náłzych do=
18: łtátek pieśzych ludzi dla potrzeb woiennych mieli/ vchwałá
19: Séymu tego/ pielze/ ták z miáłł/ z miáłłteczek/ iáko y wsi náłzych
20: Królewskich/ iákichkolwiek wedle słuźnéy liczby łanów/
21: żeby
22: to było bez ciężkości wielkiéy/ **wypráwiác [!]** rołkazemy. A dla
23: wiáry y pewności tego wzyłłtkiégo/ rć.
24: PISARZ POLNY.
25: Tit. Podłkárbi wysłżéy. Támże przysięgá iego, y wrzędy.
26: Odnośiciél pieniędzy, támże. ((t. łącz.))

- 27: Qwártá.
28: Iest y Actuarius do fwyh Reyełtrów controwerfiy. ((t. łąć.))
29: Arestowanié pieniędzy v Polného Pifárzá.

strona: 429

Rycerzkiego práwá Księgi
śiodme o Vrzędnikách woien.

- 1: ((t. łąć.))
2: Przy Rufzeniu poſpolitym Káłztelan ma ten vrząd.
3: Titul.
4: Bellum. Sta 60. v. ołtátni. ((t. łąć.)) w
5: Lácińfkim, Sta.
6: METATOR CASTRORVM,
7: OBOZNY.
8: ((t. łąć))
9: Titulo, Woienne wozy. wysłzý w Trzećiech
10: Księg. ((t. łąć)) Hetmáni. ((w. 10 do 11 t. łąć.))
11: PIERWSZY VRZĄD
12: HETMANSKI.
13: Te rzeczy co przed woyną bywáią opátrzyć.
14: CONSCRIPTIO
15: EXERCITVS STIPENDIARIORVM.
16: O zbiéraniu Rotmiłtrów y zołniérzów.(*marg*) Zygmunt w Kráko. (–)
17: IItem/ Obiérác będziemy Rotmiłtrze wełpólek z Hetmá=
18: nem/ to iest/ Poruczniki w káżdym Woiewódtwie ludzi ośiá=
19: dłych/ y w ſpráwie Rycérzkiéy ćwiczonych.
20: A łámi Rotmi=
21: łtrze obiérác będą zołniérze w ſwyh Woiewódtwiéch wedle
22: zdánia ſwégo.
23: Zbiérác zołniérzá Król niema bez
24: zezwolenia Rad, áni ich odprá=
<http://rcin.org.pl>

25: wować.(*marg*) Stephan w Liście Confirm. Lift. (-)

26: A W łprawách Koronnych/ które łie dotykác będą ołoby ná=

27: łzéry y dołtoienłtwá náłzého/ połełłtw do cudzych kráiów wy=

strona: 430

1: łyłánia/ y cudzych tákże połełłtw łłuchánia/ y odłprawowánia

2: wóyłk iákich álbo żołniérzów zbiéránia álbo przimowánia.

3: My y potomkowie náłzy nic záczynác y czynić nie mamy/ bez

4: rády Rad Koronnych oboygá narodu/ łpraw Séymowi nale=

5: żących niwczym nie wzrulfzáiąc.

6: O zbiéraniu Woyłká przy rułzeniu połpolitym: czytay wysłzéry ((t. łác))

7: Acz w łprawie Woiewodzym o Rułzeniu połpolitym iełł nieco

8: powiedżiano, włzákóz y tu dołtáteczniéy może. bo y do Rułzenia

9: połpolitégo Hetman należy.

10: RVSZENIA POSPOLITEGO ZBIERANIE: Wići

11: álbo Rełtium literae Lege 4. ((do w. 18 t. łác.))

12: IMIONA KSIążęcé, álbo y Szłácheckie ná Królá kádukiem

13: dewolwowáné, nie ma Król ieno Szłáchćie zász rozdávác, ná po=

14: czątku Séymu: áby łie tym łłuzbá woienna niezmnieyłzáłá.

15: ((w. 22 do 26 t. łác.))

16: OKAZOWANIE

17: Lułtratio.(*marg*) Lift. (-)

18: Okázowánié włzędzie iednég^o dniá ma byđz odłprawowáné.

19: Potym zá Augułtá okázowánié w pięć lat było włtáwióno.

20: Duchowni iełłliby nie łtáwili łie ná okázowánié, kážń ná nich

21: táka ma byđz, iáka ná Synodzie bęđdzie vchwalona.

22: Pomoc z Litwy.

strona: 431

Rycerłkiego łprawá Kłięgi

łłodme o Okázowánii.

1: Pomoc z Prus, y Ołwięcimłkiego Kłięłtwá. To zwáli tá=

- 2: ká ná on čás Validam expeditionem.
- 3: Káľztelan y Stároftá ielcze w powiećie ma okázowánié vznáwác.
- 4: y gdy fie okażą w reyeftr wpifowác.
- 5: Tákże Barones od Królá máią bydź luftrowáni.
- 6: Dwáy vbozľy trzećiego niech wypráwuia. (iáko ná Podlázfu)
- 7: A żaden nie ma požyczáć ryľztunku do woyny.
- 8: W oboźie máiętnieyfy nie máią bydź zoftáwowáni.
- 9: Synowie űzlácheccy którzy pánóm wielkim űľużą, niemogá w ten o=
- 10: byczay oyców záľtěpowác.
- 11: Kaźń pod vtráćeniém dóbr.
- 12: Pánowie y űzláchtá wedle wielkośći dóbr űľużą.
- 13: Káplán y Wľádykowie wolność iáká máią: A to iżby zoftawľy
- 14: domá, ofiárámi y űwiátośćiámi páná Bogá vbľagáli.
- 15: Mieľczánie y Legierowie, kóręgo máiętność ftoi zá 1000 złotyeh,
- 16: űzácuiać iezdnęgo:
- 17: A czyiá zá 500. pieľzęgo wypráwuia: álbo
- 18: więć zľáczywľy.
- 19: Z miáľteczek mieľczánie, pięćnaśćie iednęgo wypráwuia. A
- 20: kmiećie dwudźieftęgo wypráwuia.
- 21: A Zydowie pewná űumnę pieniędzy zľożą. A zwáli Va=
- 22: lidam expeditionem.
- 23: Kaźń kórzyby fie abľentowáli.
- 24: A Roku 1590. ná Turecká woynę, áby excitarz mľodyeh ludźiem
- 25: vczynili więťľy: winę wľożono ná tych, co fie oćiágáli brác pie=
- 26: niędzy: á pod piórkiem nie űmieli chodzić.
- 27: ARMATVRA.
- 28: ((w. 27 do 35 t. ľáć.))
- 29: Przećiwko naiázdóm nieprzyiáćieľľkim ruľznice mieć. w Polľkim
- 30: Stá. List 579.

- 1: CIĄGNIENIE. ((w. 2 - 4 t. łąc.))
- 2: A naprzód w powiećie Kálfztelani: á do nich w powiećie Rycérztwo
- 3: ma fie zieżdzác.
- 4: Ciągnąc ná woynę, żaden po wsiách nie ma ftáwác, ieno polem. To
- 5: iest ftarádáwny zwyczaj zá Kázimiérzá ((t. łąc.))
- 6: Item, o tym Conftitucia 1588. List 56.(*marg*) Kázimierz (-)
- 7: IZ żołnierze nigdy lóz nie máią miéwác w dobrách fzláhec=
- 8: kich áni Duchownych: á fzkód zgoła nigdzieífz czynić nie máią/
- 9: y owlzem z tárgu żyć máią.(*marg*) Zyg. III. w Kráko. ná koroná. (-)
- 10: A którzyby fie gwałtownie ob=
- 11: chodźili/ á Rotmiftrz álbo Hetman fprawiedliwości z nich nie
- 12: vczynił/ Pifarz polny ma mu pieniądze zátzymác/ ázby kwit
- 13: od vkrzywdzoného vkazał/ iz doftáteczną fprawiedliwość v=
- 14: czynił:
- 15: iednákze żywność zá pieniądze fłuźné poddáni fzláhec=
- 16: cy y duchownych máią im targiem dáwác/ álbo ná tárgi wo=
- 17: źić: á z tego nie ma bydź nikt wwymowan/ żadną libertácią
- 18: przez Hetmány.
- 19: A iżby téz tákową vftáwą nie byli odftry=
- 20: chnieni górni ludźie od fłuźby żołnierźkiéy. Tóz fie y w innych
- 21: Woiewódtwách záchowác ma/ gdzieby żołnierz muśiał
- 22: bydź chowány.
- 23: Item, Conftitucia List.
- 24: IZ dla różności mieyfc/ ná których żołnierze miéwáią fwé
- 25: ftania/ nie może bydź ták iákoby potrzebá doźrzáno y opátro=
- 26: no/ żeby fie fzkody od nich nie dźiały/ tedy áby więc káždy mógl
- 27: fprawiedliwości w vkrzywdzeniu fwoim dóyść/ poftánawia=
- 28: my ze wńzech ftanów zezwoleniém/
- 29: iż gdyby fie krzywdá od
- 30: Rotmiftrzá którego komu ftála/ ábo fzkodá byłá vczynioná/ á

31: niechciałby sie sam/ wspomniony w tym będąc wprawniedliwić/ y dożyć wkrzywdzonému albo wzkodzonému vczynić/

32: ma bydź

33: do bliźszego w onéy ziemi Grodu/ pozwem Grodzkim po=

34: zwan/ y tam nie excipuiąc sie à foro odpowiadać/ y rzeczy ofą=

35: dzonéy dożyć czynić powinien.(*marg*) Zygm. III w Wár. (-)

36: Także gdzieby od towarzysza

strona: 433

Rycerskiego prawa Księgi
siódme o ciągnieniu wojska.

1: to sie stało/ ma w Rotmistrza sprawiedliwości wkrzywdzony á=

2: bo wzkodzony żądać/

3: którey gdzieby nie odniósł/ onégo towa=

4: ryszta także pozwac ma do bliźszego Grodu/ który iako y Rot=

5: mistrz/ nie excipuiąc sie odpowiadać/ y rzeczy ofądzonéy dożyć

6: czynić powinien.

7: Ztowaryszów nieosiadłych albo cudzoziem=

8: ców/ y tych ktorzyby nie szlachciami byli/ także pacholików po=

9: winien Rotmistrz czynić sprawiedliwość in infanti:

10: gdzieby

11: nie vczynił/ á był o to pozwany do bliźszego/ iako wyszeyer ftoi/

12: Grodu/ ma dożyć zań sam czynić albo stawić obwinionego/

13: ábo gdzieby wciékl/ przysiędz/ że niebył w niego/ gdy o sprawie=

14: dliwość był requirowan.

15: Pozwu kładzienie ná každého z=

16: nich ma bydź takie. Ktoby osiadły był w onym Woiewódz=

17: twie gdzie stanowisko będą mieć żołnierze/ y gdzie sie krzywdá

18: stanie/

19: tedy ná maiętności má [!] bydź pozw kładzion: gdzie nie/

20: tedy w gośpodzie/ albo Legierze pozwánégo. Poštepek także

- 21: prawny ma sie ściągac na dobrą nieruchomé y ruchomé/ tak y na
- 22: załżoné ich pieniądze/ któreby znich który miał v pifarzà w łkár
- 23: bie/
- 24: które in talibus calibus mogą bydź od vkrzywdzonégo áre=
- 25: łtowáné/ á Pifarz ma áreft przyiac/ y znich vkrzywdzonému zá
- 26: łłufznym y prawnym pokazaniem krzywdy álbo łzkody/ ma do=
- 27: łyc vczynić/
- 28: zołtawuiac we włzytkim Conłtitucyà Krakowłkà
- 29: na Koronáciiey náłzey przelzley vczynionà. A żeby więc té pozwy
- 30: nie vczynily trudnołci iákiéy/
- 31: gdy do rułzenia zołnierzóm do
- 32: potrzeby iákiéy zá roskazaniem Hetmánłkim/ álbo komuby to
- 33: od niego złeconó bylo/ przydzie/ y nie wymawiali sie zołnierze
- 34: z rułzenia prawem y pozwami: tedy połtanawiamy/
- 35: że choćby
- 36: który pod trwoę y rułzenie był wzdan/ á potym na wtóрым y
- 37: dálłzym roku po odpráwieniu potrzeby pokazał líftem Het=
- 38: mánłkim/ iz na ten czás był na połłudze Rzeczypołpolitéy y ná=
- 39: łzey/ ma záтым od wzdanía bydź wolnym/ á iednák záraz na
- 40: pozew odpowiadác.
- 41: A Stároftowie piérwey niż inni máią sie rułzyć: á to, áby łzkód
- 42: hánowáli czynić. Bo y w Stároftwie coércionem
- 43: winni czynić.
- 44: ((t. łac)) List. ((do końca strony t. łac.))

strona: 434

- 1: ((w. 1 - 4. t. łac.))
- 2: Iefli zá gránice, tedy Król Iágełło obiecuie ciágnącym, ad ha=
- 3: łtam pięć grzywien płácić. A to zowià Iura terrełtria, iáko Iura
- 4: Regalia.(*marg*) Iág. li. 51. Item Kázim. w Niełzo. łtá. 16. ver. 7. (-)
- 5: Do tego należy Declárácia Stephanowà, która iest wysłzey

- 6: w piérwŹyich księgách. Paragrapho O woynie.
- 7: O kárności w woynce.
- 8: Opátrując porządek y dísciplinę żołniérŹką/ wáruiemy y po=
- 9: ftánawiamy.
- 10: Naprzód/ áby RotmiŹtrze ludzie ósiedli/ szláhcicy/ w sprawách RycérŹkich dobrze ćwiczeni/ ná obronę poto=
- 11: czną z quárty postánowioną ze wŹyŹtkich Woiewódtw ie=
- 12: dnáko y równo przyjmowáni byli/ ileby z quárty pieniędzy do=
- 13: ftawało:
- 14: żadnému więcý ná Źto koni niedáiac. Poruczniki y
- 15: TowárzyŹe z tych/ z których łami będa/ Ziem/ y Woiewódtw
- 16: godné y spóŹobné do rzeczy rycérŹkich/ ile ich spóŹobnych doŹtác
- 17: mogá/ żeby przyjmowáli/ łami obecnie mieszkáiac przy Rotách
- 18: Źwych.
- 19: A ieliby którému z nich/ dla gwałtówný potrzeby
- 20: Źwý odiechác przyŹzło/ áby to z wiadomością Hetmáná Ko=
- 21: ronného/ á w niebytności iego Polného było.
- 22: A iáko naprę=
- 23: dŹý powinien będzie Źie do róty záŹię ftáwić/ ták iákoby powin
- 24: ności Źwý nie omieŹkiwał. Co wŹyŹtko ma bydŹ pod powin=
- 25: nym dozorem HetmánŹkim.
- 26: A PiŹarz polny/ który ie popiŹowác
- 27: y muntrowác będzie/ przyŹięgłym ma bydŹ. Iednák żaden Se=
- 28: nator áni StároŹtá ładowy/ Rót tákowych mieć niemoże/ dla
- 29: powinności wrzędów Źwych wykonywania.
- 30: A więcý żołnié=
- 31: rzów niema bydŹ przyjmowano/ iedno tyle/ ile téy quárty ná
- 32: zapłátę przez cały rok ftáwác będzie. A gdzieby álbo offensium
- 33: bellum zacząc nam przyŹzło/ álbo niebespieczeńŹtwo iákié ná
- 34: RzeczpoŹpolitą było przez nas wpatrowané/

- 35: y potrzebá było
- 36: ludzie łużebné przyjmowác/ niemamy tego czynić przezpropo=
37: nowánia ná féymiki/ y pozwolenia ná Séymie włzech łtanów.(*marg*) Zygm. III w Wár.
Liłt. w Confti. (–)
- 38: Lecz do gálżenia nagłego iákiego/ gdyby czego Boże vchoway
39: przypádło/ niebezpieczeństwá/ powinni będziem z dokładem

strona: 435

Rycerskiego práwá Księgi
śiodme o Kárności w woycze.

- 1: PP. Rad/ którychbyfmy ná prędzce doścąg mogli/ zábiégác
2: niebezpieczeństwu/ wedle powinności náłzény.
3: A Ten Zołnierz Qwárćiany lećie ma łtać obozem polem/
4: zá włościámi w grunćiech [!] náłznych/ ná takim mieyfcu/ iákie ná=
5: łużznieyżé y nápotrzebnieyżé Hetmánowi náłzému będzie fie
6: zdáło.
7: Iednák w bliłkich włościách żywność według tárgu
8: zá gotowé pieniądze kupowác/ y łobie odwożić kofztem łwym
9: ma. Tákże źimie Hetman léże włyłtkim ma rozdawác wedle
10: zdánia łwego/ w dobrách tylko náłznych.
11: Przychylaiąc fie do praw
12: dawnych y łtátutów o tym nápiłánych/ połtánawiamy: áby
13: łzkód/ krzywd/ gwáltów/ áni bezpráwia ołobie którégokolwiek
14: łtanu/ ták w ciągñieniu/ zściągániu/ iáko y w łtanowiłkách/
15: żaden z nich czynić nie łmiał.
16: Podwód/ łtáciy/ y żywnoścí/ ták
17: z poddánych náłznych/ iáko y duchownych y Swietckich/ wy=
18: ciągác áby fie żaden nieważyl/ ále włytkę żywność zá pienią=
19: dze według tárgu kupowác máią: pod winą człérnaścía grzy=
20: wien przy káždéy krzywdzie/ ((t. łac.))
21: A in excefu criminali, przez

22: Hetmána podług ftórych praw y zwyczajów/ z RotmiŃtrzámi
23: y z Porucznikámi/ których może doŃiáć/ záfádziwfzy łáwicę zwy=
24: kłym obyczáiem/ łádzieni y karáni/ álbo ná Séym od Ńtrony po=
25: zywáni bydź máią.
26: Towárzyfze ich pácholikowie/ Rotmi=
27: Ńtrów Ńwych regimentowi podléc y poŃlufzni bydź powinni.
28: A wŃyŃcy wobec zółnierze Hetmánowi/ y iego Poruczniko=
29: wi według ártýkułów iego woiennych/ przezeń publikowá=
30: nych/
31: od którego álbo wrzędu iego/ ma bydź ŃpráwiedliwoŃ
32: káždému czynioná in instanti peremptoriè. Tá¿e ielliby Rot=
33: miŃtr z TowárzyŃzá y z iego pácholiká ŃpráwiedliwoŃci o któ=
34: rąby wrzędownie byŃ requirowan/ nieuczynił:
35: tedy RotmiŃtr z
36: ex officio ná Tribunalá pozwány/ peremptoriè inter caufas ex
37: officio rěpondere, & in illo termino de Ńuo Ńatisfacere będzie
38: powinien.
39: Ná których tá¿e dáłfzy poŃtępek/ y ielliby ex te=
40: meraria Ńatisfactione przyŃzłó/ á¿ ad poenam bannitionis ma
41: bydź przewodzón/ Ńemotis omnibus delationibus: Excepto,
42: gđzieby Róty rułzono przeciwkó nieprzyjácielowi Koronnému:
43: iednáć po odpráwie potrzeby w ŃzeŃ Niedziél/ tóz powinien.
44: A in contumaciam tym Ńpołobem ma bydź poŃtápio: in ter=
45: mino primo AbŃens ma bydź condemnatus, á poŃ terminum Ńa=
46: tisfactionis zaráz ad poenam bannitionis ma bydź pozwány/

strona: 436

1: którey exequuciá StároŃtowie Ńub amiŃŃione Capitaneatus, ad
2: inŃtigationem partis laefae, czynić będa powinni. A tákowęgo
3: procesu condemnati, ináczęy tylko Ńola ignorantia znoŃić będa
4: mogli ná Tribunale/ álbo w Grodźiéch záfá odelłániem do exe=

- 5: quuciiéy.
- 6: Iednák pošt iuramentum fatifactiã wedle fkazãnia
- 7: TribunãlŃkiégo tãmže vczyniã ma Ńub poena bannitionis in inŃtã=
- 8: ti decernenda. A kłãdzieniã pozwu ma bydź/ abo in bonis, ábo w
- 9: ŃtãnowiŃku iego/ tãk žeby pozwãnému do wiadomoŃci mo=
- 10: gło przyŃc:
- 11: którégó pozwu polozenia/ w Grodźie włãŃnym o=
- 12: négo ŃtãnowiŃkã/ álbo dóbr/ ma bydź vczyniona zãraz relãcia/
- 13: á termin we cztery niedziele od polozenia pozwu pręfigowan.
- 14: To téz oŃobliwie wãruicã/ áby tãk Hetmãni iãko y RotmiŃtrze/
- 15: tãkže y towãrzyŃtwo ich/ nã zãdnã fwe y przyiãciól Ńwych pri=
- 16: watné potrzeby/ léymiki álbo zãzdy zołnierzów tych niewãzy=
- 17: li Ńie vzywãc zãcznym iãkym pocztem Ńub poena bannitionis.
- 18: Tãkiéyže poenie podlégãc mãiã/ którzyby Ńie wãzylili léze mieã ál=
- 19: bo ŃtãnowiŃkã/ tãk w Duchownych iãko y Swietckich mãiet=
- 20: noŃciãch/ oprócz ciãgnienia/ którým porzãdkiem Ńwym/ bez czy=
- 21: nienia Ńzkody/ bez brãnia Ńtãci y podwód/ zãchowãc Ńie mãiã/
- 22: Ńub poena eadē vt Ńuprà.
- 23: A w tym Ńãdzeniu zołnierzów modo vt
- 24: Ńuprà, z RotmiŃtrzãmi y PoruczniŃki/ by téz y nã gãrdle/ wedlug
- 25: przewinienia/ którzyby był fkan/ to niãma bydź przywodzono
- 26: in diŃquifitionem zãdnã.
- 27: Iednák gdyby był abŃens, nã poczci=
- 28: woŃci inãczey karan zãden bydź niemože/ iedno nã Sýmie
- 29: przez nas z PP. Rãdãmi.(*marg*) Zygm. III. w Wãr. LiŃt. (–)
- 30: A Nã té zołnierze/ gdyz Ńã zãłõnã y Ńczytem nieprzyiãcielã
- 31: Koronnégó/ będzim mieã baczeniã wedle zdãnia nãzégó/ mã=
- 32: iãc wzglãd zã zãlãceniem HetmãnŃkim.
- 33: O tymze.
- 34: A Zeby prętextem vchwały téy ConŃtutuciiéy przereczonéy

- 35: Anni 1591. około ładu żołnierzów przez Hetmána/ z Rot=
36: miŕtrzami y Porucznikami okkázia nie vrolá do enerwáciiey
37: kárnoŕci żołnierzkiey/
38: która iáko we wŕzyŕtkich páńŕtwách/ y
39: R.P. rząduých/ ták y w téy náŕzey bywála/ y ma bydź pilnie
40: záchowána. Tedy decláruiey/ iż przeŕŕuchawŕzy zdánia ták
41: Rotmiŕtrów iáko y towárzyŕzów/
42: wolno bédzie wedle fu=

strona: 437

Rycerzkiego práwá Kŕŕiegi
ŕiodme o Kárnoŕci w woycze.

- 1: mnienia Hetmánowi/ ták iáko bédzie rozumiał bydź nawięcéy
2: wedle Bogá/ y ex diŕciplina militari, ŕłuźebné ŕwowlné/ y wy=
3: ŕtępné przeciwo powinnoŕci rycérzkiey kárác.
4: Gdźieby téz
5: co náglęgo byŕo/ coby klęŕkę/ álbo ŕzkodę iáká woýŕká R.P.
6: álbo omieŕzkánié y opuŕczenié pogody do vczynieniá poŕŕugi zá
7: ŕobá poćiągác mogŕo/ y bez namów wŕzelákich Rotmiŕtrów=
8: ŕkich y Poruczniczých/ moźe winnégo ŕkárác/
9: ták iáko to bywá=
10: ŕo przedtym záwźdy w woýŕkách narodów tych. á tym więcý
11: y pilniey pod ten czás má bydź záchowano.
12: A tych którzy w
13: dodźierzeniu nam wiáry y poŕŕuŕzeńŕtwá/ tákźe w dodźierze=
14: niu y w obronie páńŕtw náŕzých/ pod tę niebytnoŕć náŕze/ chę=
15: ći y ŕłuźby znaczné bédá nam pokázowác/
16: iáko ná baczeniu im
17: więŕŕzym bédzie miał/ ták nam wedle powinnoŕci záŕecác po=
18: winien bédzie. Wáruiey w tych wŕzyŕtkich ártykułách cáloŕć
19: y wáźnoŕć Conŕtituciey wyŕŕzey miánowaney/ y wcale iá zá=

- 20: chowuiąc.
- 21: Y także wáruiąc/ y wcale záchowuiąc/ kaucią nam o
- 22: dodzierzeniu wiary/ y poddaństwą od włzech stanów wczynio=
- 23: ną: która/ iáko sie wyszłéy nápiśáło/ ma byđz od nich poprzy=
- 24: siężona.
- 25: Pewny téz poczet ludzi ma byđz ná Dnieprze przyię=
- 26: ty/ któryby wodą brónił wrywánia sie ludzióm swowolnie do
- 27: państw łásiedzkich/ á tym ma byđz płaca ex publico.
- 28: Zyw=
- 29: ność którą z stárodawná niktórzy Stárołtowie do Kámieńcá
- 30: Podolfskiego odwozić powinni/ tóż áby y teraz y nápotym bez
- 31: odwłók czynili/ nápominamy.
- 32: Czego któryby nie wczynił/
- 33: Inftigator náłz ma o to pozwác/ iáko o inné prowentá ftołu
- 34: náłzého. A tá żywność ma byđz oddána do łzáfárszá od nas
- 35: náznáczoného/ ták iáko zwyczaj był stárodawny/ wyiáwłzy z
- 36: tego Oekonomią Sámborfką.
- 37: A miáftu zász Kámiencowi łá
- 38: fkę náłzę pokázuiąc/ iáko innym wřzyłtkim kupcóm koronnym/
- 39: ták y onym nie ma byđz broniono/ ieżdżić/ tógowác/ y włze=
- 40: lákie hándle odpráwowác/ *faulis iuribus aliarum ciuitatum.*
- 41: Zołnierze ná żóldzie nie przyśięgáiąc, *debent Capitaneo generali, militari obediaentia esse subiecti. Tit. Bellum. Sta. 50).* który
- 42: iest niżej áktikowány. *Tit. Szykowánié.*
- 43: Zołnierz, który pieniądze bierze, bądź ośiádły, bądź nie ośiádły,
- 44: który pocztu nie oládzi, wedle tego iáko brał, *tàm diu in carcere*
- 45: *detineatur. ((lok.))*
- 46: A ieřliby ná czás zámierzony sie nie stáwił: *arbitrio Regis subij=*
- 47: *ciatur ((lok.))* A którzy sie abfentowáli. *((lok.)) Pecuniam*
- 48: *reftituant. ((lok.))*

- 49: ((w. 1 do 5 t. łąć))
- 50: Item, Pifarz polny przy Hetmánie generálnym, iest téz Actu=
- 51: áriufz, iáko v ziemftwá, y fądzi.
- 52: ((w. 8 do 10 lok.))
- 53: O fzkodách. Tit. Dzięięćiny. wyszýy. ((lok))
- 54: Delator, Podkomorzy. vide Tit. Succamerarius.
- 55: ((w. 13 do 22 t. łąć.))
- 56: SZKODY W DOBRACH ták Kościelnych dóbr, iá=
- 57: ko fzlácheckich, álbo y Królewfskich, pátrz nizéy, Titulo,
- 58: Stipendiati milites.
- 59: O NIZOWCACH.(*marg*) Zygm. III. Lift. (-)
- 60: Nizowcy/ y infzy wzyfcy ludzýe/ którzyby fwowolnie kupi=
- 61: li fie/ náiazdy iákie czyniác álbo gwałty/ y tákze gránice páńftw
- 62: náfzych chćieliby fwowolnie przechodzić/ máią bydź miani zá
- 63: hoftes patriae & perdulles,
- 64: y zaraz bez wzlákiego práwného
- 65: poftępku/ ludzýe flúżebni vkráinni z quárty wedle potrzeby bę=
- 66: dą mogli bydź przeciw nim rużeni y pofláni/ y tákze káždému
- 67: wolno będzie domów y máiętnośći fwych od nich bronić.
- 68: A

strona: 439

Rycerzkiego práwá Księgi
śiodme o kárności w woýcze.

- 1: o głowy/ któreby z nich w tym brónieniu poległy/ áni fláchći=
- 2: ców tych/ którychby domy álbo máiętnośći były náiecháné: áni
- 3: tych/ którzyby im pomoc dawáli/ práwem żaden/ tákze áni o
- 4: fzkody poćiągác będzie mógl.
- 5: A iż pod té wzyftkie przelzłé czá
- 6: fy/ ciż ludzýe fwowolni náiezdźáli ná máiętnośći pewnych o=
- 7: lób/ y ná dobrá náfzē/ y tám fá w niektórych pobići/ tedy té wzy=

- 8: łtkié ołoby z przyiaćioły y pomocniki ich/
9: od których łą pogro=
10: mieni/ vchwałą Séymu ninieyłzého/ zá zezwoleniém włzech
11: łtanów oboygá narodu/ od włzelákich práwnych impeticiy/
12: którėby komukolwiek o to/ od kogokolwiek zádawáné bydź
13: mogły/ wolné czyniemy.
14: IVRISDICIA.
15: HETMAN ma moc łądzić y exequowác przełtępcę, z Artyku=
16: łów w woylćze vchwalonych, obwołánych, y przybitych. Bo ma iulź
17: iurisdycią ná ten czás w mocy Królewłką. Stárością, y łądu ziem=
18: łkiego:
19: włzákże non contraueniendo iuri communi, wedle Stá=
20: tutów wysłzėy przytoczonych.
21: SPONSIO, Szlubem wiązánié.
22: Pátrz wysłzėy w piérwłzych księ. Tit: Szlubem wiązánié. ((lok.))
23: ((w. 20 i 21 t. łąc.))
24: DVELLVM.
25: O poiedynku, pátrz w piérwłzych księgách práwá Królewłkiego.
26: Titulo, Duellum. Gdyź téź łtárzy ludźie Duellum zá część diłci=
27: pliny poczytáli. ((lok.))
28: DAMNA.
29: Ná woynie którzy łzkody ćierpią, w którym práwie máią docho=
30: dźić krzywd fwoich: ((lok.)) w Láćinłkim.
31: Száciuą woły, krowy, mutones, aucae, żołniérzkim targiem. ((lok.))
32: A náwet y łrogości ielćze więtlźėy vżywáią, kędy ono mówi: ((w. 32 i 33 t. łąc.))
33: A iźe łtácie nie máią bydź wyciągáné. ((lok.))
34: Do tegóz należy Conłtitucia ((lok.)) Iź dla ró=

strona: 440

- 1: znołci mieyłć. która iest wysłzėy. Titu. Ciągłnienié ((lok.))
2: kę=

- 3: dy vczy, że Pozew może kładź ná tákiego: á Piáarz Polny ma
4: przyiąć áreftowánié: bo może go y v Piárzá zááreftowác, etćę.
5: wżyfték proces téy rzeczy zámkniony tám iest.
6: ((od w. 5 do 11. t. łącz. w tym t. polski))
7: w Láciń. A=
8: bowiém té łą łłowá Królá Olbráchtá.
9: O zádźierzeniu zołdu áż do zapłaty. ((do w. 17 t. łącz.))
10: WICI
11: ((t. łącz.)) O rułze=
12: niu połpolitym ((lok.))
13: Przeciw wálnému, zártkiému, y
14: przewaznému nieprzyácielowi
15: expeditia.
16: ZAbiegáiąc niebefpieczenítwam tym/ które teraz ná Rzecz=
17: połpolitą wżyftkié/ y gwałtowłzé niż kiedy przed tym/ przyłzły/
18: á wypowiedziením nam ftárégo przymiérza przez Céfárzá Tu=
19: reckiégo: á bącząc/ że do zebránia woýłká tákiego/ któreby fie z
20: ták możnym nieprzyácielem zetrzéc mogło/
21: potrzebá prędkieý á
22: nie máłéy fummy pieniędzy/ zá któreby fie ludzie przyjmowác y
23: inłzé potrzeby do tákieý woyny należácé opátrowác mogły: dá=
24: iemy zupełną moc pánom prowizoróm/
25: nižéy od Stanow Ko=
26: ronnych/ ták z Rad/ iáko z Połłów oboygá narodu/ vigore

strona: 441

Rycerzekiego
práwá Księgi síodme o
Expedi. nagłey woien.

- 1: cōuentus miánowaným y do pánow Podłkárbiów przyfádzo=
2: nym/

- 3: áby oni/ ná wiárę y krédyt Rzeczypołpolitéy wżyftkiéy
- 4: doftáwali pieniędzy: z łtrony Korony/ do dzieśiáci kroć ftá ty=
- 5: śięcy złotych. A złtrony W.X. Lit. piáci kroć ftá tyśięcy złotych.
- 6: Będą tedy mieli ci pánowie Prowizorowie deputowáni z pány
- 7: Podfkárbiemi oboiemi/ facultatē w doftawániu pieniędzj/ ná té
- 8: wysłzēy pomienioné fummy czynić wżelákié contrákty/ ze wże=
- 9: lákiemi ofobámi/ iákiemi iedno kondiciámi będą rozumieli ((t. łác.))
- 10: vchyláiąc w tym ná ten
- 11: czás Státutów y Conftituciiéy ((t. łác.))
- 12: Wżzak=
- 13: że Státuty dawné/ y teráznieyřzēgo Sēymu o źiemii Sędo=
- 14: miérzkiéy:
- 15: tákże o Wiélkich Rządźiéch/ á miánowicie Clách/
- 16: Zupách/ Sámborze/ y Oekonomiách wżyftkich/ które niemoga
- 17: bydź záftáwioné y **záwiedźione** [!] / w mocy zoftáwuiąc.
- 18: Funtczo=
- 19: le iednák wolno będzie obligowác. A tóřz łie ma rozumieć
- 20: o W.X. Litew. A Obligácię dóbr nářzych teráznieyřzē ták obiá=
- 21: łniamy:
- 22: Iż iefliby kto z Stárořtów y Dźierzawców dóbr ná=
- 23: řzych w ftárych fummách/ álbo ad rationem quingentorum mil=
- 24: lium obligowánych/ ná té dobrá co fummy włóżył álbo przy=
- 25: czynił/ ná tę potrzebę Rzeczypołpolitéy teráznieyřzā/
- 26: áby do=
- 27: tąđ/ dokądby tá fummá nowa im záplácona nie byłá/ té to do=
- 28: brá z iego ręku y potomków iego nie wychodźiły/ z dyminuciá
- 29: iednák ftárych fumm/ wedle dekláráciiey teraz/ ná Koronáciiey
- 30: nářzey vczynionéy.
- 31: A iefliby też kto ná dobrá wolné/ to iefł/
- 32: żadná fummą nie onerowáné/ dáł fummę iáką pieniędzy/ áby

- 33: to ci Prowizorowie z Contribuciy poſpolitych poſkich w Ko=
34: ronie/ Litewſci/ w Wielkim Kſieſtwie Litewſkim/ poplaćić
35: byli powinni:
36: do którego niezaplacenia/ ci/ którzy eo nomine ad
37: fidem publicam na te to wolne dobra pieniedzy dadza/ tecz dzier
38: zawy y Staroſtwa dzierzeć będą. ſalua perſolutione ſtaréy
39: Qwarty/ y takoweyze nowéy na tym Séymie pozwolonéy.
40: Które Contrakty y Obligaciy przez nie czynioné/ de communi
41: confilio máią wydawac/ z podpisem rak ſwych y pieczęcią Ko=
42: ronną/ także Wielkiego Kſieſtwa Litewſkiego.
43: Takież Pie=
44: czętarze/ którzyby na ten czas przy Dworze naszym byli/ będą
45: powinni kontrakty te rękami ich podpisane pieczętowac/ y w
46: oſobny reyeſtr wpifowac.
47: Tego tylko przeſtrzegaiac/ aby ſie
48: ſummy przereczoné nie przebrały. A my vigore conuentus, ex
49: confenſu omnium ordinum, to waruiemy: ze/ cokolwiek y iako=
50: kolwiek oni w tych rzeczach z kim poſtanowia/
51: to ma bydź ciale

strona: 442

- 1: y nienaruzenie trzymano/ y będzie zawſze powinna to Rzecz=
2: poſpolita ztrzymac y wypełnic/ ((t. łąc.))
3: Te tedy pieniadze wſzytkie/
4: którychby takim ſpofobem ſie doſtało:
5: y inne którychby albo
6: poſtronni panowie y miacta/ albo feudales Principes, albo mia=
7: ſta Koronne/ y Wielkiego Kſieſtwa Litewſkiego/ bądź ktokol
8: wiek inny/ bądź nomine ſubſidiorum poſtapili/ bądź ad fidem
9: publicam, albo na kleynoty pozyczyli:
10: także y te/ które z Con=

- 11: tribuciiéy/ y innych obyczaiów rátowania Rzeczypołpolicéy ná
- 12: tym Séymie vchwalonych/ przychodzić będą/ które wżyfłtkié
- 13: máią bydź do nich odnořzoné/
- 14: máią ci to pánowie Podfkárbio=
- 15: wie z Prowizory do rąk řwych odbieráć/ y oné ninácz inřzégó/ ie=
- 16: dno ná tę potrzebę Turecką/ ták ná Zołnierze/ iáko y ná inné
- 17: wżyfłtkié potrzeby y przypadki do téy woyny należácé/
- 18: wedle
- 19: zdánia nářzégó/ Rad/ y Deputatów woiennych/ przy nas ná
- 20: ten czás będących/ y porozumiénia řie z pánem Hetmánem Ko=
- 21: ronnym: tákże wielkiégó Křięřtwá Litewřkiégó/ y oznaymie=
- 22: nia tych potrzeb/ od nich obráć: á nie ná co innégó ((t. řac. do w.19))
- 23: Zwożenié álbo odno=
- 24: řzenié tych pieniędzy/ ták dořtáných/ pożyczáných/ y z Contribu=
- 25: ciiéy złożonych/ ma bydź ták z Korony iáko z Wielkiégó Křię=
- 26: ztwá Litewřkiégó/ do rąk pánów Podfkárbiów y pánów Pro=
- 27: wizerów/ którzy przy Królu leg^o M. mieřkác będą.
- 28: Z tychże
- 29: pánów Prowizorów/ ma bydź ieden zázwdy Polřki przy Pol=
- 30: řkim Hetmánie/ Litewřki przy Litewřkim/ zá wyciągnieniém
- 31: wóyřk przeciřwko temu nieprzyriácielowi w kráie Podolřkié/
- 32: y
- 33: inné przyległé Koronie/ álbo zá gránice Koronné/ dla odprá=
- 34: wowánia z Piřarzmi polnémi/ przy popisówánui y pláceniu/
- 35: y opátrowánui potrzeb woiennych/ iáko řie wysřzéy opifáło.
- 36: Wáruřác to/ iř gdzieby Pan Bóg to niebeřpieczeńřtwo iákim=
- 37: kolwiek řpořobem wřpokoic raczył/ á zořtáloby potym co tych
- 38: pienięczy Rzeczypołpolicéy nád to/ coby řie ná wřpokoienié od
- 39: téy woyny Tureckiéy wydáło/
- 40: že tego ninácz innégó obráć y

- 41: wydawac nie maia/ iedno na wypłacenie tych dlugow/ na kto=
42: reby fie zadluzylo. A coby nad to zbywalo/ chowac to wcale
43: w fkarbie polpolitym w Rawie y w Wilnie/ do nauki przyzlego
44: Semy.
45: To tez do tego dokladaiac/ iz/ cobykolwiek ku tey
46: gwałtowney potrzebie wziewli z dochodow tych/ które są na=
47: znaczone do stolu nalezego Krolewskiego/ y na tym Semye o=

strona: 443

- 1: kazane na owobodzenie rationes zatrudnionych fkarbu nalez=
2: go/

Rycerskiego prawá
Księgi siódme o
expedic. nagley woien.

- 3: ze to zas na potrzeby nalez z tych Contribuciy/ y innych
4: przypadków vchwalonych/ iako napredzey do fkarbu nalezego
5: wrócic maia:
6: także y te dlugi/ na które fie supra fidem publi=
7: cam zadluzą/ za przykladaniem pieniedzy z tych wyszrey pomie=
8: nionych Contribuciy tu vchwalonych/ wyplacac maia/ ile
9: gwałtownieyzé Rzeczypof. potrzeby około tey woyny Ture=
10: ckiey dopulczą.
11: A dla lepszego y porzadnieyzego tego wzyt=
12: kięgo obmyslawania/ maia pod ten czas tego niebespiecen=
13: stwa/ mieszkac ci panowie Prowizorowie y Podfkarbiowie
14: przy ofobie nalezey/
15: tam gdzie wedle potrzeby Rzeczypofolitay
16: my bedziemy/ nie oddalaiac fię od nas daleko: fex aut septem ab
17: Aula abfentium niebytnoscia/ innych wladza nie ma fie przery=
18: wac.
19: Tá facultas panow Podfkarbiow y Prowizorow ma

- 20: trwać do bliŝko przyŝlęgo Séymu/ ná którym ante omnia, niŝ
- 21: lię Confultácye Séymowé poŝpolité záczną/
- 22: máią y będą po=
- 23: winni doŝtáteczną liczbę vczynić ŝtanóm Rzeczypoŝpolitéy ze
- 24: wŝytkiégo włodowánia ŝwego/ ŝub poena ŝuperius ŝcripta.
- 25: któ=
- 26: ra liczbá ieŝliby tám nie doŝláz z ich przyczyn: álbo niedoŝtáte=
- 27: cznie ták z ŝtrony nábycia y ŝzáfunku pieniędzy/ czyniona byłá:
- 28: tedy támże zarázem bez pozwu/ tanquam in termino perempto=
- 29: rio, bez wŝzelákich dilácii ŝadowych/ my cum ordinibus ŝad v=
- 30: czyniémy/ y winy wyŝzéy opiáné/ ná nie/ autoritate conuen=
- 31: tus, ŝkaŝemy y extenduiemy.
- 32: Co ŝie ma dŝiac ad inŝtigationem
- 33: Poŝłów ŝiemŝkich/ bądź to wŝyŝtkich/ bądź którégokolwiek z
- 34: nich. O ŝzkody téŝ ratióne praemiŝforum z oŝobná ná Trybuna=
- 35: le peremptorié ad inŝtantiam tych
- 36: którzyby ná tymże bliŝkim
- 37: Séymie byli ná to z kołá Poŝelŝkiégo obráni y náznáczeni/ re=
- 38: ŝpondere y ŝatisfacere będą powinni. Iednák ŝpólnie wŝyŝcy/
- 39: nie poiedynkiem: oprócz tego co ma bydŝ w woŝŝku/
- 40: który/ iá=
- 41: ko oŝobné ŝwé wydatki będąie miał/ ták téŝ oŝobno/ gđzieby li=
- 42: czby nie vczynił/ moŝe bydŝ pozwány. Których to ŝzkód zaplá
- 43: ty/ czwarta częŝć Aktorowi/ á trzy ná ŝkarb Rzeczypoŝpolitéy
- 44: do Ráwy y Wilná nákazáné bydŝ máią.
- 45: A ŝtany tego nie od=
- 46: kładáiąc/ támże ná Séymie z liczby onych kwitowác máią/ gdy
- 47: iá doŝtátecznie támże vczynią: tego miánowicie dokładáiąc/
- 48: co zŝtrony liczby tákowéy y kwitu/ dwie częŝci ŝtanów vczynią/
- 49: to/ ták waŝno bydŝ ma in hoc ŝolo actu, iákoby od wŝyŝtkich v=

50: czyniono było.

51: A gdy tákowy kwit Prowizorowie pomie=

52: nieni mieć będą/ iuz zátym ni od kogo nie mogą bydź pozywá=

strona: 444

1: ni áni turbowáni. Poborców liczbá/ ná Séymie przy liczbie

2: Prowizorškiéy bydź ma/ zarázem bez pozwu/ tákże perempto=

3: riè sub poena w Vniwerfaléch ná nie lancia:

4: którzy tákże przy=

5: sięgli máią bydź w Grodźiéch/ in primis querelarum castrenfi=

6: um w głównym powiecie Woiewództwá íwégo/ álbo w tym

7: grodzie/ którego nablizéy Poborcá rezyduie.

8: Miánuiemy te=

9: dy Prowizory té/ z Rad Koronnych/ Księdzá Woyciechá Bá=

10: ránowfskiégo/ Biskupá Przemyfskiégo/ Podkánclérzého Koron

11: négo: Mikołaiá Firleia z Dąbrowice/ Krákwfskiégo: Ianá

12: Hlebowiczá ná Dubrownie/ Trockiégo:

13: Stániślawá Go=

14: ítomfskiégo z Lęzenic/ Ráwfskiégo: Woiewody. Andrzejá Opa=

15: lińfskiégo z Bniná/ Márśzałká Koronnégo: Lwá Sápíehę/

16: Kánclérzá Wielkiégo Księżtwá Litewfskiégo/ Podfkárbiégo

17: Koronnégo/ który ná ten czás będzie.

18: Podfkárbiégo Ziemfskiégo

19: Wielkiégo Księżtwá Litewfskiégo/ Dimitrá Háleckiégo. Z Po=

20: íłów Ziemfskich/Hieronymá Goftomfskiégo z Lęzenic/ Káźtelá=

21: ná Nakielfskiégo: Stániślawá Cikowfskiégo z Woyślawic/ Krá=

22: kowfskiégo:

23: Páwłá Orzechowfskiégo/ Chełmfskiégo: Podkomo=

24: rze. Sebaŧyaná Lubomiérfskiégo/ Stárośtę Sądeckiégo/ y Do=

25: bczyckiégo: Ianá Płázę ze Mśtyczowá: á do woyfka przy He=

26: tmánie/ Ianá Schorcá/ Podkomorzého Málborfskiégo:

- 27: z Księ=
28: łtwa Wielkiego Litewkiego/ z Połłów Ziemskich/ Andrzeiá
29: Ciechánowskiého/ Hrehorá Máffálfskiego/ Podkomorzého Gro
30: dzieńskiego: á do woyska przy Hetmánie Litewskim/ Michála
31: Traczkowicá/ Podkomorzého Połockiego.
32: A ci Prowizoro=
33: wie/ Będą powinni przy nas miezkác/ y zaráz po Wielkiej nocy
34: przysięgę in hanc rotam vczynić tu w Wárszawie:
35: Ia N. przysięgam/
36: że zá włożeniem ná mię
37: władze od łtanow Koronnych/ ná Séymie Wár
38: łzawskim blisko przeszłym/ w teyże władzey wier=
39: nie y łtátecznie łye záchowam:
40: ták/ iż w nábywá=
41: niu łummy y dzieściá kroć łtá tysięcy złotych (á w
42: Litwie/ pięć kroć łtá tysięcy złotych) wełpoł z dru
43: giemi/ żadnego przebránia nie vczynię:
44: á temi
45: pieniádzmi nábytymi/ tákże y drugimi/ z Con=
46: tribuciy pogłownych/ Poborowych/ y wólzáłkich
47: ná tymże Seymie vchwalonych/ do ręku náłzych

strona: 445

- 1: oddánemi/ ták łzáfowác y one obracác będę/
2: żeby
3: nie ná łnszą potrzebę/ ieno ná tę z Pogány/ iáko
4: ieft [!] w Conłtuciiey opisano/ y ná to niebespie=
5: czeństwo Rzeczypółpolitey były obrácáne. Ktore
6: niebespieczeństwo iesliby vćichło/ tedy/
7: cokolwiek
8: by ich zbywáło/ wiernie Rzeczypółpolitey docho=

- 9: wam/ y onych indziej nie obrocę/ iedno kędy wo=
10: la y zdanie łtanow Rzeczypospolitey ná Seymie
11: będzie: y tych to pieniędzy ná łwoy prywátny po=
12: żytek nieobrocę.
13: A we włyłtkich innich powinno=
14: ściách mnie zleconych/ około obrácánia tich to pie=
15: niędzy/ łprawiedliwie fię obchodzić będę. Ták mi
16: Pánie Boże pomóż/ y święta Ewánielia.
17: DRVGI VRZĄD
18: HETMANSKI:
19: Opáttrność/ przy woynie łáméy álbo bitwie.
20: A do obiáńniénia tego vrzędu, té tytuły należą.
21: ((do końca strony t. łąc.))

strona: 446

- 1: ((od w. 1 do 4 t. łąc.))
2: RYCERZKIE PRAWO. ((w. 6 i 7 t. łąc.))
3: ROZDWOIENIE WOYSKA.
4: Iesliby łie rozdwoił nieprzyaciél, iákié rozdwoienié náłżégo
5: woýłká pozwolono było ná ón czás, y iáko łie połzykowáć. Dwa
6: támo Státuty o tym wysłżéy w Księgách pierwłzych. Titulo, Woýłko. ((lok.))
7: OBOZV POŁOZENIE.
8: ((w. 14 do 25 t. łąc.))
9: SZYKOWANIE.
10: Obwiełczenié ofłátniémi łiftámi
11: wići, iesli łie nie łtáwią ná czás
12: zámierzony, dobrá tráćą.(*marg*) Támże. Támże w łtátuciech Zygmunt. (-)
13: OD obwołánia łiftów w powieciéch/ káždy powinien łie łtá=

strona: 447

Rycerskiego práwá Księgi

śiodme o łzykowániu woýłká.
<http://rcin.org.pl>

- 1: wić dobrze vzbroyony/ wedle Státutu/ pod vtrácceniem dóbr
- 2: swoich: to iest/ iefliby zwykowania woyská omieszkał.
- 3: Stároftowie Duchownych, Gene=
- 4: rałowi, to iest Hetmánowi, má=
- 5: ią bydz posłufzni.
- 6: STároftowie Duchownych máią swóy lud rządzić:(*marg*) W tychże státucieh Zygmuntowych. (-)
- 7: á
- 8: wżákże ták/ żeby Campiduktorowi álbo Hetmánowi woy=
- 9: ská/ y iego rozkazaniu przykładem innych Setników byli po=
- 10: słufzni: á zwłaczá kiedy do zwykowania woyská przytępuie.
- 11: Criminale iest, nie stać pod swoią
- 12: chorągwią, strzegąc swógo
- 13: mieysca.
- 14: QVoniam turpis est pars... á przetóz vltáwiamy/ áby káždy w mieyscu swógo zwyku prze=
- 15: stawał:
- 16: áby/ gdy nádchodzi czas ku woienney potrzebie/ y ku
- 17: samému boiowaniu z nieprzyacielem/ wiedział mieysce swoie/
- 18: do którego sie ma bráć: y do tego vsiłowal ku strzezeniu swo=
- 19: iey chorągwie:
- 20: á gdzieby więc inaczey/ że tákowi máią bydz
- 21: poczytáni/ pro defertoribus: to iest/ którzy vciekaią z potrze=
- 22: by: á gdzieby więc tacy sie znáydownali w naszym woysku/
- 23: przez Podkomorzego ziemie álbo onego Powiatu/ w którym
- 24: mieszkaią/ álbo służą woynę/ máią bydz poymáni/ y do nas
- 25: ku karaniu postawieni: á konie ich Podkomorzemu máią sie
- 26: dostáć: á to zá winę y wytępek ich.
- 27: Siérót, wdów, y Káplánów cho=
- 28: rągiew, w tymze zwyku ma stać
- 29: ołobno.

30: Item/ OSobliwa chorągiew/ y oŃobny vfiec ma bydź

31: tych/ którzy w włafnych perfonách nie ciągu ná woynę:

32: iáko

strona: 448

1: Iá Wdowy/ Kápłani/ Minorenes, y niemocni: áby w téy mie=

2: rze zdrádá zadna w RzeczypoŃpolitáy nie znáydowná fie.

3: Machinarum, álbo Ńtátków wo=

4: iennych Ńtraz pilna iefł w woy=

5: Ńcze: y tych którzy ná Ńtraz ál=

6: bo ná poŃluchy idá.

7: ((w. 7 do 18 t. łác.))

8: CHORĄGIEW ma bydź podnieŃoná. ((lok.))

9: w Láciń. List ((lok.))

10: RotmiŃtrz przy Ńwéy rócie, okróm róty,

11: ma mieć z imienia *fwég^o* Ńwóy poczet.(*marg*) Stephan. Lift. (–)

12: A Iż wiele ludźi biorá pieniádze/ którzy téż Ńluzbę woienną ná

13: Ńobie powinni nieŃć/ tedy względem powinnoŃci Ńwéy/ gdyby

14: przypádo woienne poŃpolité ruźenie/ ma przedŃię y powinien

15: będzie poczet Ńtáwić przy Ńwoim poczćie/

16: y opowiedźie go Ich

17: M. Pánóm Hetmánóm.

18: HETMAN z RotmiŃtrzá/ á RotmiŃtrz z TowárzyŃzá Ńprá=

19: wiedliwoŃ winien czynić. Táme w Iędrze. ConŃt. 1576. má=

20: ło co niżej pod wyŃlzym Státutem.

strona: 449

Rycerzkiego práwá

KŃięgi Ńiodme o

Nagro. rycer. ludźiom.

1: Plácu nie doŃtáć, iefł fromotna, y

2: hániebna rzecz, y winien fie ie=

- 3: den drugiemu o to ípráwić gdy=
4: by mu zádał, ze niedoítał plácu.
5: VStáwiamy/ áby od tákowych zón/ które záložnicámi by=
6: ły/ dzieći álbo potomítwo ich/ w zádných dobrách nie dzie=
7: dżiczyły/ áni zádnéy proerogátiwy Szlácheckiéy miály.(*marg*) Tenże w Wár. Lift. (-)
8: Gdyż
9: w potrzebie Woiennéy równy równému wyświadczyć fie po=
10: winien/ gdyby go obwiniono/ iż niedoítał plácu íwégo.
11: O tótz **niodoítanie** [!] plácu íeft for=
12: má pozwu zgotowána między
13: pozwy Ínstigatorfkiémi, témi
14: łłowy.
15: Ítem/ Íżeś ty w bitwie plácu nie doítał/ alias vćiekł.
16: Wysłzéy w piérwłszych ksiégách. ((lok.)) w Reye=
17: Ítrze pozwów ((lok.))
18: TRZECI VRZĄD
19: HETMANSKI:(*marg*) z Przywile. Íágełło. Lift. (-)
20: Po wojnie álbo bitwie/ porzádnie á nie płocho
21: Íye odpráwowác:
22: A do tego, té Tytuły należą.
23: DONATIVA.
24: O zapłácie y dárowániu Rycérzkim
25: ludzióm.
26: MAiąc baczenie ná wiárę wielką/ y ná flúzby záwždy wier=

strona: 450

- 1: né/ któremi Pręłáci/ Pánowie/ Przełoženi/ Szláchtá/ y wízy=
2: Ítko Królestwá náńzego Rycérztwo iuż rádzác/ niegdy téż ná
3: woynách/ y innych przypadkách y przygodách
4: vprzéymą cnotą
5: knam przyftawáiąc/ wdżięczną chęc nam pokázowáli/ y bez

- 6: przełtánku pokázuią/ y ielcze tym więcéy ná przyfzłé czáfy poka=
7: zác mogą: z tych tedy przyczyn Królewłkiéy fczodrobliwości
8: náfzéy/ dáry v nas łobie záfłuzyli.
9: Imioná ná Królá Kádukiem przy=
10: pádlé po Szláchcie, záfię Szlá=
11: checkiému łtanowi maią bydz
12: rozdawané.(*marg*) z Przywile. Zyg. Aug.
-1: Zyg. III. Lift. (-)
13: A Iż iuz od tego czáfú rozdawaníe dóbr łtołu w Wielkim
14: Kśięztwie Litewłkim vłtác ma: wízákóz imioná którékólwiek
15: z Domów Kśiężęcych y Szlácheckich y Páńfkich ku łtołowi
16: leg^o Królewłkiéy M. potym przypádác będą/
17: té tákowé imio=
18: ná leg^o Królewłkiéy M. wedle woléy y łáfki fwéy Króléwłkiéy
19: rozdawác ma/ ták Polfkiégo iáko y Litewłkiégo Szlácheckie
20: go narodu ludzióm/ áby łie tym łłuzbá Ziemłka Woienna nie
21: zmnieyłzáł.
22: Donácia ná woynie Podbiél=
23: łkiému.
24: ZA znácznémi y krwáwémi záfługámi Vrodzonégo Pio=
25: trá Podbiélłkiégo/ które pokázował/ zá śwíetéy pámięci Kró=
26: lá Stephaná przodká náfzého w Woynách przeciw Moskie=
27: włkiému/ gdzie y vfczérbienie zdrowia łwégo odniólł z ran.
28: Zá co ácz zárázem támze ná woynie pod Lukámi dożywoćiem
29: ielł opátrzon Wiółką Sérkowczyzną/ potym pode Płko=
30: wem pułtynią Bezłolicą práwem dożywotnym/ które my mu
31: we wízem ápprobuiemy:
32: y nád to dwa tyśiácá złotych/ ná
33: téyze máiętności która leży w Stárołtwie Owrućkim/ á Wo=
34: iewództwie Kiiowłkim/ onému y potomków iego zápiłuiemy/

strona: 451

Ryterzkiego práwá
Księgi śódme o Więżniách.

- 1: zá pozwoleniém wńzech Ńtanów Koronnych/ iáko o tym Przy=
- 2: wiléy náŃz obmawia Ńzérzý.
- 3: Item, Minutiora bona w Inflantćích: nagrodá vbogich
- 4: páchołków, Item, Titulo, Merita. w piérwńzych księ=
- 5: gách. ((lok.))
- 6: WIĘZNIOWIE
- 7: SWOI Y NIEPRZYIACIELSCY.
- 8: Więżnie z niewoléy wybáwiác, a
- 9: iefli Ńzkody iákié ná woynie po=
- 10: pádli: Król im powinien nágrá=
- 11: dzác.(*marg*) Lódwik. Lift (-)
- 12: IEŃliby naiazd iáki nieprzyaciéłki ná rzeczóné Króleftwo
- 13: zkąd przypadł: tedy Szłachtá Koronna ku odpędzeniu ich fro=
- 14: gości ma Ńie záłtáwić ze wńzyftką Ńwą mocą.
- 15: A iefliby téz zá
- 16: czáŃu pánowánia náŃzého/ álbo potomków náŃzych/ dla woy=
- 17: ny zá gránice Króleftwá iechác nam bylá potrzebá/ álbo
- 18: táłz Szłachtá przy bytnoŃci náŃzey z którémikolwiek nieprzy=
- 19: iációły ná woynie potkánié vczyni/
- 20: á niektóry z nich w tymze
- 21: potkániu będą poymáni/ álbo zátrzymáni/ álbo y Ńzkody bądź
- 22: máłé bądź wielkié podéymą w rzeczách y ósobách/ tedy im to
- 23: doŃtátecznie nágradźimy.
- 24: Kto więżniá przywiedzie, kopę
- 25: zan wezmie.
- 26: IEŃli kto z náŃzych przełózonych z Ńzláchty/ Pánów/ álbo o=
- 27: bywátelów którého ábo które więżnie/ którégokolwiek Ńtanu ábo

- 28: zawałania y przełożenia będącego poymn/
29: onému álbo onym
30: obiecuiemy od káždého tákowého więźniá dáć y zapłacić iednę
31: kopę monety w królestwie bieżący: á więźniá łobie wziąć ma=
32: my/ ábyłmy go ná fię szácowáli. (*marg*) Włá. Iąg. w Iedlnéy Liřt. (-)
33: Wyiąwłzy miełczány y prořtého

strona: 452

- 1: łtanu ludźie: które szácowác będą oni/ którzy przywiodał/
2: álbo ie poymáią/ wedle woléy řwéy.
3: O tym siłá in pactis conuentorum z Królem Stepha=
4: nem. w ártykule řzóřtym. List ((lok.))
5: ((w. 5 do 12 t. łąc.))
6: O czym téż niemáło znaydzieřz. Titulo, Stipendiati, álbo
7: Zołniérze. ((lok.)) kędy ono y część pieniędzy każe
8: záchowác dla nagród.
9: O NIZOWYCH Y POGRA=
10: nicznych ludźiách: á także o po=
11: hánowaniu řwowolenřtwá ich.
12: Z Strony ludźi řwowolnych Woiewódtw Ruřkiého y
13: Podolřkiého y inřzych/ którzy przeieździáiąc gránice Koronné/
14: zágránicznikóm gwałty y řzkody czynią:
15: páktá z pořtronnémi
16: páńřtwy łásiády Koronnémi wzruřzáią/ nic nie bacząc ná nie=
17: beřpieczeńřtwo Rzeczypořpolitéy/ któreby zá czálem zřąd v=
18: róść mogłó.
19: Deputuiemy Kommiřsarze nářzé z Séymu ni=
20: nieyřzého/ którzy wřzyřtkié té řwowolenřtwá łádzić y káráć má=
21: iá do przyřłého Séymu tylko. (*marg*) Zyg. III. w Wár. Liřt. (-)
22: Plebeios ná gárdle karác/ któ=
23: ré plebeios pánowie ich/ álbo y którychby byli áreřtowáni/ ál=

24: bo ich pozew záltał/ poftáwić ná roku permptoriè. A gdzie=

25: by vćiekl/ przyśięgę vczyni/ iáko non dedit caufam aufugendi.

strona: 453

áni o nim wié: tákże Areft y pozew go v nich nie záltał.

Rycerzkiego práwá
Księgi śiodme o Nizo.
y pográ. ludziách.

1: A

2: Szláchćice ośiádlé Státutem Koronnym de guerris vczynio=

3: nym łádzic y káráć máią. A gdzieby lie co téz trudného trá=

4: fiło/ zwłáczá z ośiádlémi Szláchćicámi/ czemuby rozłádkiem

5: fwym zdołáć nie mogli/ tedy do nas iáko narychléy pro infor=

6: matione pośláć máią.

7: Táকże nieośiádlégo Szláchćicá karác

8: y łádzic/ nie odfyłáiąc pro informatione do nas/ podług wyftę=

9: pku káždégo. A iesliby Szláchćic nieośiádlý nie ftánał/ tedy

10: ma bydz odefłan ná Séym ná wywołánié y publikowánié be=

11: zecnym.

12: A ták máią czynić fpráwiedliwość iáko z rzeczy prze=

13: fzlých/ ták y przyfzlých/ do Séymu przyfzlégo wysfzéy miáno=

14: wánégo/ ná którym wieczny obyczay téy tám fpráwiedliwo=

15: ści y pohámowánié tych fwowoleńftw laudo communi ftatu=

16: um opátrzemý.

strona: 454

1: SWEMV M. PANV.

2: IEG^O M. PANV PAWŁOWI

3: ORZECHOWSKIEMV,

4: PODKOMORZEMV

5: Chełmfkiému.

6: DObrze lie oddáie, chwála Bogu R.P. náfzá Chełmfka ziemiá:

- 7: bo w krótkim czasie za mégo wieku, wiele ztąd wyzło zacnych
- 8: łtróów R.P.
- 9: Iákub Vcháńki, Arcybiskup Gnieźnieńki, iákíey
- 10: był zacności, pámiętno iest ludzióm: Hetmána opátrznego, łer=
- 11: decznego, vmieiętnego, y wielce łczęśliwego, Iana Zamoyłckiego,
- 12: táłz ziemiá náłzá R.P. poświęciłá:
- 13: Rey ławnéy pámięci, człék
- 14: wielkiéy wziętości, y Poétá ławný, z tegóz powiátu wyłzedł:
- 15: Mikołay Sienicki, iáko długo w Rzeczypópolitéy kwitnął, wy=
- 16: mówcá zacny: to iest w pámięci ludzkiéy.
- 17: Ale y W.M. w tym
- 18: poczcie mułzę policzyć, gdyż poługi W.M. nie łá táiemné in omni=
- 19: bus łubfellijs, á té y ná Séymiéch dobrze łá ławné y wiadomé:
- 20: Czego mi wzyłcy nemine reclamante poświadczyc mułzą.
- 21: A iżem
- 22: tu do Podkomorzkiégo práwá przyłzedł, tedy ná znák obłerwánci=
- 23: iéy moiéy przeciwko W.M. mému M. Pánu, té Księgi regundo=
- 24: rum finium ofiáruię.

strona: 455

- 1: OSME KSIĘGI
- 2: PRAWA
- 3: GRANICZNEGO
- 4: MIĘDZY DZIEDZINAMI GRVNTOW:
- 5: Y O INNYCH VRZĘDZIECH
- 6: PODKOMORZEGO: Z PRAWA,
- 7: STATVTV, Y Z POSLEDNICH
- 8: CONSTITVCIY, O KAZDEY O=
- 9: SOBNO RZECZY RZĘDEM AR=
- 10: TICVLATIM KV LACNIEYSZE=
- 11: MV POIĘCIV WESPOŁ ZNIESIONE.

strona: 456

1: OSMA TABLICA

2: PRAWA GRANICZNEGO. PERSONY, PODKOMORZY. SVRROGATOR. KOMORNIK. POWODOWA STRONA. POZWANA STRONA. COLLATERALES.

Przednieyfzy vrząd Podkomorzki/ gránice wieżdź: ktorego Aktu fą trzy części.

3: I. Przed fundowánim Iurifdiciiéy poštěpek prawny: podkomorzy. Aktá Podkomorzkié.

4: II. Po fundowánim Iurifdiciiéy fámých Akt, y porządek czyniénia gránic: Bona indiflimitata. Kopce. Miernik. Dział. Miedzá.

5: III. Trzećia część processu gránicznego po fkończeniu sypánia gránic: do czego té Tytuły y ich Státuty trzebá rewidowác: Apellácią. Swiádkowie. Kopce. Minorennes. Tutores. Salaria. Są potym iné minora officia Vrzędny ná Podkomorzégo włożoné.

6: Bydź delátorem, ktoby z obywatelów iego ná woynie chorągwie nie pilnował. Item, O mężobóyftwie, gdyby fie w powiećie tráfiło bydź delátorem. Item, Dozorcą przeiázdów dobrych moftów. Item, Ná Kommiffiách bywác.

strona: 457

1: PODKOMORZY.

2: O electiiey Podkomorzégo, y

3: fądu Ziemfkiégo.

4: ELekcią ná obieranie Vrzędni=

5: ków fądu Ziemfkiégo/ poft ceřsum vel

6: deceřsum którégo z nich/ wedle ftárégo

7: zwyczáiu/ Woiewódá/ & in defectu

8: Ká=

9: fztelan główny onégo Woiewódtwá/

10: álbo źemie/ nadáléy fześci niedziél złożyć

11: ma/ ná mieyfce zwyklé. A gdyby Wo=

12: iewodá onégo Séymiku do fześci nie=

13: dziél nie złożył/ tedy to będzie Káfztelan powinien vczynić.

strona: 458

1: Tymże obyczáiem Podkomorzégo ziemfkiégo elekcia ma do=

- 2: chodźć/ który téż przysięgły bydź ma od tego czáfu/ exceptis
- 3: modernis possessoribus do daty téy Conftituciiéy.(*marg*) Zyg. Aug. w Lubli.
- 1: Zyg. III. Lift. ftá. (-)
- 4: A tákowé
- 5: elekcie opátruujemy eadem securitate, iáko y Trybunálfkich
- 6: Sędziów.
- 7: O przysiędze Podkomorzów, ná
- 8: którą przedtym nie byli
- 9: powinni.
- 10: POdkomorzowie wedle stárégo zwyczajú/ nie powinni
- 11: przysięgi czynić/ gdyż bywáią od nas onerowáni Fide, Con=
- 12: ficientia, & honore. Włzákże ich Komornicy przysięgi na Ro=
- 13: céch ziemfkich czynić/ y ośiádlémi bydź máią.
- 14: Formá przysięgi Podkomorzégo.
- 15: Ia N. Przysięgam Pánu Bogu/ iż fpráwie=
- 16: dliwie według páná Bogá/ práwá pífanego/ fprá
- 17: wiedliwości controwerfiy ftron fładźić/ tychże con=
- 18: trowerfiy pilnie słuchác/ y one przyimiwác.
- 19: Ták
- 20: że znáki grániczne y podobieńtwa ich vważác/ y
- 21: wiernie opifowác: ktemu księgi fwe/ y przodkow
- 22: fwych/ wiernie chowác/ y w nie wpifowác będę.
- 23: ná którym fładzie nie mam mieć względu ná za=
- 24: dną ofobę:
- 25: ták przyiaćielá/ iáko y nieprzyiaćielá:
- 26: bogátego y vbogiego: gościá y fwoiego: nikomu
- 27: w tym moim fładzie/ żadney przyiaázni y nieprzy=
- 28: iáźni niepokázuiąc: y dárú ni od kogo względem
- 29: tego fądu nie biorąc.
- 30: Ták mi Pánie Boże po=

31: moż/ y tá święta Ewányelia.

strona: 459

Podkomorzkiego
prawa Księgi ośme o
Podkomorze. áktách.

1: SVRROGATOR.

2: Ieśli kto gránice ma mieć z

3: Podkomorzym. (*marg*) Zyg. Aug. (–)

4: GDZie kto z Podkomorzym ma o gránice czynić/ tedy ma

5: Podkomorzy v nas wzięć furrogácią. A gdzieby niechciał/

6: tedy temu/ który ma z nim ákcią/ wolno będzie v nas iéy pro=

7: śić: á Kancellária nářzá będzie ią winná dác.

8: KOMORNIK.

9: KOMORNIK wiewtřzą władzą miéwał Podkomorzki, y ná

10: łądziéch y ná Rocéch. ((lok.))

11: Salarium tegóz Komorniká nižéy znaydziefz w księg. 10.

12: A ize ma bydz przysięgly tenze

13: Komornik y ośiádly.

14: WSzákze ich Komornicy/ to ieřt (Podkomorzów) przysię=

15: gi ná Rocéch ziemřkich czynić/ y ośiádłémi bydz máią.

16: AKTA PODKOMORZKIE.

17: Podkomorzy řwoié řkazánié o=

18: tworzyřtym liřtem ma oznáy=

19: mić do Ziemřkiego Sądu.

20: KTóřégo Dekretu y wřzyřtkiégo pořtěpku tákowych gránic

21: Podkomorzy przez řwoý otworzyřty liřt ma dác znác ładowi

22: ziemřkiému ná Rocéch ziemřkich/ które nablizéy będą miály

23: bydz:(*marg*) Zygmunt w Piotrk. Liřt. (–)

24: który liřt Podkomorzégo przez powodá przynieřiony ład

25: ziemřki do ksiąg ziemřkich ma wwiěć ná wieczną pámiěć.

- 26: A W MAZOWSZV Akt Podkomorzy iawnych nie mają tak
27: w mocy, ale do ziemstwa aktykuia. In exceptis Statut. Mázó=
28: wec. List ((lok.))

strona: 460

- 1: PODKOMORZOW niektórych priuilegiata officia.
2: o Krakówkim naprzód.
3: Krakowskię Podkomorzęgo vrząd/ y do Solnych Zup
4: fie ściąga. O czym znaydziefz w 6. księgách List. ((lok.))
5: Podkomorztwo Różánkié.
6: Ziemi Różánkiéy y Mákowkiéy Podkomorzęgo ofobné^o/
7: tákiéż po śmierci moderni possessoris damy/ y dác obiecuiemy.
8: Podkomorztwo Czérskié.(*margin*) Zyg. Aug. w Piotrk. w Confti. (-)
9: Podkomorzęgo Czérskiégo y iurisdicią iego we wżyftkich
10: pręrogátywách porownywamy z infzemi Koronnými/ ták iżby
11: wżelákié sprawy vrzędowi iego należácé tym sposobem iáko
12: inné w Koronie odprawowály fie/ wedle práwá póspolitégo
13: Koronnégo.
14: Y to zá zwyczaj máią. Iże kędy gránice Szlácheckié do
15: gránic Woiewódtwá drugiégo przybiégáią, tám dwu Pod=
16: komorzów, álbo y trzech, iesli y trzeciég^o fie dotyka, wywodzą.(*margin*) Zyg.III. w Wár.
Lift. (-)
17: PIERWSZA CZĘSC
18: PROCESSV
19: GRANICZNEGO:
20: Poštěpek práwny zřtrony gránic dziedzictw
21: przed fundowánim Iurisdiciiey.
22: Zygmunt Król w iednořtáynořć
23: práwo grániczné przywodzi,
24: tákřę odrzuca.
25: ACz rozmáité były obyczáie w rozgrániczeniu dóbr z oboiéy

26: łtrony dziedzicznych do tego czasu w ziemiach naszym/ Krakó=

strona: 461

Podkomorzkiego
Prawa Księgi ołme o
Grani. przed fund. iurif.

- 1: wkię/ Sędomierzkię/ Lubelskię/ Rułkię/ Bełkię/ y Po=
2: dolkię/ y także w powieściach tych ziem.
3: Wszakże my/ aby ie=
4: dnołtayne napotym rozgraniczenie dóbr takowych dziedzicz=
5: nych/ y we wzyłtkich ziemiach przereczonych bywalo/ za ie=
6: dnołtayną Rádnych panów naszym rada/ y także za zezwole=
7: niem Polów ziem przereczonych vltawiamy/ y ten porzadek
8: czyniemy:
9: aby każdy pozywaiac do ładu Ziemskego o vczynie=
10: nie granic nie kladł pieneznego łzacunku/ ale profto powodo=
11: wa łtroná tego/ z którym granice miec ma/ pozowie o powodz=
12: two tym obyczaiem.
13: Pozew na granice przeciwko łtronie,
14: z którą granice maią bydz.
15: KTóry cię pozywa ku vczynieniu granic między dobry łwé=
16: mi N. dziedzicznemi wsią N. z iedney łtrony/ á twoiemi téz
17: dziedzicznemi N. z drugiey łtrony:
18: abys łie przypátrowal/ gdy
19: mu powódtwo łkazą mocą tego pozwu: na co práwnie bę=
20: dziełz odpowiađal.
21: Przeciwo łasiádóm przyłciennym,
22: iełli łą, welpótek pozwánym o
23: granice, iáko ma bydz połtapio=
24: no: aby na polu nie przekázowali
25: granic.

- 26: A Iełliby inni łzláchćicy byli/ máiąc w łąsiedztwie dziedzic=
27: twá/ których ściány przyległy z dziedzictwy z temi/ między które=
28: mi máią byđź grńnice/ y mniémieliby fie mieć iákié interełse zá
29: tą przyległostíą do tákowych grńnic:
30: tákowi téż łąsiedzi ścien
31: ni przez powodá ná ieden rok/ iáko y ten z którym grńnice wio=
32: dą/ máią byđź przypozwáni do łądu ziemłkiégo:(*marg*) Tenże. Liłt. Zygmunt w Piotrk.
Liłt. (-)
33: y iáko z prze=
34: dniefzą łtroną/ ták téż z nimi przez powodá ma byđź połtąpio=
35: no/ áby ná roku polnym grńnic nie mogli przekázywáć.

strona: 462

- 1: Spółób pozwu do łądu ziemłkiégo,
2: przeciwko łąsiádóm przyścien=
3: nym, którzy ku onym grńnicóm
4: przyległostí máią.
5: POzywa was ku przełtrzegńniu ściány wálzéz/ iefli którą
6: rozumiećie fie mieć do wsi álbo dziedziny iego przyległą N.
7: które dobrá łwoie dziedzicznę przerzeczony N. chce rozgrńni=
8: czyć/ grńnicámi/ y znáki grńnicznými z dobry N. łzláchetného
9: N. dziedzicznými:
10: o które grńnice pozwał przerzeczónégo N.
11: iáko Principálá/ á was iáko ścienniki: ábyście łtánęli/ y po=
12: wódtwo temu N. powodowi przyználi: (*marg*) Tenże. Liłt. Zygmunt w Piotrk. Liłt. (-)
13: y ábyście pilnowá=
14: li/ gdy mu będzie łkázowano przez łąd powódtwo przeciwko
15: przerzeczónému N. iáko Principáłowi/ y przeciwko wam iáko
16: ściennikóm: ábyście ná przerzeczóné rzeczy wedle práwá od=
17: powiádáli.
18: Mieyfce ná polu gdzie dekret feruią, y Iurifdicią fun=
<http://rcin.org.pl>

- 19: duią, in ea securitate iest, iáko izbá fądowa ziemfka. ((do w. 15 t. łąć.))
- 20: w Lácińfkim Stát. ((lok.))
- 21: Ieŕli pozwány, áni ná piérwřym,
- 22: áni ná wtórym roku nie ftánie,
- 23: tedy powodowa ftroná ma bydz
- 24: odefłána ná pole, z przyfądze=
- 25: niem powództwá.
- 26: IEŕli pozwány ná piérwřym roku nie ftánie/ ma bydz zdan
- 27: w Kontumáciiey:
- 28: á ieŕli ná wtórym roku y tym záwitym nie
- 29: ftánie/ w zyřku powództwá przez powodowá ftronę ma bydz
- 30: zdan: przez które zdánié iuz otrzyma powództwo ná pozwá=
- 31: nym zá takim fkazániém fędzięgo.
- 32: A vczyniwřzy tákowe zdá=
- 33: nie w zyřku/ fąd odefzle powodá zá otrzymániém powództwá

strona: 463

Podkomorzkiego
práwá Księgi ořme o
Gráni. przed fund. iurisd.

- 1: ná pole do Podkomorzęgo ziemfkiego/ álbo iego Vrzędu/ iáko
- 2: do Exekutorá tákowego fkazánia.
- 3: Vczyniwřzy tákové zdánié, tákowy
- 4: pořtepek ma bydz ná pole.
- 5: POtym Podkomorzy po tákowym zdániu y innotefcentią
- 6: ma przez fwoy pozew pozwác ftrony przed się/(*marg*) Támże. (—)
- 7: álbo przed V=
- 8: rząd fwoy/ ná mieyřce gránic/ álbo różnice/ pewny rok záwity
- 9: náznáczywřzy/ y rořkázuiác zdánému/ áby ftánął przeciwo po=
- 10: wodowi ku widzeniu y pilnowániu:
- 11: gdy vrząd powodowa

- 12: łtroná powiedźie ku łypániu y czyniéniu gránic/ między dobry
13: przerzeczonémi: y ku pilnowániu y łłuchániu/ gdy powód bę=
14: dzie przysięgał z świádkí ná łpráwiedliwé wiedzienié y łypá=
15: nié gránic.
16: Téy Innotelcentiiéy pozwu formę znajdziełz w Metri=
17: ce w części trzeciéy. Ták przeciwko powodowéy łtro=
18: nie, iáko y przeciwko przysiénnikóm.(*marg*) Ian Olbr. w Piotrk. Lift. (-)
19: Podkomorzy nie ma przewłóczáć
20: roku łtronam: wyiáwłzyby łie
21: zwolili, áłbo przyczyná do tego
22: byłá.
23: GDy częłtokróć Podkomorzowie áłbo ich Komornicy prze=
24: włóczáli gránice/ áłbo z łolgi niektóryéy/ áłbo zá potrzebá łe=
25: dnéy łtrony/ chocia druga niechciáłá:
26: zkąd przez tákowé z łáłki
27: przekłádánia roków omieszkánié łie przydawáło: My temu błę
28: dowi zábiégáiąc łkázuiemy/ y łkazáliłmy/ áby ná wieki było cho=
29: wano:
30: iż od tych czásów Podkomorzowie włzyłtkich łziem/
31: włzyłtkiégo królestwá/ Roków gránicznych łami przez się zá
32: łwym łczeniém przeciwko porádku práwá/ nie máią przekłá=
33: dáć/ pod winá cztériáscia grzywien:
34: która ma byđż przez nas
35: wyciáganá od tákiego/ któryby ináčéy vczynił. Wyiáwłzy
36: żeby do tego łpólné zwolenié przyłtápiło/ áłbo żeby łie przyczy=
37: ná łłuzná áłbo práwná przytráfiłá.

strona: 464

- 1: DRVGA CZĘSC
2: PROCESSV
3: GRANICZNEGO.

- 4: Przy íámy m iuż wiedzieniu gránic/ gdy iuż
- 5: vrząd Podkomorzki funduie íwá Iurisdiciá.
- 6: Któré dilácię pozwány czynić moze.
- 7: MOże pozwány rok tákowy polny prawdziwą niemocą
- 8: odłóżyć: tákże y o wietłzá rzecz/ ále nie ináčzý.(*marg*) Zygmunt w Piotrk. Lift.
- 1: Íágełło w Kráko. y w Wárcie. Lift. (-)
- 9: Który vkaze znácznieyńzé znáki grá
- 10: nic, tego Podkomorzy pode czciá
- 11: y íumnnieniém ma przypuńcić ku
- 12: dowodowi: á gdzie oboiá ítroná
- 13: znáków nie ma, powodowi z íwiád
- 14: ki ma bydz dowód dopuńczon.
- 15: OKóło gránic náłzý ízláchty ták bydz chcemy obwárowá=
- 16: no/ ieíliby íe przydáło/ íż ten który íe o gránice práwuie/ zá=
- 17: grániczné znáki pokazał/ kopce przynamniéy trzy/ áłbo znáki zná=
- 18: czné w polách/ któré víázdy zowá:
- 19: á w leííech znáki ná kńztałt
- 20: krzyzá vczynioné/ íáko íeft obyczay: tedy Podkomorzy náłz o=
- 21: négo/ który lepńzé y znácznieyńzé znáki áłbo kopce pokaże/ roze=
- 22: znawáiąc podeczciá y íumnnieniém bédzcie miáł/
- 23: y bédzcie powi=
- 24: nien przypuńcić ji ku dowodowi. A gdzie oboiá ítroná zná=
- 25: ków znácznych miédzy dziedzinámi nie bédzcie miáłá/ tedy po=
- 26: wodowa ítroná ku dowodowi gránic/ íáko wedle Práwá íeft/
- 27: z íwiádki ma bydz przypuńczoná.

strona: 465

Podkomorzkiego
práwá Kńíęgi óíme o
Gráni. w fundo. Iurisd.

- 1: Zdány v íádu ziemńkiégo y condem=

- 2: nowány, nie ma przypuŃczony bydz
- 3: ku zadnému controwertowaniu ál=
- 4: bo rozpiraniu ná polu:
- 5: á choćby
- 6: téz liŃtowné álbo inné dowody po
- 7: łobie znaczniejszy pokázował, te=
- 8: dy przedsię Podkomorzy ieno ná
- 9: w wiedzienié powodowéy łtrony y
- 10: ná przyŃięgę z Ńwiádki pátrzyć ma.
- 11: NA którym roku polnym iuż Ńie nie będzie godziło pozwá=
- 12: nému iákich łporów czynić przed Podkomorzym/ álbo iego V=
- 13: rzędem około powódtwá/ które iuż w łądzie ziemłkim vtrá=
- 14: cíł:
- 15: ále powód powiedzie vrząd wedle Ńwéy woléy y Ńwégo łu=
- 16: mnienia/ y vczyni gránice kopce łypiác/ y inné znáki czyniác/
- 17: nic nie bacząc ná iáki łpór pozwánégo/ áni ná żadné dowody
- 18: liŃtowné álbo znáki łłufzniefzé: iefli ná ten czás iákíe będzie v=
- 19: kázował.
- 20: Które rzeczy gdy Ńie łkończą przy oŃtátnim y naro=
- 21: znym kopcu/ przyŃięże powodowa łtroná z łzeŃciá Ńwiádków
- 22: łobie w rodzáiu równych ná prawdziwé y łprawiedliwé grá=
- 23: nice/ iz nic ziemie áni dziedziny **pozwánéwu [!]** nie więłá/ áni iéy
- 24: oddaliłá.
- 25: Ten Státut Zygmuntá Króla zda Ńie bydz przeciwny v. 2.
- 26: Státutem Iágełowym v. 2. Bo powódtwo przedtym Podkomorzy
- 27: ná polu przyładzał, á tu Sędzia. Tu nie káże controwertowác
- 28: ná polu:
- 29: A tu Iágełó temu kto trzy kopce pokaże przysiégác y po=
- 30: wódtwo przyłędzác. Przeto tu trzebá elucidowania. bo gdzieby
- 31: ná pofzednim przelátá miáło (chočby práwy łłufzniefzé znáki po=

- 32: kazał) tedy coś graecum fie widzi: wyjąwszy per contumaciam v=
33: trącił, to iuz iure fit iultè fit.
34: Ale Sędzia niewidziánéy rzeczy nie
35: może fkázać ták iáko Podkomorzy ná polu. Trzebá tu roztrzą=
36: śniénia: bo Podkomorzy nie ták ma bydź feruile pecus, áby nie
37: miał obaczywác: Coecus coecum ducit.
38: Zda fie, że powodowi
39: Podkomorzy miał bydź moderátorem, chociaż o powództwo nie ma(marg) Zygmunt w
Piotrk. Lift. (-)

strona: 466

- 1: fądzić práwá, które iuz w ziemftwie vtrącił raz. Ale y Kázimié=
2: rzów Státut.
3: Podkomorzy w gránicách naprzód
4: y náde wftytko ma pátrzyć przy=
5: rodzonéy gránice, to ieft poto=
6: czká, álbo rzéki miedzy dziedzi=
7: ctwy płynácéy, álbo rzeczyfká
8: nowégo y ftárégo: które dzie=
9: dzictwá dzieli.
10: ZA częftym fwarem miedzy poddánymi nálfzymi około grá=
11: nic miedzy dziedzictwy ich/ które czynioné bydź máią/ trudné y |
12: ciężkié niekiedy wfczynáią fie pytánia: z których przymnaża fie
13: nakładów/ y wielkiéy pracéy bywáią podlegli cí/ którzy o grá=
14: nice niezgadziáią fie.
15: A iż rzéki y rzeczyfká z wielkiéy części mię=
16: dzy dziedzictwy/ y ośiadłościami/ wsiámi/ płyną y fą: á ták ie=
17: fli które wsi álbo dziedzictwá o gránice zgadzaią fie z którą rzę=
18: ką [!] / álbo potokiem/ który srzodkiem płynie:
19: iefli miedzy tákowé=
20: mi dziedzictwy niémálfz gránic z práwá vczynionych/ tedy ká=

- 21: żda z onych dziedzin ma mieć śwóy brzeg onéy rzéki álbo poto=
22: ká/ który fie fklania do onéy dziedziny.
23: A tákowa rzéká álbo
24: potoczek ma bydź zá gránice miáná: która rzéká álbo potoczek/
25: iefli opuściwfy piérwzé rzéczyfko/ przez infzé mieyfcá swoie
26: fzcíe y płynienié obróci/ przez pomocy ludzkiéy włafną mocą/
27: tedy przedfię przyrodzoné piérwzé rzéczyfko/ kędy piérwéy wo=
28: dá fzłá/ ma bydź zá prawdziwą gránicę onych dziedzictw:(*marg*) Kázimierz w Wiflicy.

Lift. (-)

- 29: w
30: którý ftáréy rzéce álbo potoku/ álbo w ftárym rzéczyfku ludzie/
31: którzy z oboiéy ftrony dziedziny miefzkáią/ wolnie będą łowić:
32: iáko przedtym czynili/ gdy wodá fwym piérwzým y ftárym
33: rzéczyfkiem fzłá.
34: Ale iefli tá rzéká álbo potoczek przez dowćip
35: ludzki obrócón będzie od ftárégo płynieniá y rzéczyfká/ ták żeby
36: w inné nové rzéczyfko wpadł/
37: tedy ono nové rzéczyfko dzie=
38: dziny ma dzielić: y tákże ma dáć/ iáko ono ftaré rzéczyfko zwy=
39: kło/ ieden brzeg iednéy dziedzinie/ á drugi drugiéy: między któ=
40: rémi płynie.
41: A gdy zá tą przyczyną/ to iefł/ gdy zá domyflém

strona: 467

Podkomorzkiego
práwá Księgi ófme o
Grán. w fund. Iurisd.

- 1: y zá dowćipem ludzkim rzéká fie odwróci/
2: tedy iedná z dzie=
3: dzin onych/ to iefł/ przy którýy zoftáie ftaré rzéczyfko/ wzyfłkę y
4: całą ma mieć włafność w rzéce/ w brzegách ftáréy rzéki álbo

- 5: potoká.
- 6: A ieliby pozwány ná polu nie ftá=
- 7: nął, tedy przedsię powodowa
- 8: ftroná ná gránice przyśiádz ma:
- 9: á Podkomorzy ma dekret vczy=
- 10: nić potwiérdzaiąc oné gránice.
- 11: A Ielli ná tákowym roku polnym pozwány nie ftanie/ y bę=
- 12: dzie niepoftużny/ tedy przedsię Podkomorzy/ álbo iego vrząd
- 13: będzie powinien powodowéy ftrony názládowác/ y czynić grá
- 14: nice wedle wiedzienia iego:
- 15: á przy oštátnym y narożnym kop=
- 16: cu powód przysięże z świádki/ nic nie bacząc ná niebytność po=
- 17: zwánégo/ tylko przy bytności vrzędu Podkomorzégo.(*marg*) Zygmunt w Piotrk. Lišt. (-)
- 18: Któré
- 19: gránice przerzeczonym fpofohem vczynioné/ y przysięgá po=
- 20: wodowá popráwioné/ Podkomorzy álbo iego vrząd fkaże ná
- 21: wieki trwác/ y áby ná wieki były dzierzáné.
- 22: A ten Dekret álbo fkazánié przez otworzyfty list fádowi
- 23: ziemskiému ma oznáymić opisáfzy. Który Státut cá=
- 24: le maż wyszéz. ((lok.))
- 25: O KOMMISSARSKICH gránicách zebránié krótkié,
- 26: dla obiáfnienia gránic ziemfkich:
- 27: ále niżéy w ksiégách iedenáftyh
- 28: fżérzéz Státuty maż. Nie wedle lištów y znáków w nich opifá=
- 29: nych, ále wedle świádectwá ftárców między dobry Królewfkými
- 30: gránice máiá bydż ftánowioné. Titu. Kommišfarze. ((lok.))
- 31: Ale
- 32: o iákich fie to ma lišciéch rozumieć ((lok.)) Tego obiáfnienié iefcze
- 33: więtfzé o ftárcach y świádkách znaydziefz. ((lok.))
- 34: w Lácín.

35: Ku wżywaniu rzeki, która dobra Królewskie z szlacheckimi dzie

36: li, sąsiedzi niech będą przypuśczeni. Tit. Kommissarze. ((lok.))

strona: 468

1: TRZECIA CZĘŚĆ

2: PROCESSV

3: GRANICZNEGO,

4: Po skonczeniu sypania kopców.

5: Po skonczeniu sypania granic, Podkomorzy ma wydać

6: do sądu ziemskiego na liście otworzonym wzywek on

7: akt sypania, y skonczenia onych granic.

8: O tym Sta=

9: tut słowo od słowa znajdziez. Tit. Akt Podkomorz=

10: kie. ((lok.))

11: APPELLACIA,

12: ET MOTIO. ((do w. 16 t. łącz.))

13: Kto Podkomorzego albo ieko Ko=

14: mornika niesłuznie ruszy, co

15: mu dać ma. (marg) Kazimierz w Wiflicy. List. (-)

16: GDy kto niesłuznie nagani kazanie Podkomorzego/ ma

17: dać mu za winę szez grzywien: a Komornikowi iego albo in=

18: nych Dignitarzów Komornikom wiardunk przez wzelkiego

19: sporu pierwey/ a nizli do ktorogo sluchania bedzie przypuśczon/

20: dać y dofyć vczynić bedzie powinien.

strona: 469

Podkomorzkiego
prawą Księgi ośme o
appellá. y świadkách.

1: PROCES PO ROZGRANICZENIV.

2: Formá iáko ruszyć Podkomorzego, y o co przed

3: Króla.

- 4: Item, iáko Komorniká rużyć do Podkomorzé=
5: go: y iáko przypozwać intra annum ad tranf=
6: lapfum termini. ((t. łąc. i lok.)) Kázimiérzów fie rozumié o rużeniu lámym/ to ieft/
nágánieniu. A Zygmuntów/ ktoby pozwał vrząd.
7: Ktoby Kommiſſarze, álbo ſąd, ál=
8: bo vrząd pozwał o iáki poſtępek,
9: á tákowy byłby przekonan, ma
10: dáć zá winę dwoie 14. grzywien.(*marg*) Zyg. Aug. w Wár. Liſt. w Conſti. (-)
11: KToby pozwał Kommiſſarze álbo ſąd/ álbo vrząd o iáki
12: poſtępek/ á tákowy byłby przekazan w tym/ iż ie nieſłufznie po=
13: ciągnął/ będzie winien káżdému z oſobná támże dwoie czter=
14: naſćie grzywien zá winę dáć/ tákże y ſtronie będąieli téż przy
15: tym pozwána.
16: SWIADKOWIE.
17: Gránice dóbr Królewfkich ſwiá=
18: dectwá ſtarców y inné znáki po=
19: dobné czynią.
20: ABy trudnoſci nie było w czyniéniu gránic/ wſtáwiamy: á=
21: by Commiſſarze náſzy Bogá przed oczymá máiąc/ żadnéy ſtronie
22: nie folguiąc/ oglądawſzy naprzód znáki grániczné/
23: y rzeczy pra=
24: wdźiwie doſzedłzy/ ták z ſwiádectwá ſtarców/ ieſli potrzebá bę
25: dzie/ przyſięgłych/ iáko téż z inych podobnych rozładków gráni=
26: cé między dobry náſzemi królewfkíemi/ y dziedzicznými/ wedle
27: zdánia y ſumnienia ſwego niech poſtánowią. (*marg*) Zygmunt w Piotrk. (-)

strona: 470

- 1: Ieſli právem zwycięzony ſwiádká
2: którego nágáni.
3: IEſli pozwány álbo právem zwycięzony ſwiádká którego
4: ná roku polnym w ſzlachectwie nágáni/ chąc przez to rozgrá=

- 5: niczenie powodowéy ftronie zátrudnić:
- 6: tedy tákowému nágá=
- 7: nionému inízy świádkowie dádzą świádectwo/ to iest/ oni pięć
- 8: świádkowie proftémi fłowy: iż iest ośiádły/ y ma máiętność
- 9: ziemfką/ y między fásiády iest mian za fzláchćicá/ y fłużbę wo=
- 10: ienną z iną fzláchcą fłuży:
- 11: á ná tákowym świádectwie będzie
- 12: dofyc ná ten czás: to iest/ iż ma bydz przypuľczon do przyśięgi
- 13: z powodem. Wfzákże Podkomorzy záchowa z tym/ który go
- 14: nágánił/ práwny poštěpek: áby go popierał w práwie ktemu
- 15: należącym.
- 16: W MAZOWSZV nie tylko ná gránicách Kommif=
- 17: fárfkich od Króleřtwá, ále y ná dziedzicznych, fćarców y
- 18: świádków pilno vzywáią: Bo tám fád ziemfki ná wifią
- 19: wyfýła nim powód przykaże:(*marg*) Zygmunt w Piotrk. Lift. (–)
- 20: A iest to ořtrożniéy: bo bez
- 21: tego trudno iest fádowi aktoratum przyfádzác: poniewáz
- 22: fą niewiádomi poľżenia mieyfc y vzywánia dawnégo.
- 23: PŁOT. RZEKA.
- 24: Kędy do gránice y rozdziału Płot. Rzeká, należy: pátrż w
- 25: tych Tytuléch, Státutów wlálnych z reyeftru. y ((lok.))
- 26: wyszézey.
- 27: Do gránic czyniénia potrzebna iest
- 28: Conřtitucia zftrony vwazenia zná
- 29: ków y świádectw fćarców.
- 30: A Iżby fie periuria z obrażeniém Bożym nie działy/ máią
- 31: Kommifárze piérwéy przypátrzyć fie znákóm z obu fćrón/
- 32: przez fćarce pokazánym: y vważyć to v ťiebie wedľug funnié=
- 33: nia fwégo.
- 34: Y iefliby która fćroná fľufzné znáki y podobień=

35: Itwá pokazáá/ tedy téy dowód przez Itárce máią nákázáć.(*marg*) Zygm. III. Lift. ((lok.))

(-)

strona: 471

Podkomorzkiego Práwá
Księgi ofme o Kopcách.

1: A

strona: 471

1: ielliby z obu ftron nie pewné znáki pokazáli/ tedy nie odbiérá=

2: iác przyśiąg z obu ftrón/ dla krzywoprzyśiętwa/ máią gránicé

3: wedle sumniénia fwégo/ y przychyliwfy lie do Státutu & iu=

4: xta aequitatem vczynić/ rc.

5: Ale cály o tym Státut znaydziefz w księg. ix.

6: KOPCE.

7: Kto kopcé rozrzuci, iáką winą ma bydz

8: karan, y co zá dofyć vczynienié

9: vczynić ma.(*marg*) Zygmunt w Piotrk. Lift. (-)

10: IEfli kto kopcé vczynioné álbo iné znáki wcześci álbo w=

11: fzytkié rozrzuci/ y gwałtownié fkázi: tákowy gwałtownik od

12: káždégo kopcá narožnégo ma pláćić ftronié przeciwo fobie czy

13: niácéy trzy grzywny piénieędzy pófpolitych:

14: á od inych kopców

15: rozrzuconych y znáków którýchkolwiek gránicznych fkáżonych

16: y popfowánych/ po dwánaście grofzy ma zápláćić.(*marg*) Káz. Wiel. w Wiślicy. Lift. (-)

17: A wżákże tenże gwałtownik będzie powinien vrząd Pod=

18: komorfki ná mieyfce gránic fkáżonych kófztem fwym wywieždź

19: y oné gránicé rozmiotáné z nowu vczynić y popráwić.

20: Co bę=

21: dzie powinien vczynić po obwiefczeniu przez Wožnégo y fzlá=

22: chtę z ftrony onégo/ który krzywdę vciérpia/ w ośmi niedziél

23: pod winą czternaście grzywien/ którą ma przepáć ftronie:

- 24: á
- 25: Sądowi drugą czternaście grzywien zapłacić ma. Którą wi=
26: nę zapłaciwszy w drugich ośmi niedziel/ będzie powinien grá=
27: nicę przepowiedziánym obyczáiem odnowić:
28: á tak tylekroć/ ile=
29: by gránic poprąwić niechciał y zbraniał sie/ ma czternaście grzy=
30: wien przereczonéy łtronie/ y także wiele Sądowi ku zapłáce=
31: niu przepásdź w káżdé ośm niedziel.
- 32: O wycięciu dębów.
- 33: IEśliby kto máiąc gránicé z kim/ á oné gránicé przechodząc
34: drwá álbo inzé potrzebne ku używaniu drzewá w cudzym le=
35: sie álbo gáiu rąbał:
36: ten pan onégo láfu/ tego który rąbié/ na=
37: przód w siekiérze/ drugim rázem w łukni/ trzecim ná wołách y
38: w koniach álbo w iednym koniu ma ciążác przez winy.
39: Ale ie=
40: łli go podziéckuie we dwu wolech álbo w koniach: ieden łobie
41: zátzyma/ á drugiégo wołu álbo koniá ná rękoiemłtwo wyda:

strona: 472

- 1: á znak ná drzewie/ gdzie ściązał/ vczynić y wyciąć będzie po
2: winien.
- 3: KTO trzy kopce pokaże/ iuz do dopułczáią do dowodu: tá=
4: kże viázdy znáki ná kłztałt kopców: o tym pátrż Titulo. Kommił=
5: łarze. Item wysłzéy w drugiéy części Procellu gránicznégo Stá. Iá=
6: gełów 2.
- 7: A gdzie kopców y świádków niemáłz: tedy Aktorá z świá
8: dkámi do przysiéggi przypułczáią. Támże.
- 9: O czynieniu gránic.(*marg*) w Exceptách á zwyczá. Mázowieckich. Liłt. (-)
10: GDy ieden łzláchćic drugiému łzláchćicowi zácnie áktcią/
11: áby miedzy onym dziedzictwem ich łobie przyległym/ kędy grá=

- 12: nice nie były/ iedno vzywánié/ á pośsełsią łtrón łądownnie zá=
13: cząłby:
14: Tedy łąd ma łkazác y pośłác vrzędniki Ziemłkié do tego
15: należácé: á która łtroná przed nimi lepsze y znácznieyłzé znáki
16: vkaże/ y przez łtárfzé y świádkki wywiadłaby łwoię łpokoyną
17: pośsełsią ná onym imieniu/ póki y przez które mieyłce trzymáłá
18: dźiedzictwo łwoie:
19: á vrzędnicy oni przyęłiby to: tedy tám má=
20: iá bydź czynioné gránice y kopce nowe vłypáné/ przez zbiiánia
21: łtrony drugiéy. A iełliby z obu łtrón ładnych znáków gránicz=
22: nych nie widzieli álbo nie przyęłi:
23: tedy pozwány będzie miał
24: powóđłtwo/ y przez które mieyłcá póydzie ze świádkkami/ y przy=
25: sięze piérwłzego łwego vchodu álbo przelłcia nie przelłtępuiác:
26: A tedy kopce ábo znáki grániczné máią bydź czynioné/ wedle
27: dawnégo obyczáiu źiemie.
28: O ponowieniu gránic.
29: GDy ieden drugiégo pozywa/
30: áby z nim ponowił gránice/
31: y kopce vłypał przez łtáre znáki grániczné między dobrámi ich/
32: które znáki y ściánę łtárą ábo kopce miánowałby ná pozwie/ y
33: onę przyięgá potwiérdzić podéymowałby łie/
34: táki z Práwá bę=
35: dzie miał początek wyvodu y probáciiey przez łtárce z tákich
36: znáków: które iełli vrząd Ziemłki przyimie/ á łtroná druga bę=
37: dzie mu negowáłá/ powód z świádkkami ma probowác przez
38: przyięgę:
39: iż té znáki łtáre łą y prawđziwe grániczné mię=
40: dzy dobrámi témi/ ábo łtárą ściáną/ ábo między grániczną
41: y kopce łtáre/ wedle których znáków pośsełsią łwoię y v=

42: żywianie wywiędz ma:

43: A tak za temi znakami które przey=

44: dzie/ a przysięze/ tam granice mają być czynione y ko=

45: pce wfpáne/ które świadki powód w łądzie Ziemiłkim ná

strona: 473

1: bliłkich rokách po fkaźni ma mienić y popisać łpółem z róta

2: przysięgi/

strona: 473

Podkomorłkiego
Práva Księgi ołme o
czynie. y ponowie. granic

1: a ná mieyfce różnic z temi świadkami przelźcia łwé=

2: go od węglá do węglá przez mieyfcá y znaki grániczné/ iáko łie

3: wysłzėy pomięniło/

4: przysięgę ná roku łtronam od wrzędu ná=

5: znáczonym przy onymże wrzędzie powinien będzie vczynić: kłó=

6: rá łprawę włzyłtkę wrząd przerzeczony/ kopców y znáków grá=

7: nicznych vczynionych/ áłbo okrażonych przed łładem łiemłkim

8: zeznáć powinien będzie/ y wpisać w księgi łiemłkié.

9: A gdzie=

10: by kłóra przywilėy miáłá/ áłbo iákié łifty/ áłbo zapisy ná gráni=

11: ce/ áłbo ná pewné mieyfcá grániczné/ to iest vroćilłká pewné/

12: tá łtroná będzie miáłá początek do powodu probowác/ y po=

13: deprzec té granice z mieyfcá/ wedle muniment łwych y dawné=

14: go záchowánia.

15: A to ielliby od takich praw áłbo muniment

16: przez nové granice vczynioné/ potym nie odstąpił: A od vczy=

17: niénia granic y wfpánia áłbo okrażenia kopców:

18: tedy Podko=

19: morzėmu pułkopy/ to iest trzydziesięci grołzy/ á Stárołcie dru=

- 20: gą trzydzieści groszy Polłkiéy monéty/ obiedwie łtronie/ po=
21: zwána y powodowa zápláćić máią/ á Woźnému łześć groszy
22: od tychże gránic pláćić máią.
23: A gdzieby między łtronámi z do=
24: bréy woléy były włypáné kopce álbo gránice vczynioné/ tedy
25: przereczonému Vrządowi/ obiedwie łtronie iedno trzydzie=
26: ści groszy dáć będą powinni/ á nie więcéy: á Woźnému gro=
27: łzy trzy.
28: MINORENNES.
29: Iełli ci, którzy w iednym dziedzictwie
30: części máią, lat mieć nie będą,
31: przedsię gránice odpráwuią łie: á
32: włzákze bywa záchowána lat nie
33: máiącym, łpráwá przez Podkomo=
34: rzégo,
35: ze im będzie wolno czynić
36: o ich część, iełliby rozumieli, ze=
37: by im co vkrzywdzono było.(*marg*) Zygmunt w Piotrko. Lift. (-)
38: IEłliby więcéy było vczeltników iednégóž dziedzictwá/ á

strona: 474

- 1: byli pozwáni przez kogo innégo/ o czynienié gránic: á iełliby
2: między tákowémi pozwánémi byli niektórzy wełpółek dziedzi=
3: cámi lat niemáiący y połpołu pozwáni/
4: tedy przeciwko táko=
5: wym łąd będzie połtępował/ ták ziemłki iáko vrząd Podko=
6: morzki/ nic niebacząc ná to/ iż lat nie máią/ ku którému gráni=
7: czeniu łąd y vrząd Podkomorzki będzie połtępował.
8: A włzák=
9: że Podkomorzy álbo iego vrząd Pokomorzki [!] / záchowa im wol
10: né czynienié o ich część z powodem gránic: to iełt/ gdy przydą

- 11: do lat/ tedy będzie im wolno prawem czynić z onemi/ przez
12: których rozumieliby łobie krzywdę byż wczynioną.
13: Ale nie
14: będą czynić/ iedno o część y o rzecz/ która im przynależy.
15: BONA INDISLIMITATA.
16: Gdzie łą dobrą nierozgraniczoné, á kto o krzywdę pozywa,
17: tedy wedle zwyczajiu w niektórych powieściách zawiészaią takié
18: łprawy, áże do czynienia gránic: á gránice mogą łie niewiedzieć kie
19: dy łkończyć, á ów nie ma gdzie drew rębác, łiekiéry mu biorą, y
20: krzywdy iné ciérpi.
21: Przeto w Mázowłzu łstrożniéy w téy mie=
22: rze łie łprawuią, kędy łą bona merè litigiołá, tám to idzie: Ale kę=
23: dy łie może pokázác łtárádawné y łpokoyné wzywánié, że od kilku
24: dziełát lat ono pole bez przełtánia kto orywał, y był go w wzywá=
25: niu:
26: tedy choć przy gránicy leży, o którą łie łpiéráią, niezawieszuią
27: krzywdy takiéy, gdy kto łub praetextu niedołżcia gránic, drugié=
28: mu takié pole odéymuie.
29: Ale zołtawuią łtronę wedle łtárádaw=
30: négo wzywánia, wedle którégó mieli łie záchowác, áże do rozgráni=
31: czenia. A ty mi krzywdy w tym czásié notoriè nie czyní, w tym cze=
32: góm z oyców w wzywánium był łpokoynym.
33: O tym znajdziełz in exceptis praw Mázoweckich. Stá. ((lok.)) Ale y w Polłkim prá=
34: wie tóz znajdziełz. ((lok.))
35: Similiter, práwi, intelligendum eft... ((t. łac. do w. 31))
36: Y vczy tám wysłzéy procellum iuris w
37: téy mierze:
38: że nie od kmieciá, ále od páná w téy mierze trzebá po=
39: zywác: bo práwi, iest caula haereditaria, &c.
40: Do tegóz obiáfnienié przydáć Státutu. Tit. Kommiffarze. Stá.

- 41: I.
- 42: ze tám Stároftóm każą brónić, wedle vzywánia ftárádáwného,
- 43: aż do fkończenia gránic, y obiáfnienia włafny Státut, że Kommif=
- 44: fárfskié gránice zgadzaią fie y z témi fzlácheckíemi.

strona: 475

Podkomorzkiego
práwá Księgi ófme o
Mierni. działé/ miedzy.

- 1: TVTOR.
- 2: Opiekun nie może grániczyć, áni dziecióm nic vtrácić: A iefli, te=
- 3: dy tego mogą dóydz, á dawność nie ma im fzkodzić ((lok.))
- 4: niżej Stá. I List ((lok.))
- 5: MIERNIK, DZIAŁ,
- 6: MIEDZA.
- 7: Mierzenie pól w Polfcze trudno ma bydź, boby fie zrużyło sí=
- 8: ká controwerfiy dla dawności gránic.(*marg*) Kázimierz w Wiflicy. List. (-)
- 9: Ale w Mázowfzu á w Li=
- 10: twie iefcze doftátieczniéy włóki fą wymierzoné y siedlifká. Polá
- 11: ná troie idą, co oni rézami álbo pafzami zową, iáko y w Krákow=
- 12: fkiéy ziemi:
- 13: ze kto włókę trzyma, dzieśięć folanek może ná ożimi=
- 14: nę wyśiać, iákoby dwa korcá Lubelfkié, á ná ogród siedlifko y gu=
- 15: mno morg: o czym ná innym mieyfcu.
- 16: O DZIALE między brácią, w tytule włafnym znaydziefz.
- 17: Lecz té máterię fą affines, iáko y o czynieniu álbo téz wyproftowá=
- 18: niu miedze ludzie fie pozywaią:
- 19: Do czego téz Podkomorzégo, álbo
- 20: iego vrzędu potrzebuią. Com chćiał przypomnieć ná tym mieyfcu
- 21: dla quaeres w Státucie, żeby wiedzieć gdzie o czym ftoi. ((do w. 19 - lok.))
- 22: SALARIA

- 23: Dochód Podkomorzów bywał łżeć
- 24: grzywien, gdy go niełufznie
- 25: rufzy.
- 26: GDy kto nie łufznie nágáni łkazánié Podkomorzégo/ ma
- 27: mu dáć zá winę łżeć grzywien:(*marg*) Kázimierz w Wiflicy, Lift. (-)
- 28: á Komornikowi iego álbo in=
- 29: nych Dignitarzów komornikóm wiárdunk przez włzelkiégo łpo
- 30: ru piérwéy/ á niźli do którégó łłuchánia będzie przypułczon/
- 31: dáć y dofyc vczynić będzie powinien.

strona: 476

- 1: Piérwey Podkomorzy zá ieden dzien,
- 2: gdy ográniczył kilka dziedzin, puł=
- 3: grzywny bráł: á iesli zá kilka dni o=
- 4: grániczył kilka dziedzin, trzy grzy=
- 5: wny, dwie łiekiérze, y dwa rydlá
- 6: bráł.
- 7: ZA ográniczenié dziedzin, choć téż iednégo dnia dwie álbo
- 8: trzy dziedziny między Pány ográniczył y dokończył/ ma wziáć
- 9: pułgrzywny: (*marg*) Tenże, List. Ian Olbr. w Piotrk. Lift. Káz. Wiel. w Wiłlicy. Lift. (-)
- 10: ále od wiécéy dni/ choćby wiele dziedzin ográni=
- 11: czył choć téż iednę/ trzy grzywny/ dwie łiekiérze z dwiemá ry=
- 12: dlmi/ práwem łwym weźmie.
- 13: Ale iuz teraz trzy grzywny od ká=
- 14: zdych gránic brác máią.
- 15: OKoło płácenia Podkomorzóm łiemłkim iednę y połpolitá
- 16: włzyłtkim łiemióm vłtáwę vczynilichmy: y vłtáwiamy/ áby
- 17: we włzyłtkich łiemióch Królestwá náłzégó Podkomorzowie
- 18: łiem z Komorniki łwémi nie wiécéy/ iedno trzy grzywny zá
- 19: znák gránic włzędy bráli.
- 20: DRVGI VRZÁD

21: PODKOMORZKI.

22: Ná woynie bydz delatorem y Cor=

23: riceufem, ktoby chorągwie fwéy

24: nie pilnował, oddziélaiąc fie od

25: woýfká ftaniém.

26: INáczéy iefli tákowi więcéy w Króleftwie nálfzym będą

27: znaleźieni/ przez Podkomorzégo źiemie álbo Powiátu/ w któ=

strona: 477

Podkomorzkiego

Práwá Księgi ośme o

Vrząd. Podo. ná woý.

1: rym miefzkáią y woynę służą/ poymáni nam niech będą oddá=

2: ni: á konie ich temuż Podkomorzemu zá winę y wyftępek niech

3: będą dáné.

4: ITEM kto zábiie o mężobóýftwie w powiećiech/ iże on ma

5: bydz delatorem do Króla ((do w. 6 - t. łącz. i lok.))

6: KTO móft ma zły álbo przeiazd ná fwym grunćie: A zwła

7: fczá gdy myto bierze álbo móftowé. Conftitucya poźlednieyfza, fub

8: priuatione officij to winien vczynić. ((w. 10 - lok.))(marg) VRZĄD. (-)

9: Iefliby fie chronił Podkomorzy, tedy ná mieýfcu iego Lowczy o=

10: négo Powiátu. ((lok.)) ((w. 13 - lok.))

11: ITEM ná Kommiśię z wrzędników Ziemfkich tychże brác

12: y wzywác powinni. ((lok.))

13: PODKOMORZEGO Mázoweckiego powinności.

14: Pátrż w piérwłżéy częśći Metryki Státutowéy ná końcu. Titulo,

15: Mázoweckie Księftwo: Ale tám obyczay ieft, że pogránicznych

16: nie wpifuią, ieno do Akt Ziemfkich.

strona: 478

1: IASNIE WIELMOZNEMV PANV,

2: PAN^V IERZEMV MNISZKOWI,

- 3: Z WIELKICH KVNCZYC,
4: WOIEWODZIE SęDOMIERSKIEMV,
5: Lwowskiému, Sánockiému, y Sámborfkiému,
6: &c. Stároscie, Pánu mému M.
7: ZA méy iuz pámięci, v wżyftkich Królów Polfkich dom W.M.
8: był w wielkiéy miłości, y wielkiéy sławy, Oyciec v Zygmunta Itá=
9: régo, Synowie v Auguftá syná iego:
10: á także potym v Henryká,
11: Stephaná, Królów Polfkich, rádži ná W.M. wżyftkich oczy mie=
12: li: A v tego Zygmunta Trzeciého, iáwnie fie to pokázuie, iáko
13: W.M. mego M. Páná fobie waży y fzánuie: Czego W.M. wiele
14: ludzi vprzýmie życzy.
15: Y ia téż ábym fie sługá W.M. pokazał
16: nie słowy tylko gołými, ále y rzeczą: tedy té księgi práwá Stáro=
17: ściého álbo Grodzkiego W.M. mému M. Pánu ofiáruię. A przy
18: tym służby fwé do łálki W.M. mego M. Páná pilnie zálęcam.

strona: 479

- 1: DZIEWIĄTE
2: KSIĘGI PRAWA
3: GRODZKIEGO:
4: KĘDY OPISAWSZY PERSONY
5: GRODOWI NALEŻĄCE, WYLI=
6: CZAIĄ SIE CZTERZY VRZĘDY
7: STAROSCIE PRZEDNIEYSZE,
8: A
9: KAZDY VRZĄD Z SWEMI TYTV=
10: ŁY, TYTVŁY ZASIĘ Z SWEMI
11: STATVTY, A STATVTY NA WIER=
12: SZE DZIELONE, IVRISDICIĄ
13: ZAMKOWĄ WSZYSTKĘ Y WŁA

14: DZA, IASNIEY, NIZ DOTYCH=

15: MIAST BYŁO, OBIASNIAIA.

strona: 480

1: DZIEWIĄTA TABLICA

2: PRAWA GRODZKIEGO. PERSONY STAROSTA, SVRROGATOR, PODSTAROSCI, SĘDZIA GRODZKI, PISARZ, BVRGRABIE, y vrzędy Stárołcie 5.

3: I. Vrząd. Zamku, koronowanému Królowi dochować, y pożytki zbierać fcarbówé.

4: II. Coörtionem álbo hánowania zuchwałtw ná pieczy mieć, czego fześć ftopniów fie wylicza.

5: I. Parentella: względem tego/ ktoby magiftraturn turbował/ ná Wiecách. Sądách ziemłkich. Séymikách. Pokoiu póspolitym/ y od żołniérzá.

6: 2. Violento: té tytuły rewidowác Pozogá/ Mężobóyftwo/ Complices, Rufznicá/ Miecz/ Zbóycá/ Gwałt/ expulſio, tabernae. 3. Connubia.

7: 4. De proprio té tytuły Mytnik/ Myńcá/ bydło/ licowny rok/ Złodziéy/ Drógá/ Spási/ Rzéki/ etc.

8: 5. De falfo, té tytuły rewidowác. Zebracy/ Wagi/ Cygáni/ Robotnicy/ Gołotá/ Kortezan/ Zołniérz/ Stipēdiati.

9: 6. De occulto filent iura.

10: III. Sądy. Grodzkie roki fześć niedzielné.

11: Querelae dwu niedzielné. ((t. łącz.))

12: IIII. Exekucia od fądu Królewłkiego/ Prává Duchowného z tą moderátia/ iáko pózlednie práwá vczá. Ziemłkiego. Woiewodzého porządku. Od fcarbú poborce. Od Trybunału Appellácia. ((t. łącz.))

strona: 481

1: STAROSTA.

2: Elekcia Stárołty, ácz ná Królu nale=

3: zy, á włzáków té włafności w łobie

4: zámyka wedle práwá, ze ma bydz

5: ośiádły y pilny vrzędu.(*marg*) Alexander w Rádom. Lift. (–)

6: GDy niektorzy zá przyiáznia V=
<http://rcin.org.pl>

- 7: rzędów/ ázwłaſczá Stároſćich/ y in=
8: nych przełożeńſtw/ w ziemiách od fwégo
9: dálekich domu/ á trzymáiąc oné dla fwéy
10: niebytnoſci dawáią przyczyny ku złému
11: zwykłému bywác w ich Stároſtwách/
12: nie máiąc kto kárác złoſci młodych y in=

strona: 482

nych ludzi fwéy woléy.

- 1: Dla tego wítawiamy: áby w káżdych
2: ziemiách y powiećiech króleſtwá náſzého Stároſtowie/ Vrzę=
3: dnicy/ y inni ná Doſtoienſtwách będący/ oſiedli byli: y máią
4: bydź napómnieni náſzemi Liſty/ áby doſyc czynili vrzędóm
5: fwym.
6: A ielli potrzykroć napomnieni nie będą fie ſtárác/ áby
7: vrzędów fwych pilnowáli: zarázem vrzędy y doſtoienſtwá
8: niech im będą wzięté. Dla tego tedy máią bydź nápomnieni/
9: áby byli oſiedli:
10: y ktemu áby częſćiey náwiędzáli mieyſcá/ w
11: których doſtoienſtwá y vrzędy máią.
12: Przyſięgá Stároſcia.
13: Táka y Rotmiſtrów ná zámkách: pátrz wyſzéz w ſió=
14: dmych księgách. ((lok.))(marg) Liſt. (–)
15: Ia N. przyſięgam/ iż będę wierny ná zamku
16: N. y onego będę ſtrzegł wiernie Naiálnieyſzemu
17: Kſiążęćiu y Pánu á Pánu/ etc. Krolowi Pol=
18: ſkiemu/ y potomkom iego Krolom Polſkim/ we=
19: dle práwá obránym.
20: Pokoiu y przeſpieczenſtwá
21: y ſpráwiedliwoſci będę bronil/ y inne ſpráwy
22: mnie álbo vrzędowi Stároſćiemu przynależące/

- 23: przez chytróści y zdrády będę wypełniał. Ták
- 24: mi Boże pomóż/ y ten święty Krzyż.
- 25: Ták przysięgáią Stároftowie Prufcy, ále innéy przysięgi
- 26: Stároftów Polńkich niemáľz.
- 27: Ale potym w liście Confirmáciiey
- 28: Stephaná Króla dokładniéy iest po-
- 29: łożono o téy przysiędze: y w Conft.
- 30: 1576 włożono. Lift 160. Stá. 17.(*marg*) w Confti. Lift ftá. (-)
- 31: STároftowie pogránícznych y łądowych zamków/ y miaft
- 32: głównych: tákże y miáftá główne/ które Stároftów nie máią/
- 33: przysięgáć Królowi y królestwu máią/

strona: 483

Grodzkiego práwá Księgi
dziewiąte o Elek. Stárościcy.

- 1: iż tempore interregni

strona: 483

- 1: zamków y miaft sputzczać niemáią ku szkodzie Rzeczypołitéy
- 2: nikomu inżemu/ ieno Królowi wolnie/ zá zezwoleniem włzech
- 3: obránemu y koronowanému/ pod vtráceniem poczciwości/
- 4: gárdła y maiętności.
- 5: Ielcze ku obiáńnieniu Stárościcy e=
- 6: lekciiey, zeby ták ośiádły był.
- 7: coby tám mógl przemielzkiwáć.
- 8: A Tego pilnie dokładáiąc w Artykule o ośiádłości Digni=
- 9: tarzów y Vrzędników ziemńkich:
- 10: Iż gdyby kto Dignitárstwo
- 11: álbo vrząd iáki v nas vprosił/ y wziął/ niemáiąc w onym Po=
- 12: wiecie álbo ziemi tákowéy ośiádłości włáfnéy y wolnéy/(*marg*) w Confti. Zyg. Aug. w Wárfzá. Lift. (-)
- 13: w

- 14: któryby przedtym wedle łtanu łwego przemiefzkawał/ y prze=
15: miefzkawać mógł/ nie zmyślona/ á któryby nie w ten *czáfz* [!] do=
16: łtał/ gdy Vrząd álbo Dignitárłstwo wákuie/ ále przedtym ošia=
17: dła/ nie nowo zápiłána.
18: Tákowy káždy od kogózłkolwiek po=
19: zwány totiens quotiens, do którégózłkolwiek ładu álbo vrzędu
20: źiemie onéy/ w którégó vrząd álbo dignitárłstwo wzięł/ álbo ná
21: Séym Wálny:
22: tedy táki dwie łcie grzywien winy przepáść
23: ma/ którą ná piérwłzym Roku iáko ná záwitym nie odchodząc
24: od ładu v kłsiąg polozyć Aktorowi będzie powinien/ y Digni=
25: tárłstwo álbo Vrząd in infanti puścić:
26: á Appellácia żadna nie
27: ma mu bydz deferowána. A to łie łciągáć ma y ná terázniey=
28: łzé Dignitarze álbo Vrzędniki/ którzy ołiadłóci nie máia. (*marg*) z Przywile. Łódwiko.
w Kofzyc. Liłt. (–)
29: A Połłowie Ziemiłcy máia instigowáć. w Stát. Łácińłkim
30: ((łok.))
31: Iełcze do Elekciiey nalezy wie=
32: dzieć, ze iedno Polakóm máia
33: bydz dawáne z rodu, á nie Kłsia=
34: zęcégó rodu.
35: IEłcze obiecuiemy/ żadnégo zamku/ áni twiárdze Króle=
36: łtwá náłzégó/ żadnému Kłsiażęcieu álbo z rodzaiu Kłsiażęc=

strona: 484

- 1: cégo idácemu ku rządzenu y dźierzeniu/ ná czás álbo ná wie=
2: ki nie poruczyć. Y wyliczywłzy miánowicie liczbę Stárołtw, tak
3: zámyka:
4: żadnému iedno obywałelóm álbo Stárołtóm/ któ=
5: rzy w tymże królełtwie łą/ nie dáwać. Ale inné zamki przy=

- 6: chodnióm/ y innym którymkolwiek będziem chcieć/ my mamy/
7: y potomkowie náfzy mieć będą wolną moc dáfwać.
8: W Metrice ná końcu cały znaydziefz.
9: Item, Titulo, Dignitates. ízérzény w ksiégách piérwzych.
10: Iefcze o elekciiey nalezy: ze ie=
11: dno láty, dowcipem okazałym
12: máią bydz rozdawané Stároftwá
13: y Dignitárftwá.
14: VRzędów wízyftkich Króleftwá náfzého nikomu/ iedno o=
15: íobam dobrze záfluzonym/ láty/ dowcipem y mądrością oka=
16: záłym/ y iedno tutecznym rodakóm nie rozdáfwać. rć.(*marg*) Káz. III. w Niezowey. Lift.
(-)
17: Sroga káfz pod poczciwością, Infamis ipfo facto, ktoby
18: incompatibilia brał, Stároftwo z vrzędy *wielkiemi* [!] oné=
19: go mieyfcá, etc. O czym téz ((lok.))(*marg*) *Zyg. Aug. w Piotrko.* (-)
20: Dwu Stáróftw fáfadowych nikt nie moze dzierzeć. ((lok.))
21: w Laćin. ((lok.))
22: Dzierzáwy co był Ludwik íobie zo=
23: ítáwił, komu chćiał rozdáfwać nie
24: fáfowé, &cet. to Zygmunt Au=
25: guft íobie rękę záwárł.
26: IZ íestefmy Królem Polfkim: áni zamków/ áni Dzierzáw
27: zádných niehcemy zwiérzáf/ iedno Polakóm Szláfcheckiego
28: rodzáiu/ á tymze oíiádlým: á to wedle Przywileiu Króla Lu=
29: dowiká.
30: INDIGENATVS íáko go ciágną, y íáko íie ma rozumieć:
31: pátrz ((lok.))

- 1: WYCHOWANIE Stároftw y Dzierzáwec. O
- 2: Rozdziále dochodów Królewfkich, y co ná Stároftę przy=
- 3: chodzi piąta część, łzukay w piérwłzych księgách. ((lok.))
- 4: Siérádzki gród do Piotrkowá iáko,
- 5: y kiedy przeniesiony.
- 6: ZA prośbą ziemie Siérádzkiéy Połłów/ y zá vciążeniém
- 7: łzláchty onéy ziemie prze dálekość Grodu/ vftáwiamy:(*marg*) Zyg. Aug. w Wárfzá. Lift. w Confti. (-)
- 8: Iż Gród
- 9: w Piotrkowie ma bydź/ w którym włzyftkié łpráwy bydź wa=
- 10: źné máią/ iáko y w Siérádu. Włzákóz ieden Stároftá obá=
- 11: dwa Grody dżierzec ma.
- 12: Stároftá Kámieniecki iáko Gene=
- 13: rał Podolłki ma iurifdicią nád
- 14: hultáymi Wołóskiémi.
- 15: ZAchowywáiąc łtárádawny porządek/ vftáwiamy:(*marg*) Zyg. Aug. w Wárfzá. Lift. w Confti. (-)
- 16: áby
- 17: łzláchťá Podolłka winna byłá przed Stároftą Kámienieckim
- 18: poddáné fwé łtáwić/ gdy będą o złodzieyftwá Wołóskié wi=
- 19: nioni.
- 20: List ((lok.))
- 21: List ((lok.))
- 22: Látyczowłki Gród.
- 23: GRód w Látyczowie/ iáko potrzebny w Woiewództwie
- 24: Podolłkim/ mocą Séymu tego poftánawiamy: iednák ták
- 25: żeby Stároftwá y teraz y ná potomné czáfy nie dżielić. Ale
- 26: żeby iedenże Stároftá Kámieniecki vtrobique iurifditia exer=
- 27: ceret.(*marg*) Stephan w Wárfzá. Lift (-)
- 28: Ciechanowłki Gród.

- 29: NA prośbę Połłów Województwa Mázoweckiego ziemie
30: Ciechanowfkiey/ y bącząc bydź niemálą w tym ángárią/ y ták=
31: że nakład/ dla przenofzénia zapifów z Grodu do ziemftwá/ zá=

strona: 486

- 1: biégáiąc temu wftyftkiému/ poftánawiamy:
2: áby od tego czá=
3: fu Gród Ciechanowfki był wieczny/ obyczáiem ziem Wielkiey
4: Polfki: dokládáiąc tego/ áby Vrząd álbo fąd Grodzki wedle
5: ftárégo zwyczáiu nic więcéy nie brał od przyięcia zapifu y zezná
6: nia do ksiąg/ ieno pułtorá grofzá pámiętnégo.
7: A od extrá=
8: ktu dwa grofzá. Ktemu/ áby Pifarz ziemfki/ álbo fam záfwe
9: praefens bywał przy Aktách Grodzkich dla przyjmowánia/ álbo
10: podpifká przyfięglégo y dobrze ośiádlégo w onymże powiećie
11: miéwał.
12: Kámieniecki Gród.
13: ZA prośbą Połłów ziemie Nurfkiey/ dáiemy Gród Kámie=
14: nieckiému powiátowi w Kámieńcu/ w którym Grodzie Stá=
15: roście fpráwy/ ták iáko w Nurze álbo w Oftrowi vrząd Stá=
16: rofty Nurzkiego odpráwowác ma.
17: A Roki Grodzkie/ tenze
18: Stároftá przynamniéy czτέρzy kroć do roku fądzić ma.
19: SVRROGATOR.
20: Stároftowie w fześci niedziélach
21: máią fwé fądy odpráwowác:(*marg*) Zygm. III. w Wárzáz. Lift. (-)
22: á
23: iefliby nie mogli bydź fámi, te=
24: dy ośiádlé niech ná fwé miey=
25: fce poftánowią pod ftráceniém
26: vrzędu.

- 27: A Té fądy będą fądzić Stároftowie w fżeści niedzielách:
28: przy których niech oblicznie będą.
29: A ilekroćby nie byli/ po=
30: Itánowią Sędzięgo Szláchćicá ośiádłégo/ y miefzkánié w o=
31: nymże Stároftwie máiąćégo/ y vmieiąćégo rozeznáwác fpra=
32: wy y fądy.(*marg*) Olbr. w Piotrko. List. (-)
33: Co máią czynić pod ftráceniém Stároftwá: któ=
34: rému karániu będą poddáni tyle kroć/ ileby z przyczyny iákiéy
35: fwyéy ofobnéy zátrudnieni ná fądziéch nie byli: wyiáwfyz
36: gđzieby niemogli bydź dla potrzeb y fpraw Rzeczypofo=
37: litéy/ álbo náfzych.
38: Item, w Láćiń. w Polfk. ((lok.)) o Surrogatorách.

strona: 487

Grodzkiego práwá Księgi
dziewiąte o Podftárościm.

- 1: Generałowi Poznánkiému p. Opalińkiému pozwolo=
2: no, ále ná Séymie Surrogatorá mieć, dla niemocy, do
3: trzech lat ieno, 1589. List 30.
4: O Surrogatorze Nurzkim zá P. Philipowfkiégo 1588.
5: List. 53.
6: Ize íam przez íię Stároftá ma fądy
7: odpráwowác Grodzkié.
8: VStáwuiemy/ iżby káždé Roki Stároftá fądził/ iáko
9: Státut vczy ((lok.))
10: Iefliby ták zábáwióń nie był/ kto tám ítoi
11: w tymże Státucie pod ftráceniém vrzędu. A iefliby ináčzéy
12: fądzono podle Státutu (lik.)) áby fądowi tákiému nulla
13: praefaretur obedia. (*marg*) Auguít w Piotrko. w Confti. List. (-)
14: My czyniác dofyć prófbam Połków/
15: ná potomné czály komukolwiek Stároftwo iákié damy/ ten

- 16: tákowy będzie powinien sam przez się Roki Stárościé ładzić/
17: wedle Státutów wyszféy opifáných. ((t. łac.))
18: Przełtrzegáiąc tego/ áby iáka przyczyná in=
19: teftini odij & difsidij nie byłá.
20: PODSTAROSCI.
21: Podstárości y Sędzia Grodzki iáko
22: y sam Stároftá ma bydz ośiádły:
23: á Ziemfcy Vrzędnicy, nie mogą
24: bydz Grodzkiémi vrzędniki.
25: IZ káždy vrząd ma fwé fprawy/ nie máią dáléy dzierzeć Sę
26: dziowie ziemfcy y Pifárzowie Grodzkich łádów ábo Pifárftw
27: wefpółek z Ziemfkiémi. A duchowna ośobá Pifárzem ziem=
28: fkim bydz nie może.
29: A Sędzia Grodzki y Podstárości ośie=
30: li bydz máią. Zygmunt Aug. w Piotrkowie ((lok.))
31: Item, w Polfkim, List. ((lok.))
32: Podstárościm y Sędziá nikt niemoże bydz w Grodzie. ((lok.))(marg) Zygmunt w Kráko.
Lift. (-)

strona: 488

- 1: Elekcja Podfédká y Sędziégo Grodzkiégo, ((t. łac.))
2: SĘDZIA GRODZKI.
3: Ośiádły ma bydz. Tit. Stárofyá. ((lok.)) Przy Itánowieniu
4: Sędziégo, Grodzkiégo, téłz włáności, co y przy wybierániu Sędzie=
5: go Ziemfkiégo máią bydz vpátrowáné.
6: Tit. Sędzia Ziemfki.
7: Item, Tit. Burgrábiá. ((lok.)) Sędzia gdy co wykróczy, przed Stá=
8: roftę ma bydz pociągión, y przed Królá též. ((lok.)) Sędzia
9: ma bydz przysięgły. ((lok.))
10: Ma mieć w téyże ziemi
11: ośiádłość. ((lok.)) Aby vmiał rozeznáć rzeczy, vmiejętny.

- 12: Tém Státuty ad verbum nie inferował, bo fą iuz iákoby áb=
13: rogowáné, wefpólek y vrząd ten.
14: A to przeto, iże obligatia iest
15: włożona ná Stárofty, áby fámí fądzili przez fię Roki Grodzkié. A
16: iefli iefcze gđzie fą po Grodziéch, tedy faluis modernis polfessori=
17: bus pozoftály.
18: O tym znaydziefz ten Státut niżey. Tit. Roki gro=
19: dzkié, w Czwártéy powinności Stároftów. Item, wyszéz, Titu.
20: Surrogator ((lok.)) Item, wolno bywáło Sędzióm Grodzkim ná
21: pytanie łobie brác do 16. niedziél fądząc. ((t. łącz.))
22: PISARZ GRODZKI,
23: Y PODPISEK.
24: Przysięgá Piárzów Grodzkich w
25: wielkiéy Polfcze: zkąd vrzędy y
26: powinności ich obącz.(*marg*) Zyg. Aug. w Piotrk. Aktá Grodzkié w Roki otworzyć
powinna rzecz. (–)
27: IZ księgi zamkowé w Wielkiéy Polfcze/ w Poznańkim/
28: Kálińkim/ Siérádzkim/ Łęczyckim/ w Brzéfkim/ y Inowłod=
29: fławńkim Woiewódtwách/ y w ziemi Wieluńkiéy/ która ieft
30: w Woiewódtwie Siérádzkim: także téż w ziemi Goftyńkiéy
31: która w Ráwńkim/ fą wieczné:
32: przeto ná prośbę Połów Wo=
33: iewódtw y ziem tych vftáwiamy: áby Piárze zamkowi byli
34: przeięgli y osiedli/ pod vtráceniem vrzędu. A wżákże w
35: Poznańkim y Kálińkim powieciéch: v Akt Stárościnych/ tedy tylko przyięgli Piárze bydź
máią/ choćiayby ośiádłości nie mieli:

strona: 489

Grodzkiego práwá Księgi
dziewiąte o Piárzu Grodzkim.

- 1: á także téż w Brzéfkim/ Inowłodławńkim Woiewódtw=
<http://rcin.org.pl>

- 2: twách/ przysięgli tylko bydź máią.
- 3: Krakowłki Grodzki Pifarz ma bydź przysięgły y ośiádłly,
- 4: 1589. List 46.
- 5: Formę przysięgi Pifárzá Ziemfskiégo znaydziefz Tit. Pifarz,
- 6: w księgách 10. którą podáią y Pifárzowi Grodzkiému.
- 7: Elekcia Pifárzá Grodzkiégo, iáki
- 8: ma bydź obiéran, y co zá włafno
- 9: ści ma mieć przy łobie.
- 10: IZ kázdy Vrząd ma łwé łpráwy/ nie máią dáléy dźierzeć
- 11: Sędziowie ziemfcy y Pifárzowie Grodzkich łądów/ álbo pi=
- 12: łarftw wełpółek z Ziemfskiémi. A Duchowna ołobá Pifárzem
- 13: Ziemfskim bydź nie może.
- 14: A Sędzia Grodzki y Podłtárości
- 15: ośiedli bydź máią.
- 16: Ani Podpifkiem Duchowny nie może bydź. ((lok.))
- 17: Ani Pifarz, áni Podpifek nie ma
- 18: prokurowác.(*marg*) Zyg. Aug. Lift. (-)
- 19: PRzełtrzegáiąc trudności ludzkiéy/ zázázuiemy: áby żaden
- 20: Pifarz y Podpifek v tego łądu/ v którégó siedzi ná vrzędzie
- 21: kaur żadnych nie łpráwował.
- 22: Zá Pifárzá Stárołtá łam rełponduie.
- 23: ALe Stárołtowie będą mogli mieć Pifárze Duchowné/
- 24: gdyż za wyłtępki pifárzkie łami odpowiadác będą powinni.(*marg*) Zyg. Aug. Lift.
Zygmunt v Piotrk. (-)
- 25: Wízákże w łądziéłch náłznych przy ołobie náłzéy/ gdy ołobá łwá
- 26: ná łądzie będąiemy/ będąie wolno Duchownym ołobam przy
- 27: nas siedzieć y rádę dáváć.
- 28: Ale gdy Podpifek co wykroczy, Pifarz zań pokutuie
- 29: peremptoriè.

- 1: Tákze téz Piárzá mytného Stároftá
- 2: záltępuie, y kárność nan.
- 3: IEśliby téz Burgrábiá/ Podftárości/ álbo (drudzy wykłá=
- 4: dáią, Piáraz Podftárościého) Piáraz Stárościn/ obyczáiem
- 5: przerzeczonym wykroczył/ á słuźnym świádectwem był poko=
- 6: nan:
- 7: iż komu nád zákazánié náłzé przeiechác do Słáfká która=
- 8: kolwiek bárwą y załłoną dopuścił: tákowého Pan álbo záltę=
- 9: pić/ álbo ná gárdło y dóbr iego wcięćie/ nam wydác będzie po=
- 10: winien.
- 11: Któréy to vftáwie y fkazániu náłzému wśzyfcy ludźie
- 12: ták náłzy/ iáko poddánych náłzych Duchownych y Swietckich
- 13: podléc máią: áni żaden z téy vftáwy wyięt bydź nie ma.(*marg*) Zygmunt w Krakó. (–)
- 14: BVRGRABIA.
- 15: Burgrábiowie álbo Dzierzawcy
- 16: zamków, przed Vrzędniki króle
- 17: łtwá náłzého máią odpowiadác.(*marg*) z Przywile. Lódwiko. w Kofzyc. Lift. (–)(*marg*)
Zygmunt w Kráko. Lift. (–)
- 18: VStáwiamy/ áby Burgrábiowie álbo śpráwcy zamkowi/
- 19: y poddáni ich pozwáni będac przed Stároftámi/ Sędzmi/
- 20: Podfłdkámi króleftwá náłzého/ którzy zá czáfem będa łtawáli
- 21: y odpowiadáli tym/ którzy łie ná nie fkarzą: nie ináczey iedno
- 22: iáko infza sźláchtá/ y infzy ludźie króleftwá náłzého.
- 23: Wyiáw=
- 24: łzy tylko rzecz/ któraby pomłty krwie potrzebowałá: któręy to
- 25: rzeczy vznánié/ nam y potomkóm náłzym záchowamy ołobli=
- 26: wie.
- 27: Burgrábie y Sędziowie Stárościni
- 28: niech będa osiedli.
- 29: GDyż nowé y łtaré Státuty fkaźuią: áby ci którzy ná Do=

- 30: Itoieństwach/ y ná Vrzędziéch ziemłkich łą/ byli ośiedli tám/
31: gdzie takowé doftoieństwą y vrzędy máią:
32: á iż około Sędzi y
33: Burgrábiów Stárościch nic do tego czáfu nie zda fie bydź
34: poftánowiono/ dla tego fkázuiemy: áby Sędziowie y Bur=
35: grábiowie byli ośiedli w onych ziemiách/ w których od fwych
36: Stároostów poftánowieni vrzędy łprawuią.

strona: 491

Grodzkiego práwá Księgi
dziewiąte o Burgrábiách.

- 1: Burgrábie y Sędziowie podrozných
2: ludzi brónić máią.(*marg*) Támże.
-1: Zyg. Aug. w Piotrk.
-1: Zyg. Aug. w Piotrk. (-)
3: SKázuiemy/ áby Sędziowie y Burgrábiowie obywátele
4: y poddáné náłzé/ y także dróg y ludzi podrózných bełpieczeń=
5: łtwá wedle łpołobu práwá od gwałtu tych/ którzy krzywdy
6: czynią brónili: y áby ku zápláceniu win/ które będą powinné
7: z łądu bydź pláconé/ przypędzáli.
8: O Burgrábiách zamku Krákwłkiégo.
9: Kálztelan żaden Burgrábią zamku Krákwłkiégo bydź
10: nie może. Gdyż ná wojnie káždégo Kálztelaná bytności dla
11: łprawowánia ludzi/ iełt potrzebá: Burgrábiá zásię ná zamku
12: Krákwłkim obecnie bydź powinien.
13: Z tych tedy przyczyn y
14: ná ten czás káždy Kálztelan Burgrábstwo puścić będzie po=
15: winien exnunc, y nápotym Burgrabłtw Kálztelanóm dáwác
16: nie będziemy: gdyż to oboie łtać wełpólek nie może.
17: Burgrábiowie Krákwłfcy.
18: Daná nam iełt łprawá/ iżby fie niektórzy znáydownáli z Bur

19: grábiów zamku Krákwfkiego/ którzy nád Séymów/ ták
20: Piotrkowfkiego iáko y Wárfzáwskiego blisko przefzłych Con=
21: łtitudię y vchwały/ ná zamku Krákwfkim ná Burgrábłtwách
22: obecnie nie miefzkáią:
23: czego áby fie nikt nápotym wáżyć nie
24: śmiał/ á vchwały inné Séymowé iáko w infzych wśzyłtkich ár=
25: tykuléch/ ták w tym mocnie dźierzáné y pełnioné były/ zá fpól=
26: nym zdániém Rad Koronnych/ y zezwoleniém Pośłów ziem=
27: łkich ták to ołtrzegamy:
28: Iż od tego czáfu poczáwśzy/ y nápo=
29: tym závády Stárołtá Krákwfki y teráznieyśzy/ & pro tempo=
30: re exiltentes Capitanei, káždégo Burgrábię Krákwfkiego z ie=
31: go powinności nápomnieć będzie powinien/ y to ná pieczy
32: łwéy mieć/
33: áby káždy Burgrábiá Krákwfki ná zamku Kráko=
34: włkim obecnie miefzkał. Czemu gđzieby który będac przez Stá
35: rołtę nápomniony/ dofyć nie vczynił/ tákiego káždégo będzie
36: nam Stárołtá deferowác powinien.
37: A my tákiego káždégo
38: przed nas ná Séym pozowiemy/ y práwem będzieli winien ie=
39: go odłádzimy: & ipfo factó tákowé Burgrábłtwo innému/ któ=

strona: 492

1: ryby tám obecnie miefzkał/ dáć powinni będziemy.
2: Włzáków
3: obecné Burgrábiów Krákwfkich miefzkánié ták fie ma rozu=
4: mieć: iż káždy z nich álbo ná potrzebę Rzeczypośpolitáy/ álbo
5: dla opátrzenia zdrowia łwego/ tákże potrzeb infnych łwoich
6: odiáchácby ná káždy kwártáł po trzy niedziele/ álbo rázem do
7: roku po dwánaście niedziél mógl:
8: á włzákze z wiadomościá

- 9: Stárofty Krákowfkiego/ y zászádziwfzy mieyfcé fwé ízláchćicem
10: godnym/ ná którymby Stároftá przeftał. A iżby fie téz obe=
11: cné Burgrábié Krákowfkiego miefzkánié nie gdzie indzie/ ieno
12: ná zamku Krákowfkim rozumieć á znaczyć mógło.
13: O Burgrábftwách wfzyftkich
14: mieyfc.
15: INé rzeczy w Conftituciach łóńfkich przez nas pozwoloné y
16: opiáné/ ku dobrému rządowi y pilnému dóyźzeniu Vrzędni=
17: ków Koronnych w mocy fwéy oftawuiemy:
18: y áby fie wfzyftkié=
19: mu wedle ípołobu opiánégo działó dofyć/ nálazłkiém Séy=
20: mowym náyduiemy to obiáfniając: Iż cochmy o Kázteláni=
21: ách ná Burgrábftwá zamku Krákowfkiego vftawili/
22: tóz rozu=
23: miémy y o inych Dignitarzách y Vrřednikách ziemfkich/ iż oni
24: prze powinności fwé/ które ná nich do woyny należą/ Burgráb
25: ftwy fie báwić nie mogą/ áni ich trzymać máią/ także y o Wró=
26: tnictwá.
27: PIERWSZY VRZĄD
28: STAROSCI:
29: Zamku ítrzedz y dochowác wiernie.
30: O tym iáwnie w przyśiędze Stárościéy ná przodku ítoi. Titu.
31: Stároftá. ((lok.))(marg) Zyg. Aug. w Wárfzá. (-)
32: Item, Opráwiác zamek: pożytków y dochodów zamkowych przy
33: czyniać, to iest gofpodarzem dobrym bydź. Titu. Lufratia. w pier=
34: wfzych księgách. ((lok.))

strona: 493

Grodzkiego práwá Księgi
dziewiąte o Stáro. wierności

- 2: gránicach.
- 3: IZ z fkarg szláchty wyrozumielifmy/ że wiele ich o szkody
- 4: przychodzi prze niedbálftwá Stároftw y Dzierzawców dóbr
- 5: náfzych/
- 6: którzy przez Kommiisarze przyzwáni ku rozgránicze=
- 7: niu dóbr náfzych z dobry przereczonéy szláchty/ zbrániáią fie przy
- 8: iechác. Dla tego chcąc zábieżeć temu niepożytkowi/ vftáwia=
- 9: my:
- 10: iż iefli ná potym Stároftowie y Dzierzawcy náfzy przy=
- 11: zwáni nie przyiecháliby ku czynieniú gránic/ winá dwádzieściá
- 12: y ósm grzywien przez nas niech będą karáni:(*marg*) Zygmunt w Piotrko. Lift. (-)
- 13: z których połowi=
- 14: cá ftronie/ á druga połowicá nam y potomków náfzym doftác
- 15: fie ma.
- 16: STAROSTOWIE wedle ftárádawnégo vzywánia
- 17: máią brónić gruntów Królewfkich, áz do rozgrániczen=
- 18: nia y obiáfnienia.
- 19: NA popráwę **zámków** [!] ná które cłá, mytá, obrácano.
- 20: Conftit. Roku ((lok.))
- 21: Zamku zadnému Królowi nie wzdá=
- 22: wác, iedno któryby był libere
- 23: electus.
- 24: Pátrz wyszféy. ((lok.))(*marg*) Zyg. w krá. Stephan Lift. (-)
- 25: STároftowie/ pogránicznych y fádowych zamków/ y miáft
- 26: głównych: Tákze y miáftá główné/ które Stároftów nie máią/
- 27: przyfiégác Królowi y królestwu máią: (Gdańczánie ieno Kró=
- 28: lowi)
- 29: iż tempore interregni zamków y miáft fpufczác niemáią
- 30: ku szkodzie Rzeczypoftolitéy nikomu infzému/ ieno Królowi
- 31: wolnie/ zá zezwoleniém wfczech obránému y koronowanému/

- 32: pod vtráčeníem poczciwości/ gárdła y máiętności.
- 33: Item, napród ná woynę ciągnąc: pátrz wyszézý ((lok.)) Titulo,
- 34: Ciągñienié. ((lok.)) Dla czego Woýfcy ná ich mieyfách zoftáią.
- 35: OPATRZENIE Stároftów: pátrz o piąci częścíách docho=
36: dów królewfkich. Tit. Lufratorowie. ((lok.))
- 37: INTRATA ná popráwę zamku: ((t. łącz.))
- 38: Conftit. 1564. List ((lok.))

strona: 494

- 1: DRVGI VRZĄD
- 2: STAROSCI:
- 3: TVERI COERTIONEM,
- 4: Aby niepośłuzenftwo y rebellio, zuchwál=
5: ftwá, y gwałty, wżeteczności, kradziezy, y
6: fałże iáwné pohámowáné vrzędnie były.
- 7: Tegoż vrzedu [!] Starościego figurę kładę/ wedle porządku Dekálogu/ dla fnádniefzy pámieci. de Parantella respectu magistratus. Turbatores. Poymánié. Wieża. Bannitio. Crimen recens. Criminales. Wiązánié, et aliae poenae.
- 8: de Violento. Pozogá. Mężobóyfwo. Complices. Rufznicá. Miecz. Zbóycá. Gwałt. Iuuafio [!] . Tabernae. de Connubio, ((lok.)) Gwałcérz. Gwałt. Panny Mężátki. ((t. łącz.))
- 9: de Proprio. Mytnik. Drógi. Expulfio. Myńcá. Spáši. Złodziéy. Przywrócenie. Zámknienie ziemie. Pabula. Bydło. Licowánié. Rzéki. de Falfo. Zebracy. Wagi. Robotnicy. Cygáni. Nieośiádly. Gołotá Kortezani. ((t. łącz.))

strona: 495

Grodzkiego práwá Księgi
dziewięte o Gwałtownikách.

- 1: TVRBATORES.
- 2: Stároftá winien gwałtowniki łádów
- 3: hámowác.(marg) Ian Olbr w Piotrk. Lift.
- 1: Ktoby dobeł przed Sároftą [!] mieczá w Polfkim ftá. 197. ftátut 3. (-)
- 4: GDyż ftolice łádów ku czynieniú y rozeznániu fprawiedli=

- 5: wości práwicy naywłaŃniéy z przeźrzenia Bożégo fą zachowá=
6: lé/ á nam potym śmiertelnym/ którzy pieczołowánia świetc=
7: kiégo ná łobie odmienności nošimy/ vžyczoné:
8: przeto my wie=
9: rząc w fprawiedliwości prawdę/ á w prawdzie zásię Bogá
10: bydź vtáviamy: áby dla vcziwości fprawiedliwości y ftoli=
11: ce/ która zŃtrony Božéy nam fądzącym ieŃt pozwoloná/
12: żaden
13: w dóm gdzie fądy ziemŃkié bywáią fądzoné z zbroią krórąkol=
14: wiek bądź poŃpolitą/ bądź wymyŃslną nie śmiał wchodźć.
15: A
16: kto ináčéy vczyni/ winą czternáŃcia grzywien przez fąd niech
17: będzie karan: którégó zbroię StároŃtá álbo Burgrábiá žiemie/
18: ieŃli ná fądzie Ńiedzi/ álbo Vržednicy ná fądzie Ńiedzący łobie
19: niech wezmą.
20: A ieŃli kto zuchwálŃtwem vpornym v fądu
21: miecz/ álbo kórd/ álbo włocznią wyiáć/ y oną fžermowác be=
22: dzie Ńie ważył: fžeŃŃdzieŃŃat grzywien piéniedzy poŃpolitych
23: fądowi niech zápláć:
24: á ieŃli kogo ráni/ ná gárdle niech będzie
25: karan. A tákowi gwałtownicy przez StároŃtę mieyŃcá álbo
26: Burgrábiégó niech będą zátrzymáni y włádzeni/ áž do doŃyć=
27: vczyniénia y zapláty win wysžézý nápiŃánych.
28: Tóž o Séymiéch, Séymikách, y innych zieżdziéch, ktoby
29: ie turbował: znajdźiefz w piérwŃzych ksiég. ((lok.))
30: Turbatorá gwałtownégó, y przez Ńługę proŃtégó pozywa=
31: no. ((lok.))
32: POYMANIE.(*marg*) w ConŃti. Lift. (–)
33: Ale poymánié ma bydž oŃtrozné: bo a=
34: lias poenā talionis StároŃtá odnoŃi. ie

35: ility lub pretextu officij poymuie kogo.

36: TOż fie y ná Stároftę ściągác ma/ gdyby kogo lub pretextu

37: officij poymał/ ((t. łąć.))

strona: 496

1: Cały Státut w księgách dzieśiátych náydziez. Tit. Wię=

2: żienié. w Pol. Stá. Gwałt. List

3: CRIMEN RECENS,

4: Y GORĄCE PRAWO.

5: Do Stárofty nie ma nikt bydz po=

6: zywan ieno pro recenti crimine:

7: czego rok y fześć niedziél.

8: SKárzyli fie poddáni názy z Wielkiéy Polki/ á zwłáfczá

9: iże od Stárofty Poznánłkiégo pozwáni byli bárzo obciążeni.

10: A przetóz fkázuiemy:(*marg*) Alexander w Radom. List. (–)

11: iże do Stárofty nie ma bydz żaden pozy=

12: wány/ ieno o wybićie pániéy wiáno máiącéy/ y o świeże zło=

13: czyńtwo. A czás świeżégo złoczyńtwá ieft rok y fześć nie=

14: dziél.

15: Dawność nie fzkodzi gorącemu práwu: w Toruń. Stá ((lok.))

16: W Mieyłckim práwie co zową gorące práwo. ((lok.))

17: pátrz níżey. Tit. Gwałt. Stá Toruńłki.

18: Circa expulſionem bonorum Mieśiác cały ieno Crimen recēs

19: trwa: wyiáwłzy Minorennibus expulſis, tedy trwa áże do lat. ((w. 19-20 t. łąć.))

20: Item, iże in recenti crimine poymác ma moc Stároftá: pátrz

21: wyszézey Tit. Poymánie. ((lok.))

22: Criminales w Ciuiles rękoiemstwo nie odmiénia. Tit. Zbóycá. List. ((lok.)) ((w. 24-25 t. łąć.))

23: WIEZA.

24: OKOLICZNOSCI złtrony wieże/ gdzie fzláchćicowi

25: więzienie fkázuią. Pátrz w tych mieyłcách. ((lok.))

26: w Lácińkim. Item, Tit. Commiffarze ((lok.))

27: Przyftoynégo więzienia fzláchćicowi zmienká w Státucie To=

28: ruńkim, ((lok.))

strona: 497

Grodzkiego práwá
Księgi dziewięte o Wieży.

(marg) Stephan w Wárfzá. Lift. (-)

1: Bolący ftronie wolno ma bydz

2: zázwdy doyzrzec, iefli wiezá po=

3: dług práwá opifánia bez folgo=

4: wánia Stárofty, á do Ziemftwá

5: pozwác.

6: ACz Státutá doftátecznie fą o Głównikách opifáné/ iáką

7: winą máią bydz iure mediante karáni.

8: Iednák nic ná to nie

9: bacząc/ Stároftowie y ich namieltnicy/ gdy kogo o zábicié

10: głowy ná dno do wieze fkażą/ w wiezy piętry y kominy głów=

11: nikóm budowác/ y támże fiedziec dopufczáią.

12: Przetóz chcąc

13: my ad debitam exequutionē Státutá ná główniki przywiédźdź/

14: Séymową vchwałą znáyduiemy: iż któryby z Stároftów ál=

15: bo z Vrzędników ich ważyć/ á napráwę iáką w wiezy główni=

16: kowi dopufćić wzgóřę/ á nie ná dnie fiedziec śmiał/

17: táki Stá=

18: roftá álbo Vrząd iego ma bydz karan winą czternaścia grzy=

19: wien/ totiens quotiens byłby pozwán przed fąd ziemfki od ftro

20: ny bolący/ á było to nań przewiedżiono/

21: iż folgował główni=

22: kowi fiedzeniém w wiezy/ nie wedle Dekretu fądowégo ná

23: dnie/ czego ftronie bolący wolno będzie zázwdzic/ iáko

24: glównik y kędy siedzi: á Stároftá nie ma mu tego brónić/ ((w. 21-22 t. łącz.))

25: WYMIERZENIE wieze: ná dwánaście łokiet w głębią

26: od okná którym wpuľczáią: A do S. Micháľá Stároftowie winni

27: reftauowáć. O co ná Trybunał forum, pod winą 200. grzywien.

28: Titulo. Mężobóycá. ((lok.)) nákońcu.

29: ((w. 27-29 t. łącz.))

30: CRIMINAŁY.

31: Criminalies, które ładowi Grodzkiemu |

32: należą.

strona: 498

1: Ale Appellácia od nich idzie ná Trybunał: pátrz wyszéz y w

2: księgách piérwzych. ((lok.))

3: Przypifano in Digeľto, żeby o tym miało bydż y w Confti. 1589

4: Sta. 3. ále nie znáyduię iedno 1588. Sta. 22. cóś trochę aucta poena.

5: Ale włańniéy 1565. ((lok.)) List.

6: A wźákóž té Akcie które fie ciągną z dawnégo práwá y zwy=

7: czáiów/ choćiaby dobrze były criminales, do łádu Grodzkiégo

8: y Ziemfkiégo/ nie máią podlégáć téy Conftituciiéy.

9: Y táńże w tym Státucie wyszéz y.

10: Merè criminales do Króľá. Tit. Trybunał. ((lok.)) ((t. łącz.))

11: CAPVT II. DE

12: VIOLENTIIS,

13: Z łrony drugiego przykazánia wtorey tablice.

14: MĘZOBOYSTWO.

15: Szłáhcicá poymáć nie ma Stáro=

16: łtá: wźákze złodziéy, pozognik,

17: mężobóycá, y który puľtoľzy wsi,

18: zbóycá wźędy zátrzyman bywa,

19: y który niechce łľuľznégo ręko=

20: iemľtwá zá łwóy wyľtępek łtáwić.

- 21: WSzákże tego człówieká wyiáwłzy/ który ná złódzieyftwie/
22: ábo iáwnym złoczyńftwie/ w paleniu/ dobrowolnym mężóbóy
23: ftwie/ w łápániu pánién y biáłychgłów/(*marg*) Władifzł. Iágelło. Lift. (–)
24: w puftófzeniu wsi/ y
25: łupieftwie byłby poyman/ tákże y tych którzy niehcą słuźnégo
26: rękoiemstwá ftáwić álbo dáć/ wedle wielkości wyftępkú álbo
27: złégo vczynku.(*marg*) siedm wyftępkow (–)

strona: 499

Grodzkiego práwá Księgi
dziewiąte o Mężobóycách.

- 1: Ná Stárofty ón frogi Státut Zygmuntów ((lok)) w
2: Polskim. Iáko iefli nie da znác, Stároftwo mu wziác, y
3: 100. grzywien. Ale to pięćioletni Státut.
4: COMPLICES.
5: Spółpomocnicy iáko y principáło=
6: wie, á Stárości vrząd ma przeciw
7: im poftępowác.
8: TÁkże włyfcy fpółpomocnicy/ którzy pokonánemu iáwnie
9: pomagáią/ máią bydź pozwáni ad banniendum,
10: y z króleftwá
11: wefpól z ich przerzeczonym principálem/ práwem pokonánym
12: wywołáni bydź máią fkazáni: Przeciw którym iáko y przeciw
13: ich Principáłóm vrząd Stárości ma poftępowác.
14: Iefliby Complices nieośiedli byli.
15: A Iefliby więc nieośiedli byli/ przez ón vrząd zamkowy
16: máią bydź poymáni/ y do wieże wrzuceni: których karánié ná
17: nálezym zdániu y łáfce nálezý záwiłło.(*marg*) Zygmunt. Tenże. (–)
18: Cōplices vczynionégo Mężobóyftwá. pátrż Tit. Homicidium.
19: Complices nálezcia domu, pátrż Tit. Inuafio domus. ((lok.))
20: kędy potwiérdza miánowáné wysłzýy Státutá.

- 21: POZOGA.
- 22: O požogę vmyflną złoczyńce Stároftá fądzi. pátrz wysłzény Titu.
- 23: Meżobóyftwo. ((lok.))
- 24: O požogę przygodną, y inné okoliczności które przy tym bywáią,
- 25: iáko do kościolów vćiekáią, iáko do Niemieckich wsi vchodząc iu=
- 26: rifdiciiéy. naydziefz. ((lok.)) trzy Státuty. Támże
- 27: de Aruipriuio. A o tych co lásy pałą. ((lok.)) (*marg*) Zygmunt w Piotrk. Lift (-)
- 28: RVSZNICA.
- 29: ZAden nápotym czáfu pokoju bądź konny/ bądź piefzy/ ru=
- 30: fznic krótkich niech nie śmie nošić. A wřákże od téy vřtáwy/ źie=
- 31: mie Rułkié chcemy byđz wolné: które gotowá brón przeciwko
- 32: naiázdóm nieprzyacielskim závždy zwykły y máią mieć.

strona: 500

- 1: Ieřli kto kogo z Rułznice zábiie, ábo
- 2: z nią w mieřcie będzie chodził.
- 3: KToby řie tego ważył žeby z Rułznice kogo ránił/ áłbo zá=
- 4: bił: tákowy ma byđz řowitą winą karan: á wřákóz o zábićie
- 5: ma byđz řcutinium.
- 6: A żaden ważyć řie tego niema/ áby z ná=
- 7: bitą w mieřcie chodzić miał/ pod winą czřternařcia grzywien.
- 8: A ktoby imo tę vchwałę chodził z nią w mieřcie/ vřząd Stá=
- 9: rořci ma ią wřiąć y z winą: á ktoby iéy dáć niechćiał/ tedy dwo
- 10: ię czřternařcie grzywien przepada/
- 11: o którą Stároftá w vřzę=
- 12: dzie řwym czynić ma. Gdzieby řzláchćic nie ořiádły/ áłbo miey=
- 13: řckiégo/ áłbo řłopřkiégo řtanu z nią chodził/ ták dłuęo ma byđz
- 14: w wieży przez Stároftę áłbo vřząd iego trzyman/ áże tę wi=
- 15: nę połóży.
- 16: Ieřcze řnádnieyřzy proceřs przeciw
- 17: tym, co z rułznicą bądź po tár=

- 18: gu, bądź po wefelu chodzą, y
- 19: ná Séymikách.(*marg*) Zyg. Aug. Stephan. Lift. w Confti. (–)
- 20: RVÍznic áby żaden/ cuiuscunque conditionis, pod fądami
- 21: wżyftkiemi in genere, które ftanowi fzlácheckiemu fłużą/ ná
- 22: Séymikách/ ná zieżdźiech/ y ná innych fądowych Aktćiech/ ták
- 23: że ná bieśiádách wżelákich/ targách/ iármárkách nie vżywał/
- 24: áni nośił/ pod winą cztéрнаśćia grzywien. O którą winę ká=
- 25: źdému żeby było wolno czynić/ do fądu Ziemiłkiego/ álbo Gro=
- 26: dżkiego vrzędu.
- 27: Tákże y Stárośćie według Conftituciiéy/
- 28: Anni 1567. peremptorié, abfque appellatione partium, Zácho
- 29: wuiąc w mocy fwéy Státut Anni 1507. de armis feditionem
- 30: praeferentibus.
- 31: A temu ma przyśdź tá cztéрнаśćie grzywien/ co
- 32: o nie czynić bęđzie. A impoffeffionatus in illo diftrictu, do tego
- 33: vrzędu gđzie ma pośeśią/ pro exequutione odeślan byđż ma.
- 34: Item, pátrż Tit. Trybunał. ((lok.))
- 35: Item, in duplo płácą ránę z ruźnice ((lok.))

strona: 501

Grodzkiego práwá Kśięgi
dźiewięte o Dobyciu Mieczá.

- 1: MIECZ.
- 2: Ktoby przed Królew. Máieftatem,
- 3: przed Arcybifkupem, álbo Stá=
- 4: roftą mieczá dobył.
- 5: Przed Królem pátrż wysźéy, w piérwżych kśięgách Tit. Obrá=
- 6: żenié M. Królew. ((lok.))
- 7: Przed Arcybifkupem, wysźéy Tit. Arcybifkup, w wtórych kśię=
- 8: gách. ((lok.))
- 9: Przed Stároftą, wysźéy. Tit. Stároftá. ((lok.))

- 10: Przed Rycérzkim człękiem szláchćicem. w Lácińfkim, List ((lok.))
- 11: A iefliby ránił przed nim, rękę przewierćieć. ((lok.))
- 12: Iefliby ná Séymie, Séymiku dobył wyszézý. Titu. Séym. ((lok.))
- 13: A w Polfkim, List ((lok.))
- 14: Iefli przy fądzie. Titulo, Roki w dziesiętých księgách. A w
- 15: Polfkim ((lok.))
- 16: A Stároftá ma o tym inquizytia y
- 17: exequutiá czynić.(*marg*) Zygmunt w Bydgo. Lift. (–)
- 18: A Przeciw tákim Stároftowie mieyfc scrutinyum, y exeku=
- 19: ciá czynić będą powinni: pod winą ftá grzywien Polfkich.
- 20: A którzyby vczyniwfzy ten wyftępek vćiekli/ máia bydz z
- 21: królestwá bánniowáni/ y iáko bezecni fkazáni.
- 22: Iákóz iáko
- 23: bezecnych tákich dekláruiemy.
- 24: ZBOYCA.
- 25: DROGA.
- 26: Przeciw zbóycóm exekucia iest poruczona. pátrz wyszézý. Tit.
- 27: Mężobóyftwo. ((lok.))
- 28: Item, w Lácińfkim Stát. Titulo, Praedones. ((lok.))
- 29: STAROSTA Kámieniecki y z Szláchćicem, którégó pod=
- 30: dány rozbóynik, fprawiedliwość ma czynić w Ruśi, á Appellácia
- 31: nie idzie. Pátrz w Polfkim Státucie, List ((lok.))(*marg*) Zyg. Aug. (–)

strona: 502

- 1: Obiáfnienié tegóz Státutu fzérfzé.
- 2: SKárzyli fie obywátele ziem Ru fkich/ iż nietylko ná dró=
- 3: gách/ ále y w domiéch fwych niebełpieczeńftwá odnołzą od ro=
- 4: zbóyników.(*marg*) Zyg. III. w Confti. Koronac. Lift. (–)
- 5: Przetóz vchwałą Séymu tego poftánawiamy/
- 6: iż káždy z poddánych náłzých duchownych y świetckich/ powi=
- 7: nien będzie poddánégó fwégo/ któryby pro fpolio & de percuł=

- 8: fione ftratae był obwinión/ gdy go pozew in bonis záftanie
- 9: (o
- 10: co pan/ który tám lam miefzka/ ieiliby fie niezáfániém brónił/
- 11: ma przyfiádz: á iešli Pan w tym Woiewódfztwie nie miefzka/
- 12: tedy to ma vczynić Vrzędnik y z Wáfámánem)
- 13: przed vrzędem
- 14: Grodzkim włáfného powiátu na querelách in termino fecun=
- 15: do ftáwić: z którego pan iego álbo przyiaćiel páńlki/ zá iego złe=
- 16: cenim/ w onéy ziemi ośiádły/ z vrzędem Stárościm/ Ípráwie=
- 17: dliwość czynić powinien będfzie.
- 18: A gdy fie ná iednę fentencią
- 19: przeciw onému poddánému zgodzą/ wedle niéy exekucia zárá=
- 20: zem vczyniona bydfz ma. Gdyby téż pro parte eius dekret vczy=
- 21: nili/ áppellácią wolną áktorowi wedle práwá ná Trybunał
- 22: zoftáwiuemy.
- 23: A pókiby z Appelláciiey od Aktorá interpono=
- 24: wánéy kognicia o dekrećie nie sfála fie/ álbo gdyby difcordes
- 25: in fententia byli/ tedy ów poddány ma bydfz zátrzyman w wię=
- 26: żieniu v vrzędu Grodzkiego/ ((t. łącz.))
- 27: Wfzákże wolno go będfzie pánu wyręczyć: czym
- 28: iednák kauzá nie ma ex criminali in ciuilem transformari. Stá=
- 29: roftowie téż náfzy fádowi/ ad viciniorem Capitaneum o ftáwie=
- 30: nie tákich poddáných będfą mogli bydfz pozywáni/
- 31: z którými tá=
- 32: kiż poftępek ma bydfz záchowan/ iáko wysfzéy iefł opifano. A
- 33: to poftánowienie ma trwác do woléy ftanów tych ziem.
- 34: Spráwiedliwość z poddáných o roz=
- 35: bóy y o złodzieyfstwo w Woie=
- 36: wódfztwie Podolfskim.
- 37: SPofób czynienia fpráwiedliwości z poddáných/ pro furto

38: & de percussione łtratae publicae, przez obyvátele Woiewódz=

39: twá Podolkiégo námówiony/ y do Akt Grodzkich Kámienie=

40: ckich wpifány/ w mocy zołtávuiemy ((t. łac.))(*marg*) Tenże. Támże. (-)

strona: 503

Grodzkiego práwá Księgi
dziewiąte o Gwałćiech.

1: Przyłóży tu czytelnik Státut o drógách niżéy. Titulo, Ta=

2: bernaé. List 509. Státut piérwłzy. ((lok.))

3: GWAŁT.

4: DROGA.(*marg*) Zygmunt w Toruniu. (-)

5: Státut w Toruniu vczyniony z łtro=

6: ny gwałtu mieyfłkiégo, y okołó

7: więzienia Szłáchćicá, y łądze=

8: nia iego przez Stárołtę y vrząd

9: mieyfłki.

10: IZ miédy złłáchtą y miefłczány królestwá náłzégo/ łzkodli=

11: wa włczęłá fie byłá róznóć okołó téy złłáchty/ którzy ná gorą=

12: cym wyłtępku o gwałt w miefłćiech y miáłteczkách bywáli

13: imáni:

14: dla tego áczefny Prufką woyną zábáwieni o ták wiel=

15: kiéy rzeczy do tego czáfu niemogli nic wiekuiłtego połtánowić:

16: włzákże łtáráiąc fie o pokóy poddánych náłzych/ zá iednołtáyną

17: rádą włzyłtkich Rád náłzych/

18: y zwoleniém Połłów ziemłkich

19: Korony téy vłtáviamy/ y tę ordinácią czyniémy: Iż gdy który

20: łzłáchćic w miefłćie álbo w miáłteczku náłzym/ álbo w których

21: Duchownych y łwietckich królestwá náłzégo o wyłtępek gwał=

22: tu przez vrząd mieyfłki będzie poiman:

23: tedy tákowy łzłáchćic o

24: gwałt poimány moze bydź zádźierzán w Rátulzu mieyfłckim/

- 25: álbo miášteczká oného gdzie będzie poyman: co vczyniwfzy v=
26: rząd mieyfcki/ álbo miášteczká oného/ w którym tákowy gwał=
27: townik będzie poimány/ żadného łądu o nim niebędzie czynił/
28: áni kárác będzie oného szlachćicá: aż piérwéy ná żądáníe ich
29: Stároftá álbo Podftárości zamkowy oného Stároftwá kró=
30: leftwá náfzého/ pod którym miáfto tákíe álbo miášteczko íeft/
31: oblicznie będzie przy tym łądzie mieyfckim:
32: który ma bydź czy=
33: nión o gwałt przeciwko szlachćicowi przerzeczonému. A íeśli
34: íe Stároftá álbo Podftárości náfz ná íednę íentencią z vrzę=
35: dem oného miáftá álbo miášteczká gdzie tákowy Sláchćic bę=
36: dzie poiman/ zgodzą:
37: tedy przerzeczony szlachćic wedle tákó=
38: wého íkazania Stároftý náfzého ábo podftárościého y vrzędu

strona: 504

- 1: mieyfckiego ma bydź íkazan y karan. Ale íeiliby Stároftá
2: náfz/ álbo íego Podftárości niemógł íe zgodzić ná íedno z vrzę
3: dem mieyfckim przeciwko tákowému Szlachćicowi: tedy ón
4: poimány ma bydź w tym czáíe w przyftoynym więżeniu
5: mieyfckim/
6: ták długo/ aż do Máíeftatu náfzého Królewskiego
7: Stároftá náfz/ álbo ono miášteczko y miáfto náukę będzie miá=
8: ło/ íáko tákowy szlachćic poimány ma bydź íkazan y karan:
9: á
10: tákowy czás wzięty nic nie ma dawnością ízkodzić: którą da=
11: wnością przerzeczony poimány nie będzie íe mógł bróńić. A
12: íeiliby w którym mieście álbo miášteczku vrząd mieyfcki prze=
13: ćiwko przerzeczonéy wftáwie ważył íe co czynić/
14: tedy przez
15: Stároftę náfzého zamkowego/ pod którego roíkazaniem y po=

- 16: wiątem tákowe miáłto y miáłteczko iest/ Burmiłtrzn ná ten czás
- 17: będący/ y z iednym Ráycą/ ma byđz poyman y ścięty.
- 18: O téyze vftáwie.
- 19: W Státucie Toruńkim Roku 1538. vczynionym/ iest
- 20: doftátecznie opisáno/ iáko fie máią záchowác miefczanie w poy
- 21: mániu szláchty: która vftáwá we wšzyłtkim ma byđz chowána.
- 22: GDY kto o gwałt álbo złupienié ná pošpolitéy dródze bę=
- 23: dzie obwinión/ á w špráwie fwéy vftánie: winę piątnadzie=
- 24: łtą przepada.
- 25: Potwiérdzenie Toruńkiégo Státu=
- 26: tu, z štrony Kráková y Pozná=
- 27: nią, y z ámpliácią.
- 28: Wielkie bezpráwia/ y gwałty rózné odnošzą do nas częšté=
- 29: mi škárzami Krákowkiégo miáłtá obyvátele/ którzy ták šą v=
- 30: čišnieni/ iż áni vrzędz/ áni vbšpieczenie práwá pošpolitégo/
- 31: ochrónić ich nie moze.
- 32: Przetóž vftáwuiemy/ iż gdyby podług
- 33: Státutu Toruńkiégo/ w gwałcie iákim niemógł byđz poy=
- 34: man gwałtownik/ (*marg*) Zyg. Aug. w Piotrk.
- 1: Káz. Wiel. w Wiflicy. Lišt.
- 1: Stephan. Lišt. (-)
- 35: vkrzywdzonému niefczáninowi w Rádzie
- 36: mieyfckiéy/ álbo wysšzého y nišzého práwá będącému/ facul=
- 37: tas dochodzenia ná gwałtowniki ma byđz táka/ iáka szláchci=
- 38: cowi ex iuris qualitate šłużyć zwykłą.
- 39: Tóž o dochodzeniu
- 40: krzywd Poznáníkiégo miáłtá rozumieć fie ma.

Grodzkiego prąwá
Księgi dziewięte o
náiazdoch domowych.

- 1: Porownánié w práwie ołób vrzędo=
- 2: wych mieyfckich we Lwowie, w
- 3: Wárfzáwie, z Krákwiaány.
- 4: PRzełtrzegáiąc/ áby fie w mieściéich głównych Koronnych
- 5: violentię nie działý ludziom ná vrzędzie będącym/ tedy Con=
- 6: ftitucią anni 1581. która Krákwfkim y Poznánfkim vrzędóm
- 7: flúży/ extenduiemy: Iż ma tákże comprehendowác Rádę y
- 8: przysiężniki miałł Lwowá y Wárfzáwy.
- 9: Iest iefcze kilka Státutów. Tit. O złódzieiách, w Polfkim
- 10: Stá. List 550. Gwałt od bogátého vbogiému. Stá. 3.
- 11: NAIAZD DOMOWY.
- 12: NASZCIE. INVASIO DOMVS.
- 13: Kto gwałtownie w cudzy dóm náie=
- 14: dzie, y ráni kogo, álbo będzie
- 15: ránión.
- 16: PIotr fkarzył fie ná Ianá/ iż mu zádał cztery rány: á Ian
- 17: zna fie iż to vczynił/ ále ztęy przyczyny: iż zbroyną ręką ná dom
- 18: mu náłzedł: y wtym náłzciu mátkę/ álbo síoftrę/ álbo żonę/
- 19: álbo téz dziewkę mu ránił: którą ránę powiada od Woźného
- 20: widziáną/ y chce tego dowieźć.
- 21: Woźny fpytány przez fędzie=
- 22: go záprzał/ iż rány nie widział. A iż po záprzeniu tego Woźne=
- 23: go/ Ian fám wnet przerzeczonéy ráný mátkce zádánéy/ przez flú=
- 24: fzné świátki ktorzy ránę widzieli y oględowáli/ chciał dowieźć:(*marg*) Zygm. III. Liřt. (–)
- 25: My w tákowéy y iéy podobnéy rzeczy fkázuiemy: iż Ian ma
- 26: bydź przypuřczon ku **wiedźiniu** [!] świátków o tákową potwarz.
- 27: O zgwałceniú domu y w nim ránié=

28: niu: o mężobóytwie y o pomocni
29: kach tákowego gwałtowniká.(*marg*) Kázimierz w Wiflicy Lift. (–) (*marg*) Ian Olbr. Lift.
(–)

30: GDy częłtokroć gwałtownicy domów łwoié obróny prá=

strona: 506

1: wné przekładáli/ y dla wielkości tákowego przekładania niekie=

2: dy winni bywáli wolni czynieni od żálób fkárzących fie:

3: dla te=

4: go wítawiamy: iż gdy kto włzedłzy w dóm czyy ręką gwałto=

5: wną gołpodarzá albo żonę/ albo fyná/ albo łługę iego zábiie/

6: albo okrutnie ráni:(*marg*) Ian Olbr. w Piotrko. Lift. (–)

7: tákowy iefli będzie pozwan do łądu zam=

8: kowého/ nieináčéy ma bydź pokonan/ iedno miánowániém

9: ósmnaście świátków/ z których máią bydź obráni fześć **fzłáchci**=

10: **cy** [!] dobréy sławy/ y osiedli w onym powiećie albo Woiewódz=

11: twie:

12: gdzie tákowy vczynek będzie vczyniön: á tám powodo=

13: wa łtroná vczyniwłzy z nimi przysięę/ otrzyma oné rzeczy/ á

14: obwiniony iáko gwałtownik przełpieczeństwá domowého/ ná

15: gárdle ma bydź karan.

16: Komplices záfię albo pomocnicy/ niech

17: trzymáią łtaradawny zwyczaj práwny obróny łwéy y kará=

18: niá. Ale żeby kto ołoby łpráwiedliwéy y niewinnéy/ o tákowy

19: albo inny wyłtępek potwárnie nie winował/

20: y áby ztąd ob=

21: winiony nie był do wieże włádzön w tákowym przypadku:

22: Tedy my y potomkowie náłzy piérwéy/ niż pozwáného do wie=

23: że włádzić vkwápiemy się/ będziemy fie pytác y będą pytác/ y

24: mamy wiedzić/

25: y wiedzić máią prawdziwé połozenie rzeczy y

- 26: występku: y także około tego/ któryby potwarzał. Który gdy
- 27: w potwarzy vznány będzie/ my takowého z powinności y z
- 28: zwiérzchności nálezý bezecného fkażemy bydź:
- 29: y ná twarzy znak
- 30: mu przepalić rofkażemy. A iefliby takowy gwałtownik vczy=
- 31: niwłzy takowy vczynek z królestwá vciókł/ zarázem ma bydź be=
- 32: zecny/ y zá takiého ma bydź mian/ y ná gárdle poymány karan.
- 33: Iefli kto będzie obwinión, iz fługá
- 34: iego dóm zgwałcił.
- 35: GDy który człowiek którégokolwiek ftanu będący będzie ob=
- 36: winión/ iz iego fługá gwałt dómowi vczyni/ á iáko opifano
- 37: iest gofpodarzá/ żonę/ dzieci/ álbo fługę ná dóm nálezdfzy/
- 38: gwałtowną ręką w domu zábiie:
- 39: w takowéy rzeczy ón gwał=
- 40: townik v iego Páná przez Woźného y Szláchtę fkażuiemy/ áby
- 41: był zápowiedzian/ z którym tak obwinionym pan iego fprawie=
- 42: dliwość będzie powinien vczynić.
- 43: A iefli ón pan oblicznie o
- 44: to žáđány fprawiedliwości niezachce vczynić: tedy fam Pan
- 45: zań będzie odpowiadác powinien/ wedle porządku práwá.

strona: 507

Grodzkiego práwá Księgi
dziewiąte o Nálezciu w dom.

- 1: Iefli fługá gwałt vczyniwłzy vćiecze.
- 2: T Akowy fługá iefliby vciókł/ áni przez szláchtę nie był zápo=
- 3: wiedzian/ pan iego zań pozwány nie ináčzý fie z obwinienia
- 4: takowého oczyści/ ieno vczyniwłzy przysięgę ze dwiemá świád=
- 5: ki:
- 6: iz áni zá iego wiadomością/ áni zwoleniém/ áni rofkazá=
- 7: niém/ áni wołą ten vczynek fie ftał: áni dał przyczynę ku vczy=

- 8: niéniiu tákowému słuździe.(*marg*) Ian Olbr. Lift.
- 1: Stephan. Lift. (-)
- 9: Po konwiktiiey náźćia domowégo
- 10: sscrutinium nie dáią: dokładniéy tu
- 11: obiálnia Státutá Olbráchtowé.
- 12: Item/ Dekláruiemy statut de inuaforibus domesticis, iż
- 13: gdy iuz bęździe conuictus, ten ktory ná dóm náchodźi/
- 14: tedy poft
- 15: conuictionem, partis actoreae, nie mamy dáwać sscrutátorów/ o=
- 16: wźzem poenis in statuto descriptis citatus & conuictus subiace=
- 17: bit, wźzákże przed conuictią ma bydź sscrutinium. ((do końca strony t. łąć.))
- 18: ((od w. 1-31 t. łąć.))
- 19: Differunt ista duo, Naiazd domowy, & expulsio, bo tu bywa
- 20: pólpoliće cum titulo & praetextu iuris, y occupatio sequitur. Ale
- 21: inuafio bez okkupáciiey ieno ex uafano furore, alias z popędliwośći.
- 22: Weyźrzy w Formę Pozwu w Láć. lift. ((lok.))

strona: 509

Grodzkiego práwá Księgi
dziewiąte o Służebnych.

- 1: O gwałtownym wybićiu, Státutu
- 2: potwiérdzenie przeszłégo.
- 3: Státut Anni 1543 ((t. łąć.))
- 4: reásumuiemy/ iż wedle niego záchowác sie máią.(*marg*) Zygm. III. Lift. (-)
- 5: Formá pozwu o gwałtowné wybićie
- 6: z uzywánia spokoynégo.
- 7: IZes ty tym álbo owym titulo Iuris wyгнаles y wyrzuci=
- 8: les/ rc. Naydziełz we wtórey częśći Metriki Státutowéy.
- 9: Y nie zázwdy criminaliter idzie pro expulsione.(*marg*) Zygmunt. Lift. (-)
- 10: WYGNANEMV z dóbr consuetudine iuris dowód przychodźi. ((w 11-12 t. łąć.))
- 11: ZOŁNIERZ STIPENDIARIVS.

- 12: Bróńić dóbr kościelnych Stároftá winien. Titu. Zołniérz
- 13: Stipendiarius. ((lok.)) Item, Titulo, Dzieśięćiny. ((w. 16 t. łąć.))
- 14: TABERNAE.
- 15: Zywności we wsiách y kárczmách
- 16: nie ma nikt gwałtem bráć.
- 17: GDy káždy gwałt nie bez przyczyny rozmáitémi vftáwámi
- 18: práwnémi bywá bróńiÓN y hámowan:(*marg*) Kázimierz Wielki w Wiłlicy. List. (-)
- 19: Máieftat tedy Króle=
- 20: włki zá łłufzną rzecz rozumiał/ áby w tym pożytki poddánych
- 21: łwych opátrzył. Dla tego vftáwiamy/ áby ci którzy po dró=
- 22: gách do pánów łwych iezdzą/ álbo téż łwé włáfné łpráwy łprá=
- 23: wuią/
- 24: bądź pánowie álbo Rycérztwo/ álbo którégokolwiek in=
- 25: négo łtanu y záwołánia/ áby łobie potrzeb álbo konióm we
- 26: wsiách/ w kárczmiéch/ álbo ná mieyfcách ofobnych nie bráli/
- 27: y
- 28: żadnégo gwałtu nie czynili tym/ którzy przedác niechcą/ álbo

strona: 510

- 1: zbrániáią fie przedác: ále káždy niech łwéy rzeczy vżywa we=
- 2: dle woléy łwéy.
- 3: A ize karczm obroná Stárościému
- 4: vrzędowi należy.
- 5: ((t. łąć.)) w Láćińfkim.
- 6: Y poymác każe tego kto łupi wsi, á kárczmá we wsi. Titulo,
- 7: Mężobóytwo. ((lok.))(*marg*) Zygmunt w Kráko. List. (-)
- 8: Y z piątnądzieftą winą, to iest cztérnaścią grzywien. Titulo,
- 9: Pożogá. ((lok.)) w Polfkim List. ((lok.)) ((w. 10-12 t. łąć.))
- 10: CAPVT III. DE CONNV=
- 11: BIORVM HONESTATE,
- 12: Z łtrony trzeciego przykazánia wtorey tablice.

- 13: VIRGO. VIDVA.
- 14: VXOR.
- 15: Lápáczá pánien/ y biáłychgłów Stároftá póymuie. Pátrz
- 16: wyszóy w tychże księgách. Tit. Mężobóyftwo. ((lok.))
- 17: Item, księgi ((lok.)) ((w. 21-23 t. łącz.))
- 18: POSAG.
- 19: O nienáznáčení pořagu od bráćiey siołtróm odumárłym, Eo=
- 20: rum w Grodzie włáfnie. w Conftit. ((lok.))
- 21: A niżey w Ziemřkim práwie, ad verbum wpiřána iest.(*margin*) Kázimierz Wielki. (-)

strona: 510

Grodzkiego práwá Księgi
dziewięćte o závárciu zięmie.

- 1: CAPVT IIII. DE RETI=
- 2: NENDO PROPRIO
- 3: & furtis cohibendis,
- 4: Z řtrony czwartego przykazánia pierwřzey
- 5: tablice.
- 6: ((w. 6-7 t. łącz.))
- 7: Pátrz wyszóy. Titulo, Tabernae. ((lok.))
- 8: ZAWARCIE ZIEMIE.
- 9: Stároftowie závárcia zięmie řtrózm
- 10: máią bydz.
- 11: A Nád to náłzé zákazánié/ áby poddánym náłzym nie dopu=
- 12: řczáli nic czynić/ áni ieżdźić.(*margin*) Zygmunt w Kráko. (-)
- 13: To przydawřzy/ áby Furmán
- 14: í z Polřki/ áni do Polřki wořili/ ále
- 15: řeby fámi kupcy Niemieccy řwoie rzeczy y kupię/ ták do Polřki/
- 16: iáko y z Polřki prowadźili y wořili.
- 17: A Stároftowie którzyby=
- 18: kolwiek z pilnořcią tego závárcia ábo hámovánia pilnie prze=

- 19: łtrzegáli/ tácy towárów przepádłých dla wyłtępku nád zákázá=
20: nie y przeltąpienia wítaw/ połowicę otrzymáią/ á drugą poło=
21: wicę ná nas wezmą.
22: Winá z niedbálęgo Stárofty iáka ma
23: bydz wzięta, który zapowiedzi téy
24: iezdzenia do Węgier, do Śląkka, y
25: wnoszenia kupiéy nie przeltręga.
26: ZA prośbą Połłów ziemłkich zápowiedzenié/ które było v=
27: czyniono o niewożeniu álbo przywożeniu kupiéy do Węgier/
28: y do Śląkka/ y do Polłki:(*marg*) Zygmunt w Kráko. (-)
29: łkazálimy ze włzyłtká Rádą Króle=

strona: 512

- 1: łtwá náłzęgo: áby tym mocniéy było łtrzeżono od włzyłtkich
2: poddánych náłzých/ póki iedno trwác będzie:(*marg*) Zygmunt w Piotrk. (-)
3: y áby Stárofto=
4: wie y Mytnicy/ którzy łtróžey łłufznéy zániedbawáią/ y zá któ=
5: rych przežieraniém ktoby przeiędzał przeciwo téy wítawie/ byli
6: karáni winą łtá grzywien/ wedle Státutów o niedbálych
7: Stároftách vczynionych:
8: któręy winy połowicá do łkárbu ná=
9: łzęgo ma bydz obróconá/ á druga połowicá temu/ który Stá=
10: roftę álbo Mytniká tego dopułczáiącégo nam ołkárzy y tego
11: dołtátecznie dowiedzie/ ma bydz dáná.
12: Drugié dwa Státuty, które zá tym idą w Polłkim Stá=
13: tućie, w Metrice znaydziefz ná końcu, ku téyže rzeczy.
14: MYTNIK ZMYSLONY.
15: Do Stárofty/ ále y do káždęgo práwá przeciw temu/
16: kto te=
17: łonia, foralia, pontalia, aggeralia, łeu cuiusùis excogitatae exacti=
18: onis, iest forum Vbiquitarium, alias to zowá práwem Podró=

- 19: żnym. Tit. Teolonium, o Mytách w Polłkim, List ((lok.))
- 20: Tegóz Státutu wykład y állegátia. ((lok.))
- 21: Tu fie ieno racione Stárościégo vrzędu włpomina: ále cále
- 22: zniešienié Státutów znaydziefz. Tit. Telonium. w księgách fzó=
- 23: łtych. ((lok.))
- 24: Item, ((lok.)) kędy włpomina téż Vbiquitarium forum,
- 25: o Mytá. ((lok.))
- 26: MONETA.
- 27: Monétá Koronna áby była bráná/ á fałłzywa brákwána/
- 28: Stároftóm poruczono. Titulo, Monetá. ((lok.))
- 29: Ale doftátieczniéy w księgách fzółtych. Titulo, Pod=
- 30: łkárbi. ((lok.))
- 31: BYDŁO, PASZA, SPASNE,
- 32: FORESTA.
- 33: Do obory blizłzéy z łpási ma bydź zágáné onégo Stároftwá: á
- 34: w zgodzie łzkody dochodzić. A o łzkody remifio ma bydź do ziem=
- 35: łkiégo łądu. Item, o błędném bydle. Item, o wyręczeniu bydłá,
- 36: y inné okoliczności w téy mierze,
- 37: pátrż w ziemłkim práwie księgách

strona: 513

Grodzkiego práwá Księgi
dziewiąte o Záiętém bydle.

- 1: 10. żeby fie wcále ná iednym mieyłcu rzecz nálázłá, tedy nierozdzié=
- 2: láiąc, póki fie Stárošcia iurifdicia extenduie, á póki ziemłkiego
- 3: łądu władza, tám połpołu znaydziefz.
- 4: IEłli kto bydło czyie zaymie z łzkody/ á niechćiałby go dáć
- 5: ná rękoiemłtwo nápomniony przez łzláchtę y Woźnégo/ zá tá=
- 6: kowé niedáne ma bydź pozwan do práwá Zamkowégo/(*marg*) Zwyczaj zie: Krá: Lift (–)
- 7: á zá=
- 8: płáciwłzy winę trzy grzywny/ ma dáć bydło ná rękoiemłtwo/

- 9: gdy to fie piérwéy dowiedzie/ iz niechciał go dáć ná rękoiem=
10: łtwo. A to bywa dla tego/ áby bydlá nie były kázone dlá dłu=
11: giégo zátrzymánia:
12: y téż dla téy przyczyny/ iz právem Ziem=
13: łkim nie rychłoby przyfzedł ku wróceniu bydlá záiętého. A o
14: winy ład zamkowy nie będzie ładził/ ále łędzia zamkowy ode=
15: łzle łtrony do ładu ziemłkiégo.
16: O tymże Státut drugi támże, list 538. w Polłkim.
17: O błędném y záiętém bydle.
18: O Bydło záięté álbo błędné/ którégoby do trzech dni do o=
19: bory królewłkiéy/ nie oddano/ (*marg*) Lift (-)
20: forum ma bydź przed vrzędem á
21: nie ładem Grodzkim/ ne pecora deftruantur. A w Grodzie od
22: wyręczenia nie ma bydź brano/ iedno od włyłtkiégo bydlá gro=
23: łzy dwánaście: á o łzkody wedle práwá w Ziemłtwie forum.
24: ZŁODZIEY IAWNY.
25: Złodziéy powołány trzy kroć w Reyeltrze znaleźiony, cále w
26: ksiégách dzieśiátych znaydziełz: Bo fie Iurifdicię té mielzaiá
27: w téy mierze. A ták tám cále y rozdzielnie, co do ziemłtwá, á
28: co ná ład Stárości y karánié iego przychodzi, znaydziełz.
29: LICOWANIE,
30: Y ROK LICOWNY.
31: Item, woły, y inné rzeczy, iefliby lico=
32: wáné były ábo árełtowáné, Stároftá
33: ładzi rok zá tydzień náznaczywłzy.

strona: 514

- 1: Item, Rok licownie álbo oblicznie dány (alias którégó zo=
2: wá Facionatus,) tydzień przedtym bywa náznaczony. Ták/ izé
3: gdy on nie wróci v kogo árełtowáné łá/ tedy Woźny iemu/
4: v kogo łtáło fie árełtowánié/ przed Stároftá aby łtánał/ ná=

- 5: znącą rok zá tydźień.
- 6: Licowny rok, nietylko fie ná krádzio=
7: né rzeczy ściąga.
- 8: Státut o Licownym roku dekláruiemy/ żeby licowny rok
9: nie ściągał fie/ tylko ná rzeczy krádzioné.
- 10: O ARESTOWANIE kmieci w mieściéch, wsiách, Rok
11: przed Stároftą. ((lok.))
12: O árestowánium kmieci zbiegłych. Tit. Kmeto.
13: O árestowánium nieosiádlégo. Tit. Impossefsionatus. ((lok.))(marg) Zwyczáy ziemie Lift.
(-)
- 14: Item, iáko arestowánégo niewinien
15: gołpodarz wydáwác.
- 16: GDy ná nieosiádlým práwo przewodzą/ ták ex controuer=
17: liis iáko per contumaciam: iż do tych czáfów nie był w Práwie
18: opifány poštěpek/ iákowyby miał bydź in exequitione:
19: tedy go
20: ták dekláruiemy: Iż gdy nieosiádlému fkażą fatisfacere rei iu=
21: dicatae w fądzie Grodzkim/ ma to vczynić tákim fpořobem/ że
22: álbo pieniędzmi gotowými ma fie wyřwobodzić/ nadáléy do
23: dwu niedźiel: ábo rękoiemřtwo řtáwić ludźi ořiadłych/
24: iż dořyc
- 25: vczyni rzeczy ořadzonéy nadáléy do řzeřci niedźiel: czego ieffliby
26: nie vczynił/ ma bydź pozwány prořto ad banniendum do onégo
27: grodu: y gdy będzie wywołány/ ma bydź iman/ y do wieže
28: wfádzón.(marg) Stephan w Wářfzá. Lift. (-)
- 29: y řiedzić áż dořyc vczyni řtronie: á pozew nań ma
30: bydź kładźion w párochiiéy gdzie miał ořiadłość/ álbo gdzie fie
31: rodził/ álbo tám gdzie przemiefzkiwa/ álbo téż y w ręce iemu
32: řámému može bydź dan.
33: Dekláruiąc řtátut o árestowánium nie

- 34: ośiádłych w domiéch szlácheckich: że ci tylko powinni nieośiá=
35: dlé do grodu ftáwić/ którzyby ich w domiéch fwych áreftowá=
36: nych záráz wydáć ábo odstápic/ álbo niechćieli.(*marg*) Zyg. III. Lift. (-)

strona: 515

Grodzkiego práwá
Księgi dziewiąte o
podróžnym práwie.

- 1: DROGI. VIATOR.
2: PODROZNE PRAWO.
3: O DROGI ścieśnienié, odwrócenié, y zálanié do Królá po=
4: zew. ((lok.)) y popłowány. ((t. łącz.))
5: ALE y do Stárofty, którému należy securitatem viarum prze=
6: ftrzędąc ((lok.)) O czym széřzý w ziemłkim práwie, tytu=
7: łú tegóz. Drógi.
8: TAKZE áby drógá wymierna byłá. ná Stárofty wkłáda
9: Król. ((lok.))(*marg*) Zygmunt. Lift. Zygmunt. (-)
10: O Zábitym ná dródze.
11: ZA złým zwyczáiem Woźnych to było záchowano: iż gdy
12: do którégó ná dródze álbo gdzie indzie zábitégo bywáli wzywá=
13: ni/ onégó złupiáli z szat (w których był zábit)
14: práwem fwym
15: które Krwáwné zwáli: dla tego/ gdyż vtrapionym ludzióm
16: nie ma bydź przydawáné vtrapienié/ tym Woźnym zákázuie=
17: my/(*marg*) Kázimierz w Willicy. Lift. (-)
18: áby nápotym nie śmieli żadnych zábitych złupiác/ álbo z zu=
19: wác/ ále tylko ná iednym groszu niech máią dofyć/ który im ma
20: bydź dan zá pracą przez tego/ który ftára fie o to/ áby byli we=
21: zwáni do zábitégo/
22: iáko dlúgo pytánié o męžo=
23: bóyftwo doštátecznie fie fkończy.

- 24: O gwałćie ná dobrowolnéy dródze.(*marg*) Káz.Wiel. w Willicy. Lift. (-)
- 25: ABy pewna miará y regułą była miáná w winie/ która zwy=
26: kłá bydź do fkárbu álbo komory nálezý dawáná/ którą winę
27: siedmnądzieftá zowá: Vftáwiamy/
28: iż we czτέρzéch przypadkách
29: nižéy nápiłánych/ á nie w więcéy/ do Komory nálezý ma bydź da
30: wáná. Pierwłzj cafus iest požogá/ kiedy kto obwiniony o požogę
31: wedle práwá słuźnie nie będzie fie mógl oczyścić.
32: Wtóry/
33: gdy kto o gwałt álbo złupienie ná pośpolitéy dródze będzie ob=
34: winiön/ á w sprüfungie fwéy vftanie. Trzeći/ gdy kto sład nález
35: lekce ważąc przed sładem nálezým będzie śmiał kórd álbo miecz
36: wyiąć.
37: Czwarty cafus/ gdy kto ofądzony y sfcazány/ áby do=

strona: 516

- 1: sfcyc vczynił/ álbo doftátecznégo rękoiemstwo sfcawil/ to vczynić
2: wzgárdzi/ y od sfcadu przez sfcwóy vpór odéydzie nieftáwiwłzy ręk=
3: koiemstwá. W tych przerzeczonych czτέρzéch przypadkách chce=
4: my/ áby przerzeczona winá do nálezý Komory byłá dawáná.
5: Ale potym po wielkiéy części y ná Podkomorze, ná Woy=
6: sfcie o przeiązdy piecza iest włożona
7: w księgi ólmé wys=
8: sfczý, ná końcu przy trzećim vrzędzie Podkomorzégo. ((lok.))
9: RZEKI. IAZY. SLOZY.
10: Státuty z Lácińského y z Połkiego Kázimierzowé o Rzékách,
11: w Metryce znaydziefz: A drugié w Ziemfkim práwie nižéy ((lok.))
12: Item, w Conftit. 1550. Stá. 22. List. 3. Forum o to Vbiquitari=
13: um, y ná Trybunał 1588. 37. Sta. List 42.
14: WIEPRZ rzékę wypráwić: pobór ná to złożony. Item, z
15: Hrodłá, Tyfzowce, z Hrubiefzowá y Belzá máią do tego pomóc.

- 16: ((lok.)) List. ((lok.)) w Vniwerfa=
17: le 1569. pobór ná to. ((lok.)) List 28.
18: WARTA rzéká wypráviona ma bydź. w Skwirzynie mieście
19: fkladowi náznaczaia. ((lok.)) List 27.
20: BVG rzéká, ((lok.)) List. 28. y o Slózie, która
21: iest v Brzescia, zrzucóné máia bydź do S. Marciná.
22: PILCA także rzéká w Siérádzkiéy ziemi, wypráviona ma bydź.
23: ((lok.)) list 29. y obftacula ábo Slózy zrzucić.
24: IAZY áby były zrzucóné ná rzékách w Státucie opifánych/ ((t. łac., lok.)) list ((lok.))
25: List 22.
26: SAN, ná Sanie rzéce iázy zrzucóné máia bydź: O co forum o
27: winę do Grodu peremptorie: okrómia iázu Przemyfłkiégo, 1557.
28: List ((lok.))
29: Myto rzéczné y do Duchownégo práwa bywáło forum.
30: Item, O Iáziéch, iáko profzą Połowie o obiáfnienié: áby to we=
31: dle Státutu citra appellationem zoftáło, ná to zezwalamy, 1562.
32: List 17.
33: Item, gdzieby Stároftá niechciał zrzucić iázu, forum ná Stáro=
34: ftę Vbiquitarium, & Vbilibetarium, quotiens totiens, okróm iázu
35: w Brześciu, áże do namowy z Litwą ((lok.)) List 22.

strona: 517

Grodzkiego práwa Księgi
dziewiąte o Zebrakách.

- 1: NOTESZ y Wártá, áby było wolné przelzćie fpuftóm, z Már
2: grábia y Pomorzkiémi ksiązety tráktowác, 1563. list ((lok.))
3: SWIĘTA rzéká w Wielkim Księztwie. Táże 1589. List
4: ((lok.))
5: Wyczyścienié y vprzątienié iázów, iże fie po wielkiéy
6: części exequutia Stárościégo vrzędu dotyczye, tedym tu
7: confignował té Státuty, áby w kupie wżyfłtko fnádniéy

- 8: obaczyć lie to goſpodárztwo Koronné mogło.
- 9: VSTAWIAMY, bo to wolno vftáwiác: ále o Exeqwucią
- 10: natrudniéy w Polſcze.
- 11: CAPVT V. Z STRONY
- 12: POHAMOWANIA FAŁSZV:
- 13: reſpectem piątého przykazania Bozého.
- 14: Nie mow fałszywego ſwiádectwá.
- 15: ZEBRACY.
- 16: Do Stároftów zebracy tułaiący lie, do
- 17: więzienia máią bydz oddawáni.(*marg*) Ian Olbr. w Piotrk. Lift. (-)
- 18: GDyż fá obaczeni w tym zacnym króleftwie náfzych zebra=
- 19: cy/ ták męzczyzny iáko białe głowy w takiéy wielkoſci: iż takie
- 20: drugie króleftwo niemoże bydz pokazané zá zdániém tych/ któ=
- 21: rzy wiele ſwiátá zieżdzili/ któreby miało tákowá wielkoſć ze=
- 22: braków:
- 23: między którými ieft wiele męzczyzn/ y białych głów du=
- 24: zych/ y mogących łobie łufznie żywnoſć zárabiác/ gdyby ich y
- 25: oné do tego práwo przyciſkáło/ á nie ich fwawola:
- 26: przez którą
- 27: oni álbo prawdziwiéy przez gnuſnoſć nieiáká/ iáko ſkoro im bro
- 28: dy wielkie poroſły/ y ſiwé włoſy lie pokazały/ zaniechawſzy do=
- 29: mów ſwych/ w vprażaniu iáłmużny oſtátek żywotá ſwého po=
- 30: kładaią/
- 31: wielkie zgorzénia czyniác/ á niekiedy gdy vproſić nie
- 32: mogą/ zdrádami doſtáiąc. Dla tego ná kſztałt praw nayle=
- 33: pſzych w wielu ziemiách Krzeſciánſkich poſtánowionych vftá=

strona: 518

- 1: wiamy/ áby w mieſciéch/ w miáſteczkách/ we wſiách króle=
- 2: ſtwá náfzego nie wiécéy zebraków było/ iedno ile poſpółſtwá y
- 3: pánowie **mieyſć** [!] ſkażá ich mieć:

- 4: w których to mieściech y miá=
- 5: łteczkách Rádá/ którą ná ten czas będzie/ á ná wsiách plebani/
- 6: pod których fárąmi wsi łą/ y pánowie mieyfc znáki niech kłádą/
- 7: dla oznáczenia liczby tych/ którę będą rozumieć/ áby żebrać mie=
- 8: li.
- 9: A którzy będą ználeżieni przez znáków/ łkázuiemy ie imáć
- 10: ná łłuzby/ álbo oddawániu w ręce Stárołtów náłzych: od któ=
- 11: rych tákowé ná robotę zamków y wálów od Turków y Tátar
- 12: pogránicznych będziemy brác.
- 13: Włzákże mogą pánowie mieyfc/
- 14: tym/ którę vznáią byđz wyłłuzoné/ y ku innym robotam nie=
- 15: mocné/ dáć łifty łwiádeczné ku pielgrzymówániu/ pod któ=
- 16: rych łiftów obroną y wolnołcią téż niemáiąc znáków/ niech
- 17: będą dopufczáni włzędzie prołić iáłmużny.
- 18: Tenze Státut potym ku zwyczáiu
- 19: był przywodzón pod zakłádem
- 20: ná Stárołty 100. grzywien.(*marg*) Zyg. III. Lift. Káz. Wiel. Lift. (-)
- 21: STátut Ianá Olbráchtá de validis mendicantibus, tákże
- 22: Státut o imániu Hultáiów w vżywánié przywodżimy/ poe=
- 23: na centum marcarum, gđzieby przez vrząd Grodzki/ álbo miey=
- 24: łcki nie był exequowan/ interpołita.
- 25: Tá k dawno od Olbráchtá o tym porzákdu złtróny żebra=
- 26: ków rádzóno, á exequutiiéy nie było, dopiéro teraz zá
- 27: Zygmuntá III. że ich z vlic zprowadzono do pewnych
- 28: domów, y łtroże im przydano: co ku łławie tego roku,
- 29: y iego pánowaniu ozdobiénié niemáłe przyniełie.
- 30: HVLTAIE.
- 31: Hultáie którzy bezecni, poymáć
- 32: ich kaze.
- 33: NÁyduią łie tácy/ którzy przez nieopátrznóć żywnóć dłu=

34: gięgo czáfu zá krótki czás trawią/ á potym biorą łobie przyczy=

35: nę od łwych włafności tułania:

36: á ták tułaiąc łie cudzych rzeczy

strona: 519

Grodzkiego práwá Księgi
dziewiąte o Hultaiách.

1: łápác nieboią łie. Aby tedy tákowi od włzelkiéy przyczyny tu=

2: łania łie y chwytánia boiáźnią winy byli odwiedźieni/ Vftá=

3: wiamy:

4: áby ták tułaiący łie/ y drapiełtw dopułczaiący ná wły=

5: łtkich dobrách ich byli karáni/ żeby zarázem im były wzięté: á

6: iefłiby ci tułaiący łie łáfkę náłzę łobie przednáli/ chcemy przed=

7: się áby miedzy łwémi równémi zá bezecné byli miáni.

8: Chłopi, którzy ná dzień álbo ná te=

9: godnie y ná godziny robią, y któ

10: rzy przez łwiádecznych łiftów

11: przychodzą: niech nie będą cho=

12: wáni w miełciéich pod winą czter=

13: nałcie grzywien.

14: IZ dla chłopów/ którzy włafnych domów nie máią/ rc.

15: Czáfu zniwá z królestwá ludzie

16: niech niewychodzą.(marg) Ian Olbr. w Piotrko. Lift.

-1: Tenże. Lift. (-)

17: GDyż wiele chłopów y niewiałt z ziem Mázoweckich/ y z

18: innych ziem królestwá náłzého/ do Słáská y do Prus czáfu źni=

19: wá zwykli przechodzić: z którэй przyczyny bywa/ iż w ziemiách

20: Korony Polłkiéy z trudnołciá robotniki y łługi mogą mieć.

21: Dla tego vftáwiamy: áby tácy włyłcy/ którzy z Polłki y z Má=

22: zówłz z królestwá robić wychodzą/ przez Stárołty/ y dzierza=

23: wce/ y łłáchtę/ y przez pány mieylc/ y vrzędniki winámi zátrzy=

- 24: mawáni byli:
- 25: á zátzymáni oddáni byli ná robotę obywatelów
- 26: królestwá nálezgó.
- 27: Podobny temuz Státut.
- 28: ABy chłopi z Królestwá wychodzić niemogli ku podpoma=
- 29: gánium robót poltronnych ziem:(*marg*) Alexander. List. (-)
- 30: przez Stárofty niech wżędzie
- 31: hámowani będą/ y innym wżyftkim którymkolwiek będzie
- 32: wolno przez kaźni ie zátzymawać/ y ku potrzebom swym téz

strona: 520

- 1: króm płacéy do iedného mieściá obracác: wżákze ták/ iż gdy
- 2: mieściá wynidzie/ będzie sie im wolno do domów swych wrá=
- 3: cąc.
- 4: Tułaiący sie ludzie, którzy do trze=
- 5: ćiego dnia mieszkaia w mieście
- 6: króm słuźby y rzemiesła:
- 7: niech
- 8: będą przez vrząd mieyfski, pod
- 9: którym będą, imáni, y ku sypánium
- 10: grobli, wálów mieyfskich dawáni.(*marg*) Zygmunt w Piotrk. List.
- 1: Zygmunt w Kráko. (-)
- 11: CHłopi tułaiący sie/ którzy do trzeciégó dnia po przyźciu
- 12: swym do miaft y miáfteczek w słuźbę y w rzemieślo sie nie od=
- 13: dádzą/ chcemy y wftawiamy/ áby przez vrząd mieyfski byli imá=
- 14: ni y zátzymáni.
- 15: á potom okowani niech będą obracáni ku czy=
- 16: niénium grobli/ y przekopów mieyfskich/ álbo zamków/ áby sie
- 17: złodzieyftwá y łotroftwá z nich nie mnożyły: á szláchtá áby nie
- 18: była wciśniona niedośtátkiem sług y robotników.
- 19: Co téz y

- 20: innym w dobrách y máiętnościách fwych będzie wolno vczyn=
21: nić.
22: Tułaiący fie ludzie, kmiecie, zagro=
23: dnicy, y ich fynowie przez Stáro=
24: łty y vřząd mieyfki máią bydz i=
25: máni:
26: á Pan, który fie go będzie
27: vpominał, y zechce go mieć, dwa=
28: naście grofzy niech zápłaci.
29: RAdząc około pożytku gořpodárztwá króleftwá nářzého/
30: które gořpodárztwo częřtokroć dla złořci vćiekaiących kmieci/
31: álbo ich fynów
32: ták bywáło bárzo vřzkodzone/ iż téř wiele z
33: poddánych nářzych z niedořtátku robotników/ y łług bywáli zá=
34: niedbáni w potrzebnych robotách: dla tego vřtawiamy/ y fká=
35: zuiemy:
36: Iř którykolwiek oracz/ álbo kmieć/ álbo zagrodnik/

strona: 521

Grodzkiego práwá Křięgi
dřiewiąte o Tułaiących fye.

- 1: ábo którykolwiek inny poddány y fynowie ich/ nád wolą y wiá
2: domořć páná řwego/vćiekaiąc do innych kráiów/ przenořilby
3: fie/
4: áby przez Stárořty/ y ich Podřtárořcie/ tákře przez vřząd
5: miał y miářteczek/ do których przydą/ byli imáni: á poymá=
6: ni/ áby ná roboty byli obrácáni/ ták długo/ ářby pan oného poy=
7: máného álbo poymánych/ dowiedziawřzy fie o nich/ vpominał
8: fie ich.
9: Abowiém gdy fie będzie vpominał pan poddáného/ y
10: dowiedźie iż iego ieřt: Stárořtowie y ich Podřtárořciowie/

- 11: álbo vrzędy miał y miałteczek/ będą ji powinni wydać okróm
- 12: zbraniánia/
- 13: wzięwłzy piérwéy od iego páná/ który sie poddánég
- 14: vpomina/ dwánaście grofzy/ które im zá pracą y pilność/ któ=
- 15: rą w záttrzymániu vczynili/ fkázuiemy zápláć.
- 16: Włzyftkié tułáiącé sie y próznuiácé
- 17: Stároftowie niech imáią: á szlá=
- 18: chtá záttrzymáwác oné w fwych
- 19: máiętnościách niech dopułcza.
- 20: Abowiém pozwáni ftáwić ie będą
- 21: powinni.
- 22: DLa pohámowania złodzieyftwá/ y powciągniénia tułá=
- 23: iących sie ludzi/ Stároftowie pilnie sie ftárác będą/ áby ludzi
- 24: próznuiących y tułáiących sie/(*marg*) Zygmunt w Piotrk. (-)
- 25: y żadnym służbam y rzemiełóm
- 26: nie oddáných/ w fwych mieściéch dowiádowali sie/ y oné po=
- 27: wściągáli. A szláchtá w máiętności fwéy niech dopuści ich
- 28: hámowác:
- 29: á iesli niedopułczą á będą pozwáni: onych przed
- 30: Stároftą ftáwić będą powinni.
- 31: O hultáiach y lózných ludziach.(*marg*) Támże.
- 1: Zyg. Aug. w Piotrk. (-)
- 32: CO sie tycze Hultáiów y innych lózných ludzi/ rofkázuiemy
- 33: Stároftóm názym: áby sie w tym wedle Státutu záchowá=
- 34: li/ y winę ná mieyfcki vrząd poftánowali.
- 35: O Hultáiach Woiewódtw Kálifkiégo
- 36: y Poznánfkiégo.

strona: 522

- 1: IZ sie fwawola wielka w ludziách plebei generis vtriusque
- 2: íexus bárzo rozbiezáłá/ ták iż kmiecie z ról/zagrodnicy z zagród/

- 3: fynowie kmieczy y córki ich od rodziców fwoich/ fłudzy od Pá=
4: nów vmyflnie ná hultáyftwo vćiekáią/
5: á rządzić fie dorocznie
6: niechcą/ tylko ná dzień fie ábo ná tydzień náymuiąc: czym ludzie
7: vbogię bárzo niścżą/ y do wielkiego niedoftátku przywodzą/
8: przez żniwá mytá nieznośné/ iáko ná cały rok/ wyrządząiąc.
9: Cze=
10: mu zábiégáiąc/ áby zátym ták náfzé/ iáko y poddánych náfzych
11: máiętności do zniśczenia y vpadku nie przyfzły/ Státut Zygm=
12: muntá Króla w Krákwie Anno 1532. vczyniony w exekwu=
13: cią przywodząc/ poftánawiamy y rofkázuiemy/
14: áby tylko ná
15: wízelákie zbiegi y hultáyftwo/ mężczyznę y biaległowy/ którzy=
16: by z ról/ zagród/ od PP. fwych/ álbo dzieci od rodziców fwych
17: fwowolnie/ tákże y fłudzy od pánów fwych odefzli/ á dorocznie
18: fie nie vrządźili/ Stároftowie/ y vicefgeren̄. eorum,
19: vrzędóm
20: miaft/ y miáfteczek/ ták náfzych iáko y poddánych náfzych Du=
21: chownych y Swietckich/ á ná wsiách pánóm álbo dzierzaw=
22: cóm onych wsi wolno było káždého poymáć/ poymawfzy oko=
23: wáć/ y do roboty przymusić/ ták długo/
24: áż fie Pan iego o nim
25: dowié/ y oného fie vpómni: którego zarázem gdy pokaże/ że iego
26: włafny będzie/ powinien wydáć irrecucè, wziąwfzy zá pracą y
27: onę pilność detentionis dwánaście grofzy/ podług Státutu.
28: A miánowicie Vrzędóm wfzyftkim Stárościm y Dzierzaw=
29: cóm náfzym/ ták vrzędóm miaft y miáfteczek náfzych/ iáko y pod=
30: dánych náfzych duchownych y swietckich rofkázuiemy/(*marg*) Zygm. III. Wárfzaw. Lift.
(-)
31: áby od

- 32: przyźłego świętá Málgorzátý S. to włyżtko hultáýftwo/ któ=
33: rzyby nie flúżyli dorocznie/ mężczyznę y białégłowy/ od miaft
34: exkludowáli/ y potym przyjmowác y przechowywác zázakáli.
35: A gđzieby znowu lie wrócili/ oné imáli/ gdyż w mieście o tym
36: dofyc bączné vrzędy wiedzieć mogą. Y kiedy ten porządek v=
37: czynią/ áby pod winą gofpodarz káždy był zázraz powinien dác
38: znác vrzędowi/
39: gdy kto tákowy do niego w dóm przydzie: á
40: miałtá máią lie kontentowác dla potrzeb fwych komornikámi/
41: którzyby przy mieście dobrze znáiomí od roku mieszkáli.
42: Włzák=
43: że y z tákowych/ gdyby kto fwego poznał/ wydávác ie powin=
44: ni. A ktoby z tákowych miánowanych vrzędów álbo pánów
45: tákíe hultáýftwo w iurisdiciiiéy álbo máiętności fwéy ciérpiał/
46: á podług téy Conftituciiéy przeciw nim lie nie záchował/ po=
47: zwány pro poena duplici quatuordecim marcarum, od kogóz=
48: kolwiek/ line dilatione & motionibus refpondebit w Grodzie.

strona: 523

Grodzkiego práwá
Księgi dziewięte o
Kmie. zbieg. y Cygá.

- 1: Którá Conftitucia/ nie ma afficere iedno Woiewództwá Po=
2: znánfkié y Kálifkié.
3: ROBOTNICY.
4: Y KMIEC ZBIEGLY.
5: Stároftowie zá gránice nie máią ro=
6: botniká do Wołóch wypuścáz.
7: STároftowie náży/ y tákże ludzcie Szlácheccy ziem Ruřkich
8: y Podolřkich/ ná roboty do ziemie Wołofkiéy puścáz nie má=
9: iá ludzi/

- 10: które tám Wołochowie póymowáią/ y potym do Tu=
11: rek przedawáią: á tám iżby tego káždy przeftzégác powinien
12: był/ vftáwiamy pod winą ftá grzywien.(*marg*) Zyg. Aug. Lift. w Conft. (-)
13: O KMIECIV zbiegłym, iáko go Stároftá poymác y wy=
14: dáć winien. pátrż niżey w dzieśiátych ksiégách. Titulo
15: Kmieć. ((lok.))
16: CYGANI.
17: Cygáni zeby w Koronie nie byli.
18: CYgáni álbo ludzie niepotrzebni/ będą przez nas z źemie
19: wywołáni/ y nápotym nie máią bydź do niéy przyimowáni.
20: O tychze Cygániéch.(*marg*) Zyg. Aug. w Wárfzá. Tenże w Piotrk. (-)
21: IZ fie przez Cygány w Koronie sílá złégo dzieie: przeciwo
22: tym Státut Wárfzáwłki 1557. exequutią przywodźimy/ y
23: rofkázuiemy: áby ich iuz koniecznie od tego czáfu w Koronie y
24: włyftkich páńftwách náłzych nie było.
25: Kiedy ie który Stáro=
26: ftá z Stároftwá fwégo wypędzi/ áby ich żaden nieprzechowy=
27: wał.
28: Cygáni ácz łá Státutem wywołáni/ iednák ie przechowu=
29: ią.(*marg*) Stephan w Wárfzá. Lift. (-)
30: Przetóz ktoby ie przyiác y przechowác śmiał/ áby był po=
31: zwan od káždégo/ kto iedno chce tákiému Akcią vczynić/ y ka=

strona: 524

- 1: ran/ tanquam complex banniti do łádu Grodzkiégo. ((w. 2 t. łac.))
2: INFAMIS. ((lok.)) w Lácińfkim.
3: NIEOSIADŁY. GOŁOTA.
4: Pan zá sługę gołotę łzkodę czyniácégo
5: niech dofyć czyni.(*marg*) Kázimierz w Wiflicy. Lift. (-)
6: GDy sługá czyy rzeczony gołotá/ álbo ináczey obłómek/ łá=
7: síádowi páná fwégo álbo komu innému łzkodę álbo krzywde

- 8: vczyni/ pan iego będzie powinien zań dofyć vczynić.(*marg*) Zwyczaj źie. Krá. Liřt. (–)
- 9: O tychze nieośiádłych ludziach.
- 10: IEřli nieośiádły/ álbo ináčyé/ Odártus/ álbo gołotá kćo=
- 11: rémukolwiek byłby w czym winien/ ma odpowiadać w łądźie
- 12: Grodzkim o káżdą rzecz.(*marg*) Támże. (–)
- 13: Gdy téż kto łobie winnégo człowie=
- 14: ká nieośiádłégo v ośiádłégo zápowié/ przyřzedřzy z Woźnym/
- 15: tedy on ośiádły powinien w tegodniu onégo nieośiádłégo
- 16: człowieká przed Stárořtą řtáwić:
- 17: kćóry nieośiádły řtána=
- 18: wřzy przed Stárořtą/ rękóymią pořtáwi/ álbo řiedźieć bę=
- 19: dźie/ iź dořtoi práwá. A ieřli ośiádły nieośiádłégo nie pořtá=
- 20: wi/
- 21: tedy řam ośiádły ma zań odpowiadać powodowéy řtro=
- 22: nie o rzecz: o kćórą nieośiádły był obwinión. A ieřliby nieo=
- 23: řiádły niemógł bydź áreřtowan/ álbo zápowiedzian/
- 24: tedy w
- 25: kćóréy řárze álbo plebániiey niekiedy był ośiádły/ w onéy przeci=
- 26: wko niemu máią bydź kładzioné pozwy: á tám Woźny będzie
- 27: wołał: iź przeciwko A.B. nieośiádłému pozwy kładą: kćo=
- 28: rych pozwów v onéy Fáry połóžení nie ma nic řzkodźić.
- 29: ((od w. 26 do końca strony t. řać.))

strona: 525

Grodzkiego práwá
Księgi dźiewięte o
Gołotách y nieośiád.

- 1: ((od 1 w. do 17 t. řać.))
- 2: Tych Státutów o nieośiádłych ob=
- 3: řáńnienie potrzebne: iáko gořpo=
- 4: darz winien řtáwić, á iáko niewi=

- 5: nien.
- 6: GDy ná nieośiádłym práwo przewodzą/ ták ex controuer=
7: fiis, iáko per contumaciam: iż do tych czálów nie był w práwie
8: opifány poštěpek/ iákowyby miał bydź in exequitione, tedy go
9: ták dekláruiemy.
- 10: Iż gdy nieośiádłému skażá satisfacere rei iu=
11: dicatae, w sádzie Grodzkim/ ma to vczynić tákim sपोsobem/ że
12: álbo pieniędzmi gotowými ma fie wyřwobodzić/ nadáléy do
13: dwu niedziél/ ábo rękoiemřtwo řtáwić/ ludzi ośiádłych/
14: iż dořyc
- 15: vczyni rzeczy ofádzonéy nadáléy do řześci niedziél. Czego ie=
16: řliby nieuczynił/ ma bydź pozwány prořto ad banniendum do
17: onégo Grodu/ y gdy będzie wywołány/ ma bydź iman/
18: y do

strona: 526

- 1: wieże wládón/ y siedzić áż dořyc vczyni řtronie: á pozew nář
2: ma bydź kładzión w párochiiéy/ gdzie miał ośiádłość/ álbo gdzie
3: fie rodził/ álbo tám gdzie przemieřzkiwa/ álbo téż y w ręce iemu
4: řámému może bydź dan.
- 5: Dekláruiąc Státut o áreřtowaniu
6: nieośiádłych w domiéch řzlácheckich/ że ři tylko powinni nieo=
7: řiádłé do Grodu řtáwić/ którzyby ich w domiéch řwych áreřto=
8: wánych/ zaráz wydác álbo odřtápic/ ábo z domów řwych zbydź
9: niechćieli.
- 10: KOSCIELNE OSOBY,
11: KORTEZANI.
- 12: Stárości vrząd extenduie fie y ná
13: Duchowné. ((w. 13-15 t. łác.))
14: Słowá řą wyięté z ksiąg (16 - lok.))
15: O tych obu rzeczach, którzy do Rzymu biegiąc, benefi=

- 16: cia kościelné łobie vprafzáią:
17: álbo téz o Artykuły ziem
18: łkie do Duchownégo práwá wyzywáią, znaydziefz wys=
19: łzey w księgách. ((lok. - do w. 21))
20: TRZECI VRZĄD
21: STAROSCI:
22: Sądzić artykuły iemu w práwie opifáne/ ná
23: czásie y ná mieyfcu zwyczáynym wedle
24: práwá.
25: Cap. I. GRODZKIE ROKI
26: SZESCINIEDZIELNE.

strona: 527

Grodzkiego práwá
Księgi dziewiąte o
czáfu y mieyfcu łádo.

- 1: CZAS.
2: O czásie łádów Stárościch, łześci=
3: niedzielnych Roków.
4: VStáviamy/ áby Stároftowie náłzy łádów łwych nie łá=
5: dźili w krótkim czásie/ iedno w łześci niedzielách: y áby té łá=
6: dy przed tegodniem były obwołáne y wywołáne/ y mieyfce tá=
7: kowému łádowi obwołániém było náznáczono.
8: Olbráchtá Królá Státut o tymże 1496. List 97. w
9: Metrice znaydziefz kálfowány in parte.(*marg*) Kázimierz w Niefzo. Lift. - Stephan. Lift.
- Tenże. Lift. - Ian Olbr. Lift. (-)
10: Sądy Krákowfkie.
11: W Krákowfkim zamku/ y po wlyftkim Woiewódtwie/
12: áby poránu iudicia ták caufarum officij, quàm iudicij łádzoné
13: były łecundùm Statuta, do dwudźieftu iednéy godziny/ począ=
14: wlyzy poránu.

- 15: Sądy Ziemfkie Grodzkie po wzy=
16: ltkiey Koronie.
17: Sądy Ziemfkie y Grodzkie/ iuridyki Grodzkie/ nie maia fie
18: odprawowac w zadnym wrzedzie y w Grodzie po dokończeniu
19: Séymu Wálnego Koronnego/ in arctiori tempore iedno po
20: dwu niedziel.
21: MIEYSCE.
22: Stároftowie ná poſpolitych y zwy=
23: klych mieyfcách niech ładzã,
24: pod winã nullitatis.
25: Item/ ku fkãzeniu niektórych Stároftów złych zwycã=
26: iów/
27: iz opuſciwſzy mieyfcã zwyklẽ ná Stároftwie/ w których
28: łady zwykly fie byly odprawowac/ drugdy ná mieyfcách wrze=

strona: 528

- 1: dowi ich nieprzyſtoynych Trybunał ładów fwych łtanowia.
2: A tak fkãzuiemy y poſtanawiamy/ aby Stároftowie ziem y po=
3: wiátów nie ná innych mieyfcách ładzili/ ieno ná mieyfcách Stá
4: roftwóm obwłafnych: to ieſt gdzie zwykly bywac łady. A to
5: ieno cztery artykuły w Przywileiu prawã poſpolitego opiáné.
6: Taki drugi.
7: A Ná to: ieſliby kto nád Artykuły cztery/ albo w inny
8: czãs/ albo ná mieyfcách niezwyklych ładzil: to wzyſtko nie wa=
9: żno y ná dáremno bydż chcemy y fkãzuiemy.
10: Verſio confundit, ſed diſtinguit gorãco y ſwieżo.
11: Máteria albo artykuły Roków łzeſci=
12: niedzielnych Grodzkich.
13: IEſt przynieſiono przed nas: iz Stároftowie náſzych ziem
14: poſpolicie wzyſtki łprawy/ które ná ich łady nie przynależą/
15: fkãzuiã y ładzã:(*marg*) *Iágełło. Lift. (-)*

- 16: Chcąc tedy zámierzyć im obyczay łádzienia/ łká
- 17: zuiemy: áby Stároftowie ziem náfzych nie łádzili/ iedno té
- 18: rzeczy nizéy nápiáné: to ieft/ o zgwálcenié bałych głów: o ro=
- 19: zboiu ná póspolitéy dródze: o požogę y zápalenié: o gwałto=
- 20: wny náiazd ná czyy dóm.
- 21: A innych łpraw niech nie máią
- 22: mocy łádzic.
- 23: O tymze, y o czásie y o mieyfcu
- 24: zámykáiąc.
- 25: IEśli co nád cztérzy Artykuły/ y innych czáfów/ y ná nie=
- 26: zwycáynych mieyfcách będą łádzic: to wżyftko nádáremno y
- 27: nikkzemné bydź chcemy y łkázuiemy.
- 28: Táz wftáwá około Sądów Grodzkich
- 29: Mázoweckich.
- 30: ACzkolwiek w Przywileiu przez nas/ rc. Pátrz w Polłkim
- 31: List 202.(*marg*) Ian Olbr. Liłt.- Zyg. Aug. w Piotrk. (-)

strona: 529

Grodzkiego práwá Księgi
dźiéwiąte o łádziech Grodz.

- 1: PRZYDATEK. Qui se łpontè submiferunt diftrictui,
- 2: foro, & iuri fuo resignantes. Pátrz ((lok.))
- 3: Ale to ciuiliter. Oprócz cztérzéch onych głównych
- 4: Artykułów. Bo o kriminálné rzeczy póspolicie Stároftá
- 5: łádzi, in recenti crimine, które fie tym wiérłzykiém zá=
- 6: mykáią.
- 7: VIA. DOMVS. FOEMINA. IGNIS.
- 8: O tymze z pózłednich praw: gdy kto
- 9: nie łtánie álbo Rok zwlecze, przez
- 10: zadnégo to karánia vczynic moze.
- 11: CHcemy y wftáwiamy: áby Stároftowie/ nád Artykuły w

- 12: Státuście wyrázone/ żadnych łpraw nie ładzili:(*marg*) Zygmunt w Piotrk. (-)
- 13: á iefli téz kto
- 14: nie ftanie/ álbo z niewiádomości o ładzie Stárościm Rok
- 15: przewlecze/ á Stároftowieby co przeciwno temu wczynili/ ład
- 16: ich niech bédzie nikczemnością fkázon.
- 17: W Wielkiéy Polfcze y dzierzawcé
- 18: dóbr do Vrządu Grodzkiégo
- 19: pozywáią. ((do końca strony t. łac.))
- 20: (((od w. 1-4 t. łac.))
- 21: SędZIą Grodzkich Roków niemoże bydź iedno łam Stá=
- 22: roftá. Bo criminales ferè iudicat. ((lok.))
- 23: O tym wysłzéz naydziesz Státut Króla Olbráchtá:
- 24: Ale iefcze do=
- 25: kładniey, że łami przez się máią takié łady odpráwowác Stárofto=
- 26: wie, Augułt dokłáda, wysłzéz. ((lok.))
- 27: Sędzia Grodzki.
- 28: POZEW y formá pozwu ná té Roki, máło co Innotefcentią
- 29: onę odmieniwfzy, co w Státuście iest w Polłkim: Mandamus vigore
- 30: Regio, & officij nołtri Capitanealis. &c. Potym żálobá crimina=
- 31: liter.
- 32: Táxy nie bywa, bo ferè criminaliter tu ładzą. A przetóz o
- 33: łzkody y rány ad forum competens zołtáwia łobie forum.
- 34: Trzebá y tu Iurifłtów do tego porády.
- 35: TERMINVS, zawity Rok, Ratio ne videatur maioris au=
- 36: thoritatis Capitaneus quám Rex.
- 37: Ani przed Królem, áni przed Stáro=
- 38: łtą Rok nie iefł záwity.
- 39: W Wielkiéy Polfcze/ ná prósbę onych ziem obywatelów
- 40: poddánych náłznych fkázuiemy y wftáwiamy:(*marg*) Alexander w Rádo. Liłt. (-)
- 41: áby przed żadnym

- 42: Stároftą Rok nie był ząwity/ ná piérwzym Roku: áby nie
43: był mniéman wiétfzézý mocy Stároftá á nizli Król/ przed któ=
44: rym nie ieft Rok ząwity ná piérwzym Roku: wyiáfzý/ żeby
45: fie kto ná to poddał.
46: Iáko Ziemfkich, ták y Grodzkich
47: Roków áni odłozyc, áni ząwie=
48: śić nie moze. ((w. 29 t. łác))

strona: 531

Grodzkiego práwá Księgi
dziewiąte o Querelách.

- 1: ((od w. 1-11 t. łác.))
2: APPELLACIA bywáfá ad colloquia & Terminos gene=
3: rales regios. Titulo, Appellácia. ((lok.)) ((t. łác.))
4: Ale iuz
5: teraz ná Trybunał. Tit. Trybunał. ((lok.)) A ná Try=
6: bunale zda mi fie fądzą ich rzędem z Reyeftu, wedle Woiewództw,
7: iáko y od ziemfkich fą ów Appellácia. ((t. łác)) ále á Querelis, y
8: officij caufas bez reyeftu w łoboty: Bo ((t. łác.))(marg) pytác. (-)
9: Cap. II. SKARGOWE ROKI.
10: alias QVERELAE.
11: Czás fkárgowych Roków nie ma bydz
12: przekládány, ále we dwu niedziél fą=
13: dzoné bydz máią bez zwłóki.(marg) Zygmunt w Piotrk. Lift. (-)
14: ROki ná fkárgę mocą Mándatów vczynioné/ nie máią
15: bydz przekládáné wefpółek z inémi Roki/ ále ząwzdy we dwu
16: niedziél máią bydz fądzoné: y niech nie máią zwłóki/ ieno ie=
17: dnę/ to ieft/ ná wtórym roku iáko ząwitym mogą bydz fądzoné
18: né.
19: Wízákże tá vftáwá będzie miárkowána y zgadzána przez
20: Komifsarze przerzeczoné: która nápotym chowána ma bydz

21: we wżyftkich żiemiách.

strona: 532

1: MIEYSCE zwyczajné vprzywileiowané ma bydz náná=

2: czoné tak Skárgowym, iáko y Grodzkim. Pátrz ná piér=

3: wżyéy kárcie wyszżéy. Tit. Mieyfce roków Grodz. ((lok.))

4: Máteria y Sędzia tych fkárgowych

5: roków o trzy ártykuły.

6: SKárżyli fie poddáni náfzy z Wielkiéy Polfki/ á zwłáfczá z

7: Stároftwá Poznánfkiégo: iż bárzo byli obciążeni pozwy Stá=

8: rościami.

9: Dla tego fkázuiemy/ iż Stároftá pozywác nie ma

10: ná fkárgę/ iedno o wybićié Pániéy wiáno máiącéy/ y o świeży

11: zły vczynek. A czás świeżégo złégo vczynku/ niech będzie rok

12: y fześć niedziel.

13: O tymze wienie, y o opráwie.

14: PIérwfza/ gdy kto pániá wiáno máiącą wypędzi z oprá=

15: wy: Druga/ gdy brát brátu działu pozwolić niechce: Trzeciá/

16: gdy kto kogo wypędzi z fpokóynégo dzierzenia.

17: SVMMA TEGO. że ná tych Rokách fádzić máią in

18: recenti crimine, coby nie criminaliter: y dla tego vrząd

19: tylko może fádzić te roki, á nie sam Stároftá tylko. A té

20: trzy rzeczy w tym fie wiérfzyku zámýkáią.

21: Formá pozwu ná Querele.

22: N. Stároftá/ tobie N. Szláhcicowi oznáymuiemy:(*marg*) Alexander w Rádom. Lift.

Zwyczay źie. Krá. Lift. (-)

23: iż

24: fzláchetny N. przeciwko tobie przed námi fkárgę przełóżył/ żeś

25: ty onégo z fpokóynégo dzierzenia dóbr/ które zá tym álbo zá o=

26: wym práwem dzierzał wypędził y gwałtownie wyrzucił.

27: Dla

- 28: tegoć mocą Królewką/ y nálezę^o vrzędu Stárościęgo rofkázuie=
29: my: ábyś przed námi/ ábo nálezym vrzędem Grodzkim N. w po=
30: niedziálek po święcie N. ná zamku N. przeciwko skárdze N. obli
31: cznie ftánął:
32: y ná žaloby przerzeczonę^o N. y ná inné rzeczy/ któręc
33: ná ten czás zádádzą y będą obiálnioné/ odpowiadał. A choćiay
34: ftániesz álbo nie ftániesz/ my w rzeczach/ które vrzędowi nálezemu
35: należą/ poftępować będziemy:
36: á o lzkody/ które ztąd ma/ y o rány

strona: 533

Grodzkiego práwá Księgi
dziewięte o Roku powzed.

- 1: ná ten czás przez cię zádáné (iełli zádáné będą) ofobną spráwę
2: przeciwko tobie záchowywa w práwie flufznym. Dan ná zam=
3: ku N.
4: Item, tego pozwu modificatio y
5: miárkowánié.
6: TEn Státut o pozwięch Stárościch/ które ná skárgę má=
7: ią bydz dawáné/ ták chcemy áby był rozumian o Pániach które
8: wiáno máią:
9: áby o ich y innych persón fpokoynégo dzierzzenia
10: wybićie gwałtowné było wolno Stároście pozew dáć. O=
11: ftátek tego práwá pochwalamy.(*marg*) Zygmunt w Kráko. (-)
12: TERMIN, we dwu niedziél: á ná wtórym Roku iáko ná zá=
13: witym odpowiadác, y położenie pozwu tydzień, iáko y w Ziem=
14: ftwie. O tym Státut małz wyszżey, Tit. Czás skárgowych roków. ((lok.))
15: APPELLACIA bywála przedtym, ad colloquia. ((lok.)) ((t. łac.))
16: Ale iáko afsignatio termini przypadála. ((lok.))
17: w Lácińfkim ((lok.)) ((t. łac.))
18: Ale teraz ná wzrałt iednák tegóz Státu=

- 19: tu, ná Trybunał nie czekáiąc żeby z Reyełtru przypadáło przez
20: Woiewódtwá, álbo Soboty, álbo w piątki teraz:
21: y conformuią
22: lie té dwa Státuty. Tit. Officij caufae. A Titulo, Trybunał. Stat.
23: 5. Quia Tribunal est fimia imitatrix łądów królewfkich poft cu=
24: riam w téy mierze.
25: Cap. III. ROK POWSZECHNY.
26: CZAS.
27: Spráwy wrzędowé, racione coérci=
28: onis, ná wśzelki czás przez roków
29: máią bydz łądzoné.
30: Vrząd zamkowy ząwždy będzie powinien bydz káżdému
31: pogotowiu/ w gorącym y świeżym złym vczynku/(*marg*) Zygmunt w Piotrk. Lift. (–)
32: y w vczynié=
33: niu łpráwiedliwości/ y wyłczániu ofądzonéy rzeczy: wyiáwłzy

strona: 534

- 1: tylko święté dni y Niedziele/ nie czekáiąc Roków Grodzkich/
2: które łpráwy nie máią bydz zwłóczoné ná Roki Grodzkié/ ále
3: przez łądzenia Roków máią bydz odpráwowáné.
4: SVMMA. Grodzkié Roki w łześć niedziel in criminalibus,
5: & recenti crimine: Skárgowé in recenti crimine: Po=
6: wśzechné in calenti iure.
7: MIEYSCE zwyczajné: Ale executione racione forum bywa. ((t. łac.))
8: Ale złtróny tych trzech
9: rzeczy Podróżnym prá=
10: wem forum bywa Vbi=
11: quitarium. O fałszywą monetę. O kupcá rozbitégo. A o myto rzéczné y do Duchownégo
práwá pociągano. ((lok.))
12: MATERIA tych łądów wedle ártykułów wyliczonych piąci,
13: racione coertionis, in secundo officio Capitaneali.

- 14: Item, Licowny rok wyszłéy.
- 15: Item, gdyby brát siostrę indigne traktował, álbo pořágu nie=
- 16: chciał dác.
- 17: Pátrż w dzieięć. księg. Tit. Dziewki które dziedziczą.
- 18: SęDZIA. ((t. łac.))
- 19: POZEW. Iáko Król, także Stá=
- 20: rořtá moze dác Woznégo ku pozwaniu.(*marg*) Kázimierz w Wiflicy. Lift. (-)
- 21: SKázuiemy obiáfniający: iż my/ álbo Stárořtá nářz/ álbo
- 22: Woiewodá/ álbo Sędzia/ álbo Podřędek/ álbo Woźny máią
- 23: moc dác Woźnégo ku pozwaniu.
- 24: Item, vide Trybunał Wołyńki: o zaocznym y oczywifnym po=
- 25: zwie.
- 26: APPELLATIA. Od vrzędu w řprawách vrzędowych zgołá do
- 27: nas Sędzia zamkowy niech będzie ruszón.
- 28: Ale to podobno o Rokách Grodzkich: bo mówi, Sędzia zam=
- 29: kowy.

strona: 535

Grodzkiego práwá
Księgi dziewięte o
Sądziech Grodzkich.

- 1: Item, á wřákże ((t. łac.))
- 2: Appellácia ma bydź ad iudicia generalia ordinaria
- 3: Tribunalis huius. ((lok.))
- 4: Inappellabiles caufae.
- 5: In notorijs, in iure calenti, in enormibus fa=
- 6: ctis áppellowác niedopuszczią: ále wolno
- 7: pozwác przedsię. ((lok.)) o Wiécách ná
- 8: końcu.
- 9: Item, gdy podroźnym práwem řdzą, o zmyřlo=
- 10: né myto, o rzeki, przeiázdy niedopuszczią

- 11: Appelláciiey. vide Tit. Rzéki.
- 12: Item, o Więżzienié. Titulo, Więżzienie. ((lok.)) ((t. łać. do w. 15)) w łaćin.
- 13: Od fkazania fędziégo Grodzkiégo, álbo
- 14: Ziemfkiégo, wolno kázdému fłowem
- 15: ná Wiécá álbo ná Séym áppellowác.
- 16: GDy kto právem przekonány będąc/ fkazania Sędziégo nie
- 17: chciałby przyiąć:
- 18: chcemy/ áby to zá práwo było chowano: áby
- 19: kázdému było wolno od fkazania Sędziégo Ziemfkiégo álbo
- 20: Grodzkiégo nie przez obyczay rufzenia fędziégo/ ále profto fło=
- 21: wem áppellowác/ ná roki główné:(*marg*) Zygmunt w Piotrk. Lift. (-)
- 22: które w Wielki Póft ná ká=
- 23: żdy rok będą ná mieyfcách ná to wftáwionych fądzoné: ná któ=
- 24: rych rokách pánowie Koronni/ to ieft Woiewodá/ Káfztelan/ y
- 25: inni Dignitarze y Vrzędnicy ziemfcy onéy ziemie będą powinni
- 26: bydź pod winámi w Státucie opifánemi.
- 27: A gdzieby roki głów=
- 28: né nie dofzłj/ ftroná áppelluiąca przeciwko ftronie téy/ przeciwko
- 29: którój áppelluie/ ná Séymie Wálnym Koronnym/ który nabli=
- 30: zéy fprawowan będzie/ fprawę fwą mocą áppelláciiey będzie
- 31: mogła kończyć/ y fprawiedliwości fwéy dochodzić:
- 32: á Sędzia
- 33: od którój było áppellowano/ ma przez wízelkiéy przygány zo=
- 34: ftác. Wízákze fąd/ od którój będzie áppelowano/ będzie po=
- 35: winien ftronam právuiącym fie dác ná pífmie propozycię/
- 36: ábo
- 37: żałoby y odpory/ y ich kontrowerfię z Akt fwych/ y Rok názná=
- 38: czyć ná Rocéch głównych: á gdzieby nie dofzły/ tedy przed Kró=
- 39: lem Iego M.

- 1: Vrzędowé fprawy, które przypadną
- 2: przez rufzenie przed Króla Iego
- 3: M. rychło niech będą odpráwo=
- 4: wáné: áni z Roki Królewkiémi
- 5: nie máią bydz wiefzáné: wżákze
- 6: iefli fie zówiefzą, ma to bydz ob=
- 7: wołano.
- 8: ROzumieiąc bydz wielki wćik poddanych náfzych/ áby fprá=
- 9: wy vrzędowé/ álbo fkárgi/ które przed fędzie Stároftów kró=
- 10: leftwá náfzého przytaczáné bywáią/ á potym do nas przez Ru=
- 11: fzenie álbo Appellácię przypadáią/
- 12: áby były z Roki Królewkié=
- 13: mi zówiefzáné/ iáko té które rychléy odpráwy potrzebuią: á że=
- 14: by tych/ którzy fie fkárzą/ fprawiedliwość nie bylá odkládána:(*marg*) Zygmunt w Kráko.

Lift. (-)

- 15: Vftáwiamy zá profbá Rad y Poftów Ziemfkich: áby tákowé
- 16: fprawy vrzędowé/ álbo fkárgowé/ które przed nas przypadną/
- 17: nigdy nápotym niebyły z innémi fprawámi odkládáné ná Roki
- 18: náfzé Królewkié:
- 19: ále tych/ których rok z Rufzenia álbo z Ap=
- 20: pelláciéy náfzého przypádnie/ niech będą fádzoné y odprá=
- 21: wowáné: á temu nic fzkodzić nie ma odloženié Roków náfzych
- 22: Królewfkich.
- 23: To przykládáiąc/ áby zówiefzenié Roków ná=
- 24: fzych Królewfkich/ ták bylo obwołano wżyftkim poddaným
- 25: króleftwá náfzého/ żeby do wiadomości wżyftkich niewátpli=
- 26: wéy przyfzło:
- 27: áby niewiedzác o oným/ dármo fie przed Máie=
- 28: ftat náfz nie trudzili/ obciążáiąc fie pracámi y naklády.

29: O tychże łprawách wrzędowych. ((t. łac. a w nim słowa polskie)) A Włzakże ... ápellácia ma bydź ... które ładowi náfzemu zołtawuiemy.

30: SALARIA Pifárzów Grodzkich iáko y Ziemłkich zrównano.(*marg*) Stephan. Lift. (–)

strona: 537

Grodzkiego práwá Księgi
dziewiąte o Aktách Grodz.

1: w Lácińłkim Státucie, iáko y w Polłkim. ((lok.))

2: kiedy wylicza co od Contumáciiey: co in lu=

3: cro. Item, Pámiętné.

4: Cap. I. AKTA GRODZKIE.

5: Akt Zamkowych księgi ná ratufzu

6: pod pieczęcią Woiewody, Sędzie=

7: go Ziemłkiego, y Stárofty niech

8: będą chowáné.(*marg*) Ian Olbr. Lift. (–)

9: IZ ná niektórych mieyłcách w Stároftwách náfzych/ á zwła

10: łczá w Stároftwie Wielkiéy Polłki zwykły bydź wpiłowáné

11: w księgi Grodzkie włzyłtki zapifý nierozdziłnie:

12: y tákowe księ=

13: gi przez potomki Stároftów bywáią wnołzone ná mieyłcá o=

14: łobné: zá którym wniesieniém poddáni náfzy zapifów y liftów

15: z wielkiemi trudnościami/ y niekiedy zá wielkim nakłádem

16: wymowác mułzą:

17: y niekiedy dla wielkiéy płacéy wyciągania

18: zwykli ich nie otrzymawác: co bywa przeciwko obyczáiovi

19: włzelkiego práwá półpolitęgo/ y łprawiedliwoścí. Dla tego

20: włtawiamy: áby ná wieki było chowano we włzyłtkich ziemiách

21: królełtwá náfzęgo:

22: Iż gdy łie przyda Stároftwu głównému/

23: álbo któremu inému mnieyłzému wákowác/ przez zelzcie álbo

24: włtępek ná iné Stároftwo:

- 25: tedy księgi Grodzkie Stároftów
- 26: zmárłych/ albo tych którzy ná inné wftępuią z mieyfcá Stáro=
- 27: ftów wákuiących/ nie máią bydź nigdzie znáfzáné/ ále pod świá=
- 28: dectwem niech będą położoné ná Ratułzach/
- 29: w fkrzyniach ná
- 30: to ofobliwie náznáczonych: które fkrzynie kluczmi Woiewo=
- 31: dzemi y Sędziégo onéy **ziemie [!]** / w którém Stároftwo ieft/ y
- 32: Stárofty zá czáfem będącég/ máią bydź zámykáné y otwieráné.
- 33: Ale pod czás fádów Ziemfkich máią
- 34: bydź otwieráné dla wymowánia:
- 35: á Król ftórych ksiąg Grodzkich
- 36: ma fie dowiedzieć.(*marg*) Ian Olbr. Lift. (-)
- 37: ACz ku vczyniéniu téy wftawy byliśmy porużeni fzkodámi y
- 38: krzywdámi poddáných náfzych/ które przychodziły piérwfzych
- 39: lat dla niebytności ksiąg Grodzkich:
- 40: dla tego ácz wízelka wftá=
- 41: wá póspolicie zciága fie ná przyfzłe rzeczy: wízákże iż księgi
- 42: Stároftów przefzłych máią w fobie (iákóz tego podobieńftwo
- 43: ieft) nie ofobliwą potomków Stárościch przefzłych/ ále po=
- 44: fpolitą potrzebę.
- 45: Dla tego obiecuiemy/ chcemy y ieftelmy po=
- 46: winni/ wftyłtkie y káždé zofobná księgi by náftárlzé którém=
- 47: wiek/ y gdziebyfmykolwiek v wftyłtkich **póddáných [!]** náfzych du=
- 48: chowných y świetckich/ którégokolwiek ftanu y záwołánia oné
- 49: rozumieli bydź/
- 50: władzą náfzą Królewfką záfię ie wziąć/ y ro=
- 51: fkázác wziąć/ y to czynić/ áby té księgi przefzłych Stároftów
- 52: ták ná inné Stároftwá wftępuiących/ iáko zchodzących/ y od
- 53: innych żywiących były włożoné w fkrzynkę/ álbó w fkrzynię o=
- 54: fobliwą:

- 55: które fkrzynie z témiż księgámi wiernie będą chowá=
56: né ná Ratufzach miałt/ pod trzemi kluczámi przerzeczonémi:
57: to ieft/ Woiewody/ y Sędziégo onéy ziemie/ y Stárofty zá czá=
58: fem będącégo.
- 59: Które fkrzynie y ksiégi niech bywáią otwo=
60: rzoné ná Rocéch fádów Ziemfkich: y lifty z nich pod tytułem/
61: y pieczęcią tegóz zá czáfem będącégo Stárofty káždému/ który
62: o nié prośić będzie/ niech będą wydawáné.
- 63: Zá które lifty prze=
64: fzlých Stároftów Stároftowie zá czáfem będący nieináczyé
65: niech śmieią zapláty té wyciągáć/ iedno iáko zwykło bydz plá=
66: cono zá fpráwy/ które przed Stároftámi fprawowáné y fpiá=
67: né bywály.
- 68: A cokolwiek ninieyfzym/ y innémi Státutmi ieft
69: vftáwiono/ y tu wpiáno álbo niewpiáno/ to ná przyfzłé przy=
70: pádlé rzeczy chcemy/ áby było referowano.
- 71: O chowániu záś Akt Ziemfkich. pátrz niyéy w ksiégách
72: 10. Titulo, Aktá.
- 73: Cap. II. O dawności ksiąg Grodz=
74: kich y Ziemfkich.
- 75: Wątpliwości obiáfniając o dawności ksiąg Grodzkich y
76: Ziemfkich vftáwiamy/ áby ksiégi Ziemfskie miály dawność/
77: iáko ftárfzé Státutá Kázimiérzá Wielkiégo/ y innych iego po=
78: tomków w fobie zámykáią.
- 79: A o dawności zamkowéy/ iz do=
80: fyc y názbyt ieft powiedziano ná mieyfcu o fádách Stárości=
81: nych/ ták iáko támże ofobliwie ieft zebrano/ iáko długo daw=
82: ności tám opifáné máią moc mieć.

Grodzkiego prąwá
Księgi dziew. o dawno.
ksiąg Grodz. y Zie.

- 1: ((w. 1 t. łąć.))
- 2: Zapiły Grodzkie wywietrzaią, iefli
- 3: do roku do Akt Ziemskich prze=
- 4: niešioné nie bywáią.(*marg*) Ian Olbr. Lift. (–)
- 5: ((w. 5–9 t. łąć.))
- 6: Ale w Wielkiéy Polfcze w Poznán=
- 7: íkim y Káliíkim wieczné.
- 8: SKázuiemy ná prošbę Pošłów Wielkiéy Polfki: áby rezy=
- 9: gnácię/ y zapiły/ y opráwy przed Stároftą Wielkiéy Polfki
- 10: głównym były ítárym zwyczáiem: wšákže tylko w Woiewó=
- 11: dztwách Poznánískim y Káliískim.
- 12: Tákze przed vrzędem Siérádzkim
- 13: y Lęczyckim wieczné.
- 14: ZApiły y zeznánia dóbr w ziemi Siérádzkiéy y Lęczyckiéy
- 15: przed ładem y Vrzędem zamkowym vczynioné/ niech będą mo=
- 16: cné y wažné/
- 17: y mocy wiecznéy niech máią moc przez wšelkiégo
- 18: w wodzenia w księgi Ziemskié/ wedle záchowánia w Stáro=
- 19: ítwie Wielkiéy Polfki.(*marg*) Zygmunt w Kráko. Lift. Tenže. Lift. (–)
- 20: Tákze w ziemi Goštinískiéy.
- 21: W Ziemi Goštinískiéy przywiedziéni nieiáką łufzną przyczy=
- 22: ná/ zá ráđą Rad y Pošłów Królestwá przyzwoleniém vftá=
- 23: wiamy/ y íkazáliímy:
- 24: áby ták Grodzkie iáko Ziemfkie księgi y
- 25: zapiły w nich vczynioné były wažné/ y miály moc wiecznéy mo=
- 26: cy/ iákóž to z ítarádawná było záchowano.(*marg*) Zygmunt w Kráko. (–)

- 1: Także w Piotrkowie.
- 2: ZA prośbą ziemi Siérádzkiéy Połłów/ y zá vciążeniém
- 3: szlachty onéy ziemi/ prze dálekość Grodu wstawiamy: iż Gród
- 4: w Piotrkowie ma być: w którym wszystkie sprawy ważne
- 5: być mają/ iako y w Siérádu.
- 6: Wszakóż jeden Starosta o=
- 7: bądwa Grody dzierżec ma.
- 8: Gród Łatyczowki jeden z Ká=
- 9: mienieckim.
- 10: GRód w Łatyczowie/ iako potrzebny w Woiewództwie
- 11: Podolskim/ mocą Séymu tego postanawiamy/ iednak tak/
- 12: żeby Starostwa y teraz y ná potomné czasy nie dzielić.
- 13: Ale
- 14: żeby iedenże Starosta Kámieniecki vtroubique iurisdicia ex=
- 15: erceret. (*marg*) Zyg. Aug. w Wárfzá. - Stephan w Wárfzá. list. - Zyg. III. w Wárfzá. List.
- Zyg. III. List. - Tenże. List. (-)
- 16: Akta Grodzkie Krakowskié tak=
- 17: ze wieczné.
- 18: AKta Grodzkie Krakowskié wieczné być mają postanó=
- 19: wiamy/ tak iako w Wielkiéy Polfcze/ w których Piárze mają
- 20: być przysięgli y osiadli.
- 21: Kwity Grodzkie wazné in genere
- 22: nie wymieniając.
- 23: KWity przed księgami Grodzkiémi tak té które już są wczy=
- 24: nioné/ iako téż in futurum będą czynioné/ y zeznawané wżelá=
- 25: kich zápisów/ y rzeczy/ nullis exceptis, áby tak wazné były iako
- 26: Ziemié/ wiecznémi czasy wstawuemy.
- 27: Akta Grodzkie Wiskié.
- 28: Akta Grodzkie Wiskié/ które sie poczęły piáć od śmierci
- 29: Króla Stephaná/ aż do Koronáciéy nászéy/ zá prośbą Po=

- 30: łów támeicznych ápprobuiemy/
31: ták té/ które fie działy zá Vro=
32: dzoného Páwła Kozakowfkiého Surrogatá od przodká nález=

strona: 541

Grodzkiego práwá
Księgi dziew. o
przenieście. zapif. w Podl.

go ad beneplacitum dáného:

- 1: iáko y té/ które zá Vrodzoného Ia=
2: ná Rákowfkiého Podkomorzého Wifkiého/ którego łobie wfzy=
3: łtká łzláchtá źemie Wifkiéy pod ten czás interregni zá Surro=
4: gatá obráła:
5: tákże téz y té/ które fie działy pod Aktem łzláche=
6: tného Ianá Niewodowfkiého/ przez tegóz Rákowfkiého ná
7: mieyfce fwé łubdelegowáného.(*marg*) Zygmunt w Kráko. Lift (-)
8: O księgách Stároftów wielkiéy Pol=
9: łki, áby były ná ratufzu miáłtá Po=
10: znánskiého chowáné, á ná S. Ian
11: tám połozoné.
12: CHćac łtáré błędz pokázic/ á Státuty ná to vczynioné po=
13: chwalic/ łkázuiemy:
14: áby Stároftowie Wielkiéy Polfki głów=
15: ni/ bądż po odmieniéniu łwym/ księgi vrze=
16: du fwégo y innych przodków łwych/ wedle wltáwy łtáréy ná
17: Ratufzu Poznánłkim w zámknieniu połozyli y wrócili.
18: Y ro=
19: łkázuiemy pod winá łtá grzywien/ áby ci wfzyłcy/ którzykol=
20: wiek księgi którychkolwiek Stároftów tych/ którzy Stáro=
21: łtwo w Wielkiéy Polfcze niekiedy łprawowáli/ ná łwięto S.
22: Ianá Krzćicielá blifko przyłzłé wrócili/ y ná Rátufzu połozyli/

- 23: iáko przerzeczono iest.
- 24: A Stároftá teráznieyfzy niech będzie
- 25: obowiązan czynić pilność/ że fie ma wywiadować o tych księ=
26: gách: których iefli niezechcą wrócić/ tedy ilekroć będą nápo=
27: mnieni/ winę fto grzywien záplácić nie odpufczenié będą po=
28: winni do fkarbu nálfégo.
- 29: A iefli kto będzie przál/ iż tákowych
- 30: ksiąg nie ma/ tedy tego dowiédźdź przyfięgá ma/ iż ich nie ma/
31: áni wié o nich.
- 32: Cap. III. Przeniefienié zapifów w
- 33: Podláfzu: ze fám fobie moze
- 34: przeniefć, máiąc plenipotentiá
- 35: od ftrony.
- 36: PRzeniefienié zapifów y kwitów/ y innych rekognicyy wfze=
37: lákich Grodzkich do ksiąg Ziemfkich/ ták w Roki/ iáko y w le=
38: zenié ksiąg w wiedzioné in abfentia recognofcentis, wedle zwy=

strona: 542

- 1: czáiu dawnégo Podláfkiégo/ ták przelzlé/ iáko y przyflzlé/ czáfy
2: wiecznémi ápprobuiemy.
- 3: W Polfcze bywáło, y iefcze iest ná wielu mieyfcách, że
4: rok y fześć niedziél iedno trwa zapis Grodzki, iefli prze=
5: niefiony nie będzie. Pátrż wyszfzý w tymże Tytule
6: ((lok.))
- 7: CZWARTY VRZĄD
- 8: STAROSCI:
- 9: Exekucjá czynić dekretow/ ktore przychodzá
- 10: ták od Krolá leg^o M. iáko od innych
- 11: fubfellia álbo Iurisdicyj.
- 12: EXEKVCIA Od fądów Królewfkich Séymowych zá odeflá=
13: niém do Grodu iáko idzie, sílá znaydziefz w ksiégách piérfwzych

- 14: wyszłéy.
- 15: EXEKVCIA od Prává Duchowného iest w práwiéch ftá=
16: rych Iágełlá Króla opifána. Titulo, Dzięścićiny ((lok)) Tit.
17: Hęretyk. ((lok.)) Acz potym modérowáné, Roku 1562. ((lok.))
18: Item, niżéy ((lok.))
19: O Duchownych,
20: SKárżyli fie Pośłowie ziemścy/ iż przeciw Conſtituciiéy
21: Piotrkowłkiéy dwuletniéy ſpozywáni ſą niektórzy Stárofto=
22: wie od ſtanu Duchowného o to: iż Exekuciiéy czynić niechcą/
23: mimo tę Conſtitucią.
24: My Conſtitucią przerzeczoną w mo=
25: cy zołtáwuiąc/ y doſyć iéy czyniąc tákié pozwy/ którebykolwiek
26: były y teraz y nápotym/ ná ſtronę odkłádamy y wniwecz obrá=
27: camy. (marg) Zyg. Aug. - Zygmunt w Piotrk. Liſt. (-)
28: EXEKVCIA od Ziemśkiégo ſądu nie czekáiąc Grodzkich
29: Roków. ((lok.))
30: EXEKVCIA y od Grodzkiégo ſądu w Artykułách Grodzkich.
31: TÁkowyż poſtępek ma bydź chowan w ſądzie Grodzkim we=

strona: 543

Grodzkiego práwá Księgi
dziewiąte o Przeżyłkach.

dla tego/

- 1: iáko która ſprává przypadnie/ w Artykułách tylko
2: Grodzkich/ gdzie zarázem zá vftánim roku przypowiefczoné=
3: go niech będzie przydan Woźny ná w wiązání z troiákiémi
4: zakłády.
5: O czym ((lok.))
6: EXEKVTIA od Woiewody ma Stároftá exequowác, pod v=
7: tráceniém vrzędu. Titulo, Stároftá. ((lok)) A iefli Stároftá iest
8: obligatorius 100 grzywien. Tit. Stároftá.

- 9: EXEKVTIA od fkárbu. pátrž Tit. Skarb ((lok.))
- 10: EXEKVTIA od Poborce zřtrony poboru y Czopowého. wey=
- 11: źrzy w Conřtitucię Roku 1573. y po inné látá. Item wysřzey ((lok.))
- 12: EXEKVTIA od Trybunálřkięgo řádu vřtimaę infantiaę.
- 13: Pátrž ((lok.)) nižęy
- 14: Item iáko przedtym od řádu Więcowého bywáľá. Tit. Więcá,
- 15: choćby áppellowáľ. ((lok.)) Ale dla przyřięg od Trybu=
- 16: naľu teraz pięrwęy do řádu Ziemřkięgo odsyľáię, dopięro řád do
- 17: Grodu odsyľá, gdy przypowieľcza.
- 18: INNOTESCENřIIEY pozwu formá w tęg mierze od vrzę=
- 19: du. Pátrž list w Láćińřkim.
- 20: EXEKVTIA która bywáľá á Colloquiorum od Więcowé=
- 21: go řádu, tá iuž vřřáľá: Ale poczęřci řie ięy trzymáię przy Trybunál=
- 22: řkim řádzie. Iáko ono: ((t. ľáć.))
- 23: PRZEZYSKI.
- 24: Gdzie řie obowiázał, táw w onym
- 25: Stárořtwá Grodzie, gdzie imienie ten ma, ná któřym práwo
- 26: przewidziano. (*marg*) Zwyczaj źię. Kra. Liřt. (–)
- 27: IEřli řie kto odpifze z źiemie y z wľáľnégo powiátu/ ma od=
- 28: powiáďáć táw/ gdzie řie odpifuiáć zápiřáľ. A gdy ná táko=
- 29: wym rzecz otrzymána/ przeřáďzoná/ áľbo przezyřkána bęďzie:
- strona: 544
- 1: ten/ któřy práwo przywiedzie/ poiedzie do Stárořty onęgo/
- 2: gdzie mieřzka ón/ ná któřym práwo przewidziano. A Stá=
- 3: rořtá potym ón/ niech dořyć czyni rzeczy oľáďzonęy/ to ięřt prze=
- 4: zyřkóm w inřzym powiećie práwem otrzymánym.
- 5: STAROSTOWIE podeřtem grzywien przezyřki winni
- 6: exequowáć.
- 7: NA przypowiářtowym roku nie řľužá Exceřtieę, okromia žeby

- 8: przewod prawa był nieśluzny. ((lok.)) Item, więcýy znaydziez wyszýy, ((lok.))(marg)
Alexander w Rádo. Lift. (-)
- 9: VADIVM.
- 10: Tákowyz poštěpek ma bydz chowan
- 11: w Artykułách Grodzkich.
- 12: TÁkowyz poštěpek ma bydz chowan w łądzie Grodzkim
- 13: wedle tego/ iáko która łpráwá przypádnie/ w Artykułách tylko
- 14: Grodzkich/
- 15: gdzie zarázem zá vftaniem roku przypowiefczone=
- 16: go niech będzie przydan Wożny ná w wiązání z troiákiemi za=
- 17: klády.
- 18: Ale ten Státut iuz iest ingroślowan ná przeszłéy páginie. Tit.
- 19: Exekucia do łádu Grodzkiégo.
- 20: De Aftito termino. vftány Rok y przypowiefczony. wierz pią=
- 21: ty wyszýy.
- 22: Włáfniey pod tym Tytułem mogá bydz wpiłané Státuty z Pro
- 23: cellu práwnégo, ((t. łac.))
- 24: iáko nižéy
- 25: znaydziez. ((lok.))
- 26: PROCESS.
- 27: Tégo wżyftkiégo łámé Státuty znaydziez, y opifání doftá=
- 28: tecznieyżé w księgách dzieśiátych ná łámym końcu. ((lok.))
- 29: POCZYNA fie Procefs práwny Stárości, Brachij Regalis,
- 30: kędy fie kończy Procefs łádu Ziemfkiégo ((lok.))
- 31: A w Polfkim ((lok.))
- 32: A IESLIBY dopuściwz y w wiązania zásię rebellizował, y

strona: 545

Grodzkiego práwá

Księgi dziewięte o Proceście.

- 1: zmienil: Tedy Stároftá iuz onéy dzierzawy obróncą ma bydz, iáko

- 2: y gwałtem gdyby wygnał. ((lok.)) A w Polłkim ((lok.))
- 3: A IESLIBY więc zbrónił w wiązania, tedy fie vćić do Brá=
4: chium Regale władzcy Królewskiéy, wprzód wyfláwłzy list, álbo
5: pozew Innotescentiiéy, y oświadczenie vczyniwłzy ((lok.)) A w
6: Polłkim ((lok.))
- 7: FORMA Innotescentiiéy ((lok.)) w Polłkim.
- 8: A po Innotescentiiéy tákiéy iedno dwoie remedium. w Pol=
9: łkim ((lok.))
- 10: A IESLIBY po tákowym obwiefczeniu złęłzy fie winy dopu=
11: ściłby w wiązania w imienié, tedy Woźnégo mu przyda: y tripli=
12: cata vadia záłoży, pod tąż winą troiáką. ((lok.)) w Pol. ((lok.))
- 13: A IESLIBY ksiąc fie, záś niedopusćił znowu, tedy z ręką
14: zbroyną y potężną wćiągnie Stároftá. ((lok.)) w Polłkim ((lok.))
- 15: á wyrzuci go y wyrumuie.
- 16: A GDZIEBY tak mocny był, zmocniwłzy fie, tedy ma go
17: bänniowác. ((lok.))
- 18: TAKZE y Complices, to iest, pomocniki iego. ((lok.)) w
19: Polłkim.
- 20: A IESLIBY nieośiádli byli, tedy ich ma poymác y do wieże
21: wrzucić. ((lok.)) których karánié ná łálce y Królewłkim zdaniu.
- 22: Támże o tymże. Titulo, Bannitio. znaydziefz.
- 23: A IESLIBY vpornie w łwym przedsięwźięciu łtał, tedy fzlá=
24: chtę onégo powiátu ma Stároftá rułzyc, y z áppáratem woiennym.
25: ((lok.)) w Polłkim ((lok.))
- 26: A IESLIBY Stároftá w tym niedbály był y ołłabiály tedy
27: grzywien łto przepádnie. ((lok.))
- 28: A TAKIZ także Proces ma bydź od vrzędu Grodzkiégo zam=
29: kowégo. O czym wysłzcy. ((lok.)) Item, Titulo, Ex
30: ekucia. A w Láćińłkim, ((lok.)) w Polłkim ((lok.)). Acz krótfzy
31: od zamkowégo vrzędu: Bo záraz po przypowiefczeniu Tryplicaty

32: zākłáda.

33: VPOMINA KROL, áby iednoftáyny był Proces práwny

34: wízędzie: vpomina nie rofkázuie. Bo mówi: ((t. łąć.))

strona: 546

1: SECESSIA.

2: Iáko fie ftronie wolno przy téy przy=

3: godzie ftráfznáy vtępic ná ftronę,

4: y odwiedz od práwá,

5: dla porády

6: czáfu exekuciiéy, ták v Grodu, iá=

7: ko v Króla, ále vprošiwšy venią.

8: Gdy iuż pozew y przypozew albo przypowiałt ku dofyć

9: vczyniéniu ftrony kontrowertuią.

10: Tedy iefliby która ftroná

11: od fądu żádálá/ może od fądu ná ftronę z fwémi Adwokatámi

12: (ábo obrońcámi/ ábo przyaścioły fwémi) dla porády odftępic.(*marg*) Zygmunt w Kráko.

(-)

13: A to wprzód žalobę powodowéy ftrony wyluchawšy: A tym

14: czáfem inné fpráwy przed fádem mogá bydź odpráwowáné: A

15: wízákże z tym dokłádem: Aby od onéy porády zásię fie wróciw=

16: fzy odpwiédź vczyniá (ábo odeprze) pozwána ftroná.

17: INHIBITIA.

18: W Ziemfkim práwie pátrznížéy.

19: INTROMISSIA.

20: Pierwfzy Státut álbo Confuetudo Cracouieñ. ieft wpi=

21: fány w **dżiewątych** [!] Księgach. ((lok.))

22: Stároftowie y Burgrábiowie od dá=

23: nia w wiązánia nie máią zadnéy pła=

24: cé, áni dárów brác: á Wozni ná

25: fwyh zaplátách dofyć máią mieć.(*marg*) Olbrácht w Piotrk. Lift. (-)

- 26: Iz poddánym náfzym w rzeczy ořadzonéy/ álbo iáko ináczéy
27: zowá przezyfkánéy/ choć teź wykupionéy/ albo wzdánéy/ dáro=
28: wánéy/ przypádléy/ álbo którym inřzym řpořobem dořtanéy/
29: prořzácym w Wiázánia/
30: vrzędnicy náfzy/ to ieřt Stárořtowie/
31: Podřtárořciowie/ y Burgrábiowie tychże mieyřc zwykli od

strona: 547

Grodzkiego práwá Křięgi
dřiewiáte o Intromiřsiiey.

- 1: káždégo w wiázánia wiciágáć niezwyklé płáce:
2: to ieřt ná czéřć
3: Stárořcinę dřiéřć grzywien/ á ná czéřć Burgrábiégo kopá
4: polřka zwyklá dáwana bydź/ od tych/ którzy byli w wiézwowá=
5: ni zá rořkazániém Stárořcim.
6: My tedy bacząc to bydź nie
7: wedle práwá/ y owřzem z wielką ciéřžkořciá poddáných náfzych/
8: řkazáľimy y wřtáwiamy: Iz poniewář Stárořtowie náfzy pła
9: cámi y dochody ořobnémi/ y ná niektórych mieyřcách řtoľu ná=
10: řzégo dochodľá wřzędźie opátrzeni:
11: zá którémi iáko ku řprá=
12: wowániu Vrzędów im przynaleřácych/ ták téř ná káždá polľu=
13: gę řpráwiedľiwořci im naleřácéy/ y ku dáwaniu w wiázánia
14: řá obowiázáni. Dla tego od tego czářu ná wieki przerzeczeni
15: Stárořtowie y Burgrábiowie ich we wřzyřtkich króľstwá ná=
16: řzégo řziemiách/
17: którzy zá czářem będá/ áni przerzeczonéy/ áni
18: innéy wymyřlonéy płáce álbo dárów/ od w wiézwowánia od
19: poddáných náfzych wycięgáć y wyciřkáć nie máią.(*marg*) Alexander w Rádo. Liřt. (–)
20: Od których
21: płáć té poddáné náfze w téy mierze z ořobliwéy dobrotľiwořci

- 22: nálezý wolné czynimy ná wieki. A wżákże chcemy: áby przy
- 23: tákówym w więzowáníu słuźné Woźnych płacé były chowá=
- 24: né/ wedle obyczáiu zwyklégo.
- 25: Potwiérdzenié tegóz Státutu.
- 26: STároftowie gdy kogo w więzuią w dobrá z rámieniá
- 27: Królewskiégo/ nie máią brác dzieięci grzywien/ áni Bur=
- 28: grábiowie kopy: ále wedle Státutu Ianá Olbráchtá Królá
- 29: którym to íeť zábroniono/ niech íie záchowywáią.
- 30: Íełcze drugié téyze rzeczy pochwalenié.
- 31: CHćąc prześtrzedz áby ízláchtá nie byłá obćiążoná/ odna=
- 32: wiamy Státut: áby Vrząd Zamkowy nic od w wiązánia
- 33: nie brał. ((t. łąć.))
- 34: ((od w. 1-15 t. łąć.))
- 35: PIGNORATIO.
- 36: Ciążánié o Pobory, álbo podatki Królewskié. ((lok.))
- 37: w Lácińfkim. List. ((lok.)) Obyczay ítary ciążánia, gdy vkráďzionéy rzeczy doftáią. Tenze
- 38: Státut.
- 39: Ciążánié o fądowé winy. ((lok.))
- 40: Item, zá Contumácią zá winę. ((lok.))
- 41: Ciążánié w Przezyfkach ad Brachium Regale. ((lok.))
- 42: Zá winę ízláhcícá y rękoiemftwo nie ma bydź ciążány kmieć. ((lok.))
- 43: O zaftáwách Zydwófkich. pátrž Tit. Zyd.
- 44: Ale té zwyczáie ítárośwíetckíe, íuź poczęści vftály.
- 45: W WIĄZANIE.
- 46: Niedofýć íest [.] że kto ma kupno, trzebá mu y Wwiązánia práw=
- 47: négo:
- 48: Tákze y do zaftáwy ímiénia trzebá Wwiązánia, kto komu
- 49: zápířze ((lok.)) Líft. 123. Tit. Intromířio. Ale y w Ziemfkim prá=
- 50: wie pátrž przy kupnach, obligáciach: A to dla tego, áby íie potá=
- 51: íiemnie nic nie dźiáło przed práwem. ((lok.)) ((t. łąć.))

52: Item, Bo pośfełsia od Daty Intromiśsiéy poczyna fie.

strona: 549

Grodzkiego prawá Księgi
dziewiąte o Bannitiiey.

1: Item, Victori zá którym wyfzedł Dekrét Intromiśfiiey trzebá.

2: ((lok.))

3: Támże informácia gdy idzie o dług. ((lok.))

4: Od w wiązania Stároftá nic nie ma brác. ((lok.))

5: Ten tu włafnie należy Státut. Item, w Polfk. ((lok.))(marg) Zygmunt Liít. (–)

6: BANNITIA.

7: Iefliby wywołány bannit dóbr fwy ch brónił. Titulo, Ban=

8: nitio. w Lácińfkim.

9: Powiát fie ma ruszyć ze wśyftkim áppáratem **woiennym** [!].

10: A żywot poymánego bannitá ná łáfcie Królewkiéy záwi=

11: ínie.

12: Wízákże dobrá wiánu ženinému poddáné od przezyfków łá

13: wolné. w Polfkim

14: A dopiéro gołotá zoftawa poymány: Bo ieno ženiné prá=

15: wo ná goli zoftawa. ((lok.))

16: Podnieśienié iedná k dáią banniciiey/ ále ftronę trzebá przy=

17: pozwać/ y pokázác/ że żadného ftopniá práwného nie opuści.

18: w Polfkim ((lok.))

19: Reláxáciá téż banniciiey dáią do dwunáście niedziel. O co

20: Appellácia ná Trybunał, pokázuiąc, że żadného ftopniá nieopu=

21: ścił. Támże o Banniciiey per Contumaciam ex ignorantia.(marg) Zygmunt w Piotrko.

Liít. - Zyg. Aug. (–)

22: Prze kwit od poiednánéy ftrony, fiítitur bannitio ((lok.)) Którá

23: z Káncelláriiey winni wydác ((lok.)) Ale ná káždéy Inftánciiey ma

24: inferowác malè obtentum ((lok.)) de malè obtento. w Conf.

25: List.

- 26: BANNITIA in criminalib. & in ciuilibus. 1564. List 31.
- 27: ná nowych łądziéch.
- 28: WYWOLANY ciuiliter, conuictum ieno tráci: ále máię=
- 29: tności y czći nie tráci.
- 30: A wżákóz iefli w tym niedbále leży przez
- 31: ośm miesięcy, tedy Detruzia bywa: y roście ztąd ex ciuili in cri=
- 32: minalem. Conft. 1564. List ((lok.)) Iefliby nie czynił de male ob=
- 33: tento. Támże álléguie Státutem Wárfzáfkim. (lok.)

strona: 550

- 1: IEG^o M. PANV ANDRZEIOWI RZECZYC=
- 2: KIEMV, PODKOMORZEMV LVBELSKIEMV:
- 3: IEG^o M. PANV IANOWI GAIOWSKIEMV, Sę=
- 4: DZIEMV POZNANSKIEMV: IEG^o M. PANV
- 5: PAWŁOWI GRABKOWSKIEMV, alias MINO=
- 6: STOWSKIEMV, SęDZIEMV SęDOMIERZKIEMV:
- 7: IEG^o M. PANV STANISŁAWOWI KARSZNICKIEMV,
- 8: SęDZIEMV SIERADZKIEMV: IEG^o M. PANV KA=
- 9: SPROWI IEHODINSKIEMV Z MOTYCZA, SęDZIE
- 10: MV BELSKIEMV: PANOM MOIM MIŁOSCIWYM.
- 11: GDzie czwórzy filary dom iáki ná łobie nofzą, tám muśi byđz dom
- 12: tęn mocny y trwály. Tákże ia téz myśłac Ziemiłkiego práwá ze=
- 13: bránié, komubych miał nałufznieý ofiárowác y dedykowác, nie wi=
- 14: dzę ieno W.M. Pánóm moim.
- 15: A iże W.M.M. Pánie Podko=
- 16: morzy tym fłyniefz, y o tym świádectwo wżyfłtkich ludźi małz, że bie=
- 17: głością práwá Koronného we wżyfłtkich dwunaście Iurisdiciách,
- 18: iákom ich wyliczył, záledwie z W.M. tych czáfów może kto zró=
- 19: wnác:
- 20: Tedy optima ratione nixus do pánów Sędziów W.M. przy=

- 21: łączam: áby ták té księgi práwá Koronného máiac aurigam bo=
22: num, in lucem wyfzły. Nie wątpię że W.M. to podárze wdzięcz=
23: nie odemnie fługi fwégo prziyamą:
24: z którém wdzięczności W.M.
25: Pánów moich ia zówždy będę fie musiał kochác. A przytym fłu=
26: żby fwé powolné do łáfki W.M. mych M. pánów pilnie zálécam.
27: Do Czytelniká.
28: KTo fie náuczy lewą ręką robić/ powiáda Philozoph/ woli iá dokoń=
29: cá robić póki żyw/ niżeli práwá fie przyuczyć znowu: choćiaż zręcznie/ le=
30: piéy/ y przyfłoyniéy człowiekowi práwá ręką niżli lewą robić.
31: Tákże którzy
32: fie przyuczylí Státutowi przez obiecádło/ będą podobno niektórzy fzem=
33: ráć. Ale to nic/ kiedy fie wczytáią á włamiá ludzie wedle tego methodum/
34: obaczá nierównó/ że ták iest kłztałtowniéy/ łácniéy ku poięciu/ pámiętá=
35: niu/ y wyrozumieniu naturam legum patriae.
36: Wízákże y dla profłfzych/ którzy wo=
37: lą obiecádło/ ná końcu iest Reieftr dwóy wedle obiecádłá położony/ z któ=
38: régo Reieftru fwéy intenciiéy mogą dofyc vczynić y kontentowác fie.

strona: 551

- 1: DZIESIĄTE
2: KSIĘGI PRAWA
3: ZIEMSKIEGO.
4: KĘDY OPISAWSZY PERSONY DO SAŁ=
5: DV NALEZĄCE, TRAKTVIE SIE MA=
6: TERIA SĄDÓW, TO IEST DE PAREN=
7: TELA VIOLENTO, CONNVBIIS,
8: PROPRIO, FALSO, ET OCCVLTO:
9: ZATYM NA TRZECIM MIEYSCU A=
10: CTIONES, ALBO PROCESS PRAWA
11: ZIEMSKIEGO, PORZĄDKIEM BARZO

12: ŁACNYM, ŁADNYM, Y KV PAMIĘCI

13: SNADNYM.

strona: 552

1: DZIESIĄTA TABLICA,

2: NA KSZTAŁT PRAW RZYMSKICH:

3: z łrony prawá Ziemłkięgo porządnie.

4: PRZEMOWA NA PRAWO ZIEMSKIE.

5: DŁa tego łzérzëy prawo Ziemłkię fie rozłciągnęło w tym

6: Státuće: bo iest naydołtátecznieyłzë.

7: A co wiewłzëgo: łż

8: to iest tryb włzýłtkich Praw, kłórych dwánałłcie liczymy: łż

9: czego w kłórym niedołtáie, á nie czyniono w **nym** [!] exceptiiëy,

10: tám do Ziemłkięgo rekurs mieć trzebá, á wedle niego fie

11: łprawowác.

12: Ziemłkię prawo włzýłtko/ ná trzy czëłci fie dzieli: in Perłonas, Res, & Actiones: według diwiziiëy Inłtutionum Iułtiniani. Alias, per Res materia intelligitur: per Actiones processum intellige.

13: Perłonas. - Sądowé. Sędzia. Podłędek. Pifarz. Podpifek. Komornik. Do łądu należácë y wołáné/ y kondycie ich.

14: Kłórych wołáią do łądu. - Actor. Reus. procurator. Wożny. Tabellio. Rękoymi. Euictor. Delator. Complices. Opiekunowie. Minorenes. &c.

15: II. Res, álbo máteria łądów Ziemłkich de 1. parentela. 2. Violento. 3. Connubiis. 4. Proprio. 5. Fallo. 6. Occulto &. 7. Infidioło.

16: Gołpodárłtwá czëłci. Familia. Palzë. Drzewá. Łąki. Myłłłtwo. Oborá. Polá. Bárci. Wody. Hándle.

17: III. Actiones, álbo Procesł iáko Polacy zowiá in tria diuidütur.

18: Antecedentia, to iest vprzédzáiácë łëdy. Przed wkroczeniém łądu. Przy łądziëch Attinentia. Przy wkroczeniu do łądu. Conłeqüetia, po łądziëch przypadłych rzeczy dobrze łkończyć Procesł. Po wkroczeniu do łądu.

19: NOTA.

20: Z tychże trzech obrony kaus czérpáią: ábowiém obładzenié lie dzieie zlítrony Perfon ábo Res, ábo Actiones, przeciwko piánému práwu.

strona: 553

1: PIERWSZA CZĘŚC

2: PRAWA ZIEMSKIEGO,

3: z ítrony opifánia perfon Sądowych/ y zásię=

4: dźienia ich vrzędu.

5: SĘDZIA ZIEMSKI.

6: Ieden Sędzia niech będzie w káždý

7: ziemi.

8: IZ z wielkości Sędzi/ iákořmy te=

9: go doználi w íprávách o iedný rzczy ro=

10: zmáitým obyczáiem/ y różnic íkázowano

11: częłtokroć:(*marg*) Kázimierz w Willicy. Lift. (-)

12: dla tego chcąc pewną liczbę

13: poštánowić Sędzi/ y zábieżec różności

14: przerzczonéy/ vřtáviamy: áby ieden w

15: Krákwfkiéy/ a drugi w Sędomirskiéy

strona: 554

1: ziemi Sędzie nářzy byli.

2: A gdyby lie nam przydáło do gránic

3: którýy žiemie przyiechác: chcemy/ áby Sędzia y Podřędek žiemie/

4: w którýy będziemy mieřzkác/ byli powinni ná Dworze nářzym

5: íadźić y vznáwác ípráwy/

6: **obiářnáiać** [!] moc tychże Sędzi/ áby

7: nápotym w którýykolwiek íprávách wielkich/ by téř y dzie=

8: dźicznych/ nie mogli dáléy od trzech niedziél Roków náznácć.

9: Ale gdy będzie dźiedziczna íprává/ Sędzia álbo Podřędek bę=

10: dzie powinien tę íprávę przed námi przelożyć/ którýy vznánié

11: áby przy bytności nářzey y Pánów Rad nářzych było odpráwo

- 12: wano/ tego chcemy y fıkázuiemy.
- 13: A ie fliby fmy byli iáką fprá=
- 14: wą zátrodnieni/ tedy Sędzia z Podfédkiem/ y z fześcią álbo
- 15: cztérzemi/ którzy przez nas ku nim będą przydáni/ Pány/ tę fprá=
- 16: wę dziedziczną fıkázác y vznávác niech máią całą moc.
- 17: Formá przysięgi Sędzięgo y Podféd=
- 18: ká, zkąd vrzędę, powinności, y wła
- 19: fności ich wybáczoné bydz máią.
- 20: Ia A. przysięgam/ iż fprawiedliwie wedle
- 21: Bogá práwá pífanęgo fprawiedliwość y kontro=
- 22: werfiie między ftronámi będę fádził/
- 23: á rekogniciie
- 24: będę przyjmował/ nie máiąc refpektu ná bogáte=
- 25: go álbo vbogiego/ ná przyiacielá ábo nieprzyia=
- 26: cielá/ ná obywatelá ábo ná przychodniá: áni bę=
- 27: dę dbał ná lálkę ábo nie lálkę czyię/ áni ná datek
- 28: ábo przegrożki y karánie iákie:
- 29: ále w fádzeniu fáme go Bogá y práwá pífanęgo fprawiedliwości/
- 30: á fporu ftron y rozeznánia/ á w tym w fzyftkim fu
- 31: mnienia mego rozfádku będę náfzládował y flú=
- 32: chał:
- 33: y tákże inne vrzędę mnie przynależące wier=
- 34: nie y wedle możności mey będę czynił. Tá k mię
- 35: niechay Pan Bog wfpomoże/ y święty Krzyż
- 36: Páná Kryftułow.
- 37: Nie ná leżeniu ksiąg, ále ná Rocéch máią przysięgę czynić
- 38: Vrzędnicy Ziemfcy. ((lok.))

Ziemskiego prawn
Księgi dzieiesiąte o
Vrzędnikách fądowych.

- 1: Ku temuz.
- 2: Sędziowie y Podfędkowie Ziemfcy niech będą przysięgli/
3: wedle Státutu o tym vczynioného.
- 4: Ná piérwzych Rokách przed Wo=
5: iewodą niech przysięgáią.
- 6: Sędziowie Ziemfcy y Grodczy/ Podfędkowie/ Piárze niech
7: będą przysięgli: (*marg*) Zygmunt w Piotrk. Lift.
- 1: Zygmunt w Kráko. (-)
- 8: y ná piérwzych Rocéch Ziemfkich niech przy=
9: sięgę vczynią/ pod winą ftrácenia vrzędu: to ieft/ Ziemfcy fędziowie przed Woiewodámi
fwémi/ ábo Káfztelaném onéy źie=
10: mie:(*marg*) Ian Olbr. w Piotrk. Lift. (-)
- 11: á Grodczy przed Stároftą álbo Podftárościm oného
12: mieyfcá. A fkazánié ich/ iefli kiedy będzie fkazóné/ niech ich
13: poczciwości y dobréy fławie nie będzie fzkodziło.(*marg*) Alexanderw Rado. Lift. (-)
- 14: Sędziowie w ziemiách fwych niech
15: miefzkáią.
- 16: GDyż niektórzy poddáni fwé włáfné/
17: álbo vrzędy w innych ziemiách trzymáiąc/ zwykli fądy ziem/
18: w których nie miefzkáią/ otrzymawác/ zkąd fpraw vrzędu fwé=
19: go zámiefkwiáli:
- 20: My wfzedfzy w rádę/ to ná Séymie Wál=
21: nym z Pręlaty/ y z Pány wfzyftkimi vczynilifmy poftáno=
22: wienié/ zeby w káżdych ziemiách fędziowie ziemfcy byli powin
23: ni miefzkác/ y fprawiedliwości żądáiącym fámi przez się fprá=
24: wiedliwość czynić:
- 25: ináczéy iefliby ná fądziéch nie fiadáli/ álbo

- 26: w ziemiach nie mieszkali/ tedy gdy rok wynidzie/ Sędzia no=
27: wy przez szlachtę onęy ziemię niech będzie obran/ wedle zwy=
28: czaiu sztaradawną postanowionego.
29: O ELECTIIEY 2. Statuty.
30: Wzędnicy szadowni niech będą na Po=
31: wiatowych Seymikach obierani, y
32: niech przysięgają.
33: Wzędnicy szadowi niech będą wybierani na Szymiach ziem=
strona: 556
1: kich/ wedle zwyczajaiu sztaradawną zachowawlego: to iest we=
2: dle wstaw Ianą Olbrachtą Króla w przywileiu opifanych. A
3: obrani niech przysięgę wczynią mocą ninieyszego Statutu na=
4: szego:
5: a niech nie mają na mieyszach swych szubstitutów (wy=
6: iewszy chorobę) pod sztraceniem swych wzędów.
7: O Elekciiey szadu obiaznienié poszlednieyszé, patrz wys=
8: szey w księgach ómych. Titu. Podkomorzy. ((lok.))
9: Sędzia, Podszedek, y Piszarz, od szla=
10: chty niech będą obierani.
11: Aby we wzem wolność szlachcka sie zachowawla/ wolné o=
12: bierania szedziego/ Podszedka/ Piszarza ma bydz.
13: A my zadné=
14: mu innemu takowego wzędu nie damy/ iedno iednemu z tych
15: czterzech/ którzy obrani od wzyftkich wobec będą/ a nam o=
16: tworzyftym listem będą opowiedzeni.(*marg*) Zyg. Aug. Piotrk. (-)
17: Ielcze dokladniéy o tymze obiera=
18: niu szadu Ziemfkiego.
19: ELekcia na obieranie Wzędników szadu Ziemfkiego/ post
20: celfum vel decelfum ktorego z nich/
21: wedle szarego zwyczajaiu

- 22: Woiewodá/ &c in defectu Káľztelan główny onégo Woiewó=
23: dztwá álbo źiemie/ nadáléy fześci niedziél złożyć ma/ ná miey=
24: łce zwyklé.(*marg*) Zygm. III. w Confti. Lift. (-)
25: A gdyby Woiewodá onégo Séymiku do łześci
26: niedziél nie złożył/ tedy to będzie Káľztelan powinien vczynić.
27: Przedtym Komornicy Woiewodźini y Podkomorzégo ná
28: łędziéch śiadáli.(*marg*) Włá. łąg. w Krá. y w Wárcie. Lift. (-)
29: Sędziowie y Podłędkowie łami przez
30: łię niech ná łędziéch śiadáią: y któ=
31: ré rzeczy ładzić máią.
32: TEż łkazálifmy/ áby Sędziowie y Podłędkowie łwémi o=
33: łobámi/ á nie przez Komorniki byli powinni ná łędziéch śiadác.
34: A o fummy/ które łie nád łto y trzydzieści grzywien ściągáią/
35: żadnym obyczáiem niech nie ładzą.(*marg*) Káźim. III. w Korczy. Lift. (-)

strona: 557

Ziemłkiego práwá Księgi
dźiesięte o Sędziách y Podłęd.

- 1: Sędziowie ná łwé mieyłce nikogo
2: niech nie połtánawiáią, choro=
3: bę tylko ich wyiáwłzy.
4: VRzędnicy ładowni niech ná łwé mieyłce niepołtánawiá=
5: iá nikogo/ wyiáwłzy żeby chorowáli/ pod łtráceniem vrzędów.
6: Temuz podobny.
7: Sędziowie Ziemłcy y Podłędkowie wedle Státutu o tym
8: vczynionégo/ niech pilniá vrzędów im należących: y łami
9: przez się niech im dofyć czynią.(*marg*) Alexander w Rádom. Lift. (-)
10: SęDZIA PODSęDEK, á Pifarz/ przez Komorni=
11: ków niech łobie ładzą czterzykroć w rok: chybáby chorobá ábo
12: potrzebá Rzeczypołpolitéy przekázic temu miáłá: pod winá
13: czternáscia grzywien.(*marg*) Zygmunt w Kráko. (-)

- 14: Sędzia ná łądzie siedzący, ma py=
15: tąć od łtron, iefli máią co ku
16: łwéy rzeczy mówić.(*marg*) Ian Olbr. w Piotrk. Liłt.
-1: Zygmunt w Piotrk. Liłt. (-)
17: Będzcie powinien Sędzia ná łądzie siedzący od łtrón łto=
18: iących przed vczynieniem łkazania pytąć/ iefliby mieli iákié mu=
19: nimentá álbo dowody/ álbo obrony práwné ku popié=
20: rániu łwéy rzeczy/ áby ludzie prołci prołtotą łwą w rzeczách
21: łwych nie vpádli.
22: A będzcie wolno oboiéy łtronie przywodzić
23: rzeczy pomocné/ y łłówné/ y łiłowé przed vczynieniem łkazá=
24: nia: y niech káždéy łtronie będzcie wolno włzyłtko czego ma po=
25: łrzebę przywodzić/ y kłásdź przed vczynieniem łkazania.(*marg*) Zygmunt. (-)
26: Sędziowie wedle Státutów łądzić
27: máią.
28: ACz wiémy to/ co káždému Vrzędowi łędziégo w łądzeniu
29: łądów Ziemłkich y Grodzkich nalezy: włzákze iz nád powin=
30: ność wiele łie łędziowie dopułczáią iáko od poddáných łeft to

strona: 558

nam opówiedziano:

- 1: przeto rołkázuiemy włzyłtkim/ kłórzy łą
2: ná vrzędziéłch łądowych/ áby wedle Státutów łądy czálów
3: náznáczonych łądziłi/ y na inné czály niezwyoczáyné łch nie przy=
4: kłádáli/ pod winámi y Státuócie opisánémi/ kłóre przeciwo
5: nim łą wydáné.
6: Sędziowie niech nie będá Stárołtámi.
7: GDyż ztąd nie máłé poddáným náłzym przydáią łie łzkody/
8: gdy Sędziowie w ziemiách/ kędy łądy máią/ ná Starołtwá
9: bywáią przekłádáni/
10: dla téy przyczyny od tego czáfu y przed

- 11: tym niehcemy/ áby Sędzia/ który ná Stároftwo ftánowión/
12: był w téy ziemi/ gdzie iest Sędzią/ y gdzie władzą fądzienie
13: ma.(*marg*) Władifł. Iágełło niedáleko Czerwień. Lift. (-)
14: Sędziowie y Piárze Ziemfcy niech
15: nie będą Grodzkimi, y máią bydz
16: ośiedli.
17: IZ káždy vrząd ma fwé fprawy/ nie máią dáléy dźierzeć Sę
18: dźiowie Ziemfcy y Piárzowie Grodzkich fądów/ álbo Pi=
19: fárftw/ wespółék z Ziemfkimi:
20: á Duchowna ofobá Piárzem
21: Ziemfkim bydz nie może: á Sędzia Grodzki y Podftárości o=
22: śiedli bydz máią.
23: Sędziowie y Podfęd: niech przeftrze=
24: gáią, áby Piárze pilnie w księgi
25: wpiłowáli.
26: SEdźiowie y Podfędkowie niech tego przeftrzégáią: áby
27: zapifý fpráwiedliwie y pilnie przez Piárze w księgi były wpi=
28: łowáné/ á niech nie będą odmięniáné.(*marg*) Zygmunt. Lift. (-)
29: Czego y ten/ który fprawę
30: będzie miał/ y fwéy rzeczy będzie pilnował/ niech dogląda.
31: Sędzia y Vrzędnik Ziemfki w fwéy
32: fprawie mieyfce záfádzic ma.

strona: 559

Ziemskiego práwá Księgi
dźiesięte o Sędziách y Podfęd.

- 1: Kledy fie przytráfi/ iż który Sędzia álbo vrzędnik Ziemfki y
2: Grodzki ma Akcyą fwoię v fądu/ álbo vrzędu fwégo z którą=
3: kolwiek ofobą: wolno mu to ma bydz záfádzic ku iéy rozfádku
4: ofobę fzláchecką w onéy ziemi ośiádlą/ bez furrogáciiey króle=
5: wfkiéy: która niepowinna będzie przyśiádz.

- 6: Sędzia y Podłędek, kiedy Król w ich
- 7: Powiećie będzie, ma ná Dworze
- 8: Królá Ieg^o M. łady odprawowác: w=
- 9: łzakze łprawy o Dziedzictwá Kró
- 10: łowi máią opowiadác, á té Król
- 11: Ieg^o M. z Pány ładzić ma.
- 12: IZ z wielkości Sędzi/ iákołmy tego doználi/ w łprawách
- 13: o iednéy rzeczy rozmáitým obyczáiem y różnie łkázowano czę=
- 14: łtokroć: dla tego chcąc pewną liczbę połtanowić łędzi/ y zábie
- 15: źeć różności przerzeczonéy/ wltáwiamy:
- 16: áby ieden w Krákow=
- 17: łkiéy/ á drugi w Sędomirzkiéy źiemie łędzie náłzy byli. A gdy=
- 18: by fie nam przydáło do gránic którэй źiemie przyiechác:(*marg*) Zyg. Aug. w Wárlzá.
- 1: Kázimierz w Wiflicy. Lift. (-)
- 19: chcemy/
- 20: áby Sędzia y Podłędek źiemie/ w którэй będziemy miełzkác/ by=
- 21: li powinni ná Dworze náłzym ładzić y vznáwác łprawy/ ob=
- 22: iálnáiąc moc tychże łędzi:
- 23: áby nápotým w którýchkolwiek łprá=
- 24: wách wielkich/ by téz y Dźiedzicznych/ nie mogli dáléy od trzech
- 25: niedziél Roków náznáczać.
- 26: Ale gdy będzie dźiedziczna łprá=
- 27: wá/ Sędzia álbo Podłędek będzie powinien tę łprawę przed
- 28: námi przełóżyć: którэй vznánié áby przy bytności náłzény y Pá=
- 29: nów Rad náłzych było odprawowano/ tego chcemy y łkázui=
- 30: my.
- 31: A ieflibyłmy byli iáką łprawą zatrudnieni: tedy Sędzia
- 32: z Podłędkiem/ y z łześcią álbo cztérzemi/ którzy przez nas ku nim
- 33: będą przydáni/ Pány/ tę łprawę Dźiedziczną skázác y vznáwác
- 34: niech máią całą moc.(*marg*) Káz. Wiel. w Wiflicy. Lift. (-)

35: Sędziowie Káľztelánfcy o głowę łą=

36: dzić máią.

37: VStáwiamy/ áby o káždą głowę Sędziowie Káľztelán=

strona: 560

1: łcy/ káždy w fwéy Káľztelániiéy/ łądzić y vznáwác miał moc.

2: Sędziowie Podłęd: przez powodo=

3: wéy łtrony niemáią łkázowác, áni

4: pozwów dáwác.

5: ZAkázuiemy Káľztelanóm y włzyłtkim Sędzióm y Podłę=

6: dkóm: áby nápotym przez pewnégo Aktorá/ y rzeczy wyrázonéy

7: nie łkázowáli/ áni Pozwów iákichkolwiek dawáli.(*marg*) Tenże. (–)

8: Sędziégo łkazaniu kto przygáni, iá=

9: ko ma bydz karan.

10: SKázuiemy/ iż iešliby łtroná práwuiąca łie przed námi/ ál=

11: bo przy inych Pánów obecności/ ábo téż niebytności śmiał mó=

12: wić:

13: że Sędzia źle połtąpił/ y zły Dekret vczynił: tedy Sędzia

14: onymi/ którzy z nim ná łądzie łiedzieli/ ma dowiešdz: iż dobrze

15: łkazał.(*marg*) Tenże. Liłt. (–)

16: A iešli on/ który łkazaniu Sędziégo przygáne dał/ że chce

17: teğ co mówi dowodzić: tedy to ma vczynić z łzešćią łwiádków

18: tego łtanu/ którého iełt Sędzia.

19: Ale nie piérwéy máią łłuchác

20: iego probáciiey: ázby łędziemu trzy grzywny/ álbo kożuch kuni

21: położył: które ná Sędziégo máią przypáść.

22: Sędziégo álbo Podłęd: łkazanie kto

23: nágáni, co ma przypáść.

24: TAKże kto nágáni łkazanié Podłędkowo/ nie ma bydz łłu=

25: chan/ áż mu piérwéy náznáczy trzy wierdunki/ álbo łkórki lišie:

26: które temu Podłędkowi máią łie dołtác: iešli dowiešdzie/ że łpra

- 27: wiedliwie fkazał.(*marg*) Támże. (-)
- 28: A coľmy o fędziém powiedzieli/ to téż ma
- 29: bydź rozumiano y o Káfztelanie. A iefli fędzióm Káfzteláńfkim
- 30: zárzući kto fáľzywé fkazánié/ nie będzie powinien bydź flu=
- 31: chan/ áż im fkóry báránkowé będa dáné: które máią łobie zá=
- 32: trzymáwác/ iefli pokażą fład fwóy bydź fprawiedliwy.
- 33: PODSEDEK.
- 34: O wrzędzie Podfłęd. y powinnościách iego. Pátrż wyszféy. ((lok.))
- 35: Tám in Forma Iuramenti, wrzędy y po=

strona: 561

Ziemfkiego práwá Księgi
dźiesięáte o Piárzu Ziem.

- 1: winności iego znaydźiefz.

strona: 561

- 1: Wfzákże Sędziégo fámégo rufzáią, y ap=
- 2: peluią, á nie Podfłędká. Inné okoliczności z ftrony Podfłędków,
- 3: y Státutu: O Sędziem znaydźiefz: bo tám zobopólnie o tym y o owym
- 4: vftáwy miefza.
- 5: PISARZ ZIEMSKI.
- 6: Formá przyśięgi Piárzów: zkąd vrzę=
- 7: dy ich y powinności wyrozumiefz.
- 8: Ia A. przyśięgam: iz fprawiedliwie wedle
- 9: Bogá/ Práwá piánégo/ fprawiedliwości y kon=
- 10: trowerfiiey ftron będe fładził/ y Sędziem będe rá=
- 11: dźił:
- 12: y wiernie ftron zeznawánia/ kontrowerfiie/
- 13: żądánia/ álbo oświádczenia Práwne/ álbo Sę=
- 14: dźiego fkażánia/ w księgi Ziemfkie będe wpiřował:
- 15: y będe fie ftárał/ áby były wpiřowane:
- 16: niemáiąc

- 17: respektu ná bogátego álbo vbogiego/ ná przyia=
18: cielá/ álbo ná nieprzyiacielá/ ná obywatelá álbo
19: ná przychodnie: áni będę dbał ná łáfkę/ álbo ná nie=
20: przyiaźn czyię/ ná dáry ábo ná karánie czyie:
21: ále
22: w łádzieniu/ w dawániu rády/ w pińaniu/ łámégo
23: Bogá y ípráwiedliwości świętey/ y łłufzney rze=
24: czy/ tákże łtron zeznawániu łpory y Sędźiego łka
25: zánia: á w tych włzytkich rzeczach łumnienia me=
26: go rozłádku będę názládowná y łłuchał:
27: y ine
28: łpráwy mnie náležáce wiernie wedle możności
29: mey odpráwowác będę. Táki mi Boże pomóż/ y
30: święty krzyż Páná Kryłtułow.
31: Pińárze wybráni, przed Woiewodá álbo Káłztelanem niech przy=
32: sięgáią. Zygmunt w Piotrko: 1519. List ((lok.))
33: Podobné temuż Práwo. Zygmunt w Kráko: list tenże Stát. 2.

strona: 562

- 1: Iáko Sędziowie táki y Pińárze máią
2: bydz obieráni. (*marg*) Kázimierz w Niefzo. y w Opo. List. (-)
3: GDy Pińárłtwo Ziemiłkié będzie wákowáło/ w káždéy źie=
4: mi obywatéle onéy źiemie/ gđzie Pińárzá nie będzie/ ná Powiá=
5: towym Séymie będą miánowác czwórzy ołoby ná ten wząd
6: godné:
7: iáko zwykło bydz o Sędziách y Podłędkach záchowa=
8: no: z których czwórzech táki miánowánych ołób/ iednému z nich
9: damy pińárłtwo/ wedle wpodobánia náłzého.
10: Z Duchownych áni Pińárze, áni
11: Podpiłkowie niech nie będą.
12: POrużeni prósbámi Polłów/ y dla wřpokoienia nienawi=

- 13: ści/ która przeciwko ołobam Duchownym prze niektórych wŕze=
14: teczeńftwá y ŕwietckich zwykła bydź poruŕzona:
15: wŕtáwiamy/
16: áby Duchowni ludzie trzymáiący opátrzenia duchowné/ álbo
17: kápłani/ nie miezfáli fie nápotym w ŕády ŕwietckie: áni Proku=
18: ráciiey ŕpráwowáli/ álbo podpomagáli ŕwietckich ołób:
19: áni
20: wrzędów Piŕárŕkich/ álbo Podpiŕków w ŕwietŕkich ŕádziech
21: niech ná łobie nie noŕzą: y do nich przez ŕędzie Ziemiŕkie niech nie
22: bywáią przypuŕczáni: wyiáwŕzy ich włáŕne ŕpráwy/ álbo inych
23: Duchownych ołób:
24: w których ŕpráwowániu y w Prokurowá=
25: niu niech máią zupełná moc. Ale ŕtároŕtowie będą mogli mieć
26: Piŕárze Duchowné: gdyż zá wyŕŕepki Piŕárŕkie łami odpowia=
27: dáć będą powinni.
28: Wŕzákże w ŕádziech náŕzych przy ołobie ná=
29: ŕzey/ gdy ołobá ŕwá ná ŕádzie będąemy/ będzie wolno Ducho=
30: wnym ołobam przy nas ŕiedziéć y ráde dáwáć.
31: Podobny temuz Státut.(*marg*) Zygmunt w Piotrk.
-1: Zyg. Aug. w Piotrk. (-)
32: IZ káždy wrząd ma ŕwé ŕpráwy: nie máią dáléy dzierzeć
33: ŕędziowie Ziemiŕcy/ y Piŕárzowie Grodzkich ŕádów/ álbo Pi=
34: ŕarŕtw weŕpółek z Ziemiŕkiemi. A Duchowna ołobá Piŕárzem
35: Ziemiŕkim bydź nie moze/ á ŕędzia Grodzki y Podtároŕci oŕie
36: dli bydź máią.
37: Piŕárze Ziemiŕcy łami ołobámi ŕwemi
38: ná ŕádziech niech ŕiedzą.

Ziemskiego prawná
Księgi dzieśiąte o
Pisárzách Ziemfkich.

(*marg*) Władifł. Iágełło w Iedlnéy. Liřt. (–)

- 1: Pisárze Ziemfcy/ którzy będą na pisárřtwo przełózeni/ zá=
 - 2: wđzy łámi ná łáđziech á nie przez infzé áni przez Podpisłki/ álbo
 - 3: ine którėby chćieli záłáđzác/ niech śiedzą/ gdy to vczynić będą
 - 4: mogli.
 - 5: Ale iefli nie będą moc bydź/ będą im wolno mieć łub=
 - 6: řtituty ná łwych mieyřcách záłáđzonė: którė to ifte Pánom y Sė
 - 7: dźióm Ziemřkim/ w którých Ziemiách vrząd tákowy máią/ będą
 - 8: powinni přęłentowác:
 - 9: iáko łá dobrėy łławy/ y od przerzeczó=
 - 10: nych Pánów y Sėdźi ná tákowy vrząd pochwaleni. A iefli iná
 - 11: czėy łie będą záchowywác/ tedy ten vrząd ich inym godnieyřzym
 - 12: y pilnieyřzym przez nas ma bydź dan bez omieřzkánia:
 - 13: áni zá=
 - 14: dna przyczyná máła niebytnořci Pisárřkiėy nie będą im wy=
 - 15: mówić.
 - 16: Pisárze mogą mieć Podpisłki przy łobie,
 - 17: ále łámi liřty podpisowác máią.(*marg*) Zygmunt w Kráko. (–)
 - 18: SEdźiowie Ziemfcy y Grodzcy/ tákże Pisárze Ziemfcy
 - 19: niech będą przysiėgli/ wedle řtátutu o tym vczynionėgo: y řprá
 - 20: wy/ którė ich vrzędowi należą/ niech pilnie řpráwuia/ á łámi
 - 21: przed łie wypełniaia.
 - 22: Wřzákże Pisárřóm Ziemřkim inė Podpi=
 - 23: řki/ którzy tylko w pisániu im pomagác máią/ dopuřczamy mieć: to wyráziwřzy/ áby łámi
 - 24: ták przy łáđziėch Ziemřkich/ iáko przy
 - 25: połózeniu ksiąg/ y inych Práwnych řpráwách bywáli:
- 25: y liřty/

- 26: wypify/ którćkolwiek z ksiąg Ziemfkich ná párgáminie y pápié=
27: rze máią bydź wydawané/ ręką fwą podpifowáli.
28: Pifarz, którą winą káran bydź ma,
29: iefli przez przyczyny iákiéy nie
30: będzie przy łądzie.
31: Nle doyźrzeniem Pifárłkim wiele fie omiefzkánia dzieie/ á
32: ták ponawiaiąc stárych státutów vstáviamy: áby łámi Pifárze
33: v łádów siádáli/ á odpráwowáli ludzie nie przez podłtawki.
34: A gdzieby w tym niedbáli byli: tedy Woiewodowie nową E=
35: lekciá winni szłáchćie złożyć będą/ ku obierániu nowég Pifárzá:
36: wyiáwłzy iżby Rzeczápołpolitá zábáwion był álbo chorobá.

strona: 564

- 1: Pifarze Ziemfcy przy półożeniu ksiąg,
2: niech oblicznie będą.
3: Pifarze Ziemfcy niech będą oblicznie przy półożeniu ksiąg
4: Ziemfkich:(*marg*) Zygmunt. List. (-)
5: á nápomnieni/ iefli ináczéy czynić będą/ niech winá
6: státutowá będą karáni: á wybránié inégo Pifárzá wedle zwy=
7: czáiú ná Woiewodę y ná szłáchtę niech przypádnie.(*marg*) Zyg. Aug. w Piotrk. (-)
8: PISARSTWA Nurłkié y Zębrowłkié: Pátrż ná
9: końcu w Metrice.
10: Iefliby Pifarz niechćiał pífac w księgi co Sędzia z Podłędkiém
11: łkazáli. W Polłkim Stá: list (lok.) ((w. 11-12 tekst łac. łac.))
12: Pifarz Sędztwá, áni Sędzia Pifárłtwá
13: rázem dzierzeć nie moze.
14: IZ káždy vrząd ma fwé łpráwy: nie máią dáléy dzierzeć Sę=
15: dźiowie Ziemfcy y Pifárzowie Grodzkich łádów/ ábo Pifárłtw
16: wespółć z Ziemfkimi.
17: A Duchowna ósobá Pifárzem Ziem=
18: łkim bydź nie moze: á Sędzia Grodzki y Podłtárości ósiedli

19: bydz máia.

20: KOMORNIK. ((do końca str. t. łącz.))

strona: 565

Ziemskiego prawa Księgi
dziesiąte o Personach.

1: ((od w. 1-4 t. łącz.))

2: PODPISEK.

3: Pifarz albo Podpifek, v tego sądu gdzie

4: siedzi, prokurować nie może.

5: PRzełtrzegając trudności ludzkiej zakázujemy: aby żaden

6: Pifarz y Podpifek v tego sądu/ v którego siedzi ná vrzędzie/

7: kaus żadnych nie prokurował.

8: Odpráwiwszy Státuty o personach pewnych, iuz o zásziedzeniu

9: ich iákie ma bywac przychodzi mówic o tym: Iáko są Roki, y No=

10: wégolátá sądzienie: także położenie ksiąg.(*marg*) Zyg. Aug. w Piotrko. (–)

11: w Polkim Stát. o Podpiskách. ((lok.))

12: Niemáia mieć Substitutów Podstáwki co zá Iágełlá było wolno,

13: Conftit. 1550. Stá: Kázń, Depofitia.

14: O PERSONACH,

15: Ktorych do práwá wołáia/ z ich komitywą

16: y áppáratem práwnym.

17: ACTOR.

18: Powodowa sroná w swym práwie

19: odpowiadać ma, będąc pozwána

20: od tego którego pozwála.

21: GDyż powodowa sroná wżędy ma isdz zá práwem po=

22: zwánego/ do którego przynależy:(*marg*) Kázimierz w Wilicy (–)

23: chcemy/ iż iesli kto w sądzie

24: práwá Niemieckiego/ álbo któregokolwiek innego przeciwko

25: komu pocznie swą rzecz/ á pozwány zász przeciwkóz iemu

strona: 566

támże żálobę vczyni/

1: tedy powodowa łtroná v támtegóz łą=

2: du o podobnąż rzecz álbo téż inákłżą/ nie będzie mogła bydz

3: támtymże právem pátrzoná/ ále takowy pozwány fwégo prá=

4: wá álbo rzeczy przed Sędzim/ któremu takową rzecz łądzic

5: przynależy/ dochodzić ma.

6: Prokurować ábo pozywać przez fwé=

7: go powodá zaden nie ma.

8: KTórzykolwiek ná Sądzie siedzący/ álbo ich Woźni álbo

9: łludzy chcąc złośliwie niektóre vcifnąć pracámi y nakłády/ y żą=

10: dáiąc z tak prácuiących wycifnąć nieco pieniędzy/ álbo rzeczy

11: iákich od niewinnych/

12: á to dla tego/ áby fie im odkupili od tru=

13: dności y vtrapienia którzy ácz żadný łpráwy y práwného po=

14: łtępku przeciwko nim nie máią/ wólákże prokuruią rózné po=

15: zwy y zmyślóné piłżá łpráwy.

16: Dla tego vtáwiamy/ iż iefli

17: kto pozowie/ álbo będzie prokurował czyię rzecz przez powodá

18: łłufzného/ tak pozywáiący álbo prokuruiący niech będzie po=

19: winien zápláćić winę pozwánému piątnádziefłá/ to iefł/ trzy

20: grzywny.

21: A przedsię zákázuiemy Káłztelanóm/ y wólżyftkim

22: Sędzióm y Podfłdkóm: áby nápotym przez pewného powo=

23: dá y rzeczy wýráżónéy niemogli łkázowác áni dáwác/ áni łłu=

24: chác pozwów żadnych. (marg) Kázimierz w Willicy łłft.

-1: Podobny temuż w Łác. łłá. (-)

25: ((od w. 22-30 t. łłác.))

26: Iefli powodowa łtroná łłráći pozew.

27: A iż tu znalża onę niepotrzebná w práwie zabáwkę o łłádá co

28: I kázania pozwu, iáko w Socháczowfkim Powiećie bywálo: co káf=

29: lowano w práwie pofzlednim.

strona: 567

Ziemfkiego práwá

Kfíęgi dziefiate o Aktorze.

1: IEfli powodowa ftroná ftráci Pozew przed wkrocze=

2: niém w práwo/ to ieft przed Roki ná které pozwał/ tedy będzie

3: mógl pozwać fobie winowátęgo innym pozwem ná kfztaft pier=

4: wáfęgo:

5: który ácz w fwęy powiećci od pierwfzęgo ftraconęgo

6: różny będzie: ále gdy tylko iednęž w fobie rzecz álbo fumę bę=

7: dzie zámýkał: tákový pozew będzie miał mieyfce v fádu/(*marg*) Zygmunt w Piotrk. List.

(-)

8: áni

9: powodowa ftroná winy iákięy zá to przepádnie: ále pozwány

10: nie ináczęy iáko ná pierwfzę ftráćenię będzie powinien iemu od=

11: powiádać/ áni będzie mógl zádać powodowęy ftronie/ izby

12: dał Pozew ná Pozew.

13: A tóz ma bydž záchowano/ iefti po

14: wkroczeniu w práwo pozew ftráci: ábwiém będzie mógl przy=

15: pozwać/ álbo znowu pozwać przez winy.

16: A iefti powodo=

17: wa ftroná będzie miała pozew w žálobę wpiřány/ tedy mu bę=

18: dzie wažna iáko pozew: á nie będzie winien pozwánému po=

19: zwu vkázáć: ábwiém będzie dofyć ná przypoźwie ięgo.

20: A iefti

21: pozwány ftráci Pozew/ tedy powodowa ftroná po fwęy žálo=

22: bie ná žádańie pozwánęgo będzie powinna pożyczyc fwęgo po

23: zwu ku odpowiędzeniu: który wróci powodowi po vczynię=

24: niu odpowiędzi.

- 25: ACTOR interceptor actionis reicitur.
- 26: A Melioráciiey pozwu mieyfce dáią, á wciópiączną łronę ((lok.))
- 27: w Lácińłkim.
- 28: Actor ná piérwłzym Roku ma fie łtáwić, pod vtrácceniem łiedmi
- 29: grzywien ((lok.)) w Polłkim. (w. 25 - do końca strony t. łác.))
- 30: ((od w. 1-19 t. łác.))
- 31: Podobné trzy Státuty temuż w Polłkim Státu. ((lok.))
- 32: ((od w. 21-25 t. łác.))
- 33: Choć Actor debet esse paratus: włzáków niekiedy mu dozwala=
- 34: ią diláciiey in faciendis documentis. ((lok.))
- 35: Actore non probante, Reus abóluitur.
- 36: REVS,
- 37: ABO POZWANA STRONA.
- 38: Pozwánego obroná piérwłza:
- 39: Nie odpowiadáć áż Woźnego vyźrzy.
- 40: GDy któ kogo pozowie o iáką rzecz/ á łroná pozwána rze=
- 41: cze: Pánie Sędzia/ chcę widzieć Woźnego/ który przyniółł po=
- 42: zwy:

strona: 569

Ziemłkiego práwá Kłięgi
dłziełsiáte o Prokuratorze.

- 1: á gdy Woźnego vyźrzę/ chcę odpowiedzić to/ co wedle
- 2: Práwá będlie: tedy nie będlie powinien odpowiadáć/ áż Wo=
- 3: źnego vyźrzy/ który przyniółł pozwy.
- 4: A iefli powodowa łroná
- 5: ná ten czás nie będlie miála Woźnego: może łobie zwłéc alias
- 6: wziáć ná bliźłzé Roki/ dla łtáwienia Woźnego.
- 7: POZWANEMV, niekiedy winien požyczyć
- 8: pozwu Aktor. ((lok.))
- 9: PROCVRATOR.

- 10: Kto chce niech Prokuratorá vzywa.
- 11: IZ koždému fwoiá obroná iáko ieft przyrodzona/ ták téz nie
- 12: ma bydz broniona: dla tego vltáviamy: áby w fędziéch nálfé=
- 13: go króleřtwá káždy człowiek którégokolwiek ftanu y záwołania
- 14: mógl/ y ma mieć fwégo Prokuratorá ábo przepowiedácza.
- 15: Nieumiejętnym y vbogim Proku=
- 16: rator niech będzie dan.
- 17: IEfliby kto do fądu przyfzedłzy rzeczy fwéy flufznie rozpo=
- 18: wiedzieć nieumiał/ ábo ięzyká nie miał wolného/ áni przyiaćie=
- 19: lá nie móglby mieć/ któryby zań mówić chciał:
- 20: tedy fąd támże
- 21: fiedzący z vrzędu fwégo temu profzácému Prokuratorá godné=
- 22: go powinien náznaczyć.
- 23: Biálégłowy Prokuratorá w gořpodzie
- 24: niech pořtanowiá.(*marg*) Káz. Wiel. w Wiřlicy. Lift. Kázimierz w Nieřzo. Lift. (–)
- 25: ABy Biálýchglów mieřzkánié dla krewkořci płci od zebrá=
- 26: nia męzczyzn wřelákim řpořobem byřo oddzieloné/ y áby do
- 27: řpraw wezwáné nie cířnęły řie w zebrániu y w kupách męzczyzn:
- 28: nářzú wřadzú to pořtanowiliřmy ninieyřzym czarřem. Iř gdy
- 29: która páni ábo pánná pozywáiąc álbo pozwána przyřřláby ná
- 30: Rok řobie náznáczony:(*marg*) Káz. Wiel. w Wiřlicy. Lift. (–)
- 31: řędžia ná řądzie řiedzący řlufzbniká
- 32: fwégo z tym który řie z nią práwuie/ do gořpody onéy pániéy po=
- 33: řłáć będzie powinien: przed którym řpráwę álbo obronę fwéy
- 34: rzeczy Prokuratorowi fwému/ którégó řobie obierze/ we wřzy=
- 35: tkim zřéci.

strona: 570

- 1: Prokurowáć řpraw cudzych Komor=
- 2: nicy nie mogá.
- 3: KOmornicy Woiewód/ y Podkomorzowie ich/ ácz przy řá=

- 4: dziech Ziemskich przed tym bywali: wżakże śpraw cudzych niech
- 5: nie prokuruią/ iedno włafné.
- 6: DVCHOWNI, niech nie prokuruią/ iedno fwé włafné śprá=
- 7: wy. Státut ten wysźyéy znaydziefz. Titul. Pifarz. ((lok.))
- 8: Prokuráciia zá trzy grofze niech bę=
- 9: dzie przedawána.(*marg*) Iąg. w krá. Liřt. Zygmunt w Piotrk. (–)
- 10: Aby poddáni nářzy w Káncelláriei nářzéy od Pifářzów nád
- 11: śpráwiedliwořć nie byli obciářzeni/ fkázuiemy: áby nápotym od
- 12: Prokuráciiey tylko grofzé trzy były bráné.
- 13: PROKVROWAC álbo pozywác przez fwégo powo=
- 14: dá řaden nie ma.
- 15: Ten Státut znaydziefz wyřzéy Titulo, ACTOR. ((lok.))
- 16: Iefli řie kto pokaze z Prokuráciá ni=
- 17: dořtáteczná, niech będzie káran.
- 18: GDy řie kto vkaže z Prokuráciá v řádu/ á oná będzie zła ál=
- 19: bo niedořtáteczná: táki w Ziemřkim Práwie niech zápláci winę
- 20: trzy grzywny/ á w Práwie Grodzkim řzęřć řzkótów/ to iefř dwá
- 21: nářćie grofzy: które řam Prokurator zápláci nie iego řtroná/ to
- 22: iefř nie on od którego rzecz řpráwuie.
- 23: O Prokuratorze Fáłřzowniku.
- 24: IZ niekárnořć wielká dáłá ludzióm z przyrořzenia do złégo
- 25: fkłónnořć/ y ku fáłřzowaniu y ofřukániu dopuřczánia řmiálořć/(*marg*) Zwyczáy řie. Krá. Liřt. Zygmunt w Piotrk. (–)
- 26: ták iř řie téř nie boiá przez nápráwné y podřtáwioné ořoby iuř
- 27: w řádziéch/ iuř v řiemřkich ksiąg pewné zeznáwánia czynić i=
- 28: mięniem tych ořób (które częřtokroć dáleko řá od mieyřcá onégo
- 29: řádu) y prokurówác ku řzkodzie y řtráćie tych/ którzy nie wie=
- 30: dzą.
- 31: Którá řwá wolá chcąc pohámowác vřtáwiami: áby

Ziemskiego prawa Księgi
dziesiąte o Prokuratorách.

- 1: wżyfy tacy gdy doftátecznym świádectwem będą przekonáni
- 2: winą Státutową/ która w naieździe domowym iest wyrażo=
- 3: ná/ byli karáni.
- 4: Prokuratorowie niech będą wierni
- 5: y pilni.
- 6: ZApowiedamy/ áby Prokuratorowie z nieporządneými po=
- 7: zwy y íspráwami do sądu nie chodźili: chcáli wydź karánia Stá
- 8: tutowégo.(*marg*) Zyg. Aug. w Piotrk. (-)
- 9: Tákże áby wezwáni wedle Reyeſtru rychło by=
- 10: wáli: bo w wzywaniu ośób wedle reyeſtru fie záchowamy.
- 11: A iefli który Prokurator záwołány nie stáwi fie/ dopuścimy ji
- 12: zdác.
- 13: Abowiém vmyślnie zwykli ciągnąc rzeczy/ ták iż nie=
- 14: tylko Sędziowie powiátowi/ ále téż Król Ieg^o M. z Afseſso=
- 15: ry íwými nie w ten czas kiedy chćieli/ ále kiedy Prokuratoróm
- 16: fie podobáło sądzili.
- 17: A ták iefli który Prokurator niedbáło=
- 18: ścią ábo złością nie rozpiéráiąc fie z przeciwną ítroną dopu=
- 19: ściłby ítronę íwą zdác/ á tákowa ítroná/ to iest czyiá rzecz iest/
- 20: íkárzyłaby fie o to:
- 21: tedy tákże przed sądem álbo ná Séymie bę=
- 22: dzie mu z niego vczyniona íspráwiedliwość/ nie ináčyé/ iedno
- 23: iáko z flugi: choćby téż był ośiádły.
- 24: O Prokuratorfkiéy władzý, w poſtę=
- 25: powaniu w íspráwach, ták poto=
- 26: cznych, iáko dotkliwych.
- 27: STÁry Státut íspráwiedliwym vmiárkowáním wykłá=
- 28: dáiąc/ vſtáwiamy:

- 29: áby Prokurator choć będzie ośiádły/ choć
- 30: nie ośiádły/ máiąc doftáteczną Prokurácią mógl v fádów ftá=
- 31: wác: y wlyzftko czynić y fprawowác/ cokolwiek iego Principa=
- 32: fía/ álbo tego czyiá rzecz ieft fprawý álbo fpraw fie dotycze.
- 33: Téż
- 34: ftronę Pozwem Nadwornym pozwác/ y Sędziégo rufzyć/ y
- 35: wlyzftko czynić/ co ku obronie fprawý będzie przynależéc: Wyiá=
- 36: wlyz zapisy:(*marg*) Zygmunt w Piotrk. Lift. (-)
- 37: których áni nowych czynić/ áni z ftórych quitowác/
- 38: áni pieniędzy zápiřánych będzie mógl brác/ okrom bytności fwé
- 39: go Principála álbo Aktorá.
- 40: O potwarzy zádánéy y potwarcy.

strona: 572

- 1: GDyż káżdá práwna vftáwá zámyka drógę potwarzóm/ v=
- 2: ftáwilifmy: iż iefli o co komu będzie zádána potwarz/ á ten który
- 3: iá ządał potwarcą zdawná będzie: to ieft iż prokurował/
- 4: ábo prokurue fprawą **podtwarńa** [!]:
- 5: tedy tákowy zápláci temu
- 6: którégó potwarzał/ gdy fie oczyści/ winę trzy grzywny/ á fádo=
- 7: wi tákże trzy grzywny.(*marg*) Kázimierz w Nieřzo. Lift. (-)
- 8: A tákowé oczyszcienié potwarzóm trzy
- 9: króc tylko ma bydź fkazano: á iefli czwarty raz będzie kto ob=
- 10: winion o vczynek potwarńy/ więcý ku fprawowániu fie nie
- 11: ma bydź dopuřczon:
- 12: ále zá iego zły vczynek nozdrze iemu máią
- 13: bydź przerznioné/ iáko wáláchowi: y zarázem ma bydź prze ze
- 14: czći: y nie ma więcý Práwá fzlácheckiego vzywác/ álbo im fie
- 15: iákokolwiek bronić.
- 16: Kazn ná Prokuratorá gdyby po=
- 17: piéřał forum incompetēs przed

- 18: Trybunałem.
- 19: A Gdzieby kto ex ciuili caufa criminalem czyniąc ná Séym/
20: álbo zá Dworem kogo wyzwał/ tedy gdy będzie vznána przez
21: nas ná Séymie bydź caufa ciuilis,
22: ma tákowy euocans poenam
23: feſsionis turris, & centum marcarum, ac damna według Con=
24: ſtituciiéy luere. A caufa ma bydź odeſłaná ad forum competēs.
25: ((w. 21-22 t. łąc.))
- 26: WOZNY.
- 27: Wozny od Woiewody poſtánowio=
28: ny niech pozywa v Sądu, á niech
29: go nie biią.
- 30: WOżnych żaden iedno Woiewodowie ſtánowić nie ma/
31: y oné łądzić/ y o ich vbićie álbo rány/ álbo o głowę winy wy=
32: ciąć y brąć niech máią zupełną moc.

strona: 573

Ziemſkiego práwá Kſięgi
dzieſiąte o Wożnych.

- 1: Przyſięgá Woznych, kiedy bywáią
2: poſtáwieni przez Woiewodę.
3: Ia B. przyſięgam: iż od tego czáfu y nápo=
4: tym będę wierny naiáſnieyſzemu Pánu memu
5: Krolowi/ etc.
6: ſpráwy łądowne mnie poruczone y
7: zwierzone/ y Pozwy będę wiernie ſpráwował:
8: we wſzytkich ſpráwách: y gdy będę ná ſwiáde=
9: ctwo wezwan/ wiernie zeznam:(*marg*) Lift. (-)
10: nie zá miłoſcią/
11: nie zá nienawiſcią/ áni zapłátą/ áni łąfką/ ále
12: dla Bogá y ſpráwiedliwoſci: áni będę zwałał ná

- 13: żadną złą rzecz/ ktoraby mogła iákimkolwiek ípo=
14: łobem potłumić prawdę:
15: y będę pośłuszny łádu
16: krolewskiego: y wżyftko co mi będzie poruczono
17: przez Pány Woiewody y ine vrzędniki łádu Ziem
18: fkiego/ wiernie będę zeznawał/ áni będę pomagał
19: fałszywey ípráwie:
20: y wżytkie rzeczy mnie zleczone
21: wiernie okrom chytróści y zdrády ípráwować bę=
22: dę. Ták mię Pánie Boże wípomoż/ y święty
23: krzyż Páná Kryftułow.
24: Obyczay listu, który zwykł Woznemu
25: bydz dawan.
26: IA N. Woiewoda/ rć. Włzytkim y káždému zołobná w
27: Woiewództwie náłzym B. będącym Práwá Ziemskiego vcze=
28: ítnikóm oznaymuiemy przez ninieyfy list:
29: iż gdyfmy obaczyli/
30: że ípráwiedliwość ludzka Práwna dla miłości Woźnych była
31: zámieszkwána/ álbo z trudnością odpráwowána: áby z vrzę=
32: du náłzého pożytku ludzkiému z téy ítrony omieszkwánié nie było/
33: opátrznego A. o którego cnoćie/ dowćipie y dobroći od wiele
34: ludzi dobrych wzięliśmy świádectwá/ ná Woźného ziemie Krá
35: kowfkiey obráiliśmy y pośtrzygli/ iákoż ji Woźnym czyniémy y
36: ítrzyżémy/
37: w imię Boże przez ninieyfy list/ dáliśmy y pozwoli=

strona: 574

- 1: lífmy iemu moc wżytki Woźného vrzędy po wżytkim Woie=
2: wództwie náłzym Krácowfkim słuznie exequowác.
3: A ták
4: wam opowiadamy: ábyście oného A.B. wżywali iáko pra=

- 5: wdziwego/ vczynionego/ przysięgłego/ y wiernego Woźnego/
6: we wżyftkich wálznych ładziéch/ świadectwách/ y inych poftę=
7: pkách práwnych/ záchowawłzy zówždy iemu powinny y łłufzną
8: zapłátę.
9: A iefli/ czego Boże vchoway/ niewiernie vrząd łwóy
10: łprawowác będzie: tedy karan bydź ma. Ná któręy rzeczy swiá=
11: dectwo ten ninieyfzy łift pod pieczęcią náłzą dálifmy.
12: Sędzia niech nie pozywa, iedno
13: przez Woznego: wyiawłzy zeby
14: v ładu wyłtępek iáki słał fie.
15: VStawiamy/ áby żaden Sędzia przez żadną iną ofobę/ ie=
16: dno przez łwego pewnego łługę/ álbo Woźnego nie czynił áni
17: wypráwował łwych pozwów: á łzláchtá zacnieyfza przez łifty.
18: Wyiawłzy to/ iefliby fie v ładu/ álbo we Dworze gdzie ładzą
19: świežo co tákowego tráfiło: tedy o tákowy wyłtępek przez któ=
20: régokolwiek łługę będzie wolno pozwác.
21: WOZNI nie máią pozywác nie dołóżywłzy fie Sędzięgo.(*marg*) Támże. (–)
22: Ten znaydziefz w Metrice nižęy.(*marg*) Káz. Wiel. w Wiflicy. Lift. (–)
23: Kto moze Woznego ná pozwanie
24: przydác, y który zwyczaj był
25: przed tym pozywania. (*marg*) Tenże. Lift. Tenże. Lift. (–)
26: SKázuiemy obiásniáiąc: iż my/ álbo Woiewodá/ álbo
27: Káłztelan/ y Stároftá náłz/ álbo Sędzia/ Podłędek/ álbo Pi=
28: łarz/ y káždy vrzędnik/ będą mieć moc dác Woźnego ná pozywá=
29: nie:
30: ták iż którzy máią Práwo/ niech niebędą pozywáni/ iedno
31: przez łifty náłzé álbo Stárofty náłzého/ y ci tylko przez łifty ná=
32: łzé nie będą pozywáni.
33: Ale gdzie będziemy z Dworem náłzym/
34: álbo gdzie będzie ład náłz wálny: będzie mógl Woźny zá rofka

- 35: zániém nálezym/ álbo nálezego Stárofty/ álbo Sędziégo/ okrom
36: liftów pozwác w gošpodzie/ álbo ná rynku:
37: wízákže gdzie kto
38: pozwan bydź ma ná Dworze nálezym/ álbo nie v fądu nálezego:

strona: 575

Ziemskiego práwá Księgi
dźiešiąte o Woźnych.

- 1: tedy nie w domu szlácheckim/ ále v Włódarzá/ álbo v Wóytá
2: pozew niech będzie położón.
3: przy bytności powodowéy/ álbo
4: przy iego Poźle/ przeciwko któremu ma bydź rzecz špráwowá=
5: na: y ma bydź rozpowiedziána przyczyná pozwu/ przez kogo
6: ieft pozwan/ y náznaczyć mu pewny Rok áby štánał.
7: A ie=
8: šliby będąc pozwány nie štánał/ álbo tym wzgárdził: zá koždy
9: Rok piérwšy y wtóry ósm škotów/ to ieft šzefnašcie grofzy/ zá=
10: plácić niech będzie powinien: á ná trzecim Roku iešli nie štá=
11: nie/ niech rzecz šwá tráći z winą.
12: A iešli powodowa štroná
13: ná piérwšym Roku áni przez šię/ áni przez pošlá šwego nie štá=
14: nie/ niech tráći šwá rzecz z winą šiedm grzywien.
15: A w Láćińškim: ((lok.)) powiáda:
16: že y Woźny Woźného przydáć može. ((lok.))
17: á ták trzebá w tym konciliáciéy.
18: PODOBNYZ Státut o pozywaniu Woźnych.
19: Ten znajdzielz w Metryce.
20: Pozwany niech nie odpowiáda,
21: áz Woźného vyzrzy.
22: GDy kto kogo pozowie o iáką rzecz/ á štroná pozwána rze=
23: cze:

- 24: Pánie Sędzia/ chcę widzieć Woźného/ który przyniółł po=
25: zwy: á gdy Woźného vyźrę/ chcę odpowiedzieć to/ co wedle
26: práwá będzie: tedy nie będzie powinien odpowiadać/ áž Wo=
27: źného vyźrzy/ który przyniółł pozwy.
28: A iefli powodowa łtro
29: ná ná ten czás nie będzie miáá Woźného/ może łobie zwłéc/
30: alias wźiąć ná blizze Roki/ dla łtáwienia Woźného.
31: Zeznánié z Grodu z inného Powiá=
32: tu ná pífmie ták wiele wazy [!] , iáko=
33: by Wozny oblicznie zeznáł.
34: IEłli komu będzie potrzebá Woźného łtáwić z iednéy do
35: drugiéy źiemie/ á nie będzie go mógl wywieźdz/ tedy ma przy=
36: wieźdz do łádu Grodzkiego tego powiátu/ gdzie iefł Wo=
37: źnym: (*marg*) Káz. Wiel. w Wiflicy. Liłt. Zwyczaj źiem. Krá.
-1: Liłt. Zwyczaj źiem. Krá. Liłt. (-)
38: á tám tenze Woźny ma vczynić zeznánié. A potym
39: ten którému náleży zeznánié/ weźmie liłt od oného łádu/ gdzie

strona: 576

- 1: bywa zeznánié/ do łádu drugiého/ do którégo ma byđź wie=
2: dźiön Woźny.
3: Który liłt niech będzie pod pieczęcią łádu o=
4: négo álbo Stárołty/ gdzie zeznáł: á potym tákowému liłtowi
5: ma byđź ták wierzono/ iákoby łam Woźny oblicznie łtána=
6: włzy zeznáł.
7: Świádectwá przez Wozného y dwu
8: łzláchćiców niech będą.
9: GDy powodowa łtroná świádczy co przed Woźnym/ ábo
10: przez Woźného/ tedy powodowa łtroná ma mieć dwu łzlách=
11: ćiców przy Woźnym.(*marg*) Támze. Támze. (-)
12: Od świádków y od złodzieyftwá co

- 13: było Woznému dawano.
- 14: Chcemy/ áby Woźni od iedného świádki w wodzącého
- 15: bráli cztery skoty/ to iest ósm grofzy: á od winy którą piętną=
- 16: dzieftą zowią/ wołu: á gdy o złodzieyftwo dzieckuią/ wołu
- 17: równého.
- 18: Ieſli Wozny ináčey przyſięgę rozpo
- 19: wié, iáko karan bydz ma.
- 20: IEſli Woźny ináčey przyſięgę świádkóm powié/ niź iest
- 21: rofkazano/ á w tym będzie od fądu vznan/ ná wieki niechay
- 22: będzie z fwého vrzędu złożón.
- 23: O Woznych Generaléch.
- 24: ODnieſli téz to do nas z niektórych ziem Poſłowie/ iż nie=
- 25: którzy ludzie ná vrzędziéch będący/ niechćieli przyimować za=
- 26: dnych Reláciy od Woźnych/ Generalów/

Káz. Wiel. w Wiſlicy Liſt. Támze.

- 27: áni ich dopuſzczáli
- 28: ad exercenda eorum officia, prze co oni vćiążenie ſprawiedli=
- 29: woſci fwéy miéwáli. Co my bacząc bydź rzecz przyſtoyną/ y
- 30: z právem ſie zgadzaiąca: vftáwiamy/(*marg*) Stephan w Kráko. Liſt. (-)
- 31: áby káždy fąd y vrząd
- 32: dopuſzczał Woźné/ Generály/ ad eorum obeunda officia, y Re=
- 33: lácię ich przyimował/ fub poena centum marcarum, parti infti=

strona: 577

Ziemſkiego práwa Kſięgi
dziesiętę o Świádkách.

ganti ſuccumbeñ.

- 1: A gdzieby Generał który vczynił co przeci=
- 2: wnégo práwu/ tedy ma bydź pozwan przed nas/ álbo ad iudi=
- 3: cium generale ordinarium Regni. A tám peremptoriè ma ſie
- 4: ſpráwić.

- 5: Woznych beśpieczeństwo.
- 6: Ieſliby kto Woźného ná ten czás gdy ſpráwuie vrząd
- 7: ſwóy zábił/ zráníł/ álbo zbił: ma bydź karan iáko violator fecu=
- 8: ritatis iudiciorum, iuxta Statutum.
- 9: A Woźny káždy/ chocia y
- 10: Generał/ gdzieby exces iáki vczynił/ ma odpowiadác przed
- 11: Woiewodą illius loci, gdzieby ſie exces ſtał.(*marg*) Stephan w Wárſzá. Liſt. Tenze krol
(-)
- 12: GROZA ná Woźnych w Státucie Mázoweckiego prá=
- 13: wá. Naydzieſz w Conſtituciách 1576. ((lok.))
- 14: w zwyczáioch Woiewództwá Mázoweckiego.
- 15: O VBICIV Woźného ná vrzędzie. y ten Státut támże znay
- 16: dzieſz, liſt 170.
- 17: Item, pátrz wyſzýy w trzecich księgách Titulo,
- 18: WOIEWODA. o Woźnych. ((lok.))
- 19: ((w. 17-24 t. łąc.))
- 20: Item, ná téyże kárcie wyſzýy o tym.
- 21: SWIADKOWIE.
- 22: Ieſli ſwiádkowi będzie zádána klátwá.
- 23: DOſwiadczyliſmy tego/ iz klátwá ná ten czás/ gdy ſwiá=
- 24: dki w wodzą/ złoſliwie częłtokróć zwyklá bydź zádawáná: z
- 25: którýgo zádánia mnoży ſie zátłumienié prawdy/ dla tego przy

strona: 578

tákowym zádawaniu tákelmy vmyſłili poſtánowić.

- 1: Iz gdy
- 2: ſwiádkóm/ którzy w wiedźieni bydź máią/ będzie zádano zá=
- 3: klęcié/ tedy ten/ który w wiedzie ſwiádku/ przez obrażenia ſwéy
- 4: ſpráwy/ inné ſwiádku/ ieſli będzie mógl/ miánowác y wiezdź bę=
- 5: dzie miał zupełną y wolną moc.
- 6: A ieſli nie będzie mógl in=

- 7: nych świadków miánować y mieć/ okróm tych którym zádano
- 8: zákłęcié: chcemy/ áby ten ná którégó prósbę fą zákłęci/ flufzным
- 9: obyčzáiem/ to iest/ z doftátecznym rękoiemftwem/ álbo zá przy=
- 10: sięgą z vczciwością
- 11: ábo z dofyć vczynieniém był szukan y pro=
- 12: fzon/ áby tym świadkóm zákłętym tylko ku vczyniéniu świáde=
- 13: ctwá/ y ku **podpomożeniu** [!] prawdy/ áby nie byłá zátłumioná/
- 14: rozgrzéfzénie dał.
- 15: A iefliby ten/ który ie zákłął tym fpofohem
- 16: profzony ku vczyniéniu świádecstwá niechćiałby vžyczyc roz=
- 17: grzéfzénia/ tákowi którzy profzą odpulfczenia y rozgrzéfzénia/
- 18: ile z ftrony Božéy/ niech rozumieią/ iż ie otrzymáli:
- 19: y chcemy y
- 20: fkázuiemy/ áby od tego czáfú przez obrázenia fpráwy fwiádec=
- 21: twá tych **świátkow** [!] przez fędziégó były przyjété/ y ich świádec=
- 22: twá niech máią moc.
- 23: O świadkách ná dowód krewnych
- 24: przedánia iákiégó.
- 25: KONrad y Dominiká vpominał fie domu/ y chćiał ji mieć:
- 26: á ku dowodowi fwégo przedfiewžięcia/ Konrad fześć świád=
- 27: ków wedle Sędziégó rofkazánia poftáwił.
- 28: Z których piérwfy
- 29: świádek Iákub/ á drugi Piotr Konradów kmotr w téy rzeczy
- 30: iáko pośrzednik y przyacielfki iednacz był: Któremu to Domi=
- 31: nikowi/ gdy świádki wedle zwyczáiu do fądu w wodzono/ zá=
- 32: niechał odpiérác/ y tákowéy krewności zádác:
- 33: potym przy
- 34: przerzeczonéy przysiędze świádczácych Dominik náganiáiąc
- 35: świádecstwo przerzeczonégó Piotrá dla przerzeczonéy krewno=
- 36: ści ftale twiérdził/ że niemiáło byđż waźné:

- 37: y ták powiádał/ że
- 38: tę rzecz otrzymác miał. My bacząc/ iż przyiacielſcy iednacze/
39: álbo póſrzednicy zwykli bydź krewni/ obiáńniamy: iż w táko=
40: wéy rzeczy ſwiádectwo przerzeczonégo Piotrá zá Konrádem
41: ieft waźné.
- 42: Piárze ziemſcy y Grodczy od ſwiá=
43: dków trzy grofze brác máią.

strona: 579

Ziemſkiego práwá Kſięgi
dźieſiąte o Ekwitorze.

- 1: VStáwiamy/ áby Piárze fądowni od ſwiádków do fą=
2: dów w wiedźionych/ iefli potrzebá będzie piáć ich powieſci/
3: bráli po trzy grofze:
4: á kiedy piſzą Roki záwité/ tedy od pińania
5: ná pułgrofzku niech będa kontenći.
6: Wozni od iednégo, który ſwiádku wie=
7: dzie, niech máią czterzy fćoty.(*marg*) Káz. Wiel. Liſt. (-)(*marg*) Káz. Wiel. Liſt. (-)
8: CHcemy/ áby Woźni od iednégo ſwiádku w wodzącégo
9: bráli czterzy fćoty/ to ieft/ oſm grofzy: á od winy którą piętną=
10: dzieftą zową/ wołu: á gdy o złodzieyftwo dzieckuią/ wołu ró=
11: wnégo.
12: IESLI Swiádkowi który ná gránicach przyſięgác ma/ zá=
13: dádzą iż nie ieft ízláchćic. Státut ten znaydzieſz wyſzýy: Tit.
14: Podkomorzy. w kſięgách ómych. ((lok.))(*marg*) Zygmunt w Piotrk. Liſt. (-)
15: O ſwiádectwie plebeiorum.
16: DElator żeby byl [!] przy Inſtigatorze dla konwiktiéy/ który |
17: może bydź & plebeius.
18: Item, Przy fkrutiniách Mieſczan y poddánych waźné iest.
19: w Conſtituciách tákże. ((lok.)) Item, w Lácińſkim,
20: Titulo, Virgo.

- 21: O tych co wielkością świadków
22: świadczą.
23: Oczywitych świadków ma być pierwsze wważenie: a plu
24: ralitas tych zwłascz/ którzyby ex auditu świadczyli/ nie ma
25: być niepotrzebnie pifana/ oprócz żeby który co specjaliter ad
26: inueftigandam rei veritatem powiedział. ((do końca strony tekst łąc.))

strona: 580

- 1: O zaftępiéch w rzeczy dotkliwéy
2: albo niedotkliwéy.
3: PRzydawa sie to/ iż gdy niektórzy o nieiakié złé vczynki/
4: albo wyftępki przed nas do przeftłyzzenia náfzého bywáią wy=
5: zwáni/ tedy álleguią Pány albo fwé przełożoné:
6: iż zá władzą
7: y rofkazániém fwych Pánów/ albo przełożonych takowych
8: złych rzeczy y wyftępków dopuścili sie: y było to niektórych czá=
9: sów przeciwko rozumowi chowano:(*marg*) Káz. Wiel. Lift. (-)
10: iż takowi złoczyńcy przez
11: takowé miánowanié od kaźni bywáli wyftwobodzeni: ále iż
12: takowé **miánowiánié** [!] zamyka w sobie bład nieznośny/ á to z
13: téy przyczyny/ iż práwie iáfnie przeciwiá sie rofkazaniu Bołkié=
14: mu.
15: A tak my máiąc ná to baczenié/ iż wyftępki tylko ná=
16: szláduią y **obowiezuią** [!] té którzy ie vczynili: á iż wedle wftawy
17: świętáy miánowanié we złych vczynkách nie ma mieyfcá/ áni
18: wyftwobozda tego który będąc wyftępnym vkázuie złoczyńce/
19: wftawiamy:
20: iż pozwáni o którékolwiek złé vczynki albo wyftę=
21: pki w náfzym sądzie niech będą sądzeni/ y odpowiadác bywáią
22: powinni. A gdy będą przekonáni/ záfluzoną winą niech będą
23: karáni/ nic niebacząc ná przerzeczoné miánowanié:

- 24: choćby téż
- 25: w tym przywieleymi nálezemi ábo nálezich przodków byli opátrze=
- 26: ni: ktoré ie ku téy íprawie íako obłędliwé pfuiemy/ nikczemné
- 27: czyniemy/ y názad odzywamy.
- 28: A tákowi w dziedzicznych y inych
- 29: íprawách pozwáni y miánowani v fądu nálezego/ iesli fądu
- 30: nálezego zechcą fie vchrónić/ niechcąc ná fie brác tákowych ípraw:
- 31: tedy fkázuiemy/ iż od tego czáfu przerzeczeni pozwáni/ którego=
- 32: bykolwiek ítanu y záwołania byli/ będą miáni zá právem zwy=
- 33: ciężoné.
- 34: Gdy kto powié, iz zły vczynek z ro=
- 35: fkazania Pánfkiego vczynił.
- 36: Ilekroć v fądu w íprawách dotkliwych/ álbo w których=
- 37: kolwiek inych wielkich y máłych/ kto będzie obwinión/ á po=
- 38: tym páná álbo złoczyńcę/ álbo towarzyzjá będzie miánował/ y
- 39: będzie twiérdził/ że zá iego rofkazániém to vczynił:
- 40: á ón miáno=
- 41: wány w téy íprawie przyfzedzzy wyfwobodzi ji twiérdząc/ iż v=
- 42: czynił zá iego rofkazániém: Vftáwiamy/ iż ón pozwány wolno
- 43: od fądu będzie mógl odisdż: (*marg*) Káz. Wiel. w Wiflicy. Lišt. (–)

strona: 581

Ziemskiego práwa Księgi
dziesiąte de Complicibus.

- 1: á tákowa íprawa ma bydż prze=

strona: 581

- 1: ciwko Pánu y íprawcy tego złégo vczynku obróconá: który
- 2: wnet y zarázem będzie powinien odpowiadác: aliás piérwzzy
- 3: ón pozwány odpowiadác niech będzie przymufzón.
- 4: EVICTOR ma bydż w rodzáiu równy, y ku zaplácie y
- 5: dosyc vczyniéniu podobny: A dylácia ku postáwieniu

- 6: iego ma bydź pozwolona, ((do w. 9 t. łąc.))
- 7: O KOADIVTORZE.
- 8: Winy od pomocników które przed=
- 9: tym bywały płaconé.
- 10: IEśli kto będzie pozwan z pomocniki/ á on pozwány nie
- 11: zástąpi/ aliás nie rzecze/ iż pomocników nie zástępię mnie rów=
- 12: nych y nierównych:
- 13: á druga ftroná zálóży ji z téy przyczyny/ iż
- 14: pomocników nie zbraniał fie/ aliás nie zástąpił ich: tedy zápłá=
- 15: cí winę od káždého pomocniká łobie równého trzy grzywny/ á
- 16: od nierówného fześć fkótów:
- 17: á to vczynić będzie powinien w
- 18: práwie Ziemskim y Grodzkim.(*marg*) Zwyczaj zie. Krá. Lift. (–)
- 19: COMPLICES.
- 20: De minorennibus complicibus.
- 21: MInorennibus in caufa complicitatis & potioritatis iuris, gdyby zá iákim právem trzymáli
- bona iureuicti, nie ma bydź in
- 22: hoc cafu dáná Dilácia do lat.
- 23: Ieśliby téż ná tych co lat nie má=
- 24: iá łámych directe, á nie do záczétégo poftępku z ántecęsorem
- 25: práwo przewidzióné było/ á miánowano de nomine tutorá/
- 26: z którymby ich pozwano:(*marg*) w Conft. Lift. (–)
- 27: tedy nie minorenes, ále tutor powi=
- 28: nien fie będzie odprzysiędz oného poftępku. A ieśliby niechciał/
- 29: tedy ón poftępek ma zoftác w łwéy mocy fuper minorennibus,
- 30: & eorum bonis:
- 31: y ma bydź przywiedzión ad finalem exequutio=
- 32: nem, łaluo referuato beneficio ignorantiam euadendi minoren=
- 33: nibus, & pro male obtento agendi, gdy do lat przydą.
- 34: A iż

strona: 582

- 1: téz y to bywa/ że tutorowie trudniąc sprawy ludzkie/ recedunt
- 2: nomine pupillorum á successione, á tym sposobem do lat im fu=
- 3: spenią otrzymawszy/ fami przez się/ álbo per submissas perfo=
- 4: nas, quouis iuris praetextu, intromissiey w té dobrá bronią:
- 5: te=
- 6: dy áby fie w tym kreditorowi álbo áktorowi praeiudicium y
- 7: zwólóká iáka nie działá/ deklaruiemy: że takiego káždého/ który
- 8: bróni takowych dóbr odftápiionych/ może áktor álbo kreditor
- 9: pozwać pro complicitate do Grodu.
- 10: Iesliby téz był długi oy=
- 11: cowlki super bonis minorennium, á zaklády y przezyfki ieszcze nie
- 12: záfzły/ którégoby długi pieniádzmi gotowými álbo z proven=
- 13: tów záplácić niemogli/
- 14: tedy opiekun nie wdawáiąc minorennium
- 15: nes w trudności dálzéz/ ma wczás puścić w summách głów=
- 16: nych dobrá minorennium. A gdzieby iuz przezyfki záfzły ná
- 17: ántecesorze/
- 18: tedy ná którymkolwiek punktcie sprawá bédzie
- 19: wiśiáá/ zá żywotá ántecesora/ tutor iéy dáléz zatrudniác nie
- 20: ma/ ále dobrá kreditorowi puścić. A to fie rozumieć ma o
- 21: tych dobrách/ któreby były in possessione minorennium & eo=
- 22: rum tutorum.
- 23: Item, Tutorá pro complicitate może pozwać do Grodu. ((lok.)) ((do końca str. tekst łącz.))

strona: 583

Ziemskiego prawa Księgi
dziesiąte o Opiekunách.

- 1: ((do w. 8 tekst łącz.))(marg) Zygm. III. List. (-)
- 2: Lex illa Ostrogi vocantur.
- 3: O pomocnikách.

- 4: IZ nie wiele pomocników złych rzeczy y mężobóystw pod
5: praetextem eważiiéy przez przysięgę vkrywa/ y z wyftępków
6: fwych wychodzi: tedy temu zábiégáiąc/ vchwalamy/
7: áby con=
8: tra complices in caufis criminalibus, także scrutinyum wypráwo
9: wáné ab vtraque parte iáko y contra principales było. A gdy
10: nie vkaże ex scrutiny complicitas vmyflna/ tedy poft conuictio=
11: nem ma bydź karan/ iáko y princypał iego.
12: O OPIEKVNACH.
13: Opiekun ná wieczność z dziedzic=
14: ctwá dziecinnégo nie moze nic
15: vtrácić, áni im lzáfowác, áni o=
16: négo grániczyc.(*marg*) Kázimierz w Willicy. Lift. (-)
17: Gdy oyćiec zéydzie oftáwiwłzy dziatki ielcze do lat niedo=
18: chowáné/ opiekun ich nie moze dziedzictwá przedác/ áni kop=
19: ców od niego łypác/ áni dziedzictwá którymkolwiek łpofobem
20: tráćić.
21: Abowiém iefli ináczéy vczyni: dzieći gdy do lat przydą/
22: dziedzictwá fwégo od tego/ który ié dzierży/ mogą záfię dóydz
23: y ono zyfkác: y żadna dawność im nie moze bydź zádáná/ áni
24: przefzkádzác moze.
25: Opiekun z Czynłzow y z ftádá
26: tylko liczbę czynić ma.

strona: 584

- 1: Częftokroć przydawa nie: iż gdy dzieći w šíeroctwie zoftá=
2: ną/ niektórzy iákoby nád niemi miłofierdzie máiąc/ ono imie=
3: niem opieki ná fwą pracą y w obrónę biorą:
4: potym gdy oné do
5: flufznych lat przydą/ od opiekuná zwykły wycięgác liczbę z dóbr
6: y rzeczy ruchownych y nieruchownych którymkolwiek.

- 7: A ták
- 8: zá rádą Pánów náfzych wítawiamy/ iż opiekun/ gdy do tego czás
- 9: przydźie/ z żadnéy rzeczy liczby niebędźie powinien czynić/ ie=
- 10: dno z czynfzów á zftádá.(*marg*) Támże. (–)
- 11: Opiekuny oyćiec dziecióm y zenie
- 12: dáć moze.
- 13: VStáwiamy: iż oyćiec zá żywotá fwégo będźie mógl po=
- 14: tomftwu fwému/ y zenie/ iefli o to prośić będźie/ poftánowić
- 15: pewné opiekuny/ które łobie obierze/ y którym iáko nawięcý
- 16: będźie wfał:
- 17: y którzy brónić y fprawowác rzeczy tych síerót bę=
- 18: dą mogli/ áż do lat wyszýey námiętionych: á tych opiekunów
- 19: po śmierci tego/ który ie poftánowi/ bliſcy od opieki nie będą
- 20: mogli oddalić.(*marg*) Włá. Iág. Liſt. (–)
- 21: Acz Opiekunowie fą powinni zdác
- 22: dobrá dziecióm, gdy będą mieć
- 23: piętnaście lat: Wfzákze dzieci
- 24: przed cztérzmi á dwudzieftą lat,
- 25: nie mogą dóbr oddalić przez
- 26: przyzwolenia przyiaciół.
- 27: IAko z poſpolitégo Státutu Opiekunowie fą powinni
- 28: zdác dobrá dziecióm piętnaście lat máiącym/ á dzieci dobrá
- 29: fwoie wzięwłzy máią ich wzywác: ták záś z práwá to niech bę=
- 30: dzie ták opátrzone (iáko to iuż w obyczay wefzło)
- 31: iż oné dzieci
- 32: dóbr fwych nie máią przedáwác áni záftáwiác/ przez dozwole=
- 33: nia przyiaciół krewnych/ áżby im minęło cztérzy y dwádzieſciá
- 34: lat.(*marg*) Zwyczaj ziem. Krá. Liſt. (–)

Ziemskiego prawa Księgi
dziesiąte o Opiekunach.

- 1: Opiekun ze wżyftkich dochodów
- 2: liczbę czynić ma.
- 3: OPátruiąc to/ áby potomftwo Szlácheckie od rodziców
- 4: fwych w młodych leciéch zostáwioné ku szkodzie nie przychodzi=
- 5: ło prze niedoyżrzenie opiekunów/ y prze Státut:(*marg*) Támże (-)
- 6: że liczbá nie
- 7: ma byđż czynioná/ iedno z czynszu á z ftádá: gdyż dáleko wiet=
- 8: szé szá pożytki z gruntów y innych rzeczy pozostálych/ niżli z czyn
- 9: szu y z ftádá.(*marg*) Zyg. Aug. w Piotrk. (-)
- 10: Przeto vchwałá Séymu tego poftánawiamy:
- 11: áby od tego czáfu y nápotym zázwdy opiekun kázdy/ ták zápiśá=
- 12: ny/ iáko przyrodzony/ biorąc do rąk fwych bona pupillorum
- 13: wziáwłzy do siebie dwu blizszych przyaciól ex linea paterna,
- 14: dostáteczné Inwentarze dóbr y dochodów wziętych poczynił:
- 15: á potym ze wżyftkich pożytków y dochodów/ ták z gruntów/
- 16: iáko y z rzeczy innych po rodzicach pozostálych/ álbo po innym
- 17: kimkolwiek iure naturali per fuccesfionem przypadłych/ vel alio
- 18: quocunq; iure pupillo feruientes, liczbę przed lámémi témi quo=
- 19: rum intereft, wedle Inwentarzów czynił.
- 20: A którzyby téż chcie=
- 21: li/ iżby przed szádem Ziemskim liczbę czyniono/ wolno im bęđżie
- 22: do szádu Ziemskiego opiekuny wedle práwá o liczbę poćiágnąc. ((do w. 22 tekst łác.))
- 23: Formá pozwu ná Opiekuná ((lok.)) w Lácińskim.
- 24: ((t. łác.)) w tymże pozwie. ((w. 25 - t. łác.))
- 25: DRVGA CZĘSC
- 26: PRAWA ZIEMSKIEGO,
- 27: Zštrony RES IPSAS, iáko práwo Cefárskie zowie:

28: to iest, z ftróny Máteriiey, które fądowi ziemskiemu podległy. Specialis procesus, álbo RES, vel materias, ná fześć części fie dzielą. – De PARENTELA. VIOLENTO. CONNVBIIS. PROPRIO. FALSO. OCCVLTO.

strona: 586

1: DE PARENTELA.

2: Honora Patrem & Matrem tuam

3: Caput I. z ftróny piérwżégo przykazania wtóréy

4: Tablice Dekálogu.

5: OYCIEC.

6: Oyciec zá wyftępek fynowłki, áni brát

7: zá brátni nie ma bydz karan.

8: GDyż pímo S. mowi/ iż Syn nie będzie noził złości Oy=

9: cowłkiéy/ áni Oyciec Synowłkiéy: dla tego vftáwiami: iż

10: Oyciec zá złégo fyná/ także fyn zá oycá nie ma bydz karan.

11: A

12: tóz o bráciéy rodzonéy y o innych powinowátých fkázuiemy/ á=

13: by było chowano: wyiáwłzy żeby oyciec wyftępku fynowłkié=

14: go/ álbo fyn oycowłkiégo/ álbo brát brátniégo vczestnikiem

15: był/ á oskárżony nie mógl fie fpráwić.

16: Abowiém ná ten czas

17: wedle potrzeby wyftępku fkázuiemy go kárác. Ale ten który

18: wyftępku iákiégo fie dopuścił/ ná rzeczach ruchomych álbo ná

19: części dziedzictwá/ które nań przychodzi/ będzie karan: która

20: máiętność będzie wzięta do fkárbu nászégo.

21: Gdy fyn co przegra, oyciec zan

22: plácić niepowinien: y także gdy

23: poftánowienié iákié vczyni.(*marg*) Káz. Wiel. w Wilficy. Lift. (–)(*marg*) Kázimierz w Wilficy. Lift. (–)

24: Tóz mówimy o Zydziéch/ iefli pożyczą pieniędzy takowému

25: fynowi/ gdy będą żywi y zdrowi rodzice onégo fyná: iż rodzi=

- 26: ce iego nie będą powinni za ón dług/ ani żadnym obyczaiem
- 27: máią bydz albo mogą przypędzeni ku płacéy.
- 28: Tákże téz mó=
- 29: wimy o káżdym poftánowieniu vczynionym z fynem oycow=
- 30: łkim/ iż nie iest waźné/ gdy iest w mocy oycowłkiéy (y takowy
- 31: oyćiec iest podpomóżony wltawą Mácedońfką) iż nie ma pán=
- 32: łtwá żadnéy rzeczy/ albo dánia iákiéy máiętności.
- 33: Iednákże gdy kto waży fie kortyzáńkim právem dóbr kościel=

strona: 587

Ziemskiego prawa Księgi

dzieiesiąte o dobrách Mácierzyn

- 1: nych doftawác: tedy y przyaciól tá kaźń dochodzić ma. ((lok.)) Kaźń ná tych którzy łą
iniuriofi er=
- 2: ga parentes. pátrz nižéy ((lok.))
- 3: MATKA.
- 4: Pátrz nižéy Maternalia bona.
- 5: De iniuriofis erga parentes.
- 6: A Iż téz fwowoleńftwo ludzkié tak fie rozściągęło/ iż nie
- 7: tylko obcym/ ále y włáfnym swoim rodzicóm/ y inłzym krew=
- 8: nym powinowátym/ nieprzepułczáią.
- 9: Przetóz záchowywá=
- 10: iác Státut w mocy de patricidiis & fratricidiis, wltáwiamy: iż
- 11: któźbykolwiek iáwnie/ albo téz táiemnie odpowiedi ná zdro=
- 12: wié/ albo téz niebepięczeńftwá rodzicóm fwym/ któregóźkol=
- 13: wiek łtanu/ czynił/ albo czynić chćiał/ albo téz ránił:
- 14: tedy táki zá
- 15: łłufznym wywodem nie ináčéy ma bydz ładzón y karan/ iedno
- 16: iákoby gléyt náłz królewłki gwałćić miał.
- 17: PATRICIDIVM. Rok v Królá albo Stárofty, śmierćią
- 18: hániebną kárác. (*marg*) w Confti. Lift. (-)

- 19: A dzieci ná łpadek nie succeduia: (ecce filij pro
20: patre) ále poblizfzê succeduia. ((lok.)) A iefli coniugicidium,
21: tedy łpadki ná dzieci, álbo ná przyaioły v D. Peremptorie. v
22: E. Procefs ſwiádki iákie. F. Bannitus. A przedſię przez Stároſtę
23: ma bydź iman. v. G.
24: COMPLICES tákiego krewnego męzobóyftwá, ámołzót
25: odwód. ((lok.)) Grzywien dzieſięć káždy Complex. v. C.
26: Co wſzytko znaydziez in Except. zwyc. Mázoweckich.(*marg*) Lift. w Excep. zwycáiów
Mázowie. (–)
27: Item, o dzieciach, którzyby ſynowie álbo dziewki rodzice fwé bi=
28: li, álbo z domu wygnáli. Pátrz in Except. zwycáiów Mázowe=
29: ckich. ((lok.))
30: Item, támze, ná proftá łkárę ſyná moze dáć wádzic do wieze.
31: ((lok.)) Aliás, iefliby Mácochę poiał, tedy dowodzić muſi.
32: MATERNALIA BONA.
33: Dzieci gdy im mátká vmrze, mácierzy=
34: zny od oycá niemáia fie vpomináć.

strona: 588

- 1: Z poſpolitęgo zwycáiu w króleſtwie náſzym zwykło bydź
2: chowano: iż gdy mátká vmrze tákich dóbr od oycá
3: fwęgo biorá połowicę zá częſć y dziezictwo mácierzytę:
4: dla
5: czego częłtokroć tákowi ſynowie w młodych leciách będący nie
6: vmieiać rzeczóm áni mogáć rádźic/ ták wziętę dziezictwo
7: zwykli márnie trawic/ wydawáć y rozprałzác:
8: Oycu téz zá ie=
9: go miłość y dobrodzieyftwo okázuiác fie niewdzięcznymi/ y
10: przypędzáia go częłtokroć ku niedoſtátkowi: á ták z obu łtron
11: czuia łzkody y niepożytki.
12: Dla tego zdáło fie zá rzecz łpráwie=

- 13: dliwą nam y nálezemu Rycérztwu: áby gdy mátká vmrze/ fy=
14: nowie nie mogli fie od oycá vpominác dóbr y dziedzictwá w
15: téy części/ która po mátcie ná nie fpádnie/ dotąd/ ázby drugá
16: żonę poiął.
17: Chybá izby w tym czásie iák vtrátcá sławy fwéy
18: dobrá y dziedzictwá oné fpólné niełufznie rozprażał.
19: O dzieciách którym mátká vmrze,
20: á máią oycá y dobrá mácierzyfté.(*marg*) Kázimierz w Wiflicy. Lift. (–)
21: W Niektórey Conftituciiéy przodká nálezego ieft to vftáwio=
22: no/ która poczyna fie: Z poſpolitégo zwyczáiu/ rc. iż gdy mát=
23: ká vmrze dziecióm/ á oyciec chce inná poiąć/ tedy dzieci będą
24: mogły vpominác fie części mácierzyftéy.
25: A ták my obaczá=
26: iąc w téy Conftituciiéy/ iż oyciec dla niewdzięczności fynow=
27: ſkiew mizernie ftanu fwégo/ od potomftwá w brániu tákowéy
28: części dóbr cierpiał:(*marg*) Władif. Iágełło w Kráko. y w Wárc. Lift. (–)
29: á iż częftokroć fynowie ku niedoftátku
30: przychodząc/ záś fie do oycá wracáli: który pómniąc onę prze=
31: ſzłą niewdzięczność/ pomagác im zániedbawał y niechciał:
32: zkąd między oboiá ſtroná gniéw y nielubość wczynála fie.
33: My tedy tym złym rzeczam chcąc zábieżeć/ ná ten czás vftáwia
34: my: iż oyciec máiąc ſyny/ gdy po mátcie ich drugá żonę póymie/
35: nie będzie powinien (wyiáwłzy żeby ſam chćiał) przerzeczonym
36: ſynóm ſwym części dziedzicznéy náznaczyć/ gdyby tylko roz=
37: prólzcą dóbr nie był:
38: ále áż do śmierci fwéy w dobrách dziedzic=
39: cznych ktorychkolwiek pánowác y mieſzkác będzie mógl/ názná=
40: czywłzy tylko ſynóm ſwym przerzeczonym częśc/ którą po mát=
41: ce ich wzglédem poſágu álbo małżeńftwá wziął y podniólł.
42: De coaequilionibus dotum, Státut Mázowecki znydzief v

43: Przyłufkięgo, y tu ná końcu Státutu.

strona: 589

Ziemskiego práwá
Księgi dzieięäte o
Dziewkách ktore dziedzi.

1: O dzieciach, które ode dwu zón

2: poźły iáko máią bydz wiánowá=

3: né, álbo przez oycá wydziéloné.

4: w Láćin. Sta. 3.

5: Ten Státut w Polłkim znaydziefz. List. ((lok.)) ((do w. 19 t. łac.))(marg) Włá. Iág. Támże.

Włá. Iág. w Kráko. y w Wár. Lift 43 (–)

6: DZIEWKI KTORE

7: DZIEDZICZĄ.

8: Ale iuz dziewki, iefli bráćieý rodzonéy

9: nie będzie, dziedziczą.

10: CHćac wąpieniu drógę zámknąć/ iż niekiedy przydawa fie/

11: że dzięki niemáiąc bráćieý rodzonéy po zefźciu oycowłkim w

12: dobrách dziedźicznych zoftáią/

13: które zwykli łtryiowie álbo przy=

strona: 590

1: iáćiele blizłzy imięniem opieki chowác dla tego/ áby oné które=

2: mikolwiek vmowámi y łpofoby z dziedźictw wyftérknełi/

3: chcąc im pieniądze/ gdy idą zá mąż/ náznaczyć.

4: Przetóz z łáfki

5: náłzéy chcąc ie opátrzyć/ vftáwiamy nápotym: iż iefliby męžo=

6: wie ich tym łpofobem pieniądze od rodziców/ álbo od przyia=

7: ciól/ álbo od opiekunów wzięli zá tą vmową y obowiałkiem/

8: áby máiętności ná nie należący nie bráli/ bądź pod rękoiem=

9: łtwem/ bądź którymkolwiek łpofobem obowiaźáli fie: tedy łká=

10: zuiemy/ áby to nic nie ważyło/ y prózno było: ále niech fie prze=

- 11: rzeczoné dżiówki do łwych części dżiedzicznych wracáią.
- 12: A
- 13: temu nie máią nic łzkodzić żadné vmowy/ y poštánowienia: ále
- 14: oné dżiówki dobrá fwoié dżiedziczné/ iefli fie im podobác będzie
- 15: dobrowolnie/ będa miály zupelná moc/ iáko piérwéy przedác.
- 16: vide niżéy in Tit. Kmieć.
- 17: O połázeniu síółtr.
- 18: ZWykło czynić wátpliwość połázenie síółtr/ których oyco=
- 19: wie odumiéráią/ nie znáczywłzy im połágu: przetóz poštána=
- 20: wiamy/ áby síółtróm/ którýmby oycowie zapifem/ álbo przy=
- 21: kładem wypołázienia któréry dżiówki/ zá żywotá fwégo połágu
- 22: nie náznáczyli/
- 23: brácia piérwéy niż rok po śmierci oycowłkiéy
- 24: wynidzie/ byli powinni według rády y zdánia powinnych bliz=
- 25: łzych dwu po oycu/ á dwu po máłce/ náznáczyć połági według
- 26: zdánia/ y fumniénia fwégo.(*marg*) Zygm. III. Lift 29. łtá. (-)
- 27: A táki połag/ nadáléy do roku
- 28: po łzciu zá mąż/ ma iéy bydż przez brácią oddány/ ábo część
- 29: w połágu wydzieloná. A zwłáczá gdy zá mąż póydzie/ zprzy=
- 30: zwoleniém bráciéy/ ábo inłzych powinnych.(*marg*) Tenże Lift (-)
- 31: A brácia będa
- 32: powinni po śmierci oycowłkiéy w domu vcziwé wychowá=
- 33: nie síółtróm dáwác/ o co włzyłtko forum w Grodzie coram
- 34: officio náznáczamy.
- 35: O síółtrách iureuictorum,
- 36: y pániách wiánnych.
- 37: Síółtry/ ciotki nie wypołázone/ któréry zá mężem były/ z tych
- 38: dóbr/ któréry brácia ábo brátankowie zádluzéni do kreditorów

Ziemskiego prawa Księgi
dziesiąte o Braciech oddzielo.

vtráćili/

- 1: máią bydz przez té krédytory ábo poífesory dóbr com=
- 2: petenter wedle zwyczáiu y práwá teraz opifáného/ wyposažo=
- 3: né: w czym wšytkim dilácia ná ewiktóra ísdź niéma kreditoro=
- 4: wi: ále mu cále práwo z ewiktórem o obronę zoftáwác będzie.
- 5: A którėby iefcze zá muž nie fzły/ tedy w rok po fzćiu zá muž/ dáć
- 6: im pořag máią: wřákže pořagi zápiřané řwá drógá ísdź máią.
- 7: Prowifia páńny do fzćia zá muž/ z częřći iey naleřácęy/ cále zo=
- 8: ftáwác ma/
- 9: którę wřzyřcy pořseřsorowie dóbr onych dawác
- 10: máią/ opářrzywřzy iá mieřzkániem w onych dobrách wedle iey
- 11: kondiciiey: wřákóž wolno iey będzie indziey według zdánia
- 12: przyaciól mieřzkác/ řalua ipřius prouifione.
- 13: Pánié wienné/
- 14: którėby ná dobrách per iureuictum vtráconych/ piérwřzú o=
- 15: práwę y pořseřřię ich miály/ niř kredytorów práwo: gdyž we=
- 16: dle práwá opráwy niepodlęgiá przeřyřkóm ná mężu odzierzá=
- 17: nych/ máią zoftác w pořseřřiey opráwy řwey:
- 18: wřákže gdyby
- 19: táka vmárřá/ řucceřsorowie oného wiáná řá ná řkupie v kredi=
- 20: torów. Tóž řie ma rozumieć/ gdjeby po řmierći mężowey
- 21: řzřá zá drugiého mężá/ że ma bydz ná řkupie od tychže kredito=
- 22: rów/ zářęczywřzy im przywianek.
- 23: CONFIRMATIO pořtánowienia między řáńnie Wiel=
- 24: mořněmi Pány Ráđziwiřłami trzemi bráciá/ Křięžęty ná Oli=
- 25: ce y Nieřwięžu/ vczyniona: z řtrony tego/ że w tym domu
- 26: dzięwki nie dziedzićzú:(*marg*) w Conřti. Liřt. (-)
- 27: Ná křřtařł tego, iáko též v Rzymian by=

- 28: Iá Lex Falcidiana. Ale y tu w Polfcze przedtym tákże bywáło:
- 29: O czym w Polfkim Státucie naydziełz, Kázimiérzá Wielkiégo v=
- 30: Itáwę. List. ((lok.))
- 31: Który zwyczaj dopiéro kálfował Iágełło. 1423.
- 32: FRATRES.
- 33: Brát oddzielony miánowicie, á
- 34: nieoddzielony ípólnie, pozy=
- 35: wány bydz ma.
- 36: ACzkolwiek ípráwy fkończoné y práwie vmárlé/ iákoby prze
- 37: cíwko przyrodzeniu/ znáwiác y retráktowác ieft rzecz trudna:
- 38: wżákże znáyduią fie niektórzy/ którzy fortélmi wymyślónemi(marg) Káz. Wiel. w
Wilficy. Lift. (-)

strona: 592

- 1: fkończoné rzeczy y práwie vmárlé chcą znowu odnáwiác/ á to w
- 2: tym:
- 3: Iz ácz niktórzy brácia ábo síoftry z brátem w dobrách oyczy
- 4: ftych Iá od siebie rozdzielni: wżákże gdy fie tráfi którému z o=
- 5: nych bráciéy w rzeczy álbo w ípráwie około dziedzictwá mieć
- 6: przeciwko fobie Dekrét/ álbo difinitiuā íententiam:
- 7: álic potym
- 8: drugi z nich przyzedłzy do Iádu powiáda fie bydz wzgárdzo=
- 9: nym/ y do téyże ípráwy Iádownéy należác nie wezwánym: y
- 10: prósi/ áby tákowy Dekrét przedtym vczyniony był kálsowan:
- 11: ná które próby brátá onégo Dekrét vczyniony zwykł bydz ká=
- 12: żon. A przeto chcąc w tákowych ípráwách pewny koniec mieć
- 13: vftáwiamy: iz gdzie brácia áby síoftry będą od siebie w do=
- 14: brách oyczyftych rozdzieleni y odłáczeni:
- 15: tedy iefliby fie tráfiło
- 16: iednému z nich mieć ípráwę około oyczyzny/ y Dekrét przeciwko
- 17: fobie: tám iuz po tákowym Dekrécie inżému z bráciéy ma bydz

- 18: zámkniona drógá kálfowánia y gániénia tákiego Dekrétu:
- 19: ále
- 20: tylko o część íwá dziedziczná/ która nań przynależy/ ma zupełną
- 21: moc Práwem czynić. Ale gdzieby brácia álbo síoftry z brátem
- 22: nie były w dobrách oyczyfitych oddzieleni:
- 23: tedy gdy przyidą do
- 24: lat Práwem opifáných/ y będą mieć doftátteczné baczenié/ chce=
- 25: my áby ná takowym dziedzictwie/ o którémby fie iuz Práwo w=
- 26: częłó/ álbo wcząc miáło/ przez Woźného (iákośmy w innym Stá
- 27: tućie náuczyli) Rok pozwu powiedzian był pozywáiąc:
- 28: iż ie=
- 29: fliby kto był/ któryby miał álbo mieć mógl iákie Práwo w onym
- 30: dziedzictwie/ álbo do onégo dziedzictwá którymkólwiek ípofo=
- 31: bem: áby ná dzień náznáczony przyfzedłzy vkazał/ iefliby Práwo
- 32: iákie [!] do tego miał.
- 33: Ale iefliby po takowym zápozwaniu ten
- 34: nie ftánął/ który fie mięnił mieć Práwo/ iuz ma bydz fkończony
- 35: Dekrét álbo fkaźń vczyniona o takowé dziedzictwo:
- 36: á po táko=
- 37: wym Dekrécie/ którybykólwiek przyfzedł chcąc takowy Dekrét
- 38: płowác y odnáwiác/ iáko w rzeczy wysłzéz mianowáném/ ma
- 39: mu bydz drógá zámkniona: y fkázuiemy/ iż on Dekrét ma wie=
- 40: czną moc.
- 41: Brát ftárfzy máiętności brátá młod=
- 42: ízého niechay nie vtráca, á dłu=
- 43: gi bráterfkie z ípólných dóbr má=
- 44: ią bydz płáconé.

- 1: NAprzod ná to baczenie máiąc/ iż wiele fynów piérworo=
- 2: dnych y stárfzych po śmierci rodziców fwych fwowolnie bez
- 3: żadnéy boiázni y względu máiętność oycowfką márnotraw=
- 4: nym zbytkiem vtracáią/
- 5: á co ku ozdobie y ku rozmnożeniu do=
- 6: mu ich cnotámi/ zaflugámi/ y fluzbámi było zebrano/ to roz=
- 7: prafzáią: zkąd bráčia mlódfzy w dziećinnych lećiech będący/ ná
- 8: dobrách oyczyftych/ których im iednákowa część przynależy/
- 9: bywáią ofzukawáni.
- 10: Dla tego ná wieki vftáwiamy/ y flázu=
- 11: iemy flkazániém fwym nigdy nie zgwałconym: áby brát stárfzy
- 12: álbo piérworodny nie mógl dóbr bráciéy fwéy pod którąkol=
- 13: wiek bárwą/
- 14: chytróścią/ álbo fortélem/ nád część fwą która
- 15: mu przynależy/ w dług w wodzić/ przedáwác/ záftáwiác/ od=
- 16: dálác/ dárowác/ rozrywác: wyiáwfy to/ żeby długi po rodzi=
- 17: cach zoftálé tego potrzebowały.
- 18: Wfzákże iednák y ná záplá=
- 19: cenié tákowych długów nie będzie fie godziło co przedáwác/
- 20: záftáwiác/ y iákokolwiek rozrywác/ ázby do tego przyftąpiá
- 21: stárfzych w onym domu rádá/ zwolenie y wola:
- 22: á oná summá
- 23: piéniędzy/ która przydzie z przedánia tákowéy máiętności/ nie
- 24: ma bydź wiefza nád dług oycowfki. A gdzieby máte álbo za
- 25: dne długi oycowfkié nie były/ tám będzie powinien brát stár=
- 26: fzy/
- 27: wyiáwfy ná flufzné potrzeby fwé naklády y wydatki/ czyn=
- 28: fze y inné prowenty/ które przychodzą z onych dóbr/ wiernie ku
- 29: zápláceniu tákowych máłych długów obrócić:(*marg*) Kázimiérz Iágełło w Piotrk. Lift. (-)
- 30: á wfzyftko to/

- 31: co zbędzie/ zachować ku równemu działu między bracią. A
- 32: iefliby sie co przeciwnego takowemu Dekretowi nalezemu sfta=
- 33: lo/ tedy to skazuiemy zadney wladzey nie miec/ y ma sie wni=
- 34: wecz obrócic.
- 35: Rozdzial między bracią przez przy=
- 36: iacioły vczyniony, iaką daw=
- 37: ność ma.
- 38: GDyż kazdego rofterku y niezgody iest matka spólné obco=
- 39: wanie/ w której téz y bracia rodzeni niektorzy ku nieprzyazni
- 40: y swaróm wielkim czestokroc bywaią pobudzeni:
- 41: których aby
- 42: sie wtrzegli/ y aby w nieprzebezpieczność żywota z obu stron nie=
- 43: przyzli: zwykli czestokroc ludzie zyc y mieszkac w domiach wla=
- 44: snych rozdzielnie na czesciach dobr albo dziedzictw tych/(marg) Kaz. Wiel. w Willicy.

Lift. (-)

45: kto=

strona: 594

- 1: re im przynalezą/ miiac rozdziel zobopolnie przez nalazek przy=
- 2: iaciol swych. Y acz do zwiernego Pana wiadomosc one=
- 3: go rozdzialu nieprzyzla:
- 4: wzakze iz czestokroc przydawa sie/ ze
- 5: niektorzy zaniedbawiac gospodartwa y dobrej sprawy do=
- 6: mow wlasnych y dobr dziedzicznych nie staraią sie/ aby popra=
- 7: wowali:
- 8: a potym chca dwory budowne y naprawne dziedzi=
- 9: ctwa prawem sobie otrzymac/ bracią albo przyiacioły swé do
- 10: ladu pociagaiac: a tak kazdy gospodarz za ta boiaznia y zlým
- 11: zwycaiem przeftrazon y od naprawowania miietnosci ybu=
- 12: dowania zadzierzyna sie.
- 13: Dla tego aby od takowey gnujno=

- 14: ści y leniſtwá odciągnęliſmy tákié/ y pobudźili ku goſpodár=
15: łtwu: ktému áby či/ którzy robią y dobrze ſie ſprávuią/ pożytek
16: iáki odniefli/ vftáwiamy náſzą władzą:
17: áby którzykolwiek
18: bráčia ábo przyiaciele kréwni ábo teſ dálſzy oboiéy płci będąc
19: rozdźieleni/ y wtym rozdźieleniu byli przez trzy látá y trzy Mie=
20: ſiące wmiłczeniu/ nieprzywodząc ſie do ſádu (wyiáwſzy żeby
21: ſłuſzna przyczyná byłą ku przekázie)
22: tedy od vpominánia ſie y
23: łobie przywáſzczánia częſci dziedzicznéy brátá ſwégo/ álbo przy=
24: iaciéla/ zá żądániém tákiéy dawnoſci ſłuſznie będą oddáleni y
25: odſtérknieni.
26: Gdy ſtárfzy brát vtráci v ſádu ſwą
27: rzecz, á młodſzy potym chciał=
28: by ią odnowić.(*marg*) Káz. Wiel. w Wiſlicy. Liſt. (-)
29: Wálko práwował ſie o dziedzictwo z Henrykiem: á Hen=
30: ryk záłożywſzy ſie tym/ iż Wálko dawnoſci wedle práwá czy=
31: niénia o tákową rzecz przemieſzkał/ y tákowégo przemieſzkánia
32: iáko był powinien dowiódł:
33: dla czego Sędzia Henryká od tá=
34: kowéy ſprávuy wolnym vczynił/ y Wálkowi milczec kazał: po=
35: tym przyſzedſzy Mikołay młodſzy brát Wálków/ odnawia záſię
36: tę ſprávę.
37: My tedy chcąc tákowym práwóm koniec vczy=
38: nić/ obiáſniamy to y ſkázuiemy: iż Mikołay brát młodſzy prze=
39: rzeczonégo Wálká nie ma bydź ſłuchan: y tákowy Dekret Sę=
40: dziégo ma bydź mian zá ſkończoné odſądzenié onéy rzeczy.

- 1: Brátá kto zábiie álbo Oycá, álbo
- 2: síoftrę, tákowy nie ma łpadków
- 3: brác po zábitych, y ma bydz
- 4: czci odłádzón.
- 5: ACzkolwiek práwo ták nowégo iáko ftárégo zakonu/ té któ=
- 6: rzy brácią zábiiaią/ y inłzé okrutné vczynki czynią/ frogo karze
- 7: y potępia:(*marg*) Káz. Wiel. w Wiflicy. Lift. (-)
- 8: włzákze iż niektórzy iáko nieprzyaáciele włafnéy krwi
- 9: y poczciwości łwéy/ nie boiác fie kaźni tákowégo Práwá/ brá=
- 10: cią/ síoftry/ y inłzé powinowáté łwe zábiiaią:
- 11: á to z téy przy=
- 12: czyny/ áby z ich zábiicia dołstawáli máiętności ich dźiedzicznych.
- 13: My tedy chcemy/ áby zkąd fie nádźiewaia dźiedzicznych dóbr y
- 14: pożytku iákiego/ áby ztąd łzkody ciérpieli/ álbo karáni byli w
- 15: tym/ w czym wyłtąpili.
- 16: Dla tego włzyłcy obywałe/ y Ry=
- 17: cęrtwo królestwá náłzého/ którzy brácią/ álbo powinowáté
- 18: łwé zábiiaią/ w oyczyłté dobrá nie mogą włtępowác/ áni do
- 19: nich przyłzčia żadnégo mieć.
- 20: Y owłzem łkázuiemy tákowé/ y
- 21: potomłtwo ich odalamy od włzelkiéy części tákowych dźie=
- 22: dźictw: któraby im z práwá przynależała: w które to dobrá ál=
- 23: bo dźiedzictwá inłzy powinowáci álbo dálłzy będą mieć włtę=
- 24: pek/ y otrzymáią ie.
- 25: A ku wietłzému karániu tákowych dla
- 26: okrutności vczynku włzyłtki té/ którzy brácią álbo oyce łwé zá=
- 27: biiiaią/ bezeczci bydz łkázuiemy: y niegodné żadnych vrzędów
- 28: áni dołtoiełstw/ áby ná nie łtáwieni bydz mieli.
- 29: FRATERNITATES.
- 30: O Bráctwách naydźiefz w Łác. Stá. ((lok.))

31: TVTOR.

32: Oycowie Opiekuny miałto siebie dáią: A oni wierność chowác

33: máią. O czym znajdziefz wyszféy w tychże ksiégách. Tit. Opiekuni. ((lok.))

34: MINORENNES.

35: PVPILLI, PVERI, ORPHANI.

strona: 596

1: Té trzy Tytuły fą łobie poblifkié: o których Státuty znajdziefz

2: włafné, Titulo, Minorenes, w ófmych ksiégách, ((lok.))

3: ANNI DISCRETIONIS.

4: O tym włafné pífanie znajdziefz támże Tit. Minorenes.

5: SIGILLVM.

6: Synowie Szlácheccy póki oycowie

7: zywą, włafnéy pieczęći niech nie

8: máią áni nofzą: ábowiém zá ie=

9: dnégo bywáią mieni.

10: IZ fynowie z rodzicmi zá iednę ofobę zmysleniém práwá

11: bywáią miáni/ dla tego wftáwiamy: iż póki zywą rodzíce/ fy=

12: nowie tylko pieczęći oycowfkiéy wzywác máią/ á innéy nofíc y

13: mieć niech nie fmieią. ((do w. 18 - t. łącz.))

14: ARBOR CONSANGVI=

15: NITATIS.

16: O krewności z ftrony fpadków nie fąd

17: Kommiífárfki, ále fąd Ziémfki fądzi.

18: KOmmiífie nie w innych fprawách iedno w tych/ które fą

19: opiáné w Státucie/ zákázuiemy dáwác: á któreby dáné były/

20: nikkzemné bydfz fkázuiemy. (*marg*) Kázimierz w Wiflicy. Lift. Zygmunt w Kráko. (-)

21: Wfzákke Kommiífie ku rozdzielaniu

22: dóbr tak między brácią rodzoną/ iáko między innémi którém=

23: kolwiek krewnémi/ którzy do których dóbr iednákká blifkość máią ((brak w egzempl. kart
597 i 598))

Ziemskiego prawn

strona: 599

Księgi dziesiąte o
stopniach powinowac.

- 1: Przewiłka powinowatości stopniów.
- 2: SWIEKIER, focer: żony méy Oyciec.
- 3: SWIOKRA, focrus: żony méy Mátka.
- 4: Zięć, gener: co moią dziewczkę póymuie.
- 5: NIEWIESTKA, nurus: syná mégo zóná.
- 6: OYCZYM, vitricus: mátki moiéy mąż.
- 7: MACOCHA, nouerca: oycá mégo zóná.
- 8: PASIERB, priuignus: syn mężá mégo, piérwzýy żony.
- 9: DZIEWIERZ, leur: brát mężów.
- 10: ZOLWICA, glos: mężowá siołtrá, álbo brátowá.
- 11: IąTREWKI, materes: dwu brátów żony.
- 12: KMOTR, Krzciélny oyciec, iáko y kmołzka. ((w. 13 - t. łąc.))
- 13: PRZYCZYNY, dla czego Confanguinitas y
- 14: Affinitas vltáwiona.
- 15: Aby tym więłza vczciwość małżeńłkiego łtanu dochowáná by=
- 16: ła, y łtárfzych w rodzie poczciwość: Ktemu, áby tym zwiádkiem nie
- 17: tylko dwie perfonie, które w małżeńłtwo wltępuią, w przyiaźń fie
- 18: złączyły, ále téz przyiaćiele przyiaćioły oboiéy łtrony:
- 19: á tak zátym
- 20: y Rzeczypółpolité y Krółéłtwá z krółéłtwy, iako [!] to widzimy, gdy
- 21: królowie fie żenią, tedy poddáni z łobą ponawiáią przyiaźń. Prze=
- 22: to Bóg rzékł: Zołtáwi oycá, mátkę człowiek, á przyłtanie ku mał=
- 23: żonce łwéy.
- 24: Bo, by tylko krewni fie ożeniáli, tedyby závždy lek=
- 25: łza byłá: á dáléy z gniazdá nie rozłzérzálaby fie miłóść, iedno mię=
- 26: dzy krewnémi. Confanguinei moga y przedánia retráktowác. Táka to pręrogátiwá.

- 27: Auia, mater patris, Babká.
- 28: Amita, patris mei foror, Ciotká po oycu.
- 29: Amita maior, aui mei foror.
- 30: Auūculus, quia tertio loco, vt auus, Wuy.
- 31: Auunculus maior, auiae auunculus.
- 32: Sororius, cui foror mea nupfit, Schwagier.
- 33: Filiafter, filij imitator, nonnullis pro priuigno accipitur.
- 34: Confobrini, qui ex fratribus patruelibus, vel ex duabus forori=
35: bus: Ciotczeni brácia.
- 36: Amitini, qui ex sorore & fratre amitae.
- 37: Matertera, Ciotká, quali mater altera, foror matris.

strona: 600

- 1: Synowiec, nepos ex fratre & sorore.
- 2: Abnepos Práwnuk. ((w. 3-4 t. łącz.))
- 3: O Ciotkách ((lok.)) Brátankowie, ((lok.))
- 4: KMOTROSTWO, pro gradu affinitatis reputatur: y
5: niemoże świadczyć. ((lok.))
- 6: Miánowicie dokłáda Pan Bóg, że Chánáneyczyki y Agyp=
7: czyki pan Bóg pokarał, dla małżeńftw w krewności. A przetóz
8: y między pogány pan Bóg chciał chować czyftość w téy mierze.
- 9: KV ROZEZNANIV KREWNOŚCI ZAKONV:
10: trzeba wiedzieć co zową Linią y Gradufy.
- 11: Linia iest troiáka: Wtępuiąca, Ztępuiąca ná dół, y pobo=
12: czna.
- 13: Stopnie álbo gradufy zową, zámierzenia kárbow krewno=
14: ści/ ((lok.))
- 15: Nie ták dáleko zákázuie krewności, ále potym
16: záložono, áże do czwartégo ftopniá: A to dla tego pomkniono,
17: áby íám bližéy do wftáwy Božéy nie pomysláli ludzie:
18: y iest to ftá=

- 19: rożytné poštánowienié, którym niémamy koniecznie pogardzić.
- 20: REGVLA PIERWSZA.
- 21: Ile iest perfón iedná po drugiéy, tyle stopniów liczyć:
- 22: iedno piér
- 23: wżéy perfony łczepu w liczbę nie wchodźć, bo oycá w liczbę nie kłá=
- 24: dą, iedno synów syn, álbo synowiec, práwnuk, etc.
- 25: Aram
- 26: Thare
- 27: Abraam, Nachor
- 28: Íaac,
- 29: Iacob,
- 30: Iofeph.
- 31: Item, in linea recta nie może nikt poiąć, ták iżeby y Abráám teraz ożył, nie móglby łie ożenić.
- 32: DRVGA REGVLA.
- 33: Lineam inaequalem zową, gdy stopniem wprzód wymiiając wy=
- 34: chodźć iedná perfoná. Abraham Thare Aram Sara. (*marg*) Przeltrógá Korrektoróm áby ielcze tȳ rzeczóm przypátrywáli łie/ bom ia y zdrowia y czáfu ná ten czás nie miał zbiérájąc té rzeczj/ á mniéy rewidowác. (–)

strona: 601

Ziemskiego práwá Księgi
dźiesięte o Stopniách krewno.

- 1: Sará drugim stopniem odstępuie od łczepu: á przetóz Abráámo=
- 2: wi w drugim stopniu byłá krewna. A w tákowéy wierze koniecz=
- 3: nie w práwie Bożym zákazáné łą małżeńłtwá. Bo łtárlźego ka=
- 4: zał Bóg czćić.
- 5: Coby łie nárułżyć muśiało, gdyby łtárlźy młodźą,
- 6: álbo młodźy łtárlźą póymował. Ale w równych stopniach nie
- 7: ták nágánę ćierpi wltáwá Boża w tym, áby łtárlźa perfoná w vcz=
- 8: ćiwosci byłá miáná.

9: TRZECIA REGVLA.

10: De Affinitate z ftrony powinowatości.

11: W iákim ftopniu iest mój Iunofzá, álbo nowożenia, w takim=

12: że ftopniu y Iunofzyna, młoda páni zoftáie mi powinowátą:

13: Iáko

14: ná przykład, Brát á Brát, fą łobie w piérwzym ftopniu. A przetóz

15: y brátá mégo (Zołowicá) zóná iest mi krewna w piérwzym fto=

16: pniu.

17: ZYGMVNT Król Polfki, IADWIGA poźlednia zóná Márgrábiná BARBARA małżonká,
Książęciá IERZEGO córká, piérwza zóná Márgrábiná.

18: A przetóz pánná Iádwigá Królewná byłą krewna córce páná

19: Iérzego Książęciá w drugim ftopniu: A przetóz y Márgrábiá fam

20: był powinowáty téż w drugim ftopniu.

21: A wźákóz y to iest vpe=

22: wniona náuká: że krewni moi nie fą krewni zóny méy krewnym:

23: á przetóz dwa brácia do dwu sióftr mogą wftápic w małżeńfki ftn.

24: Ktemu oyćiec z synem, ten mátkę, ów dziewczkę.

25: CZWARTA REGVLA.

26: Z ftrony fpadków.

27: Dálfzy póymuie, á bliźfzy bierze: bliźfzy fieftrzeniec, bliźfzy do

28: bránia fpadku, niż brát ftryieczny: bo ten iest in fecundo gradu

29: afcendentium: á fieftrzeniec in primo afcendeñ. Item, brát po

30: brácie bliźfzy brác, niż fieftrzeniec. ((w. 30-31 t. łąć))

strona: 602

1: TABLICA STOPNIOW CONSANGVINITATIS, DO

2: ftnowienia Małżeńftw między ludźmi Krześciánfkiemi/ y doliczenia fie

3: blifkości ku brániu fpadków/ wielce potrzebna: Wyięta ieft ad

4: uerbum z Práwá Céfárkfkiego.

5: Otóz tu małż Drzewo Confanguinitatis: á wysłzey Affinitatis.

strona: 603

Księgi dziesiąte
o Meżoboycäch.

- 1: CAPVT II.
- 2: DE VIOLENTIIS,
- 3: Z łrony drugiego przykazania wtorey Tablice
- 4: Dekáлогу:
- 5: NIE ZABIAY.
- 6: MĘZOBOYSTWO.
- 7: O mężobóytwo ieden ma bydz ob=
- 8: winion, á drudzy niech sie śprá=
- 9: wuią, y o rány.(*margin*) Kaź. Wiel. List. Kázimierz w Wiflicy List. (–)
- 10: Iełli ich wiele/ to iełt dwa ábo trzédy/ ábo cztdzedy/ o Męzo=
- 11: bóytwo bédą obwinieni: ácz łtáradawná przez przysięgę teg/ który obwinił/ wżyłcy winą
Mężobóytwá byli karáni: wżák=
- 12: że my tákowá przysięgę rozłtrzygáiąc/ wftáwiamy:
- 13: iż ieden tyl=
- 14: ko przez przysięgę powodowá o mężobóytwo ma bydz łkazan
- 15: y karan: á inni towarzylze obwinić négo przez dobre y słufzné
- 16: świádki o mężobóytwo y o rány **bedą** [!] powinni sie śpráwić:
- 17: á ináczédy/ to iełt iełliby w śpráwie wftáli/ niech bédą karáni.
- 18: O mężobóytwo przedtym łędziowie
- 19: Káłztelanłczy łádzili.
- 20: Wftáwiamy obiáłniáiąc: iż o koždá głowę Káłztelanłczy łędzie
- 21: káždj w Káłztelaniiédy łwédy/ łádzić y vznáwác niechay máią moc.
- 22: Ale nápotym o zábitych, gdy o
- 23: mężobóycy pewnéy wiadomo=
- 24: ści niemáłz, niech powinowáci
- 25: wynowátégó łzukáią.(*margin*) Kázimierz. w Wiflicy. List. (–)
- 26: Iełli z przygody y nad mniémánié kto vmrze/ iáko iełli z

- 1: drzewá łpádnie/ ábo vtonie: vřtáwiamy/ iż o tákowégo czło=
2: wieká ták zchodzącégø z łwiátá nie ma bydź żadné pytánié wzru=
3: łzáné.
4: Tá¿e gdy nie wiedziéc kto drugiégo zábił/ vrząd o gło=
5: wę żadného winić nie ma: ále Krewni máią fie dowiádowác
6: y obwinić.(*marg*) Kázimierz w Willicy Liřt. (-)
7: A gdy té¿ niewiedziéc kto vczynił mężobóyřtwo:
8: łkázuiemy/ iż Kálřtelan o tym niema inquirowác: ále Krewni
9: y bliřzy winnégo łzukáiąc o té rzeczy iefli będą moc/ czynić bę=
10: dą wedle zwyczáiu Práwá.
11: Zá głowę łzláchćicá przedtym iedno
12: trzydzieřci grzywien płácono, y
13: o ránných y o ochromionych.(*marg*) Tám¿e.
-1: Ian Olbr. w Piotrk. Liřt. (-)
14: Aczby ten/ który zábiie człowieká/ wedle Práwných vřtaw
15: **miáł** [!] bydź ná gárdle karan: wřzák¿e my řrogořć onę vřkramiá=
16: iąc vřtáwiamy:
17: iż kto zábiie łzláchćicá/ trzydzieřci grzywien ro=
18: dźicóm/ potomřtwu y przyaciólóm: á który vřnie nogę/ rękę/
19: nos/ piętnařćie grzywien:
20: á kto wielki pálec vřnie/ ořm grzy=
21: wien: á zá ká¿dy iny pálec trzy grzywny grořzy ochromionému
22: álbo obrázonému ná pálcu/ iáko wysřzýy iefř rzeczono/ będzie
23: powinien zápláćić.
24: Potym łzeřćdzieřiąř grzywien zá łzlá=
25: chćicá zábitego płáćić máią.
26: Aby gwałtowników řmiálořć byłá pohámowáná/ vřtá=
27: wiamy:(*marg*) Tám¿e. (-)
28: iż gdy łzláchćic łóbie rownégo łzláchćicá zábiie/ zá gło=
29: wę łzeřćdzieřiąř grzywien będzie powinien zápláćić.

- 30: Potym łto y dwádzieściá grzywien,
31: y w wiezy śiedzenie zá męzoboy=
32: łtwo Szłách. łkazano.
33: O Męzobóyftwie łzlácheckim przygodnym/ które od różnych
34: różnie bywa powiedano że łie sftáło/ vftáwiamy:
35: iż tákowi mę=
36: zobóycé zá głowę máią zápláćić łto y dwádzieściá grzywien:
37: y ná rok y łześć niedziel gdy będą práwem przekonáni/ do wieze
38: máią być łkazáni:

strona: 605

Ziemskiego práwá Księgi
dziesiąte o Męzoboyftwie.

- 1: áni karánia wieze żadnym obyczáiem niech
2: nieuchodzą/ choćby téz y z przyációły zábitégo łie zgodzili.
3: A łe=
4: łliby tákowy męzobóyca/ boiác łie karánia wieze/ z królestwá
5: vćiekł/ choć będzie ośiádły choć nie ośiádły/ niech będzie beze=
6: cnym przez Woźnych iáwné obwołánié opowiedzión.
7: O Męzobóycách, którzy przed
8: Stárołty máią bydz Królowi de=
9: ferowáni, y od leg^o Królewłkiéy
10: M. ták ná więzieniu iáko ná mié=
11: łzku karáni.
12: Męzobóyftwá dobrowolné y wiadómé/ które zániechawłzy
13: Božéy boiázni/ y z náłzą wielką nieuczćiwością/ w królestwie
14: náłzym w korzeniły łie od vpornych:(*marg*) Zygmunt w Kráko. Lift. (-)
15: które włzelką łpráwiedli=
16: wość y vczćiwość połpolitą zárzuciwłzy/ rozmáitémi obyczáy
17: mi ná rozmáitych łtánách przełóżeńftwá y ludzi częłtkroć
18: przez káźni/ w tych trzech lećiech/ od czáfu łczęłłiwégo korono=

- 19: wania nálezego poczynili.
- 20: Przeto będąc profzeni od wżytkiéy
- 21: Rády nálezey oboygá ftanu/ y od Ziemiłkich Pośłów tu ze wży=
- 22: łtkich ziem zebránych á chcąc tákowe mężobóyftwá vłkrómić/
- 23: kárác y oddálác/
- 24: zá wżyftkich przerzeczonych Rad nálezych zwo=
- 25: leniém/ pochwaleniém/ tákowy Státut vchwalamy: który
- 26: do piąci lat trwác ma/ y który ma bydź ná wżyftkié winné nie=
- 27: odpułczenié ściągan.
- 28: Iż gdy fie przyda/ że fzláchćic fzláchćicá
- 29: w domu/ álbo ná dródze dobrowolnéy/ álbo ná iákim mieyfcu
- 30: chcąc zábiie: obiecuiemy y przyrzékamy (Státut ftáry o tá=
- 31: kimże mężobóyftwie ábroguiąc dotąd/ poki ten teráznieyfyzy iá=
- 32: ko fie rzekło będzie trwał)
- 33: iż tákiégo mężobóyfcę iáko fkoro od
- 34: Stárofty/ w którégó Stároftwie ten zły vczynek będzie vczy=
- 35: nión/ y od Káłztelaná álbo Sędziégó/ álbo Podkomorzégó
- 36: ziemie nam to będzie opowiedziano/
- 37: álbo zkąd inąd do nálezey
- 38: wiadomości przyidzie/ przed olobę nálezę/ gdziekolwiek ná ten
- 39: czás z Dworem nálezym fczęśliwie będziemy/ pozwác rofkaże=
- 40: my:
- 41: á ten pozew od oddánia przez dwu fzláchćicu y Woźnégo
- 42: będzie w łobie zámykał termin fześć niedziél. A gdy tákowy
- 43: mężobóyfcá przed námi ftanie/ y o iego złym vczynku nam bę-

strona: 606

dzie dáná pewna/ iáko ieft powiedziano/ wiadomość:

- 1: táko=
- 2: wégó nieodpұлczenié więźzieniém w wieży rok y fześć niedziél
- 3: będziemy y obiecuiemy kárác/ ná piérwżym roku iáko záwitym/

- 4: Dekret przeciwko niemu vczyniwfszy:
5: od którego roku nie bę=
6: dzie mu wolno do Ziemie álbo Powiatu odzywác fię ábo áp=
7: pellowác. A gdy táki mężobóycá przerwczonym obyczáiem
8: siedzenie w wieży wypełni/
9: będzie powinien powinowátym
10: zá zábitégo fto y dwádźiesięciá grzywien pieniędzy zá głowę
11: wnetze záplácíc: álbo w dobrá/ które ták wiele będą ważyć/
12: dáć iftotné w wiązánié: ábo ták długo będzie w więźzeniu sie=
13: dział/ póki nie zápláci.
14: A iefliby fie przydáło/ iżby mężobóycá
15: pozwány przed námi nie ftánał: iefli będzie ośiádły/ niech wfzy=
16: ftkié dobrá fwé/ które my do fkárbu nálfzego obróćimy/ tráci:
17: y
18: przedsię będzie powinien ku podięciu karánia przerwczoného/
19: gdy do rąk wpádnie. A gdy będzie przez nas doftátecznie
20: fkaran/ y głowę zápláci/ dobrá iego przez nas wzięté máią bydź
21: iemu wróconé.
22: Tákte iefli mężobóycá nieośiádły/ á o mężo=
23: bóyftwo przez pozew nálfz v Fáry álbow Plebániiey/ do którém
24: przynależy/ pozwány niepoftulźnie przed námi nie ftanie/ ma
25: bydź iáwnym wywołániém przeze czći obwołan/ y nieprzyia=
26: cíelem oyczyzny oładzón.
27: A którykolwiek tákowému łáfki iá=
28: kié będzie pokázował/ onégo v siebie chowáiąc/ álbo z nim zá=
29: chowánié máiąc: niech ták długo będzie mian zá bezecného/
30: póki fie niefprawi:
31: y tym karániém ma bydź karan/ które ón ná
32: łobie nieść miał. A iefliby tákowy mężobóycá zámkniony w
33: wieży onéy vmárl/ nie będzie powinien potomkóm zá głowę

- 34: płaćć.
- 35: A Stároftowie bądź zaftáwné bądź wolné Stáro=
- 36: ftwá máiący/ iefli nam tákowych mężobóyców w czás nie od=
- 37: niofą/ od nas winą nieodpułczoną będą karáni:
- 38: to iefł/ będą
- 39: musieli ci/ którzy máią zaftáwné Stároftwá/ zápłaćć nam fto
- 40: grzywien pieniędzy/ tylekroć ile przed fześcią miešięcy nam tá=
- 41: kowych mężobóycy nie oznaymia/ y tákowy vczynek zátáią:
- 42: á
- 43: tym którzy máią wolné Stároftwá/ vrzędy weźmiemy: á Stá
- 44: roście przyšięgá fię odwiéždź/ iż o takim mężobóyftwie nie
- 45: wiedział/ iefli będzie potrzebá/ dozwołić mamy.
- 46: A o mężo=
- 47: bóyftwie które fie komu przyda w obronie/ gdy go naydą/ że ie
- 48: tym fpofohem vczynił/ tákowy poftępek będziemy chowác: to
- 49: iefł pozowiemy mężobóyce przed nas/ gdziekolwiek w ten czás
- 50: będziemy:
- 51: y onęgo gdy ftanie wedle mężobóyftwá dopułczo=
- 52: négo podług wołéy náłzéy będziemy fądzić/ álbo iemu żeby fie

strona: 607

Ziemskiego práwá Kšięgi
dziešięte o Mężoboyftwie.

- 1: fpráwił/ fkażemy.
- 2: A iefliby pozwány nieftánał/ ták go fkaże=
- 3: my/ áby był karan/ iáko iefł opifano o mężobóyftwie dobro=
- 4: wolnym y wiadomym.
- 5: O mężobóyftwie, które fie przed Stá=
- 6: tutem bliŕko przeŕzłym stáło.
- 7: SKázuiemy teŕ zá zwoleniem wšyftkich Rad y Poŕłów/
- 8: od czáfu fczęšliwéy koronáciiey náłzéy/ áž do tego czáfu ze wšy=

- 9: łtkimi mężobóycy tákowými/ iáko przerzeczono ieft/ obyeczáiem
- 10: przerzeczonym poftąpić y kárác: áby niezdálifmy fie złoczyń=
- 11: cóm folgować.
- 12: Tez Státut wysłzy przeciwko mę=
- 13: zobóycóm Roku 1523. do czτέρzéch lat ieft odnowiön.(*marg*) Zygmunt w Piotrko, Lift.
- 1: Zygmunt w Piotrk. Lift.
- 1: Zygmunt w Piotrk. (-)
- 14: IZ po zániedbániu Státutu náfzého o mężobóyftwách/
- 15: wielką śmiáłość y fwą wolą poddáni náfzy wzięli: y mężobóy
- 16: łtwá przez wśelkiego ná Bogá y ludzie baczenia czynią ták/ iż
- 17: iuż wiele ich nietylko w domiéch/ ále y w kościołách nie fą prze=
- 18: łpieczni.
- 19: A ták chcąc tę łzkárádą fwąwolą vłkrómić/ Státut
- 20: náfz ná Séymie Piotrkowłkim roku Pánłkiého/ 1510. prze=
- 21: óiwko mężobóycóm vczyniony/ ále potym zániechány/ we wśzy
- 22: łtkich punktóich/ y we wśzyłtkim iego brzmieniu/ do mocy y
- 23: władzéy piérwłzéy przywracamy:
- 24: y ón do czτέρzech lat/ które
- 25: po łobie póyđą/ chcemy áby był exequowány.
- 26: Zásię tenze Státut roku Pánłkié=
- 27: go1538. ná ieden rok znowu ieft
- 28: wzięt, przyłozywśzy ná dnie w
- 29: wiezy śiedzenié.
- 30: KV pohámowániu rośpułtnych ludzi śmiáłości/ która ieft
- 31: ku zábiciu ludzi bárzo pńedka/ za rádą Senatorów Koron=

strona: 608

- 1: nych/ y Pośłów ziemłkich/ Státut o ofkárzeniu mężobóyc/ zno
- 2: wu wźiác y odnowić vmyśłilifmy:
- 3: y ten bęđziemy wypełnić
- 4: do wyłżcia iednego roku/ z tym to przydatkiem: Iż mężobóycy

- 5: ofkárzeni/ y przez nas do wieże fkazáni/ tákową kaźń ná dnie w
- 6: wieży máią ciérpieć rok y zupełné sześc niedziel:
- 7: od którégó wie=
- 8: że przez nas nie będą mogli bydź/ áni máią wyzwoleni. A
- 9: Stároftowie mieyfć pilnie máią opátrować/ áby mężobóyce
- 10: nie ináčéy ieno ná dnie w wieży pokutę czynili: á zgodá/ którą
- 11: z powodem vczynią/ nic ich wfpomágáć nie ma.
- 12: Którzy iefli
- 13: ináčéy vczynią/ winę fto grzywien ftronie powodowégó máią
- 14: zápláćić/ á Stároftwo przez nas ma im bydź wzięté.(*marg*) Zygmunt w Kráko. Zyg. Aug.
w Piotrk. (-)
- 15: Wysfzy Státut iefť fkazón, á Stá=
- 16: tut Króla Olbráchtów do vzy=
- 17: wánia przywrocón.
- 18: PRošili nas Pořłowie Ziemfcy/ áby karánié o mężobóy=
- 19: ftwo nie było ták řurowé/ iáko ná przeřłým Séymie Piotrko=
- 20: wřkim iefť nápiřané.
- 21: My tedy ich prošbą zwyciężeni (gdy
- 22: řie im to zdála rzecz řlufzna/ áby o to prošili) Dekret roku řoń=
- 23: řkiégo w Piotrkowie o mężobóycách zá nářzym y Rad Króle=
- 24: řtwá nářzégó zdániém vczyniony/ kářimy/ y ón ábroguiemy:
- 25: á
- 26: ten chcemy řtać y mieć w mocy: który w téy rzeczy od Naiá=
- 27: řnieyfřzégó Ianá Olbráchtá brátá nářzégó niegdy Króla był v=
- 28: řtáwión.
- 29: O mężobóyřtwie odnowiony Stá=
- 30: tut od Króla Olbráchtá y Zyg=
- 31: muntá wydány.
- 32: A Iř řie zábieřáły w Koronie wielkie mężobóyřtwá/ tedy
- 33: ponawiáiąc Státutu Króla Olbráchtá řtryjá y Króla Iego

- 34: M. Zygmuntá Oycá nálezego/ vřtáwiamy:
35: iż káždy mężobóy=
36: cá zá przekonániém rok y lżeść niedziél ná dnie w wieży siedzieć
37: ma/ á my siedzenia żadnému odpuřczáć nie mamy.
38: A któ=
39: rymby Stárořtowie zřolgowáli/ áby z nich winá wedle Stá=
40: tutu Królá Ieg^o M. oycá nálezego/ Roku 1540. brána byłá.

strona: 609

Ziemřkiego práwá Křięgi
dźieřięte o Mężoboycách.

- 1: Co nie iedno o tych/ którzy iuż zá pánowánia nálezego męžo=
2: bóyřtwá popeřnili: ále y o tych którzy łie tego zá oycá nálezego
3: dopuřćili/ rozumieć łie ma/ iedno žeby práwem byli przekoná=
4: ni.
5: A wřzákóž přeřcriptia ma iřć o głowę wedle Státutu.
6: O Głównikách.
7: Item/ Iáko łie przed námi Pořłowie řkárzyli/ iż Inřtiga=
8: tor nález ludzi wiele niewinnych řzláhcíców řpozywał ad łeřsi=
9: nem turris, á zřąd vřrátę wielką podęymuiá.
10: A ták my przy=
11: chyláiąc łie do Státutu Iágeřłowęgo/ który ma to w łobie/
12: De nomine vindictam capiemus: Pozwy tákie wřzyřtki/ do po=
13: wiátów ná řład nowo teraz námówiony odřyłamy/
14: á tám iuż
15: Stárořtá álbo kto od Stárořty/ nomine Inřtigatoris ná té po=
16: zwáne inřtigowác bęđzie powinien.
17: Ieřcze o Głównikách.(*marg*) Zyg. Aug. w Piotrk. Tenże. Káz. Wiel. w Wiřlicy Liřt. (–)
18: PŘzeřiwko Głównikóm Státut Wářřzáwłki łońłki/ bez
19: wřzelákię odwłóki/ ták iáko ieřt w nim opiřano/ exequowan
20: byđż ma.

- 21: Kto oycá, brátá álbo síoftrę zábi=
- 22: ie, tákowy nie ma łpadków brác
- 23: po zábitych, y ma bydz czći od=
- 24: łádzón.
- 25: ACzkolwiek práwo ták nowého iáko łtárégo zakónu/ té któ=
- 26: rzy brácią zábiiáią/ y inłzé okrutné vczynki czynią/ łrogo karze
- 27: y potępia:
- 28: włzákże iz niektóry/ iáko nieprzyiaciele włáfnéy
- 29: krwie y poczćiwości łwéy/ nieboiác łie kaźni tákowého práwá/
- 30: brácią/ síoftry/ y inłzé powinowáté łwé zábiiáią: á to z téy przy=
- 31: czyny/ áby z ich zábicia dołstawáli máiętności ich dziedzicznych.
- 32: My tedy chcemy/ áby zkąd łie nádźiewáią dziedzicznych dóbr y
- 33: pożytku iákiégo/ áby ztąd łzkody ciérpieli/ álbo karáni byli w
- 34: tym/ w czym wyłtąpili.
- 35: Dla tego włzyłcy obyvátele/ w Ry=
- 36: cęrtwo królestwá náłzého/ którzy brácią álbo powinowáté
- 37: łwé zábiiáią/ w oyczyłté dobrá nie mogą włtępowác/ áni do

strona: 610

nich przyłzćia żadného łiec.

- 1: Y owłzem łkázuiemy tákowé/ y
- 2: potomłtwo ich/ oddalamy od włzelkiéy częłci tákowych dzie=
- 3: dzictw/ któraby im z práwá przynależáá. W które to dobrá
- 4: álbo dziedzictwá inłzy powinowáci álbo dálłzy będą łiec włtę
- 5: pek/ y otrzymáią łe.
- 6: A ku włęłłzému karániu tákowych/ dla
- 7: okrutności vczynku/ włzyłłki té którzy brácią álbo oycé łwé zá=
- 8: biiáią/ bezeczći byđł łkázuiemy/ y niegodné żadnych wrzędów
- 9: áni Dołłtoięłstw/ áby ná nie łtáwieni byđł łieli.
- 10: Gdy kto kogo zábiié bróniác łie,
- 11: á zwłáfczá ná dródze.

- 12: IZ częŝtokroć przydáiie ŝie/ że mężobóycá z przygody zábiiá=
13: iący nie ieŝt winien mężobóyftwá: co ŝie przygadza/ gdy od
14: ŝiebie kto gwałtu gwałtem bróni.
15: Dla tego ofobliwie obiá=
16: ŝniáiąc/ wftáwiamy ná té ŝzláchćice y mężobóyce ŝzláchćiców:
17: iż gdy kto álbo ná dródze/ álbo przeŝćiu czyim záŝiadŝy był zá=
18: bit przez onégo/ którego drógę chćiał przekáżić/ álbo zátrudnić:
19: w tákowym mężobóyftwie pozwánému mężobóycy niech bę=
20: dzie dofyć ŝeŝć ŝwiádków ku ŝprawie: á tám przekonány nie
21: więcý/ iedno ŝeŝćdzieŝiá grzywien póŝpolitych zá głowę ma
22: zápláćić przez ŝiedzenia w wieży.
23: O mężobóyftwie ná goŝćincu
24: wczynionym.
25: PRzekażćá drógi álbo przeŝćia póŝpolitégo/ gdyby tego
26: który pod obroná póŝpolitéy przeŝpiecznoŝci iedzie/ vpornie zá=
27: bił/ ma zań zápláćić ŝto y dwádzieŝciá grzywien póŝpolitych:
28: y karánié będzie ná ŝobie nióŝł w wieży obyczáiem przerzeczó=
29: nym.
30: O mężobóyftwie w obronie dobr y
31: poddánych wczynionym.(*marg*) Ian Olbr. w Piotrk. Liŝt. Támże. Támże. (-)
32: ACz o przygodnym mężobóycy/ który ŝie ná dródze broni/
33: wyŝzéy ieŝt póŝtánowiono: wŝzákże nád to wftáwiamy: Iż
34: mężobóycá z przygody álbo máiętnoŝci/ álbo ŝwyc poddánych
35: bróniąc/

strona: 611

Ziemŝkiego práwá Kŝięgi
dzieŝiáte o mężoboyftwie.

- 1: ieŝli popełni mężobóyftwo/ choćby téż niehcąc to v=
2: dziełáł: á wŝzákże práwom przekonány nie ŝiedziawŝzy w wie=
3: ży ŝto y dwádzieŝciá grzywien póŝpolitych zá zábitégo powi=

- 4: nien będzie zapłacić.
- 5: Pytanie, które zwykło bydz około
- 6: mężobóyftwá, Káíztelan Sądem
- 7: Wiécowym czynić ma.
- 8: SCrutinium álbo pytanie o zabićie zá obzáłowaniém łtro=
- 9: ny/ Woiewodá káždy w Woiewództwie łwoim czynić ma ná
- 10: Wiécách z ładem onéy źiemie:
- 11: á gdzieby Wiécá nie dołzły/ tedy
- 12: Stárołtá z tymże ładem Ziemiłkim ná Rocech. Wízákze może
- 13: y Woiewodá ośiádlégo łzláchćicá á przyśięglégo/ y Stárołtá
- 14: Podłtárościégo ná fwé mieyłce záłádzic:
- 15: A gdzie Scrutinium
- 16: okaże/ iż kto zábił/ tedy o wieżę przez Iego Kro: M. ma bydz
- 17: pozwan.
- 18: Praefcriptia, álbo dawność czynienia
- 19: o głowę.(*marg*) Zyg. Aug. w Wárlzá. Kážímierz w Wiflicy. Liłt. Zygm. III. Liłt. (–)
- 20: ABy potwarzóm złych ludzi drógá byłá zámknioná: iż zwy
- 21: kli niektórzy ludzie łwarliwi/ ludzi niewinné potwarnie o v=
- 22: czynek mężobóyftwá przed wielá lat vczyniony/ záłobliwie o=
- 23: łkárzác: którégó dowód dla dawności vczynku nie może bydz
- 24: mian.
- 25: Dla tego vftáwiamy: iż gdy kto chce o vczynek mężo=
- 26: bóyftwá kogo winić/ y przeciwko komu czynić/ chcąc winę zá
- 27: głowę łobie przywłáfczyć y otrzymác:
- 28: niż trzy látá wynidá/
- 29: ode dniá tákiégo vczynku vczynionégo/ ma do łádu tę rzecz
- 30: wniéść. Abowiém ináčéy gdy trzy látá wynidá temu/ który
- 31: zechce czynić o winę zá głowę/ iuż mu przekázi Pręfcriptia/ y
- 32: Exceptia pręfcriptiiéy.
- 33: O mężobóycách, y łrutiniách,

34: y wiezy.

35: IZ Státuty przeciw mężobóycóm vczynioné/ do tych czá=

36: íów w Exekucią nie przychodziły/ dla czego mordérstwóm zá=

37: bieżéc sie nie mogło:

38: bo ci/ którzy mieli popiérác ná główniká/

strona: 612

1: y konwiktią głowy czynić/ iednáli sie: y głowę záiednawšzy/ ábo

2: kogo infzégó w reláciiey/ á drudzy zmyšloną oóobę ná zmwie

3: miánowali:

4: ábo w procesie ładowym ták folgowali/ że głów=

5: nicy win prawem opifáných vchodzili. Co iz ieft przeciw prá=

6: wu/ które tákowég iednania bróni:

7: Przetóz (iz winá siedzenia

8: w wiezy ieft poena publica) wáruiemy/ áby sie o głowę zábitą

9: ízláchecką/ powinni którym naležec bédzie/ ták nie iednáli/ iáko=

10: by głównik siedzenia w wiezy vchodzil:

11: ále žeby nadáléy do

12: dwunaście niedziel relácią ábo proteftácią obwiedzienia gło=

13: wy/ w Aktá Grodzkié/ pod którą iurisdicią mężobóyftwo sie

14: sftáło/ prawdziwie w wodzili/ y w prawie naležnym według

15: wyftępkú fine intermišsione popiéráli y pokonáli.

16: Tego doklá=

17: dáiac/ iz/ iefliby sie zábićie sftáło dáleko od przyaciól zábitég/ že=

18: by ták prędko do vczynienia reláciiey przybydž nie mogli: tedy

19: od piérwšzéy wiadomości/ vczynić iá iáko nayprędzéz/ y popié=

20: ráć o głowę będą powinni.

21: A žeby sie ludzie tym wiécéy od mę

22: zobóyftwá hámováli/ opátrzywšzy to/ áby eā poenam publicā

23: nikt nie vchodzil/ podwysšzamy záplácenie pieniężné głowy

24: ízlácheckiéy/ ad duplum:

- 25: to ielt/ głowę zábitą bronią ręczną/ ná
- 26: dwie ście y cztérdzieści grzywien: á z ruźnice/ ná cztery ftá y
- 27: ośmdzieśiát grzywien.
- 28: Którą summę główńik ma odłóżyć po=
- 29: tomkom niż z wieże wynidzie. A iefliby mężobóycá w wieży v=
- 30: marł/ przedsię tá summá z dóbr iego ma byđź płaconá potom=
- 31: kóm zábitégo.
- 32: A ktoby będąc cōuictus, do wieże czáfu náznáczo
- 33: négo nie śiadł/ ábo potym z niéy wyłzedł nie wysiedziawłzy/ ma
- 34: byđź infamis ipfo facto, vigore přeřentis Statuti,
- 35: infamis (...) który przez Stá=
- 36: roftę z vrzędu zá przypozwm do fądu Grodzkiégo wydánym/
- 37: fine quibusúis dilationibus & exceptionibus, ma byđź publiko=
- 38: wány y obwołány:
- 39: y tákże przez **Srároftę** [!] ábo łtronę imany/
- 40: y ná gárdle karány/ y dobrá iego aequialentia poenę, máią byđź
- 41: podané łtronie obrázonéy/ áż do zapłáty głowy per successeores
- 42: iureuicti.
- 43: Tóż łie ma rozumieć/ iefliby kto in caufa criminali, ra=
- 44: tione infidiosi homicidij, vel alterius cuiusúis criminis był przeřá
- 45: dzón Dekrétem Séymowym/
- 46: álbo w Grodzie w Artykułách
- 47: Grodzkich/ y z dóbr iego zapłátá głowy/ ták y zá inłzé excelsy/
- 48: nagrodá ma łie sftác vkrzywdzonému według łłufzności/ do=
- 49: kąd dóbr łtawa.
- 50: A gdzieby łie kto ważył tego/ żeby mimo tę
- 51: Conftitucią/ głowę zábitą/ ochraniáiąc kogo w łiedzeniu w
- 52: wieży/ záiednáł/ álbo o nię nadáléy do roku po zábićiu nie po=
- 53: zwał/ y nie popiérał/ ábo potym nie konwinkował/ dla tego áby
- 54: mężobóycá wieże vřzedł:

strona: 613

Ziemskiego prawá
Księgi dzieśią. o
Mężob. Skrut. y Wieży.

- 1: wolno będzie inźemu powinnému
- 2: choć dálźemu/ z którýkolwiek liniéy/ o to czynić y konwinko=
- 3: wác/ ktoby iedno chciał vindicare poenē fefsionis turricae.
- 4: A któ=
- 5: ryby głowę zábitą pokrywáiąc siedzenié w wieży záiednał/ má=
- 6: ią obádwa/ ták mężobóycá/ iáko y tákowy przyaciéł zábitégo
- 7: winą wyszý opifána/ ná mężobóyce vczynioną bydź karáni.
- 8: O co tymże dálzym powinnym zábitégo czynić wolno będzie.
- 9: A gdzieby y tych nie było/ ábo ná nich zchodźilo/ tedy Vrząd
- 10: Grodzki ná Trybunale o wieżę czynić powinien:
- 11: wźákże to
- 12: wźyłtko/ ma powołánié officiosè vczynioné/ vprzędzić. Tóž fie
- 13: ma ścięgác ná opiekuny/ którzyby głowę zábitą z łtrony wieże
- 14: záiednali.
- 15: Wźákóž z łtrony popiérania głowy przez opiekuny/
- 16: ták obiálniamy: że gdyby o głowę imięniem sirót popiérác nie
- 17: chćieli/ tedy od opiek máią odpádác: á temu któryby popiérał/
- 18: zupełné práwo opieki ma należec.
- 19: A iefliby opiekun żaden kon
- 20: winkowác niechćiał/ tedy ma bydź odłożono minorenni do lat
- 21: iego. Státut o mężobóyłtwięch w obronie zdrowia vczynio=
- 22: nych/ gdyby fie to iálnie ex łcrutinio pokazáło/ w mocy zołtá=
- 23: wuiemy.
- 24: Homicidia záś caualia ták dekláruiemy/ że tylko ro=
- 25: zumiec fie ma w tym casus, gdyby kto nie máiąc z kim przedtym
- 26: contentiones, rixas, & odia z przygody zábil człowieka.

- 27: Ale
- 28: w mieście/ we wsi/ przy domu/ gdzie ludzie chodzą/ także w
- 29: przeźrytym polu/ gdy kto z rufznice zábiie/ allegatio casus isdz
- 30: mu nie ma. A iż w tym wżyftkim potrzebne mużą bydź scru=
- 31: tinia/ tedy poftánawiamy/
- 32: iż máią bydź wypráwówané/ tam
- 33: ad actum quemuis criminalem, quam ciuilem, o głowę zábitą y
- 34: záiednáńic iéy/ ná rocéch ziemfkich álbo Grodzkich piérfwżych
- 35: poft obductum crimen, gdzie fie taki vczynek sftał/ tym obyczá=
- 36: iem.
- 37: Iż ma actor pozwác obwinionégo do wywiedźzenia scru
- 38: tinium, którego pozwu kładźienié ma vprédzić rok/ namniéy
- 39: dwie niedzieli ná którym roku obiedwie ftronie będą powin=
- 40: né scrutinia fwé wywodźic/ vczyniwfzy naprzód przyśięgę/
- 41: iż
- 42: tych świádków/ które będą ftáwic/ nie przenáięli/ áni fą przez
- 43: nie corrupti. A máią wiézdź świádku wiáry godné/ którymby o=
- 44: ná rzecz mogła bydź nalepiéy wiadoma/ nie biorąc fie ná fwóy
- 45: pozew do wypráwówania infzého scrutinium.
- 46: w czym ma bydź
- 47: fąd ón oftrożny/ áby z pilnością fam przez fię nie przez subftitu=
- 48: ty/ iáko napilniéy té scrutinia odpráwował/ przez okoliczności
- 49: y pytania/ doftátecznie świádku exáminuiąc:
- 50: exáminowáných
- 51: z drugimi niefpufczáiąc: y iefliby który w czym był varians in=

strona: 614

- 1: formatus, álbo fauorifans, áby to notował/ iżby fie iáko nalepiéy
- 2: włáfnóść rzeczy pokázác mogła.
- 3: Oczywiſtych świádków ma
- 4: bydź piérfwżé vważenié: á pluralitas tych/ zwláfczá którzyby

- 5: ex auditu świadczyli/ nie ma być niepotrzebnie piána/ oprócz
- 6: żeby który co specjaliter ad inuestigandam rei veritatem powie=
- 7: działa.
- 8: A iż nie káżdęj rzeczy ważność y położenie/ nawięcý
- 9: dwunastią świadków pokazać może/ tedy do tych scrutiny
- 10: żadna strona dla niepotrzebnego zatrudnienia ładu/ więcý
- 11: ich nád to w wodzić nie ma:
- 12: którzy nie z kártek piánych máią
- 13: depozycię czynić/ ále z powieści ich/ ład świadectwa ma przy=
- 14: mówać. A iżby té scrutiny tym prawdziwzé wyprawować
- 15: nie mogły/
- 16: áby káždy ktoby ieno był pozwany do oddania swiá=
- 17: dectwa in scrutiny, peremptorie stánąc/ á przysięgę/ ábo vczy=
- 18: nić/ ábo téz ieliby niechciał przysiędz/ pod wiarą á sumnie=
- 19: niem prawdę powiedzieć był powinien:
- 20: Ktemu y poddane
- 21: Pan ich/ ieliby był pozwany/ do scrutiny stáwić ma/ pod
- 22: winą stá grzywien/ którą ón ład zarazem ma ná tym skázác/ któryby był contumax, y ábo
- świadczyć sam/ ábo poddanych
- 23: stáwić niechciał/ cum remissione
- 24: ad loci Capitaneum, pro executione facien,
- 25: A ieliby to komu zádano było/ iżby które=
- 26: go z poddanych iego niedostawálo/ áby drudzy poddani po=
- 27: stáwieni pod przysięgą zeznali/ iż go pod ich pánem niemálz/
- 28: áni go pozew záltał.
- 29: Tóz mieśczenie nászy/ y inlzych miały y
- 30: miásteczek Duchownych y Swietckich Pánów powinni vczy=
- 31: nić/ gdy o to requirowáni będą przez pozew od strony której=
- 32: kolwiek/ y świadectwo dáć przed ładem/ álbo vrzędem przy=
- 33: sięgły/ pod winą wyszý opifána.

- 34: A gdyby téż z inżégo
- 35: Woiewódtwá kogo pozwano do scrutinyum, tedy takowému
- 36: gdyby ná ón rok prze dálekość drógi iáchác niechćiał/ wolno
- 37: będzie w swoim Grodzie przed vrzędem Stárościm:
- 38: á w
- 39: Prusiéch przed mieylckim świádectwo swé obyczáiem wys=
- 40: lzéy opifánym/ dác: które świádectwá takowé nie máią bydź
- 41: waźné/ tylko od oczywiłtych świádków/ y to takich/ którzy=
- 42: by do tego obyczáiem wysłzéy opifánym pozwáni byli.
- 43: A té
- 44: włzytkié scrutinya spifané máią bydź in occlufo rotulo zówárte/
- 45: y tronam/ káżdému iego/ wydawané. To téż opátruiemy/
- 46: áby
- 47: wieze ná główniki włzędy w powiećiech przez Stárołty/ álbo
- 48: Dzierzawce náłzé/ były tak nápráwioné y porównáné/ iáko=
- 49: by nie były siedzenia frozlzé w iednych niź w drugich/
- 50: ále
- 51: żeby włzędy od okná/ ktorým wpulczáią do Wieze namniéy

strona: 615

Ziemskiego práwá
Księgi dzieśią. o
Mężoboy. proftych ludzi.

- 1: ná dwánaście łokci w głąb iednáko były: á to nadáléy do świę
- 2: tégo Micháła blifko przyłżłego/ pod winą dwu łet grzywien/
- 3: o którą ná Trybunale Stárołtowie y Dzierzawcy będą po=
- 4: winni odpowiadác.
- 5: A gdzieby w ktorým powiećie wieze nie
- 6: było/ tedy siedzenie ma miéc głównik w wiezy główného miá=
- 7: łtá Woiewódtwá ziemie onéy.
- 8: O mężobóyftwie plebeiorum.

- 9: KToby zabił plebeium hominem rufticanum szlachćić/ prze=
10: pada trzydzieści grzywien/ której winy panu/ którego był zabi=
11: ty połowicą/ á potomkóm zabitęgo druga połowicá przyśdź
12: ma.
13: Rieceius autem occidens plebeium, capitis poena punia=
14: tur, w czym téż scrutiny zachowané bydź máią. Rány Ple=
15: beiorum in duplo płaconé bydź máią.(*marg*) Stephan w Wárfzá. Lift. (-)
16: Pan sam, y potomkowie páná o zabi=
17: tęgó sługę plebeium, moze czynić.
18: Ieiliby komu sługá plebeius był zabit/ á przyaciólby nie
19: miał wiadomych/ tedy o taką głowę pan iego moze czynić.
20: A
21: ieiliby páná nie stáło/ tedy y potomkowie onégó páná/ áby
22: mężobóystwá niezostawáły bez karánia.
23: CONSILIVM.
24: Główniki ná łady nowé odsyłaia: y terazby trzebá, bo nie
25: zdoła Król sam łędzić. ((lok.)) chyba żeby łześć nie=
26: dziél przed Séymem.
27: A nie exequowác, ieno ná Reláciách áż do Séy
28: mu. Albo ná zamku w Lublinie Trybunał Criminalium záložyc,
29: pod táz securitatem, żeby łześć Affessorów wysyláli z Ratułzowé=
30: go Trybunału:(*marg*) Zygm. III w Kráko. Lift. (-)
31: A ieiliby Król mógl bywác sam ná nim z pewnémi
32: Rádámi.
33: Formá pozwu pro capite. Tit. Citatio. Forma Lift. ((w. 29-30 t.łac.))
34: POWOŁANIE.
35: Powołánié iest spesies proteftáciiey. ((lok.))(*marg*) Zygmunt Lift. (-)
36: POzywa cię o to/ łześ ty zabił oycá iego szlachćicá N. de N.

- 2: wiódł/ y przeciw tobie oświadczył ieft.
- 3: OBWIEDZIENIE Woźnym do tegóz należy. Titulo,
- 4: Krwáwé. w Polłkim, List
- 5: RANY.
- 6: O SZLACHECKICH RANACH.
- 7: Rány iáko niegdy przez Woznégo by=
- 8: wály obwodzoné, y przez świádki
- 9: dowodzoné.
- 10: VStáwiamy/ iż iefli kto pozowie/ álbo kogo wyzowie do
- 11: łádu o rány: Woźny ná prósbę ránnégo/ rány niech obeyźrzy
- 12: doftátecznie: á ránný ná zeznánié ran fwych przed łádem ma w
- 13: wiéżdź świádki doftáteczne ná rány fwé:
- 14: Który iefli dowiéżdź
- 15: nie bédźie mógl/ tedy ten ránný zápláci winę królewfká/ którą
- 16: zowá liedmnądźieftá/ á łronie przeciwnéy winę piętnądźieftá.
- 17: Iuz nie Wozny, ále vrząd Stárości rány oglédowác ma.
- 18: TEż częstokroć zwykło fie przydawác: iż pozwány o głowę
- 19: álbo o rány/ chcąc wysdź karánia słuźnégo zá głowę ábo zá rá=
- 20: ny/ záfię powodowé łronę wielá pozwów zwykli pozywác.(*marg*) Kázimierz. List.
(-)(*marg*) Zygmunt w Piotrk. (-)
- 21: Dla wykorzeniénia tedy téy chytróści łpráwiedliwość zátru=
- 22: dniáiacéy wstáwiamy: áby ránný krwáwémi álbo sínémi rá=
- 23: námi zá świeżá rány fwé/ iáko rychło bédźie mógl vrzędowi
- 24: Stárościému/ którykolwiek nabliżéy ránionégo bédźie/ álbo
- 25: łádowi ziemfkiému onégo powiátu pokazał/
- 26: y przez fię oświad
- 27: czył: które ták okazáné iákie łá w ksiégi Grodzkié álbo Ziemfkié
- 28: ná Rocéch ziemfkich onégo powiátu niech bédá zápiśáné:
- 29: á zá
- 30: tym świádectwem iáko wáżnym y doftátiecznym powodowa

- 31: łtroná przełpiecznie y przez potwarzy/ v ładu Ziemłkiégo łá=
32: motrzeć łobie równémi przyłągłzy/ wedle łtárégo zwyczajú
33: może obwinionégo pokonáć.

strona: 617

Ziemłkiego práwá Kłięgi
dłiełłáte o Ránách Szłáhec.

- 1: O zábíćie [!] álbo rány Szłáheckié y
2: kmiećé w miełćieách, práwem Pol
3: łkim ma bydz łądzono.(*marg*) Kázimierz w Niełzo. Lift. (-)
4: VStáwiamy/ iż miełczánié miałł náłzych/ Szłáheckich y
5: Duchownych/ o rány y męzobóyłtwo práwem Polłkim lu=
6: dźióm ze włi náłzych Duchownych y łwietckich łpráwiedli=
7: wołć czynić będu powinni.
8: O tychze ránách podobny piér=
9: włzému Státut.
10: SKázuiemy/ áby nápotym wedle łtórych królestwá náłzé=
11: go vłtaw o zábíćie álbo rány łzłáchćiców/ álbo ich kmieći/
12: we
13: włzyłtkich miałłtách y miałłteczkách náłzych Królewłkich/ Pá=
14: nów Duchownych y łwietckich/ nie łąd mieyłcki ále źiemłki
15: y Polłki był chowan/ y záládzan.(*marg*) Zygmunt w Piotrk. (-)
16: A gđzie tákowe práwo
17: mieyłckie będu od miełczan w téy rzeczy chowano/ człérna=
18: łćie grzywien piędęzy miełczánié łtronie niech przepádná/
19: która z nich práwem źiemłkim iáko ná roku záwitým/ tylekroć
20: ile tego będu potrzebá/ ma bydz wyciągáná.
21: Szácunk ochromienia, y ran łzłá=
22: chćicóm zádánych.
23: GDy kto Rycérzkiégo człowieká w nogę/ rękę/ álbo w nos
24: ráni/ álbo go ochromi/ ma zá to dáć piędnałćie grzywien: á

- 25: kto wielki pálec vtnie/ ma dáć ósm grzywien:
26: á zá káždy inny
27: pálec trzy grzywny grofzy ochromionému/ álbo obrázonému
28: ná pálcu będzie powinien záplácić: á zá káždé ránienié przerze=
29: czonych członków ránnému winá którą piętnądzieftą zową/
30: niech będzie zápláconá.
31: O Szλάχćicu ktory Szλάχćicá
32: zábiie álbo ráni.
33: ABy gwałtowników śmiałość byłá pohámowáná/(*marg*) Káz. Wiel. Lift. Támże. (–)
34: Vftá=

strona: 618

wiamy:

- 1: iż gdy fzláchćic równého fobie fzláchćicá zábiie/ zá gło=
2: wę fześcdzieśiát/ zá odcięćie członku którégokolwiek trzydzie=
3: ści/ á zá profłá ránę piętnáście grzywien będzie powinien zá=
4: pláćić.
5: O vderzenié Szλάχćiców przez
6: rozlania krwie.
7: W Vdérzeniu fzláchćiców/ y innych náfzych poddánych/ tá
8: miará w wyciąganiu win/ chcemy áby byłá chowáná:
9: Iz iefli
10: rycérz rycérzowi/ álbo fzláchćic fzláchćicowi záda raz przez ro=
11: źlania krwie: fzláchćicowi/ którému tákowe vderzenié będzie
12: zádano/ wina/ którą piętnądzieftą zową/ od tego który vde=
13: rzył álbo obráził/ ma byđź náznáczoná.
14: O ranie rycérzowi álbo fzláchćicowi
15: przez chłopá zádanéy.
16: RYcérzkiému człowiekowi zá ieden raz álbo zá więcéy od
17: kmiećiá zádaných/ winá piętnadziefta ma byđź záplácona: fą=

- 18: dowi także druga takoważ niech będzie zapłacona.(*marg*) Káz. Wiel. w Wiflicy Lift.
Kázimierz w Wiflicy Lift (-)
- 19: A iefli bę=
- 20: dzie kiiem rozkrwáwiona ráná/ iáko zá mieczowá ránę ma
- 21: bydź dofyć vczyniono.
- 22: Iefli proftégo ftanu człowiek zábiie
- 23: álbo ráni szláhcíca, który da á=
- 24: bo téz nie da do tego przyczyny.
- 25: GDy proftégo ftanu człowiek zábiie Szláhcíca/ którému
- 26: żadnéy przyczyny/ áni dowory Szláhcíc [!] ku rzeceniu ná się nie
- 27: dał/ áni początka ku fwaru y vderzeniu nie vczynił: niech bę=
- 28: dzie táki ná gárdle karan.
- 29: Gdy téz ráni proftégo ftanu człowiek
- 30: Szláhcíca/ którému także nie dał przyczyny Szláhcíc do rá=
- 31: nienia: tymże obyczáiem ná gárdle niech będzie karan.(*marg*) Zygmunt w Kráko. (-)
- 32: A wízá=
- 33: kże to ma bydź rozumiano o ranie ciężkiéy/ z którégó pochodzi o=
- 34: chromienié/ álbo niewładza którégokolwiek człónku Szláche=
- 35: ckiégo.
- 36: Ale iefli żadna z takowéy rány nie przydźie niewła=

strona: 619

Ziemskiego práwá
Księgi dzieiąte o
Ránách Szlácheckich.

- 1: dność/ álbo tż odcięćie: tedy winá pieniężná wedle ftarégo
- 2: Státutu proftégo ftanu człowiek niech będzie karan.
- 3: A gdyby
- 4: téz Szláhcíc dał przyczynę zábiicia álbo ránienia siebie profté=
- 5: go ftanu człowiekowi: niech będzie karan chłop wedle ftárych
- 6: Státutów/ które fá vczynioné o ránnym álbo zábitym Szlá=

- 7: chćicu.
- 8: A izby Sędzia mógł wiedzić/ iefli ieft dáná álbo nie
- 9: dána przyczyná álbo okázya ránienia Szláchćicá: káždy Szlá=
- 10: chćic/ który obwinia chłopá o ránę álbo zábicié/ będzie tego po=
- 11: winien dowieść
- 12: łwą/ y drugich dwu łobie równych Szláchći=
- 13: ców/ ćielfną przysięgą/ iż to co twierdzi/ prawdá ieft: iáfnie to
- 14: łłowy twierdząc y mieniąc/ iż nie z początku od siebie vczynio=
- 15: négo/ áni z przyczyny przez się dánéy/ chłop ránił/ álbo zabił.
- 16: Ale
- 17: iefli Szláchćic tym obyczáiem tego nie dowiedzie/ nie może
- 18: chłopá w każń przereczoną wdác. A włzákże chłop/ który ráni
- 19: álbo zabiye którýmkoľwiek łpofobem Szláchćicá/ kaźnią w łtá=
- 20: rych Státuciéch opifáną niech będzie karan:
- 21: á ten Státut gdyż
- 22: ieft pęnale/ to ieft o káraniu ná gárdle/ łkázuiemy/ áby do trzech
- 23: lat tylko był chowan.
- 24: Kto ráni przy bytności Szláche=
- 25: ckiéy, niech mu ręká będzie
- 26: przebodzona.
- 27: GDy kto przed Rycérłkim człowiekiem miecz álbo kórd
- 28: wymie/ nikogo nie rániwłzy/ niech będzie ná łálce iego: á iefli
- 29: ráni/ łkázuiemy/ áby mu ręká iego mogłá bydz/ y ma bydz prze=
- 30: bodźiona.
- 31: Gdy łługá zá páná w zwádzie kogo
- 32: ráni, nie ma bydz winowan.
- 33: VStáwiamy/ iż ile kroćby łie komu którégółkolwiek záwo=
- 34: łánia y łtanu będąćemu przydáło zwádzić/ á łługá páná łwégo
- 35: rátuiąc wyiąwłzy miecz álbo kórd kogo ráni/ zá to żadnéy mier=

36: żiączki od ránného álbo przyiaćiół iego niech nie ma. (*marg*) Káz. Wiel. w Willicy Lift.

Lift (-)

37: O RANACH CHŁOPICH.

strona: 620

1: Powodowéy ftronie ná rány ábo v=

2: ćięcie członków należy ze dwie=

3: má świádki dowodzić, choć rok

4: cáły będzie milczał.

5: SKárzył fie Piotr ná Ianá/ iz oného ochrómił ná czterzech

6: pálcách v ręku: czego fie Ian záprzał/ iz tego nieuczynił. Ale

7: iz Piotr zá to ochromienié po wyfzćiu roku žádał dofyc vczy=

8: niénia:

9: My tedy w tákowéy rzeczy Piotrowi lámotrzećiému

10: fkázuiemy przysięgę: iz tákowé ochromienié ná pálcach czté=

11: rzéch miał od Ianá. (*marg*) Káz. Wiel. w Willicy. Lift. (-)

12: Gdy kto ráni kogo broniąc fwégo

13: zywotá.

14: WYrozumielifmy/ iz Piotr goniąc Máćieią/ bárzo go ná

15: vlity ránił: co Máćieý do łádu przywiódł/ (*marg*) Káz. Wiel w Willicy. Lift. (-)

16: gdzie ácz zeznał fie/

17: iz Máćieią ránił/ wżákze powiádał/ iz to zá niewolą przypę=

18: dzony przez Máćieią vczynił/ który był piérwéy przedtym Pio=

19: trá ránił/ czego Piotr chciał dowiédzć.

20: My tedy w tákowéy

21: mierze fkázuiemy/ áby dowód Máćieiowi był dopufczon ná

22: to: iz gdy Piotr ná vlity Máćieią gónił/ ná ten czás ji ránił:

23: gdy przerzeczony Piotr nie gárdłá fwégo broniąc/ ále mfcząc

24: fie krzywdy fobie vczynionéy/ bywa vznawan o rány Mácie=

25: iowi zádáné.

26: Choć kto kogo śmieiąc fie, álbo

- 27: gráiąc ráni, obrázonému zá rá=
28: nę niech dofyć vczyini.
29: BArteldus skárzył fie ná Andrzeiá/ iż go ránił: Andrżéz
30: wyznał/ iż Bárteldá ránił: ále powiedział/ iż niechcąc to vczy=
31: nił/ ále śmiéchem y żártem/ iáko częłtokroć zwykli przyiáciele
32: między łobą żártowác.(*marg*) Káz. Wiel. Lift. (-)
33: My tedy vłyżawłzy Andrzejowé ze=
34: znánié/ y ktemu fie przypátruiąc/ iż igra y krotochwilá nie ma fie
35: ściągác ku iákiému obrázeniu álbo ránieniu: Andrzeiá w táko=
36: wéy mierze skázuiemy/ áby dofyć vczyinił Barteldowi zá ránę.

strona: 621

Ziemskiego práwá Księgi
dziećiąte o Ránách chłópicł.

- 1: O ránie od pía gdy kto im połczuie.(*marg*) Káz. Wiel. w Wiflicy. Lift. Támże. Kázimierz
w Wiflicy. Lift. (-)
2: DZiwifz skárzył fie/ iż pies Wálków z podełczwánia/ y z
3: przypędzenia Wálkowégo ták go obráził y vkásił/ iż z onégo v=
4: káżénia vkázował y twiérdził fie chrámác:
5: ále Wálko tego po=
6: łczwánia/ álbo pśiégo przypędzenia przál. A iż DZiwifz bę=
7: dác powodem nie mógl tego dowiédz: My w tákowéy rze=
8: czy obiáfniamy/ iż Wálko przez przyśięgę włafną ma fie oczy=
9: ścić.
10: Gdy kto świecę zágaśi, á w tym bę=
11: dzie ránion ktokolwiek.
12: DZiwifz skárzył fie ná Wálká: iż gdy w domu DZiwifzo=
13: wym w wieczór sítálá fie zwádá nieiáko/ Wálko ktemu przy=
14: łzedłzy świecę zgásił:
15: która gdy byłá zgálfzoná/ DZiwifz niewié
16: áni móże wiedziéc/ przez kogo w onéy zwádzie y rołterku był

- 17: ráníon: y ácz Wálek znał fie/ iż świecę zgásił/ wżákże zaprział
18: by Idziégo ráníł.
19: My tedy od przerzeczonégo Dżiwifzá po
20: wodá wżiąwłzy przysięę/ iż w przerzeczoným zágálzeniu świe
21: ce/ niewié przez kogo był ráníon/ owégo Wálká przerzeczoné=
22: go/ który zágálżeniém świece dał przyczynę ku ráníeniu/ fkázu=
23: iemy bydź winnym w tym ráníeniu.
24: Kto będzie w zwádzie ráníon, do=
25: puści fie winowácy ku przysię=
26: dze twiárdzącému, ze fie sam rá=
27: nił, wywodzić: ále ináčyé powo=
28: dowi niech będzie dowód przy=
29: kasan.
30: SKárzył fie Piotr ná Ianá/ iż go ráníł. Ian ftale twiér=
31: dżił/ iż Piotr sam fie ráníł: y wydawał fie ná to/ że tego prá=
32: wem chce dowiédźdź: á my w tákowéy rzeczy tákefmy rozumie=
33: li/ że ma bydź to rozdzielono.
34: Iż iefli Ian twiárdzi/ iż Piotr
35: w zwádzie onéy sam fie ráníł/ tedy Ianowé dowody máią bydź

strona: 622

- 1: przypuńconé. Ale iefli przez wżéy zwády y róftérku Piotr
2: byłby ráníon/ tedy iáko obyczay iest fkázuiemy/ áby przysięgá
3: Piotrowi była dopuńconá.
4: Rány Szlácheckie potym pod=
5: wysłzono.
6: RAny Szlácheckie máią bydź łowicie płáconé/ to iest/ krwá=
7: wa grzywien dwádzieściá: á sína grzywien łześć/ z winą łą=
8: dową:
9: á obliczna raná znáczna krwáwa/ grzywien trzydzie=
10: ści: wćięcie pálcá káżdého trzydzieści grzywien. Wybićie zę=

- 11: bá káždého grzywien dwádzieściá.
- 12: A chromotá wieczna ná
- 13: ręce/ nodze y oślepienie oká/ tákże vćięćie nofá ma bydź płáco=
- 14: né/ iáko połowicá głowy wedle terážnieyřzėy Conřtituciiėy.
- 15: A rána kážda z ruřznice in duplo płácona bydź ma. Daw=
- 16: nořć o rány ták iáko y o głowę trzy látá bydź ma.
- 17: MAZOWECKIE Státuty o ránách, ((lok.)) Ale
- 18: do Metryki odłóżyć Stát. Mázowiecki, okróm tego
- 19: iedného.
- 20: O vbiciu řzláchćicá w kárczmie.
- 21: řZláchćict w kárczmách nie máią bywáć/ gdy im powol
- 22: vmyřłného obcowánia miėwáć/ áni z kmiotkámí wrząd řie=
- 23: dzieć/ y piwá pić przyřtoi.(*marg*) Zygm. III. Lift. (–)
- 24: A ieřliby řzláchćicowi ták w kár=
- 25: czmie vmyřłnie w rządzie z chłopy řiedzácėmu/ bėdącėmu/ y
- 26: piiącėmu przydáło řie/ żeby przez kmiotká álbo kmiotki vbit/
- 27: álbo ráníon był.
- 28: Tedy o iákážkolwiek ránę/ álbo o wřzelákiė
- 29: vbiciė/ ten to řzláchćic w kárczmie vbity/ nie ma bydź řluchan/
- 30: áni řádzón przez řadny řąd: wyiáwřzy to/ żeby řzláchćicy byli w
- 31: mieřćie/ w miářteczku dnia targowėgo/ á czáfu roków/ álbo
- 32: dla iákiėy innėy potreby pilnėy.
- 33: A tákiėż gdy řzláchćicy w
- 34: dródze bėdąc/ wřtápliby do kárczmy ná noc álbo ná południė/
- 35: tákowi řzláchćicy przy práwiėch řwyc řzlácheckich záchowáni/
- 36: y wedle nich řádzeni bydź máią/ iáko práwo ich obmawia.
- 37: A
- 38: ieřliby řzláchćic ták w kárczmie vbity do tego řie nieznał/ żeby
- 39: go w kárczmie kmiotek bił/ tedy ón kmiotek z gořpodarzem y
- 40: wóytem/ y ławnikámí/ieřliby w onėy wři byli/ y inėmi kmiot=

41: kámi/

42: álbo z piąciá świádków fámozfóft ma ná to dowód (*marg*) w Except. á zwyczáioch Mázowieckich. Lift. (-)

43: v=

strona: 623

Ziemskiego práwa
Księgi dżiesięte o Ránách.

1: czynić/

2: iż oného szláchcicá w kárczmie vbił: A gdy to vczyni ón

3: kmiotek/ od wśyftkich win y płácý oného bićia/ będzie wolen

4: fkutecznie od wśyftkiého.

5: ZARTOWANIE.

6: Gdy kto kogo śmieiąc fie álbo igra=

7: iąc ráni, &cae.

8: BArteldus fkarzył fie ná Andrzeiá/ iż go ranił. Andrżý

9: wyznał/ iż Bárteldá ranił/ rc. Pátrz wyzśzý in Titulo, o rá=

10: nách. ((lok.))

11: PIES.

12: O ranie od plá gdy im kto pofczuie.

13: Dżiwifz fkarzył fie/ iż pies Wálków z podefczwánia y przy=

14: pędzenia Wálkowého ták go obráził/ rc. Pátrz wyzśzý in Ti=

15: tulo, O ránách. ((lok.))

16: SWIECA.

17: Gdy kto świecę zágási, á w tym bę=

18: dzie ránion człowiek.

19: Dżiwifz fkarzył fie ná Wálká/ iż gdy w domu Dżiwifzo=

20: wym w wieczor zftála fie zwádá/ rc. Pátrz wyzśzý in Titulo,

21: O ránach. ((lok.))

22: MIECZ.

23: Pátrz Titulo, Stároftá ((lok.)) Támże y o Rufznicy ((lok.))

- 24: Támże. Titu. Incendiarius: Praedones.
- 25: DVELLVM.
- 26: O pojedynkowym wyzwaniu, wyłzýy Titulo, Rex. w piérw=
- 27: lzycznych księgách ((lok.)).(marg) Kázimierz w Willicy Lift. Káz.Wiel.w Willicy Lift. Támże.
(-)
- 28: ((w. 1-2 t. łącz.))
- 29: ODPOWIEDZ.
- 30: w Lácii.
- 31: Ten Státut obiecuie Król reláxowác.
- 32: OPowiedziawfzy potym Naiáfnieyszému Królowi Fer=
- 33: dynándowi/ y innym ftanom Sládkim/ krzywdy y szkody pod=
- 34: dánych nálfzych/
- 35: iefli zbóycy po opowiedzeniu tákowym/ od
- 36: czynienia gwałtów y krzywd nie będą fie ftrzymawác/ y zá szkody
- 37: dy vczynioné nie dołyc czynic: Státut który czynic woyny ál=
- 38: bo odpowiedzi zákázui zniefiemy:
- 39: y áby nápotym káždému
- 40: wolno bylo gwałtu gwałtem odpiérac dopuścimy/ rć.
- 41: Poftępek práwny iáki ma bydz zá=
- 42: chowan przy odpowiedzi, z ob=
- 43: iáfnieniem wyłfzych Státutów.
- 44: EXpedit Reipub. áby káždy fpokoynie żył/ ani fie fwych
- 45: krzywd priuata autoritate mścił: ále práwem póspolitym fie
- 46: kontentował.(marg) Zygmunt. Zyg. III Lift. (-)
- 47: Przeto vftáwiamy/ gdyby kto flzáchćicowi fi=
- 48: bie równému odpowiedz póflał/ á byłby o to legitime conui=
- 49: ctus, ma bydz ná záplacenié szkód/ iáko Actor poprzyfięze/ cum
- 50: poena centum marcarum flkazan.
- 51: A gdyby kto będąc pozwá=
- 52: ny criminaliter. brónic fie chciał odpowezia/ któraby ante

- 53: crimen, miał połąć: tedy fie inákľzą brónić niemoże/ ieno taką/
54: którąby przez Woźnégo y dwu szlachćiców vczynił/
55: y onę dał
56: do Książ onégo Grodu/ pod którymby mieľzkał ten/ komu od=
57: powiedział/ wpisać perfonáliter: á po wpisaniu do Książ
58: odpowiedzi takowéy/ niema przeciľwko łtronie odpowie=
59: dnik nic violentum poczynác do łześci niedziel.
60: Alioquim, gdy=

strona: 625

Ziemľkiego práwá
Księgi dzieśią. o Złupie.
ná drodze poľpo.

- 1: by fie odpowiednik tak niezáchował/ tedy mu takowa odpo=
2: wiedź nie ma isďż/ad defenfionem criminis. W czym téz łcruti=
3: nium respectu temporis z pilnośćią odpráwiác fie ma.
4: Ize ten Státut Scrutinium wľpomina przy odpowiedzi:
5: tedy ten tytuł Scrutinij zátym isďż łľufźnie ma.
6: SCRVTINIVM.
7: O Scrutinium znaydzieľz Státuty znieśioné w trzećiéy czę=
8: ści Práwá **Ziemľkiego** [!] .
9: SPOLIVM.
10: Odwód komu przychodzi, gdy o
11: złupienié ná drodze poľpolitéy
12: pozywáia.
13: MArćin łkarźył fie ná Mikołáiá/ ize w targowy dzień ná
14: poľpolitéy drodze ósm łkótów wźiał mu gwałtownie.
15: Czego
16: Mikołay przáł/ y vľkarzał fie/ że niespráwiedliwie był od nie=
17: go olkarźony/ gdyź tych pieniędzy nie łtrácił/ áni mu wźięćé
18: były/ chcąc fie odwiěďż tylko łześćią łwiádków.

- 19: A także my
- 20: w takowym przypadku skazujemy/ ze dwięćnaście świadków
- 21: wiary godnych/ a nie z mniey/ takowe oczyszczenie ma bydż.(*marg*) Káz. Wiel. w Willicy.
Lift. (-)
- 22: GWAŁT y MOC.
- 23: Rozdzielaią drudzy te dwie mieyfcá, Vi& Violenter:
- 24: Bo wiefza iest enormitas gwałtem brác, co niź mocą.
- 25: A wżakóž iedné Státuty niemal cituią do obu mieyfc,
- 26: okróm tego, gdy in recenti crimine gwałt sie dzieie.
- 27: O
- 28: czym w prawie Grodzkim Toruńki Státut iest ob=
- 29: iáfniony.
- 30: O płańczu, y o rzeczy gwałtownie wzię=
- 31: téy, choć fwoiéy.
- 32: IEfli kto gwałtem płańcz fwóy/ álbo którąkolwiek iną rzecz

strona: 626

- 1: włafną fwą wolą y władzą weźmie/ gdy będzie od niego prá=
- 2: wem wyciągána/ z winą sześci grzywien/ wrócić ono bę=
- 3: dzie powinien.
- 4: Ten który gwałt vczyni, iefli nie bę=
- 5: dzie pokonan, iemu odwód przy=
- 6: chodzi, gdy iefł dobréy sławy.
- 7: ABy drógá byłą zámknioná potwarzóm:(*marg*) Tenże. Támże. Lift. (-)
- 8: Iż iefli kto dobréy
- 9: sławy do sądu o którękolwiek gwałty będzie pozwan/ powo=
- 10: dowa ftroná co twiárdzi/ musi dowiédz: inaczéy pozwány
- 11: włafną przysięgą niech sie odwiedzie.
- 12: O vbogim człowieku który bogá=
- 13: tégo o gwałt pozywa.
- 14: GDy vbogi bogátęgo o gwałt pozywa/ bogáty przez swiá=

- 15: dki ma y może fie oczyścić: ináčzý wedle wielkości gwałtu
- 16: ma byđz winą łufzną karán.
- 17: Domowy gwałt. Pátrż Titulo, Nálzćie domowé.
- 18: Gwałt v łádu. Titulo, Sądy.
- 19: Gwałt pánnie. Titulo, Pánná.
- 20: Gwałt ná dródze. Tit. Drógá. Tákże przy pobrániu síáná.
- 21: Gwałt w Kárczmách, gołpodách. Tit. Pabulum.
- 22: Gwałt Zydowi. Titulo, Zydowie.
- 23: Gwałt czyniác komu łtoiácy z kim
- 24: w práwie: Formá pozwu.
- 25: IZe ty łtoiáć zemną w piérwłzym pozwie/ o tész dobrá ál=
- 26: bo o tenże gwałt: y niełkończywłzy zemną práwá ná tenże
- 27: piérwłzy pozew.(*marg*) Tenże. Liłt. Zwyczáy ziem. Krá. Liłt. (-)
- 28: A to práwi może vczynić łwobodnie/ ilekroć=
- 29: by w tychże dobrách gwałtby kto nowy vczynił/ niełkończyw=
- 30: łzy piérwłzych pozwów/ áni práwá łkończywłzy o tész dobrá: A
- 31: to bez łzkody kauzy/ y piérwłzych pozwów onych.
- 32: WIĘZIENIE
- 33: Zé więźienie łzełdłieżiát grzywien winy, iáko y zá głowę plá=
- 34: cono zá łtárégo łwiátá zá Kázimiérzá.

strona: 627

Zemłkiego práwá Kłięgi
dłieżiáte o Więźieniu.

- 1: Pátrżác tego Státutu. vide & correcturam iuris. vide & Ti=
- 2: tulo, WięZIENIE in Digefsto.
- 3: Pátrż y Titulo, Nobilis. ((lok.))
- 4: Gdyby Stároftá pod oblikiem vrzę=
- 5: du Szłáchćicá w więźienie wziął,
- 6: tyle dwoie łam ma łiedzieć:
- 7: Ták=

- 8: ze gdyby szlachcic szlachcica swą
9: władzę poymał, 100. grzywien iako
10: za głowę było niedawno, y rok sie=
11: dziec na dnie y tyle troie, & caet.
12: y Proces o to.
13: GDyby Szlachcic Szlachcica vmyflnie gwałtem poymał/
14: y do więzienia priuata autoritate wziął/ ma bydz karan winą
15: ita y dwudzieftu grzywien:(*marg*) Zygm. III. List. (-)
16: y ma siedziec na dnie w wiezy rok
17: pro poena publica, iz sobie rownego poymał y niewolil: y zno=
18: wu ma tyle troie siedziec/ iako go dlugo w więzieniu trzymal/
19: lub poena infamiae,
20: a nad to iefcze szkody powinien odlozyc/ na
21: które Aktor przysięze/ y rany iefliby iakié miał według prawá
22: zaplacic/ o co sad Ziemiaki ma ex scrutiny vnzawac:
23: a mimo
24: to y wyfwobodzenie z więzienia takiégo wolno kazdemu po=
25: winnemu/ albo przyacielowi/ takze panu o sluge/ y sludze o
26: pana pozowac/ na Roki Grodzkie peremptotie.
27: na których ma
28: Starosta skazac eliberationem onego więzionego/ lub poena
29: bannitionis, citra quamuis appellationem & profequutionem
30: ipfius, od tego któryby dekretowi dofyć czynić niechcial/
31: a do
32: tej eliberaciiéy Starosta ma deputowac vrzad swoy y z Wo=
33: znym: wymuiac z tego sluge/ iawnego zlodzieia/ albo zdray=
34: ce/ którego wolno zawfze poymac.
35: Tóz sie y na Staroste
36: sciagac ma/ gdyby kogo lub praetextu officij poymał/ excepto
37: iure victo, & recenti crimine.(*marg*) Trzebáby elucidaciiéy. (-)

- 38: VMARLI.
- 39: Aktor gdy pozwány vmrze, nim
- 40: rok y łześć niedziel wynidzie,
- 41: ma odnowić kauzę.
- 42: A Iełliby łtroná máiąc łpráwę/ záfiefzoną przed którym=
- 43: kolwiek łądem/ vmárłaby między czáfem Roków/ álbo téz y
- 44: w ten dzień/ kiedy oná áktcia miála bydz łądzoná.(*marg*) w Łác. Lift. wierz. (-)
- 45: Tedy łtro
- 46: ná przeciwna/ to iest Aktor/ álbo pozwána/ nie ma połtępo=
- 47: wác w onéy áktciiéy dla śmierci łtrony łwéy/ ná tych Rocéch
- 48: y przed łądem/ kędy była záfifłá/ ázby przypozew vprzędził
- 49: przeciwko potomkóm zmárłégo/ wedle zwyczáiu źemie.
- 50: A
- 51: iełliby w tákim przypadku pilnował roku/ álbo popiérał łprá=
- 52: wę przeciw vmárłému/ tedy to łtronę popiéráiącą nie ma
- 53: włpomoc. bo to będzie/ iákoby cum laruis luctari, to iest z v=
- 54: márłemi łie wádzić.
- 55: IAKO po śmierci oycá przypozywáią. Formá po=
- 56: zwu w Polłkim Státucie ((lok.)) to iest, którégó
- 57: mu ielcze nieprzypadł był Rok.(*marg*) Stá. Zwyc. Krá. źiem. wyłzéy Titul.Vmárli. (-)
- 58: Formá druga pozwu po śmierci w kroczywłzy w práwo, ál=
- 59: bo nápiławłzy Rok, albo zdawłzy pozwánégó gdyby v=
- 60: márł. w Polłkim List ((lok.)) A w Łácińłkim ((lok.))
- 61: POGRZEB.
- 62: Vmárłych ciála pogrzebioné, w po=
- 63: koiu máią bydz.
- 64: Co pokázuią oné łłowá Státutu Zwyczáiu Krácowłkiégó
- 65: Cum laruis luctari.
- 66: Item, włzyłtkié formy boze/ álbo Kołłcioły/ we włzyłtkich ich
- 67: práwiéch/ łwobodách/ wolnołciách/ gránicách/ rozdźiałách łtá

- 68: rych/ których zá czálów świątych przodków nálznych Królów
69: Polkích/ y Książąt vzywáli/ chcemy wcale záchowác.
70: Titulo, Kościół. wyszéz y wtórych księgach ((lok.))
71: O Cméntarzách Zydowfkich.

strona: 629

Ziemskiego práwá Księgi
dziesiąte o wienie y o połágu.

- 1: ITem/ Iesliby Krześciánin cmentarz ich którymkolwiek
2: Ípofobem płowal/ álbo nálzedł: chcemy áby wedle zwyczáiu
3: zímie nálzéz/ y według praw ciężko áby był karan/ y wżyftkié
4: iego dobrá do nálzéz komory były Ípienięzoné/iákózkolwiekby
5: były nazywáné.
6: Item, pátrzyć Confederá. Krákov. zímie po śmierci Stephaná.
7: CAPVT III.
8: DE CONVBIIS,
9: Z Ítrony trzeciego przykazánia wtorey Tablice
10: Dekálogu:
11: NIECVDZOŁOZ.
12: ZONA.
13: Zoná mężowi Íwému niech nic nie
14: zápiíuie bez przyaciól.
15: ZOná mężowi Íwému niech nic nie zápiíuie/ okróm przy=
16: zwolenia przyaciól: á iesli co zápiíze/ to niech nic nie waży.
17: A iesli ten mąż oddalá dobrá połágo=
18: wi y opráwie iéy podleglé: zoná má
19: ze dwiemá przyacióły zÍtrony oy=
20: cá zezwolic, iesliby wazno miáło bydz.(*marg*) Zwyczaj ziem. Krá. Lift.Zygmunt w Piotrk.
Lift. (-)
21: IEŚliby ten/ który przedáie/ miał zónę/ któręy opráwá ściá=
22: gáláby Íie ná tákové dobrá przedané; tedy będzie poštáwioné

- 23: przez mężá v ksiąg/ y zezwoleniém przyiaćiół z łtrony oycow=
24: łkiéy/ namniéy dwu zwoli ná tákowy zapis/ ile ku opráwie fwéy.
25: O tymze.
26: A Ielliby ten który przedáie obowiázałby/ álbo którym=
27: kolwiek innym obyczáiem zápiřował/ álbo oddalał dobrá
28: łwoie/ á miałby żonę/ tedy tá będzie winná z przyiaćiołmi łwé=
29: mi/ namniéy dwiemá/ z pokolenia oyczyłtého krewnych zezwo=
30: lić ná tákowy zapis.
31: A to z łtrony iéy opráwy.
32: Wdowá wypofázona co wezmie,
33: iefli zá drugiégo póydzie z łtro=
34: ny párafárnália.(*marg*) Zygmunt v Kráko. Káz. Wiel. v Wiflicy Lift. (-)
35: VStáwiamy/ iż gdy máž vmrze/ żoná przy datku y przy
36: pořagu/ y przy káždych innych rzeczách z wypráwą wniesio=
37: nych/ iáko v pieniádzách/ v perléch/ v kámiéniách/ y łzáćiech/
38: które zołtána/ ma zołtác:
39: á gdy oná vmrze/ ná potomłtwo (ie=
40: łli ie będzie miała) włyłtkié dobrá przerzeczone niech przypá=
41: dna. Która to białogłowá máiac potomłtwo/ iefli inného
42: mážá weźmie/ álbo zechce wźiác/ tedy łkázuiemy/
43: iż tylko ná o=
44: no potomłtwo włyłtkié dobrá oycowłkie cále z drugá częłćią/
45: która ná nie z dźiału przynależéc będzie/ włyłtkich dóbr mácie=
46: rzyńłkich/ v którychkolwiek dobrách łá/ przez włzelákiego łpo=
47: ru niech przypádna.
48: A z drugá ołtátnią dóbr łwych częłćią/
49: mážá niech weźmie/ wedle woléy fwéy.
50: MACIERZYSTE DOBRA.
51: Dzieći gdy im mátká vmrze, máćierzy=
52: zny od oycá nie máią łie vpominác.

- 53: Z Połpolitého zwyczáiu w królestwie nálezym zwykło bydz
- 54: chowano: iż gdy mátká vmrze/ dzieći wżyftkich dóbr od oycá
- 55: fwego biorą połowicę/ zá część y dziedzictwo mácierzyfté:(*margin*) Kázimierz w Wislicy
Lift. (-)
- 56: dla
- 57: czego częftokroć tákowi fynowie w młodych lećích będący
- 58: nieumiejąc rzeczóm áni mogąc rádźić/ tak wzięté dziedzictwo
- 59: zwykli márníe tráwić/ wydáwác/ y rozpráfzác:
- 60: oycu téż zá iego
- 61: miłość y dobródźieyftwo okázuiąc fie niewdźięcznémi/ y przy=
- 62: pędzáią go częftokroć ku niedoftátkowi: á tak z obu ftrón czu=
- 63: ią fzkódy y niepożytki.

strona: 631

Ziemskiego práwá
Księgi dzieśią. o
Mácierzyftych dobrách.

- 1: Dla tego zdáło fie zá rzecz fprawiedliwą nam y nálezemu Rycérztwu: áby gdy mátká vmrze.
fyno=
- 2: wie niemogli fie od oycá vpominác dóbr y dziedzictwá w téy
- 3: części/ która po mátcie ná nie fpádníe/ dotąd/ ázby drugą żonę
- 4: poiął.
- 5: Chybá iżby w tym czásie iáko vtrátcá fławy fwey do=
- 6: brá y dziedzictwá oné fpólné niefufznie rozprafzał.
- 7: O dzieciach którym mátká vmrze;
- 8: á máią oycá y dobrá mácierzyfté.
- 9: W Niektórey Constituciiéy przodká nálezego iest to vftáwio
- 10: no/ która poczyna fie/ Z połpolitého zwyczáiu/ rc. iż gdy mát=
- 11: ká vmrze dziecióm/ á oyciec chce inną poiąć/ tedy dzieći będą
- 12: mogły vpominác fie części mácierzyftéy.
- 13: A tak my obaczáiąc

- 14: w téy Constituciiéy/ iż oyćiec dla niewdzięczności fynowłkiéy
- 15: mizernie ftanu fwégo. od potomftwá w brániu tákowéy czę=
- 16: ści dóbr ćierpiał:
- 17: á iż częftokroć fynowie ku niedoftátku przy=
- 18: chodząc zaś fie do oycá wrócáli: który pómniąc onę przefzłą nie
- 19: wdzięczność/ pomagác im zániedbawał y niechćiał/ zkąd mie=
- 20: dzy oboiá ftroną gniew y nielubość wczynála fie.
- 21: My tedy
- 22: tym złym rzeczóm chcąc zábieżeć/ ná ten czás wftáwiamy: iż oy=
- 23: ćiec máiąc fyny/ gdy po mátcie ich drugá żonę póymie/ nie bę=
- 24: dzie powinien (wyiáwfyży żeby sam chćiał) przerzeczonym fy=
- 25: nóm fwym części dziedzicznéy náznaczyć/
- 26: gdyby tylko rozprólz=
- 27: cą dóbr nie był/ ále aż do śmierci fwéy w dobrách dziedzicz=
- 28: nych którychkolwiek pánować y miełzkác będzie mógl/(*marg*) Władif. Iágełło w Kráko.
y w Wár. Lift. (-)
- 29: názná=
- 30: czywłzy tylko fynóm fwym przerzeczonym częśc/ którą po mát=
- 31: ce ich względem pořagu álbo małżeńftwá wzięł y podniół. ((do w. 30. t. łąć.))
- 32: Aliás tenże Státut naydziefz w **Połłkim** [!] ad verbum ((lok.))
- 33: WIANO PRZYWIANEK.
- 34: Pořági nie zápiřané, nikczemné řá.
- 35: CHćąc řkázić zwyczaj nie žeby pořpolity/ ále w pewnych
- 36: ziemiách záchowany o pořágách białyhgłów nie zápiřanych:
- 37: których pořágów niektóre ořoby po białyhgłowách nie pło=
- 38: dnych právem dochodziły/ tylko dowodząc řwiádkámi. nie
- 39: máiąc ná to żadnych zápiřów y opráwy z křiąg: wftáwiamy/
- 40: iż od tych czásów pořag/ który nie będzie przed námi álbo w
- 41: křięgách/ álbo w Aktćiech zápiřan/ álbo iáko wedle pořádku
- 42: práwá y ftáreřo zwyczajú opráwióń/ nie ma bydź żadný mo=

- 43: cy áni władze.
- 44: Nie wypofázonéy białygłowie trzy=
- 45: dzieści grzywien bywáią płáconé.
- 46: GDy kto łobie weźmie w małżeństwo Pánnę álbo dźiów=
- 47: kę á vmrze nie opráwifzy iéy nic:
- 48: tedy tákowa żoná weźmie
- 49: zá wiéniec trzydzieści grzywien: álbo dźierzenie tám będzie
- 50: miáła/ gdzie iest trzy grzywny dochođu/ ták długo/ poki iéy
- 51: nie zápláca wiéncá.
- 52: Którá to wdowánie będzie powinná
- 53: wyiechác z dóbr/ w których iéy mąż odumárł/ áż iéy będą dáné
- 54: trzydzieści grzywien zá wiáno/ álbo áż trzy grzywny docho=
- 55: du/ álbo czynfzu náznáczá iéy potomkowie mężowi. (*marg*) Ian Olbr. w Piotrk. Lift. -
Zwyczáy ziem. Krá. Lift. - Zygmunt w Piotrk. Lift. (-)
- 56: Zbiezeniém y wyłtępki mężowémi,
- 57: połag y opráwá zeniná nie bywa
- 58: zgwałcona áni nárułzona.
- 59: A iefliby kto w czym innym dobrá którężkolwiek z dekretu
- 60: práwného dołzedłby: w których dobrách żoná tegóz práwem
- 61: pokonáného opráwęby miáła połáżná: taką opráwę chcemy
- 62: áby trwála nie nárułzona.
- 63: A tákowy práwem przekonány zá
- 64: gołotę ma bydź poczytan/y práwem/ które iest ná gołoty vczy=
- 65: nioné/máią ná nim dochodzić: á to iefliby z przygody Exeku=
- 66: ciiey rzeczy ofádzonéy fie fprzećiwiáł.

strona: 633

Ziemskiego práwá
Księgi dźiesięte o Połágu.

- 1: Táki drugi Státut w Polfkim Lift 280.
- 2: O tymże Conftitucia 1588. List ((lok.)) Przewód práwny.

- 3: Okolo vpominánia lie pořágu, gdy
- 4: zoná álbo mąż piérwéy vmrze.
- 5: OKoło płácenia pořágu który zá żywotá żenie był zápisán/
- 6: po śmierci iéy w wątpliwości były do tego czáfu ze dwu przy=
- 7: czyn.(*marg*) Alexander w Rádóm. Lift. (–)
- 8: Piérwřza przyczynátá byřá/ iż po śmierci żeninéy v mężá
- 9: krewnym iéy prořzácym y vpominájącym lie záplácenia pořá=
- 10: gu/ niektórzy rozumieli/ iákoby im miáło bydź przyřádone
- 11: dźierzenie dóbr onych/
- 12: ná których żywiácéy żenie było opráwio=
- 13: no/ które zá żywotá mąż dźierzał. Druga przyczyná tego by=
- 14: řá: iż gdy żoná po mężu przed nią vmárłym řámá potym vmár=
- 15: řá/ y w dźierzeniu pořágu y opráwy/ áż do řkończenia żywotá
- 16: byřá:
- 17: po śmierci tákowéy wdowy krewni téy biařégłowy v=
- 18: márłéy w wdowim řtanie/ prořili o záplácenie pořágu/ gdzie
- 19: niektórzy wótowáli/ żeby krewni przerzeczónéy biařégłowy v=
- 20: márłéy w wdowim řtanie/ záplácenia pořágu práwem docho=
- 21: dźili:
- 22: á niektórzy řkazowáli/ áby krewni w pořseřsiiiéy byli zá=
- 23: chowáni. Dla tego my z Rádámi y z Pořły żiem tákowé wą=
- 24: pliwości odpráwuiemy řkazuiąc/ áby to ná wieki trwáło:
- 25: Iz
- 26: gdy biařągłowá piérwéy vmrze máiąc wiáná y przywianku o=
- 27: práwę/ pořóg od mężá żywiácégo przez pořzodek práwny ma
- 28: bydź wyciągan:
- 29: którego małżonká řkazuiemy/ áby ták był w v=
- 30: żywániu dźierzenia dóbr/ ná których żenie řwéy żywiácéy oprá=
- 31: wę vczynił/ iákó kiedy ich vżywał y oné dźierzał/ gdy żoná iego
- 32: żywá byřá:

- 33: o które wżyłtkie rzeczy opráwioné powinowátym
- 34: fwéy żenié/ gdy fie połágu będą vpominác/ právem będzie od
- 35: powiádał. Ale gdy piérwéy mąż vmrze/
- 36: tedy ielli żoná po
- 37: śmierci iego dżierzála aż do fkończenia żywotá fwégo dobrá
- 38: przez niegdy żywého mężá fwégo opráwioné:
- 39: kiedykolwiek
- 40: oná białągłowá po śmierci mężá fwégo vmrze będąc dżierza=
- 41: wcą opráwy fwéy/ ták będzie powinné dżierzenie dóbr oprá=
- 42: wionych krewnym vmárłéy onéy białyegłowy/ iáko kiedy bia=
- 43: łogłowá wdowá będąc oné dżierzála.
- 44: Które dżierzenie vftá=
- 45: wiamy/ áby przez wżelkiego práwného poftępku/ iedno tylko
- 46: dowiedziawfzy fie o opráwnym práwie/ y o dżierzeniu/ które
- 47: miała do żywotá fwégo oná białągłowá przez Stároftę miey=

strona: 634

- 1: fca áby było dáné dżierzenie tym/ którym ielt powinné wróce=
- 2: nie połágu.
- 3: FORMA wianá y przywiánku iáka ielt/ ((lok.)) w Lác.
- 4: FORMA cefsionis y dożywočia. w Lác. ((lok.)) Ale y opi=
- 5: fáníe tego vftápienia dożywočia, iáko y Venditionis. ((lok.)) (*marg*) Zygmunt w Piotrk. Lift. (-)
- 6: O białyech głowách, które wtóry raz
- 7: zá mąż idą: y około odkupná dóbr,
- 8: ná których przywianek ielt:
- 9: IAKo rychło białągłowá ftan fwóy wdowiprzez drugié zá
- 10: mąż fzcíe zgwałci:(*marg*) Zygmunt w Piotrk. Lift. (-)
- 11: chcemy/ áby tákowa mogła bydz pozwána/
- 12: álbo do fądu Ziemfkiego/ álbo ná piérwíze álbo blizsze połoze=
- 13: nie ksiąg: á tákowa wdowá pozwána gdy ná piérwzym roku

- 14: nieftanie/ niech zápláci winę niepoftuftenftwá ftронie y fádo=
15: wi:
16: á ná wtórym roku iáko záwitym będzie powinna pozwá=
17: na z lifty opráwy fwéy práwnie ftanáć ku brániu pieniędzy od
18: ftронy/ która iá wykupuie/ które fą w liściéch opráwy wyrá=
19: żoné:
20: y
21: zftępic z dóbr onych wykupionych ftронie/ która iá wy=
22: kupuie/ dáiac záfię onému/ który iá wykupuie/ pewné rękóy=
23: mie dobrze ośiádłé fzláchćice/ w ten obyczay:
24: Iż gdy oná vmrze/
25: przywianek piérwżégo mężá zmárłégo przypádnie/ álbo lepiéy
26: wróci fie potomkóm piérwżégo mężá. A iefli tákowa biała=
27: głowá pozwána ná wtórym roku nie ftanie/
28: tedy fąd onému/
29: który odkupuie/ da onéy dobrá opráwné w dzierżenié/ á pienią=
30: dze/ które należą ku wykupnu/ wedle zámknienia w łobie zapi=
31: fu opráwnégo w Káncelláriiéy żiemfkiéy/
32: będzie chował do tąd/
33: aż oná páni/ która ma przywianek/ do fądu záfię przyfzedfzy
34: pewné záfię rękóymie o wróćeniu przywianku blifkim piérw=
35: fżégo mężá obyczáiem **wyśfżéy** [!] nápiánym ftáwi/
36: obwiefczáiac
37: pozwem piánym onégo/ który iá wykupuie/ y przyzywáiac go
38: do tegóz fądu/ iż chce brác pieniądze pófágu y przywiánku prze=
39: rzeczonégo/ y przyiac od niéy przerzeczóné rękóymie około przy=
40: wiánku námięniónégo/ iż będzie wrócon po śmierci iéy.

strona: 635

Ziemfkiego práwá Kfięgi

dziefiate o Pofáżeniu fioftr.

<http://rcin.org.pl>

- 1: Około pożazenia śiółtr, poźle=
- 2: dniéyfa ordinácia.
- 3: ZWykło czynić wąpliwość pożazenié śiółtr/ których oy=
- 4: cowie odumiéráią/ nie znaczywfy im połágu:
- 5: przetóz poftá=
- 6: nawiamy/ áby śiołtróm/ którymby oycowe zapifem/ álbo
- 7: przykłádem wypołázania którém dźiémki zá żywotá fwégo po=
- 8: fágu nie náznaczyli/
- 9: brácia piérwém niż rok po śmierci oycow=
- 10: fkiém wynidźie/ byli powinni według rády y zdánia powin=
- 11: nych bliźszych dwu po oycu/ á dwu po mátcie/ náznaczyć połá=
- 12: gi według zdánia y funnieniá fwégo.
- 13: A táki połag/ nadálém
- 14: do roku po fźciu zá mąż ma iém bydź przez brácią oddány/ ábo
- 15: część wpołágu wydzielona. A zwłáczá gdy zá mąż póydzie/
- 16: zprzyzwoleniém bráciém/ ábo infyich powinnych.
- 17: A brácia bédą
- 18: powinni po śmierci oycowskiém w domu vczciwém wychowánié
- 19: śiołtrom dáwác/ o co wzyftko forum w Grodźiecoram officio
- 20: náznáczamy.(*marg*) Zygm. III. Lift. (–)
- 21: Pánná, iefli brácią rodzoną, álbo
- 22: ftryieczną ma: iákim fpofohem
- 23: ma im dozyczyć dziedzictwá oy
- 24: czyftém.(*marg*) Káz. Wiel. w Wiflicy. Lift. (–)
- 25: VStáwiamy/ iż gdy która pániénká bédzie dáwáná zá mąż/
- 26: w połágu álbo w dárze pieniężnym niech ma dósyc: który iém
- 27: bédzie przy przyaciélém náznáczon: ále dobrá dziedziczné przed
- 28: Máieftatem Kto. leg^o M: máią iém bydź náznáczoné.
- 29: Tém v=
- 30: ftáwiamy/ iż gdy który z Rycérftwá álbo zfzláchty vmrze/ máiąc

- 31: lyny ábo dżiówki: tedy dżiówki przez brácią zá mąż máią bydż dá=
32: né náznaczywłzy im zwykłym zwyczáiem połag.
33: A iefli nie będzie
34: miał lynów/ ále tylko dżiówki/ tedy ná dżiówki włzytká máię=
35: tność oycowłka niech łpádnie. A iefli brácia łtryieczni tákowé
36: dżiedzictwá zechcą otrzymác: Rycérłtwo wedle ich łumnienia
37: przereczoné dżiedzictwá niech łzáciią:
38: á oddánia łzácunku tá=
39: kowégo przereczeni brácia łtryieczni łiołtrom w roku goto=
40: wémi pieniędzmi wedle tego/ iáko dżiedzictwá ich będą łzaco=
41: wáné/ łą powinni záplácić.
42: Kótrzy iefli w iednym roku tego

strona: 636

- 1: zániedbáią vczynić: tedy dżiewki dżiedziczné dobrá ná wieki
2: będą mieć y dżierzeć.
3: Pátrząc in primo praecepto tychże Státutów.
4: Tám dáie wolność y pozwala: będzieli chćiáłá, á będzieli łie im
5: podobáło mogą przedác. wysłzey, Tit. Dżiówki dżiedziczą. ((lok.))
6: Támże kálłwie Státut Kázimiérzów Iágełło, o niedżiedzicze=
7: niu dżiówek: Bo łam z Iádwigą Królową chćiał dżiedzicem bydż.
8: POSSESSIAE, y dobrá/ y pieniędze dotalitij nomine, Kán
9: cellária Ziemiłka trzyma áże do obręczenia. Połag tráci, kó=
10: ra raptori zezwala. Titulo, Virgo.((do w. 12 t. łac.))(marg) Titulo Przywiáneku. (-)
11: Ná dobrách połázných, y w prze=
12: zyłkách wziętych Praefcriptia
13: nie idzie.
14: Dobrá w połágu záwiedzioné y zápiłané/ tákże ex decreto
15: w przezyłkách per intromiłsionem wzięté y dżierzáné/
16: nie mo=
17: gą łie w Práwo dżiedziczné wieczné praefcriptione terrełtri,

- 18: etiam longissimi temporis, obracac/ ale zawzdy lą na lkupie:
- 19: także **dobra** [!] in vim reemptionis, alias na wyderkauf zapisané. ((do w. 24 t. łącz.))
- 20: O paniach wiannych, y o siostrach
- 21: iureuictorum.
- 22: Siostry/ ciotki nie wypolazone/ któreby za mężem były/ któreby bracia/ albo bratankowie zadłużeni do kredi=
- 23: torów vtracili/
- 24: maia bydz przez te kreditory abo possessori dobr
- 25: competenter wedle zwyczaiu y prawa teraz opisanego/ wypo=
- 26: lazone: w czym wzytkim dilacia na ewiktora isdz niema kredi=
- 27: torowi: ale mu cale prawo z ewiktorem o obrone zostawac bedzie.

strona: 637

Ziemskiego prawa Księgi
dziecia. o Dozywo. zeninym.

- 1: A któreby ielcze za mąż nie szly/ tedy w rok po szciu za
- 2: mąż dac im polag maia: wszakze polagi zapisane swa droga
- 3: isdz maia.
- 4: Prowizia Panny do szcia za mąż/ z czesci iey na=
- 5: lezacey/ cale zostawac ma/ ktora wzyscy possessorowie dobr
- 6: onych dawac maia/ opatrzysz ią mieszkaniem w onych do=
- 7: brach wedle iey kondiciiéy:
- 8: wszakoz wolno iey bedzie indziéy
- 9: wedlug zdania przyaciol mieszkac/ falua ipsius prouifione. Pa=
- 10: nie wienné/ któreby na dobrach per iureuictum vtraconych/
- 11: pierwsza oprawy y possesia ich mialy/ niz kreditorow prawo:
- 12: gdyz wedle prawa oprawy nie podlegaią przezytkom na mężu
- 13: odzierzanym/ maia zostac w possesiiéy oprawy swéy: wszak=
- 14: ze gdyby taka vmarlá/ sukcesorowie onego wiana lą na lku=
- 15: pie v kreditorow.
- 16: Tóz sie ma rozumiec/ gdzieby po smierci

- 17: mężowéy szła zá drugiého mężá/ że ma bydź ná lkupie od tychże
- 18: kreditorów/ zářeczywřzy im przywiáneł.
- 19: Przewody práwá dożywoćiom nie szkodzą. ((lok.))
- 20: WIENIEC.
- 21: Zá Wieniec kontentácia młodéy Pániéy. ((lok.))
- 22: DOZYWOCIE, REFOR=
- 23: MATIO.
- 24: Włańności dożywoćia małżonków zo=
- 25: bopólného: z formy zapisówéy ile ku
- 26: wyrozumieniu nátury tákich zapisów.(*marg*) Zygmunt w Piotrk. List. (-)
- 27: SToiąc oblicznie przed sądem szlachetny N. ztąd á ztąd/ y
- 28: tákże szlachetna N. małżonkowie zdrowi ná vmyśle y ná ćiele:
- 29: vżywřzy przyacielskiéy rády iawnie y miánowicie wyználi
- 30: Iż
- 31: wřzyłtkich dóbr řwych dziedzicznych y zařtáwnych/ ruchómých
- 32: y nieruchómých/ które teraz máią y potym mieć będą zobopól=
- 33: nie y řpółecznie/ řć. A po śmierći przereczoné dobrá ná po=
- 34: tomki przereczonych řie wrócą cále/ řć.
- 35: Ořtátek téy Formy naydzieř w drugiéy częćci Metryki, zkęd
- 36: cále będzieř mógl wypełnić list. Ale y Titulo, Wiáno, Przywia=
- 37: nek. řilá znajdzieř okoliczności do tego należących.
- 38: ((od w.1 do 9 t. łác.))
- 39: ROZWODY.
- 40: DO sądu Duchowného należć ma řpráwá tá rozvodu:
- 41: A wřzákóz vznawánié o wojnie/ y o zapisách Przywianków/
- 42: między perfonámi przez rozwód rozdzielonémi/ do królewřkié=
- 43: go Máieřtatu wedle dawného zwyczáiu/ ma bydź odřyłano.
- 44: O tym więćey znajdzieř Titu. Arcybifkup ((lok.)) y iurif=
- 45: ditio řpiritualium, y Artykuły które oni sądzą: między któ=
- 46: rémi Artykuły y o káznodzieięch małż. Item, Titulo,

- 47: Hęretyk. ((lok.))
- 48: Abowiém kędy mówi, że máią fądzić práwo o siedm Sákrá=
49: mentach, tám y Małżeńftwo fie zámýka, y rozwód. bo y
50: Małżeńftwo między Sákrámenty fie liczy.
- 51: Item, Titulo, Duchowni. ((lok.))
- 52: Stephan Król, przyczyny rozvodu
53: Íwym przykłádem okazał y opifał.
- 54: A Iż ná Małżeńftwie náłzym wiele Rzeczypo. należy: te=
55: dy obiecuiemy y przyrzékamy/
56: zá fię y zá potomki náłzé Króle
- 57: Polfkié/ nigdy nic nie ftánowić/ áni przed fię brác około Mał=
58: żeńftw náłzych/ mimo wiadomośc y przyzwolenié Rad Ko=
59: ronnych oboygá narodu.
- 60: A okróm tákowych przyczyn/ które písmem y fłowem Bo=
61: żym fą wyrażoné/ żadnych okáziy do niemiefzkánia powinného

strona: 639

Ziemfkiego práwá Księgi
dziefiąte o Połázeniu wdowy.

- 1: w małżeńftwie/ álbo do rozvodu fzukác fobie nie będziemy.
- 2: Dla rozvodu żona nietráci połágu. Tákte dla bänniciiey mężá.
- 3: WDOWA.
- 4: Káżdá Wdowá, po śmierci mężá, bierze ruchomé rzeczy, w pie=
5: niądzách y w perlách. ((lok.))
- 6: Ale po śmierci iey záfię to ná dzie
7: dżice fpada. ((lok.)) A mężá iey wolno wziác wedlug fwéy wo=
8: léy. bo iuz nie ták do przyaciól **obowiazána [!]** . ((lok.))
- 9: Iefli po=
10: wtóre za mąż idzie, dobrá mácierzyfté z fobá bierze, ((lok.))
- 11: Ale konie rośleyfzé, zbroie, y ftádá, dżiatki od blizfzych krewnych.
- 12: ((lok.))

- 13: Ale ten Státut poniekađ kálfłowany iest Státutem o O=
14: piekunách, którzy winni liczbę czynić doftátecznieyřzą, teraz pátrż
15: Titulo, Opiekun.
16: Páráfárnália żenie zoftáwić winno.((lok.))
17: Wdowie přęscriptia dawności do sześći lat idźie. ((lok.))
18: Wdowá **wypořáfżona** [!] co wezmie,
19: iefli zá drugiego póydzie.
20: VStáwiamy/ iż gdy mąż vmrze/ żoná przy dárú y przy po=
21: řágu/ y przy koźdych innych rzeczach z wypráwą wniesionych/
22: iáko w pieniądźach/ w perléch/ w kámieniach y řzácích/ które
23: zoftaná/ ma zoftác:
24: á gdy oná vmrze/ ná potomřtwo (iefli ie
25: będzie miáć) wřzyřtki dobrá przerzeczóné niech przypádną.
26: Która to białągłowá máiac potomřtwo/ iefli inného męźá
27: weźmie álbo zechce wřiac/
28: tedy řkázuiemy/ iż tylko ná ono po=
29: tomřtwo wřzyřtki dobrá oycowřkie cále z drugą częścía/ która
30: ná nie z działu przynależć będzie/ wřzyřtkich dóbr máćierzyń=
31: řkich/ w którychkolwiek dobrách řą/ przez wřzelákiego řporu
32: niech przypádną:
33: á z drugą ořtátnią dóbr řwych częścía/ męźá
34: niech weźmie wedle woléy řwéy.
35: Wdowá pořágu y opráwy tylko
36: niech vzywa.(*marg*) Káz. Wiel. w Wilicy. Lift. - Iágeřło w Kráko. Lift. (-)
37: DLa řkáźenia řzkodliwego zwyczáiu/ który do tych czářów
38: między poddánemi nářzemi tylko z pořpolitého vzywánia był

strona: 640

- 1: chowan: iż żoná po řmierći męźá řwego będac w řtanie wdo=
2: wim przeciwo przodká nářzého vřtáwie/ która řie poczyna:
3: Vřtáwiamy/ řc. zoftáiac wřzyřtki dobrá dźierźalá: dla czego

- 4: niektóre dobrá dziecióm/ álbo bliższym przez nie dozór y złé iéy
- 5: rządzenié/ bywały kázoné/ y pułtofzoné.
- 6: Zkąd tákowym rze=
- 7: czóm chcąc zábieżec/ vřtáwiamy nápotym/ áby zóná gdy mąż
- 8: vmrze/ tylko pořag y przywianek miála: á inné dobrá/ ná któ=
- 9: rych pořagu y przywiánku nie będzie miála/ potomřtwu álbo
- 10: bliższym będzie powinná oddác/ y z nich złępic.
- 11: Wdowá które ruchomé dobrá
- 12: bierze.
- 13: ACz z řtáradawná przez przodki nářzé w niektórym rozdzie=
- 14: leniu vřtáwiono ieřt: iż gdy mąż vmrze/ zóná dar y pořag/ y
- 15: wřzyřtkié pářářárnália/
- 16: álbo wypráwę/ to ieřt/ w perléch/ w
- 17: řrébrze/ w řzáciéch/ y w pieniádzách ma mieć y dźierzeć: ále iż
- 18: wielkié řzkody dźiecióm zřąd zwykły przychodźić/
- 19: dla tego zá
- 20: rádu y zwoleniem Pręřátów y Pánów nářzych dořtáteczenie v=
- 21: řtáwiamy: iż gdy mąż vmrze/ zóná tylko przy Opráwie do=
- 22: mowéy niech zořtánie/
- 23: to ieřt/ przy řkárbie y pieniádzách/ y řré=
- 24: brze: wyiáwřzy wielkie konie/ y wřzyřtkié zbroie y řtádá/ które/
- 25: wřzyřtki niech ná potomřtwo przypádná.
- 26: Náđ to obiářnia=
- 27: my: iż tákowa biařglówá przy wřzyřtkich bydléch y innych rze=
- 28: czách/ które w pořagu iéy y w opráwie były/ weřpóřek z
- 29: woźniki/ któremi zá czářu męžá řwégo řie woźiła/ ma zořtác:
- 30: wyiáwřzy řzáty y řzřebiętá vmářlégo męžá/ któreby řtały zá trzy
- 31: grzywny: które w iednáki dźiał pániéy z dźiećmi przypářć/ y roz=
- 32: dźieloné iřtotnie byđź máia.(*marg*) Támže. (-)
- 33: CVDZOŁOSTWO.

34: Cudzołstwo karzą prawá Polkié,

35: gwałt gwałtem.

strona: 641

Ziemskiego prawá Księgi
dziesiąte o Cudzołstwie.

((od w. 1 do 14 t. łąc.))

1: Item Titulo, Gwałt ((lok.)) w prawie Stárościm pátrzyć

2: tegóz tytułu.

3: Item, Tit. Rozwód. wyszézý, ((lok.))

4: PANNA.

5: Pánná po szciu zá muž we trzy látá y

6: trzy miešiące, ma czas czynienia

7: prawem przeciwko opiekunowi fwé

8: mu: którégó czáfu, iefli przemie=

9: szka, iuz práwo vtráci.

10: FRáńciszek Wnuczkę fwą Luciá/ rc. Pátrzw Polkim,

11: Titulo, Opiekun. List. ((lok.))

12: A iefliby Striy będąc opiekunem chytrze iéy omieszkawał

13: czas/ tedy przez iego woléy może zá muž isdz.

14: Ale iednák z ze=

15: zwoleniém innych przyaciól/ iefliby to czynił/ áby dłužéy po=

16: żytki brał z imięnia.(marg) Káz. w Wi. Lift. Włá. Iág.Lift. (-)

17: Pánná gwałtownie zelżoná, ma obžáłowác z płáczem we wsi

strona: 642

1: przygodę fwą. Pátrz w Grodzkim Práwie. y máło co wyszézý. Tit.

2: Cudzołstwo. ((lok.)) (marg) Zygm. III w Kráko. Lift. (-)

3: Opátrzenie do szcia zá muž, z iéy części należácý, iáko przewód

4: prawá pupillorum iuri niešzkodzi.

5: Ktoby dobrá iákié trzymał/ ná któróbyprawo kto inžy prze=

6: wodził/

- 7: ma czynić z nim pro deportatione citationum, niż wy=
8: nidzie rok y fześć niedziel: wyiawfzy gdyby kto nie wiedział o
9: przewodzie prawnym/ o co ma przysiądz/ ((do w. 9 t. łącz.))
10: RAPTOR, ŁAPACZ.
11: Pannę kto gwałtownie włapi, niech bę=
12: dzie bezecny: a która iest włąpiona
13: ná to zezwalaiąca, niech poąg tráci.(*marg*) Ian Olbr. Lift (-)
14: OKoło tych/ którzy panny y białęgłowy gwałtem imaią/
15: tak chcemy bydz zachowano: zeby takowy łapacz panny o to
16: prawem przewycięzony wedle ftarych Státutów część/ á któ=
17: ra ná to zwoliłá/ dobrá wftytkie dziedziczne y którękolwiek iné
18: iey przynależące z poągim ná wieki tráci.
19: To prawo tak ma bydz rozumiano.
20: DLa zgładzenia wątpliwości/ która przy Státucie o włá=
21: pieniu pánien y białychgłów vczynionym częstokroć sie wczy=
22: na: zdáło sie nam y Rádzie nászey przez ninieyfzy dekret iego
23: wyrozumienié tak wyiáfnic.
24: Iz gdy ten/ który włapi pánnę/
25: wdowę/ álbo męžatkę/ przed nas o takowy vczynęk pozwan
26: będzie: tedy w ten czas wedle ftarych Státutów prawem
27: przekonány będzie rozumian część trácić:
28: gdy pánná/ álbo nie=
29: wiáltá/ wdowá/ álbo męžatká/ przed olobą nászą postáwioná
30: zezna/ iz przez onęgo pozwanęgo który iá włapił gwałt sie iey
31: sítał/ á iz nád wolą y zwolenié iey przezeń iest włápióná.
32: A=
33: bowiem przez takowé panny/ álbo białęgłowy/ wdowy/ mę=
34: žatki wyznánié pozwány ten/ który włapił/ będzie sie rozumiał
35: przekonány ná odlądzenié czci.(*marg*) Ian Olbr. Lift. Zygmunt w Kráko. (-)
36: Ale iefli pánná/ wdowá/

37: mężátká iáwnie przed oblicznošciá náfzú zezna y powié/ iž nie

strona: 643

ZiemŃkiego práwá
Kšięgi dziešiate o
gwałcie pánienfkim.

- 1: gwałtem przez tego/ który pozwan ieŃt/ bylá włápiená/ ále zá
- 2: iéy wolá y zwoleniem włáfnym z kádkolwiek iá wžięto:
- 3: tám
- 4: iuž pozwány o włápienié od winy Státutowéy o odłádzienié
- 5: czci ieŃt wolen: á oná pánná/ wdowá/ álbo mężátká (ná które
- 6: té wšyřtki ofoby y imioná to práwo zdawná wřtáwioné y cho=
- 7: wáné obiáŃniáiąc chcemy/ áby naležáło y Ńciágåło fie)
- 8: po táko=
- 9: wéy woléy y zwolenia fwégo wyznániu wšyřtkich dóbr dzie=
- 10: dźicznych/ y którychkolwiek innych rzeczy iéy naležących/ y po=
- 11: águ iéy powinnégo ma bydź wiecznie odłádzoná.
- 12: SPVRIVS.
- 13: Syná národzonégo z nierządnyé niewiáŃty/ głowá ma
- 14: bydź temuž iéy Ńynowi płáconá. Wysřzéy ((lok.)) Titulo,
- 15: Filius matris vagabondae.(*marg*) Stephan w Wárfz. Lift. (-)
- 16: O tychze Ńyniéch w nierządzie po=
- 17: rodzonych.
- 18: Item/ Iž fie tego po częšci tráfia/ že niektórzy mieřzkáią
- 19: przeciw pánu Bogu nie z žonámi/ lecz z załóžnicámi/ które po= | tym Ńobie zá žóny biorá.
- 20: Wřtáwiamy/ áby od tákowych žón
- 21: które załóžnicámi były dzieci/ abo potomřtwo ich/ w žadnych
- 22: dobrách nie dźiedziczyły/ áni žadnyé pręrogátiwy Ńzlácheckiéy
- 23: miáły.
- 24: Gdyž w potrzebie woiennyé równy równému wy=
- 25: Ńwiádczyć fie powinien/ gdyby go obwiniono/ iž nie doŃtał

- 26: plácu fwégo.
- 27: Item, temuż fádowi Duchownému należy dowiedzieć fie y
- 28: fądzić, które dzieci dobrého łóżá fą, álbo nie:
- 29: pátrz wys=
- 30: fzey w Práwie Duchownym. ((do w. 29 t. łącz.))
- 31: Z ftrony czwartego Bożego przykazánia wto=
- 32: rey Tablice Dekálogu:
- 33: NIE KRADNI.
- 34: OEKONOMIA SZLACHECKIEGO STANV,
- 35: We 12. tytułéch methodice fie zamyka: á to dla pámięci
- 36: fnádniefzy, y obiáfnienia lepszégo: które części zá fo=
- 37: bą pociągáią té tytuły z ich włáfnemi Státuty.
- 38: Gośpodárstwo y dochody iego w tych kráiącích pańftw pułnocnych. ARTYK. I. o perfonách Czeladz- Factor. Sługá. Czynienié fprawied. z fług. Vilicus. Kmieć. Incuilinus. Páftérz.
- 39: ART. II o dzewách. Szczépie. Dąb y drzewo rodzáyné. Lás. Cifowé drzewo/ y inné ofobliwe temu podobné.
- 40: ART. III. o Lákách. Láká. Siáno.
- 41: ART. IIII. o myśliftwie. Ielen, Loś. Wieprz Dżiki. Koń dżiki. Záiác. Lifzká. Pies. ART. V. o oborze. Koń. Stádá. Wól. Forefta. Bydło. Dobytek. Iumentum. Wieprz. Wygón. Nawsié.
- 42: ART. VI. o polách y o fzkodách w fáfiedztwie. Rola. Miedzá. Pomiar. Rozdział. Płot. Wieś. Zboże. Pożar. Pařza. Spáśné. Wygón. Nawsié. Drógá. ART. VII. o Pfczelnikách. Pfczoły. Bárći.
- 43: ART. VIII. o robotách. Włáfna robotá. Włáfny płáfcz. Inuenta res. Skarb należny.
- 44: ART. IX. o wodnych pożytkách. Rzéki. Stáwy. Zalewki. Ryby. Záiázy. Siéci. Czóln. Młynarz. Młyn. Mořty. Bród.
- 45: ART. X. o targách y hándlach. Cōmutatio. Zařtáwá. Wykupno. Arendá. Tenutarius. Venditio. Przedánie. Widerkaw. Cenfus perpetui folo annexi. Intromifsio.
- 46: Mutuum. Pożyczány dług. Cyrograw. Regeftrum autenticum. Inuentarium autenticū. Vfura. Donatio. Dárowizny królewkié. Dos. Reformatio. Dożywoćia in folidum. Feudum.
- 47: ART. XI. o kářfłowánium kontráktów. Ceřsio. Kwity. Kářfłowanie.

48: ART. XII. o rzeczach przeciwnych gośpodárftwu. Złodziéy. Złodziéyftwo. Licem wrócić. Dániná. Kárczmy. Lufus taxillorum. Vtrátnicy.

strona: 645

Ziemskiego práwá Księgi
dziesiąte o Fáktorzech.

1: ARTYKVL I.

2: Z STRONY OSOB Y CZE=

3: ládzi do gośpodárftwá należący:

4: Práwá przeciw temu ktoby ich odwabiał/ álbo bezpráwie im czynił nád wolą ich páná.

5: Iáko w innych tráktáciéch práwnych piérwéy ofoby o=

6: piłowáliłmy: dopiéro do lámymch rzeczy przyftępowáli=

7: łmy: tákże y tu wzywiemy tegóz porzádku.

8: A lepiéy

9: iest podobné Státuty łobie zlécąc zgráiámi: ((t. łącz. do w. 11))

10: FACTOR.

11: Przyśięgá Fáktorów którzy z przedáy=

12: némi rzeczámí płyną álbo idą pánów

13: łwych, y o mytách. ((do końca str. t. łącz.))

14: ((od w. 1 do 22 t. łącz.))

15: E=Wátáman z łtároftą przyśięga zá páná

16: w niebytności iego.

17: O Co pan/ który tám łam miełzka/ iełliby łie niezáfaniem

18: brónił/ ma przyśiędz:(*marg*) Lift. (-)

19: á iełli pan w tym Woiewództwie nie

20: miełzka/ tedy to ma wczynić wżędnik y z Wátámanem.

21: SŁVGA.

22: Gdy łługá bróniąc páná w zwádzie kogo

23: ráni, nie ma bydz winowan.

strona: 647

Ziemskiego prąwá

Księgi dzieśiąte o Sługách.

- 1: Vítawiamy/ iż ilekroćby sie którym tráfiło wádzić/ iákiego=
- 2: kolwiekby łtanu byli/ á w téy zwádzie sługá Páná swego bro=
- 3: niąc/ wyiawłzy miecz álbo kórd kogo ránił:
- 4: zá to žádného gnie
- 5: wu y niełáski od ránného/ y przyaciól iego odnośic nie ma.
- 6: Ktokolwiek sługi niewolné, ábo té któ=
- 7: rzy vćiekáią, zátrzymawa, áni ich
- 8: we dworze Królewskim blizszym
- 9: nie opowie: ten ie temu czyi słą, z
- 10: winą piętnądzieftą niech wróci.
- 11: W Práwie Céfárskim to iest nápisano: iż słudzy niewolni/
- 12: álbo dziewki nie mogą z rąk pánów swych bydz wyfwobodze=
- 13: ni/ ázby przez oné pány swe byli wypuśczeni/ y wolnościá dá=
- 14: rowáni:
- 15: ále iż częstokroć tákowi niewolni vćiekáiąc od pánów
- 16: swych/ y od innych chcąc vydź/ táią sie v obcych pánów y słą=
- 17: siad/ y bywáią od nich chowáni:(*marg*) Kázimierz. Lift. (-)
- 18: á tak tym sपोfobem pány
- 19: swe ná stronę odkłádáiąc/ y od nich odchodząc wráciá sie do
- 20: swych domów: zá którym vćieczeniém pánowie wielkie szkody
- 21: miéwáią/ tak iákoby téz dziedziny swe vtracáli/
- 22: gdyż sługi tá=
- 23: kié niewolné pan może gdzie chce osádzić dostawłzy dziedziny
- 24: nowéy przez nie robionéy.(*marg*) Iágełło w Kráko. y w Wár. Lift. (-)(*marg*) Ian Olbr.
w Piotrk. Lift. (-)
- 25: Dla tego/ iefli v których tákowi słu=
- 26: dzy vćiekłzy kryć sie będą/ y nápotym będą chowáni: ciż máią
- 27: oné zátrzymác/ y we dworze blizszym królewskim świadczyć

- 28: lie/ iż máią oné zátzrymáné. y chowáią ie.
- 29: A iefli tego zánie=
- 30: dbáią vczynić/ y pan fług onych przez świádki tego dowiedzie
- 31: iż v nich byli/ tedy będzie powinien onégo niewolnégo fługę
- 32: czyi będzie zápłacić z winą piętnądzieftą.
- 33: Iefli kto będzie obwinión, iz sługá
- 34: iego dóm zgwałcił.
- 35: GDy który człowiek którégokolwiek ftanu będący obwi=
- 36: nion będzie/ iż iego fługá gwałt domowi vczynił/ á gofpoda=
- 37: rzá/ zónę/ dzieci/ álbo fługę ná dóm názedfzy gwałtowną ręką
- 38: w domu zabił:
- 39: w tákowey rzeczy onégo gwałtowniká v fwégo

strona: 648

- 1: páná fkázuiemy zápowiedzieć: z którym ták obwinionym pan
- 2: iego fprawiedliwość będzie powinien vczynić.
- 3: A iefli ón
- 4: pan oblicznie o to żądány fprawiedliwości nie zechce vczynić:
- 5: tedy sam pan zań będzie powinien odpowiadać wedle porząd=
- 6: ku práwá.(*marg*) Támże. (-)
- 7: Iefli fługá zgwałciwfzy dóm vćieczy.
- 8: TAKowy fługá iefliby vćiekl/ á przez fzláchtę nie był zapowie
- 9: dzian/ y pan iego zań pozwány nie ináczey fie z obwiniénia tá=
- 10: kiégo oczyści/
- 11: iedno vczyniwfzy przysięgę ze dwiemá świádki/
- 12: iż áni zá iego wiadomościá/ áni zwolęniém/ áni rofkazániém/
- 13: áni wolą ten vczynek fie sftał/ áni dał przyczyny ku vćieczeniu
- 14: tákowému fłudze.
- 15: Słudzy iefli złodzieiá gónić niechcą
- 16: fą bezecni.
- 17: GDy tych czáfów fłudzy wfzędzy wymawiali fie pánóm/ iż

- 18: prze tę przyczynę/ że oni łami złodziei/ albo złoczyńców/ albo
19: nieprzyaciół nie gónili/ oni téz takowych złoczyńców gónić nie
20: chcieli:
21: zkład wielką obronę dawáli złym ludzióm/ áby vcho=
22: dzili rąk tych/ którzy ie łacwie poymać mogli. Dla tego vftá=
23: wiamy: iż którykolwiek z łług zá rofkazaniem páńłkim złodziei
24: albo złoczyńców którychkolwiek gónić albo łapác niechciał/
25: Tá=
26: kowy ná wieki niech będzie bezecny: á którzyby tym/ którzy go=
27: nili albo poymáli/ bezecność zádawali/ w téz winę bezecności
28: zarázem niech wpádną. (marg) Alexander w Rádom. Liřt. (-)
29: Słudzy fześć niedziel przed woyną
30: niech odpuszczenia prołzą.
31: KTórykolwiek z łluzących pod wypráwą Woienną/ albo
32: inną potrzebą łluzną y łprawiedliwą od pána łwego odpu=
33: łczenia będzie prołł/ y od niego odéydzie/ ná wieki niech bę=
34: dzie bezecny.
35: A będzie káždy przed wypráwą woienną y po=
36: trzebą v pána łwego miał čás fześci niedziel: w którym á nie
37: rychleyłzym czásie odpuszczenia od pána łwego od łwego od łluzby bę=
38: dzie prołł y žádał. (marg) Táme. (-)

strona: 649

Ziemłkiego práwá
Księgi dziełiate o
gwałcie przez łlugi.

- 1: Potym dziełieć niedziel czáfu tego
2: pomkniono.(marg) Zygmunt w Kráko. Liřt. (-)
3: W Vftáwie od czáfu pod wypráwą woienną/ albo inną
4: łluzną potrzebą/ gdy słudzy od pánow łwych chcą odéydz/
5: którey fześć niedziel ieřt zámierzón/ w którym opuřczenia y ode=

- 6: łzćia v pánów łwych prošć máia:
- 7: tedy tego czáfu do dziešići
- 8: niedziél pomykamy.
- 9: Iáko przeciwko łługóm ošiadłym á=
- 10: bo nie ošiadłym, którzy łą obwi=
- 11: nieni o zgwałcenié domu, o zábi=
- 12: ćie, y o inné wyłtępki ma bydz
- 13: połtępowano.
- 14: CZęłtokroć iuz došwiadczyłifmy: iż vltáwę álbo Dekret
- 15: który iełt nápiłan y názwan Ołtrogi/ poddánym náłzym wie=
- 16: le trudnošći y obćięžliwošći zádawał:(*marg*) Zygmunt w Kráko. (-)
- 17: y áby nápotym łkár=
- 18: gam y obrazániu łpólnému nie byłá dawáná przyczyná/ ktemu/
- 19: áby iednáko bogátému y vbogiému łpráwiedliwošć byłá czy=
- 20: nioná/ vltáwiamy:
- 21: iż iełli kto z pánów/ álbo z łzláchty z pod=
- 22: dánych náłzych pozowie kogo/ iákoby zá iego wiadomošćią/
- 23: rołkazániém/ y wołá iemu nieco ku krzywdzie/ y ko łzkodzie
- 24: przez łlugi sítáło łie:
- 25: tedy pan álbo łzláchćic łpráwiedliwošć z
- 26: łługámi łwémi będzie powinien vczynić/ gdy v niego będą zá=
- 27: powiedźieni przez Woźnégo y Szláchťę.
- 28: A gdzieby łpráwie=
- 29: dliwošći nie vczynił tenze pan álbo łzláchćic pozwány: tylko o
- 30: té rzeczy odpowiedáć y łpráwować łie będzie powinien/ które
- 31: dotykáią łie gwałtu domowého/
- 32: álbo naiázdu ná ołobę iáką/
- 33: álbo zábićia którého łzláchćicá/ álbo rániénia/ wedle Státutu
- 34: przez Króla Olbráchtá w téy rzeczy vczynioného.
- 35: A o inné

- 36: krzywdy/ iáko o vbićie/ o ránienié którégokolwiek proftégo łtanu
- 37: człowieká/ tákże o podeptaniu śiéyby/ zbóz ná polách/ y traw
- 38: ná łákách/
- 39: łpásienié/ y o inné wyftępki mniefzéz/ iefli ieden dru=
- 40: giégo pozowie tym łpofobem/ iz zá iego wiadomościá/ rołka=
- 41: zániém/ y wolá tákowa która krzywdá przez iednégo álbo wię=
- 42: céy z łlug nieośiádłych kogo potkáłá/
- 43: vftáwiamy: iz ten/ któ=

strona: 650

- 1: rému krzywdá ieft vczyniona/ ma żądác łpráwiedliwościód
- 2: páná onych łlug: á pan tych łlug będzie iá powinien vczynić/
- 3: iefli będą zápowiedzeni v páná fwégo przez łzláchtę y Woźné=
- 4: go.
- 5: A iefli o ieden zły vczynék álbo o więcej którégokolwiek
- 6: páná ośiedli obwinieni będą/ tákowych łámych powodowa łtroná/ która krzywdę ćierpi/ á nie páná ich/ o ón vczynék w łá=
- 7: dzie y w práwie/ do którégó należec będą/ niech pátrzy.
- 8: Iefli łlugá álbo Włódarz będzie ob=
- 9: winión, iz co vkrádnie: łześciá
- 10: świádków niech łpráwi.
- 11: GDy pan przeciwko Włódarzowi/ álbo przeciwko innému
- 12: łłudze łwému/ o które rzeczy álbo krzywdy pytánié vczyni:
- 13: te=
- 14: dy ón Włódarz álbo łlugá pánu łwému nie zádáiac przysięgi/
- 15: będzie powinien łześciá świádków łie łpráwić.
- 16: Którzy łłudzy, y inné ofoby mogą
- 17: bydz od Królá, y od innych łzlu
- 18: bem wiázáni.
- 19: GDyż ták potrzebowały poddánych náłzych łpráwy/ łkázu=
- 20: iemy: áby záden łzláhcic náłz łzłubem przez náš nie był wiázan/

- 21: aż prawem przekonány. Co ináčzý záchowác fie będzie mogło
- 22: ná woynie:
- 23: y gdzieby nam/ álbo poddánym nálezym przydáłá
- 24: fie íprawá z sługą/ z vrzędnikiem/ z íprawcą/ álbo poddánym
- 25: nálezym/ y gdzieby dla potrzeby Rzeczypośpolitáy przeciwko
- 26: krórémukolwiek poštěpic y czynić fie przydáło.
- 27: Táki drugi, o wiązaniu sług
- 28: szlubem.
- 29: SZlubem żadny szláchćic ośiádły wiązán nie ma bydź od
- 30: nas/ áni od żadnych vrzędników nálezych: iedno wedle opifá=
- 31: nia Státutu/ Roku Pánfkiego/ 1540. (marg) Káz. Wiel. List. Zygmunt w Kráko. Zyg.
Aug. (–)

strona: 651

Ziemfkiego práwá
Księgi dzieśią. o
sposobie czynie. sprawie.

- 1: ((w. 1-2 t. łącz.))
- 2: Naprzód FORMA POZWV: o vczynieniu sprawiedli-
- 3: wości. ((lok.))
- 4: ((odw. 5-9 t. łącz.))
- 5: Item, iże ((t. łącz.))
- 6: A iże winien Polfkie práwo záfádzic,
- 7: ielli eum plebeio, Támże ((lok.))
- 8: Item, o vczynienié sprawiedliwości z Bártnikiem co czynfsu nie
- 9: wydał. ((lok.))
- 10: Item. z młynárzem spólnym. Tit. Molendinator.
- 11: CONSVETVDO z ftrony czynienia sprawiedliwości, iáko
- 12: opifuie Przyłufki. Gdy kogo pozowá o taką álbo owáká krzyw=
- 13: dę, á nie vczyniłby z swym poddánym sprawiedliwości,
- 14: tedy ná piér=

- 15: wżym roku niech obiecuie vczynić Ńprawiedliwość: ábowiémby po=
16: tym musiał to vczynić z winą, Ńtronie trzy grzywny, á Ńądowi trzy
17: grzywny.
18: Przeto naprzód Ńkázuią lub poena, á potym cum poe=
19: na. A iefli przydzie do czyniienia Ńprawiedliwości wedle PolŃkiego
20: práwa: tedy niech Ńędzięgo, PodŃędká, y PiŃátzá záŃádzi, y Ńzlá=
21: chtę wedle zwyczajiu Ńądu ZiemŃkiego.
22: A iefliże wedle Niemiec=
23: kięgo práwa álbo MieyŃckiego, to iefł, gdy cum plebeio, tedy
24: Wóytá y Láwniki niech poŃádzi. Przed którými Strony niech
25: kontrowertuią, iáko bywa y przy Ńądzięch Ńádownie.
26: A iefliby któ=
27: ra Ńtroná vkrzydzona Ńie bydź rozumiałá, tedy więc od Ńądu Ziem
28: Ńkiego niech áppelluie do Sędzięgo ZiemŃkiego,
29: kędy więc dla pe=
30: wności y obwinionęgo człęká biorą zlobą ná roki opátrzni Proku=
31: ratorowie, żeby záraz támże Ńam Sędzia Ńprawiedliwość nákazał,
32: náuczył, y vczynił.
33: A od Ńądu záŃádzonęgo mieyŃckim ŃpoŃobem
34: do Ńądu wyszjęgo Práwa áppellowác iest obyczay w KrákowŃkięy
35: ziemi. A Ńámey Ńprawy kondicia łáčno vkaże, iákim ŃpoŃobem
36: práwo ma bydź zázáioné, iefli Niemieckim, iefli PolŃkim.
37: ((do w. 19 t. łác.))
38: VILLICVS.
39: Iefli Włódarz będzie obwiniony iz
40: co vkrádnie, nie pan ále Ńługá y
41: Włódarz Ńámofzółt ma Ńie Ńpráwić.(*marg*) Káz. Wiel. Lift. Káz. Wiel. w Willicy Lift. (-)
42: GDy Pan przeciwko Włódarzowi/ álbo przeciwko innému
43: Ńłudze Ńwému/ o którę rzeczy álbo krzydwy pytánię vczyni. Te=
44: dy ón Włódarz álbo Ńługá pánu Ńwému nie zádáiac przysięgi/
<http://rcin.org.pl>

- 45: będzie powinien sześciami świadków nie sprawić.
46: ((t. łąc.)) niżey.
47: KMIEC.
48: O mąietności kmieci niepłodnych.
49: VZnawamy nie dobrym zwyczajem to bydz zachowano:
50: iż gdy którzy kmiecie/ chłopi/ álbo inni ludzie mieyfcy przez po=
51: tomftwá z tego światá zchodzą/

strona: 653

Ziemskiego prawa Księgi
dziesiąte o Ranach kmiecych.

- 1: ich wżyfki dobrá ruchomé y
2: nieruchomé imieniem puścizny pánowie ich zwykli brác. Zkąd
3: my takowy zyczay iáko prawdzie przeciwny/ y rozumiejąc zá
4: nieślufzny/ vltáwiamy:
5: áby z dóbr takowych vmiérájących/ ie=
6: ťli tak wiele będzie mąietności/ kielich zá pułtory grzywny ko=
7: sciołowi/ w którym Fára iest/ był spráwion: á infzé dobrá ná
8: blizzé krewné y powinowáté przez žádný trudnoći máią
9: sprásc iáko to spráwiedliwość okázuie.
10: O RANACH KMIECZYCH.
11: Kto ráni Kmieciá, ma mu dáć grzywnę,
12: á pánu drugą grzywnę: á ielli kmieć
13: będzie dwu pánów, między nie má=
14: iá bydz grzywny rozdzieloné.
15: KTo ráni kmieciá/ temuż ránionému ma dáć grzywnę: á
16: pánu iego/ ielli ten który ranił/ y tánný ľá iednégóz páná/ grzy=
17: wnę całą ten który ranił zá winę będzie powinien položyc:
18: ále
19: ielli ten/ który ráni y ranny dwu pánów będą/ tedy tá grzyw=
20: ná/ która będzie dáná zá winę/ niech między nie będzie rozdzie=

- 21: loná.(*marg*) Kázimierz w Wiflicy. Lift. (–)
- 22: Zá ránę síną kmećiowi fześć fkótów
- 23: zápłacono bydz ma.
- 24: Kmećiowi zá zádáną ranę síną przez wylania krwie/ fześć
- 25: grzywien: to iest winá fześć fkótów od tego/ który vderzył/
- 26: ma bydz dano.(*marg*) Támże. (–)
- 27: O ranie kmećéy.
- 28: ABy win flufzné rozdzielenié było miano: iefli kmeć będzie
- 29: z wylaniem krwie álbo bárzo ranión/ z wlfyfłkich win zá ranę
- 30: álbo vderzenie fkazáné dwie części rannému/ á trzečia ładowi
- 31: gdzie tá fprawá będzie odprawowaná fkázuiemy áby była
- 32: dáná.
- 33: O MĘZOBOYSTWIE
- 34: KMIECYM.
- 35: Iefli kmeć kmećią zábiie, iáko ma
- 36: bydz karan.
- 37: ACz z ftarádawná było to záchowano: iż kmeć kmećią dru
- 38: giégo zábiwfzy y zápłáciwfzy trzy grzywny grofzy/ od winy
- 39: męzobóyftwá był wolen:
- 40: ále iż tákowa kaźń máła była ku fka=
- 41: rániu flufznému tákowégo złégo vczynku/ przeto vftáwiamy:
- 42: iż gdy kmeć kmećia zábiie/ zá winę męzobóyftwá Káfteláni=
- 43: iéy/ gdzie fie to męzobóyftwo stánie cztérzy grzywny/
- 44: á kré=
- 45: wnym álbo przyacióóm bliłkim zabitégo fześć grzywien ma
- 46: zápłácić: którém winy iefliby nie zápłácił/ á będzie poyman/ ná
- 47: gárdle ma bydz karan.
- 48: O zábićiu kmećią y rozdzieleniu win.
- 49: IEfli kto kmećią zábiie/ dzieśięć grzywien będzie powi=
- 50: nien zań zápłácić: z których fześć zenie álbo dziecióm (iefli żywě

- 51: będą) á cztery pánu tego/ czyiego poddaného zabią/ máią
- 52: bydz zápláconé.(*marg*) Kázimierz w Wiflicy. Lift Tenze Lift (-)
- 53: A iefli zábity będzie dwu pánów/ tedy prze=
- 54: rzeczoné cztery grzywny máią bydz między pány rozdzieloné.
- 55: O zábité kmiecie w mieściéch práwo
- 56: Polfkié ma bydz fádzoné.
- 57: VStáviamy/ iz miezczánié miałt náfzych/ ták fzlácheckich
- 58: iáko Duchownych/ o rány y mężobóyftwo právem Polfkim
- 59: ludzióm wsi náfzych duchownych y swietckich fprawiedli=
- 60: wość czynić máią. (*marg*) Kázimierz w Niefzo. Lift. (-)
- 61: Iáko o fzlácheckié ták kmieckié mę=
- 62: zoboyftwo práwo Polfkié ma bydz
- 63: fádzoné.

strona: 655

Ziemskiego práwá
Księgi dzieśiąte o
mężoboy. kmiecym.

- 1: SKázuiemy/ áby ná potym według ftórych królestwá ná=
- 2: fzego wftaw/ o zábićie álbo ránách fzlácheckich/ álbo ich kmieci/
- 3: we wzyftkich mieściéch y miáfteczkách Królewfkich y pánów
- 4: Duchownych y Swietckich/ nie fąd mieyfcki/ ále Ziemski y
- 5: Polfki był chowan y fádzon.
- 6: A gdzie práwo mieyfckie będzie
- 7: od miezczan w tákowey rzeczy chowané/ winą czternaście grzy
- 8: wien piędzy/ mieyfca oného miezczánié oney ftronie áby
- 9: przepadli/ która winá právem Ziemskim tylekroć/ ilekroć tego
- 10: będzie potrzebá ma bydz ná záwitym roku dochodzona.
- 11: Ofátká o chłópih ránách pátrz wyszýy. ((lok.))
- 12: O WOLNOSCI KMIECIOM
- 13: przez Páná dánýy.

- 14: IZ wolność ná to przez ludzi mądré ieft wynáleżioná/ áby
- 15: láfy y gáie/ gdzie malé fá y przychodzą pożytki/ były wykopy=
16: wáné/ y ku więtżym pożytkóm przywiedżioné.
- 17: A ták/ gdy
- 18: kmieć w lešie/ gdzie wieś ma byđź fádzoná/ wolność weźmie/
19: nie bęđzie mógl z fwéy roléy fie rużyc/ aż piérwéy rolą wyprá=
20: wi:(*marg*) Zygmunt w Piotrk. (–)
- 21: po którém wyprawieniu to vczynić bęđzie mógl/ co práwo
22: Ziemiéki álbo onéy dziedżiny potrzebuie przy fwym rużeniu.
23: Kmiećie iáko wiele dni w tydzien
24: robić máią.
- 25: CHćac poráđzić pożytkóm poddánych náłzych/ zá wżyft=
26: kich Rad náłzych ftanu oboygá y Połów ziem Królestwá rá=
27: dą y zwoleniém vftawiamy/ y fkázuiemy: áby to ná wieki by=
28: ło chowano.(*marg*) Iágełło w Krák. List. (–)
- 29: Iż wżyfcy y káždy zofobná kmiećie/ wżyftkich
30: y káždéy zofobná wsi/ ták náłzych iáko poddánych náłzych któ=
31: régokolwiek ftanu bęđących/ którzy przedtym dniá w tydzién
32: nie rabiáli/
33: nam y innym fwym pánom z káždégo łanu ieden
34: dzién w tydzién máią robić/ y ku robieniu niech bęđą powinni:
35: wyiáwży té kmiećie/ którzy czynłzem pieniężnym/ álbo zbożem/
36: álbo którymkolwiek innym podatkiem pánóm fwym roboty
37: przedtym nágródźili. (*marg*) Zygmunt w Toru. Z reyeftru w Káncelláriiey Królewskiej.
(–)
- 38: To ofobliwie opátrzywży/ áby tá v=
39: ftává nie ściągáła fie ná té kmiećie/ którzy względem ośiádléy

strona: 656

- 1: roléy więcéy dni w tegodniu pánóm fwym y nam robić zwy=
2: kli.

- 3: Abowiém to práwo tylko ná té vřtáwiono ieft/ którzy
- 4: mniéy/ niź dzień w tego dniu/ nam y pánóm řwym robić zwy=
5: kli.
- 6: Podobna temuz vřtáwá.(*marg*) Zygmunt w Bydgo. (-)
- 7: Vřtáwiamy/ y rozrządżamy: áby wřzyřcy kmiećie wřzyřt=
8: kich wři nářzych Królewřkich/ Duchownych i řwietckich pod=
9: dánych Króleřtwá nářžego/ wedle Dekretu řéymu Toruńřkié=
10: go Wálnégo bliřko przelřžégo/ byli powinni pánóm řwym ro=
11: bić ieden dzień w tegodniu:
- 12: wyiáwřzy wři nářžé/ które ná to řá
- 13: vřrzywileiowáné/ któreby iářnie ofobliwym przywileiem to
- 14: pokazáły/ iź ná mieyřcu robót czynřz pieniężny więřzy pořtápi=
15: řy/ tedy tákowé tylko z przywileiów weřelić řie máią:
- 16: á inné
- 17: wři/ iáko wysřžéy rzeczono ieft/ robić řá powinné.
- 18: Kmieć zá wyřřępek pánřki nie ma
- 19: bydź ciáżan.
- 20: Z PRáwá Božégo to ma bydź chowano/ iź złořć iednégo
- 21: drugiému řzkodźić nie ma:
- 22: dla tego tym řtátutem vřtáwia=
23: my: áby zá wyřřępek y obowiáżek/ áłbo řękoiemřtwo Rycérz=
24: kiégo człowieká/ áłbo którego przełożonégo kmieć czikolwiek/
25: áłbo poddány nie był ciáżan/ áłbo iákimkolwiek obyczáiem o=
26: bowiáżan.
- 27: Ale ieffi rycérřki człowiek/ áłbo który inny któ=
28: řymkolwiek dłuřiem áłbo řękoiemřtwem będźie obowiáżan/
29: będźiepowinien ón z řwéy włářnéy maięřnořci/ iáko řłufřna
- 30: rzecz ieft/ zápláćić y dořýć za to vczynić.
- 31: O KMIECIACH ZBIEGŁYCH.
- 32: Kmieć od páná zbiegły, ma bydź w

33: roku vpominan, y kiedy ábo któ=

34: rym obyczáiem wolno mu odiódz.(*marg*) Káz. Wiel. w Wiflicy. Lift. Káz. Wiel. w Wiflicy.
Lift. (-)

35: TEz obiálniaiąc vftáwiamy: iz gdyby od nas/ ábo od któ=

36: régo Páná nam poddánego/ kmieć vciókł/ przez winy fwégo

strona: 657

Ziemfkiego práwá

Księgi dziefiáte o

Kmieciách zbiegłych.

1: páná:

2: tákowy kmieć zbiegły/ nie ma żadného práwá do siebie

3: żadnému vczynić ták długo/ póki pan iego o miefzkaniu iego fie

4: ne dowié: inaczéy iefli pan o miefzkaniu iego będzie wiedział/

5: á w roku fie go nie będzie vpominał/ iuz potym nie będzie fie

6: mu go wolno vpominác.

7: Który zbieglec/ iefli boiąc fie frogo=

8: ści álbo gniewu pánfkiego práwem przekonány/ niechciałby fie

9: wrócić/ tedy fkázuiemy/ iz tákowy zbiegły pánu fwému trzy

10: grzywny ma dáć zá winę:

11: y czynfz roczny cále/ który plăcił/ bę=

12: dzie powinien záplácić: á tym fpofobem ten zbieglec od páná

13: fwégo będzie wolen/ wízákze to w práwie ziemfkim/ nie w Nie=

14: mieckim chcemy bydz rozumiano.

15: Ale kiedy w práwie Nie=

16: mieckim kmieć siedzi/ tákowy vcióć álbo odyść nie może/ iedno

17: przedawfzy dziedzinę/ álbo ná mieyfcu fwym kmieciá tákze bo=

18: gátého ofádziwfy/ álbo rolą wfzyftkę wypráwiwfy fiéybę o=

19: žimiá y letniá pánu oddawfzy:

20: co vczyniwfzy będzie mógl we=

21: dle woléy fwéy odéydź. Y to iefcze ktemu przydáiemy/ iefliby

- 22: kmiéc tákowy w nocy vciékł iego: rzeczy/ którékolwiek zoftáwił
- 23: vciékáiąc/ pánu fwému będzie wolno łobie zábrác:
- 24: á przedsię
- 25: Pan ón/ który kmiéciá tákowego zbieglégo będzie śmiał zácho=
- 26: wác/ piérwzému pánu wrócić będzie powinien ze wšyftkimi
- 27: rzeczámí/ którékolwiek przyniół do niego: y z winą/ którą zo=
- 28: wą piétnądzieltą/ to ielt/ trzech grzywien.
- 29: A wyftępkí/ dla których wolno kmiéciowi vciéc od páná/ té łą: Naprzód/ gdy
- 30: pan dla fwégo wyftępku bywa zákłét/ á dla tego kmiéci v ko=
- 31: ściółá nie chowáią:
- 32: Drugi/ kiedy pan wší ná którýmkolwiek
- 33: mieyfcu wší poddáną fwą gwałtownie zgwałci: á iáko fkoró
- 34: to będzie wiadomo/ nietylko rodzice zgwałconéy/ ále téz y wšy
- 35: fcy kmiécie/ gdzie tákowy zły vczynek sftał fie/ którékolwiek
- 36: godziny wolność máią odéydz:
- 37: áni tákowy gwałtownik álbo
- 38: pan wší będzie śmiał go zátrzymác/ álbo mu iáką trudność
- 39: zádáwác. Též będzie wolno vczyńić kmiécióm/ gdy dla wi=
- 40: ny páńłkiéy ciáza z nich będzie wzięta: tedy przez wšzelkiéy prze=
- 41: kázy mogą od niego vciéc.
- 42: Ale gdy przereczonych wyftęp=
- 43: ków nie będzie/ kmiéc żadnym obyczáiem nie ma odchodzić od
- 44: páná fwégo: iedno dóm dobry zoftáwiwšy/ y dobrze ogrodzi=
- 45: wšy: tylko w potrzebie páńłkiéy wedle wyczáiu do tego czáfu
- 46: záchowálégo.
- 47: A iefli przedtym wolność miał/ ták wiele lat
- 48: pánu fwému od niego nie odchodząc ma służyć/ iáko wiele z
- 49: wolności fie wefelił: á to ma bydz/ gdy w práwie Polłkim
- 50: kmiéc siedzi.
- 51: Ale kiedy kmiéc Niemieckim práwem ielt ofádzo=

strona: 658

- 1: ny/ tákowy nie będzie mógl żadnym obyczáiem odéydź/ iedno
- 2: zá ták wiele lat czynfz zápláciwfy/ iáko wiele wolności miał:
- 3: co iednák y ná ten czás nie ma mu bydź wolno/ ázby tákże bo=
- 4: gátého ná mieyfcu fwym kmieciá poftáwił/ á rolą fwą dobrze
- 5: wypráwił y wykopał/ y ošiał ná zímę y ná láto:
- 6: Co gdy vczy=
- 7: ni/ wolno mu będzie odéydź.
- 8: Kmiecie zbiegli od wfzyftkich prze=
- 9: łozonych máią bydz wydáni, pod
- 10: winą fześci grzywien.(*marg*) Kázimierz w Niefzo. y w Opo. Lift. (-)
- 11: VStáwiamy/ áby Dzierzawcy dóbr náfzych/ y miefczanie
- 12: miaft náfzych/ y obywatéle y Duchowni ludzie zbieglé ludzióm
- 13: onym/ od których wciekli/ będąc o nie vpomnieni wrócáli: y ku
- 14: wróceniu ich áby byli powinni/ wedle zwyczáiu práwá Ziem=
- 15: fkiego.
- 16: Czego ielli o to fzukáni nie vczynią/ áni fie o to ftárác
- 17: będą áby zbieglé wrócili/ tedy máią záplácić winę trzy grzyw=
- 18: ny temu/ który fie kmieciá vpomina/ fádowi téz trzy:
- 19: á przed=
- 20: się zápláciwfy tákową winę/ zbieglé będą powinni wrócić.
- 21: Ieden tylko álbo dwa kmieciá ie=
- 22: dného roku odéydz mogą, á nie=
- 23: kiedy wfzyfcy.
- 24: GDy z odchodzenia poddáných dobrá pánów fwych czefsto=
- 25: kroć bywáią puftofzone y kázone/ á zwłafczá gdy żadna flufzna
- 26: przyczyná do tego nie ieft.
- 27: Dla tego zdáło fie nam y náfzym
- 28: przełożonym temu nieprzeftpieczeńftwu chętlíwie chcącym zá=
- 29: bieżeć/ z którými wfpołek vftáwiamy:(*marg*) Kázimierz w Wiflicy Lift. (-)

- 30: iż nie więcéy kmieci/ ie=
31: no ieden álbo dwa przez woléy páná onéy wsi/ w którém mie=
32: łzkáią/ mogą odéydz: á wżákże té przypadki wyiáwłzy:
33: Ná=
34: przód/ gdy pan zgwálci dżiéwkę álbo zónę kmieciowi łwému/
35: álbo gdy dla występku y winy dżiedzicá tám kmiecie z dóbr
36: łwoich będą złupieni: álbo gdy w klátwie dla występku páná
37: łwego rok będą.
38: Abowiém w tákowych rzeczách nietylko
39: trzém álbo czwórém onéy wsi kmiecie odéydz mogą/ ále y wży=
40: łcy tám mielzkáiący/ gdzie káżdému będzie łie podobáło.

strona: 659

Ziemskiego práwá Księgi
dżiesięte o łpufczániu Kmie.

- 1: Ieden kmiec z iednéy wsi do drugiém
2: moze odéydz.
3: TEż łtoiąc przy Conłtuciiém Wielkiego Kázimierzá Kró=
4: lá przodká náłzého/ włtáwiamy:
5: iż iáko z zwyczáiu to zwyklobydz/ tákże ma bydz ná wieki chowano/ iż nie więcéy ieno ie=
6: den kmiec káždého roku z iednéy wsi do drugiém moze łie prze=
7: nieść z práwá/ y wolnie.
8: A któryby tákowego kmieciá nie=
9: chciał puścić/ winę zwykłą przepádnie: która z łtáradáwná w
10: káždém ziemi w tém rzeczcy przeciwo tym/ którzy ináczém czynią/
11: zwykłą bydz łkázowáná.
12: Okóło pułczenia kmieci zwyczaj ká=
13: zdém ziemi ma bydz chowan.
14: O Pułczeniu kmieci/ o którym różni różnie káždy zá zwyczá
15: iem łwém ziemi życzyl łobie/ áby przez nas było łkazano/ chce=
16: my y łkázuiemy:

- 17: áby zwyczajie około pułczenia záchowále nie
- 18: były odmięniáné/ ále wżędy chowáné.
- 19: To práwo Królá Olbráchtá około
- 20: dochodzenia kmieci zbiegłych
- 21: w Ruśi téz ma bydz chowáné. (*marg*) Ian Olbr. w Piotrk. Lift. Tenże. Lift. Zygmunt w Kráko. (–)
- 22: NA prósbę ziem Rułkich chcemy y skázuiemy/ áby o wżyt=
- 23: kich zbiegłych Státut Królá Olbráchtá był chowan.
- 24: Synów kmiecych, iefli wiele ich będzie,
- 25: ieden tylko ná słuźbę á zwłáčzá ná náu
- 26: kę szkólną ábo rzemiołło pod lifty świa
- 27: decznemi Stárołty y Páná śwého ma
- 28: bydz pułczan, ináčzý iefli tylko ieden
- 29: był, ma bydz zewřząd wydan.

strona: 660

- 1: ZAbiegáiąc śwéywołéy ták młodych chłopowiców/ iáko
- 2: řpułtořzeniu dóbr: gdyż przez młódzieńce ze wśi od włánych
- 3: rodziców odchodzącé wśi bywáią řpułtořzoné/ dla niedořtát=
- 4: ku robotników/ którzy ná rolách máią bydź ořádeni:
- 5: á nád to
- 6: niektórzy pod bárwą vczenia řie rzemiołł/ od rodziców odcho=
- 7: dżą/ drabłką słuźąc/ y ku złému **towárzyřtu** [!] řie przyłáčzáiąc
- 8: krádną/ zbiiáią/ y w luderę řie obráčáią.
- 9: A ták vřtáwiamy:
- 10: iż tylko ieden řyn ze wśi od oycá ma odéydź ná słuźbę/ á zwłá=
- 11: řczá ná náukę řzkólną/ álbo ná rzemiołło/ á ini niech zořtáną ná
- 12: dziedźinie z rodzicmi.
- 13: A gdy będzie który miał odéydź/ ma
- 14: dozwołenié wźiąć y liřt świađeczny od pánów mieyřc/ iáko
- 15: iefř wypułczony/ áby řzedł ná rzemiołło y ná słuźbę. (*marg*) Ián Olbr. w Piotrk. Liřt. (–)

- 16: Tenże
- 17: Státut fkázuiemy ná dobrá ftołu náfzého Królewfskiého/ y Du
- 18: chownych y Swietckich ofób żadného nie wymuiąc: ták iż
- 19: Stároftowie y Dżierzawcy dóbr náfzych dozwołenia y lifty
- 20: świádeczné máią dáwác odchodzącému:
- 21: á w innych dobrách
- 22: pánowie mieyfć to czynić máią. A ieřliby iedno iedyny řyn
- 23: był/ ten ná dziedżinie mieřzkác ma/ y robić w domu z rodzi=
- 24: cmi/ álbo ná téyże dziedżinie/ gdzie rodżicy mieřkáią/
- 25: mieřká=
- 26: nia álbo řlżby ábo żywnořci niech řzuka. A ieřliby który
- 27: młódżeniec ze wři mimo to řkazánié vćiekáiący był ználeżi=
- 28: w miáfćách/ álbo w miáfćeckách/ álbo gdziekolwiek indżie/
- 29: tedy pánu oného mieyfćá/ z którego vćiekł/ przez żadného prá=
- 30: wá ma bydż wróc= pod winą czćternařcie grzywien: á przed=
- 31: řię oni/ którzy go zátřymáli/ winę tylekroć/ ilekroćby ináčey v=
- 32: czynili zápłaciwřzy/ wróćić go będą powinni.
- 33: Synowie kmieczy dla náuki řzkol=
- 34: néy y rzemieřłá przed dwunařcią
- 35: lat máią bydż puřczáni.
- 36: TEż řynowie kmieczy nie będą mogli z dziedżiny/ ná której
- 37: rodżice ich mieřkáią/ przez wiádomořci y dozwołenia pánów
- 38: řwych odędż/
- 39: iedno dla náuk wyřwolonych/ któręgokolwiek
- 40: roku przed dwunařcią lat/ álbo któręgokolwiek roku dla rze=
- 41: mióřł chćieliby wyřiřć/ co zá pytániém pánów řwych vćzynić
- 42: máią.
- 43: A którzy wyřiđą zá niewiádomořcią/ y zá niezwołeniém
- 44: pánów řwych/ niech řtrácą częřć oyczyzny řwéy/ y przedřię wró
- 45: ceni bydż máią.

strona: 661

Ziemskiego prąwá
Księgi dzieśiąte o
Kmiećiąch zbiegłych.

- 1: Ten Státut iest potwiérdziön.
- 2: Státut około synów kmieckich przedtym vczyniony/
3: mocy zoltáwiamy.
- 4: Státut Ianá Olbráchtá Królá oko=
5: ło synów kmieckich pułczenia, do przyśzłégo Séymu iest záwie=
6: ízón.
- 7: DLa vmiárkowania Státutu Naiáfnieyśzého niegdy pá=
8: ná Ianá Olbráchtá Królá brátá y przodká nášégo/
9: około nie
10: pułczánia synów kmiecych ze wśi przez dozwołenia Pánówy
11: Dźiedziców (iż niektórym z Rad nášzych nie bárzo spráwiedli=
12: wy/ y pośpolitéy wolności przeciwny zdał sie) z słuźnéy przy=
13: czyny zá wolą y ráđą Rad nášzych do przyśzłégo Séymu zá=
14: wiefzamy.
- 15: Okmiećią zbiegłégo w łądzie zam=
16: kowym czynić máią.
- 17: CHcemy y fkázuiemy: áby kauzy o zbieglé kmiećie w łądzie
18: zamkowym przez stárośtę były odpráwowáné/ iáko o té/ któ=
19: rzy łą wzięći gwałtownie.
- 20: Ale potym o kmiećią zbiegłégo
21: przed Sądem Ziemfkim, álbo
22: przy położeniu ksiąg záwitym
23: rokiem czynić máią.(*marg*) Zygmunt w Kráko. List.
-1: Zygmunt w Bydgo. List.
-1: Támże Támże Támże (-)
24: ACz o zbieglé kmiećie/ zda sie byđz dofyć poštánowiono w

- 25: Státucie Wielkiego Kázimierzá/ który fkázuiemy chowác:
- 26: wĺzákże iż nie znáczy fie nie opifanégo/ iáko w pozywaniu miá=
- 27: ło bydź poštěpowano: (*marg*) Kázimierz Iágełło w Korczy. Lift.
- 1: Ian Olbr. w Piotrk. Lift. (-)
- 28: dla tego vřtáviamy/ iż o kmiećie zbie=
- 29: głé od dánia džíseyřzého Státutu nápotym máią bydź pozy=
- 30: wáni ći/ którzy pozywáni bydź máią do řádów Ziemřkich:
- 31: w

strona: 662

- 1: których řádźiećh Ziemřkich ná piérwřszym roku/ iáko závitym
- 2: řtánác y odpowićdác pozwáni będą powinni. A iefliby ná
- 3: ten czás Roki nie były/ gdy rok będązie wiřiał řtronam/
- 4: tedy
- 5: niebacząc ná niebytność Sędźiego y Podřędká/ y innych ná
- 6: dořtoienřtwách y vrzędźiećh będących/ á ná řádźiećh řiadáią=
- 7: cych/ Pifarz y Komornicy będący przy leżeniu křiąg/ o zbieglé=
- 8: go kmiećiá będą řádźieć y fkázowác.
- 9: Zbiegli kmiećie ná roku závitym
- 10: bywáią dochodzeni: wĺzákże
- 11: prawdziwą niemocą Rok moze
- 12: bydź odłozono.(*marg*) Ian Olbr. w Piotrk. Lift. (-)
- 13: ACzeřmy o řádźiećh kmiecych wypuřczonych álbo niewy=
- 14: puřczonych nieco fkazáli: wĺzákże iż iefcze zbywa ku fkazaniu o
- 15: zbieglých kmiećiach/ dla tego fkázuiemy y vřtáviamy:
- 16: iż iefli=
- 17: by czykolwiek kmieć z poddáných nářzych duchownych y řwiew
- 18: ckich gdje indzie vćiećřzy przenióřł fie do imienia inřzého/ álbo
- 19: téź nářzého:
- 20: My przez tego páná/ álbo przez kogo inného imię=
- 21: niem tego/ czyy kmieć był/ řzukáni rořkazemy Stárořcie/ Bur=

- 22: grábiému/ Dzierżawcy nálezému/ do którégokolwiek kmieć v=
23: ciékl/ áby kmieć był wrócon przez poórzodek práwá:
24: które chce=
25: my áby było łądzone Polłkié/ wedle ftórych Státutów/ pod
26: winámi w nich opifánemi. Tym téż fpofohem y wedle tegóz
27: Státutu/ y pod winámi Státutu ftarégo káždy króleftwá
28: nálezégo obywatel
29: którégokolwiek ftanu y doftoieńftwá ieft/
30: zbieglégo kmieciá będzie powinien wrócić: to ieft práwo Pol=
31: łkié ofádźiwłzy/ y wedle tegóz czyniác fprawiedliwość temu/
32: który fie kmieciá vpomina przez wólkiéy zwłóki.
33: A iefli o te=
34: góz kmieciá zbieglégo przyda fie pozwác którgokolwiek fzłách=
35: cícá/ álbo innégo poddánégo nálezégo którégokolwiek przełoże=
36: nia/ doftoieńftwá y záwołania:
37: tákowy pozwány ná piérw=
38: fzym Roku iáko záwitym ma odpowiadác/ którému dilácia i=
39: náczyé nie ma bydź dopułczoná/ iedno gdyby kto iego imię=
40: niem zá przyczyná prawdzíwéy niemocy iéy žádał.
41: Którému
42: práwu y wftáwie y Stároftowie nálezý będą podlegli/ ták iż
43: práwem przekonáni iáko inni obywátele karániém w Státu=
44: cie ftórym opifánym/ o kmieciá zbieglégo máią bydź karáni:
45: y

strona: 663

Ziemłkiego práwá Księgi
dziefiętá o Kmieciu zbieglým.

- 1: nie máią bydź pułczeni od mieyłcá łądowégo/ aż piérwéy zá
2: winy rękoiemftwo doftátteczné vczyniá/ álbo poftáwiá.
3: A

- 4: ielli od sądu odéyda/ win nie poręczywŷy/ tedy ná nie fkázuie=
5: my/ áby byli winą wiétfzą cztérińście grzywien karáni: ku
6: którój záplácceniu my ich przypędzimy wefpótek z iftotnym przy=
7: wrócenim kmiećią.
8: O kmiećie zbieglé duchowni prá=
9: wem Ziemińkim czynić máią: y
10: którój są krzywdy Ziemińkie.
11: DVchowni o maiętności álbo o krzywdy około máiętno=
12: ści/ którój są práwu poŷpolitému podległé/ právem Ziemińkim
13: czynić máią:
14: A krzywdy ziemińkie są: o gránice/ o kmiećie zbie=
15: glé/ o zábićie/ o rány/ wedle Státutu Ianá Olbráchtá Króla.(*margin*) Alexander w Rádom.
Lift. (–)
16: Kmiećie zbiegli niech będą wróceni.
17: Kmiećie zbiegli ták przez Stárofty/ iáko przez vrzędy miey=
18: fckie dla záchowánia zgody niech będą wrócáni: wyiáwŷy té/
19: którzy támże miefzkáią zdawná.
20: Kmiećie zbiegli ták przez miefczą
21: ny, iáko przez Stárofty máią bydz
22: wrócáni: wyiáwŷy té którzy tá=
23: ze komorą miefzkáią.
24: ABy zgodá między wŷyftkimi bylá chowáná/ wftáwiamy:
25: áby kmiećie/ którzy opuściwŷy role od pánów ŷwych ná mie=
26: fzkánié do miaft y miáfteczek wćiekáią/ gdy będą znaleźieni pá=
27: nómi ŷwym álbo przez ftárofty/ álbo przez vrzędy mieyŷkie/ áby
28: byli przywroceni/ pod winámi Królewŷkiemi:
29: álbo niechay
30: będą przypędzeni puŷte role inémi do tégo godnémi ná mieyfcá
31: ŷwé ofádzić. Ale ini komornicy/ którzy żywą przez żadného
32: krzywdy/ fkázuiemy áby byli ćierpieni:

33: á łtátut/ który o łynách

34: kmieckich iełt vczynion/ w mocy záchowywamy.(*marg*) Zygmunt w Kráko. Liłt. (–)

strona: 664

1: Kmieć dla woyny Prułkiéy zbiegły, w łą

2: dzie zamkowym ma bydz dochodzón.

3: IZ zá łpráwiedliwością Bożą iełtełmy powinni káždému

4: łpráwiedliwości y łzkody przełtrzegáć: tedy tym Stárurem v=

5: łtáwiamy: áby żaden niełmiał zbiegłego kmiećiá którégokol=

6: wiek duchownégó/ ábo téż łzlácheckiego którégó przyimowáć/

7: ktoryby od páná łwég^o dla vłzkodzenia ninieyłzéy woyny vćiekl:

8: ále przez włzelkiego práwá káždy áby był powinien go ná vpo=

9: minánié łwégó páná choć duchownégó/ choć łwietckiego do=

10: browolnie wróćić.

11: A iełli kto o to żądány tákiego kmiećiá zbie=

12: głego niechćiáby wróćić/ á dopułciłby łie do łądu zamkowego

13: poćiągnáć: ná piérwłzym roku przekonány będzie go powinien

14: z winą wróćić.

15: A łądowi zamkowému będzie wolno ná piér=

16: włzym roku o tákowe kmiećie łpráwiedliwość vczynić/ y co

17: iełt łpráwiedliwego łkázáć: która vłtáwá ninieyłza o kmiećiách

18: zbiegłych tylko do roku trwáć będzie.

19: O kmiećie zbiegłe w łądzie Ziemiłkim

20: ábo Grodzkim, árełtowawłzy ie ná

21: závitym roku, czynić moze.

22: O zbiegłe kmiećie nie we wsiách dziedzicznych/ ále ná ro=

23: céch Ziemiłkich álbo Grodzkich wedle Státutu włzyłtki łprá=

24: wy niech będá łądzoné/

25: árełtuiąc oné zbiegłe Woźnym y łzlá=

26: chtą w dobrách onych/ gdzie łie zá niedozwoleniém pánów

27: fwyeh przeniesli/ wedle zwyczaiu przedtym zachowalego.(marg) Zygmunt w Bydgo. Lift.

(-)

28: Kmiecie zbiegli abo ich synowie, abo

29: sludzy, gdy o nie prawem czyniono

30: ma bydz, nie maa bydz areftowani.

31: Statut około areftowania kmieci zadnego ku iego chowá

32: niu nie ma doickac:

33: ale starze Statuty około dochodzenia

34: zbieglych kmieci przez areftowania w mocy zachowamy: y toz

35: prawo na lyny kmiece y flugi zbiegle przez pany/ ktorzy ich ma=

36: ia dochodzić/ sciągamy.(marg) Zygmunt w Piotrko. Lift. Zygmunt w Piotrk. (-)

strona: 665

Ziemskiego prawa

Księgi dzieiesiąte o

Kmieciách zbieglych.

1: Kmiecie areftowani nie maa bydz

2: w mieściech, ale domiech y we

3: wsiách fprawiedliwość z nich ma

4: bydz zadaná.

5: Dla fwowolenstwa kmiecego/ ktorzy kmiecie iakoby za=

6: dnego prawa nad sobá nie mieli niektorzy z nich w pyche pod=

7: noza sie w drogich szatach chodzác/ y wydatki wielkie czyniac/

8: co ich stanu nie przynalezy:

9: zkad w dlugi miedzy mieczany nad

10: maietności fwe wchodza/ dla ktorzych dlugow mieczanie zwy=

11: kli kmiecie w mieściech y w miatteczkach zapowiadac/ zatrzy=

12: mawac/ y pozywac/ opuściwzy prawo/ do ktorogo kmiec w=

13: zgledem miezkania fwego przynalezy.

14: Dla tego vstawiamy/

15: chcąc zamknac drogę takiemu dluzeniu kmieckiemu/ aby Mie=

- 16: łczanie o tákowé długi którymkolwiekby łie obyczáiem sftály/
17: bądź łą zápiřané w mieyřckich księgách álbo nie zápiřané/
18: nie
19: mogli áni mogą kmiecie pozywác/ zápowiádác/ zátrzymáwác
20: w mieřciéch/ w miářteczkách: ále o tákowé długi ná mieyřcách
21: dziedzicznych/ ná których tákowi kmiecie mieřzkáią/ łpráwie=
22: dliwořci žádac máią wedle práwá.
23: A gdyby pan łpráwie=
24: dliwořciá włókl/ zkadby mieřczánin miał przyczynę vřkárzac
25: łie ná páná tedy mieřczánin będzie powinien z tym pánem prá=
26: wem tym czynić/ do którego pan względem onégo dziedzictwá
27: przynależy/ pod winą łzeřci grzywien/
28: która ma bydc z mieřczá
29: niná wziętę/ ielłiby ináčey vczynił. O którą winę mieřczá=
30: nie do Stárořty mieyřcá onégo máią bydc pozwáni: której
31: winy połowicá ma bydc łtronie/ á połowicá łądowi.
32: O któ=
33: rą winę Ziemiřkim práwem ma bydc czyniono: á ktemu mieřczá
34: nin y łzkody záplácić/ y rzeczy które przy kmiećiu wzięł/ wrócić
35: pánu onéy wři/ z której kmieć był/ zá ninieyřzą vřtáwá będzie po
36: winien.
37: O którą to rzecz Stárořtowie mieyřc onych będą
38: móc ie łdzcic: á temu przywiléy nie ma nic przeřzkádzác/ w któ=
39: rym łtoi: łż tylko czterzy Artykuły álbo rzeczy łdzcic máią.
40: Szláchtá Podolřka winná przed Stá=
41: rořtą Kámienieckim kmiecie łtáwić.
42: ZAchowiác łtarádawny porzádek/ vřtáwiamy:(*marg*) Ian Olbr. w Piotrk. Lift. Zyg. Aug.
w Wářfz. (–)
43: áby łzláchtá

- 1: PodolŃka winn by przed Stroft Kmienieckim podd=
- 2: n fw ftwic/ gdy bd o zodziejftw Woofki obwinieni:
- 3: le o t rzeczy/ ktre w ziemi Ńie dziei/ kżdy pan z poddngo
- 4: fwg^o wedle prw popolitgo Ńam Ńprawiedliwo czyni ma.
- 5: O kmicych dziewczkach ktrz
- 6: mż id.
- 7: O Dziewkch tychże kmici lbo oraczw dla mżenftw/
- 8: ktre chcemy bydz woln/ vftwiamy:(*marg*) Zygmunt w Bydgo. Lift. Tmże. (–)
- 9: Iż ieliby kto nieoi=
- 10: dy poi dziewczk ktrgo kmici oidlgo/ v niy n oidl=
- 11: Ńci miewkc ma: y tkże nie oidl dziewczki v oidlych mżw
- 12: miewkc mi/ gdy z mż py d.
- 13: To tż o wdowch chce=
- 14: my by byo chowano.
- 15: INQVILINVS.
- 16: W Probch o Gootch/ y Inquilinch/ (Komornikch)
- 17: tuicych Ńie/ potnawiamy:(*marg*) Zygmunt w Piotrk. Kżimierz w Wilicy. Lift. (–)
- 18: tk iko Sttut iuż dawno o
- 19: tych rzeczach Ń vczynion/ przez Strofty z pilnoci mi
- 20: bydz exequowan. Do ktrych tż admonitionis caua, lity
- 21: by byy wydn/ vczynim Ńtrni.
- 22: Pan z sug Goot doyc czyni.
- 23: IEliby czyy Ńlug nzwny Goot/ alias Obmk/ Ń=
- 24: Ńidowi pn Ńwgo/ lbo innemu ktremu Ńzkod vczyni/
- 25: lbo krzywd wyrzdzi: Pan igo z niego doyc vczynic b=
- 26: dzie powinien.
- 27: Ale to prwo przez Sttut nzwny Otrogi, ist modi=
- 28: fikowan y wyon. ((t. ac. - lok.))
- 29: o tym Ńzry. Item, Tit.
- 30: Nieoidy.

31: PASTERZ.

32: Páltérz owce do wsi niech pędzi.(*marg*) Każ. Wiel. Lift. (-)

33: DZiwifz fkarzył fie ná páltérzá wieyfskiego/ iż owcę do trzó=

strona: 667

Ziemskiego prawa Księgi
dziesiąte o Drzewach.

1: dy wegnaną/ y straży Páltérfskiéy poruczoną/ z trzody ftrácił/

2: y powiáda/ iż przez páltérzá nie ieft iemu wróconá.

3: Páltérz

4: zásię powiedział/ iż owcę przerzeczoną z innémi do wsi przy=

5: gnał. My w tákowéy rzeczy fkówujemy: iż Páltérz to/ że ow=

6: cę z innémi do wsi przypędził/ przysięfą ma potwiérdzić.

7: Tu káždy rozładzić może, że tá methodus, iest do náu=

8: czenia fie czego pewnégo fpraw dofskonálfza. Bo złoży=

9: wfzy wiadomość tych mieyfc, Factor, Seruus, Villicus,

10: Kmeto, Inquilinus, Paftor:

11: iż fą affines y confines lo=

12: ci, lácno może káždy obáczyć náurę tych co fłużą pá=

13: nóm. Bo iedno z drugim złożywfzy, lácniuchno co fie z

14: tego wyléwa, obaczy káždy.

15: ARTYKVŁ II.

16: O DRZEWACH SADOWYCH.

17: O fczepiu/ o leśiech/ gáiach/ dębiech/ o

18: cífach.

19: Wypifawfzy perfony ku gofpodárftwu należácé, y o po=

20: żytkách gofpodárztwá tutecznych kráiów: iáko fą fady,

21: lásy, y inné drzewá.

22: SCZEPIE.

23: Iákokto fczepié czyie pokázi álbo

24: wykopa.

- 25: VStawiamy y fıkázuiemy: iż iefli które fczepię iuż w fczę=
26: pioné w wkorzenionę kto wyrwie/ choćby były włafné tego któ=
27: ry wyrywa/
28: tedy przedsię prowadząc fie z domu/ ma y powi=
29: nien połowicę onégo fczepia zoftawić ná gruncie álbo ná plá=
30: cu/ pod winą fześci grzywien.(*marg*) Káz. Wiel. w Wiflicy. Lift. Tenże krol. Lift Támże
(-)

31: DĄB y DRZEWO RODZAYNE.

32: NIektórzy o fwéy śmiałości wiele rozumiejąc/ wżedłzy w

strona: 668

- 1: lás álbo w gazy cudzy/ mimo wołą pánfką dęby y drzewá wy=
2: rębuią lepłzé/ máiąc zá to/ iż żadného karánia zá to nie odnio=
3: fą.
4: Dla tego vftawiamy: iż iefliby kto vciał dąb w máiętno
5: ści infzého/ przez pánfkiéy woléy/ któryby fie ná ośi godził/ álbo
6: z infzych mniefłzych dębów/ y innych drew wóz nápełnił/ winę
7: którą zową piętnądzieftą ma onému zápłacić/
8: w którego pán=
9: ftwie drwá fą porábáné. Téż vftawiamy/ iż ná káždé drzewo
10: rodzáyne wfelákiego owocu ábo iábłczáné wycięté/ dwánaście
11: grofzy temu który fzkodę cíerpi/ z winą piętnądzieftą ma bydz
12: zápłácono.
13: Szácowánié dębu w leśiéch, álbo
14: lámych gąłęzi kradziezą, y dę=
15: bów w łęgach y w dąbrowách, y
16: troiem ciężánium, piérwéy siekié=
17: rę, potym fuknią, á nawet woły á=
18: bo konie.
19: VStawiamy téż: iż którykolwiek máiąc gránice z kim/ á
20: oné gránice przechodząc drwá álbo infzé potrzebne ku vzywá=

21: niu drzewá w cudzym leśie álbo gáiu rąbał:(*marg*) Tenże krol.Liřt (-)

22: ten pan onégo lá=

23: řu/ tego/ który rąbie: naprzód w śiekiérze/ drugim rázem w řu=

24: kni/ trzećim ná wołách y w koniach/ álbo w iednym koniu ma

25: ćiążać przez winy. Ale iefli go podźieckuie we dwu woléch/

26: álbo w koniách/ ieden łobie zątrzyma/ á drugiégo wołu álbo

27: koniá ná rękoiemřtvo wyda:

28: á znák ná drzewie/ gdzie śćiążał

29: vczynic y wyćiąć będzie powinien. A iefli kto w cudzym gá=

30: iu krádomie ieden álbo dwa dęby wytnie/ zá káždy dąb řześć

31: řkótów/ to iefł dwánaście grofzy:

32: á iefli trzy wytnie/ tedy trzy

33: wiardunki temu/ w czyim gáiu to vczynił ze trzemá grzywno=

34: má winy/ y řádowi drugie trzy grzywny ząpłáćć będzie powi=

35: nien: á iefli tylko gáłęzi álbo látorořle malé wytnie/ ořm gro=

36: řzy ten który wytnie ma ząpłáćć.

37: A to chcemy bydź trzyma=

38: no y o dębiéch leřnych/ álbo w leřiech wodnych/ przy których=

39: kolwiek wodách/ ále o dębiéch wyćiętych/ czté=

40: rzy grofze/ który wytnie ząpłáćć ma:

41: á iefli gáłęzi vtne/ tylko

42: ćiąża od niego ma być wźięta. A kto drzewo z pćczołámi

strona: 669

Ziemřkiego práwá Křięgi
dzieřięte o drzewiech leřnych.

1: podetnie temu który řzkodę podéymie grzywnę/ á drugá grzy=

2: wnę řádowi:

3: á który przez pćczól/ wřzákze nágotowáné do

4: pćczól podetnie/ temu któremu řzkodę vczyni pułgrzywny/ á

5: řádowi tákże pułgrzywny przepárty práwem ząpłáćć ma.

- 6: LAS.
- 7: Poprawá Státutu wysłzého, o tytu=
8: le Szczépie y o Dęby: dozwała
9: poymać y łzacowác, y obręczyć
10: dla dwu przyczyn. Piérwłza, iz
11: cięża ma bydz więtfza niz rzecz,
12: o którą ciężaia, y druga gdzie máło lálów.
13: ZA piérwłżá wftáwą/ która fie poczyna/ Vftáwiamy/ rć.
14: (Titulo, Szczépie, Stá. I. y Dębu: bo dwa Státuty ták fie poczyna=
15: ią: Vftáwiamy)(*marg*) Władif. Iágełło w Kráko. y w Wár. Lift. (-)
16: to fie znaczy/ iz bywáło chowano: iz gdy kto
17: kmieciá/ álbo kogo inného w łwym leśie záłtał/ tedy tákowé
18: go zá piérwłżé ciężánié tylko w siekiérze iednéy miał ciężác: iá=
19: ko w práwie wysłzéy iest opifano.
20: Ale iz rozné łá lálý/ między
21: którými niektóre znáyduia fie bydz wielkiy ceny: iáko iest Cis/
22: y inné drzewá: ná to tędy máiac baczenié/ iz ciężé máia bydz w
23: więtfzéy cénie/ niz rzeczy/ o które bywá ciężano/
24: zdáło fie nam
25: y Przełożonym náłzym zá rzecz łprawiedliwą: iz iestliby kto
26: włzedłzy w lás/ tákowé drzewá álbo im podobné podrąbał/ te=
27: dy może bydz przez páná álbo dziedzicą poymán/ y ná rękoiem=
28: łtwo tym/ którzy ón prośic będą/ dan.
29: Abowiém nie zda fie
30: łłufzna rzecz y dołtáteczna/ áby zá ták znaczną łzkodę lálu cięża
31: miála bydz bráná/ álbo tylko áby ná cięży miał bydz karan.
32: Tymże obyczáiem o Gáiach/ gdzie máło lálów/ ma bydz zá=
33: chowano.
34: CISOWE DRZEWO, y inné ofobliwé tym podobné.
35: Cis, Modrzew, Iáblón leśna, y inné tym podobné, inłzym obyczá=
<http://rcin.org.pl>

- 36: iem tego dochodzą, nie ciążą tylko. Tit. Lás. ((lok.))
- 37: O SPALENIV LASV.
- 38: CZęłtokroć zwykło fie przydávác: iż fzláchtá álbo proftęgo
- 39: łtanu ludźie/ do boru/ láfu/ zapuftu czyoegokolwiek przyfzedfzy/
- 40: chcąc/ albo z przygody/ pożarem lás zápáláią:
- 41: którzy iefli przez
- 42: páná wśi będą obwinieni/ nie innym právem ieno Polłkim/
- 43: iáko ci którzy palą/ máią bydz łądzeni.(*margin*) Iágełło. Lift. Kázimierz w Wiflicy. Lift.
Támże. (–)
- 44: Zkąd ácz czci ich to nie
- 45: ma vwłóczác: włzákże przekonány będąc kmieć/ á nie máiąc
- 46: zkąd onéy łzkody zápłácić/ niech wždy odkupi gárdło dziefiácią
- 47: grzywien/ iáko zá głowę kmiecią zwykło bydz płácono.
- 48: O WIEPRZACH Y O ZYRZE.
- 49: Iefli kto cudze wieprze naydzie w
- 50: łwym leśie.
- 51: VStáviamy téz: iż iefli kto świnnie włáfné ná zoładz do
- 52: láfá cudzého wżenie/
- 53: ten któręgo lás będzie/ zá piérwfy raz
- 54: wieprzá: wtóry raz iefli ich naydzie/ dwa wieprzá będzie mógl
- 55: y ma zábić: á trzeci raz iefli z naydzie/ wżyfłtki świnnie będzie
- 56: mógl gnác do dworu náłzęgo blizłzęgo/ áby fie známi wéfpó=
- 57: łek podzielił:
- 58: włzákże ták/ iż gdziekolwiek przereczoné wieprze w gránicách łwych zábił/ znák ná
drzewie będzie powinien v=
- 59: czynić. A iefli łtroná przeciwna záprzy fie/ iż fie tám łzkodá
- 60: nie sftálá/
- 61: tedy ten który wieprze bił/ będzie powinien znák ná
- 62: drzewie wycięty y vczyniony vkázác/ á to potwiérdzić fwą
- 63: przysięgá/ to ieft/ iż tám wieprze łá znaleźioné.

- 64: Ieſli kto wieprze ná zyr chćiałby
65: pędzić.
66: VStáwiamy/ iż ieſli kto máiąc lás álbo zapuſt od ſiebie
67: dáleko/ wieprze fwoie álbo ſwinie przez dziedzinę innégo/ któ=
68: ra ieſt w poſrzodku y w łáſiedztwie/ chćiałby gnąć do tegóz
69: láfu/
70: tedy tego niemoże vczynić przez dziedzinę drugiégo/ ie=
71: dno przez drógę/ którą idzie do iego láfu. A tóz ma bydz cho=
72: wano we wżyſtkim od tego/ który dla ſwini álbo wieprzów
73: zá pieniądze naymie lás/
74: gdzieby zoładz álbo bukiew byłá/ á

strona: 671

- 1: máiętność cudza byłá w poſrzodku między tákowym láfem
2: álbo zapuſtem/
3: tedy ten przez czyię dziedzinę ſtádo álbo ſwi=
4: nie onégo páná/ który zapuſt álbo lás náiał/ máią bydz pędzo=
5: né/ z obu ſtron drógi ná trzydzieſci łokci zoładz włafną piér=
6: wéy ma zebráć/ álbo ſpáść/
7: áby ták przerzeczony naiemnik za=
8: puſtu álbo láfu przerzeczóné ſwinie álbo wieprze przez ſzkody/
9: álbo obrázy iego mógl gnąć.
10: ARTYKVL III.O ŁĄKACH, SIANIACH.
11: ŁĄKA.
12: Bo to drugié pożytki goſpodárztwá tutecznégo z łák.
13: Kto komu łákę pokoſi, niech dowie=
14: dzie ze iá kupił.
15: SKárzył ſie Bártek ná Andrzeiá/ iż mu łákę pokoſił/ y
16: trawy poſiékł:(*marg*) Káz. Wiel. w Wiſlicy. Liſt. (-)
17: Andrzej ácz ſie znał iż łákę pokoſił/ wſzák=

- 18: że to przyłożył/ iż Włódarz Bártkowi tę łąkę zá pewné pienią=
19: dze iemu ku pokofzeniu przedał/ y zá tę łąkę pieniądze tenże
20: Włódarz wziął/ którego iuż zmárłego bydź powiáda.
21: My
22: bacząc ná zeznáníe przerzeczoného Andrzejá/ y ná śmierć Włó=
23: dárzá/ w tákowéy rzeczy fkázuiemy: áby Andrzej dowiódł ku=
24: pno łąki y zapláté [!] / iż vczynił iáko wyszézý powiedział.(marg) Tenże król. Lift. (-)
25: SIANO.
26: Gdy kto złodzieyftwo vczyni w sie
27: nie álbo we zbozu, złodzieyftka
28: winá Pánu.
29: VStáwiamy/ iż iefliby kto w czyiéy wsi/ álbo dzierzeniu
30: w síenie/ w zbozu/ álbo ná polách złodzieyftwo vczynił/
31: prá=
32: wem przekonány temu/ który fzkodę vciérpiał/ dofyć vczynić/ á
33: pánuwsi w którój tákowé złodzieyftwo fie sftáło ón złodziey
34: winę bédzie powinien zapláćić: á ci/ którzy fpalzáią álbo kořá
35: trawę/ ná lukni niech bédą dzieckowáni.
36: Od wozu síaná gwałtem záłápióné=
37: go, trzy grzywny od kázdého z
38: olobná winá.
39: ZA wóz síaná gwałtem wzięty/ ten kto fzkodę vczyni/ niech
40: zapláćići temu którému wziął trzy fkóty/
41: to ieft/ fześć grořy z
42: winá piętnądzieftą/ y takimże fpořobem řádowni álbo Sędzié=
43: mu przerzeczoná winę/ w którého řádzie to ieft vczyniono/ ten
44: który vczynił zapláćić bédzie powinien.
45: ARTYKVL IIII.
46: O POZYTKACH GOSPO=
47: DARSTWA:

- 48: Z łtrony myśliłtwá y vkrzywdzenia/ kto=
49: re w łásiedztwie bywa: z łtrony polowá=
50: nia y łowienia źwierzá/ lińá/ záiąćá/ etc.
51: y o psiech/ y o wielkim źwierzu.
52: IELEN, ŁOS, WIEPRZ,
53: DZIKI KON.
54: Zwiérz vtrudźony y popędzony od
55: innégo komu fie dołtáie.(*marg*) Tenże Lińt. (-)(*marg*) Władif. Iágełło w Kráko. y w Wár. Lińt. (-)
56: NIektóre przykrości álbo łpory między poddánemi náłżemi
57: y łzláchtą w polowánium wczynáią fie ztąd/ iż niektórzy źwiérz
58: popędzony/ álbo pńów cudzych bráć fie nie boią/ áni wńtydzą:
59: dla tego vńtáwiamy/ iż iefli kto nápotym Ielenia/ Wieprzá/
60: Dźikiégo koniá/ álbo Łośiá cudzégo popędzonégo/ álbo poy=
61: mánégo gwałtem/ álbo potáiemnie przed pńy cudżemi wźiáł
62: by álbo włapiwńzy łobie przywłáćzał:
63: tákowy przywłáćzáią=
64: cy zá źwierzynę álbo zá pńy trzy grzywny zá winę/ á drugié trzy
65: grzywny onému czyy był źwiérz zápláćić będzie powinien.

strona: 673

Ziemskiego práwá
Kńięgi dźieśią. o Zwiérzu.

- 1: ZAIĄC.
2: Záiąć, o którym czásié ma bydz
3: łowión.
4: GDyż myśliwcy vbogim łudźiom zwykli łzkody wielkié cy=
5: nić/ depćác ich máiętnóść y zbozá:(*marg*) Támże. Zyg. Aug. w Wárńzá. (-)
6: dla tego záłtáwiáiąć zákázuz=
7: iemy: áby od świętá S. Woyćiechá/ áż do zebránia wńzyft=
8: kich zbóź oźimich y letnich z pól/ ná máiętnóści cudżey przez wo=

- 9: léy oného páná żaden nie śmiał polować.
- 10: Ináčzény czyniác/ te=
- 11: mu który źzkodę včíerpiál winy trzy grzywny pieniędzy tákowy
- 12: niech mu zápláci.
- 13: LISZKA.
- 14: Liźzek młodych áby nie zbieráno: á v kogo ie naydą/ áby
- 15: dzieięć grzywien przepadł/ á Liźki roľpuścił.
- 16: PIES.
- 17: O ránách od plá gdy kto im poľczuie: wysźzény naydzieľz ten
- 18: Státut. ((t. łác.)) Rány.
- 19: ATYKVL [!] V.
- 20: O PIĄTYM POZYTKV
- 21: GOSPODARSTWA,
- 22: Z obory/ to ieľt koni/ łtádá/ dobytku/
- 23: świni/ etć. Y o źzkodách/ ktore przy tym
- 24: pochodzą w łąśiedztwie.
- 25: KON.
- 26: O koniu obrázonym, gdy go ieden dru=
- 27: giému pozyczy.
- 28: Miłkołay łkárzył fie ná Máćieią/ iż gdy mu łwégo koniá
- 29: zdrowégo ná pewną drógę iáko przyiaćielowi pożyczyl/ Má=
- 30: ćiey tego koniá wrócił mu chromiąćégo:(*marg*) Káz. Wiel. w Wiľlicy. Liťt. (–)
- 31: Máćiey zásię odpo=
- 32: wiedźiał pod dobrym łłowem łwym/ iż ná tym koniu iáko ná
- 33: włáľnym iechał: y oného iáko łwégo chował/ áni wié źkąd mu tá chromotá przyľzłá.(*marg*)
Káz. Wiel. w Wiľlicy. Liťt Tenże Liťt (–)
- 34: My w tákowéy rzeczy łkázuiemy: iż
- 35: przerzeczony kón dwie niedźieli łpokoynie y okróm pracy przez
- 36: Máćieią ma byďz chowan: który kón/ ieľli w tym czáśie prze=
- 37: rzeczonym nie ozdrowieie/ tedy o oného koniá/ iáko bęďzie

- 38: mógł/ przyiaćielłkie ma fie z nim zgodzić.
- 39: Tu dekretu principálnego nieuczynił, iefli mu go winien
- 40: płáćić Máćiéy: Blandum decretum.
- 41: O koniách które ná iármárkach przedáią. pátrz ((t. łac.))
- 42: ZRZEBCA ktoby zábił, trzy grzywny ma zań dác: Tit.
- 43: Bydło. Stá w Polłkim List. A którému 3. 4.
- 44: 5 lat, ma przyśiádz, zaczby łtał.
- 45: STADA.
- 46: Stádá, bydłá, do którégó czáfu máią
- 47: bydz pášioné.
- 48: VStáwiamy/ áby wzyfcy cí/ którzy máią łtádá nie otárgá=
- 49: né/ od Wiliiey Świętégó Woyćiechá áż do świętá Świę=
- 50: tégó Micháłá byli ie powinni pod łtrażá páść:
- 51: á ktoby ináczéy
- 52: vczynił/ pokónány w łzkodzie y łądowi/ y którému łzkody vczy=
- 53: nił z winá iednéy grzywny/ bédzie winien łzkody zápláćić: ále
- 54: nápotym tákové łtádá áłbo bydłá ten/ który łzkody vćierpi/ do
- 55: łwégó domu włáfnégó áby nie śmiał pędzić.
- 56: WOŁ.
- 57: Wołów cudzych gwałtem nikt niech
- 58: nie bierze.
- 59: GDy komu cztery woły bédą wzięté gwałtownie/ á o tá=
- 60: kowy gwałt vczyni oświádczenié:
- 61: chcemy/ áby zá tákové o=

strona: 675

Ziemłkiego práwá
Księgi dzieśiąte o
Dobytkách domowych.

- 1: miełzkánié wołów/ y roboty zá káždy tydzién/ dał cztery łkóty
- 2: temu/ który łzkodę áłbo krzywdę vćierpiáł z winá piętądzie=

- 3: łtą:
- 4: á łądowi iną podobną temu winę ten/ który krzywdę v=
- 5: czyni/ będzie powinien zapłacić.
- 6: A takowé woły niech będą z Woznym
- 7: záłłané.(*marg*) Zwyczaj ziem. Krá. List. Kaź. Wiel.w Wiflicy. List. (-)
- 8: ROk licowny dány/ ma bydź w tegodniu dawan/ tak iż
- 9: gdy rzeczy które będą záłławáné z Woźnym: á iefli ten nie
- 10: wraca v którego łą záłłané/ tedy dáie Rok Woźny onému v
- 11: którego iefł licowánié vczyniono/ áby łtánał przed Stárołtą
- 12: w iednym tegodniu.
- 13: Gdzieby bydłé iákié vderzeniém, álbo poćifkiem zá czyim dá=
- 14: niém przyczyny w grzbiet było obrażóné/ ma dáć pułtory
- 15: grzywny. Tit. o Bydle. ((lok.)) w Polłkim List 536.
- 16: FORESTA.
- 17: Oborá Królewłka, Káłzteláńłka. ((t. łac. - lok.))
- 18: w Polłkim List 536. Item. 539. List Stá. 2. Gdzie
- 19: dwory etć.
- 20: BYDŁO DOBYTEK.
- 21: Iednę quártę pieniędzy łzkodę ćierpiący, zá łpásienié od wiel=
- 22: kiégo bydłá bierze. Tit. o Bydle. w Polłkim, Stá. I. 536. List.
- 23: Kto poćifkiem z przyczyny dánéy bydłé obraźi, pułtory grzywny
- 24: płáci. Tit. o Bydle. Stá. 2 v 2. List 536. Vłtáwiamy/ rć.
- 25: O łpásienié y o łzkody, do łądu Ziemłkiégo dzierzawcá króle=
- 26: włkich dóbr odpowiáda, względem fummy dóbr 537.2. Vłtáwia=
- 27: my/ áby Dzierżawce/ rć.
- 28: Bydłó do trzeciégo dnia zátrzymáné, á onégo nie dał do obory
- 29: królewłkiéy, trzy grzywny przepada. 537.4. Iefli kto bydłó/ rć.
- 30: Ale go zááreftowác trzebá dwiemá łzláchćicy y Woźnym.
- 31: Gdy kto záiąwłzy bydłó, niechce dáć ná rękoiemłtwo, 537.4.
- 32: O tymże wyręczeniú bydłá po trzy kroć do dwu niedziél: náwet

- 33: łtroná połowicę, á Król połowicę bierze. 538.2. Gdy kto zajmie/
34: rć.
- 35: Támże: ten co záiał, może ie wyręczyć, ále zaś ftáwić.
- 36: Daność czyniienia o bydło, rok. Ale gwałtownie álbo zło=
37: dziełkié gdy wezmą, tedy do dwu lat Pręscriptia.
- 38: W Mázowfzu Selcámizową ci Rękoymie których posyłaia. In
39: except. Mázowiec. Stá. 26.
- 40: Gdy o łpás idą. 14. grzywien. & e VMENTVM.
- 41: contra. Ale ktoby nie okazał łzkody Rękoymiam. Procesł o=
42: łobliwy, Stá. 8. In except. Mázowiec.
- 43: IVMENTVM.
- 44: Dwá Státuty przy tym tytule w Łácińłkim łą połozoné: ále iuz
45: w Tytule wysłzym o Bydle łą ingrołłowáné.
- 46: O zaiętém y błédném bydle.
- 47: O Bydło zaięte álbo błédné/ którégoby do trzech dni do o=
48: bory królewłkiéy nie oddano/ forum ma byđz vrzędem á
49: nie łądem Grodzkim/ ne pecora deftruantur.
- 50: A w Grodzie od
51: wyręczenia nie ma byđz brano ieno od włzyłtkiego bydlá gro=
52: łzy dwánaście: á o łzkody wedle práwá w Ziemłtwie forum.
- 53: Tu Státut ón zniešiono o wyręczeniu bydlá po trzy kroć. List
54: 538.2. Gdy kto zajmie/ rć. A w Łáciń. ((t. łac.))
55: pátrż y w Grodzkim práwie.
- 56: WIEPRZ.(*marg*) Zygm. III. List. (-)
- 57: Gdy kto Wieprze źenie łwoie do cudzého łáfu: piérwłzą rázą ie=
58: dného wieprzá ma zábić, a wtóry raz dwá wieprzá, etc. A proteftá=
59: cią vczyni ná dębie, álbo ná drzewie wyciáwłzy. ((lok.)) List.
- 60: Iełliby kto chciał wieprze gnác ná źyr, á iełliby cudza máiętność
61: byłá w pośrzodku miedzy tákowym łáfem, tedy to może vczynić
62: drogą záymuiąc z obu łtron drógi ná trzydzieści łokiet. ((lok.))

63: Vítáwiamy/ iż kto ma lás/ rć.

64: WYGON.

65: Wygon doczełny dla żyru łásiedzkim právem winniłmy pozwo=

66: lić łobie, ále ieno w leśieni, gdy iuz zbożá łprávioné bywáią. pátrz

67: ((lok.)) Tylko dla wieprzów, świni.

68: PASTOR.

strona: 677

Zemłkiego práwá

Księgi dzieśiąte o

Pożytkách polnych.

1: O bydle zgubionym któreby páłtérz zgubił, áłbo o zgubę był ob=

2: winiön. Vide Tit. Páltérz. ((lok.)) wysłzéy ((lok.)) Tit. Czeladz.

3: A o Nawśiu. vide Tit. Campus.

4: ARTYKVL VI.

5: O SZOSTYM DOCHODZIE,

6: Y požytkách gołpodárftwá z polá:

7: Y o łzkodách które przy tym pochodzą w łásiedztwie, požą=

8: dáiąć cudzégo dobrá.(*marg*) Káz. Wiel. w Wiflicy Lift. (-)

9: ROLA.

10: Iełli kto robi ábo sieie cudze role.

11: IEłli kto robi áłbo záśiéwa role czyie gwałtownie/ niech

12: naśienia nie ma ná tych pośianych rolách z winą piętnádzie=

13: łtą/ to iełt trzemi grzywnámi.(*marg*) Kázimierz w Wiflicy. Lift. (-)

14: PROCES. Pan ma pozywáć nie kmieć/ gdy mu naczynie

15: áłbo łtátki iákié pobiorą ná rzéce/ w leśie/ w páśiekách: gdy łie

16: dotyczy rzecz o rolą áłbo grunt/ á zwłáćzá przyległy dobróm

17: nierozgrániczonym ielcze.

18: ((t. łáć))

19: MIEDZA, POMIAR, ROZDZIAŁ.

20: Pátrzáć w łwych rozdziałech. Tit. Podkomorzy ((lok.))

- 21: Stároftá. ((lok.)) Acz y tu wípómniawfzy rolą cudzą, wnetże po=
22: ciąga fie tráktat y o tych Tytuléch.
23: PŁOT.
24: Bo płot ná roléy, y roléy bróni iáko y miedzá.
25: Płot iáką dawność ma, y rolą odéymuie.
26: SKárzył fie Fráncifzek ná Stáfzká/ iż ná iego dziedzicznym
27: gruncie płot zágrodził/ y zá tym płotem wízyftki pożytki które

strona: 678

- 1: vdziáłał y vdziáłać mógl wziáł.
2: Stáfzek odpowiedział/ iż
3: ten Fráncifzek w téyże wsi w nocy/ y we dnie oblicznie był we=
4: fpołék z nim: wízákże przez dwie lecie milczał/ y nigdy go nie
5: nápominał namnieyfzym fłowem płotu do rozgrodzenia.
6: My
7: tedy bacząc leniſtwo y gnuſność tego iftégo Fráncifzká/ obiá=
8: fniamy w tákowéy rzeczy: iż Fráncifzkowi/ który przez dwie le=
9: cie milczał/ záfzkodziła dawność w téy mierze.
10: WIES, Villa,
11: Vide infrá Titulo, Venditio. w Polſkim Stá. List 513. ((lok.))
12: Fráncifzek przedał/ rć.
13: ZBOZE.
14: Kto cudze zboze bierze we dnie
15: álbo w nocy.(*marg*) Káz. Wiel. w Wiflicy. Liſt. Tenże Krol. Liſt (–)
16: ZA iednę kopę którégokolwiek zbozá we dnie wziętą/ winę
17: fądowi fześć grzywien/ á temu który fzkodę ciérpi/ winę pietną=
18: dzieftą/ to ieſt trzy grzywny fzkodnik záplácić będzie powinien.
19: A ieſli to wnocy będzie vczyniono: tedy fkázuiemy y obiálnia=
20: my/ iż ieſt złodzieyfstwo.
21: Ieſli złodziey, który zbozá w nocy
22: krádnie, będzie poyman álbo zá=

- 23: bit, konie y rzeczy tráci.
- 24: ACz vftáá swiętého Pílmá té którzy role pułtofzą/ ma w
- 25: wielkiéy nienawiści: wízákże vpornych od złého nieodwodzi/
- 26: iefli niebędzie przydan łáncuch ná lzycię ich/ y iefliby doczełnym
- 27: karániam frodze niebyli karáni.
- 28: Dla tego vftáwiamy: iż iefli
- 29: którého Rycérzkiého człowieká/ Pręłatá/ Mieścániná/ álbo
- 30: którégokolwiek człowieká flugi kmieciá/ álbo którychkolwiek
- 31: zbożá w nocy kto pobrał/
- 32: będzie wolno pánu oného zboża/ ál=
- 33: bo iego flugóm/ álbo przyiaćiółóm oného brónić/ y konie tych/
- 34: którzy łápáią z inémi rzeczámí łobie wolnie wzić.
- 35: A iefli wten czás którého zábiiá/ chcemy/áby przez kaźni to było: á páná

strona: 679

Ziemskiego práwá
Księgi dzieśiąte o
Pożytkách polnych.

- 1: tákowego z którého dziedźiny ci gwałtownicy wyfzli/
- 2: ná wi=
- 3: nę piętnádziesiątą nam przypadáiącą flázuiemy. A iefli rániá
- 4: álbo zábiiá tego/ który zboża bróni/ niech záplácą rány obrázo=
- 5: nému/ álbo głowę dziećióm/ álbo przyiaćiółóm z winámi prze=
- 6: rzeczonémi.
- 7: Item, pátrż Státutu wyszézey. Titulo. Siáno. ((lok.))
- 8: ZBOZA pożyczáného do czwórzech lat dawność idzie. w
- 9: Polkim Lift ((lok.)) Fráncífzek Grzegorzowi/ rc.(*marg*) Tenże krol. (-)
- 10: O WOLNOSCI zpufczánia y przedawánia komu kto
- 11: chce: A iże Gdańszczánie mieli fwé przywileie vkázác. List
- 12: w Láćinłkim ((lok.)) ((t. łac. do w. 12))
- 13: POZAR.

- 14: Aruipirium do roléy zboża należy. Pátrz ((lok. - t. łąć.))
- 15: w Polłkim,
- 16: w Láćińłkim. ((lok.))
- 17: PASZA, SPASNE.
- 18: Káždy ma fwych rzeczy wolno wzywáć: A iże nikt nie ma bráć
- 19: y ná polách, y w pułtyniach żywności. Tit. Pabula ((lok.))
- 20: Item, pátrz Titulo, Capitaneus.
- 21: O Spáśnym. vide Tit. Via. Tit. Capitaneus.
- 22: WYGON, NAWSIE
- 23: Expulforium, Villagium.
- 24: O Wygonie, vide Titulo, Porcus łupra. O Nawśie, vide
- 25: Titulo, Villa, Wieś. ((lok. t. łąć. do w 26))
- 26: DROGA w Grodzkim práwie wysłzéy List ((lok.))
- 27: ARTYKVL VII.
- 28: O DOCHODZIECH
- 29: Z PSCZOŁ, Y BARCI:
- 30: Y o łzkodách które przytym bywáią w łásiedztwie.
- 31: PSCZOŁY.
- 32: O Bárćiach w rózných leśiéch ((lok.))
- 33: Obwiniony o złodźiéyftwo miodu/ álbo pćzól/ iáko sie łprá
- 34: wić ma. Kázimierz Wielki 1366. List 55.
- 35: BARCI.
- 36: Iełli kto bárći wyrába.
- 37: IEłli kto drzewo z Pćczołami podetnie/ tedy temu który tę
- 38: łzkodę podiał/ grzywnę/ á łądowi drugą: A iełli bez pćzól/
- 39: włzákże nágotowáné do pćzól podetnie/ y temu czyie było/ puł
- 40: grzywny/ á łądowi tákże pułgrzywny práwem przekonány
- 41: niech zápláći.
- 42: Y tu trzebá táxę podniéść.
- 43: ARTYKVL VIII.

- 44: O ROBOTACH, Y O
- 45: POZYTKACH ICH:
- 46: Ktemu o szkodách ktore przytym bywáią
- 47: w sąsiedztwie.
- 48: WŁASNA ROBOTA.
- 49: O dyláciách w téy mierze.
- 50: Dilacio vifionis in caufis simplicium iniuriarum, zwyczáiem
- 51: iákimeś/ á nieślufznie fie do sądu wnioflá/ gdyz tá dilácia w
- 52: práwie póspolitym nie iest/ áni może bydź in caufis simplicium
- 53: iniuriarum fundum nin tangentibus pożyteczna.
- 54: Przetóz de=
- 55: kláruiemy/ iż tá dylácia nie ma bydź więcéy in simplicibus iniu=
- 56: riis & proprij laboris pozwalána/ tylko in caufis haereditariis feu
- 57: fundum tangentibus.(*marg*) Włá. Iąg. Lift.
- 1: Káz. Wiel. w Wislicy. Lift.
- 1: Zygm. III. Li (-)

strona: 681

Ziemskiego práwá
Księgi dzieśiąte o
Rzeczách należnych.

- 1: WŁASNY PŁASCZ.
- 2: Y włáfnéy śwéy rzeczy nie ma nikt gwał
- 3: tem śwá władzą odéymowác.
- 4: IEfli kto gwałtem płáfcz śwóy/ álbo którąkolwiek inną
- 5: rzecz włáfną śwá wolą y władzą weźmie/ gdy będzie od nie=
- 6: go práwem wyciągána/ z winą łześci grzywien wrócić ono
- 7: będzie powinien.
- 8: INVENTA RES.
- 9: O ználezieniu którój rzeczy, y iáko

10: Ípráwá tá w téy mierze pozwoloná.(*marg*) Káz. Wiel. w Willicy. Lift. – Káz. Wiel. w Willicy. Lift. (–)

11: MArćin Íkárzył fie ná Mikołáii/ iż gdy orał Íwá włafná

12: rolą/ miéłzek mu z Íześcią grofzy vpadł/ który miéłzek Mikołay

13: Íieiąc nálazł z oną Íześcią grofzy:

14: y gdy był o onę zgubę nápo=

15: minan/ niechćiał zguby wróćić prząc fie/ że miéłzká nie nálazł/

16: y pieniędzy nie miał. My tedy w tákowéy rzeczy Íkazálfimy

17: Mikołáiiowi/ áby fie Ípráwił włafná przýsíęgá/ iż nie ználazł/

18: áni miał onych pieniędzy.

19: O SKARBIE NA ROLEY

20: NALEZIONYM:Y O NALEZNYM.

21: Czytay ((t. łącz. do w. 22))

22: ARTYKVL IX.

23: O WODNYCH POZYTKACH,

24: Íáko Íá Rzeki/ Stáwy/ Sieći/ Młyny/ etc.

25: Y o Ízkodách, które przytym tráfiáią fie

26: w Íąsíedztwie.

strona: 682

1: RZEKI.

2: ABy nie byli obćiążeni poddáni náłzy Íąsíedztwem dóbr

3: náłzych przez Stárołtę: wítáwiamy/ áby gdy rzéká íáka náłzá/

4: y tychże poddánych náłzych máiętności rozgránicza/ które téy

5: rzeki brzegów z obu Ítron Íá przyległe:

6: tedy máią byđz wolnie

7: przypułczeni cíłz poddáni náłzy ku wżywaniu téyże rzeki/ wedle

8: Ízerokości dóbr ich przyległych.

9: Inné okoliczności z Ítrony Rzek. pátrż w Podkomorzkim

10: práwie.

11: Item, Titulo. Telonium.

- 12: STAWY, Y ALLVVIONES,
13: PISCES.
14: O złodzieŃtwie ryb, y o łtawách,
15: ieziorách.
16: TEż vftawiamy: iż ieŃliby kto w cudzhey wsi/ ábo w dzier=
17: żawie/ w ieżierze/ w łtawie/ w ciekaćey wodzie złodzieyftwo
18: vczyńił/
19: tákowy przekonány práwem temu/ który łzkodę vczy=
20: nił/ dofyć vczyńić/ á pánu wsi w którhey tákowé złodzieyftwo
21: łie sftáło ón złodziey winę zápláćić będzie powinien.
22: ZAIAZDY
23: Nie płotámi/ ále łiećiami ryby łowić trzebá.
24: SIECI, CZOLN, &ć.
25: GDyby szłáchćic/ áłbo ktokolwiek inny/ wzięłby poddá=
26: nym y kmiećiom cudzym rzeczy iákíe/ áłbo łieći/ áłbo iákíe na=
27: czynia wodné ná rzéce/ áłbo ná innych mieyfcách/ o które mię=
28: dzy łtrónámi przerzeczonými łporby łie iáki záczył.
29: Tedy nie
30: kmiećiowie oni o tákowy gwałt y krzywdę/ ále pánowie ich
31: máią czynić.
32: Pátrz. Tit. Kmeto. ((lok.)) w Łáciń. cály naydziełz ((lok.))(marg) Zygmunt Kráko. Liłt.
Káżimierz w Wiłlicy. Liłt. Ian Olbr. Liłt. Káżimierz Liłt. (–)

strona: 683

Ziemskiego práwá Księgi
dżeśiąte o Młynárzu.

- 1: MŁYNARZ, MŁYN.
2: Vtrátnik nie ma młyná, kárczmy
3: záłtawiać: wyiáwłzy zeby iney
4: máiętnośći nie miał.
5: W Kárczmę áłbo w Młyn żaden nie ma dáć w wiązania:

- 6: wyiawłży żeby inéy máiętności nie miał: co gdy będzie/ tedy
- 7: może dąć wiązanié w Kárczmę álbo w Młyn.(*marg*) Zwyczaj ziem. Krá. Lift. (–)
- 8: Młynarz pod wielą bráciéy álbo
- 9: Pánów będący, wżyftkim ípól=
- 10: nie ma fie włprawiedliwić.
- 11: FRáńciřzek/ Wálek/ Henryk/ trzéy brácia mieli iedného
- 12: Młynárzá:(*marg*) Kázimierz w Willicy. Lift. (–)
- 13: Henryk trzeći brát/ niektóre młynárłkie wyftępki
- 14: przed Sędzim ná to wyfádzonym/ dánym/ y wybranym/ łł=
- 15: łznym obyczáiem kazał Młynárzá ładzić:
- 16: potym brát drugi
- 17: Wálek przyszedłzy iął fie skárzyć ná Henryká/ iż Młynárzá iego
- 18: ładził/ y skazał. My tedy bacząc/ iż káždému wolno z práwá
- 19: krzywdy łwéy dochodzić/ tę rzecz ták obiáńniamy:
- 20: iż Henryk
- 21: íprawiedliwie y łłufnie Młynárzá z łwéy łtrony ładził.
- 22: Młynárze, Sołtyři, Wóytowie:
- 23: Młynów, Wóytołtw, Sołtyłtw,
- 24: bez dozwołenia pánów nie máią
- 25: oddálác, pod winą wtrácenia
- 26: łummy: y o Confensie.
- 27: CZęłtokroć Wóytowie/ Sołtyři/ y Młynárze/ práwu pá=
- 28: nów łwychprzez niewiádomość zwykli włłaczác: ábowiém
- 29: przedawáli y záłtáwiáli Wóytołtwá/ Sołtyłtwá/ y młyny w
- 30: cále álbo w częłści/ przez dozwołenia pánów łwych.
- 31: Dla te=
- 32: go włtáwiamy: áby tego więcéy nie łmieli czynić/ pod łtráce=

strona: 684

- 1: niem łummy/ zá którą przedádzą y záłtáwią/ do łkárbu páná
- 2: łwégo/ á w imięniu náłzym do łkárbu náłzého.

- 3: A gdy będą
- 4: prośić Confensu ku zaftawie/ nie będziemy im zábrániác/ tylko
- 5: żeby był przez szkody náfzety. A Káncellária nie więcety ma
- 6: brác od Confensu, ieno od ftá złotych piętnaście grofzy.
- 7: MOSTY.
- 8: Mofty y przeiázdy dobré, przez wody, rzeki, ná tym mieyfcu mo=
- 9: że przepomnieć. Ale pátrż o tym Titulo, Podkomorzy: gdyż po=
- 10: szlednie Conftitucie włożyły ten vrząd ná vrzędniki Ziemfkié, Pod=
- 11: komorzégo, Podczáfzého, Woyfkiého, etc.
- 12: VADVM.
- 13: Brodem wolno, tám mytá niedafz. Vide Telonium.
- 14: ARTYKVL X.
- 15: O TARGACH y HANDLACH,
- 16: Gdyż y to niepozlednia ieft część gofpo=
- 17: dárftwá/ vmieć co kupić y przedác/ z ob=
- 18: wárowániem práwnym/ y o ofzukániu/
- 19: ktore w tey mierze bywáią.
- 20: O tym Státuty ieden zá drugim idą. ((t. łącz.))
- 21: COMMVTATIO.
- 22: Spofób zapifú, zamiány dóbr.
- 23: SToiąc oblicznie przed fądem szláchetny N. dziedzić N.
- 24: z iednéy ftrony: y szláchetny N. z drugiéy ftrony/(*marg*) Zygmunt. Lift. (-)
- 25: zdrowy ná v=
- 26: myśle y ná cíele/ y przy dobrym rozumie będący/ iáwnie y przez

strona: 685

Ziemfkiego práwá Księgi
dziesiętá o Zamiánie dobr.

- 1: wyznánié fwé wyználi:
- 2: Iż między fobą vczynili dóbr dziedzi=
- 3: cznych wieczną y nie odezwáną zamianę/ dawfzy fobie zobo=

- 4: pólnie dobrá/ zá dobrá: ziemię/ zá ziemię:
- 5: ták iż przerweczony
- 6: N. dał y zamięnił dobrá fwé dziedziczné/ to ieft wieś N. ze włyzy=
- 7: ftkim téy wśi dziedzictwem/ y ze włyfłtkim práwem/ pán=
- 8: ftwem/ włafnością/ y Tytułem dziedzicznym/ z przerweczoz=
- 9: nym N. z N.
- 10: który N. zá iego dobrá dziedziczné/ to ieft/ wieś N.
- 11: przerweczoną/ tákze téz ze włyfłtkim dziedzictwem téy wśi/ dał
- 12: y zamięnił ze włyfłtkim práwem/ pánfłtwem/ y włafnością/ y
- 13: tytułem dziedzicznym:
- 14: ták iż przerweczony N. przerweczoné N.
- 15: dobrá/ to ieft wieś N. zfwémi potomki będzie dźierzál/ miał/ y
- 16: obyczáiem dziedzicznym pośiędzie ták fzeroko/ długo/ y wokrąg:
- 17: iáko przerweczoné dobrá/ álbo dziedzictwo przerweczonéy wśi N.
- 18: w fwyh gránicách ftarádawná ieft rozdzieloné y ográniczoné
- 19: ze włyfłtkimi y káždémi zofobná požytki:
- 20: które zftarádawna ku
- 21: temu N. dziedzictwu przynależály/ y ze włyfłtkiemi nic niewyy=
- 22: muiąc przyległościami. Y tákze przerweczony N. przerweczoné do=
- 23: brá fwé/ to ieft wieś N. ze włyfłtkim téy wśi N. dziedzictwem/
- 24: ze
- 25: włyfłtkim práwem/ pánfłtwem/ y włafnością/ y tytułem dziedzi=
- 26: cznym/ ze włyfłtkiemi potomki fwémi będzie **dźierzál [!]** / miał/ y dzie
- 27: dźicznie ośiędzie/
- 28: ták fzeroko/ długo/ y wokrąg: iáko rzczone
- 29: dobrá **albo [!]** dziedzictwo wśi N. wfwyh gránicách y miedzách
- 30: zftarádawná ieft rozdzieloné/ y rozgrániczoné/ y tákze wefpółek
- 31: ze włyfłtkiemi y káždémi zofobná požytki y przyległościami:
- 32: które zftarádawna ku máiętności N. przynależą nic nie wyy=
- 33: iąc. Y iuz ci przerweczeni zamiáne czyniacy/ dali fobie zobo=

- 34: pólnie wprzerzeczone dobrá tak odmięnione/ iftotné w wią=
35: zánié/ y rzeczne dźierzenie przez woźne ziemfkie.
36: Y będą po=
37: winni y łą obwiązani fpolnie siebie y potomki fwé względem
38: przerzeczonych dóbr tak zamięnionych bronieć/ łczyć/ y zobo=
39: pólnie się wyfwbodząc y wfpokoiąc od wżytkich prawnych
40: trudności y piérwżych obowiążków/
41: zapifów/ pozwów zanie=
42: sionych/ y które zaniešione bydź máią/ zyfków/ przezyfków któ=
43: rych kolwiek/ y wżyftko zamykaiąc od wżelkiego przenágábá=
44: nia prawného.
45: y od wżytkich ołób ftanu oboiáy płci przez da=
46: wności Ziemfkie/ iáko ná którą osobę dawność należy/ pod łzko=
47: dámi Ziemfkiemi/ álbo zakładem ftá grzywien pieniędzy moné=
48: ty Polfkiey.
49: O które łzkody álbo zakład/ ieden od drugiego względem
50: przerzeczoney obrony pozwany/ y potomkowie iego pozwáni

strona: 686

- 1: do łądu Ziemfkiego E. álbo zamkowego I. ná piérwżym roku
2: iáko zawitym ftac oblicznie:
3: y zaniechawłzy wżyftkich wymó=
4: wek/ zwłók/ z któreykolwiek przyczyny/ álbo téz kwitów/ które z
5: prawá zwykły bydź dawáne y pozwaláne/ y wżyftkich innych
6: prawnych zwłók/ y także rużenia Sędzi/ odpowiadać/
7: y od
8: łądu nie odchodząc/ dekretowi ładowému bydź poślufzen/ to
9: ieft záftepic/ y o wżyftkie oładzone rzeczy dofyć vczynić będzie
10: powinien/ y potomkowie iego będą powinni tylekroć/ ilekroć
11: im y ich potomkóm będzie potrzebá.
12: O Frymárkach królewczyny: pátrz w piérwżych księ=

- 13: gách, Titulo, Frymárki. ((lok.))
- 14: ZASTAWA.
- 15: OBLIGATIO, pátrz niżéy w trzeciéy części Prává Ziem=
- 16: fkiégo.
- 17: O dawności zaftáwy, wykupienia
- 18: álbo niewykupienia.
- 19: IEfli kto dał máiętność/ rć.
- 20: O téyże dawności zaftáwionégo dziedzictwá. Kázimiérz Iágełło
- 21: w Krá. 1421. List. 44.
- 22: W Wielkiéy Polfcze o zaftáwę może do Grodu pozwác. Zyg.
- 23: ww Krákovie, 1540.
- 24: Iepli dziedzic imięnia będzie pozwan, iákoby zaftáwą to imię=
- 25: nie dzierzał. Wład. Iąg. w Krákovie, 1423, List. 44.
- 26: O wykupnie dóbr Rok iest závity. Káz. w Wif. 1368. Li. 8.(*marg*) Káz. Wiel. w Wiślicy.
Lift. (-)
- 27: Przy wykupnie człowiekowi ośiádlému pieniądze nie máią bydź
- 28: áreftowáné. Zwyczaj ziemie Kráko. 1505. List. 123.
- 29: O wykupno dóbr, Pifarz z Komorniki łądzić może. Kázimiérz
- 30: w Niefzo. 1454. List. 98.
- 31: Formá zaftáwy, Obligationis, w Láciń ((lok.)) ((do w. 33 t. łac.))
- 32: VYKVPNO.

strona: 687

Ziemskiego práwá Księgi
dziesiąte o Przedaniu dobr.

- 1: ((t. łac.))
- 2: w Lácińskim. Wykupná królewczyny, 88. O Liquidáciách, 89.
- 3: ((t. łac.))
- 4: Exemptio etiam intra tempus Comitiorum idzie. A Pifarz z
- 5: Komorniki łądzi. Appellácia, y proces, y chowánié pieniędzy.
- 6: Do wykupná Rok iest závity: Nie ftániézf, tedy ftráciézf pie=

- 7: niądze.
- 8: W Wielkiéy Polfcze do Grodu o wykupienié. ((w. 9-12 t. łąc.))
- 9: Przy wykupnie nie árestuią pieniędzy possessionatis ((t. łąc.))
- 10: ARENDA.
- 11: O Arendy poštěpku pátrz Titulo, Bona Regalia ((lok.)) kędy y
- 12: o Rumowaniu v. 2. Item, pátrz wysłzéy w piérwŕzych księgách
- 13: De bonis Regalibus. Trzy Státuty tám małz.
- 14: Formularz Arendy w Lácińfkim, Locationis, Conductionis,
- 15: (A to y tu Arendá zna, conductionis byđz łpeciē) ((lok.))
- 16: Trzebá y possessią wźiác Arendatori. Trzebá y przyznánia con
- 17: senfum corporalem Arendatorá. ((do w. 27 t. łąc.))
- 18: w Láciń.
- 19: Tóz o Arendatorze ma byđz rozumiano.
- 20: VENDITIO, & Venditer.
- 21: Sposób zapifu wiecznégo przedánia
- 22: dóbr.
- 23: Pátrz w Metryce kędy Formularze łą zniešioné.
- 24: Obowięzuie łie ten co przedáie, względem przedánia: ((t. łąc.))

strona: 688

- 1: Iełli przedawcá ma żonę, tedy ią ma przywieđdz do ksiąg ku ze=
- 2: zwoleniu, ze dwiemá przyiációly: co zową, cum subdelegatis ex li=
- 3: nea paterna.
- 4: TEN KTORY PRZEDAIE, ma onégo dziedzictwá
- 5: gránicé pokázác, á we trzech lat, y we trzech miešiacách, ma tego,
- 6: który kupił, brónić.
- 7: O przedánium dóbr krewni mogą świád=
- 8: czyć y kmoťr.
- 9: KONrad v Dominiká vpominał łie domu/ y chćiał ji mieć:
- 10: á ku dowodowi łwego przedšiewźięcia Konrad łzešć świád=
- 11: ków wedle Sędziégo rofkazánia poštáwił. (marg) Kaź. Wiel. Lift. (-)

- 12: Z których piérwŷzy
- 13: świádek Iákub/ á drugi Piotr Konradów Kmotr/ w téy rzeczy
- 14: iáko pośrzednik y przyiaćielŷki iednacz był: Któremu to Domi=
- 15: nikowi gdy świádku wedle zwyczáiu do fądu w wodzono/ zá=
- 16: niechał odpiéráć/ y tákowéy krewności zádać.
- 17: Potym przy prze=
- 18: rzeczonéy przysiędze świádczących Dominik nágániáiąc świá=
- 19: dectwo przereczoného Piotrá dla przereczoného krewności
- 20: ítale twiérdził/ że niemiáło bydź waźné:
- 21: y ták powiádał/ że tę
- 22: rzecz otrzymáć miá. My bacząc iż przyiaćielŷcy iednacze/
- 23: álbo pośrzednicy zwykli bydź krewni/ obiáńniamy: iż w táko=
- 24: wéy rzeczy świádectwo przereczoného Piotrá zá Konradem
- 25: ieft waźné.
- 26: Ale weyźrzawŷzy w Formularz: Comparens perŷonaliter.
- 27: tedy iuż ci amicabiles compoŷitores fą abrogowáni. Ale
- 28: íam przedáwácz comparens perŷonaliter muŷi zeznáwáć,
- 29: ieŷli przedáł obyczáiem wysŷzéy opiánym z żoną y z przyia=
- 30: ćioły iéy de paterna linea.
- 31: O Waźności zapiŷów.
- 32: DEkláruiąc in vniuerŷum waźność zapiŷów/ áby íe ludzie
- 33: nie záwodźili požyczáiąc pieniędzy ŷuper bona onerata, poŷtá=
- 34: nawiamy.
- 35: Iż kto bédzie miá piérwŷzé práwo y zapiŷ ad bona
- 36: aliqua, tego bédzie potioritas: y choćby téż kto przeżyłki y poŷ=
- 37: íeŷiá zá poŷzlednieyŷzym zapiŷem otrzymał/
- 38: tedy piérwŷzégo
- 39: zapiŷu ŷummá y przeżyłki máią bydź waźnieyŷzé/ y naprzód ísdź/
- 40: wyiáwŷzy gdyby kto był triennalis poŷŷeŷŷor, álbo de iure práwo

1: iego nálezło fie bydź nieważné.

strona: 689

Ziemskiego prawa Księgi
dziesiąte o Dawności kupná.

- 1: W czym żeby fie ząbieżzło frau
2: di & doło, tedy wárujemy/ żeby wízelákie zapify/ któreby w Księ=
3: gách iákich odległych Grodzkich/ álbo Ziemskich zeznáné były/
4: per creditorem vel debit
5: orem sługę którego z nich/
6: wpifowáné dla wiadomości
7: káždého były. A prioritás tego zapifu ma bydź liczona od o=
8: négo Aktu/ gdy będzie in proprio foro per oblatam átkowá=
9: ny.
10: To téż wárujemy/ iż iefliby były iákie zapify ná zmwowie/
11: ku ofzukaniu kreditoróm vczynioné/ álbo z iákiey przyczyny po=
12: deyrzáné/ tedy o to wolno będzie právem czynić drugim kredi=
13: toróm/ którymby fie ten zapis zdał bydź ku szkódzie.
14: Kto kupił wieś, á więtlzýy części iéy
15: nie ząplácił.
16: FRáncifzek przedał Grzegorzowi dziedzictwo zá lto grzy=
17: wien: zá które Grzegórz zarázem czterdziési grzywien ząplá=
18: cíł/(*marg*) Káz. Wiel. Lift. (–)
19: á oftátek pieniędzy ná pewnych Rocech obiecał ná látá pe=
20: wné ząplácić: który Grzegórz spokoyne przez cztery látá nie
21: vczyniwzy doftátecznéy ząpláty dzierzał y opánował rzeczóné
22: dziedzictwo.
23: Potym blifko końcá czwartého roku tenże Grze=
24: górz/ który kupił/ oftátek pieniędzy chce dáć y ząplácić Fránci=
25: szkowi przedawcy: á Fráncifzek stára fie o to/ y chce odezwác y
26: rozpróc to przedánié/ gdyż fie mu przez ták dlugi czas doftáte=

- 27: czna zapłátá nie sftálá.
28: Dla tego my vftáwiamy/ y obiálnia=
29: my: iż dla fpokoyného dzierzenia/ które miał przez trzy látá y
30: trzy miesiące/ przedánié ma mieć wieczną moc: gdyż temu zá=
31: wádziło milczenié przerwczoné/ y dawność tak długiégo czáfu.
32: Kto wieś kupi przeciwko krewnym
33: bliższym, ma dawność trzy látá
34: y trzy miesiące.
35: NApotym vftáwiamy: iż gdy kto kupi dziedzictwo/ á ono
36: dzierzy przez trzy látá y trzy miesiące fpokoynie/
37: á iefli ono ku=
38: pno krewni którzy álbo ženini powinowáci po przerwczonych
39: leciéich chcieliby rzecz zatrudniác/ chcąc od tego kupná dla bli=

strona: 690

- 1: fkości onégo który kupił/ odftérknać:
2: vftáwiamy/ iż gdy ten
3: bliższy milczał przez trzy látá y trzy miesiące/ iuż niech mu nie
4: będzie wolno od tego czáfu doftępic przerwczonégo dziedzic=
5: twá.
6: To téz chcemy bydz rozumiano: iż iefliby który z tych/
7: co piéniędzy pożyczyl/ powiedzial/ iż to dziedzictwo iest mnie
8: bliższé/ które ty dzierzyłz: ábowiem który przedał/ był mi piér=
9: wéy dłužen/ niżes ty to dziedzictwo kupił:
10: iefliby takowy któ=
11: régokolwiek stanu bądź Krześciánin/ bądź Zyd milczał trzy
12: látá y trzy miesiące/ iuż milczenié iemu ná wieki o to dziedzic=
13: two niech będzie skazano.
14: Item, formę pozwu, iáko ma bliższy krwią odłóżyć piénią=
15: dze, y przypozwać, małz w Lácińskim, ((lok.))
16: Item, niżey w formularzu. ((do w. 32 t. łącz.))

17: Tu obacz pożytego tego methodum:

18: á w obiecádłowym me=

strona: 691

Ziemskiego prąwá
Księgi dzieśiąte o
Długách pożyczánych.

1: thodum ośobno chodźilá Venditio, á ośobno Intromiśio: gdyż té

2: rzeczy sforowané są, á iedná bez drugiéy śtać niemoże.

3: WIDERKAW.

4: Náturę Widerkafu, kondicję, y inné okoliczności, iegli chcefz

5: dobrze obaczyć, tedy formę inſcriptiiéy czytay. ((t. łac. do w. 7))

6: w Lácińſkim.

7: MVTVVM,

8: O DŁVGACH POZYCZANYCH.

9: Iegli kto o dług álbo o dziedzictwo,

10: álbo o które rzeczy nie zápiśané,

11: ná ząwitym Roku nie śtanie, y

12: ſkazaę przeciwko niemu.(*marg*) Káz. Wiel. w Wiſlicy Liſt. (–)

13: ACz w wielu rzeczách prędkość bywa zálecána: wízákże tá=

14: ka prędkość władziéch/ y w odpráwowaniu rzeczy/ zá ſtuſzné=

15: mi przyczynámi nie ma bydź chowána/ ále ráczéy zwłóczona y

16: rozprzeſtrzenioná ztény przyczyny:

17: iż ſędziemu wſzytkiego ſie do=

18: ſtátecznie dowiádowác przynależy. Vſtáwiamy tedy/ iż gdy

19: kto o główną/ abo dziedziczną rzecz/ piérwſzym/ wtórym/ y trze=

20: ćim rázem bywa pozwan/ á nie ſtanie/ y od ſądu niepoſtuſznie

21: ná Roku ſobie náznáczonym chronić ſie będzie:

22: tedy dla

23: niepoſtuſzeńſtwá tákiego pozwaného/ powodowa ſtroná ná

24: trzecim Roku ząwitym/ przez Sędziého będzie dopuſczoná zá

- 25: Ikażnią iuż Ikończoną w prawdziwé dzierzenie takowégo dzie=
26: dzictwa:
27: y od wízelkiégo práwá dziedzictwá/ y onégo które=
28: gokolwiek przedania/ przez Iędziégo Ikazanie pozwany ma bydź
29: Ikazan/ y opowiedzian/ że odpadł.
30: Ale iesli będzie rzecz ołoby
31: Ie dotykaiąca/ iako o dług pieniężny/ álbo o którekolwiek rze=
32: czy zaítawné: á ná pierwszym/ drugim/ trzecim Roku pozwá=
33: ny wzgárdzi/ álbo nároku sobie náznáczonym omieszka Ita=
34: nać:
35: Ikazuiemy/ iz ná ten czas ten ktory pozyczył ná którekol=

strona: 692

- 1: wiek zaítawioné rzeczy/ iuż po pewnym roku przez Iędziégo
2: náznáczonym będzie wolen oné rzeczy zaítawné rozszáfowác/
3: y oddalić:
4: wízákże tak/ iesliby zá przerwczonym Ikazaniem Ię=
5: dziego rzeczy zaítawné/ rozszáfowané/ y oddaloné znalazłyby
6: Ie bydź mnieyşzý ceny gdy ie rozprzedawano/ á niżli pienádze
7: które dano ná zaítawę álbo ich wierzono.
8: Ale gdyż ten poży=
9: czaiący prosto nie biorąc żadného rękoiemítwá w wíetşzý
10: Iummie pieniężnéy zakład wziął: tedy ná zakładzie przestác ma/ á
11: niema téy Izkody Iwéy nikomu przczytác iedno sobie/ iz tak máły
12: zakład zgoła wziął.
13: Ale iesli ten/ ktory pienádze pozyczył to
14: sobie obwárował przy pozyczaniu pienádze któreby były wiet=
15: szý álbo mnieyşzý ceny/ iesli zá mnieyşzé pienádze rzeczy zaíta=
16: wné Iprzeda/ álbo oddali.
17: Sędzia ma Ikazác temu/ ktory pie=
18: niędzy pozyczył/ aby Iummę wypelnił tę/ ktorey pozyczył. A

- 19: iefli zá więtszą fumnę rzeczy zaftáwné przedał/ oštátek coby=
20: kolwiek było nád fumnę pożyczaną/
21: temu który pożyczyl/ bę=
22: dzie powinien wrócić.
23: Gdy kupiec z Cyrográphá czego
24: pozyczy: á iefli, tedy świadkami
25: potwierdzi.(*marg*) Káz. Wiel. w Wiślicy. List. (-)
26: CHcąc koniec vczynić práwováníu álbo fwaróm/ vftá=
27: wiamy: iż gdy mieścánin/ álbo ten który komu czego pożyczá/
28: iáko fukien álbo innych rzeczy y kupi obywatelowi nálfému/
29: przez Cyrographu álbo listu/ z którégoby fie znaczyć mogły po=
30: życzki:
31: Mieścánin ma przez świadki dowiédźdź/ iż pożyczyl/y
32: ták z nim poftánowił: á gdy ták fádownie dowiédzie/ otrzy=
33: ma onę rzecz: ináčey ten kogo pozywáią/ á przy długi/ przez
34: włáfną przysięgę vczynioną/ będzie wolen od trudności tego/
35: który go pociąga.
36: O dlužniku, któryby w królestwie
37: nie był, XVIII. niedziél mu vzy=
38: czáią fryfztu.(*marg*) Kázimierz w Wiślicy. List. (-)
39: GDyż o wielki dług/ iáko o fześcdzieśiát/ álbo trzy ftá/ álbo

strona: 693

- 1: więcéy grzywien/ częftokroć bywáią fwary/

strona: 693

Ziemskiego práwá
Księgi dzieśiá. o
długách y przezyfkách.

- 1: á to dla tego/ iż
2: ták wielki dług w krótkim czáśie niemoże bydź ták rychło záplá=
3: cón:

- 4: tedy łąkę nálezę pokázuiąc w tym wstáwiamy: áby ósm=
- 5: naście niedziel rok zámierzony ku záplácceniu był poftánowión y
- 6: záchowan: to iest zá piérwly rok sześć niedziel/ zá drugi sześć/
- 7: á zá trzeci oftáteczny sześć.
- 8: A takowyż rok y temu któryby w
- 9: króleſtwie nie był/ á był pozwan záwitym rokiem/ od Sędzié=
- 10: go ma bydź náznáczón. Ináczey Sędzia do fkończonéy fka=
- 11: żni ma poftąpić nie bacząc ná niepoftuſzeńftwo pozwánégo.
- 12: To fá ftaré Státuty, ále zwyczáie Krákówſkié, té teraz
- 13: pánuią, y onych fie dzierzą. ((do końca w. 13 t. łąc.))
- 14: Długu kto pozyczy á zapifu nie ma, ten który fie przy, przyſięgą fie
- 15: odwiedzie.
- 16: TEż kto komu pieniędzy pożycz/ á zapifu nie máiąc pozo=
- 17: wie dłużniká: tedy dłużnik álbo pozwány przyſięgłzy ma bydź
- 18: wolen o vpominánia/ y od płáccenia długi.(*marg*) Zwyczáy ziem. Krá. Liſt. (–)
- 19: DLVGI OYCOWSKIE ftárfzy brát płáci. Liſt ((lok.))
- 20: w Polſkim.
- 21: Dług nie zápiſány, máiętnością płáccąc ma ftróná przyiąć.
- 22: Ale iefli zápiſány, tedy może zbrónić fie máiętnością odbierác:
- 23: wyiáwly z troiáką winą trzech grzywien.
- 24: CYROGRAPH.
- 25: Albo liſt znáczący, álbo ſwiádkowie.
- 26: CHćac koniec vczynić práwowániu álbo fwaróm/ wftá=
- 27: wiamy:(*marg*) Káz. Iąg. w Piotrk. Liſt. Káz. Wiel. w Wiſlicy. Liſt. (–)
- 28: iż gdy Mieſczánin/ álbo ten który komu czego poży=
- 29: cza/ iáko fukien álbo innych rzeczy/ y kupi obywatelowi nálé=
- 30: mu przez Cyrográphu álbo Liſtu/ z którégoby fie znáczyć mo=
- 31: gły pożyczki:
- 32: Mieſczánin ma przez ſwiádky dowiédźdź/ iż poży=

Ziemskiego prawa Księgi
dziesiąte o Cyrogra. y lichwie.

- 1: czył/ y ták z nim poftánowił:
- 2: á gdy ták łádownie dowiedzie/
- 3: otrzyma onę rzecz: ináčey ten kogo pozywáią á przy długu/
- 4: przez włafną przysięgę vczynioną/ będzie wolen od trudności
- 5: tego/ który go pociąga.
- 6: ((w. 5-6 t. łącz.))
- 7: REGESTRVM AVTENTICVM.
- 8: Kupcy długi Reyeftzóch nápiáné przed trzemá láty niech
- 9: wyciągaíą. List. w Polłkim.
- 10: Kto w Reyeftzre trzykroć ználeżiony. ((lok.)) y
- 11: nižey.
- 12: Ale ten Státut ieno dwuletni trwa, y zás do piáci lat
- 13: przedłużony.
- 14: INVENTARIVM AVTENTICVM.
- 15: Pátrz Titulo, Opiekunowie. wysłzey Lift. ((w. 15-16 t. łącz.))
- 16: Długu zboza pozyczaného we czte=
- 17: rzéch lat vpominác fie moze.
- 18: Fráncifzek Grzegorzowi pożyczyl dwádziesięciá korcy pize=
- 19: nice/ których częftokroć vpomniony niewrócił:(*marg*) Káz. Wiel. Lift. (-)
- 20: á Grzégórz py=
- 21: tał Fráncifzka/ kiedy mu przerzeczoné plźénice pożyczyl: ná co
- 22: odpowiedział/ iż iuž minęly cztery látá. My Fráncifzkowi v=
- 23: kládamy milczenié dla wyłzcia ták długiého czáfu/ y iego mil=
- 24: czenia. ((do końca str. t. łącz. tylko jedno słowo polskie)) Oborá.
- 25: ((od w. 1 do 4 t. łącz.))
- 26: VSVRA.
- 27: Džiesiątą częśc dochodu brác práwá Polłkie dozwaláią. ((lok.))
- 28: od 30 grzywien, Wiencówého trzy grzywny,

- 29: Interesie dochodu pozwala prawo bracie Wdowie. A także podobno y innym.
- 30: Jedną część od grzywny bracie dozwala prawo, y to z dziękowaniem.
- 31: Gdy w wyciąganiu/ albo pożarciu lichwy jest nienależny=
- 32: na żądanie/ a w wyciągnięciu pieniędzy niektórzy miary nie mają.
- 33: Dla tego postanowili naszych Panów y szlachty władza/ aby
- 34: Żydowie wiary naszej prawdziwi nieprzyjaciele/ a pieniądze
- 35: ich Krześcianom pożyczający/ niewięcej na każdy tydzień
- 36: lichwy wyciągać
- 37: ieno tylko jedną kwartę/ alias jeden grosz od
- 38: grzywny nie śmieli/ y będą powinni z dzięką bracie.
- 41: O szlachcie co zgołocili. (*marg*) Kazimierz w Wilnicy. Lift. Stephan w Wąrsz. Lift. (-)
- 42: Wdzie narodu szlacheckiego/ którzy imiona poprzedali/ a
- 43: w miejscach miezkaią/ y z lichwy żyją/ po kilka tysięcy złotych
- 44: mając/ a Ziemią nie mając/ aby każdy takowy wojnę po=
- 45: winien służyć summy pieniężnej/ ((do w. 24 t. łąc.))
- 46: Takby y każdy co interesie bierze, takżeby z dzięką miał
- 47: bracie a nie wyciągać.
- 48: DONATIO.
- 49: O Królewskich dąrowinach Statut, którego trzeba elucydo=
- 50: wac. bo sie ma rozumiec nietylko na wojnie, ale y inedy bo przy=
- 51: dacie, ((t. łąc.))

strona: 697

Ziemskiego prawa Księgi
dziesiąte o Formie Celsiiej.

- 1: ((t. łąc.))
- 2: Gdzie Donacia, tam iuz y przyaciel nie moze odbic, ani odlo=
- 3: zyc przedania: ale gdzie Emptio zgoła. ((lok.))
- 4: Bo perfectior contractus.

- 5: Zabiégaiąc áby bliższy nie wykupił tedy ábo fummę dupliku=
6: ią, álbo Donationis iure zápiuią. ((lok.)) ((od. w. 7-11 t. łącz. w tym polski)) Opráwy Królewnóm.
7: DOZYWOCIA IN SOLIDVM. ((lok.)) ((do w. 15 t. łącz.))
8: ARTYKVL XI.
9: IAKO KONTRACTY
10: gubią fy
11: ((t. łącz.))
12: Przez Celfią, á kwitowánie, kálfowánié, y Rezygnácią oblicz=
13: ną wśelákie inſcriptiae liſtūtur, vmartwioné y kálfowané bywáią.
14: Forma Celsiéy práwnéy ((t. łącz. do końca str.))
15: ((od w. 1-21 t. łącz.))
16: KWITY.
17: Dilácia temu idzie, kto bierze ná
18: kwit: táż kondytia iáko y ad
19: munimenta.(*marg*) Zygmunt w Piotrk. (-)(*marg*) w Lác. Liſt. (-)
20: ALe y żadnéy diláciiey dłużnik/ áni prokráſtináciiey do iu=
21: trowánia mieć nie będzie: wyiáwżyby przed pewnym ładem
22: pokazał/ y állegowałby kwitowániém ſiebie/ względem dofyć
23: vczyniéńia zá dług tenże zápiłány.
24: Abowiém w tákowym
25: przypadku/ raz dobrodzieyftwá dyláciiey do przyſzłych roków
26: vzyć ma: którego tákiego dofyć vczyniéńia y kwitowánia bę=
27: dzie winien dowiédz na przyſzłych Rocéch/ y temiſz Aktámi/
28: do których ſie bierze/ pod vtráceniem rzeczy.

strona: 699

Ziemſkiego práwá Kſięgi
dzieſiąte o Złodzieyftwie.

- 1: Item, Tit. Procurator że nie może quitowác Prokurator, áni

2: vicegerens, ((lok.)) Kwituie od Długu. Przewodu prawá. Od więzienia. Y ab alijs poenis irrogandis.

3: KASSOWANIE.

4: VStáviamy: áby Piłárzowie Ziemłcy y Zamkowi od káf=

5: łowánia zapifów/ ieno tylko ieden grofz względem Pamiętné=

6: go/ y zá Notę nie wyciągáli/ pod winámi w Státuciéch piér=

7: wńzych przeciwko im vczynionych.

8: ARTYKVL XII.

9: DE CONTRARIIS,

10: Gołpódárftwá tegoż/ ktore ono niłczá/ y łá

11: mu przeciwne:

12: Iáko łá Furta, Damna, Tabernae, Vłura, Poenae, Lifus

13: taxillorum, Prodigales.(*marg*) Zygmunt w Kráko. (–)

14: ZŁODZIEY,

15: Y ZŁODZIEYSTWO.

16: NAgot łkárzył fie ná łwé łáfiády: iż gdy mu koń w nocy był

17: vkrádzión/ łámże Nagot z pilnoścíá łtáráiąc fie proił łáfiá=

18: dów łwych Kmieci:(*marg*) Káz. Wiel. Lift. (–)

19: áby łzládem tegoż złodźieíá chćieli z nim

20: gonic/ y iemu bydź pomocni: áby koniá od złodźieíá záfię mógl

21: mieć: á oni kmiećie niechćieli z nim złodźieíá gonic: á ták Na=

22: got przerzeczonégo złodźieíá y z koniem vpuścił.

23: My tedy

24: w tákowéy rzeczy obiáfniamy: iż Kmiećie máią bydź łkazáni ku

25: záplácceniu tego koniá.

strona: 700

1: O złodzieyństwo, które fie stánie w

2: iednéyze Plebániiey, w roku

3: czynić máią.

4: IEłli który będąc iednéyze párafiiéy albo [!] powiátu/ á o zło=

- 5: dzieyństwo którychkolwiek rzeczy ieden drugiego zechce pozwać:
- 6: vftawiamy/ áby w roku tylko do vczynienia tego miał wol=
7: ną moc.
- 8: A iefli inaczey zechce vczynić/ á po wyfzciu roku chciał=
9: by fie právowác: tedy ofkárzony fłufznie przez świádki godné
10: będzie powinien y może dowieźdź/ iż ieft niewinien.
- 11: Gdzie dálfza Páráfia álbo Powiát,
12: we trzech leciéich právem czy=
13: nić máią.
- 14: GDyż złodzieyftwá y łotroftwá dla frogości vczynku/ y
15: dla boiázni przez złoczyńce wietfzney części bywáią zákryté/ ták
16: iż wiadomośc ich w krótkim czáfie nie może fie obiáwić:
17: á ták
- 18: złodzieyftwá niekiedy zoftáią przez karánia: y gdy przeciwko
19: tákowym bywa fprává poczetá/ tedy chcą fie dawnoścíá roku
20: czynienia o złodzieyftwo bronić.
- 21: A ták ná pohánbienie złégo
22: vczynku y złoczyńców fkázuiemy: iż gdyby kto o złodzieyftwo
23: álbo łotroftwo był v fądu ofkárzón/ iefli ofkárzonym tym któ=
24: ry go ofkárzy fą wefpółek w iedney wsi ábo w iedney páráfiiéy/
25: y wefpółek w Kościele fłuchaią fłufzby Bożey:
26: tedy zádáníe y
27: wymowáníe dáwnoścíá roku niech idzie/ y ma mieyfce prze=
28: ciwko tému/ który czyni o złodzieyftwo. A iefli powodowa
29: ftroná y pozwaná fą od fiebie dáleko/ áni ták iáko rzeczone ieft
30: w fáfiedztwie zlobą fą:
31: tedy nie ina dawnośc/ álbo wycięćie
32: tego który czyni o złodzieyftwo odpádzá/ tylko trzećioletnia:
33: ábo to przypifowali fwéy gnufnósci wzyfcy niedbáli y leniwi
34: którzy w nágradzeniu fwéy fzkody nie ftáráli fie áby czuyni byli.

35: Ieſli dobréy ſławy człowiek będzie

36: o złodzieyſtwo obwinión.

strona: 701

Ziemſkiego práwá Kſięgi
dzieſiąte o Złodzieiách.

(*marg*) Káz. Wiel. w Willicy. Liſt. (–)

1: ABy mężowie dobréy ſławy y ſpráwiedliwie żywiący oſo=

2: bliwą ſwobodą y opátrzeniem między inémi náſzémi wiáry

3: godnémi byli poćieſzeni/ wſtáwiamy zá náſzą y pánów náſzych

4: wolą:

5: iż który Rycerſki człowiek/ álbo ſzláchćic/ którému o táko=

6: wą rzecz piérwéy nigdy nie byłá ſpráwá v ſádu zádáná/ iáko o

7: złodzieyſtwo/ álbo łotrowſki wczynek był ofkárzón:

8: niech mu

9: będzie wolno dla dobréy ſławy/ którą między ſáſiády o ſobie

10: miał/ wczyniwſzy włáſną przyſięgę/ oczyſćić ſie od tákowégo

11: obwinienia.(*marg*) Tenże krol. Liſt.

-1: Tenże krol. Támże. Liſt. (–)

12: Ieſli złoczyncá álbo złodziey wćie=

13: kfzy, potym ſobie łáfkę Króle=

14: wſką przeiedna.

15: CZęſtokroć ſie przydawa: iż niektórzy z rodzáiu ſzlácheckie=

16: go/ iákoby vtrátnicy czći y ſławy ſwéy złodzieyſtwo álbo ło=

17: troſtwo popełniwſzy/

18: potym dobrowolnie wćiekáią z króle=

19: ſtwá: zá któreſmi złémi wczynki w niełáfkę náſzę wpadáią/ á po=

20: tym záłoſćią złych wczynków y złodzieyſtw przywiedzieli zá

21: przyczyną przyaciól ſwych/ zwykli łáſki náſzéy proſić: á ták zno=

22: wu do łáſki náſzéy przychodzą.

23: Chcemy tedy/ iż ácz gniéw

- 24: nález im będzie odpuszczony każń/ przedsię zá złodzieyftwá y ľzko
25: dy/ które dobrym ludźiom y ľspráwiedliwym vczynili/ niech bę=
26: dą powinni práwnie odpowíadác/ y doľyc vczyníc wedle ľka=
27: zánia przez Sędźiego nánáczoného:
28: które ľkazánié vczynił ábo
29: vczyníc ma. Wľzákže tákové przeczcí byď rozumiemy: áni
30: inéy ľzláchcie/ którzy nigdy ľławy y zacności ľwéy nie vtráćili/
31: mogą byď porównáni.
32: Těz vľtáviamy/ iż tácy którzy po=
33: táiemnie obywatelóm króľstwá nálezego zdrády czyniác zło=
34: dzieie y zbiegi áľbo vtrátniki chowáia/ áľbo im mieľzkánié da=
35: wáia/ áľbo dzielá ľie z nimi vľápcionémi y źle nábytémi rzeczá=
36: mi:
37: tákowi to czyniác ľá przeczcí/ y nierówni dobrym ľu=
38: dźiom máia byď rozumieni.
39: Trzykroć w złodzieyftwie áľbo ľu=
40: pie ználeziony, przeczcí iest.
41: VStáwiáiac obiáľniamy: iż iefli kto trzykroć w złodziey=

strona: 702

- 1: łtwie áľbo łupie v ľádu będzie przekonán/ by těz rzecz kráďzio=
2: ná áľbo wźiętá wrócił/ (*marg*) Z przywil. Iágeľto. Liť. (-)
3: tákowi niech zoľtánie przeczcí ná wie=
4: ki/ áni onému niech będzie przyľtęp ku doľtoieńftwóm: y zá=
5: dnych dárów ná ľzáćiech/ áľbo w inych rzeczách niech nie do=
6: łtápi.
7: A iefli ofkárzonému o złodzieyftwo á iefcze nieprzeko=
8: nánému ľkazá o łobie ľpráwę z pewná liczbá ľwiádków dáć/ á
9: iedného mu ľwiádká będzie nie doľtawáľo/ dla tego nie ma
10: byď mian przeczcí/ áľe którego vľzkodźił będzie powinien do=
11: ľyc vczyníc.

- 12: Zaden Szláchćic ośiádły nie ma
13: bydz iman, wyiawfzy kradziez
14: y co innégo.
15: TEż obiecuiemy y ná wiárę fwą bierzemy: iż żadnégo o=
16: bywátelá ośiádłego o iáki wyftępek ábo obwinienié nie będzie=
17: my áni rofkażemy łápác/
18: áni żadnéy pómłty ná nim czynić/ áż
19: právem będzie fłufznie przekonan/ y do rąk náfzych/ álbo Stá=
20: roftów náfzych przez Sędzie téyże źiemie/ w którém tenże oby=
21: wátél miefzka/ oddan.
22: Wfzákże tákowégo człowieká/ który
23: ná złodzieyftwie/ álbo dobrowolnym mężobóyftwie/ ná łápá=
24: niu pánién/ álbo białyhgłów/ ná fpuftofzeniu wsi álbo ná łu=
25: pieztwie był poyman/
26: tákże tych którzyby niechćieli fłufzného
27: rękoiemftwá po fobie ftáwić y dáć/ wedle wyftępku y złégo v=
28: czynku tylko wymuiemy.
29: Złodzieie álbo łupieznicy iáko má=
30: iá fie oczyściáć.
31: ACz fie wfyftkiémi złémi vczynki brzydźimy/ y káždém złém
32: rzeczy vfy Królewkié fłuchác zdrygáią fie: á wfzákże tych wię=
33: céy złości nie rádźi fłuchamy/ które fie dzieią w Rzeczypoľi=
34: téy zdrádą/ chytróścią álbo gwałtem złodziei y łupiezców.
35: A=
36: bowiém tákowé/ tym wiefzého karánia przeciwko fobie po=
37: trzebuią/ im więcéy do tego czáfu rozmnożyłá fie ich złość.(*marg*) Káz. Iág. w Piotrk.
Lift. (-)
38: Dla tego tym zápowiedzeniem to vmocniamy/
39: áby káždy/ któ=
40: régo bykolwiek był ftanu/ ofkárżony ználeziony y ofławiony o zło=
<http://rcin.org.pl>

41: dzieyftwo/ álbo o łupy/ powinien śwę niewinność łobie ró=

strona: 703

1: wnémi w łtanie y w powadze świádki w téy liczbie/ iákoby

2: łzláchectwá łwego dowodzić miał/ obiáfnic/ oczyścić/ okázác:

strona: 703

Ziemskiego práwá Księgi
dziesięte o Złodzieyftwie.

1: á iefliby ináczéy vczyńił/ chcemy áby był iáko złodziey karan.(*marg*) Alexander w Rádom.

Lift. (-)

2: Ale tákowému tylko ma bydź pomocné tákowe dobrodziey=

3: łtwo łprawowánia. któryby raz álbo dwá/ á nawięcéy trzy=

4: kroć o zły vczynek złodzieyftwá/ álbo łupu był obwinión:

5: ále

6: który będzie czwarty raz obwinión/ niech będzie práwem ka=

7: ran. A gdy tákowá łprawę śwę álbo oczyścienié będzie miał

8: czynić/ niech przydzie przez zebránia y zgiełku tylko z témi/ z któ=

9: rémi łie ma łprawić.

10: A iefli którzy będą śmieli z wietłzá kupá

11: mimo té/ którzy máią łe łprawowác przyśdź/ łkázuiemy włzyt=

12: kié bydź przezeczci. A włzyftkich o złodzieyftwo álbo łupiez=

13: two obwinionych/

14: y tych którzy ná piérwłzym/ wtórym/ trze=

15: ćim roku niechcá łtawác/ dobrá do łkárbu náłzého Królewłkie=

16: go obrácamy: rołkázuiąc włzyftkim Stárołtóm/ áby imięniem

17: náłzym w oné w wiázáli łie/ y ich dżierzenié wzięli.

18: Którzy łzláchćicy trzykroć w reie=

19: łtrzech, máią bydź imáni álbo nie.

20: ACz dla złości młodych łudzi łzlácheckich/ których ták łie

21: wiele tych czálów złość rozmnożyłá/ iż téz z podżiwieniém to

22: ieft: áze téz niemoże bydź powćiągnioná ich łwá wola y vpór:

- 23: gdyż wstawy stare kazuią/ że żaden iman bydz nie ma/ iedno
24: prawem przekonany. A tak stoiąc przy starym przodków na=
25: lzych postanowieniu kazuiemy: iż żaden szlachcic iman bydz
26: nie ma/ będąc dobrej sławy/ iedno któryby był piérwéy prawem
27: zwyciężón.
28: A takowy nie będzie w dobrej sławie/ który trzy
29: kroć w reiełtrzech złodzieyfkich iest napisan: takowy iáko złéy
30: sławy przez práwného postępku za terażnieyżégo Státutu o=
31: broną będzie mógł bydz iman y zátzyman.
32: Ten Státut wyszy do dwu lat iest
33: zostáwión.
34: A potym Anno 1510. do piáci lat: bo vrząd iest iáko lékarz,
35: ma przedłużyć, skrócić, frógość práw wedle potrzeb.(*marg*) Zygmunt w Kráko. List. (-)
36: W Státucích Rádomfkich Státut o tych/ którzy podezrzá=

strona: 704

- 1: ni są w złym vczynku/ którzy trzykroć w Reiełtrzech złoczyń=
2: ców są znaleźieni/ áby byli miáni bydz przezeczci/ tedy takowy
3: Státut nie ná wieki/ ále do dwu lat moc swą áby miał/ fka=
4: zuiemy.
5: OYCIEC za występki synowé nie ma bydz karan/ wyia=
6: wzy gdzie sie tráfi confcleratio. Pátrž List 555. w Pol. ((lok.))
7: LICEM WROCIC ZLO=
8: dzieyfkim potáiemnie álbo iáwnie.(*marg*) Káz. Wiel. w Wiflicy. List. (-)
9: DZiwifz skárzył sie/ iż gdy ná dródze spał/ Wálko przyzed=
10: lzy w spiączki mu miecz wziął/ y miészek ze trzemi skóty grofzów/
11: to iest sześć grofzy:(*marg*) Tenże. List. (-)
12: y ácz miecz y kálétę wrócił/ wżákże trzech
13: skótów niewrócił. Wálko lepak obwiniony/ ácz o miecz y o
14: kálétę zna sie/ y powiáda iż to wrócił: wżákże przy/ áby miał
15: oné trzy skóty wziąć.

- 16: My ná to bacząc/ iż żaden nie ma cu=
17: dzych rzeczy rufzać/ gdzie ten czyie fą ná to nie zwala: przerze=
18: czoného Dżiwifzá powodá w tákowéy rzeczy fkázuiemy bydż
19: blizfżégo do przysięgi.
20: DAMNA.
21: Damna Terreftria co zową. Tit. Infcriptio. List. ((lok.)) ((do końca str. t. łąć. w tym słowa polskie)) w Láćińfkim List ((lok.)) w Pol. znajdziefż List ((lok.))

strona: 705

Ziemfkiego práwá Księgi
dżieśiąte o Kárczmách.

- 1: ((do w. 2 t. łąć.))
2: KARCZMY.
3: Żywność dla koni ná gościncách nie
4: ma bydż gwałtem brána.
5: GDyż káždy gwałt nie przez przyczyny rozmáitémi wftáwá=
6: mi práwnémi bywa bronión y hámowan:
7: Máyeftat tedy kró=
8: lewfkí zá fłuźną rzecz rozumiał/ áby w tym pożytki poddánych
9: fwyh opátrzył. Dla tego wftáwiamy/(marg) Káz. Wiel. w Wiflicy. Lift. Zwyczaj ziem.
Krá. Lift. (-)
10: áby ci którzy po dró=
11: gách do Pánów fwyh ieżdżá/ ábo téż fwé włáfné fpráwy fprá=
12: wuią/ bądż pánowie albo Rycérstwo/ álbo którégokolwiek
13: inného ftanu y záwołania/
14: áby fobie potrzeb álbo konióm/ we
15: wśiách/ w kárczmiéch/ álbo ná mieyfćách ofobnych nie bráli/ y
16: żadného gwałtu nie czynili tym/ którzy przedác niechcą/ álbo
17: zbraniáią fie przedác:
18: ále káždy niech fwéy rzeczy wżywa wedle
19: woléy fwéy.

- 20: Vtrátnik nie ma młyná, kárczmy,
21: záftáwiác, wyiáwłzy zeby innéy
22: máiętności nie miał.
23: W Kárczmę álbo w młyn żaden nie ma dáć w wiązánia/
24: wyiáwłzy zeby innéy máiętności nie miał. Co gdy będzie/
25: może dáć w wiązánie w kárczmę y w młyn. ((do końca str. t. łąć.))

strona: 706

- 1: LVSVS TAXILLORVM.
2: Gdy fyn co przegra, oyćiec zan plá=
3: ćić nie powinien: y także gdy po=
4: ftánowienié iákié vczyni.(*marg*) Kázimierz w Wiflicy. Lift. Támże. (-)
5: ABy fzkodliwa grá kořtek bylá wykorzeniona/ przez którą
6: częřtokroć dobrzy oycowie dla wyřtěpków fynowřkich z dóbr
7: řwych bywáią wypędzeni przez ich winy/ y ku wielkiému vboz
8: twu bywáią przywiedźieni/ vřtáviamy:
9: iż gdj fyn którjkolwiek/
10: który ma obádwá rodźice żywé y zdrowé/ przegrałby iáką řum=
11: mę piędędzy/ tedy przerzeczóného graczá rodźice nie będą po=
12: winni pláćić temu co wygrał zá řwé řyny ábo řyná.
13: Tóž mówi=
14: my o Zydźiéch/ ieřli pożyczá piędędzy tákowému řynowi/ gdy bę
15: dą żywi y zdrowi rodźice oného řyná: iż rodźice iego nie będą
16: powinni zá ón dług/ áni żadnym obyczáiem máią bydź ábo mo=
17: gá przypędzeni ku plácéy.
18: Tákże též mówimy o káždym pořtá=
19: nowieniu vczynionym z řynem oycowřkim/ iż nie ieřt waźné/
20: gdy ieřt w mocy oycowřkiéy (y tákowy oyćiec ieřt podpomožo=
21: ny vřtává Mácedońřká) iż nie ma pánřtwá żadnéy rzeczy/
22: álbo dánia iákiéy máiętności.
23: Ani ten który gra, áni zan řeczy

- 24: nie iest obowiazan placic dlugu.
- 25: KV zamknieniu gry graczym zlosci wymyslney/ ktorzy zwy=
26: kli z piianemi/ albo gniewaiacemi sie nowa gre kostek wy=
27: myslaiac na wiare albo na zaftawe rzeczy y pieniedzy zafta=
28: wnych/
29: na konie y dobra dziedziczne grac y one sobie dlu=
30: zniki takowym sposobem czynic lupiec ich z dobr/ y zlosliwie od
31: nich biorac/ ktorzy tak gra wykrzeni/ y ku niedostatkowi przy=
32: wiedzieni/ czestokroc ku gorzszym rzeczom przychodza:
33: dla kto=
34: rych wystepkow pomsta ladowna wedle ich zaslug od nad
35: zwykla bydz w takowych rzeczach czyniona. A tak dla pohamo=
36: wania tej swey woley/ y aby szlachta nasz Rycerskiemi rzeczami
37: mi sie bawiac/ dla obrony Krolestwa tym czuynieysza byla/
38: pokazalimy:
39: aby napotym zaden obywatel nasz z cudzoziemcem/

strona: 707

Ziemskiego prawa Księgi
dziesiąte o Vtrátnikách.

- 1: ktoregobykolwiek ftanu y zawolania byl/ nie grał kostek na po=
2: zyczki albo na wiare/ chyba o gotowe pieniadze.
3: A iesliby kto
4: przeciwko temu ftatutowi vpornie co czynil: tedy tym prawem
5: niechay nic nie wazy pozyczana rzecz. Ani ku iakiemy placety
6: albo dofyć vczynieniu ten który przegrał/ temu który wygrał
7: nie będzie powinien:
8: ani rekoymia dany od tego/ który wygrał
9: będzie mógł bydz pociagnion o dlug. A iesliby kto przeciwiá=
10: iac sie ftatutowi dla pieniedzy tak pozyczanych przy grze vpo=
11: minaly sie szkarademi slowy swemu dluznikowi/ albo iego

- 12: rękoyami:
- 13: ilekroćby złorzeczył y łaiiał zá dług przerzeczony/ ták
- 14: wiele kroć mu zá iego zelżywość winę piętnądziesiątą zápláci: á
- 15: náłzému łądowi tákąż drugą podobną zá niepołfułzeństwo da.
- 16: Iefli fyn przez oycá nie wydzielony
- 17: od bráciéy co przegra.
- 18: SYn ieczne niewydzielony będąc w oycowłkiéy mocy/ y od
- 19: bráciéy nie oddzielony/ iefli gałki álbo biérki/ álbo którą inną
- 20: szkodliwą grę gráiąc/ álbo co innégo czyniąc co przegra:
- 21: Chce=
- 22: my/ y fkázuiemy/ áby ná iego część álbo dział to było poczyta=
- 23: no. A wżákże fkázuiemy: iż choć ná kołtkách álbo łzachach/
- 24: álbo ná którychkolwiek grách zyfkuiących oni którzy gráią o pie
- 25: niądze/ o konie/ álbo inné rzeczy wygráné/ dáliby między łobą
- 26: rękoymie:
- 27: od tákowych vpominác łie y od nich žádac/ y téż
- 28: niewiém iákie było rękoiemłtwo y obowiązek/ żadnégo práwá
- 29: od tákich rzeczy tym obyczáiem pozyłkác żaden niemoże:
- 30: Ale
- 31: káżdych gry dozwalamy mieć/ y chcemy áby czas złzedł/ y dla
- 32: ochłódenia y ćwiczenia.
- 33: PRODIGALES.(*marg*) Kázimiérz w Wiflicy. Liłt.
- 1: Káz. Wiel. w Wiflicy. Liłt. (-)
- 34: TEż vftáwiamy: iż tácy/ którzy potáiemnie obywatelóm
- 35: królestwá náłzého zdrády czyniąc/ złóđzieie y zbiegi álbo vtrá=
- 36: tniki chowáią/ álbo im miełzkánié dawáią/ álbo dzielá łie zni=
- 37: mi włápiónémi y źle nábytémi rzeczámi:
- 38: tákowi to czyniąc/łą
- 39: przezeczći/ y nierówni dobrym ludźióm máią byđż rozumieni. ((w. 33 i 34 t. łac.))

- 1: ((od w. 1-8 t. łąc.))
- 2: CAPVT V.
- 3: DE FALSO COHIBENDO:
- 4: Złtrony piątego Bożego przykazania wto=
- 5: rey Tablice Dekalogu:
- 6: NIE SWIADCZ SWIADECTWA
- 7: FAŁSZYWEGO.
- 8: SWIADEK.
- 9: O świadkach znaydziełz Státuty wysłzéz w tychże księgách,
- 10: iáko Aktor z Woźnym y z innémi świadkami ma wchodźić do
- 11: ładu.
- 12: Tu naprzód położyć Státut ón, In veritate veritatem agnołci=
- 13: mus.
- 14: Do scrutiny iuz fie teraz nie godźi brác auditiuos, ieno wifí=
- 15: uos tełtes.
- 16: Które świadectwá tákové nie máią bydź wáźné, tylko od oczy=
- 17: wiłtych świadków, y to tákich, którzyby do tego obyczáiem wys=
- 18: łzéz opifánym pozwáni byli. A té włzyłtkié scrutiny spifané má=
- 19: ią bydź, in occlufo rotulo záwárté, &caet. ((t. łąc.)) ((lok.))
- 20: w Conłtituciách.
- 21: Swiádkowie czterzéz ex plebejis względem dawania swiádec=
- 22: twá o łzkody równáią fie. ((lok.))
- 23: Od iednego świadká 4. łkóty vrzędowi przychodzi. ((lok.))
- 24: Swiádkowie iefli dobrowolnie niechcą przyźdź ku dopomożeniu
- 25: łprawiedliwóści, iáko do tego máią bydź przywodzeni. List 26.

strona: 709

Ziemskiego práwá Księgi
dziesięięte o Testámenćie.

- 1: W práwiéch wielkich bywa przytómny vczyńcá Kryminału.
- 2: Przyczynę tego dáią: ((t. łąc do w. 9))

3: PROTESTATIA.

4: Proteſtacia téż ieſt od ſwiádków rzeczona, gdy wrzędnie y przed

5: wrzędem obwiedziemy zá ſwiéże krzywdę vczynioná, cum ſolenni=

6: tate, iákiéy gdzie w którym ſpoſobie ſpráwy vzywáiá.

7: bo inákſza

8: ſolennitas, kiedy o gwałt białychgłów, inákſza kiedy o zábićie po=

9: wołuiá: inákſza ſzkody w Grodzie ſwiádczá, álbo rány obwodzá,

10: ſpáſi, etc. O tym trzeba pátrzyć w ſwych tytułéch o iednym ká

11: zdym z tych zoſobná.

12: TESTAMENT.

13: Teſtámenty nie o rzeczách nie ru=

14: chomych, áni dziedzicznych má=

15: iętnoſciách: ále tylko o rzeczách

16: ruchomych y Królewſkich niech

17: będą czynioné.

18: Niechcąc zátlumić ſwięty vſtáwy/ ále chcąc iá wietſzá

19: káſką náſzá ozdobić/ ſkázuujemy: áby teſtámenty były czynioné/

20: wedle ſtárego zwyczáiu/ ktory ieſt zdawná záchowan o dobrách

21: ruchómym.

22: Ale nieruchóme dobrá tak dziedziczné/ iáko za=

23: ſtáwné (áby obróná Rzeczypoſpolitéy nie byłá vmnieyſzoná)

24: rozrzádzániu Teſtámentowému nie máiá podléc.

25: A wízákże

26: ináczéy ma bydź rozumiano o dobrách Królewſkich/ które tá=

27: kowé dla pożytku Rzeczypoſpolitéy nam w części álbo wſzyt=

28: kié Teſtámentem mogá bydź oddáné.

strona: 710

1: Teſtámentá przeciwko temu Státu=

2: towi vczynioné nikczemné ſá.

3: TEſtámenty przeciwko Státutowi/ ktory ieſt przedtym

- 4: przez nas vchwalón/ nápotym nie będziemy potwiérdzić: á
- 5: które potwiérdzone fá/ právem zbité y płowáné będą.
- 6: Teftámenty fędzić, którému Forum podległo, które fá mixti fo
- 7: ri, y o Formie ich. Zygmunt w Krákovie 1543. Ale ad verbum
- 8: znaydziefz ten Státut wysłzéy w práwie Duchownym w wtórych
- 9: księgách.
- 10: IVRAMENTVM.
- 11: Téż Iuráment ponieważ ná świádectwo Bogá wzywamy, do
- 12: tegóz należy. Bo vrzędem świádczyć fałsz, iest więtfzy delict niż
- 13: profłá ofobą:(*marg*) Zygmunt w Piotrk. Lift. (-)
- 14: A gdyż pan Bóg iest naiwysłzy vrząd, tedy nietyl=
- 15: ko grzech, ále y bluźniérftwo wielkie iest, nádáremno brác Imię
- 16: Bożé: á prawdą wieczną nieprawdy y fałszu podpierać.
- 17: Aby fie periuria nie działá z obrázeniem Bożym, máią Commif=
- 18: farze przefstrégáć: (fłowa fá Conftituciiéy ((lok.))
- 19: Notoria periuria zá trzecim rázem máią bydź karáné, iáko y
- 20: Calumnia Calumniator. ((lok.))
- 21: CALVMNIA.
- 22: O potwarzy zádánéy y potwarcy,
- 23: gdyz potwarz ieft fałszywé ná=
- 24: zbyt świádectwo bez wftydu.(*marg*) Kázimierz w Niefzo. Lift. (-)
- 25: GDyż káżdá práwná vftáwá zamyka drógę potwarzom/
- 26: vftáwiliłmy/ iż iefli po co komu będzie zádáná potwarz/ á ten
- 27: który iá zádáł potwarcą zdawná będzie zwan/ to ieft/ iż proku=
- 28: rował/ álbo prokuruie fpráwę potwarną:
- 29: tedy tákowy zápláci
- 30: tému którégó potwarzał/ gdy fie oczyści/ winę trzy grzywny/
- 31: á fądowi tákże trzy grzywny. A tákové oczyścienié potwa=
- 32: rzom trzy kroć tylko má bydź fkazano:
- 33: á iefli czwarty raz będzie

34: kto obwinion o vczynek potwarny/ więcýy ku ípráwówániu

strona: 711

Ziemskiego práwá
Księgi dzieięiąte o
Potwarnych pozwiech.

1: íe nie ma bydź dopuřczon:

strona: 711

1: ale [!] zá íego zły vczynek nozdrze íe=

2: mu máią bydź przerznioné/ íáko wáláchowi: y zárázem ma

3: bydź przezeczci: y nie ma więcýy práwá ízlácheckiego vzywác/

4: álbo im íe íákokolwiek bronić.

5: O potwarnych pozwiéch

6: CHcemy y íkázuiemy: áby potwarné y fáłszywé y niepo=

7: rzádné pozwy mieyfćá v łáduw nie miály/ zá które wedle wiel=

8: kości wyřtępku vrzędnicy ná łádzie síédzacy będá moc táko=

9: wé potwarné y fáłszywé y nieporzádné pozwy przynoszácé

10: kárác/ y oné popráwowác/ y kázić.

11: Pozwy potwarné, gdzie máią bydź

12: vznawáné.

13: POzwy potwarné bárzo íe zábieżály: przeciwko którym

14: ácz łá ítátutá/ á wízákóz byłá w tym wåtpliwość: gdzieby

15: tákowe pozwy vznawáné bydź miály.

16: Którá wåtpliwość my

17: chcąc odiąc ták náyduiemy: iż o tákowe Pozwy nie indzie v=

18: znawano bydź ma/ íeno v onégo łádu álbo vrzędu: v którego

19: produkowáné będá:(*marg*) Káz. Íág. Lift. (-)

20: á wízákóz íedno w ten czás/ gdy ítroná

21: o to czynić będzie chćiálá: á Appellácya álbo ruřzení do nas

22: ísdź ma.

23: Íeřliby kto kogo potwarnie pozwał o

- 24: gwałtowny naiazd domowy.
- 25: ALe żeby kto ofoby ísprawiedliwéy y niewinnéy o tákowy
- 26: álbo iny wyłtępek potwarnie nie winował/ y áby ztąd obwi=
27: niony/ nie był do wieże wádzon w tákowym przypadku:(*marg*) Zyg. Aug. w Piotrk. Ian
Olbr. Lift. (-)
- 28: te=
- 29: dy my y potomkowie náłzy pierwéy/ niż pozwánégo do wie=
30: że wádzic vkwápiemy fie/ bédziemy fie pytác y będą pytác/
31: y mamy wiedzieć y wiedzieć máią prawdziwé położenie rzeczy
32: y wyłtępku: y także około tego/ któryby potwarzał.
- 33: Który gdy
- 34: w potwarzy vznány bédzie: my tákowégo z powinności y z
35: zwierzchności náłzey bezecnégo fkażemy bydź: y na twarzy
36: znak mu przepálic rofkażemy.

strona: 712

- 1: Iáko kazn ná Calumniatory przed
2: fądem Królewfkim.
- 3: TO téż nie mniefza: iż fie zásię ták wiele potwarzy ná=
4: mnożyło: że téż y bez przyczyny criminaliter pozywáią perfony
5: niewinné/ y wyciągáią Akcię:
6: któreby włafnie miály bydź
7: Ziemskie/ Grodzkié/ álbo ciuiles rzeczóné/ ná Séym álbo zá
8: Dworem przed ofobę náłzey: czym fie wiele omiefzkiwa íprá=
9: wom Koronnym/ y ludzie fie tym wielce fzkodzą. rc.
- 10: A gdzie=
11: by fie náłázło przez Dekret náłz/ iż citatus niewinnie á po=
12: twarźnie pozwán był: tedy on Aktor bédzie mu powinien
13: wnet od fądu nie odchodząc fto grzywien winy położyć/ y
14: ná cokolwiek ná fzkody przysięże/
15: co pozwány ná práwo ná=

- 16: łożył/ zapłacić ma przy przysiędze: y ktemu iefcze dwánaście
17: niedziél ná dnie w wieży siedzieć ma/ rc.
18: O tym cały Státut znaydziefz wyszféy w piérwízych ksiégách
19: in Titulo, Criminales.
20: Przydác tu Státut, Virgo Rapta.
21: Item, Titulo, Inuafio domus. Tám po przysiędze Kálumni=
22: atorá karzą.
23: FALSATOR.
24: Ktoby pod cudzym imieniem fał=
25: ływé Recogniciae działał, álbo
26: Prokuratorem fie czynił. ((do końca str. t. łąc.))

strona: 713

Ziemskiego prąwá
Księgi dzieśiąte o
Wfczypliwych słowiech.

- 1: ((od w. 1-6 t. łąc.))
2: Ten Státut iest iuz po Polku wyszféy položony. ((lok.))(marg) Zygmunt w Kráko. (-)
3: CONVITIVM.
4: Iáko w pozwiéch, ták y okróm po=
5: zwu wfczypliwégo zlorzeczen=
6: ftwá zákázuie.
7: MAieftat Królewski/ Dekretem swym/ który moc ma Stá=
8: tutu ná wieczné czáfy/ wfczytkim wobec/
9: ták Prokuratoróm/
10: iáko téz innym ofobóm którégokolwiek ftanu y przełożenia są/
11: rofkazác y pohámowác raczył: áby żaden pozwu nieporzadné=
12: go/ y słów w nim/ któreby czyiéy pocziwości/ y dobréy sławy
13: dotycác fie miály/ napisánych/
14: przed Máieftat y sąd Królewski/
15: y do káždého sądu inégo Ziemskiego álbo Grodzkiego nieśmiał

- 16: wnościć/ álbo onych Íprawowác/ pod winą siedzenia iedné=
17: go tegodniá w wieży:
18: którą wlýzycy ná łobie nošíc máią/ któ=
19: rzyby co przeciwnégo temu dekretowi Króla Ieg^o M. vczynili.
20: Do tegóz Státut ((lok.)) ((w. 24-25 t. łącz))
21: ORDINACIAE. Tit. Testáment. P. Rádziwiłów z Ítrony
22: Niešwiézá. P. Hetmáná ((lok.)) ((do końca str. t. łącz.))
23: CAPVT VI.
24: DE OCCVLTO:
25: Y o pohámowániu złych vczynkow niektorych po=
26: táiemnych/ ktore w myšli á w fámeý woley
27: zoštáią/ z Ítrony oštátniego božeg^o
28: przykazánia Dekálogu. ((do w. 8 t. łącz.))
29: A zowá to in Iure, Mentale peccatum.
30: Ale iednák y práwá Polfkie coś o tym ruřzáią y Ítrofuiá wy=
31: Ítępki táiemné, choć ich kto łam nie vczyni.(*marg*) Zygmunt w Kráko. Liřt. (-)
32: Ale nie mniéy tych zá których dopuřczeniém/ przyiáźniá/ rá=
33: dą. á zwłáczá vrzędników/ y obywátelów ná gránicách wřzę=
34: dzie mieřzkáiących to przeiechánié łie štáło: o tákowá zdráde/
35: iáko wysřzéy ieřt rzeczono/ będziemy kárác.
36: Gdyž cí co źle czy=
37: niá/ y KTORZY NA ZLE ZWALAIá/ iednáká winá máią
38: bydž karáni. A ten Státut ma łie šciágác nie tylko ná przy=
39: řzłé rzeczy/ ále též ná przeřzłé.
40: NAVKA KOSCIOLA KRZESCIANSKIEGO,
41: Którá dořkonáłości dořtátecznieyřzéy vczy gruntowniéy:
42: o tym tráduie vczáç bydž dziewięć grzéchów cudzych, któ=
43: ré ácz łie zdádzą bydž téiemné y cudzé, ale per conřcele=
44: rationem iuž łie nam włáśnie przyřwoiáią.
45: ((od w. 24-28 t. łącz.))

46: Ná końcu Praw o winách, kaźniách, y przeľudoch.

strona: 715

Ziemſkiego práwá
Kſięgi dzieſiáte o
poenách y kaźniách.

- 1: Gdyż Státuty bez kaźni ľá dáremné. ((lok.))
- 2: Poená ſiedmnadzieľta y piętnadzieľta. ((do. 7 t. ľac.))
- 3: Ale Polacy málo de poena talionis dźierzą, y iákoby ľá przeci=
- 4: wni ľtáremu Legiľlatorowi, kędy wľpomináią Legem Radamanti. ((do w. 11 t. ľac.))
- 5: Abowiém kiedyby poena talionis ľzľá w tym Páńſtwie, tedyby
- 6: ręká zá rękę
- 7: gľowá zá gľowę, ząb zá ząb muſiáło iſdź, iáko prá=
- 8: wo Moyzėľzowé vczy: wľzákóź w niektórych przypadkách ma miey
- 9: ľce, co z czytánia obaczyľz.
- 10: Poena infamiae. Bannitia. y tym podobné.
- 11: ((od w. 17-18 t. ľac.))
- 12: Ale o tym w Kronice
- 13: ráczėy znáydzieľz.
- 14: Poena calumniatoris, Priſkwówanie. ((do końca str. t. ľac. w tym ſłowa polskie)) tákaź. táme.
- 15: Poenam quam Maľouij vocant (Przemiľoſciwa)
- 16: A Piľmo S. mówi.

strona: 716

- 1: TRZECIA CZĘSC
- 2: PRAWA ZIEMSKIEGO:
- 3: O ľámy m procesie práwá, co ACTIONES
- 4: zowie Cefárfkié práwo.
- 5: Opifawľzy iedné perfony ľáďowé: drugié perfony do ľá=
- 6: du przychodzącé ze wľzyťką komitiwą y áppáratem ich
- 7: dopiéro máteriá ľáďów porządkiem ľwym opifuię:

- 8: ná
- 9: trzecim mieyfcu przychodzi mówić o faméy práktyce: to
- 10: iest, o Proceście práwnym, który iest troiáki, iáko ná
- 11: téy figurce położonéy dáie lie widzieć.
- 12: Proceśs práwny ná trzy części lie dzieli.
- 13: I. O íprawie przed Dekretem.
- 14: 2. O íprawie przy Dekreće.
- 15: 3. O íprawie po Dekreće.
- 16: Scripto podány. Confuetudine záchowány.
- 17: PIERWSZA CZĘŚC PROCESV, ((do w. 16 t. łącz.))
- 18: ROKI.
- 19: Roki Ziemfkié ná kázdy mieśiác
- 20: máią bydz ładzoné.
- 21: O Rocech Ziemfkich/ iz nád vtrapiénem vbogiéy szláchty
- 22: nászéy smiłowálifmy lie/ tákefmy poštánowili:
- 23: iz przerzeczoné
- 24: Roki Ziemfkié/ nie częściéy/ iedno raz w Mieśiác w kázdym
- 25: Powiećie máią bydz ładzoné. Ná których Rocech Ziemfkich
- 26: Komornicy Sędziów y Podfędków z drugimi dwiemá Komor
- 27: niki/
- 28: to iest Wóiewodzym y Podkomorzégo niech będą wybiera=
- 29: ni/ y przez nie do tychże niech będą przyłączeni/ przez których Sę=
- 30: dzia/ y Podfędek/ y Komornicy ich/ niech nie máią mocy ładzić.
- 31: A przerzeczeni Komornicy/ álbo vrzędnicy ładowni/ którzy
- 32: máią bydz poładzeni/ niemáią innych ípraw iedno íwé włafné
- 33: prokurowác álbo íprawowác/ áni ku íprawowánium máią od
- 34: ładu wftawác:
- 35: Y iest to dobra rzecz y pożyteczna:(*marg*) Iágełło w Kráko. y w Wár. Lišt. (–)
- 36: áby Sędzia

Ziemskiego prawa Księgi
dziesiąte o Rokach Ziemskich.

- 1: y Podfędek ná Rocech Ziemskich łami osobą łwą sędzieli/ iá=
- 2: ko ieft zwyczaj w Wielkiéy Polfcze.
- 3: Ale ná potym iedno czτέρzy kroć do
- 4: roku máią bydz odprawowáné.
- 5: CHcemy y rofkázuiemy: áby łądy Ziemskie czτέρzy kroć do
- 6: roku/ wedle piérwżégo dozwolenia y dopułczenia/ dla vłtrze=
- 7: żenia próznych nakłádów y trapienia/ były łądzone.
- 8: TAKOWAZ VSTAWA. Ianá Olbrá. w Piotrk. 1495.
- 9: List96.(*marg*) Támże. (–)
- 10: W RVSI łądy łżeć kroć do roku máią bywác. Zygmunt
- 11: w Piotrk. 1523 List. 42.(*marg*) Kázim. III. Lift. Zyg. Aug. w Lubli. w Consti. Lift. (–)
- 12: Conftitucia Séymu Lubelskiégo
- 13: o tychze Rocéch.
- 14: ROki Ziemskie Woiewództwá Poznánskiégo/ Káliskiégo/
- 15: Łánczyckiégo/ Brzełskiégo/ Inowłocławłkiégo/ Płotckiégo/
- 16: bacząc wielkie vblżenié łprawiedliwości ludzkiéy/
- 17: zá oznácze=
- 18: niém czálów pewnych/ conftitucyámi oznáczonych/ o łądze=
- 19: niu [!] Roków Ziemskich Woiewództw wysłzéy opifánych/ które
- 20: propter legalia impedimenta ná czály miánowité częłto niedo=
- 21: chodzą.
- 22: A ták gđżeby aliquod legale impedimentum przypá=
- 23: dło/ ná czály w Conftituciiéy opifáné/ dla którégoby niemo=
- 24: gły bydz łądzone/ tedy łąd Ziemski powinien inłzé czály obwo=
- 25: łác łądowé/ czτέρzy niedziele przed łądzeniem Roków:
- 26: y to
- 27: obwołánié w Aktá Grodzkie zápiłác y odłądzác: táké Ro=
- 28: ki łąd Ziemski będzie powinien tyle rázów/ ile czálów ieft w

29: Conſtituciách/ którému Woiewództwu náznáczono káždého

30: roku.

31: Roki álbo łády po rozełłaniu liſtów

32: Séymowych, áz do Séymu Powiá

33: towého niech będą łádzoné.(*marg*) Zygmunt w Piotrko. (–)

34: IZ zá iakimſi złym zwyczáiem o fie wczęło/

35: że łády Ziemſkié

strona: 718

1: nie bywáiá łádzoné/ iáko ſkoro liſty o Séymie Wálnym bywá=

2: iá wydáné/ co bywa z wielkim zániedbániém ſpráwiedliwo=

3: ſci. Dla tego wítáwiamy/(*marg*) Káz. Wiel. w Wiſlicy. Liſt. (–)

4: áby nápotym ná przyſzłé czáfy nic

5: niewádzác temu/ iz tákowé Liſty Séymowé wynidá/ álbo

6: Séym Wálny będzie opowiedzian: przedſię łády Ziemſkié

7: wſzędny były łádzoné/ áz do Séymu Powiátowého/ który bę=

8: dzie w káżdym Woiewództwie poſtánowión.

9: Sády niech ná pewnych mieyfcách będą. Tenże ná końcu

10: w Metrice znajdzieſz.

11: Zwyczaj/ który z ſtárádawná w odkłádaniu Roków był

12: chowány. Włádyſław Iágełło w Kráko. y w Wárcie, Liſt 42.(*marg*) Támże. Támże. (–)

13: Zaden ná wrzędzie będący, Ro=

14: ków nie ma pod ſtem grzywien

15: przekłádác.

16: ABy poddáni náſzy w doſtápieniu ſpráwiedliwoſci nie by=

17: li zátrudnieni/ álbo zániedbáni:

18: Wítáwiamy/ żeby łády Ziem=

19: ſkié przez Woźného obwołáné od Woiewody mieyfc nie były/

20: áni mogá byđz przekłádáné ná iny czás.(*marg*) Zygmunt w Piotrk. Kázim. III. Liſt.

Zwyczaj ziem. Krá. Liſt. (–)

21: A gdzieby Woiewo=

- 22: dá/ álbo Sędzia/ álbo który iny Vrzędnik té łady obwołané
- 23: którymkolwiek łpołobem álbo przełožył/ álbo przekázil: táko=
- 24: wy winą łtá grzywien pieniędzy niech będzie karan:
- 25: których
- 26: pieniędzy połowicá nam/ á druga łtronie/ która w téy mierze
- 27: krzywdę ćierpi/ ma łie dołtác.
- 28: Roki Ziemłkie y nie máią bydz od=
- 29: woływáné, y záwity rok máią.
- 30: CHcemy/ áby odwołánié Roków nápotym nie było potrze
- 31: bné: ále Roki y Wiecá łtronama náznáczoné máią bydz ładzo=
- 32: né. Abowiém Roki y Wiecá będą záwité: które máią bydz łá=
- 33: dzoné między práwuiácemi łie łtronámi.
- 34: Gdy łie kto zápiłze, roku niedokłádác.
- 35: IEłli łie kto komu zápiłze którą rzecz wyłwobodzić/ álbo i=

strona: 719

Ziemłkiego práwá Kłięgi
dziesięćte o Rokách Ziemłkich.

- 1: łćić/ á zápiłze łie Roku nie odkłádác:
- 2: tákowy niemoże prołtą
- 3: chorobą Roku zwłéc/ álbo odłožyc. Wyiáwłzy práwđziwą
- 4: chorobą: o którą ma przyłádz wedle łtátutu/ iz ná ten czás
- 5: práwđziwie był niemocen.
- 6: O niepołłuzenłtwie y niełtaniu ná
- 7: Roku powodowéy y pozwánéy
- 8: łtrony.
- 9: POwodowa łtroná niech czyni y łpráwuie/ iákoby win=
- 10: ny był pozwán do łpráwy:(*marg*) Káz. Wiel. Łift. (-)
- 11: á gdy pozwány ná Roku łtanie/
- 12: á powodowa łtroná łie nie vkaże/łkázuiemy dla niepołłuzenł=
- 13: łtwá powodowégo/ które iest wıęłzłé niż pozwánego: iz pozwány

- 14: rzecz otrzymał.
- 15: Ieśliżeby zaś pozwány ná Roku łobie ná=
- 16: znáczonym nie łtánął/ powodowa łtroná łámá przez łie álbo
- 17: przez łwego połłá łtánie: łkázuiemy/ iż zá to niepołłúżeńłtwo
- 18: pozwány dwiemá wołmi zá winę ma byđż karan.
- 19: Iełli powodowa łtroná ná pierwłzym
- 20: Roku nie łtánie, niech rzecz łwá
- 21: tráci z winá łiedmi grzywien.
- 22: IEłli powodowa łtroná ná piérwłzym Roku/ áni przez łie/
- 23: áni przez połłá łwego niełtánie: niech od rzeczy łwéy vpada
- 24: z winá łiedmi grzywien.
- 25: Ná Rocech przedłym iedno o máłé
- 26: Summy łádzono.
- 27: SKázuiemy/ áby Sédziowie y Podłędkowie włáfnémi o=
- 28: łobámi nie przez Komorniki ná łáđziéłł łiáđáć byli powinni:(*marg*) Káz. Wiel. Łift.
Kázim. III. w Korczy. Łift. (–)
- 29: á
- 30: o summy/ któr é náđ łto álbo trzyđziéłłi grzywien wyłiągáią
- 31: łie/ ładnym łpołobem nie łáđziłi.
- 32: Ale iuz Sędziowie włzyłłki łpráwy
- 33: łáđzą.

strona: 720

- 1: CHcemy/ áby káždému było wolno káždégo o iákákolwiek
- 2: łumnę piéniędzy/ álbo krzywđé dziedziczná/ álbo która od o=
- 3: łoby pochodzi/ álbo o dobrá któr ékolwiek do łádu Ziémskiégo
- 4: pozwáć:(*marg*) Zygmunt w Piotr. Łift. (–)
- 5: gđzie pozwány bęđzie powinien y ma łtáwáć y odpo=
- 6: wiáđáć/ nie excipuiáć łie ná roki wálné dla wielkołłi łumny:
- 7: ále y owłzem bęđzie wolno Sędzióm Ziémskim téż o wielką
- 8: łumnę łáđzić/ gđyż bęđzie káždéy łtronie wolno rułzyć álbo

- 9: áppellować.
- 10: Sędzia Ziemfki tez Roki nadwor=
- 11: ne moze łądzić.
- 12: SPrawy przed námi z Roku nadwornégo niefkończoné
- 13: do powiátu pozwánégo niech będą odefláné: (*marg*) Zygmunt w Piotrk. Lift. (-)
- 14: które Sędzia
- 15: Ziemfki będzie łądził ná Rocech Ziemfkich o którąkolwiek fum=
- 16: mę: o którą przed námi będzie rzecz poczęta.
- 17: O czásie łądzenia Roków w káżdym Powiećie zofobná:
- 18: naydziefz reieftr w Státucie Polfkim Herbórtowym
- 19: List 423. ták iáko bywały áże ad 1569. annum.
- 20: A dá
- 21: léy, iáko potym odmięniáné bywały, z ftróny czáfu, y z
- 22: ftróny mieyfć: tu teraz znaydziefz. Item, w Confti=
- 23: tucię wedla reieftru weyźrzy. A potym w Séymy zá
- 24: Króla Zygmunta Trzeciégo.
- 25: ((od w. 22-28 t. łąć. w tym słowa polskie)) O iuráment (...) quitowánie.
- 26: Roki Poznánfkie przed obiérániém Tribunáliftów ((lok.)) ROKI - Królewfkie Ziemfkie.
Grodzkie. Wieceá Bártnicze.
- 27: w Láćińfkim Herb. ((lok.))

strona: 721

Ziemfkiego práwá Księgi
dziefiąte o Rokách Ziemfkich.

- 1: W MAŁEY POLCZE.
- 2: Sądzenié Roków Ziemfkich y Wié=
- 3: ców, mieyfć przednich y przydá=
- 4: nych.
- 5: ABy tym prędzéy fprawiedliwość ludzióm czyniona byłá/
- 6: vftáwuiemy:(*marg*) Zyg. Aug. Piotr. (-)
- 7: áby Roki Ziemfkie były zówždy w káżdym Wo=

- 8: iewództwie czáfów y ná mieyfcách ftárádawnych Státutem
- 9: opifánych káždégo roku trzy kroć fádzoné/ á czwarty raz Wiécá
- 10: (okróm Woiewództw: które wedle próšby Połłów fwyh
- 11: fądy Ziemfkié y Wiécá mieć máią iáko nižéy ieft opifáno.)(*marg*) Zygm. III w Wárfzá. Liŧt. Zyg. Aug. w Piotrk. (–)
- 12: A
- 13: ieŧliby též roku którégó ŧpełná troie Roki/ álbo ták iáko nižéy
- 14: w káždym Woiewództwie y žiemi ieft opifáno/ z przyczyny któ=
- 15: réy ŧłuŧznéy nie doŧży/ tedy przedŧię Wiécá záfwdy ná ŧwym
- 16: mieyfcu ŧwégó czáfu/ roku káždégo dochodzić máią.
- 17: Do cze=
- 18: go niebytność Woiewodza prze niemoc/ ábo z którégó inégó przy=
- 19: czyny ŧłuŧznéy przeŧkádžác nie ma: ále žeby té Wiécá y w nieby=
- 20: tnoŧci Woiewodžégó Káfztelan záfwdy z inémi Dignitarzmi y
- 21: Vržédniki odpráfował.
- 22: A to fądzienie tákowych Wiéców ro=
- 23: zumieć ŧie ma wżędžie/ ták w Máłégó iáko w Wielkiégó Połfcze.
- 24: Sądy Ziemfkié Grodzkié po wży=
- 25: ŧtkiégó Koronie(*marg*) Zyg. Aug. w Piotr. Zygm. III. w Wárfzá, Liŧt. (–)
- 26: Sądy Ziemfkié y Grodzkié/ y Iuridiki Grodzkié/ nie máią
- 27: ŧie odpráfowác w žadnym vržédžie/ y w Grodžie po dokoń=
- 28: czeniu Séymu Wálnégó Koronnégó in arctiori tempore, iedno
- 29: po dwu niedžiel.
- 30: W WOIEWODZTWIE KRA=
- 31: KOWSKIM.
- 32: BIECKIE. CZCHOWSKIE.
- 33: IZ ŧie teraz ták prędko Roki odpráfowác/ iáko przedtym
- 34: bywáło/ niemogą: y Piáfarze prze dłužie kontrowerŧiégó Aktciy/(*marg*) Zyg. Aug. w Piotrk. (–)

- 1: Dekretów/ y prze lzerokość zapisów tak prędko iako téz przed=
- 2: tym bywáło/ dopifowác Akt nie mogá.
- 3: Tedy mocá Séymu
- 4: tego przyczyniamy czáfu do lądzenia y odpráwowania lądów
- 5: Ziemfkich/ y dopifowania Akt w ziemi Krákovfkiéy tym lpo=
- 6: lóbem:(*marg*) Tenże w Lublinie. (–)
- 7: Aby naprzód kiedy w poniedziałek poczną lądzić w
- 8: Krákovie/ tedy máią lądzić y pifác przez Wtorek/ Szrodę/
- 9: Czwartek/ Piątek y Sobotę: á w Niedzielę iáchác do Profzo=
- 10: wic/ y támże w Poniedziałek názaiutrz lądzić áż do Szrody.
- 11: We Szrodę wyiechác do Księzá/ y tám poczawfzy lądzić we
- 12: Czwartek nie przestawác lądów/ áż do Poniedziałku. W Po=
- 13: niedziałek do Lelowá wyiechác/ á we Wtorek poczawfzy w Le
- 14: lowie lądzić/ tedy áż do Piátku.
- 15: Z Lelowá przyiechawfzy ná
- 16: zad do Kráková tydzień dopifowác w Krákovie/ to iest/ po=
- 17: czawfzy od Poniedziałku áż do Soboty. A po dopifaniu w
- 18: Krákovie wyiechác w Niedzielę do Czchowá: á począć lądzić
- 19: we Wtorek áż do Piátku.
- 20: W Sobotę wyiechác do Biéczá/
- 21: á począć lądzić w Poniedziałek/ y lądzić do Szrody.
- 22: ALe w inych Woiewództwách Korony náfzéry Pifarze
- 23: Ziemfcy máią dopifowác lpraw lądowych z mieyfc nie odiež=
- 24: dzáiác/ sub poenis in lstatutis exprefsis.
- 25: Sády Biéckie y Czechowfkie/ które przypadáią ná Wielką=
- 26: noc/ té przekládamy ná Przewodny poniedziałek.
- 27: Ale potym tego popráwiono.(*marg*) Zygm. III w Wárfzá. Lift. Zyg. Aug. w Piotrk. (–)
- 28: ROki Ziemfkie Woiewództwá Krákovfkiego/ áby w té czá=
- 29: fy były lądzone/ kiedy Wiécá przypadáią. Gdy Wiécá lądzo=
- 30: né nie będą/ y ná drugich mieyfcách sublequenter gdzie fie lądy

- 31: Ziemfkié odpráwuia feria fecunda poft Michaelis, iuxta Confti=
32: tutionem anni. 1565.
33: W WIELKIEY POSCZE.
34: Roki Ziemfkié y Wiécá.
35: PRze szérokóść Woiewódtw w Wielkiéy Polfcze nie mo=
36: gą byđź łądy Ziemfkié/ iedno dwa kroć do roku.

strona: 723

Ziemfkiego práwá Księgi
dziefiá. o Rokách Ziemfkich.

- 1: POZNANSKIE, KOSCIEN=
2: SKIE, WSCHOWSKIE.
3: PIérwzfé Roki Ziemfkié Poznánfkié/ áby były łądzoné we=
4: dle tych dni/ ((t. łącz.)) to ieft we dwie nie=
5: dzieli po Wielkiéynocy/ Poznánfkié: á Kościénfkié po nich we
6: dwie niedzieli.
7: Drugié Roki Ziemfkié Poznánfkié po święcie Národzenia
8: Pánny Máriiéy w Poniedziátek: á Kościénfkié po nich we
9: dwie niedzieli.
10: Wiécá w Poznaniu w Poniedziátek przed świętym Mar=
11: ćinem blizfzy.
12: ROki Ziemfkié Woiewódtwá Poznánfkiégo/ Kálifkiégo
13: Łęczyckiégo/ Brzéfkiégo/ Inowódzłáwkiégo/ Płotckiégo/ ba=
14: cząc wielkié vblizenié fprawiedliwóści ludzkiéy/(*marg*) Támże. (-)
15: zá oznáczeniém
16: czáfów pewnych/ Conftituciámi oznáczonych/ o łądzeniu Ro=
17: ków Ziemfkich Woiewódtw wyszféy opifánych/ które propter
18: legalia impedimenta ná czáfy miánowité częłto niedochodzą.
19: A ták gdzieby aliquod legale impedimentum przypádło ná czá=
20: fy w Conftituciiéy opifané/ dla którégoby niemogły byđź łą=
21: dzoné/ tedy łąd Ziemfki powinien infzé czáfy obwołáć łądowé/

- 22: cztery niedziele przed łądzeniem Roków:
- 23: y to obwołanie w A=
- 24: ktá Grodzkie zápiác: y odłázác tákie Roki łąd Ziemiéki bédzie
- 25: powinien tyle rázów/ ile czáłow iest w Confituciách któremu
- 26: Woiewódtwu náznáczono káždégo Roku.
- 27: ROki Poznánfkie/ że dla Séymiku Srzedzkiego ná obié=
- 28: ránie Trybunáliftów niedochadzály/ tedy poftánawiamy/ że=
- 29: by w Poniedziálek po świętym Bártłomieiu: á Kościeńkie
- 30: po nich we dwie niedzieli dochodziły.
- 31: A tákowe Roki Ziem=
- 32: fkie Poznánfkie/ máią bydz łądzone ná Ratufzu/ gdzie przed=
- 33: tym Wiécá łądzone. Roki Ziemiéki Wíchowfkie máią bydz
- 34: dwa kroc do roku łądzone/ po Kościeńkich w tydzień.(*marg*) Zyg. Aug. w Lubli. Lift.
w Confi. (-)
- 35: POpráwuic Confituciiéy ná Séymie Koronáciéy ná=
- 36: ízéy/poftánowiamy: żeby Roki Poznánfkie/ które bywáią w
- 37: oštátni Poniedziálek przed Séymikiem obiéránie Deputátów/
- 38: ná Trybunál łądzone były.
- 39: A Kościeńkie y Wíchowfkie po
- 40: nich według zwyczáiu y práwá/ które tám máią bydz łądzone/
- 41: gdzie do tego czáfu zdawná łądzone były.(*marg*) Zygm.III. w Kráko. Lift. Tenze w Wárfzá.
Lift. (-)

strona: 724

- 1: SĘDOMIERSKIE.
- 2: ROki Ziemiéki Sędomirfkie/ które przedtym bywály feria
- 3: íecunda poft féltum S. Francifci, á potym dla Wiéców/ które ná
- 4: ten czás były zložone/ niedochadzály:
- 5: tedy gdyby Wiécé niedo=
- 6: ízły/ té Roki tego czáfu wedle ítárádawnégo zwyczáiu w Sę=

7: domierz/ á potym w inżych powiećiech dochodzić máią.(*marg*) Zygm. III. w Kráko.
Lift. Zygm. III. w Wárfzá. Lift. (–)

8: Ro

9: ki Wiślickie máią bydz łądzoné/ by téz y cały tydzień/ áz fie od=

10: práwią: á Pilznieńskie po nich w drugim tegodniu poczynác

11: fie máią.

12: STĘZYCKIE.

13: ROki Ziemskie Stęzyckie/ które bywały poft Dominicam

14: Rogationum, iż ná ten czas dla łądzenia Woiewódtwá Sę=

15: domirskiego ná Trybunale dochodzić niemogły/ tedy ie fkláda=

16: my/ żeby zázwy łądzoné były poft Dominicā Cōductus Pałchę.

17: KALISKIE.

18: KALifskie Roki Ziemskie piérwsze w Poniedziátek po świętý

19: Tróycy: potym od poczęcia tych Roków we dwie niedzieli w

20: Koninie. A drugie zá nimi podle stárego zwyczáiu iedné po

21: drugich we wżyftkim Woiewódtwie.

22: Wtóre Roki Kálifskie po świętym Michále w Poniedziátek:

23: á potym w inżych powiećiech/ vt suprá fcriptum est.

24: Wiécá álbo Roki wielkie po świętym Marćinie w piérwszy

25: Poniedziátek: po nich Gniéznienkie we dwie niedzieli.

26: Sądy Ziemskie Woiewódtwá

27: Kálifskiego.

28: A Iz z wielu przyczyn od kilká lat Sądy Ziemskie Woie=

29: wódtwá Kálifskiego niedochodziły/ y ktemu Conftitucia

30: Anni 1590. ma to w łobie.

31: że po dokończeniu Séymu Wál=

32: négo żadné łądy/ áni Ziemskie/ áni Grodzkie nie mogá bydz

33: łądzoné in arctiori tempore, iedno po dwu niedziél.(*marg*) Zyg. Aug. Piotrko. (–)

34: A iż

35: Séym ten teráznieyfy czas do poczęcia łądzenia Poroczków

36: Woiewódtwá Káliſkiégo podług Conſtituciiéy 1565.(*marg*) Zygm. III. w Wárſzá. Liſt. (-)

37: w Ponie=

strona: 725

Ziemſkiego práwá Kſięgi
dźieſiąte o Rokách Ziemſkich.

1: dźiátek piérwſzy po S. Trócy opifány wźiá/

2: y ktemu záczeńié

3: Séymu tego dnia Wtorkowégo záczeńio lie. Przeto áby lu=

4: dzie ſwéy ſpráwiedliwoſci nie byli zwłóka iáká vciázeni y v=

5: krzywdeni/ máiac iuz od nas vrząd ſpełná Ziemſki dáný/ de=

6: kláruiemy/

7: áby po ſkończeniu Séymu w Poniedźiátek piérwſzy

8: po Náwiędzeniu Pánny Máriiéy/ w Káliſzu ſádzoné były/ y

9: tám vrząd Ziemſki wzyſtek/ który ielcze przyſięgły nie ielt/

10: zwłáczá ſádowny/ przed Woiewodá álbo Káſztelanem podług

11: práwá vczynił przyſięgę.

12: Záczym áby ſády/ y kſiáſg leżenié

13: podług práwá opifánégo odpráwowało lie. A po odſádze=

14: niu Poroczek w Káliſzu/Konińkié we dwie niedźieli: á w dru

15: gich powieciéich zá nimi/ podług czáſów Conſtitucią opifá=

16: nych/ ſádzoné były.

17: A teráznieyſza Conſtitucia tylko pro hac

18: vice trwác ma/ nie zágradzaiác tych czáſów innych do ſádzenia

19: ſádown Ziemſkich práwem náznáczonych.

20: SIERADZKIE.

21: W Siérádu Roki Ziemſkié w poniedźiátek po Trzech Kró=

22: lách bliſki. Potym w Szadku/ y w inſzych powieciéich more

23: confueto, wedle ordináciiéy Piotrkowſkiéy.(*marg*) Zyg. Aug. w Piotrko. (-)

24: Wtóré/ w Poniedźiátek po Przewodnéy niedźieli.

25: Trzecié/ w Poniedźiátek po ſwięcie Národzenia Pánny

- 26: Máriiéy.
- 27: Wiécá w Siérádzu w poniedziałek po święcie S. Lukafzá
- 28: Ewányelify.
- 29: ROki Ziemfkié Siérádzkié/ poft Conductum Paſchae iuxta
- 30: Conftitutionem przypadáiącé/ vftáwiamy/ áby fądzoné byly/ ((t. łąć.))
- 31: O Sądziéch Szadkowfkich.
- 32: Sądy Szadkowfkié przez wielkość powiátu/ máią bydź
- 33: dwie niedzieli dżierzáné.
- 34: WIELVNSKIE, OSTRZE=
- 35: SZOWSKIE.(*marg*) Zygm. III. w Wárfzá. Lift. Zyg. Aug. w Wárfzá. Zyg. Aug. w Piotrk.
(-)

36: PIérwzé Roki w Wieluniu w poniedziałek piérwzy po

strona: 726

- 1: święcie Oczýſcienia Pánny Máriiéy.
- 2: Po nich Oſtrzeſzow=
- 3: fkié we dwie niedzieli/ od poczęcia Wieluńfkich.
- 4: Wtóré/ w Poniedziałek po Niedzieli Rogationum.
- 5: Trzecié/ w Poniedziałek po S. Fráncifzku bliſko przyſzłym.
- 6: Oſtrzeſzowfkié po nich/ vt ſuprá ſcriptum eſt.
- 7: Wiecá w Wieluniu w Poniedziałek bliſko przyſzły przed
- 8: świętem Marciná świętego.
- 9: O tychze Sądziéch.(*marg*) Tenże. Támże. (-)
- 10: Sądy Ziemfkié Wieluńfkié Conftituciámi Roku 1565.
- 11: poftánowioné y opifáné/ iz záfwszé fie trefuią ſpołu z Rádom=
- 12: fkiémi/ co ieſt z wielkim vbliżeniém tych/ którzy miéwáią ſprá=
- 13: wy w Wieluniu y w Rádomfkim:
- 14: A Oſtrzeſzowfkié iedné ná
- 15: Mięfopuſtné dni/ drugié ná Swiátki/ á trzecié pod Wiécámi
- 16: Siérádzkiémi przypadáią/ ná próſby Poſłów ziemie Wieluń=
- 17: fkiéy przekládamy:

- 18: áby zówždy źiemie Wielińkiéy fądy bywá=
19: ły we dwie niedźieli po Siérádzkich/ ták iáko Siérádzkié fą o=
20: pińané. To iest/ w drugi tydzień Szadkowfkié Roki/ gdyż w
21: Szadku dwie niedźieli bywáią fądy/ żeby iedné drugim nie
22: przefzkadzáły.
23: A Oítrzełzowfkié zówždy w tydzień po Wie=
24: luńfkich/ iáko piérwéy bywáło.
25: LĘCZYCKIE.
26: BRZEZINSKIE, ORŁOWSKIE.
27: Piérwzé Roki Ziemfkié/ Lęczyckié po S. Agniéłzce w Po=
28: niedziátek.(*marg*) Zyg. Aug. w Piotrk. (-)
29: A po nich we dwie niedźieli Brzeżinfkié. A po
30: Brzeżinfkich Orłowfkié wedla zwyczajiu dawnégo.
31: Wtóré Lączyckie w Poniedziátek po święcie Bożégo
32: wftápienia.
33: Trzećie Poniedziátek po święcie S. Michála.
34: Wiécá w Lęczycy w Poniedziátek po święcie Włzyftkich
35: świętych blizzy.(*marg*) Stephan w Wárlzá. Lift. (-)
36: ROki Ziemfkié Woiewódtwá Lęczyckiégo wedle Con=
37: ítituciiéy Piotrkowfkiéy Anni 1565. czálów opifánych bywác
38: máią: Mimo które czály Sędzia inych fkládác nie ma.

strona: 727

Ziemfkiego práwá Księgi
dziesięte o Rokách Ziemfkich.

- 1: KVIAWSKIE.
2: BRZESKIE Y WŁODZŁAWSKIE.
3: BRzéfkié fądy Ziemfkié we trzy niedziele po Swiátkách.
4: Włodzłáwskié w tydzień po nich.(*marg*) Zyg. Aug. w Piotrk. (-)
5: Drugié we dwie niedźieli po Świętym Bártłomieiu. A
6: we Włodzłáwiu po nich w tydzień.

- 7: Więca BrzeŃskie we dwie niedzieli po S. Marcinie.
- 8: Więca Włodzławskie we dwie niedzieli po BrzeŃkich.
- 9: ROKi wtóre Ziemskie w Kuiawach/ oboygá Woiewódz=
10: twá/ które w Iésieni we dwu niedziel po świętym Bártłomie=
11: iu/ wedle ConŃtutuciiéy odprawowác zwykły/(*marg*) Stephan w Wárfzá. Lift. (–)
12: ochraniáiąc
13: wątpliwości ludzkiey dla odmiány dniów świętego Bártł=
14: mieia Decláruiem i za prosbą połów onych Woiewódtw/
15: tą to ConŃtutucią/ áby záwždy przerzeczone Roki/ pewné dni
16: íwé Wtorkowé miály.
17: A gdy inŃzego dnia nizeli we Wtorek
18: tráfi sie dzień S. Bártłomieia/ tedy téz Roki máią sie poczy=
19: nac w BrzeŃciu w piérwzy Wtorek po wyłzciu dwu niedziel od
20: świętego Bártłomieia.
21: A w Inowłodzławiu potym w ty=
22: dzień/ także we Wtorek. W inŃzych zásię powieciéch/ według
23: ítarych zwyczáiów.
24: OBiáŃniáiąc ConŃtutucią Piotrkowską Anni 1565. vftá=
25: wiamy/ áby BrzeŃskie łady we Wtorek piérwzy po S. Ianie
26: Krzćicielu:
27: á Włodzławskie w tydzień po nich. Drugie Roki
28: BrzeŃskie we Wtorek piérwzy po Narodzeniu Panny Máriiéy:
29: á Włodzławskie w tydzień po nich.(*marg*) Zygm. III. w Kráko. Lift. (–)
30: A w inŃzych powieciéch oboy
31: gá Woiewódtwá po nich według dawného zwyczáiu były od=
32: prawowané. A ieliby w ktorym powiecie dla iákiey przyczyny
33: niedofzły/ tedy przedsię w drugich powieciéch dochodzić máią.
34: BRzeŃskie Roki trzećie áby były ładzone w piérwzy wtorek
35: poŃt feltum S. Agnetis. A Włodzławskie w tydzień także po nich:
36: á w powieciéch inŃzych oboygá Woiewódtwá po nich wedle

- 37: zwyczajiu dawného.
- 38: A iefliby w którym powiećie dla iákiéy
- 39: przyczyny niedoŝły/ tedy przedsię w drugich powiećiech docho=
- 40: dźić máią.
- 41: DOBRZYNSKIE.
- 42: LIPINSKIE.(*marg*) Tenże w Wárŝá. Lift. (–)

strona: 728

- 1: W Dobrzyńkiéy ziemi łády Ziemŝkié more folito. A wŝák=
- 2: że Wiécá máią bywáć zázdy ná kázdy rok. (*marg*) Zyg. Aug. w Piotrk. Tenże. Támże.
- 1: Zygm. III. w Wárŝá. Lift. (–)
- 3: O tychze Rocéch.
- 4: NA próŝbę połów Dobrzyńkich pozwolilímý: áby Roki
- 5: Ziemŝkié y Wiécá wedle czáfów nižéy opifánych w ziemi Do-
- 6: brzyńkiéy odpráwowáné były.
- 7: Napiérwéy Roki Ziemŝkié w Dobrzníu we Wtorek blizŝy
- 8: po ŝwíęty m Máćieiu: po nich tákowéž Roki w Lipnie w Po=
- 9: niedziátek blizŝy: potým zásię w tydzień ná drugi Poniedziá=
- 10: łek w Rypnie tákowéž Roki Ziemŝkié.
- 11: Wtóré Roki Ziemŝkié w Dobrzníu we Wtorek blizŝy przed
- 12: ŝwíęty m Ianem: po nich zásię w Poniedziátek blizŝy w Li=
- 13: pnie tákowéž Roki: á zásię w Rypnie w Poniedziátek blizŝy
- 14: po Rocéch Lipińkich.
- 15: Trzecié Roki Ziemŝkié w Dobrzníu we Wtorek blizŝy po
- 16: S. Bártłomieiu: á w Lipnie w Poniedziátek blizŝy po Ro=
- 17: céch Dobrzyńkich: á w Rypnie zásię w Poniedziátek blizŝy po
- 18: Rocéch Lipińkich.
- 19: Wiécá zíemie Dobrzyńkiéy w Lipnie w Poniedziátek po S.
- 20: Andrzejú: ná których Wiécách wŝyŝcy Káŝztelani/ Dignitarze/
- 21: y Vrzędnicy zásięŝdź/ y Wíeców nie odięždziáiąc dokończyć/ y
- 22: dołádzić będą powinni łub poena centum marcarum Polonica=

- 23: lium.
- 24: O którą winę ((t. łać. do w. 25 - w tym słowa pol.)) pozwani będą.
- 25: O tychże Rocéch.
- 26: NA prośbę pośłów Ziemie Dobrzyńkiéy pozwalamy/ áby
- 27: piérwzê Roki Ziemskié były fądzoné w Dobrzyniu/ we Wto=
- 28: rek po niedzieli Włtępnéy/ á w Lipnie y w Rypinie w tydzien
- 29: potym.
- 30: Wtóré Roki w tych wżyftkich powiećiech wedle zwyczajiu
- 31: záchowálégo.
- 32: Trzećie w Dobrzyniu we Wtorek po Świętym Máttheu=
- 33: fzu: á po nich w Lipnie y Rypinie Poniedziałek zwykłym o=
- 34: byczáiem.

strona: 729

Księgi dziesiąte o
Rokách Ziemskich.

- 1: ROKI KIIOWSKIE.
- 2: ROki Ziemskié w Kiiowie/ áby ząwždy były trzykroć do
- 3: roku.
- 4: Piérwzê Roki w Kiiowie w Poniedziałek blizfzy po świę=
- 5: tym Iérzym.
- 6: Wtóré Roki Ziemskié w Zytomiérzu w Poniedziałek po
- 7: Nowym lećie blizfzy
- 8: Trzećie Roki w Ruczu/ w Poniedziałek przed S. Bártło=
- 9: mieiem blizfzy.
- 10: Wiécá Woiewódtwá Kiiowskiégo w Kiiowie/ w Ponie=
- 11: dziálek przed S. Symonem Iudy blizfzy.
- 12: ROKI RVSKIE.
- 13: W Ruśi fądy fześćkroć do roku má=
- 14: ią bywác.
- 15: ROzrządzilifmy/ y chcemy zá zwyczaj bydź chowano: áby

- 16: w ziemiach Rułkich fześćkroć do roku Ziemłkié Roki były fą=
17: dzoné.(*marg*) Zyg. Aug. w Lubli. Zygmunt w Piotrk. Lift. (-)
18: A nie będzie wolno Sędzióm króm słuźnéy przyczy=
19: ny/ álbo práwnéy przekázy/ to iest woyny/ ábo Wálnégo Séy=
20: mu Roków odkłádać: ále czáfów niżéy opifánych y náznáczó=
21: nych pod winámi przeciwko Sędzióm niedbálym poštáno=
22: wionémi/ té Roki Ziemłkié niech będą fądzoné.
23: Których to Roków fądzenié piérwłzé będźiew piérwłzy
24: dzień powłzedni po Trzech Królách/ iefli będźie godny ku fą=
25: dzeniu: to iest/ którégo niedzielá álbo inné święto wielkié nie
26: przekázi.
27: Wtóré fądzenié po święcie S. Mácieiá Apoštoła ná Wio=
28: Inę: tákże w dzień powłzedni práwny piérwłzy.
29: Trzecié/ w piérwłzy álbo blizłzy dzień práwny po święcie
30: S. Woyćiechá.
31: Czwarté/ po święcie S. Ianá Krzćicielá w dzień blizłzy
32: fądowny powłzedni.
33: Piąté fądzenié po święcie S. Bártłomieiá Apoštoła w po=
34: włzedni dzień piérwłzy fądowny.
35: Szófté/ w piérwłzy dzień po święcie świętych Apoštołów/
36: Symoná y Iudy. A ták ná káždy rok niech będźie záchowano.
37: Ale iż w Przemyślu/ gđzie fądy Ziemłkié bywáią fądzoné/
38: Iármárk ná święto Trzech Królów bywa:
39: dla którégo Roki

strona: 730

- 1: nie mogłyby fpokoynie fądzoné bydź: á ták Roki Ziemłkié Prze=
2: myłłkié będą niżéy przełożoné tegodniem iednym po fądzieniu
3: Roków w innych ziemiách: to iest poczawłzy piérwłzé fądze=
4: nie w piérwłzy dzień po Oktawie Trzech Królów:
5: á ták potym

- 6: po Rocéh Lwowfkich zázwdy w ieden tydzień będą łądzone.
- 7: ROKI PRZEMYSŁKIE,
- 8: Y PRZEWORSKIE.(*marg*) Zyg. Aug. w Piotrko. Stephan w Wárfzá. Lift. Zyg. Aug. w Lubli. (–)
- 9: ZA zwoleniém Rad y Pośłów Koronnych nád zwyczaj
- 10: Ítárádawny łądzenia ich mocą Séymu tego ninieyfzého ku łąd=
- 11: dzeniu tychto Roków/ odmięniamy to dla tego:
- 12: áby Przemysł=
- 13: kié Roki wolniéy były łądzone/ y czás miály dłuższy ku łądze=
- 14: niu tych Roków Przeworfkich náznáczamy/ to iest we trzy nie
- 15: dziele od Aktu Roków Przemysłkich.
- 16: ROKi Ziemfkié Przemysłkié/ które przypadały we Wtorek
- 17: po S. Iákubie/ do Wtorku po S. Bártłomieiu quotannis
- 18: proroguiemy/ á po nich more folito, we trzy niedziele Prze=
- 19: worfkié.
- 20: ROKI CHEŁMSKIE.
- 21: W Ziemi Chełmfkiéy Roki Ziemfkié sześkroć do Roku by=
- 22: waią łądzone czáfów trudnych y niepogodnych. Przeto v=
- 23: Ítawiamy/ áby dwoie Roki były odięté obyczáiem innych przy=
- 24: ległych Woiewództw.
- 25: Ale piérwzé Roki Ziemfkié/ áby łądzone były w Chełmie/
- 26: w Poniedziátek blizszy przed świętem S. Agnieszki: Krafnó=
- 27: Ítawfkié po nich we dwie niedzieli.
- 28: Wtóre Roki Chełmfkié w Poniedziátek blizszy po święcie
- 29: S. Philipá Iákubá: Krafnóstawfkié po nich we dwie nie=
- 30: dzieli.
- 31: Trzecié Roki Chełmfkié w Poniedziátek w Oktawę Bozé=
- 32: go Ciála.
- 33: Krafnóstawfkié po nich we dwie niedzieli.
- 34: Czwarté Roki Chełmfkié w Poniedziátek blizszy przed świę

35: tem Narodzenia Panny Máriiéy: Krańnoftáwfkíe po nich

36: we dwie niedzieli.

37: Wiécá Chełmkiéy ziemie ná mieyfcu zwykłym w Ponie=

38: dźiálek blizfy przed świętem S. Symoná Iudy.

strona: 731

Ziemskiego práwá Księgi
dźieśiąte o Rokách Ziemfkich.

1: ROKI HALICKIE, Y KO=

2: ŁOMYSKIE.

3: ZA prośbą Pośłów ziemie Hálickiéy/ y zá ociążeniém łádu

4: Ziemfkíego onéy ziemie/ y nieprześpiecznym przeiázdem dla wód/

5: y dla niewielkości łprawy Kołomyyfkíego powiátu/ roki Ziemfkíe

6: Kołomyyfkíe in eodē vigore przenośimy do Háliczá:

7: które Koło=

8: myyfkíe Roki záraz z Hálickimi Ziemfkíemi máią bydź łádzoné:

9: gdyż tám księgi Kołomyyfkíe Ziemfkíe w onym powiećie cho=

10: waią.(*marg*) Tenże w Confti. Lift. (-)

11: IZ czás nie był náznáczony łádzenia Roków Hálickich w

12: Conftituciách/ tedy ták dekláruujemy: áby w káżdym roku/ piér=

13: łzé Roki záczyńály fie w Háliczu/ w Poniedźiálek piérwfy ((t. łác. a w tym słowa polsk.))

14: Drugié ((...))

15: Trzećie ((...))

16: Czwarté ((...))

17: A Trębowelskié záfwe po Hálickich máią fie poczynać we

18: dwie niedzieli.

19: SANOCKIE.

20: IZ dla Trybunału Lubelſkiégo/ nie zwykły dochodzić Ro=

21: ki Ziemfkíe Sánockié około Swiętek przypadájące:

22: tedy ie ná

23: prośbę obyvátelów támečných náznáczamy ná Wtorek bliz=

- 24: Ízy po S. Wáwrzyńcu. Máią fie záczynác we Wtorek po
- 25: świętym Michále blizfzy.(*marg*) Tenże w Confti. Lift. Zygm. III. w Wárfzá. Lift. Tenże w Kráko. Lift. (–)
- 26: A Iż incorrecté ná Séymie Koronáciiey nálfzéy Conftitucia
- 27: około fądzenia Roków Sánockich ieft nápiána/ popráwuiaç
- 28: iéy/ té Roki które przypadáią w Sánoku/ między Świętkámi
- 29: á Wielkanoçą/ przekládamy ná piérwfzy Wtorek po S. Mi=
- 30: chále.
- 31: A infzé Roki fuis temporibus máią bydź odpráwowáné.
- 32: ROKI ZIEMSKIE KAMIENCA
- 33: PODOLSKIEGO.(*marg*) Tenże w Kráko. Lift.
- 1: Zygm. III. w Wárfzá. Lift.
- 1: Tenże w Wárfzá. Lift 20 (–)
- 34: ROki Ziemfkié Kámienieckie/ które przypadáią poft feftum
- 35: fancti Petri ad vincula, té Roki przekládamy ná Czwartek bliz=
- 36: Ízy po Wízech Świętych.

strona: 732

- 1: LVBELSKIE. VRZĘDOWSKIE.
- 2: ROki Ziemfkié Lubelfkié/ prze wielkość Ípraw/ zá ieden ty=
- 3: dzień odpráwowác fie niemogą. A ták wftáwiamy/ áby w
- 4: drugim tegodniu były fądzone przez Poniedziátek y Wtorek.
- 5: A
- 6: w Vrzędowie we Czwartek/ w Piątek y w Sobotę.
- 7: ROki Vrzędowfkié Ziemfkié/ które bywały w Wielki
- 8: Czwartek/ ták przekládamy: áby były we Czwartek po Wiel=
- 9: kiéynocy odpráwowáné.(*marg*) Stephan w Wárfzá. Lift. (–)
- 10: IZ Roki Ziemfkié Lubelfkié/ które bywały po S. Ianie
- 11: Krzćicielu prze fądzenie Trybunału po té czály zginęły. Prze=
- 12: to pozwalamy/ áby ná mieyfce tych/ Poniedziátek po świę=
- 13: ćie Iedenaście tyfiác dziewic/ gdyby Wiécá niedofzły/ bywá=

- 14: ły łądzone.
- 15: A w Vrzędowie w pułtory niedziele po Lubel=
16: fkich.
- 17: W BEŁSKIM WOIE=
18: WODZTWIE.
- 19: W Tym Woiewództwie do roku cztery kroć Ziemfkié Ro=
20: ki bywać máią.(*marg*) Tenże Támże. Lift. Zygm. III. w Kráko. Lift. (–)
- 21: Piérwsze Roki w Poniedziałek po Trzech Królách blisko
22: przyfzły.
- 23: Wtóre w Poniedziałek po świętym Woyciechu także blisko
24: przyfzły.
- 25: Trzecié po Świętý Trócy/ téż w Poniedziałek blisko
26: przyfzły.(*marg*) Zyg. Aug. w Piotrk. (–)
- 27: Czwarté/ w Poniedziałek po świętym Bártłomieiu także
28: blisko przyfzły.
- 29: Grábowieckie Roki Ziemfkié we dwie niedzieli po Bełfkich
30: wyszý omienionych/ á po nich Hrodelfkié w Piątek blizszy.
- 31: Wiécá we wśyftkim Woiewództwie Bełfkim ná mieyfcu
32: zwyczáynym káżdého roku w Poniedziałek po świętym Fráń=
33: cífzku także blisko przyfzły.
- 34: Ape potym tego popráwiono.(*marg*) Zygm. III. w Kráko. Lift. (–)
- 35: NA pilną prósbę Pośłów Woiewództwa Bełfkiégo/ áby

strona: 733

Ziemskiego práwá Księgi
dziesięte o Rokách Ziemfkich.

- 1: Roki Ziemfkié w tym Woiewództwie były łądzone obyczáiem
2: nižý opifánym.
- 3: Poftánawiamy/ to iest w Bełzie ná piérw=
4: ły Póniedziałek po święcie Trzech Królów: po nich w Grá=
5: bowcu we dwie niedzieli: á po poczęciu Grábowieckich w

- 6: tymże tegodniu we Czwartek w Hrodle:
- 7: á w Bufku po po=
- 8: częćiu káżdych Roków Bełzkich Ziemfkich/ Roki wtydźień máią
- 9: bydź łądzone. Drugié Roki Ziemfkie Bełzkie/ máią łą=
- 10: dzoné w piérwfy Poniedźiałek po święćie S. Woyciechá:
- 11: á
- 12: w Grábowcu po nich we dwie niedźieli: á po poczęćiu Grá=
- 13: bowieckich w tymże tegodniu we Czwartek w Hrodle. Trze=
- 14: ćie Roki Ziemfkie Bełzkie/ w piérwfy Poniedźiałek po święćie
- 15: S. Ianá Krzćicielá:
- 16: á w Grábowcu po nich we dwie nie=
- 17: dźieli: á w Hrodle tákże w tymże tegodniu we Czwartek.
- 18: Czwarté Roki Ziemfkie Bełzkie/ w piérwfy Poniedźiałek po
- 19: święćie świętý Iádwigi: á w Grábowcu po nich we dwie
- 20: niedźieli:
- 21: á po Grábowieckich w tym tegodniu we Czwartek
- 22: w Hrodle.
- 23: PŁOTCKIE.
- 24: Piérwzé Roki Płotckie w Poniedźiałek po Trzech Kró=
- 25: lách: zá którými infzych powiátów isdź máią obyczáiem zwy=
- 26: kłym nie odkłádáiąc/ pod winá Státutowá.
- 27: Wtóré Roki w Poniedźiałek po Przewodnéy Niedźieli.
- 28: Trzećie/ w Poniedźiałek po święćie Národzenia Panny
- 29: Máriiéy.(*marg*) Zyg. Aug. w Piotrko. Tenże w Lubli. Odwołanie Rokow 4. Niedziele. (–)
- 30: O tychze wysfzych Rocéch: y od=
- 31: wołaniu Roków in genere.
- 32: ROKi Ziemfkie Woiewódtwá Poznańskiego/ Kálifkiego/
- 33: Łeczyckiego/ Brzéfkiego/ Inowódzłáwkiego/ Płotckiego:
- 34: bacząc wielkie vblizenie íprawiedliwósci ludzkiey zá oznácze=
- 35: niem czáfów pewnych Conſtituciami oznáczonych o łądzeniu

- 36: Roków Ziemfkich Woiewódtw wyszżey opifánych/ które pro=
37: pter legalia impedimenta ná czáfy miánowité częłto nie docho=
38: dżą.
39: A ták gđzieby aliquod legale impedimentum przypádło
40: ná czáfy w Conftituciiéy opifáné/ dla którégoby nie mogły bydż
41: łądzoné/ tedy łąd Ziemfki powinien inłże czáfy obwołác łądo=
42: wé/ cztery niedziele przed łądzeniem Roków:
43: y to obwołanie

strona: 734

- 1: w Aktá Grodzkie zápiłác/ y odlądżác tákie Roki łąd Ziemfki bę=
2: dzie powinien tyle rázów/ ile czáfów iełt w Conftituciacłch któ=
3: rému Woiewódtwu náznáczono káždégo roku.
4: ROki Ziemfkie Płotckie piérwłże w Poniedziátek po Krzy=
5: żowéy Niedzieli. Wtóré/ w Poniedziátek po świętym Mi=
6: chále. Trzecié/ w Poniedziátek przed świętą Iágniéłzką.
7: A w inłzych powieciéich wedle łtárégo zwyczáiu.
8: A w Rá=
9: ciáżu po Swiętkách w piérwłżá Srzodę: w Płóńku w Po=
10: niedziátek po świętý Trócy.
11: ZAWKRZENSKIE.
12: Piérwłże Roki w Poniedziátek po Gromnicách w Srzeń=
13: łku.(*marg*) Stephan w Wárfzá. Liłt.
-1: Zyg. Aug. w Piotrk. (-)
14: A potym w inłzych powieciéich zwykłym obyczáiem nie=
15: odkłádáiac.
16: Wtóré/ w Poniedziátek po Niedzieli Rogationum bliłko
17: przyłżły.
18: Trzecié/ po Swiętym Fránciłzku.(*marg*) Stephan w Wárfzá. Liłt. (-)
19: Wiécá Woiewódtwá Płotckiego włzytkiego w Płotcku w
20: Poniedziátek po swięcie Włzech Swiętych bliłko przyłżły.

- 21: Potym poprawiono.
- 22: Piérwzé w Poniedziałek po Bożym Ciele w Srzeńku.
- 23: Wtóré/ w poniedziałek po świętym Lukafzu.
- 24: Trzećię/ w Poniedziałek Wstępny. W inżych powiećięch
- 25: zwykłym obyczaiem iśdź máią. A inżych czáfów Sędzia fklá=
- 26: dáć nie ma.
- 27: MAZOWECKIE.
- 28: SOCHACZEWSKIE, CIECHANOWSKIE,
- 29: PRZASNISKIE, ROZANSKIE,
- 30: MAKOWSKIE.
- 31: ROki Ziemłkié w Mázoweckim Woiewództwie wedle fta
- 32: régo Státutu/ w káżdęj ziemi we cztery niedziele máią bydź
- 33: fądzoné.
- 34: A wżákóz po Séymie á po Woynie piérwzé Roki
- 35: máią bydź omylné/ po fkończeniu Séymu káżdęgo y woyny:(*marg*) Zy. Aug. w Piotrk.
- (-)

strona: 735

Ziemłkiego práwá Księgi
dźięsiáte o Rokách Ziemłkich.

- 1: á po nich we cztery niedziele pewné/ okróm ziem Wifkiéy/ Cie=
- 2: chanowłkiéy/ Lomźieńłkiéy/ Zembrowłkiéy/ y Nurłkiéy: w
- 3: których dla wielkości fpraw/ y prze rozmnożenié fzláchty Roki
- 4: iedné ná iednym mieyfcu przez cztery niedziele całé/ y dáléy by=
- 5: waią dźierzáné.
- 6: W których ten porządek fądzienia Roków ma
- 7: bydź chowan. Iż po fkonczeniu Roków pewnych w iednym
- 8: zwykłym mieście/ drugié Roki w drugim mieście álbo powie=
- 9: cie we cztery niedziele máią bydź poczęté y fądzoné:
- 10: á tak iuż
- 11: tym porządkiem máią iśdź záfwe. Exceptis vacantiis y Séy=

- 12: mu Koronného/ od powiatowého począwłzy wedle Confti=
13: tuciiéy/ co wedle ftárych zwyczáiów y Státutów ma bydź cho=
14: wano.
15: A Sędzia z Podfędkiem poczętych Roków przekłádác
16: nie máią/ pod winą ftá grzywien. O którą ftronie/ któraby fie
17: tym przełożeniém vciążona bydź czuła/ wolno będzie pozwác/
18: y o nię czynić: ((t. łac.))
19: Roki wielkié té téż w káždéy ziemi ma fądzić Woiewodá raz
20: przez dwie lecie/ wedle Státutu/ pod winą ftá grzywien.
21: Pręfencię żeby téż zázwdy ná trzech mieyfcah fądzoné były/
22: iáko przedtym nowé fądy fądzoné fą:
23: y wczás żeby były obwo=
24: łáné/ y nieodkládáné/ pod winą tákáz drugą ftá grzywien/ iá=
25: ko wyszézey ielt opifána.
26: Roki Ziemfkié ziem Mázoweckich.(*marg*) Zygm. III. w Wárfzá. List. (-)
27: IZ fie wielekroć przydawa/ że Roki Ziemfkié w powieciéh
28: álbo ziemiach Woiewództwá Mázoweckiého/ Ciechanowfkiéh/
29: Lomziefkiéh/ y Rózánfkiéh/ według Conftituciiéy czálów ná=
30: znaczonych/ dla Séymu/ álbo aliqua legalia impedimenta, nie=
31: dochodzą/
32: w czym fie dzieie vblizenie fprawiedliwósci ludz=
33: kiéy. Zá prósbą Polów ziem pomienionych/ przyftawáiac
34: do Conftituciiéy Séymu Lubelkiého Anni 1569. niektórym
35: Woiewództwam Wielgopolfkim/ o tychże Rokách propter le=
36: galia impedimenta niedochodzących vchwalonéy:
37: gdzieby Ro=
38: ki w powieciéh/ álbo ziemiach tych wyszézey pomienionych/
39: dla przyczyn opifanych niedofzły. Tedy fąd Ziemfki powinien
40: infzé czály obwołác fądowé/ ná cztery niedziele przez fądze=
41: niém Roków/

- 42: y to obwołanie w Aktá Grodzkie zápisác/ y od=
43: ładzić takie Roki będzie powinien/ tyle rózów ile iest któryé zię=
44: mi ábo powiátowi w Conftituciiéy przez rok opiáno.

strona: 736

- 1: Roki powiátów Mázoweckich.
2: ROki Ziemskie Sączockie przemieniamy zá prosbá Po=
3: łów támeicznych/ záwzse ná Poniedziálek piérwzy po świę=
4: tym Mátheufzu:(*marg*) Stephan w Wárszá. Lift. (-)
5: á potym fucefsiue Ciechánowskié/ y inné
6: wzyftkie/ iáko przedtym zwykly bywác. Táke téz y Roki Prze=
7: fnykie/ wedle Conftituciiéy. Rózánkie piérwzé w Rózanie
8: poft Dominicam Inuocaut.
9: A Mákowskié od zápisánia A=
10: ktu Roków Rózánkich we cztery niedziele. Wtóre Roki w
11: Rózanie feria secunda poft Trinitatis. A w Mákowie táke
12: we cztery niedziele. Trzecié/ feria secunda poft Michaelis. á
13: w Mákowie táke we cztery niedziele.
14: Rózánkie.
15: ROki Ziemskie Rózánkie/ które przypadały w Poniedziálek
16: po świętý Trócy/ przekładamy ná Poniedziálek piérwzy po
17: Bozym cíele w Rózanie: á Mákowskié w Mákowie ná Wto
18: rek po nich we trzy niedziele.
19: A ład ma ładzić z reieftu dla
20: porzádku lepszégo.
21: Wifkie.
22: IZ wiele ná tym należy obywatelóm ziemie Wifkiéy/ y
23: innym w onymze Powiećie/ którzy tám Akcie fwé máia/ áby
24: Rokóm Ziemskim były oznáczóné czáfy:
25: Poftánawiamy/ zéby
26: Roki piérwzé Ziemskie Wifkie záwzse były w piérwzy Wtorek

- 27: po Przewodnéy Niedźieli: á po nich w Wąfofzu we dwie nie=
28: dzieli: á po tych zaś w Rádźiłowie we dwie niedźieli:
29: á drugie
30: Roki w Wiznie w piérwży Wtorek po ś. Idźim: Tákże w
31: Wąfofzu y w Rádźiwołowie/ iáko iest wyszézý nápiáno.
32: ROKI ZIEMSKIE CZERSKIE
33: w Warce, Gárwolinie.(*marg*) Zygm. III. w Kráko. Liřt. Tenże. Támże. (–)
34: IZ pořłowie źiemie Czérřkiéy řpráwę dáli/ że Roki Ziem=
35: řkié Czérřkié dnia iednégo odpráwić řie niemogá/ próřząc áby
36: im to Conřtitucýą Séymowá obwárowáno byřo: tedy zá pro=
37: řbá ich pořtánawiamy/(*marg*) Zyg. Aug. w Piotrk. (–)
38: żeby byřy řádzoné y odpráwowáné

strona: 737

Ziemřkiego práwá Křięgi
dźieřią. o Rokách Ziemřkich.

- 1: przez dwá dni Poniedźiátek y Wtorek támże w Czérřku.
2: A po=
3: tym w Gróycu we Srzodę y Czwartek w drugim tegodniu.
4: W Warce w Poniedźiátek y we Wtorek. W Gárwolinie we
5: Czwartek y w Piátek: bo tym řpořobem lepiéy mogá řpráwo=
6: wáné y řkończoné bydź.
7: O tychze Rocech.
8: OPátruiąc to/ áby ludźie w řpráwiedliwoři řwéy omie=
9: řzkánia nie mieli/ ná prořbę Pořłów źiemie Czérřkiéy/ mocą y
10: vchwałá Séymu tego pořtánawiamy:(*marg*) Tenże w Lublinie. (–)
11: áby řáđ Ziemřki teraz y
12: nápotym bęđący byř powinien Roki w źiemie Czérřkiéy řáđzić/
13: y poczętych á przywořánych nie przekłádáć/ pod winá řtá grzy=
14: wien:
15: o któřą řtronie/ któřaby řie tym nieřádzieniem álbo prze=

- 16: łożeniem wciążona bydź czuła/ wolno będzie obyczajem zwy=
17: kłym czynić: á to porządkiem niżéy opifányym.
18: Piérwzéz Roki w Czérsku w Poniedziátek piérwzzy po trzech
19: Królách: potym dawnieyfzym porządkiem w infzych Powie=
20: ciéch.
21: Wtóré Roki w Czérsku w Poniedziátek piérwzzy po Prze=
22: wodnéy Niedzieli.
23: Trzećie Roki w Czérsku wPoniedziátek piérwzzy po świę=
24: téy Tróycy.
25: A Wiécá álbo wielkie Roki Woiewodziné czwarté wedle
26: Cónftituciiéy tego ninieyfzého Séymu.
27: O tychze.
28: IZ fie tráfia w Czérfskiéy ziemi/ że Ziemfskie Roki trzećie przy
29: padáią pod Trybunałem Piotrkowfskim/ według czáfu w Con
30: ftituciiéy náznáczoného ((t. łąc.))(marg) Zygm. III. w Kráko. Lift, (-)
31: y dla tego niemogá bywáć łądzone prze ípráwy/
32: które ludzie miéwáią ná Trybunał/ gdy bywa łądzone Woie=
33: wódtwo Mázowieckie/ pozwalamy: iż gdyby pod Trybu=
34: nałem przypádły/ tedy ((t. łąc.)) we
35: wzyftkich Powiećiech máią bydź łądzone.
36: Wfzákze ex conditione, iż gdyby Trybunał nie záfzedł Mázowieckiego Woiewo=
37: dztwá: tedy wedla piérwzéz Cónftituciiéy ((t. łąc.))
38: w káżdym Powiećie odpráwowáné bydź
39: máią.

strona: 738

- 1: Porządek łądzenia Mázowieckich
2: powiátów niektórych ná Trybu=
3: nale: tákze y Ráwfskich.(marg) Zygm. III w Wárfzá. Lift. Tenze. Támze. (-)
4: IZ fie ípráwámi Woiewódtwá Mázowieckiego prze ich
5: frequencią ná Trybunale Káncelária bárzo zátrudnia/ zkąd

- 6: łzkodę znaczną ludźie Woiewództwá tego biorą/ vchwałá
- 7: Séymu ninieyŹégo poŹtánawiamy/
- 8: Aby áppellácię ich powiá=
- 9: támi iáko przedtym vltimae infantiae w Wárfzáwie odpráwo=
- 10: wáné y łądzone były: to ieŹt/ CzerŹká žiemiá/ WárfzáwŹka/
- 11: WiŹka/ WyŹzogrodzka/ ZakroczyŹka/ CiechanowŹka/ Lom=
- 12: žieŹŹka/ **RóŹáŹŹká** [!] / LiwŹka/ NurŹka/
- 13: z reieŹtru iáko w Lubli=
- 14: nie zá tákimŹe Źalarium. A bacŹác téŹ vpór ludŹi/ iŹ częŹto imo
- 15: biég práwá poŹpolitégo áppellácię temere interponowáné ku
- 16: zabáwie y zátrudnieniu TrybunálŹkiému dawáią:
- 17: poŹtána=
- 18: wiamy/ áby ná takim káŹdym winá Koc/ iáki obyvátele Ko=
- 19: ronni vŹywáią/ byŹá Źkazána/ y Źtronie oddána zá moleŹtię/
- 20: które od litigántá ciérpi.
- 21: TáŹke Woiewództwo RáwŹkié po
- 22: powiátách łądzone bydŹ ma cum adiudicatione poenarum Koc
- 23: z áppelláciiey podług práwá Koronnégo.
- 24: PrzeŹoŹenié roków ZiemŹkich Wár=
- 25: ŹzáwŹkich, y innych.
- 26: Z Pewnych przyczyn/ y zá proŹbá PoŹłów ZiemŹkich/ žie=
- 27: mie WárfzáwŹkiéy/ Roki ZiemŹkié przekłádamy: PiérwŹé
- 28: BłóŹŹkié w PoniedŹiátek po Źwiętey Tróycy: WárfzáwŹkié/
- 29: TárczynŹkié/ iedné po drugich wedle zwyczáiu Źtárego odprá=
- 30: wowáné bydŹ máią.
- 31: Wtóré ZiemŹkié BłóŹŹkié/ w Ponie=
- 32: dŹiátek po S. FránciŹŹku: táŹke po nich WárfzáwŹkié/ Tár=
- 33: czynŹkié vt Źuprá. Trzećie Roki ZiemŹkié BłóŹŹkié w Ponie=
- 34: dŹiátek po NiedŹieli WŹtępnéy:
- 35: á po nich WárfzáwŹkié/ Tár=

- 36: czynłkié obyczáiem zwykłym byđz máią. A Grody wieczné w
37: Wárfzáwie/ w Czérku/ áby były vchwałá Séymu niniey=
38: lzégo/ poštánawiamy.

strona: 739

Ziemskiego práwá Księgi
dziesiętá o Rokách Ziemskich.

- 1: Przywołánié roków Wárfzáwłkiéy
2: ziemie.
3: IZ Wiécá łá zániedbáné/ á Roki trzykroć do roku Confti=
4: tuciá łá opifáné/
5: ielliby którę kiedy aliquod impedimentum le=
6: gale zniołó/ áby Sędzia z Podfędkiem inłzé ná cztery Niedzie
7: le przedtym przywołáwłzy ná to mieyłce/ przykłádem innych
8: Woiewódtw łádzil/ poštánawiamy. (marg) Támże. (-)
9: A iż Ratulz ná łtárym
10: mieście w Liwie zgorzał/ áby ná nowym mieście w Ratulzu
11: odpráwowáné były/ pozwalamy/ póki ná łtárym mieście zbu=
12: dowan nie będzie.(marg) Stephan w Wárfzá. Lift. Zygm. III.w Wárfzá. Lift. Tenże. Támże.
Zyg. Aug. w Piotrk. (-)
13: ROKI WSZOGRODZKE.
14: Piérwłzé Roki w káżdym roku łádzoné byđz máią/ ((t. łác. - w tym słowa pol.))
15: Wtóré ((...))
16: Trzecié/
17: O tychze.
18: ROKi Ziemłkié Wyłzogrodzkié/ té którę łádzono pošt fełtum
19: łanctae Agnetis, iż lie tráfiáią pod Trybunálem/ przekłádamy
20: zá prółbá Połłów powiátu tego ((t. łác.))
21: A ná ratulzu łádzoné byđz
22: máią.
23: ROKi y Querellę Grodu Wyłzogrodzkiégo/ máią byđz łá=

- 24: dzoné ((t. łącz. do w. 24))
- 25: ROKI ZIEMSKIE W SEROCZCV.
- 26: ZA prośbą pośłów ziemie Zákrocymfkiéy/ folguiąc dále=
- 27: kości przyiázdu pewnych Páráfiy/ ták iáko piérwéy zdawná
- 28: było:
- 29: poftánawiamy/ áby w miálteczku Séroczcú Roki Ziem
- 30: fkie były łádzoné Páráfiy tych/ które fie tám przedtym łádzý=
- 31: wáły. A tákże téz áby y Grodzkie Roki tychże páráfiy były w
- 32: miálteczku tym łádzoné y odpráwowáné.

strona: 740

- 1: Reuifia Akt Zakrocymfkich.
- 2: DO rewidowánia Akt Ziemfkich y Grodzkich Zakrocym=
- 3: fkich/ które częścią propter vetuftatem, częścią prze nierządne
- 4: chowánié y powáriowánié ántecéfisorów ninieyfszégó Piárzá
- 5: nápfowáné łá/
- 6: pozwalamy Rewizory/ Vrodzoné/ Piotrá
- 7: Chándzynfkiego Stároftę/ Stániłławá Kowalewfkiego
- 8: Chorążégó/ Piotrá Lelewfkiego Stolniká Zakrocymfkié=
- 9: go/ y Wálentégó Złotopolfkiego. (*marg*) Zygm. III w Wárfzá. Lift. (-)
- 10: ŁOMZIENSKIE, KOLNIEN=
- 11: SKIE, ZEMBROWSKIE, OSTRO=
- 12: ŁĘCKIE.
- 13: ZA pośbą Pośłów ziemie Lomźieńfkiéy/ pozwalamy Ro=
- 14: ki Ziemfkie trzykroć do roku żeby były łádzoné: to ieft piérwífé
- 15: w Lomźie ((t. łącz.)) W Kol
- 16: nie po nich ((t. łącz.))
- 17: Drugié w
- 18: Lomźie názáiutrz po świętý Trócy. A w Kolnie po nich
- 19: we Czwartek po świętým Ianie. Trzecié w Lomźie po świę=
- 20: tym Máttheufzu. A w Kolnie ((t. łącz.))

- 21: Roki piérwizé Zembrowfkié ((t. łąć.))
- 22: Oŧtrołęckié po nich ((t. łąć.))
- 23: Wtóré Zembrowfkié ((t. łąć.))
- 24: A Oŧtrołęckié ((t. łąć.))
- 25: Trzećié w Zembrowie ((t. łąć.))
- 26: Oŧtrołęckié po nich ((t. łąć.))
- 27: które z reieltru máią byđź łądzoné.(*marg*) Zygm. III. w Wárŧzá. Lift. (–)
- 28: Spráwy wrzędowé Kolenfkiégo
- 29: Powiátu.
- 30: ACz zdawná Grodzkie łądy w Kolnie/ w Lomziénfkiéy
- 31: ziemi odpráwuia/ ále quodam abufu záfzlo/ iz Querel, ŧpraw
- 32: officij wedle práwá we dwie niedzieli nie łądzą/ iedno ie tylko
- 33: przy Rokách Grodzkich łądzą.
- 34: W czym nie malé vblizenie
- 35: ŧpráwiedliwoŧci obywatéle Powiátu tego Kolénfkiégo odno=
- 36: ŧzą/ záczy m ŧwawola w ludziéch roŧcie:(*marg*) Zygm. III. w Wárŧzá. Lift. (–)
- 37: Zá proŧbá Poŧłów

strona: 741

Ziemŧkiego práwá Kŧięgi
dziejáte o Rokách Ziemŧkich.

- 1: Ziemŧkich vchwalamy/ áby w Kolnie Querellę, officijque cau=
- 2: ŧae, y ŧpráwy iné wŧzytkié wrzędowi Staroŧciemu należácé co
- 3: dwie niedzieli/ iáko w Lomzie były odpráwowáné/
- 4: A Podŧtá=
- 5: roŧci przykłádem inych Grodów/ záfwiŧe praefens był.
- 6: Grod Kámieniecki.
- 7: ZA proŧbá Poŧłów ziemie Nurfkiéy/ dáiemy Gród Kámie=
- 8: niećkiému Powiátowi w Kámieńcu/
- 9: w którym Grodzie Stá=
- 10: roŧcie ŧpráwy/ ták iáko w Nurze álbo w Oŧtrowi wrząd Stá=

- 11: rofty Nurzkiego odprąwować ma. A Roki Grodzkie tenze
- 12: Stárofta przynamniéy czterykroć do roku łądzić ma.
- 13: Nurfskie.
- 14: NA prośbę Pośłów Ziemskich: Poftánawiamy Roki ziem=
- 15: fkie w ziemi Nurzkiej/ aby po trzy kroć do roku były łądzone/
- 16: ((t. łąc.)) Piérwzê Roki w Nurze we
- 17: Wtorek po Nowym lecie:(*marg*) Tenze. Tãmze. Lift. (-)
- 18: Kámienieckie po nich w Poniedziá=
- 19: łąek po Gromnicách. Oftrowfskie we Wtorek po niedzieli Srzo
- 20: dopośtnéy. Wtóre Roki w Nurze we Wtorek po Przewodnéy
- 21: niedzieli.(*marg*) Tenze. Lift. (-)
- 22: Kámienieckie w Poniedziálek po świętém Tróycy.
- 23: Oftrowfskie we wtorek po świętym Ianie Krzciócielu. Trzecié
- 24: Roki w Nurze we Wtorek po świętym Bártłomieiu. Kámie=
- 25: nieckie w Poniedziálek po świętym Symonie.
- 26: Oftrowfskie
- 27: po świętém Helzbiecie: które Roki Páráfiami y z reieltru łądzić
- 28: maia. A Piáarz ziemski będzie powinien z Aktami połyłać
- 29: Podpiśká do Kámiéncá ná dwie niedzieli przed rokami.(*marg*) Tãmze. (-)
- 30: Plác ná Káncelláriá w Nurze.
- 31: NA zbudowanié Káncellárii Ziemfskiej/ pozwalamy plá=
- 32: cu w Nurze w Oftrowiéy.
- 33: ROKI PODLASKIEGO
- 34: WOIEWODZTWA.(*marg*) Zyg. Aug. w Lubli. (-)
- 35: ROKi Ziemfskie Podláfskiego Woiewódtwá w Drohyczy=
- 36: nie w piérwzý Poniedziálek po ś. Michále. Drugié názáiutrz
- 37: po Nowym lecie. Trzecié w przewodny Poniedziálek.
- 38: A w

- 2: Drugié názaiutrz po świętý Agniéłzce. Trzećie po świętým
- 3: Grzegorzú w tydzién bydź máią.
- 4: A w Bełłkim powiećie ná
- 5: téłz czáły wysłzý opifáné/ iáko y w Drohyczynie bywác máią łą=
- 6: dy Ziemłkié. A po wykonániu Roków/ tedy z ksiégámi máią
- 7: vrzędnicy zołtác dla wykupná y bránia Extráctów:
- 8: ktoré leże=
- 9: nie ksiąg trwác ma dwie niedzieli. A gdy fie to wykona włzy=
- 10: łtko: tedy Wiécá máią bydź łádzoné názaiutrz po świętým Ia
- 11: nie Krzćicielu ná kázdy rok w Drohyczynie:
- 12: á ná Wiécách
- 13: włzyłcy máią bydź ták Káłztelani/ iáko y vrzędnicy Ziemłcy/ y
- 14: zásiádác mieyścá łwé tym porzádkiem. Naprzód Woiewodá/
- 15: Káłztelan/ Podkomorzy/ Choráży/ Sędzia/ Podłędek/ Woy=
- 16: łki/ Stolnik/ y Podłtoli/ Pifarz/ wedle Státutu Koronného
- 17: opifánia.
- 18: Ná Wiécách áby té Aktcię zołtawiáli: to ielł/ o rá=
- 19: ny/ o kmiećia zbieglého/ o włzelákie rękoiemłtwo/ o wyrábanié
- 20: drzewá włzelákiego/ o łpás włzeláká/ o wyłowienié ryb/(*marg*) Támże. (–)
- 21: o po=
- 22: síeczenié łáki/ y porábanié y popalenié płotów/ o pożęćie/ y po=
- 23: bránié włzelákiego zboża/ o záiem/ y pobicie włzelákiego bydlá
- 24: ZA prośbá tychże Połłów Woiewództwá Podłálkiego
- 25: pozwalamy im tego:
- 26: iż będziem powinni ná Séymiéch ná ich
- 27: Aktcię/ ktoré przypádná ták z Appelláciiey/ iáko y z rułzenia/ De=
- 28: putaty pány z Rády náłzýy ku łádowni Ziemłkiému dáwác: w=
- 29: łzákże gdy kto będzie rozumiał síebie bydź vkrzywdzoným/ wol=
- 30: no mu będzie áppellowác do nas.
- 31: A ielłiby Séym którého ro=

- 32: ku nie dożedł: tedy powinni będziemy czas y mieyfce złożyć
33: przez lifty náfzē/ á ták wŷytkié kauzy z tego Woiewódtwá iá=
34: ko wysłzēy opifano ieft odpráwić.(*marg*) Támże. Tenże. Tamże. (-)
35: IEſzcze zá proſbą tychże Poſłów Podláfkich pozwoliliſmy
36: im tego: iż wŷelákié ich ſpráwy ſądowé/ ták od ſądu Ziemſkié=
37: go/ iáko y Grodzkiégo/ Komiffárſkiégo/ Podkomorſkiégo/ w=
38: ſzytki obyczáiem y wedla práwá Koronnégo dewolwowác ſie
39: máią:
40: to ieft które ná Wiécách/ té ná Wiécách: & ſic confequen=
41: ter. A officij cauſae Podláfkié zá Dworem iſdź máią: á to ſie
42: począc ma od reſtituciiéy ziemie Podláfkiéy.
43: A które nie ſą od=
44: ſądzoné przed reſtitucią/ á w Limitácią ſą włożoné/ tedy iuż
45: tákíé Aktcié ná Séym przyſzły przypadác máią/ y ták ſie odprá=
46: wowác/ iáko iuż ieft o tym wysłzēy w obyczáiu ſądzeniu opi=
47: ſano.
48: VStáwiamy/ iż w ziemi Podláfkiéy káždy Sędzia y Pod=

strona: 743

Ziemſkiego práwá Kſięgi
dzieſiąte o Rokách Ziemſkich.

- 1: Itároſci Grodzki oſiádły y ſzlácheckiégo narodu bydź máią/
2: wedle ich przywileiu.
3: A iefliby nie oſiedli byli/ nulla praeſte=
4: tur illis obedientia, owŷzem ſąd od nich czyniony żadnéy wa=
5: żnoſci miec nie będzie.
6: MIELNICKIE.
7: ROki Ziemſkié Mielnickié ná Poniedziátek po S. Grzego=
8: rzu złożoné:
9: iż prze powodzi/ które poſpolicie w té czáfy przy=
10: padaią/ á prze nie wiele ich ná ſpráwiedliwoſci ſzwánkuia:

11: przekładamy quotannis ná blizszy Poniedziálek ((t. łać do w. 10))(marg) Stephan w Wárfzá. Lift. (-)

12: TYKOCINSKIE.

13: Dla potrzeb wielkich źemie Podláfkiéy/ zá vprofzeniém

14: poľów Woiewództwá onégo: Roki Ziemfkié w Tykoćinie

15: poľtánawiamy/ ((t. łać. do w. 15))(marg) Stephan Wárfzá. Lift. (-)

16: RAWSKIE.

17: ROki Ziemfkié Rawfkié w Ráwfkiéy źiemi máią bydź ła=

18: dzoné ná mieyfcách y w té czáfy/ iáko z łtárádawná przedtym

19: bywáło/ ná káždy rok. Táke téz y Wiécá.(marg) Zyg. Aug. w Piotrk. (-)

20: O tymze.

21: Wiécá w Ráwie przed święty m Marćinem dwie niedźieli

22: máią bydź: á Roki Ziemfkié/ które zwykły bywáć w Poniedziá=

23: łek po święty m Bártłomieniu/ tákowé bywáć máią w Ponie=

24: dźiálek po święty m Michále.(marg) Tenze w Lubli. (-)

25: SOCHACZEWSKIE.

26: Piérwźé Roki Ziemfkié we Wtórek piérwźy po Niedźieli

27: Inuocauit.

28: Wtóré/ we Wtórek po święty m Trócy táke bliłki.(marg) Zyg. Aug. (-)(marg) Támze.

Támze. (-)

29: Trzećié/ we Wtorek po święćie Wniebowźięcia Pány

30: Máriiéy táke bliłki.

31: Wiécá we Wtorek po S. Marćinie táke bliłki/ á pod wi=

32: námi w Státucie opińániemi.

strona: 744

1: Księgi Ziemfkié téy źemie/ máią bydź chowáne w łklepie/

2: pod trzemi kluczámi wedle Státutu: y leźenie ksiąg iáko w

3: inźyich źiemiách/ tedy téz táke bywáć máią.

4: Sądzenie Roków ná Ratuźu So=

5: cháczewfkim.

- 6: IZ téż cílz pośłowie profzają: áby Ziemfkié Roki ná Ratuśzu
- 7: Socháczewfkim zówždy fądzoné były/ żeby fie w domiéch
- 8: mieyfckich gośpodarzóm nie zátrodniało: tedy y tego im po=
- 9: zwalamy/ iefli nie iefł przeciwko miáftá onégo przywileióm.
- 10: Roki Socháczewfkié przelożono.
- 11: ROki Ziemfkié Socháczewfkié/ które bywáią poft feltum ((t. łac.))
- 12: przekładamy ná Wtorek
- 13: piérwfzy po świętý Iádwidze.(*marg*) Zyg. Aug. w Piotrko. Zyg. III. w Wárfzá. Lift. (–)
- 14: Gród wieczny Socháczewfki.
- 15: ZA prośbą Pośłów źiemie Socháczewfkiéy/ poftánawia=
- 16: my: Iż Aktá Grodzkié Socháczewfkié wieczné bydź máią/ we=
- 17: dług zwyczáiów Wielgopolfkich Grodów.(*marg*) Tenże. Lift. (–)
- 18: A té Aktá vim
- 19: perpetuitatis brác poczną we czwórzy niedzielé po fkończeniu
- 20: tego Séymu.
- 21: GOSTINSKIE.
- 22: Piérwfzé w Goftininie w Poniedziátek po Niedzieli Ocu=
- 23: li: w Gąbinie po nich w tydzień.(*marg*) Zyg. Aug. w Piotr. (–)
- 24: Wtóré w Poniedziátek po Oktawie Ciáłá Bożégo.
- 25: Trzecié w Poniedziátek po świętým Bártłomieiu.
- 26: Wiécá w Poniedziátek po ś. Lukáżu pod winámi w Stá=
- 27: tućiéch opifánémi.
- 28: LEZENIE KSIĄG
- 29: O Piárfskim wrzędzie, przy położeniu
- 30: kśiąg.

strona: 745

Ziemfkiego práwá Kśięgi
dźieśiąte o Leżeniu Kśiąg.

(*marg*) Włá. Iąg. w Kráko. y w Wár. (–)

- 1: IZ z Akt Ziemfkich álbo z kśiąg/ niektórzy lifty mieć y wyy=

- 2: mowác czálu słuźnégo żądáią/ dla tego trzebá to opátrzyć/ á=
3: by Sędzia przez Woźnégo iáwnie bacząc tego potrzebę kazał
4: wywołác:
5: y w tákowym powiećie/ ná mieyfcu y dnia tákowe=
6: go księgi álbo Aktá ku wybierániu liftów będą otworzoné/
7: áby tym/ którzy ie zechcą mieć y żądáią/ były otworzoné.
8: Piárze przy położeniu ksiąg niech
9: będą.
10: **PIárzę [!]** Ziemfcy niech będą obliczni przy położeniu ksiąg
11: Ziemfkich: á iesli nápomnieni ináczéy vczynią/ winą w Stá=
12: tućie opifaná niech będą karáni: á wybieránié ich zwykłym o=
13: byczáiem ná Woiewodę y szláchte niech przypádnie.
14: Podobny temuż Státut.
15: Piárze ofobą swą tak przy sádzích Ziemfkich/ iáko położe
16: niu Księg/ y przy innych správách sádownych niech będą.
17: Którá iesť moc piárska y komorni=
18: ków przy położeniu ksiąg, kiedy
19: Sędziégo niemáíz.
20: ROki y ich sády vřtáwiamy/ áby były sádzoné w káždych
21: ziemiách y powiećích/ iáko były zázwdy bywác zwykły:(*marg*) Zygmunt w Piotrk. Lift.
Zygmunt w Kráko. Ián Olbr. Lift. (–)
22: á gdzie=
23: by którym rázem niemogły bydz/ á miály bydz sádzoné/ tedy
24: przedsię miáľto niech w ten dzień y ná tymże mieyfcu/ ná któ=
25: rym sády zwykły bywác/ chcemy y skázuiemy bydz/
26: áby tylekroć
27: ilekroć sády miály bydz/ namniéy Piárz Ziemfki obliczny pod
28: tąż winą nieodpuřczoną/ któřáľmy ná Sędziégo y Podředká nie=
29: będącé vřtáwili/ to iesť pod czternáścią grzywien/ wespóľek y
30: z Komorniki

- 31: (iefliby inni Vrzędnicy nie mogli przyiechác) z
32: księgami fądownémi ftáwił fie v fądu: przed którými/ to ieft/
33: przed Pińarzem y Komorniki ludzie/ do ksiąg przychodzący/ za=
34: pify będą czynić w księgách/ iáko którému będzie potrzebá/
35: bądź wpińowác/ bądź wypińowác.

strona: 746

- 1: Pińarz z Komorniki przy połoze=
2: niu ksiąg, o kmiećia zbiegłé=
3: go fądzić moze.
4: ACz o zbiegłé kmiećie zda fie bydź dofyć pońtanowiono w
5: Státucie Wielkiego Kázimierzá/ który fkázuiemy chowác:(*marg*) Tenze Lift. (-)
6: wńzákże iz nieznáczy fie nic opińanégo/ iáko w pozywaniu miá=
7: ło bydź pońtępowano: dla tego vńtáwiamy/ iz o kmiećie zbie=
8: głé od dánia džísieyńzého Státutu/ ná potym máia bydź pozy=
9: wáni ci/ którzy pozywáni bydź máia do fądów Ziemńkich:
10: w
11: którých fądziéch Ziemńkich ná pińrwńzym roku/ iáko záwitym
12: fńtáńác y odpowiadác pozwáni będą powinni. A iefliby ná
13: ten czás Roki nie były/ gdy rok będzie wińiał fńtronam/
14: tedy
15: nie bacząc ná niebytność Sędziého y Podfńdká/ y innych ná
16: Dońtoieńńtwách y vrzędziéch będących/ á ná Sądziéch siadáią=
17: cych/ Pińarz y Komornicy będący przy leżeniu ksiąg/ o zbiegłé=
18: go kmiećia będą fądzić y fkázowác.
19: O tym y formę pozwu máńz w drugiéy części Metryki.
20: Tóz y w Láćińńkim, ((lok.))
21: O wykupno dóbr Pińarz z Komorni=
22: ki fądzić będzie.(*marg*) Kázimierz w Nieńzo. Lift. (-)
23: Teńż moc w niebytności Sędziého y Podfńdká będą mieć
24: w fńpráwách y w pozwiéch ná Rocéch/ które fá dáné o wyku=
<http://rcin.org.pl>

- 25: pno dóbr: ták iż ten/ który wykupić chce máiętność/ pieniądze
- 26: przed Pińárzem y Komorniki położy:
- 27: które Pińarż fam z Ko=
- 28: morniki fkaże brąć/ y wykupno vczynić. Których Dekretowi
- 29: ieśliby sie fprzećiwił/ ten który ma bydź wykupión/ y niechćiał=
- 30: by złtęć z zaftawy/
- 31: przedsię fámi oni z księgámi v fądu sie=
- 32: dzący wzięwłzy pieniądze wedle obowiązku zaftawy/ y do
- 33: Káncelláriiéy Ziemfkiéy ie włożywłzy/niech fkażą/ iż wykupno
- 34: sie sftáło: y w onym wykupnie niech náznáczá dzierżenié we=
- 35: dle práwá ftronie/ ktorá pieniądze kładzie.
- 36: Księgi po Sądzie trzy dni máią lezeć.
- 37: KSięgi Ziemfkié/ po dokończeniu Sądu/ máią zoftáć ná(marg) Támże (-)

strona: 747

Ziemfkiego práwá Księgi
dziesięte o Leżeniu Księg.

- 1: mieyfcu fądowym trzy dni/ á to dla dawánia Kopy z Akt
- 2: którzyby ich próšili.
- 3: Ieśliby Pińarż niechćiał pińáć w księ=
- 4: gi, co Sędzia z Podfędkiem fkazáli.
- 5: IEśliby Pińarż Ziemfki pińáć w Aktá fądowné tego co Sę=
- 6: dzia z Podfędkiem fkazáli niechćiał/ álboby Pińarż od fądu nie=
- 7: poślufznie odzfedł/ niehcąc wpińowác co ná iego vrząd nále=
- 8: ży:
- 9: przez co ftronam mogłoby sie iákié vblizenié sftáć: tákowy
- 10: Pińarż przez fąd Królewfkíemu Máieftatowi ofkárżony bę=
- 11: dzie karan wzięćiem vrzędu.(marg) Zygmunt w Piotrk. (-)
- 12: O leżeniu ksiąg znaydziefz: ((t. łac.))
- 13: Item, O leżeniu ksiąg ná Podláfzu w Conftituciách znaydziefz
- 14: List 216 ((lok.)) Item, List 110, ((lok.))

- 15: Położenie ksiąg ma Woźny przedtym obwołać, Iągełło ((lok.))
- 16: A w Łaćińskim Herbórt. List. ((lok.))
- 17: O braniu pieniędzy y ná Trybunał ((lok.)) List. 55.
- 18: NOWE LATO.
- 19: Lezenie ksiąg y w Séym, co połpoli=
- 20: cie o Nowym lecie trafia fie. ((do w. 23 t. łąc.))
- 21: Lezenie Ksiąg Krakówkich ((lok.)) Iągełło ((lok.))
- 22: Herbórt. 6. Stá. 3. Zyg. w Krá. 1543.
- 23: O íprawie nowoletniéy wiecznéy w
- 24: Grodzie Rózánkim w Mákowskim.
- 25: ZA prośbą Połłów ziemie Rózánkiéy/ y zá zgodnych przy=
- 26: zwoleniem włzech ítanów Koronnych/ Gród wieczny w Ró=
- 27: zanie y w Mákowie bydź znáyduiemy: (*marg*) Zygm. III. w Wárłzá. Lift. (-)
- 28: także íprawy nowole=

strona: 748

- 1: tnié/ áby fie w tych Grodziéch według zwyczáiu w Mázowłzu
- 2: odprawowały/ iáko w inłzych Grodziéch. A íprawy łądów
- 3: Grodzkich y Querellę w Mákowie/ tám gdzie zdawná łądo=
- 4: né bywały/ y teraz łądzoné bydź máią.
- 5: AKTA ZIEMSKIE.
- 6: Iedne księgi niech Ziemfkié będą dla
- 7: ípifowania Dekretów łądowych.
- 8: VStáwiámy/ áby dla íprawiedliwego odprawowania
- 9: łądów/ y dla ípifowania wierného ípraw/ które fie v łádu to=
- 10: czą/ były iedné księgi łądów/ álbo ípraw łádownych w káżdym
- 11: Powiećie.
- 12: A gdy w tákowéy íprawie która będzie przywiedzio=
- 13: na przed łąd/ o którém rzeczy wyłłyzawłzy íkárge y odpowiedź
- 14: będzie w łądzie íkazano: chcemy/ áby oná íkazń w księgi do
- 15: Akt byłá wpiána: (*marg*) Kázim. III. w Niełzo. Lift. (-)

- 16: áby potym o tákowéyże rzeczy álbo iéy po=
17: dobnéy podobnéz fkazánié było czyniono.
18: Księgi Akt pod trzemi **kłuczami** [!]
19: niech będą chowáné.
20: IZ Pánowie Ziemi náfznych w fądziéch Wiécowych ólobę
21: náfzé ná fobie nofzą:
22: przed którými fpráwy dziedziczné/ y iné w=
23: fzytki bywáią fpráwowáné: á fkazánia przez nié vczynioné bio=
24: rá mocności władzą/ ták iákoby przy ófobie náfzény były czy=
25: nioné/(*marg*) *Władif. Iągęłło w Kráko. y w Wár. Lift. (-)*
26: przed którými téz zeznawánia imion wielkich odpráwu=
27: ią fie/ y iné fpráwy przez nié fkazáné w ófobliwych księgách ná
28: to vczynionych bywáią wpifówáné: z którój przyczyny z wię=
29: tfzą wagą pilniéy y óstrožniéy máią bydź chowáné.
30: A ták chce=
31: my/ áby księgi przerzeczoné álbo Aktá Wiéców wálnych pod
32: zámknieniém trzech kluczów od tego czáfú były chowáné: z
33: którých ieden Sędzia/ á drugi Podfędek/ á trzeci Pifarz
34: Ziemi fki niech máią y chowáią:
35: á niechay fie niegodži iedné=
36: mu przez drugiego zámknienia przerzeczoného otworzyć. A
37: iż z ksiąg przerzeczonych niektórzy lifty miéc y wyiác pożą=
38: dáią czáfów fłufznych:
39: dla tego ma to bydź opátrzone: á=
40: by Sędzia przez Woźného był powinién/ gdy będzie widział

strona: 749

Ziemskiego práwá Księgi
dźiesiętę o Leżeniu Ziem.

- 1: potrzebę/ kazác obwołác/
2: iż w takim powiećie/ ná tym á ná

- 3: tym mieyfcu/ tego á tego dnia księgi álbo Aktá ku wyy=
4: mowaniu liftów będą otworzoné: y áby tym/ którzy lifty chcą
5: álbo požądaią mieć/ były otworzoné. ((do w. 7 t. łącz.))
6: Aktá Chęcińskie máią bydź chowané ((lok.))
7: Lubelkich Akt chowanié. ((lok.))
8: A gdzieby ná mieyfcu álbo ná czásie niezwykłym łady fwe Sę=
9: dzia wykonywał, álbo nád Artykuły fwe ważył fie ładzić, tedy to
10: nullitas. ((do w. 15 t. łącz.))
11: A to co o Stárościach **ładzięch** [!], to y o innych Iurifdiciach fie
12: rozumieć.
13: Temuz podobny Státut. ((do w. 20 t. łącz.))
14: Opifawczy wedle praw perfony ładowé, w drugim rozdziale
15: opifané łá ławice, álbo zásiędzienia ładów, które złożoné łá z o=
16: nychże perfón:
17: iáko łá Roki, **Lęzenié** [!] ksiąg, y Nowé láto, y Aktá
18: zápiřawczy: Iuż teraz opifawczy perfony, obwoławczy, y iákoby zá=
19: gáiwczy Práwo, y Aktá otworzywczy (co zowie w Stát. ((t. łącz.))
20: Aktorá możem przywiędz do ładu ((t. łącz. do w. 27))
21: Chowanié Akt Ziemfkich Lubelkich. Conft. ((lok.))
22: Chowanié Księg Ziemfkich Gořtińfkich, w Polřkim Sta. ((lok.))
23: Chowanié Księg Ziemfkich Socháczewfkich ((lok.))
24: Item, ex minoribus officiis iest, że Sędzia Ziemfki o Grodzkich
25: Księgách ma wiedzieć łub intercapitaneatu.

strona: 750

- 1: Cztërzy winy przednieyřzé Pozwóm dáią. Inordinata. Defectuofa. Calimniofa, & conuitiis
referta. Obřcura. Muta, insufficiens, manca, & contraria fibi.
2: O tych rżędem.
3: Dekret Króla leg^o M. o pozwięch
4: nieporządnych.
5: INORDINATA.

- 6: MAieftat Królewki Dekretem fwym/ który moc ma Stá=
7: tutu ná wieczné czáfy wżyftkim wobec/ ták Prokuratoróm/
8: iáko téz innym ofobóm którégokolwiek ftanu y przełożenia fą/
9: rofkázác y pohámowác raczył:
10: áby żaden pozwu nieporządne=
11: go/ y fłów w nim/ któreby czyiey poczciwości y dobréy fławy
12: dotycác fie miály nápińanych/ przed Máieftat y fąd Królewki/
13: y káždého fądu inného Ziemfkiego ábo Grodzkiego nie śmiał
14: wnośić/ álbo onych fprowowác/
15: pod winą śiedzenia iedného
16: tegodniá w wieży: którą wżyfcy ná fobie nośić máia/ którzy=
17: by co przeciwného temu Dekretowi Króla Iego M. vczynili.(*marg*) Zygmunt w Kráko. (-)
18: ((do w. 25 t. łąc.))
19: Téż inordinatam Citationem zowie Práwo, kiedy wietfza
20: táxá niż principale.
21: De inordinata Citatione przydáníé.
22: Pořpolicie inordinatam Citationem zowá, w której náyduia
23: álbo fłowá včzypliwé, álbo potwarné, álbo w któych iest táxá
24: niepodobna ku fzkodźie.
25: Ale to mówia per abufum figurate,

strona: 751

Ziemfkiego práwá
Księgi dziefiá. o
Pozwiech nieporząd.

- 1: wedle zwyczáiu Polkiego ięzyká. A wżákóz wláfnie **mówiac** [!]
2: Inordinata Citatio ma fie rozumieć, która bywa pomiéřzana, ((t. łąc.))
3: że nieznác początku áni řzod=
4: dku.
5: Pan Przyłufki tę methodum wydáie pozwu, że práwie ma
6: bydź wyrázone caufa materialis, formalis, efficiens, & finalis.

- 7: Ale to iest methodus remote petita, y trudna ku poięciu: á tá
- 8: iest łączneyfza, & magis naturalis.
- 9: Położywłzy Tytuł Królewki,
- 10: położyć afsignationem termini, to iest, cuem citas, ad cuem ci=
- 11: tas: y teze ad quem locum euocas, & tempus afsignatum, vel
- 12: Terminus.
- 13: Druga część, caufam położyć, Dla czego wyzywafz: Co ná ie=
- 14: dnym mieyfcuw Státucie zową, Propofitio Citationis: á ná dru=
- 15: gim, Narrationem: iáko dokláda w Procefsie v. 2 ((t. łącz. do w. 14))
- 16: Trzecia, Intentio citationis, do czego Aktor wiedzie, y áffektu=
- 17: ie v fądu, iefli krzywdę, iefli táxę, iefli cum poena &c.
- 18: Co z téy
- 19: figury łączney obaczyfz. ((do końca str. t. łącz. w tym słowa polskie))
- 20: Tytuł. Quem citas, z tytułem iego y polféfiéy. Albo propofitio, álbo narratio może to názwać. Albo téz żalobá, iáko wykłáda Pan Herbórt. Data wedle práwá.

strona: 752

- 1: De Citatione
- 2: DEFECTVOSA.
- 3: Ale iuz tych win łápaczki fą fkázoné.
- 4: DLá fkázienia złęgo zwyczajiu w ziemi Sochączowfkiéy/ y
- 5: w innych ziemiach Królestwá náfzého:(*marg*) Zygmunt w Piotrko. Lift. (–)
- 6: w których pozwy dla
- 7: odmienienia litery álbo fłowá/ álbo dla nie dołożenia w nim
- 8: ftátecznéy żaloby/ álbo dla Intercyzy zwykły bydź pfowáné
- 9: z ftráceniém rzeczy/ vftáwiamy:
- 10: áby tákowy zwyczaj iáko fzkó=
- 11: dliwy nie był trzyman/ y áby nápotym żadnému nie przynośił
- 12: iákiéy fzkody: ále dla niefufzności álbo niedofátku pozwu po=
- 13: wodowa ftroná fkarána winą zwyczajyną może popráwić y
- 14: począc fwą rzecz znowu lepfzym pozwem.

- 15: Inłże włyłtki winy około pozwów
- 16: łą łkázoné.
- 17: WSzyltkié inné winy przypadáiącé dla niedořtátku iednéy
- 18: litery/ álbo całego łłowá/ álbo którégokolwiek niedořtátku w
- 19: Pozwie/ álbo z którójkolwiek innéy przyczyny
- 20: którąby pozwá=
- 21: ny powodowi zádał/ chcąc vżywác zwłók y vćieczek iákich) y
- 22: które przedtym od pomocników zwykły byđz płáconé/ we wły=
- 23: łtkim pľuiemy: wyiáwłzy winy/ które zwykły byđz płáconé po
- 24: dekrécie rzeczy głównéy. ((do w. 29 t. łac.))
- 25: By téz y ten defekt był, żeby pozew łtrácił Aktor potrzebny,
- 26: Státut małz wysłzéz ((lok.))

strona: 753

Ziemłkiego práwá Księgi
dźieřiąte o Pozwiech.

- 1: Item, contra Conřtitucia Wołyńłka, iże tráci pozew y rok, kto
- 2: imię opuřci. ((lok.)) że mu ná pozew táki nie odpo=
- 3: wiádáią, kto tytuł álbo imię opuřci.
- 4: Pátrz w Łácińłkim. ((w. 4 i 5. t. łac.))
- 5: CHcemy y łkázuiemy/ áby potwarné y fałłzywé y nieporzą=
- 6: dné pozwy mieyłcá v łądów nie miály. Zá które wedle wielko=
- 7: řci wyłłępku Vrzędnicy ná łądzie řiedzący/ będą moc tákowe
- 8: potwarné y fałłzywé y nieporzádne Pozwy przynofzácé kárác/
- 9: y oné popráwowác/ y kázić.
- 10: Ktemu przyłožyc ((lok.))
- 11: NIEVCZCIWOSC łłów y vćczypliwořć do tegóz tytułu
- 12: Calumnia ma łie przyłožyc: Acz ná niektórych mieyłcách ad Inor=
- 13: dinatas to referuią. ((lok.)) ((w. 16 t. łac.))
- 14: Który małz przełožony wysłzéz (lok.) ((do w. 21 t. łac.))
- 15: Y

- 16: ná innym mieyfcu.
- 17: ((od w. 23-29 t. łącz.))
- 18: Zátрудnienié w Pozwie, gdy sie Pozew piŕze ťlowy wátpliwémi,
- 19: nie włáfnémi. Item, niezwyçáynémi. Item, gdy sie nie zgadza łam
- 20: zlobá, álbo z piérwŕzym pozwem, álbo z Dekrétem, álbo z Wiziá,
- 21: álboz Proteťtátiá.(*marg*) Kázimierz Iágełło Lift. (-)
- 22: ((od w. 1-6 t. łącz.))
- 23: DLA wwiárowánia sie tego wyťtępku, dwoie lékarťtwo dáie
- 24: ná to práwo, zábiegáiąc trudnoťci: iedno áby Polťkim ięzykiem
- 25: Pozew mógl bydz piťan. ((do w. 12 t. łącz.))
- 26: Y dlatego w Pozwie tego dokłá=
- 27: dáią: ((do w. 14 - t. łącz.))
- 28: O polťkim pozwie, iz ięzykiem Pol=
- 29: ťkim moze bydz piťány. ((do w. 23 t. łącz.))
- 30: O niezgodzie álbo przeciwnoťci
- 31: pozwu, ze nie w ťlowie, ále rze=
- 32: czy ma bydz rozumiano: Tóz de
- 33: conformitate z téyze miáry.
- 34: ((w. 28-30 t. łącz.))
- 35: Pátrz wysťzéy, naydziefz Státut ((lok.)) ((w. 32 t. łącz.))

strona: 755

Ziemťkiego práwá Kťięgi
dziefiáte o Pozwiech.

- 1: O SPOSOBIENIV POZWV.
- 2: Z ťtrony Intercyzy, przedtym dla
- 3: niezgodzenia Intercyz, trácono
- 4: rzecz: Item, z ťtrony pieczęci
- 5: tákze.
- 6: ((w. 6 - 11 t. łącz.))
- 7: ALE TEN zwyczaj Socháczowťkiego powiátu názbyt oftry

- 8: iest kállfowány. O czym czytay wyszéz ((lok.))
- 9: Téż z ftrony pieczęći inlufficientia pieniężną winą á nie vtráce=
- 10: niém Pozwu álbo rzeczy ma bydź karána ((lok.))
- 11: ((w. 16-21 t. łąc.))
- 12: O POŁOZENIV POZWOW.
- 13: Pozew Wozny z Szláchćicem ie=
- 14: dnym kłásć ma.
- 15: WOżny dla śmierći fwéy z iednym szláchćicem w ofobie
- 16: powodowéy posłánym/ ma kłásć pozew indifferenter álbo v
- 17: szláchćicá/
- 18: który pozwan bydź ma we dworze iego/ álbo v
- 19: Włódarzáz/ álbo v Kmieciáz/ álbo zagrodniká: (*marg*) Zygmunt. List. (-)
- 20: wízákże opo=

strona: 756

- 1: wiedzieć ma położenie pozwu we dworze onégo szláchćicá:
- 2: któ
- 3: régo iefli nie będzie we wsi/ tedy kmiecióm téż Wożny oznay=
- 4: mi/ áby to ku wiadomości pozwánégo przyšlo.
- 5: Pozew we wsiách szpułtołzáłych w
- 6: drewno ma bydź wetknión.(*marg*) Támże. (-)
- 7: A we wsiách szpułtołzáłych gdzie ośiádłych nie máłz/ Pozew
- 8: w drewno rozłzczepioné położony/ y w ziemię wetkniony/ niech
- 9: będzie opowiedzian/ álbo we wsi blizszéz/ álbo w Párafiiéz
- 10: téyże wsi szpułtołzáłéz:
- 11: á położenie pozwu ma rok vprzędzić ie=
- 12: den tydzień.
- 13: Czas położenia pozwów ná Séym przed Królá. w Lácińskim
- 14: znaydzieł List. 39.
- 15: A mieyfce położenia pozwóm ((lok.))
- 16: Támże o Reláciiez Wożnégo przed Akty o mieyfcu y czásie. ((lok.))

- 17: Item, Kiedy ma mieć szlachćicá przy łobie, á kiedy dwu ((lok.))
- 18: ((t. łąć.))
- 19: Czas kładźienia, tydzień przed Roki ma położyć Woźny po=
- 20: zew. ((lok.))
- 21: O położeniu pozwu ná gołotę,
- 22: NA nieosiádłego ma bydź kładźiön pozew w Párochiiéy
- 23: gdzie miał ośiádłość/ álbo gdzie sie rodził/ álbo tám gdzie prze=
- 24: miefzkiwa/ álbo téz y w ręce iemu łámému może bydź dan/ rć.
- 25: Item, w Łácińskim ((lok.))
- 26: O pozywaniu tych których w ziemi
- 27: niemáfz.
- 28: GDy kto o dziedzictwo będzie pozwan/ á łtánąwfzy v łą=
- 29: du złośliwie będzie odpiérał:(*marg*) Zygm. III. List. Káz. Wiel. List. (-)
- 30: iż Piotr álbo Máciéy iest w dá=
- 31: lekich łtronách/ który iest z nim wespółék dziedzicem: gdyż łna
- 32: Piotr álbo Máciéy nic práwá niema do tego dziedzictwá:
- 33: y
- 34: dla tego ón pozwány powiáda/ iż nie iest powinien odpowia=
- 35: dáć o to dziedzictwo z téy przyczyny: iż Piotr álbo Máciéy łą

strona: 757

- 1: w dálekich łtronách.
- 2: Dla tego vłtáviamy: iż Piotr álbo Má=
- 3: ciéy v łądu ták miánowany zá rofkazániém Sędziégo ná iákim
- 4: mieyfcu wyłokim álbo przy Plebániéy/ przy którém iest ono dzie
- 5: dzictwo/ o które wczyna sie práwo/ przez Woźnégo trzykroć
- 6: iáwnie ma bydź wołan/
- 7: y pozwan ku postępowaniu álbo o=
- 8: bronie téy łprawy ná pewné mieyfce y ná rok. Który ielli nie
- 9: łtanie/ tedy nic niebacząc ná iego niepołufzeństwo y nieby=

- 10: tność/
11: niech będzie postępowano przeciwko niemu/ ku fkazá=
12: niu y dokończeniu onéy fprawy przez Dekret fkończony.
13: Iefli kto pozew ná pozew wniešie.(*marg*) Zwyczaj ziem. Krá. Lift. (-)
14: IEfli kto pozew ná pozew wniešie o iednéy rzeczy/ tedy
15: zápláciwfy winę trzy grzywny fądowi/ y także wiele ftronie/
16: ieden pozew niech fkázi/ álbo ieden pozew niech nikczemny bę=
17: dzie.
18: O ZNOSZENIV POZWOW.
19: KToby dobrá iákié trzymał/ ná któreby práwo kto infzy prze=
20: wodził/ ma czynić z nim pro deportatione citationum, niż wy=
21: nidzie rok y fześć niedziel:(*marg*) Zygm. III. Lift. (-)
22: wyiawfzy gdyby kto nie wiedział o
23: przewodzie práwnym/ o co ma przysiędz/ ((t. łącz. do 20 w.))
24: Miefczanie y wsiánié poddáni náfzy,
25: z czym dokładem máią pozywác.(*marg*) Tenże. Támże. Lift. (-)
26: POddáni téz znáfzych wsi/ będą mogli pozywác do Ziem=
27: ftwá o krzywdy fwé/ ((t. łącz.))
28: Tákże z miáfteczek náfzych fine afsiftentia, wedle
29: zwyczajiu.
30: ((t. łącz.))
31: A o Zydách którzy w fzlácheckich máiętnościách. czytay ((lok.))
32: Formularze pozwów tu ná tym mieyfcu w infzych Státućiech
33: kładą: álem ia ie ná końcu Metryki w drugiéy części Metryki
34: położył, dla fłużnych przyczyn, które tám znajdziefz.
35: ((od w. 1-13 t. łącz.))
36: Przypátrz fie porządkowi: piérwéy Propozycja w Pozwie:
37: więc Probácia. 3. z czego dowodzić: z Zapifów, z **Muni**=
38: **niment** [!], etc. A potym o Ewáziách, któremi rádzi robią
39: młódfzy Iurifctowie.

- 40: ((t. łąć.))
- 41: INSCRIPTIO.
- 42: W przyimowaniu zeznawania Sę=
- 43: dziowie pilnie máią bączyc ná lá
- 44: tá, ná baczenié, rozeznánié, y
- 45: zdrowié tego, który zapis czyni.(*marg*) Zygmunt w Piotrk. Lift. (-)
- 46: MA to bydź obwárowano: áby którzy ná łądzie siedzą pil=
- 47: nie oglédowáli y przypátrowáli fie ofobie/ która czyni iáki za=
- 48: pis: iefli ma łufzné látá álbo rozeznánié dobré: bo ináczéy niech
- 49: nie bédzie przyięty zapis.
- 50: Téz máią bączyc/ iefli ieft zdrowy
- 51: ná cíele: á w ten czás moze bydź piáno/ zdrowy ná vmyśle y

strona: 759

Ziemskiego práwá Księgi
dźiesięte o Zapifich.

- 1: ná cíele:
- 2: ále iefli ieft ná cíele chór/ á ná rozumie zdrów/ ták iáko
- 3: w rzeczy ieft/ niech bédzie piáno: Chory ná cíele/ á wżákże zdro
- 4: wy ná vmyśle/ y przy rozumie bédący.
- 5: Zapify przed wrzędem zamku Sié=
- 6: rádźkiégo y Łęczycykégo vczy=
- 7: nioné łą wieczné.
- 8: ZApify y zdawania máiętności w ziemi Siérádźkiéy y Lę=
- 9: czyckiéy przed łądem y wrzędem zamkowym vczynioné łą mo=
- 10: cné/ y waźné:
- 11: y niech wieczną moc máią przez wízelkiégo w
- 12: wodzenia w księgi Ziemskié/ iáko zwykło bydź chowano w
- 13: Stároftwie Wielkiéy Polfki.(*marg*) Zygmunt w Kráko. Lift. Zygm. III. w Wárfzá. Lift. (-)
- 14: Zapify y zeznania, które przed Stá=
- 15: roftą Wielkiéy Polfki, w Woiewó=

- 16: dztwie Poznánfkim y Kálifkim by=
17: wáią fą wieczne.(*marg*) Támże. Lift. (-)
18: SKázuiemy ná prósbę Połków Wielkiéy Polfki: áby Refi=
19: gnácię y Zapify y Opráwy przed Stároftą wielkiéy Polfki gło=
20: wnym/ były ftárym zwyczáiem: wśákże tylko w Woiewódz=
21: twách Poznánfkim y Kálifkim.
22: Aktá Grodzkié Krákówfkié wieczné bydz máią poftánawia
23: my/ ták iáko w Wielkiéy Polfcze: w których Pifárze máią bydz
24: przysięgli y ósiedli.
25: Wieczności Bełfkié.
26: LIftów Semowitowych/ Władifławowych/ Kázimié=
27: rzowych obywatelém Woiewódtwá Bełfkiégo wiecznością
28: ná imioná dáných w żadną wątpliwóść nie przywodząc/ że zá
29: wieczyté nádánié máią bydz rozumiané/
30: decláruiemy/ z tym
31: wárunkiem y dokładem/ że bez nálezego pozwolenia mogą bydz
32: díponowané y álienowané przez pośsefsori.

strona: 760

- 1: GROD Ciechanowfki wieczny. Támże w Conftitucyách
2: 1588. Lift. ((lok.))
3: ((t. łąć.))
4: w Lácińfkim ((lok.))
5: Zapify ku ośzukániu czyiemu vczynio=
6: né, iáko máią bydz dowodzoné.
7: CZęftokróć przydawa fie/ iż poddani nález bywáią ośzuká=
8: ni przez zapify dóbr vczynioné ná zdrádzie y ku przekázie fprá=
9: wiedliwóści przeciwko tym/ którzy co wyftąpili.
10: Dla tego v=
11: ftáwiamy: iż gdy rzecz álbo práwo będziez kim práwnie poczę=
12: té o którykolwiek wielki wyftępek/ iefli on pozwány z ftápié=

- 13: niem y zapisem dóbr v řádu chciałby sie bronić:
- 14: y iefliż będzie
- 15: wieczny zapis/ ma dowieźdź tego zapisu przez przysięgę łześcią
- 16: świadków łobie równych: iż nie ku zdrádzie ftronie/ áni ku
- 17: przekázie vczynienia/ álbo łkończenia łpráwiedliwości wzglę=
- 18: dem złęgo vczynku żadnégo ten zapis vczynił:
- 19: á iefli ten zapis bę=
- 20: dzie do pewnégo czáfu vczyniony/ tedy ze dwiemá świadki/ iż
- 21: ná zdrádzie tego nie vczynił/ przysięże.(*marg*) Zygmunt w Kráko. Lift. Zygm. III w
Kráko. Lift. (-)
- 22: O wazności Zapisów.
- 23: DEkláruiąc in vniuerřum wážność Zapisów/ áby sie ludzie
- 24: nie záwodźili pożyczáiąc pieniędzy łuper bona onorata, pořtá=
- 25: nawiamy. Iż kto będzie miał piérwłzé práwo y zapis ad bona
- 26: aliqua, tego będzie potioritas:
- 27: y choćby téz kto przeżyłki y poř=
- 28: łeřsią zá pořzednieyřym zapisem otrzymał/ tedy piérwłzégo za=
- 29: piřu łummá y przeżyłki máią bydź wáźnieyřzé/ y naprzód iřdź/
- 30: wyiáwřzy gdyby kto był triennalis pořřessor, ábo de iure práwo
- 31: iego náłázło sie bydź niewáźné.
- 32: W czym żeby sie zábieżáło frau=
- 33: di & dolo, tedy wárujemy/ żeby wřzelákie zapisy któreby w księ=
- 34: gách iákich odległych Grodzkich álbo Ziemłkich zeznáne były/
- 35: per creditorem vel debito=
- 36: rem, ábo łługę któręgo z nich/ wpisówáne dla wiadomořci káż=
- 37: dégo były.
- 38: A prioritas tego zapisu ma bydź liczoná od onęgo
- 39: Aktu/ gdy będzie in proprio foro per oblatam áktykowány. To
- 40: téz wárujemy/ iż iefliby były iákie zapisy ná zmowie/ ku ořzuká=
- 41: niu creditoróm vczynionę/ ábo z iákiey przyczyny podeyřżánę:

strona: 761

Ziemskiego prawa Księgi
dziesiąte o Zapiśmie.

- 1: tedy o to będzie wolno prawem czynić drugim creditoróm/ któ=
- 2: rymby nie ten zapis zdał byż ku szkodzie.
- 3: Ieśli kto fałszywie czyim imieniem
- 4: zezna.
- 5: IZ niekárność wielka dáła ludzióm skłonnym do złégo/ ku
- 6: dopuśczeniu fałszów y oszukaniu śmiałość/(*marg*) Zygmunt w Kráko. Zygmunt w Piotrk.
Lif. (-)
- 7: tak iż nie też nie bo=
- 8: ią przez náprawné osoby álbo w sądziech/ álbo v ksiąg Ziem=
- 9: skich pewné zeznánia imieniem onych osób/ które dáleko są od
- 10: mieysca tychże sądów czynić/ y prokuruią ku szkodzie y skáżeniu
- 11: niewiedzących
- 12: Którą śmiałość chcąc pohámować vstawiamy:
- 13: aby wszyscy takowi/ gdy będą dostáteczném świadectwem
- 14: przekonáni/ winą Státutową o náieździe domowym wyrá=
- 15: żoną karáni byli.
- 16: Prokurator Zapiśów czynić nie ma.
- 17: STáry Státut spráwiedliwym vmiárkowániem wykła=
- 18: dájąc/ vstawiamy: aby Prokurator/ choć będzie osiadły choć
- 19: nie osiadły/ májąc dostáteczną Prokuracyą mógł v sądów stá=
- 20: wác:
- 21: y wszystko czynić y spráwować/ cokolwiek iego Principa=
- 22: są/ álbo tego czyiá rzecz ieft spráwy álbo spráw nie dotyczy. Téż
- 23: stronę pozwem Nadwornym pozwać/ y Sędziégo ruszyć/ y
- 24: wszystko czynić/ co ku obronie spráwy będzie przynależec.
- 25: Wy=
- 26: iąwższy zapiśy: których ani nowych czynić/ ani z stárych kwitów/

- 27: áni pieniędzy zápiřánych będzie mógl brác/ okróm bytności
- 28: řwégo Princypałá álbo Aktorá.
- 29: ((t. řác.)) Trzy árgumentá waźniejszy w práwie do dowodu.
- 30: 1. Zapisy. 2. Diřpořitia kto diřponował imięniem. 3. Pořfelfię ((do końca str. t. řác.))
- 31: ((od w. 1-15 t. řác.))
- 32: Tu należy ón Státut de Renunciatióne diřtrictui, który ieřt
- 33: w Łácińřkim ((lok.))
- 34: Vrząd do zadného nie ma ziezdzíc
- 35: do przyimowánia zapisów okró=
- 36: mia Króla.
- 37: ZÁbiegáiąc trudnościam ludzkim któręby róć mogły/ v=
- 38: řtáwiamy: iż żaden vrząd nie ma do nikogo ieźdzíc dla przy=
- 39: mowánia zapisów/ álbo zeznawánia iákiego/ áni przyimowác
- 40: żadného zeznánia/ od żadného řtanu człowieká/ iedno przy Akt=
- 41: řięch/ gdy będzie ((t. řác.))
- 42: A co řie tknie ofoby nářzę/ to ták zořtác ma/ iáko řie do
- 43: tego czářu záchowywáło: iż przy ofobie nářzę řyłác nam wol=
- 44: no do káždęgo tego potrzebuiácęgo/ chorobą zložonęgo.(*marg*) Zygm. Aug. Liřt. w Conřti.
w Łác. Liřt. (-)
- 45: ((w. 29-30 t. řác.))
- 46: A iże wedle fórm Státutowych máią byđż zápiřowané.

strona: 763

Ziemřkiego práwá

Księgi dzieřią. o Zapiřiech.

- 1: Tóz podobno o formách pozwowych ma byđż rozumiano. ((do końca str. t. řác.))
- 2: ((od w. 1-8 t. řác.))
- 3: Sędziowie y Podřędkowie, niech
- 4: przeřtręgáią, áby Piřárze pil=
- 5: nie w księgi wpiřowali: álbo ten
- 6: kogo dolęga.(*marg*) Zygmunt Liřt. (-)

- 7: Sędziowie y Podśędzkowie niech tego przestrzegają/ aby za=
8: piły sprawnie y pilnie przez Pisarzy w księgi były wpisane=
9: wane/ a niech nie będą odmiennane. Czego y ten/ który sprawa=
10: wę będzie miał y dwie rzeczy będzie pilnował/ niech dogłada.
11: O Bielskich zapisanych patrz w Constit. 1581. List 5. Sta. 24.
12: ((t. łącz. do w. 20))
13: To jest: Kto się bierze ad Munimenta a nie dowiedzie=
14: dzie, traci sprawę.
15: A Kto się bierze na jaką Exceptię/ albo wyjęcie od praw:
16: y chce dowodzić swoją allegacją z Munimentów/ a nie do=
17: wiedzie: tedy tym co chciał wygrać/ tymże traci.
18: Także y na Kwit może wziąć, jako ad Munimenta, do dru=
19: gich Roków. ((w. 28-29 t. łącz.))

strona: 765

Ziemskiego prawa Księgi
dziesiąte o Munimentach.

- 1: Stronę pozywająca może mieć dla=
2: cię na munimenta. (marg) Zygmunt w Piotr. List. (-)
3: A Wszakóż y stronę pozywająca pokazując dowody/ może
4: mieć dlać. Ponieważ taka wolność też jest pozwolona stro=
5: nie pozwanej.
6: Kto bierze ad munimenta, ma wy=
7: słowić na jakie munimenta, y z
8: których Akt. ((do w. 18 t. łącz.))
9: Listy munimentów jako mają
10: być wykładane.
11: Przywileje wspólne y osobliwe/ nie mają być wykładane=
12: niem jakim na inne rozumienie obracane/ jedno na to: jako w so=
13: bie brzmią/ y tak jako w sobie są napisane: (marg) Zygmunt w Piotrk. (-)
14: a inaczej nie mają

- 15: bydź rozumiáné.
- 16: Dilácia ad Munimenta in caufis fimpli=
17: cibus caedis atque languinis.
- 18: TAkże Dilácia ((t. łącz.))
- 19: nie ma bydź dawana we=
strona: 766
- 1: dla Práwá/ tylko ((t. łącz.))
- 2: ielliby tákiéy ftroná potrzebowałá.
- 3: MINVTA.
- 4: Minutą zápieczętowaną á księgámi,
5: támze v fądu ma bydz dowodzone.
- 6: PROstą Minutą nic dowiédźz niemoże/ iedno tylko listy
7: álbo Minutą pod pieczęcią álbo księgámi przed fądem.(*marg*) Zwyczaj ziem Krá. List. (-)
- 8: Listy iáko máią bydz zápieczętováné.
9: ták téz y podpifáné.
- 10: DLa zábieżenia przyfzłym fałzóm chcemy y fkázuiemy/ áby
11: Pifárze Ziemfcy wszytki listy fądów Ziemfkich fwémi rękámi
12: podpifowali.(*marg*) Zygmunt. (-)
- 13: A listy Grodzkie niech podpifuią/ álbo fámi
14: Stároftowie/ álbo ich Sędzié Grodzczy.
- 15: Iné okoliczności z ftrony tegóz Tytułu, znaydziefz ((lok.)) ((do w. 17 t. łącz.))
- 16: Iefli kto fałz listóm záda.(*marg*) Zygmunt w Kráko. (-)
- 17: ABy nápotym złość potwarców y krzywoprzyśięzców fwa
18: wola byłá pohámována y zádzierzana/ vftáwiamy przez ni=
19: niéyfzy list: iż ktoby v fądu listy ftronie fwéy przeciwnéy w fał=
20: fzu podezrzáné vkazał:
21: á ftronáby fie nápiérála y prośiła ná tá=
22: kowé listy o dowód: będzie ich powinien księgámi fądowné=
23: mi Ziemfkíemi dowiédźz. Do których ksiąg/ gdyby fie ten/ któ=
24: ry list vkázuię/ odwołał/ y prośił áby do nich był odesłan:

- 25: ma
- 26: mu bydź dána dilácia ná piérwłzé Roki Ziemfkié/ które po téy
- 27: íprawie nabliżłé będą. Ná których iefli dowiedzie/ iż lift iego
- 28: ieft w księgách: tedy nie będzie powinien inémi ípofooby onégo
- 29: liftu dowodzić.
- 30: Ale gdy ten/ który lift pokázuie/ nie móglby
- 31: księgámi Ziemfkiémi onégo dowiédz: w tákowéy rzeczy ten/

strona: 767

Ziemfkiego práwá Księgi
dżeśiąte o Dowodziech.

- 1: który lift do łádu wnośi/ támże będzie powinien miánowác
- 2: ósmnaście świádków ízláchćiców ósiádłých/
- 3: mężów dobréy y
- 4: cáłéy wiáry y ławy: z których przez onégo/ który lift bydź podey=
- 5: źrzány o fałżu twiérdzi/ íześć mężów máią bydź obráni: któ=
- 6: rzy wełpólek z onym/ który lift podeyźrzány w fałżu pokázuie/
- 7: íześć mężów máią bydź obráni:
- 8: á ci wełpólek z onym który lift
- 9: podeyźrzány wnośi/ przyśięgá/ iż ón lift nie ieft fałżywy/ ále
- 10: łufznie z ksiąg łáduwych wyłzedł/ popráwić będą powinni.
- 11: A iefli ten/ który lift vkázuie/ księgámi bydź ípráwiedliwy y
- 12: łufzny dowiedzie/
- 13: tedy ten/ który vpornie liftowi fałż zádał/
- 14: czternaście grzywien piéniędzy półpolitych łronie ma prze=
- 15: páść: y nád to we trzech grzywnách piéniędzy/ które tudziéłz
- 16: łáduwi będą zápláconé/ ma bydź łkazan.
- 17: A gdzieby Akt y
- 18: ksiąg Ziemfkich nie było/ álboby pogorzály/ álbo mocą nieprzy=
- 19: íaciélfką były łtráconé/ álboby którymkolwiek przygodnym
- 20: przypadkiem zginéły:

- 21: tedy dofyć bydź rozumiémy/ iż w táko=
22: wym przypadku lift/ który zá podeyżrzány iest mian/ będzie do=
23: wiedziön y oczyściön wedle zwyczáiu ftarégo: to iest onégo fá=
24: mégo y innych dwu świádków fzláchćiców ośiádłych/ dobréy
25: y nie nágánionéy flawy cíielefną przyśięgą.
26: PRO MAIORI.
27: O Roku który zwykł bydź dawan o
28: wietfzą rzecz.
29: Pátrz nižéy. ((lok.))
30: GDy kto odkłáda Rok o wietfzą rzecz mówiąc/ iż w prá=
31: wie innym miał o wietfzą rzecz fpráwę: na mu bydź dáná tá
32: zwłoká o wietfzą rzecz.
33: A wízákże gdy Rok przydzie/ dowie=
34: dzie przez świádeczny lift fádowny/ iż miał o wietfzą rzecz fprá
35: wę: którégó iefli nie pokaże/ ftráci rzecz/ o którégó pozwány rok
36: o wietfzą rzecz odkłádał. (*marg*) Zwyczaj ziem. Krá. Lift.
-1: Alexander. Lift. (-)
37: Temuz podobny.
38: CZwarty Rok fady niekiedy záchowywáią o wietfzą rzecz/
39: który Rok ile ku zwłóce bywa oftáteczny: który to Rok o wiet=
40: fzą rzecz może bydź zwleczone przed prawdziwą chorobą/ álbo
strona: 768
1: potym.
2: A ten Rok o wietfzą rzecz práwo poľpolité wykłá=
3: da: gdy ná tenże czas w innym fádzie ziemie którégókolwiek Kró=
4: leftwá Polfkiégó tegóz dnia pozwány ma Rok o wietfzą fprá=
5: wę.
6: Wízákże którógókolwiek Rok bywa bran o wietfzą rzecz/ by=
7: wa oftátecznéy zwłoki. Którégó włáñość tym fpoľobem bę=
8: dzie obiáfniona. Iż gdy będzie kto pozwány/ á Rok o wiet=

- 9: Ízą rzecz odkłáda:
- 10: tegóz dnia ma mieć przed innym Sędziem
- 11: Rok o więtfzą fumnę/ niżli będzie Ípráwá/ o którą bywa od=
- 12: łożenié: y ma bydź to nápiáno w innym odłożeniu o więtfzą
- 13: rzecz/ gdzie ieft Ípráwá/ y z kim po imieniu/ y o iák wielką fum=
- 14: mę/ y przed którym Sędziém.
- 15: Abowiém gdy przydźcie Rok téy
- 16: zwłóce/ ma przynieść list od oného fądu/ gdzie w ten czas twier
- 17: dźił fie mieć Ípráwę o więtfzą rzecz/ pod pieczęcią oného Sę=
- 18: dźiégo:
- 19: w której ma bydź wpiána Ípráwá z kim ią miał/ y o
- 20: iáko wielką fumnę ná ten czas Ípráwá była. Który świáde=
- 21: czny list gdy ták vkaże pozwány ná roku/ którym był dan ná od=
- 22: łożenié/ iuż nie vpádnie w téy diláciiéy/ gdy ią o więtfzą rzecz
- 23: vczyił.
- 24: Ale ieftli tákowého listu nieprzyniesie/ álbo przynie=
- 25: siony w którejkolwiek części iáko nápiáno ieft niedostáteczny
- 26: pokaże/ tedy pozwány Íwá rzecz vpuści y wżytkę Ítráci.
- 27: Kto fie oblige abÍque dilatione odpowiadác, tedy mu
- 28: nie służy Exceptia, áni Ímplici infirmitate, áni Pro ma=
- 29: iori. ((lok.)) ((24-25 t. łąc.))
- 30: Zwyczaj, który z Ítárádná w od=
- 31: kładaniu Roków był chowany.
- 32: ZLy zwyczaj w przekładaniu Roków ná Wiécách głównych
- 33: y ná Rocéch Ziemskich od poddanych náłzych do tego czáfu był
- 34: chowan: zkąd fie rozmáité przyśięgi y krzywoprzyśiętwa wczy
- 35: náły/ y choroby zmyślóné bywały állegowané:
- 36: którym chcąc
- 37: zábezéc [!] / y drogę złości zámknác/ zá iednoftáynym zwoleniém
- 38: Praelatów/ Pánów/ y Szláchty náłzény tákowy porządek prze=

39: kładania przerwanych Roków chcemy bydz chowany/

40: zeby

41: sie zাবেzalo przerwanych krzywoprzysestwom/ a niesluzne

strona: 769

Ziemskiego prawá
Księgi dzieiesiąte o
przekładaniu Rokow.

1: dilacię byly zepflowané.

2: Dla tego skazuujemy: aby Roki Wie=

3: ców głównych w ładziach ziem naleznych na potym tak byly prze=

4: kładané/ y zachované: to iest/ aby piérwzy Rok przez prosta

5: chorobę byl odložon:

6: wtóry przez prawdziwą chorobę be=

7: dzie mógł bydz odložon/ okrom zeznania y mianowania Ká=

8: pellaná: o którą chorobę na trzecim Roku iesliże przypá=

9: dne: przysięgę powinien będzie vczynić: iako na ten czas

10: prawdziwą chorobą byl złożon.

11: A iesliby z przygody w

12: téyże chorobie trwał/ tedy y trzeci Rok może zwléc: okazuiac

13: iz iako lezał w chorobie/ do tego czafu nie ozdrowiał. A wżak=

14: ze na czwartych Rocéch/ ma sie stárac aby stánął/ albo Proku=

15: ratorá pewného posłac nie omieszkał:

16: bo iesli tego nie vczyni/

17: rzecz swą stráci. Tóz chcemy aby bylo chowano o Rocéch

18: mnieyzych Ziemskich: aby piérwzy y wtóry Rok prosta choro=

19: bą mogli przełozyc:

20: a trzeci prawdziwą niemocą mogą y máią

21: przewléc okrom mianowania Kápellaná. Ale gdy przydzie

22: czwarty Rok ostátni/ tam má [!] przysiędz: iz nie obłudnie na ten

23: czas niemógł: iesli przydzie ktemu.

- 24: A iefli fie przyda temu/ któ=
25: ry Rok zwłóczy/ w chorobie dłużéy trwác: tedy czwarty raz
26: odłożyć będzie mógł/ iáko to o zwłókách w łądzie Wiécowym
27: ieft wyrażono.(*marg*) Kázim. III. w Korczy. Lift. (-)
28: Wfzákże to o pozwánym chcemy rozumieć/ ále
29: powodowa łtroná Roku Wiéców głównych ináčéy przełożyć
30: nie może/ iedno przez prawdziwą chorobę: á ná Rocech Ziem=
31: łkich raz przez proftą chorobę.
32: Té przekładania Roków króm opo=
33: wiedzenia choroby przez przysię=
34: gą łą łkáfowáné.
35: SKázuiemy/ áby wfzýtki przekładania Roków/ álbo zwłó=
36: ki niepotrzebne były łkázoné/ y vmnieyłzoné. Abowiem prze=
37: kładánié y zwłóká Roków iefli ma byđz/ ináčéy niech nie bę=
38: dzie: iedno opowiedzeniém prawdziwéy niemocy:
39: á oń [!] / które=
40: go imieniém była opowiedziána/ przysięże łámotrzyć z świá=
41: dki/ y tego łiftem Sędziégo wedle zwyczáiu Ziemłkiégo do=
42: wiedzie: iż ná ón czas y onégo dnia miał łpráwę álbo Rok o
43: wiefłzą rzecz.

strona: 770

- 1: Gdy kto fie zapiłze Roku nie
2: odkłádác.
3: IEfli fie kto komu zápiłze którą rzecz wyłwobodzić álbo
4: íścić/ á zápiłze fie Roku nie odkłádác: tákowy nie może proftą
5: chorobą Roku zwłéc/ álbo odłożyć.(*marg*) Zwyczaj ziem. Krá. Lift. (-)
6: Wyiáwfzy prawdziwą
7: chorobę: o którą ma przysiędz wedle Státutu/ iż ná ten czas
8: prawdziwie był niemocen.
9: O téyże rzeczy inych Státutów támże w Polłkim Státucie

- 10: znajdźfz. A w Lácińfkim ((t. łac. do w. 10))
- 11: A proftą chorobą iáko odkládaią: pátrż w Polfkim Stá. List
- 12: 468. Piérwży Rok, etc.
- 13: Vera infirmitate, ná Tribunale iáko idzie ((lok.))
- 14: O Kápellanie y o świáductwie iego, o niemocy chorého káffowa=
- 15: no. ((lok.)) ((do końca str. t. łac. w tym polski)) w Lácińfkim.

strona: 771

Ziemskiego práwá
Księgi dzieśiáte o
wyrzeczeniu z powiátu.

- 1: Powodowa ftroná w fwym práwie
- 2: odpowiadác ma, będąc pozwáną
- 3: od tego którégó pozwála.(marg) Kázimierz w Wiślicy. Lift. (-)
- 4: GDyż powodowa ftroná wżędy ma isdż zá práwem po=
- 5: zwánégó/ do którégó przynależy: chcemy/ iż iefli kto w łądzie
- 6: práwá Niemieckiego álbo którégokolwiek innégó przeciwko
- 7: komu pocznie fwą rzecz/
- 8: á pozwány zásię przeciwkóz iemu
- 9: támże zálobę vczyni: tedy powodowa ftrona v támtegóz łą=
- 10: du o podobnąz rzecz/ álbo téz inákfszą nie będzie mogła bydż
- 11: tám tymże práwem pátrzoná:
- 12: ále tákowy pozwány fwégo
- 13: práwá álbo rzeczy przed Sędzim/ którému tákową rzecz łądzić
- 14: przynależy/ dochodzić ma.
- 15: Wyzywan zaden bydz nie ma o
- 16: rzecz, któraby onému łądowi
- 17: nie należała.
- 18: ACz to iuz iefł práwem póspolitym opifano/ á wízákóz y te=
- 19: raz vftáwiamy: iż zaden nie ma wyzywác do żadnégo łądu o
- 20: rzecz któraby onému łądowi nie należała: Pod winą w Stá=

- 21: tućie opifána.(*marg*) Zyg. Aug. w Confir. Lift. (-)
- 22: ((w. 20 i 21 t. łącz.))
- 23: Iefli fie kto gdzie obowiąze, niech
- 24: támze odpowiada.
- 25: IEfli fie kto włafnéy ziemie y powiatu odpifze/ tám po=
- 26: winien odpowiadać: gdzie wyrzékaiac fie powiatu zápiśał fie.
- 27: A gdzie ná tákowym rzecz bédzcie otrzymána iuż ośadzóná/
- 28: alias ná nim przezyfkáne: tedy ten który práwo przewiódł po=
- 29: iedzie do Stárofty onégo/ pod którym miefzka práwem zwy=
- 30: ciężony:
- 31: á potym ón Stároftá ma vczynić Exekuucią rzeczy
- 32: ośadzónéy alias onych przezyfków/ które fa otrzymáné práwem
- 33: w onym Powiećie.(*marg*) Zwyczaj ziem. Krá. Lift. (-)

strona: 772

- 1: ((w. 1 i 2 t. łącz.))
- 2: Tryb práwá ten iest: że które rzeczy piérwíże rzędem idą, té téz
- 3: w łądzie vprzedzác máią. Piérwéy gruntu pozyfkáwác niż krzywd.
- 4: Przyłufki ((lok.)) piérwéy de fundo rozepzéc fie, dopié=
- 5: ro de iniuria.
- 6: NA EVIKTORA.
- 7: Ná fideiuśforá, ná świádki, ná pośtáwienié Woźnégo, téz Di=
- 8: lacią biorą: O czym pátrż wyszféy w tytułéch ich włafnych. A iże
- 9: Scrutinium, Viśia z świádectw pewnych płynie, tedy tu naprzód o
- 10: tych Scrutiniách y o Viziách vrafta mowá.
- 11: ((t. łącz.)) ná Ewiktorá, ((lok.))
- 12: NA SCRVTINIVM.
- 13: Scrutinia ofobie Królewíkiéy fą
- 14: zwierzóné: á Scrutatorowie przy=
- 15: sięgli bydz máią.
- 16: SScrutinia Státutem Króla Olbráchtowym ofobie tylko

- 17: Królewskiéy fą zwierzóné:
18: około którychták fie záchowywác/
19: będziemy/ iáko Státut opifuie: á Scrutatorowie przysięgli
20: bydz máią/ pod którą przysięgą wywiadowác fie máią pilnie
21: od ludzi przysięgą obowiązanych prawdziwéy rzeczy.(*marg*) Zyg. Aug. w Confir. Lift. (-)
22: Formá Scrutinií zá Królá Zygmunta Stárégo: pátrz ((lok.)) ((do w. 31 t. łącz.))
23: Formá Scrutinií zá Królá Zygmunta Augušta ((lok.))

strona: 773

Ziemskiego práwá
Księgi dziesiąte o Viziiéy.

- 1: bárzo wydworkné, á wydworkniéyfszé ielcze zá Zygmunta Trzeciégo,
2: ((lok.))
3: Augušt 1565. Skrutatory z Séymu obiecuie wysylác: którym
4: przykládem y Trybunálifte wysyláią ná Scrutinia, y ná Vizię. Té
5: obá Státuty ingroflowáné fą, piérwfzy, ((lok.))
6: A drugi w tych ksiégách ((lok.))
7: NA VIZIĄ
8: Po Scrutinium flufznie idzie Vizia: bo tám świádkowie bywá=
9: iáp przysięgli, á tu nieprzysięgli: tám in Criminalibus, á tu in Ci=
10: uilibus bywa Vizia. ((lok.)) (*marg*) Zygm. III. Lift. (-)
11: Iáko Viziae zá nieflufznym zwyczá=
12: iem do fądu wniesioné fą: á
13: ize in simplicibus iniurijs & pro=
14: prij laboris nie máią bydz do=
15: pufczóné.
16: zwyczá=
17: iem iákimeś/ á nieflufznie fie do fądu wnioflá/ gdyż tá dilácia
18: w práwie póspolitym nie ielt/ áni może bydz ((t. łącz.))
19: pózyteczna. Przetóz
20: dekláruiemy/

- 21: iż tá dilácia nie ma byđź więcéy ((t. łąć.))
- 22: pozwalána/ tylko in caufis haereditarijs
- 23: feu fundum tangentibus, przy których téż securitas iudicij ma
- 24: byđź záchowána/ y nie máią ná nię ieździć z więtfzym pocztem
- 25: nád dzieięć ofób/ ((t. łąć.))
- 26: PO WIDZENIV Pozew nie ma byđź kázón: w Conſtituci=
- 27: ách 1576. w Mázowieckim Woiewództwie List ((lok.)) ((do w. 27 t. łąć.))
- 28: Przedtym y ľam Król ieździł ((t. łąć.))
- 29: Ná wiziách securitas ma byđź iáko y ná Ro=
- 30: céch:
- 31: Dla tegóz opifano poczty iáko wiele ofób ma mieć przy ľobie,
- 32: iedno dzieięć. w Conſtit. ((lok.))

strona: 774

- 1: ((w. 1 i 2 t. łąć.))
- 2: In omni puncto Iuris iest mieyľce contra incompetentiam mó=
- 3: wić Actoris.
- 4: Albo iefli nie właľny haeres.
- 5: Albo non legitimus.
- 6: Albo ((t. łąć.))
- 7: Albo iefli nieſpełná ći którzy ľą comparticipes: áľbo ((t. łąć.))
- 8: Albo iefli ((do w.13 t. łąć.))
- 9: Liľty ľpráwiedliwoſći hámuiaćé od
- 10: Duchownych do ľádów Ziemľkich
- 11: nie máią byđz dawáné.
- 12: INHIBITIO
- 13: Y EXEMPTI.
- 14: Chćąc zámknąć drógę róznicam/ które ľie wielkie wćęły
- 15: miedzy ľtanem Duchownym y Swietckim z ľtrony ľiľtów zá=
- 16: kázuiących/ które Praeľáci Duchowni do Práwá ſwietckiego dá=
- 17: wác zwykli/ vľtáwiamy:

- 18: áby Praełáci Duchowni od tákowych
- 19: liftów fprawiedliwości hámiących przeftáli/ á zwłáczá w
- 20: fprawách o rzeczy do fądu swietckiego przynależących.(*marg*) Ian Olbr. w Piotrko. Lift.
(-)
- 21: Wyią=
- 22: wízy fprawy/ które Práwu Duchownému fą podległe: w które
- 23: fąd Ziemłki żadnym obyczáiem wdáwác fie nie ma.
- 24: Liftów hámuiących do fądów Kance=
- 25: lária dáwác nie ma.
- 26: LIfty Práwu przeciwné niech będą rozumíané té: które fą=
- 27: dy od fądzenia hámuią/ y które wychodzą przez potrzeby Rze=
- 28: czypołpolitéy.(*marg*) Alexander w Piotrk. Lift. (-)

strona: 775

Ziemłkiego práwá Księgi
dźiesięte o Contumáciiey.

- 1: Kto lifty hámuiące do fądu wnośi,
- 2: á Sędzia Ziemłki álbo Grodzki ie
- 3: przymie, winą czternaście grzy=
- 4: wien niech będzie karan: to wyią=
- 5: wízy, gdzieby dla poślugi Rzeczy=
- 6: po: kto był wyięt.
- 7: CHcemy/ áby żadné nápotym hámuiące lifty do fądów nie
- 8: były dawané/ y niechay będzie w tym Státutów króleftwá
- 9: náfzého exequucia/ á ten/ który tákowé lifty do fądu przynieśie/
- 10: winą czternaście grzywien ftronie przeciwnéy niech będzie ka=
- 11: ran.
- 12: Tákże Sędziowie Ziemłcy y Grodzcy tákowym liftóm
- 13: hámuiącym mieyfce dáiący/cztternaście grzywien winą niech
- 14: będą karáni.(*marg*) Zygmunt w Piotrko.
- 1: Zyg. Aug. w Piotrko. (-)

- 15: Wyiąwŝy ŝprawy tych: ktorzy ná ŝlůzbách Rze=
16: czypoŝpolitáy ŝą/ iáko ná poŝelŝtwie: álbo kędy ktorzy przez nas
17: woŝŝku przećiwko nieprzyacielowi náŝému w poŝtronnych
18: ŝiemiách będzie przełozon:
19: ktorych ŝprawy tylko iednégo roku
20: (ieŝli ták długo ná ŝlůzbie náŝáy będa) záwięŝzone bydź mogą
21: rozkázániem obiáŝnieniem náŝzym: ktoré ŝie przez liŝt do ŝádu
22: ŝtác ma.
23: Około inhibiciiy.
24: OKoło inhibiciiy że ŝą Státutá dawné/ wedle tych zá=
25: chowycá ŝie ma Káncellária náŝá/ y ŝąd álbo vrząd/ á który=
26: by ŝie ŝąd álbo vrząd ináčey záchował: tedy winą w Státu=
27: ćie opiŝaná karan bydź ma.
28: O tymże Tytule y drugié Státuty tu może ŝobie przypíŝć ((t. łać.)) ((d. w. 28 t. łać.))
29: téż tego vzywa inter dilationes. ((do końca str. t. łać.))

strona: 776

- 1: ((do w. 6 t. łać.))
2: Ale ten Státut Kázimięrzów przez
3: Zygmuntá ieŝt odmieniony: á miá
4: ŝto pary wołów parę groŝy od
5: Contumáciiy.
6: ((od w. 11-14 t. łać.))
7: Formá piŝania Contumáciiy, w drugiéy częŝci Metryki
8: znaydzieŝ.
9: Ten Tytuł Contumáciiy ma ŝtać ná poczátku pięrwŝey
10: częŝci Proceŝu, y táma ma bydź przenieŝion.
11: Podobno w Proceŝ=
12: ŝie tóž zowie ((do w. 20 t. łać.))
13: Ná innym mieyŝcu poenam Contumaciae rebellionem zowie
14: P. Herbórt niepoŝlůŝeńŝtwem.

- 15: ((t. łąc.))
- 16: Przyłufki exacte wylicza. ((lok.))
- 17: Si pars rea in lucro vel in euafione zdáie: Si Actor, condemnuie.
- 18: ((w. 26-28 t. łąc.))
- 19: Tu téż Státut należy przytoczyć, który iest áktykowan ni=
20: zéy ((lok.)) o czásie y godzinie ((t. łąc.))

strona: 777

Ziemskiego práwá Księgi
dziesiąte o Praescriptiiey.

- 1: TYM PORZĄDKIEM BĘDZIE ROZ=
2: ftáwić potym té Tytuły.
3: Połtępek práwny przed dekrétem ná dwoię fie dzieli: bo teraz naprzód Ewáziami robią:
potym do defenfiiéy rei principalis przychodzą.
4: A iżby rzádem ordine non praepóftero, vt Actor, ita & Iudex: piérwéy niż fie wróćifz,
trzebá mówić contra incompetentiam Actoris, niż pro maiori brác będziefz.
5: Ewázia.
6: Defenfio rei principalis té ma locos cōmunes.
7: Contumátia
8: Ewokátia z Powiátu.
9: Inhibitię, etc. ((koniec tekstu bez oznaczania wierszy i t. łąc.))
10: Ten który iest w dzierzeniu przeciów=
11: ko powodowi, ma dawność trzy lá=
12: tá y trzy miesiące.
13: GDyż dawność dla leniftwá Pánów iest vftáwioná: dla
14: tego vftáwiamy y fkázuiemy. Iż iefli kto wierzy/ álbo rozu=
15: mié fie mieć iákie práwo do którégokolwiek dziedźictwá/ które
16: kto ná ten czás dzierży:(*marg*) Kázimierz w Willicy. Lift. (-)
17: iefli we trzech lat y we trzech mieřięcy
18: czáfu pokoiu y zgody ciérpi fpokoynie Dzierzawcę trzymác ono
19: dziedźictwo/ mogác łącwie y przerzeczoným czásie trzech lat

20: y trzech miesięcy do oného dzierzawce przyśdź/ álbo przed łąd

strona: 778

1: tegóż pozwác/ á przedsię zaniecha począc z tym/ który dzierży

2: práwá:

3: tedy od wśelkiego dziedzictwá iákolwiekby mu na=

4: leżało íkázuiemy/ iż ten po wyłzciu trzech laty trzech miesięcy

5: odpadł.

6: W Ruśi dawności iáko w innych Zie=

7: miách iednákié.

8: DAwności Ziemkié/ które w innych ziemiách Królestwá

9: náfzého bieżą/ téż w ziemiách náfzych Rulkich chcemy áby szły/

10: okróm tych ziem y powiatów/ w których dla nieprzyacielá łą=

11: dy íprawowané y łądzoné bydź niemogą.

12: Dawności Ziemkié czáfú pokoiu idą.

13: WSzákże chcemy y obiáfniamy/ iż przerzeczoné dawności

14: czáfú pokoiu y zgody miéc máią mieśce/ á czáfú walki álbo ro=

15: íterków żadnym obyczáiem niemáią mieyćá:

16: ále ná ten čás

17: będzie potrzebá lékárftwem dawności íe opátrzyć wedle te=

18: go/ iáko rośterki y woyny łą: iákóz y tym/ którzy łą ięci przez

19: Tátary/ chcemy áby żadna dawność nie szłá.(*marg*) Zygmunt w Kráko. Káz. Wiel. Lift. (-)

20: Ná dobrách połáznych, y w przezyłkách

21: wziętych praescriptia ísz nie ma.

22: DObrá w połágu záfiedzioné y záfífané/ tákże ex decreto

23: w przyzyłkách per intromísiómem wzięté y dzierzáné/ nie mogą

24: íe w Práwo dziedziczné wieczné ((t. łác.))

25: obrácác/ ále záfwdy łą ná íkupie:

26: tákże do=

27: brá in vim reemptionis, alias ná Widerkauff záfífané.

28: Iáko przeciw dziecióm które lat nie

29: máią dawność nie idzie: ták y dzie

30: íci przedziérzeniem dawności niko

31: go wízkodzić nie mogą.(*marg*) Zygm. III. Lišt. (–) (*marg*) Káz. Wiel. w Wilficy. Lišt. (–)

32: Ale iż zá **takową** [!] dylácią kilka lat zwykło wychodzić: tedy

strona: 779

Ziemskiego práwá Księgi
dziesiąte o Praescriptiiey.

1: gdy tákowé potomstwo do lat fłuźnych przydzie/ á znowu da=

2: noby im w czym winę:

3: tám iuz oné dzieći swoim aduerfarzóm

4: nie będą sie móc bronić dawnością/ álbo milczeniem ták wiele

5: lat/ w których nie byli fądzeni: ále tylko niech sie fczycą dawno=

6: ścią tego czáfu/

7: iefli była która z ftrony ich álbo ich przodków

8: przedtym/ niż były piérwéy do fądu przyciągáni/ y o tę rzecz

9: wyzywáni.

10: PRAESCRIPITIA z pewnych przyczyn w Dobrzyńkiéy ziemi,

11: ((lok.))

12: ((t. łącz.)) A máią bydz

13: przy wzdawaniu fásiedzi y gránice vkázác. ((lok.)) A iefli nie=

14: przyidą do trzech lat, tedy Reftę trácą. ((lok.)) ((do w. 22 t. łącz.))

15: A Pręsciptia od w wiązánia idzie,

16: y moc bierze od onégo

17: czáfu, gdy kto niedopucza w wiązánia: tedy Proteftácią czynią,

18: która nie trwa ieno do trzech lat. ((lok.)) A bliźzy mogą go

19: od tego odbić, ((lok.)) (do końca str. t. łącz.))

20: Iefli kto kogo wyzowie zá lafką. ((od w. 1-20 t. łącz.))

21: IEfli kto kogo wyzowie w Práwie zá lafką/ ief/ chciał=

22: by sie záłożyć o fstrátę álbo o zyfk swéy rzeczy: álbo téz o trzy

23: grzywny pieniędzy/ álbo o fześć fkotów wyzywałby do lafki:

- 24: w tákowéy rzeczy będzie ná woléy wyzwánégo wybrać/ zechce=
25: li wziąć lafkę o zyfk/ álbo o trzy grzywny/ álbo o sześć fkotów/
26: to ieft dwánaście grofzy.(*marg*) Zwyczaj ziem. Krá. Lift. (-)
27: OBLIGATIO.
28: Ieffli dziedzic imieniá będzie pozwan,
29: iákoby zaftawą to imienie
30: dzierzał.
31: DLa zámknienia drógi potwarzóm ták przez nas ieft opá=
32: trzono.(*marg*) Włá. Iąg. w Kráko. Lift. (-)
33: Iż ieffliby kto chciał komu o dziedzictwo trudność zá=

strona: 781

Ziemskiego práwá Księgi
dziesiąte o Obligácii.

- 1: dáváć powiádaiąc/ iż ten który w dżierzeniu ieft w zaftawie
2: to dżierzy y w nim siedzi: które fna słuźnie y wolnie dżierzy.
3: Tedy w tákowéy rzeczy ten/ który ieft w dżierzeniu/ odepchną=
4: wży powód/ á ku dowodowi z świádki niech będzie przypu=
5: fczon: á zwłaczá gdzie oboiá sroná liftów y słuźnych swiá=
6: dectw ná tákowé dżierzenie nie będzie miałá:
7: tedy w tákowéy
8: rzeczy tego/ który dżierzy/ dowód niech będzie przypuczon.
9: O DAWNOSCI zaftawy wykupienia álbo niewyku=
10: pienia.(*marg*) Káz. Wiel.w Willicy. Lift. (-)
11: O téyze dawności zaftawionégo
12: dziedzictwá.
13: ACz dawność máiętności álbo dżiedzictwá w pieniądżach
14: zaftawnégo w niektórych liściéch náłzych do ósmnaście lat by=
15: łá chowána/ y sźlá:
16: które gdy przelźly/ tedy tákowa máiętność
17: przy tym/ który pieniądzy pożyczá/ zwyklá ná wieki zoftawác:

- 18: wżákże zdáło fie nam y Rycérztwu náłzému rzecz łłufzna y ro=
19: zumnie poftánowiona/
20: iż tá dawność ták krótka nie przez krzy-
21: wdy byłá chowána. A ták z téy przyczyny od tego czáfu vítá=
22: wiamy/ áby dawność w przerzeczonych zaftáwách byłá cho=
23: wáná trzydzieści lat:
24: w których trzydzieści lat w pięci/ álbo w
25: dzieśiáci/ álbo kiedy fie temu który záftáwił podobác będzie/
26: przed łádem w Aktciéch może odnowić łwá zaftáwę.(*marg*) Káz. Iág. w Kráko. Lift. (-)
27: ((od w. 23-29 t. łącz.))
28: Inné Státuty do tego należące znaydziełz w Lácińfkim ((lok.))
29: á w Polfkim List ((lok.))
30: ((t. łącz.)) do tego té loci należą:
31: których pátrz w łwych Tytuléch, y ich włáfné Státuty. DE BENI=
32: GNITATR IVRIS POLONICI tráktáciéch. (*marg*) Ani Włácińfkim/ áni w Polfkim mieyfcá nienáznáczono. (-)

strona: 782

- 1: DRVGA CZĘSC
2: PROCESSV PRAWNEGO.
3: Przy czynieniu Dekretu/ gdy Sędzia náma=
4: wia y feruie łentenciá.
5: MIEYSCE SĄDOW.
6: Iáko máią bydz karáni, którzy w
7: dóm, gdzie Sąd ielst zbroię wno=
8: łzą, bróniéy dobywáią, álbo ko=
9: go rániá.(*marg*) Ian Olbr. w Piotrk. Lift. Zygmunt w Kráko. Lift. (-)
10: GDyż łtolice Sądów ku czyniériu y rozeznániu łpráwie=
11: dliwości práwicy naiwłáfniey z przeyźrzenia Bożégo łá zácho=
12: wálé/ á nam potym śmiertelnym/ którzy pieczołowánia świet=
13: ckiego ná łobie odmiennóci nošimy/ wżyczoné:

- 14: przeto my wie=
15: rząc w łprawiedliwości prawdę/ á w prawdzie zaśię Bogá
16: bydź wítawiamy: áby dla wczciwości łprawiedliwości y Sto=
17: lice/ która z łtrony Bożéy nam ładzącym iest pozwoloná/
18: zaśa=
19: den w dóm/ gdzie łady Ziemiékié bywáią ładzoné/ z zbroią którą=
20: kolwiek bądź połpolitá/ bądź wymyślná nie śmiał wchodzić.
21: A kto ináčéy wczyni/ winá czternaścią grzywien przez Sąđ
22: niech będzie karan:
23: którego zbroię Stároftá álbo Burgrábiá
24: ziemié/ iefli ná łądzie siedzi/ álbo wżędnicy ná łądzie siedzący
25: łobie niech wezmą.
26: A iefli kto zuchwáłftwem wpornym
27: v łądu miecz/ álbo kórd/ álbo włocznią wyiąć/ y oná łzérmo=
28: wác będzie łie ważył: łześcdzieśiąt grzywien pieniędzy połpo=
29: litych ładowi niech zapłáci:
30: á iefli kogo ráni/ ná gárdle niech
31: będzie karan. A tákowi gwałtownicy przez Stároftę miey=
32: łcá álbo Burgrábiégo niech będą záttrzymáni y włáđzeni/ áż
33: do dofyć wczyniénia y zapłaty win wysłzéy nápiłánych.
34: KAZN. Iáko gwałtownik połpolitégo pokoju ná gárdle
35: niech będzie karan. Ale ten Státut potym káłłowány. ((lok.))

strona: 783

Ziemskiego Práwa Księgi
dziesiąte o Czásie łądów.

- 1: Ktoby v łądu, y przed łádem y po łą=
2: dzie woyny iákié włczywał, niech
3: będzie winien, iákoby gléyt króle=
4: włki zgwałcił.(*marg*) Zygmunt w Piotr. (-)
5: DŁa zámknienia drógi śmiałóści ludzkiéy/ którzy do łądów

- 6: gdzie ma bydź naywiętfzy pokóy/ nie tylko fámi zbroyni/ ále
- 7: téz wielkim zebrániém fkupieni przychodźić/ y ná onych miey=
8: fcách fądowych nie tylko zwády ábo fpory/ ále téz bitwy y woy=
9: ny wfczynác śmieią:
- 10: wítawiamy/ áby ná wfczytkich króleftwá
- 11: nálfzého mieyfcách/ gdzie fady bywáią fprowáané/ przez wfzy=
12: tek czás fádów/ y przed fady ośm dni/ tákże po fądziéch ośm dni
13: cáła y wfzeláka przefpieczność bylá chowána:
- 14: áby ná té fady
- 15: przyechác/ y ná nich fprawy fwé fprowác/ y do domy prze=
16: fpiecznie káżdemu fie wrócić było befpieczno.
- 17: A iełliby kto tá=
18: kowá wolność y przefpieczeńftwo pośpolité pod miánowá=
19: nym czáfem którýmkoľwiek fpofohem w którýkoľwiek ofobie
20: zgwałcił: tákowy ma bydź karan nie ináczéy/ iákoby gléyt nálfz
21: królewłki zgwałcił.
- 22: KTO fąd gwałtownie naydzie/dwánaście niedziel w wię
23: żieniu ma bydź trzyman.
- 24: Sądy, które nie ná fwym mieyfcu
25: bywáią odprawowáne, nullitas.
- 26: A to y o Grodzkich fądziéch. ((do końca str. t. łącz.))

strona: 784

- 1: CZAS SĄDOW.
- 2: Czáfy vroczyfté Roków w káżdym Powiećie: naydziefz ((lok))
3: y wyszéz ((lok.))
- 4: Czáfy záfiadánia Sądów y wítawá=
5: nia od fádów, y którým fpofohem
6: do Sądu ftrony máią bydź wołané.
- 7: A Iżby łączwiéy y okróm wołania y gielku odprawowánié
8: fprow było: wítawiamy/ áby do mieyfcá/ gdzie fprow flucháią

- 9: y Sędzie siedzą/ nie wedle zaślug osób/ ani wedle wielkości
- 10: albo małości spraw/
- 11: ale wedle porządku prawujących sie tyl=
- 12: ko powodowa stroną y pozwana przez Sędzie zawołani/ byli
- 13: słuchani/ y odprawowani. A porządek w wzywaniu przed
- 14: Sędzie stron prawujących sie takżeśmy wypisali:
- 15: aby Piłarz/
- 16: który sprawy pilze/ pod winą stracenia swęgo vrzędu/ nie iná=
- 17: częy/ iedno wedle porządku pozwów prawujący sie przez
- 18: Woźnego stron wołał/ y miánował:(*marg*) Kázimierz w Wiślicy. Lift. (-)
- 19: tak iż kto piérwéy sprawę
- 20: poczał/ piérwéy niech będzie miánowan y odprawion: á tak iny
- 21: potym/ to iest/ kto po nim sprawę poczał ná drugim mieyfcu:
- 22: y tak aż do ostatecznych niech będzie postępowano.
- 23: A ielli któ=
- 24: ra stroną wezwána do sądu nie vkaże sie/ albo którymkolwiek
- 25: sposobem zatrudniona trzy kroć wołána nie stanie: tedy wnet
- 26: stroną iéy przeciwna będąc obliczna nie ma bydź słuchána:
- 27: ale
- 28: inni prawujący sie/ ná wtórym mieyfcu napisani/ niech będą
- 29: miánowani/ y ku słuchaniu przyzwani. A wżákże stroną/
- 30: która nie stanęła/ á trzy rázy wołána była/
- 31: ielli ku ostatecznéy
- 32: godzinie południowéy/ gdy Sędzia iuz będzie chciał wftać/
- 33: piérwzy/ wtóry/ trzeci raz zawołána nie stanie/ tedy niech bę=
- 34: dzie zdána.
- 35: A ielliby kto tego czáfu/ gdy ná sądzie Sędzio=
- 36: wie siedzą/ do mieyfcá sądowého nie ku prośzeniu pozwu ani z
- 37: osobliwého dozwozenia y roskazania Sędziého iákąkolwiek
- 38: śmiałością albo vporem przysdz miał:

- 39: tedy przez wśzelkiego od
40: pułczenia winą/ którą piętnadziestą zową/ niech będzie karan.
41: Formą pozwu ná Sędzięgo.
42: Gdyby nie wedle prawá, nie ná czásie, áni ná mieyfcu dał zdác
43: kogo.

strona: 785

Ziemskiego prawá Księgi
dziesiąte o Czásie ładow.

- 1: ((od w. 1-12 t. łącz.))
2: Tę Formę naydzieisz wśzyftkę w Láciń. Herbórt. ((lok. do w. 14))
3: O którym czásie, y którym porząd=
4: kiem ma bydz ładzono.
5: ZA złym zwyczajem to w obyczay wefzło/ iż Sędziowie nie
6: máiąc różności ná czáfy y rozdzielenié godzin/ łady odpráwo=
7: wáli: zkąd wiele ich inaczéy do łpraw odprawowánia nie przy=
8: chodzili/ iedno po obiedzie nápełnieni y vpići:
9: z którém przyczy=
10: ny łady bywały lekko wazoné/ y leniwo fzły: á vczćiwóść Sę=
11: dzięgo nie byłá chowána/ áni ná prawdę nie było żadného ba=
12: czenia.
13: Dla tego fkazálifmy/ y chcemy: áby pewnych czáfów
14: álbo godzin/ y łufznym vważeniém vmyśłu łady były odprá=
15: wowané y zachowané:(*marg*) Kázimierz w Wiflicy. Lift. (-)
16: y áby nápotym Sędziowie czáfu Ro=
17: ków y dni zwyczajnych ku ładzeniu/ od poránku aż do godziny
18: dziewiątém/ to ielt/ do południá ná wśzytkich łprawách siadá=
19: li/ y oné odprawowali.
20: A iefliby piérwżęgo dnia Roków do
21: południá wśzyfcy prawuiący fie nie mogli bydz odprawieni:
22: chcemy/ áby okróm náruzfénia czyiéy łprawy álbo łzkody/ inych

- 23: dni po nich bliżkich tylko do godziny przerzeczony
24: wżycy y ká=
25: żdy z ofobná práwuiący fie słuźnym sfofobem wedle porządku
26: niżey nápiłánego byli odpráwowáni.(*marg*) Zygmunt w Piotrk. (-)
27: ROKI álbo Sądy po rozefłaniu listów Séymowych aż

strona: 786

- 1: do Séymu Powiátowego niech będą sádzoné. Tego Státutu
2: pátrz wyszézey. Titulo, ROKI. ((lok.))
3: Sądy Krácowfkié do dwudziestey
4: godziny, poczáwzy poránu.
5: W Krácowfkim Zamku/ y po wżyftkim Woiewództwie/
6: áby poránu iudicia ták caufarum officij, quam iudicij sádzoné
7: były fecundum Statuta, do dwudziesty iednéy godziny/ poczá=
8: wży poránu.
9: SEYMV poczęćie y sfończenié iáko fie rozumieć ma, nay=
10: dziefz w Conftituciiéy Séymu, ((lok.)) wyszézey ((lok.))
11: MATERIA SĄDOW.
12: Przedtym o fummy, które nád fto y trzydzieści grzywien wycią=
13: gáią fie, w ziemftwie nie sádzono:
14: Ale iuz to káffowano, że o wży=
15: ftki spráwy sádzą. Té obá Státuty naydziefz wyszézey, Tit. ROKI.
16: ((lok.))
17: Gdy fie Sędzia wáży, Máteria iego sáadowi niepodległa, Nul=
18: litas bywa.
19: Item, w Polfkim List ((lok.)) wláfnie.
20: ((od w. 19-22 t. łąć.))
21: SECVRITAS SĄDOW
22: ET INHONORATIO.
23: O tym naydziefz Státuty wyszézey. Tit. Mieyfce, sády. ((lok.))
24: O nieuczćiwości sádu.(*marg*) Stephan List. (-)(*marg*) Zwyczaj ziem. Krá. List. (-)

- 25: IEfli kto fądu nie vczci/ álbo fie położy ná ftole gdzie by=
26: wa fądzono/ trzy grzywny winy niech przepádnie: zá którą ma
27: dofyć vczynić pod iną winą czternaścia grzywien od fądu nie
28: odchodząc.

strona: 787

Ziemskiego prawa Księgi
dziesiąte o Nieucczeniu fądu.

- 1: ((w. 1 i 2 t. łąć.))
2: VStáwiamy téz: iż iefli kto v fądu kórd wymie/ á nikogo
3: nie ráni/ áby tákowy ná łáfce náležý był.
4: Ale iefli miecz álbo
5: kórd wymie/ á ráni kogo/ winę którą zową siedmnądzieftą
6: záplácić będzie powinien: á onému/ którego zelży/ winę pię=
7: tnądzieftą ma záplácić.(*marg*) Káz. Wiel. w Wilficy. Lift. (-)
8: Ci, którzy gwałt v fądu vczynią,
9: przez którégokolwiek fługę fądo=
10: wnégo mogą bydz pozwáni.
11: POdobieńftwo to rozumu vkázuie/ áby Sędziowie w
12: fprawování fwych fądów mieli pewné fwé fługi.
13: Dla te=
14: go vtáwiamy: áby koniecznie żaden Sędzia przez żadną iną
15: ośobę/ iedno przez pewného fwégo fługę álbo Woźnégo nie
16: czynił y nie wypráwiał fwych pozwów: á fzláchtá wysłza przez
17: lífty.
18: Wyiáwłzy to/ gdzieby iáki wyftępek v fądu álbo ná
19: mieyfcu fądu świežo y nowo był dopułczon: tedy o tákowy wy
20: ftępek przez którégokolwiek fługę będzie wolno pozwy dáć.
21: ((t. łąć)) ná Pozwie. ((lok. do w. 20))
22: PORZĄDEK PRZY WOŁA=
23: niu do fądu.

- 24: Przedtym wedle dat Pozwów łądzono, á nie wedle załug ołów,
25: áni wedle wielkości áni máłości ípraw. Ten Státut naydziełz
26: wyszýy. Titulo, Czás łądów. ((lok.))(marg) Tenże. Liít. Zyg. Aug. w Piotrk. (-)
27: Poźlednych czáfów wedle Re=
28: ieftru przełtrzegáiąc łądzić
29: vltáwiono.
30: ZApowiádamy/ áby Prokuratorowie z nieporzádneimi po=

strona: 788

- 1: zwy y íprawámi do łądu nie chodźili: chcáli vydź karánia Stá=
2: tutowého.
3: Tákże áby wezwáni wedle reieftru rychło bywáli:
4: bo w wzywániu ołów wedle reieftru íe záchowamy. A íefli
5: który Prokurator záwołány nie ítáwi íe/ dopuścimy íi zdác.
6: Abowiém vmyślnie zwykli ciągnąc rzeczy/ ták íż nie tylko Sę=
7: dźiowie Powiátowi/ ále téż Król Iego M. z Afsefsory íwémi
8: nie w ten czás kiedy chćieli/ ále kiedy Prokuratoróm íe podo=
9: báło łądzili.
10: A ták íefli który Prokurator niedbáłością álbo
11: złością nie rozpiéráiąc íe z przeciwną ítroną dopuściliby ítro=
12: nę íwá zdác/ á tákowa ítroná/ to íeft/ czyiá rzecz íeft/ íkárzyłáby
13: íie o to:
14: tedy tákże przed łądem/ álbo ná Séymie będzie mu
15: z niego vczyniona ípráwiedliwość/ nie ináczýy íedno íáko z ítu=
16: gi: choćby téż był ośiádły.
17: PORZÁDEK PRZY SĄDZENIV. (do w. 27 t. łąć.))
18: Przy rozłádzeniu Sędziów, napiér=
19: wízé baczenié ma bydz ná íprá=
20: wiedliwość.

strona: 789

Ziemskiego Práva
Księgi dzieśiąte o
Skazaniu Sędzięgo.

- 1: ((od w. 1-3 t. łącz.))
- 2: Temuz podobny o téyze wadze. ((do w. 7 t. łącz.))
- 3: KTEMV, wedle práwá piśánęgo: Iáko ftoi w przyśiędze Sę=
- 4: dźięgo y Podłędká. ((lok.))
- 5: ALe w łádeniu fámęgo Bogá y Práwá piśánęgo/ fpráwie=
- 6: dliwości/ á fporu ftron y rozeznánia/ rć.
- 7: ((t. łącz.)) Támże.
- 8: PAMIęć Sędzięgo, iedno ad cras: ((lok.))
- 9: Item w Polfk. ((lok.))
- 10: Gdy fkazánié Sędzięgo będzie
- 11: zápomniano.
- 12: Státut który zowá WSTECZ.(*marg*) Zygmunt w Kráko. Káz. Wiel. Lift. Tenze. Támże.
- (-)
- 13: GDy będzie wátpliwość o rzeczy ofádzonéy/ y będą fie w=
- 14: ftecz bráć do Sędzięgo: ktory iefli będzie pámiętał iáko fkazał/
- 15: wnet powiedźić álbo do iutrá odłóżyć będzie powinien. ((do w. 22 t. łącz.))
- 16: O fkazaniu złym przez Sędzięgo vczy=
- 17: nionym y nágánionym.
- 18: GDyż w postępkách práwnych v fpráwiedliwych Sędzi
- 19: nie ma mieć waśń mieyfcá/ áni fáfká nie ma fobie nic przywłá=
- 20: fczáć/ tákże boiáźń nie ma nic przemágáć/ áni zapłátá fpráwie=
- 21: dliwości wywráć:
- 22: bo oni nofzá wagę w rękách/ którą ná fza=
- 23: fách [.] záfieśiwfzy iednoftáynie/ áby w rozumieniu y czynieniu

strona: 790

- 1: fkazánia fámęgo Bogá przed oczymá máiáć/ flawy fwéy nie zá=
- 2: pámiętałi/

- 3: y áby przenařzłádownicy czći řwéy przeciwko řwému
4: funnieniu y řprawiedliwořci dla łáiki álbo řczęřcia czyiego
5: nic nie czynili ku vćikowi řtronie.
6: ((t. łác.))
7: Pátrř wysłřéy w piérwřlych ksiégách. ((lok.))
8: ((t. łác.))
9: A Gdy w tákowéy řprawie/ która będzie przywiedziona
10: przed řáđ/ o któręy rzeczy wyřlyřzawřzy řkáręę y odpowiędz bę=
11: dzie w řáđzie řkazano:(*marg*) Kázim. III. w Nieřzo. Liřt. (-)
12: chcemy/ áby oná řkazń w księgi do Akt
13: byłá wpiřána: áby potym o tákowęyze rzeczy álbo iéy podo=
14: bnéy/ podobněř řkazánié byłó czyniono. ((do w. 16 t. łác.))
15: Prędkoř w řáđzeniu y w odpráwowániu
16: kaurz nie záwřdy pozyteczno.
17: ((od w. 19-23 t. łác.))
18: De celeritate powiedziawřzy na przodku, zátym ciągná řie
19: Tytuły: Ná rozmyřlánié: Ná pytánié: Viliá, Scrutinium: žeby
20: nic řkwápliwie, nic ná przefkok, áni ná řzort Sędzia nie řáđził.
21: DELIBERATIO.

strona: 791

Ziemiřkiego Práwá Księgi
dześiętę o Deliberáciiey.

- 1: O rozmyřlániu Sędzięgo ná trudná
2: rzecz.
3: GDy Sędzia weźmie łobie ná pytánié o iáką wátpliwořć:
4: dálęy przedłuzyc niemože rozmyřlániá řwęgo/ iedno do trze=
5: cich Roków: á tám ná trzeciř Rocęch będzie powinien wy=
6: práwić řwé pytánié: á Sędzia Grodzki w řześćinařcie Niedziěl
7: ma wypráwić řwé rozmyřlánié.
8: Y može byđz Sędzia o to v=

- 9: pómnión/ iefli nie wypráwi pytánia w onym czásie/ który
- 10: miał y przelzedł ku rozmyślánui. A gdy bywa pytánié/ ftró=
- 11: ny áni przy nim bydź/ áni go słuchác máią.
- 12: Ale iuz tylko raz Sędzia niechay
- 13: fie rozmyśla.
- 14: WSzákże my vítáwiamy/ áby iedno tylko raz Sędzia Ziem
- 15: fki rozmyślał fie:(*marg*) *Zwyczay ziem. Krá. Lift. Zygmunt w Piotrko. (-)*
- 16: po którym rozmyślánui Sędziégo/ iuz żadna
- 17: ftroná nie bédzie moglá Prze fwéy popráwić álbo rozlizerzyć/
- 18: tylko Dekretu Sędziégo bédzie słuchác wedle Prze/ ná którą
- 19: Sędzia rozmyśla fie.
- 20: Ale iż Státutem nowym to ieft ob=
- 21: wárowano/ że przed vczynieniém fkazánia/ to ieft przed De=
- 22: kretem kázda ftroná moze fwéy Prze/ álbo rzeczy popráwić: to
- 23: ma bydź ták rozumiano.
- 24: Iż to popráwienie Prze ma bydź raz
- 25: tylko ná roku záwitym/ to ieft w ten czás/ gdy iuz Sędzia bie=
- 26: rze łobie czás ku rozmyślánui álbo pytánui.
- 27: Abowiém iefliby
- 28: miála kázda ftroná fwéy rzeczy kilko raz popráwowác/ á Sę=
- 29: dzia téz ná nię miał kilko kroć rozmyślác fie/ tedyby wielka
- 30: zwłoká fprawiedliwóści była dopufczána.
- 31: INTERROGATIO.
- 32: Sędziowie Ziemfcy y Grodzcy, áby nic fkwápliwie nie czynili:
- 33: biéráli więc łobie ná pytánié. ((do w. 29 t. łącz.))
- 34: Ale iże per abufum przedłużenié fprawiedliwóści ztąd roflo, te=
- 35: dy ten obyczay y Státut iest ábrogowány. (lok.))
- 36: Acz Sędziégo iednák pytác wolno ftronam, ((t. łącz.))
- 37: O czym małz wyszézý o pámiéci Sędziégo.

- 1: NA VISIĄ/ y ná Scrutinium. Ale to iuż iest wyszýy odprá=
2: wiono. ((lok.)) O Viziiéy. ((do w. 7 t. łącz.))
3: Aby sie znaczyło, że Sędziowie nie fwoýy fład, ále Boży fą=
4: dzą: A iże ná mieýfcu Bożym: ztąd sie pokázuie, y iáwnie sie po=
5: kázác może: że y nie wfzyftkiégo rozfładzić mogą:
6: y człowieczy ro=
7: zum, nie ftanie go ná to, áby miał fobie przywfalczác, coby miał
8: wfzyftko rozfładzić. Przetóz gdy zábnie á wåtpi czego sie ma
9: trzymác, do przyśięgi to iest do Bożégo rozfładku ftrony odsyła.
10: Ale y tu wnetze iest wåtpienie, iefli Aktorowi álbo powodowéy
11: ftronie bądż dowód, bądż odwód przykázowác: Tedy tu ieno z
12: koniektur, álbo domniémánia iákiego dochodzą, przy tych fto=
13: pniách práwnych ftoiąc.
14: PIERWSZY STOPIEN.
15: ((t. łącz.)) przyfładziáią ftronie
16: powodowéy álbo odwodowéy przyśięgę ((do w. 33 t. łącz.))
17: Ma=
18: leficus femel, bis, ter powołány, iuż tráci, że mu nieprzyfładziáią
19: przyśięgi. ((w. 36 i 37 t. łącz.))

strona: 793

Ziemskiego práwá
Księgi dzieśiąte o
Expurgáciiey v fądu.

- 1: ((cała str. t. łącz. w tym słowa polskie)) wfłfna robotá: ((...)) kto co vrobi.

strona: 794

- 1: ((od w. 1-33 t. łącz.i słowa polsk.)) Po vmárłéy ręce.(*marg*) Kázimierz w Niefzo. Lift. (-)
2: Księgi iedné niech będą dla wpiłowánia fkázánia Sędo=
3: wnégo. Ten Státut wyszýy w tychże księgách. ((lok.)) (w. 36-37 t. łącz.))

strona: 795

Ziemskiego prawną Księgi
dziesiąte o Naganieniu kazań.

- 1: Kto Sędziego któregokolwiek naga=
- 2: ni, iaką winę za to dać ma.
- 3: GDy kto naganie kazań Kasztelaną Krakowskię/ ma
- 4: mu dać kozuch gronościowy/ rć. Ten Statut naydziesz wys=
- 5: szę w Woiewodzym prawie. ((lok.))
- 6: O kazańiu złym przez Sędziego vczy=
- 7: nionym y naganionym.
- 8: GDyż w postępkach Prawnych v sprawiedliwych Sędzi
- 9: nie ma mieć waśń mieścá/ ani łalká nie ma łobie nic przywła=
- 10: łczáć/ (*marg*) Káz. Wiel. List. (-)
- 11: także boiaźń nie ma nic pomagáć/ ani zapłátá spráwie=
- 12: dliwości wywráć: bo oni noszą wagę w rękách/ którą ná łza=
- 13: łách zawiészły iednoštáynie/ áby w rozumieniu y czynieniu
- 14: kazańia łámego Bogá przed oczymá máiąc/ ławy łwéy nie zá=
- 15: pámiętáli/
- 16: y áby przenáśládownicy czci łwéy przeciwko łwém
- 17: łumnieniu y spráwiedliwości dla łalki álbo łczęścía czyiego nic
- 18: nie czynili ku včílkowi łtronie. Dla tego vštáwiamy:(*marg*) Tenze. List. Tenze Tamze (-)
- 19: iż gdyby
- 20: Sędzia ná to wedle Práwá obrány/ álbo ná czás náznáczony/
- 21: odłóżywłzy ná łtronę boiaźń Bożą/ vczynił kazańie przeciwko
- 22: ošíeroconému człowiekowi/
- 23: kázuiąc go któręý łtronie ták oko=
- 24: ło dziedzictwá/ iáko téż w inéy rzeczy/ która przed łąd przydzie:
- 25: tedy tákowéý łtronie/ przeciwko któręý kazań wyłzłá/ wolno bę=
- 26: dzie do wyszégó Sędziégó odwołáć łie.
- 27: A iż zwyczaj iéłt w
- 28: łądzie Polłkim: iż Sędzia/ od kogo bywa ruźenie/ y któręý

- 29: fkażń bywa przez ftronę nágániona/ nie piérwéy będzie powi=
30: nienfkazánia fwégo oczyścić/ aż mu przed tym przez ftronę trzy
31: grzywny álbo fkóry kunie będą nálnáczoné:
32: áby iednákość w
33: winách byłá chowána. A iefli tenże Sędzia będzie ználezion/
34: iż nie fprawiedliwie fkazał: tedy ftronie fkóry kunie/ álbo trzy
35: grzywny wzięté z winą piętnądziestą záfromawfzy fie niech
36: wróci.
37: A to dla tego/ iż do wyszszego Sędziégo w fałszywym
38: fkazaniu odwołał fie.
39: Kto Sędziégo fkazánié nágáni.
40: SKázuiemy/ iż iefliby ftroná prawuiąca fie przed námi/
41: ál=

strona: 796

- 1: bo przy inych Pánów obecności/ álbo téż niebytności śmiał
2: mówić: że Sędzia źle poftąpił/ y zły Dekrét vczynił: tedy Sę=
3: dzia onémi/ którzy z nim ná fładzie siedzieli/ ma dowiédz: iż
4: dobrze fkazał.
5: A iefli on/ który fkazaniu Sędziégo przygánę dał/
6: zechce tego co mowi dowodzić: tedy to ma vczynić z fześcią
7: świádków tego ftanu/ którego iefł Sędzia.(*marg*) Zygmunt w Piotrko. Lift. (-)
8: Ale nie piérwéy
9: máią fluchác iego probáciiey: ażby Sędziému trzy grzywny ál=
10: bo kozuch kuni położył: które ná Sędziégo máią przypáść.(*marg*) Kázimierz w Korczy.
Lift. Zygmunt w Piotrko. Lift. (-)
11: Gdy kto Sędziégo fkazánié nágáni
12: ma dáć powodowa ftroná pozwáné=
13: mu trzy grzywny.
14: CHcemy/ iż gdy fkazánié przez Appellácią nágánioné będzie
15: fkázoné:

- 16: tedy Prawem zwyciężony powodowi/ który Prawem
- 17: wygrał/ względem nakładów trzy grzywny ma zapłacić: które
- 18: inego czasu Sędzióm nágánionym/ gdy znaleziono że dobrze
- 19: fkazáli/ były płaconé w obyczay fkaránia:
- 20: ták iż iefli fkazánié od
- 21: którég^o było appellowano/ będzie fkazano: tedy ten który appel=
22: lował/ fwé trzy grzywny weźmie. A iefli tákowé fkazánié będzie
- 23: pochwaloné y potwierdzone:
- 24: tedy ten który áppelluie ftráći
- 25: fwé trzy grzywny: które weźmie ten/ który Prawem wygra.
- 26: Gdy Sędziégo nágánią, przedsię iné
- 27: fpráwy fądzić ma.
- 28: IEfli kto będzie fobie co przeciwko Sędzióm brał/ y oné=
29: go rufzy: tedy tylko oná rzecz w którém Sędziégo rufzył nie ma
- 30: bydz fądzona: á iné wfzytki fpráwy/ które przed Sędziégo przy=
31: dą/ ná to nic niedbáiąc/ iż przez rufzenié nágánion ieft/ niech bę=
32: dą fądzoné.
- 33: SKAZANIE Sędziégo Ziemfkiégo álbo Grodzkiégo iefli
- 34: kiedy będzie fkazóné/ czciy ieg^o dobrém fławie nie ma nic fzkodzić.
- 35: Sędzia o złe fkazánié nie moze bydz
- 36: nágánion.

strona: 797

Ziemfkiego práwá Księgi
dziesiąte o Nágánieniu fkaźni

- 1: VStáwiamy/ iż przy náfzém bytności/ álbo przed náfzym
- 2: Stároftą/ álbo kiedy Roki główne bywáią fprawowáné/ przy
- 3: których Woiewodowie y Pánowie fą/ Sędzia fądzący nie mo=
4: że bydz o złe fkazánié nágánion: gdyż nie on sam/ ále ini/ y wie=
5: le ich fądzi.

- 6: Sędzia od powodá y od pozwánégó
- 7: ma pytać przed fkazániém, iefli
- 8: máią co ku fwyéy rzeczy mówić.
- 9: Ten Státut wyszféy naydzíéfz. Tit. Sędzia. ((lok.))
- 10: Lápáczki około oświádczenia fą
- 11: fkazóné.
- 12: OSwiádczenia około pámiétnégó niech nápotym żadnéy
- 13: mocy nie máią/ które zwykły bywác przed vczynieniém fkazá=
- 14: nia: ále tylko zá Dekrét rzeczy głównéy niech będzie pámiétné
- 15: pláconé.(*marg*) Káz. Wiel. Lift. (–)
- 16: Wolno dowodzić oboiéy ftronie.
- 17: A będzie wolno oboiéy ftronie wśzytko/ czego będzie potrze=
- 18: bá/ przywodzić y kláść v fądu przed vczynieniém Dekretu álbo
- 19: fkazánia.(*marg*) Zygmunt Lift. Zygmunt Lift. (–)
- 20: Iesli ftárfzy brát ftráci kauzę, młódzy niemoże iéy rele=
- 21: wowác. Pátrz ((lok.))
- 22: DEKRETY CZWORAKIE.
- 23: SZTVCZNY. Iáko Sálomonów Dekrét między onémi
- 24: dwiemá niewiaftámi, co fie o dziećię wádzily.
- 25: PSNIWY. Co o inné fkažuie, á nie o to, o co controwertowano.
- 26: GNIEWLIWY. (t. łącz.)
- 27: TYRANNICVM. Co iest nád práwo ((t. łącz.))
- 28: CONDEMNATIO. zdánié.

strona: 798

- 1: O fprawiedliwie álbo niesprawie=
- 2: dliwie zdáných.
- 3: Gdy kto kogo zda niesprawiedliwie/ **zdány** [!] niech áreftuie
- 4: zdánié w ksiégách. A iefli pozowie o niesprawiedliwé zdá=
- 5: nie: tedy ón/ który ták zdał/ ma záplácić winę trzy grzywny: á
- 6: zdánié wypifác z ksiąg.

- 7: A iegli zdány nie áreftowałby zdánia/
8: tedy ón/ który zdał/ może wypifác okróm winy.
9: ((do w. 14 t. łąć.))
10: O zdáných v fądu, iegli zárázem do=
11: fyc nie vczynią.(*marg*) Zwyczaj ziem. Krá. Lift. (-)
12: IZ právem zwyciężony ielt/ powinien dofyc vczynić te=
13: mu/ który práwo przewiódł o zaftęp/ y o rzeczy zdáné: tedy tá=
14: kowy od fądu nie ma piérwéy odiść/ áżby dofyc vczynił o co
15: ielt zdan.
16: Ale iż niektórzy niepośluźeńftwem y vporem v=
17: wiedźieni niewiedzieć którym vmyfłem od fądy odchodzą po
18: zdániu/ nieczyniąc dofyc zá dług tym/ którzy znimi o to czynią:
19: dla tego chcemy/ áby tákowi niepośluźni złości fwych pożytku
20: nie odnošili: gdy będą v fądu právem przekonáni/ fwym prze=
21: ciwnikóm niech do rąk związáni będą oddáni.(*marg*) Káz. Wiel. Lift. (-)
22: A iegli w wię=
23: żieniu będąc vćieką z ich mocy/ niech iuż będą wolni od wřzel=
24: kięgo długu y obowiązku: wyiawřzy dług złodźieyftwá/ który
25: zówždy v fądu zdáni będą powinni zápłacić.
26: O profzeniu rázem zdánia y winy,

strona: 799

Ziemřkiego práwá Křięgi
dźieřięte o zdáných v fądu.

- 1: GDy kto żada y odbyćia y winy zá zły pozew: nie odbyćie
2: áni winá wefpółek/ ále tylko winá fkazána bydź ma.
3: O zdawániu powodowéy řtrony.
4: O Zdawániu ná Rocéch Ziemřkich/ álbo Grodzkich/ áż ná
5: końcu powodowé řtrony máią bydź zdawáné. A iegli po=
6: zwány zdałby piérwéy powodá/ niź práwo dopuřci innych po=
7: wodów zdawác/ tedy powodowi tákowe zdáni nic nie bę=

- 8: dzie łzkodziło.
- 9: EVAZIA.
- 10: Siedm grzywien, kto Ewazią áreftuią. ((lok.))
- 11: Ale dołożyć, że fie proteftuie ((lok.))
- 12: ná przyfzłé Roki.
- 13: TACTVS.
- 14: Item/ Gdy kto tactus
- 15: odéydzie od fądu: ma byđz fkazan w przezyfku/ o co
- 16: ieft tactus.
- 17: A ieftliby o winę był tactus, á odfzedłby niedofyc v=
- 18: czyniwfzy zá winę/ tedy zátym w taką drugą winę wpada/ to
- 19: ieft/ trzy grzywny fądowi y ftronie. Zá którą zaráz ma byđz
- 20: fkazány w Przezyfku. ((lok.)) ((do w. 22 t. łącz.)) (*marg*) Zwyczaj ziem Krá. Lift. Zwyczaj ziem. Krá. Lift. Zwyczaj ziem. Krá. Lift. (–)
- 21: Ieftli pozwány ná przypowiefczonym
- 22: Roku ftanie.
- 23: A Ieftli pozwány ná przypowiefczonym Roku ftanie/ y ze=
- 24: chce fłuchác powodá gdy będzie przysięgáł ná fzkody/
- 25: tedy bę=
- 26: dzie wolno powodowi ná fumnę fzkody przyfiádz/ álbo ná cá=
- 27: łą fumnę/ álbo ná mnieyfzá/ co będzie ná iego woléy/ w fzákze
- 28: nie przyczyniáiąc fummy. (*marg*) Lift. (–)

strona: 800

- 1: A ieftli przypowiefczony ftanáwfzy
- 2: przy, iz niewiedziáł o pozwie.
- 3: A Ieftli przypowiefczony ftanáwfzy przálby/ iz niewiedziáł
- 4: o pozwie/ á powód z przygody nie miałby Woźnégo ku świád=
- 5: czeniu przed fádem:
- 6: tákowy który przy/ będzie powinien przy=
- 7: fiádz/ iz pozew ná który ieft zdan nie przyfzedł do iego wiádo=

- 8: mości/ ani o nim nic niewie: á wżákże támże będzie powinien
- 9: powodowi odpowiadać ná pozew.(*marg*) Támże. (-)
- 10: A iefli będzie żądał po=
- 11: zwu od powoda ku odpowiadaniu: powodowa ftroná bę=
- 12: dzie powinna vżyczyć mu pozwu fwégo. ((do w. 20 t. łącz.))
- 13: z ftrony opuśczenia imięnia włafnégo kálfowano.
- 14: De Termino concitatorio, bárzo wła=
- 15: fny Státut. ((do końca str. t. łącz.))

strona: 801

Ziemskiego práwá
Księgi dzieśiąte o
Przypowiełczo. Roku.

- 1: ((do w. 17 t. łącz.))
- 2: In termino Concitatorio, mieyfce
- 3: ieft mówienia pro male obtento.(*marg*) Alexander. Zygm. III. Lift. (-)
- 4: A Iż té fprawy y Aktcię ludzkie zwykli iureuicti rozmáitémi
- 5: fpoľoby trudnić: przeto tak opátruiemy/ że ná káždéy instán=
- 6: ciiéy/ (t. łącz.)) będzie iureuictus powi=
- 7: nien inferowáć male obtentum, nie czyniác o to ofobnéy Akt=
- 8: ciiéy.
- 9: A w tákowéy mierze ma bydź wolna appellácia ná
- 10: Trybunał.
- 11: PRZEZYSKI.
- 12: Pod winą ftá grzywien, Stároftowie winni wykonywáć wżyft=
- 13: ki pożytki. Ten naydźiefz wyszézey, Titulo, Stároftá.
- 14: Ale y ná Sądzie Ziemskie in vltiori Procellu, czemuby nie
- 15: miała przepadać tá kaźń, gdyby byli niedbálemi w czyniēniu Ex=
- 16: equutiéy.

strona: 802

- 1: Item, naydźiefz wyszézey o tymże. ((do w. 5 t. łącz.))

- 2: PISANIE ROKV, ob ípem concordiae.
- 3: Od przezyfków wolnych czyni Król
- 4: którzy fie zgádzać chcą.
- 5: TEŻ ieśli którzy obywatéle náfzy/ álbo którzy inni w króle=
- 6: ítwie náfzym miefzkáiący/ gdy iefcze Dekrét nie iefł vczynión
- 7: w fádzíech/ chćieliby fie zgádzać o które kolwiek rzeczy:
- 8: tych
- 9: od win náfzych y Sędzích/ y Podfédków/ y Woiewodzych y
- 10: Káfzteláńfkich czynimy wolné y fwobodné. ((do w.15 t. łącz.))
- 11: In criminalibus ítrzegá fie rozpiówáć roku ((t. łącz.))
- 12: ále ráczéy w Tránflaps pułczáią, y w innych przypadkách w
- 13: Tránflaps ráczéy pułczáć.
- 14: Qui te concitat alias przypozywa, ((t. łącz.))
- 15: EXCEPTIO.
- 16: ALBO ODWIEDZIENIE STRON OD SĄDV. ((w. 27-28 t. łącz.))(*margin*) Włá. Iág. Lift.
(-)

strona: 803

Ziemfkiego práwá Kfíęgi
dźiefiąte o Pińaniu Roku.

- 1: ((od w. 1-8 t. łącz.))
- 2: Po Dekrécie, iuż Compozycia moderationis ítronam niezo=
- 3: ítawa mieyfcá.
- 4: Ale in criminalibus záráż **záráż** [!] íatisfactia bywa.
- 5: VADIVM.
- 6: IEfłi pozwány o Vadium, poenam, & damna chce vydź/ te=
- 7: dy przed wydániem Dekrétu/ ma rzéc: ((t. łącz.))
- 8: Tunc cum poena Pię=
- 9: tnadźiefá to vczyni. A gđzieby tego omiefzkał vczynić/ tedy
- 10: ták zakład/ iáko y winę/ y ízkody przepada.
- 11: A ízby wiefcéy A=

- 12: ktorem niezdydzila pozwana ftroná/ tedy czas per quindenam,
13: to iest za dwie Niedzieli naznaczią (y Woźnego do tego przy=
14: daią) A iesliby dofyć nieuczynił/ tedy ftronam Rok zachowu=
15: ią pro causa principali, na przyszlé Roki.
16: O Mediatorze, Arbitrze, fponie & iure danym: y o Ober=
17: manie de vadibus, na końcu naydziesz w Praktyce: á v Przyłu=
18: fkiego ((lok.))
19: TEZECIA CZĘSC
20: PROCESSV PRAWNEGO,
21: Po vczynieniu Dekretu.

strona: 804

- 1: PAMIĘTNE.
2: Pifárze Ziemscy we wzyftkich ziemiách królestwa naszégo/
3: to iest w Wielkiéy Polfcze/ w Siérádu/ Lęczycy/ w Kuiu=
4: wách/ w Dobrzyńskiéy ziemi/ rć.
5: od pifania iednako niech bio=
6: rą práwá fwé wedle tego/ iako Pifárze Krákowscy/ Sędo=
7: mirfcy biorą: to iest/ za ieden zapis aż do końca grofz ieden/ od
8: przodku pułgrofzá/ od końca pułgrofzá.(marg) Władif. Iágełło. w Kráko. y w Wár. Lift. (-)
9: Temuz podobna vftawá.
10: VStawiamy/ aby Pifárze Ziemscy w fądziéch nie wycią=
11: gáli od pifania/ iedno na piérwzym Roku pułgrofzá/ y na o=
12: ftátnim pułgrofzá:(marg) Kázimierz. w Niefzo. y w Opok. Lift Zygmunt w Piotrk. Lift. (-)
13: á od pifania wzyftkiéy rzeczy grofz/ od czy=
14: tania téz które będą czynić v fadu/ nic práwie nie máią brác.
15: Iedno záfkazanie głównéy rzeczy pá=
16: miętné niech będzie dano.
17: LApączki około oświadczenia pámiętnych niech nápotym
18: żadnéy mocy nie máią/ które zwykły bywác przed vczynieniem
19: Dekretu: ále tylko za Dekrét głównéy rzeczy vczyniony niech

- 20: pamiętné będzie.
- 21: Ale potym Król Zygmunt podwys=
22: łzył grofzy pięć. ((do w. 24 t. łącz.))
- 23: Od pamiętného wolné Ráwłkié Woiewódtwo. Conftit. 1557.
- 24: ((lok.))
- 25: O tym naydziełz niżéy łtatutów więcéy. ((lok.))
- 26: ARESTY.

strona: 805

Ziemłkiego práwá Księgi
dziesiętę o Areścíech.

- 1: O łpráwiedliwie álbo niełpráwiedli=
2: wie zdánych.
- 3: GDy kto kogo zda niełpráwiedliwie/ zdány niech áreftuie
4: zdánié w księgách.
- 5: A iefli pozowie o niełpráwiedliwé zdánié:
6: tedy ón/ który ták zdał/ ma zápláćić winę trzy grzywny: á zdá=
7: nie wypifáć z ksiąg. A iefli zdány nie áreftowałby zdánia/
8: tedy ón/ który zdał/ może wypifáć okróm winy. ((do w. 17 t. łącz.))
- 9: Stá. 24. y 25 w którym té Arefty popłowano.
10: ((t. łącz.))
- 11: O ARESCIECH W MAZOWSZV. A iże do fze=
12: ści Niedziél Arest ieno trwa. ((do w. 23 t. łącz.))
- 13: O ARESCIE woiennym, Zołniérz. w Conftitut. 1589. List
14: ((lok.))
- 15: Arefty v fądu.
- 16: AREfty wzdawánia in contumaciam ná Séymie/ zá Dwo=
17: rem/ y przed któymkolwiek inłzym fądem máią bydź dopułczo
18: né/ (*marg*) Zwyczaj ziem. Krá. Liłt. Zygm. III Liłt. (–)
19: tego dniá gdy łie kondemnátia sftánie do dwudziestéy y
20: trzeciéy godziny/ oprócz tego dniá/ kiedy łie fądy dokończywá=

21: ią. Od którego Areftu fzláchćic nie ma więcéy płácić/ iedno

22: grofz piárzowi. Areftowánié ((t. łac.))

strona: 806

1: APPELLATIO

2: Y RVSZENIE.

3: Od fkazania do wyszégó Sędziégó

4: odwołáć fie káždému wolno: á kto

5: tego po Dekrécie nie vczyni, iuz

6: fkazaniu Sędziégó dofyć czynić

7: muśi.

8: Piotr czynił przeciwko Máciéiowi Sędziému/ iż w fprá=

9: wie/ którą przed nim miał/ niespráwiedliwé y złośliwé fkazanié

10: przeciwko niemu vczynił:

11: á wżákze od tego fkazania gdy go

12: Sędzia czynił ten Piotr nie appellował/ áni fie do wyszégó

13: Sędziégó odwołáł/ áni nie nágánił.(*marg*) Káz. Wiel. w Wiflicy Lift. Tenze. Lift. (–)

14: My tedy tákową fkaźń

15: Sędziégó/ która nie byłá Appéllácią záwiefzona/ obiáfniamy:

16: iż iuz w oładzoną rzecz przefzłá/ przerzeczonégó Piotrá ná winę

17: powinny która Sędzióm iest opifána fkazuiemy.

18: Káždému wolno od fkazni Sędziégó do

19: wyszégó Sędziégó odwołáć fie.

20: VStáwiamy/ iż gdyby Sędzia ná to wedle Práwá obrá=

21: ny álbo ná čás náznáczony/ odłóżywłzy ná ftronę boiaźń Bo=

22: żą/

23: vczynił fkazanié przeciwko ośiéroconému człówiekowi/ fká=

24: zuiąc go/ którý ftronie ták około dziedzictwá/ iáko téz w inéy

25: rzeczy/ która przed fąd przydzie/ tedy tákowéy ftronie przeci=

26: wko którý fkaźń wyfzłá/ wolno będzie do wyszégó Sędziégó

27: odwołáć fie.

- 28: Kázdemu niechay będzie wolno od
29: Sędziého Ziemfkiého álbo Grodz=
30: kiého, odwołać fie słowem ná Wié=
31: cá álbo Séym wálny.

strona: 807

Ziemfkiego práwá Księgi
dziesiąte o Appelláciiey.

- 1: GDy kto Práwem przekonány będąc/ fkazánia Sędziého
2: niechciałby przyiąć: chcemy/ áby to zá Práwo było chowano:
3: áby kázdemu było wolno od fkazánia Sędziého Ziemfkiého ál=
4: bo Grodzkiého/
5: nie przez obyczay rufzénia Sędziého/ ále pro=
6: fto słowem áppellować ná Roki główné: które w Wielki Poft
7: ná kázdy rok **bedą** [!] / ná mieyfcách ná to wftáwionych fądzoné:
8: ná których Rokách Pánowie Koronni/ to ieft Woiewodá/ Ká=
9: fztelan/ y ini Dignitarze/ y Vrzędnicy Ziemfscy onéy ziemie będą
10: powinni bydz/ pod winámi w Státucie opifánémi.
11: A gdzie=
12: by Roki główné nie dofzły: ftroná áppelluiąca przeciwko fto
13: nie téy/ przeciwko której appelleiue/ ná Séymie wálnym Ko=
14: ronnym/ który nabliżey fprawowan będzie/
15: fprawę fwą mocą
16: appelláciiey będzie mogła kończyć/ y fprawiedliwości fwéy do
17: chodzić: á Sędzia/ od którego było áppellowano/ ma przez w=
18: fzelkiéy przygány zoftać.(*marg*) Zygmunt w Piotrk. Lift. (–)
19: Wízákze fąd/ od którego będzie appel=
20: lowano/ będzie powinien ftronam práwuiącym fie dác ná pi=
21: fmie propoficię álbo żáloby y odpory/ y ich kontrouerfię z Akt
22: fwych/ y Rok náznaczyć ná Rocéch głównych:
23: á gdzieby nie

- 24: doźły/ tedy przed Królem Iego M.
- 25: Rufzenie ma bydz chowáné.
- 26: IZ zá niedbáłością y niepilnościá Sędzi częłtokroć fie trá=
- 27: fia/ iż fkazania przeciwko Práwu y zwyczáiowi bywáią czynio=
- 28: né przez nie:
- 29: á tak zá prósbą Polów Ziemskich rufzenie Sędzié
- 30: go/ którego przedtym vzywano/ y które iest y teraz w Wielkiéy
- 31: Polcze w vzywaniu/ do piérwzého vzywania przywrócamy:(*marg*) Zygmunt. (-)
- 32: áby było we wżytkich Právách náłzych chowano. Ale áby kto
- 33: Sędziégo rufzáiąc dla nieumieiętności obyczaiu rufzenia/ który
- 34: w téy mierze iest/ zwykł bydz záchowan/ w rzeczy fwyé nie v=
- 35: padł:
- 36: tedy chcemy/ áby tu obyczay rufzenia przyložón był.
- 37: Stroná tedy/ przeciwko którém iest vczynion Dekrét/ w té fło=
- 38: wá niech vczyni rufzenia:
- 39: Pánie Sędzia/ tego fkazá=
- 40: nia álbo Dekretu iáko niefpráwiedliwego y zło=
- 41: śliwego zá práwo nie przyjmuię: ále cię rufzam
- 42: ná Wiécá Woiewodztwá włafnego: á gđzieby te
- 43: nie doźły/ ná Seym walny bliźly.
- 44: Tákowé rufze=
- 45: nie vczyniwłzy/ wnet Woźny przez przydania tegóz fądu Sę=

strona: 808

- 1: dziému ná Wiécách dzień piérwzy/ á iefli Wiécá nie będą ná
- 2: Séymie walnym/ który bliźly będzie/ fzołty dzień/
- 3: áby ftánął z
- 4: Dekrétem álbo fkazániém od niego vczynionym náznaczyć mo=
- 5: że/ y będzie powinien.
- 6: A to wżytko iáko rufzenie y náznaczenie Roku fłufnie w A=
- 7: ktá Sądowné przez fąd y Piárzá máią bydz wpiáné:

- 8: á iné
- 9: rzeczy w mocy wedle Státutu ftárégo záchowamy. A ftroná
- 10: która rużenié czyni nie więcéy/ ieno ieden grofz zá to zápláćić
- 11: będzie powinna.
- 12: Appelláciiey áni rużenia od rzeczy,
- 13: która ftráćenia nie niešie, do=
- 14: pućzác nie máią.
- 15: ABy tym předfza odpráwá fpráwiedliwości fzlá/ żaden fład
- 16: áni vrządnie ma dopućzác appelláciiey áni rużenia ab accel=
- 17: forio, chyba iżby tákowe było/ któraby niofła zyfk álbo ftrátę.(*marg*) Zyg. Aug. w Wárfzá.
- (-)
- 18: De accessoriis, y Appelláciiey.
- 19: TYm téz niepomału sąd báwić/ y ludzie do fzkody przywo=
- 20: dźić zwykli pozwáni/ że in accessoriis controwerfię niepotrze=
- 21: bné wtráćią: przeto zábiegáiąc temu/ áby czás v fładu már=
- 22: nie nie ginął/ y ludzie fie nie fzkodźili:
- 23: poftánawiamy/ áby a
- 24: decretis, które in accessoriis, z tákowych controwerfiy czynio=
- 25: né bywáią/ nie actores caufarum, ále citati, którzy té áccesoria
- 26: wtaczáią/ pláćili/ choćby przeciw im té dekrétá in accessoriis
- 27: wychodźily.
- 28: A od Dekretów in accessorijs, które tylko pozew
- 29: álbo termin zbiiaią/ fład żaden áni vrząd pozwánemu áppellá=
- 30: ciiey/ álbo rużenia dopućzác nie ma/ ((t. łącz.))
- 31: chyba iżby tákie było/ któreby niofło zyfk álbo ftrá=
- 32: tę onéy fpráwy:
- 33: o co Sędzia ((t. łącz.)) nie ma bydź
- 34: pozywan/ ((t. łącz.)) chyba ((t. łącz. do w. 31))(*marg*) Zygm. III. Lift. Tenże Lift. (-)
- 35: ZWykli téz niektórzy to czynić/

Ziemskiego prawa Księgi
dziesiąte o rużeniu Sędziego.

- 1: iż otrzymawłszy in accessorio rużenie ná Tribunal/ potym go dla zwłóki przez przypozew od=
- 2: łępowáli: dekláruiemy tedy/ iż to isdź nie ma/ ále iuż motionē
- 3: prosequi tenetur, nie ludifikuiąc Aktorá:
- 4: gdyż Constitucia wys=
- 5: łzény pomieniona vczy/ że appllans pro illo tempore ná Séym
- 6: álbo ná Wiécá/ powinien sie tám był ((t. łąc.))
- 7: rozeprzeć. Tóž sie y o Tribunale rozumieć ma/ ná którym
- 8: kauzy koniec brác máią/
- 9: gdzie též żadné dylácię ((t. łąc.))
- 10: nie máią bydź pozwaláne/ gdyż to iest przeciw wśzelákie=
- 11: mu práwu/ oprócz diláciiey ((t. łąc.))
- 12: iegli ielcze w téy łprawie łtroná iey nie vzywála/
- 13: która nie ma
- 14: bydź dłużey pozwalána/ tylko do dwu niedziel/ któręy łatisfá=
- 15: ctio támże bydź ma/ ((t. łąc.)) choćby łprá=
- 16: wy onęgo Woiewództwá odlądzone były. ((do w. 20 t. łąc.))
- 17: A Té rzeczy/ które sie toczą około kmieci y ich rzeczy/ tákiež
- 18: ran łzlácheckich/ gdzie sie pozwány łimpliciter nie zna do ran
- 19: zádania/ ((t. łąc.)) neguie/ á dla zwłó=
- 20: ki bolący łtronie áppellácię czyni.
- 21: Tákże též o Spás/ o dłu=
- 22: gi zápiłáne/ y w których rzeczách przedtym áppellácia nie bywá=
- 23: lá/ iedno ((t. łąc.)) gdzie będą ná łkázie oni vrzędni=
- 24: cy z Káłztelanem/ á nie będzie sie im zdało áppelláciiey dopu=
- 25: ścić/(*marg*) Zyg. Aug. w Confti. Lift. (–)
- 26: że nic wątpliwęgo w onęy Aktciiey nie będzie/ álbo iálny
- 27: Státut o tákiey rzeczy będzie/ tedy iuż té kauzy dálęy z Wiéców

- 28: przez Appellacją nie máią ísdź ná Séym/ á nie ma bydź w nich
29: dopuńczána z tych to Wiéców.
30: A ná tákowé Wiécá włyficy
31: Vrzędnicy Ziemficy/ y powinni lie ziáchác/ y pilnie ie odpráwo=
32: wác ((t. łącz.))
33: ná mieyfce niebęďącego/ wolno będącie tym/ którzy
34: lie ziáďá/ pořáďzić innégo ízláchćicá/ któryby práwo rozumiał/
35: y tákiemu fądowi fproftał.

strona: 810

- 1: MOTIO.
2: Ruřzenie które było zániecháné,
3: znowu zász przywráca ku piérw=
4: ízému zwyczáiwí.
5: IZ zá niedbálością y niepilnością Sędzi częftokroć lie trá=
6: fia/ íz fkazánia przeciwo práwu y zwyczáiwí bywáią czynio=
7: né przez nie:
8: á ták zá prošbá Pořłów Ziemfkich/ ruřzenie Sędzié=
9: go/ którego przedtym vzywano/ y które íeft y teraz w Wielkiéy
10: Pořfcze w vzywáníu/ do piérwřégo vzywánia przywrácamy:
11: áby było we wřyftkich práwách nářzych chowano.
12: Formá ruřzenia Sędziégo.
13: Ale w Láćínřkim trochę fię niezgadza. ((lok.))
14: ALe áby kto Sędziégo ruřzáiac dla nieumieiętności oby=
15: czáiu ruřzenia/ który w téy mierze íeft/ zwykł bydź záchowan/
16: w rzeczy řwéy nieupadł:
17: tedy chcemy/ áby tu obyczay ruřze=
18: nia przyložón był. Stroná tedy/ przeciwo którém y íeft v=
19: czynion Dekrét/ w té řłowá niech vczyni ruřzenie:(*marg*) Zygmunt Támže. Támže. (-)
20: Pánie
21: Sędzia/ tego fkazánia álbo Dekretu jáko nie=
<http://rcin.org.pl>

- 22: Íprawiedliwego y złośliwego zá práwo nie przy=
23: muię: ále cię rufzam ná Wiecá Woiewódtwá
24: włafnego: á gdzieby te niedofzły/ ná Seym Wál
25: ny blizfzy.
26: Po rufzeniu iáko ma náznaczyć
27: Rok Sędziému.
28: TAKowé rufzenie vczynifzy/ wnet Wożny przez przydá=
29: nia tegóz fądu Sędziému ná Wiécách dzień piérwfzy/ á iefli
30: Wiécá nie będą/ ná Séymie Wálnym/ który blizfzy będzie/
31: fzofty
32: dzień/ áby ftanáł z Dekrétem álbo fkazániém od niego vczynio=
33: nym/ náznaczyć może/ y będzie powinien.

strona: 811

Ziemskiego práwá Księgi
dziesiętę o Rufzeniu Sędzięgo.

- 1: A to wfzyftko iáko rufzenie y náznaczenie Roku fłufznie w
2: Aktá fądowné przez fąd y Pifárzá máią bydz wpiáné: á inné
3: rzeczy w mocy wedle Státutu ftarégo záchowany.
4: A ftrona
5: która rufzenie vczyni/ niewięcéy ieno ieden grofz/ zá to záplá=
6: ćic będzie powinna. ((do w. 20 t. łącz.))
7: Iefliby temere & preterue Sąd co
8: czynił: tedy Proteftátią czynią
9: w téy mierze przed Woznym y
10: Szláchtą, y w Aktá w wodzą. ((do końca str. t. łącz.))
11: ((od w. 1-4 t. łącz.))
12: Item, Kto áppelluie ab accessorio perimente caufam,
13: muśi y de principali znowu zás fie rozepzréc. ((lok. do w. 7))
14: CONTROWERSIAE.
15: O fpołobieniu y wydawaniu Con=

- 16: trowerfyy.
- 17: WSzakże Sąd/ od którego będzie áppellowano/ będzie
- 18: powinien sronam práwuiącym sie dáć ná písmie propozycię/
- 19: álbo żáłoby odpory/ y ich Controwerfię z Akt swych/ y Rok
- 20: náznaczyć ná Rocéh głównych:
- 21: á gdzieby nie doşły/ tedy
- 22: przed Królem Ieg^o M.
- 23: Oddawác Controurfię nadáléy do
- 24: trzeciégo dnia.
- 25: W Tym téz sie dzieią trudności wielkié/ iż Prokuratorowie
- 26: v sędów wśelákich/ nie oddawáią Controuerfiy swych zaráz/
- 27: á potym przypifuią wiele/ czego przed sędem onym nie mówili/
- 28: chcąc rátowác spraw onych/ co opuścili: z czego o to bywa
- 29: spór wielki miedzy sronami. A tak wftawiamy/(*marg*) Zygmunt w Piotrk. Lift. Zyg. Aug.
w Conftit. Lift. Stát. (-)
- 30: że nadáléy do
- 31: trzeciégo dnia Prokuratorowie Controuerfię oddawác powin=
- 32: ni są/ á to dla pámiéci wrzędników/ áby wedle pámiéci korygo=
- 33: wał sędzia co przed nim mówili/
- 34: á potym iéy sęd niewinien
- 35: przyjmowác/ iefli iéy nie odda wedle czásu opifánégo.
- 36: Controuerfię zaráz dokládnie y fczérze
- 37: máią bydz pífané.(*marg*) Zygmunt w Piotrk. (-)
- 38: PO którym rozmyślaniu Sędziégo iuz żadna sroná nie
- 39: będzie mogła Prze swéy popráwić álbo rozşzérzyć: tylko Dekré=

strona: 813

Ziemskiego práwá
Księgi dzieiąte o
wydaniu Contrower.

- 1: tu Sędziégo będzie słuchác/ wedle Prze/ ná która Sędzia roz=

- 2: myśla fie.
- 3: Ale iż Státutem nowym to iest obárowano/ że
- 4: przed vczynieniém fkazania/ to iest przed Dekretém kázda ftro=
- 5: ná może fwéy Prze/ álbo rzeczy poprówić: to ma bydź ták rozu=
- 6: miano.
- 7: Iż to poprówienié Prze/ ma bydź raz tylko ná Roku
- 8: zawitym/ to iest w ten czas: gdy iuż Sędzia bierze fobie czas
- 9: ku rozmyślaniu álbo pytaniu.
- 10: Abowiém iefliby miałá kázda
- 11: ftroná fwéy rzeczy kilko raz poprówowác/ á Sędzia téż ná nie
- 12: miałby kilko kroć rozmyślác fie: tedyby wielka zwłóka fpráwie=
- 13: dliwości byłá dopufczona. ((do w. 12 t. łącz.))
- 14: Wrócánié Originálów w téyze Ziemi.
- 15: IZ Pośłowie téyże ziemie Goftyńkiéy/ próšili: áby zapify
- 16: w Aktá Ziemfkié/ álbo Grodzkié z infzych ksiąg introdukowá=
- 17: né/ tym którzy ie introdukuią były zász wrócáné y nie hámowá=
- 18: né.
- 19: Tedy im to ośtrzegamy: y wrócác Originália/ iáko fie to
- 20: y wśzędzie indzie záchowywa rofkázuiemy.
- 21: KOC.
- 22: QVi ab accessorio mouet, dat Koc, etiam si in principa=
- 23: li pro eo sententiam ferat.
- 24: ((t. łącz.)) Tego pátrz wyszféy. ((lok. do w. 23)) (*marg*) Zyg. Aug. Lift. w Conffit. (–)
- 25: Ieno ieden Koc brác od iednéy kauzy.
- 26: A Kto ná Wiécá od fądów appelluie/ áby winien był tázże
- 27: o główną rzecz fie rozeprzéc: á to fie rozumiéc téż ma y o appel=
- 28: laciách ná Séym.(*marg*) Lift. ftá. wierfz w Conffit. (–)
- 29: A iżby fzláchtá vciążona przed fądy nie byłá:
- 30: Niehcemy áby Sędzia Koc więcéy miał brác/ieno ieden od ie=
- 31: dnéy kauzy/ á będzie powinien Sędzia sententią fwą perfo=

32: naliter expurgować ná Wiécách: á z Wiéców appellacia ná

33: Séym bydź ma.

strona: 814

1: Sędzia ftronie Koc wróca fuffufus

2: rubore. ((do w.14 t. łącz. w tym polski))/ cum poena piętnadziefta/.

3: A po Polfku naydziefz wyszéz.

4: ((t. łącz))

5: Podobny temuz. ((do w. 20 t. łącz.))

6: Ná káżdym Terminie wolno inferować pro

7: male obtento. ((do w. 24 t. łącz.))

8: SALARIA.

9: Reiefttr przez Obiecadło: á w Polfkim Státucie fzerzéz

10: znaydziefz. Lift. ((lok.))

11: Ná Pifárzá winá: gdy co więcéy nád Státut wyciąga. w

12: Polfkim Stát. naydziefz. Lift. ((lok.)) ((w. 29-30 t. łącz.))

strona: 815

Ziemfkiego práwá Kfiefi
dziefiate o Płacy fądowey.

1: ((od w.1-8 t. łącz.))

2: Czefné álbo pámiętné do iutrá ((tekst łącz. do w. 28))

3: Czefné przyfiefzonné, ((do w. 33 t. łącz.))

4: Polonice Napifné: hic eft, od kwitu: ((do końca str. t. łącz.))

5: Statut. de Salarijs in Opo=

6: czká.

strona: 816

1: ((t. łącz))

2: Querella, vel zálobá ((t. łącz. do w. 4))

3: Spifné, ((t. łącz. do w. 7))

4: Od Viziiéz, która ftroná bierze ná Vizią tá płáci 5. gro.

5: Gdy pifz Rok, powodowa ftroná płáci.

- 6: Sámi podpíuią Piárze w Ziemftwie, w Grodzie Stárofto=
7: wie. Przyłuf. ((lok.))
8: O PŁACY SĄDOWEY
9: PISARZOWI.
10: Piárze pámiętné iákié brác máią.(*marg*) Włá. Iąg. w Kráko. y w Wár. Lift. (–)
11: Piárze *Ziemfkich* [!] we włzytkich ziemiách Królestwá náfz=
12: go/ to ieft/ w Wielkiéy Polfcze/ w Siérádu/ Lánczycy/ w Ku=
13: iáwách/ w Dobrzyńkiéy ziemi/ rć. od pińania iednáko niech bio
14: rą Práwá íwé wedle tego/ iáko Piárze Krákowfcy/ Sándo=
15: mirfcy biorą:
16: to ieft zá ieden zapis áż do końcá grofz ieden/ od
17: przódku pułgrofzá/ od końcá pułgrofzá.
18: Temuz podobna wftáwá.(*marg*) Kázimierz w Niefzo. y w Opok. Lift. Zygmunt w Kráko.
Lift. (–)
19: VStáwiamy/ áby Piárze Ziemfcy w fądziéch nie wycią=
20: gáli od pińania/ iedno ná piérwzym Roku pułgrofzá/ y ná o=
21: ítátnim pułgrofzá: á od pińania włzytkiéy rzeczy grofz/ od czy=
22: tánia téż które będu czynić v fádu/ nic práwie nie máią brác.
23: Podobny temuz.
24: CHcąc wfpokoic ípór/ który w fądziéch Ziemfkich przyga=
25: dza fie około płacéy Piárzów Ziemfkich: tedy zoftáwiamy w
26: mocy Státut Króla Kázimierzá w Opokách vczyniony.
27: Podobna temuz wftáwá.

strona: 817

Ziemskiego Práwá

Księgi dzieśiąte o

Płacy fądowey Pińá.

- 1: IZ wiele fkarę przychodźiło przed nas przeciwo Piárzóm
2: Ziemskim: (*marg*) Zygmunt w Piotrko. Lift. (–)
3: iákoby oni od pińania/ y od kontrowerfiy/ tákże od

- 4: inych którychkolwiek rzeczy nád zwyczaj od poddanych náfzych
- 5: wyciągáli/ y pobieráli: tákże téz od fzukánia zapifów/ które fą
- 6: wpiáné w Aktá.
- 7: Dla tego vftáwiamy ftoiác przy **Státućiech** [!]
- 8: ftárych koronnych: iż wáfzyfcy Pifárze Ziemfcy od iednéy kontro=
- 9: werfiiey y kauzy nie więcéy niech biorą/ ieno ieden grofz.
- 10: A tá=
- 11: kowa kontrowerfia rozumiána bydź ma z iednégo pozwu.
- 12: Od w wiedzenia świádków, y od Ro=
- 13: ków záfowych iáko wiele Pifarz
- 14: Ziemfki brác ma.(*marg*) Kázimierz w Wiflicy. Lift. Tenze. Lift. (-)
- 15: VStáwiamy/ áby Pifárze fáfdowni od śwádków do fáf=
- 16: dów w wiedzionych/ iefli potrzebá będzie pifác ich powieści/
- 17: bráli po trzy grofze: á kiedy pifzą Roki záfwité/ tedy od pifánia
- 18: ná pułgrofzku niech będą contenci.
- 19: Od pámiétnégo wiele plácíc máią.
- 20: ACZ dla odkupienia vboгих ludzi vtrapienia Czefné/ álbo
- 21: pámiétné/ które zwykło bydź Sędziému gdy którą rzecz fkázo=
- 22: wał dawáné/ było odieté y práwie fkázoné:
- 23: wízákże téz pláca
- 24: wymyślonym fpołobem pod iną bárwą y imieniém które pá=
- 25: miétnym zowáf/ iefł odnowioná: które ná mieyfcu onégo Cze=
- 26: fnégo bywa bráné/ y iefcze to Czefné w wielkości przewysfza.
- 27: A ták temu chcąc miárę włóżyć fkázuiemy: áby w rzeczách dzie=
- 28: dzicznych y nie dziedzicznych wielkich Sędzia w pláceniu prze=
- 29: rzeczonégo pámiétnégo nád czwórzy grofze wyciągác y brác nie
- 30: śmiał: á w máłych rzeczách tylko dwa grofzá niech będzie miał
- 31: moc wzíác.
- 32: Podobna temuz vftáwá.
- 33: VRzędnicy álbo Komornicy álbo Podfédkowie/ którzy ná

- 34: Rocéch Ziemłkich śiádáią/ nie máią od śpraw mnieyśzych/ które
35: aż do śzácunku trzydziéści grzywien niżéy poczytamy:
36: zá pámię=
37: tné alias przyśięzné nie więcéy ieno dwá grofzá brác: á od więt=
38: śzych śpraw/ które nád trzydziéści grzywien śą/ ieno cztery gro=
39: śze niech máią moc brác.(*marg*) *Iágełło w Kráko. Liśt. (-)*

strona: 818

- 1: Od iednéy záłoby wielu perfon tylko
2: iedno pámiętné ma bydz bráné.
3: NAd to opátrzone iefł: iż gdy iedná záłobá przed śądem
4: będzie przełożona á wypowiedziána/ choćby téz wiele perfon
5: było/ z których śtrony byłáby záłobá vczyniona álbo rzecz śprá=
6: wowána:
7: tedy iedno tylko pámiętné od tákowéy záłoby niech
8: będzie wzięto.
9: Iedno zá śkazánié głównéy rzeczy, pá=
10: miętné niech będzie dano.(*marg*) *Támże. Zygmunt w Piotrk. Liśt. (-)*
11: LApáczki około **oświádczeniá** [!] pámiętnych niech nápotym
12: żadnéy mocy nie máią/ które zwykły bywác przed vczynieniém
13: Dekrétu: ále tylko zá Dekrét głównéy rzeczy vczyniony niech
14: pámiętné będzie.
15: Téż wítáwiamy/ áby od zdániá w nieśtaniu dwá grofzá były
16: płáconé: z których ieden Pifárzowi/ á drugi Śądowi bydz ma.
17: Gdy zá kim Dekrét vczynią, wiele
18: od niego płácić.
19: CHcemy/ áby ten który w Práwie wygra/ od káždégo De=
20: krétu/ który zá nim vczynią/ dał Śądowi pięć grofzy: z ktorých
21: trzy Śędziému/ á ieden Podśędkowi/ á piąty Pifárzowi od
22: wpifániá Dekrétu bydz ma.(*marg*) *Támże. (-)*
23: Pifárze wedle Státutów w brániu śwéy

- 24: płáce niech sie záchowáią.
- 25: NA którém płacém/ zá listy álbo piánia/ Piárze Ziemscy y
- 26: Grodcy máią przeftáváć/ ácz o tym Státuty od nas y przod=
- 27: ków nálzých vczynioné doftátecznie vczą:
- 28: Wfzákze iz ci Piárze
- 29: nád zwyczaj opiáný od odkládánia Roku prawdziwą niemo=
- 30: cą/ y od kálsowánia zapifu czyiégo płacą pámiętného wyciągá=
- 31: ią po cztery grofze:(*marg*) Zygmunt w Kráko. (-)
- 32: Vftáwiamy/ áby Piárze Ziemscy y Grodz=
- 33: cy w wyciągániu płacém/ od piánia/ od listów y od iných za=

strona: 819

Ziemskiego práwá Księgi
dziesięte o Płacey v Sądu.

- 1: piów miarę w Státuciéh o tym vczynoną záchowáli:
- 2: á od
- 3: przełożénia Roku prawdziwą niemocą/ y od kálfowánia zapifu
- 4: nie więcéy/ iedno grofz zá pámiętné y zá písmo áby bráli/ pod wi=
- 5: námi w Státuciéh piérwłzých przeciwko nim náznáczonými.
- 6: Gdy kto kogo zda w nieftaniu.
- 7: CHcemy/ áby kázdy powód/ gdy zda pozwáného w kontu=
- 8: máciéy/ záplácił tylko dwa grofzá: z których ieden niech będzie
- 9: Piárzowi/ á drugi grofz fádowi siedzącému.
- 10: Wzdánia w Wielkiéy Polfcze.
- 11: Z Polfki Wielkiéy skárzyli sie Pořłowie/ iz nád práwo Stá=
- 12: roftowie y vrząd ich wyciągáią od wzdánia po kopie. Dla te=
- 13: go vftáwiamy:(*marg*) Zygmunt List. (-)
- 14: áby żaden Stároftá y vrząd iego nie śmiał
- 15: więcéy wycięgáć od tákowého wzdánia/ iedno podla práwá
- 16: pięć grofzy/ pod winą ftá grzywien.(*marg*) Zyg. Aug. w Piotrko. (-)
- 17: Szacunek listów fądu Ziemfkiégo

- 18: y Grodzkiego.
- 19: IZ Piłarze Ziemiſcy y Grodzcy ſzukaiąc czyiey ſprawy albo
- 20: zapifu w księgach Ziemiſkich albo Grodzkich/ ſzlachtę niepoma=
- 21: łu zwykli za pracą pobierać:
- 22: Vftawiamy/ aby Piłarze nic nąpo=
- 23: tym nie ſmieli wycięgac od ſzukania: a za liſty pargaminowe z
- 24: zawieſzoną pieczęcią niech na dzieſiąci grofzy doſyc maia=
- 25: z kto
- 26: rych *ſzęść* [.] Sędziemu/ dwa Podſędkowi/ a dwa Piłarzowi ma=
- 27: ia ſie doſtać. A od papięrowych liſtów pod pieczęcią Sędzię=
- 28: go y Podſędka ieden grofz:(*marg*) Zygmunt w Piotrko. Liſt. (-)
- 29: od zdania kontumaciię dwa gro=
- 30: ſza: od zdania w zyſku cztery grofze: od pamiętnęgo wedle ſta=
- 31: rych Statutów tęż cztery grofze niech będą placonę.
- 32: Za liſt ſadowny pod pieczęcią wiele
- 33: placić maia.
- 34: ZA liſt ſadowny zapieczętowany pieczęcią Sędzięgo y
- 35: Podſędkową dzieſięć grofzy/ iako w niektórych ziemiach do te=
- 36: go czalu było zachowano/ ma bydz placono.(*marg*) Zygmunt w Piotrk. Liſt. (-)

strona: 820

- 1: Płacenię membran y minut nie
- 2: pieczętowanych.
- 3: Piłarz za Membrany pieczętowane będzie brał po pułgro=
- 4: ſzku/ a od minut wyiętych nie pieczętowanych po grofzu.(*marg*) Tąmże. (-)
- 5: Proſtą minutą nic dowiedziono nie
- 6: moze bydz.
- 7: Proſtą minutą nic nie moze bydz dowiedziono/ iedno tyl=
- 8: ko liſtem albo minutą pod pieczęcią albo księgami przed ſadem.
- 9: Potwierdza Król Statutą około placę
- 10: przerzeczonę.

- 11: Státut przez nas y Rády nálezé stanu oboygá/ y Poślów
- 12: Ziemfkich/ o płacéy/ Sędzióm/ Podfędkóm/ y Piáraszóm Ziem=
13: fkim vczyniony w mocy zoftáwiamy: (*marg*) Zwyczaj ziem. Krá. Lift. (-)
- 14: y áby exequowan był
- 15: chcemy/ y niniéyflzá vftáwą frozéy rofkázuiemy.
- 16: Ná Piárzá winá: gdy co więcéy nád
- 17: Státut wyciągnie.(*marg*) Zygmunt w Bydgo. Lift. Zygmunt w Piotrk. Lift. Zygmunt w Piotrk. (-)
- 18: IEfli Piáarz nád przerzeczoná vftáwę przeciwko Státu=
19: tom nieco od kogo wyciągnie: tákowy temu/ którego pobierze/
20: to co niespráwiedliwie wycifnáł/ będzie powinien wrócić z wi=
21: ná trzech grzywien/ y tákże wiele fádowi:
22: w którém iáko ná zá=
23: witym roku tenże Piáarz ma bydzé fkan/ y będzie powinien
24: wnet temu/ który práwem wygra/ dofyć zá nie vczynić pod dru=
25: gá winá cztérnáscia grzywien.
26: Vftáwy o Piárázách niech będą
27: wypeñnione.
- 28: SKázuiemy koniecznie to chcąc mieć: áby vftáwy o Piá=
29: rzách Ziemfkich dawno wydáné iuz od tego czáfu były exequo=

strona: 821

- 1: wáné we wśzytkim: y tákże ná potomné czáfy tych vftaw po=
2: rzádek we wśzytkim niech będzie chowan y trzyman.

strona: 821

Ziemskiego práwá Księgi
dziesiąte o Płacy Sądowej.

- 1: Podobna temuz vftáwá.
- 2: PRzeftarzégáiąc tego/ áby fzláchtá nálezá nie byłá vcísnioná
- 3: w brániu y wpifowániu którychkolwiek liftów:
- 4: odnawiamy

- 5: Státut/ áby Ziemfcy Pifarze záchowáli fie wedle Státutu
- 6: Naiáfnieyźégo Oycá náfzého: y dla tego wedle oného niech za
- 7: pátę biorą od Membran/ pozwów/ y zdánia.(*marg*) Zyg. Aug. w Piotrk. (–)
- 8: O fądzie Ziemfkim tóz ma bydz
- 9: rozumiano.
- 10: GRodzki fąd niewięcéy od ofądzonéy rzeczy/ álbo od pi=
- 11: fánia którégokolwiek fądowného/ niech nie bierze áni wyčíąga/
- 12: ieno iáko w fądziéch Ziemfkich brác od tákowych iest zwykło.
- 13: Pifarz Sędztwá, áni Sędzia Pifárftwá
- 14: rázem dzierzeć niemoze.
- 15: IZ káždy vrząd ma fwé fpráwy: nie máią dáléy dzierzeć
- 16: Sędziowie Ziemfcy y Pifárzowie Grodzkich fądów/ álbo
- 17: Pifárftw wespółék z Ziemfkimi.
- 18: A Duchowna ofobá Pifá=
- 19: rzem Ziemfkim bydz niemoze: á Sędzia Grodzki y Podftáro=
- 20: ści osiedli bydz máią.
- 21: Pifarz álbo Podpifek v tego fądu gdzie
- 22: siedzi prokurowác niemoze.(*marg*) Zygmunt w Kráko. (–)
- 23: PRzeftzégáiąc trudności ludzkiéy zákázuiemy: áby żaden
- 24: Pifarz y Podpifek v tego fądu/ v którého siedzi ná vrzędzie/
- 25: kaux żadnych nie prokurował.(*marg*) Zyg. Aug. w Piotrk. Támże. Zyg. Aug. w Warfzá.
(–)
- 26: Woiewódtwo Ráwfkíe iákié pámię=
- 27: tné płáćić ma.
- 28: WOiewódtwo Ráwfkíe ácz procefs nowy przyięło/ wżákóz
- strona: 822
- 1: zá zwoleniém á prósbámi Pośłów z niego/ ma bydz wiecznie
- 2: wolné od pámiętného: ále ma zoftác ftáry zwyczay płácenia
- 3: v fądu.
- 4: Pámiętné v kfiąg w ziemi Goftinfkíeý.

- 5: NA prośbę Połłów ziemie Gołtyńkiéy/ y przywodząc in
6: exequutionem Státut około chowania ksiąg: Vftawiamy/
7: áby księgi ich Ziemkié w fklepie pod trzemi kluczami wárow=
8: nie chowané były.
9: A iż téz ofoby fądowé przy lezeniu ksiąg
10: nie były powinné chowác/ á płácenia pewného fądowi w téy
11: ziemi niémálfz/ y owłzem iest fzláchtá od pámiętného wolná: (*marg*) Zyg. Aug. w Piotrk.
(-)
12: tedy iż fie lámá fzláchtá tym czáfem do tego dobrowolnie po=
13: dawa/ pozwalamy: áby w ziemi ich było iuż zówždy y ná po=
14: tomné czáfy od káždého Dekrétu pámiętného trzy grofze:
15: gdyż
16: fie téz to ták y w innych ziemiách Woiewództwá Ráwfskiego
17: záchowywa. Którym pámiętnym Sędzia z Podfédkiem dzie=
18: lić fie máią/ wedle Státutu ((t. łac.)) dáného: á
19: Pifarz przy fwym falarium dawnym ma zoftác.
20: Wrócánié Originalów w teyze ziemi.
21: IZ Połlowie téyze ziemie Gołtyńkiéy prośili/ áby zapifły w
22: Aktá Ziemfskié álbo Grodzkié z infzych ksiąg introdukowané
23: tym/ którzy ie introdukuią/ były záf wrócáné y niehánowáné:(*marg*) Támze. (-)
24: tedy im to oftrégamy/ y wrócác Originalia, iáko fie to y wlfzę=
25: dzie indzie záchowywa/ rofkázuiemy.

strona: 823

Ziemskiego práwá Księgi
dziesięiąte o Procefsie práwá.

- 1: PROCESS
2: TYCH WSZYSTKICH
3: STATVTOW,
4: Albo Conftituciy Epilogus:
5: To iest, fummowné zebránié, które wczyniono dla profłfzych,

- 6: áby niewiele lataiąc po kártách miał iákoby ná
- 7: reieftrzyku wízyftkę fumnę práwá:
- 8: co zowá,
- 9: PROCESS PRAWA.
- 10: CHcemy/ áby zá zwyczaj było chowano: żeby w pozwie
- 11: ziemskim było dofyć położyć z nászégo Tytułu Królewskiego/
- 12: té słowá: Zygmunt z łáski Bożey Król Polfki/ rc. á niewięcý.
- 13: Item/ Tenże pozew Ziemfki pieczęcią ziemfką fwégo po=
- 14: wiátu niech będzie zapieczętowány.
- 15: Item/ W tymże pozwie niech będzie wyrażoné imię po=
- 16: wodowá/ y onéy rzeczy/ o którą będzie kto pozwan: áby po=
- 17: zwány wyrozumieć mógl/ o co iest przez Aktorá wyzwan.
- 18: A
- 19: gdzie pozwány nie wyrozumié doftátecznie/ będzie powodo=
- 20: wa ftroná powinná támże przed łádem w fwéy żálobie po=
- 21: zwánému obiáfnic fwá fkárgę/ álbo intentią.(*marg*) Zygmunt w Piotrko. Lišt. (–)
- 22: A Iešli kto w tákowym pozwie opuści Tytuł/ ábo imię po=
- 23: wodowé álbo pozwánégo/ álbo iešli pozew będzie zápieczęto=
- 24: wan fałszywą pieczęcią: tákowa powodowa ftroná przepad=
- 25: fzy y zápláciwfzy wnet támże zá takowy niedoštátek fwégo po=
- 26: zwu fześć fkotów/ ((to iest dwánaście grofzy))
- 27: to iest dwánaście grofzy fwéy ftronie/ y
- 28: także wiele łádowi/ zárázem támże będzie mógl żálobę czynic z
- 29: tegóz pozwu: á on niedoštátek nic nie mamu wádzic/ y owfzem
- 30: pozwány będzie powinien iemu ná rzeczy zádáné odpowiadác.
- 31: IEšli kto będzie pozwan z pomocniki/ á ón pozwány nie
- 32: záftapi/ alias nie rzecze iż pomocników nie záftępuie mnie ró=
- 33: wnych y nierównych: á druga ftrona záłoży ji z téy przyczyny/
- 34: iż pomocników niezbraniał sie/ alias nie záftąpił ich: (*marg*) Zwyczaj ziem. Krá. Lišt. (–)
- 35: tedy záplá=

- 36: íi winę od káždého pomocniká łobie równého trzy grzywny/ á
- 37: od nierówného fześć łkotów á to vczynić będzie powinien w
- 38: práwie Ziemłkim y Grodzkim.
- 39: GDy kto będzie pozwan do którégokolwiek práwá/ á łtro=
- 40: ná chce widzieć iefli zgadzaią fie pozwy: tedy pozwy máią byđz
- 41: zgodzoné: á iefli będą iednákié Intercyzy ábo pozwy: tedy po=
- 42: zew ieft ważny.
- 43: Abowiém iefli Intercyzy iednákié nie będą/
- 44: to ieft/ iefli fie niezgadzaią/ tedy powodowa łtroná vtráca rzecz
- 45: łwą/ á to z téy przyczyny/ iż bywa rozumiano/ że ieft iáki fałż
- 46: dopułczón.(*marg*) Zwyczaj ziem. Krá. Liłt. (–)
- 47: DLa łkáżenia złého zwyczajiu w ziemi Socháchowłkiéy/ y
- 48: w innych ziemiách królestwá náłżégo: w których pozwy dla
- 49: odmięnienia litery/ álbo łłowá/ álbo dla niedołożenia w nim
- 50: łtátecznéy żáłoby/ álbo dla Intercyzy zwykły byđz płowané z
- 51: łtráceniem rzeczy/
- 52: vłtáwiamy/ áby tákowy zwyczaj iáko łzko=
- 53: dliwy nie był trzyman/ y áby nápotym żadnému nie przynosił
- 54: iákiéy łzkody/ ále dla niełufzności álbo niedołtátku pozwu
- 55: powodowa łtroná łkarána winą zwyczajyną może popráwić
- 56: y począc łwą rzecz znowu leplzym pozwem.
- 57: WSzyłtkié inné winy przypadaiące dla niedołtátku iednéy litery/ álbo cáłégo łłowá/ álbo
- którégokolwiek niedołtátku w
- 58: pozwie/ álbo z którýkolwiek innéy przyczyny (którąby pozwá=
- 59: ny powodowi zádał/ chcą vżywác zwłók y vćieczek iákich)
- 60: y
- 61: które przedtym od pomocników zwykły byđz płáconé/ we włzy=
- 62: tkim płuiemy: wyiáwłzy winy/ które zwykły byđz płáconé po
- 63: dekrécie rzeczy głównéy.(*marg*) Zygmunt w Piotrko. Liłt. Zygmunt w Piotrko. Liłt.
Tenże. Támże. (–)

- 64: Będzie powinien Sędzia ná sędzie siedzący od ftron fto=
65: iących przed vczynieniem fkazania pytać/ iefliby mieli iákié mu=
66: nimentá álbo dowody/ álbo obrony práwné słuźné ku popié=
67: rániu fwéy rzeczy/ áby ludzie prości profotą fwą w rzeczách
68: fwych nie vpádli.
69: A będzie wolno oboiéy ftronie przywo=
70: dźić rzeczy pomocné y słuowné/ y listowné przed vczynieniem
71: fkazania: y niech káždéy ftronie będzie wolno wśyftko czego
72: ma potrzebę przywodzić/ y kładź przed vczynieniem fkazania.
73: OSwiadczenia około pámiętnégo niech nápotym żadnéy

strona: 825

Ziemskiego práwá

Księgi dzieśiąte o

Proceśsie práwnym.

- 1: mocy nie máią/ które zwykły bywác przed vczynieniem fkazania:
2: ále tylko zá Dekrét rzeczy głównéy niech będzie pámiętné plá=
3: coné. A będzie wolno oboiéy ftronie wśyftko/ czego będzie po=
4: trzebá/ przywodzić y kładź v sędu przed vczynieniem Dekrétu
5: álbo fkazania.
6: WOźny dla śmierci fwéy z iednym sźláchcicem/ w ofobie po=
7: wodowéy posłánym/ ná kładź pozew indifferenter álbo v sźlá=
8: chćicá/ który pozwan bydź ma we dworze iego/ álbo v Włódá=
9: rzá/ álbo v kmiećią/ álbo zagrodniká:
10: wśzákże opowiedzić ma
11: położenie pozwu we dworze onégo sźláchćicá: którégó iefli nie
12: będzie we wśi/ tedy kmiećiom téż WOźny oznaymi: áby to ku
13: wiadomości pozwánégo przyśzło.(*marg*) Támże. Támże. (-)
14: A We wśiách sputofzátych/ gdzie ośiádłych niémáľz/ pozew
15: w drewno rozsczepioné położony/ y w ziemię wetkniony/ niech
16: będzie opowiedzian/ álbo we wśi bliźzégó/ álbo w párafiiéy téy=

- 17: że wsi ſpuſtoſzáléy:
- 18: á położenie pozwu ma Rok vprzędzić ie=
- 19: den tydzién.
- 20: POzwány áby vřzedł záplácenia winy niepořlufzeńřtwá/
- 21: może Rok ſobie przewléc piérwřzy prořtą chorobą.(*marg*) Liřt. Támže. Támže. (–)
- 22: WTóry Rok iáko zawity może zwléc y odłóżyć tenže po=
- 23: zwány prawdźiwą chorobą od Bogá przepuřczoną/ przez pe=
- 24: wnégo pořlá řwégo řzláchćicá ořiádłégo téyže źemie do řádu
- 25: pořlánégo:
- 26: á potym przyřięże řámotrzyć rzeczony pozwány ná
- 27: Rocéch bliřko przyřřlych z drugiemi dwiemá równémi ſobie w
- 28: řtanie: iř ná ten czás był niemocen prawdźiwą niemocą od
- 29: Bogá dopuřczoną: kiedy mu řzláchetny N. Rok prawdźiwą
- 30: niemocą od Bogá dopuřczoną odłóżył.
- 31: A Ieřli pozwány ná Roku ſobie náznáczonym nie řtanie/ y
- 32: dopuřci řie zdác w zyřkách/ á potym řtánáwřzy ná Roku przy=
- 33: powieřczonym ku dořyc vczyniéniu prařáby/ iř nie poruczał Ro
- 34: ku odkłádác onému řzláchćicowi/
- 35: tedy wedle řwégo záprzenia
- 36: řámotrzyć będcie miał przyřiędz/ iř pořłowi onému odłózenia
- 37: tego pozwu nie poruczył: á tám vczyniwřzy tákowá przyřięge
- 38: ten pozwány wnet będzie powinien odpowiadác ná Pozew
- 39: powodowi.

strona: 826

- 1: A gđzieby tákowy odkłádáiący przez tákowégo Roku záwi=
- 2: tégo odłózenia ná řwá rzeczoną chorobę obyczáiem przerzeczó=
- 3: nym nie przyřięgł/ álboby ná Roku tákowym do przyřięgi nie
- 4: řtánáł/ tákowy zárázem niech řwá rzecz řtráci:
- 5: Inné dylácię téyže choroby od tego czářu we wřzyřtkim pluiemy. Toř
- 6: chcemy/ áby było rozumiano o powodowéy řtronie: gđyř tóř

- 7: wolno powodowi/ co y pozwánému:
- 8: wyiawłzy proftą álbo
- 9: zmyślóną chorobę/ która powodóm nie przyftoi/ á to dla tego/
- 10: iż powodowie máią Roki záwité/ á ztąd máią bydz zázwdy ku
- 11: ftaniu gotowi. Wfzákze mogą mieć y powodowie w vkazá=
- 12: niu práwnych dowodów zwłókę: gdyż y pozwánému to ieft
- 13: pozwolono.
- 14: CHcemy/ áby káždému było wolno káždého pozwác o któ=
- 15: rąkolwiek fumnę pieniężną/ álbo o krzywdę dziedziczną/ y któ=
- 16: ra fie ofoby dotyczye/ y o dobre którękolwiek/ ilekroć iedno bę=
- 17: dzie potrzebá do fądu Ziemiękiego:
- 18: gdzie pozwány ftanáć y od=
- 19: powiádác będzie powinien/ nie wymuiác fie ná Roki główné
- 20: dla wielkości fummy. Y będzie wolno Sędzióm Ziemiękim
- 21: téż o wielką fumnę fądzić/ gdyż będzie wolno káždéy ftronie
- 22: áppellowác.
- 23: IEfli pozwány ná wtórym Roku záwitym vpornie króm
- 24: odłożenia Roku nie ftanie: powodowa ftroná zda ji w zyfkú
- 25: wedle fwęgo pozwu.(*marg*) Lift. Támże. Lift. (–)
- 26: Wfzákze w tákové zdánié/ pozew ma
- 27: bydz włożón ábo wpifan: á po tym zdaniu pozwány przez po=
- 28: wodá ma bydz przypowiefczon/ ku dofyc vczyniéniu iemu zá
- 29: wzyftki rzeczy/ o które pozwáného zdał ná Roku záwitym.
- 30: A iefliby pozwány ná tákowym Roku przy powiefczonym nie
- 31: ftanáł/ tedy potym powodowa ftroná vczyni vftanié Roku
- 32: przypowiefczonego: zá którym vftaniém otrzyma fzkody fwé/
- 33: wedle fzacunku fwęgo w pozwie wyrażóného: które iuz bę=
- 34: dzie miał złączóné z fumną główną w pozwie wyrażóną o=
- 35: króm przyfięgi.
- 36: POtym ná tychże Rocéch wnet zarázem fąd ma przydác

37: powodowi Woźného Ziemśkiego iáko zwyciężcy/ ná w wią=

38: zánié w dobrá pozwáného álbo právem zwyciężoného/ w

39: summie przezyfków ták summy głównéy/ iáko łzkody y win/

40: które ztąd poźły:

41: które winy należą ná powodá y ná łąd/ dla

strona: 827

Ziemśkiego práwá

Księgi dzieśiąte o

Proceśsie práwnym.

1: zdánia w zyłku/ y wítania Roku przypowiefczoného: y da iemu

2: łąd list przezyfków/ odłyłaiąc ji/ gdyby nie dał w wiązánia/ do

3: Stárofty mieyfcá.

4: A Ieśli pozwány ná przypowiefczonym Roku łtánie/ y ze=

5: chce łłuchác powodá/ gdy będzie przyśięgał ná łzkody: tedy bę=

6: dzie wolno powodowi ná summę łzkody przyśiádz álbo ná cá=

7: łá summę álbo ná mnieyfczá:

8: co będzie zá iego woléy/ włzákże

9: nie przyczyniáiąc summy.

10: A Ieśli przypowiefczony łtánawłzy przálby/ iż nie wiedział

11: o pozwie/ á powód z przygody nie miałby Woźného ku świád=

12: czeniu przed łądem:

13: tákowy który przy/ będzie powinien przy=

14: siádz: iż pozew/ ná który iest zdan/ nie przyfzedł do iego wiádo=

15: móści/ áni o nim nic niewie: á włzákże támże będzie powinien

16: powodowi odpowiádac ná pozew.

17: A ieśli będzie žádał pozwu

18: od powodá ku odpowiádaniu: powodowa łtroná będzie po=

19: winna wżyczyć mu pozwu łwégo.

20: IEśli pozwány oblicznie przed łądem bądź ná piérwłzym

21: Roku/ bądź ná wtórym łtánie/ y wczyniwłzy odpowiedz ná rze

- 22: czy łobie zádáné/ od powodá w rzeczy łwéy vpádnie:
- 23: y ielcze
- 24: od łádu vpornie odéydzie/ nie czyniáć dołyc temu/ który prá=
- 25: wem wygra zá rzecz łkazáną/ álbo práwem wygráną: tákowy
- 26: niepołłufzny w winie cztérienáście grzywien niech będzie łkazan:
- 27: á onému práwem zwycięzcy będzie przydan Woźny ná w wiá=
- 28: zánié w rzeczách práwem przekonáných/ álbo wygráných w do=
- 29: brá práwem zwyciężoného/ ták w łummie głównéy iáko w łzko=
- 30: dách/ y w winie wyráżonéy: y ták będzie práwem połtěpowa=
- 31: no przeciwo zwycięzcy/ iáko wysłzéy.
- 32: IEłli kto pozew ná pozew wniešie o iedné rzeczy: tedy zá=
- 33: płáciwłzy winę trzy grzywny Sądowi/ y tákże wiele łtronie/
- 34: ieden pozew niech łkázi/ álbo ieden pozew niech nıkczemny
- 35: będzie.(*marg*) Támże. Támże. Támże. Zwyczaj łie. Krá. Liłt. Zygmunt w Piotrk. Liłt. (–)
- 36: IEłli powodowa łtroná łtráci pozew przed wkróćzeniem
- 37: w práwo/ to ielł przed Roki ná które pozwał: tedy będzie mógl
- 38: **pozwać** [!] łobie winowátého innym pozwem ná kłztałł piérw=
- 39: łzégo:
- 40: który ácz w łwéy powiełci od piérwłzégo łtráconého.

strona: 828

- 1: różny będzie/ ále gdy tylko iednéż w łobie rzecz álbo łummę bę=
- 2: dzie zámýkał: tákowy pozew będzie miał mieyłce v Sádu/
- 3: áni
- 4: powodowa łtroná winy iákiéy zá to przepádnie: ále pozwány
- 5: nie ináćzéy iáko ná piérwłzé łtráćenie będzie powinien iemu od=
- 6: powiádać/ áni będzie mógl zádáć powodowéy łtronie/ iž=
- 7: by dał pozew ná pozew.
- 8: A tóz ma byđż záchowano/ ie=
- 9: łli po wkróćzeniu w práwo pozew łtráci: ábowiém będzie
- 10: mógl przypozwáć álbo znowu pozwáć przez winy.(*marg*) Zygmunt w Piotrko. Liłt. (–)

- 11: A iefli po=
12: wodowa ftroná będzie miáá pozew w żálobę wpińány/ tedy
13: mu będzie wáżna iáko pozew: á nie będzie winien pozwáné=
14: mu pozwu vkázác: ábowiém będzie dofyć ná przypozwie iego.
15: A iefli pozwány ftráci pozew: tedy powodowa ftroná po fwéy
16: żálobie ná żądánié pozwánego będzie powinna pożyczyc fwé=
17: go pozwu ku **odpowiedźieniu** [!] który wróci powodowi po v=
18: czyniényu odpowiedzi.
19: Obyczay przypozwu.
20: KTóry cię przypozywa ku gotowému pozwu y ípráwie/ y
21: ku gotowému Rokowi. A iefli Rok ieft przepelzły/ tedy niech
22: będzie nápińano/ Ku przepelzłému Rokowi/
23: który ieft przepel=
24: zły ná ten á ná ten czás/ rc. y ku wśyftkim pośtępkom śádown=
25: nym śzláchetného niegdy N. Oycá przerweczoného B. y do tego
26: punktu/ ná którym zońtáá ípráwá dla śmierci przerweczoného
27: śzláchetného niegdy N. oycá przerweczoného B.
28: Do któręy íprá=
29: wy śam B. ieft bliźzy/ y ná niego nalezy iáko ná śyná po oycu:
30: iáko pozew y pośtępek ípráwy iego w księgách Ziemińkich śzé=
31: rzęý obmawia/ to ieft/ o tę á tę śumnę/ dla tego cię przypozy=
32: wa/ ábyś pilnował/ gdy pośtápi do dálźzych śtopniów y po=
33: śtępków práwnych.
34: A iefli iefcze nie było wkroczo w prá=
35: wo/ niech będzie zámkniony pozew tym śpośobem: Ná prze=
36: rzeczoné rzeczy práwnie będzieśz odpowiaáał. Ale iefli będzie
37: po zdániu w zyśku álbo po vczyniényu Dekrétu/ tedy ták niech
38: będzie zámkniono:
39: Będzieśz śádownie prześłuchywał/ gdy prze=
40: ciwko tobie dálźzych pośtępków będzie pátrzał.

Ziemskiego Práva
Księgi dzieiesiąte o
Poštěpku práwnym.

- 1: DRVGA CZĘSC
- 2: POSTĘPKV PRAWNEGO
- 3: Gdy łye rzecz wytoczy przed Stároftę.
- 4: Iáki przed Stároftą process práwá bywa po odelłaniu od
- 5: Ziemłtwá, toby łie miało przypilác w Księgách dziewią=
- 6: tych, przy Grodzkim práwie.(*marg*) Zygmunt w Piotrk. List. Támże. (-)
- 7: Ale izby łie nie rozdwoiá=
- 8: Iá rzecz, á izby czytelnik miał iák ná Reiełtrzyku krótkim
- 9: wřzyłtkiégo práwá ták Ziemłkiégo iáko Grodzkiégo
- 10: przed Stároftą poštěpek: tedy tu obóy poštěpek złączony
- 11: iest.
- 12: Iełli práwem zwyciężony dopuści
- 13: powodowi w wiązánia, iáko dá=
- 14: léy poštěpic.
- 15: IEłli pozwány práwem zwyciężony dozwoli powodowi/
- 16: który práwem wygrał/ w wiązánia:
- 17: y da łpokoyné dzierzenie
- 18: w dobrách/ ná których przezyłki Iá przywiedzioné/ dáiac mu w
- 19: imięniu onégo mieyłcá przy bytności poddáných dzierzenie/ y
- 20: ich poštělzeństwo:
- 21: tedy Woźny po daniu w wiązánia vczyni
- 22: zeznání z łzláchtá v ksiąg Grodzkich onégo powiátu: iz ták
- 23: práwem zwyciężony dopuścił w wiązánia y dzierzenia w do=
- 24: brá przereczoné/ iáko powiedżiano iełt przezyłkáné.
- 25: Któré
- 26: dzierzenie iełli którymkolwiek łpofobem chćiałby przekazowác:

- 27: tedy tego dzierzenia obroná ná Stároftę mieyfcá będzie nale=
28: żálá: iż gwałtownie ielt wygnan y złupion.
29: Ieſli právem zwycięzony ták po De=
30: krécie iáko po vftániu Roku
31: przypowieſzoneg^o w wiązánia zbroni.
32: IEſli právem zwycięzony w wiązánia temu/ który prá=
33: wem wygra/ zbroni/
34: tak po tákowym przerzeczoným Dekré=
35: cie/ iáko téz po vftániu Roku przypowieſczonég/ który prze

strona: 830

- 1: nieſtanié ſtał fie: tedy tenze Wożny/ który był powodowi z
2: práwá ku w wiązánia przydan/
3: wzięwſzy kłobie ſzlácićice/
4: przed Stároftá mieyfcá álbo iego vrzędem Grodzkim ma v=
5: czynić obliczné zeznání/ iż przerzeczony á právem zwycięzony
6: ſtronie/ która ná nim práwo przewiodlá/ w wiązánia právem
7: ſkazánég vpornie zbrónił.
8: A potym Stároftá mieyfcá/ ábo
9: w niebytności iego Podſtárości mocą przerzeczonég odeflá=
10: nia od ſądu ziemſkiego vczynionég/ pozowie právem zwy=
11: ciężonég pozwem álbo obwieſzczeniém ſwym/ ku widzeniu y
12: ſłuchánia:
13: iż ón právem zwycięzcę w dobrá tákie z mocy prze=
14: zyſków právem Ziemſkim otrzymanych/ y w ſummę álbo w
15: ſummách tám wyráżonych władzą rámieniá Królewſkiego
16: w więzuie tym ſpoſobem.
17: TObie ſzláchetnému N. obwieſzczamy: iż opátrzny N. Wo=
18: źny Ziemſki z pewnémi ſzláchćicy/ którzy weſpólek oſobámi
19: ſwémi przed vrzędem náſzym Stároſćimbyli obliczné zezná=
20: nie vczynili:

- 21: Iż gdy był niedawno przydan od fądu Ziemiński=
22: go N. fzláchetnému powodowi právem życiężáiacému/ áby
23: go w wiązał mocą fwych przezyfków w fądzie N. z przyczyny
24: z téy á z téy:
25: których przezyfków lifty pod pieczęćiami tegóz fą=
26: du ziemińskiego przed námi y vrzedem nálfzym położył y pokazał:
27: iáko fąd ziemiński oného do nasy do vrzędu nálfzého/ iáko do
28: Rámieniá Królewskiego odeflał.
29: A ty będąc právem zwy=
30: ciężony/ iáko niepořufzny/ wwiązania w dobrá rzeczoné vpor=
31: nie zbrónileś: zá którym vczynkiem wyifczenié tych przezyfków
32: ná Rámię nálfzé Stárościé/ álbo lepiéy Królewskié (w którém
33: mierze Królewskié gorámiénia władzą ná łobie niefiemy)
34: przyřzło.
35: Dla tego tobie rofkázuiemy władzą Królewfką/ y
36: vrzędu nálfzého: ábyś przed námi albo Podřtárořcim nálfzym/ álbo vrzędem/ Grodzkim
w ten álbo w ten dzień N. ná zamku
37: N. oblicznie y právnie řtánął/ ku widzeniu y řlyřzeniu:
38: Iż my
39: władzą Rámieniá Królewskiego/ y mocą wyifczenia przezy=
40: fków/ przerzeczoną řtronę právem wygrawáiacą w dobrá
41: twoie przerzeczoné/ wedle iego zámknienia przezyfków mocnie
42: w wiązemy:
43: y brónić go będziemy/ iáko ná vrząd nálfz należy/
44: nic ná niepořufzeńřtwo twé niedbáiac: my w tym/ co ná v=
45: rząd nálfz przynależeć będzie/ pořtěpowác będziemy: Dan ná
46: zamku N. w dzień N. blifki/ Roku řc.

- 2: Stárościęgo obwiefczenia do=
- 3: puści wwiązania: przedsię tro=
- 4: iákiemi zakládami bywa obowia
- 5: zan, áby w wiazania nie przeká=
- 6: zował.
- 7: IEfli tákowy právem zwycięzony ná tákové obwiefcze=
- 8: nie Stárościé ná roku łobie náznáczonym przed kowym łtanie/ y zá boiáznią win álbo zakládów/ które máia
- 9: bydź záložoné temu/ który právem wygrał/ w wiazánié y dźier
- 10: zenié w tákové dobrá ofiáruie łie dopuścić:
- 11: tedy Stárołtá
- 12: mieyfcá Woźnégo przyda/ á tám zakłady troiáikié ná právem
- 13: zwycięzonégo záložy/ áby támże zarázem právem zwycięzony
- 14: temu/ który právem wygrał/ w dobrá przerzeczoné ná których
- 15: tákové przyyłki łá przywiedzioné/ w wiazánié łtotnie y zará=
- 16: zem dał/
- 17: y łpokoynégo dźierzenia rzeczą łámą dopuścić: áni o=
- 18: négo w dźierzeniu którymkolwiek łpołobem nie zátrudniał
- 19: przez łię álbo przez napráwné łoby/ pod tymże troiákiem za=
- 20: kładem.
- 21: Iełli právem zwycięzony w wiazania
- 22: nie da.
- 23: IEfli právem zwycięzony nie dopuści wwiązania/ álbo
- 24: ono którymkolwiek łpołobem przekázi/(*marg*) Zygmunt w Piotrk. Lift. Tenze. Lift. (-)
- 25: tedy Stárołtá miey=
- 26: łcá rułzyć łie mocną y zbroyną ręką będzie łowinien/ y tego
- 27: który práwo przewiódł w dobrá łtrony zwycięzonéy wwiá=
- 28: zác/ wyrzuciłwly onégo z imięnia/ y zakłady troiáikié ná nim
- 29: łkazawly.
- 30: A tóz vczyni Stárołtá/ iełli ná Roku obwiefczenia

- 31: nie ftanie: iż prawem zwyciężcę troiákim zakládem wwiąże:
32: którego zakládu połowicá ná tego/ który prawem wygra/ á
33: druga połowica ná Stároftę mieyfćá przyśdź ma:
34: á dla tego
35: vrzędnicy ziemfcy od wwiązánia tákiego nic brác nie máią.

strona: 832

- 1: Ieśli po fkazaniu troiákich zaklá=
2: dów prawem zwyciężony niedo=
3: puści fie wyrzucić z dóbr, tedy
4: zá powodowym ofkárzeniem y
5: popiéraniem przez vrząd do fą=
6: du Grodzkiego ku wywołaniu
7: bywa pozwan.
8: IEśli prawem zwyciężony byłby ták mocny/ żeby przez
9: Stároftę iego vpór nie mógl bydź powciągnion/ y chciałby
10: fie rámięniowi Królewfkíemu przeciwić:(*marg*) Tenże. Támże. Támże. Támże. (–)
11: tedy zarázem ma
12: bydź pozwan przez vrząd oného Stároftwá/ do Sądu Grodz=
13: kiego iáko ná zawity Rok/ ku fłuchaniu: iż iáko vporny y
14: fprzeciwiájący fie práwu koronnému póspolitemu/ z królestwá
15: y z páńftwá iemu podległych był wywołan/ y wywołány bydź
16: opowiedzian.
17: A ieśli prawem przekonány zftępu=
18: ie z dóbr, tákowémifz zaklády
19: ma bydz obowiązan.
20: IEśli ná tákowym Roku ftanie zá boiáźnią wywołánia y
21: wypędzenia/ ma dofyc vczynić zá zaklády záłożoné y Stá=
22: roście y ftronie:
23: y dzierzenia fpokoyného pod zaklády tákowémi
24: nie ma przekázác temu/ który prawem wygrał.

- 25: Tákze pomocnicy, którzy právem
26: zwyciężonému pomagáią, máią
27: bydz ku wywołaniu pozwáni.
28: TÁkże wśzyfcy pomocnicy/ którzy temuż právnu zwycięžo=
29: nému iáwnie pomagáią/ máią bydz pozwáni ku Dekrétowi:
30: áby byli wywołáni/ y z Królestwá wespółek z Princypałem

strona: 833

- 1: wypędzeni:

strona: 833

Grodzkiego práwá
Księgi dzieśiąte o
Poštěpku práwnym.

- 1: przeciwko którym tymże łpołobem/ iáko przeciw=
2: ko ich Principałowi Vrząd Stáročí będzie powinien poště=
3: powác.
4: A którzyby byli nieośiedli/przez vrząd Grodzki má=
5: ią bydz poymáni/ y w wieżę wrzuceni: których karánié ná wo=
6: léy y łálce náłzéry niech będzie.(*marg*) Zygmunt w Piotrk. List. (-)
7: Ieśli wywołány bronilby swych
8: dóbr, tedy Szláchta z Stárořtą
9: przeciwko niemu ruřzyć sie ma.
10: Y Wnet po tákowym wywołaniu/ gdzieby právem zwy=
11: ciężony dóbr swych łtraconych bronil/ przeciwiáiąc sie Rámie=
12: niu Królewkiému:
13: tedy wedle Státutu Koronného wśzyřtká
14: Szláchta źemie/ y powiátu onéy źemie/ w której tákowa má=
15: iętność ieřt/ wespółek z Stárořtą oného mieyřcá ruřzy sie z przy
16: práwá woienną przeciwko onému niepořluřznému/ ták iákoby
17: mógl bydz z onéy máiętnořci wypędzon y wyrzucon.
18: A ieřli=

- 19: by takowy niepoślufzny mógł bydz w ofobie fwéy włápión: tá=
20: kowy y z pomocniki fwémi niech będzie poyman/ y poymány w
21: więżę włádzón: á gardło iego niech będzie ná łáfcę náłżéy.(*marg*) Támże. (-)
22: Tákowyz poštěpek práwá ma bydz
23: chowan w Artykułách
24: Grodzkich.
25: TÁkowyż poštěpek ma bydz chowan w Sądzie Grodzkim
26: wedle tego/ iáko która ípráwá przypádnie/ w Artykułách tyl=
27: ko Grodzkich:
28: gdzie zaráżem zá wftaniem Roku przypowie=
29: łczóného niech będzie przydan Wożny ná wwiázánié z troiá=
30: kiémi zakłády.

strona: 834

- 1: IASNIE WIELEBNEM^V OYCV Y PAN^V
2: IEG^O M. X. IANOWI DIMITROWI SOLIKOWSKIEMV Z SOŁKOWA,
3: z łáski Bożéy Arcybiskupowi Lwow=
4: íkiému. fwému M. Pánu.
5: IZeś W. Wieleb.był ((t. łac.)) ná Séy=
6: mie niedawno przeszłym publice przed Królem Ieg^O M. y Senatem
7: raczyłeś W. Wieleb. fontane wyfláwiác moje przedsięwzięćie z
8: ítrony wydánia Státutu y porzákdu iego.
9: Tedy ia wdźięczem bę=
10: dác téy łáski, tákże przed wżyftkiémi winienem zá to W. Wiele.
11: dźiękować. A iżby nie gołémi flowy to pokazał, ále y rzeczą: te=
12: dy Księgi Iedenáfté téy pracéy méy W.W. ofiáruię y dedikuię:
13: żeby inni którzy to będą mieli, iuz iákoby z ręki y łczodrobliwości
14: W.M. mieli. A próżę áby W.W. perfeueranter w tym trwał:
15: á z Iáfnie Wielebnym Pánem Ieg^O M.. Stánifłáwem Kárnko=
16: włkim,

- 17: z łalki Bożey Arcybiskupem Gnieźnieńskim, któregoś W.
- 18: Wiel. Collegą iest, iáko z Primáfem Regni, iáko dwáy spólni á
- 19: nierozdzielni wiernie authoritate primaria dopomogli,
- 20: iákoby tá praca moiá ná swym mieyfcu zoftála.
- 21: Wielka iest au=
- 22: thoritas leg^o M. gdyż on w tych kráioch iest iáko v Rzymian nie=
- 23: kiedy Rex Sacrorum: y w tym áby była doznána iét powagá pro=
- 24: fzę, gdyż W. Wieleb. tę rzeczy do swégo portu y do celu przywiédźdź
- 25: mogą.
- 26: Co day pánie Boże. A przytym fluzby swé vniżenie do lá=
- 27: fki W. Wieleb. zálécam.

strona: 835

- 1: IEDENASTE
- 2: KSIĘGI:
- 3: W KTORYCH SYE PRAWO
- 4: KOMMISSARSKIE, Y POSTĘ=
- 5: PEK IEGO PORZĄDKIEM
- 6: SWYM ZAMYKA.

strona: 836

- 1: IEDENASTA TABLICA
- 2: PRAWA KOMMISSARSKIEGO. QVINQVEVIRALIS álbo Kommissarzów Iurisdicia: o czym té 26. Státutów
- 3: Kommissarze między páńftwy Koronnými, á
- 4: między pogránicznými wysyláni ku pogodze=
- 5: niu różnic y sprawiedliwości, y gránic, y o clá.
- 6: Item, ku wykupieniu dóbr bywáią wysyláni:
- 7: Ale limitatam potestatem non absolute má
- 8: ią. ((lok.))
- 9: Item, do Luftrowánia y recuperowánia dóbr
- 10: Królewskich.

- 11: Item, ku rozgraniczeniu dóbr szlacheckich y du=
12: chownych, od dóbr Królewskich.
13: Item, ná rozdzał dóbr dziedzicznych między
14: brácią. ((lok.))
15: Item, do chorych do oznaymienia woléy oftá=
16: tniéy niemocnégo.
17: Ale INVSTIONARIOS ábrogowano. ((lok.)) ((do w. 20 t. łąć.))

strona: 837

Księgi iedenafte. Kommifs.

- 1: KOMMISSARZE.
2: Kommiffarze szláchta sámá ma wy=
3: práwować: á Stároftowie dóbr
4: Królewskich máią brónić.(*marg*) Zygmunt w Kráko. (-)
5: VStáwiamy/ áby zápotym nie
6: przełożeni zamków y miałt náfzych/ ále
7: sámí szláchćicy Kommifsię otrzymawáli/
8: ku fkończeniu gránic: á wáfákże ták/ áby
9: przedsię przełożonym y Stároftóm ná=
10: fzym/ wedle ftárégo zwyczáiu y Státu=
11: tu wolno było dóbr náfzych brónić/
12: áż do
13: fkończenia y obiáfnienia gránic.
14: Od Kommifsiyéy z Mándatem co
15: pláćić.

strona: 838

- 1: OD líftu Kommifsiyéy z Mándatem/ dziefięć grófy ma
2: bydź brano.
3: Król nie ma brónić rozgraniczenia
4: od fwych imion.
5: Nlehcemy/ áni od tych miast mamy komu náfzého Máie=

- 6: ftatu prończącemu gránic od dóbr/ wsi/ y dziedzictwá nálezego
- 7: rozdzielenia zábrániác álbo przewłóczyć: iedno przez moc y
- 8: gwałt od nas to niech nie będzie wyćilkano.
- 9: Kommiśsia prończącemu nie ma
- 10: bydz broniona.
- 11: OBiecuiemy/ iż wśyftkim obywatélóm z dobry y dziedzic=
- 12: twy nálezemi gránic prończącym/ nie będziemy brónić.
- 13: Kommiśfarze w których spráwách
- 14: máią bydz dawáni.
- 15: Władzą łádów wśzędę chcąc cále záchowác/ wftáwiamy:(*marg*) Zygmunt w Piotrk. Włá. Iąg. w Czerw. Lift. Iágełło w Iedlney. Lift. (-)
- 16: iż my y potomkowie nálezý żadnych dáwác Kommiśsiy nie má=
- 17: ią/ iedno ná rozgrániczenié dóbr nálezých/ y ná rozdzielenié dóbr
- 18: dziedzicznych/ między brácią/ álbo blizśzemi/ álbo któreby były/
- 19: ze **zwoleniem** [!] ftrony:
- 20: ináčzý dané/ nie máią bydz żadnéy mo=
- 21: cy áni władzý.
- 22: Kommiśię Królewfkíe y między dá=
- 23: lekimi **iednákíe** [!] práwo ku dziedzic
- 24: twu máiącemi, máią bydz dawáné.
- 25: KOMmiśię nie w innych spráwách iedno w tych/ które fą
- 26: opiłáné w ftátucie/ zákázuiemy dáwác: á któreby dáné były/
- 27: nikczemné bydz fkázuiemy.(*marg*) Alexander w Rádo. Zygmunt w Kráko. (-)
- 28: WSzákże Kommiśię ku rozdźiele=
- 29: niu dóbr ták między brácią rodzoną/ iáko między innémi któ=
- 30: rémíkolwiek krewnémi/ którzy do których dóbr iednáką blis=
- 31: kość máią/ choćiaby też niewiedźciec iáko dáleko od siebie by=

Kommiśárskiego
práwá Księgi iedenafte
o Kommiśsiiey.

- 2: A ieliby kto
3: chcąc odsterknąć tego/ który rozdziału dóbr prosi/ przal go
4: bydz krewnym/ álbo práwá ku bliskości do takowych dóbr
5: powiadałby go nie mieć:
6: w takowéy spráwie Kommissarze w
7: rozdzieleniu dóbr nie máią postępować: ále tę rzecz spru o
8: krewność y bliskość ku dobram/ do sądu Ziemskiego odeśláć
9: máią.
10: Przedtym iedno dwa Dignitarze
11: przy Podkomorzym ná gráni=
12: czeniu byli dawáni.
13: TO téz obiecuiemy:(*marg*) Kázimierz w Niezso. Lift. Ian Olbr. w Piotrko. Lift. (-)
14: iż wżysłtkim prośzącym od nas gránic
15: álbo rozdzielenia gránicznego między dobry štołu nášzego kró=
16: lewskiego/ y dobry prośzących/ zezwaláiąc damy dwu przeložo=
17: nych/ álbo Vrzedników/y Podkomorzégo: którzy imięniem
18: naszym będą mieć moc gránice vczynić.
19: Ale potym pięć Kommissarzów
20: bydz ma.
21: GDyż między dobry naszymi zápisánemi álbo nie zápisáné=
22: mi/ y poddanych naszym dobróm naszym przyległych/ niekiedy
23: krzywdy/ vciłki/ niekiedy téz y zábiiania/ także trudności wiele
24: o rozgrániczenié od imion naszym bywały/
25: á to ztąd: iż Stá=
26: roftowie álbo Dzierżawcy nasz y pod pokrywką imieniá nášzé=
27: go Krolewskiego/ y dóbr naszym/ poddáné nášzé w sąsiedz=
28: twie/ álbo vciłkali álbo gránice zatrudniáli:

- 29: dla tego zwrodzo=
30: néy nam cnoty y łáiki Królewfiéy/ dla wšytkich poddánych
31: náfzych łpráwiedliwošci y pokoiu/ obiecuiemy to: iż wšytkim
32: poddánym náfzym/ którégokolwiek łtanu y záwołania będą=
33: cym/ którzy próżá o gránice z łtrony dóbr náfzych/
34: my/ y potom=
35: kowie náfzy/ wedle łtórych łtátutów/ ku rozgrániczeniu łpráwie=
36: dliwošci/ Kommišarze onéy źiemie y powiátu/ w którym do=
37: brá ku rozgrániczeniu leżá/ dwu Dignitarzów
38: (co łie rozu=
39: mié o Woiewodách álbo Káfztélaniech) á dwu **Vrzedników** [!]
40: z Podkomorzým támtéyże źiemie náznáczymy y náznáczyć
41: będą powinni/

strona: 840

- 1: W grániczeniu poštępek iáki bydz
2: ma y koniec.
3: STarošcie albo Dźierzawcy dóbr náfzych rofkáżemy: áby
4: wełpółek z Kommišarzmi ku rozgrániczeniu dóbr tychże wy=
5: iechał y złtápił: á żeby Kommišarze potrzebámi opátrzył/ á
6: zwłáczá w tych tylko dobrách/ które mamy wolné nie záttáw=
7: né.
8: Którzy to Kommišarze gdy wyiáda/ máia z obu łtron
9: łtárców wezwáć/ od których wźiáwłzy przysięę/ wedle ich ze=
10: znánia y šwiádectwá grániczyć będą.(*marg*) Ian Olbr. w Piotrko. Liłt. (-)
11: A iełliby łtárcy mię=
12: dzy łobá byli różni: tedy Kommišarze wedle łwégo łumnié=
13: nia zgadzáiáć łtárce wedle łwégo rozłádku grániczyć będą/ y
14: gránice łkończá.
15: A gdzieby łie y Kommišarze nie zgadzáli: te=
16: dy chcemy/ áby zá tych/ których łie więcéy ná jedno zgodzá/ łka=

- 17: zániém była władza y moc lkończyć gránice/ nic niedbając ná
- 18: łpór Stárofty álbo Dzierzawce náłzého.
- 19: O Innotescentiiéy Kommiłsiiiéy.
- 20: INnotescentia Kommiłsátłka wełpółek z Mándatem do
- 21: Stárofty/ przez Woźného y dwu szłáchćicu ma byđź wnieśio=
- 22: na przed gránicami dwie Niedzieli: áby iáko o czásie/ ták teź o
- 23: mieyfcu Stároftę vpewnili.
- 24: Winá Stárościna nie będącego ná
- 25: gránicach.
- 26: IZ z łkarg szłáchty wyrozumielifmy/ że wiele ich o łzkody
- 27: przychodzi prze niedbálftwá Stároftów y Dzierzawców dóbr
- 28: náłzych:
- 29: którzy przez Kommiłsarze przyzwáni ku rozgránicze=
- 30: niu dóbr náłzych z dobry przereczonéy szłáchty/ zbraniáią fie
- 31: przyechác.(*marg*) Zygmunt w Piotrko. Tenże. Tenże. Lift. (-)
- 32: Dla tego chcąc zábieżć temu niepożytkowi/ vftá=
- 33: wiamy/ iż ielli nápotym Stároftowie y dzierzawcy náłzy przy=
- 34: zwáni nie przyecháliby ku czynieniu gránic/ winą dwádzieścia
- 35: y ósm grzywien przez nas niech będą karáni:
- 36: z których połowi=
- 37: cá łtronie/ á druga połowicá nam y potomków náłzym dołtác
- 38: łie ma.

strona: 841

Ziemskiego práwá Księgi
iedennałte o Kommiłsarzách.

- 1: Cokolwiek Kommiłfarze vczynią, to
- 2: nie ma byđź odmiéniono.
- 3: IZ zátrodniané częłtokroć zwykły byđź/ y przewłaczáné grá
- 4: nice/ między dobry náłzemi Królewłkiemi/ y dobry obywałte=
- 5: łów Królestwá Polłkiego/ ták Duchownych iáko świetckich:

- 6: Vítawiamy/ áby Stároftowie y Dzierzawcy nie czynili
- 7: krzywđ poddánym náfzym względem Gránic. Co iefli który v=
- 8: czyni/ z vrzędu Stárościęgo przed námi będzie odpowíadał.
- 9: A my náfznaczywfzy Kommiřsarze náfzē/ którzy czynić máią
- 10: gránice/ ich řádów řadnemi liřty záfbrániáiąćemi nie mamy
- 11: przekázowáć/ y innych knim Afselforów ábo drugich Kommiř=
- 12: řarzów/ áni Rewizorów po vczynieniu gránic/ będziem ná=
- 13: znáczáć:
- 14: ále cokolwiek Kommiřsarze náfzy řkażą/ to ma byđ
- 15: cálo y mocno. Ktemu též/ gdy Kommiřsarze náfzy ziądą řie
- 16: ná mieyřce gránic/ choćiy Stároftá álbó Dzierzawcá náfz
- 17: wyiedźie álbó nie wyiedźie/ řtarce da álbó nie da:
- 18: řámi Kom=
- 19: miřsarze przedřię gránice kończyć y końáć będą powinni/ nie=
- 20: dbáiąć nic ná to: choćby Stároftá náfz/ álbó y ón który řie řkár
- 21: žy o krzywđę gránic/ przeciřwko temu mówił/ álbó ruřzał y áp=
- 22: pellował/ álbó též przy tym byđ niechćiał.
- 23: Náđ to/ Kom-
- 24: miřsarze náfzy przerzeczeni dwie Niedźieli przedtym niřli řie zią=
- 25: dą ku czyniéniu gránic Stároftę álbó Dzierzawcę náfzēgo o
- 26: czářie y mieyřcu ziechánia řwęgo obwieřczą przez Woźného y
- 27: dwu Szłáchćiców/ y przez liřt řwóy włáfny/ y Mándat náfz.
- 28: Ku wzywániau rzeki, która dobrá
- 29: Królewřkié z Szłácheckiemi dzie=
- 30: li, řářiedzi niech będą przypu=
- 31: řczeni.
- 32: ABy nie byli obćiążeni poddáni náfzy/ którzy máią řářiedz=
- 33: twá z dobry náfzēmi/ przez Stárofty:(*marg*) Zygmunt w Piotrk. Liřt. Zygmunt w Kráko.
Liřt. (-)
- 34: Vřtáwiamy/ iř gdy rzē=

- 35: ká/ która nález y poddanych náleznych dobrá dzieli/ które dobrá z
- 36: obu ftrón brzegu fą rzéce przyleglé: tedy niech wolno będą dopuśczeni ci poddani nálezny ku vzywaniu téyze rzéki/ wedle fzero=
- 37: kości dóbr fwych przyległych.

strona: 842

- 1: Nie wedle listów y znaków w nich
- 2: opifanych, ále wedle świádec=
- 3: twá ftarców, gránice máią bydz
- 4: czynioné.(*marg*) Zygmunt w Piotrk. List. Zygmunt w Kráko. (-)
- 5: IZ wiele listów y Przywileiów znáyduie fie częścią w vzy=
- 6: waniu niebędących/ częścią téz niepewnych: przeto Státutá
- 7: Naiáfnieyższego Pána Króla Olbráchtá odnawiamy:
- 8: áby roz=
- 9: grániczenia dóbr były nie wedle listów y znaków w nich opifá=
- 10: nych/ które ná vsilność profzających/ y ná rzecz/ która położoná
- 11: nie iest przed oczymá fą dáné/ ále wedle świádectwá ftarców:
- 12: á zwłáczá gdy leg^o Królewka M. tak łáfkáwą y fczodrobli=
- 13: wá vftáwe vczynił: iz vznánié y rozgrániczenié dóbr fwych/
- 14: Rádzie Koronnéy y Vrzędnikóm Ziemfkim poddánym fwym
- 15: zlécił.
- 16: O iákich liściéch gránicznych to
- 17: ma bydz rozumiano.
- 18: OBiáfniamy Státut około gránic dóbr nie wedle listów y
- 19: znaków w nich opifanych/ ále iz czynioné bydz máią wedle
- 20: świádectwá ftarców: y vftáwiamy/ áby tak był rozumian:
- 21: iz
- 22: ná ten czás dowód listów w rozgrániczeniu dóbr isdz nie ma/
- 23: gdy listy fą záftarzálé/ y które fą dáné/ y wyfzły: gdy oná rzecz
- 24: przed oczymá nie byłá/ álbo w nieuzywánié przyfzły/ álbo téz
- 25: niepewné ználázłyby fie.

- 26: Ale gdy lifty Kommiſarszów ná=
27: ſzych znáki grániczné y gránice dóbr náſzych z dobry ſáſiednémi
28: ſzlácheckíemi w ſobie zámykájące/ przez nas ſá potwierdzoné/
29: álbo lifty pod tytułem y pieczęcią Podkomorzégo álbo ſádu
30: ziemilkiégo gránice dóbr z obu ſtron dziedzicznych poddáných
31: náſzych w ſobie zámykájące będą przed námi/ álbo gdziekol=
32: wiek przed ſádem okazané:
33: tákowym wiará niewátpliwa ma
34: bydź dáná: y rozgrániczenié dóbr ták náſzych/ iáko dziedzicz=
35: nych/ wedle opifánia onych liftów ſkáziemy bydź mocné y
36: gruntowné.

strona: 843

Kommiſárſkiego
práwa Kſięgi iedenáſte
o Kommiſſiách.

- 1: Gránice dóbr Królewſkich ſwiá=
2: dectwá Stárców y inné znáki po=
3: dobné czynią.(*marg*) Zygmunt w Piotrk. Zyg. Aug. w Wárfzá. (-)
4: ABy trudnoſci nie było w czyniéniu gránic/ wſtáwiamy:
5: áby Kommiſarze náſzy Bogá przed oczymá máiąc/ żadnéy
6: ſtronie nie folgując/ ogládawſzy naprzód znáki grániczné/ y
7: rzeczy prawdziwie doſzedſzy/
8: ták z ſwiádectwá ſtárców/ iefli
9: potrzebá będzie/ przyſięgłych/ iáko téz z innych podobnych roz=
10: ſádków gránice między dobry náſzemi Królewſkiémi/ y dzie=
11: dzicznémi/ wedle zdánia y ſumniénia ſwégo niech poſtánowią.
12: Kto Kommiſſarze nieſłufnie pozowie.
13: KToby pozał Kommiſſarze/ ábo Sąd/ ábo Vząd o iáki
14: poſtępek: á tákowy byłby przekazan w tym/ iż ie nieſłufnie po=
15: ciągnął/ będzie winien káżdému z ofobná támże dwoię czter=

- 16: naście grzywien za winę dąć:
- 17: także y ftronie/ bedzieli téż przy
- 18: tym pozwána.
- 19: O Kommiſſarzách między Koro=
- 20: ną y Litwą.(*marg*) Zyg. Aug. w Wárſzá. Zygmunt w Piotrk. Lift. (-)
- 21: DLa załtánowienia krzywd/ które ſie dzieią między poddą=
- 22: némi náſzými Koronnými/ y Kſięztwá Wielkiego Litewſkié=
- 23: go/ będziem dáwać Kommiſſarze dwu z ftrony/ á dwu s Kſię
- 24: łtwá: kiedy ſie kto o krzywdę/ z którégokolwiek Páńſtwá vćie=
- 25: cze:
- 26: przed którými Kommiſſarzmi/ zá Innoteſcentią ich á
- 27: Mándatem náſzym/ będzie winien káždy obżałowány łtánąć/
- 28: á bez wólákich odwólók z ftroną záłuiącą rozepzéc ſie.
- 29: Stároftowie y Dzierzawcy po vczy=
- 30: nieniu gránic, gwałtów Szlách=
- 31: ćie czynić nie máią.
- 32: STároftowie y Dzierzawcy dóbr náſzych/ gwałtów Szlá=

strona: 844

- 1: chćie w gránicach niech nie czynią: á gránic przez Kommiſſa=
- 2: rze vczynionych gwałtem niech nie pfuią.
- 3: Po rozgrániczeniu, Stároftowie y
- 4: Dzierzawcy krzywd czynic nie
- 5: máią.
- 6: ABy téż to co raz przez Kommiſſarze náſzé/ które ku roz=
- 7: grániczeniu imiόν náſzych Królewſkich/ á ziemiáńskich dáiemy/
- 8: wznawiano więcý nie było:
- 9: Vítawiamy/ áby po rozgránicze
- 10: niu imiόν náſzych Królewſkich/ krzywdy Stá=
- 11: roftowie náſzy álbo Vrzędnicy w grunćiech Ziemiáńskich nie
- 12: czynili:(*marg*) Zyg. Aug. Zyg. Aug. w Piotrko. (-)

- 13: á poddáni nálzy tákowych gruntów odgrániczonych/
14: áni bárćiami/ áni żadnym łpołobem vzywác máią.
15: Státut o vlypániu gránic w mocy
16: ieft zoftáwion.(*marg*) Zygmunt w Piotrk. (-)
17: KTóryby Stároftá rozlypał gránice/ áby ie powinien był
18: vlypác ad feftum Diui Ioannis Baptiſtae proxime venturum, ſub
19: priuatione officij Capitaneatus, vel tenatae zamków: y máią
20: bydź trzymáne mocnie/ wedle kopcu/ temporibus perpetuis.
21: A gdzieby kto był o nie pozwan ((t. łac.))
22: tedy wlyżytkich od
23: tákowych pozwów czynimy wolnémi.
24: Liſty grániczné przez Kommiſa=
25: rze dáné nie potrzebuią potwiér
26: dzenia.
27: PRośbami poddanych nálzych przywiedźieni/ dopuſcza=
28: my: áby ná kázdého woléy z poddanych nálzych było/ proſić y
29: otrzymác od nas potwiérdenia ná liſty grániczné wydáné od
30: piąci Kommiſarzów przez nas wedle Státutu náznáczo=
31: nych:
32: wktórych liſćiech gdy Kommiſia y Mándat nálz będzie
33: włożón/ y pieczęci Kommiſárſkie będą przyłożóné/ tedy má=

strona: 845

Kommiſárſkiego
práwá Kſięgi iedenáfte
o Kommiſiiey.

- 1: iá mieć moc wieczną/ choćiayby téż żadného potwiérdenia ná=
2: lzégo nie było.
3: Grániczné liſty niech będzie wolno
4: do kſiąg Káncelláriiey w wodzić.
5: WOlnó káždému niech będzie liſty Kommiſárſkie ná grá=

- 6: nice do ksiąg Kancellariié nálezé wwodzić:(*marg*) Zygmunt w Piotrko. (-)
- 7: Któré gdyby przy=
- 8: godá álbo potrzebá potrzebowála/Kánclérze nálezé przez wízel
- 9: kiéy trudności iáko wpiśáć ták wypisáć/ y listy prośzącym tákó=
- 10: wéż pod pieczęcią nálezá/ iedno kopę zá nie wzięwłzy/ przez
- 11: wízelkiéy trudności dáć będą powinni.
- 12: Około Kommissárkiégo zgwálcenia.
- 13: Ktoby cztery Niedziele przed Aktem Kommissárkim, ábo
- 14: po akcie náiechał, tákiego zuchwáłstwo ono zá Crimen
- 15: laesae Maieftatis poczytano.
- 16: Ale záś obrázenie Máiefta=
- 17: tu tylko w ofobie Królewskiéy bydź vznano: y lą to dwa
- 18: iákoby przeciwné Státuty poczęści. O czym znaydziełz
- 19: wyszézé w piérwłzych ksiégách. Titulo, Obrázenie Máie=
- 20: ftatu. ((lok.))
- 21: Item, drugi Státut w tychże ksiégách. Tit. Połowie Séy=
- 22: mowi. obá cále położoné Státuty znaydziełz. ((lok.)) (*marg*) Zygmunt w Kráko. Zygmunt w Kráko. (-)
- 23: ((do końca str. t. łącz.))
- 24: ((do w. 2 t. łącz.)) Commiffariorum ípecies. Lufratorowie. Recuperatores. Iuftitionarij. Wołyń, Podláfze rozgraniczá.
- 25: Item, ad aegrotos mittet Rex. Titu. AEger. téż to iest ípecies
- 26: Kommissiíéy.
- 27: Item, O zapiśiéch Kommissárkich.
- 28: O Kommissiách y Kommissárzách
- 29: ná gránicách.
- 30: KOMmissię ná gránice záfwe maią bydź z Kancellariiéy
- 31: nálezé/ bez wízelákiéy trudności káždému potrzebuiácému da=
- 32: wáné.
- 33: A Kommisarze przy Podkomorzým/ álbo Komor=

- 34: niku onéy źemie/ mogą być nie tylko z onégo/ ále y z inźégo
- 35: blizźégo Woiewódtwá/ choćaby w onym Woiewódtwie/
- 36: álbo źiemie żadnéy ośiádłości nie mieli.
- 37: Którzy Kommiśsa=
- 38: rze/ gdy sie ná innotescentią podpifzą/ powinno ná termin zia=
- 39: chác/ y onę Kommiśią w exekucią przywiédźdź/ wczynieniem
- 40: gránic.
- 41: A gdyby sie iednégo dnia fkończyć nie mogły/ tedy
- 42: subfequentibus diebus nie odiédźdźaiąc fkończyć ie máią/ áby
- 43: oná Kommiśsia fzláchćicowi nie fpełzła.
- 44: A gdzieby Kom=
- 45: miśsarz podpifawfzy sie ná innotescentią/ nie przyiáchał ná ter=
- 46: min/ przepada ftronie fto grzywien/ o którą forum ma mieć ná
- 47: Trybunale/ excepta vera infirmitate, którą wedle práwá po=
- 48: winien poprzyśiádz.
- 49: Stároftá ták iáko y fzláchćic nie ma
- 50: mieć wiécéy pocztu/ iedno trzydzieści osób z przyiáćiołmi y z
- 51: fługámi: á poddánych nawięcéy po dwudzieftu/ dla wkazania
- 52: znáków y fypánia kopców.
- 53: A iżby sie periuria z obráženiem
- 54: Bożym nie dzieály/ máią Kommiśsarze piérwéy przypátrzyć sie
- 55: znákóm z obu ftron/ przez ftarce pokazánym: y wważyć to v
- 56: siebie według fumnienia fwégo. A iesliby która ftroná fłu=
- 57: fzné znáki/ y podobieńftwá pokazáła:
- 58: tedy téy dowód przez
- 59: ftarce máią nákazác. A iesliby z obu ftron niepewné znáki
- 60: pokazáli/ tedy nie odbieráiąc przyśiág z obu ftron/ dla krzy=
- 61: woprzyśięftwá/ máią gránice wedle fumniénia fwégo/ przy=
- 62: chyliwfy sie do Státutu/ ((t. łac.)) wczynić. (*marg*) Zygm. III. w Kráko. List. (-)
- 63: A iż

Kommifsárkiego
Prává Księgi iedenafte
o Kommifsiiách.

- 1: Stároftowie y Dzierżawcy niektórzy dóbr náleznych/ zwykli ex=
- 2: cedere modum in defensione bonorum:
- 3: tedy Státutá piérw=
- 4: ízé w tym vczynioné/ ták decláriuemy/ że defensio nie ma fie ro=
- 5: zumieć płowaniem laboris proprij, ták ośiówków/ iáko y bu=
- 6: dowánia/ y káždéy roboty/ któraby przez rok bez przekázy Stá=
- 7: rościnéy ftała: ále vzywániém tylko dóbr náleznych/ álo pozwá=
- 8: niém po wyfzciu roku do ziemftwá.
- 9: A gdyby ładowy Stá=
- 10: roftá álbo Dzierżawcá komu krzywde álbo szkodę iáką mimo
- 11: to vczynił/ tedy o to forum ma mieć w ziemftwie/ gdzie oné
- 12: dobrá Królewkié leżą.
- 13: A iefliby Dzierżawcá ośiadłości nie
- 14: miał/ w onym Woiewództwie álbo ziemi/ tedy tám gdzieby
- 15: ią miał/ ma bydź exekucia ná dobrách iego nieodwłocznie czy=
- 16: nioná/ wedle Constituciiéy Anni 1562.
- 17: A gdyby był nieośiá=
- 18: dły w Koronie/ tedy ma fie przeciw niemu poftąpić wedle po=
- 19: ítępku ná tym Séymie contra impoffeffionatos námówioné=
- 20: go: á iefliby miał fumnę ná Dzierżawie/ tedy ná fummie fie ma
- 21: extendowác processus iuis exequitio.
- 22: A Stároftóm y
- 23: Dzierżawcóm o krzywdy y szkody/ któręby fie działy ná gruncie
- 24: Królewskim/ták w náleznych y R.P. iáko w ich pożytkach/ bę=
- 25: dzie wolno pozywác káždęgo do ziemftwá:
- 26: y gdzieby im iurá=

- 27: menty wedle práwá były nakazáné/ ták náfzym/ iáko y fwym
28: imięniem odpráwowác ie mogą/ fálua appellatione ad Tribu=
29: nal, gdzie fine remifsione kauzy tákie máią bydz determinowá=
30: né.
31: Poddáni téz z náfzych wsi/ będą mogli pozywác do ziem=
32: ftwá o krzywdy fwé/ ((t. łác.))
33: Tákze z miáfteczek náfzych fine afsiftentis, wedle zwy
34: czáiu. A gdzieby gránic nie było/
35: będą powinni Sędziowie
36: fkázowác wywodzić Kommiísią/ y kończyć gránice fzláchćico=
37: wi/ (t. łác.)) Iefliby téz po rográniczeniu Kom=
38: miísfárskim/ fzláchćic zá gránicami grunt Królewki odéymo=
39: wał / y był o to pozwan do ziemftwá:
40: powinien będzie fam
41: Sąd wyiáchác/ álbo Komorniki przyięglé z Woźnym wyflác
42: ná ón grunt ((t. łác.)) ná przyfzłych Rocéch de=
43: krét vczynić/ y fzkód nagrodę nákazác wedle liquidáciiey ftro=
44: ny vkrzywdzonéy przez iuráment.
45: ((t. łác.)) sílá tám circumftánciy.

strona: 848

- 1: IASNIE WIELMOZNYM PANOM,
2: IEG^O M. PANV HIERONYMOWI,
3: WOIEWODZIE POZNANSKIEMV,
4: Stároście Kolfkiému, &c
5: Y IEG^O M. PAN^V STANISŁAWOWI,
6: WOIEWODZIE Y STAROSCIE
7: Ráwfkíému y Rádomfkíému, &c,
8: GOSTOMSKIM Z LECENIC, BRACIEY
9: rodzonéy, mym M. Pánom.
10: GDyż to Pan Bóg zrzádził, moi M. Pánowie, że ku ozdobienu

- 11: wieku nálezego, y ku szczęśliwości Rzeczypołp. do którego teraz kré=
12: fu przyfzła, W.M. dwu Brátów rodzonych, iáko filarmi y podporą
13: téy Rzeczypołp. vczynił, y wywyszyć raczył, z czego fie, iáko widzę,
14: ludzie ćiefzą.
15: Którá ochotá y wdzięczność, y we mnie że fie niemoże
16: zátáić: tedy tym to pokázuię: że W.M. Pánom moim M. te o=
17: Itátnie księgi praw Koronnych, iuż iákoby dołkonáłość winfzo=
18: wánia, tą iákoby klauzurą zámýkáiąc, ofiáruię:
19: Máiąc pewną
20: nádzieię, że biorąc przed się nie ták moié przedsięwzięćie, co iest
21: rzecz mniefzja, iáko potrzebę Rzeczypołpolitáy vważáiąc, tę pra=
22: cą moię będę W.M. mieć nietylko v siebie záléconą, ále y innym
23: ią, zwłáfczá Królowi leg^o M. będą vmieli zálécác.

strona: 849

- 1: DWUNASTE
2: KSYĘGI PRAWA
3: TRIBVNALSKIEGO,
4: VLTIMAE INSTANTIAE, Y APPEL=
5: LACIY, KTORE OD NIZSZYCH
6: SVBSELLIA PRZYCHODZĄ, PO=
7: RZĄDEK OSOBLIWY.
8: Nim o Tribunal Státuty fie poczną, tedyby tu przyfzło á=
9: ktykowác Ordinationem nouorum Iudiciorum in Conuentu
10: Generali Petricouieñ. Anno 1563. factam & laudatam: gdyż for=
11: ma nouorm Iudiciorum wielce służy ku obiáñnieniu porządku
12: sądów Tribunału.
13: Awfzákże niechcąc przedłużác y zábáwiác
14: czytelniká, musí ie przeltápic: A kto będzie chćiał, może ie
15: piérwéy przeczćić, tóz dopiéro do Tribunału przyftápic: á znay=
16: dzie ie łácno w Conftituciách. List 18.

strona: 850

- 1: DWANASTA TABLICA
- 2: Prává Tribunálkiého:
- 3: KORONNEGO.
- 4: LITEWSKIEGO
- 5: PRVSKIEGO
- 6: WOLYNSKIEGO, ((tabela nie numeruje wierszy)) Práwo Tribunálkie/ ná trzy części lye dźieli.
- 7: I. Część vprzędzáięca. Obiéránié.
- 8: ((tabela, nie numeruje wierszy)) Włafności lżeść w Elektciéh. Godny. Bogoboyny. Szłáchćic. Obywáciel. Praw y zwyczáiów vmieiętny. Osiádly.
- 9: II. Część przy łądzeniu. Porządek przy łądziéh. Mieyfcá. Czasy łądów.
- 10: Pozwánié ná Tribunal. Materia łądów Tribunálnych. Appellátia od łądów. Ziemskiého. Podkomorłkiého. Komiffárłkiého. Grodzkiého. Pozwy.
- 11: III. Część po odpráwieniu łądu Tribunálkiého, Té tytuły rewidowác: Exekucia. Salaria. Areftowánié. Appellácia. Remiífię. Záviefzenié łpraw.

strona: 851

Księgi dwánałte o
Sędziách Tribunal.

- 1: CONSTITVCIAE
- 2: SEYMV WALNEGO
- 3: WARSZAWSKIEGO,
- 4: Roku Bożego 1578.
- 5: STEPHAN Z BOZEY ŁASKI KROL
- 6: Polłki, Wielkié Książę Litewłkié, Rułkié, Prułkié,
- 7: Mázoweckié,
- 8: Zmódzkié, Inflantckié, Kiiowłkié,
- 9: Wołynłkié, Podłálkié, & c. y Siedmigrodzkié, &c.
- 10: OZnáymuiemy wżem obec
- 11: y káždému z ofobná/ komu to wie=

- 12: dzieć należy/
13: iż my wedle powinno=
14: ści nálezý Królewkiéy/ opátruiąc
15: potrzeby Korony téy. którém nas
16: Pan Bóg przełożyć raczył/ á o tym
17: myśląc/ áby w niém tak domoy
18: rząd/ iáko bezpieczeństwo od nie=
19: przyaciela było:
20: iżebyśmy domá do
21: bry porządek poştánowiwszy/ íná=
22: dniém nieprzyacielowi odpór dáć mogli/ y krzywd dawnych/
23: które ciérpi Rzeczpołpolita ípólna narodu Polskiégo y Litew=
24: fkiégo/ zá okupowaniém y oderwániém zamków y ziem przez
25: nieprzyaciela/ powetowác:
26: Złożyliśmy Seym Wálny wżem
27: ítanom tu do Wárżawy/ ná którym zá rádą Pánów Rad ná=
28: ízych oboygá narodu/ y zezwoleniém Połków Ziemfkich/ na=
29: przód podle Conştituciiéy dawném przed pánowániém názym
30: vczynioném:
31: y Recefsów Séymów przeşłyých około ípráwie=
32: dliwości/ ná którém wşyfték rząd domowy należy/ y z którém
33: wşyftkié dobré obyczáie w káżdém Rzeczypołpolitém pochodzą/
34: poştánowienié nizém opifáné vczyniliśmy.
35: Porządek do obierania Sędziów.
36: W Káżdym Woiewództwie y ziemi ná tym mieyfcu gdzie

strona: 852

- 1: **wedle** [!] ítárégo zwyczáiu obieráią ołoby Sądowé/ náznáczámy ((t. łac.)) dzień y czás/
2: to íest piérwşy Po
3: niedziálek po Národzeniu Pánný Máriiéy w tym ninieyşym
4: Roku/ á potym ná káždy rok tegoż czáfu do obierania Sędziów

- 5: do łądów ((t. łać.))
- 6: á Poznánfkiému y Kálifkiému Woiewódtwóm we Srze=
- 7: dzie/ Sędomirfkiému w Opátowie/ Siérádzkiému w Siérá=
- 8: dzu/ Brzéfkiému y Inowłodoławfkiému w Rádźieiowie/ Płot=
- 9: ckiému w Ráciążu/ Mázoweckiému w Wárfzáwie/ Ráwfkié=
- 10: mu w Bolemowie:
- 11: Lwowlfkiéy/ Przemyłfkiéy/ Sánockiéy źie=
- 12: miam/ w Wiśni: á **Chelmfkiéy** [!] w w Chełmie y Hálicz Sędzie
- 13: obiérác máią. Włzákże Chełmfka naprzód w Chełmie/ á po=
- 14: tym Hálicka w Háliczu obchodźić fie tym porządkiem máią.
- 15: Woiewódtwo Podláfkié w Drohyczynie/ á źiemie Dobrzyń=
- 16: fkiéy w Lipnie w Poniedźiątek przed ś. Bártłomieiem čás do
- 17: tegóz náznáczamy:
- 18: á w infzych Woiewódtwách y źiemiách/ kę=
- 19: dy Sędzie źiemfkié obiéráią/ Sędźiowie do tych łądów gene=
- 20: raliu iudiciorum obiéráni bydź máią.
- 21: Obiéránié Sędziów.
- 22: NA których Séymikách wysźey miánowáných/ káždé Wo=
- 23: iewódtwo obrác **fpólnie** [!] ma/ y będzie powinno miedzy sobą
- 24: ofobę iednę godną/ bogoboyną/ cnotliwą/ práwá y zwyczáiów
- 25: łądowych onégo kraiu vmieiętną/ ośiádłą.
- 26: A z Woiewódtw
- 27: więtfzych to iest Poznánfkiégo/ Sędomirfkiégo/ Kálifkiégo/
- 28: Płotckiégo po dwu: z Rułfkiégo tákże dwu/ z których ieden w
- 29: Wiśni/ á drugi álternátą w Chełmie/ á w Háliczu iáko wyłśzey nápiřano:
- 30: z Mázoweckiégo trzey ((t. łać.)) á potym
- 31: po dwu: z Ráwfkiégo dwu: z Podláfkiégo dwu. A z źiem Wie=
- 32: luńfkiéy/ Dobrzyńfkiéy po iednému/ z Oświęcimfkiéy y z Zator=
- 33: fkiéy tákże iedného do tychże łądów ((t. łać.))
- 34: obiérác máią.

- 35: A tych Sędziów obieranie
36: ma być kogokolwiek godnego bądź naydą. A gdyby który tá=
37: kowy było bran z tych którzy ná infzych łądziéch siedzą/
38: ie fliby
39: nie przytrąfiła Aktcy z mociiéy álbo áppelláciiéy od którego z
40: nich/ tedy ten ná ten czas ná łądzie w tey łpráwie wotowác nie
41: ma/ y wynisdz/ gdy infzy wotowác będą/ powinien będzie.
42: Ciż obráni Sędziowie do drugich tylko łądów trwác má=
43: ią/ á inni ná ich mieyfcá ((t. łác.))

strona: 853

Tribunálkiego
práwa Księgi dwánałte
o Tribunale Koron.

- 1: obieráni bądź máią/ czáfu y dnia obieránia tych Sędziów
2: wyszézéy oznáczonégo.
3: A żaden z Elektów powtóré ná łądy
4: nie ma być obran do lat czterzéch/ oprócz tego gdzieby nie w
5: którym Woiewództwie ná tégóz wżylcy ((t. łác.))
6: zgodzili/ á iżby nie tego podiał vprošili.
7: Item, Ie fliby téz w którym Woiewództwie/ dla którejkol=
8: wiek przyczyny Elektcia niedożlá/ álbo śmierć/ álbo chorobá/
9: którego Eletá zákróczyłá/ z infzych Woiewódtw obráni Sę=
10: dziowie Aktcié onégóz Woiewódtwá odpráwowác będą/ ((t. łác.))
11: ie fliby z których Woiewódtw
12: obráni nie byli.
13: LICZBA DEPVTATOW, KTORZY NA
14: Tribunal bywáią obieráni, tym obyczáiem
15: ma oblik.
16: Ośm liczą Woiewódtw więtszych, z których po dwu Deputa=
17: tów obieráią: to czyni łzelnašcie.

- 18: Siedm Woiewódtw mnieyźszych, ci po iednému Deputatowi
19: wysyłaia.
20: Item, trzy ziemie po iednému Deputatowi.
21: Tákże z Pruńkich trzech Woiewódtw, po iednému.
22: Z Wołyńskich, po iednému. Tedy fumnę tego zebrania nie
23: trudno poráchowác.
24: Tymże obyczaiem iáko wielka liczbá Pońów bywa, nie trudno
25: fie doliczyć.
26: Przyśięgá Sędziów.
27: TAmże przereczeni Sędziowie w Woiewódtwách y zie=
28: miách obráni/ záchawfzy fie ná czás y mieysce łądom náznáczo=
29: né/
30: máia przy łądzie ziemie onéy/ y przy vrzędzie Stárościm/
31: róta Sędzięgo Ziemfkięgo w Státucie opifaná przyśiędz:
32: tego dołóżywfzy/ iż praktykowania żadnych kauz z nikim czy=
33: nić nie máia/
34: áni przestrogí/ áni rády dáwác/ áni podárków
35: brác/ y téż iż fie o to nie stárał/ áby był ná té łądy obran.
36: Iáko łądzić máia, y o Aktciách
37: Duchownych.
38: Sądzić máia śpráwiedliwie z reieltru po Woiewódtwiách
39: iáko wotuią/ nie odftrzélaiác fie od práwá **połpoliétgo** [!] / iákié=
40: go ktorá ziemiá vżywa/ Bogá y śpráwiedliwośc ięgo świętą/
41: przed oczymá máiać.
42: A Sędziowie Dekrét ex scripto fero=
43: wác będą: ná którym íscriptcie/ dwá álbo trzy Sędziowie
44: podpifác fie máia. A gdzieby fie tráfiłá różnośc/ álbo téż pa=
45: ritas votorum, máia raz/ dwá/ trzy znowu per vota puścić/
46: y

- 47: przy téy łtronie konkluzia zołtáwác ma/ która zá łobá dowodów práwnych więcéy będzie
miála/ á potym maior pars kon=
48: kludowác ma.
49: A iż wżyłtkié kauzy Pánów Duchownych/
50: którékółwiek w Ziemłtwie/ w Grodzie/ w Vrzędzie Podko=
51: morłkim/ wedle práwá piłánego łádzoné były y będą/ z mociiéy
52: álbo áppelláciiéy/ y iákimkółwiek inłzym obyczáiem przypádlý/
53: álbo przypádac będą/
54: przed tymże Tribunalem podług práwá
55: połpolitégo odpráwowáné bydź máią. Przeto do tych lá=
56: mych odpráwowánia/ Pánowie Duchowni/ łżeść Duchow=
57: nych Sędziów łámi z połrzodku łiebie obrác máią/
58: którzy przy=
59: łięgá obwiázáni táłże przy tym Tribunale/ w téż róte ná E=
60: wánieliá bydź máią/ z którémí do tychże tylko Aktciy Ducho=
61: wnych/ łżeść łwietckich onychże Sędziów z połrzodku łwiet=
62: ckich wyłádzonych przyłádzeni bydź/ y té kauzy łádzic máią.
63: A táł podług práwá łádzác iteram atque iterum per vota pu=
64: łczáiac/ iáko piérwéy konkluziá wczynic maior pars z tych dwu=
65: nałci máią. A gdzieby byłá paritas votorum, tedy ma bydź
66: remisia ná Séym pro decreto.
67: Którá paritas Deputatorum,
68: tych gdzieby łie do drugiégo Séymu łtanom nie podobála/
69: wolno iéy będzie popráwic. A gdzieby ná popráwe łgodá nie
70: dołzła/ tedy ten łpołób Tribunale ma zołtác/ dokáđ łie co łe=
71: płzého przez wżyłtkié łtany nienaydźie.
72: Dźiełięćiny po imionách Szłácheckich/ in eodem łtatu iáko
73: teraz łá/ nikogo nie wzrúfzáiac do Compozyciiéy/ która ma
74: bydź ná Seymie/ odkłádamy.
75: A iuz tákowy Dekrét álbo Dekrétá tego Tribunale łákiéy

- 76: ważności bydź máią/ iáko Séymowé. A ielliby kto chciał
- 77: ((t. łąc.)) y áktcią łobie ożywić ná Seym/ ábo
- 78: zá Dworem przed nas:
- 79: tedy táki karan bydź ma/ iáko contem=
- 80: ptor Decreti nołtri Regij.
- 81: A iż łie Pánowie Duchówni fkárzą/ że ((t. łąc.))
- 82: że ((t. łąc.)) nie podlégáli/ przeciw
- 83: im y imionách [/] ich perlucra przewodzone/
- 84: tedy Stárołtowie

strona: 855

Tribunálkiego
práwá Księgi dwánałte
o Tribunale Koron.

- 1: ab exequitione tákowych perlucrorum superfedowác máią/
- 2: do vznánia náłzého tych perlucrorum ná Séymie.
- 3: Co ładzić máią.
- 4: Sądzić máią caufas omnes &c fingulas, od łądów Ziemłkich/
- 5: Grodzkich/ Podkomorzkich/ Kommifsárlkich/ ((t. łąc.))
- 6: Wiécowych/ ((t. łąc.))
- 7: y włyłtkié infzé
- 8: generaliter, którékółwiek ná Séym/ álbo zá Dworem náłzym
- 9: Królewłkim/ ((do w. 14 t. łąc.))
- 10: Tych włyłtkich kauz/ które bądź ((t. łąc.))
- 11: bądź w Ziemłtwie/ álbo w Grodzie przełádzoné/ y (t. łąc.))
- 12: odefłáné/ gđzieby podług
- 13: tychże remiłsiy bez włyłakich przewłók exequowané niebyły/
- 14: tákże kauzy które od którýchkółwiek Tribunaleów ((t. łąc.))
- 15: przełłtych w Woiewóđztwách vchwalonych przypadály/ y
- 16: infzé włyłtkié łprawy/ którékółwiek ták z dawnych/ iáko y z no=
- 17: wych pozwów/ przypożwów/ przypadác będą/ á temu Tribu=

- 18: nałowi należeć będą.
- 19: A tám iuz przed ładem/ wżyftkié ftro=
20: ny w fwoich łprawách ładowych/ Rok y Roki będą miály/ we=
21: dług ich áppelláciy/ y mociy/ pozwów/ przypożwów/ tám zá=
22: witych/ iáko y niezáwitych/
23: remiřsiy/ limitáciy/ y inřzych włze=
24: lákich łtopniów práwnych/ iáko tu ná Séymie/ álbo zá Dwo=
25: rem/ támże y ná łądzie vltimae infantiae, którychkolwiek Woie=
26: wódtw mieć miály/ żadnych nie wymuiąc/
27: wedle tych po=
28: zwów/ przypożwów/ kontrowerřiy/ kauz/ Dekrétów/ áppel=
29: łáciy/ mociy/ remiřsiy/ rozpiřów/ limitáciy/ y inřzych punktów
30: práwnych/ żadnégo nie wymuiąc/ ((t. łác. do w. 33))
31: EXceptis caufis mere criminalibus, które ładowi nářzému
32: ná Séymie należeć máią. A gdzieby kto ex ciuili caufa crimi=
33: nalem czyniąc/ ná Séym/ álbo zá Dworem kogo wyzwał/ te=
34: dy gdy będzie vznána przez nas ná Séymie bydź caufa ciuilis,

strona: 856

- 1: ma támowy ((t. łác.))
2: według Conřtituciy A caufa ma bydź o=
3: deřłána ((t. łác.)) A wřákże ((t. łác.))
4: áppellácia ma bydź/ ((do w. 8 t. łác.))
5: które
6: ładowi nářzému zořtáwuiemy.
7: A ieřliby kto Stárořtę álbo Dźierżawcę pozwało grunty
8: nářzé/ z których Dźierżawcá álbo Stárořtá Quártę dawa/
9: álbo pod rewizią y luřtrácią podpádły/
10: támże które w řtórych
11: řummách łą inřcriptae, o támkié dobrá ma łąd odeřłác ná Séym
12: pro cognitione nořtra. A nam łámému o dobrá nářzé iuxta

- 13: praelcriptum Statuti czynić/ y onych dochodzić wolno zawnżę
14: będzie.
- 15: Taksze o niewydanię Qwarty/ y o dobre nullo iure recepta
16: ná Sýmie łady bydź máią. ((t. łac.))
17: które z otrzeżeniem rze=
18: czy w Státucie opifánych ładowi nálzému należęc będą.
19: Z
20: łtrony przeżyfków interim otrzymaných/ przeciw miáftóm/ ták=
21: że téż miełczan przeciw łzláchcie to łie záchowác ma/ do vzná=
22: nia nálzęgo/ iáko około przeżyfków Duchowných.
23: SCRVTINIVM,
24: Y oznáczenię dni ad caufas crimi=
25: nales.
26: ((t. łac.)) máią bydź zá przypożwá=
27: niem łtrony przez łtronę/ ná Ziemiłkich/ álbo Grodzkich Rokách
28: ładowých ((t. łac.)) co piérwéy
29: będzie ((t. łac.)) wypráwowáné.
30: A
31: to dla tego/ gdy łtroná łtronę pozowie ná Sým/ áby tám iuż
32: obie łtronie były cum łcrutiniis gotowé/ dla prędkiego odprá=
33: wowánia łpraw.
34: A iżeby łie criminales actiones ná Sýmie
35: zawnżę odlądzić y odpráwować mogły: tedy od poczęcia Sým=
36: mu/ który ná náznáczony dzień łifty Sýmowými Propozytią
37: záchynác łie ma zawnżdy.
38: A po Propozytiiiéy y odpráwieniu

strona: 857

- 1: przy Posłéch Ziemńkich wót Senatorńkich/ tydzień cały/ dzień
- 2: podle dnia mamy mieć wolny do sądów criminalium actio=
- 3: num.
- 4: A potym póki iedno Séym będzie/ mamy odpráwo=
- 5: wác té criminalia, ná każdą Szrodę/ Piątek/ y Sobotę/ nie
- 6: omieŹkawaíac innych ípraw Séymowi naleŹących.
- 7: A zwła=
- 8: íczá nullo iure, y Qwártý sądzenia/ wedle ConŹtutuciiéy Lu=
- 9: belńkiéy/ ((t. łąc.))
- 10: Mieyńcá sądom.
- 11: W Wielkiéy Polńcze Piotrków/
- 12: do którégó té Woiewódz=
- 13: twá naleŹéc będą/ Poznánńkié/ Kálińkié/ Sierádzkié/ ziemiá
- 14: Wieluńńká/ Leczyckié/ Brzeńkié/ Inowłodcláwńkié/ ziemiá Do=
- 15: brzyńńka/ Mázoweckié/ Płotckié/ Ráwńkié.
- 16: W Máłéy Polńcze Lublin/ do którégó té Woiewództwá
- 17: náleŹéc będą/ Krácowńkié/ Sędomirńkié/ Ruńkié/ Podolńkié/
- 18: Lubelńkié/ Beńskié/ Podláńkié/ z tym dokłádem/
- 19: íŹ cí SędŹio=
- 20: wie wŹyńcy odŹáđziwńzy wielkiéy Polńki Woiewództwá w
- 21: Piotrkowie/ máíą záŹię íáchác ná czás niŹéy náznáczony do Lu=
- 22: bliná/ y tákŹe tám odŹáđzić wŹytkié Woiewództwá máłéy
- 23: Polńki.
- 24: BeŹpieczenństwo sądów y Séymików.
- 25: PRzed który to sąd oŹobá żadna cuiuscunque dignitatis &
- 26: praeminentiae, któraby Aktciiéy práwnéy nie miáłá/ chodŹić nie
- 27: ma.
- 28: A kogo z reieńtru záwołáíą do ípráwy iego/ nie z żadnym
- 29: tumultem do ípráwy íwéy przyŹtápić y do gmáchu wchodŹić
- 30: ma/ tylko fámochwart nawięcéy chodŹić ma/ to íeŹt fá m z Pro=

- 31: kuratorem/ á dwa przyiaćiele.
- 32: A iefliby który vpornie wżedł/
33: ábo nápomniony wyniśdź niechćciał/ ábo w domu ładowym
34: wołanie czynił/ tedy ma bydź ná nim lkazána poena ((t. łac.))
35: którą zaráz łub alia poena fimili nie od=
36: chodząc od ładu Sądowni położyć powinien będzie/ ((r. łac.))
37: iśdź ma.
- 38: Przy wotowaniu áby
39: żaden nie zořtawał/ oprócz tych którzy do tego ładu przyśięgli.
40: Item żaden tak ná Séymiku obiérania Sędziów/ iáko y ná
41: mieyfce gdzie łady będą łprawowane/ áby nie śmiał przyież=
42: dźać y przychodzić zbroynie/
43: y żadnémi inémi bróniami/ okróm

strona: 858

- 1: mieczá/ kórdá/ łzábale/ łzpady. A ktoby śmiał z łtrzelbą álbo z iá=
2: ką inřzą brónią wřzeláką przyiechác/ ábo znią chodzić/
3: áby pięć=
4: dzieřiat grzywien winą był karan peremptorie nie odchodząc
5: od ładu/ ábo od Séymiku ((t. łac.))
6: A iefliby tamere odłzedł/ tedy ma bydź odeřłan ná exekucią
7: wedle prawá ad loci Capitaneum.
8: A gdzieby kto ná Séymiku
9: obiérania Sędzięgo ábo Sędziów/ ábo téz we trzech Niedzielać przed zácęciem ładu
tego/ abo téz we trzech Niedzielać
10: po ofádeniu/ iáką ofobę łzláchecką ránił álbo zabił/
11: tedy po=
12: dlug Státutu pořtápić przeciw iemu/ nie ináczey iedno iákoby
13: to ná Séymie przy nas vczynił/
14: Czáfy Sądów.
15: Sądy napřód począc łie máią záwřze w Piotrkowie w Po

- 16: niedziálek bliſki po ſwiętym Marcinie/
17: á kończy ſie máią áż
18: do Kwietnéy Niedzieli. W Lublinie w Poniedziálek bliſki po
19: Przewodnéy Niedzieli/ á kończy ſie máią dokąd ſie nie ſkończą.
20: A wſzakże áby inſzé ſády inferiorum ſubſelliorum pod tym czá=
21: ſem ſádenia vltimae inſtantiae iudiciorum generalium odpráwo=
22: wáły ſie. A Mázoweckie ſády vltimae inſtantiae, które teraz ſá=
23: dzą/ iáko ſie záczyły ſkończy ſie máią.
24: Dekrétá y ſpráwy tych ſádów/ w Piotrkowie pieczęcią
25: ziemſką Siéradzką/ á w Lublinie pieczęcią ziemſką Lubelſką
26: máią bydź popieczętowáné/ ták iáko ſie to záchowáło przy ſá=
27: dziech Królewſkich.
28: Vtwiárdzenie Dekrétów.
29: A Dekrétá tych wſzytkich ſádów/ ták vltimae inſtantiae w
30: Woiewództwách oſádzoné/ y które nápotym odſádzoné in hoc
31: generali iudicio tribunali będą/ opátruiemy y vtwiárdzamy tá=
32: kim wárunkiem/
33: iáko ſá opátrzoné ſády nowé pro vna vice, zá
34: Króla Zygmuntá Auguſtá vchwaloné/ Dekrétem Séymo=
35: wym Wárſzáwſkim oſtátecznégo dnia Márcá/ ((t. łąc.))
36: vczynionym
37: iako ten
38: Dekrét Séymowy ſam w ſobie obmawia/ w té ſłowá: Iż kto=
39: bykolwiek ná Séym/ álbo téż przed nas za Dworem iákimkol=
40: wiek obyczáiem był pozwan ex cuiuſcunque inſtantia.
41: ku ſkáże=
42: niu tákowéy ſkáźni/ podług ordináciiey y według vchwały

Tribunałkiego
prawa Księgi dwanaście
o Tribunale Koron.

- 1: Séymu przeżłęgo Piotrkowłkiego vczynionéy/ od pozwów y
- 2: od rzeczy wolen bydź ma/ y iest.
- 3: A ktoby więc ieszcze ták vporny
- 4: bydź chciał/ á przepowiedział sie ná tákowé pozwy/ y ná nie ie=
- 5: fliby co in contumaciam otrzymał/ tákowé otrzymánié nie ma
- 6: mieć żadnéy ważności/
- 7: y bydź nie może ku żadnéy szkódzie niko=
- 8: mu/ áni przez vržąd Stárości exequowáné bydź ma. A iefliby
- 9: téż zá przypowiedzeniem do łądu czyim pozwány ná tákowy
- 10: pozew łtánął/
- 11: tám nie odchodząc łam/ ábo Prokurator iego bę=
- 12: dzie powinien odłożyć winy łto grzywien/ pod winą czterna=
- 13: ścia grzywien. Któréy winy łta grzywien/ połowicá łtronie/
- 14: á druga do łkárbu náłżęgo bydź ma ((t. łąc. do w. 13))
- 15: á
- 16: Prokurator ma bydź łkazan do wieże ná tydzień siedziéc ná
- 17: dnie/ tám gdzieby tákowé rzeczy przez nas były łądzoné.
- 18: Powinność łądu Ziemsłkiego.
- 19: PRzychyláiąc sie do prawá połpolitęgo/ y zwyczáiów zda=
- 20: wná záchowálych/ gdyż ten łąd odpráwować ma co przedtym
- 21: przy łądziéch náłżych królewłkich odpráwowano bywáło/
- 22: má=
- 23: iá sie do tego łądu ziáchác/ Sędzia/ Podłędek/ Pifarz onęgo
- 24: Woiewódtwá w którym odpráwowan będzie/ y tám przyśią=
- 25: głyzy ((t. łąc.)), włytkę tę powinność ná łobie od=
- 26: nośic máią/
- 27: którą nieśli przedtym przy łądziéch Séymowych

- 28: ábo Dworfkich/ y Koce Sędziów infzych za ápprobácyą De=
29: krétów odbiérác y odfyłác máią. Wfzákóz wotum ná tych fą=
30: dżiéch miéc nie máią.
31: O pozwiéch przed ten fąd.
32: POzwy máią bydź ((t. łác.))
33: á kładżioné bydź máią na=
34: mniéy dwie Niedźieli ante terminum.
35: O zapiśiéch y proteftáciách.
36: ZApify/ Proteftácię/ Recognicię/ y Relácię wfzelkákíe/ ták
37: máią bydź wázné przed tym fądem zeznáné/ iáko Séymowé/
38: ábo Ziemié.

strona: 850

- 1: O exequuciiey Dekrétów.
2: STároftowie y Vrzędnicy ich/ wfzelákíe Dekrétá powinni
3: wedle práwá exequowác ((t. łác.))
4: Opátrzenie Sędziów.
5: Ciż Sędziowie od káżdého Dekrétu zá kim wynidzie/ po
6: piętnaście grofzy brác máią:
7: á od extráktów płácenie ma bydź wedle Státutu. A pánowie Duchowni Deputatóm fwoim
8: opátrzenie dáć máią.
9: O Kocách, Perefudách y winách v
10: fądu główného Trybunału Lubel=
11: fkiego, Woiewódtw Kiiowfkié=
12: go, Brácláwfkíego, Wołynfkíego.
13: ZA przyftápieniem do Trybunału Woiewódtwá Kiio=
14: wfkiégo/ Wołynfkíego/ y Brácláwfkíego/ którzy z práwem
15: fwym/ którym oni fie fądzą/ do Trybunału przyftápiłi/
16: y ták iá=
17: ko przedtym ná ófobie náfzény królewfkíey fądy ich należały/ y

- 18: przez nas sądzone bywały/ ná Trybunał ze wšytkim włożyli/ zostawuąc we wšytkim przy przywileiách y prawie swoim/ á
- 19: miánowicie iż máią przywiléy y práwo o Perefudách y winách.
- 20: Iż áni my/ áni Pánowie Rády żadnych Win áni Perefudów/
- 21: áni Pánowie Rádá náfzá od sądów y Dekrétów w ísprách
- 22: ich vltimae infantiae przefądzonych brác nie mieli.
- 23: Iż zá tym
- 24: právem ná nich bráné/ áni wyciągáné nie były. A iż ná ten čás
- 25: nád prawo ich Perefud y Koce Trybunał ná nich z wielkim v=
- 26: ciężeniém ich wyciąga/
- 27: zá prošbą obywatelów tych Woie=
- 28: wódtw/ ten ciężar z nich znošiemy/ y iuž od tego czáfu Pere=
- 29: fudy żadné bráné y wyciągáné v nich nie máią bydž czáfy wie=
- 30: cznémi.
- 31: A wšákóž ná to mieyfce/ gdy Trybunał główny De=
- 32: krét wedle ich pra vczyni/ od Dekrétu główného po kopie Li=
- 33: tewkiéy/ sądowi pámiętného płáćić pozwolili.
- 34: A co fie tknie
- 35: Koców pomienionych w prawie ich odezwem opiáných kop
- 36: fzešć Litewfkich ftronie należących/ té z nich od tego czáfu zno=
- 37: šíemy.
- 38: A na to mieyfce ktoby vpornie appellował/ ma płáćić

strona: 861

Tribunálkiego
prává Kšięgi dwánašte
o Tribunale Koron.

- 1: dwie kopie grošzy Litewfkich/ które ná vpornym sądowi/ á nie
- 2: ftronie fkazáné bydž máią.
- 3: Popráwá Trybunału.
- 4: A trybunału tego pošpolitého Koronného popráwá zá=

- 5: wždy ma bydź wolna/ zá zezwoleniém Ípólnym ná Séymie.
- 6: Spraw mieyfkich ná Trybunale o
- 7: mytá ofádzonych, za Dworem
- 8: nie wyciągáć.
- 9: DEkrétá Trybunálkié o nieflufzné mytá bránié/ zá Mie=
- 10: Íczány teraz y nápotym vczynioné/ żeby in dubium nie były wo=
- 11: kowáné [!] poftánawiamy/(*marg*) Zygm. III. Lift. Tenże. Lift. Tenże. Támże. Lift. (-)
- 12: áby miefczan o zły przewód ratione
- 13: decretorum eiufmodi iniuftae exactionis Theloneorum ná Try=
- 14: bunale otrzymánych/ nigdzie indzie nie pozywano/ ieno ná Try=
- 15: bunał:
- 16: a przypozwámi zádwnórniemi exekucia Dekrétów Try=
- 17: bunálkich hámwána bydź nie ma/ gdyż Dekrétá Trybunál=
- 18: né máią we wŷytkim nienáruŷzenié zoftáwáć.
- 19: O przypozwiéch ná Trybunał.
- 20: A Iuż ex nunc zá zięćiem tych fádów z oŷoby náłzény Króle=
- 21: włkiéy/ nie potrzebá będzie żadnych przypozwów ná Trybu=
- 22: nał/ w tych Aktciách które z appelláciiey. remifsiiey/ y innych iá=
- 23: kichkolwiek terminów práwnych/ zá Dworem náłzym przypa=
- 24: dáły.
- 25: O zapiŷiéch y proiteftáciách.
- 26: ZApifý/ proteftácię/ zeznánia wŷelákié/ ták máią bydź wa=
- 27: zné przed tym fádem zeznáné/ iáko y przed námi Królem/ álbo
- 28: przed fádem Ziemfkim/ y Grodzkim.
- 29: Niefádzenié Appelláciiey Przemyŷł=
- 30: kiéy y Hálickiéy ziemie.
- 31: A Iż w Ziemi Przemyŷłkiéy y Hálickiéy dla pewnych przy=

czyn

- 2: były.
- 3: Przeto ludzie extraktów y controwerfiy do Trybunału
- 4: mieć nie mogą/ aż po odlądzeniu Trybunału. Przetóż ostrzegá=
- 5: iąc vpadku ludzkiego/ zá prośbą Połłow tych Ziem y pozwole=
- 6: niém Stanów Koronnych/ vftawiamy/
- 7: áby w Íprawách/ od
- 8: łądu Ziemskiego Przemyłkiego/ Przeworskiego/ y Hálickiego/
- 9: Trębowelskiego/ Kołomyjskiego/ Trybunał terazniejszy był
- 10: powinien dáwać diláciu ((t. łac.)), ktoby te=
- 11: go potrzebował choć fecundario będzie ią brał.
- 12: O Tribunale Skárbowym ná zamku Lubelskim: czytay
- 13: Conftitucią ((lok.))
- 14: II.
- 15: O TRIBVNALE
- 16: WIELKIEG^O X. LITEWSKIEG^O
- 17: Y o Státucie ich/ Rułkim piłmem
- 18: nápiłanym.
- 19: IASNIE WIELMOZNEMV PANV,
- 20: Pan^v Kryłztophowi Radziwiłowi,
- 21: KSIĄZĘCIV NA DVBINKACH,
- 22: WOIEWODZIE WILENSKIEMV,
- 23: Hetmánowi Wielk. X. Litewskiego,
- 24: &c. &c. &c.
- 25: Wielki to iest dar Boży, M. Pánie, á nim rzedłzy tym iest dzi=
- 26: wniefzy, komu to Pan Bóg da: że, máiętności, ławy łwéy bez
- 27: nienawiści y zazdrości ludzkiej vzywác może.
- 28: Co łie nie przytra=
- 29: fia iedno tym, którzy wielkością á tłumem cnót łwoich mogą odia
- 30: ludzké zágásić, á iákoby obłokiem gęłtym záłumić.

Tribunálkiégo
práwá Księgi dwánašte
o Tribu. Litew.

1: Pokazá=

strona: 863

1: ło fie to w Wá. X.M. gdyś náiazd frogi ná Wielkiégo Kniáziá

2: Moskiewskiégo práwie we šrzodku páńštwá iego vczynił, že cię po=

3: dobno y ná oko widzieć mógl: boš go dobrze płomieńmi ošwiécił, y

4: ziemię iego w popiół obrócił.

5: Więc y w Interregnum w oné fro=

6: gié zamiéšzki štronam nie dałeś fie vwiéždž: y pokazałeś fie nie=

7: mniéy Polškiému narodowi, iáko y Litewškiému bydž przyaće=

8: lem. Iest to nieládá štuká.

9: Przetóz došłużyłeś fie tego šlužnie

10: že ná cię wšyšcy łáškáwi: y kiedy iedźiesz w Séym przez vlicę do

11: zamku, rádžić ludžie zábiégáią, áby cię ogládáli. Tego dárú Bo=

12: žégo ábym fie y ia wdžięcznym bydž pokazał.

13: tobie Wielk. Litew.

14: Kšięžtwá przedniejšému Senatorowi, o Litewškim Tribunale

15: práwá zebráné w tych kšięgách ofiárowác, naprzyštoynieyšza mi fie

16: rzecz widžiáłá:

17: Nic niewąpiác, že Wá. X.M. ták tę nową po=

18: šługę moię, iáko y dawną z štrony wydánia ná šwiát Kroniki Li=

19: tewškiéy, odemnie napřód ięžykiem Lácińškim přežožonéy, á ták=

20: že obietnice wšyštkiégo Senatu Wielkiégo X. Litewškiégo šwié=

21: zo ná pámięć przywiedźiesz:

22: á tą pobudką nową štárá łášká W.

23: M. moich M. Pánów będžie fie odnawiáłá: y operátią w ánimu=

24: šžách W.M. wšyštkich iáką vczyni přećiwko mnie šłudze šwému,

25: który ták šławnéy náciiey pámięći wiecznéy, y która muší bydž

- 26: immortalitate tinata, wiernie życzy:
27: Co fie z tych Epigrammata
28: ná początku tego Státutu ná Herb Wielkiego X. Litewkiego
29: może ná oko dáć widzieć. A przytym służby íwé do łáfki Wa,
30: X.M. vniżenié zálécam.
31: STanom Wielkiego Księztwá Litewkie=
32: go/ zá potrzebą ich ná tym Séymie/ wydálifmy
33: Tribunal/ to íeft porządek fádównowych głów=
34: nych/(*marg*) Stephan w Wárfzá. Lift. (-)
35: ku fádzeniu Appelláciy/ y innych ípraw te=
36: mu fádowi należących/ przez Sędzié główné/ któ=
37: rzy od ítánów onégo páńltwá czáfu y mieyfca náznáczonégo
38: obráni będą.
39: O czym ízérzéz Artykuly námówioné zá pieczę=
40: cią náfzą Wielkiego Księzrwá Litewkiego/ y z podpisem rę=
41: ki náfzéz/ wedle práwá ich Rułkim pímmem pífané fą/ y im do
42: Woiewódtw y powiátów wydáné.
43: MAią téz Státutu Wielkiego Księztwá Litewkiego/ y
44: vchwał Séymowych do fádów należących przez Deputaty
45: íwé popráwić. A to ták/ ízby nic ípifóm Vniiéy nie było prze=
46: cíwno. A tę popráwę dla Confirmáciiey náfzéz ná Séym ná
47: piérwízy przyniéść máią.

strona: 864

- 1: KTemu zá prósbą Połów Conítitucią Séymu Lubelłkié=
2: go w Roku 1569. vczynioną/ á niedawánié íednéy oíobie
3: dwu Dignitarztw/ y vrzędów fádowych/ przy mocy we wízem
4: zoftáwuiemy/ y według niéy fie záchowác máią.
5: O Sądzeniu Roków Ziemłkich y Grodzkich pod czáfem
6: téy woyny/ wyiáwízy oíoby tych/ którzy známi íami ná woynę
7: poiáda/ według piérwízych o tym Conítituciy Séymowych

- 8: w mocy zoftawuiemy.
- 9: O Porządku dowodzenia fprawiedliwóści tych rzeczach/
10: któreby fie pod czáfem wyciągnienia náfzého ná woynę/ y aż do
11: zwrócenia z niéy da pan Bóg fczęśliwého/ ofobam będącym
12: ná woynie w imionách ich ftały/
13: poftánowienié w Roku 1576.
- 14: w wojfku pod Połotckiem vczynioné/ przy mocy zoftawuiemy
15: z tym dokládem y poprąwą/ która fie ná tym teráznieyfzym
16: Séymie sfála.
- 17: Miefcá álbo pláce ná zbudowánié domów dla fądów
18: Ziemfkich/ y dla chowania ksiąg w kázdym Woiewództwie y
19: Powiećie/ tám gdzie fądy odpráwowáné bywáią/ Woiewo=
20: dowie/ y Stároftowie onych mieyfć náfznaczyć/ y wymierzyc
21: máią/ wedle Conftituciy Séymu Lubelkiego/ Roku 1569.
- 22: O Spráwách ofób Duchownych z fwietckimi/ iz tu teraz
23: ná Séymie nikogo z ftanu Duchowného z Wielkiego Księ=
24: ftwá Litewskiego nie było/ Státut iáko do tego czáfu w mocy
25: záchowuiemy/ y do poprawy Státutu oného **pánftwa [!]** odklá=
26: damy.
- 27: III.
- 28: O TRIBVNALE
29: PRVSKIM.
- 30: Przyftąpienié do Tribunału Ziem
31: Prufkich.(*marg*) Zygm. III. w Wárfzá. List. (–)

strona: 865

Tribunálkiego
práwa Księgi dwánafté
o Tribunale Prufkim.

- 1: II Woiewództwá Prufkie/ z dobréy woléy fwéy przyftę=
2: puią do Tribunału Koronného/ czego mu im ze wfzyftkiemi

- 3: ftany Koronnemi pozwalamy/ zoftawuiac im wolny regres
- 4: do praw y fadów/ y także Appellację za Dworem/ ieiliby fie
- 5: im Tribunał nie podobał:
- 6: wżakóż tak/ że na blisko przyszłym
- 7: Séymie refołowac fie powinni będą/ miałli przy Tribuna=
- 8: le zoftac/ albo do swych fadów wrócic fie.
- 9: Obyczaj fadzenia Tribunału
- 10: Prufkiego.
- 11: MAią tedy bydź fadzone Woiewódtwa Prufkie w Piotr
- 12: kowie na Tribunale/ a do ich fadzenia/ miał bydź z káždého
- 13: Woiewódtwa támečného Prufkiego po dwie ofobie deputo
- 14: wáne/
- 15: y taką przysięgą iako inni Deputaci innych Woie=
- 16: wódtw Koronnych obowiazané/ y té fady odprawowac má=
- 17: ią wżyftkie kauzy ich/ z iákichkolwiek ftopniów prawá tam
- 18: przypadaiące/
- 19: podług prawá ziem Prufkich opifanego y zwy=
- 20: czayného/ okrom caufas mere criminales ((t. łac.))
- 21: także mieyfkich y innych niektórych/ wedle
- 22: Tribunału Polkiego/
- 23: które my wedle téyże Conftituciiéy z
- 24: Pány Rádami náfzemi na Séymie/ albo za dworem ((t. łac.))
- 25: fadzić mamy. Dogadzac pomienieni Sę=
- 26: dziewie temu miał/ aby fie przychyláli iako naywięcéy mogą
- 27: prawóm y zwyczióm Prufkim:
- 28: iednak we wżyfkich áktciách/
- 29: maior pars concludat, wedle ordinaciiéy Tribunału Koronné=
- 30: go we wżyftkim.
- 31: Sądzenie fpraw Duchownych Pru=
- 32: fkich na Tribunale.

- 33: Sprawy álbo Aktcię Duchownych Prufkich/ máią bydz
- 34: łádzoné tákowym łpofobem/ iáko bywáią łádzoné łpráwy Du=
- 35: chownych innych Koronnych ná Tribunale/ z tym dokłádem/(*marg*) Lift. Lift. (-)
- 36: áby Duchowni Prufcy dwu Deputatów łwych ku innym De=
- 37: putátóm Duchownym pofyláli: Iednák Deputatów Ducho=
- 38: wnych ták Polfkich iáko Prufkich/ tylko łześć ná káżdą łpráwę
- 39: wotowác máią.
- 40: Salaria Deputatów Prufkich.

strona: 866

- 1: DEputáci Prufcy równo z innémi Koronnémi máią pro
- 2: forte lua do Sálaria bydz przypułczeni.
- 3: Czás y mieylce obiérania Deputatów.
- 4: CZás obiérania Deputatów pomienionych Prufkich/
- 5: ná=
- 6: znáczamy feriam fecundam poft Natiuitatis Beatae Mariae Virgi=
- 7: nis káždégo roku/ mieylcá Woiewodztwu Chełmińkiému w
- 8: Rádzynie: Málborfkiému w
- 9: Sztumie/ Pomorfkiému w Stá
- 10: rogárdzie.(*marg*) Lift Lift Lift Lift (-)
- 11: Ná których mieylcách czáfu wysłzély náznáczoné=
- 12: go/ Deputáci pomienieni máią bydz obiéráni/ z tym porząd=
- 13: kiem y wárunkiem/ z łtrony pokoiau iáko Conłtucia o Tribu=
- 14: nale Anno 1578. obmawia y vczy.
- 15: Belpiecenłtwo Woznych Prufkich.
- 16: WOźnégo iáko publicam perłonam, ea alłecuratione wá=
- 17: ruiemy/ iáko wárowáni inni Woźni Koronni.
- 18: Korrekturá praw Prufkich.
- 19: POzwálamy źiemiám Prufkim Korrektury praw ich/ do
- 20: łádu należácý/ którą máią vczynić przed Séymem bliłko przy=
- 21: łzłym/ y przyniéść iá sub cenfuram náłzę y łtanów Koronnych.

- 22: A dla téy Korrektury máią fie ziáchác do Gródziądzá/ we
23: dwie Niedzieli po świętý Tróycy.
24: Osiádłość Woiewód Prufkich.
25: GDyż nie iedno Woiewództwu/ ále wzyftkiéy ziemi/ sílá
26: ná tym należy/ áby pánowie Woiewodowie w fwoim Woie=
27: wództwie refidowáli/ przeto possessionati bydź máią/ káždy w
28: íwym Woiewództwie.
29: IIII.
30: TRIBVNAL
31: WOŁYNSKIEGO Y BRACŁA=
32: WSKIEGO, WOIEWODZTW.

strona: 867

Tribunálkiego

Práwá Księgi dwána. o

Tribu. Wołyn. y Brác.

- 1: Porządek do obiérania Sędziów.
2: NAprzód do obiérania Sędziów/ Séymiki tym Woie=
3: wodztwóm skłádamy ná dzień y czas pewny w Tribunale Ko
4: ronnym opifány: to ieft/(*marg*) Zygm. III. w Wárfzá. Lift. (-)
5: ná piérwfy Poniedziałek po Náro=
6: dzeniu Pány Máriaey w Roku terážnieylyzm/ Tysiąc/ piéc=
7: fet/ ósmdzieśiát dziewiátym/ w Woiewództwie Wołyńkim
8: piérwżego roku w Lucku/ drugiého w Włodzimiérzu/ trze=
9: ciého w Krzemieńcu/ y ták álternatą bywác ma.
10: A w Wo=
11: iewództwie Brácláwłkim zázwdy w Wińczy. A potym zá=
12: wždy káždého roku ná tenze rok y dzień wyszýy opifány/ do o=
13: biérania tákowych Sędziów/ do tych fádów Tribunálkich/
14: ná mieyfcách przereczonych/
15: tymto obiemá Woiewodztwóm/

- 16: y takimże porządkiem/ Séymiki mocą ninieyżého Séymu ná=
17:znaczamy.
- 18: Naipierwżého Tribunału Wołyńkiého Conftit. 1578.
- 19: nákońcu. Ale go Káffowano.
- 20: Obiéranié Sędziów.
- 21: NA których Séymikách káždé z tych Woiewódtw **obrać** [!]
- 22: będzie powinno między łobą/ to ielt/ Woiewódtwo Wołyń=
23: łkie z powiátu Luckiého ołób dwie:(*marg*) Lift. (-)
- 24: Z powiátu Włodźimir=
25: łkiého ołób dwie: A z powiátu Krzemienieckiego ołób dwie.
- 26: A Woiewódtwo Brácláwłkié ołób dwie: ludzi godnych/ bo=
27: goboynych/ cnotliwych/ rodzáiu fzlácheckiého/
28: y obywatelów
- 29: támełnych/ Práwá y zwyczajów ładowych támełného prá=
30: wá vmiełnych/ y ośiádlých. A gdzieby który takowy był o=
31: bran z tych którzy ná inłzych łáđziéł zásiadáią/
32: gdyby łie tráfi=
33: łá łpráwá zá pozwu odesłániém álbo zá Appellácią od którego
34: z nich/ ten ná ten czás ná łáđzie w onéy łpráwie wotowác łie
35: ma/ y wyniść/ gdy inłzy wotá łwoie podáwác poczną/ powi=
36: łien będzie.
- 37: A łi obráni Sędziowie do drugich tylko łáđów
38: trwác máią. A inłzy ná łch miełłce do tego łáđu álbo Tri=
39: łunału główného obiérani byđz máią: Czáfu y dniá obiérá=
40: łia łych Sędziów wysłzéz náznáczoného:
41: łák łż ładen z Elek=
42: łów powtóré ná łé łáđy łie ma byđz obiérán do łat człérzéch/
43: oprócz łego gdzieby łie w którym Woiewódtwie/ ná łégóz
44: włzyłcy łednołtáynłe zğodźili/ á łżby łie łego podáił/ vprošili.
45: Kłemu/ łełłby łéz którym z łych Woiewódtw dla którejkol=

strona: 868

- 1: wiek przyczyny Elektcia nie dozłła/ álbo śmierć/ álbo chorobá
- 2: którego Elektá zâkróczyłá/ álbo téz rozróznienié iákié/ między
- 3: niemi lámémi przefzkodziło:
- 4: tedy ci máią oftác ná fádziech
- 5: Tribunálfkich/ których wietłza częśc fzláchty ná Séymiku obie=
- 6: rze/ y onym inftruktiâ podpifze y podpieczétuie/ co Trbunał
- 7: rozfádzić ma Koronny.
- 8: Przyśięgá tych Sędziów.
- 9: OBráni Sędziowie z onych Woiewództw/ ná czás y miey=
- 10: fca tym fądom náznáczoné ziechawfzy fie/ przyśięgę iáko w
- 11: Státucie ich Sędzia Ziemi fki przyśięga/ oni téz tákowâż vczy=
- 12: nié máią/ z tym dokládem.
- 13: Iż z mowy y porozumienia w za=
- 14: dnych fpráwách z żadnym nie czynić/ rádźić/ przeftrzegác/ rad
- 15: táiemnych odnośić/ y podárków brác nie będzie. A iż téz nie
- 16: ftárał fie/ áby ná té fądy obran był/ y nie iefł fługá rękodáynym/
- 17: áni Iurgieltnikiem którego páná.
- 18: Táke Deputáci Koron=
- 19: nych Woiewództw winni będa pod obowiazkiem przyśięgi
- 20: fwéy/ z temi Deputaty Wołyńkiemi fpráwy obywatelów Wo
- 21: łyńfkich y Brácláwfkich/ ziem práwem ich wládnym fádzić.(marg) Lift. Lift. (-)
- 22: Iáko fádzić máią.
- 23: GDyż wlfzyfcy obywátele tych Woiewództw/ Wołyńkié=
- 24: go y Brácláwfkiego/ iednakiéy wolności praw vzywáią. Te=
- 25: dy téz wlfzyfcy równo tymże iednákim práwem ich/
- 26: którym fie
- 27: fádzá/ y iáko ná ten czás fobie praw fwoich popráwili/ y iefcze
- 28: będa popráwowác/ v Tribunału fádzić fie máią. A to tym
- 29: porzádkiem/ fpráwiedliwie z reiełtru zâraz po Woiewódz=

- 30: twách/ nie odŕtrzeláiąc fie od práwá ich włáfnégo.
- 31: Ani fłów
- 32: w Státucie y praw ich opifánych wykłádáiąc/ iedno ták iáko
- 33: fie fámé w łobie rozumieią. A Dekrét z piłmá czytan ma bydź/
- 34: ná którym dwa Deputáci z Woiewództw Koronnych: á z
- 35: tych Woiewództw dwa podpifác fie máią.
- 36: A gdyby fie téż
- 37: tráfiłá różnośc wót/ máią raz/ dwa/ y trzy znowu przez wotá
- 38: puścić/ y przy téy łtronie zámknienié zołtáwác ma/ która zá fo=
- 39: bą dowody łłufzné y práwné będzie miáłá/ przy **ktorych [!]** wiefłza
- 40: częśc zámekác ma.
- 41: A gdy Duchownych łpráwá Rzymłkiéy
- 42: Religiiéy z tych Woiewództw przypádnie/ tedy Deputátów
- 43: łześc Wołynłkich/ a łześc Duchownych Koronnych/ tákíe łprá=

strona: 869

Tribunálłkiego

práwá Księgi dwána. o

Tribu. Wołyn. y Brác.

- 1: wy odłączác máią.
- 2: A gdyby z tych Woiewództw Wołyn=
- 3: łkiego y Brácláwłkiégo/ prze którą przyczynę łześci Deputátów
- 4: nie byłó/ tedy áby równa liczbá bydź mogłá/ ná mieyfce onégo/
- 5: álbo ich Polłczy Deputáci máią bydź przyłączeni/
- 6: y tymże prá=
- 7: wem ich tákowé łpráwy powinni odłádzác będá. A gdy in=
- 8: łze Woiewództwá Koronné inłzym práwem Koronnym/ łą=
- 9: dźic fie będá/
- 10: tedy cíż włzyłcy Deputáci tych Woiewództw
- 11: Wołynłkiégo y Brácláwłkiégo/ będá powinni z témiż Depu=
- 12: taty zásiádác/ y wotowác/ włzákke w liczbie tylko z tych Wo=

- 13: iewódtw/ dwa głófy máią bydź policzoné/ y ciż dwa tylko
- 14: pámiętné brác máią.
- 15: Co łądzić máią.
- 16: Sądzić máią spráwy wśzytkié od sądów Ziemńkich/ y Grodz
- 17: kich/ Podkomorzkich/ Kommiśárńkich/ zá pozwy/ Appelláciá=
- 18: mi/ odeśłaniem/ limitáciámi/ infzym wśzelákim obyczáiem/
- 19: y
- 20: wśzytkié infzé którékólowiek zá Dworem nászym Królewńkim i=
- 21: dą/ ták od vrzędów/ iáko téż y z vrzędów/ o nieuczynienié od=
- 22: práwy/ Dekrétóm/ sądom/ Tribunálńkiégo głównégo Koron=
- 23: négo/ w tych rzeczach/ które temu sądowi Tribunálńkiému są=
- 24: dżić należy/ y oładzoné będą:
- 25: infzych doległóści y vblizenia są=
- 26: dów álbo vrzędów Stárośóich/ y ich Vrzędników/ około nie=
- 27: vczynieniá spráwiedliwośóci/ tych wśzytkich spraw/ (*marg*) Lift. (-)
- 28: które bądź
- 29: w Tribunale/ bądź w Ziemńtwie/ álbo w Grodzie/ przesądzo=
- 30: né/ y ná vrząd do Stáróftw y ná vczynienié odpráwy odeślá=
- 31: né/ gđzieby wedle tego odeśłania/ bez wśzelákich przewłók od=
- 32: práwowáné nie były.
- 33: Tákże y infzé wśzelákie spráwy/ którékól=
- 34: wiek/ ták z dawnych iáko i z nowych pozwów/ przypożwów
- 35: przypadác/ á temu Tribunału należéc będą: á támże przed tym
- 36: sądem Tribunálńkim/ wśzytkié strony w spráwach swoich są=
- 37: dowych/ Rok y Roki będą mieć/
- 38: według ich Appelláciy/ po=
- 39: zwów/ przypożwów/ ták záwitych/ iáko y niezáwitych/ odeślá=
- 40: nia/ odłożenia/ y infzych wśzelákich stopniów práwnych/ iáko zá
- 41: Dworem miećby mieli/ żadnych nie wyymuiąc według ich con=
- 42: trowerfiy/ spraw/ Dekrétów/ Appelláciy/ Rufzenia/ odeślá=

43: nia/

44: rozpiśów odkładania/ y infzych punktów prawnych/ za=

45: dnéy ftrony prawá nie vblizáiac. Wyiáwřzy tylko fpráwy

46: włáfné Criminálné/ to iest/ komuby fzło o cześć/ co wedle prá=

47: wá ich/ fądowi nářzému wedle prawá należy.

48: A gdyby kto o

strona: 870

1: co infzého ná Séym álbo zá Dworem kogo wyzwał/ tedy gdy

2: to będzie vznano/ ná Séymie álbo ná Tribunale/ że nieřtu=

3: řznie wyzwał/ ma dwánaście niedziel w więzy [!] řiedzić/ á wi=

4: ny řto grzywien/ y řzkody řtronie zapłacić.

5: A řpráwá ma bydź

6: odeřłaná do należącego řądu/ wřzákże w Artykuléch Criminál=

7: nych/ od řądu y prawá Grodzkiego áppellácia ma bydź do řądu

8: Tribunaleřkiego/ wyiáwřzy tylko řpráwy prawá Máýdebur=

9: řkiego/ rzeczy řkárbu nářzého/

10: które z ořtrzeżeniem pewnym řą=

11: dowi nářzému należéc będa. Tákże iefliby kto Stárořtę ábo

12: Dzierżawcę o grunt nářz pozwał/ o tákíe dobrá ma bydź řąd ná

13: Séymie/ praw y przywileiów ich niwczym nie náruřzáiac.

14: Mieyřce řądóm.

15: IZ wielkiéy Polřki Woiewództwem Piotrków/ á máłéy

16: Polřki Woiewództwem Lublin/ ku odpráwowaniu řądów

17: Tribunaleřkich náznáczoné řą/ gdzie téř té Woiewództwá Wo=

18: řyńřkié y Brácláwřkié/ z řądy řwoimi náležéc [!] będa z tym dokłá=

19: dem:

20: iř Deputáci tych obydwu Woiewództw máią do Piotr=

21: kowa ná czás niřéy náznáczony ziezdzác řie/ y řpólnie z Depu=

22: taty infzych Woiewództw Koronnych/ przyřięę wysřřéy opi=

23: řaná ná té řądy vczyniwřzy/ oné odpráwowác.

- 24: A odłądziwszy
25: wielkiéy Polki Woiewódtwá/ w Piotrkowie máią ziáchác
26: ná czás także wyszézý náznáczony do Lubliná/ y także tám z De=
27: putaty inych Woiewódtw Koronnych/ odłądzić wżytkié Wo=
28: iewódtwá máléy Polki.
29: Běspieczność łádów.
30: PRzed które to łády olobá żadna iákiégózkolwiek łtanu
31: doštoieńftwá y godności/ ktoraby łpráwy łwézý nie miálá/ cho=
32: dżíc nie ma/ áż kogo z Reiełtru záwołáią/ álbo iáko wiele vcze=
33: łtników do iednéy łpráwy **naleźnych [!]** :
34: tedy nie z żadną zgráią
35: do łpráwy łwoiézý przyłtápic/ y do gmáchu wchodżíc ma álbo
36: máią/ tylko łámoczwartému/ to iełt z Prokurátorem á ze dwie=
37: má przyiációły.
38: A iełliby który vpornie włzedł/ álbo nápomnio=
39: ny wyniédź niechciál/ álbo w domu łádowym wołánié czynił/
40: tedy ma bydź ná nim łkazána winá łowita czternáście grzy=
41: wien/ która záraz pod drugá tákowáź winá/ od łádu nie od=
42: chodząc/ łádowi połóżyć powinien będzie:
43: y przeciw niepołtu=

strona: 871

Tribunálłkiego
práwá Księgi dwána. o
Tribu. Woł. y Brácl.

- 1: łznému/ od práwá rzeczy ołádzonézý iédź ma. Przy wotowániu
2: áby żaden nie zołtawál/ oprócz tych/ którzy do tego przyśięgli
3: łádu:
4: ktemu/ żaden ná Seymiku obiéránia Sędziów/ iáko y
5: ná mieyłce gdzie łády będá odpráwowáné/ áby nieśmiál przy=
6: ieżdżác y przychodżíc z brónią/ y z żadnémi innémi bróniámi/ o=

- 7: króm mieczá/ kordá/ łzáble/ łzpády.
- 8: A ktoby śmiał z łtrzelbą
- 9: álbo z iáką inłzą brónią włzeláką przyiechác/ albo z nią chodzić/ |áby piąciądzieśiat grzywien winy był karan/ zawićie nie od=
- 10: chodząc od łądu/ álbo od Séymiku/ pod winą cztérińtą grzy
- 11: wien.
- 12: A iefliby kto vpornie odłzedł/ tedy ma bydź odełłan ná
- 13: exekucią wedle práwá do vrzędu Grodzkiégo. A gdzieby kto
- 14: ná Séymiku obiéránia Sędziów/ álbo téz w trzech niedzie=
- 15: lách przed záczeńiem łądu/ álbo téz w trzech niedzielách po od=
- 16: łądzeniu iáką ofobę łzláchecką ránił/ álbo zábił.
- 17: Tedy według
- 18: Státutu połtąpić przeciw niemu/ nie ináčey iedno iákoby to
- 19: ná Séymie przy nas vczyił.
- 20: Czáfy łádów.
- 21: Sądy naprzód záczynác łie máią závády w Piotrkowie w
- 22: Poniedziátek piérwłzy po łwięty m Marćinie/
- 23: á kończyk łie má=
- 24: ią do Kwietnéy Niedziele. A Lublinie téz łady począc łie
- 25: máią w Poniedziátek piérwłzy po Przewodnéy Niedzieli/ á
- 26: łądzić łie máią dokąd łie niełkończę.
- 27: Włzákże pod tym czáfem
- 28: odpráwówánia tych łádów Tribunálłkich/ iáko y w inłzych
- 29: Woiewódtwách/ y w Powiećiech Koronnych/ ták y w tych
- 30: Woiewódtwách Wołyńłkim Brácláwłkim/(*marg*) Lift. (–)
- 31: łady Ziemiłkié y
- 32: Grodzkié y Podkomorłkié łádzoné y odpráwówáné ná Roki y
- 33: czáfy łwoie náznáczoné bydź máią.
- 34: Vtwiérdzenie Dekrétów.
- 35: A Dekrétá tych włzytkich łádów máią bydź ták wázné/ iá=

- 36: ko nález królewkie/ ná Séymie vczynioné.
37: A ktobykolwiek ná
38: Seym álbo téz przed nas zá Dworem/ od kogokolwiek iákim=
39: kolwiek obyczáiem ku fkázeniu *tákoweg*^o Dekrétu od Sędziów
40: głównych był pozwan/
41: tedy káždy *tákowy* pozwány od po=
42: zwów y od rzeczy/ choćiaby nie ftał za tym pozwem álbo Mán=
43: datem nálezem/ ma byđz wolen.*(marg)* Lift. (-)
44: A ktoby iefcze *ták* vporny byđz
45: chciał/ a przypowiedał fie ná *tákowé* pozwy/ y ná nich iefliby

strona: 872

- 1: co záocznie odzierzał. *Tákowé* odzierzenie nie ma mieć żadný
2: wážności/ y nie może byđz ku żadný fzkodzie nikomu/ áni przez
3: vrząd nález odprawováné byđz máią.
4: A iefliby téz zá przypo=
5: wiedzeniem czyim/ do fądu pozwány ná *tákowy* pozew ftał:
6: tedy ten kto wyzwał/ powinien będzie sam álbo Prokurator
7: iego nie odchodząc z Prává zápláćić winy/ fto grzywien/ pod
8: winą cztéрнаftu grzywien:
9: którém winy fta grzywien połowi=
10: cá ftronie/ á druga połowicá do fkárbu nálezégo byđz ma. A w
11: fprawie ofádzoném przez Sędzie główne iefliby fie dofyc nie
12: sítało/
13: w odprawie ma byđz odefłano do vrządu *naleźnégo* [!] /
14: gdzie winowátých ośiádłość iefł/ ku wykonaniu odprawy
15: rzeczy ofádzoném. A nád to Prokurator/ któryby przeciw tym
16: Dekrétóm od kogo popiérał/
17: ma byđz fkan do wieże ná ty=
18: dzień sídzić ná dnie/ gdzieby fie im przed námi fprává iáka
19: przytráfiłá.

- 20: O Piárzu y chowaniu ksiąg.(*marg*) Lift. (-)
- 21: Piárze Ziemiocy onych Woiewództw Wołyńkiého/ y
- 22: Brácláwkiého/ gdy ísprawy ich v tego Tribunału odpráwo=
- 23: wáné będą/ máią y powinni będą przy tych Sędziach bydź/
- 24: y
- 25: tám przysięgę zwyczáiem Tribunału Koronného vczyniwłzy/
- 26: z nimi **záśiádác** [!] / y księgi ośobné mieć/ tylko wotóm nie wydá=
- 27: iąc/ á wšytkié ísprawy do tych ksiąg písmem Rułkim zápišo=
- 28: wác.
- 29: Dekrétá y ísprawy wšelákie tákże písmem Rułkim wydá=
- 30: wác/ zá pieczęcią ziemiłką oného Woiewództwá álbo Powiá=
- 31: tu/ z którého będzie z tych Woiewództw wybran. To íest/ z Wo
- 32: iewództwá Wołyńkiého herbowé pieczęći Krzyż/ á ná krzyżu
- 33: Orzeł.
- 34: Tákte y Woiewództwu Brácláwkiému/ ma bydź puł
- 35: mieśiácá á krzyż. A z podpisem ręki íwéy/ tákte y z podpisem
- 36: rąk Deputátów Tribunálłkich/ przynamniéy cztérech:
- 37: którzy
- 38: piárze ich wczás przed początkiem łádów onych Woiewództw
- 39: do Lubliná przyiédźdząc/ y ísprawy ich do Reiełtru porządkiem
- 40: Státutowym wpiłowác ma.
- 41: A té księgi ípraw ich póspołu z
- 42: księgami ípraw Koronnych Tribunálłkich bydź máią chowané.
- 43: Których leženíe ták iáko y Polłkich Tribunálłkich bydź ma.
- 44: Ná
- 45: który czás powinien będzie Piárz Tribunálłki tych Woie=
- 46: wództw ziędźdząc pod winą ítrácenia wrzędu. A co íie dotycze
- 47: obieránia Piárzáz/
- 48: tedy z Woiewództwá Wołyńkiého/ trzy
- 49: rázy porządkiem z Powiátów Woiewództwá Brácláwkiého:

strona: 873

Tribunálkiego
práwá Księgi dwána. o
Tribu. Wołyn. y Brác.

- 1: czwarty raz do tych sądów głównych obierać.
- 2: Y tak zawnždy
- 3: zachować sie ma/ który Piárazz tym sposobem obrány sprawy
- 4: tych obudwu Woiewództw odprawować ma: to osobliwie
- 5: wárując/ iesliby pod tym czáfem odprawowania tych sądów
- 6: głównych Roku Ziemskie w którym Powiecie onych Woie=
- 7: wództw przypádły:
- 8: á za obraniem z tego Powiatu Piárazza
- 9: ziemskiego do Tribunału sądzoné bydz nie mogły: Takowé ro=
- 10: ki po odsądzeniu tych spraw y sądów głównych we cztery nie=
- 11: dziele za témiz pozwy odprawowané bydz máią.
- 12: O pozwiech. |
- 13: POzwy máią bydz pod tytułem naszym Królewskim/ y
- 14: pod pieczęcią ziemie álbo Powiatu onego w którym pozwány
- 15: iest osiadłym/(*marg*) Lift. Lift. Lift. Lift. Lift. (–)
- 16: á Rok wszelákim pozwem zawity ma bydz skła=
- 17: dan przed czáfem ná sądy główne/ wyszeye náznáczoné/ tak za=
- 18: ocnie/ iáko oczywiście za sześć niedziel.
- 19: O zapisech y protestáciách.
- 20: Zapisy/ protestację/ zeznania wszelákie/ tak máią bydz wa=
- 21: zné przed tym sądem zeznané/ iáko y przed nami Królem/ álbo
- 22: przed sądem Ziemskim/ y Grodzkim.
- 23: O exekuciiéy Dekrétów Tribu=
- 24: nálkich.
- 25: TYm wzyftkim Dekrétóm tego sądu według práwá ich po=
- 26: rządkiem opifánym Stároftowie/ y vrad ich káždy w Stá=

27: roftwie fwym Exekucią do oštátniego łtopniá czynić będą po

28: winni/ pod winámi w práwie ich opifánemi.

29: Opátrzenie Sędziów.

30: A Dochód Sędzióm tych Woiewództw równo z Deputa=

31: ty Koronnymi/ á Pifárzowi od zapifów y Dekrétów łpraw ich/

32: tákże iáko y Pifárzowi Tribunálłkiému Koronnému płáćić

33: máią.

34: O artykuléch im należących.

strona: 874

1: A Pod infzé Artykuły w Tribunale Koronnym/ przeciwné

2: práwu y przywileióm ich/ tym oni podléc nie máią/ áni to ich

3: práwóm y porządkóm przefzkádzáć nie będą.

4: Popráwá tego łádu Tribunálłkiého

5: y Státutu ich.

6: A Popráwá tego Tribunału/ y práwá ich/ zázwdy im wedle

7: Przywileiu ná Vniiéy dáného praw y wolności ich ma bydz

8: wolna.

9: O odpráwách rzeczy ofádzonéy, y kto=

10: by fie Vrzędowi łprzeciwił, y o

11: wywołaniu.

12: OBiáfniáiąc Artykuł łzešćdziešiąty šiodmy w rozdziale

13: czwartym/ o odpráwách rzeczy ofádzonych/ ták poštánawia=

14: my.

15: Iż kázda łprawá rzeczy ofádzonéy wedle niego isdz ma:

16: popráwuiąc to w nim/ iż co przedtym zá włkazániém rzeczy ofá

17: dzonéy ná niepošłufzného Powiátowé rułzenie bywáło/ to te=

18: raz ták poštánawiamy:

19: Iż gdzieby od łádu odešłano było ná

20: Exekucią/ iefli od łádu Ziemłłkiého/ tedy Sędzia z Podłęd=

21: kiem/ álbo Pifárzem/ z dwiemá Woźnémí y łzláchtá/ o które to

- 22: Woźné y łzlächty łtroná powodowa łtárác łie ma.
- 23: A łefli od
- 24: Grodzkiego łądu: tedy takimże łpołobem Stárołtowie zácho=
25: wác łie máią. A w łiebytnołci Stárołtów łámych/ tedy Sę=
26: džia Grodzki z Podłtárołcim álbo Pifárzem/
27: także téż y Woź=
28: némi y łzláchta łechác y wwiázác łtronę vkrzywdzoná według
29: łkazánia łądowego.(*marg*) Lift. Lift. Lift. (-)
30: A gdzieby tak vpornym był/ á wiázánia
31: łie połtąpił/ tedy on łąd ma go odefłác ná Tribunal ná wywo=
32: łanie [!] / záchowuiác káždý łtronie/ po włkazániu vrzędowym
33: wolná áppelláciá ná Tribunal:
34: opátrzywłzy to/ od czego we=
35: dług práwá łch áppellácia łsdź łie ma. A Tribunal oného łie=
36: połtufzného ma zarázem bez włzelákiéy zwłóki/ z Pánłtw náłzych
37: wywołác/
38: á przedsię łąd zá odefłániém drugim od Tribunale
39: łowinien będzłe ná łmieniu oného wywołánca odpráwę vczy=
40: łic/ pod winá łta grzywien/ to łest/
41: gdyby łolguiác łtronie ná
42: Exekuciá łechác łiechłál/ kłóreý winy dwa kroc płáceníém vy=

strona: 875

Tribunalłkiego
práwá Kłięgi dwána. o
Trib. Wołyn. y Brácl.

- 1: dzie/ á zá trzecím przypożwem vrzędu ma bydź priwowan/ o
2: co forum ná Tribunale.
3: To téż záchowuiác takim wywołán=
4: cóm/ łz gdyby po włkazániu wywołánia ná Tribunale do ro=
5: ku y do łzełci łiedziel/ gdyby łie z łtroná kłóra ná łbánniciá

- 6: wynioŝłá poiednał/
7: tedy tenże Tribunal powinien będzie z nie=
8: go bálnnicia zniéść. A to tym obyczáiem gdy go ŝtroná oczy=
9: wiŝcie przed Tribunalém wyzwoli/ (*marg*) Lift. Lift. (-)
10: álbo oczywiŝto tákże ŝtro=
11: ná przed ŝádem Ziemŝkim álbo Grodzkim/ dawŝzy mu lift ŝwóy
12: ręczny/ y przy tym liŝcie przez wypis vrzędowy od ŝádu Ziem=
13: ŝkiégo/ álbo Grodzkiégo.
14: Tákte téz ŝubláciiá ŝtronie wolno bę=
15: dzie wŝiać/ y czynić o zły przewód práwá do czáŝu náznáczoné=
16: go/ wedle práwá Koronnégo/ to ieŝt ad ŝpatium ŝex menŝium.
17: Czego gdyby ŝtroná nie vczyniła tedy iuŝ wieczna bálnnicia
18: ma ná niéy zoŝtáć.
19: O zbiianiú pozwow ná roku iáko zá
20: pozwu náŝémi królewŝkiémi Tri=
21: bunálŝkiémi Ziemŝkiémi, Grodz=
22: kiémi, Podkomorŝkiémi Kommiŝ=
23: ŝárŝkiémi, oczywiŝcie y záocznie
24: ma bydz ŝkłádan.
25: TAK to poŝtánowiamy/ iŝ ŝaden ták v ŝádu náŝégo Króle=
26: wŝkiégo/ Tribunálŝkiégo/ Ziemŝkiégo/ Grodzkiégo/ Podkomor=
27: ŝkiégo/ y Kommiŝárŝkiégo/ niczym pozwu zbiiać nie moŝe.
28: Tylko ieŝliby w pozwie rzeczy miánowicie/ álbo **imienia** [!] wŝa=
29: ŝnégo y Tytułu piérwŝégo/ álbo Daty nie nápiŝano/ tedy tylko
30: ná táki pozew ŝtroná odpowiać nie powinna:
31: á inŝémi ŝa=
32: dnémi przyczynámi pozwu zbiiané bydŝ nie maia. A Roki zá
33: pozwu náŝémi Królewŝkiémi ták oczywiŝcie/ iáko y záocznie
34: ŝzeŝ niedziel: |
35: A pozwu Ziemŝkiémi/ Grodzkiémi/ Podkomor=
<http://rcin.org.pl>

- 36: lkiemi/ Kommiśárkiemi/ o káżdą rzecz máią byđz nie dáłszé
37: dawáné tylko oczywiście zá dwie niedzieli/ á záocznie cztery
38: niedzieli: á bliższé byđz nie máią.
39: Sądy Kápturowé.

strona: 876

- 1: ACzkolwiek łądy Kápturowé Wołyńskie in robore zoftá=
2: wiamy/ iednák kauzy Duchowné zakonu Rzymśkiego któreby=
3: kolwiek ná tym łądzie Kápturowym były łądzoné/ wolnémi
4: czyniémi y káfsuiemi od wšelákich Dekrétów y procesów Ká=
5: pturowych/
6: nákazuiąc reftitucią dóbr Duchownych vigore łą=
7: du Kápturowého odietych. Tákze téż y łpráwę páná Káłprá
8: Kłodzińskiego Stárofty Olkinickiego/ z Rzepkowskim/ z tego
9: łądu Kápturowého **należného** [!] práwá/ iáko y té wyszýy po=
10: mienioné in toto odfyłamy/
11: y wšzytek proces w niéy káfuiemy.
12: A dla lepszéy wiáry y pewności do tego pieczęć náłzę Koronná
13: przycińnięmy kazáli. Dan w Wárlzáwie ná Séymie
14: Wálnym Koronny dnia XVIII. Mieśiácá Kwié=
15: tnia.
16: Roku Bożégo M.D. LXXX Dżiewią=
17: tégo/ Królowánia náłzého Roku
18: wtórégo.
19: Dokonczenie pierwłzey części Státutu.

strona: 877

- 1: DRVGA CZĘSC STATVTV.
2: METRIKA
3: STATVTOWA:
4: Ktorey łą trzy części:
5: W Pierwłzey/

- 6: SA PRZYWILEIE PANSTW KORON=
7: NYCH.
8: W Drugiey/
9: FORMVLARZE POZWOW, ZAPISOW
10: ROZMAITYCH, PISANIA ROKOW, Y
11: INNYCH PRAWNYCH SCRIPTVR.
12: W Trzećiey/
13: CONSVETVDINES Y EXEMPLA ISA=
14: GOGICA Y PRACTICA, IAKO SIE CO
15: PRZYTRAFIAŁO PRZED SADEM
16: KROLEWSKIM, ZIEMSKIM, TRIBV=
17: NALSKIM, &c.
18: Ku przykładowi młodźzych, rzedem tymże iako idą dwána=
19: ście iurisdiciy, w piérwzézey części Státutu
20: półpołu zebráné.

strona: 878

- 1: TABVLA PRAELIMINARIS
2: METRIKI.
3: POLONiae priuilegia y Prowinciy y Miast. Krákowfkié - Kráków. Kázimiérz. Kleparz.
Sądecz. Oświęcim. Podoliniec. Będziń. Wieliczka. Olkufz. Brátkowice.
4: Poznánfkié - Szrodá. Poniec. Wíchowa. Bydgofcza.
5: Sędomiérfkié. - Wiślicá. Rádom. Stężycá.
6: Kálifkié.
7: Siérádzkié.- Piotrków.
8: Wieluń. Krzepice.
9: Lubelfkié. - Vrzędów.
10: Parców.
11: LITWANiae priuilegia, y miaft. Wilno. Grodno. Brzészć. Nowogrodek. Nieświéz.
12: POWIAT. Moźyr. Rzeczyce. Biélfk. Drohiczyn. Wieliz. Kieydany.
13: Gránic ordinátia od Zmudzi 1581. Con. 30. Brzéfkié gránice z Podláfzem.

- 14: RVSSIę Priuilegia, y Miast. - Lwów. Zamościé. Kołomyia. Przemyśl. Krafnystaw. Krofno. Turobin. Krzelzów.
- 15: Bełkié przywileie.
- 16: PRVSSIę Priuilegia, y Miaft. Gdańsk. Królewiec. Elbląg. Torun. Alfperg. Indigenatus PP. Batorych.
- 17: DVCALIS PRVSSIę przywileie.
- 18: MASOVIę priuilegia. Wárszawá. Zákroczym.
- 19: KHIOVIę
- 20: VOLINIę
- 21: PODLACHIę.
- 22: LIVONIę. - Rigá. Narew. Réwel.
- 23: Księztwo Kurlándkié.
- 24: Księztwo Oświęcimskié y Zatorfkié.
- 25: Spilka ziemiá: ktem^V XIII miaft między nimi Podoliniec.
- 26: POMERANIę wafalicae. - Lánburg. Bytów. ZMVDZKA ziemiá.
- 27: Woiewództwo Brácláwkié. Wołofka/ Multánfka/ ziemiá Siedmigrodzka ziemiá.
- 28: Ducatus Barenfis.
- 29: Rákuška ziemiá: y Pánnonia/ oyczyzná Itárych Polaków/ zkad Czech y Lech przyšzedł.

strona: 879

- 1: IASNIE OSWIECONEM^V XIąZęCIV,
- 2: Iego M. Panu Konstantemu,
- 3: KSIAŻĘCIV OSTROSKIEMV,
- 4: Márzalkowi Wołynskiému, Stárofcie
- 5: Włodzimiérskiému, &cę. &cę. |
- 6: fwému wielce M. Pánu
- 7: y Xiążęciu.
- 8: WSpómináiąc przednie Senatory przy wydaniu tego Státutu,
- 9: widziáłoby mi sie, Iáfnie Wielmo. M. Pánie, zá wielkié delictum,
- 10: ábych miał tym rzędzie przeftąpić W.M. mégo M. Páná,
- 11: któ=

- 12: régo łąłkę dawno znam, y w niéy fie wielce kocham. A iże W.M.
13: iuż téż nieblizu pámiętałz: á ledwie kto z Senatorów láty z W.M.
14: moim M. Pánem zrówna:
15: Tedy té księgi, w których fie zamy=
16: káią łzkryptury łtarádawné Koronnych praw, ná imię Metrikę
17: Státutową, łłufzaniem W.M. mému M. Pánu dedikował.
18: A iż=
19: bych Ieg^o M. Páná Krákowłkiégo moiégo M. Páná (Syná W.M.)
20: w czym nie vpozłzedził: tedy do tego vczefnictwá Ieg^o M. przyłą=
21: czam,
22: áby ták iáko W.M. w oblápíeniu Oycowłkim iedno ieste=
23: ście, żeby tákże przy zálécaniu téy moiéy prace, potężnie á iedno=
24: myślnie welpól złobą raczyli łtác: á iáko łami v siebie onę zálé=
25: coną mieć, ták y innym ią zálécác.
26: Pewienem tego, że fie W.M.
27: w téy mierze zálécáiąc nie zówiodą. A przytym łłuzby łwé vni=
28: zóné do łálki W.M. mégo M. Páná pilnie zálécam:
29: rácz W.M.
30: bydź confans y łtały w łálce łwoiéy przeciwko mnie łłudze łwému.
31: Iákom tego rzeczą przelźtych lat doznawał, ták y dokońcá, áby to
32: ludźie ználi, pewienem iest téy nádźieie o W.M. moim M Pánu.
33: ((K. 880 t. łác.))

strona: 881

- 1: PRZYWILEIE
2: KORONNE,
3: Y MIAST KORONNYCH
4: Z łtrony Wolności/ Praerogáttyw/ Iár=
5: márkow/ Skłádow/ Drog kupieckich/
6: Podwod/ Szofłtow/ y innych podatkw/
7: dánin/ y incorporáttyw/ etc.

- 8: Przywiléy Lodwiká Królá, którym po=
9: twiérda włyftki lifty, práwá y fwo=
10: body, przez przodki iego obywáte=
11: lom Królestwá Polskiego nádáné.(*marg*) Przywiléy w Kofzyc. dány. Lift. (-)
12: W Imię Boże/ Amen. Gdyż fprá
13: wy Páńskie máią bydź dla wiekuifitéy pá=
14: mięci potomnym ludzióm bez wýzelákié=
15: go zgwałcenia obwiefczáné:(*marg*) Lódwikowi fynowie w Królestwie królowác mieli: á
iefliby ich nie było/ tedy córki iego. (-)
16: y potwiér=
17: dzenia/ wolności/ od podatków fwobo=
18: dy/ tákże Przywileie y ich fpińania/ y tu=
19: dżież Confirmácię álbo vmocnienia wie=
20: cznym czáfóm máią bydź podáné:
21: dla te=
22: go My Lodwik z łáiki Bożey Węgiérki/ Polki/ Dálmácmki/ etc.
23: Król chcemy: áby przyfzło ku wýzech ták ninieyfzych/ iáko przy=
24: fzych ludzi wiadomości:
25: Iż my fczyrym vmyflem y vprzéymá
26: chęciá ftaráiac fie/ áby **Króléftwo** [!] náfze Polkie w dobrym fta=
27: nie mocno trwało/ ná tofmy fie obietnicámi/ fpińki/ y Przywi=
28: leymi náfzemi Szláhcie Królestwá Polkiego obowiazáli:
29: że
30: po zefzciu náfzym z tego fwiátá potomftwo náfze Mężczyńkiéy
31: plći tylko/ á nie białą głowę máią mieć y wziác fobie zá dzie=
32: dżicá y potomká ná Królestwo:
33: potym zá zwoleniem Rycér=
34: ftwá y Pánów fzláhty/ y inych wlytykich/ która do tego przyftá=

- 2: Pány y Dźiedzice Królestwá Polfkiégo przyięli:
3: które chćieli y
4: chcą otrzymać zá potomki nálezé/ y Kóronę Królestwá Polfkié=
5: go. Wízákże w téy mierze/ gdybyfmy z łáfki Božéy mieli fyny
6: y dźiówki/ iedného z mężczyzn/ á gdyby mężczyzny nie było/ iednę
7: z córek nálezých
8: ná ten czás národzonych y będących/ y które lie
9: ná potym náródzą/ którego álbo którą My/ álbo nazacnieyfza
10: Páni Królowa Mátká ich á Zoná nálezá namilfza iem náznáczy=
11: my/ álbo náznáczy/
12: oného álbo onę niech máią zá dźiedzicá y zá
13: potomká nálezého: y obywátele Królestwá będą go powinni
14: przyiác y mieć.(*marg*) Król Lódwik obiecuie nieoddálác Ziem Królestwá Polfkiégo. (–)
15: Iákóz tymże (to ieft) potomkóm nálezým/ przez
16: Pány/ Szláchte/ Przełożoné/ y Miáftá/ y inné koždého z ofo=
17: bná w Królestwie miefzkáiącégo/ sítał lie ieft zá wolá nálezá
18: pod przysięgá obowiazek/ y obietnicá ieft/ y sítałá lie od tego
19: czáfú/ iáko od támtého/
20: tákże od támtého/ iáko od tego we=
21: zmá zá Páná y Dźiedzicá y wedle práwá potomká. A potym
22: álbo od tego czáfú potomkowie ich/ álbo idący od nich/ miey=
23: íce pánowánia máią otrzymác w Królestwie Polfkim prze=
24: rzezonym.
25: Ale iż Koroná Królestwá przerzezóného przez té fuccesię
26: ná Królestwo mogłaby niekiedy bydź rozdzielona/ rozerwá=
27: na/ álbo którym fpořobem zgwałcona:
28: obiecuiemy pod dobrá
29: wiará/ okróm wřelkiéy chytrości y zdrády/ pod przysięgá wiá=
30: ry nálezý/ iż będziemy záchowywác Koronę Królestwá Pol=
31: fkiégo zázwdy cáłá/ y nienáruřzoná:

- 32: y żadnych ziem y części od
- 33: niéy oddálic álbo vmnieyfzác nie bédziemy/ ále iá rozmnáżác y
- 34: iéy doftáwác: iáko ná Koronáciiey náfzély ieftefmy y byliemy o=
- 35: bowiązani náfzemi lifty ná to dánemi.
- 36: A iż przerzeczona náfzá fzláchtá máią przeciwko nam ták o=
- 37: fobliwą chęc: że téz y płéc białéygłowy potomftwá náfzého/
- 38: iáko y męzczyńzką zá Książę y zá páná/ iáko rzeczo no ieft/ przy=
- 39: ięli:
- 40: á przeto dla zaftug y wiernych poftug vczynionych/ y dla
- 41: dobréy woléy wfzyftkich (którą nam y potomftwu náfzemu o=
- 42: boiéy płci pod przysięgą pokazáli/ y nápotym zá czáfem y miey=
- 43: fcem są gotowi wierné ftużby zá wolą bożą pokázowác)
- 44: chcąc
- 45: im to ofobliwą łáfką nágradzić/ Miáftá/ Zamki/ Dzierżawy/
- 46: Miáfteczká/ y Wsí/ y poddáné we wsiách wfzyftkiého króle=
- 47: ftwá Polfkiého/ którzy w nim miefzkáią/
- 48: Pánów y fzláchty wfzy
- 49: ftkich czyniémy wolné/ y wymuiemy od fkládania wfzyftkich
- 50: dáni álbo podatków ták pófpolitych iáko ofobliwych/(*marg*) Wyfwobodza Polaki od wfzyftkich dani/ robót/ y ftużb. (-)
- 51: którym=

strona: 883

Metriki o Przywileiach

Część pierwsza.

- 1: kolwiek imięniem byłyby zwáné: y od wfzyftkich poftug/ ro=
- 2: bót/ drażniénia/ vciłków nawięftlzych/ któreby miály bydz w
- 3: rzeczách y w ofobách/
- 4: fczérze y próście wolni/ chcemy áby
- 5: wyfwobodzeni y wyięci byli: ále tylko chcemy mieć ná tym
- 6: dofyć/ áby dwa grofzá Monety Polfkiéy/ których ośm á dwa=

- 7: dzieściá grofzy grzywnę czynią Polką/ z koźdého łanu álbo
- 8: części łanu ośiádłého ná koźdy rok Nam y potomkóm náłzym/
- 9: ná Święto świętého Márciná Condeřsorá/ ná znák nawysłzé
- 10: go pánowánia y ná wyznánié Korony Królestwá Polłkiého
- 11: były płáconé.
- 12: To iedno wyráziwřzy: iż gdzieby náiazd nieprzy=
- 13: iáciéłłki ná rzeczóné Królestwo łkąd przypadł: tedy łzláchtá
- 14: Koronna ku odpędzeniu ich frogości ma łie záłtáwić ze wřzy=
- 15: łtką mocą.
- 16: Item/ iefłlby téź zá czáfu pánowánia náłzého álbo potom=
- 17: ków náłzych/ dla woyny zá Granice Królestwá iáchác Nam by=
- 18: łá potrzebá/ álbo táłz łzláchtá przy bytności náłzéz y ktorýmikol=
- 19: wiek nieprzyacióły ná woynie potkánié vczyni
- 20: á niektorzy z nich
- 21: w tymże potkániu będą poimáni álbo zátrzymáni/ álbo y łzko=
- 22: dy bądź malé bądź wielkie podéymą w rzeczách y ořobách: te=
- 23: dy im to dořtátecznie nágróđzimy. (*marg*) Iedno dwá grořzá z Lanu łtołowi Króle. záchowywa.
- 1: Bronić od nieprzyaciół łzláchtá powinná.
- 1: Król obiecuie obywátelóm łzkody ná woynie podięté nágráđzác. (-)(*marg*) Zamki łtáre łzláchtá powinná opráwówać/ y nowe budowác dla potrzeby Rzeczyp. iefłli to **za** [!] wołá ich będzie.
- 1: Zá dekrétem Łódwikowym żadné dořtoieńřtwá y wrzędy nie máią byđz cudzořiemcóm dawané. (-)
- 24: Item/ iefłli który Zamek łtáry będzie potrzebował opráwy:
- 25: tedy czáfu pokoiu Burgrábiá álbo Dźierzawcá/ álbo ktorému
- 26: iefłt poruczón/ będzie powinien ji opráwówać.
- 27: Ale gdy łie zá=
- 28: cznie woyná álbo rozruch iáki: tedy Zamki náłzé ná pográni=
- 29: czu Królestwá náłzého połóžóné y będącé/ ludźie onych Powiá

- 30: tów/ gdzie Zamki są położone/ będą powinni poprawować y
31: budować.
- 32: Item/ jeśli który Zamek dla obrony y pożytku tego Króle=
33: łtwa/ za radą y zwoleniem Pánów zechcemy budować: tedy
34: na budowanie onego ciż Przełożeni w Królestwie będą po=
35: winni pomagać.
- 36: A jeśli króm wiadomości y zwolenia téyże
37: szlachty y Pánów zechcemy budować: tedy to budowanie ná=
38: szym kołztem y wydatki czynić będziemy.
- 39: Item obiecujemy: iż Vrzędów y Dościoieństw/ iáko są Wo=
40: iewódstwa/ Káztelánie/ Sądy/ Podkomórstwa/ y tym pod=
41: bne/ które do żywota zwykły bydź dawane/ y innym którymkol=
42: wiek ludzióm obcym/ przychodnióm nie będziemy dawać
43: oprócz
44: łamym synóm Koronnym/ y mieszkaiącym w tych Ziemiách: w
45: których takowe dignitates y vrzędy są położone.
46: Które to do=
47: stoieństw y wżyftki y koźde z ofobná vrzędy/ chcemy w ich

strona: 884

- 1: Práwiéch/ iáko były za czálów Naiálnieyfzych Książąt Pánów
2: Władysława Dziáda/ y Kázimierzá Wuiá náłzého Królów
3: Polkich/ w cále zachować.
- 4: Obiecujemy téz: iż żadnego Pána/ ani człowieka Rycerkié=
5: go/ ani szlachcica/ álbo inego któregokolwiek záwołania będącé=
6: go postronnego przychodnia cudzoziemca/ iedno narodu Pol=
7: kiego Stárosta nie mamy vczynić:
8: y któryby w téyże Koro=
9: nie z Polkiego narodu sie národził: gdyby tylko nie fzedł z ro=
10: dzaiu Książęcogo.(*marg*) Stárosta żaden bydź nie ma iedno Polak á nie z rodziáu
Książęcogo. (-)

- 11: Ielcze obiecuiemy: iż żadného Zamku áni twiárdze Króle=
12: łtwá náłzého/ żadnému Książęćiu álbo z rodzaiu Książęcého
13: idącému ku rządzeniu y dzierzeniu ná czás álbo ná wieki nie=
14: poruczyć.
15: Obiecuiemy téz wiárę náłzę obowięzuiąc: iż Zamków y
16: Miałt przerzeczoného Królestwá/ z których Vrzędy y Stolice
17: łądowné pochodzą/ iáko Krákowá/ Biéczá/ Sączá/ Wiśli=
18: ce/ Woyniczá w ziemi Krákowłkiéy:
19: Závichoftá/ Lubliná/
20: Siećiechowá/ Lukowá/ Rádomiá w ziemi Sędomirzkiéy/ y
21: Zamlu Łęczyckiého w ziemi Łęczyckiéy: w ziemi Sierádzkiéy/
22: Piotrkowá/ w ziemi Kuiáwłkiéy Brzészcia/ Krufzwica/ Włod=
23: cłáwiá:(*marg*) *Zadny Zamek Książęćiu nie ma byđ zlécon. (-)*
24: w Wielkiéy Polłcze Poznánia/ Miedzyrzéczá/ Zbáfzy=
25: ná/ Kálifzá/ Nakle/ Koniná/ y Pyzdr/ żadnému iedno oby=
26: wátelóm álbo Stároftóm/ którzy w tymże Królestwie łą/ nie
27: damy.
28: Ale inné Zamki przychodnióm y innym którymkol=
29: wiek będziemy chćieć/ My mamy/ y potomkowie náłzy mieć bę=
30: dą wolną moc dáwác:(*marg*) *Lódwik wípomina mieyfćá Stároftw: które máią byđz iedno
obywátelom dáwáné. (-)*
31: łkázuiąc/ iż Burgrábiowie ábo Spra=
32: wcy zamkowi/ y poddáni ich/ pozwáni będac przed Stároftá=
33: mi/ Sędźmi/ Podłędkami Królestwá náłzého/ którzy zá czá=
34: łem będą łtawáli y odpowiadáli tym/ którzy łie ná nie łkárzą:
35: nieináčzy ieno iáko inłza łzláchtá y inłzy ludzie Królestwá ná=
36: łzého. Wyiáwłzy tylko rzecz/ któraby pomłty krwie potrze=
37: bowála: któráy to rzeczy vznánié nam y potomkóm náłzym zá=
38: chowamy ołobliwie.
39: Item/ iefli łie którégokolwiek czáfu Nam y potomkóm ná=

- 40: Ízym przyda przez Królestwo iechác/ zftępowánia żadnégo do
- 41: Pánów/ Szláchty/ Rycérztwá/ y ich ludu y Kmieći nie bę=
- 42: dźiemy czynić/ przeciwko ich woléy:
- 43: áni żadnéy rzeczy wzglę=
- 44: dem tego zftępowánia niekażemy od nich wyciągác.(*marg*) Dźierzawcj miałt przed Stárofty y Sędźmi máią odpowiedác.
- 1: Stáciiéy v poddánich Król brác niema. (-)
- 45: A iefli
- 46: ináčéyby niemogło bydź/ iedno žebyfmy muśieli zftępic: tedy
- 47: zá náłzym nakładem y pieniądzmi każemy żywności y potrzeby

strona: 885

Metriki o przywileiách

Część pierwsza.

- 1: inné łobie gotowác.
- 2: Nád to wftyłtki Pány Przełożoné/ Ízlách
- 3: tę/ Rycérztwo/ Miáltá/ Miálteczká/ Wśi/ Dźierzawy i ich
- 4: lud y Kmiećie w ich wolnościách obiecuiemy záchowác: áni
- 5: oné przeciwko ich wolnościám niehcemy/ áni każemy przez ko=
- 6: gokolwiek vćifkác.
- 7: Item/ wftyłtki lifty/ Conftitucię/ vmowy/ Ípifki (które cór=
- 8: kóm náłzym ná Kśięztwo/ álbo ná Królestwo wftępowánia
- 9: w przerzeczoným królestwie zábrániály)(*marg*) w Wolnościách wftyłtek lud ma bydź záchowan. (-)
- 10: tákże y obrony dáné y
- 11: pozwoloné/ ták przez nas y potomki náłzé z iednéy Ítrony/ iáko
- 12: przez przerzeczoné Pány/ Szláchte Królestwa [!] námienionégo
- 13: z drugiéy Ítrony/ zá zezwoleniem tychże Pánów/ Rycérztwá/
- 14: y Szláchty/ rzeczonégo Królestwá pfuiemy/
- 15: wynifczamy/ nik=
- 16: czemné czyniémy/ zepfowáné/ wynifczoné nikkzemné/ y prózné

- 17: opowiedamy/ chcąc aby one nie miały żadnej mocy: tylko aby
- 18: ten niniejszy Przywilej na wieczne czasy trwał.
- 19: Na których
- 20: wszystkich rzeczy i najniewyższe świadectwo y wieczną moc na ni=
- 21: niejczy list pozwalając/ onychmy zawieszoną y znaczną pieczę=
- 22: cię naszą proftą wtwierdzili. Dan y działo sie w Kofzycách/
- 23: siedmnaście dnia Września/ Roku Pańskiego/ 1374.
- 24: Potwierdzenie Przywilejów y innych
- 25: praw z przydaniem niektórych ar=
- 26: tykułów: które przez Władysława
- 27: Iagołła Króla obywatelom Króle=
- 28: stwa Polskiego, na polu blisko
- 29: Czerwińska są dane, w Roku 1422.
- 30: W Imię Boże/ Amen. Na wieczną
- 31: tę rzeczy pamięć. Sprawy ludzkie niemają
- 32: żadnego czasu wstawać/ y od żadnego niemają
- 33: w mocy swę bydź zwątlone:(*marg*) Pfuie Lodwik listy zabraniające białe głowy napanstwo
obierać. (-)
- 34: które grunto=
- 35: wna władza Przełożonych Książąt wtwierdzi=
- 36: są/ y doskonałość Listów y wiara pełna swia=
- 37: dectwá sąte vczyniła.(*marg*) List. (-)
- 38: A tak My Władysław/ z łaski Bożey
- 39: Król Polski/ y Ziem Krakowskié/ Sędmiérskié/ Siéradz=
- 40: kiéy/ Leczyckiéy/ Kuiawskiéy/ Książę nawysze Litewkié/ Po=

strona: 886

- 1: morzki/ Rufki/ Pan y Dziedzic/ oznajmujemy tym to Listem/
- 2: którym należy wszystkim/ ninie y potym będącym: którzy tych
- 3: rzeczy wiadomość będą mieć. Iż my pilnie bacząc na wielką
- 4: wiarę y wstawiczną posługę/

- 5: którými Pręłaci/ Pánowie/ Przeło=
6: żeni/ szlachta y wżyftko Rycerstwo Królestwa nášého niekiedy
7: Nam rządząc/ niekiedy ná woynách/ niekiedy w inych przygo=
8: dách y przypadkách nášych przy nas nigdy nie zmordowaną
9: wiarą ftojąc/
10: wdzięcznymi Nam sie vczynili/ y bez przeštania
11: ná koždy czas czynią/ y rozmnożywży zacność wiary fwéy ie=
12: łcze więcéy mogą powolność fwą nam okazác: dla których przy
13: czyn dary łczodrobliwości Królewkiéy záłżużyli od nas brác.
14: Względem tedy tych łżub ich chcąc sie łáfki nášéy przychylno=
15: ścią vprzedzić/ y ich pożytkóm y rozmnożeniu/ które zá fwé po=
16: czytamy poradzić: aby sie tak ku łżubam nášym mogli po=
17: chopnieyszými vmyśly mieć/ ná pilné próby ich/ które do nas z
18: pokorą czynili/
19: á zwłaczá ná ofobliwą próbę y przyczynę y rá=
20: dę Naiafniéyszého brátá nášého namilżého Pána Alexándrá
21: álbo Witowdá/ Wielkiego **Książęcia [!]** Litewłkiého/ niżéy nápi=
22: łané Prává/ wolności. exempcię/
23: iáko im pożyteczné y przy=
24: łtoyné ná wieczné czály trwác pozwalamy.(*marg*) *Záleca krol załżugi poddáných fwych.*
Król monety kowác nie ma okrom zwoleniá [!] Pánóhrad. (-)
25: Naprzód obiecuiemy od tych czásów nigdy przez rády y przy=
26: zwolenia ofobného/ y dopuřczenia Pánów Królestwa nášého
27: Monety teraz w Królestwie nášym bieżący/ álbo téz po=
28: łtronnéy/ álbo nowo wymyślónéy/ nie kázác ani dopuřcić bić:
29: A tych/ którzy iá będą bić/ wedle ich załżugi winámi będziemy
30: kárác: aby przez to szkody/ y nieznošny poddáných nášych nie=
31: dořátek (który sie przez Monety złé vzywánié obfićie w Króle=
32: łtwie nášym rozmnożył) zá łczęśliwego Pánování nášého
33: był oddalon.

- 34: Iáko świętý pámieći Pan Kázimirz niegdy
- 35: Król Polfki/ przodek nász tego im pozwolił w Księgách Ziem=
36: fkich: które z Pręłaty y z Pány fwémi niegdy w Wiślicy y ná
37: Séymie Wálnym wydał/ y ná pámieć wieczną zoftáwił.
- 38: Item/ áby obfitřzą łáfką byli od nas obywatéle Królestwá
39: poćiefzeni/ y przeciwko nam więtfzą wiaré y posługę pokázo=
40: wáli:(*marg*) *Zá żadne wyftępki máiętności Krol obiecuie niebrać. (-)*
- 41: obiecuujemy/ iż od tego czáfu y ná potym żadného poddá=
42: négo Królestwá nászégo/ którégokolwiek doftoieńftwá/ prze=
43: łżenia/ ftanu/ y ftopniá będzie/ dóbr dziedzicznych nie będzie
44: my brác/
45: áni do Skárbu brác álbo obrácác *rólkażemy [!]* / áni fie
46: w tákové dobrá przez Nas/ álbo Vrzędniki nászé/ álbo ine któ=
47: rékolwiek ludzie nie wwiążemy/ áni każemy wwiążác za iákié=

strona: 887

- 1: kolwiek wyftępki álbo przewinienia:

Metriki o przywileiách

Część pierwfza.

- 2: ázby piérwéy o tym v=
3: przedził fąd nászych Sędzi: które ná to náznáczymy z nászymi
4: Pręłaty/ Pány/ y wważné ich vznánié y fkazánié.
5: Item/ niehcemy/ áni od tych miałt mamy komu nászégo
6: Máieftatu profzácému gránic od dóbr/ wsi/ y Dźiedzictwá ná=
7: fzego rozdźielenia zábrániác álbo przewłóczyć: iedno przez moc
8: y gwałt od nas to niech nie będzie wyćífkano.
9: Itē/ gdyż z tąd niemále poddánym nászym przydáią fie fzkody:
10: gdy Sędziowie w ziemiách/ kędy fądy máią/ ná Stároftwá by=
11: waią przekłádáni:(*marg*) *Król gránic zbrániác niema (-)*
12: dla téy przyczyny od tego czáfu y przedtym nie=
13: hcemy: áby Sędzia który ná Stároftwo ftánowion był w téy

- 14: Ziemi/ gdzie ieft Sędzią/ y gdzie władzą fądzenia ma.
- 15: Item/ áby miedzy Szláchtą Korony náfzéry y inémi poddá=
16: némi/ fwary/ fpory/ roftérki/ porážki/ zábiiiania były oddaloné:(*marg*) Zaden Sędzia niemoże byđz Stároftą téy ziemie gdzie ieft Sędzią (–)
- 17: któreby mogły fie wfczać/ gdybyfmy dopuścili winy náfzé nam
18: z fądów náfzych przychodzące fługam ábo inym poddánym ná=
19: fzym ná ich prošby vporné wyciągác od tych/ którzy Nam ná
20: nie bywáią fkazáni.
- 21: Dla tego ninieyfzym piřániém obiecuiemy
22: żadnému tákowych win ná poddáných náfzych nie dáwác/ ná=
23: znáczać/ áni zlécąc z którýkolwiek przyczyny álbo względu:
24: ále
25: oné przez Vrzędniki náfzé ná nas każemy wyciągác/ álbo oné
26: tym którzy ie nam przepádli/ zá láfką náfzą bęđziemy odpu=
27: fczác: álbo téż wyciągnáwřzy ie/ fzáfowác iemi bęđziemy we=
28: dle náfzéry woléry Królewskiéy. Item/ gdyż wřzytkim Ziemiam/ które okrąg Króleřtwá ná=
29: fzégo zámyka/ iáko iedno Křiężę y Pan iednořtáynie pánujemy:(*marg*) Win fkazáných przez fąd król żadnému dáwác niema ku wyciągániu. (–)
- 30: nie ieft tedy fłuřzna rzecz/ áby rozmáitémi obyczáymi fądzenia
31: lud nam poddány/ y pod náfzym rządzaniem bęđący miał fie ro
32: zmáitořcią fądów dzielić.
- 33: Dla tego wiecznym zápowiedzeniem
34: vřtáwiamy: áby wřzyřcy y káždy z ořobná ludřie króleřtwá ná=
35: fzégo/ którégokolwiek řtanu/ dořtoieńřtwá/ y řtopniá bęđący/
36: řpráwy ná fądřiech náfzych Ziemřkich przekłádáiący/ álbo które
37: zechcą przekłádác ořobliwie káždy z ořobná y wřzyřcy wobec ie=
38: dnym práwem obyczáymi/ zwyczáiem/ po wřzyřtkim Króle=
39: řtwie náfzym byli fądzeni:
40: y áby Sędziowie ná řtolicách fą=
41: dów náfzych řiedzący nie řmieli iných obyczáiów/ zwyczáiów/

- 42: kształtów przy Roczech y wskazowaniu zachowywać/ okromia tych:
43: których Królów Polkich Księgi Statutowé y zwyczajé Kró=
44: lestwá vczá/ y vkażuią: (*marg*) We wżytkich Ziemiách królestwá iedno práwo ma bydź.

(-)

- 45: do których zázwdy niech sie vćiekáią.
46: A cokolwiek przez nie ináčzy będzie ofádzono y wskazano: niech

strona: 888

- 1: nikczemno będzie/ y żadnéy mocy álbo władzéy niech nie ma.
2: Nád to ácz wybierácze názy po Ziemiách názych Krákow=
3: kskéy y Sándomiérskéy zá podatki názé/ które po prostu Kró=
4: lestwem zowá/ ná znak poddáństwá y prawdziwégo Páństwá/
5: które to podatki zwykły bydź płáconé Monetą pólpolitą y zwy=
6: czáyną/ á oni grofzé Prákié od Kmieci wzięli/ y do názégo wskazár=
7: bu wnieśli:
8: á wżakże áby to ná potym Ziemian rzeczonym nie
9: przynioślo iákiéy szkody/ y Práwam ich áby sie w czym nie vblizy=
10: lo/ wskazuiemy/ y zápowiedzeniem wiecznym vstáwiamy:
11: áby od
12: tego czáfu w Ziemiách Krákovskéy y Sędomiérskéy nie ina/
13: iedno tá monetá pólpolita która w Królestwie bieży/ zá podat=
14: ki názé byłá wyciągána:
15: to opátrzywży/ iż iesli poddáni názy
16: niektórzy w przerzeczonych Ziemiách od swych Kmieci zá swo=
17: ie Czynfzé grofzé Prákié będą brác/ álbo zechcą brác:
18: tedy táko=
19: wi Kmiecie nam téż ku płáceniu tákowychze grofzów Práskich
20: zá podatki názé przez **Poborcé** [!] názé będą przyciśnieni.
21: A náostíatek áby poddáni y obyvátele któlestwá názégo ták
22: Duchowni iáko świetcy/ przez wżelkiéy wátpliwósci praw y
23: Przywileiów/

- 24: które im dawno od Przodków náleznych świętęy
- 25: pamięci Królów Polfkich y od nas łą dáné/ przełpiecznie mogli
- 26: vżywać/ y żadnéy wątpliwości o ich dźierzeniu nie mieli:
- 27: włyzy=
- 28: tkié y koždé z olobná Przywileie/ Práwá/ Wolności/ y nádania
- 29: Nález y Przodków náleznych przerzeczonych/ które otrzymáli y
- 30: trzymáią/ pod którymkolwiek łpofobem łów/ we włyzytkich
- 31: punktciéch/ łpofobiéch/ ártykuléch/ wyrozumieniu/ y zámknie=
- 32: niu ich/
- 33: ninieyłzym Przywileiem odnawiamy/ vtwiérdzamy/
- 34: pochwalamy/ y wieczną im moc przykładamy y przydáiemy.
- 35: Ná których rzeczy włyzytkich y koždych z olobná pieczęć nálezá ni
- 36: nieyłzému listowi iełt ząwieszoną.
- 37: Dan w Kole ná polu tám
- 38: gdzie Woyłká nález leżály/ zá Wilłá przy Klafztorze Czérwień=
- 39: łká Dioceziiiéy Płotckiiéy/ nálezáutrz po świętęy Máriiiéy Má=
- 40: gdálenie/ Roku Pánłkiégo Tysiácnégo/ czτέρzéchłetnégo/ dwu=
- 41: dźiełtého wtórégo.
- 42: Przy czym byli przerzeczeni/ Naiáłnieyłzy
- 43: brát nález Pan Alexánder álbo Witówd/ Wielkie Książę Lite=
- 44: włkié/ etc. nam namilłzy: który y zwolenié y rádę ná włyzyłtko
- 45: dawał. (*marg*) Podimne ábo poráđlné pólpolitą myńcą álbo Práłką niech bęđzie płaconé.
- (-)
- 46: Y naucziwłzy w Pánu Kryłtušie Oycowie/ y Wiel=
- 47: możni y Szłáchetni Mężowie/ Ieg^o M. Ksiądz Mikołay Ar=
- 48: cybiłkup Gniéźnieńłki/ Iákub Biłkup Płotcki: (*marg*) Potwierdza Włádyłław Iágełło
- włyzyłtkie Práwá. (-)
- 49: Ian z Tarno=
- 50: wá Krákwłki/ Sędziwóy z Ołtrorogá Poznánłki/ Miko=
- 51: łay z Micháłowá Sędomiérłki/ <http://rcin.org.pl>

52: Mikołay z Oporowá Lę=

strona: 889

Metryki o Przywileiách

Część pierwsza.

1: czycki/ Woiewodowie: Marćin z Kalinowéy Siérádzki/ Do=

2: bek z Olefznice Woynicki/ Marćin z Rytwian Závichoftcki/

3: Kálfztelanowie:

4: Páweł z Bogumiłowic Krákowłki/ Piotr z

5: Widáwy Siérádzki/ Prándotá Zárnowłki Lęczycki/ Sędzio=

6: wie: y innych wiele Pánów y z Rycérztwá náleznych nam wier=

7: nych y miłych.

8: Dan przez ręce vczíiwégo w Pánu Kriřtuřie

9: Oycá Woyćiechá Biřkupá Krákowłkiégo/ Króleřtwá Polłkié=

10: go naywysřégo Kánclérzá: y vczíiwégo Ianá Dźiekaná Krá=

11: kowłkiégo Podkánclérzégo/ nam wiernie miłych.

12: Przywiléy Władyřławá Królá: któ=

13: rym wolnořci ták Duchonych

14: iáko Swietckich potwiérdza:

15: który ieřt pozwolony w Iedlnéy,

16: á potym dan w Krákowie: y ták

17: ieřt nápiřány w Skárbie.

18: Władyřław z łáski Bożey Krol Pol=

19: łki/ Ziem Krákowłkiéy/ Sędomiěřkiéy/ Sié=

20: rádzkiéy/ Lęczyckiéy/ Kuiáwłkiéy/ y Litewłkié

21: Křiężę/ Pomorzki/ Rułki/ Pan y Dźiedzic/ rć.(*marg*) Liřt. (–)

22: Dáiemy znác ninieyřzym liřtem tym włyzytkim/

23: którym to wiedźieć ieřt potrzebá: Iż my vwa=

24: źáiác z dobrym baczeniem rozumu nienáruřzoná w niwczym

25: wiernořć y potężná obywałelów Króleřtwá Polłkiégo řta=

26: łořć:

- 27: którą oni ná woynách y potykániu z łczęśliwými (zá po=
28: mocą Bożą) náłzými tryumfy częłto częłtokroć dla obrony ná=
29: łzény y Królestwá tego dźierzác ná łobie nieprzyacielskié naiáz=
30: dy/ podięli:
31: y którzy wiernym połłufzeństwem ná żądánié náłzé
32: bárzo trudné nieprzełpieczeństwá ciał y vmnieyłzenia máiętno
33: ści podéymuiąc/ włzędy y zówżdy nam byli połłufzni.
34: Zá któ=
35: rémi łprawámi cnotliwými wielkié dáry łczodrobliwości ná=
36: łzény przyłtoynie łą zálłuzyli. łełcze tákowe łch łą ku nam za=
37: łługi y merita,
38: że téż y przeciwko łynóm náłzym zacnym Księą=
39: żętóm Władylławowi y Kázimiérzowi chęc y łczérą powoł=
40: ność okázác nie zápomnieli/ á to w tym/ że z nich iedného/ któ=

strona: 890

- 1: régo ná rzádenié Królestwá godnieyłzého vznáią/
2: nápomnie=
3: ni przez pífánié álbo obwiełczenié náłzé/ łobie po czáfu żywotá
4: náłzého zá Króla/ Księżé/ Pána/ y Dźiedzicá Królestwá tego
5: Polłkiého/ y źiemie Litewłkiéy y Rułkiéy
6: (które źiemie zacné
7: Księżę Zygmunt Kierłtuty wielkié Księżę Litewłkié/ brát
8: náłz namilłzy iáko teraz dźierzy/ ták do żywotá łwego dźierzeć
9: ma:
10: á po łmierci iego/ ná nas/ y łyny náłzé przerzeczoné/ y Ko=
11: ronę prawđziwym y dźiedzicznym łpadkiem przypásdź máią/
12: iáko to otworzyłtými liłty ná to vczynionými łełt vtwiérdzo=
13: no) pokornie y połłufznie przyięli:
14: y Koronę Królewłką y z Sce
15: ptrmi Królewłkiými z vczciwością wielką Ceremoniy powin=

- 16: nych obiecáli/ iáko prawdziwego/ y wedle práwá potomká/ gdy
- 17: látá słuźné będzie miał/ ná Królestwo wádzic.
- 18: Zá co godni
- 19: Iá/ áby godnémi dáry od zacności náłzény Królewskiéy to im by=
- 20: ło nágrodzono.(*marg*) Wládyślaw Król práwá potwiérdza.
- 1: Kościoły wśyťki w wolnościách Iá záchowáné. (-)
- 21: Zá té tedy zaślugi ich wśyťkié práwá y przy=
- 22: wileie/ które zdawná przy Koronáciiey náłzény y innych czáfów
- 23: pozwolilímy/ ábo które im ini Królowie y Książętá prawdzi=
- 24: wi dziedzicy królestwá Polłkiégo od dawnych czáfów nádáli/
- 25: zá mocą y obroną ninieyźégo przywileiu vmocniamy/ po=
- 26: chwalamy/ odnawiamy/ potwiérdzamy z vmiárkowániém
- 27: nižéy nápiśánych ártykułów:
- 28: zá którą tą ich popráwá/ iefli które
- 29: rzeczy w przereczonych przywileiách były trudné/ tedy będą
- 30: obiáńioné: á które były wątpliwé/ wątpliwość im będzie
- 31: odięta: zá którym wątpliwym rozumieniem wiele błédów lie
- 32: wczynác zywłó.
- 33: Naprzód tedy wśyťki domy Božé álbo Kościoły we wśy=
- 34: ťkich ich práwiéch/ swobodách/ wolnościách/ gránicách/ roz=
- 35: działách ńtarych/ których zá czáfów świętych Przodków ná=
- 36: ńzych Królów Polłkich y Książąt wżywáli/ chcemy wcale zá=
- 37: chowác.
- 38: A dośtoieńśtwá Kościelné y Swietckie królestwá
- 39: Polłkiégo iednońtáyne przy práwiéch y zwyczáiach y wolno=
- 40: ściách ich/ które y których czáfu Naiáńnieyźych Książąt Pá=
- 41: nów
- 42: Kázimiérzá/ Lódowiká/ y innych Królówy Książąt dzie=
- 43: dziców Królestwá Polłkiégo wżywáli/ dopuńczamy ńtać/ y chce=
- 44: my przy nich zońtáwic.

- 45: Które to Doſtoieńſtwá gdyby wáko=
46: wáły/ to ieſt/ gdyby ten/ który ie miał vmárł/ żadnému Cudzo=
47: ziemcowi poſtronnému/ iedno ſzláchćicowi dobrze záſłużoné=
48: mu/ y w ſławie chwalebnie záchowálemu onéy ziemie/ w któ=
49: réy Doſtoieńſtwo tákowe będzie wákowáło: (*marg*) Doſtoieńſtwá wſzytkié obywatelom
onych Ziem/ gdzie wákuia/ máia bydź dawáne. Expektátywj ná doſtoieńſtwá nie máia bydź
dawáne: á dochodj ich niemáia bydź vmnieyſzané Poſtronnỹ ludźiom Zamki áni Miáſtá nie
máia bydź zlecáné. (-)
50: to ieſt/ w ziemi
51: Krákwfkiéy/ obywatelowi Krákwfkiému/ w Sędomiér=

strona: 891

Metryki o Przywileiach

Część pierwsza.

- 1: fkiéy Sándomiérfkiému/ w Wielkiéy Polfcze obywatelóm
2: Wielkiéy Polfki:
3: á tak we wſzytkich Ziemiaách Króleſtwá ná=
4: ſzého będziemy dáwác/ y rozdáwác.
5: Ná które doſtoieńſtwá tak Duchowné iáko y Swietckié Ex=
6: pektatyw zápiſanych żadnéy oſobie nie damy ná przyſzłé czáſy.
7: tákowych Doſtoieńſtw przereczonych tak Duchownych iá=
8: ko Swietckich niemamy vmnieyſzac/ potłumiác: y ich dźier=
9: zaw/ czyńſzów/ ábo dochodów ku nim należących przez ſłuſzné=
10: go vznánia Práwá nie mamy brác.
11: Ale iż przez Dźierzawce
12: Zamków y twiárdz w cudzych kráinách vrodzoné Króleſtwo
13: w ſobie y w częſciách ſwych częſtokroć w nieprzeſpiecznoſć
14: zwykło przychodźić:
15: dla tego y z téy przyczyny żadnému Kſią=
16: żęciu/ ábo z Kſiążęcégó rodzáiu pochodzącému/ álbo poſtron=
17: nému którémukolwiek żadnégo/ Zamku/ twiárdze/ álbo miáſtá

- 18: ku rządzeniu do czáfu álbo ná wieczność nie damy/ nie názná=
19: czymy/
20: áni żadnym ípołobem nie będziem konferowác: y ktemu
21: żadného z tákowych ná Stároftwo álbo dzierżenie ziemie Kró
22: leftwá náłżego przerzeczoného niechcemy dáwác/ áni ná tych
23: mieyścách záfádzác.
24: Obiecuiemy y obowięzuiemy íie: iż gdy ná żądanie náłże ízlá
25: chtá náłzá Koronna zá gránice Królestwá dla dánia odporu
26: írogości nieprzyaciélfkiéy poiedzie:
27: tedy im dofyć vczynienie
28: íłufzné zá poimanie y zá iné ízkody podięté vczyniémy. Ale grá=
29: nic rzeczoného Królestwá ízláchtá od naiázdu y náfkoczenia
30: nieprzyaciól włáfnemi naklády bronic máią/ y íą powinni:
31: á
32: gdzieby nieprzyaciél íáki Królestwá náłżego którymkolwiek
33: ípołobem do Królestwá náłżego wiechał/ y potkanie w gránicách
34: tegóz Królestwá poddani náłzy vczynili:
35: tedy tymże obyváte=
36: lóm tylko zá więzienie/ ále íeíli zá gránicami to íie przyda/ tedy
37: y zá ízkody/ íeíli które/ czego Boże vchoway/ podéymá/ y zá wię=
38: zienie dofyć vczyniem/
39: íłufznie nágródzić íie ofiáruiemy. A
40: íeíli kto z náłzych Przełożonych/ z ízláchty/ Pánów/ albo obyvá=
41: telów którego álbo które więznie któregokolwiek ítanu álbo zá=
42: wołania y przełożenia będącégo poyma:
43: onému álbo onym o=
44: biecuimy od každého tákowego więznią dác y záplácíc íednę
45: kopę Monety w Królestwie biežący: á więznią íobie wzić

46: mamy/ ábyłmy go ná fie szácowáli. (*marg*) Szláchćie gdy zá gránice przeciwko nieprzyacielowi wyiedzie Król zá więźienie y szkodj dołyć vcznić ma: ále gránic bronić fwémi nakłády szláchćá powinna. Kto więźniá iákiego przywiedzie/ co zań weźmie. (-)

47: Wyiáwłzy Miefczány y

48: proftégo ftanu ludźie: które szácowác będą oni/ którzy ich przy=

49: wiodá álbo ie poymáią/ wedle woléy fwéy.

50: Téż iefli kiedy prze=

51: rzeczonym nászym poddánym zá gránice Królestwá nászégo

strona: 892

1: woienным sपोobem iechác/ y rufzyć fie rofkazemy:

2: tedy pięć

3: grzywien ná každé drzewo zápłáćić y rozdác obiecuiemy w

4: mieście głównieyłzym každégo powiátu/ piérwéy niżliby z grá=

5: nic wyiecháli przerweczeni poddáni nászy.

6: A gdyby fie nam

7: tráfiło po rozdaniu pieniędzy przerweczonym we dwu lat ná

8: woynę nie iechác: tedy ciż obywátele od tákowych pieniędzy y

9: służb/ względem pieniędzy dánych/ będą wolni/ y wyięci.

10: Ale

11: iefli po dwu lat ná woynę z obywatelmi nászémi rufzimy fie/ y

12: zá gránice poiedziemy: tedy przerweczeni poddáni nászy od tych

13: pieniędzy y służb względem onych pieniędzy także będą wolni.

14: Téż obiecuiemy zá sławné Syny nászé: iż gdy zá wolą Bożą

15: ieden z nich ná Królestwo będzie obran/ y rząd Królestwá obéy=

16: mie/ (*marg*) Zá gránice gdy obywátele koronni wyiáda/ Król im po pięci grzywien ná drzewo dác ma.

-1: Król monétj przez zwolenia Rádj bić nie ma. (-)

17: Monety z którégokolwiek kruzcu przez dozwozenia y rá=

18: dy Duchownych Pánów y Swietckich w Krolestwie Polłkim

19: nie dopuści kowác: tak iáko y my przez dozwozenia y rády tá=

- 20: kowéy Monety niechćieli kowác/ ániłmy kowáli.
- 21: Nád to czyniémy wolné/ y ná wieki wyłwobodzamy wšytki
- 22: y koždé z ołobná wšytkich náłzych obywatélów Kmiećie/ od w=
- 23: šytkiéy płácéy/
- 24: podátków/ wyćiągania/ powozów/ robót któ=
- 25: ré podwodą zową/ vćióków/ obćiążenia Zboža/ Ołpów: tyl=
- 26: ko przeštáiemy ná dwu grołzách Monety zwyczajnéy Polłkiéy/
- 27: w Królestwie Polłkim półpolicie bieżácéy.
- 28: Któré dwa grołzá
- 29: koždy kmieć przerzeczonych obywatélów náłzych z koždégo łá=
- 30: nu ośiádłégo będzie płácił: choćiayby téz więcéy ołób ná nim
- 31: śiedziáło.
- 32: Ale wymuiemy od téy płácéy Szóltyfy y ługi ich/
- 33: chcąc áby od tákowégo płácenia dwu grołzu byli wolni y wy=
- 34: ięći. Tákze téz Młynárze/ Káčmarze/ y Zagrodnicy/ którzy nie
- 35: máią áni robią ról/ to iest łanów cáłych ábo półowicę/ (*marg*) Król wšytkié obywátele koronné od wšytkich podátków/ robót/ vćióków rć. wolné czyni: tylko przeštáiac ná dwu grołzu monety Polłkiéy zwyczajnéy. (—)
- 36: którzy tu
- 37: tylko tákze máią bydź wyięći: ále ini koždégo roku ná przyłzłé
- 38: czáfy ná święto ś. Mikołáiá płácić będą.(*marg*) Ciąza zá niewjdanie podátków królewłkich (—)
- 39: Ale iefli z przerzeczó=
- 40: nych Młynárzów álbo Káčmarzów álbo Zagrodników któ=
- 41: ry cáły łan będzie záśiéwał: tedy płácić dwa grołzá będzie. A
- 42: iefli półowicę/ tedy przedsię grołz tákowéyże Monety nam bę=
- 43: dzie powinien.
- 44: Ná które to płácenié dwu grołzu Minice prze=
- 45: rzechonéy/ Naiáłnieyłzému Książęćiu Pánu Lodwikowi/ Wę=
- 46: gierłkiému y Polłkiému Królowi/ dobrowolnie poddáli łie.

47: A

48: iefli w náznáczonym czášie Nam która Wieś tákowych pienię=

49: dzy zániedba záplácić: tedy ten/ którego ku wybierániu táko=

50: wégo podatku wltáwiémy y náznáczémy/

51: w téyże Wśi iedné=

52: go Wołu względem nie záplácenia/ przez nádzieie wrócenia

strona: 893

Metriki o Przywileiách

Część pierwsza.

1: wzięć będzie miał zupełną moc.

2: A iefli we czternaście dni

3: po wzięciu takowego wołu táz Wieś/ y którakolwiek ina prze=

4: rzeczonych pieniędzy nie zápláći: tedy Poborcá nász dwa woły

5: takimże fpofohem przez nádzieie wrócenia niech weźmie.

6: Téż

7: przereczony wycięgácz pieniędzy rzeczonych względem znáku/

8: który Napiśnym zowá/ niech nic nie wyciąga/ áni bierze: á

9: wżákże lifty fwémi niech Kmiećie quituie z záplácenia.

10: O

11: Mieściéch ftárych y nowych zá czáfu pánowánia nászégo ofá=

12: dzonych/ ták wltáwiamy: iż ten Miefczánin/ który w mieście z

13: zóná/ z dziećmi y czeládzią miefzka/ á rolą fam álbo przez fwé=

14: go Zagrodniká álbo oraczá robi: (*marg*) Wycięgácz pieniędzy Napiśnégo brác niema Miefczanie od porádného wolni: ále przedmiefczánié iáko ini kmiećie máią ie pláćić.

-1: Infsticionarz w żadnéy ziemi niema bydź poftánawian. (-)

15: nie będzie powinien ná záplá

16: cenié przereczoného porádného: ále iefli przed miástem álbo

17: miásteczkiem miefzka/ niech pláći przereczoné porádné/ ták iá=

18: koby we wśi siedział.

19: A temu nic nie ma przefzkádzác/ iż do

- 20: práwá y zwiérzchności tego miáltá álbo miáfteczka przynale=
21: ży/ álbo z nimi iákié obowiąłki/ to iest/ iákié podatki y inné ro=
22: boty podéymuie.
23: Téz obiecuiemy: iż w żadnéy ziemi Królestwá Polłkiégo In=
24: fticionarium niehcemy poftánawiác/ álbo iákokolwiek náftá=
25: wiác.(*marg*) Przywileie ftárjch Królów ták duchowny iáko świetckim nádáné Król chowác
ma. (–)
26: Téz obiecuiemy: iż koždé zofobná Artykuły/ zámknienia w
27: Przywileiách w niwczym nie zfałżowaných/ Naiáfnieyfzych
28: Książąt Panów Kázimiérzá y Lodwiká/
29: y wŹytkich iných Kró=
30: lów/ Książąt/ Íprawiedliwégo wftępku dziedziców ftarych króle
31: ftwá Polłkiégo/ kościołom/ obywatelom/ y miáftom nádanych/
32: które fie zamykáią w Przywileiách Przodków náfzych/
33: á zwła=
34: íczá które ku pożytku y rozmnożeniu náfzému/ y Królestwá
35: Polłkiégo częłto miánowanégo/ y onégo obywatelów ścią=
36: gáią fie/ mocnie y niezgwáłcenié chowác y ná wieczné czáfy bę=
37: dzień trzymác.
38: Téz obiecuiemy/ iż żadnych ftáciy álbo rofkázowania álbo
39: złtępowania w Mieściéch/ we Wsiách/ w dziedzictwách/ dwo
40: rzéch y Folwárcéch Kościelnych y Ízláchetckich/ y poddáných
41: náfzych nie będziemy czynić.
42: A iefli z przygody álbo zá wczáfem
43: y potrzebą/ która nas do tego przyćiśnie/ ftanie w dobrách/ mie=
44: ściéch/ Zamkách/ w dworzéch Kościelnych/ y Ízlácheckich przy=
45: da fie nam vczynić:
46: tedy nic gwałtem áni mocą kažemy brác:
47: álbo cokolwiek czynić dopuściémy: y owfzem potrzeby/ náfze=

48: mi pieniądzmi włafnémi chcemy kupić.(*marg*) Król ftácii żadnych od poddánych brác niema. (-)

49: Téż obiecuiemy/ y ná wiarę fwą bierzemy: iż żadného oby=

strona: 894

1: wátelá ośiádłego o iáki wyftępek álbo obwinienié nie będzie=

2: my áni rofkazemy łápác/ áni żadnéy pomłty ná nim czynić: (*marg*) Złodziéy łotr/ pozognik/ mężobóycá/ łápácz białychgłow/ może bydź iman. (-)

3: áż

4: Práwem będzie słufznie przekonan/ y do rąk náfzych álbo Stá=

5: roftów náfzych przez Sedzie téyże Ziemie/ w którém tenże oby=

6: wátel miefzka/ oddan.

7: Wfzákże tákowego człowieká/ który ná

8: złodzieyftwie/ álbo dobrowolném mężobóyftwie/ ná łápaniu

9: pánien álbo białychgłow/ ná spuftofzeniu Wfi álbo ná łupie=

10: ftwie był poyman/

11: tákże tych którzyby niechćieli słufzného ręko=

12: iemftwá po łobie ftáwić y dác/ wedle wyftępku y złego vczyn=

13: ku tylko wymuiemy. A żadnému dóbr álbo dzierzaw nie bę=

14: dziemy brác/ áżby był piérwéy fądownie przez słufzné Sędzie

15: álbo Pány náfzé nam fkazan.

16: Téż obiecuiemy: iż wfzyftkim obywatelom/ którzy żądaią y

17: profzą granic z dobry y dziedzictwy náfzemi/ nie będziemy im

18: zbrániác.(*marg*) Máiętność iedno práwem zwyciężonému ma bydź braná. (-)

19: Téż obiecuiemy: iż wfzyftkié Ziemie Króleftwá náfzego Pol=

20: fkiego/ Ruską w to Ziemę wkładaiąc/ (wfzákże záchowawfzy

21: dań Owfową: którą tylko lámá Ruś nam będzie dáwać do ży=

22: wotá náfzego)

23: do iedného Práwá wfzyftkim Ziemiam póspoli=

24: tégo przywiedziemy/ przychylimy/ y ziednoczymy przez niniey=

25: fzy lift.(*marg*) Granic Król bronić nie ma.

-1: WŹytkie źiemie iednego prawá vzywác máią. (-)

26: Téz przypátruiąc fie dobrze temu/ iż przerzeczeni królestwá

27: náłzého obywatéle/ y wŹyłcy w nim miełzkáiący z miłóci y z

28: łáłki przeciwko Máiełtatowi náłzému przywileiom łwym przez

29: nas y potomki náłzé łobie niekiedy dánym vblizyli:

30: przeto té

31: wŹyłtkie przywileie náłzé/ y przodków náłzych Królów y Książ

32: żąt/ y dziedźców włáfnych y prawdziwych królestwá Polłkie=

33: go przerzeczoného/ do piérwłzey kluby przywodźimy/

34: znowu

35: cáłé czyniémy/ odnawiamy/ y tą ninieyřzą obroną piłania tego

36: potwiérzamy/ mocné czyniémy y dekláruiemy chcąc/ áby miá=

37: ły władzą wiecznéy mocy.

38: Téz iefli którzy obywatéle náłzy/ álbo którzy inni w Króle=

39: łtwie náłzym miełzkáiący/ gdy iefcze Dekrét nie iefł vczynion w

40: łądziéch/ chćieliby fie zgádzác o którékólwiek rzeczy:

41: tych od

42: win Náłzych/ y Sędźich/ y Podłędków/ y Woiewodzych/ y Ká=

43: łzteláńłkich czynimy wolné y łwobodné.(*marg*) Przywileie iefli fie którým co vblizyło/ do piérwłzey mocy łą przywiedziane. (-)

44: Téz obiecuiemy: iż win ná łzláchcie Nam łądownie łkazá=

45: nych żadnému nieobecuiemy ku wyciągániu dopuścic: ále oné

46: przez Nas álbo Stárołty ábo Vrzędniki náłzé bęđziemy wycię=

47: gác/ a wyciągnioné bęđziemy wedle woléy náłzey łzáfowác. (*marg*) Zgádzác fie káždém^v wolno póki fie rzecz z Sądem nie łkończy. Winy łądowné niemáią byđź nikomu dárowáné.

(-)

strona: 895

Metriki o Przywileiach

Część pierwsza.

1: Téz wŹyłcy obywatéle Ziem Kuiáwłkiéy y Dobrzyńłkiéy z

- 2: Owła/ który Nam zwykli płaćić/ do dziesięści lat tylko Nam
- 3: będą powinni z niego odpowiadać: które gdy wynidą/ od tá=
4: kowého Owła będą wolni y wyięci.
- 5: Piárze Ziemiocy/ którzy będą ná Piárstwo przełożeni/ zá=
6: wždy łami ná Sądziéch á nie przez infzé áni przez podpifki/ ábo
7: iné któreby chćieli záładzác/ niech siedzą/ gdy to vczynić będą mo=
8: gli.
- 9: Ale iefli nie będą moc bydź/ będzie im wolno mieć subftitu=
10: ty ná fwych mieyfcách záładzoné: które to ifte Pánóm y Sędzióm
11: Ziemiłkim/ w których ziemiách vrząd takowy máią/ będą powin
12: ni přeřentowác:
- 13: iáko łá dobréy ławy/ y od przerzeczonych Pá=
14: nów y Sędzi ná takowy vrząd pochwaleni. A iefli ináčzéy fie
15: będą záchowywác/(*marg*) Kuiáwłka y Dobrzyńłka ziemiá/ tylko do 10 lat owies máią
płaćić. (-)
- 16: tedy ten vrząd ich inym godnieyřzym y pil=
17: nieyřzym przez nas ma bydź dan bez omieřzkánia: áni żadna przy
18: czyná máła niebytności Piárłkiéy nie będzie moc wymówić.
- 19: Zá świádectwem tego liřtu: którému Máieřtátu nářzého Pie=
20: częć iefł záwieřzoná. Dan w Krákwie w Piątek w Oktáwę
21: trzech Krolów/ Roku Páńłkieg° / Tyřięćnég° / czřérechřetnég° /trzy=
22: dzieřtégo trzeciégo.
- 23: Przy czym byli vcćiwi w Pánu Kryřtuřie
- 24: Oycowie/ Wielmořni y Szłáchetni/ Woyćiech řwięćégo Ko=
25: řciołá Gnieřnieńłkiégo Arcybifkup y Primas/ Zbigniew Krá=
26: kowłki/ Ian Włodźłáwłki/ Ian Chełmłki/ Bifkupi:
27: Mikołáy
- 28: z Micháłowá Kářztelan y Stárořtá Krákwłki/ Piotr Szá=
29: řrániec Sędomieřłki/ Marćin z Kálinowéy Siérádzki/ Ian z
30: Lichyn Brzeřłcki/ Iárund z Grábie Włodźłáwłki/ Woiewodo

- 31: wie: (*marg*) Piłárze ziemscy łami iefli mogą ná łądziéch máią siadác. (–)
- 32: Piotr z Bniná Gniéźnieńki/ Wáwrzyniec Zarębá Sié=
- 33: rádzki/ Woyciech Malłki Łęczycki/ Dobefław z Olefznice
- 34: Woynicki/ Kryftyn z Koźiegłów Sądecki/
- 35: Domárad z Ko=
- 36: bylan Biécki/ Kryftyn Brzeńki/ Ian z Kretkowá Dobrzyńki/
- 37: Wárłz Sámborzec Závichofłki/ Páweł z Lodczy Máło=
- 38: góftki/ Stániłław Gámrat Połaniecki/ Páłkon z Gofławic
- 39: Konárłki/
- 40: Stániłław z Gozdná Brzeńki/ Káłztelanowie:
- 41: Ian z Olefznice królestwá Polłkiego Márłzałek/ Piotr z Pie=
- 42: łkowéy łkály Krákwłki/ Piotr Korczbok Poznánłki/ Stáni=
- 43: łław Bieláwłki Łęczycki/
- 44: Stániłław Szczkwłki Włádyłá=
- 45: włki/ Andrżéy z Lubliná Dobrzyńki/ królestwá náłżégo Pol=
- 46: łkiégo Podłkárbi/ Podkomorzowie: Páweł z Bogumiłowic
- 47: Krákwłki/ Ian z Sprowy Sędomiérłki/
- 48: Abráám z Zbą=
- 49: łzyná Poznánłki/ Piotr z Widáwy Siérádzki/ Mikołay Słup
- 50: Dobrzyńki/ Sędziowie: Stániłław z Skárbniowic Sę=

strona: 896

- 1: domiérłki/ Zegotá z Moykowic Siérádzki/ Alexi Dobrzyńki/
- 2: Mikołay z Kościelcá Bydgoftki/ Chorążowie: Piotr Strin=
- 3: kowłki Podczálzy Lánczycki/ Zygmunt Bobowłki Krákwłki/
- 4: Závifzá z Olefznice Sándomiérłki/ Podłędkowie: y iné Rycér=
- 5: łtwo/ którzy byli ná wálnym Séymie.
- 6: Dan przez ręce przerze=
- 7: czonégo Vczíwégo Oycá Księdzá Ianá Biłkupá Włodzłá=
- 8: włkiégo/ Królestwá Polłkiego Kánclérzá: y Vczíwégo Włá=
- 9: dyłłáwá z Oporowá/ Dekrétów Doktorá/ Dziekaná Kráko=

- 10: wkięgo/ Stolice Apoſtolſkię pięrwżęgo Pięárzǎ/ tegóz Kró=
11: leſtwǎ Podkǎnclęrzęgo.
12: Około tych. co dzieięćiny y dobrǎ
13: koſćielné łǎpǎiǎ: y około tych,
14: którzy klǎtwę więćę y niz rok nǎ
15: łobie ćięrpiǎ.(*marg*) Kǎżimięrz. Liſt. (-)
16: W Imię Bożę/ Amen. My Kǎżi=
17: mięrz/ z łǎłki Bożęy Król Polſki/ Wielkię Kſiǎ=
18: żę Litewſkię/ nǎ wiecznǎ pǎmięć dǎiemy znǎć
19: przez ninieyſzy Liſt/ rć.
20: Ieſliż poddǎnym
21: króleſtwǎ nǎłżęgo łǎłkę nǎłżę y opǎtrzenię Kró=
22: lewſkię w rozmnożeniu pożytków/ Praw/
23: Swobód/ y w zǎchowaniu Wolnoſći rozſzęrzamy:
24: tedy wię=
25: cęy Koſćiołóm (z kǎłd chwałǎ y czeſć nawyſſzému Pǎnu Iezu
26: Chriſtuſowi wſzytkich rzeczy ſtworzyćielowi/ y duſznę zbǎwie=
27: nię przychođzi) y ołobam y członkóm Koſćielnym to czynić y
28: wżyczǎć ieſt ſłufznięy.
29: Dla tego ſławnęy pǎmięći Naiǎłnieyſzę
30: Kſiǎżę Pan Włǎdyſław Król Polſki y Oyćiec nǎłż namilſzy
31: przodek/ złoſći ludzkięy zǎbiegǎiǎć/ ǎ koſćielnęy wolnoſći y ięgo
32: członkóm y ołobam koſćielnym y ſwietckim pokoiowi y niey=
33: ſzkodzeniu czǎłu Pǎńſtwǎ ſwęgo przezięriǎć/
34: ſwoie pewné y
35: otworzyťe liſty Stǎtutowę wczynił y ſprǎwił pod tēmi ſłowy.(*marg*) O wolnoſći Koſćielnęy
y ołób koſćielnych przywilęy ſie poczyna (-)
36: W Imię Bożę/ Amen. Włǎdyſław z łǎłki
37: Bożęy Król Polſki/ y Ziem Krǎkowlkięy/ Sǎndomięrkkięy/
38: Sięradzkięy/ Kuiǎwlkięy/ Lǎnczyckięy/ y Litewſkię Kſiǎżę

39: Nawyszé/ Pomorŕki/ Ruŕki/ Pan y Dźiedzic: ná wieczną pá=

40: mięć.

41: Aczkolwiek poddánych náŕzych ŕwietckich pożytków z

strona: 897

Metryki o przywileiách

Część pierwsza.

1: dobrotliwóŕci Królewŕkiéy zwykliŕmy z chucią przeŕtrzegáć/ y

2: práwá z wolnoŕciámi ich przeciwo zbrzydzoney złych ludzi

3: złoŕci/ Pánŕtwá náŕzego pomocą zwykliŕmy záchowywáć:

4: wŕzákze tym więcéy Królá ŕpokoynégo pánuiácégo nád wŕzyt=

5: kimi przykłádem (przez którégó Królowie króluiá/ y Kŕŕżetá

6: pánuiá) Koŕciól iego ŕwiety/

7: y oŕoby Duchowné y ŕwietckie

8: iemu poddáné/ w práwách/ w wolnoŕciách/ w Státutách od

9: ŕwietych Oyców wydánych/ chowáć/ brónić przyŕtoi/ y oné od

10: wŕzelkiégó gwałtownégó naiázdu ŕtrzedz.

11: Niechayze tedy wie

12: ták teráznieyŕzy wiek/ iáko przyŕŕzy: iz áczkolwiek ŕwietyemi Ka=

13: nony y práwem ludzkim iest pożytecznie opátrzone:(*marg*) Bóg iáko wŕzechmocny pan ná znák pánowánia ŕwégó dzieŕŕŕciny ŕobie dáwáć roŕkazał. (-)

14: iz ielliby

15: którýkolwiek Przełozony/ álbo Stároŕtá/ álbo Pan/ álbo ŕzlá=

16: chćic/ Rycérzki człowiek/ Hołdownik/ którégobykolwiek ŕtanu/

17: doŕtoieńŕtwá/ przełozieńŕtwá y záwołánia był/

18: Dzieŕŕŕciny

19: (które ŕobie Pan Bóg ná znák powŕzechnégo pánŕtwá/ ku po=

20: żywieniu ŕług ŕwoich dáwáć roŕkazał) y tákze Domy/ Trybu=

21: ty/ Zamki/

22: Wŕŕi/ twiérdze/ poŕŕeŕŕŕŕ/ y którýkolwiek dobrá/

23: y inné rzeczy ruchomé y nieruchomé Koŕciólóm/ y ná miłóŕŕ

24: né vczynki ofobam kościelnym należące/ y téz vbogich ludzi/
25: którzy w nich miełzkáią/ śmiałby wydziérac/
26: náieżdzác/ okupo=
27: wác/ álbo niełufnie zátzrzymywác/ z nich co wziác/ álbo podatki
28: ná nie iákie kładz/ álbo niespráwiedliwie ie ciázác/ álbo co z
29: nich obyczáiem zaftawy wycifnac/
30: álbo iákim wymyłem ob=
31: ciázyc álbo wydrzéc/ náiechác/ zátzrzymác/ ściázác rofkazał/ ál=
32: bo ná to zwałał/ álbo tákowego łápaczá/ naiezdniká/ łkupow=
33: niká/
34: y niełufzného zátzrzymáwaczá z rzeczą włápióną/ naie=
35: zną/ opánováną/ zátzrzymáną záchował/ w obronę przyiáł/ á=
36: bo w dobrách tychże iáwną łzkodę y znaczną obrázę vczynił:
37: á
38: iełliby włzytkich y koždéy rzeczy z ofobná włápiónéy/ náiechánéy/
39: opánovánéy/ ciázánéy nie wrócił/ y z krzywd y z łzkód vczynio=
40: nych y z iáwnéy obrázy łufznéy nagrody y dofyćuczyniénia
41: nie vczynił:
42: tedy z śwými pomocniki kaźni y klátwam Kościel=
43: nym ma bydz podległy. Ale iż w niektórych ofobách świetckich
44: Królestwá *nálezé*^o ták wielka sie wkorzeniá złość:
45: iż win y klátw
46: przeciwko tákowym ták przez Kánony kościelné/ iáko téz od lu=
47: dži wydáné/ bezrozumni ludzie więcéy niż rok/zátwárdziáłym
48: vmyłem/
49: ná wzgárdę kluczów świętégo Kościoła Mátki ná=
50: łzény/ z wielkim nieprzełpieczeństwem dułz śwych máło łobie wa
51: zác Conłtuciię przerzeczoné z zgorłzeniém wiele wiernych Pá=
52: ná Krytułowych/ nie boiá sie ná łobie znošíc: (*marg*) Kto włápi/ náiedzie/ opánuie dobrá
kościelné/ Klátwam ma bydz poddan

-1: O tych którzy klątwę więcéy niż rok nálobie trzymáią. (-)

53: dla których

strona: 898

1: wyftępków Bołkiéy kaźni miecz zábija niewinnie: fkađ téż mno=

2: żą fie y odłczepiéńftwá/ y rozmáité powftáią duż nieprzełpie=

3: czeńftwá.

4: My tedy Władysław/ wielkim požądaniém y przod=

5: kow náłzych przykładem/ iáko obrońce y záchowywáćiele Praw/

6: Wolności/ y Przywileiów Kościelnych/ y osób iemu poddá=

7: nych rozmnożenia wolności kościelnéy z powinności náłzék prá

8: gnąc/

9: y Státutóm tákowym chcąc exequucyą vczynić: (bo pró=

10: znoby Prává dáwác/ gdyby ku exequuciiéy nie były przywie=

11: dzioné:) y chcąc to widzieć/ áby którego boiaźń Boża y miecz du

12: chowny od złego nie hámuie/kaźniá docześną był powścią=

13: gniony/

14: niniéyřym náłzym Dekrétem/ zá rádą y iednoftáynym

15: Pręłatów y Przełożonych náłzych požądaniém/ wiadomością/

16: przyzwoleniém/ chcemy/ fkaźuiemy/ y mocnie á fkućecznie ná wie

17: ki obiecuiemy chowác.

18: Przeto iuż vftáwiamy y ordynuiemy

19: przez Przywiléy ninieyřy: Iż gdy który obywatel Królestwá

20: náłzégó/ którégokolwiek ftanu y záwołania/ o włápienie dzieię=

21: ćin/

22: y inych rzeczy kościelnych opánowanié/ álbo o którégokolwiek

23: wyftępki/ téż o niepořłuzieńftwo Prává y rořkazania świętégó

24: kościelnégó fkazániém fpráwiedliwie będzie zakłét:

25: á tákowá

26: klątwę dłużey niż rok práwny vpornie będzie ná łobie nořł:

27: ániyb ftárał fie do **rámienia** [!] świętékó mátki kořciołá przywró=

- 28: ćić/ y zá wyłtępek łłufzného polepńzenia vczynić:
- 29: tedy gdy rok
- 30: tákowy wynidźie/ włyżtki dobrá oného zákłétégo ruchomé y
- 31: nieruchomé/ które ná ten czás będzie dźierzał/ máią bydź wzię=
- 32: té przez Stároftę mieyśc/ którému dobrá łą podległé:
- 33: á ták dłu
- 34: go ie ći Stároftowie trzymáć máią/ áżby przez té zákłété/ álbo
- 35: przez Stárofty przerzeczoné/ z tákowych dóbr łzkody y łzacunek
- 36: obráżonym/ y którzy łzkodę máią/ doftátecznie nie zápláćilo.
- 37: Któ
- 38: ré rzeczy gdy popłáconé będą/ tedy dobrá przerzeczoné zakłé=
- 39: tym/ ále rozgrzélżonym/ zásię máią bydź przywróconé przez
- 40: Stárofty przerzeczoné. Rokázuiemy tedy włyżtkim y koždé=
- 41: mu Stároście królestwá náłzého/ y ich Podłtárościóm:
- 42: áby
- 43: ku pohámowániu tákich zákłętych vporu/ zátwárdzenia/ krną=
- 44: brności/ przerzeczoné náłzé zdrowé łkazánia ku exequitiiey przy=
- 45: wodźili ná wiek wiekom/
- 46: ilekroć przez Préłaty y inné ołoby tak
- 47: kościelné iáko świetckie będą w tym łzukáni y nápomináni.(*marg*) Których miecz duchowny ode złég^o nie odwodźi: niech winá docześna ie powściąga. (–)
- 48: A
- 49: iełliby przerzeczeni Stároftowie y Dźierzawce náłzy/ álbo ich
- 50: namieftnicy zá czáfem będący byli w tych rzeczách leniwi álbo
- 51: niedbáli: tedy oné włyżtki o tákowé niedbálftwo przez Vrzę=
- 52: dniki duchowné mieyśc dopułczamy kláć. (*marg*) Klátwę nád rok ná łobie trzymáięcego winá. Stároftowie w tych rzeczách niedbáli máią bydź klęci. (–)

1: Zą świadectwem

strona: 899

1: Liftu tego **nález^o** : którému pieczęć nálezá iest ząwieszoną. Stá=

2: ło sie to w Krákovie w Sobotę piérwizą przed Gromnicámi/

3: Roku Pánkiégo 1433.

4: Przy czym byli Nawielebnieyzy w pá=

5: nie Krytušie pánowie/ Zbignew Krákwski/ Ian Chełmki

6: Biskupowie: y téz Wielmożni y Szláchetni/ Mikołay z Michá=

7: łowá Káztelan Krákwski/

8: Piotr z Piefkowéy skály Woie=

9: wodá Krákwski/ Ian Głowacz z Oleźnice Márzalek króle=

10: ńtwá nálezégo: y innych wiele z Rycérztwá nam miłych.

11: Dan

12: przez ręce wielebnégo Stániłwá z Oporowá Kánonifę/

13: Dziekaná Krákwskiégo/ Stolicy Apóstolkiéy piérwizégo pi=

14: ńrzą/ królestwá nálezégo Podkánclérzégo nam ńczérze miégo.

15: A to sie stáło zą relácią wielmożnégo Ianá z Koniecpolá.

16: My tedy Oycá z Przodká nálezégo namilzégo wzyfłkú wmyfłu

17: nálezégo vsilnošciú chcąc pilnie nálezładowác/

18: tákowy list Stá=

19: tut chwalebny w łobie zamykájący ze wzyfłkim iego zámknie=

20: niém/ zą zwoleniém y wolą Pręłatów/ Pánów/ y Rad króle=

21: ńtwá nálezégo pochwalamy/

22: odnawiamy/ mocny czyniemy/ po=

23: twiérdzamy przez pośrzodek ninieyzy. A ták wzyfłkim teraz

24: y nápotym będącym królestwá nálezégo Stároftom/ Dzier=

25: zawcom/ y ná innych mieyfcách będącym rofkázuiemy:

26: áby

27: przereczony Oycá nálezégo Státutowy list chowáli/ y do

28: **namnieyżég^o** w nim punktu wiecznie y niezgwálcenié do namniey

- 29: Ízéy rzeczy záchowywáli/
30: y iné w fwych Stároftwách/ dżier=
31: żawách/ Powiećiech im którymkolwiek Ípořobem poddánych/
32: którégokolwiek przełóżeńftwá/ wftępku/ álbo záwołania Íą/
33: przyćífkáli y przypędzáli/ wedle mocy y ná křztałt przerzeczoné=
34: go Oycá nářzégó Liřtu:
35: ilekroć iedno ták przez Pręłaty/ iáko
36: iné ořoby Duchowné y Swietckie będą o to řzukáni y prořze=
37: ni.(*marg*) Stárořtowie máią przypędzác ludźi Stárořtw fwjch ku trzymániu teg^o przjwileiu.

(-)

- 38: A ieřliby řámi Stárořtowie y Dżierżawcy/ y ini ná ich miey
39: řcách zá czářem będący/ w przerzeczonych rzeczy wypeřnieniu
40: řłábi y niedbáli álbo iákokolwiek trudni byli:
41: tedy oné y ich ko=
42: źdégó z ořobná dla tákíégó niedbálřtwá/ y wzgárdy rořkazánia
43: nářzég^o / řkazániu klátwam przez przełóžoné mieyřc y ich Wikárię
44: Officiały poddáiemy/ gromimy/
45: y temu wiecznie podléc řkázú=
46: iemy y obowięzuiemy/ chcąc áby ták dľugo przeciwo nim było po
47: řtępowano/ ážby ku wypeřnieniu tych liřtów chćieli pořtápić i=
48: řtotnie/ zá řwiádectwem tego liřtu:
49: którému rořkazáliřmy pieczęć
50: řwá przyłóżyć. Dżiało řie ná Wálnym Séymie w Piotrkowie/
51: który był ná S. Woyćiech/ we Srzodę piérwřzą po řwiętych
52: Íerzym/ (*marg*) Stárořtowie niedbáli máią bydź kłęći [!] . (-)
53: dwudźieřtégó y řzóřtégó dniá Mieřięcá Kwietniá/

strona: 900

- 1: Roku Páńřkiégó 1458. Przy czym byli naywieľbnięýřzy y wie=
2: ľebni w Pánu Kryřtuřie Oycowie y Pánowie/
3: Ian řwiętégó

- 4: Gnieźnieńskiého kościoła Arcybiskup y Primas: Tomasz Krá=
- 5: kowłki/ Ian Włodzławłki y Królestwá nálezego Kánclérz/ y
- 6: Andrzej Poznański/ kościołów Biskupi:
- 7: y wielebny Ian Lu=
- 8: tko z Brzeziá oboygá Prává Doktor/ Ardziakon Gnieźnieński
- 9: y Podkánclérzy Królestwá Polłkiego: y tudziéz Wielmożni y
- 10: Wielebni/ Szlachetni/ y mężni/ Ian z Czyżowá Káztelan/
- 11: Ian
- 12: z Tęczyná Woiewodá Krakowski/ Lukasz z Górki Poznański/
- 13: Staniław z Ołtrorogá Káliłki/ Derław z Rytwian Sándo=
- 14: miérłki/ Piotr z Oporowá Lánczycki/ Mikołay z Kościelcá Brze
- 15: łki/ Woiewodowie:
- 16: Andrzej Odrowas/ Woiewodá y Stá=
- 17: rołtá Lwowłki: Ian z Pilce/ Hińcá z Rogowá Siérádzki/
- 18: y Królestwá nálezego Podłkárbi/ Piotr z Turowá Sándo=
- 19: miérłki/
- 20: Piotr z Striykowá Włodzławłki/ Staniławz Szy=
- 21: dłowá Zárnowłki/ Káztelani: Kreław Woyłzyk z Woyłze
- 22: Krakowski/ Sędziwóy z Láziżániec Sándomirłki/ Ian
- 23: Kuropátwá z Lázuchowá Lubelłki Podkomorzowie:
- 24: Miko=
- 25: łay z Brzeziá Królestwá nálezego Márłzałek/ Ian Krałká z Lu=
- 26: bniczá Káliłki/ Ian z Szczekoćiná Podłtoli Sędomiérłki/ Mi=
- 27: kołay Lubelłki/ Mikołay Pieniązek z Witowic Krakowski/
- 28: Stárołtowie:
- 29: Ian z Melłtyná/ Ian z Tarnowá/ Iákub z
- 30: Dębná Podczáłzy/ Mikołay z Chrzáłtowá Woyłki Krakow=
- 31: łki/ y wielebny Iákub Loth z Dębná Dziekan Krakowski/
- 32: Ian z Pniowá De
- 33: kretów Doktor y Ardziakon/ Ian Woyłzyk z Woyłze Kułtos

- 34: Krakowłki: Piotr Spinek z Będkowá Gniéźniénłki y Kráko=
35: włki Kánonik: y inni godni wiáry/ co przy tym byli.
36: Dan
37: iełt przez ręę przerzeczonych Naywielebnieyłzého Oycá Księ=
38: dzá Ianá Biskupá Włodzláwłkiého y Kánclérzá/ y wielebného
39: Iana Lutká z Brzézia oboygá Práwá Doktorá Ardziakoná
40: Gniéźniénłkiého y Podkánclérzého królestwá náłzého/ nam łcze
41: rze miłych.
42: A to zá Reláciá przerzeczoného wielebného Lut=
43: ká z Brzézia/ Doktorá oboygá práwá/ Ardziakoná Gniéźnién=
44: łkiého y Podkánclérzého.
45: Przeciwko łupieczóm ná woynie
46: wietłzé winy łá wyftáwioné.

strona: 901

Metriki o Przywileiách

Część pierwłza.

- 1: ACz świętey pámiéti Kázimierz Krol
2: Polłki/ Przodek náłz/ z niektórymi Książęty/ któ=
3: ré łie Ziemiám y Królestwu y Máiełtatowi ná=
4: łzému łprzeciwiáły/
5: przez wiele czáfów woyny y
6: wypráwy woienne miał/ czynił/ dzierzáł/ y łprá=
7: wował: włzákze nigdy czáfu pánowánia łcze=
8: łliwého Królestwá iego przez woienne łudzie ták wiele y ták
9: ciężkich łzkód/
10: nieprzełpieczeńłtw/ świętokradźłtwá/ wylámá=
11: nia Kościołów/ y łupułtołzenia dóbr Kościelnych y Kláłztor=
12: nych/ y inych máiełnołci nie było:
13: áni ták wiele y ták ciężkich
14: iáko za łczéłného pánowánia náłzého (co z záłostíá włpomina=

- 15: my) nie łą vczynioné y dopułczoné.(*marg*) Władydła. Iágełło Liłt. (–)
- 16: Abowiém chwalebnie był
- 17: przerzeczony Przodek náłz z Pręłaty y z Pány Królestwá náłzé=
- 18: go vłtawił y rozrządził:(*marg*) Woienienni ludzcie nie indzie iedno ná polu łtania łwé niechay czynią. (–)
- 19: áby włzycy y koždy zołobná obywałé=
- 20: le Koronni ciągnący ná woynę/ którymkolwiek imieniémby ie
- 21: zwano/ nigdy w Mieściéch/ w Miáłteczkach/ we Wsiách/ w
- 22: Folwárcéch/
- 23: y inych dobrách Kościelnych y Kłáštornych/ y
- 24: Swietckich (które budowánia máią) ále ná polách y w chró=
- 25: ściéch łtawáli/ y żadného łupiełtwá dóbr którymkolwiek y dra=
- 26: piełtwá y gwałtów w dobrách żadnému nie czynili.
- 27: Téz był
- 28: vłtawił z Pręłaty y z Pány przerzeczonémi ofzácowawłzy leklzé
- 29: wydatki/ dla pożytku Korony y kupowánia tych/ którzy ná woynę
- 30: iáda:(*marg*) Ná woynie po czem^v żywność kupowána bydz ma. (–)
- 31: áby Zołnierze w ciągnieniu zá wydatki łwé kupowáli
- 32: Wołu zá pułgrzjwny/ Iáłowicę zá łzefnaście grołzy/ Wieprzá zá
- 33: wiárdunk/ Skopu zá dwa grołzá/ dwie gęsi zá grołz/ łześć kur=
- 34: cząt zá grołz/
- 35: korzec Płzenice zá dwa grołzá/ Zytá za grołz/ Ow=
- 36: łá zá grołz kupowác mieli: który Státut przez dlugi zwyczaj
- 37: od poddáných náłzých był y iest trzyman/ y chwalebnie dzier=
- 38: žan.
- 39: Ale czáfu łczęśłiwégo pánowánia náłzégo y rzáđzenia
- 40: Królestwá niektórych obywałéłów Królestwá náłzégo złość
- 41: vprzéyma nie vmieiąc powściągác łie od rzeczy zákazáných/ y
- 42: łłufznym łpofobem wéłelić łie z pozwolonych rzeczy/
- 43: ták chwale

- 44: bny Státut przywiódłszy ku złému á łzodliwému vřjwaniu/ nie
- 45: tylko przerzeczonych rzeczy/ ále dáleko wiécý gorřzych (które fie
- 46: Boskiég^o Máieřtátu obráżenié/ á króleřtwá nářzého řpuřtořzenié
- 47: przywodzić zdádzą) okrutnie czyniąć/ dopuřćili fie:
- 48: iákořmy z
- 49: řkarg y z płáčliwého wołania poddánych nářzych wyrozumie=
- 50: li/ y My fámi pewnym dořwiádczeniém tegořmy dořzli: z któ=
- 51: rych w Króleřtwie nářzym wiele pogorřżenia/
- 52: wielkié nieprze
- 53: řpieczeniřtwá y ciężkié niepořytki y řkázy Kořćiołów y Klářzto=
- strona: 902
- 1: rów przychodřily/ y (iáko podobieniřtwo ieřt) ieřcze więřřzé bę=
- 2: dą/ ieřli prędkim lékárřtwem temu fie nie zábieřzy.
- 3: Dla tego
- 4: My przerzeczonym y innym złym rzeczám chcąc zábieřć/ y Kró=
- 5: leřtwá nářzého nie vřřkodzeniu y tákře Kořćiołóm [!] Klářzto=
- 6: róm opářrznym chcąc pomoc/(*marg*) Potwiéřdza Státut Króla Kázimierzá. (-)
- 7: ták chwalebny Státut przerze=
- 8: czoného nářzého Przódká/ weřpołek z Rádámi y zezwoleniém
- 9: Pręłátów y Pánów Koronnych pochwaláiąc/ ten włádzá ná=
- 10: řzą Króleřřką potwiéřdzamy: wam/ y kořdému z ořobná ro=
- 11: řkázuiąc:
- 12: áby ták chwalebny Státut y iego pochwalenié y po=
- 13: twiéřdzenié w Mieřćiech/ w Miářteczkách kazáliřcie oznay=
- 14: mić y obwołáć/y od od wřzyřřtkich obywátelów Króleřtwá ná
- 15: řzého pod łářką nářzą rořkazáli chowáć:
- 16: á przeřćepce tego Stá=
- 17: tutu Nam/ y którym řřzkodę vczynią/ winę řiedmnądźieřřą/ alias
- 18: czternářcie grzywien/ álbo y więřřřą winę Ziemie onéy/ przez
- 19: ktorą obywátele ćiągnáć przerzeczonému Státutowi co prze=

- 20: ciwnégo vczynią/
21: wefpółek y fzkody y krzywdy vczynioné po=
22: winni będą zápłacić: które fzkody y krzywdy przez onegóz fá=
23: mégo przysięgę któremu fzkodá fie sftála/ ktokolwiek on będzie/
24: przed námi ma bydź dowiedziono. Wyiąwzy Bifkupy:
25: którzy
26: iż częłtokroć z rozmaitych przyczyn w dálekich ftronách miefzkác
27: muřą: á przeto przez Prokuratory fwé roftropné y godné Du=
28: chowné álbo fzláchtę świetcką przed námi przysięgę niech vczy=
29: nią.
30: Ale przedsię wam/ ábyście tákowego Státutu przelę=
31: pniki ninieyfzym nářym pochwaleniém y potwierdzeniém y
32: fkázowali przymuřáiác ku dořycuczynieniu/ y karáli/ oddali=
33: wřzy wřzyřtkié zwłoki/ dáiemy y zlecámy zupełną moc.
34: Y rořká=
35: zuiemy wam/ chcąc to koniecznie po was mieć: ábyście niniey=
36: řzy liřt tego pochwalenia y potwierdzenia w Księgi Ziemřkié
37: řłowo od řłowá ná wieczną pámięć wpiřác y wniesć kazáli.
38: My tedy Władyřław z řářki Bořéy Król Polřki/ etc. ten chwa=
39: lebný Státut wysřžéy nápiřány Naiářnieyfřžego Křiąřžęciá y
40: Pána Kázimięřzá z řářki Bořéy Króla Polřkiego Przodká ná=
41: řžégo odnawiamy/
42: potwierdzamy/ y do Křiąř Práwá Ziem=
43: řkiégo wpiřác rořkazáliřmy/ iáko przed tym w Státuřięch te=
44: góř Króla Iego M. ieřt nápiřan: áby był chowan y dźierzan
45: we řzyřtkim tym/ co ieřt wyrářono/ řkazáliřmy zá ráđą Prę=
46: łatów y Pánów nářzych. (*marg*) Szkody od tych którzy ná woynę ciágną/ máią bydź nágráđžané. Król ten Przywiléy do křiąř Ziemřkich każe wpiřác. (—)

Metryki o Przywilejach

Część pierwsza.

- 1: Kázimierz trzeći potwierdza Státut
- 2: Kázimierzá Prádziádá fwégo ná
- 3: łzkodniki w ciągnieniu ná wojnę
- 4: wydány.
- 5: MY Każimierz z łálki Bożey Krol
- 6: Polłki/ Wielkie Książę Litewłkie Rułki/ Pru=
- 7: łki/ Pan y Dźiedzic.
- 8: Włzytkim y kożdému z oło=
- 9: bná Stárołtóm Królestwá náłżego ták gło=
- 10: wnym iáko mnieyłzym/ w którychkolwiek Zie=
- 11: miách y Powiećieł rołkázuiącym/ łálkę y dobrotliwość náłże
- 12: Królewłką opowiadamy.
- 13: Wielmożni/ Vrodzeni/ y Szłá=
- 14: chetni: Acz świętęy pámieći Kázimierz Król Polłki/ Przodek
- 15: náłz/ z niektórełmi Książęty/ które łie Ziemiam y Królestwu y
- 16: máielłátowi náłżemu łprzećiwiały/
- 17: przez wiele czálów wojny
- 18: y wypráwy woienne miał/ czynił/ dźierzał/ y łprawował: w=
- 19: łzákże nigdy czáluf pánowánia) łczęśliwego Kroleływá iego
- 20: przez woienne łudzie ták wiele y ták ciężkich łzkód/nieprze=
- 21: łpieczeńłw/
- 22: świętokrądzłwá/ wylámowánia Kościołów/
- 23: y łpułłszenia dóbr kościelnych y Kláztornych/ y innych má=
- 24: ięłności nie było: áni ták wiele y ták ciężkich iáko zá łczęłné=
- 25: go pánowánia náłżego (co z záłością włpominamy) nie łą v=
- 26: czynioné y dopułłczoné.
- 27: Abowiém chwalebnie był przereczony
- 28: Przodek náłz z Pręłaty y z pány królestwá náłżego włtáwił y

- 29: rozrządził: áby wśzyfcy y koźdy z oľobná obyvátele Koronni
- 30: *ciągnąc [!]* ná woynę/ którymkolwiek imięniemby ie zwano/
- 31: ni=
- 32: gdy w mieściéch/ w miáfteczách/ we wśiách/ w Folwárcéch/
- 33: y innych dobrách kościelnych/ y Kláftzornych/ y świetckich (któ=
- 34: ré budowánia máią) ále ná polách y w chróściéch ftawáli/
- 35: y
- 36: żadného łupieztwá dóbr którychkolwiek y drapieztwá y gwał=
- 37: tów w dobrách żadnému nie czynili.*(marg)* *Liřt. Zołnierze gdzie w ciągnieniu ftawác máią. (-)*
- 38: Téż był vftáwił z Pręła=
- 39: ty y z Pány przerzeczonými ofzácowawśzy lekśzé wydatki/ dla po
- 40: źytku Korony y kupowánia tych/ którzy ná woynę iáda:*(marg)* *Céná rzeczam czáfu woyny.*
(-)
- 41: áby
- 42: Zołnierze w ciągnieniu zá wydatki fwe kupowáli Wołu zá puł
- 43: grzywny/ Iáłowicę zá fzeľnaście grofzy/ Wieprzá zá wiárdunk/
- 44: Skopu zá dwa grofzá/ dwie Gęśi zá grofz/ fześć kurczát zá
- 45: grofz/
- 46: korzec Pńzenice zá dwa grofzá/ Zytá zá grofz/ Owfá zá
- 47: grofz kupowác mieli: który Státut przez długi zwyczaj od
- strona: 904
- 1: poddánych náľzych był y ieft trzyman/ y chwalebnie dźierzan.
- 2: Ale czáfu fczęśliwego pánowánia náľzego/ y rządzienia Króle=
- 3: ftwá niektórych obyvátelów króleřtwá náľzego złość vprzý=
- 4: ma nie vmieiac powściągác fie od rzeczy zákazánych/ y fłufznym
- 5: fpoľobem wefelić fie z pozwolonych rzeczy/
- 6: ták chwalebny
- 7: Státut przywiódfzy ku złému á fzkodliwému vzywániau/ nietyl
- 8: ko przerzeczonych rzeczy/ ále dáleko wiécý gorfzych (które fie

- 9: Bolkięgo Maieftatu obráženię/ á królestwá nálezęgo fpuftofze=
10: nie przywodzić zdádzą) okrutnie czyniác dopuścili fie:
11: iákoľmy
12: z fkgarg y z pláčliwęgo wołania poddánych nálezých wyrozu=
13: mieli/ y My fámi pewnym doświadczeniem tegoľmy doľzli: (*marg*) Potwierdzenie [!]
Státutu Kázimięrzowęg°.
- 1: Szkody fzkódnicy máiá nágrádzác. (-)
14: z
15: których w królestwie nálezým wiele pogorfzenia/ wielkię nieprze=
16: fpieczęntwá/ y ciężkię niepożytki y fkázy Kościołów y Klafzto
17: rów przychodźiły/ y (iáko podobieńftwo ieft) iefcze więtfzé bę=
18: dą/ iefli přędkim lékárftwem temu fie nie zábieży.
19: Dla tego
20: My przerzeczonym y innym złým rzeczám chcąc zábieżeć/ y kró=
21: lestwá nálezęgo nie wľzkodzeniu y także Kościołóm y Klafzto=
22: rom opátrzným chcąc pomoc/
23: ták chwalebny Státut przerze=
24: czonęgo nálezęgo Przodká wěspólek z Rádámi y zezwoleniém
25: Přęlatów y Pánów Koronnych pochwaláiąc/ ten władzú ná=
26: fzą Królewfkú potwierdzamy/ wam/ y koždému z ofobná rofká
27: zuiąc:
28: áby ták chwalebny Státut y ięgo pochwalenię y po=
29: twiędzenię w Mieścíęch/ w Miáfteczkách kazáliście oznaymić
30: y obwołác/ y ón od wzyftkich obywatelów królestwá nálezęgo
31: pod łáfkú nálezú rofkazáli chowác:
32: á przelępce tego Státutu
33: Nam/ y którym fzkodę vczyniá/ winę siedmnądzięftá/ alias cztér
34: naście grzywien/ álbo y więtfzú winę zięmie onęy/ przez którá
35: obywátele ciągnąc przerzeczonému Státutowi co przeciwnę=
36: go vczyniá/

- 37: wepółek y szkody y krzywdy vczynioné/ powinni
38: będą zapłacić: które szkody y krzywdy przez onégóz lámégo przy
39: sięgę któremu szkoda fie stála/ ktokolwiek on będzie/ przed ná=
40: mi ma bydź dowiedzióno. Wyiawfzy Bifkupy:
41: którzy iż często
42: kroć z rozmaitych przyczyn w dálekich ftronách mieszkać muřą:
43: á przeto przez Prokuratory fwé rořtropsné y godné duchowné
44: ábo szlachtę řwietcką przed námi przyřięgę niech vczynią.
45: Ale
46: przedřię wam/ ábyřie tákowégo Státutu przeřtěpniki niniey
47: řzym nářym pochwaleniém y potwierdzeniém/ y řkázowali
48: przymuřzáiąc ku dořyc vczynieniú/ y karáli/ oddaliwřzy wřyřtki
49: zwłoki/ dáiemy y zlecámy zupełną moc.
50: A iefli wy/ álbo który z was w vczynieniú řprawiedliwořci

strona: 905

Metryki o Przywilejach

Część pierwsza.

- 1: tym/ którzy krzywdy y szkody vciérpieli/ przez nie będąc řzukáni/
2: niedbáli y niepotężni będziecie: (*marg*) Ná Sędzie řprawiedliwořci krzywdy máiącym nie czyniące winá.
-1: Ten przywiléy ma bydź w Księgi Ziemfkié wpifan. (-)
3: tedy będą mogły ořoby Ko
4: řcielné przeciwo wam y kořdému zořobná z was o tákową nie=
5: dbálořc vřywać Práwá duchownégo/ y przez Sędzie duchow=
6: né klátwámi kořcielnémi/ którym was poddáiemy/ przymuřzáć.
7: Wřzákže iednák chcemy to bydź ná obrániú y na woléy tego/ któ
8: ry krzywdę álbo řzkodę vciérpiał: áby mógl ná řzkody u ná krzy=
9: wdy iemu vczynioné do Duchownégo álbo řwietckiégo Sę=
10: dziégo o řprawiedliwořc vćiec fie.
11: Rořkázuiemy wam y kořdę=

- 12: mu z ołobná/ chcąc to mieć: ábyście ninieyźégo listu pochwa=
13: lenié y potwierdzenié w Księgi Ziemfkié fłowo od fłowá ná
14: wieczną pámiéć wpifác y wwiesdź kazáli/ ná świadectwo przy
15: fźlych rzeczy:
16: á ináčéy pod łáfką náfzą ábyście nie czynili. Dzia=
17: ło fie y dan iest w Piotrkowie ná Wálnym Séymie w Sobo=
18: tę po święcie ś. Andrzeiá Apoštoła/
19: Roku páńfkiégo Tysiączné^o
20: Cztérechletnégo/ Piędźiesiątégo siódme^o/ pod náfzą pieczę=
21: cią ninieyźému listowi zówiefzoną/ etc.
22: Przy czym byli Na=
23: uczíwłzy y vczíwi w Pánu Kryftuśie Oycowie y Pánowie/
24: Ian świętégo Kościoła Gnieźniénfkié^o Arcybifkup y Primás/
25: Tomás Krákowfki/ Ian Włodzcłáwki/ Kánclérz/ Andrżéy
26: Poznánfki/ Bifkupi:
27: Y vczíwy Ian Lutko z Brzežia oboygá
28: práwá Doktor/ Ardziakon Gnieźnienfki y Podkánclérzy króle=
29: łtwá Polfkiégo: y Wielmożni/ Vrodzeni/ Mężni y Szláche=
30: tni/ Ian z Czyżowá Káftelan y Stároftá Krákowfki/
31: Stá=
32: niłfaw z Ołtrorogá Kálifki/ Derłfaw z Rytwian Siérádzki/
33: Piotr z Oporowá Łeczycki/ Mikołay z Kościełcá Włodzcłá=
34: włki/ Woiewodowie:
35: Andrżéy z Sprowy Woiewodá y Stá=
36: roftá Lwowski/ Piotr z Számotól Poznánfki/ Piotr z Gáiu
37: Kálifki/ Hinicá z Rogów Siérádzki/ y królestwá Polfkiégo
38: Podfkárbi/
39: Kréłfaw z Korozwénk Lubelfki/ Ian z Borku
40: Brzéfki/ Piotr z Mołczyzny Dobrznfki/ Piotr z Striykowá
41: Włodzcłáwki/ Stániłfaw z Szydłowcá Zárnowfki/ Káftze=

- 42: lanowie:
- 43: Krefław Woyfzyk z Woyfzé Krakowfki/ Sędziwóy
- 44: z Łęczyce Sędomiérki/ y Stároftá Lubelki/ Florian z Páczá=
45: nowá Krakow/ Rryftyn [!] z Smoláká Inowłodzcłáwki/ Stol
- 46: nikowie:
- 47: Ian Krafká z Lubniczá Káliłki/ Iákub z Dębná Krá
- 48: kowfki Podczáłzowie: y innych wiele godnych wiáry przy
- 49: tych. Dan przez ręce przerzeczoného vczciwého Oycá Księ=
50: dza [!] Ianá Biskupá Włodzcłáwfskiego Kánclérzá/
51: y vczciwého
- 52: Ianá Lutká z Brzežia oboygá Práwá Doktorá/ Ardziakoná

strona: 906

- 1: Gniźnieńfskiego/ Królestwá Polfskiego Podkánclérzého łczérze
- 2: nam miłego/ pod Pieczęcią náfzą záfieszoną dla wiáry prze=
3: łzłych rzeczy.
- 4: Záf Relácią tegóz Vczciwého Oycá Księdzáf Ia=
5: ná Biskupá Włodzcłáwfskiego/ Królestwá Polfskiego Kán=
6: clérzáf.
- 7: Kázimiérz trzeci vftáwił w Opátowcu
- 8: Státuty o tych, którzy drapiezáf má=
9: iętności Kościelné:
- 10: który potym
- 11: wydał w Nowym Mieście.
- 12: Kázimiéerz z łáfki Bożey Krol Polfski/
13: Wielkie Ksiązéf Litewfskie/ Rułki/Prułki/ Pan
- 14: y Dźiedzic/ etć.
- 15: Włzyftkim y káfzdemu z ofobná
- 16: Stároftóm/ á miánowicie Krakowfskiému/
17: Sędomiérfskiém^v / Ráfdomfskiém^v / Lublinfskiém^v / y innym ná
- 18: którymkolwiek mieyfcu będfącym/ nam łczérze y wiernie milym [!]

- 19: łáfkę náłżę Królewfká.
- 20: Wielmożni/ y Vrodzeni/ y wierni pod=
- 21: dáni náłzy: z wielkim żalem y z boiáźnią pomłty bożéy wltáwné
- 22: á płáczliwé fkárgi od duchownych do nas przychodzą:
- 23: iż od łtu
- 24: żebnych przefzłégo czáfu ná woynę ciągniácych w imionách
- 25: łwych Duchownych szkody niesłtycháné podiéli: á ták chcąc zá=
- 26: bieżeć gniewu Bożému ze wšyftká Rádá náłżá w Opátowie
- 27: zgromádzoná/ tákifmy náleźli y poštánowili pošrzodek:
- 28: którym
- 29: Duchowni Práwem łwych szkód łatwie powetowác będą mo
- 30: gli. Káždy szkodnik może byđz przed Stároftę łwego przypo=
- 31: zwány:
- 32: á tego Stároftá o szkody oné/ iáko ieden Artykuł do
- 33: Grodu należący między cztérzémá w práwie opifánym łáđzić
- 34: moc będzie miał: y dopuścic ma Aktorowi probáciiey iáko o
- 35: gwałt domowy:
- 36: álbo iefli fie tego Aktor będzie (co mu dáiemy
- 37: ná wolá) domagał/ przysiégá fie obżáłowána łtroná wedle
- 38: Grodu będzie wywodziłá.
- 39: A iefliby Stároftá dáleko był/
- 40: przed którym z onym obżálowánym miáláby byđz tá łpráwá:
- 41: tedy on Aktor/ gdy czás vpátrzy/ może go przed Nas (gdy w
- 42: Krákwie/ ále nie w Wielkiéy Polfcze będziemy) przypo=
- 43: zwác:
- 44: którému niedopuszczamy żadnych exceptiy w tym/
- 45: iż nie w łwym Powiećie bywa mácan: ále chcemy/ áby po=
- 46: wodowéy łtronie Práwem woinnym łpráwiedliwośc by=

Metryki o przywileiách

Część pierwsza.

- 2: Które rzeczy wlyfłtkie opifané o Duchow=
3: nych dobrze ośiádlych w máiętności Ziemiékiéy álbo dziedzi=
4: cznéy rozumieć fie máią:
5: ále o innych Duchownych nizlégo
6: ftanu/ którzy dla ich niedoftátku/ w fádziéich Ziemiékich/ á zwła=
7: fczá dálekich ftronách/ niemogliby temu dofyc vczynić:
8: te=
9: dy będą mogli w práwie fwym Duchownym z fzkódniki fwé=
10: mi czynić: w którym kiedykolwiek będą fprawiedliwie pokoná
11: ni/ á klátwy dluzéy niż rok ná fobie będą dzierzeń: tedy chce=
12: my/ áby frodze vftává ná tákové wydána była chována/ y
13: áby do Wieze byli wládzeni.
14: Wfzákze chcemy/ áby od Sędzi
15: Duchownych y od Powodów tá frogość ták była vmiárko=
16: wána: áby áni oni w dociąganiu fprawiedliwości/ábo w fzá=
17: cowaniu fzkód fwych: áni ci w fkazowaniu niewykraczáli z
18: miáry fłufznéy fprawiedliwości. |
19: A ná znák téy rzeczy/ pieczęć
20: náfzá ieft záwiefzoná. Dan w Nówym Mieście Korczynie/
21: w Piątek blizzy przed Niedzielą Głuchą/ Roku Pánfkiego Ty=
22: śiácnégo/ czteréhfletnégo/ siedmdzieśiátégo czwartégo.
23: Ná
24: rofkazánié Króla Ieg^o M.
25: PRZYWILEY O HAERETY=
26: kách y odfczepiencách.
27: Ten Przywiley iuz ieft áktikowány wysfzéy, ((lok.))(marg) Duchowni niedoftáteczni
Práwem Duchownym z témi którzy im fzkodę vczynią/ niechaj poftępuią. (-)
28: Przywiley Króla Ianá Olbráchtá;
<http://rcin.org.pl>

- 29: którym potwierdza ácz wŷyŷtkie
30: przywileie Przodków ŷwych, wŷz=
31: kze oŷobliwie wŷomina Przywi=
32: ley Kazimirza Oyc ŷwego, przy=
33: kładiac k niemu Conŷtitucij ŷwe
34: pewne.

strona: 908

- 1: W Imie Boze/ Amen. Ku wieczney
2: pamiejci. Maieŷtat zacnoŷc y moc Kroleŷtwa y
3: Panŷtwa kazdego na ten czas v ŷwoich podda=
4: nych nie tylko moc bierze/ ale tez iako perły iakie
5: ŷlnie ŷie:
6: kiedy Krol na poddanoŷc y ŷyczliwoŷc
7: poddanych ma baczenie/ y gdy wŷyŷtkie myŷli
8: ŷwe ku pokoiowi/ pomiarkowaniu/ y ŷprawiedliwoŷci ich obra=
9: ca.(*marg*) Liŷt. (-)
10: Co na ten czas oŷobliwie bywa: gdy za wierne y ŷyczliwe
11: poŷlugi dla oŷzlachcienia Krolewŷkiejy oŷoby vczynione przyŷtoy
12: ne nagrody czyni poddanym ŷwym/ nie tylko w nadaniu wol=
13: noŷci/ Praw/ Conŷtituciy nowych: ale tez gdy
14: dawne przez ine
15: Krole y Pany z dobrym rozmyŷlem vchwalone pochwala y po=
16: twierdza. Na czym ŷie wielkie **ŷtaranie [!]** Krolow y Kŷiazat nic
17: niemyli.
18: Abowiem zachowanie wiernoŷci tym mocnieyŷze nad
19: Prawa przyrodzone ŷie ŷtawa: gdy ŷyczliwoŷc pana **zwierz=**
20: **chniego [!]** przeciwko poddanym ŷwym tak ŷie pokazuie: iako ich po=
21: trzeba y poczciwoŷc y przypadki poŷpoliciec przypadajace za cza=
22: ŷem przynofza.
23: A ŷeby te Dekrety Krolewŷkie z czafem z pamiejci

- 24: ludzkiéy niewypádły/ zwykli ie ku wiekuiſtéy pámięci Liſty y
- 25: piſmem wárowác. A ták My Ian Olbrácht z láłki Bożéy Król
- 26: Polſki/
- 27: Wielkié Kſiáżę [!] Litewſkié/ y ziem Krákowſkiéy/ Sę=
- 28: domiérſkiéy/ Siérádzkiéy/ Lęczyckiéy/ Kuiáwſkiéy/ Ruſkiéy/
- 29: Prufkiéy/ Chełmieńſkiéy/ Elbińſkiéy/ Pomorſkiéy/ Pan y dzie=
- 30: dżic/ rć.
- 31: oznáymuiem ninieyſzym liſtem wſzyſtkim teraz y po=
- 32: tym będącégo wieku ludziom. Iż my będąc przeſzłégo czáſu zá
- 33: pomocą bożą y zá ſpólnym á zgodnym zwoleniem Pręłatów/
- 34: Pánów/ Rad náſzych/ y wſzyſtkich obywatelów króleſtwá ná=
- 35: ſzého ná ſławné Króleſtwo Polſkié po ſmierci ſławnéy pámięci
- 36: Kázimiérzá Oycá náſzego obráni/
- 37: ácz przez inſzé liſty náſzé wſzy
- 38: ſtkim ziemiach y Doſtoienſtwam y poddánym króleſtwá ná=
- 39: ſzého dáné/ wſzytkié práwá/ Przywileie/ Wolnoſci/pręrogáti=
- 40: wy/ przez Naiáſnieyſzé y Oſwieconé Króle y Kſiáżetá króle=
- 41: ſtwá náſzego Polſkiégo/ y przez Oycá náſzego im dáné
- 42: pozwo=
- 43: loné potwiérdziłifmy z przyſięgą náſzą ná ſczęſliwéy Koroná=
- 44: ciiéy náſzéy vczynioną: w którém ácz rozumieią ſie bydź zám=
- 45: knioné wſzytkié przywileie/ które kroleſtwu zá czáſem ſą nádá=
- 46: né:
- 47: wſzákże gdy ná ninieyſzym Séymie był pokazan Przywiléy/
- 48: wiele Víſtaw Nam y Rzeczypoſpolitéy náſzéy bárzo pożytecz=
- 49: nych w ſobie máiący

strona: 909

Metryki o Przywileiach

Część pierwsza.

1: (á ten to Przywiléy niegdy przez oycá ná=

strona: 909

- 1: lzégo w Niefzowéy był nádány) ná próby Pręłatów y wfyz=
- 2: ftkich obywatelów ofobliwie chcąc ji potwierdzić **fkazáliłmy [!]** :
- 3: áby tu był włożón fpołobem niżéy nápiłánym.
- 4: W Imię Boże/ Amen. Gdyż w Krolewfkich
- 5: vftávách Rzeczyfpolitéy zdrowié należy/ y łodkość pokoiu
- 6: bywa záchowána:(*marg*) Potwierdzenie praw.
- 1: Ná drzewo 5. grzywien Król ma plăćić. (-)
- 7: dla tego My Kázimiérz/ z łáfki Božéy Król
- 8: Polfki/ Ziem Krákowfkiéy/ Sędomiérfkiéy/ Siérádzkiéy/ Lę=
- 9: czyckiéy/ Kuiawfkiéy/ Wielkie **Książę [!]** Litewfkié/ Rułki/ Pru=
- 10: fki/ Chełmienfki/ Elbińfki/ Kniczberfki/ y Pomórfki/ Pan y
- 11: Dźiedzic.
- 12: Bacząc Vftáwy Przodków náfzych/ iż niektóre z pá=
- 13: mięci wypadły/ a niektóre potrzebuią popráwy y odnowienia
- 14: y przydánia/ ná próbę wzyfłtkiéy fzláchty/ obywatelów ná=
- 15: fzych/ (*marg*) Którzy Stároftámi bydź nie máią. (-)
- 16: którzy przed námi ftánęli/ zá rádą Pánów y Rad ná=
- 17: fzych Vftáwy Ziem przerzeczonégo Królestwá náfzého/ ni=
- 18: nieyfzym líftem rozumieliłmy zá rzecz potrzebną odnowić/
- 19: po=
- 20: práwić/ w lepfzé obróćić/ niektórym téż nieco przydác: áby
- 21: Sędziowie Ziem Królestwá náfzého od nich nie odstępuiác/
- 22: y owfzem z nich náukę biorąc/ w fładzeniu fprawiedliwość w
- 23: cále záchowywáli.
- 24: Naprzód obiecuiemy fłowem náfzym Królewfkim/ wzyfłtki
- 25: Królestwá náfzého obywátele przy Právách wzyfłtkich od
- 26: Przodków náfzych dáných w cále záchowác. Ktemu iefcze ża=
- 27: dnému dóbr brác/ álbo którego poimác/ aż piérwéy będzie Prá=
- 28: wem przekonán/ nie kažemy.

- 29: Téz obiecuiemy: iż kiedy fie My zá gránice Królestwá wo=
30: iennym ípołobem rufzimy/ wízytkim obywátelóm náfzym z ná=
31: mi iádącymi zápłácimy Prává Ziemfkié/ to iest ná každé drzewo
32: pięć grzywien:
33: tákże téz zá fzkody y więzienié dofyc im vczynié=
34: my: iáko im to iest pozwolono od Przodków náfzych.
35: Item/ gdyż wízytkim ípráwam ofobné vrzędý íá náznáczo=
36: né:
37: obiecuiemy w zádných Ziemíách Królestwá náfzého Wo=
38: iewodę álbo Kálfztelaná ná Stároftwo nie wládząc: wyiá=
39: wízy Stároftę Krácowfkiého.
40: Item/ Gdyż tuteezni obywátele zá íwoie záfługi y cnoty
41: nád przychodnie fłufznie máią bydż przekładáni:
42: obiecuiemy li=
43: ítem ninieyfzym Dignitarftwá/ Kálfztelaniíey/ y Vrzędów w=
44: ízyfłtkich Królestwá náfzého nikomu/ iedno ofobam dobrze zá=
45: fłuzonym / láty/ rozumem/ y mądrosćią okazáłym/ y iedno tute=
46: cznym rodakóm nie rozdávác:
47: y damy vrząd onéy ofobie: która

strona: 910

- 1: onéy Ziemie bédzie obywátelom/ w którém tákowé doftoien=
2: ftwo bédzie Dignitarzá álbo Vrzedniká potrzebowało: y któ=
3: ry támże bédzie miał dziedziczne dobrá.
4: A to dla tego: áby=
5: ímy zámknęli drogę nielubościam y ízemrániu ludzkiému.
6: Item/ Kánclérztwo/ Podkánclérztwo/ Márfałkoftwo/ y
7: inné Vrzędý Dworfkié bédziem rozdávác ludziom godnym:
8: ták z Wielkiéy Polfki/ iáko téz z Máłéy Polfki bédącym.
9: Item gdyż dobrá y dzierzáwy Stołu náfzého Królewfkiého
10: nie tylko dla ofoby náfzey/ ále y dla obrony y záchowánia Kró=
<http://rcin.org.pl>

- 11: leŧwá wŧzytkiégo/ od początku łá poŧánowioné:
- 12: obiecuiemy
- 13: iż nie będziem záŧtáwiác y pieniądze Zamków y Ziem piérw=
- 14: ŧzych/ w których Stároŧtwá łá. A ieŧliby od nas kto tákowé
- 15: Ziemie álbo Zamki ták w záŧtáwie wzięł/ pieniądze przezeń dá=
- 16: né tym łámym niech tráci.
- 17: Téż obiecuiemy: iż od tych czálów nie będziemy wyciągác
- 18: iákiéy płácéy/ álbo dawánia Wierdunków/ álbo ŧzeŧci groŧzy
- 19: od obywatelów álbo ich ludzi: ále tylko ná płáceniu dwu gro=
- 20: ŧzu z koŧdégó łanu mamy przeŧtawác y mieć doŧyć/ wedle ŧtárá=
- 21: dawnégó zwyczáiu.
- 22: To téż obiecuiemy: iż wŧzytkim proŧzącym od nad gránic ál=
- 23: bo rozdzíelena gránicznégó miedzy dobry Stołu náŧzégó Kró
- 24: lewłkiégo/ y dobry proŧzących/ zezwaláiąc damy dwu Przeło=
- 25: zónych/ álbo Vrzędników/ y Podkomorzégó:
- 26: którzy imieniém
- 27: náŧzym będą mieć moc gránice vczynić.(*marg*) Kanclérzt. Podkáncl. Márŧzałk. komu
dáné bydź moŧe. O tych którzy ná dobrá królewłkié dáią. (–)
- 28: Téż obiecuiemy nie dáwác liŧtów broniących ŧpráwiedliwo
- 29: ŧci/ álbo przez któreby mógl bydź zátrudnion/ álbo zwłóczon
- 30: łąd ku krzywdzie którójkolwiek ŧtrony/ ták powodowéy/ iáko
- 31: obwinionéy.
- 32: A ieŧliby niekiedy tákowym liŧtom z Káncellá=
- 33: riiey náŧzey dla vpornéy czyiéy proŧby/ álbo którymkolwiek o=
- 34: byczáiem przydáło lie wyniŧdź/ tedy niechay będą nikczemné.(*marg*) Podatki iákié bydź
królowi máią. (–)
- 35: A Sędzie nie będą powinni dla tákoyh Liŧtów/ łądów
- 36: ŧwych nieŧpráwowác.(*marg*) O gránicách z królewczyzną.
- 1: Liŧty królewłkié przeciw ŧpráwiedliwoŧci nie waŧné. (–)
- 37: Téż obecuiemy: iż iáko rychło Pan Bóg z Woyny do ziem

- 38: náleznych nam fie da wrócić/ wżytkié roznice między duchowné=
39: mi y świetckými wczęte ná Séymie Wálnym wśpokoimy.(*marg*) O zgodzie Duchownych
[!] z świetckimi (-)
40: Téż wítawiamy: áby Stároftowie nálezny fądów fwych nie
41: fądźili w krótfzym czásie/ iedno w fześci Niedźielách: y áby té
42: fądy przed tegodniem były obwołané y wywołané/ y mieyfce
43: tákowému fądowi obwołaniem było náznáczono. (*marg*) Stárofto=
-1: Metriki o przywileiách Część pierwfza.
-1: wie które ártykuły fądźić máią.
-1: O fprawiedliwóści z Stároftów.
-1: Rokóm głównym czáfy.
-1: O księgách fądownych (-)
44: Téż wítawiamy: áby Stároftowie nálezny nie fądźili nie roz=

strona: 911

- 1: dzielnie/ iedno cztery Artykuły: o rozbićie ná dródze Królew=
2: fkiéy/ gdzie Kupców gwałt bywa czynion: o Pożogę: o náiazd
3: gwałtowny ná dóm: o zgwałcenié białyhgłów.
4: Téż obiecuiemy: iż záwždy ná przyiáchaniu nálezny do Ziem
5: którychkolwiek náleznych/ w każdym Powiećie/ do którego fczę=
6: śliwie przyedziemy/ wżyftkim profzącym fprawiedliwóści z
7: Staroftámy [!] nálezny/ onę czynić rofkażemy.
8: Téż poftánawiamy: áby Sądy záwité álbo Roki główne
9: trzy kroć były do roku we wżyftkich Ziemiách: á wżyfcy wrzę=
10: dnicy/ którzy zwykli ná fądziéch śiádác/ będą powinni ná nich
11: bydź.
12: Wyiáwży Woiewodę y Stároftę: gdy ná Séymiech
13: álbo ná fprawách Rzeczypóspolitéy będą zátrudnieni: ná który
14: czás będą mogli ná fwé mieyfca ludzi ośiádłé/ mądré/ y w Prá=
15: wie vczoné ośiádzc.
16: Ale ini/ którzy ná tákowych fądziéch zwy=

- 17: kli śiádác/ iáko Sędzia/ Podłędek/ Chorąży/ ząwždy niech bę=
18: dą powinni ofobámi fwémi bydź: wyiáwłzy iefliby który z nich
19: był niemocny/ ále był ná Pofelłtwie Królewłkim álbo Koron=
20: nym:
21: bo ná ten czás będzie mógl ná mieyłce fwé inégo záfádzić.
22: Ale gdzie tych przyczyn nie będzie/ łámi w ofobách fwych będą
23: powinni bydź.(*marg*) Sądy iáko máią fądzić. (–)
24: Téz wftáwiamy: áby dla odpráwowánia fpráwiedliwégo
25: fądów/ y dla wiernégo nápińánia fpraw/ które ná fąd przycho=
26: dzą/ były iedné Księgi fądów álbo Akt w każdym Powiećie.
27: A gdy w którój fpráwie/ która ná fąd przydzie o iákiéykolwiek
28: rzeczy wyłłyzawłzy żálobę w odpowiędz/ będzie w fądzie fka=
29: zano:(*marg*) O pámiętnym Pińárłkim. (–)
30: niech oná fkaźń w Księgi oné będzie wpińána: áby po=
31: tym ná tákowąż rzecz álbo iey podobną podobné fkazánié było
32: vczyniono.(*marg*) O Pińárłkim obierániu. (–)
33: Sądy Ziemłkie niech będą fądzone z Księg Státutów
34: Królá Kázimierzá świętój pámięci/ y z Státutów w Wár=
35: ćie vczynionych/ y indzieod inych Królów wftáwionych: y któ=
36: ré ielcze vczynioné bydź máią.
37: Téz wftáwiamy/ áby Pińárze Ziemłcy w fądziéch nie wycią=
38: gáli od pińánia/ iedno ná piérwłzym Roku pułgrofzá/ y ná o=
39: ftátnim pułgrofzá:
40: á od pińánia włzyłtkiej rzeczy grofz/ od czy
41: tánia téz które będą czynić v fądu/ nic práwie nie máią brać.
42: A gdy Pińárfrwo Ziemłkie będzie wákowáło:
43: koždój Zie=
44: mi obywátele onój Ziemie/ gdzie Pińárzá nie będzie/ ná Powiá
45: towym Séymie będą miánowác cztery ofoby ná ten vrząd
46: godné: iáko zwykło bydź o Sędziéch y Podłędkach záchowano:

strona: 912

- 1: z których czterzech tak miánowanych osób iednému z nich damy
- 2: Piárstwo/ wedle vpodobánia nálezego.(*marg*) O chování ksiąg.
- 1: Spory iáko fądzić.
- 1: Ránny iáko dowodzić ma.
- 1: O potwarzj zádánéy (-)
- 3: Téz vftáviamy: áby Księgi Ziemłkie fpraw fądownych by=
- 4: ły chováné wedle Státutów Wártłkich/ pod trzemá kluczá=
- 5: mi: z których ieden niech ma Woiewodá/ drugi Sędzia/ á trze=
- 6: ci Piárz.
- 7: A odpráwiwłzy fądy máią zoftác ná mieyłcu gdzie
- 8: był fąd trzy dni/ dla dawánia Kopy y fpraw tym/ którzy o nie
- 9: prośic będą.
- 10: Téz vftáviamy: áby w Sądziéch Ziemłkich y Stárościch
- 11: wfpory mogły bydż czynioné przez pozwánégo przed odeprzá:
- 12: ále po odpowiedzi pozwánégo ná žalobę powodowéy ftronie
- 13: Sędzia obciąwłzy wfpory y fwary zbytnié/ koždéy ftronie niech
- 14: vczyni fprawiedliwośc nieodwłoczną.
- 15: Téz vfyáviamy: iz iefli kto pozowie álbo kogo wyzowie do
- 16: fądu ránny/ Wożny ná prośbę ránnégo rány niech obezrzy do=
- 17: ftátecznie:(*marg*) Prokurator komu dan ma bydż. (-)
- 18: á ránny ná zeznáníe ran fwych przed fądem ma
- 19: wieśdż świádki doftáteczne ná rány fwé: który iefli dowieśdż
- 20: nie będzie mógl: tedy ten ránny zápłáci winę Królewłką/ którą
- 21: zowá siedmnádziefłá: á ftronie przeciwnéy winę piętnádziefłá
- 22: Item/ gdyz kožda práwna vftává zámýka drógę potwa=
- 23: rzam/ vftáviliłmy: iz iefli o co komu będzie zádána potwarz/
- 24: á ten który iá **zadał** [!] potwarzá z dawná będzie zwan/ to iefł iz
- 25: prokurowál álbo prokuruié fprawę potwarná:
- 26: tedy takowy

- 27: ząpláci temu którego potwarzał/ gdy lie oczyści/ winę trzy grzy=
28: wny/ á Sądowi także trzy grzywny. A takowé oczyszcienié
29: potwarzóm tzykroć tylko ma bydź fkazáno:
30: á iefli czwarty raz
31: będzie kto obwinion o vczynek potwarny/ więcéy ku fprawo=
32: waniu lie nie ma bydź dopufczon: ále zá iego zły vczynek noz=
33: drze iemu máią bydź przerznioné/ iáko wáláchowi:
34: y zárázem
35: ma bydź przezeczci: y nie ma więcéy Prává fzlácheckiégo vzy=
36: wác/ álbo im lie iákokolwiek bronic.(*marg*) Ciążą Stároftowie iáką brác máią. (-)
37: Téż iefliby kto do fądu przyfzedfzy rzeczy fwéy flufznie roz=
38: powiedziec nieumiał/ álbo ięzyká nie miał wolného/ áni przy=
39: iacielá niemógłby miec/ któryby zań mówic chćiał: tedy Sąd
40: támze fiedzący z Vrządu fwégo temu profzácému Prokurato=
41: rá godného powinien náznaczyć.
42: Téż vftáviamy: iż ilekroć przez Stárofty náłzé/ álbo ich V=
43: rzędniki tráfi lie dzieckowánié/ álbo ciążánié czynic z Dekrétu
44: Sędziégo Ziemfkiégo/ álbo o podatki Królewfié:
45: áby nie brá=
46: li Stároftowie więcéy/ iedno to/ coby ftało zá to/ zá co ciążá=

strona: 913

Metriki o Przywileiách

Część pierwfza.

- 1: iá: á co fwym/ ci którzy ciążáią/ zwykli brác: to zákázuiemy á=
2: by nie było brano.
3: Téż vftáviamy: áby dzierzawcy dóbr Stołu náłzégo Kró=
4: lewfkiégo iefli fáfíádom álbo innym ludziom krzywdę iáką v=
5: czynią/ v fądu Ziemfkiégo powinni byli ftáváć/ gdy będą po=
6: zwáni przez té/ którzy krzywdę ciérpią.
7: A iefli będą zgániác

- 8: bydlá wielkié y malé do domów álbo dworów królewskich/ z
- 9: łtrony różności Gránic/ álbo łpásienia łieyby: tedy będą po=
- 10: winni dáć ná rękoiemłtwo do dekrétu Pánów/ wedle zwyczá=
- 11: iu źemie dawno záchowálégo:
- 12: á ináčéy będą winni iáko inni
- 13: łzláchćicy płácić winy: które winy mogą bydź od nich wyciągá
- 14: né y ná tych pieniądźách/ ielłiby które mieli ná dobrách Króle=
- 15: wskich zápiśáné.
- 16: Téz wltáwiamy: áby Burgrábiowie y inni którzy wybierá=
- 17: ią królewskie pożyczki: álbo Stárołtowie náłzy nic nie wycią=
- 18: gáli Spiśnégo z ludzi ták łzlácheckich/ iáko duchownych:
- 19: á ie=
- 20: łli ináčéy vczynią/ á będą nieośiedli: w gołpodách łwych przez
- 21: Burgrábiégo mieyfcá/ álbo Burmiłtrzá niech będą zápowie=
- 22: dźieni dotąd/ áż co wźieli wróćá:
- 23: y ktemu winy trzy grzywny
- 24: niech zápláćá temu/ od kogo tákowé Spiśné wyciągną.
- 25: A iź w kupowániu y w przedawániu rzeczy ma bydź iedno=
- 26: łtáyność chowána/ wltáwiamy:
- 27: áby Miáłtá náłzé y włzyłtkié
- 28: inné nie czyniły zákázowánia ná Tárgách dla pożyczku łwego á
- 29: ku łzkodźie innym/ wieszáiąc iákie znáki/ któreby zákázánié zná=
- 30: czyły:
- 31: ále každému/ który przyedźie ná Targ/ niechay będzie
- 32: wolno przedawáć y kupowáć rzeczy/ wedlevpodobánia łwé=
- 33: go. A ielłi Miełczánie co przeciwnégo vczynią/ niech ma moc
- 34: Stárołtá náłz oné ná trzech grzywnách káráć.
- 35: Téz wltáwiamy: áby Dźierzacy dóbr náłzych/ y Miełczá=
- 36: nie Miáłt náłzych/ y obyvátele y Duchowné ołoby zbieglé lu=
- 37: dzie onym/ od których vciekli/ będąc o nie vpomnieni/ wracáli:

- 38: y ku wróceniu ich áby byli powinni/ wedle zwyczáiu Práwá
- 39: Ziemfkiégo.
- 40: Czego iefli o to szukáni nie vczynią/ áni fie o to ftá
- 41: ráć będą áby zbieglé wrócili/ tedy máią záplácić winę trzy grzy=
- 42: wny temu/ ktory fie kmieciá vpomina/ fádowi téz trzy: á przed=
- 43: się zápláciwfy tákowá winę/ zbieglé będą powinni wrócić. (marg) O dzierzawcách dóbr Królewfkich krzywdzácych komu.
- 1: Spiśné fkázone
- 1: Mieczánie kupowánia ná Tárgu nikomu nie máią zákázowác.
- 1: Zbiegli ludzie máią bydź wydáni.
- 1: O Sądzie mieyfckim/o rány/ y mężobyftwo. (-)
- 44: Též vftáviamy: iż Mieczánie miałt náfzych/ fzlácheckich y
- 45: świetckich/ o rány y mężobóyfwo/ práwem Polfkim/ ludziom
- 46: ze wsi náfzych Duchownych y Swietckich/ fprawiedliwość
- 47: czynić będą powinni.

strona: 914

- 1: Též vftáviamy: iż iefli kto z poddáných náfzych będzie miał
- 2: fyná doroflégo nie wydzielonégo/ álbo brát brátá/ który może
- 3: znieść zbroię: może go též okrom dozwozenia Królewfkiego
- 4: ná woynę ná mieyfce fwé wypráwić.
- 5: Który ták záftápi miey=
- 6: fce iego/ iákoby sam w ofobie fwéy był. Wfzákże áby go ták
- 7: wypráwił/ iákoby sam iechác miał.(marg) Syn niewydzielony zá oycá/ y brát zá brátá może woynę fłużyć. (-)
- 8: Též chcemy: áby každý Woiewodá w fwym Woiewódz=
- 9: twie miał moc w każdych mieściéch Rzemieflnikom wfzelkim/
- 10: y Kárczmarzóm/ pewná miárę y obyczay przedawánia rzeczy
- 11: w ich Rzemiefle poftánowić:
- 12: áby obyvátele náfzy y ich ludzie
- 13: przedawániém bie byli vciłkáni. Co przerzeczony Woiewo=

- 14: dá koźdého roku bęǳie powinien vczynić/ pod winą wielką
- 15: Królewfką:
- 16: która zwykłą byǳ brána w koźdych ziemiách z
- 17: tych/ którzy nie lą poślufzni Mándatom.(*marg*) Woiewodá ma cénę rzeczam vftáwiác.
- 1: Woyná ná Séymie ma byǳ ftánowioná.
- 1: O Zydziéch (-)
- 18: Téz obiecuiemy: iż żadnych vftaw nowych niehcemy czy=
- 19: nić/ áni rofkażemy poddánym nářzym ná woynę fie ruřzyć przez
- 20: Séymu pořpolitého: który ma byǳ w koźdýy ziemi.
- 21: Item/ gdyř niewierni nie máią wefelić fie z więřřzego nádá=
- 22: nia wolnořci/ niřli którzy w Páná Kryřtułá Bogá wierzą: áni
- 23: řludzy nie máią byǳ lepřřey wagi/ niřli řynowie: vftáwiamy:
- 24: áby Zydowie vřywáli praw wedle vftaw w Wárcie vczynio=
- 25: nych/ iáko inna řřláchťá ziem nářzych/ ile fie dotyczy dawnořci:
- 26: to ieft/ trzech lat niech vřywáią přřřcriptiiéy w zařtáwách y za
- 27: piřięch řwych/
- 28: áni bęǳą mogli dáć iákiéy řummy pieniędzy ná
- 29: zařtáwę którychkolwiek dóbr/ ábo ná liřty zapifów. A ieffli dá=
- 30: dzą nád zákazánié tákowého Státutu: tedy zárázem pienią=
- 31: dze niech řtráć/ y zařtáwá zapifem tákowym niech bęǳie ni=
- 32: kczemną.
- 33: Liřty téř wřzytkié ná wolnořci Zydom w króřřtwie
- 34: nářzym mieřřkáiącym przez nas po Koronáciiey nářzey dáné/ á
- 35: práwu Bořemu y vftáwam ziem přřeciwné rewokuiemy/ y ká=
- 36: řimy/ y hcemy áby żadnéy mocy y władzey nie miály:
- 37: które to
- 38: řkáženié i obligácię ich/ kařemy opowiedzić wřzytkim przez ob
- 39: wołánié iáwné: y to wřzytko obiecuiemy mieć zá pewno y nam
- 40: wdřięczno:
- 41: y řámi ie dźierzć niezgwałcenié/ y áby od innych

- 42: dzierzáné były rofkazemy. Zá świádectwem ninieyfzym ná=
43: fzych liftów/ którym pieczęć ieft záfiefzoná. Dan w Niefzowéy
44: w Sobotę po S. Helźbiécie/ Roku Páńfk. 1454.
45: Przy czym
46: byli Wielmoźni pánowie/ Ian z Czyżowá Káfztelan y Stáro
47: Itá/ Ian z Tędzyná Woiewodá Krákowfki/ Ian z Oleśnice
48: Sędomiérski/ Stániłław z OŃtrorogá Kálifki/ Woiewo=

strona: 915

Metriki o przywileiách

Część pierwfza.

- 1: dowie:
2: Hińcá z Rogowá Káfztelan Sędomiérski/ KróleŃtwá
3: Polfkiégo Podfkárbi/ y inych wiele.(*marg*) Ian Olbr. potwiérdza Káfimiérzá Oycá Státutá/
przykládáiąc knim fwoie. (-)
4: Dan przez ręce Wielmo=
5: źného Ianá z Koniecpolá Kánclérzá/ y Tomafzá z Strąpiná/
6: MiŃtrzá w PiŃmie ś. Doktorá Práwá Duchownégo/ Podkán=
7: clérzého Korony náfzény Polfkiéy/ nam fczérze miłych.
8: Ktory to Przywiley we wfzyŃtkich punktćiech/
9: condiciách/ rozdźiálách/ y **artykułach** [!] zá pewną wiadomościá/
10: łáfkáwością/ y cnotá nam wrodzoná/ y zá rádą y wolą Pá=
11: nów y PoŃów wfzyŃtkich tu zgromádzonych/
12: vmysłilifmy po=
13: twiérdzić/ y potwiérdzamy ná wieczné czáfy. A nád to/ ácz fam
14: Oyciec náfz/ y ini Przodkowie náfzy/
15: przypátrzywŃzy fie obyczá=
16: ióm y zwyczáióm młodych y wfzyŃtkich wobec ludźi poddá=
17: nych KróleŃtwu temu ku złemu wiécéy fie náchyláiącym (czym
18: dobre obyczáie y fprawiedliwośc między ludźmi częŃtokroć gi=
19: ná)

- 20: tak té constitucię pomienioné y w przerweczony Przywiléy
- 21: wpiśané/ iáko téż iné dla podpory dobrych obyczáiów y dla zá=
22: chowania pośpolitéy ísprawiedliwości wydáli:
- 23: wízákże iż po=
24: ítánowienia praw/ by nalepiéy były vchwaloné/ dla odmiennó
25: ści y chytrósci ludzkiéy niedostátieczné bywáią/ y częłtokroć wá
26: tpliwości przypadáiącé niemogá bydz przez nie dostátiecznie de=
27: klárowané:
- 28: iáko sie znáczy z Dekrétów Kanonowych/ y z da=
29: wnych Praw/ którym deklárácię nowé bywáią dawáné: gdyż
30: tákowé przygody przypadáią/ iż z onych dawno vczynionych
31: Praw niemoże pewnégo poítánowienia vczynić.
- 32: A tak My
- 33: Ian Olbrácht/ z íáłki Bożéy Król Polłki/ długo sie námawia=
34: iąc z Pręłaty/ Pány/ z Szłáchtą/ y Połly Ziemłkiémi/ y wízy=
35: ítkimi poddánémi náłzémi Duchownymi y Swietckimi/ ná
36: tym Séymie Wálnym Piotrkowłkim/
- 37: niektóre rzeczy z przerze=
38: czonych Státutów y drugich dawniéy wydáných/ á nieco téż z
39: nowu dla przygód nowo sie wynarzáiących/ Státutá y Con=
40: ítytucię náłzé niżéy nápiśané/ które máią bydz wydáné y poítá=
41: nowioné/ wydáiemy y poítánawiamy ná wieczné czáfy.
- 42: Naprzód/ iż sie częłtokroć tráfia íądóm Ziemłkim nie bywác
43: dla niebytnósci tych/ którzy máią ísprawiedliwość íkázowác:
- 44: á tak vmyślilímy poítánowić/ iákóž poítánawiamy:(*marg*) Sády cztery kroć do roku bydz máią. (–)
- 45: áby w
- 46: koždéy Ziemi Królełtwá náłzégo íądy Ziemłkié czterykroć do
47: roku były odpráwowáné. Ná których Rocéch niech będą y ná
48: nich niech siedzą íi/ którzy względem Dołtoienłtwá álbo V=

49: rządu ná łądzenié ich przynależą:

50: á iefli ná nich nie będą/ áni in=

strona: 916

1: łzého ná fwé mieyfce poftánowią: tedy przedsię Sędzia z Pod

2: łędkiem Roki y Sądy będą łądzić:(*marg*) Z Powiátu żaden nie ma byđz do iného łądu wyzywan. (—)

3: nic nie bacząc ná niebytność

4: oného álbo onych/ który álbo którzy mieli byđz przy nich: y także

5: Komornicy ich ná niebytność Komorników ich.(*marg*) O władzy Pińárfskiéy bez Sędzięgo. (—)

6: Wfzákże

7: przynamniéy przy takich Sędziéh y Rocéh Sędzia z Podłęd=

8: kiemy z Pińárzem będzie powinien byđz: ná które iefli z tych

9: trzech Vrzędników Ziemiłkich który nie przyiedzie/ álbo wfzyfcy

10: nie przyiáda:

11: tedy ma byđz karan álbo karáni czternáścią grzy

12: wien winy: która ma byđz nieodpułczenié do Skárbu Króle=

13: wfkiego obrócona. Wyiáwfy chorobę álbo potrzeby Rzeczy=

14: połpolitéy: gdzieby iémi zatrudnieni przyiáchác/ álbo ná nich

15: byđz niemogli.

16: A iefliby fie kto fkárzył v łądu álbo ná Rocéh

17: ná kogo/ iż iefł wyzywan z włáfného Powiátu: tedy ten który

18: go wyzwał/ niech będzie łześcią grzywien karan:(*marg*) Stároftá które rzeczy ma łądzić. (—)

19: którey połowicá Sądowi/ á połowicá łtronie wyzwanéy ma byđz záplá=

20: cona. A nád to wyzwaný z przyłądzeniém winy ma byđz do

21: włáfného Powiátu odesłan.

22: A Roki/ y ich łądy/ vftáwiamy á=

23: by były łądzoné w koždych Ziemiách y Powiećiech/ iáko były

24: záwždy bywác zwykły. A gdzieby którym razem niemogły byđz

- 25: á miály bydź łądzoné:
- 26: tedy przedsię miáfto nich w ten dzień y
- 27: ná tymże mieyfcu/ ná którym Sądy zwykły bywać/ chcemy y
- 28: łąkázuiemy bydź: áby tylekroć/ ilekroć łądy miály bydź/ namniéy
- 29: Pifarz Ziemfki obliczny pod tąż winą nieodpułczoną/
- 30: którą=
- 31: łąmy ná Sędziégo y Podłędká niebędące vftáwili/ to ieft/ pod
- 32: czternaścią grzywien wefpólek y z Komórniky (iefliby ini Vrzę=
- 33: dnicy niemogli przyiáchác) z Księgami Sądownémi ftáwił fie
- 34: v łądu:
- 35: przed którymi/ to ieft przed Pifárzem y Komorniky ludzie
- 36: do Książ przychodzący/ zapifcy będą czynić w Księgách: iáko
- 37: któremu będzie potrzebá/ bądź wpiłować/ bądź wypifować.
- 38: Item dla pohámowania złych zwyczáiów w niektórych
- 39: Stároftwách/ á to w tym: iż zoftáwiwłzy mieyfcá zwyczajné
- 40: Stároftwá/ gdzie zwykli łądy fwé odpráwować/
- 41: niekiedy łą=
- 42: dy fwé ná mieyfcách Vrzędowi ich nie przynależących vftáwiá=
- 43: iá/ łąkazálfimy y vftáwiamy: áby Stároftowie Ziem y Powiá=
- 44: tów nie ná inych mieyfcách łądzili/ iedno ná Stároftwách: to
- 45: ieft/ gdzie zwykły bywać Sądy:
- 46: tylko cztery Artykuły w
- 47: Pzywileiu wypifané. A té Sądy będą łądzić Stároftowie
- 48: w sześci Niedzielách: przy których niech oblicznie będą.(*marg*) Których czáfów. (–)
- 49: A ile=
- 50: kroćby nie byli/ poftánowiá Sędziégo Szłáchcicá ośiádłégo/
- 51: y miefzkánié w onymże Stároftwie máiącégo/ y vmieiącégo

- 1: rozeznawać sprawy y sądy.
- 2: Co maia czynić pod straceniem
- 3: Starostwa: ktorému karaniu będą poddani tylekroć/ ileby z
- 4: przyczyny iakię swę osobny zatrudnieni na sądziach nie byli:
- 5: wyjawzy gdzieby nie mogli bydź dla potrzeb y spraw Rzeczy=
- 6: pospolitéy albo nalszych.
- 7: A iesli co nad cztery Artykuły/ y innych czafów/ y na niezwy=
- 8: czaynych mieyfcach będą sądzić: to wzytko daremno y nikczem=
- 9: né bydź chcemy y kazuujemy.
- 10: Wktorych Księgach y Sądziach/ ie
- 11: Ili które rzeczy będą wpisane albo zkauy albo z potrzeby ludzkiey:
- 12: tedy niech będą przed wyzciem roku do ksiąg Ziemiških wnie=
- 13: sione:
- 14: po ktorého Roku wyzciu nikczemné będą one zapisy w
- 15: Księgach Grodzkich vczynione/ a nie będąc przeniesione.(*marg*) Zapisy z ksiąg Grodzkich w Ziemiške niech będą przeniesione. (–)
- 16: Item pochwaliać wstawę Oycowką/ która iesť vczyniona
- 17: o pływaniu na rzekach/ skazalimy: aby tam ten Statut przez
- 18: ninieyzy nasz był ponowion/ a to tym sposobem.
- 19: Iż acz rzeki
- 20: Królestwa nalszego/ to iesť Wilża/ Niepr/ Striy/ Narew/ Du=
- 21: naiec/ Wártá/ Wilłoká/ Bug/ Wieprz/ Tyłmienicá/ San/
- 22: Drwęcá/ Budá/ Nidá/ Prośnia/ Notelz/ y iné w Królestwie
- 23: nalszym będące z rzeczyki ich nalsze są/
- 24: y niemoże żaden Prawem
- 25: swym włalnym ich sobie przywlaszczać: wżakże gdy od Polów
- 26: Ziemiških wyrozumielimy:(*marg*) O Rzekach wolnych ku pływaniu. (–)
- 27: iż niektorzy wiecey sobie wazac lo=
- 28: wienie ryb/ nizli pospolity vzytek y wszelkich rzeczy dostatek/
- 29: poddanym nalszym ktorých mienosci na brzegach Rzek są po=

- 30: łożoné tak rzeki [!] łą zámknioné łázy gęłtými/ y płoty:
- 31: iż Kupcy
- 32: pływájący tám tędy pływác nie mogą. A tak ku odięciu tako=
- 33: wégo błędu y przekázy/ które zwykły bydź dopułczáné przy płý=
- 34: wániu Rzék wolnych/
- 35: dofyć czyniác pokornym prósbam pod=
- 36: dánych nászych/ Státutem ninieyszym łkazálišmy/ y łkázuiemy:
- 37: áby pływánia y ieżdzenia ná Rzékách przerzeczonych y inych w
- 38: Królestwie nászym/ y w ich rzeczyłkách wzgóřę y nádół/
- 39: z rzeczá
- 40: mi którémikolwiek przedáynými/ iákiébykolwiek były/ wšelkiéy
- 41: máteriiéy y łpofobu/ y iákokolwiekby ie zwano álbo zwác mia=
- 42: no/z którémiby ieżdźić kto miał/ y łámé rzéki y rzeczyłtá były wol
- 43: né:
- 44: y także máią bydź wolni wšyłcy y koždy z ofobná łudźie
- 45: którégokolwiek łtanu łą/ áby mieli wolny przeiazd wzgóřę y
- 46: nádół z rzeczámí łwými przerzeczónými wšyłtkiémi/ zákázuiác
- 47: ninieyszym Dekrétem nászym:
- 48: áby względem którýchkolwiek
- 49: rzeczy/ á zwłáczá zerwánia łázów ku zapłáceniu álbo Cél [!] álbo
- 50: łzkód nie byli przymułzáni: gdyż nie płoty/ ále łieciámí ma bydź
- 51: łowiono iáko zwyczaj iełt.
- 52: Włzákże gdy komu iełt miły pożytek

strona: 918

- 1: łázu/ niech w nim vczyni wrótá łzerokié: którými przeieždzá=
- 2: iácym wolné pływánie niech dádzą.
- 3: A iełli kto téy nászéy vłtá=
- 4: wy nazdrowłzéy vporny gwałtownik będźie/ y nieco od przeieź=
- 5: dźáiácych którąkolwiek bárwą/ chytrołścią/ ábo dowćipem wy=
- 6: cięgác będźie łmiał: rołkázuiemy/ áby rzeczy wzięté były całó

- 7: wróconé.
- 8: A ten który przykazanié nálezé przeftąpił/ przez żadnéy
- 9: zwłóki ná piérfzym roku winą/ którą siedmnądziesiątą zową/
- 10: przez Stároltę mieyfcá niech będzie karan.
- 11: A té Práwá prze=
- 12: rzeczoné/ téż ná lázy nálezé Królewfkíe/ ná którychkolwiek miey
- 13: fcách fą/ chcemy áby były ściągioné: y chcemy/ áby tá vftáwá
- 14: od nálezých Iázów Królewfkích początek wzięła:
- 15: áby żadné ro=
- 16: fkazanié nie było ciężkié/ które téż y Pána obowięzuie. A iż pró=
- 17: znoby Práwá czynić/ gdzieby nie były exequowáné. dla tego o=
- 18: bieciemy Státut ninieyfy nález od tego czáfu do fcutku prędfzé
- 19: go przywiézdź/ y vczynić władzą nálezą Królewfką:
- 20: áby rzéki
- 21: były wyczyścioné/ á obywátele Ziem nálezých áby wolnie pły=
- 22: wáli. Toruniáne niech nie przeszkadzáią/ áni árestuią/ áni zá=
- 23: trzymawáią pływájących/ y niech nie śmieią czynić żadnych
- 24: gwałtów nikomu/ od których ich bronić obiecuiemy:
- 25: áby do
- 26: Gdańfká wolnie koždy y przepiecznie pływál/ przez Toruniány
- 27: nie zátzymány.(*marg*) **O tumowániu [!]** Rzék. Toruniáne do Gdańfká pływánia niech
nie przeszkadzáią. (–)
- 28: Item o pułczeniu Kmieci/ o którym różni różnie koždy zá z=
- 29: wyczáiem fwey ziemie życzył sobie/ áby przez Nas było fkazano/
- 30: chcemy y fkazuiemy: áby zwyczáie około pułczenia záchowálé
- 31: nie były odmieniáné/ ále wżędy chowáné.
- 32: Acz o zbieglé Kmie=
- 33: cie zda fie bydź dofyć poftánowiono w Státucie Wielkiego Ká
- 34: žimiérzá/ który fkazuiemy chowác: wżákże iż nieznáczy fie nic
- 35: opifáného/ iáko w pozywániu miáło bydź poftępowano:

- 36: dla te=
37: go vřtawiamy: iż o Kmiećie zbieglé od dania *dzišieyřzég^o* Státu=
38: tu ná potym máią bydź pozywáni *ci/* którzy pozywáni bydź má=
39: ią do Sądów Ziemłkich:*(marg)* Około pułczenia Kmieći.
-1: O zbieglých kmiećiach. (-)
40: w których řadziéch Ziemłkich ná piér=
41: wřzym Roku/ iáko závitym řtánać y odpowiadác pozwáni
42: będą powinni. A ieliby ná ten czás Roki nie były/ gdy Rok
43: będzie wišiał řtronam:
44: tedy nie bacząc ná niebytność Sę=
45: dziégo/ y Podředká/ y inych ná Dořtoienřtwách y vrzędziéch
46: będących á ná Sądziéch řiadaiących/ Pifarz y Komornicy bę=
47: dący przy lezeniu Kšiąg o zbieglégo Kmiećia będą řadzić y řká=
48: zowác.
49: Teř moc w niebytnořci Sędziégo y Podředká będą mieć w
50: řpráwách y w pozwiéch ná Rocéch/ które řá dáné o wykupno

strona: 919

Metryki o Przywileiách

Część pierwřza.

- 1: dóbr: ták iż ten/ który wykupić chce máiętnořć/ pieniądze przed
2: Pifarzem y Komorniki położy:
3: które Pifarz řam z Komorniki
4: řkáże brác/ y wykupno vczynić/ Których Dekrétowi ieliby řie
5: řprzeciwił ten który ma bydź wykupion/ y niechćiałby zřtěpić z
6: zařtáwy: *(marg)* O Pifarřkiéy władzy w niebytnořci Sędziégo. (-)
7: przedřię řami oni z Křięgami v řádu řiedzacy wřią=
8: wřzy pieniądze wedle obowiářku zařtáwy/ y do Káncelláriiéy
9: Ziemłkiéy ie włóżywřzy/ niech řkażą/ iż wykupno řie řtáło:
10: y w
11: onym wykupnie niech náznáczą dźierzenie wedle Práwá řtro=

- 12: nie/ która pieniądze kładzie.
- 13: Item ząbiegąiąc fwéy woléy ták młodych chłopowiców/ iá=
- 14: ko fpułtofzéniiu dóbr:
- 15: gdyż przez młodzieńce ze Wsi od włafnych
- 16: rodziców odchodzące/ Wsi bywają fpułtofzone dla niedoftátku
- 17: robotników/ którzy ná rolách máią byđz ofádzeni:(*marg*) O fyniéch kmiecych. (-)
- 18: á nád to nie=
- 19: którzy pod bárwą vczenia fie rzemieł/ od rodziców odchodzą/
- 20: drabłką fłuzacy/ ku złemu towarzýftwu fie przyłączáiąc krádnią/
- 21: zbiiáią/ y w ludere fie obrácáią.
- 22: A ták vftáwiamy: iż tylko ieden
- 23: fyn ze Wsi od oycá ma odéydz ná fłuzbę/ á zwłafczá ná náukę
- 24: fzkolną [!] / álbo ná rzemieł: á ini niech zoftáną ná dziedzinié z ro=
- 25: dzicmi.
- 26: A gdy będzie który miał odéydz/ ma dozwołenie wziąć
- 27: y lift świádeczny od pánów mieyfc: iáko ieft wypułczony/ áby
- 28: fzedł ná rzemieł y ná fłuzbę.
- 29: Tenże Státut fkázuiemy ná do=
- 30: brá Stołu náfzého Królewłkiego/ y Duchownych y Swiet=
- 31: ckich ofób żadného niewyymuiąc: ták iż Stároftowie y Dzier=
- 32: zawcy dóbr náfzych dozwołenia y lifty świádeczné máią dáwac
- 33: odchodzącemu:
- 34: á w inych dobrách Pánowie mieyfc to czynić
- 35: máią. A ieiliby iedno iedyny fyn był: ten ná dziedzinie miefzkac
- 36: ma/ y robić w domu z rodzicmi: álbo ná téyże dziedzinie/ gdzie
- 37: rodzicy miefzkáią/ miefzkánia álbo fłuzby álbo żywnoóci niech
- 38: fzuka.
- 39: A ieiliby który młodzieniec ze Wsi mimo to fkazánié vcie=
- 40: káiący był náležion w miáfách/ álbo w miáfteczkách/ álbo gdzie=
- 41: kolwiek indzie:(*marg*) O Hultáiąch. (-)

- 42: tedy Pánu oného mieyscá/ z którego wciékl/ przez
- 43: żadného Práwa ma bydź wrócon/ pod winą czternaście grzy=
- 44: wien: á przedsię oni którzy go zátzymáli/ winę tylekroć/ ilekroć=
- 45: by inaczéy vczynili/ zapláciwłzy/ wrócić go będą powinni.
- 46: Item iż dla chłopów/ którzy włafnych domów nie máią/
- 47: á ná tegodnie służyć y zapláty ná tydzień mieć zwykli/ bywa
- 48: niedoftátek sług we Wsiách y w Folwarcéch ták Máieftatu
- 49: Królewfskiego/ iáko téż Duchownych y Swietckich ofób:
- 50: które
- 51: chłopftwo w mieściéch y w miáfteczkách bywa chowáné nieobá
- 52: cznie: nie przypátrując fie któremi robotámi żywności szukáią:
- 53: ktorzy to pewnych czálów ná łupieftwo/ á pewnych zásię czá=
- 54: sów ná słuźbę wychodzą/ ná Wsiách czáfu żniwá wyciągáiąc
- 55: zapláty wielkié. Przeto vftáwiamy pod winámi czternaście
- 56: grzywien/ które będą pláconé tylekroć/ ilekroć inaczéy będzie
- 57: vczyniono:
- 58: áby Miefczánie náłzy/ y włzytkich poddánych ná=
- 59: szych/ ktorégokolwiek ftanu y záwołania są/ nie chowáli w mie=
- 60: ściéch álbo miáfteczkách ludzi tákowych/ którzyby nie mieli słu=
- 61: żby doroczný/ álbo rzemiełlá iákiego nie robili/ fładby ży=
- 62: wność mieli:
- 63: y tákże tákowych/ którzy przez świádecznych li=
- 64: ftów od Pánów swych przychodzą miefzkác. A iż są niektóre
- 65: słuźby tákowych ludzi/ których miefczánie dla ich żywności
- 66: mieć y vżywác zwykli:
- 67: tedy dla robót tych tegodniowych niech
- 68: będą bráni ci/ którzy w domiéch álbo komorách naiemnych mie=
- 69: szkáią: przez które niech będzie nágradzan niedoftátek v tákich/
- 70: którzy nie dłużej iedno ná pewné dni służy naymują.
- 71: Item dla swwolenftwá Kmiecégo/ którzy Kmiećie iáko=

- 72: by żadného Prává nád łobą nie mieli/ niektórzy z nich w pychę
- 73: podnořą fie/ w drogich řzátách chodząc/ y wydatki wielkie czy=
74: niąc/ co ich łtanu nieprzynależy:
- 75: łkąd w długi między mieřczá=
76: ny nád máiętności łwé wchodzą: dla których długów mieřczá=
77: nie zwykli Kmiećie w Mieřćiech y w Miáłteczkách zápowie=
78: dáć/ **zátřymáwác [!]** / y pozywác opuřciwřzy Práwo/
79: do którégó
- 80: Kmieć względem mieřzkánia łwégó przynależy. Dla tego vřtá=
81: wiamy/ chcąc zámknąc drogę tákiemu dłuženiu Kmiećkiému:(*marg*) **O Kmiećiach**
dłużnych Mieřczánom. (-)
- 82: áby Mieřczánie o tákove długi którýmkolwiekby fie obyczá=
83: iem řtály bądź łą zápiłané w Mieřckich Křięgách álbo niezá=
84: piłané/ niemogli áni mogą Kmieći pozywác/ zápowiedác/ zá=
85: trzymáwác w Mieřćiech/ w Miáłteczkách:
- 86: ále o tákóvé dłu=
87: gi ná mieřfcách dziedzicznych/ ná których tákowi Kmiećie mie=
88: řzkáią/ łpráwiedliwóřci żądác máią wedle Prává.
- 89: A gdyby
- 90: Pan łpráwiedliwořcią włókl/ łkądby mieřczánin miał przyczy=
91: nę vřkáržác fie ná Páná: tedy Mieřczánin będzie powinien
92: z tym Pánem Právem tym czynić/ do którégó Pan względem
93: onégó dziedzictwá przynależy/ pod winą łzeřci grzywien:
94: któ=
95: ra ma byđ z Mieřczániná wziętá/ ieřliby ináčey vczynił. O
96: którą winę Mieřczánie do Stárořty mieřfcá onégó máią byđz
97: pozwáni: którýy winy połowicá ma byđz łtronie/ á połowicá
98: łądowi.
- 99: O którą winę Ziemřkim Právem ma byđz czyniono: á
100: ktemu Mieřczánin y řzkody záplácić/ y rzeczy które przy Kmiećiu

101: wziął/ wrócić Pánu onéy Wsí/ z którój Kmieć był/ zá niniey=

102: Ízå vřtåwå będzie powinien.

strona: 921

Metriki o Przywileiách

Część pierwfza.

1: O którå to rzecz Stårořtowie

2: mieyfć onych będå moc ie řådzíc: å temu Przywiléy nie ma nic

3: przeřkådżåć/ w którým ftoi: Íz tylko czřtery Artykułu ålbo rze=

4: czy řådzíc máiå.

5: Item/ åcz řzlåchtå przez iné Przodki nårzé Krole Polfkié/ y ich

6: Przywileie y Ståtuty iest w tym wyřwobodzona: åby od řoli

7: y od rzeczy wřzytkich/ którę w domy ålbo z domów wiozå/ myt

8: nie plåciłå pod winåmi pewnémi:

9: którę řå nå Mytniki vřtåwio=

10: né/ y w Przywileiách opifåné: wřzåkze iż wřczåł ie řzkodliwy z=

11: wyczay/ że Mytnicy nie båczåc [!] nå przerzeczoné wolnořci Myt

12: z řzlåchty wyciågåć nieprzeřtåiå:

13: przećiwko którým około karå=

14: nia nie było pořtånowienia pewnégo/ iåkoby řzlåchćic vćiřnio=

15: ny wřięćiem Mytå pořtępowåć z Mytnikiem miåł.(*marg*) Sřzlåchtå wolna od Clå. (-)

16: Dla tego

17: rořciågåiåć w těj mierze wolnořci řzlåchetckié/ vřtåwimy: å=

18: by tåk z řoli iåko z inych którýchkolwiek rzeczy/ którę do domów

19: řzlåchetckich wiozå/ w Królestwie nårzym Mytå nie były brå=

20: né.

21: A iefli inåczěj Mytnicy vczyniå/ tåk o winę w Przywileioch

22: piérwřzych opifånå/ iåko o řzkody řzlåchetckié w těj mierze vczy=

23: nioné Pråwem Ziemskim/ do któręgo przynåleżå/ względem má

24: iętnořci řwěj/

25: którå będå ie zdåli mieć y dżierżć ilekroć potrze=

- 26: bá tego będzie/ niech będą pociągnieni: á ieſliby nie oſiedli byli/
27: oblicznie máią bydź pozwáni:
28: y w Práwie onymże Ziemſkim
29: będą powinni ſtánąć y odpowiadác: przeciwko którym ták bę=
30: dzie poſtępowano/ iáko zwykł bywác ſąd z nieoſiadłými.
31: A o=
32: trzymawſzy przezyſki oné/ Stároſtowie mieyſc máią exequo=
33: wác/ wedle obyczáiu Práw y ſtárég^o zwyczáiu: á wolności ábo
34: exemption/ które zwykły bydź Mytnikóm dawáné/ nie máią ich z
35: teg^o wymowác/ ábo bronić od przerzeczonjch poſtępków práwá
36: Item/ iż częſtokroć przydawa ſie obywatelom Króleſtwá zá
37: przygodą przypadáiącą/ álbo dla nieprzeſpieczeńſtá żywotá
38: z Króleſtwá z potrzeby wyiechác:
39: á ták áby Máieſtat Króle=
40: wſki o niepráwiedliwość lżon nie był/ chcemy/ wſtáwiamy/ y
41: ſkázuiemy: áby obywatelom ſzláchcicóm álbo téż proſtégó ro=
42: du oboiéy płci ludziom/
43: którégobykolwiék ſtanu álbo doſtoień=
44: ſtwá byli (którzy dla przeſpieczeńſtwá oſób ſwych y za potrzebą
45: z Króleſtwá wyiádą) Gléyt y vprzeſpieczenié przez nas y po=
46: tomki náſzé było dáné tym/ którzy o nie proſzą:
47: áby w ſwobodzie
48: poſpolitéy będąc álbo ſie ſpráwowáli/ álbo ſpráwiedliwości
49: proſili/ álbo téż ofkárzeni będąc vſpráwiedliwiáli ſie.(*marg*) **Oddawánié [!]** Gleytów
zbiegłym. (–)
50: Item/ ácz pſrzez Święté niegdy Króle **Polſkie [!]** Przodki náſzé

strona: 922

- 1: zſtárádawná było wſtáwiono/ y przez niektóry czás niezgwał=
2: cenié było chowano:
3: áby dla obrony Koſcielnéy y dóbr jego do

- 4: przedniejszych Kościołów/ to jest Gnieźnińskiego/ Krakow=
5: kięgo/ Włodzławkięgo/ Poznáníkięgo/ Płotckięgo/ nie były
6: przyjmowáné: (*marg*) Kanonie ná Tumięch komu dawáné byđz máią. (–)
7: iákoż nie były przyjmowáné/ ná Doštoienítwá/
8: Perfonatus/ Vrzędy/ Kánonię/ y Proebendy ofohy nie szłáchet=
9: ckięgo y proftęgo ftanu:
10: które ku obronie potrzebny Kościo=
11: łów w Królestwie náfzym/ zwłáczá dla ludzi fwowolnych y
12: czętych wypraw woiennych/ máło/ álbo nic mogá byđz pomo
13: cni Kościołóm:
14: ále tylko mieli byđz przyjmowani Pánowie
15: Vrodzeni y Szłáchetni: z którychby prędká y łácwá obroná Ko=
16: ściołóm moglá byđz. (*marg*) Wiele proftęgo ftanu do Tumów máią byđz przyięci. (–)
17: Wízákże gdy przez nieiákies ochylánię/ któ=
18: ré było w Státucie y Przywileiu ftárym záchowáné/ wiele oób
19: proftęgo ftanu do Kościołów przerzeczonych tych czáfów było
20: brano/ ták iż Kościelné dobrá żadny obrony nie miály:
21: y dla
22: tego z wielkięj części łpułtofzoné y skázoné/ á ná niektórych
23: mieyfách ták zepłowáné były: że téz niémáíz domów wczes=
24: nych ná gruncięch ofobam Kościelnym ku mieszkániu:
25: á to w=
26: łzytko ztąd/ iż ludzie proftęgo ftanu ich nie broniá. Téż obaczy=
27: wáiąc ciężkié nietylko Duchowieńtwá/ ále y Królestwá náfz=
28: go/ y Rzeczypolitéy łzkody/
29: które z záchowánia beneficij zá
30: żywotá pofsefsorá nie dawno wymyślónęgo/ y z penliię/ któ=
31: ra bywa dawána ofobam nie w tym Królestwie zrodzonym/
32: y nie tu mieszkáiącym/ iáko každęgo czáfu doznawamy łkut=
33: kiem:

- 34: iż tedy té łzkody ztąd przychodzą/ y przez nie chwałá
- 35: Boża bywa vmnieyfzona: obroná Kościelnéy wolności by=
- 36: wa odięta:
- 37: y przystęp ořobam godnym/ które łą Rzeczypořpo=
- 38: litéy Krześciáńłkiéy y Królestwu nářzému pożyteczné/ bywa
- 39: odieć: ktemu y pogorřzenia od duchowieńłtwá wřczynáią łie
- 40: w ludziách nam poddánych.
- 41: Dla czego my niemniéy Rzeczy=
- 42: pořpolitéy/ iáko téř Kościelnéy Królestwá nářzého w téy mie=
- 43: rze (iákořmy powinni) łzkodzie chcąc zábieżéc wřtáwiamy:
- 44: áby
- 45: w kořdych Kápitułách Kořciółów przerzeczonych ná dořto=
- 46: ieńłtá/ Perřonatus/ y Vrřędy/ y Kánonię/ y Proebendy nie
- 47: byli bráni/ tylko ořoby té/ które łą obywatelmi Królestwá Pol
- 48: łkiégo/
- 49: Szłáchćicy z oboygá rodziców: o korych Szłáchectwie
- 50: tákby wiadomo y dowiedziono byłó/ iáko w pořpolitym Prá=
- 51: wie Królestwá nářzého Szłáhectwo nie nágánieńé zwykłó
- 52: bydź dówodzoné.
- 53: Ale áby łie co niezdáło bydź vczynionégo z nienawiřci prořté=

strona: 923

Metryki o Przywileiách

Część pierwřza.

- 1: łtégo [!] łtanu ludzi/ korych łtan zwykł vřywać ořobńého opátrze
- 2: nia y nádania łwégo w królestwie nářzym:
- 3: dla tego ácz łyno=
- 4: wie łřłáheccy zdádzą łie tákże bydź vczeni/ y częłtokroć vczeńřzy
- 5: nád prořtého łtanu ludzie: y niemářz téy Kápituły/ kóraby lu=
- 6: dži vczonych y biegłych Pręłatów/ Kánoników łřłáhećiców w
- 7: łobie nie miáła:

- 8: którzy nie mniej są godni ku potrzebie/ iako też
- 9: ku czci y ozdobie Kościołów: y którzy o Kościołach zwykli y
- 10: umieją rǎdzić. Wszakże mimo Doktory/ którzy są w Kǎpitu=
11: łach z fynów szlǎcheckich/
12: skǎzuiemy aby byli też przypuřczeni
- 13: Doktorowie z prostego rodzaju pod liczbǎ y porzǎdkiem niżej
- 14: napisǎnym: to jest v Kościołow przerzeczonych/
15: v których są
- 16: Doktorowie/ albo czytǎjǎcy prawo Duchowne y święte Pi=
17: smo/ bądź zdawnǎ/ bądź też teraz nowo postanowieni y fun=
18: dowǎni/ albo gdzie mǎiǎ bydź przez nowǎ fundǎciǎ nǎ nie nǎ=
19: dǎnǎ stǎwieni:
- 20: nǎ tych mówię mieyscǎch ieden ma bydź Do=
21: ktor w Świętym Piřmie: drugi w Prawie Duchownym: ǎ
22: trzeci w Lékǎrskiéy nǎuce.
- 23: A gdzie v Kościołow nie są fun=
24: dowǎni przerzeczeni Doktorowie: skǎzuiemy/ aby nie więcej
25: ich było/ iedno dwǎ w świętym Piřmie/ dwǎ w Prawie Du=
26: chownym/ ǎ piǎty w Lékǎrskiéy nǎuce.
- 27: Którzy to nie inǎczey
28: będą przyjmowani w Kǎpitułach/ iedno których Przełożeni
29: mieyscǎ godne w tǎkowych nǎukách doktorřkich pochwałǎ: y
30: tǎkowi/ nǎ które będą rǎdzić/ aby pod tǎż liczbǎ byli przyięci.
- 31: A żeby żaden z poddǎnych nǎszych albo zkǎdkolwiek y którego=
32: kolwiek stanv/ stopniǎ/ kondyciiéy/ y zǎwołǎnia/ y dořtoieńřtwǎ/
33: bądź beneficium iǎkiego Kořcielnego w Królestwie nǎszym
34: Polřkim/
35: albo vprořzonǎ zǎ żywotǎ pořseřsorowého referwǎ=
36: ciǎ nowo wynǎleżionǎ/ albo pod pensyǎ iǎkǎ rocznǎ (choćby
37: też tǎkowe beneficium z dobrej woli/ y z pewnej wiadomořci

- 38: było dáné ábo prowidowáné)
- 39: przyiąć ábo łobie z *nieg*^o pod tytu
- 40: łem penfiiéy ábo włápienia práwá/ ábo z reŕignáciiey którédykol
- 41: wiek ofoby obcey (któraby łnadź niemiála poŕseŕŕiey w tym be
- 42: neficiū) áby pod tym płáczem penfię były zákryté/ nieŕmiał
- 43: áni ŕie ważył prowidowác ábo doŕtáwác.
- 44: A iefliby który ábo któ
- 45: rzy z *proftég*^o łtanu przećiw temu y dawnému Przywileiowi y
- 46: zwyczáiowi królestwá *Polŕkiég*^o beneficia w koŕciołách y Kápi
- 47: tułách przerzeczoných brác/ ábo o to proŕić ważyli:
- 48: tákże choćby
- 49: kto bądź z poddáných náŕzých/ bądź z kąd inąd/którédyokolwiek łtanv
- 50: łtopniá/ kondyciiey/ przełóżeńłtwá będący/ beneficiū ábo benefi
- 51: cia koŕcielné w królestwie náŕzým/ ábo łpoŕobem referwáciiey zá

strona: 924

- 1: żywotá ábo pod tytułem penfiiéy (iákoŕmy pomienili) przyiął:
- 2: tymże obyczáiem iefliby kyo Duchowne opátrzenie podawá=
- 3: nia náŕzégo Królewŕkiégo/ álbo poddáných náŕzých/ ku krzyw=
- 4: dzie y vblizeniu podawánia náŕzégo/ y tychże poddáných ná=
- 5: łzých z którédyokolwiek przyczyny vproŕił:
- 6: vŕtáwiamy/ y łkázuie=
- 7: my/ y roŕkázuiemy: áby tákowy ná wŕzyłtkich dobrách łwych
- 8: ták łpólnych iáko włáŕnych ŕwietckich byli karáni: to iefł áby
- 9: im dobrá były do Skárbu ábo Stołu náŕzégo wzięté:
- 10: á koŕciel=
- 11: né dobrá ich/ áby były zápowiedziané/ y do łkárbu obróconé: y
- 12: iefłcze nád to niech będą zárázem tákowi wywołáni.
- 13: Ale żeby kto przećiw ninieyŕzym Conŕtituciam y ordynáciiey
- 14: przez które ofoby nieŕmiał ŕie kuŕić/

- 15: vřtáviamy/ y téyże winie
- 16: poddáné bydź ikázuiemy wřzytkié wobec y koždégo z ořobná/
- 17: Pręłaty Duchowné y Swietckié/ z Kápituły/ Kánoniki/ Ple=
- 18: bany/ Wikárię/ Beneficiaty/ y Kápłany wřzytkié wřzytkich ko=
- 19: ściołów/ pořpołu z Kurfory/ z Piřárzmi/ ták tuteczne iáko obce [!] :
- 20: którzyby liřty iákie przerzeczonym Conřtituciam nářzym przeci=
- 21: wné ořobam obcym álbo tutecznym/ y którym innym którego=
- 22: kolwiek řtanu/ řtopniá/ condiciię/ y dořtoieńřtwá/ przełożeń=
- 23: řtwá będącym/
- 24: prowizję przerzeczónę/ nie řzláchćicom/ y refer=
- 25: wácię dożywotné z penřiami/ z prowizyámi/ y z proceřsy przyno
- 26: řili/ y onę publikowáli bądź iáwnie bądź potáiemnie:
- 27: ábo któ=
- 28: rzyby tákowé penřię táiąc onę pewną řummą pieniężną odku=
- 29: powáli/ y przerzeczónę refignácię przymowáli: álbo którzyby
- 30: monitię/ cenřury/ álbo vřliřenia y řequeřtry dla niezápłácenia
- 31: penřiy od kogóřkolwiek dánych dopuřczáli álbo exequowáli/
- 32: álbo ie dopuřczác exequowác/ wykonywác dopuřczác řmieli/
- 33: álbo którzyby z nich řmiał tego řie wáżyć. Róřkázuiąc tym ni=
- 34: nieyřzym liřtem y przez publikowánié tego Dekreřtu:
- 35: áby Con=
- 36: řtitucię/ Ordynácię/ y Dekreřty teráźnieyřzé od wřzyřtkich Pręła=
- 37: tów/ Křpituł/ y od wřzyřtkiego Duchowieńřtwá Króleřtwá
- 38: nářzego Polřkiego mocnie chowané y po Kořciołách publiko=
- 39: wáné były/ y ich Originaly y tránřumpty w Kápitułách cho=
- 40: wáli:
- 41: áby řie kto niewiádomóřciá niemógl nápotym wymá=
- 42: wiác.
- 43: Item/ ácz Oyćiec nář vřtáwił pewnym Przywileiem/ który
- 44: ieřt nápiřan o Soli pořtronnę/ która bywa wořona do řiem/

45: do których niemiąłaby bydź wożoná:

46: to ieft/ iáko ma bydź zá=

47: powiedána/ y iákoby fie w zápowiedaniu iéy fprawowác mia=

48: no:(*marg*) O Soli przewoźnéy Metriki o Przywileiách Część pierwfza. (–)

49: á wżákże iż dżisieyſzych czáfów Vrzędnicy zdádzą fie wy=

strona: 925

1: ftępowác z kréfu vrzędu fwégo/ y od Conſtituciy tákże od przy=

2: wileiu onégo/ dopuſzczáiąc fie niektórych rzeczy vpornie y z krzy

3: wdą téż przeciwko Przywileiowi.

4: Dla tego tenże Státut

5: iáko porządny z dobrym rozmyſłem vczyniony w ten náſz ni=

6: nieyſzy Státut od ſłowá do ſłowá ſkázuiemy/ potrzebnie wło=

7: żyć: á ieft ten:

8: Iż widzimy poſpolity ſkarb króleſtwá náſzého

9: w Zupách Krákowskich vftáwicznie zachodzić y bydź vmniey=

10: ſzóny/ á to dla Soli poſtronnéy y fwowolnégo przywożenia z

11: innych ſtron do Króleſtwá náſzého/ á zwłáczá do Wielkiéy

12: Polſki:

13: v których wolno nád ftáry zwyczaj ku pożytku ich po=

14: ſpolitému byłą przedawána/ z ſzkodą Rzeczypoſpolitéy/ y Zup

15: Wielickich y Bocheńskich ſkázie.

16: A ták zá ſpólną rádą wízyt=

17: kich Rad náſzych przyſzliſmy do nižéy nápiſáného ſkazánia/ y

18: poſtánowienia: aby Sól Wielickich y Bocheńskich Zup przez

19: wízytki Króleſtwá obywátele/ którégokolwiek ſtanu ſá/ byłą

20: wożoná y przedawána:

21: á žeby żaden poſtronnéy Soli w do=

22: mu álbo ná dziedzinie fwéy nie ſmiał mieć/ y ieść/ álbo cho=

23: wác/ pod winą czternaſcie grzywien/ tyle ilekroć będzie zná=

24: leżioná/ bez wſzelkiéy folgi.

25: Włzákże źiemie Rułkié gdzie łól
26: iełt włafna/ od tego obowiałku y Státutu chcemy bydź wyię=
27: té. Któré to winy przez Stárołty mieyfc zá ciężánim niech
28: będą wyciągáné obyczáiem zwyczáynym/ áż do wwiązánia w
29: té dobrá/ w których Sól przewoźna będzie znaleźioná:
30: które
31: to wwiązánié ma bydź dźierzano/ do zupełnégo dofycuczynié=
32: nia win y łzkód. A iefli v którégokolwiek łzłáchćicá duchow=
33: négo álbo łwietckięgo/ którégokolwiek łtanu y záwołánia prze
34: rzeczona Sól zákazána w domu álbo we dworze będzie znale=
35: źioná:
36: tákowy tylekroć przez odpułczenia rzeczoná winá Kró=
37: lewłką cztérnałłćią grzywien niech będzie karan: y ku zápláce=
38: niu iéy obyczáiem przerzeczonym będzie przymuľzón.
39: A iefli
40: v Kmiećiá będzie znaleźioná: ilekroć to vczyni/ tenże Kmieć
41: tákowáż winá niech będzie karan. A gdzieby zá ciężá zánie=
42: dbał téy winy záplácić/
43: tedy nic niebacząc ná przeciwiénié dźie=
44: dźicá w téy mierze (który ták poddáné łwé ma trzymáć/ iákoby
45: wyłtępní nie byli) máiętnołci onégo Kmiećiá będą mogli y
46: máią ie do łkárbu obróćić/ łzacuiąc ie iáko winá niełie:
47: á ołtá=
48: tek coby nád winę zbywáło máiętnołci/ niech będzie Kmiećio=
49: wi zołtáwiono. A gdzieby máiętnołci kmietckięy zá zápláce=
50: nie winy nie bylo [!]: tedy tákowy kmieć ma bydź poyman/ y w
51: więźieniu dźierzán áż do łłufznéy zápláty winy.
52: A iefliby łie

- 2: rychkolwiek ofób tákowa Sól była znaleźioná ábo miáná/ zie=
3: dzoná/ przedawáná/ **záchowána** [!]:
4: tedy Ráyce rzeczonych miałt
5: tákowąż winą czτέρnaścią grzywien niech będą karáni. Które
6: miałtá y miałtęczká z ich obywatelmi niech tákowy porządek
7: między łobą chowáią:
8: áby postronnéy Soli ku szkodźie Rzeczy
9: poľpolitéy y Króleftwá náłzého v siebie nie mieli/ áni iéy prze=
10: dawáli/ álbo chowáli potáiemnie álbo otworzyście.
11: Dla tego My Ian Olbrácht Król skázuiemy: áby tákowym
12: porządkiem Dekrétu Oycowłkiégo Státut o Soli ná wieki
13: był chowan.
14: A iefli cí/ którzy ku brániu álbo zápowiádaniu
15: Soli będą zá czáfem náznáczeni/ ináczéy w náydowaniu álbo
16: w zápowiádaniu Soli/ y tákże w karaniu przeštępných poštą=
17: pią: tedy skázuiemy tákowé/ którzy ináczéy czynią/ winą cztér=
18: naście grzywien kárác:
19: o którą winę przed Woiewodę onéy
20: źemie y mieyłcá będą powinni łtáwác/ odpowiadác/ y wedle
21: iego skázania tę winę Woiewodzie płácíc: która to winá oby=
22: czáiem práwá Ziemłkiégo ma byđz wyciągána.
23: A iefli tákó=
24: wi będą nieosiedli: bęđzie miał y niech ma moc łam Woiewo=
25: dá oné imác zádzierzywác/ iáko gwałtowniki Práwá y łprá=
26: wiedliwości poľpolitéy/ nie pułczáiąc ich/ áż álbo winę onę
27: záplácą/ álbo rękoymie zá się ku zapłáceniu poštáwią.
28: Item/ gdyłmy baczyli wiele różności około płacéy álbo cé=
29: ny Złotégo **Czerwonégo** [!]: iż koždy iáko łie komu podobáło ón
30: wedle zdánia łwego łzácował/ niekiedy drożéy/ niekiedy táníéy
31: go łzácuiąc: co bywa z łzkodą Rzeczypoľpolitéy.

- 32: Dla tego
- 33: chcąc poftánowić/ áby ná przyfzłé czáfy o płacéy Złotégo Czér=
34: wonégo błédy niebyły/ vftáwiamy y fkázuiemy: áby w Króle=
35: ftwie náfzym płaca Złotégo Czérwonégo byłá pewna/ to iest
36: áby zań dawano po pułkopiu:
37: á to niechay ná wieki bédzie cho
38: wano. Y vftáwiamy winę trzydzieści Czérwonych Złoty
39: ná té/ którzyby ináčéy álbo przedáwác/ álbo kupowác Złoté
40: Czérwoné chćieli:
41: którá winá ma bydź nieodpuśczenié wycią=
42: gáná przez Stárofty onych mieyfc/ pod wzięciem Stároftwá.
43: Którá to winá ma bydź wniesioná do fkárbu náfzého: áby zá
44: nią kupowano Złoto y Srebro ná bićie Mynice náfzéy.
45: Item/ iż wiele chłopów y niewiaft z ziem Mázoweckich y
46: z innych ziem Królestwá náfzého do Śląfká y do Prus czáfu
47: żniwá zwykli przechodzić: z którэй przyczyny bywa/ iż w zie=
48: miách Korony Polfkiéy z trudnością robotniki y flugi mogą

strona: 927

- 1: mieć. (*marg*) Szácunek Złotégo Czérwonégo.
- 1: Aby robotnicy czáfu żniwá nie wychodzili indzie. (-)

strona: 927

Metriki o Przywileiách

Część pierwsza.

- 1: Dla tego vftáwiamy:
- 2: áby tácy wízyfcy/ którzy z Polfki y
3: z Mázólfz z Królestwá robić wychodzą/ przez Stárofty/ y
4: Dzierżawce/ y fzláchtę/ y przez Pány mieyfc/ y Vrzędnik/ wi=
5: námi zátrzymáni byli: á zátrzymáni oddáni byli ná robotę o=
6: bywátelów Królestwá náfzého.
- 7: Téż ftoiąc przy Conftituciiéy Wielkiégo Kázimiérzá Króla

- 8: Przodká náfzégó vftáwiamy: iż iáko z zwyczajú to zwykło
- 9: bydz/ tákze ma bydz ná wieki chowano:
- 10: iż nie wiecéy/ iedno ie=
- 11: den Kmieć koždégó roku z iednéy Wśi do drugiéy może fie prze=
- 12: nieść z práwá/ y wolnie.(*marg*) O kmiecjm odefzćiu ze wśi. (-)
- 13: A któryby tákowégó Kmieciá nie=
- 14: chciał puścić/ winę zwykłą przepádnie: która z ftáradawná w
- 15: koždéy ziemi w téy rzeczy przeciwo tym/ którzy ináczéy czynią/
- 16: zwykłą bydz skázowána.
- 17: Item/ iż fą obaczeni w tym zacnym Królestwie náfzym że=
- 18: bracy ták męzczyzny iáko biaległowy w tákiéy wielkości: iż tá=
- 19: kié drugié Królestwo niemoże bydz pokazáné zá zdánim tych/
- 20: którzy wiele swiátá zieżdzili/ któreby miało tákowá wielkość
- 21: żebraków:
- 22: między któremi iest wiele męzczyzn y białyhgłow
- 23: dużych/ y mogących sobie słuźnie żywność zarábiác/ gdyby ich
- 24: y oné do tego práwo przyćikáło/ á nie ich swa wolá/(*marg*) O żebrákách biegunách. (-)
- 25: przez któ=
- 26: rá oni álbo prawdziwiéy przez gnuśnośc nieiáká/ iáko skoro im
- 27: brody wielkie porośly/ y siwé wlofy fie pokazály/ zaniechawfzy
- 28: domów swych/ w vpráfzaniu lálmuźny ostátek żywotá swégo
- 29: pokládáią/ wielkie zgorźzenia czyniąc/ á niekiedy gdy vprośic
- 30: niemogá zdrádami doftáiac.
- 31: Dla tego ná kłztałt praw nayle
- 32: pfzych w wielu ziemiách Krześciianfskich poftánowionych vftá=
- 33: wiamy: áby w Mieściéch/ w miáfteczkách/ we wśiách Króle=
- 34: ftwá náfzégó nie wiécéy żebraków było/ iedno ile pośpółstwá y
- 35: Pánowie mieyfc skázá ich miec:
- 36: w których to mieściéch y miá=
- 37: fteczkách Rádá/ która ná ten czás będzie/ á ná wśiách Plebani/

- 38: pod których Fárámi wsi łą/ y Pánowie mieyfc znáki niech kłá=
39: dą dla oznáczenia liczby tych/ które będą rozumieć/ áby zebrać
40: mieli.
41: A którzy będą znaleźieni przez znáków/ Ikázuiemy ie i=
42: mác ná słuźby/ álbo oddać w ręce Stároftów náfzych/ od któ=
43: tych tákowi ná robotę Zamków y Wálów od Turków y Tá=
44: tar pogránicznych będziemy brác.
45: Wfzákze mogą Pánowie
46: mieyfc tym/ które vznáią bydź wyfluzoné y ku innym robotam
47: niemocné/ dác listy świádeczné ku pielgrzymowánium:
48: pod któ=
49: rych listów obroną y wolnoścíą/ téż nie máiąc znáków/ niech
50: będą dopufczáni wfzędzie prośic Iálmuzny.

strona: 928

- 1: Item/ około płáczenia Podkomorzóm Ziemiákim iednę y po=
2: ípolitą wfzyftkim žiemiam wfstawę vczynilichmy:
3: y wfstawia=
4: my/ áby we wfzyftkich žiemiách Królestwa náfżego Podkomo=
5: rzowie žiem z Komorniki swoimi niewięcéy/ iedno trzy grzy=
6: wny zá znák granic wfzędę bráli.
7: Téż poruźeni częftémi fkárgámi poddánych náfzych o dró=
8: gości Soli/ która fie zwykłą przydáwác w žiemiách Wielkiéy
9: Polfki y Kuiáwfkiéy/(*marg*) O płacy Podkomorzégo. (-)
10: ácz pewni Furmáni ná pewné mieyfcá z
11: drobną Solą ieździć y onę w beczkách fkládác zwykli/ wfzákze
12: káżác tákowych beczek fklády/ wfstawiamy:(*marg*) O wolnym wożeniu Soli. (-)
13: áby Furmáni fólni
14: wfzędę okrom áreftów álbo zábrániánia z Solą iecháli/ y onę
15: w beczkách fkládáiąc álbo niesfkládáiąc/ álbo ią ná **woźiach** [!] má
16: iąc/

- 17: gdzie sie im będzie zdáło czáfu fwégo y godziny zwyczáy=
18: néy zá flufzną zaplátę w mieściéch w miáfteczkách/ we wsiach
19: przedawali kupuiącym wżędy ták wolnie: iákoby ná żadnych
20: mieyfcách ku fkládaniu niemogli bydź przypędzeni:
21: wżákże pła
22: cąc Targowé/ które czternaście grzywien pewnéy winy zá fo=
23: bą niešie/ od tych/ którzy álbo więżenia/ álbo przedawania
24: chćieliby brónić: **ktora** [!] to winá przez Nas y Stárofty náfzé ma
25: bydź wyciągána.
26: Téż vftáwiamy: áby Monétá w Królestwie póspolicie bie=
27: żąca/ to iest/ Pułgrofzki zá podatki dwu grofzu (które niektó=
28: rzy Królewfkíe y Porádné/ á niektórzy Podymné zową) wżę=
29: dy byłá bráná:
30: á ácz tego podatku lámá wláfnóść imieniá zná=
31: czy/ y zwyczáy płácenia pokázuie: wżákże gdyfmy wyrozumie
32: li ná niektórych mieyfcách/ iż wnofzą zwyczáie niezwyklé w po=
33: datków tákowych wyciąganiu:
34: iáko fna ná niektórych miey
35: fcách z Lanu po Wiardunku/ ná niektórych á zwláfczá w Há=
36: lickiéy ziemi z krzywdą y z vćisnieniem poddanych náfzych z ko=
37: zdéy części roléy ták wiele bráli/ y ták wiele płácono/ iáko sie
38: tym/ którzy wyciągáią podobáło:
39: dla tego ácz pewnémi przy=
40: wileymi przodków náfzych/ y ich y Królestwá Státutmi y
41: zwyczáymi było to poftánowiono y vchwalono: iż po dwu
42: grofzu miáło bydź płácono:
43: wżákże My ofobliwie dla zátłu=
44: mienia błędów/ które sie mnożyć poczęły/ vftáwiamy: áby wy=
45: ciągánié dwu grofzu nie z domów álbo z części ról/ ále z koždé=
46: go łanu roléy álbo cáłéy włóki/ po dwa grofzá Mynicą náfzą

- 47: Królewską/ która zwykła bydz w Królestwie brána/
48: á nieiná=
49: czéy/ było płácono ná wieki we wšyftkich Ziemiách/ Powie= |
50: cíech/ y mieyfcách ziem náfzych.(*marg*) O płáceniu Podymnégo. (-)

strona: 929

Metriki o przywileiách

Część pierwsza.

- 1: Téż w wyciąganiu podatków ftarych/ ábo zá czáfem vchwa
2: lonych chcemy y vftáwiamy: áby Poborce náfzy ták byli bączni
3: y roftropni/ żeby z ludzi/(*marg*) Podymnégo kto niewinien. (-)
4: którzy przedtym zá iákąkolwiek przy=
5: czyną fą od **Cynfzów** [!] rocznych wyfwobodzeni/ w tym czáfie
6: póki wolność nie wynidzie/ podatków vchwalonych/ álbo któ=
7: ré vchwaloné bydz máią/ nic nie śmieli áni mogli wyciągác.
8: Item/ téż fnadz bywa częftokróć: iż Stároftowie mieyfc
9: będąc przychodniámi álbo nowotnémi/ álbo nieośiádłémi/ á
10: praw y zwyczáiów mieyfc niewiedzác/ nowé wwodzą zwyczá=
11: ie/ vftáwiáiąc nowé dochody y wyciąganie niezwyčné:
12: y
13: w niektórych Stároftwách przypędziá poddáné náfzé Ducho
14: wné y świetckie ku braniu w domy y w karczmy piw z miáfte=
15: czek náfzych/ które fą w Stároftwiéch: w czym wielce bywa
16: ściśnioná wolność połpolita.
17: Zá tą tedy potrzebą vftáwia=
18: my: áby ná koźdych mieyfcách nowé y niezwyčné Mytá y
19: Targowé przez Stárofty/ y inné ná Doftoieńtwách y Vrę=
20: dziéch náfzych będącé od poddanych náfzych którégokolwiek fta
21: nu y doftoieńtwá będących/
22: á zwłáczá od fzláchty ná Targi
23: nie dla kupiectwá/ ále w włánych fprawách fwych przyéżdżá=

- 24: iący/ także od kmieci/ którzy bydło álbo inné rzeczy włafné iá=
25: kiékolwiek domowá pracá fprawioné wożá y przedáią/ álbo ku
26: potrzebie domowéy kupuią/ nie wyciągano.
27: Iákóż tym Stá
28: tutem ninieyfzym nie każemy wyciągác: y ten zły zwyczaj/ któ=
29: rym ku braniu ná wieś z miaft y z miáfteczek nálfzych piwá pod=
30: dáni nálfzy/
31: Duchowni y świetcy/ ofobliwie w Brzéfkiéy/ Ino=
32: włodzcláwfskiéy/ Rádzieiowfskiéy/ y innych ziemiách y Powie=
33: ciéch bywáią przypędzeni/ káziémy y znośiémy/ ná wieki fkázuiác
34: y vftáwiáiąc:
35: áby oni y ini poddáni nálfzy w którychkolwiek zie
36: miách królestwá bédący/ także Pánowie wsi y ich poddáni w
37: tych byli wolnościách chowáni:
38: áby było wolno káždému pi=
39: wá y ine picia zkądokolwiek brác: y we wsiách y ná mieyfcách má
40: iętności ich wárzyć/ y zkądby woleli y chcieli brác/ mieć/ fzynko=
41: wác/
42: vżywác wolnie przez wízelákiégo nálfzého y Stároftów
43: nálfzych zákázowánia/ zaftawánia/ y boiázni winy iákiéy.(*marg*) Clá álbo Targowég° kto
nie ma pláćić. (–)
44: Item/ izelfmy fie ták zwolili ze wízyftkiémi poddánémi nálfzé=
45: mi: áby każdá woienną wypráwę Séymiki Powiátowé ná
46: mieyfcách wedle zwyczáiu vprzędzáły.(*marg*) Séymy powiátowé przed woyná bydz máią.
(–)
47: Dla tego vftáwiamy:
48: iż My y potomkowie nálfzy/ ilekroć woynę póspolitá zechcemy
49: mieć zá potrzebá iáká/ tylekroć powiátowé Séymy mamy ál=
50: bo máią vftáwić.
51: To ieft/ obywatelom ziemie Krákwfskiéy w

strona: 930

- 1: Profzowicach: Sądecki y Bięcki y w Czchowe: Sędo=
- 2: mięrkę y w Nowym Mieście: w Wielki Polćze y w Scho=
- 3: wkię ziemi/ we Srzedzie: Sięradzki y Wieluńki y w
- 4: Sięradzu:
- 5: Łęczycki Kuiawski y Brzeńki y w Brześciu:
- 6: Dobrzyński Rypieński Gołtyński Sochaczewski y w
- 7: Rypiniu: Rówki y w Ráwie: Lubelski y Lukowski y w
- 8: Vrzędowie: Chełmski y Rubieżowski y Bełki y w Bu=
- 9: Źku:
- 10: Przemyński y w Mościskach: Podolski y w Kámieńcu:
- 11: Sánocki y w Sánoku: Lwowski y w Wiśni: Hállicki y
- 12: w Trębowli: aby rządzili około potrzeby/ któraby nád Námi
- 13: y Królestwem wiśiáá.
- 14: Item/ iż niektórzy poddani nasz y albo mieszkania swe wła=
- 15: sne abo Vrzędy w innych ziemiach trzymając zwykli łady ziem/
- 16: w których nie mieszkają otrzymywać/
- 17: zkąd łpraw vrzędu swe=
- 18: go zamieszkiwali: My wżedźzy w radę ná Séymie Wálnym z
- 19: Pręlaty/ y z Pány wżysťkiemi uczyniliśmy to pošťanowienie:
- 20: zeby w koźdych ziemiach Sędziowie ziemscy byli powinni mie=
- 21: szkąc/ y łprawiedliwości żądającym łami przez się łprawiedli=
- 22: woś czynić:
- 23: inaczey ieliby ná łdźiéch nie siadali/ albo w zie=
- 24: miach nie mieszkali: tedy gdy Rok wynidzie/ Sędzia nowy
- 25: przez Szłachtę oney ziemi niech będzie obran/ wedle zwyczá=
- 26: iu z łtarádná pošťanowionego.
- 27: Item/ iáko Król Władysław przodek nasz ná Séymie Wárt
- 28: łkim/ obaczywając iż Rzemiełnicy w przedawaniu rzeczy nie=
- 29: łprawiedliwie sie zachowali/ ná to uczynił prawo ofobné:

- 30: także
- 31: my wiedząc łufznie y zá dobrą rádá onę vftáwę bydź vchwalo
- 32: ną/ fkazálifmy: áby była pochwaloná/ vmocnioná/ y pochwa=
- 33: lamy ią y vmocniamy vftáwiáiąc:
- 34: áby Woiewodowie w ko=
- 35: zdéy ziemi fwego Woiewódtwá/ wezwawfzy do siebie Stá=
- 36: roftów mieyfç y Vrzędników/ które będą mogli mieć/ ná każdy
- 37: rok y pewnych dni ták Zboża/ iáko Sukien y innych rzeczy
- 38: ziemfkich/
- 39: które ná tárgi przez kmiećie bywáią wożoné/ y które
- 40: fie znáyduią w Króleftwie náfzyn/ cénę y miárę wkładáli/ po=
- 41: ftánawiáli/ miárkowáli/ y czynili wedle ftárádawnégo zwy=
- 42: czáiu.
- 43: To przy tym opátruiąc: áby przy miárách y przedawá=
- 44: niu zdrády nie były dopufczáné: y áby wedle onégo Státutu
- 45: Kázimierzowégo Bráctwá były fkażoné.
- 46: A ie fliby Woiewo=
- 47: dá álbo inni Woiewodowie náfzy tám tego ftarégo y ninieyfzé=
- 48: go Státutu náfzého exequutiiey czynić zániecháli/(*marg*) Sędziowie w ziemiách fwjch máią miefzkác. (–)
- 49: y w obaczy=
- 50: wániu y poftánowieniu téy cény niedbáli y leniwi byli vznáni/ (*marg*) Woiewodowie cénę rzeczam máią czynić. (–)

strona: 931

Metryki o przywileiách

Część pierwfsza.

- 1: álbo z nich który táki był:
- 2: tedy tákowy niedbály Woiewodá zá
- 3: winę téy niedbáłości Inochodniká nam dáć ma/ y będzie po=
- 4: winien tyle ilekroć niedbálftwá w przereczonych rzeczách do=

- 5: puści lie: y ma byđ tą winą przez nas y potomki náfzé karán.
- 6: Téż wftáwiámy: iż miefczánóm y proftym ludzióm zkądkol=
7: wiek będącym/ miáfteczek/ wsi/ Folwárków práwu Ziemfkié=
8: mu podległych/ kupowác/ trzymác/ pośiádać ná wieczność y
9: záftáwnym obyczáiem nie ma byđ wolno:
10: á to dla tego/ iż w
11: ciągnieniu woennym y w fzykowániu mieyfćá fłufznégó mię=
12: dzy fzláchty nie mieliby: y dla tego máiąc tákové dobrá zwykli
13: fzukác obyczáiów/ iákoby wolni byli od woennych wypraw:
14: y nád to/ gdyż oni domów y dóbr práwu mieyfckiemu podle=
15: głych niedopuszczáią innym fzláchcie wftępowác: tedy téż wza=
16: iem y im dóbr w práwie Ziemfkim położonych wykupienié fłu=
17: fznie zda lie áby było zábroniono:
18: y Sędziowie Ziemfcy y Grodz
19: cy zapifów tákich/ które máią byđ ná ofoby mieyfckie czynio=
20: né/ nie máią y niech nie śmieią dopuszczác.(*marg*) *Miefczanie ziemfkich imion nie máią mieć. (-)*
21: A iefli ináčéy v=
22: czynią/ tedy cokolwiek będzie zápifano przeciwko tákovéy v=
23: ftáwie/ to ma byđ nikczemnym y próznym fkazano zá terázniey
24: fzym Státutem:
25: á ktemu ci/ którzy iuż fskutecznie dobrá Ziem=
26: fkie osiedli/ tákové w pewnym czáście/ w którym to fpráwić
27: będą móc/ fą powinni przedác pod winámi:
28: które z tych/ którzy
29: ináčéy czynią/ wedle woléy náfzéy y Woiewody onéy ziemie/
30: gdzie oná máiętność iefł/ będziemy nieodpuszczenié wyciągác.
31: Item/ po przereczonym poftánowieniu náfzym/ gdyfmy ro=
32: zwažáli punkty Státutów ná Séymie blińko przefzłym:(*marg*) *Aby do fładów zbroyno nie chodzono. (-)*

- 33: ná któ=
34: rym naprzód po łczęśliwéy Koronáciiey fwéy/ téfmy z poddá=
35: némi náłzemi mieli porády o Státuciéch przez Nas/ zá łpólnym
36: zwoleniem vczynionych: ále iż ná ón czás vczynioné do tera=
37: zniefyzégo Séymu/ dla wyłózenia ich były záchowáné:
38: dla te=
39: go zá zwoleniém y rádą póspolitą odćiąwłzy inné/ które fie zdá=
40: ły álbo bárzo obćiężliwé/ álbo názybt wymyślné/ álbo z łprá=
41: wiedliwością **niezgadzáiąc** [!] fie/ ieno tylko níżey nápiśáné vftá=
42: wy pochwaliliśmy/
43: y pochwalamy/ áby ná wieki trwály. Na=
44: przód/ gdyż łtolice łądów ku czynieniu y rozeznániu łpráwie=
45: dliwości práwicy naiwłáfniey z przeyzřzenia Bożégo łá zácho=
46: wálé/
47: á nam potym śmiertelnym/ którzy pieczołowánia świet=
48: ckiego ná łobie odmiennóści nośimy/ vžyczoné: przeto My/
49: wierząc w łpráwiedliwości práwdę/ á w práwdzie zásię Bogá
50: bydź/ vftáwiamy:
51: áby dla vczciwości łpráwiedliwości y łto=

strona: 932

- 1: lice/ która z łtrony Bożéy nam łładzącym ielt pozwoloná/ żaden
2: w dom/ gdzie łądy Ziemiłkie bywáią łładzoné/ z zbroią którąkol=
3: wiek bądź póspolitą/ bądź wymyślną nieśmiał wchodźć.
4: A
5: kto ináčéy vczyni/ winą cztérnaścia grzywien przez łąd niech
6: będzie karan: którégo zbroię Stároftá álbo Burgrábiá ziemie/
7: iefli ná łładzie siedzi/ álbo Vrzędnicy na łładzie siedzący łobie
8: niech wezmą.
9: A iefli kto zuchwálłtwem vpornym v Sądu
10: miecz/ álbo kórd/ álbo włócznią wyiáć/ y oną łzermowác bę=

- 11: dźie fie ważył/ łzesćdzieśiąt grzywien pieniędzy połpolitych łą=
12: dowi niech zápláci:
13: á iefli kogo ráni/ ná gárdle niech będzie ka=
14: ran. A tákowi gwałtownicy przez Stároftę mieyfcá álbo
15: Burgrábiégo niech będą zátrzymáni y włádzeni/ áż do dofyć=
16: uczynienia y zapłaty win wysłzey nápiłánych.
17: Item/ iż niekiedy Rok Pozwów zámiészánié był piłan ná
18: Séym Wálny/ ábo nie był pewnym miánowániém dnia ozná=
19: czon/ álbo ná długi czás był náznáczón:
20: zkąd przydawáło fie/ iż
21: vbodzy niektóry nie czekáiąc Roku/ dla niedoftátku wydat=
22: ków z Séymu odiéżdżáli/ zkąd w niełpráwiedliwóści bywáli
23: zániedbáni: tą tedy przyczyną porułzeni wftáwiamy:
24: áby po=
25: zew łtrony powodowéy przeciwko pozwánému/ który ma bydź
26: ná Séym Wálny/ w łobie zámykał Rok/ álbo dzień łzófty po
27: przyiecháníu náłzym ná mieyfcie Séymu/ pod winą trzech grzy
28: wien.
29: A to dla tego/ iż gdy wynidźie ieden tydzień po przye
30: cháníu náłzym ná Séym/ Zdánia y Sądy będą łpráwowáné:
31: áby nakłády y wydatki wielkimi ludzie nie byli wćišnieni.
32: Item/ iż częłtokroć Gwałtownicy domów łwoie obrony
33: práwne przekłádáli/ y dla wielkóści tákowégo przekłádánia nie
34: kiedy winni bywáli wolni czynieni od záłób łkárżących fie:
35: dla
36: tego wftáwiamy/ iż gdy kto włzedłzy w dom czyy/ ręką gwał=
37: towną gołpodarzá/ álbo żonę/ álbo łyná/ álbo łlugę iego zá=
38: bije/ álbo okrutnie ráni:
39: tákowy iefli będzie pozwán do łądu
40: Zamkowégo/ nie ináčzey ma bydź pokonan/ iedno miánowá=
<http://rcin.org.pl>

- 41: niem ośmnaście świádków:(*marg*) O pozwie ná Séym.
- 1: O zgwałcenie domu. (-)
- 42: z których máią byđź obrani fześć
- 43: fzláchcicy dobréy fłáwy/ y ośiedli w onym Powiećie álbo Wo=
44: iewódtwie/ gdzie tákowy vczynek bęđzie vczynion:
45: á tám po=
46: wodowa ftroná vczyniwfzy z nimi przyśięgę/ otrzyma onę
47: rzecz: á obwiniony iáko gwałtownik prześpieczeńftwá domo=
48: wégo ná gárdle ma byđź karan.
49: Komlices zásię ábo pomocnicy niech trzymáią ftátádaw=
50: ny zwyczaj práwny/ obrony fwéy y karánia.

strona: 933

Metriki o przywileiách

Część pierwfza.

- 1: Ale żeby kto ofo=

strona: 933

- 1: by fpráwiedliwéy y niewinnéy o tákowy álbo inny wyftępek
2: potwarnie niewinował/ y aby ztąd obwiniony nie był do wie
3: że wfádzon w tákowym przypadku:
4: tedy My/ y potomkowie
5: náfzy/ piérwéy/ niż pozwánégo do wieże wfádzić vkwápimy
6: fie bęđziemy fie pytác y bęđą pytác/ y mamy wiedzieć/ y wie=
7: dzieć máią práwđziwé położenie rzeczy y wyftępk: y także o=
8: koło tego/ któryby potwarzał.
9: Który gdy w potwarzy vznány
10: bęđzie: My tákowégo z powinności y z zwiérzchności náfzény
11: bezecnégo fkażemy byđź: y ná twarzy znák mu przepalić rofka=
12: żemy.
13: A iefliby tákowy gwałtownik vczyniwfzy tákowy vczy=
14: nek z Królestwá vćiekl/ zarázem ma byđź bezecny: y zá tákiego

- 15: ma bydź mian/ y ná gárdle poymány karan.
- 16: A gdy który człowiek którégokolwiek ftanu będący/ będzie
- 17: obwinion/ iż iego sługá gwałt domowi vczyni/ á iáko opifa=
- 18: no iest gośpodarzá/ żonę/ dzieci/ álbo sługę ná dom nászedfzy
- 19: gwałtowną ręką w domu zábiie:
- 20: w tákowéy rzeczy ón gwał=
- 21: townik v iego Páná przez Woźnégo y Szláchte skázuiemy/ áby
- 22: był zápowiedzian: z którym ták obwinionym Pan iego spráwie
- 23: dliwość będzie powinien vczynić.
- 24: A iefli ón pan oblicznie o
- 25: to žáđány spráwiedliwości niezechce vczynić: tedy sam Pan
- 26: zań będzie odpowiedác powinien/ wedle porządku práwá.
- 27: A
- 28: tákowy sługá iefliby vciékł/ áni przez szláchte nie był zápowie=
- 29: dzian: Pan iego zań pozwány nie ináčéy sie z obwinienia tá=
- 30: kowégo oczyści/ iedno vczyniwfzy przyśięgę ze dwiemá świád
- 31: ki:
- 32: iż áni zá iego wiadomością/ áni zwoleniem/ áni rofkazá=
- 33: niem/ áni wolą ten vczynek sie sftał: áni dał przyczynę ku vczy=
- 34: nieniu tákowému sftudze.
- 35: Item/ o Mężobóytwie szlácheckim przygodnym/ które od
- 36: rózných róznie bywa powiedano/ że sie sftáło/ vftáwiamy: iż
- 37: tákowi mężobóyce zá głowę máią záplácić fto y dwádzieściá
- 38: grzywien:
- 39: y ná rok y sześć Niedziel/ gdy będą práwem przeko=
- 40: náni/ do wieże máią bydź skázáni: áni karánia wieże żadnym
- 41: obyczáiem niech nie vchodzą/ choćby téz z przyacióły zábitégo
- 42: sie zgodźili. (*marg*) Około sflugi obwinionégo o gwałt.
- 1: O sftudze zbiegłym po gwałcie.
- 1: Zá Szláchćicá zábitégo winá.

-1: O mężobóystwie w obronie łwój wczynionym. (-)

43: A iefliby tákowy mężobóycá boiác łie karánia

44: wieże z Królestwá wćiekł/ choć będzie ośiádłý choć nieośiádłý:

45: niech będzie bezecnym/ przez iáwné obwołánié Woźnych o=

46: powiedzian.

47: Ale iż częłtokroć przydáie łie/ że mężobóycá z przygody zábi=

48: iáiący nie łełt winien mężobóystwá: co łie przygadza/ gdy od

49: łiebie kto gwałtu gwałtem broni.

50: Dla tego ofobliwie obiá=

strona: 934

1: łniáiąc wótáwiamy ná té łzlchćice y mężobóyce łzláchćiców: iż

2: gdy kto álbo ná dródze álbo przezłćiu czyim záśiadłzy/ był zábit

3: przez onégo/ kótórego drógę chciał przekázić/ álbo zátrudnić:

4: w

5: tákowym mężobóystwie pozwánému mężobóycy niech będzie

6: dołyc/ łześć łwiádków ku łprawie: á ták przekonány nie wię=

7: céy/ łedno łześćdźiesiáł grzywien półpolitych zá głowę má zá=

8: płáćić przez łiedzenia w wieży.

9: A przekázcá drógi álbo prze=

10: łzcía półpolitégo/ gdyby tego/ kótóry pod obroná półpolitéy prze=

11: łpieczności łedzie/ wpornie zábił/ má záń zápláćić łto y dwádzie=

12: łciá grzywien półpolitych:

13: y karánié będzie ná łobie niółł w

14: wieży obyczáiem przereczonym. Acz o przygodnym mężo=

15: bóycy/ kótóry łie ná dródze broni/ wysłzey łełt półtánowiono:

16: włzákze nád to wótáwiamy:

17: Iż mężobóycá zprzygody álbo má=

18: łętności álbo łwych poddánych broniąc/ łefli popełni mężobóy=

19: łtwo/ choćby téż niechcąc to wdziáłł: á włzákze prawem prze=

20: konány nie łiedziawłzy w wieży/ łto y dwádziesciá grzywien

- 21: poŝpolitych zá zábitégo będzie powinien zápláćić.
- 22: Item/ iż między Dobry náŝzemi zápiŝánemi álbo niezápifá=
- 23: némi/ y poddánych náŝzych Dobrom náŝzym przyległych/ niekie=
- 24: dy krzywdy y vćilki/ niekiedy též y zábijánia/ tákże trudnoŝci
- 25: wiele o rozgrániczenié od imion náŝzych bywáły/
- 26: á to ztąd: iż
- 27: Stároŝtowie álbo Dzierżawcy náŝzy/ pod pokrywką imiënia
- 28: náŝzego Królewkiëgo y dóbr náŝzych/ poddáné náŝzé w ŝáŝiedz
- 29: twie álbo vćilkáli/ álbo gránice zátrudniáli:
- 30: dla tego z wro=
- 31: dzonéy nam cnoty y ŝáŝki Królewkiëy/ dla wŝyŝtkich poddá=
- 32: nych náŝzych ŝpráwiedliwoŝci y pokoiá/ obiecuiemy to:(*marg*) O męžobóyŝtwie ná
goŝcińcu. (–)
- 33: iż wŝy=
- 34: ŝtkim poddánym náŝzym/ którégokolwiek ŝtanu y záwoŝánia
- 35: będącym/ którzy proŝzą o gránice z ŝrony dóbr náŝzych/(*marg*) O gránicách z dobry
Królewkiëmi. (–)
- 36: My y
- 37: potomkowie náŝzy wedle ŝtárych Státutów ku rozgránicze=
- 38: niu ŝpráwiedliwoŝci Kommiŝsarze onéy ŝiemie y Powiátu/ w
- 39: którym dobrá ku rozgrániczeniu ležą/(*marg*) O męžobóyŝtwie w obronie dóbr
vczynionym. (–)
- 40: dwu Dignitarzów (co
- 41: ŝie rozumié o Woiewodách álbo Káŝztelaniéch) á dwu Vrzę=
- 42: dników z Podkomorzým támtéyže ŝiemie náznáczymy/ y názná
- 43: czyć będą powinni.
- 44: A Stároŝtcie álbo Dzierżawcy dóbr náŝzych roŝkażemy:
- 45: áby weŝpóŝek z Kommiŝsarzmi ku rozgrániczeniu dóbr tychže
- 46: wyiechał y zŝtápił: á žeby Kommiŝsarze potrzebámi opátrzył/ á
- 47: zwŝáczá w tych tjlko [!] dobrách/ które mamy wolné/ nie záŝtáwné.

48: Którzy to Kommissarze gdy wyiada/ maia z obu stron starcow

49: wezwac: od ktorzych wziawszy przysiege/ wedle ich zeznania y

strona: 935

Metriki o Przywileiach

Część Pierwsza.

1: świadectwa graniczyć będą.

2: A ieliby Starcy między sobą

3: byli różni/ tedy Kommissarze wedle swego sumnienia zgodza=

4: iac starce wedle swego rozsadku graniczyć będą/ y granice skoń

5: czą.

6: A gdzieby sie y Kommissarze nie zgodzali/ tedy chcemy:

7: aby za tych/ ktorzych sie wiecey na jedno zgodza/ skazaniem byla

8: wladza y moc skonczyć granice/ nic niedbajac na spór Staro=

9: ty **alba** [!] Dzierzawce naszego.

10: Item/ aczem y o Sądziach kmiecych wypuczonych albo nie

11: wypuczonych nieco skazali: wszakze iz iefcze zbywa ku skaza=

12: niu o zbieglych Kmieciach/ dla tego skazuujemy/ y vstawiamy:

13: iz ieliby czyykolwiek Kmiec z poddanych naszych Duchownych

14: y Swietckich gdzie indzie vcieklzy przeniol sie do imienia insze=

15: go/ albo tez naszego:

16: My przez tego Pana albo przez kogo in=

17: nego imieniem tego/ czyy Kmiec byl/ szukani/ roskazemy Sta=

18: roście/ Burgrabiemu/ Dzierzawcy naszemu/ do ktorégokol=

19: wiek Kmiec vciekl:

20: aby Kmiec byl wrocon przez poszrodek

21: prawa: ktore chcemy aby bylo sadzone Polkie/ wedle starych

22: Statutow pod winami w nich opianemi.(*marg*) O Kmieciach zbieglych. (-)

23: Tym tez spofo=

24: bem y wedle tegoz Statutu/ y pod winami Statutu starogo

25: kozdy Krolestwa naszego obywatel/ ktorégokolwiek stanu y do=

- 26: Itoieństwá ielt/ zbieglégo Kmieciá bédzie powinien wrócić:
- 27: to ielt/ práwo Polkié osádziwłzy/ y wedle tegóz czyniąc sprá=
- 28: wiedliwość temu/ który sie Kmieciá vpomina przez wśelkiéy
- 29: zwłóki.
- 30: A iefli o tegóz Kmieciá zbieglégo przyda sie pozwać
- 31: którégokolwiek szlachcicá/ ábo innégo poddánégo nászégo/ któ=
- 32: regokolwiek przełożenia/ doštoieństwá/ y záwołánia/
- 33: tákowy
- 34: pozwány ná piérwzym roku iáko zawitym/ ma odpowiadać:
- 35: którému dylácia ináčéy nie ma bydź dopuśczoná/ iedno gdyby
- 36: kto iego imięniem zá przyczyná prawdziwéy niemocy iéy žádał.
- 37: Którému Práwu y wśtáwie y Stároštowie nászy będa podle=
- 38: gli: ták iż práwem przekonáni iáko inni obywatéle karániem w
- 39: Státucie štárym opifánym o Kmieciá zbieglégo máią bydź ka
- 40: ráni:
- 41: y nie máią bydź puczeni od mieyścá sádownégo/ áz piér=
- 42: wéy zá winy rękoiemštwo doštáteczné vczynią/ ábo poštáwią.
- 43: A iefli od sádu odéyda/ win nieporęczywłzy/
- 44: tedy ná nie skázu=
- 45: iemy/ áby byli winá więtszá czwórnaście grzywien karáni: ku
- 46: którém zápláceniu My ich przypędzimy/ wešpólek z iftotnym
- 47: przywróceniem Kmieciá.
- 48: Item/ iż częštokróć Podkomorzowie álbo ich Komornicy
- 49: przewláczáli gránice álbo zfolgi niektórém/ álbo zá potrzebá ie=

strona: 936

- 1: dnéy štrony/ chocia druga niechciáła:
- 2: zkąd przez tákové z káski
- 3: przekládánia roków omiešzkánié sie przydawáło: My temu błę
- 4: dowi zábiegájąc skázuiemy/ y skázálifmy/ áby ná wieki było cho=
- 5: wano:

- 6: iż od tych czáfów Podkomorzowie wżytkich ziem wży=
7: tkiego Króleftwá/ roków Gránicznych fámí przez się zá fwym
8: chceníem przeciwko porządku Prává nie máią przekládác/ pod
9: winą cztérienáście grzywien:
10: która ma byđż przez nas wyciągá=
11: na od tákiego/ któryby ináčżey vczynił. Wyiąwży żeby do te=
12: go fpólné zwolenié przyftąpiło: álbo żeby fie przyczyná służna
13: álbo práwna przytrefiła.
14: Item/ chcąc skáżíc zwyczaj nie żeby pofpolity/ ále w pew=
15: nych Ziemiách záchowany/ o Poągách białyhgłów nie zápihá=
16: nych:(*marg*) Podkomorzowie roku niemáią przekládác przez ftron. (-)
17: których Poągów niektóre ofohy po białyhgłowách nie=
18: płodnych právem dochodziły/ tylko dowodząc świádkámi á
19: nie máiąc ná to żadnych Zápiów y Opráwy z Książ:
20: vftá=
21: wiamy/ iż od tych czáfów Poąg/ który nie bęđżie przed Námi
22: álbo w księgách álbo w Aktciéch zápihan/ álbo iáko wedle po=
23: rządku Prává y ftáregó zwyczajiu opráwion/ nie ma byđż za=
24: dnéy mocy áni władze.
25: Item/ chcąc zámknác drógę różnicam/ które fie wielkie wfczę=
26: ły między ftanem Duchownym y Swietckim z ftrony Lištów
27: zákázuiących/ które Pręłáci Duchowni do Prává Swietckie
28: go dáwác zwykli/ vftáwiamy:
29: áby Pręłáci Duchowni od tá=
30: kowych Lištów fprawiedliwoścí hámuujących przeftáli/ á zwła=
31: fczą w fprawách o rzeczy do fądu swietckiego przynależących.
32: Wyiąwży fprawy/ które práwu Duchownému fá podleglé: w
33: które fąd Ziemi fki żadnym obyczáiem wdáwác fie nie ma.(*marg*) O Poągách nie
zápihánych. (-)
34: Item/ bacząc wielkie fzkody/ vciłki/ gwałty/ któ=
<http://fcin.org.pl>

- 35: ré flūżebni w imieniu y poddánych duchowieńŧwu zwykli bez
- 36: nagrody wŧzelákiéy czynić/ poŧánawiamy:
- 37: áby nápotym Zoł=
- 38: niérze ná którychkolwiek czáfu potrzeby mieyfcách będący/ ŧzko
- 39: dy wŧzyŧtkié/ vćifki/ łupieŧwá/ gwałty y krzywdy nágradźili:
- 40: do czego ie Stároŧtowie mieyfc z grozą powiną máią przy=
- 41: ćifnąć: á Rotmiŧtrzowie y Dzieŧiátnicy tákowych ŧzkodników
- 42: iáko którzy wiedzą o tym wŧzyŧtkim/ y iáko źli ich Wódze w
- 43: wieży ták długo ŧiedzieć máią: áż fie oné ŧzkody nágradzą.
- 44: Item/ iż Poddánym náŧzym w rzeczy oŧádzonéy/ álbo iáko
- 45: ináczéy zową przezyŧkánéy/ choć téż wkupionéy álbo wzdánéy/
- 46: dárowánéy/ przypádléy/ álbo którym innym ŧpoŧobem doŧtá=
- 47: néy/ (*marg*) Liŧty ŧpráwiedliwoŧci hámuiąćé od Duchownych do Sądów nie máią byđź dawáné.

-1: O Zołniérzách Duchownym ŧzkodzącých.

-1: Od dánia wwiázánia płaca. (-)

48: proŧzącym wwiázánia Vrzędnicy náŧzy/ to ieŧt/ Stáro=

strona: 937

Metriki o Przywileiách

Część pierwŧza.

- 1: ŧtowie/ Podŧtároŧćiowie/ y Burgrábiowie tychże mieyfc zwy=
- 2: kli od koźdého wwiázánia wyciągáć nie zwyklé płace:
- 3: to ieŧt ná
- 4: część Stároŧćinę dzieŧieć grzywien/ ná część Burgrábiégo Ko
- 5: pá Polŧka zwyklá dawána byđź od tych/ którzy byli wwiézo=
- 6: wáni/ zá roŧkazániém Stároŧćim.
- 7: My tedy bacząc to byđź
- 8: nie wedle Práwá/ y owłzem z wielką ćiężkoŧcią poddánych ná=
- 9: ŧzych/ ŧkazáliŧmy y vŧtáwiamy: Iż poniewáź Stároŧtowie ná=
- 10: ŧzy płacámi y dochody oŧobnémi/ y ná niektórych mieyfcách ŧto=

- 11: łu nálezego dochodmi łą wzędzie opátrzeni:
- 12: zá którými iáko ku
- 13: łpráwówániu Vrzędów im przynależácych/ ták též ná każdá
- 14: posługę łpráwiedliwósci im należácej/ y ku dawániu wwiá=
- 15: zánia łą obwiázáni.
- 16: Dla tego od tego czáfu ná wieki przerze=
- 17: czeni Stároftowie y Burgrábiowie ich/ we wzyftkich Króle=
- 18: łtwa nálezego Ziemiách/ którzy zá czáfem będą/
- 19: áni przereczonéy
- 20: áni inéy wymyślónéy płace álbo dárów od wwiézowánia od
- 21: poddáných nálezých wycięgác y wycífkáć nie máią. (marg) O Prefcriptiéy [!] Ziemfkiéy y Grodzkiéy. (–)
- 22: Od których
- 23: płac té poddáné nálezé w téy mierze z oóbliwéy dobrotliwósci
- 24: nálezéy wolné czyniémi ná wieki. A wżákże chcemy: aby przy
- 25: tákowym wwiézowániu łłuzné Wożnych płace były chowáné/
- 26: wedle obyczáiu zwyklégo.
- 27: Item/ declárując wátpliwóć o Pręfcriptciách w Księgách
- 28: Ziemfkich y Grodzkich/ vftáwiamy: iż Księgi Ziemfkié máią
- 29: bydź ták/ iáko Státutá dawné Kazimiérzá Wielkiégo y iego
- 30: łuccesórow omawiáią.
- 31: A około Pręfctiptciiéy Grodzkiéy pá=
- 32: miętnym/ iuz łie powiedziáło wysłzéy około mieyfcá Stáro=
- 33: łtów: łkad łie znáczy/ iáko dlúgo pręfcriptcię w nich zámknioné
- 34: miályby mieć moc.
- 35: Ale iż ná niektórych mieyfcách w Stároftwách nálezých: á
- 36: zwláfczá w Stároftwie Wielkiéy Polfki zwykły bydź wpífo=
- 37: wáné w Księgi Grodzkié wzytki zapífy nierozdzielné:
- 38: y tákó=
- 39: wé Księgi przez potomki Stároftów bywáią wnofzoné ná

- 40: mieyfcá ofobné: zá którym wniesieniém poddáni náfzy Zapi=
41: fów y Liftów z wielkiemi trudnościami y niekiedy zá wielkim
42: nakładem wymowác muřą:
43: y niekiedy dla wielkiéy płacéy
44: wyciągania zwykli ich nieotrzymáwác: co bywa przeciwo o=
45: byczáiovi wřzelkiego práwá pópolitégo/ y řprawiedliwořci.(*marg*) O chowaniu Křiąg
Grodzkich. (–)
46: Dla tego vřtáwiamy: áby ná wieki byřo chowano we wřzy=
47: řtkich źiemiách Królestwá nářégo: Iř gdy řie przyda Stáro=
48: řtwu gřównému álbo którému inému mnieyřzému wákwóć/
49: przez zefřcié álbo wřtępek ná iné Stárořtwo:
50: tedy Křięgi Gro

strona: 938

- 1: dzkie Stárořtów zmárřych/ álbo tych którzy ná iné wřtępiú z
2: mieyfcá Stárořtów wákwuýcych/ nie máię byřź nigdzie znařá=
3: né: ále pod řwiádecřtwem niech bęďá póřozoné ná Rátuřzách/ w
4: řkrzyniách ná to ofobliwie náznáczonych:
5: które řkrzynie kluczmi
6: Woiewodzemi y Sęďżiego onéy Ziemie/ w któręy Stárořtwo
7: iefř/ y Stárořty zá czářem bęďáćego máię byřź zámykáné y
8: otwiéráné.(*marg*) O řtárych Křięgách Grodzkich (–)
9: A iř ku vczyniéniu téy vřřáwy byliřmy poruřżeni řzkodámi y
10: krzywdámi poddáných nářzych: które przychodźiły piéřwřzych
11: lat dla niebyřnořci Křiąg Grodzkich:
12: dla tegoácz wřzelka v=
13: řřáwá pópoliće řciága řie ná przyřřłé rzeczy: wřzákže iř Křięgi
14: Stárořtów przeřřřych máię w řobie (iákwóř tego podobieńřtwo
15: iefř) nie ofobliwá potomków Stárořřich przeřřřych/ ále póřpo=
16: litá potrzebę.
17: Dla tego obiecuiemy/ chcemy/ y iefřřmy powin=

- 18: ni wżyftkié y koždé z ołobná Księgi/ by nałtárłzé/ którékółwiek
19: y gdziebyłmykółwiek v wżyftkich poddánych náłzych/ Duchow=
20: nych y Swietckich/ którégokółwiek łtanu y záwołánia oné ro=
21: zumieli bydź/
22: władzą náłżą Królewłką zásię ie wżiąć/ y rołká=
23: záć wżiąć/ y to vczynić: áby té Księgi przelżłých Stárołtów
24: ták ná iné Stárołtwa włtępuiących/ iako [!] zchodzących y od
25: inych żywiących były włożoné w łkrzynkę álbo w łkrzynię oło=
26: bliwą:
27: którę łkrzynie z témiz Księgámi wiernie będą chowané
28: ná Rátulżách Miałł pod trzemi kluczámi przerzeczonémi: to
29: iełł Woiewody/ y Sędziégo onéy żiemie/ y Stárołty zá czálem
30: będącégo.
31: Które łkrzynie y Księgi niech bywáią otworzáné/ ná
32: Rocéch Sądów Ziemiłkich: y liłty z nich pod Tytułém y Pieczę=
33: cią tegóž zá czálem będącégo Stárołty koždému/ który o nie pro
34: sić będąże/ niech będą wydawané.
35: Zá które liłty przelżłých Stáro
36: łtów/ Stárołtowie zá czálem będący/ nie ináčéy niech śmieią
37: zapłáty wyciągáć/ iedno iáko zwykło bydź płácono zá łpráwy/
38: którę przed Stárołtámi łpráwowáné y łpifáné bywály.
39: A cokół
40: wiek ninieyłzym y inémi Státutmi iełł vłtáwiono/ y tu wpifa=
41: no álbo niewpifáno: to ná przyłżłé przypádlé rzeczy chcemy/ áby
42: było referowano.
43: A náołtatek áby ninieyłzych vłtaw y potwiérdzenia tákże
44: łuccelłiiéy náłzych czáłów miály moc wiecznéy mocy ná wieki:(*marg*) Potwiérdzenie
wżyftkich rzeczy pomienionych. (–)
45: y áby żadnégo czáfu przez nas y potómki náłżé w czym nie były
46: nárułżoné/ y w niwecz obróconé: przeto ták ninieyłżé vłtáwy

47: nález (które mają w sobie potwierdzenie starych) iako dawniej=

48: lże wszystkie (które przez świętę pamięci Przodki nález Króle

strona: 939

1: Polskie iedne za drugimi są dane)

strona: 939

Metryki o Przywilejach

Część pierwsza.

1: też te które nie są w niniejszy

2: list złożony/ we wszystkich postępkach/ rozdzieleniu/ członkach/

3: punktów [!] / klauzulach/ pozwalamy naszą bytnością skazując/

4: aby na wieki były ważne:

5: a one wszystkie dawniejsze potwier=

6: dzamy/ wmacniamy/ y pewne czyniemy/ aby wiecznej mocy

7: władzą miały.

8: Na które tak niniejsze nowe nález/ iako dawniej

9: lże potwierdzone/ vprzywilejowany nález niniejszy list Pieczęcią

10: naszą zawieszoną wtecz od tyłu Pieczęci nález/ vtwierdzony/

11: wzmocniony/

12: z pewną wiadomością naszą daliśmy/ y pozwolili

13: dać przez ręce Wczciwego w Panu Krytušie Oycá Pána Kre=

14: słaufá z Kurozwiąk/ Biskupá Włodzclawskiego y Kancelrzá

15: Królestwa nálezego nam sczerze milégo:

16: w Piotrkowie na Séy

17: mie Wálnym/ Roku Pánkiego 1496. we Szrodę pierwszą po

18: świętym Vrbánie. Który Séym przez nas y wszystkie Pręlaty/

19: Pány/ y iné obyvátele y Posły Ziemskie odprawion iest.

20: Działo sie przy Naiániejszym Książęciu/ y Nauczciwlych y

21: Wczciwych w Pánie Krytušie Oycách y Pánách/ Fryderyku z

22: słaiki Bożey świętego Rzymkiego Kościoła Tytułu świętęy

23: Luciiéy in septem foliis

- 24: Kápłanie Kárdynale Arcybiskupie
- 25: Gnieźniénkim/ y Prymašie/ ktemu iefcze Biskupie Krákov=
- 26: fkim: przy Iędrzeiu Boży Arcybiskupie Lwowfkim/ y przy iuż
- 27: miánowanym Krefláwie Włodzcłáwskim/ y Królestwá náfzég^o
- 28: Kánclérzu:
- 29: przy Vrielu Poznánfkim/ Pietrze Płotckim/ Miko=
- 30: łáiu Przemyfłkim/ Biskupiéch: iefcze przy Wielmożnych Vro=
- 31: dzonych Rycérskich zacnych fzláchetnych y Vczciwych Spytku
- 32: z Iároláwiá Krákovfkim/
- 33: Ianie Swidwie Poznánfkim/ Sę
- 34: dźiwoiu Czarnkowfkim Kálifkim/ Ambrożym Pępowfkim
- 35: Siérádzkim/ Mácieiu z Służowá Brzéfkim/ Ianie z Pilce Ru
- 36: fkim Genérale/ Mikołáiu z Oštrowá Lubelfkim/ Mikołáiu z
- 37: Tęczyná Bełfkim/ Woiewodách:
- 38: Ianie z Oštrogá Poznán=
- 39: fkim/ Pietrze z Korozwéków Sędomiérskim y Podfkárbim
- 40: Królestwá náfzého/ Ráphale z Lefzná Gnieźniénfkim y Már=
- 41: fzałku Dworu náfzého/ Iędrzeiu z Tęczyná Woynickim/
- 42: Miko=
- 43: łáiu z Strzelzowá Wiślickim/ Pietrze Myfzkowfkim Rołper=
- 44: fkim/ Dobrogoście z Oštrogá Miedzyrreckim/ Stániłáwie
- 45: z Chodźczá Lwówfkim y Stároście Kámienieckim/
- 46: Mikołáiu
- 47: Gárdzinie z Lubráncá Lędzkim/ Stániłáwie Kmićie z Wiśni
- 48: czá Przemyfłkim/ Iędrzeiu z Lubien Brzéfkim/ Iędrzeiu z Ku=
- 49: tná Goftyńfkim/ Ianie z Olefká Máłogofkim/
- 50: Iákubie z Drze=
- 51: wice Zárnowfkim/ Márcifzu z Wroćiemowic Połanieckim/

- 2: Kościelcá Kruźwickim/ Mikołaiu z Kretkowá Rypińkim/
- 3: Mikołaiu z Krofny Płotckim/ Nywogniewie z Kryfkowá
- 4: Wifkim/ Ianufzu z Czunradzcá Raćięfkim/ Káľztelaniéch:
- 5: nád to przy Pietrze Kmićie z Wiśniczá Márľzałku Koronnym/ y Spiřkim y Sądeckim Stároście/
- 6: Ianie z Tarnowá Krá=
- 7: kowřkim/ Pietrze Szpocie Sędomiěřkim/ Chorąřych: Ianie
- 8: z Láfotek Poznańřkim/ Káľprze z Lefzná Káľiřkim/ Wincen=
- 9: tym z Chártłup Siérádzkim/
- 10: Iáwifzu Róży z Boryřzowic
- 11: Chełmřkim/ y Dworu nářzého Ianie Woźnickim Lęczyřkim/
- 12: Iakubie z Lářzewá Płotckim/ Podkomorzech: przy Ianie du=
- 13: chowného Práwá Doktorze/ Probořczu Poznańřkim/
- 14: Bierna=
- 15: ćie Kánoniku Krácowřkim z Ludbráńcá/ Máćieiu z Drzewicze
- 16: Kántorze Sędomiěřkim/ Sekrétarzech: Pietrze z Opalenice
- 17: Poznańřkim/ Iánie z Zákrzewá Krácowřkim/ Marćinie z
- 18: Skotnik Sędomiěřkim/
- 19: Pietrze z Báhczyř Siérádzkim/ Sę=
- 20: dźach: Pietrze z Páczánowá Podřtolik Krácowřkim/ Má=
- 21: ćieiu z Głowáczowic Zupniku Krácowřkim y Stároście/ Iá=
- 22: roľławie z Lářká Woyřkim Siérádzkim/
- 23: Alexándrze z Tar=
- 24: nowá/ Ianie Zarębie z Kálinowéy/ Ianie z Chodźcá Stáro=
- 25: ście Halickim/ Iákubie y Krzyřtofie z Szydłowcá/ Duninie
- 26: z Viázdu/
- 27: Iákubie z Bothorzyná Rycěřřkich ludźiách y Dwo=
- 28: rzániéch nářzyř: przy wřzyřřřkich tych tu miánowányř Przeło=
- 29: żonyř Duchownyř y Swietřkich/
- 30: Pánách według Dořto=

- 31: ieńftwá y Vrzędów/ które trzymáią w Rádách/ rofkazaniu/ y
32: Dekréciech Królestwá nálezego (którym fczęśliwie rządżimy) ná
33: tym siedzących: y przy inżych téż wysłzéz opifánych/ y inżych
34: wiáry godnych Królestwá nálezego obywatelách.
35: Przywiléy Królá Zygmuntá piér=
36: wálezego, potwiárdzáiący wły=
37: tkich przelżłych Królów vftáwy,
38: decláruiąc ie y przydawáiąc k
39: nim fwoie pewné Conftitucię.

strona: 941

Metryki o przywileiách

Część pierwfza.

- 1: W Imię Boże/ Amen. Ku wieczney
2: pámiéci. Gdyż rzeczom czáfy ftárość przyno=
3: lzą/ które zá wielkością lat dziwnieyłzé y świę=
4: tłzé bywáią miáné:
5: áby żadna niepámiéc nie
6: mogła ich zácmić/ á zwłafczá té/ które dawáné
7: od Królów y Książąt ku poľpolitému poddá=
8: nych pożytku bywáią:(*marg*) Sygmunt w Kráko. (–)
9: ieft godna rzecz y ťlufzna: áby piłániém
10: wiecznéy pámiéci były zléconé: **zá [!]**
11: którego piłania pomocą zgi=
12: náćby niemogły/ ále ná wieki mogły bydż pámiętné.
13: Dla tego
14: My Zygmunt/ z łáfki Bożey Król Polťki/ Wielkié Książę Lite=
15: wťkié/ y Ziem Krákwťkiéy/ Sędomiérťiéy/ Siérádzkiéy/ Lę=
16: czyckiéy/ Kuiáwťkiéy/ Ruťkiéy/ Prufkiéy/ Chełmińťkiéy/ Elbiń=
17: ťkiéy/ Pomorťkiéy/ Pan y Dżiedzic.
18: Czyniémy iawno wły=

- 19: tkim/ y kożdému z oŃobná/ teraz y potym będącym/ którzy tych
- 20: nálezch liftów wiadomość będą mieć:
- 21: iż ácz máło co przed tym/
- 22: gdy zá zwoleniém wŃyŃtkich Pánów y Przełożonych Króle=
- 23: łtwá/ álbo lepiéy wŃyŃtkiéy Rády/ y Szláchy/ y ludu/ Koroná
- 24: ná głowę nálezę byłą włożona/
- 25: przyŃięgá/ iáko zwyczaj ieŃt/ po=
- 26: twiárdziliŃmy wŃyŃtkié WolnoŃci/ y Swo=
- 27: body Królestwá/ bądź wŃyŃtkim Ńpólnie/ bądź káždému zoŃo=
- 28: bná przez Króle/ Pány/ y KŃiążętá/
- 29: którzy przed námi byli/ y
- 30: Królestwu iáko łámi álbo z inémi w Królestwie pánowáli/ w
- 31: którýykolwiek Ńluznéy rzeczy dáné/ y dárowáné/ áby były mo=
- 32: cné y vgruntowáné:
- 33: wŃzákże dla wiéŃŃzégó téy rzeczy vmocnie=
- 34: nia/ á chcąc bydź ná potomny czás ludzióm wiadomo: iż nietyl=
- 35: ko dobrym Królem álbo Pánem chćielifmy Ńie okázác/
- 36: ále téż po=
- 37: winnoŃci nálezý nietylko Ńczodrobliwie ále téż dobrowolnie y z
- 38: chęciá wielká doŃyć czynić: poniewáż Ńie nam doŃyć Ńtáło/ á to
- 39: w tym:
- 40: iż zá Ńpólnym zwoleniém/ y oŃobliwá przeciŃwko nam
- 41: miłościá (co nam y Królestwu nálezému niech będzie ŃczęŃliwo:
- 42: y Boże day/ áby tákowé ich zezwolenié przeciŃwko nam do oŃtá=
- 43: tniégó końcá żywotá nálezégó trwało) zoŃtálifmy Królem ná żá=
- 44: dánié y próŃby Pręłátów/
- 45: Pánów wŃyŃtkich/ Rad/ y Rycér=
- 46: łtwá/ od którégó Połłowie z zupełná mocá z koždéy z oŃobná
- 47: z Królestwá Ziemie ku rádzeniu z námi o przyŃzłym Ńtanie Kró=
- 48: łéŃtwa tu Ńie ziácháli/

- 49: z dobrym y fátiecznym rozmyślániém/ w=
50: fzytkié Práwá/ wfzytkié Przywileie/ wfzyftkié Státuty y De=
51: kréty/ y tákże wfzyftkié dárowánia/ Wolności/ Swobody/ y
52: którékólowiek przedánia/ y dárowánia/ Lifty/ pod którémikol=
53: wiek fłowy vczynioné/
54: wfzyftkich ziem Królestwá náfzého nie=

strona: 942

- 1: rozdzielnie/ y wfzyftkich Ziem przerzeczonych koždéy zofobná
2: koždého fpofobu/ ftanu oboygá płci ludži/ y obywatelów Kró=
3: lestwá Polfkiého/
4: á zwłaczá od Kázimiérzá wielkiého/ Lo=
5: dwiká ináčéy Loyfá/ Władyfłáwá ftry=
6: iá/ Kázimiérzá oycá/ Ianá Olbráchtá/ y Alexándrá bráciéy ro=
7: dzonéy/ Królów Polfkich Przodków náfzych/ fprawiedliwie y
8: wedle Práwá fą dáné/ dárowáné:
9: których zámknienia w fobie
10: ták chcemy bydz włáfnie/ iákoby w ninieyfzym liście były wpi=
11: fáné/ we wfzyftkich ich punktciéh/ członkách/ rozumieniu/ zam=
12: knieniu/ zwycáioch/ vmocnić/ potwiérdzić/ vmyślilifmy y fka=
13: záli:
14: iákóž iuz vmacniamy/ vtwiérdzamy/ y cále czyniémy/ y
15: przez ninieyfzy list vtwiérdzamy: áby były wieczné/ niewątpli=
16: wé/niezgwałconé/ mocné/ ná wieczné czáfy.
17: Nád to ná tym
18: zieżdžie fczęśliwéy Koronáciéy náfzéy/ rozbiéráiac pewné fła=
19: wnéy pámiéci Ianá Olbráchtá y Alexándrá Królów bráciéy y
20: proedecefsorów náfzych Státuta/
21: niécofmy w nich zá fpólnym
22: zwoleniém Pręlatów/ Pánów/ y Pořów Ziemfkich modero=
23: wáli/ niéco též knim przydáli/ á niéco též co w vzywaniu nie

- 24: było ponowili: y tym ninieyżym Dekrétem ponawiamy/ v=
25: macniamy ná wieczné czáfy.
26: Naprzód Státut Ianá Olbráchtá/ który do tych czáfów
27: w exequuciiéy nie ieft/(*marg*) Deklárácia o zapisiech v Książ Grodzkich. O Kánclérzu Podkánclérzym y Sekretarzu wielkim. (–)
28: około wwiedźienia incriptciéy w Księ=
29: gi Grodzkie (áby póki rok nie wynidzie/ do Książ Ziemfkich by=
30: ły przeniesioné: á iefli fie to nie sftanie/ mocy mieć nie będą)
31: pochwalamy/ y chcemy áby go wżyfcy chowáli/
32: to dokládaiąc:
33: iż iefli które zapify álbo refignácię będą przed Stároftą vczy=
34: nioné/ á póki rok nie minie do Książ Ziemfkich nie będą prze=
35: niesioné: tedy nie będą nizacz ftác/ áni mocy mieć.
36: Item/ w Státucie Alexándrá Króla co ieft nápiáno o Kán
37: clérzu y Podkánclérzym/ około opátrowánia ich ná Doftoién=
38: ftwá y vrzędý Duchowné y Swietckie: tedy ták to opátroiąc
39: fkázuiemy:
40: Iż My Potomkowie náfzy/ máią mieć słuźny wz=
41: gład ná prace y záługi ich. Wízakże w náfzém y potomków ná=
42: fzych dobrém wólém to zoftáwiamy:(*marg*) O Szláchcie wólém od Cél (–)
43: áby wedle záług y dzielno=
44: ści každého nam to było wolno/ iáko fie czás poda/ y tudzież
45: Rzeczypołpolitéy będzie pożyteczno/ každého z nich ná wyszy
46: ftan y opátrenie wyszém podnieść:
47: które tákże vmiárkowanie
48: (około podnieśienia) Sekrétarzá piérwżégo álbo wietfzého
49: chcemy rozumieć.
50: Potym Státut o wolności Szláchetckiey/ którą máią od plá

Metryki o Przywileiách

Część pierwsza.

- 1: cenia Myt/ we fzytkim potwierdzamy:
- 2: á nád to winę dwo=
- 3: iákiéy káźniéy przydawamy ná té/ którzy ináčéy czynić będą: ták
- 4: iż iáko wielektóry Mytnik od fzláchty álbo Duchownych ofób/
- 5: którzy fą wolni od Mytá/ Clá wyćiśnie/ niech im ono dwoiá=
- 6: ko zápłáci:
- 7: którą winę Sędzia Duchowny onégo mieyfcá z
- 8: Mytniká Duchownégo przez klátwy Kościelné/ á Swiet=
- 9: ckich Mytników Stároftá onégo mieycá przez práwny poftę=
- 10: pek/ dowiedziawfzy fie prawdziwéy rzeczy/ niech wyćiąga.
- 11: A ie
- 12: fli fam Stároftá Myto wyćiągnie: tedy iefli dobrá Stároftwá
- 13: w zaftáwie będzie dźierzál/ niech ftráci fto grzywien z Sum=
- 14: my/ którą ma zápifaná ná Stároftwie:
- 15: á iefli nie zaftáwné Stá
- 16: roftcwá [!] będzie miał/ niech vrząd tráci. Ale iákokolwiek Stá=
- 17: roftwo będzie dźierzál: przedsię iednák Stároftá będąc temu/
- 18: którému krzywdę vczynił/ we dwoie co wźiał niech wróci.
- 19: Item/ w Státućiech Rádomfkich Státut o tych/ którzy po
- 20: déyżrzáni fą w złym vczynku/ którzy trzykroć w Reieftrzech zło=
- 21: czynców fą ználezieni áby byli miáni bydź przezeczcí:
- 22: tedy tákowy
- 23: ftátut nie ná wieki/ ále do dwu lat moc fwą áby miał fkázuiemy(marg) O podeżrzánych ludziách.
- 1: Słudzy przed woyną kiedy máią odpufczenie brác. (-)
- 24: Tákze téż w Conftituciiéy o czáfy pod wypráwą woienną/
- 25: álbo iná fłufzną potrzebą/ gdy fłudzy od Pánów fwych chcą
- 26: odéydz/ któréy fześć niedziél iefť zámierzón/ w którym opufczenia

- 27: y odefzcia v Pánów fwyh prośic máią;
- 28: tedy tego czáfu do dzie
- 29: śiáci niedziél pomykamy.
- 30: Nád to Sátut [!] o Pozwiéch Sárościnyh [!] ná fkárgę chce=
- 31: my rozumieć o Pániach Pofag máiących:
- 32: áby dla ich y inych
- 33: ofób o fpokoynéy pofsefsiiéy gwałtowného wypędzenia było
- 34: wolno Stároftom dáć Pozew. Oftátek téy czáftki ápro=
- 35: buiemy.
- 36: A náfzláduiąc dróg y przykłądów Przodków náfzyh/ (którzy
- 37: rádzili o potrzebách y odmiennościách zá czáfy przypadáiących:(*marg*) O Pozwiéch Białychgłów. Zygmuntowe Conftitucye. (-)
- 38: áby złé obyczáie były wykorzenioné/ á dobré fie mnożyły/ y fprá=
- 39: wiedliwośc fie w Królestwie krzewiła) zá rádą Pręłatów/ Pá=
- 40: nów Rádnych/y wftykiéy fzláchty náfzély zwoleniém niektóre
- 41: Conftitucię/
- 42: które chcemy ná wieczné czáfy trwác dla póspoli=
- 43: tégo pożytku/ vchwalilifmy. Które té fą.(*marg*) O chowaniu fkárbu Królewfk. (-)
- 44: A poniewáz té rzeczy/ które od wftykich dla póspolitého
- 45: pożytku bywáią znořzone/ godzi fie iefli ich co/ odpráwiwfzy zá
- 46: czáfem przypadáiącé potrzeby/ zořtanie/ dla przyřzłych potrzeb
- 47: pilnie chowác:
- 48: vřtáwiamy: áby cokolwiek przyda fie póspo=
- 49: litych pieniędzy do fkárbu wlořyc/ to było w mocy y ná

strona: 944

- 1: woli náfzély y potomków náfzyh ták řzáfowác: iáko pożytek y
- 2: potrzebá Królestwá potrzebowác będzie/
- 3: vřyváiąc w tym rá=
- 4: dy Pánów Rádnych/ którzy ná ten czás z námi álbo z Potomki
- 5: náfzymi będą: y rádzác fie Pánóm onéy Ziemie/ w której fłu=

- 6: Ízny przyda íe czas opátrzenia pożytku poÍpolitégo vczynić.
- 7: A
- 8: cokolwiek/ opátrzywÍzy potrzeby poÍpolité/ zbędzie: Íkázuiemy:
- 9: áby wiernie w Skárbie było chowano: z którego íeÍliby kto co
- 10: wÍziął/ vchwyćił/ álbo którymkolwiek ÍpoÍobem ná potrzeby
- 11: włáfné obróćił/ á zwłáfczá gdzie íeÍcze Królá nie obiorą:
- 12: niech
- 13: będzie ofádzon/ íz íeÍt zdrády y Íkrádzienia RzeczyÍpolitéy
- 14: winien.
- 15: Ítem/ dla znieÍsienia wátpliwoÍci/ y dla oddalenia Íporów
- 16: niepotrzebnych/ które mogá íe wÍczynáć z róznóÍci zápiÍów
- 17: dóbr náÍzych/ vÍtáwiamy:
- 18: íz gdy tákowe dobrá wykupić zechce=
- 19: my/ máíá bydź ogládané lífy zápiÍów/ y które Ílufznie/ Ípráwie=
- 20: dliwie/ y wedle Práwá Íá zápiÍané: które téz ínáczey/ to ma bydź
- 21: vznano y Íkazano przez nas y Rády náÍzé.
- 22: A íeÍli kto tákowym
- 23: vznániém y Dekrétem czuÍby íe bydź včíÍnionym: będzie mu
- 24: wolno to vznánié včíÍku Íwego przez áppelláciá przyniéÍć ná
- 25: Séym Wálny.
- 26: Ítem/ áby Vrzędnicy y cí którzy ná DoÍtoieÍtwách Íá/ pil=
- 27: nieyÍzy byli w wykonywániu Íádów y vrzędów przynáleżących
- 28: im/ á przeÍtawáíac przy píerwÍzych vÍtáwách ÍkazáÍímny:
- 29: íz íle=
- 30: kroć StároÍtowie byliby ználeżieni niedbáli w tych rzeczách/
- 31: które ná vrząd ích należą: tedy íeÍli w záÍtáwie dobrá StároÍtw
- 32: Íwych dżierzą/ niech będą karáni winá Ítá grzywien:
- 33: które Íto
- 34: grzywien ma bydź Ítrácono z ích Íummy. A íeÍli w wolnych do=
- 35: brách StároÍcích będą/ wzíciem Vrzędu StároÍciecego chce=

- 36: my byđź karáné.
- 37: Item/ pozwaláiąc ná prošby Pánów y Szláhty Koronnéy
- 38: vřtáviamy Státutem wiekuřtym:(*marg*) Około Rewidowánia listów ná Królewczynę.
Aby Stárořtowie vrzędu fwégo pilnowáli. (–)
- 39: iż ná przyřzłé czáfy ná Vrzę=
- 40: dy Kánclérřkié y Podkánclérřkié/ gdy będą wákowác/ to ieřt
- 41: gdy Vrzędnicy zemřą/ álbo ná inřzé vrzędy pořtąpią/(*marg*) O Kánclérzu y Podkánclérzu.
(–)
- 42: My/ y Po=
- 43: tomkowie nářzy ná ieden vrząd z tych dwu iednę perřonę Du=
- 44: chowną/ á drugą řwietcką przełóżyć mamy: á to dla řpraw/ któ
- 45: ré niekiedy tákové przypadáią/ iż Duchownéy ofobie řkuteczny
- 46: exequuciiéy ich czynić řie nie godži.
- 47: Item áby Ráyce Miařt y ini Mieřczánie nie byli niedbáli y
- 48: niepořřuzni w wykonywánium vřtaw álbo řzácunku rzeczy prze=
- 49: dáynych vczynionych/ y które vczynioné ieřcze byđź máią: (*marg*) Aby Ráyce vřtáwy
Woiewodze exequowáli. (–)
- 50: vřtá=

strona: 945

Metryki o przywileiách

Część pierwfza.

- 1: wiamy/ áby ciřz Ráyce z mieřczany przy Woiewodách cenę ku=
- 2: piam y rzeczam vřtáwiáiących byli/ y pomagáli ie wykonywác
- 3: ilekroć będąie potrzebá.
- 4: A ieřli tego pod iáką bárwą nie vczy=
- 5: nią: zá kořdą rázą řto grzywien przepádną: z których trzećia
- 6: część Woiewodzie/ á drugie dwie nam záchowamy.(*marg*) O robieniu řukná. (–)
- 7: Item/ iżby řie mogłá przydáć zdrády w tkánium řukien/ które
- 8: w Króleřtwie zwykły byđź przedawáné/ nie tylko w vmniey=
- 9: řzení dobroći/ ále téř w dłuřořci y řzérokořci miáry álbo łok=

- 10: ćia/ dla tego vltawiamy:
- 11: Iz iefliby kto albo węźłzé fukno albo
- 12: krótfzé nád zwyczaj śmiał przedawác/ takowy niech będzie ka=
- 13: ran winą fałżu: á przedsię niech włyftko ono fukno zárázem
- 14: tráci:
- 15: którego trzecia część Woiewodzie/ á nam drugie dwie
- 16: części bydz máia.
- 17: Item/ áby nie byli obciążeni poddani náłzy/ którzy máia fą=
- 18: siedztwá z Dobry náłzemi/ przez Stárofty:
- 19: vltawiamy/ iz gdy rzéká która náłzé y poddanych náłzych Dobrá dzieli/ które Dobrá
- 20: z obu ftron brzegu fą rzéce przyleglé: tedy niech wolno będą
- 21: dopułczeni ci poddani náłzy ku vzywaniu téyże rzeki/ wedle fze=
- 22: rokości dóbr fwych przyległych.
- 23: Item/ iz częftokroć przydawa fie/ iz poddani náłzy bywáia
- 24: ofzukáni przez Zapifý dóbr vczynioné ná zdrádzie y ku przekázie
- 25: fprawiedliwóści przeciwko tym/ którzy co wyftapili.
- 26: Dla te=
- 27: go vltawiamy: iz gdy rzecz albo Práwo będzie z kim práwnie
- 28: poczté o którykolwiek wielki wyftępek/ iefli on pozwány zftą=
- 29: pieniém y Zapifem dóbr v fądu chćiałby fie bronic:
- 30: y iefli będzie
- 31: wieczny Zapis/ ma dowiédz tego Zapifu przez przyfięgę fze=
- 32: ściá świádków fobie równych:(*marg*) O rzékách gránicznych z Królem y z Szláchtá. (–)
- 33: iz nie ku zdrádzie ftronie/ áni ku
- 34: przekázie vczynienia albo fkończenia fprawiedliwóści **wzglę=**
- 35: **dem [!]** złego vczynku zádánego ten Zapis vczynił:(*marg*) O Zapiśiéch ofzukawáiących.
- (–)
- 36: á iefli ten Zapis
- 37: będzie do pewného czáfu vczynion: tedy ze dwiémá świádku/
- 38: iz ná zdrádzie tego nie vczynił/ przyfięze.(*marg*) O zgwałceniu fądów. (–)

- 39: Item/ ácz w Conſtituciách nowych ſwiętęy pámieći Naiá=
40: ſnieyſzego Ianá Olbráchtá przodká y brátá rodzoného náſzego
41: namilſzego ieſt to opátrzone/ którą kaźniá máią bydź karáni:
42: którzy wſzeteczeńſtwem y mocną ręką do ſądów przychodzą.
43: Wſzákże iż nie tylko v ſądów/ ále téż ná Séymiech Wálnych
44: y Powiátowych/ y ziązdách/ które zá náſzym y Rad náſzych ro=
45: ſkazániemy bywáią/ rozmaíte ſpory á z nich potym zwády prze=
46: kázuiące poſpolitéy rádźie zwykły ſie włczynác:
47: wſtáwiamy y
48: ſkázaliſmy/ áby tym więtſzą frogoſćią ku oddaleniu téy złéy

strona: 946

- 1: rzeczy było zábieżano. Iż ieſliby kto w zbroi álbo zbroią/ które
2: záſiadania álbo zwády iákie w ſobie nieſć będą/ ná przerzeczó=
3: né Séymy álbo do ſądów przyſzedł:
4: táki iáko gwałtownik po=
5: ſpolitého pokoju ná gárdle niech będźie karan: którého karánia
6: ieſliby wćiecenieím wſzedł: tedy dobrá iego niech będą do ſkár=
7: bu náſzég^o obróconé.
8: A ten Státut ná ofoby którégokolwiek ſta
9: nu y záwołania y przełożenia ſćiągamy: á zwłáczá ná Stáro=
10: ſty/ którzy gdyż inych przeſpieczeńſtwá przeſtrzegác ſą po=
11: winni:
12: tedy ieſli co przeciwného przeciwko temu Státutowi
13: wczynią/ ſłuſznie tąż kaźniá álbo téż ſroźſzą ſkázuiemy bydź
14: karáné.
15: Item dla iáſnieyſzego czynienia ſpráwiedliwoſci/ y odprá=
16: wowánia ſkárgi kładących/ wſtáwiamy:
17: áby dwá byli w Prá=
18: wie wczeni/ ieden Duchowny drugi Swietcki/ którzy przez nas
19: obráni máią zá dworem ieździć: á ci będąc przyſięgli máią ſłu=

- 20: chác škarg: y té Vrřednikom Káncelláriiéy Króleftwá nářzého
- 21: wiernie winni będą odnořić:
- 22: ři lepák zá nářzym y potomków
- 23: nářzych rořkazániém/ odpráwowáć będą wedle tego: iáko Prá=
- 24: wo y řpráwiedliwořć rádźić będą/ y iáko řkáržących řie potre=
- 25: bá będą potrzebowałá.
- 26: A niechay řiedzą przyřłucháwáiáć
- 27: škarg po Mřzéy nářzéy/ áž do godziny obiednéy: po obiedzie zá=
- 28: řię do wieczérzéy: ábyřmy wolniéy mogli rádan/ y inym řprá=
- 29: wam nářzym przypilnowáć.
- 30: Wřzákže řpráwy Sądowné Sę=
- 31: dźiému wedle Státutu máią bydź złécáné.(*marg*) Dwá w práwie vczeni ná Dworze bydź máią. Aby ná Iármárkách było wolno káždému przedáwáć. (–)
- 32: Item/ ácz Przywileie Miářtam y Miářteczkam ná řpráwo=
- 33: wánié Iármárków zwykły bydź dawáné: które w łobie zámy=
- 34: káią wolná moc tárgowánia/ przedáwánia/ y kupowánia:
- 35: w=
- 36: řzákže iż to przed nas przyřzło przez řkárgi poddáných/ iż nic nie
- 37: bacząc ná táką wolnořć Kupcy Poznánřcy zwykli zbrániáć: áby
- 38: czářu Iármárku pořtronni Kupcy y ini/ którzy nie řá mieřczánie
- 39: Poznánřcy/ nie przedáwali po kęřu ná funty y łokćie kupi řwych.
- 40: My tedy bacząc to bydź ku krzywdźie Przywileiom Koron=
- 41: nym/ które ná Iármárki bywáiá dawáné/ vřtáwiamy zábraniá=
- 42: iáć: áby nápotym przez té Mieřczánie Poznánřkié/ álbo przez
- 43: którékolwiek iné wolnořć tákowa Przywileiów nie byłá zátru=
- 44: dniona:
- 45: dáiąć moc Kupcóm ná Tárgi y ná Iármárki przyieřdzá
- 46: iáćym řpráwy řwé odpráwowáć/ y kupie řwé przedáwáć ná fun
- 47: ty/ kámienié/ y łokćie/ y iáko będą mogli: co áby niezgwałcenié
- 48: było chowano/ Woiewodóm to opářzyć poruczamy.

Metryki o przywilejach

Część pierwsza.

- 1: Item/ ácz wżyſcy Ziem náſzych ná doſtoieńſtwách będący/ á
- 2: zwłáczá w Mázowſzu pokornie nas proſili: áby byli wolni od
- 3: płácenia Podymné^o dwu groſzy:
- 4: Wſzákże My wolnoſć rzeczo=
- 5: ná niepłácenia tylko Woiewodóm y Káſztelanom tym/ którzy
- 6: ná mieyſcách Woiewodów Káſztelanię dżierzą/ dáiemy y po=
- 7: zwałamy.
- 8: Wſzákże chcemy/ áby w koſznych Ziemiach y Stáro=
- 9: ſtwách/ Stároſtowie mieyſc/ Czyniſzé y Dochody którekolwiek/
- 10: które zá czáfu przodków náſzych/ á zwłáczá w ziemiách náſzych
- 11: Mázoweckich zá czáfu Kſiążąt przez Vrzędniki były bráne y
- 12: tymże Vrzędnikóm Ziemſkim áby były płácone.
- 13: Item gdyż nowe y ſtáre Státuty ſkázuią: áby ci/ którzy ná
- 14: doſtoieńſtwách y ná vrzędziéch Ziemſkich ſą/ byli oſiedli tám/
- 15: gdzie tákowe doſtoieńſtwá y vrzędy máią:
- 16: á iż około Sędzi
- 17: y Burgrábiów Stároſciéch nic do tego czáfu nie zda ſie bydź
- 18: poſtánowiono: dla tego ſkázuiemy: áby Sędziowie y Burgrá=
- 19: biowie byli oſiedli onych Ziemiach/ w których od ſwych Stá
- 20: roſtów poſtánowieni vrzędy ſpráwuią.
- 21: A ták ſkázuiemy: áby
- 22: Sędziowie Burgrábiowie obywatéle y poddáne náſzé/ y tákże
- 23: dróg y ludzi podróſnych beſpieczeńſtwách/ wedle ſpoſobu Prá=
- 24: wá/ od gwałtu tych/ którzy krzywdy czynią/ bronili:
- 25: y áby ku
- 26: zápláceniu win/ które będą powinné z ſądu bydź płáconé/ przy=
- 27: pędzáli.(marg) Od podymnégo którzy wolni.

- 1: O Sędziach y Burgrabiach ośiádłych. (-)
- 28: Item chcąc to opátrzyć/ áby Miálteczká nie były wízkodzoné:
- 29: y także ci poddáni/ ku których krzywdzie Tárgi ná Wsiách zwy=
30: kły bywác/ wítawiamy y fkázuiemy:
- 31: áby Stároftowie mieyfc
- 32: Targów ná Wsiách przez iáwné obwołánié zázakáli {práwo=
33: wác/ á zwłáczá ná Wsiách y ná inych mieyfcách: którym Iár=
34: máрки y Targi za Przywileiem nie fą pozwoloné/ áby rzeczy prze
35: dawáli łokciem álbo funtem.
- 36: A którzy ináčéy czynić będą/
37: niech będą karáni przez wzięcie rzeczy które przedáią/ wyiáwfy
38: zboże y bydło wízelkié.(*marg*) Ná wsiách áby Targi nie bywały. (-)
- 39: A fámi Stároftowie máią bronić Ku=
40: pcóm: áby tylko zwyczajnémi drógami y goścínémi nie mijá=
41: iąc Cél ieżdżili/ pod strácceniem rzeczy: które nie goścíncem po=
42: wiozą.
- 43: Aby w Królestwie iednákość bylá chowána/ Wagi y Miá=
44: ry wítawiamy: áby wážność Wagi y także łokieć Krákwofki
45: z Poznánfkim ná wieki były iednákié:
- 46: ále Wagá y łokieć Lwo=
47: wfki z Lubelfkim z słuźnéy przyczyny chcemy/ áby zoftály w fwo
48: im ftanie.(*marg*) O wagách y miárách iednákich.

-1: Około gránic [!] miedzy Litwą y Polfką. (-)

49: Item bacząc trudności y ciężkości poddáných Korony ná=

strona: 948

- 1: Ízény y Wielkiego Ksiéftwá Litewfkiego/ które lie miedzy témi
2: Pánftwy y Mázowfzem/ także miedzy tym Ksiéftwem y Ko=
3: roną częftokroć przydáią tak fkázuiemy:
4: áby ilekroć potrzebá
5: będzie przez nas Kommiśsarze byli deputowáni/ y náfzemi im=

- 6: penfy polłani ku vczynieniu granic/ y ku pomiárkowaniu
- 7: krzywd/ któreby fie ztąd y z owąd pokazały:
- 8: áby bez obciąże=
- 9: nia fkárzących fie fprawiedliwość im była vczyniona.
- 10: Item ná prośbę Ziem Ruſkich fkázuiemy: áby o wſzyftkich
- 11: zbiegłych Státut Króla Olbráchtá był záchowan:
- 12: á žeby fzlá=
- 13: chtá tych Ziem iáko y w inych Ziemiách była od clá y targowé=
- 14: go wolna: tákże y w inych rzeczách téyże wolności niech vżywa
- 15: To ktemu/ mocą przyſięgi/ którąmy przy Koronáciiey vczy=
- 16: nili/ przykłádaiąc:
- 17: iż wſzytkié przerzeczone wolności/ we wſzyt=
- 18: kich zwyczajoch/ wypifaniu/ punktciéch/ członkách/ konkluzy=
- 19: ách/ rozumieniu/ mocnie y niezgwałcenié dzierzéc y rofkázác
- 20: dzierzéc/ miec/ y záchowác ná wieczné czáfy rofkázemy.
- 21: A iefli
- 22: co przeciwko Wólności/ Przywileiom/ Práwóm/ y Swobo=
- 23: dom/ przerzeczonego Królestwa vczynimy/ onym co vbliżaiąc/
- 24: y oné pfuiąc w cáłości álbo w części/ któreykolwiek rzeczy wys=
- 25: fzésy miánowanáy:
- 26: to wſzytko niech będzie nikczemno y pró=
- 27: zno/ y áby żadnéy mocy áni władzey nie miało/ mocno miec
- 28: chcemy.(*marg*) O wolności Ziem Ruſkich.
- 1: Potwierdzenie Przywileiów. (-)
- 29: Ná którey rzeczy ſwiadectwo Pieczęć náſzá iefł zawięziona.
- 30: Dan w Krákwie ná Séymie Wálnym/ ná fczęſliwéy Koro=
- 31: náciiey náſzey we Wtorek po Niedzieli Suchéy: Roku Bozé=
- 32: go/ Tyſiácného/ Pięcletného ſiodmého/ Królestwa náſzego
- 33: piérwſzego.
- 34: Przy czym byli Naywielebnieyfzy y wielebni w

- 35: Pánu Kryftušie Oycowie y Pánowie/ Andrżéy Gniéźnieński y
- 36: Primas Regni/ Biernat Lwowfki/ Arcybifkupi: Ian Kráko=
- 37: wfki/ Wincenty Włodzcláwfski/
- 38: Ian Poznánfki/ Erazmus
- 39: Płotcki/ Máciéy Przemyfłki/ y Podkánclérzy Koronny/ Miko=
- 40: łay Chełmieńfski/ Bifkupi: y Wielmożni/ Vczciwi/ Szláchetni/
- 41: Spytek z Iárofláwiá Kálztelan Krákowfski/
- 42: Ian z Számo=
- 43: tuł Poznánfki/ Ian z Tarnowá Krákowfski/ Mikołay z Ká=
- 44: mieńcá Sędomiérfski y Krákowfski/ y Woyfka wielki Het=
- 45: man: Mikolay Gárdżiná z Lubránccá Kálifski. y Stárofta Lé=
- 46: czycki/
- 47: Ambroży Pępowfski Siéradzki/ Starofta Maryenbur=
- 48: fki/ Iarofław z Lalká Łęczycki/ Mikołay z Kościelccá Brzéfki/
- 49: Mikołay z Kretkowá Inowłodzcláwfski/ Ian z Tarnowá Ru
- 50: fki/ Prándotá z Trzciány Ráwfski/
- 51: Stániłław Kmitá z Wiśni=

strona: 949

Metriki o Przywileiách

Część pierwsza.

- 1: czá Bełfski/ Woiewodowie: Iákub z Szydłowccá Sędomiér=
- 2: fki y Podfkarbi Koronny/ Ian Ioránd z Brudzowa Kálifski/
- 3: Iákub z Sekluki Woynicki/
- 4: Piotr z Piefzkowéy fkały Wiślic=
- 5: ki/ Rádomfki y Socháczówfski Stároftá/ Otto z Chodzcá
- 6: Lwowfski/ Ian Słupecki Sądecki/ Ian Iordan z Zákliczyná
- 7: Biécki Stároftá Sczepużyńfski/
- 8: Stániłław z Modleiwic
- 9: Rádomfki/ Marćin Skotnicki Boguria/ Závichoftfski/ Ian
- 10: Bochotnicki z Olefznice Małogoftfski/ y Piotr z Niemegłów

- 11: Ráwłki/ Káosztelanowie:
12: Stániłław z Chodzćá Márfzałek
13: Lwowłki y Kámieniecki Stárołtá/ Ian z Lafku Kánclérz Ko
14: ronny/ Ian Zarębáz Kálinowéy Generał Wielgopolłki/ Stá=
15: niłław Iárocki Márfzałek Nadworny/
16: Woyćiech Gorłki
17: Szkoláłtyk Włodzćłáwłki/ Sekrétarz náłz/ y innych wiele
18: Confyliarzów nam łczérze miłych. Dan przez ręce tegóz Wie=
19: lebnégo Ianá z Lafká Probołćzá Poznánłłkiégo/ Kánclérzá Ko
20: ronného/ Nam łczérze miłégo.
21: PRZYWILEY ZYGMVNTA AVGVSTA, któ=
22: rym włzyłłtkié Przywileie práwá, y łwobody Koronné po=
23: twiérdfa, y w exequutiá łwémi pewnémi Conłtituciámi
24: włtáwia, iuz iest wysłzóy áktywowány, fol.II y częłłci iego
25: łá pod Tytułámi pewnémi rozpiłáné: támże pod Tytułém
26: ELEKTCIA.
27: PRZYWILEIE
28: POWIATOW, Y MIAST
29: KORONNYCH:
30: A naprzod.
31: KRAKOWA.
32: Przywiléy o dobrách Królewłłkich
33: do Wielkich Rządów Krákw.
34: należący.

strona: 950

- 1: Włádysław Iágełłó/ z łálłki Bozey
2: Król Polłki/ Litewłłkie Kłsiáżé/ Naiwysłłzy
3: Pan y Dźiedzic Rułłki/ rć. y wybrány Król
4: Węgierłłki. Oznáymuiemy ninieyłłzym piłá=
5: niem tym/ którym to należy/ włzyłłtkim:

- 6: iż
- 7: przypátrzywłzy sie dobrze tego Królestwá ná=
- 8: łzého dobrodźieyftwom (w którym y wychowáni/ y ná wyfo=
- 9: kości doftoieńftwá Królewłkiého iestefmy podwysłżeni) y ná
- 10: vmyśle té dobrodźieyftwá rozbiéráiąc: á chcąc ie włzeláką pil=
- 11: nością królestwu y Polłkiéy Koronie oddác/
- 12: łtáramy sie o dobrym poftánowieniu iéy: co nawięcéy w ten czás zdamy sie ło=
- 13: bie czynić/ gdy tego Królestwá dobrá y dźierzáwy w wolnym
- 14: y niezáwiedzionym porzákdu y łtanie/ iáko nawięcéy może=
- 15: my/ záchowuiemy.
- 16: Dla tego obiecálfmy/ y wiárą náłżą
- 17: obowięzáli: y teraz łłowem Królewłkim obiecuiemy y záarę=
- 18: czamy/ y ninieyłżym sie píłmem obowięzuiemy/ włzyłtkié do=
- 19: brá/ dźierzáwy/ Miáłtá/ Zamki/ miáłteczká/ wsi/ młyny/
- 20: łtáwy/ ieźiorá/ y włzyłtkié inné dobrá/ którémikolwiek imio=
- 21: ny/ áłbo przezwłłki ołobliwie były názwáné/ które teraz y do
- 22: tego czáfu do Wielkich Rzáków Krákowłkich należáły/
- 23: dla
- 24: Królestwá náłżého Polłkiého przerzeczoného potrzeby/ y mo=
- 25: cného vgruntowánia/ w wolnym y niezáwiedzionym zácho=
- 26: wániu chowác/ łtác/ dźierzéc/ y mieć chcemy:
- 27: ták iż zádné=
- 28: mu człowiekowi/ którégobykolwiek łtanu/ záwołánia/ dofto=
- 29: ieńftwá był/ rzeczoné dobrá/ które do Rzáków Krákow=
- 30: łkich Wielkich do tego czáfu należą/ áłbo cokolwiek z nich/
- 31: wedle obligáciiey niezáłtáwuiąc ich/ záchowuiemy wolné/
- 32: y dla Rzeczypółłitéy/ y Królestwá Polłkiého łtanu y ro=
- 33: zmnożenia/ wcale mieć chcemy. A dla pewnieyłżého świá=
- 34: dectwá Pieczęć náłżę kazálfmy záwiesić.
- 35: Dan w Kráko=

36: wie/ w Sobotę przed Niedzielą Białą/ Roku Páníkiégo/

37: 1440.

38: Tego Przywileiu obiáńnienie Zygmuntá Auguštá małz

39: w Szóftych Księgách. Titulo, Rządzcá Wielki. ((lok.))

strona: 951

Metriki o przywileiách

Część pierwsza.

1: Przywiléy wysłzégó práwá Niemie=

2: ckiégo, Zamku Krákwfkiégo, przez

3: Kázimiérzá Wielkiégo poštáno=

4: wiony:

5: który Władysłáw Iágełło, y

6: Władysłáw syn Iágełłów Królowie

7: potwierdzili, y iemu mieyfce ná

8: Zamku Krákwfkim náznaczyli: á

9: do niego w rzeczách ták wielkich

10: iáko máłych w Práwie Mieyfckich

11: bywa áppellowano.

12: W Imię Boże/ Amen. My Władý=

13: sław z Iáłki Božéy Król Polfki/ Węgierfki/ Dál

14: mátki/ Kárwátcki/ Rálcki/Serbfki: y Ziem/

15: Krákwfkiéy/ Sędomiérfkiéy/ Siérádzkiéy/(*marg*) Lišt. (–)

16: Lęczyckiéy/ Kuiáwfkéy/ y Litewfkie nawysłzé

17: Książé/ Pomorzkiéy/ Prufkiéy zemie/ Pan y

18: Dźiedzic/ rc. Ná wieczną pámiéć. Oznáymuiemy którym

19: to wiedzieć przynależy wšyřtkim reraz y ná potym będącym/

20: którzy tego wiadomořć będą mieć: Iż z řtrony słáwetnych

21: Wóytá y Przyřięgłych práwá náłzégó naiwysłzégó Niemiec=

22: kiégo Zamku Krákwfkiégo prošbá byłá vczynioná/ to w řo=

23: bie máiąc: |

- 24: ábyfmy z wrodzonéy łczodrobliwoścí y łáŕki świę=
25: téy pámieci Naiáfnieyŕzégó Kŕŕiężęciá Páná Władyŕławá Kró=
26: lá Polŕkiégó przodká náŕzégó naiblizŕzégó y Oycá namilŕzégó/
27: liŕt Párgáminowy potwierdzenia Przywileiu Iáfnégó Kŕŕię=
28: żęciá y páná Kázimiérzá Królá Polŕkiégó/ rć.
29: Ná vŕtáwienié
30: práwá naiwysŕzégó Niemieckiégó ná Zamku náŕzym Krákw=
31: łkim/ miáŕto práwá Máydeburŕkiégó wydány y pozwolony/
32: vczyniony y dárowány/ á pieczęciá Świętégó Oycá náŕzégó
33: mnieyŕzá ná łznurku iedwabnym záwielzoná zápieczętowány
34: zdrowy/ cáŕy/ niezgwałcony/ niepomázány/ áni w żadnéy częścí
35: łwéy niepodeyŕżrány/ y owłzem przez wŕzelkiégó **podeyŕżrzeniá [!]**
36: y przygány/ z łtrony tegóŕ Wóytá/ y Przyŕięgłych przed Námi

strona: 952

- 1: przynieŕiony/
2: raczyli on potwierdzić/ pochwalić/ vmocnić/ y
3: odnowić: którégó liŕtu/ y z tym co wnim ielŕ nápiŕano/ wyro=
4: zumienié łłowá od łłowá ielŕ tákié.
5: W Imię Boże Amen. Ná wieczná pámiéć.
6: Nie ielŕ rzecz łłufzna/ ány nieŕpodzianym przypadkom łczęścía
7: poŕŕępkí rzeczy były poddáné/ y żádlíwoścí święté z fortuná/
8: która ielŕ niepewná/ były poczytáné: którých żywiáce má bydź
9: vtwierdzenie/ y vŕtáwá má łtác wiecznéy mocy mocnoścíáv=
10: gruntowáná.
11: A ták My Władyŕław z łáŕki Bożéy Król Pol=
12: łki/ y ziem Krákwłkiéy/ Sędomiérŕkiéy/ Siérádzkiéy/ Kuia=
13: wŕkiéy/ Łęczyckiéy/ Litewŕkie Kŕŕiężę nawysŕzégó/ Pomorzki
14: Pan y Dźiedzic/ rć.
15: Oznáymuiemy ninieyŕzym liŕtem którým
16: to wiedzieć náleży ninieyŕzym y przyŕŕzym/ którzy **ninieyŕzégó** przy

- 17: wileiu wiadomość będą mieć: Iż ácz dawno świętý pámie=
18: ci pan Kázimiérz Król Polfki przodek náfz opátrznostíá króle=
19: wfká/
20: y pożytkiem poľpolitym przywiedziony w Królestwie
21: Polfkim práwo Niemieckie nawyszfé poľtánowił: áby wľzyft=
22: kim vćisńionym y obćiążenie przed Sędźmi świetckieimi tegoż
23: práwá Niemieckiego ćierpiącym przeľpieczna do áppelláciiey y
24: odezwania vćieczká otworzoná byłá:
25: żeby poddáni Królestwá
26: náfzego dla niedoľtátku práwá nawyszfégo do źiem poľtron=
27: nych przez mieyfcá nieznáiomé z wielkieimi niepreľpiecznostíá=
28: mi y ľzkodámi/ y nakłády/ dla ľprawiedliwośći otrzymánia bie
29: gác niemuśieli.
30: Iákóz to y przed tákowéy Vľtáwy dekrétem tá
31: to ilta Conľtitucia zá czáfu ľczęśliwégo náfzého pánowánia z
32: potwierdzenia náfzého byłá dźierzáná/ ľtrzeżoná y chowána/
33: pod tákowá formá przez pewné rozdźielenia dána/
34: y listy go=
35: dnémi wiáry pod zówieszonémi pieczęćmi Máieľstatu tegóz
36: Króľá Kázimiérzá potwierdzoná: potym tákowy ľift v Sę=
37: dźi/ y tych kćórzy chowáli przerzeczoné Práwo/ niewiedźieć kćó=
38: rym nieľczęśćieim zgináľ.
39: Przetóz godná rozumieiac bydź rzecz/
40: áby tákowe pozwolenie y vľtáwá we wľzyľtkim w mocy zoľtá=
41: ľá/ przerzeczoné ľifty y Przywileie/ kćórych wyrozumienié z ko=
42: piy y z oryginałów wyięté w pewnych Księgách v rzeczonych
43: Sędźi iest pozostáľe y cáľe záchowáné/ odnawiamy/
44: pona=
45: wiamy/ y moc iemu wieczná przydáiemy/ chcąc áby we wľzy=
46: ľtkich ľwych rozdźielnośćiach/ ľentenciách/ punktćiech/ kondy=

47: ciách/ ártykuléch/ wftáwiczną zówzdy y niefporną otrzymáli

48: moc/ to ofobliwie opátruiaç:

49: iż ilekroć miáltá/ które w téy ko=

strona: 953

Metryki o przywileiach

Część pierwsza.

1: piiéy Przywileiu fą wypifáné y wyrázone/ álbo iedno które z

2: nich w tákowym nawyszégó práwá fądzie fpráwę ábo fpráwy

3: włafné/ álbo fwych fąfiad wefpótek miefzkáiaçych przed fądem

4: przereczonym przez ápellácią wwiedzioné będą mieç:

5: tedy

6: gdy oné Miáltá będą odieté y odpráwioné/ inné Miáltá ná

7: mieyfce ich z innémi pozoftałémi niech będą wzięté y wftáwio=

8: né. Który lift y formá álbo kopia wyięta z oryginału ták fie

9: lámá w łobie ma.

10: W Imię Boże/ Amen. Iż przyrodzenie y

11: kondycia ludzka bárzoby rádá przez zwiérzchnégó páná nád fo=

12: bą bylá: y ludzie nie oddaláliby od siebie wolności/ by niekár=

13: ność wyftępków z ciężkim vpadkiem nie obfitowálá:

14: dla tego

15: z Boskiégó zrzádenia fą dáni Królowie ludziom/ y Pánowie

16: poddánym/ áby z potrzeby fpráwiedliwości/ fądowi y rofká=

17: zowánium królewkiému byli poddáni wzyfcy: żeby koždému

18: fpráwiedliwą wagą fámie Królowie fpráwiedliwości czynili.

19: Y dla tego My Kázimiérz z łáski Božéy Król Polfki/ y Ziem

20: Krákowfkiéy/ Sędomiérfkiéy/ Siérádzkiéy/ Lęczyckiéy/ Ku=

21: iáfkiéy/ Pomorfkiéy/ Pan y Dźiedzic Rułki.

22: Ku wynieśieniu

23: chwały fpráwiedliwych ludzi/ á ku pohámowánium wżeteczeń=

24: ftwá zuchwálców/ obaczáiaç iż w náfzym królestwie przeciw=

- 25: ko powadze y czci nigdy nienarufzonéy tegóz królestwá nálezé=
26: go/
27: y nád wiadomość Máieftatu nálezého królewskiéfgo były
28: chowané nieiákie złé zwyczajie/ á to w tym: iż gdy Wóytowie/
29: Sołtyși/ Lównicy/ Przyșięgli v fądów zágáionych w práwie
30: Niemieckim/
31: między témi/ którzy fie práwuią w fądziéch ich zá=
32: gáionych/ fkaźni z rozmowy między łobą/ y iuz fkończoné w
33: wielu fprawách wydáią:
34: oni zász práwuiący fie do dálekich
35: ftron Ryńfkich do Máydenburgu Miáltá/ którému żadnym
36: práwem nie fą poddáni/ y zá granice królestwá nálezého áppel=
37: lácię y prowokácię czynią/
38: włafny Máieftatu nálezého Stolec/
39: y włafného Pána práwo y zwiérchność opuściwfzy/ y wzgár
40: dziwfzy/ ku fkaźie y fzkodzie królestwá nálezého/ y ku obciężliwo=
41: ści nálezych obywatelów:
42: á Wóytowie/ Sołtyși/ y inni Lá=
43: wnicy/ Przyșięgli królestwá nálezého/ od tych/ którzy fie práwu=
44: ią/ dla kupowánia tego fkazánia Sołtyfów/ do Máydebur=
45: gu wyciągáią po dziewiáci wiárdunk fzerokich grofzy Prá=
46: fkich/
47: y ktemu wyciągáią niektóre fummy pieniężné ná expenfy/
48: które z królestwá nálezého do Máydeburgu dla kupowánia prze

strona: 954

- 1: rzezoného fkazánia przefyláią:
2: przez co flawie/ vczciwości/
3: Iurisdiciiéy Stolice nálezéy nigdy nienarufzonéy bywa vwła=
4: czano/ y fzkárádnośc iákaś bywa iéy przyczytáná: á co iefcze gor=
5: fzego/ przerzeczeni Wóytowie/ Sołtyși/ Lównicy/ Przyșięgli

- 6: praw Niemieckich/
- 7: gdyby mieli czynić koniec doftáteczny prá=
- 8: wuiącym fie/ w tym fie czyniąc trudnémi do miaft niektórych
- 9: królestwá náfzého/ do Rádźiec/ Wóytów/ Láwników/Przy=
- 10: sięgłych/
- 11: którym żadna przez Nas ná nawyszézé práwo y ná czy=
- 12: nienié fkazánia práwá Máýdeburfkiého od Máieftatu náfzé=
- 13: go Królewfkiého nie byłá dáná/ áni im ieft ofobliwie zlcóná/
- 14: ná tákowe mieyfćá mimo ich poftánowioné fady:
- 15: áby przeda
- 16: wáli práwo naiwyszézé/ które Máieftatowi náfzému tylko ieft
- 17: przyłączoné: y áby dawáli iákie fkazánia nád zámierzenié ich
- 18: fádów/ do innych miaft/ wśi/ y mieyfć:
- 19: ná co im żadna nie ieft
- 20: dáná władza: ále z iákiegoś vporu té/którzy fie przed nimi prá=
- 21: wowáli/ w fprawách ták wielkich iáko máłych/ pieniądze przjmu
- 22: fzáli kładź niemálé:
- 23: zá które fkazánia od przerzeczonych Miaft
- 24: náfzych Rádźiec/ Wóytów/ Láwników/ Przysięgłych/ którzy
- 25: żadnéy władze w tym niemieli/ fkazánia wyciągáli y práwo
- 26: kupowáli/ które mocy nie miáło/ áni ftać mogło:
- 27: á niewinné lu
- 28: dźi práwuiący fie ofzukawáli fumpty/ pracámi/ wydatki/ naklá=
- 29: dy ich morduiąc niefpráwiedliwie: przeciwko którym rzeczom
- 30: w królestwie náfzym wołánié powítało/
- 31: y tákowá chytrość o=
- 32: kazála fie/ czego Máieftat náfz zá tym wołániém niemógł okiem
- 33: przyzrzeć/ y tego cierpieć. Dla czego z vczćiwémi w pánie Kry=
- 34: ftušie Oycmi/ Iárofláwem Arcybifkupem Gniéźnieńfkim/
- 35: Bo=

- 36: dzántą Krákowfkim/ Zbilutem Włodzcławfkim/ Ianem Po=
37: znánfkim/ Mikołáiem Płotckim/ Ianem Lubuckim Bifikupy/ y z
38: Opáty/ Probofczmi/ Dziekany/ Ardziakony/ y innémi Pręlatmi
39: y z Kánoniki ták Tumfkimi iáko Kollegiáckiémi/y inych kościo
40: łów Kápitułámi/ y z innémi Duchownémi doštoieńftwy opá=
41: trzonémi/ ták świetckiémi iáko Zakonniki/ wyiętémi/ y niewię=
42: témi:
43: y z Wielmožnémi Woiewodámi/ Káztelanmi/ Podkomo=
44: rzmi/ Komorniki/Sędziámi/ Podfędki/ Pány/ Rycérztwem/
45: z Szláchtą/ Ráycmi/ Wóytmi/ Láwniki/ Przyięglémi Miałt/
46: z Sołtyfmi y Vrzędniki wsi/ y mieyfc koždych/ áwo ze wlyzt=
47: kimi vczynilifmy ziazd y Séym:
48: zá których wlyzftkich y koždé=
49: go z olobná rádą Appellácię/ odzywánia/ áby nie było od tych
50: którzy lie práwuią/ czynioné v Sądów przerzeczonych zá pie=
51: niądze iuż rzeczoné/
52: y áby niebyły kupowané y wyciągáné/ y

strona: 955

Metriki o Przywileiách

Część pierwfza.

- 1: áby fkaźni y Práwá w Máydeburgu nie kupowano/ y tákże
2: v Miałt Króleřtwá náłzého v Sędzi/ Wóytów/ Láwników/
3: Przyięgłych/
4: y áby nie kupowano fkaźni álbo Práwá którého/
5: y kto oné przymie/ áby ná nim nieprzełtawano/ áni zá práwo
6: miano/ pod winą vtrácenia wlyzftkich dóbr řwych/ władzą
7: náłzą Królewfką zákázuiemy.
8: A chcąc od obywatelów Kró=
9: leřtwá náłzého řzkody/ včífki/ prace/ y nakłady oddálić/ á po=
10: żytki y rozmnožení im y náłzému Máieřtatu Królewfkému

- 11: część y pocziwość rozmnożyć:
- 12: Księgi prawa Máýdeburfkié=
- 13: go w Skárbie náłzym Krákowfkim położyliłmy: y ná tymże
- 14: Zamku náłzym Krákowfkim poštánowiliłmy práwo Naiwył=
- 15: łzé Niemieckie włafné/ ná mieyfce práwa Máýdeburfkiego:
- 16: á=
- 17: by z tych Książ/ łkazania były wydáné wedle Práwa przez
- 18: Wóytá náłzého/ y siedm Sołtyłów álbo Wóytów/ y przez
- 19: Przysiégłé vmieiętné Práwa przerezconého:
- 20: które Wóyty/
- 21: y Sołtyfy Wielki Rzádzcá zá czáfem będący przerezconého
- 22: Zamku Ziemie náłzey Krákowfkiéy/ wełpółek z Wóytem ná=
- 23: łzym ná mieyfćách nižey nápiłánych/ między innémi będzie ro=
- 24: zumiał vmieiętnieyfzé w Práwie/
- 25: áby ie przyiał/ miánował/
- 26: wybrał ná mieyfćá do żywotá ich/ ku zágiáieniu Práwa ná=
- 27: łzého Naiwysłzého Zamku Krákowfkiego/ zwykłym zwy=
- 28: czáiem czáfów y z miefc łłufznych: to iełt/ z Bochnie/ z Wie=
- 29: liczki/
- 30: z Robczyc/ z Lipnice/ z Myłlimic/ z Olkufzá/ z Wol=
- 31: bramá. Z Wóytów/ z Lipniká/ z Sułószowá/ z Irzmano=
- 32: wic/ z Przećiniá/ z Sándrumaná/ z Baliná/ z Szubrowic.
- 33: Z Sołtyłów Máiełtatu Królełtwá náłzého/ z Bodzánowá/
- 34: z Gikołomie/ z Lápłzyce/ z Skáwiny/ z Rybnéy/ z Liłtry
- 35: Tynieckiey/ z Brzélká/ z Gonowá Brzeżinłmkiego Opátá/ z
- 36: Lubocze/ z Pobiednéy/ z Tubiczá/
- 37: z Werzmeńłkiego Kla=
- 38: łztorá Probołczá/ Wóytmí y Sołtyłmi/ y innych mieyfć. Z
- 39: Láwników y innémi pocziwémi y opátrznémi ołobámi/ któ=
- 40: rzy będą vmieiętni w rzeczonym Práwie Máýdeburfkim/ y

- 41: którzy będą godni mieycá Lówniczého:
42: którzy wiecznie sie=
43: dzieć máią siedm w liczbie/ á nád siedm nigdy niech nie=
44: przechodzi. Do którego Sądu Naiwyszého Niemieckiego
45: Zamku nálezego Krákwfkiego:
46: y do Wóytá nálezego/ y do Wóy=
47: tów/ Sołtyfów/ y innych Sędziów/ którzy ná tym Sądzie
48: nálezym będą siedzieć/ miáfto przerzeczonych Appelláciy/ któ=
49: ré do Máýdeburgu zwykły bywác/
50: będzie wolno im od wły=
51: tkich Sędzi/ Wóytów/ Sołtyfów/ Lówników/ Przyśięgłych/

strona: 956

- 1: ták miáft iáko wsi włyftkim/ którzy sie práwuią/ áppellowác/
2: odzywác/
3: y przed nimi kończyć y dokonywác fwéy áppelláciéy/
4: przez profté przełożenia rzeczy fwéy ábo áppellácię práwá y fka=
5: zánia prośíc/ z ksiąg nálezych práwá Máýdeburfkiego przerzeczó
6: négo:
7: ná których fkaźni/ álbo sentenciách/ álbo práwiéch/ fkázu=
8: iemy władzú nálezego Máieftatu Królewfkiego/ áby ták prze=
9: ftawano iáko ná práwie/ y áby iáko práwo były chowáné.
10: Wy=
11: iąwły żeby niektórzy z przerzeczonych práwuiących sie rozumie=
12: li moc otrzymác lepźzé fkazánié w rzeczách swoich nád ono iuz
13: vczynioné: tedy od tákowych do sámého Máieftátu nálezego
14: będzie wolno áppellowác:
15: á pod tym czáfem práwá przerzeczó
16: négo Máýdeburfkiego ksiąg nálezych od nas ná fwé áppellácię
17: otrzymáią pewné Komiśsarze: którzy chcemy y fkázuiemy áby
18: byli Ráyce z Miáft z tych:

- 19: z których ci/ którzy áppelluią/ będą
- 20: miánowác/ niepodeyżrzáni przeciwnéy ftronie/ z koždégo miá=
- 21: ftá po dwu Rádźiec: to ieft/ z Kráková/ z Sączą/ z Bochnie/
- 22: z Wieliczki/ z Kázimiérzá/ y Olkuřzá:
- 23: którzy z náłżégo ofobli=
- 24: wégo poruczenia fkażą áppellácią: y koniec fprawie/ w którém |
- 25: fie áppellácię stáły/ vczynią. A iżby przerzeczeni Wóyt náłż
- 26: y inni Wóytowie/ Szofłtyfi/ Láwnicy siedm przerzeczeni/
- 27: którzy wiecznie będą siedzieć przy fądźie náłżym/ práwá prze=
- 28: rzeczoné wydáiąc y prácuiąc/ dni fwych prózno nie trawili: á
- 29: práwuiący fie prácami/ y mordowánieniem/ y nakłády/ wedle piér=
- 30: wřzého zwyczáiu nie byli obciążeni:
- 31: vftáwiamy chowác/ iżby
- 32: zá koždé fkazánié vczynioné tylko po siedmi fkotów: których
- 33: połowicá do fkárbu náłżégo/ á połowicá przerzeczoným fie=
- 34: dmiom siedzącym ma bydź:
- 35: żeby to między łobą zá pracą fwą
- 36: podzielili: nie licząc w to zapłáty Piřárzowéy/ pámiętného/
- 37: y Przywileiów/ które máią dáwác: które zapłáty będą ták miár
- 38: kowác/ iákoby za pracą fwą bráli.
- 39: A z win przerzeczoného fą=
- 40: du náłżégo Wóyt náłż ná część náłżę cztery winy/ á piąta ná
- 41: Láwniki ma wyciągác. A iżby przerzeczony Wóyt náłż/
- 42: y
- 43: siedm Láwników rzeczoného fądu náłżégo nawysřzego tym
- 44: mocniéy y pilniéy fądowi przerzeczonému naiwysřżému y w
- 45: wydawánium fkazánia przypilnowáli/ y oné odpráwowáli:
- 46: tedy Wóytá y Láwniki Máieřtat náłż chcąc łáfką fwą ozdo=
- 47: bić/ oné z łáfkí náłżéy ofobliwéy wymmuiemy od wřzyřtkich
- 48: podatków/ Poborów/ y kontribuciy/ od robót/ od woiennych

49: służb ná wśelkie łrony/ które przez Nas y potomki náłzé będą

50: czynioné:

51: y od wśelkiego pośłużenítwá ták náłzégo/ iáko ich pá=

strona: 957

Metriki o Przywileiách

Część pierwsza.

1: nów/ y od sądów Káštelańfkich/ Woiewodzkich/ Sędzi/ Pod=

2: łędków/ Komorników y innych Vrzędników Ziemfkich/ y Wóy=

3: tów/ Rádziec/ Láwników/ y wśyłtkich Przełożonych:

4: którym

5: żadnym łpólobem niech nie będą pośłużni/ áni pozwáni/ ták w

6: wielkich iáko w máłych łprawách przed niemi łtawác/ álbo ná

7: nie odpowiadác nie będą powinni: ále tylko gdy przed oblicz=

8: nośc náłzę y przez ołobliwą pieczęc náłzę pozwáni będą:

9: tedy

10: przed Námi/ álbo ołobnym Kommisarszem náłzym/którego

11: ktemu náznáczy/ będą powinni odpowiadác/ álbo koždy z

12: nich będzie powinien prawem łwym Máydeburfkim odpowie=

13: dác.

14: A iżby przerzeczoné wśytkie rzeczy miály moc ná wieki/

15: ninieyły przywiléy zá rádą y zwoleniém przerzeczonych wśyzt=

16: kich przy nas siedzących kazáliłmy nápiśác/ y pieczęciá Máie=

17: łtatu náłzégo Królewłkiégo więtfzą kazáliłmy wtwiárdzić.

18: Dziáło fie y dan iest w Krákwie/ Roku pánfkiego/ Tyśiácné=

19: go/ trzechsetnégo/ pięcdzieśiátego szółtego/ náziutrz po świę=

20: tym Fránciřku.

21: Przy czym byli przerzeczeni Arcybiskup y Bi=

22: łkupi/ y Wielmożny Iurá Káštelan Imráw Woiewodá/ An=

23: drzéry Sędzia Krákwski/ Wilczek Sędomiérski/ Ráphał Wi=

24: ślicki. Piotr Sądecki/ Káštelanowie/ y inni świádkowie go=

- 25: dni wiary.
- 26: Prośbą tedy przerzeczonych Sędzi/ y ktorzy
- 27: té prawá chowáli łáfkáwie fklónieni/ y poddánych náfzych po=
- 28: żytki y rozmnożeniem nápomnieni/
- 29: tákowy list y vftáwę/ łáfkę
- 30: y pozwolenie máiąc wdzięczné y cále władzą náfzą Królewską
- 31: moc mu przydáiemy/ y ón vmocnieniem pieczęci náfzéz więtfzéz
- 32: przy tym ninieyłym liście vtwiárdzamy.
- 33: Działo fie to w Pią=
- 34: tek po Przewodnéy Niedzieli/ Roku Páníkiégo/ Tyśiácnégo/
- 35: Czteréchletnégo/ Dwudziéstégo y piérwzého. Przy czym byli
- 36: Nauczciwzy w Pánu Kryftuśie Pánowie Mikołay kościoła
- 37: Gnieźnieńskiégo Arcybiskup y Primás/
- 38: Woyciech Krákw=
- 39: fki/ Andrżéz Poznánfki/ Iákub Płotcki/ Ian Chełmfki Ko=
- 40: ściołów Biskupi: y Wielmożni y mężni Mężowie/ Kryftyn
- 41: z Ośtrowá Kálfztelan Krákwfki/
- 42: Sędziwóy z Ośtrorogá
- 43: Poznánfki/ Ian z Tárnowá Krákwfki/ Mikołay z Michá=
- 44: łowá Sędomiérfki/ Máciéy z Wąfofzá Kálifki/ Mikołay z
- 45: Oporowá Lęczycki/ Iákub z Koniecpolá Siérádzki/
- 46: Má=
- 47: ciéy z Lábilzyná Brzéfki/ Ian z Kościelcá Gnweńfki Wo=
- 48: iewodowie: Michał z Czyżowá Sędomiérfki/ Miśtyn Po=

strona: 958

- 1: znánfki/ Marćin z Klenowá/ Kryftyn z Koźiegłowy Sądec=
- 2: ki/
- 3: Floryan z Korytnice Wiślicki/ Ian z Czekoćiná Lubelſki/
- 4: Kálfztelanowie: Zbigniów z Brzežia królestwá Polſkiégo Már
- 5: fzałek/ Piotr Száfrániec Podkomorzy Krákwfki/ Andrżéz

- 6: Ciołek z Zelecjowá Podstoli Sędomiérski:
7: y innych wiele go=
8: dnych wiary wiernie nam miłych. Dan przez ręce vczciwého
9: w Pánu Kryftusie páná Woyciechá Biskupá Krácowfkiego/
10: Naiwyszého Kánclérzá/ Ianá Dziekaná Krácowfkiego/
11: Podkánclérzého królestwá Polfskiego nam fczérze miłych.
12: My
13: tedy Władysław z łáfki Božey Król przerweczony/ zá rádą Rad
14: náfzych/ które przy boku náfzym siedziály/ y zá prosbą przed Má
15: iestatem náfzym vczynioną/ ták fprawiedliwą y fłuźną y bá=
16: czną przywiedźieni/
17: tákowy Lift vmocniájąc odnowieniem
18: Przywileiu wyszėy nápisánego ze wżysfkim/ co w nim nápisá=
19: no/ potwierdzamy/ mocny czyniemy/ pochwalamy/ y odná=
20: wiamy/
21: fkazuiąc áby we wżysfkich fwych punktciéch/ kláuzu=
22: łách/ fpofobiech/ y członkách miał moc wiecznéy mocy/ zá swiá=
23: dectwem tego Liftu: któremu pieczęć náfzá iest záwiefzoná.
24: Działo fie ná Wyfpie Ciepel/ w Miáfteczku Koninie/ które iná=
25: czey zowá Racze/ w Niedziele blizfzą po swięcie Swiętego
26: Stániślawá/ które bywa Máiá/ Roku Pánfskiego Tysięcné=
27: go/ cztérzéchfletného/ cztérdzieftého czwártého.
28: Przy czym |
29: támże byli Vczciwi/ Wielmoźni/ Mężni/ y Szláchetni/ Wá=
30: wrzyniec z Oderwáru królestwá Węgierfskiego/ Mikołay z
31: Láyfoki/ Lukałz z Górki Poznánfski/ Hynek z Pomorzán ziemie
32: Podolfskiéy Woiewodowie:
33: Mikołay z Zákrzowá Márfzałek/
34: Krefław Woyfzyk z Woyfze/ Stolnik dworu náfzego/ Piotr z
35: Számotuł/ Páweł z Sienná/ Mikołay z Czefławu/ y Hynek

- 36: z Bálíc dworzánie náfzy/ y inni godni wiáry świádkowie przy
37: rzeczách przerzeczonych.
38: Dan przez ręce Wielmożnych Ianá
39: z Koniecpolá Kánclérzá/ y Piotrá z Czekoćiná Podkánclérzé=
40: go/ królestwá Polfkiégo nam fczérze miłych.
41: MIESCZANIE KRAKOWSCY.
42: OKazáli Przywiléy Władyfłáwá Książęciá ná fklad/ któ=
43: rym máią nádánié to/ áby káždy kupiec cudzoziemiec towáry
44: íwé w Krákwie przedawác mógl:(*marg*) *Zyg. Aug. w Piotrko.* (–)
45: á iżby káždy kupiec/ prze=
46: kupień/ któryby z Węgier/ álbo z Sączá/ álbo z infzého króle=

strona: 959

Metriki o Przywileiách

Część pierwfza.

- 1: ítwá przywiózł do Krákwá miédź/
2: nie przedawá íéy żadne=
3: mu człowiekowi opcému/ tylko miefczánom Krákwfkim: á
4: żeby téż nie śmiáł żaden z Krákwá wyieździć/ áż piérwéy prze
5: dawfzy towáry.
6: Téż w tym liście inhibicia/ áby żaden ku=
7: piec z Węgier y z Sączá/ álbo z infzého królestwá nie śmiáł z
8: miedzią y z infzym towárem/ áni wodą/ áni ziemią/ mináfzy
9: Kráków do Toruniá ieździć:
10: o czym fzerzény ten ílty przywiléy
11: ich świádczy/ który dan íeft w Krákwie in Anno 1306.
12: Ciz Miefczánie Krákwfcy.
13: Vkazáli przywiléy Królá Lódwiká/Roku Páńfkiégo 1372.
14: dány:
15: którym máią nádánié/ áby wízelákie kupie álbo towáry/
16: któreby były z Prus/ á miánowicie z Toruniá do Krákwá przy

- 17: wieżioné/ były tám w Krákwie złożoné przedawáné/ áby ich
- 18: ztámtąd dáléy nie wożono.
- 19: Ciz Miecżánie Krákwfcy.
- 20: OKazáli przywiléy Królá Kázimierzá/ Roku Bożég^o 1354.
- 21: którym to nádánié máią/ żeby kupcy cudzożiemfcy/ którzyby=
- 22: kolwiek z iákimkolwiek towárem do Krákwá przyiecháli/
- 23: nie
- 24: śmieli ieden drugiému towáru przedawác: ále żeby tylko to=
- 25: war fwóy miecżánom Krákwfkim/ álbo którymkolwiek pod
- 26: dánym nálzým przedawáli.(*marg*) Támże. Támże. (-)
- 27: Ktemu płótno wżelákié/ które=
- 28: kolwiekby zkádkolwiek było przywieżiono/ á miánowicie płó=
- 29: tno Golcz/ áby było ná wielki łokieć przedawáné/ krom płótná
- 30: czarnégo/ które ná máły łokieć ((t. łącz.))
- 31: przedawáné bydż ma.
- 32: Ciz Miecżánie Krákwfcy.
- 33: VKazáli Mándat Królá Kázimierzá/ którym rofkázuie im/
- 34: áby tákowé kupce cudzożiemce/ którzyby krom głównych Iár=
- 35: márków weśpótek zřobą řpólem w Krákwie hándlowáli/ á
- 36: nie z miecżány Krákwfkiémi/
- 37: áby ie hámowáli/ áreřtowáli/
- 38: y dobrá ich řkárbowi nálzému konfiřzkowáli. Datá Mándá=
- 39: tu tego 1451.(*marg*) Zyg. Aug. w Piotrko. (-)

strona: 960

- 1: Ciz Miecżánie Krákwfcy.
- 2: VKázáli Przywiléy Królá Kázimierzá/ Roku 1457. dá=
- 3: ny: którym Król Kázimierz rofkázuie pod winá w Przywileiu
- 4: opifáná:(*marg*) Támże. (-)
- 5: áby żaden Noremberczánin/ álbo infzy obcy kupiec/
- 6: nieśmiał w Krákwie krom głównych Iármárków towá=

- 7: rów fwych przedawác/ przeciw przywileiom piérwłzym mie=
8: łczan Krákowłkich.
9: Ciz Miełczánie Krákowłcy.
10: OKazáli Przywiléy Królá Kázimiérzá/ Roku 1473. w
11: którym Król Kázimiérz rokázauie/ áby kázdy ze włzyłtkich
12: miałł y miałłteczek w królestwie Polłskim iádác kędzłzkolwiek/
13: żeby Krákowa nie mijál:
14: á zwłálczá którzy iádą do Słáfká ábo
15: z Słáfká/ máią łtárémi y dawnémi drógámi iechác ná Krá=
16: ków/ á tám łkłádowi dołyc czyniéc.(*marg*) Támże. Támże. Támże. (-)
17: Tákże y kupcy z Węgier
18: nie gđzie indzłie/ iedno w Krákowie máią kupi łwych łkład
19: mieć/ y támże kupie łwé przedawác/ y inłzé rzeczy ku potrzebie
20: łwoiéy łpráwowác/ ((t. łác.))
21: Ciz Miełczánie Krákowłcy.
22: OKazáli łłłt Królá Kázimiérzá/ Roku 1451. piłány/ á
23: przez Królá Alexándrá 1504. potwiérdzony ná łkład Soli/
24: tym obyczáiem/ áby w miałłteczku Miechowłe Sól w Báłwá=
25: nách nie byłá przedawáná/
26: áni iéy tám żadny łkład był ná prze=
27: cíwko łkłádowi/ który náleży łtárému obyczáiovi Krákowłkié=
28: mu. Tákże Sal centenariatum, którą przywożą z Wieliczki
29: do Miechowá/ nie má byđż przedawána/ iedno w targowé
30: dni/ pod winą w przywileiu opiláną.
31: Tákże in oppidis Slo=
32: mnicieñ. &c Prołsouieñ. y kędzłzkowiek ieno indzłie v łąłiádów
33: non debet vendi Sal entenariarum, iedno w targowé dni.
34: Ciz Miełczánie Krákowłcy.
35: VKazáli łłłt Węgierłkiéy y Polłkiéy Królowéy/ Roku 1372.
36: ná łkład w Krákowie: iż im wolno rozmáitych kupi przycho=
<http://rcin.org.pl>

37: dzących z rozmaitych krain skład mieć w Krakowie ná wie=

38: czność.

strona: 961

Metрики o Przywileiach

Część pierwsza.

1: Libertacia od Podwód niektórych

2: Miaft.

3: Wolność od podwód z dawná miáftóm/ Krakowskiému/

4: Poznanskiému/ y Lwowskiému nádána/

5: y dekrétami ś. pámię=

6: ci Królów Polkich/ Zygmuntá piérfwzégó/ Zygmuntá Augu=

7: fta/ y Stephaná záchowána/ in toto áporobuiemy/ rátyfiku=

8: iemy: y od tych podwód Kraków/ Poznań/ Lwów/ wiecznemi

9: czáfy wolnemi czyniémy y decláruiemy.

10: Porównánié w prawie ofób wrzędó=

11: wych mieyfkich, we Lwowie y w

12: Wárfzáwie z Krakowiány.

13: PRzeftzregáiąc/ áby fie w mieściéh głównych Koronnych

14: violentiae nie działý ludzióm ná wrzędzie będącym:

15: tedy Confti=

16: tucią Anni 1581. która Krakowski y Poznanski wrzędóm flú=

17: ży/ extenduiemy: iż ma także comprehendowác Rádę y Przy=

18: siężniki miaft/ Lwová y Wárfzáwy.

19: Gwałcenié bron mieyfkich.

20: NÁyduią fie téż tácy fwowolnicy/ iż w mieściéh brony wy

21: biiáią y wyśiékáią/ kłótki odcináią/ prochy w nie náfy pawfzy

22: rozładzáią:(*marg*) Zygm. III. Lift. Támże. Zygm. III. Lift. (-)

23: przeto vftáwiamy/ áby z takim každym gwałtow=

24: nikiem poftępowano według Státutu Torunskiego.

25: Co byli Krakowiánié dzwonek álbo práwo gwałtu vtráćili, iá=

- 26: ko w Kronikách nápiáno, to go tu zás wedle téy Constituciiéy po=
27: niékąd rekuperowáli.
28: Gwałty póspolité Krákovské.
29: Wielkie befprawia/ y gwałty rózné odnořzú do nas częłté=
30: mi fkárgámi Krákovskégo miáftá obywatéle/ którzy ták są v=
31: ćišnieni/ iż áni vrzędý/ áni vbefpieczenié práwá póspolitég^o / ochro
32: nić ich nie może:(*marg*) Stephan w Wárfzá. Lift. (-)
33: przetóz vftáwuiemy/ iż gdyby podług Státu=
34: tu Toruńskégo/ w gwałcie iákim nie mógl byđz poman gwał=

strona: 962

- 1: townik/ vkrzywdzonému mieřczáninowi w rádźie mieyfcickiéy/
2: ábo wyszégó y niźszégó práwá będącému/ facultas dochodzenia
3: ná gwałtowniki ma byđz táká/ iáko szláchćicowi ex iuris quali=
4: tate służyć zwykłą. Tóz o dochodzeniu krzywd Poznánfkiego
5: miáftá rozumieć sie ma.
6: O Tumulćiech.
7: Státut Toruński poćiągamy y decláruiemy/ do wřzelákich
8: tumultów/ któreby sie pod odiazd nářz do Szweciiéy z którém=
9: kolwiek miáry y przyczyny/ w mieřćiech wřzytkich/ ná wřzelá=
10: kich mieyfcách dźiały/
11: tákież máią byđz řpólnie przez vrząd Stá
12: rořci y mieyfcicki hámováné y koioné: y ći którzyby tumultowáli/
13: máią byđz od nich imáni/(*marg*) Zygm. III. (-)
14: y zá zgodnym obu vrzędów/ ták Zam=
15: kowégó iáko y mieyfcickiégo ofáđzeniém karáni
16: řaluo řcrutinio & appellatione szláchćicowi
17: tylko ná Tribunal:
18: á gdzieby róžność miedzy témi vrzędý byłą/
19: máią dořiądz informáciiéy Tribunalfkiey. A gdzieby co ná v=
20: rzedách/ álbo iednym z nich zchodźilo/ máią byđz o to do Tri=

- 21: bunału ex officio pozwáni:
22: y gdzieby winnemi byli ználezieni/
23: máią bydź (t. łac.) karáni.
24: Włzákże máią bydź bliźlzy do ewáfiiéy. ((t. łac.))
25: którzyby z rąk wrzędowych ábo więzienia vćiekli/ łzlá=
26: chćicy mogą bydź ((t. łac.)) w Vrzędzie Gro=
27: dzkim fori fui requirowáni.
28: A iefliby krwie rozłanié fie sítáło/
29: ná gárdle karány/ á z dóbr iego łzkody nágrádzáné/ ((t. łac.))
30: ná Tribunal/ bydź máią. Plebei zásię
31: ((t. łac.)) imáni/ y przed wrzędy Stárościé y mieyfckie
32: łądzeni/ y karáni bydź máią.
33: Odpuśczenié łzofu y poboru miáftu
34: Krákowu.
35: IZ miáfto náłzé Kráków/ łtolicá náłzá Królewka/ iáko
36: prioribus interregnis, ták y tego pofzledniégo interregnum, wiá=
37: rę y státeczność łwą w to zámiełzání Rzeczypołp: nam y włzy=
38: łtkiéy Koronie/
39: y dotrzymáło/ nie ogladá=
40: iác fie ná wielkie łzkody/ łpalenia y łpułtołzeniá máiętności
41: łwych/ które ((t. łac.)) paloné y zniešioné/(*marg*) Zygm. III. w Wárfzá. Lift. (-)
42: á rucho=

strona: 963

- 1: mé bráne bydź mušíały.

Metriki o Przywileiách

Część pierwłza.

- 2: Przeto zá tę wiárę y łtáteczność ich/
3: wdzięczność/ y łáskę náłzé Królewka/ miáftu temu/ y obyvá=
4: telom iego włzyłtkim pokázuiąc/ áby téz poćiechy zá łzkody y
5: trudnošci łwé odniešć mogli.

- 6: Szos z Poborem nałżym Kró=
- 7: lewfkim/ któryby zá vchwałą wńzech Stanów nam y fkárbo=
- 8: wi nałżému Koronnému/ álbo Poborcomy Száfármom ná
- 9: Séymiech vchwalonym płácićby mieli.
- 10: Miáftá Krakowá |
- 11: miefczánom y obywatelom iego wńzytkim dáruiemy y odpu=
- 12: łczamy do cztérech Exákcij Poborowych/ iefliby kiedy ex need=
- 13: łitate Rzeczypołpolicéy vchwaloné bydź miály/ poczawńzy Ex=
- 14: ákcią od poborów ná tym Séymie vchwalonych.
- 15: W czym
- 16: áby trudnoś y przenágánánié żadné nie było od Poborców ná=
- 17: łzych/ ((t. łac.)) tą ninieyńżą Conftitucią
- 18: wáruiemy.
- 19: Odpuńczenié Czopowégo miáftu
- 20: Krakowu.
- 21: Miáftá Krakowá ná popráwę murów y municij miey=
- 22: łkich Czopowé od káždégo picia/ któreby z miáftá Krakowá do
- 23: łkárbu nałżégo Koronnégo dochodźić miáło/(*marg*) Támże. Lift. (-)
- 24: zá vchwaleniém
- 25: Poboru przez łtany Koronné autoritate Conftitutionis prae=
- 26: łentis dáiemy dáruiemy do dwu Exákcij Poborowych blifko
- 27: przyńżłych/ od ninieyńżégo poczynáiąc:
- 28: tym łpołobem/ że vrząd
- 29: mieyńki tákowé Czopowé od picia wńzelákiégo przez té dwie ex=
- 30: ákcie wybiérác y wyćiągác ma: wńzáków wybiérác Czopowé
- 31: máią wedle Przywileiu Piwowarów miáftá tego.
- 32: Záchowu=
- 33: iąc w cále cognicią Séymową o tychże Przywileiách/ y o tym
- 34: iefli co po nich rózného bywáło ná nie łtanowiono/ á to po wy=
- 35: łzćiu przerzeczonych dwu exákcij Poborowych.

- 36: A z tego mury
37: y municję mieyfkie opátrować y poprówić máią. W czym ták=
38: że áby przenágábánia żadného od Poborców nie mieli/ ((t. łąc.))
39: tą Conſtitucią wáruiemy.
40: Podwyſzenie moſtowego miáſtu
41: Krákowu.

strona: 964

- 1: DLa poprówy dróg w Krákowie nád ftäre moſtowe/ zá po=
2: zwoleniem wſzech ſtanów poſtánawiamy: że káždy furman/
3: który z towárámi cudzoziemſkiemi/ ſolą/ y z inſzemi ciężkiemi
4: rzeczámí do Krákowá przyedzie/
5: od káždého koniá po pułgro=
6: ſzku miáſtu plácić będzie powinien. Táſze ktoby rogáté bydło
7: ná ſkład Krákowſki na przeday przypędził/ powinien będzie po
8: pułgroſzku zwłáczá od bydłá wielkiego miáſtu temuż plácić/
9: iáko przywiléy ná to dány ſzérzény obmawia.
10: Cło Krákowſkie.
11: PRzełożony nam ieſt niedoſtátek miáſtá Krákowá/ y wy=
12: niſzczenie prowentów iego/ táſze iſe z nich potrzeby miáſtá te=
13: go nullatenus odpráwioné bydź nie mogą.
14: Chcąc tedy áby zá
15: ſczęſliwého pánowániá náſzego/ miáſto to/ które rebus ſecundis
16: ornamento, aduerſis praefidio nam y Rzeczypoſp: náſzey bydź z=
17: wykło/ we wſzem incrementa bráło.
18: Miáſtu temu náſzemu Krá=
19: kowu zá pozwoleniem wſzech ſtanów/ Cło wieczné dáiemy y po
20: ſtánawiamy. Tym ſpoſobem/(*marg*) Támże. Liſt. Támże. Liſt. Zygm. III w Wárfzá. Liſt.
(-)
21: że oſoby wſzelákie cudzoziemſkie
22: miáſtu temu od towáru wſzelákiego według oſzácowánia od

- 23: grzywny po pułgrofzku płácić będą powinni czáfy wiecznémi/
24: iáko fzerzény przywiléy im ná to dány w łobie obmawia.
25: Odpułczenié Szofu Kázimiérzá=
26: nom.
27: IZ miáłto náłzé Kázimiérz prze obłężenié Kráková od
28: nieprzyiaćielá/ o wielką łzkodę y vtrátę przyłzli/ ktemu że mu=
29: ry miáłtá tego po niektórych mieyfcách per abufum popłowá=
30: né.
31: Tedy my łáłkę náłzē y porátowánié ku pomnożeniu miá=
32: łtá tego/ y popráwę murów/ y inłzych potrzeb znácznych po=
33: łpolitych/ odpułczamy obywatelom włzyłtkim miáłtá tego/
34: Szos do cztérech exákciy po łobie idáć/
35: iefliby kiedy nápotym
36: połtánowioné były/ poczáwłzy od ninieyłzégó Séymu Exák=
37: ciieý. A Czopowé tákże cáłé włzyłtko miáłtu temu od w=
38: łzelákich pićia ná rok ninieyłzý Contribuciieý ku tym lepłzé=
39: mu porátowániu/
40: odpułczamy budowániu murów y bálzt/ ták iż żadnym

strona: 965

Metriki o Przywileiách

Część pierwłza.

- 1: kłztáłtem ni od kogo w tym impediowáni bydź nie máią: ponie=
2: waź to co czyniémy zá pozwoleniém Stanów włzyłtkich Ko=
3: ronnych vchwalamy.
4: Cłó Kázimiérłkié.
5: DŁa załług y wiernołci miáłtá náłzégó Kázimiérzá Krá=
6: kowłkiégó/ które przeciwo Rzeczypołpolitéy y nam/ y obronie=
7: niu pilnym y wiernym pokazáło miáłtá náłzégó Kráková.
8: Przeto Mołtowégó im od przodków náłzych nádánégó/ którégó
9: łá in pacifico vfu, przyczyniamy z pozwoleniém włzech łtanów

- 10: Koronnych/ to iest nád ftaré cło od koniá káždého po pułgrofzku/
11: tákże y od bydła rogátého/ y od káždého inźého bydłeciá wielkié
12: go po pułgrofzku wybierać máią od tych wżytkich którzy ná
13: fklad Krákowki/ álbo téż przez móst Kázimiérski przez Kráków
14: przeiezdzić będą/ wybierać máią/
15: iáko o tym przywiléy nász o=
16: nym dany/ ízerzény obmawia.
17: SZOS Y CZOPOWE
18: KLEPARSKIE.(*marg*) Támże. Zygm. III. w Wárszá. Lift. (-)
19: Miáftu nászemu Kleparzowi Krákowkiému/ które wiele
20: fzkód czáfu oblężenia miáftá nászého Kráková/ y tegóz podięło/
21: y przy tym ftáteczną wierność fwoię przeciwko nam y Rze=
22: czypołpolitéy pokazało.
23: Zá co my łáfkę nászę páńfką onym poká=
24: zuiąc/ fzos cały/ y inźé prouentá Contribuciiéy nászéy/ któreby z
25: Vniwerfału Séymu ninieyfzého do fkárbu nászého/ álbo więc
26: Száfáarzóm ziemie onéy przyśdź miály.
27: Miáftu temu do czté=
28: rech exákciy/ iefliby nápotym ex necesitate Reipub: kiedy v=
29: chwaloné były/ dáruiemy y odpufczamy.
30: A Czopowé od wżelákiego pičia ná rok ninieyfzy Contribu=
31: ciiéy tu vchwalonéy/ miáftu temu dawamy
32: ná porátowánié
33: połpolitych potrzeb/ y ku obronie miáftá tego. W czym wży=
34: ftkim áby impedimentu żadného ni od kogo nie mieli/ ninieyfzé=
35: go Seymu vchwałą vtwiárdzamy.
36: Incorporatia Proboftwá S. Floriana
37: Collegium Krákowkiému, przez

- 2: guftá, Wuiá náfzého, y Stephaná,
- 3: vczyniona.
- 4: WLadzą Séymu tego/ zá zezwoleniém wlfzech ftanów/ v=
- 5: twierdzámy Ius patronatus náfzé/ któreby nam należało/wie=
- 6: cznémi czáfy ná Collegium pomienioné wléváiác.(*marg*) Zygm. III. Lift. (-)
- 7: MIASTO SĄDECZ.
- 8: MIEsczanie Sądeczcy vkázáli lift náfz/ który otrzymáli ro=
- 9: ku 1554. iż mogą mieć ná wieczność fkład w fwoim mieście
- 10: foli/ która przez poddáné Spifkich náfzych miałt z żup náfzych
- 11: Bocheńfkich docześnie była wyważána:
- 12: ták iż iuz nie Spifzá=
- 13: nie/ ále przerzeczeni miefczanie Sądeczcy/ ci tylko/ którzy miey=
- 14: fkie práwo máią/ a nie ini żadni fól przerzeczoną zá takim plá=
- 15: ceniém y pieniędzmi/ iáko przez Spifkie miałtá bylá plácona/
- 16: w Zupách náfzych Bocheńfkich kupowáli:
- 17: y onę do Sączá wo=
- 18: żili/ y tám iá fkładáli: y doftátek iéy ták Spifzánom iáko y innym
- 19: wfzytkim záwždy gotowáli/ przedawáli/ álbo zá iné kupie we=
- 20: dle zmów á targów przemieniáli.
- 21: Y dána tymże listem wol=
- 22: ność Spifzánom/ y wfzytkim innym zá Sączem miefczkáiącym:
- 23: áby tę fól z Sączá wywożili/ y ku pożytkom fwym obrócáli.
- 24: Poftánowiło fie ktemu tymże Przywileiem:
- 25: áby Spifzanie y
- 26: infzy z dolnych kráiów Węgierfkich żelázo/ miédź/ y iná fpizę/
- 27: iáko ná tymże Przywileiu opifano ieft/ formowanąy nieformo=
- 28: waná/ do Królestwá náfého wożący/
- 29: nie gdzie indziéy/ ieno w
- 30: mieście Sądeckim fkładáli/ y przedawáli: á nie dáléy z rzeczá=
- 31: mi y kupiámi przerzeczonémi ieździli/ álbo téz drogámi krzywé=

- 32: mi ku przekázie y szkódzie składowi Sądeckiemu ieżdżili:
33: pod
34: areftówaniem y vtraceniém rzeczy przeciwko takim/ którzyby
35: nie co inného vczynić wazyli. Iako o tym wzyftkim szérzéz Przy
36: wiley ich świadczy/ y opifuie.
37: MIASTO OSWIĘCIM.(*marg*) ZygzAug. w Piotrko. (-)
38: Miefczanie Oświęcimscy vkázowáli Przywiléy Książę=

strona: 967

Metрики o przywileiách

Część pierwsza.

- 1: ciá Miefzká Opolfkiego/ y páná Ciefzyńfkiego de data apud
2: Oświęcim 1291.
3: ná Skład w mieście fwym Oświęcimfkim
4: foli y ołowu/ bez szkody infzych miaft/ iako téz temu Składowi
5: gdzie indziéy równy iest/ nic nie przyczyniáiąc/ áni vmnieyřzá=
6: iąc:
7: á pożytek który Książę miało z ołowu [!] / ná pożytek mieyfki
8: oddał/ y ktemu przydał Marcam argenti vfualis z przekupniow
9: álbo z Prásołow folnych: którą z zwyczáiu płáćili ná rok.
10: A ten
11: list potwiérdził Król Kázimiérz ná wieczné czáfy/ ((t. łac. do w. 9))
12: iako ten list y Confirmácia szérzéz w łobie obmawia.
13: Ciz Miefczanie Oświęcimfscy.
14: VKazáli list nářz (t. łac.)
15: żeby wzyřcy kupcy y fur=
16: máni/ y káždy z nich z ołobná od publikáciiey tego listu y potym
17: zázwdy przyřřłémi czáfy/ Oświęcimfkiego miářtá y ich składu
18: nie miał/ y do żadnych innych miaft kupowác foli nie ieżdżil:
19: ie=
20: no do Oświęcimia/ álbo ná iego skład. Czego ieřliby nie kto iná

- 21: czéy ważył omijác Oświęcim/ y fklad iego: tedy taki káždy tak
- 22: ná drogách iáko y w mieściech záftány/ fól którą powiezie/ trá=
- 23: ćić będzie:
- 24: któręy połowicá do Zamku Oświęcimfkięgo/ á po=
- 25: łowicá Ráycom Oświęcimfkim ná poprawę miáftá bydź ma.
- 26: Ktemu opátrzyło fie téż to y tymże líftem:
- 27: áby ludzie náfzy iá=
- 28: kięgokolwiek ftanu y kondicieię/ żadnym obyczáiem foli/ zwlá=
- 29: fczá w bálwánięch zupełnych/ z gránic Korony náfzý do Ślą=
- 30: fká y do Móráwy infzými drógámi/ iedno przez Oświęcim nie
- 31: wywożili/ pod vtrácenięm téyże foli:
- 32: y rofkazáło fie Stáro=
- 33: ście Oświęcimfkięmu y Zatorfkięmu terazniefzému/ y potym
- 34: będącym: áby w tym wfzyftkim Oświęcimianý záchowáli/ y
- 35: gdyby tego bylá potrzebá bronili. Co wfzyftko fzerzý ná tym
- 36: liście ieft opifano.
- 37: Ciz Oświęcimianię.
- 38: VKazáli také líft náfz/ ((t. łącz. do w. 33))
- 39: ná terazniefzym Séymie dány/ którym opátruie fie
- 40: im to: áby Kupcy y Furmani
- 41: nie ná Kęty/ áni Chrzanów/

strona: 968

- 1: áni ná wsi iné mijáiąc fklad Oświęcimfki z kupiámi/ á zwlá=
- 2: fczá z folą obyczáiem y zaplátą Oświęcimfką kupioną ieżdżili:
- 3: iedno ná Oświęcim/
- 4: wedle praw y ftarádawnęgo zwyczáiu:
- 5: iáko také fzerzý w łobie tenże líft obmawia.
- 6: MIASTO PODOLINIEC
- 7: ze Spifzá.(*marg*) Zyg. Aug. w Piotrk. Támże. Támże. Támże. (-)
- 8: OKazało líft Królá Káżimięrzá ((t. łącz.))

- 9: ná
- 10: fklad w tymże fwym mieście wżytkich towarów którychkol=
- 11: wiek y zkądkolwiek przywieżionych/ zwyczajem inych miałt
- 12: fklády máiących ad beneplacitum.
- 13: Tóz miałto.
- 14: OKazało przywiléy Króla Zygmuntá ((t. łac.))
- 15: któ=
- 16: rym przywileiem potwiérdza lift Króla Kázimiérzá wyszféy o=
- 17: piány/ tákże téz ad beneplacitum fuum: y Stároftóm rofkázu=
- 18: ie/ áby kupce y furmány ku temu fkladowi przywodżili.
- 19: MIASTO BĘDZIN.
- 20: VKazało przywiléy Kázimiérzá Króla de data 1464. ná
- 21: fklad folny ná wieczność/ tym fpořobem: iż káždy furman ku
- 22: Słádku iádąc z folą/ powinien tám mieřzkác przez trzy dni/ y tám
- 23: tę sól przedáwác:
- 24: á zá trzy dni wolno mu będzie odiáchác.
- 25: MIASTO WIELICZKA.
- 26: VKazało lift Króla Kázimiérzá de data 1451 fklad folny fwé
- 27: mu miałtu ná czáfy wieczné dány tym fpořobem:
- 28: áby Wielicz=
- 29: czánié ná Krakówkim fkladzie cztery ławy wolné mieli: ná któ
- 30: rych ławách we Wtórek przez cały dzień/ á we Czwartek do go=
- 31: dziny nieřpornéy/ á w Piątek przez cały dzień tylko káždégo te=
- 32: go dnia łal... vendant:
- 33: á we dni
- 34: Iármárkowé/ tedy im wolno będzie/ póki Iármárk będzie łtal/
- 35: przedáwác ná przerzeczonych ławách czáfy wiecznémi.

- 1: O OLKVSZV Pátrzác tytulo KRVSZCE ((lok.)) Item Ti=
- 2: tulo Iármárki. ((lok.))
- 3: O CZORSTINIE, y Wielkim polu. Pátrzác Titulo DZIE=
- 4: SIECINY. w piérwzýy części Státutu.
- 5: KSIESTWO Zatorfkié y Oświęcimfkié.
- 6: ITEM Spisz.
- 7: ITEM SIEWIOR: ku Krákwofkiému Widerkowi należą:
- 8: ále o tym będzie ofobno niżéy.
- 9: WOIEWODZTWA POZNAN=
- 10: SKIEGO.
- 11: MIASTO POZNAN.
- 12: Mlefczanie Poznánfcy vkazáli Przywiléy Króla Wlády=
- 13: fławá/ Roku 1394.
- 14: ná Skład Poznánfki wízelákich kupi y to=
- 15: wárów miáftu ich nádány/ y przez niebofczyká Króla Zygmun=
- 16: tá Oycá nálfégo/ roku Božégo 1521. potwiérdzony. który to w
- 17: łobie ma:
- 18: Aby káždy Kupiec/ przekupień/ furman/ którykolwiek
- 19: iákimžekolwiek towarem kupczy/ ták z Księftwá Litewfkiégo/
- 20: Mázoweckiégo/ Słáfkiégo/ z pánftwá Rułkiégo/ generaliter
- 21: y ze wízytkiégo Króleftwá winien był z towárem
- 22: á tám trzy dni z towárem ftać/ á iełliby go tám nie
- 23: sprzedał/ potym cło zápláciwłzy wolnie z towárem gdzie chce
- 24: iechác/ ((t. łac. do w. 23))
- 25: Tóz Miáfto. (*marg*) Zygm. Aug. w Piotrk. Támże. (–)
- 26: VKazáło lift Króla Kázimiérzá Iágełłowégo fyná/ pod
- 27: dátą Piotrkowfką w Poniedziálek ((t. łac.))
- 28: Ná którym ták drógi opiáno y poftánowiono
- 29: zá przysięgá tych Mlefczan: iż to drógi byly ftarádawné/ to
- 30: ieft Ziem Rułkich y Bełfkiéy przez Rubiełzów/

- 31: Krańnyftaw/ Lu=
32: blin/ Kázimiérz/ Zwoleń/ aż do Rádomiá: á z Rádomiá ku
33: Wrocławowi Słáfkíemu przez Skrzyn/ Opoczno/ Zárnów/
34: Przedborz/ Rádomskié/ Brzeźnicę/ Wieluń/ y przez Bolefła=
35: wiec:
36: á do Wielkiéy Polfki z Rádomiá przez Przytyk/

strona: 970

- 1: Inowłodz/ Brzeżiny/ Stryków/ á potom przez Łęczycę: iáko
2: fie lzéřzéy w tym liście opifuie.
3: Tegóz Miáftá.
4: SKład miáftá Poznánia wedle praw y przywileiów ich in
5: toto záchowuiemy według Conftituciiéy.
6: Poprawá miáftá Poznánia.
7: A Iż ná mieście Poznaniu Koronie wiele należy/ á zwła=
8: łczá obywatelom Wielgopolfkim:
9: pozwalamy tego vchwałá
10: Séymu ninieyřzého/ żeby vrząd mieyřki teraz y nápotym będą=
11: cy/ od piwowarów/ od káždéy beczki piwá po iednému grořzu
12: brał którą przedádzą: á to ná poprawę municiy mieyřkich y mu=
13: rów około miáftá:
14: tákże od káždého wiádrá winá Moráwřkié=
15: go/ y Ryńřkiégo/ Eydeburřkiego/ grořzy řześć: á od win Gu=
16: bińřkiégo/ y Krořinřkiégo od káždého drelinká po grořzy dzie=
17: sięć: od wiádrá Máłmaziiéy/ Mufzkátelle/ po grořzy dwána=
18: ście. Które wybiéránié ma fie począc od publikowánia Con=
19: řtituciiéy ninieyřzéy/ áż do dzieřięci lat.
20: Co vrzedy [!] té/ którym
21: řzácowanié należy/ przy řzácunku ná expořitiá ((t. łác.))
22: przymowác máią: á poprawę tych municiy
23: Generał Wielgopolfki Kářztelan z Podkomorzým Poznán

- 24: Ikim rewidowác/ y liczby łuchác máią:
- 25: á to ná dzień świętego
- 26: Marciná/ y potym ná Séymikách referowác.
- 27: O porównaniu osób Vrzędowych mieyfkich, Conſtitucia 1588. list/
- 28: 69. téz do Poznánia należy. ((lok))
- 29: Tegóz miáftá libertatia od podwód.
- 30: WOlnóść od Podwód zdawná miáftá Poznańſkiego in to=
- 31: to ápprobiujemy/ ratyfikujemy/ etc.(*marg*) Zygm. III. w Krák. Liſt. Támże. Támże. Liſt. Liſt. w Conſtituciách. (-)
- 32: A iż tu o podwodách miáftá Poznánia wſpomniáła ſie Conſti=
- 33: tucia, tedy zaráz tu przychodzi áktikowác ordinácią generálną,
- 34: Zygmuntá Auguſtá w Wárłzawie vczynioną 1564.
- 35: VNIWERSAŁ PODWODNY
- 36: WARSZAWSKI.
- 37: ZYgmunt Auguſt/ z Bożey łáſki Król Polſki/ wielkie Kſiá=

zę Li=

strona: 971

Metryki o Przywileiách

Część Pierwſza.

- 1: zą Litetwſkie/ Ruſki/ Prufki/ Mázowecki/ Zmudzki/ Pan y
- 2: Dźiedzic.
- 3: Wſzytkim wobec/ y káždému zoſobná/ Woiewodóm/ Ká=
- 4: łztelanom/ Stároftom/ Podłtárościom/ Burgrábiom/ Na=
- 5: miełtnikom/ Burmiłtrzom/ Wóytom/ Ráycom/ Láwnikom
- 6: miáft/ y miáfteczek/ ták y wſi náłzych/ iáko inych wſzytkich/ które
- 7: podwody dáwác łą powinni/
- 8: imieniém/ wſzelkim poddánym
- 9: náłzym/ pod którychkolwiek mieyfcách w Koronie y w páńłtwách
- 10: náłzych miełzkáiącym/ któregółkolwiek łtanu álbo mieyfcá bę=
- 11: dącym/ do którychkolwiek wiadomości ten Vniwerſał náłz

- 12: przydźie/ wiernie nam miłym.
- 13: Oznáymuiem tym to Vniwe=
- 14: fałem piśánym nálezym/ iż iákośmy fkoro ná páńftwo nálezé w=
- 15: ftąpili. ftárálimy fie zówždy o to/ ábyśmy w Koronie y w
- 16: Páńftwách nálezych porządek czynili/ á miedzy infzými rzeczámí/
- 17: gdy fkoro iedno z początku pánowánia nálezého/ aż do tego czá=
- 18: fu miéwálimy częfté á gęfté próšby od poddáných nálezych/ miaft
- 19: y miáfteczek/ y wśi nálezych/ którzy byli aż do tego czáfu wciążeni
- 20: y vtrapieni/ á práwie zniśczeni wielkiými á częftými podwodá=
- 21: mi vftáwicznými:
- 22: dla tego: iż iedné miáftá/ miáfteczká/ y wśi
- 23: będąc ná gościncách/ którými nam częfto połyłác Komorniki
- 24: przychodzi/ częfté á gęfté podwody dawáiąc/ iuż dáléy wy=
- 25: trwác nie mogli.
- 26: A drugié miáftá/ miáfteczká po ftronách le=
- 27: żącé/ od tych podwód vlégály/ á do drugich fie nie przykładá=
- 28: ły. A ták my iuż dofyc czyniác próšbie y potrzebie poddá=
- 29: nych nálezych/ chcąc to iuż teraz ná łobie opátrzyć/
- 30: áby włyzy=
- 31: ftukié miáftá y miáfteczká/ y wśi które podwody dáwác fą po=
- 32: winné/ iednáko to brzemię ná łobie nieśli/ á iedné imo drugié
- 33: nie vlégály. Gdyżefmy w téy mierze przedtym w Kśięftwie
- 34: nálezym Litewłkim poftánowienié vczynili.
- 35: A ták téż y w
- 36: Koronie ná teráznieyłzym Séymie Koronnym Wárłzáwłkim/
- 37: zá rádą y zá fpólnym zezwoleniém Rad nálezych/ y inych Sta=
- 38: nów/ ná tym to Séymie zgromádzonym/ poftánowilimy
- 39: ná włytykié Miáftá y Miáfteczká/ y Wśi które fą powinné/
- 40: żeby té włytykié nam ku potrzebie nálezéy poftáńców nálezych/
- 41: zá pieniądze nálezé podwodę dawáli/ żeby nam zásię ná

42: to do fkarbu nálezego iednako fie wżytkie fkladaly/

43: wedle

44: Conftituciié y Artykułów niżéy opifánych. A naprzód

45: máią fie fkladác/ té to podwody/ Miáftá/ Miáfteczka w=

46: fzyftkie nálezé Królewkie/ żadnégo nie wwymuiąc:

47: Wśi téż

48: wżytkie té które podwodę ftárodawná winné/ máią fie te=

strona: 972

1: raz pieniádzmi ná podwodę fkladác/ nie wwymuiąc z tąd za=

2: dnych miáft/ które przedtym wolność od Podwód miály.

3: Item Przedmiefczáníé ná przemiefcciu miefczkáiący máią fie

4: fkladác/ ták iáko niżéy opifano bédzie. Item/ miáfteczka álbo

5: wśi mnieyfzé Opácié Kláftorné/ etc.

6: którekolwiek ftárodawná

7: Podwody były powinné/ té téż ná ten czás pieniádzmi fie ná

8: Podwodę iáko y miáftá nálezé/ fkladác máią.

9: Wóyt/ Burmiátrz/

10: Láwnik/ ták w miáftách/ iáko y we wśi/ któremu dogládáníé

11: porzákdu tych Podwód zléconé bédzie/ wolen od tákiego fklá=

12: dánia ná Podwody/ dla tego áby porzákdu tym pilniéy doglą=

13: dał:

14: y ftánieli fie omiefczkáníé iákie w téy mierze/ to iego winá

15: bédzie/ zá którą froga káźń nań włożoná bédzie.

16: Iáko fie fkladác máią.

17: NAmawiáiąc té rzeczy my z Pány Rádámi Koronnémi/

18: ácz wiele obyczáiów podawano byó/ iákoby fie ná té Podwody

19: fkladác miano: wżákże gruntownieyfzy fpośób/ á ná wżytko

20: pomiernieyfzy nie zdał fie bydź/ iedno

21: áby káźdé miáfto y miá=

22: fteczko z przereczonych trzy czéfcí fzołu dawáli ná tę potrzebę

- 23: ná káždy rok/ to iest: odpráwiwłzy łzos zwykły/ ná inné potre=
24: by Rzeczypospolitéy/ znowu trzy części łzofu ná podwody łklá=
25: dáli/
26: káždy
27: według powinności łwéy zwykłéy: żeby ták odia=
28: włzy czwartą część od całego łzofu/ té trzy części ná podwody
29: do łkárbu náłzého/ ná káždy rok z miałt y z miáłteczek miánowá=
30: nych dochodziły.
31: Ze wśi zásię/ gdzie łzofów niémáłz/ máią dá=
32: wác z łanu álbo z włóki/ álbo zrzebiów/ álbo śládów po łześci
33: grołzy: á z pułanków po trzy grołzé.
34: Ktemu Czopowého/ od
35: káždého wáru piwá/ y od palenia gorzałki/ od káždého dzbaná
36: w którym gorzałkę palą cztery grołzé: á łzynkarz od łzynkowá=
37: nia przez cały rok/ ták piwá iáko gorzałki po łześci grołzy ná ká=
38: źdy rok.
39: Gdzie á iáko oddáwác máią łkládáne
40: piądze
41: MAią tákíe piądze łkládác ná ś. Marćin/ á oddáwác
42: káždé miáłto y wieś do łwého zamku álbo dworu náłzého bio=
43: rąc kwity od Stárołt/ á łámi téż dáiąc Stárołtóm recognicią
- strona: 973

1: z tego co im dádzą:

Metryki o Przywileiach

Część pierwsza.

- 2: á té kwity/ które będą brác od Stárołt/ má=
3: ią oddáwác álbo odłýłác do łkárbu náłzého/ gdzie Spifného
4: Pifárzowi Stárościnému ma dáć Miáłto káždé grołzy pięć/ á
5: Wieś kážda grołzy trzy.
6: A gdy ták będą wybráné/ tedy Stá=

- 7: roftowie bez wżelkiego omieszkania mają ie odryłać ná ś. Mi=
8: kołay/ tám gdzie my ofobą fwą będziemy/ pieniądze w fkarbie
9: náfzym zoftawuiąc/ á kwity znich biorąc:
10: á fkarb zásię wedla
11: czáfów ma dáwać do Piáfárzá/ który ná to wyládzon będzie po
12: pewnéy fummie/ áby ón potoczne potrzeby w téy mierze tak
13: ná Podwodę/ iáko ná ftrawę mile zráchowawfzy/ gdzie kto
14: iáchác ma/ bez miefzkánia vftáwicznie odpráwował
15: wedla ná=
16: uki y piáfánia/ które będzie nižéy.
17: Iáko Podwody máią bydz rozládzoné.
18: W Mieściéch ábo wfiách podwodnych/ gdzie włóki fą/ po=
19: winien będzie káždy kto włókę ma/ dwu koniu chowác:
20: á kto
21: będzie chćiał chowác wiécéy/ to ná iego woléy będzie: gdzie
22: włók niémáfz/ tám vrząd mieyfski pewnym ofobam to zléci/ áby
23: konie ku téy potrzebie ná naiem chowáli: Wóyt téz álbo Szol=
24: tys/ chocia od podatku tego wolen/
25: tedy przedsię káždy z nich
26: dwa koniá chowác będzie powinien ná naiem. Vrząd miey=
27: fki y Grodzki będzie powinien doyrzéc/ áby té Podwody ná
28: przemiány po tegodniu bywály.
29: Iefliby wiécéy koni extraor=
30: dinarie ná odwóz náfz Królewfski/ álbo ku iákiéy infzéy potre=
31: bie trzebá było: tedy dawfzy wczás znác/ máią fie ludzie fpofa=
32: biác/ áby zá pieniądze náfzé doftátek ná ón czás koni mieli.
33: Drógi wedle ftárych zwyczáiów á Conftituciy Séymowych
34: áby były záchowané. Dla porządku lepszégo konie Podwodné
35: w tych iáko fie wysfzéy miánowało/ záfwdy gotowé bydź má=
36: ią/

- 37: ále oddawánié podwód Komornikom/ y odmiáná podwo=
38: dzie/ w domu Wóytowym/ Burmiŕtrzewym/ álbo Láwni=
39: czym bydź ma/ áby y ten który bierze podwodę zuchwálftwem
40: lię nie obchodził.
41: A Komornik téż nie v kogo innégo Podwo=
42: dy vpominác lię ma/ iedno v Wóytá álbo v Burmiŕtrzá.
43: Po czemu od koniá pláćić, ták z wozem, iáko bez wozu.

strona: 974

- 1: ZAdné miáŕto áni wieś od Bożégo Národzenia bliŕko przy=
2: ŕzłégo poczawŕzy: Podwody dármó dáwác nie ma/ żadnému
3: człowiekowi: Ale od koniá podwodnégo bez wozá ná milę/ ká
4: ŕdy pułtorá groŕzá pláćić ma/
5: á Przewodnikowi ná zad pláćić
6: nie trzebá/ chyba iżby lię ŕam poŕłániec z przewodnikiem ná zad
7: wrácał. Z wozem kto iedzie/ ten od koniá do wozu ná milę
8: dwa groŕzá dáć ma/
9: co lię rozumie iżby y wóz y koniá náymo=
10: wał: ále iefliby ŕwóy wóz miał/ tedy od koniá do wozu da puł=
11: torá groŕzá/ odedwu koni do wozu ŕwégo trzy groŕze:
12: á gdzie=
13: by chćiał mieć iednégo iácy koniá do wozu y z przewodnikiem/
14: tedy ma od koniá dáć dwa groŕzá/ á przewodnikowi pułtorá.
15: A té **pieniádze** [!] przewodnikowi zaráz dáné bydź máią/ niŕ z
16: mieyfćá wyiedzie.
17: Iáko lię przy brániu Podwody
18: ŕpráwowác.
19: NApród liŕtu trzebá/ który liŕt Podwodnym zowiá: który
20: liŕt miawŕzy/ pieniédzy będzie potrzebá: ták ná Podwodę we=
21: dle opiŕánia wyŕŕzégo/ iáko ná ŕtráwę tám y ŕám.
22: Co lię téż

- 23: Ítráwy dotycze/ tedy ná nię tákże wychodzić ma iáko y
24: ná Podwodę: to ielt/ ołobno ná milę trzy grofze: miawfzy li=
25: Ítowną y pieniężną odpráwę/
26: ma fie káždy z líftem Vrzędó=
27: wi we wsi álbo w mieście/ temu kogo nád tym wftáwiono
28: pokázác y pieniądze dáć/ ták iáko przydźie wedla pocztu koni
29: z wozem/ álbo bez wozu: á wedla mil/
30: Vrząd więc mu po=
31: winien dáć będzie ták iáko ná liście pokaże: ná którym liście
32: ma przypifác temu Vrząd/którégo dnia/ y do kąd podwodę
33: brano: żeby dwákroć ná ieden líft/ w iedné drógę niedawa=
34: no:
35: á ktemu Komornik który fie wróci/ ma oddác líft podwo=
36: dny do Káncelláriiéy nászéy.
37: Iáko fie iádác ná Podwodzie Íprá=
38: wowác.
39: ZAden który ná Podwodzie iedzie/ podwodnéy odmiány
40: miiác nie ma.
41: Zaden koni v ludzi podrózných brác nie ma. Alio=
42: qui, któryby Komornik był w tym náleżion/ ten Ízkodę naprzód

strona: 975

Metriki o Przywileiách

Część pierwsza.

- 1: dwoiáką nágrodzić/ á ktemu dwie Niedzieli w więzieniu sie=
2: dzieć ma.
3: A ná koniec ná taką poługę pošyłan bydź nie ma/
4: álbo będzie z reieltru Komorniczégo wymázan. Ieśliżeby koń
5: wftał/ álbo záchorzał/ ábo zdechł/ ma pošłániec v człowieká po=
6: drózného/ álbo we wsi koniá náiać/
7: á przewodnik ták od niego

- 8: zapłacić ma/ iáko przydzie wedla tego iáko lámému płacono.
- 9: Które poštánowienié y obyczay dawania Podwód wyszézý
- 10: opifány/ zdał fie ná ten czás nam y Rádám nálezým Koronným
- 11: nie obrážliwym.
- 12: A iż wżytkich zárówno dotknie/ którzy fą pod=
- 13: wody dáwac powinni: A wżákże iefliżeby nápotým zdało fie
- 14: nam y Rádám nálezým w téy mierze co przydác/ álbo viác/ álbo
- 15: odmienić/ á infzy obyczay podwód náléżć:
- 16: to zázwdy potým
- 17: będzie ná woléy nálezý. Ale ná ten czás to poštánowienié wys=
- 18: szézý opifáné/ chcemy żeby było od wżytkich/ którym to należy
- 19: dzierzano/ pieniądze ná podwódy wedla tego poštánowie=
- 20: nia ná czás wyszézý miánowány: to ieft/
- 21: do świętá S. Mar=
- 22: ćiná blińko przyfzłego: żeby iuz ták zá pieniądze podwody da=
- 23: wano/ iáko wyszézý opifano. A rofkázuiemy wżytkim Stá=
- 24: rołtom y Dzierżawcom nálezým/
- 25: áby káždy Stárołtá po mie=
- 26: ściéch y miałteczkách/ y po wsiách w Stárołtwie fwym to po=
- 27: štánowienié nálzé wczás obwołac dáli/ żeby káždy którego to
- 28: doléc ma/ zá czáfu o tym wiedział:
- 29: á niewiádomośćią fie nie wy=
- 30: mawiał. A ná świádectwo pieczęć nálzé przyložyciefmy kazá=
- 31: li. Dan w Wárfzawie ná Wálnym Séymie Koronným/
- 32: dwudzieftého ołmégo dnia Miešiacá Márcá/ Roku Bożégo
- 33: Tyšiacnégo/ piécetnégo/ lżešćdziesiátého czwartého.
- 34: A pá=
- 35: nowánia nálzégo Trzydzieftého piátého. ((do w. 31 t. łac. w tym polski)) Petri Myfzkowfki.
- 36: Incorporátia młynów Poznánfkich.(*marg*) Zygm. III. w Wárfzá. Lift. (–)
- 37: POnieważ młyny nálzé przy Poznánium/ ieden za Czarnémi

- 38: Mnichámi/ drugi zá bramą Wrocławfką leżácé/ zá dawnym
39: zániedbániem z groblámi/ álbo ich gáciámi/ tákże z záłumno=
40: ścią budowánia ad ruinam przyfzły.
41: Przeto té młyny wys=

strona: 976

- 1: lzéy miánowáné z trzeciá miárą fkupiwfzy pofsefsory ich iuxta
2: formam iuris, iefli dożywočia nie záfzły/ cum corum pertinen=
3: tiis temu to miáftu náfzému Poznániowi/ álbo communitati
4: miáftá tego/ in merum dominium czáfy wiecznémi incorporuie=
5: my.
6: Z których to młynów na káždy rok powinni będą cíż to
7: miefczanie Poznánfcy do zamku náfzého Poznánfkiego/ płácić y
8: fkutecznie oddáwác/ pfenice małdrów pięć:
9: á rży/ álbo żytá
10: małdrów dwádźieściá y dwa miáry Poznánfkiéy: w czym ie=
11: dnák ma bydź baczenie in legalibus impedimentis pogorfzenia/
12: álbo znácznéy fzkody przez powódź niezwyčajną.
13: A Qwárty
14: do Ráwy gdy iéy przedtym z tych młynów nie dawano/ tedy
15: téż ná potomné czáfy Miáfto to Poznánfkié dawác nie ma: iá=
16: ko o tym fzerzéy Przywiléy náfz y poftánowienie z Generálem
17: Wielkiéy Polfki vczynioné obmawia.
18: SRZODA
19: Od Poboru wolna.
20: Miáftu náfzému Srzedzie prze dofolácią przez ogień/ od
21: podatków Poborowych do czterzech exákciy poczáfzly od v=
22: chwały Séymu ninieyfzého/ iefliby kiedy z potrzeby Rzeczypo=
23: fpolitéy vchwaloné były/ odpufczamy.
24: Incorporátia Wóytoftwá temuz
25: miáftu.

- 26: Także téż Srzedzkiému Miáľtu Wóytoľstwo Srzedzkié
- 27: incorporuemy.(*marg*) Zygm. III. w Wárfzá. Lift. Támze. Lift. Zyg. Aug. w Piotrko. (-)
- 28: MASTO PONIEC.
- 29: OKazáło liť Królá Alexándrá de data 1504. w którym in=
- 30: ferowáné dwa lifty/ ieden od Władyfláwá Królá sub data
- 31: 1398. który to w łobie ma/
- 32: áby wřzyfcy y káždy kupiec/mieřczá=
- 33: nie/ á obyvátele miaľt y miáľteczek Wielkopóľkich/ze wřzelá=
- 34: kiémi rzeczámi álbo kupiámi/ chcáć iećháć ku Wrocławiwowi ál=
- 35: bo Słáľku/ łtárémi drógámi ieździli/ to ieľt/ przez Szrem y
- 36: Poniec.
- 37: A támze máią clić/ we Szremie máią dáwáć cłá po

strona: 977

Metryki o przywileiách

Część Pierwřza.

- 1: cztérzy pieniádze/ od káždégo koniá: A w Poniecu po puł=
- 2: grořzku. ((t. łáć.)) tedy máią dá=
- 3: wáć od káždégo koniá po pułgrořzku á od bydlęciá po łześci
- 4: pieniędzy.
- 5: A drugi liť támze inferowány drugiégo Włady=
- 6: fláwá de data 1441. gdzie wřtáwił w Poniecu cłó/ áby káždy z
- 7: Wielkiéy Póľki płáćił ((t. łáć.))
- 8: Y nie máią téż kupcy inędy
- 9: ieździć iedno przez Poniec ku Słáľku/ ((t. łáć.))
- 10: MIASTO WSCHOWA.
- 11: LIbertátia od wiárdunków, &c. Zie=
- 12: mie Wřchowřkiéy.
- 13: STárořtá Wřchowřki/ po té czáły/ niewiémy zá iákim prá=
- 14: wem/ od łzláchty téy tám ziemie Wřchowřkiéy/ tákze z máiętno=
- 15: ści/ ták łtanu Duchownégo iáko y řwietckiégo/ wycięgał wiár=

- 16: dunki/
- 17: czynsze/ łpy/ y ftácie: o co/ że sie obywátele téy tám zie=
- 18: mie Wíchowskiéy vřkaržáli/ mieniác sie ztąd mieć niemále pře=
- 19: iudicium w práwiéch y wolnościách řwych řzlácheckich:
- 20: dla te=
- 21: go ná prošbę y žądáníe posřów Ziemřkich/ ten to Stárořtá be=
- 22: dzie powinien ná Séymie piérwřzym po Koronáciiey práwo
- 23: ná to pokázác:
- 24: które iefli będzie řłuzné/ onégo tylko řámégo
- 25: przy tym práwie zořtáwić będziemy powinni: ále infřzym nápo=
- 26: tym Stárořtom to práwo řłuzyc niema. (*marg*) Zygm. III. w Kráko. List. (-)
- 27: Który iefliže ná tym
- 28: Séymie przyřřlym po koronáciiey práwá řwégo nie pokaže řłu=
- 29: řznégo/ tedy iuž exnunc tę to žiemie Wíchowřká/ tákže máie=
- 30: tności wřzytkié ták duchowné iáko y řwietckieřo řtanu od plá=
- 31: cenia tego wolné czynimy czáły wiecznémi.
- 32: Incorporatia Wóytořtwá we
- 33: Wíchowéy.
- 34: W Oytowřtwo miářtu Wíchowéy ná wieczné czáły incor=
- 35: poruiemy.
- 36: BYDGOSCZA(*marg*) Zygm. III. List. (-)
- 37: W piérwřzey częřci Státutu Tit. Skłády Solné. ((lok.))
- 38: ((t. řác.))
- 39: WOIEWODZTWO SĘDO=
- 40: MIERSKIE.
- 41: Ziemiá Sędomiérřka nie ma bydz
- 42: zářtáwiána. (*marg*) Kázim. III. List. (-)
- 43: Kázimierz/ z řářki Božey Krol Polřki/
- 44: Wielkie Křięžę Litewřkie/ Ruřki/ Pruřki/ Pan y
- 45: Džiedzic. Oznáymuiemy ninieyřzym listem/ któ=

- 46: rym to wiedzieć należy/ wŷytkim/ teraz y ná po=
47: tym będącym.
48: Iż my máiąc ná báczeniu ftátecz=
49: ná wiare/ y wielką przychylnóść przeciwko Nam/ y Królestwu
50: nálzému miłość/ od Wielmożného Ianá z Rytwian/ Woiewo
51: dy Krákowŷkiého/ Rycérzá/ y Senatorá nam ŷczérzē miłého:
52: ktory to Ian Woiewodá/ chcąc wolą brátá ŷwého Derflaufá/
53: niegdy Káŷztelaná Krákowŷkiého/ y Stároŷty **Sędomiérŷkié**=
54: **ro [!]** wypełnić/ y ŷwą vprzémą życzliwość przeciwko oŷobie ná=
55: ŷzēy naprzód/ potym przeciwko Rzeczypoŷpolitēy Królestwá ná=
56: ŷzēgo/ y miłość oŷobliwą pokázác:
57: Ziemię Sędomiérŷką z Zam
58: kiem/ z Miálten/ z Miálteczki/ ze Wŷiámi/ ze Cły/ Moŷtowé=
59: mi/ y ze wŷytkiēmi Czynnámi/ dochody/ pożytki/ iákłokolwiek
60: ku niēy należácemi/ odpulczáiąc y rozwiązuiąc zgołá znáczné
61: Summy/
62: którē od Nas/ y od rodzoného brátá nálzēgo/ Páná
63: Władyŷławá/ Węgiérŷkiého y Polŷkiého Królá/ ná przerzeczó=
64: néy Ziemi Sędomiérŷkiēy/ Zamku/ Mieŷcie/ Miáltéczkách/
65: Wŷiách/ obádwą znich mieli obowiázané y zápiŷané:
66: Liŷty téż
67: rozné nálzē y przerzeczóného brátá nálzēgo rodzoného Páná
68: Władyŷławá Królá/ w których zápiŷy y obligátię przerzeczó=
69: nych ŷumm/ z przyczynámi y względy tám wyrázonēmi iá=
70: ŷnie ŷie zámykáły:
71: w moc nálzē przez ręce Wielebného Páná
72: Stániŷławá z Kurożwiák/ królestwá nálzēgo Podkánclérz=
73: go wrócił: y ziemię przerzeczónēy Sędomiérŷkiēy/ tákże Zam=
74: ku/ Miáltá/ miálteczek/ y wŷi ŷkutkiem y doŷtátecznie/ nic ŷo=
75: bie áni potomkom ŷwym práwá/ wláŷnoŷci/ páńŷtwá w tych

76: dobrách nie zořtáwuiać:

77: z tych dóbr wyiechał łczérą dobrą wo=

strona: 979

Metriki o Przywileiách

Część pierwfza.

- 1: Ią łwą dla rozmnożenia y pomnożenia Królestwá.
- 2: A żeby
- 3: z przygody iákiéy niełczęfnéy (czego Boże vchoway) wola ie=
- 4: go przednié dobrá/ ku rozmnożeniu królestwá náłzégo y Rze=
- 5: czypołpolitéy przyřtołowána/ nie była łpołobem iákimkol=
- 6: wiek złamána/ álbo ořzpecona:
- 7: ninieyřzym Liřtem w łłowie
- 8: náłzym Królewřkim obiecuiemy/ obowięzuiemy/ zápiřuiemy=
- 9: my łie: Iż przerzeczona żiemieř Sędomiérřką/ Zamek/ Miá=
- 10: łto/ Miářteczká/ Wři/ ze wřzyřtkim álbo w części przez Iana
- 11: Woiewodę nam odkazána/ y dárowána
- 12: żadnému człowie=
- 13: kowi/ którégokolwiek záwołania/ łtanu/ dořtoieńřtwá/ y w
- 14: któręykolwiek ták náłzéy/ iáko Królestwá náłzégo potrzebie/
- 15: przygodzie/ w przypadku/ w Lennie nie damy/
- 16: áni zápiřze=
- 17: my/ áni przedamy/ áni dárujemy/ áni zářtáwiemy/ áni nay=
- 18: miemy do czářu álbo do żywotá ná wieki/ álbo którýmkol=
- 19: wiek obyczáiem/ áni iákiéy řummy pieniężnéy máłéy álbo wiel=
- 20: kiéy.
- 21: Téż y ku wydźierzeniu/ árendzie/ naymu/ álbo pod i=
- 22: mieniem wydźierzenia/ Arendy álbo naymu/w téy żiemii/
- 23: Zamku/ w Mieřcie/ Miářteczkách/ Wřiách/ álbo ktorych=
- 24: kolwiek przerzeczonych rzeczách/
- 25: ták w części/ iáko we wřzy=

- 26: łtkim nie zápiřzemy/ álbo zápiřác dozwołimy/ wiedzác álbo
- 27: niewiedzác/ profto álbo niełproftá/ álbo którąkolwiek wy=
- 28: myřłoną przyczyną/ okázia/ y bárwą.
- 29: Ktemu wřzyłtkie o=
- 30: kázie/ bárwy/ łztuki/ przyczyny/ chytróřci/ zdrády/ wymyřły/
- 31: którąkolwiek łubtelnořcią wymyřłone/ nápiřáne/ y włozone
- 32: żadnému człowiekowi/ którégobykolwiek záłowołania/ łtanu/
- 33: płci/ álbo dořtoieńřtwá był:
- 34: któryby przeciwo nářzemu pořtá=
- 35: nowieniu w całóřci álbo w częřci wyłtąpił/ álbo przeciwo
- 36: niemu był/ álbo žeby ią zgwałcił/ niehcemy byđz pomocné/ áni
- 37: go do iákiéy wymówki y łpráwowania łwego złégo vczynku y
- 38: wyłřepku onégo nieprzypuřćimy: áby nie miał byđz ciągnion
- 39: ku obwinieniu y karaniu.
- 40: A ieřliby łie ninieyřzéy nářzéy obietnicy obowiáłkowi/ zápiřowi/ łprzeciwiáli ábo one
- zgwał=
- 41: ćili we wřzyłtkim albo w częřci:
- 42: y ieřlibyłmy iákié w Lenno
- 43: dánie/ zápiřánié/ dárowánié/ przedánié/ obowiázánié/ w prze=
- 44: rzeczoną ziemię Sędomiérřką/ w iéy Zamek/ Miáłto/ Miá=
- 45: łteczká/ Wřř/ Czynnřze/ Clá/ y w którékolwiek dochody vczyni=
- 46: li:
- 47: tedy tákowe w Lenno dánie/ hcemy y łkázuiemy byđz nik=
- 48: czemnéné/ nieważné/ y nigdy nie ma mieć żadnéy mocy/ iáko tá=
- 49: kowé/ które ku łzkodzie Rzeczypołpolitéy Krółřtwá nářzégo/
- 50: y obráženiu y ziątrzeniu mogłoby przyřdź.
- 51: Náđ to y perłone

strona: 980

- 1: którégobykolwiek łtanu y záwołania byłá/ któraby zápis álbo
- 2: w Lennie dánie ná przerzeczonéy ziemi Sędomiérřkiéy/ Zam=

- 3: ku/ Mieście/ Miąsteczkách y wsiách od nas y od potomków
- 4: náfzych przyięła/ íkázuiemy:
- 5: iż táki ma bydz zá tego poczytan/
- 6: który Maieftat Królewki y rzeczpołolitą obráził: także go
- 7: íkázuiemy náfzym y kroleftwá náfzého Polłkiého iáwnym bydz
- 8: nieprzyiaćielem/ y zdraycą.
- 9: Y będziemy mieć moc My y po=
- 10: tomkowie náfzy/ y owfzem téz y Rády króleftwá náfzého będą
- 11: mieć téz moc/ człowieká tak złośliwego y chełpliwého od prze=
- 12: rzeczonéy ziemie Sędomiérłkiéy/
- 13: Zamku/ Miáftá/ Miáfteczek/
- 14: Wsi/ álbo części ich/ którąby ośiadł/ przez wízelkiého práwá
- 15: y práwného poftępku oddálić/ wygnác/ iáko połpolitého do=
- 16: brá nieprzyiaćielá y zámiéřzáczá.
- 17: Ku których rzeczy wízytkich
- 18: świádectwu/ pieczęć náfzá ninieyřzému liřtowi ieřt záwiefzoná.
- 19: Sřtáło fie to ná Séymie Wálnym Piotrkowłkim/ w Piątek
- 20: przed Niedzielą Zapuřtną/ rć. Roku Páńłkiého 1478.
- 21: Przy
- 22: czym byli naucziwfzy y vczciwi w Panu Kryřtuřie Pánowie
- 23: řwiętego Kořciołá Gnięznieńłkiého Arcybifkup y Primás/
- 24: Sbigniew Włozczłáwłki/ Andrżey Wármieńłki/ Bifkupi:
- 25: y
- 26: Wielmożni y Vrodzeni Máthiař z Bniná Poznánłki/ Iákub
- 27: z Dębná Sędomiérłki/ Mikołay z Kutná Łęczycki/ Woiewo=
- 28: dowie: Ian z Ořtorogá Poznánłki/ Bářłomiéy z Iwáno=
- 29: wic Káliłki/
- 30: Piotr Dunin z Práwkowic Siérádzki/ Kářtela=
- 31: nowie: y inřzy Dignitarze y Vrżędnicy Króleftwá náfzého/ y
- 32: Dworzan bářzo wiele. Dan przez ręce Wielebného Stáni=

- 33: ławá z Kuroźwiąk/ Królestwá nálezego Podkánclérzého.(*marg*) Zygm. Aug. w Piotrk. (-)
- 34: MIASTO SĘDOMIERZ.
- 35: Mlefczanie Sędomiérscy vkazáli przywiléy Książęciá Le=
- 36: łzká/ Roku Bożego 1236. ná fklad w Sędomiérzu.
- 37: Tóz Miáfto.
- 38: VKazáło lift Króla Kázimiérzá/ de data 1366. ná Skład
- 39: Soli y śledzi:
- 40: á drugi lift Króla Władysłáwá/ de data 1390.
- 41: w którym dał im wolność wożenia Soli Wiślá y ziemiá z Zup
- 42: Bocheńfkich y Wielickich: á trzeci lift Króla Kázimiérzá de
- 43: data 1459. gdzie im téż około fkladu opátrzenié czyni.

strona: 981

Metriki o Przywileiách

Część Pierwża.

- 1: Tóz miáfto.
- 2: VKazáło lift Króla Kázimiérzá de data 1459. w którym łá
- 3: lifty inferowáné/ iáko Króla Władysłáwá de data 1390. y po=
- 4: tomków ich:
- 5: którzy to Królowie dáli miáftu Sędomiérfskié=
- 6: mu przywileie ná fklad Soli y Śledzi ná wieczność/ takim
- 7: łpołobem: (*marg*) Támże. Támże. Tenże. Támże. Támże. Támże. Zyg. Aug. w Piotrk. (-)
- 8: Iż którzybykolwiek z Kráková álbo z Toruniá ie=
- 9: cháli przez miáfto Sędomiérz z śledziámi/ álbo z łolá/ będą po=
- 10: winni według przywileiów ftárych trzy dni w Sędomiérzu
- 11: przedáwác té kupié/
- 12: á po trzech dnioch będą moc wyiáchác/ iá=
- 13: ko fie łzérzý w przywileioch produkowánych opifuie.
- 14: MIASTO WISLICA.
- 15: OKazáli Wiśliczanie lift Króla Kázimiérzá/ Roku Pán=
- 16: łkiego 1463. dáný/ ná fklad Soli w mieście ich.

- 17: Vkazáli též
- 18: drugi list Króla Kázimierzá de data 1450. iz fól w bálwániéch
- 19: Bocheńfká máiá wozić/ á žeby fkládu nie dopufczáli.
- 20: Vkazáli y nád to list Kázimierzá Króla de data 1490 ná
- 21: fklad Soli: y támže list inferowány Króla Kázimierzá 1450.
- 22: MIASTO RADOM.
- 23: VKazało list Króla Kázimierzá Iágełłowého fyná pod tąž
- 24: datą/ y w iednéž fłowá/ ná drógi tákowež/ iáko y Poznáńczy=
- 25: cy vkazáli:
- 26: tylko tym fie mieni: iz datę nápiáno w Piotrko=
- 27: wie ná Séymie: á w Poznáńskim z profotá w Piotrkowie: iáko
- 28: wyszýy/ gdzie fie ten list Poznáńki opifuie/ wyžrzyfz.
- 29: W WOIEWODZTWIE
- 30: KALISKIM.
- 31: MIASTO KALISZ.
- 32: Miefczanie Kálifczy vkazáli Przywileie dwa Króla Zy=
- 33: gmuntá: ieden de data 1540. który pierwšzy list ma to w fobie:
- 34: iz Król Zygmunt vftáwił miefczánom Kálifkim fklad w Káli=
- 35: fzu zá prošbą y zá fłuŕznými przyczynámi/ ták dla popráwy miá=
- 36: fta iáko ku zamku: który fklad gdyby przeiecháli/ kupié wiozące

strona: 982

- 1: tráca.
- 2: A drugi list náfz/ de data 1552. który to ma w fobie
- 3: iz Król Olbrácht dał był fklad: iz káždy kupiec przez siedm dni
- 4: z wykładániem kupi ma ftać:
- 5: tym to miefczánom Kálifkim/ od
- 6: Ianá Oŕrorogá wywołánym/ któryfmy my potwiérdžili/ ták=
- 7: že y Król Olbrácht: & loco beneplaciti perpetuo vftáwiliŕmy.
- 8: W tymže liŕcie též opifano drugi przez Ianá Oŕrorogá
- 9: Stároŕtę Wielkopólŕkiego z rofkazánia Króla Olbráchtá po=

- 10: Itanowioné/ y lift przez tego Oŧtrorogá ná to dány de data in
- 11: Kozminek ((t. łac.))
- 12: który lify Oŧtrorogów Król Olbrácht potwiérdził ((t. łac. do w. 12))
- 13: które drógi ták opifano.
- 14: Naprzód miefczanie ziem Prufkich do Wrocławia Słáskie=
- 15: go/ Brzégu/ Néfy/ Swidnice/ Opolá/ Opáwy/ & eius fniti=
- 16: ma przez Bydgofczã/ Gniéžno/ Wrzeŧniã/ Pызdry.
- 17: Táke téz y z tychze ziem Prufkich/ do miałt wyszféy opifá=
- 18: nych Słáfkich/ mogą téz isđz przez Rádzieiów/ Włodzław y
- 19: Konin.
- 20: Trzecia drógá tymze ziemiam Prufkim/ do tychze miałt
- 21: Słáfkich wyszféy opifáných/
- 22: wolna byđz ma przez Toruń/ Ko=
- 23: ło/ Turek/ y z miałt Polfkich przerzeczonych/ y im przyległych/
- 24: ci wżylcy máiã isđz przez Kálifz: A z Kálifzá do Oŧtrzeŧzowá/
- 25: á potym do Słáfká.
- 26: A ktoby z tychze ziem Prufkich chćiał iechác do Głogowá/
- 27: Legnice/ Gerlice/ Bruclu/ Zytáwy/ y do innych przyległych:
- 28: ć máiã isđz iefli fie im bęđzie podobáło/ nie przez Kálifz/ ále
- 29: przez Poznań/ Koŧcian/ Wfchowę.
- 30: A ziemie Mázoweckie/ iáko to Ráwá/ Socháczów/ Płot=
- 31: cko/ Goŧtynin/ y inŧzé wżyltki miałtá Mázoweckie idác do
- 32: Słáfká/ máiã isđz przez Koło/ y Wártę/ Kozminek/ y Kálifz/ á
- 33: z Kálifzá do Oŧtrzeŧzowá/ á ztąd do Słáfká.
- 34: A Wárzawá y inné miałtá Mázoweckie nie ná Kálifz/ ále
- 35: ná Boleŧławiec/ áz do Słáfká przez Wártę y Kozminek po=
- 36: winni isđz ná Kálifz y Oŧtrzeŧzów/ y dáléy.
- 37: A Prágá y Czeŧka ziemiá ku Myŧznu/ Luŧáciéy/ y częŧć Słá
- 38: fka wyiezdziác do Korony przez Poznań/ nie powinni isđz
- 39: przez Kálifz/ ále częŧć Moráwy y Czechów/ y Prágá/ ku Mo=

40: ráwie wieźdzáiąc do Korony przez Włodzclaw/ Rygę/ y My=

41: łznę:

42: íci z Ostrzełzowá przez Kálifz powinni chodźić. A potym

43: woły/ które pędzą z Mázówfzy ziemi Polfkich Mázowfzy grá=

strona: 983

Metriki o Przywileiách

Część pierwża.

1: nicznych/ przez Wártę y Kozminek máią bydź pędzoné przez

2: Kálifz y Ostrzełzów/ álbo gdzieby fie podobało tym co pędzą.

3: W WOIEWODZTWIE

4: SIERADZKIM.

5: SIERADZKIE Y PIOTRKOW=

6: łkie Stároftwo.

7: ZA prośbą ziemie Siérádzkiéy Połłów/ y zá vćiążeniem

8: Szłáchty onéy ziemie prze dálekość Grodu/ vftáwiamy:

9: Iż

10: Gród w Piotrkowie ma bydź/ w którym wżyfłtkié łpráwy

11: bydź wáżné máią/ iáko y w Siérádu. Włzáków ieden Stá=

12: roftá obádwa Grody **dzierżec** [!] ma.

13: WIELVNSKA ZIEMIA.

14: MIASTO WIELVN.

15: ACz w Mieście Wieluńfkim przedtym Skład nie był: á

16: wżákże iż iest bliłkie miáfto gránicám Słáfkim/ y pilnie nas

17: zá to prośilo wiele Pánów Rad náfzych/

18: tedy im Skład kupi

19: wżelákich dáć líftem ołobnym rołkazemy/ iáko o tym łzerzéz

20: líft ten náfz świadczyć będzie.(marg) Zyg. Aug. Wárfzá. Líft. w Conftitu. Zyg. Aug. w Piotrko. Stepha w Wárfzá. Líft. (—)

21: Incorporátia Wóytoftwá Wieluniowi.

22: NA prośbę Połłów Wieluńkiéy ziemie/ pozwalamy: áby

- 23: Wóytoftwo Wieluńkié/ miáftu Wieluńkiému wiecznie in=
24: corporowáné było: y iuz to Wóytoftwo temu miáftu wiecznie
25: incorporuiemy.
26: O czym Przywiléy náłz temu miáftu/ zá ze=
27: zwoleniém wńzech ftanów nádány fzéřzéy obmawia. Wńzákóz
28: pożytki z tego Wóytoftwá máią bydź obracáne ná poprawę
29: miáftá tego.
30: KRZEPICE.
31: Pátrz nižéy w Artykule generálnym o Iármárkách.

strona: 984

- 1: WOIEODZTWA
2: LVBELÍKIEGO.
3: MIASTO LVBLIN.
4: VKazáło Liřt Królá Włádyřlává de data 1392. którym
5: Przewileiem dáie řkład temu to miáftu ná wieczność:(*marg*) Zyg. Aug. w Piotrk. (-)
6: iž káždy
7: Kupiec iádác ze wńzelákiemi kupiámi przez to miáfto/ ma óřm
8: dni tám przyiechawřzy kupie řwoie řkládác: á potym chořby
9: nie przedał/ bęđzie mu wolno po wńrzyřtkim królestwie nářzym
10: iáchác.
11: Incorporatia Wóytoftwá *Lubelřkiég*^o
12: WOytoftwo w Lublinie miáftu ná wieczné czáły incorpo=
13: ruiemy.
14: MIASTO PARCOW.
15: OKazáło liřt náłz de data 1553. w którym dáliřmy im řkład
16: Soi Ruřkiéy/
17: którą z Bełzá y z Kráľnégořtáwu przywořą/
18: ((t. řác.))
19: WIELKIEGO X. LITEW=
20: SKIEGO PRZYWILEIE,

- 21: Y iego Powiátow/ miałt: z łtrony Elektci=
22: iey/ Seymow łpolnych/ dołtoienłtw/ prae=
23: rogátiw/
24: łymmachias/ to ielł/ łpolnego wo=
25: iowánia y pomocy/ foedera/ monety/ telo=
26: nia/ omoclyrias/ to ielł/ indifferentis do=
27: minii/ tytułu/ exekuciiey/ Státutow ich/
28: Książęcych domow/ imion y łpadkow:(*marg*) Zygm. III. w Wárfzá. Liłł. Támże. (–)
29: o
30: tych włzyłtkich rzeczách Przywileie te ob=
31: mawiáią.

strona: 985

Metriki o Przywileiách

Część pierwfza.

- 1: OKOŁO ZIEDNOCZENIA
2: Książłtw z Koroną.(*marg*) Zygmunt w Kráko. Liłł. (–)
3: GDyż włzyłtkim rzecz ielł dołwiádczona: iż moc
4: łkupiona y ziednoczona zwykłá bydż zówždy
5: mocnieyłza/ niż rozdzielona: obiecuiemy pilność
6: vczyniłł: ábyłmy Wielkie Książłtwo Litewłkielł/ y
7: Ziemie Prufkielł/ y inelł Ziemie pogránicznelł Króle=
8: łtwu/ do iednołci przywieđdż mogli:
9: y iáko na=
10: łnádniey bydżie mogłó bydż/ w to vgádżáć bydżiemy: áby w=
11: łzyłtki brzemioná łpólne nólili/ y Monetę iednáką łpóllicielł
12: bráli: á zwłáczá gdy Séym oboiem Pánłtwam przerzeczo=
13: nym ku łkończeniu tego połłánowiemy.
14: Podobna temułz Vłłtáwá.
15: GDyż rozmáitemi przykłády bywamy náuczeni: iż moc zie=
16: dnoczona ielł mocnieyłza/ niż rozdzielona.(*marg*) Zygmunt w Kráko. (–)

- 17: Co my pilniéy
18: w vmyśle nálzým rozważáiac/ á widząc Królestwu nálzému
19: wietłzé teraz y ciężłzé niż kiedy przedtým nieprzełpieczności ná=
20: légác: ábyfmy ie tedy tym łatwiéy od nas y poddáných nálzých
21: gardł odpędzić mogli/
22: obiecuiemy pilne ftárání vczynić wízel=
23: kim łpołobem vczciwym: áby Księstwaá náłzé Litewłkié/ Zator
24: łkié/ y Oświęcimskié/ y Ziemie náłzé Prufłkié do tegołmy przy=
25: wiedli
26: (ponieważ baczą w nieprzełpieczeńłtwie Królestwá ná
27: łzého téż łwé nieprzełpieczeńłtwo bydź: á iż Królestwo náłzé nie
28: mogłoby vpásdź króm vpadku oných Ziem)
29: włzytki łwé síły
30: złączyli z Królestwá náłzého síłami: Iż gdyby możny iáki nie=
31: przyaciél gwałł nam iáki vczynić chciał/ złączywłzy vmyłły y
32: moc woieniá w iedno/ łacwiéybyfmy mogli onému odeprzędć.
33: Wcielenie Ziem Wielkiego Księstwa
34: Litewłkiego do Korony Polłkiéy,
35: z pozwoleniem Herbów Litwie z
36: Polłki, y niektórych wolności ná
37: ten czas Litwie dáných.

strona: 986

- 1: W Imię Boże/ Amen. Na wie=
2: czną pámiędć. Iełtełmy powinni ducho=
3: wnégo pokármu y zbáwienného nápoiu
4: vžycząc tym/ którym pánuiać pożytków
5: docześnych podáiemy podpomożenia:
6: á=
7: byfmy tym/ które ku cílełnéy potrzebie
8: podéymuiemy/ y zbáwienné téż náuki im/

- 9: ile z nas może bydź/ podawali/: iżbyśmy
- 10: lie nie zdáli tylko o pożytkách docześnych ftarów/ á wieczné opu=
- 11: łcząc:
- 12: y łkad dárov błogofławieńftwá y zapłaty wiecznéy cze=
- 13: kamy/ áby ztąd nie poczulifmy wřzodzenia żywotá wieczného:
- 14: y áby zá prace náłzé nieftadálifmy pożytków zapłaty požadá=
- 15: néy.
- 16: Ieft rzecz pożyteczna dowiedowác lie o tym/ y pilnie prze=
- 17: głędąc: áby iáko ludziom dáiemy cíelefné dobrodźieyftwá/ téz
- 18: ábyfmy rozważáli/ iákobyfmy im y niebiełkié pokarmy dawáli:
- 19: y które ná tym świecie bogáctwy prędko **przemijájącemy** [!] vboga=
- 20: camy/
- 21: tymże drogę wieczného błogofławieńftwá ábyfmy po=
- 22: kázowáli: áby tu ná náłzéy łczodrobliwości ználi pomocy/ á potym
- 23: przyłzłéy chwały zapłaty przez pokazánié náłzé otrzymáli/ w imię
- 24: Zbáwićielá nas wřzyłtkich.
- 25: Dla tego My Władyfław/ z łálki Božey Król Polłki/ y Ziem
- 26: Krákwłkiéy/ Sędomiérłkiéy/ Siérádzkiéy/ Łęczyckiéy/ Kuiá=
- 27: włkiéy/ Litewłkiéy/ nawyřzé Książę/ Pomorłki/ Rułki/ Pan y
- 28: Dźiedźic/y Alexánder rzeczony Witówd/
- 29: Wielkié Książę Li=
- 30: tewłkié/ y Ziem Rułkich Pan y Dźiedźic/ oznáymuiemy przez ni=
- 31: nieyřzy łift/ którym to wiedźieć przynależy/wřzyłtkim teraz y po=
- 32: tym będącym/ którzy tego wiadomořć będą mieć:
- 33: iż Ziemie Li=
- 34: tewłkié/ y ich obywałele poddáni Páńftwu náłzému (którym
- 35: częłtokroć rękę łczodrobliwości náłzéy rozřciągamy/ y o poży=
- 36: tki ich ftarájąc lie mielifmy o tym pieczę/ iákobyfmy zá częłtym
- 37: ftarániém łtan y záwołánié ich vczynili zacnieyřzy)
- 38: chcąc tedy

- 39: ie z wielkim požądaniem w nabożeństwie przyięty wiary ná
- 40: potomné czáfy vtwiérdzić y vgruntowác: áby ie nawyszy
- 41: Pan/ zá którego łáfką á stáraniem nászym wzięli oświéceńie
- 42: wiary/
- 43: ku chwale y czći imieniá fwégo y téyże wiary powfzech=
- 44: néy oświéceńiu/ pomnázaniem łáfkí fwéy vtwiérdził: iż gdyfmy
- 45: ich częstokroć dáry łczodrobliwości nášzý poćiefzyli:
- 46: tedy téz
- 47: iáko nabárziéy bydź moze/ chcemy ie duchownými dáry zá=
- 48: chowác/ y przez dobre łpráwy y prace zátrzymác.(*marg*) Lift. Litwá do wiary Krześciánfkiéy zá stáraniem Królá Polfkiégo iest przywiedziona. (-)
- 49: Kórzy á=
- 50: by w itałości wiary tym lepiéy sie ćwiczyli/ iżeby z cnoty

strona: 987

Metriki o Przywileiách

Część Pierwíza.

- 1: w cnotę poštěpowáli/ Iárzmo niewoléy/ w którey do tego czá=
- 2: fu byli zámotáni y zwiázáni/ z łzyie ich łkładáiąc y rozwiézuiać/
- 3: z
- 4: wrodzonéy nam łczodrobliwości y łáfkí/ im wolność i/ fwobo=
- 5: dy/ łáfkí/ exemptciię/ y Przywileie/ któé zwykły bydź dawáné lu=
- 6: dźiom Powfzeczney wiary/ wedle zamknienia w łobie ninieyżé=
- 7: go Przywileiu dáiemy y wżyczamy. (*marg*) Litwie Król Polfki iáko nowym Krześciánom wolności nádaie.
- 1: Księstwo Litewfkié do Korony iest wćieloné.
- 1: Kościoły Litewfkié Powfzeczney wiary w wolnościách łá zachowané. (-)
- 8: A naprzód/ ácz od tego czáfu/ od którego zá náchnieniem Du
- 9: chá świętého/ wiary Powfzeczney poznawfzy iafność/ Koronę
- 10: Królestwá Polfkiégo przyięlifmy/ dla rozmnożenia Krześcián=
- 11: fkiéy wiary y dobrego stanu y pożytku Ziem nászych Litewfkich/

- 12: oné z Ziemiámi y Páńftwy im przyległémi y fpoionémi/ przerze=
13: czonému Króleftwu náfzému Polfkiému przywłáfczylímy/ w=
14: ćielily/ złączyli/ ziednoczyli/ przydáli/ fprzymierzyli/
15: záf zwole=
16: niém iednoftáynym náfzych y inych bráćiéy/ y wftyftkich Páf=
17: nów/ Szláchty/ Przełożonych/ y Boiárów woláf téyże źemie
18: Litewfkiéy:
19: wáfzáfke chcáf Ziemie przerzeczoné Litewfkié dla
20: nieprzyaciélfkich naiáfzdów y zdrad Krzyżaków y im przyle=
21: głyh i inych którychkolwiek nieprzyaciól (którzy przerzeczoné
22: Ziemie Litewfkié y Króleftwo Polfkié chcáf fpuftofzyć/ o fkáźie
23: tych Páńftw myśláf)
24: w przełpieczeniéftwie y w pewnéy obronie
25: poftáwić/ y im wieczny pożytek ziednáć: téfz Ziemie/ którémfy
26: záfwdy zupełnym Páńftwem y práwem doftáfecznym do tego
27: czáfu mieli y mamy
28: od Przodków y rodziców náfzych y porzáf=
29: dkiem vrodzenia náfzego/ iáfko prawdźiwy Pan záf woláf Páf=
30: nów/ Szláchty/ Boiárów y zwoleniém/ przyłączywfy ie prze=
31: rzeczonému Króleftwu Polfkiému powtóre wćielamy/ y prá=
32: wie wwnętrzności kładźiemy/
33: przywłáfczamy/ złączamy/ przyłáf
34: czamy/ fprzemiérzamy/ y ná wieki przykłádamy/ fkáźuiáf oné ze
35: wftyftkiémi ich Páńftwy/ Ziemiámi/ Kśięftwy/ Przełożenftwy/
36: Powiáfty/ włáfnośćiámi/ y ze wftyftkim práwem Koronie Kró
37: leftwáf Polfkiégo ná wieczné czáfy:
38: áby záfwdy były ziednoczo=
39: né/ nieodezwánié y przez fporu wfelkáfkiego.
40: Téż wftyftki Kośćioły Ziem Litewfkich przerzeczonych táf
41: Cathedrales, iáfko Collegiatas, Parochiales, álbo Conuentuales

- 42: w Wilnie y gdzie indzie zbudowané/
43: y które máią bydz y fą zbu=
44: dowané/ fundowané/ we wżyftkich ich wolnościách/ fwobo=
45: dách/ Przywileiách/exemptciiách/ y zwyczajioch wżyftkich zá=
46: chowujemy przez ninieyfzy list/ wedle zwyczajiu Królestwa
47: Polfkiego.
48: Tákże Pány/ Szlachtę/ y Boiary Ziem náfzych Litewfkich/

strona: 988

- 1: w dárowiznách/ Przywileioch/ y dozwoieniách im przez nas dá
2: nych/ vdzielonych/(*marg*) O Opráwách zeninych ná Imionách. (–) (*marg*) Pánowie y Szlachta Litewfka Powfzechnéy wiary iednych wolności y Herbów wżywác máią z Polaki Szláchtá Litewfka Powfzechnéy wiary w oyczyté dobrá wftępowác ma/ iáko y Polfka. (–)
3: gdy tylko będą Powfzechnéy wiary y Rzym=
4: fkiému Kościołowi poddáni/ y którym fą nádáné Herby/ niech
5: fie z nich wefelą/ vczeltnicy będą/ y ich wżywáią: ták iáko Páno=
6: wie y Szláchtá Królestwa Polfkiego/ fwych wżywáią/ y z nich
7: fie wefelą.
8: Téz przerzeczeni Pánowie y Szláchtá máięności fwé oyczy=
9: fté iednákimże Práwem niech dżierzą: y dárowánia náfzé/ ná które listy máią/ mocné/ vtwiárdzone wieczną mocą tákże niech
10: dżierzą: y będą mieć moc oné przedác/ zámienić/ oddalić/ dáro=
11: wác/ y ku fwym pożytkóm obrácác.
12: Wfzákże to ma bydz zá ofo=
13: bnym dozwoieniém náfzym/ ták iż gdy ie będą oddálác/ frymár=
14: czyć/ dárowác: to przed námi albo náfzymi Vrządniki/ wedle
15: zwyczajiu Królestwa Polfkiego/ będą czynić y ie zdáwác.
16: Téz
17: po śmierci rodziców potomftwu nie máią bydz bráne máięt=
18: ności dżiedziczné/ ále oné máią dżierzéc y z potomki fwémi: iá=
19: ko Pánowie y Szláchtá Królestwa Polfkiego fwoie dżierzą/

- 20: y ku wżywaniu wedle fwégo zdania obrácią.
- 21: Tákże téż zonom ich Oprawy ná dobrách y wsiách/ które má=
22: ią po rodzicach fwych álbo od Nas pozwoloné ná wieki/ będą
23: mogli náznaczyć: iáko w Królestwie Polłkim bywáią názná=
24: czoné.
- 25: A córki/ y siostry/ y iné powinowáté fwé/ przerweczeni
26: Pánowie y Szláchtá Ziem Litewłkich/ będą mogli w Małžen
27: łtwo dáwać mężom tylko powfzechnéy wiáry: wedle vpodo=
28: bánia fwégo/ y wedle zwyczáiu Królestwá Polłkiégo/ który iest
29: zdawná chowan.
- 30: Wfzákże té wolności fzkodźić temu nie máią/ áby Szláchtá
31: niemiála bydź ktemu przyciśnioná: áby budowác Zámków/ y
32: woyny fluzyc/ y podatków dáwać wedle łtarégo zwyczáiu nie
33: była powinna.
- 34: To ofobliwie wyráziájąc: iż wfzyfcy Pánowie y Szláchtá
35: Ziem Litewłkich wiárę/ y powinną wiáry Krześciáńskiéy łta=
36: łóść/ to iest/ nam Władylławowi Królowi Polłkiému/ y Ale=
37: xándrowi álbo Witowdowi/
38: Wielkiému Książęciu Litewłkié=
39: mu/ y potomkom náłzym będą powinni trzymác/ y chowác: iá=
40: ko Pánowie y Szláchtá Królestwá Polłkiégo fwym Królom
41: zwykli łą chowác y trzymác.
- 42: Ná co Pánowie/ Przełożeni/ Bo=
43: iárowie Ziem Litewłkich przerweczonych przysięgę iuż nam v=
44: czynili: iáko to iáfniéy w liściéch ich/ które łobie wfspółek z Pá=
45: ny Królestwá Polłkiégo zobopolnie dáli/ iest opifano. (*marg*) O Malżeńłtwie [!]. Szláchtá Litew. zamki budowác y podatki dáwać ma.
- 1: Litwá poprzysięglá wiárę Pánom fwym. (-)

- 28: ią bydź táiemnie chowáné.(*marg*) O vrzędziéch Litewfkich.
- 1: Litwá przy Królu Polfkim y Książęciu Litewfkim zázwdy ftać ma. (-)
- 29: Téz wżyfcy/ którym tákowe lifty y Przywileie bywáią po=
- 30: zwaláné/ nigdy nas Władyfławá Królá Polfkiého/ y Alexán=
- 31: drá Witówdá Wielkiego Książęciá Litewfkiého/ póki będzie=
- 32: my żywi/ y potomków náfzych Królów Polfkich y Książąt Li=
- 33: tewfkich/
- 34: którzy od nas y potomków náfzych będą ftáwieni/ nie
- 35: opufczą áni od nich odstąpią pod wiárą y czcią/ y pod obowią=
- 36: fkiem przysięgi: iż wiernie y mocnie przy nas y potomkách ná=
- 37: fzych będą ftać z fwą przyiáźnią/ rádá/ y pomocą ná wieczné
- 38: czáfy/ y ná wieki.
- 39: To téz ktemu przydáiemy: iż przerzeczeni Pánowie y Szlá=
- 40: chtá po śmierci Alexándrá/ to ieft Witówdá Wielkiego Książ=
- 41: zęciá Litewfkiého/ żadného nie máią mieć y obrác zá Wielkie
- 42: Książę:
- 43: iedno którego Król Polfki y iego potomkowie zá rádá
- 44: Pręłatów y Pánów Polfkich/ y Ziem Litewfkich będą rozu=
- 45: mieli obrác y poftáwić.(*marg*) Litwá Páná iáko ma obierác. (-)
- 46: Y tákze Pręłáci/ Pánowie/ y Szláchtá
- 47: Króleftwá Polfkiého/ (*marg*) Polacy tákze. (-)
- 48: gdyby Król Polfki przez potomftwá pra
- 49: wdziwego zřzedł/ Królá y Páná nie máią fobie obierác prze:

strona: 990

- 1: wiadomości y rády náfzény.
- 2: to ieft Alexándrá Wielkiego Książ=
- 3: zęciá/ y Pánów y Szláchty Ziem Litewfkich przerzeczonych
- 4: wedle fpofohu y opifánia piérwżych liftów.(*marg*) Wolności té którym fá nádáné. (-)
- 5: Téz przerzeczonych wolności/ y Przywileiów/ y tákowych
- 6: łáfk tylko oni Pánowie y Szláchtá Ziemie Litewfkiéy máią wży

- 7: wác/ y z nich lie wefelić:(*marg*) Lifty przy koronáciiey dáné/ przez Władysława fą potwierdzone (-)
- 8: którym fą dané Herby Szlachty Króle=
- 9: ftwá Polfkiego/ y którzy fą Krześciánfkiéy wiary y poddani
- 10: Rzymfkiému Kościołowi/ á nie odłczepieńcy álbo niewierni.(*marg*) Séymy Polacy z Litwą Lublinie álbo w Parcowie fprawowác máią. (-)
- 11: Téz wżyfłkié Lifty/ którémfymkolwiek Królestwu Polfkiému
- 12: y Ziemiam Litewfkim przed ósmią álbo siedmią lat álbo po=
- 13: tym przy Koronáciiey náfzey dáli y pozwolili/ przez ninieyfzy list
- 14: potwierdzamy/
- 15: mocne czyniémy/ pochwalamy/ y moc wiecznéy mocy wkładamy/ máiąc ie za wpiáné y włożone w ten
- 16: Przywiléy.(*marg*) Któré domy Litewfkié Herby Polfkié przyięły. (-)
- 17: To téz dokładamy ofobliwie/ y miánowicié: iż przerzeczeni
- 18: Pánowie y Szlachtá Królestwá Polfkiego y Ziem Litewfkich/
- 19: Séymy y ftánowienia rzeczy/ kiedy tego bédzie potrzebá/
- 20: w
- 21: Lublinie álbo w Parcowie/ álbo ná inych mieyfłách ktemu fpo=
- 22: fobnych/ zá dozwoleńiem y wolą náfzą máią odpráwiác dla po=
- 23: żytku y potrzeby Królestwá Polfkiego/ y dla lepšzego Ziem Li=
- 24: tewfkich przerzeczonych.
- 25: Nád to My Alexánder álbo Witówd zá zwoleniém Naiá=
- 26: fnieyfzego Książęciá Páná Władysława Króla Polfkiego brátá
- 27: náfzego namilšzego/ wybierámy ná Herby Szlachty Polfkiéy
- 28: Ziem Litewfkich náfzych Szlachtę nižey nápiáną:
- 29: które lámá
- 30: Królestwá Polfkiego Szlachtá tákze ze wżyfłkimi/ którzy z ich
- 31: pokolenia idą/ ku bráterftwu y fpowinowáceniu przyięli. A ná=
- 32: przód Szlachtá Herbu Leliwy/ Moniwidá Woiewodę Wi=
- 33: leńfkiego:

- 34: Iádorá/ Woiewodę Iáwná Trockiého: Ráwá/ Mi
- 35: nigála Káfztelaná Wileńkiého: Lyfy/ Sunigála Káfztelaná
- 36: Trockiého: Iáłtrzębcy álbo Lázánki/ alias Bolefty Nagorę/
- 37: które zową Niemiery:
- 38: Trambki/ Hołtykoná: Topory/ Butry=
- 39: má: Lábęćie álias Skryńfcy Goliguntá: Poráye/ Mykołáiá
- 40: Byliminá: Dembno/ Korewę: Odrowąs/ Wyfzegierdá: Wá=
- 41: dwicz/ Piotrá Mondygiertá: Driá/ Mikołáiá Táwtygierdá:
- 42: Habdániec/ Ianá Gáltoldá: Półkozá/ Wolczká Kutwę: Gry=
- 43: fowie/ Butowdá: Srzeniawá/ Iádáldá: Pobodze/ Káloná
- 44: Grzymála/ Ianá Rymowidowiczá: Záręmbá/ Cinetá Kon=
- 45: czewiczá: Piérzcháłá/ Dawxe:
- 46: Nowiná Mikołáiá Boynára:
- 47: Działófzá/ Wolczkoná Kokuthwiczá: Kopacz/ Gedorwochá:

strona: 991

Metriki o Przywileiach

Część pierwsza.

- 1: Rola/ Dángielá: Sirokomlá/ Iákubá Mingelá: Kot Mor=
- 2: Źki/ Woyfznára Wilkolewiczá:
- 3: Powála/ Iérzégo SÁNGÁWÁ:
- 4: Pomian/ Sake; Doliwá/Náczkoná: Sárzá/ Twerburtá:
- 5: Dolángá/ Monftwildá: Bogoriia/ Stániłłáwá Wifzyngę:
- 6: Iániná/ Woyfzymá Dánczykowiczá: Bicháwá/ Monftoldá:
- 7: Swinká/ Andrzeiá Dewknetowiczá:
- 8: Roldá/ Mynymundá
- 9: Seśnikówiczá: Sulimá/ Bodywiłá: Nałencz/ Koczaná: Ló=
- 10: džia/ Miczuchá: Ielitowie/ Cerdudá. Korczakowie/ Czuppę:
- 11: Biała/ Moydyloná Czufzołowiczá: Wáńczyk Koczaná/ Su=
- 12: kowiczá:
- 13: Czołek/ Ianá Ewilá: Codzambá/ Stániłłáwá Bu=

- 14: thowthowiczá: Olmoróg alias Gieralth/ Surgutá z Kiefliniá/
15: etc. Których to Herbów y záwołania przerzeczona Szláchta
16: Pánowie y Boiárowie Ziem Litewfkich/ od tego czáfu y ná po=
17: tym ná wieczné czáfy będą wzywác: y niech fie z nich wefelá/ iá=
18: ko przerzeczona Szláchta Królestwá Polfkiého zwyklá vzy=
19: wác/ y ie mieć.
20: A żeby doftátecznieyřzú moc wřzytłki przerzeczó=
21: né rzeczy wzięły/ kazálifmy dla pewnieyřzéy mocy ninieyřzy líft
22: Pieczęćiami nářzemi wtwiérdzić. Przy czym byli/ y ná co zwa=
23: láli y zá wdzięczno to mieli/
24: Nauczćiwřzy w Pánu Kryřtuřie
25: Oycowie Křiádz Mikołay Gnieźnieńfki Arcybifkup/ Woyćiech
26: Krákwfki/ Ián Włóczłáwfkí/ Piotr Poznánfki/ Iákub Płót
27: cki/ Mikołay Wileńfki/ Ian Arcybifkup Lwowfki/ Máćiey
28: Przemyřłki/
29: Michał Kiiowfki/ Grzegóřz Włóźzimiérfki/ Zbi=
30: gniéw Kámieniecki/ Bifkupi: gdy Chełmfki y iné Kořćioły wá
31: kowály. I Wielmoźni/ Mężni/ Kryřtyn Krákwfki Kářztelan/
32: Ian z Tarnowá Krákwfki/
33: Mikołay z Micháłowá Sédo=
34: miérfki/ Sędźiwóy z Oftrorogá Poznánfki/ Máćiey z Wáfo=
35: řzéy Kálifki/ Iákub z Koniecpolá Siérádzki/ Ian Ligézá Lán=
36: czycki/ Máćiey z Lábiřzyná Brzétłcki/
37: Iánus z Kořćielcá Gnié=
38: wczowfki/ Woiewodowie: Michał z Bogumiłowicz Sę=
39: domiérfki/ Ian z Szczekoćiná Lubelfki/ Dobefław z Ole=
40: řznice Woynicki/ Florian z Rokitnice Wiřlicki/
41: Kry=
42: řtyn z Koźiegłóów Sąddecki/ Marćin z Kulikowá Gnié=
43: źnieńfki/ Klimunt z Mokřzká Rádomfki/ Domárat z Ko=

44: bylan Biécki/ Moftycz z Skáfzów Poznánki/ Ianufz z Tu=

45: lifkowá Kálifki/ Marćin z Kálinowá Siérádzki/

46: Piotr z Wło=

47: łczowéy Dobrzynki/ Woyćiech z Kościól Brzéfcki/ Ian z

48: Lánkofzyná Łęczycki/ Kryftyn Krufzwicki/ Ian z Lázu=

49: chowá Závichoftki/ Marćin z Lubnice Brzeźinfi/

50: Stáni=

51: łlaw Gamrat Połaniecki/ Ian z Bogumiłowic Czechowfi/

strona: 992

1: Máciéy Kot Nakielfki/ Grot z Iánvczowic Máłogoftki/ Iwan

2: z Obichowá Szremfi/ Iánufz Furman Miedzyrzécki/ Ká=

3: łztelani:

4: Zbigniów z Brzézia Królestwá Polfskiego Márzzałek/

5: Piotr Száffrániec Podkomorzy/ Marćin z Wroćimowá CHo

6: rązy Krákowfski/ Páweł z Bogumilic Krákowfski/ Mikołay z

7: Strzelec Sędomiérfski/

8: Mikołay z Czarnkowá Poznánki/

9: Iáká Kálifki/ Andrżéy z Lubránćzá Kuiáwfi/ Piotr z Widá=

10: wy Siérádzki/ Mikołay z Suchodołów Lubelfki/ Piotr z Tur

11: Łęczycki/ Sędziowie.

12: Działo fie w Miálteczku Hrodle przy

13: rzéce Bugu/ ná Séymie Wálnym/ w dzién wtory Mieściá

14: Pázdzierniká/ Roku Pánfskiego/ Tyściácnego/ Cztfrechsetného

15: trzynaftého.

16: Dan przez ręce Vczíiwého w Pánu Kryftušie

17: Oycá Księdzá Biłkupá Krákowfskiego/ nawysźého Kánclérzá

18: Królestwá Polfskiego/ nam łczérze miłého: á pifan przez ręce

19: Ciołká Kánoniká Sędomiérfskiego/ Sekretarzá náłzého.

20: PRZYWILEY PANOW LI=

21: tewłkich zá czáfu Władyłławá Iágeł=

- 22: łą wydány:
- 23: Którym świadczą, iz Księstwá ich do Króle=
24: łtwá łą przyięté ku łpólnéy pomocy:
- 25: á iz téz
- 26: nie inégo, iedno Władysłáwá Królá zá Pána
- 27: będą mieć po śmierci Witółtowéy: ktemu, ze
- 28: Król zá poľpolitém zwoleniém oboygá Pán=
29: łtwá ma bydz obiéran.
- 30: W Imię Boże/ Amen. Na ten czás
- 31: niepożytkom obłędliwym y wątpliwościom
- 32: mądrze ząbiegamy/gdy łpráwy zá czálów ná=
33: łzym przypádáiącé piłmem y Pieczęćiami wie=
34: czné czynimy.
- 35: A ták My Pręłáci/ Książętá/
36: Pánowie/ Szłáchtá/ obyvátele Ziem Litew=
37: łkich/ y Rułkich/ to iest Iákub z przeýżrzenia Bożégo/ Wilenłkié=
38: go Kościołá Biskup/(marg) Imioná Książąt/ Pánów/ Księstwá Litewłkiégo/ którzy siebie
y potomki łwe [!] (-)
- 39: Książę Iwan Olgimunty z łyny łwémi/
40: z Andrzejem y z Sienkiem y z inémi/ y Mungáilem Godigoł=
41: dem brátem/ y z inémi/ Czupurná Márłzáłek Sienko Iámun=
42: ty/ Fedor Lwów z Iułzkiem brátem rodzonym
43: Gálzoff z łynem

strona: 993

Metryki o przywileiách

Część pierwłza.

- 1: Tálnułzem/ Gineyd z łynem Miłułzem/ y z inémi/ Kinund z ły=
2: nem Dauxą/ Strygoil Kárycénów/ Gintołth Ałtok z brátem
3: rodzonym/
4: Dorgi Gáftoł z Przehyndem brátem rodzonym/

- 5: Nemirá z bráty fwémi rodzonémi/ Szugáilem/ Olizem We=
6: łzylonowym/ Woynad Rułchyłowic/ Kiefgáil y Kumbołth
7: Wołymontów z iną brácią fwą rodzoną/
8: Goligin/ Roman
9: Miléykonów z brátem Wołockiem/ y z inémi/ Woyfzyund fy=
10: **nem** [!] Rádywiłem/ Wołoczko Káwotmonów z brácią Butold=
11: montygałem/ Hanus Montigierdonów z brácią fwą/
12: Do=
13: wogin Wyłchygirdonów/ Draúnty z Wefzkonem fynem/ Wol
14: kocz álbo Vtrwicz/ Wolczko Konfchotowicz/ Degyrdy Woy=
15: nyfz Vrdzych z brácią/ Goligind/ Weydymin/ Hełchis Selko=
16: wicz z przyaścioły y narody fwémi/
17: y wfzyftko zebránié wfzyft=
18: kich y koždégo z ofobná Szłachty y obywatelów przerzeczonych
19: Litewłkich y Rułkich Ziem: których imioná koždégo z ofobná
20: ácz nie łą wyrażoné/ wfzákże zwolenié ich ná rzeczy niżéy opifá=
21: né iest tákié: iákoby tu nápiłané były.
22: Dla tego oznáymuiemy którym wiedziéc należy wfzytkim.
23: Iż tego czáfu/ Pręłaci/ Książętá/ Pánowie/ y Szłachtá/ y wfzy=
24: ftko pofpółftwo Królestwá Polłkiégo zá pomocą łáłki Božéy
25: Naiálnieyfzé Książę Páná Władyfláwá Królá Polłkiégo/ Na=
26: wysfzé Książę Litewłkié/ dziedzicá Rułkiégo/ Páná náłzégo
27: náłfkáwłzégo z pogánłkich błédów wywiódfzy/ zá Królá y Pá
28: ná łobie wzięli.
29: A ná nas tákże iego poftępków náłzłáduiácych náuczeni łáłką
30: Duchá ś. wzywáiąc nas do towarzysftwá łpólnégo z ciémności
31: błędu **ftáreg**^o przez przyięćie świetéy wiáry prawdfziwéy nas przy
32: ięli:
33: z którymi iżefmy fie sfáli w wierze iednomyślni/ y towá=
34: rzyłzé vczynków powfzechnéy wiáry: przeto flufznie iestefmy

- 35: powinni w zgodzie ná wieki z niemi trwać/ zá przerwczoného
- 36: Pána Władysława Króla Polfkiego/
- 37: y iego Kóronie/ Króle=
- 38: łtwu/ y obywatelóm Polfkim mocną wiarą y niezgwałconą o=
- 39: bietnicą obiecálfmy/ y przez ninieyfzy líft obiecuiemy wżyfłką
- 40: mocą y síłami przeciwko naiázdóm którychkolwiek ludzi przy
- 41: nich łtać:
- 42: y ich żadną wymyślóną bárwą nieopuśczać: ále oné
- 43: przez chytróść y zdrády/ to iełt Królá/ Koronę/ Królestwo/ y o=
- 44: bywátele Królestwá Polfkiego w ich potrzebách/ ná wieki pod=
- 45: pomagác:
- 46: y ich rozmnożenia/ pożytki/ y połpolité dobro opátro=
- 47: wác zdrowym y wiernym rozrzádeniém/ iáko náłzé włáfné. Co
- 48: y oni nam tymże łpołobem będą powinni czynić/ nam to oddá=
- 49: iąc. (*marg*) Litwá świádczy iż przez Polaki do wiáry przyłtąpili
- 1: Litwá obiecuienie pomoc we wżyfłkich potrzebách Polakom.
- 1: Alexándter Witówd ná Księłstwo Litewfkie przez Władysława iełt połtánowion. (-)

strona: 993 [=994]

- 1: Aie iż przerwczony Władysław Król etć. Pan náłz łálfkawy/
- 2: z ołobliwéy vfności Wielmożnému y zacnému Księżęciu Pá=
- 3: nu Alexándrowi Witowdowi Księżęciu Litewfkiému/ etć.
- 4: wżiáwłzy go ná część łwégo łtáránia/ y prace ná náwysłzé Księ=
- 5: łtwo Ziem Litewfkich/ y inych Páńłtw łwych Księłtwá Lite=
- 6: wfkiego dáł y podáł/ y onégo z ręki łwéy połtánowíł do żywo=
- 7: tá tegóz Pána Księżęciá Witowdá.
- 8: Zá co my tegóz Pána
- 9: Władysława Królá chcąc łtalfzú wiarą czćić/ y/ iáko rzecz łprá=
- 10: wiedliwa iełt/ pewniełzého vczynić/ mocnym wiáry náłzéy obo=
- 11: wiázkíem/ y nieodezwáną obietnicą iemu przez ninieyfzy líft o=
- 12: bicuiemy:

- 13: iż wielkie Księstwo przereczoné Ziem Litewfkich/
14: y iné Pánftwá tego Księstwá wespół z dobry y z májtno=
15: ściámi oyczytými/ które ná tegóz Páná Witowdá Książę na=
16: leżą/
17: y ze wftykiými Zamki/ twiárdzámí/ Powiáty/ rózdziele=
18: niém/ y ich obywatelmi po zefzciu iego ná tegóz Páná Władý=
19: łáwá Królá y ná Koronę Królestwá tego Polfkiého/
20: wedle o=
21: pifánia líftów przez przereczonégó Páná Książę Witówdá te=
22: muž Pánu Władýłáwowi Królowi y Koronie iego dáných/
23: máią zupełnie y cále przypásć y wrócić fie:
24: y My téz z nálzémi
25: potomki po nas będącémi po zefzciu Páná Książęcía Wito=
26: wdá mamy do przereczonégó Páná Władýłáwá Królá/ Ko
27: rony/ y Królestwá Polfkiého przyftác/
28: poddác fie/ bydz polfu=
29: łzni/ y fluzyc/ okrom chytróści y zdrády wedle możności y síł
30: nálzých będźciemy powinni.(*marg*) Po śmierci Witowdowéy obiecuie Litwá Władýłáwá Królá Polfkiého ná Księstwo przyiác/ á Księstwo Litewfkie do Królestwá wcielić. (–)
31: A mimo onégo y Koronę Króle=
32: łtwá tegoz nigdy inégo álbo iné zá pány łobie nie mamy brác.
33: Tgo téz nie opuścziác: iż iefliby Władýłáw Król przereczzo=
34: ny (czego pánie Boze obroń) przez potomftwá zéydz miał:
35: te=
36: dy przez wiadomości rády tegóz Páná Książęcía Witowdá y
37: nálzéy tákze/ Książętá/ Pręłáci/ Pánowie/ Szláchtá/ y połpól=
38: łtwo obywatelów Królestwá Polfkiého łobie Królá y Páná
39: nie máią obiérác/ álbo łtáwić.
40: Przy których Conftituciách mo=
41: cnie/ zobopólnie/ y łtále łtoiąc w łłodkości wiáry/ y wnétrzno=

- 42: ściách Pána Kryšťułowych wieczną y nigdy nieodmienną bę=
43: dziemy chować iedność.
44: Ná których wŕzytkich rzeczy wiárę y
45: świádectwo ku wiadomości doŕkonálŕzýy ná wieczną moc Pie=
46: częći náŕzé ninieyŕzému liŕtu łą záuwiŕzoné. Działo fie y dan w
47: Wilnie w dzień ŕwięty Pŕyŕzki pány y Méczeniczki/ Roku
48: 1401. (marg) Gdy Król Polŕki przez potomŕtwá zeydzie nie máią Polacy Króla przez Litwy
obiérác: Litwá tákze. (-)

strona: 995

Metriki o Przywileiách

Część Pierwŕza.

(marg) Liŕt. (-)

- 1: Władýŕław trzeci Król Polŕki, po=
2: twiérdfa Práwá y Przywileie Zy=
3: gmuntowi Wielkiému Kŕiáżęciu
4: Litewŕkiému, ná Kŕiáŕtwo wielkié
5: przez ŕwiętego niegdy Władýŕławá
6: ŕwégo Oycá temuz Zygmun=
7: towi dáné.
8: W Imię Boże/ Amen. Ku wieczney
9: pámięci/ My Władýŕław trzeci/ z łáŕki Bo=
10: zéy Król Polŕki/ y Ziem Krákwŕkiéy/ Sędo=
11: miérŕkiéy/ Siérádzkiéy/ Lęczyckiéy/ Kuiáw=
12: ŕkiéy/ Litewŕkié Kŕiáŕę nawyŕŕzé/ Pomorŕki/
13: Ruŕki/ Pan y Džiedzic.
14: Oznáymuiemy niniey=
15: ŕzym liŕtem/ ták teraz iáko potym będącym ludziom: którzy ni=
16: nieyŕzych rzeczy wiadomoŕć będą mieć.(marg) Władýŕł. potwiérdfa wolnoŕci y liŕty
Wielkiému Kŕiáŕęciu nádáné. (-)
17: Iż od tego czáfu/ iáko za

- 18: cné y wielmożné Książę Pan Zygmunt/ z łáfki Bożéy Wielkié
- 19: Książę Litewkié/ Rufkié/ Striy náíz namilízy wízyftkę íczéro=
- 20: ści íwé ítałość przeciwko Królestwu náízému/ y przeciwko o=
- 21: íobie náízéy Królewkiéy nienárufzenié miał:
- 22: ná którą rzecz my
- 23: pámiętáiąc y będąc bárzo tego wdzięczni/ godną rzecz rozumie=
- 24: lífmy íemu z íczérégo íercá o oddác/ y wízelką przyítoyną w=
- 25: dżięcznoścíą tę wíarę y ítałość cáłą nágródzić.
- 26: A ták z pewnéy
- 27: náízéy wíadomoścí máíac doítáteczné rozmysłenié y vmyśl ía=
- 28: íkawy y dobrowolny/ zá rádą zdrową náízých Pręlatów/ y Pá=
- 29: nów/ Pánu Zygmuntowi Wielkiému Książęciu Striyowi
- 30: Náízému namilízému/
- 31: Práwá/ Lífty/ y Przywileie/ które od
- 32: Nas y od świętéy pámięci Oycá náízégo Paná Władysławá
- 33: Króla Polkiégo ná Księstwo Wielkié/ y ná íné którékólwiek
- 34: dobrá y wolnoścí pod którymkólwiek ípoíobem íą dáné/
- 35: któ=
- 36: ré tu chcemy mieć zá wpiíáné/ we wízyftkich ích punktíech/
- 37: ípoíobíech/ poíózeniu/ czáftkách/ y klauzulách wízyftkich: mo=
- 38: cné czyniémy/ odnawiamy/ wdzięczné czyniémy/ pochwała=
- 39: my/
- 40: y pod obroną ninieyízego píánia potwíerdzamy/ íkazu=
- 41: íac áby moc miály mocy wíecznyé. Obieciemy nád to íło=
- 42: wem náízým Królewskim/ y obowięzuiemy íie téż/
- 43: íego Lífty/

strona: 996

- 1: Práwá/ Przywileie/ które porządnie y ípráwiedliwie wíyíły/ we
- 2: wízyftkim mieć zá mocné/ y wdzięczné: y oné chowác wíecznie
- 3: niezgwálcenié/ y ím doíyc czyníc.

- 4: Co świadczymy przez ten
- 5: list: któremu Pieczęć Máieftatu nášzego list zawieszona. Dan
- 6: w Piotrkowie ná Séymie wálnym/ we Wtorek blifki po świę
- 7: cie świętęy Luciiéy/ Roku Pánfkiego 1438.
- 8: Przy czym támże
- 9: byli Nauczciwzy y Vczciwi w pánu Kryftusie Oycowie y Pá
- 10: nowie/ Wincenty świętego Kościoła Gnieźnieńfkiego Arcy=
- 11: biskup y Primas/ Zbigniew Krákov. Władysław Włodzclá=
- 12: wski/ Biskupi:
- 13: y Andrzej z Bniná wybrány y potwierdzony
- 14: Kościoła Poznánfkiego/ y Wielmożni Szlachetni y mężni
- 15: Mężowie/ Ian z Czyżowá Káztelan Krákwfki/ Dobesław
- 16: z Sienná Sędomiérki/
- 17: Marcin z Sławkowá Kálifki/
- 18: Woyciech z Málęgo Lęczycki/ Ian z Lichá Brzeftki/ Iá=
- 19: rund z Grábie Inowłodzcláwki/ y Piotr Odrowąs z Spro=
- 20: wy Lwowfki/ Woiewodowie: Dobrogost z Számotuł Po=
- 21: znánfki/ Klimunt Wątrobká z Strzelec Sándomiérki/
- 22: Wá=
- 23: wrzyniec Záręmbá z Kálonówey Siérádzki/ Káztelanowie:
- 24: Ian z Olefznice Márzalek/ y Andrzej z Lubiniá Podfkárbi
- 25: Królestwá Polfkiego: y ini Dignitarze/ Pánowie/ Rycérftwo
- 26: y Szlachtá: którzy byli świadki przy rzeczách przerzeczonych.
- 27: Dan przez ręce Wielmożnego y Vrodzonego Mężá Ianá z Ko=
- 28: niecpolá Kánclérzá/ y Piotrá Wody z Szekoćiná Podkánclé=
- 29: rzego Koronnego/ nam łczerze miłych. Zá Relácią Wielmo=
- 30: źnego Ianá z Koniecpolá/ Polfkiego Kánclérzá.
- 31: Zá czáfu Ianá Olbráchtá Królá Pol=
- 32: fkiego, y Alexandrá Wielkiego
- 33: Książęćia Litewfkiego, Pánowie

34: y Rady Wielkiego Księstwa Lite=

35: wkiego potwierdzaią zapify przez

36: przodki fwe z Królestwem Pol=

37: fkim vczynioné.

strona: 997

Metryki o Przywileiach

Część pierwsza.

1: W Imię Boże/ Amen. Aby fpraw zá

2: czafu náfzego przypadlych stárość nie záfłumiáf/

3: znależiono to iest: aby dla pámięci potomnéy

4: pímmem y świádki obwárowané były.

5: A ták

6: My Pręłáci/ Pánowie/ Szláchtá/ y wzyfyko

7: zebránié Wielkiego Księstwa Litewfkiego/ to

8: iest/ Woyciech Wileński/ Ian Lucki/ Marcin Mednicki/ z lá=

9: fki Bożey Bífkupi:

10: Mikołay Ráfziwiłowicz Woiewodá Wi=

11: leński/ y Wielkiego X. Litewfkiég^o Kánclérz/ Książę Alexánder/

12: Iurgiewicz z Olfzan Woiewodá Wileński y Stároftá Grodz=

13: fki/ Ian Iurgiewicz z Zabrzézia Woiewodá Trocki/ y nai=

14: więtfzy Wielkiego Księstwa Máfzałek/

15: Stániłław Iano=

16: wicz Káfztelan Trocki y Stároftá Zmudzki/ Iérzy Páfzowicz

17: Połotcki/ Grzegórz Ofczykowicz Nadworny Máfzałek y w

18: Mereku/ Mikołay Mikołáiów Ráfziwiłowicz/ Podczáfzy

19: Książęcy y w Biélfku/

20: Iákub Dowoynowicz Drohínski/ Stá=

21: niłław Potrafzkowicz Lideński/ Ian Lythaor Nowogrodzki/

22: Stániłław Micháłow Potkowicz Brzéftski/ Woyciech Iáno=

23: wicz Chorąży y Cávieniński/ Niekráfz Wołotkowicz w Beł=

24: życy/
25: Piotr Rádziwiłowicz Podkomorzy w Eyxyfzkách/ Nie=
26: miérá Grzymáłowic Mielniczki/ Mikołay Iundyłowicz w
27: Dubiczy/ Iérzy Montontowicz/ Alexánder Montigordo=
28: wicz Stároftowie/ Márfałkowie/ y Dzierzawcy.
29: Oznáymu=
30: iemy przez ninieyfzy Liſt/ którym to wiedźcie przynależy wfy=
31: łtkim: Iż ácz ziednoczenia y przymiérza między Páńftwy/ to
32: ieſt/ Króleſtwem Polſkim y Wielkim Kſiętstwem Litewſkim
33: y ziemiámi imże podległémi/
34: od czáfów dawnych pod Królem
35: Polſkim Władyfławem Iágełłym y pod Wielkim Kſiążęciem |
36: Alexándrem Witowdem poczęté y poſtánowioné do tego czá=
37: fu niezgwałcenié fą chowáné.
38: wſzákże gdy Naiáfnieyfzé Kſią=
39: żętá Pánowie náſzy nałáfkawfzy ná té Páńftwá/ Naiáfnieyfzy
40: Pan Ian Olbrácht ná Króleſtwo Polſkié/ á ná Wielkié Kſię=
41: łtwo Litewſkié/ Naiáfnieyfzy Pan Alexánder Pánowie náſzy
42: nałáfkawfzy zá Boſkim przyzrzeniem fą wzięći:
43: zdáło fie to
44: Pręłatom/ Panom/ y Szláchcie Króleſtwá Polſkiégo bráćiey
45: náſzéy/ tákże téż y oni zarázem to nam vczynili: ábyfmy przez
46: náſzé nowe Liſty Zapify/ álbo Przewileie Przodków náſzych z
47: przymierzenia potwiérdzili: (*marg*) Liſt. Pręłáci y wſzjtkie Rády y wſzytko poſpółſtwo
Wiel. X. Litew. wpifuią fie do Króleſtwá Polſkiégo. (—)
48: których to Liſtów fłowo od fłó=
49: wá rozumienié ieſt tákowé.

strona: 998

1: W Imię Boże/ Amen. Ná wieczną tey rzeczy
2: pámięć. Storzyćiel wſzyftkich rzeczy/ którego oko przenika

- 3: wŹytki rzeczy/ y wiadomoŹć nigdy nie bywa zágłádzona w rze
- 4: czách ludzkich/ które łácwie z pámięci wypadáią:
- 5: áby tedy pá=
- 6: mięć ich zoŹtála pímmem/ zá wielką łwá rádą z przezyrzenia to ro
- 7: zrzádził: zá którego podpomozieniem ordinácię/ vmowy/ y łprá=
- 8: wy rzeczy bywáią záchowáné.
- 9: A ták my Moniwit Woiewodá
- 10: Wileńki/ Iáwinis Woiewodá Trocki/ Mingal Wileńki/
- 11: Sungál Trocki/ KáŹztelanowie: Niemir OŹzyk/ Butrym
- 12: Golignit/ Mikołay Bilim/ Koreiowá y WyŹzygierd/ Piotr
- 13: Montigierd/ Mikołay Táwtigierd/
- 14: Ian GáŹztowdow/ Wol=
- 15: czko Kulwá/ BuŹsowd Iádáth Rálo/ Ian Rymowidowicz/
- 16: Ginent Konczewicz Doxá/ Mikołay Bieinar/ Wolńko Kochu
- 17: towicz/ Iákub Mingel/ Woyłnár Wirkołowicz/ Grzegórz
- 18: Sángáw/
- 19: Sáká Naczko/ Werburth MonŹtywild/ Stáni=
- 20: łlaw WyŹzygin/ Woyłzyn Dámenkowicz/ MonŹtold/ Andrzyć
- 21: Vknutowicz/ Munimunth z Seśnikowicz/ Rodwił/ Koczán/
- 22: Miczuch/ Gerdud/ Czuppá/ Woydźiło KoŹzyłowicz/
- 23: Koczán
- 24: Sulkowicz/ Ian Euwild/ Stániłlaw Buthowthowicz/
- 25: Surgutes z ReŹzynek/ rć Oznáymuiemy LiŹtem ninieyłzym
- 26: którym to wiedźcieć przynależy wŹyłtkim: którzy teraz łą/ y po=
- 27: tym będą/ do których wiadomości to przydźie:
- 28: Iż ácz zá Naiá=
- 29: łnieyłzych Książát Páná Władylławá Króla Polłkięgo/ rć.
- 30: y Alexándrá/ Witowdá/ Wielkięgo Książęciá Litewłkięgo/ pá=
- 31: nów náłzych náłłkáwłzych z zwoleniem/
- 32: Herby/ których vzy=

- 33: wác nie była nam rzecz zwykła zá przeciwnym zwyczáiem któ=
34: ry v nas byl/ dla oznáczenia imieniá/ Tytułu/ y Szláhectwá
35: náležé^o od Pánów Szláhty y Przełożonych/ który od przodków
36: łwych máią/ wzięliśmy/ y do łak/ wolności/y fwobód/
37: ktemu
38: ieczne y przjwileie/exemptię/y wiele inych dobrodzieystw y nádá
39: nia/ które nam przez rzeczonné pány łáfkáwé Władyláwá Królá
40: Polkiégo y Alexándrá Wielkiégo Książęciá Litewłkiégo łczo=
41: drobliwie łá nádáné:
42: y zá obroná listów dáných łá vmocnioné/
43: y zá témi listy iestefmy ná wysłzy łtan poniešieni/ y obiecáli
44: nam przez otworzyłté łwé listy ieczne więcéy ileby mogli/ z nai=
45: więłzłą pilnością dobro pożytek/
46: y pomnožení łtanu náležégo y
47: czći włzędy chcą podwysłzác/ y nigdy w nieščęściu y potrze=
48: bách náłzých nas nieopułczác: ále záwždy przeciwko włzyłt=
49: kim nieprzyacielom náłzým y zdrádzie y naieździe pomocámi/
50: rádámi/y łáfkámi łwémi nam pomagác. (*marg*) Włóžení łtárég^o przywileiu który iest
wydan zá czáfu Władyláwá łágełlá y Witowdá. (–)
51: Tych rzeczy względem

strona: 999

Metryki o przywileiách

Część pierwszá.

- 1: chcąc ták wiele dobrodzieystw y zádziałánia oddác/ y tákże
2: łłufzné wdzięczności pokázác:
3: áby łie w nas różność iáka y nie=
4: wdzięczność y tákże nierównóść w Liściéich niepokazálá/ ále á=
5: by záwždy iednomyłslna iedność miedzy námi trwálá/ y wola
6: iedná vmyłłow/ iáko iedná chwałá Bozá y Wiárá iest chowá=

- 7: na:
- 8: tedy my wespółek wżyfcy o ofobliwie koždy z ofobná/ náfzé=
- 9: mi imiony y zá wżyfłkę Szłáchtę/ Boiáry/ Pány/ y obyuate=
- 10: le ziem Litewłkich/ dobrą wiárą y w fłowie náfzym ftałym y
- 11: wiernym/
- 12: odłóżywży precz wżyfłkę chytróść y zdráde/ ná wiá=
- 13: rę y pod przysięgą náfzą obiecuiemy: nigdy przerzeczonych Pá=
- 14: nów/ Pręłatów/ Szłácty/ y Przełożonych królestwá:
- 15: y lámé=
- 16: go Królestwá Polłkiego przerzeczoného/ we wżyfłkich potrze=
- 17: bách y niefortunách ich nieopuřczáć: ále záfzdy im/ przeciwo
- 18: wżyfłkim nieprzyacióloom/ ich zdrádzie/ y naieździéch/ rády/ po=
- 19: mocy/ y łáfki wiernie dodáwáć:
- 20: y żadnému zwad/ woien/ od=
- 21: powiedzi przez wiadomości y woléy y zwolenia y dołożenia
- 22: rády ich/ y potomków ich nie zádáwáć/ áni czynić/ áni zruřzác:
- 23: y przerzeczoné Pány Władyfławá Króla Polłkiego/ y Alexán=
- 24: drá Witowdá Wielkie Książę Litewłkie/ y ich potomków Kró
- 25: lów Polłkich/ y Wielkich Książąt Litewłkich/ żadnych czáfów
- 26: nieopuřczáć żadnym fpořobem/
- 27: ále záfzdy przy nich okrom chy
- 28: trořci y zdrády ftać wżyfłką rádá/ pomocą/ y życzliwořciá.(*marg*) Litwá bez wiedzienia Polaków niema Książęciá obieráć/ tákże téż Polacy bez Litwy. (–)
- 29: Téż obiecuiemy iákořmy wysřzey obiecáli/ iz po zefzćiu prze=
- 30: rzezoného Pána Witowdá Wielkiego Książęciá Litewłkiego
- 31: nigdy nie będziemy obieráć/ áni brác ná wielkie Książę Litew=
- 32: fkie y zá Pána/
- 33: iedno którého przerzeczony Pan Władyfław
- 34: Król (ieřli będzie dłužey żyw) albo [!] iego potomkowie/ y Pręłá=
- 35: ci/ Pánowie/ Szłáctá/ y przełożeni Królestwá Polłkiego bę=

36: dą rozumieli obrąć y poştánowić.
37: A także Pręłaci/ Pánowie/
38: y Szláchta królestwá Polfskiego/ gdy przereczony Król (cze=
39: go Boże vchoway) przez płodu y potomstwa swégo słuźného
40: zéydzie/
41: przez wiadomości y rady Oświeconégo Pána Ale=
42: xándrá Witowdá Wielkiego Książęciá Litewfskiego/ ielli oné=
43: go przeżywie/ y przez nálezý woli wybierać nie będą.
44: A iżby potwiérdzenia/ y przelstrogi przereczoné tym wiet=
45: sżą wzięły moc/ kazálifmy pieczęci náleznych przyłożeniem to ob=
46: wárovác. Działo sie to w Hrodle v rzeki Bugu ná Séymie
47: Wálnym/ dnia wtórego Mieściá Páździerniká/ Roku Pán=
48: fkiego/ 1413.
49: Dla tego My Pręłaci/ Pánowie/ Przełożeni/ y Szláchta

strona: 1000

1: Wielkiego Księztwá Litewfskiego przereczeni przegładáiąc to/
2: iż zá dawnościá czáfow wiele rzeczy przychodzą w wąpli=
3: wość/
4: przez którą áby niepożytek iáki nieprzyşzedł/ rozumieli=
5: fmy zá przyftoyną rzecz temu záfieżyć. Chcąc tedy áby árty=
6: kuł álbo tá czáfłká w Przywileiu około obieránia Naiáfniey=
7: szych Pánów náleznych
8: tak Królá Polfskiego/ iáko Wielkiego Książęciá Litewfskiego w przereczonych liściéch krótce opifány/ z
9: fámých słow/ áby nie przynióşł ná potomné czáfy iákiéy wąpli=
10: wości/
11: y prágnąc przereczoné Pręłaty/ Pány królestwá Pol=
12: fkiego/ w tym ártykule około obieránia Królá/ nam równé iáko
13: rzeczono iest vczynić/ to przydawáiąc obiáfniamy:
14: Iż gdj vmrze
15:

- 16: Książę Litewkié/ okrom wiadomości y rady Pánów y Przeło=
17: zonych królestwá Polfkiego bráćieý nálezý/ ku wybierániu Wiel
18: kiégo Książęćia nowégo niepoftápiemy:
19: ále z nimi wespólek/
20: iefli wezwáni czáfu słuźnégó przyiechác będą chćieć/ Wielkié
21: Książę y Páná wybierzemy.(*marg*) Zapisy które pólpolitá poczćiwość obrażáią niemáią
bydź chowáné. (-)
22: Tákże téż gdy Król Polfki v=
23: mrze/ przerzeczeni Pręłáci y Pánowie Królestwá Polfkiego o=
24: krom wiadomości y rady Pręłatów y Pánów Wielkiégo Księ
25: łtwá Litewfkiego ná wybieránié nowégo Królá niepoftápią:
26: ále tákże z Pręłaty y z Pány Wielkiégo Księłtwá Litewfkiego/
27: iefli wezwáni czáfu słuźnégó zechcą przyiechác/ Królá y Páná
28: wybiorą.
29: Któré rzeczy iáko rzeczono iest poftánowiłzy/ y
30: które ná potomné czáfy máią bydź chowáné/ zá pewną wiado=
31: mością wśyftkich innych Pręłatów/ Pánów/ Przełożonych y
32: Szláchty Księłtwá Litewfkiego bráćieý nálezý przerzeczony
33: Przywiléy przdków náleznych Prziymuiemy/
34: mocny czynimy/ y
35: potwierdzamy przez ninieýłzy list/ obowięzuiąc sie imiony ná=
36: źzemi/ y wśyftkich Pręłatów/ Pánów/ Przełożonych/ y Szláchty
37: Wielkiégo X. Litew. dobrá wiárą/
38: w słowie nálezym łtałym y
39: wiernym/ oddaliłzy wśelką zdrádę y chytrość/ obiecuiemy/
40: przyrzekámy/ y przez przyśięgę nálezę vczynioná tym sie ćieśniéy
41: obowięzuiemy/
42: ten zapis wysłzéy nápiłány/ y z óbiáńniém Ar
43: tykułu około obiérániu Naiáłnieýłzych Pánów náleznych/ iáko sie
44: rzekło/ we wśyftkich Artykuléch/ klauzulách/ punktćiech/ y łkazá=
<http://rcin.org.pl>

- 45: niu vtwiérdzony trzymać/
46: y ná wieki niezgwałcenié chować.
47: A iefli które ofobliwé zapify między námi/ Pręłaty/ y Pány Kró
48: lefłtwa Polfkiego fą/ któreby poľpolitą vczciwość obrażály z
49: obu ftron/ których Przodkowie náfzy nie dźierzeli:
50: tákowych
51: my téz nieprzyimuiemy/ áni będziem trzymać. A iżby wfyzt=
52: kié przereczoné rzeczy wieczną moc zátrzymály/ ninieyfzym Li=

strona: 1001

Metriki o Przywileiach

Część pierwřza.

- 1: ftem Pieczęci náfzé kazálfmy záwieřć.
2: Dan w Wilnie ná
3: Séymie Wálnym dwudzieftégo czwartégo dnia Lipcá/ w Wi=
4: gilią świętégo Iákubá Apořtoła/ Roku Pánfkiego 1499.
5: DECLARATIA
6: O Vniiéy Litewfkiéy.
7: ZYGMVNT AVGVST, Z LASKI BOZEY
8: Król Polski, Wielkié Ksiązé Litewfkié, Ruskié, Pru=
9: skié, Mázoweckié, Zmudzkié, &c. Pan y Dziedzic.
10: WSzyftkim wobec/ y kázdemu z ofo=
11: bná/ komu to wiedźieć naleźy/ oznáymuiemy
12: tym Liřtem náfzym: iż gdy między poddánemi
13: náfzemi Stany Koronnemi/ á Poľty z Wielkié=
14: go Księřtwá Litewfkiégo tráktaty y namowy
15: řpólné byly ná tym Wárfzawfkim Séymie/ o=
16: koło Vniiéy á Ziednoczenia tych du narodów
17: Polfkiego y Li
18: tewfkiego: ná cořmy byli po częřci ten Séym řłóżyli/ y czáfu
19: obiemá ftronam do tych namów vřyczyli: tedy vřořlá była

- 20: różnicá nieiáka około tego/
21: iefli zá tą Vnią y Ziednoczeniém w
22: iedno ciáło y w ieden lud tych obudu Narodów Polfkiego y
23: Litewfkiego/ iáko fie z Liftów y Przywileiów/ które oboiá ftro=
24: ná przyznawa pokázuie/ ma to iuż bydź z tych Pańftw obudwu
25: iedná pod iednym Pánem Rzeczpołpolita:
26: którýby iuż obá=
27: dwa narody/ iáko ludzie Koronni/ ná fpól vzywác y podziélác
28: fie ią zárówné mieli: zwłáczá iż naród Polfki y ziemie dawné
29: Koronné obiéránié Páná zázwdy wolné mieli y máią:
30: á Stany
31: zásię/ Litewfkie Księftwo ono dziedźctwem y pańftwem Oy=
32: czyftym náłzym bydź mienili. My tedy chcąc tę różnicę oko=
33: ło Vniiéy między niémi porównác/(*marg*) O Succesfiiey ná ziemię Litewfką. (-)
34: á wśzytko co by téy ták świę=
35: téy á ták potrzebnéy y ták sławnéy rzeczy przekázác miáło/ z dró=
36: gi zwálić/ y w fwéy mierze ile w nas ieft poftánowić.
37: Na=
38: przód co fie tknie Succesfiiey ná Ziemię Litewfką/ ponieważ
39: to wiele do fpólného ziednoczenia zázwadzáło/ tákéfmý fie w téy
40: mierzy przed wśyftkiémi ftany oboygá narodu iáwnie dekláro=
41: wáli/ iákóz y teraz Liftem tym náłzym dekláruiemy:
42: Iż ácz nam
43: Pan Bóg potomftwá żadného z przeyźrzenia fwégo świętego

strona: 1002

- 1: do tych czáfów nie dał/ wśzáków by go téż nam dobrze y nawię=
2: céy potym dáć raczył z káfki y téż z dobroci fwoiéy:
3: tedybyfmý
4: przedsię nád dobré á pożytek Rzeczypołpolitéy żadného wzglę=
5: du álbo opátrzenia doczełného krwié á potomftwá fwégo ni=

- 6: gdy nie przekładali/ áni byfmy v siebie żadný rzeczy milżéy mie=
7: li/ nád potrzebę á sławę Pańftw fwoich/
8: á ktemu nád powin=
9: ność y obowiązek nász poprzyśięgły: wiedząc iże potomftwo
10: nie zawnždy fie áni káżdému dobrze vda/ ále pośluga przeciw
11: Rzeczypořpolitéy á wypełnienie powinności ná wieki wżé=
12: dzie dobrze słynąc muři.
13: Z téy tedy przyczyny zániechawfzy
14: wżelkiéy dziedżicznéy Succesiiéy ná Ziemię Litewfką/ iefliby
15: która ták nam słamym iáko potomftwu nászému należała/ do=
16: browolnie Rzeczypořpolitéy á téy sławnéy Koronie Polłkiéy
17: odstępujemy/
18: y wyrzekámy fie ná wieczné czáfy: nie wátpiác w
19: tym/ y to téz łobie wárując: żebyfmy tym áni słami ofoby nászéy/
20: áni potomftwá nászégo włádnégo/ iefliby nam które Pan Bóg
21: raczył dáć/ nie zgołócili:
22: ále żeby pocziwé á łtanowi iego przy=
23: łtoyné od Rzeczypořpolitéy opátrzenie miało/ iefliżeby ná kró=
24: łeftwo nie było wżięto: á wżákóz nie czyniác żadný dyłmem=
25: brácciiéy Koronnéy/ o tákowym opátrzeniu ná ten czás dopięro
26: łtanowiono bydż ma/
27: kiedy ná łpólnym Séymie będą Stány
28: Polłkié y Litewłkié. A ták zwáliwřzy ten pień z drógi okołó
29: Succesiiéy: tedy y onę różnicę/ która między obiémá Naro=
30: dy okołó iednéy Rzeczypořpolitéy byłá/ ták w Imię Boże łtá=
31: nowiémy:
32: Iż ináčéy dalu Bóg áni rozumiémy/áni rozumieć
33: możemy/ iedno iże té oboie Pańftwá od dawnych czáfów/ ie=
34: łcze zá Prádziádów nászych w iedno złączoné łą:(*marg*) Polłká z Litwą iedná Rzeczpoř. (–)
35: á w tákíe ie=

- 36: dno/ iż nietylko w ieden ánimusz álbo w iednę myśl/ w iednę
37: zgodę/ w iednę miłość/ w iednę ípólną przyiaźń (áč y to wízy=
38: łtko ták ieft) ále téz ktemu w iedno ciáło/ á ciáło nie rózné nie
39: rozdzielné/ iáko Przywileie ípólné łtáré omawiáią/ ípoioné łą.
40: A zá tym łámá rzecz pokázuie/ iż w iednę Rzeczpospolitą iedné=
41: go ludu/ który łie przez zwiázek y ípoienie dwu Narodów w ie=
42: dność iednołtáyną y nierozdzielną zniółł y ípoił:
43: ták iż iuż iáko
44: té Pánłtwá nie łą dwie cíele/ ták téz dwie Rzeczypoł. byđz nie
45: mogą: ále iedná Rzeczpospolita z tych Narodów ípoiona: zá
46: czym ípólné Séymy y Rády mieć záwždy máią pod iednym
47: Królem/ y pod iedną głową.
48: To tylko wymuiąc: iż iákow
49: iednym nieróznym nierozdzielnym cíele káżdá iednák część
50: y káždy członek ołobną powinność y íprawę włáfną má:
51: Ták

strona: 1003

Metryki o przywilejach

Część pierwsza.

- 1: téz w téy iednéy Rzeczypo. má Narod Polłki y Litewłki zwy=
2: czáie łwoie niektóre/ Sądowné Práwá y Przewileie/ y Sądy
3: włáfné á ołobné:
4: które iednák téy Iedności albo [!] téy Vniiey nic
5: niewáđzą/ áni wáđzić będą. Którá Deklárátią náłżę dla wie=
6: cznéy pámięci á leplzégó łwiádectwá/ w té łłowá ná tym Li=
7: ście opíłáną vmacniamy y wtwiérđzamy ná wieczné czáły:
8: y
9: ręką náłżą włáfną podpíłáłimy/ y pieczęcią náłżą zápieczęto=
10: wác kazáli. Dan w Wárszawie ná Séymie Wálnym Koron
11: nym Trzynáłtégó dniá Márcá: Roku Pánłkiego/ Tysiácné=

- 12: go/ pięćletného/ lześćdześiątého czwartého. Pánowánia ná
- 13: lžého Trzydziesiątého piątého.
- 14: RECESS SEYMV KORONNE=
- 15: go Wárszawfkiego 1563. w lpráwie
- 16: około Vniiéy Litewfkiéy.
- 17: ZYGMVNT AVGVST, Z LASKI BOZEY
- 18: Król Polski, Wielkié Książé Litewskié, Ruskié Pru=
- 19: skié, Mázoweckié, Zmudzkié, &c. Pan y Dziedzic.
- 20: WSzyftkim wobec y káždemu z ołobná/
- 21: komu to wiedzieć należy/ oznáymuiemy tym Li=
- 22: łtem náłzym/ iż pámiętáiąc iáko łławnéy pámié=
- 23: ći Zygmunt Król Polłki oyciec náłz częłtokroć
- 24: od poddáyich náłzych/
- 25: w Koronie Polłkiéy ná
- 26: Séymiéich y indzie nápominan był: y My łámi též iuż częłto
- 27: a częłto zá czáfu pánowánia náłžego prófzeni będąc/ od tychże
- 28: poddányich náłzych Stanów Koronnych/
- 29: ábyłmy wćieleniá á
- 30: Vniá Wielkiého Książtwa Litewfkiego z Koroná Polłką/ od
- 31: Władylławá łágełłá/ y Alexándrá Witowdá chwalebnéy pa=
- 32: miéći Prádziádów náłzych/ zá zezwoleniem włzyftkich Sta=
- 33: nów Litewfkich vczynioná:
- 34: y nietylko ná liściéich y łpiłkách łpól
- 35: nych opifaná/ ále též y ku skutkowi łwému tedyž przywiedzio=
- 36: ná: ácz potym zásię nieiáko zátrudnioná/ ále iednák przez Ale=
- 37: xándrá Stryiá náłžego/ Wielkiého ná ten czás Książdzá Lite=
- 38: wfkiego/
- 39: á potym y Królá Polłkiého/ y przez łpólné Polłkié=
- 40: go Narody z Litwą zmowy y łpiłki zobopólná przysięgá
- 41: vtwiárdzoné zásię obiáfnioná/ y łzerłżémi łłowy á łnádniey=

42: łzym wykładem ozdobiają:

43: áby iuż ná wieczné czáły tym

strona: 1004

1: mocniejszy była/ á nigdy sie z niéy niewykraczało/ wedla wrzę=

2: du á powinności nálezý przywiedli:

3: żeby iuż kiedy nie słowy

4: tylko álbo piłmem/ ále téż y skutkiem z tych dwu Narodów ie=

5: den lud/ á iedno y nierozdzielne ciało/ y iedna Rzeczpospolita

6: á nieróżna była á mocnie trwała.

7: Tedy bacząc iż to Ziedno=

8: czenie wielką sławę y pożytek obojemu Państwu przynieśćby

9: mogło/ narádziwszy sie piérwéy z Pány Radami/ y wżyltkiemi

10: Stany tak Koronnemi iako y Wielkiego Księstwa Litewskiego=

11: go/ ktemuśmy myśl y wolą nálezę przychyliłi:

12: ábyłmy dla sprá=

13: wowania y wypełnienia téy rzeczy Séym spólny tym obiémá

14: narodom/ bez dálzýy odwłóki tu w Koronie nálezý w Wárszá=

15: wie złożyli:

16: iżeby iuż ná tym Séymie koniecznie práwa á grun

17: towna Vnia tak w skutek swóy wstawiona y wykończona by=

18: łá iżby nie tylko ná przyszły czas przerwać sie y rozciągnąć nie

19: mogła/

20: ále żeby z siebie takowe owoce y pożytki dawała/ które

21: dawno dawać miała: á któreby Polskiemu y Litewskiemu na=

22: rodowi przodkiem pokóy y zachowanie w całości/ á potym słá=

23: wę y ozdobę wieczną przynieść mogły.

24: Ná który tym obyczajem

25: przez nas złożony Séym/ wielcy Posłowie z Litwy z zupełną

26: mocą y z zupełnym poruczeniem tak z Duchownego iako z świat

27: ckiego/ Senatorckiego/ Rycerskiego/ y Mieyskiego stanu po=

28: Iłani byli: to ielt/ té Pány Láćinłkim ięzykiem niżéy opifáné. ((do końca str. t. łac.))

strona: 1005

Metriki o Przywileiách

Część pierwsza.

1: ((od w. 1 do w. 13 t. łac.))

2: Gdzie więc ci to Połłowie Księztwá Wielkiég° Litewłk. po

3: okazaniu przed Rádami Koronnými plenipotentiiéy y Instruk=

4: tiiéy fwoiéy/

5: mieli zá dopułczeniem y zezwoleniem náłzym nie=

6: malé zobopólne Tráktaty/ znalzáiác z obu łtron y wykłádáiác

7: liłty y Przywileie/ znowy/ łpiłki łtáré/ poczáwłzy od Przywile=

8: iów Iágełłá ku téy Vniiéy należácé:

9: ktemu przekłádáiác z obu

10: łtron okołó téy Vniiéy doległóści y róznice fwoié/ kto kiedy z téy

11: Vniiéy wykraczał/ á kto iéy dołyc czynił: podawáiác téz tákiéż z

12: obu łtron/ coby w przednieyłzych Vniách moderowano/ ábo co=

13: by im przydano byđz miáło.

14: Były téz pokázowane od pánów

15: Rad Koronnych Liłty Książát Litewłkich/ iáko tylko doży=

16: wotnych przez Króle Polłkié wltáwionych: w których łie włá=

17: łność niektórych ziem/ iáko Wołyniá y Podłáłzá ku Koronie na

18: ležéc znáczyłá:

19: á zwłáczá iž przed tá Vniá/ ábo ielcze nim Iágeł=

20: ło był wzięt ná królestwo Polłkié/ tedy té ziemie ku Koronie na

21: ležály: y inłzé rozmowy rozmáite w téy mierze między łobá czy=

22: niác.

23: Do czegółmy téz y My prace y pilnołci łwéy niežáłowáli/

24: nie łolguiac w tym áni wczáłowi/ áni wáłłému ná ten czás

25: zdrowiu łwému.

- 26: A iż około wykładu przywileiá Alexandrowég^o
- 27: chwalebnéy pámięci Stryiá nálezego/ między niémi rózné rozu=
- 28: mienie było/ wzięli przed fię wżytki Artykuły tego to listu: któ=
- 29: ry list ták fię ma sam w łobie Łácinłkim ięzykiem nápiłány. ((do końca str. t. łac.))

strona: 1006

Metriki o Przywileiách

Część pierwża.

strona: 1008

Metriki o Przywileiách

Część pierwża.

strona: 1010

Metriki o Przywileiách

Część pierwża.

- 1: K.1006 - 1010 t. łac.))
- 2: Które Artykuły gdy vwážác między łobą ieden po drugim
- 3: z łobną poczęli/ á zgodziłwzy fię ná niektóre rzeczy łami mię=
- 4: dzy łobą/ niektóre téż ná nas iáko ná tego/ który iest iednym o=
- 5: boiego narodu Pánem przypuściłwzy/
- 6: ołtátek ná przyłzły łpól=
- 7: ny Wálny Séym/ którychmy im zložyli w Parcowie ná dzień
- 8: S. Ianá Krzćicielá/ bliłko w Roku niniełzym przyłzły/ y
- 9: Séymiki Powiátowé przed nim łložymy/ iáko łbyczay iest y
- 10: łwinność.
- 11: A iż łd łas Polłowie žiem nálezłch Koronnych łprošili: áby=
- 12: łmy tę wżyłtkę łpráwę Vniieły/ która fię ná tym Wárlzáwłkim
- 13: Séymie łoczyłá/ Rełełsem nálezłm ku wiadłmošći łudzkiéy
- 14: krótce łodáli:
- 15: łrzeto My łym łorzádkiem iáko w Alexádro=
- 16: łym łtoi/ to wżyłtko ná co fię z łbu łtron zwołili/ á co téż ná
- 17: przyłzły Séym záwiłłó/ ták krótce łznáymuiemy/ y ku wiadł=

- 18: mości wżem którym to należy podáiemy.
- 19: Naprzód co fie przednieyfzych Artykułów dotycze/ które z
- 20: tych dwu Narodów Polfkiego y Litewfkiego czynią ieden lud/
- 21: y iedno ciáło: á temu ciáło iednę głowę/ y iedného páná Kró=
- 22: lá/ y iednę tákiéż Rádę fpólną przydáią.
- 23: Tedy ácz około tego
- 24: ziednoczenia dwu Narodów w iedno ciáło było nieco z obu
- 25: ftron różnice: wżákóz to zá Deklárátia nálfzą ták ieft wyłożo=
- 26: no y obiáfniono.
- 27: Iż Koroná Polfka á Wielkié Księftwo Li=
- 28: tewfkie iáko ieft iedno nierozdzielné y nieróżné ciáło/ wedle te=
- 29: góz Przywileiu/ ták téż ieft nie różna áni dwoiáka/ ále iedná
- 30: Rzeczpořpolita: która fie ze dwu Narodu w ieden lud zniořlá
- 31: y řpoilá.
- 32: Iáko o tym Deklárátia nálfzá řzérzý obmawia/ która
- 33: téż ieft wydána.(*marg*) Polfká z Litwą iedná Rzeczpoř.
- 1: Ieden pan w Polfcze y Litwie/ y o elektciéy iego.
- 1: O Succéffiiéy w Litwie. (–)
- 34: Ale około iedného fpólného Páná y iednéy główy/ tedy fie
- 35: ták fámi miéędzy łobą námówili: Iż iuż tym obiémá Narodóm
- 36: wiecznémi czáfy ieden Pan fpólnie rořkázowác ma:
- 37: który řpól=
- 38: némi głófy od Polaków y od Litwy w Polfcze/ á nie gdzie in=
- 39: dziéy obran bédzie (które obiéránié wedle przywileiu Alexán=
- 40: drowého niebytnością którém řtrony przekázywác fie nie ma:
- 41: gdy bédą wżyfcy którzy do tego przyřłufzáią/ przyřwáni) á po=
- 42: tym ná Króleřtwo Polfkie pomázan/ y Koronowan w Krá=
- 43: kowie bédzie.
- 44: A obiéránié y podnořzenié Wielkiego Księřtwá
- 45: Litewfkiego/ które przedtym ofobné bywáło w Litwie/ áby iuż

46: tak wstało: żeby y znak żaden albo podobieństwá nápotym nie

47: było:

48: z którégoby sie pokázowało albo znaczyło podnoszenié/

49: albo Inaugurácia iáka Wielkiego Księdzá. A iż temu spól=

strona: 1012

1: nému obieraniu Succesiá naturalis ábo haereditaria we wży=

2: łtkim przeciwna iest:

3: tedy my dla dobrého Rzeczypospoltéy tá=

4: kiéy sukcesiiéy dziedzicznéy w Páństwie Litewłkim/ iesliby

5: nam albo komukolwiek z iákiéykolwiek przyczyny służyłá/ ná

6: wiekifmy Koronie odstąpili/ y wiecznémi czáfy odstępujemy:

7: y ktemufmy obá Narody przywiedli/ iż ná tym z obu łtron

8: przeštáli/ y od nas wdźięcznie to przyjęli.

9: Co sie zásię iednéy á spólnéy Rady przy tym iednym Pánie

10: dotyczy/ zwolili téż ná to z obu łtron:

11: że Rady spólné miéwác

12: chcą/ y spólné zázwždy Séymy Koronné: y zásiádác tak Pano=

13: wie między Pány ofobámi łwémi/ iáko Posłowie między Po=

14: łły y rádźic spólnie o spólnych potrzebách tak ná Séymie iáko

15: y bez Séymu/ y w Polfcze y w Litwie.

16: Dáléy co sie tknie około ártykułu Monéty: áby byłá ((do w. 16 t. łac.))

17: to My zá zwoleniem obudwu

18: Narodów ku łkutkowi przywieźdź bez omieszkania powinni

19: będziemy/ y obiecujemy.

20: Tákiz co sie tycze Artykułu de Foederibus &c Pactis z po=

21: łtronnémi Narody/ ná to sie zobopólnie zgodźili: iż ná potym

22: żadné z mowy y Przymiérza czynioné áni łtanowioné/

23: żadni

24: téż Posłowie w rzeczách wáżnych do obcych łtron polłani bydź

25: niemáią: iedno zá wiadomoścíá y rádą spólną obudwu Na=

- 26: rodów.(*marg*) O Ráfdzie Ípólnéy.
- 1: O Monécie iednákiéy. (-)
- 27: A Przymiérzá álbo Ítánowienia z którymkolwiek
- 28: Narodem przed tym wczynioné/ któreby były Ízkodliwé którém
- 29: Ítronie/ dzierzáné bydź nie máią.(*marg*) O Przymiérzu z poÍtronnémí. (-)
- 30: O przyśięgách/ któreby Rády Dignitarze/ Vrzędnicy/ y Stá=
- 31: roÍtowie narodu LitewÍkiégo/ y przednieyÍzych Domów ludzie
- 32: czynić mieli/ ták przy mocy Íobie zoÍtáwili z tym wykłádem:
- 33: Íż
- 34: nápotym wÍzyÍtkié tákowé przyśięgi Królowi Koronowánému
- 35: y Koronie PolÍkiéy czynioné bydź máią.(*marg*) O Przyśięgách Vrzędników. Około
przyśięg Ípísków y Confirmátiíéy ich. (-)
- 36: Tákże około Przyśięg
- 37: trzymánia Spísków póÍpolitych záchowác Íie máią/ y Ítáte=
- 38: cznie Íobie trzymác obiecáli wedle p[rz]ywileiu Alexándrowégo.
- 39: Zgodzili Íie téż ná to Ípólnie:(*marg*) O Vrzędzíéch. (-)
- 40: áby przy Koronáciíéy nowégo
- 41: Króla naprzód poprzyśiężoné zaráz y confirmowáné były ná
- 42: iednym liście/ pod iednémí Ílowy y pod iedną pieczęcią Koron
- 43: ná/ ná wieczné czáfy Práwá y wolności Poddáných wÍzyÍt=
- 44: kich oboygá PańÍtw ták złączonych.
- 45: A co Íie dotyczy Artykułu o Vrzędzíéch y DoÍtoieńÍtwách
- 46: obudwu Narodu: íż Pánowie Rády Koronné ktemu Íie przy=

strona: 1013

Metryki o Przywileiách

Część pierwsza.

- 1: mawiáły:
- 2: áby Íie iuż Vrzędnicy Wielkiégo KśięÍtwá Litew=
- 3: Íkiégo ináczéy nie zwáli áni píáli/ iedno Vrzędniki Koronné=
- 4: mi: Poniewáż Wielkie KśięÍtwo LitewÍkie z Koroną PolÍką

- 5: złączone iest w iedno nieróżné y nierozdzielne ciało/ á iakośmy
- 6: deklárowali/ y w iednę Rzeczpołpolitą.
- 7: Pánowie zaśię Rady
- 8: Litewskie słowá tego Artykułu zá sobą ciągnęli: iż Práwá/
- 9: Wolności/ zwyczajie/ Doštoienstwa/ y Vrzędy oboiego Pán=
- 10: itwá wcale nierufzane máią bydz zachowane.
- 11: Przeto ten Ar=
- 12: tykuł tak z obu stron namówiony/ ná przyšly Séym spólny
- 13: Wálny iednoštaynie odložyli. Tamże spráwiedliwość po=
- 14: graniczná postánowić máią.
- 15: Wzięli sobie ná ten Séym spólny Wálny przyšly y niektóre
- 16: drugie rzeczy: które tu przy tychże Artykuléch iuz po części námó
- 17: wione były/ ále zawárté á dokonane bydz niemogły:
- 18: częścią prze
- 19: krótkość czasu/ częścią prze potrzebę pilną Pánów Litewskich
- 20: do Wielkiego Księstwa Litewskiego:(*marg*) Odłożenie drugich rzeczy ná iny Séym. (–)
- 21: częścią téz przeto/ iż Páno=
- 22: wie Litewscy (iako Posłowie) powiádali/ iż tego miánowicie
- 23: od bráciéy swéy niemieli zleconego/ á iż to do bráciéy swéy od=
- 24: nieść chcieli.
- 25: A tak z tych przyczyn ku temu Artykułowi/ któ=
- 26: ry o Vrzędziéch y Doštoienstwach spólnie ná Séym przyšly
- 27: zawiesili: odložyli téz ná tenże Séym spólny przyšly rozmo=
- 28: wy szérzény koncluzią/ naprzód o mieyfcách Pánów Litew=
- 29: skich:
- 30: gdzie/ á iako/ w Rádzie nászey między Radą Koronną zá=
- 31: siedz máią: także téz y Posłom Ziemskim Litewskim/ mię=
- 32: dzy Posły Ziemskimi Polskimi.(*marg*) O mieyfcách w Rádzie Pánów Litewskich. (–)
- 33: Druga o mieyfcách Séy=
- 34: mom spólnym Wálnym tak dla obierania Króla Pána swé=

35: go/ iáko dla inŝyich potrzeb y doległóści ípólnych.(*marg*) O mieyfcách Séymów Wálnych.

(-)

36: Trzećia/

37: o Séymiéch Litewfkich Powiátowych/ y o poŝtanowieniu

38: ich ná potomné wieczné czáfy: á ktemu o Tytule Wielkiego

39: Księctwá Litewfkiego.(*marg*) Téż o Powiátowjch Litewfkich. O Tytule Księctwá Litewfkieg^o (-)

40: Zásię co fye było w pierwŝzych Spífkách miá=

41: nowicie około Vniiey opuściło/ á iednák ku záchowániu téy

42: to Vniiey bárzo potrzebne było: tedy to ná tym Séymie mię=

43: dzy łobá ták Polŝkie iáko y Litewŝkie Rády ípólnie poŝtanowili.

44: Naprzód/ áby ták w Polŝcze iáko y w Litwie wŝyŝtki Clá/

45: Mytá/ ták Ziemŝkie iáko y Wodné iákimkolwiek imieniem ná=

46: zwáné/ ták Królá Iego M. iáko Szlácheckie/ Duchowné y

47: Mieyŝckie znieŝioné były:(*marg*) O Cléch. (-)

48: á iżby żadného Clá y Mytá nie bra=

49: no nápotym wiecznych czálów od Duchownych y Swietckich

strona: 1014

1: ludŝi Szlácheckiego ŝtanu/ y od ich poddáných/ od rzeczy któ=

2: rychkolwiek włáfnéy roboty y wychowánia:

3: nie zákrywáiąc

4: Myt Kupieckich/ áni ŝie zmawiaiąc z Kupcy ku ŝzkodŝie á zátá=

5: ieniu Cél z dawná zwykłych Królewŝkich/ ták w Polŝcze iáko

6: y w Litwie.

7: Ieŝcze téż nád to/ áby Státutá y Vŝtáwy wŝyŝtki iákiekol=

8: wiek y z któreykolwiek przyczyny przeciw Narodowi Polŝkie=

9: mu w Litwie vŝtáwioné y vchwaloné zdawná były/ zwłá=

10: ŝczá około nábywánia y dŝierzenia Imiënna w Litwie:

11: iá=

12: kokolwiekby go kto doŝtawał/ chocia po ŝenie/ álbo z wyŝłu=

- 13: gi/ álbo zá kupnem/ darownym obyczáiem/ zamiáną/ y
- 14: którymkolwiek nábyciém/ wedle zwyczáiu y Práwá poľpoli=
- 15: tégo.
- 16: Té wšyftkié Státutá áby żadnéy mocy nie miály/
- 17: iáko Práwu/ Spráwiedliwości/ y téz spólnéy brátckiey mi=
- 18: łości/ y Vniiéy á ziednoczeniu spólnému przeciwné.
- 19: Ale áby
- 20: wolno záwždy było ták Polakowi w Litwie/ iáko y Litwi=
- 21: nowi w Polfcze káżdym słuźnym obyczáiem dośtáwác imie=
- 22: niá/ y dźierzéc ie wedle Práwá: w którym leży ono Imię=
- 23: nie.
- 24: A to coby iedno ná tym przyśzłym spólnym Séymie mię=
- 25: dzy łobą pośtánowali/ wiścić łobie máią obyczáiem y obo=
- 26: wiąłkiem opińány w **Przywilein** [!] Alexándrowym trzymác
- 27: mocnie máią/ iedni z drugimi ná wieczné czáfy:
- 28: áni łzukác
- 29: przyczyny/ podobieńtw iákich/ któreby to Ziednoczenie ich
- 30: rozerwác miáło.
- 31: Co **wšyftko** [!] wyszzey opińano/ ták iáko łye ná
- 32: ten czás dźiało/ y ná czym zośtało/
- 33: My Zygmunt Auguśt
- 34: Król Polśki przerzeczony/ chćielifmy wśzem wobec oznay=
- 35: mić: iákóz oznáymuiemy/ y káždému komu należy wiadomość
- 36: tego czynimy tym Liśtem náśzym: któryfmy łami ręką łwą
- 37: podpifáli/ y pieczęcią náśzą zápieczętowác kazáli.
- 38: Dan w
- 39: Wárfzawie ná Séymie Wálnym Koronnym trzynáśtého dnia
- 40: Márcá: Roku Bożégo/ Tyśiácného/ Pięćłetného/ Sześć=
- 41: dźieśiátego Czwártého: á Pánowánia Náśzégo/ Trzydźieśt=
- 42: go piátého.

Metryki o przywileiach

Część pierwsza.

- 1: PRZYWILEY OKOŁO VNIIEY
- 2: Wielkiego X. Litew. z Koroną.
- 3: Ná Walnym Séymie Lubelskim od Pánów Rad Ducho=
4: wnych y Swietkich y Pośłów Ziemskich, Roku
5: Pánskiego, 1569. vchwalony.
- 6: W Imię Pánfkie/ Amen. Ku wie=
7: cznéy pámięci íspráwy nižéy opílánéy. My
8: Pręłáci y Pánowie. Rádá ták Duchowna íá=
9: ko Swietcka/ y Pośłowie Ziemfcy Korony
10: Polfkiéy/ ná tym Wálnym á z Pány Rádámi
11: y Pośły y infzémi ftany Wielk. Księ. Litewfk.
12: ípólnym Lubelfkim Séymie będący:
13: á ná imię íákub Vchánfki
- 14: Arcybífkup Gnieźnieńfki Legatus Natus &c Primas Regni, Phi=
15: lip Padniewfki Krákwofki/ Stániśław Kárnkowfki Kuiá=
16: wfki/ Adam Konárfki z Kobyliná Poznánfki/ Piotr Myfzko=
17: wfki Płotcki/
18: Wiktorzyn Wierzbicki Lucki/ Woyćiech Stá=
19: roźrzebfki Chełmfki/ z íáfki Božéy Bífkupi: Sebeftian Mie=
20: lecki/ Káftztelan Krákwofki y Brzéfki Stároftá/ Stániśław
21: Myfzkowfki z Mirowá Woiewodá y Stároftá Krákwofki y
22: Rátynfki/
23: Piotr Zborowfki Sędomiérfki Stobnicki Stá=
24: roftá/ Olbrycht Lafki Siérádzki/ Ian Sirakowfki Łęczyc=
25: ki y Przedecki Stároftá/ Ian z Służewá Brzéfki/ Stároftá
26: Miedzyrzécki y Koninfki/
27: Konftánty Konftántynowic Kšia=

- 28: że Ostrogłkie Kiiowłki/ Marłzałek Wołynłki/ Stárołtá
- 29: Włodźimiérłki/ Ian z Borczyná Krotolki Inowłodzcláwłki/
- 30: Alexánder Kłiążę Czártoryłkie Wołynłki/
- 31: Ian Firléy z Dąbro
- 32: wice Lubelłki Márłzałek Koronny Stárołtá Rohátynłki/ An
- 33: drzéry Dęmbowłki Bełłki Stárołtá Rubiełzowłki/ Arnolph V=
- 34: cháńłki Płotłki Stárołtá Wyłzogrodzłki/
- 35: Mikołay Kifzká z Cie=
- 36: chanowcá Podláłki Stárołtá Drohickł/ Fábian Cemá Mál=
- 37: borłki Stárołtá Incholłki y Stárgárłki/ Roman Kłiążę
- 38: Sángułkowic Brácláwłki Stárołtá Zythomirłki/ y Hetman
- 39: Polny Wielkiég^o Kłięłtwá Lite. Achácy Cemá Pomorłki Stá
- 40: rołtá Stumłki y Gniewłki/ Woiewodowie:
- 41: Stániłław So=
- 42: bek z Suleiowá Sędomiérłki Podłkárbi Koronny u Stárołtá
- 43: Tyłzowiecki y Máłogolłki/ Andrżéry Dębołki Siérádzłki y

strona: 1016

- 1: Stárołtá Łęczyłki/ Adam Drzewickł Inowłodzcláwłki y Stá
- 2: rołtá Gołtyńłki y Inowłodzłki/
- 3: Stániłław Herbórt z Ful=
- 4: łzyná Lowłki/ Stárołtá Sámborłki y Drohobyłki/ Andrżéry
- 5: Kłiążę Wiłniowieckie Wołynłki/ Stániłław Słupecki Lu=
- 6: bełłki/ Andrżéry Grábiá z Tęczyná Bełłki/
- 7: Anłelm Gołtomłki
- 8: Płotłki/ Stárołtá Ráwłki/ Zygmunt Wolłki Czérłki Stáro=
- 9: łtá Wárlzáwłki/ Adam Kołińłki Podláłki/ Kryłztow My=
- 10: łzkowłki z Mirowá Ráwłki/ Andrżéry Kniáż Kápułtá Bráclá=
- 11: włki Dźierzawcá Owrułki/
- 12: Ian Kołtká z Stemberká Gdań=
- 13: łki Podłkárbi Ziem Prufłkich Stárołtá Puckł y Czewłki/

- 14: Iároŝz Ófŝoliński Sądcki/ Ian Tárło z Szczekárzowic Rá=
- 15: domŝki Stároŝtá Pilnienŝki y Lomáŝki/ Mikołay Ligęzá z
- 16: Bobrku Závichofŝki Stároŝtá Biécki y Zydaczowŝki/
- 17: Woy=
- 18: ćiech Przyiemŝki Lęcki/ Ian Sienieńŝki z Sienná Zárnowŝki/
- 19: Ian Kryŝztoporŝki Wieluńŝki/ Ian Sienieńŝki z Gołogór Há=
- 20: licki/ Ian Herbórt z Fulŝztyná Sánocki/ Szczęfny Parys
- 21: Wárŝzáwŝki Stároŝtá Czérŝki/
- 22: Stániŝłáw Kryŝki z Drobni=
- 23: ná Rácięŝki Stároŝtá Dobrzynŝki/ Káŝztelani: Wálenti Dę=
- 24: bieńŝki z Dębian Kánclérz/ Fránciŝzék Kraŝinŝki z Krafnégo
- 25: Proboŝcz Płotcki/ rć. Podkánclérzy Korony Polŝkiéy/
- 26: Stá=
- 27: niŝłáw Bárzy z Błózwie Márŝzałek Dworny Stároŝtá Sniá
- 28: tyńŝki/ Staniŝłáw Wyŝocki z Budŝiŝłáwá Káŝztelan Biech=
- 29: wŝki/ Woyćiech Sędŝiwóy Kárnkowŝki Káŝztelan Sán=
- 30: tocki Stároŝtá Pyzdrŝki/
- 31: Stániŝłáw Sędŝiwóy Czárnkow=
- 32: ŝki Refferendarz Dworu Kró. Ieg^o M. Commendor Poznán=
- 33: ŝki Stároŝtá Dráhińŝki/ Ian Konárŝki z Kobyliná Podkomo=
- 34: rzy Poznánŝki/ Ráphał Lefczynŝki z Lefzná Stároŝtá Rádŝie=
- 35: iowŝki/
- 36: Iákub Rokoŝowŝki Podŝedek Poznánŝki Célnik Má=
- 37: łéy y Wielkiéy Polŝki z Woiewództwá Poznánŝkiégo/ Stáni=
- 38: ŝłáw Dębieńŝki Stároŝtá Chęćinŝki/ Stániŝłáw Száfrániec z
- 39: Pieŝzkowéy ŝkáły Woyŝki Sędomiérŝki Stároŝtá Lelowŝki/
- 40: Ian Kmitá Piáraz Ziemŝki Krákowŝki/ Máryan Przyłęcki
- 41: Burgrábiá y Sędŝia Grodzki Krákowŝki/ Piotr Strzáłá Se
- 42: dŝia Oŝwięćimŝki/ Piotr Suliowŝki Sędŝia Grodzki Biécki/
- 43: Ian Płázá ze Mŝtyczowá z Woiewództwá Krákowŝkiégo/

- 44: An=
- 45: drzény z Borowá/ Mikołay KoniecpolŃki/ Marćin Kádżáno=
- 46: wŃki/ Lenart StráŃz Burgrábiá KrákwŃki/ StaniŃław Nie=
- 47: drzwicki z Woiewództwá SędomiérŃk. Ian Kościelecki Stá
- 48: roftá BydgoŃtŃki/
- 49: DobrogoŃt PotworowŃki Sędzia ZiemŃki
- 50: KáliŃki/ Woyćiech MárŃzewŃki/ StániŃław z Woiewództwá

strona: 1017

Metryki o Przywileiách

Część pierwsza.

- 1: KáliŃkiégo/
- 2: Brykcy PrzerembŃki PiŃarz ZiemŃki Siérádzki/
- 3: StániŃław PrzerembŃki/ Piotr WidáwŃki/ Gábriel MáŃło=
- 4: wŃki WoyŃki WieluńŃki/ Mikołay GáŃzyńŃki PiŃarz Wieluń=
- 5: Ńki z Woiewództwá Siérádzkiégo/
- 6: TomáŃz DęmbowŃki Sę=
- 7: dzia ZiemŃki/ WáŃenty PonętowŃki Stolnik/ Iákub Ponęto=
- 8: wŃki CzeŃnik Łęczycki z Woiewództwá Łęczyck. Ian Piekár=
- 9: Ńki Podkomorzy BrzeŃski/ LukaŃz KrétkowŃki z Krétkowá z
- 10: Woiewództwá BrzeŃkiégo/
- 11: Iwan Olzárowic/ Iwan Sol=
- 12: tan z Woiewództwá KiiowŃkiégo/ LukaŃz Kościelecki Woie=
- 13: wodźic Łęczycki/ Woyćiech NiemoiewŃki Surrogator Ino=
- 14: włodzcláwŃki z Woiewództwá InowłodzcláwŃkiégo/
- 15: Stáni
- 16: Ńław SnakowŃki KáŃztelan RypinŃki z ziemie DobrzynŃkiéy/
- 17: Piotr Borecki/ WáŃenty OrzechowŃki Sędzia PrzemyŃŃki/
- 18: StániŃław DroiwŃki/ Ian Fredro/Mikołay Sienicki Pod=
- 19: komorzy ChełmŃki/ Ieronym Troian/
- 20: Máćiéy Gorecki Cho=

- 21: rąży Poznańki/ Páweł Skotnicki Chorąży Hálicki/ Ian
- 22: Strzeż Pifarz Ziemfki Hálicki/ Ian Woretko Sędzia Grodz=
- 23: ki Zydaczowski/ Ian Biąłokurski Podczáfzy Hálicki/
- 24: Tomáfz
- 25: Dubrawfki Podfędek Hálicki z Woiewództwá Rufkiégo/ Há=
- 26: wryło Sędzia Lucki/ Bokóy Waśił Hulewic/ Olżár Kierdey
- 27: Márfałek/ Bohdan Szufzko Chobotkowfki Sędzia Wło=
- 28: dżimirfki/
- 29: Andrżéy Alexánder Siemiáfko Podkomorzy Wło=
- 30: dżimirfki/ Andrżéy Kuniewfki Sędzia Krzemieniecki z Wo=
- 31: iewództwá Wołynfkiégo/ Stániśław Dobek Lowczowfki
- 32: Sędzia Kámieniecki/ Kryśztow Gręmbfki/
- 33: Piotr Bąk z
- 34: Woiewództwá Podolfkiégo/ Mikołay Firléy z Dąbrowi=
- 35: ce Káfztelan Wiślicki/ Piotr Káfzowfki Wyfokiégo/ A=
- 36: dam Zieleńfki Sędzia Lukowfki z Woiewództwá Lubelfkié=
- 37: go/ Mikołay Lyfakowfki Káfztelan Lubączowfki/
- 38: Ian Pilec=
- 39: ki Stároftá Rodelfki/ Stániśław Troian Chorąży Bełfki/
- 40: Stániśław Zołkiewfki z Woiewództwá Bełfkiégo/ Floryan
- 41: Trąbfki z Nofkowá Stároftá Ciechanowfki/ Mikołay Ko=
- 42: íobucki Pifarz Płotcki Ziemfki z Woiewództwá Płotckiégo/
- 43: Ian Parys Woyfki Wárfzawfki/ Stániśław Rádżiminfki
- 44: Dworzánin Iego Kró. M. Mikołay Grzybowfki Podko=
- 45: morzy Wárfzawfki/ Wieliśław Lávski Pifarz Ziemfki WiŃki/
- 46: Ian Rákowfki Trukczás Iego Kró. M. Stániśław Nie=
- 47: dżinfki Sędzia/
- 48: Ian Cybulfki Woyfki Wyfzogrodzki/ Andrżéy
- 49: Trąbfki z Nofkowá Stároftá Róźánfki/ Piotr Bornowfki/
- 50: Andrżéy Kraśinfki Sędzia Ciechanowfki/ Iákub Lyfakowfki

strona: 1018

- 1: Stolnik Nurfki/
- 2: Marćin Mężyńfki Podfędek Zembrowfki/
- 3: Florian Iákácki/ Stániśław Zalefki/ Piotr Iákácki/ Ian Ly=
- 4: íakowfki Podkomorzy Nurfki/ Piotr Brzozowfki/ Michał
- 5: Zalińfki z Woiewódtwá Mázoweckiego/ Mikołay Bnino
- 6: Chorąży Podláfki/
- 7: Alexánder Hincá Woyfki Mielnicki Dzier
- 8: żawcá Lośicki/ Stániśław Rączko/ Kálper Iérzykowic Pod=
- 9: komorzy Mielnicki/ Theophil Brzozowfki Podkomorzy Biél=
- 10: íki z Woiewódtwá Podláfkiego/ Mikołay Broniśław Grá=
- 11: biá z Oleśnik/
- 12: Lukáfz Brzozowfki/ Marćin Simánowfki Sę=
- 13: džia Sochączowfki z Woiewódtwá Ruśkiego/ Iwan Inch=
- 14: niowicz Sędzia Brácláfki/ Mikołay Szyfzkowic Doblmo=
- 15: wicz/ Konrat Koháryn Oblinfi/
- 16: Gniewoź Stryfzowfki z
- 17: Woiewódtwá Brácláfkiego/ y z Miáftá Kráková Ráyce/
- 18: Woyćiech Sáxon Ieg^o K.M. Phizyk/ y Eráfmus Eichler/
- 19: Pośłowie Ziemłcy:
- 20: ták fwym iáko innych Kollegów fwych ná
- 21: ten czás niebędućych imięniem ná ten to Séym Wálny Koron
- 22: ny od włzech Stanów á wźzego Rycérłtwá ná Séymikách po=
- 23: wiátowych Woiewódtw y Ziem przerzeczonych obráni/ á tu
- 24: z zupełną z doftáteczną mocą y poruczeniem zupełnym przyślá=
- 25: ni/
- 26: y wźyfłká inźza Szláchta obyvátele Korony Polfkiéy ták
- 27: tu w Lublinie będący iáko niebędućy/ których iednák wźyfł=
- 28: kich chuć y wola od tych niźey opifánych rzeczy ieśt nam dobrze
- 29: z Séymików powiátowych/ które ten Séym Wálny Lubelſki

- 30: vprzędziły wiadoma/
31: tak iakoby fie téz tu włafnie imioná ich
32: wżyftkich włożyły y pieczęći záuieśli: Oznáymuiem tym to
33: Liſtem náłzym wżem ninie y nápotym będącym ludziom/ do
34: których iedno wiadomości ten liſt náłz przydzie:
35: Iż my máiąc
36: wítawicznie przed oczymá powinność náłzę przeciw Oyczyźnie
37: fwey fławnéy Koronie Polſkiéy/ któréeifmy wżyftkę poczci=
38: wość/ ozdobe/ pożytek poſpolity/ á nawięcéy vmocnienié od
39: niebefpieczeńftwá tak wnątrznégó iáko zewnątrznégó opátrzyć
40: powinni:
41: bacząc też przy tym y przed oczymá máiąc chwale=
42: bny á oboiemu narodowi bárzo należny związek y fpółeczność/
43: przez przodki fwe niegdy z obywatelmi ná on czás Wielkiégó
44: Kśięftwá Litewſkiégó ná wieczné czáły/ zá fpólnym á liſtow=
45: nym obudwu narodów zezwoleniem vczynioná/
46: y liſty/ pieczę=
47: cíámi przyſięgámi/ czcíámi oboiéy ſtrony vmocnioná/ y przez
48: niemáły czás vprzéymoſcią á ſtátecznoſcią oboiéy ſtrony dżier
49: záná/ lecz potym zá złémi á zawifnémi czáły nieiáko zátrudnio=
50: ná:
51: záwždyfmy tak my iáko przodkowie náłzy o tym myſlili/

strona: 1019

Metryki o przywileiách

Części pierwíza.

- 1: y pány fwe tak fławnéy pámięći Zygmuntá/
2: iáko y fczęſliwie
3: ná ten czás obiémá narodom Polſkiému y Litewſkiému pánu=
4: iácégó Páná á Páná Zygmuntá Auguſtá Króle Polſkié przez
5: niemáły czás vpomináli/ y proſbami náłżémi do tego wiedli:

- 6: áby nam z powinności fvény pánfkiéy á Królewfkiéy/ iáko zwié
- 7: rzchni á iedni obudwu narodów Pánowie do Exequutiéy á
- 8: skutku ták fpifów fpólnych/ iáko innych Praw y przywileiów
- 9: náfzych/
- 10: które ná ten zwiázek y ná tę fpólecność z Pány y Zie=
- 11: miámi Wielkiego Księftwá Litewfkiego iefcze od Prádziádá
- 12: leg^o Kró. M. tákze y zá Alexándrá Króla my z Wielkim Księ=
- 13: ftwem Litewfkim mamy z łáfki á zwiérzchności fvény dopo=
- 14: moc/
- 15: á to co fie z téy fpólecności wykróczyło/ w fwą rézę wftá=
- 16: wić raczyli: zwiódfzy nas z Pány Rádámi/ y innémi ftany
- 17: Wielkiego Księftwá Litewfkiego fpólnie ná iedno mieyfce
- 18: do
- 19: wykonánia téy to chwalebnyéy á oboiému narodowi pożyte=
- 20: cznyéy fprawy/ iáko y o téy fprawie Vniiéy Aktá/ y Conftitu=
- 21: cię/y Deklárácię/ y Recesy Séymów po té czáfy będących iá=
- 22: ínie omawiaią.
- 23: Iákóž iednák zá łáfká miłego Bogá/ który fpó=
- 24: łeczność y iedność miłue/ á który Królestwá Pánftwá y Rze=
- 25: czypołpolité po wżyfłtkim świecie w ofobnyéy fwoiéy opiece
- 26: mieć raczy/
- 27: á zá łáfká též Páná fwégo íczęśliwie ná ten czás
- 28: nam pánuiącego Páná á Páná Zygmuntá Auguftá Króla Pol
- 29: fkiego/ rc. wyszféy miánowaného tofmy ná koniec zá vprzéz=
- 30: mym ftarániem fwym odzierzeli:
- 31: Iž przodkiem w Wárfzawie
- 32: ná Séymie Roku 1563. złożonym/ á potym w Parcowie Ro=
- 33: ku 1564. ziecháfzy fie z ftany Wielkiego Księftwá Litew=
- 34: fkiego/
- 35: niemałyfmy wftępek do napráwienia tego Ziednoczenia

36: y téy po części nárufzonéy Vniiéy vczynili/ námawiáiąc między
37: łobą z obu łtron/ y vtwiárdzáiąc Artykuły do téy Vniiéy nale=
38: żące.
39: Któré ártykuły iż tám ná ón czas prze krótkość czáfu/ y
40: prze infzé gwałtownieyżé potrzeby Rzeczypo. oboygá narodu
41: łpólnémi łpify náłżémi z łtany Wielkiégo X. Litew. wárowá=
42: né bydż niemogły:
43: przeto teg^o wolnieyżégo czáfu ziechawłzy łie ná
44: ten Séym łpólny do Lubliná ná dzień 23. Mieśiácá Grudniá/
45: w Rokv páńłkim 1568. prze łeg^o K.M. zá zezwoleniem oboich
46: Rad Polłkich y Litewłkich złożony/
47: y do tego czáfu iednołtáy=
48: dżierzány y kontynuowány/ tákiełmy niżéy opifáne Tráktaty
49: y namowy między łobą vczynili: którélmy zá łáłką bożą do tego
50: końcá y do téy koncluziiéy zá zgodnym y iednołtáyным oboiéy łtro
51: ny zezwoleniém/
52: y łpólnym łpifániem niwczym niederoguiąc

strona: 1020

1: Recełsowi Wárlzáwłkiémy y infzym przywileiom przywiedli.
2: Z czego bądż pánu Bogu w Tróycu iedynému chwałá wieczna:
3: á Królowi łeg^o M. z łáłki Bożéy Pánu á Pánu Zygmuntowi
4: Augułtowi dżięká nieśmiertelna: zacnéy téż Koronie Polłkiéy/
5: y Wielkiému Księłtwu Litewłkiému łławá y ozdobá ná wie=
6: kuiłté czáły.
7: Naprzód/ iż áczkolwiek były łtáre Spisy
8: przyácielłtwá sprzymierzenia pomnożenié y łepłzy łpofób Rze=
9: czypopolitéy ták Korony Polłkiéy/ iáko y Wielkiégo Księłtwá
10: Litewłkiégo czyniácé/ rc.
11: Włzakóz iż łie nieco w nich widzi

- 12: bydź różného od dobrého y łczérého bráterstwá dufánia/ prze=
13: to dla mocnieyżého łpoienia w łpólnéy á zaiemnéy miłości brá
14: terłkiéy/
15: y w wiecznéy obronie obudwu Pańłtw łpołecznyé nie
16: wąpliwéy wiary bráterłkiéy czáły wiecznémi ku chwale Bo=
17: żéy/ Iego Królewłkiéy M. z wiecznym podziękowánim go=
18: dnéy łławie/ y tychże obudwu nazacnieyżych Polłkich y Li=
19: tewłkich Narodów/
20: y téż ku rozłżérzeniu niezámierzonyé y
21: wiecznéy czci/ ozdobie/ okrałie/ zmocnieniu/ vczciwołci/ za=
22: cnołci/ y Máiełtatu łpólnego wiecznému rozłżérzeniu one łtá=
23: ré łprzymierzenia ponowili/ y vmiárkowáli w tym włzyłtkim/
24: iáko niżej opiłano.
25: Iż iuż Koroná Polłka w Wielkié Kłięłtwo Litewłkié iełt ie=
26: dno nierozdzielné y nierózne cíáło/ á tákże nierózna ále iedná
27: łpólna Rzeczpołpolita: która łie ze dwu Pańłtw y Narodów
28: w ieden lud zniołłá y łpoilá.
29: A temu oboiemu Narodowi żeby iuż wiecznémi czáły iedná
30: głowá/ ieden Pan/ y ieden Król łpólny rołkázowál:(*marg*) Polłká z Litwą iedno cíáło. (–)
31: który łpól
32: némi głóły od Polaków y od Litwy obran/ á mieyłce obiérá=
33: nia w Polłcze/ á potym ná Królełtwo Polłkié pomázan y Ko=
34: ronowan w Krákwie bédzie:
35: którému obiérániú wedla przy=
36: wileiu Alexándrowégo niebytnołł którą łtrony przekazác nie
37: ma. A bowiém powinnie &c ex debito, Rády y włzyłtki łtany
38: Korony Polłkiéy/ y Wielkiégo Kłięłtwá Litewłkiégo wzywá=
39: né bydź máią.
40: Obiéránié y podnołżenié Wielkiégo Kłięłtwá Litewłkiégo/
41: które przedtym ołobno bywáło w Litwie/ áby iuż ták vłtáło/

- 42: żeby y znak żaden ábo podobieńtvo nápotym nie było/ z które=
43: goby lie okázowało álbo znaczyło podnofzenié álbo inaugurá=
44: tia Wielkiego Księctwá Litewkiego. (marg) Pod iedn̄ Królem Polskim w Krákwie obránym.
-1: O Księctwie Litewkim. (-)
45: A iż Tytuł Wielkiego

strona: 1021

Metriki o Przywileiách

Część Pierwza.

- 1: Księctwá Litewkiego y Vrzędy zoftáwáią:
2: tedy przy obierá=
3: niu y Koronáciiey ma bydź zaráz obwołan Królem Polskim/ y
4: tenże Wielkim Książęciem Litewkim/ Rułkim/ Prułkim/ Má
5: zoweckim/ Zmódzkiem/ Kiiowłkim/ Wołyńłkim/ Podlálłkim/
6: Inflántckim.
7: Succesio Iego Królew. M/ naturalis &c haereditaria, Iesli=
8: by Iego Królew: M. komukolwiek z przyczyny iákiéykolwiek
9: w Wielkim Księctwie Litewkim służyłá/ nie ma iuż wieczné=
10: mi czály przełzkádzác tego spólku y ziednoczenia oboygá Naro=
11: dów/
12: y obieraniu spólnego iednego Pána: który Iego K.M.
13: Koronie wiecznémi czály odstąpił/ nie wątpiac w tym/ y to téz
14: łobie wáruiąc:(marg) O fuccesiiéy Litew. (-)
15: żebyłmy áni láméy ofoby Iego K.M. ani po=
16: tomłtwá włáfnego/ iesliby Iego Królewłkiéy M. które Pan
17: Bóg dáć raczył/ nie zgołoił: ále żeby poczciwé á łtanowi iego
18: przyłtoyné od Rzeczypólłitáy opátrzenié miáło/
19: iesliby ná
20: Królestwo nie było wzięté.
21: A włzáków nie czyniac żadney dífmembráciiey Koronnéy: o

- 22: czym w deklaráciię Iego Kró: M. y w Recešie Séymu wál=
- 23: négo Wárfzawfkiég° doftáteczniéy ielt opifano y obwárowano.
- 24: A przy Koronáciię nowego Króla máią bydz przez Króla
- 25: Koronowanégó poprzyfiężoné/ y zaráz Confirmowané ná ie=
- 26: dnym liście/ y iednémi fłowy/ ná wieczné czáfy Práwá/Przywi=
- 27: leie/ y wolności poddánych wzyftkich/ oboygá Narodów y
- 28: Pánftw tak złączonych.
- 29: Séymy y Rády ten obóy Naród ma zázwdy miec fpólne Ko
- 30: ronné pod Królem Polkim Pánem fwym/ y záfiádác tak Pá=
- 31: nowie miedzy Pány olobámi fwémi/ iáko Poftowie miedzy Po=
- 32: fty/ y rádżic o fpólnych potrzebách tak ná Séymie iáko y bez Séy
- 33: mu/ w Polfcze y w Litwie.
- 34: Téż áby iedná ftroná drugiéy bylá rádą y pomocą/ áby Iego
- 35: Królewka M. Práwá/ Przywileie/ tak wżem Ziemiam y Na=
- 36: rodom tak Korony Polkiéy iáko y Wielkiému Kfięftwu Lite=
- 37: wfkiému y Ziemiam do nich należącym/
- 38: wżelákim pímmem ná=
- 39: dáné Przywileie y Práwá od wżech przodków Iego K.M. y
- 40: od Ieg° K:M. lámégo/ z dawnych czáfów/ y od poczęcia Vniiéy/
- 41: wżem wobec y káždému zofobná iákimkolwiek fpofobem nádá=
- 42: né/
- 43: y wolności/ doftoienftwá/ pręrogátywy/ vrzędy wzyftki o=
- 44: boygá narodu/ cále y nieporużoné záchowá:(*marg*) Około difmembráciię. O potwiérdzeniu Práw ná Koronáciię. O Séymiéch. O potwiérdzeniu Práw. (–)
- 45: wzyftkié Práwá/
- 46: Sády/ wyfády/ ftany Kfiążęcé y Fámilię Szlácheckie prerze=
- 47: czonych narodów/ vchwały fądowné/ z dawná od tego czáfu
- strona: 1022
- 1: záchowác káždému ftanu mocnie y nieporużenié.
- 2: Przyfięgi Rad/ Dignitarzów/ Vrzedników/ Stáróftw ná=

- 3: rodu Litewkiégo y przednieyfzych domów ludzi/ którzyby ie czy=
4: nić mieli/ przy mocy zoftać máią:
5: iákoſmy téż y fámi ſobie ſpólnie
6: ták Przywiléymi/ iáko ſpólnym ſpifániém ná Séymie Wárſzá=
7: wſkim ſpólnym zoftáwili tym wykładem:(*marg*) O przyſięgách.
-1: O ſpólnéy pomocy. (-)
8: iż nápotym wſzyftki
9: tákowé przyſięgi Królowi Koronowánému y Koronie Polſkiéy
10: czynioné bydź máią. Tákże około przyſięg trzymánia ſpilków
11: poſpolitych záchowác ſie ma/ y ſtátecznie ſobie trzymác wedle
12: Przywileiu Alexándrowégo.
13: Téż we wſzytkich przeciwnościách ſpólną pomocą My obo=
14: iégo narodu Pręłaci/ Rády/ Barones, y wſzyftki ſtany pomagác
15: ſobie **mámy** [!] wſzyftkiémi ſilámi y możnościami:
16: iáko ſpólnéy
17: Rádzie pożytecznie y potrzebnie będzie ſie zdáło/ íczęſliwé/ y prze
18: ciwné rzeczy zá ſpólné rozumieiąc/ y wiernie ſobie pomagáiąc.(*marg*) O páktách z
poſtronnými. (-)
19: Foedera ut pacta, álbo znowy/ y przymierza z poſtronnými
20: narody wedle ſpólnéy zgody Wárſzáwſkiéy ná potym żadné
21: czynioné áni ſtánowioné/ żadni téż Poſłowie w rzeczách wa=
22: żnych do obcych ſtron poſyłáni bydź nie máią:
23: iedno zá wiádo=
24: mością y rádą ſpólną obudwu narodów: á przymierza álbo ſtá
25: nowienia z którymkolwiek narodem przedtym vczynioné/ którém=
26: by były ſzkodliwe którém ſtronie/ dzierzáné bydź nie máią.
27: Monetá ták w Polfcze iáko y w Litwie ma bydź zá ſpólną
28: rádą ((t. łąc.))
29: co ku ſkutkowi przywiéżdż **leg**^o K.
30: M. ieft powinien/ y potomkowie Iego K.M. będą powinni.

- 31: Cłá/ Mytá wŷyŷtkié/ w Polfcze y w Litwie/ ziemŷkié y wodné/
32: iákimkolwiek imieniem názwané/ ták Królewŷkié iáko Szlá=
33: checkié/ Duchowné y Mieyŷckié/ Iego K.M. znoŷić raczy:
34: iżby
35: iuż ex nunc żadného Cłá nie bráno ná potym wiecznych czáfów
36: od Duchownych od Swietckich ludzi Szlácheckiego ŷtanu/ y
37: od ich poddánych od rzeczy którýchkolwiek włáfnéy roboty y
38: wychowánia:
39: nie zákrywáiąc Myt Kupieckich/ áni ŷie zma=
40: wiáiąc z Kupcy ku ŷzkodzie á zátáieniu Ceł dawno zwykłych
41: Królewŷkich/ ták Polfcze iáko w Litwie.(*marg*) O monecie. O Clech. (-)
42: Státutá y wŷtáwy wŷyŷtkié/ iákiékolwiek y z którýchkolwiek
43: przyczyny przeciw narodowi Polŷkiému w Litwie wŷtáwioné y
44: vchwáloné/(*marg*) O Státutách Litewŷkich przeciw Polakom vczynionych. (-)
45: około nábywánia y dzierzenia imienia w Litwie
46: Polákowi/ iákokolwiekby go kto doŷtał y doŷtawał/ chocia po
47: zenie/ álbo z wyŷlugi/ álbo zá kupnem/ dárownym obyczáiem

strona: 1027[=1023]

- 1: zamiáná/ y którýmkolwiek nábyciém/ wedle zwyczáiu y Práwá
2: póŷpolitégo:

Metryki o Przywileiách

Część Pierwŷza.

- 3: té wŷyŷtkié Státutá áby żadnéy mocy nie miáły/
4: iáko práwu/ ŷpráwiedliwoŷci/ y téż ŷpólnéy bráterŷkiéy miłóŷci/ y
5: Vniiéy/ á ziednoczeniu ŷpólnému przeciwné:
6: ále áby wolno zá=
7: wždy było ták Polakowi w Litwie/ iáko Liwinowi w Pol=
8: ŷcze/ káżdym ŷlufznym obyczáiem doŷtáwác Imienia/y dzierzczé
9: ie wedle Práwá: w którým leży ono imienié.
10: A co ŷie tycze inŷzych Artykułów/ Przywileiu Alexándrá Kró

- 11: lá/ które ielcze nie fą ná Wárzáfwmkim Séymie deklarácią K.
- 12: Ieg^o M. áni ípólną zgodą deklarówané/ ále ná ten teráznieyfzy
- 13: ípólny Lubelłki z Wárzáfwmkiego Séymu odkłádem ípólnym
- 14: záwiłły:
- 15: té wízyftki/ iáko fą w Przywileiách y ípifánium ípólnym
- 16: á oítátecznie w Alexándrowym Przywileiu/ y tu w Lublinie od
- 17: Króla I.M. poprzód w téy ípráwie y Vniiéy dánym opifáné/ w
- 18: mocy zupełnéy ná czáfy wiedzie zoftáwác máią.
- 19: A wízákże ku
- 20: obiáśnieniu lepfzému to przykládáiąc: iż przy tytule Wielkiego
- 21: Ksíełtwá Litewłkiego y doftoienłtwách y vrzędziéch wízytkich
- 22: y zacności ítanów wedle opifánia Przewileiu Króla Alexán=
- 23: drá cále y nie náruzfénie zoftác ma:
- 24: gdyż to ziednoczenia y ípó=
- 25: łeczności téy roftárgnienia y rozdziału nie czyni.(*marg*) O Przywileiu Alexándrowym. O
- Séymiech ípólnych y ich mieyfcu. O Vrzędziéch Litewłkich. O Exequuciiéy w Litwie. (-)
- 26: Séymów inych żadnych ofobnych ítanom Koronnym y Li=
- 27: tewłkim od tego czáfu Król I.M. fkládác nie bédzie/ iedno zá
- 28: wždy ípólné Séymy temu oboiemu narodowi iáko ciálu iedné=
- 29: mu w Polłcze fkládác bédzie: gdzie fie Iego K.M. y Rádom
- 30: Koronnym y Litewłkim náłufzniey zdác bédzie.
- 31: Dygnitarłtwy y Vrzędów/ iefli które wákuią/ álbo wákowác
- 32: w Welkim Ksíełtwie Litewłkim ná potym bédą/ Król Iego
- 33: M. nie ma dác nikomu:
- 34: ázby piérwéy Iego Królewłkiéy M. y
- 35: potomkom iego Królom Polłkim Koronówanym/ y temu nie=
- 36: rozdzielnému ciálu Koronie Polłkiéy przysięę vczynił.
- 37: Opátruiemy téz doftátecznie y wáruiemy Stany y ofoby
- 38: Wielkiego Ksíełtwá Litewłkiego: áby Exequucia ich fámych y
- 39: potomków ich nietylko wedle ítátutu Króla Alexándrá/ ále áni

- 40: wedle żadnych Przywileiów/
41: Liſtów/ Conſtituciy/ y Vchwał
42: Séymowych w Koronie Polſkiey vczynionych/ dánych/ y v=
43: chwalonych iákichkolwiek przeſzłych około dóbr Stołu Iego
44: K.M. w Wielkim Kſięſtwie Litewſkim od wſzech przodków/
45: y od Iego K.M. íámégo/ od záczenia Vniéy w Wielkim Kſię
46: łtwie Litewſkim komuſzkolwiek rozdánych żadnégo ítołu nie=
47: doległa:
48: ále wſzytki Prává/ Przywileie/ od wſzech przodków

strona: 1024

- 1: Iego K.M. y od Iego K.M. íámégo/ od záczenia Vniéy
2: Wielkiego Kſięſtwá Litewſkiego/ y narodom Litewſkim/ Ru
3: ſkim/Zmódzkim/
4: y innym narodom/ y obywatelom Wielkiego
5: Kſięſtwá Litewſkiego/ y téz Ziemiam/ Powiátom/ Fámiliám/
6: y oſobám do tych czáfów dáné całé/ zupełné/ y niwczym nie ná=
7: ruſzoné zoſtály.
8: Tákze wieczności/ feudá/ álbo lenna/ frymár=
9: ki/ zamiány/ dożywoćia/ zaſtáwy wſzelákie ná Séymie y bez
10: Séymu vczynioné wedlá káždégo Przywileiu wiecznémi czáfu
11: dzierzáné bydź máią/ nie przywodząc ich w żadną wątpliwość
12: którymkolwiek obyczáiem y wykładem.
13: Tákze téz nádánié ná
14: Dignitárſtwá/ Vrzędy/ które zdawná y włáfnie ná nie nalezá=
15: ły/ zaſtáwy y ſummy wſzelákie w zupełnym Práwie íwym zoſtá=
16: wioné bydź máią/
17: nie będąc powinné żadnéy części dochodów
18: zwykłych íwych/ iákimkolwiek obyczáiem názwánych/ gdzie in=
19: dzie y ná co inégo nád teraznieyſzé dzierzénié y Przywileie álbo
20: liſty íwé do tego czáfu odzierzáné/ okróm pożytku íwégo obrá=

- 21: cáć.
- 22: A ktoby z przodków fwych niemáiąc liftów co gruntów y
- 23: káždéy poſeſsiéy iákimkolwiek imieniem názwánych trzymał/
24: pożywał:
- 25: tákowy tę tákową fwoię właſność y bez liftów iáko
- 26: y zá lifty ma wiecznie trzymáć/ wedle Státutu Litewſkiego
- 27: Itárégo y nowégo/ y zwyczáiów dawnych.
- 28: **Iokóz [!]** Pánowie
- 29: Rády y wſzytkie ſtany y Poſłowie wſzytkich Ziem tym teraz=
30: nieyſzym poſtánowieniem zámykáią ſobie y potomkom fwym
- 31: moc ſtánowienia y wznáwiánia iákimkolwiek kſztałtem/
32: tákiż
- 33: wſpominánia y wſzelákiego wynálazku wznieſienia Exequu=
34: ciiey ná wyſługi y inſzé máiętnoſci przeſzłé. A iż iuż od tego czá=
35: ſu rozdawánié dóbr ſtołu w Wielkim Kſięſtwie Litewſkim v=
36: ſtác ma:
- 37: wſzáków imioná/ którékolwiek z domów Kſiężęcych
- 38: y Szlacheckich y Páńskich ku ſtołowi Iego K. M. potym przy=
39: pádác będą/ té tákowe imioná Iego K.M. wedle woléy y lá=
40: ſki fwéy Królewſkiey rozdávác ma/
41: ták Polſkiego iáko y Lite=
42: wſkiego Szlácheckiego narodu ludziom: áby ſie tym ſłužbá
- 43: Ziemſka Woienna niezmniefzáłá.(*marg*) O Rozdawániu dobr Stołu Krolewskiego (-)
- 44: Tákiż w Recuperáciiey od
- 45: nieprzyacielá Moſkiewſkiego Zamków/ Imion/ Poſeſsiy/ y
- 46: dóbr wſzelákich będzie powinien Iego K.M. tym wrácác/ czy=
47: ie té oyczyzny y poſeſsiie przedtym były przed oſięgniém od
- 48: nieprzyacielá.
- 49: A ieſliby ná to mieyſce dano komu co/ to ſie do
- 50: ſtołu Królá I.M. wrácác będzie.(*marg*) Confirmácia Vniiey. (-)

- 51: Które wżyftkié Artykuły my Pręłaci/ y Pánowie Rádá/
52: Pořłowie Ziemřcy/y iné wżyftkié [!] řtany Korony Polřkiéy/
53: zná=

strona: 1025

Metriki o Przywileiách

Część pierwfza.

- 1: iác bydź chwalebne/ potrzebne/ y oboiemu temu narodowi ták
2: Koronie Polřkiéy iáko Wielkiému Křięřtwu Litewřkiému iá=
3: ko iuż iedneý řpólnéý á nierozdzielnéý Rzeczyřpólnitéý pożyte=
4: czné/
5: á řpólnégo nářzého z Stany Wielkiégo Křięřtwá Lite=
6: wřkiégo zezwolenia w ten liřt ná ten křřtařt řpiřané/ rádři y z do=
7: brą wolą y z dobrą brácką chućią y miłostíą ták Pręłatom/ Pá=
8: nom Rádóm/ Pořłóm Ziemřkim/
9: iáko y innym wżyftkim Sta=
10: nomy ořobam Litewřkim tym liřtem nářzym ná wieczné cząřy
11: z řtrony nářzéý przyznawamy/ y oné Pieczęćiámi/ przyřięgámi/
12: pocźciwořćiami řwémi/ y potomřtwá řwégo wřzelákiégo wá=
13: ruiemy/
14: vřwiéřdzamy/ y vmacnimy wárunkiem/ vřwiéřdze=
15: nim/ y vmocnieniém tákim: iákié nam nawiéřřzé y namocniey=
16: řzé bąđż z ořób/ bąđż z mieyřc y vřřędów nářzych/ ták ořobliwym
17: iáko y pořpólitym obyčzáiem należy.
18: řlubuiąc y obiecuiąc
19: przed Pánem Bogiem dobrym včźciwym řřłácheckim y Krze=
20: řćiáńřkim řłowem nářzym: iż to wżyřtko co řie tu nápiřáło znáć/
21: trzymáć/ y dźierżeć/ wypeřniáć řámi y z potomki řwémi ná wie=
22: czné cząřy bęđżiemy
23: bez fortelów wřzelákich/ nie przywodząc ni=
24: czego z tych rzeczy ná wieki w řadną wářpliwořć áni odmianę:

25: nie odłtrzeláiąc lie téż w niczym od téy iedności/
26: w którąfmy fie
27: z narodem tego sławnégo Wielkiégo Księstwá Litewłkiégo z=
28: wiązáli/ wedle opifánia tego to listu náłzégo/ y Artykułów w
29: tym liście związálych y obiáfnionych wiecznémi y wiekuiftémi
30: czáfy:
31: iáki téż nam Pánowie Litewłcy dáli. Któré spólné náłzé
32: spifý Król Iego M. przerzeczony iáko Pan náłz zwiérzchny włá
33: dzą słwą Królewłką confirmowác nam raczył.
34: A iefliby która stroná Przywileiów y spifów o spólności v=
35: czynionych miédzy témi narody/ ták nam iáko sobie trzymác nie=
36: chciáłá/ álbo ieden zo sobná trzymác niechciáł:
37: przeciw tákiéy łtro
38: nie y káždému zo sobná/ iáko przeciwko nieprzyiácielowi náłzému
39: y narodów spólnych powłác z potomkámi náłzémi przy Pánie
40: náłzym Królu Polłkim bédziemy powinni.
41: Co włzyftko czyniĆ/
42: y wypełnić/ mocnie dżierzéc w łkutku włzyftkim zázwdy pod ná=
43: łzą przýięgá siebie y potomki náłzé obowięzuiemy.
44: A té włzyftkié rzeczy tu połtánowioné y obwárowáné/
45: áni
46: przez Iego K:M. áni przez Pány Rády/ y iné włzyftkié łtany/
47: y Polły Ziemiłkié oboygá narodów zá spólnym zezwoleniém/
48: áni poiedynkiem/ od któréry części y łtrony nie máią nigdy wie=
49: cznémi czáfy bydż wzrułzáné y odmieniáné/
50: ále wieczné/ cáłé/ y
51: mocné záchowáné bydż máią. A ku lepłzému łwiádectwu rze=

strona: 1026

1: czy wysłzéy opifáných y wiecznéy pámiéci/ my przerzeczeni Prę=
2: łáci/ Pánowie Rádá ták Duchowná iáko Swietcka Koron=

- 3: na/
- 4: ktemu Połłowie Ziemłcy ná tym Wálnym y fpólnym Séy=
5: mie Lubelłkim będący/ zawięsilłmy ná ten liłt Pieczęci náłze.
6: Piłan y dan ná tymże Séymie fpólnym Lubelłkim/ pierwłzého
7: dnia Miełięcá Lipcá/ Roku Pánłkiego/ 1569.
8: Potwiérdzenie Vniiey między Naro=
9: dy Polłkimi y Litewłkimi ná Séymie
10: Wálnym Lubelłkim, Roku Pánłkié=
11: go 1569. łkoczonyé.(*marg*) W Lublinie 1569. (-)
12: ZYGMVNT AVGVST, Z ŁASKI
13: Bozély Król Polłki, Wielkié Kłiężę Lite=
14: włkié, Rułki, Prufki, Mázowecki, Zmudzki, &c. Pan y Dziedzic.
15: WSzem w obec y káždemu z ołobná o=
16: znáčzamy/ y wiádomo czynimy.
17: Iż czyniác do=
18: łyc prółbam y żadliwołciám wszech Stanów
19: Koronnych/ iáko y łáméy potrzebie Rzeczypo=
20: łpolitéy/ tákże powinności á vrzędowi náłzé=
21: mu Królewłkiému:
22: ábyłmy Vniią Wielkiého
23: Kłięłtwá Litewłkiého z Koroná Polłką/ przez Prádziádá ná=
24: łzého y włzyłtkié iné Stany tych Pánłtw vczynioná/ y potym
25: przez iné Przodki náłzé tákże y ich łámých vtwiárdzoná y vmo=
26: cnioná/ ku tákiému końcowi y łkutkowi przywiedli:
27: iákoby ni=
28: gdy niczym áni łie nárułżác/ áni nigdy rozrywác niemogłá. Dla
29: czego wedle Conłtituciy náłzych ten Séym Wálny fpólny w
30: Roku przełłzłmy zložylłmy/
31: y nie od czego iného záčzynáli: iedno
32: od téy łáméy potrzeby á łpráwy Vniiey. Do czego łie Stany

- 33: wżyſtki tak Koronné/ iáko y Wielkiego Kſięstwa Litewkiego
34: ſtáwiły:
35: á tę ſprawę wżyſtkę miedzy ſobą/ także y My miedzy
36: nimi co iedno należało wrzędowi á zwiérzchności náſzey Kró=
37: lewkiego/ wedle Przywileiów/ Liſtów/ y Spiſów tak Przod=
38: ków náſzych/ iáko y ich ſámych tudziéz y od nas poprzód wydá=

strona: 1027

- 1: nych y będących.

Metryki o Przywileiách

Część Pierwza.

- 2: A tak iáko potrzebá vkázowála poſtánowali
3: y ſkończyli/ y przyſięgámi ſpólnými káždy tak z Pánów Rad/ iá=
4: ko y ſtanów inych/
5: tak ſámi z oſób ſwoich iáko y zá té od których
6: tu z mocą zupełną przyſłáni byli/ y zá potomſtvo ſwoie/ y ich/
7: przy wielkim zbierze ludzi ſtanów wſzelákich y narodów róz=
8: nych to vmocnili y vtwiérdzili.
9: A tak my tą vchwałá á mocą
10: Séymu tego ninieyſzego nád liſty Confirmáciy náſzych o tym
11: wydáné tę wżytkę rzecz á ſprawę Vniiéy vmacniamy/ vtwiér=
12: dzamy czáły wiecznemi.
13: O czym wżyſtkim liſty y Przywileie
14: tak od Nas popiérwéy y potym tu wydáné/ także miedzy iémi
15: ſámými ſpiſáné/ vczynioné/ y poprzeſiężoné ſzérzey obmawiáią:
16: które my tu pro infertis habere volumus: y któreſmy z téy przyczy=
17: ny do Akt Káncelláriiéy káždéy wſáſnie y doſtátecznie wpiſác
18: vchwałá ninieyſzá kazáli:
19: y káždému do Woiewództwá iego
20: Kánclérze náſzy autentice pod Pieczęcią náſzą Extrákty wydá=
21: wác ſie powinni/ vſtáwuiąc y znáyduiąc: iż im takowa wiára

- 22: ma bydź dána/ iáko włafnie gdzieby Oryginały lámé okazáné
- 23: były.
- 24: A pierwey niźli to łkonczenie á zówárćie łprá=
- 25: wy Vniiéy wysłzéy omienioné stáło łie/ z przyczyn łłufznych y
- 26: wáźnych á zá vpomnieniem pilnym włzech łtanów Koronnych/
- 27: pomniác ná poprzyśięgłą powinnośc náłzę/ Ziemie Wołyńkié/
- 28: Kijowłkié/ y Podłálkié/ ze włzemi ich przyległóściami y włafno=
- 29: ściámii zupełnie ku Koronie Polłkiéy włafnie y zdawná iefcze
- 30: przed záczeńciem téy Vniiéy należácé/
- 31: iáko ku włafnému ciáłu włá
- 32: ściwé iego członki przywróćilifmy. Ták iż włzylcy obywátele
- 33: tych Ziem wedle łwego káždy zówólania y łtanu/ wolności/ łwo
- 34: bód/ włafności narodu Polłkiégo łá y bydź máią vczefłniki:
- 35: y
- 36: onych vzywác/ iáko ini włzylcy obywátele Koronni/ y pod Re=
- 37: gimenty Koronnémi bydź/ iákoż iuż y łá: y ták od vrzędów Pol=
- 38: łkich/ od Prów w potrzebách y w łpráwách łwych/ wedle potrze=
- 39: by y Prówá opifánia vzywác máią/ yvzywáią.
- 40: O czym w Przy
- 41: wileiu Koronnym vigore rełtutionis dánym łzérzéy opifano
- 42: iefł: (*marg*) Confirmácia Vniiéy. O Wołyńkiéy/ Kiiowłkiéy/ y Podłálkiéy ziemi. (–)
- 43: co włzyltko nigdy nieodmiennie/ á nie porułzenie ták trwác
- 44: y bydź czály wiecznémi tą vchwałą Séymową znáyduiemy.(*marg*) O mieyfcách Séymów
- Wálnych: (–)
- 45: Mieyłce Séymom Wálnym Koronnymw Polłcze/ iáko ie
- 46: łkládác mamy/ ták iuż Wárlzawę ná to náznáczamy: włzákze
- 47: gdzieby cafus iáki przypadł znáczny/ żeby tám zložón y trzyman
- 48: bydź nie mógl:
- 49: wolno nam będzie zá dołóženiem y rádą Pánów

- 1: Rad oboygá narodu tám ji zložýć/ gdzieby commodius bydź
- 2: mogło w Polfcze.(*marg*) O Séymikách Powiátowych. (–)
- 3: A Séymiki Powiátowé wedle obyczáiu/ tám w Polfcze iáko
- 4: y w Litwie fkládáné y trzymáné bydź máią:(*marg*) O mieyfcách Rad y Pořłow Ziemfkich Litewfkich. (–)
- 5: których oznáčení
- 6: Káncellárię nářzé w odřylániu liřtów/ y Stárořtowie w roz=
- 7: řylániu ich tám fie záchowác máią: iákoby publikácia ich dwie
- 8: álbo trzy niedźiele przed nimi do wiadomosci ludzkiéy przyřřlá.
- 9: Mieiycá Pánom Rádom Litewfkim tám Duchownym iáko
- 10: y Swietckim miedzy Pány Rádami Koronnémi/ iáko iuř ie=
- 11: dnému á řpolnému Senatowi/ dáliřmy y náznáczyli.
- 12: Tákże
- 13: Pořłom Ziemfkim Woiewódtw Litewfkich/ miedzy Woiew=
- 14: wódtwá Koronné: które tám iuř záwřze zořřáwác máią/ iáko
- 15: to iest liřtem nářzym ofobnym opiřano.
- 16: Który Artykuř okořo wárunku Exequuciiéy Wielkiégo Křię
- 17: řtwá Litewfkiego (iáko iest opářzony w řpólnym řpiřku y Przy=
- 18: wileiu okořo Vniiéy miedzy Narody Polfkiémi y Litewfkiami
- 19: przez nas wtwiéřdzonym)
- 20: iáko y inřzé w Przywileiu řpolnie
- 21: opiřáné/ nie poruřzenie wiecznie máią bydź dźieržáné. Przeto
- 22: ná lepřzé řwiádectwo temu wřzemu/ Pieczęć nářzę przyciřnáćie=
- 23: řmy kazáli.
- 24: Dan w Lublinie ná Séymie Wálnym dniá ieden=
- 25: nařtego Mieřięcá Auguřtá: Roku Panřkiégo/ Tyřięcného/
- 26: Pięćletného/ Szeřćdzieřiętého dźiewiętého: Pánowánia ná=
- 27: řzého Cztéřdzieřtého.
- 28: O MIASTACH y O POWIA=
- 29: tách niéktórych Litewfkich.

30: WILNO.

31: Wilná y inych miał Wielkiego Księstwa Litewskiego dá=

32: né/ według Przywilejów ich przy mocy wiecznemi czasy zoftá=

33: wiemy.

34: GRODNO, SZAWLE, BRZESC,

35: MOHILOW, OLITA.(*marg*) Z Uniwersału Poborowego/ Roku 1589 List. Zygm. III w
Wárfzá. List.

-1: Metryki o Przywilejach Część pierwsza. (-)

36: W Wielkim Księstwie Litewskim Grodno ze wszystkim/

37: szawle ze wszystkim poft decessum moderni possessoris: Brześć

38: z Kobryniem ze wszystkim: Mohilów ze wszystkim:

39: Olitá ze

strona: 1029

1: wszystkim/ y Mytá ftaré máią bydz wolné/ áby z nich prowenty

2: skárbu Wielkiego Księstwa Litewskiego dochodziły/ w cále zá=

3: chowawszy iednak koźdého przy Prawie iego/ które tę Conftitu=

4: cią vprzedziło.

5: NOWOGRODEK.

6: ZA prośbą Połów Woiewództwa Nowogrodzkiego po=

7: zwalamy tám tym obywatelom mur ftary w okolnym Nowo=

8: grodzkim Zamku/ y wieżę ftarą nád ftudnią leżącą oprawic/

9: y

10: tám dóm Sądowy schowanié ná księgi zbudowác/ iáko o tym

11: szérzý Przywiléy nálz ná to dány obmawia.

12: MOZER Y RZECZYCE.(*marg*) Tenże List. (-)

13: POwiáty Woiewództwa Mińkiego/ Mozerfki y Rze=

14: czycki/ przy tymże Woiewództwie Mińskim zoftawuiemy: w

15: którym iáko ná Séymiki Powiatowé zieźdzác fie/ tak téz wízy=

16: ftki sprawy swoje odprawowác máią.(*marg*) Zyg. Aug. w Lubli. List. (-)

17: Granicé między Woiewództwem Kiió=

- 18: wlkim y Powiatem Mozérfkim/
19: NA rozgraniczenié Woiewódtwá Kijowfkiégo z Powiá=
20: tem Mozerfkim Kommissarze wyflác mamy/ którzy powinni
21: będą té tám grunty rozgraniczyć.
22: A Kommissarzów par nu=
23: merus z oboygá narodu bydź ma.
24: BRZESC.
25: Rozgraniczenié Woiewódtwá Podlá=
26: fkiégo z Woiewódtwem Brzéfkim.(*marg*) Zygm. III. w Wárzfa. Lift. Tenże Lift. (-)
27: NA rozgraniczenié Woiewódtwá Podláfkiégoz Woie=
28: wódtwem Brzéfkim/parem numerum z oboygá narodu Kom=
29: missarzów ex nunc náznaczyć mamy/ którzy powinni będą pe=
30: wné gránice miedzy témy Woiewódtwy vczynić.

strona: 1030

- 1: OŁYKA Y NIESWIEZ.
2: PRzywiléy álbo Práwo Iáfnie Wielmożnych Rádziwiłów
3: trzech bráciéy rodzonéy/ Mikołáiá Chryfztophá/ Olbrychtá/
4: Stániłławá/ Rádziwiłów/ Książąt ná Ołyce y Nieświézu/
5: którym oni porządek Práwá wízelákiéy dziedzicznéy oyczyftéy
6: máiętności fwéy potomkom swoim rozpiáli/ iż iuż tylko mę=
7: fkiégo rodzaju potomkowie synowie rodzeni/ á w niedoftátku
8: tych/
9: tedy tegóz domu krewni po mieczu mimo włáfné dziewki
10: dziedzictwo poięgác máią/ á zwlálczá w tych przedniéyftych/
11: iáko Ołyká/ Nieświéż/ Kleczk/ Mir/ Grodek Dawidowfki/ y
12: inftych w poftánowieniu opifánych/
13: oprócz rzeczy ruchomych y
14: włáfnégo nábycia ich/ iáko ízérzéy poftánowienié ich/ y Confir=
15: mácia Królá Iego M. Stephaná omawia. Tedy mocą tego
16: Séymu/ zá prośbą Iáfnie Wielmożnych Rádziwiłów pomię=

- 17: nionych/
18: á fpólnym zezwoleniém Pánów Rád/ y Pośłów Ziem=
19: fkich oboygá narodu Confirmuiemy/ y w zupełné vzywánié po=
20: tomków przerzeczonych Iáinie Wielmożnych Rádziwiłów tą
21: Conftitucią przywodzimy wiecznemi czáfy.
22: WOLNOSCI Collegium Nieświézkiego &c adfcriptio
23: bonorum immunitati Eccleſiae. Ten Przywiléy ieſt wyſzézý ákti=
24: kowan w wtórych Kſięgách o Wolnościách Krákowſkiego Colle=
25: gium. ((lok.)) (*marg*) Zygm. III. w Wárſzá. Liſt. Herbort w Lácińſkim. (-)
26: O DROHYCKIM y BEŁSKIM
27: Powiećie. ((do końca str. t. łącz.))

strona: 1031

Metryki o Przywileiách

Część Pierwſza.

- 1: ((K. 1031 cała t. łącz. w tym słowo polsk.))
2: ... Officiales
3: feu Minifteriales, vulgo Lituanico Dziećkie nuncupatos...
4: ((K. 1032 cała t. łącz.))

strona: 1033

Metryki o Przywileiách

Część pierwſza.

- 1: ((K. 1033 t. łącz. w tym pols.)) ... praefentibus ...
2: Nicolao Rfdziwiłowicz ((t. łącz.))
3: Gregorio Ofczykowicz ((t. łącz.))
4: Alberto Gáfztóld Poloceñ. Ioanne Zabrzézinſki ((t. łącz.))
5: Andrea Dowoynowicz ((t. łącz.)) Geor=
6: gio Hlinicz ((t. łącz.)) Ioanne Sczytowicz,
7: Nicolao

strona: 1034

- 1: Iundyłowicz/ &c Ioanne Hlebowicz ((do w. 4 t. łącz.))

- 2: Nicolai Rádziwiłowicz ((do w. 7 t. łąc.))
- 3: Nicolai
- 4: Rádziwiłowicz ((do końca str. t. łąc. w tym polsk.))
- 5: Ioannē
- 6: Mienłki/ &c Martinum Wifzeńłki Iálbrzyk ((do końca str. t. łąc.))

strona: 1035

Metriki o Przywileiách

Część pierwsza.

- 1: ((t. łąc. - cała str. w tym pols.)) Praefentibus
- 2: Ioanne Hlebowicz
- 3: & Tenutario in Bobroyłko & Boryłzów/ Gregorio Ofłczykowicz

strona: 1036

- 1: Caftellano Vilneñ.
- 2: Ioanne Iuryowicz Duce
- 3: Dobruiceñ. Hiero=
- 4: nymo Chodkiewicz Caftellano Troceñ.
- 5: Nicolao Ioannis Rádziwił/ Marłfalco Terreftri, Tenutario
- 6: Szawleñ. Alexandro Chodkiewicz
- 7: Nowogrodeñ, Staniflao Petri Kiłzka de Ciechánowiec Vitebli=
- 8: eñ. Palatinis.
- 9: Andrea Sangułkowicz/ Duce de Kofzyr/
- 10: Iuano Hárnoftáy Marłfalco Curiae,
- 11: Nicolao Georgij Rádziwił Pocil=
- 12: latore, Ioanne Ioannis Rádziwił Structore menfae, Staniflao Ni=
- 13: colai Kieźgał Dapifero, Gregorio Chodkiewicz Succamerario,
- 14: Nicolao Petri Olechnowicz Gladifero, Nicolao Andruszowicz
- 15: Praefecto equifonum nołtrorum, Tenutario Ozeńfi
- 16: Nicodemo Ioannis á Ciechánowiec Melniceñ. Nicolao Alberti
- 17: Narbuth Kreueñ. &c Mozireñ. Praefectis, ((do w. 17 t. łąc.))
- 18: O ZIEMI PODLASKIEY,

- 19: Przywiléy przywrócenia Ziemie Pod=
20: lálkiéy do Korony Polfkiéy.
21: W Imię Pánfkie/ Amen. Ku wieczney
22: pámieći.(*marg*) Zyg. Aug. w Lublinie. (-)
23: Gdyż pámieć ludzka ieft lłába y od=
24: mienna: zá czym áby lpráwy ludzkié á nawię=
25: céy té/ które ku wżytkowi á záchowánium lpolé=
26: czności y towarzyftwá ludzkiég^o należą/
27: zá prze=
28: dłużeniem czáfu nie byłyby zniśczone/ opátrzna
29: ludzi mądrych poftánowiłá roftropność lpráwy wiecznéy pá=
30: miéći godné piłmá świádectwem ku wiadomości potomftwu
31: przywodzić.
32: A ták My Zygmunt Auguft/ z lálki Bożéy Król
33: Polfki/ wielki Książdz Litewfki/ y ktemu Ziemie Krákowfkiéy/
34: Sędomiérfkiéy/ Siérádzkiéy/ Lęczyckiéy/ etc.
35: Oznamuiemy
36: tym Liłtem náłzym/ którym wiedzić to należy wżem wobec y
37: káždému z ołobná/ ninieyfzym y potym będącégo wieku ludziom.
38: Iż będąc my przedtym od wielu lat przez wżytkié ftany Korony

strona: 1037

Metriki o Przywileiách

Część pierwfza.

- 1: Polfkiéy/ y Pańftw náłzych z wielká á częftą pilnością żądani y
2: nápomínáni/ ábyłmy Séym wálny tákowy złożyli:
3: ná którym o
4: ziednoczeniu dawnym Księftwá náłżégo Wielkiégo Litewfkié=
5: go z Koroną Polfką/ y téz o wykonánium wżyftkich Praw y Przy
6: wileiów Korony y wżyftkich Pańftw náłzych lpráwá byłáby
7: lkończona:

- 8: ku którym takowym wżech stanów prośbam Séym
- 9: niniéyzy wálny zá rádą y pozwoleniém wżech stanów/ták Ko
- 10: rony Polłkiéy iáko y Wielkiégó Księstwá Litewskiégó w Lubli
- 11: nie złożyliśmy: ku któremu takowému głównému Séymowi
- 12: Rády náłzé tak Duchowné iáko y Swietckié/
- 13: y Połłowie Ziem=
- 14: łcy z zupełną mocą połłáni/ ták z Korony Polłkiéy iáko téż y z
- 15: Wielkiégó Księstwá Litewskiégó / wżytkich stanów Koronnych/ y
- 16: z Księstwá Litewskiégó iuz w łobie bytność zamykáiąc/ ziechá=
- 17: li fie.
- 18: A ták ten Séym Wálny y główny złożony w imię Pań
- 19: łkié tym łpołobem záčząwży: ná którym długich á wiele Trá=
- 20: ktatów y námów miawży/ profzeniłmy łą/ y z wielką pilnością
- 21: przez stány wżelákié Korony Polłkiéy nápomnieni:
- 22: ábyłmy Zie
- 23: mié Podłáłką/ która przed przełłzłemi czály zupełnym á całym
- 24: Práwem do Korony Polłkiéy záváłze nalezáłá/ téyże Koronie/
- 25: to iest Królestwu Polłkiému przywrócili/ á w iéy piérwość y cá
- 26: łość wńczépili.
- 27: My tedy pámiétáiąc ná przyśięgę náłzé/ która=
- 28: łmy ołobą łwą wżem obywałtelom Koronnym obwiázáli/ w=
- 29: łzyłtkié rzeczy oderwáné á od Korony przerzeczonéy odłáczoné
- 30: wedle mocy náłzéy pozyłkác/ á ku przerzeczonému Królestwu w
- 31: łwą cálość przywrócic/ wiedząc to pewnie:
- 32: iż ziemiá Podłáłka
- 33: ku Koronie Polłkiéy wiecznie Práwem dołkonáłym iestce przed
- 34: Włádyłłáwem łágełłem Królem/ Prádźiádem náłzym/ y przez
- 35: wżyłstek czás pánowánia iego/ tákże zá Królowánia Włády=
- 36: łłáwá łyná iego Wielkiégó/ Stryiá náłzégo nalezáłá.
- 37: Którá po=

- 38: tym święty Król Kázimiérz/ Dział nász/ tym łpofobem/ iż nád
39: oboim narodem był przełożonym/ od części Królestwá/ to iełt
40: od Mázowłza oddzieloną/ y od włáfného ciała oderwaną/ chciał
41: mieć:
42: czemu łie przeciwiły áni ná to nie zezwaláły łtany Koron=
43: né: którzy téz ták od tegóz Działá nášzého/ iáko od inych po nim
44: będących Przodków nášzych Królów Polłkich y wielkich Książ=
45: żąt Litewłkich/ y od Nas téz łánych/ téy ziemie pilnie záfłze
46: vpomináć łie nie zániecháli:
47: áby była do Korony przywrócona
48: y przyłączona.
49: Z tych tedy przyczyn My tę ziemię Podlálką do iedności nie
50: rozerwánéy/ á iáko włáfny y prawdziwy członekku piérwłzé=

strona: 1038

- 1: mu á włáfnému ciału á głowie
2: ze włzyłtkiémi y z ołobná káždé=
3: mi iéy Grodámi/ Zamkámi/ Miáłty/ Miáłteczki/ Włsiám/ Zie=
4: miámi/ Powiáty/ y ich włzyłtkich rzeczy poprzód miánowaných
5: którychkolwiek/ y iákimkolwiek przezwłłkiem názwáné/ przyległó
6: łciámi/
7: przypadkámi/ włáfnóściami włzelákiémi y włzyłtkiémi
8: do téy przerzeczonéy Ziemie/ y do ich włzelákich części ták łtárá=
9: dawná/ iáko obyczáiem/ łpofobem/ y Práwem którymkolwiek na
10: leżących/
11: ták iákoby włzyłtkóć á półpolitoć ofobliwości/ á ołó=
12: blowóć włzyłtkóci y półpolitości ni wczym nic nieuymowála/(*marg*) Podlálzé do Korony
przywróconé. (-)
13: ze włzyłtkim y włzelákim Práwem/ Páńłtwem/ y włáfnóścią tę
14: Ziemię Królestwu Polłkiému iáko prawdziwému y włáfnému
15: ciału iéy á **głowie** [!] / w łpółeczność/ w część/ w włáfnóć/ y w ty=

- 16: tuł Koronny przywrócamy/ y ku piérwzému ſtanowi przywró=
- 17: ćić y oné złączyć vmyślilifmy.
- 18: Iakóż z pewnéy wiadomości ná=
- 19: ſzék á z wolék vprzékémék á ofobliwék/ Poſłów od wſzytkich ſta=
- 20: nów w Ziemi Podláfkiék z zupełną mocą ná ten terazni ſpólny
- 21: y wálny Séym wybráných/
- 22: deputowáných/ y poſłáných/ y zná=
- 23: mi ten Séym ſkończóných/ w imię Pánfkiek tym liſtem náſzym
- 24: iuz zaráz w ſpółeczność/ w częſći/ y w właſność Korony Pol=
- 25: ſkiek przywrócamy/
- 26: y złączamy/ w tytuł Korony Polfkiek przy=
- 27: wodzimy/ y ku iednému ćiałó nieróznymi y nierozdzielnymi
- 28: wrócamy/ wćzepiámék/ wpoiámék czáfy wiecznémi:
- 29: ták/ że ná=
- 30: potym od ſwégo tego właſćiwégo/ prawdziwégo/ á práwégo
- 31: ćiałá/ y od główy Korony Polfkiek tak we wſzem cale/ iáko téz
- 32: iákiékólwiek częſći ſwoiekéy nigdy oderwana áni odłączona za=
- 33: dnym ſpóſobem áni kſztałtem nie może bydź czáfy wiecznémi.
- 34: Czemu to nie ma bydź ná przeſzkodzie: ieſliby dobrá czyie któ
- 35: rékólwiek z Ziem przereczóných którégokolwiek ſtanu y condi=
- 36: ciiekéy od ich Iurifdiciiekéy y właſności do Prává y właſności
- 37: Wielkiego Kſięſtwá Litewfkiekó
- 38: przez nas álbo przodki náſzé
- 39: wyięté/ przenieſioné/ wnieſioné/ y ná wieczné czáfy vniowané
- 40: y wćieloné były: (*marg*) Podláfzání z Litewfkiekéy Iurifdiciiekéy do Polfkiekéy przenieſieni. (–)
- 41: y iáko nam y Anteceſſorom náſzym we wſzy=
- 42: ſtkim [!] od Króleſtwá vblizyk/ odłączyk/ oddzielik/ y oddálic nie=
- 43: godziło: tak téz y w nieiákiékéy częſći tych dóbr komu tę pręrogá=
- 44: tywék ku krzywdzie Práv y właſności Króleſtwá dáć áni od=
- 45: dálic nieprzyſtáło.

- 46: A ták wżyfcy obyvátele téy Ziemie Podlá=
47: fkiéy (których od tychmiałt wżyftkié y káždégo z ofobná od Iu=
48: rifdiciiéy Wielkiégo Kśięłtwá Litewłkiégo ná wieki wypufcza=
49: my)
50: wedle fwéy condiciiéy/ ftanu/ godności/y condiciy/ wży=
51: ftkich Przywileiów/ wolności/ pręrogátyw/ Królełtwá Po=

strona: 1039

- 1: fkiégo vżywánié/ iáko ini obyvátele Koronni mieć będą: y
2: mieć/ y z nich fie nápotym wiecznémi czáły wefelić będą.

Metriki o Przywileiách

Część pierwfza.

- 3: A iżby cíż obyvátele obfitřzú łáfkę nářzę poználi/ poftána=
4: wiamy: iż ich Grody/ Zamki/ Miáftá/ ośiádłóści/ Miáfteczka/
5: wśi/ ze wżyftkiémi y káždémi z ofobná ich poddánémi przerze=
6: czonémi téy Ziemie/
7: od wżyftkich podatków/ w których przed
8: tym y teraz byli/ tákże od płacéy wřzelákich Poborów/ Myt ál=
9: bo Ceł/ ták wodnych iáko Grobelnych/ Mořtowych/ Tárgo=
10: wych/ wedle Przywileiów y wolności Koronnych wolnémi
11: czyniémi:
12: ták iż w téy mierze ich z innémi Koronnémi obyvá=
13: telmi porownálfimy/ y od tego czáfu porownywamy. Y oné
14: wżyftkich wolności/ fwobód/ y záwołánia Korony Polłkiéy v=
15: czefłtniki vczynilífimy/ y bydź znáyduiemy:
16: tylko dwá grořzú z
17: iednéy ośiádłéy włoki álbo przez kmiéciá oránéy/ wedle zwyczá=
18: iu Przywileiów Królełtwá Polłkiégo záchowawřzy.(marg) O wolności Podlářzánów. (-)
19: Náđ to ofobliwie řkázuiemy: iż wżyfcy y káždý z ofobná mie
20: řzkáiący w Podlářzu którégobykolwiek řtopniá byli/ nie máią
21: podłéc Státutowi Alexándrá Króla Polłkiégo/ w wielkiég^oKśię

22: żęćia [!] Litewłkięgo/ Stryiá nálezęgo/
23: pod datą w Piotrkowie ná
24: Séymie Koronnym we Szrodę przed Niedzielą Lętare/ Roku
25: Páńłkięg^o 1504. o łpolobie wpiłowánia dóbr Królewłkich:(*marg*) O Podymnym. (-)
26: áni
27: innym Státutom y Conřtituciam zá czáfu pánowánia tegózA=
28: lexándrá y Zygmuntá Oycá nálezęgo Królów Polłkich/ y teraz
29: nálezęgo pánowánia okolo Exequuciięy tegóz Státutu w Pio=
30: trkowie/ w Wárřzawie/ y w Lublinie/ do tego czáfu ogłóřzo=
31: nych:
32: y zachowamy ie/ iákóz záchowuiemy wedle opifánym Przy
33: wileiów im ták od nas iako przodków nálezym/ ták Królów Pol
34: łkich iáko Křiářzát Litewłkich y Mázoweckich nádánym.
35: Nád to wřzyłtkié dárowizny y zamiány wřzyłtki/ tákże Przy=
36: wileie wřzyłtkié dla zářług wiernym którychkolwiek ořób/ ná
37: których dobrách nálezym wczynioné/
38: y wřzyłtkié iné liřty y Przy=
39: wileie iákimkolwiek ięzykiem piřané/ y z iákiękolwiek przyczy=
40: ny od przodków nálezym Królów Polłkich y od nas fáymych choć
41: by téř pod Pieczęćiá Káncelláriięy nálezęy álbo Wielkięgo Křię=
42: łtwá Litewłkięgo wyřłzy/
43: y którym y któręgokolwiek záwołánia
44: ořobom dáné/ á miánowicie wřzyłtkié y káždé z ořobná obligá=
45: cię/ řummy bądź máłe bądź wielkię/ które ná żołnięřzá náiemné=
46: go ták konnęgo iáko pieřzęgo dla obrony ná Zamki bliřkię wło=
47: zóné/
48: y ná iné wypráwy woienné pod któręmkolwiek imienięm
49: wyciřnioné/ zebráné/ y do łkárbu/ by téř y Wielkięgo Křięřtwá

- 2: z obligáciiéy Zamków/ Miaft/
- 3: Miálteczek/ Wsi/ Folwárków/ Dworów/ w téyże summie ná=
- 4: lzémi przywiléymi są vbelpieczoné: té wzyftkié y koždé z ofobná
- 5: rzeczy pomienioné we wzyftkich y koždych z ofobná kláuzułách/
- 6: punktciéch/ y kondiciách/ iáko są w łobie opisáné y publikowané/
- 7: wżákże ták áby ofobność połpolitości á połpolitość ofobności w niczym nie deregowálá/
- mocnie y niezgwałcenié chcemy bydź
- 8: záchowané/ y té bédzie chowác.
- 9: Którym rzeczom żadné ziazdy/
- 10: żadné Conſtitucię Koronné połpolité y ofobné nie bédą mogły
- 11: derogowác ták w części iáko w całóści/ áni bédą ná wieczné czá
- 12: fy mogły.
- 13: A iefli są którzy/ którzy z iákiéy przygody liſty y Przy=
- 14: wileie ná łwé dobrá dziedziczné/ w których w łpokoinéy są poł=
- 15: łefsiéy/ zgubili áni ich mieli:
- 16: tedy iednák oné dobrá ná wieczné/
- 17: czály trzymác tymże Práwém bédą: áni bédą przymuſzáni do
- 18: kládzenia liſtów álbo Przywileiów przed námi.
- 19: Náđ to iż czálu pánowánia Wielmožnégo niegdy Gáłtołá
- 20: Woiewody Wileńkiégo y Kánclérzá Wielkiégo Księłtwá Li=
- 21: tewkiégo w Ziemi y w Powiećie Biéłłkim/
- 22: y zá czálu łczęłczné=
- 23: go pánowánia naiálnieyłzégo Królá Zygmuntá Oycá náłzégo
- 24: y Nas łámych wielkié odmiány w wielu części gruntu Szłá=
- 25: chty dziedzicznégo y náłzégo/ á potym przez pewné Kommiſa=
- 26: rze y Rewizory náłzé sítály fie:
- 27: które dobrá ták odmienioné ták
- 28: Szłáchtá od Gáłtołá przez Nas álbo Kommiſarze náłzé téz y
- 29: grunty Wóytowkié/ iáko náſzy poddáni od łzláchty dziedziczné
- 30: wzięté łpokoinie dźierzą.

- 31: A tak mocą niniejszego Przywileiu
- 32: nálezego te wszystkie y każde z osobną odmiány/ iakokolwiek y z
- 33: którekolwiek przyczyny uczynione mocné y wdzięczne mamy/
- 34: y mieć y w ręku cząfy wiecznemi trzymać chcemy/ y nązy sukces=
- 35: sorowie Królowie Polscy będą:
- 36: ani ich którym sposobem albo
- 37: wymyślnym fortelem kásować albo płować y gwałcić nie bę=
- 38: dziemy/ ani też sukcesorowie nązy Królowie Polscy to czynić
- 39: będą/ a zwłaszcza gdzie dobrá za dobrá/ ziemiá za ziemię iest dá=
- 40: na:
- 41: czemu nie ma być ná przekazie/ choćby też Wóytowkie
- 42: grunty nález były dane szlachcie: które dane miało ich dziedzic=
- 43: cznych za dziedziczne miáne od nich być máią:
- 44: y owżem y con=
- 45: firmacie ná te zamiány tym/ którzy tego potrzebować y prośić
- 46: będą/ z Kancellarii nálezey damy.(*marg*) O odmiánie dóbr.
- 1: O sprawách. (-)
- 47: Tę witawiamy: od tego czasu y ná potym ciż obywatele y
- 48: drudzy osiadłość máiący w s prawowaniu s praw swych do
- 49: Kancellarii Koronnéy/ y do Vrzedników Dworu nálezego bę=

strona: 1041

- 1: dá sie vciekác.

Metriki o Przywileiach

Część Pierwsza.

- 2: A Sady Ziemskie w swych Powieciach/ y Sta=
- 3: roscine wszystkich Vrzedow tymze sposobem/ iako w inych Zie=
- 4: miach y Woiewodztwach Krolestwa zwyczaj byl/ y iako iest
- 5: Prawem opisano y obwarowano/ máią być odprawowane.
- 6: Od których to sadow albo vrzedow wszelkich appellacie/ pro=
- 7: wokacie/ pozwy/ przypozwy tymze kształtem/ iako sie w Kró=

- 8: leſtwie y ſądziéch náleznych záchowuie/(*marg*) O ſądziéch Ziemſkich. (–)
- 9: ták ná Séym Wálny Ko=
- 10: ronny/ iáko téz ná wielkié ſądy/ które Woiewodá z innymi Di=
- 11: gnitarzmi y Vrzędniki ná koždy rok ma odpráwowáć/ iáko téz
- 12: zá Dworem ſie nálezym toczącym/ bydź/ y wkładáné od ftron/
- 13: którym ſie zá krzywdę zda/ bydź máią.
- 14: Ale mieyſce Práwá Máy
- 15: deburſkiego álbo którégokolwiek inégo/ tákze téz ludzi inégo ſta=
- 16: nu będących wedle zwyczáiu Króleſtwá nálezego przez Vrzędni
- 17: ki tegóz Króleſtwá/ y Dworu nálezego/(*marg*) O ſądziéch Mieſckich. (–)
- 18: w tychże ſprávách y po=
- 19: trzebách ſwych do nas y do Dworu nálezego przypádłé będą de=
- 20: cidowáné.(*marg*) O mieyſcách Conſiliarzów y Poſłów. (–)
- 21: A Konſiliarze y Poſłowie Ziem téyże dicitiey miedzy Poſły/
- 22: á oni lepak miedzy Konſiliarzmi vczyniwſzy piérwéy przyſięgę
- 23: w tych rzeczách zwyczáyńá/ mieyſce im náznáczoné iuz oſiédź
- 24: y w Rádzie Polſkiéy ſiedzić będą winni.
- 25: Y iuzefmy od tego
- 26: czáfu Dignitarzom/ y Vrzędnikom/ y Poſłom Ziemſkim Zie=
- 27: mie Podláſkiéy wedle Dignitarzów/ Vrzędników/ y Poſłów
- 28: Ziemſkich Woiewódtwá Mázoweckiego mieyſcá náznáczyli:
- 29: które mieyſcé Po ſłowie tych Ziem iuzod tego czáfu vczyni=
- 30: wſzy przyſięgę cíeleſną wzięli y poſiedli. Które to Poſły Ziem=
- 31: ſkie ná ziązdách álbo Séymikách ná mieyſcách zwykłych y czá=
- 32: ſu przez nas liſtem nálezym náznáczonégo/
- 33: wedle zwyczáiu
- 34: Ziem inych álbo Woiewódtw Koronnych wolnie wſzyſtkié
- 35: ſtany Ziem przerzeczoných/ którzyby iedno ná té ziązdy przyie=
- 36: cháli/ wybiorą y deputuią:
- 37: którzy ták deputowani y poſłáni

- 38: ich Pośłowie ná Séym Kóronny tymże obyczáiem/ iáko ini
- 39: Pośłowie Ziemfcy Woiewódtwá Mázoweckiégo będą prowidowáni.
- 40: Obiecuiemy ktemu Dignitarstw y Vrzędów w téyże Ziemi
- 41: Podlákiéy nie vmnieyźać: y owfzem kiedy fie którému wáko=
42: wác przyda/ támże rodakom Szláhcicom pośelsią máiącym
- 43: będziemy ie konferowác y rozdawác. (*margin*) O wákanciéy Vrzędów. O záchowaniu Praw.

(-)

- 44: Y záchowamy wfzytkié obywátele Ziem przerzeczonych we
- 45: wfzytkich y káżdych z ofobná Práwiéch/ Przywileiách/ Liftách/
46: wolnościách y pręrogátywách ták w pośpolitości wfzytkim

strona: 1042

- 1: iáko ofobnie káżdému iuż od przodków náłzych tegóz Powiátu
- 2: obywatelom ośiádłym nádáných:
- 3: któreby iedno terazniému
- 4: przywróceniu y reintegrowániu nie były przeciwné.
- 5: Téżełmy Dignitarzom/ y Vrzędnikom/ y Stárołtom/ mieyfc
- 6: tegóz Powiátu rofkazáli/ iákóz y tym liftem rofkázuiemy:
- 7: áby
- 8: fie przed nas wedle opifáných liftów czáfu y mieyfcá fwégo vka=
9: záli/ y przyśięgę wierności powinną Nam/ iáko Królowi Ko=
10: ronowánému/ y Króleftwu vczynili:
- 11: á niech Podstárości tám
- 12: zrodzoné ośiádłe w fwym Powiećie máią. Co iefliby którzy z
- 13: nich zániedbáli vczynić/ álbo fie temu przeciwić chćieli:
- 14: tedy Di=
15: gnitárstwá/ Vrzędy/ Starośtwá/ pręfektury ich im odiawfzy/
16: támże zrodzonym godnym ludziom/ którzyby fwému vrzędo=
17: wi mogli dofyć vczynić/ damy.
- 18: Téż poštánawiamy: áby ná potym w fprawách pośpolitych
- 19: przyftoyných y práwných/ zá znáków ná Chorągwiách woien=
<http://rcin.org.pl>

- 20: nych w Powiećie łwym od tego czáfu y ná potym Orłá znáku
- 21: Korony Polſkiéy vzywáli.
- 22: A żeby wſzytkié y koždé z oſobná
- 23: rzeczy przerzeczoné rychléy ku skutkowi przyſdź mogły/ rofkazá=
- 24: liłmy Kánclérzowi y Podkánclérzému Koronnym y innym Vrzę
- 25: dnikom Korony y Dworu náłzého:
- 26: áby obywatéle przerzeczo=
- 27: néy Ziemie Podláfkiéy/ w Cáuſách y łprawách do náłzého Má=
- 28: ieſtátu Królewſkiego **vćiekáiące [!]** fie/ **kazdy [!]** wedle powinowá=
- 29: ctwá łwego łpomagáli.
- 30: Nákoniec vſtáwiamy/ ná wieczné czály chcąc to trwác: iż w=
- 31: ſzytkié łprawy y proceſſy ták Práwné iáko nie Práwné/ któreby
- 32: przeciwko temu wiecznému y nieodmiennému Dekrétowi/
- 33: po
- 34: publikáciiey iego y liſtów náłzych Viwerfáłowych ná tę reſty=
- 35: tutią y reintegratią do Króleſtwá náłzého Polſkiego przerzeczo=
- 36: néy Ziemie Podláfkiéy/ od którego bądź łtanu y záwołania ludzi
- 37: było czynioné/
- 38: nikczemné y nie ſłyłzné y żadnéy mocy niemáiącé
- 39: czyniémy: którym aſſenſu áni zwiérzchnoſći náłzéy nigdy nie=
- 40: chcemy áni będziem winni przypuſzczác.
- 41: Té tedy wſzytkié y koždé
- 42: z oſobná rzeczy w cáłoſći y częſći chcemy áby miały moc Práwá
- 43: wieczného y mocy wiekuiſtéy: ták żeby poſpolitóſć oſobnoſći/
- 44: áni oſobnoſć poſpolitóſći w rzeczách wyſłzéy opiſánych niemo=
- 45: gła deregowác.
- 46: Ná którém rzeczy wiárę y ſwiádectwo łwá rę=
- 47: ká wlaſná podpifałifmy fie/ y Pieczęć náłzę kazáliſmy záwieſić/ z
- 48: pozwoleniem wſzech Pánów Rad náłzych duchownych y ſwie=
- 49: tckich/ y Połłów Ziemſkich Koronnych/ którzy ná ten czás przy

50: nas byli. (*marg*) O przyśiędze Vrzędników. O Ole ná Chorągwiách. (-)

51: Iáko napiérwéy naiwielebnieyfzy w Kryftušie oyćiec/

strona: 1043

Metriki o Przywileiách

Część pierwfza.

1: Książdz Iákub Vcháński Arcybiskup Gniéźniénki Legatus Na=

2: tus & Regni Primas,

3: Filip Pádniéwfski Krákowfski/ Stániłław

4: Karnkowfski Kuiáwfski/ Adam Konárfski z Kobyliná Poznán=

5: íki/ Piotr Myfzkowfski Płotcki/ Woyćiech Stároźrzebfski

6: Chełmfski/ Biskupi:

7: Sebeftian Mielecki Káztelan Krákowfski

8: y Brzéfki Stároftá/ Stániłław Myfzkowfski z Mirowá Krá=

9: kowfski y Stároftá Krákowfski y Ratyńfski/ Piotr Zborowfski

10: Sędomiérfski Stobnicki Stároftá/

11: Olbrycht Lafki Siérá=

12: dzki/ Ian Sirakowfski Lęczycki y Przedecki Stároftá/ Ian z

13: Służewá Brzéfki Stároftá Miedzyrzecki y Konińfski/ Ian z

14: Bárczyná Krotofki Inowłodzcłáwfski/

15: Iąn [!] Firléy z Dąmbro=

16: wice Lubelfki Márzfálek Koronny Stároftá Rohátyńfski/ An=

17: drzéy Dęmbofski Bełzki Stároftá Rubiefzowfski/ Arnolph V=

18: cháńfski Płotcki Stároftá Wyfzogrodzki/ Mikołay Kiłzka z Cie

19: chánowá Podláfki Stároftá Drohycki/

20: Fábian Cemá Mál=

21: borfski Stároftá Tucholfski y Stárgárfski/ Achácy Cemá Po=

22: morfski Stároftá Stunfski y Gniéwfski/ Woiewodowie: Stá

23: niłław Sobek z Suleiowá Sędomiérfski Podfkárbi Koron=

24: ny Stároftá Tyfzowiecki y Máłogofski/

25: Andrżéy Dębowfski

- 26: Siérádzki y Stároftá Łęczycki/ Adam Drzewicki Inowłodz=
27: cláwłki y Stároftá Goftynłki y Inowłodzcki/ Stániłław Her
28: bórtł z Fulłztyná Lwowłki Stároftá Sámborłki y Drohoby=
29: cki/
30: Stániłław Słupecki Lubelłki/ Andrżéy Grábiá z Tęczy=
31: ná Bełzki/ Anfelm Goftomłki Płotcki Stároftá Ráwłki/ Zy=
32: gmunt Wolłki Czérłki Stároftá Wárfzawłki/
33: Adam Košin=
34: łki Podłáłki/ Kryłztoff Myłzkowłki z Mirowá Ráwłki/ Ian
35: Kołtká z Stemberká Gdańłki Podłkárbi Ziem Prułki Stá=
36: roftá Pucki y Cczowłki/
37: Hieronym Ofolinsłki Sądecki/ Ian
38: Tárł z Szczekárzowic Rádomłki Stároftá Pilznieńłki y Lo=
39: máłłki/ Mikołay Ligézá z Bobrku Záwochoyłki Stároftá Bié=
40: cki y Zydáczowłki/
41: Woyćiełł Przyiemłki Łęncłki/ Ian Sienień=
42: łki z Sienná Zárnowłki/ Ian Kryłtoporłki Wieluńłki/ Ian
43: Sienieńłki z Gołogór Háłicki/ Ian Herbórtł z Fulłztyná Sá
44: nocki/
45: Sczęłny Parys Wárfzawłki Stároftá Czérłki/ Stáni=
46: łław Kryłłki z Drobniná Ráciáłłki Stároftá Dobrzyńłki/ Ká=
47: łztelani: Wáłenty Dębieńłki z Dębian Kánclérz/
48: Fránciíłzek Krá
49: śinsłki z Krańnégo Probołcz Płotcki etć. Podkánclérzy Korony
50: Polłkiéy/ Stániłław Bárzy z Błózwie Máfzalek Dworny
51: Stároftá Sniatyńłki/
52: Stániłław Ofowłki Kántor Gnie=
53: źnieńłki Refferendarz Dworny/ Ian Borkowłki Probołcz

- 2: włki Probończ Miechowłki/
- 3: Stániłław Kraśńłki Scholá=
- 4: łtyk Gniéźniéńłki/ Ian Zaborowłki Probończ Sędomiérłki/
- 5: Andrżéy Pátrycy Ardżiakon Wileńłki Kánonik Wárfzawłki/
- 6: Hieronym Choieńłki Kánonik Poznánłki/
- 7: Stániłław Fogiel=
- 8: weder Scholáłtyk Wárfzawłki/ Stániłław Zámoyłki Stá=
- 9: rołtá Bełłki/ Mikołay Łałki Kráycz Stołu náłzého Stárołtá
- 10: Máłborłki y Krafnostawłki/
- 11: Máciéy Zálińłki Podkomorzy
- 12: náłz/ Iásieniecki MściBORłki y Zyzmurłki Stárołtá/ Łukałz Łę=
- 13: cki Łóźniczy y Stárołtá Wołpińłki/ Eráłmus Dęmbieńłki Cho=
- 14: rąży Dworny/
- 15: Iákub Piafecki Koniulzy/ Eráłmus Krocze=
- 16: włki Kuchmiłtrż/ Stániłław Karwicki Oboźny y Látowicki
- 17: Stárołtá/ Bártłomiéy Zieleńłki Podkomorzy Sędomiérłki/
- 18: Mikołay Tarło Chorąży Przemyłłki/ Ian Leśniowłki Pod=
- 19: czálzy Lwowłki y Dżierzawcá Dolinłki/ Andrżéy Firléy z Dąm=
- 20: browice/ Ian Zamoyłki/ Piotr Kłoczewłki/
- 21: Ian Dymitr So=
- 22: likowłki/ Stániłław Kraśicki/ Thomałz Droiwłki/ Ian Pa=
- 23: rys/ Sekrétarze/ Vrżędniczy/ y Dworzánie náłzy wierni nam mi=
- 24: li. Dan przez ręce Wielebného Kśiędżá Fránćiłżká Kraśin=
- 25: łkiégo
- 26: Probończá Płotckiégo Ardżiakoná Wárfzawłkiégo Pod=
- 27: kánclérżého Koronného/ ná łpólnym Wálnym Séymie Koron=
- 28: nym Lubelłkim/
- 29: dnia piątého Mieśiácá Márcá/ Roku Pán=
- 30: łkiégo/ Tyśiácného/ Pięćłetného/ Sześćdzieśiátého dziewiát=
- 31: go/ Królowánia náłzého Człérdziełtého.

- 32: WIELIZ.
- 33: Iáko Wieliz miásto y powiát Mołkiewłki po woynie z Mo=
- 34: łkwą przyłączony był do Księstwa Wielkiego Lit. przez Króla Ste=
- 35: phaná, naydziełz w historiiéy Belli Mołchoutici:
- 36: y potym zás po=
- 37: łowicá Stáróftw Inflántckich: á to fnadź w obyczay nágrody prze=
- 38: rzeczonych Powiátów.
- 39: KIEYDANY.(*marg*) Stephan w Wárfzá. Lift. (–)
- 40: O Wolności portu/ ná rzéce Niewiázy: iż w Kieydánách
- 41: port wolny/ y grobla hánowána bydź nie ma/ záchowuiemu
- 42: według Conftituciiéy Grudzińskiéy/ Roku 1568.
- 43: Ten port Kieydánłki, wielceby był pożyteczny ku wyprawie ná
- 44: morłką woynę: o któręy w piérwzych księgách iest nieco powie=
- 45: dziano. Tit. Inwentarz dóbr Koronnych ((lok.))

strona: 1045

- 1: Woyná morzka.

Metryki o przywileiách

Część Pierwża.

- 2: Abowiém to porzécze pełné iest lálów, á takby
- 3: tym portem Zmódzka Ziemiá, Kowno, y inné porzéczné miásta mo=
- 4: głyby niemála liczbą łtátków adaugere y locupletare numerum
- 5: nauium:
- 6: iáko y łtulani, y ci którzy nád Dźwiną miełzkáią ku Ry
- 7: dze przypułczáiąc.
- 8: KSIĘSTWA RVSKIEGO
- 9: RZYWILEIE,
- 10: Powiátów/ y Miáft iego niektorych: iáko
- 11: iest Lwów/ Przemyśl/ Zamoście/
- 12: Bełz/ etc.
- 13: Ruś z práwá iedného Polakom ná=

- 14: dáného ma fie wefelić.
- 15: OBiecuiemy to: iż wżyftkie źiemie króleftwá náfzého Pol=
16: fkiého/ Ruſką w to źiemię wkładáiąc
17: (wżákże záchowawfzy
18: dań owfową: którą tylko lámá Ruś nam będzie dáwać do ży=
19: wotá náfzého) do iedného práwá wżyftkim źiemiám pófpolité=
20: go przywiedźiemy/ przychylimy/ y ziednoczymy przez niniey=
21: fzy Liſt.
22: Zygmunt piérwży wżyftko Ruſkie
23: Kſiętwno przypuſcza do wolnoſci
24: téy którą Polacy máią.(*marg*) Z Przywileiu Wład. Iágełłá Iedlnéy. Liſt. Zygmunt w Kráko.

Liſt. (-)

- 25: NA proſbę źiem Ruſkich ſkázuiemy: áby o wżyftkich zbie=
26: głych Státut Królá Olbráchtá był záchowan: á żeby ſzláchtá
27: tych źiem iáko y w innych źiemiách byłá od Clá y Targowého
28: wolná: tákże y w innych rzeczach téyże wolnoſci niech vżywa.
29: Z ſtrony Religiiéy Ruſkiey co Królowie Polſczy pozwaláią: pátrz
30: w kſię. wtórych: Tit. Władcytwá y Monáſtery. ((lok.))
31: O feudách álbo lennách Ruſkich y
32: Podolſkich.

strona: 1046

- 1: FEudá źiem Ruſkich y Podolſkich przed Státutem Ale=
2: xándrowym nádáné/ y Conſtituciámi Królá Stephaná w
3: dziedzictwá obróconé/ nie máią bydź iuż więcéy in contro=
4: uerſiam quamuis przywodzoné:
5: choćby kto tákiemi dobry
6: przez confenfu náfzéfgo diſponował/ álbo ich téż kto przez za=
7: pis doſtał.
8: Ruſznic nigdziéy nie pozwaláią vzy=
9: wác iedno w Ruſi. ((do w. 13 t. łac. w tym pols.)) Ruſznice

- 10: WŁADYKOWIE RVSCY
- 11: od woyny fą wolni w ołobách
- 12: fwyh. ((do w. 25 t. łąc.)) (marg) Zygm. III. w Kráko. Lift. Zygm. III. w Wárfzá. Lift. (-)
- 13: Rewizia kráiów Podolfkich y
- 14: Rufkich.
- 15: NAznáczemy Rewizory náłzé do Ruśi y Podola/ ná
- 16: oznáčení mieyc/ po którébecy wieczności miály bydź dawáné/

strona: 1047

Metriki o przywileiách

Część pierwsza.

- 1: którzy ná blifko przyfzły Séym relácią Rewiziiéy nam przyfłác
- 2: będą powinni.
- 3: MIASTO LWOW.
- 4: VKazáło Lift Królá Władyfłáá de data 1424. w któ=
- 5: rym iest inferowány lift Iádwiigi Królowéy Polfkiéy de da=
- 6: ta 1387. między innémi wolnościámi dána im wolność tą klau=
- 7: зуłą: ((do w. 10 t. łąc.))
- 8: A
- 9: w tymże przywileiu táż Królowa dáła wolność ná Skład fo=
- 10: li/ y wfzelákich kupi: iż kupcy z rozmáitémi kupiámi niegdzie
- 11: indzie/ iedno w Lámburku/ to iest we Lwowie ná czály wie=
- 12: czné/ iáko y przedtym dżierzano było/ mieć máią Skład:
- 13: áni téż
- 14: żaden kupiec nie ma fobie innych dróg wynáydowác/ áni fklá=
- 15: du czynić/ iedno we Lwowie.(marg) Zyg. Aug. w Piotrko. Támże. Támże. (-)
- 16: Tóz Miáfto.
- 17: OKazáło lift Królá Kázimiérzá de data 1460. którym o=
- 18: trzymáli Confirmácią Skłádu we Lwowie wyszézéy omienio=
- 19: négo:
- 20: iż miáftá które fą zá Lwowem/ iáko Hálicz/ Kołomyia/

- 21: Striy/ y infzé wśi niemáią dáléy z kupiámi ieżdźić/ iedno do
- 22: Lwowa: áni máią indzie omiiác/ áni przeieżdżać/ álbo obiéz=
- 23: dźác ad loca anteriora:
- 24: iáko do Przemyślá/ Iárofláwiá/ Rze=
- 25: szowá/ Bełzá/ y do innych którychkolwiek mieyfc. Tákze téz
- 26: y przerzeczoné anteriora loca Miáft/ miáfteczek/ wśi/ y innych
- 27: mieyfc/ Skład we Lwowie mieć máią/
- 28: á dáléy nie ieżdźić: iá=
- 29: ko fzerzény ich przywiléy obmawia.
- 30: Tóz Miáfto.
- 31: VKazáło przywiléy Króla Władysłáwa de data 1404. któ=
- 32: rym otrzymáło między infzémi nádáninámi:
- 33: iż Kupcy Woło=
- 34: fcy/ pogánfcy álbo Krześciánfcy z Zamorfkich kráin przyieżdźá=
- 35: iący/ nie máią fkladu mieć/ áni fwych kupi przedáwác/ iedno
- 36: we Lwowie:
- 37: á przedawfzy we Lwowie kupie fwé/ infzych ná=

strona: 1048

- 1: kupiwfzy niemogá ich w Wołofzéch przedáwác/ ále zá morze z
- 2: niémi iechác.
- 3: Tóz Miáfto.
- 4: Od Podwód wolné. Conftit. Anni 1588. List. ((lok.))
- 5: Tóz Miáfto.
- 6: Podległo onéy Conftituciiéy przeciwko gwałceniú bron.
- 7: List. ((lok.))
- 8: MIASTO ZAMOSCIE,
- 9: Y WOLNOSCI IEGO.
- 10: Ordinácia Iáinie Wielmoznégó Ianá
- 11: Zamoyfkiégó, Hetmáná Koronnégó
- 12: DLa zaślug Iáinie Wielmoznégó Ianá Zamoyfkiégó/

- 13: Kánclérzá y Hetmáná Koronného Wielkiého/ zá rádą Pá=
14: nów Rad/ y pozwoleniém Połłów Ziemńkich/
15: ták Koronnych/
16: iáko Wielkiého Księstwa Litewńkiého/ y ziem innych należą=
17: cych/ pozwalamy mu vchwałą Séymu ninieyszého/(*marg*) Zygm. III. w Wárfzá. Lift. (-)
18: iż mu wolno będzie v=
19: czynić ordynácią in futurum o dobrách fwych nieruchomych y
20: ruchomych gđziéżkolwiek leżących/
21: które teraz ma/ y mieć może/
22: kto y iáko miał/ by mu succedowác/ ták z potomstwa iego ma=
23: fculini fexus, iáko eo deficiente quocunq; gradu descendentium
24: z dálżych osób domu iego y z herbu Ielitów/ tych/ z którychby
25: przodkami przedtym przodkowie iego dział mieli.
26: Która to or=
27: dynátia ma trwác wiecznémi czáfy/ ((t. łác. do. 26))
28: Tym fpořobem áby wedle ordináciiey téy/ dobrá té/
29: (9t. łác.) niemogły bydź ((t. łác.))
30: álienowáné/ ábo dłu=
31: gi/ opráwámi/ ((t. łác.)) onerowáné:
32: ((w. 29-30 t. łác.))
33: Którą ordinácią/ áby do włzech wiadomości przyfzłá/ ma do
34: Akt Tribunálńkich w Liblinie podác/ ((do w. 33 t. łác))

strona: 1049

Metryki o przywileiách

Część pierwsza.

- 1: Miáľto téż iego Zamoście Nowé przy wolnościách iemu

strona: 1049

- 1: nádanych/ tákże przy práwách y porządku/ które teraz w nim
2: ielť/ álbo który vczyni/ ma trwác y po śmierci iego czáfy wie=
3: cznémi.

4: MIASTO KOŁOMYIA.

5: OKazało lift Królá Zygmunta de data 1513. w którym iest

6: lift Królá Kázimiérzá inferowany/ de data 1456. którym Król

7: Kázimiérz dał Skład ná wieczność/ takim obyczaiem:

8: Aby ci/

9: którzy wożą Sól in districtu Colomieñ. aby y składu niemieli/

10: áni przedawali/ iedno w Kołomyiéy: á ludzie zaś/ którzy ná

11: targ przyéżdżaią/ máią v mieścian kupować.

12: Także y kupi

13: rozmaitych nie ma bydź targ/ iedno w Kołomyiéy/ á nie we

14: wsiách. Z Wałach także gościnien nie ma bydź/ iedno przez

15: Kołomyią.

16: PRZEMYSL

17: Od Podwód wolny.

18: ZA pozwoleniem Stanów Koronnych/ porównywamy

19: miástu Krákowskiému/ Poznáníkiému/ Lwowfkiému/ tak z

20: ítrony dochodzenia krzywd perfon ná vrzędzie Rádzieckim/ y

21: Przyśiężniczym będących/ iáko z ítrony wolności od Podwód

22: y koni dawania.

23: Gdyż wieś oobną Podziączá ná Podwody

24: v Medyki zdawná iest náznáczoną.

25: CHEŁM.(*marg*) Zyg. Aug. w Piotrko. Zygm. III. w Wárfzá. Lift. Zyg. Aug. w Piotrko. (-)

26: Pogodzenie między Chełmiány á Háliczány z ítrony obierania

27: Deputatá Tribunálfskiego, iáka álternatá między nimi, znay=

28: dziełz o tym w księgách 12. O Tribunale Polfkim.

29: Także y o tym, która ziemiá piérwéy wotuie ná Séymie, y o tym

30: zdami fie iest namowá.

31: MIASTO KRASNYSTAW.

32: Ma Skład wolny.

33: Mieścianie Krafnegoftáwu vkażáli lift Królá Zygmunta

strona: 1050

- 1: de data 1525. ná fklad foli fwému miáftu: iedno że ad benepla=
- 2: citum Maieftatis Regiae, &c.(*marg*) Zygm. III. w Wárfzá. Lift. (-)
- 3: Tóz miáfto od Podwód wolné.
- 4: MIáfto Krafnýftaw do dzieięści lat wolné od Podwód
- 5: pieniężnych y dawánia koni podwodnych/ czynimy dla przy=
- 6: czyn łufznych w tym na pokazánym.
- 7: Incorporátia Wóytoftwá
- 8: W KROSNIE.
- 9: PROšili nas Pošlowie Ziemfcy zá miáftem náłzym pográ=
- 10: nicznym Krofnem/ ábyfmy ((t. łác.))
- 11: incorporátia Wóytoftwá Krofnienskiego przez przodki náłzé
- 12: miáftu temu dána/ ták iáko miáftom innym Koronnym ápro=
- 13: bowáli/ y oné w Conftitucia wpifác rofkazáli.
- 14: Lecz że nam
- 15: dano íprawę/ áby ta Incorporátia miála bydz z vblizeniem y z
- 16: wymá pożytków Stołu náłzego y Quárty/ tedyfmy ná ten czáf
- 17: tego im nie pozwolili.
- 18: Przetóz tę íprawę do drugiego bliŃko
- 19: przyŃzłego Séymu odkładamy/ á interea temporis każemy o
- 20: tym pilná inquizycia vczynić.(*marg*) Zygm. III. w Wárfzá. Lift. (-)
- 21: A gdzie Ńie to pokaże że tá In=
- 22: corporatia niebyłaby z wymá y z vblizeniem pożytków Stołu
- 23: náłzego y Quárty/ tedy ná przyŃzłym Séymie táká áprobacia
- 24: téy Incorporátiiéy vczynić mamy tym ŃpoŃobem iáko infzym
- 25: miáftom.
- 26: Tóz téż miáfto Krofno y ołoby ná Vrzedziéch/
- 27: ták Rádzieckim iáko y PrzyŃiężniczym będącé porownyamy z
- 28: drugimi miáfty głównými Koronnými w dochodzeniu krzywđ
- 29: gwałtownych/

- 30: wedle Constituciiéy Anni 1581. miáftu Krá=
31: kowu należacéy.
32: MIASTO TVROBIN.
33: VKazáło Lift náłz/ iżefmy dáli im Skład ná fól Droho=
34: bycką/ y wozić ią ná mieyfćá zwyczajné bez szkody Zup Krá=
35: kowfkich: ále nie wieczny/ de data in Brzésie Lituanico, die
36: vltima Aprilis 1554. (marg) Zyg. Aug. w Piotrk. (-)
37: KRZESZOW.

strona: 1051

Metriki o przywileiach

Część pierwsza.

- 1: Dáliná wieczna Kánclérzowi y He=
2: tmánowi Koronnému.
3: TAKowé byđz znáyduiemy zaślugi Iáfnie Wielmożnégo
4: Ianá Zamoyfkiégo/ Kánclérzá y Hetmáná Koronnégo prze=
5: ciw téy R.P. że słuźnie wielka/ á któraby wieczną pámiątkę
6: zá łobą niołá/ wdzięczność y nagrodá iemu zá nie pokazána
7: byđz ma.
8: Bo y przeciw Kniáźiowi Wielkiému Moskiew=
9: fkiému/ dziedzicznému téy R.P. nieprzyacielowi/ zá przodká
10: náłzého świętáy **pámieći** [!] Królá Stephaná w wiedźieniu prze=
11: ciw iemu woyny: w brániu zamków pod nim:
12: w rekupero=
13: wánium od niego źiemie Inflantckiéy: w przyczynieniu niemá=
14: łych áccefyy do Pańłtw Rzeczypo. także przeciw Tátáryno=
15: wi/ broniąc od niego gránic Koronnych/ pożytecznie y sławnie
16: słuźby łwé R.P. oddawał.
17: Y teraz gdy szło o pośpolitą wol=
18: ność/ o práwá/ y o cáłość Rzeczypo. gdy Arcykśiążę Máximí=
19: lian/ imo włzech confens, zá powodem máłéy liczby ludzi chciał

- 20: occupować Rzeczpołpolitą/
21: y Królem przez moc zoftać/ on
22: nie iedno fie záltawił potężnie przy połpolitéy wolności ále y
23: Krákowá Miáltá ftołecznego/ od niego/ czułością y fprawą
24: fwą obrónił:
25: ludzi iego część niemála/ gdy fie gwałtem do Krá=
26: kowá wedrzéc chcieli/ nie fzanuiąc fám siebie/ y w ołobie fwéy/
27: áby infzym fercá dodał/ z nieprzyaścielem fie ściéráiąc/ pogromił
28: y odpędził: džiała pobrał: ták/ że musiał zátym nieprzyaścieł od=
29: ftepowác.
30: Y teraz nákoniec/ poftány będąc od nas y R.P. po
31: Koronáciiey náfzey przeciw temuż Arcykfiążęciu/ który przyba=
32: wiáiąc fobie codzien więcéy ludzi y woyfká/ zamki/ miáltá/ y
33: municię R.P. pofiadał:
34: ludzi Koronné mocą do poftużeń=
35: ftwá fwégo przymużał: y ták tę poftugę/ iáko iuż nas przy kon=
36: cludowaniu Séymu tego wiadomośc dofzła/ odpráwił:
37: że
38: wygawfzy przeciw niemu bitwę wielką/ y poráziwfzy woy=
39: fko iego bárzo potężné/ onégo fámégo/ y z nim część niemá=
40: łą tych/ którzy wolność połpolitą burzyli/ poymał:
41: á zá dzie=
42: sięc iedno niemal dni od wyciągnięcia fwégo/ R.P. z wiel=
43: kiéy trudności do lepfzey o wfpokoieniu iéy nadzieie przy=
44: wiódł/ z wielką iéy v wfzech narodów fławą.
45: A ták/ á=
46: by tych iego zaftug tákowych zoftawał znák wdzięczności od
47: nas y Reczypołpo. ((t. łac.))
48: zá ze=
49: zwoleniem wfzech Stanów oboygá narodu/ ná tym Séymie

strona: 1052

- 1: Koronáciiey nález/
- 2: ná którym wedle Recełsu Wiślckiego/ co=
- 3: by R.P. potrzebného y vżyteczného było/ co ((t. łącz.))
- 4: ftánowić
- 5: dozwolono/ poftánawiamy/ áby dzierzawy Krzełzowfka y
- 6: Zámechfka/ w ziemiách Rułkich/ bądź téz y w Woiewództwie
- 7: Belłkim leżące:
- 8: które teraz on prawem dożywotnym według
- 9: przewileiów łwoich/ y w fummie trzyma/ ze wżyftkiemi wsiá=
- 10: mi/ gruntámi y naległóściami tych dzierzaw były iemu/ y po=
- 11: tomłtwu iego/ ná wieczność prawem dziedzicznym dáné/
- 12: y przywiléy mu ná nie wieczny wydan: który mocą vchwały
- 13: ninieyłzey wáżny/ y mocny bydź ma czáły wiecznémi.
- 14: WOIEWODZTWA
- 15: BELZKIEGO,
- 16: MIASTO BELZ.
- 17: Mlefczanie Belzcy vkazáli list nález de data 1563. w którym
- 18: iełt inferowány list Książęciá Łádziłławá de data 1377. któ=
- 19: ryłmy list potwiérdzili ná Skład:
- 20: iż Litwá nie ma dáléy po sól
- 21: ieżdżić/ iedno do Belzá: á Litwá támze w Belzie ma kupie
- 22: łkładác/ kiedy po sól przyiedzie.
- 23: O ZIEMI BELZKIEY.
- 24: Przywiléy Ziemie Belzkiey do Korony
- 25: przywróconéy.
- 26: W Imię Boże/ Amen. Ná wieczną
- 27: pámięć. Iż łpráwy światá tego zápámiętały=
- 28: by łie pędko/ by ich píłmem y przypíłaniem
- 29: świádków wiecznéy pámięci nie oddawano.

- 30: A ták My Kázimiérz z łáfki Bożéy Król Pol=
31: łki/ y Ziem Krákowfkiéy/ Sędomiérłkiéy/ Sié=
32: rádzkiéy/ Lęczyckiéy/ Kuiáwłkiéy/ Wielkié Książę Litewłkié/
33: Prufki/ Chełmłki/ Elbińłki/ Kynikzberłki/ y Pomorzki dziedzić
34: y Pan.
35: Oznáymuiemy przez ninieyłzy Liłt/ którym to wiedzić
36: należy wıyłtkim y kożdému z ołobná/ ninie y potym będącym:(*marg*) Zyg. Aug. w
Piotrk. (-)

strona: 1053

Metriki o Przywileiách

Część pierwfza.

- 1: którzy tego wiadomość będą mieć.
2: Iż my włpomináiąc y vwa=
3: záiąc ná vmyłse łwym/ iáko z łczérą chęcią y łtáteczną wiárą
4: Pánowie/ Rycérłtwo/ Szłáchtá/ obyvátele/ y przełoženi źie=
5: mie Bełzkiéy łczérze wdźięcznie nam wiernie mili/ ołobę y Kró=
6: lełtwo náłże záwždy v łiebie vwažáli:
7: y do nas iáko Pána y
8: przyrodzonégo dziedźicá/ y wedle práwá prawđziwégo y nie=
9: wąpliwégo potomká łwégo/ y do Korony królełtwá náłžégo
10: Polłkiégo/ od któręy przełżłych czálów byli odpádlı/ zásię wró=
11: ćili łie/
12: y przyłtąpili/ y łiebie Królełtwu y Koronie iáko część do
13: łwéy całóści ziednoczyli/ y w wnątrznóści práwie wdáli/ wćie=
14: lili/ y przywłáfczéli:
15: która to źiemiá Bełzka łpráwiedliwym Ty=
16: tułem/ práwem łłufznym dziedźicznym łpadáiącym nikomu in=
17: nému/ iedno nam przynaležálá y przynależy.
18: Tych tedy obyvá
19: telów źiemié Bełzkiéy wierność/ łtálość/ chętlıwą miłóść zá v=

- 20: ważoną rádą y opátrznostíá pilną/ y zá przypátrzeniem Kró=
21: lewłkim vważáiąc łłuznie ich przerzeczoną wiárę łáfkáwą y
22: łczérą przychyłnostíá vmyłłu/
23: iákołmy to powinni/ z przyięcia
24: náłzéry dołtoynośći Królewłkiéy pilnie łie o to z vrzędu náłzého
25: łtáráiąc oné w náłzé y potomków náłzých obronę Królewłką y
26: Korony znou wzięłifmy/ wćielili/ przywłáfczyli/ y ziednoczy
27: li:
28: y przez ninieyłzy Przywileý zásię przymuiemy/ wćielamy/
29: przyłączamy/ przywłáfczamy/ y ziednoczamy ná wieki wiekom/(*marg*) Bełzka ziemiá do Korony wćieloná. (–)
30: obiecuiąc oné y koždé z nich we włyłtkich ich práwiéch/ w wol
31: nośćiách/ w łwobodách/ łáfkách/ nádániách/ dołtoienłtwách/
32: czćiách/ vrzędziéch chowác y záchowác.
33: Naprzód tedy ná przerzeczoné wierné ich y łpráwiedliwé
34: przy nas przełtanie y poddáność bęđziemy ie Práwem bronić/
35: łpráwowác/ trzymác/ y z nieprzełpieczeńłtw wrywác prze=
36: ćiwko koždéy ofobie:
37: którégobykolwiek dołtoienłtwá Céfár=
38: łkiégo/ Królewłkiégo/ Książęcégo/ y którégokolwiek łtanu/
39: záwołania/ przełóżeńłtwá byłá: á gdyby przez kogo byli v=
40: trapieni álbo náieżđżáni którýmkolwiek łpołobem:
41: tedy zá ich
42: przy nas przełtanie tákże od naiázdów/ gwałłów/ woien/ y
43: innych przykrołci ktorychkolwiek bronić/ łczyćić rzeczą y łku=
44: tecznie o nie łie zákládác: oné záłtěpowác y wyłwobodzác bę=
45: đziemy powinni.
46: Tęž Ziemię náłzé Bełzką z iéy Powiáty Lubáczowłkim/ Lo=
47: páczemłkim/ Szewłóziemłkim/ Grábowieckim y Hrodelłkim
48: zdrową y cáłą/ iáko byłá záchowaná do tego czáfu/ w łwych

49: gránicách/ znákoch zdawná dźierzáných/ chcemy chowác/ (*marg*) O obronie Bełzkiéy.

O Gránicách y Wsiách. (–)

strona: 1054

1: dźierzéc: żadnych Powiátów álbo wsi od niéy nieoddaláiąc/

2: áni w opce ręce dáiąc/ áni vmnieyźáiąc.

3: Item/ wżyftkim ořobam ták Duchownym iáko Swiet=

4: ckim/ Miáltom/ Miálteczkom Przywileie przez przodki nářzé

5: Króle y Książetá dáné y powoloné/ (*marg*) O Práwách Bełzkich. (–)

6: Ípráwiedliwé/ Íłufzné/

7: dořtáteczné/ Íłufźnie y wedle rozumu wydáné/ y w żadnéy Íwéy

8: częřci niezgwałconé/ niepodeyźřáné potwiéřdzamy/ vmoc=

9: niamy/ pochwalamy przez ninieyřzy lířt.

10: A gdjeby któřym o=

11: řobam były przez ogień Ípaloné/ álbo iákim nieřczęřciém řtrá=

12: coné/ á to przez dořtáteczne řwiádectwo piéřwéy bęđże do=

13: wiedziono: té odnowić y dáć chcemy y obiecuiemy.

14: A iż zá zařtáwá y zápiřániem řumm pieniężnych Stárořtom

15: ná któřeykolwiek żiemni częřtokroć obywátele téyże żiemie ro=

16: zmáitémi obyczáymi bywáią wćiřnieni/ y wćiřki y przykrořciá=

17: mi trapieni:

18: obiecuiemy przerzeczonéy żiemie Bełzkiéy w pie=

19: niáđzách żadnému nie zářtáwiáć/ álbo zápiřowáć żadného czá=

20: řu. (*marg*) O niezářtáwiániu Bełzá. (–)

21: A ieřliby przez zápámiętánié álbo zá iná przygodá któřá=

22: kolwiek przydáło řie nam iá zápiřáć: tákowy zapis ninieyřzym

23: Przywileiem od tego czářu iáko od tám tego přuiemy/

24: nikićze=

25: mny czynimy/ y żadnéy mocy nie mieć Íkázuiemy przez niniey=

26: řzy Lířt. (*marg*) O Vřřędziéř.

-1: O niewyżywaniu do ináđ.

- 1: O Séymiéch y Sądziéch/ rc. (-)
- 27: Téz żadného postronného człowieká/ którégobykolwiek ita=
28: nu był/ ná Stároftwo ziemie Bełzkiéy nie bédziemy przekłá=
29: dác: iedno obywatelá téyże ziemie ośiadłégo.(*marg*) O Stároście. (-)
- 30: Téz chcemy wízelkim fpołobem Doftoieńtwa/ czci/ Vrzędy
31: w ziemi Bełzkiéy iednoftáynym obyczáiem przy Práwiéch y zwy
32: czáioch ich/ których zá czáfu Przodków náłznych Królów y téz
33: Książát fwych vzywác zwykli/ záchowác/ y w téyże liczbie oné
34: zátzymác.
- 35: Któré to Doftoieńtwa y Vrzędy/ gdy będą wá=
36: kowác/ żadnému cudzoziemcowi/ ále tylko z támtéy ziemie ro=
37: dżicowi dobrze záchowálemu onéy ziemie/ gdzie Doftoieńtwo
38: álbo Vrząd wákuie/ niebédziemy dáwác y zlécác.
- 39: Téz áby żadni obywátele ziemie Bełzkiey z iéy Powiátów
40: do innych ziem álbo Powiátów nie byli wzywáni: ále wedle
41: zwyczáiu innych ziem Królestwa náłzého niech vzywáią fwych
42: Praw y wolności/y z nich lie wefelą.
- 43: Téz Séymy/ Wiécá/ Roki Ziemfkié y fądy wedle zwyczáiu
44: y fpołobu w téy mierze zdawná dżierzáného y záchowáłego w
45: ziemi przerzeczonéy/ iáko w innych ziemiách Królestwa náłzé=
46: go/ máią mieć fwóy Procefs y poftępek.

strona: 1055

Metriki o Przywileiách.

Część pierwfza.

- 1: Item/ żaden obywatél ośiadły przez Nas y Stárofty náłzé/
2: iedno práwem zwyciężony niech niebédzie iman: wedle Przy=
3: wileiów innych Królestwa náłzého ziem y zwyczáiów.
- 4: Item/ wízyfcy y każdy zołobná kmiećie duchownych y świet
5: ckich ołów w przerzeczonéy ziemi będący/ z každého łanu ośiá=
6: dłego ná dzień świętého Marciná ná każdy rok Podymného

- 7: po dwa grofz monety y liczby/ ktra popolicie w krlefstwie
- 8: biezy/ Nam y potomkom nszym bd dwc y pcc: wedle
- 9: zwyciu Ziemie Lwowfkiy/ y innych krlefstw nszego ziem.
- 10: A inn fklania y wycignia w krlefstwie nszym niezwykl
- 11: y niebywl/ iko we Zbozch/ w Owsich/ w Pienidzach/
- 12: chociazyeby z czfu Ksizt tkow byy wybiern y plco=
- 13: n:
- 14: tedy z fczodrobliwoci nszy Krlewfkiy on pfuiemy/ y
- 15: nikczemn czynimy.(*marg*) O imowniu.
- 1: O Podymnym. O grnicch z Krolem. O Woynie. O Wolnocich. (-)
- 16: Tz kozdmu obywatelowi nszemu/ ktryby proil grnic
- 17: z dobry nszemi Krlewfkimi/ bdziemy ie powinni dc/ od=
- 18: grniczic mietnoc iego znki y kopcami zwyklmi:
- 19: wedle o=
- 20: bycziu/ ktry w inych ziemich w krlefstwie ify zchowan.
- 21: Item/ kiedykolwiek ziemi nsz Lwowfka n woienn wy=
- 22: prw fie ruzy/ lbo z potrzeb n ni gotowc fie bdzie:
- 23: tkz bdzie ziemi nsz Befka lbo Szlcht y obywtele
- 24: iy z Lwowiny/ ilekroc bdzie potrzeb/bd powinni y m=
- 25: i y owfzem mu f obowizni wspolek zbroynie wedle zwyciu
- 26: woienngo iechc/  nie inczy:
- 27: wzkze tym prwem y fpofo=
- 28: bem/ iko ziemi Lwowfka/ zwykl fie ruzc.
- 29: A i przerzeczona Szlcht/ obywtele/ Pnowie/ przeciw=
- 30: ko Nam iko Pnu y dziedzicowi fwemu sufznemu mi ofo=
- 31: bliw przychilnoc:
- 32: przeto n to baczenie mic/ y chcc tz
- 33: przeciwko nim ofobliwie ffk y przeciwko ich kmieciom wfzy=
- 34: ftkim pokzc/ ktrzy w przerzeczony ziemi Bezkiy mieszki:
- 35: od wfzyftekich y kozydych zofobn dni/ wcfkw/ budowania

- 36: zamków/ y robót/ y nápráwowania móstów wymuiemy/ y
37: wolné y wyľwobodzone czyniémy ná wieki: wedle zwyczáiu i=
38: nych królestwá náłzého ziem.
39: Téż wľzytki wesółek y koždé zo=
40: łobná iné Artykuły/ wolności/ y práwá inym ziemiam Króle=
41: łtwá náłzého dáné y pozwoloné/ á zwłáczá ziemi náłzého Lwow
42: łkiéy/ iefli tu łą które opuľczoné:
43: tedy ie tu chcemy mieć zá wy=
44: rázoné/ y té wyciągamy y kłádziemy ná ziemię Bełzką. Ná któ=
45: réy rzeczy świádectwo pieczęć náłzá iefł záwiefzoná. Dan w
46: Brześciu we Wtorek Wielkonocny/ Roku Pánłk. 1462.
47: Przy

strona: 1056

- 1: czym byli Nauczciwfy Oyciec z Brzézia Elektus Kościołá
2: Krákwłkiého y Królestwá náłzého Podkanclérzy: y Wielmo=
3: żny y Vrodzony Piotr z Oporowá Łeczycki/ Mikołay z Ko=
4: ścielcá Brzéfki/ Woiewodowie:
5: Iákub z Dębná Królestwá
6: Polłkiého Podłkárbi/ Mikołay z Boryłzowic Závichołłki/
7: Zbigniów Bąk z Góry Máłogołłki/ Kálztelanowie: Miko=
8: łay Szpoth z Woléy Sędomiérłki/ Iánułz Kołłucki Ino=
9: włodzcláwłki/ Chorążowie:
10: Ian z Ołtrorogá oboygá práwá
11: Doktor/ Mikołay z Brudziéiowá Podczáłzy Kálilłki y Stáro=
12: łtá Brzéfki/ Iárołław Brozogłowy Podłędek Inowłodzclá=
13: włki/
14: Stániłław Márlzáłkowic z Brzézia/ y Ian Synowiec
15: z Ząndowice/ Dworzánie náłzy: y innych wiele godnych wiá=
16: ry świádków przy przerzeczoných rzeczách będących.
17: Dan

- 18: przez ręce tegóż nauczciwzého Oycá Księdzám Ianám z Brzézia
- 19: Elektám Kościoła Krakowfkiego/ Królestwám nálezego Podkán=
- 20: clérzého/ fczérze nam miłego.
- 21: O KSIĘSTWIE KIIOWSKIM.
- 22: Przywiléy przywrócenia Księftwám
- 23: Kiiowfkiego do Korony
- 24: Polfkiéy.
- 25: W Imię Pánfkie/ Amen. Ku wieczney
- 26: pámiéci.
- 27: Gdyż pámiéc ludzka iest flába y od=
- 28: mienna: zá czym áby spráwy ludzkié á nawięcéy
- 29: té/ które ku vzytkowi á záchowánium spóleczo=
- 30: ści y towarzyftwám ludzkiego należą/
- 31: zá prze=
- 32: dłużeniem czáfu niebylyby zniłczoné/ opátrzna
- 33: ludzi mądrych poftánowilám roftropność spráwy wiecznéy pá=
- 34: miéci godné piłmám świádectwem ku wiadomości potomftwu
- 35: przywodzić.
- 36: A ztąd My Zygmunt Auguft/ z łálki Bożéy Król
- 37: Polfki/ Wielki Ksiádz Litewfki/ y ktemu ziemie Krakowfkiéy/
- 38: Sędomiérfkiéy/ Siérádzkiéy/ Lęczyckiéy/ rć.
- 39: Oznáymuiemy
- 40: tym Liłtem nálezym/ którym wiedzieć to należy/ wżem wobec
- 41: y koždému zofobnám/ ninieyftym y potym będącégo wieku lu=
- 42: dziom:(*marg*) W Lublinie. (–)
- 43: Iż będąc My przed tym od wielu lat przez wżyftkié
- 44: ftany Korony Polfkiéy/ y Pańftw nálezych z wielką á częftą pil=

- 1: nością żądani y nápomináni/ ábyfmy Séym Wálny tákowy
- 2: złożyli:
- 3: na którym o ziednoczeniu dawnym Księstwá náfzého
- 4: Wielkiego Litewfkiego z Koroną Polfką/y téz o wykonaniu
- 5: wżyfłkich Praw y Przywileiów Korony y wżyfłkich Państw
- 6: náfzych fprawá byłaby fkonczona:
- 7: ku którym tákowym wżech
- 8: ftanów prófbam Seym ninieyfzy Wálny zá rádą y pozwole=
- 9: niem wżech Stanów/ ták Korony Polfkiéy iáko y Wielkiego
- 10: Księstwá Litewfkiego
- 11: dwudzieftého trzeciého dnia Miefiącá
- 12: Grudniá przezfłłego roku/ to ieft/ po Národzeniu Bożym 1568.
- 13: tu w Lublinie złożyliłmy: ku którému tákowému głównému
- 14: Séymowi Rády náfzé ták Duchowné iáko y świetckie/
- 15: y Po=
- 16: fłowie Ziemfcy z pełną mocą pośláni/ ták z Korony Polfkiéy iá=
- 17: ko téz y z Wielkiego Księstwá Litewfkiego wżyfłkich Sta=
- 18: nów Koronnych/ y Wielkiego Księstwá Litewfkiego tuż w
- 19: fobie bytność zámekáiąc ziefháli fie.
- 20: A ták ten Séym Wálny
- 21: y główny złożony w Imię Páńskie tym fpołobem záczałfzy:
- 22: ná którym po długich á wiele tráktáów y namów miawfzy/
- 23: prózfeniłmy fą y z wielką pilnością przez ftany wżelákie Koro=
- 24: ny Polfkiéy nápomnieni:
- 25: ábyfmy ziemię y Księstwo Kiiow=
- 26: fkie/ które przed przezfłłemi czáfy zupełnym á całym Práwem do
- 27: Korony Polfkiéy záwżze należało/ téyże Koronie to ieft/ Kró=
- 28: lefłtwu Polfkiému przywrócili/ á w iéy piérwość y cáłość wfczé
- 29: pili.
- 30: My tedy pámiétáiąc ná przyfięgę náfze/ którałmy Ofo=

- 31: bą fwą wżem obywatelom Koronnym obwiązáli/ wżyftkié
- 32: rzeczy oderwáne á od Korony przerzeczonéy odląconé
- 33: wedle
- 34: mocy náfzéy pozylkác/ á ku przerzeczonému Króleftwu w fwą
- 35: cáłość przywrócić/ máiąc to naprzód za rzecz iftą/ co ze wżech
- 36: ftarych Hiftoriy y pífm káždy pewnie obaczyć może:
- 37: iż Kijów
- 38: był y ieft głową y głównym Miáftem Rufkiéy Ziemi/ á Ru=
- 39: fka Ziemiá wżyftká z dawnych czáfów od Przodków náfzych
- 40: Królów Polfkich między innémi przednieyżémi członki do Ko=
- 41: rony Polfkiéy ieft przyłączoná:
- 42: ták iż częścią przez walkę/ czę=
- 43: ścią téż przez dobrowolné podánié y fpadki po niektórych len=
- 44: nych Książétach/ którzy iá między fię ná rózné części byli roz=
- 45: ftárgnęli/ záfię ku iedności y wáfności Korony przyfzłá:
- 46: iá=
- 47: ko to y z Przywileiów/ które w Skárbie náfzym fą/ iáwnie
- 48: káždy obaczyć może: między któremi wiele ich ieft/ które miáno=
- 49: wićie o Ziemi y Książtwe Kiiowfkim to świádczą:
- 50: iż ku Ko=
- 51: ronie Polfkiéy wiecznie práwem dofkonałym należéc ma: iá=
- 52: kóz záwżze należáá áż do Władylfawá Iágełlá Króla Prádziádá

strona: 1058

- 1: náfzého:
- 2: który potym tym fpofohem/ iż oboiemu narodowi/ ták
- 3: Polakom iáko Litwie nierózdziélnie pánował/ od Korony Pol=
- 4: fkiéy iáko od wáfného ciááá tę ziemię y Książtwe Kiiowfkié o=
- 5: derwáne przy Wiel. X. Lite. mieć chćiał/
- 6: ácz zá niepozwoieniém
- 7: wżech ftanów Koronnych: którzy ták od tego Prádziádá náfzé=

- 8: go/ iáko od inych po nim będących przodków nászych Królów
- 9: Polfkich y Wiel. **Książat** [!] Litew. y od Nas téz fámych téy źemie
- 10: pilnie záuwrze vpomináć sie niezániecháli/
- 11: áby byłá do Korony
- 12: przywrócona y przyłączona. A ták My téy powinności nászég/
- 13: dofyć czyniáć/ á zá pokazániém doftátecznym przywileiów y ták
- 14: iáfnég/ ípráwiedliwości/ zá pozwoleniém wńzech PP. Rad ná=
- 15: fzych duchownych y świetckich/
- 16: y Polfów źiemfkich/ y wńzytkiég/
- 17: R.P. Koronnég/ ze wńzytkich Rad nászych duchownych y świet
- 18: ckich Książát/ Pánów/ Szláchty y wńzego Rycérztwá onég/
- 19: Kiiowfkiég/ źemie y Książtwa/
- 20: wńziáwńzy ná siebie ich przyśięgę
- 21: którą byli oni ku Wiel. X. Lite. od niemálego czáfu obwiázáni/
- 22: wárujemy im y vpewniamy tym listem nászym: że to im y po=
- 23: tomńtwu ich nic y niwczym y nigdy nie má szkodźić wiecznémi
- 24: czáfy.
- 25: A iuż tę przerzeczoną źemię/ y Książtwa Kiiowfkiég/ y
- 26: wńzech onég/ źemie obywátelów iuż zaráz wńzytkiég/ y káždég/
- 27: zofobná od pośluzenińtwá wládzég/ powinności y rofkázowá=
- 28: nia Wiel. Książt. Litew. ná wieczné czáfy wymuiemy/ y wol=
- 29: némi czynimy/
- 30: y ku Królestwu Polfkiému/ iáko równych do ró=
- 31: wnych/ wolnych do wolnych ludzi/ á iáko wláfny á prawdziwy
- 32: członek ku piérwńzému á wláfnému ciáłu á głowie ze wńzytkiég/
- 33: mi y zofobná káždémi iég/ Grodámi/
- 34: Zamkámi/ Miáfty/Miá=
- 35: fteczki/ Wśiámi/ Ziemiámi/ Powiáty/ y ich wńzytkich rzeczy po=
- 36: przód miánowaných/ którychkolwiek y iákimkolwiek przezwi=
- 37: fkiem názwané przyległóściami/

- 38: przypadkami/ własnościami/
39: wżelákiemi y wżytkiemi do téy przereczonéy ziemie y Księstwa
40: Kiiowskiégo/ y do ich wżelákich części tak zítarádawná iáko o=
41: byczáiem łpofobem y prawem którýmkoľwiek należących/
42: tak
43: iákoby wżytkość á połpolitość ofobliwości/ á ofobliwość wży
44: tkości y połpolitości niwczym nic nieuymowála/ ze wżytkim y
45: wżelákim prawem/ páńftwem/ y własnością
46: tę ziemię y Księ=
47: łtwo Kiiowłkie przereczonéy Koronie ábo królestwu Polłkie=
48: mu/ iáko piérwżému prawdżiwému á włáfnému ciáłu iéy á gło
49: wie w łpółeczność/ w część/ w włáfność/ y w Tytuł Koron=
50: ny przywrácamy/
51: y ku piérwżému łtanowi przywrócić y oné
52: złączyć wmyślilifmy.(*marg*) Kiiów do Korony przyrócon. (—)

strona: 1059

Metryki o przywileiach

Część piérwża.

- 1: Iákóž z pewnéy wiadomości náłżey/

strona: 1059

- 1: á z woléy vprzéméy á ofobliwéy/ y zá ofobliwym á dobrowol=
2: nym pozwoleniem Rad náłżych Duchownych y Swietckich/
3: Książąt/ Pánów/ Márfzałków/ Vrzędników Ziemłkich/
4: Szlá=
5: chty/ y wżégo Rycérłtwá/ y wżyłtkich Stanów przereczozo=
6: néy ziemie/ y Księstwa Kiiowłkiégo tym Liłtem náłżym iuž
7: záraz w łpółeczność/ w część/ y w włáfność Korony Polłkiéy
8: przywrácamy/
9: y złączamy/ w Tytuł Korony Polłkiéy przywo=
10: dżimy/ y ku iednému ciáłu nieróznemi y nierozdzielnémi wrá=

- 11: camy/ wczepiamy/ wpoiamy czáfy wiecznémi.
- 12: Tákże ná po=
- 13: tym od fwégo tego właściwego/ prawdziwego/ a prawého
- 14: ciála/ y od głowy Korony Polłkiéy ták we wżem cále/ iáko téz
- 15: iákiéykolwiek części fwoiéy nigdy oderwana áni odłączona za=
- 16: dnym fpořobem ani křtařtem niemoże bydź czáfy wiecznémi.
- 17: Y tych wřzyřtkich Stanów á obywatelów Ziemie téy przerze=
- 18: czonéy/ to iest/ Ziemie Kiiowłkiéy káždégo podle powołania
- 19: fwégo řtanu/ dořtoienřtwá/ y obelřcia wřzelkich Przywileiów/
- 20: wolnořci/ fwobód króřstwá Polłkiégo/
- 21: tak iáko inni wřzyřcy
- 22: obywatéle Korony Polłkiéy/ zාරówné vřywać znáyduiemy/ y
- 23: czynimy. Iákóz iuż tego wřzyřtkiégo řpóřecznie mieć/ vřywać/
- 24: y z tego řie weléř ná wieczné czáfy oni y ich potomkowie máia
- 25: y będa.
- 26: Tákże y okořo ruřzenia ná woynę/ y w dawaniu iákich
- 27: podatków/ wedle vchwały á Constituciiéy Koronnéy Séy=
- 28: mowéy/ y z pozwolenia ich Pořłów/ ná Séym wálny Koronny
- 29: zupeřną á niezámierzoną mocą przeřłanych ná wřzyřtkę Koronę
- 30: Polłką pořożonéy/
- 31: oni y potomkowie ich od Nas y potomków
- 32: nářzych będa y máia bydź záchowani wiecznémi czáfy.
- 33: Obiecuiemy téz řami zá řiebie y zá potomki nářé/
- 34: wřzyřtkié
- 35: Powiáty onéy řiemie przerzeczonéy/ to iest/ Ziemie y Křięřtwá
- 36: Kiiowłkiégo/ w ich gránicách řtarádawnych/ przy Koronie nie
- 37: rozdzielnié będącyh/ wcále y niczym nienáruřenié záchowáć
- 38: wiecznémi czáfy.
- 39: A iřby ciř obywatéle téy przerzeczonéy řiemie
- 40: Kiiowłkiéy/ Rády nářé Duchowne y Swietckié/ Křiężetá/

- 41: Paniętá/ Szlachtá/ Rycerstwo/ tákże y Duchowné Itany
42: Rzymfkiégo y Gréckiégo zakonu obfitá káfkę náfzę poználi/ po=
43: Itánawiamy:
44: iż ich Grody/ Zamki/ Miáltá/ ośiádłości/ miá=
45: Iteczká/ wśi ze wśyftkiémi y káždémi zofobná ich poddánémi
46: przereczonémi téy źiemie od wśyftkich podatków/ w których
47: przedtym y teraz byli/
48: tákże od płacéy wśzelákich/ Poborów/
49: myt álbo cěl/ także robienia y poprówowania zamków y mo=
50: Itów náfzych/ wedle przywileiów y wolności Koronnych wol=

strona: 1060

- 1: némi czyniémy: (*marg*) [O Woynie. O Gránicách Kiiowfkich.](#) (–)
2: Wolności Kiiowiánom nádáné.

strona: 1060

- 1: ták iż w téy mierze ich z innémi Koronnémi o=
2: bywátelmi porównálimy y porownywamy.
3: Y oné wśyft=
4: kich wolności/ fwobód/ y záwołania Korony Polfkiéy vczefni=
5: ki/ vczyniliím y bydź znáyduiemy tylko dwa grofzá zwykléy
6: monéty Polfkiéy z iednéy ośiádłéy włóki/
7: gdzie fą pomiárné ál=
8: bo gdzie niémáfz włók/ grofz z iednégo dymu tákże ośiádłégo
9: nam y potomkom náfzym/ dla wyznánia zwiérzchności náfzéy
10: Królewfkiéy łobie zoftáwuiemy.
11: A Boiárowie ich putni/ któ=
12: rzy woynę fłużá/ po grofzu podymnégo płáćić máią: á Zagro=
13: dnicy od tego fą y máią bydź wolni. (*marg*) [O Podymnym.](#) (–)
14: Ktemu znáyduiemy y ofobliwie to wáruiemy: iż Pánowie
15: Rády náfzé Duchowné y Swietckié/ Książętá/ Pánowie/ Szlá
16: chtá wśyftká/ y káždy zofobná obyvátele przereczonéy źiemie y

- 17: Księztwa Kiiowłkiego/
18: którégózkolwiek łtanu/ dołtoieńłtwá/
19: y porządkuby byli/ nie będą áni łą powinni polęc **exequutiieý** [!] / począwłzy od włzyłtkich przodków náłzych Królów Polłkich/(*marg*) O Exequutiieý w Xięłtwie Kiiowłkim. (-)
20: Wielkich Księząt Litewłkich przed Alexándrem będących/ iá=
21: ko téz y Státutowi Alexándrá Króla Polłkiego/ y Wielkiego
22: Księżeciá Litewłkiego Stryiá náłzego
23: pod datą w Piotrko=
24: wie ná Séymie Wálnym we Srzedzie przed Niedzielą Srzo=
25: dopołtną Roku Pánłkiego 1504. vczynionégo/ okołó obyczá
26: iu zápiłowania dóbr Królewłkich/
27: y innych Státutów y vłtaw
28: czáfu tegóz Alexándrá y Zygmuntá przezacnéy pámiéci Oycá
29: náłzego Królów Polłkich/ tákze y zá czáfu náłzego okołó Exe=
30: quutiieý tego Státutu w Piotrkowie/ w Wárlzáwie/ y w
31: Lublinie do tych czáów vczynionych:
32: y będziemy ie powinni
33: záchowác/ ták iáko y záchowywamy wedle opílania Przywi=
34: leiów ták od nas fámych/ iáko y od przodków náłzych Królów
35: Polłkich y Wielkich Księząt Litewłk.
36: pod pieczęciá náłzą Ko=
37: ronną/ ábo Wielkich Księząt Litewłkich im nádáných y po=
38: twierdzonych. Iákóz obwárowywamy im to pod przysięgá
39: náłzą Królewłką/
40: z pozwoleniem włzech Rad náłzych Ducho=
41: wnych y Swietckich/ y Połłów Ziemłkich Koronnych/ w tym
42: ich vpewniáiąc:
43: że tá Exequutia/ to iest/ odbieránié dóbr y
44: miałt/ zamków/ dworów/ wsi/ y ziem/ gruntów/ zámian/ wy=
45: łług/ dánin włzyłtkich od przodków náłzych przodkom ich/ ták=
<http://rcin.org.pl>

46: że y od nas łamych przodkom ich/ y im łamym nádanych/

47: gdyż

48: oni przy Wielkim Księstwie Litewskim będąc w ten czas/ gdy

49: nie tá Exequucia zá czáfu Alexándrá Króla Stryia náłzého w

50: Koronie łtanowiła/ przy Koronie Polłkiéy nie byli/

51: y téy Exe=

strona: 1061

Metryki o Przywileiach

Część Pierwza.

1: quuciiéy ták iáko łtany Koronné dobrowolnie łámé to ná łię v=

2: czyniły/ oni z łtany Koronnémi ná siebie iéy nigdy nieprzyymo=

3: wáli áni wznałzáli.

4: Tákte téz Státutom/ Séymom/ áni Con=

5: łtituciam Koronnym niepodlégli: ále teraz dopiéro po połtá=

6: nowieniu y dokonczeniu téy Exequutiéy z Koroną Polłką zła

7: czeni y przywróceni łą:

8: z tych przyczyn teraz y nápotym ich łá=

9: mych y potomków ich nie dolęze/ áni im y potomkom ich żadné=

10: mi Séymy/ wynálazki/ y Conłtuciami Séymowémi Koron=

11: némi nic łzkodzić niemoze.

12: A náołtátek áni téz z ich łtrony oby=

13: wátelów y Połłów Ziemłkich Kiiowłkich łtanowioná byđz

14: nie ma wiecznémi czály: y owłzem włzelákié łifty y Przywileie

15: którýmkolwiek pímmem/ Lácińłkim/ Polłkim/ álbo Rułkim pi=

16: łáné

17: y z którýmkolwiek przyczyny od przodków náłzych Krółów

18: Polłkich y wielkich Książąt Litewłkich y od nas łamych/ pod

19: pieczęciá náłzą y z Káncelláriiéy Koronnéy/ álbo Wielkiégo

20: Księłtwá Litewłkiégo zá wierné łłuzby nádáné ołobam iákié=

21: gółkolwiek łtanu y powołania będącym/

- 22: miánowicie y ofoli=
23: wie/ wżyftkie dániny/ nádania/ dárowizny wieczné/ dożywo=
24: ćia/ zaftawy/ zápifania fumm pieniężnych wielkich y máłych/
25: którymkolwiek fpofohem zebráných/
26: y do fkárbu náležo Wiel=
27: kięgo Księftwa Litewfkiego wniesioných ná zamki/ miaftá/
28: wśi/ folwárki y dwory náležo:
29: tedy wżyftkie tákowe listy y przy=
30: wileie wyszéo miánowané/ y z ofolná káždy we wżyftkich ich
31: y z ofolná káždých punktćiech y fpofobiech/ ták iáko fámy w fo=
32: bie opisáné fá wydáné/ y obiáfnioné/
33: ták iákoby wżytkość á
34: pośpolitość ofolliwości/ á ofolliwość pośpolitości y wżytko=
35: ści nic nieuymowála/ mocnémi y wiecznémi y żadnym obyczá=
36: iem nieporufzonémi mieć y záchowác chcemy:
37: y oné zawnię tá=
38: kiemy záchowamy My fámi/ y potomki náležo Króle Polfkie zá=
39: chowác/ y niwczym ich nienárużenié dzierzeć tym Przywile=
40: iem nászym obowięzuiemy.
41: Wżákże od tego czału dóbr ftołu
42: náležo My z potomki náležo Królami Polfkiémi wedla Stá
43: tutu Polfkiego rozdávác nie będziemy. (*marg*) O Dobrách ftołu Krolewfkiego. (–)
44: A iefliby który z nich
45: ná dobrá fwé oyczyfté y dziedziczné listów niemieli/ á bez listów
46: oných dóbr fpokoynie vżywáli:
47: tedy tákowe dobrá tymże wiel=
48: kięgo Księftwa Litewfkiego práwem wedle ftarégo y nowé=
49: go Státutu/ iáko to do tego czału trzymáli/ będa dzierzeć wie=
50: cznémi czáfy:
51: áni ku położeniu y pokazaniu ná to listów y przy=
<http://rcin.org.pl>

52: wileiów przed námi y przed żadnym Vrzędem nálezym żadnym

53: obyczáiem niemogá áni máią bydź przymufzáni.

strona: 1062

1: Ofobliwie téz to tym przerzeczoným Pánom Rádom ná=

2: fzym Duchowným y Swietckim/Książętom/ Pánom/ Vrzę=

3: dnikom Ziemfkim/ Szláchcie y wżyftkiému Rycérztwu ziemie

4: y Księstwá Kiiowskiego y poddánym ich z łálki nálezéy królew=

5: fkiéy zoftáwuiemy:

6: iż wżelákie fpráwy ich ták v fádów nálezých

7: Grodzkich y Ziemfkich/ iáko téz zá áppelláciámi ná fád nález kró=

8: lewłki przypadáiącé fpráwy/ z Pány Rádámi nálezémi Koron=

9: némi fądzić y odpráwować mamy/

10: y powinni będziemy Stá=

11: tutem Litewfkim przez nas im dżierzeń poprzyfiężoným: któ=

12: ry im wcale zoftáwuiemy. Tákże Conftitucię/ vchwaly/ y re=

13: cełsy Séymowé w mocy zoftáwuiemy.

14: Tylko z tego Státutu wżyftek rozdział woienny y obronie

15: ziemfkiéy/ iáko przeciwny wolnościám Koronným/ mocą tego

16: teráznieyfiżégo líftu y Przywileiu nálezégo káfsuiemy y wniwecz

17: obrácamy wiecznémi czáfy.

18: Wfzákóz dáiemy im moc ná Séy=

19: mikách Powiátowych/ zá lífty nálezémi złożonych tego Státu=

20: tu Litewfkiego ártýkułów popráwiác/ y wedle potrzeby przy=

21: czyniác álbo wymowác/ á do nas ná Séym Wálny Koronny

22: przynośić:

23: które będəli fłufzné/ My y potomkowie nálezý Kró=

24: lowie Polfczy ná Séymiech wálných Koronnych mocą zwierz

25: chności nálezéy Królewfkiéy y Séymu ná on czás będəcego po=

26: twierdząc obiecuiemy/ y powinni będziemy.

27: To téz zá prósbą wżech Kiiowfkiéy Ziemie przerzeczoných

- 28: Itanów zoftawuujemy: iż we wśzelákich śpráwách ich śądowych/
29: iáko pozwy/ wpifowánié do Książ/
30: áktá y wśzelákié potrzeby
31: ich ták v śądów nászých Grodzkich y Ziemńkich/ iáko y z Kán=
32: celláriiéy nászéy Koronnéy/
33: Dekrétá nászé y we wśzyftkich po=
34: trzebách nászých Królewńkich y Ziemńkich Koronnych do nich
35: listy nieiákim innym/ iedno Ruńkim pińmem pińané y odpráwo
36: wáné bydź máią czáfy wiecznémi.
37: A mieyńckie śpráwy Práwá
38: Máýdeburńkiego álbo iákiégokolwiek innégo wezwánia ludźi/
39: wedle obyczáiu Koronnégo przez Vrzędniki nászé Koronné y
40: Dworu nászégo w tych śpráwách y potrzebách ich/
41: do nas y do
42: dworu nászégo przypadájące będą Polńkim pińmem odpráwo=
43: wáné.(*marg*) O śpráwách Kiiowńkich. O rozdziale woienńy. O Pozwiéch y zapiśiéch. O
śądziéch. (–)
44: Ku temu téz obiecuiemy/ y powinni będziemy wśzech
45: przerzeczonych Książąt źemie Kiiowńkiéy obywatelów y po=
46: tomków ich/ ták Rzymńkiego iáko y Gréckiégo zakonu będą=
47: cych w ich śtáradawnéy czći y doftoyności/ iáko z przodkó swo
48: ich y do tego czáfu byli záchowác/
49: y oné wedle cnoty y godno=
50: ści káždégo á vpodobánia nászégo bez zawády Artykułów w

strona: 1063

Metryki o Przywileiách

Część pierwsza.

- 1: Státucie Koronnym y Książętách opifánych ná Vrzędny Zam=
2: ków/ Dzierżaw/ y dworów nászých przekládác/
3: y do ławice Rad

- 4: náleznych iáko y inné Szlácheckiego **norodu** [!] **ziemie Kiiowfskiéy**
- 5: ludzie przypuľczáć/ zoľtáwiwľzy to:(*marg*) **O Vrzędnikach. O mieyfcách w Rádzie. O Séymikách powiatowych. O Herbic** [!] **Orle. (-)**
- 6: że iáko Pánowie Rády ná=
- 7: fze Duchowné y Swietckié/ tákze y ci przerweczeni Książętá w
- 8: rzeczách ładowych y prawnych zárówné z Szláchtá onéy Ki=
- 9: iowfskiéy **ziemie w Powiećiech fwoich ná mieyfcách zwykľych/**
- 10: biorąc lifty y pozwy od Vrzędników ná to wyfádzonych pozy=
- 11: wáiąc y łami pozwáni będąc przed ładem nálezym Grodzkim y
- 12: Ziemfkim fprawowác y ładzić fie máią/ y będą powinni.
- 13: Tá=
- 14: kimže fpoľobem obiecuiemy/ y powinni będąziemy Doľtoieńftw
- 15: y Dignitarfwtw y Vrzędów **ziemie nálezéy Kiiowfskiéy/ duchow=**
- 16: nych y swietckich wielkich y máľych/ **ták Rzymfskiégo iáko y**
- 17: **Gréckiego zakonu będących nieumnieyľzác**
- 18: **áni zátľumiác/ y o=**
- 19: wźem wćále záchowác. A gdy wákwác będą: tedy tákowé
- 20: wľzyľtkié Dignitarfwtwá y Vrzędy obywatelom **ziemie Kiiow=**
- 21: **fkiéy ośiáďľym łtanu Szlácheckiego oddáwác mamy/ y powin**
- 22: **ni będąziemy.**
- 23: **A ták zá tákowym zľáczeniém **ziemie Kiiowfskiéy****
- 24: **z Koroná y Króľstwem nálezym Polfskim Pánowie Rády ná=**
- 25: **ľzéy onéy **ziemie Kiiowfskiéy** Duchowni y swietccy wczyniwľzy**
- 26: **do Rády nálezéy Koronnéy przyśięgę między Rádami nálezmi**
- 27: **Koronnémi/**
- 28: **á Polľowie ich ziemfcy między Polľy Ziemfkiémi**
- 29: **Koronnémi ná mieyfcách im náznáczonych záśiedli/ y wotowá**
- 30: **li: y ná potym wiecznémi czáľy záśiáďác ľá y będą powinni.**
- 31: **A ná woynę Huffy fwé wedle obyczáiu Koronnégo łtáwić**
- 32: **máią: y ná potym ci przerweczeni wľzyľcy Pánowie á obywáte=**

- 33: le ziemie Kiiowłkiéy ná Séymikách powiátowych ná mieyfcách
34: zwykłych czáfów przez Lifty náłzé náznáczonych/
35: á wedle zwy=
36: czáiu innych ziem álbo Woiewództw Koronnych/ którzyby fie
37: iednakolwiek ná oné Séymiki Powiátowé ziecháli/ obiérác
38: máią między fobą Połty ná Séym Wálny Koronny:
39: á z tych
40: Séymików Połłowie ich/ ták iáko w Koronie Polłkiéy oby=
41: czay ieft/ do Kiiowá zieżdzác fie máią. A obránym y połlá=
42: nym ná ten Séym Koronny tymże obyczáiem y ná łtráwę o=
43: pátrzenie będzie dawano/ iáko y innym Połłom Ziemłkim z
44: Woiewództwá Rułkiégo.
45: Náoftátek wftáwuujemy: áby od tego czáfu we wśzytkich od=
46: práwách połpolitych y ná chorągwiách Ziemłkich w tey Ziemi
47: Kiiowłkiéy przy łwych dawnych herbiéch/ Orłá znáku Koron=
48: négo Herbu wzywáli.
49: A tym wśzytkim wysłzéy nápiłánym

strona: 1064

- 1: rzeczam/ ártýkułóm/ łwobodam/ y wolnościam/ które fie tu w
2: tym przywileiu z pozwoleniem wśzech Rad náłzych Duchow=
3: nych y łwietckich/ y Połłów Ziemłkich Korónnych nápiłály/
4: żadné wynáydowánia/ żadné przywileie Ziemłkie álbo ołobno
5: czyiekolwiek/ żadné Státutá áni Conłtitucię Séymowé Ko=
6: ronné nie będá nic mogły áni mogá łzkodźíc/ y niwczym vbli=
7: źác wiecznémi czáfy:
8: y owłzem my łámi oné niwczym nienáru=
9: łzoné pod przyśięgá náłzą Królestwu Polłkiému wczynioná pil=
10: nie łtrędz y dźierzeć obiecuiemy/ y powinni będziemy:
11: y potom
12: ki náłzé Króle Polłkié to wśzyłtko tákże niwczym nienárułzenie

- 13: trzymać y przełtrzędgąć tym liftem y Przywileiem nálezym obie=
14: cuiemy wiecznémi czáfy.
15: Iákóž ná wieczné á nigdy nieporuľzo=
16: né wżywánié tych wľzech wysľžéy miánowaných rzeczy ľwobód
17: y wolności/ żeby poľpolitość oľobliwości/ á oľobliwość wľzy=
18: ľtkości y poľpolitości niwczym nie wymowáľá/
19: da=
20: wamy y dáľifmy Pánom Rádom nálezym Duchownym y świet
21: ckim onéy Ziemie/ to ieľt Kiiowľkiéy/ Książętom/ Pánom/
22: Stároľtom/ Dignitarzom/ Vrzędnikom Ziemľkim/ Szľách=
23: ćie/
24: y wľzemu nálezemu zacnému Rycérztwu obywatelom onéy
25: Ziemie Kiiowľkiéy ten liťt nález Przywiléy/ podpifawľzy go wľá
26: ľną ręką/ y roľkazawľzy ku niemu záfwieść pieczęć nálezę/
27: z po=
28: zwoleniem wľzech Pánów Rad nálezych Duchownych y **Swiet**
29: **kich** [.] / y Poľľów Ziemľkich koronnych/ którzy ná ten czás przy nas
30: byli.
31: Iáko napiérwéy Nayielebnieyľzy w Kryľtušie Oy=
32: ćiec/Książd Iákub Vchánľki Arcybifkup Gnieźnieńľki/ Lega=
33: tus natus & Regni Primas, Filip Padniewľki Krákowľki/ Stá=
34: niľław Kárnkowľki Kuiáwľki/
35: Adam Konárľki z Kobyliná
36: Poznánľki/ Piotr Myľzkowľki Pľotcki/Woyćiech Stároźrzeb
37: ľki Cheľmľki/ Bifkupi: Sebeľtian Mielecki Káfztelan Kráko=
38: wľki y Brzélki Stároľtá/
39: Stániľław Myľzkowľki z Mirowá
40: Krákowľki y Stároľtá Krákowľki y Rátyńľki/ Piotr Zborow
41: ľki Sędomiérľki Stobnicki Stároľtá/ Olbrycht Laľki Sirádz
42: ki/ Ian Siérakowľki Łęczycki y Przedecki Stároľtá/

- 43: an z Słu
- 44: zowá Brzélki Stároftá Miedzyrzécki y Konińki/ Ian z Bár=
- 45: czyná Krotolki Inołodzcłáwki/ Ian Firléy z Dąbrowice/
- 46: Lubelki Marfzałek Koronny Stároftá Rohátyńki/
- 47: Andrżéy
- 48: Dembowki Bélzki Stároftá Rubiefzowki/ Arnoplph Vchán
- 49: lki Płotcki Stároftá Wyfzogrodzki: Mikołay Kifzká z Ciecha=
- 50: nowá Podláfki Stároftá Drohicki/
- 51: Fábian Cemá Málborfki
- 52: Stároftá Tucholki y Stárgárdki/ Achácy Cemá Pomorzki

strona: 1065

Metriki o Przywileiách

Część pierwsza.

- 1: Stároftá Stumfki y Gniewfki/ Woiewodowie: Stániłlaw
- 2: Sobekz Suleiowá Sędomiérki/
- 3: Podfkárbi Koronny Stá=
- 4: roftá Tyfzowiecki y Málógolki/ Andrżéy Dębowfki Siérádzki
- 5: y Stároftá Łęczycki/ Adam Drzewicki Inowłodzcłáwki y
- 6: Stároftá Goftyńki y Inowłodzcki/ Stániłlaw Herbórt z
- 7: Fulfztyná Lwowfki Stároftá Sámborfki y Drohobycki/
- 8: Stá
- 9: niłlaw Słupecki Lubelki/ Andrżéy Grábiá z Tęczyná Bełzki/
- 10: Anfelm Goftomfki Płotcki Stároftá Ráwki/ Zygmunt Wol
- 11: lki Czérki Stároftá Wárfzáwki/ Adam Kośińki Podláfki/
- 12: Kryfztoff Myłzkowfki z Mirowá Ráwki/ Ian Koftká z
- 13: Stembęrká Gdańki Podfkárbi ziem Prułkich Stároftá Puc=
- 14: ki y Cczowfki/ Ieronym Ofolińki Sądecki/
- 15: Ian Tárło z
- 16: Szczekárzowic Rádomfki Stároftá Pilznieńki y Lomáfki/
- 17: Mikołay Ligezá z BobrkuZáwichofłfki Stároftá Biécki y Zy=

- 18: daczowſki/ Woyćiech Pzyiemſki Lęcki/ Ian Sienieńſki z Sien
- 19: ná Zárnowſki/
- 20: Ian Kryftoporſki Wieluńſki/ Ian Sienieńſki z
- 21: Gołogór Hálicki/ Ian Herbóρθ z Fulſztyná Sánocki/ Sczę=
- 22: ſny Parys Wárſzawſki Stároſtá Czérſki/ Stániſław Kryſki
- 23: z Drobniná Ráciągſki Stároſtá Dobrzyńſki/ Káſztelani:
- 24: Wá=
- 25: lenty Dębieńſki z Dębian Kánclérz/ Fránciſzek Kraſinſki z Kra
- 26: ſného Proboſcz Płotcki. rc. Podkánclérzy Korony Polſkiéy/
- 27: Stániſław Bárzy z Błózwie Márſzałek Dworny Stároſtá
- 28: Sniátynſki/
- 29: Stániſław Oſowſki Kántor Gnieźnieńſki Ref=
- 30: ferendarz Dworny/ Ian Borukowſki Proboſcz Lęczycki Ká=
- 31: nonik Krákowſki y Wárſzawſki/ Symon Lugowſki Proboſcz
- 32: Miechowſki/
- 33: Stániſław Kraſinſki Scholáſtyk Gnieźnień=
- 34: ſki/ Ian Zaborowſki Proboſcz Sędomiérſki/ Andrżéy Pá=
- 35: trycy Ardziakon Wileńſki/ Kánonik Wárſzawſki/ Iero=
- 36: nym Choieńſki Kánonik Poznáńſki/
- 37: Stániſław Fogielwe=
- 38: der Scholáſtyk Wárſzawſki/ Stániſław Zamoyſki Stároſtá
- 39: Bélzki/ Mikołay Laſki Kráyczy Stołu Náſzégó Stároſtá
- 40: Málborſki y Kraſnoſtáwſki/
- 41: Máciéy Zalińſki Podkomorzy
- 42: náſz/ Iaſieniecki Mſciborſki y Zyzmurſki Stároſtá/ Lukaſz
- 43: Lęcki Lóźniczy y Stároſtá Wołpińſki/ Erálmus Dębień=
- 44: ſki Chorąży Dworny/ Iákub Piaſecki Koniufzy/
- 45: Erálmus
- 46: Kroczewſki Kuchmiſtrz/ Stániſław Kárwicki Oboźny y
- 47: Látowicki Stároſtá/ Bártłomiéy Zielenki Podkomorzy Sę=

- 48: domiérŃki/ Mikołay Tárło Chorąży PrzemyŃłki/
49: Ian Leśnio=
50: wŃki Podzálzy LwowŃki y Dźierzawcá DolinŃki/ Andrżéy
51: Fiérłéy z Dąbrowice/ Ian ZamoyŃki/ Piotr KłoczewŃki/
strona: 1066
1: Ian Dymitr SolikowŃki/ StániŃław Krásicki/ Tomafz Dro
2: iowŃki/ Ian Parys/
3: Sekrétarze/ Vrżędnicy/ y Dworzánie ná=
4: Ńzy/ wierni nam mili. Dan przez ręce Wielebnégo Kśiędzá
5: FránciŃzká KraśinŃkiégo/ ProboŃczá Płotckiégo/ Ardźiakoná
6: WárŃzawŃkiégo/ Podkánclérzégo Koronnégo/
7: ná Ńpólnym Wál
8: nym Séymie Koronnym LubelŃkim/ dnia Ńzółtégo Mieśiácá
9: Czérwcá/ Roku PánŃkiégo/ Tyśiácnégo/ piéćŃetnégo/ Ńześć=
10: dzieśiátego dziewiátego: Krolowánia náŃzégo CzterdzieŃtego.
11: KSIĘSTWA PRVSKIEGO
12: PRZYWILEIE,
13: To ieft/ Regalis & Ducalis Prufsię, Powiátow
14: niektorych y MiaŃt: GdanŃká/ Elblągá/
15: Toruniá/ Málborku/ Krolewcá/ Alcz=
16: berku/ etć.
17: PRZYWILEY POKOIV
18: Y ZGODY:
19: PRzez WładyŃławá Iágełłá ná ten czás PolŃkié=
20: go potym WęgierŃkiégo Królá w Brzésieiu Ku=
21: iáwŃkim vczyniony z Páwłem z Ruzdorffu Mi=
22: Ńtrzem Prufkim:
23: który był vczynion Roku pán
24: Ńkiégo 1436. przy Wielkim X. Litew. Zygmun
25: cie, y Ńynu iego Michále, y przy Kśiáżetách Stol=
<http://rcin.org.pl>

26: płkim y Mázoweckim, y innych wiele z Króle=

27: łtwa y z Wiel. X. Litew. Praełatách, Pánách y

28: Rádách:

29: którzy łą nápiłáni ná koncu tego Przy

30: wileiu tym kłztałtem wydánym.

31: W Imię Boże/ Amen. Ku wieczney

32: pámieći téy rzeczy. Słufzna rzecz ieft:

33: áby

34: łprawy ludzkie/ które zá láty giną/ y zá czále m z

35: pámieći wypadáią/ były wyrażoné písmem

36: pod świádictwem/ w których łtróży żadnémi

strona: 1067

1: czály nie łtárzeią łie/ ále záwždy wieczną pámiećią nieodmien=

2: né bywáią záchowáné.

strona: 1067

Metriki o Przywileiách

Część pierwsza.

1: A ták my Władysłáw z łáfki Bożey

2: Król Polfki/ y ziem Krákowfkiey/ Sędomiérfkiey/ Siérádz=

3: kiey/ Łęczyckiey/ Kuiáwfkiey/ Litewfkie Książę nawyszé/ Po=

4: morzkie/ Ruffkie.

5: Oznáymuiemy przez ninieyłzy Liłt którym to

6: náleży włzytkim teraz y potym będącym. Iż gdy zá bołkim zrzá

7: dzeniem przyełifmy ná łię łprawowác Królełtwo: dla tego tyl

8: ko ná żiemie otrzymáliłmy pánowánié:

9: áby chętnieyłzym łtárá=

10: niem y czuynośćią náłzá záwždyłmy tákowé łprawy czynili:

11: przez które pokoiu požádánégo ćichość między Krzełciány(*marg*) Zálécánié pokoiu. (–)

12: (z

13: których niezgody/ nietylko Ziem y Miáłt/ ále y Prowinciy y

- 14: Królestw przydaią sie łpułtoszenia: iákóž po wielu mieyfcách
- 15: oplákáné y mizerné ludziom pokázuią sie przykłady) mógł bydź
- 16: łprawión od tego/ który iełt wynalezcá pokoiu:
- 17: y áby ten pokóy
- 18: zá pożytecznémi y zdrowémi pośrzodki vmocnion y pomno=
- 19: żon był łczęśliwym rozmnoženiem. Przetóž ná to baczenie má=
- 20: iąc: iż Bóg łprawcá pokoiu niemože bydź dołkonále chwalon
- 21: ieno w pokoiu/
- 22: á iż nád ten niemože bydź ná łwiecie nic drožłégo
- 23: požądano/ y požądliwłégo prołzono: ztąd nam przyłżło: żełmy
- 24: wnątrznym vžáłowáním y gorzkołcią łerdeczná rozważaiąc/
- 25: iáko wielkie y wiele rołtérków y złych rzeczy z woien pochodzi:
- 26: iż iełcze z rołtérków ludzkich nienawiłci ludzkie z nieprzełpieczeń
- 27: łtwem dułz z wiecznégo żywotá/ y zburzeniem Miałt/ Pańłtw/ y
- 28: Ziem/ y potrácenie tám miełzkaiących ludzi záwždy náłzláduie.
- 29: Zá czym ginie chwałá boža/ á rozłanie krwié włczyna sie. A gdyž
- 30: tákowé niezgody y woyny nietylko łámé oné y ich poddáné/ ále
- 31: též inych wiele zá łobą ciągná w vpadek ku zginieniu:
- 32: dla tego
- 33: co nawięłtzym požądáním žądaiąc áby sie nie mnożyły zwády:
- 34: ále wedle náuczycielki włzytkich dóbr miłóci (która nic nieumié
- 35: zdróžnégo/ nic ołtrégo/ nic zámiéłžánégo: y owłzem włafná mo=
- 36: cá záchowywa pokóy/ y nieprzyiázné złącza/ pokóy y iednołc v=
- 37: twiérdza)
- 38: Ku chwale tedy y czci Bogá włzechmogácego/ y błogo
- 39: łłáwionéy y chwalebnéy P. Máriiéy/ y włzytkiéy rzészy niebie=
- 40: łkiéy/ y ku rozmnoženiu Wiáry/ ku łprawowáním łprawiedliwo
- 41: łci y wiáry krzełciánłkiéy/ ku zbáwiennému rozmnoženiu/
- 42: od
- 43: woien których sie oplákiwác godzi/ od wyłieczenia/ od nielubo=

44: ści/ od nienawiści/ od gniewów y obrażenia między námi Wlá
45: dyłławem Królem Polfkim y Zygmuntem Wielkim Książę=
46: ćiem Litewfkim/
47: y między zacnym Kázimiérzem rodzonym ná=
48: fzym brátem Semowitem/ Kázimiérzem/ Władjłławem/ Bole

strona: 1068

1: łławem/ Mázoweckimi/ y Bogułławem Stolpfkim y Po=
2: morzkimi Książęty/ Królów Polfkich/
3: y Ziemiámi nászémi
4: Wielkiego Księstwa Litewfkiego/ Rufkiego/ Mázoweckiego/
5: Stolpfkiego/ y Woiewodą Wołofkim/ y innémi panftwy nam
6: poddánémi z iednéy ftrony/
7: y wielmożnym y nabożnym pánem
8: Páwłem z Ruzdorffu Zakonu błogofławionéy Pánny Mári=
9: iéy Ierolimfkiego Niemieckiego/ y między iego Zakonem y
10: ziemiámi tegóz Zakonu Prufkiego/ Niemieckiego/ Inflantfkie=
11: go/ y innémi wzyftkiémi z drugiéy ftrony/
12: które teraz ofátnie z
13: ciężkim obrażeniem y vpadkiem wczęły fie: tedy vmysłiliłmy v=
14: mył nász od tego odwiézdź/ ábyłmy té rzeczy zá tákowémi fpory
15: y woynámi ze złym Rzeczypołp. rozerwáné y skażoné/
16: przez cá=
17: łóść pokoju do ftanu fpokoyného przywiézdź mogli z nimi/ to
18: ieft/ z Miłtrzem/ z brácią y Zakonem iego/ Ziemiámi Prufkie=
19: wi [!] Niemieckiémi/
20: y Inflantfkiémi poddánémi/ y którzy po nich
21: będą wieczného pokoju y niezgwałconého przymiérza/ iedność
22: wybráliłmy y przyięli/
23: wybierámy y przymuiemy przez niniey=
24: fzy Liłt/ który ná wieki trwác ma: który pod wiárą y czcią y

- 25: przysięgami cielesnemi wczynionemi przez chytrósci y zdrady o=
26: biecuiemy mocą terażnieyżégo Liftu chowác.
27: A iżby tá ie=
28: dność z takim rozważeniem y łtátecznością przedsięwzięta do
29: mocného y łtałego porządku ná wieki chowánia była przywie=
30: dzioná: oné przez ártykuły niżey nápiśané zdało fie nam rozpiśác.
31: Naprzód/ iż między námi Królem y Wielkim Książęciem y
32: Książęty przerzeczónemi/ Królestwem Polłkim/ Wielkim
33: Książętwem y Ziemiámi Litewłkiemi/ Zmódźią/ Ruśią/ Má=
34: zowłzem/ Stolpłką ziemią/ y Woiewodą Wołółkim
35: y inné=
36: mi páńłtwy y poddánemi náłżemi z iednéy łtrony/ y między prze
37: rzezoným Miłtrzem y Zakonem y Ziemiámi y poddánemi ie=
38: go/ tak w Prusiéch/ Niemcéch/ iáko w Inflantćiéch y w no=
39: wym Márgrábłtwie z drugiéy łtrony/
40: włyłtki niezgody/ łpo=
41: ry między łtronámi y ztąd y z owąd wzrułzone y dołtátecznie
42: máią byđż włpokoioné:(*marg*) Niezgody między Królem Polłkim á Miłtrzem Prufłkim
máią fie włpokoić. (–)
43: áni o nich ná potym żadna zmiánká y
44: pámięć/ á zwłłczá w łkargách/ álbo ku ołławieniu łtron któ=
45: rych/ przed którémikolwiek ołobámi niema byđż miáná:
46: áni
47: która łtroná ku ołławieniu drugiéy łtrony nie bęđzie żadného
48: po dułczáć/ ná to pozwáłác/ áni pomocy y przychyłności podá=
49: wác iáwnie álbo potáiemnie:
50: ile bęđzie którém łtronie náležć/
51: takowych łkarg y włłczánia czći nie bęđzie dopułczáć/ y o=
52: włzem bęđzie ie zábriánić.

Metryki o Przywilejach

Część pierwsza.

- 1: Tęż wżyfłtki dobrą Kościołów/ Gnieźnieńskięgo/ Włozclą=
- 2: wkięgo/ Płoztkięgo/ y Poznańkięgo/ Pręlatów/ Opátów/
- 3: Klafztorów/ Konwentów/ y inych którychkolwiek ofób świet=
- 4: ckich y duchownych/
- 5: które łą w ziemiách Zakonu przerezczonęgo
- 6: položonę/ máią przy Práwięch wżyfłtkich ták Duchownych iáko
- 7: Swietckich/ y przy wżyfłtkich zwyczáioch/
- 8: dochodzięch/ dzieięći
- 9: nách/ Zamkách/Wsiách/ Folwárcęch/ dworách/ y inych po=
- 10: żytkach/ dochodzięch/którémikolwiek imiony názwánych máią
- 11: bydz záchowánę:
- 12: áni iákięmi nowęmi zwyczáyami/ fluzbámi/ y
- 13: vcíłki obciázęni té dobrą niemáią bydz oddalánę: áni o ich od=
- 14: dalenię nie ma bydz łie przez łtrony łtárane przez zwolenia Prę=
- 15: łátów Duchownych.
- 16: A wżyfłtkię Czyńłzę/ dzieięćiny/ dochody/
- 17: y inę požyfłtki którękolwiek w ziemiách Zakonu będacę/ które
- 18: Miłtrz y Zakon nauczciwłzym w Pánu Kryłtušię Oycom Pá=
- 19: nom/ Arcybifkupowi Gnieźnieńskięmu/ **Włozcláfkięmu** [!] / y Płó
- 20: ckięmu Bifkupom/
- 21: y inym Pręlatom Swietckim y Zakonni=
- 22: czym Królestwá Polłkięgo przez dwie lećie zádzierzał/ zupełnie
- 23: y cále niech wrócą/ y wróćię rołkażą połowicę od tego czáfu ná
- 24: świeto Gromnic:
- 25: á ołtátek ná Wielkánoc blifko przyłzłą w mie=
- 26: łćię w Toruniu/ wziąwłzy quity zápłácęnia od Pręlatów. Y
- 27: máiętnośći y dzieięćiny vczięwego oycá Páná Włádyłłwá
- 28: Bifkupá Włozcláfkięgo nowo y iákimkolwiek łpofobem zą=

- 29: powiedziáne/ niech będą wyfwobodzone.
- 30: Téz aby wżelkie podeżrzánié y nieprzyacielki fpołób/ y z tąd
- 31: y z owąd między námi y z ftrony Miłtrzá y Zakonu iego we w=
- 32: fzyftkim był odiet:
- 33: chcemy/ áby obowiątki zprzymierzenia y za=
- 34: pify/ którękolwiek fą y były miedzy Miłtrzem wielkim/ Pręce=
- 35: ptory w Niemcech y Inflantcięch/ y Zakony ich pręłaty/
- 36: Szlá=
- 37: chtą/ Miefczány y poddánemi ich z Książęciem Bołęflawem á=
- 38: bo Swidrygałem/ Książęty/ Boiary/y poddánemi Ziem Li=
- 39: tewfkich/ Zmudzkich/ Rułkich vczynioné/ áby były nikkzemné/
- 40: prózné/y wniwecz obrócono [!]:
- 41: á Miłtrz łam/ Zakón/ Pręłáci/
- 42: Szláchtá/ Miefczánie/ y poddáni ich máią przerzeczoné Książ=
- 43: żę Swidrygałá opuścić ná wieczné czály:(*marg*) Dzięięćiny Pręłatom Polłkim máią byđż przez Miłtrza płaconé. (–)
- 44: y nigdy iemu ábo któ
- 45: rémukolwiek Książęciu Litewłkiému y Rułkiému pomocy/ rá=
- 46: dy/ przeciwko nam y potomkom náłzym/ y Krółęstwu náłzému/
- 47: y także zacnému Pánu Zygmuntowi Książęciu Wielkiemu Li=
- 48: tewłkiému nie będą dodáwác:
- 49: y żadnych vmów y obowią=
- 50: zków/ podfczuwania/ y fprzyiężenia ku fzkodzie náłzý álbo
- 51: Krółęstwá nie będą czynić z niemi ná wieki: (*marg*) Swidrygałowi przeciwko Krółęstwu Polłkiému rátunek od Miłtrzá niema byđż dawan. (–)
- 52: y owłzem żadného

strona: 1070

- 1: iného nie máią rozumieć y mieć zá Książę Wielkié Litewłkié y
- 2: Rułkié: iedno który zá náłzym zwoleniém Królewłkim/ iáko
- 3: Zygmunt przerzeczoné Książę Wielkié dżięięćiny iest wybráné/

- 4: wedle porządku zdawná poştánowioného między Kroleştwym
- 5: Polskim y Ziemiámi Litewfkiemi będzie obran y poştánowion
- 6: ná Księştwo: (*marg*) Pomoc od Polaków ma byđ dawána przeciwko Prufkiemu Miştrzowi.
- (-)
- 7: áni dopuľczą tegóz Swidrygała z Ziem álbo
- 8: przez źemie y Páńştwa Zakonu fzkódy trudności Króleştwu
- 9: Koronie nářzý/ Wielkiemu Księştwu Litewfkiemu/ y Księ=
- 10: řtwóm przerzeczonym zádáwáć:
- 11: áni oného iáwnie álbo potá=
- 12: iemnie przez fię álbo napráwné ořoby wřpomágáć/ podpierać
- 13: którymkolwiek řpořobem. (*marg*) Gránicá między Polřką y Prufy (-)
- 14: A iżebyřmy tákowého pokoiu wieczného y zgody pewniery=
- 15: řzym pilnowániem/ vmocniéniem/ y mocá řtrzegli y chowáli: o=
- 16: biecuimy przez zdrády y chytróřci pod wiárá y czciá y przyřię=
- 17: gá vczynioná:
- 18: iř ná řadného człowieká prořby/ przywiedźienié/
- 19: napráwę/ rádě/ álbo rořkazánié którýkolwiek dořtoynořci bę=
- 20: dácego/ bądź Papieřem/ Céřářzem/ Królem/ y którégokolwiek
- 21: řłufného zebrániá ořób Duchownych álbo Swietckich niebę=
- 22: dźiemy *ani* [.] przywiędź fię dany przeciwko temu co czynić/
- 23: w czę=
- 24: řci álbo we wřzytkim/ iáwnie álbo táiemnie/ przez fię álbo przez
- 25: kogo iného/ y iné którýkolwiek ořoby napráwné Duchowné y
- 26: Swietckie: áni onych ták álbo którýkolwiek řpořobem gwał=
- 27: řić.
- 28: Téř choćby dźiřieyřzy Céřarz álbo iego potomkowie Céřáře
- 29: ořobá řwá z woyřkiem przeciwko Miřtrzowi y Zakonowi ruřzyli
- 30: fię/ nie mamy przy nim álbo potomkowie nářzy řtać podpomo=
- 31: řeniem/ ráďá/ pomocá/ álbo řáľká.
- 32: Téř áby pořowicę rzeki Drwęczy była gránicá między Kró=

- 33: leſtwem náłzým y Ziemiámi Zakonu: y niech nie będzie ná téy
- 34: rzéce żadného Młyná ná gránicách y brzegách ſpólnych.
- 35: A z=
- 36: włáczá ná mieyſcu/które Lubicz zową: ná którym mieyſcu iné=
- 37: go czáfu był vczynion. Aby táż rzéká miała fwé ftáre rzeczyſko:
- 38: á oſtátek groble y z moſtem niech zoſtánie przez závárciá tak
- 39: we dnie iáko w nocy zá goſćiniec poſpolity: y niech nowého
- 40: Młynu tám nie buduią ná potym.
- 41: A ná dół Drwęczą idąc Wi=
- 42: ſły połowicá będzie gránicą miedzy Króleftwem Polſkim/ y źie=
- 43: miámi Miſtrzá Pruſkiego ze wſzyſtkiémi fwémi Wyſpy/ łowie=
- 44: niém Ryb/ práwy/ pożytki wſzyſtkiémi żadnych niewyymuiąc:
- 45: póki przereczona połowicá Wiſły niedotknie ſie mieyſcá grá=
- 46: nic:
- 47: które niekiedy naiálnieyſzé Kſiáżę Pan Kázimiérz ſwiętýy
- 48: pámięci Król Polſki z Kſiáżęciem Pruſkim Duſzmarem mie=

strona: 1071

Metryki o Przywileiách

Część pierwſza.

- 1: dzy Ziemiámi Bydgoſtką y Pomorſką inémi liſty y znáki zná=
- 2: cznémi ográniczył/
- 3: wypifał y rozdzielił/ zoſtáwiwſzy Zamek
- 4: Iaſieniec w Ziemiách zakonnych. Wſzákże ták: iż przedſię
- 5: Zamek Niezową z przyległoſciámi fwémi y ze wſiámi Mu=
- 6: rzynowem/ Orłowem/
- 7: Nowąwſią y inémi wioſkámi/ Mły=
- 8: ny/ pożytki/ które do przereczoného zamku y ográniczenia
- 9: iego/ ze wſzyſtkiémi zamku tego polami y przereczonych wſi/
- 10: bory/ láłmi/ y pożytki y wodámi/ y ich ſzćiem zupełnym/ y wſzy=
- 11: ſtkim páńſtwem/ y z połowicá pływánia ná rzéce Wiſle/ y z

- 12: iego pożytki/ y wyłpy/ y łowieniem Ryb/
13: prawa/ wolnościami
14: wżyftkiemi y kożdemi z ołobná/ które do nich przynależą zftará=
15: dawná/ żadnego Prává/ żadnému iedno Nam y Koronie Kró=
16: leftwá Polfkiego/ w tym zamku/ y w tym/ co do niego należy/ y
17: we wsiách záchowuiąc/
18: zołtanie przy Nas y Koronie Króle=
19: łtwá Polfkiego ná wieki wiekom. Włzákże ták: áby żadnym
20: z poddánych/ gdy Czynłz powinny y zwyczajny dádzą/ przez to
21: zftąpienie náłze w práwiéch ich/ w Inłułách/ y w młyniéch krzy=
22: wdá niebyłá.
23: A ieflibyłmy ich w Práwiéch niechćieli záchowác:
24: tedy będzie wolno Nam wedle łtáręgo łzácunku y tórgu tákowé
25: práwá łkupowác y płácíc:
26: iáko naiáłnieyłzé Kłiążę łwięty pá=
27: mięci Król Włádyłw/ oyciec náłz namilłzy/ y Koroná Polfka
28: łpokoiem dżierzeli od czáfu zgody/
29: która byłá przy mieyłcu Mel=
30: no w źiemiách Zakonnych miedzy zamki Rádźiniém y Rogo=
31: źnem przy rzęce Ołłá/ w dżiēn łwiętego Stániłłwá Błfkupá
32: y męczenniká/ miełłácá Páździerniká/ vczyniona/
33: áż do wźięcia
34: y opánowánia ich przez Miłtrzá y Zakon ięgo/ 1431.
35: To ołobliwie przydáiąc y wyrażáiąc:(*marg*) O odkupowániu praw przez Krolá wedle łtórych łzácunków. (–)
36: áby wżyftkim ludziom
37: y Kupcom z którémikolwiek rzeczámí któręgokolwiek łpołobu
38: płácę y ceny będącemi iádącym było wolno przedávác tákowé
39: rzeczy álbo kupię przez żadnego zátрудnienia y przymułżenia
40: z niemi łtávác álbo niełtávác:

- 41: ábo ie fkládác w mieście w Nie=
42: fzowéy ábo przeiáchác z niémi/ gdzie fie im będzie podobáło choć
43: ziemią choć wodą przez Wiłę ná dól álbo ná górę/ álbo
44: do Torunia álbo ná iné mieyfćá w ziemiách Zakonu poftáno=
45: wioné.
46: Téz poczawłzy od tego mieyfćá/ ná którym przerzeczoné
47: gránicé przez Páná Kázimiérzá Królá Polfkiégo y Miřtrzá Pru
48: fkiégo fą vczynioné/ y w tychże liściéch wyrázoné konczą fie/
49: idąc
50: dáléy áż do weřćia rzeki Notefz álbo Bierzwienik/ będziemy cho
51: wác ten řpofób y porządek gránic. (*marg*) Wolne przeieźdźanie do ziem Zakonnych. O vgodzeniu Gránic. (–)

- 52: A iefli fie o té gránice będą
53: mogli trzye dobréy fláwy mężowie z řtrony nářzéy y Koronnéy/

strona: 1072

- 1: á trzéy z řtrony Miřtrzá y Zakonu obráni oglądawłzy obo=
2: iéy řtrony liřty/ práwá dźierzenié/ y iné práwné dowody/ zgo=
3: dźić: tedy będą řtać gránice ták zgodzoné.
4: A gdzieby fie około
5: miotánia Lófów o gránice niemogli oni dobrzy mężowie wy=
6: bráni zgodźić/ tedy niech lófy z oboiéy řtrony będą miotáné:(*marg*) Obránie ołów ku rozgrániczeniu. (–)
7: á
8: ná którąkolwiek řtronę lós wyrzucony przypádnie: tedy dru=
9: ga řtroná/ którэй lós niedotknął/ má řześć řwiádków/ którzy fie
10: im będą podobác od řtrony którэй lós przypadł przerzeczonéy/
11: wybrać:
12: które ofoby ták wybrané/ gdy przyřięgą ćielefną gránice
13: między řtronámi ták niezgádzáiácémi fie vtwiérdzą:(*marg*) O granice wpořzrodku rzeki Bierzwieniku y Notefy. (–)

- 14: Gránice
- 15: oné ták vtwiérdzoné przez przyśięgę zá znáki y gránice miedzy
- 16: Królestwem Polfkim y miedzy nowym Márgrábtwem ná
- 17: wieki máią zoftác.
- 18: A ci świádkowie onéy ftrony/ którém lófy
- 19: przypádły/ wwiedźieniu gránic przerzeczonych/ Zamków/ miaft
- 20: ftron przerzeczonych/ zá przypádnieniem tych lófów nie máią fie
- 21: dotykác/ áni rufzác/ álbo do fwéy części przywłáczác:
- 22: ale prze=
- 23: rzeczoné ftrony/ Zamki/ Miáftá/ którém zdawná dzierzáły/ przez
- 24: przekázy tych lófów będą dzierzéc. Wízákże ták: iz moft ná rzé=
- 25: ce Drawie przy Ochczet z wolném przeiezdźaniem niech ná wie=
- 26: ki będzie/ to przydawfzy:
- 27: iz iefli ná ftronę Miítrzá álbo Zakonu
- 28: iego przypádnie/ á w budování onégo niedbáłość iáka dopu=
- 29: ści fie: tedy będzie nam wolno álbo Stároftom nálfzym tákowy
- 30: moft nowy zbudowác/ álbo ftarégo popráwić/ gdy tego potrze=
- 31: bá będzie.
- 32: A izby fie ná potym o tákowych ósobách y świádkách
- 33: wyszfém nápiánym trudnośc iáka nie wfczém: My vczciwémgo
- 34: w Pánu Kryftuśie Oycá Kśiędzá Fráncifzká Bifkupá Alfper=
- 35: fkiémgo
- 36: y vczciwém y naboźném Wolffá Saufchem Komendorá w
- 37: Oítrorode/ y męźném Ianá Sayffén zá tákowém iednacze/ y v=
- 38: czciwémgo y naboźnémgo Konradá z Erbinghawffén/ Hermaná
- 39: Reuffop Toruńfkiémgo/
- 40: Henryká Forothdánfkiémgo/ Ráyce z
- 41: wyszfém nápiáném iáko z Bifkupem/ Komendorem/ y Ianem/
- 42: zá świádky/ iefliby lós ná ftronę Miítrzá y Zakon przypádl/ miá=
- 43: nuiemy y wybierámy:

- 44: którzy ku wczynieniu przerzeczonych rze=
45: czy z nálezmi przez MiŃtrzá y Zakon miánowanými y wybranými=
46: mi niech Ńie ziądą/ nález y do BydgoŃczéy/ á z Ńtrony Zakonu do
47: Swece/ nálezutrz po národzeniu P. Máriiéy bliŃko przyŃzłým:
48: áby z inąd tákowé gránice/ iáko Ńie rzekło/ rozdzieláiąc dáléy po=
49: Ńtąpili. A gdy przydą gránicámi przerzeczónými rozdzielónými
50: zá przyŃięgą/ gdy gránicá oná w rzekę Notefz y w Bierzwienik
51: wpádnie:
52: onéy rzéki połowicá Bierzwieniká bédzie gránicą

strona: 1073

Metriki o Przywileiách

Część PierwŃza.

- 1: wieczną miedzy KróŃlstwem PolŃkim/ y ziemią nowého Már=
2: grábŃtwá.
3: A záŃię gdzie Bierzwienik z Notefzą Ńciéka Ńie/ poło=
4: wicé rzéki Notefzy bédzie gránicá: ták iż Zakon y poddáni iego
5: téy rzéki wŃtępuiąc ku górze ná półmile/ á zŃtępuiąc nádól tákze
6: ná półmile/
7: y ku KróŃlŃtwu półmile dla páŃienia bydłá którém=
8: gokolwiek/ y dla bránia gliny/ kámieni/ wapná drzew ták dla
9: opalenia iáko ná budowánié Zamku y MiáŃteczká/ niech máią
10: wolné wŃywánié:
11: y tákze ludzie y poddáni KróŃlŃtwá y Koro=
12: ny: wŃzákze PáńŃtwo y wŃaŃnoŃ przy KróŃlŃtwie zoŃtánie
13: nálezym. (*marg*) O Myćie wodnym y ziemŃkim. WolnoŃ łowienia Ryb. (–)
14: Ale Myto wodné y ziemŃkié z moŃtem y z iego budowániém
15: wedle Ńtárého zwyczáiu przez podnoŃzénia mytá przy Zakonie zo
16: Ńtánie. (*marg*) Zamek nie ma bydź budowan ná rzéce Bierzwieniku. (–)
17: Lowienie Ryb téz przerzeczony Zakon Ńam bédzie miał
18: wolnoŃ w téyze rzéce Bierzwieniku álbo Notefzy wzgóré idąc

- 19: y nádół ná pólmile od moštu: który idzie ku Polfcze.
- 20: To zácho=
- 21: wawfzy: iż wieś Trzebiefzów w fwyh gránicách będzie miała
- 22: wolność łowienia. to téz przydawfzy: áby w tymże pólmilu
- 23: wftępując wzgóřę y nádół/ ná téyże rzéce Bierzwieniku ku Kró=
- 24: leftwu nie był budowan żadny zamek.
- 25: Gdy téz przydą do Gránic przez wodę/ gdzie rzéká Bierz=
- 26: wienik álbo Notefz ták idąc ná dół/ iáko rzeczono ieft/ ku Lu=
- 27: czemburgu idzie ku różności/ która fie tám ná przeciwko temu
- 28: Miáfteczku wfczyna:
- 29: oboiá ftroná/ to ieft/ My/ y Miłtrz/ y Za=
- 30: kon/ wybiéramy łobie vczíwégo w Kryftušie oycá Kśiędzą
- 31: Kryłztoffá Biłkupá Lubuckiégo: (*marg*) Biłkupá Lubuckiégo obie ftronie obiéráią łobie zá Sędziégo. (-)
- 32: ná którego ftrony o wlfyftko
- 33: przypuřczą/ y ná święto S. Tróyce blisko przyłzłé tám do Láu=
- 34: zemburgá onégo zwiodą/ y vkażą przed nim Práwá y dowody
- 35: fłufzné ná roku fłufznym:
- 36: które gdy wyłyřzy od oboiéy ftrony/
- 37: vżywłzy mądrych ludzi rády/ fkazánié y vchwałę vczyni o wfy=
- 38: tkich różnościách miedzy Króleřtwem y Miáfteczkiem przerze=
- 39: czonym Lánceburgiem:
- 40: ná którym fkazániu obiedwie ftronie
- 41: przeftác będą powinné/ y ono przyiác/ y chwalić/ y chowác pod
- 42: fczérořcią wiary fwéy.
- 43: Chcemy téz/ y fkazuiemy przez ninieyřzy liřt:
- 44: áby to myto y
- 45: rzeczy wzięté Miłtrz y Zakon był powinien wróćić. A ieřli któ=
- 46: ry z poddányh Ziem y Pańřtw nářzyh chciałby do Ziem Zako=
- 47: nu dla mieřkánia fie przeniéřć:

- 48: to mu wolno będzie vczynić
- 49: przez żadný przekázy álbo zápowiedzenia oľoby: y dobrá fwé
- 50: może przedác/ y inémi wolnie fzáfować wedle woléy fwéy: (*marg*) Cľo przez Miľtrzá odieté ma być wróconé. O wolnym przechodzeniu ludźi ku mieľzkániu. (–)
- 51: ták
- 52: téż chcemy tymźe ľpofobem z dóbr w źiemiách Miľtrzá y Zako=

strona: 1074

- 1: nu wźiętych y opánowanych áby byľo chowano.
- 2: Téż wźyľcy pomocnicy y którzy do nas przyľtáli/ którzy z mi=
- 3: ľoľci ku nam y Króľstwu Polľkiému y poddánych náľzych od=
- 4: powiedźieli Miľtrżowi y Zakonowi/
- 5: od wzelkiéy trudnoľci
- 6: v Miľtrzá y Zakonu przerzeczónégo maią byďź wolni y wy=
- 7: ľwobodzeni. (*marg*) O woiennych pomocnikách.
- 1: O Apoľtátách Prufkich. (–)
- 8: Tákźe wźyľcy Apoľtátowie Zakonni w Króľstwie náľzym
- 9: y w źiemiách Litewľkich/ Zmóďzkich/ Mázoweckich/ Ruľkich/ y
- 10: Stolpľkich/ y inych Pánľtwách Króľstwá náľzego/ y źiem prze=
- 11: rzeczonych mieľzkáiący/
- 12: áby dľuźéy w tym grzécu nie leźeli/ z
- 13: Króľstwá náľzego y Panľtw náľzych przerzeczonych przez nas
- 14: y Vrźędniki náľze bęďą przyćisñieni wyiechác: á ná potym ći y
- 15: ini w tychźe żadnym obyczáiem niech nie bęďą przechowywáni.
- 16: Item/ żaden Kupiec ábo człowiek ľtanu bę=
- 17: dący/ álbo dobrá iego dla wyľtępku álbo dľugu drugiému niech
- 18: nie bęďże zápowiedan/ zátrudnian/ áni iman.
- 19: Item/ ieľli Furmánie y Woźnice kupie kupieckie zá pieniąďze
- 20: wioząc/ mytá y mieyľcá myt przeminą: oni tylko ná rzeczách y
- 21: koniách ľwych wľáľnych niech bęďą karáni:
- 22: á dla tego máię=

- 23: tności kupieckie nie mają być brane albo zatrzymane. (*marg*) O Kupcach.
- 1: O przemycających Furmianiech. O Bábku Lásie. O dani Funthmzol. (-)
- 24: Item/ Lás Bábku przy Fredelant w Powieście Nakielkim
- 25: załtawiony Zakonowi pewny fummie/ będzie mógł być
- 26: wykupion: gdy będzie zapłacona fummá przez tego/ który załta=
- 27: wił: albo przez Koronę/ w której załtawiono:
- 28: iako to w li=
- 29: ściéch o tym vczynionych iest opifano.
- 30: Téz dań albo wybieranié/ które zowá Funthomzol/ o którą
- 31: zdawná y do tych czáfów ípór iest między Miftrzem y Zako=
- 32: nem/
- 33: y Kupcmi ziem Królestwá Polskiego y Księstwá Wiel=
- 34: kięgo Litewskiego/ y była tá różność do tego czáfu nieskończo=
- 35: na/ taki porządek wkładamy:
- 36: Iż kupcy Koronni Księstwá Wiel
- 37: kięgo y Księstw prerzeczonych (chybá izby iné včílki y płace ná
- 38: potym były pod którémikolwiek imiony włożoné) mają odpo=
- 39: wiáć Zakonowi z téy dani tylko ná ten czás:
- 40: gdyby sie przy=
- 41: dáło/ żeby z fwémi máietnościami własnými płynęli zá morze.
- 42: Wízákże tak to być ma: (*marg*) O Miáftách nád morzem siedzących. (-)
- 43: iefli Miáftá nád morzem siedzące będą
- 44: wolné przez práwo od téy płacéy: tedy téz Miefczánié Kupcy y
- 45: obyvátele Królestwá y Ziem Polkich/ Litewkich/ Mázowe=
- 46: ckich/ Rułkich/
- 47: od płácenia takowégo tymże ípořobem niech bę=
- 48: dą wolni y wyięci: y oné wżyřtki rzeczy/ które od nich od czáfu
- 49: onégo pokoiu vczynionégo względem takowégo wyciągania íá

strona: 1075

Metriki o Przywileiách

Część Pierwza.

- 1: w cále niech będą wróconé przez Zakon przerwczony Ku
- 2: pcom Królestwá y Księstwá Wielkiého y księstw przerwczozo=
- 3: nych/ okróm łporu y zbraniánia którégokolwiek:
- 4: á temu nic łzko=
- 5: dżić nie ma zwyczaj iáki álbo dawność. A iefli fie vgodzą o té
- 6: zábráné rzeczy/ tedy ku wrócániu niech nie będą powinni.(*marg*) Myto nowé w Królestwie niema bydź vftáwiáné. (-)
- 7: A in=
- 8: łzé wżyftki y koždé z ołobná bránia iákokolwiek názwané/ od
- 9: Kupców Ziem Królestwu Polłkiému Wielkiému Księstwu Li
- 10: tewłkiému y innym Księstwam poddánym/ á tám zrodzonych/
- 11: w Ziemiách Miłtrzowi y Zakonowi poddánym/ á ołobliwie
- 12: wyciągánié/ które zowá Lobegal y Fijrkien/ żadnym obyczáiem
- 13: ná potym niech nie będą wyciągano.
- 14: Ani My Król Książę
- 15: Wielkié Litewłkié/ Książętá Mázoweccy y Stolpłcy/ nie bę=
- 16: dżiemy vkládác żadného nowego Cłá/ ku včíłkówi y krzywdzie
- 17: tylko poddánym Zakonu przerwczoného:
- 18: á iefli które nowe ieft
- 19: vftáwioné w ziemiách náłznych/ y w Księstwach przerwczonych
- 20: od czáfu pokoiu który v Melná ieft vczynion: wżyftkié niech
- 21: będą łkážoné/ zołtáwiwłzy w cále y w mocy Mytá łtáré.
- 22: A gdyż połowicá Cłá wodného v Toruniá z połowicá pie=
- 23: niędzy z niego przychodzących/ zá mocą piérwéy miánéy y teraz
- 24: vczynionéy zgody/ nam ieft powinna:
- 25: O wybieráczu pienię=
- 26: dzy ták miedzy námi ieft vftáwiono/ rozrządzono/ y zámknio=

- 27: no: iż ten/ który przez nas y potomki nález ná to będzie pošta=
28: nowion/ niech sie zieżdzi z Komendorem Toruńskim iedného
29: roku w Toruniu/ á drugiégo roku w Niefzowéy:
30: á tak zázwdy
31: rok podle roku zobopolnie tákowégo wybiéraczá ná koždy rok
32: niech poštánawiáią: który vczyniwłzy przysięgę/ pieniądze
33: które zbierze w Niedzielę ręce oboim niech odda:
34: które má=
35: ią bydź równo rozdzieloné/ zápłaciwłzy Myto ługom y oprá=
36: wę łodzi z pośpolitych pieniędzy.(*marg*) Płaca ługom y oprává łodzi ma bydź z *spólnych*
[!] pieniędzy. (-)
37: A iefli on wybieracz pienię=
38: dzy któręý łtronie nie będzie sie podobał: po wyłzciu roku tak
39: Stároftá/ iáko który ná to wybieránié nálezczon będzie y Ko=
40: mendor ziechawłzy sie niech inégo obiérą do tego godnégo.
41: A
42: pośługi/ które sie dzieią przez ługi ná łodziách/ które Schárwek
43: zową/ oboiéý łtronie także zobopolnie ná tegodnie iednáko má=
44: ią bydź płáconé tym łpofobem y kłztałtem/ iáko do tego czáfu
45: to było opátrowano.
46: Téz/ iefliby którzy Ziem Królestwá nálezégo wielkiégo y inych
47: Księłtw przereczonych/ łzkody ábo krzywdy iákié vczynili Za=
48: konniczym poddánym: tedy z tákowégo Stároftá álbo iny V=
49: rzędnik/ gdy będzie o to łzukan/ niech łprawiedliwóść vczyni:
50: á

strona: 1076

- 1: iefli łprawiedliwóści nie vczyni/ tedy zá tákową niedbáłość z
2: vrzędu niech będzie złożon: wyiawłzy żeby o niewinności łwéy
3: włáfną y cíelefną przysięgą dał łprawę/ y oczyścił sie.
4: Także ná

- 5: drugą łtronę/ iefli Komendor álbo Vrządnik Zakonniczy w v=
6: czynieniu łprawiedliwoścĩ będzie niedbály:(*marg*) O czynieniu łprawiedliwoścĩ ludziom.
(-)
7: tymże obyčzáiem
8: niech będzie z vrzędu zložon: á przedsię ten/ który po nim będzie
9: łprawiedliwośc ma vczynić nieodwłóczną temu/ który o nie
10: proši.
11: A iefli ten/ który o łprawiedliwośc wzgłędem wyłtěpku
12: będzie profzon/ iefł profłty obywátel/ á łprawiedliwoścĩby vczy=
13: nić niechćiał/ y byłby niedbály w tym:
14: tedy łzkody temu/ który o
15: łprawiedliwośc proši/ przez Stárołtę álbo Komendorá z má=
16: iętnoścĩ tego przerzeczonę obywátelá niech będą nágradzoné
17: y zapłáconé: wyiáwłzy żeby tákáz przyięgá łie łpráwił.
18: Téż iefli przez któręgo podánęgo tu rodźicá álbo przechodnie
19: oboięý łtrony zá przygodá zapifowi álbo pokoiowi temu wie=
20: cznému będzie w czym vblizono álbo przeciwnie vczyniono: to
21: iefł
22: iefłiby drápiełtwá/ łupy/ požogi/ pułtołzenia/ mężobóýłtwá/
23: álbo którękolwiek iné złé vczynki páńłtwách/ y źiemiách ná=
24: łzych oboięý łtrony były vczynioné y dopułczoné:
25: dla tego po=
26: kóý przerzeczony nie ma byđż tárgan: ále w łwéý włádzý y mo=
27: cy zołtác ma: áni przez to łtroná/ z któręý poddány to vczynił/
28: nie ma byđż rozumianá zá krzywoprzyiężęcę:
29: á przerzeczeni cí/
30: którzy wyłtěpuią/ y złoczyńcy zá łwé wyłtěpki przez Stárołty
31: Vrządniki oboięý łtrony náłzéý práwnie będą karáni: y ku do=
32: łyčvczynieniu dołtátecznému y powinnému będą przyćifkáni y
33: przymułzáni.

- 34: Téz áby Stároftowie/ Woiewodowie/ Komendorowie/ V=
35: rzędnicy/ álbo Sędziowie oboiéy ftrony ku czynieniu fprawie=
36: dliwości tym mocniej byli przywiedźieni:
37: y áby kiedy iáka wiel=
38: ka nielubość miedzy námi Królem wielkim Książęćiem y Książęty
39: żęty przerzeczonými z iednéy ftrony/ á Miłtrzem/ Zakonem/ y źie
40: miámi iemu podległými/ y poddánými ich z drugiéy ftrony/ nie=
41: mogła fie kiedy wfczać:
42: tedy ná każdy rok My Król przerzeczo=
43: ny/ dwu Komendorów/ mężów dobrého świádectwáy łum=
44: mnienia/ ná święto Swięteczné/ y także Miłtrz y Zakon dwu
45: Woiewód álbo inych tákiégóz łtanu ná przerzeczoné Swięto z
46: źiem náłznych niech obierą:
47: y niech łobie dádzą znác iáko będą mo
48: gli nárychléy przez piłania tákowe obránia ołób: którzy w świę=
49: to ś. Micháła ziechawłzy fie iedného roku w Niełzowéy/ á dru=
50: giégo w Toruniu/ (*marg*) Dla wyłtępku iedného/ pokóy wieczny tárgan byđz nie ma.
Wyłtępuiący przez Stároftę ku dofyćuczynieniu máią byđz przepędźáni. (–) (*marg*) Dwa
Komendorowie/ y dwa Woiewodowie máią byđz wybieráni ku czynieniu fprawiedliwości. (–)

strona: 1077

Metryki o przywileiách

Część pierwłza.

- 1: dotknawłzy fie świętych Ewánieliy/ y odło=

strona: 1077

- 1: żyłzy ná łtronę przyiaźń/ boiaźń/ y nienawiść w vczynieniu
2: fprawiedliwości będą kárác Sędzie y Vrzędniki w vczynieniu
3: fprawiedliwości niedbálé:
4: y wedle Praw tám tych mieyfc łtro=
5: nam obráżonym fprawiedliwość vczynią/ álbo łtrony wedle
6: fprawiedliwości y łłufzności iednác będą: y włzyłtki rzeczy bę=

- 7: dą czynić/ które będą należéc ku záchowaniu tákowégo pokoiu
8: wiecznégo poprzyśiężonégo.
9: Tákże téz miedzy Zmódzią y Prufy iednégo roku w Wielu=
10: niu/ á drugiégo w Regnyth: miedzy Litwą y Inflanthy iedné=
11: go roku w Hułpolu/ á drugiégo w Dymborgu alias w Nowi=
12: nie:
13: miedzy nowym Márgrábfstwem y Wielką Polką/ iednégo
14: roku w Sirákowie alias Czérk/ á drugiego w Dréźnie: miedzy
15: ziemią Dobrzynfką y Prufką/ iednégo roku w Rypinie/ á dru=
16: giégo w Brodnicy:
17: miedzy ziemiámi Mázoweckiémi Książę=
18: cíá Władydławá y Prufy/ iednégo roku w Dzołdowie/ á dru=
19: giégo w Mławie: miedzy Wiśnią y Prufką ziemią/ iednégo ro=
20: ku w Wiśni/ á drugiégo w Iánusburgu:
21: miedzy ziemiámi Książ
22: żęćią Bolkoná y Prufy/ iednégo roku w Ciechanowie/ á drugi=
23: go w Nidborgu: á to chcemy y íkázuiemy/ áby we wżytkim by=
24: ło chowano miedzy Książtstwem Stolpskim y Prufy/ iednégo
25: roku w Stolpie/ á drugiégo w Rytaw:
26: miedzy nowym Már=
27: grábfstwem y ziemią Stulpską/ iednégo roku w Reczu/ á dru=
28: giégo w Satynie: wyiáwży żeby ítrony ná iné mieycá fie
29: zgodziły.
30: Aby téz w gránicách żadné nielubości y ípory niemo=
31: gły fie wícząc: chcemy gránice w pięć á w pięć lat/ iefli tego po=
32: trzebá będzie/ odnawiác.
33: Téż niech będzie wolné przefzćie y drogá wżyftkim Kupcom
34: y obywátelom Ziem y Panstw Zakonniczych z íwémi kupiámi/
35: z zbożem wżélákim/ y rzeczámi którémikolwiek y iákiéykolwiek
36: máteriíy/

- 37: przez przenągábania y vćisnienia po ¼iemi y po mo=
38: rzu/ przez wody y rzeki gðziekolwiek ku górze/ y do Królestwá
39: Polfkiego/ Ziem Litewfkich y Prufkich/ Zmóðzkich/ y Mázowe=
40: ckich/
41: Rufkich/ y ná dół przez Królestwo y Ziemie przerzeczoné/
42: y przez rzeki álbo wody áż do morzá y zá morze/ ná łodziách má=
43: łych y wielkich/ próznych y nakładnych ná wieki/
44: gðziekolwiek y
45: ilekroćby chćieli/ przez wřzelkiego zápowiedania y przekázy/ á ofo=
46: bliwie Miefczan w Toruniu.(*marg*) O odnawianiu granic. O wolnym przeieždżaniu Kupieckim przez ¼iemie. (-)
47: Które to kupie zboża y rzeczy
48: przerzeczonych/ iefli przerzeczeni kupcy álbo obywatéle Zakon=
49: niczy wioząc ie zechcą przedać/ álbo z niemi ftać ná których mie=
50: fcách/
51: álbo w miefciech/ w porćiech/ ná brzegách wodnych

strona: 1078

- 1: y morzkich: to niech bęðzie ná ich woléy:(*marg*) Wřzyftki fzkody y krzjwdy máią byðz vpokoione. (-)
2: á iefli téż nie zechcą
3: przedać/ mogą przez wřzelkiéy trudnoći iechác wzgorę álbo ná=
4: dół/ gðzie fie im bęðzie podobało/ z rzeczami przerzeczónemi:
5: iá=
6: ko wysřzey iefł opifano/ odłóżywřzy Clá: które w mocy niech
7: bęðą zoftáwioné.(*marg*) O dziewięć tiřęcy y pięćset czer. złot. które Miřtr ma dáć.
-1: Stáre zwyczáie w Sądziech y we wřzyftkim máią byðz chowane. (-)
8: Téż wřzyftki fzkody/ krzywdy/ nieluboći/ nakłady/ wydatki/
9: Pręłatów/ y ich Kořciołomy Kápitułom/ Opátom/ Przeorom/
10: Konwentom/ Klářtorom/ ofobam Duchownym y Swiet=
11: ckim y innym którymkolwiek przez nas/ poddáné/ Koadiutory/ y

- 12: té którzy przy nas ftali/
13: w ziemiách Prufkich álbo indzie vczy=
14: nioné którymkolwiek fpofohem ná wzyftkich woynách prze=
15: fzłych/ y także przez Miſtrzá y Zakon y iego Rycérftwo Pán=
16: ftwách Króleftwá náfzého będących:
17: té máią bydź zá władzą
18: ninieyfzych przywileiów/ z gruntu wfpokoioné/ zágálfzoné: tak
19: iż o przerzeczoné fzkody przez Pręlaty lámé/ álbo którego z nich/
20: álbo imięniem [.] Kápituł/ Konwentów/ Klafztorów/
21: Miſtrzo=
22: wi y Zakonowi iego/ albo innym przerzeczoným żadna tru=
23: dność/ quęftia/ y rzecz z práwá álbo okrom práwá nigdy żadné=
24: go czáfu niech nie będzie zádána.
25: Téz Miſtrz y Zakon przerzeczony będą nam powinni/ wzglę
26: dem ninieyfzéz vgody dáć y zápláćić dziewięć tyfięcy złotych/ z
27: piąćią fet czerwonych złotych dobréz y fprawiedliwéz wagi/
28: álbo w monecie ich Prufkiéz dobréz nowéz:
29: połowicę ná Nie=
30: dzielę Szrodopoftną/ á drugą połowicę ná ſwięto S. Mar=
31: ćiná Biſkupá bliſko przyfzłé w Toruniu: á zá kożdym dániem
32: raty quity máią bydź dáné.
33: Téz v Sędzi y w Sądach/ także przy kupowaniu kupi álbo
34: przedawaniu/y także przy kupowaniu żywnoſci y płáceniu myt
35: ftarych/ ſłuſzny zwyczaj który był chowan zá czáfu dobréz pá=
36: mięci Witowdá wielkiego Kfiążęciá Litewſkiego/
37: w Litwie/
38: Zmódzi/ y w Ruſi/nienárufzenie niech będzie chowan: y ile bę=
39: dzie mogło bydź wedla zwyczáiu Krzeſciánſkiego niech będzie
40: reformowan.
41: Item/ áby co przy téy zgodzie wiecznéy ná potym nie było

- 42: zołtawiono/ coby mogło myśli y poddáné łtron przerweczonych
- 43: ták duchownych iáko łwietckich ku zwádom y nienawiściam
- 44: przywodźić ná przyłzłé czály:
- 45: Spráwę koścíołá Włodzcláw=
- 46: łkiégo y iego Biskupłtwá o łkázaniu domu Biskupiégo przed
- 47: Gdańłkim ná przelzłych Woynách przez Mielczány Gdańłkie
- 48: vczynioná/ (*marg*) O vłpokoieniu z Biskupem Włodzcláwłkim. (–)
- 49: która w Rzymie y ná Concyliách w Conłtánciiéy/ y

strona: 1079

Metriki o Przywileiách

Część Pierwłza.

- 1: Bázyleiéy wiściáłá przez wiele lat niełkoczona/
- 2: tákéłmy vmy=
- 3: łlili zá zwoleniém łtron y vczłiwéy Kápituły Włodzcláwłkiéy
- 4: przez zgodę vłpokoić.(*marg*) Miłtrż y Zakon nie ma dáwáć pomocy przeciwo Królowi.
(–)
- 5: Iż Miłtrż y Zakon zá mielczány Gdánłkie
- 6: vczłiwému w Pánu Krystušie Pánu Władyłłáwowi dźiśiey=
- 7: łzému Koścíołá Włodzcláwłkiég^o Biskupowi/dwánaście łet czér
- 8: wonych złótych dobréy y łpráwiedliwéy wagi/ połóży:
- 9: połowi=
- 10: cę téy fummy ná Miéłopułty y z iednym połtáwem łukná Bru=
- 11: łtynłkiégo dobréy roboty w mieścíe Toruniu: á drugá połowi=
- 12: cę ná łwiéty Michał támże bliłko przyłzły względem łkázania
- 13: domu przerweczónégó:
- 14: co máią vczynić w rzeczy łáméy okróm
- 15: iákiéy wymówki. A Ksiádz Biskup przerweczony y iego Kápitu
- 16: łá/ té mielczány Gdanłkie y Zakon od Práwnégó połłepku łé=
- 17: go ma wypuścíc/ y wyłwobodźić/ y tę łpráwę tákowá zágásić:
- 18: áby nigdy ná potym im od niego y od potomków iego znawiá=

- 19: na nie była. Którą to ordinacją przerwczony Książdz Biskup
- 20: y miefczanie iawnie y wielkim ftátkiem wyználi.
- 21: A gdy fie zaplá
- 22: tá stánie/ Książdz Biskup przerwczony z Kápitułą fwą zá ko=
- 23: zdym zápláceniém będzie quitoqał doftátecznémi lifty Miftrzá/
- 24: Zakon/ y Miefczány przerwczoné.
- 25: A Miftrz y Zakon wżyftkę
- 26: nawiętfzą y nadofkonálfzą pilność vczyni: áby Miftrz Nie=
- 27: miecki w roku więtfzą pieczęć fwą téy zgodzie wiecznéy záwie=
- 28: síł.
- 29: A iefli tego nie zechce vczynić: ále z którym Pánem ducho=
- 30: wnym y świetckim względem dóbr/ których Król I.M. do=
- 31: ftał/ Królowi Polfkiému y Książstwom przerwczonym álbo ie=
- 32: go poddánym woynę zruftał:
- 33: tedy Miftrz wielki y Miftrz In=
- 34: flántcki/ y bráčia Konwentu w Pruftiech y Inflántciéch/ przez
- 35: chytróci y zdrády/ pod wiárą y czcią/ y vczynioną przyfięgą te=
- 36: muž Miftrzowi Niemieckiemu y onym Pánom/ pod którými
- 37: fą/
- 38: y innym którýmkolwiek ludziom przez fie y przez iné iawnie ál=
- 39: bo táiemnie/ profto álbo chytrze/ ludem/ pieniádzmi/ zbroią/ ábo
- 40: inémi pomocámi którémikolwiek/ rádá álbo przyiáźnią nie má=
- 41: ią/ áni będą mogli pomagác
- 42: którýmkolwiek wymyflnym do=
- 43: wćipem álbo bárwą. A iefli przeciwnie temu vczynią/ á to bę=
- 44: dzie dowiedziono flufznými dowody: tedy poddáni ich od wřzyt=
- 45: kich przyfiąg poddánftwá máią bydż wolni y wyřwobodzeni w
- 46: tym czáfié:
- 47: áz fie ku chowánium wieczného pokoiu przywróca.(*marg*) Miáfteczko Arufwald Miftrzowi
ma bydż wrocono. (—)

48: Téz my Władysław Król przereczony miałto Arufwald

49: alias Chofcno/ którego doftály Oycá nálezego świętý pámięci

50: Woyfká/

51: y któręgołmy dżierzenié do tego czáfu mieli łpokoyné/

52: Miłtrzowi y Konwentowi ná Szrodopołtną Niedzielę bliłko

strona: 1080

1: przyślą z Dwory/ Wsiámi/ y z inými włyżtkiými do Miáłtá

2: tego przyległóściami/ **będziemi** [!] powinni wrócić.

3: Náđ to Szłáchtá z Nowáwedel y Felkiemborgu/ z Miáłty/

4: Zamki/ y ze włyżtkiými máiętnóściami łwými/ którę w nowym

5: Márgrábtwie łą/ którzy Oycowi nálezemu przereczonému

6: wiáre y przyśięgę/ gdy woyłko nálezę w nowym Márgrábtwie

7: było/ vczynili/

8: do Miłtrzá y Conuentu/ wyłwobodzeni piérwý

9: od nálezý przyśięgi/ którą nam względem máiętnóści łey vczy

10: nili/ ná przereczony czás Niedziele Szrodopołtný niech łie

11: przywróćą.

12: Ale iákóžkolek łzláchtá y Miáłto Aruzwald od

13: Miłtrzá y Conuentu przydżie/ bądź z rąk nálezých álbo potom=

14: ków nálezých/ bądź též którýmkolwiek innym łpołobem:

15: tedy my

16: będziemy rozumieni/ iżełmy dofyć vczynili temu Artykułowi:

17: to opátrzywłzy/ iż Miłtrz y Zakon té poddáné łáłkáwie przyy=

18: mie/ y łe vprzełpieczy o gárdłá y máiętnóści łch:

19: iákóž o táko=

20: wym vprzełpieczeniu przez Miłtrzá y Zakon w święto Grom=

21: nic **blyłko** [!] przyślé ma byđ obwárowano/ y ná Zamku Ráciąžu

22: ten Liłt vprzełpieczenia ma byđ oddan.

23: Item/ Zamek Niełzowá z Powiátem y zz połowicą Clá wo=

24: dnęgo/ iáko wysłzýy łełt nápiłano/ Miłtrz y Zakon ná Niedzie=

- 25: lę SzrodopoŃtną do rąk vczciwégo w KryŃtuŃsie Oycá Páná
- 26: Władylławá Biskupá WłodzcławwŃkiégo imieniem náŃzym má=
- 27: ią oddáć/ wrócić/ y w rzeczy náznáczyc.
- 28: A iżby zgodá z tákim vwaŃeniem vczyniona/ z więŃzą oŃtro=
- 29: ŃnoŃcią mogłá bydź od oboiéy Ńtrony mocniéy y pilniéy chowá=
- 30: na:
- 31: obiecuiemy dobrą wiárą pilnie y wiernie Ńłowem náŃzym
- 32: królewŃkim/ przez zdrády y chytróŃci zá przyŃięgá ĄieleŃná vczy=
- 33: nioná/ tákowá zgodę we wŃzyŃtkich ich ártykułách y punktciéich
- 34: chowác.
- 35: A iżby chętnieyŃzą czuynoŃcią tá zgodá omienioná by=
- 36: łá chowána/ Ńkázuiemy obyczay przyŃięgi ŃpoŃobem niŃyéy nápi=
- 37: lámym: Ia N. przyŃięgam: iż tę zgodę będę cho=
- 38: wał:
- 39: áni przeciwo niey będę vczynkiem/ pomo=
- 40: cą/ rádá/ y przychylnóŃcią. Tákié BoŃe wŃpo=
- 41: moŃ/ y ten Ńwięty KrzyŃ.
- 42: A wŃzyŃcy Królowie potom=
- 43: kowie náŃzy y dŃiedzice w roku po Koronáciéy Ńwéy álbo przy=
- 44: ięcia KróleŃtwá/ tákŃe Wielkié KŃiáŃę LitewŃkié dŃiŃieyŃzé ná
- 45: Ńądánié Ńtrony/ która będŃie mieć oŃobliwé roŃkázánié/ (*marg*) Zamek NieŃzowá y z Powiátem ma bydź wrócony do rąk Biskupá WłodzcławwŃkiégo. Obyczay przyŃięgi ná trzymánié téy zgody. (-)
- 46: tákowy
- 47: pokóy wieczny przyŃięgámi wtwiérdzić y vmocnić będą powin=
- 48: ni.
- 49: TéŃ w dŃieŃieć á w dŃieŃieć lat przez Pręłaty/ KŃáŃęta/

- 1: Woiewody/ Komendory/ obywatéle łtrony náfzény y Zakonu/
- 2: którzy byli nie przyśięgli/ nowémi przyśięgámi bédzie vgrun=
- 3: towan.
- 4: Y áby łtrona przeciwko łtronie boiáźnią karánia ni=
- 5: nieyśzého ku wojnie y rołtérkom niepowłtawáá/ vłtáwiamy
- 6: łkázuiąc:
- 7: iż náfzy Pręłáci/ Rycérztwo/ Miełczánie/ y wáyzyłtko
- 8: połpólłtwo máią y bédą powinni źiem/ Miłtrzá/ y Zakonu Prę
- 9: łatom/ Szłáhcie/ Rycérztwu/ Miełczánom/ y wáyzyłtkiému
- 10: połpólłtwu dáć pewné náfzé liłty/
- 11: y tákowéz od nich pod táko=
- 12: wymże łpołobem wáyźać: które ták my/ iáko przerzeczoný Miłtrz
- 13: y Zakon oboim poddáným náfzym dáć obiecuiemy/ y iefłefmy
- 14: powinni: y łámifz poddáni náfzy/ poddáným Miłtrzowým y
- 15: Zakonným/
- 16: y tákże poddáni Zakonni poddáným krółéłtwá ná=
- 17: łzého dáć y ofiárowác bédą powinni w Niedźielę Szrodopo=
- 18: łtną bliłko przyłzłá pod témi ábo tym podobnémi łłowy:
- 19: A ie=
- 20: łli My ábo potomkowie náfzy/ gdy ten pokóy łtać wieczny bę=
- 21: dzie/ Miłtrzowi ábo źiemiám Zakonným chćielifmy álbo vłsi=
- 22: łowáli iákié zrułzánia álbo wojny wćzynác:
- 23: nie bédą powinni
- 24: poddáni náfzy ná to zwałć/ áni w tym nam byđz połłufzni: Y o=
- 25: wáyzem bédą od wáyzyłtkich náfzych przyśięg y przyrzeczenia y pod
- 26: dánłtwá wolni y wyłwobodzeni:
- 27: áż w tákowéy rzeczy My y
- 28: potomkowie náfzy ku chowánium pokoiu *wiecznég^o* wróciimy łie.(*marg*) Liłty przez Szłáhcę y miełczány o tym pokoiu y z téy łtrony y z owéy máią byđz dáné. (–)
- 29: Téz wáyzyłtki zgwałceniá Przymiérza/ pokoiu/ y połtánowie=

- 30: nia obietnic/ ieiliby które między łtronami ná woynách prze=
31: łzłych przydály fie/ zá mocą ninieyfzýy zgody nikczemné czyni=
32: my y wniwecz obrácamy.
33: Ná którýy rzeczy świádectwo pieczęć náfzę/ którýy ná ten
34: čás vzywamy/ y Książąt niżýy nápińánych Iáńnych y zacnych
35: brátów náfzych namilfzych/ Książąt/ Pánów/ Rycérztwá/ Prze
36: łozonych/ y Miałt/ temu listu pieczęći fą záfiefzoné.
37: To ieft/
38: Zygmuntá Wielkiego Książęciá Litewłkiego/ przerzeczonégo
39: Semowitá/ Kázimiérzá/ Władýfławá/ Bolefławá Mázo=
40: weckiego/ Boguńfławá Stolpeńfkiego/ (*marg*) Włzyfłki zgwałceniá przymierza vczynioné
máią bydź kálsowané. (-)
41: Micháłá przerzeczoné=
42: go Páná Zygmuntá Wielkiego Książęciá Litewłkiego fyno=
43: ie/ Książąt:
44: y naucziwłzych y vczciwych w Pánu Kryftu=
45: fie Oyców/ Pánów/ Woyciechá/ świętégo Gnieźnieńfkiego
46: Kościołá y Primáłá/ y Ianá Lwowfkiego/ Arcybifkupów:
47: Zbigniewá Krácowfkiego/ Stániłfławá Poznánfkiego/ Włá=
48: dyfławá Włodzcláwłfkiego/ Stániłfławá Płotckiego/ Macie=
49: iá Wileńfkiego/ Ianá Chełmfkiego/ Páwłá Kámienieckiego
50: Andrzejá Włodymierfkiego/ Bifkupów:
51: Andrzejá Władymi=

strona: 1082

- 1: rowiczá/ Chebdogołdowiczá/ Iurgi Siemionowiczá/ Rufkich
2: Książąt: y Wielmożnych Mikołáiá z Micháłowá Káłztelaná
3: Kráko. Sándywoiá z Ołtrorogá Poznánfkiego/
4: Piotrá z Pie=
5: łzkowéy fłáły Krák. Ianá z Czyżowá Sędomierfkiego/ Mar=
6: cíná z Kalinowéy Sierádzkiego/ Ianá z Lichniná Brzéfłkie=

- 7: go/ Iárándy z Brudzowá Inowłodzcláwfkíego/ Oftyki Ká=
8: łztelaná Wileńfkíego/
9: Dolgiertá Wileńfkíego/ Lulufzá Troc=
10: kiego/ Ianá Mauzyká z Dąbrowéy Lwowfkíego/ Piotrá Odro
11: wáfá Podolfkíego/ Stániłwáwá Grodá z Rzeńfká Płotckíe=
12: go/
13: Ianá Głowaczá z Lauzenic Czernerńfkíego/ Páwłá z Rá=
14: dzymowá Bełzkiého/ Woiewód: Marćiná z Słanfká Po=
15: znańfkíego/ Dobełwáwá z Sienná Sędomiérfkíego/ Piotrá z
16: Zernik Kálifkíego/
17: Wáwrzyńcá Zaręmbę Siérádzkíego/ Pio
18: trá z Bniná Poznánfkíego/ Woyćiechá Málfkíego *Lęczyckiég^o* /
19: Floriáná z Korytnice Wiślickiego/ Domáradá z Kobylan Lu=
20: bełfkíego/ Mikołáiá z Worzumowá Brzéstfkíego/
21: Kryftyná z
22: Koźiegłów Sądeckiego/ Ianá z Tęczyná Woynickiego/ Przed
23: borzá z Koniecpolá Rołperfkíego/ Mikołáiá Wirzbickiego Do=
24: brzyńfkíego/ Ianá z Bálic Rádomfkíego/ Bártołzá z Goftyná
25: Nakielfkíego/
26: Marćiná z Wierzyfk Inowłodzcláwfkíego/ Kli=
27: muntá z Strzelce Biéckiego/ Wincéntégo z Sámotuł Mie=
28: dzyrzécckiego/ Dobrogoftá z Kolná Kámienieckiego/ Przedpeł=
29: ká z Kopydłowá Łądzkiego/
30: Dżiká Przybyłwáwá Zárnowfkíe=
31: go/ Wárfzá z Ołtrowá Závichołtfkíego/ Páwłá z Błkupic
32: Málgoftfkíego/ Woyćiechá z Pákości Szremfkíego/ Máćie=
33: iá Brzezińfkíego/ Ianá z Kálinowéy Sądeckiego/
34: Piotrá z
35: Chełpná Połanieckiego/ Mikołáiá z Lubłtowá Krułzwickíe=
36: go/ Stániłwáwá z Skárfzewá Biechowfkíego/ Iákubá Prze=

- 37: korę Czechowskię/ Przybyława Kowalskię/ Mikołaiá
- 38: Kielbáę Bydgoskię/
- 39: Iákufzá z Strzygi Rypińkię/ Pá=
- 40: fkoná z Gofławic Konárkię/ Ianá z Włonowá Rogoziń=
- 41: fkię/ Hriczká Kierdeiwiczá Lwowkię/ Mikołaiá z Wi=
- 42: śnice Przemyłkię/ Piotrá z Smolice Sanockię/ Michá=
- 43: łá z Buczaczá Hálickię/
- 44: Ianá z Olefznice Márzalká/ Andrze=
- 45: iá z Lubiniá Podfkárbięgo królestwá Polfkięgo/Andrzeiá z Cze
- 46: chowic Płotckięgo/ Wigándy z Ostrolongá Czyrnkięgo / Dobro
- 47: goftá z Nowégodworu Wárzawkięgo/ Páwłá z Lefzná Sochá
- 48: czowskięgo/ Adámá z Rytłá Goftyńkięgo/
- 49: Márkuffá z Popien
- 50: Ráwkięgo/ Mikołaiá Małdrzyká z Stárogrotá Bełzkięgo / Ká
- 51: fztelanów: Piotrá z Piefzkowéy fkały Kráko. Piotrá Kordy=

strona: 1083

Metriki o Przywileiách

Część pierwsza.

- 1: bogá Poznánkięgo/
- 2: Andrzeiá z Zelechowá Sędomiérkięgo/
- 3: Dobrogoftá z Számotuł Kálikięgo/ Klimuntá Szeligá z Ia=
- 4: nowic Siérádzkięgo/ Stániłławá Bieláwkięgo Lęczyckięgo/
- 5: Andrzeiá Duniná Brzéftkięgo/ Stániłławá Inowłodzcłáw=
- 6: fkięgo/
- 7: Wolczká Rokátowiczá Lwowkięgo/ Sándkoná z Sen
- 8: nowá Przemyłkięgo/ Czuryłá z Stoiániec Hálickięgo/ Iánu=
- 9: fzá Kierkieiwiczá Kámienieckięgo/ Mikołaiá Grzymáłkę Sá=
- 10: nockięgo/ Stániłławá Kániwierá Chełmkięgo/
- 11: Piotrá z Kám

- 12: py Płotckiego/ Andrzeiá z Rádzieiowic Socháčzowfkiego/
13: Mikołaiá z Brzozowá Goftyńfkiego/ Ianá Thábáfchá z Zálu=
14: fki Ráwfkiego/ Podkomorzycz:
15: Márćifá z Wróćimowic Krá
16: kowfkiego/ Theodoryká Modzichód Poznánfkiego/ Stáni=
17: fławá **Słankę** [!] z Lápłowá Sędomiérzkiego/ Mikołaiá z Ple=
18: fczowá Kálifkiego/ **Zegotę** [!] z Monkowá Siérádzkiego/
19: Piotrá
20: z Oporowá Lęczyckiego/ Waská z Służewá Brzéfkiego/ Mi=
21: kołaiá z Kościelcá Inowłodzcláwfkiego/ Derfławá z Wyfokié=
22: go Lubelfkiego/ Grzegorzá z Lálotki Dobrzyńfkiego/ Ianá z
23: Winnice Lwowfkiego/
24: Iákubá z Zakowic Hálickiego/ Andrze=
25: iá Wyzgę Płotckiego/ Ianá z Reglewic Czérfkiego/ Ianá **Ro**=
26: **gále** [!] z Węgrzynowá Wyfzogrodzkiego/ Derfławá z Podofiiey
27: Zákroczymfkiego/ Chorążów:
28: Páwłá z Bogumiłowic Kráko=
29: wfkiego/ Abráámá z Zbąfzyná Poznánfkiego/ Ianá z Spro=
30: wy Sędomiérfkiego/ Troiáná z Lekny Kálifkiego/ Piotrá z
31: Widáwy Siérádzkiego/ Adámá z Turá Lęczyckiego/
32: Andrze=
33: iá z Lubránćá Brzéfkiego/ Máćieiá **Figę** [!] z Ofznice Inowłodz=
34: cláwfkiego/ Alexého z Plonki Dobrzyńfkiego/ Ianá Kiecol=
35: wiczá Lubelfkiego/ Stániáfławá z Dawidowá Lowfkiego/
36: Piotrá z Grohowiec Przemyfkiego/ Ianá **Kole** [!] Hálickiego/
37: Stániáfławá z Strzegowá Płotckiego/ Woyćiechá z Chebdzi=
38: ná Czyrnfkiego/ Zylani z Winnice Wyfzogrodzkiego/ Zemaká
39: z Smogorzewá Ciechanowfkiego/
40: Salfyny z Szczawiná Go=
41: ftyńfkiego/ Iákubá z Główná Ráwfkiego/Salfyny z Wirzy=

- 42: Ika Bełkięgo/ Sędzi: Iana Fárureiá Krákwfkięgo/ Bienia=
43: ka z Blándlewá Poznánfkięgo/ Iana Powále [!] Sędomiérfkię=
44: go/
45: Zygmuntá z Mágoniná Kálifkięgo/ Stephaná z Opo=
46: rowá Lęczyckięgo/ Kryłtyná z Kościołá Brzétfkięgo/ Iana
47: Boybufki Inowłodzcłáwfkíęgo/ Demetriá z Chodorowá
48: Lwofkięgo/ Mfzykráwfkí [!] Przemyłfkięgo/ Podftolów:
49: Iá=
50: nufzá z Kobylan Krákwfkięgo/ Sámoryufzá z Máłochowá
51: Poznánfkięgo/ Piotrá z Krzyżánowic Sędomiérfkięgo/ Tom=

strona: 1084

- 1: koná z Mierze Siérádzkięgo/ Woieńfká Brzétfkięgo/
2: Káčz=
3: kowfkięgo Inowłodzcłáwfkíęgo/ Mikołáiá z Felstyná Lwow=
4: fkięgo/ Lowczych: Iákubá Kliczę [!] Podczáfzého Siérádzkięgo/
5: Skóre [!] Poznánfkięgo/ Bogufzá z Krużowá Kálifkięgo/ An=
6: drzeiá z Brzézia Brzétfkięgo/ Iana z Zimnéywody Lwofkię=
7: go/ Podfędków:
8: Mikołáiá z Brzézia Krákwfkięgo/ Rápha=
9: Iá z Gołutowá Poznánfkięgo/ Iákubá z Báránowá Sędo=
10: miérfkięgo/ Stániłławá z Ostrorogá Kálifkięgo/ Mikołáiá
11: Kołuckięgo Inowłodzcłáwfkíęgo/ Klimuntá z Bączyce
12: Lęczyckięgo/ Mikołáiá z Szárłey Brzétfkięgo/ Podftolów:
13: Iákubá Lubelfkięgo/ Kielcá Siérádzkięgo/ Iana z Láffotki
14: Dobrznfkięgo/ Iákubá z Málic Lwofkięgo/ Woyfkich:
15: Stániłławá Ligánfzycá/ Spytká Melftyná/ Piotrá z Ku=
16: rowá/ Mikołáiá z Królikowá/
17: Przedpełcá Mościcá z Ko=
18: źminá/ Mikołáiá z Miłofzowá/ Iánuřzá z Tuliřkowá/ Miko=
19: Iáiá z Grandy/ Piotrá z Zawády/ Mściwiíá z Barczewá/

- 20: Iákuřsá z Wróniáwy/
21: Ianá z Żychliny/ Mikołáiá z Slefzy=
22: ny/ Wincentégo z Pniewy/ Tomkozá z Soboty/ Tłuká z
23: Striykowá/ Ráphałá z Tarnowá/ Ianá z Pilce/ Skárb=
24: ká z Góry/ Mikołáiá z Michowá/ Szłáchty:
25: y Przełożonych
26: źemie Krákwskiéy/ Poznánkiéy/ Káliřkiéy/ Lwowřkiéy/
27: Płotckiéy/ Wářzáfkiéy/ Stolpřkiéy y Stárgárdeńkiéy
28: Miařt [.] .
29: A gdy da Pan Bóg látá řlufznégo rozeznánia będzie=
30: my mieć/ obiecuiemy pod dobrym řłowem przyřięę vczynić/
31: y záfieřić álbo rořkazác záfieřić ninieyřzym Liřtem pieczęć
32: nářzégo Máieřtatu.
33: Dźiało řie to w Brzézćiu Włodzćáw=
34: řkim/ w Wigiliá Nowégo Látá: Roku tegóz 1436. Dan
35: przez ręce Wielmoźnégo y Vczćiwégo Páná Ianá z Koniec=
36: polá Kánclérzá/ y Wincentégo Kotá Kuřtořzá Gniéźnieńřkié=
37: go/
38: Kántorá Krákwřkiégo/ Króleřtwá Polřkiégo Podkán=
39: clérzégo/ řczérze nam miłych.
40: MISTRZ PRVSKI
41: obiecuię wieczny pokóy z Kró=
42: leřtwem Polřkim chowác.

strona: 1085

Metryki o przywileiách

Część pierwřza.

- 1: MY Brát Páweł z Ruzdorffu/ Błó=
2: gořłáwionéy Pánny Máriiéy domu Niemiec=
3: kiégo Ierozolimřkiégo Miřtrz wielki: Oznáý=
4: muiemy ninieyřzym liřtem/ którym to wiedźieć

- 5: należy wszystkim:
- 6: Iż nigdy My ani potomko=
- 7: wie nález/ Naiáfnieyízému Książęciu Pánu á Pánu Władyflá=
- 8: wowi/ ábo Królestwu iego Polłkiému/ żadnych wo=
- 9: ien niebędziemy zruřać:
- 10: ále wieczny pokóy y zgodę z przerzeczó
- 11: nym Pánem Królem/ Królestwem/y témi którzy z nim przetá=
- 12: wác będą z iednéy łtrony/ y námi Zakonem/ y témi którzy prze=
- 13: łtáwác známi będą z drugiéy łtrony
- 14: vczynioná y vtwiárdzoná
- 15: zgodę y pokóy iáko fie rzekłó/ Roku Páńłkiégo 1436. w Wi=
- 16: giliá Obrzezánia Páńłkiégo w Mieřcie Brzélku/ będziemy go
- 17: łtrzędz chowác niezgwałcenié we wřzyłłkich iego Artykuléłch y
- 18: punktciéłch/ obiecuiác:
- 19: iż iefli My/ áłbo potomkowie nález/ w
- 20: tym czásie/ gdy ten pokóy wieczny łtać będzie/ przerzeczónému
- 21: Pánu Królowi áłbo Królestwu Polłkiému chcielibyřmy áłbo
- 22: vsłłowálibyřmy fie iákové zruřánia ábo woyny wřczynác:
- 23: te=
- 24: dy ná to poddáni nález niemáią zwalác/ áni w tym nas łłuchác:
- 25: y owłzem od wřzyłłkich náleznych obowiáłłków y przyřiąg pod=
- 26: dáńłtwá wolni y wyřwobodzeni w téy mierze będą:
- 27: y owłzem
- 28: my y potomkowie nález w tákowéy rzeczy czynimy wolné od
- 29: wřzyłłkich przyřiąg/ obietnic nam vczynionym zárázem przez
- 30: ninieyřzy łłft.(*marg*) Łłft. (–)
- 31: Ná któréry rzeczy řwiádectwo y wiáreć mocniey=
- 32: łzá kazálibyřmy pieczęciá nálezá to vtwiárdzić. Dan ná Zamku
- 33: nálezym Márienburgu w Niedzielé řrzodopołłną: Roku Ná
- 34: rodzenia Páńłkiégo 1436.

- 35: Przywiléy pokoiu Pruskiégo ofátánié
36: vczynionégo.
37: W Imię Boże/ Amen. Ná wieczną
38: téy rzeczy pamięć. Iż między požądnością
39: ludzkiéy woléy/ która nie dzieie okrom Bogá
40: Íprawce wżyftkich rzeczy/ żadna rzecz nie iest
41: požądliwíza/
42: áni wdzięczniéwíza (iáko tego v=
43: Ítáwicznie doświadczamy) áni żadna ludzié=
44: mu rodzáiowi nie iest zdrowíza/ potrzebniéwíza/ miłwíza/ y po=

strona: 1086

- 1: żyteczniéwíza:
2: iáko pokóy w Narodzeniu Odkupiciéla Pána
3: náłzého Iezu Kryftá ludziom dobréy woléy przez Anyoły opo=
4: wiedziány/ y w odefzciu do Oycá zebraniu Apoftolskiému y
5: wżyftkim którzy po Apoftoléch idą powtórzony/ dárowány/ y
6: obiecány.
7: Dla tego My brát Lódwik z Erlicháffen Miłtrz
8: Szpitalá domu świętáy Máriiéy Niemieckiéy Ierozolimfkiég^o
9: w Prusíech: Oznáymuiemy przez ninieyłyzy liłt/ którym to wie=
10: dzieć przynależy wżyftkim ninie y potym będącym/
11: którzy tego
12: wiadomość mieć będą. Iż bacząc iákové fą prawdziwego po=
13: koiu vżytki/ á iáko wielkié woien nieprzełpieczeńftwá/ y iákové
14: Ípułtofzenia zá niezgodámi idą/
15: ku chwale wżechmogácego
16: Bogá/ y niepokalánéy Pánny Máriiéy chwalebnyéy y wżytkiéy
17: rzéłzy niebieskiéy/ y ku rozmnożeniu wiáry/ Íprawiedliwości
18: Zakonu Krześciánfkiégo zbáwiennégo/
19: y ku rozmnożeniu wiáry/ Íprawiedliwości

- 20: Zakonu Krześciánkiégo zbáwiennégo/ y ku vtwiárdzeniu czći
- 21: Zakonu náłzého/ y tákże bacząc ná roftérki/ zwády oplákáné/
- 22: nieprzełpieczności/ nienawiści/
- 23: nielubości/ obráženia/ które
- 24: między Naiálnieyłym Książęciem/ Pánem Kázimiérzem z łá=
- 25: fki Bożey Królem Polłkim/ Wielkim Książęciem Litewłkim/
- 26: Rufkim/ y Pánem Prufkim y dziedźicem/ y oświeconémi Książę=
- 27: żęty Pánem Kázimiérzem Bolełławem/ Konradem Iánu=
- 28: łzem Mázoweckim/ y Henrykiem Stolpłkim Książęty/ y vcz=
- 29: ćiwym Oycem Pánem Páwłem Biskupem/
- 30: Kościołem y Ká=
- 31: pitułą Alfperłką/ Stephanem Woiewodą Wołofkim/ Kró=
- 32: lełtwem Polłkim/ Ziemiámi y innémi Páńłtwy temuż Pánu
- 33: Królowi y królełtwu poddánémi z iednéy łtrony/
- 34: á nas brátem
- 35: Lódwikiem Miłtrzem wielkim/ Pręceptory/ Komendory y Za
- 36: konem y Ziemiámi tegóž Zakonu w ziemiách Prufkich będącé=
- 37: mi z drugiéy łtrony były wćzété:
- 38: potym vmyłly náłzé ku poko=
- 39: iowi y zgodźie obróćilifmy/ chcąc náwáłności woienne do te=
- 40: go czáfu między námi będącé vłpokoic/ zgládzic/ y té rzeczy któ=
- 41: ré zá niepokoymi y łpory były zburzoné ołzpeconé y rozerwáné/
- 42: przez cáłość pokoiu ku piérwłzému łtanu chcąc przywiéždź łpo=
- 43: koynému/ przez połrzodek/ pilność/ y ziechánia nauczciwłzého
- 44: w Pánu Kryłtułsie Oycá Páná Rodolfá Biskupá Lávánckie=
- 45: go
- 46: Stolice Apółłłkiéy Legatá od naywiéłłzého Páná náłzé=
- 47: go Páwłá Papieżá Wtórégo ku roziećiu téy woyny ołobliwie
- 48: zełłáného z tymże Kázimiérzem Pánem Królem/ królełtwem
- 49: Polłkim/ (*marg*) Spory y różnice vłpokoioné/ nie máią byđz odnawiané. (–)

- 50: Książęty/ Pány/ Pánftwy/ Ziemiámi/ Koádiutory/
51: y témi którzy im przynależą poddánemi/
52: y z témi którzy po nich
53: będą wieczného pokoju y niezgwałconého przymiérza zámknie=

strona: 1087

- 1: niu y dokonániu wybrálišmy/ wzięli/ przyięli.
2: wybierámy/ bie=
3: rzemy/ wfczynamy przez ninieyfzy líft ná każdy czás y ná wieki:
4: który to pokóy pod wiárą y czcią y przysięgą nászą cíelefną v=
5: czynioną przez zdrády y chytróści obiecuiemy zá ninieyfzym przy
6: wileiem chowác.
7: A iz ten pokóy y zgodá z wielkim rozmyślá
8: niém y wważeniém przyiętá ku ítałému y mocnému porzákdu
9: chowánia bylá przywiedziona/ onę przez olobné káždéy rzeczy
10: opifánié rozumielišmy zá rzecz potrzebną rozrzádzić.
11: Naprzód: iz między przerzeczonými Naiáfnieyfzym Pánem
12: Kázimiérzem Królem/ y Książęty przerzeczonými/ Królestwem
13: Polkím y iego ziemiámi/ Biskupem Alšperškim/ iego Kápitułą
14: y Kościołem/
15: Rušiá/ Prufy/ Mázowšzem/ Stolpšką y innými
16: pánšftwy iego z iednéy štrony/ y námi przerzeczoným Mištrzem
17: wielkim y Komendory Zakonem/ Ziemiámi y poddánemi ná=
18: šzými w ziemiách Prufkich z drugiéy štrony/
19: wšzyłtkié špory/ ro=
20: šterki/ nieprzyiáźni/ odpowiedánia/ ošławienia/ y šzkody mię=
21: dzy štronámi y ztád y zowád vczynioné máią bydź odpufczoné/
22: y we wšzyłtkim všpokoioné:
23: áni ich ná potym iáka zmiánká ál=
24: bo pámięć/ á zwłáčzá w škárkách ku vwłaczáníu štron przed

- 25: którémikolwiek oŃobámi/ niech niebędźie miáná w żadnym fą=
26: dźie Duchownym álbo Swietckim álbo gdzie indźie:
27: áni téż
28: iedná ftroná ku zelżeniu drugiéy nie da pomocy álbo przychyl=
29: ności przez fię álbo napráwná oŃobę którąkolwiek wynáleźio=
30: ná bárwą/ iáwnie álbo potáiemnie:
31: y iáko bęďie naiwięcéy
32: naleźć oboiéy ftronie ofkárzenia y vwłaczánia czći niema
33: dopuŃczáć/ ále owłzem zabrániáć.(*marg*) Rozruchy wŃytkié áby wftáły. (-)
34: Téż ku zágłáďeniu wŃelkiéy nielubości/ nienawiści/fkry=
35: tych gniewów/ y wŃelkich nieprzyiáźni mięďy przerzeczoným
36: NaiáfnieyŃym Pánem Królem Kázimiérzem y iego przodki
37: Królmi y królestwem PolŃkim z iednséy ftrony/
38: y nas przodki ná
39: fze Miftrze wielkie Prufkie y Zakonem náŃzym z drugiéy ftrony/
40: wzglęďem źiem Pomorzkich/ ChelmińŃkich/ y MicháłowŃkich/
41: które częŃtokroć wysŃzych czáfów zwykły fie wŃczynáć z wielkim
42: nieprzeŃpieczeństwem woien: á iźby pokóy ten mocny ftały y wie
43: czny nietylko Ńłowy/ ále z Ńercá vprzýmie niezmyŃlenie
44: fczérze
45: á nie z chytróŃciá mięďy przerzeczoným NaiáfnieyŃym Pá=
46: nem Kázimiérzem Królem y Królestwem PolŃkim/ KŃiá=
47: żęty/ BiŃkupem/ KoŃciołem y Kápitułá AlŃperŃká/ y z témi
48: którzy przy nich Ńtoiá/ y im pomagáią:
49: y mięďy námi Mi=
50: ftrzem/ y Komendory/ y Zakonem przerzeczoným vgruntowan

strona: 1088

- 1: był: tedy Ziemię ChelmińŃká z Ńwémi Zamki/ MiáŃty/ Miá=
2: Ńteczki/ y twiérďzámí/ to iefť/
3: z Toruniem Ńtárym/ y nowým

- 4: Bierzgwławem alias Biengelaw/ Stángródem alias Háldens/
5: Chełmem alias Kulmen/ Dunińławem alias Wonczeslawem/
6: Lipnem alias Lippe/ Kowale alias Schonenzch/
7: Rogozem ali=
8: as Rogożien/ Koprzywnem alias Engielfzberg/ Rádziniem
9: alias Raden/ Grudzańcem alias Grawdeng/ Gołubem alias
10: Goław/ Papów/Brodniczą alias Strofzberg/ Olánderber=
11: giem alias Luterberg/
12: Brátyanem alias Nowoforo/ Láfkinem |
13: alias Leyfzien/ ze wśyftkiemi fweimi przynależnościami y wśiá=
14: mi ich/ które należały do fądu álbo chorągwie Chełmińkiéy/ y
15: ze wśyftką Ziemią Micháłowfką nic niewyymuiąc.
16: Tákże
17: wśyftká ziemiá Pomorzka wedle ftórych fwych gránic ze wśzy=
18: ftkiemi Zamki/ Miáfty/ Miáfteczki/ y twiárdzami które w niéy
19: fą/ to ieft Gdańfk/ Puck/ Lanwenborg alias Laumberg/ Hey=
20: le alias Helya/ Lobe alias Kofzrczyn/
21: Grebin alias Grábino/
22: Dyrfchaw alias Tfczowmene alias Gniew/ Stárgárd/ No=
23: wemberg alias Nowe/ Swiecze alias Swiiecz/ Moftek alias
24: Ofsiiek/ Iaśieniec alias Iaśienicz/ Kryfzaw/ Kliśów/
25: Sło=
26: chaw alias Olechów/ Konicz alias Choynicze/ Fredelánt/ Há=
27: merftyn/ Bierwthaw alias Buthów/Thuchol alias Thucho=
28: lia/ Schobowic/ Schonck alias Skázewo/
29: Báldenburg y z
30: Morzem/ Rzékami/ Wodámi/ Morzem/ łowieniem Ryb:
31: które fą ná końcu morzá/ to ieft Hab/ ze wśiámi/ Portmi/ Wy=
32: fpámi/ y ze wśzytkiemi przynależnościami/
33: y z páńftwem wfzech

- 34: pożytków y wżégo Páńftwá/ które przynależáły ná przerzeczó=
35: négo Páná Króla Kázimiérzá y ku królestwu Polfkiému/ má=
36: iá y teraz należéc:
37: á wżyfłtkié dárowánia/ zdánia/ zftępowá=
38: nia/ przywłáczenia przez Króle/ **Książótá [!]** / Pány/ Szláchtę/
39: Miaftá y poddáne królestwá Polfkiého/ z którýkolwiek przyczy
40: ny vczynioné/ z przerzeczonych Ziem/ z Prává/ włádnóści/ z
41: Páńftwá/ y z Tytułu ich/
42: iakokolwiek kiedykolwiek téz przez
43: przysięgę cíelefná z łáski przeciwko Nam y Zakonu nászégo/
44: które były Apoftólfkim/ Céfárfkim/ ábo którýmkolwiek potwier=
45: dzeniem vmocnioné:
46: tedy tákové nic temu ftánowieniu nie
47: máią przelzkádzác/ y owłzem oné przez ninieyfzé ziednoczenié y
48: przymierzenié nikczemné czynimy/ káfsuiemy/ zátrácámy/ zno=
49: símy/ zágálzamy/ vmorzámy/ y tákowym moc ná wieki odéymu
50: iemy. (*marg*) Zamki y miáftá które przy Koronie zoftác máią.
-1: Ziemia Pomorzká do Korony wżyfłtká należéc ma.
-1: Ziemie Pomorzka/ Kulmeńfka Micháłowfka/ do Królestwá Polfkiého máią przynależéc.

(—)

- 51: Z którých to ziem Pomorzkich/ Chełmieńfkich y Michá=
52: łówfkich/ my Miřtr Lódwik Komendorowie y Zakon Nie=

strona: 1089

Metрики o przywileiách

Część pierwfza.

- 1: miecki/ y z prává/ z włádnóści/ Tytułu/
2: Páńftwá/ które iáko=
3: kolwiek przyczyny Nam y Zakonowi ná=
4: lzému należáło/ zftápieniem y wyrzeczeniem fie wiecznym/ nie=
5: odezwánym/ dobrowolnym/ zá pewná y iáwná wiadomościá/

- 6: Nam potomkom y Zakonowi nálezemu zftępujemy/ odrzékamy:
- 7: y wyrzékamy fie my y Zakon nález/ ziemi Pomorzkiéy/ Cheł=
8: mieńlkiéy/ y Micháłowskiéy ná wieki: y wftytki zapify/ dáro=
9: wánia/ wyrzékánia/ zftępowánia/ zeznawánia/ potwiérdze=
10: nia
- 11: Przywileie/ Inftrumentá/ przedawánia/ kupowánia/ v=
12: chwalenia/ fady/ Skázowánia/ obrony/ y dekréty z łáfki prze=
13: cíwko Zakonowi nálezemu ná ziemie przerzeczoné przez Papieże
14: Céfárze/ Króle/ Pány/ Książętá/ Márgrábie/
15: Grábie/ y któ=
16: rékolwiek ofoby duchowné y świetckie którégokolwiek záwo=
17: łánia/ doftoiénftwá y przełożénftwá/ pod iákimkolwiek fto=
18: wy fą vczynioné/ fkazáné/ pozwoloné/ nikczemné czynimy/ zá=
19: trácamy/ zágáfzamy/ vmorzamy/
20: y z nich nam y potomkom ná=
21: fzym y Zakonowi nie przez oblędliwośc **nie [!]** zá przymufzeniém/
22: áni zá nieobaczeniém/ ále wolnie/ fwobodnie/ y z pewnéy wiádo
23: mości ná wieki zftępujemy/ wyrzékamy fie z nich:
24: y wftytko prá
25: wo/ które nam Miítrzewi Zakonowi w **przerzeczonjch [!]** ziemiách
26: iákokolwiek należało/ ná Pána Kázimiérzá Króla y królestwo y
27: iego potomki Króle Polkié ná wieki przenałzamy/ przez niniey=
28: fzy przywiléy:
29: y wftytkie Rycérzkie ludzie Szláchte/ Hołdowni
30: ki/ Miefczány/ obywatéle y wftytki poddáné duchowné y świet
31: ckie/ Ziem/ Miał/ Powiátów/ y mieyfc przerzeczonych/ od wfel
32: kiéy nam wierności/ przyśięgi/
33: poddáności/ y wfelkiego obowią=
34: żku wypuścizamy/ wolné czynimy/ y ninieyfzym liftem wyfwo=
35: bodzamy.(*marg*) Lowienie Ryb y Clá ftaré do Zakonu przynależeć máią. (–)

36: To wyiawłzy: iż Rybitwi ná Hábie do końcá wody y
37: łowienia Ryb/ Biškupá y Kápituły Alſperſkiéy/ y ná przeciwko
38: ná morzu łoným/ y tákże część Nergiiéy od rzeczonéy wody y ło
39: wienia Ryb Kościoła Alſperſkiégo/ przez wprzék Nargiiéy aż do
40: rzeczonégo morzá łonégo/
41: a od rzeczonégo w przelźcia Nergiiéy aż
42: w głębokość ze wśiámi Swicze/ Mywendorff/ y dworem Mi
43: thilhoff zwierzchnościá práwá y **pożtkiem** [!] tę głębokość łowie
44: niém Czeczug y Itárym Mytem/ my Miſtrz y Zakon będziemy
45: mieć y dźierzéc:
46: którą to część Nergiiéy z przerzeczónemi wśiá=
47: mi y Dworem przerzeczony Naiálnieyłzy Król I.M. nam Mi
48: ſtrzowi y Zakonowi z oſobliwéy łálki ſwéy dał y náznaczył:
49: zá=
50: chowawłzy Máieftatowi ſwému wſzelkié łowy ná przerzeczó=
51: néy części Nergiiéy/ iákóž y ná wſzytkiéy Nergiiéy oné łobie **zácho**

strona: 1090

1: **wál.** [!]
2: To též przyłóżywłzy: iż my Miſtrz y Zakon żadnégo
3: Zamku/ álbo twiérdze ná rzecz onéy części Nergiiéy nam dáro=
4: wánéy niemamy áni roſkażemy budowác/ áni nowego Clá ku
5: wćiłkowi niemožemy wkłádác.
6: Též z dobrégo baczenia ná rzeczy potrzebne/ ktoré nas rułzá=
7: ły y dla wtwiárdzenia pokoju ninieyłžégo/ Zamek y Miáłto
8: Márienburg ze dwiemá wyłpámi/ to ieſt/ wielkim y máłym
9: ktoré zowá das Filfánniſe/
10: Herweder/ y ze wſzyłtkim ieziorem
11: Druſſen/ y ze wſzyłtkim iego łowieniem/ y z wśiámi/ y z powiá=
12: tem Schárfſaw/ y ze wſzyłtkiémi inſzémi przyległóściami y
13: wśiámi:

- 14: to tylko wyaŵwzy: iż wsi Haldenhorff y Alepin/
15: które należą do Holánd y Kulhebery y Hordorff/ która łámá
16: iełt ołtáteczna ludźi woiennych/ á należy do Prenfchenk/ będą
17: mieć wolność w ieźierze Druffen ryby łowić/
18: wedle potrzeby
19: łwéy á obyczáiu łtárégo. Téz Zamek y Miálto Sthum ze
20: włyłtkiémi łtárémi łwémi práwy/ przynależnościami włyłt=
21: kiémi/ miálto Elbing łtáré y nowé z powiatem y rozgránicze=
22: niém wsi/
23: y práwem y miálteczkiem Tholkmit/ y z iego powiá
24: tem/ y wrzędem/ łáfów y gáiów/ alias Wáldámpth/ y z łżeścía
25: wsi dźierzáwy y zamkiem Holánth/ to iełt Pilomen/ Myłło=
26: tino/
27: Berytkon/ Kámersdorff/ Wielkielicz/ y Prefenmerelth/ y
28: z piąciá wsi/ które do miálteczká y powiátu Molhowfen nale=
29: źáły: to iełt/ wielki Stában/ máły Stában/ Schonemor/
30: Pomerendorff/ y Wolffdre.
31: Téz Miálteczko y Powiát Criřchburg alias Drzgon z łwé=
32: mi wolnościami Rycérzkiémi/ Szłáchtá/ Wáłłáły/ wsiámi/
33: ieźiormi/ młynem/ zamkiem (włzákże ták/ áby zburzony był
34: Zamek) z iego przyległościami włyłtkiémi/
35: poczáwzy od ie=
36: dnégo boku miálteczká przerzeczonégo Criřchburg/ y złtępuiąc
37: od rzeki Szrogie/ áż do Ieźiorá Druffen (á włzákże dwór Dole=
38: łczet z iego młynem przy nas y przy Zakonie náłzym ma zołtác)
39: á z drugiéy łtrony rzeczonégo miálteczká włtępuiąc wzgóřę y i=
40: dác áż do ołtátecznych gránic miálteczká Criřzburg y wsi Hál=
41: denłtad/ gdzie łie wélpółek zéłzły/ táłz wieś po lewéy łtronie
42: ma zołtác w páńłtwie y przy Zakonie náłzym.
43: A z tego miey=

- 44: łcá prościéy idąc do Kościoła Pomezáńfkiego gránic bliżfzych/
45: gdzie wżyfłtki kożda z ołobná máiętnoścípod gránicámi które
46: należą ku łtronie Zamku Máryenburfkiego/ wieś Moyłter=
47: berg zásię ma zołtác przy Zakonie náłzym: (*marg*) Lowy źwierzu we wżyfłkiéy Nergiiéy
Król łobie záchowywa.
-1: Maryenburg do korony należeć ma.
-1: Elbiąg ze wsiámi do Korony należeć ma. (-)
48: á dwory pożytki y ze
49: wżyfłtkiémi innémi przyległościami do rzeczonégo Zamku Má=

strona: 1091

Metriki o Przywileiách

Część pierwfza.

- 1: ryenburgu máią przynależć.
2: A infzé wżyfłtki y koždé zołobná
3: połpolicie do powiátu Kryłzburg do tego czáfu przynależácé/
4: tymże łpołobem z miáłteczki z dwory Ziemiáńfkimi/ z obyvá=
5: telmi/ wsiámi/
6: łowieniemRyb/ Gáymi/ y wżyfłtkiémi inné=
7: mi pożytki/ będą należeć do Zamku náłzégo Profsermark ná wie=
8: ki: y zołtáną przerzeczonéy Naiáłnieyłzému Pánu Królowi y
9: Królom/ y królestwu Polfkiému:
10: ták iż Zamki/ Miáłtá/ Miá=
11: łteczká/ Powiáty przerzeczoné do tego czáfu y ná potym mocą ni=
12: nieyłzégo ziednoczenia y łprzymiérzenia do práwá/ włáłnoścíp
13: y Tytułu królestwá Polfkiego będą należeć/ y przyłtác ná wieki
14: wiekom.
15: My téż Miłtrz Łodwik/ Komendorowie/ y Conwenty zá
16: nas y potomki náłzé wyrzékamy łie Zamków/ miáłt/ miáłteczek/
17: Inłul/ Ieziór/ łowienia Ryb/
18: Cameratus y Vrzędów przerze=

- 19: czonych/ y z ich powiátów y Ziem wiecznym y nieodezwánym
- 20: wyrzeczeniem z pewnéy y wyráżonéy wiadomości:
- 21: tákże y z
- 22: práwá/ z części/ włańności/ tytułu/ y Páńftwá którégokolwiek
- 23: z którýkolwiek przyczyny nam Miłtrzowi/ Komendorom/ v=
- 24: rzędnikom/ y Zakonowi náłzému przynależących przez náłzé o=
- 25: tworzytę lifty złtępujemy/ y z nich fie wyrzékamy:
- 26: y wřzytko
- 27: práwo/ które nam Miłtrzowi/ y Zakonowi Komendorom ná=
- 28: łzym na Zamkách náłzych/ w mieścích/ w miáfteczkách/ Ieżio=
- 29: rách/ Wyřpách/ łowieniu ryb/ álbo wsiách przynależáło álbo
- 30: mogło przynależć/
- 31: ná przerzeczoného Naiáfnieyřzego Pána
- 32: Kázimiérzá Króla/ potomki iego/ y królestwo Polkié przenosi=
- 33: my y dájemy. Rycérstwo téż/ Szláchtę/ Wářłáły/ y inné oby=
- 34: wátele/ mieřczány/ y každé poddáné duchowné y řwietckie prze
- 35: rzeczonych Powiátów/
- 36: Ziem/ miáft/ y mieyřc od wřzelkiéy
- 37: wiernořci/przyřięgi/ obowiářku/ poddánřtwá/ y którýkol=
- 38: wiek obietnice przez ninieyřzy liřt czynimy wolné/ wypuřcza=
- 39: my/ y wyřwobodzamy:
- 40: á iné Zamki/ Miářtá/ Powiáty/ twiér=
- 41: dze/ wři y Páńftwá w ziemiách Pruřkich/ tak ná ziemiách iáko
- 42: ná wodách będącé/ to ieřt/ Kijeniczberg Zamek ze trzemi miá=
- 43: řty:
- 44: tákże Zamki y miářteczká Lochřteth/ Warczeń/ Gijrwaw/
- 45: Poboten/ Rydant/ Schoken/ Ráymen/ Cremiten/ Wářdáv/
- 46: Topiaw/ Thábeká/ Wkennaebekten/ Inřterburg/ Allenburg/
- 47: Wonřzdorřf/ Gerdawen/ Ibugirburg/ Nordenburg/ Lijabi=

48: iaw/ (*marg*) Mistrz y Zakon wyrzekaią sie ze wżytkich praw/ własności/ z Państw y Zamków y Miaft wyliczonych.

-1: Miáltá y Powiáty które máią przy Mistrzu zoftać. (-)

49: Lávfkiften/ Thylfzak/ Rágijete/ Kofcheften/ Winthburg/

50: Memel/ Brándenburg/ Crowczeburg/ Fredelánt/ Borthen/

51: Laczew/ Balgiie/ Herlibail/ Synten/ Lándifzberg/ Prze=

strona: 1092

1: wíchenlaw/ Bartenfteym/

2: Streften/ Zrnifzburg burg/ Ikein/ Ro=

3: ftenburg/ Like/ Iohánsburg/ Holánd/ Kisbofkad/ Molhi=

4: irzen/ Morung/ Balfen/ Heyno/ Orthofykburg/ Oftorrode/

5: Hoenftein/ Nijejdemburg/ Scholgaw/ Iehenburg/ Deng=

6: fiíflaw/

7: Prenfemarg/ Libemole/ y Sálefat/ y którékolwiek iné

8: Zamki/ Miáltá/ Miáfteczká/ Powiáty/ rozdźielenia/ y wśi z

9: ich poddánemi/ Rycérztwem/ obywatelmi/ y Wáfáli wodá=

10: mi

11: gáymi/ Ieżiory/ y innémi przynależnościami/ y práwy wży=

12: tkiémi którémikolwiek imiony byłyby zwáné/ My Mistrz/ Ko=

13: mendorowie/ y Zakon

14: ná wieki wiekom ípokoynie przez wże=

15: lákiego przerzeczoného Naiáfnieyízého Páná Królá y potom=

16: ków iego Królów/ y Królestwá Polfkiego przekázowania/

17: zruźania/ vprzykrzenia będziemy dzierzéc/ y ich cále będziemy

18: mieć:

19: z wżywánia y Państwá tych to Zamków/ Miaft/ miáfte=

20: czek/ Ziem/ Powiátów/ wśi/ Rycérztwá/ obywatelów/ Wáf=

21: íalów/ y z onych koźdého práwá/

22: z Tytułu/ własności/ Pán=

23: ítwá/ iefli które przerzeczonému Pánu Królowi/ y Królestwu

- 24: Polſkiému/ którymkolwiek ſpoſobem z którykolwiek przyczy=
25: ny należałoby álbo mogło należéc/
26: przereczony Pan Kázi=
27: miérz Król z pewnéy y iákowéy wiadomości ſobie y potom=
28: kom ſwym Królom/ y Królestwu Polſkiému dobrowolnie y z
29: rozmyſlnym vmyſłem nam Miſtrzowi
30: potomkom náſzym Mi
31: ſtrzom. Komendorum/ Conwentowi/ y Zakonowi náſzému
32: w ziemiách Pruſkich zſtępuie/ y wyrzeka fie.
33: y wſzytko práwo/
34: iefli które iego máieſtatowi y potomkom iego Królom y króle=
35: ſtwu Polſkiému zá iákim obwárowániém y z którychkolwiek
36: przyczyn innych w przereczonych Zamkoch/ w Mieſciách/
37: w
38: miáſteczkách/ ziemiách/ Powieciách/ wſiách Rycérztwu y tych
39: którzy zá lennem práwem imioná dżierzą/ którymkolwiek ſpo=
40: ſobem należało/
41: ná nas Miſtrzá/ potomki náſzé/ Komendory/
42: Conwent y Zakon przez zdánié y odſtápienié wieczné y nieode=
43: zwané przenióſł: y ono nam zá dobrą wolą y z pewnéy wiádo=
44: moſci przydał:
45: y wſzytko Rycérztwo/ Wáſſáły/ Szláchte/
46: obywátele/ mieſczány/ y wſzytkié poddáné Duchowné y ſwiet
47: ckié ziem y mieyſc przereczonych/ od wſzelkiéy wiernoſci/ przy=
48: ſięgi/
49: poddánſtwá/ y od wſzelkiégo obowiáżania wiáry wol=
50: né vczynił/ wypuſcił: y Biſkupſtwo nád to y Koſciół Sá=
51: bieńki z ſwémi Zamki/ Miáſty/ miáſteczki/ to iefł Phifchhau=
52: ſen/ Tyremberg/
53: Lobodaw/ Powonden/ Ingemburg/ Zo=

54: law y Nuwenhułch ze wżyfłtkiemi Wálfáły/ wśiámi y przyna=

strona: 1093

Metriki o przywileiách

Część Pierwża.

- 1: leżnościámi fwémi wżyfłtkiemi/ pod Pánftwem náfzym y Za=
- 2: konu náfżego wiecznie ma zoftác.
- 3: Téz rozrządzamy y wftáwiamy: iż nád wżyfłtkim łowieniem
- 4: ryb/ które **zochą** [!] Rewtel/ przy bytności Stárofty Máryenbur=
- 5: fkiégo/ y Sprawce
- 6: który od nas bédże poftánowion ná Zam=
- 7: ku Márienburgu/ kożdého roku w Wielki Piątek ma bydź náy=
- 8: mowáné:
- 9: y lift ná wżyfłtki Rewthel pod páná Króla y náfzym
- 10: Sygnetem ma bydź dan tym/ którzy náymuia: á połowicá pie=
- 11: niędzy z tákowého náymu przychodzących nam ma bydź daná/
- 12: á druga lepak połowicá **leg**^o M. Królowi ma przyśdź právem
- 13: Bifkupá Alſperfkiégo y Sámbieńfkiégo/ y tychże Kapituł/ y
- 14: innych ofób y mieyfc:
- 15: ktoré zdawná máia wolność łowienia
- 16: ryb. Która wolność ma bydź záfwdy cáła: którym lifty ná Re=
- 17: wthel przerzeczoné y wielkość ich przez wżelkich piéniędzy wol=
- 18: nie chcemy pozwalác.
- 19: A žeby pokóy przymierze y ziednoczenié zá takim wważeniem
- 20: vgruntowané y zámknioné/ niemogły bydź ná potym ludzká
- 21: złością **złamáné** [!] / y iákowémi fałżámi/ zdrádámi/ y dowcipy
- 22: zgwałconé:
- 23: przerzeczeni téz Naiáfnieyfzy Pan Kázimierz Król
- 24: y potomkowie iego Królowie/ y królestwo Polfkié/ Pręłáci/
- 25: Książętá/ Pánowie/ y poddáni królestwá tegóz o Nas Mi=
- 26: ftrzu/ Komendorách/ y Zakonie Prufkim/ Pręłatách/ Rycérz=

- 27: twu/ y poddanych nálezch:
- 28: á my Miftrz/ potomkowie nález/
- 29: Komendorowie/ y Zakon/ Pręłáci/ Rycérstwo/ y poddáni ná=
- 30: lzy w Pruśiéch o rzeczonym Naiáfnieyłym Ieg^o M. Królu Ká=
- 31: źimiérzu y królestwie Polřkim/
- 32: Książętách/ Pánách/ poddá=
- 33: nych iego zupełné vfánié y przeřpieczeńřtwo/ odłóżywřzy wřzel=
- 34: ki nieprzyacięłłki obyczay/ teraz y ná potym ábyřmy dźierzeli y
- 35: mieli:
- 36: á przerzeczony Naiáfnieyřzy Káźimiérz Król nález brátá
- 37: Lodwiká Miftrzá/ Komendory/ y Zakon w Pruśiéch/ y nálezé
- 38: wřzytki potomki zá řwego y królestwá Polřkiég^o piérwřzego rá=
- 39: dnégó Páná ná wieki bierze:
- 40: á Komendory przednieyřzé/ które
- 41: my Miftrz y potomkowie nález zá czálem będą náznáczáć/ ná
- 42: Rády řwé y królestwá Polřkiégó y řwą y Królestwá Polřkiégó
- 43: obronę/ poddánoř wiczną przyiáć:
- 44: obiecuiáć Nam w řłowie
- 45: řwym **królewřkiw** [!] / y pod wiárá vczynionéy przyřięgi zá się y
- 46: potomki řwé Króle y Królestwo Polřkié: iz nas przerzeczóné=
- 47: go Miftrzá/ Komendory y Zakon/ (*marg*) Arendy **łowieniá** [!] Ryb máiá bydź pod pieczęćiami Krolewřkimi y Miftrzowemi.
- 1: Miftrz y Komendorowie řá wzięći w Ráde Królestwá Polřkiégó. (-)
- 48: Pręłaty/ Rycérstwo/
- 49: poddáné nálezé w Pruśiéch nálezé potomki řářką Królewřką bę=
- 50: dźie czcił/ y miłował: y nas Miftrzá/ Komendory/ y Zakon/
- 51: y potomki nálezé/ Pręłaty/ Szláchte/ Mieřczány/ poddáné/ y
- 52: Ziemie nálezé/ iáko piérwřřą rádę y řobie ziednoczoné przy ná=
- 53: řzych práwiéch y wolnořciách/
- 54: przywileiách/ obronách/ y grá=

- 55: nicách/ które dżiśieyżému ziednoczeniu y łprzymierzeniu y ie=
56: go Artykułom y łpofobam nie będą sie łprzećiwiác/ záchowa:
57: á iż od wżyłtkich nieprzyaciól nálezch y tych/ którzy nas zechcą
58: trapić/ w ziemiách które dżierzemy w Prusíech będzie bronił.
59: Y będziemy powinni my Lodwik Miłtrż przerzeczony
60: y koždy
61: potomek nález/ gdy będzie ná Miłtrżołtwo wżięt/ y który ma
62: bydź wżięt po łżeści Mieśiácách od wżięcia Miłtrżołtwá prze=
63: rzezonému Naiálnieyżému Królowi Kázimierzowi y iego
64: potomkom Królom Polłkim oblicznie łtawić łie:
65: á tám zá nas/
66: Komendory/ y ziemie które mamy w Prusíech/ iemu y potom=
67: kom iego Królom y Krółéłtwu Polłkiému wczynić przysięęę
68: powinnéy wierności/ y około chowánia ninieyżégo pokoju:
69: od którego nigdy nie ma bydź prołzone wyłwobodzenié:
70: á choć
71: by było pozwoloné/ nie wżywác go przysięęe/ á v przerzeczoné=
72: go Páná Kázimierzá Króla y iego potomków Królów Pol=
73: łkich po lewéy łtronie ma mieć piérwłże mieyłce y łiedzenié. (*margin*) Miłtrż koždy po obrániu w łżeści Mieśięcy Krolowi przysięęác ma.
- 1: Mieyłce w Rádzie Miłtrżowi. (-)
- 74: Którému Pánu Kázimierzowi/ y iego potomkom/ y Króle=
75: łtwu Polłkiému/ nas/ nálezé potomki/ Komendory/ Pręłaty/
76: Rycérztwo/ Wálłály/ Pány/ y Ziemie wżyłtki nálezé/ które te=
77: raz dżierzemy/
78: y które ná potym będziemy dżierzéc/ któryche=
79: łmy dołtáli/ y których dołtániemy/ téż w ziemiách Pogánłkich
80: zá ziemiámi Prusłkiémi rzezonému Pánu Kázimierzowi
81: Kró=
82: lowi/ y Krółéłtwu Polłkiému ná wieki przyłaczamy/ złacza=

- 83: my/ziednoczamy/ y wćielamy tym łpořobem y względem:
84: áby My przerzeczony Lodwik Miřtr/ nálzy potomkowie/
85: Komendorowie/ y Conwent/ Pręłáci/ Pánowie/ Rycérz=
86: two/ y obywatęle/ ořoby kořdę z ořobná ták Duchownę iá=
87: ko Swietckię/ y wřzyřtkię Ziemie nálzę/ y ludźie w nich mie=
88: łzkáiący
89: w Pruřięch ná dálřzę czály z przerzeczonym Naiá=
90: łnieyřzym Pánem Kázimięrzem Królem/ potomki ięgo Król=
91: mi/ y Królestwém Polřkim/ iedno y nierozdźielné ćiało/ ie=
92: den lud w przyiáźni/ w przymięrzu y ziednoczeniu:
93: y řadné=
94: go innęgo po naiwřřzym Biřkupie Oycu Papieřu/ iedno
95: przerzeczonęgo Páná Kázimięrzá Krółá y Potomki ięgo Kró=
96: le Polřkię/ y Królestwo Polřkię za nálzę głowę/ y Páná zwięrz=
97: chnięgo niebęđziemy wyznáwáć/
98: y będąziemy powinni y obo=
99: więzuiemy łie: iż My y potomkowie nálzy przerzeczonęgo Pá=

strona: 1095

Metriki o Przywileiách

Część pierwfza.

- 1: ná Kázimięrzá Krółá y potomki ięgo Króle y królestwá Pol=
2: łkięgo/
3: bądź w łczęřliwych bądź w niełczęřliwych rzeczách ni=
4: gdy nieopuřczáć: ále iemu y potomkóm ięgo Krółom/ y króle=
5: łtwu Polřkięmu przeciwo wřzyřtkim nieprzyiáćiołom y przeci=
6: wnikom ięgo y królestwá Polřkięgo/
7: zwięzaiem innych Křię=
8: żąt/ Pręłátów/ y Pánów królestwá Polřkięgo przy nich łtáć/ y
9: onę ná woynách y w nieprzeřpiecznořćiach łilámi nálzęmi pod=
10: pomagáć łłuzną ráđę y pomocá/ y łkláđanięm:

- 11: áni okrom
- 12: wiadomości iego y Królów Polńkich/ á oni także okrom nález=
- 13: go y Rad/ Komendorów/ Prłęłatów/ y Rycérztwá nálezgo
- 14: Pruńkiégo ofobliwéy y iáfnéy rády/
- 15: woléy/ zwolenia/ z którémí=
- 16: kolwiek ofobámi/ którýkolwiek dołtoyności/ nie będziemy fprá
- 17: wowác/ wftáwiác/ y vmocniác iákich przymiérz/ zapifów/ ábo
- 18: poftánowienia/ iáwnie y táiemnie/ áni przez się áni nápráwné
- 19: ofoby:
- 20: áni My Mińtrz/ Komendorowie/ y nález potomkowie/
- 21: żadnych woien przeciwko Krześciáńńkim ludziom wfczynác/
- 22: okrom przerzeczonégo Pána Kázimiérzá Króla/ y iego potom=
- 23: ków Królów Polńkich ofobliwégo dozwoienia.
- 24: A kfztałt przyśięgi/ pod którą My Lodwik Mińtrz y potom
- 25: kowie nález Mińtrzowie Naiáfnieyńzému Pánu Kázimiérzo=
- 26: wi Krolowi/ y potomkom iego Królom y królestwu Polńkié=
- 27: mu będziemy przyśięgác/ ielt takowa:
- 28: Ia Lodwik Mińtrz wielki Zakonu Pánný Má
- 29: riiey w Niemcách/ Książę y Rádá Kroleśtwá
- 30: Polńkiego/ przyśięgam:(*marg*) Mińtrz żadnych pakt ftánowić nie ma krom Króla Polńkiégo.
- (-)
- 31: iż od tey godziny będę
- 32: wiernym Naiáfnieyńzemu Książęciu Pánu Ká
- 33: żimierzowi Krolowi/ y potomkom iego Krolom/
- 34: y Kroleśtwu Polńkiemu:
- 35: y ich rozmnożenia będę
- 36: wiernie fpráwował: y fpráwam Krolewńkim y
- 37: Kroleśtwá wiernie rádził: y táiemnice/ ktore
- 38: mnie ktorymkolwiek fpořobem zwierzone będą/ ku
- 39: ich fzkodzie żadnemu obiáwiác nie będę:

40: nád to/

41: pokoy teráznieyfzy we wzyftkich kondyciach y ár=

42: tykułach chowác będe/ y ftrzedz. Ták mię Pan

43: Bog niech wlpomoże/ y ten święty Krzyż. (*marg*) Przysięgá Miŝtrza Pruŝkiego. (–)

44: Tęz áby przez ninieyfzého pokoiu ziednoczenié y przymiérze/

strona: 1096

1: wzyftki przyczyny nienawiści/ y przyŝiág zátrudnienia mogły

2: bydż wykorzenioné:

3: z przerzeczoným Naiáfnieyfzym Pánem

4: Królem y z królestwem ieg^o Polŝkim dla dobrého/ które fie z po=

5: koiu mnoży/ do tegoŝmy przyŝzli y zgodźili: (*marg*) Biŝkupŝtwo Chełmińskie koŝciołowi Gnieźnieńskiemu ieŝt poddáné. (–)

6: iż Biŝkupŝtwo Cheł

7: mieńskie do Koŝcioła Gnieźnieńskiego má fie wrócić od tego

8: czáfu y ná potym/ do Polŝkiego y Gnieźnieńskiego Koŝcioła:

9: y iáko głównému niech we wzyftkich rzeczách będzie poŝlufzné

10: y poddáné/ wymuiác ono z Zakonného vrzędu pod Swiet=

11: cki/ zá láŝką y mocá Naiwyszého Oycá Papiežá:

12: ná co My

13: Lodwik Miŝtrz y Komendorowie náŝy dálimy y dáiemy zu=

14: pełné zezwolenié. Które to Biŝkupŝtwo ze wzyftką Dyocezią y

15: zamki/ miáŝty/ miáŝteczki/twiérdzami/ to ieŝt/ Chołmlą alias

16: Kulmenzch/

17: Lubáwą alias Liubaw/Kurzátник alias Kurni=

18: kiem/ Warmbrzeŝchno/ alias Fredeke/ y ze wzyftkiemi powiá=

19: ty/ Szláchtą/ Wáŝáły/ wŝiámi/ y ze wzytkiemi rzeczami knie=

20: mu naležácemi

21: pod przerzeczoného Páná Króla Kázimiérzá y ie=

22: go królestwá Polŝkiego będzie w wieczný mocy y obronie. (*marg*) Biŝkupŝtwo Alŝperkie do korony ma naležéć. (–)

- 23: Téz zgodziłifmy fie ná to: iż Kościół Alſperſki y iego Bi=
24: ſkup/ który zá czáfem będzie/ z fwą wczciwą Kápitułą Wár=
25: mieńſką od tego czáfu y ná potym ze wſzyſtkiemi ſwými zamki/
26: miáſty miáſteczki/ y twiárdzami/ to ieſt/ Helzbergiem/ Bronſ=
27: bergiem/ Wormediltem/ Serburgiem/ Wártembergiem/
28: Reſchel/ Biſchoffteyn/ Alleſteyn/ Gukteſzkat/ Melizak/ Wár=
29: tenbergiem/ Fránwenburgiem/ y Biſchoffzburgiem ze wſzyt=
30: kiemi powiáty/
31: Szláchtą/ Wáſſały/ wſiámi/ y innémi rzeczá=
32: mi przynależáćemi v przerzeczoného Páná Króla y potomków
33: iego Krolów Polſkich/ y króleſtwa Polſkiego w mocy/ poddá=
34: noſci/ y obronie będą.
35: A My Lodwik Miſtrz/ náſzy potom=
36: kowiek/ Komendorowie/ y Zakon náſz od pánowánia onym y z
37: poddánoſci nam zwykły wyrzekamy ſię:
38: y wſzyſtko práwo/
39: które nam w przerzeczoným Koſciele/ Biſkupſtwie/ Kápitulie/
40: którymkolwiek ſpoſobem przynależáło/ ná przerzeczoného Na=
41: iáſnieyſzego Páná Kázimiérzá Króla Polſkiego/
42: iego potomki
43: dziedzice Króle y króleſtwa Polſkie zupełnie ſkładamy/ przeno=
44: ſimy przez ninieyſzy liſt.
45: Téz to zgodzonó y rozrzádzono ieſt
46: zá oſobliwym nas Lo=
47: dwiká Miſtrzá/ Komendorów/ Zakonu náſzego pozwoleniem
48: y pochwaleniém: Iż wczciwy Pan Wincenty Kiełbálá Rádá y
49: Sekretarz przerzeczoného Króla leg^o M. Naiáſnieyſzego Ká=
50: zimiérzá do Koſciółá przerzeczoného Chełmińſkiego/
51: przez íá=

Metryki o przywilejach

Część pierwsza.

- 1: mégo Pána Króla Kázimiérzá iest miánowan: y do tegóz Ko=
- 2: ścioła zá przyczyną iego á zá wolą Bożą ma bydz poftánowion
- 3: do Kościoła y ná Stolicę Pomezánfkiego Biskupftwa:
- 4: ácz do
- 5: tego czáfu w głowie y w członkach fwych był w Zakonnym fta
- 6: nie ten przerzeczony Kielbála/ przedsię niech go ma do żywotá
- 7: fwégo in comendam przez rozrzádenié y rozgrzéfzenie Apoftol
- 8: fkie:
- 9: y ón z iego Zamki/ miáfty/ twiárdzami/ to iest/ Fráybuth
- 10: alias Reyffemberg/ Kwiedzyny alias Máriewerden/ Biskupi=
- 11: ce alias Biffowfwerder/ Kifnelcz alias Frenftath/ Smenber
- 12: alias Sárdzen/ y Roffemberg y z innémi Powiáty y przyległo=
- 13: ściámi/ niech przynależy:
- 14: y ták w duchownych iáko y swietckich
- 15: fprawách niech rzádzi kościól przerzeczony Pomezánfki: wżák=
- 16: że w tym czáście zoftác ma w fwych członkach zakonnych.
- 17: A po
- 18: śmierci przerzeczoného Wincentého Kielbáfy ná przerzeczony
- 19: Kościól Pomezánfki ofobá zakonna náfzego zakonu ná Bifku=
- 20: pftwo będzie obrána/
- 21: y poftánowioná zá przyftąpieniém do te=
- 22: go Naświętfzego Pána náfzego Papieżá káfki y zyczliwości: y
- 23: będzie fie wefelił z obrony Pána Króla: ále iednák w náfzém y
- 24: zakonu náfzego będzie zakonności y páńftwie.
- 25: Téż po wfpokoieniu woienney nawáłności żadnému niego=
- 26: dži fie więcéy fmiłowánia y miłóšierdzia pokázác/ iedno Ko=
- 27: ścióloom/ y ich flugam:
- 28: áby naiwyszy fprawcá pokoju dał ob=

- 29: fitłzé vmocnienie pokoiowi poftánowionému. Dla tego roz=
30: rządząmy/ ikázuiemy/ y wftáwiamy: áby wftyftki Zamki/ twiér
31: dze/ miáltá/ miáltteczká/
32: Zameczki/ obrony/ Kościoły/ y wsi/ á
33: miánowicie Fráwenburg/ Wormedith/ Wártemberg/ Mel=
34: zak/ Lobaw/ Roffemberg/ Máriemwerder/ y Schowemberg/
35: iákokolwiek od nas y od náfzych poddánych/ y przerzeczoného
36: Naiáfnieyfzého Króla y iego poddánych pośiedzioné/ opáno=
37: wáné/ inkáztelowáné/ którymkolwiek imieniem byłyby zwá=
38: né/
39: ich Bifkupom/ Kápitułom/ Pręłatom/ Opátom/ Kláftzo=
40: rom/ a miánowicie Alſperfkíemu/ Chełmińfkíemu/ Pomezán=
41: fkiému/ y Sámbiemfkíemu Bifkupom/ y ich Kościołom/ ták
42: Káthedrálfkim/ iáko Conwentuálfkim/ y Kollegiátfkim/
43: y ich
44: Kápitułam/ Conwentom/ Szpitalom przez wízelkiéy kondi=
45: tiiéy/ vmnieyfzenia/ fzácowánia/ płace zápowiedzenia/ ze wfty=
46: tkiémi ich domoſtwy/ Itrzelbą/
47: ochędoſtwy/ y wftyftkiémi rze=
48: czámi przynależácemi/ od tego czáfu ná ſwięto národzenia S.
49: Ianá Krzścicielá blifko przyfzłé/ á byłyby zásię wróconé. (*marg*) O wróceniu Zamkow/
miałt miáltteczek kościołom y Bifkupom. (–)

50: Nád

51: to wftyftkié Bifkupy/ Opáty/ Kápituły/ Pręłaty/ Probofcze/

strona: 1098

1: Kánoniki/ curatos & non curatos, y inné Beneficiaty/ któ=
2: rzy nie fą Zakonu náfzého/ ná ich mieyfćá/ práwá/
3: wolności/ y
4: dzierzáwy/ które przed poczęciem woyny dzierzeli/ wrócamy/ y
5: y ninieyfzym liſtem znowu wftáwiamy: wyiáwfy Zamki prze=

- 6: rzeczoné/ które máią bydz ná święto świętego Iana Krzści=
7: ciela wróconé.
8: A ieliby przerweczeni Przełożeni naiálnieyszému
9: Pánu Królowi w mieściech álbo w miásteckách niewdzięczni
10: álbo podeyżrzáni byli/ niech będą do tego dopuśczeni:
11: áby go=
12: dné ludzi ná fwé mieyfcá poftánowili/ álbo penfią iáką vczci=
13: wą zá władzą przełożoného fobie zoftáwili/ puściwfy y wy=
14: rzékfy lie tytułu.
15: Téż wzyftki więźnie ná ninieyszey woynie przez nas Miřtrzá/
16: Komendory/ Stárofty/ ludzie nářzé/ y té którzy nam pomagá=
17: li y przy nas řtali/ choć řá ořzácowani álbo nie/
18: od wřzelkiego
19: więźnienia/ obowięzku/ zá mocą ninieyszého przymiřza wolno
20: czynimy/ y wyřwobadzamy przez ninieyřzy list:(*marg*) Więźnie zřąd y z owąd wolnie
máią bydz wypuśczeni. (-)
21: które wolné v=
22: czynienié y řwobodá przez Naiálnieyszého Pána Kázimiřzá
23: Króřá/ Křiężetá Mázoweckie y Stolpřkié/ Biřkupá Alřper=
24: řkiego/ Stárofty y Vrzędniki/
25: y ich wzyftkich pomocników/
26: którymkolwiek imięniem nářwané żadného nie wymuiąc ma
27: bydz vczynioné:
28: áni ci/ którzy řá ořzácowani/ **niémáią** [!] bydz po=
29: winni ku iákiey płácey ielcze niezápłáconey: á ieliby ořzácowá=
30: ni o zápłacenié dáli zá się rékoiemřtwo/ tedy máią bydz od nie=
31: go wolni.
32: Téż rozřádzamy/ řkázuiemy/ y řřtáwiamy: Iż wzyřcy Ku=
33: pcy/ ták króřeřtwá Polřkiego z przednieyřzych Pańřtw y Ziem
34: tychże/ y Biřkupřtwá Alřperřkiego/ y iego Kápituły/ y Ziem

- 35: Prułkich/
36: którzy łą w poddáności nálezý/ y zakonu/ niech wżę=
37: dzie ná ziemiách y ná wodách będą przełpieczni y wolni: y za=
38: dne przykrołci im ná potym niech nie będą zádawáné:
39: y niech
40: nie będą przypędzani iedno zwykłemi y łtárými drógými ieżdżíc:
41: áni do żadného Zamku/ Miáłtá/ y mieyfcá pod bárwą iákiéy=
42: kolwiek vftáwy/ ábo zápowiedzenia z rzeczými/
43: z kupiámi fwé=
44: mi/ którýkolwiek máteriieý/ nápotym będą powinni przypu=
45: łczác/ iedno do Kinłzbergu wedle połtánowienia wysłzý v=
46: czynioného:
47: o czym ołobny łift od nas wyłzedł.
48: Téz iż przez dowcip kupiecki y rzeczy przedáynych wnołżenié
49: Rzeczpołpolita łzláchetné zwykłá brác rozmnożenié/ vftáwiá=
50: iác łkázuiemy: (*marg*) Kupcom wolny przeiazd ma byđz przez ziemié y wody.
-1: Nowé Clá y z téy łtrony y z owéy nie máią byđz vftáwiáné. (–)
51: iż żadnych myt/ łkłádów/ céł/ targowych/ y za=
52: dných czynłszów ná mieyfcách y ołobách w ziemiách Prułkich y

strona: 1099

- 1: páńłtwách im poddánych y tám będących niebędziemy nowo v=
2: kłádác/
3: y niedopusłcimy vkłádác ták ná ziemiách iáko ná wodách:
4: ále tylko będąiemy vżywác włožonych.(*marg*) Polacy do Zakonu máią byđz przjpułczáni.
(–)
5: Co téz Naiáłnieyfy Ká=
6: žimiérz Ieg^o M. Król y potomkowie iego Królowie/ Kłiążętá/
7: y Biłkupi przerzeczeni w ziemiách fwych będą chowác.
8: Y áby miłóci y iednołci więłtłza pewnołc mięđzy Naiáłniey
9: łzym pánem Kázimierzem Królem/ krółłstwem iego Polłkim/

- 10: poddánemi/ y którzy iemu pomagáli ziednéy łtrony/
11: á między Mi
12: łtrzem Komendory y Zakonem w Pruśiéch z drugiéy łtrony v=
13: łtáwicznie y nieporuŕzenié wiecznie trwálá/ vłtáwiamy y rozrzá
14: dzamy:
15: iż ná potym y od tego czáfu do Zakonu **náľzég [!]** P. Máriiéy
16: w ziemiách Prufkich godné oľoby/ y do przyięcia Zakonu łpofo=
17: bné z poddáných którychkolwiek króľstwá Polłk. Przełozonych
18: y Pánów ieg^o niech będą przyimowáni:
19: wľáкке ták/ iż my Miłtrż
20: y Komendorowie/ nád połowicę z nich nie będziemy powinni
21: brác: y ná téż oľoby w rozdawániu Komendorłtw y vrzędów
22: zakonniczych wedle rzeczonéy połowice dóbr wzgląd będziemy
23: mieć powinni.
24: A Miłtrż będzie wybiéran mąż więcéy pożyte=
25: czny y godny/ wedle reguły/ zakonowéy y vłtaw:(*marg*) **Przyśięgá** vczyniona niema bjdź
łamána. (–)
26: który iż Książ=
27: żęciem y ráđá Naiáľnieyżégo Páná Króla y króľstwá ielt/ nie
28: **niebędzie [!]** mógl byđż przez łłufzného wyłtępku y okrom wiádo=
29: mości Naiáľnieyżégo Páná Króla z vrzędu złozon.
30: Téż ábyłmy tákowy pokóy wieczny ziednoczenié y zgodę pod
31: pewnieyżéy pilności mocnościá y mocá łtrzegli/ obiecuiemy
32: okrom żadnéy zdrády y chytróści pod przyśięgá vczynioná:
33: iż
34: do żadného człowieká żywiácego władzá y moc/ którégokol=
35: wiek dołtoieńłtwá byłby/ bądź Papiéżem/ Céfárzem/ Królem/
36: Książęciem/ álbo do Rzeczypołpolitéy iákiéy y zgromáđzenia
37: ludźi duchownych y łwiectckich/
38: dla vprofzenia ninieyłżégo po=
<http://rcin.org.pl>

- 39: koiu/ iedności przymiérza poştánowienia we wŕzyftkim álbo w
- 40: części/ iáwnie álbo potáiemnie/ przez się álbo przez napráwné
- 41: ołoby Duchowné y ŕwietckie rozerwánia/ odkupienia/ fkáże=
- 42: nia/ wniwecz obrócenia niebędziemy fie vćiekác:
- 43: áni będziemy
- 44: mieć moc vćieczki: y niedamy fie do tego przywiédzdz/ áni w tym
- 45: łobie rádźić/ álbo fie w tym ŕzukác dopuścimy:
- 46: álbo żeby nam
- 47: miano rofkázowác zgwałćić ninieyŕzy pokóy y przymiérze przez
- 48: iákązkolwiek moc Papiezką/ Synodzką/ Céfárką/ Królew=
- 49: fką/ Kŕŕażęcą:
- 50: áni będziemy vpráŕzác rozgrzéfzenia y wypulcze
- 51: nia z przyŕięgi: y choćiaybyfmy iá vproŕili/ niebędziemy vzy=
- 52: wác: y choćiayby téz okrom náŕzego ŕtáránia bylá dáná/ álbo

strona: 1100

- 1: miáá bydz dáná.
- 2: A ielli przeciwo temu vczynimy/ będziemy
- 3: miáni zá krzywoprzyŕięzce.(*marg*) Kupcy poŕtronni máią bydz przed włáfnym Sędzim o ŕpráwiedliwoŕć ŕzukáni. (–)
- 4: Téz iz poddáni Páná Naiáfnieyŕzego Króla/ y Króleŕtwá
- 5: Polŕkiego/ y ziem przerzeczonych/ zkądkolwiek y którégokolwiek
- 6: ŕtanu y záwołánia ŕá/ którzy dla ŕpraw álbo kupiectwá álbo in=
- 7: nych rzeczy
- 8: do ziem którýchkolwiek náŕzych Prufkich/ y zakonu
- 9: przyiecháliby: przez poddáné náŕze y poŕtronné którégokolwiek
- 10: ŕtanu będącé niemáią bydz zátrudniáni y zápowiedáni:
- 11: ále ie=
- 12: ŕli w króleŕtwie Polŕkim y Kŕŕęŕtwách y ziemiách iego/ iáką
- 13: ŕprawę będąć mieć: ci którzy fie ná nie fkárzą wedle praw Ziem=
- 14: ŕkich niech z niemi czynią/ y tám fkárgi niech fie vfpokoią.

- 15: Włzák
- 16: że ten/ który co wyftąpi á ná mieyfcu wyftępku będzie záftan:
- 17: tedy ten który z nim ftánowił/ o świeżé ftánowienié ná miey=
- 18: fcu ftánowienia może z nim czynić:
- 19: á iefli z mieyfcá onégo odie=
- 20: dzie/ iáwnie álbo potáiemnie przed Sędżim fwym niech bę=
- 21: dzie pátrzan.(*marg*) O Kmiećiąch zbiegłych.
- 1: Zá wyftępek cudzy żaden zápowiedan bydż niema (-)
- 22: Téż poftánowiliřmy: iż gdziebykolwiek kto kmiecie ábo pod=
- 23: dáné fwé znalazł/ którzy dla woyny álbo innégo czáfu od niego
- 24: odefzli: może ich fzukác/ y máią mu bydż pułczeni y wróceni:
- 25: gdy o nie prořić będzie.
- 26: Téż żaden kupiec álbo inny człówiek którégokolwiek ftanu
- 27: álbo máiętnóř iego dla wyftępku innégo nie ma bydż zápo=
- 28: wiedzán/ zátrudnian/ áni iman.
- 29: Téż iefliby Furmánie álbo Woźnice máiętnóř álbo kupią
- 30: kupiecką zá naymem wiozác mieyfcá myt przeiecháli: oni tylko
- 31: íami ná fwych rzeczách y koniách niech będą karáni:
- 32: á zá to má=
- 33: iętnóřci kupieckie nie máią bydż bráné álbo zátrzymáné.(*marg*) O Furmániech Cłó
miíiących.
- 1: Dla wjftępku iednégo pokoy nie má fie tárgác. (-)
- 34: A iefli przez którégó poddánégó álbo támże rodzicá nářzégó
- 35: zapifowi ábo pokoiowi wiecznému ninieyřzému będzie co vbli=
- 36: żonoy przeciwnie vczyniono:
- 37: iáko iefli drapieřtwá/ álbo łupy
- 38: iákie/ pozogi/ řpuřtořzenia/ mężobóyřtwá/ y inné złóczynřtwá
- 39: w ziemiách y pánřtwách nářzych z obu řtron będą vczynioné:
- 40: dla
- 41: tego przerzeczony pokóy y iednoř nie ma bydż kázoná/ ále w

- 42: Íwéy y mocy y władzéy ma zoftác: áni przez to iż **czyi** [!] poddány
- 43: tákowy zły vczynek vczyni/ ftroná ma bydź rozumiána zá krzy=
44: woprzyiężcę:
- 45: ále przerzeczeni złoczyncy zá ich wyftępki przez
- 46: Stárofty y Vrzędniki oboiu nas práwnie niech będą karáni/ y
- 47: ku dofyćuczyniieniu zupełnému y powinniému przymufzeni.
- 48: Téz obiecuiemy przez ninieyfzy líft/ y słowem náłzym á przy=
49: sięgą obowięzuiemy fie: iż ku opánowánium Ziem/ Zamków/

strona: 1101

Metriki o Przywileiách

Część pierwfza.

- 1: Miaft/ miálteczek/ wsi/ y którychkolwiek mieyfc **ieg^o** M. Króla/
2: Książąt/ y Biskupftw przerzeczonych/ y wfyftkich poddánych
3: pod pánowánium **ieg^o** będących ták duchownych iáko swietckich
4: nie rufzymi fie:
- 5: y owłzem iefli zá przygodá iáká przez którégokol=
6: wiek nieprzyacielá álbo zdraycę królewfskiego/ Książąt/ Bifku=
7: pów y Kápituł przerzeczonych Zamek iáki/ Miáfto álbo twiér=
8: dza chytrością/
9: zdrádą będzie wzięty/ álbo okupowány/ álbo
- 10: które mieyfcá były ná moc zbudowáné/ czego Boże vchoway: (*marg*) Miáftá/ zamki
przez Miftrzá wzięté máią bydź królowi wróconé. (–)
- 11: żadnym obyczáiem nie będziemy áni możemy Zamku/ twiér=
12: dze/ miáftá/ álbo innych mieyfc ták wziętych opánowánych/
13: zbudowánych/ (by téz zá dobrá wolá nam ie poddawano) któ=
14: rymkolwiek Ípofobem pod którąkolwiek bárwą przyimowác:
15: ále będziemy powinni ku doftánium onych/ to ieft/ káždégo Zam=
16: ku/ miáftá/ y twiérdze/ w ziemi Chełmińfskiéy/ Pomorfkiéy/ y
17: Prufkiéy/ ták wziętego/ opánowánégo/

18: zbudowaného przez nas
19: y moc nálezę welpótek z mocą Naiáfnieyżého Pána Kázimiérzá
20: Króla/ Pánów/ Książąt/ y Biskupów ziem nálezých y poddá=
21: nych przerzeczonych powtác/ y z rąk nieprzyacielńkich wyr=
22: wác:
23: y w moc á w połufzeństwo Naiáfnieyżého Ieg^o M. Kró
24: lá Kázimiérzá/ Pręlatów/ Pánów y poddanych przerzeczonych
25: wrócić zásię powinni będziemy.
26: Téż My Lodwik Miřtrž/ Komendorowie y Zakon przerze=
27: czony/ Zamki/ y Miáftá/ Stum/ Nowumforum/ Chełm alias
28: Kulmen/ Stáry zamek alias Heldens/ Brodnicá alias Stroz=
29: berg/ Krisburg alias Dregon/
30: które do tego czáfu były w ná=
31: řzym dźierzeniu y páńřtwie/ ze wřyzłtkiemi ich Powiáty przy=
32: należnořćiami záchowawřzy łobie řzáfowanié/
33: ile łie dotycze
34: Kriřburg/ wysřzey wyráżoného przerzeczonému Naiáfnieyřzé=
35: mu Pánu Królowi/ y Króleřtwu Polřkiému/ álbo iego Vrřę=
36: dnikom puřćić y zdác z wřiami/ miářteczki/ przyległóřćiami ich
37: wřyzłtkiemi/
38: nic niewyymuiác y przerzeczonych Zamków y
39: Miářt przerzeczonému Naiáfnieyřżému Pánu Królowi/ y kró=
40: leřtwu Polřkiému/ ábo ich Vrřędnikom/ na řwięto Národzenia
41: ř. Ianá **Krřřćicielá** [!] bliřko przjřzłé/ řřtotné/ wolné/ y niezářrudnio
42: né zdác dźierzenié.
43: A choć téż z rąk nálezých álbo potomków ná=
44: řzych y zdánia nálezého/ álbo którýmkolwiek innym řpóřobem
45: przerzeczoné zamki/ Miářftá/ w ręce y w moc Pána Kázimié=
46: rżá Króla y króleřtwá Polřkiého przydą:
47: tedy My w téy mie=

48: rze MiŃtrż/ Komendorowie/ y Conwent náŃz będąie rozu=

49: mian/ iżefmy temu dofyć vczynili: to opátrzywfy y obwarowa

strona: 1102

1: wfy: (*marg*) Zamki y miáftá Sthum/ Nowumforum/ Chełm/ y inné máią bydź wróconé.

(-)

strona: 1102

1: áby Naiáfnieyfy Pan Kázimiérz Król PolŃki/ przerze=

2: czoné Miefczány y poddáné Miaft prerzeczonych łáfkáwie

3: przyiá/

4: y wfyłtko obrázenie z fercá im nigdy łowem áni

5: vczynkiem tego nie wfpomináiac odpuścił: y około máiętno=

6: ści y żywotá ich przez ofobné fwoie królewŃkie liŃty/ które máią

7: bydź w ręce náŃzé dáné/ vprzeŃpieczył:

8: y ich wolności/ fwobo=

9: dy tylko łtáre potwiérdził. (*marg*) Gniéw ma Król odpuścić/ á práwá łtáre ma potwiérdzić.

(-)

10: Co téz y My Lodwik MiŃtrż/ Ko=

11: mendorowie/ y Zakon miefczánom y poddánym z Holántu/ z

12: Baffenheymu/ z Meydenburgá/ z Molirze będąiemy powinni

13: vczynić.

14: Których to miaft Holántu/ Báffenheymu/ Meyden=

15: burgu/ Molhyrzen/ y Kámeratów Bordywon prerzeczony

16: Naiáfnieyfy Pan Kázimiérz Król będąie powinien nam Mi=

17: łtrzowi/

18: Komendorom/ y Zakonowi náŃzému ná prerzeczoné

19: święto/ Národzenia świętego Ianá Krzścićielá wolné iftotné

20: y niezátrudnione puścić dzierzenie

21: wyiáwfy łześć wŃi Po=

22: wiátu Holántłkiego/ á piéć wŃi miáłteczká y powiátu Molhu=

23: zen: które wysłzey łá miánowané.

- 24: A chcemy: áby wŕzyŕtkié dárowánia/ przedánia/ oddalena/
25: wyŕwobodzenia/ zapify/ od tego czáfu ná wŕiách/ Zamkách/
26: którémý Miŕtrz/ Komendorowie/ y Zakon/ rzeczonému Pánu
27: Naiálnieyŕzému Kázimiérzowi Królowi wedle **miánowia** [!] bę=
28: dźiemy powinni zdác/ którymkolwiek ŕpofobem vczynioné
29: niech będą nikkzemné/ prózné:
30: którém z pewnéy náŕzémý wiadomo=
31: ŕci káŕfuiemy/ pfuiemy/ y nikkzemné czynimy.
32: Tém rozrządźilifmy: áby wŕzyŕcy zbiegli/ złupieni/ ludźie Ry=
33: cérŕcy/ to ieŕt/ Szláchtá y obywatéle/ (*marg*) Máieŕnoŕci zbiegłŕ ludźiomý złupioným
którzy ŕie do Prus wracáią máią bydź wróconé.
-1: Gniém ma bydź dopuŕczon/ á wolnoŕ poddáným ku mieŕzkánium y zŕąd y z owąd ma bydź
dopuŕczona. (-)
34: ták z króleŕtwá Polŕkié=
35: go/ z Kŕŕŕztw/ z Pańŕtw/ y ŕiem przerzeczonémý Naiálnieyŕzémý
36: go Kŕŕŕŕŕciá Kázimiérzá Królá/ y króleŕtwá iego/ y Biŕkup=
37: ŕtwá Alŕŕŕŕŕkiémý/ iáko tém z Ziem Prufkich Zakonu przerzeczó=
38: négo z którýchkolwiek:
39: áby im wolno byío wrócić ŕie do do=
40: mów ŕwych/ y máieŕnoŕciá ŕwą ŕzáfowác wedle wolémý ŕwémý:
41: do którých ŕpokoinémý y doŕtátecznémý dźierzenia oném y ich bliz=
42: ŕzém dopuŕŕimý/ y ich broníc będźiemy.
43: A temu przekázowác
44: nie ma: iż tákowém dobrá ich przez nas innym którýmkolwiek o=
45: ŕobam do ŕywotá/ álbó do czáfu/ álbó ná wieki byío zoŕtáwio=
46: né/ dárowáném/ álbó zápiŕáném:
47: którém to zaŕtáwy dárowánia/
48: przedánia/ y zapify káŕfuiemy/ pfuiemy/ nikkzemné czynimy/
49: odŕywamy/ niŕczymý áby żadnémý mocy niemiáły/ mocá niniey=
50: ŕzémý Przywileiu.

51: Téz będziemy powinni My Lodwik Miftrz/ y Komendo=

strona: 1103

Metriki o Przywileiách

Część pierwsza.

- 1: rówie/ y potomkowie náfzy oné mieć w łáfcie:
- 2: y nigdy słowem
- 3: áni vczynkiem będziem wípominác tych nieprzyiáźni: áni iákiéy
- 4: pomfty nád niémi czynić przez nas álbo nápráwną ofobę/ iá=
- 5: wnie álbo potáiemnie/ próście álbo z iákiéy chytróści/ álbo iá=
- 6: kákolwiek bárwą wymyflną:
- 7: którym téz zupełną dájemy wol=
- 8: ność z ziem y Pańftw náfzych do ziem królestwá/ Księftw y
- 9: Pańftw przerzeczonych względem miefzkánia przeność lie/
- 10: y
- 11: dobrá fwé ruchomé y nieruchomé przedáwác/ frymárczyć/ y
- 12: wolnie iémi fzfáwác wedle woléy y vpodobánia fwégo.
- 13: Téz
- 14: Miefczanie oboiéy ftrony/ którzy z miaft y z miáfteczek wypę=
- 15: dzeni y wywołáni byli/ álbo z nich wyfzli iáwnie álbo táiemnie/
- 16: máią bydź dopuśczeni:
- 17: aby do fwych maiętnóści przyfzli: y do=
- 18: brá ich/ które przed poczęciem tego poftánowienia nie fą prze=
- 19: dáné y dárowáné innym/ máią im bydź wróconé.
- 20: A iefliby
- 21: fie do domów álbo dóbr przedáných/ dárowáných chćieli przy=
- 22: wrócić/ zápláciwfy temu/ który kupił álbo mu fą dárowáné/
- 23: ofzácowawfy ie przez Rádę onégo mieyfcá máią bydź wróco=
- 24: né:
- 25: obwárowawfy im to: iż iefli ná budowánia álbo ná inné
- 26: potrzeby oných máiętnóści náłożyli/ iż tákże wedle fzfáunku

- 27: Rády mieyfćá będą powinni wrócić przedtym/ niż tákowe do=
28: my álbo máiętności im będą wróconé.
29: Téż áby ninieyfzého pokoju álbo przymiérza y iedności zám=
30: knienié z tym obfitfzą przeltrogą było ftrzeżono przez nas Mi=
31: ftrzá/ Komendory/ y Zakon:
32: wfyfcy Bifkupi/ Komendoro=
33: wie/ y Podkomendorowie/ Szoltyfi/ Szláchtá/ y ini którzy
34: vrzędý przełożenftwá w ziemiách náfzych Prufkich dzierzą/ Bur
35: miítrzowie/
36: Ráyce miałt náfzych Kunsbergá/ Knerpaw/ Len=
37: benijt/ Holánth/ Noyderbergu/ Paffenheim/ y wfyfcy y koždy
38: zofobná bráćia zakonu Rycérzkiego ftanu w Pruśiéch przyfię=
39: gą:
40: iż będą chowác ninieyfzy pokóy niezgwałcenié á nienáru=
41: fzenié: y niemáią iemu fie przeciwić zá żadną przyczyną/ áni żą=
42: dáć rozgrzélzenia y fwobody od przyfięgi/ wyrzékáiąc fie wízel=
43: kich wymówek/ ták práwnych iáko vczynkowych:
44: á zwłáfczá
45: boiáźni ftráćenia wfyfťkiéy máiętności/ álbo iż przez dozwole=
46: nia Stolice ApoftolŹkiéy/ który zakon iefť poddan/ álbo iż nie
47: wezwawfy Miítrzów Niemieckich y Inflantckich/
48: y okrom
49: wiadomości ich woléy y zwolenia/ y przeciwko Státutom y
50: zwyczáiom Zakonnym ninieyfza zgodá y ziednoczenié iefť fprá=
51: wioné/ y przyięté/ y tákże inné rzeczy wfyfťkié téy zgodzie prze=
52: kázác nic niemáią. (*marg*) Przyfięgę Miítrz y inni poddáni Królowi PolŹkiému czynić máią. (—)

strona: 1104

(*marg*) Imioná fprawców y z tey y z owey ftrony poftánowionych. (—)

1: Téż áby tego pokoju wieczného y zgody pod pewnieyfzym

- 2: Ípořobem y pilnieyřz moc we wřzyřtkim onego rozdźieleniu/
- 3: Ípořobiech/ rtykulech/ y punktciech řtrzeęliřmy/ y on chowli/
- 4: y by pokoy przymierze y ziednoczeni od wřzłkiego řpořobu po=
- 5: deyřrzenia byo opiřane/ dla iego vęruntowania y mocy to
- 6: przykadamy:
- 7: iź Naiafnieyřzy Pan Kazimierz Krol Polřki/ y
- 8: my Lodwik Miřtrz/ Komendorowie/ Zakon y řtan narz przez
- 9: narze řprawce/ ktore na ten czas iafnie y nieodezwanie przez ni=
- 10: nieyřzy wřtawiamy/
- 11: to iest/ vcziwego Oyca Pana Iodocha
- 12: Biřkupa Ozylien. Zakonu řprawce naiwysřzego y Wielmoęne=
- 13: go/ Vcziwe/ Zacne/ Szłachcice/ y opatrzne męęze Iana z O=
- 14: řtroroga Rycerza oboyga Prawa Doktora/
- 15: Kasztelana Mie=
- 16: dzyrzeckiego/ Miřtrza Sedywoia Theologa Probořcza Kla=
- 17: řztoru Kłodawinřkiego Zakonu Kanonikow zakonnych/ Anto
- 18: niego z Furliwia Dekretow Doktora/ Komory Apořtolřkiey
- 19: Kleryka/
- 20: Andrzeia od řwietego Krzyza/ Antoniego z Karafel=
- 21: lis řwietego palacu Apořtolřkiego Sprawce/ Bartłomieia
- 22: Kiełbaę Kanonika Gnieznieńřkiego/ Miřtrza Henryka Gur=
- 23: demana/
- 24: Dźiekana v řwietego Andrzeia kořciola Kołomiy=
- 25: řkiego/ Prokuratora řpraw/ Miřtrza Fabiana Hanka Dekre=
- 26: tow Doktora Kanonika wietřzego y Szkolaftika řwietego
- 27: Krzyza we Wrodzclawiu/
- 28: y przed naiwysřzym Biřkupem pa=
- 29: nem narzym naiřwietřzym Papieęem/ będźiemy zeznawac/
- 30: wyznawac/ y koędy z nas ořobnie będźie iafnie zeznawal/ wy=
- 31: znawal przerzeczone ziednoczenie/ przymierze y pokoy:

- 32: iżełmy
- 33: wolnie z vprzémą wolą przez chytróści y zdrády fprawowali/
34: poftánowili/ fprawili/ y fkończyli/ y wżyftkié członki rozdzie=
35: lenia/ obyczáie/ porządki/ zá którými ten pokóy y zgodá ieft v=
36: czynioná/ fkonczoná/ y w porządek fprawioná/
37: ná naucziwżé=
38: go Páná Oycá Rodolfá Bifkupá Láwentynfkiego/ Legatá
39: Stolice Apoftolfskiéy nápominánié/ z pośrzodku/ y z náłzého
40: vmyfłu wolą/ zwoleniém/ y dobrowolnym vpodobániém/ to
41: ieft vczyniono:
42: y będziemy z pilnością prośić/ o to fie pracowác/
43: nálegác/ prośić z obowiązku y z powinności przez chytróści y
44: zdrády:
45: áby naiwyszy Bifkup Pan náłz ninieyżé ziednoczenié/
46: przymiérze/ pokóy y zgodę przez pośrzodek ofobliwy fwégo de=
47: krétu/ który ma vczynić/ z pewnéy wiadomości iego święto=
48: ści/
49: y przez listy Apoftolfskié/ Buły/ we wżyftkich iego Artyku=
50: łách/ obyczáioch/ rozrządzenin [!] y punktciéch przyiął/ vmocnił/
51: wdzięczny vczynił/ y ná wieczną téy rzeczy pámiéc vtwierdził: (*marg*) Apoftolfskiéy ftolice
ma Miftrz y zakon prośić/ áby tę zgodę potwiérdziła. (–)

strona: 1105

Metriki o Przywileiach

Część pierwsza.

(*marg*) Miftrz potwiérdza wieczny pokóy. (–)

- 1: y winę y karánié/ pod które fie poddáiemy/ áby przyłożył ná te=
2: go/ któryby ninieyżé ziednoczenié y fprzymiérzenié zgwałcił/ prze
3: ftępował/ álbo iemu fie przeciwił/ z przydániém niedoftátków
4: iákich:
5: któreby fie okazały bydż w ninieyżym fprzymiérze=

- 6: niu/ porządku/ zapišie: by téz y z vblíženiém Státutów y zwy=
7: czáiów Zakonnych tych/ któreby przysięgámi były vmocnioné/
8: álbo władzą ApoftolŃką y PoŃtów iego/ álbo którąkolwiek iną
9: mocą potwiérdzoné.
10: Zá którym potwiérdzeniém toby fna było
11: oŃtrégano: iż w wielkich y trudnych rzeczách Zakonnych we=
12: zwánié y zwolenié MiŃtrów Niemieckich y InŃlantŃkich miá=
13: łoby przyŃtápić:
14: y to nie ma bydź/ ábyŃmy mieli boiaźn iáką Ńobie
15: ná pomoc brác: którą boiáźnią my MiŃtr/ Komendorowie/ Za
16: kon mielibyŃmy Ńie zákłádác: gdyżefmy ku poŃtánowieniu niniey
17: Ńzégó pokoiu przez wezwánié NauczciwŃzégó Páná Rodolfa Bi
18: Ńkupá Láwentckiégó/
19: ApoftolŃkiégó Legatá dobrowolnie przy=
20: iecháli: y ná wŃzyŃtki tráktaty/ podánia/ y zámknienia pokoiu/
21: iáko nam pożytecznégo y potrzebnégó wolnie zwoliliŃmy.
22: Którą to zgodę/ iednoŃć/y przymiérza wiecznégo zámknienié/
23: My brát Lodwik z Erlichawlen MiŃtr wielki/ z Komendo=
24: ry/ Conwentem/ y Zakonem náŃzym/ imięniém náŃzym y po=
25: tomków náŃzych y Conwentu/
26: y nam pomagájących y poddá=
27: nych náŃzych z pewnéy wiadomoŃci: we wŃzyŃtkich iego człon=
28: kách/ ŃpoŃobiéch/ punktciéch/ pochwalamy/ przymuiemy/ y przez
29: ninieyŃzy Przywiléy dla vmocniénia iego wiecznégo obiáŃnia=
30: my/
31: y wŃzem opowiedamy/ oŃtáwiwŃzy w mocy té rzeczy/ które
32: przeciwo ninieyŃzému pokoiowi y poŃtánowieniu ziednocze=
33: nia/ y iego ártykułom/ ŃpoŃobom/ rozdzieleniu w náŃzych y ná=
34: Ńzégó zakonu práwiéch/ wolnoŃciách/ y przywileiách:
35: które prze=

- 36: rzeczony Naiáfnieýzy Pan Kázimiérz z ítrony íwéy y potom=
37: ków íwých Królów Políkich pochwała y potwiérzda.
38: Ná któ=
39: réy rzeczy íwiádectwo przerzeczonégo Nauczíwíżégo Páná
40: Oycá Páná Rodolfá Biskupá Láwentckiégo/ Stolice Apóstoł
41: íkiéy Poíłá/ y náízé Miítrzá wielkiégo pieczęći íą przyložoné
42: y
43: záwiefzoné z podpíániém wíáánym ręki tegóz Páná Rodolfá
44: Biskupá Legatá/ y Piíárzów íáwných. A my brát Henryk z
45: Píáwen/ Hoípítalarz náiwýszy y Stároftá w Práyíchen=
46: márkł y Morng/ Wilhelm z Pingen Komendor w Oíterrode/
47: Vlryk z Kínsberg w Íáwíe/ Witt z Gich w Brándenburgo/
48: Ian z Nárbę/ Ziffridus Vlach z Schwarczburg w Bálgie/ Íé=
49: rzy z Ránwong w Reyn/ Vlryk z Ottemberg w Líkie/ Stáro=

strona: 1106

- 1: ítowíe/ Stephan z Oíthrothberg/
2: Podkomendor w Kenczber=
3: gu/ Vlryk z Zolendorff/ Wilhelm Geier ná Lochíteth y Scho=
4: kien/ Prowizorowíe nád zamki: Ian z Klawczein/ Ian z Ster=
5: tántz/ Báltázár Nikierzyc/
6: Ian z Laká/ Mikołay Sperlink/
7: Káíper Máterne/ Puíkié z Huer/ Bártłomiéy Ráwoíkié/ Íérzy
8: z Bola/ Máciéy z Dorniká/ Mikołay z Grzebiná/ Mikołay Ki=
9: íkiol/ Gunther z Hocendorff/ Ieronym z Hogendorff/
10: Ian
11: Tholkę/ Mikołay Ráíchaw/ Ian z Dywon/ Máciéy z Lethen/
12: Ian Przebendorfki/ Michał z Hermánhain/ Oíwáld z Spar=
13: win/ Lodwik z Epingien/ Márek z Federaw/ Tomás z Ber=
14: tlin/ Íérzy Portegal/ Rugelhárd Rope/
15: Marćin z Pokárben/

- 16: Zygmunt z Frewen/ Iákub Gwánt/ Arthwicus Domenhaw/
17: Ian Thymonów/ Ambroży z Borebánt/ Philip Wáyfel/ Ian
18: Bándyn/ Gunther z Lánw/ Mikołay z Nothenthofen/ Máciéy
19: Rokothe/ Ian Zeleger/ Michał Hundertmárg/
20: Máttheufz
21: Kolbálfe/ Piotr z Thyrenbergu/ Tomás Lenhart/ Mikołay
22: Láijfkiwánge. My téż Miefczanie miaft y miáfteczek/ to ieft ftá
23: ry Kniepaw/ y Lámbenicht/
24: Coniczberg/ Bartenften/ Welaw/
25: Káftenburg/ Heyligienbgil/ Fredelánt z Schipemfil/ y Miko=
26: łay z łáfki Bożéy Biłkup y Kápitułá Kościołá Zámбиеńłkiégo
27: Obiecuiemy y obowięzuiemy fie:
28: iż Vczciwy y Wielmożny brát
29: Lodwik z Erlichhauzem/ Miłtrz/ y iego potomkowie Zakonu
30: náfzého Miłtrzowie wielcy/ koždy z ofobná ninieyłzą zgodę y
31: wieczné przymiérze/
32: pokóy y poftánowienié z Naiáfnieyłzym Ieg^o
33: M. Kázimiérzem Królem/ królestwem y iemu ziednoczonémi
34: Pręłaty/ Książęty/ y ze włyfłtkiémi poddánémi zobopólnie zám
35: knioné y mocné będą chowác/ wypełniác y łtrzędz.
36: Y my téż
37: włyfłcy y koždy z ofobná przereczeni będąmy łtrzędz/ pilno=
38: wác/ chowác/ wypełniác/ we włyfłtkich iego łpofobiéłch/ árty=
39: kułách y punktciéłch.
40: A ná znák przereczonych rzeczy łft niniey=
41: łzy zá pieczęciámi náfzémi y Bułá Conwentu y Zakonu z ofo=
42: bliwégo Miłtrzá náfzého y włyfłtkiéy bráciéy y Conwentu zwo=
43: lenia poftánowiliłmy/ áby był vmocnion.
44: Działo fie y dano
45: w Toruniu/ Roku Páńłkiégo/ 1466. Inditione 14. w Niedzie

- 46: lę dziewiętnaftą Mieścią Páździerniká/ około godziny trze=
47: ciéy ná dzień zá Biskupftwá Naświętzégo w Pánu Kryftu=
48: sie Oycá y Páná náłzého Páwłá z Bołkiégo przeýzrzenia Pa=
49: piezá wtórégo/ Roku iego trzeciégo.
50: Przy czym byli Vczciwi
51: mężowie/ Zacná á Mężna Szláchtá y Duchowni/ Pan Pá=
52: weł z Głowiná Dziekan Krákowłki/ Piotr z Pniewy Pro=

strona: 1107

Metriki o Przywileiách

Część pierwsza.

- 1: bołcz Włodzcławłki y Kánonik Gniéźnieńłki/
2: Iákub z Szadku
3: Dekrétów Doktor Probołcz Przemyłłki/ Ian Długofz Kułtofz
4: Wiślicki/ Kánonicy Krák. Henryk z Oporowá oboygá práwá
5: Doktor Ardziakon Gniéźnieńłki/ Máciéy Ráciąż/ Wynkler
6: Duchownégo práwá Doktorowie:
7: Páweł z Pánczkowice/
8: Ian Hoffeman/ y Máciéy Licenciaći: Ian Stánkonów Me=
9: dik Kánonik Wrodzcławłki/Bernárd z Czmenberg y Scho=
10: nenbergná w Kulmenháldens z Strałzbergu/
11: Ian Skáłki
12: we Frándensburgu y Melzak/ Iérzy Sflijwien y ná Hław y
13: Wonsdorff Stároftowie: Ian Schiling/ Ian Thymonów/
14: Filip Weyffel: y Szláchetni Schámbiá/ Ian Folmar/
15: Mi=
16: chał Tronijmer/ Mikołay Kościelin/ Lukácz Reijchenfen/
17: Mieścziáne miáftá Wrodzcławłkiégo: y innych wiele godnych
18: wiáry świádków: którzy do przerzeczonych rzeczy ofobliwie
19: byli wezwáni y prófzeni.
20: A ia Rudolff z łáłki Božey Biskup Láwentłki świętý Sto

- 21: lice Apoftolſkiéy y Naiſwiętſzego Pána náłzého Pána Páwła
- 22: z bołkiého przeźrzenia Papieżá wtórégo Legat do Niemieckiéy
- 23: źiemie/
- 24: iżem wſzytłki przerzeczoné rzeczy ftánowił/ zgadzał/ y
- 25: gdy były przyjmowané przez ſtrony y wydawané y poprzyſię=
- 26: gáné przytymém był/ y dla więtſzéy wiadomości y ſwiádectwá
- 27: ręką moią podpifałem/
- 28: tákowy pokóy y przymiérze pochwalá=
- 29: iác/ y wdzięczny y mocny máiąc/ Biłkup Láwentińſki ręką ſwą.(*marg*) Podpifańie pokoiu
ręką Połá Papieſkiého
- 1: Podpifańie iáwného Pifařzá. (-)
- 30: A ia Ián Ewich z Attendarij/ Káplán Kołonieńſkiého Bi=
- 31: ſkupſtwa Apoftolſką y Céfárſką władzą Pifařz/ y przerzeczoné=
- 32: go Nauczciwſzego w pánu Kryſtuſie Pána y Pána Pána Ro=
- 33: dolfá Láwentińſkiého y Połá Apoftolſkiého Pifařz:
- 34: iżem przy
- 35: przerzeczonéy zgodzie y wiecznému pokoiowi y ártykułách y
- 36: rozdzieleniu w téy zgodzie wyrázonému/ y przy opowiedzeniu
- 37: y dániu ninieyſzéy z oboiéy ſtrony zgody/
- 38: gdy była przyiętá/ wy=
- 39: dána/ y przy wyrzeczeniu/ obietnicy/ y vczyniieniu przyſięgi/ y
- 40: przy innych wſzytłkich y koźdych zołobná obietnicách/
- 41: ná ten
- 42: czás gdy iáko rzeczono ieſt przez przerzeczoného Pána Nauczci=
- 43: wſzego Pána Rodolfá Biłkupá Láwentińſkiého y Połá Pa=
- 44: piełkiého/ y przed nim y przez Naiálnieyſzé Kſiążę Pána Kázi=
- 45: miérzá Króla Polkiého/ rć.
- 46: y iego poddáných z iednéy ſtrony/
- 47: y Wielmoźného Pána Lodwiká z Erlichauſen Miłtrzá wiel=
- 48: kiého/ Zakonu błogóſławionéy Máriiéy Theutonicorum, y ták=

49: że iego poddanych z drugiéy łtrony/

50: gdy té rzeczy były łprawo=

51: wáné/ wełpółek z przerzeczonémi łwiádki byłém oblicznie/ y té

strona: 1108

1: włzyłtkié y koždé z ołobná rzeczy/ iáko w przerzeczonéy zgodzie y

2: iéy członkách iéłt opifáno/ tedym to widział y łłyłzał/

3: y dla tego

4: liłłt wysłzóy opifánéy zgody/ y wiecznégo pokoiu wełpółek z ie=

5: go członki rozdzieleniém. Acz inłzógo ręką gdym ia był czym

6: innym zátrudnion nápiłány/ y łkończony podpifáł/

7: obiáłnił/ y

8: takim łpółobem wydał zá znákiem y imięniém/ któregóm wzy=

9: wáć zwykł/ wełpółek z záwiefzeniém pieczęci Nauczciwłzógo

10: páná Połłá/ Miłłtrzá wielkiégo/

11: y Komendorów przerzeczo=

12: nych z Piłłárzmi niłzóy napiłánémi náznáczyłém dla wiáry y

13: łwiádectwá włzyłłtkich y koždéy zołobná rzeczy: gdym był o to

14: prołłzon y žádan.

15: Y ia Stániłłw Fránke z Rákowice/ Káplán Biłłkupłłtwá

16: Włódczáwłkiégo iáwny Piłłarz zá włádzą Céłárłką.

17: Y ia Páweł Ian z Gełłzowéy Káplán Biłłkupłłtwá Gniéłłnień

18: łkiégo Piłłarz iáwny zá mocą Céłárłką/ iáko wysłzóy iéłt opifáno.

19: ACZ PRZYWILEY BRZEST-

20: łkiego pokoiu przepifány z liłłtow/ ktore łą w

21: łkárbie/ iéłłt przypifán temu przywileiowi zá=

22: mykáiáćemu w łobie pewne rzeczzonego poko=

23: iu kondicie/ niłzóy nápiłány:

24: włzákże iłł punk=

25: ty y kondicie nie łą w iednym/ ktore łą w dru=

26: gim: dla tego My Alexánder Krol/ ártýku=

- 27: ły tegoż pokoju BrzeŃtkiego wzięte z Przywileiu Księstw Mázoweckich dla poŃpolitey
- 28: poddánych náfzych wiadomości rofkazálimy
- 29: do drugich w te słowá przypifáć.
- 30: NAprzód przez przerweczoné Pány/ Królá y Książ=
- 31: żetá PolŃkié/ LitewŃkié/ Zmudzkié/ Rufkié/ Máz=
- 32: zoweckié/ y StolpŃkié/ y innych PańŃtw ich y
- 33: poddánych z iednéy Ńtrony:
- 34: y przerweczonym Mi
- 35: Ńtrzem wielkim/ y Zakonem/ żiemiámi/ y poddáz=
- 36: némi ich/ ták w PruŃsiéch/ w Niemcéch/ iáko
- 37: Inflantciéch/ y Nowym MárgrábŃtwie z drugiéy Ńtrony:
- 38: wŃzy=
- 39: tki niezgody Ńpory y Ńzkody poczynioné miéędzy témi Ńtronámi(marg) Podpifánie PiŃárŃkié.
LiŃt. O pokoju wiecznym. (–)

strona: 1109

Metriki o Przywileiách

CzęŃć pierwŃza.

- 1: máią bydź doŃtáteczne wŃpokoioné:
- 2: y ná potym o nich żadna
- 3: zmienká y pámiéć bydź niema w Ńkárkách/ w wrágániu przed
- 4: drugiémi olobámi: áni iedná Ńtroná ná drugáz nie bédzie pod=
- 5: żegáć/ pomagáć ták iáwnie iáko táiemnie:
- 6: y owŃzem ile bédzie
- 7: bydź mogŃo tych przyŃkórek bédzie bronil.(marg) Dobrá Zakonné w żiemiách zakonnych máią bydź cále.
- 1: Gránice Mázoweckié z PruŃy. (–)
- 8: Téż wŃzyŃtki dobrá KoŃŃcioŃów GniéźnieńŃkiégo/ WŃodzcláz=
- 9: wŃkiégo/ PŃotckiégo/ y PoznánŃkiégo/ PręŃlatów/ Opátów/
- 10: KláŃztorów/ Conwentów/ y innych którychkolwiek oŃób Ńwiet
- 11: ckich y duchownych/

- 12: które są w ziemiach Zakonu przereczoné=
13: go położoné/ máią przy práwiéch wżytkich tak duchownych iá=
14: ko świetckich/ y przy wżyftkich zwycáioch/ dochodziéch/ dzie=
15: sięćinách/
16: zamkách/ wsiách/ folwárcéch/ dworách/ y innych
17: pożytkách y dochodziéch którémikolwiek imiony názwanémi/
18: máią bydź záchowané/ áni iákiémi nowémi zwycáyami/ słužbá=
19: mi/ y wćifki obciążeni niemáią bydź:
20: y té dobrá niemáią bydź
21: oddaláné/ y o ich oddalenié niema bydź sie przez sfony sárano
22: przez oobného zwolenia Pręłatów. A wżyftki Czynsze/ Dzie=
23: sięćiny/ dochody/ y inné pożytki którémikolwiek w ziemiách Za=
24: konu będące/
25: które Miftrz y Zakon Naucziwżym w Pánu
26: Kryftušie Oycom/ Pánom/ Arcybiskupowi Gnieźnieńskiemu/
27: Włodzcláwfkkiemu/ y Płotckiemu Biskupom/ y innym Pręłá=
28: tom świetckim y Zakonniczym królestwá Polfkiego
29: przez dwie
30: lećie zádźierzáné/ zupełnie y cále niech wróćą/ y wróćić rozkázą
31: połowicę od tego czáfu ná święto Gromnic/ á oštátek ná Wiel
32: kęnoc blisko przyślą w Mieście Toruńskim.
33: Co sie dotyczy Gránic Mázowieckich/ té máią zořtác przy li=
34: ściéch/ które máią y które w liściéch náleznych y zakonu nálezgo są
35: opifáné.
36: A gdzie w liściech gránice nie są opifáné/ tám przere=
37: czoné Książętá sówé rádne Pány máią zesłác: także y zakon. A
38: która sroná iáfnieyżym świadectwem y inémi słuźnemi dowo
39: dy sowych gránic dowiedzie/ niech zořtanie przy nich:
40: á gdzieby
41: oboiá sroná gránic słuźnemi znáki niemogłá dowieźdź/ niech

- 42: to będzie ná woléy Miłtrzowłkiéy: iełli zechce przyśiądz ná té
- 43: gránice/ álbo téz przypuścić Ieg^o M. Książę do przyśięgi ná
- 44: téłz gránice.
- 45: A z Książęcím Bolełławem gránice iáko piérwéy
- 46: łá vczynioné/ o których niémáłz różności żadnéy/ niech będą od=
- 47: nowioné.
- 48: Ziemie lepak Zmudzkié y Sudorfkié dla dobrého/
- 49: które z pokoiu pochodzi/ máią przy nas y królestwe [.] Polłkim/ y
- 50: Książtwie Litewłkim wedle gránic wysłzéy opifáných zoftác
- 51: ná wieki wiekom.

strona: 1110

- 1: Téż poczawłzy od końcá gránic Książąt Mázoweckich od
- 2: rzéki Lyki y od brodu/ który zowá Kámijonybród/ leżácégo
- 3: wzgóřę téyże rzéki Lyku/ wysłzéy niż ieźiorá Bráijwo/ Thoczy=
- 4: lów/ á od tego profto idąc przez pułczá áż do mieyfcá/ które zo=
- 5: wá Rohot:
- 6: ták iż połowicá tegóz ieźiorá niech zoftánie w źie=
- 7: miách Ieg^o M. Książęcía Litewłkiégo/ á ołtátnia połowicá w
- 8: źiemiách Zakonu.(*marg*) Gránice Zmudzi z Prufy. (–)
- 9: A od tego ieźiorá profto idąc przez pułczá áż
- 10: do nieiákiéy łkrzynie/ którą zowá Merunfk: á od Merunfku
- 11: profto idąc áż do mieyfcá/ które zowá Dwifchycz: włzákże ták iż
- 12: to ieźioro ma zoftác włzyłtko ná łtronie zakonu/
- 13: á od tego ieźio
- 14: rá iáko naprościéy isđz tám/ gdzie łie poczyna álbo ná wierzch
- 15: rzéki Lipnice/ y tąż rzéką nádól włtępuiąc áż do końcá iéy gdzie
- 16: wpada w rzékę Schirowintę/
- 17: áż tákże do końcá iéy gdzie wpa
- 18: da w rzékę Schefupá/ idąc przez pułczá áż do rzéki Memel/ ná
- 19: przeciwwko rzéce/ którą zowá Swiánthá/ gdzie tá rzéká Swi=

- 20: iánthá wpada w Memel przerzeczony.
- 21: A to fie rozumieć ma/
- 22: gdzie przynależy do ziemie Sudorum. Potym wzgóre idąc rzeką
- 23: ná dwie mili/ á onégo mieyfcá ná dól/ ma bydź profto przez
- 24: pułczą iáko naprościéy może bydź/
- 25: áż do rzeki Iurá/ zoftáwu=
- 26: iąc rzekę Memel ná lewéy ftronie wżędy przez dwie mili/ á rzé=
- 27: kę rzeczoną Iurá wzgóre ná iedną milę. Od którego to miey=
- 28: fcá rzéká Iurá ma bydź pułczoną/
- 29: y ma bydź przełzcie przez pu=
- 30: łczą/ zoftáwuiąc rzeki Memel y ieżioro Rufné które zową Hap/
- 31: y Zamek Memel który po Zmudzku zową Klupedo/ wżędzie
- 32: od lewéy ftrony ná trzy mile: á tak precz áż do brzegu Morzá
- 33: łonégo.
- 34: A té łą granice ziemie Zmudzkiéy y Prufkiéy.
- 35: Między Inflanty zásię Zmudzią á Ruśią granice máią bydź
- 36: poczeté od rzeki Helge/ gdzie rzeczona rzéká wpada w morze:
- 37: którą rzeką idąc wzgóre do ftarych granic między Zmudzią/ Li=
- 38: twá/ Ruśią z iednéy ftrony/ y Inflanty z drugiéy ftrony: które
- 39: łą zdawná dzierzáné y chowáné:
- 40: á wżákże nie do tych granic
- 41: które náznáczoné łą ná ten czás/ gdy Zakon ziemię Zmudzka
- 42: dzierzał: ále té granice/ które zftarádawná między rzeczoné=
- 43: mi ziemiámi łą chowáné.
- 44: Téż dań álbo wybiéránié/ które zową Fonthomczol/ o którą
- 45: zdawná y do tych czálów łpór ieft między Miłtrzem y Zako=
- 46: nem/ y Kupcni ziem królestwá Polfkiégo/ y Księstwá wielkié=
- 47: go Litewfkiégo/ y byłá tá różnośćdo tego czáfu niefkończona/
- 48: táki porządek wkładamy/ (*marg*) Granice między Inflantj Zmudzią y Ruśią. O dáni Funthomczol. (–)

49: Iż kupcy Koronni Księstwa wielkie=

50: go/ y Księstw przerzeczonych

strona: 1111

Metriki o Przywileiach

Część pierwsza.

1: (chybá iżby inné wćiski y płacé ná

strona: 1111

1: potym były pod którémikolwiek imiony włożoné) máią odpo=

2: wiedać Zakonowi z téy dáni tylko ná ten czás: gdyby sie przy=

3: dáło/ żeby z łwémi máiętnościami włafnemi płynęli zá morze.

4: Wfzákże ták to bydź ma/ iefli Miáltá nád Morzem siedzące bę=

5: dą wolné przez práwo od téy płacéy: tedy téż Mieščanie Kup=

6: cy y obywatéle królestwá y ziem Polfkich/ Litewfkich/ Mázo=

7: weckich/ Rufkich od płacenia tákowégo tymże łpořobem niech

8: będą wolni y wyięci:

9: y oné wfzyłtki rzeczy/ które od nich od czá=

10: łu onégo pokoiu wczynionégo względem tákowégo wyciągá=

11: nia łą wyięté/ wcale niech będą wróconé przez Zakon przerze=

12: czony kupcom Królestwá y Księstwá wielkiégo/ y Księstw

13: przerzeczonych/ okrom łporu y zbraniánia ktorégokolwiek:

14: á te=

15: mu nic łzkodzić nie ma zwyczaj iáki álbo dawność. A iefli sie

16: vgodzą o té zábráné rzeczy/ tedy ku wrócániu niech nie będą po

17: winni.(*marg*) O miáltách nád morzem siedzących. (–)

18: A inřzé wfzyłtki y koźdże zořobná bránia iákokolwiek ná=

19: zwáné/ od kupców ziem królestwu Polfkiému wielkiému Księ

20: łtwu Litewfkiému/ y innym Księstwam poddáných/ á tám

21: zrodzonych/ w ziemiách Miřtrzowi y Zakonowi poddáných/

22: á

23: ořobliwie wyciągánié/ które zowa Łobegal y Fijrkien/ żadnym

24: obyczaiem ná potym niech nie będzie wyciągano.(*marg*) O wolnym przełzciu kupcom po ziemi y morzu. (-)

25: Téż niech będzie wolné przełzcie y drógá wżyftkim Kupcom

26: y obywatelom ziem y Państw Zakonniczych z fwémi kupiámi/

27: z zbożem wżelákim y rzeczámí którémikolwiek/ y iákiéykolwiek

28: máteriíey/

29: przez przenágábánia y včífnienia po ziemi y po mo=

30: rzu/ przez wody y rzéki gđziékolwiek ku górze/ y do Królestwá

31: Polfkiégo/ ziem Litewfkich y Prufkich/ Zmudzkich/ Mázowec=

32: kich/ Ruřkich/ y nádol [!] przez królestwo y ziemie przerzeczoné/

33: y

34: przez rzéki álbo wody áż do morza y zá morze/ ná łodziách má=

35: łych y wielkich/ próżnych y nakładnych ná wieki gđziékolwiek y

36: ilekroćby chćieli/ przez wżelkiégo zápowiedánia y przekázy/ á o=

37: łobliwie Mieřczán w Toruniu.

38: Któré to kupie zboża y rzeczy

39: przerzeczonych/ iefli przerzeczeni kupcy álbo obywatéle Zakon=

40: niczy wioząc ie zechcą przedác/ álbo z nimi řtać ná których miey=

41: řcách/ álbo w Mieřciéich/ w porciéich/ ná brzegách wodnych y

42: morzkich/ to niech będzie ná ich woléy:

43: á iefli téż niezechcą prze=

44: dáć/ mogą przez wżelkiéy trudnořci iechác wzgóřé álbo nádól/

45: gđzie fie im będzie podobáło/ z rzeczámí przerzeczonémi: iáko

46: wysřzey iefł opifano/ odłóżywřzy Clá: które w mocy niech będą

47: zofłáwioné.

48: A iefliby fie kiedy przydáło: żeby poddáni nářzy ták Ducho=

strona: 1112

1: wni iáko y řwietcy którégokolwiéł řtanu będący y Zakonu chcąc

2: fie przeciwić zgodzie pokoiu ninieyřzého/ álbo z innych przyczyn

3: w téy mierze przydawaiących sie w niełáfkęby náłżę przyłzli/ (*marg*) O zbieglých z królełtwá do Prus. (-)

4: y zá

5: boiáźniá kaźni y łtráchu wćiekliby sie do Miłtrzá y Zakonu o=

6: powiedziawłzy przyczynę boiáźni:

7: tedy Miłtrż y Zakon tá=

8: kowégo y tákowym łpołobem do Pańłtw Zakonu wćiekaiące=

9: go przyiąć y chowác y onégo zbiegá ná łprawę wydác/ y przy=

10: czynę iego vczynku przed Máiełtat náłż przez liłt y Połły łwé o=

11: powiedzić będzie powinien:

12: á my po obwiełczeniu tákim Mi

13: łtrżowym y Zakonu będziemy powinni ná roku łłufznym przy

14: gránicách z łtrony náłżéy dwu Pánów álbo Rycérzkiégo łtanu

15: z poddánych náłżych połtáwić.

16: Miłtrż téż z łwych tákże wiele:

17: którzy tym łpołobem z oboiéy łtrony wybráni vznawłzy przy=

18: czynę wyłłępku/ będą powinni łprawiedliwość dobrá z niego

19: vczynić/ wedle przyczyny załługi przed niémi opowiedziánéy

20: przez onę ołobę zbieglá:

21: áby o pokóy y przelłpieczeńłtwo przez ob

22: wiełczenié onych ołób v náłżég^o Máiełtatu zá dobrémi kondycy=

23: ámi łtanowiono było:(*marg*) O Winowáycách. Powodowa łtroná niech náłżłáduie práwá pozwánégo. (-)

24: ábyłmy do karánia ołoby zbiegléy niev=

25: łpiełzáli sie/ łtoiąc przy obwiełczeniu nam onych Sędzi wybrá=

26: nych: ále ábyłmy go w piérwłzá łáfkę iáko iné poddáné przyięli.

27: Téż áby poddáni náłży y wielkiégo Ksiéłtwá y ziem náłżych

28: przerzeczoných zkłádkolwiek y iákiégołkolwiek łtanu álbo záwo=

29: łánia łá/ którzy dla kupiectwá ábo innych łpraw do ziem náłżých

30: Pruskich/ Litewłkich/ y innych przyiecháliby/

- 31: przez nas y pod=
32: dáné nálezé ábo postronné którégokolwiek przełożenia/ łtanu/ nie
33: byliby zatrudniáni/ právem pátrzeni/ álbo zápowiedáni:(*marg*) Złoczyńcy którzy do Królestwá vćiekáią/ máią bydź imáni y karáni. (-)
34: ále
35: w Polfcze/ w Litwie/ w Mázowfzu/ w Ruśi/ álbo w ziemi
36: Solpkiéy/ iefli iákąby mieli z nimi łpráwę/ wedle praw ko=
37: zdéy ziemie to niech będzie vfpokoiono.
38: A wízákże ten który co
39: wyłtápi/ á ná onymże mieyfcu będzie poyman/ y ten który vczyni
40: iákíe poštánowienié świéžo/ ná mieyfcu ná którym poštánowie=
41: nie vczynił/ może bydź právem pátrzan.
42: Ale iefli z mieyfcá
43: gdzie poštánowienié vczynił iáwnie ábo potáiemnie odéydzie/
44: przed Sędzim łobie należącym niech będzie pátrzan.

strona: 1113

Metriki o Przywileiách

Część pierwfza.

- 1: A iefliby łie téż przydáło/ żeby złodźieie/ álbo ci którzy pałá/
2: y inni złoczyńcy/ którzykolwiek z Pańłtw Królestwá nálezégo
3: do Królestwá nálezégo/ do Kśięłtw y ziem nálezých vćiekli:
4: tedy
5: obyvátele y którym to należy/ ziem y pańłtw Królestwá nálezé=
6: go wolnie przez włzelkiéy przekázy mogá oné gonić gdzieby ie=
7: dno mogli:
8: którym téż Stárołtowie/ Dzierżawcy/ obyvátele/

strona: 1113

- 1: Sędziowie/ Vrzędnicy/ y poddáni pańłtw nálezých przerzeczó=
2: nych/ którzykolwiek o to będą łzukáni/ máią pomocy/ rády/ y
3: łáfki dodáwác:

- 4: áby złoczyńcy takowi byli poymáni/ á poymáni
- 5: wedle praw onych ziem byli karáni. A iesliby niemogli bydź
- 6: poymáni w królestwie/ y ziemiách nászych przerzeczonych/ przez
- 7: nas y poddáné nászé niechay niebędą záchowywáni:
- 8: y będzie po
- 9: winná oboiá sroná takowym mieszkania w páństwach swych
- 10: bronić/ ábo w gránicách ziem/ których takowa spráwá sie doty=
- 11: cze/ z nich spráwiedliwość czynić.
- 12: Tákże około złoczyńców ziem
- 13: Zakonnych/ Pruńkich/ y Litewńkich do królestwá nászego wcie=
- 14: káiących/ takowaz spráwiedliwość niech będzie chowána.
- 15: Téz żadna sroná nie ma żadného álbo żadnych poddanych
- 16: drugiéy srony w Páństwach chowác y ciérpieć:(*marg*) Ci którzy odpowiedáią/ niech od
żadnéy srony nie będą chowani. (–)
- 17: którzyby dru=
- 18: giéy sronie poddanym álbo poddanému chcieli odpowiedác/
- 19: álbo odpowiedáli/ szkody czynili/ álbo zdrádzáli/ álbo iákíe iné
- 20: ciężkie przykrości vczynili:
- 21: y owłzem y tych/ którzyby ku nieprzy
- 22: ciacielńkiéy sronie chcieli przyftác: tedy przez ziemie swé niemá=
- 23: ią przepuśczać ku szkodzié y obrázie drugiégo krom chytrósci y
- 24: zdrády którymkolwiek sposobem.
- 25: Téz wżyscy pomocnicy/ y którzy do nas przyftali/ którzy z mi=
- 26: łości ku nam y królestwu Polńkiému/ y poddanych nászych/ od=
- 27: powiedzieli Mińtrzowi y Zakonowi/ od wśelkiéy trudności v
- 28: Mińtrzá y Zakonu przerzeczóného máią bydź wolni y wyfwo=
- 29: bodzeni.
- 30: Tákże wżyscy Apoftátowie Zakonni w królestwie nászym y
- 31: w ziemiách Litewńkich/ Zmódkich/ Mázoweckich/ Ruńkich y
- 32: Stolpńkich/ y innych Páństwach królestwá nászego/ y ziem prze

- 33: rzeczonych mieŝzkáiący/
34: áby dłužéy w tym grzéchu nieleželi/ z kró
35: leŝtwá náŝégo y pańŝtw náŝych przerzeczonych przez nas y v=
36: rzędniki náŝé będą przyciŝnieni wyiechác: á ná potym ci y inni
37: w tychże żadnym obyczáiem niech niebędą przechowywáni.
38: Item/ żaden Kupiec álbo człowiek którégokolwiek ŝtanu bę=
39: dący/ ábo dobrá iego dla wyŝtepku álbo dłuğu drugiému niech
40: niebędzie zápowiedan/ zátrudnian/ áni iman.
41: Item/ ieŝli Furmánie y Woźnice kupie Kupieckie zá pienią=
42: dze wioząc Mytá y mieyŝcá Myt przeminą: oni tylko ná rze=
43: czách y koniách ŝwych włańnych niech będą karáni: (*marg*) O woiennych pomocnikach.
-1: O Apoftátách Prufkich.
-1: O kupcách.
-1: O przemycáiących Furmániech.
-1: Gránice między Xiążęciem ŝtolpŝkim á Miŝtrzem máią byđż vczynioné. (—)
44: á dla tego
45: máiętnoŝci kupieckie niemáią byđż brané álbo zátrzymané.
46: Item/ Oŝwieconé Kŝiężę Pan Boguŝław/ Kŝiężę Stol=
47: pŝkie z iednéy ŝtrony/ á Zakon przerzeczony z drugiéy ŝtrony
48: ku

strona: 1114

- 1: rozdzieleniu y poprawieniu gránic między Kŝięŝtwem Stol=
2: pŝkim przerzeczonym/ y ziemią Zakonu w Pomorzkiéy ziemi/
3: máią poŝláć poŝly z oboiéy ŝtrony/ ná ŝwięto Wniebowŝtá=
4: pienia Páńŝkiego bliŝko przyŝléc:
5: A gdy ŝie ci Poŝlowir ziáda/
6: ŝtroná Pána Kŝiężęcia wybierze dwie álbo trzy ofoby zŝtrony
7: Pána Miŝtrzá y Zakonu/ á záŝię Pan Miŝtrz y Zakon z ŝtrony
8: Kŝiężęcý:
9: które ofoby ták obrané vczyniwŝzy cíieleŝną przyŝię=

- 10: gę/ á oglądawfzy práwá onych ftron líty álbo fłufzné dowody
- 11: różności tákowé/ iefli będą mogli fłufznie niech fkończę.
- 12: A ie=
- 13: fliby niemogli/ tedy wybiorą iedného zá fpólnym zwoleniém
- 14: zá Sędzięgo:(*marg*) Pokóy vczjiony ma bydź chowan.
- 1: Líty pokoju zobu ftron máią bydź dáné. (-)
- 15: który máiąc przed oczymá Bogá y fprawiedli=
- 16: wość niezgodę przerzeczoną między ftronámi práwnie/ iáko na
- 17: prędzéy będzie mogło bydź fkończy: á ná iego fkazaniu ftrony
- 18: fáfkwie máią przeftác/ y onému bydź pofłufzné.
- 19: Téż áby tákowého pokoju wieczného y zgody pod pewno=
- 20: ścią y mocą więtfzłą ftrzeglifmy y chowáli/ obiecuiemy przez chy
- 21: trości y zdrády pod wiárą y czcią:
- 22: iż ná żadného człowieká ży=
- 23: wiącego przywiedzienié/ podefczwánié/ rádę/ y rofkazánié/ któ=
- 24: réykolwiekby doftoyności będącégo/ bądź Papielkiéy/ Céfár=
- 25: fkiéy/ álbo Królewkiéy/ y którégokolwiek zebránia duchowné=
- 26: go y fwiectkiégo/
- 27: nie będziemy powinni/ áni będziemy moc fie
- 28: fprzećiwić téy zgodzie w części álbo we wfyfłkim/ iáwnie álbo
- 29: táiemnie/ przez się álbo przez inné ofoby napráwné duchowné
- 30: y fwiectkié tym fpofohem álbo innym którymkolwiek gwałćić:
- 31: by téż y Céfárz ofobą fwą przeciwo nam Królestwu náfzému/
- 32: álbo wielkiému Kfięftwu Litewfkiému rużył fie: tedy My á=
- 33: ni potomkowie náfzy nie będą powinni przy nim ftać/ pomo=
- 34: cą/ rádą/ podpomogániem y życzliwością.
- 35: Téż áby wfyfłki przerzeczoné rzeczy pewnieyfzym vmocnie=
- 36: niém ná wieki obwárowáné były/ y áby ftroná przeciwo ftro=
- 37: nie zá boiáźnią karánia względem ninieyfzéy zgody niezrufzáłá
- 38: fie ku wojnam y potykánium/

- 39: vltáwiamy íkázuiąc: iż náfzy Prę=
40: łáci/ Rycérztwo/ Szláchtá/ Miefczánie/ y wízyftko zebránié
41: máią y będą powinni ziem Królestwá Polfkiégo Pręlatom/
42: Pánom/ Rycérztwu/ Szláchcie/ Miefczánom/ y wízyftkiému
43: pofpółftwu dác pewné náfzé lífty/
44: y tákowež/ álbo im podobné
45: pod tymže ípofobem wíziąc: które ták My/ iáko Zakon náfz o=
46: boim poddánym náfzym dác obiecuiemy y będziemy powin=
47: ni.

strona: 1115

Metriki o Przywileiách

Część pierwfza.

- 1: A náfzy poddáni tákowež poddánym Páná Míftrzá y Za=
2: konu/ á zásię poddáni Zakonni poddánym Królestwá náfzégo

strona: 1115

- 1: dác y przyniéść będą powinni ná roku/ pod temi álbo tym po=
2: dobnémi fłowy:
3: A iefli My/ álbo potomkowie náfzy/ gdy tá=
4: kowy pokóy wieczny będzie/ Míftrzowi álbo Ziemiam Zakon=
5: nym chćielibyśmy álbo vsíłowáli iákie woyny wćzynác: nie
6: będą powinni poddáni náfzy ná nie zwálác/
7: áni w tym nam
8: bydź poftłuzni/ y nas fłuchác: y owízem będą od wízyftkich ná=
9: fzych obowíazków/ przysíąg/ y poddáności wolni y wyfwo=
- 10: dzeni dotąd: áž my ku chowánium wieczného pokoiu przywró=
11: ćimy fie.
12: Též iefli iákie nové ípory/ nielubości/ fzkody/ roftérki mię=
13: dzy námi Litwą/ Zmudzią/ Mázowfzem/ Ziemiami Ruškimi/
14: y Stolpfkiémi z iednéy ítrony/ á Míftrzem y Zakonem przerze=
15: czonym ták w Prusiéch iáko w Inflantćiech wćczyły fie/

- 16: álbo
- 17: która łtroná zá dopułczeniém dyabelłkim przeciwić łie niniey=
- 18: łzému pokoiovi którymkolwiek łpołobem łmiáłaby:(*marg*) O nowych rołtérkách.
- 1: Są łkázoné zgwałceniá włzyłtki pokoiu y przymiérza. (-)
- 19: tedy łtroná
- 20: obráżona drugiéy łtronie bęđie powinna przez Połły ábo przez
- 21: piłánié tákowé krzywdy y nielubołci oznaymić: á potym obie
- 22: łtronie máią to vczynić y łpráwić okrom zdrády y chytróci:
- 23: á=
- 24: by Ráđni Pánowie z łtron ziecháli łie ná pewné mieyłce/ y dzień
- 25: łłufzny: którzy tákowé nielubołci y krzywdy wedle Bogá y łprá
- 26: wiedliwołci/ odłóżywłzy ná łtronę przyiaźń álbo nienawiłć/
- 27: niech vznáią/ łpráwuia/ kończá/ y łkázá.
- 28: Téz włzyłtki gwałceniá pokoiu y przymiérza/ obietnic y po=
- 29: łtánowieniá/ ielłi które mięđzy przerzeczonémi łtronámi ná
- 30: woynách przerzeczonych przydáły łie/ mocą ninieyłzéy zgody:
- 31: oné płuiemy/ y nikczemné czynimy.
- 32: A tu łię konczá ártykuły z Przywileiá Kłię=
- 33: łtwá Mázoweckiego o pokoiu Brzełłkim wzięté.
- 34: PIECZĘCI ZAWIESZONE
- 35: v łiftu wieczného Pokoiu.
- 36: Pieczęć Iego
- 37: M. KROLA/
- 38: Wielkiego Kłiężę=
- 39: ciá Litewłkiego.
- 40: Pieczęci Kłię
- 41: żáť Mázoweckich.
- 42: Semowitá.
- 43: Kázimiérzá/
- 44: Włádyłłáwá/

- 45: Boleśławá.
- 46: Pieczęći czte=
- 47: rzéch Książąt Lite=
- 48: włkich.
- 49: Item/ Boguśławá
- 50: Książęćią Stolp=
- 51: łkięgo.
- 52: Pieczęći Arcy
- 53: biskupów.
- 54: Gnieźnieńłkięgo/
- 55: Lwowłkięgo/

strona: 1116

- 1: Pieczęći Bi=
- 2: łkupów.
- 3: Krakowłkięgo/
- 4: Włodzławłkięgo
- 5: Płotłkięgo/
- 6: Poznańłkięgo/
- 7: Wileńłkięgo.
- 8: Pieczęć Kálzte |
- 9: laná Krakowłkięg°
- 10: Pieczęći Wo=
- 11: iewód.
- 12: Krakowłkięgo/
- 13: Poznańłkięgo/
- 14: Sędomiérłkięgo/
- 15: Kálifłkięgo/
- 16: Sierádzłkięgo/
- 17: Łęczyłkięgo/
- 18: Brześłłkięgo/

- 19: Włodzclawkięgo/
- 20: Wileńkięgo/
- 21: Trockięgo/
- 22: Płotckięgo/
- 23: Wãrřzãwkięgo/
- 24: Lwowkięgo/
- 25: Kãmienieckięgo/
- 26: Bełzkięgo.
- 27: Pieczęci KA=
- 28: łztelanów.
- 29: Poznańkięgo
- 30: Sędomiërřkięgo/
- 31: Kãliřkięgo/
- 32: Gnięźnieńkięgo/
- 33: Sięradzkięgo/
- 34: Łęczyckięgo/
- 35: Brzęłřkięgo/
- 36: Włodzclawkięgo/
- 37: Miedzyrzęcckięgo/

strona: 1116

- 1: Wileńkięgo/
- 2: Trockięgo/
- 3: Płotckięgo/
- 4: Dobrzyńkięgo/
- 5: Czernkięgo/
- 6: Wãrřzãwkięgo/
- 7: Lwowkięgo/
- 8: Kãmienieckięgo/
- 9: Lubelřkięgo/
- 10: Woynickięgo/

- 11: Biéckiégo/
- 12: Rádomfkiégo/
- 13: Lądzkiégo/
- 14: Roſperfkiégo/
- 15: Brzeżinfkiégo/
- 16: Konárskiégo
- 17: Rypińfkiégo/
- 18: Goſtinfkiégo/
- 19: Ráwkiégo/
- 20: Sochączowfkiégo/
- 21: Ciechanowfkiégo/
- 22: Kowálfkiégo/
- 23: Kruſzwickiégo/
- 24: Pieczęći Vrzę
- 25: dników Dworfkich.
- 26: Márzałká Koron=
- 27: négo/ y Vrzędników
- 28: królestwá Polfkiég°
- 29: Pieczęći Pod=
- 30: komorzów.
- 31: Krákowfkiégo/
- 32: Poznáńfkiégo/
- 33: Sędomiérskiégo/
- 34: Kálifkiégo/
- 35: Gniéznienfkiégo/
- 36: Siérádzkiégo [!] /
- 37: Lęczyckiégo/
- 38: Brzétfkiégo/
- 39: Włodzcławfkiégo/
- 40: Płotckiégo/

- 41: Czyrnfkiégo/
- 42: Warfzawfkiégo/
- 43: Lwowfkiégo/
- 44: Kámienieckiego.
- 45: Pieczęći Low=
- 46: czych.
- 47: Brzétfkiégo/
- 48: Czyrnfkiégo/
- 49: Włodzclawfkiégo/
- 50: Wárfzawfkiégo.
- 51: Pieczęći Mie=
- 52: czników.
- 53: Krákwfkiégo/
- 54: Poznánfkiégo/
- 55: Siérádzkiégo/
- 56: Lęczyckiégo/
- 57: Pieczęći Pod=
- 58: łtolich.
- 59: Krákwfkiégo/
- 60: Poznánfkiégo/
- 61: Sędomiérfkiégo/
- 62: Kálifkiégo/
- 63: Gnieźnienfkiégo/
- 64: Siérádzkiégo/
- 65: Lęczyckiégo/
- 66: Brzełtfkiégo/
- 67: Włodzclawfkiégo/
- 68: Płotckiégo/
- 69: Czérfkiégo/
- 70: Wárfzawfkiégo/

- 71: Lwowłkiého/
- 72: Dobrzynłkiého/
- 73: Podczáńzów.
- 74: Krákwłkiého/
- 75: Poznánłkiého/
- 76: Łęczyłkiého/

strona: 1117

Metriki o przywileiách

Część pierwsza.

- 1: Brzełłłkiého.
- 2: Pieczęci Vrzę
- 3: dników Dworłkich.
- 4: Máńszákwá/
- 5: Podkomorzého/
- 6: Podłkárbiého/
- 7: Kuchmiłtrzá/
- 8: Podczáńzého/
- 9: Kráyczého/
- 10: Podłłtolého.
- 11: GDY KROL WŁADYSŁAW
- 12: Iágełło/ y potym łyn iego Kázimierz Ziem
- 13: Prułkich przez Krzyżáki od Krolełtwá poię
- 14: dźionych dołłáli/ y zásię przyłłączyli do krole=
- 15: łtwá/ ktore były rozłłączone przez Zakon:
- 16: wráćáiąc ie do ćiałá Krolełtwá/ dáł Liłty/
- 17: ktore łą w źiemiách Prułkich zá przywileie: z
- 18: ktorych wyięte łą niżej nápiłáne rzeczy.(*marg*) Liłł 156. O wolności Prułákw. (–)
- 19: Kto=
- 20: re ácz łą w przywileiu wćielenia źiem/ ktory
- 21: iełł w Skárbie Koronnym: włzákwę iz łą nie=

- 22: ktore rzeczy tu/ ktore w przywileiu wcielenia
- 23: nie są opifáne:
- 24: dla tego te Artykuły trzebá
- 25: wiedzieć/ dla íprawiedliwości obywatelow
- 26: ziemie Prufkiew: do ktorych się vciekác poípo
- 27: lićir zwykli.
- 28: OBiecuiemy zá nas y zá dziedzice y potomki náłzé:
- 29: Iż przerzeczoné Pány/ Szláchtę/ y Miefczány/
- 30: y wízyftkié obywátele ziem náłzych Prufkich w
- 31: práwíech/ wolnościách/ liściéch/ obronách ich/
- 32: które od Książąt Duchownych y Swietckich
- 33: Królów y Pánów ziem przerzeczonych otrzymá
- 34: li/
- 35: będziemy chowác y bronic: áni onych nigdy nie będziemy
- 36: gwałćić/ álbo przetępowác: áni dopuścimy ich gwałćić álbo
- 37: przetępowác.(*marg*) O Przywileiách zgubionych. (–)
- 38: A iefli którému miáftu álbo oíobie którém przy=
- 39: wilém zginie: tedy inny zá rádą ziemie oném łáfkáwie damy y v=
- 40: życzymy: gdy tylko w dziedzictwie y w máiętności/ ná którą
- 41: odnowienia liftów próżá/ będzie kto w ípokoynym y vítáwi=
- 42: cznym dzierzeniu.
- 43: A iżby náłzém swiebody íprawiedliwości
- 44: ná poczátku ich poddáníftwá nam y náłzém íczęśliwém ich ob=
- 45: ięcía vználi moc: tedy przeciwko wízyftkim y každému zoíobná

strona: 1118

- 1: w tym odmienieniu Pánów téż doznáią odmienność w vci=
- 2: fku dani álbo cłá/ które zowá Fundczol.
- 3: Tákże wízyftki cłá ná
- 4: wodách y ziemiách/ które nowo y zítáradawná były záchowá=

- 5: né y vřtáwioné/ w źiemiách tylko Pruffkich.(*marg*) Myto Fundczol ieft fkázoné Mytá ľá
fkázonéy Márfard. (-)
- 6: Też y w źiemi Po=
- 7: morzkiéy Dań álbo wybiéránié/ które Portem alias Márfard
- 8: zá ftárym pořtánowieniém Křiążąt Polřkich było zwáné/ ná=
- 9: ľzą Królewřką ľczodrobliwořcią kářsuiemy/
10: pľuiemy/ ábrogu=
- 11: iemy/ y od pľácenia iéy wolné czynimy/ chcąc áby ná řadny čás
- 12: przez nas y potomki nářzé Króle Polřkié z řadnéy przyczyny nie
- 13: była wkľádáná áni vřtáwiáná.
- 14: Acz Miřtrz y Zakon zá opánowaniém źiem przerzeczonych
- 15: wřzyřtki dobrá y kupie którýykolwiek máteriéy będącé/ które zá
- 16: dopuřczeniém Bożym ná Morzu potonęły/ iáko włařné z oné=
- 17: go vtonienia zá práwem řwym brař:
- 18: ále iź iefteřmy Królem
- 19: Krzeřciánřkim/ á iź tákowé rzeczy ľá przyrodzonym y Bořkim
- 20: práwem y dekrétem Stolicy Apořtolřkiéy iáko okrutné y nie=
- 21: řpráwiedliwé opowiedźiané:
- 22: obiecuiemy rzeczy y dóbr którýy=
- 23: kolwiek wagi y ceny będących tych ořób/ którým ná morzu po=
- 24: toną/ nigdy przez nas y Vrędniki nářzé iáko nářzych álbo prá=
- 25: wá nářžego nie poźędác/ álbo ich wyćięgác:
- 26: ále onym przez wřze
- 27: ľákiégo vmnieyřzenia którých byli przed potopieniem álbo ich
- 28: bliřzym/ gdy dowiodą dořtátecznie bliřkořci/ dopuřcimy zbié
- 29: ráć/ y onych vřzywác wedle woléy řwéy
- 30: odrzékáiąc řie z potom=
- 31: ki řwémi zwyczářá przeciwnégo w téy mierze: który ľepiéy řká=
- 32: zą iákař zwan bydź ma.(*marg*) O kupiách potonęłych.
- 1: O Vrędźiéch. (-)

- 33: Wyjąwszy żeby żaden dziedzic tako=
34: wych dóbr y potomek łufzny nie był: abowiem w takowey rze=
35: czy ona maietność vtoniona nam przynależć będzie.(*marg*) O Sprawách. Lifty cále maia
bydź chowané. (-)
36: Téz chcemy: aby wżyfcy Rycérscy ludzie/ Szláchtá/ Mie=
37: łczanie/ y obywatéle ziem przerezczonych/ którzy łą przeniesieni
38: w práwo/ w łtan y włáność królestwá Polfkiégo/ tego ná
39: dánia vzywáli:
40: Iż doštoieństw/ vrzędów/ które do tego czáfu
41: tám łą y ná potym połtanowioné będą/ y dzierzaw/ miałt/ y
42: mieyfc w ziemiách przerezczonych żadnému cudzoziemcowi ál=
43: bo przychodniowi/
44: ále włánnému obywatelowi wedle zácho=
45: wánia innych ziem królestwá nászégo nie bédziemy dáwác.
46: Téz wżyfłtki łprawy znácznieyłzé/ ktoré przynależą ziemiám
47: przerezczonym/ zá rádą Rad ziem przerezczonych/ bédziemy
48: kończyk y łkázowác.
49: Téz Ziemie przerezczoné pod náłzym pánowániém y ciálem
50: królestwá Polfkiégo będącé w ich ográniczeniu bédziemy zácho

strona: 1119

Metriki o Przywileiách

Część pierwıza.

- 1: wywác/ bronić/ y łczyć:
2: áni gránic áni kopców w niwczym
3: nie kažemy vmnieyłzáć/ álbo w nieprzełpieczność przywodzić:
4: iáko Królestwá nászégo częłci nierozdzielné.(*marg*) Z iednégo Práwá do drugiégo wolno
łie przeniesć. (-)
5: A iż ziemie oné y ludzie w nich mieszkáiący rozmáitémi do te
6: go czáfu práwy/ to iest Máýdeburłkim/ Chełmińłkim/ Polłkim/
7: Dziedzicznym/ y Prufłkim w rozładku y vczyniéniu łpráwiedli=

- 8: wości czyniienia w kożdych fprawách używali:
- 9: téz to im pod
- 10: iednym Pánem y rządueniu chcemy áby było cáło y wieczno/ tę
- 11: fwobodę im przydawłzy: áby było wolno koždému z iedného
- 12: práwá do drugiego/ wżákze bez krzywdy inych/ przeniész fie.
- 13: A gdyż bicié Monéty wierné żemie bárzo mnoży: chcemy
- 14: áby ná czτέρzech tylko mieyfcách żiem przerzeczonych/ to iest w
- 15: Toruniu/ w Elblągu/ w Gdańku/ y Konigsbergu/ y to tylko
- 16: czáfu woyny/ wierna y fprawiedliwa wyobrażenie náłzé y na=
- 17: pis Tytułu náłżego máiąca była bitá/
- 18: zá nakładem Rycérztwá
- 19: y miefczan żiem przerzeczonych: á czáfu pokoiu tylko w Toru=
- 20: niu y w Gdańku okrom vblizenia przywileiu Miáftá Toruń=
- 21: fkiego/ zá náłżym nakładem niech będzie bitá.
- 22: To opátrzywłzy:
- 23: áby Monétá w wadze y w cénie żadnym obyczáiem nie była
- 24: vmnieyřzoná.(*marg*) O Monécie.
- 1: O Sprawcáh w Ziemiáh Prufkich.
- 1: O wolności Kupiectwá Prufom w Polfcze. (—)
- 25: A iż my dla dobrého fprawowania rzeczy y Pańftw ná ro=
- 26: zmáité częřtokroć mieyfcá od żiem przerzeczonych dálekié z po=
- 27: trzeby muřimy odiéřdzác/ áby dla náłżey niebytności żemie o=
- 28: né niepodieły iákiego nieprzeřpieczneřtwá:
- 29: Szłachetné męże
- 30: dla obrony y rząduenia ich/ o których vmieiętności práwá y wie
- 31: rze będziemy dobrze rozumieć y im dufác/ tylko do woléy ná=
- 32: řzey zá ráđá Pręłátów/ Rad/ w ftářfzych mieřciéich przerzecz=
- 33: néy żiemie będziemy náznáczać:
- 34: do których w niebytności náłżey
- 35: o wřzyřtki niedořtátki y przypadki niech będzie wćieczká: á oni

- 36: zǎwǎfze mǎdrością/ opǎtrnością/ y wǎdzą y dekrétem niech to
- 37: nǎgradzǎią y tego poprǎwuiǎ.
- 38: Téż Kupcy ziem przerzeczonych Prufkich/ którzy do Króle=
- 39: łtwǎ Księżtw y Pańtw nǎlzych pzyieżdzǎią/ niech bęǎ w
- 40: tym ołobliwym nǎdǎniu y fwobodzie zǎchowǎni:
- 41: Iż ilekroć fie
- 42: przyǎa do którychkolwiek mieyfc/ Miałt/ y miǎłteczek/ Króle=
- 43: łtwǎ/ Pańtw nǎlzych z kupiǎmi którégokolwiek fpołobu y mǎ=
- 44: teriiéy iechǎc: niech im bęǎdzie wolno kupie nǎ mieyfcǎ do fkle=
- 45: pów/ komór/ domów fklǎǎc
- 46: (których ma byǎdz wolny naiem)
- 47: y kupie wykłǎǎc ku przedawǎniu: y wǎzyłtkié goścince do Wę
- 48: gier/ Ruśi/ Morǎwy/ Słǎfkǎ/ Rǎkus/ Sǎłkiéy ziemie/ do

strona: 1120

- 1: Wołoch niech máiǎ wolné.
- 2: Wǎzǎkże zǎpłǎciwǎlzy Cłǎ/ y zǎcho=
- 3: wuiǎc gościńce stǎrǎdawné Miałt Królestwǎ y Pańtw. Zǎ
- 4: świǎdectwem tych listów/ którym pieczęć nǎłzǎ iest zǎwiefzo=
- 5: nǎ. Dan w Krǎkowie we Szrodę Włtępnǎ/ Roku Pǎnłkié=
- 6: go/ 1454.
- 7: Przy czym tǎmże byli Nauczciwǎlzy w Panu Kry=
- 8: łtuśie Oycowie/ Zbigniew z łǎłki Bożéy Tytułu świętey Pry=
- 9: łzki Kǎrdynał y Krǎko. Ian Włodzclǎwłki/ Andrżéy Poznǎn=
- 10: łki z téyże łǎłki Bożéy Bifkupi: Ian z Czyżowǎ Krǎkowłki/
- 11: Lukǎłz z Górkǎ.
- 12: WOLNE PRZESZCIE WSZY-
- 13: tkim Kupcom y obywǎtelom Królestwǎ Pol
- 14: łkiego/ y ziem Litewłkich/ Zmudzkich/ Mǎ=
- 15: zoweckich y Rułkich ze wǎzyłtkiemi kupiǎmi
- 16: przez ziemie/ Morzǎ/ y zamorze nǎ wieki

- 17: przez źiemie Krzyżakow ták w Prusiech iáko
18: w Inflantćiech.
19: BRát Páweł z Ruzdorfu Zakonu błogofławio=
20: néy Pánný Máriiéy domu Niemieckiego Iero=
21: zolimfkiego Miftrz wielki/ obiáfniamy przez ni=
22: nieyfzy Liłt włzyftkim:(*marg*) Liłt. O wolnym Gościńcu. (–)
23: iż między innémi rzeczá=
24: mi fczyrości y łáfkí/ które przeciwko poddánym
25: pánftwu zakonu nálezego z ludzkości rádźi czyni=
26: my/ o tym myślimy wnocy y wednie: ábyłmy im pokóy y od=
27: poczynienié obfité vczynili.
28: A ták ziechawłzy łie z Pręłaty/ z Prę
29: ceptor/ y inną brácią zakonu nálezego/ y z Mężnémi Rycérzmi/
30: y opátrznémi Miefczány nam wiernie miłémi niżéy nápiáné=
31: mi/
32: w Piątek názáiutrz po Wniebowstąpieniu Páná Kry=
33: łtułowym y innych dni ná brzegu rzeki Wilfy ná dziedzinie Nie=
34: łzowéy Włodczławfkiéy dyoceziiéy leżácéy przeciwko Miáftu
35: nálezému Toruniu z iednéy łtrony/ á Naiáfnieyfzym Książęcím
36: y Wielmożnym Pánem Władyfławem Królem Polkim
37: nic
38: nieprzeciwiáiąc łie zgodźie vczynionéy Artykułom w niéy zám=
39: knionym/ ále oné więcéy y więcéy pochwaláiąc y potwierdźá=
40: iąc/ przez rozdźielenia y zámknienia niżéy nápiáné obiáfnili=
41: łmy/ wyłóżyli/ y przez ninieyfzy liłt obiáfniamy.
42: Naprzód/ iż drógá iest y ma byđź wolna Kupcom y obywał=
43: telom Królestwá Polkiego/ y źiem Litewfkich/ Mázowec=

- 1: kich/ Ruſkich/ Zmudzkich/
- 2: którzy przeieżdżaią z fwemi kupiámi
- 3: y rzeczami którémikolwiek przez Prufką y Litewfką y iné ziemie
- 4: Zakonowi poddáné: wſzákże wcale záchowawſzy Clá y Sklá=
- 5: dy/ fkládania kupi/ y inné zwyczajé:
- 6: iáko to w ártykule ólmym
- 7: liſtu ziednoczenia y zgody wiecznéy ieſt opiſano/ który ſie poczyna
- 8: na: Téż wſzyſcy Kupcy/ rć.
- 9: Item/ niechay będzie wolné przyſzćie y drogá wſzyſtkim Ku=
- 10: pcom y obywatelom króleſtwá Polſkiego/ y ziem Litewfkich/
- 11: Zmudzkich/ Mázoweckich/ y Ruſkich z ich kupiámi y z zbożmi
- 12: którégokolwiek ziárná/ y rzeczy którychkolwiek y máteriiey o=
- 13: krom przekázy y wćilków przez ziemie/ y morzá/
- 14: wody y rzeki
- 15: wſtępując wzgóre do Króleſtwá Polſkiego/ y do ziem Litew=
- 16: fkich/ Zmudzkich/ Mázoweckich/ y Ruſkich/ y zſtępując nádól
- 17: przez ziemie Pańſtw Zakonu náſzego/ y przez rzeki álbo wody
- 18: áż do morzá y zá morzá/ ná łodziách wielkich y máłych/ ná wieki
- 19: gdziekolwiek y ilekroć zechcą:
- 20: które to kupié zboża y rzeczy/ iáko
- 21: nápiſano ieſt/ ieſli przerweczeni kupcy ábo obywátele króleſtwá
- 22: Polſkiego y ziem wyſzéry miánowanych/ gdy z nimi iádąc ze=
- 23: chcą ie przedawác álbo ná którym mieyſcu z nimi ſtać v Miáſt/
- 24: álbo portów nád brzégi:
- 25: to niech będzie ná ich woléy. A ieſli
- 26: nie zechcą przedác/ mogą przez wſzelkiéy przekázy iecháć álbo
- 27: wzgóre álbo nádól z rzeczami przerweczonémi gdzie ſie im bę=
- 28: dzie podobáło/ iáko wyſzéry ieſt nápiſano.
- 29: A on dani/ którą zowá Fundczol: iż Rádá Króla Ieg^o M. prze=
- 30: rzczonego to powiedziáła: iż przerweczona dań ieſt nowa y no

- 31: wo włożona: á iz ná ten czás niebyła/ kiedy pokóy y zgodá była
- 32: vczynioná y vtwierdzoná:
- 33: y tákowa dań długiého czáfu nie
- 34: była włożoná/ ále tylko dla vspokoienia morzá w ten czás/gdy
- 35: Królowa Dácię **Málgorzętá** [!] z Olbrychtem Królem Szwedz=
- 36: kim wiodła woynę.
- 37: Z drugiéy ftrony Rádá Zakonu nászégo rze=
- 38: kła: iz to Cło było przed zgodá wieczną/ áni była złożona/ áni
- 39: tákowy ártykuł w liście zgody iest włożon/ áby które Cła miá=
- 40: ły bydź fkládáné:
- 41: ále to fie pokázuie/ iz żadné nové niemáią
- 42: bydź vtáwiáné. Dla którégó różności y wątpliwości ták to by=
- 43: ło y iest zámkniono:(*marg*) Z Zbożmi wolny przeiazd Polakom bydź ma. (-)
- 44: Aby ná potym przerzeczona dań Fund=
- 45: thomczol/ y iéy płáceníe/ było záwieszoné: áni ku płáceniu iéy ku=
- 46: pcy y obyvátele tylko królestwá Polfkiégo y ziem przerzecz=
- 47: nych nie byli powinni ták długo: ázby było vzano/ y to fie
- 48: ználázło:
- 49: iefli wedle Ártykułu ósmégo opifánia/ o którym wys=
- 50: fzéy stálá fie zmienká/ ma bydź złożona.(*marg*) O Myćie Fundczol. (-)
- 51: A to ile fie dotyczye Ku=

strona: 1122

- 1: pców y obyvátelów Królestwá Polfkiégo/ y ziem przerzecz=
- 2: nych.
- 3: Item/ wżyfscy Kupcy y obyvátele królestwá Polfkiégo/ y
- 4: ziem Litewfkich/ Zmuzdkich/ Mázoweckich/ y Ruífkich od nie=
- 5: iákiégo płácenia pieniędzy/ które Lobegeld zowá/ od zboża w
- 6: Gdańsku brác zwykłego/ niech będą ná wieki wolni/ y wyięći:
- 7: y ku płáceniu iéy ná potym niech nie będą powinni.
- 8: Téż wżyfscy Kupcy y obyvátele ziem y pańftw Zakonu ná=

- 9: lzégo w ziemiách królestwá Polfkiégo tylko w ziemi Dobrzyń=
10: fkiéy/ Kuiáwfkíéy/ Lęczyckiéy/ Siérádzkiéy/
11: y w Polfcze w
12: Mieście Gniéźnie mogą wolnie przedáwác fukná/ y ná łokcie
13: kráiać ná Iármárkách Miaft álbo miáfteczek przerzeczonych: mogą téz kupowác y wiézdź
zbozá y którékolwiek inné rzeczy
14: ná Tárgi którékolwiek.
15: Tákze téz Cło y Skład/ który Niderloge zowá/ przy Lándyf=
16: bergu y Zamku nowégo Márgrábstwá/ które powiedáią no=
17: wo bydź włożoné/ niech będzie záfieznoné:(*marg*) O Cle Lobegeld. (–)
18: y niech nie będzie
19: wyciągané od Kupców y obywatélów królestwá Polfkiégo á=
20: ni bráné/ ále rzeczy niech bywáią poręczoné do tego czáfú: áz
21: Król Ieg^o M. y my Miftrz ku rozgrániczeniu między Polfká y
22: nowym Márgrábstwem póly fwé zefzlá:
23: á tám my Miftrz y
24: Zakon przerzeczony wziáwfy piérwéy wiadomóść o włożeniu
25: nowégo Clá y fkládu przerzeczonégo przez póly náłze to co bę=
26: dzie nowégo y niezwyčajnyégo zložymy y podnieśiemy.
27: A o wożeniu Soli z Prus przez ziemię Dobrzyńfká to iest
28: záfieznono/ áz do odpowiedzi Iego M. Krolá Polfkiégo.
29: Ná których rzeczy wzyftkich świádectwo/ y dla zupełniéyżéy
30: wiadomóści pieczęć náłzá ninieyżému listowi iest záfieznona.
31: Przy czym byli y to ftánowili Vczciwi w Pánu Kryftuśie Oy=
32: cowie y Pánowie/ Ian Chełmińfkíégo/ Gerhárd Po=
33: morzkiégo Kościołów Bifkupi:(*marg*) O Suknách Prufkich y inych kupiách. (–)
34: y Vczciwi y Vrodzeni Zako=
35: nu náłzégo brácia/ Lodwik z Lándfze Márfzałek naywyszy/
36: Henryk Hold naiwyszy Hořpitálarz w Elbiágu/ Mikołay
37: Iorlijcz naiwyszy Trápiarz w Krysburgu/

38: Marćin Keme=

39: rater w Toruniu/ Iodok Hoenkirchen w Thucholi Komendo=

40: rowie: y zacni y Zakonni Zakonu nálezego Profefsowie.(*marg*) Cło Niderloge ieft zówiefzoné. (-)

strona: 1123

Metriki o Przywileiách

Część Pierwża.

1: Dzia=

2: ło fie y dan ieft ná brzegu rzeki Wiły/ ná dziedzinie w Niefzo=

3: wéy w Włodzcláwfkim Biskupftwie ná przeciwko miáftu ná=

4: fzému Toruniu/ we Szrodę Oktawy Wniebowftápienia Pá=

5: ná Kryftufowého/ Roku Páńského 1424.

6: MIKOŁAY BISKVP ALSPER=

7: fki z fwą Kápitulą czyni poślufzenftwo Ká=

8: źimierzowi Krolowi Polfkiemu/ y fukcefsory

9: fwe obowięzuie ná toż poślufzenftwo Krolom

10: Polfkim:

11: y wftáwia kłztałt y obyczay Przy=

12: śięgi/ iáko potomkowie iego Biskupi/ Pre=

13: łaci/ y Kánonicy/ y káżdá ofobá duchowna

14: w Biskupftwie Alſperfkim przy brániu kto=

15: regokolwiek Beneficium przyſięgáć ma:

16: y

17: ktemu wſzyftkie rzeczy opifáne w Przywileiu

18: pokoiá poſpolitego obiecuie chowác.

19: W Imię Boże/ Amen. Ná wieczną

20: pámiéć téy rzeczy.(*marg*) Lift. (-)

21: My Mikołay zá Boſką y A=

22: poſtolſkiéy Stolicy łáfká Biskup Alſperfki/ dá=

23: iemy znác przez ninieyfzy lift którym to wiedzieć

- 24: należy wżyftkim ninie y potym będącym/ któ=
25: rzy wiadomość tego będą mieć:
26: iż My vżáło=
27: wawży lie fkázenia dóbr y poddánych Kościoła náłzého Alšper
28: fkiego/ które przez woienne ludzcie iest y bywa do tego czáfu czy=
29: niono:(*marg*) Bifkup Alšperfki zá páná Króla Polškiého zna. (-)
30: y chcąc áby poddáni náłzy byli w pokoiu/ vważáiac iż Bi
31: fkupstwo náłze y kościól zá mocą wieczného pokoiu przez naucz
32: cíwżého w pánu Kryftušie oycá Kšiędzá Rodolfá z łáki božéy
33: ná ten czás Włodzcławfkiego/ á teraz Láwentfkiego Bifkupá
34: świętýy Ńtolice ApoŃtolfkiéy PolŃá/
35: między Naiáfnieyřzym Kšię
36: żęciem y pánem Kázimiérzem z łáki božéy Królem Polřkim/ y
37: Ošwiéconym wielkim Kšiężęciem Litewřkim/ Ruřkim/ Pru=
38: řkim pánem y dziedřicem/ řc. Pánem nářzym naiáfkáwřzym z ie
39: dnéy Ńtrony/
40: y Wielmořnym á vczćiwym pánem Miřtrzem wiel
41: kim błogóřławionéy P. Máriiéy Theutonicorū Ierozolimřkim
42: w Prušięch z drugiéy Ńtrony:
43: który pokóy iest wćzety/ rozrzá= |
44: dzony/ vczyniony/ y Ńpráwiony/ y przez liřty/ pieczęci/ y przy=
45: Ńięgi cílełné y z téy y z owéy Ńtrony vmocniony y vgrunto=
46: wány: zá którym my iestelmy z cíála zacného Króla Polřkié=
47: go/ którémulmy lie do tego czáfu Ńprzeciwiáli.
48: Ná ten czás
49: tedy Naiáfnieyřžého Páná Króla Polřkiého y iego zacnořci

strona: 1124

- 1: potomki Króle Polřkié nam y potomkom nářzym weřpółek y
2: Kápítule nářžéy przerzeczonéy/ mocą rořkazánia/ które było złé=
3: cono zupełnie niektóřym ořobam/

- 4: które to rofkazánié nálezé w rę=
5: kách Naiálnieyłego Króla Ieg^o M. y iego Iálności Rad zoftá=
6: wili/ wyználi/ y wyznawamy przez ninieyfy líft: iż ieft Pánem
7: y obrońcą kościoła nálezego/ Zamków/ Miaft/ y Wáffalów ná=
8: fzych:
9: y zá lálką przeiednáną nam iego Iálności ftoiąc przy po=
10: ftánowieniu przerzeczoného wieczného pokoiu/ y od niego ni=
11: wczym nieodftępuiąc Nas/ Kościół/ Kápitułę/
12: poddáné nálezé
13: ták duchowné iáko świetckie/ do ciála y iedności przerzeczoné=
14: go Królestwá przywrócamy/ pod Artykuły
15: niżej opifánémi.
16: Dla których chowánia mocnieyłego/ Nas/
17: Kościół/ Kápitułę/ y poddáné nálezé y ich potomki obowięzu=
18: iemy: iż té Artykuły ná wieki będą chowác: których Artyku=
19: łów opifánié fłowo od fłowá ieft tákowé. (*marg*) Byfkup Alfperfky obowięzuie fie trzymác
Artikuły niżej nápiśané. O Przyśiędze Byfkupá Alfperfkiego Krolowi Polkiemu. (—)
20: Naprzód/ iż koždy Bifkup Alfperfki który będzie po nas/ y in=
21: ni wzyfcy zá czáfem będący ná wiek wiekom
22: we trzech Mie=
23: śiácách ode dnia wzięcia líftów od Apoftolfskiéy Stolice ná o=
24: pátzrenie Kościoła Wármieńfskiego/ będzie powinien álbo bę=
25: dą powinni oblicznie przyśdz przed bytność Máieftatu Kró=
26: lewfskiego/ y iego potomków/
27: gdy będą w ziemiách Prufkich:
28: álbo w niebytności ich ná Zamek Márienburg: á tám w rę=
29: kách Bifkupá nie inného/ iedno którego Król Ieg^o M. názná=
30: czy w Kościele wietfzym v wielkiego Ołtarzá/
31: przy bytności
32: Woiewody Márienburfskiego/ y Stárofty/ y Miłtrów/ Mie

- 33: łczan z Toruniá/ z Elbiágu/ y z Gdańfká ninieyfzych y ná po=
34: tym będących przyśięgę vczynić będą powinni táką: iáką y my
35: Mikołay vczynilífmy pod tym kłztałtem/ iáko nižéy iest opifan:
36: y ná zamek przerzeczony ziechác zá obwiefczeniem ná czás wy=
37: pifany. A gdzieby ieden álbo więcýy ich z tych opifánych przy=
38: iechác dla zátrodnienia niemogli:
39: przedsię w ręce rzeczonégo
40: Bifkupá przed témi/ którzy fie ziądą Bifkup ábo Bifkupi/ którzy
41: ná potym będą/ Alřperřcy przyřiądz w té řłowá będą powinni:

strona: 1125

Metriki o Przywileiách

Część pierwfza.

- 1: Ia N. Bifkup Alřperřki/ obiecuię y przyśię=
2: gam: iż od tego czáfu y nápotym będę wierny Na
3: iáfnieyfzemu Pánu memu Kázimierzowi Pol=
4: řkiemu/ y iego potomkom Krolom y Kroleřtwu
5: Polřkiemu/ iáko Pánu y obroncy kořciołá mego

strona: 1125

- 1: y iego Kápituły:
2: y przy Iego Iáfności y Krole=
3: řtwie będę řtał/ y przy iego potomkách iáko Rádá
4: iego Iáfności przeciřwko každemu iego nieprzyia
5: ćielowi: z ktorym to nieprzyiaćielem żadnego řtá=
6: nowienia y przymierza nie będę czynił/ przez
7: zwolenia iego Máieřtatu:
8: A zapis wiecznego po=
9: koiu we wřzyřtkich ártykułach/ punktćiech: y teř za
10: pis przez mego przodká Mikołáiá Bifkupá Wár=
11: mienřkiego vczyniony/ z zwoleniem Kápituły nie
12: zgwałcenie będę trzymał: rády mnie zwierzoney

- 13: ku szkodzie iego Ialności nie będę opowiedał:
- 14: y
- 15: włzelką chytrą znowę albo stánowienie/ które po=
- 16: czuie bydz czynione ku szkodzie y niepożytku krole=
- 17: wkiego Máieftatu y iego potomkow/ albo krole=
- 18: ftwá y ziem/ y miałt Prufkich/ wcielonych w za=
- 19: cne Krolestwo Polskie/ o ktore będę wiernie rá=
- 20: dził/ przeftzregę wczás/ y będę dawał znác.
- 21: Tá k
- 22: mi Boże pomagay/ y te święte Boże Ewanielie.
- 23: A gdzieby który Biskup Wármieni fki zá czáfem będący przy=
- 24: sięgi wiary fwéy wedle křtałtu y czáfu opifánego zániedbał v=
- 25: czynić:
- 26: tedy tym/ którzy lenném práwem imioná dzierzą/ y pod
- 27: dánym przerzeczonego Kościoła Wármieńskiego będzie wol=
- 28: no/ nic tym poczciwości nienáruřzywřzy/ przez karánia od po=
- 29: łufzeńftwá rzeczonego Biskupá/ które mocą przyięgi ieft v=
- 30: twierdzone/ odstępic:
- 31: y przy Królewřkim Máieftacie do tego
- 32: czáfu/ aż przyięze/ przeftawác y bydz.(*marg*) Poddáni biskupá Alřperfskiego mogą iego
bydz niepořufzni/ gdzieby krołowi nieprzyięgl. (–)
- 33: Téż od tego czáfu y ná wieki Wářsały y poddáni Kościoła
- 34: Wármieńskiego którégokolwiek ftanu y záwołánia řa/ z Ziem y
- 35: z Miałt tá k nářzy Biskupi/ iáko Kápitulni w dzieięci á w dzie=
- 36: sięci lat przyięgę wierności Królowi y Królestwu Polkie=
- 37: mu/
- 38: y tudzięř około chowánia pokoju wieczného/ y o Artyku=
- 39: łách zámknionych w ninieyřzym Zápiřie będą powinni odná=
- 40: wiác w rękách Rad Króla Ieg^o M. którzy ná to będą náznácze=
- 41: ni ná wieczné czáfy:

- 42: które dżiesięć lat początek łwóy wezmą y
43: poczną łie ode dnia wczyniienia przyłięgi(*marg*) O Poddánych Kołciółá Alłperłkięgo. (–)
44: przez przereczoné Wál

strona: 1126

- 1: łaly y inné poddáné Kołciółá przereczonęgo: która hnet wczy=
2: niona bydź ma.
3: Tęż poddáiemy łie/ y ninieyłzym łiłem obowięzuiemy Nas
4: y potomki náłzé z Kápitułá Kołciółá náłzęgo Wármieńłkięgo:(*marg*) O Kápitułe
Wármieńłkię. O Prełáciech y Kánonikách Alłperłkich (–)
5: Tęż kołdzy Pręłát y Kánonik rzeczonęgo kołciółá Wármień=
6: łkięgo w iednym Miełłácu od przyięcia w Kápitułe álbo od
7: prezentáciiey w kołciół/ gdy tylko weźmie połsełsiá/ bęđzie
8: tákże powinien przyłięć wierność ięgo Iáłnołci/
9: y chowánie
10: wiecznégo pokoiu/ wedle obyczáiu niżęy opifánęgo w ręce Bi=
11: łkupá y Kápituły Wármieńłkię:(*marg*) Przyłięgá Kánonicza (–)
12: kłórzy przez łwé otworzyłté
13: łiły o kołdęgo Kánoniká y Pręłátá przyłiędze naiwysłzému
14: Przełozonému w Prułłiech bęđá powinni pewná łpráwę dáć.
15: A łpołób przyłięgi ma bydź w té łłowá:
16: Ia N. Prełát y Kánonik Kołciółá Wár=
17: mienłłkięgo/ przyłięgam/ y obiecuię: iż od tego
18: czáłu y potym bęđę wierny Naiáłłnieyłzemu Pá
19: nu memu Pánu Kázimierzowi Polłkiemu O=
20: łwieconemu Krolowi/ y ięgo potomkom Krolom
21: y krolełtwu/
22: iáko pánu y obroncy kołciółá Wár=
23: mienłłkięgo: y zapis pokoiu wiecznego y rozdźiele
24: nia w nim przez Oycá Mikołáiá Biłłkupá Al=
25: łperłkięgo/ zá zwoleniem Kápituły opifány nie

- 26: zgwałcenie będę chował. Ták mi Boże wípó=
27: moż/ etc.
28: Téz iáko Książd Biškup/ tákże y Kápitułá zá czáfem będą=
29: ca/ gdy zechce Wóytá stánowić álbo odmienić/ álbo ich Admi=
30: niřtrator w wákowániu Biřkupim:
31: tedy nie innégo máią ná
32: Wóytořstwo obiérác/ iedno z řtrony poddáných Máieřtatu kró
33: lewřkiégo/ y z tych/ którzy pod Pánřtwem Kořćiołá Wár=
34: mieńřkiégo řą:
35: który ták obrány tymże obyczáiem będźie powi=
36: nien Królo. Ieg^o M. przyřiądz: iefliże przedtym nieprzyřięgał.(marg) Wóyt Kořćiołá
Wármienskiégo będźie powinien Królowi przyřięc. (-)
37: Téz gđzieby Miřtrz wielki řadnym obyczáiem przyřiądz nie=

strona: 1127

Metryki o przywileiách

Część pierwfza.

- 1: chćiał/ álbo z Królewřką Iářnořćią nie zgadzał řie/ y przyřzło=
2: by od tego czáfu álbo ná potym do woyny/ álbo téz z inémi nie
3: przyřięcioły:
4: tedy my Mikołay Biřkup/ będźiemy y nářzy potom
5: kowie będą bydź ná pomocy/ y rádźić Iego Iářnořći tylekroć
6: ilekroć tego będźie potrzebá/ iáko Rádá Iego Iářnořći/ y Zam
7: kiem/ Miářty/ Wářřáľmi/ ták nářzego Biřkupřtwá iáko Kápi=
8: tuły:
9: ták iř przez wřzelkiégo řprzećiwienia Zamki y miářtá Ko=
10: řćiołá przerzećonégo ľudźiom królewřkim máią bydź otwárté/
11: y wřzelkim nieprzeľpiećeńřtwam poddamy řie y potomkowie
12: poddádzą z Iego Iářnořćią.
13: Ani řadnych tráktatów/ zwią=
14: zków/ áni przymiérza z nieprzyřięćielmi będźiemy czynić/ y po=

- 15: tomkowie nálezny: okrom wiadomości y zwolenia Króla Iego
- 16: M. y iego potomków.
- 17: Téz ilekroć Beneficia ták Curata iáko nie Curata będą wáko=
- 18: wác w Biskupstwie nálezny Wármieńskim:(*marg*) Biskup obiecuie przy Królu ftac ná nieprzyaáciele iego. O przysiędze Kánoników Wármieńskich. (–)
- 19: tedy przy ftawie=
- 20: niu ná to Beneficium my Mikołay Biskup y nálezny potomko=
- 21: wie/ álbo nálezny y potomków náleznych Wikáriy ná mieyfcu nálezny
- 22: będący/
- 23: będziem/ będą y będzie powinien słuchác przysięgi v
- 24: koždého z nich okolo chowania pokoju wieczného/ y trzymánia
- 25: wiary Królowi Iego M. y królestwu Polškiému.
- 26: Náostátek to przykładamy/ y tym nas y potomki nálezny obo=
- 27: więzuiemy:
- 28: áby poddánym ták Biskupim iáko Kápitulnym
- 29: wízyftkim y koždému z ošobná było wolno w spráwách Rycér=
- 30: fkich y lennych/ vfczypliwych y nieufczypliwych/ y w których=
- 31: kolwiek innych Swietckich do Króla Iego M. áppellowác/
- 32: y
- 33: fkarzyć fie w vciřku iákim y w nieotrzymánium spráwiedliwošci/
- 34: y do potomków iego Królów Polških ná wieczné czáfy:(*marg*) O áppelláciiey do króla.
(–)
- 35: wízák=
- 36: że záchowawfzy piérwéy porzádek Áppelláciiey w spráwách
- 37: mieyřkich do práwá Chełmieńského/ Lubickiego/ Máydembur
- 38: fkiego/ y innych z których fie weřelá: którym nie ma bydź nic vbli=
- 39: żono.
- 40: Wízákże to ošobliwie wyráziwfzy: iż ilekroć przyda fie
- 41: komu do Króla Iego^o M. áppellowác: tedy przed námi Bisku=
- 42: pem y potomki nálezny pořtáwi rekoiemřtwo:

- 43: iż ieſliby áppel=
44: łáciiéy w czáſie tym/ który przez nas Mikołaiá Bifkupá y náſzé
45: potomki wedle potrzeby Rzeczypoſpolitéy będzie náznáczon nie
46: będzie chował/ álbo w rzeczy fwéy vpádnie:
47: tedy niech ſtronie
48: przeciwo/ którém rufzył/ winę ſtrácenia rzeczy y záplácenia
49: nakłádów przepádnie. Które wſzyſtkié y koźdé z oſobná rze=
50: czy my Mikołay Bifkup Wármieńſki przerzeczony/
51: z Kápi=
52: tułá/ Wáſały/ y ze wſzyſtkiémi poddánémi náſzémi mocnie

strona: 1128

- 1: nienáruſzenié wypełniáć/ y niezgwałcenié ná wieki chowáć o=
2: biecuiemy:
3: y nas/ y potomki náſzé/ y Kápitulę náſzę przerzeczono=
4: ná/z Wafállli y poddánémi Koſcioła náſzého wſzyſtkiémi przez
5: ninieyſzy liſt obowięzuiemy. Ná których wſzyſtkich rzeczy wiá=
6: rę y lepszé ſwiádectwo ninieyſzy Liſt náſzą y Kápitulę náſzém
7: pieczęcią kazálifmy wtwiérdzić.
8: Dan ná Séymie Piotrkow=
9: íkim Wálnym we Czwartek piétnaſtého dnia Lipcá/ alias w
10: dzień Rozeflánców/ Roku Páńſkiego/ 1479.(*marg*) W Lác. Liſt. ſta. (-)
11: Król Zygmunt wyznawa, którym ſpo
12: ſobem ieſt nábyta Pruſka ziemiá,
13: y wybáwioná od Krzyzaków: á iz te=
14: go plecámi ſwémi Polacy popiérá=
15: li, czego tenze Król y Kroyniká ſá=
16: mych Pruſaków poſwiadcza.
17: ((od str. 15 do końca str. t. łac.))

strona: 1129

Metryki o Przywilejach

Część pierwsza.

- 1: ((od w. 1-5 t. łąc.))
- 2: Do Prus Rewizorowie wyślani. (marg) Zyg. Aug. w Wąrfzá. Lift. - Stephan w Wąrfzá. Lift. - Zygm. III w Wąrfzá. Lift. (-)
- 3: IVż dofyć czyniąc Conſtituciiéy Lońſkiéy/ Rewizory do w=
- 4: ſzech dóbr náleznych/ ták tych które w poſſeſſiiéy y diſpoſyciiéy ſwéy
- 5: mamy/ iáko téż Dekréty nálezemi teraz poſádzonych/ wyſyłamy
- 6: wedle opiſania Conſtituciiéy Séymu Lońſkiégo/
- 7: rewidowác
- 8: y inwentowác dochody/ których podáliſmy im ſpiſki/ áby wie=
- 9: dzieli do których dóbr iechác máiá/ chociaż w poſſeſſiiéy nálezéy
- 10: nie ſá: wſzelákich dóbr y prowentów Stolicy nálezéy Króle=
- 11: wſkiéy/ illis exceptis, ná których ſá fummy ſtáré y dobre nálezió=
- 12: né y oſádzoné.
- 13: Ode Clá Szláchtá Pruſka wolna.
- 14: OD wołów y koni ná włáfná potrzebę Szláchty Pruſkiéy
- 15: w Koronie kupionych/ Clá Szláchćic nie powinien dawác:
- 16: w=
- 17: ſzákóz przyſięgę káždy tákí powinien vczynić ná Komorze Cel=
- 18: néy/ że nie ná przeday/ ále ná włáfná potrzebę tákowé woły y
- 19: konie kupił. Tóż ſie ma rozumieć y o innym bydle.
- 20: O cudzoziemcách zamorſkich.
- 21: IZ ſilá ludzi z zamorza cudzoziemców do Prus ſie przypro=
- 22: wádziło/ którzy ziemſkich máiętnoſci nákupili. álbo ná tákowé
- 23: imioná y ná zaſtáwę dawáli/ y dawáią.
- 24: A iż tákowi ludzie przy=
- 25: chodniowie nie ſá nobiles regni, & Terrarum coniunctarum.
- 26: wſtáwiamy tá Conſtitucią ninieyſzá/ áby ci zamorſczycy y cu=
- 27: dzoziemcy/ co máiętnoſci ziemſkich nákupili/ do trzech lat po=

- 28: winni to poprzedać/ pod vtrácceniém téyże máiętności.
29: A kto=
30: by fie tákowy tego ná potym ważył/ zaráz in infntanti, y pienią=
31: dze/ y máiętność ziemską trácić ma do fkárbu Koronného: o co
32: forum ad infntigationem cuiufuis ná Tribunal peremptorie bydz
33: ma/ inter officij caufas.

strona: 1130

- 1: PRVSKIE MIASTA. GDANSK.
2: Miáltá Prufkié máią sílá Przywileiów, zwłáczá Gdańfk: ále
3: iémi naprzód ięto brákowác ná Séymie Wárlzáwfkim, 1563. Lift. 22.
4: Zátáioné lifty,
5: A Iż to bydz może/ że fie nie wżyfcy z lifty fwémi ná dani=
6: ny/ záltáwy/ lenná álbo fundufzé [!] / okazáli/ chcąc w tym przed in=
7: némi vléc:
8: przeto my wżyftkié Rewizię y Dekrétá náfzé/ które=
9: ímy ná tym Séymie ná lifty tákové czynili/ do Powiátów iá=
10: ko którému należą im narychléy będzie mogło bydz/ oddác ro=
11: fkażemy:
12: á do Prus ná łády ich ziemfkié/ áby tám ízláchtá wie=
13: dząc y máiąc terminácią Dekrétów/ obaczyć mogli/ iefliby fie
14: kto vtáił.(*marg*) Zyg. Aug. w Wárlzá. Lift.
-1: Tenże w Lublinie/ Lift. (–)
15: A gdziebyfmy my wiadomości iákiéy doftáli/ iżby fie
16: kto z tákowémi lifty zátáił/ tedy to ná przyfzłym Séymie pro=
17: ponowác mamy: á gdy to Séym naydzie bydz rzecz fłufzną/
18: pozwác tákowego ná tenże Séym mamy/
19: á tám rozłádek o nim |
20: táki/ iáki fie nam y Rádám náfzym zdác będzie/ vczynimy. Ká=
21: żdy tedy ktobykolwiek był należion/ co fie z lifty fwémi Exequu=
22: ciiey podleglémi vtáił/

- 23: nie tylko takiż Dekrét iáko inny odnieść
- 24: ma/ ále y iuz dobrá takié puścić będzie powinien.
- 25: Miáftá Prufkié.
- 26: A Co sie dotycze Conſtituciiéy o Prufkich miáftach/
- 27: które z
- 28: liſty ſwémi według Wárfzáwſkiéy Conſtituciiéy/ á potym téz
- 29: Piotrkowſkiéy peremptorie miáły okazowác ſie. Tedy iż z nimi
- 30: nie ſtánęli/ Stanom Koronnym proponowáliſmy to:
- 31: zá których
- 32: zdániém przychyláiąc ſie do Conſtituciiéy Séymu Wárfzáwſkié=
- 33: go o zátáieniu liſtów/ znaleźliſmy: iż ná Séym bliſko przyſzły
- 34: Koronny Piotrkowſki/ pozwáni máią bydź wſzyſcy ku Con=
- 35: ſtituciam Séymów przeſzłych.
- 36: O których podług Conſtituciy
- 37: rozládek vczynimy.
- 38: O tychze Miáftách.

strona: 1131

Metryki o Przewileiach

Część pierwsza.

- 1: IZ według Conſtituciiéy Lubelſkiéy pozwáné ſą miáftá Pru=
- 2: ſkie ku Conſtituciam przeſzłym/ o zátáionych liſciéich/ á tu nie ſtá=
- 3: neły.
- 4: Tedy zá rádą Senatu Koronného y Poſłów Ziemſkich/
- 5: nayduiemy bydź vpádlémi w dobrách Exequuciiéy należących/
- 6: y także przeciw nim poſtąpiemy/ iáko y przeciw innym/ obyczá=
- 7: iem wyſzézéy opiánym.
- 8: A także téz y przeciw tym/ którzy Re=
- 9: wizyiéy nie dopuſćili/ tak w Pruſiéch/ iáko y w inſzych Páń=
- 10: ſtwách náłzych.
- 11: Przyſięga Burgrábie Gdanſkiego.

- 12: ((od w. 10 do 14 t. łąc.))
- 13: O Monecie Miałt Prufkich.
- 14: IZ ztąd wielką łzkodę do Rzeczypospolitęy Królestwá wi=
15: dżimy przychodzić: żełmy od kilká lat pieniędzy przestáli bić: á
16: Prufacy w przedsięwzięciu fwym trwáią.
- 17: Dla tego obiec=
18: iemy to vczynić/ y frodze zákażemy miáltóm Prufkim: áby
19: iefli chcą monetę bić/ iáko przywileie ich w łobie zamykáią/ łtá=
20: ré znáki ná nie kładli/ á náłzych znáków nie śmieli vżywać.
- 21: A
22: iefli nie będą poślufzni/ tedy zápowiedziá to oftrzeżemy: áby
23: żaden nád wołá náłżę pod znákiem náłzym pieniędzy bitych y
24: kowáných nie vżywał: y áby tákové pieniądze były wyrzuconé
25: y wywołáné/ o to fie łtárác będziemy.
- 26: O MIEDZI Prufkiéy. Pátrż wysłżęy w piérwłżęy części Stá=
27: tutu. ((lok.)) Miedz. ((lok.))
- 28: O SOLI Gdánłkiéy grádowéy. Znaydżiefz wysłżęy w księ=
29: gách 6. Titulo Sól ((lok.)) (*marg*) Támże w Piotrk. Liłt. (—)
30: Któré towáry do Gdanłká pułczác má=
31: iá landem, á które wodą.(*marg*) Alexánder. Liłt. Zygmunt w Kráko. - Zyg. Aug. w Piotrk.
(—)
- 32: A Co fie tycze Gdánłká/ tedy vłtáviamy:
33: áby do niego wo=
strona: 1132
- 1: dá inné towáry niełżly/ iedno zboża/ máki/ y leśné roboty: A
2: ktemu rzeczy włżyłtki ku żywności gołpodárłtwá włálnégo łzlá
3: chetckiégo/
4: á ziemiá drógámi łtáreimi y zwyczáyneimi woły tra=
5: wné y karmné wolno isdż máią/ zápláciwłzy clá y mytá powi=
6: né y zwyczáyne. ((do w. 26 t. łąc.))

7: O czym téż zmianká, ((27 w. lok.))

8: Ordinácia Zygmunta Króla z ftrony

9: Prufkiego Księstwa we Gdańku.

strona: 1133

Metriki o Przywileiach

Część pierwsza.

1: ((cała str. t. łącz.))

strona: 1134

strona: 1135

Metriki o Przywileiach

Część pierwsza.

1: ((cała str. 1134 i 1135 t. łącz.))

strona: 1136

strona: 1137

Metriki o Przywileiach

Część pierwsza.

1: ((cała str. 1136 i 1137 oraz 1138 t. łącz.))

strona: 1138

strona: 1139

Metriki o przywileiach

Część pierwsza.

1: ((od w. 1 do 9 t. łącz.))

2: A to nie tylko za Stephaná Pobór, ale y za Zygmunta Séym

3: we Gdańku.

4: ELBIĄG.

5: Co fie wyszý z ftrony Przywileiów kładżenia powiedziało, to y

6: Elbiązanom należy: y owfzem, co iedno ieft wolności nádánéy tym

7: miáftom ze wfzytkiémi innémi, z tych fie y oni wefelić máią:

8: gdyż

9: oni zdawná zyczliwémi y wiernémi fie pokazowáli, nie tylko ołobie

- 10: Królewkiéy, iáko sie inni pifzają, ále y Rzeczypospolitéy Królestwá
11: tego.
12: TORUN. ((do w. 25 t. łąc.))
13: Item Státut, który zowią Toruńkim, tu téż należy, o gwałciéch
14: które sie w mieściéch przydáią: który naydziefz wyszéz y piérwzéz
15: czézści Státutu: ((lok.))
16: ALSPERK.
17: Przywiléy iáko Bifkup Alfperki z Kápitułą czyni posłufzeńtwo:
18: z naydziefz wyszéz ná końcu Przywileiów Prufkich.
19: A iże teraz
20: Oświeconé Książém Pan Iendrzéz Báthory, wielkiégo záwołania
21: człowiek w Koronie Polfskiéy to Bifkupstwo z wielką pochwałą
22: trzyma, tedy tu mieyfce iest wípomnieć Conftitucią, któréz tytuł
23: iest,

strona: 1140

- 1: Indigenatus Pánów Batorych.
2: MAiąc przed oczymá zacné y wízemu swiátu flawné méri=
3: ta przodká nálfzého Króla Stephaná/ zá pozwoleniém PP.
4: Rad/ y Posłów Ziemfkich/ Ieg^o M. KsiędzÁ AndrzéiÁ Kárdy=
5: nałá/ y Páná Baltázará Bátoré/
6: brácią rodzoną/ Synowce
7: przereczonégo swiętéz pámieći Króla Stephaná/ zá Indige=
8: ny téy R.P. przymuiemy/ y do wlfzech fwobód y wolności
9: Szláchetckiégo ftanu téy R.P. ptzypufczamy:
10: á chcąc Księ=
11: dzu Kárdynałowi w tym chęc pokázác/ onému accessum & ha=
12: bilitatē, ad quaeuis Ecclesiaftica beneficia, & dignitates fpiritua=
13: les, pozwalamy: wlfákze Primatialē Archiepifcopatus Gnefneñ.
14: dignitatem nie będzie mógl trzymác/
15: áni in munus nominandi

- 16: vel inaugurandi Regis lie wdawác. Sententiam item dicet, y w
17: Rádzie będzie siedział ná mieyfcu Biskupftwá tego/ któreby
18: trzymał. Z tym oftrzeżeniém/ żeby Ich M. obáy Iuramentum
19: fidelitatis nam y Koronie vczynili.
20: DVCALISPRVSSIAE.
21: Przywileie y Práwá.
22: Przysięgá Książęciá Prufkiégo
23: poślednia.(*marg*) Zygm. III w Kráko. Lift. - Alexander. (-)
24: ((do w. 31 t. łącz.))

strona: 1141

Metriki o Przywileiách

Część pierwża.

- 1: Długoby fie tu nią báwić, ále iá znajdziez w Státucie Przyłu=

strona: 1141

- 1: fkiégo. ((lok.)) W czym wychwaláią Ioannem Dantifcanum,
2: iáko dobrze Legatem będąc w téy rzeczy służył.
3: Item, ad Leonem Papam fragmentum Legáciiey confignował
4: tenże Przyłufki. ((lok.))
5: Item, Nietylko do Duchownych, ále y do Swietckich Pánów w
6: tym Legácię zacné bywały: zkład ono wfpomináią Confirmácią po=
7: koiu między Królem á Książęciem Prufkim Máximilianá Célá=
8: rzá. ((lok.))
9: Item, ad Carolum V. Imperatorem Legácia niemniey sławna.
10: ((lok.))
11: W których Legáciách, chwałá téz dziélnóść Ióftá Deciułá.(*marg*) z Przyłufkiégo. ftátutu.
(-)
12: Máiąc tedy tákové pochwalenié y Confirmácią, ták do Ducho=
13: wnéy zwierzchnóści, iáko y od swietckiey, dał tę część Prufkiéy
14: ziemie zá Alſperkiem, kędy leży Królewiec, Olbrychtowi Bránde=
15: burfkiému, sieſtrzeńcowi ſwému, in feudum álbo lenném práwem:

- 16: Ktemu uczynił go Confiliarzem przednieyszym téy sławnéy Rzeczy=
17: połpolitéy, y mieysce mu przednieyze w Senacie opisał: o czym w
18: tymże Státucie Przyłufk. ((lok.))
19: y ktemu Iurgielt mu názná=
20: czył 4000. Rhińskich czérwonych złotych, káždy licząc po 28. grof,
21: które pogodzenie wżysłtká Szłáchtá, y Rycérztwo onéy ziemie áp=
22: probowála: uczyniwży taką tránfactią przyiaćielńką y láńkawa,
23: z wielką sławą słwą, dał mu ná to przywiléy ten.
24: ((str. 1142 t. łącz.))

strona: 1143

Metriki o Przywileiách

Część pierwsza.

- 1: Przytym zá megóz wieku bywała Confultátia: iefliże Książ=
2: że Pruńkie należy do obieránia Króla, czego sie on domagał:
3: ná
4: co rełpns był dáný Połom Książęcym: który iest opifány v
5: Przyłufkiégo, ((lok.))
6: Była iefcze y druga Confultátia y dubium o Appelláciách:
7: iefliże od Książęćia Pruńkiégo słdów, między poddánemi iego
8: ma isdz do Króla, tak iáko od Książąt Rzefskich áppelluią w
9: Rzefzény ad Cameram Imperialem:
10: y sftáło sie pogodzenie, że
11: Commiffarze máią spólni tak od Króla, iáko od Książęćia takié
12: prowokácię decidowác: á gdzieby sie Commiffarze między sobą
13: niezgadzáli, tedy Król iáko Summus Princeps totius Prússiae, ma
14: rozłędzác y concludowác.
15: KSIĘSTWA MAZOWEC=
16: KIEGO PRZYWILEIE
17: Y PRAWA:
18: A także niektórych Prowinciy y

19: Miałt iego. ((do końca str. t. łącz.))

strona: 1144

1: ((do w. 18 t. łącz.))

2: O przysiędze vrzędników Ziemiłkich

3: Woiewództwá Mázoweckiego.

4: ZA prośbą Połłów Ziemiłkich Mázoweckich/ vchwala=

5: my/ áby vrzędnicy Ziemiłcy in absentia Woiewody ábo Kálzte= |

6: laná mogli przysięgę oddawác coram Officialibus, & Nobilita=

7: te illius terrae, ná Rokách Ziemiłkich. ((do końca str. t. łącz.)) (*marg*) Zygm. III w Wárfzá.

(-)

strona: 1145

Metriki o Przywileiách

Część pierwsza.

1: Sądowi ná Séymie náznáczonému,

2: ieden álbo dwá z Rády, álbo z v=

3: rzędników Mazoweckiego Księ=

4: łtwá niech będą przyfádzeni.

5: ABy právom y zwyczáom Księłtwá Mázoweckiego prze=

6: rzezoného náłzého w czym łie nie vbliżyło/ á zwłáczá ná Séy=

7: miéch Wálnych Królełtwá náłzého: gdzie łpráwy przez Appel=

8: łácię do łádu náłzého zwykły łie łtáczać:

9: Obiecuiemy/ iż do

10: Sędzi/ które ná łádenie łpraw ná Séymie Królełtwá názná=

11: czymy/ iedného álbo dwu z Rad náłzych/ álbo Vrzędników

12: Księłtwá oného przydamy Sędzi: którzy będą vmieiętni oko=

13: ło vftaw y zwyczáiów Księłtwá oného.

14: ((w. 13 do w. 25 t. łącz.))

15: Spráwy księłtwá Mázoweckiego ná

16: Séym przypadłé, právem oného

17: Księłtwá máią bydz łádzoné. (*marg*) Zygmunt w Piotrk. Z łtá. Máz. - Z łtá. Máz. Łift. (-)

- 18: Sprawy wżyftkié Szlácheckie/ y wżyftkich poddánych ná=
19: fzych Księctwá Mázoweckie/ przed Máieftat náfz/ y Séym
20: króleftwá przez Appellácią/ y którymkolwiek innym obyczáiem

strona: 1146

- 1: przypádlé/ fądzoné bydź nie máią innym právem/ y obyczáiem/
2: iedno zwyczajými y právem onégo Księctwá:
3: z którego z ftá=
4: rádawná fie wefelą/ y oném fie fądzą. A tákowe Appellácię
5: máią bydź chowané wedle ftarégo zwyczáiu w ziemiách Má=
6: zoweckich/ który ząwždy zwykł bydź chowan.(*marg*) w Przyłufkie. (-)
7: Mázowfza práwá Polfkiego przyięcie.
8: IZ obywátele Księctwá Mázoweckie/ po śmierci pá=
9: nów fwych Książąt Mazoweckich/ przyftawáiąc do Korony
10: Polfkiey/ iáko do ciála fwégo piérwżégo/ od którego fie było z
11: dawnych czáfów oddzieliło/ to fobie wárowáli:
12: áby práwá
13: Státutów/ y zwyczáiów fwych ftarych/ których zá przefzłych
14: pánów fwych X. Mázoweckich zwykli byli vżywác/ y iémi fie
15: rządzić y fprawowác: przedsię y ná potomné czáfy vżywáli/ y
16: témi fie rządźili y fprawowáli.
17: Wfzákóz fuccesu temporis, ná
18: Séymách Koronnych Wálnych/ tego dokládáli y wárowáli
19: fobie: áby im było záfwe wolno do praw y Státutów polfkich
20: przypátrzywfy fie im dobrze/ przyftąpić y przyięć ie:
21: a z innémi
22: Koronnémi obywátelmi w tym fie porównác: o czym po kilká
23: Séymów przefzłych Wálnych/ zá flawnéy pámięci przodká ná=
24: fżégo Zygmuntá Auguftá Królá Polfkiego/ namowy czynili.
25: Iuż tedy teraz exnunc zá fpólnym porozumieniem/ y namowá=
26: mi między fobą miánémi/ y wielokróć powtarzánémi/ práwá

- 27: przywileie/ Státutá/ zwyczáie/ poštěpek práwá/ y Séymowé
- 28: Conftitucię Koronné/ ((do w. 26 t. łącz.))
- 29: przyjmuią/
- 30: y vzywác ich będą/ tym
- 31: obyczáiem y křztałtem/ iáko wřzelákich řwobód y wolności Ko=
- 32: ronie Polřkiéy/ z dawnych czáłow řłużących/ od Królów Pol=
- 33: řkich nádanych/ řadnych nie wymmuiąc/
- 34: ták téz y práwá Stá=
- 35: tutów/ zwyczáiów/ przywileiów/ y Conftituciy Séymowych
- 36: vzywác/ y iémi řie ná wieczné czáły řprawowác máią/ y moc
- 37: zupełną mieć będą.(*marg*) Stephan w Kráko. Lift. (-)
- 38: Tego tylko ořobliwie dokřádáiąc y wáru
- 39: iąc/ iż téz máią řwoie ořobliwe niektóre zwyczáie/ temu Křię=
- 40: řtwu Mázoweckiemu bárzo potrzebné: á dla záchowania v=
- 41: bogiéy řřláchty pożyteczné/ które řą im lekceyřzé y znořnieyřzé:
- 42: Drugié téz ácz tymže křztałtem w Polřcze bywáią obřerwowá=
- 43: né/ iedno že ich expřeře w Polřkim Státucie niémář opifá=
- 44: nych: tedy té řobie ták w mocy záchowywáią.

strona: 1147

Metriki o Przywileiách

Część pierwsza.

- 1: Iákóž y my im zá=

strona: 1147

- 1: chowywamy ie y potwierdzamy/ y wedle nich řprawowác y ržą
- 2: dźić ie chcemy: & pro lege, & confuetudinibus Duc. Mařouiae
- 3: mieć ie obiecuiemy/ y dźierzeć bęđziemy powinni.
- 4: Gdyž téz to
- 5: w Státucie Polřkim widzimy/ že to inřzym Woiewóđztwam
- 6: było przez przodki nářzé Króle Polřkie dawano y pozwalano.(*marg*) Támže. - Stephan w Wářřzá. Lift. (-)

- 7: Które to Artykuły/ excipowane dla skrócenia czasu niemogły
8: być rewidowane. Przeto na Séymie przyzłym rewidowa=
9: né być máią. Wszakóz y do téy rewiziiéy/ tychto zwyczajów ex
10: cipowanych używać máią.
- 11: A kauzy zaczęte w sądziech/ tak ziem
12: skich/ iako y Grodzkich/ których iuż Dekrétá zázly ftarym po=
13: łtepkim/ iaki dotąd był chowan/ prosequowane być máią.
- 14: Wszakóz ich dokończenie przez bannicią być ma.
- 15: Vicegerentia abrogate.
- 16: A Iż w tym Woiewództwie Mázoweckim/ póki to ftare
17: Mázoweckie práwo/ y Statuty wcale mieli/ do wiela rzeczy
18: był im potrzebny Vicegerent Królewski.
- 19: Przeto iuż exnunc,
20: & a modo, tá Vicegerentia w Mázowśzu wstác ma/ którą my
21: iuż mocą Séymu tego/ ná wieczné czáły vmarzamy/ ábrogu=
22: iemy/ y wniwecz obrócamy.
- 23: Ale Woiewodá kázdy Mázow=
24: wecki/ takąż władzą y powinność ná sobie nieść/ y dołyc iéy
25: czynić ma/ y powinien będzie/ iako infzy Woiewodowie w Ko=
26: ronie Polśkiéy niofá y máią/ y która w Státuciéch Polśkich
27: iest opisána.
- 28: Ale iż niektórzy z Pánów Rad Koronnych tę
29: nam spráwę dáli: zeby dla vbogiéy szlachty/ w spráwach sądo=
30: wych/ było tám potrzebá nieiákiego opátrzenia.
- 31: Przeto iuż dá
32: léy nic niewpominájąc téy Vicegerentiiéy/ teraz ná wieczné
33: czáły ábrogowaney/ ma być ná przyzłym Séymie o tym mó=
34: wiono. Y támże de vnanimi omnium ordinum regni confenfu,
35: będzie mogło być co postánowiono.
- 36: Opráwá Królowéy iéy M. Anny.

- 37: Oprawę Królowéy Iéy M. Małżonki náłzéy/ ná Dobrách
38: Księstwa Mázoweckiego/ ná których téż miała oprawę Kró=
39: lowa Boná/ Mátká Iéy Królewkiéy M. Conftitucią tą zá
40: rádą Pánów Rad/ y pozwoleniém Połtów Ziemfkich/ obo=
41: iégo Narodu/ poftánawiamy/ ((t. łącz. do koń. str.))

strona: 1148

- 1: ((t. łącz.)) Wzákże gdy którykolwiek z nich zéy=
2: dzie/ bona haec fubiecta reformationi, nie máią nową dániną
3: bydź dáléy zátrudniáné/ áby prowenty wolné Królowéy Iéy
4: M. były.
5: A zá tym téż wedle przypadania tych pożytków/
6: vmnieyźać fie ma téy prowiziiéy/ którą Królowa Iéy M.
7: z Cél Koronnych bierze y brác ma: dla tego iż té Dobrá zá=
8: trudnioné fą/ práwy modernorum poffefforum.
9: Quártá z tych
10: dóbr Mázoweckich non obtante reformatione isdź ma do Rá=
11: wy przedsię. Nie poddaiąc ktemu pod tę oprawę miáltá Wár=
12: fzáwy/ z ftrony iuridiciiéy/ propter omnes Conuentus regni.
13: A wáruiąc/ y zá wieczné práwo bydź decláruiąc/ iż ná potym z
14: ftrony Korony ná dobrách Księstwa Mázoweckiego fpólnie
15: innym Królewem oprawy bydź nie máią czynioné/ ále ná in=
16: fzych dobrách/ o czym cognicia ma bydź ná przyfzłym Séymie.
17: Ktemu Królowéy Iéy M. máią bydź dobrá w Wielkim
18: Księstwie Litewfkim/ od nas náznáczoné/ y opifáné/ któreby
19: ná káždy rok prowentu/ iedenaście tyfięcy/ dwieście/ y pięćdzie=
20: siát złotych czyniły.
21: Ná których to dobrách Litewfkich trzy=
22: dzieści tyfięcy złotych/ á ná Mázoweckich trzydzieści tyfięcy/
23: wolno będzie ludziom narodu Polfkiégo y Litewfkiégo Kró=
24: lowéy Iéy M. zápifác y dárowác.

- 25: Które summy Polki na=
26: ród z Mázoweckich/ á Litewki z Litewfkich powinien będzie
27: ípłacić.
28: Sądy Grodzkie Mázoweckie.(*marg*) Zyg. Aug. w Piotrk. Lift. (-)
29: ACzkolwiek w przywileiu przez nas wżysłtkim páńftwam
30: nászym Koronnym Anno Domini 1550. dánym ná Séymie
31: Piotrkowfkim/ którymelmy im wżysłtki práwá/ przywileie/
32: íwobody/ y wolności potwiérdzili/ iest dobrze opátrzone/
33: iż
34: nie ma nikt nikogo pozywác do sądu/ o rzeczy onému sądowi
35: nienależące: Ale iż Posłowie Woiewództwá Mázoweckiego
36: niektórzy/ deferowáli to nam:
37: iż o wiele rzeczy bywa wydawa
38: no pozwów do Grodzkich sądów y vrzędów/ które im nie na=
39: leżą. A Stároftowie więcéy sobie władzény przywłalczáiąc/
40: niżli im należy/ ledá o co sądzą/ y trudności ízláchcie/ y nam nie
41: máło zádawáią:
42: á to íe impune dzieie/ abufu quodam damna=
43: bili. Przeto zábiegáiąc temu/ áby té niepotrzebné powłoki y
44: vtráty ízláchty nie były na potym: Vítáwiamy tą Conftitucią
45: mocnie od wżysłtkich bydź trzymano:
46: Iż ktoby kogo śmiał po=
47: zwác do sądu álbo vrzędu Grodzkiego/ o rzecz íemu nie nale=

strona: 1149

Metriki o przywileiách

Część Pierwża.

- 1: żącą/ które Státutámi y Conftituciami są opátrzone.
2: Aby ná
3: tákowym Aktorze czternaście grzywien byłá winá liczby Pol=
4: íkiey támże w tymże sądzie álbo vrzędzie Grodzkim íkazána/.

- 5: wedle przywileiu przerzeczoného/
6: któręy iefliby w Grodzie po=
7: zwánému nie przykazano: tedy łąd Ziemski zá nowym pozwem
8: onégóz pozwáného/ gdyby o nie pozwał ad iudicium terreftre,
9: ma ią fkazać iemu:
10: żeby fie káždy in fuo contineret officio: o=
11: krom tego/ gdyby fie kto komu zápiśał w Grodzie łtać y odpo=
12: wiedać: bo táki wedle fwęy obligáciię ma bydz záfwe łą=
13: dzon y fkázowan.
14: A niemáią fie téz Sędziowie Grodczy y
15: vrzędy Stárościę wymawiác łądzić takowych ku zapifowi/
16: żeby tego nie byli powinni łądzić: Gdyz káždy in officio publi=
17: co będąc powinien káždému łprawiedliwość czynić.
18: Et nihilo=
19: minus to coby extra forum competens proprium było/ przez ko=
20: go/ quacunq;ue iuris via siue in contumaciam, fiue per contro=
21: uerfiam otrzymano/ nullitatis vicio fubiocere debet, irritumq;
22: & inane erit.
23: áni tego ma Stároftá żaden exequowác/ pod zá=
24: płácenięm y nagrodzenięm łzkód włyftkich temu/ którémuby ie
25: vczynił/ medio eius corporali iuramento taxañ.(*marg*) Táme. (-)
26: Ponieważ o
27: tym łą iuz y piérwłze Conftitucię y Dekrétá/ co Stároftowie
28: łądzić máią.
29: Vkrócenie poftępku práwného
30: w Mázowfzu.
31: A Iż poftępek práwny w Státucie Mázoweckim opiśány/
32: iuz ná dżiśieyłze czály iefł długi.
33: Przeto/ iż dla rozmnożenia lu=
34: dżi/ y námnożenia rzeczy y pozwów/ iuz fie tak krótko roki odprá

- 35: wować niemoga/ iako przedtym bywalo/ gdy ten Statut czy=
36: niono.
37: Przeto **nieodmięniając** [!] na ten czas zwyczajów y Statu
38: tów ich/ acz to będzie za czafem bydz mogło/ za ich społecznym
39: zezwolenim. Ale skracając tego długiego postępku/ takżeśmy na
40: prośbę posłów Mázoweckich wstawili/
41: y wstawiamy tą Confti=
42: tucią/ iż wtóry rok ma bydz zawity. A trzeci rok iuz wkracamy/
43: na którym wtórym roku/ powinien pozwany stać/ *excepta vera*
44: *infirmitate & pro maiori*, co starym zwyczajem w mocy swéy
45: zostawa.
46: A té dilację których stona pozwana werifikować
47: wedle Statutu powinna/ w liczbę *essentialium terminorum*
48: nie mieć isdz. A gdy Sąd super *principali* skazń czyni/

strona: 1150

- 1: tedy ia ma *concludować*/ aby iey pozwany dofyć czynił/ ((do w. 3 - t. łącz.))
2: A gdzieby pozwany nie czynił dofyć téy skazni/
3: tedy *in illis fequentibus terminis* mają bydz skazané oné wzyft=
4: ki winy ładowé/ y ma bydz przydan vřząd ziemski.
5: *ad intromit*=
6: *tendum Actorem vel pignora porrigenda*, wedla stárego zwy=
7: czaiu. A zaraz ma bydz *interponované vadium iudiciale de*=
8: *cem sexagenarum*.
9: Potym iesliby pozwany był tak niedbály/
10: iżeby téy skazni dofyć czynić niechciał/ á vřządby to wyznał
11: na drugich przyślých Rokách:
12: tedy iuz ma bydz skazano *vadium*
13: *iudiciale*, y *remiřsia* do Grodu pro *exequutione* pod zakłady
14: wietřzemi. A tam dáleý w Grodzie iuz ma bydz postępek stáry
15: w Statucie opifány zachowywan/

- 16: y zakładanie zakładów iux=
17: ta quantitate perlucrorum, aby iuz od tego czafu przez vřąd
18: Stároścín było/ okromia przynofzenia listów náfzych álbo Vi=
19: ceřgerentá náfzého/ iáko bywáło przedtym/
20: czym fie sílá omie=
21: łzkiwáło łpráwiedliwofci ludzkiej. A to ma byđ ták chowa=
22: no/ poki Státutá wřyzłtkié nie będą łkorigowáné/ y przez wřyzy=
23: tki páńłtwá náfzé przyjęté.
24: A wřákóz té pozwy y áktcię/ ná któ=
25: ré iuz Dekrétá ták w Ziemłtwie iáko y w Grođzie wyłzły/ w
26: rzeczách które łłuznie wedle práwá y dekláráciiey náfzey wys=
27: łzey opílánéy/ łądom tym należáły:
28: té iuz łtárym zwykłym po=
29: łtępkim kończyć fie máią/ w tychze łąđziéch y vřęđziéch/ gđzie
30: fie počęły.
31: A iż Połłowie Czérłkiej y Wářłzáwłkiej źemie/
32: opowiedáli fie nam w tym/ niechcąc do téy Conłtituciiéy ták
33: łkoro zwolić/ okrom zwolenia łpólného bráćiey łwéy/ od którey
34: ná ten czás nic w téy rzeczy w poruczeniu nie mieli:
35: prořząc/ áby
36: to do bráćiey łwéy odniełli: pozwoliliłmy im tego. Iełliby zá
37: łpólnym ich zezwoleniem ná vkróćenie procesu tákowého zwo
38: lić niechćieli:
39: Tedy ich procesowi dawnému/ przy którym ie
40: wćále zołtávuiem/ tá Conłtitucia derogowác niemoże/ áni
41: bęđzie mogłá. A iełliby zá łpólnym ich przyzwoleniem ná vkró
42: cenie procesu tákowého zwolili:
43: Tedy ie iuz exnunc vigore
44: Conłtutionis praefentis, przy niey zołtávuiemy.
45: Sąd y Grođzkie Wářłzowłkie, Zembrow=
<http://rcin.org.pl>

46: lkié, y Ołtrowłkié.

strona: 1151

Metriki o Przywileiach

Część Pierwza.

- 1: NA prośbę połłów Mázoweckich Ziemłkich/ Wiłkich/ Lom
- 2: źieńłkich/ y Nurłkich/ iż niektóre powiáty tych ziem dáleką od=
- 3: ległóść máią od Grodów łwych/ które przy gránicach innych
- 4: ziem y powiátów przyległych/ wedle łtarégo zwyczajú leżą/
- 5: prze którą dálekość drógi/ y częścią téż złé przeiázdy niemálé o=
- 6: miełzkánié łprawiedliwołci łwéy ciérpieć mułzą: zwłáczá/ w
- 7: okázowániu ran/ które in recenti bydź máią/ iáko o tym Con=
- 8: łtitucia y práwá Polłkié/ we włzyłtkim o tym obmawiáiącé
- 9: dawno przyęli.
- 10: Przeto łolguiác w tym łprawiedliwołci/ y
- 11: vbogiéy Szłáchcie/ którém to z wietłzą trudnołcią y nakłádem
- 12: przychodźić mułi/ dálekié do Grodu ieždzenié. A prołbam
- 13: Połłów Ziemłkich przyłtawáiąć/ vłtawuiemy
- 14: y dawamy im
- 15: Grody: w Wiłkiéy ziemi powiátowi Wáłzólkiému w Wáło=
- 16: łzu: w Lomźieńłkiéy ziemi/ Zembrowłkiému w Zembrowie: w
- 17: Nurłkiéy ziemi powiátom Ołtrowłkiému y Kámienieckému
- 18: w Ołtrowi.
- 19: W których téż to miálteczkách Roki Ziemłkié z da=
- 20: wnégo zwyczajú bywáią łádzoné. Iż tám y Roki Grodzkié/
- 21: y łpráwy włzyłtki wrzędowi Stárołciému należácé/ będą y má=
- 22: ią bydź łprawowáné/
- 23: y ták máią bydź wázné/ iákié przedtym w
- 24: Wiźnie/ w Lomźie y w Nurze wázné bywály. A włzákóz Stá=
- 25: rołtowie onychże ziem wysłzéy omięnionych/ té Grody **dzier=**
- 26: **zeć** [!] máią. Ták iáko Siérádzki Stárołtá **dzierzy**/ Piotrkow=

- 27: lki nowo téz vřtáwiony.
- 28: Piřárřtwá Ziemiřkié y Zem=
- 29: browřkié, & ć.
- 30: IZ Pořłowie řiemřcy Woiewóřdztwá Mázoweckięgo nie=
- 31: dořtátki vrřędników Ziemiřkich/ řádom řiemřkim naleřácych
- 32: przed námi miánowáli/ prořząc:
- 33: ábyřmy té ich řády ták opá=
- 34: trzyli/ řeby zupelné byly/ á defektu w łobie nie miáli. Ba=
- 35: czáć ich prořby práwu pořpolitému byđź zgodné/ tą Conřtitu=
- 36: ciá ninieyřzą to opátruiemy.
- 37: Iż po řmierći modernorū pořseř=
- 38: řorum, których iuř ták ad eorum vitam zofřtáwiamy/ powiátom
- 39: Zembrowřkiémy y Ořtrołęckięmu/ gdyř máią Sęđzięgo y Pod
- 40: řędká řwego ofobnégo/ nie dawno téz przez nas ná ich prořbę
- 41: dáné/ Piřárřá řiemřkięgo damy/ y iuř exnunc liberam electio=
- 42: nem Notarij pozwalamy. (*marg*) Támże. Liřt. Támże. (–)
- 43: A tákięż Nurřkięy ziemi Piřárřá o=
- 44: řobnégo dáiemy/ y Elektciięy wolnéy pořt mortem moder=

strona: 1152

- 1: ni pořfeřforis pozwalamy. Poniewař iednák y to przed námi
- 2: okazowáli/ iř go iuř y przedtym ich przodkowie mięwáli.
- 3: Podkomorřtwo Róźáńkié.
- 4: Ziemi Róźáńkięy y Mákowřkięy Podkomorřzęgo ofobné=
- 5: go/ tákięż po řmierći moderni pořfeřforis damy/ y dáć obiec=
- 6: iemy.
- 7: Rękoiemřtwo poddánych ziemie
- 8: Socháczowřkięy.
- 9: IZ Pořłowie řiemie Socháczowřkięy/ prořili: áby ręko=
- 10: iemřtwo poddánych mięđzy Rycęřztwem řiemie ich vřtáło.
- 11: Chcáć řie w tym porównáć z innými řiemiámi Woiewóřdztwá

- 12: łwego/ y innych Woiewództw w Koronie náfzéký.
- 13: Tedy my
- 14: im tego pozwalamy/ y vchwáľą Séymu tego Rękoiemftwo
- 15: to ábroguiemy.
- 16: Sądzenié Roków ná ratufzu Sochá=
- 17: czowfkim.(*marg*) Tenże. Lift. (-)
- 18: IZ téz cíż Pořłowie prořą/ áby Ziemfkíé Roki ná Ratufzu
- 19: Soháczowfkim záfwdzy řadzóné byľy/ žeby řie w domiékch
- 20: mieyfkich gořpodarzom nie záftrudniáło. Tedy y tego im po=
- 21: zwalamy/ iefli nie iefł przeciwko miáftá onégo przywileiom.
- 22: Chowánié křiąg Ziemfkich Gotyn=
- 23: fkich, y pámiétné.
- 24: NA prořbę Pořłów źiemie Gořtyńfkíéký/ y przywodząc in ex=
- 25: equutionem Státut okoľo chowánia křiąg/ vřtáwiamy:
- 26: áby
- 27: křięgi ich Ziemfkíé w řklepie pod trzemi kluczámí wárownie
- 28: chowáné byľy. A iz téz ořoby řáfłowé przy lezeniu křiąg nie by=
- 29: li powinni chowác/ á płácenia pewnégo řáfłowi w téy źiemí
- 30: niémafz/ y owřzem iefł řzláchtá od pámiétnégo wolná.
- 31: Tedy iz
- 32: řie řámá řzláchtá tym czáfem do tego dobrowolnie podawa/ po=
- 33: zwalamy: áby w źiemí ich byľo iuř záfwdzy/ y ná potomné czá=
- 34: řy/ od káfždégo Dekřétu pámiétnégo trzy grořze.(*marg*) Táfme. Táfme. Táfme. (-)
- 35: Gdyř řie téz to

strona: 1153

Metryki o Przywileiách

Część pierwfza.

- 1: ták y w innych źiemíácg Woiewództwá Ráfłfkíéký záchowy=
- 2: wa/ křóрым pámiétným Sędźia z Podřędkiem dźielić řie máíá/
- 3: wedle Státutu Sigífmundi Regis 1523. A Pífarz przy řwym

- 4: falariaum dawnym ma zoftać.
- 5: Wrócánié Originalów w téyze ziemi.
- 6: IZ Połłowie téyze Ziemie Goftyńkiéy prošili/ áby zapifý
- 7: w Aktá Ziemkié álbo Grodzkié z infzych kšiąg introdukowáné
- 8: tym którzy ie introdukuią były zaś wrócáné y niehámowá=
- 9: né.
- 10: Tedy im to oštrzegamy: y wrócáć Originália/ iáko fie to
- 11: y wšzędzie indzie záchowywa/ rofkázuiemy.
- 12: Commiſſiae.
- 13: GRánice w Kšięſtwie Mázoweckim przez Kommiſſarze
- 14: od nas dáné/
- 15: między grunty náſzemi á Szlácheckimi práv=
- 16: nie/ to ieſt/ że Stárošcie álbo Dzierzawcy dóbr náſzych/
- 17: Mándat náſz. z Innotefcentiá Kommiſſárſką wczás/ we=
- 18: dle Státutu o tym obmawiáiacé wydáné ſą/ álbo ná potym
- 19: będą wydáné: y które nápotym będą czynioné/
- 20: chociaźby gdzie
- 21: Oekonom náſz nie był przy ich czyniéniu/ który do gránic táko=
- 22: wych wedle prává y záchowánia ſtárégo żadnégo **interefe** [!]
- 23: nie ma/ áni ná potym mieć moźe/ wšyſtki mocnie máią bydź
- 24: dzieržáné przez Stárošty y Dzierzawce dóbr náſzych/ y przez
- 25: poddáné náſze/ wiecznémi czáfy:
- 26: które tą Conſtituciá potwiér=
- 27: dzamy/ y wedle praw dawnych Koronnych/ wedle których
- 28: téź w Mázowſzu Kommiſſarze bywáią/ y máią bydź dawá=
- 29: ni/ z Káncelláriiéy náſzéy potwierdzenie ich máią bydź wyda=
- 30: wáné/ kto iedno tego potrzebować będzie.
- 31: A którzy Szlách=
- 32: ćicy ſą od Stáróſt/ nomine Inſtigatoris noſtri ſpozywáni o
- 33: krzywdy iákie álbo ſzkody/ któreby fie w tych gránicach zawié=

- 34: ráły/ té wzyftkié od tákowych pozwów wolné czynimy.
- 35: Káncellária Łomzienfka.
- 36: TYmże téz Rewizorom poruczyliſmy/ zá przymową Po=
- 37: Hów Ziemfkich Mázoweckich/(*marg*) Támże. - Zyg. Aug. Liſt. ftá. - Stephan w Kráko.
Liſt. (-)
- 38: áby Káncellárią Ziemfką w
- 39: Lomzie koſztem właſnym Szláchty téyże ziemie Lomźieńfkiéy

strona: 1154

- 1: zmurowaná/ á przez Przodká náſzego Króla Iego M. Zyg=
- 2: muntá Auguſtá w dwór Królewſki obrocóną/ y plác iéy iáko
- 3: wielki był/ oglądáli.
- 4: Y gdziebyſmy im ná to mieyfce frimárk
- 5: dáć mieli/ żeby nam ſpráwę dáli.
- 6: O téyze.
- 7: TAK iákoſmy obiecáli ná Séymie Koronáciéy náſzey plác
- 8: ná zbudowánié Káncelláriéy Ziemfkiéy Lomźieńfkiéy/
- 9: wedle
- 10: rewiziiéy Rewizorów náſzych/ z tegóz Séymu Koronáciéy
- 11: náſzey do Podlázá wyflánych/ dáimey y náznáczamy wie=
- 12: cznémi czáfy.(*marg*) Tenze w Wárfzá. Liſt. (-)
- 13: Którą to Káncellárią wzelákiémi pręrogáty=
- 14: wámi wedle práwá póſpolitégo opátruiemy. Tákze téz y
- 15: dom w Mieſcie Lómzie/ wedle tych Przywileiów záchowan
- 16: bydź ma.
- 17: O Kmieciách zbiegłych w Má=
- 18: zowízu.
- 19: OBiáfniáiąc y dekláruiąc Conſtitucią w Exceptiách Wo=
- 20: iewódtwá Mázoweckiégo/ w Toruniu ná Séymie około
- 21: Kmieci vczynioną: Vítáwiamy:
- 22: że poddáni vtriufque fexus

- 23: zbiegli/ álbo gwałtem wzięci/ nie od dawnieyŝzego czáfu/ ie=
24: dno od śmierci Króla Iego M. sławnéy pámięci Zygmunta
25: Auguŝta Przodka náŝzego/ máią być právem dochodzeni/ y
26: przywráćani/ ((do w. 24 - t. łąć.))
27: Wŝákóz
28: Aktcię przed śmierciá Króla Iego M. Zygmunta Auguŝta w
29: téy mierze právem záczyć/ máią ŝie kończyć tym právem/ któ=
30: rym ŝie záczyły.
31: O Rocéh Mázoweckich, pátrz wysŝezéy w dzieŝiátych księgách.
32: Titulo, Roki. ((lok.))
33: Przyłuki téz inferował **niktóré** [!] Státuty Mázoweckie. ((lok.))
34: Tám znajdzie kto chce czytáć.

strona: 1155

Metriki o Przywileiách

Część pierwsza.

- 1: ZWYCZAI E WOIEWODZ=
2: TWA MAZOWECKIEGO.
3: Z Ítárego Státutu/ przyłtawáiąc do práwá
4: Koronneg^o / wyięte/ y zołtáwione ná Sey=
5: mie Wálnym Torunŝkim/
6: Anno D. 1576.
7: STEPHAN Z BOZEY LASKI KROL POLSKI,
8: Wielki Kfiádz Litewski, Ruski, Pruski, Mázowecki,
9: Zmódzki, Kiiowski, Wolynski, Inflantcki, y Siedmi=
10: grodzki, &c.
11: OZnáymuiemy wŝem wobec
12: y káždému z ołobná komu to wie=
13: dzieć nalezy: Iż gdy ná Séymie
14: Wálnym Krákowŝkim Koronáci=
15: iéy náŝezéy/ obyvátele ziem Mázó=
<http://rcin.org.pl>

- 16: weckich/
17: zá ípólnym porozumie=
18: niem y namowámi między łobą
19: miánémi/ y wielekroć powtarzáné=
20: mi/ práwá/ przywileie/ ítátutá/ zwy=
21: czáie Koronné/ odstępując ítátutów
22: y zwyczajów ítórych Mázoweckich/ przyjmowali: dokładáli
23: tego/
24: że mieli niektóre łwoie zwyczajie ziemiam Mázoweckim
25: potrzebne/ á dla záchowánia vbogięy Szláchty požyteczne:
26: Drugie téz ácz tymże kíztałtem w Polfcze obferwowáné/ iedno
27: że ich exprefse w Státucie Polfkim niémáíz/ wárując ie łobie
28: y záchowywájąc.
29: Iákóz y my ze wźemi ítany ná ten czás wá=
30: rowálimy im ie/ y potwierdzili. Które to zwyczajie/ iż miály
31: bydź ná Séymie drugim rewidowáné/ potym ná Séymie To=
32: ruńkim przez polfy Mázoweckie/ y wźech innych ziem/ íą nam
33: y Pánom Rádom podáné:
34: ták iáko nižey łowo od łowá opi=
35: íané íą.
36: O liczbie pozwów ná Roki dawáných.
37: NA Roki Ziemłkie y Grodzkie powiátu káždégo/ Szláchtá
38: y obyvátele ná Roki iedné/ nie ma więcéy ieden ná drugiégo/

strona: 1156

- 1: tylko trzy pozwy wydáwáć.
2: A ktoby pozwów więcéy wy=
3: dał/ tedy oné pozwy nie máią bydź łádzoné ná tych Rokách/ ále
4: ná drugie máią bydź limitowáné.
5: O Przypozwiéch.
6: PRzypozwy wźelkákíe/ ták odzywáné/ iáko ku áppelláciiey/

- 7: pod ziemską pieczęcią sronam máią byđz wydawané/ wedle
- 8: Conſtituciiéy: Roku 1543. y 1544.
- 9: O Závitym Roku ná Séymie.
- 10: POzwány in criminalibus, ná Séymie Koronnym/ máią
- 11: mieć závždy rok ná piérwſzy pozew závity/ którym máią byđz
- 12: wydawané pozwy ná cztery niedziele przed rokiem.
- 13: O Pámiętnym.
- 14: PAmiętného/ ták Sąd Ziemſki iáko y Grodzki/ y vrząd
- 15: Stároſci od ſkażni/ która iuż ſuper principali, quae ſapit ſenten=
- 16: tiam diffinitivam, będzie vczynioná: to ieſt/ ekskluduiąc ſkażni/
- 17: które ex interloquutorio bywáią kilkákroć in vna & eadem cau=
- 18: ſa ſuper vnam citationem czynioné/ tákiéż od zapifów wieczno=
- 19: ſci wſzelákiéy/ y ran/ gwałtów/ zaftaw y długów proſtych/ nie
- 20: więcéy ma brác y wycięgác/ iedno pułtorá groſzá.
- 21: A wſzáków od
- 22: długów proſtych y zaftaw/ które mniéyſzą ſummę máią niź dzie=
- 23: ſięć kóp: od áreftów/ od przydania Woźného/ od widzenia gdy
- 24: ſobie pozwány ná nie bierze.
- 25: Od deliberátiiéy nic niema byđz
- 26: brano/ pod winą czternaſcie grzywien: o którą ná Wiécách ábo
- 27: in foro vltime inſtantie Sąd y Vrząd pozwány ma odpowie=
- 28: dác y ſpráwować ſie: á rok o to ma byđz závity.
- 29: A tego pámię=
- 30: tného/ Sędzia dwie częſci/ Podſędek trzeciá mieć ma.
- 31: O Appelláciách.
- 32: APpellácia wolna ma byđz/ á nieruſzenié od ſkażniéy Sądu
- 33: Ziemſkiego y Grodzkiego indifferentem bez winy Kocu.
- 34: A w
- 35: ſpráwách vrzędowych/ poſt Curiam. A gdzieby iudicia ordina=
- 36: ria, namówioné były ábo Trybunał/ tedy tám wſzytkié/ in ge=

37: nere, áppellácię przypádáć máią.

strona: 1157

Metryki o Przywileiách

Część pierwsza.

- 1: O Piárzu Ziemłkim.
- 2: Piárz tenże Ziemłki/ który przez Elektcią od szłáchty obrá=
- 3: ny/ á przez Króla Ieg^o M. dawan bywa/ á nie infzy zaden/ Aktá
- 4: Grodzkie Íprawowác ma/ y v siebie w mocy mieć.
- 5: A któryby pi=
- 6: íarz íam przy áktách Grodzkich ofobą íwą vítáwicznie nie był
- 7: áni miełkał: áby ízláchćicá ośiádlégo y przyśięglégo zá Podpiłká
- 8: przy áktách Grodzkich miał/ y tákiéż íálária níżéy opiáné brác [!]
- 9: ma.
- 10: A wízákóz wypífy z Akt tych Grodzkich/ máią bydz podpi=
- 11: íané ręką wláfną Stárofty áo Podítárośćiego onégo mieyfcá:
- 12: zkąd wychodzić będą: od których podpiłowánia nic niema bydz
- 13: brano.
- 14: A rełcripty z Akt Ziemłkich/ Piárz Ziemłki podpiłowác
- 15: ma. A zapífy té Grodzkie máią íobie do Akt Ziemłkich przeno=
- 16: íic y przewodzić/ cíz íami którym będą czynioné/ wedle zwyczá=
- 17: íu ítárégo do roku.
- 18: A íełliby Roki niebyły do roku/ od Aktu za=
- 19: pífu Grodzkiego/ tedy choćiáż po wýłzćiu roku/ wízákoż ná
- 20: piérwłzych Rokách Ziemłkich: á Grodzkie pozwy/ poítáreму
- 21: pod tytułem Królewłkim/ á Ziemłką pieczęćią/ bydz máią.
- 22: A
- 23: wízędzie gdzie Gród íełt/ tám Piárz Ziemłki Podpiłká przyśię=
- 24: glégo chowác ma/ dla potocznych ípraw: Delinquente vero íl=
- 25: lo in officio, tedy wolno będącie ítronie vkrzywdzonéy/ Piárzá
- 26: ábo Podpiłká o to poćiągác/ <http://rcin.org.pl>

- 27: ábo ná Wiécá/ ábo przed Królá/
28: ábo ad vltimā infantiam. A tám będzie powinien/ y o fzkodę/ y o
29: winę peremptorie odpowiedác.
30: A áktá Ziemfkié w káżdym po=
31: wiecie w którym wŕzytkié wieczné zapify y intromiŕsię, y gránice
32: zápiŕuią/ máią bydź oŕobno intrologowáné: á obligationū téz o=
33: ŕobliwie/ Actionū téz oŕobliwie intrologowáné.
34: A té wŕzjtkié Aktá
35: máią bydź chowáné pilnie przez piŕárzá Ziemfkiégo/ który to piŕarz
36: zgoŕá niema nic piŕác w księgi Ziemfkié/ bez podpifu Sędziégo
37: y Podfędká/ tákże y w Grodzie bez podpifu wrzędu Grodzkiégo.
38: Pozwy/ iz pod pieczęcią ziemfką máią bydź ŕtronam wyda=
39: wáné/ przeto piŕarze Ziemfcy more ŕolito od membran/ co ná
40: pozew ieden z iego Rewerŕalem/ nie więcýy ieno pułgrofzá/ od
41: káždýy ŕkaźni tákże pułgrofzá:
42: od zeznánia równych doczeŕnych
43: rzeczy pułgrofzá: A od wieczności wŕzélákiéy grofz ieden. Ale od
44: intromiŕsiéy káždýy pułgrofzá: a querella cū deputatione offi=
45: cij grofz ieden:
46: á od controwerŕiiéy w áktách práwnych/ od ká=
47: zdéy állegáciiéy pułgrofzá: á Allegátia iedná ták ma bydź rozu=
48: miáná/ odmowá ŕtrony przeciwnéy áż dotąd/ że druga ŕtroná
49: ná to odmáwiác pocznie:
50: chocia tám rátiy/ y odmów będzie nie

strona: 1158

- 1: máŕo/ od zdánia w zyŕku grofz/ od nieŕtánégo Piŕárzowi puł=
2: grofzá: gdyż iuz ŕádowi winá nieŕtána niema bydź pŕáconá/ iá=
3: kóz ŕád od nieŕtánégo nic brác niema/ áni pámiętnégo wycięgác
4: od ŕtrony.
5: A gdy Woźny tuż przy nieŕtánym zezna/ iz ten pozew

- 6: wydał/ tedy to/ zá tymże pułgrofzkiem ma bydź zápiáno do
- 7: Akt/ y Piárzowi ma bydź plácono y dawano/ á nie ináčéy.
- 8: Zapify/ á zwłáčzá wieczności/ máią bydź piáné wedle for=
- 9: mularzá w Státucie opíaného. A od łzukánia rzeczy w księ=
- 10: gách nowo od roku zápiánéy/ nic niema bydź plácono:
- 11: ále to
- 12: dármo náléśc y czytać v ładu powinien bédzie Piárz. Ale co
- 13: wyszéz roku/ od tego łzukánia grofz ieden/ od Rescriptow wie
- 14: czności ná pápiérze zaftaw/ y innych wšelákich zapifów y Ak=
- 15: tów/ po grofzu/ á niewięcéy.
- 16: A od controwerfiiéy/ gdzie iuz nie
- 17: málo pífmá/ tymże obyczáiem ma bydź plácono Piárzowi: od
- 18: Rescriptów/ od Allegáciy/ iáko y od zapifów ich/ to ieft/ od pro
- 19: pozytiiéy iedno pułgrofzá.
- 20: Potym od káždéy állegáciéy ofobno
- 21: po pułgrofzku. A od czytánia przywileiów wšelákich y listów fą
- 22: dowych/ które w Aktách bédą pokládáné/ nic brác niemáią piá=
- 23: rze:
- 24: Ale gdyby ie w Aktá w wodzić chciał kto/ od káždého przy=
- 25: wileiu ma plácić po dwa grofzá/ od wydánia listu ładowého ná
- 26: pérgaminie ná wieczność iákązkolwiek wespółék y z intromif=
- 27: fią tegóz zapifu/ co zá ieden Akt ma bydź rozumiano:
- 28: kto go ie=
- 29: dno potrzebować bédzie (gdyž żaden do tego nie ma bydź przy
- 30: muřzon) dwánáście grofzy pořtáremu: których Sędzia cztery/
- 31: Podřędek cztery/ á Piárz cztery zá wořk/ pérgamin/ y pracą
- 32: mieć bédą:
- 33: á tákie listy ładowé ná párgaminie Piárze Ziemřcy
- 34: powinni bédą wydávác potrzebuiącym. A tych řalaria które tu
- 35: fą opíané/ nieináčéy áni więcéy máią brác ábo wycięgác od lu

- 36: dźi/ łub poena quaturdecim marcarū łtronie requiruiący/ na=
37: dáléy do drugich roków:
38: o którą ná Wiécách odpowiedác ná
39: piérwzym roku/ iáko ná závitym powinien bédźie/ álbo in fo=
40: ro vltimae infantiae, vt łupra.
41: Gdzieby Aktor pozwánégo álbo po=
42: zwány Aktorá ráníł.
43: GDzieby który Szłáchćic/ pozwawłzy drugiégo o iákąkol=
44: wiek rzecz/y vbił go łtoiąc z nim w pozwie/ tákowy pozwány/ o
45: ono vbićie powinien bédźie piérwéy odpowiedác/ ná pozew v=
46: bitégo poźledzéy wydány:
47: z czego iefli łie łłufznie nie wywie=

strona: 1159

Metriki o Przywileiách

Część Pierwża.

- 1: dźie/ rzecz o którą vbitégo pozwał/ włzytkę zgoła tráći.
2: A ie=
3: dnák/ rány vbitému płáćić bédźie powinien/ wedle Státutu y
4: zwyczáiu źiemie. A tákiéż ma bydź rozumiano y łądzono/ gdzie
5: by pozwány vbił Aktorá/ bédąc z nim w pozwie.
6: O wiedzieniu łwiádków.
7: SWiádkámi y Rękoymiámi/ rzeczy około vrzędu Ziemłkié=
8: go/ około zwyczáiu łtárégo y záchowánia isdź niemogą/ áni
9: máią krewni bliźcy/ tego który ie łtáwi: to iefł/
10: łtriy/ brát łtryie=
11: czny/ ćioteczny/ wuieczny/ łielłtrzeniec y źięć/ którégoby łiołtrá
12: rodzona zóná byłá tego/ komuby łwiádczyć miał.
13: Ale moźe
14: bydź łwiádkiem/ Szłáchćic którégokolwiek powiátu y źiemie
15: Mázoweckiéy/ tegóź Woiewódtwá/ choćiaby téż miał rodzi=

- 16: ce żywé/ tylko ma bydź dobréy sławy/ á w poczciwości słwéy nie
- 17: podeyżrzány.
- 18: A wżákóz świádki/ gdzie idzieo poczciwość/ Her
- 19: bowni/ krewni y powinowáci bydź mogą/ y iednacze vmówce
- 20: mogą bydź w świádecctwie krewni/ bo tákie rzeczy powinowá
- 21: ci ípráwuia.
- 22: A gdzieby sie tráfiło/ iżby ítroná przeciwna dru=
- 23: giéy ítronie słwéy/ w słdźie/ ábo v krzyżá ítoiácégo świádká od
- 24: świádecctwá y od przyśięgi odśtrárzyłá/ ábo odgroziłá:
- 25: tedy tá
- 26: ítroná/ y z drugiemi świádkámi którzy zořtána/ sine detrimento
- 27: caufae suae, ma przyśiędz: á iefliby wżytki świádki iáwnie od=
- 28: groziłá/ tedy ten który ítronie słwéy przeciwnéy odgrozi/
- 29: zá ze=
- 30: znániém pewnym Woźnégo y dwu Szláhcíców/ którzyby w
- 31: słdźie ábo v krzyżá v przyśięgi słyzeli tákie odgrożenié/ y ktemu=
- 32: by tego ítroná przyśięgá cieieleńá dowiodłáy popráwiłá/ ma
- 33: in perditionem caufae íkazan bydź/ ten który odgroził.
- 34: O Dzieciách przeciwno Rodzicom
- 35: wyřtępných.
- 36: ZWyczay ítary w Mázowřu/ ták záchowywa: Iz kiedy
- 37: którzy synowie ábo dziewczki Rodzice słwé/ oycá ábo mátkę biliby/
- 38: ábo z domu y z imięcia ich wyganiáli/ álbo iákie inné gwałty/
- 39: krzywdy y przykrości wielkie á znaczne/ y nieprzyřtoyné czynili/
- 40: tedy tákowi ná prořtá skárgę rodziców słwych/ máia bydź przez
- 41: Stárořtę onégo mieyřcá wieżá karáni. A wżákóz to karánié ma
- 42: bjdź ná woléy y do woléy rodziców oných.
- 43: Ale gdjby téz oyciec po
- 44: śmierci żony słwéy piéřwřzéy/ poiął wtóřá ábo trzeciá żonę/ ábo

- 1: téz zóná po śmierci mężá fwégo szłá za inłzého mężá:
- 2: A dzieci
- 3: piérwłzey ábo wtórey zóny/ chćiały mieć od nich to/ co im wedle
- 4: práwá służy/ tedy iuż tám inłzy obyczay y poštěpek bydź ma: że
- 5: iuż nie ná proftá fkárgę máią bydź karáni/ ále zá słuźnym dowo
- 6: dem/ iáko ná inného sáśiádá.
- 7: A tákowé téz dzieci nie gwałtem/
- 8: **obychodzić** [!] śie máią z rodzicámi fwémi/ ále obyczáiem słuźnym
- 9: máią dochodzić części fwéy.
- 10: Ktoby nieokazał szkody Rękoymiam.
- 11: Iełliby kto záiał do obory czyie bydło/ konie ábo dobytem iá=
- 12: ki. A ten/ czyie bydło iełt záięté/ wypráwił ie przez Rękoymie we
- 13: dle obyczáiu/ tedy szkodá y mieyłce záięcia ma bydź okazanie rę=
- 14: koymiom/ którzy szácowác iá zaráz máią.
- 15: A włzáków do nich wol
- 16: no téz przytáwić temu kto szkodę ma/ iedného ábo dwu szłáchci=
- 17: ców/ ábo téz Woźného/ dla świádectwá ná rękoymie. Iełliby
- 18: śie go przéc chćieli/
- 19: á gdyby śie szłáchtá zobopólna ná szácunek szko
- 20: dy niezgodziła/ á táki szácunek szkody excederet fūmam decē se=
- 21: xagenarū: tedy áktor ma tego wedle práwá iuramento suo cōpro=
- 22: bare.
- 23: A kiedy mniéy szkody niżli kóp dziesięć/ tedy áktor/ ábo v=
- 24: rzędnik szłáchćic páná fwégo/ sub iuramento suo ná táki szácunek
- 25: szkód/ non excedeñ. taxā. decem sexagenarū, dowód czynić będzie
- 26: powinien.
- 27: A iełliby szkody nie vkazał rękoimiému/ á ná toby Wo
- 28: źného y Szłáchćicá iedného dowód był/ á bydłoby vpornie trzy=
- 29: mał/ á ná rękoymie niepuścił/ tedy winy trzy grzywny sádowni:
- 30: á drugiéy ftronie czyie bydło iełt záięté/ zápláćić ma/ y oborné

- 31: Ítráci.
- 32: A rękoymia ma bydź wolen od tákiego rękoiemftwá. A
- 33: ieſliby rękoymia nie znał ſie do wyręczenia tego bydłá/ ábo ſzko=
- 34: dy żeby ią widział/ tedy on co ſzkodę ćierpi/ ma nań dowodzić o=
- 35: némi ludźmi ábo woźnym/ których miał przy nim/ gdy ręczy=
- 36: li/ ſzkodę oglądał.
- 37: A ieſliby on czyie bydło záięté/ nie znał ſie do
- 38: ſzkody/ mieniąc że nie przez iego dobytek vczyniona była/ tedy
- 39: ma ná ſwá ſzkodę ono poprzyſiądz/ iáko to bydło záięté ieſt ná
- 40: téy ſzkodzie/ y przez niego vczyniona/ álbo temu który ſie nie=
- 41: zna/ puścić ten cug.
- 42: A tákiéż/ ieſliby kto wził konia álbo woły
- 43: z wozem/ álbo ſiekiérę w gáiu/ ieſliby ſzkody nie vkazał rę=
- 44: koymiému/ téż winę pokupi/ y to co wził/ ma dobrowolnie
- 45: puścić.
- 46: A gdyby kto táki vporny był/ żeby bydłá wízelákiego do
- 47: obory záiętého/ tákiéż koni/ wołów/ wozów/ y innych rzeczy
- 48: wziętych/ ná rękoiemftwo Szláhcíców oſiádłych puścić
- 49: niechćiał/
- 50: tákowy ex recognitione fideiuſorum, Ítronie onéy/

strona: 1161

Metriki o przywileiách

Część pierwſza.

- 1: którý było záięté/ álbo konie/ woły/ wozy/ y inſzé rzeczy wzięté
- 2: trzymał/ trzy grzywny/ á ſádowni ábo vrzędowi trzy grzywny
- 3: ad ſolueñ. przepada:
- 4: o które winy/ coram officio Capit. y nie o=
- 5: puſzczenie rzeczy wyſzéz miánowanych/ vkrzywdzonému wol=
- 6: no będzie czynić práwnie/ iedno pod takimiz drugiemi winá=
- 7: mi/ y bydło záięté/ y inſzé rzeczy wzięté ma puścić/

- 8: w których rze
- 9: czách poštěpek ma bydź práwny vřq: ad finalem exequutionē. A
- 10: o řzkody Vrząd Grodzki/ řtrony do práwá Ziemřkiego ma odeřć.
- 11: O Areřtowaniu pieniędzy.
- 12: O Siádłemu człowiekowi/ niema bydź dopuřczon Areřt ná
- 13: pieniędzy iego řadownie pořozoné álbo opiřané/ okrom tego/
- 14: řeby mnieyřzą miał pořseřřią/ niřli ono co był ábo miał bydź
- 15: pozwan.
- 16: A wřzákóz/ moře ie wyręczyć z áreřtu przez ořiadłęgo
- 17: řzláchćicá/ iř práwu dořtoi y rzezy řadowéy dořyc vczyni. A ie=
- 18: řliby komu z dopuřczenia práwá álbo vrřędu/ táki áreřt był do=
- 19: puřczon/ álbo dozwołon/
- 20: tedy ten co áreřtuie/ ma áreřt řwóy
- 21: prořequowác in eodē iudicio řiue officio, kędy řie tákowy áreřt
- 22: řítał/ do řzeřci niedřiel/ á niemilczęc áreřtowawřzy.
- 23: A ieřliby do
- 24: tego czářu nie prořequował go wedle práwá/ tedy iuř po řzeřci
- 25: niedřiel on áreřt mocy mieć niema: y owřzem ma bydź kářřowan
- 26: iáko nirkzemny. A pieniędzy máię bydź wolné od áreřtu.
- 27: O Woznym.
- 28: IEřliby Wořny ku řyczliwořci iednéy řtronie nie znał w řá=
- 29: dzie/ co mu druga řtroná okázowáľá ná widzeniu/ ábo ná coby
- 30: był wřięty z práwá/ ináčzyby zeznał niřli widřiał:
- 31: Tedy tákowy
- 32: Wořny/ ieřliby przez onę řtronę któręby vczynił krzywdę z řze=
- 33: řcią řwiádków był pokonan/ w řádie Ziemřkim álbo Grodz=
- 34: kim/ zá pozvem ma bydź z vrřędu zřzucon:
- 35: A ná twarzy ná
- 36: wieczny znák iego fářřu ma bydź przepálon y pryřřkowan. A ie=
- 37: go tákie fářřywe zeznáníe/ nic niema řzkodřić onę řtronie prze=

- 38: ciwko któręby było wczynionę.
39: A iefli tęż Wożny będzie miał
40: zlobą ná widzeniu Komorniká Podkomorzęgo/ y Szlachtę/ á z
41: nimiby ono widzenie odprawował y w sądzie zeznawał/ prze=
42: ciw takiemu nie idzie tá wftawá y winá.
43: A iefliby tęż ftroná zá=
44: dawáiąca iemu fałz/ nie dowiodłá tego: ma byđz skazána w
45: winie dżięści kóp temuż Woźnému ku zápláceniu.

strona: 1162

- 1: O wbićiu Woźného ná wrzędzie.
2: A Gdyby Wożny ná wrzędzie fwym/ fprawuiąc ji álbo y iny
3: wfzeláki wrząd był wbit od którego fzláchćicá/ takowy biiący ma
4: byđz od Woźného wedle práwá pokonan/ á pokonány rány fowi
5: té fzlácheckié onému Woźnému/ choćiaby ten Wożny nie był fzlá=
6: chćic/ ma zápláćić.
7: A Królowi Ieg^o M. álbo Stároście onęgo
8: mieyfcá któręgoby był Wożny/ fześćdżięścią grzywien polfkich/
9: liczby monęty zápláćić winy powinien będzie.
10: A iefliby Wo=
11: żny ná wrzędzie będący/ wrząd fwóy fprawuiący był przez kogo
12: zábit/ tedy Mężobóycá pokonány wedle práwá praemiffo fcru=
13: tinio fowito głowę fzláchecką dziećiom/ álbo przyaćiołom zá=
14: bitęgo płáćić winien/
15: choćiazby on Wożny był fzláchćic álbo y
16: nie fzláchćic: á zá winę poşpolitá síedzieć ma w wieży ná dnie
17: rok y fzeć niedziél/ bez wfzego miłóşierdzia y odpufczenia.
18: A
19: ieliby ná ten czás gdy nie ná wrzędzie fwoim ieft/ fprawuiąc co
20: nienależąćęgo wrzędowi fwému/ był wbit/ ránion álbo zábit/
21: tedy o rány y o głowu zápláćenie/ práwem poşpolitym wedle

- 22: condiciiey iego ma byđz oná rzecz łądzoną.
- 23: A iż téz Wożno=
- 24: wie zwykli fálaria nieślufzné wycięgác/ tedy wedle zwyczajiu da
- 25: wného máią sie záchowác/ á nie wycięgác áni brác więcéy ieno
- 26: od wniešienia pozwu/ od mile grofz/ od pułmile pułgrofzá.
- 27: A
- 28: od proteftáciiey obwodów wśzelákich/ tákże od przysięgi y od
- 29: świádków/ y od innych śpraw práwnych/ ná któreby od ftrony
- 30: był wzięt: od Intromiśiiey tákże po grofzu/ á nie więcéy ma
- 31: brác/ pod winą wyszézey opifaná.
- 32: O władzey vrzędnikowey ná widzeniu.
- 33: GDy Komornik/ álbo Wożny zložy ftronam pewny dzień/
- 34: ku odprawowaniu widzenia/ ná imieniu wedle pozwu/ y któ=
- 35: ré zloženie dnia byłoby áktami Ziemfkiemi/ álbo Grodzkiemi o=
- 36: piáné/
- 37: ieśliby która ftroná tego dnia wyprawienia widzenia
- 38: náznáczoného nie pilnowála/ áni by przed onym vrzędem ná
- 39: mieyfcu y ná roku widzenia ftánełá:
- 40: tákowa ftroná z tákiego
- 41: zeznánia vrzędu przerzeczoného przed łądem ná przyśzłych ro=
- 42: kách vczynioného/ w vtrácie rzeczy śwéy/ o którą sie on pozew
- 43: wiódl y widzenie byđz miáło/ ma byđz śkazána y łądzona.
- 44: A
- 45: gdyby śam vrząd/ ná ten dzień náznáczony y zápiány ku wy=
- 46: práwowaniu tego widzenia interce deñ. legali impedimento

strona: 1163

Metryki o Przywileiách

Część pierwsza.

- 1: nie przyiechał/
- 2: tedy inny dzień ku wykonaniu tego widzenia/

- 3: tenże vřząd Podkomorŝki in fequentibus terminis terreŝtribus
- 4: złożyć będzie y nań ziaćhac powinien/ gdyż vřzędem nikt tracic
- 5: niema ani moze.
- 6: A ieŝliby iedna ŝtroną drugą groźbami iawné=
- 7: mi ábo iakiemi gwałty od widzenia odegnála/ ábo ŝlowy iakié=
- 8: mi nie vczciwemi á zwadliwemi nágrawála/ przeciw takowey
- 9: vřząd on ma zupełną moc poenas in Statuto Regni deŝcriptas
- 10: ŝkazac/
- 11: które ŝkazanie ma do ŝadu odnieŝc/ á ŝad za ŝluźnym
- 12: dowodem ma ie potwierdzić wedle zeznania onego vřzędu: á
- 13: on przekaźca álbo gwałtownik widzenia/ odpowiedac na po=
- 14: zew wedle prawa ma bydz powinien/
- 15: bez widzenia iuź inŝzego
- 16: wŝzelakiego/ bez dilaciiey żadney: od którego widzenia ten kto
- 17: wŝiał ŝobie na widzenie/ niema dac wiecey Komornikowi álbo
- 18: Woźnemu/ ieno trzy groŝze obiemá. A oni teź niemaią wiecey
- 19: wyciegc.
- 20: Po widzeniu pozew niema bydz kazon.
- 21: GDy kto ŝobie bierze na widzenie na iaki pozew w ŝadzie/ á
- 22: po vczynieniu widzenia y zeznania iego/ przez vřząd iego Ziem=
- 23: ŝki w ŝadzie ziemŝkim/ chcialby ŝtronie ŝwey pozew kazić z iakich
- 24: kolwiek przyczyn y niedoŝtatkow/ álbo rzeczy na vtrate wieźdz:
- 25: takowemi niedoŝtatkami/ pozwu álbo kopiy iego/
- 26: tedy iuź ŝad nie
- 27: ma tego przyimowac ani dopuŝcac/ ale widzenia wyŝlucha=
- 28: wŝy/ ma przyimuc takiego pozwanego ku odpowiedaniu/ to
- 29: ieŝt/ ŝkazac aby odpowiedal na pozew/ y dalje poŝtepic ad ŝen=
- 30: tentia diffinitiuam.
- 31: A ieŝliby ŝie widzenie z pozwem glównym
- 32: we wŝyŝkich rzeczach nie zgadzalo/ to ieŝt/ gdy ŝie wieździe po=

- 33: zew o to imięnié/ á widzenié ná imięniu ábo ná mieyfcu inymby
34: było vkázowano/ y ináčyé niżli pozew obmawia/
35: z téy przyczy=
36: ny iáko włafnéy idzie vtrátá pozwu y rzeczy według ftárégo zwy
37: czáiu. A iefliby téz która ftroná po fkazániu widzenia popráwi=
38: łá pozwu ku fzkodzie drugiéy ftronie/ coby iéy od przeciwnéy ftró
39: ny było fádownie zádano/
40: tedy fwą przysięgá włafná ma o=
41: dyśdź/ iz nie popráwił: á iefliby nie przysięgł/ tedy rzecz tráci/
42: o którą fie pozew wiódł.
43: O odpowiedzi nieznáiącáy po widzeniu.
44: GDy kto będzie pozwan/ o pooranie roléy/ álbo o pościecze=
45: nie łák gwałtownym obyczziem: ábo o iákiéżkolwiek inné krzy=

strona: 1164

- 1: wdy y gwałtowné wrzuceenié w imięnié/ álbo część imięnia:
2: á
3: pozwány ná widzenié fobie bierze/ á potym po widzeniu/ álbo
4: téz niebiorząc ná widzenié/ zgołá že gwałtu żadnégo/ y co po=
5: zwan niezna: práwá ná onę rolá álbo łákę álbo imięnié/ o które
6: ieft pozwan/ żadnégo nie vkázuiąc w fádzie/ áni kładąc/ ábo fie
7: ná nie niebiorąc;
8: tákowy fám y z świádkámi odprzysięże fie we=
9: dle wážności fummy y táxi ná pozwie położonéy. A ták tylko
10: od onégo gwałtu y fzkody wolen będzie/ ále łákę ábo rolá prze=
11: rzeczoné ábo inné ono imięnié/ o które fie pozew wiódł/ iuz ták v=
12: tráci:
13: które áktorowi do pofsefsiiey przydzie bez wízégo dálfz=
14: go przéczenia onégo pozwánégo ábo iego potomków/ bo iuz ták
15: od fwych wftytkich praw/ iefli które do tego miał/ odstępuie.
16: A

- 17: będzíeli pozwány vkázował práwo iákié álbo obrony práwné/
18: zá którými to vczynił/ tedy fąd ex controuerfia przypátrzywfy
19: íie ípráwie y ípráwiedliwósci y munimentom oboiéy ítrony/
20: to íkaże co będzíe wedle práwá.
21: O wydániu dróg.
22: WSzelki possessor imięnia/ przy imięnié y dziedzictwo íwé/
23: powinien z zwyczajú ítárégo té drógi wydác fąsíádom íwym y
24: innym ludziom/ to íeft/ do Kościoła/ do Tárgu/ do Młyná/ do
25: przewozu/ y gościniec pólpolity gđzieby potrzebá bylá powi=
26: nien:
27: á nie może tákich dróg bronic áni zapowiedác. A íeíliby
28: táká drógę przemieníc chćiał ná ínzé mieyíce/ dla iákiéy íwéy po
29: trzeby ábo póżytku/ tedy inná drógę ták dobrá iáko píérwíza
30: bylá/ ma w imięniu íwym wydác.
31: O porównániu dóbr.
32: GDzie międy którą Szláchtą w íednéy y w téyże wsi/ ábo
33: dziedzictwie íednym/ y w imięniu ich nie byłyby półożoné pew=
34: né znáki gránice ábo kopce międy częściami y działy ich/
35: nigdy
36: międy sobá pomiáry y porównánia części ich bronic fądownie
37: niemogá/ wedle, intereffe, alias należności káždégo z nich bydź
38: czynimy. Ale gđzieby który z nich węcéy dzierzał gruntu niżli=
39: by íemu należało/ ták z práwá przyrodzonégo iáko téż nábytégo/
40: powinien drugiému przez pomiárę ípráwiedliwá we wízytkich
41: póżytkách iáko przydźie/ ták wielkością iáko téż dobrocią náró=
42: wnác/ wymuiác síedlińká ítáré/ któręby przez trzy látá zatrzy=
43: máli/ bo té ruízoné bydź niemogá.
44: A wízákóz wielkości y dobro=

Metryki o Przywileiách

Część pierwsza

- 1: ci máią bydź nárównané z blizlégo gruntu przy mnieyłym sie
- 2: dlifku także dobrem.
- 3: A gdzieby gránice w takim dziedzictwie
- 4: były położone między częściami y działá szlacheckimi przedtym
- 5: vczynionými/ ábo ieliby sie ftroná iedná drugiéy od pomiáry
- 6: odpifála/ tám iuz pomiára y porównánié między nimi mieyfcá
- 7: nie ma/ y bydź niemoże.
- 8: A ieliby (iáko sie to częfto tráfia) ieden
- 9: z działu wziął rolá albo siedliáko/ ábo część mnieyfcá ále lepfcá/
- 10: á drugi by wziął wiefcá ále podlefcá/ á toby zapifem między
- 11: sobá ábo dziélcami/ ábo iednaczámi/ y zakládem vmocnili/
- 12: tedy
- 13: wedle tego máią bydź fádzeni y záchowáni/ wedle zwyczáiu
- 14: práwá y záchowánia.
- 15: O tymze.
- 16: A Tákové kauzy o pomiáry y o porównánié imienia mię=
- 17: dzy bráciá y vczeftnikami iedného dziedzictwá/
- 18: ná rokách pófpo=
- 19: litych ziemfkich máią bydź fádzone y kończonébez áppelláciéy/
- 20: które w tych rzeczách **niemiáią** [!] bydź dopufczone:
- 21: wyiáwfczy to/
- 22: żeby w takiéy kauzie y áktciéy/ o wážności/ y możności zapi=
- 23: sów fádownie położonych/ ábo iákichkolwiek muniment/ ábo
- 24: o tym czyieby lepfcé práwo było/ ábo téz de quantitate iuris & in
- 25: tereffe, między ftronámi controwerfia sie wfczela/
- 26: o których rze=
- 27: czách vznawánié y fkázowanié fádownie miáloby bydź czynio=
- 28: né z potrzeby: w tákovéy mierze áppellácia/ iáko w infzych ákt=

- 29: ciách y kauzách/ indifferentem ma bydź dopuśczone.
- 30: Zamiáná ábo dárowizná imiënna.
- 31: Frymárk imiënna leżącého y dziedzictw/ między Szlachtą
- 32: ábo którégózkolwiek łtanu/ y kondyciiey ludzi/ zezwolenia ich
- 33: łpólného y woléy wczynionéy/ bądź to z iákim przydatkiem pie=
- 34: niędzy álbo innych którýchkolwiek rzeczy/ bądź téż przez przyda=
- 35: tku:
- 36: Iełliby były zápiśané y wtwierdzone Akty Ziemfkiemi ábo
- 37: Grodzkiemi: tákowy frymárk ná obie łtronie frymárzczący/ ma
- 38: łie zołtáwác y mocnie á niezłomnie záchowan wiecznémi czály.
- 39: A żadna ołobá z liniiey krewności/ ich právem bliłkością tego
- 40: frymárku ábo zamiány odezwác/ áni przenágábywác nie może/
- 41: tymże téż łpołobem y dárowizny máią bydź záchowane: ábo=
- 42: wiem tákíe vmowy y kontrakty łá y bydź wiecznie máią nieod=
- 43: zowné/
- 44: bo ták nábyte imiënié/ połsełsorowie oného imiënna
- 45: łpokoyne ie dzierzéc máią/ y miec czály wiecznémi.

strona: 1166

- 1: Przedánié wieczności imiënna, w dru=
- 2: gim powiećie bydz niema.
- 3: Kliedy kto Imiënié y dziedzictwo łwé/ za pieniądze álbo zá
- 4: inné rzeczy/ álbo zá imiënié drugiémuby przedał/ ábo zámiënił/
- 5: dárował/ albo którýmbykolwiek innym tytułem ná wieczność=
- 6: by oddał/
- 7: tákowé przedánié y wzdánié tákíe wiecznie imiënna
- 8: łwého/ choćiaby było ná zmowie ábo zá kondyciami iákíemi/ ábo
- 9: téż prawdziwé y dołkonále/ ma w powiećie łwym włáfnym tám
- 10: gdzie ono imiënié leży/ wedle łtárég^o zwyczajiu wczynic w łądzie
- 11: Ziemfkim włáfnym/
- 12: álbo przed wrzędem/ álbo łádem Grodz=

- 13: kim téyże fwéy ziemie/ ábo ná Wiécách onéyże ziemie/ w którém
- 14: to imienié leży/ á nie gdzie indzie extra diftrictum proprium, cho=
- 15: ciayby to odfłępując od ziemie y powiátu fwégo wczynił/
- 16: krom
- 17: vrzędu y Kancellárii Króla Iego M. y Séymu Koronnégó
- 18: Wálnégó/ gdzie káżdému wolno contrákty fwé wieczné około
- 19: imion fwych opifowác komu chce.
- 20: A ináčéy wczyniony zapis
- 21: ná wieczność: áczkolwiek z odfłępieniem od Ziemie y od Po=
- 22: wiátu/ żadnéy mocy y wážności mieć niema.
- 23: O w wiazaniu.
- 24: Klędy kto nábedzie imienia iákiego leżácégó dziedzicznégó/
- 25: ábo dziedzicznym tytułem/ abo zaftáwnym/ ábo iákimkolwiek
- 26: innym obyczaiem
- 27: (z potrzeby práwá y zwyczaiu w Księftwie
- 28: Mázoweckim/ w roku 1531. od Niedziele Reminiscere, która
- 29: ięft wtóra w Poft wftápiwfzy w wzywaniu wziętégó) przez
- 30: Woźnégo Ziemfkiégó fwégo włáfnégó powiátu/ od vrzędu
- 31: wziętégó/
- 32: ma byđ w wiedzion y wwiázány w tákowé imie=
- 33: nie nábyte iáwnie/ áby żadnému nie **była** [!] tájemna nowégó pá=
- 34: ná w onym imieniu pośefsia/ któryby fie iákie práwo álbo in=
- 35: tereffe mienił mieć do niego/
- 36: które to wwiázanie Woźnégo o=
- 37: négo zeznania/ ma byđ piérwéy folenniter obwołané y publi=
- 38: kowané/ áby ku wiadomości ludzkiéy/ á zwłáczá tego/ kto=
- 39: by fie mienił mieć iákie práwo álbo interefse do tegóz imie=
- 40: nia przyfzło/
- 41: á potym ma byđ zápiáné y wwiedzioné w A=
- 42: ktá Ziemfkie álbo Grodzkie/ á z tych Grodzkich przeniesio=

43: né zász do Akt Ziemfkich/ pod Aktem ładowym/ ná Rokách

strona: 1167

Metriki o Przywileiách

Część pierwsza.

- 1: Ziemfkich tegóz powiátu włafného gdzie imienié przerzeczoné
- 2: léży/
- 3: od którégó zápiłania/ w wiązania w Ziemftwie/ wšeláka
- 4: přerzcriptia y dawność ziemfka/ we wšelákim imieniu ná wie=
- 5: czność nábytém y zaftáwném/ bierze początek y moc.
- 6: A iefliby
- 7: kto bronil intromiſyieý tákieý przed Woźnym/ ábo ná dobrách
- 8: przerzeczonych/ ábo w łądzie Ziemfkim przy wpiſowaniu téy in=
- 9: tromiſyieý/ niechcąc ieý dopuſcić z którychkolwiek przyczyn:
- 10: tákowy ma niedopuſzczenie fwé w księgi Ziemfkie zápiłac/ przy
- 11: zeznawaniu Woźného tego wwiązania. A gdzieby omieſzkał im=
- 12: pugnować przez zeznaniu Woźného y wpiſowaniu zeznania/
- 13: może tóz vczynić ná drugich y ná trzecich rokách/ y przyczyny fwé=
- 14: go niedopuſzczenia támże wpiłac: á będą ták waźné iákoby ie téz
- 15: przy wpiſowaniu intromiſyieý vczynił y zápiłal.
- 16: A potym ftro
- 17: nę przerzeczona/ ná piérwſze roki álbo ná wtóre/ á nákoniec ná
- 18: trzećie ma pozwac o przerzeczone wwiązanie/ y o wwiedzienie
- 19: ná iego dobra/ Woźného.
- 20: A iefliby pozwac do tego czáfu zá=
- 21: mierzóného omieſzkał/ tedy ono przerzeczone wwiązanie będzie
- 22: mocné y gruntowné/ non obftañ. praefata impugnatione, która z
- 23: tego omieſzkania ftromy broniacéy v wwiązania nikczemnieie/
- 24: y wniwécz fie obraca.
- 25: A iefliby poſſeſor piérwſzy ábo ktokol=
- 26: wiek bądź iny/ právem ſwoim nie wzbiałby przerzeczóného w

- 27: wwiązania/ áni by o nie oného kto sie wwiézował do práwá nie
- 28: pociągnął/ iuz musi wftępic przerzeczonému wwiązaniu.
- 29: A
- 30: wżákże on piérwży pośeśor/ práwnie będzie mógl szukác y re=
- 31: petowác fwéy fprawiedliwóści/ ná onym który sie wwiézał w
- 32: przerzeczone dziedzictwo/ podług poštěpku práwá:
- 33: á ktobykol=
- 34: wiek ná dobrá nowym práwem álbo tytułem nábyté/ niemiał
- 35: wwiązania w księgách Ziemfkich wpifáného/ od czáfu wyszéz
- 36: opifáného/ to iest/ Roku 1531.
- 37: choćiaby té dobrá iftotnie dzier=
- 38: żał y wżywał ich/ tedy mu nie idzie přęfcryptia/ áni dawność
- 39: Ziemfka w onych dobrách/ które záwždy mogą bydz wykupio=
- 40: né/ przez bliŕkié/ iákoby téz były zaftáwné.
- 41: A ŕioŕtrj y biaległowy
- 42: Szlácheckie kiedy sie wyrzékáią braćiéy fwéy/ álbo powinnym
- 43: fwym z dóbr oyczyfitych y máćierzyfitych y z fpadków/ w tym nie
- 44: trzeba tákiego wwiązaniá/ bo ie brácia práwem dziedzicznym
- 45: trzymáią.
- 46: O praefcriptiiéy imiénia w pořágu, w główczyznie y przezyškách.

strona: 1168

- 1: GDy kto trzyma które imienié/ ábo część dziedzictwá czyiego/
- 2: w fummie piéniedzy głowy zábitéy ábo ran/ ábo w przezyfkách
- 3: iákichkolwiek/ ábo w zakłádzie/ winách řádowych/ w długu zá=
- 4: ręczonym/
- 5: bądźby to było z kaźni práwá/ bądź téz z dobrowol=
- 6: négo podánia ŕtrony/ w tákowéy pośeśsiiéy nigdy nie idzie da
- 7: wność ziemfka:
- 8: Ale kiedybykolwiek dziedzic oného imiénia
- 9: chćiałby fummę głowy ábo ran/ ábo przezyfków/ zakłádów/ win

- 10: łądowych/ ábo długu zářeczóného zápláćić y odłóżyć pořseřsoro=
11: wi/
12: powinien ten to pořseřfor pieniądze tákowéř řwoie wřiąć/
13: á z pořseřsiiey imienia przerzeczóného dźiedzicowi włáfnému/
14: ábo práwo od niego máiąćému/ wřtěpic:
15: á dekret przerzeczony/
16: przeżyłki/ rękoiemřtwo/ dług y pořseřsiiey podánié/ w áktách o=
17: piřány/ kářsowác y wpiřác powinien/ byle tylko tákiey pořseř=
18: řiiey w áktách źiemřkich/ ábo którychkolwiek inych y listách wo=
19: źnych/ notá iáka autentica pewna byłá:
20: á takéź ma bydź chowa
21: no o pořágu białygłów ná imięniu dźiedzicznym zápiřány/
22: ábo imieniu zgołá pořágu przez bráćią řiořtram/ które
23: práwá dźiedziczného w imieniu oycowřkim y w wiánie máćie=
24: rzyřtym niemáią/ y które zápiřy wieczności od bráćiey řwéy/ ábo
25: od rodziców řwych/ iáko od dźiedziców włáfnych niemáią/
26: w
27: którym nie idźie přęłcryptia źiemřka/ ále záwřze bliźzy ábo prá=
28: wo od nich máiący nábyté/ pořąg zápláćiwřzy řiořtrom ábo ich
29: potomkom/ mogá ono imienie wykupić ze wřzelákiego zápiřu/
30: któryby ieno pořágowo imię ábo wzmiankę miał y záwiéřał w
31: řobie.
32: A ieřliby częřć oná imienia byłá białygłowie zgołá/ przez
33: bráćią w pořseřřią dáná y puřczoná/ żadnéy wzmienki nieczy=
34: niąc o řummie pořágu/ tylkobyy ná nie w onym imięniu nic prá=
35: wá dźiedziczného nienaleźáło/
36: tedy przez vrząd źiemřki/ zá řka=
37: źniá źiemřką pořány/ řzácowána [!] y zložoná bydź ma/ wedle řtá=
38: régo zwyczáiu źiemie: A to co vrząd zložyy/ powinien dáć y zá=
39: pláćić Aktor.

- 40: A p̄scriptia krzywd w̄szelákich/ łzkód y gwałtów
- 41: pōpolitych/ trzy látá/ wedle zwyczáiu onégo bydź ma. A crimi=
42: naliu actionum, iáko y recentis criminis, rok y łześć niedziél
43: práwem czyniéniá o nié.
- 44: A iefliby in caufis criminalibus infra an
45: num nie czynił/ tedy non criminaliter, fed ciuiliter, czynić in iure
46: terreftri wolno będzie.
- 47: O gwałcie w Kościele, ná Cmentarzu,
48: y w Gołpodzie.

strona: 1169

Metryki o Przywileiách

Część pierwsza.

- 1: A iefliby który Szłáchcic łam przez się/ ábo z pomocnikami
2: łwémi w Kościele ábo ná Cméntarzu/ ábo w Gołpodzie Szłá=
3: chcícá którégó gwałtem nádłzedłzy zábił/ vbił ábo ránił:
4: tákowi
5: máią bydź łądzeni y karáni/ y winę przepádác máią/ iáko ci/ któ=
6: rzy nie **chodzą** [!] ná domy włáfné łzlácheckié ábo náieżdzáią. A któ
7: ryby Szłáchcic drugiégo łzláhcícá gwałtem nádłzedł w domu
8: kmiecym/
9: álbo w iákiéy inéy gołpodzie w Mieście/ ábo ná wsi/
10: gdyby on tám oblicznie był/ á támby go vbił/ ránił/ ábo zábił/ tá=
11: kowy co nádłzedł ma bydź łądzon/ iáko o náłzcie domu **włáfnég**
12: iego.
13: A iefliby tákié náłzcie domu było z łzlácheckich ofób/ tedy
14: áktcia o tákowé náłzcie/ należy onému łzláhcicowi którégó on iefł
15: dom: á onému ránionému przez tego co náłzedł/ o rány iego/ á=
16: bo przyaciéloom iego/ o głowę (iefliby był zábit) in his cañibus
17: łcrutinium bydź ma.
18: O Náíáchániu ábo náłzciu domu.

- 19: VStáwiamy y vchwalamy y fıkázuiemy/ iż gdyby który fzlá=
20: chćic którėykolwiek conditiiey bėdący/ śmiałby gwałtem y mo=
21: cą dom czyy náiechác álbo naiśc/ y gwałtem gofpodarzá álbo
22: iego czeladz bić ábo ránić/ y rzeczy iego ábo dobrá brác/
23: takowy
24: gwałtownik y naiėzdnik y raptor dóbr/ według Státutu ftárė=
25: go przez nas y przodki náfzė vchwalonėg^o y publikowánėgo/ ma
26: vtráćic poczćiwośc y wfyłtki dobrá którė trzyma:
27: wřákóz to
28: tym fpořobem bydź ma: Iż vkrzywdzonyy gwałtownie náie=
29: chány/ ma fkárgę vczynić przed Stárořtą onėgo mieyfcá/ ná o=
30: négo gwałtownėgo inwázorá/ ábo ráptorá.
31: Który Stárořtá/
32: ma dác y pořlác z vrřėdu Woźnégo ze dwimá fzláchćicami/ ku
33: widzeniu fzkody y gwałtu/ y ku pytaniu/ iefliže obwinionėgo
34: ábo obwinionych byłaby publica infamia, že fą winni vczynku
35: naiázdem popełnionėgo.
36: A gdy fie to stánie/ y inquizytia fie o
37: tym vczyni: tedy ten który vkrzywdzon iefł/ pozwawfzy naie=
38: zniká do řadu Stárořćieėgo/ ma zupełnémi řwiádkami y ludźmi
39: poczćiwėmi/ dobrėy řławy/ pokázác/ iż obwiniony ten gwałt/ y
40: fzkodę domowi iego vczynił.
41: Y ták tym fpořobem pokonan bė=
42: dác/ tráci máiętnośc fwoię y poczćiwośc/ ipfo iure & facto. A
43: wřákóz piėrwėy nágradziwfzy z dóbr przefádzonėgo wfyłtki
44: fzkody vkrzywdzonėmu. Ofátėk ich ma ná Królá Iego M.
45: przypáždź.
46: O náfćiu Młyná.

- 2: którego szlachcica/ y tamby gwałt który komużkolwiek ábo y za=
3: woźnikowi uczynił/ ma bydz ładzon.
4: iakoby to uczynił przy ro=
5: boćcie iego: dla tego/ iż tam wszýłtkim wolny iest przyłtęp/ y
6: vzywánié mełcia.
7: O vbićiu y zabićiu Szlachcica przy
8: roboćcie.
9: Ieśliby który Szlachcic drugiego Szlachcica ná roboćcie
10: iego/ v roléy/ v żniwá/ łak/ y v inych którychkolwiek robót iego/
11: łtoiącego przy poddánych kmiotkách swoich/ ábo páná swégo/
12: ná imięniu álbo dzierzawie swéy/ álbo téz łámégo robiącego/
13: gwałtem náłzedł y bił/
14: takowy pokonan wedle práwá półpoli=
15: tégo/ łowitą zapłátę ran szlachcheckich/ łtronie obráżonéy zapłá=
16: cić będzie powinien. A ieśliby mu rękę/ álbo nogę vciął/ álbo y
17: go ná członkach przednieyłzych ábo głównieyłzych ochromił/
18: tá=
19: kiész łowitą táxę takowych członków y chromoty płáćić ma. A
20: ieśliby zabił/ tedy dzieći/ ábo przyiaciele iego/ tego zabitégo máią
21: tedy zá swięzá on gwałt álbo zabićie/ zamordowanié/ y swięzą
22: krew ná mieyfcu gdzie ono mężobóyłtwo uczynioné/ **Woźném^v**
23: y Szlachcie od vrzędu wziętym/ vkázác y oświadczyć/
24: á takó=
25: wy mężobóycá/ do ładu Ziemiłkiego (włzakóz swégo włáfnégo
26: powiátu) o przerzeczoné mężobóyłtwo pozwány/ á tak pokoná=
27: ny/ ma bydz ná dno do wieże włádzon/ y przez dwie lećie y dwá=
28: naście niedziél chowan/
29: y niema bydz z niéy wypułczon/ áz zá=
30: płáći głowę zabitégo łowito. A ieśliby w wieży vmárł/ przed=
31: się z máiętności iego ma bydz głową zapłáconá dziećiom/ ábo

- 32: przyiaćielom zábitégo.
- 33: A iefliby tákié zábićié ábo ránienie było
- 34: vczynioné z rufznice ftrzelbą/ tedy íiedzenie y zaplátá czworáka
- 35: zápláconá bydź ma.
- 36: A wżákóz inquizytia tak o rány przerzeczon=
- 37: né przy roboćie zádáńé/ iáko y o głowę/ y ícrutinium doítáteczné
- 38: pod przyíięgámi od ízláchty y od inych ludźi wízelákiégo ítanu
- 39: onégo mieyfcá gdzieby íie to ítáło fáííádów/
- 40: przez tenże íád
- 41: Ziemfki zezwawfzy káždégo zoíobná/ y oíobliwie pytáiąc żeby
- 42: drudzy nie ílucháli/ gdy bédzie íeden káždy z nich pytan/ kórzty
- 43: by o przerzeczonych rzeczách iáką wíádomość mieli/ ma zácho=
- 44: wano bydź:
- 45: á to przeto/ áby niewinny zá winnégo nie był ob=
- 46: winion y winy odnoííł: kóré téż ícrutinium, móże bydź ná Wíé=
- 47: cách vczynioné/ gdyż tám **wrzédnikow** [!] íiemfkich wíęcý bédzie

strona: 1171

Metryki o Przywileiách

Część pierwfza.

- 1: á Wíecá téż co rok máią bydź odpráwowáné y íádzoné. A íefli=
- 2: by íie z tego ícrutinium náíázło/ íz on ráńny nie przy roboćie rá=
- 3: nion íeít/ tedy oné rány tráćíc ma.
- 4: Ale íefli o głowę ídźie rzecz/
- 5: tedy niezgubá głowy zgołá/ ále zaplátá íimplex, y íiedzenie w
- 6: wíeży ma bydź íkazano/ y to íefliby ná pozwánégo ícrutinium
- 7: wychodźíło/ że ten zábił/
- 8: á exceptię kóré przewłóki czynią/ y té
- 9: kórémi íie zwykli z íádu wymowác álbo wybiiác pozwáni: á
- 10: tákiéż áppellátię żeby nic wátpliwégo nie byío/ nie dáíéy íedno
- 11: ná Wíecá mógå ídź y mieyfcé mieć. A wtóry rok wedle práwá

- 12: ma bydź ząwity.
- 13: A gdzieby ná wtórym roku pozwány nie
- 14: ftał áboby ziąchał precz/ tedy tákowy iáko niepośluźny prá=
15: wá pośpolitégo/ ná roku przypowieńczonym wedle práwá
16: trzecim/ ma bydź wywołan y proścribowan.
- 17: A imięnié iego
- 18: którėby zá onę głowę ftało/ powodnéy ftronie w pośseśią
19: ma bydź dano przez tenże fąd/ záchowuiąc zwyklé ftopnie y po=
20: ftepki práwá/ którėmi áktor do tego przychodzić ma.
- 21: A ośtátek
- 22: imięnia iefliby co zbywáło nád oné przezyfki/ ná dzieći y potom=
23: ki iego ma zoftáwáć/ práwá żóny iego iefliby ie miáła piérwzė
24: niżli ten vczynek sftał fie/ niwczym nienárufzáiąc/ gdyż nikt
25: niewinien pokutowáć zá drugiégo.
- 26: A przedsię on mężobóycá zbiegły y gwałtownik á przeftep=
27: cá Státutu tego y zwyczáiu ftárėgo/ y pokoiu pośpolitégo/
28: przez Vrząd Stárości ma bydź fzukán y iman/ y gárdłem ka=
29: ran.
- 30: A iefliby plebeus ták ránion álbo zábit był przez Szlá=
31: chćicá którėgóżkolwiek innėgo/ w tymże fądzie ma bydź fzukán
32: y fądzon/ y ma bydź pokonan przez Aktorá z piąćią świádków
33: iemu w rodzáiu równych.
- 34: A ták pokonány ránionėmu dzie=
35: sięć grzywien/ á Pánu iego drugą dzieśięć grzywien/ płáćić
36: ma. A iefliby zábit/ tedy zá głowę zábitą potomkom zábitė=
37: go/ y pánu iego winę fowitą płáćić ma bydź powinien.
- 38: Ták=
39: że téz ma bydź fądzono y płácono/ gdyby Szláchćic náźzedł
40: chłopáw iego domu/ y zábiłby go álbo vbił.
- 41: O okrutny vćięćiu człónká.

- 42: IEŃliby Szláchćic drugiému Szláchćicowi rękę álbo no=
43: gę/ ábo który członek obyczáiem okrucieńftwá/ wyciągnąwŷzy
44: powoli go máiac/ vciáŷ:
45: tákowy wedle práwá poŷpolitégo/ o
46: to pokonány w ŷadzie ziemŷkim ŷwégo powiátu włáfnégo/ ŷowitá
47: wažnoŷ człónká vciétego/ ŷtronie obrázonéy zápláćic ma bydź
48: powinien/
49: y puł roká ŷiedzenia w wieży ná dne cieérpieć ma/ y bę

strona: 1172

- 1: dzie powinien zá ŷkaźniá ŷádowná we czterzech niedziéłach po
2: dekrécie. A ieŃliby ŷie to kmiotkowi ŷtáło od którégó ŷzláchćicá/
3: tákowy z piáćią ŷwiádków in genere ŷobie równych/ odwiézdź
4: ŷie ma iáko non tiranniter to vczynił/ wŷákóz zápláćic wedlug
5: práwá ŷtronie/ y pánu będzie powinien.
6: O zábićiu oycá, mátki, y inych
7: powinnych.
8: IEŃliby kto oycá/ mátkę/ ábo brátá/ ábo ŷioŷtrę/ ŷtryiá ro=
9: dzonégo/ ábo żonę/ ábo mężá/ ábo po którymby miał w dobrá
10: ŷuccedowáć/ zábił:
11: tákowy mężobóycá będac powołány przez
12: ŷtronę obrázoná/ álbo przyiáćioły zábitégo będac pozwány do
13: ŷádu Królá Ieg^o M. ábo Stároŷty onégo mieyŷcá/ y z ŷwiádká=
14: mi zupełnémi ŷzláchćicámi dobréy ŷławy/ y oŷiádlémi pokonány |
15: y poprzyŷiężony/
16: tákowy iuz frozŷzá ŷmierciá ma bydź karan y
17: trácon: A żeby przykłádem ŷmierci ŷwéy ŷzkárádéy od ták hánie
18: bnégo vczynku hánowáli ŷie inŷzy.
19: A dzieci tákowégo od wŷze=
20: lákiégo ŷpadku dóbr/ tego który zábił/ máią bydź oddaleni/ które
21: dobrá máią przypázdź ná krewné poblizŷé zábitégo: á ieŃliby

- 22: bliższych nie było/ tedy ná krewné dálšzé.
- 23: A kiedyby między mę=
- 24: zem á żoną tákové sie mężobóyftwo sftáło/ tedy wftytki dáro=
- 25: wizny/ wiáná/ pořag/ řpadki/ zapiřy iákiéřkolwiek temu któryby
- 26: towarzysza řwego zabił/ niemáiąc [!] przyřdź ku pożytku: ále máią
- 27: przypářdź ná dzieci
- 28: ábo ná przyiaćioły zabitégo/ iefliby dzieci nie
- 29: miał: á tákowy mężobóycá będąc pozwány/ będzie powinien
- 30: ná piérwřzym roku/ iáko ná zawitym řtánąc y odpowiedác/ o=
- 31: krom wřzelákiéy exceptiiéy y dilátiiéy.
- 32: A pozew przeciwno táko=
- 33: wému mężobóycy/ ma bydź dan y wniesion przez Woźného y
- 34: dwu Szláchćiców w dom/ ábo ná dobrá tákowégo/ we cztery
- 35: niedziele przed rokiem.
- 36: A řwiádki řtroná obrážona ná tymże ro
- 37: ku ma miánowác/ álbo ná rokách Ziemiřkich álbo Grodzkich: á
- 38: potym w řześć niedziéł ma ie w wieřdź w řwym powiećie/ ábo
- 39: przed Królem.
- 40: A iefliby tákowy mężobóycá nie řtánął do prá=
- 41: wá/ tedy tym řánym ma bydź bezecnym/ á dobrá ieg^o máią przy=
- 42: pářdź ná krewné bliřzé: á iefliby tych nie było/ tedy ná dálřze.
- 43: A
- 44: wřzákóř tákowy mężobóycá przez Stárořtę ma bydź řzukan y
- 45: poyman/ którégokolwiek czářu/ y ná gárdle karan bydź ma.
- 46: O pomocnikách Mężobóyftwá.

strona: 1173

Metriki o przywileiách

Część Pierwřza.

- 1: POmocnicy zabićia Szláchćećkiéy ořoby/ obwinieni powo=

strona: 1173

- 1: łány y pozwány/ iefliby fie z fześcią świádków káždy z nich zofo
- 2: bná nie odwiódl y nieufpráwiedliwil áktorowi/ álboby vpadl
- 3: wedle práwá którýmkoľwiek obyczáiem/
- 4: tedy zá winę onéy po=
- 5: mocy zábičia szláhcicá/ káždy z nich ftronie obrázonéy trzydzie=
- 6: ści grzywien polkích/ á trzy grzywny ładowi ziemlkiému/ tyle=
- 7: kroć ileby to kroć vczynil/ záplácić:
- 8: A nádto dwánaście niedziél
- 9: ná dne w wieży siedzieć ma/ y winien będzie zá fkaźniá łádo
- 10: wá. A tá płaca winy od pomocy/ w zaplátę głowy/ którą prin=
- 11: cipál męzobóycá czynic winien/ niema bydź poczytána y liczo=
- 12: na.
- 13: A pomocnicy vbičia y ránienia szlácheckiego/ iefliby fie tak=
- 14: że świádkámi nie vpráwiedliwili áktorowi/ tedy dzieięć grzy
- 15: wien winy piennéy ftronie obrázonéy ma káždy plácić.
- 16: Ale
- 17: iefliby téz ci łámi pomocnicy/ rány komu zádalil/ tedy tak o rány
- 18: iáko y o winy máiá bydź łázeni/ y przez áktorá pokonáni/ y rá=
- 19: ny iemu plácić winni.
- 20: O vbičiu Szláhcicá w kárczmie.
- 21: Szláhcicy w Kárczmách niemáiá bywác/ gdy im powoli v=
- 22: myflného obcowánia miéwác/ áni z kmiotkámi w rząd siedzieć
- 23: y piwá pić przyftoi.
- 24: A iefliby szláhcicowi tak w kárczmie vmyfl
- 25: nie w rządzie z chłopy siedzącému/ będącému/ y piiácém^v przydáló
- 26: fie/ żeby przez kmiotká ábo kmiotki vbit ábo ránion był/
- 27: tedy o
- 28: iákąźkolwiek ránę/ álbo o wízelákié vbićie/ ten to Szláhcic w
- 29: kárczmie vbity/ niema bydź słuchan áni łádzon przez żadny łádo:
- 30: wyiáwłzy to/ żeby szláhcicy byli w mieście/ w miásteczku dnia

- 31: targowého/ á czáfu roków/ ábo dla iákiéy inéy potrzeby pilnéy.
- 32: A tákiéž gdy fzláchćicy w dródze będąc/ wftąpiliby do kárczmy
- 33: ná noc ábo ná południe/ tákowi fzláchćicy przy práwiéch fwych
- 34: fzlácheckich záchowáni/ y wedle nich fądzeni bydź máią/ iáko prá
- 35: wo ich obmawia.
- 36: A ieřliby fzláchćic ták w karczmie vbity do teg^o
- 37: fie nieznał/ żeby go w kárczmie kmiotek bił/ tedy on kmiotek z go
- 38: fpodarzem y Wóytem y fawnikámi/ ieřliby w onéy wśi byli/ y i=
- 39: inémi kmiotkámi ábo z piąćią řwiádków fámofzółt/ ma ná to do
- 40: wód vczynić/ iż onégo fzláchćicá w kárczmie vbił:
- 41: A gdy to vczy=
- 42: ni on kmiotek/ od wfzytkich win y płacéy onégo bicia/ będzie wo
- 43: len fkutecznie od wfzytkiégo.
- 44: O zgwałceni Rękoymiów álbo Aktorá
- 45: fpráwiedlwości poządáiących.

strona: 1174

- 1: IEřliby Rękoymie ábo Pořty (które zowiá Selce) pořláné
- 2: do řiebie w rzeczách kmiecych/ y inych wedle práwá potrzebnych
- 3: vrzędu Ziemićkiégo (które ták zdawná zowá) dotykáiąc fie/ to
- 4: ieřt/
- 5: ręczác ábo áreřtuiác bydło/ konie/ řtádo ábo którékolwiek
- 6: inné ruchomé rzeczy ábo o złożenié dnia ku vczyniéniu fpráwie=
- 7: dliwości z poddánémi álbo z řługámi/ álbo iákié inřzé rękoiem=
- 8: řtwo którychkolwiek/ iákichkolwiek rzeczy/ ábo praw/ przywile=
- 9: iów czyniác zgwałcił/ ábo vbił:
- 10: takowy pozwány y pokonány
- 11: řowité rány ránionému zapłáćić/ y onéy rzeczy Aktcia w któréy
- 12: rękoymie ábo Selce pořláni řą zgwałceni/ vtráćić y w niéy prze
- 13: řądzon y wzdan bydź ma/ y z winá czternářcia grzywien do
- 14: řkárbu Ieg^o K.M. á trzemi grzywnámi řádowi.

- 15: A tákiéż iefliby
- 16: onégo dnia złożonégo ku vczyniéniu fprawiedliwościon winny/
- 17: ábo Szláhcíc który dzień zdał/ á fprawiedliwość czynić miał/
- 18: Aktorá ábo áktor obwinionégo/
- 19: ábo iego páná który dzień zdał y
- 20: złożył/ ábo téż kogo inégo z áktorem/ ábo téż z obwinionym przy=
- 21: chodzącégo ábo ftawájącégo fie zabił ábo vbił/
- 22: tákowy právem
- 23: pokonány od ftrony obrázonéy/ ma bydź w płacéy fowitych ran
- 24: przykazan/ y w vtrácie rzeczy onéy/ o którą miałá bydź fprawie=
- 25: dliwość czynioná/ y w winie fadowéy trzech grzywien/ á tyleż
- 26: ftronie:
- 27: á o zabićie w fowitéy płacéy głowy y fiedzeniu w wie
- 28: ży ná dnie/ tákze téż fowitéy/ á ktému y w vtrácie rzeczy/ o którą
- 29: fprawiedliwość ma bydź czynona/ y dzień ná to był złożon/
- 30: ma bydź fkazan.
- 31: O tjm który dawa przyczynę ran y fzkód
- 32: GDyby fie wfczęłá zwadá/ między którými zágásiłby kto w
- 33: tym ogień/ y w tym zágáfzeniu byłby kto ránion/ niewiedząc
- 34: przez kogo w tákowym przypadku/ według zwyczáiu téy ziemie
- 35: zachowa fie/ iz ten kto ogień zágásił/ zá ránę ma bydź fádzon:
- 36: przeto iz dał przyczynę do onégo zráníenia. Tóz ma bydź ro=
- 37: zumiano o tych/ którzy dáią przyczynę do fzkody y zwády.
- 38: O Contráktcir fłownym.

strona: 1175

Metryki o Przywileiách

Część pierwfa.

- 1: NIema bydź nikt pozwan do fądu/ áni ma bydź fádzon o
- 2: Contrákt fłowny/ któryby nie był iákim zapifem Ziemfkim ábo
- 3: Grodzkim vmocniony/ á miánowicie o dobrá dziedziczné/ w

4: którym przepadku/ áni zakłady/ áni zadátki niemáią mieyfćá.

5: O Soli Zamorzkiéy.

strona: 1175

1: VSkarża fie Szlachtá: Iż ci którzy łzukáią Soli Zamorz=

2: kiéy álbo krupiáftéy/ zwykli ludziom y poddánym ich krzywdy

3: czynić y łzkody/ łzukáiąc w domách ich y w łkryzniách téy foli/ y

4: włzeláki łtátek domowy łzukáiąc rozmietywáć:

5: A ták vftáwia=

6: my/ áby ná potym tákowi łzukácze foli nie byli: Włzakóz/ áże=

7: by przez vzywánié téy foli Zamorzkiéy/ łkarb náłz iákiéy łzkody

8: nie miał/ vftáviamy:

9: żeby Stárołtowie mieyfćc ziemié Pru=

10: łkiéy przyległych/ o tym łtáránie czynili/ y tego przełtrzegáli/ że=

11: by kto tákowéy foli Zamorzkiéy do X. Mázoweckiego wozić y

12: przedáváć niełmiał.

13: A iełliby kto tákowy náležion był/ który=

14: by tę sól wiózł ábo przedáváł/ ábo iéy iáwnie vzywał/ tedy tá=

15: ká Sól tym łpółobem náležioná/ okrom łzukánia w domách

16: (która iuż niema byđż wziętá) ma byđż w wodę vtopiona/ że=

17: by iéy nikt nie vzywał/ y ma byđż karan winą cztérnáłciá grzy=

18: wien.

19: O Podkomorzým.

20: POdkomorzy Ziemiłki/ wedle łtárégo zwyczáiu w Woie=

21: wóđztwie Mázoweckim záchowáłégo/ łam przez się y przez

22: Komorniká łwégo widzenié/ y iáko ie wypráwováć bęđzie/ tá=

23: kiéż téż y łpráwy okołó gránic/ ma odnołóć do łádu Ziemiłkiégo.

24: A té controwerłię któré przed nim ábo przed iégo Komornikiem

25: łtrony czynić bęđá/ áby w łáđzie tákże przy nim czynili y wywo=

26: dźili/ tákież téż y munimentá/ któré mięđzy łobá łtrony máią/

27: okázowáli.

- 28: A sąd wedle stárego zwyczáiu y zeznánia iego/ á z
- 29: controwerliiéy ftron y wywodów ábo munimentów ich/ iáko
- 30: będzie wedle práwá póspolitégo rozumiał/ ták powództwo iá=
- 31: ko y dowód fkázác władzą ma.
- 32: A to dla tego zdawná zachowá
- 33: ło fie/ iż sąd z controwerliiéy Dekrét práwny vczyni/ y Piáarz
- 34: Ziemiáki controwerfiá dobrze y doftátecznie wypifze/
- 35: tedy Ak=
- 36: tów Podkomorzému áni iego Komornikowi práwo póspolité
- 37: mieć nie pozwoliło. A wżákóz ftronie wolna będzie ápellácia
- 38: wedle stárego zwyczáiu.
- 39: O czyniéniu gránic.
- 40: GDy ieden Szláhcíc drugiému Szláhcícowi zácnie ákt=
- 41: ciá/ áby miédy onym dziedzictwem ich łobie przyległym kędy
- 42: gránice nie były/ iedno vzywánié á pósfelsia ftron sądownie zá
- 43: czáby:
- 44: tedy sąd ma fkázác y pófác wrzędniki ziemiákié/ do tégo na=

strona: 1176

- 1: leżácé: á która ftroná przed nimi lepsze y znácznieyżé znáki vka=
- 2: że/
- 3: y przez stárlzé y świádki wywodłáby fwoię fpokoyną pósfel=
- 4: siá ná onym imieniu/ póki y przez które mieyfce trzymálá dziedzici
- 5: ctwo fwoie: á wrzędnicy oni przyęliby to:
- 6: tedy tám máią bydz
- 7: czynioné gránice y kopce nowe vfypáné/ przez zbiánia ftrony
- 8: drugiéy. A ielliby z obu ftron żadnych znáków gránicznych nie
- 9: widzieli ábo nieprzyęli:
- 10: tedj pozwány będzie miał powództwo/
- 11: y przez które mieyfcá póydzie ze świádkámi/ y przyięże piérwżé=
- 12: go fwégo vchodu ábo przelécia nie przelępuiác: á tedy kopce á=

- 13: bo znaki grániczné máią bydź czynioné/ wedle dawného oby=
14: czáiu ziemie.
15: O ponowieniu gránic.
16: GDy ieden drugiego pozywa/ áby z nim ponowił gránice/ y
17: kopce wfytał przez stáre znaki grániczné między dobrámi ich/
18: które znaki y ściánę stárą ábo kopce miánowałby ná pozwie/ y
19: onę przysięgą potwiérdzić podéymowałby sie/
20: táki z práwá bę=
21: dzie miał początek wyvodu y probáciéy przez stárce z tákich zná
22: ków: które iefli vrząd ziemfki przymie/ á stóná druga będzie mu
23: negowála/ powód z świádkámi ma probowác przez przysięgę:
24: iż té znaki stáre są y prawdziwé grániczné między dobrámi temi/
25: ábo stárą ściáną/ ábo miedzą grániczną y kopce stáre/ wedle któ
26: rych znaków pósefsią swoię y używánié wywiéddz ma/
27: á tak
28: zá temi znákámi które przeydzie/ á przysięże/ tám gránice máią
29: bydź czynioné y kopce wfypané/ które świádki powód w sądzie
30: Ziemfkim ná blifkich rokách po skaźni ma mienić y popifác spó=
31: łem z róta przysięgi/
32: á ná mieyfce różnic z temi świádkámi prze=
33: szcia swého od węglá do węglá przez mieyfcá y znaki grániczné/
34: iáko sie wyszféy pomieniło/ przysięgę ná roku stónam od vrzę=
35: du náznáczonym przy onymże vrzędzie powinien będzie vczy=
36: nić:
37: którą spráwę wftykę vrząd przerzeczony/ kopców y zná=
38: ków gránicznych vczynionych álbo okrażonych przed sądem
39: Ziemfkim zeznác powinien będzie/ y wpifác w księgi Ziemfkie.
40: A gdzieby która przywiléy miała/ álbo iákie listy/ álbo zapify ná
41: gránice/ álbo ná pewné mieyfcá grániczné/ to iefť/ vroćifká pe=
42: wné/ tá stóná będzie miała początek do powodu probowác y

43: podeprzec té granice y mieyscá/ wedle muniment łwych y da=

44: wnégo záchowania.

45: A to iesliby od takich praw ábo muniment

46: przez nowe granice vczynioné/ potym nie odstąpił. A od vczy=

47: niénia granic y vlypánia álbo okrażenia kopców:

strona: 1177

Metryki o przywileiách

Część pierwfza.

1: tedy Podko=

strona: 1177

1: morzému pólkopy/ to iesł trzydzieści grofzy/ á Stároście dru=

2: gą trzydzieści grofzy/ Polłkiéy monety/ obiedwie łtronie poz=

3: wána y powodowa záplácić máią/ á Woźnému łześć grofzy od

4: tychże granic plácić máią.

5: A gdzieby miedzy łtronami z dobréy

6: woléy były vlypáné kopce álbo granice vczynioné/ tedy przerze=

7: czonému vrzędowi/ obiedwie łtronie iedno trzydzieści grofzy

8: dáć będą powinni/ á nie więcéy: á Woźnému grofzy trzy.

9: O rozdziale y pomiárze.

10: ACtię y kauzy o Rozdział ábo pomiárę/ ábo o porównánié

11: dóbr miedzy brácią y vczeltnikami iednegóz imienia/ które by=

12: waią záczté ná rocéch pólpolitych ziemłkich/

13: máią bydz ładzoné

14: y kończoné non obłtañ. appellationibus, które w tych łprawách

15: nie máią bydz dopułczoné/ okróm tego/ gdzieby de munimen=

16: tis, ábo genealogia, controuerfia miedzy łtronami vrołlá/ tám

17: ma bydz appellátia dopułczona.

18: A łalarium Miernikowi ziem=

19: łkiému od włóki miáry Chełmienłkiéy/ w której łie trzydzieści

20: morgów záwiéra w iednym mieyłcu/ dwa grofzá. A iesli ná ró=

21: znych mieyfcách morg nie/ tedy od káždég^o morgu po szelągu brác

22: ma/

23: á kędy potrzebá morgi iákié wymiérzác którýkolwiék czę=

24: ści/ tedy nie ma brác więcéy iedno po szelągu wedle ftárégo zwy

25: czáiu/ pod winą fześcidzieśiát grzywien. A tákowy Miernik

26: ziemfki ma bydź przysięgły/ wedle dawnégo zwyczáiu.

27: O przedaniu y wykupowaniu Wian.

28: GDzieby która Wdowá/ álbo Páni szláchetcka Wiáno swo=

29: ie przedála/ ábo iákimkolwiek tytułem wiecznym zápiála/ tedy

30: tákié wiáno/ ábo wiána/ mogá bydź wyfwobodzoné y wyku=

31: pioné od bliższych y dziedziców włafnych/

32: tych którzy tákowé

33: wiána przereczonéy wdowie ábo Pániéy szláchetckiéy przez mę=

34: że ich były zápiáné y opráwioné ná dobrách swych/ zápláciwfy

35: tylko summę pieniędzy swych prawdziwégo pośágu przez przy=

36: wiánká/ áni w takim przedaniu tych wian kupnia/ dawnośc

37: ziemfka wpomoc może.

38: O vmnieyżeniu Wian.

39: GDyby Páni szláchetcka przyzwoliła mężowi swému ná

40: przedanié ábo ná iákimkolwiek zápis/ z dóbr iego/ z wiána swoié=

41: go/ które ná tymże imieniu miała/ tráci wiáno swoie/ ile ná oné

strona: 1178

1: dobrá opifané tylko:

2: Ale iesli mąż iéy ma inżé dobrá ábo część

3: iáką dóbr/ wiáno onéy zony iego/ ze wżytką summą ná wianie

4: opifaną/ zoftawa y ma bydź záchowano ná połowicy onych

5: dóbr ábo części przereczonégo męża iéy.

6: A také ma bydź zá=

7: chowano y w zaftáwie dóbr przez męża **vczyniony** [!] z dozwole=

8: nia zony iego/ przez które zápiśy nie ma bydź piniśczenié álbo v=

- 9: mnieyżenie wiána iéy/ według zwyczajú dawného.
- 10: Rękoiemstwo kmieci áby nie było.
- 11: ZGadzaiąc fie w tym z inémi Woiewódtwy Korony ná=
- 12: lzéy Polškiéy/ poftánowiło ná Generale Wárszawfkim wżyftko
- 13: Woiewódtwo Mázoweckie/ iż rękoiemstwo Kmieci w tym
- 14: Wóiewódtwie nie ma bydź.
- 15: A tak my ná prośbę y poftáno=
- 16: wienie ich zgodné/ áby to rękoiemstwo Kmieci w Woiewodz=
- 17: twie Mázoweckim nie było/ vtwiérdzamy to ninieyżą Con=
- 18: ftitucią.
- 19: A zbiegłych Kmieci y rodziców ich právem Koron=
- 20: nym dochodzić im będzie wolno tym ſpoſobem/ áby káždy o
- 21: kmieciá o poddáného y wżelákiego zbiegłego rodzicá/ y ſługę
- 22: plebeum vtriuſq; ſexus, powinien był reſpondowác ((t. łac. do w. 19))
- 23: A żeby fie
- 24: Vltáie nie mnożyli/ áby żaden nie śmiał przyiác y záchowác tak
- 25: zbiegłego kmieciá iáko y rodzicá/ y ſlugi vtriuſq; ſexus któryby li=
- 26: ftu nie miał/ iż od páná ſwego ieft wolny/ y ſtátecznie doſłużył:
- 27: A v kogoby fie táki zbieg nálażł/ áby ten powinien był in foro Caſtrenfi reſpondowác/
cum poena centū mercarū, y ſzkody nágro=
- 28: dźić/ etc.
- 29: Co fie téż y o Mieſciách ma rozumieć/ y ná Miáſtá
- 30: ſciągác/ tak ná náſzé Królewſkie/ y Duchowné/ y Szláchetckie
- 31: y dawno zbiegłe poddáne tymże právem dochodzeni bydź má=
- 32: ią.
- 33: A tym ſpoſobem gwałtem wziętych kmieci/ poddáných ro=
- 34: dźiców y ſlug dochodzić káżdému ma bydź wolno.
- 35: Ktore to Exceptie/ tak iáko wyſzey opiſáne
- 36: ſą:
- 37: My przerzeczony Król/ zá vſiłowániém Rycérftwá Má=

- 38: zoweckiego przez Poſty ku nam z iázdu Wárfzáfkiégo poſłáné
39: wydáćiefmy im rofkazáli.
40: Dan w Málborku dnia dźiefiáftego
41: Mieſiáfca Czérwcáf/ Roku Božégo/ Tyſiáfniégo/ Piéćfletnégo/
42: ſiedmdźiefiáftego ſiódmiégo. A Królowánia náſzégo roku
43: wtórégo.

strona: 1179

Metriki o Przywileiách

Część Pierwíza.

- 1: O gránicách y o grániczeniu Mázow. pátrz w Przywileiách Pru=
2: ſkich.
3: W A R S Z A W A.
4: Myto Wárfzáfkié, y libertácia
5: od Podwód.(*marg*) Zygm. III. w Wárfzá. Liſt. (–)
6: IZ miáfto náſzé Wárfzáfá wielką ſzkodę y ſpuſtoſzenie ma
7: z przeſzłéy Elekciéy y z inſzych ziązdów Koronnych Séymów/
8: y ná potomné czáfy mieć może/ á ná popráfwę tego co reſtauro=
9: wáf y nápráfowáf potrzebáf/ żadného opáftrzenia nie máią.
10: Tedy Myto y Cło ziemſkié/ które im iefł od Królowéy Iéy M.
11: Pániéy Ciotki náſzéy do czáfu ná poráfowánié dané/ ktemu y
12: wodné Wárfzáfkié/ faluo iure moderni poſſeſſoris, exceptis
13: wízelákich towarów ſzláfchetckich/
14: które ſáf y máią bydź záfwdy
15: wolné od tych Myt wiecznémi czáfy/ miáfłtu temu Wárfzáfwie/
16: ná onera té wíſzyſtkié/ które podéymuiáf/ dáiemy/ y ná wieczné
17: czáfy incorporuiemy:
18: wízfáfke iefli z tego Quártáf do Ráfwy da=
19: wána bywáfáf/ tedy iáf téz oni dáwáf powinni bédáf. Táfke téz
20: y od podwód płáfcenia/ y koni dáwáfia ſtáfraf Wárfzáfwę wol=
21: no czyniáf/ wedle dawnégo ich przywileiu in perpetuum wífum

- 22: to im approbuiemy.
- 23: Porównanie w prawie osób rządowych
- 24: mieyskich, we Lwowie, y w Wár=
- 25: Izawie z Krakowiány.
- 26: PRzeftzregaiąc/ aby sie w mieściach głównych Koronnych
- 27: violentiae nie działły ludziom ná wrzędzie będącym:
- 28: tedy Confti=
- 29: tucią anni 1581. która Krakówkim y Poznánkim wrzędom flú=
- 30: ży/ extenduiemy: iż ma także comprehendować Rádę y Przy=
- 31: siężniki miał/ Lwowá/ y Wárfzawy. (marg) Támże w Kráko. Lift. Tenże. w Warfzá. Lift.
(-)

32: ZAKROCZYM.

- 33: IZ miałtu naszemu Zakroczymskiemu imminet periculum
- 34: ex alluione aquarum: gdyż Wilá/ Bug/ Narew/ byftro bie=

strona: 1180

- 1: żą/ y Izéroko wyléwáią/ rwąc y pfuiąc brzegi.
- 2: A według relá=
- 3: ciy Komissarzów/ które był świętý pamięci Król Stephan ze=
- 4: flá/ ná opátrzenie tám tego niebezpieczeństwá/ ieft ná trzy ftá
- 5: złotych oízácowané.
- 6: Tedy z Komory nálezý solnéy tegóz miá=
- 7: ftá składu solnégo ná porátowanie y spráwienie támy/ po Iześci
- 8: bálwánów foli dáwać im pozwalamy ná káždy rok.
- 9: A tych wżyftkich miał Królewskich
- 10: confirmátia.
- 11: Iakośmy ná Koronáciiey nálezý práwá przy innych miał
- 12: nálezých potwiérdzili: tak ie w cáłości swoiéy zachowuiemy.(marg) Támże. (-)
- 13: KSIĘSTWA KIIOWSKIE-
- 14: GO PRZYWROCENIE DO
- 15: Korony Polskiéy Przywiléy.

- 16: Ten Przywiléy iuz áktikowány wyszóy, ((lok.))
- 17: O sługách y o Chłopiech zbiegłych
- 18: Woiewódtw, Kiiowfkiego, Wo=
- 19: łynfkiego, y Brácláwskiego.
- 20: IZ w Woiewódtwach/ Kiiowfkim/ Wołyńfkim/ Bráclá=
- 21: wfkim/ przedtym według Státutu Wielkiego X. Litewfkiég° / o
- 22: sługi poddáné/ zbiegi/ y czeládź dworną/ v Sądu Ziemfkiego
- 23: sprawiedliwości fwéy dochódzili/ bacząc w tym sobie té Wo=
- 24: iewódtwá zwłokę sprawiedliwości fwéy.
- 25: Prošili nas zá to
- 26: pošlowie z tych miánowanych Woiewódtw/ žebyšmy ich w
- 27: tym záchowawšzy/ według Práwá y Státutu Wielkiego X.
- 28: Litewfkiego/ á Przywileiu tym Woiewódtwom ná Séymie
- 29: wálnym Lubelŕkim przy vniiey dánégo/
- 30: tede Artykułu poprá=
- 31: wionégo o tákové krzywdy do sádu Grodzkiego pozywác fie
- 32: pozwolili. My tedy z Pány Radámi nášzemi/ y Pošly Ziem=
- 33: fkiemi mocá teraznieyšzého Séymu/ to tym Woiewodztwóm
- 34: poštánawiamy y potwierdzamy: (*marg*) Stephan w Wárfzá. Lift. ftá. (-)
- 35: že té przerzeczoné Woiewó=

strona: 1181

Metriki o Przywileiách

Część pierwsza.

- 1: dztwá o tákové sługi/ poddáné/ zbiegi/ y dworną czeládź/ bez
- 2: przyporóczenia/ y záftáwánia tákowych/ v którychby té zbiegi
- 3: bydź mieli/
- 4: od tego czáfu v sádu Grodzkiego sádzoné bydź má=
- 5: iá/ štrony przypozwawšzy štroná vkrzywdzona pozwem Gro=
- 6: dzkim ná Rok záwity. Iešli oczywišcie/ tedy zá cztery niedziele:
- 7: á iešli zaocznie/ tedy zá šzész niedziel Rok złożón bydź ma:

- 8: á łtro=
9: ná pozwána powinna będzie v łądu Grodzkiégo/ ábo łam ofo=
10: bą łwą/ ábo przez vmocowánégo łwégo w źiemí Wołhyńłkiéy
11: ośiádlégo/ nie biorąc łobie ná pomoc ładnych przyczyn práw=
12: nych w Státucie Wielkiégo X. Litewłkiégo opifánych/
13: ná piér=
14: włzym Roku iáko závitym/ pod łtrácceniém rzeczy w pozwie o=
15: piłánéy łtánąc/ y vłpráwiedliwić łie/ według práwá y Státutu
16: Wielkiégo X. Litewłkiégo.
17: A gđzieby łtroná pozwána táko=
18: wych zbiegów od tego czáfu iáko będzie pozwan/ iáko przed
19: tym/ ták y potym v łiebie byđz ne powiáđáłá/ tedy má ná tym
20: przyśięgę vczyńić.
21: A iefliby pozwána łtroná przyśięgi vczyńić
22: niechćiáłá/ tedy powodowá łtroná iáko łobie łzkody ofzácuię/
23: ná tym przyśiędz má.
24: A gdy przyśięże/ Stárołtá Exekucią z
25: rułzeniém powiátu zá dwie niedźieli/ łtrony vkrzywdzonéy v=
26: czynić má/ pod winą o Exekucią ná Stárołtę/ ná Séymie te=
27: raznieyłzym vchwaloną/ y Conłtitucią vtwiérdzoną.
28: A w mie
29: ściéłch náłznych o tákowé miánowáné zbiegi Wóytowie z vrzę=
30: dow łwych powinni bęđá nie odwłóczną łpráwiedliwość łtá=
31: nim Szłáchetłkim czynić/ pod winą ná Stárołtę náłzégo
32: támeccznégo miáłtá łtem grzywien.
33: O które zbiegi/ y o krzywdę/
34: o winę łtroná vkrzywdzona má bez pozwu iedno z łługą oné=
35: go Stárołty/ Wóytá/ do łądu Grodzkiégo závitym Rokiem
36: pozwáć/
37: támeż Stárołtá łpráwiedliwość vkrzywdzonému zá=

- 38: raz y Exekucią czynić ma. Ktoby téz w tych Woiewództwách
- 39: komu grábiéż vczynił/ tedy ftroná vkrzywdzona ma pozwác do
- 40: fądu Grodzkiégo Rokiem zawitym/
- 41: á fąd Grodzki także iáko y
- 42: o zbiegi/ bez żadnéy zwłoki ftronie vkrzywdzonéy fprawiedli=
- 43: wość y Exekucią także z rużeniem powiátów zá dwie niedzieli
- 44: vczynić ma.
- 45: A vkrzywdzony Rokiem licownym do Grodu zá
- 46: dwie niedzieli pozwác. A Stároftowie názy gdzieby z imion
- 47: názych ták Królewfkich/ iáko téz y z fwych włafnych o tákowé
- 48: zbiegi z ftanem Szláchetckim byli winni/
- 49: tedy wolno bédzie
- 50: vkrzywdzonému o to do Grodu infzég^o co nabliżzégo w Woie=
- 51: wództwie onymże Stároftę pozwác/ także Rokiem záwitym/
- 52: według téy Conftituciiéy.
- 53: A ten fąd Grodzki powinien bédzie

strona: 1182

- 1: ná dobrách Stárościnych/ exekucią tymże fpofohem/ iáko wys=
- 2: fzésy nápiřano/ vczynić/ pod ftráceniém vrzędu fwégo Stáro=
- 3: ftwá onégo.
- 4: **Potwiórdzenie** [!] praw Kiiowfkich, Wo=
- 5: fnyfkich, y Brácláwfkich: léze zoł=
- 6: niérfké w tych Woiewództwách:
- 7: bránié podwód: wyzywánié z Woie=
- 8: wództw: popráwá Zamków, káptur
- 9: Wołynski, win odpuřczenié, &c.
- 10: WOiewodztwóm/ Kiiowfkiému/ Wołyńfkiému/ y Brá=
- 11: cláwfkému/ y obywatelom ich/ wřzyftkié práwá/ fwobody/ y
- 12: wolnořci/ ták ftarádawné y nowé/ w Lublinie roku 1569. od
- 13: Króla I.M. Auguřta ná Vniiéy onym wydáné:

- 14: także téż przy=
15: wileie/ liſty/ y wſzyſtkié zwyczáie ich/ á miánowicie przywileie
16: ná Vniiéy im nádáné ze wſzyſtkiémi ártykuły/ y ze wſzyſtkiémi
17: ſwobodámi y wolnoſciámi/
18: które ſie w tych tám ich przywile=
19: iách zámykáia/ we wſzyſtkim vmacniamy y wtwierdzamy/ y nie
20: náruſzenié to im pod przyſięgá náſzá dżierżéc obiecuiem/ y trzy=
21: máć będziem powinni:
22: także y potomkowie náſzy Królowie
23: Polſcy to im dżierżéc y trzymáć będą powinni czáły wieczné=
24: mi.(*marg*) Zygm. III. w Kráko. Liſt. Stá. (–)
25: A té przywileie zá priwatné ich nie rozumieiac/ ták publice
26: ná Séymiéch iáko priuatim bez Séymu czáfu interregni, y przy
27: nas ináczéy wykładáné y rozumiáné bydź nie máia/ iedno ták/
28: iáko ſie lámé w łobie w **artykulech** [!] ſwych záwiéráia.
29: To téż im
30: wáruiemy/ iż gdy ná przyſzły Séym/ który będzie piérwſzy po
31: Koronáciiey/ popráwę praw ſwych przynioła: tedy iá od nich
32: przyiac/ y to im trzymáć y wtwierdzić będziem powinni.
33: Kte=
34: mu baczenié máiac/ ze ziemiá Wołyńſka wſtáwicznie niebe=
35: ſpieczeńſtwom á naiázdom nieprzyacielſkim podległa: y kte=
36: mu/ ze wielkié ſzkody od żołniérzów po té czáły odnoſiła/ poſtá=
37: nowiamy:
38: áby ná potym w żadnych dobrách/ ták ſzláchetckich
39: iáko y Duchownych żołniérze/ zadnych léż/ pzyſtaſtw/ y ſtáciy
40: nie miéwáli.
41: Ktemu żołniérze w dobrách náſzych Króléwſkich
42: léże máiac/ z dóbr ſzláchetckich y Duchownych żywnoſci nie wy=
43: ciągáli: ále áby z tárgu zá pieniądze żyli: ktemu podwód z dóbr

strona: 1183

1: fzláchetckich y Duchownych áby nie bráli/ áni wyciągáli.

strona: 1183

Metryki o przywileiách

Część pierwfza.

1: A gdy

2: by fie kiedy od żołniérzów komu w braniu żywności y podwód

3: w lezeniu/ y w ciągnieniu/ y w czymżekolwiek obrázá/ vćifk/ y

4: fzkodá iáka ftála:

5: tedy iáki w tym fpośób y poftępek fobie do do=

6: chodzenia krzywd tákowych poftánowia/ tákowy ná Séymie/

7: który będzie po Koronáciiey piérwzym/ wedle ich żądania y pro=

8: śby/ od nich przyiąć będziem powinni.

9: A do tego czáfu/ nim

10: fie ten fpośób wynaydzie/ gdzieby fie komu od żołniérzów iáka

11: krzywdá ftála/ będzie powinien Hetman z tákiego káżdemu v=

12: krzywdzonému fprawiedliwość czynić/

13: od przynieśienia żáło=

14: by nadaléy do dwu niedziél/ tákże y Dekrétu fwégo exekucią

15: czynić ma. Tákowąż téż fprawiedliwość káždy Rotmiítrz bę=

16: dzie powinien vczynić z tego/ który będzie w rócie iego.

17: Stá=

18: ráć fie o to będziem/ áby to Woiewództwo Wołyńkié było na=

19: dáléy do roku ográniczoné: ná co wedle práwá damy pewné

20: Komifsarze: á żaden obywatél Woiewództwá Wołynkiégo

21: do infzych Woiewództw y Powiátów wyzywan bydź nie ma.

22: A gdzieby ná kim iákié Dekrétá y poftęпки práwné extra Palatinat. & diftrictum eius proprium, do którégó fie odzywał/ otrzy=

23: máné były: tedy tákowe przewody y poftępkido rozgránicze=

24: nia tego Woiewództwá záwiézfzamy:

- 25: co łie tęż ściągáć ma ná
- 26: obyvátele Woiewódtwá Brácláwłkiégo. A iż zamki pográ=
- 27: niczné Woiewódtw Kiiowłkiégo/ Wołynłkiégo/ y Brácláw=
- 28: łkiégo/ potrzebuią wielkiéy popráwy/ iáko Kiiow/ Brácláw/ y
- 29: Winnicá/ y infzé/ które łą od nieprzyaciól záfłoną/
- 30: tedy im obie=
- 31: cuiemy łie ftáráć/ áby były iáko narychléy wedle potrzeby opá=
- 32: trzoné y nápráwioné. Prošili tęż nas Pošłowie źemie Wołyn=
- 33: łkiéy/
- 34: ábyłmy Káptur ich vtwiárdźili: którégó iż ná ten czás au=
- 35: tentice nie pokazáli/ á Duchowni łie tęż przeciwo niemu opo=
- 36: wiádáli/ tedyłmy to odłóżyli do Séymu przyłżłégo.
- 37: Ktemu tęż
- 38: iáko do włzytkich Woiewódtw inych y źiem Koronnych ná=
- 39: łzych/ tákże y Kiiowłkiégo/ Wołynłkiégo/ y Brácláwłkiégo Vni=
- 40: werłł/ ktory tempore interregni od PP. Rad z Kráková w=
- 41: niešiony z vchwály Wišłickiéy/ áby były pošpolité rułzenie łub
- 42: poenis vczyniły:
- 43: tedy z nich té pęny znošimy y oné káłsuiemy:
- 44: ták/ iż wiecznémi czály im y potomkom ich nie máią łzkodźić. A
- 45: iż infzé Woiewódtwá Koronné łobie ná tym Séymie poprá=
- 46: wę połtępków práwnych námowiły y połtánowiły/
- 47: tedy wyy=
- 48: muiemy z tego Kiiowłkié/ Wołynłkié/ y Brácláwłkié/ Woie=
- 49: wódtwá/ które łie práwem infzym łądzą. Acz to iest piérwłżemi

strona: 1184

- 1: Constituciámi wárowano: iednák y teraz zá prošbą Pošłóv
- 2: Woiewódtwá Wołynłkiégo vftáwiamiy/
- 3: áby nigdy rzeki/ któ=
- 4: rémi wodné ftátki chodzą/ á miánowicie Bug/ groblámi zá=

- 5: dniami hámowané nie były/ dla zwrócenia fie ná górę wodnych
- 6: ftátków/ fzkut/ y infzych/ aż do Sokalá/ pod winámi dwu fet
- 7: grzywien.
- 8: o które káždy pozwány peremptorie ná Trybuna=
- 9: le/ ábo v fądu/ do którégoby był pozwan/ w onym Powiećie/
- 10: gdzie iego dobrá będą/ odpowiadać powinien będzie.
- 11: O rozgrániczeniu Woiewództw, Ru=
- 12: fkiego, Wołynfkiego, Podolskiego,
- 13: Bełzkiego, Lubelskiego, Brácláwfkie
- 14: go, y Kiiowskiego: tákze y Wielkiego
- 15: X. Litewskiego z Podláfzem, y Mázo
- 16: wíza z Podláfzem Mozérfkiego Po
- 17: wiátu z Kiiowską ziemią.
- 18: NA rozgrániczenie ziem/ Woiewództw/ y Powiátów
- 19: wysłzý opifánych/ náznáczymy w tym roku przez listy Káncel=
- 20: láriiý nászý Komifsarze ołoby pewné:
- 21: którzy ná piérwízy Po=
- 22: niedziálek po świętym Bártłomieiu ziechawłzy fie ná mieyfcá/
- 23: onym od nas w listiéch oznáczoné máią rozgrániczenie wieczné
- 24: między témi pomienionémi ziemiámi/ Woiewództwy y Po=
- 25: wiáty/ vczynić y oné fkończyć/ nie roziedzáiác fie.
- 26: Komifsarze ná rozgrániczenie, między
- 27: Woiewództwy Ruskiem, Bełzkiem,
- 28: Podolfkkiem, á z drugiéy ftrony Wo=
- 29: łynfkiem, Brácláwfskiem, y Kiiowskié
- 30: go z Mozérfskiem.(*marg*) Zygm. III. w Wárfzá. Lift. Stá. (–)
- 31: IZ według piérwízych Conftituciy to rozgrániczenie zá nie
- 32: ziechániém fie ná czás pewny Komifszarów/ nie dofzło:(*marg*) Tenże. Támże. Lift. (–)

Metryki o Przywileiach

Część pierwsza.

1: Tedy

strona: 1185

1: teraz poftánowiamy y náznáczamy Komírsarze do tego roz=

2: grániczenia/ z káždého Powiátu w tych Woiewództwách grá=

3: nicámi łobie przyległych ołoby pewné/ to iest/ z łtrony iednéy

4: Podkomorzégo/ Sędziégo/ Woyłkiégo/

5: którzy miedzy onémi

6: Powiáty ná rozgraniczenié moc mieć będą łpołobem opisánia

7: pewnégo łkończyć y rozgrániczyć/ ták iż do końcá té Woiewó=

8: dztwá rozgrániczoné bydź máią: ((do w. 8 - t. łąc.))

9: Gránice miedzy Woiewództwem Kii=

10: owskim, y powiátem Mozérskim.

11: NA rozgrániczenié Woiewództwá Kiiowłkiégo z powiá=

12: tem Mozérłkim. Komírsarze wyłłác mamy/ którzy powinni

13: będą té tám grunty rozgrániczyć.

14: A Komírsarzów par nume=

15: rus z oboygá narodu bydź ma.

16: O ROKACH Kiiowłkich/ znajdziez wyszłéy w dziešią=

17: tych Kšięgách. Titulo, Roki. ((lok.))

18: ZIEMIA WOŁYNSKA.

19: Przywiléy przywrócenia Ziemie Wo=

20: łynskiéy do Królestwá Pol=

21: łkiégo.

22: W Imię Pánłkie Amen. Ku wieczney

23: pámiéci. Gdyż pámiéć ludzka iest łłaba y od=

24: mienna: zá czym áby łpráwy ludzkié á nawié=

25: céy té/ które ku wżytkowi á záchowánium łpóle=

26: czności y towarzysłwá ludzkiégo należa/ zá

- 27: przedłużeniem czasu nie byłyby zniszczone/
28: opá=
29: trzyna ludzi mądrych postanowiła roztropność [prawy wie=
30: cznój pamięci godnej piłmá świadectwem ku wiadomości po=
31: tomftwu przywoźzić.(*marg*) Tenże. List. Stá. - Zyg. Aug. w Lublin. (-)
32: A tak My Zygmunt August/ z łalki **Bo**=
33: **żey** [!] Król Polki/ wielki Książdz Litewki/ y ktemu Ziemię Krá=
34: kowkiéy Sędomiérkiéy/ Siérádzkiéy/ Lęczyckiéy/ Kuiáwkiéy/
35: Kiiowskiéy/ Ruskiéy/Wołyńkiéy/ Prufkiéy/ Mázowieckiéy/
36: Podlálkiéy/
37: Chełmińkiéy/ Elbinfiéy/ Pomorfiéy/ Zmódzkiéy/

strona: 1186

- 1: Inflantkiéy/ etc. Pan y Dziedzic. Oznáymujemy tym listem
2: názym/ którym wiedzieć to należy wżem wobec y káždému zofo
3: bna/ ninieyżym y potym będącego wieku ludziom.
4: Iż będąc
5: My przed tym od wielu lat przez wżyłtkie Stany Korony Pol=
6: skiéy/ y Państw názych z wielką á częłtą pilnością żądani y ná=
7: pomináni/ ábyłmy Séym Wálny takowy złożyli:
8: ná którym o
9: ziednoczeniu dawnym Księstwá náżego wielkiego Litewkié=
10: go z Koroną Polką/ y téz o wykonaniu wżyłtkich Praw y Przy=
11: wileiów Korony y wżyłtkich Państw názych [sprawá] byłaby
12: [kończona]:
13: ku którym takowym wżech [stanów] prósbam Séym
14: ninieyży wálny zá rádą y pozwoleniem wżech [stanów]/ tak Ko=
15: rony Polkiéy iáko y wielkiego Księstwá Litewkiégo dwudzie=
16: [tego] trzeciégo dnia Mieśiáca Grudniá przelżłego roku/ to iełt
17: po Národz: Bożym Tyśiácnégo piéćłetného [zesćdziesiátego]
18: ołmého/ tu w Lublinie złożyłimy: ku któremu takiému gło=

- 19: wnému Séymowi Rády nálezé ták Duchowné iáko y Swiet=
20: ckié/ y Połłowie Ziemscy z zupełną mocą połłáni/
21: ták z Koro=
22: ny Połłkiéy iáko téz y z Wielkiégó Księstwá Litewłkiégó wzy=
23: łtkych łtanów Koronnych/ y Księstwá Litewłkiégó tułz w ło=
24: bie bytność zámýkájąc/ ziecháli łie.
25: A ták ten Séym wálny y
26: główny złożony w Imię Pánłkié tym łpołobem záczywłzy: ná
27: którym długich á wiele Tráktátów y namów miawłzy/ prołze=
28: niłmy łą/ y z wielką pilnością przez Stany włzelákié Korony
29: Połłkiéy nápomnieni:
30: abyłmy Ziemię Wołynłką/ która przed
31: przełłłemi czáły zupełnym á całym Práwem do Korony Połłkiéy
32: záwłze naležáłá/ tézže Koronie/ to ielł/ Królestwu Połłkiému
33: przywróćili/ á w iéy pierwość y cálość włczepili.
34: My tedy pá=
35: miétájąc ná przyięgę nálezé/ którálmy ołobá łwá włzem oby=
36: wátelom Koronnym obwiázáli/ włzyłłkié rzeczy oderwáné á
37: od Korony przerzeczonéy odłáczoné/ wedle mocy nálezéy pozy=
38: łkác/ á ku przerzeczonému Królestwu łwá cálość przywró=
39: ćić/
40: májąc téz to zá rzecz pewną/ tę Ziemię Wołynłką ze wly=
41: łtkiemi iéy przyległóściami ták z wiela inych łtárych dowodów
42: y łłłtów/ iáko téz y z Przywileiu **Sygmuntá [!]** Wielkiégó Księ=
43: dzá Litewłkiégó łtáregó/ Stryiá nálezégó/ całym y zupełnym y
44: niewátpliwym Práwem ku Koronie Połłkiéy naležéc:
45: którá žie
46: miá ielłcze przed czáłem królowánia Włádyłłáwá łágełłá Prá=
47: džiádá nálezégó/ y zá czáłu włzyłłkiégó królowánia iego/ tákže téz
48: y łyná iego Włádyłłáwá Połłkiégó y Węgiérłkiégó Królá

49: za=

50: cnéy á wielkiéy pámieći wielkiégo Stryiá náłzého/ ku Koronie

strona: 1187

Metriki o Przywileiách

Część pierwfza.

1: należála/

2: y zá iedno nierozdzielné ciáło z Koroną Polłką poczy=

3: tána byłá/ Praw swoich á wolności Koronnych używála:(*marg*) Wołyń do Korony
przjwrócon. (-)

4: któ=

5: rą ziemię/ ácz przeławnéy pámieći Król Kázimierz Dział náłz

6: tym łpołobem y kłztałtem/ iż oboiému narodowi nierozdzielnie

7: pánował/ od Korony Polłkiéy iáko od włáfnégo ciála iéy odię=

8: tą mieć chćiałza niepozwoleniém y práwym łprzećiwieniém w=

9: łzech łtanów Koronnych:

10: którzy ták od Działá náłzého/ iáko od

11: inych po nim będących Królów Polłkich y Wielkich Książąt

12: Litewłkich przodków náłzych/ iáko téż y od nas łamych téy ziemie

13: pilnie záwłze vpominác łie niezániecháli: áby byłá od Korony

14: przywrócona y przyłczona.

15: A ták My téy powinności náłzény

16: dołyc czyniác/ á za pokazániém dołtátecznym Przywileiów y

17: ták iálnéy łpráwiedliwości/ zá pozwoleniém włzech Pánów

18: Rád náłzych Duchownych y Swietckich y Polłów ziemłkich y

19: włzyłtkiéy Rzeczypołpo. Koronnéy/

20: ze włzyłtkich Rad náłzych

21: Duchownych y Swietckich/ Książąt/ Pánów/ Szłáchty/ y

22: włzého Rycérłtwá onéy Wołynłkiéy ziemie wźiáwłzy ná łiebie

23: ich przyłięgé/ którą byli oni ku Wielkiému Kłięłtwu Litewłkié=

24: mu od niemáłégo czáfu obwiázáni/

- 25: wáruiemy im y vpewnia=
26: my tym liftem nářzym: że to im y potomřtwu ich nic y niczym
27: y nigdy nie ma řzkodźić wiecznémi czáfy.
28: A iuř tę przerwczoną źiemię Wołynřką/ to ieřt Woiewódz=
29: two Wołynřkié y Bráčławřkié/
30: y wřzech onéy źiemie obywaté=
31: lów/ iuř zaráz wřzyřtkié y káždégo z ofobná/ od pořľufzeńřtwá/
32: władzéy/ powinności/ y rořkázowánia Wielkiégo Křięřtwá
33: Litewřkiégo ná wieczné czáfy wymuiemy y wolnémi czynie=
34: my:
35: y ku Króleřtwu Polřkiému/ iáko równych do równych/ wol
36: nych do wolnych ludźi/ á iáko włáfny á prawđziwy członek ku
37: piérwřzému á włáfnému ciáľu/ á głowie/
38: ze wřzyřtkiémi y z ofo=
39: bná káždémi iéy Grodámi/ Zamkámi/ Miáľty/ Miáľteczki/ W=
40: řiámi/ Ziemiámi/ Powiáty/ y ich wřzyřtkich rzeczy poprzód mia=
41: nowánych/ którychkolwiek y iákimkolwiek przezwiřkiem názwá=
42: né przyległóřciámi/
43: przypadkámi/ włánořciámi wřzelákiémi y
44: wřzyřtkiémi do téy przerwczonéy źiemie Wołynřkiéy/ y do ich w=
45: řzelákich częřci/ ták řtáradawná/ iáko obyczáiem/ řpofobem/ y
46: Práwem którymkolwiek naleźących/
47: ták iákoby wřzyřtkořć á
48: pořpolitořć ofobliwořci/ á ofobliwořć pořpolitořci w niwczym
49: nic nieuymowáľá/ ze wřzyřtkim y wřzelákim Práwem/ Páń=
50: řtwem/ y włánořciá téy źiemie Wołynřkiéy/ to ieřt
51: z Woie=
52: wództwá Wołynřkiégo/ przerwczonéy Koro=

- 2: mu á wlańnému ciáłu iéy á głowie w spólecność/ w część/ w
- 3: wlańność/ y w Tytuł Koronny przywrócamy:
- 4: y ku piérwzému
- 5: ftanowi przywrócić/ y ony złączyć vmyśliliśmy. Iákóž z pe=
- 6: wnéy wiadomości nářzéy á z woléy vprzéméy á ofobliwéy/ y zá
- 7: ofobliwym á dobrowolnym pozwoleniém Rad nářzých Ducho=
- 8: wnych y Swietckich/
- 9: Książąt/ Pánów/ Márzfáلكów/ Vrzę=
- 10: dników Ziemińkich/ Szláchty/ y wřzégó Rycérřtwá/ y wřzytkich
- 11: ftanów przerzeczonéy ziemie Wołyńkiéy tym listem nářzym iuž
- 12: zaráz w spólecność/
- 13: w część/ y w wlańność Korony Polłkiéy
- 14: przywrócamy y złączamy/ w Tytuł Korony Polłkiéy przywo=
- 15: dżimy/ y ku iednému ciáłu nieróznému y nierozdzielnému wrá=
- 16: camy/ wřzepiamy/ wpoiemy/ czáfy wiecznémi:
- 17: ták že ná po=
- 18: tym od řwégó tego wlańciwégó prawdziwégó á práwégó ciá=
- 19: lá/ y od głowy Korony Polłkiéy ták we wřzem cále/ iáko též iá=
- 20: kiéykolwiek części řwoiéy nigdy oderwana áni odłączona ža=
- 21: dnym řpóřobem áni křztałtem nie może byđż czáfy wiecznémi.
- 22: Y tych wřzyřtkich ftanów á obywatélów ziemie téy przerzeczo=
- 23: néy/ to ieřt Woiewóđztwá Wołyńkiégo y Brácláwřkiégo/ ká=
- 24: ždégó podle powołania řwégó ftanu/ dořtoieniřtwá/ y obelřcia
- 25: wřzyřtkich Przywileiów/ wolności/
- 26: řwobóđ Króleřtwá Pol=
- 27: řkiégo/ ták iáko ini wřzyřcy obywátele Korony Polłkiéy záró=
- 28: wné vżywáć znáyduiemy/ y czyniemy.(*marg*) O woynie. (–)
- 29: Iákóž iuž tego wřzyřkié=
- 30: go řpóleczenie mieć/ vżywáć/ y z tego řie weřelić ná wieczné czá=
- 31: řy oni y ich potomkowie máią y bęđą.(*marg*) O gránicách Wołyńřkich. (–)

- 32: Tákże y około rufzenia ná woynę y wdawániu iákich podat=
33: ków wedle vchwały á Conftituciiéy Koronnéy Séymowéy y
34: z pozwolenia ich Połłów/ ná Séym wálny Koronny z zupełną
35: á niezámierzoną mocą przyflánych ná wżyftkę Koronę Polfką
36: położonéy/
37: oni y potomkowie ich od nas y potomków náfzych
38: będą y máią bydź záchowani wiecznémi czáfy.
39: Obiecuiemy téz fámi zá siebie y zá potomki náfzé/
40: wżyftkié
41: Powiáty onéy źemie przerzeczonéy/ to ieft Woiewództwá Wo
42: łyńkiégo y Brácláwfkiego w ich gránicách ftarádawnych przy
43: Koronie nierozdzielnie będących/ w cále y niwczym nienárufze=
44: nie záchowác wiecznémi czáfy.
45: A iżby ciż obywátele téy przerzeczonéy źemie/ to ieft Woie=
46: wództwá Wołyńkiégo y Brácláwfkiego Rády náfzé Ducho=
47: wni y Swietcy/(*marg*) O wolności Wołyńkiéy źemie (-)
48: Książętá/ Paniętá/ Szláchtá/ Rycérftwo/ ták=
49: że y Duchowné ftany Rzymfkiego y Greckiég^o zakonu obfitá lá=

strona: 1189

Metriki o przywileiách

Część Pierwża.

- 1: fkę náfzę poználi/ poftánawiamy:
2: iż ich Grody/ Zamki/ Miá=
3: ftá/ ośiadłóści/ miáfteczká/ wsi/ ze wżyftkiémi y káždémi zofo=
4: bná ich poddánémi przerzeczonémi téy źemie od wżyftkich po=
5: datków/ w których przedtym y teraz byli/
6: tákże od płácenia wíze
7: lákich Poborów/ Myt álbo Cél/ tákże robienia y popráwowá=
8: nia Zamków y Moftów náfzych według Przywileiów y wol=
9: ności Koronnych wolnémi czyniémy:

- 10: ták iż w téy mierze ich z
- 11: innémi Koronnémi obywatelmi porównálifmy y porownywa
- 12: my: y oné wżyfłtkich wolności/ łwobód/ y záwołániá Korony
- 13: Polłkiéy vczełniki vczynilifmy/ y bydź znáyduiemy:
- 14: tylko dwa
- 15: grofzá zwykłéy Monety Polłkiéy z iednéy ośiádłéy włóki gdzie
- 16: łą pomiárné/ álbo gdzie niemáľz włók grofz z iednégo dymu/
- 17: tákże ośiádłég^o / nam y potomkom náľzym dla wyznánia zwierz=
18: chności náľzéy królewłkiéy łobie zołtáwuiemy.
- 19: A Boiárowie
- 20: ich putni/ kłórzy woynę łłżá/ po grofzu Podimnégo płáćić má=
21: iá: á Zagrodnicy od tégo łą y máią bydź wolni.(*marg*) O podymnym. O Exequuciiéy ná
Wołyniu. (-)
- 22: Ktemu znáyduiemy/ y ołobliwie to wáruiemy: Iľ Páno=
23: wie Rády náľze Duchowné y Swietckieł/ Kśiáľżétá/ Pánowie/
24: Szłáchtá wżyfłtká/ y káľdéz z ołobná obywatéle przerzeczonéy
25: Ziemie Wołynłkiéy/
26: to iéłł Woiewóđztwá Wołynłkiégo y Brá=
27: cłáwłkiégo kłóregóľżkolwiek łtanu dołtoienłtwá y poráľdkuby
28: byli/ nie bédá áni łą powinni podłéc Exequuciiéy:
29: poczáwłzy
- 30: od wżyfłtkich przodków náľzych Królów Polłkich wielkich
- 31: Kśiáľżát Litewłkich przed Alexándrem bédáľcych/ iáko téľ y Stá
- 32: tutowi Alexándrá Królá Polłkiégo y wielkiégo Kśiáľżéciá Li=
33: tewłkiégo Stryiá náľzégó/
- 34: pod datą w **Potrkwie** [!] ná Séymie
- 35: Wáłnym we Srzodę przed NiedźieláSrzodopółtná/ Roku
- 36: pánłkiégo/ Tyśiáćnégo/ piéćłetnégo czwartégó/ vczynionégó
- 37: okołó obyczáiu zápiłowánia dóbr królewłkich/
38: y inych Státu=

39: tów y wftaw czáfu tegóz Alexándrá y Zygmuntá przezacnéy pa=
40: mięci oycá nálezego Królów Polfkich także y zá czáfu nálezego o=
41: koło Exequuciiéy tego Státutu w Piotrkowie/ w Wárzawie/
42: y w Lublinie do tych czáfów vczynionych:
43: y będziemy ie powin
44: ni záchowác/ ták iáko y záchowujemy wedle opifánia Przywi=
45: leiów ták od nas fámych/ iáko y od przodków nálezych Królów
46: Polfkich y wielkich Książąt Litewfkich
47: pod Pieczęcią náfzą
48: Koronną álbo wielkiego Księstwa Litewfkiego im nádanych
49: y potwierdzonych: iákóz obwárowujemy im to pod przysię=
50: gą náfzą Królewfką
51: z pozwoleniem wńzech Rad nálezych ducho=
52: wnych y świetckich/ y Połłów Ziemfkich Koronnych/ w tym

strona: 1190

1: ich vpewniáiąc: iż tá Exequutia/ to ieft/ odbiéránié dóbr y
2: miaft/
3: zamków/ dworów/ wsi/ y ziem/ gruntów/ zamian/ wy=
4: flug/ dánin wlyftkich od przodków nálezych przodków ich/ ták=
5: że y od nas fámych przodkom ich y im fámym nádanych:
6: gdyż
7: oni przy Wielkim Księstwie Litewfkim będąc w ten czás/ gdy
8: fie tá Exequucia zá czáfu Alexándrá Króla Stryiá nálezego w
9: Koronie ftánowiła/ przy Koronie Polfkiéy nie byli/
10: y téy Exe=
11: quuciiéy ták iáko ftany Koronné dobrowolnie fámi to ná fię v=
12: czynili/ oni z Stány Koronnémi ná fię iéy nigdy nie przyjmowá=
13: li/ áni wznałzáli.
14: Tákże téz Státutom/ Séymom/ áni Conftitu=
15: ciam Koronnym niepodlegli: ále teraz dopiéro po poftáno=

- 16: wieniu y dokończeniu téy Exequuciiéy z Koroną Polką złącze=
17: ni y przywróceni fą:
18: z tych przyczyn teraz y ná potym ich fámych
19: y potomków ich nie dolęże/ áni im y potomkom ich żadnémi
20: Séymy/ wynalazki/ y Conftituciami Séymowémi Koron=
21: némi nic szkodzić niemoże.
22: A náoftátek áni téż z ich ftrony oby=
23: wátelów y Połłów Ziemfkich Wołyńfkich fтанowioná bydź
24: nie ma wiecznémi czáfy:(*marg*) O Dóbrách ftołu Krolewfkiego. (–)
25: y owfzem wřzelákie lifty y przywileie
26: którymkolwiek pímmem/ Lácińfkim/ Polfkim/ álbo Rułkim po=
27: fáné/ y z którýykolwiek przyczyny od przodków názych Królów
28: Polfkich y Wielkich Książát Litewfkich
29: y od nas fámych pod
30: pieczęcią náfzą y z Káncellariiéy Koronnéy/ álbo Wielkiégo
31: Księftwá Litewfkiego zá wierné fłużby nádáné ofobam iákie=
32: gózkolwiek fтанu y powołania będącym/ miánowicie y ofobli=
33: wie wfzyftkie dániny/
34: nádánia/ dárowizny wieczné/ dożywo=
35: ćia/ zaftáwy/ zápińánia/ fumm pieniężnych wielkich y máłych
36: którymkolwiek fpořobem zebráných/ y do fkarbu náfzého Wiel=
37: kiégo Księ. Litew. wnieřionych ná zamki/ miáftá/ wři/ folwár
38: ki y dwory náfzé:
39: tedy wfzyftkie tákowe lifty y przywileie wys=
40: fżéy miánowáné/ y z ofobná káždy we wfzytkich ich y z ofobná ká
41: żdych punktćiech y fpořobiéch/ ták iáko fámé w łobie opińáné fą/
42: wydáné y obiáńioné/ ták ifkoby wfzytkość á pořpolitość ofobli
43: wořci/ á ofobliwość pořpolitořci y wfzjtkořci nic nie wymowá
44: fń/ mocnémi y wiecznémi y żadnym obyczáiem nieporuřzonémi
45: mieć y záchowác chcemy:

- 46: y oné zawnżé tákiémi záchowamy My
47: łámi/ y potomki nálné Króle Polłkié záchowác/ y niwczym ich
48: nienárulzenié dzierzéc tym przywileiem nálnym obowięzuiemy.
49: Włzákże od tego czáfu dóbr ftołu nálnégo My z potomki ná=
50: łzemi Królámi Polłkiémi wedla Státutu Polłkiégo rozdávác
51: nie będzimy. A iefliby którzy z nich ná dobra fwé oyczyłté y

strona: 1191

- 1: dziedziczné liftów nie mieli/ á bez liftów onych dóbr fpokoynie
2: vżywáli:

strona: 1191

Metriki o Przywileiách

Część Pierwża.

- 1: tedy tákowé dobrá tymże Welłkiégo Księłtwá Lite=
2: włkiégo práwem wedle ftárégo y nowégo Státutu/ iáko to do
3: tego czáfu trzymáli/ będą dzierzéc wiecznémi czály:
4: áni ku po=
5: łożeniu y pokazaniu ná to Liftów y Przywileiów przed námi y
6: przed żadnym Vrzędem nálnym żadnym obyczáiem niemogá á=
7: ni máią bydź przymuřzáni.
8: Ofobliwie téz to tym przerzeczoným Pánom Rádám ná=
9: łzym Duchownym y Swietckim/ Księżetóm/ Pánom/ Vrzę=
10: dnikom Ziemłkim/ Szłáchcie y wřzyłtkiému Rycérztwu źiemie
11: Wołynłkiéy/ y poddánym ich/ z łálki nálnéy Królewłkiéy zołtá=
12: wuiemy:
13: iż włzelákié fpráwy ich/ ták v łádów nálnych Grodzkich
14: y Ziemłkich/ iáko téz zá áppelláciámi ná łąd náln królewłki przy=
15: padáiącé fpráwy/ z pány Rádámi nálnémi Koronnémi łádzic y
16: odpráwowác mamy/
17: y powinni będzimy Státutem Litew=
18: łkim przez nas im dzierzéc poprzyřiężonym: który im wcale zołtá

- 19: wuiemy. Tákże Conftitucię/ vchwały/ Recefsy Séymowé w
- 20: mocy zoftáwuiemy.
- 21: Tylko z tego Státutu wŷyŷtek rozdział
- 22: woienny o obronie Ziemŷkiéy/ iáko przeciwny wolnoŷciamKo=
- 23: ronnym/ mocą tego teráznieyŷzego liŷtu y przywileiu náŷzego
- 24: káŷsuiemy/ y wniwecz obrácamy wiecznémi czáŷy.
- 25: Wŷzákóŷ dá=
- 26: iemy im moc ná Séymikách Powiátowych/ za liŷty náŷzémi zło
- 27: ŷonych tego Státutu Litewŷkiégo Artykułóŷ popráwiác/ y
- 28: wedle potrzeby przyczyniác álbo wymowác/ á do nas ná Séym
- 29: Wálny Koronny przynoŷíc:
- 30: któré będaŷi ŷlufzné/ my y potom=
- 31: kowie náŷzy Królowie Polŷczy ná Séymiéŷ Wálnych Ko=
- 32: ronnych/ mocą zwiérzchnoŷci náŷzéy Królewŷkiéy y Séymu
- 33: ná on czás będaćego potwiérzác obiecuiemy/ y powinni bę=
- 34: dŷiemy.
- 35: To téŷ zá proŷbą wŷzech Wołynŷkiéy ŷiemie przerzeczoných
- 36: ŷtanóŷ zoftáwuiemy: iŷ we wŷzelákich ŷpráwách ich ŷáduŷych/
- 37: iáko pozwy/ y piŷowánié do Kŷiáŷ/ Aktá y wŷzelákié potrzeby
- 38: ich(*marg*) O Wołynŷkich ŷpráwách. (–)
- 39: ták v Sądóŷ náŷzych Grodzkich y Ziemŷkich/ iáko y z Kán=
- 40: celláriiéy náŷzéy Koronnéy dekrétá náŷzé y we wŷyŷtkich potrze=
- 41: báŷ náŷzych Królewŷkich y Ziemŷkich Koronnych do nich liŷty
- 42: nie iákim innym/
- 43: iedno Ruŷkim piŷmem piŷané y odpráwowá=
- 44: né bydŷ máiá czáŷy wiecznémi. A Mieyŷkié ŷpráwy Práwá
- 45: Máydenburŷkiégo álbo iákiégokolwiek innégo wezwánia lu=
- 46: dŷi/
- 47: wedle obyczáiu Koronnégo przez Vrzędniki náŷzé Koronné

48: y Dworu nálezego w tych Íprawách y potrzebách ich do nas y (*marg*) O rozdziale
Woiennym. O pozwiech y Zapišiech. (–)

strona: 1192

- 1: Dworu nálezego przypadaiące/ będą Polkim piímem odprá=
- 2: wowané.
- 3: Ku temu téz obiecuiemy/ y powinni będziemy wízech przerze=
- 4: czonych Książąt ziemie Wołyńskiey obywatelów y potomków
- 5: ich/ tak Rzymkiego iáko y Greckiego Zakonu będących/
- 6: w ich
- 7: Ítarádawnéy czci y dośtoyności/ iáko z Przodków swoich y do
- 8: tego czáfu byli/ záchowác y oné/ wedle cnoty y godności káždé=
- 9: go á vpodobania nálezego
- 10: bez zawády Artykułów w Státucie
- 11: Koronnym á Książętách opifánych ná Vrzędy Zamków/ Dzier
- 12: zaw/ y Dworów nálezych przekłádác/ y do ławice Rad nálezych
- 13: iáko y inné Ízlácheckiego narodu Ziem Wołyńskich ludzie przy=
- 14: pułczác/ zoftáwiwłzy to:
- 15: że iáko Pánowie Rády nálezé Ducho=
- 16: wné y Swietckie/ tak że y ci przereczeni Książętá w rzeczách
- 17: łądowych y Práwnych zárówno z Szláchtá onéy Wołyńskiey
- 18: ziemie w Powiećiech swych ná mieyścách zwykłych/
- 19: biorąc listy
- 20: y Pozwy od Vrzędników ná to wyfádzonych/ pozywáiác/ y fá=
- 21: mi pozwáni będąc/ przed łádem nálezym Grodzkim y Ziemłkim
- 22: Íprawowác y łádzic sie máiá/ y będą powinni.
- 23: Tymże Ípořobem obiecuiemy y powinni będziemy Dořto=
- 24: ienřtw y Dignitarřtw y vrzędów ziemie nálezéy Wołyńskiey/ du=
- 25: chownych y swietckich/ wielkich y máłych/ tak Rzymkiego iáko
- 26: y Gréckiego Zakonu będących/ nievmnieyřzác áni **zátłumiác** [!] / y o=
- 27: wřzem wćale záchowác.

- 28: A gdy wákowác będą: tedy tákowé
- 29: włyftkié Dignitárftwá y Vrzędy obywatélóm Ziemie Wo=
30: łyńkiéy ośiádłym ftanu Szlácheckiego oddáwác mamy/ y po=
31: winni będziemy.(*marg*) O łądziech. O Vrzednikách [!] . (-)
- 32: A ták zá tákowym złączeniém žiemie Wołyńkiéy z Koroną y
33: Królestwem nászym Polłkim Pánowie Rády náłzé onéy Zie=
34: mie Wołyńkiéy Duchowni y Swietcy/ vczyniwłzy do Rády
35: náłzéy Koronnéy przyśięęę
36: między Rádámi náłzémi Koron=
37: némi/ á Połłowie ich Ziemłcy między połły Ziemłkiémi Ko=
38: ronnémi ná mieyłcách im náznáczonych záśiedli/ y wóyto=
39: wáli: y ná potym wiecznémi czáły záśiádác łá y będą powin=
40: ni.
- 41: A ná Woynę Huffy łwé wedle obyczáiu Koronnégo łtáwić
42: máią. Y nápotym cí przerzeczeni włyłcy Pánowie á obyvá=
43: tele Ziemie Wołyńkiéy ná Séymikách powiátowych ná miey=
44: łcách zwykłyłch czáłów przez Liłty náłzé náznáczonych/
45: á we=
46: dle zwyczáiu inych Ziem ábo Woiewódtw Koronnych/ któ=
47: rzyby łie iednokolwiek ná oné Séymiki Powiátowé ziecháli/
48: obiérác máią między łobá Połły ná Séym wálny Koronny. (*marg*) O mieścách w Rádzie.
O Séymikách powiátowych. (-)

strona: 1193

Metriki o Przywileiách

Część pierwłza.

- 1: A z tych Séymików Połłowie ich/ ták iáko w Koronie Polłkiéy
2: obyczay łełt/ do Włodymiérzá ziędzác łie máią.
3: A obránym
4: y połłanym ná ten Séym Koronny tymże obyczáiem y ná łtrá=
5: wę opátrzenié będzie dawano/ iáko y innym Połłóm Ziemłkim

- 6: z Woiewództwá Rułkiégo.
- 7: Náoftátek wftáwuujemy: áby od tego czáfu we wftytkich od=
8: práwách póspolitych/ y ná chorągwiách Ziemfkich/ w téy ziemi
9: Wolyńkiéy/ przy fwych dawnych Herbiéch Orłá znáku Koron=
10: négo Herbu wzywáli.
- 11: A tym wftytkim wyszféy nápiánym
12: rzeczam/ ártýkułom/ fwobodam/ y wolnościam/ które fie tu w
13: tym Przywileiu z pozwoleniem wftzech Rad náfzych Ducho=
14: nych y Swietckich y Półów Ziemfkich Koronnych nápiá=
15: ły/
16: żadné wynáydowánia/ żadné Przywileie Ziemfkié álbo ofo=
17: bno czyiekolwiek/ żadné Státutá áni Conftitucię Séymowé
18: Koronné nie będą nic mogły áni mogá fzkodzić/ y niwczym v=
19: bliżác wiecznémi czáfy:
20: y owłzem my fámi oné niwczym niená=
21: rułzoné pod przysięgá náfzú Królestwu Pólfkiému wczynioná
22: pilnie ftrzedz y dzierzéc obiecuiemy/ y powinni będziemy:(*marg*) O Herbie Orle. (–)
23: y po=
24: tomki náfzé Króle Pólfkié to wftytko tákże niwczym nienáru=
25: fzenié trzymác y przeltrzegác tym lítem y Przywileiem náfzym
26: obiecuiemy wiecznémi czáfy.
27: Iákóž ná wieczné á nigdy niepo=
28: rułzoné wzywánié tych wftzech wyszféy miánowáných rzeczy
29: fwobód y wolności/ żeby póspolitość ofobliwości/ á ofobli=
30: wość póspolitości niwczy nic y nigdy nie wymowálá
31: dawa=
32: my y dáliłmy Pánom Rádam náfzym duchownym y swietckim
33: onéy ziemie/ to iest/ Woiewództwá Wołyńkiégo y Brácláw=
34: fkim Książętom/ Pánom/ Srároftom/ Dignitarzom/
35: Vrzę=

- 36: dnikom Ziemińskim/ Szlachćie/ y wżemu nálezemu zacnému Ry=
37: cęrtwu obywatelom onęy źemie Wołyńkięy ten Lińt nález y
38: przywileý/ podpisawłzy go włafną ręką/
39: y rofkazálifmy ku nie=
40: mu zawięśić pieczęć nálezę z pozwoleniem wżech Pánów Rad
41: nálezych duchownych y świetckich y Połłów Ziemińkich Koron=
42: nych/ którzy ná ten czás przy nas byli.
43: Iáko napiérwęy Nai=
44: wielebnieýłzy w Kryřtuřie Oyciec Křiadz Iákub Vchánłki Ar=
45: cybifkup Gnięźnieńłki Legatus natus & Regni Primas:
46: Filip Pa
47: dniewłki Krákwłki/ Stániław Kárnkowłki Kuiáwłki/ A=
48: dam Konárłki z Kobyliná Poznánłki/ Piotr Myřzkowłki Płot=
49: cki/ Woyćiech Stároźrzebłki Chełmłki/ Bifkupi:
50: Sebeřtian
51: Mielecki Kářztelan Krákwłki y Brzělłki Stárořtá/ Stáni=
52: ław Myřzkowłki z Mirowá Krákwłki y Stárořtá Kráko=

strona: 1194

- 1: włki y Rátynłki/
2: Piotr Zborowłki Sędomiérłki Stobnicki
3: Stárořtá/ Olbrycht Lafki Siérádzki/ Ian Sirakowłki Lę=
4: czycki y Przedecki Stárořtá/
5: Ián [!] z Służewá Brzělłki Stárořtá
6: Miedzyrželłki y Konińłki/ Ian z Bárczyná Krotolłki Inowłodz
7: cłáwłki/ Ian Firlęy z Dąbrowice Lubelłki Márřzáłek Koron=
8: ny Stárořtá Rohátyńłki/
9: Andrżęy Dęmbowłki Bełłki Stáro=
10: łtá Rubieřzowłki/ Arnolph Vchánłki Płotcki Stárořtá Wyřo=
11: grodzki/ Mikołay Kiřzká z Ciechanowá Podlálłki Stárořtá
12: Drohicki/

- 13: Fábian Cemá Málborfki Stároftá Tucholfki y
- 14: Stárgárfki/ Achácy Cemá Pomorfki Stároftá Stumfki y
- 15: Gniewfki/ Woiewodowie:
- 16: Stániłław Sobek z Suleiowá
- 17: Sędomiérski Podfkárbi Koronny Stároftá Tyfzowiecki y
- 18: Málógofki/ Andrżey Dębowfki Siérádzki y Stároftá Lęczyc
- 19: ki/
- 20: Adam Drzewicki Inowłodzcláwki y Stároftá Goftinfki y
- 21: Inowłodzki/ Stániłław Herbóρθ z Fulfztyná Lwowfki Stá
- 22: roftá Sámborfki y Drohobyczki/ Stániłław Słupecki Lu=
- 23: belfki/
- 24: Andrżey Grábiá z Tęczyná Bełfki/ Anfelm Goftomfki
- 25: Płotcki Stároftá Ráwki/ Zygmunt Wolfki Czerfki Stáro=
- 26: ítá Wárfzáwki/ Adam Kofzyńfki Podláfki/ Kryfztow Myfz=
- 27: kowfki z Mirowá Ráwki/
- 28: Ian Kołtká z Stemberká Gdan=
- 29: fki Podfkárbi Ziem Prufkich Stároftá Puczki y Cczowfki/
- 30: Hieronym Ofolińfki Sądecki/ Ian Tárło z Szczekárzowic
- 31: Rádomfki Stároftá Pilznieńfki y Lomáfki/
- 32: Mikołay Ligezá
- 33: z Bobrku Závichoyfki Stároftá Biecki y Zydáczowfki/ Woy=
- 34: íech Przyiemfki Lęntcki/ Ian Sienieńfki z Sienná Zárnow=
- 35: fki/ Ian Krifztoporfki Wielunfki/
- 36: Ian Sienieńki z Gołogór
- 37: Hálicki/ Ian Herbóρθ z Fulfztiná Sánocki/ Sczęfny Paris
- 38: Wárfzáwki Stároftá Czérki/ Stániłław Krifki z Drobni=
- 39: ná Ráciáfki Stároftá Dobrzynfki/ Káfztelani:
- 40: Wálenty Dę=
- 41: bieńfki z Dębian Kánclérz/ Fráncifzek Kráfińfki z Krafnégo
- 42: Probofcz Płotcki etc. Podkánclérzy Korony Polfkiéy/ Stáni=

- 43: ław Bárzy z Błózwie Márzzałek Dworny Stároftá Sniá=
44: tińfki/
45: Stániłław Ołowfki Kántor Gnieźnińfki Refferen=
46: darz Dworny/ Ian Borukowfki Probofcz Łęczycki Káno=
47: nik Krákowfki y Wárzawfki/ Symon Lugowfki Probofcz
48: Miechowfki/
49: Stániłław Kraśnińfki Scholáftik **Gnieźnieńfki [!]** /
50: Ian Zaborowfki Probofcz Sędomierfki/ Andrżéy Pátrycy
51: Ardźiakon Wilenfki **Kanonik [.]** Wárzawfki/ Hieronym Cho=
52: ieńfki Kánonik Poznánfki/
53: Stániłław Fogielweder Scho=
54: láftik Wárzawfki/ Stániłław Zamoyfko Stároftá Bełfki/

strona: 1195

Metriki o Przywileiách

Część pierwsza.

- 1: Mikołáy Lafki Kráyczy Stołu náłżego Stároftá Málborfki
2: y Kráfnofłáwki/
3: Máciéy Zalińfki Podkomorzy náłz/ Iášie=
4: niecki Mścíborfki y Zyzmurfki Stároftá/ Lukáfz Łęcki Lo=
5: źniczy y Stároftá Wolpinfki/ Erálmus Dębieńfki Chorąży
6: Dworny/ Iakub Piafecki Koniufzy/
7: Erálmus Kroczewfki
8: Kuchmińtrż/ Stániłław Kárwicki Oboźny y Látowicki Stá=
9: roftá/ Bártłomiéy Zielenfki Podkomorzy Sędomierfki/ Miko=
10: łay Tárło Chorąży Przemyśłfki/
11: Ian Leśniowfki Podczáfzy
12: Lwowfki y Dzierżawcá Dolińfki/ Andrżéy Firléy z Dąbrowi=
13: ce/ Ian Zamoyfki/ Piotr Kłoczewfki/ Ian Dymitr Solikow=
14: fki/ Stániłław Kraśicki/
15: Tomáfz Droiwfki/ Ian Parys/ Se=

- 16: kretarze/ Vrzędnicy/ y Dworzanie náfzy wierni nam mili.
- 17: Dan przez ręce Wielebného Ksieżdzá Fráncífká Kraśnfkiého Probo=
- 18: łczá Płotckiego Ardziakoná Wárfzáfkiého Podkánclerzého
- 19: Koronného/
- 20: ná fpólnym Wálnym Séymie Koronnym Lubel=
- 21: łkim dnia dwudziéstego łzółtého Mieśiáczá Máiiá/ Roku Páń=
- 22: łkiego/ Tyśiáczného/ pięćletného/ łześcdziésiatého dziewię=
- 23: tého/ Królowánia náfzého Cztérdziéstého.
- 24: Od Exequuciiéy wolny Wołyń: w tymże wyszłym przywileiu:
- 25: List. 2.
- 26: O łpráwiedliwósci Ruśi, Podolá=
- 27: nów, Bełzan z Wołyncy.(*marg*) Stephan w Kráko. List. (-)
- 28: OBiecuiemy/ iż łie o to łtáráć bédziemy/ áby był obyczay
- 29: náležion czynienia łpráwiedliwósci między Woiewódcztwá=
- 30: mi/ Wołyńłkim/ Rułkim/ Podolłkim/ Bełłkim/ y inłzemi:
- 31: gdyż
- 32: do tych czáłow pewného práwá dochodzenia łpráwiedliwósci
- 33: między łobá niemieli. A Kommisarsze ku rozgrániczeniu
- 34: Wołyniá/ Podola/ Ruśi/ y Bełzkiéy ziemi wyłzlemy.
- 35: Iá=
- 36: kóz iuz náznáczamy wyszłéy pomienioné Káłztelany/ Zárno=
- 37: włkiego y Konárlkiého.(*marg*) Tenże. List. łtá. (-)
- 38: O potrzebách Woiewódcztwá
- 39: Wołyńłkiego.
- 40: PRóśili Nas Pośłowie Woiewódcztwá Wołyńłkiego/
- 41: áby wedle práwá Koronného przy tym byli záchowáni: iżby
- 42: iedná ofobá w iednéy ziemi dwu vrzędów nie trzymáłá:
- 43: dla

- 2: iewodá y Káźtelan Stároftą ładowym mieyfcá onégo/ w któ=
3: rym dignitatem trzyma/ modernis possessoribus exceptis.
4: Téz zá prósbą ich/ Woźny Ziemi w onym Woiewódtwie
5: będzie mógl wżyftkié vrzędy łwé powinné wykonywác/ cho=
6: ciężby go téz vrząd żaden łtronie do tego nie przydawał/
7: okróm
8: gdyby łzło o iákié zákrwáwienié/ zábićia/ naiázdy/ rć.
9: Séymik który przed wielkim Séymem zwykł bywác w tym
10: Woiewódtwie/ áby záwłze ieden w Lucku bywał.
11: Téz im tego pozwalamy/ áby z nich ni brano myt/ cěl/ mo=
12: łtowégo/ grobelnégo od ich włáfnych rzeczy/ które nie ná prze=
13: kup/ ále ku łwéy potrzebie będą obracáné/ od czego ich per prę=
14: łentes wolnych czyniémy/ ták iáko infzy obywátele Koronni łą
15: wolni:
16: A w tym Celnicy máią łie záchowác wedle Státutu
17: Polłkiégo Koronnégo.
18: O to téz nas próšili/ ábyłmy im Duchowné ołoby ná dofto=
19: ieńftwá Gréckiey wiáry/ w ich ziemiách dawáli Szłácheckiego
20: łtanu.
21: Co my zá prósbą ich pozwalamy/ żeby obywátelom
22: Koronnych ziem szłácheckiego łtanu ludziom/ Archimedryty/
23: Włádyki ná potomné czály dawác będziemy.
24: Myto Wołyńkié.
25: OKoło wybieránia mytá Wołyńkiégo y Podłáskiégo/ de=
26: putuiemy do Podłkárbiégo Koronnégo Kommiłfarze pewné/(*margin*) Stephan w Wárfzá.
Liłt. Stát. (-)
27: którzy máią inftruktarz łpiłác tego cłá/ łtofuiąc łie do inftru=
28: ktarzá dawnégo wybieránia myt Koronnych/ áby niełłufzné
29: dręczenié y wćišnienié ludzi nie było nád łwobody Koronné.
30: Tákte ná **Podole** [!] y Pokućie/ Kommiłfarze náznáczymy/ którzy

- 31: tymże łpofobem inftruktarze vczynić máią/ żeby nikt łowito
32: cłá pogránicznégó nie płácił mimo práwo półpolité.
33: Tákże
34: ná tyśiácné cłó we wśzytłkich Zupách Rułkich. A to ma bydź
35: w tym roku.
36: O Kommiśiách Wołynłkich y Stáro=
37: łtwa Brzélkiégó.(*marg*) Stephan w Wárfzá. Liłt. Stát. (-)
38: NÁznáciłiłmy Kommiśsarze náłzé/ czyniác dołyc Conłti=
39: tuciam Séymów przelźłych/ do rozgrániczenia Wołyniá od

strona: 1197

Metriki o Przywileiách

Część pierwłza.

- 1: Woiewódtw/ Rułkiégó/ Podolłkiégó/ y Bełżkiégó.
2: Włżákóz
3: tą deklárácią/ iż ielł differentia w támtéy gránicy/ między imio=
4: ny Czarnoolłtrowłkim pániéy Olłtrorogowéy/ á imiony Kśiá=
5: żát Wiśniowieckich/ y Zbárálłkich/
6: których do téy połługi y po=
7: trzeby Rzeczypółpolitéy przeciw Mołkiewłłkiému potrzebuie=
8: my. Izby tedy do téy połługi nieomielłżkawáli/(*marg*) Zyg. Aug. w Lubli. Liłt. Stá. (-)
9: rozgrániczenie
10: to/ zwłáczá iż téż tám przedtym Kommiśsarze byli/ y záiázdy
11: łie z kśiág Kánceláriiéy náłzéy pokazuią/ ztąd tám poczéli/ y
12: ono łkończyli:
13: á potym gđzieby łie im commodius zdáło ná dół
14: álbo wzgóřé/ między wysłżéy miánowánémi ziemiámi/ roziiá=
15: zdy odpráwowáli. Tákże téż do włpokoienia róznici
16: między Stá
17: rołłtwem Brzélłkim Wielkiégó Kśięłtwá Litewłłkiégó/ á mię=
18: dzy ziemią Chełłmłką Woiewódtwá Rułkiégó/ Kommiśsarze

- 19: in pari numero, tak złtrony Korony iako y Wielkiego Księstwa
20: Litewkiego dány/ mocą Séymu ninieyżégo.
21: Co sie tycze Tribunału Wołyńskiego: znaydziesz we 12. księ=
22: gách w piérwżéy części Státutu. ((lok.))
23: ZIEMIA PODLASKA.
24: Przywiléy przywrócenia ziemie Pod=
25: ląskiéy do Korony Polłkiéy.
26: Ten Przywiléy iuz iest áktykowan wyszéz: ((lok.))
27: Ná Podláznu miára iednáka.
28: W Podląskiéy ziemi iednáka miára bydź ma: także łokcie y
29: wagi **wfelákie** [!] / iako iest w Wárszawie:
30: czego Woiewodá téy=
31: że ziemie **doyźrzeć** [!] y vftáwić powinien bédzie sam przez się/ ábo
32: Podwoiewodze fwé/ którzy ośiádli bydź máią.
33: Rewizia Podląska.
34: A Iż w Podląskim Woiewództwie Rewizia doftáteczna
35: dóbr náleznych Królewskich/ do stołu nálezégo Królewskiego na=
36: leżących/ ieczne dotąd niedoźlł/ tak iako w innych Woie=
37: wództwách iuz iest odpráwioná. (*marg*) Stephan w Kráko. Lift. Stá. (–)
38: Dla tego deputuiemy/

strona: 1198

- 1: exnunc autoritate praesentis conuentus Rewizory/ to iest/ złtro
2: ny nálezey Księdzám Adámám Pilchowfkiego/ Probofczám Wárszaw=
3: wkiego:
4: złtrony Rad/ Krzyżtofá Lántkorunfkiego/ Káźte=
5: laná Máłogoftfkiego: á z Rycérzkiego kołá/ Vrodzonégo Ia=
6: na Biéykowfkiego/ Stolniká Przemyślkiego:
7: którzy tymże łpo=
8: łobem máią wżyftko rewidowác y łpiłác/ iako w innych Wo=
9: iewództwách iest vczyniono: á ná przyźlly Séym Koronny

- 10: znieść.
- 11: Którym też poruczyliśmy te krzywdy y doległości/ nád
- 12: prawo y przywilej/ incorporationis regno, ná Séymie Wál=
- 13: nym Lubelskim dány/ vczynioné/ oględac y przeszuchac/
14: które
- 15: Posłowie Ziemia Podlaska imieniem Szlachty braciéy swéy
- 16: poddanych naszym/ ná Podlasku mieszkających/ przeciw Stá=
- 17: roftom/ Celnikom/ y mytnikom naszym przekładali/ y ná piśmie
- 18: podali.
- 19: A ná tenze Séym przyzły Koronny to wszystko máią
- 20: do nas y Stanów Koronnych przynieść/ ku rozeznaniu y roz=
- 21: sądkowi ich itatecznemu. A te Rewizory/ **tókowymże [!]** vbespie=
- 22: czeniem opatruiemy/ iakowe mieli infzy Rewizorowie y Lu=
- 23: stratorowie.
- 24: Zapisy Bielskie.
- 25: Zapisy wszelakie w ziemi Bielskiej/ tak Ziemia iako y
- 26: Grodzkie/ y te które przy lezeniu ksiąg sie działy/ legitime vczy=
- 27: nioné/ autoritate conuentus praesentis in suo robore zácho=
- 28: wuiemy y wtwierdzamy.
- 29: Lezenie ksiąg w Podlasku.(*marg*) Stephan w Wársza. List. Stá. (-)
- 30: Pofitia ksiąg Ziemiakich w ziemi Drohickiej y Mielnickiej
- 31: ná czasy sądzenia Roków Ziemiakich/ gdyby nie dozły ná czasy
- 32: swé roki/ vchwalamy wedle Conftituciiéy Anni 1569.
- 33: Przeniešenie zapisóww Podlasku.
- 34: PRzeniešenie zapisów/ y kwitów/ y innych recognicy wzé
- 35: lakich Grodzkich do ksiąg Ziemiakich/ tak w Roki iako y w Le=
- 36: zenie ksiąg wwiedzioné in absentia recognofcentis,
- 37: wedle zwy=
- 38: czaiu dawnego Podlaskiego/ tak przeszle iako y przyzle/ czasy
- 39: wiecznymi approbuiemy.(*marg*) **Támže. Támže.** (-)

Metryki o Przywilejach

Część pierwsza.

- 1: Podniesienie pozwów o majątno=
- 2: ści Ziemię Woiewództwa
- 3: Podlaskiego.(*marg*) Zygm. III. w Krako. List. Stá. (-)
- 4: POzwy zadworné/ któremi są spozywani na Podlasku szlache=
- 5: chcicy niektórzy około Tykoćiną y Ráygrodá mieszkający na v=
- 6: kázování przywilejów na majątności dziedziczne szlacheckie/
- 7: któreby takie były/
- 8: dekretem Séymu terażniejszego znošimy:
- 9: á przywilej ich Podlaski incorporationis regno w Lublinie na
- 10: Séymie Vniiey dány/ w mocy zostawujemy y tak decláruie=
- 11: my.
- 12: Iż żaden Szlachcic Woiewództwa Podlaskiego nie ieft
- 13: powinien do okazowania prawá y przywileju na majątność
- 14: swą dziedziczną Szlachecką: ale iákimkolwiek Prawem kto
- 15: trzyma majątność Ziemią/
- 16: tak od Królów/ Książąt/ iáko
- 17: téż y od tych Pánów/ którzy z Królem Iego M. świętý pá=
- 18: mięci Zygmuntem Auguſtem dobrá y majątności swé zamię=
- 19: niáli/ álbo po nich prawem iákim/ na przodki naszé y R.P.
- 20: przypadlé za vczciwé posługę nádáné máią:
- 21: tedy to iuż wieczné=
- 22: mi czáły mocą przywileju Podlaskiego incorporationis regno,
- 23: káždy szlachcic z potomkami swými/ w takiéy iáko infzy obyvá=
- 24: tele Koronni Woiewództwa Podlaskiego wolności trzymác
- 25: ma:
- 26: wyjąwszy ieſliby kto po incorporácii z dóbr Królewskich
- 27: co sobie wzurpował/ álbo v przodków naszych vprosił. A do

- 28: iurisdyciiey y ángáriiey tych dzierżawiec/ do których mocą przy=
29: mużáni bywáli/
30: żaden Szlachćic wiecznémi czáfy podlégáć
31: niema. A gdyby inftigator zá delácią czyiákolwiek którégó
32: Szlachćicá o tákowé dziedziczné máiętności pozwáć sie wa=
33: żył/
34: álbo któżkolwiek táki grunt zá grunt Królewski w doży=
35: woćie vprošíł: tedy delator winá tyśiáćá grzywien przez łád
36: Tribunálki karan bydź ma:
37: á iednák oná dániná/ y pozew o=
38: nému Szlachćicowi pośeśsorowi dawnému tych dóbr/ nic
39: szkodzić niema/ choćby nań iáki poštěpek vczynion był/ bądź in
40: contumaciam, bądź ex controuerfia partium:
41: y Stároftá ża=
42: den Exekuciiéy czynić nie ma/ ((do w. 34 t. łącz.))
43: wymu=
44: iąc od tych wolności Boiáry putné/ którzy z liftámi Stá=
45: róft y **Dzierżawiec** [!] náłzych iéżdżáli/ y teraz iéżdżą/ y tych wżyft=
46: kich co od nich gruntów nábyli.
47: O nowole=
48: tnych ładziéch, y o Grodzie wiecznym Różáńskim, y Mákowskim,

strona: 1200

- 1: znaydziełz wyszýy w ksiégach 10 Tit. Nowéláto. ((lok.))
2: Item, Stárofty Liwskiego fprawá 1581. list 221. Stá. 47. Ale to
3: było temporeaneum, przeto sie tu niewpifuie.
4: O ZIEMI INFLANTSKIEY.
5: Ziemiá Inflantka przy iednéy Rze=
6: czypośpolitéy Polkiey y obroná,
7: iáko y Litwá záchowána.
8: Ziemiá Inflantka/ ná której téż niemniey Koronie Pol=

- 9: Źkiéy/ iáko y Wielkiému Księżtwu LitewŹkiému należy/
10: y prze
11: którą Źie wiele vtrat podięło: á przeto wedle concluziiey á Con=
12: Źtitudiiey Séymu Parcowskiego przy tych pánŹtwách/ iako iuż
13: przy iednéy Rzeczypof. onę zupełnie záchowuwamy:
14: tákże y o=
15: broną Źpólną/ iáko y inné pánŹtwá náŹzé opátrowána bydź ma:
16: y iuż Rády **InflantŹkie** [!] / y od innych Źtanów PoŹłowie/ którzy
17: tám ztąd tu przyŹłáni Źą/ nam Królowi PoŹlŹkiému/ y Koronie
18: przyŹięgę vczynili.
19: A dálŹzą Źpráwę/ y to coby do tego należa=
20: Źo ná przyŹly Séym Koronny odkłádamy: ná który od wŹzech
21: Źtanów/ tám ztąd PoŹłowie z zupełną mocą przyŹłáni bydź
22: máią. (*marg*) *Zyg. Aug. w Lubli. Zygm. III w Wárfzá. Lift. (-)*
23: PoŹtánowienié ziemie InflantŹkiéy.
24: IZ między narodami PoŹlŹkim y Wielkiego Księżtwa Lite=
25: wŹkiego/ okoŹo ŹpóŹecznoŹci ziemie InflantŹkiéy przy Vniiéy
26: w ConŹtituciiéy LubelŹkiéy/ Roku 1569. wárowány przez dŹu
27: gi czás/
28: ták zá KróŹá Stephaná przodká náŹzégó/ iáko téz ná
29: Elektciiéy y Koronáciiey náŹzey różnice były: tedy ná tym ni=
30: nieyŹzym Séymie finaliter, zá Źpólnym zezwoleniem oboygá na=
31: rodu/ vŹpokoioná ieft/
32: tym Źpofobem nižey opifánym/ do téy
33: przerzeczonéy LubelŹkiéy ConŹtituciiéy Źciągáiącym Źie/ który
34: ma bydź trzymány wiecznémi czály/ między temi narody/ pod
35: obwiáŹkami przyŹięg ná Vniiéy vczynionych.
36: StároŹtwá InflantŹkié.

Metryki o przywilejach

Część Pierwsza.

- 1: Stároftwá/ Ryfkié/ Wendeńkié/ Dunemundzkié/ Koken=
- 2: hawfkié/ Pernáwfkíé/ Felinfkié/ Derptfkié/ Nowogrodzkié/
- 3: Máriemburfskié/ Rumberfskié/ Háfelfskié/
- 4: Vberpolfkié/ Rezy=
- 5: ckié/ Kierepeckié/ Layfkié/ Afzkiérádzkié/ Dunemburfskié/ Se=
- 6: gwolfkié/ Taurufkié/ Orlenfkié/ Seświeyfkié/ Kremonfkié/
- 7: Treydenfkié/ Lemzelskié/ Sáncelfkié/ Swáncburfskié/ y potym
- 8: gdy do tego przyydzie Rewelfkié/
- 9: Narewfkié/ Białłego Kámie=
- 10: niá/ ze włyfztkiémi włościámi zdawná do nich należáćemi/ nie
- 11: odrywáiąc nic/ máią bydz ná potym ták rozdawáne [!] / áby ró=
- 12: wna liczbá Stároftów Polfkich y Litewfkich byłą.
- 13: A iż teraz
- 14: ieft więcéy Stároftów Polaków/ tedy Stároftwá té co wá=
- 15: kuią/ y w difpofyciiéy náfzék fą/ y które potym po zefzćiu Pola=
- 16: ków przypádác będą nie mamy nikomu dáwác/
- 17: iedno ludziom
- 18: narodu Litewfkiégo/ ázby fie równa liczbá Stároft Litewfkich
- 19: liczbie Stároftów Polfkich wypeñniłá ná tych zamkách pomię=
- 20: nionych. A żeby iáko w liczbie/ ták téz y w mieyfć lámých za=
- 21: cności/ fzérokości/ y pożytków vpoźzledzenié/ którego narodu fie |
- 22: nie pokázywáło:
- 23: tedy ná potym po wyrównániu liczby téy
- 24: Stároftów z obu narodów/ Stároftwo káždé po zefzćiu Po=
- 25: laká Litwinowi/ á po zefzćiu Litwiná Polakowi ma bydz da=
- 26: wáné.
- 27: Iednák powinni będąziemy po śmierci teráznieyfzych
- 28: poffefforów/ zamek nálz Derpt/ y infzy który drugi ná oekono=

- 29: miie obrócić/ które tylko Polakom y Litwie/ także alternatą/ iá=
30: ko wyszýy opifano iest/ dzierzéc poruczemy.
31: Co my będziem y
32: potomkowie náfzy Ich Mści Królwe Polscy/ y Wielcy Książ
33: żetá Litewscy/ będą powinni czáfy wiecznémi trzymác/ czynić/
34: y wypełniác/ pod przysięgą królewfką/ wżyftkim ftanom vczy=
35: nioną.
36: Czego y Pieczętarze wżyftcy ták Koronni iáko y Wiel=
37: kięgo Księstwá Litewfskiego przeftrzegác máią/ y powinni bę=
38: dą/ łub priuatione officj,
39: iefliby który z nich po Polaku zás Po=
40: lakowi/ á nie Litwinowi/ álbo po Litwinie Litwinowi/ á nie
41: Polakowi/ cokolwiek w ziemi Inflántfskiéy/ v nas y v potom=
42: ków náfzych ziednał/ vprosił/ pieczętował/ y przywiléy wydał/
43: nád to/ y ten káždy któryby o to prosił/ otrzymał/ y od tego ipfo
44: factó odpádác ma/ y o to peną infamiae karan bydź ma. O co
45: będzie wolno káżdému ktokolwiek iedno będzie chciał czynić/ y
46: pozwác criminaliter ná Séym:
47: á my ná Séymie piérwżym/
48: tákowé kauzy łądzić/ y według/ téy Conftituciiéy kończyć obie=
49: cuiemy/ y będziemy powinni/ przed wżemi criminalmi naprzód
50: łkoro termin przypadnie.
51: A w tákowéy kauzie wolno będzie

strona: 1202

- 1: delátorowi/ álbo áktorowi wżiác pozew z którýklwiek Kán=
2: celláriiéy/ który/ choć pod iedną pieczęcią/ wáżny bydź ma.
3: Odpráwá listów y przywileiów do
4: ziemie Inflántfskiéy.
5: Listy/ przywileie wżelákié/ pod dwiemá pieczęćiami/ Ko=
6: ronną y Wielkiego Księstwá Litewfskiego/ máią bydź do téy

- 7: Prowinciiéy dawáné:
8: á któryby inákłym obyczáiem co w téy
9: Prowinciiéy vprošíł/ otrzymał/ to ważno y trzymano bydź nie
10: ma.
11: Séymiki Inflantłkié.
12: SEymiki Powiátowé/ Pieczętarze pod obiémá pieczęciá=
13: mi ípólnie fkládác máią.
14: Opátrzenie dochodów Inflantłkich.(*marg*) Lift. Lift. Lift. (-)
15: DOchody/ pożytki/ prowentá wżyftkié y wżelákié/ ták z
16: Stároftw/ Dżierzaw/ Cel/ y inych wżelákich/ wżyfcy Stá=
17: roftowie/ Dżierzáwcy/ y Mytnicy/ fkárbowi náżému należą=
18: ce:
19: iednégo roku do fkárbu Koronnégo zá kwitem Podfkarbié=
20: go Koronnégo: á drugiégo roku zaráz do fkárbu Wielkiégo
21: Księftwá Litewłkiégo/ zá kwitem Podfkarbiégo ziemłkiégo
22: Wielkiégo Księftwá Litewłkiégo/ dáwác będą powinni:
23: y ták
24: zázwdy czáły wiecznémi alternatim oddawáné bydź máią/ pod
25: vtráceniem Stároftwá/ Dżierzáwy/ iefliby których Stároftá/
26: álbo Dżierzáwcá zá który rok prowentów do którego fkárbu
27: nie wydał.
28: Iednák ten ízáfunek/ gdy będzie Polłki Podfkarbi
29: odpráwował/ z porozumieniem Podfkarbiégo ziemłkiégo Wiel=
30: kiégo Księftwá Litewłkiégo:
31: á gdy Litewłki/ z porozumieniem
32: Podfkarbiégo Koronnégo bydź ma/ zá rofkazániém Króla Iego
33: M. y wiadomościá Rad praesentium ná Dworze obóygá ná=
34: rodów.
35: Liczbá ma bydź oddawána od obu ná Séymie wál=
36: nym.

- 37: Sub interregno obá ípólem prowenty odbiérác máią/ y iémi
38: bez pozwolenia obu narodów ná Elekciiey fzáfowác nie máią/
39: íub poena peculatus.
40: O co ná Séymie káždy z nich ma odpo=

strona: 1203

Metriki o przywileiách

Część Pierwza.

- 1: wiádác zá pozwem/ pod którąkolwiek pieczęcią/ ták Polką iá=
2: ko Litewfką wydánym:
3: które prowenty/ dochody/ wżyftkich
4: zamków przez Rewizory álbo Lufrátory będą ofzácowané/ y
5: ná trzy części podzieloné: z których iedná część do íkárbu nálzé=
6: go Koronného y Litewfkiego/ po roku alternatim, vt íuprá:
7: Druga część ná obronę tám téyże prowinciiéy: Trzecia ná Stá
8: roftę káždého zamku náznáczona bydź ma/ z której Stároftá
9: czáfú pokoiu zamek opátrowác. y ítrzedź go powinien będzie.
10: Których prowentów tak do íkárbu nálzégo/ iáko y ná obronę
11: ná tám téy prowinciiéy náznáczonych/ to íeft dwu części/ My/
12: y íuccefforowie názy íam ex nunc oddáwác nie będzien mogli/
13: iedno trzecią część/ która Stároftom y Dzierżáwcom íeft ná=
14: znáczona:
15: y ktoby śmiał to v nas/ álbo v íuccefforów názych
16: vprosić/ tákowy od wżyftkiego Stároftwá y Dzierżáwy od=
17: pádác ma.
18: Przyśięgá Stároftów Inflantfkich.
19: KTórzy to Stároftowie według Conftituciiéy ná Elekciiey
20: Króla Henryká vczynionéy przyśięgác będą: że czáfú interre=
21: gni zamków y miałt ku ízkodzie Rzeczypofo: ípólnéy/ nikomu
22: nie podádzą iedno Królowi Polkiému/
23: y Wielkiému Książé=

- 24: ćiu Litewłkiému/ wolnie y porządnie obránému y Koronowá=
25: nému. A iż fpólnéy Rzeczypo: Korony Polłkiéy/ y Wielkiégo
26: Księłtwá Litewłkiégo wiernymi będą.
27: Summy ná Stároftwách Inflantłkich.
28: SVMmy pieniężné iefliby iákié były ná zamkách y dzierzá=
29: wách Inflantłkich/ chcemy áby ci wzyłcy którzy fummy máią/
30: albo mieć fie mieniá/ ná przyłzłym Séymie té fummy okazáli/
31: áby niełufzné zniešioné/ á łufzné confirmowáné były. A gdy
32: który z tych co fie ich fummy łufznie byđż okażą/ vmrze/ bąđż
33: Polak álbo Litwin/ wáruiemy.(*marg*) Lift. Lift. (-)
34: Iż ktoby według tego wysłzéy
35: pomiętionégo porządku rozdawánia Stároftw/ łwémi pie=
36: niądzmi fummę po śmierci połsełforá odłóżył/ áby práwá łwégo
37: předecełforá cále vżywał/ dokąd mu fummá iego z łkárbu zá=
38: plácona nie bęđżie.
39: Práwá Inflantłkié.

strona: 1204

- 1: A Iż prowincia Inflantłka do tego czáłu práwá łwégo nie
2: miáłá/ y nie ma/ tedy tym czálem vżywác ma práwá Máýde=
3: burłkiégo/ álbo Sáłkiégo:
4: y ná ten kłztałt porządek fpřawiedli=
5: wołci y łądów łwych odpráwowác/ iáko źiemie Prułkié.
6: Obroná Inflantłka.
7: WAruiąc iednák miánowicie/ y zołtáwuiąc ná tám téy pro=
8: winciiéy obowięzek rułzenia połpolitégo/ nie iedno pod rułze=
9: nie źiem inłznych Koronnych/ y Wielkiégo Księłtwá Litewłkié=
10: go/ ále y bez nich ofobnie/
11: gdy tego potrzebá onéy źiemie y pro=
12: winciiéy vkaże/ dla obrony iéy łáméy/ tákże y obowięzek rátn=
13: ku extra ordinem y mimo powinność bez Séymu wálnégo/ obu

- 14: narodów ná Séymiku poŝpolitym onéy źemie/ gdy tákże po=
15: trzebá vkaże poŝtánowienia y vchwalenia/
16: żeby więc dla tám=
17: téy źemie/ nie zázwdy wŝyŝtká Rzeczpoŝpolitá bylá turbowá=
18: na y vciążona: ále lámá téż przez fie w mnieyŝzych przypadkách
19: y niebeŝpieczeńŝtwách/ moglá fie bronić y rátowác.
20: Márŝzałków władza w Inflantćiech.
21: Gdyby fie nam/ álbo potomkom náŝzym w Inflantćiech
22: bydź tráfiło/ Márŝzałek Litewŝki/ ieŝliby ŝam iedno był przy
23: nas/ vrząd Márŝzałkowŝki zupełnie będzie odpráwował:
24: A ie=
25: ŝliby obádwa byli/ y Koronny y Litewŝki/ tedy tym ŝpoŝobem
26: iáko ná Séymie/ według poŝtánowienia Króla Zygmuntá Au=
27: guŝtá/ záchowywác fie zwykło/ będą vrzędy ŝwé odpráwowác.
28: O władzéy Hetmánŝkiéy.
29: Hetmánom wielkim obiemá/ ták Koronnému iáko y Wiel=
30: kiégo Kŝieŝtwá Litewŝkiégo/ gdyby fie trafiło bydź/ bądź przy
31: bytnoŝci/ álbo w niebytnoŝci náŝzéy w támtéy prowinciiéy/ czá=
32: ŝu woyny:
33: tedy ludzie narodu Polŝkiégo pod ŝpráwá Hetmá=
34: ná Koronného/ á ludzie narodu Litewŝkiégo pod ŝpráwá Het
35: máná Wielkiégo Kŝieŝtwá Litewŝkiégo bydź máią.(*marg*) Liŝt. Liŝt. Liŝt. Liŝt. (–)
36: Tempore interregni máią fie obá o obronie téy prowinciiéy/
37: y zádźierzeniu iéy przy ŝpólnéy Rzeczypoŝpolitéy oboygá naro=
38: du znaŝzác/ káždy władze ŝwéy nád ludźmi ŝwégo narodu vży=
strona: 1205
1: wáiąc.

Metryki o Przywilejach

Część pierwsza.

- 2: A Pánów Rad oboygá narodów dokládaiąc fie. Ludzie zaś narodu Inflantfkiego/
przełożoného fwégo od obu=
3: dwu Hetmánów mieć máią.
4: Gdyby iáko expedicia była/ w któ=
5: réyby obá Hetmáni byli/ połowicá pod Polfkim/ połowicá pod
6: Litewfkim Hetmánem bydź máią.
7: Absentes tákże káždy przez poruczniki ludźmi narodu fwégo
8: władzy vzywác ma/
9: y nád połowicá ludzi Inflantfkich vrgen=
10: te necefsitate, zá fpólná zgodá/ ieden drugiému/ gdyby obá bydź
11: nie mogli/ vtápić ma władzy nád wżyftkimi ludźmi/ iáko ne=
12: cefsitas fpólnéy Rzeczyfpolitéy oboygá narodów okaże.
13: Maią téż cíż Hetmáni od Rotmiftrów pomienionych/ y
14: od żołniérzów ná zamkách/ y od pułkarczów przysięgę taką od=
15: biérác/ iáka Stároftom ieft wysłzéz opifána.
16: Vznánié fumm Inflantskich.
17: IZ sílá fię ich z fummámi ná Stároftwách Inflantfkich o=
18: zywa/ á zwłáczá z ftrony fłużby zátrzymánéy/ ma bydź cogni=
19: cia o tym/ coby im fłużnie winno było/
20: y przywileiow ná té
21: tám Stároftwá/ y dzierzáwy/ y tym co wedle **liftow** [!] mieli re=
22: fpondowác/ to wżyftko ma bydź defálkowano/ y coby zátrzy=
23: máli.(*marg*) Lift. Lift. (-)
24: Summy żadnym obyczáiem ná potym ná té tám dobrá
25: náłzéz/ w Inflantfkiéy ziemi wciągané bydź áni zápiřowáné nie
26: máią/ bez pozwolenia wżyftkich ftanów obu narodów ná
27: Séymie walnym.
28: A ná którychby w tych Stároftwách y dzier
29: żáwách fłużné fummy niezákrczáły/ y dożywoćia nie cum vřu
30: fructu, ále tylko cum conditione rřpondendi theřauro były.

- 31: Z
- 32: tych prowentá máią ísdź do fkárbu wyszézý opifánym obyczá=
33: iem/ ták żeby żadną dániną nálzą nową nie mogły bydź zátro=
34: dnioné in pofterum:
35: gdyż dożywočia przedtym nádáné/ cum
36: toto vfu fructu w cále durante vita modernorum possessorum,
37: nie responduiác z nich nic/ áni dáiac/ dżierzáné bydź máią.
38: Dzierzáwy &c minutiora bona w
39: Inflantcíéch.
40: INÍzé zamki y dobrá/ okróm wyszézý omięnionych zam=
41: ków/ máią téż bydź Inflantom záfluzonym do dżierzáwy po=

strona: 1206

- 1: dawáné:
2: á minutiora bona páchołkóm chudym záfluzonym/
3: Polskiégo/ Litewskiégo/ y Inflantfkiégo narodów in vfum fru=
4: ctum aduitalem dawáné aequaliter.
5: Dániny Inflantskié przefzłé.
6: CO sie priwatnych przywileiów Inflantfkich obywatelów
7: dotyczy. Wfyzłtkié które od Arcybiskupów/ Biskupów/ y Mi=
8: ítrzów nádáné íą/ áż do Gwilhelmá Márgrábie Arcybiskupá
9: Ryfkiégo vtwiérdzamy.
10: A íż potym náftąpiły czáfý pełné zá=
11: miélfzania/ w których sílá rzeczy dżiało sie nie porządnie/ y enor=
12: mes &c infinitae donationes ludziom wielu téż niezáfłuzonym/
13: którzyby motus &c perfidiam támtéy ziemie czynili/
14: iuż zaráz od=
15: padáią od wfzech przywileiów fwych y praw. Infzy wfyzłscy
16: máią mieć rok zawity okázác przywileie swoie ná Séymie bli=
17: fko przyfzłym/(*marg*) Lift. Lift. Lift. Lift. (-)
18: pod vtráceniém práwá fwégo/ tego któryby

- 19: vigore priuilegij lui mógł praetendere, gdzie omnibus primum
- 20: reuifis, ma bydź decifio noftra ((do w. 19 t. łąc.))
- 21: w całej zachowując Conftitucję
- 22: wyszjęy opifáné Séymu tego/ y Séymu Koronáciiey náfzëy.
- 23: A to fie ma rozumieć o tych powiátách/ które fie były Zygmun=
24: towi Auguřtowi Ńwiętyy pámieći Królowi Wuuiowi náfzëmu
25: podáły.
- 26: Rewizorowie do Inflant.
- 27: Z Séymu tego Rewizorowie máią bydź náfznáczeni z oboy=
28: gá národu ad reuifionem tych tám wřzyřtkich prowentów/
29: z Stáróřtw/ Dzierzaw/ y dóbr Stołu náfzëgo/ téy tám źiemie
30: Inflantfkiëy.
- 31: Vrządnicy řtołowi w Inflantćiech.
- 32: VRządnicy řtołowi/ y inné áłternátą řłuzyc máią.
- 33: KSIĘSTWO KVRLANDCKIE.(*marg*) Zygm. III. w Wárřzá. Lift. (-)
- 34: Gdzieby deficiente řtirpe Książęćiá Kurlándckiego Gotár=

strona: 1207

- 1: dá/ y řynów iego dźiřieyřzych/ Książąt: Frydrychá/ y Wilhel=
2: má/ Kurlándcka źiemia przypádlá do obu narodów y Páńřtw/
3: řpólnie przyłączzona bydź ma/ równořćiá táká/ iáko ięřt o źiemie
4: Inflantckiëy wyszjęy náfifána.

strona: 1207

Metryki o Przywileiách

Część pierwfza.

- 1: RYGA.
- 2: Ryzánom téř prawá y przywileie, które Pruřkim miářtom należą.
- 3: NAREW Y REWEL. ((do w. 16 t. łąc.))
- 4: Potwiérdzenie dániny w Inflantćiech
- 5: Prokopá Pieniázká.
- 6: VWażiáć dźiełné y waźné řłuzby Vrodźónëgo Prokopá

- 7: Pieniążką/ Káwálérá/ Stárofty nálezego Wendeńfkiego y
8: Rumborfskiego/
9: które Rzeczypołpolitę/ y Królowi zmarłému
10: Stephanowi/ y nam teraz: tak prowadząc nas do miáfta ná=
11: łzego ftołeczneǵo Krákówá ná łczęśliwą Koronácią nálezę/ iáko
12: y przeciw nieprzyiacielowi Koronnému czynił:
13: á prośbą téż
14: Pośłów ziemskich/ y pozwoleniem PP. Rad Duchownych y
15: Swietckich/ obóygá narodu: áby wieczna pámięć w domu ie=
16: go zá słuźby vczciwé/ y drugim pobudká do słuźby R.P. y Oy=
17: czynny byłá:
18: iáko iemu lámému y potomstwu iego/ w wie=
19: czność przywileiem Króla Stephaná/ zá pozwoleniem fta=
20: nów/ y włyftkię R.P. ná Séymie Wárfzáwfskim prześłym/
21: pod pieczęćiami oboygá narodu/ dwie Wáce áłbo włości/ le=
22: żące w Inflantćiech/ iedná w Rugienfskim Vlder rzeczoná/ á
23: druga w Helmetfskim/ którą zowá Wáwenkul **powiećiech** [!] / z ich

strona: 1208

- 1: przyległościami/ z ftáradawná należącemi łá dáné/
2: tak iego łá=
3: mégo y potomstwo iego w tychże włościách/ právem dziedzi=
4: czynym/ czály wiecznémi zoftáwuiemy/ y to iemu ninieyżá Con=
5: ftitucią potwiérdzamy.
6: Potwiérdzenie dániny w Inflantćiech
7: Iérzému Farensbekowi.
8: IZ Vrodzony Iérzy Farensbek przez woyny prześłé Mo=
9: fkiewfskie służąc/ y teraz pod to interregnum prze miłość R.P.
10: podiáwłzy nie máłá ftrátę wyśługi fwéy/ od pánów pośtron=
11: nych/ dobrze to záśłużył/
12: áby wieczna pámiątká słuźb iego zoftá=

- 13: łá/ y nagrodá/ z którýby łie potomŃtwo iego ćiełzyło/ ták iáko
- 14: byłá téz zá nim ná Séymie bliŃko przełzłym ołtátnim zá przodká
- 15: náłzého Króla Stephaná przyczyná/
- 16: y iáko mu ielł wydan od
- 17: przodká náłzého przerzeczoného przywiléy/ pod pieczęćiami o=
- 18: boygá narodu/ zamek Kárkus z iego przyległoćiami w Inflan
- 19: tckiéy žiemi/
- 20: iáko ten przywiléy donáćiiéy wiecznéy confenfu
- 21: omnium ordinum ná przełzłym Séymie vczynionému obmawia:
- 22: przy nim y iego potomŃtwie právem dźiedzicznym wiecznémi
- 23: czáły zołtáwiamy/
- 24: y tą donáćią dla wietłzéy pewnoći teráz=
- 25: nieyłzá Conłtitucią zá pozwolením PP. Rad y prołbą Po=
- 26: łłów žiemłkich vtwiérdzamy/ z tym dokłádem/(*marg*) Zygm. III w Krákw. Liłt. (–)
- 27: že przyśięgę wiá
- 28: ry y poddáńłtwá powinného/ nam y Koronie/ tákże Wielkié=
- 29: mu Kśięłtwu Lit. dołtáteczną odda.
- 30: Summá pozwolona Andrzejowi Kár=
- 31: chowłkiému, zamku Sieświeyłkiého
- 32: Stároćcie.
- 33: TÁk iákołmy przedtym przywiléy náłz dożywotny Vro=
- 34: dzonému Andrzejowi Kárchowłkiému ná Stárołtwo y Dźier
- 35: żáwę zamku Sieświeyłkiého/ ze wlyłtłkiémi do niego nale=
- 36: żnoćiami/
- 37: zá znáczné/ łławné/ y krwáwé załługi iego/ prze=
- 38: ćiwko przodkóm náłzym/ y Rzeczypołpo: téy/ tudźiéz téz y nam
- 39: łámym dáli: ták teráz zá pozwolením zgodnym włzech łta=
- 40: nów Koronnych/ (*marg*) Tenże w Wárlzáwie. Liłt. (–)
- 41: y Wielkiego Kśięłtwá Litewłkiého łumnę

Metryki o Przywileiách

Część pierwfza.

- 1: pięc tysięcy złotych pieniędzy liczby y monety Polškiéy/ ná tym=
- 2: że zamku Sieświefkim
- 3: y wfzytkich do niego przynależno=
- 4: ściách/ iému y potomkóm iego zápiſuiemy y dáruiemy/ iáko o
- 5: tym przywiléy náfz iemu ná to dány fzerzéy obmawia.(*marg*) Tenże. Támże. (-)
- 6: Summá Piotrowi Podbiélſkiému
- 7: zápiſána.
- 8: ZA znácznémi y krwáwémi zaſługámi Vrodzoného Pio=
- 9: trá Podbiélſkiého/ ktoré pokazował zá ſwiętéy pámiéci Kró=
- 10: lá Stephaná/ przodká náfzého w woynách przeciw Moſkie=
- 11: wſkiému/
- 12: gdzie y wfczerbienie zdrowia fwégo odnióſł z ran.
- 13: Zá co ácz zárázem támże ná woynie pod Lukámi dożywoćiém
- 14: ieſt opátrzon wioſką Serkowczyzná/ potym pode Pfkowem
- 15: pufytnią Bezſolicá práwem dożywotnym:
- 16: ktoré my mu we
- 17: wſzem ápprobuiemy: y nád to dwá tyſiácá złotych/ ná téyże
- 18: máietnoſci/ która leży w Stároſtwie Owruckim á Woie=
- 19: wódtwie Kiiowſkim/ onému y potomkom iego zápiſuiemy/
- 20: zá pozwoleniém wſzech Stanów Koronnych/ iáko o tym przy=
- 21: wiley náfz fzerzéy obmawia.
- 22: Summá Andržíowi Wołkowi
- 23: pozwolona.(*marg*) Támże. (-)
- 24: Za znáčné zaſługi w potrzebách Rycérſkich/ za nieboſczy=
- 25: ká ſwiętéy pámiéci Króla Stephaná przodká náfzého/ tákże
- 26: též zá przyczyná do nas Poſłów ziemſkich vczynioná/
- 27: przerze=
- 28: czonému Iendrzejowi Wołkowi y potomkom iego ſummy

- 29: dwa tyśiącá złoty ch liczby Polŕkiéy/ ná ŕluzbách Boiárŕkich
30: dwoch w Stároŕtwie Wielifkim bę dące/ Iáková/ Wielemi=
31: nowá/ y Ilchykonkiná/ autoritate praefenti conuentus zápi=
32: ŕuiemy/
33: iáko o tym przywiléy náŕz ná tę fumnę y dożywoćie ie=
34: mu dáné ŕzerzéy obmawia.
35: O KSIĘSTWIE OSWIĘ=
36: CIMSKIM Y ZATORSKIM.

strona: 1210

- 1: Przywilej pierwŕzy wćielenia y ziednoczenia
2: z Koroná Księŕtw Oŕwięćimŕkiego/
3: y Zatorŕkiego.
4: W Imię Boże/ Amen. Ná wieczná
5: téy rzeczy pámięć: która tym piŕániém ieŕt opi=
6: fána.
7: Iż krótki czás przyrodzenie vżyczyło
8: nam żywotá/ á té rzeczy które ku pożytkowi y
9: záchowániu towarzysŕtwá ludzkiego rodzái u
10: bywáiá/ potrzebuiá dłu giéy pámięći:
11: dla tego
12: piŕmo ludzie náleżli: áby to co chcemy mieć ná potomné czáfy
13: pámiętné/ piŕmem było obwárowano y podpárto. A ták My
14: Zygmunt Auguŕt/ z Iáki Bożéy Król Polŕki/ Wielkié Księzę
15: Litewŕkié/ y ziem Krákowŕkiéy/
16: Sędomiérŕkiéy/ Siérádzkiéy/
17: Łęczyckiéy/ Kuiáwŕkiéy/ Ruŕkiéy/ Prufkiéy/ Mázoweckiéy/
18: Zmó dżkiéy/ Chełmienskiéy/ Elbinŕkiéy/ Pomorŕkiéy/ Pan y
19: Dźiedzic.
20: Oznáymuiemy przez ninieyŕzy liŕt/ ktorym to wiedźieć
21: należy ninie y potym bę dącym: którzy tych rzeczy wiadomoŕć

- 22: będą mieć: (*marg*) Zyg. Aug. w Piotr. (-)
- 23: Iż gdy przedtym od wiele lat wżyſtki ſtany Koronné
- 24: Pańſtw náleznych wielką pilnością tego od nas żądáli/ ábyſmy
- 25: tákowy Wálny Séym Koronny złożyli:
- 26: ná którymby o ziedno=
- 27: czeniu z Króleftwem nálezym ziem y Kſięſtw Litewſkich/ Pru=
- 28: ſkich/ Oſwięćimſkich y Zatorſkich/ y tákże o vczynieniu y wyi=
- 29: ſczeniu wżyſtkich Praw y Przywileiów Koronnych y Pańſtw
- 30: náleznych ſtanowiono y ſkończono było.
- 31: Ná którą proſbę ſtanów
- 32: Króleftwá y Pańſtw náleznych ninieyſzy Séym wálny Koronny
- 33: dla odprawowania tych rzeczy złożyliſmy:
- 34: y zarázem Séym
- 35: wálny złożywſzy/ złożyliſmy przy tym między inémi ſtanom y
- 36: Przełożonym wżyſtkim Kſięſtw náleznych Zatorſkich y Oſwię=
- 37: ćimſkich Séym Powiátowy w Oſwięćimiu: ná który poſłáli=
- 38: ſmy Poſłá nálezego:
- 39: ktoryby imieniem nálezym y wżyſtkich ſta=
- 40: nów Koronnych wżyſtki ſtany Kſięſtw przereczonych nápo=
- 41: mniał/ y ktemu przywodził: áby ná ninieyſzy wálny Séym Ko=
- 42: ronny ku ſtanowieniu Vniiéy z Koroną/ y ſpólnému ziednocze=
- 43: niu Poſły ſwé z zupełną mocą poſłáli.
- 44: A przeto gdy z tego Séy=
- 45: mu Oſwięćimſkiego tu przyiecháli do nas y Rad náleznych y w=
- 46: ſzyſtkich ſtanów ná ninieyſzym Koronnym Séymie zebranych/
- 47: Poſłowie od ſtanów wſzelkich Kſięſtw przereczonych z zupeł=
- 48: ną mocą poſłáni/
- 49: opowiadáiąc nam imieniem wżyſtkich ſta=

Metryki o przywileiach

Część pierwsza.

- 1: nów Księstw przereczonych: iż oni wzyfcy y koždy zofobná
- 2: nie zbraniáią sie Vniiéy wyszféy miánowánéy/ z Królestwem y
- 3: Pańftwy náfzemi. Wfzákze zá témi condiciámi:
- 4: áby w ftáno=
- 5: wieniu téy Vniiéy Práwá/ Przywileie/ lífty/ y zwyczáie ich któ=
- 6: rych z dawná vzywáią/ które ták powfzecznie wzyftkim iáko téz
- 7: koždému zofobná przynależą/ y których od przodków náfzych y
- 8: od inych Dzierżawiec Księstw przereczonych doftąpili/
- 9: w fwéy
- 10: mocy y wládzy były przez nas záchowáné y trzymáné: á žeby
- 11: téz wedle condiciiey y Artykułów niżej opifánych/ które fą przez
- 12: téfz Pofty przed námi przelożoné/ do Królestwá náfzego byli
- 13: przyięci y przyłączeni.
- 14: My tedy z Rádámi náfzemi ze wzyftkiemi ftany Królestwá
- 15: y Pańftw náfzych tu ná tym Séymie zebránemi/ y z Pofty
- 16: Księstw przereczonych/ zá fpólná rádą y namowámi przez nie=
- 17: który czás miánémi/
- 18: zá mocą ninieyfégo Séymu zámknęlifmy/
- 19: poftánowili/ y poftánawiamy: áby przereczoné Księstwá
- 20: wyszféy miánowáné Oświęcimské y Zatorské/ y wzyftkié ftá=
- 21: ny tych Księstw ze wzyftkiemi ich Zamki/
- 22: twiérdzámí/ Po=
- 23: wiáty/ Rozdziały y grunty którémikolwiek/ y ich obywatelmi/
- 24: do ciála y iedności w Práwo y w Tytuł Królestwá Polfkiego:
- 25: y do praw/ przywileiów/ wolności/ fwobód/ y nádania iego
- 26: przyięlifmy/ do Korony Polfkiéy przyłączamy/
- 27: iákóz przyymuie=
- 28: my/ przyfpofobiamo y przyłączamy Księstwá przereczoné do

- 29: ziemie Woiewództwá Krákwofkiégo/ iáko bliżfégo (iákóž o to
30: przez Pořly Křięřtw przereczonych od nas iest profzono) przy=
31: łączamy/ wćielamy przez ninieyřzy liřt ná wieczné czáfy.
32: Wřzákže
33: záchowuiąc ie wřzyřtkié zá mocą y władzą ninieyřžégo Séymu
34: we wřzyřtkich y kořdych z ořobná Práwiéř/ Przywileiář/ Li=
35: řćięř/ řwobodář y nádániu:
36: które im řá nádáné ták pořpolięie
37: wřzyřtkim/ iáko kořdému z nich z ořobná od przodków nářzyř/
38: y od innych wřzyřtkich przereczonych Křięřtw/ dźiedźiców y
39: dźierźáwęc.
40: To obiářiáię y řkázuiąc: áby wřzyřcy y kořdy z
41: ořobná poddáni nářzy Křięřtw przereczonych (zořtáwiwřzy
42: nienáruřzoné y cáłé ich piéřwřzé práwá y przywileie)
43: wřzyřtki y
44: kořdé z ořobná **Rzeczypořpolitéy** [!] Króleřtwá nářžégo brzemiená
45: iednáko z inémi Króleřtwá y Pańřtw nářzyř obywátélmi zno=
46: řięć/ y podéymowác weřpóřek ze wřzyřtkięmi nádáninámi/ Prá=
47: wy/ řwobodmi/ y wolnořćiámi:
48: z których řie pořpolięie wřzy=
49: řcy poddáni nářzy weřelą/ y których wřzywáię: z których též
50: oni máię řie weřelić/ y onych wřzywác.(*marg*) Ořwięćim y Zator wćielony do Korony. (–)
(*marg*) Práwá Ořwięćimřkié y Zatorřkié w cáłé záchowáné. O řpólnéy pomocy. (–)
51: Y tákže tymže Práwem

strona: 1212

- 1: y pořřepki práwnémi/ którymi Sřlářtá Króleřtwá nářžégo řá=
2: dźi/ ná potym máię bydź řáđzeni ná wieczné czáfy.
3: A ná Artykuły podáné przez Pořly przereczonych Křięřtw
4: zá zwolenięm Pánów y Rad wřzyřtkich řtanów Króleřtwá y
5: Pańřtw nářzyř/ zwałáię ná prořby tychže Pořłów wřtáwia=
<http://rcin.org.pl>

- 6: my/ fıkázuiemy/ y rozrządżamy:
- 7: iákóź wftáwiamy/ rozrządżamy
- 8: y fıkázuiemy ninieyżym listem: áby Artykuły niżej nápiśané w
- 9: Księstwách wyszýy miánowánych: ná wieczné czáły czáły zá Prá=
- 10: wo były chowáné.
- 11: Naprzód ácz Księstwá przerzeczoné z Królestwem nászym
- 12: y **Práwam** [.] iego fą ziednoczoné y wćieloné/ y ziemi y Woiewó=
- 13: dztwu Krákwfkiému przyłączoné:(*marg*) O fądzích y Vrzędnikách Oświęcimfkich y Zatorfkich. (–)
- 14: wízákże áby Szláchtá
- 15: Księstw onych miála ofobliwé Sądy y Vrzędy fwe Ziemfkié y
- 16: Grodzkié/ á tych fądów y Vrzędów áby Vrzędnicy osiedli byli:(*marg*) O fądzích y Rocech. (–)
- 17: ktemu iż wybieránie Sędziégo/ Podfędká/ y Piárzá zá mocą
- 18: ziednoczenia y wćielenia ninieyżégo ná wielmożnégo Woie=
- 19: wodę Krákwfkiégo teraz álbo zá czáfem będącégo ná potom=
- 20: né czáły ma należéc:
- 21: áby zá wákwániém każdégo z tych Vrzę=
- 22: dów/ gdy o nim wielmożnému Woiewodzie Krákwfkiému
- 23: będzie obwiefczono/ wielmożny Woiewodá Krákwfki teraz
- 24: y ná potym będący we cztérach Niedzielách wybieránie nowé=
- 25: go Vrzędniká złożyć y fkończyć był powinien.
- 26: A iefli ten które=
- 27: mi trudnémi fprawámi będzie ná ten czas zatrudnion/ á wybié=
- 28: rania tákowégo złożyć/ álbo przy nim bydź nie mógl:
- 29: będzie po=
- 30: winien z poruczenia iego Káztelan Oświęcimfki zá czáfem bę=
- 31: dący ku skutku fłufznému to przywieźdź: áby przez to fprawie=
- 32: dliwość ludzka nie była zwłóczona.
- 33: A wybrány Sędzia/ Pod=

- 34: lędek/ y Pifarz/ Nam wedle zwyczáiu inych ziem Królestwá ná
- 35: lzego ma bydź deferowan/ y przez nas ma bydź potwiérdzon.(*marg*) Wiele kroć bydź máią y kiedy. (-)
- 36: A Sądy Ziemłkié w Księstwach przerzeczonych ná potym
- 37: tym porządkiem y obyczáiem máią bydź lpráwowáné. Ná Są=
- 38: dziéch álbo Rocech Ziemłkich/ które máią bydź w Oświęcimie
- 39: lpráwowáné/ Sędziá ziemłki Oświęcimłki niech lwé mieyfce
- 40: dźierzy:
- 41: á Sędzia Zatorłki niech zá Podłędká przy nim siedzi.
- 42: A ná Rocech álbo Sądziéch Ziemłkich/ które będą w Zatorze
- 43: lpráwowáné/ Sędzia Zatorłki niech lwé mieyfce dźierzy:
- 44: á Sę=
- 45: džia Oświęcimłki niech przy nim ná mieyfcu Podłędkowym
- 46: siedzi. A ielli ninieyłzy Vrzędnicy Sądów Ziemłkich dla łtá=
- 47: rości zechcą puścić Vrzędny: to im wolno niech będzie.
- 48: Téz Roki álbo Sądy Ziemłkié w tychże Księstwach zobó=

strona: 1213

Metryki o Przywileiách

Część Pierwłza.

- 1: pólnie dwákroć w roku máią bydź odpráwowáné:
- 2: to ielt/ w
- 3: Oświęcimiú piérwłzy raz w Poniedziátek piérwłzy po trzech
- 4: Królách: á drugi raz w Poniedziátek piérwłzy po święcie S.
- 5: Ianá Krzścićielá. Tákże w Zatorze dwa kroć w roku.
- 6: Piér=
- 7: włzy raz w Piątek we dni Wielkiego Połtu/ które połpolicie
- 8: Suchedniámi zowá: á drugi raz w Poniedziátek piérwłzy
- 9: przed świętym Micháłem Archániołem.
- 10: Téz ci włzyłcy y koždy zołobná poddáni náłzy Księstw prze=
- 11: rzeczonych/ którzy przedtym od práwá Księstw przerzeczonych

- 12: byli przez nas wyięci/ á právem królestwá nálezego byli przypie=
13: łani/ przyłączeni/ y dárowáni/
14: máią fie przywrócić do takowé=
15: góz porządku práwá: y iednym y tymże právem ze wżyfłkiemi
16: inémi koždému ná nie fie żálującému w ładziéch przerzeczonych
17: będą powinni odpowiedąć.
18: A łprawy wżyfłki/ którékólwiek
19: przed tym ná łady oné piérwżé były wiedzioné/ tymże právem
20: którym łá poczeté ładzić/ máią bydź łkończoné y łkazané:(*marg*) O Práwie Oświęcimłkim.
(-)
21: które
22: téż Wielmożny Ian z Ociełzyná królestwá nálezego Káncłérz
23: Krakówłki y onych Księłtw Stárołtá/ álbo który zá czálem
24: będzie zá władzú wrzędu łwego y mocú piérwżégo Słáłkiégo
25: práwá/ y połtępku wykonywác y ku łłufznému łkutkowi przy=
26: wodzić będzie powinien.
27: Téłz Dekréty/ Zapify/ Refygnácię/ Protełtácię/ práwné po=
28: łtępki/ Pozwy/ y wżyfłkié Controwerłię/ łprawy/ y té rzeczy/
29: które łá w księgi wwiedzioné/ Polłkim ięzykiem w Aktá tak
30: Ziemłki iáko Grodzkié ná potym máią bydź wpifowané y w
31: wodzoné.
32: Sądy y Wrzędý Grodzkié/ zwyczáiem innych łá=
33: dów y Wrzędów Grodzkich królestwá nálezego w Księłtwách
34: wysłzey námienionych ná potym ná iednym mieyłcu/ to iest/ w
35: Oświęcimiu máią bydź trzymáné/ łprawowané/ y chowané.
36: A co fie dotyczy łpraw y tráktátów o Rzeczypołpolitęy/ obie=
37: cuiemy: iż ilekroć Séymy powiátowé w ziemiách y Woiewódz
38: twách królestwá nálezego wedle zwyczáiu przed Séymem wál=
39: nym przez nas złożoné będą:
40: tylekroć My tymże Księłtw prze=
<http://rcin.org.pl>

41: rzeczonym łtanom przez liłty náłzé/ iákołmy zwykli do innych

42: ziem/ obwieścimy: áby y oni wybrawłzy *iedneg*^o połłá w Oświę

43: ćimie álbo w Zatorze onégo ná powiátowy Séym Profzowłki

44: połłáli:

45: który wełpółek z Połły ná Séymie Piotrkowłkim obrá

46: némi naprzód ná wielki do Nowégo Miáłtá Korczyná/ potym

47: z niego ná wálny Séym zwyczáiem inych Połłów ziem Máłéy

48: Połłki bédzie powinien iechác:(*marg*) O Połłách (–)

49: którégó my łłuznym ná łtrawę

strona: 1214

1: opátrzeniem máiąc baczenie ná wielkość drógi opátrzemy.

2: Náołtátek ilekroć połpolité rułzenie Królestwá bédzie przez

3: nas álbo potomki náłzé złożoné:

4: bédzie powinná iuz od tego

5: czáfu y ná potym Szłáchtá Księłtw onych brzemię woienney

6: wypráwy wełpółek ze włzyłtkiémi inémi królestwá náłzégó pod

7: dánémi nołóć y podéymowác.

8: Y téz ilekroć łkładánié álbo po=

9: bór połpolity ná Séymie Wálnym Koronnym z máiętnoóci ko

10: zdégo bédzie vchwalon (gdyz v nich obyczáiu łtárych qui=

11: tów nie byłó)

12: bédą powinni tákowyz pobór kmiećie Księłtw

13: przereczonych iednákimze obyczáiem y práwem z inémi króle=

14: łtwá náłzégó poddánémi płácić/ y wydáwác.(*marg*) O Woynie y Poborách. (–)

15: A od podatkw

16: y brzemiom/ które złtárádawná w Słádku zwykły bydz wycią=

17: gáné y vkładáné/ oni y potomowie ich wolni y łwobodni bę=

18: dą ná wieczné czáfy.

19: Ná których rzeczy wiáre y łwiádectwo pieczęć náłzá iest zá=

20: wiefzoná. Działo łie y dan iest w Piotrkowie w Piátek przed

- 21: Niedziela Iudica/ Roku Bożego 1563. á Królestwa nálezgo
22: trzydziestego czwartego.
23: Przy czym obliczni byli Nauczciw=
24: lzy y Vczciwi w Kryftusie Oycowie Pánowie/ y Wielmożni/
25: Vrodzeni/ y Wielebni/ Iákub Vchánfki Arcybiskup Gniéznien=
26: fki Legatus natus y królestwa Polfkiego Primas,
27: Philip Padnie=
28: fki Kráko. Mikołay Wolfki Kuiáwki/ Woyciech Stáro=
29: źrzebłki Chełmfki/ Dyonizy Secygniowski Nominat Kámie=
30: niecki/ Biskupi:
31: Marcin z Zborowá Káztelan Krák. Szydło=
32: wfki Odalanowski Stároftá/ Spytek Iordan z Zakliczyná
33: Krák. Przemyślki Kámionacki Stároftá/ Andrżey z Kościel=
34: cá Poznánfki Bydgoftki Pызdrfki Stároftá/
35: Iánulf z Kościel=
36: cá Siérádzki Wielkiéy Polfki Generał y Nakielfki Stároftá/
37: Ian z Służewá Brzéstfki Stároftá Konińfki/ Mikołay z Sie
38: niáwy Rulfki y nawyszy Hetman Królestwa Polfkiego/
39: Ian
40: Stárzechowfki Podolfki y Stároftá Drohobycki/ Stáni=
41: łlaw Láwki z Strzekoćiná Woiewodá y Wicegerent Má=
42: zowfzu/ Andrżey Siéprfki z Golczewá Ráwki y Stároftá
43: Płotcki/ Woiewodowie:
44: Piotr Czárnkowfki Poznánfki/ Iérzy
45: Konárski Kálifki/ Stániślaw Herbórt z Fulftyná Lwowfki/
46: Adam Wilkánowfki Płotcki y Stároftá Ciechanowfki/ Ian
47: Lutomiérski Ráwki Nadworny Podfkárbi Leczycki Rá=
48: domfki Stároftá/
49: Wálanty Dębienfki Sądecki Królestwa
50: nálezgo Podfkárbi y Stároftá Chećinfki/ Sebestian z Miel=

51: cá Wiślicki/ Ian Tomicki Rogoźincki/

strona: 1215

Metryki o Przywilejach

Część pierwsza.

1: Ian Siérakowcki

strona: 1215

1: Lęnccki Dworu nálezego Referendarz Stároftá Przedecki/ Piotr

2: Bárzy Przemyślcki y Stároftá Lwowcki/ Ian Sienieński z

3: Gołógór Hálicki/ Mikołay Ligęzá z Bobrku Czechowcki y Stá=

4: roftá Zydaczowcki/

5: Kálper Zebrzydowcki Nakielcki/ Stáni=

6: ślaw Wolfcki Brzeziński y Stároftá Krzepicki/ **Pryłztof [!]** My=

7: łzkowcki z Mirowá Oświęcimcki/ Mikołay Łacki Kámieński/

8: Ian Gomoleński Spicymircki/ Stániślaw Spławcki Sán=

9: tocki/ Swetofław Lipicki Konárcki/ Kálztelanowie: Ian z

10: Ociefzyná Królestwá Polfkiego Kánclérz/ Krákowcki Gene=

11: rał/

12: Oświęcimcki Zatorcki Sámborcki Olstyński Stáro. Piotr

13: Myłzkowcki Królestwá nálezego Polfkiego Podkánclérzy/ Dzię=

14: kan Krákowcki/ Gnieźnieński Poznánícki Płotcki Lęczycki Pro=

15: bołcz/

16: Stániślaw Kárnkowcki Kántor Gnieźniencki/ Scholá=

17: łtyk Lęczycki więłszy Sekretarz y Dworu nálezego Referen=

18: darz/ Andrzej Przeręmbcki Gnieźnieński Krákowcki Kánonik/

19: Ian Skálzewcki Kánonik Płotcki/ Sekretarze nálzy: y inych

20: barzo wiele godnych wiáry/ którzy byli przy rzeczách przerweczo=

21: nych.(*marg*) Zyg. Aug. w Wárlzá. (-)

22: Dan przez ręce vcźiwęgo Oycá Piotrá Myłzkowckiego

23: Królestwá nálezego Podkánclérzého etc. nam wiernie miłęgo.

24: WTORY PRZYWILEY

- 25: popráwy wćielenia y ziednoczenia
- 26: Księstw Oświęcimfkiég^o y Zatorskiég^o.
- 27: ZYgmunt Auguft z łálki bożey Krol
- 28: Polfki/ wielkie Książę Litewfkié/ Rułki/ Prufki/
- 29: Mázowecki/ Zmudzki Pan y Dźiedzic: Oznáy=
- 30: muiemy wżyftkim którym to wiedzieć przynale=
- 31: ży teraz y potym będącym:
- 32: iż ácz ná blifko prze=
- 33: fzłym Séymie Wálnym Piotrkowfkim przed
- 34: tym Wárfzawfkim/ Księstwá náfzé Oświęcimfkié y Zatorfkié
- 35: zá zobopólnym y pólpolitym zwoleniém Przełożonych y Sta
- 36: nów
- 37: ták króleftwá náfzého/ iáko téz támtych Księftw przerze=
- 38: czonych z Króleftwem náfzym były ziednoczoné y wćieloné/ y
- 39: Woiewódtwu Krákowfkiému ná wieki przyłączoné/
- 40: iáko o
- 41: tym Lift Przywileiu náfzého zá władzú tegóz blifko przefzłego
- 42: Séymu Piotrko. wálného wydány fzérzény obmawia y świád=
- 43: czy.
- 44: Wfzákże iż ftany tychże Księftw przerezczonych/ iáko fie po=
- 45: wiedziáło/ do króleftwá náfzého wćielonych/ wźiáwłzy od nas
- strona: 1216
- 1: lifty tegóz wćielenia/ lepiéy fie rozmyślifłzy ná niektóre Arty=
- 2: kuły w tymże Przywileiu wyszféy miánowaným wypifáné/
- 3: przez Połty fwe ná ninieyfzy Séym Wálny Koronny Wárfzá=
- 4: wfki połáné/ od Nas y od wżyftkiéy Rády y wżyftkich Sta=
- 5: nów króleftwá náfzého ná Séymie ninieyfzym zebráných téy
- 6: popráwy y polepżénia/ która níżéy ieft nápiáná/ prořili.
- 7: My
- 8: tedy z Rádą náfzú y Połty Ziemfkiémi y ftany ná ninieyfzym

- 9: Séymie zebránemi pilné y wielkié ná to máiąc vvaženié/ y má=
10: iąc piérwéy zobopólná ná to rádę y namowy/ zwałíając ná pro=
11: śbę przerzeczonych Połków
12: zá władzá y mocą tegóz ninieyfzé-
13: go Séymu Wálného/ zá poľpolitym zwoleniém y rádą wŷzy=
14: tkich ŷtanów królestwá náŷzego vŷtáwíamy/ zámknęłíŷmy y roz
15: rządźili/(*marg*) Deklárácia piérwŷzego przywileiá. (-)
16: iákóz przez ninieyfzy vŷtáwíamy/ zámykamy/ rozrzá=
17: dzamy w Artykułách nižéy nápiŷanych tákowá popráwę y oby=
18: czay: który ma bydź chowan y dźierzán ná wieczné czáfy/ iáko
19: Státut y Conŷtytucia poľpolita.
20: Naprzód/ iż ácz zá mocą Przywileiá/ który ieŷt vczynion o
21: wćieleniu tych Kŷięstw Szláchta onych Kŷięstw ma ŷwóy o=
22: ŷobliwy powiát/ á wŷzákże iż we wŷzytkim ieŷt Woiewódtwu
23: Krákowŷkiému przyłáczona:
24: dla tego ten Przywiléy wćielenia
25: iáŷniéy obiáŷniájąc vŷtáwíamy y rozrządźamy: áby Szláchta/
26: obyvátele onych Kŷięstw zá władzá Przywileiá/ który ieŷt v=
27: czynion około wćielenia onych powiátów/
28: ná potym ná wie=
29: czné czáfy z potomki ŷwémi byli ŷpoŷobnémi ku wźięćiu y o=
30: trzymániu wŷzelkich Doŷtoieńŷtw/ y innych wŷzelkich Vrzę=
31: dów we wŷzyŷtkim Woiewódtwie Krákowŷkim.(*marg*) O Dignitárŷtwách. (-)
32: Též ácz w tymże Przywileiu wćielenia poŷtánowiono ieŷt:
33: iż gdyby który Vrząd Ziemŷki wákował onych powiátów/ á
34: w ten czás Wielmožny Woiewodá Krákowŷki zá czáŷem bę=
35: dácy iákiémi trudnémi ŷpráwami był zátrudnion/
36: dla których
37: wybránia poľpolitégo złożyć/ álbo przy nim ŷam bydź niemógł:
38: áby powinien był tóz obiéránié z poruczenia tegóz Wielmožné=
<http://rcin.org.pl>

- 39: go Woiewody Krákwofkiégo Káftelan Oświęcimfki zá czá=
40: fem będący złożyć/ y ku słuźnému końcu przywieźdź:
41: Wfzákże
42: teraz pewnémi y słuźnémi przyczynámi ktemu przywiedźieni do
43: tegóz poftánowienia y ártykułu wyszézý nápiřánégo vřtáviamy:
44: áby nád to było przydano/ y iáko Státut mocnie chowano:
45: áby
46: tákże gdy wákwác będzie vrząd sáđowy iáki Ziemfki: nietylko
47: Káftelan Oświęcimfki/ ále téz y Stárořtá Oświęcimfki y Za=
48: torfki zá czáfem będący(marg) O wákancyey Dignitarzow. (-)
49: obiéránié nowég^o vrzędniká/ zá zléceniem

strona: 1217

Metriki o przywileiách

Część pierwfza.

- 1: tegóz Wielmoźno Woiewody Krákwofkiégo sřláchćie złożyć/
2: y ono do słuźného końcá przywieźdź mógl/ y wáđzú tę miał.
3: Téřz ácz w tymże przywileiu wćielenia wyszézý omienionym
4: sá náznáczoné y zložoné różné mieyřcá ku sřpřáwovániú sáđów
5: Ziemfkich:(marg) O sáđziéř y ich mieyřcu. (-)
6: Wfzákże iř Sřláchřá onych powiátów teraz lepiéy
7: rozmyřliwfzy řie w téy rzeczy tákwéy popráwy przez pořly řwé
8: od Nas y wfzyřkiégo Séymu prořilá/ vřtáviamy y ták rozprá=
9: wuiemy ná wieczné czáły:
10: áby ná potym sáđy Ziemfkié nie ná i=
11: nym mieyřcu iedno w miářteczku Zatorze/ y nie inych czářów ie=
12: dno w kořdé Piátki/ w czářiéř Suchych dni w Roku káđym
13: pořtánowionych/ závřdy były sáđzoné y odpráwováné.
14: Náđ to iř w onych Křięřtwách álbo Powiećiéř wyszézý o=
15: mienionych závřdy przedtym to było záchowano: iř Cyrográ=
16: phy y Liřty/ álbo Zapify/ Rękoiemřtwá/ ktoré ieden drugiému

- 17: czynił/ były wielkiéy mocy y władzéy:
- 18: ácz My Szlachty powiá
- 19: tów onych po vczyniéniu wcielenia ich do królestwá takowá
- 20: vltáwá niechcielimy obciężác/ áby kto miał bydz powinien ku
- 21: czyniéniu y trzymániu takowych Cyrográphów ábo Zapifów
- 22: rękoiemftwa [!]
- 23: wízákze prósbámi szlachty powiátów onych przy=
- 24: wiedzieni zwaláiác ná nie/ dopufczamy y vltáwiamy ná wieki
- 25: to chowác:(*marg*) O Cyrográphiéch y zapisiéch. (–)
- 26: iż iefli który z Szlachty onych powiátów dobrowol
- 27: nie takowym Cyrográphem álbo listem rękoiemftwá wzglę=
- 28: dem którégokolwiek y iákiégokolwiek bądź máłego bądź nawię=
- 29: tżégo długi obowiázalby fie y zápiśal:
- 30: áby był powinien ko=
- 31: zdy wedla tákiego Cyrográphu y zapifu rękoiemftwá onému/
- 32: którému fie zápiśal y obowiázal/ wedle ftarych praw Słáskich
- 33: we wlyzftkim dofyć vczynić:
- 34: y będá powinni między sobá zá
- 35: mocá takowych Cyrográphów y Zapifów rękoiemftkich wedle
- 36: ftarégo zwyczáiu/ który w takowych rzeczách zdawná zwykl
- 37: bydz chowan/
- 38: czynić y poftępowác przez wlyzelkiego poftępku y
- 39: obrony práwá/ y lzukánia w tym vrzędów Ziemftkich: tylko zá
- 40: obwiefczeniem vczynionym wedle ftarégo zwyczáiu przed
- 41: Stároftá nálzym.
- 42: Ná oftátek áby przerzeczonych Księftw álbo Powiátów do
- 43: królestwá nálzégo wcielenié y do Woiewódtwá Krácowftkié=
- 44: go przyłączenié tym mocnieyftzé ná wieki było/ vltáwiamy y roz=
- 45: rządzamy chcác ná wieczné czáfy to bydz chowano:
- 46: iż gdy ru=

47: Iżenie poľpolité woienne Króleftwá náłżégo będzie złożono/

48: Szłáchtá powiátów przerzeczonych Oświęcimfkiégo y Zator=

49: fkiégo ná tóz rużenie woienne/(*marg*) O Woynie. (–)

50: pod chorągwiá żemie Kráko=

strona: 1218

1: wfkiéy będzie powinná woiowác:

2: á ná Zamku Oświęcimfkim

3: Woyslki Oświęcimfki/ który iuz od tego czáfu zázwdy nápotym

4: przez nas będzie poľtánawian/ zá czáfu tegóz woiennegó ruże=

5: nia poľpolitégo ná mieyfcu Stároścínym niech zoľtanie.

6: A

7: dla poľtánowenia gránic między dobry Szłácheckiémi y inych

8: którychkolwiek Podkomorzy Ziemie Krákwofkiéy/ który teraz

9: ieľt ábo zá czáfem będzie/

10: Komorniká godnégo przyięglégo á

11: onych powiátów przerzeczonych obywtelá y ośiádlég^o zázwdy

12: ná potym z vrzędu fwégo ma náznáczać/ y poľtánawiac będzie

13: powinien.

14: A inni Dygnitarze y Vrřednicy żemie y Woiewódz=

15: twá Kráko. równá/ iednáką y iednoľtáyną/ iáko w inych Po=

16: wieciéich żemie Krák. będą mieć moc ípráwowác fwé vrzędy y

17: ípráwy.

18: Któré to Artykuły tu wysłzey wypifáné/ iáko przerze=

19: czono ieľt/ w powieciéich rzeczonych zá Práwo y zá Státut v=

20: łtaw poľpolitych ná wieczné czály mocnie y niezgwałcenié má=

21: iá bydź trzymáné y chowáné:

22: mocá y władzá ninieyľżégo Séy=

23: mu Wárfzáwľkiégo poľtánawiamy/ wtwiérdzamy y íkázuiemy.

24: Ná któryy rzeczy świádectwo ręká náłżá ninieyľzy liť podpifá=

25: liľmy/ y pieczęć náłżę kazáliľmy przyłóżyć.

- 26: Działo fie y dan w
- 27: Wárfzáwie ná Wálnym Séymie Koronnym dwudzieftégo
- 28: dnia Lutégo/ Roku Páńfk. 1564. Królestwá nálezégo Trzy=
- 29: dzieftégo piątégo.
- 30: Zá relácią Piotrá Myfzkowfkiégo Króle=
- 31: łtwá Polfk. Podkánclérzégo/ Dziekaná Kráko. Gniéźnieńskie=
- 32: go/ Płotckiégo/ Lęczyckiégo/ Wárfzáwkiégo Probofczá.
- 33: Aczkolwiek tá prowincia z Krákowfkim Woiewódtwem fpo=
- 34: łem chodzi: wízákóz iz przedtym było ołobné y wdziélné Księstwo,
- 35: tedy téz tu ołobno o nim opifánié iest.
- 36: Iáko Zatorfkie Książę y obywatéle téy ziemie przyfięgáło Kró=
- 37: łowi y Koronie Polfkiey: znaydziefz w Lácińfkim Státucie Her=
- 38: bórt. List 139. Titulo, Iuramentum.
- 39: Przodkowi PP. Komorowfkich, y Mikołáiwowi Myfzkowfkie=
- 40: mu z Mirowá z ftrony przyftápienia do téy Vniiey téy częfići Słáfká
- 41: przodek dáią.
- 42: In genere z Słáská o gwałciéch któ=
- 43: ré przychodzą y z Węgier.
- 44: A Iz częfté gwałty poddánym nálezym z fáfiedzkich panftw
- 45: przez niektóre gwałtowniki fie dzieią/ á zwłáfczá z Słáfká/ y z

strona: 1219

Metriki o Przywileiách

Część pierwfza.

- 1: Węgier:(*marg*) Stephan w Wárfzá. Lift. (–)
- 2: włożymy fie w to/ áby wedle pakt fprawiedliwość
- 3: vkrzywdzoným byłá/ y potým áby był wedle nich pokóy zácho=
- 4: wan. Czego iefliby fie dóyśdź nie mogło/ w tym żalu pod=
- 5: dáných nálezých/
- 6: będziemy winni vchylić im tego/ co Conftitu=
- 7: ciá Królá Zygmuntá/ w roku millefimo, quingentefimo, tri=

- 8: gefimo secundo, vczyniona/ w łobie obmawia/
9: rofkázuiąc to
10: wżem poddánym náżym mocą téy vchwały Séymowéy/ áby
11: tákowych naiezników/ y gwałtowników żaden záchowywác/ y
12: w dom fwóy przymowác nieśmiał/ ((t. łącz. do w. 10))
13: Séymik Oświęcimłki y Zatorłki.
14: SEymik Oświęcimłkiéy y Zatorłkiéy żemie ma bydź zaw=
15: żdy trzy dni przed Profzowłkim Séymikiem/(*marg*) Stephan w Wárfzá. Liłt (-)
16: w Zatorze przez
17: nas śkładány/ ku obrániu Połłá ná Séym Wálny/ ktoryby
18: naprzód do Profzowic ná Séymik iechał. Połłá náżégo ná ten
19: tám Séymik nie będzie potrzebá połłác/ tylko inftrukcją do
20: Stárołty Oświęcimłkiégo.
21: A liłty około tego Séymiku Za=
22: torłkiégo/ máią bydź pofyłáné álbo do Krákowá/ álbo do O=
23: święćimiá.
24: Oświęcim, Zator miáłtá wysłżéy Tit. Kráków.
25: O Cłách Oświęcimłkich, pátrż Tit. Telonea.
26: O SPISKIEY ZIEMI
27: XIII. miáłt.
28: Którym práwem Spifka żemiá do Królestwá należy, z tego
29: opifánia Iurifty Połłkiégo wyrozumiéłz. ((do końca str. t. łącz.))
30: ((od w. 1 do w. 7 t. łącz.))
31: O CZĘSCI POMORSKIEY
32: Żemie, kędy lezy zamek Bytów, y
33: miáłto Lunenburg.
34: ...arcem
35: Bytów.. ((do końca str. t. łącz.))

Metryki o Przywileiach

Część Pierwza.

(*marg*) W przywileiu wiliczaiąc 30 miaŃ Pomorzkich za Kázimierzá/ wjlicza y té dwie ku królewfk. Ńtronie/ áz poty z Królewná odeszły. (-)

1: ((K. 1121 cała t. łać.))

strona: 1222

1: ((od w. 1 do w. 13 t. łać. w tym polski)) Bytów

2: O gránicách Pomorzkiéy zemie co do Korony należą, iáko

3: Ńie dzielá á noua Marchia, znaydziefz wyszféy w czwar=

4: tym Przywileiu między Prufkiémi. 1108.

5: ZMVDZKA ZIEMIA.

6: Gránice Zmódzkiéy zemi opisáné Ńá wyszféy w Przywileiu

7: Brzéfkim, który iest piáty między Prufkiémi. 1110.

8: O drógách zemie Zmódzkiéy.

9: ZA proŃbá PolówKowieńskich/ o połozeniu dróg zemie

10: Zmódzkiéy/ y miáftá Kowieńskiégo/ y o Składzie ludzior ku=

11: pieckim w Kownie/ wedle przywileiów tego miáftá záchowu=

12: iemy/

13: y KommiŃsarze do Zmódzi wyzlemy/ którzyby poŃtáno=

14: wili y okazáli drogę narodowi Ńzlácheckiemu/ ku prowadzeniu

15: ze Zmudzi do Prus rzeczy wŃzelákich/ z ich wŃláfnego goŃpodár=

16: Ńtwá: wŃzákoz nic nie deroguiác w tym obyczáioru dawné=

17: mu.

18: O czym gdy od KommiŃsarzów Ńpráwę wezwiemy/ dál=

19: Ńzé poŃtánowienie z pány Rádámi vczynimy/ á nowé drogi nie

20: zwykłe do Prus przez puŃczá máiá bydz zágubioné/ y nowé wo=

21: le/ á zwŃláfzá ludzior kupieckim.

22: WOIEWODZTWO BRA=

23: CŁAWSKIE.(*marg*) Stephan w Wárfzá. Lift. (-)

strona: 1223

Metriki o Przywileiach

Część Pierwża.

- 1: Wolność przedawania miodu Brá=
- 2: cławkiéy Szláchcie.
- 3: SZláchta Brácláwka y poddáni ich/ wolni fą przedáwác
- 4: miody przáfné/ komu będą chćieć. A nie máią bydź przymu=
- 5: fzáni/ ku przedawaniu miodu Zydóm.
- 6: Chorągiew Brácláwkiéy ziemie.
- 7: TEyże ziemi Brácláwkiéy/ Chorążégo powinni dáć bę=
- 8: dźiemy/ y Chorągiew.
- 9: Potwierdzenie praw Brácláwfkich, znydźiefz, Titulo,
- 10: Kśięłtwo Kiiowkié. ((lok.))
- 11: Pozywánié Stárofty Brácláwkiégo.
- 12: DEkláruiemy/ iz Stároftę Brácláwkiégo o zbieglé chló=
- 13: py wedle Conřtutuciiéy Anni 1578. ad viciniorem Capitanea=
- 14: tum pozwác mogą.
- 15: Woiewódtwá Brácláwkiégo Tribunal, znydźiefz wysźyéy we
- 16: XII. kśięgách, 866.(*marg*) Zyg. Aug. w Lubli. Liřt. Stá.
- 1: Tenże. Támże. Stephan w Wárfzá. Liřt. Stá. (–)
- 17: WOŁOSKA Y MVLTANSKA
- 18: ZIEMIA.
- 19: Prześięgá Wołofkiégo Woiewody. ((do w. 26- t. łącz.))
- 20: Przyśięgá Multanłkiégo Woiewody. ((do końca str. t. łącz.))(*marg*) Támże. (–)

strona: 1224

- 1: PACIERZ WOŁOSKI
- 2: PARintele nořtru ce iefli in cerin, řwincálke ře numele teu: ře vie
- 3: inperecia ta, ře fie voia ta, komu ie in ceru ařsa řsi prepemintu. Penia
- 4: noářtre řecioaře de noři ařtedei.
- 5: Ssi iarte noři detoriile noářtre,
- 6: cum ssi noi leřem detorniczitor nořřtri. Ssi nu aducze prenoi in iřpi=

- 7: te, ceno mentuiafte de fitlanul. Keie ata inperecia ssi putara ssi
- 8: cinftia in neczij necitor, Amen.
- 9: Położyłem tu Paćierz Wołofkim ięzykiem dla przyczyn pew=
10: nych: Iedną, áby po czytaniu rerum feriarum, Czytelnik miał fie
11: czym zábawić krotofilnym: á druga, żeby de origine tego naro=
12: du Wołofkiégo, mógł fie co domyślić czytelnik z tego ięzyká.
- 13: Iest
- 14: mowá ftáréy Włofczyzny, iáko hayno zaráz, gdy Gottowie y Wán
15: dálowie opánowali byli blizu ftá lat Włofką ziemię: przetóz fie tu
16: znáyduią ftároświetckie archaifmy, które fie áni z Lácińfkim ię=
17: zykiem áni z Włofkim niezgadzią.
- 18: Iest téz tu Polskiégo ięzyká
- 19: część niemála przymiészána: iáko wnetze ná początku mówi:
20: Swincafke fe numele teu. Włafnie to, co Polacy mówią w Paćie=
21: rzu: Święć fie imię twoie.
- 22: A ten paćierz dał mi ręką íwą nápi=
23: íány w Wárlzáwie ná Séymie Pan Gołofiet, álbo Kánclérz Wo=
24: łofki. Ale de origine tego narodu w Kroynice moiéy fzérfzy wy=
25: wód znaydziefz.
- 26: TRANSILVANIA.
- 27: Weyzrzeć w Conftitucię Anni 1575. w lifty,
- 28: Significatoriales
- 29: Elektciiéy Anny Królewny, y Stephaná Batorégo.
- 30: Item, w Iędrzeiowfkie Conftitucię: Anni 1576.
- 31: Item, Tranfactiae, które Meggefzu fie działy w Siedmigrodz=
32: kiéy ziemi.
- 33: Item, literę pactorum conuentorum. Które rzeczy dla fkróce=
34: nia mużą tu byđz opuřczoné, boby fie bárzo to volumen rozfzérzyło
- 35: DVCATVS BARENSIS.
- 36: Co zá práwo ná to Pántwo Królowie Polfcy máią, trzebá weyz=

- 37: rzéc w Státut Iákubá Przyłufkiégo. Lib. 5. fol. 801. Kędy tám y
38: Mediolánfkié Páńftwo, miáfto Moduánfkié, y Kremoneńfkié zá=
39: myka: y do tegóz práwá pokázuie należéc:
40: Támże y lífty Zy=
41: gmuntá Króla do Kárlá 5. Cefárzá: támże y pofelftwá Ianá Dán
42: tišká, y Ioftá Deciuřá: y pofelftwo Borká Kánoniká ad Comitem

strona: 1224

Metriki o Przywileiách

Część pierwsza.

- 1: de Nafau.
2: Kędy potym iuz po śmierci Auguftowéy wielkiéy za=
3: cności człowiek, y dowcipu bárzo wielkiégo Stániřlaw Fogelweder
4: Sekr. Kró. I.M. y Kánonik Krák. fcześliwie fkończył té řprawy:
5: gdzie fie pokazála wielka dziélność iego, chcąc fie przyłużyć Królo.
6: I.M. y Rzeczypópolitéy.
7: Tu zaś wchodźimy w wielkie piřmá, y wřpomienienié trudnych
8: á żáłořnych řpraw.
9: Ale iż to były fatales cafus, y przygody ná
10: Rzeczypópolitá, á ktemu, iż té rzeczy iuz przeminéły, tedy iáko do=
11: czelné Conřtitucię ná ten czas opuřćić muřim: iednák kto chce wie
12: dziéć, niech weřrzy w Séym Koronáciiey Anni 1588.
13: w Conřtitu=
14: ciá 2. de crimine laefae Maieřtatis. Item Conřt: 41. którém tytuł:
15: Proceřřus contra rebelles. Item Conřt: 42, którém tu podobno nie=
16: godzi opuřćić: tákże y drugiém, O nágrodzie wřzkodzonych.
17: Ařřekurácia Hetmáná Koronnégo.
18: IZ Máximilian/ Arcyksiáżę Rákuřkié/ ieřt y do tego ieřcze
19: czářu z wořřkiem w Koronie/ z wielkim niebeřpieczeńřtwem
20: R.P. y z nim nie máło ludzi tutecznych/ nic ná Oyczyznę řwá
21: nie pomniácych/ przeřtawá:

- 22: tedy iakośmy dali moc Hetmano=
23: wi Koronnemu/ Wielmożnemu Ianowi Zamoyfkiemu/ kto=
24: regośmy z ludem przeciw niemu posłali/ aby y przeciw iemu sa=
25: memu z iego wojskiem/ y przeciw adherentom iego/
26: mogł tak
27: postępować y postępowal/ iako przeciw nieprzyjacielowi R.
28: P. tak wrujemy mu to mocą ninieyszą vchwały/ za wżech
29: stanów na tym Seymie Koronaciię naszą zezwoleniem:
30: że
31: coby w tej sprawie/ przez sie/ albo przez kogo gdzie na posługę
32: R. P. posylając/ albo zlecając czynił: (*marg*) Zygm. III. na Koronaciię w Krakowie/
1588. List. (-)
33: także y co dotąd od Ele=
34: kciię naszą Wárszawfkię w takowychże sprawach woennych
35: z Vrzędu swęgo Hetmanskiego tymże sposobem czynił:
36: y cokol=
37: wiek ztąd na kogo przypadło/ bądź na osobę czyię/ bądź na ma=
38: iętności/ tak aduerfarum partium iako y swych/ gdyż przy tako=
39: wych sprawach sila rzeczy przypadać musi/ y inaczey sie dziać
40: niż czasu pokoju:
41: że to wszystko nie może być ni od kogo w
42: wątpliwość albo in disquisitionem przywodzono/ ani impe=
43: diment żaden prawny/ albo inшы iakikolwiek iemu o to czynion/
44: czasy wiecznemi.
45: Nagrodą wzkodzonym.

strona: 1126

- 1: IZ musiało do tego przychodzić/ że dla obrony miała na=
2: szęgo Krakowa y zamku/ w którym przednieysze infignia y klę=
3: noty Maiestatu naszego Królewskiego chowaią/
4: dobrą pod=

- 5: dánych náleznych nieruchomości/ musiały być od Hetmána y żoł=
- 6: niérzá nálezego paloné/ á ruchomé bráné ex vfu artis militaris:(*marg*) Tenże. Támże. (–)
- 7: á
- 8: drudzy zaś częścią od nieprzyacielá/ częścią od żołniérzá nálezé=
- 9: go priuatim bez rofkazánia/ pozwolenia/ y zlécenia Hetmán=
- 10: fkiégo fą z máiętności złupieni/ y vřzkodzeni:
- 11: tedy y tym od nie=
- 12: przyacielá vřzkodzonym/ y tym którzy dla gwałtownéy R.P.
- 13: potrzeby/ řzkody popádli/ de bonis rebellium, qui caufam dam=
- 14: ni dederunt, ma być z práwá nagrodá:
- 15: á od żołniérzá nálezego
- 16: vkrzywdzonym priuatim, bez wiadomości Hetmánřkiéy/ vká=
- 17: zuiem do práwá **należnégo** [!]: kędy řzkody krzywd řwych docho=
- 18: dźić káždému ieřt wolno.
- 19: Affecuráciá Hetmánřką we wřzyřt=
- 20: kim w cále/ iáko sámá w łobie ieřt/ wárując/ y nienáruřzeníé
- 21: zořtáwuiąc.
- 22: Trzebá ieřcze weřrzć w Conřtitucię Anni 1589. O Adhęrentách
- 23: Arcykřiężęciá Máximilianá, Liřt II.
- 24: A ták té rzeczy řzły w obá czáfy. Ale ktoby chciał wiedźić iáko
- 25: dawna y wielka przyiaźń ieřt miedzy domem Rákuřkim, á Królmi
- 26: Polřkimi, trzebá řie dołóżyć piřmá, które confignował Przyłufki,
- 27: iá=
- 28: ko ziazd w Prefřpurku: iáko Zygmunt Król był przyłaczony ad
- 29: confoederationem aurei velleris: iáko w tym trwał, y iáko po
- 30: řmierci iego tenże znák aurei velleris był odnieřon do Cęfárzá, z iá
- 31: kiémi Cęremoniámi.
- 32: Tákte řie trzebá przypátrzyć małżeńřtwu Zy=
- 33: gmuntá Auguřtá, iáko w przyiaźń tego domu wchodźil: A tákte
- 34: potym nieřczęřliwé kłopoty które wrořły, gdy Zygmunt trzeci Ná=

- 35: iáfnieýszy Król PolŃki w Elektciiéy ná Królestwo PolŃkié był wy=
36: brány:
37: które to kłopoty wŃyŃtkie łą w lepŃzé obróconé, zá małżeń=
38: łtwem iego, y weŃzciem przyiaźni w tymże domu RákuŃkim: y iest
39: nádzieia dobra, że im dáléy tym bárziéy będziem pewnieýszy po=
40: koiu y zgody.
41: Co day Pánie Boże.
42: O IARMARKACH.
43: Iármárki w PolŃkich mieŃciéich miáŃto
44: Niemieckich máia bydz wŃtáwioné.(*marg*) Zygmunt w Kráko. (-)
45: ZYgmunt/ etc. WŃyŃtkim poddány m náŃzym któregožby=

strona: 1227

Metriki o Przywileiách

CzęŃ PierwŃza.

- 1: kolwiek łtanu y záwołania byli/ y w Królestwie náŃzym gdzie=
2: kolwiek będácy m/ łczérze y wiernie nam miłym:
3: nie iest wam
4: rzecz táyna/ żeŃmy dla rozmáitych y wielkich krzywd y obciáże=
5: nia/ które z SłáŃká y z MárgrábŃkiéy žiemie poddány m náŃzym
6: dzieia łie/
7: wŃyŃtke drógi do SłáŃká y MárgrábŃkiéy žiemie zá
8: ráda wŃyŃtkich Rád náŃzych/ y zá proŃbą poddánych náŃzych
9: do dzieiaŃci lat od Wielkiéy nocy bliŃko przyŃŃléy licząc zábroni=
10: li:
11: á ižeŃmy též y wam to łrogo roŃkazáli: áby przez té wŃyŃtke
12: dzieieŃc lat żaden nie Ńmiał tám do SłáŃká y do MárgrábŃkiéy
13: žiemie rzeczy y kupi iákich/
14: ták wielkich iáko málych/ iákiekolwiek
15: łą (wyiáwŃzy łól náŃzę) wozić y wnoŃć/ áni též do inŃzych któ=
16: rychkolwiek dálŃzych krain/ tychże rzeczy y kupi z Królestwá ná=

- 17: Iżégo przez Słątko y Margrábłką ziemię wiédzdz/
18: áni wolno do
19: inych łtron z Królestwá nálszégo (iedno do tych/ któreby przez
20: nas były náznáczoné) którymkolwiek obyczáiem/ álbo załłoną
21: y bárwą iáką śmiał pędzić/
22: nie tylko pod łtrácceniém łwych wo=
23: łów y kupi/ ále téz wřzyłtkich dóbr łwych do łkárbu nálszégo obró
24: ceniém.
25: A gdyż iuż święto Wielkanocné bliłko łie przybliża/
26: od którego exequucia tego zábronienia y zápowiedźieniá nálszé=
27: go ma łie począć:
28: chcąc rádźić o pożytku ták poddáných náłzych/
29: iáko téz połtronnych ludzi/ Iármárki połpolité roczné dla prze=
30: dawánia y kupowánia wołów w miáłteczkách Królestwá ná=
31: Iżégo niżéy opiłáných/
32: które ná gránicách łą miáłto Iármár=
33: ków/ które piérwéy zwykły w Niemcách ná Słátku bywác/
34: vmysłiliłmy náznáczyć y vltáwić: y iuż náznáczamy tym ni=
35: nieyłzym liłtem.
36: W WIELKIEY POLSCZE.
37: We Szremie czwórzy Iármárki roczné.
38: Piérwłzy ná święto świętého Erázmého/ miáłto Iár=
39: márku w Budłtácie: który tám zwykł bywác ná święty Ian
40: Krzciciel.
41: Drugi ná święto Náwiedzenia nachwalebnieyłzey Pánny
42: Máriiáy/ ná mieyłcu Iármárku Herfordzkiego: który był zwykł
43: bywác ná święty Iákub.
44: Trzeci ná święto świętého Wáwrzyńcá/ ná mieyłce Iár=
45: márku w Gierwałcie/ który tám był zwykł bywác ná ł. Bár=
46: łłomiéy.

strona: 1228

- 1: A czwarty ná ś. Iádwigę/ ná mieyfce drugiego Iármárku
- 2: Budftatfkiego/ ná święto Wízyftkich Świętych vftáwioného.
- 3: W MAŁEY POLSCZE.
- 4: W máłéy Polfcze w miáfteczku Krze
- 5: picách, tákze iné cztery Iármárki
- 6: roczné, dla przedawánia y kupowá=
- 7: nia wołów vftáwiliłmy.
- 8: PIérwzy w Poniedziałek nablížzy po Bożym Wftápie=
- 9: niu miásto Iármárku: który zwykł bywác w Brzegu ná świę=
- 10: tą Tróycę.
- 11: Drugi ná święto Bozełfánców/ ná mieyfcu Iármárku: któ=
- 12: ry w Nyśie bywa ná ś. Jákuł.
- 13: Trzeci ná ś. Auguřtyn/ ná mieyfcu iného Iármárku w Brzé=
- 14: gu ná Narodzenie Pánny Máriiéy vftáwioného.
- 15: A czwarty ná święto ś. Fránciřzká Confefřorá zá Iármárk
- 16: w Swidnicy: który tám zwykł bywác ná ś. Gáweł.
- 17: Aby drógi bliżzé y pałzé dobré/ które łá przy tych dwu miáfte=
- 18: czkách wietřzé/ á niźli gdzie indziéy/ mogli łácwiiéy ták poddá=
- 19: ni náłzy ku pędzeniu tám wołów/ iáko téż ludzie pořtronni do
- 20: nich ku kupowánia y łácnieyřzému wypędzeniu tym rychley wa=
- 21: bili do řiebie.
- 22: Záchowuiác przedřię/ iákóź w mocy záchowuiemy
- 23: ninieyřzym pořtánowieniém/ wřzyřtki iné y káždé z ołobná Iár=
- 24: márki w inych mieřciéh y miáfteczkách Króleřtwá nářzego/
- 25: inych czáfów którychkolwiek w przedawánia y w kupowánia
- 26: wołów: które zdawná zwykły bydź řpráwówáné. Zákázuiác
- 27: tedy ninieyřzym liřtem/
- 28: áby řáden którégokolwiek řtanu/ záwo=
- 29: łánia y przełóženřtwá/ bądź do inych dáłřzych mieyřc z Króle=

- 30: łtwa nálezego wołów nie śmiał pędzić/ pod winą wyszżey nąpi=
31: łaną/ y wielką niełáfką nálezą.
32: A iżby o przereczonych łármár=
33: kách w miálteczku Szemie/ które cztery kroć w roku bydź má=
34: ią/ y w Krzepicách także tylekroć dla kupowania y przedawá=
35: nia wołów przez nas vltáwionych:
36: które máią bydź miálto łár=
37: márków w Niemcech/ y w Slązku bywác zwykłych/ niektóry
38: niewiádomością łwą łie chciał łczyć/ áby w winę nie wpadł:

strona: 1229

Metryki o przywileiách

Cześć pierwża.

- 1: rołkázuiemy wšyłtkim Stárołtom mieyc/ y miał y miálte=
2: czek Burmiłtróm y Ráyóm: ábyście tákowe łármárki we
3: dni targowé/ y w łwiątá przy Kołcieléch przez obwołánié iá=
4: wné Woźnégo do wšyłtkich y káždégo z ołobná wiádomołci/
5: którym to wiedzic náleży/ przywiedli z povinnołci wálżey/ y
6: ábyście pod łáfką nálezą ináčey nie czynili. Dan w Krákwie
7: we Szrodę piérwżá po Kwietnéy Niedzieli: Roku Páńłkiego
8: 1524. Królełtwá nálezego roku ołmnałtego.
9: Ná łármárkách Lwowskich, Lubel=
10: łkich, Poznánskich, Wárlzáwskich,
11: y ná inych má bydź wolné przeda=
12: wánié rzeczy ná funty y łokcie, pod
13: winą łtá grzywien.
14: SToiąc przy piérwżym Státuće/ łkázuiemy: áby było
15: wolné przedawánié rzeczy wšyłtkich ná funty y łokcie ná łár=
16: márkách w miełciéch y w miálteczkach:
17: á zwłáczá we Lwo=
18: wie/ w Lublinie/ w Poznánium/ w Wárlzáwie/ y w inych wšy=

- 19: Itkich w Królestwie będących.(*marg*) Zygmunt w Piotrko. (-)
- 20: A iefli miáftá przerwczonéy v=
- 21: Itáwie będą sie íprzećiwiác/ pozwáné przed nas o przerwczoną
- 22: krzywde/ gdziekolwiek będziemy/ ná záwitym Roku winę Íto
- 23: grzywien/
- 24: iefli które miáfto namniéy trzemi świádki będzie w
- 25: tym przeświádczoné/ nieodpułczenié przepádná: którey poło=
- 26: wicá do Íkárbu náłzého Królewfskiého/ á druga Ítronie íntigu=
- 27: iácéy ma przyśdż:
- 28: która tákowa wolność ma sie poczác od świę
- 29: tá s. Ianá Krzćicielá.
- 30: VSTAWA NA SKŁADY,
- 31: y Iármárki pográniczné.(*marg*) Zyg. Aug. w Piotrko. (-)
- 32: IAko wÍytki miáftá w Koronie Ípozywáné były zá vchwa=
- 33: łá/ ku kładźieniu líftów ná Íkłády: co prze inné potrzeby Rze=
- 34: czypoÍpolitéy odkładano było áż do tego Séymu od Séymu.
- 35: Gdzie ÍtánáwÍzy PoÍłowie od miáft kładli práwá/ lífty/ y przy=
- 36: wileié Íwé/ proÍzác nas ábyÍmy ié przy ich líściéch/ práwiéch/ y
- 37: przywileiách/ iáko ná ine rzeczy/ ták y ná Íkłády otrzymáné y ná=

strona: 1230

- 1: dáné
- 2: od przodków náłzych KÍsiáżát/ y Królów PoÍłkich z łáłki
- 3: ich/ zá zálugámi ludzi mieyfskich téż przodków ich záchowáli/ o=
- 4: powiádáiac sie y Íkárzác ná Stárofty náłzé:
- 5: iáko zá wezwániém
- 6: ich ku kładźieniu líftów obrony potężnéy y pewnéy od Stáro=
- 7: Ítów náłzych mieć nie mogá: y proÍzác nas/ ábyÍmy Stároftóm
- 8: náłzym rozkazáli/
- 9: iáko téż to záwždy bywáło przedtym/ pomoc
- 10: miefczánóm dáwác/ y bronić przećiwko tym wÍyÍtkim/ którzy=

- 11: by fie ważyć śmieli mijąc álbo przechodzić fklády przeciw ich
- 12: przywileióm.
- 13: Tedy my z Pány Rádami nálezymi y z Połty ziem=
- 14: fkiemi naprzód fie przypátrzywłzy temu/ iż té tákie fklády miá=
- 15: ftóm nálezym w Koronie nádáné nie ściągáią fie/
- 16: áni fie ścią=
- 17: gác mogą ná żadny iny ftanu/ iedno ná ludzie **kupeckie** [!] káždé=
- 18: go ftanu/ któryby iedno kupczył/ náydujemy: iż tylko ci tácy lu=
- 19: dzie kupieccy/ tákiegożkolwiek ftanu/ powinni będą do fkládów
- 20: ieżdżić/
- 21: y ná nich fie ftánowić według nádánia y vprzywileio=
- 22: wánia káždégo miáftá: iáko o tym fzerzéz Przywileie tych to
- 23: miáft álbo opifánié nálezé świádczy: którémzy ośobnie zá rew=
- 24: zyiá przywileiów ich wydác rofkazáli:
- 25: áby o tym wżyfcy doftá=
- 26: teczną fprawę mieli.
- 27: A tego wżyftkiego Stároftowie nálezzy ná oboię ftronę do=
- 28: głędác máią/ ták z ftrony miefczan/ iáko z ftrony Kupieckiey:
- 29: áby fie według liftów nádáných miáftóm/ y téy nálezéy vchwały
- 30: záchowywáli ludzie ná oboię ftronę/ ták obiáfniając: áby ká=
- 31: zdy Kupiec ták Koronny iákoc cudzoziemiec/ iákiegożkolwiek
- 32: ftanu/
- 33: nie mógl áni śmiał/ iedno ftárémi drógámi zwyczáyné=
- 34: mi ná przywileiách mieyfkich Krákowskich/ Kálifkich/ Rádom=
- 35: fkich/ y iných miáft opifánémi do miáft/ w których fklády fą/ ież=
- 36: dżić:
- 37: które drógi tedy téz fą dla wiadomości ludzkiey przy opifá=
- 38: niu fkládów przerzeczonych ośobnym liftem nálezym opifáné.

Metryki o przywilejach

Część pierwsza.

- 1: A tam na tych składziach wszyscy kupcy stany wszelakięgo
- 2: towary swe składać/ y onych tam zbywać wolno mieć będą/
- 3: do miesczan tam mieszkających/ y do stanu Rycerskiego.
- 4: A do
- 5: cudzoziemców y inych Koronnych obywatelów/ na Iarmar=
- 6: kach tylko walnych/ którzy tam przyjadą/ albo sprawce swe po=
- 7: szlą.
- 8: A żadnych towarów małych y wielkich nie ma być wol=
- 9: no kupcom naszym Koronnym stanu wszelakięgo z granic Ko=
- 10: ronnych wywozić za granice:
- 11: iedno cudzoziemcom samym be=
- 12: dzie wolno ze wszelakiemi kupiami małemi y wielkiemi na też
- 13: mieysca składowe przyjezdzić: y tam zaśię towary wszelakię
- 14: brać/ nakładać y wywozić tam/ gdzie iem będzie potrzebą/ cła

strona: 1231

- 1: y myta wszystkie powinny y zwykłe zapłaciwszy.
- 2: A co sie tycze wołów y innego bydła/ iż ten żywy towar na
- 3: składziach nie mógłby być zatrzyman bez wielkich szkód tych/
- 4: którzyby ie pędzili: tedy za vchwałą niniejszego Séymu pošta=
- 5: nawiamy Targi wielkie.
- 6: W WIELKIEY POLSCZE.
- 7: Piérwsze targi wielkie.
- 8: WE Czwartek przed Kwietną Niedzielą w Kálifzu/ w
- 9: Wieluniu/ we Schowie/ w Miedzyrzéczu.
- 10: Wtóre targi wielkie.
- 11: NA świętą Zophię w Kálifzu/ w Miedzyrzéczu/ we Scho=
- 12: wie.
- 13: Potym piérwsze Iarmarki pográniczne.

- 14: WE Czwartek przed Świątkami w Wieluniu/ w Bára=
15: nowie.
16: W Poniedziałek Świąteczny w Kobylinie/ w Ko=
17: źminie/ w Ponieczu.
18: Ná S. Tróycę we Schowie/ w Zbążynie/ w Miedzyrzé=
19: czu/ w Czárnkowie.
20: Wtóré Iármárki w Wielkiéy Polfcze.
21: NA świąty Alexy w Wieluniu/ w Báránowie.
22: Dniá trzeciégo po ś. Alexym w Kobylinie/ w Ponieczu.
23: Dniá świątého Piotrá ad vincula we Schowie/ w Zbąży=
24: nie/ w Miedzyrzéczu/ w Czarnkowie.
25: Trzećie Iármárki w Wielkiéy Polfcze.
26: NA świąty Idzi w Wieluniu/ w Báránowe/ w Kobyli=
27: nie/ w Ponieczu.
28: Trzeciégo dniá po świącie Náródenia Pánnny Máriiéy we
29: Schowie/ w Zbążynie/ w Miedzyrzéczu/ w Czárnkowie.
30: Czwarté Iármárki w Wielkiéy Polfcze.

strona: 1232

- 1: NA dzień ś. Fráncízká w Wieluniu/ w Báránowie.
2: Ná dzień ś. Gáwłá we Schowie/ w Miedzyrzeczu/ w Zbą=
3: łzynie.
4: IARMARKI POGRANICZNE
5: w Máłéy Polfcze.
6: W Oświécimiu.
7: Piérwłzy pro Dominica Laetare.
8: Wtóry/ pro fełto fancti Petri ad vincula.
9: Trzeći/ ná dzień świątého Idziégo.
10: Czwarty/ ná dzień świątého Fráncízká.
11: Piąty/ ná dzień świątého Marciná.
12: W Będziniu.

- 13: PIérwŷzy/ we Czwartek przed Swiátkámi.
14: Wtóry/ ná dzień świętego Kilianá.
15: Trzeći/ síódmého dnia przed świętym Michálem.
16: Czwarty/ ná dzień świętego Fráncíŷzka.
17: Piąty/ ná dzień świętáy Helŷbiéty.
18: w Krzepicách.
19: PIérwŷzy Iármárk poŷt Laetare.
20: Wtóry/ w Poniedziátek przed Swiátkámi.
21: Trzeći/ ná dzień świętego Alexégo.
22: Czwarty/ ná dzień świętego Idŷiégo.
23: Piąty/ ná dzień świętego Fráncíŷzka.
24: A ná tych mieyfcách wŷzytkich wolno nam bédzie mieć Ko=
25: mory y Piárze náŷé/ dla wybiérániá Cél.
26: A ktemu/ káždému komu gdzie bliŷéy/ ábo gdzie bédzie chćiał/
27: do tych Iármárków ich miałt ná té Iármárki bédzie mu wolno
28: woły gnác. A cudzoziemcy nie ná inŷzych mieyfcách w Koronie
29: woły y bydłá kupowác máiá/
30: tylko ná tych pogránicznych miey=
31: fcách y Iármárkách: álbo y nie czekáiąc tych Iármárków/ w do=
32: miéch ŷzláchetckich bédzie wolno cudzoziemcom woły ŷimowá=
33: né/
34: karmné/ y powołowczyznę wedle Conŷtituciiéy Anni 1550.

strona: 1233

Metriki o Przywileiách

Część Pierwŷza

- 1: kupowác/ y wolno bez mytá z gránic wypędzác: á táŷz wol=
2: ność ma bydz y náŷzym Polŷkim Kupcom/
3: álbo ieŷli téŷ Szlá=
4: chćic chce wykarmiŷzy woły przez ŷimę/ wolno mu ie bédzie
5: wygnác przez gránice do cudzáy ŷiemie kedy chce/ bez wŷzego

- 6: hámowania:
- 7: y fklády y Iármárki temu przefzkadzić nic nie má=
- 8: ią/ ále máią bydź wolné wedle Conftituciiéy wyszézéy omienio=
- 9: néy anni 1550. teraz y ná wieki.
- 10: A tego ftrzędz máią Stároftowie y Célnicy pogránicznicy y
- 11: miáftá fkládowné: áby żadnému kupcowi włzech Koronnych
- 12: Pańftw/ áni zá lifty náłzemi nie dopuśczáli wízelákich towá=
- 13: rów wywozić/ áni wygániác z gránic Koronnych:
- 14: tylko cu=
- 15: dzoziemcom wolno to bydź ma/ zápláciwłzy clá y mytá powin
- 16: né y zwyczáyné. A ktoby fie tego ważył z Kupców Koronnych
- 17: Pańftw/ á był w tym záchwycon przez Stároftę:
- 18: tedy włzytki
- 19: towáry máią bydź iemu pobráné: z których towárów do fkar=
- 20: bu náłzého trzy częścí máią bydź oddáné: á czwarta częśc Stá=
- 21: roścíe/ który tákiego kupcá zábierze.
- 22: A iełliby Stároftá álbo
- 23: ktokolwiek iny/ którégokolwiek ftanu tákiego kupcá z towáry
- 24: zá gránice Koronné przepuścíc/ fołdrowác/ álbo bronić chćiał/
- 25: álbo fie tego ważyć śmiał:
- 26: tedy Kupiec té włzyftki towáry trá=
- 27: ćíc na do fkarbu náłzého: á Stároftá táki álbo ktokolwiek iny
- 28: któryby oného kupcá przepuśczał álbo fołdrował/
- 29: powinien bę=
- 30: dzie do fkarbu náłzého ták wielką fumnę záplácić/ iáko on to=
- 31: war kofztuie: kiedy to nań będzie przewidziono fłufznym świá=
- 32: dectwem/ y iáfnémi dowody zá pozwy.
- 33: A gdzieby pieniędzy
- 34: nie miał: tedy w imienié iego/ któręby ták wielką fumnę kofzto=
- 35: wáło/ ma wwiązání dác. A ná tákowe Stárofty/ Celniki/

- 36: Kupce/ y iné wżyftkié/ którzyby fie tego ważyli/
37: wolno będzie
38: káždému/ któryby fie iedno tego chciał podiąć/ inquilicią czynić:
39: gdzie y iáką będzie rozumiał naylepszą: y oné deferowác fkar=
40: bowi nálezemu:
41: á taki káždy zá pracą y zá nakład fwóy takowych
42: towarów wyłzpiegowáných będzie miał czwartą część/ gdy te=
43: go fłufznie á práwnie dowiedzie.
44: A wżákże Kupcom y in=
45: fzym obywatelóm Koronnym tym/ którym dlužno w cudzych
46: ftronach/ y téz którzy dlužni cudzoziemcóm: ci będą mieć di=
47: lacią dla zbywánia towarów/
48: ku płaceniu długów/ y także
49: braniu fobie towarów/ w długách fobie winnych w cu=
50: dzych kráinách do Náródenia Páná Kryftułowého świętá
51: blisko przyłzłego wywozić y wyganiác towáry wżelákie z Pol=
52: fki do cudzych ftrón:
53: y téz z cudzych ftrón tákiélfz towáry zásię

strona: 1234

- 1: do Polfki przywozić. A ielliby fie to inaczéy nalázło:(*marg*) Zygmunt w Kráko. (-)
2: tedy té
3: towáry/ któreby wynioł/ máiętnością fwą fkarbu nálezemu ná=
4: grodzić ma/ á któreby przynioł do komory/ ma ie trácić do fkar=
5: bu nálezego: á tych towarów Celnik ma mieć czwartą część zá
6: pracą.
7: Opátruiemy téz y to: áby miefczánóm y kupcóm wżelákim
8: z Polfki wolno było do drugiego blisko przyłzłego Séymu Ko=
9: ronného do cudzych Páńftw po wżelákie towáry ieżdzić/ y oné
10: do Korony przywozić:
11: iedno żeby z Korony żadnych nie wy=

- 12: woźili/ kromia ołowu Gwárkowie: álbo cí/ którzy ołowem ku=
13: pczą: á wízákże żeby zá ten ołów nic inégo do Korony nie przy=
14: woźili/ iedno śrebro/ álbo miédź pretio aequiualentí wywiežio=
15: nému ołowowi.
- 16: Czego Stároftowie y Mytnicy doźrzéc máią.
- 17: A co fie tytze Gdańfká/ tedy vftáviamy: áby do niego wo=
18: dą iné towáry nie fzły/ iedno zboża/ mąki/ y leśné roboty.
- 19: A kte=
20: mu rzeczy wízytki ku żywności gołpodárftwá włáfnégo fzlá=
21: chetckiégo/ á ziemią drógámi ftárémi y zwyczajnémi woły tra=
22: wné y karmné wolno isdź máią/ zápláciwłzy clá y mytá powin=
23: né y zwyczajné.
- 24: Spráwiedliwość w mieściéch skłádowych y ná Iármár=
25: kách przerzeczonych z káždégo kupieckiégo człowieká/ iákiégoż=
26: kolwiek ftanu/ ma bydź czyniona práwem gościnnym/ przez
27: Stároftę álbo Dzierżáwcę mieyfcá onégo/ gđzie będą żádac
28: spráwiedliwości:
- 29: á w miáftách Duchownych/ páńskich y fzlá=
30: chetckich/ íami Pánowie álbo Vrzędnicy ich iákimże práwem
31: gościnnym miedzy gościnnémi olobámi/ o rzeczy kupieckie álbo
32: tárgowé spráwiedliwość czynic będą powinni.
- 33: Wízákóz wol=
34: na będzie áppellácia do nas káždému/ któryby fie vciáżonym
35: bydź rozumiał.
- 36: O DROGACH Y GOSCIN=
37: CACH KVPIECKICH.
- 38: Dróg fzérokość iáko ma bydź poftá=
39: nowiona.
- 40: OKoło drógi częftokroć był fpór: iz iedni śianiém/ drudzy
41: budowániém część drógi záftępowáli z wielką krzywdą tych:

42: którzy ieżdżą/ álbo co pędzą.

strona: 1235

Metriki o przywileiách

Część Pierwża.

1: Aby tedy y tákowa przyczyná fpo=

strona: 1235

1: ro około drógi vřtála: My obiecuiemy dáć liřty do Przełozo=

2: nych Gránic/ Zamków/ y Miařt/ rořkázuiąc im:(*marg*) Kázimiérz w Piotrk. Lift. (-)

3: áby kořdy z

4: nich przyłaczywřzy k łobie dwu řzlácheckiego řtanu męřów ćwi=

5: czonych y dowćipnych/ řzerokość drógi wřzędy pořtanowili y

6: náznáczyli/ wedle vřřawy Státutu o tym wydánégo.

7: Kupcy řtárémi gořćincmi máiá ieřdzić.

8: ZAkázuiemy wřzyřtkim Kupcom: áby z rzeczámí y z kupiá=

9: mi řwémi nie řmieli przez nowé drógi y mieyřćá przechodřić:

10: ále wedle vřřawy řwięřtéy pámięći Páná Kázimiérzá Wřóřégo

11: nářégo przodká/ řtárémi drogámí niechay ieřdżą: á ieřliby iná=

12: czéy czynili/ wřzyřtki Dekrétowi temu przeciwiácé řie dozwała=

13: my řkázuiemy/

14: áby od Stárořty nářégo byli imáni: á dobrá

15: ich wřzyřtkié y kořdé z ořobná niech bęđá do řkárbu nářégo o=

16: bróconé.

17: Drógi pořpolité y ćlá áby nie były

18: mijáné.

19: STárořtowie řámi máiá bronić Kupcom: áby iedno dró=

20: gámí zwyczáynémi y gořćincmi/ nie chroniác řie Cěl y drog po=

21: řpolitych/ ieřdřili pod řtráceniém rzeczy: křóřéby przez drógi nie

22: zwyczáyné więřdř byli doznáni.

23: Ná gořćincách nie ma byđz nic gwał=

24: tem brano.

- 25: GDyż wŕzelki gwałt nie przez przyczyny rozmáitémi wŕtá=
26: wámi práwnémi bywa zákázowan/ y hámowan:
27: dla tego Król
28: Iego M. zá ŕlufzną rzecz to bydź rozumiał: áby w tákowych
29: rzeczách pożytki poddáných fwych opátrzył.(*marg*) Zygmunt w Bydgołczy. Lift.
-1: Kázimiérz w Wiślicy. Lift. (-)
30: A ták wŕtáwiamy:
31: áby ci/ którzy przez gościńce ieżdżą do Pánów fwych/ álbo téz
32: w Íprawách fwych włáfných/ bądź Pánowie/ bądź Szláchtá/
33: bądź którégokolwiek inégo Ítanu y záwołánia ludźie/
34: nie bráli
35: potrzeb dla siebie álbo dla koni we Wsíách/ w Kárczmiéch/
36: álbo téz ná mieyfćách iných ofobnych: y áby żadnégo gwałtu
37: nie czynili tym/ którzy przedác niechcá/ álbo przedác zábraniáią
38: Íie:
39: ále áby koždy fwych rzeczy wzywał wedle woléy fwéy.

strona: 1236

- 1: Drógá nie przez Márgrábską ziemię,
2: ále przez Głógów z kupiámi niech
3: bédźie: wyiáwŕzy od tego łól Książ=
4: zęciá Stolpskiégo.
5: VStáiamy ná tym Séymie: áby było zámknioné przelźcié
6: ták wŕzytkim Królestwá náłzégo poddánym/ iáko téz poŕtron=
7: nym Kupcóm przez Márgrábfką ziemię pod wŕzyftkich ich dóbr
8: Ítrácceniém:
9: y ták do Niemieckiéy iáko téz w Ítronę Niemieckiéy
10: ziemié z iákiémikolwiek kupiámi/ y woły przerzeczonym gościń=
11: cem nie máią chodźić: tylko tą drógá przez Głógów y przez iné
12: mieyfćá/ którédy zÍtárádná iest zwyczaj/ ieżdźić máią.
13: Ale iż

- 14: w ziemię Pána Książęciá Stolpfkiégo przez nowo Márgráb=
15: łtwo y tám y fám iezdźić zwyczaj był: My niechcąc áni náłzym/
16: áni Pána Książęciá Stolpfkiégo poddánym y innym Kupcóm
17: kupiectwá y przelźcia y tám y fám zábrániác/
18: ále chcąc wedle mo
19: źności tego zábronić: áby łie żaden ták do Królestwá náłżégo iá=
20: dác/ iáko téż z niego wyiezdźiác których mieyfc Pána Książęciá
21: Márgrábkiégo nie dotykał:
22: á iż tu ná ten czás nie możemy wie=
23: dźiéc położenia mieyfc łłufznych/ przez które przeiazd y ztąd y z o=
24: wąd mogłby łie pożytecznie y łłufznie poftánowić:(*marg*) Zygmunt w Bydgofczy. Lift. (-)
25: poruczamy
26: tę rzecz Wielmożnému y Sławętnym Lukałzowi z Górki Kašte
27: lanowi Poznánkiému/ y Wielkiéy Polki Generałowi/ z Ráy=
28: cámi Poznánkiémi:
29: áby poftánowił y obwołác kazał przeiazd
30: y mieyfcá: przez które ták z Królestwá náłżég^o przez ziemię y Pań=
31: łtwá Pána Książęciá Stolpfkiég^o / iáko téż z iego ziem y Pańtw
32: z kupiámi
33: (fól tylko wyiáwfy) z inémi rzeczámi/ które z zwyczáiu
34: y z potrzeby do Królestwá náłżégo przydáloby łie wieźdź/ tąż
35: drógá á nie inémi zdroźnémi przyłźcié niech bęđzie wolné:
36: pod
37: łtrácceniém koni y kupi od tych/ którzy bęđą przeciwnie téy wftá=
38: wie czynić. A tákowi/ którzy bęđą zieźdźić z téy drógi/ bęđą mo=
39: gli bydź ná koźdym mieyfcu hámowáni y zápowiedźieni.
40: Któ=
41: rá tákowá wftáwę przereczonému Pánu Książęciu Stolpfkié=
42: mu łam Wielmożny Lukałz z Górki liŧty łwémi bęđzie powinien
43: oznáymić:

- 44: áby to poddánym łwym kazał opowiedzieć/ y rofka=
45: zał dla dobrého łśiedztwá/ áby fie tym łpołobem záchowáli. A
46: gdyby Pánłtwá iego kupcy dotknęli/ áby także iém przez onę dró=
47: gę połtánowił y náznaczył:
48: którédyby mogli przeieździć.

strona: 1237

Metriki o Przywileiách

Część wtora.

- 1: Do Słaská iezdzić z kupiámi, álbo
2: przełzčia dozwałác pod gárdłem
3: zákazano ieft.
4: A Iż nie boiá fie wiele ich zákazánia drógi do Słáfká ro=
5: zmáitémi obyczáyami przeieździć/ ná wzgárdę zákazánia y Mán
6: datów náłzych/ zły przykład niepołtułzeńfwá pokázuiąc:
7: prze=
8: tóz chcąc tak łtróże/ iáko téz Kupce to zakazánié náłzé przełtepu=
9: iácé powłściágnác/ włtáwiamy ze włzyłtkimi Rádami y Połły
10: Ziemiłkiemi:(*marg*) Zygmunt w Kráko. (-)
11: Iż którybykolwiek ná potym był dołwiádczon
12: nád to zákazánié náłzé przeieździć z kupiámi y z Zbożem którym=
13: kolwiek do Słáfká/ zá gránice królestwá náłzého: y ná gárdle/
14: y ná dobrách włzyłtkich ma bydź karan.
15: A któryby w przeieźdzą
16: niu nie był poyman/ ále krádomie álbo zá folgá Stárołtów
17: przeiechał/ á potymby fie do domu wrócił: tákowy łwiádkámi
18: łłufznými pokonány iz to przeiechánié vczynił/ ná gárdle ma
19: bydź karan.
20: A iefliby który z Stárołtów dopułcił którému nád
21: zákazánié náłzé do Słáfká przeieździć: temu y Stárołtwo ma
22: bydź wzięté: y inym karániém/ które nam godné będzie fie zdá=

- 23: ło/ ma bydź karan.
- 24: A iefliby Stároftá był máiący dobrá náfzé
- 25: w zaftáwie: ma ie ftrácić przez wízelkiéy nádzieie odpufczenia
- 26: fumm pieniężnych: któróbý miał ná náfzych dobrách zápiśáné: y
- 27: tákowé dobrá zárázem ná Nas máią przypásdź:
- 28: iefliby téz Bur
- 29: grábiá/ Podftárości/ álbo Pífarz (*marg*) w Lácińsk. Capitanei. (-)
- 30: Podftárościégo obyczáiem
- 31: przerzeczonym wykroczył/ á fłufznym świádectwem był poko=
- 32: nan:
- 33: iż komu nád zákazánié náfzé przeiechác do Słáfká którą=
- 34: kolwiek bárwą y zafloną dopuścił: tákowégo Pan álbo zaftę=
- 35: pić/ álbo ná gárdło y dóbr iego wzięćie nam wydác będzie po=
- 36: winien.
- 37: Któréy to wftáwie y fkazaniu náfzému wízyfcy ludzie
- 38: ták náfzy/ iáko poddánych náfzych Duchownych y Swietckich
- 39: podléc máią: áni żaden z téy wftáwy wyięt bydź nie ma.
- 40: Drógá do Węgier y do Słáská tyl=
- 41: ko tutecznym ludziom, nie po=
- 42: ftronnym ieft zákazáná.(*marg*) Zygmunt w Piotrk. (-)
- 43: KV przeftródze wielkich nieprzefpieczeńftw/ krzywd/ y lu=
- 44: pieftwá/ które poddáni náfzy od obywatelów Królestwá Wę=

strona: 1238

- 1: gierkiégo y Księftwá Słáfkiego przefzłych lat podięli/ y iefcze
- 2: podéymowác muřą:
- 3: zá zwoleniem wízytkich ftanów ná tym
- 4: Séymie zebránych zákázuiemy/ y frodze zábraniamy: áby żaden
- 5: z poddánych náfzych do Węgier y do Słáfká z kupiámi/
- 6: ábo po
- 7: kupię y po którékolwiek rzeczy tám iézdzić/ álbo ztámtąd do

- 8: królestwá nálezego kupi którychkolwiek wozić nie śmiał/ pod
9: ítráceniém rzeczy y kupi tychże.
10: A folgowanié takowégo zám=
11: knienia przez Nas vczynionégo bydź niemoże/ aż ná Séymie
12: Wálnym. Wízákże dozwalamy: áby Szláchta y kupcy woły/
13: które téy żimy chowáli/ precz z Królestwá tak iáko piérwéy/ aż do
14: świętá świętý Tróyce bliškiégo wygnác mogli/ y mogą.
15: Ale
16: Węgierskim y Śląskim obywatelom będzie wolno z rzeczámí
17: y z kupiámí którémikolwiek w tym czásie do królestwá nálezego
18: przyéżdżác/ y z królestwá z inémi którémikolwiek rzeczámí przez
19: wízelkiéy trudności do domów fwych íie wrácác:
20: czemu niema
21: závádzác takié zámknienié/ które tylko ná poddáné nálezé przyna
22: leżéc ma. A takowé podnieśienié niema bydź vczyniono przez
23: Nas/
24: iákořmy wyszécy rzekli/ ieno ná wálnym Séymie Koron=
25: nym zá rádą wíztykich Stanów ná ten czás ná Séymie będa=
26: cych:(*marg*) Zygmunt w Piotrk. Támże. (–)
27: áni żadnému poddánému nálezému líftów wolności prze=
28: cíwko zákazániu takowému/ do Węgier y do Śląkák/ ábo ztám
29: tąd z rzeczámí y z kupiámí przeiéżdżác dozwolimy:
30: które choćby
31: były dozwoloné/ chcemy áby fkutku íwego nie wzięły: y wízyt=
32: kié rzeczy tu przywieżioné od tych którzy takowé lífty wolności
33: od Nas vprośili/ do Skárbu nálezego chcemy y íkázuiemy/ áby
34: były obróconé.
35: Biáloskórnicy ábo Gárbárze niech skór
36: nie przedáią pośtronnym ludziom
37: ZAkázuiemy/ áby Gárbárze íle ích w królestwie íeft/ Skór

- 38: wypráwionych/ to ieft/ Rzemieniá gotowégo precz z królestwá
39: nálezego do poľtronnych ziem nie wyfyłali:
40: y poľtronnym lu=
41: dźiom ku wywożeniu áby nieśmeli przedáwác/ pod ftráce=
42: niem tego rzemieniá y winá nálezá Królewfká.
43: Stádá áby z królestwá nie były pędzoné.
44: CHcemy/ áby było zákazano wżyftkim y koźdému zoľobná:
45: áby żaden nie śmiał Stad końkích álbo Klacz z Królestwá

strona: 1239

Metriki o Formularzách

Część wtora.

- 1: nálezego do poľtronnych Państw wygániác/ pod ftráceniem
2: tych koni/ y pod winá nálezá Królewfká.
3: Konie áby niebyły wywodzoné, áni
4: Skóry z Korony wywozoné.
5: KONie przez Kupce álbo przez Zydy wywodzoné/ áni fko=
6: ry przez Gárbárze y Furmány wywozoné z Korony bydź nie
7: máią:
8: á ty/ kórzyby ie chćieli wywozić/ hánowáni przez Stá=
9: rofty bydź máią: kórzy tego pilnie przeftřégác będą/ wedle
10: vchwały Státutów dawnych.(*marg*) Zyg. Aug. (-)
11: Do Słáfká álbo do Węgier áby kupie
12: niebyły wywozoné przez zápláce=
13: nia Cłá: á naprzód winá o karaniu
14: ná gárdle vftáwioná zniešioná ieft,
15: á to zásię o nieprzeiędzaniu Cłá
16: ná ieden rok z winá ieft vftáwiono.
17: Ciężkimi ludźi nálezých krzywdámi y wielkiémi przyczynámi
18: przywiedźieni/ zá prośbá wżyftkich ftanów onę vftáwę/ zá kó=
19: rá winá zkráďzenia Rzeczypoľpolitéy bywála fkazowána ná

- 20: té/
21: którzyby Mytá w królestwie/ które z Wołów ma bydź po=
22: winnie płácono/ przez zdráde vchraniáli fie/ y fwowolnie przez
23: záplácenia Mytá Woły zá gránice przeganiáli:
24: tę tedy vftáwę
25: znošimy y kázimy: á zapowiedź w téy rzeczy/ która do Séymu
26: bliſko przyſzłego trwáć będzie/ tákałmy vczynili:(*margin*) Zygmunt Piotrk. (-)
27: Aby żaden do
28: Węgiér álbo do Śląká kupi wozić álbo Wołów álbo bydła
29: gnáć niezápłáciwſzy cłá przez kaźni nie mógl: á ieſliby kto ináčezý
30: czynił/ wſzytko coby wywiózł álbo wygnał/ z poruczenia náſzé=
31: go kazáliby wziąć:
32: y nam to ma bydź zá winę dano. Ieſliby
33: téż Célnicy náſzy tákowych kupi/ álbo wołów nie mogli pogo=
34: nić: tedy ſkázuiemy vczynić ſzácunk:
35: á zá co oné woły álbo rze=
36: czy/ które nád zákazánié náſzé wywiézdź ábo wyniéść y wygnáć
37: kto śmiał/ będą ſtały: ták wiele zá winę Nam álbo Célnikowi
38: náſzému będzie powinien odliczyć y záplácić.
39: A ieſliby fie on ob=

strona: 1240

- 1: winiony przáł/ iż nie wywiózł áni wygnał/ á niebyłoby ſwiézo
2: dowiedziono nań/ iż to vczynił/ áni był w tym zádźierzan: ieſli
3: ieſt Szláhcíc/
4: będzie powinien przyſięgá fie oczyścić weſpó=
5: łek z inémi tákże Szláhcicy: á ieſli proſtého ſtanu człowiek/ te=
6: dy dowód Mytnikowi przeciwo niemu ma bydź ſkazan. A
7: tá vftáwá ma bydź chowaná do Séymu bliſko przyſzłego.
8: Zapowiedzenie iezdzenia do Węgiér
9: abo do Śląská, y o niewnoſzeniu ku=

- 10: pi do Polski iest do zázakánié pono
- 11: wioné: wżákze winá, która ma
- 12: bydz z niedbálégo Stárofty w téy
- 13: mierze brána, iest vmnieyżoná.
- 14: ZA prośbą Pośłów Ziemfkich zápowiedzenié/ które było v=
- 15: czyniono o niewożeniu álbo przywożeniu kupi do Węgier/ y do
- 16: Słáfká/ y do Polłki/ fkazáliłmy ze wżyftką Rádą Królestwá
- 17: nálezégo:
- 18: áby tym mocniéy było strzeżono od wżyftkich poddá=
- 19: nych nálezych/ póki iedno trwác będzie: y áby Stároftowie y
- 20: Mytnicy/ którzy stróžey flufzney zániedbawáią/ y zá których
- 21: przežierániém ktoby przeiędzał przeciwko téy wftáwie/
- 22: byli ka=
- 23: ráni winá ftá grzywien/ wedle Státutów o niedbálych Stá=
- 24: roftách vczynionych: kteréy winy połowicá do Skárbu nálezé=
- 25: go ma bydz obroconá/
- 26: á druga połowicá temu/ który Stároftę
- 27: álbo Mytniká tego dopufczáiącego nam ofkáržy/ y tego doftá=
- 28: tecznie dowiedzie/ ma bydz daná.
- 29: Kupcy iefli z kupiámi z królestwá
- 30: póyda, przysięgę vczynią: iz nie
- 31: ich fą kupie, které powiozą.
- 32: A Iz wiele Kupców poddánych nálezych ku fkázeniu wftá=
- 33: wy álbo zápowiedzenia nálezégo o niewywożenié precz z Króle=
- 34: ftwá y o niewożeniu kupi **wydánég^o** rozmaitych wymyflów zwy
- 35: kli vżywác/
- 36: pokázuiác to: iz rzeczy y kupié tákie ich fą wláłné ku=
- 37: pieckie: á zwláczá tych kupców/ którzy ná pográniczu Węgier=

Metryki o Formularzách

Część pierwsza.

- 1: fkiéy y Śląfkiéy ziemie y inych ziem żywią powiádaiąc/
- 2: że przez
- 3: nie álbo Pifárze ich w Królestwie fą kupioné: ále częftokroć fie
- 4: náyduią bydź włafné poddanych nálfzych: zá których płacą y na
- 5: kładem z królestwá bywáią wywozoné.
- 6: Dla fkázenia tedy o=
- 7: byczáiu tákowego ofzukánia ták fkázuiemy zá rádą Rad y Po=
- 8: fłów Ziemfkich: áby tákowi Kupcy poddáni nálfy/ (*marg*) Zygmunt w Kráko. (-)
- 9: którzy ftá=
- 10: ráią fie o wywieżienié kupi z królestwá/ vczynili cíelefną przy=
- 11: sięgę przed Célniki nálfzemi: iż tákowe kupie nie fą ich włafné/
- 12: áni máią żadného w nich hándlu álbo części iákiéy: ále iż fą wla
- 13: fné onych/
- 14: którjch twiérdzą bydź/ to ieft/ kupców pofttronnych w
- 15: ziemiách pofttronnych mieszkáiących. A ináčéy tákowe kupié zá
- 16: dnym obyczáiem niemáią bydź wypufczoné/ pod ftrácceniém ich.
- 17: O tych, którzy w gránicach y między
- 18: Mytnémi Komorámi mieszkáią: á
- 19: cokolwiek w miáfteczkách, które zá
- 20: Komorámi y Gránicámi fą, kupuią.
- 21: O Tych obywateloch/ którzy w Gránicách y między Komo
- 22: rámi Śląfkimi/ y Węgierfkimi/ y inémi pogránicznémi z Koro=
- 23: ną mieszkáią/ á w miáfteczkách/ które fą za Komorámi co kupu=
- 24: ią:
- 25: tedy z témi kupnémi rzeczámi nie fą powinni do komór zftę=
- 26: powác: ále Célnicy pilnie niech ftrzegą ná gránicách Koron=
- 27: nych: áby do Węgier/ álbo do Śląfká/ y do inych fáfiednych
- 28: ziem nie były rzeczy wywozoné/ áni Woły wyganiáné.

- 29: A któ=
30: rzyby przeciwko temu czynili/ á w tym vznáni y poymáni byli:
31: woły/ bydła/ Stádá/ y inné rzeczy máią tráćić/ A iesliby kto
32: z Célników którémukolwiek z ludzi co wzięł piérwéy/ niżliby
33: Komorę minął:
34: rzeczy ták pobráné wróćić/ á winy wedle vřtá=
35: wy Piotrkowłkiéy wydáné ten Mytnik ma zápláćić. Która to
36: vřtává o kupcách tych/ którzy ná przekup kupuią/ ma byđz ro=
37: zumiáná: á nie o tych obywateloch/ którzy ná potrzebę włáfną
38: łkupuią.
39: A przez tę vřtáwę nászę niehcemy áby było co vblizo=
40: no zápowiedzeniu: które łie sřtáło o nieprzechodzeniu do Wę=
41: gier álbo Słáfk: które inną Vřtáwą nászą rořkazálišmy/ áby
42: mocno było chowano.

strona: 1242

- 1: DRVGA CZĘSC
2: METRIKI
3: W ktorey łye opifuią formy Pozwow/ Za=
4: piřow/ Kontráktow/ y inřzych łzkry=
5: ptur práwnych.(*marg*) Zygmunt. Liřt. Támže. (-)
6: A to dla tego, áby młodzi ludzie zřąd ćwiczenié lepřzé bráli
7: y byli łpofobnieřzy ku piřaniu łpraw práwnych: bo wie=
8: le ich znamy co práwo vmieią, á tępi łą y nieřpofobni kie=
9: dy przyđdzie piřáć pozwy, controwerřię, etc.
10: Są ieszcze
11: drudzy, co do piřania łą łpofobnieřzy, á do odpráwowá=
12: nia kaur łą bárzo rudes, y niećwiczeni. Otóz dla tych
13: formy tu będą przyđané pořtěpków práwnych: á dla tych
14: wtórych, przykłády y práktykę práwną pokazemy.
15: KTÓRĄ FORMĄ POZWY

- 16: WYCHODZIC MAIĄ.
- 17: Pozew o dług zápiřány.
- 18: TObie Szláchetnému N. dźedźicowi N. rofkázuiemy: á=
- 19: bys ná Rocéch Ziemřkich tám á tám bliřko przypadáiących ná
- 20: řkárę řzláchetného N. z N. řtánař.
- 21: Który cię pozywa o to: iż
- 22: niechceř mu zápláćić řto grzywien pieniędzy pewného długu:
- 23: którės miał iemu zápláćić ná czás iuż przefřły/ á niezápłáćiłeř:
- 24: iáko o tym zapis w Aktćiéch Ziemřkich řřérzėy obmawia: y tá=
- 25: keř go wiele vřzkodźiř/ ábyř práwnie odpowiádař. Dan/ rć.
- 26: O dług nie zápiřány.
- 27: O To: iż mu niechceř zápláćić řto grzywien pieniędzy mo=
- 28: nety y liczby Polřkiėy pewného długu: którės miał zápláćić ná
- 29: czás iuż przefřły á niezápłáćiłeř: y tákžeř wiele go vřzkodźiř/
- 30: práwnie ábyř odpowiádař.

strona: 1243

Część wtora.

- 1: O wyrábánié gáiu álbo láfu, álbo
- 2: zapuřtu.
- 3: O To: iż ty gwałtownie wyrábałeř drzewo w gáiu/ álbo
- 4: w leřie iego ná dźiedźinie N. którė řobie řřácuie ná dźieřięć grzy=
- 5: wien: y tákeř go wiele vřzkodźiř/ řádownie ábyř odpowiádař.
- 6: O wyrábánié drzew płodnych.
- 7: IZeř mu wyrábař gwałtownie dźieřięćioro drzewá ro=
- 8: dzáyného/ to iefř/ N. y N. ná dźiedźinie wři iego N. którė řtały
- 9: zá pięć grzywien/ álbo iáko řáda řkaže: y tákoř ji wiele vřzkodźiř/
- 10: práwnie bėdźieř odpowiádař.
- 11: O Rány.
- 12: IZeř ty vczyniř zwády początek: y zádałeř mu gwałto=
- 13: wnie trzy rány krwáwė/ á dwie řinė: którė vřřáda zamkowy

- 14: wnet widział.(*marg*) Támże. Zygmunt. Liŧt. (–)
- 15: Które rány ŧzácuie łobie ná czwórdzieŧci grzy=
- 16: wien piéniędzy/ álbo iáko práwo ŧkáże: o które cié chce pokonáć/
- 17: práwnie bédźiefz odpowíadał.(*marg*) Támże. Támże. Támże. (–)
- 18: O Mężobóyftwo.
- 19: IZeŧ ty zábił Oycá iégo ŧzláchetného N. z N. które zábićie
- 20: Woźnym Ziémŧkim N. z N. y z Szláchtą odwiódł/ y ná cié o=
- 21: ŧwiadczył.
- 22: Którá głowę oycá ŧwégo przerzeczonégo ŧzácuie
- 23: łobie ná ŧto y ná dwádźieŧciá grzywien/ y ná kaźń ŧiedzenia w
- 24: więzieniu/ álbo iáko ŧąd ŧkáże: y chce cié o to pokonáć/ práwnie
- 25: bédźiefz odpowíadał.
- 26: O bliŧkoŧć.
- 27: IZ ty poŧiádleŧ y dźierzyŧz bliŧkoŧć iégo/ to iéft wieŧ N. y
- 28: iégo dźiedzictwo: do którego on iéft bliźŧzy niźli ty: po ŧzláche=
- 29: tnym niegdy N. Stryiu ŧwym rodzonym.
- 30: Które dobrá prze=
- 31: rzeczoné ŧzácuie łobie ná dwie ŧcie grzywien piéniędzy/ y ták
- 32: wiele ŧzkody/ práwnie bédźiefz odpowíadał.

strona: 1244

- 1: O rozdział.(*marg*) Támże. Zygmunt Liŧt. (–)
- 2: IZ ty niechceŧz z nim podźielić dóbr dźiedzicznych N. których
- 3: połowicá N. nań naleźy: á on ztobą chce ŧie dźielić. Co łobie
- 4: ŧzácuie ná ŧto grzywien piéniędzy/ y tákże wiele ŧzkody/ práv=
- 5: nie bédźiefz odpowíadał.
- 6: O wykupno dóbr zaŧtáwnych.
- 7: POzywa cié ku brániu piéniędzy: które ŧie mieniŧz mieć ná
- 8: dźiedzictwie/ to iéft/ wŧi N. zápiŧané.(*marg*) Támże. Támże. Támże. (–)
- 9: A dla tego ábyŧ ŧtánał/
- 10: y zápiŧy twé przed ŧádem vkazał/ y piéniádze wźiał/ á iemu iáko

- 11: dziedzicowi z dóbr iego przerzeczonych prawnie zstąpił. Dan rć.(*marg*) w Lác. (–)
- 12: Tákowy pozew wyszýy nápiřány moze téz byđz ná połoze=
- 13: nie křiąg nieczekawřzy Roków/ á to bęđzie ná woléy powodo=
- 14: wéy.
- 15: O kmiećią zbiegłégo, álbo innégo
- 16: poddánégo.
- 17: IZ ty iemu niechceřz wydác robotnégo N. Kmiećią iego ze
- 18: wři N. z którýy vćiekł do twéy wři N. którého v ćiebie we wři
- 19: twéy N. áreřtował z Woźnym Ziemřkim N. z N. którého łobie
- 20: řzácucie ná dzieřięć grzywien/ y ná ták wiele řzkód/ prawnie bę=
- 21: dzieřz odpowićdał.
- 22: O rękoieřstwo.
- 23: IZ ty ręczyłeř za řzláchetnégo N. z N. záplácíc dwádźieřćią
- 24: grzywien pieniędzy/ ná čas iuř przeřzły: którých dwádźieřćią
- 25: grzywien áni on řam N. iáko dłuźnik/ áni ty zań iáko rękoy=
- 26: mia niezápłácil.
- 27: O którę ćię pozywa/ y o ták wiele řzkody prá=
- 28: wnie bęđzieřz odpowićdał.
- 29: O pobránie řiáná álbo zboza.
- 30: IZeř mu ty wřiął gwałtownie dzieřięć kopic řiáná ná łące
- 31: iego dziedzicznéy wři N. roboty iego. Które řiáno řzácucie łobie
- 32: ná dwádźieřćią grořzy: y ták wiele řzkody/ prawnie bęđzieřz od=
- 33: powieđał.

strona: 1245

Metriki o przywileiách

Część wtora.

- 1: O podeptánié y řpásienie zboza.(*marg*) Támze. Liřt. Zygmunt w Piotrk. Liřt.
- 1: A ieřli do áreřtu przypozwać/ tedy té řłowá ad Areřtum et prořequendá actionem przyđác.
(–)
- 2: IZeř ty puřcił chcący gwałtownie czeładź twą z końmi y

- 3: z bydłem ná dziedźictwo iego N. y potłoczyłeś mu zboża rozmái=
4: té iego roboty/ które łobie łzácuię ná trzydzieści grzywien pie=
5: niędzy/ y ták wiele łzkody/ práwnie będziefz odpowiadał.
6: Pozew do gotowég^o pozwu po śmierci oy=
7: cá álbo którégokolwiek przodká, któ=
8: rému ięfcze nie przypadł był rok.
9: KTóry cię przypozywa do gotowég^o pozwu łzláchetnégo
10: niegdy oycá przereczonég^o łzláchetnégo N. potomká: którym
11: cię przereczony niegdy N. oyćiec iego pozwał o to á o to: y niech
12: będzie włożon pozew oycowłki/ y ták niech będzie zámkniono.
13: A przereczona łpráwá przynależy ná przereczonég^o N. iáko
14: potomká álbo łyná prawdziwég^o przereczonég^o N. Dla tego
15: ábyś ná przereczoné rzeczy przereczonému N. iáko potomko=
16: wi práwnie odpowiadał.
17: Gdyby oyćiec álbo inny przodek
18: wkroczywłzy w práwo: álbo ná=
19: piławłzy rok, álbo zdawłzy po=
20: zwánég^o vmárł, álbo połt arełtū.
21: KTóry cię przypozywa ku gotowému pozwu y łpráwie/ y
22: ku gotowému Rokowi. A ięfli rok ięft przypełzły: tedy niech bę
23: dzie nápiłano/ Ku przepełzłému Rokowi/ który ięft przepełzły ná
24: ten á ná ten czás/ rc.
25: y ku włzytkim połtępkom łądownym łzlá=
26: łzláchetnégo^o nigdy [!] N. oycá przereczonég^o B. y do tego punktu/ ná któ=
27: rym zołtálá łpráwá dla śmierci przereczonég^o łzláchetnégo^o nie=
28: gdy N. oycá przereczonég^o B. Do którę łpráwy łam B. ięft bliz
29: łzy/ y ná niego należy iáko ná łyná po oycu:
30: iáko pozew y połtę=
31: pek łpráwy iego w księgách Ziemiłkich łzérzę obmawia/ to

32: ieft/ o tę á o tę łumę. Dla tego cię przypozywa/ ábyś pilno=

33: wał/ gdy poftąpi do dálzzych ftopniów y poftępkow práv=

34: nych.

35: A iefli iefcze nie było wkroczo w práwo/ niech bę=

36: dzie zámkniony pozew tym fpofohem: Ná przerzeczoné rzeczy

37: práwnie będziefz odpowiaał.

38: Ale iefli będzie po zdaniu w zytku/

strona: 1246

1: álbo po vczynieniu Dekrétu: tedy tak niech będzie zámkniono:

2: Będziefz ładownie przełuchywał/ gdy przeciwko tobie dálzzych

3: poftępków będzie pátrzał.

4: Pozew przepelzłego przypozwu.

5: KTóry cię przypozywa do gotowého pozwu przepelzłego/

6: który iemu przepelzł ná Rocéch Ziemłkich w N. iuż przełzłych:

7: którym cię był pozwał o to/ rć.

8: Y niech będzie wpiłan pozew/

9: á potym niech będzie zámkniono/ práwnie będziefz odpowia=

10: dał.

11: Od kmieciá álbo inného poddáného.(*marg*) Liłt. Támże. Támże. Támże. Liłt. (—)

12: ABys ftanáł ná przeciwko N. z N. dziedzicowi: y poddáné=

13: mu fzláchetného N. z N. dziedzicowi. Ktory cię pozywa o to:

14: iżeś ty iemu wziął gwałtownie wołu/ który ftał zá trzy grzy=

15: wny pienedzy:

16: y oného w także wiele włzkodziłes/ práwnie bę=

17: dziez odpowiaał. A pan iego przerzeczony N. ftoi o winę

18: iego trzech grzywien przy przerzeczoným N. poddáným fwym.

19: Datum.

20: Pozew o gránice.

21: KTóry cię pozywa ku czynieniu gránic między dobry iego

22: N. dziedzicznými wsi N. z iednéy ftrony/ á twemi dziedzicznými

- 23: wsi N. z drugiéy łtrony:
24: ábyś pilnował gdy iemu powódz=
25: two będzie łkazano mocą ninieyłżégo pozwu/ práwnie będziełz
26: odpowíadał.
27: O nieuczynienié łpráwiedliwości.
28: O To: iż iemu niechcełz vczynić łpráwiedliwości z robo=
29: tnym N. kmiećiem y poddánym twoim ze wsi twéy N. który ie=
30: mu wyrąbał drzewá rozmáitégo w gáiu iego ná dziedzinie wsi
31: N.
32: Któré nieuczynienié łpráwiedliwości łzácuié łobie ná dzie=
33: sięć grzywien pieniędzy/ y ták wiele łzkody.
34: Wtóry pozew po zdániu w Contu=
35: mácią.
36: POzywa cię powtóré/ iáko cię zdał ná Roku piérwłzym ná

strona: 1247

Metriki o Formularzách

Część wtora.

- 1: Rocéch Ziemiłkich N. iuż przełżłych w winie nie łtania/ wedle
2: łwégo piérwłżégo pozwu: którym cię pozwał o to/ rc.
3: Y niech
4: będzie piérwłży pozew wpílan/ y ták niech będzie zámkniono/
5: práwnie będziełz odpowíadał.
6: Przypowíáftu obyczay po zdániu
7: w zyłku.(*marg*) Táme. Táme. Lift. (-)
8: KTóry cię przypowíeczczá ku záplácceniu y dołycuczynieniú
9: o té wlyłtkié rzeczy/ o które cię zdał ná roku záwitym ná Ro=
10: céch Ziemiłkich N. iuż przełżłych wedle łwégo pozwu o zyłki: w
11: którym cię pozwał o to/ rc.
12: Y niech będzie wložon pozew/ y
13: ná mieyłcu tego łłowá/ Będziełz odpowíedał/ niech będzie [!] zám

- 14: kniono/ Práwnie dofyć vczyniřz.
- 15: Pozew z vrzędu Podkomorfikiego
- 16: ná pole po zdániu pozwánego w
- 17: zyřku w řádzie Ziemskim.
- 18: TObie řzláchetnému N. z N. rořkázuiemy: ábyř przed námi
- 19: álbo Komornikiem nářzym w Poniedziátek po řwięcie N. któ=
- 20: ré teraz bliřko będzie ná mieyřcu polnym/
- 21: między dziedzićtwy
- 22: řzláchetného N. rzeczonými N. y twými dziedzićznými N. rzeczo=
- 23: némi N. gdzie przerzeczony N. powód nas álbo Komorniká ná=
- 24: řzého pořtáwi ku pilnowániu y widzeniu/
- 25: gdy nas álbo vrząd
- 26: nářz powiedzię/ y gránice będą řypáné/ y kopce zięmie/ y inné
- 27: znáki grániczné czynioné: y ábyř pilnował y pátrzał gdy przy=
- 28: řięgę z řwiádky vczyni/ iáko powodowa řtroná ná prawdziwé
- 29: y řpráwiedliwe wwiedzięnię/ y řypánię przerzeczonych gránic:
- 30: iáko przeciwo tobie przerzeczóné powództwo otrzymał zdaw=
- 31: řzy cię w zyřku w řádzie zięmkim N. ná Rocéch iuř przeřlych: z
- 32: którym powództwem do nas álbo do vrzędu nářzého ná pole
- 33: ieřt odeřłány: zebyř przerzeczonych rzeczy řádownie pilnował.
- 34: Pozew zamkowy ná skárgę.
- 35: N. Z N. Stárořtá/ tobie řzláchćicowi N. z N. obiářnia=
- 36: my: iř řzláchetny N. ze N. przeciwo tobie przed námi vřkar=
- 37: řał řie: ižeř go z řpokoyného dzięrzenia dóbr N. gwałtownie

strona: 1248

- 1: wypędził y wybił.
- 2: Dla tegoć mocą Królewřką/ y nářzého v=
- 3: rzędu Stárořćiego rořkázuiemy: ábyř przed námi álbo vrzę=
- 4: dem nářzym zamkowym N. w Poniedziátek po řwięcie N. ná
- 5: zamku N. řtáňął/ ná řkárgę przerzeczóného N. y ná rzeczy/ które

- 6: tobie ná ten czas máią byđz zádáné/ odpowíadał.
- 7: A choć ftá=
- 8: niefz choćiay nie: My przedsię do tych rzeczy/ które ná náfz v=
- 9: rząd będą należéc/ bęđziemy poftępować. Dan ná zamku/ rc.
- 10: Przypowíaft po vczyniéniu fkazánia
- 11: zá rzecz oładzoną.
- 12: KTóry cię przypowíeczca ku dofyvczyniéniu y zápláceniu
- 13: iemu ftá grzywien/ przez fąd Ziemfki N. które ná Rocéch Ziem=
- 14: fkich w N. blisko przéfzłych ná cię fą fkazáné:
- 15: y ábyś pilnował/
- 16: gdy przyśięze ná fzkody/ które ztąd ma. A ták ábyś ftánał/ y zá
- 17: wfzyftkié rzeczy przerzeczoné y zá winy dofyć vczynił.
- 18: Iáko przypowíaft ma byđz zámykan.
- 19: W Przypowíaftu nie fądownie bęđziefz **odpowíadał [!]** / ále fą=
- 20: downie dofyć vczynífz: zwykło byđz y ma byđz piáno.
- 21: KTORĄ FORMĄ ZAPISY |
- 22: WYCHODZIC MAIĄ
- 23: Spofób zapífu zamiány dóbr.
- 24: SToiąc oblicznie przed fądem fzláchetny N. dziedzíc N. z ie=
- 25: dnéy ftrony/ y fzláchetny N. z drugiéy ftrony/ zdrowy ná vmy=
- 26: śle y ná cíele/ y przy dobrym rozumie bęđący/ iáwnie y przez wy=
- 27: znánié fwé wyználi:
- 28: Iż międy fobą vczynili dóbr dziedzicz=
- 29: nych wieczną y nieodezwaną zamiánę/ dawfzy fobie zobopól=
- 30: nie dobrá zá dobrá/ ziemię zá ziemię:(*marg*) Zygmunt Lift. Zwy. ziem. Krákw. Lift. (-)
- 31: ták iż przerzeczony N. dał y
- 32: zámienił dobrá fwé dziedziczné/ to íeft/ wieś N. ze wfzyftkim téy
- 33: wśi dziedzictwem/ y ze wfzyftkim právem/ páńftwem/ włáfno
- 34: ścią/ y Tytułem dziedzicznym/ z przerzeczoným N. z N.(*marg*) Zygmunt. Lift. (-)
- 35: Który

36: N. zá iego dobrá dziedziczné/ to iest/ wieś N. przerzeczoną także

37: téż ze wżyftkim dziedzictwem téy wśi dał y zámienił/ ze wży=

strona: 1249

Metriki o Formularzách

Część wtora.

1: tkim právem/ páńftwem/ y włańnością/ y Tytułem dziedzici=

2: cznym:

3: tak iż przerzeczony N. przerzeczoné N. dobrá/ to iest/

4: wieś N. z fwémi potomki bédzie dzierzał/ miał/ y obyczáiem

5: dziedzicznym posiédzie tak széroko/ długo/ y wokrag:

6: iáko

7: przerzeczoné dobrá/ álbo dziedzictwo przerzeczonéy wśi N. w

8: fwych gránicách z ftarádawná iest rozdzieloné/ y ográniczoné

9: ze wżyftkiémi y káždémi zofobná pożytki:

10: które z ftarádawná

11: ku temu N. dziedzictwu przynależáły/ y ze wżyftkiémi nic nie

12: wymuiąc przyległóściami. Y także przerzeczony N. przerze=

13: czoné dobrá fwé/ to iest/ Wieś N.

14: ze wżyftkim téy wśi N.

15: dziedzictwem/ ze wżyftkim právem/ páńftwem/ y włańno=

16: ścią/ y tytułem dziedzicznym ze wżyftkimi potomki fwémi

17: bédzie dzierzał/ miał/ y dziedzicznie ośiédzie/

18: tak szerozo/ dłu=

19: go/ y wokrag: iáko rzezoné dobrá álbo dziedzictwo wśi N.

20: w fwych gránicách y miedzách z ftarádawná iest rozdzieloné/

21: y rozgrániczoné/

22: y także welpólek ze wżyftkiémi y káždémi z=

23: ofobná pożytki y przyległóściami: które z ftarádawná ku má=

24: iętności N. przynależą nic nie wymuiąc.

25: Y iuz ci prerze=

- 26: czeni zámianę czyniący dáli sobie zobopólnie w przerzeczoné
- 27: dobrá tak odmiénioné iftotné wwiązání y rzeczné dźierze=
- 28: nié przez Woźné Ziemskié.
- 29: Y będą powinni y fą obowiązá=
- 30: ni fópłnie siebie y potomki fwé/ względem przerzeczonych
- 31: dóbr tak zámienionych brónić/ fczyćić/ y zobopólnie fie wyfwo=
- 32: bodzác y wfpokoiác od wżyftkich prawných trudności/
- 33: y piér=
- 34: wżyich obowiązków/ zapifów/ pozwów zanieśionych/ y któ=
- 35: ré zanieśioné bydź máią/ zyfków/ przezyfków którychkolwiek/
- 36: y wżyftko zamykaiąc od wżelkiego przenágábania prawné=
- 37: go/
- 38: y od wżyftkich ofób ftanu oboiéy płci/ przez dawności
- 39: ziemskié/ iáko ná którą ofobę dawność należy/ pod fzkodami
- 40: ziemskiémi/ álbo zakładem ftá grzywien pieniędzy monéty
- 41: Polfkiéy.
- 42: O które fzkody/ álbo zakład ieden od drugiégo względem
- 43: przerzeczonéy obrony pozwány/ y potomkowie iego pozwáni
- 44: do fądu Ziemskiégo E. álbo Zamkowégo I. ná piérwżym Ro=
- 45: ku iáko zawitym ftać oblicznie
- 46: y zaniechawfzy wżyftkich wy=
- 47: mówek/ zwłók z którýkolwiek przyczyny/ álbo téż kwitów/
- 48: które z práwá zwykły bydź dawáné y pozwaláné/ y wżyftkich
- 49: innych prawných zwłók/ y także rufzenia Sędzi/
- 50: odpowia=
- 51: dáć y od Sądu nieodchodząc Dekrétowi fądownému bydź
- 52: poślufzen/ to ieft/ záftepic/ y o wżyftkié ofądzoné rzeczy do=

strona: 1250

- 1: fyc vczynić będzie powinien/ y Potomkowie iego będą po=
- 2: winni tylekroć/ ilekroć im y ich potomkóm będzie potrzebá.

- 3: Spofób zapifu wieczného przedá=
4: nia dóbr.
5: Stoiąc oblicznie przed ładem szlachetny N. zdrowy ná v=
6: myśle y ná cíele/ iawnie przez wyznánié fwé wyznał:
7: iż dobrá
8: fwé dziedziczné/ to iest wieś N. ze wzyftkim téy wsi dziedzici=
9: ctwem/ y ze wzyftkimi do téy wsi przynależnościami/ którymby=
10: kolwiek spofobem przynależály y przychodziły/
11: nic práwá/ pán=
12: ftwá/ y właśności którychkolwiek pożytków przerzeczony N.
13: w przerzeczonych dobrách N. łobie y fwym potomkóm nie zá=
14: chowuiąc áni wymuiąc/
15: ták széroko/ długo/ y w okrąg/ iáko
16: przerzeczonych dóbr wsi N. dziedzictwo w fwych miedzách y
17: gránicách łie rozciąga/ Szlachetnému N. z N. zá C. grzywien
18: monety y liczby Polfkiéy przedał ná wieki/
19: y ná wieczność zdał:
20: ták iáko łam przerzeczóné dobrá N. miał/ dzierzał/ y w dzierze=
21: niu ich był/ nie wymuiąc żadnych pożytków tych dóbr:(*marg*) Zygmunt. Liłt. (–)
22: áby ie
23: przerzeczony N. y iego potomkowie ze wzyftkim práwem/ pán=
24: ftwem/ właśnością/ y tytułem dziedzicznym/ y pożytki wzyft=
25: kiémi y káždémi z łobná wiecznie dzierzał/ opánował/ y ná po=
26: żytki fwé wedle vpodobánia fwégo obrócił.
27: Y iuż od tego czá=
28: łu przerzeczony N. dał łftotné wwiązánié y
29: dzierzenié w rzeczy łáméy przez Woźného ziemfkiégo w przerze=
30: czóné dobrá N. to iest w wieś B. y we wzyftko iéy dziedzictwo/ y
31: we wzytki pożytki.
32: W których wzytkich dóbr łpokojnym dzier

- 33: żeniu będzie powinien przereczony N. y iego potomkowie prze
34: rzeczoného C. z iego potomki względem przereczonych dóbr B.
35: tym łpołobem przedánych bronić/
36: záltępić/ wyłwobodzić/ y v=
37: łpokoić od włzelkiego zatrudnienia prawného/ y od włzytkich
38: ołób łtanu oboihey płci przez dawności ziemłkié/
39: iáko dawność
40: ná którą ołobę z práwá przynależy/ tylekroć ilekroć iemu C.
41: będzie potrzebá/ pod łzkodámi ziemłkiemi/ álbo zakłá=
42: dem C. grzywien żadną rzeczą wymyślńą tego zakłádu nie
43: vchodząc.
44: O które łzkody álbo zakłád ieden od drugiego **względem [!]** prze=
45: rzeczonhey obrony pozwány/ y potomkowie iego pozwáni do łą=

strona: 1251

Metriki o Formularzách

Część wtora.

- 1: du Ziemłkiego E. álbo Zamkowého I.
2: ná piérwłzym Roku/
3: iáko záváwym łtać oblicznie/ y zániechawłzy włzytkich wymó=
4: wek/ zwłók z którheykolwiek przyczyny/ álbo téz kwitów które z
5: práwá zwykły bydź dawáné y pozwaláné/
6: y włzytkich innych
7: prawných zwłók/ y tákże rułzenia Sędzi/ odpowiadác y od łą=
8: du nie odchodząc Dekrétowi łądownému bydź połłuzen/ to
9: ieft/ záltępić/
10: y o włzyłtkié ołádzoné rzeczy dołyc vczynić bę=
11: dzie powinien/ y potomkowie iego będą powinni tylekroć/
12: ilekroć im y ich potomkom będzie potrzebá.
13: A iefłiby ten/ który przedawa/ miał żónę:
14: której opráwá po=

- 15: íágu ściągáábý fie ná tákové dobrá przedáyné: tedy będzie
- 16: poftáwioná przez mężá v Akt/ y zwoleniem przyiaćiół przyna=
- 17: mniéy dwu krewnych z liniiey Oycowfkiéy: y przyzwoli ná tá=
- 18: kowy zapis/ co fie tycze iéy opráwy.
- 19: Spofób zápińania czynńzu ná wyder=
- 20: koff oíobam duchownym, zá do=
- 21: zwoleniem Króla Iego M. piér=
- 22: wéy otrzymaným.(*marg*) Zygmunt w Piotrk. Liít. (-)
- 23: SToiąc oblicznie przed fądem fzláchetny N. dziedzic B. zdro
- 24: wy ná vmysle y ná ćiele/ iáwnnie przez wyznánié íwé zeznał:
- 25: iż vczćiwym mężom Mifionarzom Kościoła Tumfkiégo
- 26: Krákowfkiégo/
- 27: teraz y nápotym będącym/ dwánaście grzy=
- 28: wien pieniędzy monéty y liczby Polfkiéy wiecznie/ wízákże ná
- 29: wyderkoff przedał y zápińał/
- 30: y przedáie y zápińuie ná dobrách
- 31: íwých dziedzicznych/ to íelt/ ná wśi I. y kmiećiach/ káczma=
- 32: rzách/ y innych wízyftkich/ którzy miefzkáią w przereczonéy
- 33: wśi I.
- 34: Które dwánaście grzywien pieniędzy przereczony N.
- 35: będzie powinien/ y iego potomkowie będą powinni káždégo
- 36: roku ná káždé święto S. N. przereczonym vczćiwym Men=
- 37: lionarzom ninieyńzym/
- 38: y którzy zá czáfem będą/ przez włáfné=
- 39: go poílá odeílać/ y od nich ná káždy rok po zápláceniu kwit
- 40: wíziąc. Tenze będzie powinien/ y ninieyńzym liíttem fie obo=
- 41: wiézuie z kmiećmi w téyże wśi miefzkáiącými
- 42: v Akt Duchow=
- 43: nych v Wikáriégo álbo Officiała L. ná święto Świętégo M.
- 44: blińko przyfzłe ftánać/ y ku pláceniu z przereczonými kmiećmi

45: przereczoného czynłzu roczného dwánaście grzywien pod kłą=

strona: 1252

1: twámi Kościelnými obowiązać sie.

2: Y iuz przereczony N.

3: przereczonym Kościołá G. sługom Kościelnym dał iftotné

4: wwiązanié/ y rzeczné dzierzenie w przereczony czynłz: áby

5: dzierzeli/ mieli/ y słpokoynie trzymáli.

6: Ktemu przereczony

7: A. obowiązuie sie y potomki słwé względem przereczoného

8: czynłzu od wżyftkich zapifów piérwżych/ pozwów zanieśio=

9: nych/ y które zanieśioné máią bydź/

10: zyftków/ przezyftków któ=

11: rychkolwiek ielli które są/ y od wżelkiego wżyftkich osób słta=

12: nu y płci práwného przenágábánia przereczoné sługi kościelné

13: ninieyłzé y którzy zá czáfem będą/ bronić/ záftępic/ wyłwobo=

14: dżic:

15: ták iżby przereczeni słudzy kościelni ninieyłzy/ y którzy po=

16: tym będą mogli słpokoynie y cále káždého roku przereczony

17: czynłz dwánaście grzywien/ iáko rzeczono ieft/ brác przez wżel

18: kiého zatrudnienia.

19: Które rzeczy wżyftkie wyrázoné/ y w ni=

20: nieyłzym zapiśie zámknioné/ przereczony A. będzie powinien y

21: iego potomkowie będą powinni pod zakłádem słtá álbo N.

22: grzywien przereczonym sługom kościelnym/ y ich potomkom

23: zápláćic:

24: o który zakłád do słdu Ziemłkiého álbo Grodzkiého P.

25: pozwány álbo potomkowie iego pozwáni/ ná piérwżym roku

26: iáko záwitym będzie powinien álbo będą powinni słtác/ zádná

27: rzeczą wymyłłną bądź práwná álbo niepráwná ich nieucho=

28: dzác álbo roku nie zwłócząc/

- 29: pod łtrácceniem łwéy rzeczy/ ále
- 30: ná tymże roku bédzie powinien y bédą powinni przereczonych
- 31: Kapłanów od włzyłtkich trudnoścł záłtępic/ wyłwobodzić/(*marg*) Zygmunt w Piotrk.
Lift. (-)
- 32: y włzyłtkim rzeczám w ninieyłzym zapišie opifánym dołyc v=
- 33: czynic. A iełliby niechciał álbó zániedbał/ álbó potomkowie
- 34: iego zániedbáli:
- 35: tedy zarázem o przereczony zakłád w zyłku
- 36: máią bydź zdáni/ y zá nie dołyc vczynic bédą powinni/ álbó
- 37: bédzie powinien. A choć dołyc vczyni zá przereczony zakłád/
- 38: przedšię włzyłtkie rzeczy opifáne wypełnic bédzie powinien/
- 39: y bédą powinni tylekroć ilekroć przereczeni łudzy Košcielni
- 40: czynšzu przereczoného ná czás przereczony nie mogli by mieć/
- 41: áni by im dołyc fie sftáło względem włzyłtkich przereczonych
- 42: rzeczy.
- 43: Obyczay dárowánia wieczného.
- 44: SToiąc oblicznie przed łádem Szłáchetny A dziedzić N.
- 45: zdrowy ná vmyšle/ y ná čiele/ iáwnie zeznał:

strona: 1253

Metriki o

Formularzách Część wtora

- 1: iż dobrá łwé
- 2: dziedźiczné/ to iełt/ Wieš C. ze włzyłtkim téy wšł dziedzić=
strona: 1253
- 1: twem/ y ze włzyłtkim práwem/ páńštwem/ y włáfnošciá/ y Ty=
- 2: tułem dziedźicznym/ y ze włzyłtkiemi do tych dóbr przynaležno=
- 3: šciámi/ y którýmkoľwiek łpofobem należały z pożytki włzyt=
- 4: kiemi/
- 5: nic práwá/ páńštwá/ y włáfnošci/ y włzyłtkich docho=
- 6: dów y pożytków w przereczonych dobrách łobie y potomkom

- 7: łwym nie ořtawuiąc/ áni wymuiąc/
8: ták řzeroko/ długo/ y w o=
9: krąg/ iáko przereczonych dóbr dźiedzictwo w łwych miedzách
10: y gránicách řzerokié ieřt/ y iáko ie řam dźierzał y miał/ y w dźier=
11: żeniu był/ řzláchetnému D. y iego włáfnym potomkom dał/ dá=
12: rował wiecznie y ná wieki:
13: áby przez przereczoného D. y iego
14: potomki iáko prawdziwé y řłufzné potomki przereczoné dobrá
15: były trzymáné/ miáné/ y wiecznie dźierzáné/ y wedle vpodobá=
16: nia řwého ná vżytki obrácáné.
17: Y iuz od tego czáfu przereczony N. przereczonému N. dał i=
18: řtotné wwiązání y dźierzenie w rzeczy řáméy przez Woźného
19: Ziemiłkiego w przereczoné dobrá N. to ieřt/ w wieř B. y we
20: wřzytko iéy dźiedzictwo/ y we wřzytki pożytki.
21: W których wřzy=
22: tkich dóbr řpokoynym dźierzeniu bęđzie powinien przereczony
23: N. y iego potomkowie przereczoného C. z iego potomki wzglę
24: dem przereczonych dóbr B. tym řpořobem dárowáných bronić
25: zářtěpic/
26: wyřwobodzić/ y vřpokoić od wřzelkiego zářrudniéniá
27: práwného/ y od wřzytkich ořób řtanu y oboiéy płci przez dawno=
28: řci řiemłkié/ iáko dawnořć ná ktorą ořobę z práwá przynależy/
29: tylekroć ilekroć iemu C. bęđzie potrzebá/ pod řřkodámi řiem=
30: řkiémi álbo pod zakłádem C. grzywien řadną rzeczą wymyřłną
31: tego zakłádu nie vchodząc.
32: Spořób zapifu zářřawy dóbr.
33: SToiąc oblicznie przed řádem ninieyřzym řzláchetny A. dźie
34: dźic B. dobrowolnie/ iáwnie/ y przez wyznánié zeznał:(*marg*) Zygmunt w Piotrk. Liřt. (–)
35: iř řzláche=
36: tnému C. y iego potomkom dobrá řwé dźiedziczné/ to ieřt/ wieř

- 37: E. w grzywnách M. pieniędzy dobréy monéty Polłkiéy záftáwił
38: y zápifał/
39: do świętá Národzenia Páná Kryftułowého do dru=
40: giégo tákiégož świętá blińko przyfzłého/ ieřliby nie wykupił álbo
41: fummy przerzeczonéy nie záplácił/ dóbr tych dziedzicznych.
42: A
43: ták rok od roku/ iáko látá po łobie ida/ áž do zupełného y całego
44: przerzeczonéy fummy M. grzywien záplácenia/ y przerzeczonych
45: dóbr wykupienia: áby dźierzał C.V. przerzeczoné dobrá ze wřzy=
46: tkim právem/
47: páńřtwem/ włánořciá/ ták dľugo/ řzéroko/ y

strona: 1254

- 1: wokřág/ ze wřzyřtkiémi y káždémi zořobná tych dóbr pořytki/
2: dochody/ y przynaleřnořciámi wřzyřtkiémi/ to ieřř/ iáko řam
3: dźierzał/ miał/ y w trzymániu był/
4: nic łobie prává/ páńřtwá/
5: álbo pořyřków w przerzeczonych dobrách E. przerzeczonému
6: A.B. y iego potomkom któřymkolwiek/ niezáchowuiác/ álbo
7: nie wřymuiác obyczáiem y Tytułem zářtáwy/ áž do wykupie=
8: nia/ áby dźerzał/ miał/vřywał.
9: Y iuř mu przerzeczony A.
10: dał y dáie od tego czářu w przerzeczoné dobrá E. iřtotné wwiá=
11: zánié y dźierzenie rzeczné/ przez któřégokolwiek Woźného Ziem=
12: řkiégo/ od tego czářu z prává przydáného/ áby przyiał to wwiá=
13: zánié.
14: Ani ma przerzeczony A.y iego potomkowie przerzeczó=
15: nému C. y iego potomkom w przerzeczoné dobrá zářtáwné w=
16: wiázania bronić/ álbo dawřzy wwiáz ánié w nich krzywdźić/
17: álbo któřymkolwiek obyczáiem řpokoyného dźierzenia przeká=
18: zác:

- 19: y owfzem będzie powinien/ y iego potomkowie będą po=
20: winni względem przereczonych dóbr odewfzyftkich obowią=
21: zków/ praw y zapisów piérwzych/ téż pořagu y wianá fzłáche=
22: tny F. małżonki fwéy/
23: y pozwów/ przypożwów iuż wnieřio=
24: nych/ álbo które iefcze wnieřioné bydź máią/ zyřków przezy=
25: řków którychkolwiek/ y iednym řłowem zámykáiác od wfzyřt=
26: kiégo przenágábánia práwnégo/
27: y wfzyřtkich Sądów Króle=
28: řtwá przez wfzyřtki dawnořci Ziemřkié/ iáko ná którą ofobę płci
29: y řtanu oboygá žiemřka dawnořc przynależy y řciága fie/ bró=
30: nić/ řczyćić/ zářtąpicć/
31: y wyřwobodźić/ y przez řřkody ji vczynić
32: tylekroć/ ilekroć iemu álbo iego potomkom w tym czářie póki
33: zářtawá trwác będzie/ byłáby tego potrzebá/ pod zakłádem
34: innych M. grzywien.
35: O który zakłád álbo zakłády iefli wzglę=
36: dem przereczonych rzeczy pozwác do práwá Ziemřkiégo G. ál=
37: bo Grodzkiégo H. dopuřciłby fie/ álbo iego potomkowie do=
38: puřciłiby fie: tedy ná piérwřzym Roku pozwu iáko záwitym
39: może bydź zdan w zyřku:
40: á iefliby nie řtánął odrzućiwřzy wfzy=
41: tki zwłóki ná rzeczy główné/ álbo téż ná przypadkowé/ choć
42: prawdźiwéy niemocy/ odłózenia ná więřřzą rzecz/ ná rzeczy
43: řobie wedle práwá pomocné/ ná kwit:
44: wyiawřzy gđzieby řobie
45: brác chćiał ná kwit włáfnégo powiátu/ ná który zwykło bydź
46: dawano/ y ná wfzyřtkié inné z którýchkolwiek przyczyny zwłóki y
47: miánowánia wfzyřtki dáć wwiázánié
48: y krzywdę przez řię ál=

49: bo przez napráwné oľoby w przerzeczonych dobrách wczynioną

50: ná profté powodowé twiárdzenié ma nágrodzić/ y od infzych

51: zádawania trudności záltępić/ wyľwobodzić/ przez łzkody v=

strona: 1255

1: czynić będzie powinien y będą powinni.

2: A iefli w przerzecz=

3: nych rzeczách wľyźftkich álbo w części nie wczyniłby doľyc/ tám=

4: że zarázem przez łąd nie winá trzech grzywien/ ále zakład ná

5: nim álbo potomkách iego ma bydź łkazan:

6: o który zakład álbo

7: zakłady łąd odrzuciwľzy łądowné ruľzenia/ y ine wľyźftki zwłó=

8: ki álbo łmykánia/ ten prawem zwyciężony/ temu który prá=

9: wem wygrał pod czwórnaścią grzywien winy nieodchodząc

10: wedle obyczáiu prawá doľyc wczynić będzie powinien/

11: y po=

12: tomkowie iego będą powinni: które zápłaciwľzy y doľyc zá nie

13: wczyniwľzy/ przedsię zápíľowi y wľyźftkiému w nim opisániu

14: doľyc wczynić z potomki łwémi będzie powinien

15: tylekroć/ ile=

16: kroć iemu C.D. y iego potomkom będzie potrzebá.

17: Spofób obowázku pewnégo dľugu.(*marg*) Zygmunt w Piotrk. List. (-)

18: SToiąc oblicznie przed łądem Szłáchetny N. dziedzić N.

19: iáwnie y przez wyznánié zeznał: iż Szłáchetnému N. łto grzy=

20: wien piéniędzy pewnégo y wiadomégo dľugu/ álbo pożyczá=

21: nych piéniędzy monéty y liczby Polłkiéy iest winien/

22: y niniey=

23: łzym listem obowięzuie łie od tego czáľu ná święto Národze=

24: nia Paná Kryľtuľowégo/ które bliľko przydźcie zápłacić/ y vi=

25: ścić łie:

26: á gdzieby nie zápłacił/ álbo zápłacić zániedbał/ tedy ná=

- 27: zaiutrz tegoz swięta Narodzenia Pánfkiego/ które blisko przy=
28: dzie/ będzie powinien/ y ninieyłym zapifem obowięzuie fie ie=
29: mu N. dác iftotné wwiązání
30: y fpokoyné dzierzenie w wieś
31: fwą dziedziczná albo zaftáwná rzeczoná N. przez Woźného:
32: którego sobie przereczony N. wybierze przez wízelákiego przy=
33: dania któregokolwiek vrzędu:
34: á dawfzy mu wwiązanie y fpo=
35: koyné dzierzenie/ ma y będzie powinien oného bronic y wyfwo=
36: bodzić: tak iz przereczoné dobrá fpokoynie od wízelkiéy trudno=
37: ści práwnéy wízyłkich ofób będzie mógl dzierzeć y trzymać:
38: które będzie dzierzał y miał obyczáiem zaftáwnym w przere=
39: czonych ftu grzywien/ od przereczoného swięta Narodzenia
40: Pánfkiego/ albo ráczéy od wzięcia dzierzenia do drugiego Ná=
41: rodzenia Pánfkiego blisko przyfzłego:
42: á od swięta Narodzenia
43: Pánfkiego blisko przyfzłego do drugiego/ iáko látá po sobie idá/
44: aż do zupełnéy zapłaty przereczonych ftá grzywien/
45: ze wízyłt=
46: kim práwem/ páńftwem/ y włańnością/ y ze wízyłtkiemi pożyłt=
47: ki/ które pochodzą z tych dóbr/ albo ze wí przereczonéy/ nic
48: nie wymuiąc.
49: Y będzie **powinięń** [!] rzeczony N. przereczoného N.

strona: 1256

- 1: względem przereczonych rzeczy bronic/ fczyćić/ wyfwbodzić/
2: pod zakładem drugich ftá grzywien. A iesliby niechciał bro=
3: nić/ fczyćić/ y wyfwbodzić/ albo to czynić zániedbał/
4: albo w
5: przereczonych dobrách przez się albo napráwné ofoby którym=
6: kolwiek fpofohem będzie krzywdził/ á względem przereczonéy

- 7: obrony dopuściłby sie o zakład pozwać/ albo iego potomkowie
- 8: także:
- 9: tedy ná piérwzym roku stać będzie albo będą powinni/
- 10: y ná tymże bronic/ záfępic/ wyfwobodzić/ y dobrá przerzeczó=
- 11: né wfpokoić od wżyftkich ofób/ iáko ná którą ofobę dawność
- 12: należy.
- 13: A iefli ná przerzeczonym roku przerzczonych rzeczy
- 14: nieuczyni/ albo zániedba vczynić dofyć/ albo krzywdy iefli któ=
- 15: rą vczyni niechciałby nágrodzić: tedy ná tymże roku o przerze=
- 16: czony zakład dofyć vczynić będzie albo będą powinni/
- 17: żadną
- 18: rzeczą áni bárwą wymyślóną/ áni práwnie áni niepráwnie ro=
- 19: ku przerzeczónego nieodkládaiąc/ áni iákimkolwiek spofobem
- 20: tego roku on sam y potomkowie iego nie vchodząc.
- 21: Który
- 22: zakład ma bydź obrocon w sumnę główną/ przez przysięgi cie=
- 23: lefnéy: y żadnéy rzeczy sobie przeciwko niemu sam y iego potom
- 24: kowie/ nie máią brác/ pod strácceniém swéy rzeczy.
- 25: A wżákże zá=
- 26: płáciwży zakład/ przedsię temu obowiázkowi/ y rzeczam w
- 27: nim nápińánym dofyć vczynić temuż N. y potomkom iego bę=
- 28: dzie powinien tylekroć/ ilekroć iemu y potomkom iego będzie
- 29: potrzebá.
- 30: Spofób zápińánia Arendy.
- 31: SToiąc oblicznie przed sądem szláchetny A. dziedzić albo
- 32: dzierzawcá N. iáwnie y przez wyznánié zeznał:(*marg*) Zygmunt w Piotrk. List. (-)
- 33: iż dobrá swé
- 34: dziedziczne albo zaftáwné/ to iest/ wieś C. szláchetnému D. zá
- 35: tak wiele grzywien M. pieniędzy dobréy monéty y liczby Pol=
- 36: fkiéy náiął/ y árendował tylko do trzech lat/ od świętá S. F. bli

- 37: lko przyślęgo:
38: które grzywny M. przereczony C. przereczoné=
39: mu A. będzie powinien zapłacić ná káždé święto świętego F. ná
40: mieyfcu G. á przereczony A. będzie powinien przereczoného
41: D. kwitować v Akt Grodzkich G. w tymże powiećie:
42: á tak rok
43: od roku áż do wyłzćia téy Arendy. Które dobrá przereczoné/
44: to iest/ wieś C. przereczony D. Arendarz będzie dźierzał/ y w
45: nich miełzkał mocą przereczonéy Arendy/ á nie żadnym innym
46: prawem/

strona: 1257

Metriki o Formularzách

Część wtora.

- 1: ze wżyftkim páńftwem/ prawem y wżyftkimi poży=
2: tki/ które do przereczonych dóbr którymkolwiek łpołobem na=
3: leżą/ z dochody które z nich pochodzą wżyftkimi żadnych nie

strona: 1257

- 1: wymuiąc/
2: od tego czáfu áż do wyłzćia trzech lat/ á nie dáléy/
3: iáko wysłzéy iest nápiřano. A iuż przereczony A. dał temu na=
4: iemnikowi álbo Arendarzowi D. iftotné dźierzenie w przere=
5: czoné dobrá C. y będzie powinien oného bronić w przereczo=
6: nych dobrách árendowánych
7: od wżelkicg obowięzków praw/
8: zapifów/ pozwów/ łzkód/ od wżyftkich ofób y płci řtanu o=
9: boygá/ y od wżelkiego przenágábánia práwného/ áż do
10: wyłzćia przereczonéy Arendy/ pod łzkodą žiemřką álbo zakłá=
11: dem.
12: O które łzkody álbo zakłád ieden od drugiego względem prze
13: rzeczonéy obrony pozwány/ y potomkowie iego pozwáni do

- 14: łądy ziemskiégo E. álbo zamkowégo I. ná piérwším roku iáko
- 15: záuwym itać oblicznie:
- 16: y zániechawłzy włzyftkich wymówek
- 17: zwłók z którýkolwiek przyczyny/ álbo téz kwitów które z
- 18: práwá zwykły bydź dawáné y pozwaláné/ y włzyftkich innych
- 19: práwnych zwłók/ y także rufzenia Sędzi/ odpowiadác/
- 20: y od łą=
- 21: du nie odchodząc Dekrétowi łądownému bydź połtułzen/ to
- 22: iest zástępic/ y o włzyftkié ofądzoné rzeczy dołyc vczynić będzie
- 23: powinien/ y potomkowie iego będą powinni tylekroć/ ilekroć
- 24: im y ich potomkom będzie trzebá.
- 25: A itoiąc tenze przereczony D. Arendarz téz zeznał: iż áren=
- 26: dował przereczoné dobrá v przereczonégo A. wedle ninieyżé=
- 27: go zapifu: które dobrá zeznał iż nie innym práwem/ tylko prá=
- 28: wem Arendy przereczonéy F. dżierzy y w nich siedzi:
- 29: po któ=
- 30: réy Arendzie wyłzciu przereczony A. álbo iego potomkowie
- 31: wiądą w wieś C. á żadného gwałtu w tym nie vczynią.
- 32: TRZECI ARTYKVL,
- 33: W ktorým Formy innych połtępków prá=
- 34: wnych záuwieraią fye. ((do końca str. t. łąc.))
- 35: ((w. 1-2 t. łąc.))
- 36: Formá przekłádania Roku łtronam
- 37: gdy łąd bierze ad interrogandum
- 38: álbo deliberandum. aut ex qua=
- 39: cinque caufa partibus praefixi.(*marg*) Zygmunt w Piotrk. Liłt. (-)
- 40: Sąd włafną mocą máiac ná pewné rzeczy wzgląd/ łpráwę
- 41: między łzláchetnémi A. powodem A.B. pozwánym/ **zględem [!]**
- 42: C.D. toczących sie/ ná Roki przyłzłé Ziemłkié odkłáda ze włzyt=
- 43: kim łpofobem téy łpráwy/

- 44: łtronam przereczonym Rok názná=
45: czáiąc ná przereczonych Rocéch Ziemfkich/ które bydź máią/
46: táki iáki dżís mieli mieć/ żadný łtrony práwá nieobrażáiąc y
47: owłzem oboiéy łtronie cále práwo záchowuiąc.
48: Formá ząwiefzenia Roku, de con=
49: íenfu & voluntate partium.
50: Szłáchetny A. powód/ y C. pozwány zá zwołeniém łtron
51: íámych/ álbo ízláchetni T.F. od powodá y G.H. od pozwáné=
52: go ósiedli Prokuratorowie álbo téy ípráwy íprawcy oblicznie
53: łtoiąc
54: píżą Rok ná Roki blińkié ziemńkié álbo dálńzé/ wedle tych
55: łtron pozwu álbo pozwów/ y wżyłtkiégo półtępku powodo=
56: wégo y téy ípráwy/ która íe toczy między niémi o I.K. tákowa
57: iáką dżís mieli mieć/ nic nie vblíżywłzy żadný łtronie práwá/
58: y owłzem we wżyłtkim íe záchowuiąc.
59: Formá compromińsu między łtroná=
60: mi, łtárośwíetcka ále grzeczna,
61: między Królem á Arcybiskupem.(*marg*) Tenże. Tąmże. Z Przyłufkiégo łtá. (–)
62: ((od w. 27 do k. str. t. łąc.))

strona: 1259

Metriki o Formularzách

Część wtora.

- 1: ((od w. 1 do 20 t. łąc.))
2: Formá testámentu. ((od w. 26 - t. łąc.))
3: FORMA Concitattionis: Iáko ma bydź dołóżona ad íatisfa=
4: ciendum, praełtandum, patiendum, y íné przełtrogi. Przyłufki
5: ((lok.))
6: FORMA Oblaty: íełt zmienká o niéy w Conłtutuciách Anni
7: 1588. Sta. 28.(*marg*) Z Przyłufkiégo łtá. (–)
8: ((do końca str. t. łąc.))

strona: 1260

- 1: ((od w. 1 do 11. t. łącz.))
- 2: ZAMKNIENIE O FORMACH
- 3: ZAPISOWYCH.
- 4: O pięci tytułach Constitucia.
- 5: O formach zapisowych: o alienacjach reformacy, że z przy=
- 6: iaczoły: o tuiciach zapisów: o kwiciach:

strona: 1261

Metriki o Formularzách

Część wtora.

- 1: o ważności zapi=
- 2: ów, że przeciwko nim nie zoštaie żaden odpór, żadna con
- 3: trowerfia, ani contradictia, iedno im dosyć czynić wypeł=
- 4: nić potrzebá, ani Sędzia rufzenia ma dopułczác. ((do końca str. t. łącz.))
- 5: ((od w. 1 do 24. t. łącz.))
- 6: O Terminaturách Pifárskich ná po=
- 7: zwiéch y minutách.
- 8: Pifárze terminuią nie tylko dla pámięci, ále y dla znáku: áby Prothonotarius Káncellárii y
- 9: wiedział iáko ma componowác, y
- 10: co z czego brác, y formowác Act.
- 11: Przeto Terminatię máią bydz iá=
- 12: ko tessera, álbo recepta, z którój krotkiégo napisu wnet wyrozu=
- 13: mié, iże zapisawszy Act, propofitią ma wyiác z pozwu: y inné obro=
- 14: ny. dowody z zapisów, z scrutiny, z compromiffu, z Relácii y:
- 14: á potym Dekrét, y przyczynę Dekrétu, y referuationem termini.

strona: 1262

- 1: PRAKTYKA.
- 2: TRZECIA CZĘSC
- 3: METRIKI.
- 4: Exempla Ifagogica álbo przykłady dla zá=

- 5: práwienia y ćwiczenia młodźych w poštěp=
6: kách práwnych/ tymże porządkiem iáko y w
7: pierwŹzey części Státutu/ XII. Iuris=
8: diciy/ iedná po drugiey idą.
9: PRZED KROLEM IEG^o M.
10: VMYSLILEM BYL DOSTATECZNIE PRZYKLADY
11: przypadków práwnych do koždéy z tych 12. Iurifdy=
12: ciy przykłádów przywiédźdź y przytoczyć dla ćwicze=
13: nia młodźych ludzi:
14: Ale dogadzaiąc krótkości, áby
15: to volumen názbýt wielkié nie vroŹło: tedy proŹę
16: Czytelniku, ábyŹ przeŹtał ná tym co Źie tu położyło:
17: Bo co Źie tycze Práwá ZiemŹkiégo, które iest fundámentem praw
18: wŹyŹtkich, tedom tám iednák nic nieopuŹcił.
19: Ale co Źie tycze Iu=
20: rifdiciiéy KrólewŹkiéy, Duchownéy, Woiewodzéy, etc. tedy tu ie=
21: no námięniwŹy rzeczy potrzebnieyŹé, muŹi ná tym przeŹtać, áby Źie
22: ieno totum corpus przedŹiewźięcia mégo wypełniło.
23: Mówiác tedy o KrólewŹkiéy Iurifdiciiéy, przypominam tu on
24: rozdział Źádów KrólewŹkich czworáki. Iedną zową iudicium Źapi
25: ens & prudens, iáko ono w piŹmie S. o Sálomonie Królu Zydo=
26: wŹkim wŹpomináią.
27: gdy ono rozŹadzaią dwie niewieŹcie, czyieby
28: któr éy dziećię było, bárzo tego mądrze doŹzedł, że wolał ono dzie=
29: cię przyŹadzić miłóŹiernéy mátcie, niŹeli on éy okrutnicy, co mówi=
30: ła, áni mnie áni tobie.
31: Drugié iudicium zową feuerum o onym
32: Céfárzu RzymŹkim, ktory syná Źwégo Źkarał frodze, że ná hárc wy=
33: iechał, choć ŹczęŹliwie mu Źie zdárzyło, ieno że to vczynił nád záka=
34: zánié HetmáńŹkié, tedy frogié karánié ná Źobie odnióŹł, odłóży=

35: wlyzy oycowfka powinnośc.

36: Trzećie iudicium mifericors, iáko on

strona: 1263

Część trzecia.

- 1: Król vczynił, który oko łobie dał wylupić iedno á fynowi dru=
2: gié, dosyc czyniac miłosierdziu iáko oyciec, y Ediktowi fwému á=
3: by obwárował zwiérzchności fwéy authoritatem.
4: Czwarté iudi=
5: cium AEquitatis, iáko Cyrus Król Perfki, gdy będąc iefcze między
6: pástérzmi, o onę łukienkę dwu młodzieńców rozładzał.
7: Iże o tym
8: częłto w hiftoriách znáyduie fie, przeto tu tak ieno ná krótce iákoby
9: w miiániu rzecz przypominam, ku przykładowi Królom, y innym za=
10: cnym offobam:
11: áby ładzac pilnie vmiérzáli, gdzie mądrego, gdzie mi
12: łosiernego, gdzie łprawiedliwego, gdzie téz łrogości máią vzywác.
13: O SŁOWACH OBYCZAYNYCH, IA=
14: ko ma ieden drugiego przed Króla pozywác. ((do w. 22 - t. łac.))
15: Z łtrony práwá Duchownego, y złtrony Iurifdiciiéy Woiewo=
16: dzéy, Márzałkowfkiéy, á także Kancelláriiéy, y o Iurifdiciiéy
17: Skárbowéy gdyby máły byđz przykłady przytaczané, bázoby fie
18: muśiáła rzecz wyciągnác y rozłérzyć.
19: Ale w Státucie łámy o
20: tym naydzie dołtátecznie: á iednák przedsię łtudiosus iuris może
21: łobie przykłady powoli zbiérác.
22: O Hetmánłkiéy záś Iurifdiciiéy gadáiac, piękny przykład ex
23: Ariftole ex Ethicis może fie tu przytoczyć:
24: Dla czego, dla którég
25: przyczyny maior poena irrogabatur iis, qui in praelio clypeum a=
26: mitterent, quám ijs qui gladiū: y ráciá piękna dáie: ((do w. 34 t. łac.))

- 27: Bo in clypeo defenfio **załęży** [!], á in gladio profligatio hoftis.
- 28: Item, przypomnieć fie téż tu może ex Inftitutionibus Iuftiniani,
- 29: on Státućik álbo Dekret Céfárki: ((t. łąć.))
- 30: Tákowé ofobliwé rzeczy może fo=
- 31: bie zbieraćć, częścią z przykłądów dzieiów Polńkich, iáko y z infzych
- 32: hiŧtoriy cudzoziemńkich.

strona: 1264

- 1: PRZED IURISDICIĄ
- 2: PODKOMORSKĄ.
- 3: WSpomina téż tu Przyłufki, że zá iego wieku ten zwyczaj by=
- 4: wał: że kiedy Komornik ná gránicách ŧtronie co ku krzywdzie vczy
- 5: nił,
- 6: tedy od Komorniká Appellácia bywála do Podkomorzégo:
- 7: ále to iuz zá náłzych wieków fie odmięniło, że nie do Podkomorzé=
- 8: go, ále záraz ná Tribunał pozywáią.
- 9: A to dla tego przypomi=
- 10: nam, że ten który fie práwá vczy, nie we wzyŧtkim ma Przyłufkié=
- 11: go Trádiciy y reguł náłzładować: bo zá tę 30. lat ŧiła odmięniło.
- 12: Ieńcze téż tu przykłąd wŧpokoienia różny przy gránicách wŧpó=
- 13: mnie, który ácz ŧároŧwietcki, ále bárzo grzeczny, y godny wiádo=
- 14: moŧci ludzkiéy:
- 15: O obyczáiu wŧpokoienia gránic zá Króla Kázimié=
- 16: rza między Królmi Polńkiemi á Krzyżaki: który znaydzieŧz w Lá=
- 17: cińńkim Státućie Fol. 214. á w Polńkim list 705. co fie ták poczyna.
- 18: Téż poczawŧzy od teg^o mieyŧcá/ ná którym przerzeczone gránicé
- 19: przez pána Kázimiérzá Króla Polńkiég^o y Miŧtrzá Prufkiég^o fą v=
- 20: czynioné/ y w tŧchże liŧćiech wyrázone kończą fie/ idąc dáley áż do
- 21: weŧćia rzeki Noteŧz ábo Biérzwienik/
- 22: będziemy chowác ten ŧpo
- 23: lób y porządek gránic. A ielli fie o té gránice będą mogli trzéy do=

- 24: bréy ńlawy mężowie z ńtrony nález y Koronnéy/ á trzéy z ńtrony
- 25: Miftrzá y zakonu obráni oglądawńzy oboiéy ńtrony lińty/ práwá
- 26: dźierzenié/ y iné práwné dowodj/ zgodźić:
- 27: tedy będą ńtác gránice
- 28: ták zgodzoné. A gdzieby ńie okońo miotánia lońsów o gránice nie
- 29: mogli oni dobrzy mężowie wybráni zgodźić/ tedj niech lońńy zobo
- 30: iéy ńtrony będą miotáné:
- 31: á ná którąkolwiek ńtronę loń wyrzuconj
- 32: przypádnie: tedy druga ńtroná/ którэй loń niedotknął/ ma ńzeńć
- 33: ńwiádków którzy ńie im będą podobác/ od ńtrony którэй loń przy=
- 34: padń/ przerzeczonéy wybrác:
- 35: które ońoby ták wybráné gdj przyńię
- 36: gą ćieleńną gránice między ńtronámi ták niezgadźájącémi ńie v=
- 37: twiérdzá: gránice oné ták wtwiérdzoneń przez przyńięgę zá znáki y
- 38: gránice między królestwem Polńkim/ y między nowym Már=
- 39: grábńtwem máią ná wieki zońtác.
- 40: Z STRONY GRODZKIEGO PRAWA.
- 41: MAńo nie wńyńńtko iest zównáto w kńięgách IX. ták iże o przy=
- 42: kńády tám nie trudno, zwńálczá temu który ńie przyńłuchywa ńprá=
- 43: wam zamkowym:
- 44: Bo iednák by niewiém iáko kto przykńádów
- 45: przytoczyń, tedy iednák co rok zównždy ńie nowé á chytrńńze zównieráią, ták iże żadné
- pręcepta nie ńá ták dońkonálné, áby ńie w nich
- 46: wńyńńtki rzeczy miáły zównkńác: wedle onéy przypowiesći Iuristów:

strona: 1265

Práktyká Metriki

Częńć trzecia.

- 1: ((w. 1-2 t. ńác.))
- 2: Ale iż Ziemńkié práwo iest grunt wńyńńtkiégo,
- 3: tedy ńie tu nieco wńęcýy zównbáwić potrzebá, y zńićić ńie w tym iákom

- 4: z przodku obiecał.
- 5: PRZED SĄDEM
- 6: ZIEMSKIM.
- 7: TYmże porządkiem rzecz sie ma odprawować tu iako y wys=
- 8: fzy w Státucie: dzieląc rzecz in perfonas, res, & actiones.
- 9: O PERSONAS.
- 10: Z Strony perfon Sędzięgo, Podfędká, Piárzá, Procuratá,
- 11: Woźnégo, etc. poštěpki y okoliczności, doftátecznie fą w fámym
- 12: Státucie wyszýy opifáné, illuc iftuc recurrendum.
- 13: DE REBVS.
- 14: A naprzód DE PARENTELA.
- 15: TRzebá pilnie weyźrzć w té Authory, co Arbores confan=
- 16: guinitatis opifáli: iako w Infstituciách Iuftiniani ieft y wymálo=
- 17: wáno tám.
- 18: Trzebá y do Theologiiéy sie wćiec w téy mierze: Bo wi=
- 19: dzę że y náłzé práwá w téy mierze tám sie wćiekáią.
- 20: Item do tegóz należy Státut náłz, álbo exemplum: ((do w. 22 t. łac.))
- 21: Naydziefz ten przykład y tu wyszýy. ((lok.))
- 22: A
- 23: pořpolicie v křiąg Dekrétáłow práwá Duchownégo tákie przyklá=
- 24: dy wybieráli. Przeto rádżę ad fontes recurrendum támże. Przy=
- 25: kładów řwięzých nie przytaczam, bo tego wřzędý pełno. Item, izem
- 26: mu był compater kmotr, dowodzi ztąd, izem mu nie mógl bydź
- 27: řwiádkiem.
- 28: Bo iefli powinność kmotrowřká wáżyli łobie řtárzy,
- 29: dáleko więcéy przyrodzoné řtopnie krewności.
- 30: O dzielach miedzy rodzonými.
- 31: TA ieft regułą práwna álbo przypowieřć: Stárfzy dzieli, młó=
- 32: dfzy wybiera.
- 33: Item, Młódfzy ná gniazdzie zoftáie: to ieft że dwo=

34: rzyłko oyczytć nań przychodzi: wżakże ieliby ná dworzyłku było

strona: 1266

1: iákié budowánié znáczné, iákiégoby drudzy bráčia mieć nie mogli:

2: tedy fzácuią wieleby kofztowáło ono budowánié: á dopiéro mło=

3: dły fpláca bráciéy, y zgadza fie z nimi.

4: Item, gdyby oyciec dwie żenie miał, z którémiby miał dziewczki:

5: ieliby piérwżéy żony dziewczki fżyły zá mąż, y záwżięły połági,

6: tedy

7: po śmierci oycowéy do działu oyczyzny nie mogą przyśdż, áżby

8: piérwéy wróciły połági fwe: to wprzód równo rozdzieliwży: do=

9: piéro oyczyzná im w równy dział przychodzi:

10: O tym ieft Státucik

11: Mázowiecki, którégó fie trzymáią v nas.

12: Item, Gdy Auguft był w Krafnymftáwie: pozwoli fie dwáy brá

13: ćia o dział: á mieli przed tym dział przez przyiaćioły miedzy nimi

14: vczyniony.

15: Młódzy brát nie znał fie do onégó działu, á byli obá

16: y fzláchćicy siwi, y ftárzy ludzie: Pan Kánclérz Oćiefki, iáko był

17: człek dworzki y mądry, widząc ftoiących siwych ftarców, vczynił

18: do Króla od nich przemowę.

19: Miłóściwy Królu, á to fá minoren=

20: nes, przyczyniam fie zá niémi, rozładż ich wáżzá K.M. Ználeziono

21: dekrét. Ponieważ był dział przez przyiaćioły miedzy niémi vczy=

22: niony per praefcriptiones: y difponowáli onémi częściami fwémi,

23: czym fie dział wtwiérdził.

24: Tedy dział miedzy niémi wtwiérdzono y

25: roborowano: á przedsię pomiar zoftáwiono wolny, áby ieden nád

26: drugiégo wiécéy nie dżierzał.

27: O Bábiznách.

28: TEż y to ku deklárowániu ártykułu de Parentela o fpad=

- 29: kách po vmárłéy ręce należy.
- 30: Ieft dawna przypowieść prawna: że Bábizná dawności nie ma,
- 31: y ieft to in wlu:
- 32: ále fie to ma rozumieć nie o łpadkách máiętności
- 33: nieruchoméy, ále o wniesieniu, y o fummách pieniężnych, tá nigdy
- 34: nie vpada fatalibus, ieft iáko zapis, który póki quitu nie vkażesz,
- 35: manet in fuo robore.
- 36: Ale kiedy o dziedziczną Bábiznę idzie, te=
- 37: dy trzebá o nię czynić intra fatalia.
- 38: DE VIOLENTO.
- 39: EXemplum Ifagogicum: znáydziefz o tym wysłzéy w ziem=
- 40: łkim prawie w tychże Tytuléch.
- 41: Marcin łkárzył fie ná Mikołaiá/ że w tągowy dziéń ná dró=
- 42: dze połpolitéy ósm łzkotów wziął mu gwałtownie.
- 43: Item, Dziwiłz łkárzył fie ná Fálká/ iże świecę zágásił. Támże.

strona: 1267

Prákyká Metriki

Część trzecia.

- 1: Item, tenże Dziwiłz łkárzył fie ná Falká/ ze iego pies zá po=
- 2: łczwániém álbo podełczwániém iego/ vkałsił go. Dziwiłz ten
- strona: 1267
- 1: dżiwoczył, nie dármo go ták zwano: bo y świecę zgásił, y płem
- 2: drugiego połczwał. Támże znáydziefz.
- 3: Podobny to Dziwiłz náłz
- 4: onému Nereiułzowi Rzymłkiému, co ono pogębki wycínał, á ko=
- 5: go bił, zaráz płácił.
- 6: Item, Bartoldus łkárzył ná Andrzeiá że go ránił/ ále práwi
- 7: niehcąc. Támże.
- 8: Tych wieków przykłády vbiq; occurunt: Ale y z pozwów fá=
- 9: mych mądrze piánych punctatá obaczywáiąc, zwyczaj młody Iu=

- 10: riftá może bráć, gdy ie łobie bęđzie łpifował: nie tylko z przykła=
11: dów álbo iákich Controwerliy.
12: Item, w łcutiniách formy: formy powoływania zábitych: Z
13: tákich łcriptur może łie obaczyć w wielu rzeczách nouitius. Ia ie=
14: dno niektórych tylko dotykam, vchodząc przedłużenia.
15: DE CONNVBIIS.
16: W Sześciorgu przykazaniu Bożym łżeść rzeczy, które łą y má
17: ią byđź namilźé człeku, Pan Bóg dobrotliwy obwárował, y opá=
18: trzyć raczył.
19: W piérwzym vrodzenie vczíiwé: w drugim obwáro=
20: wał zdrowie człowieczé: w trzecim łtan małżeńłki: w czwartym
21: máiętności ruchomé y nieruchomé, w czym łie téż człek kocha: w
22: piątym łławę dobrą, áby potwarzámi nie była zhánbiona:
23: w łzo=
24: łtym łumnienie dobre ná vmyśle.
25: Z łtrony małżeńłtwá łądy poczęłci v nas odprawuią łie w Du=
26: chownym práwie. O czym ((lok.)) wysłzény. Ale y pozwów formy in
27: eo argumento mogą tu byđź introducowáné.
28: DE PROPRIO.
29: NAłzérłzy to iełt tytuł, y ná Rocech naczęłciéy o to kauzy
30: przypadáią: A naprzód o czynieniu łprawiedliwołci: gdyż to iełt
31: Artykuł, przez który ludzie dochodzić zwykli łwégo wlałného.
32: O INSCRIPTIACH ALBO O ZAPISIECH
33: in genere, á potym o kázdym zołobná: á liczą ich
34: człérzy, o czym wysłzény.
35: CONTRACTVS purus zową, gdy zgoła co zápiłuią komu.
36: CONTRACTVS IMPVRVS, gdy condicią wkłádáią iáką ná te=
37: go komu co zápiłuią.
38: QVASI EX CONTRACTV zową, iáko gdy Królowie przez połły
39: łtanowią małżeńłtwá łwé: álbo téż gdy łie o Królowánié łtáraią

40: przez pośły, y condicię przyjmuią.

strona: 1268

1: Item CONTRACTVS perfonalis, gdy ná fie perfoná która przy=

2: muie iákié brzemioná, które z perfoną vmiéraią.

3: CONTRACTVS álbo pacta realia zową:

4: gdy y potomki áby te=

5: go wśyftkiégo dotrzymáli, co ná nich oycowie wkładáią, które

6: winni dźierzéc wzglédem imiéniá, chcáli fie z oyczyzny wefelić: we

7: dle wiérśzá: In quem cadunt bona, in eum & onera.

8: Acz fyná z=

9: gołá nie może obligowác oyciec, co notorie iest przeciwwolnościam

10: ízláchetckim: ále in ciuilibus może. Ale fyn oycá nie może. Prze=

11: to Decretum Macedonianum nie obowięzuie długów pláćić fyno=

12: wńkich, á zwłáczá gdy fie v kart zádłuży, álbo zápisíze.

13: Też znáy=

14: duią práwnicy; íze gdzie íą pacta realia álbo contráct, tám y Król

15: y Rzeczpośpolita nie może wolnym vczynić potomków. Może tedy

16: oyciec choć zápisáł piérwśzý żenie obyczáiem Reformáciiey poło=

17: wicę imienia ná tymże imieniu drugiému zápisáć dług,

18: gdy táką

19: obligę włoży ná succelzory quod tenentur emundare, eliberare,

20: indemnemque facere onę część obowięzáną.

21: REPRESSALIAE pignorationes zową, gdy ciężáią poddánego

22: w mieście, álbo indziéy dzieckuią zá pánfki dług.

23: OBLIGATIONES IN SOLIDVM zową, gdy iedną ręką mąż z

24: żoną, álbo rękoyne przyjmuią dług iáki y píśzą tám coniuncta ma

25: nu obowięzuiąc pláćić vnus pro fingulis, & finguli pro vno:

26: iáko

27: y Donationes álbo Aduitalitates in folidum zową: O tych wśyft=

28: kich rzeczách Commentarios ná práwo Césárfskié rádźić fie trzeba,

- 29: Aretium, y innych.
- 30: Téz wiele ich twiérzają, że do zapifu iest peremptorius termi=
31: nus.
- 32: To fie ma rozumieć o zapiśiéch które są w Státucie ad verbū
33: y to ták, że gdy ad verbum iuxta formam Statui. Ale które są
34: extra formam Statuti, ieno ex bene placito, to inna. A tákże o
35: Concordiách inóczey fie rozumieć ma, w których czego nie wymię=
36: niéz, tego niemálfz.
- 37: O wazności Zapiśów y przeniesieniu.
- 38: Wpisać tu Conſtitucią 1588. Stá. 28. że nie tylko z Grodu do
39: Ziemſtwá, ále y z powiatu odległego do powiatu ſwego właſnego
40: trzeba przeniéść zapis: Iáko Oprawę żęnie iefli w Lublinie zápifa=
41: no, trzeba do Chełmu przeniéść, iáko conſtitucia támtá vczy.
42: ((w. 36 i 37 t. łącz.))

strona: 1269

Prákyká Metriki

Część trzecia.

- 1: COMMVTATIO.
- 2: TO iest piérwſzy y nadawnieyſzy contráct ná ſwiećie: Bo ftá=
3: rzy ludźie z przodku, póki ſignatum aurum, argentum, & aes nie
4: było, tedy ieno rzecz zá rzecz, ſpeciem pro ſpecie, terram pro ter=
5: ra zamięniáli.
- 6: A to frymárkiem właſnie zową. A iefli koniá zá
7: ſuknią, álbo wino zá pſzenicę, to zamiána. Iefli zá pieniądze, to zo=
8: wą kupnem. ((lok.)) A ten contráct za=
9: miány, iáko y Donationis obá są irreuocabiles.
- 10: Bo kupienie bliż=
11: ſzy może krewny odłóżyć, ále dárú y zamiány nie może. ((lok.))
- 12: A iż nie może nikt cudzą rzeczą frymárczyć, tedy Tuitią do pręſcri=
13: ptiiey zápifuia, przydáiac eliberare, euincere.

- 14: Ale iefli y potom=
15: ki kto obowięzuie, to iuż będzie pactum reale nie perfonale: prze=
16: tóż y po dawności Tuitia w téy mierze służy ((lok.)). Forma za=
17: miány wiecznéy ieft nápišana wyszéz y Formularzu: Támże y
18: Tuiciiey formá dokládna.
19: O Commutáciách z Królem z Rzecząpópolitą, wyszéz y księ=
20: gách piérwzych ftoi: która áby nie była fraudulēta, tedy Commiffa=
21: rze dáią áże ná Séymie: A trzebá fie strzédz zásię by Exekucia nie
22: dáła fie znác.
23: Bo iáko donationes immodicas & monftrófas ták
24: y Commutationes infidiofas fuperior magiftratus rescindendi
25: ma facultatem, y ieft tego wiele przykádów. Y Exequutia oná
26: przelzła zá Króla Auguftá, iefcze iá pámiętáią niektóry, y ná nię
27: boleią.
28: II. VENDITIO.
29: IVż tu nie zá rzecz rzeczy doftáią, áni fpeciem zá fpeciem, iá=
30: ko winá zá pżenicę, co fie w zamiánie dzieie, ále zá pieniądze,
31: które zową Menfuram contractuū, kupuiém: Bo iáko miarą do=
32: miérzáią co fprawiedliwie álbo niesprawiedliwie,
33: ták pieniądze
34: wymyślono, áby były miarą kupnych rzeczy wżelákich. A pie=
35: niądż ieft materia przez fie infrugifera, ále dla authoritatem vrzę=
36: du, który znak fwóy álbo pieczęć nań przykádá, ztąd doftáie au=
37: thoritatem ((lok.))
38: A rozmáité fą fpecies venditionis, które krótko wyliczę.
39: WYDERKOF recognitionem zową, á po Grécku Emphiteo=
40: fim: gdy kto pewną pieniędzy liczbę dochodu vroczyftého kupuie
41: zá pewną fumnę, którą ná vroczyfty czas winien przez włáfnego
42: poślá odnośić.
43: A kwit téż winien odbiérac od Kápituły: bo to iá=
<http://rcin.org.pl>

44: koby contráct włafny Książéy pozwolony od vrzędu. Y Duchowny

45: fąd ma moc o tym fądzić, iáko o lichwách, y klátwę o to wydáią

strona: 1270

1: ná páná y ná kmiećie onégo imienia które zápifuią.

2: Tenże záftá=

3: wcá wżyftki trudności práwné winien odnośić y záftępować pod

4: zakładem: Zá Tuitią obliguią y potomki, iáko bywa, kędy reales

5: pactiones, iáko zową, przyftępuią.

6: A ieft wieczné przedánié, bo

7: áni ten co kupuie nie może fie fwych pieniędzy vpominąć, áni Pan

8: onych dóbr, wyiáwżyby chciał znowu przedać, y fzkody odnośić.

9: REFORMATIO Opráwá. Też ią zá fpeciem venditionis kładą,

10: bo nie ieft Commutátia, bo zá pieniądze do tego contráctu przycho=

11: dzą. Nie ieft téz dar, bo zoná do tego przychodzi zá wniesieniem

12: pewnéy fummy, dla porátowánia y nápráwienia gofpodárftwá.

13: Przeto zową włafnie Reformatio, hoc eft inftauratio rei domefticae przez wniesienie fummy. Nie ieft téz Mutuum, bo obiemá ták

14: mężowi iáko y żenie y dziećiom ono wniesienie czyni pożytek.

15: Ták

16: iże przy żenie zoftáie directum dominium onéy opráwy: á przy

17: mężu zoftáie vtile dominium. Ale ták, żeby zoná ná tym nic nie=

18: fzkodowálá, á mąż cále tego winien dochowác co mu zwierzo.

19: Y

20: iefliby przez dolū, moram, culpam, álbo fortuitum cafum vtrácona byłá Reformácia, mąż winien nágrodzić z fwégo. Może mąż qui=

21: dem záftáwić, ábo y przedać, ále ze zwoleniem żony y przyiaćiół

22: iéy, których do zeznánia winná przywiézdź.

23: A ma fie dziać wży=

24: ftko bez ofzukánia. O czym Aretius y inni co pífzą Commentarze

25: ná práwá Céfárkié: A Przyłu: 485. A to ták dofkonalé białym=

- 26: głowam w práwiéch Polłkich opátrzone iest:
- 27: że choćby bánnicia ná
- 28: mężá przytąpiłá, álbo ná żónę rozwód, tedy áni przez rozwód, áni
- 29: przez bánnicią żóny nie trácą opráwy fwyé.
- 30: Iest téz y to w zwyczajú więcý niż z práwá: Ze gdyby mąż trzy
- 31: żony miał, tedy piérwzý nie może zápiłác Opráwy iedno ná poło=
- 32: wicy dóbr fwych, á połowicá mu zoftáie.
- 33: Bo tego ftrzegá práwá
- 34: áby sie szłáchćic nie zgołócił sam. Iefli mu tá vmrze, á drugá pój=
- 35: mie, tedy tákiéz ná połowicy, to iest ná trzeciéy części máiętności
- 36: á czwarta część mu zás zoftáie wolna.
- 37: Iefli trzeciá iefcze pójmie,
- 38: tedy iey nie może ieno téz ná połowicy opráwić, to iest ná kwate=
- 39: rze, álbo ná ólméy części máiętności.
- 40: Te condeſcenlię záchowuiá
- 41: Práktykowie in vfu, ftrzegác tego, áby mąż nie był ták muliero=
- 42: fus, żeby miłuiác żónę fwą, miał sie do ſczętu sam gołóćic. Wyiá=
- 43: wzyby dołożono w zápiſie ſuper tota & integra medietate bono=
- 44: rum fuorum.
- 45: Aleby to iuz było extra formam Inſcriptionum Sta=
- 46: tuti. Ale y to widzę irrepfit tacito quudam populorum conſenfu,
- 47: z Mázowíza to zánieſiono: Iż gdyby mąż vmárł on co trzy żony
- 48: miał,

strona: 1271

Práktyká Metriki

Część trzeciá.

- 1: tedy potomkowie iego nim do oyczyzny przychodzą, mułżá w

strona: 1271

- 1: przód coeqwowác połági mátek fwych. To iefli iest ſpráwiedliwa,
- 2: trzebá w to weyźrzéc, y dobrze to vważyć,

- 3: bo łycham od wielu mą=
- 4: drych, że to iest rzecz niepráwieliwá: zwłáczá gdy mąż żywiąc
- 5: expreffé zeznał y zápił co po które żenie wzięł, y winien pła=
- 6: ćić.
- 7: Bo ácz iedná więcéy wnioflá, ále téz więcéy wynioflá: Bo zá
- 8: hoynieyfy połag, hoyniey mogły żyć, expenfy ná krzciny dziećiom
- 9: ływym czyniąc, y ná połági, etc.
- 10: Druga vbożfza żoná niewinna
- 11: ływym połágiem nágrádzáć tego co piérwłza przynioflá, bo z łobą o
- 12: to contráctu nie czynili, bo łie nie ználi: y niewiém iákoby to ná=
- 13: zwáć, ieno lichwą.
- 14: Poniewáż zá to co oyćiec vżywał pieniędzy, w=
- 15: tóre y trzécie dzieći mułzá płat od nich dáwáć, y połágu ływego vtrá=
- 16: ćić: o co zmowy nie były miedzy niemi: y owłzem mąż káždéy z
- 17: nich zápił, viścił, obwárował:
- 18: A przedsię mułzá ná ływym tráćić.
- 19: O czym łzórokié discurfy czynić, niémáłz plácu y czáfu do tego. Ale
- 20: łyłufnieyfy mi łie zda być práwo Polłkié niź to Mázoweckie:
- 21: Aby
- 22: łie káždy z ływego wefelił, á to co mu zápił obwárowano y zápi=
- 23: łano, záden mu nie śmiał áni dziećiom iego wydziéráć.
- 24: ARENDA. Téż to iest łpecies kupienia y przedánia, vży=
- 25: wánia pożytków rerum mobilium máiętnośći, do czáfu tylko ál=
- 26: bo kréfu pewného:
- 27: kiedy iednáć ten co árenduie wymawia łobie
- 28: tuitią łub damnis terrełtribus toto intermedio tempore. Do
- 29: obiáńnienia tego contráctu, trzeba wiedzéć y rozuméć on roz=
- 30: dział, iáko dzielą damnum ante moram, połt moram.
- 31: O czym ni=
- 32: zéy, piłząc de mutuo. Bo omiełzkánié tákie w Arendách wiele łzko

- 33: dy przynolzą. O tych rzeczách Panormitanus doftáteczné náuki dáie.
- 34: LOCATIO. Są to fpecies venditionis. Locatio y Condu=
- 35: ctio: Gdy ten co náymuie rzecz którę y iest pánem, y ma ią w mo=
- 36: cy náiąc y pożytek ię y zaprzedać.
- 37: CONDVCTIO. Ten co rzeczy potrzebuiąc onę náymuie zá go=
- 38: tową álbo obiecáną zapłatę do czáfu. Bo kiedy wiecznie, tedy rá=
- 39: czę y iest y zową to Widerkof: á kiedy do czáfu, to Conductio.
- 40: Tu potrzebny iest rozdział on, co zową Iurifte, Dolus, lata cul=
- 41: pa, leuis culpa. A to ku obiálnieniu tych contráktów.
- 42: DOLVS zowią włáfnie, gdy kto wié że to źle, á przedię fobie
- 43: tego pozwala: Iáko Dawid, gdy cudzą żonę odęymował.
- 44: LATA CVLPA. Gdy kto z niewiádomości grzělzy, wźákże nie
- 45: z chcenia áni vmyflnie: Iáko gdyby kto nie vczciwie iáko fie godzi
- 46: perfonę iáką nieuczcił która iest ná vrzędzie, á on niewiedziál o
- 47: tym. To iefli czyni z grubey niewiádomości, to zowią Latior culpa.
- 48: LEVIS CVLPA zowią, gdy kto niewiedzác circumftánciy ábo

strona: 1272

- 1: okoliczności godnych vważenia grzělzy. A iefli w równych á poto=
- 2: cznych rzeczach, to zową Leuiflima culpa.
- 3: Y tak znáyduia, że Na=
- 4: iemnik Conductor winien cále rzecz po fkończeniu naymu wrócić
- 5: y oddać, niewiádomością fie zgoła niewymawiájąc. Acz baczenia
- 6: zás godzi fie vzywác kto wpada w grzech z tych trzech ftopniów.
- 7: Naprzód Imperitia: druga Errore: trzecia Negligentia. Tu di=
- 8: fcretiię, iáko zową, godzi fie vzywác. Bo mowią, Ignorantia non
- 9: facit peccatum. To fie rozumieć ma o ignorantiię potocznych rze
- 10: czy: ále nie o ignorántiię práwá przyrodzoného.
- 11: Bo wźyfcy win=
- 12: ni fá poczuwác fie z ftrony práwá przyrodzoného, bo fie z tym rodzi=
- 13: my. Z ftrony téz niewiádomości práwá Bożého, rzecz pewna, że

- 14: ná krzście obligati fumus ieden koždy wiedzieć o pánie fwym, y o
- 15: woléy iego.
- 16: Gdyż wól y ośiel zna páná fwégo: á człowiek ná wy=
- 17: obrażenié Boże stworzony będąc sługą Bożym, ku zawnfydzeniu
- 18: mu iest, by ielcze niemiał znác páná á Bogá fwégo.
- 19: O tym nász
- 20: Panormitanus Polłki pożytecznie z Commentarzów práwá Cefár=
- 21: fkiego przeniófl dísputácię w księgách Státutu, ((lok.)) Bo tá di=
- 22: stinctia o wielkich rzeczách nas vpomina, y széroko fie ciągnie.
- 23: CONTRACTVS INNOMINATVS, vczynność zowią nie z Cyro=
- 24: gráphu piánégo, ále z ludzkości, gdy krześciianie między sobą cér=
- 25: tuią, kto dla kogo chętliwiey co vczyni:
- 26: A on téż dícretem będąc,
- 27: wet zá wet iemu oddáie. Do vt des, Faciam vt facias, zowią táki
- 28: contrákt.
- 29: III. MVTVVM.
- 30: W Polłkim ięzyku confunduia Muttum á Commodatum, té dwoie słowá zowiąć
- pożyczániem.
- 31: Ale Lácinnicy rozdzielnie o
- 32: nich mówią. Bo Commodatum zowią, gdy kto pożyczca ná czás
- 33: áby mu záś tóz wrócił, koniá, siékiéry, etc.
- 34: Ale in mutuo pure mó
- 35: wiąć do vzywánia trwálégo przywłasczáią, ták iże może y inną
- 36: podobną rzecz oddác, by iedno táfz liczbą, y táfz miárą álbo wa=
- 37: gą á dármo oddano było. Przeto mutuuum rzeczóné iest, że fie przy=
- 38: włascza iákoby meum tuum czyni fie. ((lok.))
- 39: RYCZART. Ku dowodowi pożyczku trzebá iest, álbo świádków,
- 40: álbo zapifów, zwłasczá tych zepłowáných czáfów, á ták twárdých,
- 41: że áże do zakłádów przyfzło. Iż iefli ná czás zámierzony nie odđa,
- 42: tedy tyle dwoie przepada.

- 43: Iefli y drugi raz omyli, tedy tyle dwoie
- 44: przepada, złączywŷzy cum capitali fumma zakład. A także y do
- 45: trzeciégó, czwartégó rázu, totiens quotiens.
- 46: Iáko Spifka ziemiá
- 47: powiádaiá, że tym kŷtałtem záfzłá do Królów Polŷkich: że fie ták

strona: 1273

Práktyká Metriki

Czêść Trzeciá.

- 1: wiele tego názbieráło, że y lámá zá to nie ŷtoi.
- 2: Bo to iest bogáty
- 3: contrákt, przeto go Ryczártem zowá, á Ricco z Włofkiégó ięzyká.
- 4: Drudzy bez téy multiplicátiiéy czyniá ŷimpliciter, ále cum fir=
- 5: miŷsima liga, iáko to oni tenże Ryczart zowiá.
- 6: VSVRA definitur: iefli kto względem pożytku pieniędzy po=
- 7: życza, iáko Zydowie czyniá płát nieznoŷny od pieniędzy biorąc:
- 8: To zowá lichwá, podobno od Ruŷkiégó ŷłowá lichó, to iefť, źle
- 9: lichwá rzeczona iefť:
- 10: bo lichó czyni y prędko zuboży, y do żebráctwá
- 11: wielu przywodzi, którzy w to ŷidło wpadáia. Iáko młodych ludzi
- 12: vanae ŷpes de aureis montibus decipiunt: gdy fie im y ołowiánych
- 13: podobno niedoŷtánie ku wykupieniu ŷiebie.
- 14: Ale przy pożyczániu
- 15: rzeczy dominium y periculum wpáda ná tę perŷonę, co pożyczuie
- 16: ŷobie, nie ná tego co dáie ná pożyczek. Vŷura vŷurae záŷ zowiá Ry=
- 17: czártowá lichwá, gdy y od tego co przyraŷta płát muŷi dáwáć, ná
- 18: raty rozdzieláiać, álbó nierozdzieláiać.
- 19: Vŷura centifima zowá,
- 20: która we ŷtu Mieŷicy wyrówna fumnę pożyczaná. Albo téz kie=
- 21: dy ode ŷtá czérwonych złoty, 12. czérwonych bierze. Moderata
- 22: vŷura zowá, trzeciá czêść centifimae: to iefť po cztery czérwoné

23: złoté,
24: álbo po fześci, á nawięcý po ósmi, wedle condiciiey perfo=
25: ny która pożyczawa. Bo niektórzy co de calibus confcientiae pi=
26: fzą, w téy mierze każą vpátrować cél y intentią Legiflatoris, cze=
27: mu Bóg lichwy zákazał: ((t. łąć.))
28: Otóż, gdy ten co pożyczca pomoc sobie może: tedy dozwalá=
29: ią w téy mierze od tákiego pożytek álbo lichwę brác: dla tego o=
30: łtroźnie przydáią tę phrafim álbo fłowo, wedle condiciiey perfo=
31: ny.
32: Ale zá ftárého wieku ludzie zgoła lichwy (iákiemizkolwiek
33: ozdobnémi fłowy ią chcemy zwác) zákazowáli. A to czynili moti
34: grauibus caulis, choć pímo święté tego aperte niewyráziło.
35: Iáko
36: y de gradibus confanguinitatis mówiąc: Bóg in tertio & quarto
37: gradu nie zákázuie v Moyżelzá zón póymowác. A wżákóz oyco=
38: wi święci ftary kościół, áby fie ludzie nie domysláli ważyć in pri=
39: mo & secundo gradu póymowánia zón,
40: tedy zákázáli y in tertio
41: y in quarto. Táże y o hándlowánium krześciánfkim mówiąc, li=
42: chwy w trzecich ftopniách y wtórych zákazano áby fie ludzie y w
43: piérfwzych nie ważyli: to iest kiedy iuż idzie o zubożenié y wni=
44: wecz obrócenié bliźniégo.
45: Atóźci multa licent, fed non omnia ex=
46: pediunt. Tu niech krześciánfki człowiek obaczywa, iefli nie przy=
47: ftoyniey iest grauitati chriřtianeae zořtáwác cum cōřtanti confenfu
48: Eccleřiae, y porządkámi świętými niegárdzić,
49: y dla wwiárowánia
50: fie zgorřzenia, y dla tego ábyfmy w co ciężłzego nie wpádli: Iáko

strona: 1274

1: ono, gdy w fámym mieřcie vmrze, tedy y ná przedmieřcie zákázuia

- 2: chodźić, choć tám nie vmrze,
- 3: ieno dla pilnieyŝégo vftrzeżenia fie, go=
- 4: dźi fie w téy mierzy Magiftratum fłuchác y bydź poŝufznym. Wfzá=
- 5: kóz iáko gđzie Céfárŝkié práwá idą, od ftá złotych dáwác pożytku,
- 6: tedy niezdrożna ieft ná tym przeftáwác.
- 7: Bo auctis pretiis rerum,
- 8: tedy téż augetur vftáwá o lichwách. Iákóz po ŝzeŝci złotych brác
- 9: ode ftá w Rzéfzy Niemieckieý ieft pozwolono, y ták Duchowni y
- 10: Swietcy tego fie trzymáią.
- 11: INTERESSE zową dochód álbo nágradá zá ŝzkody, które zową
- 12: we dwoię. Ante moram damnum: Iáko gdyby mi kto był winien
- 13: położyć ŝummę ná S. Pryŝkę á nie położył, któremi pieniędzmi
- 14: miałem wykupić mégo Creditorá, który od roku do roku ma dźier=
- 15: zéc máiętność.
- 16: Otóžem ia iuż vŝkodzon. Drugié ieft, Poŝt mo=
- 17: ram damnum: žem ia miał tych dáć pieniędzy ná imienié: álbo
- 18: miałem ŝobie woły ŝpráwić, y pożytek ztąd czynić, á tyŝ mi ná czás
- 19: náznáczony nie dał.
- 20: Ieŝcze zową iedno Lucrū ceŝŝans iáko przy=
- 21: kłády té pokázuią: A drugié Damnum emergens. Iáko to: ižeŝ
- 22: mi nie dał ná czás náznáczony, náłożyłem ná práwo, ná poŝty, ŝłac
- 23: liŝty, etć. To zową Emergens.
- 24: Tych ŝkód nágrody, gdy fie kto vpo=
- 25: mina, zową wláfnie Intererŝe, y nie ieft to lichwá, choćby to in pa=
- 26: ctis nie było, winien nágradzić bliźni.
- 27: Lecz to damnum, co bywa
- 28: poŝt moram, w práwie tylko kupieckim ludziom pozwaláią: Bo
- 29: gđzieby tego nie było, tedyby ftan kupiecki zaginął: przez które=
- 30: go téż Societas humana nie może ŝtać.
- 31: Trzebá iednák wyftržégác

- 32: fie, ábyfmy lichwy tym tytułem poczciwym zdobiąc nie przykrywá=
33: li, niech będzie co źle to źle, á co dobrze to dobrze.
34: A co Leuitici
35: 2. mandatur, vt fructus fundorum computetur in fortem: z tego
36: mieyfca Quęftią rufzáią, iefli fie godzi pieniędzy dáwac ná imienié:
37: gdyż tu káždé dochody z roléy wytrzymáwac in capitalem fum̄mā
38: przychodzi.
39: Przetóz tu y contráct Widerkáfuf gánią. O tymże wy=
40: trzymawaniu przytaczáią on Dekrét Moyzezfów o wrácaniu dźmier
41: zaw od Creditorów ná święto Iubileufzá. Ale iżefmy nie podlegli
42: policiiéy Moyzezfowéy: tedy znáyduią, że y to práwo ná nas niena=
43: leży.
44: O tych rzeczách znaydziefz w Commentarzách ná práwo Iu=
45: ftiniani, zwłáczá v Panormitaná. Náfzé Státuty Polfkié zda
46: mi fie, Damnum emergens ante moram zową damna terreftria in=
47: termedio tempore fłowy y terminámi infzemi, ále iedná rzecz iefť.
48: IIII. DONATIO.
49: DARowánié iefť czwarty á nalepfzy contráct, że kto z miłości

strona: 1275

Prákyká Metriki

Część trzecia.

- 1: álbo z ludzkości co komu przywłáczá. A iefť troiáki dar: ((t. łac.))
2: Więc záfię iedná by=
3: wa in fraudem proximi, druga in fraudem Reipub: iáko dárowi=
4: zny, które z wymą fkárbu pófpolitého bywáią. Są téż immodicae
5: donationes, álbo Monftrofae iáko zową, które ma moc drugdy z=
6: wierzchność naywysfza káłowác y rewokowác.
7: Bo iefť regula ge=
8: neralis. ((t. łac. do w. 8))
9: A przetóz zá náfzego wieku zá Króla Auguftá, Do=

- 10: nácii Alexándrá Królá sílá popłowano, zowiąc ie Monftrofas do=
11: nationes, iáko zbyteczne y nierozmysłné.
12: Ale y Papieżowie nie=
13: których Królów Polńkich vt immodicas & plus aequo liberales
14: płowali y refcindowali. Znaydziefz o tym w Kronikách.(*marg*) De feudis czytay. (–)
15: Y ácz
16: łczodroблиwość dárowania iest wielka cnotá, wżákóz práwo wiel=
17: kié niektórym perfonam záwiéra rękę do dárowania. Zoná mężo=
18: wi, filius familias oycowi poddány, śirotá opiekunowi, łługá pánu,
19: zakonnik, rozprázaiący **vtránik** [!] furiofus
20: y inni tym podobni nie
21: máią mocy zgoła co dárować áni zápisować. Ale y to, gdy łterilis
22: dáruié komu, á zász da mu Bóg potomká: tedy bywáli ták dícre=
23: towie łtárzy ludzie, y práwo tego vczy, zásię ná zad tákim máiętno=
24: ści wracáli:
25: A zásię dla niewdzięczności, álbo contumeliiéy zná=
26: cznéy: álbo iefli libertus non reddit officium fuum, że powinności
27: łwéy nie oddáie, tedy nie tylko łczéré dárowania rzeczy, ále y tę
28: ná którą fie piéniędzmi przyłóżył tráci.
29: A náwet z Auguřtiná ś.
30: przytaczaią on wiérłz: Egenus frater Deo anteponeudus. Bo prá=
31: wo naturalis legis potioreu quam ciuilis rationem habet. Prze=
32: to ośierociáłego człowieká ratowác nád iáłmużnę dánia przeklá=
33: dáią.
34: O tych rzeczách łzérzéy Panormitanus díscurreie. ((lok.))
35: Tuitio donorum tantum łub damnis bywa terreřtribus nie
36: łub vadio; ále inné rzeczy podobné łą iáko y w Commutáciách
37: wysłzéy.
38: PRO ADMINISTRATIONE IVSTITIAE
39: praxis Przyłuskiego. ((do w. 34 t. łąc.))

- 40: ná piérwłzym
- 41: toku ma lie ozwać z tym, że chce łprawiedliwość vczynić: A iefliże
- 42: według práwá Polkiégo ma czynić łprawiedliwość,
- 43: tedy ma figu=
- 44: ram Iudicij záładzić, to iefł Sędziégo ziemłkiégo, Podfędká, Piá=
- 45: rzá, z Szłáchty wedle zwyczáiu práwá ziemłkiégo. A iefli Niemie=

strona: 1276

- 1: ckim kłztałtem, tedy Wóytá y fześć Przyśięźników ofádzi, y práwo
- 2: zágái, álbo obwoła, kto ma łprawowác co, áby łprawowál.
- 3: Przed
- 4: którými łtronámi łtrony máią controuertowác łądownie. A iefli
- 5: łtrona która baczyłáby lie bydź obciążona, tedy mu wolno od łą=
- 6: du ziemłkiégo ná gruncie iego záładzonégo áppellowác do łądu
- 7: ziemłkiégo ná Roki.
- 8: A łtroná zásię áby lie wywiodłá doftáte=
- 9: cznie z mniémánia, że iftotnie łprawiedliwość czynić chćiálá, tedy
- 10: ma z poddánym łwoim łtánąc ná Rocéch, y vkázác go.
- 11: Gdzie Sę=
- 12: džia pátrząc ná obwinionégo, obaczywa wízyftko, w czymby lie nie
- 13: do końca łprawiedliwość sftálá. y nákázác czegoby wiécéy rzecz
- 14: potrzebowálá oná.
- 15: A gdzie Wóytá z Przyśięźniki Teutonico iure
- 16: ofádzáią, tám áppellácia idzie do páná lámégo onéy wsi, á potym
- 17: z támtąd do wysłzégo práwá, to iefł do Wóytá wysłzégo práwá áp=
- 18: pellácia bywálá.
- 19: A którym łpołobem ma lie práwo **łázádzíc** [!], mate=
- 20: ria lámá to pokázuie o co rzecz idzie. Ale y to iuz poczęści záginę=
- 21: ło. Bo iáko Komorniká woli káždy pozwác ná Trybunał niż do
- 22: Podkomorzégo, álbo od Podftárościégo do Stárołty áppelowác co
- 23: bywáló piérwéy:

- 24: ták nie chodząc od Annałzá do Kapihałzá, woli
- 25: káždy ábbrewiáturą iśdź, nie áppelluiąc do wysłzégo práwá, fá=
- 26: mégo páná pociągnać. Tákże więc piérwéy do Burmiłtrzá łwego
- 27: pánowie miałt odsyłáli o łpráwiedliwość.
- 28: A iefli z Many, do łádu
- 29: Manłkiégo. Tákże gdy od kmieciá pan pozywa, tedy dokłádáią,
- 30: cum ałsiłtentia domini łui. Item pro poena marcarum, że
- 31: pan przy łwym poddánym łtoi, w pozwiéłch winna iefł rzecz dołó=
- 32: żyć:
- 33: A vżywáią zgołá tego terminu: Quia tu mihi non vis ius da=
- 34: re, feu iufłtiam adminiłtrare. alludeñ. ad hanc vetułtá confuetu=
- 35: dinem ofádzienia łádu, y zágáienia práwá, iáko łie wysłzéy mowiło.
- 36: Przydáią więc dla cautele z práwá Woźnégo álbo Komorniká,
- 37: álbo y Deputatá Szłáchćicá: do łpráwiedliwości, do Viziiéy, do po=
- 38: miárów, wydánia kmiecych rzeczy, etc.
- 39: którégó relátia bywa wa=
- 40: zna do otrzymánia iurámentu, y zapifu, Woźnégo iednégo, álbo
- 41: y dwu, iefłliby ieden niemógł bydź dla przygody, y dobra to cautela.
- 42: Item, iefli poddány ręczył cudzému poddánému, á páná łie nie do
- 43: łóżył przedtym,
- 44: tedy pan niewinien łpráwiedliwości czynić. Bo ((w. 35 i 36 - t. łąc.))
- 45: O DRZEWACH.
- 46: O Drzewách y o rzeczách z máteriiéy iákiéy vczynionych. Ie=
- 47: łli łie máteria drozłza znáyduie, ma iéy formá vłtępic: iefli forma

strona: 1277

- 1: drozłza, tedy iéy ma máteria podłéc.
- 2: Który fundament ábo prin=
- 3: cipium w práwie demonłtrátią czyni w wielu rzeczách wielkich. Iá
- 4: ko tám dáią przykład: Iednégo iefł drzewiána tablicá, á ná niéy
- 5: drugiégo przepyzłné máłowánié. Tedy względem málowania, ta=

6: blicá ma byđź máłárzowá, á o tablicę fie zgadzác.

strona: 1277

Prákyká Metriki

Część Trzecia.

1: Tákże fie ma ro=

2: zumieć, gdy krułzec złoty naydą ná czyim gruncie: ponieważ kru=

3: łzec Królewki iest, tedy y grunt zátym fie ciągnie: Ale iuż y té

4: Regalia Królowie poźledni Rycérskiému łtanowi puścili.

5: Item, Skarb kto náłazł ná czyim gruncie, tedy y łkarb ma byđź

6: oného páná: bo droźly grunt niż łkarb. Item, kto czyniąc łtaw

7: łobie wielki ná łwym, tráfi mu fie nieco zálac łásiedzkiého.

8: Ztąd ło

9: bie ná pomoc biorą bogátłzy, áby mogli łplácic łaki zálané: Ale v=

10: łus ináčézý v nas trzyma.

11: Item, kto w leśie drzewo ná naczynie iákíé vtenfília łobie czy=

12: niąc díkursy piękne znaydziełz ex iure ciuili o tákich rzeczách w

13: Státucie Przyłufkiého ((lok.))

14: Z téyże demonštráciiey płynie, kto ná czyim gruncie zboże sie=

15: ie, tedy odpada od nášienia. Ale powiádaią że ten Státut nie

16: iest in vfu. y mówią drudzy: Kto sieie, ten źnie y šíano bierze. Iełli

17: práwi máteria droźła, tedy práwi duplum płácą.

18: Item, łczépie

19: ná czyim gruncie włczepioné iest, tedy ie Arendarz winien zo=

20: łtáwić.

21: Mixum zásię znáyduią, kto ex alieno melle potabile mel czy=

22: ni. ((do w. 25 t. łac.))

23: Imięnié leśné Arendarz náymuiąc, ma go vżywác ták coby nie

24: łpułtofzył: ((t. łac.))

25: á zwłalczá kto

26: łobie nie wymawia, żeby mu wolno łpułczác do Gdańfká, łuo ma=

- 27: lo to vczynił. ((do w. 31 t. łącz w tym pols.)) o tym..
- 28: O SIANO.
- 29: STátut anni 1568. wykładáią, że od káždégo wozu síaná trzy
- 30: grzywny winy przychodzi kto gwałtem bierze.
- 31: Bo ieeliby od pobrá
- 32: nia wżyftkiégo síaná trzy grzywny tylko dáć przechodziło, tedy ták
- 33: wziąć té dziesięć wozów, iáko y ieden wóz. Lecz zásię replikią
- 34: niktórzy: muśiałby o káždy wóz zofobná pozwác fwym pozwem:
- 35: Ale non fequitur.
- 36: Bo kto o dziesięć fósni pozywa, nie winien ofo=
- 37: bnym pozwem pozywác o káżdą fofnę, fáluo iudicio aliorum.

strona: 1278

- 1: Occupatio bywa quinque modis
- 2: Ná co ma mieć wzgląd Sędzia.
- 3: Priluf.
- 4: O MYSLISTWIE. ((do w. 10 - t. łącz. w tym pols.)) .. Ptaków domowych... cafus v Przyłufkiégo...
- 5: OBORA ((do. 17 t. łącz.))
- 6: Ale popráwy trzebá o czásiéich zámierzonych wolnégo
- 7: pášienia. Bo świéty Woyciech teraz po popráwieniu Kalendarzá
- 8: rániéy bywa dziesięcią dni, niż piérwéy kiedy ten Státut pífano.
- 9: A tákże o świétych Michále.
- 10: De notationibus: o licowánium w oborze, y o licownym roku, w
- 11: Stárościm práwie Grodzkim znaydziefz. Item v Przyłuf. ((lok.)) ((do w. 26 t. łącz.))
- 12: O tych rzeczách quae contraria gošpodárftwu.
- 13: ZEby fie tu nie przedłużyło, muśi to ná potym odłożyć. Re=
- 14: kunduiac drugi raz, bédzieli fie zdáło, może té Tytuły Práktyki
- 15: przydáć zaráz pod Tytułmi w Státucie, żeby zaráz iedná rzecz dru=
- 16: gą obiáfniáć.
- 17: TRZECIA CZĘŚC PRAWA ZIEMSKIEGO.

18: DE ACTIONIBVS,

19: co zowiemy PROCESS:

strona: 1279

Prákyká Metriki

Część trzecia.

1: A ten fie dzieli ná trzy części: Antecedentia, Confequentia,

2: & rei adiuncta.

3: PIERWSZA CZĘSC PROCESSV

4: ante latam íententiam.

5: ROKI.

6: Acz práwo mówi zákázuiąc, áby in festis celebrioribus Iuri=

7: diki nie bywały: wízáków w niektórych ziemiách w Święteczné

8: dni w Poniedziałek Roki fádzaią: Ale iednák nie zdawaią: y

9: móglby o to nágrzać fádowych, vczyniwłzy proteftatią ná nich.

10: Bo y

11: ná Tribunale to záchowuią, żeby świętá były świętámi, zwłóczá

12: poważné świętá.

13: LEZENIE KSIĄG.

14: NA lezenie ksiąg ku brániu pieniędzy pozywaią: ále zá mych

15: młodych wieków od Piárzá w téy mierze do Sędziégo áppellowa=

16: no, iáko y od Komorniká do Podkomorzégo, od Podtárościégo do

17: Stárołty.

18: Od fádów które íkłada Szláchtá Niemieckim obyczaiem

19: gaiąc práwá, do fádu wyszégó práwá: á piérwéy y do lámégo Máj

20: deburku áppellácię bywały. Co wízyłtko íkróciły té przewłoki:

21: zaráz ná Tribunał áppelluiąc.

22: PROCVRATOR.

23: KSiądz gdy o Kościelną íprawę może íam prokurowác. ((do w. 23 t. íac.))

24: odpráwowác.

25: MVLIER poteft procurare gdy o fwoię rzecz idzie, ábo krewnych

- 26: Íwych 644. Sam káždy w Íwéy rzeczy może prokurować:
- 27: A w ten
- 28: czás nawięcéy Sędzia przeciw tákiemu ma bronić fortélów vzy=
29: wác, y win nie ma brác vmyślnie. Alleguie Confitucią Séymową
30: włafną. ((lok.))
- 31: Item, Procuratorem praeuaricatorem zową, który ná zmwie
32: Ítronie, którém miał brónić, kauzę tráci vmyślnie. ((lok.))
- 33: Abo
- 34: iefli plázá idzie, chcąc obu Ítron łáfkę fobie zyfkác, oboiętnym fie
35: pokázuie.
- 36: Exceptię które służą przeciw Prokuratorowi prze=
37: cíw perfonam, co zową coniunctas.
- 38: ((t. łącz.))
- 39: od Duchownégo Ítanu ((t. łącz.))

strona: 1280

- 1: ((t. łącz.)) co Ízpitale opátruia: krótko á reieftrownie wÍpo=
2: mina, wolę tám czytelniká odeflác, niż długością fie przykrzyć ((lok.))
- 3: Item, contra Tutorem piękne díscursy o Inwentarzách,
4: które po vmárłéy ręce czynią.
- 5: Prokuratorá máia dziś zá słuźnégo, nie tak dla tego że broni
6: kauzy dobrze, ále że zábiezeć vmié y przysiędze, y áppelláciiey:
7: gdyż w tych dwu rzeczach winowáycy nádzieię poÍpolicie pokládá=
8: ia zwłóki.
- 9: WOZNY.
- 10: CHoćiaż Actor ma, y winien bydz paratus, wÍzakóz ex beni=
11: gnitate iuris Actorowi dáia ná poÍtáwienié Woźnégo: bo moglá
12: go zła drógá, powódz, álbo niemoc zátrzymác. Ale y w máfzkáry
13: vbrawszy fie, tedy go zákrywáia.
- 14: Lecz kto ná Woźné bierze á
15: niedowiedzie, ten rzecz tráci. Iáko y ad munimenta Ípecificata

- 16: kto bierze á niedowiedzie ((lok.)) Tenże Przyłu.
- 17: Porządnie téz czynią którzy przydania od fadu profzą Woźného
- 18: ábo y dwu dla przygody, by iedno nie zániémógł.
- 19: A ku oddawá=
- 20: niu z Dekrétu iákich rzeczy, roboty, síaná, wydania kmieciá, fłu=
- 21: gi, etc. czyniienia fprawiedliwości. y brákuią tym, iefli fwóy Wo=
- 22: źny, iefli obcy. Acz y fąd zgołá ná Woźného ofobie nie poléga:
- 23: muśi iednák przyśięgá popráwić intentiiéy fwégo pozwu ten komu
- 24: dowód nákażá, choćby zá nim Vizia wyfzłá. Téż Woźného gdy=
- 25: by fie pokazał w nim fałsz, nowi práktycy do Stárofty pozywáią.
- 26: Tego przykład wysfzéy znaydziefz. Prilu. O Woźnych ((lok.))
- 27: POZWY.
- 28: Silné zamiefzkánié fie téz dzieie fprawiedliwości z ftrony po=
- 29: zwów: bo choć Królowie Sochaczowfki obyczay chćieli znieść, tedy
- 30: przedśię mimo to płowác pozwów Sędziowie dopufczáią z ledá przy
- 31: czyny.
- 32: Y vczynili fobie Státućik nowy, powiádáiąc: że práwi wol=
- 33: no vymowác z pozwu, ále przydáwác nie wolno. Gdyż w tych Stá=
- 34: tućiech cztérzech, które wysfzéy w kupę fą znieśioné de defectuo=
- 35: lis citationibus dokłáda, propter omnes defectus citationis win
- 36: nie brác.
- 37: A pozflednieyfzy Státut (t. łącz.)) dozwa=
- 38: la y odnowić cále pozew. O czym wysfzéy. Y trzebá podobno poftá=
- 39: nowić, gdy kto chce áby nie pflowano pozwu: áby w Káncelláriiéy
- 40: pozwu pifanágo niegodźiło fie płowác ((do w. 37 t. łącz.))

strona: 1821 = [1281]

Prákyká Metryki

Część Trzećia.

- 1: Wyliczenié fłów, o które teraz pfuią pozwu,
- 2: gdyby ie kto opuścił.

- 3: P^Roximé, immediaté, y w Dácie, y przy náznáczeniu Ro=
4: ku, Dominus ftat pro poena. Aliorum iuribus nihil nocendo:
5: ále tego nie wżyfcy vzywáią. ((t. łącz.))
6: iefli Actor y Reus ma comparticipes w onéy kauźie, pilno trzebá
7: dokládác, Vigore Regio: iefli od Stárofty. ((t. łącz. do. 8))
8: CONTVMATIA.
9: REieftr peremptoriarum actionum v Przyłufk. znaydziefz
10: ((lok.)) Przydáią téż kiedy do zapifú kto pozywa: ále do zapifú
11: wedle form Státutowych zápifánégo.
12: Item, áby fie nie wazyli ludzie wtórégo pozwu nie dáwác zá
13: piérwfy zaráz, iáko to iuz náftáło:
14: Lékárftwo znaleźioné w Pro=
15: ceſie, áby ftroná przyſięglá, że o piérwzym pozwie nie wiedziáá.
16: Ale tym popſowano záś co przydano: nihilominus przyſięgfzy re=
17: ſpondeat. Więc iuz náftáło, mali vbogi człék zaráz odpowiadác,
18: woli nie przyſięgác, á zaráz imparatus odpowiadác.
19: Anoby fnać
20: lepiéy, coby potwarcá przyſięgl, co powiáda że wydał piérwfy po=
21: zew, áno nie wydał. Saluo meliori iudicio Práktyków. Bo ((t. łącz. do w. 21))
22: Item de Reconventionalibus citationibus trzebáby obiáſnie=
23: nia. Bo ten, który fie twiérdzi bydź pozwánym reconuntionali=
24: ter, ſam, gdy ná inégo mieni, ſam to czyni poprzedzáiąc.
25: A ták ná
26: to probá tu niech będzie, káždy pozew wláfnie pure & mere ná=
27: zwány Reconventionalis, iefť potworny: A ták przy którém ſtro=
28: nie potwarzby fie náłázłá, ten ſam reconventionaliter pozywa.
29: ((t. łącz.))
30: INſza iefť rzecz Tranſlapſus terminus, á inſza Tranſlapſa Ci=
31: tatio:
32: Bo Tranſlapſus terminus ſtawa fie z ftrony Actorá, gdy przeſtąpi Roki

- 33: iedné álbo dwoie dla iákich przyczyn, tedy potym ad Tranflaplam
34: citationem pozywa.
35: Iefli téż zepfuia pozew. á dołożą tego: Citet denuo fi vult: Ták
36: iuż nie trzebá iedno popráwić wtórégo pozwu. tedy muśi nań odpo=
37: wiadác ftroná: Iedno trzebá ták dołożyć w pozwie: ((t. łącz.))

strona: 1282

- 1: ((od w. 1 do 5. t. łącz.))
2: WET IAKO DA IEDEN drugiému zdáiąc.
3: Kledy kto áftute ná końcu Roków álbo Trybunału zdáie in
4: lucro: tedy drugi czyhá, á iefcze chytrzéy vczyni, że árestuie: á ták
5: onę kauzę ná drugich Rocech naprzód fądzą: Ale trzebá przypo=
6: zwác obyczáynie ftronę. ((do w. 15. t. łącz.))
7: Albo iáko w mieyfkim
8: práwie tego terminu vzywáią. ((do w. 21 - t. łącz.))
9: té Exceptiae idą.
10: Potrzećie dopiéro pozew tribuia y gánia. ((do końca str. t. łącz.))

strona: 1283

Práktyká Metriki

Część trzećia.

- 1: ((od w. 1- 16 t. łącz.))
2: Z ftrony położenia pozwu záchowuią niektórzy w Woiewódz=
3: twách że Woźnowie obyczayni pozwu ziemfkiégo nie oddáią w ręce
4: fzláchćicowi lámému, zwłáčzá ośiadłému: gdyż to iefť ceremonia
5: kiedy pozywáią nieośiadłégo circa Facionatum terminum, iáko
6: zową.
7: O SZESCI EXCEPTIACH PRZEDNIEYSZYCH,
8: A naprzód prawdziwą niemocą. ((do w. 34 t. łącz. w tym pols.))
9: Bo y vmyflnie więc ná przepráwianiu záftępuia.
10: W ziemi Sędomiérfkiéy iefcze trwa dotychmiast Confuetudo,
11: że fimplici infirmitate, to iefť, bez iurámentu odkładáią. ((do końca str. t. łącz.))

- 12: ((od w. 1 do 7 - t. łąć.))
- 13: Ale w łądźiéch doświádczonych rzecz pe=
14: wna że niedopuľczáią iurámentu.
- 15: Ná Wizią. ((lok.))
- 16: A Iżby fie okázia potwarzom, ńwarom, y krzywoprzyśięgániu
17: odćięłá, ktemu iżby Sędźia pewnieyźy był, o co, y o którą rzecz grá
18: idźie, & de quali & quanta iniuria ma łąd czynić.
- 19: tedy ták powo=
20: dowéy ńtronie, iáko y pozwánéy Dilácię pozwaláią do dwu nie=
21: dźiél ná Wizią ku okazániu przed Woźnym, którégó łąd ma przy
22: dáć, coby nie był podeyźrzánym, y Szłáchćiców tákże ku niemu
23: przydáć, przed którými ma pokazać iáńnie, táką á taką, ná tym á=
24: bo ná owym mieyľcu krzywdę:
25: którą pokazawľzy, ńtrony ná przy=
26: ńzłych rocéch, máią plác controwertowác o onę rzecz, to iest, iefliby
27: tá y tákowa, y ták wielka, y ná tymże mieyľcu vczyniona iáko iest
28: w pozwie opińána.
- 29: Czego iednak iuramentem oná ńtroná winná
30: poświadczyć, która lepźzé dowody ná Wiziiey pokazáłá. Bo ie=
31: dnák ná lámégó Woźnégo powieści tá rzecz niepolegá: wľzyľtko v
32: nas hártuie przyśięgá. A iefliby niezgodá byłá między ńtronámi
33: cziy on grunt był
- 34: (A w Mázowľzu y ná pápiérze wymálowáné po=
35: łożenié onégó mieyľcá przed Sędźiego Woźny przynośi ábo Komor
36: nik: bo y Komorniká drugdy dla pewnieyźey wiary wysyłáią od łą
37: du.)
- 38: tedy Aktiá ząwiefzáią dotychmiałt, áż fie ńtrony rozepřą piér=
39: wéy o wľáńność dźiedzicztwá, álbo dorozgráńczenia álbo rozmie
40: rzenia.
- 41: Ale potym Conťtitutią vczyniono, którą znáydziefz ((lok.))

- 42: Ze kędy de proprio labore idzie, tám Vi=
43: lia nie idzie, áni ma sędzia Vizią s práwy onéy przewłócząc dopu=
44: łcząc.
45: A potym iáko ná Vizią wzięto: iuz przeciw pozwu nie godzi
46: lie mówić, ále wypráwiwłzy vizią onę, ná propolitią pozwu s troná
47: tylko ma odpowiadać.
48: A gdzieby lie Vizia niezgadzałá in effen=
49: tialibus w przednich rzeczách: to iest, żeby mówił o tych rzeczách y
50: dobrách, á Vizia ná innych mieyfcách okazowałá lie, nie tám iáko
51: ná pozwie s toi: Tedy z téy przyczyny y pozew, y caula oná wniwecz
52: lie obráca:
53: przeto ostrożności trzebá, coby lie przy Viziiéy nie dał v=

strona: 1285

Prákyká Metriki

Część trzecia.

- 1: wodzić od pozwu, iáko więc chytrzy ludzie zwykli czynić.
2: A iefliby
3: téz która s troná czáfu onéy wiziiéy nie pilnowálá, álbo žeby lie z
4: Woźnym ná onym mieyfcu y ná Roku zámierzonym nie pokazá=
5: lá. W téy mierze zá zeznániém Woźného s trácenie káuzy, o którą
6: lie rzecz toczy, ciągnie lie, y condemnuią s trony.
7: Nie wádzi mieć te=
8: dy y drugiego Woźnego przy tákiéy rzeczy, žeby nie zfałzował
9: przydány Woźny. Niektórzy dwu woźnych do wiziiéy vprafzáią
10: sobie dla przygody. Bo móglby lie rozłtękáć ieden, álbo od swégo
11: páná bydz odeflány:
12: tedy drugi ná iego mieyfce może náttápić. Y
13: dla innych respectów nie gánią téy ostrożności. A iefliby która z
14: tych s tron s tráchem álbo gwałtem iákim od onégo widzenia odra=
15: záłá, álbo s tronę náchodziłá nie vczciwémi s łowy, álbo iáką popę=

- 16: dliwością, álbo téz y rány zádála:
- 17: tedy táki zá tego ma bydź rozu=
- 18: mian, iákoby téz ładowému mieyfcu gwałt vczynił, y frodze tákié=
- 19: go pęnuią zwłáčzá ná Mázowfcu. A ielliby téz powód ná onéy wi=
- 20: ziiéy przed onym to vrzędem pooránia álbo gwałtu inákłzégó nie=
- 21: pokazał iáko w pozwie łtoi:
- 22: tedy obwinionégó wolnym bydź łká=
- 23: zuia od pozwu ná łámę relátia álbo zeznánie woźnégo, który był
- 24: do onéy to wiziiéy przydány, Formularz píánia wiziiéy zápifawfczy
- 25: Act nápiłác ták iáko łie rzecz działa. ((do w. 22. t. łác.))
- 26: Pátrz w Státucie, ((lok.))
- 27: AD MVNIMENTA.
- 28: Y Sámému Aktorowi ad Munimenta daia, iáko y ná poštá=
- 29: wienie Woźnégo, y Vera infirmitate. ((lok.)) Ale gdy po=
- 30: zywiáią ku inłcriptiiéy, tedy nie dáia Dilátiiéy Ad Munimenta,
- 31: iedno ad Quietationem. Alias iellli nie dowiedźie, tedy wedle przy=
- 32: powiełci.
- 33: Czym kto chce wygrác łpráwę, tym przegra naprędzény.
- 34: Sicuti gdy pro maiori biorá: ták y tu ma bydź. Abowiem pro ma=
- 35: iori biorác: á nieokaże tego, aut ex parte adfert infufficiens. ((do końca str. t. łác. w tym polsk.)) biorác...

strona: 1286

- 1: Miał Nagot wieś, którą trzymał z przodku załtawá, á potym
- 2: kupnem Potomkom łwym oyćiec co przedał, zwierzył łie, y rofka=
- 3: zał áby po łmierci iego pozwáli Nagotá ku brániu pieniędzy ku
- 4: załtawie, która była nie kálłowána. Nota.
- 5: Trzebá kálłowác dla
- 6: tego załtawy, opráwy etć. y przysiégę łkazano Nagotowi złtępic z
- 7: imięnia. Po tegodniu Nagot znalazł list wieczności: ále prózno.
- 8: bo nie wczás.

- 9: Powiadał Nágot że go ośzukano: Bo Piáraz był,
10: gniewáiąc fie z nim, wołkiém zlepił kárty, gdzie ten zapis był. A
11: ták wártuiąc y fzukáiąc Nagot, zówždy przefłępował ono miey=
12: łce. Aże potym przefłtrzeżony obaczył wołk, obaczył y zdrádeę. Ale
13: po obiedzie łyżká, nie wczás.
14: Iefli extra regnum przychodzi Munimentá fzukác, tedy tyle
15: dwoie, to iest, ná trzecié Roki wżyczáią czáfu, świętá w to łpatium
16: ráchuiąc.
17: Przyday do tego Conft. anni 1588. kędy wylicza Munimen=
18: tá dwoiákie. Pátrz w Státu. ((t. łac do w. 17 - w tym pols.)) iáko y...
19: AD CORRIGENDVM CVM ACTIS, ET
20: amiffa incendio Munimenta, téz fie łtrony biorą. ((20 w. t. łac.))
21: Abbreuiaturarum naturam kto chce wiedzieć, czytać
22: w Grámmátykách o tych trzech figurách, co zową Syncope, kiedy
23: we śrzodku łowo złéwa fie, vt dñs pro dominus.
24: Apheresis, kiedy
25: piérwřzą literę odetną, vt pro cōtemnere, temnere diuos. Apoco=
26: pe, kiedy nákonieczną syllábę odetną, ((do w. 26 t. łac.))
27: Zwyczajiu Kán=
28: celláriiéy nalepiéy fie trzymác. A gdzieby w natrudnieyřzym rázie,
29: tedy ad corrigendum cum Actis biorą:
30: Ale gdy Actá przy łádzie
31: légiáią, tedy tá przewłóká niepotrzebná. Bo nie dáleko chodząc
32: księgi otworzywřzy, może popráwić, wyiáwřzy żeby z protokołem
33: controuerfię, co łtrony oddáią, trzeba łámé Actá zgodzić. ((do końca str. t. łac.))

strona: 1287

Praktyká Metryki

Część Trzeciá.

- 1: ((od w. 1 do 5. t. łac.))
2: A tym którzy dobrowolnie nie mogá przybydz

- 3: álbo ftánać: Iáko kiedy kto ná naukę záiedźie, álbo po Rycér=
4: ftwie ozdobnym do cudzéry nátiiey, álbo służbą fie zábáwi:
5: álbo ná
6: pielgrzymftwo z nabożeńftwá fie vda: Albo téż, gdy poniewolnie
7: dla Exilium, poymánia, dla więźienia zátrzyman ieft. Dáią mu
8: téż Dilátia, więcéy, práwi, ex aequitate, quám ex fummo iure: bo
9: fie téż to iákoby pro maiori rozumié.
10: Iáko przykład pokázuie oné=
11: go pobożnégo człęká, którégó gdy do práwá wołano, w kościele był
12: ná pilnych modlitwách: potym gdy go pęnowác miano, wedle prá=
13: wá excipował fie, że miał pro maiori fpráwę z pánem Bogiem, y był
14: abfolwowan. ((dalszy ciąg tekstu Sarnickiego na matrycy nr 13.378))
15: ((dalszy ciąg tekstu po matrycy 13.285 - matryce od 13.286 - 13.277 tekst Wujka, T.Test.))
16: Bo zá ftórych ludzi więcéy fie oględowano ná fprá=
17: wiedliwość, niż ná práwo, nie tak iáko dziś. Wnet grożą: Mów
18: do práwá:
19: Więcéy teraz do práwá idą, niż do fprawiedliwości, choć
20: Sędziowie przysięgáią fądzić piérwéy wedle fprawiedliwości, do=
21: piéro wedle práwá:á potym wedle controwerfiy.
22: Liftámi priuatorum náwet y protokołem nie idą dowody w téy
23: mierze. ((lok.))
24: AD EVICTOREM CONVENIENDO.
25: IEfliby Prokurator, Opiekun, álbo Curator podiáwłzy fie
26: iákiégó brzemięnia, nie ftáwił fie w fłowie: tedy nie pan, nie siero=
27: tá pupillus, ále on íam to winien znieść, ((lok.)) A káużę zá=
28: wiefzáią á Terminis ad Terminos.
29: Czasy niektóre zwyczáyné w práwie
30: Per quindenam, 15. dni: to
31: ieft we dwie niedźieli.
32: A terminis ad terminos.

- 33: Ad terminos proximos.
- 34: IN criminalibus trudna iest euictio: á wżákóz tráfia fie: Są
- 35: tego przykłády: Ale odiofum iest wípominác.
- 36: NA SWIADKI. ((do końca str. t. łącz. w tym polsk.)) ná męce...
- 37: ((od w. 1 do 13 t. łącz.))
- 38: PROTESTATIAE téz do Aktu świádectw należą: Iuż teraz Pro=
- 39: teftántom tákim nie záfwe dowodu przykázuią: wyiáfzy in re=
- 40: centi crimine iefliż iest vczyniona, & cū folennitatibusznáczyh.
- 41: ((t. łącz.))
- 42: Tá=
- 43: kié proteftatae y folennitates obferwuią, kiedy idzie de violatio=
- 44: ne & opprefione virginum, mulierum. ((t. łącz.))
- 45: Dla chłopá Woźnégo miałbyh wżystko ftrá=
- 46: ćic.
- 47: Item, kiedy ex copia dáią proteftatae do Grodu, tedy zda fie
- 48: bydż rzecz podeyżrzána: dla tego vstna relátia zda fie bydż powa=
- 49: żnieyfa do wiáry. A przeto mądrzy Piárze dokládáią proteftá=
- 50: tią ex copia reproducta.
- 51: A o vftnéy relatiéy przytaczáią on wiér=
- 52: fzyk: Plus valet viua vox, quám mortua pellis.
- 53: ((t. łącz.))
- 54: LAtá teraz znayduią ná Trybunale dobrze mniefzé niż w
- 55: Státucie íą opifáné: A to dla tego áby fie nie przewłaczála íprá=
- 56: wiedliwość dla wymowki, że kto lat nie ma.
- 57: Wżákóz to bywa
- 58: directé & indirecté: To iest, że ((t. łącz.))
- 59: A indirecté, gdy go znayduią bydż
- 60: inhabilem ad praeftandum iuramentum. ((lok.))
- 61: SVMMOWNE ZEBRANIE WSZYTKICH EXCEPTIY.

Praktyká Metriki

Część trzecia.

1: ((od 34 w. do końca str. t. łącz. w tym polsk.)) Ex parte temporis, co téż přęcriptią zową
Ex parte fori, co Ewocátią zową.

strona: 1289

- 1: EX PARTE IVDICIS, znaydziesz w Státucie sámym w księgách X.
- 2: A Przyłufki ((lok.)) ((do w. 8 t. łącz.))
- 3: hoc
- 4: eſt, ieſli taxa hyperbolica, niepodobna
- 5: ku wierze.
- 6: Si praepoſteré petit: ieſli piérwéy o krzy=
- 7: wdę niź o grunt, piérwéy o porąbánié
- 8: niź o gránice w leſie. ((do końca str. t. łącz.))
- 9: ((od w. 1 do w. 11 t. łącz.))
- 10: Bo hoſpitale zową
- 11: właſnie ſzpital, dla przyięcia goſcia pielgrzymów. ((do końca str. t. łącz.))

strona: 1291

Praktyká Metriki

Część Trzecia.

- 1: ((od w. 1 do w. 11 t. łącz.))
- 2: DRVGA CZĘSC PROCESSV PRAWNE=
- 3: go: gdy iuz ſąd záczyzna controuerfią rozbiérác,
- 4: y o niéy diwinowác: Bo y Actor... ((t. łącz. do w. 35))
- 5: Té wzyſtkié mieyſcá digniora notatu, znióſłem z tego authorá,

strona: 1292

- 1: áby czytelnik wedle liczby rewidowawſzy mieyſcá té, wybaczał
- 2: trib, którégó ſie ma Sędzia każdy trzymác, ſiedzác ná mieyſcu
- 3: Bożym. ((do w. 14 t. łącz.))
- 4: GDy kto przy ſądzie grozi, lży, háńbi, ſzydźi, zwłáčzá bogá=
- 5: ty z vbogięgo. A Sędzia ſua conniuentia ná to niedba: tedy ſie ná

- 6: vrząd drudzy świadczą, y dáią Rok ná Tribunał, iż Sędzia, álbo
- 7: Podtárości źle fzáfue, ((t. łącz.)): y miéwáią o to
- 8: Sędziowie correkturę niemáią.
- 9: Przeto Sędzia ma ná tákiego wedle práwá poštąpic iáko
- 10: vczy.
- 11: Winy pińać.
- 12: Item. porywa fie Roki odwołać,
- 13: y odwoła.
- 14: Item, do Stáróftw ná Exekucią
- 15: zuchwálcá tákiego odsyła.
- 16: Bo dla tego w pozwie dokládáią: iudicialiter responfurus: áby
- 17: fie ludzie zbytkowác przy práwie oduczáli, á iedno práwnie łobie
- 18: poštępowáli modeftiiéy vżywáiąc.
- 19: CONSVETVDINES.
- 20: CONfuetudines trzymác téż Królowie poprzyśigáią, iáko y
- 21: práwá: y ták fie obliguią: Iz coby ważyli fie odmięnić contra le=
- 22: ges & confuetudines: to ma byđź irritum & inane.
- 23: A miánowicie de confuetudinibus terre Cracouieñ. Król Ale=
- 24: xander Itánowi, że pro iure perpetuo máią byđź chowáné.
- 25: ((w. 34 - 36))

strona: 1293

Prákyká Metriki

Część Trzecia.

- 1: ((od w. 1 do w. 4 t. łącz.))
- 2: CAzimiri Statutum in Niefzowa: ((do w. 10 t. łącz.))
- 3: Tu trzebá mądrému Sędziému dogádzác, áby fie przezeń temu wízy
- 4: tkiému dosyc sftáło: to iest, práwu, confuetudinibus, decretis in
- 5: simili. Ale naprzód y napiérwéy fprawiedliwości świętéy dogá=
- 6: dzác. ((do końca str. t. łącz.))

strona: 1294

- 1: ((od w. 1 do 16 t. łącz.))
- 2: REIESTR.
- 3: KRól Zygmunt nie dármo mówi: ((t. łącz.))
- 4: Y dla tego áby fie ftroná w czás nágotowála: y dla te=
- 5: go áby fie do fądu hurmem nie cífnęli, y dla ofzukánia, dobry to
- 6: ieft porządek, y należy to do porządného fądzienia wedle Reieftru
- 7: fądzić.
- 8: Ale reiefttr rozumieć trzebá ten, który publikuią wczás ná
- 9: Séymie: bo ten co w Protokole, nie ieft ták ważny. Gdyż w prá=
- 10: wie tá ieft Regula: ((t. łącz.))
- 11: Y w mnieyłych Diftrictciéch odmięnić y odemknąć Reie
- 12: ftru łączno.
- 13: Chwałá y to, że trzeci dźień przed fkończeniém Roków
- 14: nie dopułcza Sędžia w Reiefttr fie wpifowác: bowiem niektórzy ku
- 15: ofzukániau y ná lámym końcu Roków zwykli zdáwác, co nie ma
- 16: bydź. ((do końca str. t. łącz. w tym polsk.)) Státut.

strona: 1295

Prákyká Metriki

Część Trzecia

- 1: ((t. łącz.))
- 2: Wfzákże ante expeditionem deliberationis wolno fie bywa po=
- 3: práwić, ((t. łącz.))
- 4: A to wedle Státutu oného kędy mó=
- 5: wi: że Sędžia ante prolotionem ma ftron pytác, ((do w. 31 t. łącz.))
- 6: Ieſli o zakład idźie, iurare debent vt teſtes: dopiéro conde=
- 7: mnatur reus. ((t. łącz.)) ((do końca str. t. łącz. w tym polsk.)) O Conwictiiéy

strona: 1296

- 1: dwoiáko mówi Stát. ((lok.))
- 2: A máło co wyszýy tenże Król Iágełło mówi: ((t. łącz.))
- 3: Terrigena Zie=

- 4: miánin sie wykłada.
- 5: Otóż iedná Conuictia Rationalibis, á druga Te=
- 6: meraria & irrationabilis.
- 7: LITE PENDENTE.
- 8: Lite pendente nihil innouai debet: to iest, gdy iest iákie
- 9: zawieszenie: álbo Ná rozmyślenie: álbo Appellácia: álbo Roku
- 10: pifánié.
- 11: CONDEMNATIO.
- 12: IVż to náltála táka zápamiętałość y niebáczność ná przyłtoy=
- 13: ność y ná práwo: nie dawłzy pozwu łtronie, fingowawłzy pozw
- 14: zdawáią: A drudzy ná Rocéch dopiero pozwy pifzą, y contumácią
- 15: zaráz zdádzą: á ná drugi raz mu odpowiadáy.
- 16: Atóż zabiégáiąc
- 17: temu, włpomnié tu o tym ártykuły, y niektóre dobre zwyczáie. ((do w. 28 t. łác.))
- 18: Gdy sie kto poymániém álbo więzieniém zákłada concefsibile. ((do w. 33 t. łác.))
- 19: Przezyłki niespráwiedliwe zwyłł Sędzia retráctowác.
- 20: Item, włzyłtkié przezyłki y condemnácię do onégo Státutu iá=
- 21: ko pod łznur przykłádáią. ((do w. 39 t. łác.)) Támże

strona: 1297

Prákyká Metriki

Część trzecia.

- 1: ((od w. 1 do w. 5 t. łác.))
- 2: Forma concitationis, która bywa tylko iednym pozwániém, ((lok.))
- 3: Przydáią: ((t. łác. do. 13))
- 4: TRZECIA CZĘSC PROCESSV PRA=
- 5: wnégo po vczynieniu Dekrétu.
- 6: PAMIETNE.
- 7: PAmiętné cztery grołzé od więłzzych rzeczy, od mniełzzych ie=
- 8: no dwa grołzá. Rzecz więłza
- 9: ((t. łác.))

- 10: MnieyŹa co waży XXX grzywien. ((t. łąc. do w. 23))
- 11: ARESTY.
- 12: Aresty dwoiákié. Wieczorné.
- 13: ((t. łąc.))
- 14: Rozmáyta przemyślność ludzka: chowa Źie ieden ná to, áby ná
- 15: końcu Roków Źwego litigántá zdał: á aduerŹarz czyha, iż gdy on
- 16: zda, więc on áreŹtuie.
- 17: A iŹe iuŹ nie Źtawa czáfu ku rozŹádzaniu á=
- 18: reŹtów: tedy oná ista cauŹa zoŹtawa, áŹe ná drugié Roki: Źe ná
- 19: íámym poczátku winien iá Źádz rozŹádzić. Ale trzebá przypozwać
- 20: do Arestu: á w téy mierze iuŹ WoŹného nie bédŹie trzebá, áni trze=
- 21: bá dowodzić Roku.
- 22: Ná Trybunale ínadŹ y do trzeciégo dnia Arestóm dádzá trwáć:
- 23: ínadŹ to iuŹ teraz náŹtáło ná przeŹŹlych dwu Trybunáléch.

strona: 1298

- 1: APPELLATIO.
- 2: APpellatio iest rzecz lŹeyŹa, y nic SędŹia tym niepokupi, ((t. łąc.))
- 3: Ale ruŹenié SędŹiégo z nágánieniem
- 4: bywá: bo iuŹ redargutus Iudex Źtawa Źie: y nie ma dáléy postępo=
- 5: wáć iáko redargutus: y muŹi pilnowáć Roku: y iudicatum pati
- 6: przed Trybunalem, bo mu y termin áŹsignuiá. ((do w. 9 t. łąc.))
- 7: A ták vraŹta zŹádz, Źe pro vno hoŹte duos hoŹtes ío=
- 8: bie iedna Actor. WŹzáków, ((t. łąc.))
- 9: tedy ((t. łąc. do w. 18))
- 10: y v nas trzebá czáfu vŹywczyć. Bo drugdy ítroná nagle
- 11: nie wié co czynić z íobá, czy áppellowáć, bo krzywdá boli.
- 12: wŹzáków
- 13: groŹ nie wielka rzecz iest dáć do Appellátiiéy: A iestliby Źie intra
- 14: triduum rozmyŹlił: moŹeŹ Źie káiáć, á ControuerŹiiéy nie piŹáć. A
- 15: drudzy záraz Źkoro Pifarz przeczcí áppellátia:

- 16: tedy ią łobie ad ver=
17: bum łroná ná pugillares wypifuie, żeby ná nię mogła przypátrzy=
18: włyzy łie łłowom y rzeczy áppellować, y Contróuerfią piłać. ((do w. 34. t. łać.))
19: In criminalibus nie rádo piłzą roku, bo łie iuż iákoby łrona przyznawa do wyłtępku: y iużby łie łie confceleratio znáczyłá: ieno
20: ad transłapłum terminum pułczáią.
21: Koc, & poena in Iudicem & Notarium. ((w. 39 t. łać.))

strona: 1299

Práktyká Metriki

Część Trzećia.

- 1: ((do w. 2. t. łać.))
2: Koc od Grodzkiego łądu téz dáią, 36. gro. teraz dáią. ((do w. 13 t. łać.))
3: Ale iákóž ma afsidere Actis, kiedy nie przy łą=
4: dzie Acta, ále ná gołpódzie Acta legáią, iáko teraz ná niktórych
5: mieyłách [!] náłtáło: Co przedtym nie wymuiąc productów, áni ták
6: wielkich nakłádów czyniąc, ná tychmiałt z Act czytywano. ((w. 18 i 19 t. łać.))
7: Item, Piłarz ielliby ináczey pozew wpifáł niź łie rzecz dźiáłá. ((t. łać.))
8: choć iuż w księgi wełzło: y formę
9: pozwu ná to małz. ((do w. 26 t. łać.))
10: Obaczyć że tu do łądu vkázuie,
11: nie ná iednę ołobę Piłárzá wkłádáiący. Ale y o Piłárzu ná innym
12: mieyłcu mówi: ((w. 29 t. łać.))
13: Contróuerfiáe przedtym piływano práwie rozpiéráiąc łie ráciá=
14: mi, árgumentámi, y replikuiąc: Ale teraz cół ieno trochę zmierzá
15: ná łie ráciámi, á námięniwłyzy niéco, ieno kłztałt nieiáki litigowá=
16: nia pokażá, nie wyieždźáiąc ná iáwiá z árgumentámi:
17: y owłzem
18: de Accessoriis litiguiąc rádži rułzáią: áby łnadź przed czáfem de
19: principali rozpiéráiąc łie, z defeniámi łwémi łie nie odkrywáli.
20: ((t. łać))

- 21: Włzákże ((t. łąć.)) może łtroná iefcze co ią
- 22: doléga przypomniéc.
- 23: Ná Tribunale iest poena. ktoby extra controuerfiam, co nie
- strona: 1300
- 1: było przed łądem, od którégó áppelluią, co wtaczał. Przeto iedno
- 2: capita rerum y łummā włpominác potrzebá.
- 3: A píńania contro=
- 4: werfiiéy iuz teraz ten porządek trzymáią, Act zápisawłszy, pozew
- 5: miałto propofitiiéy áktykuią: potym producta włpomináią manu
- 6: probationis, to iest, lífty dowodné przed łądem rzędem kłáda:
- 7: do=
- 8: piéro co łtroná pozwána przeciwko temu mówiłá y replikowálá, do
- 9: łtátecznie wpińuią: Ná trzecim mieyńcu Actor confutátią łwoią,
- 10: iefli ią ma, rzecz záwiéra: á potym Dekrét Sędzia píńze, przydáiac
- 11: przyczynę álbo motium, czemu ták łkázuié.
- 12: ((od w. 10 do 16 t. łąć. w tym polsk.)) O Pámiętném.
- 13: Z STRONY TRIBVNALV y łubfelliium iego.
- 14: O Obiéraniu ná Tribunał Ich M. PP. Deputatów trzebá
- 15: weyźrzeć w confiderátią, iáko de repub. tráctat w łobie zámyka.
- 16: Bo trzebá, áby byli práwémi Cándidatámi: bo Cándidaći v Rzy=
- 17: mian w białyh łzátach chadzáli: znácząc, że bez nágány ich Elekt-
- 18: cia byłá y ma bywác: Czego vyśdź łnádniéy niemogliby, ieno gdy=
- 19: by przez łóśy byl obiéráni.
- 20: Item, Decreta Tribunálłkié iáko nienárułzone máią bydź y o
- 21: pozwiéłh Dworłkich. ((łok.))
- 22: Nim wiéłtźé łubfelliium, tym mu wolniéy od łrogości píńánégó
- 23: práwá do łpráwiedliwości łáméy ad aequitatem á lege łcripta ná=
- 24: kłonić łie.
- 25: O czym pátrzyć w łámym Státuće w pierwłżych księ=
- 26: gách, Titulo, Conłtitutię.

- 27: Téz y to przypomináią dla wwiárowánia fie przewłók w íprawie=
28: dliwości, żeby Tribunal íam extremam manum Dekrétom czy=
29: nił áż do końcá, nie odsyłáiąc ná zad ad vltérieures gradus,
30: iáko pi=
31: ízą w Dekrécie, áni wíteczal íprawiedliwości, bo iuz do tego przy=
32: ízło, że iedná kauzá wráca fie ná zad z dołu ná górę, y z góry ná
33: dól, etc.

strona: 1301

Prákyká Metriki

Część trzecia.

- 1: DRVGI SPOSOB
2: PRAKTYKI.
3: NA czworę dzielą: Naprzód, Formy zapísów kładą y zbiéráią
4: íobie cí, którzy chcą rychło proficere. Potym, Formy pozwów
5: rozmaítých. Potrzećie, Munimenta maiora y interlocutoria.
6: Czwarty, Dekréty ták przed íádem Królewíkim, Tribunálíkim,
7: iáko y orzed Ziemíkim, álbo y przed Grodzkim: Bo z zapísów po-
8: zwy pochodzą, y pozwów roítą Manimenta y Controwerfię, á z
9: controwerfiy roítą Decreta.
10: Otóz Nouitius iuris cztérzy rzeczy
11: ma íobie compárowác y ípílowác w ieden Libelluż: áby to co z
12: Reguł ítátutowych náuczył fie, iáwnie in exemplis obaczył: tedy
13: ták nie dłuگو práktykiem zoítanie:
14: Gdy będzie naprzód od íwých
15: íápietów z informátiami do íádów posyían y do Grodu. A potym
16: propter admirari imie fie y philosophari: że bez pomocy imie fie
17: íprawiedliwości, á nie wykretów wypráwowác.
18: I. CZĘSC.
19: NAPRZOD FORMY.
20: Zapísów.

- 21: WIderkaffu formá.
- 22: Ryczartów rozmáitych forma. ((t. łącz.))
- 23: Adiunctio, gdy mąż żenie co
- 24: przypifuie do piérwzégó po=
- 25: łagu. ((do końca 1-szej kolumny tej str. t. łącz.))
- 26: ((t. łącz.))
- 27: Abrenunciatio vxoris, alias
- 28: Wyrok. ((do w. 25 t. łącz.))
- 29: Quietatio ad rationem sumę:
- 30: że nie zaráz wżyftkiégó dłu=
- 31: gu oddáią. ((do w. 32 t. łącz.))
- 32: Cefsio de reformatione, alias
- 33: Wyroki. ((do końca str. t. łącz.))
- 34: ((od w. 1 do 4. t. łącz.))
- 35: Plenipotentiiéy formá.
- 36: Areftu formá circa iudicium
- 37: pro poenis. ((do w. 11 t. łącz.))
- 38: Item, o Obermaniéch. ((do w. 18 t. łącz.))
- 39: II. CZĘSC. ((do końca 1-szej kolumny tej str. t. łącz.)) ((do w. 5 kolumny 2-giej t. łącz.))
- 40: Przypozew ad Infcriptionem
- 41: ku Ryczartowi pro vadio ob
- 42: non folutionem sumę prin
- 43: cipalis. ((do w. 34 t. łącz.))
- 44: Pozew ná Woźnégo bárzo ry=
- 45: chtowny, do Stárofty, ná Séy
- 46: miki, dotkliwémi fłowy: A
- 47: pozywa Woźnégo Ex officio
- 48: (W tych Formularzách y Exē-
- 49: pla Ifagogyca zaráz obaczysz.)

Prákyká Metriki

Część trzecia.

- 1: Item Ná tego co fie czyniąc
- 2: Podftárościm exekucią czy=
- 3: nił. Téz ná Tribunał contra
- 4: Burgrabium ex officio (též
- 5: Burgrábie ex officio) ratio=
- 6: ne incarcerationis. ((do w. 14 t. łącz.))
- 7: Contra iudicem, fubiudicem,
- 8: Notarium, Exceptiiey od
- 9: Króla iefliby niedopusćili ex
- 10: officio.
- 11: Contra Notarium, że dáie w
- 12: reieftr wpifác nieporządnie. ((do końca 1-szej kolumny tej str. t. łącz. cała 2-ga kolumna t. łącz. i słowa polsk.)) y o Pobór tákiéz.
- 13: ((w. 1 i 2 - t. łącz.))
- 14: III. CZĘSC. ((do w. 9 - t. łącz.))
- 15: Bo piérwéy rozgráni=
- 16: czáią, tósz dopiéro o krzywdę
- 17: pozywaią: á tak záfiefzą.
- 18: pátrž
- 19: wyszézey w piérwézey częścí
- 20: Prákyki. ((do w. 15 t. łącz.))
- 21: Obwołánié falui conductus.
- 22: III. CZĘSC.
- 23: DECRETA.
- 24: DEkrét o Bábiznie w czym ma přefcriptią, á w czym nie ma:
- 25: wyszézey iefť nápiłány w piérwézey częścí Prákyki.
- 26: Dekrét o dział przez przyiaćioły vczyniony záfťarzály między
- 27: bráćią.

- 28: Przytymże mieyfcu, przed Królem Auguſtem w Kra=
29: ſnymftáwie: między dwiema bráty z Chełmſkiéy ziemie.
30: Dekrét o ſłowá criminaliter w pozwie położoné Zygmuntá Itá=
31: régo, między dwiema Szlachćicy z Ruſi. w Tytule znaydzieſz, Ti=
32: tulo, Citatio.
33: Dekrét między Dźiwifzem Królá Káźimiérzá o ránieniu zágá=
34: ſiwfzy ſwięcę: wyſzéz y iest w piérwſzéz częſći Praktyki, Titu. De
35: Violento. Támże o poſczwaniu pfem. Pro raptu virginis: y in=
36: nych Dekrétów Królewſkich niemáło zebránych znaydzieſz.
37: Godźiło ſie tu było przyłożyć Dekrétów tych więcý, bo z
38: nich wielką Informáciá może wziąć Nouitius: ieno miánowác o=
39: ſoby, iest odiofum, tedy muſi ſie tu záuſćiągnąć.
40: Wſzákże przy

strona: 1305

Práktyká Metriki

Częſć Trzećia

- 1: ſądziéch Ziemiſkich, przy Grodzkich, przy Królewſkich ſądziéch, y
2: przy Tribunálſkich, może ſobie confignowác Nouitius, zwłáczá gdy
3: ſie tráfia iáki caſus oſobliwy.
4: Wedle tych czterzéch Reieſtrzy=
5: ków, tu iest o Inſcriptiách rozlicznych, wedle fórm po=
6: zwów, wedle form Controwerſiy, y wedle De=
7: krétów rozlicznych wtórégó ſpoſobu
8: Praktyki obyczay ſie krót-
9: ko zamyka.
10: KSIĄG STATVTOWYCH
11: KONIEC.
12: Pánu Bogu zá ofiárę Spráwiedliwoſći/
13: A Oyczyźnie ná popráwę rządu dobrego.
14: Omyłki niektóre/ iáko fol. 599. ver. 12. Materes, miáfto Ina=

- 15: teres. álbo fol. 601. ver. 2 wierze/ miáfto mierze/ y tym po=
16: dobné.
17: Których niepodobna áby fie człowiek vřtrédz
18: mógl: Albo téz ieřliby fie w czym podmówiło/ Czytelnik
19: báczny nie zá vmyřlné rozumieć będzie. Gdźieź fie bo=
20: wiem zrázu wřzyřtko obaczyć może? ná drugiéy iednák
21: [...] Bóg) aediciiey popráwić fie wřzyřtko łácnó może.

strona: 1306

- 1: REIESTR,
2: Dla přędřzego naleźienia rzeczy w tym Stá=
3: tućie/ rzędem obiecádłowym.
4: PRZEMOWA.
5: ACzkolwiek tá ieřt włáfnóć y virtus porządku methodum
6: w tym Státućie/ że y bez Reieřtru káždy może naléźć w nim to
7: co mu iedno potrzebá.
8: Wřzákóz ieřliby komu był ták bárzo
9: porządek miły obiecádłowy/ tedy y ten fie tu kładzie ná końcu.
10: Bo drudzy mówią/ żeřmy fie iuź ták przyuczyli. Prawdác ieřt/
11: y Philořoph ták rádźi:
12: Nie odmięniác zwyczáiu: kto fie náuczy
13: lewą ręká robić/ áby do końcá táz robił. A wřzákóz y ten le=
14: uitá/ to ieřt/ który fie lewą ręká náuczył robić/ nie ma zayźrzéc
15: innym co práwą ręká rabiáią/
16: gdyź to przyrodzony ieřt oby=
17: czay/ á owo nábyty: to niektórych/ á ow wřzyřtkich: on łácný y
18: łádný/ á to trudny y niepewny: ow wedle biegu pořpolitégo/
19: á ten iákoby monřtrořum kto lewą ręká robi.
20: Táke téz y ći
21: którzy przywykli byli porządkowi onému pomieřzánému/ y mie=
22: řzkáli iákoby w leřie: nie máią tym tego zayźrzéc co fie z láfá

- 23: wyrwali:
- 24: y wolą mieżkć iákoby ná wefołym mieyfcu w mie=
- 25: ście/ á nizeli w leśie/ in foliofa fylua Sátyrmi bydź y błędzić [!]:
- 26: wolą fecundum artem křzkałtownieyfzého [!] methodum nářzládo=
- 27: wác/ nizeli ták by po leśie biegć do śmierci.
- 28: Iákóź nie wát=
- 29: pię: gdy kto ieno przypátrzy fie temu porządkowi y téy politi=
- 30: iéy/ y zákuři iéy/ że mu oná piérwfza řprává omierźnie/ y na=
- 31: mniey nie będzie po niey telknił.
- 32: A.
- 33: Accessoria. Lift. 808.
- 34: Acta Sądów Kró. 146.
- 35: Acta Duchowné. 223.
- 36: Acta Gródzkie y dawność ich. 537.
- 37: Acta Ziemskie. 748.
- 38: Actiae co przed Królem: do Ziemskich
- 39: Akt/ y Metryká Káncell: 328.
- 40: Actor. 565.
- 41: Actoris incompetentia. 774.
- 42: Ad corrigendum cum Actis durentibus iudiciis. 766. 1286.
- 43: Ad munimenta. 1285.
- 44: Akádámia [!]. 195.
- 45: Alřperk. 1139.
- 46: Alienatae dóbr królew: rozmáité 89.
- 47: Anni difcretionis. 59.
- 48: Appellácia y ruźenié. 806/ 1298.
- 49: Appellatae do Króla. 161.
- 50: Apteki/ korzenié. 273.
- 51: Arbor confanguinitatis. 596. 602.
- 52: Arcybifkup. 169.

- 53: Archidiakon. 211.
- 54: Arendá. 688. 89.
- 55: Arefty. 804. 1297.
- 56: Armáturá Rycérského człeká. 431.

strona: 1307(R)

Reieftr.

- 1: B.
- 2: Baculati. Lift. 207.
- 3: Bánnitia. Lift. 549.
- 4: Będzin. 968.
- 5: Bękart. 643.
- 6: Bełz. 1052.
- 7: Bezecny. 150.
- 8: Bydło/ paŕza/ ípálné/ foreftá. 512. 675.
- 9: Bydgołczá. 977.
- 10: Biskupftwá. 179.
- 11: Brachium regale. 801.
- 12: Bráčia. 591.
- 13: Bráčáwfskie Woiewództwo 1223.
- 14: Bráctwá. 296.
- 15: Brody/ Vadum. 684.
- 16: Brzếć. 1028.
- 17: Burgrábiá. 490.
- 18: C.
- 19: Calumnia. Lift. 710
- 20: Cancellarius. 317.
- 21: Cánclérz Litewfski. 322.
- 22: Celeritas. 790. 1294.
- 23: Celnicy. 341.
- 24: Cená y vftáwá rzeczy. 288. 302.

- 25: Cefzia y iéy formá 697.
- 26: Czerwonego złotého fzacunek. 275.
- 27: Cygáni. 523.
- 28: Cyrograph 695.
- 29: Ciągnienié ná woynę 301. 432.
- 30: Chełm 1049.
- 31: Chorąży 233.
- 32: Chowánié ksiąg ziemfkich Goftyn=
33: fkich y pámietné 1152.
- 34: Clá 398.
- 35: Cło Krákwfkié 964.
- 36: Cło Kázimiérfkié 965.
- 37: Cło Ponieckié 976.
- 38: Coadiutor 579. 581.
- 39: Columbatio 191.
- 40: Comparticipes in folidum 1282.
- 41: Complices 499. 581.
- 42: Compoftia miedzy ftany 111. 113.
- 43: Compurgatores świádkowie 713.
- 44: Concitatio. Aátitus terminus 799. 1297. 1300.
- 45: Conclufiae ná Séymie 46.
- 46: Condemnatio 798. 1296.
- 47: Confoederatae 119.
- 48: Coniecturalis ftatus, potrzebny Sędzióm
49: vmieć 749.
- 50: Conftitutiae 49.
- 51: Contrácty czwórzy przednieyfze głó=
52: wné 685.
- 53: Confuetudines 59.
- 54: Contentatia Rycérfkim ludzióm 137

- 55: Contumátia 775. 1821.
- 56: Controuerfiae 812. 1299.
- 57: Conuenticula Gwerry 117.
- 58: Conuocatiae czáfu interregnum 7.
- 59: Conuocatiae przy Królu 34.
- 60: Correcturá praw 55.
- 61: Corillo pro corillo 780.
- 62: Crimen recens 496.
- 63: Criminales 147. 150.
- 64: Criminały 497.
- 65: Cudzołóstwo 641.
- 66: Czopowé 348.
- 67: Czopowé Krákovfkié 963.
- 68: Czorfytyn 969.
- 69: D.
- 70: Diuifiiéy onéy práwá Céfárfkiégo in
- 71: perfonas, res, et actiones zlé wyrozu=
- 72: miénié náczyniło zámiefzánia y
- 73: zátрудnienia w nálfzych práwiééh
- 74: Authoróm sílá.
- 75: Dąb. Lift 667.
- 76: Dániná 704.
- 77: Dániny Donatiae 93. 1279.
- 78: Dániny Inflantfkié 1206.
- 79: Dániny potwiérdzenie Prok. Pie=
- 80: niązká. 1207.
- 81: Dániny Farensbekowi potwiérdze=
- 82: nié. 1208.
- 83: Dárowizná Donatio 696.
- 84: Dawność Akt Grodzkich 538.

- 85: Declárátio o vniieý Litewfk. 1001.
- 86: Decret y Sententia 794. 1293.
- 87: Decrety czworákié nie fpráwiedli=
88: wé 797.
- 89: Delator falfus 713.
- 90: Deliberatio 791. 1294.
- 91: Dignitates, Doftoieñftwá 70. 80.
- 92: Dignitarze 269.
- 93: Diſciplina koſcielna 224.
- 94: Dług 693.
- 95: Dobrá Królewſkie 82.
- 96: Dobrá koſcielné 182.
- 97: Dobrá Królew. na pięć części 358.
- 98: Dochody Inflantſkie 1202.
- 99: Doftátek towarów 277.
- 100: Dożywočia 86. 637.
- 101: Dożywočia in ſolidum 697.
- 102: Drogá 501. 515.

strona: 1308(R)

- 1: Drzewo rodzáyné 667. 1276. 1308.
- 2: Ducatus Maſouiae Maiori Poloniae adſcribitur.
3: 1144.
- 4: Duellum 154. 439. 623.
- 5: Duchowni/ y exequucia 542.
- 6: Dzieſięćiny 183.
- 7: Dzięwki które dziedzicza 589.
- 8: E.
- 9: Oeconomiae Liſt 358.
- 10: Aerarium publicum 368.
- 11: Elbiąg 1139.

- 12: Electia królów wolna/ grunt wol=
- 13: ności 8.
- 14: Aequitas 1196.
- 15: Euáfia 799.
- 16: Euictor 579. 572. 1287.
- 17: Euocatio ex diftrictu uel foro 770.
- 18: Exceptá Mázowieckie 1155.
- 19: Exekucia praw 54. 358.
- 20: Exekucia od práwá Duchowného
- 21: 226.
- 22: Execucia od rozmaítých fądów do
- 23: Grodu fie ściąga 543.
- 24: Exempla Ifagogica, álbo przykłády dla
- 25: zápráwienia młodźzych práwni=
- 26: ków/ 1262.
- 27: Exempty 773.
- 28: Expectátywy 97.
- 29: Expulfio y restitutio in bona 507.
- 30: Expurgatio iuramenti et testium 792. 1295.
- 31: F.
- 32: Fałzérz falfator, Lift 712.
- 33: Famofus libellus. 713
- 34: Fatalia 777.
- 35: Feudum 697.
- 36: Forefta, pařza/ bydło/ 512,
- 37: Formularze pozwów/ y zapifów roz
- 38: máitych 1242. 1301. 1302.
- 39: Forum ubiqutarium 515.
- 40: Frymárki dóbr koronnych 91.
- 41: Fundaciae 92. 182.

- 42: G.
- 43: Gárbárze fkór wypráwnych z Kró=
- 44: leŝtwá nie máią wyfýłác/ liŝt. 1238.
- 45: Gdańfk 1130.
- 46: Gléyty 156.
- 47: Gléyty Woiewodze 242.
- 48: Głównicy Oycá/ mátki/ 609.
- 49: Gołotá nieoŝiádły 524.
- 50: Goŝćince kupieckice 1324.
- 51: Goŝpody 293.
- 52: Góry kruŝczówé 404.
- 53: Gotowoŝć do obrony 125.
- 54: Gránic ŝwiádkowie 469.
- 55: Gránice przez Kommiŝsarze 467.
- 56: Gránice 124.
- 57: Grániczny process 460.
- 58: Grániczác/ płot/ rzéká/ waży. 470.
- 59: Grodno 1028.
- 60: Gwałt 503. 625. 961.
- 61: Gwerry 117.
- 62: H.
- 63: Hámowánié/ álbo Coercitio iáwnych
- 64: gwałtów y íwéy woléy/ Stáro=
- 65: ŝćiemu Vrzędowi należy. liŝt. 496.
- 66: Herb 596.
- 67: Haeretyk 218.
- 68: Hetmánńka opatrzoŝć 445.
- 69: Hetmánńka władza w Inflantćiéch
- 70: 1204.
- 71: Hetmánowi moc dána ná Máxi=

- 72: milianá/ 1225.
- 73: Hultáie 518.
- 74: I.
- 75: Iármárki Lift 289. 1229.
- 76: Iedności Król ma przefttrzegáć/ y
- 77: rozerwánia 109.
- 78: Incompatibilia 76. Incorporácia
- 79: Proboftwá ś. Flori=
- 80: aná/ 965.
- 81: Młynów Poznán=
- 82: íkich/ 975.
- 83: Woytoftwá Szredz=
- 84: kiégo/ 976.
- 85: Woytoftwá Wie=
- 86: lunfkiégo 983.
- 87: Woytoftwá Lubel=
- 88: íkiégo/ 982.
- 89: Woytoftwá w Kro=
- 90: ínie/ 1050.
- 91: Indigenatus 73. 1140.
- 92: Indult ná podawánia 192.
- 93: Inflanftka ziemiá przy iednéy Rze=
- 94: czypo: Polfkiéy/ y obroná/ iáko y
- 95: Litwá/ 1200.
- 96: Infuláty 207.
- 97: Inhibitia 774.
- 98: Innotefcentiae Godzkié 543.
- 99: Inquilinus co komorą miefzka 666.
- 100: InfcRIPTIONES 1293.

Reieftr.

- 1: Infigator 140.
- 2: Interregnum 5.
- 3: Intereffe 705.
- 4: Intermifsia 546.
- 5: Inwentarz prawny 695.
- 6: Iumentum 676.
- 7: Iurgelty 97.
- 8: Iurisdicia Hetmáńka 439.
- 9: Iuramentum per fubditos Maſouiae 1144.
- 10: Ius 48.
- 11: Iuspatronatus 172.
- 12: K.
- 13: Káduki 96.
- 14: Kálifz 981.
- 15: Kánclérz 204.
- 16: Káncellária Lomźieńka 1153.
- 17: Kárczmá 293. 705.
- 18: Kárczmy 509.
- 19: Kárność w woycze 434.
- 20: Káfflowánié 699.
- 21: Káftelan 232.
- 22: Kázimiérz
- 23: Kieydány 1044.
- 24: Kláftory 206.
- 25: Klątwa 224.
- 26: Kleparz 965.
- 27: Kmieć 653.
- 28: Kmieć zbiegły 656.
- 29: Kmieć áreftowany 665.

- 30: Kmieć zbiegły w Mázowfzu 1154.
- 31: Kmiecé mężobóyfstwo 654.
- 32: Kmiecé wolności 655.
- 33: Kmiocy fynowie 659.
- 34: Koc 813. 1299.
- 35: Kołomyiá 1049.
- 36: Kommiſſarze/ y wſzyftek poſtępek
- 37: práwá Kommiſſárſkiego 837.
- 38: Kommiſſarze do gránic 2. do wy=
- 39: kupna 3. do ſpráviedliwoſci czy=
- 40: nienia 845.
- 41: Kommiſſárſkich ołób vbępiecze=
- 42: nié 845.
- 43: Komornik Podkomorzégo 459.
- 44: Komornicy ziemfcy 564.
- 45: Koń 673
- 46: Konie 291.
- 47: Konopna dzieſięciná 190.
- 48: Kopce grániczné 471.
- 49: Korce 281.
- 50: Korzenié 273.
- 51: Koſcioły 210.
- 52: Kłztałt y ochędogá rzeczy 286.
- 53: Koronácia 19.
- strona: 1309(R)
- 1: Kráków 949.
- 2: Krafnyfław 1049.
- 3: Królowá y Opráwá iéy 25.
- 4: Krofno 1050.
- 5: Krzepice 983.

- 6: Krzeńzów 1050.
- 7: Kurlándzkie Księstwo 1206.
- 8: Kwity 698.
- 9: Kwápliwóść przy fądzie 154.
- 10: L.
- 11: Ląká Lińt 671.
- 12: Laneus, laneus coniecturalis 283.
- 13: Lás 669.
- 14: Láfu łpalenie 670.
- 15: Lat którzy nie maia 475.
- 16: Legatus natus 170.
- 17: Legitimum czáfu Interregnum to zową co
- 18: łie ieno dzieie pro łalute Reip. lińt 6.
- 19: Lenná Feuda 87.
- 20: Leżenie ksiąg 744. 1279.
- 21: Leżenie ksiąg w Podlázcu 1198.
- 22: Libertátia 961. 977.
- 23: Licem wrócić 704.
- 24: Licowny rok 512.
- 25: Licgwá 696.
- 26: Lińzká 673. 278.
- 27: Lińty/ y wykład ich 326. 327.
- 28: Lire pendente 155. 802. 1296.
- 29: Literae informatoriae 809.
- 30: Litewłkim pánóm przypomnienie
- 31: 863.
- 32: Lublin 982.
- 33: Luńtratorowie 100. 101. 258.
- 34: Lufus Taxillorum 706.
- 35: Lwów 1047.

- 36: M.
- 37: Magiftratus fanitatits 295.
- 38: Máieftatu Kró. poważność 21.
- 39: Málmázia 292.
- 40: Márzzałek 309.
- 41: Márzzałków władza w Inflant=
- 42: íiech 1204.
- 43: Márzzałek Litewfki 313.
- 44: Márzzałek Nadworny 313.
- 45: Mátká 587.
- 46: Maternalia bona 587. 631.
- 47: Máteriá wzyftká fádów ná fześć
- 48: części fie dzieli 585.
- 49: Mázowfze práwo Polfkie przyięło
- 50: 1146.
- 51: Metriká Káncelláriiéy 328.

strona: 1310(R)

Reieftr.

- 1: Metriká Státutowa 877.
- 2: Mężobóyftwo 603.
- 3: Miałt opátrzenie 135.
- 4: Miáltá Prułfkie 1130.
- 5: Miecz 501.
- 6: Miédź 283.
- 7: Miefczánié 275.
- 8: Myńcá 405. 512.
- 9: Myńce miłtrz 340.
- 10: Minorennes przy ftánowieniu gránic
- 11: 473. 597. 1288.
- 12: Minutá 766.

- 13: Miłtrz murów 339.
- 14: Mytá 396.
- 15: Mytnik 512.
- 16: Myto Wołyńskie 1196.
- 17: Myślistwo 672. 1278.
- 18: Młynarz 683.
- 19: Mnifzki 208.
- 20: Mocą/ gwałtem 625.
- 21: Mohiów 1028.
- 22: Monopolia 273.
- 23: Monetá 405. 512.
- 24: Monetá Prufka 1131.
- 25: Mofty 684.
- 26: Moftowé 396.
- 27: Moftowého podwyszenie Krako=
28: wu 963.
- 29: Motio 810.
- 30: Mozer 1029.
- 31: Multánka ziemiá 1223.
- 32: Munimentá 764. 1285.
- 33: N.
- 34: Nabozeństwá iedność Liłt 114.
- 35: Nádania 92.
- 36: Nagrody 78.
- 37: Náiazd domowy 505.
- 38: Narew 1207.
- 39: Nawšie 679.
- 40: Nizowcy 438. 452.
- 41: Nieświéz 1030.
- 42: Nieosiádły 524.

- 43: Nobilitátia 239.
- 44: Nowé łady 842.
- 45: Nowého látá ładzenié 747.
- 46: Nowogrodek 1029.
- 47: O.
- 48: Oborá Liłt 675. 1278.
- 49: Obowiazek krolów 163.
- 50: Obozu położenié 446.
- 51: Obrázenié Máiełtatu kró. 21.
- 52: Obroná 123.
- 53: Obroná potoczna 130.
- 54: Obroná Inflantfka 1204.

strona: 1310(R)

- 1: Occultum de occultis peccatis 714.
- 2: Oćiec 586.
- 3: Odpowiedź 624.
- 4: Odłtapienie ná łtronę 546.
- 5: Okázowanié woienié 126.
- 6: Ołyká 1030.
- 7: Olitá 1028.
- 8: Olkufz. 339.
- 9: Opáci 206.
- 10: Opiekunowie 583. 595.
- 11: Opráwá Królowéy 25. 1147.
- 12: Ordinácia PP. Rádziwiłów 59.
- 13: Oświęćim 966.
- 14: P.
- 15: Pámiętné Liłt 804. 1297.
- 16: Pánná 641.
- 17: Parców 982.

- 18: Páltérz 645. 677.
- 19: Pařza 679.
- 20: Pczoły 680.
- 21: Paeny rozmáité w Státucie/ y wyli=
22: czenie ich 714.
- 23: Penfiae dóbr Duchownych 176.
- 24: Perduellionis crimen 153.
- 25: Pieczęć 325.
- 26: Pies 623. 673.
- 27: Pignorátia 548.
- 28: Piotrków 983.
- 29: Pifarz polny 340. 431.
- 30: Pifarz źiemfki 561.
- 31: Pifarz Grodzki 488.
- 32: Pifárzá Sędźia y Podfędek ma prze
33: łtrzegác/ áby pilnie w księgi wpi=
34: łował. 558.
- 35: Pifátzá źiemfkiego przyśięgá 561.
- 36: Pifárłtwá źiemfke Nurfskie y Zem=
37: browfskie/ etc. 1151.
- 38: Piwo 284.
- 39: Plebeius 177.
- 40: Płot 677.
- 41: Pobór Miáftá Krakowá 962.
- 42: Pobór Szredzki 976.
- 43: Poborcá 343.
- 44: Podárzenie Rycérfskie 449.
- 45: Podymné 63. 65. 349.
- 46: Podkánclérzy 322.
- 47: Podkomorzy 233.457.

- 48: Podkomorłkie Actá 459.
- 49: Podkomorzégo rufzenié/ y Appellá=
- 50: cia od iego vrzędu 468.
- 51: Podkomorzégo łalaria przy gránicách 475.
- 52: Podkomorzég^o vrzędy mnieyíze 476.
- 53: Podkomorłstwo Rózanłkie 1152.
- 54: Podnieśienié pozwów o máiętno=

ści ziem=

55: ((brak 1 karty t. j. str. 1311 i 1312))

strona: 1313(R) b.znoszczona)

- 1: Siáno 671. [..]
- 2: Siéci 382.
- 3: Siéradz 983.
- 4: Sygnet 596.
- 5: Syn 589.
- 6: Siérot y 595.
- 7: Skarb y Podłkárbi 333.
- 8: Skarb Kościelny 212.
- 9: Skárb náležiony 681.
- 10: Skłády mieyłkie 287. Skład
- 11: Krácowłki 958.
- 12: Poznánłki 969.
- 13: Sędomiérłki 980.
- 14: Káliłki 981.
- 15: Wiślicki támże.
- 16: Rádowłki támże.
- 17: Lubelłki 982.
- 18: Wieluńłki 983.
- 19: Parcowłki 982.
- 20: Wielicki 968.

- 21: Będzińki tãnze ((=968))
- 22: [Po]doliniecki tãnze.
- 23: Oświęcimfki 966.
- 24: Sądecki tãnze.
- 25: [...] 291.
- 26: [Sl]ozy/ Rzéki/ Iázy/ 516.
- 27: [Sl]ubem wiązanié 439.
- 28: Sługá 647.
- 29: Sól Rufka 392.
- 30: Sól Prufka 389.
- 31: Sól Płotcka 393.
- 32: Spásné 679.
- 33: Spifka ziemiá 1219.
- 34: Spifné 221.
- 35: Spolium 625.
- 36: Spráwiedliwość 137. 147.
- 37: Spráwiedliwości czynienie z łługá
- 38: y poddánym 651.
- 39: Spurius 643.
- 40: Stádá z Królestwá nie máią bydź
- 41: pędzoné 1238.
- 42: Stádo 674.
- 43: Stároftá 481.
- 44: Stároftwo Siérádzkié y Piotrko=
- 45: włkié 983.
- 46: Stároftwá Inflantfkié 1200.
- 47: Stáwy/ záléwki/ ryby 682.
- 48: Stopnie práwné 772.
- 49: Stroná iefli moze odiśdź ná łtronę 802.
- 50: Studentckié wolności y karności

- 51: 201.
- 52: Sukná ziemfkie 280.
- 53: Summáriuŝz proceŝŝu práwnégo
- strona: 1313(R)
- 1: przez Króla Zygmuntá [8213].
- 2: Summy ná Stároŝtwách Inŝlant=
3: ŝkich 1203.
- 4: Suammá Podbielŝkiégo 1209.
- 5: Summá Woŝkowi támze.
- 6: Superarbiter 803. 1295.
- 7: Surrogator Stároŝci 486.
- 8: Swiádkowie 577. 708. 1287.
- 9: Swiádków liczbá przy przyŝiédze
10: 793.
- 11: Swiádkowie gránic 469.
- 12: Swieczę kto zágaŝi 623.
- 13: Száfárze poborowi 354.
- 14: Száfowánia zyczliwoŝc 411.
- 15: Száty/ ŝtroie/ ŝumpty 293.
- 16: Száwle 1028.
- 17: Szykowánie woŝfka 446.
- 18: Szkody 704.
- 19: Szláhcic 235. y nágánienie ŝzláche=
20: ctwá 237.
- 21: Szos Krákwŝki 962.
- 22: Szos Kázimirŝki 964.
- 23: Szos Klepárŝki 965.
- 24: Szpiegowie 446.
- 25: T.
- 26: Tabernae Lift 509.

- 27: Tactus 799.
- 28: Targi y Targowé 289.
- 29: Táxá żywności 302.
- 30: Tenutarius 687.
- 31: Termin ná Séym 145.
- 32: Terminus concitatorius ma wolność 801.
- 33: Teštáment 709.
- 34: Toruń 1139.
- 35: Towárzyź/ róty/ 430.
- 36: Towáry do Gdańka 1131.
- 37: Tranflaps co iešt 802. 182[0].
- 38: Tranfyluania 114.
- 39: Tribunal PolŃki 8[.]1.
- 40: Tribunal Litewáki 862.
- 41: Tribunal Prufki 865.
- 42: Tribunal WołyńŃki 867.
- 43: Turbatores pokoju *połpolitég*^o 495. 962.
- 44: Turobin 1050.
- 45: V.
- 46: Vácánciee Lišt. 75[.].
- 47: Vadium 544. 803. 1297.
- 48: Wagá 278.
- 49: Wárfzáwá 1179.
- 50: Wdowá 639. 510.
- strona: 1314(R)
- 1: Venditio [687]. 1269.
- 2: Wiano 633.
- 3: Wwiązáníé 648. 890.
- 4: Wybráncy 430.
- 5: Widerkoff 691.

- 6: Wići woienne 440. 129.
- 7: Wygnánié z dóbr 507.
- 8: Wygon 676. 679.
- 9: Wiára 241.
- 10: Wieniec 637.
- 11: Wieliż 1044.
- 12: Wieliczka 968.
- 13: Wieluń 983.
- 14: Wieś 678.
- 15: Wieprz 660. 676.
- 16: Wieża 497.
- 17: Więżniowie 451.
- 18: Więżnienie 626.
- 19: Więżnie 135.
- 20: Wykładanie praw 51. 216.
- 21: Wykupna 97.
- 22: Wykupno 686.
- 23: Wilno 1028.
- 24: Wino 292.
- 25: Winy przeładzone 161.
- 26: Wiolentiae 498.
- 27: Wiślicá 981.
- 28: Virgo 510.
- 29: Vifia 773. 1284.
- 30: Vifitatie 211.
- 31: Vkrócenie poštěpku práwného w
- 32: Mázowfzu 1194.
- 33: Władictwá 220.
- 34: Włafna robotá 681.
- 35: Włafny płafc 681.

- 36: Vmárły 627.
- 37: Vnia 110.
- 38: Woiewodá 231.
- 39: Woyná 134. 298.
- 40: Woyłká nierozdzielác 17. 446.
- 41: Woyłki 234.
- 42: Woł 674.
- 43: Wolności 63. 65. 68. 69.
- 44: Wołofka ziemiá 1223.
- 45: Votum o Concluziách Séymowych
- 46: 46. ((w. 1 do 5. zniszczone))
- 47: Vrz[ędnicy] łtołowi w Inflan[tách]
- 48: [1206].
- 49: Vrzędn[ik] [f]lactor [645].
- 50: Vxor [510].
- 51: Z.
- 52: Záiázy [682].
- 53: Záiác [673].
- 54: Zakroczym [1179].
- 55: Zamiáná 685.
- 56: Zamki 126
- 57: Zamoście [1048].
- 58: Za[pify].
- 59: Za[pify Bielskie] [1198].
- 60: Zár[towanie] [623].
- 61: Załtu[gi] 78.
- 62: Załtawa 688
- 63: Zátáio[ne lifty] [1130].
- 64: Závár[cie ziemie] [511]
- 65: Zbóycá [501].

- 66: Zboże 294. 676.
- 67: Zebracy 517.
- 68: Zgodá/ y vpomnienie do zgody 121.
- 69: Zydownie 244. y ich wolności 242
- 70: y edicty przeciwko nim 248.
- 71: Zyr 670
- 72: Złodziey iáwny 513.
- 73: Zmudzka ziemiá 1222.
- 74: Znaleziona rzecz 681.
- 75: Znaleziony skarby tamże.
- 76: Zołnierz zołdownik 303. 440. 509.
- 77: Zoná 629.
- 78: Zwyczáie práwné 59.
- 79: Zwyczáie Mazoweckie 1155.
- 80: Zwiérz 672.
- 81: Zupnik 337.
- 82: Zupy folné 368.
- 83: Zupnik Olkufki 339.
- 84: Koniec Reieftru.

strona: 1315

- 1: [Reie]ftr kart wżyftkich. ((do w. 10 wypisany alfabet = sposób znakowania kart alfabetycznie, tj. A B C itd. do Sssss))
- 2: Wżyftko trierny/ kromia* która quatern ma w łobie ((przy literze A jest gwiazdka = *A)).
- 3: Do łáfkáwego Czytelniká I. I.
- 4: DLa wiétfzýy powagi ksiąg tych/ dla wyrázenia lepżégo
- 5: Vniiéy Koronnéy z Litewfkim Księftwem: dla Rády Koron= |
- 6: néy y Tribunału/ ácz fie iefcze miáło kilká tablic álbo figur
- 7: przy ofobie Królá I.M. przydáć/ przytym y Woiewódtwá
- 8: Wołofkiégo y Multánfkiégo Chorographia.
- 9: Ale fatum nie=

- 10: łczęfné które z woléy Božéy gdje chce vgodzi/ rzemiełniká
- 11: tego/ co té rzeczy odpráwować miał/ niewinnie/ przez té y tákié/
- 12: którym to nieprzytáło/ á łnadź y broni vzywác y mieć do czáfu
- 13: niegodziło/ ((ze sviátá wzięło))
- 14: márníe/ bez włzelákiéy przyczyny/ nie bez żalu y łzko=
- 15: dy (o tákiégo bowiém drugiégo trudno) naglé pułhacznym po=
- 16: łtrzáłem z sviátá wzięło. A zátym iż do tego/ y do inłzych
- 17: rzeczy Koronie potrzebnych przyśdź nie mogło:
- 18: Czytelnik łá=
- 19: łkawy/ tym co ná ten czás bydź mogło/ contentowác łie/ y z do=
- 20: brémi litowác będzie/ że wiele ich y łrzód nocy/ y ná łóžkách
- 21: włáfnych domá nie záfwe łá bełpieczni.

strona: 1316

- 1: [POST SCRIPTA A na koncu]
- 2: kędy łie ma znośíc, gdzieby kto
- 3: chciał potrzebnie y łufznie co
- 4: przydác, viác, álbo odmięnić:
- 5: Zá co mu będzie dziękwano.((KONIEC * KONIEC))